ફોજદારી કાયદા સંગ્રહ

૨૧૭૮ યાને

માજીસ્ત્રેટની પરીક્ષાનુ પુસ્તક

કેટલાક વિદ્વાન ગ્રહસ્થોના પુસ્તકોની મદદથી તથા સરકારના

નાના મોહોટા સતાવીસ કાયદા સહિત

છગનલાલ ઉમેદચંદ શાહે તઈયારકરયો.

અમદાવાદમાં

કાગદી ઓળમાં ખોઃઢોરના મકાનમાં અમદાવાદ

વિક્ટોરિયા છાપખાનામાં

છગનલાલ ઉમેદચંદ છાપી પ્રશીદ્ધકીધો

સને ૧૮૮૪ સંવત ૧૯૪૦

કીમત રૂ ૮—૦—૦

આ પુસ્તકમાં દાખલ કરેલા કાયદાઓ તથા આકટોની તપશીલ તથા એક પછી એકનું સંક્ષેપ સાંકળીયું.

ઉપર લખ્યા પ્રમાણેજ નંબરવાર આકટો દાખલ કરેલા છે તેજ પ્રમાણે જોવાથી હાથ લાગશે.

આ પુસ્તક અમદાવાદમાં વિકટોરીયા પ્રેશમાં રોકડી કીંમતે મળશે.

ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડ

નવો

સને ૧૮૮૨ નો આક્ટ ૧૦ મો

ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતનો કાયદો

સરકારી ગેઝીટ ઉપરથી

અમદાવાદમાં

માણેકચોક નજીક કાગદીઓળમાં ખોડા ઢોરન મકાનમાં

અમદાવાદ વીકટોરીયા પ્રેસમાં

સા. છગનલાલ ઊમેદચંદે

છપી પ્રસિદ્ધ કીધો

સંવત ૧૯૩૯ **સને ૧૮૮૩**

કિંમત રૂ ૨—૪—૦

ઇંડિયાના ગવરનર જનરલ ઇનકૌંસિલનો હેઠળ લખેલો એકટ ગવરનર જનરલ સાહેબે સન ૧૮૮૨ના માર્ચ મહિનાની ૬ ઠી તારીખે મંજુર કર્યો તે સઘળા લોકોને જાહેર થવા સારૂ છાપીને પ્રસિદ્ધ કર્યો છે:

સન ૧૮૮૨ નો એકટ ૧૦ મો.

સન ૧૮૮૨ નો ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતનો કાયદો.

અનુક્રમણિકા

ભાગ ૩ જો.

સામાન્ય ઠરાવો.

સન ૧૮૮૨ નો આકટ ૧૦ મો.

ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદાને એકત્ર કરીને સુધારવા વિશેનો આકટ.

ઉદ્દેશ. ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદાને એકત્ર કરીને સુધારવો યોગ્ય છે; વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે:—

ભાગ ૧ લો.

પ્રથમ નિયમો.

બાબ ૧ લો.

ટુંકનામ. સરૂઆત, ૧ આ આકટને "સન ૧૮૮૨ નો ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતનો કાયદો" કહેવો; અને તે સન ૧૮૮૩ ના જાન્યુઆરી મહિનાની ૧લી તારીખે અમલમાં આવશે.

ક્યાંહાં ક્યાંહાં લાગુ છે. આ આકટ આખા બ્રિટિશ ઈંડિયાને લાગુ છે; પણ કોઇ વિરૂદ્ધ પડતો ખાસ ઠરાવ ન હોય તો, હાલમાં કોઇ પણ વિશેષ અથવા સ્થાનિક કાયદો અમલમાં હોય તેને, અથવા બીજો કોઈ પણ કાયદો હાલ અમલમાં હોય, અને તેથી કોઇ પણ વિશેષ હકુમત અથવા અધિકાર આપેલો હોય તેને, અથવા કામ ચલાવવાની કોઇ પણ વિશેષ રીત ફરમાવેલી હોય તેને આ આકટ માંહેના કોઇ પણ મજકુરથી બાધ થસે નહીં, અથવા આ આકટ માહેનો કોઇ પણ મજકુર—

(અ) કલકત્તા, મદ્રાસ તથા મુંબાઈ એ સેહેરોમાં પોલીસ—કમીશનરોને અથવા કલકત્તા તથા મુંબઇ એ સેહેરોમાં પોલીસને લાગુ નથી,

(બ) જે છાવણીઓમાં તથા થાણાઓમાં મદ્રાસ ઇલાકાનાં તથા મુંબાઇ ઇલાકાનાં લશકરો રેહેતાં હોય તે છાવણીઓ તથા થાણાંઓ આગળ લશકરી બજારોમાં ન્હાના ગુન્હાઓનો ઇનસાફ કરવાને જે અમલદારને યોગ્ય રીતે અધિકાર આપીયો હોય તે અમલદારને લાગુ નથી.

(ક) મદ્રાસ ઇલાકામાં ગામોના મુખીઓને લાગું નથી; અથવા

(ડ) મુંબાઇ ઇલાકામાં ગામના પોલીસ અમલદારોને લાગુ નથી

આકટો રદકરવા બાબત. (ઈ) અને ૧૭૪ મી અને ૧૭૫ મી તથા ૧૭૬ મી કલમ માંહેનોકોઇમજકુર મદ્રાસ શેહેરમાં પોલીસનેલાગુનથી.

૨. સન૧૮૮૩ના જાન્યુઆરી મહિનાની૧લી તારીખે અને તે તારીખથી પેહેલાં પરિશિષ્ટમાં કહેલા આકટો સદરહુપરિશિષ્ટનાંત્રીજા આસનમાંલખ્યુંછેતેટલેસુધીરદથશે,પણ જે હકુમતતે વખતેકાયમન હોય અથવા જે રીતપ્રમાણેતેવખતે કામ ચલાવવામાં આવતું ન હોય તે હકુમત અથવા તે રીત ફરીથી સ્થાપિત થાય, અથવા જે

કેદ તે વખતે કાયદેસર હોય તે કેદ જારી રાખવી ગેરકાયદેસર થાય, એવી રીતે તે આકટો રદ થશે નહી.

રદ કરેલા આકટો પ્રમાણે પ્રસિદ્ધ કરે લીજાહેરખબરોવિગેરે

આ કાયદાથી રદ કરેલા હરકોઇ કાયદા પ્રમાણે અથવા એવા કોઇપણ કાયદાથી રદ કરેલા હરકોઇ કાયદા પ્રમાણે જે જાહેરખબરો પ્રસિદ્ધ કરી હોય, જે જાહેરનામાં કરયાં હાય, જે અધિકાર આપ્યા હોય, જે નમુના ઠગ૦ચા હોય. જે સ્થાનિક હદ બાંધી હોય, જે શિક્ષાના હુકમ કરયા હોય અને જે હુકમો, કાનુનો તથા નિમણુંકો કરી હોય, અને જે સન ૧૮૮૩ ના જાન્યુઆરી મહિનાના પહેલી તારીખની તરત પેહેલાં અમલમાં હોય, તે સરવે જાહેર ખબરો આ આકટની તેવીજ કલમ પ્રમાણે પ્રસિદ્ધ કરી છે, તે સર્વે જાહેર નામા તેજ પ્રમાંણે કર્યાં છે, તે સરવે અધિકાર તેજ પ્રમાણે આપ્યા છે તે સરવે નમુના તજ પ્રમાણે ઠરાવ્યા છે, તે સરવે સ્થાનિક હદો તેજ પ્રમાણે બાંધી છે, તે સરવે શિક્ષાના હુકમ તેજ પ્રમાણે કરયા છે, અને તે સરવે હુકમો. કાનુનો તથા નિમણુકો તેજ પ્રમાણે કરી છે એમ સમજવું

ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા ઉપરના તથાબીજારદ કરેલા કાયદા ઉપરના હવાલા.

૩ આ કાયદો અમલમા આવે તેની અગાઉ ઠરેલા જે જે કાયદામાં ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદા ઉપર એટલે ૧૮૬૧ ના ૨૫ મા આકટ ઉપર, અથવા ૧૮૭૨ ના ૧૦ મા આકટ ઉપર, અથવા તેના હરકોઇ બાબ અથવા કલમ ઉપર, અથવા પ્રસ્તુત કાયદાથી રદ કરેલા બીજા કોઇપણ કાયદા ઉપર હવાલો આપ્યો હોય તે પ્રસ્તુત કાયદા ઉપર અથવા તેના તેવાજ બાબ અથવા કલમ ઉપર આપ્યો છે એવું બની શકે તેટલે સુધી સમજવું

અગાઉના આકટોમાં હેના શબ્દો.

આ કાયદો અમલમાં આવે તેની અગાઉ કરેલા દરેક આકટમાં "માજીસ્ત્રેટનાં અખત્યાર (અથવા 'પુરેપુરો અખત્યાર') ચલાવનારો [અથવા અખત્યારવાળો) અમલદાર" "પેહેલા વરગનો તાબામાંહેનો માજીસ્ત્રેટ," અને "બીજા વર્ગનો તાબા માંહેનો માજીસ્ત્રેટ," આ શબ્દો લખેલા છે તે શબ્દોનો અર્થ યથાક્રમ "પેહેલા વરગનો માજીસ્ત્રેટ" "બીજા વરગનો માજીસ્ત્રેટ," અને "ત્રીજા વરગનો માજીસ્ત્રેટ," એવો સમજવો; "ડિસ્ત્રિકટના ભાગનો માજીસ્ત્રેટ" આ શબ્દોનો અર્થ "પેટાતુકડી માજીસ્ત્રેટ એવો સમજવો, "ડિસ્ત્રિકટનો માજીસ્ત્રેટ" આ શબ્દોનો અર્થ "જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ એવો સમજવો; અને "પોલીસ માજીસ્ત્રેટ" આ શબ્દોનો અર્થ "પ્રેસિડેન્સી માંજીસ્ત્રેટ" એવો સમજવો.

વ્યાખ્યા.

૪ આ કાયદામાં હેઠળ લખેલા શબ્દોનો તથા વાકયોનો અર્થ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે સમજવો, પણ વિષય ઉપરથી અથવા આગલા પાછલા સંબંધ ઉપરથી જુદો ઇરાદો દેખાતો નહી હોય તો હેઠળ લખેલા શબ્દોનો અર્થ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે સમજવો.

"ફરિયાદ"

(અ) "ફરિયાદ" એટલે આ કાયદા પ્રમાણે કોઇ માજી

સ્ત્રેટ કામ ચલાવે એટલા માટે, કોઇ સખસે કાંઇ ગુન્હો કરયો છે એવો કોઇ માજીસ્ત્રેટની આગળ મ્હોડેથી અથવા લખીને જાહેર કરેલો મજકુર, પછી તે સખસ જણાયો હોય કે ન જણાયો હોય તોપણ, એવું સમજવું; પણ તેમાં પોલીસ અમલદારના રીપોર્ટનો સમાવેસ થતો નથી:

"તપાસ:" (બ) "તપાસ" આ શબ્દમાં પોલીસે અથવા (માજીસ્ત્રેટ અથવા પોલીસ અમલદાર સિવાય બીજો) જે સખસને આ બાબત કોઇ માજીસ્ત્રેટે અધીકાર આપ્યો હોય તે સખસે પુરાવો એકઠો કરવાસારૂ આ કાયદા પ્રમાણે ચલાવેલાં સઘળાં કામનો સમાવેશ થાય છે.

"ચોકશી" (ક) "ચોકશી" આ શબ્દમાં માજીસ્ત્રેટે અથવા કોરટે આ કાયદા પ્રમાણે કરેલી દરેક ચોકશીનો સમાવેશ થાય છે.

"ઇનસાફીમુકદમો;" (ડ) "ઇનસાફી મુકદમો" એટલે કાંઇ કામ ચાલતું હોય ત્યારે પુરાવો લેવામાં આવે છે અથવા કાયદેસર લેવાનો અખિકાર છે તેવું કામ સમજવું;

"લખીને" તથા "લખેલું." (ઇ) "લખીને" તથા "લખેલું આ શબ્દમાં "બીબાં છાપનું કામ" "શિલા છાપનું કામ' ફોટોગ્રાફનું કામ," "કોતર કામ" અને બીજે જે પ્રકારે શબ્દો અથવા આંકડાઓ કાગળ ઉપર અથવા કાંઇ વસ્તુ ઉપર બતાવી શકાય તે પ્રકાર, એઓનો સમાવેશ થાય છે.

"પેટા ટુકડી" [ફ) "પેટા ટુકડી" એટલે કોઇ જીલ્લાની આ કાયદા પ્રમાણે કરેલી પેટા ટુકડી સમજવી;

"પ્રાંત:" [ગ) "પ્રાંત" એટલે કોઇ પણ સ્થાનિક સરકારના અમલ હેઠળ જે વખતે જે કાંઇ મુલક હશે તે વખતે તે મુલક સમજવો;

"ઇલાકાનું મુખ્ય શેહેર:" (હ] "ઇલાકાનું મુખ્ય શેહેર" એટલે કલકત્તાની અથવા મદ્રાસની અથવા મુંબઇની ઇનસાફની હાઇ કોરટની અસલ દિવાની દાવો લેવાનો માલુન હકુમતની સ્થળસીમમાં જેટલી જગા હોય તેટલી જગા જે વખતે જે હોય તે વખને તે સમજવી;

"હાઇકોરટ" (આઈ) "રાણીની વિલાયતી રઇયતની ઉપર અથવા રાણીની વિલાયતી રઇયતની સાથે જે માણસોની ઉપર તોહોમત મુકયું હોય તે માણસોની ઉપર કામ ચલાવવાના સંબંધમાં "હાઇકોરટ" આ શબ્દનો અર્થ કલકત્તાની અથવા મદ્રાસની અથવા મુંબઇની હાઇકોરટ, વાયવ્ય પ્રાંતની હાઇકોરટ, પંજાબની ચીફ કોરટ સમજવી અને સંગુન

નો રિકોર્ડર સમજવો.

બીજા કામમાં "હાઇકોરટ" એટલે હરકોઇ સ્થાનિક ક્ષેત્રમાં સર્વના કરતાં મુખ્ય ફોજદારી અપીલની અથવા તપાસ કરનારી કોરટ સમજવી;

અથવા જ્યાં સદરહુ પ્રકારની કોઇપણ કોરટ કોઇપણ ચાલુ કાયદા પ્રમાણે સ્થાપેલી ન હોય ત્યાં જે અમલદારને ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉસિલ આ બાબત નિમે તે અમલદાર સમજવો.

"ચીફ જસ્ટીસ" (જ) "ચીફ જસ્ટીસ" આ શબ્દોમાં કોઇ ચીફ કોરટના સીનીયર જડજનો પણ સમાવેશ થાય છે.

"આડવોકેટ જનરલ" (ક) "આડવોકેટ જનરલ" આ શબ્દોમાં સરકારી આડવોકેટ, અથવા જ્યાં કોઇપણ આડવોકેટ જનરલ અથવા સરકારી આડવોકેટ ન હોય ત્યાં જે અમલદારને સ્થાનીક સરકાર તેનાં કામ સારૂ વખતે વખતે નિમે તે અમલદારનો પણ સમાવેશ થાય છે.

"કલર્ક આફ ધી ક્રાઉન" (લ) "કલાર્ક આફ ધી ક્રાઉન" આ શબ્દોમાં આ કાયદાથી કલાર્ક આફ ધી ક્રાઉનને જે કામો સોંપ્યાં છે તે કામો બજાવવાને ચીફ જસ્ટીસે વિશેષે કરીને નિમેલા હરકોઇ અમલદારનો સમાવેશ થાય છે,

"પબ્લિક પ્રાસીક્યુટર" [મ] "પબ્લિક પ્રાસીક્યુટર" એટલે ૪૯૨ મી કલમ પ્રમાણે નીમેલો કોઇપણ શખ્સ સમજવો, અને તેમાં પબ્લિક પ્રાસીક્યુટરના હુકમ પ્રમાણે કામ કરનાર હરકોઇ શખ્સનો સમાવેશ થાય છે; અને હાઇકોરટ પોતાની અસલ ફોજદારી હુકમત ચલાવતી હોય ત્યારે તે કોરટમાં મલીકા મોઆઝમા તરફથી ફરિયાદીનું કામ ચલાવનાર હરકોઇ શખ્સ પણ સમજવો;

"પ્લીડર" (ન) "પ્લીડર" આ શબ્દ જ્યારે હરકોઇ કોરટ માંહેના કોઇપણ કામના સંબંધથી વપરાયો હોય ત્યારે તેનો અર્થ સદરહુ કોરટમાં કામ કરવાને કોઇપણ ચાલુ કાયદા પ્રમાણે જે પ્લીડરને અધિકાર આપ્યો હોય તે પ્લીડર એવો સમજવો, અને તેમાં (૧)કોઇ હાઇકોરટનો સદરહુ અધિકારવાળો કોઇ આડવોકેટ, વકીલ, તથા આટરની, અને (૨) સદરહુ કામમાં કોરટની પરવાનગી લઇને કામ કરવાને નીમેલો હરકોઇ મુખત્યાર અથવા બીજો શખ્સ, એ સર્વનો સમાવેશ થાયછે.

"પોલીસ થાણું" (ઓ) "પોલીસ થાણું" એટલે જે ઠેકાણાને સ્થાનિક સરકારે આ કાયદાના કારણ સારૂ સામાન્ય રીતે અથવા વિશેષે કરીને પોલીસ થાણું ઠરાવ્યું હોય તે ઠેકાણું સમજવું, અને તેમાં સ્થાનિક સરકારે આ બાબત વિશેષે કરીને જણાવેલાં હરકોઇ સ્થાનિક ક્ષેત્રનો સમાવેશ થાય છે; અને "જે અમલદારના હવાલામાં પોલીસ થાણું હોય તે અમલદાર" આ શબ્દોમાં જ્યારે જે અમલદારના હવાલામાં તે થાણું હોય તે અમલ

"જે અમલદારના હવાલામાંપોલીસ થાણું હોય તે અમલદાર."

દાર તેમાંથી ગેરહાજર હોય અથવા મંદવાડને લીધે પોતાનું કામ બજાવવાને અશક્ત હોય ત્યારે તેની પછીના દરજ્જાનો અને કાન્સ્ટેબલથી ચઢતા દરજ્જાનો જે પોલીસ અમલદાર તે પોલીસ થાણામાં હાજર હોય તેનો સમાવેશ થાય છે, અથવા સ્થાનિક સરકાર એમ ફરમાવે ત્યારે, બીજો જે પોલીસ અમલદાર સદરહુ પ્રમાણે હાજર હોય તે પોલીસ અમલદારનો સમાવેશ થાય છે.

"ગુન્હો" (૫) "ગુન્હો" એટલે કોઇપણ ચાલુ કાયદાથી શિક્ષા લાયક કરેલું કોઇપણ કૃત્ય અથવા કસુર સમજવી.

"કાગ્નિઝેબલ ગુન્હો" "કાગ્નિઝેબલમુકદમો" (ક્યુ) "કાગ્નિઝેબલ ગુન્હો" એટલે જે ગુન્હા બાબત અને 'કાગ્નિઝેબલ મુકદમો' એટલે જે મુકદમામાં ઈલાકાના મુખ્ય શેહેરોની માંહે અથવા બાહાર પોલીસ અમલદાર બીજા પરિશિષ્ટ પ્રમાણે અથવા હરકોઈ ચાલુ કાયદા પ્રમાણે વગર વારંટે પકડવાને મુખત્યાર છે તે ગુન્હો અથવા મુકદમો સમજવો,

"નાનકાગ્નિઝેબલ ગુન્હો" "નાનકાગ્નિઝેબલ મુકદમો" "નાનકાગ્નિઝેબલ ગુન્હો" એટલે જે ગુન્હા બાબત અને નાનકાગ્નિઝેબલ મુકદમો" એટલે જે મુકદમામાં ઇલાકાનો મુખ્ય શેહેરોની માંહે અથવા બાહાર પોલીસ અમલદાર વગર વારંટે પકડવાને મુખત્યાર નથી તે ગુન્હો અથવા મુકદમો સમજવો;

"જામીન લઇ શકાય એવો ગુન્હો" "જામીન નહીં લઇ શકાય એવો ગુન્હો" (ર) "જામીન લઇ શકાય એવો ગુન્હો" એટલે જે ગુન્હા બાબત બીજા પરિશિષ્ટમાં બતાવ્યા મુજબ જામીન લઇ શકાય તે, અથવા જે ગુન્હા બાબત બીજા કોઇ ચાલુ કાયદા પ્રમાણે જામીન લઇ શકાય તે ગુન્હા સમજવો; અને "જામીન નહી લઇ શકાય એવો ગુન્હો" એટલે બીજો કોઇ ગુન્હો સમજવો,

"વારંટનો મુકદમો" [સ) "વારંટનો મુકદમો" એટલે જે ગુન્હા બાબત મોતની. અથવા સમુદ્રપારની અથવા છ મહિનાથી વધારે મુદત સુધી કેદની, શિક્ષા કરી શકાય તેવા ગુન્હા સંબંધી કોઇ મુકદમો સમજવો;

"સમનનો મુકદમો" (ટ) "સમનનો મુકદમો" એટલે જે ગુન્હા બાબત સદરહુ શિક્ષા કરી નહીં શકાય એવા ગુન્હા સંબંધી કોઇ મુકદમો;

"રાણીની વિલાયતી રઇયત" [ક્યુ) "રાણીની વિલાયતી રઇયત" આ શબ્દોનો અર્થ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે સમજવો એટલે:—

(૧). ગ્રેટ બ્રિટન અને આયર્લાંડના સંયુક્ત રાજ્યમાં અથવા યુરોપ માંહેની અથવા અમેરિકામાંહેની અથવા આસ્ટ્રેલિયામાંહેની મલીકા મોઆઝમાની કોઇપણ

વસાહતોમાં અથવા મુલકોમાં, અથવા ન્યુઝીલંડની વસાહતમાં, અથવા કેપ ઓફ ગુડહોપની, અથવા નટાલની વસાહતમાં મલીકા માઆઝમાની જે રઇયત જન્મી હોય અથવા જે રઇયતને ત્યાંનો દેશજ અધિકાર પ્રાપ્ત થયો હોય અથવા જે રઇયતે ત્યાં હમેશાં રહેવાનું ઠેકાણું કર્યું હોય એવી હરકોઇ રઇયત;

(૨). સદરહુ પ્રકારનાં હરકોઇ માણસનું ઓરસ છોકરૂં અથવા તે છોકરાંનું છોકરૂં;

"બાબ"

"પરિશિષ્ટ"

(વ) "બાબ" એટલે આ કાયદાનો કોઇ બાબ સમજવો. અને પરિશિષ્ટ એટલે આ કાયદાને જોડેલું કોઇ પરિશિષ્ટ સમજવું;

"જગા"

(ઠબલ્યુ] "જગા" આ શબ્દમાં ઘર, મકાન, તંબુ તથા વાહાણ એનો પણ સમાવેશ થાય છે.

કૃત્યોના સંબંધમાં વાપરેલા શબ્દો.

જે શબ્દો કરેલાં કૃત્યોના સંબંધમાં વાપરયા હોય તે શબ્દો ગેરકાયદેસર કરેલી કસુરોને પણ લાગુ છે; અને

શબ્દોનો જે અર્થ ફોજદારીકાયદામાં હોયતે જ અર્થ સમજવો.

જે શબ્દો તથા વાકયો આ કાયદામાં વાપરયાં હોય અને જેઓની વ્યાખ્યાઓ હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદામાં આપી હોય અને ઉપર આપી નહીં હોય તે સરવે શબ્દોના તથા વાકયોના અર્થ સદરહુ કાયદામાં જે પ્રમાણે આપ્યાં હોય તે પ્રમાણે સમજવા.

ફોજદારીકાયદામુજબના ગુન્હાઓનો ઇનસાફ.

બીજાકાયદાઓવિરૂદ્ધ ગુન્હાઓનો ઇનસાફ.

૫. હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદા મુજબના સઘળા ગુન્હાઓની ચોકશી તથા ઇનસાફ આ કાયદામાં આગળ કહેલા ઠરાવો પ્રમાણે કરવો; અને બીજા કોઇ પણ કાયદા મુજબના ગુન્હાઓની ચોકશી તથા ઇનસાફ તેજ ઠરાવ પ્રમાણે કરવો, પણ તે ચોકશી અથવા ઇનસાફ, સદરહુ ગુન્હાની ચોકસી અથવા ઇનસાફ કરવાની રીત અથવા જગા સંબંધી નિયમ ન કરવા બાબત કોઇ પણ કાયદો ચાલુ હોય તો તેને અનુસરીને કરવો.

ભાગ ૨ જો.

ફોજદારી કોરટોની તથા હુદાઓની રચના તથા અધિકાર,

બાબ ૨ જો.

ફોજદારી કોરટોની તથા હુદાઓની રચના બાબત,

અ.—ફોજદારી કોરટોના દરજ્જા,

ફોજદારી કોરટોના દરજ્જા,

૬. હાઇ કોરટો શિવાય, તથા આ કાયદા વગર બીજા કોઇ પણ ચાલુ કાયદા પ્રમાણે રચેલી કોરટો શિવાય, બ્રિટિશ ઇંડિયામાં પાંચ દરજ્જાની ફોજદારી કોરટો હશે, એટલે:—

૧,—સેશન કોરટો;

૨,—પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટોની કોરટો;

૩,—પેહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટોની કોરટો;
૪,—બીજા વરગના માજીસ્ત્રેટોની કોરટો;
૫,—ત્રીજા વરગના માજીસ્ત્રેટોની કોરટો;

અ,—મુલકની તુકડીઓ,

સેશન તુકડીઓ, — ૭, (ઇલાકાનાં મુખ્ય શેહેરો શિવાય) દરએક પ્રાંત સેશન તુકડી થશે, અથવા તેમાં સેશન તુકડીઓ આવશે;

જીલ્હા, — અને આ કાયદાના કારણ સારૂ દરએક સેશન તુકડી જીલ્હો થશે અથવા તેમાં જીલ્હા આવશે,

તુકડીઓમાં તથા જીલ્હાઓમાં ફેરફાર કરવાનો અધિકાર, — સદરહુ તુકડીઓની તથા જીલ્હાઓની સીમાઓમાં, અથવા ગવરનર જનરલ ઇન કાઉન્સિલની, અગાઉથી મંજુરી લઇને, તેમની સંખ્યામાં ફેરફાર કરવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે,

હાલની તુકડીઓમાં તથા જીલ્હાઓમાં જ્યાંહાં સુધી ફેરફાર કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તે કાયમ રાખ્યા, — આ કાયદો અમલમાં આવે ત્યારે ચાલુ હોય એવી સેશન તુકડીઓમાં તથા જીલ્હાઓમાં જ્યાં સુધી સદરહુ પ્રમાણે ફેરફાર કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તે સેશન તુકડીઓ તથા જીલ્હા રેહેશે,

ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરોને જીલ્હા ગણવા. — આ કાયદાના કારણ સારૂ દરએક ઇલાકાનું મુખ્ય શેહેર જીલ્હો છે એમ સમજવું.

જીલ્હાની પેટા તુકડીઓ કરવાનો અધિકાર — ૮ ઇલાકાનાં મુખ્ય શેહેરોની બહારનાં કોઇ પણ જીલ્લાની પેટા તુકડીઓ કરવાનો અથવા સદરહુ પ્રકારનાં કોઇ પણ જીલ્હાના કોઇ પણ ભાગને પેટા તુકડી કરવાનો, અને કોઇ પણ પેટા તુકડીની હદમાં ફેરફાર કરવાનો. અધિકાર સ્થાનિક સરકારને છે.

હાલની પેટા ટુકડીઓ કાયમ રાખી, — જે ચાલુ પેટા ટુકડીઓ હાલમાં ઘણું કરીને માજીસ્ત્રેટના હવાલામાં મુકવામાં આવે છે તે સઘળી પેટા ટુકડીઓ આ કાયદા પ્રમાણે કરેલી છે એવું, સમજવું.

ક,—ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરોની બહાર કોરટો તથા હુદા,

સેશન કોરટ. — ૯. સ્થાનીક સરકારે દરએક સેશન તુકડી માટે એક સેશન કોરટ સ્થાપવી, અને સદરહુ કોરટનો એક જડજ નીમવો.

વળી સદરહુ પ્રકારની એક અથવા વધારે કોરટોમાં હકુમત ચલાવવાને આડિશનલ શેશન જડજો, જાઇન્ટ સેશન જડજો, તથા આસિસ્ટંટ શેશન જડજો નિમવાનો અધીકાર સ્થાનિક સરકારને છે.

જ્યારે આ કાયદો અમલમાં આવે ત્યારે જે સેશન કોરટો ચાલુ હોય તે સઘળી સેશન કોરટો આ કાયદા પ્રમાણે સ્થાપેલી છે એમ સમજવું.

જીલ્હા માજીસ્ત્રેટ. — ૧૦. ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરોની બહાર દરએક જીલ્હા.

માં સ્થાનિક સરકારે પેહેલા વરગનો એક માજીસ્ત્રેટ નિમવો, અને તેને જીલ્હા માજીસ્ત્રેટ કેહેવો.

જીલ્હા માજીસ્ત્રેટનો હુદ્દો ખાલી પડવાથી તે ઉપર થોડી મુદતને માટે નિમાયલા અમલદારો.

૧૧. જ્યારે કોઇ જીલ્હા માજીસ્ત્રેટનો હુદ્દો ખાલી પડવાથી કોઇ પણ અમલદાર સદરહુ જીલ્હામાં મુખ્ય અમલ ચલાવવાનાં કામ ઉપર થોડી મુદતને માટે આવે ત્યારે સદરહુ અમલદારે સ્થાનિક સરકારનો હુકમ થતાં સુધી આ કાયદા ઉપરથી જીલ્હા માજીસ્ત્રેટને જે અધિકાર આપ્યા છે તથા તેને જે કામો સોંપ્યાં છે તે સરવે અધિકારો ચલાવવા તથા તે સરવે કામો કરવાં.

તાબામાંહેના માજીસ્ત્રેટો.

૧૨ ઇલાકાનાં મુખ્ય સેહેરોની બહાર કોઇ પણ જીલ્હામાં જીલ્હા માજીસ્ત્રેટ શિવાય, પેહેલા વરગના અથવા બીજા વરગના અથવા ત્રીજા વરગના માજીસ્ત્રેટો દાખલ પોતાની નજરમાં આવે તેટલાં માણસોને નિમવાનો અધિકાર સ્થાનિક સરકારને છે અને સદરહુ માણસોને આ કાયદા પ્રમાણે જે અધિકારો આપવામાં આવે તે સરવે અથવા તેમાંનાં કોઇપણ અધિકાર

તેમની હકુમતની સ્થાનિકસીમા.

જે સ્થાનિક પ્રદેશમાં તેણે ચલાવવા તે સ્થાનિક પ્રદેશ વખતે વખતે ઠરાવવાનો અખત્યાર સ્થાનિક સરકારના અથવા સ્થાનિક સરકારના નિરબંધ હેઠળ રહીને જીલ્હા માજીસ્ત્રેટને છે,

સદરહુ પ્રકારનો પ્રદેશ ઠરાવીને જુદી રીતે ઠરાવ્યું ન હોય તો સદરહુ માણસોની હકુમત તથા તેઓનો અધિકાર સદરહુ જીલ્હામાં સરવે ઠેકાણે લાગુ પડશે.

પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટના હવાલામાં મુકવાનો અધીકાર.

૧૩. સ્થાનિક સરકાર કોઇ પેટા તુકડી પેહેલા વરગના અથવા બીજા વરગના કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટના હવાલામાં મુકવાને અને જે પ્રસંગે જરૂર પડે તે પ્રસંગે તે હવાલો તેની પાશે છોડાવવાને મુખત્યાર છે.

સદરહુ માજીસ્ત્રેટોને પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટો કેહેવા.

જીલ્હામાજીસ્ત્રેટને અધિકારસોંપવાબાબત.

સ્થાનિક સરકાર આ કલમમાં કહેલા પોતાના અધિકાર જીલ્હા માજીસ્ત્રેટને સોંપવાને મુખત્યાર છે,

સ્પેશિયલમાજીસ્ત્રેટો.

૧૪. પેહેલા વરગના અથવા બીજા વરગના અથવા ત્રીજા વરગના માજીસ્ત્રેટને જે અધિકાર આ કાયદાથી આપ્યા છે અથવા આ કાયદા પ્રમાણે આપી શકાય તે સરવે અથવા તેમાંના હરકોઇ અધિકાર ઇલાકાનાં મુખ્ય શેહેરોની બહાર હરકોઇ સ્થનિક ક્ષેત્રમાં અમુક મુકદમાના સબંધમાં અથવા કોઇ અમુક વરગના, અથવા અમુક વરગોના મુકદમાના સંબંધમાં અથવા સામાન્ય રીતે સઘળા મુકદમાના સંબંધમાં હરકોઇ માણસને આપવાનો અખત્યાર સ્થાનિક સરકારને છે.

સદરહુ માજીસ્ત્રેટોને સ્પેશિયલ માજીસ્ત્રેટો કહેવા.

આ કલમના પેહેલા પારેગ્રાફથી આપેલો અધિકાર સ્થાનિક સરકાર પોતાના તાબા

મહિના હરકોઇ અમલદારને ગવરનરજનરલ ઇન કાંઉસીલની અગાઉથી મંજુરી લઇને અને પોતે દુરસ્ત ધારે એટલી હદ રાખીને સોંપવાને મુખત્યાર છે.

આસિસ્ટંટ ડિસ્ત્રીકટ સુપરીન્ટેન્ડથી ઉતરતા દરજાના કોઇપણ પોલીસ અમલદારને આ કલમ પ્રમાણે કાંઇ પણ અધિકાર આપવા નહી, અને સુલેહ જાળવવા સારૂ તથા ગુનો અટકવવાસારૂ અને ગુનેહગારોને માજીસ્ત્રેટની આગળ લઇ જવા માટે તેઓને ખોળી કાહાડવાસારૂ તથા પકડવાસારૂ તથા અટકાવી રાખવાસારૂ અને કોઇ પણ ચાલુ કાયદાથી તે અમલદારને સોંપેલા બીજા કાંઇ પણ કામ તેને કરવા સારૂ જેટલે સુધી જરૂર હોય તેકરતાં વત્તા કાંઇપણ અધિકાર સદરહુ પ્રમાણે આપવા નહી.

માજીસ્ત્રેટોની બેન્ચો.

૧૫ ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરોના બહાર હરકોઇ જગામાં હરકોઇ બે અથવા વધારે માજીસ્ત્રેટોને બેન્ચ તરીકે બેસવાનુ ફરમાવવાને સ્થાનીક સરકાર મુખત્યાર છે, અને પેહેલા, બીજા, અથવા ત્રીજા વરગના માજીસ્ત્રેટને જે અધિકારો આ કાયદાથી આપ્યા છે અથવા આ કાયદા પ્રમાણે આપી શકાય તેમાંના હરકોઇ અધિકાર સ્થાનીક સરકાર હુકમ કરીને સદરહુ બેન્ચને આપવાને મુખત્યાર છે અને સ્થાનીક સરકાર દુરસ્ત ધારે એવાજ મુકદમામાં અથવા એવાજ વરગના મુકદમામાં, અને એવીજ સ્થાનીક હદમાં, સદરહુ અધિકારો ચલાવવાનું ફરમાવવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે.

વિશેષ હુકમ નહોય તો બેન્ચ જે અધિકારો ચલાવી શકે તે.

આ કલમ પ્રમાણે હરકોઇ હુકમ કરીને જુદી રીતનો ઠરાવ કરયો નહી હોય તો સદરહુ બેન્ચના મેંબરોમાં જે ઉચામાં ઉંચા દરજાનો માજીસ્ત્રેટ હોય અને જે સદરહુ બેન્ચના મેંબર તરીકે હાજર રહીને કામમાં ભાગ લેતો હોય તેવા માજીસ્ત્રેટને આ કાયદાથી જે અધિકાર આપ્યા હોય તે અધિકાર સદરહુ પ્રકારની દરએક બેન્ચના છે એવુ સમજવું, અને આ કાયદાના કારણ સારૂ તે બેન્ચને જેટલે સુધી બની શકે તેટલે સુધી સદરહુ દરજાના માજીસ્ત્રેટ તરીકે ગણવી.

બેન્ચોની પોતાના કામની સમજુત થવાસારૂ કાનુન કરવાનો અધિકાર.

૧૬. કોઇ પણ જીલ્લામાં માજીસ્ત્રેટોની બેન્ચોની તેઓના કામની સમજુત થવા સારૂ હેઠળ લખેલી બાબતો સંબંધી આ કાયદાને અનુસરતી હોય એવી કાનુન વખતે વખતે કરવાને સ્થાનિક સરકાર અથવા સ્થાનિક સરકારના નિબંધહેઠળ રહીને જીલ્લા માંજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

(અ) ઇનસાફ કરવાના મુકદમાના વરગો;

(બ) બેસવાની વખત તથા જગા;

(ક) ઇનસાફ ચલાવવા બાબત બેન્ચની રચના;

(ડ) બેઠેલા માજીસ્ત્રેટો વચે મતમાં જે ભેદ પડે તેનો નીકાલ કરવાની રીત.

માજીસ્ત્રેટોએ તથા બેન્ચોએ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટના તાબામા રેહેવું.

૧૭ ૧૨મી, ૧૩મી, અને ૧૪વી, કલમ પ્રમાણે નિમેલા સઘળા માજીસ્ત્રેટો તથા ૧૫ મી કલમ પ્રમાણે રચેલા સઘળી બેન્ચો જીલ્લા માજીસ્ત્રેટના તાબામાં છે એવુ સમજવું, અને સદરહુ માજીસ્ત્રેટોને તથા બેન્ચોને કામ વેં

હેંચી આપવા બાબત આ કાયદાને અનુસરની હોય એવી કાનુન વખતે વખતે કરવાને જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

માજીસ્ત્રેટોએતથાબે ન્ચોએ પેટાટુકડી માજીસ્ત્રેટના તાબામાં રેહેવું. કોઇ પેટા ટુકડીમા અધિકારો ચલાવનાર [પેટા ટુકડી માજીસ્ત્રેટ શિવાય બીજો] દરેક માજીસ્ત્રેટ તથા દરેક બેન્ચ પેટા ટુકડી માજીસ્ત્રેટ ના તાબામાં છે એ સવુંજવુ, તો પણ તે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટના સામાન્ય નિબંધ હેઠળ છે એવું સમજવું.

આસીસ્ટંટસેશનજ ડજોએ સેશન જડજ ના તાબામાં રેહેવું. સઘળા આસીસ્ટંટ સેશનજડજોએ, જે સેશન જડજની કોરટમાં તેઓ હુકુમત ચલાવતા હોય તે સેશન જડજના તાબામાં રેહેવું, અને સદરહુ આસીસ્ટંટ સેશન જડજોને કામ વેહેંચી આપવા બાબત આ કાયદાને અનુસરતી હોય એવી કાનુન વખતે વખતે કરવાને સેશનજડજ મુખત્યારછે.

જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ તેમજ ૧૩ મી, ૧૩ મી, અને ૧૪ મી કલમ પ્રમાણે નિમેલા માજીસ્ત્રેટો અથવા ૧૫ મી કલમ પ્રમાણે રચેલી બેન્ચો સેશન જડજના તાબામાં નથી એવું સમજવું. પણ આ કાયદામાં આગળ ઠરાવેલુંછે તટલે સુધી આ ને તે રીતે તે તેના તાબામાં છે એવું સમજવું.

ક—પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટોની કોરટો

પ્રેસીડેન્સીમાજીસ્ત્રેટોની નિમણુંક. ૧૮ સ્થાનિક સરકારે (આ કાયદામાં પાછળ જેમને પ્રેસીડેન્સી માજીત્રેટો કહ્યા છે એવા) જોઇએ તેટલા માણસોને દરેક ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરના માજીસ્ત્રેટો તરીકે વખતે વખતે નિમવા, અથવા અને સદરહુ માણસોમાંના એકને તે દરેક શેહેરના ચીફ માજીસ્ત્રેટ તરીકે નીમવો.

સદરહુ માણસોમાંના હરકોઇ બે અથવા વધારે માણસો (આ કાયદામાં પાછળ આપેલા અધિકાર પ્રમાણે ચીફ માજીસ્ત્રેટે કરેલી કાનુનને અનુસરીને) બેન્ચ તરીકે એકઠા બેસવાને મુખત્યાર છે.

તેમની હુકુમતની સ્થાનિક હદ. ૧૯ દરએક પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટે જે ઇલાકાના મુખ્ય શેહેર માટે પોતે નિમાયો હોય તે માંહેની સઘળી જગાઓમાં, અને સદરહુ શેહેરના બંદરની તથા વાહાણ ચાલી શકે એવી તે બંદર તરફ જતી હરકોઇ નદી અથવા ખાડીની જે હદ બંદરોનું તથા બંદર દાણાનું નિયમત કરવા બાબતના ચાલુ કાયદા પ્રમાણે ઠરાવેલી હોય તેવી હદ માંહેની સઘળી જગાઓમાં હુકુમત ચલાવવી.

મુંબાઇની પેટીસેશનની કોરટ. ૨૦ મુંબાઇ શેહેરમાં દરેક પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટે સન ૧૮૭૭ ના એપ્રીલ મહિનાની પેહેલી તારીખની પેહેલાં તરત ચાલુ હોય એવા હરકોઇ કાયદા પ્રમાણે તે શેહેરમાં પેટીસેશનની કોરટે જે હુકુમત ચલાવી હોય તે સઘળી હુકુમત ચલાવવી.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે મુંબાઇની મ્યુનિસિપાલીટીના બંદોબસ્ત બાબતના ચાલુ કાયદા મુજબની અપીલો ફક્ત ચીફ માજીસ્ત્રેટને કરવી.

ચીફ માજીસ્ત્રેટ.

૨૧ દરએક ચીફ માજીસ્ત્રેટે, જે અધિકાર આ કાયદાથી તેને આપ્યા છે તે સઘળા અધિકાર અથવા જે અધિકાર આ કાયદો અમલમાં આવ્યાની પેહેલાં તરત ચાલુ હોય એવા કોઇપણ કાયદા પ્રમાણે અથવા કાનુન પ્રમાણે હરકોઇ સીનિયર માજીસ્ત્રેટે અથવા ચીફ માજીસ્ત્રેટે ચલાવવા જોઇએ તે સઘળા અધિકાર પોતાની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં ચલાવવા, અને નીચે લખેલી બાબતોનું નિયમન કરવા સારૂ આ કાયદાને અનુસરતી હોય એવી કાનુન સ્થાનિક સરકારની અગાઉથી મંજુરી લઇને વખતે વખતે કરવાને તે મુખત્યાર છે:——

[અ] સદરહુ શેહેરના માજીસ્ત્રેટોની કોરટોમાં કામ ચલાવવા બાબત તથાં વેહેંચવા બાબત તથા તે કોરટોનાના વહિવટ બાબત;

(બ) જે વખતે તથા જગાએ માજીસ્ત્રેટોની બેન્ચોએ બેસવું તે બાબત;

(ક) સદરહુ બેન્ચોની રચના બાબ; અને

(ડ) બેઠેલા માજીસ્ત્રેટો વચે મતમાં જે ભેદ પડે તેનો નિકાલ કરવાની રીત બાબત.

ઈ—જસ્ટીસ આફ ધી પીસ.

જીલાઓનેમાટે જસ્ટીસ આફ ધી પીસ

૨૨ ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરોની બાહાર સઘળા બ્રિટિશ ઇંડિયાના સબંધમાં અથવા તેના હરકોઇ ભાગના સંબંધમાં ગવરનર જનરલ ઇનકોન્સીલ.

અને પોતાના અમલ હેઠળના (સદરહુ શેહેરો વગર બીજા) મુલકોના સંબંધમાં દરએક સ્થાનિક સરકાર

સરકારી ગેઝીટમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને પોતે યોગ્ય ધારે એવી રાણીની વીલાયતી રઇયતને સદહુ જાહેરનામામાં કહેલા મુલકોની અંદર અને તે મુલકો માટે જસ્ટીસ આફ ધી પીસ તરીકે નિમવાને મુખત્યાર છે.

ઇલાકાનાં મુખ્ય શેહેરો માટે જસ્ટીશઆફ ધી પીસ.

૨૩ કલકત્તા શેહેરના સબંધમા ગવરનર જનરલ ઇન કોન્સીલ અથવા સ્થાનિક સરકાર.

અને મદ્રાસ તથા મુંબાઇ શેહેરના સંબંધમાં સ્થાનિક સરકાર.

બ્રિટિશ ઇંડિઆમાં રેહેનારા જે સખસો કોઇ પણ પરરાજ્યની રઇયત ન હોય અને જેમને [પ્રસંગ પ્રમાણે] ગવરનર જનરલ ઇન કોન્સીલ અથવા સ્થાનિક સરકાર યોગ્ય ધારે, તે સખસોને, સરકારી ગ્યાજીટમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને તેમાં કહેલી સદરહુ શેહેરની હદમાં, જસ્ટીસ આફ ધી પીસ તરીકે નિમલાને મુખત્યાર છે.

હાલના જસ્ટીસઆફ ધી પીસ.

૨૪. કોઇ હાઇકોરટે આપેલા હરકોઇ કમીન પ્રમાણે સદ્દરહુ શેહેરો વગર બીજા બ્રિટિશ ઇંડિયાના કોઇપણ ભાગની અંદર અને તે ભાગ માટે જસ્ટીસ આફ ધી પીસ તરીકે હાલમાં કામ કરનારા દરએક માણસને સદરહુ શેહેરો વગર બીજા આખા બ્રિટિશ ઇંડિયાને માટે જસ્ટીસ આફ ધી પીસ તરીકે કામ કરવાને ૨૨ મી કલમ પ્રમાણે ગવરનર જનરલ ઇન કોન્સીલે નિમ્યો છે એમ સમજવું.

સદરહુ પ્રકારના કોઈ પણ કમીશન પ્રમાણે સદરહુ શેહેરોમાંના હરકોઇ શેહેરની હદમાં જસ્ટીસ આફ ધી પીસ તરીકે હાલમાં કામ કરનારા દરએક માણસને ૨૩મી કલમ પ્રમાણે સ્થાનિક સરકારે નિમ્યો છે એવું સમજવું.

હુદ્દાના સબબથીજ સ્ટીસ આફ ધી પીસ. — ૨૫ પોત પોતાના હુદ્દાના સબબથી ગવરનર જનરલ તથા ગવરનર જનરલની કૌન્સીલના મામુલ મેંબરો તથા હાઇકોરટના જડજો તથા રંગુનનો રીકોર્ડર આખા બ્રિટિશ ઇંડિયાની અંદર અને બ્રિટિશ ઇંડિયાને માટે જસ્ટીસ આફ ધી પીસ છે એવું સમજવું. અને પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટો જે શેહેરના તેઓ માજીસ્ત્રેટો હોય તે સેહેરોની અંદર અને તે સેહેરો માટે જસ્ટીસ આફ ધી પીસ છે એવું સમજવું.

ક—સસ્પેંડ કરવા બાબત તથા દુર કરવા બાબત.

જડજોને તથા માજીસ્ત્રેટોને સસ્પેન્ડ કરવા તથા દુર કરવા બાબત. — ૨૭. રાયલ ચારટરથી સ્થાપેલી હાઇ કોરટો શિવાય બીજી ફોજદારી કોરટોના સઘળા જડજોને અને સઘળા માજીસ્ત્રેટોને હુદ્દા ઉપરથી સસ્પેન્ડ કરવાનો અથવા દુર કરવાનો અધિકાર સ્થાનિક સરકારને છે;

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જે જડજોને તથા માજીસ્ત્રેટોને હુદ્દા ઉપરથી સસ્પેન્ડ કરવાનો અથવા દુર કરવાનો અધિકાર હાલમાં ફકત ગવરનર જનરલ ઇન કાઉન્સિલને છે તેઓને હુદ્દા ઉપરથી બીજા કોઇ પણ અધિકારીએ સસ્પેન્ડ કરવા નહીં કે દુર કરવા નહીં.

જસ્ટીસ આફ ધી પીસને સસ્પેન્ડ કરવા તથા દુર કરવા બાબત. — ૨૬. જે જસ્ટીસ આફ ધી પીસને ગવનર જનરલ ઇન કાઉન્સિલે નિમ્યો હોય તે જસ્ટીસ આફ ધી પીસને હુદ્દા ઉપરથી સસ્પેન્ડ કરવાનો અથવા દુર કરવાનો અધિકાર ગવરનર જનરલ ઇન કાઉન્સિલને છે, અને જે જસ્ટીસ આફ ધી પીસને સ્થાનિક સરકારે નિમ્યો હોય તેને હુદ્દા ઉપરથી સસ્પેન્ડ કરવાનો અથવા દુર કરવાનો અધિકાર સ્થાનિક સરકારને છે,

ભાગ ૩ જો.

કોરટોના અધિકાર.

અ.—દરએક કોરટ કયા કયા ગુન્હા સાંભળી શકે તે ગુન્હાઓનું વરણન.

ફોજદારી કાયદા મુજબના ગુન્હા. — ૨૮. હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદા મુજબના હરકોઇ ગુન્હાનો ઇનસાફ આ કાયદાના બીજા ઠરાવોને અનુસરીને કરવાનો અધિકાર હાઇ કોરટને અથવા શેશન કોરટને અથવા બીજા પરિશિષ્ટના આઠમાં આસનમાં બતાવ્યા પ્રમાણે બીજી જે કોરટથી સદરહુ ગુન્હાનો ઇનસાફ થઇ શકે તે કોરટનો છે.

બીજા કાયદા મુજબના ગુન્હા. — ૨૯. બીજા કોઇ પણ કાયદા મુજબના હરકોઇ ગુન્હાનો ઇનસાફ. જ્યારે સદરહુ કાયદામાં આ બાબત કોઇ કોરટનું નામ કહ્યું હોય ત્યારે, તે કોરટે કરવો.

જ્યારે કોરટનું નામ સદરહુ પ્રમાણે કહ્યું ન હોય ત્યારે તે ગુન્હાનો ઇનસાફ કર

ાનો અધિકાર હાઈ કોરટને અથવા આ કાયદા પ્રમાણે રચેલી હરકોઇ કોરટને છે. પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે,—

(અ) સદરહુ પ્રકારનો જે ગુન્હો સાત વરસ કરતાં વત્તી મુદતની કેદની શિક્ષાને લાયક હોય તેવા કોઈ પણ ગુન્હાનો ઇનસાફ પેહેલા વરગના કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટે કરવો નહીં;

(બ) સદરહુ પ્રકારનો જે ગુન્હો ત્રણ વરસ સુધીની મુદતની કેદની શિક્ષાને લાયક હોય તેવા કોઇ પણ ગુન્હાનો ઇનસાફ બીજા વરગના કોઇ પણ માજીત્રેટે કરવો નહીં; અને

(ક) સદરહુ પ્રકારનો જે ગુન્હો એક વરસ સુધીની મુદતની કેદની શિક્ષાને લાયક હોય તેવા કોઇ પણ ગુન્હાનો ઈનસાફ ત્રીજા વરગના કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટે કરવો નહીં.

મોતની શિક્ષાને લાયક નહીં હોયએવા ગુન્હા.

૩૦ જે મુલકોનો રાજકારભાર, અનુક્રમે, પંજાબને લેફટેનન્ટ ગવનર અને અયોધ્યાના તથા સેંટરલ પ્રાવિન્સીસનાતથા બ્રિટિશ બ્રહ્મારના તથા કુર્ગના તથા આસામના ચીફ કમિશનર ચલાવતાહોયતેમુલકોમાંઅનેબીજા પ્રાંતોના જે ભાગોમાં ડિપ્યુટિ કમીશનરો અથવા આસિસ્ટંટ કમીશનરો હોય તે ભાગોમાં મોતની શીક્ષાને લાયક નહીં હોય એવા સઘળા ગુન્હાઓનો ઇનસાફ માજીસ્ત્રેટ તરીકે કરવાનો અધિકાર. ૨૯ મી કલમમાં ગમે તે કહ્યું હોય તોપણ જીલ્હા માજીસ્ત્રેટને આપવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે.

બ.—જુદા જુદા દરજ્જાની કોરટોને જે શિક્ષાના હુકમ કરવાનો અધિકાર છે તે.

જે શિક્ષાના હુકમ કરવાનો અધિકાર હાઇ કોરટને તથા સેશન જડજોને છે તે.

૩૧. જે શિક્ષાનો હુકમ કરવાનો કાયદાથી અધિકાર હોય તેવી હરકોઇ શિક્ષાનો હુકમ કરવાને હાઇ કોરટ મુખત્યાર છે.

જે શિક્ષાનો હુકમ કરવાનો કાયદાથી અધિકાર હોય તેવી હરકોઈ શિક્ષાનો હુકમ કરવાને સેશન જડજ, આડીશનલ સેશન જડજ અથવા જાઇન્ટ સેશન જડજ મુખત્યાર છે; પણ સદરહુ પ્રકારના હરકોઇ જડજે મોતની શિક્ષાનો હરકોઇ હુકમ કરયો હોય તો તે કાયમ થવાને હાઇ કોરટની મંજુરી જોઇએ.

મોતની અથવા સાત વરસ કરતાં વધતી મુદતની સમુદ્ર પારની અથવા સાત વરસ કરતાં વધતી મુદતની કેદની શિક્ષા વગર જે શિક્ષાનો હુકમ કરવાનો કાયદાથી અધિકાર હોય તેવી હરકોઇ શિક્ષાનો હુકમ કરવાને આસિસ્ટંટ સેશન જડજ મુખત્યાર છે; પણ કોઇ આસિસ્ટંટ સેશન જડજે ત્રણ વરસ કરતાં વધતીમુદતની કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તો તે કાયમ થવાને સેશન જડજની મંજુરી જોઇએ.

જે શિક્ષાફરમાવવાનો માજીસ્ત્રેટોને અધિકાર છે તે.

૩૨ માજીસ્ત્રેટોની કોરટોને હેઠળ લખેલી શિક્ષા ફરમાવવાનો અધીકાર છે; એટલે—

(અ)	મેસીડેન્સી મા જીસ્ત્રેટોની તથા પેહેલાવરગના મા જીસ્ત્રેટોની કોરટો.	કાયદા પ્રમાણે જેટલી એકાંત કેદ થઇ શકતી હોય તેટલી એકાંત કેદ સુદ્ધાં બે વરસ સુધીની મુદતની કેદ. એક હજાર રૂપીયા દંડ. ફટકા મારવા.
(બ)	બીજા વરગના માજીસ્ત્રેટોની કોરટો.	કાયદા પ્રમાણે જેટલી એકાંત કેદ થઇ શકતી હોય તેટલી એકાંત કેદ સુધાં ૬ મહીના સુધી મુદતની કેદ. બસેં રૂપીયા સુધી દંડ. ફટકા મારવા.
(ક)	ત્રીજાવર્ગના માજીસ્ત્રેટોની કોરટો,	એક મહીના સુધીની મુદતની કેદ. પચાસ રૂપીયા સુધી દંડ.

જે શિક્ષા ફરમાવવાનો કાયદાથી પોતાને અધિકાર હોય તેમાંની ગમે તે શિક્ષા એકઠી કરીને કાયદાસર ગમે તે શિક્ષા ફરમાવવાનો અખત્યાર હરકોઇ માજીસ્ત્રેટની કોરટને છે.

બીજા વરગના કોઇ માજીસટરેટને સ્થાનીક સરકારે આ બાબત વિશેષ કરીને અધિકાર આપ્યો નહી હોય તો તેવા માજીસટરેટની કોઇ પણ કોરટે ફટકા મારવાની શિક્ષાનો હુકમ કરવો નહી.

દંડ ન આપે તો કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરવાનો માજીસટરેટોનો અધિકાર.

૩૩. દંડ ન આપે તો જેટલી મુદતની કેદ કાયદા પ્રમાણે થઇ શકતી હોય તેટલી મુદતની કેદ તે દંડ ન આપે તો ઠરાવવાને હરકોઇ માજીસટરેટની કોરટ મુખત્યાર છે; પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ મુદત આ કાયદા પ્રમાણે તે માજીસટરેટના અધીકાર કરતા વત્તી નહી જોઇએ.

કેટલાએક મુકદમા બાબત વિશેષ ઠરાવ.

વળી એવું પણ ઠરાવ્યું છે કે જે મુકદમામાં ફેસલો કોઇ માજીસટરેટે કરયો હોય અને તેમાં પેહલાંની શિક્ષાના હુકમનો ભાગ કેદ ઠરાવી હોય તે મુકદમામાં દંડ ન આપેથી કેદ કરવાની જે મુદત ઠરાવી તે, દંડ ન આપેથી જે કેદ ઠરાવવામાં આવે તે શિવાય તે ગુન્હાને સારૂ જેટલી મુદત બીજી કેદની શિક્ષા કરવાનો તે માજીસતરેટને અધિકાર હોય તે મુદતના ચતુર્થાંશ કરતાં કદાપી વધારે ઠરાવવી નહી.

આ કલમ પ્રમાણે જે કેદ ઠરાવવી તે, ૩૨ મી કલમ પ્રમાણે ઘણામાં ઘણી જેટલી મુદતની પેહલાંની કેદની શિક્ષાનો હુકમ તે માજીસતરેટથી કરી શકાય તે ઉપરાંત ઠરાવવાનો અખત્યાર છે.

કેટલાએક જીલામાજીસતરેટોના વતા અધિકાર.

૩૪ જે જીલા માજીસતરેટને ૩૦મી કલમ પ્રમાણે વિશેષ કરીને અધિકાર આપ્યો હોય તે જીલા માજીસતરેટની કોરટ કાયદા પ્રમાણે જેટલી એકાંત કેદ થઇ શકતી હોય તેટલી એકાંત કેદ સુદ્ધાં ઘણામાં ઘણાં સાત વરસની મુદતની કેદની અથવા દંડની અથવા ફટકા મારવાની શિક્ષાનો અથવા આ શિક્ષાઓમાંની જેટલી શિક્ષા એકઠી કરવાનો કાયદાથી અધીકાર હોય તેટલી એકઠી શિક્ષાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

પણ ત્રણ વરસ કરતાં વતી મુદતની કેદની શિક્ષાનો હરકોઇ હુકમ સદરહુ મકા

રની કોઈ કોરટે કરયો હોય તે કાયમ થવાને સેશન્સ જડજની મંજુરી જોઈએ.

જુદા જુદા ગુનાએ એકજઈનસાફના કામમાં શાબિત થયાં હોય તેની શિક્ષાનો હુકમ.

૩૫ જ્યારે કોઈ સખસનાં ઉપર એકજ ઈનસાફના કામમાં બે અથવા વધારે જુદા જુદા ગુના સાબિત થાએલ્યા રે સદરહુ ગુન્હાઓને માટે કરાવેલી જુદી જુદી જે શિક્ષાઓ કરવાનો કોરટને અખત્યાર હોય તે શિક્ષાઓનો હુકમ તે સખસની ઉપર કરવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે. તે શીક્ષાઓ જો કેદની અથવા સમુદ્ર પારની હોય, તો કોરટ ફરમાવે તેવા અનુક્રમમાં એક પુરી થઈ રહ્યા પછી બીજી શરૂ થવી જોઈએ.

એકજ ગુન્હો સાબીતથએથી જેટલી શીક્ષા કરવાનો તે કોરટને અખત્યાર હોય, તેટલી શીક્ષા કરતાં તે જુદા જુદા ગુન્હાઓની એકઠી શિક્ષા વધારે થાય છે એટલાજ સબબ ઉપરથી કોઈ ઉપલી કોરટ આગળ ઈનસાફ થવા સારૂ તે ગુન્હેગારને મોકલવાની તે કોરટને જરૂર નથી.

શીક્ષાની ઘણામાં ઘણી મુદત.

પણ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે:—

(અ) કોઈ પણ મુકદમામાં સદરહુ સખસને ચઉદ વરસ કરતાં વધારે મુદતની કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરવો નહી.

(બ) જો તે મુકદમાનો ઈનસાફ (૩૦ મી કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવનારા માજીસતરેટ શિવાય બીજા) કોઈ માજીસતરેટે કરયો હોય તો પોતાની મામુલ હકુમત ચલાવતાં જેટલી શિક્ષા કરવાનો તે માજીસતરેટને અખ્તિયાર હોય, તે શિક્ષાની બમણી શિક્ષા કરતાં તે એકઠી શિક્ષા વધારે નહી હોવી જોઈએ.

મંજુરીનાં અથવા અપીલનાં કારણ સારૂ, એકજ ઇનસાફના કામમાં શાબિત થએલા જુદા જુદા ગુન્હાઓને માટે આ કલમ પ્રમાણે એકઠી કરેલી શિક્ષા ફરમાવી હોય તે એકજ શિક્ષા છે એવું સમજવું.

૬.—સાધારણ અને જાસતી અખ્તિકાર.

માજીસતરેટોનાસાધારણ અખ્તિકાર.

૩૬. સર્વે જીલા માજીસતરેટોના તથા પેટાતુકડી માજીસતરેટોના તથા પેહેલા, બીજા, અને ત્રીજા વર્ગના માજીસતરેટોના અખ્તિકાર આ કાયદામાં આગળ તેમને આપેલા છે અને ત્રીજા પરિસિષ્ટમાં વિશેષે કરીને કહેલા છે તે પ્રમાણે સમજવા. સદરહુ અખ્તિકારોને તેમના "સાધારણ અખ્તિકાર" કેહેવા.

માજીસતરેટોને જે જાસતી અખ્તિકાર આપી શકાય તે.

૩૭ જે માજીસતરેટના સદરહુ સાધારણ અખ્તિકાર શિવાય વળી હરકોઈ પેટાતુકડી માજીસતરેટને અથવા પેહેલા અથવા બીજા અથવા ત્રીજા વર્ગના હરકોઈ માજીસતરેટને જે અખ્તિકારો સ્થાનિક સરકારથી અથવા જીલ્લા માજીસતરેટથી અપાય એવું ચોથા પરિસિષ્ટમાં વિશેષે કરીને કહેલું છે તેવા હરકોઈ અખ્તિયાર તેને, સ્થાનિક સરકાર અથવા જીલા માજીસતરેટ (જેમ હોય તેમ) આપવાને મુખત્યાર છે.

અખ્તિકારઆપવાસં

૩૮ ૩૭ મી કલમથી જિલ્લા માજિસતરેટને આપેલો

બધી જિલ્લા માજીસતરેટોના અધિકાર બાબત નિરબંધ.

અધીકાર સ્થાનિક સરકારના નિર્બંધ હેઠળ રહીને ચલાવવો.

ક—અધિકાર આપવા જારી રાખવા તથા રદ કરવા બાબત.

અધિકારઆપવાની રીત.

૩૯ આ કાયદા પ્રમાણે અધિકાર આપવા તે સ્થાનિક સરકાર હુકમ કરીને અમુક માણસોને તેમના નામથી અથવા તેમના હુદ્દાના સબબથી, અથવા અમલદારોના સામાન્ય વરગોને તેમના હુદ્દાના નામથી અધીકાર આપવાને મુખત્યાર છે.

જે માણસને સદરહુ પ્રમાણે અધીકાર આપ્યો હોય તે માણશને જે તારીખે સદરહુ હુકમ જણાવવામાં આવે તે તારીખથી સદરહુ પ્રકારનો દરએક હુકમ અમલમાં આવશે.

જે અમલદારોની બદલી થઇ હોય તેમના અધિકાર જારી રાખવા

૪૦ સરકારની નોકરીમાં કોઇ માણસ કાંઇ હુદ્દા ઉપર હોય તે માણસને હરકોઇ સ્થાનિક સીમામાં સઘળે ઠેકાણે આ કાયદા પ્રમાણે હરકોઇ અધિકાર આપ્યા હોય અને તેજ સ્થાનિક સરકારના તાબાની તેવીજ શ્થાનિક શીમામાં તેવાજ પ્રકારના સરખા હુદ્દા ઉપર અથવા તે કરતાં ઉંચા હુદ્દા ઉપર તેની બદલી થાય, ત્યારે શ્થાનીક સરકાર બીજી રીતનો હુકમ ન કરે અથવા તેમણે બીજી રીતનો હુકમ કરયો નહી હોય તો જે શ્થાનિક શીમામાં પોતાની એ પ્રમાણે બદલી થઇ હોય તેમાં તેણે તેજ અધિકાર ચલાવ્યા કરવા.

અધિકાર રદ કરવાનો અખત્યાર છે.

૪૧. હરકોઇ માણસને આ કાયદા પ્રમાણે શ્થાનિક સરકારે અથવા તેના તાબા માંહેના હરકોઇ અમલદારે જે અધિકાર આપ્યા હોય તે પાછા લઇલેવાને શ્થાનીક સરકાર મુખત્યાર છે.

ભાગ ૩ જો.

સામાન્ય ઠરાવો

બાબ ૪ થો.

માજીસતરેટોને તથા પોલીસને તથા પકડનારા માણસોને મદદ તથા ખબર આપવા બાબત.

માજિસતરેટોનેતથા પોલીશનેલોકોએ ક્યારે મદદ કરવી.

૪૨ ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરોની અંદર કે બહાર કોઇ માજિસતરેટ અથવા પોલીશ અમલદાર હેઠળ લખેલી બાબતોમાં જે માણસની વ્યાજબી રીતે મદદ માગે તેમાં દરેક માણસે તેને મદદ કરવી જોઇએ.

(અ) બીજા કોઇ માણસને પકડવાનો સદરહુ માજિસતરેટને અથવા પોલીશ અમલદારને અધિકાર હોય તેવા માણસને પકડવામાં; અથવા

(ખ) સુલેહના ભંગનો અથવા હરકોઇ રેલવે, નેહેર, ટેલીગ્રાફ, અથવા સાર્વજની ક મીલકતને નુકશાન કરવાની કોશીશનો અટકાવ કરવામાં; અથવા

(ક) હંગામો અથવા બખેડો બંધ પાડવામાં.

પોલીશ અમલદાર શિવાય બીજો જે શખસ વારંટ બજાવતો હોય તે શખસને મદદ આપવા બાબત.

૪૩ જ્યારે પોલીશ અમલદાર શિવાય બીજા કોઇ શખસના નામનું વારંટ કરવામાં આવે ત્યારે જે શખસના નામનુ તે વારંટ કરયું હોય તે શખશ નજદીક હોય અને વારંટ બજાવવાનું કામ કરતો હોય તો બીજો કોઇ પણ સખશ તે વારંટ બજાવવામાં મદદ કરવાને મુખત્યાર છે.

લોકોએઅમુકગુન્હાઓની ખબર આપવી

૪૪ હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૨૧ મી ૧૨૧ અ, ૧૨૨ મી, ૧૨૩ મી, ૧૨૪ મી, ૧૨૪ મી, અ ૧૨૫ મી, ૧૨૬ મી, ૧૩૦ મી, ૩૦૨ જી, ૩૦૩ જી, ૩૦૪ થી ૩૮૨ મી, ૩૯૨ મી ૩૯૩ મી, ૩૯૪ મી, ૩૯૫ મી ૩૯૬ મી, ૩૯૭ મી, ૩૯૮ મી, ૩૯૯ મી, ૪૦૨ જી, ૪૩૫ મી, ૪૩૬ મી, ૪૪૯ મી, ૪૫૦ મી, ૪૫૬ મી, ૪૫૭ ૪૫૮ મી ૪૫૯ મી, અને ૪૬૦ મી કલમ પ્રમાણે શીક્ષા થઇ શકતી હોય એવો હરકોઇ ગુન્હો કરયા વીશે અથવા કરવાના બીજા હરકોઇ શખસના ઇરાદા વીશે ઇલાકાનાં મુખ્ય શેહેરોની અંદર કે બહાર જે શખસ જાણતો હોય તેવા દરએક શખસે, વાજબી સબબ નહીં હોય તો, પાસેમાં પાશેના માજીસ્ત્રેટને અથવા પોલીસ અમલદારને તે બાબતની ખબર તાબડતોબ આપવી. વાજબી સબબ છે તે શાબીત કરવાનો બોજો સદરહુ પ્રમાણે જાણનાર શખસને માથે છે એવું શમજવું.

ગામના મુખીઓએ. જમીનદારોએ અને બીજાઓએ અમુક બાબતોની ખબર આપવી જોઇએ.

૪૫. દરએક ગામના મુખીએ, ગામના રખવાળે, ગામના પોલીસ અમલદારે, જમીનના ધણીએ અથવા ભોગવટો કરનારે, તથા તે ધણીના અથવા ભોગવટો કરનારના મુખત્યારે, તથા સરકારની તરફથી અથવા કોરટ આફ વારડસની તરફથી મેહેસુલ અથવા જમીનનું ગણોત વસુલ કરવાના કામ ઉપર જે અમલદારોને નીમ્યા હોય તે દરેએક અમલદારે હેઠળ લખેલી વાતો બાબત જે ખબર પોતાને મળે તે પાસેમાં પાસેના માજીસ્ત્રેટને અથવા પાસેમા પાસેનું પોલીસ થાણું જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારને [એ બેમાંથી જે વધારે પાસે હોય તેને) તાબડતોબ આપવી જોઇએ.

(અ) જે ગામનો પોતે મુખી રખવાળ અથવા પોલીસ–અમલદાર હોય તે ગામમાં, અથવા જે ગામમાં પોતાની જમીન હોય અથવા પોતે જમીનનો ભોગવટો કરતો હોય અથવા મુખત્યાર હોય અથવા ગણોત અથવા મેહેસુલ વસુલ કરતો હોય તે ગામમાં ચોરીની મીલકત લેનારા અથવા વેચનારા હરકોઇ મશહુર માણસનું કાયમ અથવા કામ ચલાઉ રેહેવાનું ઠેકાણું છે એ વાત બાબત;

[(ખ) ફલાણો માણસ ઠગ, અપહરન કરનાર, નાહાસી ગએલો ગુન્હેગાર અથવા ઢંઢેરાથી પ્રસિદ્ધ કરેલો ગુન્હેગાર છે એવું પોતાને માલમ હોય અથવા વાજબી રીતે શક હોય તે માણસ સદરહુ ગામમાંની કોઇ જગાએ આવનો જતો હોય અથવા સદરહુ ગામમાં થઇને જતો હોય તે વાત બાબત;

(ક) સદરહુ ગામમાં અથવા ગામની પાસે જામીન નહીં લઇ શકાય તેવો હરકોઇ ગુન્હો કરયાની વાત અથવા કરવાનો ઇરાદો હોય તે વાત બાબત:

(ડ) સદરહુ ગામમાં કાંઇ પણ આકસ્મિક અથવા શ્રષ્ટિક્રમ વિરૂદ્ધ મોત થયાની વાત અથવા શક ભરેલી હકીકતમાં કાંઇ પણ મોત થયાની વાત બાબત તાબડતોબ ખબર આપવી જોઇએ.

ખુલાસો.—આ કલમમાં "ગામ" એ શબ્દમાં ગામની જમીનોનો સમાવેશ થાયછે.

બાબ ૫ મો.

પકડવા, નાહાસી જવા, તથા ફરીથી પકડવા બાબત.

અ.— પકડવા બાબત સામાન્ય ઠરાવો.

પકડવુ તે કેવી રીતે. ૪૬. કોઇ શખસને પકડવો તે એવી રીતે કે જે પોલીસ અમલદાર અથવા બીજો શખસ પકડતો હોય તેણે તે શખસનાં શરીરને ખરેખર અડકવું અથવા કેદ કરવું; પણ જો તે શખસ કાંઇ બોલીને અથવા કાંઇ કરીને પેહરાને તાબે થાય તો તેમ કરવુ નહીં.

પકડવાની કોશિસની સામાં થવું. જો સદરહુ શખસ પોતાને પકડવાની કોશિસની સામે જબરજસ્તી કરે, અથવા પોતે ન પકડાય એવી કોશિસ કરે, તો તેને પકડવા સારૂ જે જે ઉપાયો કરવા જરૂર હોય તે સરવે ઉપાયો કરવાને સદરહુ પોલીસ અમલદાર અથવા બીજો સખસ મુખત્યારછે.

જે સખસની ઉપર મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષા કરવા લાયક કોઇ ગુન્હાનું તોહોમત આવ્યું ન હોય તે શખસનું મોત આણવાનો હક આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મજકુરથી આપવામાં આવતો નથી.

જે શખસને પકડવો હોય તે જે જગામાં પેઠો હોય તે જગાનો ઝાડો લેવા બાબત. ૪૭. જો પકડવાના વારંટ પ્રમાણે કામ કરનારા હરકોઇ શખસને અથવા પકડવાના અધીકાર વાળા હરકોઇ પોલીસ અમલદારને એવું માનવાનું કારણ હોય કે જે માણસને પકડવો છે તે ફલાણી જગામાં પેસી ગયો છે અથવા ફલાણી જગામાંછે, તો જે માણસ સદરહુ જગામાં રેહેતો હોય અથવા જે માણસના હવાલામાં સદરહુ જગા હોય તે માણસે ઉપર કહ્યા પ્રમાણે કામ કરનારા શખસને અથવા સદરહુ પોલીસ અમલદારને તેની માગણી ઉપરથી તે જગામાં વગર અડચણે જવા દેવો, અને તેમાં શોધ કરવા સારૂ સઘળા પ્રકારની યોગ્ય મદદ આપવી જોઇએ.

અગર અંદર ન જવાય તો શું કરવું. ૪૮. અગર ૪૭ મી કલમ પ્રમાણે સદરહુ જગામાં જઇ શકાતું નહીં હોય, તો ગમે તે પ્રસંગે વારંટ પ્રમાણે કામ કરનારા શખસને, અને જે પ્રસંગે વારંટ કાહા

ડવાનો અધીકાર હોય પણ જે શખસને પકડવો છે તેને નાહાસી જવાની તક આપ્યા વગર તે વારંટ મળી શકતુ ન હોય એવે કોઇ પણ પ્રસગે કોઇ પોલીસ અમલદારને સદરહુ જગામાં પેસીને તેમાં શોધ કરવાનો અખત્યાર છે; અને

તેણે પોતાનો અખત્યાર તથા આવવાનું કારણ જાહેર કરયા પછી તથા મને પેસવા દો એમ યોગ્ય રીતે કહ્યા પછી, તેને અંદર જવાનો બીજી રીતે લાગ ન મળે, તો તેને સદરહુ જગામાં પેસવાને માટે કોઇ પણ ઘર અથવા જગાનો બાહારનો કે માંહેનો દરવાજો અથવા બારી ફોડવાનો અખત્યાર છે, પછી તે ઘર કે જગા જે માણસને પકડવો છે તેની હોય કે કોઇ બીજા શખસની હોય તોપણ.

ઝનાનો ફોડવાબાબત.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ પ્રકારની કોઇ જગા ઓરડો હોય અને તેમાં (જે શખસને પકડવો હોય તે શખસ ન હોય એવી) કોઇ બાયડી ખરેખાત રેહેતી હોય અને તે બાયડી રિવાજ પ્રમાણે ચાર લોકમાં મોઢું દેખડતી ન હોય, તો સદરહુ શખસે અથવા પોલીસ અમલદારે સદરહુ ઓરડામાં પેસતાં પેહેલાં સદરહુ બાયડીને ખબર આપવી કે તમને એ ઠેકાણેથી નિકળીને બીજે ઠેકાણે જવાની છુટ છે, તથા તે બાયડીને ત્યાંથી નીકળી જવું જેમ સેહેલ પડે તેવો દરએક ઘટતો ઉપાય કરવો, અને પછી તે સદરહુ ઓરડો ફોડીને તેમાં પેસવાને મુખત્યાર છે.

છુટકારાનાં કારણ સારૂ દરવાજા તથા બારીઓફોડવાનો અધિકાર.

૪૯. જે પોલીસ અમલદારને અથવા બીજા શખસને પકડવાનો અધિકાર આપ્યો હોય તે પોલીસ અમલદારને અથવા બીજા શખસને કોઇ પણ ઘરનો અથવા જગાનો બાહારનો અથવા માંહેનો દરવાજો અથવા બારી ખુદ પોતાને છોડવવા સારૂ અથવા પકડવા સારૂ કાયદાસર રીતે પકડેલા જે માણસને તે ઘરમાં અથવા જગામાં અટકાવી રાખ્યો હોય તેને છોડવવા સારૂ, ફોડીને રસ્તો કરવાનો અખત્યાર છે.

નકામો પ્રતિબંધ કરવો નહી.

૫૦. પકડેલા શખસને નાહાસી જતો અટકાવવાને માટે જરૂર હોય, તે કરતાં વધારે પ્રતિબંધ કરવો નહી.

પકડેલા શખસોનો ઝાડો લેવા બાબત.

૫૧. જે વારંટમાં જામીન લેવા બાબત લખ્યું નહીં હોય તેવા વારંટ ઉપરથી કોઇ પોલીસ અમલદારે કોઇ શખસને પકડ્યો હોય ત્યારે, અથવા જે વારંટમાં જામીન લેવા બાબત લખ્યું હોય તેવા વારંટ ઉપરથી કોઇ પોલીસ અમલદારે કોઇ શખસને પકડ્યો હોય પણ તે શખસને જામીન મળતો નહીં હોય ત્યારે અને

કોઇ શખસને વગર વારંટે અથવા કોઇ ખાનગી શખસે વારંટ ઉપરથી પકડ્યો હોય અને કાયદાસર તેના જામીન લઇ શકાતા ન હોય અથવા તે જામીન આપી શકતો નહીં હોય ત્યારે,

પકડનારો અમલદાર અથવા, પકડવાનું કામ કોઇ ખાનગી શખસે કરયું હોય ત્યારે પકડેલા શખસને તે જે પોલીસ અમલદારને હવાલે કરે તે પોલીસ અમલદાર સદરહુ શખસનો ઝાડો લેવાને, તથા તેના શરીર ઉપર જરૂરનાં પેહેરવાનાં કપડાં

શીવાય બીજું વસ્તુ જડે તે સઘળી સંભાળીને રાખવાને, મુખત્યાર છે.

બાયડીના ઝાડો લેવાની રીત.

૫૨. જ્યારે કોઈ બાયડીના ઝાડો લેવાડવાની જરૂર હોય ત્યારે લોક લજ્જા ઉપર પકી રીતે નજર રાખીને બીજી કોઈ બાયડી પાસે તે ઝાડો લેવડાવવો.

મારવાનાં હથીયાર લઈ લેવાનો અધીકાર.

૫૩. આ કાયદા પ્રમાણે પકડનારો અમલદાર અથવા બીજો શખસ પકડેલા શખસની પાસે જે કાંઈ મારવાનાં હથીયારો હોય તે તેની પાશેથી લેવાને મુખત્યાર છે, અને પકડેલા શખસને આ કાયદા પ્રમાણે જે કોરટની અથવા અમલદારની આગળ પકડનારા અમલદારે અથવા સખશે રજુ કરવો જોઈએ તે કોરટને અથવા અમલદારને ઉપર લખ્યા પ્રમાણે લીધેલાં સઘળાં હથીયારો તેણે સ્વાધીન કરવાં.

બ.—વગર વારંટે પકડવા બાબત,

વગર વારંટે પકડવાને પાલીસ ક્યારે મુખત્યાર છે.

૫૪, કોઈ પણ પોલીસ અમલદાર માજીસ્ત્રેટના હુકમ વગર તથા વગર વારંટે હેઠળ લખેલા શખશોને પકડવાને મુખત્યાર છે.

પેહેલું—જે શખસ હરકોઈ કાગ્નિઝેબલ ગુન્હામાં સામીલ થયો છે અથવા જે શખસની ઉપર સદરહુ પ્રમાણે શામીલ થયો છે એવી વાજવી ફરીયાદ કરવામાં આવી હોય અથવા ખાતરી લાયક ખબર મળી હોય અથવા વાજબી શક રેહેતો હોય તે શખસને;

બીજું—જે શખસના કબજામાં ઘર ફોડવાનું કાંઈ ઓજાર કાયદેસર કારણ વગર હોય તે શખસને; કાયદેસર કારણ શાબીત કરવાનો બોજો તે સખસને માથે છે એમ સમજવું.

ત્રીજું.—જે શખસને આ કાયદા પ્રમાણે અથવા સ્થાનીક સરકારના હુકમથી ઢઢેરા કાહાડીને ગુન્હેગાર તરીકે પ્રસિદ્ધ કરયો હોય તે શખસને;

ચોથું.—આ ચોરીની મીલકત છે એવો વાજબી રીતે શક હોય તેવી કાંઈ પણ વસ્તુ જે શખસના કબજામાં જડે અને જેણે સદરહુ વસ્તુના સંબંધમાં કાંઈ ગુન્હો કરયો છે એવો વાજબી રીતે શક હોય તે શખસને;

પાંચમું—કોઈ પોલીસ અમલદારને પોતાનું કામ કરવામાં જે શખસ હરકત કરે તે શખસને, અથવા જે શખસ કાયદાસર પેહેરામાંથી નાહાસી ગયો હોય, અથવા નાહાસી જવાની કોશીશ કરતો હોય તે શખશને; અને

છઠું—મલીકા માઆઝમાની જમીન પરની અથવા દરિયાઈ ફોજમાંથી ફેલાણો શખસ નાહાસી ગયો છે એવો વાજબી રીતે શક હોય તે શખસને,

આ કલમ કલકત્તા તથા મુંબાઈ એ શેહેરોમાં પોલીસને લાગુ છે.

ભટકનારાઓ તથા અપહરણ કરવાની ટેવ હોય તેવા શખસો વીગેરેને પકડવા બાબત.

૫૫. અને તેમજ જેના હવાલામાં કોઈ પોલીસ થાણું હોય તેવો હરકોઈ અમલદાર હેઠળ લખેલા શખસોને પકડવાને અથવા પકડાવવાને મુખત્યાર છે, એટલે—

(અ) સદરહુ થાણાની હદમાં કોઇ પણ શખસ પોતે નજરે ન પડે એવો પુરવો પાય કરતો માલમ પડે અને તે શખસ કાંઇ કાગ્નિઝેબલ ગુન્હો કરવાના હેતુથી સદરહુ પુરવોપાય કરે છે એવું માનવાનું કારણ પ્રસંગ ઉપરથી દેખાતું હોય તો તે શખસને; અથવા

(બ) સદરહુ થાણાની હદમાં જે શખસની પાસે પોતાના ગુજરાનને માટે કાંઇ સાધન જણાતું નહી હોય, અથવા જે પોતાને વિશે ખુલાસા ભરેલા જવાબ આપી શકતો નહી હોય તે શખસને; અથવા

[ક] જે શખસને અપહરણ કરવાની, ઘર ફોડવાની અથવા ચોરી કરવાની અથવા ફલાણી મિલકત ચોરીની છે એમ જાણીને તે ચોરીની મીલકત લેવાની ટેવ છે એવી રીતે મશહુર હોય તે શખસને અથવા જેને જબરાઇથી કહડાવવાની ટેવ છે અથવા જબરીથી કહડાવવાના કારણસારૂ કોઇ શખસોને હાની કરવાનો ભય દેખાડવાની કોશિસ કરવાની ટેવ છે એવી રીતે મશહુર હોય તે શખસને.

પોલીસ અમલદાર વગર વારંટે પકડવા સારૂ પોતાના તાબામાં હેના અમલદારને મોકલે ત્યારે કેમકરવું.

૫૬ જેના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણું હોય એવો હરકોઇ અમલદાર જે શખસને વગર વારંટે પકડવાનો કાયદેસર અધિકાર હોય તે સખસને (પોતાની સમક્ષ નહી પણ બીજી રીતે) વગર વારંટે પકડવાનું પોતાના તાબામાં હેના કોઇ પણ અમલદારને ફરમાવે, ત્યારે તે શખસને પકડવાનું જે અમલદારને પોતે ફરમાવે તે અમલદારને તેણે એક હુકમ લખીને આપવો અને તે હુકમ મધ્યે કયા શખશને પકડવો છે તે, તથા કયા ગુનાને માટે તેને પકડવો છે તે લખવું.

નામ તથા રેહેવાનું ઠેકાણું આપવાને ના પાડવા બાબત.

૫૭. કોઇ પોલીસ અમલદારની સમક્ષ કોઇ પણ શખસ કાંઇ નાનકાગ્નિઝેબલ ગુન્હો કરે અથવા એવો ગુન્હો કરવાનું તેના ઉપર તોહોમત મુકવામાં આવે, અને કોઇ પોલીસ અમલદારના કહ્યા ઉપરથી તે શખસ પોતાનું નામ તથા રહેવાનું ઠેકાણું આપવાને ના પાડે, અથવા એવું નામ અથવા રેહેવાનું ઠેકાણું આપે કે જે ખોટું છેએમ સદરહુ અમલદારને માનવાનું કારણ હોય, ત્યારે તેનું નામ અથવા રેહેવાનું ઠેકાણું શું છે તે ખોળી કાહાડવા માટે સદરહુ અમલદાર તે શખસને પકડવાને મુખત્યાર છે; અને તેને પકડયા પછી ચોવીસ કલાકમાં પાસેમાં પાસેના માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલી દેવો, પણ તે મુદત પુરી થતાં પેહેલાં તેનું ખરૂ નામ તથા રેહેવાનુ ઠેકાણુ જણાયાથી તેને કોઇ માજીસ્ત્રેટની આગળ હાજર થવાનું ફરમાવવામાં આવે તો એ પ્રમાણે હાજર થવા બાબતનું ખત તે કરી આપે એટલે તેને છુટો કરવો.

બીજીહકુમતમાંગુન્હેગારોની પાછળ જવા બાબત.

૫૮. જે સખસને આ બાબ પ્રમાણે પકડવાનો અધિકાર કોઇ પોલીસ અમલદારને હોય તે શખસને વગર વારંટે પકડવાના કારણ સારૂ તે પોલીસ અમલદાર બ્રિટિશ ઇંડિયામાંની હરકોઇ જગામાં સદરહુ શખસની કેડે

ઇ જવાને મુખત્યાર છે.

ખાનગી શખસોએ પકડવા બાબત.

૫૮ કોઇ શખસ જામીન નહી લઇ શકાય તેવો અને કાગનીઝેબલ ગુન્હો કોઇ ખાનગી શખસના દેખતાં કરે તો તે ખાનગી સખસ તેને પકડવાને મુખત્યાર છે; અને કોઇ સખસ ગુન્હેગાર છે એવું જાહેરનામું કાહાડયું હોય તો તેને પકડવાને કોઇ પણ ખાનગી સખસ મુખત્યાર છે

સદરહુ પ્રમાણે પકડ્યા પછી શું કરવું.

અને સદરહુ પ્રમાણે પકડેલા સખસને તેણે નકામી ઢીલ કરયા વગર કોઇ પોલીસ અમલદારને સ્વાધીન કરવો, અથવા પોલીસ અમલદારની ગેરહાજરીમાં સદરહુ સખસને પાસેમાં પાસેના પોલીસ થાણામાં લઇ જવો.

સદરહુ સખસને ૫૪ મી કલમના ઠરાવો લાગુ પડે છે એમ માનવાનું કારણ હોય, તો તેને કોઇપોલીસ અમલદારે ફરીથી પકડવો.

તેણે કોઈ નાનકાગ્નિઝેબલ ગુન્હો કરયો છે એમ માનવાનું કારણ હોય, અને કોઇ પોલીશ અમલદારના પુછયાથી તે પોતાનું નામ અથવા રેહેવાનુ ઠેકાણું આપવાને ના પાડે અથવા એવું નામ અથવા રેહેવાનું ઠેકાણું આપે કે જે ખોટું છે એમ માનવાનું સદરહુ અમલદારને કારણ હોય, તો તેની તજવીજ ૫૭ મી કલમના ઠરાવો પ્રમાણે કરવી. તેણે કાંઇ ગુન્હો કરયો છે એમ માનવાનું કાંઇ કારણ ન હો તો તેને એકદમ છોડી મુકવો.

પકડેલાશખસનેમાજીસ્ત્રેટની આગળ અથવા જે અમલદારના હવાલામાં પોલીસ થાણું હોય તેની આગળ લઇ જવો.

૬૦ વગર વારંટે પકડનારા પોલીસ અમલદારે પકડેલા સખસને તે કામમાં હકુમતવાળા માજીસ્ત્રેટની આગળ, અથવા જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણું હોય તેની આગળ નકામી ઢીલ કરયા વગર અને જામીન સંબધી આ કાયદા માંહેના ઠરાવોને અનુસરીને, લઇ જવો અથવા મોકલવો.

પકડેલાસખસને૨૪ કલકથી વધારેવાર અટકાવી રાખવો નહી.

૬૧ વગર વારંટે પકડેલા સખસને કોઇ પણ પોલીસ અમલદારે તે કામની સઘળી હકીકત જોતાં યોગ્ય હોય તે કરતાં વધારે મુદત સુધી પેહેરામાં અટકાવી રાખવો નહી, અને ૧૬૭ મી કલમ પ્રમાણે કોઇ માજીસ્ત્રેટનો ખાસ હુકમ નહી થયો હોય તો સદરહુ મુદત ચોવીસ કલાકથી વધારે ન હોવી જોઇએ, પણ જે જગાએ તે સખસને પકડયો હોય ત્યાંથી માજીસ્ત્રેટની કોરટ સુધી જતાં જેટલો વખત લાગે તેટલો વખત સદરહુ મુદતમાં ગણવો નહી.

પકડયાવિશેપોલીસે રીપોર્ટ કરવો.

૬૨ જે અમલદારોના હવાલામાં પોલીસનાં થાણાં હોય તેમણે પોત પોતનાં થાણાંઓની હદમાં વગર વારંટે પકડેલા સઘળા સખસો વિશે જીલ્હા માજીસ્ત્રેટને અથવા જીલ્હો માજીસ્ત્રેટ ફરમાવે તો પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટને રીપોર્ટ કરવો, પછી સદરહુ સખસોના જામીન લીધા હોય કે નહી તોપણ.

પકડેલા સખસનેછો

૬૩ જે શખસને પોલીશ અમલદારે પકડયો હોય તેનુ

ડી મુકવા બાબત. પોતાનું ખત લીધા વગર અથવા તેના જામીન લીધા વગર અથવા કોઇ માજીસ્ત્રેટના ખાસ હુકમ વગર તેને છોડી મુકવો નહી,

માજીસ્ત્રેટની સમક્ષ કરેલો ગુન્હો. ૬૪ જ્યારે કોઇ ગુન્હો કોઇ માજીસ્ત્રેટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં તે માજીસ્ત્રેટની સમક્ષ કરવામાં આવે, ત્યારે ગુન્હેગારને પોતે જાતે પકડવાને અથવા પકડવાને અથવા પકડવાનો કોઇ પણ શખસને હુકમ કરવાને અને ત્યાર પછી, જામીન લેવા સંબંધી આ કાયદા માંહેના ઠરાવોને અનુસરીને, તે ગુન્હેગારને કેદ કરવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

માજીસ્ત્રેટે અથવા માજીસ્ત્રેટની સમક્ષ પકડવા બાબત. ૬૫ જે વખતે તથા જે પ્રસંગે કોઇ શખસને પકડવાનુ વારંટ કાહાડવાનો અધિકાર કોઇ માજીસ્ત્રેટ ને હશે તે વખતે તથા તે પ્રસંગે તે શખસને પોતાની હકુમતની સ્થાનિક હદ માંહે પોતાની સમક્ષ પકડવાને અથવા પકડવાનો હુકમ કરવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

નાશીજવા ઉપરથી પાછળ જવાનો તથા ફરીથી પકડવાનો અધિકાર ૬૬ જે સખસ કાયદાસર કેદમાં હોય તે શખસ નાશી જાય અથવા તેને છોડાવવામાં આવે, તો જે શખસના પેહેરામાંથી તે નાશી ગયો હોય અથવા તેને છોડાવ્યો હોય તે શખસ તુરત તેની પાછળ જઇને બ્રિટિશ ઇંડિયામાં હરકોઇ જગાએ તેને પકડવાને મુખત્યાર છે

૪૭મી તથા ૪૮મી તથા ૪૯ મી કલમોના ઠરાવો ૬૬ મી કલમ મુજબ પકડવાની બાબતોને લાગુ પાડવા બાબત. ૬૭. ૬૬ મી કલમ પ્રમાણે પકડનારો શખસ વારંટની રૂએ ચાલતો ન હોય અને તે શખસ પકડવાના અખત્યારવાળો પોલીશ અમલદાર ન હોય તોપણ સદરહુ કલમ પ્રમાણે પકડવાની બાબતોને ૪૭ મી તથા ૪૮ મી તથા ૪૯ મી કલમોના ઠરાવો લાગુ પડશે.

બાબ ૬ ઠો

હાજર થવાની જરૂર પાડવા વિશે પ્રોસેસો બાબત.

અ—સમન.

સમનનો નમુનો. ૬૮. આ કાયદા પ્રમાણે કોઈકોરટે કાહાડેલો દરેક સમન લખેલો જોઇએ, તથા તે ડુપ્લિકેટ* જોઇએ, અને તે ઉપર સદરહુ કોરટના પ્રમુખ અમલદારે, અથવા હાઇકોરટ વખતે વખત કાનુન કરીને ફરમાવે તેવા બીજા અમલદારે સહી કરવી તથા મોહોર કરવી.

સમનકોણે બજાવવો. , સદરહુ સમન કોઇ પોલીસ અમલદારે બજાવવો અથવા આ કાયદાને અનુસરતી હોય એવી જે કાનુનો સ્થાનિક સરકાર આ બાબત ઠરાવે તે કાનુનોને અનુસરીને, તે સમન કાહાડનારી કોર્ટના

---

*બે પ્રતો.

કોઇ અમલદારે બજાવવો જોઇએ.

આ કલમ કલકત્તા તથા મુંબાઇ એ શેહેરોમાં પોલીસને લાગુ છે,

સમન શીરીતે બતાવવો.

૬૯. સમન કરેલા શખસને જો બની શકે તો તે સમનની એક ડુપલીકેટ આપીને અથવા આપવા માટે કાહાડીને લો એમ કહીને ખુદ તેની ઉપર તે સમન બજાવવો જોઇએ.

સમન પોંહોંચ્યાની સહી.

જેની ઉપર સદરહુ પ્રમાણે સમન બજાવ્યો હોય તેવા દરેક શખસે, જો સમન બજાવનારો અમલદાર કહેતો તેની બીજી ડુપલીકેટની પછવાડે તે સમન પોંહોંચ્યાની સહી કરવી જોઇએ,

સમન કરેલોશખસ જડે નહીં તોતે સમન શી રીતે બજાવવો.

૭૦, જ્યારે સમન કરેલો શખસ ઘટતી મેહેનત કરતાં ન જડે, ત્યારે તેના કુટબમાંના કોઇ પાકી ઉમરના મરદ માણસને અથવા ઇલાકાનાં મુખ્ય શેહેરમાં તેની સાથે રેહેનારા તેના ચાકરને તે સમનની એક ડુપલીકેટ તેને સારૂ સોંપીને તે સમન બજાવવાનો અધીકાર છે; અને જેને સદરહુ સમન આવી રીતે સોંપીયો હોય તે શખસે, જો સમન બજાવનાર અમલદાર કહે તો, તેની બીજી ડુપલીકેટની પછવાડે તે સમન પોંહોંચ્યાની સહી કરવી જોઇએ.

જ્યારે પોંહોચ મળી શકે નહીં ત્યારે શું કરવું.

૭૧. ૬૯મી અને ૭૦મી કલમમાં કહેલી સહી ઘટતી મેહેનત કરતા ન મળે, તો જે ઘરમાં અથવા ઘરવાડીમાં સમન કરેલો શખસ ઘણું કરીને રેહેતો હોય તે ઘરના અથવા ઘરવાડીના કોઇ પ્રસિદ્ધ ભાગ ઉપર તે સમનની એક ડુપ્લિકેટ સમન બજાવનારા અમલદારે ચોહોડવી; અને પછી તે સમન યોગ્યરીતે બજાવ્યો છે એવું સમજવામાં આવશે.

સરકારના અથવારેલવે કંપનીનાં નોકર ઉપર શમન શીરીતે બજાવવો.

૭૨. સમન કરેલો શખસ સરકારની અથવા કોઇરેલવે કંપનીની નોકરીમાં કામગીરીમાં હોય ત્યારે જે કોરટે સમન કાહાડયો હોય તે કોરટે તે સમન સાધારણ રીતે જે કચેરીમાં સદરહુ શખસ નોકરીએ રહેલો હોય તે કચેરીના ઉપરી ઉપર ડુપ્લિકેટ મોકલવો જોઇએ; અને પછી સદરહુ ઉપરીએ ૬૯મી કલમમાં ઠરાવેલી રીતે તે સમનની બજાવણી કરાવવી, અને તે કલમથી ફરમાવેલા શેરા સાથે તે શમન તે કોરટની ઉપર પાછો મોકલવો જોઇએ.

સ્થાનિક શીમાની બહાર સમન શી રીતે બજાવવો.

૭૩. જ્યારે કોઇ કોરટે કહાડેલો સમન પોતાની હકુમતની સ્થાનીક શીમાની બહાર કોઇ પણ જગાએ બજાવવો એવી તે કોરટની મરજી હોય, ત્યારે સાધારણ રીતે કોરટે તે સમન જે માજીસ્ત્રેટની હકુમતની સ્થાનિક સીમામાં સમન કરેલો શખસ રેહેતો હોય અથવા હોય તે માજીસ્ત્રેટને, ત્યાં બજાવવા સારૂ ડુપ્લિકેટ મોકલવો જોઇએ.

સદરહુ બાબનોમાં તથા જ્યારે સમન બજાવનારો અમલદાર હાજર ન હોય ત્યારે બજાવણીની સાબીતી.

૭૪. જ્યારે કોઇ કોરટે કહાડેલો સમન પોતાની હકુમતની સ્થાનિક સીમાની બહાર બજાવ્યો હોય ત્યારે, અને જે અમલદારે સમન બજાવ્યો હોય તે અમલદાર મુકદમાની સુનાવણી વખતે હાજર ન હોય તેવે હરકોઇ પ્રસંગે, સદરહુ સમન બજાવ્યો છે એવા કોઇ માજીસ્ત્રેટની આગળ કરેલી આફીડેવીટ; અને જે શખસને સદરહુ સમનની એક ડુપલિકેટ પ્રત આપી હોય અથવા આપવા માટે કાહુંડાને લો એમ કહયું હોય અથવા જેને તે પ્રત સોંપી હોય તે શખસે [૬૯ મી અથવા ૭૦ મી કલમથી ઠરાવેલી રીતે) શેરો લખી આપેલી એવી પ્રત પુરાવામાં ગ્રાહ્ય થશે. અને તેમાં લખેલા મજકુરની વિરૂદ્ધ સાબીતી આપવામાં નહીં આવશે તો અને આપવામાં આવતાં સુધી તે મજકુર ખરો છે એમ સમજવુ.

આ કલમમાં કહેલી આફીડેવીટ સદરહુ કોરટને મોકલી શકાય.

બ.—પકડવાનું વારંટ.

પકડવાનાં વારંટનો નમુનો.

૭૫ આ કાયદા પ્રમાણે કોઇ કોરટે કહાડેલુ દરેક પકડવાનું વારંટ લખેલુ હોવું જોઇએ અને તે ઉપર તે કોરટના પ્રમુખ અમલદારે, અથવા, માજીસ્ત્રેટોની બેચ હોય ત્યારે, તે બેંચના કોઇ પણ મેંબરે સહી કરવી જોઇએ; અને તે ઉપર કોરટની મોહોર કરવી જોઇએ.

પકડવાનુવારંટક્યાં સુધીઅમલમાં રેહશે.

જે કોરટે તે વારંટ કરાડયું હોય તેણે જ્યાં સુધી તે રદ કરયું નથી ત્યાં સુધી, અથવા તે બજાવવામાં આવે ત્યાં સુધી, તે દરેક વારંટ અમલમાં રેહશે.

કોરટ તારણ લેવાનું ફરમાવવા ને મુખત્યાર છે.

૭૬ હરકોઇ શખસને પકડવા સારૂ વારંટ કહાડનારી હરકોઇ કોરટની નજરમાં આવે તો તે કોરટ સદરહુ વારંટ ઉપર શેરો લખીને એવુ ફરમાવવા ને મુખત્યાર છે કે, જો સદરહુ શખસ કોઇ અમુક વખત અને પછી કોરટ બીજી રીતે ફરમાવે ત્યાં સુધી તે કોરટની આગળ હાજર રેહેવા સારૂ જોઇએ તેટલા જામીન સાથે એક ખત કરી આપે, તો જે અમલદારના નામનું તે વારંટ કરયુ હોય તેઅમલદારે સદરહુ તારણ લેવું અને સદરહુ શખસને પેહેરામાંથી છુટોકરવો.

સદરહુ શેરામાં હેઠળ લખેલી બાબતો લખવી, [અ) જામીનોની સંખ્યા, (બ) તેમણે તથા જે શખસને પકડવાસારૂ તે વારંટ કાહાડેલુ હોય તેણે જે રકમનો મુચરકો કરી આપવો તે તથા (ક) જે વખતે તેણે કોરટની આગળ હાજર રેહેવું તે.

ખત રવાના કરવું

જ્યારે આ કલમ પ્રમાણે તારણ લેવામાં આવે ત્યારે જે અમલદારના નામનું સદરહુ વારંટ કરયું હોય તે અમલદારે સદરહુ ખત સદરહુ કોરટની ઉપર રવાના કરવું.

વારંટ કોના નામ નાખવા.

૭૭. પકડવાનું વારંટ ઘણું કરીને એક અથવા વધારે પોલીસ અમલદારના નામનું કાઢવું જોઇએ અને જ્યારે તે

---

* સોગન પૂર્વક અથવા પ્રતિજ્ઞા પુર્વકલેખ.

વારંટ કોઇ પ્રેશિડેન્શી માજીસ્ત્રેટે કહાડયું હોય ત્યારે તે હમેશાં તે પ્રમાણેજ કાઢવું જોઇયે; પણ સદરહુ પ્રકારનું વારંટ કહાડનારી બીજી કોઇ પણ કોરટ, જો તે તાબડતોબ બજાવવાની જરૂર હોય અને કોઇ પોલીસ અમલદાર તુરત મળતો ન હોય તો, બીજા કોઇપણ શખશ અથવા શખસોના નામનું કાઢવાને મુખત્યાર છે અને સદરહુ શખસે અથવા શખસોએ તે વારંટ બજાવવું જોઇયે.

ઘણા શખસોનાં નામનું એક વારંટ.

જયારે કોઇ વારંટ એક કરતાં વધારે અમલદારોનાં અથવા શખસોનાં નામનું કાહાડયું હોય, ત્યારે તે સઘળા. અથવા તેઓમાંથી ગમે તે એક અથવા વધારે અમલદારો અથવા શખસો તે વારંટ બજાવવાનો મુખત્યાર છે.

વારંટો જમીનદારો વગેરેનાં નામનાં લખવાનો અખ્તીઆર છે.

૭૮. કોઇ જીલ્હા માજીસ્ત્રેટ પોતાનાં જીલ્લામાં અથવા કોઇ પેટા ટુકડી માજીસ્ત્રેટ પોતાની પેટા ટુકડીમાં હરકોઇ જમીનદારનાં અથવા જમીનના ઇજારદારનાં અથવા વહીવટદારનાં નામનું વારંટ તકશીરવાર ઠરેલો હરકોઇ શખસ નાસી ગયો હોય તેને અથવા જે ગુન્હેગાર બાબત જાહેરનામું કાહાડયું હોય તે ગુન્હેગારને અથવા કોઇ શખસ ઉપર જામીન લઇ નહીં શકાય એવા કોઇ ગુન્હાનું તોહોમત આવ્યું હોય અને તે તેની પાછળ લાગનારાના દાવમાંથી છટકી ગયો હોય તો તેને પકડવા સારૂ કાહાડવાને મુખત્યાર છે.

સદરહુ જમીનદારે, અથવા ઇજારદારે અથવા વહીવટદારે તે વારંટની પોહોંચ લખીને આપવી. અને શખસને પકડવા સારૂ તે વારંટ કાહાડયું હોય તે શખસ પોતાની જમીનમાં અથવા ઇજારાની જમીનમાં. અથવા પોતાના હવાલા માંહેની જમીનમાં હોય, અથવા પેસે, તો તેણે તે વારંટ બજાવવું.

જે શખસની ઉપર સદરહુ વારંટ કાહાડયું હોય તે શખસ પકડાય ત્યારે તેને વારંટ સુદ્ધાં પાસેમાં પાસેના પોલીસ અમલદારને સ્વાધીન કરવો, અને ૭૬ માં કલમ પ્રમાણે તારણ નહીં લીધું હોય તો, તેને તે કામમાં હકુમત વાળા માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલી દેવો.

પોલીસ અમલદાર નાનામનું વારંટ.

૭૯. જે પોલીશ અમલદારનાં નામનું કોઇ વારંટ કહાડેલું હોય તે પોલીસ અમલદાર અથવા જે અમલદારનું નામ તે વારંટની પાછળ લખ્યું હોય તે અમલદાર તે વારંટની પાછળ બીજા જે પોલીસ અમલદારનું નામ લખે તે પોલીસ અમલદાર પણ તે વારંટ બજાવવાને મુખત્યાર છે.

વારંટનોસારજાહેરકરવો.

૮૦ પકડનારનું વારંટ બજાવનાર પોલીશ અમલદારે અથવા બીજા, શખસે જે શખશને પકડવો હોય તે શખશને તે વારંટનો શાર જણાવવો, અને, તે શખશ કહે તો તેને તે વારંટ બતાવવું.

પકડેલા શખસને વગર ઢીલે કોરટનીઆગળ આણવો.

૮૧ પકડવાનું વારંટ બજાવનારા પોલીસ અમલદારે અથવા બીજા સખસે નકામી ઢીલ ન કરતાં, (જામીન સંબંધી ૭૬ મી કલમોના ઠરાવોને અનુસરીને), જે કોર્ટની

આગળ કાયદા પ્રમાણે તે પકડેલા સખસને રજુ કરવો જોઈએ તે કોરટની આગળ તેને આણવો.

વારંટ ક્યાં બજાવવાનો અધિકાર છે.

૮૨ પકડવાનું વારંટ બ્રિટિશ ઇંડિયામાં કોઇ પણ જગાએ બજાવવાનો અધિકાર છે.

હકુમતની બાહાર બજાવવા માટે માજીસ્ત્રેટને મોકલેલું વારંટ

૮૩ જયારે કોઇ વારંટ કાહાડનારી કોરટની હકુમતની સ્થાનિક સીમાની બાહાર તે વારંટ બજાવવું હોય, ત્યારે સદરહુ કોરટ તે વારંટ કોઇ પોલીસ અમલદારનાં નામનું કાહાડવાને બદલે જે માજીસ્ત્રેટની અથવા પોલીસ કમીશનરની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં તે વારટ બજાવવુ હોય તે માજીસ્ત્રેટને અથવા પોલીસ કમીશનરને સદરહુ વારટ ટપાલ મારફતે અથવા બીજી રીતે મોકલવાને મુખત્યાર છે.

જે માજીસ્ત્રેટને અથવા કમીશનરને સદરહુ વારંટ સદરહુ પ્રમાણે મોકલ્યુ હોય તેણે તેની પાછળ પોતાનાં નામની સહી કરવી, અને પોતાની હકુમતની સ્થાનિક હદની અંદર, બજાવી શકાતું હોય તો, તે વારંટની બજાવણી કરાવવી.

હકુમતનીબહારબજાવવા સારૂ પોલીસ અમલદારના નામનું લખેલું વારંટ.

૮૪ જયારે કોઇ પોલીસ અમલદારના નામનું કાહાડેલું વારંટ જે કોરટે તે વારંટ કાહાડયું હોય તે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદની બાહાર બજાવવું હોય, ત્યારે જે માજીસ્ત્રેટની અથવા જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ થાણુ હોય તે અમલદારના કરતાં ઉતરતા દરજ્જાનો ન હોય એવા જે પોલીસ અમલદારની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં તે વારંટ બજાવવું હોય તે માજીસ્ત્રેટની અથવા પોલીસ અમલદારની પાસે સહી કરાવવા સારૂ તેણે તે વારંટ સામાન્યતઃ લઈ જવુ

સદરહુ માજીસ્ત્રેટે અથવા પોલીસ અમલદારે તે વારંટની પાછળ પોતાના નામની સહી કરવી, અનેસદરહુ સહી ઉપરથી; જે પોલીસ અમલદારના નામનું સદરહુ વારંટ કાહેડયું હોય તે પોલીશ અમલદારને તે વારટ સદરહુ હદમાં બજાવવાનો પુરતો અધિકાર મળશે, અને સદરહુ અમલદાર કહે તો સ્થાનિક પોલીસે તેને સદરહુ વારંટ બજાવવામાં મદદ કરવી.

જે માજીસ્ત્રેટની અથવા પોલીસ અમલદારની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં સદરહુ વારંટ બજાવવું હોય તે માજીસ્ત્રેટની અથવા પોલીસ અમલદારની સહી મેળવાથી જે ઢીલ થાય તેથી સદરહુ બજાવણી થતી અટકશે એવું માનવાનું જ્યારે કારણ હોય ત્યારે જે પોલીસ અમલદારના નામનું તે વારંટ કાહાડયું હોય તે પોલીશ અમલદાર તે વારંટ કાહાડનારી કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદની બાહાર કોઇપણ જગામાં સદરહુ સહી લીધા વગર તે વારંટ બજાવવાને મુખત્યાર છે,

આ કલમ કલકતા તથા મુંબાઇ એ શેહેરમાં પોલીસને લાગુ છે.

જે શખસની ઉપર વારંટ કહાડયું હોય તેને પકડયા પછી શું ક

૮૫ જયારે પકડવાનું કોઇ વારંટ, જે જિલ્લામાં તે વારંટ કહાડયું હોય તેની બાહાર બજાવ્યું હોય, ત્યારે જે કોરટે તે વારંટ કહાડયું હોય તે કોરટ પકડવાની જગા

રવું

થી વીસ મઇલની અંદર ન હોય તો, અથવા જે માજીસ્ત્રેટની અથવા પોલીસ કમીશનરની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં પકડવાનું કામ કરયું હોય તે માજીસ્ત્રેટ અથવા પોલીસ કમીશનર કરતાં સદરહુ કોરટ પાસે ન હોય તો, અથવા ૭૬ મી કલમ પ્રમાણે તારણ લીધું ન હોય તો પકડેલા શખસને સદરહુ માજીસ્ત્રેટની અથવા કમીશનરની આગળ લઇ જવો.

પકડેલા શખસને જે માજીસ્ત્રેટની આગળ આણ્યો હોય તેણે શું કરવું.

૮૬ જે કોરટે સદરહુ વારંટ કહાડયું હોય તેણે જે શખસધારેલો તેજ પકડેલો શખસ છે એવું જણાય, તો સદરહુ માજીસ્ત્રેટે અથવા કમિશનરે તે શખસને પેહેરામાં આપીને સદરહુ કોરટની પાસે લઈ જવાનું ફરમાવવું; પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જો જામીન લઇ શકાય એવા ગુન્હોય અને તે શખસ સદરહુ માજીસ્ત્રેટની અથવા કમીશનરની ખાત્રી લાયક જામીન આપવાને તઇયાર તથા રાજી હોય, અથવા ૭૬ મી કલમ પ્રમાણે તે વારંટ ઉપર શેરો લખીને હુકમ કરેલો હોય, અને તે શખસ સદરહુ હુકમથી ફરમાવેલું તારણ આપવાને તઇયાર તથા રાજી હોય, તો તે માજીસ્ત્રેટે અથવા કમીશનરે સદરહુ જામીને અથવા તારણ અથવા જેમ હોય તેમ લેવું; અને જે કોરટે વારંટ કહાડયું હોય તેની ઉપર તે ખત રવાના કરવું.

આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મજકુરથી કોઇ પોલીશ અમલદારને ૭૬ મી કલમ પ્રમાણે તારણ લેવાની મના છે એમ સમજવું નહી.

૬—જાહેરનામું તથા જપ્તી.

નાશી જનારશખસની બાબતમાં જાહેરનામું.

૮૭ જો કોઇ કોરટને [પુરાવો લીધા પછી પેહેલા) એમ માનવાનું કારણ હોય કે જે શખસની ઉપર પોતે વારંટ કહાડયું છે તે શખસ નાશી ગયો છે અથવા સંતાઇ જાય છે તેથી સદરહુ વારંટ બજાવી શકાય એમ નથી તો સદરહુ કોરટે એક લખેલું જાહેરનામુ પ્રસિદ્ધ કરીને તેમાં સદરહુ શંખસને કોઇ મુકરર કરેલી જગાએ તથા કોઇ મુકરર કરેલી મુદતે હાજર થવાનુ ફરમાવવાને મુખત્યા છે. તે મુદત સદરહુ જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરયાની તારીખથી ત્રીશ દીવશ કરતાં ઓછી ઠરાવવી નહી,

તે જાહેરનામું હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે પ્રસિદ્ધ કરવું:—

(અ) જે શેહેરમાં અથવા ગામમાં સદરહુ શખસ ઘણું કરીને રેહેતો હોય તે શેહેરની અથવા ગામની કોઇ પ્રસિદ્ધ જગામાં તે જાહેરનામું જાહેર રીતે વાંચવું.

(બ) તે શખસ જે, ઘરમાં અથવા ઘરવાડીમાં ઘણુંકરીને રેહેતો હોય તે ઘરના અથવા ઘરવાડીના કોઇ પ્રસિદ્ધ ભાગપર અથવા સદરહુ શેહેરની અથવા ગામની કોઇ પ્રસિદ્ધ જગાપર તે જાહેરનામું ચોહોડવું.

(ક) અને તે જાહેરનામાની એક નકલ તે કોરટના મકાનના કોઈ ભાગપ્રસિધ પર ચોહોડવી.

તે જાહેરનામું કોઇ અમુક દિવસે યોગ્ય રીતે પ્રસિદ્ધ કરયું હતું એ મુજબ તે

જાહેરનામું કાહાડનારી કોરટે મજકુર લખ્યો હોય તે મજકુર હેઠળ લખેલી બાબતો નો નિરણય કારક પુરાવો છે એવું સમજવું; એટલે આ કલમથી ફરમાવેલી વાતો નો અમલ કરવામાં આવ્યોછે, અને તે જાહેરનામું સદરહુ દિવશે પ્રસિદ્ધ કરયું હતું.

નાશી જનારાશખ સની મિલકત જપ્ત કરવા બાબેત.

૮૮. ૮૭ મી કલમ પ્રમાણે જાહેરનામું કાહાડ્યા પછી જે શખસ બાબત તે જાહેરનામું કાહાડ્યું હોય તે શખ સની જંગમ અથવા સ્થાર મિલકત અથવા એ બને મિલકત જપ્ત કરવાનું ફરમાવવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે.

તે હુકમ જે જીલામાં કરયો હોય તે જીલામાં સદરહુ શખસની કોઇ પણ મિલકત જપ્ત કરવાનો અખત્યાર તે હુકમ ઉપરથી છે એવું સમજવું અને સદરહુ જીલ્લાની બાહાર સદરહુ શખસની કોઈ પણ મિલકત જપ્ત કરવાનો અખત્યાર, જે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટના જીલ્લામાં સદરહુ મિલકત આવેલી હોય તે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ તે હુકમ પાછળ સહી કરશે એટલે તે હુકમ ઉપરથી છે એવું સમજવુ.

જે મિલકત જપ્ત કરવાનો હુકમ કરયો હોય તે મિલકત લેહેણું હોય અથવા બીજી જંગમ મિલકત હોય તો આ કલમ પ્રમાણે કરવાની જપ્તી હેઠળ લખ્યા મુજબ કરવી, એટલે—

(અ) પકડીને અથવા

(બ) ઉપજ વસુલ કરનાર નીમીને; અથવા

(ક) જે શખસ બાબત જાહેરનામું કાહાડયું હોય તે શખસને અથવા તેની તરફથી કોઇને પણ સદરહુ મિલકત સ્વાધીન કરવાની મના કરવા બાબતનો લેખી હુકમ કરીને, અથવા

(ડ) કોરટને યોગ્ય લાગે તે પ્રમાણે સદરહુ પ્રકારની સઘળી અથવા કોઈ પણ બે રીતે.

જે મિલકત જપ્ત કરવાનો હુકમ કરયો હોય તે મિલકત સ્થાવર હશે, ત્યારે આ આ કલમ પ્રમાણે કરવાની જપ્તી, સરકારને મેહેસુલ ભરનારી જમીન હોય તો, જે જીલ્લામાં તે જમીન આવેલી હોય તે જીલ્લાના કલેકટરની મારફતે કરવી, અને બીજી સઘળી બાબતોમાં હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવી,—

(ઈ) કબજો લઈને; અથવા

(ફ) ઉપજ વશુલ કરનાર નીમીને; અથવા

(ગ) જે શખસ બાબત જાહેરનામું કાહાડયું હોય તે શખસને અથવા તેની તરફથી કોઇને પણ ભાડું અથવા ગણોત આપવાની અથવા મિલકત સ્વાધીન કરવાની મના કરવા બાબતનો લેખી હુકમ કરીને; અથવા

(હ) કોરટને યોગ્ય લાગે તે પ્રમાણે સદરહુ પ્રકારની સઘળી અથવા કોઇ પણ બે રીતે.

દિવાની કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદાના કંદ મા બાબ પ્રમાણે નિમેલા ઉપજ વસુલ કરનારના જે અધિકાર, કામ તથા જવાબદારી હોય તેજ અધિકાર, કામ તથા જવાબદારી આ કલમ પ્રમાણે નિમેલા ઉપજ વસુલ કરનારની છે એમ સમજવું.

જે શખ્સ બાબત જાહેરનામું કાહાડ્યું હોય તે શખ્સ જો જાહેરનામામાં લખેલી મુદતમાં હાજર ન થાય તો તે જપ્તી વાળી મીલકત ઉપર સરકારનો વ્યવસ્થાધિકાર થશે; પણ જપ્તીની તારીખથી છ મહીના પુરા થતાં સુધી તે મીલકત વેચવી નહીં, પણ તે મીલકત બગડી જાય તેવી હોય અથવા તે વેચાણથી માલીકને ફાયદો થશે એમ કોરટની નજરમાં આવે તો, એ બંને પ્રસંગે કોરટને જ્યારે યોગ્ય લાગે ત્યારે તે સદરહુ મિલકત વેચાવવાને મુખત્યાર છે.

જપ્ત કરેલી મીલકત પાછી આપવા બાબત — ૮૯. ૮૮ મી કલમના છેલ્લા પારેગ્રાફ પ્રમાણે જે શખ્સની મીલકત ઉપર સરકારનો વ્યવસ્થાધિકાર થાય અથવા થયો હોય તે શખ્સ જે કોરટના હુકમથી તે મીલકત જપ્ત કરી હોય તે કોરટની આગળ જપ્તીની તારીખથી બે વરસમાં પોતાની મેળે હાજર થાય અથવા તેને પકડીને આણવામાં આવે, અને સદરહુ કોરટની ખાત્રી થાય એવી રીતે તે શાબીતી આપે કે પોતાની ઉપર વારંટ બજે નહીં એવા હેતુથી પોતે નાહાસી ગયો અથવા સંતાઇ ગયો નહોતો અને જાહેરનામામાં લખેલી મુદતમાં હાજર થવાનું બની શકે એવી રીતે તે જાહેરનામાંની ખબર પોતાને મળેલી ન હતી, તો સદરહુ મીલકત અથવા જો તે વેચી હોય તો તે વેચાણનું નકી ઉત્પન્ન, અથવા જો તે મીલકતનો ફકત થોડોક ભાગ વેચ્યો હોય તો તે વેચાણનું નકી ઉત્પન્ન તથા તે મીલકતનો બાકી રહેલો ભાગ, સદરહુ જપ્તીને લીધે થએલો સઘળો ખરચ તેમાંથી લીધા પછી, તે શખ્સને સ્વાધીન કરવો.

ક.—પ્રોસેસ સંબંધી બીજી કાનુનો.

સમનને બદલે અથવા તે શીવાય વળી વારંટ કાહાડવા બાબત. — ૯૦. જે બાબતમાં હાજર થવા સારૂ જ્યુરર અથવા આસેસર શીવાય બીજા કોઇ પણ શખ્સની ઉપર સમન કાહાડવાનો કોઇ કોરટને આ કાયદા પ્રમાણે અધિકાર હોય તેવી હરકોઈ બાબતમાં તે કોરટ સદરહુ શખ્સને પકડવા સારૂ, પોતાનાં કારણ લખીને, વારંટ કાહાડવાને મુખત્યાર છે—

(અ) જો સદરહુ સમન કાહાડતાં પેહેલાં. અથવા તે કાહાડ્યા પછી પણ તે શખ્સ હાજર થાય તેને માટે મુકરર કરેલા વખત પેહેલાં, તે કોરટને એવું માનવાનું કારણ જાણાય કે તે શખ્સ નાહાસી ગયો છે અથવા તે સમન નહીં માને તો; અથવા

(બ) જો સદરહુ વખતે તે શખ્સ હાજર ન થાય અને તે સમન પ્રમાણે હાજર થવાનું તેનાથી બની શકે એવે વખતે તે સમન યોગ્ય રીતે બજાવ્યાની સાબીતી થાય અને એ પ્રમાણે હાજર નહીં થયા બાબત કાંઇ વાજબી કારણ આપવામાં ન આવે તો,

હાજર થવા સારૂ ખત લેવાનો અધિકાર. — ૯૧. જે શખ્સના હાજર થવા સારૂ અથવા જે શખ્સને પકડવા સારૂ સમન અથવા વારંટ કાહાડવાનો કોઇપણ કોરટના પ્રમુખ અમલદારને અધીકારહશે તે શખ્સ જ્યારેસદરહુકોરટમાંહાજર હોયત્યારે સદરહુ અમલદારતે શખ્સને તે કોરટમાં હાજર થવાસારૂજામીનસાથે અથવાજામીનવગર એકખતકરીઆપવાનું ફરમાવવાનેમુખત્યારછે.

હાજર થવા બાબત નાં ખતનો કરાર તોડે થી પકડવા બાબત.

૯૨. આ કાયદા પ્રમાણે લીધેલાં કોઈ પણ ખત પ્રમાણે જે શખસ કોઇ કોરટની આગળ હાજર થવાને બંધાએલો હોય તે શખસ એ પ્રમાણે હાજર ન થાય, ત્યારે સદરહુ કોરટને મુખ્ય અમલદાર વારંટ કહાડીને સદરહુ શખસને પકડીને પોતાની આગળ રજુ કરવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

આ બાબ માંહેના ઠરાવો સમનોને તથા પકડવાના વારંટોનેસામાન્યરીતે લાગુ પાડવા બાબત.

૯૩ સમન બાબત તથા વારંટ બાબત તથાં તે કહાડવા બાબત તથા બજાવવા બાબત આ બાબ માંહેના ઠરાવો આ કાયદા પ્રમાણે કહાડેલા હરએક સમનને તથા પકડવાના દરએક વારંટને બનીશકે તેટલેસુધી લાગુ પડશે.

બાબ ૭ મો.

દસ્તાવેજો તથા બીજી જંગમ મીલકત રજુ કરવાની જરૂર પાડવા સારૂ. તથા ગેરવાજબી રીતે કેદ કરેલા શખસોને શોધી કહાડવા સારૂ પ્રોસેસો બાબત.

અ—રજુ કરવા વીશે સમન.

દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ રજુ કરવા વિશે સમન.

૯૪ જ્યારે કોઇપણ કોરટની, અથવા, કલકત્તા અને મુંબાઇ એ શેહેરોની હદ બહાર કોઇ પણ જગામાં જે અમલદાના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણું હોય એવા કોઇ પણ અમલદારની નજરમાં એમ આવે કે આ કાયદા પ્રમાણે પોતે અથવા પોતાની આગળ કોઇ પણ તપાસ અથવા ચોકશી અથવા ઇનસાફ અથવા બીજુ કામ ચલાવવાના કારણ સારૂ કોઈ પણ દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ રજુ કરવી જરૂરની અથવા યોગ્ય છે, ત્યારે જે શખસના કબજામાં અથવા અખત્યારમાં સદરહુ દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ છે એવુ માનવામાં આવે તે શખસે ફલાણી વખતે અને જગાએ તે દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ હાજર થઇને રજુ કરવી અથવા રજુ કરવી એવો તેને સમન કરવાને સદરહુ કોરટ અથવા એવો તેને લખેલો હુકમ કરવાને સદરહુ અમલદાર મુખત્યારછે.

જે શખસને ફક્ત કોઇ દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ રજુ કરવાનું આ કલમપ્રમાણે ફરમાવ્યું હોય તે શખસ તે દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ રજુ કરવાસારૂ જાતે હાજર થવાનબદલેતે રજુ કરાવે તો તે સદરહુ હુકમ પ્રમાણે ચાલ્યોછે એમ સમજવુ.

સન ૧૮૭૨ ના હિંદુસ્તાનના પુરાવાના આક્ટની ૧૨૩ મી તથા ૧૨૪ મી કલમોને અથવા ટપાલ ખાતાના અથવા તાર ખાતાના અધીકારીઓના હવાલામાં કોઇ કાગળ, પોસ્ટ કારડ, તાર અથવા બીજો દસ્તાવેજ હોય તેને આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મજકુરથી બાધ થાય છે એમ સમજવું નહીં.

કાગળો તથા તારો સંબંધી કેમ કરવું.

૯૫. જો કોઇ પણ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટના અથવા ચીફ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટના અથવા હાઇકોરટના અથવા સેશન કોરટના મત પ્રમાણે સદરહુ હવાલા માંહેના કોઈ

પણ દસ્તાવેજ આ કાયદા પ્રમાણે કોઇ પણ તપાસ, ચોકશી, ઇનસાફ અથવા બીજું કામ ચલાવવાના કારણ સારૂ જોઇતો હોય, તો સદરહુ માજીસ્ત્રેટ અથવા કોરટ ફરવે તેવા શખસને સદરહુ દસ્તાવેજ સ્વાધીન કરવાનું ટપાલ ખાતાના અથવા તાર ખાતાના, જેમ હોય તેમ, અધિકારીઓને ફરમાવવાને તે માજીસ્ત્રેટ અથવા કોરટ મુખત્યાર છે.

જો બીજા કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટના અથવા કોઇ પણ પોલીસ કમીશનરના અથવા પોલીસના કોઇ પણ ડીસ્ટ્રીકટ સુપરીન્ટેન્ડેંટના મત પ્રમાણે સદરહુ પ્રકારનો કોઇ દસ્તાવેજ સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ કારણ સારૂ જોઇતો હોય, તો સદરહુ જીલ્હા માજીસ્ત્રેટનો, અથવા ચીફ પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટનો અથવા કોરટનો હુકમ થતાં સુધી સદરહુ દસ્તાવેજની શોધ કરાવીને તે અટકાવી રાખવાનું ટપાલ ખાતાને અથવા તાર ખાતાને જેમ હોય તેમ ફરમાવવાને તે મુખત્યાર છે.

ખ;—ઝાડો લેવાનાં વારંટ બાબત

ઝાડો લેવાનું વારંટ ક્યારે કહાડવાનો અધિકાર છે.

૯૬. જે શખસને ૯૪ મી કલમ પ્રમાણે સમન અથવા હુકમ કરયો હોય અથવા કરવાનો અધિકાર હોય અથવા જે શખસને ૯૫ મી કલમના પેહલા પારેગ્રાફ પ્રમાણે ફરમાશ કરી હોય અથવા કરવાનો અધીકાર હોય તે શખસ સદરહુ સમનમાં અથવા ફરમાશમાં ફરમાવ્યા મુજબ દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ રજુ કરશે નહીં એવુ માનવાનું કોઇ કોરટને કારણ હોય ત્યારે,

અથવા શદરહુ દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ ફલાણા શખસના કબજામાં છે એવું કોરટના જાણવામાં ન હોય ત્યારે.

અથવા આ કાયદા પ્રમાણે કોઇ પણ ચોકશી, ઇનસાફ અથવા બીજાં કામની મતલબ સામાન્યરીતે ઝાડો લેવાથી અથવા જઇને જોવાથી સરશે એવું કોરટની નજરમાં આવે ત્યારે.

તે કોરટ ઝાડો લેવાનું વારંટ કહાડવાને મુખત્યાર છે; અને જે શખસના નામનું સદરહુ વારંટ કરયું હોય તે શખસ તે વારંટ મુજબ અને આ કાયદામાં આગળ કહેલા ઠરાવો મુજબ ઝાડો લેવાને અથવા જઇને જોવાને મુખત્યાર છે.

ટપાલ ખાતાના અથવા તાર ખાતાના અધિકારીયોના હવાલામાં કોઇ દસ્તાવેજ હોય તે બાબત ઝાડો લેવાનું વારંટ આપવાનો જીલ્લામાજીસ્ત્રેટ અથવા ચીફ પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ શિવાય બીજાં કોઇ માજીસ્ત્રેટને આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મજકુરથી અધિકાર છે એવું સમજવું નહીં.

વારંટની મર્યાદામાં સ્થાનો અધિકાર.

૯૭ ફકત ફલાણી જગાનોજ અથવા તેના ફલાણા ભાગનોજ ઝાડો લેવો અથવા જઇને તે જોવો એવું કોરટ જો પોતાને યોગ્ય લાગે તો વારંટમાં લખીને જણાવવાને મુખત્યાર છે અને તે વારંટ બજાવવાનું કામ જે શખસને સોંપ્યુ હોય તે શખસે પછી ફકત સદરહુ પ્રમાણે લખેલી જગાનોજ અથવા ભાગનોજ ઝાડો લેવો અથવા જઇને તે જોવો.

ફુલાણા ઘરમાંથી

૯૮ જો કોઇ જીલ્લામાજીસ્ત્રેટને, પેટાટુકડી માજીસ્ત્રેટને,

ચોરીની મીલકત બનાવટના દસ્તાવેજ વિગેરે છે એવો શક આવ્યો હોય તે ઘરનો ઝાડો લેવા બાબત.

પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટને અથવા પેહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટને ખબર મળ્યા ઉપરથી તથા તેની નજરમાં જરૂર જણાય તેવી ચોકશી કરયા પછી એવું માનવાનું કારણ હોય કે ફલાણી જગા ચોરીની મીલકત મુકવા સારૂ અથવા વેચાવાસારૂ વાપરવામાં આવે છે.

અથવા બનાવટના દસ્તાવેજો, ખોટી મોહોરો, અથવા ખોટા સ્ટાંપ, અથવા શિક્કા અથવા ખોટા શિકા અથવા સ્ટાંપબનાવવાના અથવા ખોટા દસ્તાવેજ બનાવવાના હથિયારો અથવા સામન મુકવા અથવા વેચવા અથવા બનાવવાસારૂ વાપરવામાં આવેછે,

અથવા ફલાણી જગાએ કોઇ પણ બનાવટના દસ્તાવેજો, ખોટી મોહોરો અથવા ખોટા સ્ટાંપ અથવા શીક્કા, અથવા ખોટા શીકા અથવા સ્ટાંપ બનાવવા માટે અથવા ખોટા દસ્તાવેજ બનાવવા માટે વાપરવાનાં હથીયારો અથવા સામાન રાખવામાં અથવા મુકવામાં આવ્યાં છે.

તો કાન્સ્ટેબલના કરતાં ઉંચા દરજાના કોઇ પણ પોલીસ અમલદારને તે પોતાના વારંટથી હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે અધીકાર આપવાને મુખત્યાર છે.

(અ) જેટલી મદદ જોઇએ તેટલી મદદ લઇને સદરહુ જગામાં પેસવાને, તથા

(બ) વારંટમાં લખેલી રીતેતે જગાનો ઝાડો લેવાને તથા.

(ક) કાંઇ મીલકત, દસ્તાવેજો, મોહોરો સ્ટાંપ અથવા શિકા તે જગાએ જડે, અને તે મીલકત ચોરીની છે અથવા ગેરકાયદસર મેળવેલી છે અથવા તે દસ્તાવેજો બનાવટના છે અથવા તે મોહોરો ખોટી છે અથવા તે સ્ટાંપ અથવા શીકા ખોટા બનાવેલા છે એવો તેને શક આવે તો તે મીલકતનો દસ્તાવેજોનો, મોહોરોનો સ્ટાંપનો અથવા શીકાઓનો અને વળી સદરહુ પ્રકારનાં કાંઇ પણ હથીયારોનો તથા સામાનનો કબજો લેવાને, તથા

[ડ] સદરહુ મીલકત, દસ્તાવેજો, મોહોરો, સ્ટાંપ, શિકા, હથીયારો અથવા સામાન કોઇ માજીસ્ત્રેટની આગળ લઇ જવાને, અથવા જ્યાં સુધી ગુન્હેગારને માજીસ્ત્રેટની આગળ લઇ જવામાં આવ્યો ન હોય ત્યાં સુધી તેજ જગાએ સંભાળી રાખવાને, અથવા કોઇ નીરભય જગાએ તેની બીજી રીતે વ્યવસ્થા કરવાને, તથા

(ઇ) સદરહુ પ્રકારની કોઇ મીલકત ચોરેલી છે અથવા બીજી રીતે ગેરકાયદસર મેળવેલી છે, અથવા સદરહુ દસ્તાવેજો મોહોરો સ્ટાંપ, શીકા, હથીયારો અથવા સામાન ખોટો બનાવેલો છે, અથવા સદરહુ હથીયારો અથવા સામાન ખોટા શીકા અથવા સ્ટાંપ બનાવવા માટે અથવા ખોટા દસ્તાવેજ બનાવવા માટે વાપરેલો છે અથવા વાપરવા માટે યોજેલો છે, એવું જાણ્યા છતાં અથવા એવો શક લાવવાને વાજબી કારણ છતાં ફલાણા શખસે સદરહુ પ્રકારની મીલકત, દસ્તાવેજો, મોહોરો, સ્ટાંપ શીકા હથીયારો અથવા સામન મુકવામાં; વેચવામાં અથવા બનાવવામાં અથવા રાખવામાં અંદર ખાનેથી ભાગ લીધેલો છે એવું જણાય તેવો જે શખસ સદરહુ જગાએ માલુમ પડે તે શખસને પેહેરામાં લેવાને તથા કોઇ માજીસ્ત્રેટની

આગળ લઇ જવાને.

હકુમતનીબાહેરઝા ડોલેતાંજડેલી વસ્તુઓ ની વ્યવસ્થા.

૯૯ જે કોરટે ઝાડો લેવાનું વારંટ કાહાડયું હોય તે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક સીમાની બાહાર કોઇ પણ જગાએ તે વારંટ બજાવતાં જે વસ્તુઓને માટે ઝાડો લે વામાં આવે તેમાંની કોઇપણ વસ્તુઓ જડે ત્યારે સદરહુ વસ્તુઓ તેમજ આ કાયદામાં આગળ કહેલા ઠરાવો મુજબ તે વસ્તુઓની તઇયાર કરેલી ટીપ તાબડતોબ તે વારંટ કાહાડનારી કોરટની આગળ લઇ જવી, પણ સ દરહુ જગા તે કોરટ કરતાં જે માજીસ્ત્રેટને તે જગામાં હકુમત હોય તે માજીસ્ત્રેટ ની વધારે નજીક હોય તો, તે ટીપ અને તે વસ્તુઓ સદરહુ માજીસ્ત્રેટની આગળ લઇ જવી; અને જો વિરૂદ્ધ પડતું પાકું કારણ ન હોય તો, સદરહુ માજીસતરેટે હુક મ કરીને તે ટીપ તથા વસ્તુઓ સદરહુ કોરટની પાશે લઇ જવાનો અધિકાર આપવો.

ક.—ગેરવ્યાજબી રીતે કેદ કરેલા શખસોની શોધ કરવા બાબત.

ગેરવ્યાજબી રીતેકે દકરેલા શખશોને માટે ઝાડો લેવા બાબત.

૧૦૦ જો કોઇ પણ પ્રેસીડેન્શી માજીસતરેટને, અથ વા પેહેલા વર્ગના માજીસતરેટને અથવા પેટા તુકડી મા જિસતરેટને એવું માનવાનું કારણ હોય કે કોઇ પણ શ ખસને એવી રીતે અટકાયતમાં રાખ્યો છે કે જેથી કરીને એ પ્રમાણે અટકાયતમાં રાખવાનું કૃત ગુન્હો થાય છે તો ઝાડો લેવાનું વારંટ કા હાડવાને તે મુખત્યાર છે; અને જે શખસનાં નામનું તે વારંટ કાઢવામાં આવે તે શખસને સદરહુ પ્રમાણે કેદ કરેલા શખસ માટે ઝાડો લેવાનો અધિકાર છે; અને તે વારંટ મુજબ સદરહુ ઝાડો લેવો અને જો તે શખસ જડે તો તેને કોઇ માજીસતરે ટની આગળ તાબડતોબ લઇ જવો, અને તે કામની હકીકત ઉપરથી યોગ્ય જણા ય એવો હુકમ તે માજીસતરેટે કરવો.

ડ.—ઝાડો લેવા સંબંધી સામાન્ય ઠરાવો.

ઝાડો લેવાનાંવારંટો કોનાં નામનાં કરવાંવિ ગરે.

૧૦૧. ૪૩ મી ૭૫ મી. ૭૭ મી. ૭૯ મી ૮૨ મી ૮૩ મી, અને ૮૪ મી કલમોના ઠરાવો, જેટલે સુધી બની શકે તેટલી સુધી, ૯૬ મી, ૯૮ મીઅથવા ૧૦૦ મી. કલમ પ્રમાણે કહાડેલાં સઘળાં ઝાડો લેવાના વારંટો ને લાગુ છે એવું સમજવું,

બંધકરેલી જગા જે શખસોનાહવાલામાંહોય તેઓએઝાડો લેવા દેવો.

૧૦૨, આ બાબ પ્રમાણે જે જગા ઝાડો લેવાને અ થવા જઇને જોવાને પાત્ર હોય તે જગા બંધ હોય ત્યારે જે શખસ તે જગામાં રેહેતો હોય અથવા જે શખસના હવાલામાં તે જગા હોય તે શખસે. વારંટ બજાવનારા અમલદારની અથવા બીજા શખસની માગણી ઉપરથી તથા વારંટ રજુ કરયા ઉપ રથી, તે અમલદારને અથવા બીજા શખસને તે જગાની અંદર જવા દેવો, તથા ત્યાં શોધ કરવો જેમ સેહેલ પડે તેવા સઘળા ઘટતા ઉપાયો કરી દેવા.

જો સદરહુ જગાની અંદર સદરહુ પ્રમાણે જવા દેવામાં ન આવે, તો વારંટ

બજાવનારો અમલદાર અથવા બીજો શખસ ૪૮મી કલમથી ઠરાવેલી રીતે ચાલવા ને મુખત્યાર છે.

ઝાડો લેવો તે શાહેદોની સમક્ષ લેવો.

૧૦૩. આ બાબ પ્રમાણે ઝાડો લેતાં પેહેલાં, ઝાડો લેવા જનારા અમલદારે અથવા બીજા શખસે જે જગાનો ઝાડો લેવો હોય તે જગા જે લત્તામાં આવેલી હોય તે લત્તાના બે અથવા વધારે આબરૂદાર રેહેવાસીઓને ઝાડો લેતી વખતે હાજર રેહેવા તથા તે જોવા સારૂ બોલાવવા.

તે ઝાડો તેઓની સમક્ષ લેવો, અને તે ઝાડો લેતી વખતે જપ્ત કરેલી સઘળી ચીજોની તથા જે જે જગાએ તે ચીજો જડી હોય તે તે જગાઓની એક ટીપ સદર અમલદારે અથવા બીજા શખસે તઇયાર કરવી અને તેની ઉપર સદરહુ શાહેદોએ સહી કરવી પણ આ કલમ પ્રમાણે લેવાતો ઝાડો જોનારા કોઇ પણ શખસને કોરટે ખસુસ સમન કરયો નહીં હોય તો તેને કોરટમાં શાહેદ દાખલ હાજર થવાનું ફરમાવવું નહીં,

ઝાડો લેવાની જગાનો ભોગવટો કરનારાને હાજર રહુવાનો અખિકાર છે.

ઝાડો લેવાની જગાનો ભોગવટો કરનારાને અથવા તેની તરફથી કોઇ શખસને, દરએક પ્રસંગે, ઝાડો લેવાતો હોય ત્યારે હાજર રેહુવા દેવો, અને સદરહુ ભોગવટો કરનારો અથવા સદરહુ શખસ કહે એટલે તેને આ કલમ પ્રમાણે તઇયાર કરેલી ટીપની એક નકલ સદરહુ શાહેદોની સહી કરાવીને સ્વાધિન કરવી.

ઈ—પરચુરણ.

રજુ કરેલો દસ્તાવેજ વિગેરે અટકાવી રાખવાનો અખિકાર.

૧૦૪ આ કાયદા પ્રમાણે પોતાની આગળ રજુ કરેલા હરકોઇ દસ્તાવેજને અથવા બીજી વસ્તુને પોતાને યોગ્ય લાગે તો અટકાવી રાખવાનો હરકોઇ કોરટ મુખત્યારછે.

માજીસતરેટપોતાની સમક્ષ ઝાડો લેવાનું ફરમાવવાને મુખત્યા છે.

૧૦૫ જે જગાનો ઝાડો લેવાસારૂ વારંટ કાહાડવાનો પોતાને અખત્યાર હોય તે જગાનો ઝાડો પોતાની સમક્ષ લેવાનું ફરમાવવાને હરકોઇ માજિસતરેટ મુખત્યાર છે.

ભાગ ૪ થો.

ગુન્હા અટકાવવા બાબત.

બાબ ૮ મો.

સુલેહ રાખવા સારૂ તથા સારી રીતે ચલાવવાસારૂ તારણ બાબત.

અ—ગુન્હો ઠર્યા ઉપરથી સુલેહ રાખવા સારૂ તારણ.

ગુન્હો ઠર્યે ઉપરથી સુલેહરાખવાસારૂતારણ.

૧૦૬ જ્યારે હંગામો, હુમલો અથવા સુલેહનો બીજો ભંગ કરવાનું, અથવા તેમાં મદદગારી કરવાનું; અથવા તેમ કરવાના સારૂ ઇરાદાથી હથીયારવાળાં માણસોને એકઠાં કરવાનું અથવા કાયદા વિરૂદ્ધ બીજા ઉપાયો કરવાનું અથવા શરીરને અથવા

મિલ્કતને નુકશાન કરવાનો ડર દેખાડીને શાપરાધ ધમકી આપવાનું તોહમત જે શખસની ઉપર આવ્યું હોય તે શખસની ઉપર કોઇ હાઇકોરટની આગળ અથવા સેશન કોરટની આગળ અથવા પ્રેશીડેન્સી માજિસતરેટ જિલ્લા માજિસતરેટની પેટા તુકડી માજિસતરેટની અથવા પેહેલા વર્ગના માજિસતરેટની કોરટ આગળ તે ગુન્હો કરે.

અને તે કોરટનો એવો અભિપ્રાય હોય કે સુલેહ રાખવા સારૂ ખત કરીને આપવાનું સદરહુ શખસને ફરમાવવાની જરૂર છે.

ત્યારે સદરહુ કોરટ તે શખસની ઉપર શિક્ષાનો હુકમ કરતી વખતે ત્રણ વરસ કરતાં વતી ન હોય એવી જે મુદત તે કોરટ મુકરર કરવાનું યોગ્ય ધારે તે મુદત સુધી સુલેહ રાખવા સારૂ, જામીન સાથે કે વગર જામીને તેની સ્થિતીને ઘટતાં રકમનું ખત કરી આપવાનો તે કોરટ તે શખસને હુકમ કરવાને મુખત્યારછે.

અપીલ ઉપરથી અથવા બીજી કોઇ રીતે જો ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ રદ થાય તો એ પ્રમાણે કરી આપેલું ખત રદ થશે

ब.—બીજાં કામોમાં સુલેહ રાખવા સારૂ તથા સારી રીતે ચાલવા સારૂ તારણ.

બીજાંકામોમાં સુલેહ રાખવાસારૂ તારણ

૧૦૭ જ્યારે કોઇ પ્રેશીડેન્સી માજિસતરેટને, જિલ્લા માજિસતરેટ, પેટા તુકડી માજિસતરેટને અથવા પેહેલા વર્ગના માજિસતરેટને એવી ખબર મળે કે પોતાની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં ફલાણો શખસ સુલેહનો ભંગ કરશે એવો સંભવ છે, અથવા જેથી સુલેહનો ભંગ ઘણું કરીને થાય એવું કાંઇ પણ ગેરવ્યાજબી કામ કરશે એવો સંભવ છે, અથવા સદરહુ હદમાં એવો કોઇ શખસ છે કે જે સદરહુ હદની બાહાર હરકોઇ જગામાં સુલેહનો ભગ અથવા ઉપર કહ્યા મુજબ કાંઇ પણ ગેરવ્યાજબી કામ કરશે એવો સંભવ છે. ત્યારે એક વરશ કરતાં વૃત્તી ન હોય એવી જે મુદત સદરહુ માજિસતરેટ મુકરર કરવાનું યોગ્ય ધારે તે મુદત સુધી સુલેહ રાખવાસારૂ, જામીન સાથે કે વગર જામીને, એક ખત કરી આપવાનો હુકમ સદરહુ શખશને શા શારૂ ન કરવો જોઇએ તેનું કારણ બતાવવાનું તે શખશને, આ કાયદામાં આગળ ઠરાવેલી રીતે, ફરમાવવાને સદરહુ માજિસાતરેટ મુખત્યાર છે.

૧૦૭ મી કલમ પ્રમાણેચાલવાનો જે માજીસ્ત્રેટવગરેનેઅધિકાર નહોય તેણે કેમકરવું.

૧૦૮ ૧૦૭ મી કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવવાનો જે માજીસ્ત્રેટને અધિકાર ન હોય તે માજીસ્ત્રેટને અથવા સેશન કોરટને અથવા હાઇ કોરટને, એવું માનવાનું કારણ હોય કે ફલાણો શખસ સુલેહનો ભંગ અથવા જેથી સુલેહનો ભંગ ઘણું કરીને થાય એવું કાંઇ ગેરવાજબી કામ કરશે એવો સંભવ છે. અને સદરહુ શખસને પેહેરામાં અટકાવી રાખ્યા વગર બીજી રીતે તે સુલેહના ભંગનો અટકાવ થઇ શકવાનો નથી, ત્યારે (જો તે શખસ પેહેરામાં અથવા કોરટની આગળ આવી ચુકયો ન હોય તો) તેને પકડવા માટે વારંટ કહાડવાનો તથા ૧૦૭ મી કલમ પ્રમાણે તે મુકદમાની તજવીજ કરવાનો જે માજીસતરેટને અધિકાર હોય તેની આગળ તે શખશને મોકલવાનો, સદરહુ માજીસ્તરેટ

ને અથવા કોરટને અખત્યાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે જે માજીસ્ત્રેટની આગળ કોઇ શખસને મોકલ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટ આ કાયદામાં આગળ કહેલી ચોકશી પુરી થતાં સુધી પોતાની નજરમાં આવે તો તે શખસને અટકાવી રાખવાને મુખત્યાર છે.

ભટકનારાઓ તથા શક વાળા શખસોપાસેથી સારી રીતે ચાલવા સારૂ તારણ (લેવા બાબત.)

૧૦૯ જ્યારે જ્યારે કોઇ પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટને, જીલ્હા માજીસ્ત્રેટને, પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટને અથવા પેહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટને એવી ખબર મળે.—

(અ) કે કોઇ પણ શખસ સદરહુ માજીસ્ત્રેટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં પોતાની હાજરી છુપાવવાને પુરવેપાય કરે છે, અને સદરહુ શખસ કાંઇ ગુન્હો કરવાના હેતુથી આવા ઉપાયો કરેછે એવું માનવાનુંકારણછે, અથવા

(બ) કે સદરહુ હદમાં એવો કોઇ શખસ છે કે જેની પાસે ગુજરાનનુ કાંઇ પણ સાધન દેખાતુ નથી અથવા જે પોતાને વિશે કાંઇ ખાત્રીલાયક હકીકત કહીશકતોનથી

ત્યારે ત્યારે છ મહિના કરતાં વધતી ન હોય એવી જે મુદત સદરહુ માજીસ્ત્રેટ મુકરર કરવાનું દુરસ્ત ધારે તે મુદત સુધી સારી રીતે ચાલવા સારૂ, જામીનો સાથે, એક ખત કરી આપવાનો હુકમ સદરહુ શખસને શા સારૂ નહીં કરવો જોઇએ તેનું કારણ બતાવવાનું તે શખસને, આ કાયદામાં આગળ ઠરાવેલી રીતે, ફરમાવવાને સદરહુ માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

ગુન્હો કરવાની ટેવ હોય તેવા ગુન્હેગારો પાસેથી સારી રીતે ચાલવા સારૂ તારણ (લેવા બાબત.

૧૧૦ જ્યારે કોઇ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટને; જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને, પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટને અથવા પેહેલા વર્ગના જે માજીસ્ત્રેટને સ્થાનિક સરકારે આ બાબત વિશેશે કરીને અધિકાર આપ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટને એવી ખબર મળે કે પોતાની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં ફલાણા શખસને અપહરણ કરવાની, ઘર ફોડવાની અથવા ચોરી કરવાની ટેવ છે, અથવા ફલાણી મિલકત ચોરીની છે એમ જાણીને તે ચોરીનીમિલકત લેવાની ટેવ છે, અથવા તે શખસને જબરાઇથી કહડાવવાની ટેવછે અથવા જબરાઇથી કહાડવા સારૂ કોઇ શખસને હાની કરવાનો ભય ઉત્પન્ન કરવાની ટેવ છે અથવા ભય ઉત્પન્ન કરવાની અથવા કોશિષ કરવાની ટેવ છે.

ત્યારે ત્રણ વરશ કરતાં વત્તાં ન હોય એવી જે મુદત સદરહુ માજિસ્ત્રેટ મુકરર કરવાનું દુરસ્ત ધારે તે મુદત સુધી સારી રીતે ચાલવા સારૂ, જામીનો સાથે, એક ખત કરી આપવાનો હુકમ સદહુ શખસને શા સારૂ નહીં કરવો જોઇએ તેનું કારણ બતાવવાનું તે સખસને, આ કાયદામાં આગળ ઠરાવેલી રીતે, ફરમાવવાને સદરહુ માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

યુરોપીયનભટકનારા સંબંધી વિશેષ ઠરાવ.

૧૧૧ જે કામોમાં રાણીની વિલાયતી રઇયતની તજવીજ સન ૧૮૭૪ ના યુરોપિયન વેગ્રન્સી આકટ પ્રમાણે થઇ શકતી હોય તે કામોમાં તે રઇયતને ૧૦૯ મી

તથા ૧૧૦ મી કલમના ઠરાવો લાગુ નથી.

હુકમકરવાબાબત.

૧૧૨. જ્યારે ૧૦૭ મી, ૧૦૯ મી અથવા ૧૧૦ મી કલમ પ્રમાણે ચાલનારા કોઇ માજીસતરેટને સદરહુ કલમ પ્રમાણે કારણ બતાવવાનું કોઇ પણ શખસને ફરમાવવાની જરૂર લાગે, ત્યારે તેણે એક લેખી હુકમ કરીને તેમાં જે ખબર મળી હોય તેનો સાર તથા કેટલી રકમનું ખત કરી આપવું તે, તથા કેટલી મુદત સુધી તે અમલમાં રેહેશે તે, તથા જામીન (જોઇતા હોય તો) કેટલા કેવા પ્રકારના, અને કયા વરગના જામીન જોઇએ તે જણાવવું.

જે શખસની કોરટમાં હાજર હોય તેની બાબતમાં કેમ કરવું

૧૧૩. જે શખસની બાબતમાં સદરહુ હુકમ કર્યા હોય તે સખસ જો કોરટમાં હાજર હોય, તો તે હુકમ તેને વાંચી સંભળાવવો, અથવા તે કેહે તો, તે હુકમનો સાર તેને સમજાવવો,

જે શખસ સદરહુ પ્રમાણે હાજર નહોય તેની બાબતોમાં સમન અથવા વારંટ(કાહાડવા બાબત.)

૧૧૪. જો સદરહુ શખસ કોટમાંજો હાજર ન હોય, તો માજીસ્ત્રેટે સમન કાહાડીને તે શખસને કોરટની આગળ હાજર થવાનું ફરમાવવું, અથવા, જ્યારે સદરહુ શખસ પેહેરામાં હોય, ત્યારે માજીસ્ત્રેટે વારંટ કાહાડીને જે અમલદારના પેહેરામાં તે શખસ હોય તેને એવું ફરમાવવું કે એને કોરટની આગળ આણો:

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે, જ્યારે કોઈ પોલીસ અમલદારના રીપોર્ટ ઉપરથી અથવા બીજી ખબર ઉપરથી [તે રિપોર્ટનો અથવા ખબરનો સાર માજીસ્ત્રેટે દફતરમાં લખવો] સદરહુ માજિસ્ત્રેટને એવું જણાય કે સુલેહનો ભંગ થવાનો બાક રાખવાનું કારણ છે. અને સદરહુ શખશને તુરત પકડયા વગર બીજી રીતે તે સુલેહના ભંગનો અટકાવ થઈ શકશે નહી, તો તે માજીસ્ત્રેટ તેને પકડવા સારૂ ગમે તે વખતે વારંટ કાહાડવાને મુખત્યાર છે.

૧૧૨મી કલમ પ્રમાણે કરેલા હુકમની એક નકલ સમન અથવા વારંટની સાથે મોકલવી.

૧૧૫ ૧૧૪ મી કલમ પ્રમાણે કાહાડેલા દરેક સમન અથવા વારંટની સાથે ૧૧૨ મી કલમ પ્રમાણે કરેલા હુકમની એક નકલ મોકલવી, અને જે શખસને સદરહુ સમન પોહોંચાડવામાં આવે અથવા જે શખસને સદરહુ વારંટ પ્રમાણે પકડવામાં આવે તે શખસને તે સમન પોંહોંચાડનારા અથવા તે વારંટ બજવનારા અમલદારે સદરહુ નકલ આપવી.,

જાતે હાજર થવાનું માફ કરવાનો અધિકાર.

૧૧૬. સુલેહ રાખવા સારૂ ખત કરી આપવાનો હુકમ શા સારૂ નહી કરવો જોઇએ તેનું કારણ બતાવવા માટે જે શખસને ફરમાવ્યું હોય તેને જો માજીસતરેટને પુરતુ કારણ જણાય તો જાતે હાજર થવાનું માફ કરવાનો તે માજિસતરેટને અધિકાર છે. તથા કોઇ પ્લીડર મારફતે હાજર થવાની પરવાનગી આપવાનો તે માજિસતરેટને અધિકાર છે.

ખબર ખરી છેકે નહી તે વિષે ચોકશી.

૧૧૭ જે શખસ કોરટમાં હાજર હોય તે શખસને ૧૧૨ મી કલમ પ્રમાણે કરેલો હુકમ ૧૧૩ મી કલમ પ્રમાણે વાંચી સંભળાવ્યો હોય અથવા સમજાવ્યો હોય અથવા કોઇ પણ શખસ ૧૧૪ મી કલમ પ્રમાણે કાહાડેલા સમનની રૂઇએ કોઇ માજીસતરેટની આગળ હાજર થાય; અથવા તે કલમ પ્રમાણે કાઢેલા વારંટની બજાવણી કરીને તેને માજીસતરેટની આગળ આણ્યો હોય, ત્યારે જે ખબરને આધારે પોતે ચાલ્યો હોય તે ખબર ખરી છે કે નહી તે વિશે માજિસતરેટે ચોકશી કરવી, અને જે જાસ્તી પુરાવાની જરૂર જણાય તે લેવો.

જ્યારે સદરહુ હુકમમાં સુલેહ રાખવા સારૂ તારણ માગ્યું હોય, ત્યારે સમનના મુકદમામાં ઇનસાફ ચલાવવા સારૂ આ કાયદામાં આગળ જે રીત કહી છે તે રીતે બની શકે તેટલે સુધી, સદરહુ ચોકશી કરવી; અને જ્યારે સદરહુ હુકમમાં સારી રીતે ચાલવા સારૂ તારણ માગ્યું હોય ત્યારે વારંટના મુકદમામાં ઇનસાફ ચલાવવા સારૂ આ કાયદામાં આગળ જે રીત કહી છે તે રીતે, બની શકે તેટલે સુધી, સદરહુ ચોકશી કરવી. પણ એમાં તોહુમતનામું તઇયાર કરવાની જરૂર નથી.

આ કલમના કારણ સારૂ, કોઇ શખસને ગુનો કરવાની ટેવ છે એ વાત (તેની) સાધારણ લૌકીક સંબંધી પુરાવો આપીને અથવા બીજી કોઇ રીતે શાબીત કરવાનો અધિકાર છે.

તારણ આપવાનો હુકમ

૧૧૮ જે શખસની બાબતમાં સદરહુ ચોકશી કરી હોય તે શખસે સુલેહ રાખવા સારૂ અથવા સારી રીતે ચાલવા સારૂ, જેમ હોય તેમ જામીન સાથે કે વગર જામીને ખત કરી આપવું જરૂરનું છે એવું જો સદરહુ ચોકશી ઉપરથી શાબીત થાય તો માજીસ્ત્રેટે તે મુજબ હુકમ કરવો.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે—

પેહેલું—કે ૧૧૨ મી કલમ પ્રમાણે કરેલા હુકમમાં જે પ્રકારનું, જે રકમનું અથવા જે મુદતનું તારણ કહ્યું હોય તેથી જુદા પ્રકારનું અથવા વધતી રકમનું, અથવા વધતી મુદત સુધીનું તારણ આપવાનો કોઇપણ શખસને હુકમ કવો નહી.

બીજું—દરએક ખતની રકમ તે કામની હકીકત ઉપર ઘટતું ધ્યાન આપીને મુકરર કરવી અને તે અતિશય ભારે હોવી નહી જોઇએ.

ત્રીજું—જે શખસ સંબંધી ચોકશી કરવામાં આવે તે શખસ સગીર હોય ત્યારે ફક્ત તેના જામીનોએજ ખત કરી આપવું.

જે શખસની વિરૂદ્ધ ખબર આપવામાં આવી હોય તેને છોડી મુકવા બાબત.

૧૧૯ જે શખસની બાબતમાં ૧૧૭ મી કલમ પ્રમાણે ચોકશી કરી હોય તે શખસે સુલેહ રાખવા સારૂ અથવા સારી રીતે ચાલવા સારૂ, જેમ હોય તેમ, ખત કરી આપવું જરૂરનું છે એવું સદરહુ ચોકશી ઉપરથી શાબિત ન થાય, તો તે માજીસ્ત્રેટે દફતરમાં તેવી મતલબની નોંધ કરવી; અને જો સદરહુ શખસને ફક્ત તે ચોકશીના કારણ સારૂજ પેહેરામાં રાખેલો હોય તો તેને છુટો કરવો, અથવા જો સદરહુ શખસને પેહેરામાં રા

એમ્નો નહી હોય તો તેને છોડી મુકવો.

૭—તારણ આપવાનો હુકમ કરયા પછી સઘળી બાબતમાં કામ ચલાવવા બાબત

જે મુદત સુધી તારણ જોઈતું હોય તે મુદતની શરૂઆત.

૧૨૦ જે શખસની બાબતમાં ૧૦૬ ઠી અથવા ૧૧૮ મી કલમ પ્રમાણે તારણ આપવાનો હુકમ કરયો હોય તે શખસની ઉપર, સદરહુ હુકમ કરયો હોય તે વખતે, જો કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય, અથવા કેદની શિક્ષા તે ભોગવતો હોય, તો જે મુદત સુધી સદરહુ તારણ માગ્યું હોય તે મુદત સદરહુ શિક્ષાના હુકમની મુદત પુરી થએથી શરૂ થવો જોઇએ.

બીજાં કામોમાં સદરહુ મુદત તે હુકમની તારીખે સરૂ થવી જોઇએ.

ખતમાંશુંશું લખવું.

૧૨૧ જે ખત સદરહુ પ્રકારના કોઇ શખસે કરી આપવાનું હોય ખતમાં, પ્રસંગ પ્રમાણે, સુલેહ રાખવી અથવા સારી રીતે ચાલવું એ પ્રમાણે તે શખસને બાંધી લેવો અને સારી રીતે ચાલવા બાબત ખત હોય તો કેદની શિક્ષા કરવા લાયક કાંઇ પણ ગુન્હો કરવાથી અથવા કરવાની કોશીશ કરવાથી અથવા કરવામાં મદદગારી કરવાથી, પછી તે ગુન્હા ગમે તે ઠેકાણે બને, તે ખતની શરત તુટી એવું સમજવું.

જામીનો નાકબુલ કરવાનો અધિકાર.

૧૨૨. સારી રીતે ચાલવા સારૂં આ બાબ પ્રમાણે આપવા માંડેલો કોઇ પણ જામીન ના લાયક શખસ છે એ સબબ ઉપરથી તેને કબુલ કરવાનો અધિકાર માજીસ્ત્રેટને છે, પણ તે માજીસ્ત્રેટે તેમ કરવાનાં કારણો દફતરમાં લખવાં.

તારણનઆપેતોકેદ

૧૨૩. ૧૦૬ ઠી અથવા ૧૧૮ મી કલમ પ્રમાણે તારણ આપવાનો જે શખસને હુકમ કરયો હોય તે સખસ જે મુદત સુધી સદરહુ તારણ આપવાનું હોય તે મુદત જે તારીખે શરૂ થતી હોય તે તારીખે અથવા તે પેહેલાં જો સદરહુ તારણ ન આપે તો. આનીજ હેઠળ લખેલા પ્રસંગ ખારેજ કરીને, સદરહુ મુદત પુરી થતાં સુધી, તે શખસને તુરંગમાં મોકલવો અથવા તે અગાઉથીજ કેદમાં હોય તો તેને કેદમાં અટકાવી રાખવો. એ પ્રમાણે તુરંગમાં મોકલવો અથવા અટકાવી રાખવો એ તે તારણ માગવાનો હુકમ કરનારી કોરટને અથવા માજીસ્ત્રેટને અથવા જે તુરંગમાં સદરહુ પ્રમાણે હુકમ કરેલા શખસને અટકાવી રાખ્યો હોય તે તુરંગ જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારને સદરહુ મુદતની અંદર તે તારણ આપે ત્યાં સુધી તેને તુરંગમાં મોકલવો જોઇએ, અથવા કેદમાં અટકાવી રાખવો જોઇએ.

હાઇકોરટની અથવા સેસન કોરટની આગળ કયારે કામ રજુ કરવું.

જ્યારે એક વરસ કરતાં વધતી મુદત સુધી તારણ આપવાનો સદરહુ શખસને કોઇ માજીસ્ત્રેટે હુકમ કરયો હોય ત્યારે જો સદરહું શખસ ઉપર કહ્યા મુજબ તારણ ન આપે તો તે માજીસ્ત્રેટે વારંટ કાહાડીને એવું ફરમાવવું કે સેસન કોરટનો હુકમ થતાં સુધી, અથવા, સદરહુ માજીસ્ત્રેટ પ્રેસિડેન્સિ માજીસ્ત્રેટ હોય તો હાઇકોરટનો હુકમ થતાં સુધી, તે શખસને તુરંગમાં અટકાવી રાખવો, અને, બનો શકે તેટલી તાકીદ, તે કામ સદરહુ કોરટની આગળ રજુ કરવું.

સદરહુ કોરટ તે કામ તપાશીને અને કાંઇ પણ વધારે ખબર અથવા પુરા વાં પોતાને જરૂરનો લાગે તે માગીને તે કામમાં પોતે દુરસ્ત ધારે તેવો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે. પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે તારણ નહીં આપવા બાબત કાંઇ પણ શખસને કેદ કરયો હોય તો તે કેદની મુદત ત્રણ વરસ કરતાં વધતી હોવી નહીં જોઇએ.

કેદનો પ્રકાર. સુલેહ રાખવા સારૂ તારણ નહીં આપવા બાબત કેદ આસાન હોવી જોઇએ.

સારી રીતે ચાલવા સારૂ તારણ નહીં આપવા બાબત કેદ દરેક કામમાં કોરટ અથવા માજીસ્ત્રેટ ફરમાવે તે પ્રમાણે સખત મજુરી સાથે અથવા આસાન થઇ શકે

તારણ નહીં આપવા બાબત કેદ કરેલા શખસોને છુટા કરવાનો અધિકાર. ૧૨૪. જ્યારે જ્યારે જીલ્હા માજીસ્ત્રેટનો અથવા કોઇ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટનો એવો મત હોય કે આ બાબ પ્રમાણે તારણ નહી આપવા બાબત કેદ કરેલા કોઇ પણ સખસને છુટો કરવાથી લોકને અથવા કોઇ પણ બીજા સખસને જોખમ પોંચશે નહી, ત્યારે ત્યારે તે સદરહુ શખસને છુટો કરવાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે, પછી તે શખશને કેદ કરવાનો હુકમ તેણે પોતે કરેલો હોય કે પોતાના હુદ્દા ઉપર અગાઉ જે અમલદાર હોય તેણે કરેલો હોય કે કોઇ તાબા માંહેના માજીસ્ત્રેટે કરેલો હોય તોપણ.

જ્યારે જ્યારે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટનો અથવા કોઇ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટનો એવો મત હોય કે આ બાબ પ્રમાણે તારણ નહી આપવા બાબત સેશન કોરટના અથવા હાઇ કોરટના હુકમ પ્રમાણે કેદ કરેલા કોઇ પણ શખસને સદરહુ જોખમ વગર છુટો કરી શકાય એવું છે, ત્યારે ત્યારે સદરહુ માજીસ્ત્રેટે, પ્રસંગ પ્રમાણે, સેશનકોરટના અથવા હાઇ કોર્ટના હુકમ સારૂ તે કામનો તુરત રીપોર્ટ કરવો, અને સદરહુ કોરટ દુરસ્ત ધારે તો તે, સદરહુ શખસને છુટો કરવાનો હુકમ કરવાને મુખત્યારછે.

સુલેહરાખવા બાબત નું કોઈપણ ખત રદ કરવાનો જિલ્લા માજીસ્ત્રેટોનો અધિકાર. ૧૨૫. જિલ્લા માજીસ્ત્રેટ પોતાના જિલ્લામાંની જે કોરટ પોતાની કોરટથી ચહડતા દરજ્જાની ન હોય તેવી કોઇ કોરટના હુકમથી સુલેહ રાખવા સારૂ જે ખત આ બાબ પ્રમાણે કરી આપ્યું હોય તે ખત પાકાં કારણો સારૂ ગમે તે વખતે રદ કરવાને મુખત્યાર છે. તેકારણો દફતરમાં લખવા.

જામીનોનોછુટકારો. ૧૨૬. કોઇ પણ શખશની સુલેહ ભરેલી અથવા સારી ચાલ માટે બીજો જે શખસ જામીન થયો હોય તે શખસ કોઇ પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટની, જિલ્લા માજિસ્ત્રેટની, પેટા તુકડી માજીસતરેટની અથવા પેહેલા વરગના માજિસતરેટની હકુમતની સ્થાનિક હદ માંહે આ બાબ પ્રમાણે કરી આપેલું હરકોઇ ખત રદ કરવા બાબતની અરજી ગમે તે વખતે સદરહુ માજીસતરેટને કરવાને મુખત્યાર છે.

સદરહુ અરજી થયા ઉપરથી તે માજીસતરેટે પોતાને દુરસ્ત લાગે તે પ્રમાણે પોતાનો સમન અથવા વારંટ કાહાડીને જે શખસને માટે સદરહુ જામીન બંધાયલો હો

ય તે સખસને પોતાની આગળ હાજર થવાનું અથવા આણવાનું ફરમાવવું,

જ્યારે તે માજીસ્ત્રેટની આગળ સદરહુ શખસ હાજર થાય અથવા તેને આણ્યો હોય, ત્યારે સદરહુ માજિસ્ત્રેટે તે ખત રદ કરવું, અને તે ખતની મુદ્દતના બાકી રહેલા ભાગને માટે અસલ તારણના જેવાજ પ્રકારનું નવું તારણ આપવાનો સદરહુ શખસને હુકમ કરવો. સદરહુ પ્રકારનો દરેક હુકમ ૧૨૧ મી ૧૨૨ મી, ૧૨૩ મી, અને ૧૨૪ મી કલમનાં કારણ સારૂ, પ્રસંગ પ્રમાણે ૧૦૬ ઠી અથવા ૧૧૮ મી, કલમ મુજબ કરેલો હુકમ છે એમ સમજવું.

બાબ ૯ મો.

કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીઓ.

માજીસ્ત્રેટના અથવા પોલીસ અમલદારના હુકમ ઉપરથી મંડળી એ વીખરાઇ જવું

૧૨૭. કોઇ પણ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીને, અથવા જેથી લોકની સુલેહમાં ગડબડ થવાનો સંભવ હોય એવી પાંચ અથવા વધારે શખસોની મંડળીને, વીખરાઇ જવાનો હુકમ કરવાને કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટ અથવા જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણું હોય તે અમલદાર મુખત્યાર છે: અને એવો હુકમ થયેથી તે હુકમ મુજબ વિખરાઇ જવાની તે કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીના અંગભુતોની ફરજ છે.

આ કલમ કલકત્તા તથા મુંબાઇ એ શેહેરો પોલીસને લાગુ છે.

વિખરી નાખવા સારૂ બિન લશકરી જબરી કરવા બાબત.

૧૨૮. એ પ્રમાણે હુકમ કરયા ઉપરથી સદરહુ પ્રકારની કોઇ મંડળી વિખરાઇ નહીં જશે, અથવા એ પ્રમાણે હુકમ કરયા વગર તો તેની વરતણુંક ઉપરથી વિખરાઇ નહીં જવાનો તેનો નિશ્ચય જણાય તો હરકોઇ માજીસ્ત્રેટ અથવા જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણું હોય તે અમલદાર; પછી તે ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરોની અંદર કે બહાર હોય, સદરહુ મંડળીને જબરાંથી વિખરી નાંખવાને મુખત્યાર છે, અને સદરહુ મંડળી વિખરી નાંખવાના કારણ સારૂ અને, જરૂર હોય તો, સદરહુ મંડળી વીખરી નાંખવાને અથવા તે મંડળીના માણસોને કાયદા પ્રમાણે શિક્ષા કરવામાં આવે તે માટે તે માણસોને પકડવા તથા કેદ કરવા સારૂ મલીકા માઆબમાના લશકરમાંના અમલદાર અથવા સિપાઇ નહીં હોય તેવા અથવા ૧૮૬૯ ના હીંદુસ્તાનના વાલન્ટીયરોના આકટ પ્રમાણે નોંધેલા વાલન્ટીયર નહીં હોય અને તેવા તરીકે કામ કરતો ન હોય એવા કોઇ પણ મરદ માણસની મદદ માંગવાને મુખત્યાર છે.

લશકરી જબરી કરવા બાબત.

૧૨૯. જો સદરહુ પ્રકારની કોઇ મંડળી બીજી રીતે વિખરી નંખાતી નહીં હોય. અને લોકોની સહી સલામતી રાખવા સારૂ તે મંડળી વિખરી નાંખવાની જરૂર હોય, તો ઉંચામાં ઊંચા દરજ્જાનો જે માજીસ્ત્રેટ હાજર હોય તેને તે મંડળી લશકરી જબરીથી વીખરીનંખાવવાનો અખત્યારછે.

લશકરના જેકમાં

૧૩૦. જ્યારે કોઇ માજીસ્ત્રેટ સદરહુ પ્રકારની કોઇ

ડિંગ અફીસરને મંડળી વીખરી નાખવા નું ફરમાવ્યું હોય તે કમાંડિંગ આફીસરનું કામ.

પણ મંડળી લશકરી જબરીથી વીખરી નાંખવાનો નિશ્ચય કરે, ત્યારે મલીકા માઆઝમાના લશકરમાં હરકોઇ સિપાઇયોની અથવા ૧૮૬૯ ના હિંદુસ્તાનના વાલેન્ટાયરોના આકટ પ્રમાણે નોંધેલા હરકોઇ વાલેન્ટીયરોની, કમાંડ જે કોઇ સનંદી અથવા બીન સનંદી અમલદારની પાસે હોય તે અમલદારને સદરહુ મંડળી તેવી જબરીથી વિખરી નાંખવાનું. તથા પોતે ફરમાવે તેવા, અથવા તે મંડળી વીખરી નાખવાને અથવા કાયદા પ્રમાણે શિક્ષા કરવામાં આવે તે માટે જેમને પકડી અટકાવી રાખવાની જરૂર હોય તેવા, તે મંડળીના માણસોને પકડી અટકાવી રાખવાનુ, ફરમાવવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે,

સદરહુ પ્રકારના દરેક અમલદારે પોતાને દુરસ્ત લાગે એવી રીતે સદરહુહુકમ પ્રમાણે ચાલવુ; પણ તેમ કરવામાં તેણે તે મંડળી વીખરી તો નાંખવીજ તથા સદરહુ માણસોને પકડીને અટકાવી તો રાખવાંજ, પણ તેમ કરવામાં જેટલી ઓછી જબરી થાય તેટલી ઓછી જબરી કરવી, અને જાન માલને જેટલું ઓછુ નુકશાન થાય તેટલું ઓછુ નુકશાન કરવુ.

મંડળી વિખરી નાખવાનેકમીશન્ડ(સનદી) લશકરી અમલદારોનો અધીકાર.

૧૩૧ જયારે સદરહુ પ્રકારની કોઇ પણ મંડળીથી લોકોની સહી સલામતીને ઉઘાડી રીતે ધોકો પોંહોંચતો હોય, અને કોઇ માજીસ્ત્રેટને જાણાવી શકાતું નહીં હોય, ત્યારે મલીકા માઆઝમાના લશકરના હરકોઇ કમીશન્ડ (સનંદી) અમલદારને સદરહુ મંડળી લશકરી જબરીથી વીખરી નાખવાનો અધીકાર છે. તથા સદરહુ મંડળી વીખરી નાંખવા માટે અથવા કાયદા પ્રમાણે શિક્ષા કરવામાં આવે તે માટે તે મંડળીના હરકોઇ માણસોને પકડીને કેદ કવાનો તેને અધિકાર છે; પણ જયારે આ કલમ પ્રમાણે તે ચાલતો હોય તેવામાં કોઇ માજિસ્ત્રેટને તે બાબતની હકીકત જાણાવવાની તક મળી આવે તો તેણે તેમ કરવું અને ત્યાર પછી પોતે સદરહુ પ્રમાણે કરવાનું જારી રાખવું કે નહીં તે બાબત તેણે તે માજીસ્ત્રેટના હુકમ પ્રમાણે ચાલવું.

આ બાબ પ્રમાણે કરેલાં કામ બાબત ફરીયાદ માંડવાની વિરૂદ્ધ બચાવ.

૧૩૨. આ બાબ પ્રમાણે કરેલાં છે એવું કેહેવામાં આવતું હોય તેવાં કોઇ પણ કામ બાબત કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટ, લશકરી અમલદાર, પોલીસ અમલદાર, સિપાઇ અથવા વાલેંટિયરની ઉપર કોઇ પણ ફરીયાદ, ગવરનર જનરલ ઇન કાઉન્સિલની મન્જુરી વગર. કોઇ પણ ફોજદારી કોરટમાં માડવી નહીં, તથા

(અ) આ બાબ પ્રમાણે શુદ્ધ બુદ્ધિથી ચાલનારા કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટે અથવા પોલીસ અમલદારે;

[બ) ૧૩૧ મી કલમ પ્રમાણે શુદ્ધ બુદ્ધિથી ચાલનારા કોઇ પણ અમલદારે;

(ક] ૧૨૮ મી અથવા ૧૩૦ મી કલમ પ્રમાણે કોઇ હુકમ મુજબ શુદ્ધ બુદ્ધિથી હરકાંઇ કરનારા કોઇ પણ શખસે, અને

(ડ) લશકરી કાયદા પ્રમાણે જે હુકમ માનવાને પોતે બંધાએલો હો તે હુક મને તાબે થઈને કાંઈ પણ કામ કરનારા કોઈ હલકા દરજ્જાના અમલદા રે અથવા સિપાઈએ, અથવા વાલેંટિયરે,

તે ઉપરથી કાંઈ ગુન્હો કરયો છે એવું સમજવું નહીં.

બાબ ૧૦ મો.

લોકાપ કારક કત્વો.

અપકારક વસ્તુખસે ડવાબાબતશરટીહુકમ.

૧૩૩. જ્યારે જ્યારે કોઈ રીપોર્ટ અથવા બીજી ખ બર મળ્યા ઉપરથી તથા પોતે દુરસ્ત ધારે એવો પુરાવો [જો જોઈતો હોય તો) લીધા ઉપરથી, કોઈ જીલ્હા મા જીસ્ત્રેના અથવા કોઈ પેટા ટુકડી માજીસ્ત્રેટના અથવા પેહેલા વરગના જે માજીસ્ત્રે ટને સ્થાનિક સરકારે આ બાબત અધીકાર આપ્યો હશે તે માજીસ્ત્રેટના વિચારમાં એમ આવે કે,

ફલાણો રસ્તો અથવા નદી અથવા કાંસ લોકો કાયદેસર વાપરે છે અથવા લોકોને કાયદેસર વાપરવાનો અધીકાર છે તે રસ્તામાંથી અથવા નદીમાંથી અથવા કાંસમાં થી અથવા ફલાણી સારવજનિક જગામાંથી ફલાણી કાયદા વિરૂદ્ધ અડચણ અથવા અપકારક વસ્તુ ખસેડવી જોઈએ અથવા

ફલાણો વેપાર અથવા ધંધો, અથવા ફલાણો માલ અથવા વેપારની જણસ રા ખવી એ લોકની તંદુરસ્તીને અથવા શરીર સુખને નુકશાન કારક હોવાના સબબ થી તે વેપાર અથવા ધંધો બંધ કરી નાંખવો જોઈએ અથવા ખશેડવો જોઈએ અ થવા તે બાબત મના કરવી જોઈએ અથવા તે માલ અથવા વેહેપારની જણશ રા ખવાનું બંધ કરી નાંખવુ જોઈએ અથવા ખશેડવું જોઈએ અથવા તે બાબત મ ના કરવી જોઈએ, અથવા

ફલાણી ઈમારત બાંધવાથી અથવા ફલાણા પદાર્થની વ્યવસ્થા થયાથી આગ લા ગવાનો અથવા અવાજ થઈને ફુટવાનો સંભવ છે માટે તે અટકાવવી જોઈએ, અથ વા બંધ કરવી જોઈએ; અથવા

ફલાણી ઈમારત એવી હાલતમાં છે કે તે પડશે તેથી પડોશમાં રેનારા અથવા ધંધા ચલાવનારા લોકોને અથવા પાસે થઈને આવનાર જનાર લોકોને નુકશાન થ શે એવો સંભવ છે; અને તેટલા માટે તેને ખશેડવાની અથવા તેની મરામત કર વાની અથવા તેને ટેકો આપવાની જરૂર છે.

અથવા સદરહુ પ્રકારના ફલાણા રસ્તા પાસેના અથવા ફલાણી સારવજનિક જગા પાસેનાં ફલાણાં તળાવની અથવા કુવાની અથવા ખાડાની આસપાસ વાડ અથવા પા ળ એવી રીતે બાંધી લેવી જોઈએ કે પછી તેથી લોકોને કાંઈ ભય ઉત્પન્ન થાય નહીં.

ત્યારે ત્યારે જે શખસ તે અડચણ અથવા અપકારક વસ્તુ કરતો હોય અથવા તે વેપાર કે ધંધો ચલાવતો હોય અથવા તે માલ કે વેપારની જણસ રાખતો હોય, અથવા તે ઈમારતનો, પદારથનો, તળાવનો, કુવાનો અથવા ખાડાનો માલીક અથ વા કબજેદાર હોય અથવા તે ઉપર અખત્યાર ચલાવનાર હોય, તે શખસની ઉ

અથવા તે ઇમારતનો, પદાર્થનો, તળાવનો, કુવાનો અથવા ખાડાનો માલીક અથવા કબજેદાર હોય અથવા તે ઉપર અખત્યાર ચલાવનાર હોય; તે શખસની ઉપર એક શરતી હુકમ મોકલવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે. તે હુકમમાં તે શખસને એમ ફરમાવવું કે આ હુકમમાં ઠરાવેલી આટલી મુદતમાં તમેઃ—

તે અડચણ અથવા અપકારક વસ્તુ કાહાડી નાખજો; અથવા

તે વેપાર અથવા ધંધો બંધ કરજો અથવા ખસેડજો; અથવા

તે માલ અથવા વેપારની જણસ ખસેડજો; અથવા

તે ઇમારત બાંધશો નહીં અથવા બાંધવી બંધ રાખજો; અથવા

તે ખસેડી લઇ જજો અથવા તેની મરામત કરજો અથવા તેને ટેકો આપજો; અથવા

તે પદાર્થની વ્યવસ્થામાં ફેરફાર કરજો; અથવા

તે તળાવને અથવા કુવાને અથવા ખાડાને વાડ અથવા પાળ બાંધી લેજો. (આટલી બાબતોમાંથી પ્રસંગ હોય તે બાબત તે હુકમમાં લખવી.)

અને તેમાં બીજું એમ ફરમાવવું કે અગર તમે એ પ્રમાણે ન કરો, તો આ હુકમથી ઠરાવેલી ફલાણી વખતે તથા જગાએ તમે અમારી આગળ અથવા કોઇ પેહેલા અથવા બીજા વરગના માજીસ્ત્રેટની આગળ હાજર થજો, અને આ કાયદામાં આગળ ઠરાવેલી ફલાણી રીતે તે હુકમ રદ કરાવવાની અથવા બદલાવવાનીદરખાસ્ત કરજો.

આ કલમ પ્રમાણે કોઇ માજીસ્ત્રેટે યોગ્ય રીતે હુકમ કરયો હોય તે હુકમ વિશે કોઇ પણ દિવાની કોરટમાં તકરાર ઉઠાવવી નહીં.

ખુલાસો—"સાર્વજનિક જગા" આ શબ્દોમાં સરકારની માલ મિલકતનો તથા છાવણીની જગાનો અને લોકોની તંદુરસ્તી ઠીક રાખવા સારૂ અને તેઓની ગમતને સારૂ જે જગા છુટી રાખેલી હોય તે જગાનો પણ સમાવેશ થાય છે.

હુકમ પોહોંચાડવા અથવા જાહેર કરવા બાબત.

૧૩૪ જે શખસની ઉપર સદરહુકમ કરયો હોય તે શખસને, બની શકે તો, આ કાયદામાં સમન બજાવવાસારૂ ઠરાવેલી રીતે, તે હુકમ પોહોંચાડવો.

જો સદરહુ હુકમ એ પ્રમાણે પોહોંચાડી શકાતો ન હોય તો સ્થાનિક સરકાર કાનુન કરીને ફરમાવે તે રીતે જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને તે હુકમ જાહેર કરવો, તથા તેની ખબર તે શખસને પોંચાડવા માટે સઉથી લાયક હોય એવી જગાપર અથવા જગાઓપર તેનીનકલ ચોહોડવી.

૧૩૫, જે શખસની ઉપર સદરહુકમ કરયો હોય તેણે—

જે શખસને હુકમ કરયો હોય તેણે તે હુકમ માનવો.

(અ) તે હુકમમાં લખેલી મુદતમાં તે હુકમથી ફરમાવેલું કામ કરવું અથવા,

અથવા કારણ બતાવવું અથવા જ્યુરી માગવી.

[બ] સદરહુ હુકમ પ્રમાણે હાજર થવું અને તેની વિરૂદ્ધ કારણ બતાવવું અથવા તે હુકમ વ્યાજબી તથા યોગ્ય છે કે નહીં તેનો ઇનસાફ કરવાને એક જ્યુરી

મુકરર કરવા સારૂ, જે માજીસ્ત્રેટે તે હુકમ કરયો હો
ય તે માજીસ્ત્રેટને અરજી કરવી.

તેમનહીંકરવાનુંફળ — ૧૩૬ ૧૩૫ મી કલમમાં ફરમાવ્યા મુજબ સદરહુ શ
ખસ સદરહુ કામ ન કરે અથવા હાજર થઇને કારણ ન
બતાવે અથવા જ્યુરી મુકરર કરવા સારૂ અરજી ન કરે, તો તે બાબત હિંદુસ્તાન
ના ફોજદારી કાયદાની ૧૮૮ મી કલમમાં ફરમાવેલી શિક્ષાને તે પાત્ર થશે, અને
તે હુકમ નિઃસંકેત કરવામાં આવશે.

તે કારણબતાવવા ને હાજર થાય ત્યારે કેમ કરવું. — ૧૩૭. જો તે શખસ હાજર થાય અને તે હુકમની
વિરૂદ્ધ કારણ બતાવે, તો માજીસ્ત્રેટે તે બાબતમાં પુરાવો
લેવો.

જો માજીસ્ત્રેટની એવી ખાત્રી થાય કે તે હુકમ વ્યાજબી તથા યોગ્ય નથી,
તો તે બાબતમાં આગળ કામ ચલાવવું નહી.

જો તે માજીસ્ત્રેટની એવી ખાત્રી ન થાય તો તે હુકમ નિઃસંકેત કરવો.

તે શખસ જ્યુરીમા ગે ત્યારે કેમ કરવું. — ૧૩૮ જ્યુરી મુકરર કરવા સારૂ ૧૩૫ મી કલમ પ્ર
માણે અરજી આવે એટલે માજિસ્ત્રેટે,—

[અ) તુરત એક જ્યુરી મુકરર કરવી તેમાં પાંચ શખસો કરતાં ઓછા નહી
હોય તેવી વિષમ સંખ્યા હોવી જોઈએ, અને તેનો પ્રમુખ તથા બાકી
ના સભાસદો માંહેના અડધા સભાસદો તે માજીસ્ત્રેટે મુકરર કરવા, અને
બીજા સભાસદો તે અરજદારે મુકરર કરવા;

(બ) સદરહુ પ્રમુખને તથા સભાસદોને માજીસ્ત્રેટ દુરસ્ત ધારે તેવી જગાએ ત
થા વખતે હાજર થવા સારૂ સમન કરવા; અને

(ક) તેમણે પોતાનો ઠરાવ કેટલી મુદતમાં આપવો તે મુદત મુકરર કરવી.

જોજ્યુરીમાજીસ્ત્રેટ નો હુકમ વ્યાજબી ઠ રાવે તો કેમ કરવું. — ૧૩૯ જો તે જ્યુરીને અથવા જ્યુરરો માંના અડધાથી
વધારે જાણને, માજીસ્ત્રેટનો અસલનો હુકમ વ્યાજબી
તથા યોગ્ય એવું છે, અથવા તે હુકમમાં કાંઇ એક ફેરફાર
કરયો હોય તો તે હુકમ વ્યાજબી તથા યોગ્ય થશે એવું
દેખાશે અને તે ફેરફાર માજીસ્ત્રેટ કબુલ કરશે તો સદરહુ પ્રકારના ફેરફાર (જો
કાંઇ ફેરફાર હોય તો તેને) અનુસરીને તે માજીસ્ત્રેટે તે હુકમ નિઃસંકેત કરવો.

બીજી બાબતોમાં આગળ કામ ચલાવવું નહી.

હુકમ નિઃસંકેત કરે થી કેમ કરવું. — ૧૪૦ જ્યારે ૧૩૬ મી, ૧૩૭, અથવા ૧૩૯ મી ક
લમ પ્રમાણે કોઇ હુકમ નિઃસંકેત કરવામાં આવ્યો હોય.
ત્યારે જે શખસની ઉપર તે હુકમ કરયો હોય તેને તે મા
જીસ્ત્રેટે તે હુકમની નોટીસ આપવી અને તે નોટીસમાં જે મુદત ઠરાવવામાં આ
વે તે મુદતમાં તે હુકમથી ફરમાવેલું કામ કરવાનું તે શખસને વળી ફરમાવવું. અ
ને તેને ખબર આપવી કે જો તમે આ હુકમ નહી માનો તો હિંદુસ્તાનના ફોજદા
રી કાયદાની ૧૮૮ મી કલમમાં ઠરાવેલી શિક્ષાને તમે લાયક થશો.

હુકમનહીમાનવાનાંફળ. — જો તે ઠરાવેલી મુદતમાં સદરહુ કામ કરવામાં ન

આવે, તો તે માજીસ્ત્રેટ તે કામ કરાવવાને મુખત્યાર છે. અને તે કરવાનો ખરચ જે કોઇ ઇમારત અથવા માલ અથવા બીજી મિલકત તેના હુકમથી ખશેડવામાં આવે તેનું વેચાણ કરીને, અથવા સદરહુ શખસની બીજી કોઇ જંગમ મિલકત સદરહુ માજીસ્ત્રેટની હકુમતની સ્થાનિક હદની અંદર કે બાહાર હોય, તે મીલકત જપ્ત કરીને તથા વેચીને, વસુલ કરવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે. જો સદરહું પ્રકારની બીજી મિલકત સદરહુ હદની બાહાર હોય, તો જપ્ત કરવાની મિલકત જે માજિસતરેટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં માલમ પડે તે માજીસતરેટ તે હુકમની પાછળ સહી કરે એટલે તે મિલકત જપ્ત કરીને વેચવાનો અધિકાર તે હુકમથી મળશે.

આ કલમ પ્રમાણે શુદ્ધબુદ્ધિથી કાંઇ પણ કરયું હોય તે સંબધી કાંઇ પણ દાવો ચાલશે નહી.

જ્યુરી મુકરરનહીક રેથી અથવા જ્યુરી પોતાનો ઠરાવ નહી કહી સંભળાવેથીકેમકરવું.

૧૪૧ જો ગફલતથી કે કોઇ બીજી રીતે અરજદાર જ્યુરી મુકરર થતી અટકાવે, અથવા મુકરર કરેલી જ્યુરી ઠરાવેલી મુદતમાં અથવા જેટલી મુદત વધારે આપવાનું માજીસ્ત્રેટની નજરમા આવે તેટલી મુદતમાં કાંઇ પ કારણને લીધે પોતાનો ઠરાવ નહીં કહી સંભળાવે, તો પોતે દુરસ્ત ધારે એવો હુકમ કરવાને તે માજિસતરેટ મુખત્યાર છે, અને ૧૪૦ મી કલમમાં ઠરાવેલી રીતે સદરહુ હુકમ અમલમાં લાવવો.

ચોકશી થતાં સુધી તાકીદ આપવાબાબત.

૧૪૨ જો ૧૩૩ મી કલમ પ્રમાણે હુકમ કરનારા કોઇ માજિસતરેટના વિચારમાં એવું આવે કે લોકને તુરત થાય એવું જોખમ અથવા ભારે નુકશાન અટકાવવાને તાબડતોબ ઇલાજ કરવો જોઇએ, તો તે જોખમ અથવા નુકશાન દુર કરવાને અથવા અટકાવવાને, જ્યુરી મુકરર કરવાની હોય અથવા ન હોય અથવા જ્યુરી મુકરર કરી હોય કે ન કરી હોય તોપણ જે શખસની ઉપર તે હુકમ કરયો હોય તે શખસને જેવી જોઇએ તેવી તાકીદ મોકલવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

સદરહુ તાકીદ પ્રમાણે તુરત ચાલવામાં જો તે શખસ કસુર કરે, તો તે જોખમ દુર કરવાને અથવા તે નુકશાન અટકાવવાને પોતે દુરસ્ત ધારે એવા ઇલાજો પોતે કરવાને અથવા કરાવવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે કોઇ માજીસતરેટે કાંઇ પણ શુદ્ધબુદ્ધિથીં કરયું હોય તે સંબધી કાંઇ પણ દાવો ચાલશે નહી.

લોકાપકારકકૃત્યફરીથી કરવાની અથવાજારીરાખવાની મના કરવાને માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

૧૪૩. લોકાપકારક કૃત્ય આ શબ્દોની વ્યાખ્યા હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદામાં લખી છે, અથવા કોઈ વિશેષ કે સ્થાનિક કાયદામાં લખી હોય તે લોકાપકારક કૃત્ય ફરીથી નહી કરવાનો અથવા જારી નહી રાખવાનો હુકમ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ અથવા પેટા તુકડી માજીસતરેટ અથવા બીજા જે માજીસતરેટને સ્થાનિક સરકારે અથવા જીલ્લા માજીસતરેટે આબાબત અધિકાર આપ્યો હોય તે માજીસતરેટ કરવાને મુખત્યાર છે.

ભાગ ૧૧ મો.

અપકારક કૃત્ય સંબંધી તાકીદના મુકદમાઓમાં હંગામી હુકમો.

અપકારક કૃત્યસંબંધી તાકીદના મુકદમાઓમાં એકદમ નિસકેત હુકમ કહડવાનો અધિકાર.

૧૪૪ જે બાબતોમાં કોઈ જીલ્લામાજીસ્ત્રેટની પેટા દુકડી માજીસ્ત્રેટની, અથવા બીજા જે માજીસ્ત્રેટને સ્થાનિક સરકારે અથવા ડિસ્ત્રકટ માજીસ્ત્રેટે આ કલમ પ્રમાણે ચાલવાનો વિશેષ કરીને અધિકાર આપ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટની નજરમાં તાબડતોબ અટકાવ કરવો અથવા વેહેલો ઇલાજ કરવો યોગ્ય જણાય તે બાબતોમાં,

જો સદરહુ માજીસ્ત્રેટના વિચારમાં એવું આવે કે ફલાણા શખસને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ફરમાવ્યાથી કાયદાસરરીતે કામ કરનારા કોઇ પણ માણસોને અડચણ, દુખ અથવા નુકશાન થતું. અથવા અડચણ, દુખ અથવા નુકશાનનું જોખમ થતું, અથવા માણસની જીંદગીને અથવા તનદુરસ્તીને અથવા સલામતીને જોખમ થતું, અથવા કાંઇ હંગામો અથવા બખેડો થતો, ઘણું કરીને અટકશે અથવા અટકે એવું છે, તો તે માજીસ્ત્રેટ એક લેખેલો હુકમ કહાડીને તથા તેમાં તે કામની મુદ્દાની હકીકત જણાવીને તથા ૧૩૪ મી કલમમાં ઠરાવેલી રીતે તે હુકમ પોંહોચાડીને તેશખસને એવુ ફરમાવવાને મુખત્યાર છે કે તમરે ફલાણા કામથી દુર રેહેવું અથવા તમારા કબજામાંની અથવા વહીવટમાંની ફલાણી માલકતની તમારે ફલાણી વ્યવસ્થા કરવી.

જરૂરીને પ્રસંગે અથવા જે શખસને તે હુકમ ફરમાવ્યો હોય તે શખસની ઉપર યોગ્ય વખતમાં નોટિશ બજાવવાનું બનતું ન હોય એવી હકીકત હોય તેવે પ્રસંગે આ કલમ પ્રમાણે એક તરફી હુકમ કરવાનો અધીકાર છે,

આ કલમ પ્રમાણે હુકમ કોઇ મુકરર શખસનું નામ લખીને અથવા કોઇ મુકરર જગાએ લોકો મળતાં હોય અથવા જતાં હોય ત્યારે સામાન્ય રીતે સઘળા લોકોને ફરમાવવાનો અખત્યાર છે.

પોતાની જાતે અથવા પોતાના તાબા માંહેના કોઇ માજીસ્ત્રેટે અથવા પોતાના હુદા ઉપર પોતાની અગાઉ જે અમલદાર હોય તે અમલદારે આ કલમ પ્રમાણે જે હુકમ કરયો હોય તે હુકમ રદ કરવાનો અથવા તેમાં ફેરફાર કરવાનો અખત્યાર હરકોઇ માજીસ્ત્રેટને છે.

માણસની જીંદગીને અથવા તનદુરસ્તીને અથવા સલામતીને જોખમ થાય તેવે પ્રસંગે અથવા કાંઇ હંગામો અથવા બખેડો થવાનો સંભવ હોય તેવે પ્રસંગે સરકારી ગેઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને સ્થાનિક સરકાર બીજી રીતે ફરમાવે નહીં તો આ કલમ મુજબ કરેલો કાંઇ પણ હુકમ, તે કરયા પછી બે મહીના કરતાં વધારે મુદત સુધી અમલમાં રેહેશે નહીં.

ભાગ ૧૨ મો.

સ્થાવર મિલકત સંબંધી તકરારો બાબત.

જમીન વગેરે બાબતની તકરારથી સુલેહ

૧૪૫. જ્યારે જ્યારે કોઇ પોલીસ રીપોર્ટ ઉપરથી અથવા બીજી ખબર ઉપરથી કોઇ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટનો અ

નો ભંગ થવાનો સંભવ હોય ત્યારે કેમ કરવું.

થવા પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટની અથવા પેહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટની એમ ખાત્રી થાય કે પોતાની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં કોઇ પણ સ્પર્શજ્ઞેય સ્થાવર મીલકત સંબંધી અથવા તેની હદ સંબંધી એવી કાંઇ તકરાર છે કે જેથી સુલેહનો ભંગ થવાનો સંભવ છે, ત્યારે ત્યારે તેણે એક લેખી હુકમ કરવો અને તેમાં પોતાની ઉપલી ખાત્રીનાં કારણો લખવાં, અને પોતે મુદત ઠરાવીને તે તકરારમાં જેઓનું લાગતું વળગતું હોય તેવા સઘળા પક્ષકારોને ફરમાવવું કે આટલી મુદતમાં તમે જાતે અથવા પ્લીડરની મારફતે હમારી કોરટમાં હાજર થઇને તે તકરારની વસ્તુ ખરેખર કોના કબજામાં છે તે વિશે તમે તમારા પોતપોતાના દાવાની લખેલી કેફિયત આપો,

કબજાબાબતચોકશી.

પછી તે તકરારની વસ્તુના કબજાના હક બાબત સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ પક્ષકારના દાવાના ગુણ દોષનો વિચાર ન કરતાં તે માજીસ્ત્રેટે ઉપર લખ્યા મુજબ આપેલી કેફિયત વાંચી જોવી, તે પક્ષકારોનું કેહેવું સાંભળવું. તેઓએ રજુ કરેલો પુરાવો લેવો, તે પુરાવાનું શું પરીણામ થાયછે તે ધ્યાનમાં લેવું પોતાને જરૂરનો લાગે એવો જાસ્તી પુરાવો (જો હોય તો) લેવો, અને તકરારની વસ્તુ તે પક્ષકારોમાંથી તે વખતે કોઇના પણ કબજામાં સદરહુ પ્રમાણે છે કે કેમ અને કોના કબજામાં છે તે બની શકે તો ઠરાવવું.

જે શખસના કબજામાં તે વસ્તુ હોય તે શખસના કબજામાંથી તે વસ્તુ કાયદા પ્રમાણે લઇ લેવામાં આવે ત્યાં સુધી તે તેની પાસે રાખવી.

જો સદરહુ વસ્તુ તે વખતે તે પક્ષકારોમાંથી ફલાણા પક્ષકારના કબજામાં સદરહુ પ્રમાણે છે એવું તે માજીસ્ત્રેટ ઠરાવે તો તેણે એક હુકમ કાહાડવો અને તેમાં લખવું કે સદરહુ પક્ષકારના કબજામાંથી તે વસ્તુ કાયદાના ક્રમથી લઇ લેવામાં આવે ત્યાં સુધી તે વસ્તુનો કબજો રાખવાનો તેનો હક છે, અને ત્યાં સુધી તે કબજામાં કોઇએ હરકત કરવી નહીં.

જે પક્ષકારને સદરહુ પ્રમાણે હાજર થવાનું ફરમાવ્યું હોય તે પક્ષકારને સદરહુ પ્રકારની કાંઇ તકરાર નથી અથવા થએલી નથી એવું બતાવવામાં આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મચકુરથી હરકત છે એમ સમજવું નહીં; અને એવું બતાવવામાં આવે ત્યારે માજીસ્ત્રેટે પોતાનો સદરહુ હુકમ રદ કરવો, અને પછી આગળ સઘળું કામ ચલાવવાનું બંધ થવું જોઇએ.

તકરારની વસ્તુ જપ્ત કરવાનો અધિકાર.

૧૪૬. જો માજીસ્ત્રેટ એવો ઠરાવ કરે કે તકરારની વસ્તુ તે પક્ષકારોમાંના કોઇના કબજામાં સદરહુ પ્રમાણે તે વખતે નથી અથવા તે કયા પક્ષકારના કબજામાં સદરહુ પ્રમાણે તે વખતે છે એ બાબત પોતાની ખાત્રી ન થઇ શકે; તો પક્ષકારોના તે સંબંધી હક બાબત અથવા તેનો કબજો કોને મળવાનો હક છે તે બાબત, કોઇ યોગ્ય અધીકારવાળી દીવાની કોરટનો ફેંસલો થતાં સુધી તે તકરારની વસ્તુ જપ્ત કરવાને તે મુખત્યાર છે.

ઇઝમેંન્ટના હક વિ ગેરે સંબંધી તકરારો.

૧૪૭ જ્યારે જ્યારે ઉપર કહ્યા મુજબ શદરહુ પ્રકારના હરકોઇ માજીસ્ત્રેટની એવી ખાત્રી થાય કે પોતાની હકુમતની સ્થાનીક હદમાં આવેલી કોઇ પણ સ્પર્શજ્ઞેય સ્થાવર મીલકતમાં અથવા મિલકત ઉપર કાંઇ પણ વસ્તુ કરવાના અથવા નહીં કરવા દેવાના હક બાબત એવી કાંઇ તકરાર છે કે તેથી સુલેહને ભંગ થવાનો સંભવ છે, ત્યારે ત્યારે તે બાબત ચોકશી કરવાને તે મુખત્યાર છે; અને સદરહુ હક વિદ્યમાન છે એમ તેને જાણાય, તો જે શખસ સદરહુ વસ્તુ કરવામાં હરકત કરતો હોય અથવા જે સદરહુ વસ્તુ કરવાનો દાવો કરતો હોય તે શખસનો પ્રસંગપ્રમાણે સદરહુ વસ્તુ નહીં કરવા દેવાનો, અથવા કરવા દેવાનો, હક છે એ પ્રમાણે કોઇ યોગ્ય અધીકાર વાળી દીવાની કોરટનો ઠરાવ તે શખસ મેળવે ત્યાં સુધી, સદરહુ વસ્તુ કરવા દેવા બાબત અથવા તે વસ્તુ નહીં કરવા દેવા બાબત પ્રસંગ પ્રમાણે, એક હુકમ કરવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જ્યારે કોઇ પણ વસ્તુ કરવાનો હક વરસમાં સઘળી વખતે બજાવી શકાય એવો હોય ત્યારે જો તે ચોકશીની સરૂઆત થતાં પેહેલાં તુરત ત્રણ મહિનામાં સદરહુ હક બજાવ્યો ન હોય તો તે વસ્તુ કરવા દેવાનો, અથવા, જ્યારે તે હક ફકત મુકરર મોસમેજ બજાવી શકાય એવો હોય, ત્યારે. જો સદરહુ ચોકશી શરૂ થયાની તુરત પેહેલાંની તે મોસમે તે હક બજાવ્યો ન હોય તો. આ કલમ પ્રમાણે તે વસ્તુ કરવા દેવાનો કાંઇ પણ હુકમ કરવો નહીં.

સ્થાનિક ચોકશી.

૧૪૮. જ્યારે જ્યારે આ બાબનાં કારણ સારૂ કાંઇ સ્થાનિક ચોકશી કરવાની જરૂર હોય ત્યારે ત્યારે તે ચોકશી કરવાને પોતાના તાબા માંહેના હરકોઇ માજીસ્ત્રેટને મોકલવાને, તથા તેણે શી રીતે ચોકશી કરવી તે બાબતમાં તેની સમજુત થવા સારૂ જરૂર જણાય તેવો લખવો હુકમ ચાલુ કાયદાનું ધોરણ રાખીને તેને કરવાને. કરવાને. અને ચોકશી કરવાનો જરૂરનો સઘળો ખરચ અથવા તેમાંનો કોઇ પણ ભાગ કોણે આપવો તે ઠરાવવાને હરકોઇ જલ્લા માજીસ્ત્રેટ અથવા પેટા ટુકડી માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

એ પ્રમાણે મોકલેલા શખશનો રીપોર્ટ તે મુકદમામાં પુરાવા તરીકે વાંચવાનો અધીકાર છે

ખરચબાબતહુકમ.

આ બાબ પ્રમાણે ચલાવેલાં કોઇ કામમાં કોઇ પણ પક્ષકારને શાહેદાની અથવા પ્લીડરોની અથવા એ બન્નેની ફી બાબત કાંઇ ખરચ થયો હોય ત્યારે તે ખરચ કોણે આપવો, સદરહુ પક્ષકારે આપવો કે તે કામના બીજા કોઇ પક્ષકારે આપવો કે તે અને તે ખરચ સઘળો આપવો કે થેડો આપવો કે ફાળા પડતો આપવો તે ફરમાવવાનો અધીકાર ૧૪૫ મી અથવા ૧૪૬મીઅથવા ૧૪૭ મી કલમ પ્રમાણે કરનારા માજીસ્ત્રેટને છે. જે ખરચ આપવાનું એ પ્રમાણે ફરમાવ્યું હોય તે સઘળો ખરચ જાણે દંડ હોય એવી રીતે વસુલ કરવાને અધીકાર છે,

બાબ ૧૩ મો.

અટકાવ કરવા બાબત પોલીસનું કામ.

કાગ્નિઝેબલ ગુન્હા નો અટકાવ પોલીસે કરવો.

૧૪૯ કોઇ પણ કાગ્નીઝેબલ ગુન્હો થતો અટકાવવાનાં કામણસારૂ દરેક પોલીસ અમલદાર વચ્ચે પડવાને મુખત્યાર છે, અને તેણે બનતો પ્રયત્ન કરીને સદરહુ ગુન્હો થતો અટકાવવો જોઇયે.

સદરહુ ગુન્હા કરવાનીધારણાબાબતખબર

૧૫૦ કોઇ પણ કાગ્નીઝેબલ ગુન્હા કરવાની ધારણા વિશે જે પોલીસ અમલદારને ખબર પડે તે પોલીસ અમલદારે તે ખબર જે પોલીસ અમલદારના તાબામાં પોતે હોય તે પોલીસઅમલદારને તથા તે ગુન્હો થતો અટકાવવાનું અથવા તે સાંભળવાનુંબીજા જે અમલદારનું કામ હોય તે અમલદારને આપવી.

સદરહુ ગુન્હા અટકાવવા સારૂ પકડવા બાબત.

૧૫૧ કોઇ પણ કાગ્નીઝેબલ ગુન્હો કરવાની ધારણા જે પોલીસ અમલદારના જાણ્યામાં હોય તે પોલીસ અમલદારને જો એમ જણાય કે તે ગુન્હો થતો બીજી રીતે અટકાવી શકાશે નહીં તો કોઇ માજીસ્ત્રેટના હુકમ શોવાયઅને વગર વારંટે તેવી ધારણ કરનાર શખસને પકડવાને તે અમલદાર મુખત્યાર છે.

સાર્વજનિકમિલકત ને નુકશાનથતું અટકાવવા બાબત.

૧૫૨. કોઇ પોલીસ અમલદારના દેખતાં કાંઇ સાર્વજનીક સ્થાવર અથવા જંગમ મિલકતને જે નુકશાન કરવાની કોશીશ કરવામાં આવે તે નુકશાન થતું અટકાવવા સારૂ, અથવા કાંઇ સાર્વજનિક ભુમીચિન્હ અથવા બોયું અથવા વાહાંણ ચલાવવાના કામમાં વપરાતી હોય એવી બીજી કોઇ નિશાણી કાઢી નંખાતી અથવા તેને નુકશાન થતું અટકાવવા સારૂ, પોતાનાજ અખત્યારથી વચ્ચે પડવાને તે પોલીસ અમલદાર મુખત્યાર છે.

કાટલાં તથા માપ જોવા બાબત.

૧૫૩ કોઇ પોલીસ થાણું જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારને જ્યારે એમ માનવાનું કારણ હોય કે પોતાના થાણાની હદમાંહેની ફલાણી જગામાં કાંઇ ખોટાં કાટલાં અથવા માપ અથવા તોળવાનાં યંત્ર છે ત્યારે તે જગામાં વપરાતાં અથવા રાખેલાં કાટલાં અથવા માપ અથવા તોળવાનાં યંત્ર તપાસવાને અથવા તેનો શોધ કરવાને વગર વારંટે તે જગામાં પેસવાને તે અમલદાર મુખત્યાર છે.

જો તે અમલદારને તે જગામાં કાંઇ ખોટાં કાટલાં, માપ અથવા તોળવાનાં યંત્રો જડે. તો તે પકડવાને પોતે મુખત્યાર છે, અને હકુમતવાળા માજીસ્ત્રેટને તેણે તે પકડ્યાની તુરત ખબર આપવી.

ભાગ ૫ મો.

પોલીસને ખબર આપવા બાબત તથા તપાસ કરવાના તેના અધિકાર બાબત

બાબ ૧૪ મો.

કાગ્નિઝેબલમુકદમા ખોંખબર કરવાબાબત. ૧૫૪ જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પણ પોલીસ થાણું હોય તેને કાગ્નિઝેબલ ગુન્હો કરયા સબંધી જે જે ખબર મોહોડેથી આપવામાં આવે તે દરેક ખબર તેણે અથવા તેના હુકમ પ્રમાણે લખી લેવી અને ખબર આપનારને વાંચી સંભળાવવી ; અને સદરહુ પ્રકારની ગમે તે ખબર લખીને આપી હોય કે ઉપર કહ્યા મુજબ લખી લીધી હોય તોપણ તે આપનાર સખસે તે ઉપર સહી કરવી; અને આ બાબત સ્થાનિક સરકાર ફરમાવે તેવા નમુનાની જે એક બુક તે અમલદારે રાખવી જોઇએ તે બુકમાં તેનો સાર નોંધવો.

નાનકાગ્નિઝેબલ મુકદમામાં ખબર કરવા બાબત ૧૫૫ જયારે કોઇ પોલીસ થાણાની હદમાં કોઇ નાનકાગ્નિઝેબલ ગુન્હો કરયાની ખબર જે અમલદારના હવાલામાં તે પોલીસ થાણું હોય તેને આપવામાં આવે ત્યારે તે અમલદારે ઉપર કહ્યા મુજબ એક બુક રાખીને તેમાં સદરહૂ ખબરનો સાર નોંધવો અને તે ખબર આપનારને માજીસ્ત્રેટની આગળ જવાનું ફરમાવવું.

નાનકાગ્નિઝેબલમુકદમાની તપાસ. કોઇ નાનકાગ્નિઝેબલ મુકદમાની તપાસ પેહેલા વરગના અથવા બીજા વરગના જે માજિસ્ત્રેટને તે મુકદમાનો ઇનસાફ કરવાનો અથવા ઇનસાફ કરવા સારૂ તે મુકદમો કમિટ કરવાનો અખ્તિયાર હોય તે માજિસ્ત્રેટના અથવા પ્રેસિડેન્સી માજિસતરેટના હુકમ વગર કોઇ પણ પોલીસ અમલદારે કરવી નહી,

જે અમલદારના હવાલામાં પોલીસ થાણું હોય તે અમલદાર જેટલો અખ્તિયાર કાગ્નિઝેબલ મુકદમામાં ચાલાવી શકતો હોય તેટલોજ અખ્તિયાર (વગર વારંટે પકવાના અખ્તિયાર શિવાય) સદરહુ હુકમ પોંહોચેથી હરકોઇ પોલીસ અમલદાર તે તપાસના સંબંધમાં ચલાવવાને મુખત્યાર છે.

કાગ્નિઝેબલ મુકદમાની તપાસ. ૧૫૬ કોઇ પોલીસ થાણાની હદ માંહેના સ્થાનિક ક્ષેત્ર ઉપર જે કોરટને હકુમત હોય તે કોરટને ચોકશી અથવા ઇનસાફની જગા સંબંધી ૧૫ મા બાબના ઠરાવો પ્રમાણે જે કાગ્નિઝેબલ મુકદમાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર હોય તેવા હરકોઇ કાગ્નિઝેબલ મુકદમાની તપાસ, કોઇ માજિસતરેટના હુકમ વગર કરવાનો અખ્તિયાર સદરહુ પોલીસથાણું જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારને છે.

સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ મુકદમામાં કોઇ પોલીસ અમલદાર જે કાંઇ કામ ચલાવે તે વિશે, સદરહુ અમલદારને આ કલમ પ્રમાણે તે મુકદમાની તપાસ કરવાનો અખ્તિયાર ન્હોતો એ સબબ ઉપરથી મુકદમો ચાલતાના દરમિયાન કોઇ પણ વખતે તકરાર ઉઠાવવી નહી.

કાગ્નિઝેબલગુન્હોથયાનો શક આવે ત્યારે કેમ કરવું. ૧૫૭ જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણું હોય તે અમલદારને ૧૫૬ મી કલમ પ્રમાણે જે ગુન્હાની તપાસ કરવાનો અખ્તિયાર હોય તે ગુન્હો થયોછે

એ મુજબ તે અમલદારને, ખબર મળ્યા ઉપરથી અથવા બીજી રીતે. શક આણવાનું કારણ હોય, તો જે માજીસ્ત્રેટને પોલીસના રીપોર્ટ ઉપરથી સદરહુ ગુન્હો સાંભળવાનો અધીકાર હોય તે માજીસ્ત્રેટને તે બાબતનો તાબડતોબ રીપોર્ટ મોકલવો. અને તે મુકદમાની હકીકતની તથા બીનાની તપાસ કરવા સારૂ, તથા ગુન્હેગારને શોધી કાહાડવા તથા પકડવા માટે જરૂરહોય તેવા ઉપાયો કરવા સારૂ પોતે જાતે તે ઠેકાણે જવું, અથવા પોતાના તાબા માંહેના અમલદારોમાંના એક અમલદારને મોકલવો.

સ્થાનિકતપાસ કરવાનીક્યારે જરૂરનથી.

પણ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છેઃ—

(અ) જ્યારે સદરહુ પ્રકારનો કોઇ પણ ગુન્હો થયા વિસે કાંઈ પણ ખબર કોઇ શખસનુ નામ લઇને તે શખસની વિરૂદ્ધ આપવામાં આવે અને તે કામ ભારે ન હોય, ત્યારે જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણું હોય તેને તે ઠેકાણે તપાસ કરવા સારૂ જાતે જવાની અથવા તાબા માંહેના કોઇઅમલદારને મોકલવાની જરૂર નથી.

જે અમલદારના હવાલામાંથાણું હોયતે અમલદારને તપાસ કરવાનો પુરતો સબબ જણાય નહીં તો શું કરવું.

(બ) જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણું હોય તે અમલદારને જો એમ જણાય કે તપાસ કરવા માંડવાનો કાંઇ પુરતો સબબ નથી, તો તેણે તે મુકદમાની તપાસ કરવી નહીં.

(અ) તથા (બ) કલમોમાં કહેલ દરેએક પ્રસંગે, જે અમલદારના હવાલામાં પોલીસ થાણું હોય તે અમલદારે આ કલમના પહેલા પારેગ્રાફમાં ફરમાવ્યા પ્રમાણે પુરી રીતે નહીં ચાલવાનાં પોતાનાં કારણ સદરહુ રીપોરટમાં લખવાં.

૧૫૭ મી કલમપ્રમાણે રીપોરટ કેવી રીતેમોકલવા.

૧૫૮. સ્થાનિક સરકાર ફરમાવે તો ૧૫૭ મી કલમ પ્રમાણે માજીસ્ત્રેટને મોકલવાનો દરેક રીપોરટ સ્થાનિક સરકાર, સામાન્ય અથવા વીસેષ હુકમ કરીને, પોલીસના જે ઉપરી અમલદારને આ બાબત નીમે તે અમલદારની મારફતે મોકલવો.

જે અમલદારના હવાલામાં પોલીસ થાણું હોય તેને સદરહુ ઉપરી અમલદાર પોતાને દુરસ્ત લાગે એવી સમજુત આપવાને મુખત્યાર છે. અને તેણે તે સમજુત સદરહુ રીપોરટ ઉપર લખીને તે માજીસ્ત્રેટને તે રિપોર્ટ વગરઢીલે મોકલી દેવો.

તપાસ કરવાનો અથવા પ્રથમ ચોકસી કરવાનો અધીકાર.

૧૫૯ સદરહુ રિપોર્ટ પોંહચ્યેથી પોતાને દુરસ્ત લાગે તો આ કાયદામાં ઠરાવેલી રીતે તે કામની તપાસ અથવા પ્રથમ ચોકસી કરવા સારૂ, અથવા બીજી રીતે તે કામની વ્યવસ્થા કરવા સારૂ સદરહુ માજીસ્ત્રેટ તુરત ત્યાં જવાને અ

ગવા પોતાના તાબા માંહેના કોઈ માજીસ્ત્રેટને મોકલવાને મુખત્યાર છે.

શાહેદોને હાજર થવાનું ફરમાવવાનો પોલીસ અમલદારનો અધિકાર.

૧૬૦ આ બાબ પ્રમાણે હરકોઈ પોલીસ અમલદાર જે કામની તપાસ કરતો હોય તે કામની હકીકતથી પોતાના થાણાની અથવા કોઈ પાસેના થાણાની હદ માંહેનો ફલાણો શખસ વાકેફ છે એમ, મળેલી ખબર ઉપરથી અથવા બીજી રીતે, તેને જણાય તો તે અમલદાર લેખી હુકમ કરીને તે શખસને પોતાની આગળ હાજર થવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે; અને તે હુકમમાં ફરમાવ્યા પ્રમાણે તે શખસે હાજર થવું જોઇએ.

પોલીસે શાહેદોની જબાની લેવા બાબત

૧૬૧ આ બાબ પ્રમાણે તપાસ કરનાર હરકોઈ પોલીસ અમલદાર તે કામની ખબર તથા હકીકતથી ફલાણો શખસ વાકેફ છે એમ ધારવામાં આવે તે શખસની જુબાની લેવાને અને એ પ્રમાણે જે શખસની જબાની લેવામાં આવે તે શખસ જે કહે તે લખી લેવાને મુખત્યાર છે.

સદરહું કામ સંબંધી જે સવાલોના જવાબ દેતાં પોતાની ઉપર કોઈ ફોજદારી ગુનાનું તોહોમત આવી પડે અથવા કંઈ દંડ અથવા ગુનેહગારી આવી પડે તેવા સવાલો સિવાય બીજા જે સવાલો પોતાને સદરહુ અમલદાર પુછે તે સઘળા સવાલોના ખરા જવાબ સદરહુ શખસે દેવા જોઈએ.

પોલીસને કહેલા મજકુર ઉપર સહી કરવી નહી અથવા તે પુરાવમાં દાખલ કરવા નહી.

૧૬૨ વરતી પણે કહેલા મજકુર સીવાય બીજો જે મજકુર આ બાબ પ્રમાણે તપાસ ચાલતી વખત પોલીસ અમલદારને કોઈ પણ શખસે કહેલો હોય તેનો કોઈપણ મજકુર લખી લેવામાં આવેલો હોય તો તે મજકુર કહેનાર શખસે તે ઉપર સહી કરવી નહીં અથવા તે લખેલું સતવાળાની [illegible] પુરાવા તરીકે વાપરવો નહીં.

આ કલમ માંહેના નીયમ મજકુરથી સન ૧૮૭૨ ના હિંદુસ્તાનના પુરાવાના આકટની ૨૭ મી કલમના ઠરાવોને બાધ આવે છે એમ સમજવું નહીં.

કોઈ લાલચ દેખાડવી નહી.

૧૬૩. કોઈ પણ પોલીસ અમલદારે અથવા અધિકારવાળા શખસે સન ૧૮૭૨ ના હિંદુસ્તાનના પુરાવાના આકટની ૨૪ મી કલમમાં કહ્યું છે તેવી કોઈ પણ લાલચ અથવા ધમકી દેખાડવી નહી અથવા દેખાડાવવી નહી અથવા તેવું વચન આપવું નહી અથવા અપાવવું નહીં.

પણ આ બાબ પ્રમાણે કોઈ પણ તપાસ ચાલતી હોય ત્યારે કોઈ મજકુર પોતાની રાજી ખુશીથી કેહેવાની કોઈ પણ શખસની મરજી હોય તો કાંઈ પણ પોલીસ અમલદારે અથવા બીજા સખસે ચેતવણી આપીને અથવા બીજી રીતે તે શખસને તે મજકુર કેહેતાં અટકાવવો નહીં.

કહેલા મજકુર તપાસ શુરૂ કરેલી બાતકલરમાં

૧૬૪ જે માજીસ્ત્રેટ પોલીસ અમલદાર ન હોય તે માજીસ્ત્રેટ, આ બાબ પ્રમાણે કોઈ તપાસ ચાલતી હોય

દાખલ કરવાનો અધિકાર. ત્યારે, અથવા પછી પણ ચોકશી અથવા ઈનસાફ શરૂ થતાં પહેલાં કોઈ પણ વખતે પોતાને કહેલો કાંઈ પણ મચકુર અથવા પોતાની આગળ કબુલ કરેલી કાંઈ પણ વાત દફતરમાં દાખલ કરવાને મુખત્યાર છે.

પુરાવો દફતરમાં દાખલ કરવા સારૂ આ કાયદામાં આગળ કહેલી રીતોમાંની જે રીત તે મામલાની હકીકત જોતાં પોતાની નજરમાં ઘણીજ યોગ્ય આવે તે રીતે સદરહુ મચકુરો દફતરમાં દાખલ કરવા. ૩૬૪ મી કલમમાં ઠરાવેલી રીતે સદરહુ કબુલ કરેલી વાતો દફતરમાં દાખલ કરવી તથા તે ઉપર સહી કરવી, પછી જે મામલો તે કામની ચોકશી અથવા ઈનસાફ કરવાનો હોય તે માજીસ્ત્રેટની ઉપર તે કબુલ કરેલી વાતો રવાના કરવી.

સદરહુ પ્રકારની કોઈ પણ કબુલત રાજી ખુશીથી કરવામાં આવી છે એમ, તે ને કબુલ કરનાર શખસને સવાલ પુછવા ઉપરથી, માનવાનું કારણ ન હોય તો કોઈ પણ માજીસ્ત્રેટે તે કબુલત દફતરમાં દાખલ કરવી નહી, અને તે કબુલતની નીચે માજીસ્ત્રેટે નીચે લખ્યા પ્રમાણે ટીપ લખવી:—

મને માલુમ છે કે આ કબુલત રાજી ખુશીથી કરી છે. આ મારી સમક્ષ તથા મારા સાંભળતાં લીધી છે. અને આ કબુલત કરનાર સખસને તે વાંચી સંભળાવી છે, અને તે ખરી છે એમ તેણે અંગીકાર કર્યો છે, અને તેણે કહેલા મચકુરનો પુરે પુરો તથા ખરો હેવાલ તેમાં છે.

(સહી) અ. બ.
"માજીસ્ત્રેટ,"

પોલીસ અમલદારે ઝાડો લેવા બાબત. ૧૬૫ જે અમલદારના હવાલામાં કોઈ પોલીસ થાણું હોય તેને અથવા કોઈ પોલીસ અમલદાર તપાસ કરતા હોય તેને જે ગુન્હા બાબત તપાસ કરવાનો અખત્યાર હોય તે ગુન્હાની તપાસ કરવા સારૂ ફલાણો દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ હાજર થવાની જરૂર છે એમ તે અમલદારની નજરમાં આવે, અને જે સખસને ૯૪ મી કલમ પ્રમાણે સમન અથવા હુકમ મોકલ્યો હોય અથવા મોકલી શકાય તે સખસ તે સમનમાં અથવા હુકમમાં ફરમાવ્યા મુજબ સદરહુ દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ હાજર કરશે નહી અથવા નહી કરે એમ માનવાનું કારણ હોય, અથવા સદરહુ દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ ફલાણા સખસના કબજામાં છે એવું જાણવામાં ન હોય, ત્યારે ત્યારે જે થાણું પોતાના હવાલામાં હોય અથવા જે થાણામાં તેને નિમ્યો હો તે થાણાની હદ માંહેની કોઈ પણ જગામાં તેને માટે ઝાડો લેવાને અથવા ઝાડો લેવરાવવાને તે અમલદાર મુખત્યાર છે.

સદરહુ અમલદારે, બની શકે તો, ઝાડો લેવો તે જાતે લેવો

જો તે ઝાડો તેનાથી જાતે લેવાનું ન બની શકે, અને તે ઝાડો લેવાને બીજો કોઈ પણ લાયક સખસ તે વખતે હાજર ન હોય, તો પોતાના હાથ તળેના કોઈ પણ લાયક અમલદારને તે ઝાડો લેવાનું ફરમાવવાને તે અમલદાર મુખત્યાર છે અને તેણે તે હાથ તળેના અમલદારને એક હુકમ લખીને આપવો, અને આ દસ્તાવે

જે અથવા બીજી વસ્તુને માટે ઝાડો લેવો છે તે, તથા કઇ જગાનો ઝાડો લેવો છે તે તે હુકમમાં લખવું; અને ત્યાર પછી તે જગામાં તેને માટે ઝાડો લેવાને તે હાથ તળેનો તે અમલદાર મુખત્યાર છે.

ઝાડો લેવાના વારંટો બાબત આ કાયદાના ઠરાવો, આ કલમ પ્રમાણે લીધેલા ઝાડાને, બની શકે તેટલે સુધી લાગુ પડશે.

પોલીસ થાણું જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદાર બીજા તેવા અમલદારને ઝાડો લેવાનું વારંટ કાહાડવાનું ક્યારે ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

૧૬૬ પોલીસનું એક થાણું જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદાર જે કામમાં પોતાના થાણાની હદમાં કાંઇ ઝાડો લેવરાવવાને મુખત્યાર હોય તે કામમાં તેવો ઝાડો કોઇ પણ જગામાં લેવરાવવાનું, પોલીસનું કોઇ બીજું થાણું જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારને ફરમાવવાને મુખત્યાર છે, પછી તે બીજું થાણું તેજ જીલ્લામાં હોય કે જુદા જીલ્લામાં હોય તોપણ.

સદરહુ પ્રકારના અમલદારને સદરહુ પ્રમાણે ફરમાવ્યું હોય ત્યારે તેણે ૧૬૫ મી કલમના ઠરાવો પ્રમાણે ચાલવું, અને કાંઇ વસ્તુ જડે તો જે અમલદારના ફરમાવ્યાથી ઝાડો લીધો હોય તે અમલદારના ઉપર તેણે તે વસ્તુ મોકલી દેવી.

જ્યારે ચોવીસ કલાકમાં તપાસ પુરી થઇ શકે નહી ત્યારે કેમ કરવું.

૧૬૭ જ્યારે જ્યારે આ બાબ પ્રમાણે કોઇ પણ તપાસ ૬૧ મી કલમથી મુકરર કરેલી ચોવીસ કલાકની મુદતમાં પુરી થઇ શકશે નહી એમ જણાય, અને તોહોમત પાકા આધારવાળું છે એમ માનવાના સબબ હોય, ત્યારે ત્યારે પોલીસ થાણું જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારે આ કાયદામાં આગળ ફરમાવેલા રોજનામામાંમાં તે મુકદમા સબંધી કરેલી નોંધની એક નકલ પાસેમાં પાસેના માજીસ્ત્રેટને તાબડતોબ મોકલવી અને તેજ વખતે તે તોહોમતવાળાને સદરહુ માજીસ્ત્રેટની આગળ મોકલી દેવો.

જે માજીસ્ત્રેટની આગળ આ કલમ પ્રમાણે તોહોમતવાળા સખસને મોકલેલો હોય તે માજીસ્ત્રેટ તે કામનો ઇનસાફ કરવાની પોતાને હકુમત હોય કે નહી તોપણ તે તોહોમતવાળાને બધી મળીને ૧૫ દીવસની મુદત સુધી પોતાને યોગ્ય લાગે તેવા પેહેરામાં અટકાવી રાખવાનો વખતે વખતે અધિકાર આપવાને મુખત્યાર છે. જો તે કામનો ઇનસાફ કરવાની અથવા ઇનસાફ કરાવવા સારૂ તે કામ કમિટ કરવાની પોતાને હકુમત ન હોય, અને પોતાના વિચારમાં એવું આવે કે તોહોમતવાળાને વધારે વાર અટકાવી રાખવાની જરૂર નથી, તો તે માજીસ્ત્રેટ તેને સદરહુ હકુમતવાળા માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલવાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે પોલીસના પેહેરામાં અટકાવી રાખવાનો અધિકાર આપનારા માજીસ્ત્રેટે તેમ કરવાનાં પોતાનાં કારણો દફતરમાં લખવાં.

જો તે હુકમ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ અથવા પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટ શિવાય બીજા કોઇ માજીસ્ત્રેટે કર્યો હોય, તો તેણે પોતાના હુકમની નકલ તથા તે હુકમ કરવાનાં કારણો પોતે જે માજીસ્ત્રેટના મતહતાબામાં હોય તે માજીસ્ત્રેટને લખી મોકલવાં.

તાબા માંહેના પોલીસ અમલદારે તપાસનો રિપોર્ટ કરવો.

૧૬૮ જ્યારે તાબા માંહેના કોઇ પોલીસ અમલદારે આ બાબ મુજબ કાંઇ તપાસ કરી હોય, ત્યારે જે અમલદારના હવાલામાં પોલીસ થાણું હોય તે અમલદારને તેણે તે તપાસના પરિણામનો રિપોર્ટ કરવો.

જ્યારે પેરાવો બરોબર ન હોય ત્યારે તોહોમતવાળાને છુટો કરવો

૧૬૯. તોહોમતવાળાને કોઇ માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલવાનું વાજબી થાય એટલો પુરતો પુરાવો અથવા એવા વાજબી આધારવાળો શક નથી એમ જે અમલદારના હવાલામાં તે પોલીસથાણું હોય તે અમલદારને, આ બાબ પ્રમાણે તપાસ કરચા ઉપરથી જાંણાયતો જે માજીસ્ત્રેટને પોલીસ રીપોર્ટ ઉપરથી તે ગુન્હો સાંભળવાનો અધિકાર તથા તોહોમતવાળાનો ઇનસાફ કરવાનો અથવા ઇનસાફ થવા સારૂ તેને કમિટ કરવાનો અધિકાર આપ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટની આગળ હાજર થવાનું ફરમાવવામાં જો અને જ્યારે આવે તો અને ત્યારે હાજર થવા બાબત, સદરહુ અમલદાર ફરમાવે તે મુજબ, જામીનસાથે અથવા જામીન વગર, તે શખસ એક ખત લખી આપે એટલે, જો તે પેહેરામાં હોય તો, તેને તે અમલદારે છુટો કરવો.

જ્યારે પુરાવો પુરતો હોય ત્યારે કામ માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલવું

૧૭૦. ઉપર કહ્યા પ્રમાણે પુરતો પુરાવો અથવા વાજબી આધારવાળો શક છે એમ જે અમલદારના હવાલામાં તે પોલીસ થાણું હોય તે અમલદારને, આ બાબ પ્રમાણે તપાસ કરચા ઉપરથી, જણાય, તો જે માજીસ્ત્રેટને પોલીસ રીપોરટ ઉપરથી તે ગુન્હો સાંભળવાનો અધિકાર તથા તોહોમત વાળાનો ઇનસાફ કરવાનો અથવા ઇનસાફ થવા સારૂ તેને કમિટ કરવાનો અધિકાર આપ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટની પાસે સદરહુ અમલદારે તોહોમતવાળાને પેહેરામાં આપીને મોકલી દેવો, અથવા જો તે ગુન્હો જામીન લઇ શકાય એવો હોય અને તોહોમતવાળો તારણ આપી શકતો હોય તો કોઇ મુકરર દીવશે સદરહુ માજીસ્ત્રેટની આગળ હાજર થવા સારૂ તથા જ્યાં સુધી બીજી રીતે ફરમાવવામાં આવે નહી ત્યાં સુધી સદરહુ માજીસ્ત્રેટની આગળ રોજ રોજ હાજર રેહેવાસારૂ તેના પાસેથી તે અમલદારે તારણ લેવું.

જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણું હાય તે અમલદાર જ્યારે આ કલમ પ્રમાણે કોઇ તોહોમત વાળા શખસને માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલે અથવા સદરહુ માજીસ્ત્રેટની આગળ હાજર થવા સારૂ તેની પાસેથી તારણ લે. ત્યારે તે માજીસ્ત્રેટની આગળ જે હથીઆર અથવા બીજી વસ્તુ હાજર કરવાની જરૂર હોય તે પણ તેણે મોકલવાં, અને કોઇ ફરીયાદી હોય તો તેને તથા કેલાણા શખસો તે કામની હકીકતથી વાકેફ છે એમ તે અમલદારને જણાય તેઓમાંના જેટલાની પોતાને જરૂર લાગે તેટલા શખસોને તોહમતવાળાની ઉપર મુકેલા તોહમતનાં કામમાં માજીસ્ત્રેટની આગળ હાજર થવા સારૂ, તથા પ્રસંગ પ્રમાણે. ફરીયાદનું કામ ચલાવવા સારૂ અથવા પુરાવો આપવા સારૂ એક ખત લખી આપવાનું ફરમાવવું.

જો તે ખતમાં જીલ્હા માજીસ્ત્રેટની અથવા પેટા હુકડી માજીસ્ત્રેની કોરટ કહી

હોય તો જે કોરટની પાસે સદરહુ માજીસ્ત્રેટ તે કામ ચોકસી અથવા ઇનસાફ કરવા સારૂ મોકલે તે કોરટનો તેમાં સમાવેશ થાયછે. એવું સમજવુ, પણ એવું ઠરાવ્યુ છે કે આ પ્રમાણે કામ મોકલવાની વાજબી નોટીસ સદરહુ ફરીયાદીને અથવા શખ્સોને આપવી જોઇએ.

આ કલમ પ્રમાણે મુકરર કરવાનો દાહાડો તોહોમતવાળા શખસ પાસેથી હાજર થવાનું તારણ લીધું હોય તોતેને જે દાહાડે હાજર થવાનું હોય તે દાહાડો. અથવા તે શખસને પેહેરામાં આપીને મોકલ્યો હોય તો, જે દાહાડે તે માજીસ્ત્રેટનો કોરટ આગળ આવી પોહોચવાની તેની વકી હોય તે દાહાડો હોવો જોઇએ.

જે અમલદારની સમક્ષ તે ખત લખી આપ્યુ હોય તે અમલદારે તેની એક નકલ જે શખસોએ તે ખત લખી આપ્યું હોય તમાંના એક જણને આપવી, અને પછી તે અસલ ખતને પોતાના રીપોર્ટ સાથે માજીસ્ત્રેટ ઉપર મોકલવું.

ફરીયાદીઓને તથા શાહેદાને પોલીસ અમલદારની સાથે જવાનું ફરમાવવું નહીં.

૧૭૧. કોઇ પણ ફરીયાદી અથવા શાહેદ માજીસ્ત્રેટની કોરટમાં જતા હોય ત્યારે રસ્તે તેને કોઇ પોલીસ અમલદારની સાથે જવાનુ ફરમાવવું નહીં,

ફરીયાદીઓને તથા શાહેદાને પ્રતીબંધ કરવો નહીં.

અથવા કોઇ પણ ફરીયાદીને અથવા શાહેદને નકામો પ્રતિબંધ અથવા અડચણ કરવી નહીં, અને હાજર થવા બાબત તેનાં પોતાનાં જાત મુચલકા સિવાય કાંઇ બીજું તારણ આપવાનું તેને ફરમાવવું નહીં.

હુકમ નહીં માનનારા ફરિયાદીને અથવા શાહેદને પેહેરામાં આપીને મોકલવાનો અખ્તીઆર છે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે, ૧૭૦ મી કલમમાં ફરમાવ્યા મુજબ અગર કોઇ પણ ફરીયાદી અથવા શાહેદ હાજર થવાની ના કહે અથવા ખત લખી આપવાની ના કહે તો, જે અમલદારના હવાલામાં પોલીસથાણું હોય તે અમલદાર તે ફરીયાદીને અથવા શાહેદને પેહેરામાં આપીને માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલવાને મુખત્યાર છે, અને તે ફરીયાદી અથવા શાહેદ સદરહુ ખત લખી આપે ત્યાં સુધી. અથવા તે કામની સુનાવણી પુરી થાય ત્યાં સુધી, તેને પેહેરામાં અટકાવી રાખવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

તપાસમાં ચલાવેલાં કામનું રોજનામું.

૧૭૨ આ બાબ મુજબ તપાસ કરનારા દરેક પોલીસ અમલદારે તે તપાસમાં ચલાવેલું પોતાનું કામ રોજ રોજ એક રોજ નામામાં લખવું તે મધ્યે પોતાની પાસે ખબર ક્યારે આવી તે વખત પોતે તપાસ ક્યારે કરવા માંડી તથા ક્યારે બંધ કરી તે વખત, જે જે જગાએ પોતે જઇ આવ્યો હોય તેઓનાં નામ, તથા પોતે કરેલી તપાસથી જે જે હકીકત માલમ પડી હોય તેની વીગત. એટલી વાત લખવી.

પોતાની આગળ જે મુકદમાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ ચાલતો હોય તે મુકદમા બાબત પોલીસનાં રોજનામાં હોય તે રોજનામાં મંગાવવાનો. અને તે રોજનામા તે મુકદમામાં પુરાવા દાખલ નહીં પણ તે ચોકસીમાં અથવા ઇનસાફમાં પોતાને

મદદ મળે એટલા સારૂ વાપરવાનો હરકોઇ ફોજદારી કોરટને અખત્યાર છે. તોહમત વાળાને અથવા તેના મુખત્યારોને તે રોજનામાં મંગાવવાનો હકનથી અથવા કોરટે તે જોવા લીધાં એટલાજ સબબથી તે જોવાને તોહોમત વાળાને અથવા તેના મુખત્યારો ને હક નથી; પણ જે પોલીસ અમલદારે તે રોજનામાં લખ્યાં હોય તેણે પોતાની યાદદાસ્ત તાજી કરવા સારૂ તે કામાં લીધાં હોય; અથવા તે પોલીસ અમલદારને ખોટો પાડવા સારૂ કોરટે તે કામમાં લીધાં હોય, તો સન ૧૮૭૨ ના હીંદુસ્તાનના પુરાવા ના આકટની ૧૬૧ મી અથવા ૧૪૫ મી, જેમ હોય તેમ કલમના ઠરાવો લાગુ પડશે.

પોલીસ અમલદારનો રીપોરટ.

૧૭૩ આ બાબ પ્રમાણે દરેક તપાસ નકામી ઢીલ ન કરતાં પુરી કરવી જોઇયે, અને તે પુરી થઇ રહે કે તુરત, જે અમલદારના હવાલામાં તે પોલીસ થાણું હોય તેણે સ્થાનિક સરકારે ફરમાવેલા નમુના મુજબ એક રીપોરટ જે માજીસ્ત્રેટને રીપોરટ ઉપરથી તે ગુન્હો સાંભળવાનો અખતીઆર આપ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટની પાશે મોકલવો. તેમાં પક્ષકારનાં નામ, ખબરનો પ્રકાર, તથા જે શખશો તે મુકદમાની હકીકતથી વાકેફ જણાતા હોય તેઓનાં નામ એ વીગત લખવી, અને તોહોમતવાળા શખસને પકડમાં આવીને મોકલ્યો છે કે તેને તેનાં ખત ઉપરથી છુટો કર્યો છે, અને, અગર તેને એ પ્રમાણે છુટો કરયો હોય તો, જામીન સાથે કે જામીન વગર તેમ કરયું છે, તે પણ લખવું.

જ્યારે ૧૫૮ મી કલમ પ્રમાણે કોઇ ઊંચા દરજાના પોલીસ અમલદારને નીમ્યો હોય ત્યારે તે રીપોરટ તેની મારફતે મોકલવો. અને માજીસ્ત્રેટનો હુકમ થતાં સુધી જે અમલદારને હવાલે તે પોલીસ થાણું હોય તે અમલદારને વધારે તપાસ કરવાનું ફરમાવવાનો સદરહુ અમલદાર મુખત્યાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે મોકલેલા રીપોર્ટ ઉપરથી જ્યારે એમ જણાય કે તોહોમતવાળાને પોતાના ખત ઉપરથી છુટો કરયો છે ત્યારે તે માજીસ્ત્રેટે તે ખત રદ કરવાનો અથવા બીજી રીતનો જે હુકમ તેને વાજબી લાગે તે હુકમ કરવો.

આત્મઘાતવિગેરેની ચોકસી કરીને પોલીસે રીપોરટ કરવો.

૧૭૪. જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણું હોય તે અમલદારને એવી ખબર મળે કે,—

(અ) કેઇ શખસે આત્મઘાત કરયો છે, અથવા

(બ) કોઇ શખસને કોઇ બીજા શખસે અથવા કોઇ જાનવરે મારી નાખ્યો છે અથવા કોઇ શખસ સંચાથી, અથવા અકસ્માતથી મરણ પામ્યો છે, અથવા

(ક) કોઇ શખસ એવી રીતે મરણ પામ્યો છે કે તે ઉપરથી કેઇ બીજા શખસે ગુન્હો કરયાનો વાજબી શક ઉત્પન્ન થાય છે,

એટલે તુરત તે અમલદારે પાસેમાં પાસેના જે માજીસ્ત્રેટને *ઇનકવેષ્ટ ભરવાનો

---

* કાંઇ પણ ચોકશી અથવા તપાસ વિશેષે કરીને અકસ્માતથી અથવા બીજી રીતે આકસ્મિક મરણ નિપજ્યુ હોય ત્યારે.

અધીકાર આપો હોય તો માજીસ્ત્રેટને તે બાબત ખબર આપવી અને સ્થાનિક સરકારે કરેલી કાંઈ પણ કાનુનથી અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટના અથવા પેટા ટુકડી માજીસ્ત્રેટના કોઈ પણ સામાન્ય અથવા વિશેષ હુકમથી બીજી રીતે ફરમાવ્યુ ન હોય તો જે જગાએ સદરહુ મરેલા શખ્સનું મુડદુ હોય તે જગાએ જવું, અને ત્યાં પડોસમાંના બે અથવા વધારે આબરૂદાર રેહેવાશીઓની સમક્ષ તપાસ કરીને મોતનાં દેખાતાં કારણનો રીપોરટ તઈયાર કરવો, અને તેમાં તે મુડદાં ઉપર જે જખમ, ભાંગેલા અવયવ ચગદાયાની તથા નુકસાનની બીજી નીશાણીઓ માલમ પડે તેનું વરણન કરવુ તથા શી રીતે અથવા કેવાં (જો હોય તો) શસ્ત્ર વડે અથવા હથીયાર વડે સદરહુ નિશાણીઓ કરેલી જણાય છે તે લખવું,

તે રીપોરટપર તે પોલીસ અમલદારે તથા બીજા શખ્સોએ અથવા તેઓમાંના જેટલાનો વીચાર તેમાં લખ્યા પ્રમાણે હોય તેટલાઓએ સહી કરવી, અને પછી તુરત તે રીપોરટ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટની પાસે અથવા પેટા ટુકડી માજીસ્ત્રેટની પાશે મોકલી દેવો;

જ્યારે મોતના કારણ સબંધી કાંઇ પણ શક હોય, અથવા જ્યારે બીજા કોઇ પણ કારણ સારૂ પોલીસ અમલદાર યોગ્ય ધારતો હોય ત્યારે આ બાબત સ્થાનિક સરકાર જે જે કાનુનો ફરમાવે તે તે કાનુનોને અનુસરીને તે પોલીસ અમલદારે તે મુડદુ પાંશેમાં પાશેના સિવીલ સરજન પાશે તપાસાવવા સારૂ અથવા આ બાબત સ્થાનિક સરકારે બીજા જે વઇદકીય અમલદારને નીમ્યો હોય તે અમલદાર પાશે તપાસાવવા સારૂ મોકલી દેવું. પણ હવા તરફ જોતાં તથા કેટલે દુર તે મુડદુ મોકલવું છે તેનો વીચાર કરતાં એમ જણાય કે સદરહુ તપાસ નિરૂપયોગી થઇ પડે એવી રીતે તે મુડદુ રસ્તે જતાં જતાં સડી જવાનો ભય નથી તો એ પ્રમાણે મોકલવું

મદ્રાસ ઇલાકામાં તથા મુંબઇ ઇલાકામાં આ કલમ પ્રમાણે તપાસ કરવાનો અધિકાર ગામના મુખીને છે. અને પછી તે મુખીએ પાશેમાં પાશેના જે માજીસ્ત્રેટને ઇનકવેસ્ટ ભરવાનો અધિકાર મળ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટને તે તપાસનાં પરિણામનો રિપોરટ કરવો.

હેઠળ લખેલા માજીસ્ત્રેટોને ઇનકવેસ્ટ ભરવાનો અધિકાર આપ્યો છે; એટલે હર કોઇ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ અથવા પેટાતુકડી માજીસ્ત્રેટ, તથા જે માજીસ્ત્રેટને આ બાબત સ્થાનિક સરકારે અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટે વિસેષે કરીને અધિકાર આપ્યો હોય તે

માજીસ્ત્રેટ.

માણસોને બોલાવવાનો અખત્યાર.

૧૭૫. સદરહુ તપાસ કરવા સારૂ ઉપર કહ્યા પ્રમાણે બે અથવા વત્તાં માણસોને, અને તે કામની હકીકતથી બીજુ જે માણસ વાકેફ જણાતું હોય તે માણસને હુકમ લખીને, બોલાવવાનો અખત્યાર જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણું હોય તે અમલદારને છે એ પ્રમાણે બોલાવેલો દરએક માણસ હાજર થવાને અને જે સવાલોના જવાબ દેતાં કાંઇ ફોજદારી ગુન્હાનું તોહમત પોતાની ઉપર આવી પડે અથવા કાંઇ દંડ અથવા ગુન્હેગારી આપવી પડે એવા સવાલો શિવાય બીજા સઘળા સવાલોના ખરા જવાબ દેવાને બંધાએલો છે એમ સમજવું.

એવો કોઇ હાકિમીઅમલ ગુન્હો હકીકત ઉપરથી દેખાતો ન હોય કે જેને ૧૭૦

મી કલમ લાગુ પડતી હોય, તો તે માણસને માજીસ્ત્રેતની કોરટમાં હાજર થવાનું તે પોલીસ અમલદારે ફરમાવવું નહીં.

મોતના કારણની ચોકશી માજીસ્ત્રેટે કરવી

૧૭૬. જ્યારે કોઈ શખસ પોલીસના હવાલામાં હોય તેવામાં તે મરણ પામે ત્યારે પાસેમાં પાસેના જે માજીસ્ત્રેટને ઈનકુવેસ્ટ ભરવાનો અધિકાર મળ્યો હોય તેણે, તે પોલીસ અમલદારે કરેલી તપાસને બદલે અથવા તે ઉપરાંત મોતનાં કારણની ચોકશી કરવી, અને ૧૭૪ મી કલમની (અ). [બ] અને (ક) રકમોમાં કહેલી બીજી કોઈ પણ બાબતમાં, જે માજીસ્ત્રેટને એ પ્રમાણે અધિકાર મળ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટ તે પોલીસ અમલદારે કરેલી તપાસને બદલે અથવા તે ઉપરાંત મોતના કારણની ચોકશી કરવાને મુખત્યાર છે: અને તે એ પ્રમાણે ચોકશી કરે તો, કોઈ ગુન્હાની ચોકશી કરવા બાબત તેને જેટલો અધિકાર હોય તેટલો સઘળો અધિકાર તેને સદરહુ પ્રકારની ચોકશી કરવા બાબત છે એવું સમજવું; સદરહુ પ્રકારની કોઈ ચોકશી કરનારા માજીસ્ત્રેટે તે ચોકશીના સંબંધમાં પોતે લીધેલો પુરાવો, કામની હકીકત પ્રમાણે, આ કાયદામાં આગળ કહેલી રીતો માંહેની ગમે તે રીતે દફતરમાં દાખલ કરવો.

દાટેલું મુડદું ખોદી કાઢવાનો અધિકાર

જે સખસનું મુડદું દાટી દીધું હોય તે શખસના મોતનું કારણ શોધી કાહાડવા માટે તેના મુડદાની તપાસ કરવાનું જ્યારે સદરહુ માજીસ્ત્રેટ યોગ્ય ધારે ત્યારે તે મુડદું ખોદી કાહાડાવવાને તથા તેની તપાસ કરાવવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

ભાગ ૬ ઠો.

ચાલેલા મુકદમાઓમાં કામ ચલાવવા બાબત.

બાબ ૧૫ મો.

ચોકશી તથા ઈનસાફ કરવામાં ફોજદારી કોરટોની હકુમત બાબત

અ.—ચોકશી અથવા ઈનસાફ કરવાની જગા.

ચોકશી તથા ઈનસાફ કરવાની મામુલ જગા

૧૭૭. દરેક ગુન્હાની ચોકશી તથા ઈનસાફ જે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં તે ગુન્હો કરયો હોય તે કોર્ટે ઘણું કરીને કરવો.

મુકદમાનો ઈનસાફ જુદી સેશન તુકડીઓમાં કરવાનું ફરમાવવાનો અધિકાર.

૧૭૮. ૧૭૭ મી કલમમાં ગમે તે કહ્યું હોય તે છતાં ફલાણા જીલ્લામાં ઈનસાફ કરવા સારૂ કમીટ કરેલા ફલાણા ફલાણા મુકદમાનો અથવા ફલાણા વરગના મુકદમાનો ઈનસાફ ફલાણી સેશન તુકડીમાં કરવાનો અધિકાર છે એવો હુકમ ફરમાવવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે વિકટોરીયાની કારકીરદીના ૨૪ મા તથા ૨૫ મા વરસના સ્ટાટયુટના ૧૦૪ થા બાબની ૧૫ મી કલમ પ્રમાણે. અથવા આ કાયદાની ૫૨૬ મી કલમ પ્રમાણે કોઈ હુકમ અગાઉથી કાહાડયો હોય તેની વિરૂદ્ધ સદરહુ

હુકમ હોવો નહી જોઇએ.

જે જીલ્લામાં કૃત્યક રયુ હેય અથવા જે જી લ્લામાં પરિણામ થયું હોય તે જીલ્લામાં તો હુકમતવાળાનો ઇનસા ફ થઇ શકશે.

૧૭૯. કાંઇ વસ્તુ કરચાના સબબથી, અને તેનું કાંઇ પરીણામ થયુ હોય તે સબબથી, કાંઇ ગુન્હો કરચાનું તોહમત કોઇ શખસ ઉપર આવ્યું હોય, ત્યારે જે કોરટની હકુમતની સ્થાનીક હદમાં તે વસ્તુ કરી હોય અથવા તે પરીણામ થયું હોય તે કોરટને તે ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાનો અધીકાર છે.

દ્રષ્ટાંતો

[અ). અ. નામનો શખસ ક્ષ. કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં જખમી થયો અને તે ઝ. કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં મરણ પામ્યો. અ. ના શિક્ષણીય મનુષ્યવધના ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ ક્ષ. ને અથવા ઝ. ને કરવાનો અખત્યાર છે.

(બ] અ. નામનો શખસ ક્ષ. કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં જખમી થયો અને દસ દાહાડા સુધી ય. કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં અને બીજા દસ દાહાડા સુધી ઝ. કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં રહયો અને ય. કોરટની કે ઝ. કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં તેનાથી પોતાનો મામુલ ધંધો કરાયો નહી. અ. ને મહાવ્યથા કરવાના ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ ક્ષ ને અથવા ય.ને કરવાનો અખત્યારછે.

[ક) અ. નામના શખસને નુકશાન કરવાનો ભય ક્ષ. કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં ઉત્પન્ન કરચો, અને જે માણસે એને ભય ઉત્પન કરચો તેને તે કારણથી માલ સ્વાધીન કરવાને ય. કોરટની હકુમતની સ્થાનીક હદમાં અ. લલચાયો. અ. ની ઉપર જબરાઇથી કહુડાવવાનો ગુન્હો કરચો તેની ચોકશી તથા ઇનસાફ ક્ષ. ને અથવા ય. ને કરવાનો અખત્યાર છે.

જ્યારે બીજા ગુન્હા સાથે સંબંધ હોવાના સબબથી કાંઇ કૃત્ય ગુન્હો થાય ત્યારે ઇનસાફ કરવાની જગા.

૧૮૦ જે કૃત્ય ગુન્હો હોય અથવા જે કૃત્યનો કરનાર ગુન્હો કરી શકતો હોય તો તે ગુન્હો થાય તેવાં કાંઇ કૃત્યની સાથે સંબંધ હોવાના સબબથી બીજું કાંઇ કૃત્ય પણ ગુન્હો હોય ત્યારે આ છેલા કહેલા ગુન્હાના તોહમતની ચોકશી અથવા ઇનસાફ જે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં એ બે માનું ગમે તે કૃત્ય કરયું હોય તે કોરટને કરવાનો અધીકાર છે.

દ્રષ્ટાંતો

[અ) મદદગારીના તોહમતની ચોકશી અથવા ઇનસાફ જે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં મદદગારી કરી તે કોરટને, અથવા મદદગારી કરેલો ગુન્હો જે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં કરચો તે કોરટને કરવાનો અધિકારછે

(બ] ચોરીનો માલ લેવાના અથવા રાખવાના તોહમતની ચોકશી અથવા ઇનસાફ, જે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં માલ ચોરચો હોય તે કોર્ટનો અથવા તે માલમાંનો કાંઇ પણ માલ જે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં

કોઈ પણ વખતે બદ દયાનતથી લીધો અથવા રાખ્યો હોય તે કો કરવાનો અધિકાર છે.

(ક) કોઈ શખસનુ હરણ થયું છે એવુ જાણીને તે શખસને ગેરવાજબી રીતે સંતાડવાના તોહોમતની ચોકશી અથવા ઇનસાફ જે કોરટની હકુમતની સ્થનિક હદમાં ઘેરવાજબી રીતે સંતાડવાનું કામ બન્યું હોય ત કો-ટને અ થવા જે કોરટની હકુમતની સ્થાનીક હદમાં તે શખસનું હરણ થયુ હાય તે કોરટને કરવાનો અધિકાર છે.

ઠગ હોવાબાબત અથવા ડાકાઇટોની ટોળીમાં હોવા બાબત અથવા પેહેરામાંથી નાહાશી જવાબાબતવિગેરે

૧૮૧ ઠગ હોવાના, ઠગ થઈને ખુન કરવાના, ડાકાઇટી કરવાના ખુન કરીને ડાકાઇટી કરવાના, ડાકુઈટોની ટોળીમાં હોવાના અથવા પેહેરામાંથી નાહાશી જવાના ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ જે કોરટની હકુમતનીસ્થાનિક હદમાં તોહોમતવાળો શખસ હોય તે કોરટને કરવાનો અધિકાર છે.

સાપરાધ ખોટો ઉપયોગતથા સાપરાધ વિશ્વાસઘાત.

સાપરાધ ખોટો ઉપયોગ કરવાના અથવા સાપરાધ વિશ્વાશઘાત કરવાના ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ જે મિલકત બાબત તે ગુન્હો કરયો હાય તે મીલકતનો કોઇ પણ ભાગ જે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં તોહેમતવાળા શખશે લીધો હોય તે કોરટને અથવા જે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાંત ગુન્હો કર્યો હોય તે કોરટને કરવાનો અધિકાર છે.

ચોરવાબાબત

કાંઇ પણ વસ્તુ ચોરવાના ગુન્હાની ચોકસી અથવા ઇનસાફ જે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં ત વસ્તુ ચોરી હોય અથવા ચોરના કબજામાં હોય અથવા તે ચોરેલી છે એવું જાણ્યા છતાં અથવા એવુ માનવાનું કારણ છતાં તે વસ્તુ લેનારા અથવા રાખનારા કોઇપણ શખસના કબજામાં હોય તે કોરટને કરવાનો અધિકાર છે.

ગુન્હાનુ સ્થળ નક્કી ન થાય ત્યારે.

અથવા એકજ જીલ્લામાં ગુન્હો થયો ન હોય ત્યારે,

અથવા ગુન્હો ચાલુ રેહે તેવો હોય ત્યારે

અથવા ઘણાં એક કૃત્યો મળીને ગુન્હો થયો હોય ત્યારે,

ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાની જગા.

૧૮૨. ઘણાએક સ્થાનિક ક્ષેત્રોમાંના કયાં સ્થાનિક ક્ષેત્રમાં ગુન્હો થયો તેનો નિશ્ચય નહી હોય ત્યારે, અથવા

ગુન્હાનો કાંઇક ભાગ એક સ્થાનિક ક્ષેત્રમાં અને કાંઇક ભાગ બીજાં સ્થાનિક ક્ષેત્રમાં થયો હોય ત્યારે, અથવા

ગુન્હો ચાલુ રેહે તેવો હોય, અને એક કરતાં વત્તાં સ્થાનિક ક્ષેત્રમાં તે કરવાનું ચાલુ રહેલુ હોય ત્યારે, અથવા

જુદાં જુદાં સ્થાનિક ક્ષેત્રોમાં કરેલાં ઘણાંએક કૃત્યો મળીને એક ગુન્હો થયો હોય ત્યારે,

સદરહુ પ્રકારના ગમે તે સ્થાનિક ક્ષેત્ર ઉપર જે કોરટને હકુમત હોય તે કોરટને તે ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર છે.

મુસાફરીમાં કરેલો ગુન્હો.

૧૮૩. કાંઇ ગુન્હો જ્યારે ગુન્હેગાર મુસાફરી અથવા સફર કરતો હોય ત્યારે કરયો હોય તે ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ, ગુન્હેગાર અથવા જે શખસની વિરૂદ્ધ અથવા જે વસ્તુના સંબંધમાં તે ગુન્હો કરયો હોય તે શખસ અથવા વસ્તુ. એ પ્રત્યેક તે મુસાફરી અથવા સફર કરતાં કરતાં જે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં થઇનેઅથવા હદમાંગયાહોયતેકોરટનેકરવાનો અધિકાર છે.

રેલવે,ટેલેગ્રાફ ટપાલઆફીસતથાલડાઇનાં શસ્ત્ર સંબંધી આકટો ની વિરૂદ્ધ ગુન્હા.

૧૮૪. રેલવે, ટેલેગ્રાફ, ટપાલઆફીસ અથવા લડાઇનાં શસ્ત્ર અને લડાઇના સામાન સંબંધી હરકોઇ ચાલુ કાયદાના ઠરાવો વિરૂદ્ધ સઘળા ગુન્હાઓની ચોકશી તથાઇનસાફ ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરમાં કરવાનો અધિકાર છે, પછી તે ગુન્હો સદરહુ શેહેર માંહે કરેલો છે એવું જણાવ્યું હોય કે નહી હોય તોપણ; પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે ગુન્હેગાર તથા તેની ઉપર મુકરદમો ચલાવવા માટે જરૂરના સઘળા શાહેદો સદરહુ શેહેરમાં માલમ પડવા જોઇએ

કયાજીલામાંચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવો તે;સંસયને પ્રસંગે, હાઇકોર્ટે ઠરાવવું,

૧૮૫ જ્યારે જ્યારે ફલાણા ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ આ બાબમાં પાછળ કહેલા ઠરાવો પ્રમાણે કઇ કોરટે કરવો તે બાબત કાંઇ પણ સંસય પડે, ત્યારે ત્યારે જે હાઇ કોરટની અપેલેન્ટ ફોજદારી હકુમતની સ્થાનિક હદમાં ગુન્હેગાર ખરેખર હોય તે હાઇકોર્ટ તે ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કઇ કોરટે કરવો તે ઠરાવવાને મુખત્યાર છે.

બ્રિટિશ બરમામા જ્યારેગુન્હેગાર રાણીની વિલાયતી રઇયત હોય ત્યારે રંગુનનો રીકાર્ડર, અને બીજે સઘળે પ્રસંગે, જુડીશિયલ કમીશનર આ કલમનાં કારણો સારૂ હાઇ કોરટ છે એમ સમજવું.

સ્થનિક હકુમતની બાહાર કરેલા ગુન્હા સારૂ સમન અથવા વારંટકાહડવાઅધિકાર

૧૮૬ જ્યારે કોઇ પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટને જીલા માજીસ્ત્રેટને કોઇ પેટા ટુકડી માજીસરેટને અથવા પેહેલા વરગના જે સાજીસતરેટને સ્થાનિક સરકારે આ બાબત વિશેષે કરીને અધિકાર આપ્યો હોય તે માજીસતરેટને એવું માનવાનું કારણ જણાય કે પોતાની હકુમતની સ્થાનીક હદ માંહેના કોઇ પણ શખશે સદરહુ હદની બાહાર (પછી બ્રિટિસઇંડિયાની અંદર કે બાહાર) એવો કોઇ ગુન્હો કરયો છે કે જેની ચોકશી અથવા ઇનસાફ ૧૭૭ થી ૧૮૪ સુધીની કલમો (એ બને કલમો શુદ્ધાં) કલમો ના ઠરાવો પ્રમાણે, અથવાબીજા હરકોઇ ચાલુ કાયદા પ્રમાણે સદરહુ હદની અંદર થઇ શકે એમ નથી, પણ જેનો ઇનસાફ કોઇ ચાલુ કાયદા પ્રમાણે બ્રિટિશઇંડિયામાં થઇ શકે એમ છે ત્યારે તેગુન્હો જાણે સદરહુ હદમાં થયો હોય એવી રીતે તેની ચોકશી કરવાને તથા સદરહુ શખસને પોતાની આગળ હાજર થવાની આ કાયદામાં પાછળ ઠરાવેલી રીતે જરૂર પાડવાને તથા સદરહુ ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાની હકુમત જે માજીસરેટને હોય તે માજીસતરેટની પાસે તે શખસને મોકલવાને, અથવા, સદરહુ ગુન્હોજામીન

પકડ્યા પછીમાજીસરેટે કેમ કરવું.

લઈ શકાય એવો હોય તો, સદરહુ માજીસ્ત્રેટની આગળ હાજર થવા સારૂ તેની પાસેથી જામીન સાથે કે વગર જામીને ખત લેવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

જ્યારે સદરહુ હુકુમતવાળા એક કરતાં વધારે માજીસ્ત્રેટો હોય અને સદરહુ શખસને કયા માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલવો, અથવા કયા માજીસ્ત્રેટની આગળ હાજર થવા સારૂ બાંધી લેવો, તે બાબત આ કલમ પ્રમાણે ચાલનારા માજીસ્ત્રેટની ખાત્રી થાય નહીં, ત્યારે હુકમ મળવા માટે હાઈકોરટને તે કામનો રીપોર્ટ કરવો.

તાબા માંહેના માજીસ્ત્રેટે વારંટ કહાડયું હોય ત્યારે કેમ કરવું.

૧૮૭. ૧૮૬ મી કલમ પ્રમાણે કોઈ પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા જીલ્હા માજીસ્ત્રેટ શિવાય બીજા કોઈ માજીસ્ત્રેટે કાહાડેલા વારંટ ઉપરથી જો તે શખસને પકડવામાં આવ્યો હોય, તો સદરહુ માજીસ્ત્રેટે તે શખસને જે જીલ્હા માજીસ્ત્રેટના તાબામાં પોતે હોય તે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને મોકલવો, પણ તેવા ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાની જે માજીસ્ત્રેટને હુકુમત હોય તે માજીસ્ત્રેટે જો તે શખસને પકડવા માટે પોતાનું વારંટ કહાડયું હોય, તો તે પકડેલા શખસને જે પોલીસ અમલદાર તે વારંટ બજાવતો હોય તે પોલીસ અમલદારને હવાલે કરવો. અથવા જે માજીસ્ત્રેટે તે વારંટ કહાડયું હોય તેની પાસે મોકલવો.

જો તે પકડેલા શખસે જે ગુન્હો કરવાનું કહેવામાં આવ્યું હોય અથવા કરવાનો શક આવ્યો હોય તે ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ તેજ જીલ્લામાં ૧૮૬ મી કલમ પ્રમાણે ચાલનારા માજીસ્ત્રેટની કોરટ શીવાય બીજી કોઈ ફોજદારી કોરટને કરવાનો અધીકાર હોય, તો સદરહુ માજીસ્ત્રેટે તે શખસને સદરહુ કોરટની પાસે મોકલવો.

બ્રિટિશ ઇંડિયાની બહાર કરેલા ગુન્હા બાબત બ્રિટિશ રઈયતની જવાબદારી.

૧૮૮. જ્યારે રાણીની કોઈ વીલાયતી રઈયત હિંદુસ્તાન માંહેના અને મલકા માઆઝમાની સાથે મૈત્રી રાખનારા કોઈ રાજાના અથવા સંસ્થાનના મુલકોમાં કાંઈ ગુન્હો કરે, અથવા

જ્યારે મલીકા માઆઝમાની હિંદુસ્તાન માંહેની કોઈ દેશી રઈયત બ્રિટિશ ઈંડિયાની હદની બાહાર કોઈ પણ જગાએ કાંઈ ગુન્હો કરે,

ત્યારે બ્રિટિશ ઇંડિયા માંહેની જે જગાએ તે રઈયત જડી આવે તે જગાએ જાણે તે ગુન્હો કરયો છે એવી રીતે તે ગુન્હા સંબંધી તેની તજવીજ કરવાનો અધિકાર છે.

તોહોમતબાબત ચોકશી કરવાની યોગ્યતા સંબંધી પોલિટીકલ એજંટે દાખલો આપવો.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જે મુલકમાં સદરહુ પ્રકારનો કોઈ પણ ગુન્હો કરયાનું કહેવામાં આવ્યું હોય તે મુલકમાં કોઈ પોલીટીકલ એજંટ હોય તો તેના મત પ્રમાણે તે તોહોમતની ચોકશી બ્રિટિશ ઈંડિયામાં કરવી જોઈએ એવો દાખલો તે આપે નહીં તો સદરહુ ગુન્હા સંબંધી કોઈ પણ તોહોમતની ચોકશી બ્રિટિશ ઈંડિયામાં કરવી નહીં;

વળી એવું પણ ઠરાવ્યું છે કે આ કલમ પ્રમાણે કોઈ પણ શખસની ઉપર કાંઈ પણ કામ ચલાવ્યું હોય તેથી, જો તેજ ગુન્હો બ્રિટિશ ઈંડિયામાં કરયો હોત તો

તે ગુન્હા બાબત સદરહુ શખસની ઉપર પછીથી કામ ચલાવતાં જેમ અટકાવ થાત તેમજ સદરહુ ચલાવેલા કામથી બ્રિટિશ ઇંડિયાની હદની બાહાર કોઇ પણ મુલક માં તેજ ગુન્હા સંબંધી સન ૧૮૭૯ ના પરરાજ માંહેની હકુમત બાબતના અને ગુન્હેગારો સ્વાધીન કરવા બાબતના આકટ પ્રમાણે આગળ બાંજુ કામ ચલાવતાં અટકાવ થશે એમ સમજવું.

જબાનીની તથા ર જુ કરેલા કાગળોનીન કલો પુરાવામાં લેવાનું ફરમાવવાનો અખ્ત્યાર

૧૮૯. જ્યારે જ્યારે ૧૮૮ મી કલમમાં કહેલા કોઇ પ ણ ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ ચાલતો હોય ત્યારે ત્યારે, સ્થાનિક સરકારને યોગ્ય લાગે તો જે મુલકમાં સદર હુ ગુન્હો કર્યાનું કહેલામાં આવ્યું હોય તે મુલકમાંના અ થવા તે મુલકના પોલીટીકલ એજંટ અથવા કોઇ જુડિ શિયલ (ન્યાય ખાતાના) અમલદારની આગળ આપેલી જબાની અથવા રજુ કરેલા કાગળો જે બાબતો સાથે સંબંધ રાખતા હોય તે બાબતો સંબંધી પુરાવો લેવા સારૂ સદરહુ ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરનારી કોરટ જે પ્રસંગે કમીશન કાહાડી શકે તે પ્રસંગે સદરહુ જબાનીની અથવા રજુ કરેલા કાગળોની નકલો સદરહુ કોરટે પુ રાવા દાખલ લેવી એવું સ્થાનીક સરકાર ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

"પોલિટીકલ અજં ટ" આ શબ્દોની વા ખ્યા.

૧૯૦. ૧૮૮ મી તથા ૧૮૯ મી કલમમાં "પોલિટિક લ એજંટ" આ શબ્દોનો અરથ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે છે અને તે શબ્દોમાં હેઠળ લખેલા અમલદારોનો સમાસ થાય છે.

(અ] બ્રિટિશ ઇંડિયાની હદ બહારના કોઇ મુલકમાં હિંદુસ્તાનની બ્રિટિશ સરકારની તરફથી મુખ્ય અમલદાર હોય તે અમલદાર;

(બ] જે મુલક બ્રિટિશ ઇંડિયાનો ભાગ નહીં હોય તે મુલકમાં સન ૧૮૭૯ ના પરરાજ માંહેની હકુમત બાબતના અને ગુન્હેગારો સ્વાધિન કરવા બા બતના આકટ પ્રમાણે પોલિટીકલ એજંટના સઘળા અથવા હરકોઇ અ ખ્તિઆર ચલાવવાને ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉનસીલે અથવા મદ્રાસ અથ વા મુંબાઇ ઇલાકાના ગવરનર ઇન કાંઉન્સીલે બ્રિટિશ ઇંડિયા માંહેનો કો ઇ અમલદાર નિમ્યો હશે તે અમલદાર.

છ.—કામ ચલાવવા માટે જે શરતો અવશ્ય છે તે.

માજીસ્ત્રેટોએ ગુન્હા સાંભળવા બાબત.

૧૯૧. આ કાયદામાં આગળ ઠરાવ્યું છે તે શિવાય હરકોઇ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ, જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ, પેટા તુક ડી માજીસ્ત્રેટ, અને બીજા જે માજીસ્ત્રેટને આ બાબત વિશેષે કરીને અધિકાર આપ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે હરકોઇ ગુ ન્હો સાંભળવાને મુખત્યાર છે.

(અ) જે હકીકતનો સદરહુ ગુન્હો બનેલો હોય તે હકીકતની ફરીયાદ આવ્યા ઉપરથી

(બ) સદરહુ હકીકત વિશે કોઇ પોલીસ રિપોર્ટ ઉપરથી;

[ક] પોલીસ અમલદાર શિવાય બીજા કોઇ પણ શખસ પાસેથી ખબર મળ્યા ઉપરથી, અથવા સદરહુ ગુન્હો થયો છે એવું પોતેજ જાણ્યા ઉપરથી અથ વા એવો પોતાનેજ શક આવ્યા ઉપરથી

જે માજીસ્ત્રેટને જે ગુન્હાઓનો ઇનસાફ કરવાનો અથવા ઇનસાફ થવા સારૂ કમિટ કરવાનો અખિકાર હોય તે માજીસ્ત્રેટને તે ગુન્હા રકમ (અ) પ્રમાણે અથવા રકમ (બ) પ્રમાણે સાંભળવાનો અખ્તિયાર સ્થાનિક સરકાર, અથવા સ્થાનિક સરકારના સામાન્ય અથવા વીશેષ હુકમને અનુસરીને જીલ્હા માજીસ્ત્રેટ આપવાને મુખત્યાર છે

પહેલા અથવા બીજા વરગના જે માજીસ્ત્રેટને જે ગુન્હાઓનો ઇનસાફ કરવાનો અથવા ઇનસાફ થવા સારૂ કમિટ કરવાનો અખ્તિયાર હોય તે માજીસ્ત્રેટને તે ગુન્હા રકમ (ક) પ્રમાણે સાંભળવાનો અખ્તિયાર સ્થાનીક સરકાર આપવાને મુખત્યાર છે.

માજીસ્ત્રેટોએ મુકદમા બીજાની પાસે મોકલવા બાબત.

૧૯૨. જે મુકદમો પોતે હાથમાં લીધો હોય તે મુકદમાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવા સારૂ પોતાના તાબામાં હેના હરકોઇ માજીસ્ત્રેટની પાસે તે મુકદમો મોકલવાને હરકોઇ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ અથવા પેટાહુકમી માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

પેહેલા વરગના જે માજીસ્ત્રેટે જે મુકદમો હાથમાં લીધો હોય તે માજીસ્ત્રેટને તેમુદમો પોતાના જીલ્લામાંનો બીજો વિશેષ કરીને કહેલો જે કોઇ માજીસ્ત્રેટ આ કાયદા પ્રમાણે તે તોહોમતવાળાનો ઇનસાફ કરવાને અથવા ઇનસાફ થવાસારૂ કમિટ કરવાને લાયક હોય, તે માજીસ્ત્રેટની પાસે ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાસારૂ મોકલવાનો અખ્તિકાર આપવાને હરકોઇ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે; અને તે મુજબ સદરહુ માજીસ્ત્રેટને તે મુકદમાની વ્યવસ્થા કરવાનો અખ્તિકાર છે.

સેસન કોરટોએ ગુન્હા સાંભળવા બાબત.

૧૯૩. આ કાયદાથી અથવા બીજા હરકોઇ ચાલુ કાયદાથી બીજી રીતે સ્પષ્ટ ઠરાવ કરયા હોય તે શિવાય કોઇ યોગ્ય અધીકારવાળા માજીસ્ત્રેટે તોહોમતવાળા શખસને કમિટ કરયા વગર કોઇ પણ સેસન કોરટે અસલ હકુમતની કોરટ દાખલ કોઇપણ ગુન્હો સાંભળવો નહીં.

આડીશનલ સેસન જડજોએ અને જાઇન્ટ સેસન જડજોએ ઇનસાફ કરવાના મુકદમા.

. આડિશનલ સેસન જડજોએ તથા જાઇન્ટ સેસન જડજોએ ફકત જે મુકદમાના ઇનસાફ કરવાનું સ્થાનિક સરકાર સામાન્ય અથવા વિશેષ હુકમ કરીને તેને ફરમાવે અથવા જે મુકદમા તે ટુકડીનો સેસન જડજ ઇનસાફ કરવા સારૂ તેને સોંપે તેવાજ મુકદમાનો ઇનસાફ કરવો.

આસિસ્ટન્ટ સેસન જડજોએ [ઇનસાફ કરવાના મુકદમા.]

આસિસ્ટંટ સેસન જડજોએ ફકત જે મુકદમા ટુકડીનો શેસન જડજ ઇનસાફ કરવા સારૂ પોતાને સામાન્ય અથવા વિશેષ હુકમ કરીને સોંપે તેવાજ મુકદમાનો ઇનસાફ કરવો

હાઇકોરટે ગુન્હા સાંભળવા બાબત.

૧૯૪ હાઇકોરટે હરકોઇ ગુન્હો આ કાયદામાં આગળ ઠરાવેલી રીતે પોતાને ત્યાં કમિટ કરયા ઉપરથી સાંભળવાને મુખત્યાર છે.

વિક્ટોરિયારાણીની કારકિરદીના ચોવીસમા તથા પચીસમા વરસના સ્ટાટયુટના ૧૦૪થા બાબ પ્રમાણે આપેલા હરકોઇ લેટર્સપેટન્ટના ઠરાવોને આ કલમ માંહેના કોઇપણ મચકુરથી બાધ થાયછે એવું સમજવું નહીં.

સરકારી નોકરોના

૧૯૫.—[(અ) હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૭૨થી

કાયદેસર અખત્યારના તીરસ્કાર બાબત ફરીયાદનું કામ ચલાવવું.

૧૮૮ સુધીની કલમો (એ બને કલમો સુદ્ધાં) પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક કોઇ પણ ગુન્હો, જે સરકારી નોકરનું લાગતું વળગતું હોય તેની અથવા તે જે સરકારી નોકરના તાબામાં હોય તેની પ્રથમ મંજુરીયત લીધા વગર અથવા તેની ફરીયાદ વગર, કોઇ પણ કોરટે સાંભળવો નહીં;

સરકારી ઇનસાફની વિરૂદ્ધ કેટલાએક ગુન્હાએ બાબત ફરીયાદનું કામ ચલાવવું.

[બ] સદરહુ કાયદાની ૧૯૩ મી, ૧૯૪ મી, ૧૯૫મી ૧૯૬ મી, ૧૯૯ મી, ૨૦૦ મી; ૨૦૫ મી, ૨૦૬ ઠી, ૨૦૭ મી, ૨૦૮ મી, ૨૦૯ મી, ૨૧૦ મી, ૨૧૧ મી, અથવા ૨૨૮ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક કોઇ પણ ગુન્હો; જ્યારે તે હરકોઇ કોરટમાં ચાલેલાં હરકોઇ કામમાં અથવા કામના સંબંધમાં કરયો હોય ત્યારે, તે કોરટની અથવા બીજી જે કોરટના તાબામાં તે કોરટ હોય તેની, પ્રથમ મંજુરીયત લીધા વગર, અથવા તેની ફરીયાદ વગર કેઇ પણ કોરટે સાંભળવો નહી.

પુરાવામાં આપેલા દસ્તાવેજો સંબંધી કેટલાએક ગુન્હા બાબત ફરીયાદનુકામચલાવવું.

(ક) સદરહુ કાયદાની ૪૬૩ મી કલમમાં વરણવેલો અથવા ૪૭૧ મી, ૪૭૫ મી, અથવા ૪૭૬ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક કોઇ પણ ગુન્હો જ્યારે તે હરકોઇ કોરટમાં હરકોઇ કામના કોઇ પક્ષકાર તે કામમાં પુરાવામાં આપેલા કોઇ દસ્તાવેજના સંબંધમાં કરયો હોય, ત્યારે તે કોરટની, અથવા બીજી જે કોરટના તાબામાં તે કોરટ હોય તે કોરટની પ્રથમ મંજુરીયત લીધા વગર અથવા તેની ફરીયાદ વગર કેઇ પણ કોરટે સાંભળવો નહી.

મંજુરીયત કેવા પ્રકારની જોઇએ.

આ કલમમાં સુચવેલી મંજુરીયત મોઘમ રીતે આપવાનો અખત્યાર છે અને તેમાં તોહોમત વાળા શખ્સનું નામ લખવાની જરૂર નથી; પણ, બની શકે તેટલે સુધી જે કોરટમાં અથવા બીજી જગામાં, અને જે પ્રસંગે તે ગુન્હો કરયો હોય તે કોરટ અથવા જગા, અને તે પ્રસંગ_એ બિશેષે કરીને તેમાં જણાવવા.

જ્યારે આ કલમમાં સુચવેલા હરકોઇ ગુન્હાના સંબંધમાં મંજુરીયત આપી હોય ત્યારે તે મુકદમો સાંભળનારી કોરટને સદરહુ પ્રમાણે સુચવેલો બીજો જે ગુન્હો હકીકત ઉપરથી જણાઇ આવે તે ગુન્હાનુ તોહોમતનામુ તઇયાર કરવાનો અધીકાર છે.

જે મંજુરીયત આ કલમ પ્રમાણે આપી હોય અથવા આપવાની ના કહી હોય તે મંજુરીયત રદ કરવાનો અથવા આપવાનો અખત્યાર જે અધિકારીના તાબામાં તે મંજુરીયત આપનારો અથવા આપવાની ના કહેનારો અધિકારી હોય તે અધિકારીને છે; અને જે તારીખે સદરહુ પ્રકારની કોઇ પણ મંજુરીયત આપી હશે તે તારીખથી છ મહીના કરતાં વત્તી મુદત સુધી તે મંજુરીયત અમલમાં રેહેશે નહી.

આ કલમનાં કારણો સારૂ સ્માલકાજ કોરટ શિવાય બીજી હરેક કોરટ. ફક્ત જે કોરટમાં તેની કોરટ [illegible] કરીને ચાલી શકતી હોય તે કોરટના તાબામા

માં છે એવું સમજવું.

ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરો માંહેની સ્માલકાજ કોરટો હાઇ કોરટના તાબામાં છે, એવું સમજવું; અને બીજી દરેક સ્માલકાજ કોરટ, જે શેશન તુકડીમાં તે કોરટ આવેલી હોય તે શેશન તુકડીની સેશન કોરટના તાબામાં છે એવું સમજવું.

રાજ્ય વિરૂદ્ધ ગુન્હાબાબત ફરીયાદનું કામ ચલાવવું.

૧૯૬ હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૨૭ મી કલમ શિવાય ૬ ઠા બાબ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો અથવા તેજ કાયદાની કલમ ૨૯૪ અ. પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ પણ ગુન્હો ગવરનર જનરલ ઇન કોંસીલના અથવા સ્થાનિક સરકારના અથવા જે અમલદારને ગવરનર જનરલ ઇન કોંસીલે આ બાબત અધિકાર આપ્યો હોય તે અમલદારના હુકમથી અથવા અખત્યારથી ફરીયાદ કરયા વગર કોઇપણ કોરટે સાંભળવો નહી.

જડજો તથા સરકારી નોકરો ઉપર ફરીયાદનું કામ ચલવવુ

૧૯૭ ઇંડિયા સરકારની અથવા સ્થાનિક સરકારની મંજુરીયત વગર પોતાના હોદા ઉપરથી ખશેડી ન શકાય એવા હરકોઇ જડજની ઉપર અથવા એવા હરકોઇ સરકારી નોકરની ઉપર તે સદરહુ પ્રકારનો જડજ છે અથવા સરકારી નોકર છે તે સબબથી કોઇ ગુન્હાનું તોહમત મુકવામાં આવે ત્યારે તેને ખશેડવાનો હુકમ કરવાનો જે સરકારને અધિકાર હોય તે સરકારની અગાઉથી મંજુરીયત લીધા વગર અથવા એવી મંજુરીયત આપવા બાબત જે અમલદારને તે સરકારે અધિકાર આપ્યોહોય તે અમલદારની અથવા જે કોરટના અથવા બીજા અધીકારીના તાબામાં સદરહુ જડજ અથવા સરકારી નોકર હોય અને સદરહુ મંજુરીયત આપવાના જેના અધીકારની સદરહુ સરકારે મરીયાદા કરી ન હોય તે કોરટની અથવા બીજા અધીકારીનીઅગાઉથી મંજુરીયત લીધા વગર કોઇ પણ કોરટે તે ગુન્હો સાંભળવો નહી.

ફરીયાદનું કામ ચલાવવા બાબત સરકારનો અધિકાર.

કયા સખસે તથા કેવી રીતે સદરહુ જડજ અથવા સરકારી નોકરની ઉપર ફરીયાદનું કામ ચલાવવું તે નક્કી કરવાને, તથા જે કોરટની આગળ ઇનસાફ કરાવવો હોય તે કોરટ વિશેષે કરીને જણાવવાને સદરહુ સરકાર મુખત્યાર છે.

કરાર તોડવા બાબત.આબરૂ લેવા બાબત અને લગ્ન વિરૂદ્ધ ગુન્હા બાબતફરીયાદનું કામ ચલાવવું.

૧૯૮, જે ગુન્હો હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના ૧૯ મા અથવા ૨૧મા બાબમાં અથવા તેજ કાયદાની ૪૯૩ થી ૪૯૬ સુધીની (એ બંને કલમો સુદ્ધાં) કલમોમાં આવતો હોય તે ગુન્હાથી જે સખસને નુકશાન પોંહોચ્યું હોય તે સખસે કરેલી ફરીયાદ વગર કોઇ પણ કોરટે તે ગુન્હો સાંભળવો નહી.

છિનાળા બાબતઅથવા પરણેલી સ્ત્રી ફોસલાવી જવાબાબતફરીયાદનું કામ ચલાવવું.

૧૯૯. હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૯૭ મી અથવા ૪૯૮ મી કલમ મુજબના કોઇ ગુન્હા બાબત, તે સ્ત્રીના ધણીએ, અથવા તેની ગેરહાજરીમાં, તેની તરફથી જે સખસના હવાલામાં સદરહુ સ્ત્રી તે ગુન્હો કરવા

માં આવ્યો તે વખતે હોય તે સખસે ફરીયાદ ન કરી હોય, તો કોઇ પણ કોરટે તે ગુન્હો સાંભળવો નહી.

ભાગ ૧૬ મો.

માજીસ્ત્રેટોને ફરિયાદ કરવા બાબત

ફરીયાદની જબનની લેવા બાબત.

૨૦૦ ફરીયાદ ઉપરથી કોઇ ગુન્હો સાંભળનારા માજીસ્ત્રેટે તુરત ફરીયાદીની કસમ ઉપર જબાની લેવી અને તે જબાની નો સાર લખી લેવો તથા **તે** ઉપર ફરીયાદીએ અને માજીસ્ત્રેટે પણ સહી કરવી પણ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.—

(અ) જ્યારે ફરીયાદ લખીને કરવામાં આવે ત્યારે આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મજકુરથી, ૧૯૨ મી કલમ પ્રમાણે તે મુકદમો બીજાના પાસે મોકલતાં પેહેલાં કોઇ માજીસ્ત્રેટને ફરીયાદીની જબાની લેવાની જરૂર છે એવું સમજવું નહી.

(બ) જ્યારે માજીસ્ત્રેટ પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ હોય; ત્યારે દરેક મુકદમામાં તે માજીસ્ત્રેટ દુરસ્ત ધારે તે પ્રમાણે સઘળું જુબાની કસમ ઉપર અથવા તે વગર લેવાનો અધિકાર છે પણ પોતે દુરસ્ત ધારે તો; ફરીયાદની બાબત પોતાની આગળ આણતાં પેહેલાં, તે માજીસ્ત્રેટ તે બાબત લખી આપવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

(ક) જ્યારે તે મુકદમો ૧૯૨ મી કલમ પ્રમાણે કોઇ બીજા પાસે મોકલવામાં આવ્યો હોય અને આ પ્રમાણે મોકલનારો માજીસ્ત્રેટ ફરીયાદીની જુબાની લઇ ચુક્યો હોય ત્યારે જે માજીસ્ત્રેટની પાસે તે મુકદમો મોકલવામાં આવ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટ ફરીયાદીની ફરીથી જબાની લેવાને બંધાએલો નથી.

જે માજીસ્ત્રેટને ફરીયાદ લેવાનો અધીકાર ન હોય તેણે શું કરવું.

૨૦૧. જો તે ફરીયાદ લખીને કરી હોય અને તે મુકદમો સાંભળવાનો માજીસ્ત્રેટને અખ્તિઆર ન હોય તો, **તેણે** તે ફરીયાદ યોગ્ય કોરટની આગળ રજુ કરવા સારૂ પાછી આપવી અને તેની ઉપર તે મતલબનો શેરો લખવો.

પ્રોસેસ કહાડવાનું મુલતવી રાખવું.

૨૦૨ ચીફ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટને અથવા બીજા જે પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટને સ્થાનીક સરકાર આ બાબત વખતે વખત અખ્તિઆર આપે તે પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટને અથવા પેહેલા અથવા બીજા વરગના માજીસ્ત્રેટને જે ગુન્હો સાંભળવાનો જેને અખ્તિઆર હોય તે ગુન્હાની ફરીયાદનાં ખરા પણાં બાબત શક આણવાનું કારણ જણાય, તો ફરીયાદીની જબાની લીધા પછી તે ફરીયાદના ખરા પણા બાબત શક આણવાનાં પોતાનાં કારણ દફતરમાં દાખલ કરવાને અને પછી જે શખસની ઉપર ફરીયાદ થઇ હોય તે શખસને હાજર થવાની જરૂર પાડવા માટે પ્રોસેસ કાઢવાનું મુલતવી રાખવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે, અને ફરિયાદનું ખરાપણું અથવા ખોટાપણું નકી કરવા સારૂ માજીસ્ત્રેટ તે મુકદમાની પોતાની જાતે ચોકસી કરવાને અથવા પોતાના તાબા માંહેના હરકોઇ અમલદારને અથવા કોઇ પોલીસ અમલદારને ખા[illegible] પ્રો[illegible] યોગ્ય ધારે એવો બીજો જે શખસ માજીસ્ત્રેટ અથવા પોલીસ

અમલદારને ન હોય, તે શખસને પ્રથમ સ્થાનિક તપાસ કરવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

જે સખત્ર માજીસ્ત્રેટ અથવા પોલીસ અમલદાર ન હોય તેવો કોઈ શખસ સદરહુ તપાસ કરે તો જે અમલદારના હવાલામાં પોલીસ થાણું હોય તે અમલદારને આ કાયદાથી આપેલા સઘળા અધીકાર તે શખસે ચલાવવા, પણ વગર વારંટે પકડવાનો અધીકાર તેને નથી.

આ કલમ કલકત્તા અને મુંબઈ શેહેરમાં પોલીસને લાગુ છે.

ફરિયાદ કાહાડી નાંખવા બાબત.

૨૦૩ જે માજીસ્ત્રેટની આગળ ફરીયાદ કરી હોય અથવા જે માજીસ્ત્રેટની પાસે તે ફરીયાદ મોકલી હોય તે માજીસ્ત્રેટ ફરીયાદીની જબાની લીધા પછી અને ૨૦૨ જી કલમ પ્રમાણે તપાસ કરી હોય તો તેના પરિણામ ઉપર વિચાર કરયા પછી આગળ કામ ચલાવવાનો પુરતો સબબ નથી એવું તેની નજરમાં આવે, તો તે ફરીયાદ કાહાડી નાંખવાને મુખત્યાર છે.

બાબ ૧૭ મો.

માજીસ્ત્રેટોની આગળ કામ શરૂ કરવા બાબત.

પ્રોસેસ કાઢવા બાબત.

૨૦૪ કોઈ ગુન્હો સાંભળનારા માજીસ્ત્રેટના મત પ્રમાણે આગળ કામ ચલાવવાનો પુરતો સબબ હોય, અને બીજા પરીશીષ્ટના ચોથા આસન પ્રમાણે પ્રથમ જ સમન નિકળવો જોઈએ એવો તે મુકદમો જણાય તો, તોહોમત વાળો હાજર થાય એટલા માટે તે માજીસ્ત્રેટે પોતાનો સમન કાહાડવો. જો તે મુકદમો એવો જણાતો હોય કે તેમાં તે આસન પ્રમાણે પ્રથમ જ વારંટ નિકળવું જોઈએ તો, તે માજીસ્ત્રેટ તોહોમતવાળા પોતાની આગળ અથવા હકુમતવાળા બીજા કોઈ માજીસ્ત્રેટની આગળ અમુક વખતે પકડી મંગાવવા સારૂ અથવા હાજર કરાવવા સારૂ વારંટ, અથવા પોતાને યોગ્ય લાગે તો, સમન કાહાડવાને મુખત્યાર છે.

આ કલમ માંહેના કોઈ પણ મજકુરથી ૯૦ મી કલમના ઠરાવોને બાધ થાય છે એવું સમજવું નહી

માજીસ્ત્રેટ તોહમત વાળાને જાતે હાજર થવાનું માફ કરવાને મુખત્યાર છે.

૨૦૫ જ્યારે માજીસ્ત્રેટ સમન કાહાડે, ત્યારે, તોહમતવાળાને જાતે હાજર થવાનું માફ કરવાનું અને તેના પ્લીડરની મારફતે હાજર થવાની છુટ આપવાનું પોતાને કારણ જણાય તો તેમ કરવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે

પણ તે મુકદમાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરનારા માજીસ્ત્રેટની નજરમાં આવે તો, કામ ચાલતું હોય ત્યારે ગમે તે વખતે, તે માજીસ્ત્રેટ તોહમતવાળાને જાતે હાજર થવાનું ફરમાવવાને, અને જરૂર હોય તો; આ કાયદામાં પાછળ ઠરાવેલી રીતે તેને જબરીથી હાજર કરાવવાને મુખત્યાર છે.

બાબ ૧૮ મો

શેસન કોરટ તથા હાઈ કોરટ ઇનસાફ કરી શકે એવા મુકદમાની

ચોકશી બાબત.

ઇનસાફ થવા સારૂ કમિટ કરવાનો અખતિયાર.

૨૦૬. હરકોઇ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ, જીલ્હા માજીસ્ટ્રેટ, પેટા તુકડી માજીસ્ટ્રેટ, પેહેલા વરગના માજીસ્ટ્રેટ અથવા જે માજીસ્ટ્રેટને આ બાબત સ્થાનિક સરકાર અખતિયાર આપ્યો હોય તે માજીસ્ટ્રેટ સેશન કોરટથી અથવા હાઇકોરટથી ઇનસાફ થઇ શકે એવા હરકોઇ ગુન્હા બાબત હરકોઇ શખસને સદરહુ કોરટમાં ઇનસાફ થવા સારૂ કમિટ કરવાને મુખત્યાર છે.

પણ આ કાયદામાં બીજી રીતે ઠરાવ્યું છે તે શીવાય, જે શખસનો ઇનસાફ સેશન કોરટથી થઇ શકતો હોય તે શખસને હાઇકોરટમાં ઇનસાફ થવા સારૂ કમિટ કરવો નહીં.

કમિટ કરતા પેહેલાં ચોકશીમાં કામ ચલાવવાની રીત.

૨૦૭. જે મુકદમાનો ઇનસાફ ફકત સેશન કોરટેજ અથવા હાઇકોરટેજ કરી શકે, અથવા જે મુકદમાનો ઇનસાફ, માજીસ્ટ્રેટના મત પ્રમાણે, સદરહુ કોરટે કરવો જોઇએ, તેવા મુકદમાની ચોકશી માજીસ્ટ્રેટોની આગળ ચાલતી હોય ત્યારે હેઠળ લખેલી રીત પ્રમાણે કામ ચલાવવું.

રજુ કરેલો પુરાવો લેવા બાબત.

૨૦૮, જ્યારે માજીસ્ટ્રેટની આગળ તોહોમત વાળો હાજર થાય અથવા તેને આણવામાં આવે, ત્યારે ફરિયાદી હોય તો તેનો મચકુર માજીસ્ટ્રેટે સાંભળવો, અને ફરીયાદી પક્ષની સાબેતીમાં અથવા તોહોમત વાળાની તરફથી જે પુરાવો રજુ કરવામાં આવે અથવા જે પુરાવો માજીસ્ટ્રેટ માંગે તે સઘળો પુરાવો આ કાયદામાં આગળ ઠરાવેલી રીતે લેવો.

વધારે પુરાવો રજુ કરવા બાબત પ્રોસેસ

જો ફરીયાદ અથવા ફરીયાદી પક્ષ ચલાવનારો અમલદાર અથવા તોહોમતવાળો હરકોઇ શાહેદને હાજર થવાની અથવા હરકોઇ દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ રજુ કરવાની જરૂર પાડવા બાબત પ્રોસેસ કાઢવાની માજીસ્ટ્રેટને અરજી કરે તો તે પ્રોસેસ કાઢવાની જરૂર નથી એમ ધારવાનાં માજીસ્ટ્રેટને કારણ નહીં હોય તો, જો હોય તો તે દફતરમાં દાખલ કરવાં જોઇએ, તેણે તે પ્રોસેસ કાહાડવું જોઇએ.

આ કલમ માહેના કોઇ પણ મજકુરથી કોઇ પરેસીડેન્સી માજીસ્ટ્રેટને પોતાનાં કારણ દફતરમાં દાખલ કરવાની જરૂર છે એવું સમજવું નહીં.

તોહોમત વાળા શખસને ક્યારે છોડીમુકવો.

૨૦૯, જ્યારે ૨૦૮ મી કલમના ૧ લા તથા ૨ જા પારેગ્રાફમાં કહેલો પુરાવો લીધો હોય અને જે હકીકત તોહોમતવાળાની વિરૂદ્ધ પુરાવામાં જણાતી હોય તે હકીકતનો તે ખુલાસો કરી શકે એટલા સારૂ તે તોહોમતવાળાની પોતે જબાની લીધી હોય, ત્યારે, જો પોતે એવું ઠરાવે કે ઇનસાફ થવા સારૂ તોહોમતવાળા શખસને કમીટ કરવાના પુરતા સબબ નથી તો સદરહુ માજીસ્ટ્રેટે તેને છોડી મુકવો, પણ પોતાની આગળ અથવા બીજા કોઇ માજીસ્ટ્રેટની આગળ સદરહુ શખસનો ઇનસાફ કરવો જોઇએ એવું તે માજીસ્ટ્રેટને જણાય તો તે બાબતમાં તેણે તે મુજબ કરવું.

જો માજીસટરેટ એમ ધારતો હોય કે તોહોમત પાયા વગરનું છે તો મુકદમો ચાલતો હોય તેવામાં અગાઉ કોઇ પણ વખતે તોહોમતવાળાને છોડી મુકતાં તેને આ કલમના કોઇ પણ મજકુરથી અટકાવ થશે એવું સમજવું નહીં; પણ સદ રહુ માજીસતરેટે તેમ કરવાનાં કારણો દફતરમાં નોંધવાં.

તોહોમતનામું ક્યારે તઇયાર કરવું.

૨૧૦ જ્યારે સદરહુ પુરાવો લીધા ઉપરથી અને સદર હુ જુબાની [જો હોય તો) લીધા ઉપરથી માજીસતરેટ ને એવું દખાય કે તોહોમતવાળાનો ઇનસાફ થવા સારૂ તેને કમીટ કરવાનો પુરતો સબબ છે, ત્યરે તેણે પોતાની સહી વાળું એક તોહોમતનામું તઇયાર કરવું, અને તોહોમતવાળાની ઉપર કયા ગુન્હાનું તોહોમત મુક્યું છે તે તેમાં જણાવવું.

તોહોમત વાળાનેતોહોમતનામું સમજાવવું, અને તેની નકલ આપવી.

તે તોહોમતનામું તઇયાર થઇ રહે એટલે તુરત તોહોમતવાળાને તે વાંચી સંભળાવવું તથા સમજાવવું, અને, તે માગે તો, તેની એક નકલ તેને મફત આપવી.

ઇનસાફની વખતે તોહોમત વાળાનાબચાવ સારૂ શાહેદાની ટીપ.

૨૧૧. પોતાના ઇનસાફની વખતે પુરાવો આપવા સારૂ જો કોઇ શખસોને સમન કરાવવાની તોહોમત વાળાની મરજી હોય તો તે શખસોની ટીપ મોહોડેથી બોલીને અથવા લખીને ,આપવાનુ તેને તુરત ફરમાવવું.

બીજી ટીપ.

માજીસતરેટની નજરમાં આવે તો પાછળથી કોઇ વખતે તે તોહોમતવાળાને શાહેદાની કાંઇ બીજી ટીપ આપવા દવાને તે માજીસતરેટ મુખત્યાર છે; અને તોહમતદારને તેનો ઇનસાફ થવા સારૂ હાઇકોરટમાં કમિટ કરયો હોય ત્યારે તેના ઇનસાફની વખતે પુરાવો આપવા સારૂ જે શખસોને સમન કરાવવાની તે તોહોમતવાળાની મરજી હોય તે શખસોની બીજી ટીપ, પોતાનો ઇનસાફ થવાની અગાઉ કોઇ પણ વખતે, કલાર્ક આફ ધી ક્રાઉનને આપવામાં આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મજકુરથી તે તોહોમતવાળાને બાધ છે એવું સમજવું નહીં.

સદરહુ શાહેદાની જબાની લેવાનો માજીસતરેટનોઅધિકાર

૨૧૨ માજીસતરેટની નજરમાં આવે તો ૨૧૧ મી કલમ પ્રમાણે પોતાને આપેલી હરકોઇ ટીપમાં જે સખસનું નામ લખેલુ હોય તે શખસને સમન કરીને તેની જબાની લેવાને તે માજીસતરેટ મુખત્યાર છે.

કમિટ કરવાનો હુકમ.

૨૧૩ જ્યારે ૨૧૧ મી કલમ પ્રમાણે ટીપ આપવાનું તોહોમતવાળાને ફરમાવેથી તેણે તેમ કરવાની ના કહી હોય, અથવા જ્યારે સદરહુ ટીપ તેણે આપી હોય અને તે માંહેના (જો હોય તો) જે શાહેદાની જબાની લેવાની તે માજીસતરેટની મરજી હોય તે શાહેદાને ૨૧૨ મી કલમ પ્રમાણે સમન કરીને તેમની જબાની લીધી હોય, ત્યારે તે માજીસતરેટ તોહોમતવાળાનો હાઇકોરટમાં અથવા સેસન કોરટમાં [જેમ હોય તેમ) ઇનસાફ થવા સારૂ તેને કમિટ કરવાનો હુકમ કરવાને મુખ

ત્યાર છે અને [તે માજીસતરેટ પ્રેસિડેન્સી માજીસતરેટ ન હોય તો) તેણે આવી રીતે કમિટ કરવાના કારણ પણ મુખતેસરમાં નોંધવા.

ઈલાકાના મુખ્યશેહેરોની બહાર જે શખસની ઉપર રાણીસાહેબની વિલાયતી રઈયતની સાથે એકઠું તોહમત આવ્યું હોય તે શખસ બાબત.

૨૧૪. (રાણીસાહેબની વિલાયતિ રઈયત નહી હોય એવા) કોઇ શખસે રાણીસાહેબની કોઇ વિલાયતી રઈયતની સાથે મળીને કાંઇ ગુન્હો કરયો છે એવું તે શખસની ઉપર પ્રેસિડેન્સિ માજીસતરેટ શિવાય બીજા કોઇના માજીસતરેટની આગળ તોહોમત મુકવામાં આવે, અને રાણી સાહેબની સદરહુ વિલાયતી રઈયતને તેજ કામમાંથી ઉઠેલાં તેવાજ તોહોમત ઉપરથી હાઇકોરટમાં તેનો ઇનસાફ થવાસારૂ કમિટ કરવાની, અથવા તેનો ઇનસાફ કરવાની, તઈયારી હોય, અને તોહમતવાળાને તેનો ઇનસાફ થવાસારૂ કમિટ કરવાના પુરતા સબબ છે એવું તે માજીસતરેટ ઠરાવે, તો તેણે તોહમતવાળાને તેનો ઇનસાફ થવાસારૂ સેશનકોરટમાં કમિટ ન કરતાં હાઇકોરટમાં કમિટ કરવો.

૨૧૩મી અથવા ૨૧૪મા કલમપ્રમાણે કમિટ કરયાના હુકમ રદ કરવાબાબત.

૨૧૫ કોઇ યોગ્ય અધિકારવાળા માજીસતરેટે ૨૧૩મી અથવા ૨૧૪મી કલમ પ્રમાણે કમિટ કરવાનો હુકમ એક વખતે કરયો એટલે પછી તે ફકત હાઇકોરટથીજ રદ થઇ શકે, અને ફકત કાયદાની કોઇ બાબત ઉપરથીજ રદ થઇ શકે.

જ્યારે તોહેમતવાળાને કમિટ કરયો હોય ત્યારે તેના બચાવ સારૂ શાહેદોને સમન કરવા બાબત.

૨૧૬ જ્યારે તોહમતવાળા શખસે ૨૧૧મી કલમ પ્રમાણે શાહેદોની કોઇ પણ ટીપ આપી હોય અને તેનો ઇનસાફ થવા સારૂ તેને કમિટ કરયો હોય ત્યારે તે ટીપ માંહેના જે શાહેદો પોતાની આગળ હાજર થયા ન હોય તે શાહેદોને જે કોરટમાં તોહમતવાળાને કમિટ કરયો હોય તે કોરટની આગળ હાજર થવાસારૂ તે માજીસતરેટે સમન કરવા.

પણ એવું ઠરાવ્યુ છે કે જ્યારે સદરહુ શખસને હાઇકોરટમાં કમિટ કરયો હોય ત્યારે માજીસતરેટની નજરમાં આવે તો સદરહુ શાહેદોને સમન કરવાનુ કામ કલાર્ક આફ ધી ક્રાઉનની પાસે રેહેવા દેવાને તે માજીસતરેટ મુખત્યાર છે અને સદરહુ શાહેદોને તે પ્રમાણે સમન કરવા જોઇએ.

[શાહેદના ખરચની રકમ) અનામત મુકવામાં ન આવે તો નકામા શાહેદને સમન કરવાની ના કેહેવી.

વળી એવું પણ ઠરાવ્યું છે કે જો તે ટીપમાં કોઇ પણ શાહેદનું નામ તસદી આપવા સારૂ અથવા વિલંબ કરવા સારૂ અથવા ન્યાયની મતલબ પાર ન પડે એમ કરવા સારૂ દાખલ કરેલું છે એવું તે માજીસટરેટ ધારે તો સદરહુ શાહેદનો પુરાવો મુદ્દાનો છે એવું માનવાનાં યોગ્ય કારણો છે એવી પોતાની ખાત્રી કરી આપવાનું તોહોમત વાળાને ફરમાવવાને તે માજીસટરેટ મુખત્યાર છે, અને પોતાની તેવી ખાતરી ન થાય તો, તે શાહેદને સમન કરવાની ના કેહેવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે, [એ પ્રમાણે ના કેહેવાનાં પોતાનાં કારણ દફતરમાં દાખલ કરવાં), અથવા તે શાહે

દને સમન કરતાં પેહેલાં તેને હાજર કરાવવાનો ખરચ પુરો પાડવા સારૂ પોતે જરૂરની ધારે તેવી રકમ અનામત મુકવાનું ફરમાવવાને તે માજીસટરેટ મુખત્યાર છે.

ફરિયાદીઓનું તથા શાહેદાનું ખત.

૨૧૭. ફરિયાદીઓ તથા ફરિયાદી પક્ષના અને તોહમતવાળાના શાહેદા જેઓની હાજરી સેશન કોરટમાં અથવા હાઇ કોરટમાં જરૂરની હોય, અને જેઓ તે માજીસટરેટની આગળ હાજર થાય, તેઓએ જ્યારે તેમને ફરમાવવામાં આવે ત્યારે, પ્રસંગ પ્રમાણે, ફરીયાદનું કામ ચલાવવા સારૂ અથવા સાક્ષી આપવા સારૂ સેશન કોરટમાં અથવા હાઇ કોરટમાં હાજર થવા બાબતનાં ખત તે માજીસતરેટની આગળ લખી આપવાં.

હાજર થવાની અથવા ખત લખી આપવાની ના કેહે તો પેહેરામાં અટકાવી રાખવા બાબત.

જો કોઇ ફરિયાદી અથવા શાહેદ સેશન કોરટના અથવા હાઇકોરટની આગળ હાજર થવાની, અથવા ઉપર ફરમાવ્યા મુજબ મુચલકો લખી આપવાની, ના કેહે, તો તે સદરહુ ખત લખી આપે ત્યાં સુધી અથવા સેશન કોરટમાં અથવા હાઇકોરટમાં તેની હાજરીની જરૂર પડે ત્યાં સુધી, તેને પેહેરામાં અટકાવી રાખવાને તે માજીસટરેટ મુખત્યાર છે, અને જ્યારે સદરહુ પ્રમાણે જરૂર પડે ત્યારે તે માજીસટરેટે તેને પેહેરામાં આપીને પ્રસંગ પ્રમાણે, સેશન કોરટની અથવા હાઇ કોરટની પાસે મોકલી દેવો.

કમિટ કરયાની વાત ક્યારે જાહેર કરવી.

૨૧૮ જ્યારે તોહમતવાળાને તેનો ઇનસાફ થવાસારૂ કમિટ કરવામાં આવે ત્યારે જે શખસને સ્થાનિક સરકાર આબાબત નીમે તે ખખસની ઉપર તે માજીસતરેટે એક હુકમ મોકલવો, તેમાં કમિટ કરયાની વાત જણાવવી અને તોહમતનામાના નમુના પ્રમાણેજ ગુનહો લખી જણાવવો, પણ કમિટ કરયાની તથા તોહમતનામાના નમુનાની ખબર સદરહુ શખસને થઇ ચુકી છે એવી તે માજીસતરેટની ખાત્રી થાય તો તેમ કરવાની જરૂર નથી.

તોહમતનામું વિગેરે હાઇ કોરટનીપાસે અથવા સેસન કોરટનીપાસે મોકલવા બાબત.

અને તોહમતનામું, ચોકશીનું દફતર તથા જે હથિયાર અથવા બીજી જંગમ મિલકત પુરાવામાં રજુ કરવાની હોય તે એટલું તે માજીસતરેટે સેસન કોરટને અથવા (જ્યારે તે કામ હાઇકોરટમાં કમિટ કરયું હોય ત્યારે) કલાર્ક આફ ધી ક્રાઉનને અથવા બીજા જે અમલદારને હાઇકોરટે આ બાબત નીમ્યોહોય તે અમલદારને મોકલવું.

હાઇકોરટની પાસે અંગ્રેજી તરજુમો મોકલવા બાબત.

જ્યારે તે કામ હાઇકોરટમાં કમીટ કરયું હોય અને દફતરનો કોઇ પણ ભાગ અંગરેજી ભાષામાં ન હોય ત્યારે સદરહું ભાગનો અંગરેજી તરજુમો દફતર સાથે મોકલવો.

પુરવાણી શાહેદાને સમન કરવાનો અખ

૨૧૯ કામ કમિટ કરયા પછી અને ઇનસાફ સરૂ થતાં પેહેલાં પુરવાણી શાહેદાને શમન કરીને તેઓની જબાની લે

ત્યાર. વાને અને હાજર થઈને શાક્ષી આપવા સારૂ આ કાયદામાં પાછળ ઠરાવેલી રીતે તેમને બાંધી લેવાને તે માજીસતરેટ મુખત્યાર છે.

સદરહુ જબાની બની શકે તો તોહમતવાળાની સમક્ષ લેવી અને જ્યારે તે માજીસતરેટ પ્રેસીડેન્સી માજીસતરેટ ન હોય ત્યારે તોહમતવાળો માગેતો, સદરહુ શાહેદોના પુરાવાની એક નકલ તેને મફત આપવી.

ઇનસાફ થતાં સુધી તોહોમતવાળાને પેહેરામાં રાખવાબાબત — ૨૨૦ ઇનસાફ થતાં સુધી અને ઇનશાફનું કામ ચાલતું હોય ત્યારે માજીસતરેટે જામીન લેવા સંબધી આ કાયદાના ઠરાવોને અનુસરીને, તોહમતવાળાને પોતાનુ વારંટ કાહાડીને કેદ કરવો.

બાબ ૧૯ મો.

તોહમતનામા બાબત.

તોહમતનામાંનો નમુનો.

તહોમતનામામાંગુનો લખવો. — ૨૨૧ તહોમતવાળાની ઉપર જે ગુન્હાનું તહોમત મુકયું હોય તે ગુનો આ કાયદા મુજબના દરએક તહોમતનામામાં લખવો.

ગુન્હાનું વરણનકરવાને તેનું મુકરરનામલખવું બસ છે. — જે કાયદા પ્રમાણે તે ગુન્હો થતો હોય તે કાયદામાં તેનું કાંઇ મુકરર નામ પાડયું હાય તો તોહમતનામામાં ફકત તે નામ લખીને તે ગુન્હાનું વર્ણન કરવામાં આવે તો ચાલે.

ગુન્હાનું કાંઇ કમુકરરનામ ન હોય ત્યારેતેકેમ લખવો. — જે કાયદા પ્રમાણે તે ગુન્હો થતો હોય તે કાયદામાં તેનું કાંઇ મુકરર નામ પાડયું ન હોય તો તોહમતવાળાની ઉપર જે બાબતનું તોહમત મુકયું હોય તે બાબતની તેને ખબર મળે એટલો તે ગુન્હાની વ્યાખ્યાનો ભાગ લખલો જોઇએ.

જે કાયદાની તથા તેની જે કલમની હિરૂદ્ધ તે ગુન્હો કરચાનું કેહેવામાં આવ્યું હોય તે કાયદા તથા કલમ તોહમતનામામાં જણાવવાં,

તોહમતનામાઉપરથી શું શું સમજવું. — તોહમતનામું કરયું છે એ વાત જે ગુન્હાનું તોહમત મુકયું હોય તે ગુન્હો થવાને કાયદાસર જે, જે શરત કાયદા પ્રમાણે જોઇએ તે તે શરત તે અમુક કામમાં પાર પડી છે એવું કહ્યા સમાન છે.

તોહમતનામાંનીભાષા — ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરોમાં તોહમતનામું ઇગ્રેજીમાં લખવું બીજે ઠેકાણે તે અંગ્રેજીમાં અથવા કોરટની ભાષામાં લખવુ.

અગાઉ ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ — તોહમતવાળાની ઉપર અગાઉ કાંઇ ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ થયો હોય અને જે શિક્ષા ઠરાવવાનો કોરટ

ક્યારે લખવો. ને અધિકાર હોય તે શિક્ષા ઉપર અસર થવા સારૂ અ ગાઉનો ઠરાવ શાબિત કરવાનો ઇરાદો હોય, તો અગા ઉ ગુન્હો શાબિત થયાના ઠરાવની વાત તથા તેની તારીખ તથા જગા તોહમત નામામાં લખવી. તે મજકુર લખ્યો નહી હોય તો શિક્ષાનો હુકમ કરતાં પેહેલાં કોઇ પણ વખત તે મજકુર વધારવાનો કોરટને અધિકાર છે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) બ. નું ખુન કરયાનું તોહમત અ. ની ઉપર મુકયુ છે. એ વાત હેઠળ કહ્યા સમાન છેઃ એટલે, હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૯૯ મી અને ૩૦૦ મી કલમમાં ખુનની વાખ્યા લખી છે તે વાખ્યામાં અનુકૃત્ય આવે છે;અને તેજ કાયદાના સાધારણ અપવાદમાંના કોઇ અપવાદમાં તે કૃત્ય આવતું નથી; અને ૩૦૦ મી કલમમાં પાંચ અપવાદ છે તેમાના કોઇ અપવાદમાં તે કૃત્ય આવતું નથી; અથવા પેહેલા અપવાદમાં તે કૃત્ય આવતું હોય તો તે અપવાદમાં ત્રણ શરતો છે તેમાંની એક નહી તો બીજી સરત તેને લાગુ પડે છે.

(બ) ગોળી મારવાનાં હથીયાર વડે બ ને બુદ્ધિ પુરવક મહાવ્યથા કરવા નું તોહમત હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૨૬ મી કલમ પ્રમાણે અ ની ઉપર મુકયું છેઃ એ વાત હેઠળ કહ્યા સમાનછે એટલે હિંદુસ્તાન ના ફોજકારી કાયદાની ૩૩૫ મી કલમમાં તે બાબત સંબધી ઠરાવ્યું નથી, અને તે બાબતને સાધારણ અપવાદો લાગુ પડતા નથી.

[ક) અ ની ઉપર ખુનનું અથવા ઠગાઇનું અથવા ચોરીનું અથવા જબરાઇ થી કહડાવવાનું અથવા છિનાળાનું અથવા સાપરાધ ધમકીનું અથવા મિલકતની ખોટી નીશાણી વાપરવાનું તોહમત આવ્યું છે. હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદામાં એ ગુન્હાઓની જે વાખ્યાઓ લખી છે તે વિશે કાંઇ પણ કહ્યા વગર, અ એ ખુન અથવા ઠગાઇ અથવા ચોરી અથવા જ બરાઇથી કહડાવવાનો ગુન્હો અથવાછિનાળું કરયું છે અથવા સાપરાધ ધમ કી દેખાડી છે, અથવા મિલકતની ખોટી નીશાણી વાપરી છે એટલુજ તોહમતનામામાં લખવામાં આવે તો ચાલે, પણ તે ગુન્હા બાબત જે ક લમ મુજબ શિક્ષા થઇ શકતી હોય તે કલમ પ્રત્યેક પ્રસગે, તોહોમતના મામાં લખવી.

(ડ] સરકારી નોકરના કાયદેસર અખત્યારથી વેચવા કાહાડેલી મીલકતના વે ચાણમાં ઇરાદા પુરવક અડચણ કરવાનું તોહમત હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૮૪ મી કલમ પ્રમાણે અ ની ઉપર મુકયું છે. ત્યારે તોહમ તનામાંમાં એ શબ્દો લખવા.

વખત, જગા અને શખસસંબંધી વિગત. ૨૨૨. જે ગુન્હો કરયાનું કેહેવામાં આવતુ હોય તે ગુન્હાના વખત સંબંધી તથા જગા સબંધી અને [કો ઇ શખસની વિરૂદ્ધ તે ગુન્હો કરવામાં આવ્યો હોય તો] તે શખસ સંબંધી અથવા (કોઇ વસ્તુની બાબતમાં તે ગુન્હો કરવામાં આવ્યો હ

* તો) તે વસ્તુ સંબંધી જેટલી વિગત તોહમત વાળાની ઉપર મુકેલાં તોહમતની બાબત વિશે તેને ખબર આપવાને વાજબી રીતે બસ થાય તેટલી વિગત તોહમ તનામમાં લખવી.

ગુન્હો કરચાની રીત ક્યારે લખવી જોઇએ.,

૨૨૩ જ્યારે કામનું સ્વરૂપ એવું હોય કે ૨૨૧ મી તથા ૨૨ મી કલમમાં કહેલી વિગત ઉપરથી તોહમત વાળાની ઉપર મુકેલુ તોહમત તેને પુરતુ સમજાતું ન હી હોય, ત્યારે જે ગુન્હો કરવાનું કેહેવામાં આવતું હોય તે ગુન્હો જે રીતે કરચો હોય તે રીત સંબંધી જેટલી વીગત તે કારણસારૂ બસ થાય તેટલી વિગત તોહમ તનામામાં લખવી.

દ્રષ્ટાંતો.

[અ] ફલાણી વખતે ફલાણી જગાએ ફલાણી જણશની ચોરી કરચાનું તોહમ ત અ. નો ઉપર આવ્યું છે. ત્યારે કઇ રીતે ચોરી કરી તે રીત તોહમ તનામામાં લખવાની જરૂર નથી.

(બ] ફલાણી વખતે ફલાણી જગાએ બ. ને ઠગ્યાનું તોહમત અ. ની ઉપર આવ્યું છે. ત્યારે અ. એ બ. ને શી રીતે ઠગ્યો તે રીત તોહમત નામામાં લખવી જોઇએ.

(ક) ફલાણી વખતે ફલાણી જગાએ ખોટી શાહેદી આપવાનું તહોમત અ. ની ઉપર આવ્યું છે, ત્યારે અ એ આપેલી શાહેદીનો ફલાણો ભાગ ખોટો છે એવું કેહેવામાં આવ્યું હોય તે ભાગ તહોમતનામામાં લખવો જોઇએ.

[ડ) ફલાણી વખતે ફલાણી જગાએ બ, નામનો કોઇ સરકારી નોકર પોતાનું સરકારી કામ કરતો હતો ત્યારે તેને અડચણ કરવાનું તોહમત અ. ના ઉપર આવ્યું છે ત્યારે બ. પોતાનું કામ કરતો હતો ત્યારે તેને અ. એ જે રીતે અડચણ કરી તે રીત તહોમતના માં લખવી જોઇએ.

(ઇ) ફલાણી વખતે ફલાણી જગાએ બ. નું ખુન કરચાનું તહોમત અ. ની ઉ પર આવ્યું છે. ત્યારે અ. એ બ. નું ખુન શી રીતે કરયું તે રીત ત હોમતનામામાં લખવાની જરૂર નથી,

(ફ] બ. ને શિક્ષામાંથી બચાવવાના ઇરાદાથી કાયદામાં ફરમાવેલો હુકમ નહી માનવાનું તહોમત અની ઉપર આવ્યું છે. ત્યારે જે હુકમ નહી માન્યાનું તહોમત હોય તે હુકમ નહી માન્યાની વાત અને જે કાયદો તોડચો હોય તે કાયદો એ બેઉ વાનાં તહોમતનામામાં લખવાં જોઇએ.

તહોમતનામામાંહેના શબ્દોનો અર્થ જે કાયદા પ્રમાણે ગુન્હો શિક્ષા કરવા લાયક હોય તે કાયદાપ્રમાણે કરવો.

૨૨૪. દરએક તહોમતનામામાં ગુન્હાનું વરણન કરવામાં વાપરેલા શબ્દો, જે કાયદા પ્રમાણે સદરહુ ગુન્હો શિક્ષા કરવા લાયક હોય તે કાયદામાં તેમનો જે અરથ કરચો હોય તે અરથમાં વાપરેલા છે એવું સમજવું.

ચુકનું ફળ.

૨૨૫. તહોમતનામામાં જે ગુન્હો અથવા વીગત લખવી જોઇએ તે લખવામાં કાંઇ ચુક પડે તેથી, અને તે

ગુન્હો અથવા વીગત લખવામાં કાંઇ કસુર થાય તેથી તહોમતવાળો ઉલટું સમજ્યો નહીં હોય તો તે ચુક અથવા કસુર મુદ્દાની છે એવું મુકદમો ચાલતો હોય ત્યારે કોઇ પણ વખતે સમજવું નહીં.

દ્રષ્ટાંતો.

[અ] "ખોટો શીક્કો પોતાના કબજામાં આવ્યો તે વખતે તે ખોટો છે એ જાણ્યા છતાં તે શીક્કો પોતાના કબજામાં રાખ્યાનું" તહોમત હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૪૨ મી કલમ પ્રમાણે અ. ની ઉપર મુક્યુ છે. "દગલબાજીથી" આ શબ્દ તોહમતનામામાં મુકી દીધો છે આ શબ્દ મુકી દીધાથી અ. ખરેખર ઉલટું સમજ્યો એવું જણાતું નહી હોય તો તે ચુક મુદ્દાની છે એવું સમજવું નહી.

(બ) બ. ને ઠગવાનું તોહમત અ. ની ઉપર મુક્યું છે, અને તેણે બ. ને શી રીતે ઠગ્યો તે રીત તહોમતનામામાં લખી નથી અથવા ખોટી લખી છે અ. પોતાનો જવાબ કરે છે, અને શાહેદાને બોલાવે છે, તથા એ કામ શી રીતે બન્યું તે વિશે પોતાનો હેવાલ આપે છે. ત્યારે ઠગાઇ શી રીતે કરી તે રીત તહોમતનામામાં લખવાની કસુર કરી તે મુદ્દાની નથી એવું અનુમાન કરવાનો અખત્યાર કોરટને છે.

(ક) બ. ને ઠગવાનું તહોમત અ. ની ઉપર મુક્યું છે, અને તેણે બને શી રીતે ઠગ્યો તે રીત તહોમતનામામાં લખી નથી. અ. ને તથા બ. ને ઘણી આપ લે થઇ હતી, અને તહોમત કાંઇ આપ લે બાબત છે તે જાણવાનું સાધન અ. ની પાસે નહી હતું માટે તેણે કાંઇ જવાબ દયો નહીં. ઠગાઇ શી રીતે કરી તે રીત તહોમતનામામાં લખવાની કસુર કરી તે મુદ્દાની ચુક છે એવું અનુમાન સદરહુ વાતો ઉપરથી કરવાનો કોરટને અખત્યાર છે.

(ડ) સન ૧૮૮૨ ના જાન્યુઆરી મહિનાની ૨૧ મી તારીખે ખુદાબક્ષનું ખુન કરયાનું તહોમત અ. ની ઉપર મુક્યું છે. ખરૂં જોતાં જે માણસનું ખુન કર્યું તેનું નામ હઇદરબક્ષ હતું. અને ખુન થયાની તારીખ ૨૦ મી જાન્યુઆરી સન ૧૮૮૨ એ હતી. એક ખુન શીવાય બીજા કોઇ ખુનનું તહોમત અ. ની ઉપર મુકેલું નહી હતું, અને માજીસ્ટ્રેટની આગળ જે ચોકશી થઇ તે હઇદરબક્ષના મુકદમા બાબતજ હતી; અને તે ચોકશી અ. એ સાંભળી છે. અ. ઉલટું સમજ્યો નથી, અને તહોમતનામામાં માહેની તે ચુક મુદ્દાની નથી એવું એ વાતો ઉપરથી અનુમાન કરવાનો અખત્યાર કોરટને છે.

(ઇ) અની ઉપર સન ૧૮૮૨ ના જાનેવારી મહિનાની ૨૦ મી તારીખે હઇદરબક્ષનું ખુન કરયાનું અને તેને તે ખુન બાબત પકડવાનો યત્ન ખુદાબક્ષ કરતો હતો તેનું સન ૧૮૮૨ ના જાનેવારી મહિનાની ૨૧ મી તારીખે ખુન કરયાનું તહોમત મુક્યું છે. હઇદરબક્ષના ખુનનું તહોમત મુક્યું હતું ત્યારે ખુદાબક્ષના ખુનના તહોમત બાબત તેનો ઇનસાફ થયો. તેનો જ

વાબ કરતી વખતે જે શાહેદો હાજર હતા તે હઇદરબક્ષના મુકદમાના શાહેદો હતા. એ ઉપરથી. અ. ઉલટું સમજ્યો હતો, અને તે ચુક મુદ્દાની હતી એવું અનુમાન કરવાનો અખત્યાર કોરટને છે.

તહોમતનામામાંવગર અથવા અધુરૂં તહોમત મુકીને કમીટ કરવામાં આવે ત્યારે કેમ કરવું.

૨૨૬ જ્યારે કોઇ પણ સખસને તહોમતનામા વગર અથવા અધુરૂં અથવા ભુલ ભરેલું તહોમત મુકીને તેનો ઇનસાફ થવા સારૂ કમીટ કરવામાં આવે, ત્યારે કોરટને અથવા હાઇકોરટની બાબતમાં કલારક આફ ધી ક્રાઉનને તહોમતનામું તઇયાર કરવાનો અથવા તહોમતનામામાં ઉમેરો કરવાનો અથવા બીજી રીતે ફેરફાર કરવાનો, જેમ હોય તેમ, અધિકાર છે, અને તેમ કરવામાં તહોમતનામા બાબત આ કાયદા માંહેના નમુના સંબંધી કાનુનો ઉપર ધ્યાન આપવું.

કોરટને તોહમતનામામાં ફેરફાર કરવાનો અખ્તિયાર છે.

૨૨૭ કોઇ પણ કોરટ ફેંસલો જણાવતાં પેહેલાં અથવા સેશન કોરટની અથવા હાઇકોરટની આગળ ઇનસાફનાં કામ ચાલતાં હોય તે બાબતમાં, જ્યુરી પોતાનો ઠરાવ કહે તેની પેહેલાં અથવા આસેસરો પોતાના અભિપ્રાય જણાવે તેની પેહેલાં કોઇ પણ વખતે કોઇ પણ તહોમતનામામાં ફેરફાર કરવાને મુખત્યાર છે.

સદરહુ પ્રકારનો દરેક ફેરફાર તહોમતવાળાને વાંચી સંભળાવવો તથા સમજાવવો.

ફેરફાર કરયા પછી ઇનસાફનું કામ તુરત યારે ચલાવી શકાય.

૨૨૮. ૨૨૬ મી કલમ મુજબ અથવા ૨૨૭ મી કલમ મુજબ તઇયાર કરેલું તહોમતનામું અથવા કરેલો ફેરફાર જો એવી તરેહનો હોય કે પછી તુરત તે ઇનસાફનું કામ ચલાવવાથી કોરટના અભિપ્રાયપ્રમાણે, તહોમતવાળાને પોતાનો જવાબ કરવામાં અથવા ફરીયાદનું કામ ચલાવનારને તે મુકદમો ચલાવવામાં કાંઇ નુકશાન થવાનો સંભવ નથી, તો સદરહુ તોહમતનામું તઇયાર કરયા પછી અથવા સદરહુ ફેરફાર કરયા પછી, જાણે તે નવું અથવા ફેરફાર કરેલું તહોમતનામું અસલ તહોમતનામું હોય એવી રીતે, તે ઇનસાફનું કામ, પોતાની નજરમાં આવે તો, ચલાવવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે.

નવેસરથી ઇનસાફ કરવાનું ક્યારે ફરમાવી શકાય અથવા ઇનસાફ ક્યારે મુલતવી રાખી શકાય.

૨૨૯. જો તે નવું અથવા ફેરફાર કરેલું તહોમતનામુ એવી તરેહનું હોય કે પછી તુરત તે ઇનસાફનું કામ ચલાવવાથી. કોરટના અભિપ્રાય પ્રમાણે, તહોમતવાળાને અથવા ફરીયાદનું કામ ચલાવનારને ઉપર કહ્યા મુજબ નુકશાન થયાનો સંભવ છે, તો નવેસરથી ઇનસાફ કરવાનું ફરમાવવાને, અથવા જેટલી મુદત જરૂરની હોય તેટલી મુદત સુધી ઇનસાફનું કામ મુલતવી રખિવાને તે કોરટ મુખત્યારછે

ફેરફાર કરેલાં તોહમતનામાંમાંહેના ગુન્હા બાબત ફરીયાદનું કામ

૨૩૦ જો તે નવાં અથવાં ફેરફાર કરેલાં તહોમત નામાંમાં લખેલા ગુન્હાબાબત ફરીયાદનું કામ ચલાવવા સારૂ અગાઉથી મંજુરીયત લેવી જરૂરની હોય તો ત મંજુરીયત

ચલાવવા સારૂ અગાઉ મંજુરીયત જોઈતી હોયતોકામબંધ રાખવું.

મેળવાવમાં આવે ત્યાં સુધી તે મુકદમો ચલાવવો નહીં, પણ જે હકીકતોને આધારે તે નવું અથવા ફેરફાર કરેલું તોહમતનામું બનાવ્યું હોય તેજ હકીકતોને આધારે ફરીયાદનું કામ ચલાવવા સારૂ મંજુરિયત લેવાઇ ચુકી હોય તો તે મુકદમો ચલાવવાને હરકત નથી.

જ્યારે તોહમતનામાંમાં ફેરફાર કરવામાં આવેત્યારેશાહેદોને પાછાબોલાવવા બાબત.

૨૩૧ જ્યારે ઇનસાફ શરૂ થયા પછી કોરટ કોઇ તોહમતનામામાં ફેરફાર કરે, ત્યારે જે શાહેદની જબાની લેવાઇ હોય તે શાહેદને ફરીથી બોલાવીને અથવા ફરીથી સમન કરીને સદરહુ ફેરફાર સંબંધમાં તેની જબાની લેવાની છુટ ફરીયાદનું કામ ચલાવનારને તથા તોહમતવાળાને આપવી.

મુદાની ચુકનું ફળ.

૨૩૨ કોઇ પણ અપીલ કોરટના અથવા હાઇકોરટ ત પાસ કરવાનો અથવા ૨૭ મા બાબ મુજબનો પોતાનો અખ્તીકાર ચલાવતી હોય ત્યારે હાઇકોરટના મતમાં એમ આવે કે જે શખસની ઉપર કોઇ ગુન્હો સાબિત થયાનો ઠરાવ થએલો છે તે શખસ કાંઇ તોહોમતનામું નહીં હોવાને લીધે અથવા તોહોમતનામાંના કાંઇ ચુકને લીધે પોતાનો જબાબ કરવામાં ઉલટું સમજ્યો છે, ત્યારે પોતે દુરસ્ત ધારે એવી ગમે તે રીતે તોહોમતનામું તઇયાર કરીને તે ઉપરથી ઇનસાફ નવેસરથી કરવાનું તે કોરટે ફરમાવવું,

જો તે કોરટની નજરમા આવુ આવે કે સાબીત થએલી હકીકતોના સંબંધમાં તોહોમત વાળાની ઉપર કાંઇ કાયદેસર તોહમત મુકી શકાય નહીં એવી તે મુકદમાની હકીકત છે, તો તે ગુન્હો સાબિત થયાનો ઠરાવ તે કોરટે રદ કરવો.

દ્રષ્ટાંત.

અ. ની ઉપર હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૯૬ મી કલમ પ્રમાણે ગુન્હો સાબીત થયાનો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો છે, અને જે શાહેદી અથવા પુરાવાને ખરી શાહેદી અથવા ખરા પુરાવાની માફક તેણે દુષ્ટ ભાવથી વાપરયો અથવા વાપરવાની કોશીસ કરી તે શાહેદી ખોટી છે અથવા તે પુરાવો બનાવટનો છે એવું તે જાણતો હતો એવો મજકુર તોહેમતનામામાં મુકી દીધો છે અને સદરહુ પ્રકારનું જ્ઞાન હતું અનેતે વાતનો મજકુર તોહમતનામામાં મુકી દેવાથી તે પોતાનો જવાબ કરવમાં ઉલટુ સમજેલો એવું તે કોરટને સંભવીત લાગે, તો તહોમતનામામાં સુધારો કરીને તે ઉપરથી ઇનસાફ નવેસરથી કરવાનું તે કોરટે ફરમાવવું; પણ અ, ને સદરહુ પ્રકારનું કાંઇ જ્ઞાન હતુંજ નહીં એવું ચલાવેલા કામ ઉપરથી સંભવિત જણાય, તો તે ગુન્હો સાબીત થયાનો તે કોરટે રદ કરવો.

તોહોમત એકઠાં કરવા બાબત.

જુદા જુદા ગુન્હા બાબત જુદાં જુદાં તોહમતનામાં.

૨૩૩, કોઇ શખસની ઉપર જુદા જુદા ગુન્હાનાં તોહમત મુકવામાં આવે ત્યારે તે દરએક ગુન્હા બાબત જુદુ જુદું તોહમત મુકવું, અને તે દરએક તહોમતનો ઇનસાફ જુદો જુદો કરવો જોઇએ, પણ ૨૩૪ મી, ૨૩૫ મી, ૨૩૬

મી, અને ૨૩૯ મી કલમમાં કહેલી બાબતોમાં તેમ નહીં કરવું.

દ્રષ્ટાંત.

એક વખતે ચોરી કરયાનું અને બીજી વખતે મહાવ્યથા કરયાનું તોહુમત અ ની ઉપર આવ્યું છે. ચોરી બાબત અને મહાવ્યથા કરયા બાબત અ ની ઉપર જુદું જુદું તહોમત મુકીને જુદો જુદો ઇનસાફ કરવો.

એક વરસમાં એક જ જાતના ત્રણ ગુન્હા કરયા હોય તેઓનુ એકઠું તોહોમત મુકવાનો અધિકાર છે.

૨૩૪. જ્યારે એકજ જાતના એક કરતાં વત્તા ગુન્હા પેહેલેથી તે છેલ્લા ગુન્હા સુધી બાર મહિનાની મુદતમાં કે કરયાનું તહોમત કોઇ શખસની ઉપર આવ્યું હોય ત્યારે તે ગુન્હાઓમાંના ઘણામાં ઘણા ત્રણ ગુન્હા સુધી ગમે તેટલા ગુન્હાઓનું તોહમત તે શખસની ઉપર મુકીને તે બાબત તેનો એકજ વખતે ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર છે.

જે ગુન્હાઓ બાબત હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની અથવા હરકેઇ વિશેષ અથવા સ્થાનિક કાયદાની એકજ કલમ પ્રમાણે એક સરખી શિક્ષા થઇ શકે તે ગુન્હાઓ એકજ જાતના છે.

૧.—એક કરતાં વત્તા ગુન્હા બાબત ઇનસાફ.

૨૩૫. ૧.—કેટલાંએક કૃત્યોનો એકબીજા સાથે એવો સંબંધ હોય કે તેથી તે કૃત્યો મળીને એકજ કામ થાય તેવાં કૃત્યો કરવામાં જો એકજ શખસે એક કરતાં વધતા ગુન્હા કરયા હોય, તો એવા દરેક ગુન્હાનું તહોમત તે શખસની ઉપર મુકીને તે બાબત તેનો ઇનસાફ એકજ વખતે કરવાનો અધિકાર છે.

૨.—એક ગુન્હાને બે વાખ્યા લાગુ હોય તે ગુન્હો.

૨.—જે કૃત્યો કરયાનુ કેહેવામાં આવતું હોય તે કૃત્યો મળીને એક ગુન્હો થાય અને જે કોઇ ચાલુ કાયદામાં ગુન્હાઓની વાખ્યા અથવા શિક્ષા કહેલી હોય તે કાયદાની બે અથવા વધારે જુદી જુદી વાખ્યા તે ગુન્હાને લાગુ હોય. તો જે સખસની ઉપર તે કૃત્યોનું તહોમત આવ્યું હોય તે સખસની ઉપર સદરહુ ગુન્હાઓમાંના દરેક ગુન્હાનું તહોમત મુકીને તે બાબત તેનો એકજ વખતે ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર છે.

૩.—જે કૃત્યો (છુટાં છુટાં લેવાથી) એક ગુન્હો થાય, પણ એકઠા લેવાથી કાંઇ જુદો ગુન્હો થાય તેવાં કૃત્યો.

૩.—જે કૃત્યોમાંનું એક અથવા એક કરતાં વધારે કૃત્ય જાતેજ કાંઇ ગુન્હો થાય તેવાં કેટલાંએક કૃત્યોને જ્યારે એકઠાં કરવામાં આવે ત્યારે કાંઇ જુદોજ ગુન્હો થાય, તો જે શખસની ઉપર તે કૃત્યોનુ તહોમત આવ્યુ હોય તે સખસની ઉપર જે ગુન્હો સદરહુ કૃત્યો એકઠાં કરવાથી થતો હોય તે ગુન્હાનું અથવા જે ગુન્હો સદરહુ કૃત્યોમાંના એક અથવા વધારે કૃત્યથી થતો હોય તે ગુન્હાનું તહોમત મુકીને તે બાબત તેનો એકજ વખતે ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર છે.

આ કલમના કોઇ પણ મજકુરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૭૧ મી કલમને બાધ આવશે નહીં.

દ્રસ્ટાંતો

૧ લા પારેગ્રાફનાં—

(અ] બ. નામનો સખસ કાયદાસર કેદમાં છે તેને અ. છોડાવે છે. અને તે કર વામાં, ક. નામના જે કાનસ્ટેબલના પેહેરામાં બ. હતો તે કાનસ્ટેબલને મહાવ્યથા કરે છે. અ. નીઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૨૫ મી તથા ૩૩૩ મી કલમમાં કહેલા ગુન્હાના તહોમત મુકવાનો અને તે ગુન્હા બાબત તેનો ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર છે.

(બ) છીનાળું કરવાના ઇરાદાથી અ. દાહાડે ઘર ફોડે છે. અને જે ઘરમાં એ પ્રમાણે પ્રવેશ કરયો તે ઘરમાં બ. ની બાયડી સાથે છિનાળું કરે છે. અ.ની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૫૪ મી તથા ૪૯૭ મી કલમ મુજબના ગુન્હાનું જુદું જુદું તહોમત મુકવાનો, અને તેની ઉપર તે ગુન્હા શાબિત થયાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

(ક] બ. જે ક. ની બાયડી છે તેની સાથે છિનાળું કરવાના ઇરાદાથી અ. બ. ને ફોસલાવીને ક. ની પાસે લઇ જાય છે, અને પછી તેની સાથે છીનાળું કરે છે. અ ની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૯૮ મી તથા ૪૯૭ મી કલમ પ્રમાણે ગુન્હા કરવા બાબત જુદાં જુદાં તોહમત મુકવાનો અને તેની ઉપર તે ગુન્હા શાબિત થયાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

(ડ) અ. ના કબજામાં કેટલીએક મોહોરો છે અને તે ખોટી છે એવું તે જાણેછે અને હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૬૬ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક કેટલાએક ખોટા લેખ બનાવવાના ગુન્હા કરવા સારૂ તે મોહોરોનો ઉપયોગ કરવાનો તે ઇરાદો રાખે છે. અ. ની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૭૩ મી કલમ પ્રમાણે દરએક મોહોર રાખવા બાબત જુદું જુદું તહોમત મુકવાનો. અને તેની ઉપર તે ગુન્હા શાબીત થયાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

[ઇ] બ. ને નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી અ. તેની ઉપર ફોજદારી કામ માંડે છે અને એ પ્રમાણે કામ માંડવા માટે કાંઇ વ્યાજબી અથવા કાયદેસર આધાર નથી એવું તે જાણે છે; અને વળી તે બ. ની ઉપર કાંઇ ગુનો કરયાનું જુઠું તહોમત મુકે છે; અને તે તહોમત માટે કાંઇ વ્યાજબી અથવા કાયદેસર આધાર નથી એવું તે જાણે છે. અ ની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૧૧ મી કલમ પ્રમાણે બે ગુન્હા કરવા બાબત જુદાં જુદાં તહોમત મુકવાનો અને તેની ઉપર તે ગુન્હા શાબીત થયાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

(ફ) બ. ને નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી અ. તેની ઉપર કાંઇ ગુનો કરયાનું જુઠું તહોમત મુકે છે; અને તે તહોમત માટે કાંઇ વાજબી અથવા કાયદેસર કારણ નથી એવું તે જાણે છે. ઇનસાફની વખતે અ બ. ની વિરૂદ્ધ ખોટી શાહેદી આપે છે, અને એ પ્રમાણે બ ની ઉપર દેહાન્ત શિક્ષા કર

વા લાયક કોઈ ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાનો ઇરાદો રાખે છે. અ ની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૧૧ મી અને ૨૯૪ મી કલમ પ્રમાણે ગુન્હા કરવા બાબત જુદાં જુદાં તહોમત મુકવાનો, અને તેની ઉપર તે ગુન્હા શાબિત થવાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

(ગ) અ બીજાં છ માણસોની સાથે મળીને હંગામાનો, મારામારીનો; અને કોઈ સરકારી નોકર પોતાના હોદ્દાનું કામ બજાવતાં તે હંગામો બંધ પાડવાનો યત્ન કરતો હોય ત્યારે તેની ઉપર હુમલો કરવાનો ગુન્હો કરે છે. અ ની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૪૭ મી, ૩૨૫ મી અને, ૧૫૨ મી કલમ પ્રમાણે ગુન્હા કરવા બાબત જુદાં જુદાં તહોમત મુકવાનો, અને તેની ઉપર તે ગુન્હા શાબિત થયાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

(હ) બ, ક, અને ડ, ના મનમાં દેહેશત ઉત્પન્ન કરવાના ઇરાદાથી અ તેમના શરીરને નકશાન કરવાની ધમકી એકજ વખતે ત્રણને દેખાડે છે. અ. ની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૫૦૬ ઠી કલમ પ્રમાણે એ ત્રણ ગુન્હામાંના દરેક ગુન્હા બાબત જુદું જુદું તહોમત મુકવાનો અને તેની ઉપર તે ગુન્હા શાબિત થવાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

(અ) થી (હ) સુધીનાં દ્રષ્ટાંતોમાં કહેલાં જુદાં જુદાં તહોમતોનો ઇનસાફ એકજ વખતે કરવાનો અધિકાર છે.

૨ જા પારેગ્રાફનાં—

(આઇ) અ. એક નેતરવતી બ. ને ગેરવ્યાજબી રીતે મારે છે. અ. ની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૫૨ મી તથા ૩૨૩ મી કલમ પ્રમાણે ગુન્હા કરવા બાબત જુદાં જુદાં તહોમત મુકવાનો, અને તેની ઉપર ત ગુના શાબિત થયાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

(જે) કેટલીએક ચોરેલી દાણાની ગુણો અ ને તથા બ ને સંતાડવાનાં કારણસારૂ સ્વાધીન કરવામાં આવી છે તે ચોરીની મિલકત છે એવું તેઓ જાણે છે. પછી તે ગુણો એક કોઠારને તળીએ સંતાડવાને અ તથા બ એક બીજાને બુદ્ધિપુરવક મદદ કરે છે. અ તથા બ ની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૧૧ મી તથા ૪૧૪ મી કલમ પ્રમાણે ગુના કરવા બાબત જુદાં જુદાં તહોમત મુકવાનો અને તેમની ઉપર તે ગુના શાબીત થયાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે

(કે) અ પોતાનું બચ્ચું ખુલ્લું મુકે છે તેથી તે એનું મોત આણશે એવું તે જાણે છે. સદરહુ પ્રમાણે ખુલ્લું મુકવાથી તે બચ્ચું મરી જાય છે. અની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૧૭ મી તથા ૩૦૪ થી કલમ પ્રમાણે ગુના કરવા બાબત જુદાં જુદાં તહોમત મુકવાનો અને તેની ઉપર તે ગુના શાબીત થયાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

(લ) બ નામના એક સરકારી નોકરની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૬૭ મી કલમ પ્રમાણે ગુનો શાબિત કરવા માટે અ એક બનાવટના

દસ્તાવેજના ખરા પુરાવા માફક બદ ઇરાદાથી ઉપયોગ કરે છે અ ની ઉ પર તેજ કાયદાની ૪૭૧ મી કલમ (સાથે ૪૬૬ મા કલમ ધ્યાનમાં લેઇ ને) અને ૧૯૬ મી કલમ પ્રમાણે ગુના કરવા બાબત જુદાં જુદાં તહોમત મુકવા નો અને તેની ઉપર તે ગુનાની શાબિતીના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

૩ જા પારેગ્રાફનું—

[મ] અ બનું અપહરણ કરે છે અને તેમ કરવામાં તેને બુદ્ધિપુરવક વ્યથા કરે છે અની ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાનો ૧૨૩ મો તથા ૩૮૨ મો ત થા ૩૯૪ મી કલમ પ્રમાણે ગુના કરવા બાબત જુદાં જુદાં તહોમત મુ કવાનો અને તેની ઉપર તે ગુના શાબીત થયાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવા નો અધિકાર છે.

કયો ગુન્હો કરયોછે તેનો શક હોય ત્યારે [કિ મ કરવુ.)

૨૩૬. જે વાતો સાબીત થઇ શકે છે તે ઉપરથી કેટલા એક ગુન્હાઓમાંનો કયો ગુન્હો થાય છે તે બાબત શક પડે એવાં પ્રકારનું એકજ કૃત્ય હોય અથવા કૃત્યોનો સ મુદાય હોય ત્યારે તોહમત વાળાની ઉપર સદરહુ પ્રકાર નાસઘળા ગુના અથવા તેમાંનો હરકોઇ ગુનો કર્યાનું તોહમત મુકવાનોઅધીકાર છે, અને સદરહુ પ્રકારનાં ગમે તેટલાં તોહોમતનો એકી વખત ઇનસાફ કરવાનો અધીકાર છે; અથવા સદરહુ ગુન્હાઓમાંનો એક નહીં તો બીજો ગુન્હો કરયાનું તોહમત વિકલ્પ ની રીતે તેની ઉપર મુકવાનો અધીકાર છે.

દ્રષ્ટાંત.

ચોરી કરવાનો અથવા ચોરીના મિલકત લેવાનો, અથવા સાપરાધ વિશ્વાસઘાત ક રવાનો, અથવા ઠગાઇ કરવાનો ગુન્હો થયો હોય એવાં કાંઇ કૃત્યનું તહોમત અ ની ઉપર આવ્યુ છે. ત્યારે ચોરી કરવાનું તથા ચોરાની મીલકત લેવાનું તથા સાપરા ધ વિશ્વાસઘાત કરવાનું તથા ઠગાઇ કરવાનુ તહોમત તેની ઉપર મુકવાનો અધીકા ર છે, અથવા ચોરી કરયાનું અથવા ચોરીની મિલકત લીધાનું અથવા સાપરાધ વિ શ્વાસઘાત કરયાનું અથવા ઠગાઈ કરયાનુ તોહોમત તેની ઉપર મુકવાનો અધીકારછે.

જ્યારે કોઇશખસની ઉપર એક ગુન્હાનું ત હોમત મુકયું હોય ત્યારે તેની ઉપર બીજો ગુ ન્હો ઠરીશકે.

૨૩૭. ૨૩૬ મી કલમમાં કહેલી બાબતમાં જો ત હોમત વાળાની ઉપર એક ગુન્હાનું તોહોમત મુકયું હોય અને જે જુદા ગુન્હા બાબત તે કલમના ઠરાવો પ્રમાણે તેની ઉપર તહોમત મુકી શકાય તેવો જુદોજ ગુન્હો તેણે કર્યો છે એવું પુરાવા ઉપરથી દખાય તો ફલાણો ગુન્હો તેણે કરયો છે એવું બતાવવામાં આવે તે ગુન્હાનું તોહોમત તે ની ઉપર મુકેલું ન હોય તો પણ તે ગુન્હો તેની ઉપર સાબીત થયાનો ઠરાવ ક રવાનો અધીકાર છે.

દ્રષ્ટાંત.

અ ની ઉપર ચોરીનું તોહોમત મુકયું છે. તેણે સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કરવાનો અથવા ચોરીનો માલ લેવાનો ગુન્હો કરયો એવું જણાય છે. સાપરાધ વિશ્વાસઘાત

કરવાનું, અથવા ચોરીનો માલલેવાનું, (પ્રસંગ પ્રમાણે) તોહોમત તેની ઉપર મુકે લું નથી તોપણ તે ગુન્હો તેની ઉપર સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

જે ગુન્હાનુંતોહોમત મુકયું હોય તે ગુન્હા માં સાબિત થએલા ગુન્હાનો સમાવેશ થાય ત્યારે(કેમકરવું.)

૨૩૮ જે ન્હાનું તહોમત કોઇ શખસની ઉપર મુકયું હોય તે ગુન્હો કેટલીએક બાબલોનો બનેલો હોય અને તે બાબતોમાંની ફક્ત કેટલીક બાબતોને એકઠી કરવાથી કોઈ પુર્ણ નાહાનો ગુન્હો થતો હોય અને સદરહુ રીતે એકઠી કરેલી બાબતો સાબિત કરવામાં આવે પણ બાકી રહેલી બાબતો સાબીત ન કરવામાં આવે ત્યારે તે નાહાના ગુન્હાનુ તહોમત તેની ઉપર મુકેલુ નથી તો પણ તે ગુંન્હો તેની ઉપર સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

કોઇ શખસ ઉપર કોઇ ગુન્હાનું તહોમત મુકયું હોય અને એવી હકીકત સાબિત થાય કે તેથી તે ગુન્હો એછો થઇને નાહાનો ગુન્હો થાય ત્યારે તે નાહાના ગુન્હાનું તહોમત તેની ઉપર મુકેલુ નથી તો પણ તે ગુન્હો તેની ઉપર સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

જ્યારે ૧૯૮ ની અથવા ૧૯૯મી કલમથી ફરમાવ્યાપ્રમાણે કાંઇ ફરિયાદ કરવામાં આવી ન હોય ત્યારે તે કલમમાં કહેલો કોઈપણ ગુન્હો સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાનો અધિકાર આ કલમ માંહેના કોઇપણ મચકુરથી છે એવું સમજવું નહીં.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) અને ભારવાહક દાખલ કાંઇ મિલકત સોંપી તેબાબત સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કરયાનું તહોમત હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૦૭મી કલમ પ્રમાણે તેની ઉપર મુકયું છે તે મીલકત બાબત તેણે ૪૦૬ઠી કલમ પ્રમાણે વિશ્વાસઘાત કરયો પણ તે મિલકત તેણે ભારવાહક દાખલ સોંપેલી નહીં એમ જણાયછે ૪૦૬ઠી કલમ પ્રમાણે એ સાપરાધ વિશ્વાસઘાતનો ગુન્હો તેની ઉપર સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

(બ) હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૨૫મી કલમ મુજબ અની ઉપર મહાવ્યથા કરયાનું તહોમત મુકયું છે ભારે તથા આકસ્મીક ક્રોધ ચડયાથીતેણે એમ કરયુ, એવું તે સાબીત કરે છે. તે કાયદાની ૩૩૫મી કલમ મુજબ તેની ઉપર ગુન્હો સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

કયા શખસો ઉપરએકઠાં તોહોમત મુકવાનો અધિકર છે.

૨૩૯. જ્યારે એકજ ગુન્હો કરયાનું અથવા એકજ કામમાં જુદા જુદા ગુના કરયાનું તોહોમત એક કરતાં વધતા શખસો ઉપર આવ્યું હોય અથવા કોઇ પણ ગુનો કરય નુ તોહોમત એક શખસની ઉપર આવ્યું હોય અને તે ગુનામાં મદદગારી કરવાનું અથવા તે ગુનો કરવાની કોશિસ કરવાનુ તોહોમત કોઇ બીજા સખસ ઉપર આવ્યું હોય ત્યારે કોરટની નજરમાં યોગ્ય આવે તે પ્રમાણે તે સખસો ઉપર એકઠું તહોમત મુકીને ઇનસાફ કરવાનો અથવા જુદાં જુદાં તહોમત મુકીને ઇનસાફ કરવાનો અધીકાર છે. અને આ બાબના પાછલા ભાગ માંહેના ઠરાવો એવાં સઘળાં તહોમતોને લાગુ પડશે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) અ તથા બની ઉપર એકજ ખુનનું તહોમત આવ્યું છે. તે ખુન બાબત અ તથા બ ની ઉપર એકઠું તહોમત મુકીને ઇનસાફ કરવાનો અખત્યાર છે

(બ, અ તથા બ ની ઉપર અપહરણ કરવાનું તહોમત આવ્યું છે તે અપહરણ કરવામાં અ એ ખુન કરયું તે ખુનમાં બ નો કાંઇસંબંધ નથી; અ તથા બ એ બઉની ઉપર અપહરણ કરવાનું તહોમત મુકીને અને એકલા અની ઉપર ખુનનું તહોમત મુકીને તેઓનો એકઠો ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર છે.

(ક) અ તથા બ એ બંનેની ઉપર એક ચોરી કરયાનું તહોમત મુકયું છે અને તેજ કામમાં બ એ બીજી બે ચોરી કરયાનું તહોમત બ ની ઉપર મુકયું છે. અ તથા બ એ બંનેની ઉપર એક ચોરીનું તહોમત મુકીને અને એકલા બ ની ઉપર બીજી બે ચોરીનું તહોમત મુકીને એ બંનેનો એકઠો ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર છે.

કેટલાંએક તહોમતોમાંના એક તહોમત ઉપરથી ગુનો ઠરે તોબાકીનાં તહોમત પાછાં લઇ લેવા બાબત.

૨૪૦. જ્યારે એકજ શખસની ઉપર એક કરતાં વધતાં તહોમત મુકયાં હોય અને જ્યારે તેમાંના એક અથવા વધારે તહોમત ઉપરથી ગુનો ઠરે ત્યારે ફરીયાદી અથવા ફરીયાદનુ કામ ચલાવનારો અમલદાર કોરટની સંમતી લઇને બાકીનું તહોમત અથવા બાકીનાં તહોમતો પાછાં લઇ લેવાને મુખત્યાર છે, અથવા તે કોરટે તે બાકીનાં તહોમતની અથવા તહોમતોની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાનું પોતાનીજ મેળે બંધ રાખવાને મુખત્યાર છે. સદરહુ પ્રમાણે તહોમત અથવા તહોમતો પાછાં લઇ લેવાનું ફળ, સદરહુ તહોમત અથવા તહોમતો બાબત ગુન્હો ના સાબીત થયાના ઠરાવ જેવુ થશે, પણ જો ગુન્હો સાબિત થયાનો ઠરાવ રદ કરવામાં આવે તો તે પ્રસંગે (તે ગુનો સાબિત થયાનો ઠરાવ રદ કરનારી કોરટના હુકમને અનુસરીને) સદરહુ કોરટ એ પ્રમાણે લઇ લીધેલાં તહોમતની અથવા તહોમતોની ચોકશી અથવા ઇનસાફનુ કામ ચલાવવાને મુખત્યાર છે.

બાબ ૨૦ મો.

સમનના મુકદમાઓનો માજીસ્ત્રેટોએ ઇનસાફ કરવા બાબત.

સમનનામુકદમામાં કામ ચલાવવાનીરીત.

૨૪૧. સમનના મુકદમાઓનો ઇનસાફ કરતી વખતે માજીસ્ત્રેટોએ હેઠળ લખેલી રીત પ્રમાણે કામ ચલાવવું.

તહોમતનો સાર કહી જણાવવો.

૨૪૨. જ્યારે માજીસ્ત્રેટની આગળ તહોમતવાળો હાજર થાય અથવા તેને આણવામાં આવે ત્યારે જે ગુનાનુ તહોમત તેની ઉપર આવ્યું હોય તે ગુનાની વીગત તેને કહી જણાવવી અને તેને પુછવું કે તમારી ઉપર ગુનો સાબિત થયાનો ઠરાવ શા સારૂ નહી કરવો જોઇએ તેનું કોઇ કારણ તમારે બતાવવાનું છે પણ કાંઇ પદ્ધતી પ્રમાણે તહોમતનામું તઇઆર કરવાની જરૂર નથી.

તહોમત સાચુછેએ

૨૪૩ તહોમતવાળાની ઉપર જે ગુનાનું તહોમત મુકયુ

કબુલ કર્યેથી ગુનાની સાબીતીને ઠરાવ. — હોય તે ગુનો મેં કરયો છે એવું તે કબુલ કરે તો તેની કબુલત બની શકે તેટલે સુધી તેણે વાપરેલા શબદોમાં નોંધી લેવી; અને તેની ઉપર ગુનો સાબીત થયાનો ઠરાવ શા સારૂ નહીં કરવો જોઇએ તેનું પુરતું કારણ તે ન બતાવે તો એ પ્રમાણે તેની ઉપર ગુનો સાબીત થયાનો ઠરાવ માજીસ્ત્રેટે કરવો.

સદરહુ પ્રકારની કાંઇ કબલત કરવામાં ન આવે ત્યારે કેમ કરવું. — ૨૪૪ જો તહોમતવાળો સદરહુ પ્રકારની કાંઇ કબુલત કરે નહીં તો માજીસ્ત્રેટે ફરીયાદી હોય તો તેની વાત સાંભળવી, અને ફરીયાદનું કામ ચલાવવાની પુષ્ટિમાં જે પુરાવો રજુ કરવામાં આવે તે સઘળો લેવો અને વળી તહોમત વાળાની વાત સાંભળવી તથા તે પોતાના જવાબમાં જે પુરાવો રજુ કરે તે સઘળો લેવો

જો માજીસ્ત્રેટ દુરસ્ત ધારે તો તે ફરીયાદીની અથવા તહોમત વાળાની અરજી ઉપરથી કોઇ પણ શાહેદને હાજર થવાની જરૂર ન પાડવા બાબત અથવા કોઇપણ દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ રજુ કરવાની જરૂર પાડવા બાબત પ્રોસેસ કાહાડવાને મુખત્યાર છે.

સદરહુ અરજી ઉપરથી કોઇ પણ શાહેદને સમન કરતાં પેહલાં તેને તે ઇનસાફનાં કારણ સારૂ હાજર થવામાં જે વાજબી ખરચ થાય તે કોરટમાં અનામત મુકવો એવું ફરમાવવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

ગુનો ના સાબીત થયાનો ઠરાવ. — ૨૪૫. ૨૪૪ મી કલમમાં કહેલો પુરાવો અને પોતે પોતાનીજ મેળે કાંઇ વધારે પુરાવો રજુ કરાવે તો તે પુરાવો લીધા ઉપરથી અને (પોતે યોગ્ય ધારે તો) તહોમત વાળાની જબાની લીધા ઉપરથી જો માજીસ્ત્રેટ એવુ ઠરાવે કે તહોમત વાળો તકસીરવાર નથી તો તેણે ગુનો ના સાબીત થયાના ઠરાવનો હુકમ દફતરમાં નોંધવો.

શિક્ષાનો હુકમ. — તોહમત વાળો તકસીરવાર છે એવું માજીસ્ત્રેટ ઠરાવે તો તેણે તેની ઉપર કાયદા પ્રમાણે શિક્ષાનો હુકમ કરવો.

ફરીયાદ અથવા સમન પ્રમાણે ઠરાવ કરવો એવી કાંઇહદનથી. — ૨૪૬. ફરીયાદનો અથવા સમનનો પ્રકાર ગમે તેવો હોય તોપણ આ બાબ પ્રમાણે ઇનસાફ થઇ શકે એવો કોઇ પણ ગુનો કબુલ કરેલી અથવા સાબીત થએથી હકીકત ઉપરથી તહોમત વાળાએ કરેલો છે એમ જણાય તો ગુના બાબત તેની ઉપર ૨૪૩.મી અથવા ૨૪૫ મી કલમ પ્રમાણે ગુનો સાબીત થયાનો ઠરાવ કરવાને કોઇ માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

ફરીયાદીનીગેરહાજરી. — ૨૪૭. જો સમન ફરીયાદ થયા ઉપરથી કાહાડયો હોય અને તહોમતવાળાને હાજર થવા સારૂ મુકરર કરેલે દીવસે અથવા ત્યાર પછી જે દીવસ સુધી સુનાવણી મુલતવી રાખવામાં આવે તે દીવસે ફરીયાદી હાજર ન થાય તો આ કાયદામાં પાછળ ગમે તે કહ્યું હોય તે છતાં, માજીસ્ત્રેટે તહોમત વાળાની ઉપર ગુનો ના સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવો. પણ કાંઇ કારણ સારૂ પોતે તે કામની સુનાવણી બીજા કોઇ દીવસ સુધી મુલતવી રાખવાનું યોગ્ય ધારે તો તેમ કરવું નહીં.

ફરીયાદ પછી લઇ — ૨૪૮. આ બાબ પ્રમાણે કોઇ પણ કામમાં છેવટનો

લેવા બાબત. હુકમ થતાં પેહલાં કોઇ પણ વખતે જો કોઇ ફરીયાદી મા જીસ્ત્રેટની એવી ખાત્રી કરી આપે કે પોતાની ફરીયાદ પા છી લઇ લેવાની પોતાને પરવાનગી આપવાનાં પાકાં કારણ છે તો તે ફરીયાદ પા છી લેઇ લેવાની તેને પરવાનગી આપવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે અને તે ઉ પરથી તહોમતવાળાની ઉપર ગુનો ના શાબિત થયાનો ઠરાવ કરવો.

જ્યારે કોઇ ફરીયાદી ન હોય ત્યારે કામ બંધ કરવાને અધિકાર. ૨૪૯ ફરીયાદ સિવાય બીજી રીતે માંડેલા કોઇ પણ મુકદમામાં, ગુનેહો ના શાબિત થયાનો અથવા શાબીત થયાનો ફૈસલો આપ્યા વગર કોઇ પણ વખતે કામ બંધ કરવાને પ્રેસીડેનસી માજીસ્ત્રેટ અથવા પેહેલા વરગ નો માજીસ્ત્રેટ, અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટની અગાઉથી મંજુરી લઇને બીજો કોઇ પણ માજીસતરેટ મુખત્યાર છે. પણ તેમ કરવાનાં કારણો તેણે દફતરમાં લખવાં. અને પછી તહોમતદારને છોડી મુકવાને તે મુખત્યાર છે.

નજીવી અથવા તસ્દી આપે એવી ફરીયાદો બાબત. ૨૫૦ ફરીયાદ ઉપરથી માંડેલા કોઇ પણ મુકદમામાં જો કોઇ માજીસતરેટ તહોમતવાળાની ઉપર ૨૪૫ મી અથવા ૨૪૭ મી કલમ પ્રમાણે ગુનેહો ના શાબિત થયાનો ઠરાવ કરે અને તેની નજરમાં એવું આવે કે તે ફરીયાદ નજીવી અથવા તસ્દી આપે એવી છે તો તેની મરજીમાં આવે તો તે માજીસતરેટ ગુનેહો ના શાબીત થયાના પોતાના હુકમથી તહોમતવાળાને, અથવા જ્યારે એક કરતાં વધારે તહોમતવાળા હોય ત્યારે તેમાંના દરેકને, ઘાણામાં ઘાણા પચાસ રૂપીયા સુધી પોતે યોગ્ય ધારે તેટલો નુકશાનીનો અવેજ આપવાનું ફરીયાદીને ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

નુકશાનીનો અવેજ વસુલ કરવા બાબત. એ પ્રમાણે જે રકમ આપવાનો હુકમ કરવામાં આવે તે રકમ જાણે દંડ હોય એવી રીતે વસુલ થઇ શકશે; પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે તે રકમ વસુલ ન થઇ શકે તો જે કેદ ઠરાવવી તે આસાન હોવી જોઇએ અને ઘાણામાં ઘાણી ત્રીસ દીવશ સુધીની જેટલી મુદત માજીસતરેટ ફરમાવે તેટલી મુદત સુધીની હોવી જોઇએ.

પછી તેજ બાબત સંબંધી દીવાનીમાં કાંઇ પણ ફરીયાદ કરવામાં આવે તેમાં નુકશાનીનો અવેજ આપવાનો હુકમ કરતી વખતે આ કલમ મુજબ જે રકમ નુકશાનીના અવેજ દાખલ આપેલી અથવા વસુલ કરેલી હોય તે રકમ કોરટે હીસાબમાં લેવી.

બાબ ૨૧ મો.

વારંટના મુકદમાઓનો માજીસ્ત્રેટોએ ઇનસાફ કરવા બાબત.

વારંટના મુકદમામાં કામ ચલાવવાની રીત. ૨૫૧. વારંટના મુકદમાનો ઇનસાફ કરતી વખતે માજીસતરેટોએ હેઠળ લખેલી રીત પ્રમાણે કામ ચલાવવું

ફરીયાદનું કામ ચલાવનારની તરફનો પુરાવો. ૨૫૨. જ્યારે માજીસતરેટની આગળ તહોમતવાળો હાજર થાય અથવા તેને આણ્યો હોય ત્યારે તે માજીસતરે

કે ફરીયાદી [જો હોય તો] જે કહે તે સાંભળવું અને ફરીયાદનું કામ ચલાવવાના ટેકામાં જે પુરાવો રજુ કરવામાં આવે તે સઘળો પુરાવો લેવો.

જે શખસો તે મુકદમાની હકીકતથી વાકેફ હોય એવો અને ફરીયાદનું કામ ચલાવનારની તરફથી શાહેદી આપી શકે એવો સંભવ હોય તે સખસોનાં નામ ફરીયાદી પાસેથી અથવા બીજી રીતે માજિસતરેટ નકી કરી લેવાં, અને તેમાંના જે સખસોની પોતે જરૂર ધારી તેઓને પોતાની આગળ શાહદી આપવા સારૂ સમન કરવા

તહોમતવાળાને છોડી મુકવા બાબત. ૨૫૩ ૨૫૨ મી કલમમાં કહેલો સઘળો પુરાવો અને પોતાને જરૂર લાગે એવી તહોમતવાળાની જુબાની [જો હોય તો] લીધા ઉપરથી જો માજીસતરેટ એવું ઠરાવે કે તહોમતવાળાની વિરૂદ્ધ એવી કાંઈ બાબત શાબિત કરવામાં આવી નથી કે જે તોડી પાડવામાં ન આવે તો તેની ઉપર ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાનું વાજબી થાય તો તે માજીસ્ત્રેટે તેને છોડી મુકવો.

જો કાંઈ કારણસર કોઈ માજીસ્ત્રેટની નજરમાં એમ આવે કે તહોમત પાયા વગરનું છે, તો તે માજીસતરેટને મુકદમો ચાલતો હોય ત્યારે અગાઉ કોઈ પણ વખતે તહોમતવાળાને છોડી મુકવામાં અટકાવ થશે એવું આ કલમ માંહેના કોઈ પણ મજકુરથી સમજવું નહી. સદરહુ કારણો તેણે દફતરમાં નોંધવા જોઈએ.

ગુન્હો શાબિત થયેલો જણાય ત્યારે તહોમતનામું તૈયાર કરવું. ૨૫૪ સદરહુ પુરાવો તથા જુબાની લીધા પછી જો તે માજીસતરેટની નજરમાં એમ આવે કે આ ભાગ પ્રમાણે ઇનસાફ થઈ શકે એવા જે ગુન્હાનો ઇનસાફ કરવાનો પોતાને અખ્તીઆર છે તથા જે બાબત પોતાના મત પ્રમાણે પોતે યોગ્ય શિક્ષા કરી શકશે તેવો કાંઈ ગુન્હો તહોમતવાળાએ કર્યો છે એવું અનુમાન કરવાનો સબબ છે; તો તે માજીસતરેટે તહોમતવાળાની ઉપર એક તહોમતનામું લખીને તઈઆર કરવું.

જવાબ. ૨૫૫ પછી તે તહોમતનામું તહોમતવાળાને વાંચી સંભળાવવું તથા સમજાવવું, અને તેને પુછવું કે તું તકશીરવાર છે કે તારે કાંઈ જવાબ કરવાનો છે.

જો તે તહોમતવાળો હું તકશીરવાર છું એવો જવાબ આપે, તો તે જવાબ માજીસતરેટે દફતરમાં લખી લેવો; અને તે ઉપરથી પોતાની નજરમાં આવે તો માજીસતરેટ તેની ઉપર ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાને મુખત્યાર છે.

તહોમતવાળાનો જવાબ. ૨૫૬ જો તે તહોમતવાળો જવાબ આપવાની ના કહે અથવા જવાબ આપે નહી અથવા ખરો ઇનસાફ થવો જોઈએ એવો દાવો કરે તો તેને પોતાનો જવાબ કરવાનું અને પોતાનો પુરાવો રજુ કરવાનું ફરમાવવું, અને તે પોતાનો જવાબ કરતો હોય ત્યારે, કોઈ પણ વખતે ફરીયાદી તરફનો કોઈ પણ શાહેદ કોરટમાં અથવા કોરટના મકાનની હદમાં હાજર હોય તેને પાછો બોલાવીને તેની ઉલટ તપાસણી કરવાની તે તહોમતવાળાને રજા આપવી.

જો તહોમતવાળો કાંઇ લખેલો જવાબ આપશે તો તે દફતરમાં માજીસતરેટે ફાઇલ કરવો.

તહોમતવાળાની અરજી ઉપરથી પુરાવોર જુબવાની જરૂર પાડવા બાબત પ્રોસેસ.

૨૫૭ કોઇ પણ શાહેદની તપાસણી અથવા ઉલટ તપાસણી કરવા સારૂ [પછી તે મુકદમામાં તે શાહેદને અગાઉ તપાસ્યો હોય કે નહી હોય તોપણ] તેને હાજર થવાની જરૂર પાડવા બાબત અથવા કાંઇ દસ્તાવેજ અથવા બીજી વસ્તુ રજુ કરવાની જરૂર પાડવા બાબત કાંઇ પણ પ્રોસેસ કાહાડવાની તહોમતવાળો માજીસતરેટને અરજી કરે, અને સદરહુ અરજી તસ્દી આપવા સારૂ અથવા વીલંબ કરવા સારૂ અથવા ઇનસાફનો હેતુ પાર ન પડે એમ કરવા સારૂ કરી છે એવું તેને દેખાઇ ન આવે તો માજીસતરેટે તે પ્રોસેસ કાહાડવું જોઇએ. તે સબબ માજિસતરેટે દફતરમાં લખવો.

સદરહુ અરજીપરથી કોઇપણ શાહેદને સમન કરતાં પેહેલાં તે ઇનસાફના કારણ સારૂ તે શાહેદને હાજર થવામાં જે વાજબી ખરચ થાય તે કોરટમાં અનામત મુકવો એવું ફરમાવવાને માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

ગુન્હો ના સાબિત થયાનો ઠરાવ.

૨૫૮ આ બાબ પ્રમાણે જે મુકદમામાં તહોમતનામું તઇયાર કરયું હોય તે મુકદમામાં જો માજીસ્ત્રેટ એમ ઠરાવે કે તહોમતવાળો તકશીરવાર નથી તો તેણે ગુનો નાસાબિત થયાનો હુકમ દફતરમાં નોંધવો.

ગુનો સાબિત થયાનો ઠરાવ.

સદરહુ પ્રકારના કોઇપણ મુકદમામાં જો તહોમતવાળો તકસીરવાર છે એમ માજીસ્ત્રેટ ઠરાવે તો તેણે કાયદા પ્રમાણે તેની ઉપર શિક્ષાનો હુકમ કરવો.

ફરિયાદીની ગેરહાજરી.

૨૫૯ જ્યારે ફરીયાદ થયા ઉપરથી કામ ચલાવવામાં આવ્યું હોય અને મુકદમાની સુનાવણી માટે મુકરર કરેલે કોઇપણ દીવસે ફરીયાદી ગેરહાજર હોય અને ગુનો કાયદા પ્રમાણે માંડીવાળવાનો અખ્તિયાર હોય તો આ કાયદામાં પાછળ ગમે તે કહયું હોય તે છતાં તહોમતનામું તઇયાર કરયાની અગાઉ કોઇપણ વખતે પોતે દુરસ્ત ધારે તો માજીસ્ત્રેટ તહોમતવાળાને છોડી મુકવાને મુખત્યાર છે.

બાબ ૨૨ મો.

સંક્ષેપરીતે ઇનસાફ કરવા બાબત.

સંક્ષેપરીતે ઇનસાફ કરવાનો અખ્તિયાર.

૨૬૦ આ કાયદામાં ગમે તે કહયું હોય છે છતાં:—

(૧) જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ,

(૨) પહેલા વરગના જે માજીસ્ત્રેટને સ્થાનિક સરકારે આ બાબત વિશેષે કરીને અખ્તિયાર આપ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટ, અને

(૩) માજીસતરેટોની જે બેંચને પેહલા વરગના માજીસતરેટનો અધીકાર આપ્યો હોય અને જેને સ્થાનીક સરકારે આ બાબત વિશેષે કરીને

અધિકાર આપ્યો હોય તે બેંચ હેઠળ લખેલા સઘળા અથવા હરકોઇ ગુન્હાનો ઇનસાફ સંક્ષેપ રીતે કરવાને મુખત્યાર છે.

[અ) જે ગુન્હા મોતની, સમુદ્ર પારની, અથવા છ મહિના કરતાં વધતી મુદતની કેદની શિક્ષા કરવા લાયક નહીં હોય તેવા ગુન્હા;

[બ) હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૬૪ મી, ૨૬૫ મી અને ૨૬૬ મી, કલમ પ્રમાણે કાટલાં તથા માપ સંબંધી ગુન્હા;

[ક) તેજ કાયદાની ૩૨૩ મી કલમ પ્રમાણે વ્યથા;

(ડ) તેજ કાયદાની ૩૭૯ મી અથવા ૩૮૦ મી અથવા ૩૮૧ મી કલમ પ્રમાણે ચોરી—ચોરીની મીલકતની કિંમત પચાસ રૂપીયા કરતાં વધારે નહીં હોય ત્યારે.

(ઇ) તેજ કાયદાની ૪૧૧ મી કલમ પ્રમાણે ચોરીની મીલકત લેવી અથવા રાખવી સદરહુ મીલકતની કીંમત પચાસ રૂપીયા કરતાં વધારે નહીં હોય ત્યારે;

[ફ) તેજ કાયદાની ૪૧૪ મી કલમ પ્રમાણે ચોરીની મીલકત સંતાડવામાં અથવા તેની વ્યવસ્થા કરવામાં મદદ કરવી—સદરહુ મીલકતની કીંમત પચાસ રૂપીયા કરતાં વધારે નહીં હોય ત્યારે.

(ગ) તેજ કાયદાની ૪૨૭ મી કલમ પ્રમાણે બિગાડ;

[હ) તેજ કાયદાની ૪૪૮ મી કલમ પ્રમાણે ગૃહપ્રવેશ;

[આઇ) તેજ કાયદાની ૫૦૪ થી કલમ પ્રમાણે સુલેહનો ભંગ કરવાના ઇરાદાથી અપમાન કરવું, અને તેજ કાયદાની ૫૦૬ ઠી કલમ પ્રમાણે સાપરાધ ધમકી,

(જ] ઉપર કહેલા ગુન્હાઓમાંના કોઇ પણ ગુન્હામાં મદદગારી કરવી.

(કે) ઉપર કહેલા ગુન્હાઓમાંના કોઇ પણ ગુન્હા કરવાની કોશિસ—તે કોશિસ ગુન્હો હોય ત્યારે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જે મુકદ્દમાં કોઇ જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટ ૩૪ મી કલમમાં આપેલા વિશેષ અધિકાર ચલાવતો હોય તેવા કોઇ પણ મુકદ્દમાનો ઇનસાફ સંક્ષેપ રીતે કરવો નહીં.

માજીસ્ટ્રેટની જેબેંચને ઓછો અધિકાર આપ્યો હોય તેબેંચને અધિકાર આપવાનો અખત્યાર.

૨૬૧. માજીસ્ટ્રેટોની જે કોઇ બેંચને બીજા અથવા ત્રીજા વરગના માજીસ્ટ્રેટનો અધિકાર આપેલો હોય તે બેંચને હેઠળ લખેલા સઘળા ગુન્હાઓનો અથવા તેઓમાંના કોઇ પણ ગુન્હાનો સંક્ષેપ રીતે ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર આપવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે:—

(અ) હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૭૭ મી, ૨૭૮ મી, ૨૭૯ મી, ૨૮૫ મી, ૨૮૬ મી, ૨૮૯ મી, ૨૯૦ મી, ૨૯૨ મી, ૨૯૩ મી. ૨૯૪ મી, ૩૨૩ મી, ૩૩૪ મી, ૩૩૬ મી ૩૪૧, ૩૫૨ મી, ૪૨૬ મી તથા ૪૪૭ મી કલમ વિરૂદ્ધ ગુન્હા;

(બ) મ્યુનિસિપાલ આકટો વિરૂદ્ધ અને શેહેરનું જતન કરવા બાબત જે કલમો પોલીસ આકટોમાં છે તે કલમો વિરૂદ્ધ જે ગુન્હા માટે ફકત દંડની, અથવા

એક મહિના સુધીની મુદતની કેદની શિક્ષા થઇ શકે એવા ગુન્હા,

(ક) ઉપર કહેલા ગુન્હાઓમાંના કોઇ પણ ગુન્હામાં મદદગારી;

(ડ) ઉપર કહેલા ગુન્હાઓમાંના કોઇ પણ ગુન્હો કરવાની કોશિસ—તે કોશિસ ગુન્હો હોય ત્યારે.

સમનના તથા વારંટના મુકદમા માટે કામ ચલાવવાની જે રીત છે તે રીત લાગુ પાડવા બાબત.

૨૬૨. આ બાબ પ્રમાણે ઇનસાફ કરતી વખતે સમનના મુકદમા માટે ફરમાવેલી રીત પ્રમાણે સમનના મુકદમામાં કામ ચલાવવું અને વારંટના મુકદમા માટે ફરમાવેલી રીત પ્રમાણે વારંટના મુકદમામાં કામ ચલાવવું, પણ આ કાયદામાં આગળ કહેલી બાબતોમાં તેમ કરવું નહીં.

કેદની હદ.

આ બાબ પ્રમાણે હરકોઇ ગુન્હો સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવામાં આવે ત્યારે ત્રણ મહિના કરતાં વધારે મુદતની કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરવો નહીં.

જે મુકદમામાં અપીલ ચાલતી ન હોય તે મુકદમાનું દફતર.

૨૬૩. જે મુકદમામાં અપીલ ચાલતી નહીં હોય તે મુકદમામાં માજીસ્ત્રેટને અથવા માજીસ્ત્રેટોની બેંચને શાહેદોનો પુરાવો દફતરમાં દાખલ કરવાની અથવા પદ્ધતી પ્રમાણે તોહમતનામું તઇયાર કરવાની જરૂર નથી; પણ સ્થાનિક સરકાર ફરમાવે એવાં પત્રકમાં હેઠળ લખેલી વિગત માજીસ્ત્રેટે અથવા માજીસ્ત્રેટોની બેંચે દાખલ કરવી·

(અ) અનુક્રમે ચઢતો નંબર.

(બ) ગુન્હો થયાની તારીખ.

(ક) રિપોરટની અથવા ફરીયાદની તારીખ;

(ડ) ફરીયાદી હોય તો તેનું નામ,

(ઇ) તોહોમતવાળાનું નામ, તેના બાપનું નામ, તથા તેનું રેહેવાનું ઠેકાણું.

(ફ) જે ગુન્હાની ફરીયાદ થઇ હોય તે ગુન્હો તથા કાંઇ ગુન્હો સાબિત થયો હોય તો તે ગુન્હો અને ૨૬૦ મી કલમની રકમ (ડ), રકમ (ઇ) અથવા રકમ (ફ) માં આવે એવી બાબતોમાં જે મીલકતના સંબધમાં ગુનો કરયો હોય તે મીલકતની કીંમત;

(ગ) તોહોમતવાળાનો જવાબ તથા તેની જબાની (જો હોય તો);

(હ) ગુના બાબત ઠરાવ અને ગુનો સાબીત થયાનો ઠરાવ કરયો હોય તો તેનાં કારણનો મુખતેસરમાં મજકુર;

(આઇ) શિક્ષાનો હુકમ અથવા બીજો આખરનો હુકમ; અને

(જ) જે તારીખે કામ પુરૂં થયું તે તારીખ.

જે મુકદમામાં અપીલ ચાલતી હોય તે મુકદમાનું દફતર.

૨૬૪. જે મુકદમાનો ઇનસાફ કોઇ માજીસ્ત્રેટ અથવા બેંચ સંક્ષિપ રીતે કરે અને જેમાં અપીલ ચાલતી હોય તે વા દરેક મુકદમમાં તે માજીસ્ત્રેટે અથવા બેંચે શિક્ષાના હુકમ કરતાં પેહેલાં ફેંસલો દફતરમાં દાખલ કરવો અને તે ફેંસલામાં સાક્ષી પુરાવાનો સાર દાખલ કરવો અને ૨૬૩ મી કલમમાં કહેલી

વિગત પણ દાખલ કરવી,

ફક્ત સદરહુ પ્રકારનો ફૈસલો આ કલમ લાગુ હોય તેવા મુકદમાઓનું દફતર છે એવું સમજવું.

દફતર અને ફૈસલા ની ભાષા.

૨૬૫. ૨૬૩મી કલમ પ્રમાણે તઇયાર કરેલાં દફતર તથા ૨૬૪મી કલમ પ્રમાણે દફતરમાં દાખલ કરેલા ફૈસલા પ્રમુખ અધિકારીએ અંગ્રેજીમાં અથવા કોરટની ભાષામાં, અથવા તે પ્રમુખ અધિકારી જે કોરટના પ્રત્યક્ષ તાબામાં હોય તે કોરટ ફરમાવે તો પોતાની સ્વભાષામાં લખવા.

બેંચને કલાર્ક રાખવાનો અધિકાર આપવાનો અખત્યારછે.

માજીસતરેટોની જે બેંચને ગુન્હાઓનો સંક્ષિપરીતે ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર આપેલો હોય તે બેંચ જે કોરટના પ્રત્યક્ષ તાબામાં હોય તે કોરટે આ બાબત નિમેલા કોઇ અમલદાર પાસે સદરહુ દફતર અથવા ફૈસલો તઇયાર કરાવવાનો અધીકાર તે બેંચને આપવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે, અને એ પ્રમાણે તઇયાર કરેલાં દફતર ઉપર અથવા ફૈસલા ઉપર તે બેંચના જે મેંબર હાજર રહીને કામમાં ભાગ લેતા હોય તેવા દરએક મેંબરે સહી કરવી.

બાબ ૨૩ મો

હાઇકોરટની આગળ તથા સેસન કોરટની આગળ ઇનસાફ ચલાવવા બાબત.

અ.—પ્રથમ નીયમો.

"હાઇ કોરટ" એ શબ્દોની વ્યાખ્યા.

૨૬૬. ૩૦૭ મી કલમ શીવાય આ બાબમાં "હાઇકોરટ" એ શબ્દોનો અરથ વિકટોરિયાની કારકિર્દીના ચોવીસમા તથા પચીસમાં વરશના સ્ટાટયુટના ૧૦૪ થા બાબ પ્રમાણે ઇનસાફની જે હાઇ કોરટ સ્થાપી હોય અથવા સ્થાવાની હોય તે હાઇ કોરટ એવો સમજવો, અને તેમાં પંજાબની ચીફ કોરટનો તથા બીજી જે કોરટોનો ગવરનર જનરલ ઇન કાઉનસીલ વખતે વખતે ઇંડિયા ગ્યાઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને આ બાબનાં કારણ સારૂ હાઇકોરટ ઠરાવે એવી કોરટોનો સમાવેશ થાય છે.

હાઇકોરટનીઆગળ ઇનસાફજ્યુરીથીકરવો.

૨૬૭. હાઇકોરટની આગળ આ બાબ પ્રમાણે સઘળા મુકદમાઓનો ઇનસાફ જ્યુરીથી કરવો.

અને આ કાયદામાં ગમે તે કહ્યું હોય તે છતાં આ કાયદા પ્રમાણે અથવા વિકટોરીયાની કારકીરદીના ચોવિસમા તથા પચીસમા વરસના સ્ટાટયુટના ૧૦૪થા બાબ પ્રમાણે સ્થાપેલી કોઇ પણ હાઇકોરટના લેટર્સપેટંટ પ્રમાણે કોઇ હાઇકોરટની પાસે મોકલેલા સઘળા ફોજદારી મુકદમામાં, જો તે હાઇ કોરટ ફરમાવે તો, ઇનસાફ જ્યુરીથી કરવાનો અખીકાર છે.

સેશન કોરટની આગળ ઇનસાફ જ્યુરીથી કરવો અથવા આસેસ

૨૬૮. સેશન કોરટની આગળ સઘળા મુકદમાઓનો ઇનસાફ જ્યુરીથી અથવા આસીસરોની મદદથી કરવો.

રોની મદદથી કરવો.

સેસન કોરટની આગળ ઇનસાફ જ્યુરીથી કરવાનો હુકમ કરવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે.

૨૬૯ કોઇપણ સેસન કોરટની આગળ સઘળા ગુનાઓનો અથવા કોઇ પણ અમુક વરગના ગુનાઓનો ઇનસાફ કોઇ પણ જીલામાં જ્યુરીથી કરવો એવું સ્થાનિક સરકાર સરકારી ગેઝીટમાં હુકમ પ્રસિદ્ધ કરીને ફરમાવવાને અને વખતે વખતે તે હુકમ રદ કરવાને અથવા તેમાં ફેરફાર કરવાને મુખત્યાર છે.

જ્યારે કેટલાએક ગુનાનું તહોમત તહોમતવાળા ઉપર એકજ ઇનસાફની વખતે મુકવામાં આવ્યું હોય અને તેમાંના થોડા એક ગુનાઓનો ઇનસાફ જ્યુરીથી થઇ શકે અને થોડાએકનો ઇનસાફ તેવી રીતે ન થઇ શકે એમ હોય ત્યારે તે સઘળા ગુના બાબે તેનો ઇનસાફ જ્યુરીથી કરવો.

સેસન કોરટની આગળ ઇનસાફનું કામ પબલિક પ્રાસિક્યુટરે ચલાવવું.

૨૭૦ સેસન કોરટની આગળ જે જે ઇનસાફ થાય તેમાં ફરિયાદનું કામ પબલીક પ્રાસિક્યુટરે ચલાવવું.

બ— કામ ચલાવવાની સરૂઆત.

ઇનસાફની સરૂઆત

૨૭૧ જ્યારે ઇનસાફ સરૂ કરવાને કોરટ તઇયાર હોય ત્યારે તેની આગળ તહોમતવાળાએ હાજર થવું અથવા તેને આણવો અને તહોમતનામું કોરટમાં વાંચી સંભળાવવું તથા તેને સમજાવવું અને તેને પુછવું કે જે ગુનાનું તહોમત મુક્યું છે તેનો તું તકસીરવાર છે કે તારો ઇનસાફ થાય એવો તું દાવો કરે છે.

તકસીરવાર છું એવો જવાબ આપવો,

જો તહોમતવાળો એવો જવાબ આપે કે હું તકસીરવાર છું તો તે જવાબ દફતરમાં દાખલ કરવો અને તે ઉપરથી તે તહોમતવાળાને ગુનેગાર ઠરાવવો.

જવાબ દેવાની ના કહેવી અથવા ઇનસાફ કરવાનું કહેવું.

૨૭૨. જો તહોમતવાળો જવાબ આપવાની ના કહે અથવા જવાબ આપે નહી અથવા મારો ઇનસાફ થવો જોઇએ એવો દાવો કરે તો કોરટે જ્યુરી અથવા આસેસરો આ કાયદામાં આગળ કહ્યા પ્રમાણે પસંદ કરીને તે મુકદમાનો ઇનસાફ કરવા માંડવો.

એક પછી એક કેટલાએક ગુનેગારોનો ઇનસાફ તેજ જ્યુરીથી અથવા આસેસરોથી કરવા બાબત.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે આ કાયદામાં આગળ હરકત લેવાનો જે હક કહ્યો છે તેને અનુસરીને કોરટને યોગ્ય લાગે તેટલા તહોમતવાળા શખસોનો એક પછી એક એરીતે ઇનસાફ તેની તેજ જ્યુરી કરી શકે, અથવા તેના તેજ આસેસરો તે ઇનસાફના કામમાં મદદ કરી શકે.

સાબિત ન થઇ શકે એવાં તહોમતનામાં ઉપર નોંધ.

૨૭૩ હાઇકોરટની આગળ ઇનસાફ ચાલે તેમાં જે શખસની ઉપર તહોમત મુક્યું હોય તે શખસનો ઇનસાફ સરૂ થતાં પેહેલાં કોઇપણ વખતે તે હાઇકોરટને એમ જણાય કે તહોમતનામું અથવા તેનો કોઇ ભાગ સાબિત થઇ શકશે

હી. એ સ્પષ્ટ છે ત્યારે જડજે તે તહોમતનામાં ઉપર તે મતલબની એક નોંધ કરવી.

નોંધનું ફળ.

સદરહુ નોંધનું ફળ એવું થશે કે, પ્રસંગ પ્રમાણે તહો મતનાંમા ઉપરથી અથવા તેના ભાગ ઉપરથી ચલાવવાનું કામ બંધ થશે.

ક—જ્યુરી પસંદ કરવા બાબત.

જ્યુરીમાં કેટલાં મા ણસો જોઇએ.

૨૭૪ હાઇકોરટની આગળ ઇનસાફ થતી વખતે જ્યુરીમાં નવ માણસો હોવાં જોઇએ.

સેશનકોરટની આગળ જ્યુરીથી ઇનસાફ થતી વખતે, ત્રણ કરતાં ઓછી ન હોય અને નવ કરતાં વતી ન હોય એવી જે વીષમ સંખ્યા સ્થાનિક સરકાર કોઇ પણ અમુક જીલ્લાને અથવા તે જીલ્લામાં કોઇ પણ અમુક વર્ગના ગુન્હાઓને લાગુ પડે એવા હુકમથી વખતે વખતે ફરમાવે તે સંખ્યા જ્યુરીના માણસોની હોવી જોઇએ.

યુરોપિયન અથવા અમેરીકન ન હોય એવા સખસોનો સેશન કોરટની આગળ ઇનસાફ કરવાસારૂ જ્યુરી.

૨૭૫ યુરોપિયન અથવા અમેરીકન ન હોય એવા કોઇ સખસના ઇનસાફ સેશન કોરટની આગળ જ્યુરીથી કરવામાં આવે ત્યારે જો તે સખસની ઇચ્છા હોય તો તે જ્યુરીમાં અર્ધોઅધિક યુરોપિયન અથવા અમેરીકન ન હોય એવા માણસો હોવા જોઇએ.

ચીઠીકાહાડીને જ્યુરરો પસંદ કરવા.

૨૭૬ જ્યુરરો ચુંટી કાહાડવા તે જ્યુરર તરીકે કામ કરવાસારૂ સમન કરેલા માણસો મધેથી હાઇ કોરટ વખતે વખત કાનુન કરીને ફરમાવે તેવી રીત ચીઠી કાહાડીને ચુંટી કાહાડવા.

વિષેશ ઠરાવ.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે—

હાલનો રીવાજ કાયમ રાખ્યો.

પ્રથમ.—આ કલમ પ્રમાણે કોઇ પણ કોરટને માટે કાનુનો કાહાડવામાં આવે ત્યાંહાં સુધી તે કોરટમાં જ્યુરરો પસંદ કરવાની બાબતમાં જે રીવાજ હાલ ચાલુ હોય તે રીવાજ પ્રમાણે ચાલવુ;

જે માણસોને સમન ન કર્યા હોય તે ક્યારે ચુંટી કાહાડવા લાયક છે.

બીજું—સમન કરેલા માણસો પુરતા ન હોય તો બીજા જે માણસો હાજર હોય તે મધેથી કોરટની રજા લઇને જ્યુરરોની જોઇતી સંખ્યા પસંદ કરવાનો અધિકાર છે, અને

વિષેશ જ્યુરરોની આગળ ઇનસાફ.

ત્રીજું—ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરોમાં—

(અ) તહોમતવાળા સખસની ઉપર મોતની શિક્ષા કરવા લાયક કોઈ ગુન્હો કરયાનું તહોમત મુક્યુ હોય તો, અથવા

(બ) બીજા કોઇ મુકદમામાં હાઇકોરટનો કોઇ જડજ ફરમાવે તો.

આ કાયદામા આગળ વિષેશ જ્યુરીની જે ટીપ કરી છે તે ટીપ મધ્યેથી જ્યુરરો ચુંટી કાહાડવા.

જ્યુરરોના નામ

૨૭૭ જ્યુરર ચુંટી કહાડવામાં આવતા જાય તેમ

બોલાવવા. તેમ તે દરએકનું નામ મોઠેથી બોલાવવું અને તે હાજર થાય એટલે તોહોમતવાળાને પુછવું કે એ જ્યુરરથી તારો ઇનસાફ થાય એમા તેને હરકત નથી.

જ્યુરરોબાબતહરકત. તે વખતે જ્યુરર બાબત તોહોમત વાળો અથવા ફરીયાદનું કામ ચલાવનારો હરકત લેવાને મુખત્યાર છે, અને તે હરકતના જે કારણ હોય તે કેહેવા.

કારણો કહ્યા વગર હરકત. પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે, હાઇકોરટમાં સરકારની તરફથી આઠ સંખ્યા સુધી અને જે સખસની અથવા સખસોની ઉપર તહોમત મુકયું હોય તે સખસની અથવા

સઘળાં સખસોની તરફથી આઠ સંખ્યા સુધી કારણો કહ્યા વગર હરકતો લેવા દેવી.

હરકતનાં કારણો. ૨૭૮. કોઇ જ્યુરર બાબત હેઠળ લખેલાં કારણોમાંનાં કોઈ પણ કારણ પરથી હરકત લીધી હોય અને કોરટની ખાત્રી થાય એવી રીતે તે સાબિત થાય તો તે હરકત મંજુર રાખવી.

(અ) તે જ્યુરર અનુમાન પ્રમાણે અથવા ખરેખરો પક્ષપાતી છે.

(બ) જાતનું કાંઇ કારણ, જેમકે પરદેશના વતની હોવું, અથવા કોઇ પણ ચાલુ કાયદાથી અથવા કાયદા પ્રમાણે અમલ થતો હોય એવી કોઇ પણ કાનુનથી ફરમાવેલી યોગ્યતામાં ખામી હોવી, અથવા ૨૧ વરસની અંદરની વયના અથવા સાઠ વરસની વત્તી વયના હોવું;

[ક] તેણે પોતાની રીતથી અથવા ધર્મ સબંધી સંકલ્પથી દુનિયાંદારીની વાતોની સઘળી ચીંતા તજી દીધી છે,

(ડ) તે કોરટ મધે અથવા તેના હાથ તળે કાંઇ હુદો ધરાવે છે;

(ઇ) તે પોલીસનું કાંઇ કામ કરે છે અથવા પોલીસનુ કાંઇ કામ તેને સોંપેલુ છે

[ફ] તેની ઉપર કોઇ પણ ગુન્હો સાબીત થયો છે જે પરથી તે કોરટની નજરમાં જ્યુરીમાં કામ કરવાને તે યોગ્ય થાય;

(ગ] જે ભાષામાં શાહેદી અપાતી હોય તે ભાષા અથવા જ્યારે તે શાહેદી સમજાવતી હોય ત્યારે જે ભાષામાં તે સમજાવાતી હોય તે ભાષા સમજવાને તે અશક્ત છે.

(હ) બીજી કોઇ હકીકતથી તે કોરટની નજરમાં, તે જ્યુરર તરીકે ના લાયક થાય તે હકીકત.

હરકત વિષે ઠરાવ. ૨૭૯. કોઇ જ્યુરર બાબત જે હરકત લેવામાં આવે તે દરએક હરકત વિશે કોરટે ઠરાવ કરવો અને તે ઠરાવ દફતરમાં નોંધવો અને તે આખરનો છે એવું સમજવુ.

જે જ્યુરરની વિરૂદ્ધ હરકત મંજુરકરવામાં આવે તે જ્યુરરની જગા પુરવા બાબત. જો તે હરકત મંજુર કરવામાં આવે, તો તે જ્યુરરને ઠેકાણે સમન મુજબ હાજર થયલા અને ૨૭૬ મા કલમથી ઠરાવેલી રીતે ચુંટી કાહાડેલા બીજા કોઇ પણ જ્યુરરને નિમવો; અથવા તેવો બીજો કોઇ જ્યુરર હાજર ન હોય તો જેનું નામ જ્યુરરોની ટીપમાં હોય

અથવા જે માણસ કોરટની નજરમાં તે જ્યુરીમાં કામ કરવાને યોગ્ય જણાય એવો બીજો જે માણસ કોરટમાં હાજર હોય તે માણસને નિમવો, પણ એવું ઠરાવ્યુ છે. કે સદરહુ જ્યુરર અથવા બીજા માણસ બાબત ૨૭૮ મી કલમ પ્રમાણે હરકત લીધી ન હોય અને મન્જુર રાખી ન હોય તો તેમ કરવું.

જ્યુરીનો અગરેસર.

૨૮૦ જ્યારે જ્યુરરોને પસંદ કરવામાં આવે ત્યારે તેમણે પોતાનામાંથી એક જણને અગરેસર નીમવો.

તે અગરેસરે જ્યુરીની તકરારોમાં ઉપરીપણું કરવું. જ્યુરીના ઠરાવ કોરટને કહી સંભળાવવો, અને જ્યુરીને અથવા તેમાંના કાંઇ પણ જ્યુરરને કાંઇ ખબર જોઇતી હોય તે કોરટ પાસેથી પુછી લેવી.

જડજને વ્યાજબી લાગે એટલા વખતમાં જો જ્યુરીમાંના ઘણ જણ કોઇ અગરેસર નીમવામાં એકમત ન થાય તો તેની નિમણુક કોરટે કરવી.

જ્યુરરોને સમ ખવડાવવા બાબત.

૨૮૧ જ્યારે અગરેસર નિમવામાં આવે ત્યારે સન ૧૮૭૩ ના હિંદુસ્તાનના સમના આકટ પ્રમાણે જ્યુરરોને સમ ખવડાવવા.

જ્યુરર હાજર રહેતો બંધ થાય ત્યારે કેમ કરવું.

૨૮૨ જ્યુરીથી ઇનસાફનું કામ ચાલતું હોય તે દરમિયાનમાં જ્યુરીનો ઠરાવ કહી સંભળાવતાં પહેલાં કોઇ પણ વખતે; કાંઇ પુરતા કારણસર કોઇ જ્યુરર તે ઇનસાફનું કામ પુરૂં થતાં સુધી હાજર ન થઇ શકે અથવા કોઇ જ્યુરર ગેરહાજર રહે અને તેને હાજર ન કરી શકાય એવું હોય અથવા જે ભાષામાં શાહેદી અપાતી હોય તે ભાષા કોઇ જ્યુરર સમજી શકતો નથી અથવા તે શાહેદી સમજાવાતી હોય ત્યારે જે ભાષામાં તે સમજાવાતી હોય તે ભાષા સમજી શકતો નથી એવું જો દેખાય તો, એક નવો જ્યુરર માંહે લેવો અથવા તે જ્યુરીને રજા આપવી. અને નવા જ્યુરી પસંદ કરવી.

સદરહુ પ્રસંગોમાંના દરએક પ્રસંગે ઇનસાફ નવેસરથી કરવો.

કેદી માંદો હોય ત્યારે જ્યુરીને રજા આપવા બાબત.

૨૮૩ જ્યારે કેદી પાંજરામાં રહેવાને અશકત થાય ત્યારે જ્યુરીને રજા આપવાને પણ જડજ મુખત્યાર છે.

ડ.—આસેસરો પસંદ કરવા બાબત.

આસેસર કેવી રીતે પસંદ કરવા.

૨૮૪ જ્યારે ઇનસાફ આસેસરોની મદદથી કરવાનો હોય ત્યારે આસેસર તરીકે કામ કરવાને સમન કરેલા માણસોમાંથી જડજને યોગ્ય લાગે તે પ્રમાણે બે અથવા વધારે માણસો ચુંટી કાહાડવા.

આસેસરથી હાજર થવાતું ન હોય ત્યારે કેમ કરવું.

૨૮૫. આસેસરોની મદદથી કોઇ ઇનસાફનું કામ ચાલતું હોય તે દરમિયાનમાં ઠરાવ થતાં પહેલાં કોઇ પણ વખતે કોઇ પુરતાં કારણસર કોઇ આસેસર તે ઇનસાફનું કામ પુરૂં થતાં સુધી હાજર ન થઇ શકે અથવા ગેરહાજર રહે અને તેને હાજર કરવાનું બની શકે નહી તો બાકીના આસેસરની

અથવા આસેસરોની મદદથી તે ઇનસાફનું કામ ચલાવવું.

જો સઘળા આસેસરો હાજર થતા અટકે અથવા ગેરહાજર રેહે તો કામ ચલાવવાનું બંધ રાખવું અને નવા આસેસરોની મદદથી ઇનસાફનું કામ નવેસરથી ચલાવવું

ઈ.—ફરીયાદી તરફનો તથા તહોમતવાળા તરફનો મુકદમો પુરો થતાં સુધી ઇનસાફનું કામ.

ફરીયાદનું કામ ચલાવનારની તરફનો મુકદમો શરૂ કરવાબાબત

૨૮૬ જયુરરો અથવા આસેસરો ચુંટી કાહાડવામાં આવ્યા બાદ ફરીયાદનું કામ ચલાવનારે હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદામાંથી અથવા બીજા કાયદામાંથી જે ગુન્હાનું તહોમત મુકયું હોય તે ગુન્હાનું વર્ણન વાંચીને તથા કયા પુરાવા ઉપરથી તે તહોમતવાળાની તકશીર શાબિત કરવાની આશા રાખે છે તે ટુંકમા કહી જણાવીને પોતાનો મુકદમો શરૂ કરવો.

શાહેદોની જબાની

પછી ફરીયાદનું કામ ચલાવનારો પોતાના શાહેદોને તપાસે.

માજીસ્ત્રેટની આગળ તહોમતવાળાએ આપેલી જબાનીને પુરાવો ગણવો.

૨૮૭. તોહમતવાળાની જે જબાની કમીટ કરનાર માજીસ્ત્રેટે અથવા તેની રૂબરૂ યોગ્ય રીતે દફતરમાં દાખલ કરી હોય તે જબાની ફરીયાદનું કામ ચલાવનારે રજુ કરવી અને તે પુરાવા દાખલ વાંચવી.

પ્રથમ ચોકશીની વખતે આપેલો પુરાવો દાખલ થઇ સકશે.

૨૮૮. કમીટ કરનારા માજીસ્ત્રેટની આગળ તહોમતવાળાની સમક્ષ કોઇ શાહેદની જબાની યોગ્ય રીતે લેવામાં આવી હોય તે જબાની કોરટમાં અધ્યક્ષ સ્થાને બેસનાર જડજની નજરેમાં આવે તો, જો સદરહુ શાહેદને રજુ કરવામાં આવે અને તેની તપાસ કરવામાં આવે તો તે કામમાં પુરાવા દાખલ ગણવાનો અખિકાર છે.

ફરિયાદનું કામ ચલાવનારની તરફના શાહેદાની જબાની લીધા પછી કેમ કરવું.

૨૮૯. ફરીયાદનું કામ ચલાવનારની તરફના શાહેદોની જબાની અને તોહમતવાળાની જબાની (જો હોય તો) પુરી થઇ રહે ત્યારે તોહમતવાળાને પુછવું કે તારે પુરાવો રજુ કરવો છે કે નહી.

તે કહે કે મારે પુરાવો રજુ કરવો નથી તો ફરીયાદનું કામ ચલાવનારે પોતાની તરફના મુદ્દમાનો સાર કહી સંભળાવવો, અને જો કોરટની નજરમાં એવું આવે કે તહોમતવાળાએ ગુન્હો કરયો છે એવો કાંઇ પુરાવો નથી તો પછી આસેસરોની મદદથી જે કામમાં ઇનસાફ થતો હોય તે કામમાં તકશીરવાર નથી એવો ઠરાવ દફતરમાં દાખલ કરવાને. અથવા જે કામમાં જ્યુરીથી ઇનસાફ થતો હોય તે કામમાં તકશીરવાર નથી એવો ઠરાવ કહી સંભળાવવાનું જ્યુરીને ફરમાવવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

જો તોહમતવાળો અથવા કેટલાએક તોહમતવાળાઓમાંનો હરકોઇ તહોમતવાળો કહે કે મારે પુરાવો રજુ કરવો છે અને કોરટની નજરમાં એમ આવે કે તહોમતવાળાએ ગુન્હો કરયો છે એવો કાંઇ પુરાવો નથી તો પછી આસેસરોની મદદથી જે કા

મમાં ઇનસાફ થતો હોય તે કામમાં તકશીરવાર નથી એવો ઠરાવ દફતરમાં દાખલ કરવાને, અથવા જે કામમાં જ્યુરીથી ઇનસાફ થતો હોય તે કામમાં તકશીરવાર નથી એવો ઠરાવ કહી સંભળાવવાનું જ્યુરીને ફરમાવવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

જો તોહોમત વાળો અથવા કેટલાએક તોહમતવાળાઓમાંનો હરકોઇ તોહોમત વાળો એમ કહે કે પુરાવો રજુ કરવો છે, અને કોરટની નજરમાં એમ આવે કે તેણે ગુન્હો કરયો છે એવો પુરાવો છે. અથવા મારે પુરાવો રજુ કરવો નથી એવું તેના કહેવા ઉપરથી ફરીયાદનું કામ ચલાવનાર પોતાની તરફના મુકદમાનો સાર કહી સંભળાવે અને કોરટની નજરમાં એમ આવે કે તહોમતવાળાએ ગુન્હો કરયો છે એવો પુરાવો છે, તો તોહોમતવાળાને તેનો જવાબ કરવા માંડવાનું કોરટે ફરમાવવું.

જવાબ.

૨૯૦. પછી તોહમતવાળો અથવા તેનો પ્લીડર પોતાની તરફનો મુકદમો સરૂ કરવાને મુખત્યાર છે, અને તેણે તેમાં જે હકીકત ઉપર અથવા કાયદા ઉપર આધાર રાખવાનો પોતાનો ઇરાદો હોય તે હકીકત અથવા કાયદો કેહેવો. તથા ફરિયાદનું કામ ચલાવનારની તરફના પુરાવા ઉપર જે જે ટીકા પોતાને જરૂરની લાગે તે કરવી. પછી તે પોતાના શાહેદો હોય તો તેઓને તપાસવાને મુખત્યાર છે. અને તેઓની ઉલટ તપાસણી અથવા ફરી તપાસણી કરવી હોય તો તે કરયા પછી પોતાની તરફના મુકદમાનો સાર કહી સંભળાવવાને મુખત્યાર છે.

સાહેદોની જબાની લેવા બાબત તથા તેઓને સમન કરાવવા બાબત તહોમતવાળાનો હક.

૨૯૧. જે સાહેદનું નામ તોહોમત વાળાએ અગાઉ નહીં કહ્યું હોય તે શાહેદ હાજર હોય તો તેની જબાની તહોમતવાળાને લેવા દેવી; પણ જે માજીસ્ત્રેટે તેનો ઇનસાફ થવા સારૂ તેને કમિટ કરયો હોય તે માજીસ્ત્રેટને આપેલી ટાપમાં જે શાહેદોનાં નામ લખ્યાં હોય તે સિવાય બીજા કોઇ પણ શાહેદને સમન કરીને બોલાવવાનો હક ૨૧૧ મી તથા ૨૩૧ મી કલમમાં કહેલા પ્રસંગ સિવાય બીજે પ્રસંગે નથી.

પ્રત્યુત્તર આપવાનો ફરિયાદનું કામ ચલાવનારનો હક.

૨૯૨ જો તહોમતવાળાએ અથવા તહોમતવાળાઓમાંના હરકોઇએ ૨૮૯ મી કલમ મુજબ પોતાને પુછયા ઉપરથી એવું કહ્યુ હશે કે મારે પુરાવો રજુ કરવો છે તો ફરીયાદનું કામ ચલાવનારને પ્રત્યુત્તર આપવાનો હક છે એવું સમજવું.

જ્યુરીએ અથવા આસેસરોએ કાંઇ જગા નજરે જોવા બાબત.

૨૯૩. જ્યારે કોરટ એમ ધારે કે જે ગુન્હાનું તહોમત મુકયુ છે તે ગુન્હો જે જગાએ કરયાનું કેહેવામાં આવ્યું છે તે જગા, અથવા બીજી જે જગાએ ઇનસાફને લગતી મુદ્દાની બીજી કોઇ પણ વાત બન્યાનું કેહેવામાં આવ્યું છે તે જગા જ્યુરીએ અથવા આસેસરોએ નજરે જોવી જોઇએ ત્યારે કોરટે તે પ્રમાણે હુકમ કરવો, અને કોરટના કોઇ અમલદારના હવાલામાં તે જ્યુરીને આસેસરોને એકઠા તે જગાએ લઇ જવા, અને તે જગા કોરટે નીમેલા કોઇ પણ શખસે તેઓ

ને દેખાડવી.

તે અમલદારે કોરટની રજા શીવાય બીજા કોઇ પણ શખસને તે જ્યુરીમાંના અથવા આસેસરોમાંના કોઇની જોડે બોલાવવા અથવા ચિઠ્ઠીપત્રી વગેરે વડે વ્યવહાર ચલાવવા દેવો નહીં, અને કોરટ બીજી રીતે ફરમાવે નહીં તો તે જગા જોવાનું કામ પુરૂં થઇ રહે એટલે તુરત તેઓને પાછા કોરટમાં લઇ જવા.

જ્યુરરની અથવા આસેસરની જબાની કયારે લેવાનો અખત્યાર છે.

૨૯૪. કોઇ જ્યુરર અથવા આસેસર સંબંધ રાખનારી કોઇ લગતી હકીકતથી જાતે વાકેફ હોય તો હું એ વાતથી વાકેફ છું એવું જડજને જાહેર કરવાની તેની ફરજ છે, અને પછી બીજા કોઇ શાહેદની માફકજ તેને સમ આપીને તેની તપાસણી ઉલટ તપાસણી અથવા ફરી તપાસણી કરવાનો અધિકાર છે.

જે દીવસ પર બેઠક મુલતવી હોય તે દીવસે જ્યુરીએ અથવા આસેસરોએ હાજર રહેવું.

૨૯૫. જો કોઇ ઇનસાફનું કામ મુલતવી રાખવામાં આવે તો જ્યુરીએ અથવા આસેસરોએ મુલતવી રાખેલી બેઠકે હાજર થવું અને ઇનસાફનું કામ પુરૂં થતાં સુધી પછીની દરએક બેઠકે હાજર રેહવું.

જ્યુરીને પુરી રાખવા બાબત.

૨૯૬. હાઇકોરટની આગળ કોઇ મુકદમાનો ઇનસાફ એક કરતાં વધારે દિવસ સુધી ચાલે તે દરમિયાનમાં જ્યુરીને એકઠી રાખવા બાબત તે હાઇકોરટ વખતે વખતે કાનુનો કરવાને મુખત્યાર છે, અને જ્યુરરોને તે કોરટના કોઇ અમલદારના હવાલામાં એકઠા રાખવા કે તેમને પોતપોતાને ઘેર પાછા જવા દેવા અને રાખવા તો કેવી રીતે રાખવા તે બાબત પ્રમુખ જડજ સદરહુ કાનુનોને અનુસરીને કરવાને મુખત્યાર છે.

૬.—જે મુકદમાનો ઇનસાફ જ્યુરીથી કરયો હોય તે મુકદમાઓમાં ઇનસાફનો છેડો.

જ્યુરીને આદેશ.

૨૯૭. જે મુકદમાનો ઇનસાફ જ્યુરીથી કરયો હોય તે મુકદમાઓમાં તહોમત જવાબ દેવાનું કામ પુરૂં થઇ રહે અને ફરીયાદનું કામ ચલાવનારને પ્રત્યુતર આપવો હોય તો તે પ્રત્યુત્તર આપે એટલે કોરટે જ્યુરીને આદેશ આપવા માંડવો તેમા ફરીયાદનું કામ ચલાવનારની તરફના તથા તહોમતવાળાની તરફના શાહેદી પુરાવાનો સાર કહી સંભળાવવો અને જે કાયદા પ્રમાણે જ્યુરીએ ચાલવું તે કાયદો કહેવો.

જડજનું કામ.

૨૯૮. સદરહુ મુકદમાઓમાં જડજનું કામ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે છે.

(અ) કાયદાની જે તકરારો ઇનસાફ ચાલતી વખતે નિકળે તે સઘળી તકરારોના અને વિશેસે કરીને જે હકીકતો સાબીત કરવાનો વિચાર હોય તે હકીકતોનાં લાગુ પણાં બાબત તથા કાંઇ પણ પુરાવો દાખલ થઇ શકે કે નહીં તે બાબત અથવા પક્ષકારોએ અથવા તેમની તરફથી પુછેલા સવાલોની યોગ્યતા બાબત સઘળી તકરારોનો ફેસલો કરવો; અને પોતાની નજરમાં આવે તો દાખલ ન થઇ શકે એવો પુરાવો રજુ થતો અટકાવવો. પછી તે પુ

સાથા બાબત પક્ષકારોએ હરકત લીધી હાય કે નહી હોય તોપણ.

[બ] ઇનસાફની વખતે પુરાવામાં આપેલા સઘળા દસ્તાવેજોના અરથ તથા અન્વય બાબત ફેંસલો કરવો;

[ક] મુકરર બાબતોનો પુરાવો અપાય એટલા માટે હકીકતની જે બાબતો સાબિત કરવાની જરૂર હોય તે સઘળી બાબતોનો ફેંસલો કરવો;

[ડ] કાંઈ તકરાર નીકળે તેનો નિકાલ પોતે કરવો કે જ્યુરીએ કરવો તે બાબત ફેંસલો કરવો, અને એ બાબત તેનો ફેંસલો જ્યુરીને બંધક છે.

સાહેદી પુરાવાનો સાર કહી સંભળાવતી વખતે પોતાની નજરમાં યોગ્ય જણાય તે હકીકતની કાંઈ તકરાર અથવા કાયદાની અને હકીકતની એ બેઉની ભેગી કાંઈ તકરાર તે કામને લગતી હોય તે બાબત પોતાનો અભિપ્રાય જ્યુરીને જણાવવાને જડજ મુખત્યાર છે.

દ્રષ્ટાંતો.

[અ] જે શખસ તે કામમાં શાહેદ ન હોય તે શખસે કાંઇ મચકુર કહયો હોય તે મચકુરનો પુરાવો જે હકીકત પરથી દાખલ થઇ શકે તે હકીકત સાબિત થઇ છે એ સબબ પરથી તે મચકુર સાબિત કરવાનો વિચાર છે.

તેવી હકીકત હતી એવું સાબિત થયું છે કે નહીં તેનો નિશ્ચય કરવો એ જડજનું કામ છે જ્યુરીનું કામ નથી.

(બ) જે અસલ દસ્તાવેજ ખોવાઇ ગયાનું અથવા જેનો નાશ થઇ ગયાનું કેહેતા હોય તે દસ્તાવેજનો ઉપપુરાવો આપવાનો વીચાર છે.

તે અસલ દસ્તાવેજ ખોવાઇ ગએલો છે કે નહીં અથવા તેનો નાશ થઇ ગયો છે કે નહીં તેનો નીશ્ચય કરવો એ જડજનું કામ છે.

જ્યુરીનું કામ. ૨૯૮ જ્યુરીનું કામ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે છેઃ—

[અ] મુકદમામાંની હકીકતોની કઇ બાજુ ખરી છે તે નકી કરવું અને પછી તે બાજુને આધારે જે ઠરાવ જડજના આદેશ પ્રમાણે કહી સંભળાવયો જોઇએ તે ઠરાવ કહી સંભળાવવો;

(બ) કાયદાના શબ્દો સિવાય બીજા જે પારિભાષિક શબ્દોનો તથા જે શબ્દોનો અર્થ અસાધારણ અર્થમાં કર્યો હોય તથા તે નક્કી કરવાની જરૂર હોય તેનો અર્થ નક્કી કરવો, પછી તે શબ્દો દસ્તાવેજમાં આવ્યા હોય કે નહી તો પણ;—

[ક] જે તકરારોને કાયદા પ્રમાણે હકીકતની તકરારો ગણવી જોઇએ તે સઘળી તકરારોનો ફેંસલો કરવો.

(ડ) સામાન્ય ઓધમ વાક્યો હોય તે અમુક પ્રસંગને લાગુ છે કે નહીં તેનો ઠરાવ કરવો, પણ તે વાક્યોના સંબંધ કાયદા પ્રમાણે કામ ચલાવવાની રીત સાથે હોય અથવા તેઓનો અર્થ કાયદાથી નક્કી કરેલ હોય તો એ બેઉ પ્રસંગે તેઓનો અર્થ ઠરાવવો એ જડજનું કામ છે, જ્યુરીનું નથી.

દ્રષ્ટાંતો,

[અ] બનાં ખુન બાબત અનો ઇનસાફ ચાલે છે.

ખુનમાં અને શિક્ષણીય મનુષ્યવધમાં કેટલો ફેર છે તે જ્યુરીને સમજાવવો અને હ
કીકતોની કઇ કઇ સમજ પ્રમાણે અની ઉપર ખુનનો, અથવા શિક્ષણીય મનુષ્યવધનો, ગુનો સાબીત થયાનો ઠરાવ કરવો. અથવા કઇ સમજ પ્રમાણે અએ ગુનો કરયો નથી એવો ઠરાવ કરવો એ તેઓને કેહેવું જડજનું કામ છે.

હકીકતોની કઇ સમજ ખરી છે એનો નીશ્ચય કરવો અને જડજનો આદેશ ખરો અથવા ખોટો હોય અને તે પ્રમાણેજ પોતાનું મત હોય કે નહીં હોય તો પણ તે આદેશ પ્રમાણે પોતાનો ઠરાવ કહી સંભળાવવો એ જ્યુરીનું કામછે

(બ) તકરાર એવી છે કે કોઇ અમુક બાબત ઉપર કઇ શખસે વાજબી મત ધારણ કરેલો કે નહીં— કામ ઘટીત હુંશીઆરીથી અથવા બરાબર મેહેનત કરીને કરેલું કે નહીં.

આમાંની દરએક તકરારનો નિશ્ચય કરવો એ જ્યુરીનું કામ છે.

વીચાર કરવાનેએકાંતમાં જવા બાબત. — ૩૦૦ જે મુકદમાનો ઇનસાફ જ્યુરીથી કરયો હોય તે મુકદમામાં જડજે પોતાનો આદેશ પુરો કરયા પછી જ્યુરી થીપોતાના ઠરાવ બાબત વીચાર કરવાને એકાંતમાં જવાને મુખત્યાર છે.

કોરટની રજા વગર જ્યુરર શિવાય બીજા કેઇ શખસે સદરહુ જ્યુરીના કેઇપણ મેબરની જોડે બોલવું નહીં અથવા ચીઠી પત્રી વગેરે વ્યવહાર ચલાવવો નહીં.

ઠરાવ કહી સંભળાવવા બાબત. — ૩૦૧ જ્યારે જ્યુરી પોતાના ઠરાવ બાબત વીચાર કરી રેહે ત્યારે તેમનો જે ઠરાવ હોય તે અથવા તેમાંના અધિકાધિકોનો જે ઠરાવ હોય તે જ્યુરીના અગરેસરે જડજને જણાવવો.

જ્યુરી વાળાઓનાં જુદાં જુદાં મત હોય ત્યારે કેમ કરવું. — ૩૦૨ જ્યુરીના સઘળાં માણસો એક મત ન હોય તો વધારે વીચાર કરવા એકાંતમાં જવાનું તે જ્યુરીને ફરમાવવાને જડજ મુખત્યાર છે. જડજ યોગ્ય ધારે તેટલી મુદત પછી જ્યુરીના સઘળાં માણસો એક મત ન હોય તો પણ તે જ્યુરી પોતાનો ઠરાવ કહી સંભળાવવાને મુખત્યાર છે.

દરએક તોહોમત બાબતઠરાવ કહી સંભળાવવો. — ૩૦૩ કોરટે બીજીરીતે હુકમ કરયો ન હોય તો જે તહોમત ઉપરથી તહોમતવાળાનો ઇનસાફ કરયો હોય તે સઘળાં તહોમત બાબત જ્યુરીએ પોતાનો ઠરાવ કહી સંભળાવવો.

જ્યુરીને સવાલ પુછવાનો જડજનેઅધિકાર છે. — અને તેમનો ઠરાવ શો છે તેનો નિશ્ચય કરવાસારૂ જે સવાલો પુછવાની જરૂર હોય તે સવાલો તેઓને પુછવાને જડજ મુખત્યાર છે.

સવાલોતથાજવાબો દફતરમાં દાખલકરવા. — સદરહુ સવાલો તથા તેમના જવાબો દફતરમાં દાખલ કરવા.

જ્યુરીના ઠરાવ સુધારવા બાબત. — ૩૦૪ જ્યારે અકસ્માતથી અથવા ભુલથી ખોટો ઠરાવ કહી સંભળાવ્યો હોય ત્યારે તે દફતરમાં દાખલ કરતાં પેહેલાં અથવા દાખલ કરયા પછી તુરત તે ઠરાવમાં સુધારો કરવાને જ્યુરી મુખત્યાર છે અને આખરે સુધારયા પ્રમા

તે ઠરાવ થવો જોઇએ.

હાઈકોરટમાં જ્યુરીના ઠરાવ પ્રમાણે ક્યારે ચાલવું.

૩૦૫ જ્યારે હાઇ કોરટની આગળ જે મુકદમાનો ઇનસાફ કરયો હોય તે મુકદમામાં જ્યુરીના સઘળાં માણસો એક મત હોય અથવા જ્યારે તેમાંના છ જણ એક મત હોય અને જડજ તેમની સાથે મળતો આવે ત્યારે જ ડજે સદરહુ મત પ્રમાણે ઠરાવ આપવો.

જ્યારે સદરહુ પ્રકારના કોઇપણ મુકદમામાં જ્યુરીની ખત્રી થાય કે અમે એક મત થઇશું નહીં, પણ તેમાંના છ જણ એક મત હોય ત્યારે અગ્રેસરે જડજને તે મુજબ ખબર આપવી.

બીજે પ્રસંગે જ્યુરીને રજાઆપવાબાબત.

જો જ્યુરીમાંના અધિકાધિક સાથે જડજ મળતો ન આવે તો તેણે જ્યુરીને એકદમ રજા આપવી.

જ્યુરીમાંના છ જણ એકમત ન હોય તો, પોતાને યોગ્ય લાગે એટલો વખત વીત્યા પછી જડજે જ્યુરીને રજા આપવી.

સેશન કોરટમાં જ્યુરીના ઠરાવ પ્રમાણે ક્યારે ચાલવું.

૩૦૬ જે મુકદમાનો ઇનસાફ સેશન કોરટની આગળ કરયો હોય તે મુકદમામાં જ્યુરરોનો ઠરાવ અથવા જ્યુરરોમાંના અધિકાધિકનો ઠરાવ ના કબુલ કરવાની જરૂર નથી એમ જડજને લાગે, ત્યારે તેણે તે ઠરાવ મુજબ ફેસલો આપવો;

તહોમતવાળો બિન તકસીર ઠરે તો જડજે તેની ઉપર ગુન્હો નાસાબિત થયાનો ફેસલો દફતરમાં દાખલ કરવો. તહોમતવાળો તકસીરવાર ઠરેતો જડજે કાયદા મુજબ તેની ઉપર શિક્ષાનો હુકમ કરવો.

જ્યારે જ્યુરીનો ઠરાવ સેસન જડજ ના કબુલ કરે ત્યારે કેમ કરવું.

૩૦૭ સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ મુકદમામાં જે તહોમતો ઉપરથી તહોમતવાળાનો ઇનસાફ કર્યો હોય તે સઘળાં તહોમતો બાબત અથવા તેમાંના કોઇપણ તહોમત બાબત જ્યુરરોના ઠરાવથી અથવા જ્યુરરોમાંના અધિકાધિકના ઠરાવથી જડજ એટલો બધો જુદો પડે કે ઇનસાફની મતલબ પાર પાડવાસારૂ તે મુકદમો હાઇકોરટમાં મોકલવાની તેને જરૂર લાગે તો તે મુજબ તે મુકદમો તેણે મોકલવો અને પોતાના મનના કારણ દફતરમાં દાખલ કરવાં અને જ્યારે જ્યુરીનો ઠરાવ ગુન્હો નાસાબિત થયાનો હોય ત્યારે જે ગુન્હો થયલો પોતાને લાગે તે ગુન્હો જણાવવો.

આ કલમ પ્રમાણે જડજ કોઇ મુકદમો મોકલે ત્યારે જે તહોમત ઉપરથી તહોમતવાળાનો ઇનસાફ કરયો હોય તેમાંના કોઇ પણ તહોમત બાબત તેણે ગુન્હો નાસાબિત થયાનો અથવા સાબિત થયાનો ફેસલો દફતરમાં દાખલ કરવો નહી, પણ તહોમતવાળાને પાછો પેહેરામાં મોકલવાને અથવા તેના જામીન લેવાને તે મુખત્યાર છે.

અપીલમાં હાઇકોરટ જે અખત્યાર ચલાવી શકે તેમાંનો હરકોઇ અખત્યાર આવી રીતે મોકલેલા મુકદમાની તજવીજ કરતી વખતે ચલાવવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે; પણ જે તહોમત તઇયાર કરીને પોતાની આગળ રજુ કરયુ હોય તે તહોમત ઉ

પરથી જે ગુન્હો તહોમતવાળાની ઉપર જ્યુરી ઠરાવી શકત તેવા કોઇપણ ગુન્હાબા બત તહોમતવાળાને બીન તકસીરવાર અથવા તકસીરવાર ઠરાવવાને હાઇકોરટ મુખ ત્યાર છે અને જો તેને પોતે તકસીરવાર ઠરાવે તો જે શિક્ષાનો હુકમ સેસન કોર ટ કરી શકત તે શિક્ષાનો હુકમ કરવાને હાઇકોરટ મુખત્યાર છે.

ગ.— જ્યુરીને રજા આપ્યા પછી તહોમતવાળાનો ફરીથી ઇનસાફ કરવા બાબત.

જ્યુરીને રજા આપ્યા પછી તહોમતવાળાનો ફરીથી ઇનસાફ કરવા બાબત.

૩૦૮ જ્યારે જ્યુરીને રજા આપવામા આવે ત્યારે તહોમતવાળાને [પ્રસંગ પ્રમાણે] પેહેરામાં અટકાવી રાખવો અથવા જામીન ઉપર છોડવો અને બીજી કોઇ જ્યુરીથી તેનો ઇનસાફ કરવો પણ જો જડજની નજરમાં એમ આવે કે તહોમતવાળાનો ફરીથી ઇનસાફ નહીં કરવો જોઇએ તો તે પ્રસંગે જડજે તહોમતનામાની ઉપર તે મતલબની નોંધ કરવી અને તે નોંધનું ફળ ગુન્હો નાસાબિત થયાના ઠરાવ જેવું થશે.

ઘ.—આસેસરો લઇને જે મુકદમાનો ઇનસાફ કરવો હોય તે મુકદમામા ઇનસાફનો છેડો.

આસેસરોનાં મત કહી સંભળાવવા બાબત.

૩૦૯ જે મુકદમાનો ઇનસાફ આસેસરોની મદદથી કરયો હોય તે મુકદમામાં જ્યારે તહોમતનો જવાબ દેવાનું કામ પુરૂં થઇ રેહે અને ફરિયાદનું—કામ— ચલાવનારને પ્રત્યુતર આપવો હોય તો તે આપે એટલે કોરટ ફરિયાદનું—કામ—ચલાવનારની તરફના અને તહોમતવાળાની તરફના શાહેદી પુરાવાનો સાર કહી સંભળાવવાને મુખત્યાર છે, અને પછી કોરટે દરએક આસેસરને તેનો મત મોહાડેથી કહેવાનુ ફરમાવવુ અને તે મત દફતરમાં દાખલ કરવો.

ફસલો.

પછી જડજે ફસલો આપવો પણ તેમ કરવામાં તે આસેસરોના મત પ્રમાણે ચાલવાને બંધાએલો નથી.

જો તહોમતવાળો તકસીરવાર ઠરે તો જડજે તેની ઉપર કાયદા મુજબ શીક્ષાનો હુકમ કરવો.

આઇ—અગાઉ ગુન્હાની શાબીતીનો ઠરાવ થયો હોય તો કામ ચલાવવાની રીત.

અગાઉ ગુન્હાની સાબિતીનો ઠરાવ થયો હોય તો કેમ કરવુ.

૩૧૦ જ્યુરીથી અથવા આસેસરોની મદદથી ઇનસાફ કરવામાં આવે તેમાં તહોમતવાળાની ઉપર જે ગુન્હાનુ તહોમત મુક્યું હોય તે ગુન્હો અગાઉ કોઇ ગુન્હાની સાબિતીનો ઠરાવ થયા પછી કરેલો હોય ત્યારે ર૭૧મી, ર૮૬મી, ૩૦૫મી, ૩૦૬ઠી અને ૩૦૯મી કલમમાં કામ ચલાવવાની જે રીત ઠરાવી છે તેમાં હેઠળ લખ્યા મુજબ ફેરફાર કરવો:—

(અ) પછવાડેના ગુન્હાનો હું તકસીરવાર છુ એવો જવાબ તહોમતવાળાએ દીધો ન હોય અથવા પછવાડેનો ગુન્હો તેની ઉપર સાબિત થયાનો ઠરાવ કર્યો નહીં હોય તો અને ત્યાં સુધી તહોમતનામાંનાં જે ભાગમાં અગાઉ ગુન્હાની સાબિતીનો ઠરાવ થયાની વાત લખી હોય તે ભાગ કોરટમાં વાંચી સંભળાવવો નહીં અને તહોમતનામાંમાં કહ્યા મુજબ અગાઉ તમારી ઉપર

ગુન્હા સાબત થયાનો ઠરાવ થયો છે કે નહીં એવું તહોમતવાળાને પુછવું નહીં.

(બ) પછવાડેના ગુન્હાનો હું તકશીરવાર છું એવો જવાબ તે આપે અથવા તે ગુન્હો તેની ઉપર સાબિત થયાનો ટરાવ કરવામાં આવે, તો પછી તેને પૂછવું કે તહોમતનામામાં કહ્યા મુજબ તમારી ઉપર અગાઉ ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ કરેલો છે કે નહી.

(ક) મારી ઉપર સદરહુ પ્રમાણે અગાઉ ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ કરેલો છે એવો જવાબ તે આપે તો જડજ તેની ઉપર તે મુજબ શિક્ષાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે; પણ મારી ઉપર સદરહુ પ્રમાણે અગાઉ ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ કરેલો નથી એમ તે કહે, અથવા સદરહુ સવાલનો જવાબ દેવાની ના કહે અથવા જવાબ દે નહી, તો પછી જ્યુરીએ અથવા કોરટે અને આસેસરોએ [જેમ હોય તેમ] સદરહુ પ્રમાણે અગાઉ ગુન્હાની શાબિતીનો ઠરાવ થયાની વાત સબંધી ચોકશી કરવી. અને તે પ્રસંગે [જ્યુરીથી ઇનસાફ થતો હોય ત્યારે) જ્યુરરોને ફરીથી સમનઆપવાની જરૂર નથી.

જ.—હાઇકોરટ સારૂ જ્યુરરોની ટીપ તથા તે કોરટસારૂ જ્યુરરોને સમન કરવા બાબત

જ્યુરરોની બુક. ૩૧૧ આ કાયદો અમલમાં આવે ત્યારે ચાલતા વર્ષની જ્યુરરોની બુકમાં આ બાબ પ્રમાણે જ્યુરર દાખલ કામ કરવાને પાત્ર હોય એવા સખસોની ખરી ટીપ આપેલી છે એવું સમજવું નહી.

સ્પેશિયલજ્યુરરોને માફી. માત્ર સ્પેશિયલ જ્યુરીઓમાં કામ કરવાને પાત્ર છે એ પ્રમાણે જેઓનાં નામ સદરહુ બુકમાં નોંધ્યાં હોય તે સખસો જે વર્ષ માટે સદરહુ ટીપ તઇયાર કરેલી હોય તે વર્ષમાં આ બાબ પ્રમાણે સ્પેશિયલ જ્યુરર દાખલજ કામ કરવાને હકદાર તથા પાત્ર છે એવું સમજવું.

સ્પેશિયલ જ્યુરરોની સંખ્યા. ૩૧૨. સ્પેશિયલ જ્યુરરોની ટીપમાં એકી વખતે બસે કરતાં વત્તા સખસોનાં નામ નોંધવાં નહી.

કામન તથા સ્પેશિયલજ્યુરરોની ટીપ. ૩૧૩ દરેક વરસમાં અપ્રેલ મહિનાની પેહેલી તારીખની અગાઉ અને હાઇકોરટ વખતે વખતે ફરમાવે તેવી કાનુનોને અનુસરી કલર્ક આફ ધી ક્રાઉને.—

(અ) કામન જ્યુરર દાખલ કામ કરવાને પાત્ર હોય એવા સઘળા સખસોની ટીપ તઇયાર કરવી; અને

[બ] ફક્ત સ્પેશિયલ જ્યુરર દાખલ કામ કરવાને પાત્ર હોય એવા સખસોની ટીપ તઇયાર કરવી.

આ બીજી ટીપ તઇયાર કરવામાં, જે શખસોનાં નામ તેમાં નોંધવામાં આવે તે સખસોની મિલકત, આબરૂ તથા કેળવણી ઉપર નજર રાખવી.

કોઇ સખસનું નામ કોઇ અગાઉના વરસની સ્પેશિયલ જ્યુરરોની ટીપમાં દા

ખલ કરેલું હતું તેટલાજ સબબપરથી તે શખસનું નામ સ્પેશિયલ જુરરોની ટીપ માં દાખલ કરાવવાનો તેનો હક થશે નહી.

કલકત્તાની હાઇકોરટની બાબતમાં ગવરનર જનરલ ઇન કૌંસિલ, અને બીજી હાઇકોરટોની બાબતમાં સ્થાનિક સરકાર, કોઇ પણ પગારવાળા અમલદારને જુરર દાખલ કામ કરવાનું માફ કરવાને મુખત્યાર છે.

ટીપ તઇયાર કરનાર અમલદારની મુખત્યારી.

ઉપર કહેલી કાનુનોને અનુસરીને સદરહુ ટીપ પોતાને વ્યાજબી જણાય તેવી રીતે તઇયાર કરવાની કલારક આફ ધી ક્રાઉનને પુરતી છુટ છે એવું સમજવું, અને તેના ઠરાવ ઉપર કાંઇ અપીલ ચાલશે નહી અથવા તે ઠરાવની તપાસ થશે નહી.

પ્રારંભની તથા સુધારેલી ટીપો જાહેર કરવા બાબત.

૩૧૪ કામન જુરર દાખલ અને સ્પેશિયલ જુરર દાખલ કામ કરવાને પાત્ર હોય એવા સખસોની પ્રારંભની ટીપો ઉપર કલારક આફ ધી ક્રાઉને સહી કરવી અને તે તઇયાર થાય ત્યાર પછીના અપ્રેલ મહિનાની ૧૫ મી તારીખ પેહેલાં એક વખત સ્થાનિક સરકારી ગેઝીટમાં તે ટીપો પ્રસિદ્ધ કરવી.

કામન જુરર દાખલ તથા સ્પેશિયલ જુરર દાખલ કામ કરવાને પાત્ર હોય એવા સખસોની સુધારેલી ટીપો ઉપર સદરહુ મુજબ સહી કરીને તે તઇયાર થાય ત્યાર પછીના એપ્રે મહિનાની પેહેલી તારીખ પેહેલાં એક વખત સ્થાનિક સરકારી ગેઝીટમાં તે ટીપો પ્રસિદ્ધ કરવી

સદરહુ ટીપોની નકલો કોરટના મકાનના કોઇ પ્રસિદ્ધ ભાગ ઉપર ચોહડવી.

ઇલાકાના મુખ્યશેહેરમાં કેટલા જુરરોને સમન કરવા.

૩૧૫ સદરહુ સુધારેલી ટીપોમાં જે સખસોનાં નામ લખ્યાં હોય તે સખસોમાંથી જેઓ સ્પેશિયલ જુરીઓમાં કામ કરવાને પાત્ર હોય તેઓમાંના ઓછામાં ઓછા સતાવીસ સખસોને, અને જેઓ કામન જુરીઓમાં કામ કરવાને પાત્ર હોય તેઓમાંના ઓછામાં ઓછા ચોપન સખસોને, દરેક ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરમાં દરએક સેશન માટે સમન કરવા.

કોઇ શખમને છ મહિનામાં એક કરતાં વધારે વાર તેના વગર સંખ્યા પુરી થઇ શકતી ન હોય તો એ પ્રમાણે સમન કરવો નહી.

પુરવણી સમન.

કોઇ પણ શેસન ચાલતી હોય તે દરમિયાનમાં જો એમ જણાય કે સદરહુ પ્રમાણે સમન કરેલા સખસોની સંખ્યા પુરતી નથી, તો ઉપર કહ્યા મુજબ કામ કરવાને પાત્ર હોય એવા બીજા શખસોની જેટલી સંખ્યાની જરૂર હોય તેટલી સંખ્યાને સદરહુ શેસન માટે સમન કરવી.

ઇલાકાનાંખ્ય શેહેરોની બાહાર જુરરોને સમન કરવા બાબત.

૩૧૬ જ્યારે કોઇ હાઇકોરટે પોતાની અસલ ફોજદારી હકુમત ચલાવવા સારૂ ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરોની બાહાર કોઇ પણ જગાએ બેઠક કરવાના પોતાના ઇરાદાની નોટીસ આપી હોય, ત્યારે તે હાઇકોરટે કાંઇ પણ હુકમ ક

રે તેને અનુસરીને. સદરહુ જગાની શેસન કોરટે પોતાની આગળ જુરરોને સમન કરવા બાબત આ કાયદામાં આગળ ફરમાવેલી રીતે પોતાની ટીપમાંથી જુરરોની પુરતી સંખ્યાને સમન કરવી.

લશકરી જુરરો. ૩૧૭ એ પ્રમાણે જુરર દાખલ સમન કરેલા સખસો ઉપરાંત જો સદરહુ સેશન કોરટેને જરૂર લાગતા મલીકા માઆઝમાના લસ્કરમાંના જે સનદી તથા વગર સનદી અમલદારો પોતાની બેઠક ની જગાથી દસ માઇલની અંદર રેહતા હોય તે અમલદારોની જેટલી સખ્યા ઉપર કહ્યા મુજબ હાઈકોરટની આગળ જે સખસોની ઉપર ગુન્હાના તહોમત મુકયાં હોય તે શખસોનો ઇનસાફ કરવા સારૂ જોઇતી જુરીઓ પુરી કરવાને પોતે જરૂરરની ધારે તેટલી સંખ્યાને તે શેસન કોરટે, કમાંડીંગ અમલદારને લખી જણાવ્યા પછી સમન કરાવવી.

એ પ્રમાણે સમન કરેલા સઘળા અમલદારો, આ કાયદામાં ગમે તે કહ્યું હોય તે છતાં સદરહુ જુરીઓમાં કામ કરવાને પાત્ર થશે, પણ સદરહુ પ્રકારના જે અમલદારને તેનો કમાંડીંગ અમલદાર તાકીદના લસ્કરી કામના સબબથી, અથવા બીજા કોઇ પણ વિશેષ લશકરી કારણ સારૂ, માફ કરાવવા માગતા હોય તે અમલદારને સમન કરવો નહીં.

જુરરો હાજર થવાને ચુકે તે બાબત. ૩૧૮. ૩૧૫ માં, ૩૧૬ મી અથવા ૩૧૭ મી કલમ પ્રમાણે સમન કરેલો જે સખસ કાયદેસર કારણ વગર તે સમનથી ફરમાવ્યા મુજબ હાજર થવાને ચુકે, અથવા હાજર થઇને જડજની રજા લીધા વગર જતો રેહે અથવા કોરટે કામ મુલતવી રાખીને પછી હાજર થવાનો હુકમ કરયો હોય તે વખતે હાજર થવાને ચુકે. તે સખસે તીરસ્કારનો ગુન્હો કરયો છે એવું સમજવુ, અને જડજને યોગ્ય લાગે એટલો દંડ તેના હુકમથી આપવાને તે સખસ પાત્ર થશે. અને સદરહુ દંડ આપવામાં કસુર થાય તો, તે આપે ત્યાં સુધી દીવાની તુરંગમાં કેદને પાત્ર થશે.

ક.--સેશન કોરટ સારૂ જયુરરોની તથા આસેસરોની ટીપ, અને તે કોરટ સારૂ જયુરરોને તથા આસેસરોને સમન કરવા બાબત.

જયુરરો અથવા આસેસરો દાખલ કામ કરવાની પાત્રતા. ૩૧૯ હેઠળ કહ્યું છે તે શિવાય કરીને એકવીસથી તે સાઠ વરસની ઉમર સુધીના સઘળા મરદો જે જીલ્લામાં તેઓ રેહેતા હોય તે જીલ્લાની અંદર જે ઇનસાફ કરવામાં આવે તેમાં જયુરરો અથવા આસેસરો દાખલ કામ કરવાને પાત્ર છે એવુ સમજવુ.

માફી. ૩૨૦ હેઠળ લખેલા સખસોને જયુરર અથવા આસેસર દાખલ કામ કરવાની જવાબદારીમાંથી માફી છે એટલે:—

(અ) જીલ્લા—માજીસ્ત્રેટથી ઉંચા દરજ્જાના જે અમલદારો મુલકી ખાતામાં ચાકરીએ હોય તે અમલદારો;

(બ) જડજો;

(ક) રેવિન્યુ અથવા કસ્ટપના કમિશનરો તથા કલેકટરો;

(ડ) કસ્ટમ ખાતામાં પ્રિવેનટિવ સર્વીસમાં કામે લાગેલા સઘળા સખસો;
(ઈ) રેવન્યુની વસુલાતના કામમાં લાગેલા જે શખસોને તેઓના હુદ્દાના કામના સ બબથી માફ કરવાનું કલેકટર યોગ્યધારે તે શખસો;
(ફ) જે શખસો પોતપોતાના ધર્મમાં ખરેખર ઉપાધ્યાય અથવા ઉપદેશનું કામ કરતા હોય તે શખસ;
(ગ] મલીકા મોઆઝમાંનાં લશ્કરમાંના શખસો પણ જ્યારે કોઇ ચાલુ કાયદાથી તેઓને જ્યુરર અથવા અસેસર દાખલ કામ કરવાને વિશેષે કરીને પાત્ર ક રયા હોય તે શિવાય કરીને;
(હ] સર્જન તથા બીજા જે શખસો ખુલી રીતે તથા હમેશ વૈદ્યનો ધંધો કરતા હોય તે શખસો;
(આઇ) જે શખસો ટપાલ આફીસમાં તથા તાર ખાતાઓમાં નોકરયા તે શખસો;
[જ) દિવાની કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદાની ૬૪૦ મી તથા ૬૪૧ મી કલમના ઠરાવો પ્રમાણે જે શખસોને કોરટમાં જાતે હાજર થવાનું મા ફ કરયું હોય તે શખશો;
[કે) બીજા જે શખશોને જુરર અથવા અશેશર દાખલ કામ કરવાની જવાબ દારીમાંથી સ્થાનિક સરકારે માફી આપી હોય તે શખશો;

જુરરો તથા આશેસ રોની ટીપ.

૩૨૧. જે શખશો જુરર અથવા આશેસર દાખલ કામ કરવાને પાત્ર હોય, અને જેઓ શેશન જડજના તથા જીલ્લાના કલેકટરના અથવા બીજા જે અમલદારને સ્થાનિક સરકાર આ બાબત નીમે તે અમલદારના વીચાર પ્રમાણે જયુરર અથવા આશેસર દાખલ કામ કરવાને યોગ્ય હોય, અને જેઓની વીરૂદ્ધ ૨૭૮ મી કલમની બ થી હ સુધીની (એ બને સુદ્ધાં) રકમો મુજબ સકળ થાય એવી રીતે હરકત લેવાનું સંભ વતું ન હોય તે શખસોની કક્કાવાર એક ટીપ શેશન જડજે તથા કલેકટરે અથવા ઉપ ર કહ્યા મુજબ બીજા અમલદારે તઇયાર કરવી.

તે ટીપમાં સદરહુ પ્રકારના દરએક શખસનું નામ, રેહેવાનું ઠેકાણું અને તે કોણ છે તે અથવા તેનો ધંધો શો છે, એ લખવું; અને જો તે શખસ યુરોપિયન અથવા અમેરિકન હોય, તો તેની નામ તે ટીપમાં લખવી.

ટીપ પ્રસિદ્ધ કરવા બાબત.

૩૨૨ સદરહુ ટીપની નકલો કલેકટરની અથવા ઉપર કહેલા બીજા અમલદારની અફીસમાં, તથા જીલ્હા માજીસ્ત્રેટની કોરટના તથા જીલ્લા કોરટનાં મકાનોમાં, તથા જે શેહેર અથવા શેહેરોમાં અથવા જે શેહેર અથવા શેહેરોની પાશે તે ટીપમાં કહેલા શખશો રેહેતા હોય તે શેહેર અથવા શેહેરોમાંની કોઇ પ્રસિદ્ધ જગામાં ચોડવી.

ટીપ બાબત હરકતો.

૩૨૩ તેવી દરએક નકલ નીચે એક નોટીસ જોડવી એવી રીતે કે એ ટીપ બાબત જે હરકતો કરવી હોય તે શેશન કોરટનાં મકાનમાં ફલાણી વખતે શેશન જડજ તથા કલેકટર અથવા ઉપર લખેલો બીજો અમલદાર સાંભળીને તેનો ફેસલો કરશે, અને તે વખત નોટીસમાં લખવી;

ટીપની તપાસણી. ૩૨૪. સદરહુ હરકતો સાંભળવા માટે શેશન જજે કલેક્ટર અથવા ઉપર કહેલા બીજા અમલદારની સાથે બેસવું, અને; તે નોટીસમાં લખેલી વખતે તથા જગાએ, તે ટીપ તપાસવી અને તે સુધરાવવામાં જેઓનું લાગતુ વળગતું હોય તેવા શખશોની હરકતો (અગર હોય તો સાંભળવી અને પોતાની નજરમાં જે શખસ જુરર અથવા આશેસર દાખલકામ કરવાને યોગ્ય ન જણાય તેવા શખસનુ નામ અથવા જે શખસ ૩૨૦ મી કલમમાં કહેલી માફી ઉપર પોતાનો હક સાબિત કરે તેવા શખસનું નામ કાહાડી નાખવુ, અને તે ટીપ મધે જે શખસનું નામ લખ્યું નહીં હોય પણ જેને તે કામ સારૂ પોતે યોગ્ય સમજે તે શખસનું નામ તેમાં દાખલ કરવું-

શેશન જડજનું અને કલેકટરનું અથવા ઉપર લખેલા બીજા અમલદારનુ મત જુદુ પડે તો જે શખસને જુરર અથવા આશેસર કરવાનો વિચાર હોય તેનું નામ ટીપમાંથી કાહાડી નાખવુ.

તે તપાશેલી ટીપની એક નકલ ઉપર સદરહુ શેશન જડજે તથા કલેકટરે અથવા ઉપર લખેલા બીજા અમલદારે સહી કરવી અને શેશનકોરટને તે નકલ મોકલવી.

તે ટીપ તઇયાર કરવામાં તથા તપાસવામાં સદરહુ શેશન જડજે તથા કલેક્ટર અથવા ઉપર લખેલા બીજા અમલદારે કાંઇ પણ હુકમ કરયો હોય તે આખરનો છે એવું સમજવું.

આ કલમ મુજબ માફીનો દાવો કરયો નહીં હોય તો તે ટીપ પાછી તપાસવામાં આવે ત્યાં સુધી તે માફીનો હક છોડી દીધો છે. એમ સમજવુ.

ટીપની વરશો વરસ તપાસણી. ૩૨૫, એ પ્રમાણે તઇયાર કરેલા તથા તપાશેલી ટીપ હરવરશે એકવાર ફરી તપાસવી.

એ પ્રમાણે તપાસેલી ટીપને નવી ટીપ ગણવી. અને અસલ તઇયાર કરેલી ટીપ બાબત આ કાયદામાં પાછળ કહેલી સઘળી કાનુનો તેને લાગુ પડશે.

જીલ્હા માજીસ્ત્રેટે જ્યુરરોને તથા આસેસરોને સમન કરવા બાબત. ૩૨૬ સેશન ભરવા સારૂ વખતે વખતે જે દીવસ શેશન જડજ ઠરાવે તે દીવસથી ઘણું કરીને ઓછામાં ઓછા ત્રણ દીવસ પહેલાં શેશન જડજે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને પત્ર મોકલવો અને તેમાં લખવું કે તેશેશનમાં જ્યુરીથી જે કામોનો ઇનસાફ થવાનો હોય તથા આસેસરોની મદદથી જે કામોનો ઇનસાફ થવાનો હોય તે કામોના ઇનસાફને સારૂ જેટલાનો ખપ શેશન જડજને જણાય તેટલા સદરહુ તપાશેલી ટીપ મધ્યે લખેલા શખસોને સમન કરવા તેવા હરકોઇ કામના ઇનસાફને સારૂ જેટલા શખશોને સમન કરવા તેવા હરકોઇ કામના ઇનસાફને સારૂ જેટલા શખસોનો ખપ હોય તેથી બમણા કરતાં ઓછાને સમન કરવા નહીં.

જે શખસોને સમન કરવા હોય તેઓનાં નામ ખુલી કોરટમાં ચિઠીથી કાહાડવાં અને તપાસેલી ટીપ માંહેના જે શખસોએ છ મહિના મધે કામ કરયુ હોય તે શખસોને બાતલ કરવા, પણ જોઇતી સંખ્યા તેમના વગર પુરી ન થાય તો તેમને બાતલ કરવા નહીં; અને એ પ્રમાણે કાહાડેલાં નામ સદરહુ પત્રમાં વિસેષે કરીને જણાવવાં.

બીજા જ્યુરરોને અથવા અસેસરોને સમન કરવાનો અખ્તિઆર.

૩૨૭. સેશન કોરટની આગળ એટલાં બધાં કામનો ઇનસાફ થવાનો હોય કે એકજ વરગના જ્યુરરોને અથવા આસેસરોને એક આખી સેશન સુધી હાજર રાખવા એ જુલમ ભરેલું થાય, અથવા બીજાં કારણોને લીધે તેમ કરવાની જરૂર જણાય, ત્યારે ૩૨૬ મી કલમમાં કહેલા વખત સિવાય બીજે વખતે જ્યુરરોને અથવા આશેસરોને સમન કરવાનું ફરમાવવાને તે શેશન કોરટ મુખત્યાર છે.

સમનનો નમુનો તથા તેની બજાવણી.

૩૨૮. જ્યુરર અથવા આશેસરને જે સમન કરવો તે લખીને કરવો, અને તેમાં એ પ્રમાણે ફરમાવવુ કે તમે જ્યુરર અથવા અશેસર દાખલ જેમ હોય તેમ ફલાણી વખતે તથા જગાએ હાજર થાઓ; તે વખત તથા જગા સમનમાં લખવી જોઇએ.

સરકારી અથવા રેલવેના નોકરને ક્યારે માફ કરવાના અખ્તિઆર છે.

૩૨૯. જ્યુરર અથવા આશેસર દાખલ કામ કરવાને સમન કરેલો કોઇ પણ શખસ સરકારની અથવા કોઇ રેલવે કંપનીની ચાકરીમાં હોય, અને જે આફીસમાં તે નોકર હોય તે આફીસના ઉપરીએ જાહેર કરવા ઉપરથી એમ જણાય કે લોકોને અડચણ થયા વગર તે શખસથી, પ્રસંગ પ્રમાણે, જ્યુરર અથવા આશેશરનું કામ થઇ શકસે નહી; તો જે કોરટમાં કામ કરવા સારૂ તે શખસને એ પ્રમાણે સમન કરયો હોય તે કોરટ તે શખશને હાજર થવાનું માફ કરવાને મુખત્યાર છે.

જ્યુરર અથવા આશેસરને હાજર થવાનું માફ કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

૩૩૦. યોગ્ય કારણસર કોઇ પણ જ્યુરરને અથવા આશેસરને કોઇ પણ અમુક શેશનમાં હાજર થવાનું માફ કરવાને શેશન કોરટ મુખત્યાર છે.

હાજરથયેલા જ્યુરરો અનેઆશેસરોનીટીપ.

૩૩૧. દરએક શેશને તે શેશનમાં જ્યુરર અથવા આશેસર દાખલ જે શખશો હાજર થયા હોય તેઓનાં નામની ટીપ સદરહુ કોરટે તઇયાર કરાવવી.

૩૨૪ મી કલમ પ્રમાણે તપાશેલી જ્યુરરોની તથા આશેશરોની ટીપની સાથે સદરહુ ટીપ રાખવી.

આ કલમ પ્રમાણે તઇયાર કરેલી ટીપમાં જે નામો લખેલાં હોય તેમાંના દરએક નામ વિસે સદરહુ તપાશેલી ટીપના હાંશીઆમાં હવાલો આપવો.

જ્યુરર અથવા આશેસર હાજર ન થાય તો દંડ કરવો તે બાબત.

૩૩૨. જ્યુરર અથવા આશેશર દાખલ હાજર થવાને સમન કરેલો જે શખશ કાયદેસર કારણ વગર, શમનમાં ફરમાવ્યા મુજબ હાજર થવાને ચુકે, અથવા હાજર થઇને કોરટની રજા લીધા વગર જતો રહે, અથવા કોરટે કામ મુલતવી રાખીને પછી હાજર થવાનો હુકમ કર્યો હોય તે વખતે હાજર થવાને ચુકે, તે શખશ, શેશન કોરટના હુકમથી શા રૂ[illegible]ીયા સુધી દંડને પાત્ર થશે.

સદરહુ જ્યુરરની અથવા આસેશરની કાંઇ પણ જંગમ મીલકત તે હુકમ કરનારી કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદ માંહે હોય તે મિલકત જપ્ત કરીને તથા વેચીને ઉઘલા માણસેકે સદરહુ દંડ વસુલ કરવો.

સદરહુ જપ્તિ તથાં વેચાણથી જો તે દંડ વસુલ ન થાય તો સદરહુ જ્યુરરને અથવા આસેસરને સેસન કોરટના હુકમથી પંદર દીવસની મુદત સુધી દિવાની તુરંગમાં કેદ કરવાનો અધીકાર છે, પણ જો સદરહુ મુદત પુરી થતાં પહેલાં તે દંડ આપવામાં આવે તો તેને તરત છોડી મુકવો.

લ.—હાઇકોરટો બાબત વીશેષ ઠરાવો.

ફરીયાદનું કામબંધ કરવાનો આડવોકેટ જનરલનો અધિકાર.

૩૩૩ આ કાયદા પ્રમાણે કોઇ હાઇકોરટની આગળ કોઈ પણ કામનો ઇનસાફ થાય ત્યારે જ્યુરીનો ઠરાવ કહી સંભળાવવામાં આવે તેની અગાઉ કોઇપણ વખત આડવોકેટ જનરલને યોગ્ય લાગે તો મલિકા માઆઝમાની તરફથી કોરટને એવું જાહેર કરવાને તે મુખત્યાર છે કે તહોમતવાળાની ઉપર મુકેલાં તહોમત બાબત હું ફરિયાદનું કામ આગળ ચલાવીશ નહી; અને તે ઉપરથી સદરહુ તહોમત બાબત તહોમતવાળાની ઉપર સઘળું કામ ચલાવવાનું બંધ કરવું; અને તને તે તહોમત બાબત અને તેમાંથી છોડી મુકવો. પણ મુખ્ય જડજ બીજી રીતે નહી ફરમાવે તો એ પ્રમાણે છોડી મુકવાની વાત ગુનહા નાસાબીત થયાના ઠરાવના બરાબર છે એમ સમજવું નહીં.

બેઠકો કરવાનો વખત.

૩૩૪ દરએક હાઇકોરટે પોતાની અસલ ફોજદારી હકુમત ચલાવવાસારૂ તે કોરટનો ચીફ જસ્ટીસ વખતે વખતે ઠરાવે એવે દીવસે તથા એવે ફાવતે અંતરે બેઠકો કરવી.

બેઠકોકરવાનીજગા

૩૩૫ હાઇકોરટે પોતાની બેઠકો જે જગાએ તે હાલ કરતી હોય તે જગાએ, અથવા કલકતાની હાઇકોરટની બાબતમાં ગવર્નર જનરલ ઇનકાંઉસીલ અને બીજી હાઇકોરટોની બાબતમાં સ્થાનિક સરકાર ફરમાવે તેવી બીજી (જો હોય તો) જગાએ કરવી.

પણ કલકતાની હાઇકોરટ ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉસીલની સંમતીથી, અને બીજી સઘળી હાઇકોરટ સ્થાનિક સરકારની સંમતીથી પોતાની અપેલેટ હકુમતના સ્થાનિક હદ માંહેની બીજી જે જગાઓ પોતે મુકરર કરે તે જગાએ વખતે વખતે બેઠકો કરવાને મુખત્યાર છે.

બેઠકોની નોટીસ.

જે અમલદારને ચીફ જસ્ટીશ ફરમાવે તે અમલદારે હાઇકોરટની અસલ ફોજદારી હકુમત ચલાવવાસારૂ જે બેઠકો કરવાનો વીચાર હોય તે સઘળી બેઠકોની નોટીસ અગાઉથી સ્થાનીક સરકારી ગ્યાઝેટમાં આપવી.

રાણીની વીલાયતી રઇયતનો ઇનસાફ કરવાની જગા.

૩૩૬ હાઇકોરટને એવું ફરમાવવાનો અધીકાર છે કે રાણીની જે વીલાયતી રઇયતનો તથા જે શખસોનો ઇનસાફ ૨૧૫મી કલમ મુજબ હાઇકોરટથી કરવા યોગ્ય હોય તેઓનો ઇનસાફ હાઇકોરટથી કરવાસારૂ તેઓને કેટલાએક વી

જેષ જીલ્હામાં અથવા વરસની કોઇવિશેષ મુદ્દત માંહિ કમીટ કરયા હોય તેવી સઘળી વિલાયતી રઇયતનો અને તેવા સઘળા શખસોનો ઇનસાફ પોતાની મામુલ બેઠકની જગાએ કરવામાં આવશે,

અથવા એવું ફરમાવવાનો અધિકાર છે કે ફલાણી જગાએ તેઓનો ઇનસાફ કરવામાં આવશે.

બાબ ૨૪ મો.

ચોકશી તથા ઇનસાફ બાબત સામાન્ય ઠરાવો.

જેશખસ ગુન્હામાં સમીલ હોય તે શખસને માફી આપવાનુંકહેવાબાબત.

૩૩૭ જે ગુન્હાનો ઇનસાફ સેસન કોરટથીજ અથવા હાઇકોરટથીજ થઇ શકે તેવા કોઇપણ ગુન્હાની બાબતમાં ગુન્હાની ચોકશી કરનારો જીલ્લામાજીસ્ત્રેટ પ્રેસિડેન્શી માજીસ્ત્રેટ, પેહેલા વરગનો કોઇપણ માજીસ્ત્રેટ, અથવા જીલ્લામાજીસ્ત્રેટની મંજુરીયત લઇને બીજો કોઇપણ માજીસ્ત્રેટ જે ગુન્હાની ચોકશી ચાલતી હોય તેગુન્હામાં ફલાણો શખસ પોતે જાતે અથવા પરંપરાથી સામીલ છે અથવા તે બાબત જાણીતો છે એમ ધારવામાં આવતુ હોય તે શખસની શાહેદી લેવાના હેતુથી તેને, તે ગુન્હા સબંધી તથા બીજો જે શખસ તે ગુન્હો કરવામાં મુખ્ય અથવા મદદગાર તરીકે સામીલ હોય તે શખસ સબંધી જે જે કેફિયત તેના જાણવામાં હોય તે સઘળી કેફિયત પુરેપુરી તથા ખરે ખરી તેણે જાહેર કરવી એવા શરતથી માફી આપવાનું વચન આપવાને મુખત્યાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે માફી આપવા માંડી હોય તે કબુલ કરનાર દરએક શખસની તે મુકદમામાં શાહેદ દાખલ જુબાની લવી,

સદરહુ શખસને જો જામીન ઉપર છોડયો ન હોય તો, પ્રસંગ પ્રમાણે, સેસનકોરટ અથવા હાઇકોરટ તે ઇનસાફનું કામ પુરૂં કરે ત્યાં સુધી તેને પેહેરામાં અટકાવી રાખવો.

પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ શીવાય બીજો જે માજીસ્ત્રેટ આ કલમ પ્રમાણે માફી આપવાનું કેહે તે માજીસ્ત્રેટે તેમ કરવાના પોતાના કારણ દફતરમાં દાખલ કરવાં; અને જ્યારે કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટે એ પ્રમાણે માફી આપવાનું કહ્યું હોય અને જે શખસને તે આપવાનું કહ્યું હોય તે શખસની જુબાની લીધી હોય, ત્યારે તે મુકદમાનો ઇનસાફ તેણે જાતે કરવો નહીં, પછી જે ગુન્હો સદરહુ શખસે કરયાનું જણાતું હોય તે ગુન્હાનો ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર તે માજીસ્ત્રેટને હોય તોપણ.

માફી આપવાનું કેહેવાનો હુકમ કરવાનો અધિકાર.

૩૩૮, મુકદમો કમિટ થયા પછી પણ ફેંસલો કરતાં પેહેલાં ગમે તે વખતે જે કોરટમાં મુકદમો કમિટ કરયો હોય તે કોરટ સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ ગુન્હામાં ફલાણો શખસ પોતે જાતે અથવા પરંપરાથી સામિલ છે અથવા તે બાબત જાણીતો છે એમ ધારવામાં આવતું હોય તે શખસની શાહેદી ઇનસાફની વખતે લેવાના હેતુથી તે શખસને તેજ શરતથી માફીનું વચન આપવાને અથવા કમીટ કરનારા માજીસ્ત્રેટે અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટે તેજ શરતે તેવા શ

ખસને માફીનું વચન આપવું એવું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

જે શખસને માફી આપવાનું કહ્યું હોય તે શખસને કમિટ કરવા બાબત.

૩૩૯. જ્યારે ૩૩૭ મી અથવા ૩૩૮ મી કલમ પ્રમાણે માફીનું વચન આપ્યું હોય, અને જે શખશે સદરહુ માફીનું વચન કબુલ કર્યું તે શખસ જાણી જોઇને કાંઇ મુદ્દાની વાત છુપાવીને અથવા ખોટી શાહદી આપીને જે શરતથી સદરહુ માફી આપેલી તે શરત પ્રમાણે ચાલો નહીં હોય ત્યારે જે ગુન્હા બાબત તે માફી એ પ્રમાણે આપવાનું કહ્લું તે ગુન્હા માટે, અથવા તેજ બાબતના સબંધમાં બીજા જે ગુન્હાનો તે તકસીરવાર થએલો જણાય તે ગુન્હા માટે, તેનો ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર છે.

તે શખસે માફીનું વચન કબુલ કર્યું હોય તે શખસે જે મજકુર કહ્યો હોય તે મજકુર, જ્યારે તે માફી આ કલમ પ્રમાણે રદ કરી હોય ત્યારે, તેની વિરૂદ્ધ પુરાવામાં આપવાનો અધિકાર છે.

સદરહુ મજકુરના સંબંધમાં ખોટી શાહેદી આપ્યાના ગુન્હા બદલ હાઇ કોરટની મંજુરી વગર કાંઇ પણ ફરિયાદ લેવી નહીં.

જવાબ કરવાનો તહોમતવાળાનો હક્ક.

૩૪૦. કોઇ પણ ફોજદારી કોરટની આગળ જે શખસની ઉપર તહોમત આવ્યું હોય તેવા દરેક શખસને કોઇ પીલીડરની મારફતે પોતાનો જવાબ કરવાનો હક છે.

તહોમતવાળો ચાલેલુ કામ સમજતો નહીં હોય ત્યારે કેમ કરવું.

૩૪૧. તહોમતવાળો દિવાનો નહીં હોય તોપણ ચાલેલું કામ તેને સમજાવી શકાતું નહીં હોય તો ચોકશી અથવા ઇનસાફનું કામ ચલાવવાનો કોરટને અખત્યાર છે; અને હાઇકોરટ શિવાય બીજી કોઇ કોરટની બાબતમાં જો તે ચોકશી કરતાં તહોમતવાળાને કમિટ કરવો પડે; અથવા તે ઇનસાફ કરતાં તેની ઉપર ગુન્હો સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવો પડે, તો ચલાવેલાં કામના કાગળ તથા તે કામની હકીકતનો રિપોરટ હાઇકોરટમાં મોકલવો, અને હાઇકોરટને યોગ્ય લાગે તેવો તે બાબત હાઇકોરટે હુકમ કરવો.

"તહોમતવાળાની જબાનીલેવાનોઅધિકાર.

૩૪૨ તહોમતવાળાની વિરૂદ્ધ પુરાવામાં કાંઇ હકીકત જણાતી હોય તેનો ખુલાસો તહોમતવાળો કરી શકે એટલા સારૂ, હરકોઇ ચોકશી અથવા ઇનસાફ ચાલતા હોય ત્યારે કોઇ પણ વખતે તેને અગાઉથી તાકીદ આપ્યા વગર તેને જે સવાલો પુછવા જરૂર જણાય તે સવાલો પુછવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે, અને ફરીયાદનું કામ ચલાવનારની તરફના શાહેદોની જબાની લેવાઇ રહ્યા પછી અને તે તહોમતવાળાને જવાબ આપવાનું ફરમાવતાં પેહલાં ઉપર કહેલાં કારણ સારૂ કોરટે તે મુકદમા બાબત તેને સવાલ સામાન્યતઃ પુછાવાં.

તે સવાલોના જવાબ આપવાની ના કેહેવાથી અથવા તે સવાલોના ખોટા જવાબ દેવાથી તે તહોમતવાળો શિક્ષાને લાયક થશે નહીં; પણ એ પ્રમાણે ના કેહેવા ઉપરથી અથવા એવા જવાબ આપવા ઉપરથી પોતાને વાજબી લાગે એવુ અનુમાન કોરટ તથા જ્યુરી હોય તો તે કરવાને મુખત્યાર છે.

— તહોમત વાળાએ આપેલા જબાબો સદરહુ ચોકશી અથવા ઇનસાફની વખતે ધ્યાનમાં લેવાનો અખત્યાર છે. અને સદરહુ જવાબો ઉપરથી બીજો જે ગુન્હો તેણે કર્યાનું દેખાતું હોય તે ગુન્હા બાબત ચોકશી અથવા ઇનસાફ થતી વખતે તે જવાબો તેની તરફ અથવા તેની વિરૂદ્ધ પુરાવામાં આપવાનો અખત્યારછે.

તોહોમતવાળાને કાંઇ સોગન આપવા નહીં.

લલચાવીને કાંઇવાત પ્રગટ કરાવવાને કાંઈ દાબવાપરવો નહીં.

૩૪૩. ૩૩૭ મી અને ૩૩૮ મી કલમમાં ઠરાવ્યું છે તે સિવાય કોઇ તહોમતવાળા શખસના જાણવામાં કાંઈ પણ વાત હોય તે પ્રગટ કરવાને અથવા નહીં કરવાને તે લલચાય એટલા માટે તેને કાંઇ પણ વચન અથવા ધમકી આપીને અથવા બીજી રીતે તેની ઉપર કાંઇ દાબ વાપરવો નહીં.

કામ ચલાવવાનું સરૂથી અથવા વચમાં મુલતવી રાખવાનો અખત્યાર.

૩૪૪ કોઇ શાહેદની ગેરહાજરીને લીધે અથવા બીજા કાંઇ યોગ્ય કારણને લીધે કોઇ પણ ચોકશી અથવા ઇનસાફનું કામ શરૂથી અથવા વચમાં મુલતવી રાખવું જરૂર અથવા યોગ્ય જણાય, તો કોરટ વખતે વખતે લખેલો હુકમ કરીને અને તે બાબતનાં કારણ જણાવીને પોતાને દુરસત લાગે એવી શરતે, અને પોતાને યોગ્ય લાગે એટલી મુદત સુધી, સદરહુ ચોકશી અથવા ઇનસાફનું કામ સરૂથી અથવા વચમાંથી મુલતવી રાખવાને મુખત્યાર છે, અને તહોમતવાળો પેહેરામાં હોય તો વારંટ કહાડીને તેને પાછો મોકલવાને મુખત્યાર છે.

પાછો મોકલવો.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટે આ કલમ પ્રમાણે કોઇ તહોમતવાળા શખસને એકી વખતે પંદર દીવસ કરતાં વધતી મુદત સુધી પેહેરામાં પાછો મોકલવો નહી.

હાઇ કોરટ શીવાય બીજી કોઇ કોરટે આ કલમ પ્રમાણે કરેલો દરએક હુકમ લખેલો હોવો જોઇએ અને તેની ઉપર પ્રમુખ જડજે અથવા માજીસ્ત્રેટે સહી કરવી.

પાછો મોકલવાનો વાજબી સબબ.

ખુલાસો.— તહોમત વાળાએ કાંઇ ગુન્હો કરયો હશે એવો વેહેમ આવે તેવો પુરતો પુરાવો મળ્યો હોય, અને તેને પાછો મોકલવાથી વધારે પુરાવો મળે તેવું છે એવું દેખાય તો તેને પાછો મોકલવાનો આ વાજબી સબબ છે.

ગુન્હા માંડી વાળવા બાબત.

૩૪૫ આ નીચેનાં કોષ્ટકનાં પેહેલાં બે આસનમાં હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની જે કલમોનું વરણન કરયું છે તે કલમો મુજબ શિક્ષા કરવા લાયક ગુન્હાઓ તે કોષ્ટકનાં ત્રીજા આસનમાં કહેલા શખસોને માંડી વાળવાનો અધિકાર છે:—

ગુન્હો.	હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાનીલાગુ પડતી કલમો	જે સખસને ગુન્હો માંડીવાળવાને આધિકાર છે તે સખસ.
ધરમ સંબધી કોઇપણ સખસનું દીલ દુખાવવાના પાકા ઈરાદાથી કાંઈ શબ્દો બોલવા વગેરે.	૨૯૮	ધરમ સબધી જે સખસનું દીલ દુખાવવાનો ઇરાદો હોય તે સખસ.
વ્યથા કરવી.	૩૨૩, ૩૩૪	જે સખસને વ્યથા કરી હોય તે સખસ.
હરકોઇ સખસને ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરવો અથવા કેદ કરવો.	૩૪૧, ૩૪૨	જે સખસને અટકાવ કરયો હોય અથવા કેદ કરયો હોય તે સખસ.
હુમલો અથવા સાપરાધ બળ વાપરવુ	૩૫૨,૩૫૫ ૩૫૮	જે શખસની ઉપર હુમલો કરયો હોય અથવા સાપરાધ બળ વાપરયું હોય તે શખસ.
કાયદા વિરૂદ્ધ જબરાઇથી મજુરી કરાવવી.	૩૭૪	જે સખસ પાસે જબરાઇથી મજુરી કરાવી હોય તે શખસ.
બિગાડ—જ્યારે જે હાની અથવા નુકશાન કરવામાં આવે તે ફક્ત કોઇ ખાનગી સખસને કરેલી હાની અથવા નુકશાન હોય ત્યારે.—	૪૨૬, ૪૨૭	જે શખસને હાની અથવા નુકશાન કરવામાં આવે તે શખસ.
સાપરાધ પ્રવેશ.	૪૪૭	જે મિલકતમાં પ્રવેશ કરયો હોય તે મિલકત જે શખસના કબજામાં હોય તે શખસ.
ગ્રહ પ્રવેશ.	૪૪૮	
નોકરી કરવાનો કરાર સાપરાધ રીતે તોડવો.	૪૯૦,૪૯૧,૪૯૨	જે શખસની સાથે ગુન્હેગારે કરાર કરયો હોય તે શખસ.
છિનાળું	૪૯૭	જે સ્ત્રી હોય તેનો ધણી.
સાપરાધ ઇરાદાથી પરણેલી સ્ત્રીને ફોસલાવી જવી અથવા લઇ જવી અથવા રોકી રાખવી.	૪૯૮	
આબરૂ લેવી.	૫૦૦	
કાંઇ બાબત આબરૂ લેવા જેવી છે એવું જાણીને તે છાપવી અથવા કોતરવી.	૫૦૧	
છાપેલી અથવા કોતરેલી વસ્તુમાં આબરૂ લેવા જેવી બાબત છે એવું જાણીને તે વસ્તુ વેચવી.	૫૦૨	જે શખસની આબરૂ લીધી હોય તે શખસ.
સમાધાનીનો ભંગ કરાવવાના ઇરાદાથી તીરસ્કાર કરવો.	૫૦૪	જે શખસને તીરસ્કાર કરયો હોય તે શખસ.
સપરાધ ધમકી, જ્યારે તે ગુન્હો સાત વરસની કેદની શિક્ષા કરવા લાયક નહોય ત્યારે.	૫૦૬	જે શખસને ધમકી આપી હોય તે શખસ.

બુદ્ધિ પુર્વક વ્યથા કરવાનો અથવા બુદ્ધિ પુરવક મહાવ્યથા કરવાનો અથવા જીંદગી જોખમમાં આવે એવુ કામ કરીને વ્યથા કરવાનો અથવા જીંદગી જોખમમાં આવે એવુ કામ કરીને મહાવ્યથા કરવાનો જે ગુન્હો હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૨૪ મી અથવા ૩૩૫ મી અથવા ૩૩૭ મી અથવા ૩૩૮ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક છે તે ગુન્હો જે સખસને વ્યથા કરી હોય તે શખસને જે કોરટની આગળ તે ગુન્હા બાબત કાંઇ પણ ફરીયાદનું કામ ચાલુ હોય તે કોરટની રજા લઇને માંડી વાળવાનો અધિકાર છે.

આ કલમ મુજબ હરકોઇ ગુન્હો માંડી વાળવાનો અધિકાર હોય ત્યારેતે ગુન્હામાં મદદગારી કરવાનો ગુન્હો અથવા (જ્યારે સદરહુ ગુન્હો કરવાની કોસિસ જાતે ગુન્હો હોય ત્યારે] તે કોશીશ કરવ ના ગુનો એ રીજ રીતે માંડી વાળવાનો અધિકાર છે.

જો કોઇ શખસ બાળક અથવા ગાડો અથવા દિવાનો હોય અને જો તેવો નહોત તો તે આ કલમ મુજબ કાંઇ ગુન્હો માંડી વાળવાને લાયક થાત તો તે શખસુની તરફથી કરાર કરવાનો જે શખસને અધિકાર હોય તે શખસ સદરહુ ગુન્હો માંડી વાળવાને મુખત્યાર છે.

આ કલમ મુજબ કાંઇ ગુન્હો માંડી વાળવાનું ફળ એવું થશે કે તહોમતવાળાની ઉપર ગુન્હો ના સાબિત થયાનો ઠરાવ થસે.

જે ગુન્હો આ કલમમાં કહયો નથી તેવો કોઇ પણ ગુન્હો માંડી વાળવો નહીં.

જે મુકદમા પ્રાંતમાંનો માજીસ્ત્રેટ ચુકવી શકતો નહીં હોય તે મુકદમામાં તેણે કેમ કરવું.

૩૪૬. ઇલાકાનાં મુખ્ય સેહેરોની બાહાર કોઇ પણ જીલ્લામાં કોઇ માજીસ્ત્રેટની આગળ કાંઇ ચોકશી અથવા ઇનસાફનુ કામ ચાલતુ હોયત્યારે જોપુરાવા ઉપરથીતે માજીસ્ત્રેટને એવું અનુમાન કરવું વાજબી જણાય કે સદરહુ જીલ્હામાં બીજા કોઇ માજીસ્ત્રેટ તે મુકદમાનો ઇનસાફ કરવો જોઇએ અથવા ઇનસાફ કરવા સારૂ તે કમિટ કરવો જોઇએ. તો તેણે તે કામ ચલાવવુ બંધ રાખીને જે માજીસ્ત્રેટના હાથતળે પોતે હોય તે માજીસ્ત્રેટની આગળ અથવા જીલ્હા માજીસ્ત્રેટ ફરમાવે તેવા બીજા હકુમત વાળા માજીસ્ત્રેટની આગળ તે મુકદમો મોકલવો, અને તેની સાથે ટુંકામાં એક રિપોરટ કરીને તેમાં તે મુકદમાનો પ્રકાર સમજાવવો.

જે માજીસ્ત્રેટની પાસે તે મુકદમો મોકલવામાં આવે તેને જોઇનસાફ કરવાનો અખત્યાર આપેલો હોય તો તે મુકદમાનો ઇનસાફ તેજાતે કરવાને અથવા પોતાના હાથ તળેના જે માજીસ્ત્રેટને હકુમત હોય તે માજીસ્ત્રેટને તે મુકદમો સોંપવાને, અથવા તહોમત વાળાને તેનો ઇનસાફ થવા સારૂ કમિટ કરવાને મુખત્યાર છે.

ચોકશી અથવા ઇનસાફનું કામસરૂ કરયા પછી માજીસ્ત્રેટને એમ જણાયકે મુકદમો કમીટ કરવો જોઇએ ત્યારે કેમ કરવું.

૩૪૭ કોઇ માજીસ્ત્રેટની આગળ કોઇપણ ચોકશીનું કામ ચાલે તેમાં અથવા કોઇ માજીસ્ત્રેટની આગળ કોઇપણ ઇનસાફનું કામ ચાલે તેમાં ફેસલા ઉપર સહી કરતાં પેહેલાં તેને કાઇપણ વખતે એમ જણાય કે તે કામનો ઇનસાફ સેસનકોરટે અથવા હાઇકોરટે કરવો જોઇએ, અને જો ઇનસાફ થવાસારૂ કમિટ કરવાનો અખત્યાર તેને આપેલો હો

ય, તો તેણે કામ અગાડી ચલાવવાનું બંધ કરવું અને આ કાયદામાં પાછળ કહેલા ઠરાવો પ્રમાણે તહોમતવાળાને કમિટ કરવો.

જો ઈનસાફ થવાસારૂ કમિટ કરવાનો અખત્યાર સદરહુ માજીસ્ત્રેટને આપેલો ન હોય તો તેણે ૩૪૬મી કલમ પ્રમાણે ચાલવું.

શિક્ષા, સ્ટાંપના કાયદા તથા બીજા કતવિરૂદ્ધ ગુન્હા જે શખસો ની ઉપર અગાઉ ઠરયા હોય તે શખસો ના ઈનસાફ બાબત.

૩૪૮ હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના ૧૨ મા અથવા ૧૭મા બાબ પ્રમાણે ત્રણવરસની અથવા તે ઉપરાંતની મુદત સુધી કેદની શિક્ષા કરવા લાયક કોઇ ગુન્હો જે શખસ ની ઉપર શાબીત થયાનો ઠરાવ કરયો હોય તે શખસની ઉપર એ બેમાંના ગમે તે બાબ પ્રમાણે ત્રણવરસની અથ વા તે ઉપરાંતની મુદતસુધી કેદની શિક્ષા કરવા લાયક કોઈ ગુન્હાનું ફરીથી તહોમત આવ્યું હોય; ત્યારે જે માજીસ્ત્રેટ ની આગળ તે શખસની ઉપર તહોમત આવ્યું હોય તેની નજરમાં એમ આવે કે તે શખસને ગુન્હો કરવાની ટેવ છે, તો તેને સામાન્યતઃ પ્રસંગ પ્રમાણે શેશન કોરટમાં અથવા હાઈકોરટમાં કમીટ કરવો અથવા જે જીલ્હામાં જીલ્લામાજીસ્ત્રેટને ૩૦ મી કલમ પ્રમાણે અધીકાર આપ્યો હોય તે જીલ્લામાં તેનો ઇનશાફ સદરહુ માજીસ્ત્રેટની આગળ કરવો.

જોઈએ તેટલી શખત શિક્ષાનો હુકમ માજીસ્ત્રેટ કરી શકેન હી ત્યારે કેમ કરવું

૩૪૯ જ્યારે બીજા અથવા ત્રીજા વરગના જે માજીસ્ત્રેટને હકુમત હોય તે માજીસ્ત્રેટ ફરિયાદનું કામ ચલાવનારની તરફનો તથા તહોમતવાળાની તરફનો શાહેદી પુરાવો સાંભળે ત્યાર પછી તેનો મત એવો થાય કે તોહમતવાળો તકશીરવાર છે, અને તેને જે શિક્ષા કરવાનો પોતાને અખિકાર છે તેથી જુદી જાતની અથવા તે કરતાં વધારે શખત શિક્ષા તે તહોમતવાળાને મળવી જોઈએ; અથવા તેને ૧૦૬ ઠી કલમ પ્રમાણે ખત કરી આપવાનું ફરમાવવું જોઈએ ત્યારે તે માજીસ્ત્રેટ પોતાનો મત દફતરમાં દાખલ કરીને; પોતે ચલાવેલું કામ તથા તહોમતવાળાને જે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટના અથવા પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટના તાબામાં પોતે હોય તેની પાસે મોકલવાને મુખત્યાર છે.

જે માજીસ્ત્રેટની પાસે તે કામ મોકલવામાં આવે તે માજીસ્ત્રેટને દુરસ્ત લાગે તો તે પક્ષકારોની જુબાની લેવાને તથા જેશાહેદ તે મુકદમામાં શાહેદી આપી ચુકયો હોય તે શાહેદને પાછો બોલાવીને તેની જુબાની લેવાને મુખત્યાર છે. અને કાંઇ પણ વધારે પુરાવો માંગવાને તથા લેવાને મુખત્યાર છે, અને તે મુકદમામાં પોતાને યોગ્ય લાગે એવો અને કાયદા પ્રમાણે હોય એવો ફેસલો અથવા શિક્ષાનો હુકમ અથવા હુકમ તે માજીસ્ત્રેટે કરવો પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે ૩૨ મી તથા ૩૩ મી કલમ પ્રમાણે જેટલી શિક્ષા કરવાનો પોતાને અખિકાર હોય તે કરતાં વધારે સખત શિક્ષા ક્ષા તેણે કરવી નહીં.

થોડોક પુરાવો એક માજીસ્ત્રેટે અને થોડો ક પુરાવો બીજા માજી

૩૫૦. જ્યારે કોઇ મુકદમાની ચોકશીમાં અથવા ઇન સાફમાં સઘળો પુરાવો અથવા તેમાંનો કાંઇ ભાગ સાંભળ્યાં પછી તથા દફતરમાં દાખલ કરયા પછી કોઇ પણ માજીસ્ત્રે

સ્ત્રેટે દફતરમાં દાખલ કર્યો હોય તે ઉપરથી ગુન્હો ઠરાવવા બાબત અથવા કમિટ કરવા બાબત.

ટ તેમાં હકુમત ચલાવતો બંધ પડે, અને તેની પછી તે ની જગા ઉપર બીજો જે માજીસ્ત્રેટ આવે તેને સદરહુ હકુમત હોય અને તે સદરહુ હકુમત ચલાવતો હોય ત્યારે જે પુરાવો પોતાની અગાઉના માજીસ્ત્રેટે એ પ્રમાણે દફતર માં દાખલ કર્યો હોય તે પુરાવાને આધારે, અથવા જે પુરાવો થોડો પોતાની અગાઉના માજીસ્ત્રેટે અને થોડો પોતે જાતે દફતરમાં દાખલ કર્યો હોય તે પુરાવાને આધારે, સદરહુ પછીથી આવેલો માજીસ્ત્રેટ કામ ચલાવવાને મુખત્યાર છે; અથવા તે શાહેદોને ફરીથી સમન કરવાને અને તે ચોકશી અથવા ઇનસાફ ફરીથી સરૂ કરવાને મુખત્યાર છે.

પણ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે:—

(અ) કોઇ પણ ઇનસાફના કામમાં તે બીજો માજીસ્ત્રેટ પોતાનું કામ શરૂ કરે ત્યારે શાહેદોને અથવા તેઓમાંના હરકોઇને ફરીથી સમન કરવાની તથા તેઓની જબાની ફરીથી સાંભળવાની માગણી કરવાને તહોમતવાળો મુખત્યાર છે.

(બ) કોઇ માજીસ્ત્રેટની આગળ ગુન્હો સાબિત થયો હોય તે સાબિતી જે પુરાવા ઉપરથી થઇ તે સઘળો તેણે લીધેલો નથી તેથી તહોમતવાળાને મુદ્દાની બાબતમાં ન્યાય મળવામાં હરકત થઇ છે. એમ હાઇ કોરટની અથવા જે મુકદમાઓનો ઇનસાફ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટના તાબામાંહેના માજીસ્ત્રેટો કરે તે મુકદમામાં જીલ્લા માજીસ્ત્રેટની, નજરમાં આવે. તો સદરહુ કોરટ અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ તે ગુન્હો સાબિત થયાનો ઠરાવ રદ કરવાને મુખત્યાર છે. પછી તે ઠરાવ ઉપર અપીલ થઇ હોય કે નહી હોય તોપણઃ અને નવેસરથી ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

જે મુકદમામાં ૩૪૯મી કલમ પ્રમાણે કામ આગળ ચલાવવાનું બંધ કર્યુ હોય તે મુકદમાઓને આ કલમ માંહેનો કોઇપણ મજકુર લાગુ નથી.

કોરટમાં હાજર થએલા ગુન્હેગારોને અટકાવી રાખવા બાબત.

૩૫૧. કોઇ શખસ ફોજદારી કોરટમાં હાજર હોય, પછી તે પકડાઇને અથવા સમન થઇને નહીં આવ્યોહોય તોપણ, તે શખસે સદરહુ કોરટ સાંભળી શકે એવો ફલાણો ગુન્હો કર્યો છે એવું પુરાવા ઉપરથી જણાય તે ગુન્હા બાબત તેની જુબાની લેવા સારૂ તેને અટકાવી રાખવાના તે કોરટને અખત્યાર છે; અને જાણે તેને પકડેલો હોય અથવા સમન કરેલો હોય એવી રીતે તેની ઉપર કામ ચલાવવાનો અખત્યાર છે.

અટકાવી રાખવો તે ૧૮ મા બાબ પ્રમાણે ચોકશી ચાલતી હોય ત્યારે અથવા ઇનસાફનું કામ ચલાવા માંડ્યા પછી રાખ્યો હોય ત્યારે તે શખસ બાબત કામ નવેસરથી ચલાવવું અને શાહેદોની જબાની ફરીથી સાંભળવી.

કોર્ટો ખુલી છે.

૩૫૨ કોઇ ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવા સારૂ જે જગાએ કોઇ ફોજદારી કોરટ બેઠી હોય તે જગા ખુલી કોરટ સમજવી, અને તેમાં વગર અડચણે માઇ શકે તેટલે સુધી સામાન્ય રીતે લ

ઘણા લોકોને તેમાં જવાનો અધિકાર છે.'

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે કોઈપણ અમુક મુકદમાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ ચાલે ત્યારે કોઈ પણ વખતે પ્રમુખ જડજ અથવા માજીસ્ત્રેટ જો તેને યોગ્ય લાગેતો એવો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે કે સામાન્ય રીતે લોકોએ, અથવા કોઈ પણ અમુક સખસે કોરટના ઉપયોગ માંહેના ઓરડામાં અથવા મકાનમાં આવવું, રેહેવું અથવા હોવું નહી.

બાબ ૨૫ મો.

ચોકશી તથા ઇનસાફ કરતી વખતે પુરાવો લેવાની તથા દફતરમાં દાખલ કરવાની રીત બાબત.

પુરાવોતોહમતવાળાની સમક્ષ લેવો.

૩૫૩ સ્પષ્ટ રીતે જુદી રીતનો ઠરાવ કરયો છે તે શિવાય ૧૮ મા, ૨૦ મા, ૨૧ મા, ૨૨ મા અને ૨૩ મા બાબ પ્રમાણે લેવાનો સઘળો પુરાવો તહોમતવાળાની સમક્ષ લેવો; અથવા જ્યારે તેને જાતે હાજર થવાનું માફ કરયું હોય ત્યારે તેના પ્લીડરની સમક્ષ લેવો.

ઇલાકાનાં મુખ્ય શેહેરોની બાહાર શાહેદી દફતરમાં દાખલ કરવાની રીત.

૩૫૪ આ કાયદા પ્રમાણે (પ્રેસીડેન્સી માજીસતરેટ શિવાય બીજા] કોઈ માજિસતરેટે અથવા માજીસતરેટની આગળ અથવા સેશન જડજે અથવા શેશન જડજની આગળ કરવાની ચોકશીઓમાં તથા [સંક્ષેપ રીતે કરવાના ઇનસાફ શિવાય બીજા) ઇનસાફમાં સાહેદોની શાહેદી હેઠળ લખેલી રીતે દફતરમાં દાખલ કરવી.

સમનના મુકદમાનુ તથા અમુક ગુન્હા બાબત પેહેલા અને બીજા વરગના માજીસ્ત્રેટોએ કરવાના ઇનસાફનું દફતર.

૩૫૫ પ્રેસીડેન્સી માજીસતરેટ શિવાય બીજા કોઈ માજીસતરેટની આગળ સમનના જે મુકદમાઓનો ઇનસાફ કરવામાં આવે તેમાં તથા ૨૬૦ મી કલમની બ થી તે ક (એ બંને સુદ્ધાં) રકમોમાં કહેલા ગુન્હાઓનો ઇનસાફ પેહેલા અથવા બીજા વરગનો માજીસ્ત્રેટ કરે ત્યારે તે ગુન્હાઓની બાબતમાં દરેક સાહેદની જબાની ચાલતી જાય તેમ તેની શાહેદીની મતલબની યાદ તે માજીસતરેટે લખવી.

તે યાદ માજીસ્ત્રેટે પોતાને હાથે લખીને તે ઉપર સહી કરવી અને દફતરની સાથે રાખવી.

ઉપર ફરમાવ્યા મુજબ જો તે માજીસ્ત્રેટને યાદ લખવામા પ્રતીબંધ થયો હોય તો તે પોતે કાં લખી શકતો નથી તેનું કારણ દફતરમાં દાખલ કરવું; અને ખુલ્લી કોરટમાં પોતે મોડેથી બોલીને તે યાદ કરાવીને તે ઉપર સહી કરવી અને તે યાદ દફતરની સાથે રાખવી.

ઇલાકાનાં મુખ્ય શેહેરોની બાહાર બીજા મુકદ્દમાઓનુ દફતર.

૩૫૬. શેશન કોરટોની આગળ તથા (પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટો સિવાય બીજા) માજીસ્ત્રેટોની આગળ બીજા સઘળા મુકદ્દમાઓનો ઇનસાફ ચાલે તેમાં, અને ૧૨ મા

તથા ૧૮ મા બાબ પ્રમાણે ચોકશીઓ ચાલે તે સઘળીઓમાં દરએક શાહેદની શાહેદી માજીસ્ત્રેટે અથવા શેશન જડજે, અથવા તેની હજુરમાં તે સાંભળે તેમ તેના ફરમાવ્યા મુજબ તથા તેની નગેહબાનીની નીચે કોરટની ભાષામાં લખી લેવી અને તે ઉપર તે માજીસ્ત્રેટે અથવા સેશન જડજે સહી કરવી.

અંગ્રેજીમાં આપેલી શાહેદી.

જ્યારે સદરહુ શાહેદની શાહેદી અંગ્રેજીમાં આપવામાં આવે ત્યારે તે માજીસ્ત્રેટ અથવા શેશન જડજ તે શાહેદી પોતાને હાથે તે ભાષામાં લખી લેવાને મુખત્યાર છે. અને તહોમત વાળો અંગરેજી સારી રીતે જાણતો ન હોય, અથવા કોરટની ભાષા અંગરેજી ન હોય, તો કોરટની ભાષામાં સદરહુ શાહેદીનો સહી સાથેનો તરજુમો દફતરમાં રાખવો.

જ્યારે માજીસ્ત્રેટે અથવા જડજે જાતે શાહેદી લખી લીધી નહીં હોય ત્યારે યાદ.

જે કામોમાં તે માજીસ્ત્રેટ અથવા સેશન જડજ પોતે શાહેદી લખી લેતા ન હોય, તે કામોમાં તેણે દરેક શાહેદની શાહેદી લેવાતી જાય તેમ તે શાહેદની જુબાનીની મતલબની એક યાદ કરવી અને તે યાદ તે માજીસ્ત્રેટે અથવા શેશન જડજે પોતાને હાથે લખીને તે પર સહી કરવી, અને તે દફતરની સાથે રાખવી.

ઉપર ફરમાવ્યા મુજબ તે માજીસ્ત્રેટને અથવા શેશન જડજને યાદ લખવામાં પ્રતિબંધ થયો હોય તો તે પોતે કાં લખી શકતો નથી તેનું કારણ તેણે દફતરમાં દાખલ કરવું.

શાહેદી લખવાની ભાષા.

૩૫૭. કોઈ જીલ્લામાં અથવા જીલ્લાના કોઈ પણ ભાગમાં, અથવા કાઈ સેશન કોરટની આગળ, અથવા કોઈ માજીસ્ત્રેટની અથવા કોઈ પણ માજીસ્ત્રેટના વરગની આગળ ચાલેલા કામમાં ૩૫૬ મી કલમમાં કહેલે પ્રસંગે દરએક શાહેદની શાહેદી સેશન જડજે અથવા માજીસ્ત્રેટે પોતાને હાથે પોતાની ભાષામાં લખી લેવી એવું ફરમાવવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે, પણ કાંઈ પુરતાં કારણને લીધે કોઈ પણ શાહેદની શાહેદી તેનાથી લખી ન લેવાય તો તેનું કારણ તેણે દફતરમાં દાખલ કરવું અને પોતે ખુલ્લી કોરટમાં મોડેથી બોલીને તે શાહેદી લખાવવી એવું ફરમાવવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે.

એ પ્રમાણે લખી લીધેલી શાહેદી ઉપર તે સેશન જડજે અથવા માજીસ્ત્રેટે સહી કરવી, અને તે દફતરના ભાગ દાખલ ગણવી જોઈએ;

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સેશન જડજે અથવા માજીસટરેટે શાહેદી અંગરેજી ભાષામાં અથવા કોરટની ભાષામાં લખી લેવી એવું તેને ફરમાવવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે, તે ભાષા તેની સ્વભાષા ન હોય તોય પણ.

૩૫૫ મી કલમ માં કહેલા મુકદમામાં માજીસતરેટને છુટ.

૩૫૮. ૩૫૫ મી કલમમાં કહેલી જાતના મુકદમામાં જો માજીસટરેટને દુરસ્ત લાગે તો તે કોઈ પણ શાહેદની શાહેદી ૩૫૬ મી કલમમાં ઠરાવેલી રીતે લખી લે

વાને મુખત્યાર છે, અથવા, જો સદરહુ માજીસટરેટની હકુમતની સ્થાનિક હદની અંદર ૩૫૭ મી કલમમાં કહેલો હુકમ સ્થાનિક સરકારે કરયો હોય તો, તેજ કલમમાં ઠરાવેલી રીતે લખી લેવાને મુખત્યાર છે.

૩૫૬મીઅથવા૩૫૭ મી કલમ પ્રમાણે શા હેદી દફતરમાં દાખલ કરવાની રીત.

૩૫૮ ૩૫૬મી અથવા ૩૫૭ મી કલમ પ્રમાણે લીધે લી શાહેદી ઘણું કરીને સવાલ અને જવાબના રૂપમાં લખી લેવી નહીં, પણ બ્યાનના રૂપમાં લખી લેવી.

માજીસટરેટની અથવા શેશન જડજની નજરમાં આવે તો કોઇ પણ અમુક સવાલ તથા જવાબ લખી લેવાને અથવા લખી લેવડાવવાને તેમુખત્યાર છે.

સદરહુ શાહેદી પુરી થઇ રહે ત્યારે તેના સંબંધમાં કેમ કરવું.

૩૬૦. ૩૫૬ મી અથવા ૩૫૭ મી કલમ પ્રમાણે લી ધેલી દરએક શાહેદની શાહેદી પુરી થાય ત્યારે જો તહોમ તવાળો હાજર હોય તો તેની સમક્ષ, અથવા તે પીલી ડર મારફતે હાજર થાય તો તેના પીલીડરની સમક્ષ, તે શાહેદી તે શાહેદને વાંચી સંભળાવવી, અને જરૂર હોય તો સુધારવી.

જ્યારે તે શાહેદી શાહેદને વાંચી સંભળાવવામાં આવે ત્યારે તે શાહેદ તે શાહે દીના કોઇ ભાગનાં ખરાપણાંની ના કહે. તો તે શાહેદી સુધારવાને બદલે તે ભાગ પર શાહેદે જે હરકત લીધી હોય, તેની તે ઉપર યાદ કરી લેવાને માજીસતરેટ અ થવા શેશન જડજ મુખત્યાર છે, અને પોતાને જરૂર જણાય એવો અભિપ્રાય મા જીસટરેટે અથવા શેશન જડજે લખવો.

જે ભાષામાં તે શાહેદી આપી હોય તેથી જુદી ભાષામાં તે લખી લીધી હોય અને જે ભાષામાં તે લખી લીધી હોય તે ભાષા શાહેદ સમજતો ન હોય, તો તે લખી લીધેલી શાહેદી જે ભાષામાં આપી હોય તે ભાષામાં, અથવા જે ભાષા શાહેદ સમજતો હોય તે ભાષામાં તેને સમજાવવી.

તહોમતવાળાને અથ વા તેના પીલીડરનેશા હેદીનો અરથ કહેવો.

૩૬૧. તહોમતવાળો સમજતો ન હોય એવી ભાષા માં કાંઇ પણ શાહેદી આપવામાં આવે, અને તે જાતે હા જર હોય, ત્યારે તે સમજતો હોય એવી ભાષામાં તે શા હેદી તેને ખુલ્લી કારટમાં સમજાવવી.

જો તે પીલીડરની મારફતે હાજર થાય અને તે શાહેદી કોરટની ભાષા શિવા ય બીજી કોઇ ભાષામાં આપવામાં આવે, અને તે ભાષા તે પીલીડર સમજતો ન હો ય, તો તેશાહેદી સદરહુ પીલીડરને કોરટની ભાષામાં સમજાવવી.

જ્યારે પદ્ધતિ પ્રમાણે પુરાવા સારૂ દસ્તાવેજો રજુ કરયા હોય, ત્યારે કોરટની નજરમાં આવશે તો તે દસ્તાવેજના જેટલા ભાગનો તરજુમો કરીને સમજાવવાની જ રૂર જણાય તેટલા ભાગનો તરજુમો કરીને સમજાવવો.

પરેસિડેન્સી માજીસ ટરેટની કોરટોમાં શાહે દીનુ દફતર.

૩૬૨. જે મુકદમામાં કોઇ પરેસીડેન્સી માજીસટરેટ ૨૦૦ રૂપીયાથી વધતા દંડની, અથવા ૭ મહિનાથી વધતી મુદત સુધી કેદની શિક્ષા કરે તેવા દરએક મુકદમામાં તેણે

શાહુદાની શાહેદી પોતાને હાથે લખી લેવી, અથવા ખુલી કોરટમાં પોતે મોડેથી બોલીને લખી લેવડાવવી. એ પ્રમાણે લખી લીધેલી સઘળી શાહદી ઉપર તે માજીસટરેટે સહી કરવી અને તેને દફતરના ભાગ દાખલ ગણવી જોઇએ.

એ પ્રમાણે લખી લીધેલી શાહેદી ઘણું કરીને બયાનનાં રૂપમાં દફતરમાં ડાખલ કરવી. પણ માજીસટરેટની નજરમાં આવે તો કોઇ પણ અમુક સવાલ અથવા જ વાબ લખી લેવાને અથવા લખી લેવડાવવાને તે મુખત્યાર છે.

એકજ કામમાં ૩૫ મી કલમ પ્રમાણે કરેલા શિક્ષાના હુકમ, આ કલમનાં કારણ સારૂ એકજ શિક્ષાના હુકમ દાખલ ગણવા જોઇએ.

શાહેદની વરતણુક બાબતનો શેરો.

૩૬૩ સેશન જડજે અથવા માજીસટરેટે શાહેદની શાહેદી દફતરમાં ડાખલ કરી હોય ત્યારે તેણે શાહેદ શાહેદી આપા હોય તે વખતની તેની વરતણુંક સંબંધી પોતાને મુદાનો લાગે એવો કાંઇ શેરો હોય તો તે શેરો પણ દફતરમાં દાખલ કરવો.

તહોમતવાળાની જુબાની દફતરમાં કેવી રીતે દાખલ કરવી,

૩૬૪. જ્યારે કોઇ પણ માજીસટરેટે અથવા રાયલ ચાટરથી સ્થાપેલી હાઇકોરટ શિવાય અથવા પંજાબની ચીફ કોરટ સિવાય બીજી કોઇ પણ કોરટ તહોમતવાળાની જુબાની લે, ત્યારે તેને પુછેલો દરેક સવાલ અને તેણે આપેલો દરએક જવાબ સુધાં તે સઘળી જુબાની જે ભાષામાં લીધી હોયતેભાષામાંઅથવા તેમ ન બની શકેતો કોરટની ભાષામાં અથવા અંગરેજીમાં પુરે પુરી દફતરમાં નોંધવી; અનેતે જબાની તે તહોમતવાળાને બતાવવી અથવા વાંચી સંભળાવવી. અથવા જે ભાષામાં તે જબાની લખેલી હોય તે ભાષા તે સમજ તે નહીં હોય તો જે ભાષા તે સમજતો હોય તે ભાષામાં તેને સમજાવવી અને તેના જવાબો માંહેની કોઇ વાતનો ખુલાસો કરવાને અથવા કાંઇ વાત વધારવાને તે મુખત્યાર છે.

એ સઘળી જબાની બરોબર છે એવું તે કેહે ત્યારે તે દફતર ઉપર તહોમતવાળાએ તથા માજીસટરેટે અથવા સદરહુ કોરટના જડજે સહીં કરવી, અને તે જુબાની મારી સમક્ષ અને મારા સાંભળતાં લીધી છે તથા તહોમતવાળાએ કહેલા મજકુરનું પુરે પુરૂં તથા ખરૂં બયાન તે દફતરમાં છે એ પ્રમાણે સદરહુ માજીસટરેટે અથવા જડજે લખીને તે પર સહી કરવી.

જે મુકદમામાં તહોમતવાળાની જુબાની તે માજીસ્ત્રેટ અથવા જડજ પોતાની જાતે દફતરનાં દાખલ ન કરે તે મુકદમમાં, જુબાની લેવાતી જાય તેમ તેની યાદ કોરટની ભાષામાં, અથવા, અંગ્રેજી ભાષા પોતાને બરાબરૂ આવડતી હોય તો, તે ભાષામાં, તે માજિસ્ત્રેટે અથવા જડજે, પોતે પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ ન હોય તો, કરવી જોઇએ; અને સદરહુ યાદ તે માજીસતરેટે અથવા જડજે પોતાને હાથે લખીને તે ઉપર સહી કરવી, અને તે દફતરની સાથે રાખવી. ઉપર ફરમાવ્યા મુજબ તે માજીસતરેટથી અથવા જડજથી યાદ ન થાય તો, તે પોતાથી ન થવાનું કારણ તેણે દફતરમાં દાખલ કરવું.

આ કલમ માંહેના કોઈ પણ મજકુર ૨૬૩ મી કલમ મુજબની કોઇ તોહમત

વાળા શખ્સની જુબાનીને લગુ છે એવું સમજવું નહી.

હાઇકોરટમાં શાહેદીનું દફતર. ૩૬૫ રાયલ ચારટરથી સ્થાપેલી દરએક હાઇકોરટ ત થા પંજાબની ચીફ કોરટ પોતાની આગળ જે મુકદમા આવે તેમાં શાહેદા લેવાની રીત વખત વખતે સામાન્ય કાનુન કરીને ફરમાવવાને મુખત્યાર છે, અને એ પ્રમાણે કાંઇ કાનુન કરવામાં આ વી હોય તો સદરહુ કોરટના જડજોએ શાહેદી અથવા તેની મતલબ તે કાનુનમ માણે લખી લેવી.

બાબ ૨૬ મો.

ફેસલા બાબત.

ફેસલોઆપવાનીરીત. ૩૬૬ અસલ હુકુમતની કોઇ પણ ફોજદારી કોરટ માં દરએક મુકદમાના ઇનસાફમાં ફેસલો ખુલી કોરટમાં તુરત અથવા ત્યાર પછી કોઇ વખતે કહી સભળાવવો, પણ પછાથી આપવો હોય તો વખતની યોગ્ય નોટીસ પક્ષકારોને અથવા તેઓના પ્લીડરોને આપવી; અને ફેસલો આપવામાં આવે તે સાંભળવા માટે, જો તહોમતવાળો પેહરામાં હોય તો, તેને આણવો જોઇએ. અથવા જો તે પેહેરામાં ન હોય તો તેને હાજર થવાનું ફરમાવવું જોઇએ, પણ ઇનસાફ ચાલે ત્યારે જાતે હાજર થવાનું તેને માફ કરયું હોય અને ફકત દંડની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે તો તે પ્રસંગે તે ફેસલો તેના પ્લીડર ની સમક્ષ કહી સંભળાવવાનો અધિકાર છે.

ફેસલાનીભાષા. ૩૬૭ આ કાયદાથી બીજી રીતનો ઠરાવ સ્પષ્ટ રીતે કરેલો હોય તે શીવાય સદરહુ પ્રકારનો દરેક ફેસલો તે કો

ફેસલામાં શું લખવુ જોઇએ. રટના પ્રમુખ અમલદારે કોરટની ભાષામાં અથવા અંગ રેજીમાં લખવો; અને જે મુદાની વાત અથવા વાતો ઠરાવ વાની હશે તે તથા તે વિશે કરેલો ઠરાવ, તથા તે ઠરાવ નાં કારણ તે ફેસલામાં લખવાં, અને તે ફેસલો કહી સંભળાવતી વખતે પ્રમુખ અ મલદારે ખુલી કોરટમાં તેની ઉપર તારીખ લખીને શાહી કરવી.

તહોમતવાળાની ઉપર કાંઇ ગુન્હો ઠરયો હોય તો તે ગુન્હો અને હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની અથવા બીજા કાયદાની જે કલમ પ્રમાણે તેની ઉપર ગુન્હો ઠ રયો હોય તે કલમ, તથા તેની ઉપર જે શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તે શિક્ષા, એ ટલું તે ફેસલામાં લખવું જોઇએ.

વિકલ્પની રીતે ફેસલો જ્યારે હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાપ્રમાણે ગુન્હો ઠ રયો હોય, અને તે કાયદાની બે કલમોમાંની કઇ કલમમાં અથવા તે કાયદાની એકજ કલમના બે ભાગોમાંના કયા ભાગમાંતે ગુનો આવે છે એ વિશે શક હોય, ત્યારે કોરટે તે શક સ્પષ્ટ રીતે બતાવીને વિકલ્પની રીતે ફેસ લો કરવો.

જો તે ફેસલામાં ગુન્હો ના શાબિત થયાનો ઠરાવ કરયો હોય તો તહોમતવાળાની ઉપર જે ગુનો ના શાબિત થયાનો ઠરાવ કરયો હોય તે ગુનો તે ફેસલામાં લખવો

અને તહોમતવાળાને છુટો કરવો એવું તેમાં ફરમાવવું.

જે ગુના બાબત મોતની શિક્ષા થઇ શકતી હોય તે ગુનો તહોમતવાળાની ઉપરઠરે અને તેની ઉપર મોતની શિક્ષા શિવાય બીજી કોઇ પણ શિક્ષાનો હુકમ તે કોરટ કરે, તો મોતની શિક્ષાનો હુકમ નહી કરવાનું કારણ પોતાના ફેસલામાં તે કોરટે લખવું પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જ્યુરીથી ઇનસાફ કરયો હોય તેમાં ફેસલો લખવાની કોરટને જરૂર નથી, પણ સેશન કોરટે જ્યુરીને આપેલા આદેશના મથાળાં દફતરમાં દાખલ કરવાં.

મોતનીશિક્ષાનોહુકમ

૩૬૮ જ્યારે કોઇ સખસની ઉપર મોતની સિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે, ત્યારે તે સિક્ષાના હુકમમાં એમ ફરમાવવું કે એ સખસને મરતાં સુધી ગળેથી લટકાવવો.

સમુદ્રપારની સિક્ષાનો હુકમ.

સમુદ્રપારની શિક્ષાના કોઇ પણ હુકમમાં, જે શખસની ઉપર તે શિક્ષાનો હુકમ કરયે હોય તે શખસને સમુદ્ર પાર કઇ જગાએ લઇ જવો તે લખવું નહી.

કોરટે ફેસલામાં ફેરફાર કરવો નહી.

૩૬૯ હાઇકોરટ શિવાય બીજી કોઇ કોરટે પોતાના ફેસલા ઉપર સહી કરી એટલે પછી ૩૯૫ મી કલમમાં ઠરાવ્યું છે તે શિવાય અથવા કોઇ હસ્તદોશની ચુક સુધારવાની હોય તે શિવાય તે કોરટે તે ફેસલામાં ફેરફાર કરવો નહી અથવા તે તપાસવો નહી

પરેસીડેનસિમાજીસતરેટનો ફેસલો

૩૭૦ પરેસીડેન્સી માજીસતરેટે આ કાયદામાં પાછળ ઠરાવેલી રીતે ફેસલો દફતરમાં દાખલ કરવાને બદલે હેઠળ લખેલી વિગત દફતરમાં દાખલ કરવી.

[અ) મુકદમાનો અનુક્રમે ચહડતો નબર.
[બ] ગુનો કરયાની તારીખ.
(ક] ફરીયાદી હોય તો તેનું નામ.
[ડ) તહોમતવાળા શખસનું નામ અને (તહોમતવાળો રાણીની વીલાયીત રઇયત નહોય તો) તેના બાપનું નામ અને રેહેવાનું ઠેકાણું
(ઇ) જે ગુન્હા વિશે ફરિયાદ થઇ હોય અથવા જે ગુનો શાબિત થયો હોય તે ગુન્હો;
(ફ) તહોમતવાળાનો જવાબ અને તેની જબાની (જો હોય તો);
(ગ) આખરનો હુકમ;
[હ) સદરહુ હુકમની તારીખ; અને
(આઇ) જે મુકદમામાં તે માજીસતરેટ કેદની અથવા બસે રૂપિયાથી વત્તા દંડની અથવા એ બનેની. શિક્ષા કરે તે સઘળા મુકદમામાં ગુનો ઠરાવ્યાનાં કારણો ની મુખતેસરની વિગત.

તહોમતવાળાને ફેસલો સમજાવવો તથા નકલ આપવી.

૩૭૧. તહોમતવાળાને ફેસલો સમજાવવો, અને તેની અરજી ઉપરથી ફેસલાની એક નકલ, અથવા તે માંગે ત્યારે, બની શકે તો, તેની પોતાની ભાષામાં, અથવા કોરટની ભાષામાં તે ફેસલાનો તરજુમો તેને વગર

ઢીલ આપવી. સમનના મુકદમા સિવાય બીજા કોઇ પણ મુકદમામાં સદરહુ નકલ મફત આપવી,

શેશન કોરટમાં જ્યુરીથી ઇનસાફ કરવામાં આવે તેમાં તહોમતવાળો માંગે તો, જ્યુરીને આપેલા આદેશનાં મથાળાંની એક નકલ તેને વગર ઢીલે અને મફત આપવી.

જે શખસની ઉપર મોતની શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તે શખસની બાબત.

જ્યારે તહોમતવાળાની ઉપર સેશન જડજ મોતની શીક્ષાનો હુકમ કરે ત્યારે તે જડજે તેને એ પ્રમાણે કહેવું કે અપીલ કરવાની તમારી મરજી હોય તો, આટલી મુદતમાં તમારે અપીલ કરવી જોઇએ.

ફેસલાનો તરજુમો ક્યારે કરવો.

૩૭૨. અસલ ફેસલો કામનાં કાગળોની સાથે દફતરમાં દાખલ કરવો. અને તે અસલ ફેસલો કોરટની ભાષાથી જુદી ભાષામાં લખ્યો હોય, અને તહોમતવાળો કહે ત્યારે, કોરટની ભાષામાં તેનો તરજુમો કરીને સદરહુ દફતરમાં દાખલ કરવો જોઇએ.

શેશન કોરટે ઠરાવની તથા શિક્ષાના હુકમની નકલ જીલ્હા માજીસટરેટની ઉપર મોકલવી.

૩૭૩. શેશન કોરટે જે મુકદમાનો ઇનસાફ કરયો હોય તે મુકદમામાં, તે કોરટે પોતાના ઠરાવની તથા (જો હોય તો) શિક્ષાના હુકમની એક નકલ જે જીલ્હા માજીસટરેટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં ઇનસાફ કરયો હોય તે જીલ્હા માજીસટરેટની ઉપર મોકલવી.

બાબ ૨૭ મો.

શિક્ષાના હુકમ મંજુર થવા માટે મોકલવા બાબત.

સેશનકોરટે મોતની શિક્ષાનો હુકમ (મંજુર થવા માટે) મોકલવા બાબત.

૪૭૪ જ્યારે શેસન કોરટની મોતની શિક્ષાનો હુકમ કરે, ત્યારે ચલાવેલાં કામના કાગળ પત્ર હાઇ કોરટમાં મોકલવા જોઇએ. અને તે શિક્ષાનો હુકમ હાઇ કોરટે મંજુર કરયા વગર અમલમાં લાવવો નહી.

વધારે ચોકશી કરવાનું અથવા વધારે પુરાવો લેવાનું ફરમાવવાનો અખ્તિયાર.

૩૭૫. જ્યારે તે ચલાવેલા કામનું દફતર હાઇકોરટમાં મોકલવામાં આવે ત્યારે જો હાઇકોરટ એમ ધારે કે જે શખસની ઉપર ગુન્હો ઠરયો છે તે શખસ તકસીરવાર છે કે બીન તકસીરવાર છે એ વિશેની ફેસલાની બાબત સારૂ વધારે ચોકશી કરવી જોઇએ અથવા વધારે પુરાવો લેવો જોઇએ. તો તે સદરહુ ચોકશી જાતે કરવાને અથવા તે સદરહુ પુરાવો જાતે લેવાને અથવા ચોકશી કરવાનુ અથવા તે પુરાવો લેવાનું સેશન કોરટને ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

જ્યુરરોની અથવા આસેસરોની સમક્ષ સદરહુ ચોકશી કરવી નહી અથવા સદરહુ પુરાવો લેવો નહી, અને હાઇકોરટ બીજી રીતનો હુકમ ન કરે તો જે શખસની ઉપર ગુન્હો ઠરયો હોય તે સખસને તે ચોકશી કરતી વખતે અથવા તે પુરાવો લેતી વખતે હાજર નહી રાખશે તો ચાલશે.

જ્યારે હાઇકોરટે તે ચોકશી કરી નહી હોય તથા તે પૂરાવો લીધો ન હોય ત્યારે

તે ચોકશીના પરીણામનું તથા તે પુરાવાનું સર્ટીફીકેટ તે કોરટને લખી જણાવવું.

શિક્ષાનો હુકમ બા હાલ કરવાનો અથવા ગુન્હાની શાબિતીનો ઠરાવ રદ કરવાનો હાઇ કોરટનો અખત્યાર.

૩૭૬ જે મુકદમો ૩૭૪ મી કલમ પ્રમાણે મોકલ્યો હોય તે મુકદમાનો ઇનસાફ આસેસરોની મદદથી અથવા જ્યુરીથી કરેલો હોય તે મુકદમામાં હાઇ કોરટ.

(અ) શિક્ષાનો હુકમ બાહાલ કરવાને અથવા બીજી જે શિક્ષાનો હુકમ કરવાનો કાયદાથી અધિકાર હોય તે શિક્ષાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે, અથવા

(બ) ગુન્હાની શાબિતીનો ઠરાવ રદ કરવાને તથા જે ગુન્હો તહોમતવાળાની ઉપર સાબિત થયાનો ઠરાવ સેસનકોરટ કરી શકત તેવો કોઇ ગુન્હો તેની ઉપર શાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાને અથવા તેજ તહોમત બાબત અથવા સુધારેલાં તહોમત બાબત નવેસરથી ઇનસાફ કરવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે, અથવા

(ક) તહોમતવાળા સખસની ઉપર ગુનો નાશાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાને મુખત્યાર છે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે અપીલ કરવા સારૂ જે મુદત આપી હોય તે મુદત પુરી થાય ત્યાં સુધી અથવા અપીલ સદરહુ મુદતની અંદર કરી હોય તો તે અપીલનો નીકાલ થાય ત્યાં સુધી આ કલમ પ્રમાણે મંજુરીયતનો કાંઇ પણ હુકમ કરવો નહી.

મંજુરીયત ઉપર અથવા શિક્ષાના નવા હુકમ ઉપર બે જડજોએ સહી કરવી.

૩૭૭. એ પ્રમાણે મોકલેલા દરેક મુકદમામાં તે શિક્ષાના હુકમની મંજુરીયત અથવા હાઇકોરટ જે નવી શિક્ષાનો હુકમ અથવા (બીજો) હુકમ કરે તે, સદરહુ કોરટમાં બે અથવા વધારે જડજો હોય ત્યારે તેમાંના ઓછામાં ઓછા બે જડજોએ કરવો જોઇએ અને કહેવો જોઇએ અને તેની ઉપર સહી કરવી જોઇએ

મતભેદ પડે ત્યારે કેમ કરવું.

૩૭૮. જ્યારે સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ મુકદમાની સુનાવણી જડજોની બેંચ આગળ થાય અને સદરહુ જડજોના બે પક્ષ થઇને તે બેઉ પક્ષના સરખા મત પડે ત્યારે તેઓના મત સહીત તે મુકદમો બીજા કોઇ જડજની પાસે મુકવો, અને સદરહુ જડજે પોતાને યોગ્ય લાગે એવી તપાસણી તથા સુનાવણી કર્યા પછી પોતાનો મત આપવો. અને સદરહુ મતને અનુસરીને ફેસલો અથવા હુકમ થવો જોઇએ.

મંજુર થવા માટે હાઇકોરટમાં મોકલેલા મુકદમામાં કેવી રીતે કામ ચલાવવું.

૩૭૯ મોતની શિક્ષાનો હુકમ મંજુર થવા સારૂ સેશન કોરટ જે મુકદમા હાઇકોરટમાં મોકલે તે મુકદમામાં હાઇ કોરટ મંજુરીયતનો અથવા બીજો હુકમ કરે ત્યાર પછી હાઇકોરટના યોગ્ય અમલદારે તે હુકમની એક નકલ ઉપર હાઇકોરટની મોહોર કરીને અને પોતાના હુદ્દાની સહી કરીને તે નકલ સેશન કોરટને વગર ઢીલે મોકલી દેવી.

આસિસ્ટંટ શેશન જડજ અથવા ૩૪ મી કલમ પ્રમાણે ચાલતા શે માજીસતરેટ જે શિક્ષાનો હુકમ કરે તેની મંજુરીયત બાબત.

૩૮૦ જે શિક્ષાનો હુકમ આસીસ્ટંટ શેશન જડજે અથવા ૩૪ મી કલમ પ્રમાણે ચાલતા કોઇ જીલ્લામા જીસ્તરેટે કરયો હોય તે શિક્ષાનો હુકમ મંજુર થવા સારૂ સેશન જડજની પાસે મોકલવામાં આવે ત્યારે સદરહુ સેશન જડજ—

(અ) તે શિક્ષાનો મજકુર મંજુર કરવાને અથવા બીજી જે શિક્ષાનો હુકમ નીચલી કોરટ કરી શકત તે શિક્ષાનો બીજો કાંઇ પણ હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે, અથવા

[બ] ગુન્હાની સાબિતીનો ઠરાવ રદ કરવાને, તથા જે ગુન્હો તહોમતવાળાની ઉપર સાબિત થયાનો ઠરાવ નીચલીકોરટ કરી શકત તે ગુન્હો તેની ઉપર સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાને, અથવા તેજ તહોમત બાબત અથવા સુધારેલાં તહોમત બાબત અથવા નવેસરથી ઇનસાફ કરવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે; અથવા

(ક) તહોમતવાળાની ઉપર ગુન્હો ના સાબીત થયાનો ઠરાવ કરવાને મુખત્યાર છે; અથવા

(ડ) તહોમતવાળો તકસીરવાર છે કે બિન તકસીરવારછે એ વિશેની ફેસાણી બાબતસર વધારે ચોકશી કરવાની અથવા વધારે પુરાવો લેવાની જરૂર છે. એમ તેને લાગે તો, તે પોતાની જાતે સદરહુ ચોકશી કરવાને અથવા સદરહુ પુરાવો લેવાને મુખત્યાર છે, અથવા તે ચોકશી કરવાનું અથવા તે પુરાવો લેવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

શેશન કોરટ બીજી રીતનો હુકમ ન કરે તો, જે શખસની ઉપર ગુન્હો ઠરયો હોય તે શખસને સદરહુ ચોકશી કરતી વખતે અથવા પુરાવો લેવાતી વખતે હાજર નહીં રાખશે તો ચાલશે; અને તે શિક્ષાનો હુકમ આસિસટંટ શેશન જડજે મોકલ્યો હોય ત્યારે જયુરોની અથવા આસેસરની સમક્ષ સદરહુ ચોકશી કરવી નહીં અથવા સદરહુ પુરાવો લેવો નહીં.

જ્યારે શેશન કોરટે તે ચોકશી કરી નહી હોય અને તે પુરાવો લીધો નહીં હોય ત્યારે સદરહુ ચોકશીનું તથા પુરાવાનું પરીણામ સરટીફીકેટ સાથે તે કોરટને લખી જણાવવું.

ભાગ ૨૮ મો.

અમલમાં લાવવા બાબત.

૩૭૬ મી કલમ પ્રમાણે કરેલો હુકમ અમલમાં લાવવા બાબત.

૩૮૧. શેશન કોરટે મોતની શિક્ષાનો હુકમ કરયોહોય તે મંજુર થવા સારૂ હાઇ કોરટની પાસે મોકલ્યો હોય ત્યારે તે ઉપરથી હાઇકોરટ જે મંજુરીયતનો અથવા બીજો હુકમ કરે તે પોહોંચેથી, સદરહુ શેશન કોરટે વારંટ કાહાડીને અથવા બીજા જે ઉપાયો જરૂરના હોય તે ઉપા

થો કરીને સદરહુ હુકમ અમલમાં આણાવવો.

ગર્ભવંતી સ્ત્રીને મોતનીશિક્ષાનોહુકમ કર્યો હોય તે બંધ રાખવો.

૩૮૨. જે સ્ત્રીને મોતની શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તે ગર્ભવંતી છે એવું દખાય તો હાઇકોરટે તે શિક્ષાના હુકમનો અમલ બંધ રાખવાનો હુકમ કરવો, અને તે શિક્ષાને બદલે જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાનો હુકમ કરવાને હાઇકોરટ મુખત્યાર છે.

બીજા મુકદમામાંસમુદ્રપારની અથવા કેદની શિશાના હુકમ અમલમાં લાવવા બાબત.

૩૮૩. જે મુકદમા બાબત ૩૮૧ મી કલમમાં ઠરાવ્યું છે તે મુકદમા સિવાય બીજા મુકદમામાં તહોમતવાળાને સમુદ્રપારની અથવા કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય, ત્યારે તે શિક્ષાનો હુકમ કરનારી કોરટે જે તુરગમાં તેને કેદ રાખવો હોય તે તુરંગમાં તાબડતોબ એક વારંટ મોકલવું, અને તહોમતવાળાને તે તુરંગમાં અગાઉજ કેદ રાખેલો નહીં હોય તો તે વારંટ સુધાં તેને તે તુરંગમાં મોકલવો.

અમલમાંલાવવા બાબતનુંવારંટ કોના નામનું કરવું.

૩૮૪. કેદની શિક્ષાનો હુકમ અમલમાં લાવવા બાબતનું દરએક વારંટ, જે તુરંગમાં અથવા બીજી જગામાં કેદીને કેદ રાખ્યો હોય અથવા કેદ રાખવો હોય તે તુરંગ અથવા બીજી જગા જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારના નામનું કરવું.

વારંટ કોનીપાસે રાખવું.

૩૮૫. જ્યારે કેદીને કોઇ તુરંગમાં કેદ રાખવો હોય ત્યારે તે વારંટ જેલરની પાસે રાખવું.

દંડ વસુલ કરવા બાબતનું વારંટ.

૩૮૭. કોઇ ગુન્હેગારની ઉપર દંડની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે ત્યારે તે દંડ ન આપવામાં આવે તો તે ગુન્હેગારને કેદ કરવો એમ તે શિક્ષાના હુકમમાં ઠરમાવ્યું હોય તોપણ તે શિક્ષાનો હુકમ કરનારી કોરટની નજરમાં આવે તો તે સદરહુ ગુન્હેગારની કાંઇ પણ જંગમ મીલકત જપ્ત કરીને તથા તે વેચીને તે દંડની રકમ વસુલ કરવાનું વારંટ કાહાડવાને મુખત્યાર છે.

સદરહુ વારંટનુ ફળ.

૩૮૬. સદરહુ વારંટ સદરહુ કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં બજાવી શકાશે, અને સદરહુ હદની બાહાર જે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટની અથવા ચીફ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાં સદરહુ પ્રકારની કાંઇ પણ મિલકત જડે તે જીલ્હા માજીસટરેટ અથવા ચીફ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ તે વારંટની પાછળ શેરો કરશે એટલે તે વારંટ ઉપરથી તે મિલકત જપ્ત કરીને વેચી શકાશે.

કેદની શિક્ષાનો હુકમ અમલમાં લાવવાનું બંધ રાખવાબાબત.

૩૮૮. કોઇ ગુન્હેગારની ઉપર માત્ર દંડનીજ શિક્ષા થા અને તે દંડ ન આપે તો કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય અને ૩૮૬ મી કલમ પ્રમાણે કોરટ વારંટ કાહાડે ત્યારે તે કોરટને એવો અધિકાર છે કે તે કોરટ કેદની શીક્ષાનો હુકમ બજાવવાનું મોકુફ રાખે અને સદરહુ વારંટનાં રિટર્ન માટે

મુકરર કરેલે દિવસે સદરહુ કોરટની આગળ હાજર થવાની શરતનું એક ખત તે કોરટને દુરસ્ત લાગે તે પ્રમાણે જામીન સાથે કે વગર જામીને, તે ગુન્હેગાર પોતાની સહી સાથે કરી આપે એટલે તેને છુટો કરે, અને સદરહુ રિટર્ન સારૂ દિવસ મુકરર કરવો તે જે વખતે તે ખત કરી આપવામાં આવે તે વખતથી પંદર દીવશ કરતાં વધારે લાંબી મુદતનો નીમવો નહી જોઇએ, અને તે દંડ વસુલ ન થાય તો તે કેદની શિક્ષાનો હુકમ તાબડતોબ બજાવવા એવું ફરમાવવાનો અધીકાર તે કોરટને છે.

વારંટ કાહાડવાનો કોને અખત્યાર છે.

૩૮૯ જે જડજે અથવા માજીસ્ત્રેટે શિક્ષાનો હુકમ કર્યો હોય તે જડજને અથવા માજીસ્ત્રેટને અથવા તેના હુદ્દા ઉપર જે સ્થાનાપન્ન થાય તેને તે શિક્ષાનો હુકમ અમલમાં લાવવા બાબતનું હરેક વારંટ કાહાડવાનો અખત્યાર છે.

ફક્ત ફટકા મારવાની સિક્ષાનો હુકમ અમલમાં લાવવા બાબત

૩૯૦ જ્યારે તહોમતવાળાની ઉપર ફક્ત ફટકા મારવાની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે, ત્યારે કોરટ ફરમાવે તેવી જગાએ તથા વખતે તે શિક્ષાનો હુકમ અમલમાં લાવવો.

કેદ શિવાય વળી ફટકા મારવાનીશિક્ષાનો હુકમ અમલમાં લાવવા બાબત.

૩૯૧ જે મુકદમામાં અપીલ ચાલી શકતી હોય તે મુકદમામાં તહોમતવાળાની ઉપર કેદ શીવાય વળી ફટકા મારવાની શિક્ષાનો હુકમ કર્યો હોય, ત્યારે તે શિક્ષાના હુકમની તારીખથી ૧૫ દીવશ સુધી, અથવા તે મુદતમાં અપીલ કરી હોય તો તે શિક્ષાનો હુકમ અપીલકોરટ મંજુર કરે ત્યાં સુધી. તે ફટકા મારવા નહી; પણ પંદર દીવશ પછી જેમ બને તેમ જલદીથી, અથવા, અપીલ કરી હોય તો, શિક્ષાનો હુકમ મંજુર કર્યાનો અપીલ કોરટનો હુકમ આવી પોહોચ્યા પછી જેમ બને તેમ જલદીથી તે ફટકા મારવા

જડજ અથવા માજીસ્ત્રેટ તે ફટકા પોતાના દેખાતાં મારવાનો હુકમ ન કરે તો જે અમલદારના હવાલામાં તુરંગ હોય તે અમલદારના દેખતાં તે ફટકા મારવા.

શિક્ષા કરવાનીરીત

૩૯૨ સોળ વરસની ઉમરનો અથવા તે કરતાં વત્તી ઉમરનો સખસ હોય ત્યારે જેનો વ્યાસ અડધા ઇંચ કરતાં ઓછો ન હોય એવી ઝીણી નેતર વડે સ્થાનિક સરકાર ફરમાવે તે રીતે અને શરીરના તે ભાગ ઉપર ફટકા મારવા અને સોળ વરસ કરતાં ઓછી ઉમરનો સખસ હોય તો ઝીણી નેતર વડે નીશાળમાં શિક્ષા કરે છે તે રીતે ફટકા મારવા.

કેટલા ફટકા મારવા તેની હદ.

કોઇ પણ પ્રસંગે સદરહુ શિક્ષા ૩૦ ફટકા કરતાં વધતી હોવી નહી જોઇએ.

કડકે કડકે અમલમાં લાવવો નહી.

૩૯૩. ફટકા મારવાની શિક્ષાનો કોઇપણ હુકમ કડકે કડકે અમલમાં લાવવો નહી; અને હેઠળ લખેલા શખસોમાંના કોઇ પણ શખસને ફટકા મારવાની શિક્ષા કરી શકાશે નહી (એટલે[:—

માફી.

[અ) સ્ત્રીઓને;

(બ] જે મરદોની ઉપર મોતની અથવા સમુદ્રપારની અથવા શાસનિકદાસત્વ

ની અથવા પાંચ વરસ કરતાં વધતી મુદતની કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તે મરદોને;

(ક) જે મરદો પીસતાળીસ વરસ કરતાં વધતી ઉમરના છે એવું કોરટને લાગ હોય તે મરદોને;

ગુન્હેગારની શક્તી ઠીક નહી હોય તો ફટકા મારવા નહી.

૩૯૪ ફટકા મારવાની શિક્ષા ખમવા લાયક ગુન્હેગારની શક્તી છે એવો દાખલો વઇદક અમલદાર હાજર હોય તો તેણે આપ્યા વગર, અથવા વઇદક અમલદાર હાજર નહી હોય તો માજીસ્ત્રેટ અથવા અમલદાર હાજર હોય તેની નજરમાં એ પ્રમાણે આવ્યા વગર સદરહુ શિક્ષા કરવી નહી,

ફટકા મારવાનું મોકુફ રાખવું.

ફટકા મારવાની શિક્ષાનો હુકમ અમલમાં આવતો હોય ત્યારે બાકી રહેલી શિક્ષા ખમવા લાયક ગુન્હેગારની શક્તી નથી એવો દાખલો વઇદક અમલદાર આપે અથવા માજીસ્ત્રેટ અથવા અમલદાર હાજર હોય તેની નજરમાં એ પ્રમાણે આવે તો ફટકા મારવાનું છેક મોકુફ રાખવું.

૩૯૪ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરાતી નહી હોય ત્યારે કેમ કરવું.

૩૯૫. ૩૯૪ મી કલમ પ્રમાણે ફટકા મારવાની શિક્ષાનો હુકમ મુદલ અથવા થોડો ઘણો અમલમાં આણ્યો નહી હોય એવે કોઇ પણ પ્રસંગે, જે કોરટે તે શિક્ષાનો હુકમ કર્યો હોય તે કોરટ તે હુકમ ફેરવી કરે ત્યાં સુધી ગુન્હેગારને કેદમાં રાખવો, અને સદરહુ કોરટની નજરમાં આવે તો તે સદરહુ શિક્ષા માફ કરવાને મુખત્યાર છે, અથવા ફટકા મારવાને બદલે અથવા ફટકા મારવાની જેટલી શિક્ષાનો હુકમ અમલમાં આણ્યો નહી હોય તેટલી શિક્ષાને બદલે બાર માહના સુધીની હરકોઇ મુદતની કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે. અને આ ફટકા મારવાને બદલે કરેલી શિક્ષા તેજ ગુન્હા બાબત ગુન્હેગાર ઉપર કાંઇ પણ બીજી શિક્ષા કરી હશે તે શિક્ષા ઉપરાંત થઇ શકશે.

કાયદા પ્રમાણે જેટલી મુદતની કેદની શિક્ષાને તોહોમતદાર લાયક હોય તેટલી મુદત કરતાં અથવા કોરટને જેટલી મુદતની કેદની શિક્ષા કરવાનો અધિકાર હોય તેટલી મુદત કરતાં વધતી મુદતની કેદની શિક્ષા કરવાનો અધિકાર તે કોરટને આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મજકુરથી છે એમ સમજવું નહી.

ફરારી થએલા ગુન્હેગારની ઉપર શિક્ષાના હુકમ અમલમાં લાવવા બાબત.

૩૯૬ જ્યારે કોઇ ફરારી થએલા ગુન્હેગારની ઉપર આ કાયદા પ્રમાણે શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે, ત્યારે જો સદરહુ શિક્ષા મોતની, દંડની અથવા ફટકા મારવાની હોય તો આ કાયદામાં પાછળ કહેલા ઠરાવોને અનુસરીને તે તાબડતોબ અમલમાં આવશે, અને જો સદરહુ શિક્ષા કેદની, દેશનિકાલની અથવા સમુદ્રપારની હોય તો તે હેઠળ લખેલી કાનુનો પ્રમાણે અમલમાં આવશે એટલે:—

જ્યારે નવી શિક્ષા સદરહુ ગુન્હેગાર ફરારી થયો ત્યારે જે શિક્ષા તે ભોગવતો હતો તે કરતાં વધારે સખત પ્રકારની હોય, તો તે નવી શિક્ષાનો હુકમ તાબડતોબ અમલ

માં આવશે.

જ્યારે નવી શિક્ષા તે ગુન્હેગાર ફરારી થયો ત્યારે જે શિક્ષા તે ભોગવતો હતો તે કરતાં વધારે સખ્ત પ્રકારની ન હોય, ત્યારે તે ગુન્હેગાર ફરારી થયો તે વખતે તેની આગલી શિક્ષાની જેટલી મુદત બાકી રહેલી હોય તેટલી બીજી મુદત સુધી તેણે, કેદ અથવા શાસનિકદાસત્વ અથવા સમુદ્રપાર, જેમ હોય તેમ, ભોગવ્યા પછી તે નવી શિક્ષાનો હુકમ અમલમાં આવશે.

ખુલાસો.—આ કલમનાં કારણ સારૂ—

(અ) સમુદ્રપારની અથવા શાસનિકદાસત્વની શિક્ષા કેદની શિક્ષા કરતાં વધારે સખ્ત છે એમ સમજવું, અને

(બ) એકાંત કેદ સાથે કેદની સિક્ષા, એકાંત કેદ સાથે કે એકાંત કેદ વગર આસાન કેદ કરતાં વધારે સખ્ત છે એમ સમજવું.

[ક] સખ્ત મજુરી સાથે કેદના શિક્ષા, એકાંત કેદ સાથે કે એકાત કેદ વગર આસાન કેદની શિક્ષા કરતાં વધારે સખ્ત છે એમ સમજવું.

ગુન્હેગાર શિક્ષા ભોગવતો હોય તેને બીજા ગુન્હા બાબત શીક્ષા.

૩૯૭. કોઇ શખ્સ કેદની, શાસનિકદાસત્વની અથવા સમુદ્રપારની શીક્ષા ભોગવતો હોય તેવામાં તેની ઉપર કેદની, શાસનિકદાસત્વની અથવા સમુદ્રપારની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે ત્યારે તેની ઉપર આગળ થએલા શિક્ષાના હુકમમાં ફરમાવેલી કેદની, શાસનિકદાસત્વની અથવા સમુદ્રપારની શિક્ષાની મુદત પુરી થએથી શદરહુ કેદની, શાસનિકદાસત્વની અથવા સમુદ્રપારની શિક્ષા સરૂ થશે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જો તે શખ્સ કેદની શિક્ષા ભોગવતો હોય, અને તેને એ પ્રમાણે પછવાડેથી ગુન્હેગાર ઠેરવીને કરેલી શિક્ષા સમુદ્રપારની હોય, તો તે કોરટની નજરમાં આવે તો આ બીજી શિક્ષાના હુકમનો અમલ તુરત શરૂ થાય એવું ફરમાવવાને અથવા તે શખ્સને આગળ કરેલી કેદની શિક્ષાની મુદત પુરી થએથી તે શરૂ થાય એવું ફરમાવવાને કોરટ મુખત્યાર

૩૯૬મી તથા ૩૯૭ મી કલમો બાબત વિશેષ ઠરાવ.

૩૯૮ ૩૯૬ મી અથવા ૩૯૭ મી કલમ મહિંના ઠરાવ ઉપરથી એમ સમજવું નહીં કે કોઇ પણ શખસ તેના આગલા કે પાછલા સાબિત થએલા ગુન્હાને માટે જે શિક્ષાને લાયક થયો હોય તે શિક્ષાના કોઇ પણ ભાગમાંથી તે શખસ બચી જસે.

નાની ઉમરના ગુન્હેગારોને સન્માર્ગ પ્રવર્તક શાળામાં કેદ કરવાબાબત.

૩૯૯ જ્યારે સોળ વરશ કરતાં ઓછી ઉમરના કોઇ પણ શખસની ઉપર કોઇ પણ ગુન્હા માટે કોઇ પણ ફોજદારી કોરટ કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરે, ત્યારે, તેને ફોજદારી તુરંગમાં કેદ કરવાને બદલે તેઓને લખેલા પ્રકારની કોઇપણ સન્માર્ગપ્રવર્તક શાળામાં કેદ રાખવો એવો હુકમ કરવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે, એટલે કેદ રાખવાની લાયક જગા દાખલ જે સન્માર્ગ પ્રવર્તક શાળા સ્થાનિક સરકારે ઠાકાડી હોય, અને જેમાં ઘટિત કેળવણી આપવાના તથા કાંઇ ઉપયોગી ધંધો શિખ

વવાનાં સાધન હોય, સન્માર્ગ પ્રવર્તક શાળામાંહોય, અથવા સન્માર્ગ પ્રવર્તક શાળામાં, કેદ કરેલા શખશોને કેળવણી આપવા તથા શિખવવા સંબંધી સ્થાનિક સરકાર ફરમાવે એવા નિયમ પ્રમાણે ચાલવાને રાજી હોય એવા કોઇ શખશે જે સન્માર્ગ પ્રવર્તક શાળા રાખેલી હોય તેમાં કેદ કરવો એવો હુકમ કરવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે.

આ કલમ મુજબ કેદ કરેલા સઘળા શખસોને ઉપર મુજબ ઠરાવેલા નિયમો લાગુ પડશે.

શિક્ષાનો હુકમ અમલમાં લાવ્યાપછી વારંટ પાછું મોકલવાબાબત.

૪૦૦ જ્યારે કોઇ શિક્ષાનો હુકમ પુરેપુરો બજી રહે ત્યારે તે બજાવનાર અમલદારે તે શિક્ષાનો હુકમ શી રીતે બજાવ્યો છે તે વિશે પોતાની સહી સાથેનો તે વારટની પાછળ શેરો કરીને તે વારંટ જે કોરટમાંથી નીકળ્યું હોય તે કોરટમાં પાછું મોકલી દેવું.

ભાગ ૨૯ મો

શિક્ષા મોકુફ રાખવા, માફ કરવા તથા બદલવા બાબત.

શિક્ષા મોકુફ રાખવાનો અથવા માફ કરવાનો અધીકાર.

૪૦૧ જ્યારે કોઇપણ શખસની ઉપર કાંઇ ગુન્હા બાબત શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય ત્યારે કોઇ પણ વખતે; બીન સરતે અથવા જે શખસની ઉપર શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તે શખસ કબુલ કરે એવી કાંઇ શરત કરીને તેની ઉપર જે શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તે અમલમાં લાવવાનું મોકુફ રાખવાને અથવા જે શીક્ષાનો હુકમ તેની ઉપર કરેલો હોય તે સઘળી શિક્ષા અથવા તેમાંનો કોઇપણ ભાગ માફ કરવાને ગવરનર જનરલ ઇનકૌંસિલ અથવા સ્થાનીક સરકાર મુખત્યારછે.

જ્યારે કોઇ શીક્ષા મોકુફ રાખવા અથવા માફ કરવા સારૂ ગવરનર જનરલ ઇનકૌંસિલને અથવા સ્થાનીક સરકારને અરજી કરવામાં આવે ત્યારે જે કોરટની આગળ અથવા જે કોરટે ગુન્હાની સાબીતીનો ઠરાવ કરયો હોય અથવા મંજુર કરયો હોય તે કોરટના પ્રમુખ જડજને, ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્સીલ અથવા સ્થાનિક સરકાર, જેમ હોય તેમ, એવુ ફરમાવવાને મુખત્યાર છે કે તે અરજી કબુલ કરવી જોઇએ કે નાકબુલ કરવી જોઇયે તે વિશે તમારો મત તથા તે મતનાં કારણ જણાવો.

જે શખસના લાભમાં કોઇ શિક્ષા મોકુફ રાખી હોય અથવા માફ કરી હોય તે શખસ, ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્સીલે અથવા સ્થાનિક સરકારે જે શરતો ઠરાવી હોય તે શરતો પાળવાને ચુકે તો સદરહુ શિક્ષા મોકુફ રાખવાનો અથવા માફ કરવાનો હુકમ રદ કરવાને, ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્સિલ અથવા સ્થાનિક સરકાર, જેમ હોય તેમ મુખત્યાર છે અને તે પછી, જો સદરહુ શખસ છુટો હોય તો, તેને કોઇ પણ પોલીસ અમલદાર વગર વારંટે પકડવાને મુખત્યાર છે, અને બાકી રહેલા ભાગની શિક્ષા ભોગવવા માટે તેને પાછો કેદમાં મોકલવાનો અખત્યાર છે.

શિક્ષા માફ કરવાનો અથવા મોકુફ રાખવાનો અથવા મુલતવી રાખવાનો અથવા ઓછી કરવાનો મલીકા માયાઝમાને અધિકાર છે તે અધિકારને આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મજકુરથી બાધ આવે છે એમ સમજવું નહીં.

શિક્ષા બદલવાનો અખિકાર.

૪૦૨. જે શખસની ઉપર સિક્ષાનો હુકમ કરયો ય તે શખસની સંમતિ વગર ગવરનર જનરલ ઇન ઉન્સિલ અથવા સ્થાનિક સરકાર હેઠળ કહેલી શિક્ષાએની કોઇ પણ શિક્ષાને બદલે તે શિક્ષાની આગળ લખેલી બીજી કોઇ પણ શિક્ષ હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે:—

મોત, સમુદ્રપાર, શાસનિકદાસત્વ, સખત મંજુરી સાથે જેટલી મુદતની કે શિક્ષાનો હુકમ તે શખસની ઉપર થઇ શકત તેટલી મુદત સુધીની કેદ, તેવીજ દત સુધીની આસાન કેદ, દંડ.

બાબ ૩૦ મો.

અગાઉ બીન તકસીરવાર અથવા તકસીરવાર ઠર્યા હોય તે બાબત.

જે શખસની ઉપર એક વખત ગુન્હો સાબિત થયાનો અથવા ના સાબિત થયાનો ઠરાવ થયો હોય તે શખસનોતેજ ગુન્હા બાબત ફરીઇનસાફ કરવો નહીં.

૪૦૩ યોગ્ય હકુમત વાળી કોઇ કોરટે કાંઇ ગુન્હા બત કોઈ શખસનો એક વખત ઇનસાફ કરયો હોય ને તે ગુન્હો તેની ઉપર સાબિત થયાનો અથવા ના બિત થયાનો ઠરાવ કરયો હોય ત્યારે જ્યાં સુધી તે સાબિત થયાનો અથવા ના સાબિત થયાનો ઠરાવ અ માં રહે ત્યાં સુધી તે શખસ તેજ ગુન્હા બાબત ફ ઇનસાફને પાત્ર થશે નહી, અથવા તેની ઉપર મુકે તોહોમતથી કંઇ જુદુ તહોમત બીજા જે ગુન્હા બાબત ઉપર ૨૩૬ મી કલમ મુજબ મુકી શકાત તે ગુન્હા બાબત, અથવા બીજે જે ગુ ૨૩૭ મી કલમ મુજબ તેની ઉપર ઠરી શકત તે ગુન્હા બાબત, તેને તેજ હુ ઉપરથી તે શખસ ફરીથી ઇનસાફને પાત્ર થશે નહીં.

જે શખસની ઉપર કાંઇ ગુન્હો ના સાબીત થયાનો અથવા સાબિત થયાનો રાવ થયો હોય તે શખસનો અગાઉ ઇનસાફ થયો તે વખતે જે જુદા ગુન્હા બત તેની ઉપર ૨૩૫ મી કલમના ૧ લા પારેગ્રાફ મુજબ જુદુ તહોમત મુકી ત તેવા ગુન્હા બાબત પછી ઇનસાફ કરવાનો અખત્યાર છે.

કોઇ શખસની ઉપર કાંઇ ગુન્હો સાબિત થયાનો ઠરાવ થયો હોય અને જે ત્યથી તે ગુન્હો બનેલો હોય તે કૃત્ય તથા તે ઉપરથી થએલાં પરિણામ એ મળીને એવો એક ગુન્હો થાય કે તે સદરહુ શખસની ઉપર સાબિત થએલા ગુન જુદો ગુન્હો હોય ત્યારે આ છેલ્લા કહેલા ગુન્હા બાબત તે શખસનો પછી ઇનસા રવાનો અખત્યાર હેઠળ લખેલે પ્રસંગે છે. એટલે, તે શખસની ઉપર ગુન્હો સા થયાનો ઠરાવ કરયો તે વખતે સદરહુ પરીણામ થએલાં નહોતાં અથવા તે થયાં વી કોરટને ખબર નહુતી એમ હોય તો.

કાંઇ પણ કૃત્યોથી બનેલો કાંઇ ગુન્હો જે શખસની ઉપર ના સાબીત અથવા સાબીત થયાનો ઠરાવ થયો હોય તે શખશે તેજ કૃત્યોથી બનેલો બીજો ગુન્હો કરયો હોય તે ગુન્હા બાબત આગળ તેની ઉપર, સદરહુ ઠરાવ થયો હો ય ખરૂ પણ, તહોમત મુકીને તેનો ઇનસાફ કરવાનો અખત્યાર હેઠળ લખેલે પ્ર

છે, એટલે, જે કોરટથી તેનો પ્રથમ ઇનસાફ થયો તે કોરટને તેની ઉપર જે ગુન્હા નું તહોમત પછી મુકયું તે ગુન્હાનો ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર નહતો એમ હશે તો.

ખુલાસો.—કોઇ ફરીયાદ કાહડી નાંખવી, અથવા ૨૪૯ મી કલમ મુજબ કામ ચલાવવાનું બંધ કરવું, અથવા તહોમતવાળાને છોડી મુકવો, અથવા ૨૭૩ મી કલમ પ્રમાણે તહોમતનામાં ઉપર નોંધ કરવી, એ આ કલમનાં કારણ સારૂ ગુન્હો ના સાબીત થયાના ઠરાવ બરાબર નથી.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) અ એ ચાકર થઇને ચોરી કરી તે વિસેનાં તહોમત બાબત તેનો ઇનસાફ થયો અને તે બીન તકસીરવાર ઠરયો. જ્યાં લગી તે ઠરાવ અમલ માં હોય ત્યાં લગી તેની ઉપર ચાકર થઇને ચોરી કરયાનુ અથવા તેની તેજ હકીકત ઉપરથી એકલી ચોરી કરયાનું અથવા સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કરયાનું તહોમત પછી મુકાસે નહીં.

(બ) ખુનનાં તહોમતબાબત અનો ઇનસાફ થયો અને તે બીન તકસીરવાર ઠરયો અપહરણ કરવાનું તહોમત તેની ઉપર નહીં હતુ પણ ખુન કરયુ તે વખતે અએ અપહરણ કરયું એવું હકીકત ઉપરથી જણાય છે; અપહરણ કરવાનુ તહોમત તેના ઉપર પછી મુકીને તેનો ઇનસાફ કરવાનો અખત્યારછે

(ક) મહાવ્યથા કરવા બાબત અનો ઇનસાફ થયો અને તે તકસીરવાર ઠરયો જે શખસને નુકશાન કરયું તે શખસ પછી મરણ પામ્યો શિક્ષણીય મનુષ્યવધ ના ગુન્હા બાબત અનો ફરીથી ઇનસાફ કરવાનો અખત્યાર છે.

[ડ) બ નું શિક્ષણીય મનુષ્યવધ કરયાંનું તહોમત અની ઉપર સેસનકોરટની આગળ મુકવામાં આવ્યું અને તેની ઉપર તે ગુન્હો સાબીત થયો પછી તે હકીકત ઉપરથી બનાં ખુન બાબત અનો ઇનસાફ કરી શકાસે નહીં.

[ઇ) બ ને બુદ્ધીપુરવક વ્યથા કરવાનુ તહોમત પેહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટે અ ની ઉપર મુકીને તે ગુન્હો તેની ઉપર શાબીત થયાનો ઠરાવ કરયો. તે કામને આ કલમનો ત્રીજો પારેગ્રાફ લાગુ નહોય તો બ ને બુદ્ધિપુરવક મહાવ્યથા કરવા બાબત તેજ હકીકત ઉપરથી અ નો પાછો ફરીથી ઇનસાફ કરી શકાશે નહીં.

(ફ) બ ના શરીર ઉપરથી મિલકત ચોરવાનું તહોમત બીજા વરગના માજીસ્ત્રેટે અ ની ઉપર મુકીને તે ગુન્હો તેની ઉપર શાબિત થયાનો ઠરાવ કરયો પછી તેજ હકીકત ઉપરથી અપહરણ કરવાનું તહોમત અ ની ઉપર મુકીને તેનો ઇનસાફ કરવાનો અખત્યાર છે.

[ગ] ડ નું અપહરણ કરયાનું તહોમત પેહેલા વરગના માંજીસ્ત્રેટે અ, બ તથા ક ની ઉપર મુકીને તે ગુન્હો તેઓની ઉપર શાબિત થયાનો ઠરાવ કરયો. પછી તેજ હકીકત ઉપરથી ડાકાઇટી કરયાનું તહોમત અ, બ તથા ક ની ઉપર મુકીને તેઓનો ઇનસાફ કરવાનો અખત્યાર છે.

ભાગ ૭ મો.

અપીલ તથા લખી મોકલવા બાબત તથા તપાસ બાબત.

બાબ ૩૧ મો.

અપીલો બાબત.

બીજી રીતે ઠરાવ્યુ ન હોય તો અપીલ ચાલશે નહી.

૪૦૪. આ કાયદાથી અથવા બીજા કોઇ પણ ચાલુ કાયદાથી ઠરાવ્યું હોય તે શિવાય ફોજદારી કોરટના કોઇપણ ફેસલા અથવા હુકમ ઉપર અપીલ ચાલશે નહી.

જપ્ત કરેલી મીલકત પાછી આપવા બાબતની અરજી જેના હુકમથી નાકબુલ કરી હોય તે હુકમ ઉપર અપીલ.

૪૦૫ ૮૯ મી કલમ મુજબ મિલકત અથવા તેના વેચાણનું ઉત્પન્ન પાછુ આપવા બાબતની જે સખસની અરજી કોઇ કોરટે ના કબુલ કરી હશે તે સખસને તે કોરટે કરેલા શિક્ષાના હુકમો ઉપર જે કોરટમાં સામાન્યત અપી ચાલતી હશે તે કોરટને અપીલ કરવાનો અધિકાર છે.

સારી રીતે ચાલવા બાબત તારણ માગવાના હુકમ ઉપરઅપીલ.

૪૦૬ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ અથવા પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ શીવાય બીજા કોઇ માજીસ્ત્રેટે ૧૧૮ મી કલમ પ્રમાણે સારી રીતે ચાલવા બાબત તારણ આપવાનું જે શખસને ફરમાવ્યું હોય તે શખસ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને અપીલ કરવાને મુખત્યાર છે.

બીજાઅથવા ત્રીજા વરગના માજીસ્ત્રેટે કરેલા શીક્ષાના હુકમ ઉપર અપીલ.

૪૦૭ બીજા અથવા ત્રીજા વરગના કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટે ઇનસાફ કરીને જે સખસની ઉપર ગુન્હો સાબિત થયાનો ઠરાવ કરયો હોય તે સખસ, અથવા ૩૪૯ મી કલમ પ્રમાણે બીજા વરગના કોઇ પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટે જે સખસની ઉપર શીક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તે શખસ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને અપીલ કરવાને મુખત્યાર છે.

પેહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટની પાસે અપીલો મોકલવા બાબત.

આ કલમ પ્રમાણે કોઇ પણ અપીલ અથવા સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ વરગની અપીલો જીલ્લા માજીસ્ત્રેટના તાબા માંહેના પેહેલા વરગના જે માજીસ્ત્રેટોને સદરહુ અપીલો સાંભળવાનો અધિકાર સ્થાનિક સરકારે આપ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટે સાંભળવી એવું ફરમાવવાને જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે, અને તે ઉપરથી સદરહુ અપીલ અથવા સદરહુ વરગની અપીલો તે તાબા માંહેના માજીસ્ત્રેટને કરવી, અથવા તે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને કરવામાં આવી ચુકી હોય તો તે સદરહુ પ્રકારના તાબા માંહેના માજીસ્ત્રેટ પાસે મોકલવી. એ પ્રમાણે કરેલી અથવા મોકલેલી કોઇ પણ અપીલ અથવા કોઇ પણ વરગની અપીલો સદરહુ માજીસ્ત્રેટની પાસેથી લઇ લેવાને જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

આસિસ્ટંન્ટ શેશન જડજે અથવા પેહેલા

૪૦૮, આસિસ્ટંટ સેશન જડજે અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટે અથવા પેહેલા વરગના બીજા માજીસ્ત્રેટે ઇનસાફ ક

વરગના માજીસ્ત્રેટે કરેલા શિક્ષાના હુકમ ઉપર અપીલ.

રીને જે શખસની ઉપર ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ કરયો હોય તે શખસ અથવા પેહેલા વરગના કોઇ માજીસ્ત્રેટે ૩૪૯ મી કલમ પ્રમાણે જે શખસની ઉપર શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તે શખસ, સેશન કોરટને અપીલ કરવાને મુખત્યાર છે.

પણ હેઠળે લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

(અ) જ્યારે કોઇ પણ મુકદમામાં કોઇ આસિસ્ટંટ સેશન જડજ અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ જે શિક્ષાના હુકમને સેસન કોરટની મન્જુરીયત જોઇએ તે શિક્ષાનો હુકમ કરે ત્યારે સદરહુ મુકદમામાં દરેક અપીલ હાઇકોરટમાં ચાલશે, પણ જ્યાં સુધી સેશન કોરટે તે મુકદમાનો નિકાલ ન કરયો હોય ત્યાં સુધી તે અપીલ કરવી નહીં.

[બ] રાણીની કોઇ પીલાયતી રઇયત ઉપર એ પ્રમાણે ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ થયો હોય તે રઇયત પોતાની નજરમાં આવે તે મુજબ હાઇકોરટને અથવા સેશન કોરટને અપીલ કરવાને મુખત્યાર છે.

સેશનકોરટને કરેલી અપીલો કેવી રીતે સાંભળવી.

૪૦૯ સેશન કોરટને અથવા સેશન જડજને કરેલી અપીલ સેશન જડજે અથવા આડિશનલ અથવા જાઇન્ટ સેશન જડજે સાંભળવી.

સેશનકોરટે કરેલા શિક્ષાના હુકમ ઉપર અપીલ.

૪૧૦ કોઇ સેશન જડજે અથવા આડિશનલ અથવા જાઇન્ટ સેશન જડજે ઇનસાફ કરીને જે શખસની ઉપર ગુન્હો શાબીત થયાનો ઠરાવ કરયો હોય તે શખસ હાઇ કોરટને અપીલ કરવાને મુખત્યાર છે.

પ્રેસીડેન્સીમાજીસ્ત્રેટે કરેલા શિક્ષાના હુકમ ઉપર અપીલ.

૪૧૧ કોઇ પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટે ઇનસાફ કરીને કોઇ પણ સખસની ઉપર ગુન્હો શાબીત થયાનો ઠરાવ કરયો હોય, ત્યારે જો તે માજીસ્ત્રેટે તે શખસની ઉપર છ મહીના કરતાં વત્તી મુદતની કેદની શિક્ષાનો હુકમ અથવા બસેં રૂપીયા કરતાં વત્તા દંડની શાક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તો તે સખસ હાઇકોરટને અપીલ કરવાને મુખત્યાર છે.

જે કામોમાં તહોમતદારો પોતે તકશીરવાર છે એવો જવાબ આપે તે કામોમાં અપીલ ચાલશે નહી.

૪૧૨ આ કાયદામાં પાછળ ગમે તે કહ્યું હોય તે છતાં, જ્યારે તહોમતદારી સખસે પોતે તક્સીરવાર છે એવો જવાબ આપ્યો હોય અને સેશન કોરટે અથવા પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટે સદરહુ જવાબ ઉપરથી તેની ઉપર ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ કરયો હોય, ત્યારે શિક્ષા ઘણી છે અથવા કાયદાસર નથી એવા સબબ શીવાય બીજા કોઇપણ સબબથી અપીલ ચાલશે નહી.

ન્હાના મુકદમામાં અપીલ નથી.

૪૧૩ આ કાયદામાં પાછળ ગમે તે કહ્યું હોય તે છતાં, જે મુકદમામાં સેશન કોરટ અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ અથવા પેહેલા વરગનો બીજો માજી માજીસ્ત્રેટ ફકત

એક મહીના સુધી કેદની અથવા ફક્ત પચાસ રૂપીયા સુધી દંડની, અથવા ફક્ત ફટકા મારવાની શિક્ષાનો હુકમ કરે; તે મુકદમામાં જે શખસની ઉપર ગુન્હો શાબીત થયાનો ઠરાવ થયો હોય તે સખસની અપીલ ચાલશે નહી.

ખુલાસો.—દંડ ન આપવામાં આવે તો કેદની જે શીક્ષાનો હુકમ સદરહુ કોરટે અથવા માજીસતરેટે કર્યો હોય તે શીક્ષાના હુકમ ઉપર, જ્યારે સ્વતંત્ર કેદની શીક્ષાનો હુકમ કર્યો ન હોય ત્યારે; કાંઇ પણ અપીલ ચાલશે નહી.

સંક્ષેપરીતેગુન્હોશાબીત થયાનો ઠરાવ કર્યો હોય તે ઉપરઅપીલ નથી.

૪૧૪ આ કાયદામાં પાછળ જેમે તે કહ્યું હાય તે છતાં જે મુકદમાનો ઇનસાફ સંક્ષેપ રીતે કર્યો હોય તે મુકદમામાં ૨૬૧ મી કલમ પ્રમાણે કામ કરવાને જે માજીસતરેટને અખ્તિયાર આપ્યો હોય તે માજીસતરેટ ફક્ત ત્રણ મહીના સુધી કેદની. અથવા ફક્ત બસેં રૂપીયા સુધી દંડની, અથવા ફક્ત ફટકા મારવાની શીક્ષાનો હુકમ કરે તે મુકદમામાં જે સખસની ઉપર ગુન્હો શાબીત થયાનો ઠરાવ થયો હોય તે સખસની અપીલ ચાલશે નહી.

૪૧૩મી તથા૪૧૪ મી કલમ બાબત (વિશેષ ઠરાવ.

૪૧૫. ૪૧૩ મી અથવા ૪૧૪ મી કલમમાં કહેલા કોઇ પણ શીક્ષાના હુકમથી તે કલમોમાં કહેલી કોઇ પણ બે અથવા વધારે શીક્ષા એકઠી કરી હુાય તે શીક્ષાના હુકમ ઉપર અપીલ કરવાનો અધીકાર છે; પણ જે શીક્ષાના હુકમ ઉપર બીજી રીતે અપીલ થઇ શકતી નહી હોય તે શીક્ષાના હુકમ ઉપર, જે સખસની ઉપર ગુન્હો ઠર્યો હોય તે શખસને મુલેક રાખવા માટે તારણ આપવાનું ફરમાવ્યું હોય તેટલાજ સબબથી અપીલ કરવાનો અધીકાર નથી.

ખુલાસો.—દંડ ન આપવામાં આવે તો કેદની શીક્ષાથી આ કલમના અર્થ પ્રમાણે બે અથવા વધારે શીક્ષા એકઠી કરવામાં આવી છે એમ સમજવું નહી.

રાણીસાહેબની વીલાયતી રઈયત ઉપર કરેલા શીક્ષાના હુકમ બાબત અપવાદ.

૪૧૬. ૩૩ મા બાબ પ્રમાણે રાણીસાહેબની વીલાયતી રઈયત ઉપર કરેલા શીક્ષાના હુકમ ઉપર જે અપીલો કરવામાં આવે તે અપીલોને ૪૧૩ મી તથા ૪૧૪ મી કલમ માંહેનો કોઇ પણ ગચકુર લાગુ નથી.

ગુન્હો ના સાબીત થયાનોઠરાવ કર્યોકેય તેબાબતમાં સરકાર તરફથી અપીલ.

૪૧૭, હાઇકોરટ શિવાય બીજી કોઇપણ કોરટે ગુન્હો ના સાબીત થયાનો ઠરાવ અસલ કામમાં અથવા અપીલમાં કર્યો હોય તે હુકમ ઉપર હાઇકોરટને અપીલ કરવાનું પબ્લીક પ્રાસિક્યુટરને ફરમાવવાને સ્થાનિક સરકાર મુખ્ત્યાર છે.

કેવી વાતો બાબત અપીલ દાખલ થઇશકે.

૪૧૮. હકીકતની કોઇ વાત બાબત તેમજ કાયદાની કોઇ વાત બાબત અપીલ કરવાનો અખ્તિયાર છે પણ જ્યારે ઇનસાફ જ્યુરીએ કર્યો હોય ત્યારે ફક્ત કાયદાનીજ કોઇવાત બાબત અપીલ ચાલશે.

ખુલાસો.—કોઇ શિક્ષાનો હુકમ સખત છે એવું કેહેવામાં આવ્યું હોય તે વાત આ કલમના કારણ સારૂ કાયદાની વાત છે એમ સમજવું.

અપીલની અરજી. ૪૧૯ દરએક અપીલ લખેલી અરજીના રૂપમાં કરવી અને તે અરજી અપેલેન્ટે અથવા તેના પ્લીડરે આપવી અને (જે કોરટને તે અરજી આપવામાં આવે તે કોરટ બીજી રીતે નહી ઠરાવે તો) જે ફેસલા ઉપર અથવા હુકમ ઉપર અપીલ કરી હોય તે ફેસલાની અથવા હુકમની એક નકલ. અને જે મુકદમાનો ઇનસાફ જ્યુરીએ કરયો હોય તે મુકદમામાં ૩૬૭મી કલમ પ્રમાણે દફતરમાં દાખલ કરેલાં આદેશનાં મથાળાની એક નકલ સદરહુ પ્રકારની દરેક અરજી સાથે આપવી.

અપેલેન્ટ તુરગમાં હોય ત્યારે કેમ કરવું. ૪૨૦ જો અપેલેન્ટ તુરગમાં હોય, તો જે અમલદારના હવાલામાં તે તુરંગ હોય તે અમલદારને પોતાની અપીલની અરજી તથા તેની સાગે જોડેલી નકલો આપવાનેમુખત્યાર છે અને પછી તે અમલદારે સદરહુ અરજી તથા નકલો યોગ્ય અપીલ કોરટની પાસે મોકલવી.

સક્ષેપરીતે અપીલ નામંજુર કરવા બાબત. ૪૨૧. ૪૧૯મી અથવા ૪૨૦મી કલમ પ્રમાણે અરજી તથા નકલ આવી એટલે અપીલ કોરટે તે વાંચા જોવી, અને તે કામમાં હાથ ઘાલવાનો કાંઇ પુરતો સબબ નથીએમ તેની નજરમાં આવે તો તે અપીલ સંક્ષેપ રીતે નામંજુર કરવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે ૪૧૯મી કલમ પ્રમાણે અપીલ કરવામાં આવે ત્યારે તેના ટેકામાં તકરાર કહી સંભળાવાની વાજબી તક અપેલેન્ટને અથવા તેના પ્લીડરને આપ્યા વગર તે અપીલ કાહાડી નાખવીનહી.

આ કલમ પ્રમાણે કોઈ અપીલ નામંજુર કરતાં પેહલાં, સદરહુ કોરટ તે મુકદમાના કાગળ પત્ર મંગાવવાને મુખત્યાર છે પણ તેમ કરવાને તે બંધાએલી છે એમ સમજવું નહીં.

અપીલની નોટીસ. • ૪૨૨ જો અપીલકોરટ તે અપીલ સંક્ષેપરીતે નામંજુર કરે તો તે અપીલ સાંભળવાના વખતની તથા જગાની નોટીસ અપેલેન્ટને તથા તેના પ્લીડરને તથા જે અમલદારને સ્થાનિક સરકાર આ બાબત નીમે તેને તે કોરટે આપાવવી અને અપીલના સબબોની એક નકલ સદરહુ અમલદાર માંગે તો તેને તે કોરટે આપવી.

અને ૪૧૭મી કલમ પ્રમાણે કરેલી અપીલોની બાબતમાં તેવીજ એક નોટીસ તહોમતવાળાને અપીલકોરટે અપાવવી.

અપીલનો નીકાલ કરવામાં અપીલકોરટનો અધિકાર. ૪૨૩ પછી તે મુકદમાના કાગળ પત્ર અપીલકોરટમાં આવી ચુક્યા ન હોય તો તે કાગળ પત્ર તે કોરટે મંગાવવા સદરહુ કાગળ પત્ર વાંચી જોયા પછી અને અપેલેન્ટ અથવા તેનો પીલીડર હાજર થાય તો તેની તકરાર તથા પબલીક પ્રાસિક્યુટર હાજર થાય તો તેની તકરાર અને ૪૧૭મી કલમ મુજબ કરેલી અપીલની બાબતમાં તહોમતવાળો હાજર થાય તો તેની તકરાર સાંભળ્યા પછી જો તે કોરટની નજરમાં એમ આવે કે તે કામમાં હાથ ઘાલવાનો કાંઇ પુરતો સબબ નથી તો તે સદરહુ અપીલ કાહાડી નાખવાને મુખત્યાર છે. અથવા

[અ) ગુન્હો ના સાબીત થયાના હુકમ ઉપર અપીલ કરી હોય તેમાં સદર હુ હુકમ રદ કરીને વધારે ચોકશી કરવાનું ફરમાવવાને, અથવા તહોમત વાળાનો ફરીથી ઇનસાફ કરવાનું અથવા તેને ઇનસાફ સારૂ કમિટ કરવા નું જેમ હોય તેમ ફરમાવવાને. અથવા તેને તકસીરવાર ઠેરવીને તેની ઉ પર કાયદા પ્રમાણે શિક્ષાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે;

(બ) ગુન્હો સાબિત થયાના ઠરાવ ઉપર અપીલ કરી હોય તેમા [૧) ઠરાવ તથા શિક્ષાનો હુકમ રદ કરીને તોહોમતવાળાની ઉપર ગુન્હો નાસાબિત થ યાનો ઠરાવ કરવાને અથવા તેને છોડી મુકવાને, અથવા પોતાના તાબામાં હેની યોગ્ય હકુમતવાળી ફલાણી કોરટે તેનો ફરીથી ઇનસાફ કરવો એમ ફરમાવ વાને, અથવા તેને ઇનસાફ સારૂ કમિટ કરવો એમ ફરમાવવાને મુખત્યાર છે, અથવા (૨) શિક્ષાના હુકમ કાયમ રાખીને ઠરાવમાં ફેરફાર કરવાને અથવા ઠરાવમાં ફેરફાર કરીને અથવા કરયા વગર શિક્ષા ઓછી ક રવાને મુખત્યાર છે, અથવા (૩) એ પ્રમાણે શિક્ષા ઓછી કરીને અથવા કરયા વગર, તથા ઠરાવમાં ફેરફાર કરીને અથવા કરયા વગર શિક્ષાના પ્રકા રમાં ફેરફાર કરવાને મુખત્યાર છે; પણ તેથી તે શિક્ષા વધે એમ કરવું નહીં જોઇએ.

(ક) બીજા કોઇ પણ હુકમ ઉપર અપીલ કરી હોય તેમા સદરહુ હુકમમાં ફેરફાર કરવાને અથવા તે રદ કરવાને મુખત્યાર છે;

(ડ] આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મચકુરથી જ્યુરીના ઠરાવમાં ફેરફાર કરવાનો અથવા તે રદ કરવાનો અખ્તિયાર તે કોરટને છે એમ સમજવુ નહીં. પણ તે કોરટનાં મત પ્રમાણે જડજે ખોટો આદેશ કરયો તેથી અથવા તેણે કહ્યા પ્રમાણે કાયદા જ્યુરી ખોટો સમજી તેથી સદરહુ ઠરાવ ભુલ ભરેલો હોય તો અખ્તિયાર છે.

તાબાં માંહેની અપીલ કોરટોના ફૈસલા.

૪૨૪. અસલ હકુમતની ફોજદારી કોરટના ફૈસલા બાબત ૨૬ મા બાબ માંહેની કાનુનો બની શકે તેટલે સુધી, હાઇકોરટ વગર બીજી કોઇ પણ અપીલ કોરટના ફૈસલા ને લાગુ પડશે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે અપીલ કોરટ બીજી રીતનો હુકમ નહીં કરે તો ફૈસ લો આપવામાં આવે તે સાંભળવા સારૂ તહોમતવાળાને આણવો નહીં અથવા તેને હા જર થવાનું ફરમાવવું નહીં.

અપીલમાં હાઇકોરટે કરેલા હુકમ બાબતની નીચલી કોરટને ખબર આપવી.

૪૨૫. જ્યારે આ બાબ પ્રમાણે હાઇકોરટ અપીલમાં કોઇ મુકદમાનો ફૈસલો કરે ત્યારે જે ઠરાવ અથવા શિક્ષા ના હુકમ અથવા [બીજા] હુકમ ઉપર અપીલ કરી હોય તે જે કોરટે દફતરમાં નોંધ્યો હોય અથવા કરયો હોય તે કોરટને સદરહુ હાઇકોરટે પોતાના ફૈસલા બાબત ખબર આપવી. જો તે ઠરાવ અથવા શિક્ષાનો હુકમ અથવા (બીજો) હુકમ જીલ્લા માજીસ્ટ્રે ટ સિવાય બીજા કોઇ માજીસ્ટ્રેટે દફતરમાં નોંધ્યો હોય અથવા કરયો હોય, તો તે કા

ખલો જીલ્લા માજીસ્ત્રેટની મારફને મોકલવો.

જે કોરટને હાઈકોરટ પોતાના ફેસલા બાબત અથવા હુકમ બાબત દાખલો આપે તે કોરટે તે ઉપરથી હાઇ કોરટના ફેસલાને અથવા હુકમને અનુસરતા હુકમ કરવા; અને, જરૂર હોયતો, દફતરમાં તે પ્રમાણે સુધારો કરવો.

અપીલ ચાલુ હોય ત્યાં સુધી, જે શિક્ષામો કૂફ રાખવા બાબત,

૪૨૬. જે શખસની ઉપર ગુન્હો સાબિત થવાનો ઠરાવ થયો હોય તે શખસે કરેલી અપીલ ચાલતી હોય ત્યાં સુધી જે શિક્ષાના હુકમ ઉપર અથવા (બીજા) હુકમ ઉપર અપીલ કરી હોય તે અમલમાં લાવવાનું મોકુફ રાખવાનો અને જો તે શખસ કેદમાં હોય તો, તેને જામીન ઉપર અથવા તેનાં પોતાનાં ખત ઉપર છોડવાનો હુકમ કરવાને અપીલ કોરટ મુખત્યાર છે; પણ તેમ કરવાનાં કારણો દફતરમાં લખવાં જોઇએ.

અપેલન્ટને જામીન ઉપર છોડવા બાબત.

આ કલમથી અપીલ કોરટને અધિકાર આપ્યો છે તે અધિકાર, જે શખસની ઉપર ગુન્હો સાબિત થવાનો ઠરાવ થયો હોય તે શખસે હાઇ કોરટના તાબા માંહેની કોરટમાં અપીલ કરી હોય તે બાબતમાં હાઈકોરટને પણ ચલાવવાનો અખત્યાર છે.

જ્યારે અપેલન્ટની ઉપર આખરે કેદની અથવા દેશનિકાલસજાની અથવા સમુદ્ર પારની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે, ત્યારે જેટલો વખત તે એ પ્રમાણે છુટો રહેલો હોય તેટલો વખત તેના ઉપર સદરહુ પ્રમાણે કરેલા શિક્ષાના હુકમની મુદત ગણવામાં બાતલ કરવો.

ગુન્હાના સાબિત થવાના ઠરાવ ઉપર અપીલ કરી હોય તેમાં તહોમતવાળાને પકડવા બાબત.

૪૨૭. જ્યારે ૪૧૭ મી કલમ પ્રમાણે અપીલ કરવામાં આવે, ત્યારે હાઇકોરટ વારંટ કાઢીને તેનાં તહોમતવાળાને પકડીને પોતાની આગળ અથવા પોતાના તાબા માંહેની કોઇ પણ કોરટની આગળ આણવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે, અને જે કોરટની આગળ તેને આણ્યો હોય તે કોરટ તે અપીલનો નિકાલ થતાં સુધી તેને કેદ કરવાને અથવા તેના જામીન લેવાને મુખત્યાર છે.

અપીલ કોરટ વધારે પુરાવો લેવાને અથવા લેવાનુ ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

૪૨૮ આ બાબ પ્રમાણે કોઇ પણ અપીલની તજવીજ કરવામાં જો અપીલ કોરટને જાસ્તી પુરાવાની જરૂર લાગે તો તે કોરટ સદરહુ પુરાવો પોતાની જાતે લેવાને, અથવા તે લેવાનું કોઇ માજીસ્ત્રેટને ફરમાવવાને અથવા અપીલ કોરટ હાઇકોરટ હોય ત્યારે શેશન કોરટને અથવા કોઇ માજીસ્ત્રેટને ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

જ્યારે તે સેશન કોરટ અથવા તે માજીસ્ત્રેટ જાસ્તી પુરાવો લે, ત્યારે તેણે અપીલ કોરટને તે પુરાવાનો દાખલો આપવો, અને તે પછી સદરહુ કોરટે તે અપીલનો નીકાલ કરવો.

અપીલ કોરટ બીજી રીતે ફરમાવે નહી તો. જ્યારે તે જાસ્તી પુરાવો લેવાય ત્યારે તહોમતવાળાએ અથવા તેના પ્લીડરે હાજર રેહેવું; પણ પુરાવો જ્યુરરોની

અથવા આસેસરોની સમક્ષ લેવો નહી.

આ કલમ પ્રમાણે પુરાવો લેવો તે ૨૫ મા બાબનાં કારણસારૂ ગોકરી છે એ સમજવું.

અપીલકોરટના જડજો ના બે પક્ષ થઇને બે઼ઉ પક્ષનાં સરખાં મત પડે ત્યારે કામ ચલાવવાની રીત.

૪૨૯ જ્યારે અપીલ કોરટના જડજોના બે પક્ષ થા બેઉ પક્ષના સરખા મત પડે ત્યારે તે મુકદમો તેએ અનુમત સુધાં તેજ કોરટના બીજા કોઇ જડજની મોકલવો, અને તેજ જડજને યોગ્ય લાગે એવી તપ ણી તથા સુનાવાણી કરયા પછી તેણે પોતાનો આપવો અને ફેસલો અથવા હુકમ તે મત પ્રમાણે જોઇએ.

અપીલમાં કરેલા હુકમોઆખરનાસમજવા.

૪૩૦. અપીલ ઉપરથી જે ફેસલા તથા હુકમ અ લ કોરટ કરે તે ફેસલો તથા હુકમ આખરના છે એ સમજવું, પણ ૪૧૭ મી કલમમાં તથા ૩૨ મા બાબ જે બાબતો વિશે ઠરાવ્યુ છે તે બાબતોમાં તેમ સમજવું નહ

અપીલોરદ થવા બાબત.

૪૩૧. ૪૧૭મી કલમમુજબ કરેલી હરએક અપીલ, રે તહોમતવાળો મરણ પામે ત્યારે બિલકુલ બંધ પડ અને આ બાબ પ્રમાણે કરેલી બીજી હરેક અપીલ જ રે અપેલેન્ટ મરણ પામે ત્યારે, બિલકુલ બંધ પડશે.

બાબ ૩૨ મો.

લખી મોકલવા બાબત તથા ફુરસતી બાબત.

પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટે હાઇકોરટનેલખી મોકલવા બાબત.

૪૩૨. કોઇ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટને યોગ્ય લાગે તો પોતાની આગળ ચાલતા કોઇ પણ મુકદમાની સુન ણી વખતે કાયદાની જે તકરાર નિકળે તે તકરાર હાઇક ના અભિપ્રાય માટે લખી મોકલવાને મુખત્યાર છે, અ વા એ પ્રમાણે લખી મોકલ્યા ઉપરથી હાઇકોરટ જે ઠરાવ કરે તે ઠરાવને પાત્ર કે એવા સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ મુકદમામાં ફેસલો આપવાનો મુખત્યાર છે; અ સદરહુ ઠરાવ થતાં સુધી, તહોમતવાળાને તુરંગમાં પુરાવાને અથવા જ્યારે તેને હર વવામાં આવે ત્યારે ફેસલા માટે હાજર થવાને તેના જામીન લઇને તેને છોડાવવ મુખત્યાર છે.

હાઇકોરટના ઠરાવ પ્રમાણે મુકદમાનો નીકાલ કરવા બાબત.

૪૩૩. જ્યારે એ પ્રમાણે કાંઇ તકરાર લખી મોક હોય, ત્યારે તે ઉપરથી હાઇકોરટે પોતાને યોગ્ય લાગે વો હુકમ કરવો, અને જે માજીસ્ત્રેટે તે તકરાર લખી કલી હોય તે માજીસ્ત્રેટને સદરહુ હુકમની એક નકલ કલાવવી, અને તે માજીસ્ત્રેટે સદરહુ હુકમને અનુસરીને તે મુકદમાનો નિકાલ કરવે

ખરચ બાબતહુકમ.

એ પ્રમાણે લખી મોકલવાનો ખરચ કોણે આપવો બાબત હાઇકોરટ હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

હાઈકોરટની અસલ હુકમતમાં જે તકરારોની કળે તે તકરારો અનામત રાખી મુકવાનો અખ્ત્યાર

૪૩૪. એક કરતાં વધ્તા જડજોવાળી અને અસલ ફોજદારી હુકમત ચલાવનારી કોઇ હાઇકોરટના કોઇ જડજની આગળ કરેલા ઇનસાફમાં કોઇપણ શખસની ઉપર કાંઇ ગુન્હો શાબીત થયાનો ઠરાવ કરયો હોય ત્યારે તે શખસનો ઇનસાફ થતી વખતે કાયદાની જે તકરાર નીકળી હોય અને જેના નીકાલની અસર તે ઇનસાફના પરીણામ ઉપર થતી હોય તે તકરાર પોતાને યોગ્ય લાગે તો, અનામત રાખીને સદરહુ કોરટના બે અથવા વધારે જડજોવાળી કોઇ કોરટના ઠરાવ માટે લખી મોકલવાને તે જડજ મુખત્યાર છે.

તકરાર અનામત રાખી મુકવામાં આવે ત્યારે કેમ કરવું.

જો તે જડજ સદરહુ પ્રકારની કાંઇ પણ તકરાર અનામત રાખી મુકે, તો, તે તકરાર બાબત ઠરાવ થતાં સુધી જે શખસની ઉપર ગુન્હો ઠરયો હોય તે શખસને તુરંગમાં પાછો મોકલવો, અથવા, જો તે જડજને યોગ્ય લાગે તો, તે શખસના જામીન લેવા.

અને મુકદમો અથવા તેનો જેટલો ભાગ જરૂરનો હોય તેટલો ભાગ તપાસવાનો તથા સદરહુ તકરારનો છેવટ નિકાલ કરવાનો, અને તે ઉપરથી, અસલ હુકમતવાળી કોરટે જે શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તે શિક્ષાના હુકમમાં ફેરફાર કરવાનો, અને પોતાને યોગ્ય લાગે એવો ફેંસલો અથવા હુકમ કરવાનો અધિકાર તે હાઇકોરટને છે એમ સમજવું.

નીચા દરજાની કોરટોનાં દફતર મંગાવવાનો અધિકાર.

૪૩૫ હાઇકોરટની અથવા કોઇપણ શેશન કોરટની અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટની અથવા પેટાતુકડી માજીસ્ત્રેટને આ બાબત સ્થાનીક સરકારે અખત્યાર આપ્યો હોય તેની હુકમતની સ્થાનીક હદમાં આવેલી કોઇ પણ નીચા દરજાની ફોજદારી કોરટે દફતરમાં દાખલ કરેલો કોઇ પણ ઠરાવ, અથવા તેણે કરેલો કોઇ પણ શીક્ષાનો હુકમ અથવા (બીજો] હુકમ ખરો અથવા કાયદેસર અથવા વાસ્તવીક છે કે નહી તે બાબત, અને સદરહુ નીચા દરજાની કોરટમાં ચલાવેલું કાંઇ કામ નિયમસર ચલાવેલું છે કે નહી તે બાબત પોતાની ખાત્રી કરવા સારૂ તે હાઇકોરટ અથવા સેશન કોરટ અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ અથવા પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટ સદરહુ નીચા દરજાની કોરટ આગળ ચાલેલાં કોઇ પણ કામનું દફતર મંગાવીને તપાશી જોવાને મુખત્યાર છે.

આ કલમ મુજબ ચાલતારા કોઇ પણ પેટાતુકડી માજીસ્ત્રેટની નજરમાં એમ વે કે સદરહુ પ્રકારનો કોઇ પણ ઠરાવ, શિક્ષાનો હુકમ અથવા (બીજો] હુકમ કાયદેસર અથવા વાસ્તવીક નથી, અથવા સદરહુ પ્રકારનું કોઇ પણ કામ નીયમસર ચલાવેલું નથી તો તેણે તે દફતર ઉપર જે શેરો પોતાને યોગ્ય લાગે તે શેરો કરીને જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ ઉપર તે દફતર મોકલી દેવું.

૧૪૩ મી અથવા ૧૪૪ મી કલમ પ્રમાણે કરેલા હુકમો તથા ૧૭૬ મી કલમ મુજબ ચલાવેલાં કામ આ કલમના અર્થ પ્રમાણે ચલાવેલાં કામ નથી.

કમિટ કરવાનું ફર માવવાનો અધિકાર.

૪૩૬ જ્યારે ૪૩૫ મી કલમ પ્રમાણે અથવા બીજી કોઇ રીતે કોઇ પણ મુકદ્દમાનું દફતર તપાશી જોયા ઉપરથી શેશન કોરટની અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટના નજરમાં એમ આવે કે ફકત શેશન કોરટ ઇનસાફ કરી શકે એવો સદરહુ મુકદ્દમો છે, અને નીચલી કોરટે તહોમતવાળા શખસને ગેરવ્યાજબી રીતે છોડી મુકયો છે, ત્યારે શેશન કોરટ અથવા જીલ્લા માજીસતરેટ તેને પકડવાને અને ત્યાર પછી નવેસરથી ચોકશી કરવાનું ફરમાવવાને બદલે પોતાના મત પ્રમાણે જે બાબતમાં તને ગેરવ્યાજબી રીતે છોડી મુકયો હોય તે બાબતપર ઇનસાફ થવા સારૂ તને કમીટ કરવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છેઃ

પણ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

(અ) કે તહોમતવાળાને શા સારૂ કમીટ નહી કરવો જોઇએ તેનું કારણ સદરહુ કોરટને અથવા માજીસતરેટને બતાવવાની તક તહોમતવાળાને મળેલી જોઇએ.

[બ) કે પુરાવો જોતાં તહોમતવાળાએ બીજો કોઇ ગુન્હો કરેલો છે એમ સદરહુ કોરટ અથવા માજીસતરેટ ધારે, તો નીચલી કોરટને સદરહુ ગુન્હાની ચોકશી કરવાનું ફરમાવવાને સદરહુ કોરટ અથવા માજીસતરેટ મુખત્યાર છે.

ચોકશી કરવાનું ફર માવવાનો અધિકાર.

૪૩૭. ૪૩૫ મી કલમ પ્રમાણે અથવા બીજી કોઇ રીતે કેઇ પણ દફતર તપાશી જોયા ઉપરથી હાઇકોરટ અથવા સેશન કોરટ ૨૦૩ જી કલમ પ્રમાણે કાહાડી નાંખેલી કેઇ પણ ફરીયાદ બાબત અથવા જે તહોમતવાળાને છોડી મુકવામાં આવ્યો હોય તે તહોમતવાળાના મુકદ્દમા બાબત વધારે ચોકશી જીલ્લા માજીસતરેટે પોતાની જાતે કરવી અથવા પોતાના તાબા માંહેના કોઇપણ માજીસતરેટ પાસે કરાવવી એવું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે. અને જીલ્લા માજીસતરેટ જાતે તે ચોકશી કરવાને અથવા કેઇ પણ તાબા માંહેના માજીસતરટને તેમ કરવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

હાઇ કોરટને રીપોર્ટ કરવા બાબત.

૪૩૮. સેશન કોરટને અથવા જીલ્લા માજીસતરેટને યોગ્ય લાગે તો તે કેઇ પણ ચલાવેલા કામનું દફતર ૪૩૫ મી કલમ પ્રમાણે અથવા બીજી કોઇ રીતે તપાશી જોઇને તે તપાસનાં પરીણામનો રીપોરટ હાઇકોરટના હુકમ માટે કરવાને મુખત્યાર છે, અને જ્યારે સદરહુ રીપોરટમાં કોઇ શીક્ષાનો હુકમ ફેરવવાની ભલામણ કરવામાં આવે ત્યારે સદરહુ શિક્ષાનો હુકમ અમલમાં લાવવાને મોકુફ રાખવાનો અને જો તહોમતવાળો કેદમાં હોય તો તેને જામીન ઉપર અથવા તેના પોતાનાં ખત ઉપર છોડવાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

તપાસ કરવાનો હાઇકોરટનો અધિકાર.

૪૩૯ જ્યારે કોઇ પણ ચાલેલા કામનું દફતર હાઇકોરટે પોતેજ મંગાવ્યુ હોય, અથવા હુકમ થવા માટે તે કામનો રીપોરટ આવ્યો હોય, અથવા બીજી રીતે તે કામ હાઇકોરટના જાણવામાં આવે, ત્યારે ૧૯૫મી, ૪૨૩મી; ૪૨૬મી ૪૨૭મી અને

૪૨૮ મી કલમથી અપીલ કોરટને અથવા ૩૩૮ મી કલમથી કોઇ કોરટને આપેલા અધીકારમાંનો કોઇ પણ અધિકાર પોતાની નજરમાં આવે તો, ચલાવવાને અને શિક્ષા વધારવાને હાઇકોરટ મુખત્યાર છે, અને જ્યારે તપાસની કોરટના જડજોના બે પક્ષ થઇને બેઉના સરખા મત પડે, ત્યારે ૪૨૯ મી કલમથી ઠરાવેલી રીતે તે કામનો નિકાલ કરવો જોઇએ.

તહોમતવાળાને પોતાના જવાબમા જે કહેવું હોય તે જાતે અથવા પ્લીડરની મારફતે કહી સંભળાવવાની તેને તક આપ્યા વગર તેનેનુકશાન થાય એવો કાંઇ પણ હુકમ આ કલમ પ્રમાણે કરવો નહી.

જે શિક્ષાના હુકમની તજવીજ આ કલમ પ્રમાણે કરવામાં આવે તે શિક્ષાનો હુકમ ૩૪ મી કલમમાં ઠરાવ્યું છે તે શિવાય બીજી રીતે કામ કરનારા કોઇ માજીસ્ત્રેટે કરયો હોય, ત્યારે જે ગુન્હો તે કોરટના મત પ્રમાણે તહેમતવાળાએ કરયો હોય તે ગુન્હા બાબત જેટલી શિક્ષા કોઇ પ્રેસીડેન્સી માજીસતરેટ અથવા પેહેલા વરગનો માજીસતરેટ કરી શકત તે કરતાં વધતી શિક્ષા તે ગુન્હા બાબત તે કોરટે કરવી નહી.

આ કલમ માંહેનો કોઇ પણ મચકુર ૨૭૩ મી કલમ પ્રમાણે કરેલી નોંધને લાગુ પડતો નથી. અથવા આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મચકુરથી હાઇકોરટને ગુન્હો ના શાબીત થયાનો ઠરાવ બદલીને ગુન્હો શાબિત થયાનો ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે એમ સમજવું નહી.

પક્ષકારોની હકીકત સાંભળવી કે નહી એ કોરટની મુખત્યારી ઉપર છે.

૪૪૦ જ્યારે કોઇપણ કોરટ તપાસ કરવાનો પોતાનો અધિકાર ચલાવતી હોય ત્યારે તેની આગળ જાતે અથવા પ્લીડરની મારફતે પોતાની હકીકત કહી સંભળાવવાનો હક્ક કોઇ પણ પક્ષકાર ને નથી; પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ અધીકાર ચલાવતી વખતે કોઇ પણ પક્ષકાર જાતે અથવા પ્લીડરની મારફતે જે કહે તે સાંભળવાનું કોરટને દુરસ્ત લાગે તો, તે કોરટ સાંભળવાને મુખત્યાર છે, અને આ કલમ ઉપરથી ૪૩૯ મી કલમના બીજા પારેગ્રાફને બાધ આવે છે એમ સમજવું નહી.

પ્રેસીડેન્સી માજીસતરેટ પોતાનાઠરાવનાં કારણોનો મચકુર મોકલે તે હાઇકોરટે ધ્યાનમાં લેવો.

૪૪૧ જ્યારે કોઇ પણ પ્રેસીડેન્સી માજીસતરેટે ચલાવેલા કોઇ પણ કામનું દફતર ૪૩૫ મી કલમ પ્રમાણે હાઇકોરટે મંગાવ્યું હોય ત્યારે તે માજીસતરેટ પોતાના ઠરાવનાં અથવા હુકમનાં કારણોનો તથા જે હકીકત તકરારી વાત બાબત પોતાને મુદ્દાની લાગે તે હકીકતનો મચકુર તે દફતરની સાથે મોકલવાને મુખત્યાર છે. અને સદરહુ ઠરાવ અથવા હુકમ રદ કરતાં પેહેલાં અથવા ના મંજુર કરતાં પેહેલાં તે કોરટે સદરહુ મચકુર ધ્યાનમાં લેવો.

હાઇકોરટના હુકમ બાબત નીચલી કોરટ અથવા માજીસ્ત્રેટને

૪૪૨ જ્યારે આ બાબ પ્રમાણે હાઇકોરટે કોઇ મુકદમો તપાસ્યો હોય, ત્યારે તપાસેલો ઠરાવ, શિક્ષાનો હુકમ અથવા (બીજો) હુકમ જે કોરટે દફતરમાં દાખલ કરયો

દાખલો આપવો. હોય અથવા કરચો હોય તે કોરટને હાઇકોરટે પોતાનો ઠરાવ અથવા હુકમ દાખલા સહીત લખી જણાવવો; અને પછી જે કોરટને અથવા માજીસ્ત્રેટને તે ઠરાવ અથવા હુકમ એ પ્રમાણે દાખલા સહીત લખી જણાવ્યો હોય તે કોરટે અથવા માજીસ્ત્રેટે એ પ્રમાણે દાખલા સહીત લખી જણાવેલા ઠરાવને અનુસરતો હુકમ કરવો; અને જરૂર હોય તો તે મુજબ દફતર સુધારવું.

ભાગ ૮ મો

વિશેષ કામ ચલાવવા બાબત.

બાબ ૩૩ મો

યુરોપિયનો તથા અમેરીકનો ઉપર ફોજદારી કામ ચલાવવા બાબત.

રાણીસાહેબની વીલાયતી રઈયત ઉપર મુકેલ તહોમત બાબત ચોકશી તથા ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર કયા માજીસતરેટનેછે.

૪૪૩ જે માજીસ્ત્રેટ જસટીસ આફ ધી પીસ ન હોય અને (પ્રેસીડેન્સી માજીસતરેટની બાબતમાં શિવાય કરીને) પેહેલા વરગનો માજીસતરેટ તથા રાણીસાહેબની વીલાયતી રઈયત ન હોય તેવા કોઇ પણ માજીસતરેટે રાણીસાહેબની કોઈ પણ વીલાયતી રઈયત ઉપર મુકેલાં કાંઈપણ તહોમતની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવો નહીં.

સેશનજડજ રાણીસાહેબની વીલાયતી રઈયત હોવી જોઇએ.

૪૪૪ શેશનકોરટનો જે કોઇ પ્રમુખ જડજ પોતે રાણીસાહેબની વીલાયતી રઈયત ન હોય તેણે રાણીસાહેબની વીલાયતી રઈયત ઉપર હકુમત ચલાવવી નહીં; અને જો તે આસીસ્ટંટ સેશન જડજ હોય તો તેણે આસીસ્ટંટ સેશન જડજના હોદ્દા ઉપર ઓછામાં ઓછા ત્રણ વરસ સુધી રહ્યા વગર અને આ બાબત સ્થાનિક સરકાર તરફથી પોતાને વિશેષે કરીને અધિકાર મળ્યા વગર સદરહુ હકુમત ચલાવવી નહીં.

આસીસ્ટંટ સેશન જડજ પોતાના હુદ્દાઉપર ત્રણ વરસ સુધી રહેલો હોવો જોઇએ અને તેને વિશેષે કરીને અધિકાર આપવો જોઇએ

રાણીસાહેબની વીલાયતી રઈયતે કરેલો ગુન્હો સાંભળવાબાબત.

૪૪૫. ૪૪૩ મી અથવા ૪૪૪ મી કલમ માહેના કોઇ પણ મચકુરથી એમ સમજવું નહી કે બીજા કોઈ શખસે કાંઇ ગુન્હો કરચો હોત તો જે બાબતમાં તે ગુન્હો જે માજીસતરેટ સાંભળી શકત તે માજીસતરેટને તેવો ગુન્હો રાણીસાહેબની કોઇ પણ વીલાયતી રઈયતે કરચો હોય, તો તે બાબતમાં તે સાંભળવાનો મના છે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે રાણીસાહેબની જે વીલાયતી રઈયત ઉપર કાંઇ ગુન્હાનું તહોમત આવ્યું હોય તે વીલાયતી રઈયતને હાજર થવાની જરૂર પાડવા સારૂ

જો તે માજીસતરેટ કાંઇ પણ પ્રોસેસ કાહાડે, તો તે મુકદમાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાની હકુમત જે માજીસતરેટને હોય તે માજીસતરેટની પાસે સદરહુ પ્રોસેસ પાછું મોકલાય તેમ કરવું.

જે શિક્ષાનો હુકમ કરવાનો અધિકાર જીલ્લા માંહેના માજીસતરેટોને છે તે.

૪૪૬. ૩૨ મી અથવા ૩૪ મી કલમમાં ગમે તે કહ્યું હોય તે છતાં, પરેસીડેન્સી માજીસતરેટ શિવાય બીજા કોઇ પણ માજીસતરેટે રાણીસાહેબની વીલાયતી રઇયત ઉપર ત્રણ મહિના સુધીની મુદતની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા શિવાય બીજી કોઇપણ શિક્ષાનો હુકમ કરવો નહી.

[તહોમતવાળાને] સેશનકોરટમાં કયારે અને હાઇકોરટમાં કયારે કમિટ કરવો.

૪૪૭ જયારે કોઇ માજીસતરેટની આગળ રાણીસાહેબની વીલાયતી રઇયત ઉપર કોઇ ગુન્હાનું તહોમત આવ્યું હોય, અને સદરહુ માજીસતરેટના મત પ્રમાણે તે ગુન્હા બાબત પોતે યોગ્ય શિક્ષા કરી શકતા નહી હોય અને તે ગુન્હો મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાને લાયક ન હોય, ત્યારે, તહોમતવાળાને કમીટ કરવો જોઇએ એમ પોતે ધારે તો તે માજીસટરેટે તેને સેશન કોરટમાં કમીટ કરવો, અથવા તે પરેસીડેન્સી માજીસતરેટ હોય તો, હ ઇકોરટમાં કમિટ કરવો જોઇએ.

જે ગુન્હો કરેલો જાણાતો હોય તે ગુન્હો મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાને લાયક હોય, ત્યારે તહોમતવાળાને હાઇકોરટમાં કમિટ કરવો જોઇએ,

જે ગુન્હાઓમાંનો એક ગુન્હો મોતની અથવા સમુદ્રપારનીશિક્ષાને લાયક હોય અનેબીજા તેવી શિક્ષાને લાયક ન હોય તેવા ગુન્હાઓનો ઇનસાફ.

૪૪૮ જયારે ૪૪૭ મી કલમ પ્રમાણે હાઇકોરટમાં કમિટ કરેલા કોઇપણ શખસ ઉપર કેટલાએક ગુન્હાનાં તહોમત મુકયાં હોય તેમાંનો એક ગુન્હો મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાને લાયક હોય, અને બીજા ગુન્હા ઓછી શિક્ષાને લાયક હોય, અને જે ગુન્હો મોતની અથવા સમુદ્રપારની શિક્ષાને લાયક હોય તે ગુન્હા બાબત તે શખસનો ઇનસાફ કરવો નહી જોઇએ. એમ હાઇકોરટની નજરમાં આવે, ત્યારે તેમ હોય તોપણ બીજા ગુન્હાઓ બાબત તે શખસનો ઇનસાફ કરવાને હાઇકોરટ મુખત્યાર છે.

જે શિક્ષાના હુકમ કરવાનો અધિકાર સેશન કોરટને છે તે.

૪૪૯. ૩૧મી કલમમાં ગમે તે કહ્યું હોય તે છતાં કોઇપણ સેશનકોરટે રાણીસાહેબની કોઇ પણ વિલાયતી રઇયત ઉપર એક વરસ સુધીની મુદતની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા શીવાય બીજી કોઇપણ શિક્ષાનો હુકમ કરવો નહીં.

શેશન જડજનેપોતાનો અધિકાર ઓછો જણાય ત્યારે કેમ કરવું.

જો કમિટ થયા પછી અને ફેસલા ઉપર સહી કરતા પેહલાં કોઇપણ વખતે પ્રમુખ જડજને એમ લાગે કે જે ગુન્હો સાબીત થએલો જણાય છે તે ગુન્હા બાબત સદરહુ પ્રકારની શિક્ષાના હુકમથી પુરતી શિક્ષા થઇ શકે એમ ન

થી, તો તેણે તેવી મતલબનો પોતાનો મત દફતરમાં દાખલ કરવો અને તે મુકદમો હાઈકોરટની પાશે મોકલી દેવો સદરહુ જડજે ફરીયાદીને તથા શાહેદોને હાઈકોરટની આગળ હાજર થવા માટે પોતાની જાતે બાંધી લેવા અથવા બાંધી લેવાનું કમિટ કરનારા માજીસ્ત્રેટને ફરમાવવું.

સેસન જડજ રાણીસાહેબની વિલાયતી રઈયત નહી હોય ત્યારે કેમ કરવું.

૪૫૦ જે શેસન તુકડીમા તે ગુન્હાનો ઇનસાફ આમાન્યત: થઇ શકે તે સેશન તુકડીનો જડજ રાણીસાહેબની વિલાયતી રઈયત ન હોય, તો કમિટ કરનારા માજીસ્ત્રેટે જે પ્રાંત માંહે સદરહુ તુકડી આવેલી હોય તે માંતની ઊંચામાં ઊંચી ફોજદારી અપીલની કોરટના હુકમ માટે તે મુકદમાનો રીપોર્ટ કરવો.

બ્રિટિશ બર્મામાં રંગુનના રિકાર્ડરની કોરટ આ કલમનાં કારણો સારૂ ઊંચામાં ઉંચી ફોજદારી અપીલની કોરટ છે એમ સમજવું.

રાણીસાહેબની વિલાયતી રઈયતનો ઇનસાફ કરવા માટે મિશ્ર જ્યુરી,

૪૫૧ હાઈકોરટની અથવા સેસનકોરટની આગળ રાણીસાહેબની વીલાયતી રઈયતનો ઇનસાફ કરવામાં આવે ત્યારે, પેહેલા જ્યુરરને બોલાવવામાં આવે અને કબુલ રાખવામાં આવે તે પેહેલાં, અથવા પેહેલા આસેસરને નીમવામા આવે તે પેહેલાં, જેમ હોય તેમ, સદરહુ પ્રકારની કોઇપણ રઈયત મિશ્ર જ્યુરીથી અથવા મિશ્ર આસેસરોથી પોતાનો ઇનસાફ કરવાનું માગે તો ઓછામાં ઓછા અડધા જ્યુરરો અથવા આસેસરો યુરોપિયન અથવા અમેરીકન જોઇએ, અથવા યુરોપિયન તથા અમેરીકન એ બન્ને જોઇએ.

રાણીસાહેબની વિલાયતી રઈયત ઉપરત થા દેશી ઉપર એકઠું તહોમત આવે ત્યારે તેઓનો ઇનસાફ કરવા બાબત.

૪૫૨ રાણીસાહેબની કોઇ વિલાયતી રઈયત ઉપર, રાણીસાહેબની વિલાયતી રઈયત ન હોય તવા શખસની સાથે એકઠું તહોમત આવે અને રાણીસાહેબની સદરહુ વિલાયતી રઈયતને હાઈકોરટની અથવા સેસનકોરટની આગળ ઇનસાફ થવાસારૂ કમિટ કરવામાં આવે ત્યારે સદરહુ રઈયતનો તથા શખસનો ઇનસાફ એકઠો કરવાનો અધિકાર છે, અને રાણીસાહેબની સદરહુ વીલાયતી રઈયતનો જુદો ઇનસાફ કરયો હોત તો જે રીત પ્રમાણે કામ ચલાવવામાં આવત તેજ રીતે સદરહુ ઇનસાફની વખતે કામ ચલાવવું.

દેશી જુદો ઇનસાફ થવાનો દાવો કરવાને ક્યારે મુખત્યાર છે.

પણ એવું ઠરાવ્યુ છે કે જો રાણીસાહેબની સદરહુ વીલાયતી રઈયત ૪૫૧ મી કલમ પ્રમાણે મિશ્ર જ્યુરીથી અથવા મિશ્ર આસેસરોથી પોતાનો ઇનસાફ કરવાનુ માગે, અને જે શખસ રાણીસાહેબની વિલાયતી રઈયત ન હોય તે શખસ પોતાનો ઇનસાફ જુદો કરવાનું માગે તો આ છેલ્લા શખસનો ઇનસાફ ૨૩ મા બાબના ઠરાવો મુજબ જુદો કરવો.

હું રાણીસાહેબની વીલાયતી રઈયત છું

૪૫૩ જ્યારે કોઇપણ શખસ રાણીસાહેબની વિલાયતી રઈયત પ્રમાણે પોતાની તજવીજ થવી જોઇએ એવો દાવો

માટે મારી તે પ્રમાણેત જવીજ થવીજોઇએએ વો કોઇ શખસદાવોક રે ત્યારે કેમ કરવું.

કરે ત્યારે જે માજીસ્ત્રેટની આગળ ચોકશી અથવા ઇનસાફનાં કારણ સારૂ તેને આણવામાં આવે તે માજીસ્ત્રેટનેતે શખસે સદરહુ દાવાના સબબો જાહેર કરવા: અને તે માજીસ્ત્રેટે સદરહુ મચકુરના ખરાપણા બાબત ચોકશી કરવી અને તે મચકુર ખરો છે એવું સાબિત કરવા માટે તે મચકુર કહેનારા શખસને યોગ્ય વખત આપવો, અને પછી તે રાણીસાહેબની વિલાયતી રઇયત છે કે નહીં તે બાબત નિશ્ચય કરવો અને તે પ્રમાણે તે શખસની તજવીજ કરવી જો સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ શખસની ઉપર ગુનેહો સાબીત થયાનો ઠરાવ સદરહુ માજીસ્ત્રેટ કરે અને તે ઠરાવ ઉપર તે શખસ અપીલ કરે તો તે માજીસ્ત્રેટનો સદરહુ નીશ્ચય ખોટો છે એવું સાબિત કરવાનો બોજો તે શખસને માથેછે.

જ્યારે સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ શખસને તે માજીસ્ત્રેટ શેસન કોરટની આગળ ઇનસાફ થવા સારૂ કમિટ કરે અને તે શખસ રાણીસાહેબની વીલાયતી રઇયતપ્રમાણે પોતાની તજવીજ થવી જોઇએ એવો દાવો સદરહુ કોરટની આગળ કરે ત્યારે કાંઇપણ જાસ્તી ચોકશી કરવાનું સદરહુ કોરટને યોગ્ય લાગે તો તે કરયા પછી તે સખસ રાણીસાહેબની વિલાયતી રઇયત છે કે નહીં તે બાબત નીશ્ચય કરવો અને તે મુજબ તે એખસની તજવીજ કરવી, જો સદરહુ કોકટ તે સખસનાં ઉપર ગુનેહો સાબીત થયાનો ઠરાવ કરે અને તે ઠરાવ ઉપર તે શખસ અપીલ કરે તો તે કોરટેનો સદરહુ નીશ્ચય ખોટો છે એવું સાબિત કરવાનો બોજો તેને માથે છે.

જે કોરટની આગળ કોઇ પણ શખસનો ઇનસાફ કરવામાં આવે તે કોરટ એવો નીશ્ચય કરે કે તે શખસ રાણીસાહેબની વીલાયતી રઇયત નથી, ત્યારે સદરહુ ઇનસાફમાં જે શિક્ષાનો હુકમ અથવા (બીજો) હુકમ કરવામાં આવે તે ઉપર અપીલ કરવાને સદરહુ નીશ્ચય એક સબબ થશે.

પોતાની સ્થિતી વિશે તકરાર ન કરવીએ હક્ક છોડી દેવાબરાબર છે.

૪૫૪ જો જે માજીસ્ત્રેટની આગળ રાણીસાહેબની વિલાયતી રઇયતનો ઇનસાફ કરવામાં આવે, અથવા જે માજીસ્ત્રેટ તે રઇયતને કમિટ કરે તે માજીસ્ત્રેટે તેની તજવીજ રાણીસાહેબની વિલાયતી રઇયત પ્રમાણે કરવી જોઇએ એવો દાવો તે ન કરે, અથવા જો સદરહુ દાવો કમિટ કરનારા માજીસ્ત્રેટની આગળ કરયાં છતાં તે માજીસ્ત્રેટે નામંજુર કરયા પછી જે કોરટમાં તેને કમિટ કરવામાં આવે તે કોરટની આગળ તે દાવો જો ફરીથી કરવામાં ન આવે, તો તેણે રાણીસાહેબની વિલાયતી રઇયત પ્રમાણે પોતાની તજવીજ થવાનો પોતાનો હક્ક છોડી દીધો છે એમ ગણવું, અને તેજ મુકદમો ચાલે તેમાં પછી કોઇ પણ વખતે તે હક્ક તેણે જાહેર કરવો નહીં.

માજીસ્ત્રેટની આગળ જે શખસને આણ્યો હોય તે શખસ રાણીસાહેબની વીલાયતી રઇયત નથી એવું માનવાનું કારણ તે માજીસ્ત્રેટને ન હોય તો તે શખસ સદરહુ રઇયત છે કે નહીં તે બાબત તેને તે માજીસ્ત્રેટ પુછવું.

જે શખસ રાણીસા હેબની વિલાયતી રઇય

૪૫૫. જે શખસ રાણીસાહેબની વિલાયતી રઇયત ન હોય તે શખસની તજવીજ આ બાબ મુજબ રાણીસા

ત ન હોય તે શખ્સ ના આ બાબ પ્રમાણે ઇનસાફ કરવામાં આવે તે બાબત.

રાણી સાહેબની વિલાયતી રઈયત પ્રમાણે કરવામાં આવે, અને તે બાબત તે શખ્સ હરકત ન લે તો, તેની એ પ્રમાણે તજવીજ કર્યાના સબબથી, તેની ચોકશી અથવા તેને કમીટ કરવાનો હુકમ અથવા ઇનસાફ અથવા શિક્ષાનો હુકમ, જેમ હોય તેમ ગેરવાજબી થશે નહીં.

રાણી સાહેબની વિલાયતી રઈયતને અટકાવી રાખી હોય ત્યારે પોતાને હાઇકોરટની આગળ આણવાનો હુકમ થવા સારૂ અરજી કરવાનો હક-

૪૫૬. જ્યારે રાણી સાહેબની કોઇ વિલાયતી રઈયતને કોઇ પણ શખ્સે કાયદા વિરૂદ્ધ પેહેરામાં અટકાવી રાખી હોય ત્યારે જે જગાએ, તે રઈયતને અટકાવી રાખી હોય તે જગાએ, રાણીસાહેબની સદરહુ વિલાયતી રઈયતે કરેલા કોઇપણ ગુન્હા બાબત તેની ઉપર જે હાઇકોરટને હકુમત હોય તે હાઇકોરટને, અથવા સદરહુ પ્રકારનો કાઇ પણ ગુન્હો તેના ઉપર સાબિત થયાના ઠરાવ ઉપરથી જે હાઇકોરટમાં અપીલ કરવાનો તે રઈયતને હક હોય તે હાઇકોરટને સદરહુ રઈયત અથવા તેની તરફથી કોઇ પણ શખ્સ એવી અરજી કરવાને મુખત્યાર છે કે તે રઈયતને અટકાવી રાખનાર માણસ, તેને તે હાઇ કોરટના આગળ હાજર કરે અને તે કોરટ બીજો જે હુકમ કરે તે પ્રમાણે તે માણસ ચાલે એવો હુકમ કરો.

સદરહુ અરજી કરવામાં આવે ત્યારે કેમ કરવું.

૪૫૭. સદરહુ હુકમ કરતાં પહેલાં જો તે હાઇકોરટને યોગ્ય લાગે તો જે સ સબબો પરથી તે હુકમ થવા બાબત અરજી કરી હોય તે સબબો વિશે, શોગનનામું લઇને અથવા બીજી રીતે ચોકશી કરીને પછી સદરહુ અરજી કબુલ કરવાને અથવા ના કબુલ કરવાને તે હાઇ કોરટ મુખત્યાર છે; અથવા તે હુકમ પ્રથમ કરીને પછી જ્યારે તે હુકમ થવા બાબત અરજી કરનારા શખ્સને તેની આગળ આણવામાં આવે ત્યારે તેને કાંઇ પણ ચોકશી કરવાની જરૂર લાગે તો તે કર્યા પછી તને યોગ્ય લાગે એવો બીજો હુકમ તે કામમાં કરવાને તે હાઇકોરટ મુખત્યાર છે.

કયા મુલકોમાં હાઇકોરટ સદરહુ પ્રકારના હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

૪૫૮. હાઇકોરટને પોતાના ઓરીજીનલ ફોજદારી હકુમતની સ્થાનિક હદમાંહેના મુલકોમાં અને ગવરનરજનરલ ઇનકાઉન્સિલ વખત વખતે ફરમાવે તેવા બીજા મુલકોમાં સઘળે ઠેકાણે સદરહુ પ્રકારના હુકમ કરવાનો અખત્યાર છે.

માજીસ્ત્રેટોને અથવા સેશનકોરટને હકુમત આપનારા આકટો લાગુ પાડવા બાબત.

૪૫૯. આગલા પાછલા સંબંધ ઉપરથી બાધ આવતો ન હોય તો, ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્સિલે આ વખત સુધીમાં જે જે આકટો તથા કાયદાઓ કર્યા હોય અથવા હવે પછી તે કરે કે જેમાં ગુન્હાઓ સંબંધી હકુમત માજીસ્ત્રેટોને અથવા સેશન કોરટને આપી હોય તે સઘળા આકટો તથા કાયદાઓ રાણીસાહેબની વિલાયતી રઈયતને લાગુ છે એમ સમજવું પછી તે રઈયત વિશે તે આકટોમાં સ્પષ્ટ રીતે જણાવ્યું ન હોય તોપણ આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મચકુરથી, રાણીસાહેબની વિલાયતી રઈયતને જેટલી

શિક્ષા કેઈ પણ કરી શકે તે બાબત આ બાબથી ઠરાવેલી હદ ઉપરાંત જવાનો તે કોરટને અધિકાર છે એમ સમજવું નહીં. અને જે માજીસ્ત્રેટ જસ્ટીસ આફ ધી પીસ ન હોય તે માજીસ્ત્રેટને અથવા ઇલાકાનાં મુખ્ય શેહેરોની બાહાર જે કોઇ માજીસ્ત્રેટ અથવા સેશન જડજ રાણી સાહેબની વિલાયતી રઇયત ન હોય તે માજીસ્ત્રેટને અથવા શેશન જડજને, હકુમત મળશે એમ સમજવું નહીં.

યુરોપીયનો અથવા અમેરિકનોનો ઇનસાફ કરવા માટે જ્યુરી

૪૬૦. જે મુકદમાનો ઇનસાફ જ્યુરીથી અથવા આસેસરોની મદદથી થઇ શકે તેવા દરેક મુકદમામાં તહોમતવાળો શખસ અથવા, તહોમતવાળાઓમાંનો એક સખસ યુરોપિયન (રાણીસાહેબની વીલાયતી રઇયત ન હોય એવો) અથવા અમેરિકન હોય ત્યારે બની શકે તો અને સદરહુ યુરોપિયન અથવા અમેરિકન દાવો કરે તો ઓછામાં ઓછા અડધા જ્યુરરો અથવા આશેસરો યુરોપીયન અથવા અમેરીકન હોવા જોઇએ.

યુરોપિયનઅથવાઅમેરિકન ઉપર અને બીજી કોઇ જાતના શખસ ઉપર એકઠું તહોમત મુકવામાં આવે ત્યારે જ્યુરી બાબત.

૪૬૧. જ્યારે જ્યારે શેશનકોરટની આગળ કોઇ યુરોપિયન અથવા અમેરિકન ઉપર, યુરોપિયન અથવા અમેરિકન ન હોય એવા શખસ સાથે એકઠું તહોમત મુકવામાં આવે, અને ૪૬૦ મી કલમ મુજબ કરેલો દાવો મંજુર કરીને જેમાં ઓછામાં ઓછી અડધી સંખ્યા યુરોપિનોનીય તથા અમેરિકનોની હોય એવી જ્યુરીથી અથવા એવા વરગના આસેસરોની મદદથી સદરહુ યુરોપિયનનો અથવા અમેરિકનનો ઇનસાફ કરવામાં આવે ત્યારે ત્યારે, જો સદરહુ પાછળ કહેલો શખસ દાવો કરે, તો, તેનો ઇનસાફ જુદો કરવો.

૪૫૧મીઅથવા૪૬૦ મી કલમ પ્રમાણે જ્યુરરોને સમન કરીને તેઓનીયાદીકરવાબાબત.

૪૬૨. જ્યારે શેશનકોરટની આગળ કોઇ મુકદમાનો ઇનસાફ થવાનો હોય અને તેમાં તહોમતવાળા શખસને અથવા તહોમતવાળાઓમાના એક શખસને પોતાનો ઇનસાફ ૪૫૧ મી અથવા ૪૬૦ મી કલમના ઠરાવો પ્રમાણે રચેલી જ્યુરીથી થવાનો હક હોય, ત્યારે સદરહુ ઇનસાફ કરવા માટે મુકરર કરેલા દિવસથી ઓછામાં ઓછા ત્રણ દીવસ પહેલાં તે કોરટે સદરહુ ઇનસાફ સારૂ જેટલા જોઇએ તેટલા યુરોપિયન તથા અમેરિકન જુરરોને. આ કાયદામાં પાછળ ઠરાવેલી રીતે, સમન કરાવવા.

અને વળી તપાસેલી ટીપમાં બીજા જે શખશોનાં નામ લખ્યાં હોય તે શખશોમાંની તેટલીજ શખ્યા તે કોરટે તેજ વખતે અને તેવીજ રીતે શમન કરાવવી, પણ જો ત શેશનમાં જ્યુરીએ કરવાના ઇનસાફ સારૂ સદરહુ પ્રકારના બીજા શખશોની સદરહુ સંખ્યા સમન થઇ ચુકી હોય તો તેમ કરવાની જરૂર નથી.

સમન પોહોચાડીને જેઓનાં નામ રિટર્ન કરયાં હોય તે સઘળાં શખશોમાંથી જ્યુરી રચવા માટે ૨૭૬ મી કલમમાં ઠરાવેલી રીતે ચીઠી કરીને જ્યુરરો પસંદ કરવા અને જ્યુરી માટે યુરોપિયનોની અથવા અમેરિકનોની યોગ્ય સંખ્યા અથવા બની શકે તેટલે સુધી તે સંખ્યાનીલગભગ હોય એવી સંખ્યાપુરી થઇ રહે ત્યાં સુધી તેમ કરવું

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જે મુકદમામાં યુરોપિયનોની અથવા અમેરિકનોની યોગ્ય સંખ્યા બીજી કોઇ રીતે પુરી ન થઇ શકે તો કોરટની ધ્યાનમાં આવે તો જ્યુરી રચવા માટે, જે શખસને ૩૨૦ મી કલમ મુજબ માફ કરવાના સબબથી ટીપમાંથી બાતલ કરયા હશે તેવા કોઇ પણ શખસને સમન કરવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે.

રાણીસાહેબની વીલાયતી રઇયત વિગેરે ઉપર ફોજદારી કામ ચલાવવા બાબત.

૪૬૩. બીજી રીતનો સ્પષ્ટ ઠરાવ કરયો હોય તે શિવાય, શેશન કોરટની તથા હાઇકોરટની આગળ રાણીસાહેબની વિલાયતી રઇયત ઉપર, તથા રાણીશાહેબની વિલાયતી રઈયત ન હોય એવા યુરોપિયનો ઉપર તથા અમેરિકનો ઉપર ફોજદારી કામ આ કાયદાના ઠરાવો પ્રમાણે ચલાવવું.

બાબ ૩૪ મો.

ગાંડા માણશો બાબત.

તહોમતવાળો ગાંડો હોય તો કેમ કરવું.

૪૬૪. કોઇ મુકદમાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરનારા માજીસ્ત્રેટને એમ માનવાનું કારણ હોય કે તહોમતવાળો ગાંડો અને તેથી કરીને પોતાનો જવાબ કરવાને અશક્ત છે, ત્યારે તે ગાંડપણની વાત બાબત તે માજીસ્ત્રેટે ચોકશી કરવી, અને તે જીલ્હાના સિવિલ સરજન પાસે અથવા સ્થાનિક સરકાર ફરમાવે એવા બીજા વઇધક અમલદાર પાસે તે શખસની પરિક્ષા કરાવવી, અને તે ઉપરથી સદરહુ સરજન અથવા બીજા અમલદારની શાહેદ દાખલ જબાની લેવી, અને તે જબાની લખી લેવી.

તહોમતવાળો ગાંડો છે અને તેથી કરીને પોતાનો જવાબ કરવાને અશકત છે એવો સદરહુ માજીસ્ત્રેટનો મત થાય તો તેણે તે મુકદમામાં આગળ કામ ચલાવવાનું મુલતવી રાખવું.

શેશન કોરટમાં અથવા હાઇકોરટમાં કમિટ કરેલો શખસ ગાંડો હોય તો કેમ કરવું.

૪૬૫. શેશનકોરટમાં અથવા હાઇકોરટમાં ઇનસાફ થવા સારૂ કમિટ કરેલો શખસ પોતાના ઇનસાફની વખતે તે કોરટને ગાંડો અને તેથી કરીને પોતાનો જવાબ કરવાને અશકત જણાય તો તે શખસ એ પ્રમાણે ગાંડો તથા અશકત છે કે કેમ તે વાતનો જ્યુરીએ અથવા આશેસરની મદદથી તે કોરટે પ્રથમ ઇનસાફ કરવો, અને તે શખસ એ પ્રમાણે ગાંડો તથા અશકત છે એવી તે કોરટની ખાત્રી થાય તો તેણે તે મુજબ ફેસલો કરવો, અને તે ઉપરથી તે ઇનસાફ મુલતવી રાખવો.

તહોમત વાળો ગાંડો તથા અશકત છે કે નહીં તે વાતનો જે ઇનસાફ કરવામાં આવે તે સદરહુ કોરટની આગળ તહોમતવાળાના ઇનસાફનો ભાગ છે એમ સમજવું.

તપાસ અથવા ઇનસાફ થતાં સુધી ગાંડા શખસને છુટો કરવા

૪૬૬ જ્યારે કોઇ તહોમતવાળો શખસ ગાંડો તથા પોતાનો જવાબ કરવાને અશકત છે એવું ઠરે ત્યારે જો તે મુકદમો એવો હોય કે તેમાં જામીન લેવાનો અધિકાર છે તો

બાબત. તે શખસની બરાબર સંભાળ લેવા બાબત તથા તેનીજાત ને અથવા બીજા કોઈપણ શખસને નુકશાન નહીં કરવા દેવા બાબત, અને તે માજીસ્ત્રેટની આગળ અથવા કોરટની આગળ અથવા આ બાબત જે અમલદારને તે માજીસ્ત્રેટ અથવા કોરટ નીમે તેની આગળ, હાજર થવાનું ફરમાવવામાં આવે ત્યારે હાજર થવા બાબત પુરતું તારણ આપેથી તે શખસને છુટો કરવાને તે માજીસ્ત્રેટ અથવા કોરટ, જેમ હોય તેમ મુખત્યાર છે.

ગાંડાને સંભાળીને રાખવા બાબત.

જો તે મુકદમો એવો હોય કે તેમાં જામીન લેવાનો અખ્તિયાર નથી, અથવા પરંતુ તારણ આપવામાં નહીં આવે તો તે માજીસ્ત્રેટે અથવા કોરટે તે કામનો રિપોર્ટ સ્થાનિક સરકારને કરવો, અને સ્થાનિક સરકાર તહોમતવાળાને ગાંડા માણસનાં કોઈ આશ્રય સ્થાનમાં અથવા સારા જાપતા વાળી બીજી યોગ્ય જગામાં પૂરી રાખવાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે, અને તે માજીસ્ત્રેટે અથવા કોરટે સદરહુ હુકમ અમલમાં લાવવો.

ચોકશી અથવા ઇનસાફ પાછો જારી કરવા બાબત.

૪૬૭. ૪૬૪ મી અથવા ૪૬૫ મી કલમ પ્રમાણે કાંઇ ચોકશી અથવા ઇનસાફનું કામ મુલતવી રાખવામાં આવે, ત્યારે તે માજીસ્ત્રેટ અથવા કોરટ જેમ હોય તેમ કેઇ પણ વખતે તે ચોકશી અથવા ઇનસાફ પાછો જારી કરવાને તથા તહોમતવાળાને પોતાની આગળ હાજર થવાનું અથવા આણવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

જ્યારે તહોમતવાળાને ૪૬૬ મી કલમ પ્રમાણે છુટો કરયો હોય અને તેના હાજર થવા બાબત જેઓ તેના જામીન થયા હોય તેઓ, જે અમલદારને તે માજીસ્ત્રેટ અથવા કોરટ આ બાબત નીમે તે અમલદારની આગળ તહોમતવાળાને રજુ કરે, ત્યારે તહોમતવાળો પોતાનો જવાબ કરવાને શકતીવાન છે એવું સદરહુ અમલદારનું સરટીફિકેટ પુરાવામાં લઇ શકાશે.

માજીસ્ત્રેટની અથવા કોરટની આગળ તહોમતવાળો હાજર થાય ત્યારે કેમ કરવું.

૪૬૮. જ્યારે, તે માજીસ્ત્રેટની અથવા કોરટની આગળ, જેમ હોય તેમ, તહોમતવાળો હાજર થાય અથવા તેને ફરીથી આણવામાં આવે, ત્યારે તે પોતાનો જવાબ કરવાને શકિતમાન છે એવું જો તે માજીસ્ત્રેટની અથવા કોરટની નજરમાં આવે તો તે ચોકશી અથવા ઇનસાફ આગળ ચલાવવો.

જો તહોમતવાળો પોતાનો જવાબ કરવાને હજુ અશકત છે એવું તે માજીસ્ત્રેટની અથવા કોરટની નજરમાં આવે, તો તે માજીસ્ત્રેટે અથવા કોરટે, જેમ હોય તેમ. ૪૬૪ મી અથવા ૪૬૫ મી કલમના ઠરાવો પ્રમાણે પાછું કામ ચલાવવું.

જ્યારે તહોમત વાળો દિવાનો જણાય ત્યારે કેમ કરવું.

૪૬૯. જ્યારે ચોકશી અથવા ઇનસાફની વખતે તહોમતવાળો ગાંડો નથી એમ જણાય, અને તે માજીસ્ત્રેટની આગળ આપેલા પુરાવા ઉપરથી તેની એવી ખાત્રી થાય

કે જે કૃત્ય તહોમતવાળાએ કરેલું છે તે કૃત્ય, જો તે ગાંડો ન હોત તો, ગુન્હો થાત અને જ્યારે તે કૃત્ય કરેલું તે વખતે, ગાંડો હોવાને લીધે, તહોમતવાળો તે કૃત્યનો પ્રકાર, અથવા તે ખોટું અથવા કાયદા વિરૂધ છે એવું જાણવાને અશક્ત હતો એમ માનવાનું કારણ છે, ત્યારે તે માજીસ્ત્રેટે તે મુકદમો આગળ ચલાવવો, અને, જો તહોમતવાળાને શેશનકોરટમાં અથવા હાઇકોરટમાં કમિટ કરવો જોઇએ એમ હોય તો તેને, શેશનકોરટની અથવા હાઇકોરટી આગળ, જેમ હોય તેમ. ઇનસાફ સારૂ મોકલવો.

ગાંડાપણાના સબબ પરથી તહોમતવાળાને બિન તકસીરવાર ઠરાવવાનો ફેસલો.

૪૭૦ જ્યારે જ્યારે કોઇ માણસને એવાં કારણ ઉપરથી બિન તકશીરવાર ઠરાવવામાં આવે કે તેણે જે વખતે કાંઇ ગુન્હો કરચાનું કેહેવામાં આવ્યું હોય તે વખતે ગાંડો હોવાને લીધે, તેનું જે કૃત્ય ગુન્હો થાય છે એવું કેહેવામાં આવ્યું હોય તે કૃત્યનો પ્રકાર જાણવાને, અથવા તે ખોટું અથવા કાયદા વીરૂધ છે એવું જાણવાને તે શખસ અશક્ત હતો ત્યારે ત્યારે ઠરાવમાં તે શખસે તે કૃત્ય કરેલું કે નહીં તે વિશેશે કરીને જણાવવું.

સદરહુ સબબ પર થીબિનતકશીરવારઠરાવેલાશખસનેસારાજાપતામાં રાખવા બાબત.

૪૭૧. જ્યારે જ્યારે તે ફેસલામાં એમ જણાવવામાં આવે કે જે કૃત્ય કરચાનું કેહેવામાં આવ્યું હોય તે કૃત્ય તહોમત વાળા શખસે કરેલું છે, ત્યારે ત્યારે જે મનની અશક્તી ઠરાવવામાં આવી તે અશક્તી ન હોત તો સદરહુ કૃત્ય ગુન્હો થાત એમ હોય તો, જે માજીસ્ત્રેટની અથવા કોરટની આગળ તે શખસનો ઇનસાફ થયો હોત તે માજીસ્ત્રેટની અથવા કોરટની આગળ તે શખસનો ઇનસાફ થયો હોય તે માજીસ્ત્રેટને અથવા કોરટને યોગ્ય લાગે એવી જગાએ તથા રીતે સદરહુ શખસને સારા જાપતામાં રાખવાનો હુકમ તે માજીસ્ત્રેટે અથવા કોરટે કરવો. અને સ્થાનિક સરકારના હુકમ માટે તે મુકદમાનો રિપોર્ટ કરવો.

સ્થાનિક સરકાર સદરહુ શખસને ગાંડા માણસનાં કોઇ આશ્રય સ્થાનમાં અથવા તુરંગમાં અથવા સારા જાપતા વાળી બીજી યોગ્ય જગામાં પુરી રાખવાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

ઇન્સ્પેકટર જનરલે ગાંડા કેદીઓનેજોવા જવું.

૪૭૨ જ્યારે કોઇ શખસને ૪૬૯મી અથવા ૪૭૧મી કલમના ઠરાવો મુજબ કેદ રાખ્યો હોય, ત્યારે, જો તે શખસને કોઇ તુરંગમાં કેદ રાખ્યો હોય તો, તુરંગનો ઇનીસ્પેકટર જનરલ, અથવા, જો ગાંડા માણસોના આશ્રયસ્થાનમાં કેદ રાખ્યો હોય તો ગાંડા માણશોના આશ્રયસ્થાનના વિજીટરો અથવા તેઓમાંના કોઇ બે તે શખસના મનની સ્થીતી કેવી છે એ નક્કી કરવા સારૂ તે શખસને જોવા જવાને મુખત્યાર છે અને દર ૭ મહીનામાં ઓછામાં ઓછી એક વાર સદરહુ ઇનીસ્પેકટર જનરલે અથવા ઉપર લખેલા વીજીટરો માંના બે વિજીટરોએ જઇને તે શખસને જોવો અને સદરહુ ઇનીસ્પેકટર જનરલે અથવા વીજીટરોએ

તે શખ્સના મનની સ્થિતીસંબંધી એક વિશેષ રિપોરટ સ્થાનીક સરકારને કરી મોકલવો.

ગાંડોકેદી પોતાનો જવાબ કરવાને શકિત માન છે એવો રિપોરટ કરવામાં આવે ત્યારે કેમ કરવું.

૪૭૩ જો તે શખસને ૪૬૬ મી કલમના ઠરાવો પ્રમાણે કેદ રાખ્યો હોય અને સદરહુ ઇનીસ્પેકટર જનરલ અથવા વિજીટરો તે શખસ પોતાનો જવાબ કરવાને શકતીમાન છે એવા પોતાના અભિપ્રાયનો દાખલો આપે, ત્યારે તે માજીસ્ત્રેટ અથવા કોરટ જેમ હોય તેમ મુકરરર કરે તે વખને માજીસ્ત્રેટની અથવા કોરટની પાસે તે શખસને લઇ જવો અને તે માજીસ્ત્રેટ અથવા કોરટે તે શખસની તજવીજ ૪૬૮મી કલમના ઠરાંવો મુજબ કરવી, અને સદરહુ ઇન્સ્પેકટર જનરલનું અથવા વિજીટરોનું સટિફિકેટ પુરાવામાં લઇ શકાશે.

૪૬૬મી અથવા૪૭૧મી કલમ પ્રમાણે કેદરાખેલો ગાંડોશખસ છોડી મુકવાલાયક છેએમ જાહેર કરવામાંઆવેત્યારેકેમકરવું

૪૭૪ જો તે શખસને ૪૬૬મી અથવા ૪૭૧મી કલમના ઠરાવો મુજબ કેદ રાખ્યો હોય અને સદરહુ ઇન્સ્પેકટર જનરલ અથવા વિજીટરો એવો દાખલો આપે કે તેને છોડી મુકવામાં આવે તો તે પોતાની જાતને અથવા બીજા કોઇ પણ શખસને નુકશાન કરે એવો ભય નથી એવુ અમારી નજરમાં આવે છે, તો દાખલા ઉપરથી સ્થાનિક સરકાર તે શખસને છોડી મુકવાનો અથવાકેદમાં અટકાવી રાખવાનો, હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે; અથવ, તેને ગાંડા માણસોના કોઈ સરકારી આશ્રયસ્થાનમાં નહીં મોકલ્યો હોય તો તેવા કોઇ આશ્રયસ્થાનમાં મોકલવાનો હુકમ કરવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે. અને સ્થાનીક સરકાર તેને આશ્રયસ્થાનમાં મોકલવાનો હુકમ કરે તો એક ઇનસાફ ખાતાના અને બે વૈદ્યક અમલદારનું કમીશન નીમવાને તે સરકાર મુખત્યાર છે.

જરૂર હોય તેવો પુરાવો લઇને સદરહુ કમીશને તે શખસનાં મનની સ્થિતિ વિશે પદ્ધતિ પ્રમાણે ચોકશી કરવી, અને સ્થાનિક સરકારને રિપોરટ કરવો, પછી પોતાની નજરમાં આવે તે પ્રમાણે સ્થાનિક સરકાર તે શખસને છોડી મુકવાનો અથવા અટકાવી રાખવાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

ગાંડાં માણસને અને તેનાં સગાં વાહાલાંને સંભાળને માટે સ્વાધીન કરવા બાબત.

૪૭૫. જ્યારે જ્યારે ૪૬૬ મી. અથવા ૪૭૧ મી કલમના ઠરાવો પ્રમાણે કેદ રાખેલા કોઇ પણ શખસનો કોઇ સગો અથવા મીત્ર તે શખસને પોતાની સંભાળમાં તથા કબજામાં લેવાની ખાયશ બતાવે, ત્યારે ત્યારે તેસગો અથવા મીત્ર અરજી કરે એટલે અને તે હવાલે કરેલા શખસની બરાબર સંભાળ લેવા બાબત તથા તેની જાતને અથવા બીજા કોઇ પણ શખસને નુકશાન નહી કરવા દેવા બાબત, સ્થાનિક સરકારની ખાત્રી લાયક તારણ આપે, એટલે તે શખસને સદરહુ સગા અથવા મિત્રના હવાલામાં સોંપવાનો હુકમ કરવાને સદરહુ સરકાર મુખત્યાર છે.

જ્યારે તે શખસને એ પ્રમાણે હવાલે કરવામાં આવે, ત્યારે સ્થાનિક સરકાર ફર

આવે એવો અમલદાર તે સરકાર ફરમાવે એવે વખતે તે શખસને જોવા માટે તેને હાજર કરવામાં આવશે એવી શરતે તેને હવાલે કરવો.

૪૭૨ મી તથા ૪૭૪ મી કલમના ઠરાવો, બની શકે તેટલે સુધી, આ કલમના ઠરાવો પ્રમાણે સોંપેલા શખસોને લાગુ પડશે, અને આ કલમ પ્રમાણે જે જોનાર અમલદાર નિમવામાં આવે તેણે આપેલો દાખલો પુરાવામાં લેવામાં આવસે.

ભાગ ૩૫ મો.

ઇનસાફ ચલાવવામાં હરકત થાય એવા કેટલાએક ગુન્હાની બાબતમાં કામ ચલાવવા બાબત.

૧૯૫ મી કલમમાં કહેલા મુકદમામાં કામ ચલાવવાની રીત

૪૭૬. જ્યારે કોઇ પણ દિવાની, ફોજદારી અથવા મુલકી કોરટને એમ લાગે કે ૧૯૫ મી કલમમાં કહેલા તથા પોતાની આગળ કરેલા અથવા ઇનસાફી મુકદમો ચાલતો હોય તે દરમીયાનમાં પોતાની નજર હેઠળ આણેલા કોઇ ગુન્હાની ચોકશી કરવાનો સબબ છે ત્યારે તે કોરટ કાંઇ પણ પ્રથમ ચોકશીની જરૂર હોય તો તે કરયા પછી પાસેમાં પાસેના પહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટની પાસે તે મુકદમો ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવા સારૂ મોકલવાને, તથા તહોમતવાળાને પેહેરામાં આપીને સદરહુ માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલવાને અથવા તે માજીસ્ત્રેટની આગળ હાજર થવા બાબત તેની પાસેથી પરંતુ તારણ લેવાને, મુખત્યાર છે; અને સદરહુ ઇનસાફની અથવા ચોકશીની વખતે હાજર થઇને પુરાવો આપવા માટે કોઇ પણ શખસને બાંધી લેવાને મુખત્યાર છે.

સદરહુ માજીસ્ત્રેટે પછી કયદા મુજબ કામ ચલાવવું જોઇએ અને ૧૯૨મી કલમ પ્રમાણે મુકદમા બીજાની પાશે મોકલવાનો તેને અધીકાર મળ્યો હોય તો બીજા કોઇ યોગ્ય અધીકાર વાળા માજીસ્ત્રેટની પાસે તે ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાનું કામ મોકલવાને તે મુખત્યાર છે.

સદરહુ પ્રકારના ગુન્હા શેશનકોરટની આગળ કરવામાં આવે ત્યારે તે સંબંધી તે કોરટનો અધીકાર.

૪૭૭. ૪૪મી કલમ માંહેના ઠરાવોને અનુશરીને શેશનકોરટ ૧૯૫મી કલમમાં કહેલા અને પોતાની આગળ કરેલા અથવા કાંઈ ઇનસાફી મુકદમો ચાલતો હોય તે દરમીયાનમાં તેની નજર હેઠળ આણેલા ગુન્હા બાબત કોઇ પણ શખશની ઉપર તહોમત મુકવાને અને પોતે મુકેલા તહોમત ઉપરથી તે શખશને કેદમાં મોકલવાને અથવા તેના જામીન લેવાને અને તેનો ઇનસાફ કરવાને, મુખત્યાર છે.

તે ચોકશીના કારણ સારૂ કોઇ પણ શાહેદોને હાજર કરાવવાનું માજીસ્ત્રેટને ફરમાવવાને સદરહુ કોરટ મુખત્યાર છે.

તપાસ પુરી કરવા તથા હાઇકોરટમાં અથવા શેશનકોરટમાં કમિટ કરવાનો દિવાની

૪૭૮ જ્યારે સદરહુ પ્રકારનો કોઇ પણ ગુન્હો કોઇ દિવાની અથવા મુલકી કોરટની આગળ કરવામાં આવે, અથવા કોઇ ઇનસાફી મુકદમો ચાલતો હોય તે દરમીયાનમાં કોઇ દીવાની અથવા મુલકી કોરટની નજર હેઠળ આણવા

તથા મુલકી કોરટનો અધીકાર.

માં આવે અને તે મુકદમાનો ઈનસાફ ફક્ત હાઈકોરટ અથવા સેસનકોરટ કરી શકે એમ હોય અથવા તે મુકદમાનો ઈનસાફ હાઈકોરટે અથવા સેશનકોરટે કરવો જોઇએ એમ સદરહુ દીવાની અથવા મુલકી કોરટ ધારે, ત્યારે સદરહુ દીવાની અથવા મુલકી કોરટ ૪૭૬મી કલમ પ્રમાણે કોઇ માજીસ્ત્રેટની પાસે તે મુકદમો ચોકશી માટે મોકલવાને બદલે પોતાનીજ મેળે તે ચોકશી પુરી કરવાને, અને હાઈકોરટની અથવા સેશનકોરટની જેમ હોય તેમ, આગળ ઇનસાફ થવાશારૂ તહોમતવાળા શખસને કમીટ કરવાને અથવા તેના જામીન લેવાને મુખત્યાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે કાંઇ ચોકશી કરવાના કારણ સારૂ, તે દીવાની અથવા મુલકી કોરટ ૪૪૩મી કલમ માંહેના ઠરાવોને અનુશરીને માજીસ્ત્રેટના સઘળા અખત્યાર ચલાવવાને મુખત્યાર છે; અને સદરહુ ચોકશીમાંનુ તે કોરટનુ કામ બની શકે તેટલે સુધી, ૧૮મા બાબના ઠરાવો પ્રમાણે ચલાવવું, અને તે કામ કોઇ માજીસ્ત્રેટે ચલાવ્યું હતું એમ સમજવું.

સદરહુ પ્રકારના મુકદમામાં દિવાની કોરટે કેમ કરવુ.

૪૭૯. જ્યારે કોઇ દીવાની અથવા મુલકી કોરટ એ પ્રમાણે કોઈપણ મુકદમો મોકલે ત્યારે તે કોરટે તહોમતનામું તથા મુકદમો મોકલવા બાબતના હુકમ તથા તે મુકદમાનુ દફતર પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટની અથવા જીલ્લામાજીસ્ત્રેટની અથવા ઇનસાફ સારૂ કમિટ કરવાનો અધિકાર બીજા જે માજીસ્ત્રેટને હોય તે માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલાવવું અને સદરહુ માજીસ્ત્રેટે તે મુકદમો તથા ફરીયાદી તરફના અને તહોમતવાળા તરફના શાહેદોને હાઈકોરટના અથવા સેશન કોરટની આગળ, જેમ હોય તેમ આણવા.

તિરસ્કારના કેટલા એક મુકદમામા કેમ કરવું.

૪૮૦ જ્યારે હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૭૫મી, ૧૭૮મી, ૧૭૯મી, ૧૮૦મી, અથવા ૨૨૮ની કલમમાં વરણાવેલો કોઇપણ ગુન્હો કોઇપણ દીવાની, ફોજદારી, અથવા મુલકી કોરટના દેખતાં અથવા તેની સમક્ષ કરવામાં આવે ત્યારે તે કોરટ ગુન્હેગારને પેહરામાં અટકાવી રાખવાને મુખત્યાર છે, પછી તે ગુનેગાર રાણીસાહેબની વિલાયતી રઇયત હોય કે નહી હોય તો પણ અને તેજ દીવસે તે કોરટ ઉઠે તેની પેહલાં કોઇપણ વખતે પોતાને દુરસ્ત લાગે તો તે કોરટ તે ગુન્હો સાંભળીવાને અને ગુન્હેગારને ઘણામાં ઘણા બસેં રૂપીયા સુધી દંડની અને, દંડ ન આપે તો, એક મહિના સુધીની મુદતની આસાન કેદની શિક્ષા કરવાને મુખત્યાર છે, પણ જો સદરહુ દંડ તે મુદત પુરી થતાં પેહેલાં આપવામાં આવે તો તેને તરત છોડી દેવો

૪૪૩ મી અથવા ૪૪૪ મી કલમ માંહેનો કોઇપણ મચકુર આ કલમ પ્રમાણે ચલાવેલા કામને લાગુ પડે છે એમ સમજવુ નહી.

સદરહુ પ્રકારના મુકદમાઓનુ દફતર.

૪૮૧ સદરહુ પ્રકારના દરેક મુકદમામાં તે ગુન્હો જે હકીકતનો બનેલો હોય તે હકીકત, તથા ગુન્હેગારે કાંઇ મચકુર જાહેર કરયો હોય તો તે મચકુર તેમજ ઠરાવ

તથા શિક્ષાનો હુકમ, એ તે કોરટે દફતરમાં દાખલ કરવું

જો તે ગુન્હો હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૨૮ મી કલમ પ્રમાણે હોય, જે કોરટને હરકત કરી હોય અથવા જે કોરટનો બેઅદબી થઇ હોય તે કોરટ તે જોઈનસાફી મુકદમો ચલાવવાને બેઠી હતી તે ઇનસાફી મુકદમાનો પ્રકાર તથા તેનો ભાગ, અને જે હરકત અથવા બેઅદબી કરી હોય તેનો પ્રકાર તે દફતરમાં બતાવવો.

મુકદમાનીતજવીજ ૪૮૦ મી કલમ પ્રમાણે કરવી નહી જોઇયે એમ કોરટની નજરમાં આવે ત્યારે કેમ કરવું,

૪૮૨ જો કોઇ પણ કોરટને કોઇ પણ કામમાં એમ લાગે કે ૪૮૦ મી કલમાં કહેલા ગુન્હોઓ માંનો કોઇ પણ ગુન્હો પોતાના દેખતાં અથવા પોતાની સમક્ષ કરયા નું તહો મત જે શખસની ઉપર આવ્યુ હોય તે શખસને દંડ ના આપેથી કેદની શિક્ષા કરવામાં આવે તે શિવાય બીજી રીતની કેદની શિક્ષા કરવી જોઇએ, અથવા બસેં રૂપીયા કરતાં વધતો દંડ તેને કરવો જોઇએ, અથવા જો બીજાં કોઇ પણ કારણને લીધે તે કોરટનો મત એમ હોય કે તે મુકદમાનો નિકાલ ૪૮૦ મી કલમ પ્રમાણે કરવો નહી જોઇએ, તો તે ગુન્હો આ કાયદામાં પાછળ ઠરાવ્યા પ્રમાણે જે હકીકતનો બનેલો હોય તે હકીકત તથા તહોમતવાળાનો મજકુર દફતરમાં દાખલ કરયા પછી સદરહુ કોરટ તે મુકદમાનો ઇનસાફ કરવાની હકુમત જે માજીસતરેટને હોય તે માજીસતરેટની પાસે તે મુકદમો મોકલવાને મુખત્યાર છે, અને તે તહોમતવાળા સખસે સદરહુ માજીસતરેટની આગળ હાજર થવા બાબત તારણ આપવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે, અથવા પુરતુ તારણ આપવામાં ન આવે તો, તે કોરટે સદરહુ શખસને પેહેરામાં આપીને સદરહુ માજીસતરેટની પાસે મોકલવો.

જે માજીસતરેટની પાસે આ કલમ પ્રમાણે કોઇ પણ મુકદમો મોકલવામાં આવે તે માજીસતરેટે તહોમતવાળા શખસની ઉપર અસલી ફરીઆદ આ કાયદામાં પાછળ ઠરાવેલી રીતે સાંભળવા માંડવી.

રજીસટરાર અથવા સબરજીસ્ટરાર ૪૮૦ તથા ૪૮૨ મી કલમના અર્થ પ્રમાણે દીવાનીકોરટ છે એમ કચારેસમજવુ

૪૮૩ સન ૧૮૭૭ ના હિંદસ્તાનના નોંધવા બાબતના આકટ પ્રમાણે નિમેલો હરકોઇ રજીસ્ટરાર અથવા સબરજીસ્ટરાર, સ્થાનિક સરકાર એમ ફરમાવે ત્યારે ૪૮૦ મી તથા ૪૮૨ મી કલમના અર્થ પ્રમાણે દીવાની કોરટ છે એમ સમજવું.

ગુન્હેગારહુકમમાને અથવા માફ માગે એટલે તેને છોડી દેવા બાબત.

૪૮૪ કોઇ સખસને કાયદા મુજબ કાંઇ વસ્તુ કરવાનુ ફરમાવ્યું હોય તે કરવાની તેણે ના કહી હોય અથવા જાણી જોઇને બેઅદબી અથવા હરકત કરી હોય, તે બાબત કોઇ કોરટે ૪૮૦ મી કલમ પ્રમાણે તેને શિક્ષા કરવાનો ઠરાવ કરયો હોય, ત્યારે તે ગુન્હેગાર સદરહુ કોરટનો હુકમને અથવા માગ ગુમિ તાબે થાય; અથવા તે કોરટની ખાત્રી થાય તે રીતેને

માફ માગે, એટલે પોતાની મરજી મુજબ તેને છોડી દેવાને અથવા સિક્ષા માફક રવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે.

જે શખસ જવાબ દેવાની અથવા દસ્તાવેજ રજુકરવાની નાકેહે તે શખસને કેદ કરવા અથવા હવાલે કરવા બાબત.

૪૮૫ જો કોઈ ફોજદારી કોરટની આગળ કોઈ પણ શાહેદને જે સવાલો પુછવામાં આવે તે સવાલોના જવાબ દેવાની અથવા તે શખસના કબજા માંહેના અથવા અખત્યાર માંહેનો જે દસતાવેજ રજુ કરવાનું તે કોરટ તને ફરમાવે તે દસ્તાવેજ રજુ કરવાની તે શખસ ના કેહે, અને એ પ્રમાણે ના કેહેવાનું, કોઈ પણ વ્યાજબી કારણ તે શખસ ન બતાવે તો સદરહુ કોરટ ઘણામાં ઘણા સાત દીવસ સુધીની ગમેતે મુદત સુધી તે શાહેદને આસાન કેદની સિક્ષાનો હુકમ કરવાને અથવા પ્રમુખ માજીસતરેટની અથવા જડજની સહીનું વારંટ કાહાડીને કોરટના કોઇ અમલદારને હવાલે કરવાને મુખત્યાર છે; અને તેમ કરવાનાં કારણો તે કોરટે દફતરમાં લખવાં; પણ જો દરમ્યાનમાં સદરહુ શખસ જબાની આપવાને તથા જવાબ દેવાને અથવા સદરહુ દસ્તાવેજ રજુ કરવાને કબુલ થાય તો બાકીની શિક્ષા માફ કરવી; જો તે ઉપર મુજબ ના કહ્યા કરે તો ૪૮૦ મી અથવા ૪૮૨ મી કલમના ઠરાવો પ્રમાણે તેની તજવીજ કરવાનો અધિકાર છે, અને રાયલ ચારટરથી સ્થાપેલી કોઈ કોરટની બાબતમાં, તે શાહેદ તીરસ્કાર નો ગુન્હો કરયો છે એમ સમજવું.

તીરસ્કારનાં કામોમાં ગુન્હાની શાબિતીના ઠરાવ ઉપર અપીલ.

૪૮૬. કોઇ પણ શખસને ૪૮૦ મી અથા ૪૮૫ મી કલમ પ્રમાણે કોઇ પણ કોરટે શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય ત્યારે આ કાયદામાં પાછળ ગમે તે હું હાય તે છતાં, તે કોરટમાં કરેલાં હુકમનામાં અથવા હુકમો ઉપર અપીલો સામાન્યતઃ જે કોરટને થઈ શકતી હોય તે કોરટને તે શખસ અપીલ કરવાને મુખત્યાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે કરેલી અપીલોને ૩૧ મા બાબના ઠરાવો જેટલે સુધી લાગુ પડી શકતા હોય તેટલે સુધી લાગુ પડશે, અને જે ઠરાવ ઉપર અથવા જે શિક્ષાના હુકમ ઉપર અપીલ કરવામાં આવી હોય તે ઠરાવમાં ફેરફાર કરવાને અથવા તેરદ કરવાને અથવા તે શિક્ષા ઓછી કરવાને અથવા તે રદ કરવાને અપીલ કોરટ મુખત્યાર છે.

ઈલાકાનાં કોઈ મુખ્ય સેહેરમાંની સમાલકાજ કોરટે એ પ્રમાણે ગુન્હો ઠરાવ્યો હોય તે ઉપર અપીલ હાઇકોરટમાં ચાલશે, અને

બીજી કોઇ સમાલકાજ કોરટે એ પ્રમાણે ગુનો ઠરાવ્યો હોય ત્યારે જે શેશન તુકડી માંહે સદરહુ કોરટ આવેલી હોય તે સેસન તુકડીની સેશન કોરટમાં તે ઉપર અપીલ ચાલશે.

ઉપર કહ્યા મુજબ નિમેલા રજીસ્ટરાર અથવા સબ રજીસ્ટરાર તરીકે કોઈ પણ અમલદારે એ પ્રમાણે ગુન્હો ઠરાવ્યો હોય, અને સદરહુ અમલદાર કોઈ દિવાની કોરટનો જડજ પણ હોય, ત્યારે જો સદરહુ ઠરાવ તે અમલદારે સદરહુ મુક

રના જડજ તરફે પોતાના હુદ્દાની રૂએ કરેલું હુકગનામું હોય તો આ કલમના ૫ છલા ભાગ પ્રમાણે, જ ક્રરન અપીલ કરવામાં આવે તે કોરટને સદરહુ ઠરાવ ઉપર અપીલ કરવાનો અધિકાર છે, અનેબાજાં કામોમાં જીલા જડજને અથવા ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરોમાં હાઇકોરટને તે અપીલ કરવાનો અધિકાર છે.

૧૯૫ મી કલમમાં કહેલા ગુન્હા કેટલાએક જડજોની તથા માજીસ તરેટોની આગળ કરવામાં આવે ત્યારે તેઓએ તે ગુનાઓનો ઇનસાફ કરવો નહી.

૪૮૭. ૪૭૭ મી, ૪૮૦ મી અને ૪૮૫ મી કલમમાં ઠરાવ્યુ છે તે શિવાય બીજી રીતે કોઇ હાઇકોરટના જડજ શિવાય: તથા રંગુનના રીકાર્ડર શિવાય. તથા પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટો શિવાય. બીજા કોઇ ફોજદારી કોરટના જડજે અથવા માજીસ્ત્રેટે ૧૯૫મી કલમમાં કહેલો કોઇ પણ ગુન્હો તેની આગળ અથવા તેના અધિકારનો તીરસ્કાર થાય એવી રીતે કરવામાં આવે અથવા કોઇ ઇનસાફી મુકદમો ચાલતો હોય ત્યારે સદરહુ જડજ અથવા માજીસ્ત્રેટ તરીકે તેની નજર હેઠળ આણવામાં આવે ત્યારે તે ગુન્હા બાબત કોઇ પણ શખસનો ઇનસાફ કરવો નહી.

૪૭૬ મી અથવા ૪૮૨ મી કલમ માંહેના કોઇ પણ મચકુરથી એમ સમજવું નહી કે સેશન કોરટમાં અથવા: હાઇકોરટમાં કમિટ કરવાનો અધિકાર જે માજિસ તરેટને હોય તે માજીસતરેટ પોતેજ કોઇ પણ મુકદમો સદરહુ કોરટમા કમિટ કરે તેમાં, અથવા કોઇ પરેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ કોઇ પણ મુકદમો બીજા કોઇ માજીસ્ત્રેટની પાશે ચોકશી કરવા સારૂ મોકલવાને બદલે પોતાનીજ મેળે તે મુકદમાનોની કાલ કરે તેમા અટકાવ થશે.

ભાગ ૩૬ મો.

ઓરતોનાં તથા બાળકોનાં ગુજરાન બાબત.

ઓરતોનાંતથા બાળકોનાં ગુજરાન બાબત હુકમ.

૪૮૮ જો કોઇ શખસની પુરતી દ્રવ્ય શકતી હોય અને તે પોતાની ઓરતનું અથવા પોતાની મેળે પોતાનું ગુજરાન ચલાવવાને અશકત હોય એવાં કોઇ કાયદાસર અથવા ગેર કાયદાસર બાળકનું ગુજરાન ચલાવવાની ગફલત કરે અથવા ના કેહે તો, એ પ્રમાણે ગફલત કરયાનો અથવા ના કહ્યાનો પુરાવો થએથી, જીલા મજીસ્ત્રેટ અથવા કોઇ પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા કોઇ પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટ અથવા પેહેલા વરગનો કોઇ માજિસ્ત્રેટ તે શખસની ઓરતનાં અથવા સ સદરહુ પ્રકારના બાળકનાં ગુજરાનને માટે દર માહેને એકંદર પચાસ રૂપીયાથી વધારે નહી હોય એવું જે લવાજમ સદરહુ માજીસ્ત્રેટને યોગ્ય લાગે તે લવાજમ કાહાડીને તે માજીસ્ત્રેટ વખતે વખતે ફરમાવે તેના શખશને આપવાનો હુકમ સદરહુ શખસની ઉપર કરવાને મુખત્યાર છે.

સદરહુ લવાજમ હુકમની તારીખથી આપવું પડશે.

હુકમ જબરીથીઅમલમાં લાવવા બાબત

જે શખસને એ પ્રમાણે હુકમ કરયો હોય તે શખસ તે હુકમ માનવાની જાણી જોઇને ગફલત કરે, તો તે

હુકમ જેટલી વાર તોડવામાં આવે તેટલીવાર લેહેણી રકમ દંડ વસુલ કરવા માટે જે રીત આ કાયદામાં પાછળ ઠરાવી છે તે રીત પ્રમાણે વસુલ કરવા માટે સદરહુ પ્રકારનો કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટ વારંટ કાહાડવાને મુખત્યાર છે, અને તે વારંટ બજા વ્યા પછી બાકી રહેલું દરેક મહિનાનું જે લવાજમ તે સઘળા લવાજમ બાબત અ થવા તેના કોઇ પણ ભાગ બાબત ઘણામાં ઘણા એક એક મહિના પ્રમાણે સદરહુ શખસને કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે:

વિશેષ ઠરાવ.

પણ એવું ઠરાવ્યુ છે કે જો તે શખસ એમ કેહે કે મારી ઓરત મારી સાથે રેહે તો તેનુ ગુજરાન ચલાવવાને હું તઇયારછું, અને તેની ઓરત તેની સાથે રેહેવાની ના કેહે, તો એ પ્રમાણે ના કેહવાનાં જે કાંઇ કારણો તે ઓરત જણાવે તે કારણો ધ્યાનમાં લેવાને સદરહુ માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે; અને તે પ્રમાણે તે શખસે પોતાની ખુશી બતાવ્યા છતાં જો તે માજીસ્ત્રેટની એવી ખાત્રી થાય કે, સદરહુ શખસ છીનાળુ કરે છે અથવા તે હમેસ પોતાની ઓરતની સાથે નીરદયપણાથી ચાલ્યો છે, તો તે માજીસતરેટ આ કલમ પ્રમાણે હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

જો કોઇ ઓરત છીનાળું કરતી હશે, અથવા કાંઇ પુરતા કારણ વિના પોતાના ધણીની સાથે રેહેવાની ના કેહશે, અથવા તેઓ બેઉ માંહોમાંહે સમજુતી કરીને જુદાં રેહેતાં હશે, તો તે ઓરતને આ કલમ પ્રમાણે તેના ધણી પાસેથી કાંઇ લવાજમ મળવાનો હક થશે નહી.

જે ઓરતના લાભમાં આ કલમ પ્રમાણે હુકમ કરયો હોય તે ઓરત છીનાળું કરે છે અથવા પુરતા કારણ વીના પોતાના ધણીની સાથે રેહેવાની ના કેહે છે અથવા તેઓ બેઉ માંહોમાંહે સમજુતી કરીને જુદાં રેહે છે એવી શાબિતી થએથી તે માજીસતરેટે તે હુકમ રદ કરવો.

આ બાબ પ્રમાણે સઘળો પુરાવો, ધણીની અથવા બાપની, પ્રસંગ પ્રમાણે, સમક્ષ, લેવો; અથવા તેને જાતે હાજર થવાનું માફ કરયું હોય ત્યારે તેના પ્લીડરની સમક્ષ લેવો, અને સમનના મુકદમાઓની બાબતમાં ઠરાવેલી રીતે લખી લેવો.

લવાજમમાં ફેરફાર કરવા બાબત.

૪૮૯. ૪૮૮ મી કલમ પ્રમાણે માસીક લવાજમ જે જે શખસને મળતું હોય તે શખસની, અથવા તેજ કલમ પ્રમાણે પોતાની ઓરતને અથવા બાળકને માસિક લવાજમ આપવાનો હુકમ જે શખસની ઉપર કરયો હોય તે શખસની હાલતમાં ફેરફાર થયો છે એવો પુરાવો થએથી તે લવાજમમાં પોતાને યોગ્ય લાગે એવો ફેરફાર કરવાને તે માજીસતરેટ મુખત્યાર છે, પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે એકંદર રકમ દરમાસે પચાસ રૂપીયાથી વધારે થવી નહી જોઇએ.

ગુજરાનનો હુકમ જબરાથી અમલમાં લાવવા બાબત.

૪૯૦ ગુજરાનનો હુકમ જે શખસના લાભમાં કરયો હો, તે શખસને અથવા તેનો કોઇ વાલી હોય તો તેને, અથવા જે શખસને તે લવાજમ આપવાનું હોય તેને વગર ખરચે તે હુકમની એક નકલ આપવી; અને જે શખસની ઉપર તે હુકમ કરયો હોય તે શખસ જે જગાએ હોય તે જગામાં

કોઇ પણ માજીસતરેટની એવી ખત્રી થાય કે હુકમના પક્ષકાર તેજ છે, અને જે લવાજમ દેવું થયું છે તે લવાજમ આપ્યું નથી એટલે સદરહુ હુકમ અમલમાં લાવવાનો અખ્તીકાર સદરહુ માજીસતરેટને છે.

બાબ ૩૭ મો

હેબિયસકાર્પસના જેવા પ્રકારના હુકમ બાબત.

હેબિયસકાર્પસનાજેવા પ્રકારનો હુકમ કાઢવાનો અધિકાર

૪૮૧ કલકત્તા, મદ્રાસ તથા મુંબાઇ માંહેની ઇનસાફની હાઇકોરટો માંની કોઇપણ હાઇકોરટને દુરસ્ત લાગે ત્યારે તે હેઠળ લખ્યા મુજબ ફરમાવવાને મુખત્યાર છે—

[અ] પોતાની મામુલ અસલ દિવાની હુકમતની હદ માંહેના કોઇ શખસની કાયદા મુજબ તજવીજ થવા માટે તેને પોતાની આગળ આણવો, એવું;

(બ) સદરહુ હદ માંહે સરકારી અથવા ખાનગી પેહરામાં ગેર કાયદેસર અથવા ગેરવ્યાજબી રીતે અટકાવી રાખેલા કોઇ શખસને છોડી દેવો, એવું;

(ક) સદરહુ હદ માંહે આવેલી કોઇ પણ તુરંગમાં કોઇ કેદીને અટકાવી રાખ્યો હોય તો કેદીને સદરહુ કોરટમાં જે કામ ચાલુ હોય અથવા જે કામની ચોકશી કરવાની હોય તે કામમાં શાહેદ દાખલ તપાસવા માટે તેને તે કોરટની આગળ આણવો, એવું;

(ડ] ઉપર કહ્યા મુજબ કોઇ કેદીને અટકાવી રાખ્યો હોય તેને કોઇ કોરટ માર્શીયલની આગળ અથવા ગવરનર જનરલ ઇન કોંઉન્સિલ તરફથી કાઢાડેલાં કોઇપણ કમિસનને આધારે કામ કરનારા કોઇ પણ કમિશનરોના આગળ તેનો ઇનસાફ થવા સારૂ અથવા સદરહુ કોરટ માર્શીયલની અથવા કમીશનરોની આગળ જે બાબત ચાલુ હોય તે બાબત સંબંધી તેને તપાસવા સારૂ સદરહુ કોરટ માર્શીયલની અથવા કમિશનરોની આગળ આણવો, એવું;

(ઇ) સદરહુ હદ માંહેના કોઇ કેદીનો ઇનસાફ થવા સારૂ તેને એક પેહરામાંથી ખસેડીને બીજા પેહરામાં લઇ જવો એવું; અને

(ફ] પકડવાના હુકમ ઉપરથી શેરીફ સિપાકાર્પસનું* રીટર્ન મોકલે એટલે સદરહુ હદ માંહેના કોઇ પ્રતિવાદીને જાતે આણવો એવું;

સદરહુ પ્રકારની દરેક હાઇકોરટ આ કલમ મુજબની બાબતામાં કામ ચલાવવાની રીત સંબંધી નિયમન કરવા સારૂ વખતે વખતે કાનુન કરવાને મુખત્યાર છે.

આ કલમ માંહેનો કોઇ પણ મજકુર બંગાળાના સન ૧૮૧૮ ના ૩જા કાયદા પ્રમાણે અથવા મદ્રાસના સન ૧૮૧૯ ના ૨ જા કાયદા પ્રમાણે અથવા મુંબાઇના સન ૧૮૨૭ ના ૨૫ મા કાયદા પ્રમાણે અથવા ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉન્સિલના સન ૧૮૫૦ ના ૩૪મા અથવા સન ૧૮૫૮ ના ૩ જા આકટ પ્રમાણે અટકાવી રાખેલા સખસોને લાગુ નથી.

---

* જેને પકડવો હોય તેને કબજામાં લીધો છે એવું પત્રક.

ભાગ ૯ મો

પુરવણી ઠરાવો.

બાબ ૩૮ મો.

પબલીક પ્રાસિક્યુટર બાબત (એટલે સરકારની તરફથી ફરિયાદ પક્ષનું કામ ચલાવવા સારૂ ઠરાવેલા માણસ બાબત.)

પબલીક પ્રાસિક્યુટરો નિમવાનો અધિકાર.

૪૯૨. સામાન્ય રીતે અથવા ગમે તે મુકદમામાં અથવા ગમે તે વરગના મુકદમા સારૂ કોઇ પણ સ્થાનિક ક્ષેત્રમાં એક અથવા વધારે અમલદારો નિમવાને ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉસિલ અથવા સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે, અને તે અમલદારોને પબલીક પ્રાસિક્યુટરો કેહેવા.

સેશનકોરટમાં ઇનસાફ થવા સારૂ કોઇ પણ મુકદમો કમિટ કરયો હોય તેમાં પબલીક પ્રાસિક્યુટર ગેરહાજર હોય, અથવા કોઇ પણ પબલીક પ્રાસિક્યુટરને નીમ્યો ન હોય ત્યારે બીજો જે શખસ આસિસટંટ ડિસ્ટ્રિક્ટ સુપરીનટેન્ડેન્ટથી ઉતરતા દરજાનો પોલીસ અમલદાર ન હોય તે શખસને તે મુકદમાના કારણસારૂ પબલીક પ્રાસિક્યુટર નિમવાને જીલા માજિસ્ત્રેટ અથવા જીલા માજીસ્ત્રેટના નિર્બંધ હેઠળ રહીને પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

પબલીકપ્રાસિક્યુટર પોતાને સોંપેલા મુકદમામાં સઘળી કોર્ટમાં બોલવાને મુખત્યારછે.

૪૯૩ પબલીક પ્રાસિક્યુટરને સોંપેલા હરકોઇ મુકદમાની ચોકશીનું અથવા ઇનસાફનું અથવા અપીલનું કામ કોઇ કોરટમાં ચાલુ હોય ત્યારે તેને તે કોર્ટમાં લખેલાં મુખત્યાર નામા વગર હાજર થઇને બોલવાનો અખત્યાર છે, અને સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ મુકદમામાં કોઇપણ શખસની ઉપર કોઇ પણ કોરટમાં ફરીયાદ ચલાવવા માટે કોઇપણ શખસ કોઇ પ્લીડરને નીમે તો ફરીયાદનું કામ પબલીક પ્રાસિક્યુટરે ચલાવવું અને જે પ્લીડરને એ પ્રમાણે નીમ્યો હોય તે પ્લીડરે તેના હુકમ પ્રમાણે તે મુકદમામાં ચાલવું.

ખાનગી રીતે કરેલા પ્લીડરોએ તેના તાબમાં રેહેવું.

ફરીયાદનું કામ ચલાવવાનું છોડી દેવામાં આવે તેનું પરીણામ.

૪૯૪ ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉસિલે અથવા સ્થાનિક સરકારે નિમેલો કોઇ પણ પબલીક પ્રાસિક્યુટર જ્યુરીથી ઇનસાફ કરવાના મુકદમાઓમાં જ્યુરીનો ઠરાવ કહી સંભળાવતાં પેહેલાં અને બીજા મુકદમાઓમાં ફેસલો આપતાં પેહેલાં કોરટની સંમતીથી કોઇ પણ શખસની ઉપર ફરીયાદનું કામ ચલાવવાનું છોડી દેવાને મુખત્યાર છે, અને આ પ્રમાણે છોડી દેવું તે,

[અ] જો તહોમતનામું તઇયાર કરયા પેહેલાં એ પ્રમાણે છોડી દેવામાં આવે તો તે ઉપરથી તહોમતવાળાને છોડી મુકવો;

(બ) જો તહોમતનામું તઇયાર કરયા પછી અથવા આ કાયદા પ્રમાણે તહોમતનામાની જરૂર ન હોય ત્યારે જો એ પ્રમાણે છોડી દેવામાં આવે તો તહોમ

તવાળાને બીન તકશીરવાર ઠેરવવો.

ફરિયાદ પક્ષનું કામ ચલાવવાની પરવાનગી

૪૯૫ કોઇપણ માજીસ્ટ્રેટ કોઇપણ મુકદમાની ચોકશી અથવા ઇનસાફનું કામ કરતો હોય ત્યારે પોલીસ ઇન્સ્પેકટરના દરજ્જા કરતાં ઉતરતા દરજ્જાના પોલીસ અમલદાર શિવાય બીજા કોઇપણ શખસને ફરીયાદ પક્ષનું કામ ચલાવવાની પરવાનગી આપવાને તે મુખત્યાર છે; પણ સદરહુ પરવાનગી વગર એ પ્રમાણે કરવાનો હક, એડવોકેટજનરલ અથવા સ્ટાંડીંગ કાઉંસિલ અથવા સરકારી સોલીસિટર અથવા પબ્લિક પ્રાસિક્યુટર સિવાય અથવા બીજા જે અમલદારને સ્થાનિક સરકારે આ બાબત સામાન્યરીતે અથવા વિશેષે કરીને અધિકાર આપેલો હશે તે અમલદાર શિવાય બીજા કોઇ પણશખસને નથી.

ફરીયાદ પક્ષનુ કામ ચલાવનાર કોઇ પણ શખસ પોતાની જાતે અથવા કોઇ પ્લીડરની મારફતે એ પ્રમાણે કરવાને મુખત્યાર છે.

બાબ ૩૯ મો

જામીન બાબત.

જામીન લઇ શકાય એવો ગુન્હો હોયતોજામીન લેવા બાબત.

૪૯૬ જામીન નહીં લઇ શકાય એવા કોઇ ગુન્હાનું તહોમત જે શખસ ઉપર આવ્યુ હોય તે શખસ સિવાય બીજા કોઇપણ શખસને જે અમલદારના હવાલામાં કેઇ પોલીસ થાણું હોય તે અમલદાર વગર વારંટે પકડે અથવા અટકાવી રાખે, અથવા કોઇ કોરટની આગળ તે શખસ હજર થાય અથવા તેને આણવામાં આવે, અને તે શખસ સદરહુ અમલદારના કેદમાં હોય ત્યારે અથવા સદરહુ કોરટની આગળ કામ ચાલતુ હોય ત્યાર કોઇપણ વખત તે શખસ જામીન આપવાને તઇયાર હોય ત્યારે તેને જામીન ઉપર છોડવો; પણ એવું ઠરાવ્યુ છે કે, જો સદરહુ અમલદારને અથવા કોરટને દુરસ્ત લાગે તો, તે સદરહુ શખસની પાસેથી જામીન લેવાને બદલે તે શખસ હાજર થવા બાબત આ કાયદામાં આગળ ઠરાવેલી રીતે વગર જામીને એક ખત કરી આપે એટલે તેને છોડી દેવાને મુખત્યાર છે.

જામીન નહીં લઇ શકાય એવોકોઇ ગુન્હો હોય તો જામીન કયારે લેવાનોઅધિકારછે.

૪૯૭ જામીન નહીં લઇ શકાય એવા કોઇપણ ગુન્હાનું તહોમત જે શખસની ઉપર આવ્યું હોય તે શખસને જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પોલીસથાણું હોય તે અમલદાર વગર વારંટે પકડે અથવા અટકાવી રાખે, અથવાકોઇ કોરટની આગળ તે શખસ હાજર થાય અથવા તેને આણવામાં આવે, ત્યારે તેને જામીન ઉપર છોડવાનો અધિકાર છે, પણ જે ગુન્હાનું તહોમત તે શખસની ઉપર મુકયું હોય તે ગુન્હો તેણે કરયો છે એમ માનવાના વાજબી સબબ જણાય તો તેને એ પ્રમાણે છોડવો નહીં.

જો, તપાસ અથવા ચોકશી અથવા ઇનસાફ, જેમ હોય તેમ ચાલતો હોય ત્યારે કેઇપણ વખતે સદરહુ અમલદારને અથવા કોરટને એમ જણાય કે તહોમતવાળાએ સદરહુ ગુન્હો કરયો હોય એમ માનવાના વાજબી સબબ નથી, પણ તેની તકશીર

બાબત વધારે ચોકશી કરવાના પુરતા સબબ છે, તો સદરહુ ચોકશી થતાં સુધી તહોમતવાળાને જામીન ઉપર છોડવો, અથવા સદરહુ અમલદારની અથવા કોરટની નજરમાં આવે તો આ કાયદામાં અગાઊ ઠરાવ્યા પ્રમાણે તહોમતવાળો હાજર થવા માટે વગર જામીને ખત લખી આપે તો તેને છોડવો.

આ કલમ પ્રમાણે જે શખસને છોડવામાં આવ્યો હોય તે શખસને, આ કાયદા પ્રમાણે ચાલતાં કામમાં પછી કોઇપણ વખતે પકડાવવાને અને તેને કેદમાં મોકલવાને હરકોઇ કોઇ કોરટ મુખત્યાર છે.

જામીન લેવાનુ અથવા જામીનની રકમ ઓછી કરવાનું ફરમાવવાનો અધિકાર.

૪૯૮ આ બાબ પ્રમાણે કરી આપવાના દરેક ખતની રકમ, મુકદ્દમાની હકીકત તરફ યોગ્ય લક્ષ આપીને મુકરર કરવી અને તે અતીશય ભારે હોવી નહીં જોઇએ અને કોઇપણ મુકદમામાં કોઇપણ શખસના જામીન લેવાનુ અથવા કોઇ પોલીસ અમલદારે અથવા માજીસ્ત્રેટે માંગેલા જામીનની રકમ ઓછી કરવાનુ ફરમાવવાને હાઇકોરટ અથવા સેસનકોરટ મુખત્યાર છે, પછી તે મુકદમામાં ગુન્હો સાબીત થયાના ઠરાવ ઉપરથી અપીલ થાય કે નહીં તોપણ.

તહોમતવાળાનુ તથા જામીનોનું ખત.

૪૯૯ કોઇપણ શખસને જામીન ઉપર અથવા તેનાં પોતાના ખત ઉપર છોડતાં પેહેલાં જેટલી રકમ પોલીસ અમલદારને અથવા કોરટને, જેમ હોય તેમ, બસ લાગે તેટલી રકમનું ખત સદરહુ શખસે કરી આપવું, અને તેને જામીન ઉપર છોડવામાં આવે ત્યારે એક અથવા વધારે પુરતા જામીનોએ સદરહુ ખત કરી આપવુ એવી શરતે કે ફલાણે વખત તથા જગાએ સદરહુ શખસ હાજર થશે, અને પ્રસંગ પ્રમાણે, તે પોલીસ અમલદાર અથવા કોરટ જુદી રીતે ફરમાવે ત્યાં સુધી તે તે પ્રમાણે હાજર થયા કરશે.

જરૂર હોય તો વળી જામીન ઉપર છોડેલા શખસને હાઇકોરટમાં અથવા સેસન કોરટમાં અથવા બીજી કોરટમાં તહોમતનો જવાબ દેવાને જ્યારે ફરમાવવામાં આવે ત્યારે હાજર થવાને તેને તે ખતથી બાંધી લેવો.

પેહેરામાંથી છોડીદેવા બાબત.

૫૦૦ તે ખત કરી આપવામાં આવે એટલે તુરત જે શખસે હાજર થવા બાબત તે ખત કરી આપવામાં આવ્યું હોય તે શખસને છોડવો અને તે તુરંગમાં હોય ત્યારે જે અમલદારના હવાલામાં તે તુરંગ હોય તે અમલદારની ઉપર તહોમતવાળાના જામીન લેનારી કોરટે છોડી દેવાનો હુકમ મોકલવો, અને તે હુકમ પોંહોચેથી સદરહુ અમલદારે તેને છોડવો.

આ કલમ માંહેના અથવા ૪૯૬ મી અથવા ૪૯૭ મી કલમ માંહેના કોઇપણ મજકુરથી એમ સમજવું નહીં કે જે બાબતના સંબંધમાં તે ખત કરી આપ્યું હોય તે સિવાય બીજી કોઇ બાબત સારૂ અટકાવી રાખવા લાયક કોઇ શખસને છોડવાની જરૂર છે.

પ્રથમ લીધેલા જામીન કાચા હોય ત્યારેપા

૫૦૧ જો ભુલથી અથવા દગાને લીધે અથવા બીજી રીતે કાચા જામીન કબુલ કરવામાં આવ્યા હોય અથવા પછ

કે જામીન આપવાનો હુકમ કરવાનો અધિકાર.

વાડેથી તેઓ કાચા થાય તો કોરટ પકડવાનું વારંટ કાહાડીને જામીન ઉપર છોડેલા શખસને પોતાની આગળ આગળ આણવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે, અને પાકા જામીન ખોળી આપવાનો તેને હુકમ કરવાને, અને એ પ્રમાણે કરવામાં તે કસુર કરે તો તેને તુરંગમાં મોકલવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

જામીનોને છુટા કરવા બાબત.

૫૦૨ જામીન ઉપર છોડેલા કોઇ શખસે હાજર રેહેવાબાબત તથા હાજર થવા બાબત જેઓ જામીન થયા હોય તે સઘળા અથવા હરકોઇ જામીન સદરહુ ખત તદન અથવા જેટલું પોતાની સાથે સંબંધ રાખતુ હોય તેટલું રદ કરવાની અરજી કોઇપણ વખતે કોઇ માજીસ્ત્રેટને કરવાને મુખત્યાર છે.

સદરહુ અરજી કર્યા ઉપરથી તે માજીસતરેટે પોતાનું પકડવાનું વારંટ કાહાડીને એ પ્રમાણે છોડેલા શખસને પોતાની આગળ આણવાનું ફરમાવવુ જોઇએ.

સદરહુ શખસ તે વારંટની રૂઇએ હાજર થાય અથવા તે પોતાની મેળે આવીને તાબે થાય એટલે તે માજીસતરેટે તે ખત તદન અથવા જેટલું અરજદારની સાથે સંબંધ રાખતું હોય તેટલું રદ કરવાનું ફરમાવવું, અને સદરહુ શખસને બીજા પાકા જામીન ખોળી આપવાનું કેહેવુ. અને જો તે એપ્રમાણે ન કરે, તો તેને પેહેરામાં મોકલવાને તે માજીસતરેટ મુખત્યાર છે.

બાબ ૪૦ મો.

શાહેદોની જબાની લેવા સારૂ કમિશનો બાબત.

શાહેદને હાજર થવાનુ કયારે માફ કરવાનો અધીકાર છે.

૫૦૩ આ કાયદા પ્રમાણે કોઇ ચોકશીનું અથવા ઇનસાફનું અથવા બીજુ કામ ચાલતું હોય તે દરમિયાનમાં કોઇ પ્રેસીડેન્સી માજીસતરેટને, જીલ્લા માજીસતરેટને, શેસન કોરટને અથવા હાઇકોરટને એમ જણાય કે ઇનસાફના હેતુ પાર પાડવા માટે કોઇ શાહેદની જબાની લેવાના જરૂર છે, અને ઘણી વાર લાગ્યા વગર અથવા ઘણો ખરચ થયા વગર અથવા ઘણી અડચણ પડ્યા વગર સદરહુ શાહેદને હાજર કરી શકતો નથી, અને તેટલી બધી વાર લગાડવી અથવા ખરચ કરવો અથવા અડચણ કરવી તે વાત મુકદમાની હકીકત ઉપરથી વ્યાજબી નથી ત્યારે સદરહુ માજીસતરેટ અથવા કોરટ તે શાહેદ હાજર ન થાય તો ચાલે એવું ઠરાવવાને મુખત્યાર છે, અને જે જીલ્લા માજીસતરેટની અથવા પેહેલા વરગના માજીસતરેટની હકુમતની સ્થાનિક હદ માંહે સદરહુ શાહેદ રેહેતો હોય તે જીલ્લા માજીસતરેટની અથવા પેહેલા વરગના માજીસતરેટની ઉપર સદરહુ શાહેદનો પુરાવો લેવા સારૂ કમીશન મોકલવાને મુખત્યારછે

કમિશન મોકલવુ તથા તે મુજબ કામ ચલાવવાની રીત.

જ્યારે શાહેદ મલિકા માયાઝમાની સાથે સંપ રાખનારા કોઇ પણ રાજાના અથવા સંસ્થાનના મુલકોમાં રેહેતો હોય અને તેમાં હિંદુસ્તાનની બ્રિટિશ સરકાર તરફનો અમલદાર હોય ત્યારે તે કમિશન અમલદાર ઉપર મોકલવાનો અધી કાર છે.

જે માજીસતરેટની અથવા અમલદારની ઉપર તે કમિસન મોકલવામાં આવે તે માજીસતરેટે અથવા અમલદારે અથવા જો તે જીલ્લા માજીસતરેટ હોય તો તેણે અથવા પેહેલા વરગના જે માજીસતરેટને તે આ બાબત નીમે તે માજીસતરેટે જે જગાએ તે શાહેદ હોય ત્યાંહાં જવું અથવા તે શાહેદને પોતાની આગળ સમન કરવો, અને આ કાયદા પ્રમાણે વારંટના મુકદમાઓનો ઇનસાફ કરવા સારૂ જબાની લખા લેવા ની જે રીત ઠરાવી છે તે રીત જબાની લખી લેવી, અને સદરહુ પ્રકારના મુકદમા ઓનો ઇનસાફ કરવા સારૂ જે અખ્તીકાર આપેલા છે તે અખ્તીકાર આ કારણ સારૂ ચલા વવાને તે માજીસતરેટ મુખત્યાર છે.

શાહેદ ઇલાકાના મુખ્ય શેહેર માંહે હોય ત્યારે કમિશન બાબત.

૫૦૪ જો તે શાહેદ કોઇ પણ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટની હકુમતની સ્થાનિક હદમાંહે હોય, તો કમિશન કાહાડના રો માજીસતરેટ અથવા કોરટ તે કમિશન સદરહુ પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટની ઉપર મોકલવાને મુખત્યાર છે, અને તે પછી; સદરહુ શાહેદ જાણે પરેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટની આગળ કોઇ ચાલુ મુકદમા માં શાહેદ હોય એ પ્રમાણે તેને હાજર થવાની જરૂર પાડવાને અને તેની જબા ની લેવાને તે મુખત્યાર છે.

આ કલમ માંહેના કાઇ પણ મચકુરથી એમ સમજવું નહી કે વિકટોરીયાની કારકીર્દીના ૩૯ મા તથા ૪૦ મા સ્ટાટયુટના ૪૬ મા બાબની ૩ જી કલમ પ્રમા ણે કમીશનો કાહાડવાનો હાઇકોરટને જે અખ્તીકાર છે તેને બાધ થશે.

પક્ષકારોશાહેદનીજ બાનીલેવાનેમુખત્યારછે

૫૦૫ આ કાયદા પ્રમાણે ચલાવેલા કોઇપણ કામમાં કમિશન કાહાડયું હોય તે કામના પક્ષકારો, જે સ્વાલોતે કમિશન મોકલનારો માજીસ્ત્રેટ અથવા કોરટ તકરારી બાબતને લગતા ધારે તેવા પોત પોતાના સ્વાલો લખીને મોકલવાને મુખત્યાર છે, અને જે માજીસ્ત્રેટની અથવા અમલદારની ઉપર તે કમિશન મોકલવામાં આ વે તે માજીસતરેટે અથવા અમલદારે સદરહુ સ્વાલો ઉપરથી તે શાહેદની જબાની લેવી જોઇએ.

સદરહુ પ્રકારનો હરકોઇ પક્ષકાર તે માજીસતરેટની અથવા અમલદારની આગળ પ્લીડરની મારફતે અથવા જો તે પેહેરામાં ન હોય તો જાતે હાજર થવાને મુખ ત્યાર છે, અને સદરહુ શાહેદની તપાસણી, ઉલટ તપાસણી તથા ફરી તપાસણી (જેમ હોય તેમ) કરવાને મુખત્યાર છે.

કમીશન મોકલવા ની અરજી કરવાનો જીલામાંના તાબાનામા જીસતરેટનો અખ્તીકાર.

૫૦૬ જ્યારે જ્યારે પરેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા જી જીલ્લા માજીસતરેટ શિવાય બીજા કોઇ પણ માજીસતરેટ ની આગળ આ કાયદા પ્રમાણે કાંઇ ચોકશી અથવા ઇ નસાફ અથવા બીજું કામ ચાલે તે દરમ્યાનમાં એમ જ ણાય કે ઇનસાફનો હેતુ પાર પાડવા માટે કોઇ શાહેદનો પુરાવો જરૂરનો છે તે શાહેદની જબાની લેવા માટે એક કમીશન મોકલવું જોઇએ અને ઘણી વાર લાગ્યા વગર અથવા ઘણો ખરચ થયા વગર અથવા ઘણી અડ ચણ પડયા વગર સદરહુ શાહેદને હાજર કરી શકાતો નથી અને તેટલી બધી વાર

લગાડવી અથવા ખરચ કરવો અથવા અડચણ કરવી તે વાત મુકદમાની હકીકત ઉપરથી વ્યાજબી નથી, ત્યારે ત્યારે શદરહુ માજીસતરેટે જીલ્લા માજીસતરેટને અરજી કરવી. અને તેમાં તે અરજી કરવાનાં કારણ જણાવવાં, અને જીલ્લા માજીસતરેટ આ કાયદામાં પાછળ ઠરાવેલી રીતે કમીશન મોકલવાને અથવા તે અરજી ના કબુલ કરવાને મુખત્યાર છે.

કમિશન પાછું મોકલવા બાબત.

૫૦૭. ૫૦૩ જી અથવા ૫૦૬ ઠી કલમ પ્રમાણે મોકલેલુ કોઇ પણ કમીશન યોગ્ય રીતે બજાવી રહ્યા પછી, જે કોરટમાંથી તે મોકલ્યું હોય તે કોરટની ઉપર તે કમીશન અને તે ઉપરથી તપાશેલા શાહેદની જબાની; એ પાછાં મોકલવાં; અને તે કમીશન તથા તેનુ રીટર્ન (પરીણામની હકીકત) તથા સદહુ જબાની સઘળે યોગ્ય વખતે જોવાની તેપક્ષકારનેછુટ છે એમ સમજવું; અને સઘળા વ્યાજબી અપવાદોને અનુસરીને તે કમીશન તથા તેનું રીટર્ન તથ તે જબાની એમાંના ગમે તે પક્ષકારને તે મુકદમામાં પુરાવામાં વાંચવાનો અધિકાર છે, અને તે દફતરનો ભાગ થશે.

ચોકશીઅથવાઇનસાફમુલતવી રાખવા બાબત.

૫૦૮ જે જે મુકદમમાં ૫૦૩ જી અથવા ૫૦૬ ઠી કલમ પ્રમાણે કમિશન મોકલવામાં આવે તે તે મુકદમામાં તે કમીશન બજાવવા તથા રીટર્ન મોકલવા માટે જેટલો વખત વ્યાજબી રીતે જોઇએ તેટલા અમુક વખત સુધી ચોકશી અથવા ઇનસાફ અથવા બીજું કામ મુલતવી રાખવાનો અધિકાર છે.

ભાગ ૪૧ મો.

પુરાવા બાબત વિશેશ નિયમો

વઇદ્યક શાહેદની જબાની.

૫૦૯ કોઇ શીવિલસ જન અથવા બીજા વઇદ્યક શાહેદની જે જબાની કેઇ માજીસતરેટે લીધી હોય અને જે ઉપર તે માજીસતરેટે તહોમતવાળાની સમક્ષ સહી કરી હોય તે જબાની આ કાયદા પ્રમાણે કોઇ પણ ચોકશી ઇનસાફ અથવા બીજા કામમાં પુરાવામાં આપવાનો અધિકાર છે. પછી તે જબાની આપનાર શાહેદ દાખલ બોલાવ્યો ન હોય તો પણ હરકત નથી,

વઇદ્યક શાહેદને સમન કરવાનો અધિકાર

જો કોરટને દુરસ્ત લાગે તો ત સદરહુ જબાની આપનારને શમન કરીને તેની જબાનીના વિષય બાબત તેને તપાસવાને મુખત્યાર છે.

કેમિકલ એકઝામિનરનો રીપોર્ટ.

૫૧૦ આ કાયદા પ્રમાણે કેઇ પણ કામ ચાલતું હોય તે દરમિયાનમાં કાંઇ પદાર્થ અથવા વસ્તુની પરીક્ષા અથવા પ્રથકરણ કરીને તે બાબત રીપોરટ કરવાનુ કામ સરકારના *કેમિકલ એકઝામિનરને અથવા આસીસ્ટંટ કેમિકલ એકઝામિનરને બરાબર રીતે મોકલ્યું હોય તે બાબત તેની સહી વાળા રીપોરટ તરીકે જે દસ્તાવેજ હોય તે દસ્તાવેજ આ કાયદા પ્રમાણે કોઇ પણ ચોકશી ઇનસાફ અથવા બીજા

---

*રસાયન પારિક્ષક,

કામમાં પુરાવા દાખલ વાપરવાનો અધીકાર છે.

અગાઉ તકસીરવાર અથવા બિન તકશીર વાર ઠરયાની શાબીતી કેવી રીતે કરાય.

૫૧૧ આ કાયદા પ્રમાણે કોઇ પણ ચોકશી ઇનસાફ અથવા બીજું કામ ચાલે તેમાં, અગાઉ ગુન્હો શાબીત થયાનો અથવા ના શાબિત થયાનો ઠરાવ કોઇ પણ ચાલુ કાયદામાં ઠરાવેલી બીજી કોઇ પણ રીત શીવાય વળી હેઠળ લખેલી રીતે શાબિત કરવાનો અધિકાર છે, એટલે—

(અ) જે કોરટમાં સદરહુ ગુન્હો શાબિત થયાનો અથવા ના શાબિત થયાનો ઠરાવ થયો હોય તે કોરટનાં દફતર જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારે જે ઇનતેખાબ બાબત પોતાની સહી કરીને દાખલો આપ્યો હોય કે એ ઇનતખાબ શિક્ષાના હુકમની અથવા બીજા હુકમની નકલ છે તે ઇનતેખાબથી; અથવા.

(બ) ગુન્હો શાબીત થયાનો ઠરાવ થયો હોય તો, જે તુરંગમાં શિક્ષા અથવા તેનો કોઇ પણ ભાગ અમલમાં આણ્યો હતો તે તુરંગ જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારની સહીવાળા દાખલાથી, અથવા કેદ કરવાનાં જે વારંટ પ્રમાણે શિક્ષા ભોગવવામાં આવી હતી તે વારંટ રજુ કરયાથી;

અને આમાંના દરેક પ્રસંગે, જે શખસની ઉપર સદરહુ પ્રમાણે ગુન્હો શાબીત થયાનો અથવા ના શાબીત થયાનો ઠરાવ થયો હોય તે શખસ આજ તહોમતવાળો શખસ છે એવો પુરાવો આપ્યાથી.

તહોમતવાળાનીગેર હાજરીમાં પુરાવો દફતરમાં લખી લેવા બાબત.

૫૧૨ જો એવું શાબિત થાય કે કોઇ તહોમતવાળો શખસ નાશી ગયો છે, અને તેને તાબડતોબ પકડવાની કાંઇ આશા નથી, તો જે ગુન્હાની ફરીયાદ થઇ હોય તે ગુન્હા માટે સદરહુ શખસનો ઇનસાફ કરવાને અથવા ઇનસાફ કરવા માટે કમીટ કરવાને જે કોરટ લાયક હોય તે કોરટ તે શખસની ગેરહાજરીમાં ફરીયાદી તરફથી સાહેદો રજુ કરયા હોય તો તેઓની જબાની લેવાને અને તે જબાનીયો લખી લેવાને મુખત્યાર છે. સદરહુ શખસને પકડવામાં આવે એટલે, જો તે જબાની આપનાર મરણ પામ્યો હોય અથવા સાહેદી આપવાને અશક્ત હોય અથવા ઘણી વાર લાગ્યા વગર અથવા ઘણો ખરચ થયા વગર અથવા ઘણી અડચણ પડયા વગર તેને હાજર કરી શકાતો નહી હોય અને એટલી બધી વાર લગાડવી અથવા ખરચ કરવો અથવા અડચણ કરવી તે વાત મુકદમાની હકીકત ઉપરથી વાજબી થતી નહી હોય તો, જે ગુન્હાનું તહોમત મુકયું હોય તે ગુન્હા બાબત તહોમતવાળાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ થાય તે વખતે સદરહુ જબાની તેની વિરૂદ્ધ પુરાવામાં આપવાનો અધિકાર છે.

બાબ ૪૨ મો.

ખત સંબંધી ઠરાવો.

મુચલકાને બદલે ના

૫૧૩ જ્યારે કોઇ પણ કોરટ અથવા અમલદાર જા

નાણાંની રકમ અનામત મુકવા બાબત.

મીન સાથે અથવા વગર જામીને ખત કરી આપવાનું કોઇ શખસને ફરમાવે, ત્યારે સારી રીતે ચાલવા બાબત ખત કરી આપવાનું હોય તે બાબત શિવાય કરીને તે ખત કરી આપવાને બદલે નાણાંની અથવા સરકારી મામીસરી (વ્યાજની) નોટની જેટલી રકમ શદરહુ કોરટ અથવા અમલદાર ઠરાવે તેટલી રકમ અનામત મુકવાની પરવાનગી તે શખસને આપવાને શદરહુ કોરટ અથવા અમલદાર મુખત્યાર છે.

ખતની શરત તોડેથી કેમ કરવું.

૫૧૪ જ્યારે જ્યારે હેઠળ લેખ્યા પ્રમાણે શાબેત થાય અને જે કોરટે આ કાયદા પ્રમાણે કાંઇ ખત લીધું હોય તેની, અથવા કોઇ પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટની અથવા પેહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટની કોરટની ખાત્રી થાય.

અથવા કોઇ કોરટની આગળ હાજર થવા બાબતનું હોય ત્યારે, તે કોરટની ખાત્રી થાય,

કે સદરહુ ખત દંડમાં લેવા જોગ થયું છે. ત્યારે સદરહુ કોરટે તે શાબીતીના શાબબ દફતરમાં દાખલ કરવા. અને તે ખતમાં કહેલો દંડ આપવાનું અથવા તે શા સારૂ નહી આપવો જોઇએ તેનું કારણ બતાવવાનું સદરહુ ખતથી બાંધી લીધેલા કોઇપણ શખસને ફરમાવવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે.

જો પુરતુ કારણ બતાવવામાં ન આવે, અને સદરહુ દંડ આપવામાં ન આવે, તો સદરહુ શખસની જગમ મિલકત જપ્ત કરવા તથા વેચવા સારૂ વારંટ કાહાડીને તે દંડ વસુલ કરવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે.

સદરહુ વારંટ જે કોરટે કાહાડ્યું હોય તે કોરટની હકુમતની સ્થાનિક હદ માંહે તે વારંટ બજાવવાનો અધીકાર છે; અને સદરહુ હદની બહાર તે શખસની કાંઇપણ જગમ મીલકત હોય તો જે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટની હકુમતની સ્થાનિક હદ માંહે સદરહુ મીલકત જડે તે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ તે વારંટની ઉપર શેરો કરે એટલે તે મીલકત જપ્ત કરીને વેચવાનો અધિકાર તે વારંટથી મળશે.

જો સદરહુ દંડ આપવામાં નહી આવે, અને સદહુ જપ્તી તથા વેચાણથી તે વસુલ કરી શકાય નહી, તો શદરહુ પ્રમાણે જે શખસને બાંધી લીધો હોય તે શખસ તે વારંટ કાહાડનારી કોરટના હુકમથી દીવાની તુરંગમાં છ મહીના સુધીની મુદતની કેદને લાયક થશે.

કોરટની નજરમાં આવે તો તે લખી આપેલા દંડનો કોઇ પણ ભાગ માફ કરવાને અને ફક્ત થોડોજ ભાગ વસુલ કરવાને મુખત્યાર છે.

૫૧૪મી કલમ પ્રમાણે કરેલા હુકમો ઉપર અપીલો બાબત તથા તે હુકમો તપાસવા બાબત.

૫૧૫ પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ શીવાય બીજા કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટે ૫૧૪ મી કલમ પ્રમાણે કરેલા શઘળા હુકમો ઉપર જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને અપીલ કરી શકાશે અથવા જો એ પ્રમાણે અપીલ કરવામાં નહી આવે તો તે હુકમો દુરસ્ત કરવાનો જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને અધીકાર છે.

કોર્ટમાએક મુચલકા ઉપરથી લેહેણી થયેલી રકમ વસુલ કરવાનું ફરમાવવાનો અધિકાર.

૫૧૬ હાઇકોરટમાં અથવા સેશન કોર્ટમાં હાજર થવા તથા હાજર રેહેવા બાબતનાં ખત ઉપરથી લેહેણી થયલી રકમ વસુલ કરવાનું કોઇપણ માજીસતરટને ફરમાવવાને સદરહુ હાઇકોરટ અથવા શેશન કોરટ મુખત્યારછે.

બાબ ૪૩ મો

મિલકતની વ્યવસ્થા કરવા બાબત.

જે મિલકત સંબંધી ગુન્હો કરયો હોય તે મિલકતની વ્યવસ્થા કરવા બાબત હુકમ.

૫૧૭ જ્યારે કોઇ પણ ફોજદારી કોરટમાં કાંઇ ચોકશી અથવા ઇનસાફનું કામ પુરૂં થઇ રેહે, ત્યરે તે કોરટની આગળ રજુ કરેલા જે દસ્તાવેજ અથવા બીજી મિલકત સંબંધી કાંઇ પણ ગુન્હો કરયાનું જણાતું હોય અથવા કોઇ પણ ગુન્હો કરવા માટે જેનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય તેવા દસ્તાવેજની અથવા બીજી મિલકતની વ્યવસ્થા કરવા બાબત પોતાને યોગ્ય લાગે એવો હુકમ કરવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે.

જ્યારે કોઇ હાઇકોરટ અથવા શેશન કોરટ સદરહુ પ્રકારનો હુકમ કરે અને સદરહુ મિલકત ઉપર જે શખસનો હક હોય તે શખસને તે મિલકત તે કોરટના પોતાના અમલદારની મારફતે સ્વાધીન કરવાનું સુગમ પડી શકતું નહી હોય, ત્યારે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટે તે હુકમ અમલમાં લાવવો એવું ફરમાવવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે.

જે મુકદમામાં અપીલ ચાલતી હોય તે મુકદમામાં આ કલમ મુજબ કાંઇ હુકમ કરવામાં આવે ત્યારે [તે મિલકત જીવતાં જાનવર નહી હોય અથવા તે એની મેળે વેહેલી બગડી જાય એવી નહી હોય તો] સદરહુ અપીલ કરવા સારૂ આપેલી મુદત વીતી જાય ત્યાંહાં સુધી અથવા સદરહુ અપીલ તે મુદતની અંદર કરવામાં આવે ત્યારે સદરહુ અપીલનો નીકાલ કરવામાં આવે ત્યાંહાં સુધી સદરહુ હુકમ બજાવવો નહી.

ખુલાસો.—આ કલમમાં "મીલકત" એ શબ્દમાં, જે મિલકત સંબંધી ગુન્હો કરયાનું જણાતું હોય તેવી મીલકત હોય તો, જે મિલકત અસલ કોઇ પણ પક્ષકારના કબજામાં અથવા અખત્યારમાં હોય તેવી મિલકતનોજ સમાસ થાય છે એટલુજ નહી, પણ તે મિલકતનું રૂપ ફેરવીને બીજી જે મિલકત કરી હોય તેનો અથવા બીજી જે મિલકત સાથે તે મીલકતનો બદલો કરયો હોય તે મીલકતને પણ સમાસ થાય છે, અને એ પ્રમાણે રૂપ ફેરવીને અથવા બદલો કરીને શાક્ષાત અથવા બીજી રીતે મેળવેલી કોઇ પણ વસ્તુનો શમાસ થાય છે.

જીલ્લામાજીસ્ત્રેટનેઅથવા પેટાતુકડી માજીસ્ત્રેટને સોંપવાની રીતે હુકમ કરવાનો અધીકાર છે.

૫૧૮ કોરટ ૫૧૭ મી કલમ પ્રમાણે હુકમ પોતેજ કરવાને બદલે તે મીલકત જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને અથવા પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટને સ્વાધીન કરવાનું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે, અને તે માજીસ્ત્રેટે, એવે પ્રસંગે જાણે તે મીલકત પોલીસે પકડેલી હોય અને તે પકડયાને

રીપોર્ટ આ કાયદામાં આગળ કહેલી રીતે પોતાને કરચો હોય એવી રીતે તે મીલકતની તજવીજ કરવી.

નિરપરાધી ખરીદ દારને તકસીરવાળાના શરીર ઉપરથી જડેલા પઇસા આપવા બાબત.

૫૧૯. જે ગુન્હામાં ચોરીનો અથવા ચોરીની મીલકત લેવાનો સમાસ થતો હોય તે ગુન્હો, અથવા જે ગુન્હો ચોરી અથવા ચોરીની મીલકત લેવી એવો થતો હોય, તે ગુન્હો કોઇ પણ શખસની ઉપર ઠરાવવામાં આવે અને એવું શાબીત થાય છે તે મિલકત ચોરલી છે એવું જાણ્યા વગર અથવા એવું માનવાનું કારણ હોયા વગર બીજા કોઇ શખસે તે ચોરીની મીલકત તેની પાસેથી ખરીદ કરેલી તથા તકશીરવાર ઠરાવેલા શખસને પકડ્યો ત્યારે તેના કબજામાંથી કઇ પણ પઇસા કહાડેલા છે ત્યારે સદરહુ ખરીદદારની અરજી ઉપરથી અને ચોરીની મીલકતનો કબજો લેવાનો જે શખસનો હક્ક હશે તે શખસને તે મિલકત પાછી આપવામાં આવેથી સદરહુ ખરીદદારે આપેલી કિમત કરતાં વત્તી ન હોય એવી એક રકમ તેને સદરહુ પઇસામાંથી આપવી એવો હુકમ કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

૫૧૭મી અથવા ૫૧૮ મી અથવા ૫૧૯ મી કલમ મુજબ ઠરેલો હુકમ અમલમાં લાવવાનું બંધ રાખવા બાબત.

૫૨૦ અપીલની, મંજુરીયતની, કબીને ગોકલવાની અથવા તપાસની કોઇ પણ કોરટ ૫૧૭ મી, ૫૧૮ મી, અથવા ૫૧૯ મી કલમ મુજબ પોતાના તાબા માંહેની કોઇ કોરટે કરેલા હુકમ બાબત પોતે વિચાર કરે ત્યાં સુધી તે હુકમ અમલમાં લાવવાનું બંધ રાખવું એવું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે; અને તે હુકમ બદલવાને અથવા તેમાં ફેરફાર કરવાને અથવા તે રદ કરવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે.

આબરૂ લેવા જેવી તથા બીજી બાબતોનો નાશ કરવા બાબત.

૫૨૧. હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૯૨ મી, ૨૯૩ મી, ૫૦૧ લી અથવા ૫૦૨ જી કલમ પ્રમાણે ગુન્હો શાબીત થયાનો ઠરાવ કરવામાં આવે, ત્યારે જે વસ્તુના સબંધમાં તે ગુન્હો શાબીત થયો એવો ઠરાવ કરચો હોય તે વસ્તુની જે નકલો કોરટના હવાલામાં હોય અથવા તકશીરવાર ઠરેલા શખસના કબજામાં અથવા અખત્યારમાં રહેલી હોય તે સઘળી નકલોનો નાશ કરવાનો હુકમ કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

તેવીજ રીતે હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૭૨ મી, ૨૭૩ મી, ૨૭૪ મી, અથવા ૨૭૫ મી કલમ પ્રમાણે ગુન્હો શાબીત થયાનો ઠરાવ કરવામા આવે ત્યારે ખાવાની અથવા પીવાની જે વસ્તુના સંબંધમાં, અથવા જે વસાણાના સંબંધમાં અથવા તઇયાર કરેલાં જે અઉષધના સંબંધમાં તે ગુન્હો શાબીત થયાનો ઠરાવ કરચો હોય તેનો નાશ કરવાનો હુકમ કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

સ્થાવર મીલકતનો કબજો પાછો આપવાનો અધીકાર.

૫૨૨ જે ગુન્હામાં સાપરાધ બળ વાપરયું હોય તે ગુન્હો કોઇ શખસની ઉપર ઠરાવવામાં આવે અને સદરહુ બળથી કાંઇ સ્થાવર મીલકતનો કબજો કોઇ શખસની પાસે

થી છીનવી લેવામાં આવ્યો છે એમ તે કોરટને જણાય, ત્યારે તે કોરટ જો યોગ્ય ધારે તો તે મીલકતનો કબજો તે શખસને પાછો આપવાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

આ પ્રકારના કોઇ પણ હુકમ ઉપરથી કોઇ શખસ દિવાનીમાં ફરીયાદ કરીને તે સ્થાવર મિલકત ઉપર કાંઇ હક્ક અથવા તે મીલકતમાં કાંઇ હિત સંબંધ શાબિત કરી શકે તે હકને અથવા હિત સંબધને હરકત પોહોંચશે નહી.

૫૧ મી કલમમુજબ લીધેલી મીલકતઅથવાચોરીની મીલકતપકડયાપછી પોલીસેકેમ કરવું.

૫૨૩. ૫૧ મી કલમ મુજબ લીધેલી મીલકત અથવા કાંઇ મીલકત ચોરેલી છે એવું કેહેવામાં આવે અથવા એવો શક જાય તેવી મીલકત અથવા કાંઇપણ ગુન્હો થયાનો શક ઉત્પન થાય એવી સ્થીતીમાં જડેલી મીલકત કોઇપણ પોલીસ અમલદારના પકડવામાં આવે તે બાબત તુરત કોઇ માજીસ્ત્રેટને રિપોર્ટ કરવો, અને તે મીલકતનો કબજો લેવાનો જેશખસને હક હોય તે શખસને તે મિલકત સ્વાધીન કરવા સંબધી અથવા સદરહુ શખસ કોણ છે તે નક્કી થઇ શકે નહીં તો. તે મીલકત પેહેરામાંરાખવા સંબંધી તથા રજુ કરવા સંબંધી પોતાને દુરસ્ત લાગે એવો હુકમ તે માજીસ્ત્રેટે કરવો.

પકડેલી મીલકતના ધણી માલમ પડયો નહીં હોય ત્યારે કેમ કરવું.

જે શખસનો એ પ્રમાણે હક્ક હોય તે શખસ માલમ પડયો હોય તો તે માજીસ્ત્રેટને કાંઇ શરત કરવાનું દુરસ્ત લાગે તે શરતે મીલકત તે શખસને સ્વાધિન કરવાનો હુકમ કરવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે; જો સદરહુ શખસ માલમ નહીં પડયો હોય તો તે માજીસ્ત્રેટ તે મીલકત અટકાવી રાખવાને મુખત્યાર છે, અને તે પ્રસંગે તે માજીસ્ત્રેટે એક જાહેરનામું કાહાડીને તે મીલકતમાં જે જે ચીજો હોય તે વિશેષે કરીને જણાવવી અને તેમાં એમ ફરમાવવું કે જે શખસનો એ મીલકત ઉપર દાવો હોય તે શખસે આ જાહેરનામાની તારીખથી છ મહીનામાં હાજર થઇને પોતાનો દાવો સાબીત કરવો.

છ મહીનામાં કોઇ દાવો કરનાર હાજર ન થાય તો શું કરવું.

૫૨૪ જો સદરહુ મુદતમાં કોઇ શખસ સદરહુ મીલકત ઉપર પોતાનો દાવો સાબિત ન કરે અને તે મીલકત જે શખસના કબજામાંથી જડેલી તે શખસને તે મીલકત કાયદાસર મળેલી એવું તે બતાવી નહીં શકે તો તે મીલકતપર સરકારનો વ્યવસ્થાધિકાર થશે, અને પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટના અથવા જીલ્હા માજીસ્ત્રેટના અથવા પેટાટુકડી માજીસ્ત્રેટના અથવા પેહેલા વરગના જે માજીસ્ત્રેટને સ્થાનિક સરકારે આ બાબત અધિકાર આપ્યો હોય તે માજીસતરેટના હુકમ પ્રમાણે તે મીલકત વેચવાનો અખત્યાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે કરેલા દરએક હુકમની બાબતમાં અપીલ સદરહુ પ્રકારનો હુકમ કરનારી કોરટ સિક્ષાના જે હુકમો કરે તે હુકમો ઉપર અપીલો જે કોરટમાં ચાલતી હોય તે કોરટમાં ચાલશે.

બગડી જાય એવી

૫૨૫ જો સદરહુ મીલકતનો કબજો લેવાને જે સખસ

મીલકત વેચવાનો અધિકાર.

નો હક્ક હોય તે સખસ માલમ પડયો ન હોય અથવાજે રહાજર હોય અને સદરહુ મીલકત એની મેળે વેહેલી બગડી જાય એવી હોય અથવા જે માજીસતરેટને તે મીલકત પકડયાનો રીપોરટ કરયો હોય તે માજીસતરેટનો મત એવો હોય કે તે મીલકતવેચવાથી તેના ધણીને ફાયદો થશે તો તે માજીસતરેટ ગમે તે વખતે વેચવાનુ ફરમાવવાને મુખત્યાર છે; અને સદરહુ વેચાણની નક્કી ઉત્પનને પ૨૩મી તથા પ૨૪મી કલમના ઠરાવો, બની શકે, તેટલે સુધી, લાગુ પડશે.

બાબ ૪૪ મો.

ફોજદારી મુકદમો બીજાની પાસે મોકલવા બાબત.

હાઈકોરટ મુકદમો બીજાની પાસે મોકલવાને અથવા પોતનીમેજે તેનો ઈનસાફ કરવાને મુખત્યાર છે.

પ૨૬ જ્યારે હાઈકોરટને એવું દેખાડવામાં આવેછે,—

(અ) તેના તાબા માંહેની કોઈ પણ ફોજદારી કોરટમાં કાંઈ ચોકશી અથવા ઈનસાફ વાજબી રીતે અને નીષ્પક્ષપાતથી થઈ શકશે નહીં અથવા,

(બ) કાયદાની અસાધારણ મુસ્કેલીવાળી કાંઈ તકરાર ઉઠે એવો સંભવ છે, અથવા

(ક) જે જગાએ અથવા જે જગાની પાસે કોઈ પણ ગુન્હો કરવામાં આવ્યો હોય તે જગા સદરહુ ગુન્હાની ખાત્રી લાયક ચોકશી અથવા ઈનસાફ કરવા માટે જોવાની જરૂર પડે અથવા,

[ડ) આ કલમ પ્રમાણે હુકમ કરવાથી પક્ષકારોને અથવા શાહેદોને સામાન્યરીતે અગવડ પડશે,

ત્યારે તે હેઠળ લખ્યા મુજબ હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે,—

[૧] કોઈપણ ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઈનસાફ, ૧૭૭થી ૧૮૪મી (એ બંને કલમો સુદ્ધાં) કલમો પ્રમાણે અધિકાર મળેલો ન હોય એવી પણ તે ગુન્હાની ચોકશી અથવા ઈનસાફ કરવાને બીજી રીતે લાયક હોય એવી કોઈપણ કોરટે કરવો એવો;

(૨) કોઈપણ મુકરર ફોજદારી મુકદમો અથવા અપીલ, અથવા કોઈપણ મુકરર વરગના સદરહુ પ્રકારના મુકદમા અથવા અપીલો, પોતાના અખત્યાર હેઠળની કોઈ ફોજદારી કોરટમાંથી ખસેડીને સમાન અથવા ઉંચી હુકમતવાળી સદરહુ પ્રકારની બીજી કોઈપણ ફોજદારી કોરટની પાસે મોકલવી એવો. અથવા

(૩) કોઈ પણ મુકરર ફોજદારી મુકદમો અથવા અપીલ પોતાની પાસે મોકલવી અને તેનો ઈનસાફ પોતે કરે એવો;

પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટની કોરટ સિવાય બીજી કોઇપણ કોરટ માંહેના કોઈપણ મુકદમાનો ઈનસાફ પોતાની આગળ કરવા માટે હાઈકોરટ તે મુકદમો તે કોરટમાંથી ખસેડી લે ત્યારે જો તે મુકદમો એ પ્રમાણે ખસેડી લેવામાં આવ્યો નહોત તો જે રીતે તે કોરટ કામ ચલાવત તેજ રીતે હાઈકોરટે, ૨૬૭મી કલમમાં ઠરાવ્યું છે તે

શિવાય બીજે પ્રસંગે સદરહુ ઇનસાફ કરવામાં કામ ચલાવવું.

આ કલમથી આપેલો અધિકાર ચલાવવા બાબતની દરએક અરજી દરખાસ્ત કરીને કરવી અને અરજદાર આડવોકેટ જનરલ નહોય ત્યારે તે દરખાસ્તના ટેકામાં આફિડેવિટ (સોગનનામું) અથવા પ્રતિજ્ઞા કરવી,

જયારે કોઇ તહોમતવાળો શખસ આ કલમ પ્રમાણે અરજી કરે ત્યારે જો મને તકશીરવાર ઠરાવવામાં આવશે, તો હું ફરીયાદી કામ ચલાવનારનો ખરચ આપીશ એવી શરતથી એક ખત જામીન સાથે કે વગર જામીને લખી આપવાનું તેને ફરમાવવાને હાઈકોરટ મુખત્યાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે કરેલી અરજીની નોટીસ પબ્લીક પ્રાસિક્યુટરને આપવા બાબત.

સદરહુ પ્રકારની કોઇપણ અરજી કરનારા દરએક તહોમતવાળા શખસે તે અરજીની લેખી નોટીસ તથા જે આધારે તે અરજી કરી હોય તે આધારોની એક નકલ પબ્લીક પ્રાસિક્યુટરને આપવી અને સદરહુ નોટીસ આપવામાં આવે ત્યારથી તે અરજીની સુનાવણી થતાં સુધીમાં ઓછામાં ઓછા ચોવીસ કલાક ગયા વગર તે અરજીના ગુણ દોષ ઉપરથી કાંઇ પણ હુકમ કરવો નહીં.

૬૪૭મી કલમ મુજબ કરેલા કોઇ પણ હુકમને આ કલમ માંહેના કોઇ પણ મચકુરથી બાધ થાય છે એવું સમજવું નહી

ફોજદારી મુકદમાત અથવા અપીલો બીજા પાસે મોકલવા બાબત ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉસિલનો અખ્તીઆર.

પર૭ કાઇ પણ મુકરર ફોજદારી મુકદમો અથવા અપીલ એક હાઇકોરટમાંથી બીજી કોઇ હાઇકોરટની પાસે અથવા એક હાઇકોરટના તાબા માંહેની કોઇ પણ ફોજદારી કોરટમાંથી બીજી કોઇ હાઇકોરટના તાબા માંહેની સમાન અથવા ઉચી હકુમતવાળી બીજી કોઇ પણ ફોજદારી કોરટની પાસે મોકલવાથી ન્યાયનો હેતુ પાર પડસે અથવા પક્ષકારોને અથવા શાહેદોને સામાન્ય રીતે સગવડ પડશે એમ ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉસિલને જણાય ત્યારે ગ્યાઝેટ આફ ઇંડિયામાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને તે પ્રમાણે તે મુકદમો અથવા અપીલ મોકલવી એવું ફરમાવવાને તે મુખત્યાર છે.

જે કોરટની પાસે સદરહુ મુકદમો અથવા અપીલ મોકલવામાં આવે તે કોરટે જાણે તે મુકદમો અસલ પોતાને ત્યાહાં માંડેલો હોય અથવા તે અપીલ પોતાને કરી હોય એવી રીતે તેની તજવીજ કરવી.

મુકદમા લઇલેવાને અથવા બીજાને સોંપવાને જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ અથવા પેટાતુકડી માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

પર૮. કોઇ પણ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ અથવા પેટા તુકડી માજીસ્ત્રેટ પોતાના તાબા માંહેના કોઇપણ માજીસ્ત્રેટની પાસેથી કોઇ પણ મુકદમો લઇ લેવાને અથવા સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ માજીસતરેટને જે મુકદમો પોતે સોંપ્યો હોય તે મુકદમો પાછો મંગાવી લેવાને મુખત્યાર છે, અને તે મુકદમાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ પોતે કરવાને, અથવા તેની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાને લાયક હોય એવા સદરહુ પ્રકારના બીજા કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટની પાસે ચોકશી અથવા ઇનસાફ થવા માટે તે મુકદમો

મોકલવાને મુખત્યાર છે.

(કેટલાએક)વરગના મુકદમા લઇ લેવાનો અધીકાર જીલ્લા માજીસતરેટને આપવાનો અખત્યાર.

જીલા માજીસતરેટને પોતાના તાબા માંહેના માજીસતરેટો પાસેથી પોતાને દુરસ્ત લાગે એવા વરગના મુકદમા અથવા મુકરર વરગના મુકદમા લઇ લેવાનો અધીકાર આપવાને સ્થાનીક સરકાર મુખત્યાર છે.

ભાગ ૪૫ મો.

ગેરશિરસ્તે ચલાવેલા કામ બાબત.

ચલાવેલું કામ જે ગેરશિરસ્તાના સબબથી રદ થતું નથી તેવા ગેરશીરસ્તા બાબત.

પરહ. હેઠળ લખેલી વાતોમાંની કોઇ પણ વાત કરવાનો અધીકાર જે માજીસતરેટને ન મળયો હોય એટલે:—

(અ) ૯૮ મી કલમ પ્રમાણે ઝાડો લેવાનું વારંટ કાહાડવું એવો.

(બ) ૧૫૫ મી કલમ પ્રમાણે પોલીસને કોઇ ગુન્હાની તપાસ કરવાનું ફરમાવવું એવો.

(ક] ૧૭૬ મી કલમ પ્રમાણે ઇનકવેસ્ટ ભરવી એવો.

(ડ] પોતાની હકુમતની સ્થાનિક હદ માંહેના કોઇ શખસે સદરહુ હદની બાહાર કાંઇ ગુન્હો કરયો હોય તે શખસને પોતાની હદમાં પકડવા માટે ૧૮૬ મી કલમ પ્રમાણે પરોસેસ કાહાડવી એવો.

(ઇ] ૧૯૧ મી કલમની રકમ (અ] અથવા રકમ (બ) પ્રમાણે કોઇ ગુન્હો સાંભળવો એવો;

(ફ) ૧૯૨ મી કલમ પ્રમાણે કોઇ મુકદમો બીજાની પાસે મોકલવો એવો;

[ગ) ૩૩૭ મી અથવા ૩૩૮ મી કલમ મુજબ માફીનું વચન આપવું એવો;

(હ) ૫૨૪ મી અથવા ૫૨૫ મી કલમ મુજબ મીલકત વેચવી એવો, અથવા

[આઇ) ૫૨૮ મી કલમ પ્રમાણે કાઇ મુકદમો ખેચી લેવો અને તેનો ઇનસાફ પોતાની જાતે કરવો એવો;

તે માજીસતરેટ ચુક કરીને શુદ્ધબુદ્ધિથી તે વાત કરે, તો તેને એવો અધીકાર મળ્યો ન હતો એટલાજ સબબથી તેનું ચલાવેલું કામ રદ કરવું નહી.

ચલાવેલુંકામ જે ગેરશિરસ્તાના સબબથી રદ થાય છે તેવા ગેરશિરસ્તા બાબત.

૫૩૦ જો કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટને હેઠળ લખેલી વાતો કરવાનો અધિકાર કાયદાથી મળેલો ન છતાં તે માંહેની કોઇપણ વાત તે કરશે (એટલે):—

[અ) ૮૮ મી કલમ પ્રમાણે મિલકત જપ્ત કરીને વેચશે;

[બ] ટપાલ આફીસમાં કોઇ કાગળને માટે અથવા તાર ખાતામાં કોઇ તારને માટે ઝાડો લેવાનુ વારંટ કાહાડશે.

(ક] સુલેહ રાખવા સારૂ તારણ માંગશે;

(ડી) સારી રીતે ચાલવા બાબત તારણ માંગશે;
[ઈ] સારી રીતે ચાલવાને કાયદાની રૂએ બાંધી લીધેલા કોઇ શખસને છોડી દેશે;
[ફ) સુલેહ રાખવા બાબતનું ખત રદ કરશે;
[ગ) કોઇ સ્થાનિક અપકારક કૃત્ય સંબંધી ૧૩૩ મી કલમ પ્રમાણે કાંઇ હુકમ કરશે;
(હ) કોઇ લોકાપકારક કૃત્ય ફરીથી નહી કરવા બાબત અથવા જારી નહી રાખવા બાબત ૧૪૩ મી કલમ પ્રમાણે હુકમ કરશે;
(આઇ) ૧૪૪ મી કલમ પ્રમાણે કાંઇ હુકમ કાહાડશે;
(જ) ૧૨ મા બાબ પ્રમાણે કાંઇ હુકમ કરશે;
(કે) ૧૯૧ મી કલમની રકમ (ક) પ્રમાણે કોઇ ગુન્હો સાંભળશે;
(લ) બીજા કોઇ માજીસ્ત્રેટે ચલાવેલાં તથા લખી લીધેલાં કામ ઉપરથી ૩૪૯ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષાનો હુકમ કરશે;
(મ] ૪૩૫ મી કલમ પ્રમાણે કામ મગાવશે;
(ન] ગુજરાન બાબત કાંઇ હુકમ કરશે;
[ઓ] ૫૧૪ મી કલમ પ્રમાણે કરેલો કાઇ હુકમ ૫૧૫મી કલમ પ્રમાણે તપાસશે;
(પ) કોઇ ગુન્હેગારનો ઇનસાફ કરશે,
(ક્યુ) સંક્ષેપ રીતે કોઇ ગુન્હેગારનો ઇનસાફ કરશે અથવા
[ર) અપીલનો નિકાલ કરશે;
તો તેણે ચલાવેલું કામ રદ થશે.

ખોટી જગાએ ચલાવેલાં કામ બાબત.

૫૩૧ કોઇ પણ ચોકશી અથવા ઇનસાફ અથવા બીજું કામ ચાલતું હોય ત્યારે કોઇપણ ફોજદારી કોરટનો ઠરાવ થયો હાય અથવા તે કોરટે શિક્ષાનો હુકમ અથવા (બીજો) હુકમ કરયો હોય ત્યારે તે ચોકશી અથવા ઇનસાફ અથવા બીજું કામ જે સેશન તુકડીમાં અથવા જીલ્લામાં અથવા પેટા તુકડીમાં અથવા બીજા સ્થાનિક ક્ષેત્રમાં થવું જોઇએ ત્યાંહાં નહી થયું એટલાજ સબબ ઉપરથી સદરહુ ઠરાવ અથવા શિક્ષાનો હુકમ અથવા (બીજો) હુકમ રદ કરવો નહી. પણ સદરહુ ચુકથી ઇનસાફ બરાબર થયો નહી એમ જણાય તો જુદી વાત છે.

કમિટ કરવાના હુકમ ગેરશીરસ્તે કરયા હોય તે કયારે વ્યવહારોપયોગી કરી શકાય.

૫૩૨ જો કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટ અથવા બીજો અધીકારી જે અધિકાર પોતાને આપેલા ન હોય તે જાણે પોતાને યોગ્ય રીતે આપેલા છે એવી રીતે તે અધિકાર ચલાવીને કોઇ તહોમતવાળા શખસને સેશન કારટ અથવા હાઇકોરટની આગળ તેનો ઇનસાફ થવા સારૂ કમીટ કરે તો જે કોરટમાં તેને કમીટ કરવામાં આવે તે કોરટ, તે કામના કાગળપત્રો તપાસીજોયા પછી જો એમ ધારે કે તહોમતવાળાને નુકશાન થયું નથી તો તે કમિટ કરવાનો હુકમ કબુલ રાખવાને મુખત્યાર છે, પણ જો તે કામની ચોકશી ચાલતાના દરમીયાન અને કમીટ કરવાનો હુકમ થતાં પેહેલાં સદરહુ માજીસ્ત્રેટની અથવા બીજા

અધિકારીની હકુમત વિશે તહોમતવાળા તરફથી અથવા ફરીયાદી તરફથી હરકત લેવામાં આવી ન હોય તો માત્ર તેવો અધિકાર છે.

જો તહોમતવાળાને નુકશાન થયુંછે એવું કોરટની નજરમાંઆવે અથવા ઉપર કહ્યા મુજબ હરકત લેવામાં આવી હોય, તો તેણે કમિટ કરવાનો હુકમ રદ કરવો. અને કોઇ લાયક માજીસતરેટને નવી ચોકશી કરવાનું ફરમાવવું.

૧૬૪ મી અથવા ૩૬૪ મી કલમમાંહેના ઠરાવો મુજબ ન ચાલવા બાબત.

૫૩૩ કોઇ તહોમતવાળા શખસની ૧૬૪ મી અથવા ૩૬૪ મી કલમ મુજબ લખી લીધેલી કબુલત અથવા બીજો મજકુર જો કોરટની આગળ પુરવામાં આપ્યો હોય તે કોરટ જો એવું ઠરાવે કે તે મજકુર લખી લેનારો માજીસ્ત્રેટ સદરહુ કલમના ઠરાવો પ્રમાણે પુરી રીતે ચાલેલો નથી તો તે કોરટે લખી લીધેલો મજકુર સદરહુ શખસે યોગ્ય રીતે કહ્યો હતો તે બાબતનો પુરાવો લેવો; અને હિંદુસ્તાનના પુરાવાના આકટના ૯૧ મી કલમમાં ગમે તે કહ્યું હોય તોપણ જો તે ચુકથી તહોમતવાળાને તે મુકદમાના ગુણદોષ ઉપરથી પોતાનો જવાબ કરવામાં નુકશાન નહી પોંહચ્યું હોય તો સદરહુ મજકુર પુરાવામાં લેવો જોઇએ.

૪૫૪મી કલમની ૨ જી રકમથી ફરમાવેલો સવાલ નહી પુછવા બાબત

૫૩૪. ૪૫૪ મી કલમની ૨ જી રકમ લાગુ પડતી હોય એવી બાબતમાં, તમે રાણીસાહબની વાલાયતી રઇયત છો કે નહી એમ કોઇ પણ શખસને પુછવામાં ન આવ્યું તેથી કોઇ પણ ચલાવેલાં કામના વ્યવહારોપયોગી પણાને બાધ થશે નહીં.

તહોમતનામું તઇઆર નહી કરવાનું ફળ.

૫૩૫. કોઇ ઠરાવ કહી સંભળાવ્યો હોય અથવા કોઇ શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય ત્યારે તહોમતનામું તઇયાર કર્યું નહોતું એટલાજ સબબ ઉપરથી તે ઠરાવ અથવા શિક્ષાનો હુકમ વ્યવહારોપયોગી નથી એમ સમજવું નહી, પણ જો તેથી ઇનસાફ બરાબર થયો નથી એમ અપીલની કોરટની અથવા તપાસની કોરટની નજરમાં નઆવે તો વ્યવહારોપયોગી નથી એમ સમજવું નહી.

જો અપીલકોરટ અથવા તપાસની કોરટ એમ ધારે કે તહોમતનામું તઇયાર નહી કરવાથી ઇનસાફ બરાબર થયો નથી, તો તેણે હુકમનામું તઇયાર કરવાનો તથા તે તઇયાર કરયા પછીના લગતના પર્યાયથી ઇનસાફ પાછો શરૂ કરવાનો હુકમ કરવો.

આસેસરોની મદદથી ઇનસાફ થઇ શકે એવા ગુન્હાનો ઇનસાફ જ્યુરીથીકરવાબાબત

૫૩૬. આશેસરોની મદદથી ઇનસાફ કરવો જોઇએ એવા કોઇ ગુન્હાનો ઇનસાફ જ્યુરીથી કરવામાં આવે, તો તેજ સબબ ઉપરથી તે ઇનસાફનું કામ બીન વ્યવહારોપયોગી થશે નહી

જ્યુરીથી ઇનસાફ થઇ શકે એવા ગુન્હાનો ઇનસાફ આશેસરોની મદદથી કરવા

જ્યુરીથી ઇનસાફ કરવો જોઇએ એવા કોઇ ગુન્હાનો ઇનસાફ આશેસરોની મદદથી કરવામાં આવે તો કોરટ પોતાનો ઠરાવ દફતરમાં દાખલ કરે તેની અગાઉ તે વિશે હરકત લેવામાં ન આવે તો તેજ સબબ ઉપરથી તે ઇન

બાબત. ઠરાવ અથવા શિક્ષાનો હુકમ તહોમતનામમાં અથવા બીજાં ચલાવેલાં કામમાં ચુક અથવા કસુરના સબબથી કયારે રદ થઇ શકે.

સાફનું કામ બીન વ્યવહારોપયોગી થશે નહી.

૫૩૭ યોગ્ય હુકમતવાળી કોઇ કોરટે કાંઇ ઠરાવ, શિક્ષાનો હુકમ અથવા (બીજો) હુકમ કરયો હોય તે, આ કાયદામાં પાછળ કહેલા ઠરાવોનુ ધોરણ રાખીને ૨૭ મા બાબ પ્રમાણે અથવા અપીલમાં અથવા તપાસમાં હેઠળ લખેલાં કારણસર રદ કરવો નહી અથવા ફેરવવો નહી, એટલે—

ફરીયાદમાં અથવા સમનમાં અથવા વારંટમાં અથવા તહોમતનામામાં અથવા ફેંસલામાં અથવા ઇનસાફ થતાં પેહલાં અથવા ઇનસાફ થતો હોય ત્યારે ચલાવેલાં બીજાં કામમાં, અથવા આ કાયદા પ્રમાણે કાંઇ પણ ચોકશીમાં અથવા બીજાં ચલાવેલાં કામમાં કાંઇ પણ ચુક અથવા કસુર અથવા ગેર શીરસ્તા થયાને લીધે, અથવા

૧૯૫ મી કલમ પ્રમાણે જે મંજુરીયતની જરૂર હોય તે મંજુરીયત નહીં હોવાને લીધે, અથવા

૩૨૪ મી કલમ પ્રમાણે જયુરોની અથવા આશેસરોની ટીપ સુધારવાની કસુરને લીધે, અથવા

જયુરીને કરેલા આદેશમાં કોઇપણ ચુક થયાને લીધે;

પણ જો સદરહુ ચુકથી, કસુરથી, ગેરશીરસ્તાથી, મંજુરીયત ન હોવાથી અથવા જયુરીને કરેલા આદેશમાંહેની ચુકથી ગેરઇનસાફ થયો ન હોય તો ન રદ કરવો અથવા ન ફેરવવો.

ચલાવેલા કામમાં ખામીને લીધે અથવા રીતની કસુરને લીધેજ સિ ગેરકાયદેસર થશે નહી અને જપ્તી કરનાર સાપરાધ પ્રવેશ કરનાર ગણાશે નહી.

૫૩૮ આ કાયદા પ્રમાણે કાંઇ જપ્તી કરવામાં આવે ત્યારે સમનમાં, ગુન્હાની શાબીતીના ઠરાવમાં, જપ્તીના હુકમમાં અથવા તે સબબથી ચલાવેલાં બીજા કામમાં કાંઇ પણ ખામીને લીધે અથવા રીતની કસુરને લીધે તે જપ્તી બીન વ્યવહારોપયોગી ગણાતી નહી, અને તે જપ્તી કરનાર શખસને સાપરાધ પ્રવેશ કરનાર ગણવો નહી.

બાબ ૪૬ મો.

પરચુરણ.

જે કોરટોની તથા શખસોની આગળ સોગનનામાં કરવાનો અખતીઆર છે તે

૫૩૯ કોઇપણ હાઇકોરટની આગળ અથવા સદરહુ કોરટના કોઇ પણ અમલદારની આગળ કામમાં લેવાનાં સોગનનામાં તથા પ્રતિજ્ઞાઓ સદરહુ કોરટની આગળ અથવા કલારક અફ ધી કરોનની આગળ, અથવા તે કામ માટે નિમેલા કોઇ પણ કમિશનર અથવા બીજા શખસની આગળ, અથવા કોઇ પણ જડજની આગળ, અથવા બ્રિટિશ ઇંડિયાની રેકર્ડની કોઇ પણ કોરટમાં કોઇપણ સોગનનામાં લેવા માટે નિમેલા કોઇ પણ જસ્ટીસ

નરની આગળ, અથવા ઈંગ્લાંડમાં અથવા આયરલાંડમાં ચેન્સરીમાં સોગન આપવા માટે નિમેલા કોઇ પણ કમીશનરની આગળ, અથવા સ્કાટલંડમાં સોગનનામાં અથવા પ્રતિજ્ઞાઓ લેવાનો અધીકાર જે માજીસ્ત્રેટને આપ્યો હોય તે માજીસતરેટની આગળ, કરવાનો અખિકાર છે.

મુકદ્દમાના શાહેદને સમન કરવાનો, અથવા હાજર હોય એવા સખસની જબાની લેવાનો અખ્તિઆર.

૫૪૦ આ કાયદા પ્રમાણે કાંઇ પણ ચોકસી, ઇનસાફ અથવા બીજું કામ ચલાવવામાં આવતું હશે ત્યારે ગમે તે વખતે કોઇ પણ કોરટ કોઇ પણ શખસને શાહેદ દાખલ સમન કરવાને, અથવા કોઇ પણ શખસ હાજર હોય તેને શાહેદ દાખલ સમન કરયો ન હોય તો પણ તેની જબાની લેવાને, મુખત્યાર છે; અથવા જે શખસની જબાની લેવઇ ચુકી હોય તે શખસને ફરીથી બોલાવીને તેની ફરી તપાસ કરવાને મુખત્યાર છે; અને જો સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ શખસની શાહેદી તે મુકદમાનો વ્યાજબી ફૈસલો કરવા માટે તે કોરટને જરૂરની જણાય, તો તેણે તે શખસને સમન કરીને તેની તપાસ કરવી અથવા તે શખસને ફરીથી બોલાવીને તેની ફરીથી તપાસ કરવી.

કેદની જગા મુકરર કરવાનો અખ્તિઆર.

૫૪૧ કોઇ પણ ચાલુ કાયદાથી બીજી રીતે ઠરાવ્યું નહી હશે તો જે શખસને આ કાયદા પ્રમાણે કેદ કરવાનો અથવા પેહેરામાં મોકલવાનો અખ્તિઆર હશે તે શખસને કઇ જગામાં કેદ રાખવો એ ફરમાવવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે.

કેદી તુરંગમાં હોય તેની જબાની લેવા માટે તેને આણવાનો હુકમ કરવાનો પ્રેસીડેન્સી માજીસતરેટનો અખત્યાર.

૫૪૨ સન ૧૮૬૯ ના કેદીઓની શાહેદી બાબતના આકટમાં ગમે તે કહ્યું હોય તે છતાં કોઈ પણ પ્રેસીડેન્સી માજીસતરેટ પોતાની હકુમતની સ્થાનિક હદમાંહેની કોઇ પણ તુરંગમાં કેદ રાખેલા કોઇ પણ શખસને પોતાની આગળ કોઇ પણ ચાલુ મુકદમામાં શાહેદ દાખલ અથવા તોહુમતવાળા શખસ દાખલ તપાસવાની આવશ્યકતા રાખતો હોય તો સદરહુ તુરંગ જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારને હુકમ મોકલીને તે માજીસતરેટ એવું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે કે તે કેદીને અમારી આગળ તેની જબાની લેવા સારૂ યોગ્ય પેહેરા સાથે ફલાણે વખતે આણજો, તે વખત તે હુકમમાં લખવો.

સદરહુ તુરંગ જે અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારે સદરહુ હુકમ પહોંચેથી તે મુજબ ચાલવું, અને ઉપર કહેલાં કારણ સારૂ તે કેદી તુરંગમાંથી કેદી જે હાજર રહે તે દરમિયાનમાં તેને સારી રીતે જાપતામાં રાખવા સારૂ બંદોબસ્ત કરવો.

દુભાશીયાએ ખરો તરજુમો કરીને સમજાવવું.

૫૪૩ જયારે કોઇ પુરાવો અથવા મચકુર સમજાવવા સારૂ કોઈ ફોજદારી કોરટને કોઇ પણ દુભાશીયાનો ઉપયોગ કરવો પડે, ત્યારે તે પુરાવાનો અથવા મચકુરનો ખરેખરો તરજુમો કરીને કેહેવાની તે દુભાશીયાની ફરજ છે અને

ફરીયાદીઓના ન   ૫૪૪. ગવરનર જનરલ ઇન કાઉન્સીલની આગાઉથી મ

શાહેદોના ખરચ બાબત.

જુગી લઈને સ્થાનિક સરકારે કાંઈ પણ કાનુન કરી હોય તે કાનુનને અનુસરીને, કોઈ પણ ફોજદારી કોરટ આ કાયદા પ્રમાણે પોતાની આગળ કોઈ પણ ચોકસી; ઇનસાફ અથવા બીજું કામ ચલાવવામાં આવે તે કારણસાર કોઈ પણ ફરીયાદી અથવા શાહેદ હાજર થાય તેનો વ્યાજબી ખરચ, સરકાર તરફથી આપવાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

દંડમાંથી ખરચ અથવા નુકશાનીનો અવેજ આપવાનો કોરટનો અખ્તીઆર.

૫૪૫ જ્યારે કોઈ ફોજદારી કોરટ કોઈ પણ ચાલુ કાયદા પ્રમાણે દંડ કરે અથવા અપીલમાં અગર તપાસમાં અથવા બીજી રીતે દંડની શિક્ષા અથવા જે શિક્ષાનો એક ભાગ દંડ હોય તેવી શિક્ષા મંજુર કરે, ત્યારે ફેસલો કરતી વખતે તે કોરટ વસુલ કરેલો સઘળો દંડ અથવા તેમાંનો ગમે તે ભાગ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઉપયોગમાં લેવાનો હુકમ કરવાને મુખત્યાર છે.

(અ) ફરીયાદનું કામ ચલાવવામાં વ્યાજબી રીતે થએલો ખરચ પુરો પાડવા સારૂ;

(બ) જ્યારે તે કોરટના મત પ્રમાણે, દિવાની દાવાથી નુકશાનનો ભારે બદલો મળી શકતો હોય ત્યારે કરેલા ગુનાહથી થએલા નુકશાનનો બદલો આપવા સારૂ

જેમાં અપીલ થઈ શકે એવા કોઈ મુકદ્દમામાં જો તે દંડ કરવામાં આવે તો અપીલ કરવા માટે આપેલી મુદત વીતી ગયા પહેલાં, અથવા; જો અપીલ કરવામાં આવે તો, તેનો ફેસલો થતાં પહેલાં, સદરહુ ખરચ અથવા નુકશાનનો અવેજ આપવો નહી.

પછીથી દિવાનીમાં કરેલી ફરીયાદમાં ઉપર મુજબ આપેલી રકમો હિસાબમાં લેવી.

૫૪૬ પછી તેજ બાબત સંબંધી દીવાની દાવો કરવામાં આવે તેમાં નુકશાનીનો અવેજ આપવાનો હુકમ કરતી વખતે, ૫૪૫ મી કલમ પ્રમાણે નુકશાનીના અવેજ દાખલ જે રકમ આપી હોય અથવા વસુલ કરી હોય તે રકમ કોરટે હિસાબમાં લેવી.

જે પઈસા આપવાનો હુકમ કર્યો હશે તે દંડ તરીકે વસુલ કરી શકાશે

૫૪૭ આ કાયદા પ્રમાણે કરેલા કાંઈ પણ હુકમની રૂએ (દંડ શિવાય બીજા) જે પઈસા આપવાના હશે તે જાણે દંડ હોય એવી રીતે વસુલ કરી શકાશે.

ચલાવેલા કામના કાગળોની નકલો.

૫૪૮ કાંઈ ફોજદારી કોરટે કરેલા કોઈ ફેસલામાં અથવા હુકમમાં જે શખસનો સંબંધ હોય તે શખસ જ્યુરીને જડજે જે આદેશ કર્યો હોય તેની અથવા કોઈપણ હુકમની અથવા જબાનીની અથવા કાગળપત્રના બીજા કોઈ પણ ભાગની નકલ લેવાની ખાયશ રાખતો હોય. તો તે અરજી કરે એટલે તેને તે નકલ આપવી; પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે કાંઈ વિશેષ કારણસર તે નકલ મફત આપવાનું કોરટને યોગ્ય લાગતું નહી હોય તો તે શખસે તે નકલોનો ખરચ આપવો.

કોરટ માર્શલથી ઇનસાફ થવાને પાત્ર હોય તેવા શખસોને લશ્કરી અધિકારીઓ

૫૪૯. જે શખશોને લશ્કરી કાયદો લાગુ હોય તે શખસોનો ઇનસાફ જે કોરટને આ કાયદો લાગુ હોય તે કોરટે કરવો જોઈએ કે કોરટ માર્શિયલથી કરવો જોઈએ તેની બાબતો સંબંધી ગવનર જનરલ ઇનકાઉન્સીલ આ કાયદાને

ને સ્વાધીન કરવાબા બત.

તથા સન ૧૮૮૧ના આર્મી આકટને અથવા એવા હરકોઇ ચાલુ કાયદાને અનુસરતી કાનુનો કરવાને મુખત્યાર છે; અને જ્યારે કોઇ પણ શખસને કોઇ માજીસ્ત્રેટ આગળ આણ્યો હોય અને જે ગુન્હા બાબત સન ૧૮૮૧ આર્મી આકટની ૪૧ મી કલમ પ્રમાણે તેનો ઇનસાફ કોરટ માસરશીયલથી કરવા જોગ હોય તે ગુન્હાનું તહોમત તેની ઉપર મુકયું હોય ત્યારે તે માજીસ્ત્રેટે સદરહુ કાનુનો નજરમાં રાખવી અને યોગ્ય પ્રસંગે તે શખસને કોરટ મારશીયલથી તેના ઇનસાફ થવા માટે જે રેજીમેંટ પલટણ અથવા ટુકડીમાં તે શખસ હોય તે રેજીમેટ, પલટણ અથવા ટુકડીના કમાંડીંગ અમલદારને, અથવા પાસેમાં પાસેની લશકરી છાવણીના કમાંડીંગ અમલદારને, જેગુન્હાનું તહોમત તે શખસની ઉપર આવ્યું હોય તે ગુન્હાની એક હકીકત સાથે સ્વાધીન કરવો.

સદરહુ પ્રકારના શખશોને પકડવાબાબત

સદરહુ પ્રકારની કોઇપણ જગાએ લશકરી સિપાઇની જે ટોળી છાવણી કરીને રહી હોય અથવા કામ કરતી હોય તે ટોળીના કમાંડીંગ અમલદાર જે શખસની ઉપર સદરહુ ગુન્હાનુ તહોમત આવ્યુ હોય તે શખસને પકડીને જાપ્તામાં રાખવાસારૂ લખેલી દરખાસ્ત કરે તે માજીસ્ત્રેટને પહોંચેથી તેણે તેમ કરવાસારૂપોતાથી બનતી પરાકાષ્ટા કોશીશ કરવી.

ઊંચા દરજાના પોલીસ અમલદારોનાઅધિકાર.

૫૫૦ જે અમલદારના હવાલામાં પોલીસથાણું હોય તે અમલદાર પોતાના થાણાની હદમાં જે અધિકાર ચલાવી શકે તેજ અધીકાર સદરહુ અમલદારથી ઊંચા દરજાના અમલદારો જે સ્થાનીક હદમાં પોતાને નીમ્યા હોય તે સ્થાંનીક હદમાંહે સઘળે ઠેકાણે ચલાવવાને મુખત્યાર છે

જે સ્ત્રીયોનુ હરણ થયું હોય તેસ્ત્રીઓને છુટી કરી આપવાની જરૂર પાડવાનો અધીકાર

૫૫૧. કાંઇપણ ગેર કાયદેસર કારણસારૂ કોઇ સ્ત્રીનુ અથવા બાઉદ વરસની અંદરની ઊંમરની કોઇ છોકરીનુ હરણ થયા વીસે અથવા તેને ગેર કાયદેસરરીતે અટકાવી રાખ્યા વીસે કાઇમસીડેન્સી માજીસતરેટને અથવા જીલા માજીસતરેટને સોગન ઉપર ફરીયાદ કરવામાં આવે'તેઉપરથી સદરહુ સ્ત્રીને તુરત છુટી કરવાનો અથવા સદરહુ છોકરી તેના ધણીને, માબાપને વાલીને અથવા બીજા જે શખસના કાયદેસર હવાલામાં તે હોય તે શખસને તુરત પાછી આપવાનો હુકમ કરવાને અને તે હુકમ પ્રમાણે ચાલવાની જરૂર પાડવાને અને જરૂર પડે તો બળ વાપરવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરમાં વગર સબબે જે શખસને હવાલામાંઆપ્યા હોય તે શખસને નુકશાનીઆપવા બા

૫૫૨. જ્યારે ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરમાં કોઇ પણ શખસ બીજા કોઇ શખસને કોઇ પોલીસ અમલદાર પાસે પકડાવે, ત્યારે જે માજીસતરેટ તે મુકદમો સાંભળે તે માજીસતરેટને જો એમ જણાય કે એ પ્રમાણે પકડાવવાનો કંઇ પુરતો સબબ નહોતો તો પચાસ રૂપીયા સુધી જેટલી

બત. નુકશાની તે માજીસતરેટ યોગ્ય ધારે તેટલી નુકશાની એ પ્રમાણે પકડાવનાર શખશે એ પ્રમાણે પકડેલા શખસને તેના વખતના નુકશાન બદલ તથા તે બાબતમાં થયલા ખરચ બદલ આપવાનો હુકમ કરવાને તે માજીસતરેટ મુખત્યાર છે,

સદરહુ પ્રકારના મુકદમામાં જો એક કરતાં વધારે શખશોને પકડવામાં આવે અથવા એક કરતાં વધારે શખશોની ઉપર ફરીયાદ કરવામાં તો પચાસ રૂપીયાસુધી જે ટલી નુકશાની સદરહુ માજીસતરેટ યોગ્ય ધારે તેટલી નુકશાની તેવીજ રીતે તેમાંના દર એક શખસને આપવાનો હુકમ કરવાને તે માજીસતરેટ મુખત્યાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે જે નુકશાની આપવાનો હુકમ કરયો હોય તે સઘળી નુકશાની જાણે તે દંડ છે એવી રીતે વસુલ કરવાનો અધીકાર છે અનજો તએ પ્રમાણે વસુલ થઈ શકે નહીં તો જે શખશે તે આપવાની હોય તે શખસને ત્રીસ દીવસસુધી જેટલી મુદત તે માજીસતરેટ ફરમાવે તેટલી મુદત સુધીની આસાન કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરવો, પણ જો સદરહુ રકમ તે મુદત પુરી થતાં પેહેલા આપવામાં આવે તો તેને છોડી મુકવો.

તાબામાંહેનીકોરટો ના દફતર તપાસવાસા રૂ કાનુનો કરવાનોઆ ઈકોરટોનોઅધિ કાર.

૫૫૩ કલકત્તાની હાઈકોરટ, ગવરનર જનરલ ઇનકાઉ સીલની અગાઉથી મંજુરી લઇને અને રાયલ ચારટરથી સ્થાપેલી બીજી કોઈ હાઈકોરટ સ્થાનીક સરકારની અગાઉ થી મંજુરી લઇને તાબા માંહેની કોરટોના દફતર તપાસ વા સારૂ વખતે વખતે કાનુનો કરવાને મુખત્યાર છે.

બીજી હાઈકોરટોને બીજાં કારણોસારૂ કા નુનોકરવાનોઅધીકાર.

જે હાઈકોરટ રાયલ ચારટરથી સ્થાપેલી ન હોય તેવી દરેક હાઈકોરટ, સ્થાનિક સરકારની અગાઉથી મંજુરી લઇને વખતે વખતે,

(અ) પોતાના તાબા માંહેની સઘળી ફોજદારી કોરટોમાં જે ચોપડીઓ, નોંધો, તથા હિસાબો રાખવાના હોય તે સરવે ચોપડીઓ નોંધો તથા હિસાબો રાખવા માટે, તથા સદરહુ કોરટોએ જે રીટરનો અથવા વિગતો તઈયાર કરીને મોકલવાની હોય તે રીટરનો અથવા વિગતો તઈયાર કરીને મોકલવા માટે, કાનુનો કરવાને મુખત્યાર છે; તથા

(બ) સદરહુ કોરટોમાં જે જે કામ ચલાવવા માટે કાંઈ નમુનો ઠરાવવો જોઈએ એવું પોતે ધારે તેવાં દરએક કામ માટે નમુના તઈયાર કરવાને મુખત્યારછે;તથા

[ક) પોતાનો વહિવટ તથા કામ ચલાવવા માટે તથા પોતાના તાબામાંહેની સઘળી ફોજદારી કોરટોનો વહિવટ તથા કામ ચલાવવા માટે કાનુનો કરવને મુખત્યાર છે; અને

[ડ) દંડ વસુલ કરવા સારૂ આ કાયદા પ્રમાણે કાહાડેલાં વારંટો બજાવવા બાબત નિયમન કરવા સારૂ કાનુનો કરવાને મુખત્યાર છે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે આ કલમ મુજબ કરેલી કાનુનો તથા નમુના આ કાયદાથી અથવા બીજા કોઈ પણ ચાલુ કાયદાથી વિરૂદ્ધ પડતા હોવા નહી જોઈએ.

આ કલમ પ્રમાણે કરેલી સઘળી કાનુનો સ્થાનિક સરકારી ગાઝેટમાં પ્રસિદ્ધ ક

રવી જોઈએ.

નમુના.

૫૫૪. ૫૫૩ મી કલમથી તથા વિક્ટોરીયાની કારકીરદીના ચોવીસમા તથા પચીસમાં વરસના સ્ટાટ્યુટના ૧૦૪ બાબની ૧૫ મી કલમથી આપેલા અધિકારને અનુસરીને પાંચમા પારશિષ્ટમાં લખેલા નમુના, તેમાં કહેલાં કારણોસારૂ દરેક કામના હકીકત પ્રમાણે જોઈતા ફેરફાર કરીને વાપરવા.

જે મુકદમામાં જડજનો અથવા માજીસ્ત્રેટનો પોતાનો હિતસંબંધ હોય તે મુકદમા બાબત

૫૫૫ કોઈપણ જડજે અથવા માજીસ્ત્રેટે, પોતાની કોરટ ઉપર જે કોરટમાં અપીલ ચાલતી હશે તે કોરટની રજા લીધા વગર જે મુકદમાનો પોતે પક્ષકાર હોય અથવા જે મુકદમામાં પોતાનો હિતસંબંધ હોય તે મુકદમાનો ઇનસાફ કરવો નહીં અથવા ઇનસાફ થવાસારૂ તે મુકદમો કમીટ કરવો નહીં અને કોઈપણ જડજે અથવા માજીસ્ત્રેટે પોતે જાતે કરેલા કોઈપણ ફેસલા ઉપર અથવા હુકમ ઉપર અપીલ સાંભળવી નહીં.

ખુલાસો—કોઈ જડજ અથવા માજીસ્ત્રેટ મ્યુનિસિપલ કમિશનર છે એટલાજ સબબથી તે આ કલમના અર્થ પ્રમાણે કોઈ મુકદમાનો પક્ષકાર છે અથવા કોઈ મુકદમમાં તેનો પોતાનો હિત સંબંધ છે એવું સમજવું નહીં.

કોરટોની ભાષા નક્કી કરવાનો અધિકાર

૫૫૬ જે મુલકનો રાજ્ય કારભાર સ્થાનિક સરકાર ચલાવતી હોય તે મુલકોમાંની રાયલ ચારટરથી સ્થાપેલી હાઈકોરટો શિવાય બીજી દરએક કોરટની ભાષા, આ કાયદાના કારણ સારૂ કઈ ભાષા સમજવી તે નક્કી કરવાને સદરહુ સરકાર મુખત્યાર છે.

ગવરનરજનરલ ઇન કાંઉસિલના તથા સ્થાનિક સરકારના અધીકાર વખતે વખતે ચલાવી શકાય.

૫૫૭. આ કાયદાથી ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉસીલને અથવા સ્થાનિક સરકારને આપેલા સઘળા અધીકારો જેમ પ્રસંગ પડે તેમ વખતે વખતે ચલાવવાનો અખત્યાર છે.

ચાલુ મુકદમા.

૫૫૮. આ કાયદો અમલમાં આવે ત્યારે કોઈપણ ફોજદારી કોરટમાં જે મુકદમા ચાલુ હોય તે સઘળા મુકદમાને આ કાયદાના ઠરાવો, બની શકે તેટલે સુધી, લાગુ પડશે.

પરિશિષ્ટ ૧ લું.

આકટો રદ કરયા તે.

(અ) —સ્ટાટયુટ.

વરસકારકીરદીતથાબાબ	મથાળું.	કેટલો રદ કીધો.
૩જા જારજબાદશાહુની કારકીરદીના ૧૩મા વરસના સ્ટાટયુટનો ૩૬ મો બાબ.	હિંદુસ્તાનમા તેમજ યુરોપમાં ઇસ્ટ ઇંડિયા કંપનીના મામલાસંબંધી વહીવટ વધારેસારીરીતે ચલાવવામાટેકેટલએક ધારાબાંધવાં બાબતનો આકટ.	૩૮ મી કલમ.

(બ)—ગવરનર જનરલ ઇન કોંસિલના આકટો.

નંબર તથા વરસ.	મથાળું.	કેટલો રદ કીધો.
૧૮૪૦ ના ૨૩ મા	વાસેસના બજાવણી	જેટલા રદ થયા નથી તેટલો
૧૮૬૦ ના ૪૫ મો	ફોજદારી કાયદો	૨૧૪ મી કલમનાં દ્રષ્ટાંતો
૧૮૬૧ના આકટ ૫ મો.	પોલીસ આકટ	૬ઠી કલમ તથા ૨૪મી કલમ માં 'અને આખરનો ફેંસલો થાય ત્યાં સુધી ગુન્હેગાર ઉપર ફરીયાદનું કામચલાવવાનો' આ શબ્દો ૩૫મી કલમના આરંભથી તે, પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે એ શબ્દો સુધી અને એ શબ્દો સુધાં.
૧૮૬૨ ના ૧૮ મો	મુફીમ કોરટોમાં ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત.	જેટલો રદથયો નથી તેટલો
૧૮૬૪ ના ૬ ઠો	ફટકા મારવાનો	૭ મી કલમ.
૧૮૬૯ ના ૨ જો	જસ્ટીસ આફધી પીસ.	જેટલો રદ થયો નથીતેટલો
૧૮૭૦ ના ૨૨મો	સંક્ષેપ રીતે ઇનસાફ કરવાની હુકુમત આપવા બાબતના આકટો રાણીસ હેમનો વીલાયતી રઇયતોને લાગુ પાડવા બાબત.	જેટલો રદ થયો નથીતેટલો,
૧૮૭૨ ના ૪ થો	પંજાબના કાયદા	બંગાળાના૧૮૨૫નાર૦મારેગ્યુલેશન સબંધી જેટલો છે તેટલો
૧૮૭૨ ના ૧૦મો	ફોજદારીકામચલાવવાનીરીતનોકાયદો.	જેટલો રદ થયોનથી તેટલો
૧૮૭૪ ના ૧૧મો	ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતનોકાયદો સુધારવા બાબત.	સઘળો.
૧૮૭૪ના ૧૫મો	કાયદાઓની સ્થાનિક વ્યાપ્તી.	બંગાળાના ૧૮૨૫ ના ૨૦મારેગ્યુલેશન સંબધીજેટલો છેતેટલો.
૧૮૭૫ ના ૧૦મો	હૈકોર્ટોમાંફોજદારીકામચલાવવાનીરીત	૧૪૪મી કલમ સિવાય તથા ૧૪૬ મી કલમનો જેટલો ભાગ ખબરો સંબંધીછે તેટલા ભાગ સિવાય, સઘળો આકટ.

(અ]—ગવરનર જનરલ ઈન્ કોંસિલના આકટો.—(ચાલુ).

નંબર તથા વરસ.	મથાળું.	કેટલો રદ કીધો.
૧૮૭૫ નો ૨૦ મો	સેંટરલ પ્રાવિન્સિસલાઝ(મધ્ય પ્રાંત ના કાયદા]	બંગાળાના૧૮૨૫નાર૦મારેગ્યુલેશન સબંધી જેટલો છે તેટલો
૧૮૭૬ નો૧૮ મો	અયોધ્યાના કાયદા-	એજન
૧૮૭૭ નો ૪ થો	પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટો	૫૭મી કલમ શિવાય સઘળો આકટ.
૧૮૭૯ નો ૨૧ મો	અપરાધીઓને સ્વાધીન કરવા બાબત	૩ જો બાબ.
૧૮૮૧ નો ૧૦ મો	કારોનર.	૮ મી તથા ૯ મી કલમો

(ક)—રેગ્યુલેશનો.

નંબર તથા વરસ	મથાળું.	કેટલો રદ કીધો,
બંગાળાનો ૧૮૨૫ મો રેગ્યુલેશન	કોરટ મારશલની હુકુમત.	જેટલોરદ થયો નથી તેટલો.
૧૮૭૨નો ૩જો.	સાંતલ પરગણા સેટલમેંટ	૧૮૭૨ ના ૧૦ મા આકટ સબંધી જેટલો છે તેટલો.
૧૮૭૪ નો ૯મો.	આરાકાન ટેકરીઓની ડિસ્ત્રિકટના કાયદા.	૧૮૬૯ના ૨જા તથા ૧૮૭૨ ના ૧૦ માતથા ૧૮૭૪ના ૧૧માઆકટ સબંધી, જેટલોછે તેટલો.
૧૮૭૭ નો ૨જો.	અજમેરના કાયદા.	બંગાળાના ૧૮૨૫ના ૨૦મા રેગ્યુલેશન સંબંધી જેટલો છે તેટલો.

[ડ —મદ્રાસના ગવરનર ઇનકોંસલનો આકટ.

નંબર તથા વરસ.	મથળું.	કેટલો રદ કીધો.
૧૮૫૭ નો ૮ મો	પોલીસ	૯ મી કલમ

પરિશિષ્ટ ૨ જુ.

ગુન્હાઓની વિગતનું કોષ્ટક.

ખુલાસો.—"ગુન્હો" તથા "હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદા મુજબ શિક્ષા" એહેવા મથાળાનાં આ પરિશિષ્ટનાં બીજાં તથા સાતમાં આસન મધે જે મજકુર લખ્યો છે તે તેમના સંબંધની હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની જુદી જુદી કલમોમાં બયાન કરેલા ગુન્હાઓ તથા શિક્ષાઓની વાખ્યા દાખલ લખ્યો છે એમ, અથવા તે કલમોના સાર દાખલ લખ્યો છે એમ પણ, સમજવું નહી; તેતો પેહેલા આસન મધ્યે જે કલમની સંખ્યા લખી છે તે કલમમાં શો વિષય છે તેહેની માત્ર સુચનાર્થે લખ્યો છે.

આ પરિશિષ્ટનું ત્રીજું આસાન કલકત્તા તથા મુંબાઇ શેહેરની પોલીસને લાગુ છે.

બાબ ૫ મો —મદદગારી બાબત.

૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
કલમ.	ગુન્હો.	વગર વારંટે પોલીસ પકડી શકે કે નહીં.	ઘણું કરીને પ્રથમ અજ્ઞાપત્ર સમનનો કે વારંટ.	જામિનલઇ શકાય કે નહી.	માંડીવાળ શકાય કે નહી.	હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદા મુજબ શિક્ષા.	કઇ કોરટથી ઇનસાફ થઇ શકે.
૧૦૯	કોઇ ગુન્હાની મદદગારી, જો તે મદદગારીપરથી મદદગારી કરેલું કામ કરવામાં આવે અને તેહેવી મદદગારીને માટે બીજે કેથાં સારૂ શિક્ષા નહી ઠરાવી હોય તો	જેગુન્હાની મદદગારી કરી હોય તે ગુન્હાને મટે અગર વગરવારંટે પકડી શકત હોયતો વગર વારંટે પકડી શકે, નહી તો નહીં.	જેગુન્હાની મદદ ગારી કરીહોય તે ગુન્હાને માટે વારંટ નિકળી શકતુ હોયતો વારંટ અનેસમન નિકળી શકતો હોય તે સમન.	જેગુનાની મદદગારી કરીહોયતે ગુન્હાને માટે જામીન લઇશકાતા હોયતો લઇ શકાયનહી તો નહી.	જે ગુનાની મદદગારી કરીહોયતે માંડીવાળી શકાતો હોય તો માંડીવાળી શકાય નહી તો નહીં.	જે ગુન્હાની મદદગારી કરી હોય તે ગુન્હાને મટે જે શિક્ષા હોય તેજ શિક્ષા.	જે ગુન્હાની મદદગારી કરી હોય તે ગુન્હાના ઇનસાફ જે કોરટથી થઇ શકે તે કોરટ.
૧૧૦	કોઇ ગુન્હાની મદદગારી અગર મદદગારી કરેલો શખસ તે કામ મદદ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ

મારના ઈરાદા કરતાં જુદા ઈરાદાથી કરે તો.						
૧૧૧ એક કામમાં મદદગારી કરી હોય અને જુદુજ કામ બનેતો તેહની શરત.	એજ	એજ	એજ	એજ	જે ગુન્હાની મદદગારી કરવાનો ઇરાદાકરયો હોયતે ગુન્હાનેમાટે જે શિક્ષા હોય તેજ શિક્ષ.	એજ
૧૧૩ મદદગારી કરેલા કામથી મદદગારનાં ધારયાં કરતાં જુદી અસર પેદા થાય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	થએલા ગુન્હાને માટે જે શિક્ષા હોય તેજ શિક્ષા.	એજ
૧૧૪ ગુન્હો થતી વખતે મદદગાર હાજર હોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૧૧૫ મોતની અથવા જીવતાંસુધી સમુદ્ર પારની શિક્ષા થઇ શકે એહેવા ગુન્હામાં મદદગારી કરવામાંઆવે અને તે ગુન્હો તે મદદગારી ઉપરથી નહીં થાય તો.	એજ	એજ	જામીન ન લઇશકાય.	એજ	૭ વરસ સુધી એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
અગર જેથી વ્યથા થાય એહેવું કાંઇ કામ તે મદદગારી ઉપરથી કરવામાં આવે તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૪ વરસ સુધી એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
૧૧૬ કેદની શિક્ષા થઇ શકે એહેવા ગુન્હામાં મદદગારી કરવામાં આવે. અને તે ગુન્હો મદદગારી ઉપરથી નહીં થાય તો.	એજ	એજ	જેગુન્હાની મદદ ગારી કરી હોયતે ગુન્હાનેમાટે જામીન લઇ શકાતો હોય.તોલઇ શકાય,નહી તો નહીં.	એજ	તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા ઘણામાં ઘણી મુદત ઠરાવી હો/ય તેની એકવચતુર્થાંઉસ મુદત સુધી કેદ, અથવા દંડ, અથવા બને.	એજ

	અગર તે મદદગાર અથવા મદદગારી કરેલો શખસ સરકારી નોકર હોયને તેહની ફરજ તે ગુન્હો અટકાવાની હોય તો	એજ	એજ	એજ	એજ	તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા ઘણામાં ઘણી મુદત જે ઠરાવી હોય તેની અડધી મુદત સુધી કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને.	એજ
૧૧૭	લોક પાસે અથવા દસથી વધારે માણસો પાસે કાંઇ ગુન્હો કરાવવામાં મદદગારી કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધી બેમાના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને.	એજ
૧૧૮	મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુન્હો કરવાની ધારણા છુપાવવી અગર તે ગુન્હો થાય તો.	એજ	એજ	જામીન નહી લઇ શકાય.	એજ	૭ વરસ સુધી બેમાના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
	અગર તે ગુન્હો નહી થાય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૧૧૯	જે ગુન્હો અટકાવવાની પોતાની ફરજ હોય એવો કોઇ ગુન્હો કરવાની ધારણા કોઇ સરકારી નોકરે છુપાવવી, અગર તે ગુન્હો થાય તો.	એજ	એજ	જે ગુન્હાની મદદગારી કરી હોય તે ગુન્હાને માટે જામીન લઇ શકાતો હોય તો લઇ શકાય નહીતો નહી	એજ	તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા ઘણામાં ઘણી મુદત જે ઠરાવી હોય તેહની અડધી મુદત સુધી કેદ અથવા દંડ. અથવા બંને.	એજ
	અગર તે ગુન્હો મોત અથવા સમુદ્રપારની શિક્ષા જોગ હોય. તો	એજ	એજ	જામીન નહી લઇ શકાય.	એજ	૧૦ વરસ સુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ.	એજ
	અગર ગુન્હો નહી થાય તો.	એજ	એજ	જે ગુન્હાની મદદગારી કરી હોય તે ગુન્હાને માટે જામીં	એજ	તે ગુન્હાને માટે ટરાવેલા પ્રકારના તથા ઘણામાં ઘણી મુદત જે ઠરાવી હોય તેની એક ચતુર્થાંસ મુદત સુધી કેદ અથવા દંડ અ	એજ

			ન લઇશકાતો હોય તે લઇ શકાય નહીતોનહી		થવા બંને.	
૧૨૦	કેદની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુન્હો કરવાની ધારણા છુપાવવી, અગર તે ગુન્હો થાય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
	અગર નહી થાય. તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ

બાબ ૬ ઠો—રાજ્ય વિરૂદ્ધ ગુન્હા.

૧૨૧	રાણીની સાહામાં લઢાઇ કરવી, અથવા લઢાઇ કરવાનીકોશીશકરવીઅથવાલઢાઇકરવામાં મદદગારી કરવી.	અગર વારંટે પકડાય નહી	વારંટ	જામિન નહી લઇ શકાય	માંડી વાળી નહી શકાય.	મોત અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર તથા મિલકત સરકાર જપ્ત થવી,	શેસન કોરટ
૧૨૧ અ	રાજ્ય વિરૂદ્ધ કેટલાએક ગુન્હા કરવા સારૂ સંપ કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાં સુધી અથવા હરકોઇ થોડી મુદત સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા અથવા ૧૦ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ.	એજ
૧૨૨	રાણીની સાહામા લડાઇ કરવાના ઇરાદાથી હથીયારોવિગરે એકઠા કરવાં	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦ વરસસુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા મીલકત સરકાર જપ્ત થવી.	એજ
૧૨૩	લઢાઇનું કામ સેહેલ કરવાના ઇરાદથી લઢાઇની ધારણા છુપાવવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસસુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૧૨૪	કાંઇ કાયદેસર અખત્યાર અમલમાં આણાવવા અથવા નહી આણાવવાના ઇરાદાથી ગવરનર જનરલ, ગવરનર વગેરેપર હુમલો કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૧૨૪ અ	બેદીલી ઉતપન કરવી; અથવા ઉતપન કરવાની કોશીશ કરવી	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી અથવા હરકાંઇ થોડી મુદતસુધી સમુદ્રપારની શિ	એજ

					ક્ષા તથા દંડ અથવા ૩ વરસ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ અથવા દંડ.	
૧૨૫ રાણીની સાથે મીત્રી અથવા સલાહ રાખનારા એશિયાના કોઇ રાજાની ઉપર લડાઇ કરવી; અથવા તેવી લડાઇ કરવામાં મદદગારી કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર તથા દંડ અથવા ૭ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ અથવા દંડ.	એજ
૧૨૬ રાણીની સાથે મૈત્રી અથવા સલાહ રાખનાર કોઇ રાજાના મુલુકપર લુટ કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ, તથ કાંઈ મુક્કરર મીલકત સરકારજપ્ત થવી.	એજ
૧૨૭ ૧૨૫ મી તથા ૧૨૬ મી કલમોમાં લખ્યા પ્રમાણે લડાઇ અથવા લુટથી મળેલી મિલકત લેવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૧૨૮ સરકારી નોકર બુધ્ધીપુરવક પોતાના હવાલામાં કોઇ રાજકીય અથવા લડાઇના કેદીને નાહાશી જવા દે તો	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર, અથવા ૧૦ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૧૨૯ સરકારી નોકર ગફલતીથી પોતાના હવાલામાંના કોઇ રાજકીય અથવા લડાઇના કેદીને નાહાશી જવા દે તો	એજ	એજ	જામી નલઇ શકાય.	એજ	૩ વરસસુધી આસાન કેદ તથા દંડ.	સેસનકોર્ટ અથવા મેસિડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧લા વરગના માજીસ્ટ્રેટ.
૧૩૦ તેવા કેદીને નાશી જવામાં સાહ્ય કરવું છોડાવવો, અથવા ઘરમાં રાખવો, અથવા તેને પાછો પકડે તેમાં સાહામા થવું.	એજ	એજ	જામીન નહી લઇ શકાય.	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર, અથવા ૧૦ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેસન કોર્ટ

બાબ ૭ મો.—જમિનારની તથા દરયાઇ ફોજ સંબંધી ગુન્હા.

૧૩૧	બંડમાં મદદગારી કરવી અથવા કોઇ આફિસરને અથવા સોલજરને કે ખલાસીને પોતાના નોકરીથી અથવા પ્રજાધર્મથી ભ્રષ્ટ કરવાની કોશિષ કરવી.	વગર વારંટે પકડી શકે.	વારંટ	જામીન નહી લઇ શકાય.	માંડીવાળી નહી શકાય.	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેશન કોરટ
૧૩૨	બંડ કરવામાં મદદગારી કરવાથી જો બંડ થાય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	મોત અથવા જીવતાંસુધી સમુદ્ર પાર અથવા ૧૦ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૧૩૩	કોઇ ઉપરી અમલદાર પોતાનો હુદ્દો બજાવતો હોય તે દરમ્યાનમાં તહેની ઉપર કોઇ આફીસરે, સોલજરે, અથવા ખલાસીએ હુમલો કરવામાં મદદગારી કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેશનકોરટ અથવા પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧ લા વર્ગનો માજીસ્ત્રેટ
૧૩૪	અગર તે મદદગારી કેરેથી હુમલો થાય તો,	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસ સુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેશનકોરટ.
૧૩૫	કોઇ આફિસર સોલજર અથવા ખલાસીને નાહાસી જવામાં મદદગારી કરવી.	એજ	એજ	જામીન લઇ શકાય.	એજ	૨ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વરગના માજીસ્ત્રેટ.
૧૩૬	નાહાસી આવેલા સદરહુ પ્રકારના કોઇ આફિસર સોલજર, અથવા ખલાસીને ઘરમાં રાખવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૧૩૭	કોઇ વેપારીના વાહાંણમાં માસ્તરની અથવા જેના હવાલામાં તે વાહાંણ હોય તેની ગફલતથી કોઇ નાહાસી જનારો સંતાયો હોય, તો.	વગર વારંટે પકડાય નહી.	સમન	એજ	એજ	૫૦૦ રૂપીયા દંડ.	એજ

૧૩૮	કોઈ આફિસર સોલજર અથવા ખલાસીને નાફરમાનીનું કાંઈ કામ કરવામાં મદદગારી કરવી, તે ગુન્હો થાય, તો	વગર વારંટે પકડી શકે.	વારંટ	એજ	એજ	૬ મહિના સુધી એમાંના ગમે તેપ્રકારની કેદ અથવા દંડ અથવા બંને.	એજ
૧૪૦	સોલજરમાં ખપવાના ઈરાદાથી સોલજરનો પોશાક પેહેરવો, અથવા સોલજરનું કોઇ ચિન્હ ધારણ કરવું.	એજ	સમન	એજ	એજ	૩ મહીનાસુધી એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા ૫૦૦ રૂપીયા દંડ, અથવા બંને.	કોઈપણ માજીસ્ત્રેટ.

બાબ ૮ મો— લોકની સમાધાની વિરૂદ્ધ ગુન્હા.

૧૪૩	કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીના અંગભુતહોવુ	વગર વારંટે પકડી શકે	સમન	જામિનનહી લઇ શકાય	માંડી વાળી નહીશકાય.	૬ મહીનાસુધી એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	કોઈપણ માજીસ્ત્રેટ
૧૪૪	જીવલે એહેવું કાંઇ હથિયાર પાસે છતાં કોઇ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીમાં સામીલ થવું.	એજ	વારંટ	એજ	એજ	૨ વરસસુધી એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	એજ
૧૪૫	કેઇ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીને વિખરાઇ જવાનો હુકમ થયો છે એમ જાણ્યાઇ તાં તેમાં સામીલ થવું અથવા જારી રેહેવુ.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૧૪૭	હુંગામો કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૧૪૮	જીવ લે એવુ હથિયાર પાસે રાખીને હુંગામોકરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધી એમાંના ગમે તેપ્રકારની કેદ અથવા દંડ અથવા બંને.	સેસનકોરટ અથવા પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા વરગનોમાજીસ્ત્રેટ
૧૪૯	કોઈ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીનો અંગભુત કાંઇ ગુન્હો કરે તો તે મંડળીના બીજા પ્રત્યેક અંગભુતને તે ગુન્હા	તે ગુન્હાને માટે વગરવારંટે પકડીશાક	તે ગુનાને માટે શમન નીકળી શકતો	તે ગુનાને માટે જામીન લઇ શકાતો હો	એજ	તે ગુન્હાને માટે જે હોય તેજ.	તે ગુનાનો જે કોરટથી ઇનસાફ થઇશકતો હોય તે કોરટ.

	નો તકશીરવાર સમજવો.	તો હોય તો પકડીશકાય નહીં તો નહી	હોયતોસમન અને વારંટ નીકળી શકતુ હોય તો વારંટ.	તો લઈશકાયનહીતો નહી.			
૧૫૦	કોઈ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીમાં સામીલ થવાને પઈશા આપવા કરીને અથવા બીજીરીતે કોઇ શખશોને રાખવા.	વગર વારંટે પકડી શકે.	તેપઈસા આપવા કરીને અથવાબીજીરીતે રાખેલ શખશે જે ગુનાકરયો હો તે મુજબ	એજ	માંડી વાળી નહી શકાય.	તે મંડળીના અંગભુત્રનીજ શિક્ષા તથા તે મંડળીના કોઇ પણ અંગભુત જે ગુના કરે તે ગુનાની જે શિક્ષા હોય તેજ.	તે ગુનાનો જે કોરટથી ઇનસાફ થઇશકતો હોયતે કોરટ.
૧૫૧	પાંચ અથવા વધારે શખશોની કોઈ મંડળીને વિખરાઈ જવાનો હુકમ થયા પછી જાણી બુઝીને તે મંડળીમાંસામિલ થવુ અથવા જારી રેહેવું	એજ	સમન	જામીન લઇ શકાય.	એજ	૬ મહીનાસુધી એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	કોઇપણમાજીસ્ત્રેટ.
૧૫૨	હુંગામો બંધ પાડવા વગેરેનુ કામ કરતો હોય તેવામાં કોઇ સરકારી નોકરનીઉપર હુમલો કરવો અથવા તેને હરકત કરવી.	એજ	વારંટ	એજ	એજ	૩ વરશસુધી એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	શેસનકોરટ અથવા પ્રેસિડેન્શી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા વરગનોમાજીસ્ત્રેટ.
૧૫૩	હંગામો કરાવવાના ઇરાદાથી દુષ્ટતાથી કોઇના મનમાં ક્રોધ ઉમન કરવો અગર હંગામો થાયતો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ વરસ સુધી એમાંના ગમે તેપ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	કોઇ પણમાજીસ્ત્રેટ.
	અગર નહીં થાય તો.	એજ	સમન	એજ	એજ	૬ મહીનાસુધી એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ અથવા બંને..	એજ
૧૫૪	જમીનનો માલીક અથવા કબજેદાર હંગામા વગેરેની ખબર નહી આ	વગર વારંટે પકડાય નહી	એજ	એજ	એજ	૧૦૦ રૂપીઆનો દંડ.	પરેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧

	પ, તો						લા અથવા રજાવર ગનો માજીસ્ટ્રેટ.
૧૫૫	જે શખસના ફાયદાનેસારૂ અથવાજેની વતીકાંઈ હંગામો કરવામાં આવેતેશ શખસ અગરતે અટકાવવાને સઘળા કાયદેસર ઈલાજો નહીં કરે તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	દંડ	એજ
૧૫૬	જે માલીક અથવાકબજેદારના ફાયદાને સારૂ કાંઈ હંગામો કરવામાં આવે,તે શખસોના મુખત્યાર અગર તે અટકાવવાને સઘળા કાયદેસર ઈલાજો ન હીં કરે, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૧૫૭	કોઈ કાયદાવિરૂદ્ધ મંડળીને સારૂ પઈસા આપવા કરીને રાખેલા શખસોને ઘ રમાં રાખવા.	વગર વારંટેપ કડી શકે.	એજ	એજ	એજ	૬ મહીનાસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અ થવા બંને.	એજ
૧૫૮	કોઈ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીમાં અથવા હંગામામાં સામિલ થવાસારૂ પઈસ લેવા કરીને રેહવું..	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
	અથવા હથિયાર બંધ થઈને ફરવું	એજ	વારંટ	એજ	એજ	બે વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અ થવા બને.	એજ
૧૬૦	મારામારી (?) કરવી.	વગર વારંટેપ કડાય નહીં.	સમન	એજ	એજ	૧ મહીનાસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા ૧૦૦ રૂ પીયાનો દંડ અથવા બંને.	કોઈપણ માજીસ્ટ્રેટ.

ભાગ ૯મો.— સરકારી નોકરોના અથવા તેઓ સંબંધી ગુન્હા.

૧૬૧	સરકારી નોકર છતાં અથવા થવાની ઉમેદ છતાં કોઇ નોકરીનાં કામસંબંધી કાયદેસર મેહેનતાણાં સિવાય કાંઇ બીજો અવેજ લેવો.	વગારવાર ટેપકડય ન હી.	સમન	જામી નલઇ શકાય.	ડીવાગીન હી શકાય.	૩ વરસસુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને	સેસન કોરટ અથવા પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા વર્ગનો માજીસ્ત્રેટ.
૧૬૨	કોઇ સરકારી નોકરની સાથે લાંચના અથવા કાયદા વીરૂદ્ધ ઉપાયથી વગ ચલાવવા માટે કાંઇ અવેજ લેવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૧૬૩	કોઇ સરકારી નોકરની સાથે પોતાનો વગ ચલાવવા સારૂ કાંઇ અવેજ લેવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ વરસસુધી આસાન કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા વરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૧૬૪	સરકારી નોકર પોતાની બાબતમાં ઉપલી છેલી બે કલમોમાં બયાન કરેલા ગુન્હામાં મદદગારી કરે તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	સેસનકોરટ અથવા પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા વરગનોમાજીસ્ત્રેટ
૧૬૫	કોઇ સરકારી નોકર કાંઇ મુકદમો અથવા મામલો ચલાવતો હોય તે મધે નીસબત રાખનારા કોઇ શખસ પાસેથી તે સરકારી નોકરે કીંમત આપ્યાવગરકાંઇ કીમતદાર વસ્તુ લેવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસ સુધીની આસન કેદ, અથવા દંડ અથવા બને.	પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧ લા અથવા ૨જા વરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૧૬૬	કોઇ શખસને નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી કોઇ સરકારી નોકરે કાંઇ કાયદાનો હુકમ નહી માનવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ વરસસુધી આસાન કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	એજ
૧૬૭	નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી કોઇ સરકારી નોકરે કાંઇ ખોટોલેખબનાવવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	સેસનકોરટ અથવા પ્રસીડેન્સીમાજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા વરગનોમાજીસ્ત્રેટ.

૧૬૮	સરકારી નોકરે કાયદા વિરૂદ્ધ વેપાર કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ વરસસુધીની આસાન કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા પેહેલા વરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૧૬૯	સરકારી નોકરે કાયદા વિરૂદ્ધ કાંઇ મીલકતની ખરીદી અથવા માગણી કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસસુધી આસાન કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને તથા મીલકત ખરીદ કરી હોય તો તે મીલકત સરકાર જપ્ત થશે.	એજ
૧૭૦	કોઇ સરકારી નોકરનો વેશ લેવો.	વગર વારંટે પકડી શકે.	વારંટ	એજ	એજ	૨ વરસસુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	કોઇપણ માજીસ્ત્રેટ.
૧૭૧	કોઇ સરકારી નોકર જેવો પોશાક પેહેરતો હોય અથવા જેવી નીશાણી રાખતા હોય તેવો પોશાક અથવા તેવી નીશાણી દગલબાજીના ઇરાદાથી પેહેરવો અથવા સાથે રાખવો.	એજ	સમન	એજ	એજ	૩ મહીનાસુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા ૨૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	એજ

બાબ ૧૦ મો— સરકારી નોકરોના કાયદેસર અખત્યારનો તીરસ્કાર.

૧૭૨	કોઇ સરકારી નોકરની તરફથી થયેલો સમન કે હુકમ નહીં પોંહોચે એટલા માટે નાહાશી જવું.	વગર વારંટે પકડાય નહીં	સમન	જામીન લઇ શકાય.	માંડીવાળાય નહી શકાય.	૧ મહીનાસુધી આસાન કેદ, અથવા ૫૦૦ રૂપીયા દંડ અથવા બંને.	હરકોઇ માજીસ્ત્રેટ
	અગર તે સમન અથવા નોટીસમાં કોઇ શખસને કોઇ ઇનસાફની કોર્ટમાં જાતે હાજર થવા વિગરે ફરમાવ્યુ હોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૬ મહીના સુધી આસાન કેદ અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	એજ
૧૭૩	સમન અથવા નોટીસ પોંહોચતી કે ચોંહોડતી અટકાવવી અથવા ચોંહોડયા પછી ઊહાડી નાંખવી અથવા જાહેરનામું નહીં થવા દેવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ મહીના સુધી આસાન કેદ, અથવા ૫૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા અથવા ૨જા વરગનો માજીસ્ત્રેટ

અગર તે સમન વગેરેમાં કોઇ શખસને કોઇ ઇનસાફની કોરટમાં જાતે હાજરથવા વિગરેફરમાવ્યુંહોયતે	એજ	એજ	એજ	એજ	૬ મહીના સુધીની આસાનકેદ, અથવા ૫૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	એજ
૧૭૪ કોઇ ઠેકાણે જાતે અથવા મુખત્યારની મારફતે હાજર થયાનો કાયદેસરહુકમ થયો હોય તેનહી માનવો, અથવા તે ઠેકાણેથી વગર રજાએ જવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ મહીનાસુધીની આસાન કેદ, અથવા ૫૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	હરકોઇ માજીસતરેટ.
અગર તે હુકમમાં કોઇ શખશને કોઇ ઇનસાફની કોરટમાં જાતેહાજર થવા વગેરે ફરમાવ્યું હોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૬ મહીનાસુધીની આસાનકેદ, અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ. અથવા બંને.	એજ
૧૭૫ કોઇ સરકારી નોકરની આગળ કાંઇલેખ હાજર કરવાની અથવા સ્વાધીન કરવાની જે શખસને કાયદા મુજબ ફરજ હોય તે શખસે તે લેખ હાજર કરવામાં ઇરાદાથી કસુરકરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ મહીનાસુધીની આસાન કેદ. અથવા ૫૦૦ રૂપીયાનો દંડ. અથવા બંને.	જે કોરટમાં તે ગુનો થયોહોય તે કોરટ આ કાયદાના ૩૫ મા બાબતના ઠરાવોને અનુસરીને; અથવાઅગર તે ગુનો કઇ કોરટમાં ન હો થયો હોય તો પ્રેસીડેન્સી માજીસરેટ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વર્ગનોમાજીસતરેટ
અગર તેલેખ કોઇ ઇનસાફની કોરટમાં હાજર સ્વાધીન કરવાનું ફરમાવ્યું હોય તો	એજ	એજ	એજ	એજ	૬ મહીના સુધીની આસન કેદ, અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	એજ
૧૭૬ કોઇ સરકારી નોકરને નોટીસ અથવા ખબર આપવાની જે શખસની કાય	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ મહીન સુધીની આસાન કેદ. અથવા ૫૦૦ રૂપીયાનો દંડ.	પ્રેશીડેન્સીમાજીશતરેટ અથવા ૧ લા

જે મુજબ ફેરજ હોય તે શખસે તે નોટીસ અથવા ખબર ઇરાદાથી ન્હી આપવી.					અથવા બંને.	અથવા રજાતરગ નો માજીસતરેટ.
અગરજે નોટીસ અથવા ખબર આપવી જોઇએ તે કાંઇ ગુન્હો થયા વગેના હાય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૬ મહીના સુધીની આસાન કેદ, અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	એજ
૧૭૭ જાણી બુઝીને કોઇ સરકારી નોકરને ખોટી ખબર આપવી	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
અગરે જે ખબર આપવી જોઇએ તે કાંઇ ગુન્હો થયા વગેરેની હોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	બે વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	એજ
૧૭૮ કોઇ સરકારી નોકરે કાયદા મુજબ સોગન ખાવાનું ફરમાવ્યા છતાં સોગન ખાવાની ના કેહેવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૬ મહીના સુધીની આસાનકેદ અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ અથવા બંને.	જે કોરટમાં તેગુન્હો થયો હાય તે કોરટ થી આ કાયદાનાં ૩ પરમા બાબના ૪ લાનેઅનુસરીને અને અગર તે ગુન્હો કોઇારટમાં નહીં થયો હોય તો પ્રેસિડેનશી માજીસતરેટ અથવા ૧ લા અથવા રજાવરગનો માજીસ્રેટ.
૧૭૯ સાચુ બોલવાને કાયદા પ્રમાણે બંધાયા છતાં કાંઇસવાલોના જવાબ દેવાની ના કેહેવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૧૮૦ કોઇ શરકારીનોકરનીઆગળકહેલાકાંઇ મચકેર ઉપરસહીકરવાને કાયદા	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ મહીના સુદીની આસાન કેદ, અથવા ૫૦ રૂપીયાનો દંડ, અ૦	એજ

મુજબ ફરમાવ્યાં છતાં તેમ કરવાની ના કહેવી.					થતા બંને.	
૧૮૧ કોઇ સરકારી નોકરની આગળ સોગન ખાઇને જુઠો મચકુર જાણીબુઝીને કેહેવો.	એજ	વારંટ	એજ	એજ	૩ વરશ સુધીની બેમાનાગમે તે મકારનીકેદ અથવા દંડ.	શેશનકોરટ અથવા પરેડેન્શીમાજીસ્તરેટ અથવા ૧ લાવરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૧૮૨ કોઇ સરકારી નોકરપાસે તેનોકાયદેશર અખત્યાર અમલમાં આણાવીને બીજા શખશને નુંકશાન અથવ ાઇજા કરાવવા શારૂ ખોટી ખબર આપવી.	એજ	સમન	એજ	એજ	૬ મહીનાસુધીની બેમાંના ગમે તે મકારની કેદ અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસિડેન્સીમ.જીસતરેટઅથવા ૧લા અથવા રજા વરગનો માજીસતરેટ,
૧૮૩ કોઇ સરકારી નોકરના કાયદેશર અખત્યારથી કઇ મીલકત જપ્ત થતી હોય તેમાં સામાથવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૧૮૪ કોઇ સરકારીનોકરના અખત્યારથી વેચવા કાડેલી મીલકતનાવેચાણમાંઅડચણકરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ મહીના સુધીની બેમાંનાગમેતે મકારની કેદ, અથવા ૫૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	એજ
૧૮૫ કોઇ શરકારી નોકરના અખત્યારથી વેચવા કાહાડેલી મીલકત ખરીદવાને જે શખશ કાયદા પ્રમાણે અશક્ત હોયતે શખશે તેની માગણીકરવી. અથવા માગણી કરયાથી જે ફરજ પોતાની ઉપર આવતી હોયતે અદાકરવાનો ઇરાદો નહીં છતાંમાગણી કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ મહીનાસુધીની બેમાંના ગમે તે મકારની કેદ, અથવા ૨૦૦ રૂપીયાનો દંડ અથવા બંને.	એજ
૧૮૬ કોઇ સરકારી નોકરને તેના સરકારી કામ કરવામાં અડચણ કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ મહીનાસુધીની બેમાંનાગમેતે મકારની કેદ અથવા ૫૦૦ રૂ	એજ

૧૮૭ કાયદા મુજબ મદદ કરવાની ફરજ છતાં કોઇ સરકારી નોકરને મદદ કરવામાં કસુર કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	પીયાનો દંડ અથવા બંને. ૧ મહીનાસુધીની આસાન કેદ, અથવા ૨૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	એજ
કાંઇ હુકમ બજાવવામાં, ગુન્હો અટકાવવામાં વગેરે કામોમાં કોઇ સરકારી નોકરે મદદ માગ્યાં છતાં તેને જાણી જોઇને મદદ કરવામાં કસુર કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૬ મહીના સુધીની આસાનકેદ, અથવા ૫૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	એજ
૧૮૮ કોઇ સરકારી નોકરે કાયદા મુજબ જાહેર કરેલો હુકમ નહી માનવો. અગર તે નહી માનવાથી કાયદાસર રહેલા શખસોને અડચણ દુઃખ કે નુકશાન થાય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ મહીનાસુધીની આસાન કેદ, અથવા ૨૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	એજ
અગર તે નહી માનવાથી માણસની જિંદગીને તંદુરસ્તીને, અથવા સલામતી વગેરેને જોખમ થાય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૬ મહીનાસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ. અથવા બંને.	એજ
૧૮૯ કોઇ સરકારી નોકરને તેહેને ખુદને નુકશાન કરવાનો ડર દેખાડવે, અથવા જેહેની સાથે તેનો સંબંધ હોય તેને નુકશાન કરવાનો ડર દેખાડવો, એટલા સારૂ કે તે કાંઇ પોતાના ઓહદાનુ કામ કરે અથવા નહી કરે.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને.	એજ
૧૯૦ કોઇ સરકારી નોકરની પાસે આસરો માગવાની અરજ કરવાથી દુર રેહેવાને કોઇ શખસને લલચાવવા સારૂ તેને ડર દેખાડવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ વરસ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	એજ

બાબ ૧૧ મો—ખોટા પુરાવા તથા સરકારી ઈનસાફ વિરૂદ્ધ ગુન્હા.

૧૯૩	કોઇ ઈનસાફી કામમાં ખોટી શાહેદી આપવી અથવા ખોરો પુરાવો બનાવવો.	વગારવારંટે પકડાય નહીં	વારંટ	જામી નલઇ શકાય.	માંડીવળીનહી શકાય	૭ વરસ સુધી એમાંના ગમેતે પ્રકારનીકેદ તથા દંડ	શેશનકોરટ અથવા પરેડેન્શીમાજીસત્રેટ અથવા ૧લાવરગનો માજીસ્ત્રેટ.
	બીજા કોઇ કામમાં ખોટી શાહેદી આપવી અથવા ખોટો પુરાવો બનાવવો	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરશ સુધીની એમાનાગમે તે પ્રકારનીકેદ તથા દંડ.	એજ
૧૯૪	દેહાંત શિક્ષાજોગ ગુન્હો કોઇની ઉપર સાબીત કરાવવાના ઈરાદાથી ખોટી શાહેદી આપવી અથવા ખોટો પુરાવો બનાવવો.	એજ	એજ	જામીનનહી લઇ શકાય.	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા૧૦ વરસસુધી સખતકેદ, તથાદંડ.	સેસન કોરટ
	અગર તેમ કરવાથી કોઇ બે ગુન્હા શખસની ઉપર ગુન્હો સાબીતથઇને તેનો જીવ લેવામાં આવે તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	મોત અથવા ઉપર મુજબ.	એજ
૧૯૫	જીવતાંસુધી સમદ્રપારની અથવા સાત વરસની અથવા તે કરતાં વધારે કેદની શિક્ષા થઇ શકે એવો ગુન્હો કોઇની ઉપર શાબીત કરવાના ઈરાદાથી ખોટી શાહેદી અપવી અથવા ખોટો પુરાવો બનાવવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	ગુન્હે ને માટે હોય તેજ.	એજ
૧૯૬	કોઇ ઈનસાફના કામમાં બનાવટીઅથવા ખોટોજાણીનેપુરાવો વાપરવો.	એજ	એજ	તેવી શાહેદી આપવા ના ગુન્હાને માટે જામીનલઇ શકાતોહોય તો લઇ શકાય નહીંતો	એજ	ખોટીશાહેદી આપવા અથવાખોટોપુરાવો બનાવવા માટે જે હોય તેજ.	સેસનકોરટ અથવા પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા વરગનોમાજીસ્ત્રેટ

૧૯૭	જે હકીકતના પુરવામાં કાયદા મુજબતેવુ સરટીફીકેટ લઇ શકાતુ હોય તે હકીકત બાબત જાણી બુઝીને કાંઇખોટુ સરટિફીકે આપવુ અથવા તે પર સહી કરવી.	એજ	નહી એજ	જામીન લઇ શકાય	એજ	ખોટી શાહેદી આપવા માટે જે હોય તેજ.	એજ
૧૯૮	કાંઇ જરૂરની બાબતમાં ખોટું છેએહેવુ જાણેલુ સરટીફીકેટ ખરાની માફક વાપરવુ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૧૯૯	કાયદાપ્રમાણે પુરાવામાં લઇ શકાય એવા કોઇ એકરારમાં લખેલા ખોટી કેફીયત.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૦૦	એવો કોઇ ખોટો જાણેલો એકરાર ખરાની માફક વાપરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૦૧	કોઈ ગુન્હો કરનારને બચાવવાના ઇરાદથી ને ગુન્હો થયાનો પુરાવોઉડાવયો અથવા તે બાબત ખોટી ખબર આપવી, તે ગુન્હો દેહાંત શિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	સેસન કોરટ
	જન્મતાંસુધીસમુદ્રપારની શિક્ષાજોગ અથવા ૧૦ વરસની કેદની શિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરશસુધી બેમાંના ગમેતે કારની કેદ, તથા દંડ,	શેસનકોરટ અથવા પ્રેસિડેન્શી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા વરગનોમાજીસ્ત્રેટ.
	૧૦ વરસથી ઓછી મુદતની કેદની સિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	તે ગુન્હાનેમાટે ઠરાવેલાપ્રકારની તથા ઘણામાં ઘણી. મુદત જે ઠરાવીહોય તેની ચતુરથાંઉશ મુદતસુધીની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા વરગનોમાજીસ્ત્રેટ અથવાજે કોરટથી

						તે ગુનાનો ઈનસાફ થઈ શકતો હોય તે કોરટ.
૨૦૨ કાંઈ ગુન્હાબાબત ખબર આપવાની જેની ફરજ હોય તેણે ઈરાદાથીતેબાબત ખબર આપવામાં કસુર કરવી,	એજ	સમન	એજ	એજ	૬ મહીનાસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧લા અથવા રજા વરગનો માજીસ્ટ્રેટ.
૨૦૩ કાંઈ ગુન્હો થયો તેહેની ખોટી ખબર આપવી.	એજ	વારંટ	એજ	એજ	૨ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	એજ
૨૦૪ કોઈ લેખને પુરાવાદાખલ હાજર થતો અટકાવવાને તેહેનો નાશ કરવો, અથવા તેહેને સંતાડવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧લા વરગનો માજીસ્ટ્રેટ.
૨૦૫ કોઈ દીવાની કે ફોજદારી મુકદમા મધે કાંઈ કામ કરવાસરૂ અથવા જામીન થવા સારૂ ખોટો વેશ લેવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ અથવા બંને.	પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧ લા વરગનો માજીસ્ટ્રેટ.
૨૦૬ કાંઈ મીલકત સરકાર જપ્ત થતી અથવા શિક્ષાના હુકમથી દંડમાં વસુલથતી અથવા હુકમનામું બજાવવામાં લેવાથી અટકાવવા સારૂ તે મીલકત દગલબાજીથી ખશેડવી અથવાછુપાવવી વિગરે	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧લા અથવા રજા વરગનો માજીસ્ટ્રેટ.
૨૦૭ કાંઈમીલકત સરકાર જપ્ત થતી. શિક્ષાના હુકમથી દંડમાં વસુલથતી. અથવા હુકમનામું બજાવવામાં લેવાતી, અટકાવવાસારૂ દગલબાજીથી તેમીલ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ

કતપર હક્ક નહીં છતાં દાવો કરવો. અથવા તેનાં કાંઇ હક્ક બાબત હ(?) ઇકરવી	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા પેહેલાવરગનો માજીસ્ટ્રેટ
૨૦૮ જે રકમ લેહેણી નથી તેને સારૂ દગલબાજીથી હુકમનામું થવા દેવું અથવા હુકમનામું પુરૂ થયા પછી તે જવા દેવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧વરસસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ,તથા દંડ.	એજ
૨૦૯ કોઇ ઇનશાફની કોરટમાં ખોટો દાવો કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારનીકેદ. અથવાદંડ, અથવા બંને.	એજ
૨૧૦ જે રકમ લેહેણી નહીં હોય તેને સારૂ દગલબાજીથી હુકમનામું કરાવીલેવું અથવા હુકમનામું પુરૂ થયા પછી તે બજાવવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૧૧ નુકશાન કરવાના ઇરાદથી ગુન્હાનું ખોટું તહોમત મુકવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭વરસ સુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	સેશન કોરટ
અગર ગુન્હાનું તહોમત મુકયું હોય તે ગુન્હો દેહાંત શિક્ષા જોગ, અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા જોગ અથવા ૭ વરસથી વધારે મુદતસુધીની કેદની શિક્ષા જોગ હોય, તો.						
૨૧૨ કોઇ ગુન્હેગારને ઘરમાં રાખવો. તે ગુન્હો જો દેહાત શિક્ષા જોગહોય, તો	વગર વારંટે પકડી શકે.	એજ	એજ	એજ	૧ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ,	સેશનકોરટ અથવા પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧લાવરગનો માજીસ્ટ્રેટ.
તે ગુન્હો જો જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા ૧૦ વરસસુધી કેદની શિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ.	એજ

	અગર તે ગુન્હો ૧૦ વરસસુધી નહીં પણ ૧ વરસસુધી કેદની સિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	તે ગુન્હાનેમાટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા ધાગામાં ઘણી મુદત જે ઠરાવી હોય તેની એકચતુરથાંઉશ મુદતસુધી કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને.	પ્રેસિડેન્શીમાજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લાવરગનો માજીસ્ત્રેટઅથવા જે કોરટથીતે ગુન્હાનો ઇનસાફ થઇ શકતો હોય તે કોરટ,
૨૧૩	કોઇ શખસને શિક્ષાથી બચાવવાને બક્ષિશ વગેરે લેવી, તે ગુન્હો દેહાંત શિક્ષા જોગ હોય, તો.	વગર વારંટે પકડાય નહીં.	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધીની બેમાના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ	સેશનકોરટ.
	તે ગુન્હો જો જીવતાંસુધી સમુદ્રપારની અથવા ૧૦ વરસની કેદની શિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધી બેમના ગમેતે પ્રકારની કેદ. તથા દંડ	સેશનકોરટ અથવા પ્રેસિડેન્શીમાજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લાવરગનો માજીસ્તરેટ.
	અગર ૧૦ વરસ કરતાં ઓછી કેદની શિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા ધાગામાંઘણી મુદતજે ઠરવી હોય તેનીચતુરથાંઉશમુદતસુધી કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસીડેન્શી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લાવરગનોમાજીસ્ત્રેટ અથવા જે કોરટથી તે ગુન્હાનો ઇનસાફ થઇ શકતો હોયતે કોરટ.
૨૧૪	કોઇ ગુન્હેગારનેબચાવવાના બદલામાં કાંઇ મીલકત પાછી આપવી અથવા બક્ષિશ આપવી, તે ગુન્હો જો દેહાંત શિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	સેશનકોરટ.
	તે ગુન્હો જો જીવતાંસુધી સમુદ્રપારની, અથવા ૧૦ વરસસુધી કેદની શિક્ષા	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરશ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ.	સેશનકોરટ અથવા પ્રેસિડેન્શી માજીસ

	જોગ હોય તો.						તરેટ અથવા ૧લા વરગનો માજીસ્ટ્રેટ.
	અગર ૧૦ વરષ કરતાં ઓછી કેદની શિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા ઘણામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય, તેની ચતુરથાંઉશ મુદતસુધી કેદ અથવા, દંડ અથવા બંને.	પ્રેશિડેન્શી માજીસતરેટ અથવા ૧ લા વરગનો મજીસતરેટ અથવા જે કોરટથી તે ગુન્હાનોઇનસાફ થઇ શકતોહોય તેકોરટ.
૨૧૫	ગુન્હાથી થએલી મીલકત પાછી મેળવવાં મદદ કરવાસારૂ કાંઇ બક્ષીશ લેવી અને ગુન્હેગારનેપકડીનહી આપવો	એ જ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદ, અથવા દંડ, અથવ બંને.	પ્રેશીન્ડેન્શીમજીશતરેટ અથવા ૧લાવરગનો માજીસતરેટ.
૨૧૬	જે ગુન્હેગાર કેદમાંથી નાહો હોય, અથવા જેને પકડવાનો હુકમ થયોહોય તે ગુન્હેગારને ઘરમાં રાખવો તે ગુન્હો દેહાંત શિક્ષા જોગ હોય. તો.	વગર વારંટે પકડી શકે	એજ	એજ	એજ	૭ વરશસુધી બેમાંના ગમે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ.	સેશનકોરટ અથવા પ્રેશીડેન્શીમાજીસતરેટ અથવા ૧લાવરગનો મજીસતરેટ
	જીવતાંસુધી સમુદ્રપારની અથવા ૧૦ વરસસુધી કેદની શિક્ષા જોગહોયતો	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ કરે અથવા ન કરે.	એજ
	અગર ૧૦ વરસ નહી પણ એક વરસસુધી કેદની શિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	ગુન્હાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા ઘણામાં ઘણી મુદત જેઠરાવીહોય તેહેની એકચતુરથાંઉશ મુદતસુધી કેદ, અથવા દંડ. અથવા બંને.	પ્રેશીડેન્શી મજીસતરેટ અથવા ૧લા વરગનો માજીસતરેટ અગવા જે કોરટથી તે ગુન્હાનો ઇનસાફ થઇશકતો હોય તે કોરટ.

૨૧૭	કોઈ શખસને શિક્ષાથી અથવા કાંઈ મીલકતને સરકાર જપ્તથી બચાવવાના ઈરાદાથી કોઈ સરકારી નોકર કાયદાનો હુકમ નહી માને તો.	વગર વારંટે પકડાય નહી	સમન	એજ	એજ	૨ વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧લા અથવા ૨જા વરગનો માજીસ્ટ્રેટ.
૨૧૮	સરકારી નોકર શખસને કોઈ શીક્ષાથી અથવા કાંઈ મીલકતને શરકાર જપ્ત થવાથી બચાવવાના ઈરાદાથી કોઈ ખોટું દફતર અથવા લખાણ બતાવે તો.	એજ	વારંટ	એજ	એજ	૩ વરશ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	સેશન કોર્ટ
૨૧૯	કાંઈ ઇનશાફી મુકદમામાં પોતે કાયદા વીરૂદ્ધ છે એમ જાણતો હોય એવો હુકમ, રિપોર્ટ વિગરે કોઇ સરકારી નોકર કરે તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	એજ
૨૨૦	જે શખશને અખત્યાર હોય તે શખસ હું કાયદાથી વીરૂદ્ધ ચાલુ છું એમ જાણીને કોઇને તેનો ઇનશાફ થવા શારૂ કમીટ કરે અથવા કેદમાં મોકલે તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૨૧	જે સરકારી નોકરની કાયદા મુજબ કોઈને પકડવાની ફરજ હોય તે શરકારી નોકર તેને પકડવામાં ઇરાદાથી કસુર કરે અને તે ગુનો દેહાંત શિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ, કરે. અથવા ન કરે.	એજ
	અગર જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા ૧૦ વરશ સુધી કેદની શિક્ષા જોગ, હોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધીની બેમાંના પ્રકારની કેદ, તથા દંડ કરે, અથવા ન કરે.	સેશન કોર્ટ અથવા પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧લા વરગનો માજીસ્ટ્રેટ
	અગર ૧૦ વરશ કરતાં ઓછી કેદની શિક્ષા જોગ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ કરે, અથવા ન કરે.	પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧લા અથવા ૨જા વરગનો

૨૨	જે શખસની ઉપર કોઇ ઇનશાફનીકોરટે શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય, તે શખસને પકડવાની જે સરકારી નોકરની ફરજ હોય, તે શખસને પકડવામાં ઇરાદાથી કસુર કરે, અને અગર તેની ઉપર મોતની શિક્ષાનો હુકમ થયો હોય, તો.	એજ	એજ	જામીનનહી લઇ શકાય	એજ	જીવતાંસુધીની સમુદ્રપાર અથવા ૧૪ વરસસુધી એમાંનાગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ કરે અથવા ન કરે.	માજીસતરેટ સેશનકોરટ.
	અગર જીવતાંસુધી સમુદ્રપારની અથવા શાસનિક દાસત્વની અથવા ૨૦ વરસસુધીની કે તેથી વધરે મુદતની સમુદ્રપારની કેદની અથવા શાસનીક દાસત્વની અથવા કેદની શિક્ષનો હુકમ થયો હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારનાં કેદ, તથા દંડ કરે અથવા ન કરે.	એજ
	અગર ૧૦ વરસકરતાં ઓછી કેદનીશીક્ષાનો હુકમ થયો હોય તો અથવાકાયદાસરરીતે કેદમાં મોકલ્યો હોયતો	એજ	એજ	જામીન લઇ શકાય	એજ	૩ વરસ સુધીની એમાંના ગમેતે કારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	સેશનકોરટ અથવા પરેશીડેન્શીમાજીસતરેટઅથવા૧લા વર્ગનોમાજીસ્ત્રેટ.
૨૨૩	સરકારી નોકર ગફલતથી કોઇ કેદીને નાહાશી જવાદે, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસસુધી આશાન કેદ. અથવા દંડ, અથવા બંને.	પરેસીડેન્શીમાજીસતરેટ અથવા ૧લા અથવા ૨જાવરગનો માજીસતરેટ.
૨૨૪	કોઇ શખશને કાયદા મુજબ પકડતાહોય તેમાં તેણે સામા થવું અથવાહરકત કરવી.	વગર વારંટે પકડી શકાય	એજ	એજ	એજ	૨ વરસસુધીની એમાંના ગમેતે પ્રકારનાં કેદ અથવા દંડ, અથવા બંને.	એજ
૨૨૫	કોઇ શખસને કાયદા મુજબપકડતા હો	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ

	૪ તેમાં કોઈ બીજા શખશી સામા થવું અથવા હરકત કરવી અથવા કાયદેસર કેદમાંથી તેને છોડાવવો.						
	અગર તેની ઉપર જીવતાંસુધીની સમુદ્રપારની અથવા ૧૦ વરસસુધીની કેદની શિક્ષા થઇ શકે એવા ગુન્હાનુ તહોમત હોય તો.	એજ	એજ	જામીન નહી લઇ શકાય	એજ	૭ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારનો કેદ, તથા દંડ.	સેશનકોર્ટ અથવા પરેશીડેન્શી માજીસતરેટ અથવા ૧ લાવર્ગનો માજીસતરેટ.
	અગર દેહાંત શીક્ષા થઇ શકે એવા ગુન્હાનું તહોમત હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદ, તથા દંડ.	સેશનકોર્ટ
	અગર તે શખસની ઉપર જીવતાં સુધીની સમુદ્રપારની શિક્ષાનો, અથવા ૧૦ વરસ સુધીની કે તેથી વધારે સમુદ્રપાર, શાસનિક દાસત્વ, અથવા કેદની શિક્ષાનો હુકમ થયો હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
	અગર મોતની શિક્ષાનો હુકમ થયો હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦ વરષ સુધી બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
૨૨૫ અ	સારી રીતે ચાલવા બાબત જામીન આપવાને ચુકયાના સબબથી કેદમાં રાખ્યું હોય ત્યાંથી નાશી જવું, અથવા નાશી જવાની કોશિશ કરવી	એજ	એજ	જામીન લઇ શકાય	એજ	૧ વરશ સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને.	પરેસીડેન્સી માજીસતરેટ અથવા ૧ લા અથવા બીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટ
૨૨૬	સમુદ્રપારથી કાયદાવિરુદ્ધ પાછું આવવું	એજ	એજ	જામીન નહી લઇ શકાય.	એજ	જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર, તથા દંડ, તથા સમુદ્રપાર જતાં પેહેલાં ૩ વરશ સખત કેદ.	સેશનકોર્ટ
૨૨૭	શિક્ષાની માફીની શરત તોડવી	વગર વારંટે પકડાય નહીં	સમન	એજ	એજ	અસલ હુકમની શિક્ષા અથવા અગર તે માંહેલી કાંઇ ભાગ	જે કોર્ટથી અસલ ગુન્હાનો ઇનસાફ

						વી હોયતો બાકી રહીહોય તે.	થઇ શકતો હોય તે કોરટ.
૨૨૮	કાંઇ સરકારી નોકર કાંઇ ઇનસાફી મુકદમાના કાંઇ પણ ભાગમાં બેઠા છતાં તેનું ઇરાદાથી અપમાન કરવું, અથવા તેને હરકત કરવી.	એજ	એજ	જામીનલઇ શકાય.	એજ	૬ મહિના સુધીની આશાન કેદ અથવા ૧૦૦૦ રૂપિયાનો દંડ અથવા બને,	જે કોરટમાં ગુન્હોથયો હોય તે કોરટ આ કાયદાના ૩૫ મા બાબમાં લખેલા ઠરાવોને અનુસરીને
૨૨૯	જ્યુરર અથવા આસેસરનો વેષ લેવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરશ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ. અથવા બંને.	પરેસીડેન્સી માજીસતરેટ અથવા ૧લાવરગનોમાજીસતરેટ.

બાબ ૧૨ મો— શિક્કા તથ સરકારી સ્ટાંપ સબંધી ગુન્હા.

૨૩૧	શિક્કો ખોટો બનાવવો અથવા તે ક્રિયાનો કાંઇપણ ભાગ કવો.	વગારવારંટેપકડી શકે	વારંટ	જામીનનહી લઇશકાય.	ઠીવાળીનહી શકાય	૭ વરસ સુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	સેશન કોરટ
૨૩૨	રાણીના શિક્કો ખોટો બનાવવો અથવા તે ક્રિયાનો કાંઇપણ ભાગ કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦ વરશ સુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૨૩૩	શિક્કો ખોટો બનાવવાના કારણસર હથિયાર બનાવવાં, ખરીદવાં, અથવા વેચવાં.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેશનકોરટ અથવા પરેસીડેન્સીમાજીસતરેટ અથવા૧લા વરગનો માજીસ્ત્રેટ
૨૩૪	રાણીના શિક્કો ખોટો બનાવવાના કારણસર હથીયાર બનાવવાં ખરીદવા અથવા વેચવાં.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરશ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેશન કોરટ
૨૩૫	શિક્કો ખોટો બનાવવાનાકારણસર કાંઇ હથીયાર અથવાસામનપાશેરાખવે.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરશ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેશનકોરટ અથવા પરેશીડેન્સીમાજીસતરેટ અથવા૧લા વર્ગનોમાજીસ્ત્રેટ.

	નાણીના શિક્કા બનાવવાના કારણસર હોય તો,	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેશનકોરટ.
૨૩૬	હિંદુસ્તાનમાં રહીને હિંદુસ્તાનની બાહાર કોઇ શિક્કા ખોટા બનાવવામાં મદદગારી કરવી,	એજ	એજ	એજ	એજ	બ્રિટિશ ઇંડિયામધ્યે તે શિક્કો ખોટા બનાવવામાં મદદગારી કરવાને માટે જે શિક્ષા ઠરાવી છે તે શિક્ષ.	એજ
૨૩૭	ખોટા શિક્કા જાણી બુઝીને આ દેશમાં લાવવો અથવા આ દેશમાંથી બાહાર લઇ જવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	સેશનકોરટ અથવા પરેસીડેન્સી માજીસ્તરેટ અથવા ૧ લા વરગનો માસતરેટ.
૨૩૮	નાણીના શિક્કા ખોટા બનાવેલા જાણી બુઝીને આ દેશમાં લાવવા અથવા આ દેશમાંથી બહાર લઇ જવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦ વરસ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	સેશન કોરટ
૨૩૯	કોઇ શિક્કો ખોટો છે એમ તે લેતી વખત જાણીને રાખવો, તથા તેબીજાને આપવો, વગેરે.	એજ	એજ	એજ	એજ	૫ વરસ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ,	સેશનકોરટ અથવા પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧ લા વરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૨૪૦	નાણીના કોઇ શિક્કા બાબત તેમ કરવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
૨૪૧	કોઇ માણસની પાસે કંઇ શિક્કો પેહલાં આવે તે વખત તે એમ જાણતો નહી હોય કે આ શીક્કો ખોટો છે, તે શિક્કા તે માણસે કોઇને ખરે દાખલ આપવો	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ. અથવા જેટલી કીમતનો તે ખોટા શીકો કરયો હોય તેથી દસગણો દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા પેહેલા વરગનો માજીસ્ત્રેટ
૨૪	કોઇ શીક્કો કોઇ શખસની પાસે આવતી વખતે તેણે એમ જાણ્યું હોય કે આ શીક્કો ખોટો છે તે શખસે તે	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	સેસનકોરટ અથવા પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧ લા

ખોટો શીકો પાસે રાખવો.						રગનો માજીસ્ત્રેટ.
૨૪૩ રાણીના કોઇ શીકો કોઇ શખસનીપાસે આવતી વખતે તેણે એમજાણ્યું હોય કે આ શીકો ખોટો છે તેશખ્શે તે ખોટો શીકો પાસે રાખવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસ સુધીની એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
૨૪૪ ટંકશાળમાં નોકર રહેલા માણસે કાયદામાં ઠરાવેલાં વજન અથવા મેળવણીથી જુદાં વજન અથવા મેળવણીનાકોઈ શીકો બનાવવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	સેશન કોરટ
૨૪૫ શીકો પાડવાવાનું કાંઇ હથીયાર કોઇટંકશાળમથી કાયદાવીરૂદ્ધ લઇ જવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૪૬ દગલબાજીથી કોઇ શીકાનુ વજન ઓછું કરવુ અથવા તેની મેળવણીમાં ફેરફાર કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરશ સુધીની એમાંનાગમે તે પ્રકારનીકેદ તથા દંડ.	શેશનકોરટ અથવા પરેડેન્શીમાજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લાવરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૨૪૭ દગલબાજીથી રાણીના શિક્કાનું વજન એછું કરવું અથવા તેની મેળવણી બદલવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરશ સુધી એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથ દંડ.	એજ
૨૪૮ કોઇ શિક્કો બીજા શીક્કાને ઠેકાણે ચાલે એવા ઇરાદાથી તે શીક્કાનું રૂપબદલવુ.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધીની એમાંનાગમેતે પ્રકારની કેદ તથાદંડ.	એજ
૨૪૯ રાણીના કોઇ શીક્કો બીજા શીક્કાનેઠેકાણે ચાલે એવા ઇરાદાથી તે શીક્કાનુ બદલવું	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધીની એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ.	એજ
૨૫૦ આ શીક્કામાં ફેરફાર થયલો છે એવું જાણીને જે શીકો પાસે રાખ્યો હોય તે બીજાને આપવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૫ વરસ સુધીની એમાંનાગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૨૫૧ આ શીક્કામાં ફેરફાર થયલોછે એમજા	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસ સુધી એમાંના ગમેતે	એજ

ણીને રાણીના જે શિક્કા પાસે રાખ્યો હોય તે શીકો આપવો.					પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	
૨૫૨ કોઇ શખસની પાસે કાંઇ ફેરફાર થયલો શિકો આવતી વખતે તેમાં ફેરફાર થયલો છે એમ તેને જાણ્યાંછતાં તે પાસે રાખવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ	એજ
૨૫૩ કોઇ શખસની પાસ કાંઇ ફેરફાર થયલો રાણીનો શિકો આવતી વખત તેમાં ફેરફાર થયલો છે એમ તેણે જાણ્યાં છતાં તે પાસે રાખવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૫ વરસસુધીએમાંના ગમેતેપ્રકારની કેદ તથા દંડ,	એજ
૨૫૪ જે શિકો કોઇ પ્રાણસની પાસે પેહેલાં આવતી વખતે તેમાં ફેરફાર થયલોછે એમ તેણે જાણ્યુ નહીં હોય તે શિકો તેણે બીજાને ખરાદાખલઆપવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસસુધીએમાંના ગમેતેપ્રકારની કેદ, અથવા જેટલા કીમતનો તે શીકો હોય તેથી દસ ગણો દંડ.	પ્રેસિડેનશી માજીસ્ટ્રેટઅથવા૧લાઅથવા ૨જા વરગનો માજીસ્ટ્રેટ.
૨૫૫ સરકારી સ્ટાંપ ખોટો બનાવવો.	એજ	એજ	જામીન લઇ શકાય.	એજ	૭વતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા૧૦ વરસસુધી એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	સેસનકોરટ.
૨૫૬ કોઇ સરકારી સ્ટાંપ ખોટો બનાવવાના કારણસર કાંઇ હથીયાર અથવા સામન પાસે રાખવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસ સુધી એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	એજ
૨૫૭ કોઇ સરકારી સ્ટાંપ ખોટો બનાવવાનાં કારણસર હથિયાર બનાવવું, ખરીદવું, અથવા વેચવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૫૮ સરકારી સ્ટાંપ ખોટો બનાવેલો વેચવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૫૯ સરકારી સ્ટાંપ ખોટો બનાવેલો પ.સી. રાખવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	સેસનકોરટ અથવા પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧લા વરગનો માજીસ્ટ્રેટ

૨૬૦ કોઇ સરકારી સ્ટાંપ ખોટો બનાવેલો છે એમ જાણ્યાં છતાં તે ખરા દાખલ વાપરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બને.	એજ
૨૬૧ સરકારને ગેરવાજબી હાનીકરવાના ઇરાદાથી જેપર સરકારી સ્ટાંપહોય એવા કોઇ પદાર્થ ઉપરથી કાંઇ લખાણચેહેરી નાખવું અથવા કોઇ લેખને માટે કાંઇ સ્ટાંપ વાપરયો હોય તે સ્ટાંપ તે લેખ ઉપરથી કાહાડી નાંખવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરશસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ,અથવા બંને.	એજ
૨૬૨ કોઇ સરકારી સ્ટાંપ આગળ વાપરેલોછે એમ જાણ્યાં છતાં તે પાછો વાપરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસ સુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટઅથવા ૧લા અથવા ૨જા વરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૨૬૩ સ્ટાંપ વાપરેલો છે એહેવી રીતની કાંઇ નીશાણી છોલી રાખવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરશસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસિડેન્સીમાજીસતરેટઅથવા ૧ લા વરગનોમાજીતરેટ,

બાબ ૧૩ મે—કાટલાં તથા માપ સબંધી ગુન્હા.

૨૬૪ તોળવાનું ખોટું યંત્ર દગલબાજીથી વાપરવુ.	વગર વારંટે પકડાય નહી	સમન	જામીન લઇ શકાય.	માંડીવાળી નહી શકાય	૧ વરસસુધીનીબેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,અથવા બને	પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા અથવા ૨ જા વરગનોમાજીસ્ત્રેટ
૨૬૫ ખોટું કાટલુ અથવા માપ દગલબાજીથી વાપરવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૬૬ ખોટાં કાટલા અથવા માપ દગલબાજીથી વાપરવાને પાસે રાખવાં.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૬૭ ખોટાં કાટલાં અથવા માપ દગલબાજીથીવાપરવાને બનાવવાઅથવાવેચવા.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ

૨૬૯	જીંદગીને જોખમ પોહોંચે એવા રોગના ચેપ પસરે એવુ ગફલતીનું કામ	વગરવારંટે પકડી શકે.	સમન	જામીન લઇ શકાય	માંડીવાળી ન શકાય.	૬ મહીના સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને	પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા અથવા ૨ જા વરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૨૭૦	જીંદગીને જોખમ પોહોંચે એહેવા રોગનો ચેપ પસરે એહેવું દ્વેષબુદ્ધિનું કામ	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	એજ
૨૭૧	રોગના સબબથી જુદું રેહેવા સંબંધીની કાંઇ કાનુન નહીં માનવી.	વગર વારંટે પકડાય નહીં	એજ	એજ	એજ	૬ મહીના સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	એજ
૨૭૨	વેચવાને ઇરાદે રાખેલી માણસને ખાવાની અથવા પીવાની વસ્તુનાં કાંઇ ભેળ કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૬ મહીનાં સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	એજ
૨૭૩	માણસને ખાવાની અથવા પીવાની કંઇ વસ્તુ અવગુણ કારક છે એમ જાણીને વેચવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૭૪	કાંઇ વેચવાના વસાણામાં અથવા ઓસડમાં ભેળ કરવી એહેવી રીતે કે તેથી તેનો ગુણ ઓછો થાય, અથવા તેની અસર બદલાય, અથવા તે અવગુણકારક થાય.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૭૫	ભેળ થયલાં વસાણાં અથવા ઓસડ વેચવા, અથવા કોઇ દવાખાનામાંથી ભેળ થયલું વસાણું કે ઓસડ જાણી બુઝીને આપવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૨૭૬	જાણી બુઝીને કાંઇ વસાણાને અથવા	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ

	ઓસડને તે જુદું વસાણું અથવા ત ઇયાર કરેલું ઓસડ હોયએ રીતેવેચ વું અથવા દવાખાનામાંથી આપવું.						
૨૭૭	સર્વજનીક ઝરા અથવા જલાશયનું પાણી મેલું કરવું	વગર વારંટે પકડી શકે.	એજ	એજ	એજ	૩ મહીના સુધીની બેમાંના ગમે તેપ્રકારની કેદ, અથવા ૫૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	કોઇપણમાજીસતરેટ
૨૭૮	હવાને તંદુરસ્તીમાં બિગાડ કરે એ હેવી કરવી.	વગરવારંટે પકડાય નહીં	એજ	એજ	એજ	૫૦ રૂપીયાનો દંડ,	એજ
૨૭૯	શરિઆમ રસ્તાપર બેફિકરાઇથી હાંક વું અથવા સ્વારી કરવી, એવીરીતેકે તેથી માણસની જીંદગી જોખમમાં રેહે, વગરે.	વગરવારંટેપકડા શકે	એજ	એજ	એજ	૬ મહીનાં સુધીની બેમાંના ગમે તેપ્રકારની કેદ, અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ. અથવા બને.	એજ
૨૮૦	બે ફીકરાઇથી વહાણ ચલાવવું એહે વી રીતે કે તેથી માણસની જીંદ ગી જોખમમાં રેહે વગેરે.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	પ્રેસિડેનશી માજીસ તરેટઅથવા ૧લાઅ થવા ૨જા.વરગ નો માજીસ્ત્રેટ.
૨૮૧	ખોટું અજવાળુ નિશાણી અથવા બે વું દેખાડવું.	એજ	વારંટ	એજ	એજ	૭ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ અથવા બંને.	સેસનકોરટ.
૨૮૨	ઘણો ભાર ભરેલાં અથવા દફરાતવાળ વાહાણમાં ભાડું કરીને કોઇ શખસને જલમાર્ગે લઇ જવો જેથી તેહેની જીં દગી જોખમમાં રેહે.	એજ	સમન	એજ	એજ	૬ મહીનાસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ અથવા બંને	પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રે ટઅથવા ૧લા અ થવા ૨જાવરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૨૮૩	શરીઆમ રસ્તામાં અથવા વાહાણનાર સ્તામાં ભય અથવા અડચણ અથ વા નુકશાન કરવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨૦૦ રૂપીઆનો દંડ.	પ્રેસીડેન્સી માજી સતરેટ અથવા ૧ લા અથવાબીજા વરગનોમાજીસ્ત્રેટ
૨૮૪	કાંઇ ઝેરીપદાર્થ સંબંધી એવું કામક	વગરવારંટેપ	એજ	એજ	એજ	૬મહિનાસુધીબેમાંનાગમેતેપ્રકા	એજ

૨૯૮ ધર્મસંબંધી કોઈપણ શખસનું દીલદુખાવવાના પાકા ઈરાદાથી તેસાંભળે તેમ કાંઈ શબ્દ બોલવો અથવા ધ્વનિ કરવો, અથવા તે દખે તેમ કાંઈ ચાળા કરવા અથવા કાંઈ વસ્તુ મુકવી.	ગરવારંટે પકડાય નહીં	એજ	એજ	માંડીવાળી શકાય	એજ	એજ

બાબ ૧૬ મો—માણસના શરીર સંબંધી ગુન્હા
જીંદગી સબંધી ગુન્હા

૩૦૨ ખુન	ગર વારંટે પકડી શકે	વારંટ	જામીન નહીં લઈ શકાય.	માંડીવાળી નહી શકાય	મોત, જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર તથા દંડ,	સેસન કોરટ
૩૦૩ જન્મટીપના ગુન્હેગારે કરેલું ખુન	એજ	એજ	એજ	એજ	મોત	એજ
૩૦૪ ખુનથી કે રતા દરજ્જાનો શિક્ષાપાત્ર મનુષ્યવધ અગર જેનાથી મોત થયું હોય તે મોત આણવાના ઈરાદાથી કર્યું હાય તો	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦ વરસ સુધી એમાના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
અગર તે કામ મોત આણવાના ઇરાદાથી નહીં, પણ મોત થવાનો સંભવ છે એમ જાણીને કર્યું હાયતો	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસ સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ અથવા બંને	એજ
૩૦૪ અ ગફલતીથી મોત આણવું.	એજ	એજ	જામીન લઈ શકાય	એજ	૨ વરસ સુધીની એમાના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને.	સેશનકોરટ અથવા પરેસીડન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા પેહેલા વરગનો માજીસ્ટ્રેટ.
૩૦૫ કોઈ બાળક અથવા દીવાના અથવા ચળેલ અથવા જન્મથીજ ગાંડા અથવા કેફવાળા શખસને આત્મઘાત કરવામાં મદદગારી.	એજ	એજ	જામીન નહીં લઈ શકાય	એજ	મોત અથવા જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦ વરસ સુધી કેદ, તથા દંડ	સેશન કોરટ
૩૦૬ આત્મઘાત કરવામાં મદદગારી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ

૩૦૭ ખુનની કોશિષ.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
અગર તે કામથી કોઇ શખસને વ્યથા થાય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર અથવા ઉપર મુજબ	એજ
જન્મટીપના કેદીએ ખુનની કોશિષ કરવી અગર તેથી વ્યથા થાય તો	એજ	એજ	એજ	એજ	મોત અથવા ઉપર મુજબ	એજ
૩૦૮ રક્ષણીય મનુસ્યવધ કરવાની કોશીષ	એજ	એજ	જામીન લઇ શકાય	એજ	૩ વરસસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને.	એજ
અગર તે કામથી કોઇ શખસને વ્યથા થય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધીનીબેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ, અથવા બંને	એજ
૩૦૯ આત્મઘાત કરવાની કોશીશ.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ વરસસુધીની આસાન કેદ, અથવા દંડ બંને.	પ્રેસિડેન્સીમાજીસ્રેટઅથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વરગનેમાજીસ્રેટ,
૩૧૧ ઠગ હોવું.	એજ	એજ	જામીન નહી લઇ શકાય	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર તથા દંડ.	શેશનકોરટ.

ગર્ભપાત કરવા બાબત; નહીં જન્મેલા બચ્ચાઓને નુકશાન બાબત; બચ્ચાંઓને ખુલ્લાં મુકવાબાબત; તથા જન્મ છુપાવવા બાબત.

૩૧૨ ગર્ભપાત કરવો.	વગરવારંટ પકડાય નહી	વારંટ	જામીનલઇ શકાય	માંડીવાળીન હી શકાય	૩ વરશસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	શેશન કોરટ
અગર તે સ્ત્રી ચલીત ગર્ભાથઇ હોયતો	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરશ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૩૧૩ સ્ત્રીની રજામંદી વગર ગર્ભપાત કરવો.	એજ	એજ	જામીન નહી લઇશકાય,	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦ વરશ સુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૩૧૪ ગર્ભપાત કરવાના ઇરાદાથી કરેલા કૃ.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦વરસ સુધીની બેમાના ગમેતે	એજ

	ઇ કામથી થએલું મોત. તે સ્રીની રજામંદી વગર તે કામ કર્યુ હોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	પ્રકારની કેદ તથા દંડ. જીવતાસુધી સમુદ્રપાર અથવા ઉપર મુજબ	એજ
૩૧૫	કોઇ બચ્ચું જીવતું જન્મતાં અટકાવવાના. અથવા જનમ્યા પછી તે મરી જાય એવું કરવાના ઇરાદાથી કરેલું કામ	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસ સુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	એજ
૩૧૬	જે કામ શિક્ષાણીય મનુષ્યવધ ગણાતું હોય એવા કામથી કોઇ નહી જન્મેલાં જીવતાં બચ્ચાંનું મોત આણવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસ સુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
૩૧૭	કોઇ બારવરસથી ઓછી ઉમરના બચ્ચાંને તેના માબાપે અથવા જે શખસના હવાલામાં તે બચ્ચું હોયતે શખસે તેને તજી દેવાના ઇરાદાથી ખુલ્લું મુક્યું.	વગર વારંટે પકડી શકાય	એજ	જામીન લઇ શકાય	એજ	૭ વરશસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકાની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	એજ
૩૧૮	મુડદુ છાનીરીતે વગે કરી દઇને જનમ છુપાવવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસસુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	સેશનકોરટ અથવા પરેસીડેન્શી માજીસતરેટ અથવા ૧ લા વરગનો માજીસતરેટ.

વ્યથા સંબંધી

૩૨૩	બુદ્ધિપુર્વક વ્યથા કરવી.	વગરવારંટે પકડાયનહી	સમન	જામીન લઇ શકાય	માંડીવાળી શકાય.	૧ વરસ સુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ અથવા બંને	કોઇપણ માજીસતરેટ
૩૨૪	ભયંકર શસ્ર અથવા સાધન વડે બુદ્ધિપુર્વક વ્યથા કરવી.	વગરવારંટે પકડી શકે.	એજ	એજ	જે કોરટમાં ફરીયાદીનું કામ ચાલુ હોય તે કોરટ પરવાન	૩ વરશસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ. અથવા બંને	સેસનકોરટ અથવ પ્રેસીડેન્શી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વ

					ગી આપેતો ગાંડીવળીર. કાય.		રજનો માજીસ્ટ્રેટ
૩૨૫	બુદ્ધિપુર્વક મહાવ્યથા કરવી.	એજ	એજ	એજ	ગાંડીવાળીનહી શકાય	૭ વરશ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૩૨૬	ભયંકર શસ્ત્ર અથવા સાધનવડે બુદ્ધિપુર્વક મહાવ્યથા કરવી.	એજ	એજ	જામીનનહી લઇ શકાય	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર, અથવા ૧૦ વરસ સુધી બેમાના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	સેશનકોર્ટ અથવા પ્રેસીડેન્સીમાજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લાવર ગનો માજીસ્ત્રેટ.
૩૨૭	જબરાઇથી કાંઇ મીલકત અથવાકિમતી દસ્તાવેજ કઢાવવાસારૂ અથવા કાંઇ ગુન્હો કરવો સેહેલથાય એવુંકાયદા વિરૂદ્ધ કામ કરાવવા સારૂ બુદ્ધપુરવક વ્યથા કરવી.	એજ	વારંટ	એજ	એજ	૧૦વરસસુધી બેમાંના ગમેતેમ કારની કેદ તથા દંડ,	સેસનકોરટ
૩૨૮	વ્યથા કરવાના ઇરાદાથી બેહોશ કરે એહેવી કાંઇ વસ્તુ ખવડાવવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૩૨૯	જબરદસ્તીથી કાંઇ મીલકત અથવાકીમતી દસ્તાવેજ કેહડાવવા, અથવાકાંઇ ગુન્હો કરવો શેહેલ થાય એહેવુ કાયદા વિરૂદ્ધ કામ કરાવવાસરૂ બુદ્ધિ પુર્વક મહાવ્યથા કરવી..	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર, અથવા ૧૦વરસ સુધ્રોનાબેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
૩૩૦	જબરદસ્તીથી કબુલાત કરાવવા અથવા કાંઇ ખબર મેળવવા કે મીલકત પાછી અપાવવાસારૂ બુદ્ધિપુર્વક વ્યથા કરવી વગેરે,	એજ	જામીન લઇ શકાય	એજ	એજ	૭ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ	એજ
૩૩૧	જબરદસ્તીથી કબુલાત કરાવવા અથવા કાંઇ ખબર મેળવવા કેમીલકતપાછી અપાવવાસારૂ બુદ્ધિપુર્વક મહાવ્ય	એજ	વારંટ	જામીનનહી લઇ શકાય.	એજ	૧૦વરસ સુધીની બેમાંનાગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેશનકોરટ

થા કરવી.						
૩૩૨ કોઇ સરકારી નોકરને ડરાવીને તેહેને અમલ કરતો બંધ રાખવાને બુદ્ધિ પુરવક વ્યથા કરવી.	એજ	એજ	જામીન લઇ શકાય	એજ	૩ વરસસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને	સેશનકોર્ટ અથવા પરેશીડેન્શીમાજીસતરેટ અથવા ૧લા વર્ગનો માજીસ્ત્રેટ
૩૩૩ કોઇ સરકારી નોકરને ડરાવીને તેહેનો અમલ કરતો બંધ રાખવાને બુદ્ધિ પુરવક મહાવ્યથા કરવી.	એજ	એજ	જામીન નહી લઇ શકાય	એજ	૧૦ વરસ સુધીબેમાના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ.	સેશનકોરટ
૩૩૪ ભારે તથા અકસ્માત ક્રોધ ઉત્પન થએથી ક્રોધ ઉત્પન કરનાર સિવાય બીજાને વ્યથા કરવાનો ઇરાદો નહી છતાં બુદ્ધિપુરવક વ્યથા કરવી.	વગર વારંટે પકડાય નહીં	સમન	જામીન લઇ શકાય	માંડીવાળી શકાય	૧ મહીનાસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ અથવા ૫૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	કોઇપણમાજીસ્ત્રેટ
૩૩૫ ભારેતથાઅકસ્માત ક્રોધ ઉત્પનથએથી ક્રોધઉત્પનકરનાર સિવાય બીજાને વ્યથા કરવાનો ઇરાદો નહી છતાં મહાવ્યથા કરવી.	વગર વારંટે પકડી શકે	એજ	એજ	જે કોરટ ની આગળ મુકદમો ચાલુ હોય તે કોરટની રજા લઈને માંડીવાળી શકાય	૪ વરસસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ અથવા ૨૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને	સેશનકોરટ અથવા પ્રેસીડેન્શીમાજીસતરેટ અથવા ૧લા અથવા ૨જા વરગનો માજીસતરેટ.
૩૩૬ જે કામથી માણસની જીંદગી જોખમમાં આવે અથવા બીજાઓના શરીરની સલામતી જોખમમાં આવે તે કામ કરવું.	એજ	એજ	એજ	માંડીવાળી નહી શકાય.	૩ મહીનાસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા ૨૫૦ રૂપીયાનો દંડ અથવા બંને.	કોઇપણમાજીસતરેટ
૩૩૭ માણસની જીંદગીવગેરે જોખમમાં આવે એવું કામ કરીને વ્યથા કરવી.	એજ	એજ	એજ	જે કોરટની આગળ ફરી	૩ મહીનાસુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ અથવા ૫૦૦	પ્રેસીડેન્શી માજીસતરેટ અથવા ૧

					વાદીનુ કામ ચાલુહોયતે કોરટપરવાનગી આપેતો માંડીવળીશકાય.	રૂપીયાનો દંડ અથવા બંને	લાવર્ગનો માજીસ્ત્રેટ.
૩૩૮	માણસની જીંદગી વિગરે જોખમમાં આવે એવું કામ કરીને માહાવ્યથા કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨વરસ સુધીન બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા ૧૦૦૦રૂપીયાનો દંડ અથવા બંને	એજ
	ગેરવ્યાજબી અટકાવ તથા ગેરવ્યાજબી કેદ.						
૩૪૧	કોઇને ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરવો.	વગરવારંટે પકડી શકે.	સમન	જામીન લઇ શકાય	માંડીવાળીશકાય.	૧ મહિના સુધીની આસાન કેદ અથવા ૫૦૦ રૂપીયાનો દંડ અથવા બંને.	કોઇપણમાજીસ્ત્રેટ.
૩૪૨	કોઇને ગેરવ્યાજબી કેદ કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા અથવા બીજા વરગનો માજીસ્ત્રેટ
૩૪૩	ત્રણ અથવા વધારે દીવશ ગેરવ્યાજબી કેદ.	એજ	એજ	એજ	માંડીવાળીન હીશકાય	૨ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ. તથા દંડ	એજ
૩૪૪	દશ અથવા વધારે દીવસ ગેરવ્યાજબી કેદ.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરશ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	પ્રેસિડેન્શી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા અથવા ૨ જા વરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૩૪	જે શખસને છોડવાનો હુકમ સાદર થયો જાણ્યો હોય તે શખસને ગેરવ્યાજબી કેદમાં રાખવો.	વગરવારંટે પકડાયનહી	એજ	એજ	એજ	૨ વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા બીજીકોઇ કલમ મુજબ જે કેદ થતી હોય તે.	એજ

૩૪૬ છાની ગેરવ્યાજબી કેદ.	વગર વારંટે પકડી શકાય	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૩૪૭ જબરદસ્તીથી કાંઈ મિલકત કઢડાવવાના અથવા કાંઇ કાયદા વિરૂદ્ધ કામ કરવાના કારણસર ગેરવ્યાજબી કેદ.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધીની બેમાંનાગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
૩૪૮ જબરદસ્તીથી કબુલત કરાવવાનાં અથવા ખબર કઢડાવવાનાં અથવા કાંઈ મિલકત પાછી અપાવવાનાં કારણસર ગેરવ્યાજબી કેદ.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	સેશનકોરટ અથવા પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લાવરગનો માજીસ્ત્રેટ.

સાપરાધ બળ તથા હુમલા બાબત.

૩૫૨ મારે ક્રોધ ઉત્પન્ન નહી કરયાં છતાં કોઈની ઉપર સાપરાધ બળ વાપરવું અથવા હુમલો કરવો.	વગરવારંટેપકડાયનહી	સમન	જામીન લઇ શકાય	માંડીવાળીશકાય	૬ મહિનાસુધીબેમાંનાગમેતેપ્રકારનીકેદઅથવા૫૦૦ રૂપિયાનોદંડ અથવા બન્ને,	કોઇપણ માજીસ્ત્રેટ.
૩૫૩ કોઈ સરકારી નોકરને ડરાવીને તેનો અમલ કરતો બંધ રાખવાને સાપરાધબળ વાપરવું અથવા હુમલો કરવો.	વગરવારંટેપકડી શકે.	વારંટ	એજ	માંડીવાળીનહી શકાય	૨ વરસસુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બન્ને.	પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વરગનો માજીસ્ત્રેટ
૩૫૪ કોઇ સ્ત્રીની લાજલેવાના ઈરાદાથીતેની ઉપર હુમલો અથવા સાપરાધ બળ.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૩૫૫ મારે તથા આકસ્મીક ક્રોધ નહી ઉત્પન્નકરયાં છતાં કોઈશખસને બેઆબરૂકરવાના ઈરાદાથી હુમલો અથવા સાપરાધ બળ.	વગરવારંટેપકડાય નહી	સમન	એજ	માંડીવાળીશકાય	એજ	એજ
૩૫૬ કોઇ શખસે કાંઈ વસ્તુ પેહેરી હોયઅથવા લાજ્તો હોય તે વસ્તુની ચોરી	વગરવારંટેપકડી શકે	વારંટ	એજ	માંડીવાળીનહી શકાય	એજ	કોઇપણમાજીસતરેટ

	કરવાની કોશીષ કરવામાં હુમલો, અથવા સાપરાધ બળ.						
૩૫૭	કોઇ શખસને ગેરવાજબી કેદ કરવાની કોશીશમાં હુમલો અથવા સાપરાધ બળ વાપરવું	એજ	એજ	જામીનનહી લઇશકાય.	એજ	૧ વરશ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદઅથવા૧૦૦૦ રૂપીયાનોદંડ,અથવા બંને.	એજ
૩૫૮	કોઇએ ભારેતથા આકસ્મીક ક્રોધ ઉત્પન્નકરવા પરથી તેની ઉપર હુમલો કરવો અથવા સાપરાધ બળવાપરવુ.	વગરવારંટેપકડાય નહી	સમન.	એજ	માંડીવાળીશકાય.	૧ મહીના સુધીની આસાનકેદ અથવા ૨૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવાબંને.	એજ

મનુષ્યહરણ, મનુષ્યનયન, ગુલાંમી તથા વેઠ બાબત

૩૬૩	મનુષ્ય હરણ.	વગરવારંટેપકડી શકે	વારંટ	જામીનનહી લઇ શકાય	માંડીવાળીનહી શકાય	૭ વરસ સુધીની બેમાંનાગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેશનકોરટ અથવા પરેસીડેન્શીમાજીસતરેટ અથવા ૧ લા વરગનો માજીસતરેટ.
૩૬૪	ખુન કરવામાટે મનુષ્યહરણ અથવા મનુષ્યનયન.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર, અથવા ૧૦વરસસુધીનીબેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	સેસનકોરટ
૩૬૫	કેઇ શખસને છાની રીતે ગેરવાજબી કેદ કરવાના ઇરાદાથી તેનુ હરણ અથવા નયન કરવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	એજ
૩૬૬	કોઇસ્ત્રીના જુલમથી લગન કરાવવાં અથવા તેની ઉપર જુલમ કરાવવો વગેરે કારણસારૂ તે સ્ત્રીનુ હરણ અથવા નયન કરવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસ સુધીની બેમાંનાગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	એજ
૩૬૭	કોઇ શખસને મહાવ્યથા થાય તેનગુલામ કરવામાં આવે વગેરે કારણસર તેનું હરણ અથવા નયન કરવુ.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	સેશનકોરટ

३६८	હરણ થએલા શખસને સતાડવો અથવા કેદમાં રાખવો.]	એજ	એજ	એજ	એજ	મનુષ્યહરણ અથવા મનુષ્ય નયનની શિક્ષા.	એજ
३६९	...ઇ બચ્ચાંના શરીરપરથી કાંઇ મીલકત ચોરવાના ઇરાદાથી તે બચ્ચાનુ હરણ અથવા નયન કરવું	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરશસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	એજ
३७०	કોઇ શખસને ગુલામ દાખલ ખરીદવો અથવા આપવો.	વગરવારંટેપકડાયનહી	એજ	જામીન લઇ શકાય	એજ	એજ	એજ
३७१	નીત્ય ગુલામનો વેપાકરવો	વગરવારંટેપકડી શ...	એજ	જામીનનહી લઇ શકાય.	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦વરસ.સુધીબેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ. તથા દંડ,	એજ
३७२	જારકર્મને માટે કોઇ બાળકને વેચવુ અથવા ભાડે આપવું વગેરે.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસ સુધીબેમાના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ.	સેશનકોરટ અથવા પરેશીડેન્શીમાજીસતરેટઅથવા૧લા વર્ગનોમાજીસ્ત્રેટ
३७३	જારકર્મને માટે કોઈ બાળકને ખરીદ કરવું અથવા કબજામાં લેવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
३७४	કાયદા વીરૂદ્ધ જબરાઇથી મજુરી કરાવવી.	એજ	એજ	જામીન લઇ શકાય.	માંડીવાળીશકાય	૧ વરસસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારના કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને	કોઇપણમાજીસતરેટ

બલાત્કાર સંભોગ વિશે.

३७६	બલાત્કાર સંભોગ.	વગરવારંટેપકડાયનહી	વારંટ	જામીન નહી લઇ શકાય	માંડીવાળીનહી શકાય	જીવતાંસુધી સમુદ્રપારઅથવા ૧૦ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેશન કોરટ

સૃષ્ટિક્રમ વિરૂદ્ધ ગુન્હા બાબત.

३७७	સૃષ્ટિક્રમ વિરૂદ્ધ ગુન્હો,	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ

બાબ ૧૭મો.—મિલકત વિરૂદ્ધ ગુન્હાબાબત.

ચોરી વિશે.

૩૭૯	ચોરી.	વગરવારંટેપકડી શકે	વારંટ	જામીનનહીલઇ શકાય	માંડીવાળીનહી શકાય.	૩ વરશસુધીની બેમાનાગમેતેમકારની કેદ અથવા દંડ. અથવા બંને	કોઇપણમાજીસતરેટ
૩૮૦	કોઇ ઈમારત તંબુ અથવા વાહાંણમાં ચોરી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરશ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૩૮૧	શેઠના કબજામાંહેલી મીલકતની મેહતા અથવા ચાકરે ચોરી કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	સેશનકોરટ અથવા પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા અથવા ૨ જા વરગનોમાજીસ્ત્રેટ
૩૮૨	ચોરી કરવાસારૂ અથવા ચોરી કરયાપછી નાહાશી જવાસારૂ, અથવા ચોરીથી મળેલી મીલકત પાસે રાખવાસારૂ, મોત વ્યથા, અથવા અટકાવ કરવાની, અથવા મોત, વ્યથા, કેઅટકાવને ભય ઉત્પન્ન કરવાની તઇયારી કરીને પાછી ચોરી કરવી,	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦.વરસસુધી સખતકેદતથાદંડ	સેશન કોરટ

જબરાઇથી કહડાવવા બાબત.

૩૮૪	જબરાઇથી કહડાવવું.	વગરવારંટેપકડાય નહી	વારંટ	જામીન લઇશકાય	માંડીવાળીનહી શકાય	૩ વરશસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	સેસનકોરટ અથવા પરેસીડેન્સીમાજીસતરેટ અથવા ૧લા અથવાબીજા વરગનોમ.જીસ્ત્રેટ

૩૮૫	જબરાઇથી કહેડાવવાનો ગુન્હો કરવાસારૂ કોઇ શખસને નુકશાનોભયઉત્પન્ન કરવોઅથવાતેમકરવાનીકોશીષકરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ મહીનાસુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ, અથવા બને.	એજ
૩૮૬	મોત અથવા મહાવ્યથાનો ભય કોઇ શખસને પામડીને જબરાઇથી કહેડાવવાનો ગુન્હો કરવો.	એજ	એજ	જામીનનહી લઇ શકાય	એજ	૧૦ વરષ સુધી એમાના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
૩૮૭	જબરાઇથી કહેડાવવાનો ગુન્હો કરવા સારૂ કોઇ શખસને મોત અથવા મહાવ્યથાનો ભય ઉત્પન્ન કરવો અથવા તેમ કરવાની કોશીસ કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરશ સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૩૮૮	મોત અથવા જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦વરસની કેદની શિક્ષાથઇશકે એવા ગુન્હાનું તહોમત મુકવાનોડર દેખાડીને જબરાઇથી કહડાવવાનો ગુન્હો કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરશ સુધીની એમાંનાગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
	અગર અપ્રિક્રમ વિરૂદ્ધ ગુન્હાનો ડર દેખાડયો હોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સુદ્રપાર	એજ
૩૮૯	જબરાઇથી કહેડાવવાનો ગુન્હો કરવા સારૂ મોત અથવા જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦વરસની કેદનીશીક્ષા થઇ શકે એવા ગુન્હાનુ તહોમત મુકવાનો કોઇ શખસને ડર દેખાડ્યો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦વરશ સુધીની એમાના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ	એજ
	અગર તે અપ્રિક્રમ વિરૂદ્ધ ગુન્હોહોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર	એજ

અપહરણ તથા ડાકાઈટી બાબત

૩૯૨	અપહરણ.	ગરવારંટે પકડી શકે	વારંટ	જામાનનહીં લઈ શકાય	માંડીવાળી નહી શકાય	૧૦ વરસસુધીની સખ્ત કેદ, તથા દંડ.	સેશન કોરટ, પ્રેસિડેન્શી માજીસ્તરેટ અથવા ૧ લા વરગના માજીસ્ત્રેટ.
	અગર સુરજ આથમ્યાપછી તથા સુરજ ઉગ્યાં પહેલાં કોઈ ધોરી રસ્તા ઉપર કરયુ હોય, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૪ વરસસુધીની સખ્ત કેદ, તથા દંડ.	એજ
૩૯૩	અપહરણ કરવાની કોશીસ.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધીની સખ્ત કેદ, તથા દંડ.	એજ
૩૯૪	અપહરણ કરવામાં અથવા અપહરણ નીકોશીષમાં બુદ્ધિપુર્વક વ્યથા કરવી, અથવાઅપહરણકરવામાંસામીલરહેવું	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦ વરસસુધી સખ્ત કેદ, તથા દંડ.	એજ
૩૯૫	ડાકાઈટી.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	સેસન કોરટ
૩૯૬	ડાકાટીમાં ખુન	એજ	એજ	એજ	એજ	મોત અથવા જીવવાંસુધી સમુદ્ર પાર, અથવા ૧૦ વરસસુધીસખ્ત કેદ. તથા દંડ.	એજ
૩૯૭	ખુન અથવા મહાવ્યથા કરવાની કોશીસનીસાથે અપહરણઅથવાડાકાઈટી.	એજ	એજ	એજ	એજ	સાતવરસ કરતાં ઓછી નહીહોય એટલાવરસ સુધી સખ્ત કેદ.	એજ
૩૯૮	ભાંઈ ભયકર શસ્ત્ર ધારણ કરયું હોય તે વખતે અપહરણ અથવા ડાકાઈટી કરવાની કોશીસ.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૩૯૯	ડાકાઈટી કરવાની તઈયારી કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસસુધી સખ્તકેદતથાદંડ	એજ
૪૦૦	હમેશ ડાકાઈટી કરવાના કારણસર એકઠા મળેલા શખશોની ટોળીમાં હોવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા ૧૦ વરસસુધી સખ્ત કેદ, તથા દંડ	એજ

૪૦૧	હમેશ ચોરીકરવાના કારણસર એકઠા મળેલા શખસોની ભટકતી ટોળીમાં હેવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસ સખ્ત કેદ તથા દંડ.	એજ
૪૦૨	ડાકાઈટી કરવાના કારણસર મળેલા પાંચ અથવા વધારે શખસોમાં હોવું	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ

મીલકતના સાપરાધ ખોટા ઉપયોગ વિશે

૪૦૩	બદદયાનતથી જગમ મીલકતને ખોટો ઉપયોગ કરવો અથવા તે પોતાને કામે લગાડવી.	વગર વારંટે પકડાયનહીં	વારંટ	જામીન લઈ શકાય	માંડીવાળીન હી શકાય	૨ વરસસુધી એમાંનાગમેતેપ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને.	કાઈપણમાજીસતરેટ
૪૦૪	કોઈ શખસ મરીજાય તે વખતે તેની પાસે જેમીલકત હોય અનેજે તેના વારસના કબજામાં આવી નથી એમ જાણવામાં હોય તે મીલકતનો બદદયાનતથી ખોટો ઉપયોગ.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ,	સેશનકોરટ અથવા પરેશીડેન્સી માજીસતરેટ અથવા ૧લા અથવા ૨ જા વર્ગનોમાજીસ્ત્રેટ.
	અગર તે મરનારની નોકરીમાંકોઈમે રતો અથવા બીજો શખસ હોય તે ઉપલો ગુનો કરે, તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસ સુધીની એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ

સાપરાધ વીશ્વાસઘાત વિશે.

૪૦૬	સાપરાધ વિશ્વાસઘાત.	વગર વારંટે પકડી શકે	વારંટ	જામીન નહીં લઈ શકાય	માંડીવાળીન હી શકાય.	૩ વરસસુધીની એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ, અથવા બને	સેશનકોરટ અથવા પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા અથવા ૨જાવરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૪૦૭	ભારવાહક ડંકાવાળા વગેરેએ સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસ સુધી એમાંના ગમે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	સેસનકોરટ અથવા પરેડેન્શીમાજીસતરેટ અથવા ૧લા વ

							ર્ગનો માજીસ્ત્રેટ.
૪૦૮	કોઈ મેહેતા અથવા ચાકરે સામાધવિસ્વાસઘાત કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	સેશન કોરટ, પ્રેસિડેનશી માજીસ્તરેટ અથવા ૧-૨ વરગનો માજીસ્ત્રેટ
૪૦૯	કોઈ સરકારી નોકરે, અથવા શરાફે, વેપારીએ, કે આડતીયાએ સામાઃ વિસ્વાસઘાત કરવો, વગરે.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપારઅથવા ૧૦ વરસસુધી એમાંના એક તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સેશનકોરટ અથવ પરેશીડેન્શીમાજીસતરેટઅથવા૧લા વર્ગનો માજીસ્ત્રેટ
	ચોરીની મીલકત લેવા બાબત.						
૪૧૧	ચોરીની મીલકત ચોરીની જાણીને બદઘાનતથી લેવી.	ગ્રફ્તાર ટ૫કડી શકે	વારંટ	જામીનનહી લઈ શકાય	માંડીવાળીનહી શકાય	૩ વરસસુધી એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને	શેશનકોરટ અથવા પ્રેસીડેન્સીમાજીસ્ત્રેટઅથવા ૧લા અથવા ૨જા વરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૪૧૨	આ ડાકાઇટી કરતાં મળેલી મિલકત છે એમ જાણીને તે ચોરીની મિલકત બદધનતથી લેવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવ ૧૦ વરસસુધી સખ્ત કેદ, તથા દંડ.	સેસન કોરટ.
૪૧૩	નિત્યચોરીની મિલકતનો ધંધો કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવ ૧૦ વરસસુધી એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ,તથા દંડ	એજ
૪૧૪	ચોરીની મિલકત જાણીને તે સંતાડવામાં અથવા વગે કરવામાં મદદકરવી	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ. અથવા બંને.	સેસનકોરટ અથવા પ્રેસિડેન્શી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા અથવા ૨ જા વરગનો માજીસ્ત્રેટ.

ઠગાઈ વિષે.

૪૧૭	ઠગાઈ.	વગરવારંટે પકડાય નહી	વારંટ	જામીન લઇ શકાય	માંડીવાળી નહી શકાય	૧ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ અથવા બંને.	પ્રે. મા. અથવા ૧લા અથવા બીજા વરગનો માજીસ્ત્રેટ
૪૧૮	જેહેનો લાભ જાળવવાની કાયદાથી કે કાયદેસર કરારથી જે શખસની ફરજ હોય તે શખસે ઠગાઈ કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને	સે. કો. અથવા પ્રે. મા. અથવા ૧લા અથવા ૨ વ. મા.
૪૧૯	વેષ લઇને ઠગાઈ કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૪૨૦	ઠગાઈ કરીને બદદયાનતથી કાંઇ મીલકત અપાવવી, અથવા કાંઇ કીમતી દસ્તાવેજ ફેરવાવવો અથવા તેનાશ કરાવવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારનીકેદ, તથા દંડ.	સેશન કોરટ અથવા પરેડેન્શી માજીસત્રેટ અથવા ૧લા વરગનો માજીસત્રેટ.

દગાના ખતો તથા મિલકતની વ્યવસ્થા બાબત,

૪૨૧	માગનારાઓમાં વેહેંચણ થતી અટકાવવાને માટે કાંઇ મીલકતનું રાખવું દગલબાજીથી ખશેડવું અથવા છુપાવવું, વગેરે.	વગર વારંટે પકડાય નહી	વારંટ	જામીન લઇ શકાય	માંડીવાળી નહી શકાય,	૨ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ અથવા બંને	પરેસાડેન્શી માજીસતરેટ અથવા ૧-૨ જા વરગનો માજીસતરેટ.
૪૨૨	કોઇનું કાંઇ લેહેણું કે માગણું હોય તે પોતાના માગનારાઓને મળતું તે માણસે બદદયાનતથી અથવા દગલબાજીથી અટકાવવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૪૨૩	કોઇના નામની કાંઇ મીલકત કરી આપવાના જેખતમાં કીમતનો જીકર ખોટો લખ્યો હોય એવા ખતપર બદદયાનતથી કે દગલબાજીથી સહી કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ

૪૨૪ પોતાની કે પારકી કાંઈ મીલકતનુ બદદયાનતથી અથવા દગલબાજીથી ખશેડવું કે છુપાવવુ અથવા તેમ કરવામા મદદ કરવી, અથવા ખરૂલેણુ કે દાવો બદદયાનતથી મુકી દેવો	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
		બિગાડ બાબત				
૪૨૫ બગાડ.	એજ	સમન	એજ	જે હાનીઅથવા નુકશાન થયુ તેહાની અથવા નુકશાન ખાનગી માણસને થયું હોય તે માંડી વાળી શકાય.	૩ મહીના સુધીના બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ. અથવા બંને.	ગમેતે માજીસતરેટ
૪૨૬ બિગાડકરીને ૫૦ રૂપીયાની અથવ વધારે નુકશાની કરવી.	એજ	વારંટ	એજ	એજ	૨ વરસ સુધીબેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને	પ્રેસિડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા વરગનોમાજીસ્ત્રેટ
૪૨૮ ૧૦ રૂપીયાની કે તેથી વધારે કીમતના કોઇ જાનવરને મારી નાખીને અથવા ઝેરદઇને અથવા લંગડુલુલુ કરીને કે નિરૂપયોગી કરીને બિગાડ કરવો.	*વગરવારંટે પકડી શકે	એજ	એજ	માંડીવાળીને શકાય	એજ	એજ
૪૨૯ કાંઇપણ મીલકતના હાથી, ઉંટ ઘોડા વિગરેને અથવા ૫૦ કે વધારે રૂપીયાની કીમતના કોઇ બીજા જાનવરને મારી નાંખાને અથવા ઝેર દઇને અથવા લંગડુ લુલુ કરીને કે [illegible]	એજ *સને ૧૮૭૪ ના ૧૧ મા આકટની ૪ થી કલમ [illegible]	એજ	એજ	એજ	૫ વરસસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકાની કેદ, તથા દંડ, અથવા બંને.	સેસન કોર્ટ અથવા પરેસીડેન્સી માજીસતરેટઅથવા ૧ લા અથવા બીજા વરગનોમાજીસતરેટ.

તીરૂ ખોદી કરીને બીગાડ કરવો.						
૩[illegible] નીવાડીના કામને પાણીનુ પોહોચવુ ઓછું કરીને બિગાડ કરવો વગેરે	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૩[illegible] મુસાફરી કરવાને અથવા માલ લઇ જવાને જોખમ ભરેલો થાય એમ અથવા અગમ્ય થાય એમ કોઇ સરી યામ રસ્તાને, પુલને, નદીને અથવા વાહણ ચાલે એવી નેહેરને નુકશાન કરીને બિગાડ કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૪૩ નુકશાની થાય એવી રીતે કોઇ મોરીયામ ગટરને રેલાવીને અથવા બંધ કરીને બિગાડ કરવો,	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૩[illegible] [illegible] દાંડીનો દિવો અથવા દરીયાઇ નીશાની હોય તેનો નાશ કરીને તેને ખશેડીને અથવા ઓછી ઉપયોગી કરીને, અથવા ખોટી રોશની બતાવીને બીગાડ કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસ સુધી એમાના ગમે તે પ્રકારની કે આ વ દંડદર અથવા બંને	[illegible]શનકોરટ
૩[illegible] સરકારી અખત્યારથી ઉભી કરેલી કાંઇ જમીનની નીશાનીનો નાશ કરી તેને ખશેડી વિગરે કરીને બીગાડ કરવો.	વગરવારંટેપકડાય નહી	એજ	એજ	એજ	૧ વરશ સુધીની એમાંના ગમે તે કારનીકેદ અદદર ૬. અથવા બને	મસીડન્સીમાજીસ્ત્રેટ અથવા ૧લા અથવા ૨ જાહર ગનો માજીસ્ત્રેટ.
૩૫ ૧૦૦ રૂપીયાની કે વધારે નુકશાની અથવા ખેતીની ઉત્પન્નની બાબતમાં ૧૦ રૂપીયાની કે વધારે નુકશાની કરવાના ઇરાદાથી અગ્નિવડે અથવા આવાજ સાથે ફુટે એવાં કાંઇ પદાર્થ વડે બિગાડ કરવો.	વગરવારંટેપકડી શકે.	એજ	એજ	એજ	૭ વરશ સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	સેશનકોરટ.
૩[illegible] કાંઇ ઘર વગેરેનો નાશ કરવાના ઇરા	એજ	એજ	જામીનનહી	એજ	૭ વર્તાસુધી સમુદ્રપાર અથવા	એજ

	હાથી અગ્નિવડે અથવા આવાજ સાથે ફુટે એવા પદાર્થ વડેબીગાડ કરવો.			લઇ શકાય		૧૦વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ	
૪૩૭	તુતક વાળા વાંહાણનો અથવા ૨૦ ટનના ભારના વાંહાણનો નાશ કરવાના ઇરાદાથી અથવા તેનાં વાંહાણનેજોખમ ભરેલુ કરવાના ઇરાદાથી બીગાડ કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦વરસ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ.	એજ
૪૩૮	છેલ્લી કલમમાં બયાન કરેલો બિગાડ અગ્નિવડે અથવા અવાજસાથે ફુટે એવા કાંઇ પદાર્થવડે કરયો હોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર, અથવા ૧૦ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે કેદ, તથા દંડ.	સેશન કોરટ
૪૩૯	ચોરી વિગરે કરવાના ઇરાદાથી વાંહાણને કીનારાપર ચડાવી દેવુ.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	એજ
૪૪૦	મોત અથવા વ્યથા કરવાની તઇયારી કરીને બીગાડ કરવો વગેરે.	એજ	એજ	એજ	એજ	૫ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ. તથા દંડ.	એજ

સાપરાધ પ્રવેશ.

૪૪૭	સાપરાધ પ્રવેશ.	વગરવારંટે પકડી શકે	સમન	જામીન લઇ શકાય.	માંડીવાળી શકાય	૩ મહીનાસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા ૫૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને.	કોઇપણ માજીસ્ત્રેટ.
૪૪૮	ગૃહ પ્રવેશ.	એજ	વારંટ	એજ	એજ	૧ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા ૧૦૦૦ રૂપીયાનો દંડ અથવા બંને	એજ
૪૪૯	મોતની શિક્ષા થઇશકે એવો કોઇગુન્હો કરવાસારૂ ગૃહ પ્રવેશ કરવો.	એજ	એજ	જામીનનહી લઇ શકાય	માંડીવાળી નહી શકાય	જીવતાંસુધીસમુદ્રપાર અથવા ૧૦ વરસસુધી સખ્ત કેદ તથા દંડ.	સેશન કોરટ
૪૫૦	જીવતાંસુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુન્હો કરવા સારૂ ગૃહ પ્રવેસ કરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસ સુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ

૪૫૧	કેદની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુન્હો કરવાસારૂ ગ્રહ પ્રવેશ કરવો.	એજ	એજ	જામીન લઇ શકાય	એજ	૨ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ,	કોઇપણ મા૦જીસતરેટ
	અગર તે ગુન્હો ચોરીનો હોય તો	એજ	એજ	જામીનનહી લઇશકાય	એજ	૭ વરસ સુધીની બેમાંનાગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	સે૦ કો૦ એ૦મા૦ અથવા૧લાઅથવા ૨ જા વ૦ મા૦
૪૫૨	વ્યથા અથવા હુમલો વગેરે કરવાની તઇયારી કરયા પછી ગ્રહ પ્રવેશકરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૪૫૩	ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ કરવો, અથવા ઘર ફોડવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસસુધી બેમાંનાગમેતેપ્રકારની કેદ, અથવા દંડ,	એ૦મા૦ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વ૦ મા૦
૪૫૪	કેદની શીક્ષા થઈ શકતી હોય એવો કોઇ ગુન્હો કરવાસારૂ ગુપત ગ્રહ પ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવું	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધીની બેમાંનાગમેતે પ્રકારનીકેદ તથા દંડ	સેસનકોરટ પરેસીડેન્સી માજીસતરેટ અથવા૧લા અથવા ૨ જાવરગના માજીસ્ત્રેટ.
	અગર તે ગુન્હો ચોરીનો હોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧૦ વરસસુધીનીબેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
૪૫૫	વ્યથા અથવા હુમલો વગેરે કરવાની તઇયારી કરીને ગુપત ગ્રહ પ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	સે૦ કો૦ પ્રે૦ મા૦ અથવા પેહેલા વ૦ માજીસતરેટ.
૪૫૬	રાતે ગુપત ગ્રહ પ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	સે૦કો૦ પરેસીડેન્શી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વ૦ મા૦
૪૫૭	કેદની શીક્ષા થઇ શકતી હોય એવો ગુન્હો કરવાસારૂ રાતોગ્રહ પ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૫ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ.	એજ
	અગર તે ગુન્હો ચોરીનો હોય તો.	એજ	એજ	જામીનનહી	એજ	૧૪ વરસ સુધી બેમાંના ગમેતે	એજ

				લઈ શકાય		પ્રકારની કેદ તથા દંડ	
૪૫૮	વ્યથા વગેરે કરવાની તઈયારી કરીને રાતે ગુપત ગ્રહ પ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવુ.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	સે૦કો૦પરે૦મા૦અથવા ૧ લા વરગના માજીસતરેટ.
૪૫૯	ગુપત ગ્રહ પ્રવેશ અથવા ઘર ફોડવાવાનો ગુન્હો કરતાં કોઈને મહાવ્યથા કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર, અથવ ૧૦ વરસસુધી બેમાંનાગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ,	સેસન કોરટ
૪૬૦	ઘણા શખસો રાતે ઘર ફોડવા વગેરેમાં સામીલ હોય અને તેઓ માંનો કોઈ એક મોત અથવા મહાવ્યથા કરે તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૪૬૧	કાંઈ બધ કરેલાં નીધાનમાં કાંઈ મીલકત હોય અથવા કાંઈ મીલકત છે એમ ધારયુ હોય તે નીધાનને બદદયાનતથી ફોડીનેઅથવાબીજીરીતેઉઘાડવુ	એજ	એજ	જામીન લઈ શકાય	એજ	૨ વરસસુધી બેમાંનાં ગમેતેપ્રકારની કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને.	પરેસીડેન્સી માજીસ્ટ્રેટ અથવા ૧લા અથવા ૨ જા વરગનામાજીસતરેટ.
૪૬૨	તેજ ગુન્હો જ્યારે તે નીધાન જેને સોંપ્યું હોય તે માણસ કરે ત્યારે.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને.	સેસનકોર્ટપરેસીડેંસી માજીસ્ટ્રેટઅથવા૧લાઅથવા૨જાવરગનો માજીસ્ટ્રેટ.

બાબ ૧૮ મો—લેખ સબંધી તથા વેપારની અથવા મીલકતની નિશાણીઓ સંબંધીગુન્હા.

૪૬૫	લેખ ખોટો બનાવવો.	વગર વારંટે પકડાય નહીં	વારંટ	જામીન લઈ શકાય	માંડીવાળીને નહી શકાય	૨ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ અથવા બંને.	સેશનકોરટ
૪૬૬	કોઈ ઈનસાફની કોરટનું દફતરઅથવા જન્મ વિગેરે બાબતનો સરકારી નોકર રાખતો હોય તેહેવો રજીસ્ટર ખોટો બનાવવો.	એજ	એજ	જામીનનહીં લઈ શકાય.	એજ	૭ વરસસુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ.	એજ

૪૬૭ કાંઇ કીમતી દસ્તાવેજ અથવા વિલઅથવા કાંઇ કીમતી દસ્તાવેજ ખોટો બનાવવો કે કોઇના નામપર કરી આપવાનો અથવા કાંઇ નાણા વગરે લેવાનો અખત્યાર ખોટો બનાવવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર, અથવા ૧૦ વરસસુધી એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ	એજ
તે કીમતી દસ્તાવેજ ઈંડિયા સરકારની પ્રામિસરી નોટ હોય તો.	વગરવારંટે પકડી શકે.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૪૬૮ ઠગાઇ કરવાના કારણસર ખોટો લેખ બનાવવો.	વગર વારંટે પકડાયનહીં	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધીની એમાંના ગમે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૪૬૯ કોઇ શખસની આબરૂને હાનીકરવાનાં કારણસર અથવા તેટલામાટે વાપરવામ આવશે એમ જાણીને, ખોટો લેખ બનાવાવો.	એજ	એજ	જામીન લઈ શકાય	એજ	૩ વરસસુધીની એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ	એજ
૪૭૧ જાણી બુઝીને બનાવટનો લેખ ખરા દાખલ વાપરવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	લેખ ખોટો બનાવવાની શિક્ષા	એજ
તે ખોટો બનાવટનો લેખ ઈંડીયા સરકારની પ્રામીસરી નોટ હોય તો.	વગર વારંટે પકડી શકે	એજ	જામીનનહીં લઈ શકાય	એજ	એજ	એજ
૪૭૨ હિંદુસ્તાનના ફોજદારીકાયદાની ૪૬૭ મી કલમ મુજબ શિક્ષા થઈ શકે એવો ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો કરવાના ઈરાદાથી ખોટી મોહોર પતરૂં વગરે બનાવવું અથવા તેવું જાણી બુઝીને કબજામાં રાખવુ	વગરવારંટે પકડાયનહીં	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા ૭ વરસસુધી એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથાં દંડ	એજ
૪૭૩ હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૬૭ મી કલમ સીવાય બીજી કોઇ કલમ મુજબ શિક્ષાથઇ શકે એવો ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો કરવાના	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધી એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ.	એજ

ઇરાદાથી ખોટી મોહોર પતરું વિગેરે બનાવવું અથવા તેવા ઇરાદાથી કબજામાં રાખવું						
૪૭૪ કોઇ લેખ બે બનાવેલો છે એવું જાણી ને તે ખરા દાખલ વાપરવાના ઇરાદાથી કબજામાં રાખવો અગર તદસ્તાવેજ હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૬૬ ની કલમમાં કહેલા કોઇ પ્રકાર માંનો હોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
તે અગર કીંમતી દસ્તાવેજ અથવા વિલ હોય તો.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર અથવા ૭ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ	એજ
૪૭૫ હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૬૭ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારના લેખો નુ ખરાપણું દેખાડવાસારૂ વપરાતી હોય એવી કાંઇ મુદ્રા અથવા નીશાણી ખોટી બનાવવી અથવા ખોટીનીશાણી રેલોપદાર્થ કબજામાં રાખવે.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૪૭૬ હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૬૭ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારથી જુદા પ્રકારના લેખનું ખરાપણું દેખાડવાસારૂ વપરાતી હોય એવી કાંઇ મુદ્રા અથવા નીશાણી ખોટી બનાવવી અથવા ખોટી નીશાણી કરેલો પદાર્થ કબજામાં રાખવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૪૭૭ કોઇ વીલને દગલબાજીથી છુપાવવું, બેહેરી નાખવું અથવા તેનો નાશ કરવો અથવા તે કરવાની કોશીશ કરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	જીવતાંસુધી સમુદ્રપાર, અથવા ૭ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદ તથા દંડ.	એજ

વેપારની તથા મીલકતની નિશાણીઓ બાબત.

૪૮૨	કોઈ શખસને છેતરવા અથવા નુકશાન કરવાના ઈરાદાથી કાંઈ ખોટા વેપારની અથવા મીલકતની નીશાણી વાપરવી	વગર વારંટે પકડાયનહી	વારંટ	જામીન લઈ શકયા	માંડીવાળી ન હી શકાય	૧ વરસસુધી એમાંના ગમેતે પ્રારનાકેદ, અથવા દંડ, અથવા બંને	૫૦ માં અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા ૧૦ માજીસતરેટ
૪૮૩	કોઈ બીજો માણસ કાંઈ વેપારનીઅથવા મીલકતની નિશાણી વાપરતો હોય તેવી નીશાણી હાની અથવા નુકશાન કરવાના ઈરાદાથી ખોટીબનાવવી	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસ સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ અથવા બને.	એજ
૪૮૪	કોઈ સરકારી નોકર જે મીલકતના નશાણી વાપરતો હોય અથવા કાંઈ મિલકતની બનાવટ, જાત, વગેરે બતાવવા સારૂ તે જે નીશાણી વાપરતો હોય તેહેની નીશાણી ખોટી બનાવવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરસ સુધીની એમાંનાગમે તેપકારની કેદઅથવા દંડ.	સેoકોoપરેoમાoઅથવા ૧ લા વરગનો માજીસતરેટ
૪૮૫	કોઈ છાપ, પત્ર અથવા કાંઈ સરકારીકે ખાનગી મીલકતની અથવા વેપારની નિશાણી ખોટી બનાવવાનુ કાંઈબી હથિયાર દગલબાજીથી બનાવવું અથવા કબજામાં રાખવું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ વરષ સુધી એમાના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ અથવા બંને	એજ
૪૮૬	ખોટી મીલકતની અથવા વેપારની નિશાણી જેઉપર હોય એહેવો માલ જાણી બુઝીને વેચવો.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ વરસ સુધીએમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ, અથવા બંને	પ્રે૦ મા૦ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા ૧૦ મા૦
૪૮૭	કાંઈ ગાંસડી કે બારદાન મધે માલહોય તે ઉપરથી દગલ બાજીથીકાંઈ ખોટી નીશાણી કરવી એવા ઈરાદાથી કે તે મધે માલ નહી હોય તે માલ તે મહે છે એમ માનવામાં આવે વગેરે	એજ	એજ	એજ	એજ	૨ વરસસુધી એમાંનાં ગમેતેપ્રકારની કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને.	સેસનકોરટ પરેસીડેન્સી માજીસતરેટ અથવા૧લા અથવા ૨ જાવરગનો માજીસ્ટ્રેટ.
૪૮૮	તેવીકાંઈખોટીનીશાણીનોઉપયોગકરવો	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ

૪૮૯	નુકશાન કરવાના ઈરાદાથી કાંઈ મીલકતની નીશાણી કાહાડી નાંખવી, અથવા તેમાં નાશ કરવો અથવા તે બગાડવી	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ વરસ સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ અથવા બંને.	પ્રે૦ મા૦ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વ૦ મા૦
	ભાગ ૧૯ મો નોકરી કરવાના કરાર તોડવાના ગુન્હા.						
૪૯૦	તરી અથવા ખુસ્કીના રસ્તાના મુસાફરી માં નોકરી કરવાનો અથવા કે ઈશખસ કે મીલકતને કેથાં લઇ જવાનો કરાર કરીને બંધાયા છતાં તે કરાર મુજબ બુદ્ધિ પુરવક નહીં ચાલવું.	વગરવારંટે પકડાય નહી	સમન	જામીન લઇ શકાય	માંડીવાળી શકાય	૧ મહીના સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા ૧૦૦ રૂપીયાનો દંડ અથવા બંને.	પ્રેસિડેન્શી માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વરગનો માજીસ્ત્રેટ.
૪૯૧	બાળપણ, ગાંડપણ, અથવા રોગના સબબથી લાચાર હોય તેવા શખસોની ખીદમત કરવા તથા તેઓની હાજતો પુરી પાડવાનો કરાર કરીને બંધાયા છતાં બુદ્ધિ પુરવક તે ચાકરી છોડવી અથવા કામ કરવાની ના કહેવી	એજ	એજ	એજ	એજ	૩ મહીના સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા ૨૦૦ રૂપીયાનો દંડ, અથવા બંને	એજ
૪૯૨	મુકરર મુદત સુધી કોઈ દુર જગોપર ચાકરી કરવાનો કરાર કરેયો હોય અને તે જગોપર શેઠને ખરચે ચાકર તેલઈ ગયા હોય તેવા કરારથી બંધાયા છતાં બુદ્ધિપુરવક તે ચાકરી છોડવી અથવા કામ કરવાની ના કહેવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૧ મહીના સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા ખએલા ખરચથી બમણો દંડ અથવા બંને	એજ
	ભાગ ૨૦ મો—લગનસબંધી ગુનહા						
૪૯૩	જે પુરૂષની સાથે જે સ્ત્રીના કાયદા મુજબ લગન થયાં નથી તે પુરૂષે તે સ્ત્રીને કાયદા મુજબ લગન થયાંનો કપટથી વિશ્વાસ બેસાડીને તેનો જોડે સંભોગ કરવો	વગરવારંટે પકડાય નહી	વારંટ	જામીન નહી લઇ શકાય	માંડીવાળી નહી શકાય	૧૦ વરસ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, તથા દંડ.	સેશન કોરટ

૪૯૪	વર અથવા વહુની હયાતીમાં ફરીથી લગ્ન કરવું.	એજ	એજ	જામીન લઈ શકાય	એજ	૭ વરસ સુધીની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદ તથા દંડ.	એજ
૪૯૫	તેજ ગુન્હો પણ જે શખસની સાથે પાછલું લગ્ન થાય તેહેનાથી આગળના લગ્નની વાત છુપાવીને કરેલો.	એજ	એજ	જામીનનહી લઈ શકાય	એજ	૧૦ વરસસુધી બેમાંનાગમેતેપ્રકારની કેદ, અથવા દંડ,	એજ
૪૯૬	કાયદા મુજબ લગ્ન નહી થતાં કોઇશખસ દગલબાજીના ઇરાદાથી થવાદીધેલો લગ્ન વિધી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૭ વરસ સુધીની બેમાંનાગમેતે પ્રકારનીકેદ તથા દંડ	એજ
૪૯૭	છિનાળું.	એજ	એજ	એજ	એજ	૫ વરસ સુધી બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદઅથવા દંડ અથવા બન્ને	પ્રે૦ મા૦ અથવા ૧ લા વ૦ મા૦ સતરેટ
૪૯૮	સાપરાધ ઇરાદાથી કોઇપરણેલીસ્ત્રીને ફોસલાવી લઇ જવી અથવા રોકી રાખવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	૨વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ અથવા દંડ અથવા બન્ને.	પ્રે૦ મા૦ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વ૦ મા૦

બાબ ૨૧ મેં—આબરૂ લેવા બાબત

૫૦૦	આબરૂ લેવી.	વગરવારંટેપકડાય નહી	વારંટ	જામીન લઇ શકાય	માંડીવાળીશકાય	૨ વરસસુધી આસાનકેદ અથવા દંડ અથવા બન્ને	પ્રે૦ કો૦ પ્રે૦ મા૦ અથવા પેહેલા અથવા ૨ જા વ૦ મા૦
૫૦૧	કઇ બબત આબરૂ લેવા જેવી છેએવું જાણીને તે છાપવી અથવા કોતરવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ
૫૦૨	આબરૂ લેવા જેવી બાબતવાળી છાપેલી અથવા કોતરેલી વસ્તુ તે તેહેવી છે એમ જાણ્યાં છતાં વેચવી.	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ	એજ

બાબ ૨૨ મે—સાપરાધ ધમકી, તિરસ્કાર, તથા દુ:ખબાબત.

૫૦૪	સુલેહનો ભંગ કરાવવાના ઇરાદાથી કોઇનો તિરસ્કાર કરવો.	વગરવારંટેપકડાયનહી	વારંટ	જામીન લઇ શકાય	માંડીવાળીશકાય.	૨ વરસસુધીની બેમાંનાગમેતેપ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બન્ને.	કોઇપણ માજીસ્ત્રેટ

૫૦૫ ... અથવા લોકની સુલેહની વિરૂદ્ધ કોઈ ગુન્હો કરવાના ઇરાદાથી ખોટી ખબર અથવા વાત ચલાવવી.	એજન	એજન	જામીન નહીં લઈ શકાય.	માંડીવાળી નહીં શકાય.	એજન	પ્રે૦ ડે૦ મા૦ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વ૦ મા૦
૫૦૬ સાપરાધ ધમકી.	એજન	એજન	જામીન લઇ શકાય	માંડીવાળી શકાય.	એજન	એજન
જો તે ધમકી મોત અથવા મહાવ્યથા વગેરે કરવવાની હોય તો.	એજન	એજન	એજન	માંડીવાળી નહીં શકાય.	૭ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બન્ને;	સ૦ કો૦ પ્રે૦ મા૦ અથવા ૧ લા વ૦ મા૦
૫૦૭ નનામાં સંદેસાના મારફતે અથવા મકાં ક્યાંથી આવે છે તેની ખબર ન પડી પડે એવી તદબીર કરીને સાપરાધ ધમકી આપવી.	એજન	એજન	એજન	એજન	ઉપલી કલમ મુજબની શિક્ષાની ઉપરાંત ૨ વરસસુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ,	એજન
૫૦૮ માણસની ઉપર ઇશ્વરની અપ્રસંનતા થશે એવો ભય ઉત્પન કરીને કોઈ રસ ખસપાસે કાંઈ કામ કરાવવું.	એજન	એજન	એજન	એજન	૧ વરસસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદ, અથવા દંડ, અથવા બને	પ્રે૦ મા૦ અથવા ૧ લા અથવા ૨ જા વ૦ મા૦
૫૦૯ કોઈ સ્ત્રીને લજવવાના ઇરાદાથી બોલેલા શબ્દ અથવા કરેલા ચાળા.	એજન	એજન	એજન	એજન	૧ વરસસુધીની આસાન કેદ, અથવા દંડ, અથવા બને	પ્રે૦ મા૦ અથવા ૧ લા વ૦ મા૦
૫૧૦ કોઇ જાહેર જગા વગેરેમાં પીને આવવું, અને કોઈ. શખસને દુઃખદેવું	એજન	એજન	એજન	એજન	૨૪ કલાકસુધીની આસાન કેદ, અથવા ૧૦ રૂપીયાના દંડ, અથવા બને.	કોઈપણ માજીસ્ટ્રેટ

ભાગ ૨૩ મો—ગુન્હા કરવાની કોશીસ બાબત.

૫૧૧ જે ગુન્હા માનમાટે સમુદ્રપાર કરવાની અથવા કેદની શિક્ષા ઠરાવી છે તે ગુન્હા કરવાની કોશીશ કરવી તથા તે કોશીશ કરવામાં તે ગુન્હો કરવા તરફ કાંઈ કામ કરવું.	ગુન્હાને માટે વગર વારંટે પકડવાનો પોલીસને અખત્યાર હોય તે પકડી શકે	તે ગુન્હાને માટે ઘણું કરીને સમન કાઢવાના હોય તો સમન, અને વારંટની [illegible] હોય તે.	જે ગુન્હાની તકસીરવારની ચાર કર્યો હોય તે જનાને માટે જામીન લઇ શકાતો હોય તો	જે ગુન્હા કરવાની કોશિશ કરી તે ગુન્હામાં માંડીવાળી શકાતો હોય તો માંડીવાળી શકાય	તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા ઘણામાં ઘણી મુદત જે ઠરાવી હોય તેની અરધી મુદત સુધીની કેદ, અથવા સમુદ્રપાર; અથવા દંડ અથવા બને.	પ્રકોશીશ કરેલ ગુન્હાની ઇનસાફ જે કોર્ટથી થઈ શકતો હોય તે કોર્ટ.

	હોતો નહી	વારંટ.	હઇશકાય ના હોતો નહી			

બીજા કાયદા તોડીને કરેલા ગુન્હા.

તેની અથવા સમુદ્રપારકરવાની અથવા ૭ વરસસુધી અથવા તે કરતાંવધતી મુદતની કેદની શિક્ષા જોગ હોય તો ત્રણ વરસ કરતાં વધતી મુદતની અને ૭ વરસથી ઓછી મુદતની શિક્ષા જોગ હોય તો.	વગર વારંટે પકડી શકે એજ	વારંટ એજ	જામીન નહીં લઇ શકાય એજ સન ૧૮૭૮ ના હિંદુસ્તાનના હથિઆર બંધતના આકટની ૯ મી કલમ મુજબના મુકદમાઓ. પણ જે જામીન લઇ શકાય તેવા છે તે શીવાયના બીજા;	માંડીવાળીને હીશકાય એજ		આ કાયદાની ૨૯ મી કલમના ઠરાવ મમાણે;
ત્રણ વરસથી ઓછી મુદતની શિક્ષા જોગ હોય તો.	વગ વારંટે પકડાય નહી	સમન	જામીન લઇ શકાય	એજ		
એકલા દંડની શિક્ષા જોગ હોય તો	એજ	એજ	એજ	એજ		

:રિશિષ્ટ ૩ જુ

જીલ્લામાંના માજીસતરેટોના સાધારણ અખત્યાર,

૧—ત્રીજા વરગના માજીસતરેટના સાધારણ અખત્યાર.

(૧) ગુન્હેગારને પકડવાનો અથવા પોતાની સમક્ષ પકડવાનું ફરમાવવાનો અખત્યાર, કલમ ૬૫ મી.

(૨) વારંટ ઉપર શેરો લખવાનો અખત્યાર, અથવા વારટની રૂએ પકડેલા કોઇ તોહોમતવાળા શખસને ખશેડવાનો હુકમ કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૮૩ મી, ૮૪ મી, તથા ૮૬ મી.

(૩) પોતાની આગળ ન્યાયાધીકારની રૂએ આવેલાં કામોમાં જાહેરનામાં કાહાડવાનો અખત્યાર, કલમ ૮૭ મી.

(૪ પોતાની આગળ ન્યાયાધીકારની રૂએ આવેલાં કામોમાં મીલકત જપ્ત કરીને વેચવાનો અખત્યાર, કલમ ૮૮ મી.

(૫) જપ્ત કરેલી મીલકત પાછી આપવાનો અધિકાર, કલમ ૮૯ મી.

(૬) ઝડો લેવાનું વારંટ કાહાડવાનો અખત્યાર, કલમ ૯૬ મી,

(૭) ઝાડો લેવાનાં વારંટ ઉપર શેરો કરવાનો, તથા જડેલી વસ્તુ આપવાનો હુકમ કરવાનો, અખત્યાર, કલમ ૯૯ મી.

(૮) પોલીસની તપાસ ચાલતી હોય તે વખતે કબુલાતો અથવા મજકુરો લખી લેવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૬૪ મી.

(૯) પોલીસની તપાસ ચાલતી હોય તે વખતે કોઇ શખસને અટકાવી રાખવાનો અધીકાર આપવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૬૭ મી.

(૧૦) તોહોમતવાળો શખસ કોરટમાં માલુમ પડે તેને અટકાવી રાખવાનો અખત્યાર, કલમ ૩૫૧ મી.

(૧૧) શકવાળી મીલકત બગડીજાય એવી હોયતેને વેચવાનો અખત્યાર, કલ ૫૫મર મી.

૨—બીજા વરગના માજીસતરેટના સાધારણ અખત્યાર.

(૧) ત્રીજા વરગના માજીસતરેટના સાધારણ અખત્યાર.

(૨) જે મુકદમામાં તે માજીસતરેટને ઇનસાફ કરવાની અથવા ઇનસાફ થવા માટે કમીટ કરવાની હકુમત હોય તે મુકદમામાં ગુન્હાની તપાસ કરવાનો પોલીસને હુકમ કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૫૫ મી.

૩—પેહેલા વરગના માજીસતરેટોના સાધારણ અખત્યાર.

(૧) બીજા વરગના માજીસતરેટના સાધારણ અખત્યાર.

(૨) કાંઇ ચોકશી ચાલતી હોય તે પ્રસંગ શીવાય બીજે પ્રસંગે ઝાડો લેવાનાં વારંટ કાહાડવાનો અખત્યાર, કલમ ૯૮ મી.

[3] ગેરવ્યાજબી રીતે કેદ કરેલા શખસોના શોધ કરવા સારૂ ઝાડો લેવાનુ વારંટ કાહાડવાનો અખત્યાર. કલમ ૧૦૦ મી.

(૪) સુલેહ રાખવા બાબત તારણ માગવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૦૭ મી.

(૫) સારી રીતે ચાલવા બાબત તારણ માગવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૦૯ મી,

(૬) કબજાનાં કામોમાં હુકમો વીગેરે કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૪૫ મી, ૧૪૬ મી. તથા ૧૪૭ મી;

(૭) ઇનસાફ થવા માટે કમીટ કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૨૦૬ મી;

(૮) ફરીયાદી ન હોય ત્યારે કામ બંધ કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૨૪૯ મી;
(૯ ગુજરાન બાબત હુકમો કરવાનો અખત્યાર. કલમ ૪૮૮ મી તથા ૪૮૯ મી;

૪—પેટા તુકડી માજીસતરેટના સાધારણ અખત્યાર;

(૧) પેહેલા વરગના માજીસતરેટના સાધારણ અખત્યાર;
(૨ જપ્તીદારના નામનાં વારંટ લખવાનો અખત્યાર, કલમ ૭૮ મી;
(૩) સ્થાનીક અપકારક કૃત્યો સંબંધી હુકમો કરવાનો અખત્યાર કલમ ૧૩૩ મી
(૪ અપકારક કૃત્ય ફરીથી કરવાની મના કરવા બાબતના હુકમ કરવાનો અખત્યાર કલમ ૧૪૩ મી;
(૫) ૧૪૬ મી કલમ પ્રમાણે હુકમો કરવાનો અખત્યાર,
(૬) તજવીજો કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૭૪ મી;
(૭) સ્થાનીક હકુમત માંહેના જે શખસે તે હકુમતની બાહાર કાંઈ ગુન્હો કરયો હોય તે શખસને માટે પ્રોસેસ કાહાડવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૮૬ મી;
[૮] ફરીયાદો દાખલ કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૯૧ મી.
(૯) પોલીસના રીપોર્ટો લેવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૯૧ મી:
(૧૦) ફરીયાદ વગર મુકદમા દાખલ કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૯૧ મી;
(૧૧) તાબા માંહેના માજીસતરેટની પાસે મુકદમા મોકલવાનો અખત્યાર કલમ ૧૯૨
(૧૨) તાબા માંહેના માજીસતરેટે લખી લીધેલાં કામ ઉપરથી શાક્ષાનો હુકમ કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૩૪૯ મી.
(૧૩) ફલાણી મીલકત ચોરી વીગેરેની છે એવું કેહેવામાં આવ્યું હોય અથવા એવો શક આવ્યો હોય તે મિલકત વેચવાનો અખત્યાર, કલમ ૫૨૪ મી;
(૧૪) અપીલો શીવાય બીજા મુકદમા લઈ લેવાનો, તથા તેઓના ઇનસાફ કરવાનો અથવા ઇનસાફ થવા માટે બીજા પાસે મોકલવાનો અખત્યાર, કલમ ૫૨૮;

૫—જીલા માજીસતરેટના સાધારણ અખત્યાર;

(૧) પહેલા વરગનો માજીસતરેટ હોય એવા પેટાતુકડી માજીસતરેટના સાધારણ અખત્યાર;
(૨) ટપાલખાતાના અથવા તારખાતાના અધીકારીઓના કબજામાંના દસ્તાવેજ માટે ઝાડો લેવાનાં વારંટો કાહાડવાનો અખત્યાર. કલમ ૯૬ મી;
(૩) સારી રીતે ચાલવાને અથવા સુલેહ રાખવાને બાંધી લીધેલા શખસોને છુટા કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૨૪ મી.
(૪) સુલેહ રાખવા બાબતનું ખત રદ કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૨૫ મી.
[૫] સક્ષેપ રીતે ઇનસાફ કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૨૬૦ મી;
(૬) કેટલાએક મુકદમામાં ગુન્હાની સાબેતીના ઠરાવરદકરવાનો અખત્યારકલમ૩૫૦ મી
(૭) સારી રીતે ચાલવા બાબતનું તારણ માગવા બાબતના હુકમ ઉપર અપીલ સાંભળવાનો અખત્યાર, કલમ ૪૦૬ ઠી;
[૮] ૨ જા તથા ૩ જા વરગના માજીસતરેટોએ ગુન્હાની સાબીતીના જે ઠરાવ કરયા હોય તે ઉપરથી કરેલી અપીલો સાંભળવાનો અથવા બીજા પાસે મોકલવાનો અખત્યાર, કલમ ૪૦૭ મી;
(૯) ચાલતેલાં કામનું દફતર મંગાવવાનો અખત્યાર, કલમ ૪૩૫ મી;
(૧૦) ૫૧૪ મી કલમ પ્રમાણે કરેલો હુકમ સુધારવાનો અખત્યાર, કલમ ૫૧૫ મી;

પરિશિષ્ટ ૪ થું.

ઉપરકાંમાંના માજીસ્ત્રેટોને જે જાસ્તી અખત્યાર આપી શકાયતે.

પહેલા વર્ગના માજીસ્ત્રેટ ને અખ્તીકાર આપી શકાય છે.

સ્થાનિક સરકારથી.

૧. સાંગી રીતે ચાલવા બાબતનું તારણું માગવાનો અખત્યાર કલમ ૧૧૦ મી.
૨. સ્થાનિક અપકારક કૃત્યો સંબંધી હુકમો કરવાનો અખત્યાર કલમ ૧૩૩ મી.
૩. અપકારક કૃત્ય ફરીથી કરવાની મના કરવા બાબતના હુકમ કરવાનો અખત્યાર કલમ ૧૪૩ મી.
૪. ૧૪૪ મી કલમપ્રમાણે હુકમો કરવાનો અખત્યાર.
૫. તજવીજ કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૭૪ મી:
૬. સ્થાનિક હકુમત માંહેના જે શખસે સ્થાનિક હકુમતની બાહાર કાંઈ ગુન્હો કર્યો હોય તે શખસને માટે પ્રોસેસ કાહડવાનો અખત્યાર કલમ ૧૮૬ મી.
૭. ફરીયાદ ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર કલમ ૧૯૧ મી
૮. પોલીસના રીપોર્ટ ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૯૧ મી.
૯. ખબર ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર. કલમ ૧૯૧ મી
૧૦. સંક્ષેપરીતે ઇનસાફ કરવાનો અખત્યાર કલમ ૨૬૦ મી,
૧૧. બીજા તથા ત્રીજા વરગના માજીસતરેટોએ ગુન્હાની સાબીતીના જે ઠરાવ કરયા હોય તે ઉપર અપીલો સાંભળવાનો અખત્યાર, કલમ ૪૦૭ મી
૧૨ ફસાણી મીલકત ચોરી વિગેરેની છે એવું કહેવામાં આવ્યું હોય અથવા એવો શક આવ્યો હોય તે માલકત વેચવાનો અખત્યાર; કલમ ૫૨૪ મી

જીલા માજીસ્ત્રેટથી

૧. અપકાર કૃત્યો ફરીથી કરવાની મના કરવા બાબતના હુકમ કરવાનો અખત્યાર કલમ ૧૪૩ મી.
૨. ૧૪૪ મી કલમ પ્રમાણે હુકમો કરવાનો અખત્યાર:
૩. તજવીજ કરવાનો અખત્યાર. કલમ ૧૭૪ મી,
૪. ફરિયાદ ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર કલમ ૧૯૧ મી
૫. પોલીસના રીપોર્ટો ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર કલમ ૧૯૧ મી:
૬. મુકદમા મોકલવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૯૨ મી:

૧. ફટકા મારવાની શિક્ષાના હુકમ કરવાનો અખત્યાર કલમ ૩૨ મી
૨. અપકાર કૃત્યો ફરીથી કરવાની મના કરવા બાબતના હુકમો કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૪૩ મી
૩. ૧૪૪ મી કલમ પ્રમાણે હુકમો કરવાનો અખત્યાર.

બીજા વરગના માજીસ્ત્રેટને જે અધીકાર આપી શકાય	સ્થાનિક સરકારથી	૪. તજવીજો કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૭૪મી: ૫. ફરિયાદ ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર. કલમ ૧૯૧મી ૬. પોલીસના રીપોર્ટો ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર કલમ ૧૯૧મી. ૭. ખબર ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર, કલમ૧૯૧મી ૮. ઈનસાફ થવામાટે કમીટ કરવાનો અખત્યાર કલમ ૨૦૬ ઠી:
	જીલ્લા માજીસ્ત્રેટથી	૧. અપકારક કૃત્યો ફરીથી કરવાની મના કરવા બાબતના હુકમો કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૪૩,મી: ૨. ૧૪૪ મી કલમ પ્રમાણે હુકમી કરવાનો અખત્યાર. ૩, તજવીજો કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૭૪ મી: ૪, ફરીયાદ ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૯૧મી ૫. પોલીસના રીપોર્ટો ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૯૧ મી:
ત્રીજા વરગના માજીસતરેટને જે અધીકાર આપી શકાય તે	સ્થાનિક સરકારથી	૧. અપકારક કૃત્યોં ફરીથી કરવાની મના કરવા બાબતના હુકમો કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૪૩ મી: ૨. ૧૪૪ મી કલમ પ્રમાણે હુકમો કરવાનો અખત્યાર: ૩, તજવીજો કરવાનો અખત્યાર. કલમ ૧૭૪ મી: ૪. ફરીયાદ ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર, કલમ૧૯૧મી ૫. પોલીસના રીપોરટો ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૯૧ મી: ૬. ઈનસાફ થવા માટે કમીટ કરવાનો અખત્યાર કલમ ૨૦૬ઠી
	જીલ્લા માજીસ્ત્રેટથી	૧, અપકારક કૃત્યો ફરીથી કરવાની મના કરવા બાબતના હુકમો કરવાનો અખત્યાર. કલમ ૧૪૩ મી: ૨. ૧૪૪ મી કલમ પ્રમાણે હુકમો કરવાનો અખત્યાર: ૩, તજવીજો કરવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૭૪ મી, ૪. ફરીયાદ ઉપરથી ગુન્હા સાંભળવાનો અખત્યાર કલમ ૧૯૧મી: ૫, પોલીસના રીપોરટો ઉપરથી ગુના સાંભળવાનો અખત્યાર, કલમ ૧૯૧ મી,
પેટા તુકડીમ જીસતરેટને જે અધીકાર આપીશકાય તે	સ્થાનિક સરકારથી	દફતર મગાવવાનો અખત્યાર. કલમ ૪૩૫.

પરિશિષ્ટ પમુ

નમુના.

૧—તહોમતવાળા શખસની ઉપર સમન.

(૬૮ મી કલમ જુઓ.)

ના રેહેવાસી

(આ ઠેકાણે મુખ્તેસરમાં જે ગુન્હાનું તહોમત મુક્યું હોય તે ગુન્હો લખવો) ના તહોમતનો જવાબ દેવા સારૂ તમારે હાજર થાવું જરૂર છે માટે તમને આ સમન ઉપરથી ફરમાવવામાં આવે છે કે તમે જાતે (અથવા પ્લીડરની મારફતે હાજર થ

વાનું ફરમાવવું હોય તો લખવું કે પ્લીડરની મારફતે) ના (માજી સ્ટ્રેટની] આગળ ની તારીખે હાજર થજો એ પ્રમાણે કરવામાં કસુર કરશો નહીં. તારીખ માહે સન ૧૮

(મોહોર) (સહી)

૨.—પકડવાનું વારંટ

[૭૫મી કલમ જુઓ.]

[આ ઠેકાણે જે શખસ અથવા શખશો તે વારંટ બજાવવાના હોય તે શખસ અથવા શખશોના નામ તથા તે કોણ છે તે લખવું.) જોગ

ના રેહેવાશી ની ઉપર (આ ઠેકાણે જે ગુન્હો હોય તે લખવો) ના ગુન્હાનું તહોમત છે માટે તમને આ વારંટ ઉપરથી ફરમાવવામાં આવે છે કે તમે સદરહુ ને પકડીને હમારી આગળ હાજર કરો. એ પ્રમાણે કરવામાં કસુર કરશો નહીં. તારીખ માહે સન ૧૮

[મોહોર.] (સહી)

(૭૬ મી કલમ જુઓ.)

એ વારંટની પાછળ નીચે મુજબ શેરો લખી શકાય:—

સદરહુ જો અમારી આગળ ની તારીખે હાજર થવા સારૂ અને અમે બીજી રીતનો હુકમ કરીએ ત્યાં લગી એ પ્રમાણે હાજર થયા કરવાસારૂ પોતે રકમની જામીની લખી આપે અને તેના સાથે રકમનો એક જામીન (અથવા બે જામીન દરએક રકમના] આપે તો તેને છોડવાનો અધિકારછે

તારીખ માહે સન ૧૮

(સહી.)

૩—વારંટની રૂએ પકડયા પછી ખત તથા જામીન ખત.

(૮૬ મી કલમ જુઓ.)

હું [આ ઠેકાણે નામ લખવું], ના રેહેવાશી નાં તહોમતનો જવાબ દેવા સારૂ મને હાજર થવાની જરૂર પાડવાને કાહાડેલાં વારંટની રૂએ ના જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટની (અથવા જે હોય તેની] આગળ મને આણ્યા ઉપરથી આ ખત લખી આપીને બંધાઉં છું કે સદરહુ તહોમતનો જવાબ દેવાને આવતા ની તારીખે ની કોરટમાં હાજર થઇશ અને કોરટ બીજી રીતનો હુકમ કરે ત્યાં લગી એ પ્રમાણે હાજર થયા કરીશ; અને એ બાબતમાં જો હું કસુર કરૂં તો હું બંધાઉંછું કે મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કૈસરે હિંદને રૂપીયાની રકમ મારે ગુન્હેગારીમાં આપવી તા૦ માહે સન ૧૮

(સહી)

આ ઉપરથી હું જાહેર કરૂંછું કે હું ઉપર લખેલા ના રેહેવાશી નો જામીન થઉંછું કે જે તહોમત ઉપરથી એને પકડવામાં આવ્યો છે તે તહોમતનો જવાબ દેવાને તે ની કોરટમાં ની આગળ આવતા ની તારીખે હાજર થશે, તથા કોરટ બીજી રીતનો હુકમ કરે ત્યાં લગી એ પ્રમાણે હાજર થયા કરશે, અને એ બાબતમાં જો એ કસુર કરે તો આ ઉપરથી હું બંધાઉં

છું કે મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કઇસરે હિંદને   રૂપીયાની રકમ મા
ફ ગુન્હેગારીમાં આપવી.   તા૦   માહે   સન ૧૮
(સહી.)

૪—તહોમતવાળા શખસને હાજર થવાનું ફરમાવવા બાબતનું જાહેરનામું
(૮૭ મી કલમ જુઓ)

મારી આગળ ફરીયાદ કરવામાં આવી છે કે (આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વર્ણન કરવું તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું) હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની   કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક   નો ગુન્હો કરયો છે [અથવા કરયો એવો શક આવ્યો છે], અને તે ઉપરથી પકડવાનું વારંટ કાહાડેલું તે ઉપર એવો સેરો લખાઇ આવેલો છે કે સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવું] જડતો નથી, અને મારી ખાત્રી કરીને બતાવવામાં આવ્યું છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) નાશી ગયો છે [અથવા સદરહુ વારંટ પોતાની ઉપર બજે નહી તેટલા માટે સતાઇ જાય છે];
વાસ્તે આ જાહેરનામું કરીને ફરમાવવામાં આવે છે કે સદરહુ   ના રહેવાશીએ આ તારીખથી   દિવશ માંહે સદરહુ ફરીયાદનો જવાબ દેવાને (આ ઠેકાણે જગા લખવી) માં આ કોરટની આગળ (અથવા મારી આગળ) હાજર થવું.

તારીખ   માહે   સન ૧૮
(સહી)
(મોહોર)

૫—શાહેદને હાજર થવાનું ફરમાવવા બાબતનું જાહેરનામું.
(૮૭ મી કલમ જુઓ)

મારી આગળ ફરીયાદ કરવામાં આવી છે કે (આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વર્ણન કરવું તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું] (આ ઠેકાણે મુખતસરમાં ગુન્હો લખવો) નો ગુન્હો કરયો છે (અથવા કરયો એવો શક આવ્યો છે) અને (આ ઠેકાણે શાહેદનું નામ, તે કોણ છે તે તથા તેનું ઠેકાણું લખવું] ને સદરહું ફરયાદની બાબત સંબંધી જબાની આપવા કોરટની આગળ હાજર થવાની જરૂર પાડવાને વારંટ કાહાડવામાં આવ્યું છે; અને સદરહુ વારંટની ઉપર એવો શેરો લખાઇ આવેલો છે કે સદરહુ [આ ઠેકાણે શાહેદનું નામ લખવું) ની ઉપર બજાવણી થઇ શકતી નથી, અને મારી ખાત્રી કરીને બતાવવામાં આવ્યું છે કે તે નાશી ગયો છે (અથવા સદરહુ વારંટ પોતાની ઉપર બજે નહી એટલા માટે સંતાઇ જાય છે)
વાસ્તે આ જાહેરનામું કરીને ફરમાવવામાં આવે છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું)   ના ગુન્હાની ફરીયાદ થઇ છે તે ગુન્હા સબંધી જબાની આપવા માટે આવતા   માસની   તારીખે   કલાકે (આ ઠેકાણે જગા લખવી) માં   ના કોરટની આગળ હાજર થવું.   તા૦   માહે   સન ૧૮
(સહી)
(મોહોર.)

૬.—શાહેદને હાજર થવાની જરૂર પાડવા સારૂ જપ્તીનો હુકમ.
(૮૮ મી કલમ જુઓ)

તું પોલીસ થાણું જે પોલીસ અમલદારના હવાલામાં હોય

તે પોલીશ અમલદાર જોગ.

આ કોરટની આગળ એક ચાલુ ફરીયાદ સંબંધી શાહેદી આપવા માટે (આ ઠે-કાણે નામ લખવું તથા વર્ણન કરવું તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું) ને હાજર થવાની જરૂર પાડવાને વારંટ યોગ્ય રીતે કાહાડવામાં આવ્યું છે, અને સદરહુ વારંટની ઉપર એવો શેરો લખાઇ આવ્યો છે કે તે બ જાવી શકાતું નથી; અને મારી ખાત્રી કરીને એવું બતાવવામાં આવ્યું કે તે નાશી ગયો છે (અથવા સદરહુ વારંટ પોતાની ઉપર ન બજે એટલા માટે સતાઇ જાયછે; અને તે ઉપરથી એક જાહેરનામું યોગ્ય રીતે કાહાડીને તથા પ્રસિદ્ધ કરીને તેમાં ક હેલી વખતે તથા જગાએ હાજર થઇને શાહેદી આપવાનું સદરહુ ને ફરમા વ્યું છે. અને તેણે હાજર થવામાં કસુર કરી છે;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અખ્તિયાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આ વે છે તે સદરહુ ની રૂપીયાની કિમત જે જંગમ મિલકત જી લામાં તમને જડે તે તમારે પકડીને જપ્ત કરવી અને આ કોરટનો બીજો હુકમ થ તાં સુધી સદરહુ મીલકત તમારે જપ્તીમાં રાખવી, અને આ વારંટ કેવી રીતે બજા વ્યું તેનો શેરો લખીને પાછું મોકલવું. તા૦ માહે સન ૧૮

[સહી]

(મોહોર)

તોહોમતવાળા શખસને હાજર થવાની જરૂર પાડવા સારૂ જપ્તીનો હુકમ.

(૮૮ મી કલમ જુઓ.)

[આ ઠેકાણે જે શખસ અથવા શખસો તે વારંટ બજાવવાના હોય તે શખસ અથવા શખસોનાં નામ તથા તે કોણ છે તે લખવું) જોગ.

મારી આગળ ફરીયાદ કરવામાં આવી છે કે [આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વર્ણ ન કરવું તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું) હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો નો ગુન્હો કર્યો છે (અથવા કર્યાનો શક આ વ્યો છે. અને તે ઉપરથી પકડવાનું વારંટ કાહાડેલું તેની ઉપર એવો શેરો લખાઇ આવ્યો છે કે સદરહુ આ ઠેકાણે નામ લખવું) જડતો નથી; અને મારી ખાત્રી કરી ને એવું બતાવવામાં આવ્યું છે કે સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવું] નાહાશી ગયેલ છે (અથવા સદરહુ વારંટ પોતાની ઉપર ન બજે એટલા માટે સંતાઇ જાય છે) અને તે ઉપરથી એક જાહેરનામું યોગ્ય રીતે કાહાડીને તથા પ્રસિદ્ધ કરીને તેમાં એવું ફ રમાવ્યું છે કે સદરહુ એ દીવસમાં સદરહુ તહોમતનો જવાબ દે વાને હાજર થવું, અને જીલ્લાના ગામમાં (અથવા કસબામાં] સરકા ને મેહેસુલ આપનારી જમીન શિવાય બીજી હેઠળ લખેલી મિલકત સદરહુ ના કબજામાં છે, એટલે. અને તે મિલકત જપ્ત કરવા સારૂ હુકમ કરવામાં આવ્યો છે;

વાસ્તે તમને આ ઉપરથી ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ મિલકત પકડી ને જપ્ત કરવી; અને આ કોરટનો બીજો હુકમ થતાં સુધી તેને જપ્તીમાં રાખવી અને આ વારંટ કેવી રીતે બજાવ્યું તેનો શેરો લખીને તે પાછું મોકલવું.

તારીખ માહે સન ૧૮
(મોહોર) ——— (સહી).

ડેપ્યુટી કમિશનરને કલેકટર તરીકે જપ્તિ કરવાનો અધિકાર આપવા બાબતનો હુકમ.

[૮૮ મી કલમ જુઓ)

જીલ્લાના ડેપ્યુટી કમીશનર જોગ

મારી આગળ એવી ફરીયાદ કરવામાં આવી છે કે [આ ઠેકાણે નામ લખવું ત આ વરણન કરવું તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું) હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો નો ગુન્હો કરયો છે (અથવા કરયાનો શક આવ્યો છે), અને તે ઉપરથી પકડવાનું વારંટ કાહાડેલું તેની ઉપર એવો શેરો લખાઈ આવ્યો છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું] જડતો નથી; અને મારી ખત્રી કરીને એવું બતાવવામાં આવ્યું છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું)નાશી ગયો છે (અથવા સદરહુ વારંટ પોતાની ઉપર ન બજે એટલા માટે સંતાઇ જાય છે) અને તે ઉપરથી એક જાહેરનામું યોગ્ય રીતે કાહાડીને તથા પ્રસિધ કરીને તેમાં ફરમાવ્યું છે કે સદરહુ એ દિવસમાં સદરહુ તહોમતનો જવાબ દેવાને હાજર થવું, પણ તે હાજર થયો નથી; અને જીલ્લાના ગામમાં (અથવા કસબામાં) સરકારને મેહેસુલ આપનારી અમુક જમિન સદરહુના કબજામાં છે;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધિકાર આપવામાં આવેછે તથા અરજકરવામાંઆવેછેકે તમારે સદરહુ જમીન જપ્ત કરવી, અને આ કોરટનો બીજો હુકમ થતાં સુધી તે જમીન જપ્તીમાં રખાવવી, અને આ હુકમની રૂએતમે જે કરયું હોય તે બાબત વગર ઢીલે લખી મોકલવુ. તારીખ માહે સન ૧૮
(મોહોર) ——— સહી.

૭—શાહેદને લઇ આવવા સારૂ પ્રથમજ વારંટ.

[૯૦ મી કલમ જુઓ)

(આ ઠેકાણે જે પોલીસ અમલદાર અથવા બીજો શખસ અથવા શખસો તે વારંટ બજાવવાના હોય તેનું નામ અથવા તેઓનાં નામ તથા તે કોણ છે તે લખવું] જોગ.

મારી આગળ ફરીયાદ કરવામાં આવી છે કે ના રેહેવાશી એ (આ ઠેકાણે મુખતેસરમાં ગુન્હો લખવો) નો ગુન્હો કરયો છે [અથવા કરયાનો શક આવ્યો છે, અને [આ ઠેકાણે શાહેદનું નામ તથા તેનું વરણન લખવું) સદરહુ ફરીયાદ સમંધી શાહેદી આપી શકશે એવો સંભવ છે; અને સદરહુ ફરીયાદની સુનાવણી વખતે તેને શાહેદ દાખલ હાજર થવાની જરૂર પાડવામાં નહીં આવે તો તે એ પ્રમાણે હાજર થશે નહીં એમ માનવાનું મને સારૂ અને પુરતુ કારણ છે;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધીકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવુ) ને પકડવો અને જે ગુન્હાની ફરીયાદ થઇ છે તે ગુન્હા સંબધી તેની જબાની લેવા માટે તેને નીવા

શીએ કોરટની આગળ આણવો.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યું છે,

તારીખ   માહે   સન ૧૮

(મોહોર.)   ———   (સહી.)

૮.—કોઇ મુકરર ગુન્હાની ખબર આવ્યા પછી ઝાડો લેવાનું વારંટ.

(૯૬મી કલમ જુઓ]

(આ ઠેકાંણે જે પોલીસઅમલદાર અથવા બીજો શખસ અથવા શખસો તે વારંટ બજાવવાના હોય તેનું નામ અથવા તેઓના નામ તથા તે કોણ છે તે લખવું] જોગ.

(આ ઠેકાંણે મુખતેસરમાં ગુન્હો લખવો] નો ગુન્હો કરયા વિશે (અથવા કરયાનો શક આવ્યા વિશે) મારી આગળ ખબર કરવામાં આવી છે (અથવા ફરીયાદ કરવામાં આવી છે] અને સદરહુ ગુન્હાની (અથવા સકવાળા ગુન્હાની) જે ચોકશી હાલ ચાલે છે, (અથવા ચાલવાની તઇયારી છે) તે ચોકશી માટે (આ ઠેકાંણે જે વસ્તુ હોય તે વસ્તુ સ્પષ્ટ રીતે લખવી) રજુ કરવાની જરૂરછે એવું મને દેખાડવામાં આવ્યુંછે

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ (આ ઠેકાણે તે વસ્તુ લખવી) માટે (આ ઠેકાણે જે ઘરનો અથવા જગાનો અથવા તેના જે ભાગનો ઝાડો લેવો હોય તેનું વરણન કરવું) માં શોધ કરવો, અને, તે જડે તો તાબડતોબ આ કોરટની આગળ તે રજુ કરવી, અને આ વારંટ બજાવવામાં આવે એટલે તુરત, તમે એ વારંટની રૂએ જે કરયું હોય તેનો શેરો લખીને તે પાછું મોકલવુ.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યું છે;

તારીખ   માહે   સન ૧૮

(મોહોર)   ———   (સહી)

૯—જે જગામાં ચોરીની મિલકત વિગેરે મુકવાનો શક આવ્યો હોય તે જગાનો ઝાડો લેવાનુ વારંટ

(૯૮ મી કલમ જુઓ]

(આ ઠેકાણે કાનસ્ટેબલથી ઉચા દરજજાના પોલીસ અમલદારનું નામ તથા તેનો હુદો લખવો) જોગ.

મારી આગળ ખબર રજુ કરવામાં આવી છે, અને તે ઉપરથી યોગ્ય રીતે કરેલી ચોકશી ઉપરથી મારો મત થયો છે, કે (આ ઠેકાણે જે ઘર અથવા બીજી જગા હોય તેનું વરણન કરવું] ચોરીની મિલકત મુકવાની (અથવા વેચવાની) જગા દાખલ વપરાય છે (અથવા તે કલમમાં જણાવેલા બીજા કારણો માંનાં એમે તે કારણ સારૂ તે ઘર અથવા બીજી જગા વપરાતી હોય તો તે કલમના શબ્દોમાં તે કારણ લખવું];

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે જેટલી મદદ જોઇએ તેટલી મદદ લઇને સદરહુ ઘરમાં (અથવા બીજી જગામાં) પેસવું, અને તે કાયદામુજબ, જરૂર પડે તો, યોગ્ય જબરી કરવી, અને

સદરહુ ઘરના (અથવા બીજી જગાના, અથવા ઝાઝો થોડો એક ભાગનો લેવો હોયતો તે ભાગ સ્પષ્ટ રીતે બતાવો) દરેક ભાગ ઝાઝો લેવો, અને કાંઈ પણ મિલકત અથવા દસ્તાવેજ, અથવા સ્ટાંપો અથવા મોહોરો અથવા શિક્કાઓ, જેમ હોય તેમ) પકડીને કબજે લેવી— (જે પ્રસંગે જરૂર હોય તે પ્રસંગે) હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઉમેરવું એટલે બનાવટના દસ્તાવેજ અથવા ખેટા સ્ટાંપો, અથવા ખોટા મોહોરો, અથવા ખોટા શિક્કા. (જેમ હોય તેમ] બનાવવા માટે રસાણાં હથીઆરો તથા સાહિત્ય રાખવામાં આવે છે. એમ તમને વાજબી રીતે લાગે તો હથીયારો તથા સહીત્ય પણ પકડીને કબજે લેવાં) અને સદરહુ વસ્તુઓ માંની જેટલી કબજે લેવાય તેટલી વસ્તુઓ તાબડતોબ આ કોરટની આગળ આણવી અને આ વારંટ બજાવવામાં આવે એટલે તુરત તમે એ વારંટની રૂએ જે કર્યું હોય તેનો શેરો લખીને પાછું મોકલવું:

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યું છે. તા૦ માહે સન૧૮

મોહોર) [સહી)

---

૧૦ સુલેહ રાખવા બાબત ખત.

(૧૦૬ ઠી કલમ જુઓ)

હું [આ ઠેકાણે નામ લખવું) (આ ઠેકાણે જગા લખવી] નો રેહેવાશી ની મુદત સુધી સુલેહ રાખવા બાબત ખત કરી આપવાનું મને ફરમાવવામાં આવ્યું છે; વાસ્તે આ ખતથી બંધાઉં છું કે હું સદરહુ મુદતની દરમિયાનમાં સુલેહનો ભંગ નહીં કરૂં અથવા જેથી સુલેહનો ભંગ ઘણું કરીને થાય એવું કાંઈ પણ કૃત્ય નહીં કરૂં; અને એ બાબતમાં હું કસુર કરૂં તો હું બંધાઉંછું કે રૂપીયાની રકમ મારે મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કઈસરે હિંદને ગુન્હેગારીમાં આપવી.

તા૦ માહે સન ૧૮

સહી.

૧૧—સારી રીતે ચાલવા બાબત ખત.

[૧૦૯ મી તથા ૧૧૦ મી કલમ જુઓ)

હું (આ ઠેકાણે નામ લખવું], [આ ઠેકાણે જગા લખવી) નો રેહેવાશી, મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કઈસરે હિંદ તરફ તથા તેમની સઘળી રઈયત તરફ (આ ઠેકાણે મુદત લખવી) ની મુદત સુધી સારી રીતે ચાલવા બાબત ખત કરી આપવાનું મને ફરમાવવામાં આવ્યું છે, વાસ્તે આ ખતથી બંધાઉંછું કે હું મલીકા માયાઝમા તરફ તથા તેમની સઘળી રઈયત તરફ સદરહુ મુદત સુધી સારી રીતે ચાલીસ, અને એ બાબતમાં હું કસુર કરૂં તો હું બંધાઉંછું કે રૂપીયાની રકમ મારે મલીકા માયાઝમાને ગુન્હેગારીમાં આપવી. તા૦ માહે સન ૧૮

સહી.

(જામિનો સાથે ખત કરી આપવાનું હોય ત્યારે હેઠળ લખેલો મચકુર ઉમેરવો) આ ઉપરથી અમે જાહેર કરીએ છીએ કે અમે ઉપર લખેલા ના જામીન થઈએ છીએ કે તે શખસ સદરહુ મુદત સુધી મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કઈસરે હિંદ તરફ તથા તેમની સઘળી રઈયત તરફ સારી રીતે ચાલશે; અને એ બાબતમાં તે શખસ કસુર કરે તો અમે એકઠા તથા જુદા જુદા બંધાઈએ છીએ કે રૂપીયા

ની રકમ અમારે મલીકા/માયાઝમાને ગુન્હેગારીમાં આપવી. તા૦ માહે સન ૧૮

(સહી)

૧૨—સુલેહનો ભંગ થવાના સંભવ વિશે ખબર આવ્યા ઉપરથી સમન.

(૧૧૪ મી કલમ જુઓ)

ના રેહેવાશી જોગ. ખાત્રી લાયક ખબર ઉપર થી મને એવું દેખાડવામાં આવ્યુ છે કે (આ ઠેકાણે તે ખબરનો સાર લખવો] અને તમે સુલેહનો ભગ (અથવા જેથી સુલેહનો ભગ ઘણુકરીને થશે એવું કાંઇ કૃત્ય] કરશો એવો સંભવ છે, વાસ્તે તમને આ ઉપરથી ફરમાવવામાં આવે છે કે ની મુદત સુધી તમે સુલેહ રાખશો એવું એક ખત રૂપીયાનું કરી આપવાનુ. (જામીનો જોઇતા હોય ત્યારે આ પ્રમાણે ઉમેરવુ—અને વળી એક [અથવા બે જેમ હોય તેમ લખવુ] જામીન પાસે (અથવા એક કરતાં વધારે જામી નો હોય તો લખવુ કે દરેકની પાસે, રૂપીયાના રકમનું ખત લખાવી આપી ને તારણ આપવાનુ), તમને શા સારૂ નહી ફરમાવવું જોઇએ તેનું કારણ બતાવ વાને તમારે સન ૧૮ ના ની તારીખે સવારમાં દસ કલાકે ના માજીસ્ત્રેટની આફીસમાં જાતે (અથવા કોઇયોગ્યધિકારવાળા મુખત્યારની માર ફતે) હાજર થવુ

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યો છે. તા૦ માહે સન૧૮

(મોહોર) [સહી]

૧૩—સુલેહ રાખવા બાબત તારણ બોળી આપવામાં કસુર કરેથી કેદ કરવાનું વારંટ.

(૧૨૩ મી કલમ જુઓ)

નાતુરંગના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ.

(આ ઠેકાણે નામ તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવુ) ની ઉપર સમન કાહાડીને તેને ફરમાવેલું કે મહિનાની મુદત સુધી તમે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવુ) સુલેહ રાખશો તે બાબત એ. જામીન સાથે રૂપીયાનું ખત (અથવા રૂપીયાનો દરેક. એવા બે જામીન સાથે ખત) તમારે શા સારૂ નહી કરી આપવું જોઇએ તે નું કારણ તમારે બતાવવું. તે સમનની રૂએ તે ની તારીખે મારી આગ ળ પોતાની જાતે (અથવા પોતાના અધીકારવાળા મુખત્યાર મારફતે] હાજર થએ લો, અને તે વખત સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવુ) ને હુકમ કરાને એવુ ફરમા વેલું કે તમાર સદરહુ ખત લખી આપવુ તથા સદરહુ જામીન બોળી આપવો (હુક મમાં ફરમાવેલુ તારણ સમનમાં લખેલાં તારણથી જુદુ હોય ત્યારે તે લખવુ), અ ને તેણે સદરહુ હુકમ પ્રમાણે ચાલવામાં કસુર કરી છે.

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને સદરહુ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને [અથવા કીપર) અધીકાર આપ વામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ આ ઠેકાણે નામ લખ વુ) ને આ વારંટ સુધાં તમારા હવાલામાં લેવો, અને તેને (આ ઠેકાણે કેદની મુ દત લખવી] ની મુદત સુધી સદરહુ તુરંગમાં સહી સલામત રાખવો, પણ જો દર મિયાનમાં તે પોતાની જાતે તથા પોતાના જામીન અથવા (જામીનો સાથે સદરહુ ખત લખી આપે તો તે લેવુ, અને (સદરહુ આ ઠેકાણે નામ લખવુ) ને છુટો કરવો

અને આ વારંટ કેવી રીતે બજાવ્યું તેનો શેરો લખીને તે પાછું મોકલવું.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યું છે, તા૦ માહે સન ૧૮

(મોહોર.) (સહી)

૧૪—સારી રીતે ચાલવા બાબત તારણ આળી આપવામાં કસુર કરેથી કેદ કરવાનું વારંટ.

(૧૨૩ મી કલમ જુઓ)

ની તુરંગના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ. (આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વરણન કરવું) ના જીલ્લામાં સંતાયા કરે છે તથા સંતાય છે, અને તેની પાસે ગુજરાનનું કાંઈ સાધનજાણાતું નથી (અથવા અને તે પોતાને વિષે કાંઈખાત્રી ભરેલા જવાબ આપી શકતો નથી)એવું મને દેખાડવામાં આવ્યું છે;

અથવા

(આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વરણન કરવું) ની સામાન્ય આબરૂ વિશે પુરાવો મારી આગળ આવ્યો છે અને દફતરમાં દાખલ કરયો છે તે ઉપરથી જણાય છે કે તેને અપહરણ કરવાની [અથવા ઘરફોડવાની વિગેરે, જેમ હોય તે પ્રમાણે લખવું) ટેવ છે;

અને દફતરમાં એક હુકમ દાખલ કરયો છે તેમાં સદરહુ વાત જણાવી છે અને સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવું) ને ફરમાવ્યું છે કે તમારે (આ ઠેકાણે મુદત લખવી) ની મુદત સુધી સારી રીતે ચાલવા સારૂ એક જામીન સાથે, (અથવા બે અથવા વધારે જામીન સાથે. જેમ હોય તેમ] એક ખત તમારી જાતને માટે રૂપીયાનું અને સદરહુ જામીન માટે (અથવા સદરહુ જામીનોમાંના દરએક જણને માટે) રૂપીયાનું લખી આપીને તારણ આપવું, અને શદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવું) સદરહુ હુકમ પ્રમાણે ચાલવામાં કસુર કરી છે. અને સદરહુ કસુર માટે એવું ઠરાવ્યું છે કે તેણે (આ ઠેકાણે મુદત લખવી) સુધી કેદ ભોગવવી પણ જો તે મુદત પુરી થતાં પેહેલાં સદરહુ તારણ આપવામાં આવે તો પછી તેમ કરવું પડશે નહી.

વાસ્તે એ ઉપરથી તમને સદરહુ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને(અથવા કીપરને)અખત્યારઆપવામાં આવે છેતથાફરમાવવામાંઆવેછેકેતમારે સદરહુ(આઠેકાણેનામલખવું) અનેઆવારંટસુદ્ધાં તમારા હવાલામાં લેવો, અને તેને સદરહુ તુરંગમાં (આ ઠેકાણે કેદની મુદત લખવી] ની સદરહુ મુદત સુધી સહી સલામત રાખવો, પણ જો દરમિયાનમાં તેપોતાની જાતે તથા પોતાના જામીન સાથે [અથવા જામીનો સાથે) સદરહુ ખત લખી આપીને સદરહુ હુકમ પ્રમાણે ચાલે તો તે ખત લેવું અને સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવું] ને છુટો કરવો; અને આ વારંટ કેવી રીતે બજાવ્યું તેનો શેરો લખીને તે પાછું મોકલવું.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યું છે. તા૦ માહે સન ૧૮

(મોહોર) (સહી).

૧૫—તારણ આપવામાં કસુર કરેથી કેદ કરેલા શખસને છોડી મુકવાનું વારંટ.

(૧૨૩ મી તથા ૧૨૪ મી કલમ જુઓ.)

ની તુરંગના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર] (અથવા બીજા જે અમલદારના હ વાલામા તે શખસ હોય તે અમલદાર) જોગ.

(આ ઠેકાણે કેદીનું નામ લખવું તથા વરણન કરવુ] ને ની તારીખ ના આ કોરટના વારંટની રૂએ તમારા હવાલામાં સોંપેલો, અને ત્યાર પછી તેણે ફો જદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદાની કલમ મુજબ યોગ્ય રીતે તારણ આપ્યું છે.

અથવા

અને લોકોને જોખમ પોંહોંચાડયા વગર તેને છુટો કરી શકાશે એમ માનવાના પુરતા સબબ મને જણાયા છે;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધિકાર આપવામાં આવેછે તથા ફરમાવામાં આવેછેકે સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવું) ને બીજા કાંઈ કારાણસર અટકાવી રાખવો યોગ્ય નહી હોયતો તેને તમારા હવાલામાંથી તાબડતોબ છોડીમુકવો.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યુંછે. તા૦ માહે સન ૧૮

મોહોર. સહી.

૧૯--અપકારક વરતુ ખસેડવા બાબત હુકમ,

(૧૩૩ મી કલમ જુઓ)

[આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વરણન કરવુ તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું] જોગ,

જે સાર્વજનિક રસ્તો [અથવા સાર્વજનિક જગા) વગેરે, [આ ઠેકાણે રસ્તાનુ અથ વા સારવજનિક જગાનુ વરણન કરવુ), તે વાપરનારા લોકોને વિગરે (આ ઠેકાણે તે અડચાણ અથવા અપકારક કૃત્ય શાથી થાય છે તે લખવું) તમે અડચાણ કરી છે (અથવા અપકારક કૃત્ય] કરેયું છે, અને સદરહુ અડચાણ (અથવા અપકારક કૃત્ય) હ જુ ચાલુ છે એવું દેખાડવામાં આવ્યું છે;

અથવા

તમે ધાણી અથવા વહિવટદાર દાખલ (આ ઠેકાણે મુક્કરર વેપાર અથવા ધંધો લખવો તથા જે જગ એ તે ચલાવવામાં આવતો હોય તે જગા લખવી) ના વેપાર અથવા ધંધો ચલાવો છો, અને (આ ઠેકાણે મુખ્તસરમાં કેવી રીતે નુકશાન કારક અસર થાય છે તે લખવુ) સબબથી તે વેપાર અથવા ધંધો લોકોની તંદુરસ્તીને (અ થવા સુખને) નુકશાનકારક છે, અને તે બંધ પાડવો જોઇએ અથવા બીજી જગાએ લઇ જવો જોઇએ એવું મને દેખાડવામાં આવ્યું છે,

અથવા.

તમે (આ ઠેકાણે સાર્વજનીક રસ્તાનું વરણન કરવું) સાર્વજનીક રસ્તાની પાસેના એક તળાવ (અથવા કુવા અથવા ખાડા) ના ધાણી છો (અથવા તે તમારા કબજા માં અથવા અખત્યારમાં છે) અને સદરહુ તળાવને (અથવા કુવાને અથવા ખાડાને) વાડ નથી (અથવા જોખમ ભરેલી રીતે વાડ કરેલી છે) તે સબબથી લોકોની સલા મતીને જોખમ પોંહોચ્યુ છે.

અથવા.

વગેરે; વગેરે, (જેમ હોય તેમ),

વાસ્તે હું તમને આઉપરથી હુકમ કરૂંછું તથા ફરમાવું છું કે તમારે [આ ઠેકાણે આપેલી મુદત લખવી) માંહે (આ ઠેકાણે તે અપકારક કૃત્ય બંધ કરવા માટે શું ક રવુ જોઇએ તે લખવું]' અથવા આવતા ની તારીખે માં ની કોરટમાં હાજર થવું; અને આ હુકમ શાસારૂ અમલમાં નહીં લાવવો જોઇએ તેનું કારણ બતાવવું.

અથવા.

હું તમને આ ઉપરથી હુકમ કરૂંછું તથા ફરમાવું છું કે તમારે (આ ઠેકાણે આ પેલી મુદત લખવી) માંહે સદરહુ જગાએ સદરહુ વેપાર અથવા ધંધો ચલાવવાનું બંધ કરવું, અને ફરીથી તે ચલાવવો નહીં, અથવા જે જગાએ સદરહુ વેપાર હાલ ચલાવવામાં આવેછે તે જગાએથી તે ખસેડવો, અથવા હાજર થવું. વગેરે,

અથવા,

હું તમને આ ઉપરથી હુકમ કરૂંછું તથા ફરમાવું છું કે તમારે (આ ઠેકાણે આ પેલી મુદત લખવી) માંહે (આ ઠેકાણે વાડનો પ્રકાર તથા વાડ કરવાનો ભાગ લખ વો] પાકી વાડ કરવી. અથવા હાજર થવું વગેરે,

અથવા.

હું તમને આઉપરથી હુકમકરૂંછું તથા ફરમાવુંછુ કે વગેરે વગેરે (જેમહોયતેમલખવુ)
મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યોછે. તારીખ માહે સન૧૮
(મોહોર) (સહી)

૧૭—જયુરી રચવા બાબત માજીસતરેટનો હુકમ;
[૧૩૮ મી કલમ જુઓ)

(આ ઠેકાણે નામ લખવું) ની ઉપર સન ૧૮ ના ની તારીખે એક હુકમ કહાડીને તેને ફરમાવેલું કે (આ ઠેકાણે તે હુકમની મતલબ લખવી) અને સદરહુ હુકમ વાજબી અને યોગ્ય છે કે નહીં તેનો ઇનસાફ કરવા માટે જયુ રી નીમવાનો હુકમ કરવા બાબત સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ની તારીખની અરજી મને કરી છે, વાસ્તે સદરહુ તકરાર સબંધી ઇનસાફક રીને ઠરાવ કરવા સારૂ હું આ ઉપરથી (આ ઠેકાણે પાંચ અથવા વધારે જયુરરોના નામ વગેરે લખવુ) ને જયુરી નીમું છું, અને સદરહુ જયુરીને ફરમાવું છું કે તેમ ણે પોતાના ઠરાવનો રિપોરટ આ હુકમની તારીખથી દીવસમાં માં મા રી હાફીસમાં મોકલવો.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યો છે. તારીખ માહે સન૧૮
(મોહોર) (સહી)

૧૮—જયુરીનો ઠરાવ થયા પછી માજીસતરેટની નોટીસ તથા સખત હુકમ.
(૧૪૦મી કલમ જુઓ)

(આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વરણન કરવું તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું) જોગ

આ ઉપરથી હું તમને નોટીસ આપું છું કે ની તારીખે તમે કરેલી અ રજી ઉપરથી યોગ્ય રીતે નીમેલી જયુરીએ ઠરાવ્યું છે કે ની તારીખે હુક

મ પાડ્યાડીને (આ ઠેકાણે તે હુકમમાં જે ફરમાવ્યું હોય તેનો સાર લખવો) એ મુજબ તમને ફરમાવેલું તે હુકમ વાજબી અને યોગ્ય છે તે હુકમ નક્કી કરયોછે અને હું તમને હુકમ કરૂંછુ તથા ફરમાવું છું કે તમારે કે(આ ઠેકાણે આપેલી મુદત લખવી) માંહે સદરહુ હુકમ પ્રમાણે ચાલવું અને જો તે પ્રમાણે નહી ચાલેતો તે બાબત હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાથી ઠરાવેલી શિક્ષાને પાત્ર થશો.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યોછે, તારીખ માહે સન૧૮

(મોહોર) —— [સહી

૧૯—જ્યુરીની ચોકશી થતાસુધી તુરત જોખમ નથાય એવો બંદોબસ્ત કરવા બાબત તાકીદ હુકમ.

(૧૪૨મી કલમ જુઓ.)

(આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વરણન કરવું તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું) જોગ સન૧૮ ના ની તારીખે કાહડેલો મારો હુકમ વાજબી અને યોગ્ય છે કે નહી તેનો ઇનસાફ કરવાને નિમેલી જ્યુરીની ચોકશી હજુ ચાલે છે અને સદરહુ હુકમમાં કહેલુ અપકારક કૃત્ય લોકને તુરત થાય એવાં ભારે જોખમવાળું છે જેથી તે જોખમ અટકાવવા માટે તાબડતોબ ઇલાજ કરવાની જરૂર છે એવું મને દેખાડવામાં આવ્યુ છે વાસ્તે ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતબાબતનાકાયદાની ૧૪૨મી કલમના ઠરાવો પ્રમાણે હું તમને આ ઉપરથી ફરમાવુ છુ તથા તાકીદ આપુછું કે જ્યુરીની સ્થાનીક ચોકશીનુ પરિણામ જણતાં સુધી તમારે તાબડતોબ (આ ઠેકાણે થોડી મુદતસારૂ રક્ષાણ દાખલ જે કરવાનુ હોયતે સ્પષ્ટરીતે લખવું).

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યા છે,

તારીખ માહે સને ૧૮

(મોહોર.] —— (સહી.]

૨૦—અપકારક કૃત્ય ફરીથી કરવા વિગેરેની મના કરવા બાબત માજીસ્ત્રેટનોહુકમ.

[૧૪૩ મી કલમ જુઓ)

(આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વરણન કરવું તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું) જોગ મને એવુ દેખાડયુ છે કે વગેરે (આઠેકાણે પ્રસગ પ્રમાણે, ૧૬ના નબરનાઅથવા ૨૧મા નબરના નમુના પ્રમાણે યોગ્ય મચકુર લખવો),

વાસ્તે હું તમને આ ઉપરથી સખત તાકીદ આપું છું તથા ફરમાવું છું કે (આ ઠેકાણે જેવી હકીકત હોય તે પ્રમાણે લખ) ફરીથી મુકીને અથવા મુકાવીને અથવા મુકવા દઇને તમરે સદરહુ અપકારક કૃત્ય ફરીથી કરવું નહીં,

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યોછે. તારાખ માહે સન૧૮

(મોહોર) —— સહી.

૨૧—અડચણ, હુગામો વગેરે અટકાવવા બાબત માજીસતરેટનો હુકમ,

(૧૪૪મી કલમ જુઓ]

(આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વરણન કરવુ તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું) જોગ (આ ઠેકાણે મીલકતનું સ્પષ્ટ રીતે વરણન કરવું) તમારા કબજામાં (અથવા વહીવટમાં) છે, અને તમે સદરહુ જમીનમાં એક મોરી ખોદીને તેમાંથી નિકળેલીમા

ટી તથા પથરાનો કેટલોક ભાગ પાસેના સાર્વજનીક રસ્તાઉપર નાંખવાની અથવા મુકવાની તઈયારીમાં છો જેથી તે રસ્તો વાપરનારા માણસોને અડચણ થવાનુ જોખમ થાય એમ છે, એવું મને દેખાડવામાં આવ્યું છે.

અથવા.

તમે તથા બીજા કેટલાક માણસો (આ ઠેકાણે જે વરગના માણસો હોય તે વરગ લખવો) મળીને ધર્મ સંબંધી સવારીમાં સાર્વજનીક રસ્તા આગળથી જવાની તઈયારીમાં છો. વગેરે (જેવી હકીકત હોય તેમ લખવુ] અને સદરહુ સવારીથી હુલ્લડ અથવા બખેડો થવાનો સંભવ છે એવું મને દેખાડવામાં આવ્યું છે;

અથવા.

વગેરે. વગેરે,(જેવી હકીકત હોય તેમ લખવું,);

વાસ્તે હું તમને આ ઉપરથી ફરમાવું છું કે તમારે તમારી જમીનમાંથી ખોદેલી માટી અથવા પથરાનો કાંઈપણ ભાગ સદરહુ રસ્તાના કોઈ પણ ભાગમાં મુકવો નહી અથવા મુકવા દેવો નહીં.

અથવા.

હું આ ઉપરથી તે સ્વારીને સદરહુરસ્તા આગળથી જવાની મના કરૂં છું, અને તમને સખત ચેતવણી તથા તાકીદ આપું છું કે તમારે સ્વારીમાં કાંઈપણ ભાગ લેવો નહી (અથવા જે બાબ લખો હોય તેમાં જોઈએ તેમ લખવુ).

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યો છે. તા૰ માહે સન ૧૮

(મોહોર) —— (સહી]

૨૨—તકરારી જમીન વગેરેનો કબજો રાખવાનો હક્ક કયા પક્ષકારનો છે તે ઠરાવવા બાબત માજીસ્ત્રેટનો હુકમ.

(૧૪૫મી કલમ જુઓ]

સુલેહનોભંગ થવાનો સંભવ રેહે એવી એક તકરારમારી હકુમતની સ્થાનિક હદમાંહે આવેલી અમુક (આ ઠેકાણે મુખતેસરમાં તકરારનો વિષય લખવો) સંબંધી આ ઠેકાણે નામ તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખીને, અથવા જો તકરાર ગામના લોકોની ટોળીઓ વચ્ચે હોય તો, ફકત રેહેવાનું ઠેકાણું લખીને, પક્ષકારોનું વરણન કરવું) નીવચ્ચે થએલી એવું દફતરમાં યોગ્ય રીતે દાખલ કરેલા સબબો ઉપરથી મને જણાયાથી સદરહુ સરવે પક્ષકારોને ફરમાવેલું કે તમારે સદરહુ (આ ઠેકાણે તકરારનો વિષય લખવો) ના ખરેખરા કબજાની વાત સંબંધી પોત પોતાના દાવાની લખેલી કેફીયત આપવી, અને તે ઉપરથી, કબજો કરવાના કાયદેસર હક્ક સંબંધી સદરહુ પક્ષકારોમાંના કોઈ પણ પક્ષકારના દાવાના ગુણદોષ તરફ નજર ન કરતાં, યોગ્ય રીતે કરેલી ચોકશી ઉપરથી મારી ખાત્રી થઈ છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું અથવા નામો લખવાં અથવા વરણન કરવું) ખરેખરા કબજાનો જે દાવો કરયો તે ખરો છે.

વાસ્તે હું ઠરાવું છું તથા જણાવુ છુ કે સદરહુ આ ઠેકાણે તકરારનો વિષય લખવો] નો કબજો તેની (અથવા તેઓની) પાસેછે, અને કાયદાની રૂએ ગયરાતે કાહાડી મુકવામાં આવે ત્યાંહાં સુધી સદરહુ કબજો રાખવાનો તેનો [અથવા તેઓનો) હક્ક છે અને દરમિયાન તેના [અથવાતેઓના) કબજામાં કાંઈ પણ અડચણ કરવાની હું સખત મના કરૂં છું.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યાં છે;
તારીખ　　માહે　　　સન ૧૮
(મોહોર)　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　(સહી)

૨૩—જમીન વિગરેના કબજા સંબંધી તકરારની બાબતમાં જપ્તીનું વારંટ.
(૧૪૬મી કલમ જુઓ.)

નું પોલીસ થાણું જે પોલીસ અમલદારના હુવાલામાં હોય તે પોલીસ અંમલદાર જોગ (અથવા　　　ના કલેકટર જોગ].

સુલેહનો ભંગ થવાનો સંભવ રેહે એવી એક તકરાર મારી સ્થાનિક હદમાંહે અમેરી અમુક (આ ઠેકાણે મુખતેસરમાં તકરારનો વિષય લખવો) સબંધી (આ ઠેકાણે નામ તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખીને, અથવા જો તે તકરાર ગામના લોકોની ટોળીઓ વચ્ચે હોય તો, ફક્ત રેહેવાનું ઠેકાણું લખીને પક્ષકારોનું વરણન કરવું) વચ્ચે હતી એવું મને દેખાડવામાં આવ્યું છે, અને તે ઉપરથી સદરહુ પક્ષકારોને ચોગ્ય રીતે ફરમાવેલું કે સદરહુ (આ ઠેકાણે તકરારનો વિષય લખવો) ના ખરેખરા કબજાની વાત સબંધી તમારે પોતપોતાના દાવા લખીને જાહેર કરવા, અને સદરહુ દાવાસબંધી ચોગ્યરીતે ચોકશીકરયા ઉપરથી મેઠરાવ્યું છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે તકરારનો વિષય લખવો) નો કબજો સદરહુ પક્ષકારોમાંના કોઇ પક્ષકારની પાસે નથી (અથવા સદરહુ પક્ષકારોમાંના કયા પક્ષકારનો સદરહુ પ્રમાણે કબજો હતો એ વિષે મારી ખાત્રી થઇ શકતી નથી;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અખ્તીકાર આપવામાં આવે છે, તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ (આ ઠેકાણે તકરારનો વિષય લખવો) નો કબજો લઇને તથા રાખીને જપ્ત કરવી; અને પક્ષકારોના હકના અથવા કબજાના દાવાનો નીકાલ કરવા બાબત કંઇ ચોગ્ય અખ્તીકાર વાળી કોરટનું હુકમનામું અથવા હુકમ મેળવવામાં આવે ત્યાં સુધી સદરહુ [આ ઠેકાણે તકરારનો વિષય લખવો] રાખવી; અને આવા વારંટ કેવી રીતે બજાવ્યું તેનો શેરોલખીને તે પાછું મોકલવું;

મારી સહી તથા કોરટના મોહોર કરીને આપ્યું છે. તા૦　　માહે　　સન૧૮
મોહોર　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　સહી

૨૪—જમીન અથવા પાણી ઉપર કાંઇ પણ વસ્તુ કરવાની મનાકરવા બાબત માજીસ્ત્રેટનો હુકમ,
[૧૪૭ની કલમ જુઓ)

મારી હકુમતની હદ માંહે આવેલી [આ ઠેકાણે મુખતેસરમાં તકરારનો વિષય લખવો] વાપરવાના હક સબંધી તકરાર ઉત્પન થઇ છે અને તે જમીન (અથવા પાણી) નો કબજો સઘળો પોતે લેવાનો દવો આ ઠેકાણે જે શખસ અથવા શખસોહોય તેનું અથવા તેઓનું વરણન કરવું] કરયોછે, અને તે બાબતમાં ચોગ્ય રીતે ચોકશી કર્યા ઉપરથી મને જણાયું છે કે સદરહુ જમીન (અથવા પાણી) એ પ્રમાણે વાપરવાનો ભોગવટો કરવાની છુટ લોકોને (અથવા જો કોઇ શખસ હોય અથવા કોઇ વરગના માણસો હોય તો તેનું અથવા તેઓનું વરણન કરવું] અને [જો તે ભોગવટો આખા વરસમાં થઇ શકે એવો હોય તો) સદરહુ ચોકશીનો પ્રારંભ થતાંપેહેલાં ત્રણ મહીનાની અંદર (અથવા જો તે ભોગવટો ફક્ત અમુક એ સમોમાં થઇશ

કે એવો હોય તો કહેવું કે "જે મોસમોમાં સદરહુ ભોગવટો કરી શકાતો હોય તેમાંની છેલી મોસમમાં") સદરહુ ભોગવટો કરવામાં આવ્યો છે;

વાસ્તે હુકમ કરૂછુ કે સદરહુ [કબજાનો દાવાદાર અથવા દાવા દારો] કબજો કરવાનો હક ફક્ત પોતાનોજ છે એવું ઠરાવવા બાબત કોઇ યોગ્ય અધી કારવાળી કોરટનુ હુકમનામુ અથવા હુકમ મેળવે ત્યાં સુધી તેને [અથવા તેઓએ] અથવા તેઓના હીત સબંધમાંના કોઈએ પણ ઉપર કહ્યા મુજબ વાપરવાના હકના ભોગવટો કાહાડી નાખીને સદરહુ જમીન [અથવા પાણી] નો કબજો લેવો (અથવા રાખવો) નહીં.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યો છે;

તા૦ માહે સન ૧૮

સહી.

૨૫—પોલીસ અમલદારની આગળ પ્રથમ ચોકશી થયા ઉપરથી ખત તથા જામીન ખત.

[૧૯૯મી કલમ જુઓ]

હુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) નો રેહેવાશી મારી ઉપર ના ગુન્હાનુ તહોમત મુકયા ઉપરથી, અને ચોકશી કરયા પછી માજીસતરટની આગળ હાજર થવાનું મને ફરમાવ્યાથી,

અથવા

અને ચોકશી કરયા પછી મને જયારે ફરમાવવામાં આવે ત્યારે હાજર થવા સારૂ મારા પોતાનો મુચલકો કરી આપવાનું મને ફરમાવ્યાથી,

આ ઉપરથી બંધાઉ છું કે સદરહુ તહોમતનો વચાર જવાબ દેવાને માં ની કોરટમાં આવતા ની તારીખે (અથવા જે દીવશે હાજર થવાનુ મને હવે પછી ફરમાવવામાં આવે તે દિવશે] હાજર થઇશ, અને આ બબતમાં જો હું કસુર કરૂં તો હુ બંધાઉ છુ કે મલીકામાયાઝમા રાણીસાહેબ કઇસરે હિંદને રૂપીયાની રકમ માહારે ગુન્હેગારીમાં આપવી.

તારીખ માહે સન ૧૮

(સહી.)

આ ઉપરથી હું એકરાર કરૂં છું [અથવા અમે દરેક એકઠા તથા જુદા જુદા એકરાર કરીએ છીએ] કે ઉપર કહેલા માટે હું જામીન થઉ છું (અથવા અમે જામીન થઇએ છીએ) કે તે પોતાની ઉપરના ચાલુ તોહમતનો વચારે જવાબ દેવાને માં ની કોરટમાં આવતા ની તારીખે (અથવા જે દીવશે હાજર થવાનું તેને હવે પછી ફરમાવવામાં આવે તે દીવશે) હાજર થશે અને એ બાબતમાં જો તે કસુર કરે તો આ ઉપરથી હું બંધાઉ છું અથવા આ ઉપરથી અમે બંધાઇએ છીએ કે મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કઇસરે હિંદને રૂપીયાની રકમ મારે [અથવા અમારે ગુન્હેગારીમાં આપવી.

તારીખ માહે સન ૧૮

(સહી)

૨૬—ફરીયાદનું કામ ચલાવવા અથવા શાહેદી આપવા બાબત ખત.

(૧૭૦મી કલમ જુઓ.)

હું [આ ઠેકાણે નામ લખવું), [આ ઠેકાણે જગા લખવી) નો રેહેવાશી આ ઉપરથી બંધાઉ છું કે હું માં ની કોરટમાં આવતા ની તારીખે કલાકે હાજર થઇશ અને તેજ વખતે તથા તેજ ઠેકાણે અ. બ. નામના શખસની ઉપર ના તોહમતની બાબતમાં ફરીયાદનું કામ ચલાવીશ (અથવા ફરીયાદનું કામ ચલાવીશ તથા શાહેદી આપીશ, અથવા શાહેદી આપીશ, જેવી હકીકત હોય તે પ્રમાણે લખવું, અને આ બાબતમાં કસુર કરૂં તો હું બંધાઉછું કે મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કઇસરે હિંદને રૂપીયાની રકમ મારે સુન્હેગારીમાં આપવી. તા० માહે સન ૧૮

સહી.

૨૭.—કમીટ કરવા બાબત માજીસતરેટે સરકારી પ્લીડરને નોટીસ આપવા બાબત.

(૨૧૮ મી કલમ જુઓ)

ના માજીસતરેટ આ ઉપરથી નોટીસ આપેછે કે તેમણે નામના એક શખસને આવતી સેશનમાં ઇનસાફ થવાસારૂ કમિટ કરયો છે; અને તે માજીસતરેટ સદરહુ મુકદમામાં ફરીયાદીનું કામ ચલાવવા બાબત સરકારી પ્લીડરને આ ઉપરથી સુચના આપે છે.

તહોમતવાળાની ઉપર તહોમત એવું છે કે વગેરે (આ પ્રમાણે તોહમતનામામાં જે પ્રમાણે હોય તે પ્રમાણે ગુન્હો લખવો]. તા० માહે સન ૧૮

[સહી]

૨૮—તોહમતનામાં

(૨૨૧મી ૨૨૨મી ૨૨૩મી કલમ જુઓ)

(૧)—એક મથાળાવાળાં તોહમતનામાં,

(અ) હું (આ ઠેકાણે માજીસતરેટનું નામ તથા હુદ્દો લખવો), તમે [આ ઠેકાણે તોહમતવાળાનુ નામ લખવું] ઉપર હેઠળ લખ્યા મુજબ તોહમત મુકું છું:—

ફોજદારી કાયદા ની ૧૨૧ મી કલમ ઉપરથી. (બ) કે તમે ની તારીખે અથવા તે અરસામાં માં મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કઇસરે હિંદની સાગુ લડાઇ કરી, અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૨૫ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેશનકોરટ (જ્યારે તહોમતનામું કોઇ પરેસીડેન્સી માજીસતરેટે કરયું હોય ત્યારે સેશનકોરટને બદલે "હાઇકોરટ" એ શબ્દો દાખલ કરવા) સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો.

માજીસતરેટની સહી તથા મોહોર.

[(બ) ને બદલે દાખલ કરવું:—)

૧૨૪મી કલમ મુજબ (૨) કે તમે ની તારીખે અથવા તે અરસામાં માં હિંદુસ્તાનના ગવરનર જનરલની કાંઉસીલના મેમબર નામદાર અ. બ. પોતાના હુદ્દાની રૂએ કાયદેસર અખત્યાર ચલાવે નહી એમ તેમને લલચાવવાના ઇરાદાથી સદરહુ મેમબર ઉપર હુમલો કરયો

અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૨૪ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેશનકોરટ (અથવા હાઇકોરટ] સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો.

૧૬૧મી કલમ મુજબ [૩] કે તમે . ના ખાતામાં સરકારી નોકર છ તાં હુદ્દાને લગતું કાંઇ કૃત્ય નહી કરવાના હેતુથી પ્રત્યક્ષ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ની પાસેથી બીજા એક સખસ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) સારૂ કાયદેસર મેહનતાણા શિવાય બીજા પ્રકારનો અવેજ કબુલ કરયો અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૬૧ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેશનકોરટ (અથવા હાઇકોરટ) સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો.

૧૬૬મી કલમમુજબ (૪) કે તમે ની તારીખે, અથવા તે અરસામાં માં કરયું (અથવા કરવામાં કસુર કરી, જેમ હોય તેમ લખવું], અને સદરહુ વરતણુંક આકની કલમો ના ઠરાવોની વિરૂદ્ધ હતી, અને તે નુકશાનકારક છે એવું તમે જાણતા હતા, અને તે ઉપરથી તમે હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૬૬ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેશનકોરટ [અથવા હાઇકોરટ) સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો.

૧૯૩મી કલમમુજબ [૫) કે તમે ની તારીખે અથવા તે અરસામાં માં ની આગળ ના ઇનસાફ ચાલતી વખતે શાહેદીમાં કહ્યું કે " " અને એ પ્રથકર ખોટો છે એવુ તમે જાણેલું અથવા માનેલુ, અથવા તે ખરો છે એવું તમે માનેલું નહી અને તે ઉપરથી તમે હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૯૩ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો. તથા સેશનકોરટ [અથવા હાઇકોરટ] સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો

૩૦૪થી કલમ મુજબ (૬) કે તમે ની તારીખે અથવા તે અરસામાં માં નું મોત આણીને ખુનથી ઉતરતા દરજ્જાનું શિક્ષાણીય મનુષ્યવધ કરયું, અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૦૪ થી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો તથાસેશનકોરટ [અથવા હાઇકોરટ) સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો.

૩૦૬ઠી કલમ મુજબ (૭] કે તમે ની તારીખે અથવા તે અરસામાં માં અ. બ. નામનો એક શખસ નીશાના આવેશમાં હતો તેનો આત્મઘાત કરવામાં મદદગારી કરી, અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૦૬ ઠી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો તથા સેશનકોરટ (અથવા હાઇકોરટ) સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો.

૧૨૫મી કલમ મુજબ (૮) કે તમે ની તારીખે અથવા તે અરસામાં માં ને બુદ્ધિપુરવક માહાવ્યથા કરી, અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદામી ૩૨૫ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા શેશનકોરટ(અથવા હાઇકોરટ)સાંભળી શકે એવો ગુનોકરયો

૩૯૨મી કલમ મુજબ (૯) કે તમે ની તારીખે અથવા તે અર

સામાં   માં (આ ઠેકાણું નામ લખવું) નુકશાન કર્યું, અને તે ઉપરથી તમે હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૮૨ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો તથા સેશનકોરટ (અથવા હાઇકોરટ] સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો.

૪૯૫મી કલમ મુજબ   (૧૦(કે તમે   ની   તારીખે અથવા તે અરસામાં   માં હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૯૫ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેશનકોરટ [અથવા હાઇકોરટ] સાંભળી શકે એવો ડાકાઇટીનો ગુન્હો કરયો.

[જે મુકદમાનો ઇનસાફ માજીસતરેટ કરે તે મુકદમામાં "સેશનકોરટ સાંભળી શકે એવો" એ શબ્દોને બદલે "મારાથી સાંભળી શકાય એવો" અને (ક) માં સદરહુ કોરટ" એ શબ્દો મુકી દેવા.)

(૨)—બે અથવા વધારે
મથાળાંવાળાં તહોમતનામાં

અ. હું (આ ઠેકાણે માજીસતરેટનુ નામ તથા હુદો લખવો) તમે (આ ઠેકાણે તોહમતવાળા શખસનું નામ લખવું) ઉપર હેઠળ લખ્યા મુજબ તોહમત મુકુ છું:—

૨૪૧ માં કલમ મુજબ   પહેલું—કે તમે   ની   તારીખે અથવા અરસામાં   એક શિકો ખોટો છે એવું જાણીને અ. બ. નામના બીજા એક શખસને તે શીકકો ખરા શીક્કા દાખલ આપ્યો અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૪૧ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેશનકોરટ (અથવા હાઇકોરટ) સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો.

બીજું—કે તમે   ની   તારીખે અથવા તે અરસામાં   માં એક શીકો ખોટો છે એવું જાણીને અ. બ. નામના બીજા એક શખસને તે શિકકો ખરા શીક્કા દાખલ લેવાને લલચાવવાની કોશિશ કરી, અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૨૪૧ મો કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેશન કોરટ (અથવા હાઇકોરટ) સાંભળીશકે એવો, ગુન્હો કરયો.

(ક) અને આ ઉપરથી હું ફરમાવુ છું કે સદરહુ તોહોમત બાબત સદરહુ કોરટે તમારો ઇનસાફ કરવો.

(માજીસતરેટની સહી તથા મોહોર.)

((બ) ને બદલે દાખલ કરવું:—)

(૨) પહેલું. કે તમે   ની   તારીખે અથવા તે અરસામાં   માં   નું મોત આણી ખુન કરયું, અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૦૨ જી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેશન કોરટ (અથવા હાઇકોરટ) સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો.

૩૦૨ જી તથા ૩૦૪ થી કલમ મુજબ.

બીજું—કે તમે   ની   તારીખે અથવા તે અરસામાં   માં   નું મોત આણીને ખુનથી ઉતરતા દરજાનું શિક્ષાણીય મનુષ્યવધ કરયું અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૦૪ થી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે

એવો, તથા સેશનકોરટ (અથવા હાઈકોરટ) સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો.

૩૭૯મીતથા૩૮૨ મી કલમ મુજબ. (૩) પેહેલું—કે તમે ની તારીખે અથવા અરસામાં માં ચોરી. કરી, અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૭૯ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેશનકોરટ (અથવા હાઇકોરટ] સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયે

બીજું.—કે તમે ની તારીખે અથવા તે અરસામાં માં ચોરી કરી, અને સદરહુ ચોરી કરા માટે એક શખસનું મોત આણવાની તઇયારી કરેલી અને તે ઉપરથી હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૮૨મી કલમપ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેશન કોરટ (અથવાહાઇકોરટ) સાંભળી શકે એવો, ગુન્હો કરયો

ત્રીજું—કે તમે. ની તારીખે અથવા તે અરસામાં માં ચોરી કરી અને સદરહુ ચોરી કરયા પછી તમે નાહાશી જવા માટે એક શખસને અટકાવ કરવાની તઇયારી કરેલી અને તે ઉપરથી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૮૨ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેશનકોરટ (અથવાહાઇકોરટ] સાંભળી શ એવો ગુન્હો કરયો,

ચોથું.—કે તમે ની તારીખે અથવા તે અરસામાં માં ચોરી કરી અને સદરહુ ચોરીથી લીધેલી મીલકત રાખવા માટે એક શખશના મનમાં વ્યથાની બીડીક પૈદા કરવાની તઇયારી કરેલી, અને તે ઉપરથી હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૩૮૨મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો, તથા સેસનકોરટ [અથવા હાઇકોરટ] સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો.

[૪]—કે તમે ની. તારીખે અથવા અરસામાં માં ની આગળ ની ચોકુશી ચાલતી વખતે શાહેદીમાં

૧૯૩મી કલમ મુ હ્યું કે " " અને તમે ની ત

જબ વિકલ્પની રીતે રીખે અથવા તે અરસામાં માં ર્ન

તોહોમતો. આગળ નો ઇનસાફ ચાલતીવખતે શાહેદીમાં કહ્યું કે " ", અને આમાંનો એક મચકુર ખોટો છે એવું તમે જાણેલું અથવા માનેલું અથવા તે ખરો છે એવું તમેમાનેલું નહી, અને તે ઉપરથી તમે હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૯૩મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકે એવો તથા સેશનકોરટ (અથવા હાઈકોરટ) સાંભળી શકે એવો ગુન્હો કરયો,

(જે મુકદમાનો ઇનસાફ માજીસતરેટો કરે તે મુકદમામાં, "સેસનકોરટ સાંભળી શકે એવો" એ શબદોને બદલે મારાથી સાંભળી શકાય એવો એ શબદો દાખલ કરવા, (ક) "સદરહુ કોરટે" એ શબદો મુકી દેવા.)

---

(૩)—અગાઉ ગુન્હો સાબીત થયાનો ઠરાવ થયા પછી ચોરી બાબત તહોમતનામું.

હું [આ ઠેકાણે માજીસતરેટ વીગેરેનુ નામ તથા હુદ્દો લખવો) આ ઉપરથી તમે [આ ઠેકાણે તહોમતવાળા શખસનું નામ લખવું) ઉપર હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે તહોમત મુકુંછું: -

કે તમે ની તારીખે અથવા તે અરસામાં આ ચોરી ક

અને તે ઉપરથી હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાંની ૩૭૮મી કલમ મુજબ શિક્ષા થઇ
{ હાઇકોરટ } શકે એવો તથા સેશનકોરટ (અથવા જેમ હોય તેમ લખવું) માંભળી
{ માજીસ્ત્રેટ } શકે એવો ગુન્હો કરયો.

અને તમે સદરહુ [આ ઠેકાણે તહોમતવાળાનુ નામ લખવું] ઉપર વળી એવુ તો હોમત મુકવામાં આવે છે કે સદરહુ ગુન્હો કરતાં પેહલાં એટલે; ની વા રીએ માં [આ ઠેકાણે જે કોરટે ગુન્હાની સાબીતીનો ઠરાવ કરયો હોય તે કોરટ લખવી) હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના ૧૭મા બાબ પ્રમાણે ત્રણ વરસની મુદતસુધી કેદની શીક્ષા થઇ શકે એવો ગુન્હો, એટલે, શાલરે ઘરફોડવાનો ગુન્હો આ ઠેકાણે જે કલમ પ્રમાણે તોહમતવાળાની ઉપર ગુન્હો કરયો હોય તે કલમમાં વાપરેલા શબ્દોમાં તે ગુન્હાનું વરણન કરવું) તમારી ઉપર સાબીત થયાનો ઠરાવ કરે લો, તે ઠરાવ હજુ પુરા અમલમાં છે અને તે ઉપરથી તમે હિંદુસ્તાનના ફોજદારીકાયદાની ૭૫મી કલમ પ્રમાણે વધારેલી શિક્ષાને પાત્ર છો.

અને આ ઉપરથી ફરમાઉં છું કે તમારો ઇનસાફ વિગરે કરવો.

૨૯—કેદની અથવા દંડની શિક્ષાનો હુકમ કોઇ માજીસ્ત્રેટે કરયોનહોય તો તે ઉપરથી કેદ કરવાનું વારંટ.

[૨૪૧ની કલમ જુઓ.]

ની તુરંગના સુપિન્ટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ તારીખ મા હે સન ૧૮ ને રોજ હુ [આ ઠેકાણે નામ તથા હોદ્દો લખવો] ની આગળ સન ૧૮ ના કાલેન્ડરના નંબરના મુકદમામાં (૧ લા, ૨ જા, ૩ જા, જે મ હોય તેમ લખવું) કેદી, [આ ઠેકાણે કેદીનુ નામ લખવું.) ની ઉપર હિંદુસ્તાન ના ફોજદારી કાયદાંની [અથવા આકટની] કલમ (અથવા કલમે] પ્રમાણે [આ ઠેકાણે મુખ્તેસરમાં ગુન્હો અથવા ગુન્હા લખવા)નો ગુન્હો સાબીત થયાનો ઠરાવ કરવામાં આવેલો, અને (આ ઠેકાણે જે શિક્ષા હોય તે પુરે પુરી થતા સ્પષ્ટ રીતલ ખવી] ની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવેલો;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને સદરહુ સુપિન્ટેન્ડન્ટને [અથવા કીપરને] અખત્યાર આપવા માં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ [આ ઠેકાણે કેદીનુ નામ લખવું] ને આ વારંટ સુદ્ધાં સદરહુ તુરંગમાં તમારા હવાલામાં લેવો, અને ત્યાં ઉપર કહેલી શિક્ષાનો હુકમ કાયદા પ્રમાણે અમલમાં લાવવો.

મારી સહી તથાકોરટની મોહોર કરી આપ્યુ છે.

તારીખ માહે સન ૧૮

મોહોર. (સહી)

૩૦—જમિથી નુકશાનીનો અવેજ વસુલ નહી થએથી કેદનું વારંટ.

[૨૫૦ મી કલમ જુઓ)

ની તુરંગના સુપીન્ટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ. (આ ઠેકાણેનામ

લખવું તથા તેનું વરણન કરવું) (આ ઠેકાણે હોમતવાળા શખસનું નામ લખવું તથા વરણન કરવું) ઉપર ફરીયાદ કરી છે કે [આ ઠેકાણે મુખતેસરમાં તે ફરીયાદ લખવી). અને તે નજીવી [અથવા તસદી આપે એવી) ગણીને કાહાડી નાંખવામાં આવી છે અને જે હુકમથી તે ફરીયાદ કાહાડી નાંખવામાં આવી તે હુકમમાં ફરમાવ્યું છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે ફરીયાદીનું નામ લખવું) રૂપીયાની રકમ નુકશાનીના અવેજ દાખલ આપવી; અને સદરહુ રકમ આપવામાં આવી નથી અને સદરહુ (આ ઠેકાણે ફરાયદીનું નામ લખવું) નાં જંગમ મિલકત જપ્ત કરીને તે રકમ વસુલ થઇ શકતી નથી અને એવો હુકમ કરવામાં આવ્યો છે કે તેને દીવશની મુદત સુધી તુરંગમાં આસાન કેદમાં રાખવો, પણ જો તે મુદત પુરી થતાં પેહેલાં ઉપર કહેલી રકમ આપવામાં આવે તો પછી તેને એ પ્રમાણે રાખવો નહી.

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને સદરહુ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને (અથવા કીપરને) અખ્તિયાર આપવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું] ને આ વારંટ સુદ્ધાંત મારા હવાલામાં લેવો, અને તેને સદરહુ તુરંગમાં (આ ઠેકાણે કેદની મુદત લખવી) ની સદરહુ મુદત સુધી હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૬૯ મી કલમના ઠરાવોને અનુસરીને સહી સલામત રાખવો, પણ જો સદરહુ રકમ તે મુદત પુરી થતાં પેહેલાં આપવામાં આવે તો તે પોહોંચે એટલે તાબડતોબ તેને છોડી મુકોઃ અને આ વારંટ કેવી રીતે બજાવ્યું તેનો શેરો લખીને તે પાછું મોકલવું.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યું છે, તારીખ માહે સન૧૮

મોહોર સહી

૩૧—શાહેદની ઉપર સમન.

(૬૮મી તથા ૨૫૨મી કલમ જુઓ)

ના રેહેવાશી જોગ. મારી આગળ ફરીયાદ કરવામાં આવી છે કે ના રેહેવાશી એ [આ ઠેકાણે મુખતસરમાં ગુન્હો તથા તેનો વખત તથા જગા એટલું લખવું] નો ગુન્હો કરયો છે (અથવા કરયનો શક આવ્યો છે.] અને મને જણાય છે કે તમે ફરીયાદનું કામ ચલાવનારની તરફથી મુદ્દાનો પુરાવો ઘણું કરીને આપશો,

વાસ્તે તમને આ ઉપરથી સમન કરવામાં આવે છે કે સદરહુ ફરીયાદની બાબત સંબંધી તમે જે જાણતા હો તેની શાહેદી આપવાને તમારે આવતા ની તારીખે સવારમાં દસ કલાકે આ કોરટની આગળ હાજર થવું, અને કોરટની રજા વગર ત્યાંથી જવું નહી; અને આ ઉપરથી તમને તાકીદ આપવામાં આવે છે કે જો તમે વ્યાજબી કારણ વગર સદરહુ તારીખે હાજર થવાની ગફલત કરશો અથવા તેમ કરવાની ના કેહેશો, તો તમને હાજર થવાની જરૂર પાડવા સારૂ વારટ કાહાડવામાં આવશે.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યો છે,

તારીખ માહે સને ૧૮

(મોહોર.] (સહી.]

૩૨.—જ્યુરરો તથા આસેસરોને સમન કરવા બાબત જિલ્હા માજીસતરેટની ઉપર *પ્રીસેપ્ટ,

(૩૨૬ મી કલમ જુઓ.)

ના જિલ્હા માજીસતરેટ જોગ.

માં કોરટના મકાનમાં આવતા ની તારીખે ફોજદારી સેશન ભરવાનું ઠરાવ્યું છે, અને આમાં લખેલા શખસોનાં નામ, જ્યુરરો તથા આશેસરોની તપાસેલી ટીપ આ કોરટને આપેલી તેમાં જે શખસોના નામ લખ્યાં છે તે શખસોમાંથી ચીઠી કરીને બરાબર ચુંટી કાહાડ્યા છે, વાસ્તે તમને આ ઉપરથી ફરમાવવામાં આવે છે કે સદરહુ તારીખે સદરહુ શખસોને સવારના દસ કલાકે સદરહુ શેશન કોરટમાં હાજર થવા સારૂ તમારે સમન કરવા, અને આ *પ્રીશેપ્ટ રૂએ તમે એ પ્રમાણે કરયું છે તે બાબત સદરહુ તારીખની અંદર તમારે દાખલો આપવો.

(આ ઠેકાણે જ્યુરરોનાં તથા આશેસરોનાં નામ નોંધવાં).

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યોછે. તારીખ માહે સન૧૮

(મોહોર) (સહી)

૩૩—આશેસર અથવા જ્યુરરની ઉપર સમન.

(૩૨૮ મી કલમ જુઓ.)

(આ ઠેકાણે જગા લખવી) ના રેહેવાશી (આ ઠેકાણે નામ લખવું) જોગ.

ની શેશન કોરટે મારી ઉપર મોકલેલા *પ્રીશેપ્ટ તમને આવતી ફોજદારી શેશનમાં આશેસર (અથવા જ્યુરર) દાખલ હાજર થવાનું ફરમાવ્યું છે તે હુકમની રૂએ આ ઉપરથી તમને સમન કરવામાં આવે છે કે તમારે આવતા ની તારીખે સવારમાં દસ કલાકે (આ ઠેકાણે જગા લખવી) મા સદરહુ શેશન કોરટમાં હાજર થવું.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યો છે. તારીખ માહે સન૧૮

(મોહોર) (સહી)

૩૪—મોતની શિક્ષાના હુકમ પ્રમાણે કેદ કરવાનું વારંટ.

[૩૭૪ મી કલમ જુઓ)

ની તુરંગના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ.

મારી આગળ તારીખ માહે સન ૧૮ ને રોજ ભરેલી શેશનમાં કાલેન્ડરના કાયદાની કલમ પ્રમાણે ખુન થતું હોય એવા શિક્ષાણીય મનુષ્યવધનો ગુન્હો યોગ્ય રીતે સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવામાં આવેલો, અને તેની ઉપર મોતની શિક્ષાનો હુકમ કરેલો, અને તે શિક્ષાનો હુકમ ની કોરટની મંજુરી થવા સારૂ રાખેલો;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને, સદરહુ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને (અથવા કીપરને), અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ (આ ઠેકાણે કેદીનું નામ લખવું) ને આ વારંટ સુદ્ધાં સદરહુ તુરંગમાં તમારા હવાલામાં લેવો,

---

* હુકમપત્ર.

અને સદરહુ કોરટનો હુકમ અમલમાં લાવવા બાબત આ કોરટનું બીજુ વારંટ અથવા હુકમ તમને પોહોંચે ત્યાં સુધી તેને તે તુરંગમાં સહી સલામત રાખજો.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યો છે. તા૦ માહે સન૧૮
(મોહોર) ——— - સહી.

૩૫—મોતની શિક્ષાનો હુકમ થયેથી તે અમલમાં લાવવા બાબત વારંટ.
(૩૮૧ મી કલમ જુઓ)

ની તુરંગના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ.

મારી આગળ તારીખ માહે સન ૧૮ ને રોજ ભરેલી સેશન માં કાલેન્ડરના નંબરના મુકદમામાં (૧ લા, ૨ જા, ૩ જા જેમ હોય તેમ) કેદી (આ ઠેકાણે કેદીનું નામ લખવું) ને મોતની શિક્ષાના હુકમ પ્રમાણે ની તારીખના આ કોરટના વારંટથી તમારે હવાલે કરવામાં આવ્યો છે, અને ની કોરટનો હુકમ આ કોરટને પોહોંચ્યો છે તેમાં સદરહુ શિક્ષાનો હુકમ મંજુર કરયો છે;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને સદરહુ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને (અથવા કીપરને) અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે (આ ઠેકાણે અમલમાં લાવવાનો વખત તથા જગા લખવી) માં સદરહુ મરી જાય ત્યાં સુધી તેને ગળે ફાંસો દેવડાવીને સદરહુ શિક્ષાનો હુકમ અમલમાં લાવશો. અને તે શિક્ષાનો હુકમ અમલમાં આણ્યોછે એવો શેરો લખીને આ વારંટ કોર્ટની પાસે પાછું મોકલજો.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યુંછે તારીખ માહે સન૧૮
(મોહોર) ——— (સહી)

૩૬—શિક્ષાનો હુકમ બદલ્યા પછી વારંટ.
(૩૮૧ મી તથા ૩૮૨ મી કલમ જુઓ.)

ની તુરંગના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ.

તારીખ માહે સન ૧૮ ને રોજ ભરેલી શેસનમાં કાલેન્ડરના નંબરના મુકદમામા (૧ લા, ૨ જા, ૩ જા, જેમ હોય તેમ) કેદી (આ ઠેકાણે કેદીનું નામ લખવુ) ઉપર હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક નો ગુનો સાબિત થયાનો ઠરાવ કરવામાં આવેલો અને તેની ઉપર ની શીક્ષાનો હુકમ કરેલો, અને તે ઉપરથી તેને તમારે હવાલે કરેલો; અને સદરહુ હુકમથી ઠરાવેલી શીક્ષા ની કોરટના હુકમથી (જેની કુપિકેટ આ વારંટને જોડેલી છે) બદલીને જીવતાં સુધી સમુદ્ર પારની (અથવા જેમ હોય તેમ) શીક્ષા કરવામાં આવી છે.

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને, સદરહુ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને (અથવા કીપરને) અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે સદરહુ હુકમ પ્રમાણે સમુદ્રપારની શીક્ષા ભોગવવા સારૂ સદરહુ (આ ઠેકાણે કેદીનું નામ લખવું) ને તમે યોગ્ય અધીકારીને તથા યોગ્ય હવાલામાં સોંપો ત્યાં સુધી તમારે, કાયદામાં ફરમાવ્યું છે તે પ્રમાણે, તેને સદરહુ તુરંગમાં તમારા હવાલામાં સહી સલામત રાખવો.

અથવા.

જો તે ઓછી કરેલી શીક્ષા કેદની હોય તો "સદરહુ તુરંગમાં તમારા હવાલામાં સહી સલામત રાખવો" એ શબ્દો પછી લખવું કે "અને ત્યાં સદરહુ હુકમ મુજબ કેદની શિક્ષા કાયદા પ્રમાણે અમલમાં લાવવી".

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યુંછે, તારીખ માહે સન૧૮
મોહોર —————— સહી

૩૭—જપ્તી તથા વેચાણ કરીને દંડ વસુલ કરવા બાબત વારંટ.

(૩૮૬મી કલમ જુઓ)

(આ ઠેકાણે પોલીસઅમલદારનું અથવા બીજો જે શખસ અથવા શખસો તે વારંટ બજાવવાના હોય તેનું નામ અથવા હુદો અથવા તેઓનાં નામ અથવા હુદા લખવા) જોગ.

[આ ઠેકાણે ગુન્હેગારનું નામ લખવું તથા વરણન કરવું] ની ઉપર તારીખ માહે સન ૧૮ ને રોજ મારી આગળ (આ ઠેકાણે ગુન્હો મુખતેસરમાં લખવો) નો ગુન્હો સાબીત થયાનો ઠરાવ કરવામાં આવેલો અને તેની ઉપર રૂપીઆનો દંડ આપવાની શિક્ષાનો હુકમ કરેલો, અને સદરહુ દંડ આપવાનું સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ને ફરમાવેલું તોપણ તેણે તે દંડ અથવા તેમાંનો કાંઇ પણ ભાગ આપ્યો નથી.

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ની જે જંગમ મિલકત ના જિલ્લામાં જડે તે જંગમ મિલકત તમારે લઇને જપ્ત કરવી; અને જો સદરહુ જપ્તી કર્યા પછી (આ ઠેકાણે આપેલા દીવશ અથવા કલાકની સંખ્યા લખવી) માંહે (અથવા તાબડતોબ) સદરહુ રકમ આપવામાં ન આવે તો તમારે તે જપ્ત કરેલી મિલકત અથવા તેમાંની જેટલી સદરહુ દંડ પુરો કરી આપવાને બસ થાય તેટલી મિલકત વેચવી; અને આ વારંટની રૂએ તમે જે કર્યું હોય તે બાબતનો શેરો, એ વારંટ બજાવવામાં આવે એટલે તુરત, લખીને તે પાછું મોકલવું.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યુંછે, તારીખ માહે સન૧૮
મોહોર —————— સહી

૩૮—તિરસ્કારના કેટલાએક મુકદમામાં જ્યારે દંડની શિક્ષા કરવામાં આવે ત્યારે કેદ કરવાનું વારંટ.

[૪૮૦ મી કલમ જુઓ]

ની તુરંગના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ

આજ રોજ મારી આગળ ભરેલી કોરટમાં (આ ઠેકાણે ગુન્હેગારનું નામ લખવું તથા વરણન કરવું) કોરટની સમક્ષ (અથવા દેખતાં) જાણી જોઇને તિરસ્કાર કર્યો; અને એ પ્રમાણે કરેલા તિરસ્કાર માટે રૂપીયાનો દંડ આપવાની, અથવા તે આપવામાં કસુર કરે તો (આ ઠેકાણે મહીના અથવા દિવસની સંખ્યા લખવી) ની મુદત સુધી આસાન કેદ ભોગવવાની, શિક્ષા સદરહુ (આ ઠેકાણે ગુન્હેગારનું નામ લખવું) ની ઉપર કોરટે ઠરાવી છે;

વાસ્તે આ વારંટથી તમને, સદરહુ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને (અથવા કીપરને), અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ (આ ઠેકાણે ગુન્હેગારનું નામ લખવું) ને આ વારંટ સુદ્ધાં તમારા હવાલામાં લેવો, અને તેને સદરહુ તુરંગમાં સદરહુ (આ ઠેકાણે કેદની મુદત લખવી) ની મુદત સુધી સહી સલા

મત રાખવો, પણ જો તે મુદત પુરી થતાં પેહેલાં સદરહુ દંડ આપવામાં આવે તો પછી તેમ કરવું નહી; અને તે દંડ પોહોંચેથી તુરત તમારે તેને છોડી દવો, અને આ વારંટ કેવી રીતે બજાવ્યું તેનો શેરો લખીને તે પાછું મોકલવું.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યુછે, તારીખ માહે સને૧૮
મોહોર. સહી.

૩૯—જવાબ દેવાની ના કહેનારા શાહેદને કેદ કરવાનું માજીસતરેટનુ અથવા જડજનું વારંટ.

(૪૮૫ મી કલમ જુઓ.)

(આ ઠેકાણે કોરટના અમલદારનું નામ તથા તેનો હુદો લખવો) જોગ.

(આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વરણન કરવું) ને શાહેદ દાખલ સમન કરવામાં આવેલો (અથવા આ કોરટની આગળ આણેલો) અને એક ગુન્હો થયાનું કહેવામાં આવેલું તે ગુન્હાની ચોકશી વખતે સાહેદી આપવાનું તેને આજ રોજ ફરમાવવામાં આવેલું તે છતાં સદરહુ કહેવામાં આવેલા ગુન્હા સંબંધી તેને પુછીને દફતરમાં બરાબર દાખલ કરેલા એક અમુક સવાલનો (અથવા અમુક સવાલોના) જવાબ દેવાની તેણે ના કહી, અને એ પ્રમાણે ના કહેવાનુ કાંઇ પણ વ્યાજબી કારણ કહ્યું નહી, અને તેણે એ પ્રમાણે કરેલા તિરસ્કાર માટે તેને (આ ઠેકાણે અટકાવી રાખવાની જે મુદત ઠરાવી હોય તે લખવી) સુધી પેહેરામાં અટકાવી રાખવાની શિક્ષા ઠરાવી છે;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધિકાર આપવામાં આવેછે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવુ) ને પેહેરામાં લેવો, અને દીવશની મુદત સુધી તેને તમારા હવાલામાં સહી સલામત રાખવો, પણ જો દરમિયાનમાં તે જબાની આપવાને અને તેને પુછેલા સવાલોના જવાબ દેવાને કબુલ થાય તો પછી તેમ કરવું નહી, અને સદરહુ દીવશોમાંના છેલા દીવશે, અથવા સદરહુ કબુલત જાણવામાં આવે એટલે તાબડતોબ, તેની કાયદા પ્રમાણે તજવીજ કરવામાં આવે એટલા માટે તેને આ કોરટની આગળ આણવો; અને આ વારંટ કેવી રીતે બજાવ્યું તેનો શેરો લખીને તે પાછું મોકલવુ.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યુછે. તારીખ માહે સન૧૮
મોહોર. સહી

૪૦—ગુજરાનનુ લવાજમ આપવામાં કસુર થયેથી કેદ કરવાનું વારંટ.

(૪૮૮ મી કલમ જુઓ)

ની તુરંગના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ,

(આ ઠેકાણે નામ લખવુ તથા વરણન કરવું તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવુ) ની પાસે પોતાની ઓરતનું [આ ઠેકાણે નામ લખવું] [અથવા પોતાનુ બાળક [આ ઠેકાણે નામ લખવું] [આ ઠેકાણે કારણ લખવુ] ના સબબથી પોતાની મેળે પોતાનુ ગુજરાન ચલાવવાને અશક્ત છે તે બાળકનું] ગુજરાન ચલાવવાનો જોઇએ તેટલી દ્રવ્યશકિત છે, અને તેણે તેમ કરવાની ગફલત કરી છે [અથવા ના કહી છે] એવું મારી આગળ શાબીત થયું છે અને સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવુ] ને યોગ્ય રીતે હુકમ કરીને ફરમાવ્યું છે કે તમારે તમારી સદરહુ ઓરતને [અથવા બાળકને] ગુજરાન બદલ રૂપીયાની રકમનું લવાજમ દર મહીને આપવુ અને વળી એવું શાબીત થયું છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવુ) સદરહુ હુકમ જાણી જોઇને ગણકાર્યો નથી અને મહીના (અથવા મહીનાઓ] ના લવાજમની રક

મના રૂપીયા આપવામાં કસુર કરી છે; અને તે ઉપરથી એક હુકમ કરીને એવું ઠરાવ્યું છે કે તેણે ની મુદત સુધી સદરહુ તુરંગમાં આસાન (અથવા સખત મજુરી સાથે) કેદ ભોગવવી;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને, સદરહુ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને (અથવા કીપરને) અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ને આ વારંટ સુદ્ધાં સદરહુ તુરંગમાં તમારા પેહેરામાં લેવો, અને ત્યાં સદરહુ હુકમ કાયદા પ્રમાણે અમલમાં લાવવો; અને આ વારંટ કેવી રીતે બજાવ્યું તેનો શેરો લખીને તે પાછું મોકલવું.

મારી સહી તથા કોર્ટના મોહોર કરીને આપ્યુંછે. તારીખ માહે સને૧૮

મોહોર. —————— સહી.

૪૧—જપ્તી તથા વેચાણ કરીને ગુજરાનનું લવાજમ બજારીથી અપાવવા બાબતનું વારંટ.

(૪૮૮ મી કલમ જુઓ.)

(આ ઠેકાણે જે પોલીસઅમલદારે અથવા બીજા શખસે તે વારંટ બજાવવાનું હોય તેનું નામ તથા હુદ્દો લખવો) જોગ. (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ને યોગ્ય રીતે હુકમ કરીને ફરમાવ્યું છે કે તમારે તમારી સદરહુ ઓરતને (અથવા બાળકને) ગુજરાન બદલ રૂપીયાની રકમનું લવાજમ દર મહીને આપવું, અને સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) એ સદરહુ હુકમ જાણી જોઈને ગણકારયો નથી અને મહિના (અથવા મહીનાઓ) નાં લવાજમની રકમના રૂપીયા આપવામાં કસુર કરી છે.

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ની જંગમ જે મીલકત જીલ્લામાં જડે તે તમારે લઈને જપ્ત કરવી અને જો સદરહુ જપ્તિ કરયા પછી (આ ઠેકાણે આપેલા દીવસ અથવા કલાકની સંખ્યા લખવી) માંહે (અથવા તાબડતોબ) સદરહુ રકમ આપવામાં ન આવે તો તમારે તે જપ્ત કરેલી જંગમ મીલકત અથવા તેમાંની જેટલી સદરહુ રકમ પુરી કરી આપવાને બસ થાય તેટલી વેચવી; અનેઆ વારંટ બજાવવામાં આવે એટલે તુરત તમે તેની રૂએ જે કરયું હોય તેનો શેરો લખીને તે પાછું મોકલવું.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યુંછે તારીખ માહે સને૧૮

મોહોર —————— સહી

૪૨—માજીસતરેટની આગળ પ્રથમ ચોકશી કરતી વખતે ખત તથા જામીનખત.

(૪૯૬ મી અને ૪૯૯ મી કલમ જુઓ)

હું (આ ઠેકાણે નામ લખવું); (આ ઠેકાણે જગા લખવી) નો રેહેવાશી ના ગુન્હાનું તહોમત મારી ઉપર મુકીને મને (જેમ હોય તે પ્રમાણે લખવું) ના માજીસતરેટની આગળ આણીને તેમની કોરટમાં તથા સેસનકોરટમાં જરૂર પડે તો હાજર થવા સારૂ તારણ આપવાનુ મને ફરમાવ્યા ઉપરથી બંધાઉ છુ કે સદરહુ માજીસતરેટની કોરટમાં તહોમતની પ્રથમ ચોકશી ચાલે ત્યારે દરરોજ હું હાજર રહીશ અને જો તે મુકદમો સેસનકોરટની પાસે ઈનસાફ થવા સારૂ મોકલવામાં આવે તો મારી ઉપર મુકેલાં તહોમતનો જવાબ દેવાને જ્યારે ફરમાવવામાં આવે ત્યારે સદરહુ કોરટની આગળ હું હાજર હોઈશ તથા હાજર થઈશ અને આ બાબતમાં જો હું કસુર કરૂં તો હું બંધાઉં છું કે મલીકા માઆજમા ગાંધીસાહેબ સરકારને [illegible]

ને   રૂપીયાથી રકમ મારે ગુન્હેગારીમાં આપવી.

તારીખ૦   માહે   સન ૧૮

સહી

આ ઉપરથી હું એકરાર કરૂ છુ [અથવા અમે દરેક જાણ એકઠા તથા જુદા જુદા એકરાર કરીએછીએ) કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) નો જામીન થાઉ છુ (અથવા અમે જામીન થઈએ છીએ કે તેની ઉપર જે ગુન્હાનું તોહમત મુકયું છે તે ગુન્હાની પ્રથમ ચોકશી ચાલે ત્યારે દરરોજ   ની કોરટમાં તે હાજર રહેશે અને જો તે મુકદમો સેસનકોરટની પાસે ઇનસાફ થવા સારૂ મોકલવામાં આવે તો તેની ઉપર મુકેલા તોહમતનો જવાબ દેવાને તે સદરહુ કોરટની આગળ હાજર હશે તથા હાજર થશે અને એ બાબતમાં જો તે કસુર કરે તો હું બંધાઉ છું (અથવા અમે બંધાઇએ છીએ કે મલીકા મોઆઝમા રાણીસાહેબ કઇસરેહિંદને   રૂપીયાની રકમ મારે (અથવા અમારે] ગુન્હેગારીમાં આપવી.

તારીખ   માહે   સન ૧૮

સહી.

૪૩—તારણ આપવામાં કસુર થએથી કેદ કરેલા શખસને છોડી મુકવાનું વારંટ (૫૦૦ મી કલમ જુઓ.)

ની તુરંગના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ અથવા બીજા જે અમલદારના હવાલામાં તે શખસ હોય તે અમલદાર) જોગ.

(આ ઠેકાણે કેદીનું નામ લખવું તથા તેનું વરણન કરવું) ને   ની તારીખના આ કોરટના વારંટની રૂએ તમારે હવાલે કરવામાં આવેલો, અને ત્યાર પછી તેણે ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદાની ૪૯૯ મી કલમ મુજબ પોતાના જામીન(અથવા જામીનો)સાથે એક ખત ચોગ્ય રીતે લખી આપ્યુંછે.

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધિકાર આપવામાં આવે છ તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું.) ને બીજી કોઇ બાબતસારૂ અટકાવી રાખવો ચોગ્ય નહી હોય તો તેને તમારા હવાલામાંથી તાબડતોબ છોડી મુકવો.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યો છે. તા૦   માહે   સન ૧૮

સહી.

૪૪.—ખતનો અમલ જપતીથી કરાવવા માટે જપ્તીનું વારંટ. [૫૧૪ મી કલમ જુઓ)

નુ પોલીસ—થાણુ જે પોલીસ અમલદારના હવાલામાં હોય તે પોલીસ અમલદાર જોગ   (આ ઠેકાણે જે શખસ હાય તેનું નામ લખવું તથા વરણન કરવું તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું] પોતાના મુચલકાની રૂએ (આ ઠેકાણે જે પ્રસંગ હોય તે લખવો, હાજર થવામાં કસુર કરી છે, અને તે સદરહુ કસુરને લીધે મલીકા મોઆઝમા રાણીસાહેબ કઇસરે હિંદને [આ ઠેકાણે ખત માંહેનો દંડ લખવો] રૂપિયાની રકમ ગુન્હેગારીમાં આપવાને પાત્ર થયો છે;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ની જે જંગમ મિલકત   જીલ્લામાં તમને જડે તે જંગમ મિલકત લઇને તથા અટકાવી રાખીને તમારે જપ્ત કરવી, અને જો સદરહુ રકમ ત્રણ દિવશ માંહે આપવામાં ન આવે તો એ પ્રમાણે જપ્ત કરેલી મીલકત અથવા તેમાંની જેટલી ઉપર કહેલી રકમ વસુલ કરવાને બસ થાય તેટલી મિલકત તમારે વેચવી, અને આ વારંટ બજાવવામાં આવે એટલે તુરત તે

ની રૂઇએ તમે જે કરયું હોય તેનો શેરો તમારે લખી મોકલવો.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યુંછે. તારીખ માહે સન૧૮

મોહોર · ——— સહી

૪૫—ખતની શરત તોડેથી જામીનને નોટીસ.

[૫૧૪મી કલમ જુઓ.]

ના રેહેવાશી જોગ, તમે તારીખ માહે સન ૧૮ ને રોજ (આ ઠેકાણે જગા લખવી] ના રેહેવાશી (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ના જામીન થયલા કે તે ની તારીખે આ કોરટની આગળ હાજર થશે, અને તમે બંધાયલા કે તે તેમાં કસુર કરશે તો હું મલીકા માયાઝમ રાણીસાહેબ કઇસરે હિંદને રૂપીયાની રકમ ગુન્હેગારીમાં આપીશ; અને સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવું) આ કોરટની આગળ હાજર થવામાં કસુર કરી છે, અને સદરહુ કસુરનાં કારણથી તમે સદરહુ રૂપીયાની રકમ ગુન્હેગારીમા આપવાને પાત્ર થયા છે;

વાસ્તે તમને આ ઉપરથી ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ દંડ આપવો અથવા સદરહુ રકમ તમારી પાસે શા શારૂ જબરાથી નહી અપાવવી જોઇએ તેનુ કારણ આ તારીખથી દિવશ માંહે બતાવવું.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપી છે. તા૦ માહે સન ૧૮

મોહોર ——— સહી.

૪૬—સારી રીતે ચાલવા બાબતના ખતની શરત તોડયા વિશે જામીનને નોટીસ.

[૫૧૪ મી કલમ જુઓ)

ના રેહેવાશી જોગ. તમે તારીખ માહે સન ૧૮ ને રોજ એક ખત લખી આપીને (આ ઠેકાણે જગા લખવી) ના રેહેવાશી (આ ઠેકાણે ના લખવુ) ના જામીન થયલા કે તે ની મુદત સુધી સારી રીતે ચાલશે અને તમે બંધાયલા કે તે એ બાબતમાં કસુર કરશે તો હું રૂપીયાની રકમ મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કઇસરે હિંદને ગુન્હેગારીમાં આપીશ; અને તમે એ પ્રમાણે જામીન થયા ત્યાર પછી [આ ઠેકાણે જે ગુન્હે થયો હોય તે મુખ્તેસરમાં લખવો] નો ગુન્હો કરવામાં આવેલો તે ગુન્હો સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ની ઉપર શાબિત થયાનો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો છે, જેથી તમારા જામીન ખતની શરત તોડવામાં આવી છે.

વાસ્તે તમને આ ઉપરથી ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ રૂપીયાનો દંડ આપવો, અથવા તે શા સારૂ નહી આપવો જોઇએ તેનું કારણ દિવશ માંહે બતાવવુ.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપીછે. તા૦ માહે સન ૧૮

મોહોર. ——— સહી.

૪૭—જામીનની ઉપર જપ્તીનું વારંટ.

(૫૧૪મી કલમ જુઓ)

જોગ. [આ ઠેકાણે ખતની શરત લખવી] એ હાજર થવા બાબત (આ ઠેકાણે નામ લખવુ તથા વરણેન કરવું, તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવું) જામીન તરીકે બંધાયો છે, અને સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવું) કસુર કરી છે અને તેથી તે (આ ઠેકાણે ખત માંહેના દંડ લખવો] રૂપીયાની રકમ મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કસરેઇ હિંદને આપવાને પાત્ર થયો છે;

વાસ્તે તમને આ ઉપરથી અખ્તિઆર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ની જે જગમ મિલકત જિલ્લામાં તમને જડે તે લઇને તથા અટકાવી રાખીને તમારે જપ્ત કરવી; અને જો સદરહુ રકમ ત્રણ દિવસ માંહે આપવામાં ન આવે તો એ પ્રમાણે જપ્ત કરેલી મીલકત અથવા તેમાંની જેટલી ઉપર કહેલી રકમ વસુલ કરવાને બસ થાય તેટલી મીલકત તમારે વેચવી, અને આ વારંટ બજાવવામાં આવે એટલે તુરત તેની રૂએ તમે જે કર્યું હોય તેનો શેરો લખી મોકલવો.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યું છે. તા૦ માહે સન૧૮
મોહોર. —— સહી.

૪૮—જે તોહમતવાળા શખસના જામીન લીધા હોય તેના જામીનને કેદ કરવાનું વારંટ
[૫૧૪મી કલમ જુઓ)

ની દિવાની તુરંગ ના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ (આ ઠેકાણે ખતની શરત લખવી) એ હાજર થવા બાબત (આ ઠેકાણે જામીનનું નામ લખવું તથા તેનું વરણન કરવું] જામીન તરીકે બંધાએલો છે, અને સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવું) એ બાબતમાં કસુર કરી છે જેથી સદરહુ ખતમાં લખેલા ૬૬ ઉપર મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કઇસરે હિંદનો દાવો થયો છે; અને સદરહુ (આ ઠેકાણે જામીનનું નામ લખવું) ને યોગ્ય નોટીસ આપ્યા છતાં તેણે સદરહુ રકમ આપવા માંતેમજ તેરકમ એની પાસે શા સારૂ જબરાંથી નહીં અપાવવી જોઇએ તેનું પુરતુ કારણ બતાવવામાં કસુર કરી છે, અને તેની જગમ મિલકતની જપ્તી તથા વેચાણથી સદરહુ રકમ વસુલ થઇ શકતી નથી અને (આ ઠેકાણે મુદત વિશેશે કરીને લખવી) સુધી તેને દીવાની તુરંગમાં કેદ રાખવાનો હુકમ કરવામા આવ્યો છે;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને, સદરહુ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને (અથવા કીપરને] અખ્તીઆર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામા આવે છે કે તમારે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ને આ વારંટ સુધાં તમારા હવાલામાં લેવો અને તેને સદરહુ [આ ઠેકાણે કેદની મુદત લખવી) સુધી સદરહુ તુરંગમાં સહી સલામત રાખવો, અને આ વારંટ કેવી રીતે બજાવ્યું તેનો શેરો લખીને તે પાછુ મોકલવું.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપુ છે. તા૦ માહે સન૧૮
મોહોર —— સહી.

૪૯—સુલેહ રાખવા બાબત ખતની શરત તોડ્યા વિશે મુખ્યને નોટીસ.
[૫૧૪મી કલમ જુઓ]

(આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વરણન કરવું તથા રેહવાનું ઠેકાણું લખવું) જોગ
તા૦ માહે સન ૧૮ ને રોજ તમે (આ ઠેકાણે ત ખતમાં જેમ હોય તેમ લખવુ) નહી કરવા બાબતનું ખત લખી આપેલું, અને તે માંહેની શરત તોડ્યાનીશાબિતીમારી આગળ આપવામાંઆવીછેઅનેદફતરમાં બરાબર દાખલ કરવામાંઆવીછે.

વાસ્તે તમને આ ઉપરથી ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે રૂપીયાના ૬૬ આપવો અથવા તે શા સારૂ તમારી પાસેથી જબરીથી નહી અપાવવો જોઇએ તેનું કારણ દીવસ માંહે મારી આગળ બતાવવું. તારીખ માહે સન ૧૮
મોહોર —— સહી

૫૦—સુલેહ રાખવાબાબતના ખતની શરત તોડેથી મુખ્યની મીલકત જપ્ત કરવા બાબતનું વારંટ.

(૫૧૪મી કલમ જુઓ.)

ના પોલીસથાણાના [આ ઠેકાણે પોલીસનું નામ તથા હુદ્દો લખવો) જોગ તારીખ માહે સન ૧૮ ને રોજ (આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વરણન કરવું) સુલેહનો ભંગ નહી કરવા વગેરે (ખતમાં હોય તે પ્રમાણે લખવું) બાબત રૂપીયાના રકમનું ખત લખી આપીને બંધાએલો અને સદરહુ ખતની શરત તોડયાની સાબીતી મારી આગળ આપવામાં આવી છે તથા યોગ્યરીત દફતરમાં દાખલ કરવામાં આવી છે, અને સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવું] ને નોટીસ આપીને ફરમાવવામાં આવ્યું છે કે સદરહુ રકમ શા સારૂ નહી આપવીજોઇએ તેનું કારણ તમારે બતાવવું અને તેમ કરવામાં તેમજ સદરહુ રકમ આપવામાં તેણે કસુર કરી છે.

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવુ) ની રૂપીયાની કીમતની જે જંગમ મીલકત જીલ્લામાં તમને જડે તે તમારે લઇને જપ્ત કરવી અને જો સદરહુ રકમ માંહે આપવામાં ન આવે તો એ પ્રમાણે જપ્ત કરેલી મીલકત અથવા તેમાંની જેટલી સદરહુ રકમ વસુલ કરવાને બસ થાય તેટલી મીલકત તમારે વેચવી અને આ વારંટ બજાવવામાં આવે એટલે તુરત તેની રૂએ તમે જે કર્યું હોય તેનો શેરો લખી મોકલવો.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યું છે. તારીખ માહે સન૧૮

મોહોર. ——— સહી.

૫૧—સુલેહ રાખવા બાબતના ખતની શરત તોડેથી કેદનું વારંટ

(૫૧૪ મી કલમ જુઓ)

ની દીવાની તુરંગના સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ (આ ઠેકાણે નામ લખવું તથા વરણન કરવું) સુલેહ રાખવા બાબત પોતે લખી આપેલાં ખતની શરત તોડી છે એવી સાબીતી મારી આગળ આપવામાં આવી છે તથા યોગ્યરીતે દફતરમાં દાખલ કરવામાં આવી તેથી તે મલીકા મોઆઝમા રાણીસાહેબ કઇસરેહિંદને રૂપીયાની રકમ ગુન્હેગારીમાં આપવાને પાત્ર થયો છે, અને સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) સદરહુ રકમ આપવાનું અથવા તે શા શારૂ નહી આપવી જોઇએ તેનું કારણ બતાવવાનું તેને યોગ્ય રીતે ફરમાવેલું તે છતાં તેમ કરવામાં કસુર કરી છે અનેતેની જંગમ મીલકત જપ્ત કરીને તે રકમ વસુલ કરી શકાતી નથી, અને સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખવું ને [આ ઠેકાણે કેદની મુદત લખવી) ની મુદત સુધી દીવાની તુરંગમાં કેદ રાખવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો છે.

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને સદરહુ દિવાની તુરંગના સુપરિન્ટેન્ડેન્ટને [અથવા કીપર) અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવુ] ને આ વારંટ સુદ્ધાં તમારા હવાલામાં લેવો અને સદરહુ (આ ઠેકાણે કેદની મુદત લખવી) ની મુદતસુધી સદરહુ તુરંગમાંસહી સલામત રાખવો અને આ વારંટ કેવી રીતે બજાવ્યું તેનો શેરો લખીને તે પાછું મોકલવું.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યું છે. તા૦ માહે સન ૧૮

મોહોર. ——— સહી.

૫૨—સારીરીતે ચાલવા બાબતના ખતની શરતતોડેથી જપ્તિ તથા વેચાણ કરવાનુવરંટ

(૫૧૪ મી કલમ જુઓ)

નું પોલીસથાણું જે પોલીસ અમલદારના હવાલામાં હોય તે પોલીસઅમ

ક્ષદાર જોગ (આ ઠેકાણે મુખ્યનુ નામ વિગરે લખવું) સારી રીતે ચાલે તે બા બત (આ ઠેકાણે નામ લખવુ તથા વરણન કરવુ તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવુ) તારી ખ માહે સન ૧૮ ને રોજ રૂપીયાની રકમનુ ખત લખી આપી ને તારણ આપેલું અને સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવુ) નો ગુન્હો કરયાનીસા બીતી મારી આગળ આપવામાં આવી છે તથા ચોગ્ય રીતે દફતરમાં દાખલ કરવામાં આવી છે જેથી સદરહુ ખતની શરત તોડવામાં આવી છે અને સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ને નોટીસ આપીને ફરમાવવામાં આવ્યુ છે કે સદરહુ રકમ શા સા રૂ નહીં આપવી જોઈએ તેનુ કારણ તમારે બતાવવુ. અને તેને એ મુજબ કરવામાં તેમજ સદરહુ રકમ આપવામાં કસુર કરી છે;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને અધિકાર આપવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવું) ની રૂપીયાની કીમતની જે જંગમમી લકત તમને જીલ્લામાં જડે તે લઈને તમારે જપ્ત કરવી અને જો સદરહુ રકમ માંહે આપવામાં ન આવે તો એ પ્રમાણે જપ્ત કરેલી મીલકત અથવા તે માંની જેટલી સદરહુ રકમ વસુલ કરવાને બસ થાય તેટલી મીલકત તમારે વેચવી અને આ વારંટ બજાવવામાં આવે એટલે તુરત તેની રૂએ તમે જે કરયું હોય તે નો શેરો લખી મોકલવો.

મારી સહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપ્યું તા૦ માહે સન

મોહોર ——— સહી.

પ૩—સારી રીતે ચાલવા બાબતના ખતની શરત તોડેથી કેદ કરવાનું વારંટ.

(પ૧૪મી કલમ જુઓ.)

ની દીવાની તુરંગના સુપ્રીનટેનડેન્ટ (અથવા કીપર) જોગ. (આ ઠે કાણે મુખ્યનું નામ વગેરે લખવું) સારી રીતે ચાલે તે બાબ (આ ઠેકાણે મુખતેસરમાં નામ લખવું તથા વરણન કરવું તથા રેહેવાનું ઠેકાણું લખવુ તા૦ માહે સન ૧૮ ને રોજ રૂપીયાની રકમનું ખત લખી આપીને તારણ આપેલુ અને સદરહુ ખતની શરત તોડયાની શરત તોડયાની શાબીતી મારી આગળ આપવા માં આવી છે. તથા ચોગ્ય રીતે દફતરમાં દાખલ કરવામાં આવી છે, જેથી સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખવુ) મલીકા માયાઝમા રાણીસાહેબ કઈસરે હિંદને રૂપી યાની રકમ ગુનેગારીમાં આપવાને પાત્ર થયો છે અને સદરહુ રકમ આપવાનું અથવા તે શા સારૂ નહી આપવી જોઈએ તેનુ કારણ બતાવવાનું તેને ચોગ્ય રીતે ફરમાવવા માં આવેલું તે છતા તેમ કરવામા તેણે કસુર કરી છે અને તે રકમ તેની જંગમ મિલકત જપત કરીને વસુલ થઇ શકતી નથી, અને સદરહુ (આ ઠેકાણે નામ લખ વુ) ને [આ ઠેકાણે કેદની મુદત લખવી) ની મુદત સુધી દિવાની તુરંગમાં કેદ રાખ વાનો હુકમ કરવામા આવ્યો છે;

વાસ્તે આ ઉપરથી તમને સદરહુ સુપ્રીનટેન્ડેટને (અથવા કીપરને] અધિકાર આ પવામાં આવે છે તથા ફરમાવવામાં આવે છે કે તમારે સદરહુ [આ ઠેકાણે નામ લખ વું) ને આ વારંટ સુદ્ધ તમારા હવાલામાં લેવો. અને તેને સદરહુ (આ ઠેકાણે કેદની મુદત લખવી) ની મુદત સુધી સદરહુ તુરંગમાં સહીસલામત રાખવો અને આ વારંટ કેવી રીતે બજાવ્યું તેનો શેરો લખીને તે પાછું મોકલવું.

મારી શહી તથા કોરટની મોહોર કરીને આપુ છે. તા૦ માહે સને ૧૮

મોહોર શહી.

શહી. આર. જે. ક્રાસ્થવેટ,

આફીશીએટીંગ સેક્રેટરી નિજામત ઈંડિયાસરકાર.

મુંબઇના ગવરનર ઇનકાંઉસિલના હેઠળ લખેલો આકટ આલીજા ગવરનર સાહેબે સને ૧૮૮૩ ના આગસ્ટ મહિનાની ૨૫ મી તારીખે મંજુર કર્યો તથા આલીજા નામ ગવરનર જનરલ સાહેબે સને ૧૮૮૩ના અકટોબર મહિનાની ૧૫ મી તારીખે મંજુર કર્યો તે સઘળા લોકોને જાણ થવા સારૂં છપાવીને પ્રસિદ્ધ કર્યો છે:—

સન ૧૮૮૩ નો મુંબઈનો આકટ ૪ થો.

ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદા મુજબ કેદની શિક્ષાને પાત્ર હોય તેવા દિવાની કેદીઓને અટકાવી રાખવા સબંધી કાયદા સુધારવા બાબતનો આકટ.

જે અરથે સન ૧૮૮૨ ના ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદા મુજબ કેદ કરવાને અથવા અટકાયતમાં રાખવાને જે દિવાની કેદીઓ પાત્ર હોય તેઓને અટકાવી રાખવા સબંધી કાયદો સુધારવો યોગ્ય છે; તે અરથે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે:—

દિવાની કેદીઓને ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદા મુજબ દિવાની તુરંગમાં અટકાવી રાખવાનો અધિકાર છે.

૧ જે કોઇ માણસ દિવાની તુરંગમાં કેદ હોય તે દરમ્યાન સન ૧૮૮૨ ના ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદા મુજબ કેદની શિક્ષાને અથવા અટકાયતમાં રાખવાને પાત્ર થાય તેને સદરહુ કાયદાની ૫૪૧ મી કલમ પ્રમાણે ગવરનર ઇનકાંઉસિલ દિવાની તુરંગમાં કેદ કરી રાખવાનું ફરમાવે તો તેને, સન ૧૮૭૪ ના મુંબઇના બીજા આકટમાં ગમે તે ઠરાવ હોય તોયપણ દિવાની તુરંગમાં સદરહુ કાયદા મુજબ કેદ કરી રાખવાનો અધિકાર છે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે એવા માણસોનો દિવાની કેદમાંથી છુટકો થયા પછી તે માણસ સદરહુ કાયદા મુજબ કેદની શિક્ષાને અથવા અટકાવી રાખવાને હજુપણ પાત્ર હશે તો તેને તાબડતોબ ફોજદારી તુરંગમાં મોકલી દેવો જોઇએ.

બમુજબ બે હુકમ.

મુકામ બંદરે મુંબઇ.
તા. ૩૧ મી અકટોબર સને ૧૮૮૩.

બંદગાન આલીનવાબ મુસ્તતાબ હજરત રેટ આનરબલ ગવર્નર સાહેબ બાહાદુર દર ઇજલાસ કાંઉસિલ.

(સહી.) સી. જી. ડબ્લ્યુ. મ્યાકફર્સન,
અંડર સેક્રેટેરી નિસબત સરકાર.

સન ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ માનું સુધીપત્રક.

કલમ ૧૭ મી, પારગ્રાફ ૪, લીટી ૧ "તેમજ ૧૩ મા, ૧૩ મા અને ૧૪ મી" ને બદલે "૧૨ મી, ૧૩ મી અને ૧૪ મી" એમ વાંચવું.

" ૧૩૦ મી, હાંસિયો, લીટી ૩. "નાખવાનું" આ શબ્દ પછી "માજીસ્ત્રેટ" આ શબ્દ ઉમેરવો.

" ૧૩૩ મી, પારેગ્રાફ ૫, લીટી ૧. "પડશે" આ શબ્દ પછી "અને" આ શબ્દ ઉમેરવો.

" ૧૩૮ મી, લીટી ૨. "યોગ્ય એવું છે" ને બદલે "યોગ્ય છે" એમ વાંચવું.

" ૧૮૬ મી, લીટી ૬ "સુધીની કલમો (એ બંને કલમો સુદ્ધાં) કલમોના" ને બદલે "સુધીની કલમો (એ બને કલમો સુદ્ધાં) ના" એમ વાંચવું.

" ૧૮૭ મી, લીટી ૪. "માજીસ્ત્રેટને" આ શબ્દોને બદલે "માજીસ્ત્રેટની પાસે"

આ શબ્દો વાંચવા.

૨૦૦ (મ) લીટી ૩ "અધિકાર છે," આ શબ્દો પછી "અને તે લખી લેવાની કાંઇ જરૂર નથી" આ શબ્દો ઉમેરવા

" ૨૧૮ પારેગ્રાફ ૨, લીટી ૧. "અથવા બીજી જંગમ મિલકત" આ શબ્દોને બદલે "અથવા બીજી વસ્તુ" આ શબ્દો વાંચવા.

" ૨૨૩, લીટી ૪. "વિગત" આ શબ્દ પછી "પણ" આ શબ્દ ઉમેરવો.

" ૨૨૫, (ડ) લીટી ૫. "આપ્યુ" આ શબ્દને બદલે "મુક્યું" આ શબ્દ વાંચવો.

" ૨૭૧. પારેગ્રાફ ૨. હાંસિયો, લીટી ૨. "આપવો" આ શબ્દને બદલે "આપે ત્યારે" આ શબ્દો વાંચવા.

" ૩૫૭, પારેગ્રાફ ૩, લીટી ૨. "મુખત્યાર છે" આ શબ્દો "પછી" આ શબ્દ વાંચવો.

" ૩૭૫, પારેગ્રાફ ૩, લીટી ૧. "પુરાવો" આ શબ્દ પછી "(જો હોય તો)" આ શબ્દો વાંચવા.

" ૩૮૦, છેલ્લો પારેગ્રાફ લીટી ૧. "પુરાવો આ શબ્દ પછી "(જો હોય તો)" આ શબ્દો વાંચવા.

" ૪૫૮, લીટી ૨, "વખતે વખતે," આ શબ્દો કહાડી નાખવા.

" ૪૭૫, પારેગ્રાફ ૩, લીટી ૧. "બની શકે તેટલે સુધી" આ શબ્દોને બદલે "જોઇ તો ફેરફાર કરીને" આ શબ્દો વાંચવાં.

" ૪૭૬, પારેગ્રાફ ૧ લીટી ૮. "સદરહુ ઇન્સાફની અથવા ચોકશીની" શબ્દોને બદલે "સદરહુ ચોકશીની અથવા ઇન્સાફની" આ શબ્દો વાંચવા.

" ૪૯૩ લીટી ૪, "કોઇપણ શખસ" આ શબ્દોને બદલે "કોઇપણ ખાનગી શખસ" આ શબ્દો વાંચવા;

" ૫૪૧, લીટી ૨. મોકલવાનો અધિકાર હશે" આ શબ્દોને બદલે "મોકલવો યોગ્ય હશે" આ શબ્દો વાંચવા.

પરિશિષ્ટ ૧ લુ. (ક) રેગ્યુલેશનો આશન ૧. "૨ જો" આને બદલ "૩ જો" વાંચવું.

પરિશિષ્ટ ૨ જું. કલમ ૪૨૭ ની સામેના ૮ મા આસનમાં "પ્રેસિડેન્સી-માજીસ્ત્રેટ અથવા ૧ લા વર્ગનો માજીસ્ત્રેટ" આ શબ્દો પછી "બીજા વર્ગનો માજીસ્ત્રેટ આ શબ્દો ઉમેરવા.

પરિશિષ્ટ ૨ જામાં "બીજા કાયદા તોડીને કરેલા ગુન્હા" એ મથાળા હેઠળ દાખલ કરેલી બીજી રકમના "ત્રણ વર્ષ કરતાં વત્તી મુદતની અને, ૭ વર્ષથી ઓછી મુદતની શિક્ષા જોગ હોય તો" આ શબ્દોને બદલે "ત્રણ વર્ષની તથા તે કરતાં વત્તી મુદતની પણ ૭ વર્ષથી ઓછી મુદતની શિક્ષા જોગ હોય તો" આ શબ્દો વાંચવા.

પરિશિષ્ટ ૫ મું નમુનો ૧૩ (લીટી ૧૨. "મુદત લખવી) ની મુદત સુધી" એને બદલે "મુદત લખવી) ની સદરહુ મુદત સુધી" આ શબ્દો વાંચવા.

પરિશિષ્ટ ૫ મું નમુનો ૩૭ લીટી ૯, "સદરહુ આપવામાં" આ શબ્દોને બદલે "સદરહુ રકમ આપવામાં" આ શબ્દો વાંચવા.

પેનલકોડ ટીકા સાથે.

સને ૧૮૬૦નો આકટ નંબર ૪૫ મો

હીંદુસ્થાનનો ફોજદારી કાયદો

સને ૧૮૭૦ નો આકટ ૨૭ મો તથા સને ૧૮૮૨

નો આકટ ૮ ઉપરનો કાયદો સુધારવા

બાબતના આકટો સહીત

અમદાવાદ વિકટોરિયા પ્રેસના માલીક

છગનલાલ ઊમેદચંદે બનાવ્યો

અમદાવાદમાં

કાગદીઓળમાં ખોડાઢોરના મકાનમાં અમદાવાદ

"વિકટોરિયા પ્રેસમાં"

છગનલાલ ઉમેદચંદે છાપી પ્રસીદ્ધ કીધો

સંવત ૧૯ ૪૦ સને ૧૮૮૪

કિમત રૂ ૩—૦—૦

સુચના

આ કાયદાનાં પ્રષ્ઠ ૨૩૨ થયાં છે પણ તેમાં પ્રષ્ઠ ૩૫૦ જેટલો સમાસ કરેલો છે કેમકે દરેક પ્રષ્ઠમાં ૩૯ લાઈનો સમાવીને મેજર પણ મોહોટું કરી સમાસ કરેલો છે જેથી ગ્રાહકોને ઓછી કિંમતે આપવાને અડચાણ પડે નહીં, સમાસ એટલો છે કે એક તરફ કલમોનું કદ અને એક તરફ ટીકાનું કદ એટલો સમાસ કરયો છે,

દેશાવરના લોકો અજાણથી ઠગાય છે કેમકે અતરે જે પુસ્તક બે રૂપીએ વેચાતુ હોય તે દેશાવરવાળો મંગાવે તેને ભર કિંમતે મોકલીને એકના ચાર કરછે એવા કેટલાક બુકો વેચનારા અજાણ્યાને ઠગેછે માટે અમોએ કેટલીક જાતના કાયદા છાપવાનો વિચાર કરેલો છે અને તે ફકત છપામણી કાગળ અને મેહેનતનાજ ભાવે વેચવાના છે.

હાલમાં માજીસ્ત્રેટની પરિક્ષાનું પુસ્તક યાને ફોજદારી કાયદાનો સંગ્રહ અમારી આફીસમાં છપાય છે તે મારચ માસમાં ખસુસ કરીને તઇયાર થશે, અને તેની કીંમત પ્રથમથી ઘરાક થનાર પાસેથી રૂ ૪) રાખવામાં આવશે અને તેમાં ઘણું કરીને બધા આકટો ઉપર કલમવાર ફેસલા બતાવવામાં આવશે, અને હીંદુલા તથા મુસલમાની સરેહ પણ છપાય છે તે પણ સદરહુ માસની આખરે તઇયાર થશે તે બને ભેગા ઇંગ્લીશ કાગળ ઉપર છપાશે; કીંમત પ્રથમ ઘરાક થનાર પાસેથી રૂ ૨) બે ઠરાવવામાં આવશે; આ બાબતનાં લીષ્ટો થોડા દાહાડામાં બાહાર પાડવામાં આવશે.

જાહેર ખબર

નિચે લખેલાં પુસ્તકો ઘણીજ સસ્તી કિંમતે અમારી ઓફીસમાંથી રોકડી કીંમતે મળશે, દેશાવરના ઘરાકોને પોસ્ટેજ વધારે આપવું પડશે.

પેનલકોડ ટીકા સાથે
ક્રીમીનલ પ્રોસીજર સને ૧૮૮૨ નો ૧૦ મો
સીવીલ પ્રોસીજર (દીવાની) ૧૮૮૨ નો ૧૪ મો.

એ વીગેરે જઇન ધરમના લોકોને ઉપયોગી ઘણા સરસ ગ્રંથો મળશે તેમજ વારતાઓ અને વૈશ્નવ ધરમના લોકોને ઉપયોગી બુકો છુટક તેમજ જથાબંધ લેનાર ધણીને સસ્તે મળશે,

(સહી) શા૦ છગનલાલ ઉમેદચંદ અમદાવાદ
વિક્ટોરીયા પ્રેસનો માલીક.

આ પુસ્તકમાં વાપરેલા ટુંકા શબ્દનો નિચે પ્રમાણે ખુલાસો જાણવો

જે જગાએ ફક્ત ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કહયો છે અને જુનો કે નવો નથી કહયો તે નવો સને ૧૮૮૨ નો આકટ ૧૦ મો સમજવો.

બે. લા. રી. (ફોજદારી) બેંગાલ રીપોર્ટ ફોજદારી બાજુ.

ઇ. લા. રી. (મદ્રાસ) ઇંડીયન લા રીપોર્ટ મદ્રાસ.

ઇ, લા. રી. (કલકત્તા) કલકતા ઇંડીયન લા રીપોર્ટ કલકતા. તેમજ અલાહબાદ અને મુંબઇ પણ સમજવું.

કો. ઇ. ડા—કોવેલ ઇંડીયન ડાઇજેસ્ટ,

મ. હા. રી.—મદ્રાસ હાઇ કોરટ રીપોર્ટ.

મુ હા. રી.—મુંબાઇ હાઇ કોરટ રીપોર્ટ ફોજદારી બાજુ.

આર્ચ એટલે આર્ચ બોલ્ડનું ફોજદારી પુરાવા વિશેનું પુસ્તક.

વી રી. એટલે વીકલી રીપોર્ટ

અ. હા. રી, અલ્હાબાદ હાઇ કોરટ રીપોર્ટ.

કેટલાક ફેંસલામાં સ્પષ્ટ પણ છાપેલુ છે તેમજ કેટલાક તારીખવાર પણ છાપેલા છે, અને કેટલાક અન રીપોર્ટ પણ છાપેલા છે.

આ પુસ્તકમાં કલમ ૮૬ ના બદલે ૭૬ થઇ છે તે ૮૬ વાંચવી, તથા કલમ ૧૦૧ ના વચમાં મીંડાને બદલે ળ છે તે મીંડુ વાંચવું, તથા કલમ ૧૯૭ માં એકડા બદલ મ છે તે એકડો વાંચવો.

આ પુસ્તકમાં પેનલકોડ એ શબ્દને બદલે પેનનકોડ બધે વાપરેલો છે તે બોલવાની આદત ઉપરથી વપરાયો છે.

પ્રસ્તાવના*

આ હિંદુસ્થાનનો ફોજદારી કાયદો સને ૧૮૬૦ નો ૪૫ મો આકટ છે, અને તેની સાથે સને ૧૮૭૦ નો ૨૭ મો તથા સને ૧૮૮૨ નો આકટ ૮ મો. આ આકટ સુધારવા બાબતના એ બે આકટો આગળ દાખલ કરવામાં આવેલા છે.

આ ફોજદારી કાયદો ટીકા સાથેનો છે અને તેમાં નામદાર હાઈ કોરટોએ કરેલા ફેસલા જે જે કલમ ઉપર લાગુ પડે તે તે કલમ નિચે તેના ટુંક મતલબ ટાંકવામાં આવેલા છે. જે જે ફેસલા ટાંકેલા છે તે ઘણું કરીને સને ૧૮૮૨ ની સાલ સુધીના પણ આવી ગયા છે.

હું વિદ્વાન અને સારી રીતે કાયદાનો જાણ નથી એ ખરૂ છે. પરંતુ ટીકા કરવામાં એકલા પોતાની બુદ્ધિ વાપરવી એ નીરૂપયોગી છે કેમકે કેટલીક વખત (સેસન જડજો) ના અભિપ્રાય સાથે પણ નામદાર હાઈ કોરટોનુ મળતાપણું આવતું નથી તો પછી માહારા જેવા અને મારાથી વધારે વકીલ વીગેરે ન્યાયાધીકારીઓ, એઉ સાહેબોનો મત વધારે ઉપયોગી થતો નથી પણ ફકત કાયદા અને કાયદાની કલમ ઉપર થયેલા ફેંસલાઓજ વખતો વખત ઉપયોગી થાય છે અને ન્યાયાધીકારીઓ પણ તે માન્ય કરી તેનાજ આધારે ન્યાય કરે છે, માટે ઠરાવેલા હાઈ કોરટોના ફેંસલા અને કાયદાજ બળવાન છે તેથીજ કાયદાનો હેતુ સાધ્ય થાય છે.

માણસ જન્મથીજ જ્ઞાન લઇને આવતું નથી પણ જેમ જેમ અભ્યાસ વધે તેમ તેમ જ્ઞાનની વૃધ્ધિ થાય છે, આટલુ કેહેવાનો મારો હેતુ એજ છે કે "આ ટીકા કરવામાં મારી કેટલીક જગાએ ભુલ પણ થઇ હશે કેમકે આ પેહેલ વેહેલોજ માહારો શ્રમ છે અને જેવુ જોઇએ તેવું કાયદાનુ મને જ્ઞાન નથી તેથી ભુલ તો થઇજ હશે." પરંતુ તેવી નહી કે જેથી અરથમાં ફેરફાર થાય.

આ ટીકા કરવામાં કેટલાક વિદ્વાન ગ્રહસ્થોના પુસ્તકોની મેં મદદ લીધી છે તેને માટે હું તેઉ સાહેબોનો મોહોટો ઉપકાર માનુછુ તેમજ રાજેશ્રી સાંકળચંદ રતનચંદ દીસ્ટ્રીકટ કોર્ટના વકીલે અને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની ટીકા કરેલી છે તે ઉપરથી મને કેટલીક મદદ મળી છે, તેમજ કેટલીક વખત આ ટીકા કરવામાં મેં તેઉ સાહેબની સલાહ લીધી છે માટે તેઉ સાહેબનો મોહોટો ઉપકાર માનુછુ અને તેમનો આભારી થયોછું.

આ પુસ્તકમાં કેટલીક જગાએ દ્રષ્ટી દોષથી મીસ્ટીકો રહી હશે તે વાંચનાર સજનોએ સુધારી વાંચવી, અને માહારી ભુલ માફ કરશો.

વિદ્વાન બારીસ્ટરો અને વકીલો જેઓ કાયદાથી સારી રીતે વાકેફ છે, તેઉ સાહેબોની કરેલી ટીકાઓ વિગેરે કાયદામાં વપરાતાં પુસ્તકો ઘણાં છે અને તે પેહેલે દરજે પસાર ગણુવામાં આવે છે, એમાં કાંઇ નવાઇ જેવું નથી પણ મારા જેવા એક સાધારણ જ્ઞાનવાળાનો એવોજ વિચાર થયો કે આપણુ એક બે પુસ્તકો વિદ્વાનોના પુસ્તકના આધારે સાધારણ રીતે બનાવીએ અને તેનો ઉપયોગ પ્રજામાં કેવી રીતે થાય છે. કાયદાનાં પુસ્તકો અને ટીકાઓનું વધારે વજન કાયદાને અનુસરીને નામદાર હાઇકોરટોએ કરેલા ફેસલા ઊપર રેહેલુ છે. અને આ ટીકા પણ તેવા ફેંસલાના આધાર ઉપરજ કરેલી છે અને કેટલીક જગાએ બીજા કાયદાઓની કલમોનો આધાર પણ વાપરેલો છે.

અમદાવાદ.
તા૦ ૯ ફેબ્રવારી સને ૧૮૮૪.

શા૦ છગનલાલ ઉમેદચંદ.
અ૦ વિ૦ પ્રેસનો માલીક.

અનુક્રમણિકા.

હિંદુસ્તાનનો ફોજદારી કાયદો.

સન ૧૮૬૦ નો આકટ નંબર ૪૫ મો.

હિંદુસ્તાનની કાયદા કરનારી સભા.

તારીખ ૬ ઠી અકટોબર સન ૧૮૬૦.

નીચે લખેલો આકટ હિંદુસ્તાનની કાયદા કરનારી સભાએ પસાર કરચો, તે રાઈટ ઓનરેબલ ત્રિ ગવરનરજનરલે સન ૧૮૬૦ ના અકટોબર મહિનાની ૬ ઠી તારીખે મંજુરકરચો, અને સર્વ લોકોને જાણ થવા સારૂ તે અત્રે પ્રસિદ્ધ કરચો છે.

બાબ ૧ લો

કારણ.

બ્રિટિશ ઇંડિયાને માટે એક સામાન્ય ફોજદારી કાયદો કરવો યોગ્ય છે. માટે નીચેમુજબ ઠરાવ્યું છે:—

કાયદાનું નામ તથા એ કયાં કયાં અમલમાં આવશે.

૧. આ આકટનું નામ "હિંદુસ્તાનનો ફોજદારી કાયદો" અને પ્રીન્સ આફ વેલ્સ આયર્લંડ, સીંગાપોર, તથા મલાકા શીવાયના "હીંદુસ્તાનનો રાજ્યકારભાર વધારે સારી રીતે ચલાવા બાબતનો આકટ" એ નામના વીકટોરીયાના રાજ્યના ૨૧મા તથા ૨૨મા વર્ષમાં કરેલા કાયદાના બાબ ૧૦૬ ઠા ઉપરથી રાણીસાહેબના હાથ જે મુલક આવ્યો છે અથવા આવે તે સઘળા મુલકમાં સન ૧૮૬૧ ના મે મહીનાની તા૦ ૧ લીને દીને તથા ત્યારથી એ અમલમાં આવશે.

સદરહુ મુલકમાં થયેલાગુન્હાનીશીક્ષા.

૨. સન ૧૮૬૧ ના મે મહીનાની તા૦ ૧ લીને દીને અથવા ત્યાર પછી સદરહુ મુલક મધ્યે આ કાયદાના ઠરાવો વીરૂદ્ધનાં જે કામ અથવા કસુરનો જે સખસ ગુન્હેગાર થશે, તે સખસને તે કામ અથવા કસુર બાબત આ કાયદા મુજબ શીક્ષા કરવામાં આવશે; બીજી રીતે કરવામાં આવશે નહી.

જેગુન્હા સદરહુ મુલકના બાહાર થયા હોય, પણ જેહેની તજવીજ કાયદા પ્રમાણે મુલકની માંહે થઇ શકે તે ગુન્હાઓની શીક્ષા.

૩. સદરહુ મુલકની હદની બાહાર કરેલા કોઇ ગુન્હાને માટે જે સખસની તજવીજ હીંદુસ્તાનના ગવરનરજનરલ ઇનકોંન્સીલે કરેલા કોઇ કાયદાથી થઇ શક્તી હોય તે સખની ઉપર સદરહુ મુલકની બાહાર કરેલાં કામને માટે, તે કામ જાણે સદરહુ મુલકની માંહેજ કરયુ હોય એ પ્રમાણે, આ કાયદાના ઠરાવો મુજબ અમલ કરવામાં આવશે.

ટીકા.

ઈંગ્રેજ સરકારની કોઇપણ રૈયત ઇંગ્રેજી હદની બાહાર આ કાયદા પ્રમાણે ગુન્હા કરે, તે ગુન્હેગારની ચોકશી અથવા ઇનસાફ, ઇંગ્રેજીરાજ્યની કોર્ટોથી થઇ શકે.

પરરાજ્યની કોઇપણ રૈયત ઇંગ્રેજી હદની બાહાર ગુન્હો કરી ઇંગરેજી હદમાં આવીને રહે, તેનો ઇનસાફ, જે રાજ્યની હદમાં તે તોહમતવાળે ગુન્હો કરચો હોયતેજ રાજ્યની કોર્ટ તેનો ઇનસાફ કરી શકે, પણ એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે, આ કાયદાની નીચે

લખેલી કલમો વિરૂદ્ધ ગુન્હા કરે તોજ, તે ઇંગરેજી હદમાં આવી ભરાઇ બેઠો હોય તે સખસને પકડીને પારકા રાજ્યને સ્વાધીન કરવામાં આવે તે કલમોની વિગત.

કલમ ૨૦૬-૨૦૮-૨૨૪-૨૩૦ થી ૨૬૩=૨૯૯ થી ૩૦૪=૩૦૭=૩૧૦=૩૧૧ થી ૩૧૭=૩૨૩=૩૩૩=૩૪૭=૩૪૮=૩૬૦ થી ૩૭૩—૩૭૫=૩૭૬—૩૭૭ ૩૭૮ થી ૪૧૪—૪૩૫—૪૪૦—૪૪૩ થી ૪૪૬—૪૬૪ થી ૪૬૮—૪૭૧ થી ૪૭૭. ઉપર બતાવેલી આ કાયદાની કલમો વિરૂદ્ધ જે પરરાજ્યની રૈયત ગુન્હા કરીને ઈંગરેજી રાજ્યની હદમાં આવી ભરાય, તેને પકડીને તે પરરાજ્યને સ્વાધીન કરી શકાય, પણ ઉપર લખેલી કલમો શીવાયના ગુન્હાને માટે તે તોહમતદારોને પરરાજ્યને સ્વાધીન કરી શકાય નહી.

દોસ્તી રાખનારાં પરરાજ્યમાં રાણીના કોઇ નોકરે કરેલા ગુન્હાની શીક્ષા

૪. આજસુધી કાંઇ તહનામું અથવા બંદોબસ્ત ઇસ્ટ ઇંડીયા કંપનીની સાથે થયો હોય, અથવા રાણીને નામે હીંદુસ્તાનની કોઇપણ સરકારે કરયો હોય, અથવા હવે પછી કરે, તે તહનામા અથવા બંદોબસ્ત ઉપરથી રાણીની સાથે દોસ્તી રાખનારા કોઇ રાજા અથવા રાજ્યના મુલકની માંહે, સન ૧૮૬૧ ના મે મહીનાની તારીખ ૧ લીને દીને અથવા ત્યાર પછી રાણીની નોકરીમાં છતાં રાણીનો જે નોકર આ કાયદાના ઠરાવો વીરૂદ્ધનાં જે કામ અથવા કસુરનો ગુન્હેગાર થશે, તે નોકરને તે કામ અથવા કસુરને માટે આ કાયદા મુજબ શીક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.

રાણી સરકારની કોઇપણ વીલાયતી રૈયત હીંદુસ્તાન માંહેના કોઇપણ દેશી રાજ્યની હદમાં કાંઇ ગુન્હો કરે અથવા હીંદુસ્તાનમાંહેની કોઇ દેશી રૈયત બ્રીટીશ ઇંડીયાની હદ બાહાર કાંઇ ગુન્હો કરે તે સખસ બ્રીટીશ ઇંડીયાની હદ માંહે જે જગાએ પકડાય તેજ જગાએ તેણે ગુન્હો કરયો છે, એવી રીતે તે ગુન્હા સંબંધી તેનો ઇનસાફ થઇ શકે.

પણ તે ઇનસાફ કરવા બાબત તે મુલકના પુલીટીકલએજંટની મંજુરી જોઇએ અને તે મંજુરી ના આપેતો તે તેહમતની ચોકશી બ્રીટીશઇંડીયામાં થઇ શકે નહી, ક્રીમીનલપ્રોસીજરકોડ કલમ ૧૮૮ જુઓ.

પુલીટીકલએજંટ કોને કેહેવો એ શબ્દની વાખ્યા:—

બ્રીટીશઇંડીયાની હદ બાહારના કોઇ મુલકમાં હીંદુસ્તાનની બ્રીટીશ સરકારની તરફથી મુખ્ય અમલદાર હોય તે તથા જે મુલક બ્રીટીશ ઇંડીયાનો ભાગ નહી હોય તે મુલકમાં સન ૧૮૭૯ ના પરરાજ્યમાંની હકુમત બાબતના અને ગુન્હેગારોને સ્વાધીન કરવા બાબતના આ આકટ પ્રમાણે પુલીટીકલએજંટના સઘળી અથવા હરકોઇ અધીકાર ચલાવવાને ગવરનરજનરલ ઇનકોંસીલે અથવા મદ્રાસ અથવા મુંબાઇ ઇલાકાના ગવરનર ઇનકોંસીલે બ્રીટીશઇંડીયા માંહેલા અમલદારને નીમ્યો હશે તે અમલદાર;

કેટલાએક કાયદાઓપર આ આકટથી કાંઇ અસર થતી નથી.

૫. ચોથા વીલીયમનાં રાજ્યનાં ૩ જા તથા ચોથા વર્ષમાં કરેલા કાયદાના ૮૫ મા બાબના, અથવા ત્યાર પછી કોઇપણ પ્રકારે ઇસ્ટઇંડીયા કંપની અથવા સદરહુ મુલક, અથવા તે માંહેલા રેહેવાશીઓ સંબંધી કરેલા પાર્લામેન્ટના કોઇપણ આકટના, અથવા રાણીસાહેબની અથવા ઇસ્ટઇંડીયા કંપનીની નોકરી માંહેલા આફીસરો તથા સોલજરો બંડ કરે તથા નાશી જાય તેઓને શીક્ષા કરવા સારૂ કરેલા કોઇપણ આકટના અથવા હીંદુસ્તાનની દરીયાઇ ફોજનો બંદોબસ્ત કરવાના કોઇપણ આકટના અ

થવા કોઈપણ વીશેષ અથવા સ્થાનીક કાયદાના, કોઈપણ ઠરાવને આ આકટ મહિની કોઈ બીનાથી રદ કરવાનો, અથવા તેમાં ફેરફાર કરવાનો, અથવા તેને મોકુફ કરવાનો, અથવા તેપર કોઈ રીતે અસર કરવાનો ઇરાદો નથી.

બાબ ૨ જો.

સાધારણ સમજણ.

આ કાયદામાંહેના લક્ષણોને અપવાદો લાગુ પડે છે એમ સમજવું.

૬. આ કાયદામાં સઘળે ઠેકાણે ગુન્હાનાં પ્રત્યેક લક્ષણને, તથા શીક્ષા સંબંધી પ્રત્યેક ઠરાવને તથા એહવાં પ્રત્યેકલક્ષણ અથવા શીક્ષા સંબંધી ઠરાવના પ્રત્યેક દ્રષ્ટાંતને "સાધારણ અપવાદો" એ નામના બાબ મધ્યે લખેલા અપવાદો લાગુ પડે છે એમ સમજવુ, અગર તે તે અપવાદો તે લક્ષણમાં અથવા શીક્ષા સબંધી ઠરાવમાં અથવા દ્રષ્ટાંતમાં ફરીથી લખ્યાં નથી તોપણ.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) આ કાયદાની મધ્યે જે જે કલમોમાં ગુન્હાઓનાં લક્ષણો લખ્યાં છે ને એમાં એમ લખ્યું નથી કે; એ ગુન્હા સાત વરસથી ઓછી ઉમરના બાળકથી થઈ શકે નહી પણ જે સાધારણ અપવાદમાં એમ લખેલું છે કે; સાત વરસથી ઓછી ઉમરના બાળકે કરેલુ કાંઇ પણ કામ ગુન્હો ગણાશે નહી તે અપવાદ તે લક્ષણોને લાગુ પડે છે એમ સમજવુ.

(બ) ઝ એ ખુન કર્યું છે, તેને અ પોલીસ અમલદારે વગર વારંટે પકડ્યો તો એ ઠેકાણે અ ગેરબ્યાજબી કેદના ગુન્હાનો તકશીરવાર નથી. કેમકે કાયદા પ્રમાણે ઝ ને પકડવાની તેની ફરજ છે; માટે જે અપવાદમાં એમ લખેલું છે કે "જે કામ કરવાની કાયદા પ્રમાણે જે સખસની ફરજ છે તે કામ તે સખસે કર્યુ તો તે ગુન્હો નથી" તે સાધારણ અપવાદમાં આ બીના દાખલ થાય છે.

આ કાયદામાંજેશબ્દનો અર્થ એકવાર સમજાવ્યો તે શબ્દ સઘળે ઠેકાણે તેજ અર્થમાં વપરાયોછે.

૭. આ કાયદાના કોઈપણ ભાગમાં જે શબ્દનો અર્થ સમજાવ્યો છે તે શબ્દ આ કાયદાના પ્રત્યેક ભાગમાં તેજ અર્થ પ્રમાણે વાપરયો છે.

લીંગ.

૮. પુરૂષ સર્વનામ "તે" તથા 'તે' ને વીભકતી લાગીને સીદ્ધ થએલા શબ્દો પુરૂશ તથા સ્ત્રી એ બંનેને લાગુ પડે છે.

વચન.

૯. એકવચનમાં લખેલા શબ્દોને અનેક વચનમાં પણ સમજવા અને અનેક વચનમાં લખેલા શબ્દોને એક વચનમાં પણ સમજવા, પણ જે ઠેકાણે તે શબ્દો લખ્યા હોય તે ઠેકાણે તેમ ન સમજવા એવું જણાય, તો ત્યાં તેમ ન સમજવા.

"પુરૂષ" "સ્ત્રી."

૧૦. "પુરૂષ" એ શબ્દ વડે કોઈપણ વયનો માનવી પુરૂષ સમજવો અને "સ્ત્રી" એ શબ્દ વડે કોઇ પણ વયની માનવી "સ્ત્રી" સમજવી.

"સખસ"

૧૧. "સખસ" એ શબ્દમાં કોઈપણ કંપની અથવા સભા અથવા માણસોની મંડળીનો સમાવેશ થાય છે; પછી તે કંપની સભા, અ

થવા મંડળીને કારપોરેશનના હક્ક મળ્યા હોય કે નહી તોપણ.

"લોક" ૧૨. "લોક"એ શબ્દમાં લોકના કોઇપણ વર્ગનો અથવા કોઇપ ણ જમાતનો સમાવેશ થાય છે.

"રાણી" ૧૩. "રાણી" એ શબ્દ વડે ગ્રેટબ્રીટન તથા આયરલંડના એ કઠા મળેલાં રાજ્યનો જે વખતે જે સત્તત્રિશ હોય તે સમજવો.

રાણીના નોકર. ૧૪. "રાણીના નોકર" એ શબ્દો વડે "હિંદુસ્તાનનો રાજ્ય કારભાર વધારેસારીરીતે ચલાવવા બાબતનો અક્ટ"એ નામનો (વિક ટોરીયાના રાજ્યના ૨૧ મા તથા ૨૨ મા વરસમાં કરેલા સદરહુ કાયદાના બાબ ૧૦૬ ઠા એ અથવા તેના આધાર ઉપરથી, અથવા હિંદુસ્તાનની સરકારે કે કોઇ પણ સરકારે અ થવા તેની સત્તાથી હિંદુસ્તાન મધ્યે કાયમ રાખેલા, ઠરાવેલા અથવા મુકરર કરેલા સઘળા અમલદારો અથવા નોકરો સમજવા.

"બ્રીટીશઇંડીયા" ૧૫. "બ્રીટીશઇંડીયા" એ શબ્દો વડે પ્રિન્સ આફ વેલસ આ યલંડ, સીંગાપોર, તથા મલાકા શિવાયનો "હીંદુસ્તાનનો રાજ્ય કા ભાર વધારે સારી રીતે ચલાવવા બાબતનો આક્ટ એ નામના વિકટોરીયાના રાજ્યના ૨૧ મા તથા ૨૨ મા વરસમાં કરેલા સદરહુ કાયદાના બાબ ૧૦૬ ઠા ઉપરથી રાણી સાહેબને હાથ જે મુલક આવ્યો છે અથવા આવે તે મુલક સમજવો.

"હીંદુસ્તાનની સ રકાર" ૧૬ "હીંદુસ્તાનની સરકાર" એ શબ્દો વડે હીંદુસ્તાનના ગવ રનરજનરલ ઇનકૌન્સિલ, અથવા હીંદુસ્તાનના ગવરનર જનરલ પોતાની કૌન્સિલથી ગેરહાજર હોય તે દરમ્યિાનમાં પ્રેસીડેન્ટ ઇન કૌન્સિલ અથવા એકલા હિંદુસ્તાનના ગવરનર જનરલ સમજવા; તે તેઓ અથવા તે જે જે અખત્યાર પ્રમાણે કાયદા મુજબ અમલ કરી શકે તે તે અખત્યારને સબંધે સ મજવા.

'સરકાર' ૧૭. "સરકાર" એ શબ્દ વડે જે સખસ અથવા સખસોનો બ્રિટીશ ઇંડિયાના કોઇપણ ભાગમાં હુકમત કરવાનો કાયદા પ્રમાણે અખત્યાર છે તે સખસ અથવા સખસો સમજવા.

"પ્રેસિડેન્સિ" ૧૮. "પ્રેસિડેન્સિ" એ શબ્દ વડે એક પ્રેસીડેન્સીની સરકારનો તાબેનો મુલક સમજવો.

"જડજ" ૧૯. "જડજ" એ શબ્દ વડે જે સખસને તેના ઓહદાને લી ધે જડજનું નામ આપ્યું હોય તે સખસજ નહી, પણ જે જે સખ સને કાયદાથી કોઇપણ દીવાની અથવા ફોજદારી મુકદમામાં આખરી ફેસલો, અથવા જે પર અપીલ ન થાય તો આખરી ગણાય એવો ફેસલો, અથવા બાજા કોઇ અધીકારીએ બાહાલ રાખેથી આખરી થાયએવો ફેસલો આપવાનોઅખત્યાર હોયઅથવા એવોફેસલોઆપ વાનેકાયદાથી અખત્યાર પામેલા અનેક સખસોમાંનાજે એકહોયતે દરએકસખસપણ સમજવો.

દષ્ટાંત.

(અ) સન ૧૮૫૯ ના ૧૦ મા આકટ મુજબ કલેકટર કોઇ મુકદમામાં અધીકાર ચ લાવતો હોય તે જડજ છે.

(બ) જે તોહમત બાબત દંડનો અથવા કેદનો હુકમ કરવાનો જે માજીસ્ટ્રેટને અખ ત્યાર હોય તે માજીસ્ટ્રેટ તે તોહમત બાબત પોતાનો અધીકાર ચલાવતો હોય તે વખતે જડજ છે, પછી તેના ફેસલા ઉપર અપીલ હોય કે નહી તોપણ.

(ક) મદ્રાસના કાયદાનાં પુસ્તક માંહેલા સન ૧૮૧૬ ના ૭ મા કાયદા મુજબ મુકદમા ઓની તજવીજ કરીને ફેસલા કરવાને જે પંચાયતને અખત્યાર છે તે પંચાય તમાંનો કોઈપણ માણસ જડજ છે.

(ડ) જે તોહમત બાબત તજવીજને સારૂ બીજી કોરટમાં કાંઈ મુકદમો મોકલવાનો જ અખત્યાર જે માજીસ્ત્રેટને હોય તે માજીસ્ત્રેટ તે તોહમત બાબત પોતાનો અધીકાર ચલાવતો હોય તે વખતે જડજ નથી.

ટીકા.

આ કલમના દ્રષ્ટાંત આ. સન ૧૮૫૯ નો આક્ટ ૧૦ મો બતાવ્યો તે બંગાળા ઈલાકાને લાગુ છે.

ઉપર બતાવેલા નોકરો સરકારી નોકરી ઉપર રહીને કાંઈ ગુન્હો કરે તો સ્થાનીક સ રકારની મંજુરી વીના અથવા સ્થાનીક સરકારે જે અમલદારને મંજુરી આપવાનો અ ખત્યાર આપ્યો હોય તે અમલદારની મંજુરી વગર તેમની ઉપરની ફરીયાદ કોઈ પણ ફોજદારી કોરટથી સભળાય નહી—મતલબ એજકે હરેક નાના અથવા મોટા દરજાના નો કરો હોય તેવોને સસપેંડ કરવાનો જેને અધીકાર હોય તેમની મંજુરી વીના તે નોકરોની ઉપરની ફરીયાદ કોઈપણ ફોજદારી કોરટ સાંભળી શકે નહી. જુઓ ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડની કલમ ૧૯૭.

આ ઉપરથી એમ નહી સમજવું જોઈએ કે આવા નોકરોના ઉપરની બધી ફરીયાદો માં સ્થાનીક સરકારની મંજુરી જોઈએ, જ્યારે તેઓ જે વખત ખાનગી સખસ હોય તે વખત તેઓની ઉપર બીજા સાધારણ સખસોની માફક તેમની ઉપર ચાલી શકે, જુ ઓ પ્રોન્સીપ પ્રષ્ટ ૪૧૬

"ઇનસાફનીકોર્ટ" ૨૦ "ઇનસાફની કોર્ટ" એ શબ્દો વડે જે જડજને કાયદાથી એકલો રહીને ઇનસાફનું કામ કરવાનો અખત્યાર મળ્યો હોય, અથવા જે જડજોને કાયદાથી એકઠા રહીને ઇનસાફનું કામ કરવાનો અખત્યાર મળ્યો હો ય. તે જડજ અથવા જડજો સમજવા; પણ જ્યારે તે જડજ અથવા જડજો ઇનસાફનું કામ કરતા હોય ત્યારે.

દ્રષ્ટાંત.

મદ્રાસના કાયદાનાં પુસ્તક માંહેલા સન ૧૮૧૬ ના ૭ મા કાયદા મુજબ કામ કરના રા પંચાયત, જેને મુકદમાઓની તજવીજ કરીને ફેસલા કરવાનો અખત્યાર છે તે, એ ક ઇનસાફની કોર્ટ છે.

"સરકારી નોકર" ૨૧. "સરકારી નોકર" એ શબ્દો વડે નીચે લખેલાં બ્યા નો માંહેનાં કોઈ પણ બ્યાનમાં દાખલ થાય એવો સખસ સમ જવો તેની વિગત.

પેહેલું=રાણીનો હરએક કવેનાંટેડ સરવંટ.

બીજું=રાણીની જમીનપરની અથવા દરીયાઇ ફોજમાંનો હરએક કમીશંડ, આફીસર તે હીંદુસ્તાનની સરકાર અથવા કોઈપણ સરકારના હુકમ તળે નોકરી કરતો હાય, ત્યાં સુધી

ત્રીજું=હરએક જડજ.

ચોથું—કોઇ પણ ઇનસાફની કોરટનો હરએક અમલદાર જેનુ કામ પોતાના હોદાને લી ધે, કાયદાના અથવા હકીકતની કોઇ બાબતની તજવીજ કરવાનું અથવા તેવિશે રીપોર્ટ ક રવાનું અથવા કોઇ લેખ કરવાનું, તેના ખરાપણા વિશે સહી કરવાનું, કે તે લેખ પ

તાબાહવાલામાં રાખવાનું, અથવા કાંઇ મીલકત પોતાના હવાલામાં લેવાનું, કે તેની વ્યવસ્થા કરવાનું, અથવા ઇનસાફી બાબતના કાંઇ હુકમો બજાવવાનું, અથવા કાંઇ સોગન આપવાનું, કે સમજાવવાનું. કે કોરટમાં બંદોબસ્ત રાખવાનુ હોય તે તથા તે કામોમાં હેના, કાંઇપણ દામો કરવાને કોઇ ઇનસાફની કોરટે ખસુસ અખ્તીયાર આપેલો હરેક શખસ

પાંચમુ—હરએક જુરીનો માણસ, આસેસર; અથવા કોઈ ઇનસાફની કોરટને કે સરકારી નોકરને મદદ કરનારી, પંચાયતમાંનો માણસ.

છઠું—હરએક લવાદ અથવા બીજો શખસ જેને કોઇ ઇનસાફની, કોરટે કે કોઇ બીજા મુખ્તીયાર સરાકારી અત્રીકારીએ કાંઇ મુકદમો અથવા બાબત ફેસલો અથવા રાપોર્ટ કરવા સારૂ સોંપી હોય તો.

સાતમુ—હરેક શખસ જેને પોતાના હોદાના જોરથી કોઇ શખસને કેદ કરવાનો અથવા કેદમાં રાખવાનો અખ્તીયાર હોય તે.

આઠમું—સરકારનો હરએક અમલદાર જેનુ કામ, પોતાના હોદ્દાને લીધે ગુનાહ અટકાવવાનું, ગુનાઓની ખબર આપવાનું, ગુનેહગારોને તેઓનો ઇનસાફ થવા સારૂ કોરટમાંહ હાજર કરવાનું, અથવા લોકની તનદુરસ્તી, સલામત, કે અનુકુળતા સાંભળવાનુ હોય તે.

નવમું—હરએક અમલદાર જેનુ કામ, પોતાના હોદાને લાયે સરકારના વતી કાંઇ મીલકત લેવાનુ, કબુલ કરવાનુ, રાખવાનુ, કે ખરચ કરવાનું, અથવા સરકારની વતી કાંઇ તપાસ અથવા માંગણી, જમાબંદી કે કરાર કરવાનું, અથવા મેહેસુલ બાબતના કાંઇ હુકમ બજાવવાનું, અથવા સરકારના પઇશા સંબંધી લાભની કાંઇ બાબતની તજવીજ કરવાનુ, કતે વીષે રીપોર્ટ કરવાનું, અથવા સરકારના પઇસા સંબંધી લાભ બાબતનો કાંઇ લેખ કરવાનુ, તેના ખરાપણા વીશે સહી કરવાનુ કે તે લેખ પોતાના હવાલામાં રાખવાનું, અથવા સરકારના પઇસા સંબંધી, લાભની સંભાળને માટે કરેલા કોઇ કાયદા તોડાતા અટકાવવાનુ હોય તે; તથા હરેક અમલદાર જે સરકારની ચાકરી, કે પગારમાં હોય અથવા જેને કાંઇ સરકારી કામ કરવા સારૂ 'ફી' કે કમીશન, મળતું હોય તે.

દશમું—હરએક અમલદાર, જેનું કામ પોતાના હોદાને લીધે કોઇ ગામ, શેહેર કે જીલ્લાના કાંઇ સામાન્ય લૌકીક કારણ માટે કાંઇ મીલકત લેવાનુ, કબુલ કરવાનુ, રાખવાનુ કે ખરચ કરવાનું, અથવા કાંઇ તપાસ કે માપણી કે રકમબંદી કરવાનુ, અથવા કાંઇ વેરો કે કર વસુલ કરવાનું અથવા કોઈ ગાંમ શેહેર કે જીલ્લાના લોકોના હક. કરર મુકરવા સારૂ કાંઇ લેખ કરવાનુ, તેના ખરાપણા વીશે સહી કરવાનુ, અથવા તે લેખ પોતાના હવાલામાં રાખવાનુ હોય તે.

દ્રષ્ટાંત.

મ્યુનીસીપાલ કમિશનર સરકારી નોકર છે.

ખુલાસો ૧ લો—ઉપર લખેલાં બ્યાનો માંહેના કોઇ પણ બ્યાંનમાં દાખલ થાય તે શખસો સરકારી નોકરછે એમ સમજવું પછી તેઓને સરકારે મુકરર કરયા હોય કે નહીં તોપણ

ખુલાસો ૨ જો—જે જે ઠેકાણે "સરકારી નોકર" એ શબ્દો આવે, તે તે ઠેકાણે તે શબ્દો જે માણસ સરકારી નોકર માફક હોદો ચલાવતો, હોય તેને વીશે સમજવા, પછી તે માણસના તે હોદો ચલાવવા બાબતના અખતીયારમાં કાયદા સબંધી ગમે તે ખામી હોય તોપણ

ટીકા

પીનનકોડ કલમ ૧૬૧ થી કલમ ૧૬૫ સુધીના અરથ પ્રમાણે રેલવે કંપનીના નોકરો સરકારી નોકરો પ્રમાણે ગણવા સને ૧૮૬૭ના આક્ટ ૩૧ માંથી જે સરકારી નોકરોને કુ

ફીઆદ અરજીના સ્ટાંપની માફીછે, કોરટફી આકટની કલમ ૧૯ની રકમ ૧૮ મી જુઓ.

કાયદા બાહાર કરેલા માજીસ્ત્રેટના હુકમને આ કલમ લાગુ નથી. મું૦ હા૦ ૩--તીવેડા બુક પ્રષ્ટ ૧૭૧ થી--૧૭૩

આ કલમની ૨ જી રકમમાં "ઓફીસર" એ શબ્દ છે તે સરકારનુ કાંઇ કામ કરવાને નીમ્યો હોય તેને લાગુ પડે છે.

"જંગમ મીલકત" — ૨૨ "જંગમ મીલકત" એ શબ્દો વડે જમીન તથા જમીનને ચોહોટેલો વસ્તુ અથવા જમીનને ચેહોટેલો વસ્તુ જોડે જાથુ જડાયલી વસ્તુ શીવાયની કાઇપણ પ્રકારની સાકાર મીલકત સમજવી.

ટીકા.

જમીનની સાથે જાથુ જોડાએલી વસ્તુ હોય તે, સ્થાવર તથા તેને જમીનથી છુટી પાડવામાં આવે તો તે જંગમમીલકત થાયછે, જુઓ આ કાયદાની કલમ ૩૭૮ નો ખુલાસો ૧ લો

"ગેરવ્યાજબી લાભ" — ૨૩ "ગેરવ્યાજબી લાભ" એટલે કાયદા વીરૂદ્ધ ઉપાયોથી મેળવેલી મીલકત જે મીલકત પર તે મેળવનાર શખસનો કાયદા પ્રમાણે હક નથી.

"ગેરવ્યાજબીહાની" — "ગેરવ્યાજબી હાની" એટલે કાયદા વીરૂદ્ધ ઉપાયોથી મીલકતનુ જવું, જે મીલકત પર તે જેની પાસે જાય છે તે સખસનો કાયદા પ્રમાણે હક છે.

"ગેરવ્યાજબીલાભ" માલ મીલકતનુ ગેરવ્યાજબી રાખવુ પણ સમજવું ગેરવ્યાજબી હાનીમાં કાંઇમીલકત લેવામાંગેરવ્યાજબી પ્રતીબંધ થાય તેપણ સમજવો. — કોઇ શખસને ગેરવ્યાજબી રીતે કાંઇ મળે ત્યારે અને તેમજ તે ગેરવ્યાજબી રીતે પોતાની પાસે રાખે ત્યારે પણ, તેને ગેરવ્યાજબી લાભ થયો એમ સમજવુ. કોઇ સખસની પાસેથી ગેરવ્યાજબી રીતે કાંઇ મીલકત લઇ લેવાય ત્યારે અને તેમજ તેહેને કાંઇ મીલકત લેતાં ગેરવ્યાજબી રીતે પ્રતીબંધ થાય ત્યારે પણ, તેને ગેરવ્યાજબી હાન થઇ એમ સમજવુ.

"બદઘાનતથી" — ૨૪ જે માણસ કાંઇ વસ્તુ એક શખસનેગેર વ્યાજબી લાભ કરવાના, અથવા બીજા શખસને ગેરવ્યાજબી હાની કરવાના ઇરાદાથી કરે, તે માણસે તે વસ્તુ બદઘાનતથી કરી એમ સમજવુ.

"દગલબાજીથી" — ૨૫ જો કોઇ શખસ કાંઇ વસ્તુ દગો કરવાના ઇરદાથી કરે તો તે વસ્તુ તેણે "દગલબાજીથી" કરી એમ સમજવુ નહી તો નહી.

"માનવાનુકારણ" — ૨૬ જો કોઇ શખસને કાંઇ વસ્તુ માનવાનુ પાકુ કારણ હોય તો તેહેને તે વસ્તુ "માનવાનુ કારણ" છે એમ સમજવુ નહીતો નહી.

ટીકાઃ

માનવુ, એ શબ્દનો અર્થ, એવો છે કે, ચોરીનો માલ ઓછી કીમતે જે શખસ લે, તે એમ સમજ્યાં વિના રેહે નહી કે, આ માલ ચોરીનો છે સબબ, તે ઓછી કીમતે વેચે છે માટે લેનારને તે માનવાનુ કારણ છે, વળી કોઇ શખસ લોહીથી ખરડાંએલાં, કપડાં અથવા જરીઆન છુપી રીતે ઓછી કીમતે વેચવા આવે, તો તે સાધારણ બુદ્ધીવાળો શખસ પણ સમજી સકે કે, આ શખસે અમુકનુ ખુન કરી આ ચીજો મેળવેલી છે, એવું તેને મા

નવાનુ કારણ ખરૂં છતાં તે, ચીજ પોતે ખરીદ કરે તો તેણે ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

ઓી, મેહેતા, અ વ નોકરના કબજા માંની મીલકત.

૨૭ જ્યારે કાંઇ મીલકત, કોઇ શખસની વતી તે શખસની ઓી મેહેતા, અથવા નોકરના કબજામાં હોય, ત્યારે આ કાયદાના અર્થ પ્રમાણે તે તેજ સખસના કબજામાં છે એમ સમજવું.

ખુલાસો—જેશખસને થોડી વાર અથવા કોઇ વિશેષ પ્રસંગે મેહેતા અથવા નોકરની માફક રાખ્યો હોય તને આ કલમના અર્થ પ્રમાણે મેહેતો અથવા નોકર સમજવો.

"ખોટું બનાવવું"

૨૮ જે શખસ એક વસ્તુ બીજી વસ્તુના સરખી કરે, એવા ઇરાદાથી કે તે સરખાપણાથી ફરેબ કરવો, અથવા એવું જાણીને કે તેથી ફરેબ થશે, એહવો સંભવ છે તે શખસે તે વસ્તુ ખોટી બનાવી એમ સમજવું.

ખુલાસો=કાંઇ વસ્તુ ખોટી બનાવવામાં નકલ બરાબર થવી જોઇએ એમ જરૂર નથી

૨૯. "લેખ" એ શબ્દ વડે કાંઇ પણ બાબત સમજવી, જે બાબત કોઇ પણ વસ્તુ ઉપર અક્ષર અંક, કે ચિન્હ વડે, અથવા એ માંહેના એકથી વધારે સાધનો વડે, સમજાવવા અથવા બ્યાન કરેલી હોય, અને જે સાધનો તે બાબતના પુરાવા દાખલ વાપરવાનો ઇરાદો કરયો હોય અથવા વપરાય.

ખુલાસો ૧ લો—ગમેતે સાધન વડે અથવા ગમેતે વસ્તુ ઉપર તે અક્ષર અંક અથવા ચીન્હ કાહાડ્યાં હોય, અને તે પુરાવો કોઇ ઇનસાફની કોરટ માટે ઇરાદો રાખી કરયો હોય કે નહી, અથવા તે કોઇ ઇનસાફની કોરટમાં વપરાયકે નહી તેની કાંઇ ફીકર નથી

દ્રષ્ટાંતો.

એક ખતમાં કાંઇ કરારની શરતો લખી છે, અને તે લખત તે કરારના પુરાવાની માફક વાપરી શકાય એવું છે, તો તે લેખ છે.

કોઇ શરાફ ઉપરનો ચેક લેખ છે.

વકાલતનામું અથવા મુખત્યારનામું લેખ છે.

નકસો જે પુરાવામાં વાપરવાનો ઇરાદો કરેલો હોય, અથવા જે પુરાવામાં વપરાય તો લેખ છે.

જે લખતમાં કાંઇ હુકમ લખ્યો હોય, અથવા કેમ કરવું એ બાબત કાંઇ સલાહ લખી હોય તે લેખ છે.

ખુલાસો ૨ જો—અક્ષર અંક અથવા ચીન્હો વડે વેપારીઓના અથવા બીજા રીવાજ મુજબ, જે સમજાતું હોય, તે આ કલમના અરથ પ્રમાણે તે અક્ષર, અંક અથવા ચિન્હો વડે સમજાય છે એમ સમજવુ; પછી તે સઘળું સવિસ્તર લખ્યું ન હોય તોપણ.

દ્રષ્ટાંત.

અ. હુકમ કરે તેહેને નાણાં આપવા એહવી તરેહની એક હુંડીની પાછળ અ. પોતાનું નામ લખે, તો એ પાછળ લખવાનો અર્થ વેહેપારીઓના રીવાજ મુજબ એવો છે કે એ હુંડી જેહની પાસે હોય તેહને નાણાં આપવાં હવે પાછળ જે લખ્યું છે તે લેખ છે, "આ જેહની પાસે હોય તેહને નાણાં આપજો," એ શબ્દો અથવા એજ મતલબના બીજા શબ્દો જાણે તે સહીની ઉપર લખ્યા હોય એ પ્રમાણે તેહનો અરથ કરવો.

"કીમતી દસ્તાવેજ"

૩૦ "કીમતી દસ્તાવેજ" એ શબ્દો વડે જે લખતથી કાંઇ કાયદેસર હક ઉત્પન્ન થતો હોય, વધતો હોય, બીજાને અપાતો

હોય, ઓછો થતો હોય; નાબુદ થતો હોય, અથવા છોડી દેતા હોય; અથવા જે લેખથી કોઇ શખસ કબુલ કરતો હોય કે માહારી કાયદેસર જુમેદારી છે, અથવા ફલાણો કાયદેસર હક્ક મહારો નથી, એવા લેખ અથવા એવી મતલબનો લેખ સમજવો.

દ્રષ્ટાંત.

અ. એ એક હુંડીની પાછળ પોતાનું નામ લખ્યું, હવે એ લખવાની અસર એવી છે કે તે હુંડી ઉપરનો હક જે માણસની પાસે તે હુંડી કાયદા પ્રમાણે આવે તેને પોહોંચે, માટે પાછળ જે લખ્યું તે "કીમતી દસ્તાવેજ" છે.

ટીકા

પટાની નકલ એ કાંઇ આ કલમના અર્થ પ્રમાણે કીમતી દસ્તાવેજ નથી. મુંબાઇ હાઇ કોરટ ફેંસલો તા૦ ૧૭ જુલાઇ ૧૮૬૭ વલ્યુમ ૪ પ્રષ્ટ ૨૮

કાંઇ હીસાબની ચોક લખીને તૈયાર કરી હોય, અને તેમાં કોઇએ સહી કરી ન હોય તો પણ તે આ કલમના અર્થ પ્રમાણે કીમતી દસ્તાવેજ છે. મા૦ હા૦ રી૦ પ્રષ્ટ ૨૪

"વીલ" — ૩૧ "વીલ એ શબ્દ વડે કોઇ પણ વશીઆત નામાનો લેખ સમજવો.

કામને કેહેનારાશબ્દામાં કાયદાવીરૂદ્ધ કસુરો પણ સમજવી. — ૩૨ આ કાયદાના હરેક ભાગમાં કરેલા કામોનો બોધ કરનારા શબ્દો હોય તે શબ્દો કાયદા વિરૂદ્ધ કસુરોને પણ લાગેછે એમ સમજવું પણ જે ઠેકાંણે તે શબ્દો લખ્યા હોય તે ઠેકાંણે મતલબ જોતા એથી ઉલટો અરથ દેખાતો હોય, તો ત્યાં તેમ અરથ કરવો.

"કામ" "કસુર" — ૩૩ "કામ" એ શબ્દ એક કામને અને તેમજ એક પછી એક એ પ્રમાણે કરેલા અનેક કામોને પણ લાગે છે અને "કસુર" એ શબ્દ એક કસુરને તેમજ એક પછી એક એ પ્રમાણે કરેલા અનેક કસુરોને પણ લાગે છે.

ઘણા શખસોના ઇરાદા પાર પાડવા સારૂ તે સઘળા શખસોએ મળીને કરેલાં કામની જવાબદારી. — ૩૪ "ઘણા શખસોના ઇરાદા હોય તે પાર પાડવા સારૂ તે ઘણા શખસોએ મળીને જયારે કાંઇ ગુન્હાનુ કામ કર્યું હોય ત્યારે તે ઓમાંનો હરેક શખસ તે કામ, તેણે એકલાએજ કર્યું હોય એરીતે તે કામને માટે જવાબદાર છે.

ટીકા.

હરકોઇ માણસ હરકોઇ ગુનામાં સામેલ થાય તો તેના તે કૃત્યોથી, જે પરીણામ નીવડે, તેને માટે તે શખસ જવાબદાર છે, એવો આ કલમનો અર્થ સમજાય છે.

જયારે એવું કાંઇ કામ સામાન્ય જ્ઞાન અથવા ઇરાદાથીથયાને લીધેગુનાહગણાતું હોય ત્યારે. — ૩૫ જો કાંઇ કામ ઘણા શખશોએ કર્યું હોય, અને તે કામ કાંઇ સાપરાધ જ્ઞાન અથવા ઇરાદાથી થયાને લીધેજ ગુનાહ ગણાતો હોય, તો તેઓમાંના હરેક શખસ જે તે કામમાં તેવાં જ્ઞાન અથવા ઇરાદાથી સામીલ થતો હોય તે, તેણે એકલાંએજ તેવાં જ્ઞાન અથવા ઇરાદાથી તેકામ કર્યુંહોય એ રીતે તે કામને માટે જવાબદારછે

ટીકા

ઇરાદા એટલે જે કામ કરવાને પોતાનો ખરો વીચાર થાય, તેથી તે કામ કરવાનો ઇરાદો પ્રારંભે પછી તેથી ધારેલું કામ થાય, કીવા, ન થાય તો પણ તેનો ઇરાદો હતો તો તે

થી ગુનો ગણી શકાય છે.

અમુક શખસ, બીજાની ઉપર અદાવત રાખતો હોય તેથી તેની ઉપર કાંઇ પણ હથી આર મારવાને ઉગામે, પછી તે વાગે ઈઆ ન વાગે તો પણ તેને મારવાનો હતો.

આવા ગુનાઓમાં ઇરાદા પ્રમાણે સંપુરણ કૃત્ય બંને કીવા ન બને તોપણ તેનો ઇરાદો હતો એમ સાબીત થવુ જોઇએ ઇરાદા એ વાચાર છે, અને એવા વીચારથી કાંઇ કૃત કરવુ અગર પ્રારંભવુ એ ગુનોજ છે,

[અ) (બ) ના ઘરમાં ચોરી કરવાના ઇરાદાથી તેઘરનુ તાળુ તોડે, પછી તેણે ચોરી કરી હોય કીંવા નજ કરી હોય તોપણ તેને ચોરી કરવાનો ઇરાદો હતો, એમ સમજવુ.

જે શખસ જે કૃત્ય કરવાને પ્રારંભ કરે છે તે પ્રથમથી પોતે જાણે છે કે, હું આ કામ કરૂ છુ, તેથી મારૂ અમુક કામ ધારેલુ પાર પડશે એવું તે જાણતો હોવો જોઇએ, પરંતુ નીચે લખેલી બાબત હોય તો તે ઇરાદો કહેવાય નહીં.

(અ) ને (બ) એક લાકડી મારી નાશી જાય છે. તેથી (અ) (બ) ને એક પથર મારવા છુટો ફેંકે છે એટલામાં તે પથર બીજા શખસને વાગે તો તેથી અ એ આ કલમ પ્રમાણે ગુનો કરયો એવુ માની શકાય નહીં, કેમકે (અ) નો ઇરાદો, (બ) નમારવાનો હતો, પણ બીજા શખસને મારવાનો હતો નહીં.

એક શખસે બીજા શખશને ચેનીથી જખમ કરયું તેથી તે શખસ મરી ગયો, તો મતવાળાને ફરીયાદ પુરના સેસન જડજે મોતની શાક્ષા કરી, હાઇકોરટમાં મંજુર થવા મોકલ્યું. તેમાં કલકત્તાની હાઇકોરટે એવું ઠરાવ્યું કે તોમતવાળાએ મરનારને ચેની મારી તે વખત તેનો ખુન કરવાનો ઇરાદો હતો એવો પુરાવ નથી, માટે અમે સેસન જજનો ઠરાવ રદ કરીને તોમતવાળા ઉપર હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૩૨૬ પ્રમાણે મહાવ્યથાનો ગુનો ઠરાવી ૧૦ વરસની શાક્ષા કરી. તા૦ ૧૪ ડાસેમ્બર ૧૮૮૧ પાનુ ૨૧૧

થોડીએક કાંઇ કામથી તથા થોડીએક કાંઇ કસુરથી કરેલી અસર.

૩૬ જો. કાંઇ કામથી અથવા કાંઇ કસુરથી કાંઇ અસર કરવી, અથવા અસર કરવાની કોશીશ કરવી, એ કાંઇ ગુનો હોય તો તેજ અસર થોડી કાંઇ કામથી કરવી, અને થોડા કાંઇ કસુરથી કરવી, એ પણ તેજ ગુનોહ છે એમ સમજવુ.

દ્રષ્ટાંત.

અ ઝ ને ખોરાક આપવાની કાયદા વીરૂદ્ધ કસુર કરીને તથા ઝ ને મારીને ઇરાદાથી ઝ નું મોત થાય એમ કરે તો અ એ ખુન કરયું એમ સમજવું.

ઘણાંકામો મળીને કાંઇ ગુનોહ થતો હોયતો તેઓમાંનુ એકકામ કરીને મદદ કરવી.

૩૭ જો કોઇ ગુનોહ ઘણાં કામો કરવાથી થયો હોય તો, જે શખસ એકલો અથવા બીજા કોઇ શખસોની સાથે રહીને તે કામો માં હેનુ ગમે તે એક કામ કરીને તે ગુનોહ કરવામાં ઇરાદાથી સહકાર કરે તે શખસે તે ગુનો કરયો એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંત.

[અ] અ તથા બ હરેક જુદે જુદે વખતે થોડું થોડું ઝેર આપીને ઝ ને મારી નાખવાનો ઠરાવ કરે, અને અ તથા બ તે ઠરાવ મુજબ ઝ ને મારી નાખવાના ઇરાદાથી ઝેર આપે અને તેને જુદે જુદે વખતે આપેલાં તે ઝેરની અસરથી ઝ મરી જાય, તો એ ઠેકાણે ખુન કરવામાં અ તથા બ ઇરાદાથી સહકારી થયાં; અને તેઓના કામ જુદા જુદા તો પણ તે બંને તે ગુનાહના તકશીર વા

ર છે એમ સમજવું કેમકે તેઓમાંના હરેકે જેથી મોત થયું એવું કામ કીધું છે -

(બ) **આ** તથા **બ** એ બે એકઠા જેલર છે, અને તેઓના હોદાને લીધે **ઝ** એક કેદી છે તે વારાફરતી છ છ કલાક એક એકના હવાલામાં રેહે છે. હવે **ઝ** નુ મોત આણવાનાં ઇરાદાથી, તે અસર પેદા કરવામાં જાણીબુઝીને તેઓ સહકારી થાય એવી રીતે કે **ઝ** ને પોહોંચાડવા સારૂ તેઓને આપેલો ખોરાક તેઓ, પોત પોતાની હાજરીના દરમિયાનમાં **ઝ** ને પોંચાડવા કાયદા વિરૂદ્ધ કસુર કરે અને **ઝ** ભુખે મરી જાય, તો **આ** તથા **બ** એ બંનેએ **ઝ** નું ખુન કર્યું એમ સમજવું.

(ક) **આ** જેલરના હવાલામાં **ઝ** કેદી છે **ઝ** નું મોત આણવાના ઇરાદાથી **આ** **ઝ** ને ખોરાક આપવામાં કાયદા વિરૂદ્ધ કસુર કરે, જેથી **ઝ** ઘણો અશક્ત થઇ જાય પણ તે ભુખમરો એટલો ન થઇ પડે કે તેથી તે મરી જાય પછી **આ** પોતાના હોદાપરથી બાતરફ થઇને **બ** તેની જગોપર મુકરર થાય અને **બ** **આ** ની સાથે મીલાપી અથવા સહકારી ન થતાં, **ઝ** ને ખોરાક આપવામાં કાયદા વિરૂદ્ધ કસુર કરે એવું જાણ્યાને કે તેમ કરેથી **ઝ** મરી જશે એવો સંભવ છે, અને **ઝ** ભુખે મરી જાય, તો **બ** એ ખુન કર્યું એમ સમજવુ; પણ **આ** કાંઇ **બ** ના સાથે સહકારી થયો નહી માટે **આ** એ માત્ર ખુન કરવાની કોશીશ કરી એમ સમજવુ.

ટીકા

આ કલમનો વધારે ખુલાસો દ્રષ્ટાંતોથી થએલો છે તેથી વધારે અર્થ કરવા જેવું નથી

કાંઇ ગુન્હાનું કામ કરવામાં ઘણાસખસો શામિલ થયાહોય, તો તેઓ જુદા જુદા ગુન્હાના તકશીરવાર થઇ શકે.

૩૮. કાંઇ ગુન્હાનું કામ કરવામાં ઘણા સખસો લાગેલા અથવા સામીલ હોય, તો તેઓ તે કામથી જુદા જુદા ગુન્હાના તકશીરવાર થઇ શકે.

દ્રષ્ટાંત.

આ **ઝ** ની ઉપર હુમલો કરે, પણ તે વખતે તેને એટલો ભારે ક્રોધ ચહડેલો હોય કે તેને હાથે **ઝ** નું મરવુ ખુનથી ઉતરતા દરજ્જાનો શિક્ષણીય મનુષ્યવધ થાય; તેહેવામાં **ઝ** ની ઉપર દ્વેષ ભાવથી, તથા **ઝ** ને મારી નાંખવાના ઇરાદાથી, **આ** ની માફક ક્રોધ ન ચહડયાં છતાં, **ઝ** ને મારી નાંખવામાં **બ** **આ** ને મદદ કરે. તો એ ઠેકાણે, અગર **ઝ** નું મોત આણવામાં **આ** તથા **બ** એ બંને સામીલ છે તોપણ. **બ** એ ખુન કીધું, અને **આ** એ માત્ર શિક્ષણીય મનુષ્યવધ કીધો એમ સમજવું.

"બુદ્ધિપુર્વક"

૩૯. જ્યારે કોઇ સખસે જે ઉપાયથી કાંઇ અસર પેદા કરવાનો ઇરાદો કરયો હોય તે ઉપરથી અથવા જે ઉપાયથી તે અસર પેદા થશે એવો સંભવ છે એમ તે ઉપાય કામે લગાડતી વખતે તેણે જાણ્યું હોય અથવા એમ માનવાનું તેને કારણ હોય તે ઉપાયથી, તે તે અસર પેદા કરે, ત્યારે તેને બુદ્ધિપુર્વક તે અસર પેદા કરી એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંત.

એક મોહોટા શેહેરમાં એક ઘર છે, તેમાં માણસો રેહે છે. તે ઘરને, રાતને વખતે, અ પહરણનો ગુન્હો શેહેલ કરવા માટે, અ આગ લગાડે, અને તેથી એક સખસનું મોત થાય, તો એ ઠેકાણે કોઇનું મોત આણવાને અ એ ઇરાદો ન કીધો હોય, અને પોતાના કામથી મોત થયું એમ જાણીને અ દીલગીર પણ થાય, તોપણ તેણે બુધ્ધિપુર્વક તે મોત આણ્યું એમ સમજવુ.

ટીકા.

માનવું અને ઇરાદો એ બંને શબ્દનો એકજ અર્થ થાય છે, બુદ્ધીપુર્વક એટલે મનમાં ધારવું, તેથી કૃત્ય નીવડે તે બુદ્ધીપુર્વક, અગર પોતે માનવું.

"ગુન્હો" ૪૦ આ કલમની બાકી અને ત્રીજી રકમમાં લખેલા બાબ અને કલમો શિવાય "ગુન્હો" એશબ્દ વડે જે વસ્તુને માટે આ કાયદામાં શિક્ષા કરવાનું ફરમાવ્યું છે તે વસ્તુ સમજવી.

"૪ થા બાબમાં અને હેઠળ લખેલી કલમોમાં એટલે ૧૦૯ મી, ૧૧૦ મી, ૧૧૨ મી, ૧૧૪ મી, ૧૧૫ મી, ૧૧૬ મી, ૧૧૭ મો, ૧૮૭ મી, ૧૯૪ મો, ૧૯૫ મો, ૨૦૩ જી ૨૧૧ મી, ૨૧૩ મી, ૨૧૪ મી, ૨૨૧ મી, ૨૨૨ મી, ૨૨૩ મો, ૨૨૪ મી, ૨૨૫ મી, ૩૨૭ મી, ૩૨૮ મી, ૩૨૯ મી, ૩૩૦ મો, ૩૩૧ મી, ૩૪૭ મો, ૩૪૮ મો, ૩૮૮ મો ૩૮૯ મી, અને ૪૪૫ મી કલમમાં "ગુન્હો" આ શબ્દ લખેલો છે તે શબ્દ વડે જે વસ્તુને માટે આ કાયદામાં, અથવા આ કાયદામાં વાખ્યા લખેલા છે તેવા કોઇ વિશેષ કાયદામાં અથવા સ્થાનિક કાયદામાં શિક્ષા કરવાનું ફરમાવ્યું છે. તે વસ્તુ સમજવી."

"અને ૧૪૧ મી, ૧૭૬ મો, ૧૭૭ મી, ૨૦૧ લી, ૨૦૨ જી, ૨૧૨ મી, ૨૧૬ મી, અને ૪૪૧ મી કલમમાં "ગુન્હો" આ શબ્દ લખેલો છે તે શબ્દનો અર્થ જે વસ્તુને માટે વિશેષ કાયદામાં કે સ્થાનીક કાયદામાં શિક્ષા કરવાનું ફરમાવ્યું છે અને તેજ કાયદા ઉપરથી તે વસ્તુને માટે દંડ સુધાં અથવા દંડ વગર છ મહીનાની અથવા તે કરતાં વત્તી મુદતની કેદની શિક્ષા કરવા ફરમાવ્યું હોય ત્યારે તેવોજ અરથ સમજવો."

"વિષેશ કાયદો" ૪૧. "વિષેશ કાયદો" એટલે કાંઇ ખાસ બાબતને લાગુ પડે એવો કાયદો.

"સ્થાનીકકાયદો" ૪૨. "સ્થાનીક કાયદો" એટલે બ્રીટીશઇંડીયાના કોઇ વીશેષ ભાગનેજ લાગુ પડે એવો કાયદો.

"કાયદા વિરૂદ્ધ" "કાયદા પ્રમાણે ફરજ" ૪૩. "કાયદા વીરૂદ્ધ" એ શબ્દો જે જે વસ્તુ ગુન્હો છે, અથવા કાયદાએ મને કરેલી છે, અથવા દીવાની ફરાયાદનું કારણ થાય છે, તે પ્રત્યેકને લાગુ પડે છે; અને જે સખસ જે વસ્તુ કરવામાં કસુર કરે તો કાયદા વીરૂદ્ધ થાય, ને વસ્તુ કરવાની તે સખસની "કાયદા પ્રમાણે ફરજ છે" એમ સમજવું.

"નુકશાન" ૪૪. "નુકશાન" એ શબ્દ વડે કોઇપણ સખસના શરીરને મનને, આબરૂને, અથવા મીલકતને કાયદા વીરૂદ્ધ રીતે કરેલી કાંઇ પણ હાની, સમજવી.

"જીંદગી" ૪૫. "જીંદગી" એ શબ્દ વડે માણસની જીંદગી સમજવી, પણ જે ઠેકાણે એ શબ્દ લખ્યો હોય તે ઠેકાણે મતલબ જોતાં એથી ઉલટો અરથ દેખાતો હોય તો ત્યાં તેમ અરથ કરવો.

"મોત" ૪૬. "મોત" એ શબ્દ વડે માણસનું મોત સમજવું; પણ જે ઠેકાણે એ શબ્દ લખ્યો હોય તે ઠેકાણે મતલબ જોતાં એથી ઉલટો અરથ દેખાતો હોય તો ત્યાં તેમ અર્થ કરવો.

"જાનવર" ૪૭. "જાનવર" એ શબ્દ વડે માણસ શીવાય બીજી કાંઇ પ જીવવાળી વસ્તુ સમજવી.

"વાહાણ" ૪૮. "વાહાણ" એ શબ્દ વડે જળ માર્ગે માણસોને અથવા મી લકતને લેઇ જવા માટે કરેલી કાંઇ પણ વસ્તુ સમજવી:

"વરસ" ૪૯. "જે જે ઠેકાણે વર્ષ" એ શબ્દ અથવા "મહીનો" એ શ બ્દ લખ્યો હોય, તે તે ઠેકાણે એમ સમજવુ કે ઇંગ્રેજી પંચાંગ પ્રમાણે તે વરસ અથવા મહીનો ગણવો.

"કલમ" ૫૦. "કલમ એ શબ્દ વડે આ કાયદાના બાબના જે જે ભાગો ની આગળ આંકડા લખીને તેઓને જુદા પાડેલા છે તેઓમાંનો એ ક ભાગ સમજવો

"સોગંદ" ૫૧. "સોગંદ" એ શબ્દમાં સોગંદને ઠેકાણે ધર્મ પુર્વક પ્રતી જ્ઞા કરવાનું કાયદામાં ફરમાવેલું હોય તે પ્રતીજ્ઞા તથા ઇનસાફની કોરટમાં કે બીજે ઠેકાણે, કોઇ સરકારી નોકરની આગળ કાંઈ પણ એકરાર કરવાનુ કાયદામાં ફરમાવ્યું અથવા રજા આપી હોય, અથવા જે એકરાર પુરાવાના કારણસર વાપર વો હોય, તે એકરાર પણ સમાય છે એમ સમજવું.

ટીકા

પ્રતિજ્ઞા બાબત સન ૧૮૪૦ ના આક્ટ ૫ મો તથા સન ૧૮૭૨ ના આક્ટ ૬ ઠો થયોછે સન ૧૮૭૩ ના આક્ટ ૧૦થી નીચે લખેલી કોરટોને પ્રતાજ્ઞા આપવાનો અખત્યાર છે. જેઓને કાયદા પ્રમાણે જુબાની લેવાનો અધીકાર હોય તે તથા લશ્કરી મથકમાં મીલ ટરી ખાતાના કમાંડીંગ આફીસરને, તથા જેઓને જસ્ટીસ આફધીપીસનો અધીકાર મ ળ્યો હોય તે.

"શુદ્ધબુદ્ધી" ૫૨. જે વસ્તુ ઘટતી સંભાળ તથા ધ્યાન વીના કરી અથવા માની હોય તે "શુદ્ધબુદ્ધીથી" કરી અથવા માની એમ સમજવું નહી

ટીકા

કાંઇ કૃત્ય અમુકને ગેરવ્યાજબી હાની નહી કરવાના ઇરાદાથી કરવું એ શુદ્ધબુદ્ધી છે.

બાબ ૩ જો

શીક્ષા બાબત

"શીક્ષા" ૫૩ આ કલમના કાયદા પ્રમાણે ગુન્હેગારો જે શીક્ષાઓને લાયક છે તે નીચે પ્રમાણે:—

પેહેલી— મોત.

બીજી=સમુદ્રપાર.

ત્રીજી—શારીરીક દાસત્વ.

ચોથી=કેદ, બે પ્રકારની છે:—

(૧) સખત એટલે સખત મજુરી સાથે.

(૨) આસાન.

પાંચમી—મીલકત સરકાર જપ્ત થવી.
છઠી—દંડ.

ટીકા

આ કલમમાં છ પ્રકારની શિક્ષા બતાવી છે, તે શિવાય સન ૧૮૬૪ ના આકટ ૬ ઠા પ્રમાણે ફટકાની શિક્ષા કેટલેક પ્રસંગ કરવા સરક્યુલર નમ્બર. ૩૫૩૮ તા૦ ૨૩ મી નવંબર સન ૧૮૬૪ તથા નંબર ૧૪૭૬ તા૦ ૫ મી મે સન ૧૮૬૪ પીનલકોડમાં ઠરાવેલી શિક્ષાને બદલે ફટકાની શિક્ષા કરવાની છે, પણ નીચે લખેલા શખશોને ફટકાની શીક્ષાની માફી છે.

સ્ત્રીઓને તથા જે સખસો ઉપર મોતની અથવા સમુદ્રપારની અથવા સાસનીક હાલતની અથવા પાંચ વરસ કરતાં કેદની વતી શીક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તે શખસોને ફટકાની શીક્ષાની માફીછે. તથા પીસતાળીસ વરસ કરતાં વતી ઉમરના શખશને પણ માફી છે. જુઓ ક્રી૦ પ્રો૦ કો૦ કલમ ૩૯૩.

સોળ વરસની અંદરની ઉમરના શખ્શનને ફટકાને બદલે નીશાળમાં શીક્ષા કરે છે તેવી નેતરની સોટી વડે ફટકા મારવા. જુઓ ક્રી૦ પ્રો૦ કો૦ કલમ ૩૯૨.

પીનલકોડ કલમ ૩૮૦ તથા૩૭૦ પ્રમાણે કેદ તથા ફટકાની શીક્ષા બેવડી કરવી નહી, મુમબાઇ હાયકોરટ તા૦ ૯ મી જાનેવારી સન ૧૮૬૭ તથા તા૦ ૨૪ મી જુલ સન ૧૮૬૮ વાલ્યુમ ૪ પ્રષ્ટ ૫

ગુન્હેગારની પ્રક્રતી ઠીક ન હોય ત્યારે તેને ફટકા મારવાનું મોકુફ રાખવું. જુઓ ક્રી. પ્રો. કો. કલમ ૩૯૪.

શીક્ષા કરતી વખત દયા રાખવી પણ તે દયા એવી ન રાખવી કે, જેથી તોહમતદાર ફરી ગુન્હો કરવાની કોશીશ કરે.

એક શખશ બે ત્રણ ગુન્હા કરે તેમાં જે ગુન્હો ભારે હોય તે ગુન્હાની શિક્ષા તેને કરવી જેથી ફરી ગુન્હો કરે નહી,

મોતની શીક્ષાને બદલે બીજી શિક્ષા.

૫૪ જે જે બાબતમાં મોતની શીક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય તે તે બાબતમાં ગુનેહગારની રજામંદી શીવાય, હીંદુસ્તાનની સરકાર અથવા જે ઠેકાણે ગુન્હેગારને શીક્ષાનો હુકમ થયો હોય તે ઠેકાણાની સરકાર તે શિક્ષાને બદલે આ કાયદામાં ઠરાવેલી બીજી ગમે શિક્ષા કરવાને મુખતિઆર છે.

ટીકા

મોતની શીક્ષા કરવાનો અખિકાર સેસન જડજને છે પણ તે હાઇકોરટની મંજુરીથી કરી શકે છે જુઓ ક્રી૦ પ્રો૦ કો૦ કલમ ૩૭૪

ગર્ભવંતી સ્ત્રીઆને મોતની શીક્ષાનો હુકમ કરયો હોયતોતે બંધ રાખવો તે શીક્ષાના બદલે તેણીને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષા કરવાને હાઇકોરટ મુખત્યાર છે જુઓ ક્રીમીનલ પ્રોસિજર કોડ કલમ ૩૮૧

આ કલમ ૫૪ અને ૫૫ માં ગવરનરજનરલ તથા સ્થાનિક સરકારને મોત અથવા સમુદ્રપારની સજાને બદલે બીજી ગમે સજાકરવાનો અધીકાર છે તે બાબત આ કાયદો ઘડવા માટે બેઠેલા કમીશનરોના રીપોરટથી સમજાય છે, તથા સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ માની ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડ કલમ ૪૦૨ ના અર્થ પ્રમાણે શીક્ષા બદલવાનો અધીકાર ગવરનર જનરલ અથવા સ્થાનિક સરકારને છે, એટલે નીચે લખેલી શીક્ષાઓને બદલાને બીજી કોઇપણ

શીક્ષા કરવાને ગવરનરજનરલ તથા સ્થાનીક સરકાર મુખત્યાર છે.

મોત. સમુદ્રપાર, સાસનીકદાસત્વ, સખત મંજુરી સાથે જેટલી મુદતની કેદની શીક્ષાનો હુકમ તે શખસની ઉપર થઇ શકત તેટલી મુદત સુધીનો કેદ. તેવીજ મુદત સુધી આસાન કેદ તથા દંડ.

જીવતાંસુધી સમુદ્રપારનીશીક્ષાનેબદલે બીજી શીક્ષા.

૫૫ જે જે બાબતમાં જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય તે તે બાબતમાં ગુનેહગારની રજામંદી શીવાય હીંદુસ્તાનની સરકાર અથવા જે ઠેકાણે તે ગુનેહગારને શીક્ષાનો હુકમ થયો હોય તે ઠેકાણની સરકાર તે શીક્ષાને બદલે ચઉદ વરસની મુદત સુધીના એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવાને મુખત્યાર છે.

ટીકા.

સમુદ્રપારની શીક્ષા પણ સ્થાનીક સરકારને તથા ગવરનરજનરલને બદલવાનો અધીકાર છે તે બાબત પણ ક્રી૦ પ્રો૦ કો૦ કલમ ૪૦૨ જુઓ.

યુરોપિયનતથાઅમેરીકન લોકોને સમુદ્રપારનીશીક્ષાને બદલે સાસનીકદાસત્વની શીક્ષા કરવી

૫૬ જે જે બાબતમાં કોઇ સખસ યુરોપિયન અથવા અમેરીકન છતાં આ કાયદામાં જેને માટે સમુદ્રપારની શીક્ષા ઠરાવી છે એવો કોઇ ગુનેહ તેની ઉપર સાબીત થાય તે તે બાબતમાં સમુદ્રપારની શિક્ષાનો, હુકમ ન કરતાં સન ૧૮૫૫ ના ૨૪ મા આકટના ઠરાવો મુજબ કોરટે તે ગુનેહગારને શાસનીક દાસત્વની શિક્ષાનો હુકમ કરવો.

જીવતાંસુધીની શીક્ષાનોઠરાવ નહીંહોય અને દસ વરસ કરતાં વત્તી મુદતની કેદનીશીક્ષાનો ઠરાવ હોય તે બાબત વિશેષ ઠરાવ.

"પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે, સદરહુ આકટ ઠરયો નહી હોત તો જે ગુનહા બાબત યુરોપીયન અથવા અમેરીકન માણસ જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષાને લાયક થતે નહી પણ દસ વરસ કરતાં વત્તી મુદત સુધી સમુદ્રપાર મોકલવાની શીક્ષા પામવાને અથવા તેને તે શીક્ષા કરવાનો હુકમ થવાને તે લાયક થતે તો તે ગુન્હા બાબત તે માણસ કોરટની નજરમાં આવશે તે પ્રમાણે છ વરસ કરતાં વત્તી મુદત સુધી શાસનીક દાસત્વની શીક્ષા પામવાને અથવા તેને તે શીક્ષા કરવાનો હુકમ થવાને તે લાયક થશે, પણ જીવતાં સુધી શાસનીકદાસત્વની શિક્ષાને લાયક થશે એવું સમજવુ નહી'

ટીકા.

રાણી સાહેબની વિલાયતી રૈયતનો ઇનસાફ યુરોપીયન જડજ તથા યુરોપીયન માજીસ્ત્રેટ કરી શકશે.

રાણી સરકારની વીલાયતી રઇયતને કેદની શીક્ષા કમી ઠરાવવી, કેમકે બીજા લેકો કરતાં એ લોકો ઘણા દુખ પામી મરણ પામે છે. મેડીકલબોર્ડના પત્ર મધ્યે કલમ ૩૬, ૩૭ સરકારનો પત્ર તા૦ ૨૭ મી મે સન ૧૮૫૨ નંબર. ૧૫૪૭ નો.

રાણી સાહેબની વીલાયતી રઇયત અને દેશી એ બંનેની ઉપર એકજ જાતનું તોહમત આવ્યું હોય તોપણ દેશી કરતાં વીલાયતી રઇયતને ઓછી શીક્ષા થવી જોઇએ

શીક્ષાની મુદતના ભાગ.

૫૭. શીક્ષાની મુદતના ભાગોની ગણતી કરવામાં જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષાને વીસ વર્ષની સમુદ્રપારની શીક્ષાને બરાબર કરવી.

જે ગુનેહગારોને સ

૫૮. જે જે બાબતમાં સમુદ્રપારની શીક્ષાનો હુકમ કરવામાં

સમુદ્રપારની શીક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે તે ગુન્હેગારોને સમુદ્રપાર કરતાં સુધી શું કરવું.

આવે, તે તે બાબતમાં જે ગુન્હેગારને સમુદ્રપાર કરતાં સુધી તે ણે તેને સખત કેદની શિક્ષાનો હુકમ થયો હોય એ રીતે તેનો ઉપર અમલ કરવો, અને તે કેદ રહે તે મુદતના દરમિયાનમાં તેણે સમુદ્રપારની શિક્ષા ભોગવી એમ સમજવું.

ટીકા

કોઇ તોહુમતવાળાને સમુદ્રપાર અથવા કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય ત્યારે તે શીક્ષાનો હુકમ કરનારી કોરટે જે તુરંગમાં તેને કેદ રખાવ્યો હોય તે તુરંગમાં તાબડતોબ એક વારંટ મોકલવું, અને તહોમતવાળાને તેજ તુરંગમાં અગાઉ કેદ રાખ્યો ન હોય તો તે વારંટ સુધાં તેને તુરંગમાં મોકલવો. જુઓ ક્રી૰ પ્રો૰ કો૰ કલમ ૩૮૩.

કેદને ઠેકાણે સમુદ્રપારનો હુકમ કયારે થઇ શકે.

૫૯. જે જે બાબતમાં ગુન્હેગારને સાત વરસ અથવા તેથી વધારે મુદતની કેદની શીક્ષા થઇ શકતી હોય, તે તે બાબતમાં તે ગુન્હેગારને કેદની શિક્ષાનો હુકમ ન કરતાં સમુદ્રપારનો હુકમ કરવાને તે ગુન્હેગારને શીક્ષાનો હુકમ કરનારી કોરટ મુખત્યાર છે; પણ તે સમુદ્રપારની શીક્ષા સાત વરસ કરતાં ઓછી મુદતની ન હોવી જોઇએ. તથા આ કાયદા મુજબ જેટલી મુદતની કેદની શીક્ષા તે ગુન્હેગાર લાયક હોય તે કરતાં વધારે મુદતની પણ ન હોવી જોઇએ.

[કેટલીએક બાબતોમાં] કેદ આખી મુદત અથવા થોડી મુદતસુધીસખત અથવા આસાન એવો હુકમ થઇ શકે.

૬૦. જે જે બાબતમાં ગુનેહગારને બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા થઇ શકતી હોય, તે તે બાબતમાં આખી કેદ સખત અથવા આખી આસાન, અથવા તે કેદનો કાંઇ ભાગ સખત તથા બાકીનો ભાગ આસાન, એ પ્રમાણે શીક્ષાના હુકમમાં ફરમાવવાને તે ગુનેહગારને શિક્ષાનો હુકમ કરનારી કોરટ મુખત્યાર છે.

ટીકા

સોળવરસની અંદરના સખસને કેઇ ગુનાને સારૂ કેદની શીક્ષા કરવામાં આવી હોય ત્યારે તેને ફોજદારી કોરટમાં કેદ કરવાને બદલે, કોઇ પણ સન્માર્ગ પ્રવર્તકશાળામાં કેદ રાખવો એવો હુકમ કરવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે, એટલે સ્થાનીક સરકાર કાહાડેલી કોઇ પણ ઉદ્યોગશાળામાં તે શખસને કેળવણી આપવા અગર કાંઇ ધંધો શીખવાને મોકલવાને શાક્ષા કરનાર કોરટ મુખત્યાર છે જુઓ ક્રી૰ પ્રો૰ કોડ કલમ ૩૯૯

મિલકત સરકાર જપ્ત થાય એવો હુકમ.

૬૧ જે જે બાબતમાં કોઇ સખસના ઉપર એવો ગુનો સાબીત થાય કે તે ગુનાહને માટે તે ગુનેહગાર પોતાની સઘળી મીલકત સરકાર જપત થવાને લાયક છે, તે તે બાબતમાં ફરમાવેલી શીક્ષા, અથવા તેને બદલે કરવામાં આવી હોય એવી બીજી શિક્ષા ભોગવતાં રહ્યા વોા અથવા તેને માફ થયા વિના સરકારના લાભ શીવાય બીજી રીતે, તે ગુનેહગારથી કાંઇ મીલકત મેળવી શકાશે નહીં.

દ્રષ્ટાંત.

હીંદુસ્તાનની સરકારની સાહામા લડાઇ કરવાનો ગુનાહ અ ની ઉપર સાબીત થયો તેથી તેની સઘળી મીલકત સરકાર જપત થવાને અ લાયક છે હવે શીક્ષાનો હુકમ થયા પછી તથા તે હુકમ કાયમ છે તે દરમીયાનમાં અ નો બાપ કાંઇ મીલકત મુકીને મરી જા

ય, જે મિલકત અગર સરકાર જપ્તીનો હુકમ ન થયો હોત તો અ ની થાત તો તે મિલકત સરકારની થાય એમ સમજવુ.

જે ગુનેહગારોમો તની, સમુદ્રપારની અથવા કેદની શિક્ષા થઇશકે એવા હોય તેઓની મીલકતસરકારજપ્તથવી

૬૨ જે જે બાબતમાં કોઇ શખસની ઉપર મોતની શીક્ષા થઇ શકે એવો ગુનાહ સાબીત થાય તે તે બાબતમાં તે શખસની સ્થાવર જંગમ સઘળી મીલકત સરકાર જપત થાય એવો હુકમ કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે, અને જે જે બાબતમાં કોઇ શખસની ઉપર એવો ગુનો સાબીત થાય કે તે ગુનાહને માટે તેને સમુદ્રપાર કરવામા આવે અથવા સાત વરસ અથવા તે કરતાં વધારે મુદતની કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે, તે તે બાબતમાં તેના સમુદ્રપારની અથવા કેદની મુદતના દરમીયાનમાં તે શખસના કુટંબ તથા અનુજીવીઓને માટે સરકાની નજરમાં દુરસ્ત જણાય તેવો બંદોબસ્ત સરકાર કરે, એવી છુટ રાખીને તે મુદતના દરમિયાનમાં તે સખસની સરવે સ્થાવર, તથા તથા જંગમ મીલકતનુ ભાડુ તથા ઉપજ સરકાર જપ્ત થાય એવો હુકમ કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

ટીકા

આ કલમ પ્રમાણેની શિક્ષા ઘણા ઘાતકી ગુના કરયા હોય તે માટે થવી જોઇએ વીકલી રીપોટ ૧૨--પ્રષ્ટ ૧૭--ફોજદારી

દંડની રકમ

૬૩ કેટલે સુધી દંડ કરવો એની રકમ જ્યાં ઠરાવી નથી ત્યાં ગુનેહગારને જે દંડ થઇ શકે તે દંડની કાંઇ હદ બાંધી નથી પણ અતીશય દંડ કરવો નહીં.

ટીકા

આ કાયદામાં દંડ અને કેદ બંને શીક્ષા જે જે કલમોમા ફરમાવેલી છે, તે તે કલમો મુજબ દંડ અને કેદ બંને શીક્ષા થવી જોઇએ.

દંડ ન આપે તો કેદનો હુકમ.

૬૪ જે જે બાબતમાં ગુનેહગારને દંડની શીક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે તે તે બાબતમાં તે ગુનેહગાર દંડ ન આપે તો તેઆટલી મુદત સુધી કેદ ભોગવે એ પ્રમાણે તે ગુનેહગારને શીક્ષાનો હુકમ કરનારી કોરટ તે હુકમમાં ફરમાવવાને મુખત્યાર છે; અને તે કેદ, બીજી કાંઇ કેદના શીક્ષાનો હુકમ તે ગુનેહગારની ઉપર થયો હોય તે કેદની ઉપરાંત અથવા એક શીક્ષાને બદલે બીજી શીક્ષા કરવાના હુકમ ઉપરથી જે કેદનેલાયકહોય તે કેદની ઉપરાંત સમજવી.

જે ગુન્હાને માટે કેદ તથા દંડ એ બંનેશીક્ષાથઇ શકતી હોય, તેવા ગુન્હામાં દંડ ન આપેતો તેને બદલે કેદની મુદતની હદ.

૬૫. અગર કોઇ ગુન્હાને માટે કેદ તથા દંડ એ બંને શિક્ષા થઇ શકતી હોય, તો તે ગુન્હો કરનાર દંડ ના આપે તો તેને આટલી મુદત સુધી કેદ કરવો એ પ્રમાણે જે કોરટ ફરમાવે તેણે તે મુદત તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલી ઘણામાં ઘણી કેદની જે મુદત હોય તેના ચતુરથાંસ કરતાં વધારે ઠરાવવી નહી.

ટીકા.

જે ગુન્હામાં કેદ અને દંડની શીક્ષા કરવામાં આવી હોયતો દંડને બદલે કેદ, માજીસ્ત્રેટના અધીકારના ચતુરથાંસ કરતાં વધારે કરવી નહી મુંબાઇ હાઇકોર્ટ તા૦ ૪-૬ અગષ્ટ સન ૧૮૬૨ ના નંબર. ૭૯૫ નો ઠરાવ

એકલા દંડનીજ શિક્ષા કરી હોય ત્યારે દંડ ન આપે તો તેને બદલે કેદની શીક્ષા કર વાને હરકોઇ માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે, પણ તે માજીસ્ત્રેટ પોતાના અખત્યાર જેટલા મુદત ની શીક્ષા કરવી. જુઓ ક્રી. પ્રો. કોડ કલમ ૩૩.

માજીસ્ત્રેટોની કોરટોને હેઠળ લખેલી શીક્ષા ફરમાવવાનો અધીકાર છે,

પ્રસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ તથા પેહેલા વર્ગના માજીસ્ત્રેટ, કાયદા પ્રમાણે જેટલી એકાંત કેદ થઇ શકતી હોય તેટલી એકાંત કેદ સુધાં બે વરસની મુદતની કેદ, તથા એક હજાર રૂપે યા દંડ તથા ફટકા મારવા.

બીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટ, કાયદા પ્રમાણે જેટલી એકાંત કેદ થઇ શકતી હો તેટલી એકાંત કેદ સુધાં છ મહીનાની મુદત સુધી કેદ તથા બસે રૂપીઆ દંડ તથા ફટકા મારવા.

ત્રીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટ એક મહીનાની કેદ તથા પચાસ રૂપીયા દંડ.

બીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટને સ્થાનીક સરકારે આ બાબત વિશેષ કરીને અધીકાર નહી આપ્યો હોય, તેવા કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટની કોરટે ફટકા મારવાની શિક્ષાનો હુકમ કરવો નહી. જુઓ ક્રી. પ્રો. કોડ કલમ ૩૨.

સન ૧૮૭૨ ના આકટ ૧૦ માની કલમ ૩૦૮ એટલે સન ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ કલમ ૩૩ માજીસ્ત્રેટને હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૬૮ મુજબ જેટલી શીક્ષા કરવાનો અધીકાર છે તેથી લાંબી મુદતની શીક્ષા કરવાનો અધીકાર મળતો નથી પણ જે માજીસ્ત્રેટનો અધીકાર નીયમીત છે તેમણે કામ શી રીતે ચલાવવું તે બાબતનો સદર હુ કલમ છે, મારારાણી વિ. ઠર્બ અને બાજા (ફુ. બે) ઈ. લા. રી. ૧ અહમદાબાદ ૪૬૧ પણ ઈ. લા. રી ૧ મદ્રાસ ૨૭૭

ફુલપાવર માજીસ્ત્રેટને ચોરીની કોશીશને સારૂ ફકત દોઢ વરસની કેદ મારવાનો અધી કાર છે તેથી કરીને આ ગુન્હાને સારૂ દંડ ન આપે તો ફકત સાડાચાર માસની સજા ક રી શકે, જુડીશીયલ કમીશનર પંજાબ નંબર. ૪૨ રૂલીંગ ૧૨.

દંડ ન આપે તો કેદનો પ્રકાર.

૬૬ દંડ ન આપવાને સારૂ જે કેદનો કોરટ હુકમ કરે તે કેદ તે ગુન્હાને માટે ગુન્હેગારને જે પ્રકારની કેદની શીક્ષાનો હુકમ થઇ શકે, તે પ્રકારનો થઇ શકે.

ગુન્હાની શીક્ષામાં દંડજ થઇ શકતો હોય ત્યારે અગર દંડ ન આપે તો કેદની મુદત.

૬૭. અગર દંડનીજ શીક્ષા થઇ શકે એવો ગુન્હો હોય, તો દંડ ન આપે તેને બદલે તે ગુન્હેગારને કેદ કરવાનુ કોરટ ફરમાવે તેની મુદત નીચે લખીછે તે કરતાં વધારે ન હાવી જોઇએ:- એટલે દંડની રકમ પચાસ રૂપીયાથી વધારે ન હોય, તો કેદની મુદત બે મહીનાથી વધારે ન હોવી જોઇએ, અને દંડની રકમ એક સો રૂપીયાથી વધારે ન હોય, તો કેદની મુદત ચાર મહીનાથી વધારે ન હોવી જોઇએ; અને બીજી કેઇ બાબતમાં છ મહીનાથી વધારે ન હોવી જોઇએ.

ટીકા

જુઓ સન ૧૮૮૨ ના હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના સુધારાની કલમ ૩ આકટ ૮

હીંદુસ્તાનના ફોજદરી કાયદાની કલમ ૧૬૦ મુજબ શીક્ષા થઇ શકે એવા ગુન્હાના ગુન્હેગાર કેદીઓ થયા હતા અને દરેકને રૂ. ૨૫) નો દંડ આપવાની શીક્ષા થઇ હતી અને એ તે દંડ ન આપે તો તેજ કલમમાં લખેલી પુરેપુરી શીક્ષા એટલે ત્રીસ દીવસની સખત મજુરી સહીત કેદ ભોગવે, આ કેસમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે સન ૧૮૭૨ ના આકટ ૧૦ માની કલમ ૩૦૮ એટલે સન ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ માની કલમ ૩૩

મુજબ શીક્ષા કાયદેસર છે. ઈ૦ લા૦ રી૦ મદ્રાસ ૧૭૭

તે દેદ દંડ આપે કે બંધ થાય.

૬૮. દંડ નહી આપવાથી જે કેદ કરી હોય, તે કેદ, તે દંડ આપવામાં આવે અથવા કાયદાના હુકમથી વસુલ કરવામાં આવે એટલે બંધ થશે.

દંડના હીસ્સાની જો તેટલો ભાગ આપે કે કેદ બંધ થાય

૬૯. દંડ નહી આપે તેને માટે કેદની જે મુદત ઠરાવી હોય, તે મુદત પુરી થતાં પેહેલાં અગર તે દંડનો એટલો ભાગ આપવામાં કે વસુલ કરવામાં આવે, કે દંડનો જેટલો ભાગ બાકી રહ્યો હોય તેના પ્રમાણમાં દંડ ન આપ્યાથી ભોગવેલી કેદની મુદત ઓછી ન હોય તો કેદ બંધ થશે.

દષ્ટાંત.

અ ને શીક્ષાનો એવો હુકમ થયો છે કે તે એક સો રૂપીયાનો દંડ આપે. અને દંડ ન આપે તો ચાર મહીના કેદ રહે. હવે એ ઠેકાણે તે કેદનો એક મહીનો પુરો થતાં પેહેલાં તે દંડમાંના પોણોસો રૂપીયા આપવામાં કે વસુલ કરવામાં આવે, તો પેહેલો મહીનો પુરો થાય એટલે તુરત અ ને છોડી મુકવામાં આવશે જો પેહેલો મહીનો પુરો થાય તે વખતે અથવા ત્યાર પછી અ કેદમાં છતાં કોઈ બીજી વખતે, પુણોસો રૂપીયા આપવામાં કે વસુલ કરવામાં આવે તો અ ને તુરત છોડી મુકવામાં આવશે જો કેદના બે મહીના પુરા થતાં પેહેલાં તે દંડમાંના પચાસ રૂપીયા આપવામાં કે વસુલ કરવામાં આવે, તો બે મહીના પુરા થાય એટલે તુરત અ ને છોડી મુકવામાં આવશે. જો તે બે મહીના પુરા થાય તે વખતે અથવા ત્યાર પછી અ. કેદમાં છતાં કોઈ બીજી વખતે, પચાસ રૂપીયા આપવામાં કે વસુલ કરવામાં આવે તો અ. ને તુરત છોડી મુકવામાં આવશે.

દંડ છ વર્ષ સુધીમાં અથવા કેદની મુદત સુધીમાં કોઈ પણ વખતે વસુલ થઈ શકે.

ગુન્હેગારના મોતથી તેની મીલકત જવાબદારીમાંથી છુટતી નથી.

૭૦ દંડ અથવા તેનો જેટલો ભાગ આપવાનો બાકી રહે તેટલો ભાગ શીક્ષાનો હુકમ થયા પછી છ વર્ષ સુધીમાં કોઈ પણ વખતે વસુલ થઈ શકે, અને અગર, તે શિક્ષાના હુકમ મુજબ ગુનેહગાર છ વર્ષ કરતાં વધારે મુદતની કેદને લાયક હોય. તો તે મુદત પુરી થતાં પેહેલાં કોઈ પણ વખતે વસુલ થઈ શકે અને ગુનેહગારના મોતથી, જે મીલકત તેનુ મરણ થયા પછી, તેના કરજને સારૂ કાયદા પ્રમાણે જવાબદાર હોય, તે મીલકત તે દંડની જવાબદારીમાંથી છુટતી નથી.

ટીકા

ગુન્હેગારોની ઉપર દંડની શીક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે ત્યારે તે દંડ ન આપવામાં આવે તો તે ગુનેગારને કેદ કરવો એમ તે શીક્ષાના હુકમમાં ફરમાવ્યુ હોય તોપણ તે શીક્ષા કરનારી કોરટની નજરમાં આવે તો તે સદરહુ ગુનેગારની કાંઈપણ જંગમ મીલકત જપ્ત કરીને તથા વેચીને તે દંડની રકમ વસુલ કરવાનું વારંટ કાહાડવાને મુખત્યાર છે, ગુન્હેગારની જંગમ મીલકત દંડ કરનારી કોરટની હુકમતની બાહાર હોય તો, સદરહુ વારંટ ઉપર જીલા માજીસ્ત્રેટની વારંટ પાછળ સહી થાય, એટલે તે વારંટ ઉપરથી તે મીલકત જપ્ત કરી વેચી શકાશે. જુઓ ક્રી૦ પ્રો૦ કોડ કલમ ૩૮૬—તથા ૩૮૭

ગુનેગારની ઉપર માત્ર દંડનીજ શીક્ષા ફરમાવવામાં આવી હોય અને તે દંડ જો આ

પે તો કેદની શીક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય અને કોરટે દંડ વસુલ કરવાને વારંટ કાહાડયું હોય ત્યારે તે કોરટને એવો અધીકાર છે કે તે દંડ પંદર દીવશની અંદર વસુલ થતાં સુધી ગુનેગારના જામીન અથવા હાથ મુચલાક લઇને તેને છોડવાનો અધીકાર છે પણ સદરહુ દંડ પંદર દીવશમાં વસુલ ન થાય તો સદરહુ ગુનેગારને તાબડતોબ કેદમાં મોકલવાને તે કોરટને અધીકાર છે. ક્રી૦ પ્રો૦ કોડ કલમ ૩૮૮

ગુનેગાર દંડ બદલ કેદની શીક્ષા ભોગવે તો પણ તે દંડ છ વરસની મુદતમાં કોઇપણ વખત વસુલ થઇ શકે છે, મુંબાઇ તા૦ ૩૧-મી મે સન ૧૮૭૦—નંબર ૭૬૭ ઇતેખાત મોસીડેગમાંથી તા૦ ૨૦ મો જુલાઇ સને ૧૮૭૦ નંબર ૧૨૨૩

કેદી મુઆ પછી દંડની રકમ તેની જંગમ મીલકતથી વસુલ થઇ શકશે, સ્થાવરથી થાય નહીં માટે સ્થાવર મીલકત જપ્ત કરવી નહીં, મુંબાઇ હાઇકોરટ ફેસલો તા૦ ૩૦ જુલાઇ સને ૧૮૬૮ નેટીવ ઓપીનીયન સન ૧૮૬૮ ના પુષ્ઠ ૩૫ મુ.

જે ગુન્હો ઘણા ગુન્હાઓથી બનેલો હોય તેની શિક્ષાની હદ.

૭૧. જો જે વસ્તુ ગુન્હો છે તે જુદા જુદા ભાગોથી બનેલી હોય, અને તે ભાગો માંહેલો હરકોઇ ભાગ પણ ગુન્હો હોય, તો, એથી બીજી રીતે કરવું એવો સાફ ઠરાવ ન કર્યો હોય તો ગુન્હેગારને તે તેના ગુન્હાઓ માંના એક કરતાં વધારે ગુન્હાની શીક્ષા કરવી નહીં.

દૃષ્ટાંતો.

(અ) અ. ઝ. ને એક લાકડીથી પચાસ સપાટા મારે, તો એ ઠેકાણે એ સઘળા મારથી, તથા તે સઘળા મારમાં જેટલા સપાટા આવ્યા છે તેમાંના હરએક સપાટાથી પણ ઝ. ને બુદ્ધિપુર્વક વ્યથા કરવાનો ગુન્હો અ. એ કરયો હોય એમ બની શકે છે. હવે જો તે હરએક સપાટાને માટે અ. શીક્ષા લાયક હોય, તો દરેક સપાટાને સારૂ એક વરસ એ પ્રમાણે પચાસ વરસની કેદ અ. ને થઇ શકે. પણ સઘળા મારને સારૂ એકજ શીક્ષાને તે લાયક છે.

(બ) પણ અ. ઝ. ને મારે છે એટલામાં ય. વચ્ચે પડે અને અ, ઇરાદાથી ય, ને મારે, તો ઝ, ને બુદ્ધિપુર્વક વ્યથા કરવાની એક શીક્ષાને તથા ય. ને સપાટો માર્યો તેની બીજી શીક્ષાને અ. લાયક છે કેમકે જે કામથી અ. એ ઝ. ને બુદ્ધિપુર્વક વ્યથા કરી તે કામનો ય. ને મારેલો સપાટો કાંઇ ભાગ નથી.

ટીકા.

કેટલાંએક કૃત્યો એક બીજાની સાથે એવો સબંધ હોયકે તેથી તે કૃત્યો મળીને એકજ કામ થાય તેવાં કૃત્યો કરવામાં જો એકજ સખસે એક કરતાં વત્તા ગુન્હા કરયા હોય તો એવા દરેક ગુન્હાનું તહોમત તે સખસની ઉપર મુકીને તે બાબતનો ઇનસાફ એકજ વખતે કરવાનો અધીકાર છે. ક્રી૦ પ્રો૦ કોડ કલમ ૨૩૫

એક શખસ એક વરસમાં એક જાતના ત્રણ ગુન્હા કરે તો તેઓનું એક તહોમત મુકવાનો અધીકાર છે, ક્રી. પ્રો. કોડ કલમ ૨૩૪.

ઘર ફોડવું અને ઘરની અંદર ચોરી કરવી તે એકજ ગુન્હો છે માટે બમણી શીક્ષા રદ કરી, નીમે કાયમ રાખી મુંબાઇ હાઇ કોરટ તા૦ ૪ થી નવંબર સન ૧૮૬૩ વાલ્યુમ ૧ નો ભાગ ૨ પ્રષ્ઠ ૮૭.

કેદી ઉપર એકથી વધારે ગુન્હાના તહોમત હોયતો તેની દર ગુન્હાવાર જુદી જુદી શીક્ષા કરવી, મુંબાઇ હાઇકોરટ સન ૧૮૬૬ નંબર ૪૫૯.

છીનાળુ કરવાના ઇરાદાથી, અ. દાહાડે ઘર ફ્રેડે છે, અને જે ઘરમાં એ પ્રમાણે પ્રવેશ કરયો, તે ઘરમાં બ. ની બાયડી સાથે છીનાળુ કરે છે. તો અ. ની ઉપર હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૪૫૪ તથા ૪૯૭ મી મુજબ જુદા જુદા ગુન્હાનું તહોમતમુકવા અને તેની ઉપર તે ગુન્હા શાબીત થવાના જુદા જુદા ઠરાવ કરવાનો અધીકાર છે, ક્રી. પ્રો. કોડની કલમ ૨૩૫ ની રકમ (બ)

જે કેશમાં બે અથવા વધારે ગુન્હાઓની એત્ર શીક્ષા સમુદ્રપારની કરી હોય તે કેસમાં કરેલી શીક્ષામાંની એક અથવા વધારે શીક્ષા સાત વરસની કેદના હોય તો તે કેસમાં બે અથવા વધારે ગુન્હાઓની એકત્ર શીક્ષા સમુદ્રપારની કરવી એ ગેરકાયદે છે. ૧ વુ. રી. સી. એલ. મોટકી ક્રારા.

એક કામમાં એક પોલીસ અમલદારને અમુક માણસને રજુ કરવો એવો હુકમ મળેલો પણ તે માણસે તેની સાથે આવવાની ના પાડી, અને તેને સાપ્રાધ બદ ધાતતથી રાખેલું ટટ્ટુ, તે પણ તે અમલદારને ન લઇજવાદેતાં સામો થયો તે કામમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે; તેને હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૮૩, તથા કલમ ૩૫૩ મુજબ જુદી જુદી બે સજાઓ થઇ શકે. ૧૪ વુ. રી. ૧૯

એક કામમાં જુદા જુદા ત્રણ ગુન્હાઓ બદલ ચાર વરસની સખત મજુરી સાથે કેદની એકજ સજા કરવામાં આવી હતી તે કામમાં નામદાર મુંબાઇ હાઇકોરટે એવું ઠરાવ્યુ કે તે સજા ભુલ ભરેલી છે એમ બતાવતાં જણાવ્યુ કે જો અપીલમાં એક બે ગુન્હાઓની સજા રદ કરવામાં આવે તો સામટી સજામાંથી કેટલી સજા કેદીએને ભોગવવા બાકી રહી તે નકી થઇ શકે નહી. ૪ મું. હા. કો. રી. ૨૭

ચોરી કરવાના ઇરાદાથી રાતે ખાતર પાડવાના ગુન્હા બાબત કામ ચાલે અને તે ગુન્હાઓ શાબીત થાય તેવા કામમાં ઘણું કરીને બેવડી સજા કરવામાં આવે છે તે ભુલ ભરેલું છે. કલકત્તા હાઇ કોરટ તા૦ ૬ ડીસંબર સન ૧૮૬૪ ૫, વુ૦ રી૦ ૪૯ વળી ૬ વુ૦ રી૦ ૩૯.

ચોરી કરવાના ઇરાદાથી ખાતર પાડવાના તથા માણસના રેહાણ તરીકે જે ઘર વપરાતુ હોય તે ઘરમાં ચોરી કરવાના ગુન્હા બદલ જુદી જુદી સજા કરવાને માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે એવી શરતે કે, બંને ગુન્હાઓની સામટી સજા શાબીત થએલા બે ગુન્હાઓમાંની જે ગુન્હાની સજા વધારે હોય તે કરતાં સામટી સજા વધારે હોવી ન જોઇએ અને જે કોરટે કેદીને સજા કરી હોય તે કોરટને જેટલી સજા કરવાનો અધીકાર હોય તે અધીકાર કરતાં સદરહુ સામટી સજા જાસ્તી હોવી ન જોઇએ. ૯ મુ. ૧૭૩ ફુલબેંચ.

એકજ જારી કામના જુદા જુદા ભાગ મળી બે વધારે ગુન્હાઓ જો કોઇ સખસ ઉપર શાબીત થાય તો તે સખસને ફકત મુખ્ય ગુન્હાની સજા કરવી. મદ્રાસ હા. કો. પ્રોસાડીંગ આકટ ૧૭. ૧૮૬૨ મારચ—૩૦—૧૮૬૩.

એકજ ઘરની એકજ કોટડીમાંથી બે જુદા જુદા માણસોનો માલ એક સખસે ચોરયો હોય તો, તે તેને ચોરીના બે ગુન્હા ગણી જુદી જુદી સજા થઇ શકે નહીં ૧૧ વુ. રી. ૩૮

ઘરપ્રવેશ અને સાપ્રાધ બળના ગુન્હા બદલ જુદીજુદી સજા થઇશકે મદ્રાસ. હા કો પ્રો. સીડીંગ, અપ્રીલ ૧૦ ૧૮૭૨.

એક સખસપર એકજ પ્રકારના કેટલા ગુન્હા કરયાનું તહોમત આવ્યું હોય ને માજીસ્ત્રેટે તેના દરેક ગુન્હાનો જુદો જુદો ઇનસાફ કરયો હોય તો તે સઘળા ગુન્હાની સા

મટી સજા માજીસ્ત્રેટ પોતાની સાધારણ હકુમત કરતાં બમણી કરી શકે એમ નથી પણ તે માંહના દરેક ગુન્હાની સજા જુદી જુદી પોતાની સાધારણ હકુમત મુજબ કરી શકે. ઇ૦ લા૦ રી૦ ૩ અલ્હાબાદ ૩૦૫

એક કામમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે (કલમ ૧૪૭ મુજબ] હંગામો કરવા બદલ અને કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીના અંગભુત (કલમ ૧૪૨ મુજબ) થવાના ગુન્હા બદલ કોઇ કેદીને એકજ વખતે બે સજા થઇ શકે નહી સબબ તે કાયદા વીરૂદ્ધ મંડળીના અંગભુત થયા શીવાય હંગામાનો ગુન્હો કરી શકે નહી—મીલાન ખલીફા ૧ વુ૦ રી૦ ૭ તેમજ જો કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીના કોઇ અંગભુત શિક્ષાયોગ્યમનુષ્યવધનો ગુન્હો (કલમ, ૩૦૪) અને તે કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીનો અંગભુત થવાનો એ બંને ગુન્હાનો ગુન્હેગાર થઇ શકતો નથી. રબીઉલ્લાહ, ૭ વુ૦ રી૦ ૧૩. તેમજ પ્રાણઘાતક હથીયાર લઇ હંગામો કરવાના (કલમ ૧૪૮) અને તેજ હંગામામાં વ્યથા કરવાના બંને ગુન્હાની સજા થઇ શકે નહીં—ગનાઉ ક્ષીભુયા, ૬ વુ૦ રી૦ ૭૦, ભીચક આહીર, કોત્તા ૫, સહરાઇ અને બીજાઓ, ૮ વુ૦ રી૦ ૩૧; (પણ એથી વિરૂદ્ધ નારાયણ કંગુ, ૨ મું૦ હા૦ કો૦ રી૦ ૪૧૬, જુઓ, તમાં ના મદાર મુંબાઇ હાઇકોરટે એમ ઠરાવ્યું છે કે, કેદીએ ઝાડ કાપ્યું અને પછી ચોરયું એટલે ચોરી કરયા પહેલાં બિગાડ કરયો નથી બેવડી સજા કરી તે ગેરકાયદે નથી) તેમજ (કલમ ૩૬૩ મુજબ) મનુષ્યહરણ (કલમ ૩૬૩ મુજબ) લગ્ન કરવાના હેતુથી મનુષ્યહરણ અને (કલમ ૩૬૮ મુજબ) મનુષ્યહરણ કરવા સારૂ કોઇને કેદ રાખવો, એ ગુનાઓનુ પણ એમજ સમજવું. ૬ વુ૦ રી૦ ૨.

ગુન્હેગારે ઘણાગુનાહોમાંથી એક ગુનોહકરયો એમ સાબીત થાય છે પણકીયો એબાબત શકછે એ પ્રમાણે ફેસલામાં લખવામાંઆવે ત્યારે શીક્ષા.

૭૨ જે જે બાબતોમાં એવો ફેસલો આપવામાં આવે કે ફલાણા ફલાણા જુદા જુદા ગુનાહોમાંનો એક ગુનોહ ફલાણા શખસે કરયો છે પણ તેઓમાંનો કીયો એક કરયો છે તે વીશે શક છે, ત સરવે બાબતોમાં અગર તે સઘળા ગુનાહોને સારૂ એક સરખીજ શક્ષાન ઠરાવી હોય તો જે ગુન્હાને સારૂ ઓછામાં ઓછી સજા ઠરાવી હોય તે શિક્ષા તે ગુનેહગારને કરવામાં આવશે.

ટીકા.

એક શખસની ઉપર ગુનો સાબીત થાય છે, પણ તેણે કેટલાક ગુનામાંથી કયો ગુનો કરયો એમ સ્પષ્ટ જણાતુ ન હોય ત્યારે, કોરટે એક ગુનાનું તોહમત મુકી ગુનેગારને સજા કરવી.

ચોરી, વીશ્વાસઘાત, ઠગાઇ અથવા ચોરીની મીલકત રાખ્યા બદલ, ગુનો થયો હોય એવાં કાંઇ કૃત્યનુ તોહમત કોઇ શખસની ઉપર આવ્યુ છે ત્યારે ઉપર બતાવેલાં હરકોઇ ગુનાનું તોહમત તેની ઉપર મુકવાનો અખ્તીઆર છે. ક્રી૦ પ્રો૦ કોડ કલમ ૨૩૬

એકાંત કેદ.

૭૩ કોઇ શખસની ઉપર એવા ગુનોહ સાબીત થાય કે તેને માટે આ કાયદા મુજબ, તેને શખત કેદની શીક્ષા કરવાનો કોરટને અખત્યાર છે, તો તે ગુનેહગારને જેટલી મુદતની કેદનો હુકમ કરવામાં આવે તે મુદતના આટલા ભાગ અથવા ભાગો સુધી તેને એકાંત કેદમાં રાખવો એ રીતે તેના શિક્ષાના હુકમમાં ફરમાવવાને કોરટ મુખત્યાર છે; પણ સઘળુ મળીને તે એકાંત કેદની મુદત ત્રણ મહીનાથી વધારે ન હોવી જોઇએ અને તે નીચેના હીસાબો પ્રમાણે હોવી ન જોઇએ. (એટલે)-

જો કેદની મુદત ૭ મહીનાથી વધારે ન હોય તો એકાંત કેદની મુદત એક મહીનાથી

વધારે ન જોઇએ.

જો કેદની મુદત ૭ મહીનાથી વધારે અને એક વરસથી ઓછી હોય તો, એકાંત કેદ ની મુદત બે મહીનાથી વધારે ન જોઇએ.

જો કેદની મુદત એક વરસથી વધારે હોય, તો એકાંત કેદની મુદત ત્રણ મહીનાથી વધારે ન જોઇએ.

એકાંત કેદની હદ.

૭૪. એકાંત કેદની શીક્ષાનો હુકમ બજાવવામાં તેવી કેદ એકી વખતે કદાપી ચઉદ દીવશ કરતાં વધારે ન હોવી જોઇએ, અને એકાંત કેદની મુદતોની વચ્ચે તે મુદતો કરતાં ઓછી વેળા ન જવી જોઇએ; અને જ્યારે કેદની શીક્ષા ત્રણ મહીનાથી વધારે મુદતની હોય, ત્યારે તે ફરમાવેલા આખા કેદની મુદતના કોઇ પણ એક મહીનામાં સાત દીવશ કરતાં વધારે એકાંત કેદ ન હોવી જોઇએ, એકાંત કેદની મુદતોની વચ્ચે તે મુદતો કરતાં ઓછી વેળા ન જવી જોઇએ.

જે શખસોની ઉપર એકવારઆગળત્રણ વરસની કેદની શીક્ષ થાય એવો ગુનો શાબીત થયો હોય તેઓની ઉપરતે વો કોઇ બીજો ગુનો શાબીત થાયતો તેઓને શીક્ષા.

૭૫. જે શખસની ઉપર એવો કોઇ ગુનોહ શાબીત થયો હોય કે જેને માટે આ કાયદાના ૧૨ મા અથવા બાબ ૧૭ મા મુજબ ત્રણ વરસ અથવા તેથી વધારે મુદતના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદના શીક્ષા થઇ શકે, તે સખસ ફરીથી એવો કોઇ ગુનાહ કરે કે જેને માટે તે બે બાબો માંહેના ગમેતે બાબ મુજબ ત્રણ વરસ અથવા તેથી વધારે મુદતની બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદની શીક્ષા થઇ શકે; તો તે સખસ એવા પાછળના હરેક ગુન્હાને માટે જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષાને, અથવા એ પ્રમાણે ન બન્યું હોય તો તે ગુનાહને માટે જેટલી શીક્ષાને તે લાયક થાય તેથી બમણી શીક્ષાને, લાયક થશે; પરંતુ કોઇપણ બાબતમાં દશ વરસથી વધારે મુદતની કેદને તે લાયક થશે નહી.

ટીકા

બબ ૧૨મા માં નીચે લખેલી કલમો વીરૂદ્ધના ગુન્હા છે. કલમ ૨૩૧ થી ૨૬૩સુધી ની સઘળી કલમો.

બાબ ૧૭ મામાં કલમ ૩૭૮ થી ૪૬૨ સુધી સઘળી કલમો વીરૂદ્ધ ગુના છે

બીજી વખત અથવા વારંવાર આ બને બાબ વીરૂદ્ધના ગુનો કરનારને સેસન કમીટ કરવાનો અધીકાર છે જુઓ ક્રી૦ પ્રો૦ કોડ કલમ ૩૪૭

તોહમત વાળાની ઉપર અગાઉ કાંઇ ગુન્હો સાબીત થયાનો ઠરાવ થયો હોય, અને જે શીક્ષા ઠરાવવાને કોરટને અધીકાર હોય તે શીક્ષા ઉપર અસર થવા સારૂ અગાઉ ગુન્હા સાબીત થયાના ઠરાવની વાત તથા તેની તારીખ, તથા જગા તોહમતનામામાં લખવી તેમ જરૂર લખ્યો નહીં હોય તો સજાનો હુકમ કરતાં પેહેલાં કોઇ પણ વખતે તે મજકુર વધારવાનો કોરટને અધીકાર છે પણ તે શીક્ષનો હુકમ કરયા પછી લખાય નહીં જુઓ ક્રી૦ પ્રો૦ કોડ કલમ ૨૨૧ નો પારેગ્રફ ૬ ઠો.

આ કલમ પ્રમાણે કોઇ શખસ ફરી આવા ગુન્હા કરે ત્યારે તે ગુન્હો માજીસ્ત્રેટના અધીકારનો હોય તોપણ તે તોહમતવાળાને સેસન કમીટ કરવો જોઇએ મુંબાઇ હાઇકોરટ રીપોટ પ્ર૦૮ ૧૨૬

રેહેવાના ઘરમાંથી ચોરી કરવાના તોહમતમાં પીનલકોડ કલમ ૩૮૦ પ્રમાણે જડજે તોહમતવાળાને ચઉદ વરસની સજા કરી એવા કારણથી કે પીનલકોડ થતાં પેહેલાં ચોરીના

લોકમતમાં ૧૩ સખ્ત પકડાઇ સજા પામ્યો હતો તેથી આ કલમ પ્રમાણે સજા કરી તે અપીલમાં ઠરાવ્યું કે પીનલકોડ પ્રમાણે પેસ્તર ગુનાની સજા મળેલી નથી માટે સાત વર સની કાયમ રાખી બીજી રદ કરી, મુંબાઇ હાઇ કોરટ તા૦ ૧૮ સપટંબર સને ૧૮૬૭

બાબ ૪ થો.

સાધારણ અપવાદ.

જે કામકરવાનીજે સખસની ફરજ છે અથવા જે કરવાની મહારી કાયદા પ્રમાણે ફરજછે એમ જે સખસ કાંઇ હકીકતનીભુલનેલીધે માને છે, તે સખસે કરેલુ તેકામ.

૭૬. જે સખસની જે વસ્તુ કરવાની કાયદા પ્રમાણે ફરજ છે અથવા કાયદાની કાંઇ ભુલના સબબથી નહી, પણહકીકતની કાંઇ ભુલના સબબથી, જે શખસ શુદ્ધબુદ્ધીથી એમ માને છે કે એ વસ્તુ કરવાની માહારી કાયદા પ્રમાણે ફરજ છે, તે સખસ જો તે વસ્તુ કરે, તો તે ગુન્હો છે એમ સમજવું નહી.

દ્રષ્ટાંત.

[અ) અ સોલજર, કાયદાના હુકમ મુજબ, પોતાના ઉપરી અમલદારના ફરમાવ્યા થી લોકોનાં એક ટોળા ઉપર બંદુકનો એક બાહાર કરે, તો અ એ કાંઇ ગુનોહ કીધો એમ સમજવુ નહી.

(બ) એક ઇનસાફની કોરટના અમલદાર અ ને તે કોરટે ય ને પકડવાનો હુકમ કરયા ઉપરથી ઘટતી તજવીજ કરીને, ઝ ને ય માનીને તે ઝ ને પકડે, તો અ એ કાંઇ ગુન્હો કીધો એમ સમજવુ નહી.

ટીકા.

દરેક સખસે કાયદાનો મતલબ જાણવો જોઇએ કોઇ સખસની ઉપર કાંઇ ગુન્હાનું તહોમત આવે ત્યારે તે શખસ એમ કહે કે હુ કાયદો જાણુતો નથી, એટલા ઉપરથી તે છુટી શકે નહી, તે શખસ કાયદાથી અજાણ રેહે તો તેમાં તે શખસનો વાંક છે, અને કાયદાની વાકફગારી વીના તેનાથી ગુનોહ થાય તો તે ગુનાહની શીક્ષાને લાયક થશેજ ન્યાયના અધીકારીએએ પ્રથમથીજ ઠરાવેલું છે કે, અમુક કામ કરવુ અથવા ન કરવુ, એવો હુકમ કાયદામાં ફરમાવ્યો હોય તે હુકમ દરેક સખસોએ જાણવો જોઇએ તે કાયદા નીચે પ્રમાણે છે.

૧ પેનલકોડ ફોજદારી શીક્ષાનો ધારો

૨ કરારનો કાયદો.

૩ મુદતનો કાયદો. ૪ રજીષ્ટરનો કાયદો.

૫ સ્ટાંપ સંબધી કાયદો.

એ વિગરે જે કાયદામાં તે કાયદા બાંધનાર મુખ્ય અધીકારીઓએ જે ફરમાન કર્યું હોય તે જાણવાની દરેક માણસની ફરજ છે.

કાયદાની ભુલથી નહી પણ હકીકતની ભુલથી કોઇ સખસ કાંઇ કામ વગર કપટે કરે તે ગુન્હામાં દાખલ થાય નહી.

અમુક અધીકારીએ અમુક અમલદારને અમુક સખસને પકડવાનું વારંટ આપ્યુ હોય

અને તે વારંટ બજાવનાર અમલદાર, અમુક સખસની બદર, તે એજ છે એમ અંજાણથી બીજા સખસને પકડે તો તે પકડનાર સખસ ગુનેહેગાર ઠરી શકે નહી પણ તેણે બાજા સખસને પકડ્યો તે કાંઈ ખાનગી દ્વેશ વીના શુદ્ધબુદ્ધીથી અજાણપણે પકડેલો હોવો જોઇએ; નહીંતો નહી.

ઇનસાફનું કામ કતાં કરેલુ; જડજનુ કામ.

૭૭. જે અખત્યાર જે જડજને કાયદાએ આપેલો છે, અથવા જે જડજ શુદ્ધબુદ્ધીથી એમ માને છે કે આ અખત્યાર મને કાયદાએ આપેલો છે, તેવો કોઈ અખત્યાર અમલમાં લાવતાં તે જડજ ઇનસાફનુ કામ કરવામાં જે વસ્તુ કરે, તે ગુન્હોછે એમ સમજવુ નહી

ટીકા.

કેઇ પણ જડજ ઇનસાફનું કામ કાયદાસર કરતાં કાંઈ વસ્તુ શુદ્ધબુદ્ધીથી કરે તે ગુન્હો છે એમ સમજવું નહી, પણ જો તે જડજ જાણી જોઇને તથા પોતાના અજ્ઞાનતાથી, ગફલતથી કાંઇ કામ કરે તો તેથી તેનો બચાવ આ કલમ પ્રમાણે થઇ શકે નહી વળી કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટ પોતાના અખ્તીકાર શીવાય કામ કરે અગર કાંઇ ગુનાંનો પોતાને ખરી ખબર મળ્યા વગર કોઇ શખસને પકડવાનું વારંટ કાહાડે વળી સાહેદોને હેરાન કરવાના ઇરાદાથી જોઈએ તે કરતાં વધારે વખત રોકી રાખે તો તે બાબત સદરહુ માજીસ્ત્રેટ જવાબદાર છે.

અમુક કામ પોતાની પાસે ચાલતી વખત ફરીઆદીને એમ કહે કે આ કામનુ રાજીનામુ તુ આપ્ય નહીંતો હુ તને સજા કરીશ એવુ કહી કોઇ માજીસ્ત્રેટ કોઇ શખસને કેદ કરે અથવા થોડી વખત પણ અટકાવી રાખે અગર ધમકી આપે તો તે માજીસ્ત્રેટની ઉપર ફરીઆદ થઇ શકે.

ઉપર કહેલા જજો અથવા માજીસ્ત્રેટોની ઉપર તેના હોદ્દા ઉપર છતે કરેલા કૃત્યો માટે કાંઇ ફરીઆદ કરવી હોય તો સરકારની મંજુરી વગર તે ફરીઆદ કોઇ કોરટે સાંભળવી નહીં ક્રી૦ પ્રો૦ કોડ કલમ ૧૯૭.

કોઇ ઇનસાફી કોરટના ફેંસલા અથવા હુકમ મુજબ કરેલુ કામ.

૭૮ કોઇ ઇનસાફની કોરટનો ફેંસલો અથવા હુકમ કાયમ હોય, તે દરમિયાનમાં તે ફેંસલા અથવા હુકમ મુજબ કરેલા કાંઇ વસ્તુ અથવા તે ફેંસલા અથવા હુકમથી થઇ શકે એવી કાંઇ વસ્તુ ગુનોહ છે એમ સમજવુ નહીં પછી તે ફેંસલો અથવા હુકમ કરવાના તે કોરટનો અખ્તીકાર ન હોય તેની કાંય ચીંતા નહીં પરંતુ તે કામ કરનાર શખશે શુદ્ધ બુદ્ધિથી એમ માનવુ જોઇએ કે તે કોરટને તે અધિકાર છે.

ટીકા.

કોઇપણ ઇનસાફની કોરટના હુકમથી અગર ફેંસલા ઉપરથી ફરમાવ્યા મુજબ કોઇ શખસ કાંઇ કૃત કરે તો તે કૃત બ્યાજબી કીંવા ગેરવ્યાજબી હોય તો પણ તેથી તે ગુન્હેગાર થતા નથી કદી ફરમા ન કરનારી કોરટનો અખત્યાર ફરમા ન કરવા મુજબ હોય કે ન હોય તેની ચીંતા નહીં પણ તે હુકમ મુજબ ચાલનાર શખસ પોતાની શુદ્ધબુદ્ધીથી તે હુકમ માન્ય કર્યો છે એમ હોય તો તે કૃત્યને માટે તે જુવાબદાર નથી.

જે કામ કરવાની જે શખસને કદાપી રજા છે, અથવા જે કરવાની મને કાય

૭૯. જે શખસને જે વસ્તુ કરવાની કાયદાથી રજા છે, અથવા કાયદાની કાંઇ ભુલના સબબથી નહી, પણ હકીકતની કાંઇ ભુલના સબબથી જે શખસ શુદ્ધબુદ્ધીથી એમ માને છે કે એ વસ્તુ કરવાની મને કાયદાથી રજા છે તે સખસ જો તે વસ્તુ કરે, તો તે

કાયદાથી રજા છે એમ જે શખસ કાંઇ હકીકતની ભુલને લીધે માને છે, તે શખસે કરેલું તે કામ.

ગુન્હો છે એમ સમજવું નહી.

દ્રષ્ટાંત.

ઝ ખુન કરે છે એવું સમજીને આ ઝ ને પકડે, હવે ખુન કરનારાઓને ખુન કરતાં પકડવાનો અખત્યાર કાયદાએ સઘળા શખસોને આપ્યો છે તે અખત્યાર પોતાની અક્કલ બુદ્ધબુદ્ધિથી અમાલોને અમલમાં લાવતાં આ ઝ ને પકડે, એવા હેતુથી કે તેને યોગ્ય અમલદારની આગળ હાજર કરવો, તો આ એ કાંઇ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું નહી; પછી એમ માલમ પડે કે ઝ પોતાના બચાવમાં કાંઇ કામ કરતો હતો, તો પણ.

ટીકા.

કાયદાથી અમુક કામ કરવાની મને રજા છે એવું જાણીને કાંઇ કામ કરે તો એ ગુન્હો નથી, એટલે કોઇ માણસને જે કામ કરવાને કાયદે અખત્યાર આપ્યો છે તેનો તે કામ કરવાનો હકક છે અને જે કાયદાસર હક્ક હોય તે કરેલું કામ અમલમાં લાવતાં ગુન્હો નથી, પણ જો તે કામ કરતાં કાયદાની નહીં પણ હકીકતની ભુલ શુદ્ધબુદ્ધિથી તે શખસ કરે તોજ ગુન્હો નથી.

વગર વારંટે પકડવાને સારૂ કેટલે દરજજે સુધી ભારે જુલમ વાપરવો તે બાબત કલકત્તાની હાઇકોરટ નીચે પ્રમાણે લખે છે,

એક કામમાં તે કામના કાગળો અને જજમેંટ ઉપરથી હાઇકોરટને એમ માલમ પડ્યું કે, કેદી ફરીયાદીને ચોર જાણીને ચોકીદાર તરીકે પકડવાને બંધાએલો હતો, જો ફરીયાદીને ચોર માનવામાં ભુલ હોય તો તે હકીકતની ભુલ છે, પણ કાયદાની ભુલ નથી તથા કેદીને હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૭૬ તથા ૭૯ માં જે ઠરાવ છે તેનો લાભ મળવો જોઇએ માટે કેદીએ માહાવ્યથાનો ગુન્હો કર્યો છે એમ ઠરાવી શકાતું નથી.—આ કામમાં મુળ માજીસ્ત્રેટે એમ ઠરાવ્યું છે કે કેદીએ ફરીયાદીને વગર કારણે ઘાયલ કરયો છે; પણ જડજસાહેબના ઠરાવ પ્રમાણે એમ શાબીત થયું છે કે, ફરીયાદી મરણીયો થઇને સામો થયો અને તેને નાશી જવાનો યત્ન કરયો તેથી કેદી એમ માનતો હતો કે જો તે નાશી જશે તો તે બાબત હું જવાબદાર થઇશ એવી સમજથી તેને પકડવાનો બીજો ઇલાજ માલમ નહી પડવાથી કેદીએ ભાલથી ફરીયાદીને ઘાયલ કરયો પરંતુ ઘા એવો પ્રાણઘાત ન હતો કે તેથી ફરીયાદીનો જીવ જાય, આવી હકીકત છે ત્યારે ફરીયાદીએ કાંઇ ગુન્હો કરયો એમ ઠરાવી શકાતું નથી અને ભટકતા ચોરોને પકડવાને જ્યારે તેને બીજો કાંઇ ઇલાજ સુજ્યો નહી ત્યારે પોતાની જવાબદારી ઉતારવાને જરૂરીઆત જોર જુલમ વાપરવાને તેણે વ્યાજબી કર્યું છે, મરણીયા ચોરોને પકડવા માટે ઘા કરવા શીવાય બીજો કાંઇ ઇલાજ હતો નહી તેમ છતાં જો કેદીને શિક્ષા કરવામાં આવે તો પછી આ ફરીયાદીની માફક જે ચોર નાશી જવાનું યત્ન કરશે તેઓ પકડાવાના નથી, રાણી વિરૂદ્ધ પ્રતાપ, ૨ વુ રી. પાનુ ૯

એક પોલીસ અમલદારે પોતાના ઉપરીને, ફરીયાદીનો મુચલકો લેવો કે નહી તે પુછ્યું દરમિયાન ફરીયાદીને કેદ રાખ્યો, એમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે આ કેદ કાંઇ બ્યા

બી કારણ શીવાયની હતી, પરંતુ એમ માલમ પડયું કે, તેણે પોતાના અખ્તેયાર ઉપરાંત પણ શુદ્ધબુદ્ધ થી કામ કરયું હતું માટે નામદાર હાઇકોરટે ઠરાવ્યું કે હકીકતપરથી ગેરવ્યાજબી અટકાવનો ગુન્હો થઇ શકતો નથી સબબ તેમાં કાંઈ બદદ્યાનત નોહોતી. ૨૪ વુ૦ રી૦ ૫૧.

એક કામમાં એક પોલીસ અમલદારે એક શખ્સને ગેરવ્યાજબી કેદ કરયો તે બાબત તેને શીક્ષા થઇ, અપીલમાં હાઇકોરટે એમ ઠરાવ્યું કે ક્રી૦ પ્રો૦ કોડ કલમ ૬૧ મુજબ પોલીસ અમલદરને કોઇ શખસને ચોવીસ કલાક કરતાં વધારે વખત પેહેરામાં રાખવાનો અખત્યાર નથી એટલુજ નહી પણ કેસની હકીકત ઉપરથી કાંઇ વ્યાજબી કારણ ન હોય તો એક કલાક પણ પેહેરામાં રાખવાનો અખ્તેયાર નથી, પોલીસ અમલદાર કોઇ શખશને કેટલા વખત સુધી ગેરવ્યાજબી કેદ રાખ્યો તેથી તે ગુન્હાની શીક્ષા ઠરાવવા જરૂરની છે. ૬ વુ૦ રી૦ ૮૮

ગામના લોકો પોલીસના હુકમથી કોઇ શખસને પકડે તો તેને પોલીસે પકડ્યા બરોબર છે એમ સમજવું જોઇએ. વી૦ રી૦ પાનુ ૩૩.

કાંઇ કાયદેસર કામ કરતાં ઇતેફાક.

૮૦ કાંઇ કાયદેસરકામ, કાયદેસર રીતે, કાયદેસર ઉપાયોથી તથા ઘટતી સંભાળ અને ખબડદારીથી, કરતાં ઇતેફાક અથવા કમનસીબથી અને સામાન્ય ઇરાદા કે જ્ઞાન વીના થએલા કાંઇ વસ્તુ ગુન્હો છે એમ સમજવું નહી.

દ્રષ્ટાંત.

અ એક કુહાડો લઇને મજુરીનુ કામ કરેછે, એટલામાં તેનું માંથુ હાથામાંથી જુદુ થઇને ઉડીને પાસે ઉભેલા એક માણસને લાગીને તે માણસ મરી જાય, તો એ ઠેકાણે જો બરાબર ખબરદારી રાખવામાં **અ** ની તરફની કાંઇ કસુર ન હોય, તો **અ** નુ કામ માફ કરવા જેવું છે, ગુનોહ નથી એમ સમજવું.

ટીકા

આ કલમ પ્રમાણે લાભ લેનારે સખસના કેશની હકીકત નીચે પ્રમાણે જોઇએ.

૧ જે કામ કરતો હોય તે કાયદેસર હતું.—૨ કાયદેસર રીતે કરતા હતા,

૩ કાયદાસર ઉપાયથી તથા ઘટીત સંભાળ અને ખબડદારીથી તે કરતો હતો.

૪ થએલું કૃત્ય અકસ્માત અથવા કમનસીબથી અને સામાન્ય ઇરાદા કે જ્ઞાન વગર થયું છે.

ઉપરની હકીકત શાબીત ન થાય તો આ કલમનો લાભ તોહમતવાળાને મળી શકે નહી

જે કામથી હાની થાય એવો સંભવ હોય તેકામ, ગુનાહના ઇરાદાવગર,તથા બીજી હાનીઅ અટકાવવાને કરેલું

૮૧. જો કાંઇ વસ્તુ હાની કરવાના સામાન્ય ઇરાદા વગર, તથા શુદ્ધબુદ્ધીથી શરીર અથવા મીલકતને થતી બીજી હાની અટકાવવાને અથવા તેથી તે બચાવવાને,કરી હોય, તો તે વસ્તુથી હાની થશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને તે વસ્તુ કીધી એટલાજ સબબપરથી તે ગુન્હો છે એમ સમજવુ નહી.

ખુલાસો—એવી બાબતમાં તે અટકાવવાની અથવા જેથી બચાવ કરવાનો તે હાની એવી તરેહની તથા એટલીજ નજદીકની હતી કે જે કામથી બીજી હાની થશે એવો સંભ વ છે એમ જાણ્યા છતાં તે કામનું જોખમ માંથે લેવું એ કાયદેસર અથવા માફ કરવા ગણાય. એ હકીકતની બાબત છે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) એક આગબોટના કપતાન અને, એકાએક, તથા પોતાની તરફની કાંઇ ભુલ અથવા ગફલત વીના, એમ દીઠામાં આવે કે હું એવી સ્થીતીમાં આવી પડયોછું કે જો હું માહારા વાહાણનો મારગ બદલું નહી તો તેને હું અટકાવી શકું તે પેહેલાં. ૨૦ અથવા ૩૦ ઉતારૂવાળી એક બ. હોડીને એ વાહાણ લાગીને જરૂર નીચે બેસાડી દેશે, અને જો હું મારગ બદલુ તો માત્ર ૨. ઉતારૂવાળી એક ક, હોડી નીચે બેસાડી દેવાનું જોખમ માથે લેવું પડે, અને તે હોડી એવી છે કે બને તો બચી પણ શકે, હવે એ ઠેકાણે ક, હોડી નીચે બેસાડી દેવાના ઇરાદા વગર, તથા શુદ્ધબુદ્ધીથી બ, હોડી માંહેના ઉતારૂઓને બચાવવાના હેતુથી, જો અ. પોતાનો મારગ બદલે, તો, જે કામ કરેથી ક. હોડી નીચે બેશી જશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં તે કામ કરેથી ક. હોડી નીચે બેશી જાય તોપણ અ, એ કાંઇ ગુન્હો કીધો એમ સમજવું નહી, પરંતુ હકીકતની બાબત દાખલ એમ માલમ પડવું જોઇએ કે જે ભયમાંથી બચવાનો તેણે ઇરાદો કરયો તે એટલો મોહોટો હતો કે, તેને લીધે તેને ક. હોડી નીચે બેસાડી દેવાનું જોખમ માથે લીધુંતે માફ થઇ શકે.

(બ) એક મોહોટી આગમાં અ; લોકોનાં ઘરો તોડી પાડે, એટલા સારૂ કે તે આગ પથરાતી અટકે; અને એ કામ તે શુદ્ધબુદ્ધીથી, માણસની જીંદગી અથવા માલકત બચાવવાના ઇરાદાથી કરે, તો એ ઠેકાણે જો એવું માલમ પડે કે અટકાવવાની હાની એવી તરેહની તથા એટલી નજદીકની હતી કે તેથી અનુ કામ માફ થાય તો, અ. એ ગુન્હો કીધો એમ સમજવું નહી.

ટીકા

જે હાની અટકાવવાને સાધારણ ઇરાદા વગર તથા શુદ્ધબુદ્ધીથી બીજી હાની કરી હોય તો તેઓને જવાબદાર નહી ગણવા માટેની આ કલમ છે, જે હાની કરી હોયતે એટલી નજદીકની હોય તથા તથા એવાજ પ્રકારની હોય કે તે કરયા વગર ચાલે નહી એવું હોય ત્યારેજ તહોમતદારને આ કલમ પ્રમાણે લાભ મળી શકે.

એક વાહાણ ભાગી પડે અને તેના પાટીયા ઉપર ચાર માણસ રહી જાય, પછી તે પાટીયું આધુ ચાલે તેવખત તે ચાર માણસનો ભાર ખમી શકે તેમ ન હોય તથા તે ચારે માણસ ડુબીમરે તેવું હોયતે તેવખત જેઓ મજબુત માણસ હોય તે બીજા નબળાને દરીયામાં નાંખી દે તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હેગાર ઠરી શકે નહી.

કોઇ શખસ એમ કહે કે અમે ભુખે મરીએ છીએ, તેથી ચોરી કરીએ છીએ એવું બાનું બનાવી આ કલમનો લાભ લઇ શકે નહી.

એક તાડવાળાની તાડીમાંથી એક શખસ હમેશ તાડી ચોરી જતો તે ચોરને પકડવા માટે તે તાડીવાળે તાડીના ઠામમાં કાંઇ એવી હાની કરતાં ચીજ મુકી, તે તાડી જે ચોર ચોરી કરતો તે ચોરીને લઇ ગયો અને તેણે બીજાને વેચાતી આપી તે લેનાર શખસે પીધી તેથી તેને હરકત થઇ તે કામમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે તાડીવાળાને આ કલમનો લાભ મળી શકતો નથી. રાણી વિરૂદ્ધ ધનીઆ. વા૦ ૫ મુ૦ હા૦ રી૦ પ્રષ્ટ ૫૯ ફોજદારી.

૭ વર્સથી ઓછી ઉમરના બાળકે કરેલુ કામ;

૮૨ સાત વર્સથી ઓછી ઉમરના બાળકે કરેલા કાંઇપણ વસ્તુ ગુન્હાહ છે એમ સમજવું નહીં.

૭વર્સથી વધારેઅ નેબારવર્સથીઓછી ઉમરનુ બાળક જે ની અક્કલ જોઇએ એટલી પુખ્ત થઇ નથી તેનુ કામ.

૮૩ સાત વર્સથી વધારે અને બાર વર્સથી ઓછી ઉમરનુ બાળક જેની અક્કલ તે વખતે પોતાની ચાલ કેવી છે તથા તેથી શુ પરીણામો થશે એ બાબત વિચાર કરી શકે એટલી પુખ્ત થઇ નથી; તેણે કરેલી કાંઇ પણ વસ્તુ ગુન્હો છે એમ સમજવુ નહીં,

દીવાના શખ્સનુ કામ.

૮૪ જે શખ્સ કાંઇ કામ કરતી વખતે દીવાનગીના સબબથી, હું કેવી રીતનુ કામ કરૂછું એ, અથવા જે કામ હુ કરૂછુ તે ખોટું છે અથવા કાયદાથી ઉલટુ છે એવું જાણી શકતો નથી તેનુ કતે કામ ગુન્હો છે એમ સમજવું નહીં

ટીકા

કોઇ પણ મુકદમાની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરતાં માજીસ્ત્રેટને એમ માલુમ પડેકે તહોમતવાળો શખ્સ ગાંડો છે, તો તે બાબત સદરહુ માજીસ્ત્રેટે ચોકશી કરવી, અને તે જીલ્લાના શીવીલસરજન પાસે અથવા સ્થનીક સરકાર ફરમાવે એવા બીજા કોઇ વઇદક અમલદાર પાસે તે શખ્સની પરિક્ષા કરાવવી, અને તે ઉપરથી સદરહુ તપાસનાર વઇદક અમલદારની સાહેદ દાખલ જબાનિ લખી લેવી,

તહોમતવાળો ગાંડો છે અને તેથી કરીને તે પોતાનો જવાબક રવાને અશક્ત છે એવો સદરહુ માજીસ્ત્રેટનો મત થાય તો તેણે તે મુકદમો આગળ ચલાવવાનુ મુલતવી રાખવુ.

દિવાના શખ્સનિ બાબત વધારે હકીકત ક્રીમિનલ પ્રોસિજર કોડ ટુંમ ૩૪ મે જુઓ, કલમ ૪૬૪ થી ૪૭૨

પોતાની ખુશી ન છતાં થએલીકેફના સબબથી જે શખ્સ વીચાર કરવાને અશક્ત થયો છેતેનુ કામ.

૮૫ જે શખ્સ કાંઇ કામ કરતી વખતે કેફના સબબથી હું કેવી રીતનુ કામ કરૂ છું એ, અથવા હું જે કામ કરૂ છું તે ખોટું છે અથવા કાયદાથી ઉલટુ છે એવું જાણી શકતો નથી તેનું કરેલું તે કામ ગુન્હો છે એમ સમજવુ નહીં પણ જે વસ્તુથી તેને કેફ ચહડી તે વસ્તુ તે ન જાણે એમ અથવા તેની ખુશી ન છતાં તેને ખવાડી હોય તો.

ટીકા

પોતાના અજાણ પણાથી કોઇ શખ્સ કાંઇ કેફિ ચિજ ખવરાવી જાય, તે કેફ વ્યાખ્યાથી કેફનાજ સબબથી તે શખ્સ કાંઇ ગુન્હો કરે તો તે ગુન્હાને માટે તે શખ્સ જવાબદાર નથી પણ કેફ પોતાની ખુશીથી કરીને કાંઇ ગુન્હો કરે, તો તેને આ કલમનો લાભ મળી શકતો નથી કેમકે તે કેફ તેને પોતાનિ ખુશીથી કરી હતી,

જે ગુન્હામાં અમુક ઇરાદો અથવા જ્ઞાન જોઇતુ હોય, તે ગુનાહ જેને કેફ ચહડી હોય એવા માણસે કરેલો.

૮૬ જે જે બાબતોમાં કાંઇ કામ અમુક જ્ઞાન અથવા ઇરાદાથી કરયું ન હોય તો તે ગુન્હો ન ગણાય એવું હોય તે તે બાબતોમાં જે સખ્સ કેફની હાલતમાં હોઇને તે કામ કરે તે શખ્સની ઉપર જાણે તેને કેફ ન ચહડી હોતતો જે જ્ઞાન તેને હોત તેજ જ્ઞાન તેને હતું એમ સમજીનેજ અમલ થવાને તે લાયક થશે; પણ જે વસ્તુથી તેને કેફ ચહડી તે વસ્તુ તે ન જાણે એમ અથવા તેની ખુશી ન છતાં તેને ખવડાવી ન હોય તો.

જે કામથી મોત

૮૭. જે વસ્તુથી મોત અથવા મહા વ્યથા કરવાનો ઇરાદો કરયો

અથવા મહાવ્યથા કરવાનો ઇરાદો કરયો નથી, અથવા તે થશે એવો સંભવ જાણ્યામાં નથી, એવું કામ રજામંદીથી કરેલું.

નથી, અને જેથી મોત અથવા મહાવ્યથા થશે એવો સંભવ છે એમ તેહેનો કરનાર જાણતો નથી, તે વસ્તુ કરવાથી, થતી હાની ખમવાની જે શખસે સાફ રીતે અથવા અર્થાંત સમજાય એવી રીતે રજામંદી આપી હોય એવા અઢાર વર્ષથી વધારે ઉમરના કેઇ સખસને કાંઇ હાની થાય અથવા કાંઇ હાની કરવાનો તે વસ્તુ કરનારે ઇરાદો કરયો હોય, તે હાનીના સબબથી, અથવા એવા જે ખખસે તે હાનીનું જોખમ માથે લેવાની રજામંદી આપી હોય તે સખસને તે વસ્તુથી કાંઇ હાની થશે એવો સંભવ છે એમ તે વસ્તુ કરનાર જાણતો હોય, તે હાનીના સબબથી, તે વસ્તુ ગુન્હો છે એમ સમજવું નહી

દ્રષ્ટાંત.

આ તથા ઝ અમથા રમતને સારૂ એક બીજા સાથે પટો ખેલવાનું કબુલ કરે, તો, એ કબુલતમાં અર્થાંત હરએકની એવી રજામંદી સમજાય છે કે, વગર દગાબાજી એ તે પટો ખેલતાં જે હાની થાય તે ખમવી; હવે આ થી વ્યાજબી રીતે ખેલતાં ઝ ને કાંઇ વ્યથા થાય, તો આ એ કાંઇ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું નહી

ટીકા.

અમુક શખસને કાંઇ કૃત્ય કરવાને રજા આપતી વખત, રજા આપનાર શખસ એમ માનતો નથી કે આ રજા આપવાથી મને કાંઇ હાની થશે, અને તે હાની થવાનું જાણતો હોય તો રજા આપેજ નહી એ સાધારણ માણસના સમજવામાં પણ હોય છે.

એક શાહુકાર શહેરની બાહાર ગાડીમાં બેશીને ફરવા જાય છે, ત્યાં પોતાની ગાડી હાંકનાર ચાકરને એવો ફરમાશ કરે છે કે, તું ગાડી ખુબ જોસમાં દોડાવ્ય, તે મુજબ તે ગાડી હાંકનાર ચાકર ગાડી દોડાવે અને તેથી તે ગાડી ઉપલી પડવાથી તે શાહુકારને વ્યથા થાય અગર તે મરી જાય તો તેથી તે ગાડી હાંકનાર ગુન્હેગાર થાય નહી, પણ જો તે ગાડી હાંકનાર શખસ કાંઇ કપટથી પોતાના શેઠને એમ કેહે કે અહીંયાં ગાડી દોડાવાની રમુજ પડશે એમ કહી જાણી જોઇને તે શેઠને નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી ગાડી દોડાવતાં કાંઇ જોખમ લાગે તો તેથી કરી તે ગુન્હેગાર થઇ શકે છે, વળી તેના શેઠની મનાઇ છતાં તે કૃત્ય તે કરે તોપણ તે ગુન્હેગાર ઠરી શકે છે.

કેઇ શખસને કાંઇ કેફ ખવરાવી તેની પાસેથી કેફની હાલતમાં રજામંદી મેળવીને કરેલું કૃત્ય ગુન્હો થાય છે.

જે કામથી મોત થાય એવો ઇરાદો કરયો નથી, તેકામ. રજામંદીથી, તથા શુદ્ધબુદ્ધીથી કોઇ શખસના ફાયદાને માટે કરેલું.

૮૮. જે વસ્તુથી મોત થાય એવો ઇરાદો કરયો નથી તે વસ્તુથી થતી હાની ખમવાની અથવા તે હાનીનું જોખમ માથે લેવાની જે શખસે, સાફ રીતે અથવા અર્થાત સમજાય એવી રીતે રજામંદી આપી હોય, તે સખસના ફાયદાને માટે શુદ્ધબુદ્ધીથી તે કરવામાં તે શખસને કાંઇ હાની થાય, અથવા તેને કાંઇ હાની કરવાનો ઇરાદો તે કરનારે કરયો હોય, અથવા તેને તેથી કાંઇ હાની થશે એવો સંભવ છે એમ તે કરનારે જાણ્યું હોય, તે હાનીના સબબથી તે વસ્તુ ગુન્હો છે એમ સમજવું નહી.

દ્રષ્ટાંત.

અમુક શસ્ત્ર ક્રિયા કરવાથી ઝ નું મોત થશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને, પણ ઝ નું મોત આણવાનો ઇરાદો ન કરતાં અને ઝ કાંઇ દુખ કારક રોગથી

પીડા પામે છે તેને ફાયદો થાય એવા ઈરાદાથી, શુદ્ધબુદ્ધીએ ઞ ની રજામંદી લેઇને ઞ ની ઉપર તે શસ્ત્રક્રિયા અ ડાકતર કરે; તો અ એ કાંઇ ગુન્હો ક કરયો એમ સમજવું નહી.

કોઈ બાળક અથવા દિવાનાના ફાયદામાટે, તેના વાલીએ અથવા ધણીની રજામંદીથી બીજા શખસે શુદ્ધબુધ્ધીથી કરેલું કામ.

શરતો.

૮૯. કોઇ બાર વર્ષથી ઓછી ઉમરના અથવા દીવાના શખસના ફાયદાને માટે, તે શખસનો જે વાલી હોય અથવા જે બીજા શખસના કાયદેસર હવાલામાં તે શખસ હોય તે અથવા તેની સાફ રીતે અથવા અર્થાત સમજાય એવી રીતે રજામંદી લેઇને કોઇ બીજો શખસ, શુદ્ધબુધ્ધીથી, કાંઇ વસ્તુ કરે. અને તે વસ્તુથી તે સખસને કાંઇ હાની થાય અથવા તેને કાંઇ હાની કરવાના ઈરાદો તે કરનારે કરયો હોય, અથવા તેને તેથી કાંઇ હાની થશે એવો સંભવ છે એમ તે કરનારે જાણ્યું હોય, તો તે હાનીના સબબથી તે વસ્તુ ગુન્હો છે એમ સમજવું નહી; પરંતુ.

પેહેલી—ઈરાદાથી મોત આણવાને, અથવા મોત આણવાની કોશીશ કરવાને, આ અપવાદ લાગુ પડશે નહી.

બીજી—કાંઇ વસ્તુનો કરનાર શખસ એમ જાણતો હોય કે એથી મોત આવે એવો સંભવ છે, તે વસ્તુ મોત અથવા મહાવ્યથા અટકાવવાના, અથવા કાંઇ મોટા રોગ કે અશક્તતા દુર કરવાના કારણથી કાંઇ બીજા કારણ માટે, તે શખસ કરે, તેને આ અપવાદ લાગુ પડશે નહી.

ત્રીજી=મોત અથવા મહાવ્યથા અટકાવવાનાં, અથવા કાંઇ મોટો રોગ કે અશક્તતા દુર કરવાના, કારણ શિવાય બુધ્ધિપુર્વક મહાવ્યથા કરવાને, અથવા મહાવ્યથા કરવાની કોશીશ કરવાને, આ અપવાદ લાગુ પડશે નહી.

ચોથી=જે ગુનોહ કરવાને આ અપવાદ લાગુ પડતો નથી તે ગુનોહ કરવામાં મદદગારી કરવાને પણ એ લાગુ પડશે નહી.

દ્રષ્ટાંત.

અ શુદ્ધબુધ્ધિથી પોતાના બાળકના ફાયદાસારૂ પોતાના બાળકની રજામંદી શીવાય, તેની પથરી કઢાવવાને તેની જાણ એક ડાકતર પાસે ચીરાવે, અને તે એમ જાણતો હોય કે એ શસ્ત્રક્રિયાથી એ બાળકનું મોત થશે એવો સંભવ છે, પણ તે બાળકનો જીવ જાય એવો તેનો ઈરાદો ન હોય, તો અ આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે કેમકે તેહેની મતલબ પોતાના બાળકનો રોગ જાય એ છે.

દેહેશત અથવા ખોટી સમજથી અપાઇ છે એવી જાણેલી રજામંદી.

૯૦ કાંઇ નુકશાનની દેહેશતથી અથવા હકીકતના ખાટી સમજથી કાંઇ રજામંદી કોઈ શખસથી અપાઇ હોય, અને તે રજામંદી તેવી દેહેશતથી અથવા ખોટી સમજથી અપાઇ છે એમ તે કામ કરનાર શખસ જાણતો હોય, અથવા એમ માનવાનું તેને કારણ હોય, અથવા,

બાળક અથવા દીવાના શખસની રજામંદી.

જે શખસ દીવાનગી અથવા કેફના સબબથી જે કામ બાબત પોતાની રજામંદી આપતો હોય તે કામ કેવા તરહનું છે તથા તેનો પરીણામ કેવો થશે એમ સમજવાને અશક્ત હોય એવા શખસે રજામંદી આપી હોય. અથવા વાક્ય સમધી એથી ઉલટું ન દેખાય તો, બાર વરસથી ઓછી ઉમરના કોઇ શખસે રજામંદી આપી હોય, તો તે ર

જામંડીને આ કાયદાની કોઇ પણ કલમમાં લખેલી રજામંદી જેવી સમજવી નહીં.

રજામંદી આપનાર શખશને થનારી હાનીના સબંધ વિના પણ જે કામો ગુન્હા છે. તે કામોને ૮૭ ૮૮ તથા ૮૯ મી કલમો માંહેલા અપવાદો લાગુ પડતા નથી.

૯૧. જે શખસ રજામંદી આપનાર હોય, અથવા જેની વતી રજામંદી આપી હોય, ત શખસને તે હાની થાય અથવા જે હાની કરવાનો ઇરાદો થયો હોય, અથવા જે હાની થશે એવો સભવ છે એમ જાણવામાં આવ્યું હોય, તે હાનીના સબંધ વિના પણ જે કામો ગુન્હા છે, તે કામોને ૮૭, ૮૮ તથા ૮૯ મી કલમો માંના અપવાદો લાગુ પડતા નથી.

દષ્ટાંતો.

(શુધ્ધબુધ્ધીએ કાંઇ સ્ત્રીનો જીવ બચાવવાના હેતુથી ન કરયો હોય, તો] તે સ્ત્રીને તેથી કાંઇ હાની થાય અથવા કાંઇ હાની કરવાનો ઇરાદો કરયો હોય તે હાનીના સબંધ વીના પણ, ગર્ભપાત કરવો એ ગુન્હો છે. માટે "તે હાનીના સબંધમાં" કાંઇ તે ગુન્હો નથી; અને તે સ્ત્રી અથવા તેના વાલીની રજામંદી લેઇને તેનો ગર્ભપાત કરયો હોય તો તે રજામંદીથી તે કામ ગુન્હો નહી એમ થતુ નથી.

કોઇ સખસની વગર રજામંદીએ તેના ફાયદાસારૂ શુધ્ધ બુધ્ધીએ કરેલુ કામ.

૯૨. જે શખસના ફાયદા સારૂ કાંઇ વસ્તુ કરવી છે તે એવી હાલતમા આવી પડયો હોય કે તેથી રજામંદી બતાવી શકાતી ન હોય, અને કોઇ વાલી અથવા તેને કાયદેસર હવાલામાં રાખનારો કોઇ બીજો શખસ ન હોય કે તે વસ્તુ કરેથી ફાયદો થાય એ રીવખતસર તેની રજામંદી મેળવી શકાય, તો તેવી વેળાએ, શુધબુધ્ધીથી તે શખશના ફાયદાને સારૂ તેની રજામંદી વગર કાંઇ વસ્તુ કરી હોય તે, તેથી તે સખસને કાંઇ હાની થાય તે હાનીના સબંધથી, ગુન્હો છે એમ સમજવું નહી. પરંતુ—

શરતો

પેહેલી ઇરાદાથી મોત આણવાને, અથવા મોત આણવાનો કોશીશ કરવાને, આ અપવાદ લાગુ પડશે નહી.

બીજી—કાંઇ વસ્તુનો કરનાર શખશ એમ જાણતો હોય કે એથી મોત આવે એવો સંભવ છે તે વસ્તુ; મોત અથવા મહાવ્યથા અટકાવવાના: અથવા કાંઇ મોટો રોગ કે અશકાતા દૂર કરવાનાં કારણથી કાંઇ બીજા કારણ માટે તે શખસ કરે, તેને આ અપવાદ લાગુ પડશે નહી.

ત્રીજી=મોત અથવા વ્યથા અટકાવવાના કારણથી કાંઇ બીજા કારણ માટે બુધ્ધિપુર્વક વ્યથા કરવાને અથવા વ્યથા કરવાની કોશીશ કરવાને, આ અપવાદ લાગુ પડશે નહી,

ચોથી—જે ગુન્હો કરવાને આ અપવાદ લાગુ પડતો નથી, તે ગુન્હો કરવામાં મદદગારી કરવાને પણ એ લાગુ પડશે નહી.

દષ્ટાંત.

(અ) ઝ. પોતાના ઘોડાપરથી પડીને બેહોશ થઇ જાય, અને તેવામાં અ, દાકતર ત્યાંહાં આવી પોહોચે ને તેના વિચારમાં એમ આવે કે ઝ, ની ખોપરી કાપવી જોઇએ. પછી ઝ, ને વિચાર કરવાની શકતી પાછી આવતાં પેહેલાં અગર અ. ઝનુ મોત આણવાના ઇરાદાથી નહી પણ શુધબુધીથી, ઝ, ના ફાયદાને માટે ઝ,

ની ખોપરી કાપે, તો અ. એ કાંઇ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું નહી.

(ખ) ઝ, ને એક વાઘ લેઇ જાય છે તે જોઇને અ, તે વાઘને તાકીને ગોળી મારે; અને તે ગોળીથી ઝ, નો જીવ જાય એવો સંભવ છે એમ જાણીને, પણ ઝ, નો જીવ લેવાના ઇરાદાથી નહી, અને શુદ્ધબુદ્ધિએ ઝ, ને ફાયદો કરવાના ઇરાદાથી તે ગોળી મારે અને તેની ગોળીથી ઝ, ને તેનો જીવ જાય એવું જખમ લાગે, તો અ. એ કાંઇ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું નહી.

(ક) એક બાળક એકાએક એવી આફતમાં આવી પડે, કે તેની ઉપર તુરત કાંઇ શસ્ત્રક્રિયા ન થાયતો તેનો જીવ જાય એવો સંભવ હોય, અને તે બાળકના વાલીની રજા લેવાની વેળા ન હોય, એવી હાલત જોઇને તે બાળકના કાલાવાલાપર નજર ન રાખતાં શુદ્ધબુદ્ધિએ, તે બાળકના ફાયદાને માટે અ. દાકતર તે શસ્ત્રક્રિયા કરે. તો અએ કાંઇ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું નહી.

(ડ) એક ઘરને આગ લાગી છે. તે ઘરમાં અ, છે તથા ઝ, એક બાળક છે. એવામાં લોક નીચેથી એક ચાદર પોહોળી કરીને પકડી રહે, અને અ. તે બાળકને તે ઘરના છાપરાપરથી નીચે નાંખે, એવું જાણીને કે નીચે પડેથી એ બાળકનો જીવ જાય એવો સંભવ છે, પણ તે બાળકનો જીવ લેવો એવો તેનો ઇરાદો ન હોય અને શુદ્ધબુદ્ધીએ તે બાળકને ફાયદો કરવાનો ઇરાદો તેણે કરયો હોય, તો એ ઠેકાણે અગર પડવાથી તે બાળકનો જીવ જાય તોપણ, અ. એ કાંઇ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું નહી.

ખુલાસો—ફકત પઇસાની તરફનો ફાયદો થતો હોય તેને ૮૮, ૮૯ તથા ૯૨ મી કલમોના અર્થ પ્રમાણેનો ફાયદો સમજવો નહી.

શુદ્ધબુદ્ધિએ કાંઇ કહેવું.

૯૩. કોઇ શખસના ફાયદાને સારૂ તેને શુદ્ધબુદ્ધિએ કાંઇ કહેવામાં આવે, અને તેથી તે શખસને કાંઇ હાની થાય, તો તે હાનીના સબબથી તે કેહેવું ગુન્હો છે એમ સમજવું નહી.

દ્રષ્ટાંત.

એક માંદા માણસને તેનો દાકતર અ. શુદ્ધબુદ્ધિએ પોતાનો અભિપ્રાય કહે કે તું જીવી શકવાનો નથી, એને તે હબકથી તે માંદો માણસ મરી જાય તો અગર અને ખબર હતી કે એ પ્રમાણે કેહેવાથી તે માંદા માણસનું મોત થાય એવો સંભવ છે તોપણ, અ, એ કાંઇ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું નહી.

જે કામ કોઇ સખસને ડરથી કરવું પડે,

૯૪. ખુન તથા રાજ્ય વિરૂદ્ધ જે ગુન્હાઓને માટે મોતની શીક્ષા ઠરાવેલી છે તે ગુન્હાઓ શીવાય, જે કામ કોઇ શખસને કાંઇ ધમકીને લીધે કરવું પડે અને તે ધમકી એવી હોય કે જેથી તે કામ કરતી વેળાએ તે શખસના મનમાં કારણસર એવી દેહેસત પેદા થાય કે જો હું એ કામ નહી કરીશ તો મારૂં તત્કાલિક મોત થશે, તો તે કામ ગુન્હો છે એમ સમજવું નહી; પણ તે કામ કરનાર શખસ પોતાની ખુશીથી અથવા પોતાને તાત્કાલિક મોત કરતાં કાંઇ ઓછી હાનીના કારણસર દેહેશતથી એવી હાલતમાં પોતે આવ્યો હોય કે તેથી તેની ઉપર તે દાબ થયો હોય એમ ન થવું જોઇએ.

ખુલાસો ૧ લો—જે શખસ પોતાની ખુશીથી, અથવા માર મારવાની ધમકીના સબબથી, આ માણસો ડાકાઇટ છે એમ જાણીને, તે ડાકાઇટોની ટોળીમાં ભળે, અને પછી [illegible] મુજબ ગુન્હો હોય એવી કંઇ વસ્તુ તેના શોબતીઓના જોરથી તેને કરવી પડે

તો તેને અપવાદનો ફાયદો મળી શકતો નથી.

ખુલાસો ૨ જો—કોઇ શખ્સને ડાકાઇટની એક ટોળી પકડે, અને તેને તુરત મારી નાંખવાની ધમકી દેખાડીને કાયદા મુજબ ગુન્હો હોય એવી કાંઇ વસ્તુ તેની પાસે કરાવે, જેમકે કોઇ લુહાર પાસે તેના હથીયાર લેવાડીને પોતે કોઇ ઘરમાં પેશીને લુટી લેવા સારૂ તે ઘરનાં બારણાં ઉઘડાવે, તો તેને આ અપવાદનો ફાયદો મળી શકે છે.

જુજ હાની થાય એવું કામ.

૯૫. કાંઇ વસ્તુથી કાંઇ હાની થાય અથવા કાંઇ હાની કરવાનો ઇરાદો કરયો હોય, અથવા કાંઇ હાની થશે એવો સંભવ જાણ્યામાં હોય, પણ તે હાની એટલી જુજ હોય કે સાધારણ સમજ તથા સ્વભાવનો કોઇ શખ્સ તે હાની બાબત ફરીયાદ કરે નહીં, તો તે હાનાના સબબથી તે વસ્તુ ગુન્હો છે એમ સમજવું નહીં.

ખાનગી બચાવના હક બાબત.

ખાનગી બચાવમાં કરેલી કાંઇ પણ વસ્તુ ગુન્હો નથી.

૯૬. ખાનગી બચાવનો હક્ક અમલમાં લાવતાં કરેલી કાંઇ પણ વસ્તુ ગુન્હો છે એમ સમજવું નહીં.

શરીર તથા મીલકતના ખાનગી બચાવનો હક્ક.

૯૭. હરએક શખ્સને નીચે લખેલો બચાવ કરવાનો હક છે, પણ તે હકને ૯૯ મી કલમમાં લખેલો હદ લાગુ પડે છે:—

પેહેલો—શરીર સબંધી કોઇપણ ગુન્હાથી પોતાના અથવા બીજા કોઇ પણ શખ્સના શરીરનો બચાવ.

બીજો—ચોરી, અપહરણ, બીગાડ, અથવા સાપરાધ પ્રવેશ, એ ગુન્હાઓના લક્ષણોમાં દાખલ થઇ શકે એવો ગુન્હો જે કામ હોય, અથવા જે કામ ચોરી, અપહરણ, બીગાડ, અથવા સાપરાધ પ્રવેશ કરવાની કોશીશ હોય, તે, કામથી પોતાની અથવા બીજા કોઇ પણ શખ્સની સ્થાવર કે જંગમ મીલકતનો બચાવ.

ટીકા.

બંને બાજુ તરફથી હુલ્લડ કરવું આગળથી ધારી રાખ્યું હોય અને તે હુલ્લડમાં જે પરીણામ થાય તે ખાનગી બચાવનો હક થતો નથી, રાણી વિ. ઓરાવ અને બીજાઓ, વી૦ રી૦ ૭ પ્રષ્ટ ૩૪ (ફોજદાર)

એક શખસે ખાનગી બચાવનો હક અમલમાં લાવતાં એક જણને મારી નાંખ્યો જેથી તેણે કંઇ ગુન્હો કરયો નથી એવું ઠરયુ અને જ્યારે એ શખસે ગુન્હો કરયો નથી ત્યારે બીજા શખસોએ એ મડદુ છુપાવી મદદગારી કરી છે તેઓએ પણ ગુન્હો કરયો નથી: રાણી વિ. પેલકુમીશીઓ, વી. રી. પ્રષ્ટ ૪૨.

દીવાના શખસ વગેરેનાં કામથી ખાનગી બચાવનો હક.

૯૮. જે કામ બીજી હાલતમાં થએથી અમુક ગુન્હો ગણાય એવું હોય, તે જો તે કામના કરનારની નહાની ઉમરના, બુદ્ધિની કચાઇના, અથવા દિવાનગીના સબબથી, અથવા તેને કેફ ચઢી હોય, અથવા તે શખસની કાંઇ ખોટી સમજ હોય તે સબબથી તે ગુન્હો થઇ શકતું ન હોય, તોપણ જાણે તે કામ તે ગુન્હો હોય એવી રીતે તથી ખાનગી બચાવ કરવાનો હરએક શખસનો તેવોજ હક છે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) દીવાનગીના જોરથી જ અ ને ઠાર લેવાની કોશીશ કરે, તો જ એ કાંઇ

ગુનોહ કરયો એમ સમજવું નહી, પણ જે ડાહ્યો હોય એવીજ રીતે ખાનગી બચાવનો આ નો હક છે.

(બ) જે ઘરમાં પેસવાનો આ નો કાયદા પ્રમાણે હક છે તે ઘરમાં આ રાતના વખતે પેસે જ શુધ્ધબુધ્ધીએ, આ ને ઘર ફેંડનારા સમજીને આ ની ઉપર હુમલો કરે, તો એ ઠેકાણે આ ખોટી સમજને લીધે આ ની ઉપર હુમલો કરવાથી જ એ કાંઈ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું નહી પણ જ તે ખોટી સમજથી કામ કરતો હોય એવીજ રીતે જ ની સામા ખાનગી બચાવનો આ નો હક છે.

કીયાં કામે થી ખાનગી બચાવ કરવાનો હક નથી.

૯૯. પેહલી—જે કામથી મોત અથવા મહાવ્યથા થાવાનો કારણુસર ભય ઉત્પન્ન થતો નથી એવું કાંઈ કામ કોઈ સરકારી નોકર પોતાના હોદ્દાની રીતથી શુધ્ધબુધ્ધિએ અમલ કરતાં જો અથવા કરવાની કોશીશ કરે, તો, પછી તે કામ બરાબર કાયદા મુજબ ન હોય તોપણ તે કામથી ખાનગી બચાવનો હક નથી.

બીજી—જે કામથી મોત અથવા મહાવ્યથા થવાનો કારણુસર ભય ઉત્પન્ન થતો નથી એવું કાંઈ કામ કોઈ સરકારી નોકર પોતાના હોદ્દાની રીતથી શુધ્ધબુધ્ધિએ અમલ કરતાં કરેલા હુકમ ઉપરથી જો કોઈ કરે અથવા કરવાની કોશીશ કરે, તો, પછી તે હુકમ બરાબર કાયદા મુજબ ન હોય તોપણ, તે કામથી ખાનગી બચાવનો હક નથી.

ત્રીજી—સરકારી અધીકારીઓનો આશરો માગવા જવાની વેળા હોય એવી બાબતોમાં ખાનગી બચાવનો હક નથી.

કેટલી હદ સુધી એ હક અમલમાં લાવી શકાય.

ચોથી—કોઈ પણ બાબતમાં બચાવ કરવાનાં કારણસર કરવી જરૂર હોય તે કરતાં વધારે હાનિ કરવા સુધીનો ખાનગી બચાવનો હક નથી.

ખુલાશો ૧ લો—આ કામ કરનારો સરકારી નોકર છે એવું જે શખસ જાણતો નથી અથવા એવુ માનવાનું જેને કારણ નથી તે સખસનો, તે સરકારી નોકર જે કામ કરે અથવા કરવાની કોશિશ કરે તે કામથી ખાનગી બચાવનો હક જતો નથી.

ખુલાસો ૨ જો—આ કામ કરનારો માણસ કોઈ સરકારી નોકરના હુકમથી એ કરે છે એવુ જે શખસ જાણતો નથી, અથવા એવું માનવાનું જેને કારણ નથી અથવા કોના અખત્યારથી એ કામ કરૂં છું એમ તે માણસ કેહે નહીં, અથવા, અગર તે અખત્યાર લખેલો હોય તો, માગેથી તે અખત્યાર બતાવે નહીં તો તે શખસનો તે સરકારી નોકરના હુકમથી તે માણસ જે કામ કરે અથવા કરવાની કોશીશ કરે તે કામથી ખાનગી બચાવનો હક જતો નથી.

શરીરના ખાનગી બચાવનો હક મોત, કરતાં સુધી કયારેપ હોય છે.

૧૦૦ જે ગુન્હા ઉપરથી ખાનગી બચાવનો હક અમલમાં લાવવો પડે તે ગુન્હો જો નીચે લખેલા પ્રકારોમાંના કોઈપણ પ્રકારનો હોય તો હુમલો કરનારને બુધ્ધિપૂર્વક મોત અથવા બીજી કાઈપણ હાની કરતા સુધી શરીરના ખાનગી બચાવનો હક પોહોંચે છે, પણ તે હકને ઉપલી કલમમાં લખેલી હદો લાગુ પડે છે ગુન્હાઓના પ્રકારો:—

પેહેલે—જો બચાવનો હક એટલે સુધી અમલમાં ન લાય, તે તેનો પરીણામ મોત થશે; એવો કારણસર ભય જેથી ઉત્પન્ન થાય એવો હુમલો.

બીજો—જો બચાવનો હક એટલે સુધી અમલમાં ન લવાય તો તેનો પરીણામ મહાવ્યથા થશે એવો કારણસર ભય જેથી ઉત્પન્ન થાય એવો હુમલો.

ત્રીજો—બળાત્કારસંભોગ કરવાના ઇરાદાથી હુમલો.

ચોથો—સૃષ્ટીક્રમ વિરૂદ્ધ મઇથુનેચ્છા પુરાણ કરવાંના ઇરાદાથી હુમલો.

પાંચમો—મનુષ્યહરણ અથવા મનુષ્યનયન કરવાના ઇરાદાથી હુમલો.

છઠો=કોઇ શખ્સને ગેરવ્યાજબી રીતે કેદ કરવાના ઇરાદાથી, હુમલો, અને તે એવી હાલતમાં હોય કે તેથી પેલા શખ્સને કારણસર એવો ભયઉત્પન થાય કે પછી એ કેદમાંથી છુટવાને સારૂ સરકારી અધીકારીઓને અરજ કરવાનુ માહારાથી બની શકશે નહીં.

તે હક મોતસીવાયના કાંઇ બીજીહાનીકરતાં સુધી કયારે પોહોચે છે.

૧૦૧ જો ગુન્હો ઉપલી કલમમાં લખેલા પ્રકારોમાંનો કોઇપણ પ્રકારનો નહીં હોય; તો શરીરના ખાનગી બચાવનો હક હુમલો કરનારને બુદ્ધિપુર્વક મોત કરતા સુધી પોહોચતો નથી; પણ હુમલો કરનારને મોત શીવાયની બુદ્ધિપુર્વક કાંઇ બીજી હાની કરતા સુધી પોંહોચેછે અને તે હકને ૯૯ મી કલમમાં લખેલી હદ્દ લાગુ પડે છે.

શરીરના ખાનગી બચાવના હકનીશરૂઆત અને તેનું જારી રેહેવુ.

૧૦૨ અગર ગુન્હો થયો નહીં હોય તો પણ ગુન્હો કરવાની કાંઇ કોશીશ અથવા ધમકીથી શરીરને જોખમ પોંહોચવાનો કારણસર ભય ઉત્પન થાય કે તરત શરીરના ખાનગી બચાવનો હક શરૂ થાય છે અને જ્યાં સુધી શરીરને જોખમનો તે ભય જારી રેહે ત્યાં સુધી તે હક જારી રેહે છે.

મિલકતનાખાનગી બચાવનો હક. મોત કરતાં સુધી કયારે પોચે છે.

૧૦૩ જે ગુન્હો કરવા અથવા જેની કોશી કરવા ઉપરથી ખાનગી બચાવનો હક અમલમાં લાવવો પડે, તે ગુન્હો જો નીચે લખેલા પ્રકારોમાંનો કોઇપણ પ્રકારનો હોય, તો ગુન્હો કરનારને બુદ્ધિપુર્વક મોત અથવા બીજી કાંઇપણ હાનિ કરતા સુધી મીલકતના ખાનગી બચાવનો હક પોંહોચે છે પણ તે હકને ૯૯ મી કલમમાં લખેલી હદ્દ લાગુ પડે છે. ગુન્હાઓના પ્રકાર:—

પેહેલો=અપહરણ.

બીજો=રાતને વખતે ઘર ફોડવું.

ત્રીજો=કોઇ ઇમારત, તંબુ, અથવા વાહાણ માણસનાં ઘર દાખલ વપરાતુ હોય, અથવા મીલકત રાખવાની જગા દાખલ વપરાતુ હોય, તે ઇમારત, તંબુ અથવા વાહાણ પર આગથી બીગાડ કરવો.

ચોથો=ચોરી, બિગાડ, અથવા ગ્રહપ્રવેશ, અને તે એવી હાલતમાં કરવો કે, તેથી કારણસર એવો ભય ઉત્પન થાય કે જો ખાનગી બચાવનો તે હક અમલમાં નહીં લવાય તો તેના પરીણામ મોત અથવા મહાવ્યથા થશે.

તે હક મોત શીવાયની બીજી કાંઇહાની કરતાંસુધી કયારે પોંહોચે છે.

૧૦૪ જે ગુન્હો કરવા અથવા જેના કોશીશ કરવા ઉપરથી ખાનગી બચાવનો હક અમલમાં લાવવો પડે તે જો ઉપલી કલમમાં લખેલા પ્રકારો માંના કોઇપણ પ્રકારની ચોરી બીગાડ અથવા ગ્રાહ્ય પ્રવેશ નહીં હોય તો તે હક બુદ્ધીપુર્વક મોત કરતાં સુધી પોંહોચતો નથી, પણ ગુન્હેગારને મોત શીવાયની બુધીપુર્વક બીજી કાંઇ પણ હાની કરતા સુધી પોંહોચે છે, અને તે હકને ૯૯ મી કલમમાં લખેલી હદ્દ લાગુ પડે છે.

મીલકતના ખાનગી બચાવના હક

૧૦૫ પેહેલી—જ્યારથી કાંઇ મીલકતને જોખમનો કારણસર ભય ઉત્પન થાય ત્યારથી તે મીલકતના ખાનગી બચાવનો હક શરૂ

ની શરૂઆત અને થાય છે,
તેનુ જારી રેહેવું.

બીજી=ચોરીથી મીલકતના ખાનગી બચાવનો હક, મીલકત લઇને ગુન્હેગાર નાસી જાય અથવા સરકારી અધીકારીઓનો આશરો મળે અથવા તે મીલકત પાછી હાથ લાગે, ત્યા સુધી જારી રેહે છે.

ત્રીજી=અપહરણથી મીલકતના ખાનગી બચાવનો હક જ્યાં સુધી ગુન્હેગાર કોઇ શખસને મોત અથવા વ્યથા; અથવા ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરે અથવા કરવાની કોશીશ કરે અથવા જ્યાં સુધી તાત્કાલિક મોતનો અથવા તાત્કાલિક વ્યથાનો, અથવા શારીર સંબધી તાત્કાલીક અટકાવનો ભય જારી રેહે ત્યાં સુધી જારી રેહે છે.

ચોથો=સાપરાધ પ્રવેશ અથવા બીગાડથી મીલકતના ખાનગી બચાવનો હક જ્યાં સુધી ગુન્હેગાર સાપરાધપ્રવેશ અથવા બીગાડ કરવામાં જારી રેહે ત્યાં સુધી જારી રેહે છે.

પાંચમી=રાતને વખતે ઘર ફોડવાથી મિલકતના ખાનગી બચાવનો હક તે ઘર ફોડવાથી શરૂ થએલા ગ્રહપ્રવેશ જ્યાં સુધી જારી રેહે ત્યાં સુધી જારી રેહે છે.

કોઇ બેગુન્હા શખસને હાની થવાનું જોખમ હોય એવી વેળાએ જીવલે એવા હુમલાથી ખાનગી બચાવનો હક.

૧૦૬ જો કાંઇ હુમલો એવો થાય કે તેથી મોતનો કારણસર ભય ઉત્પન થાય અને તે હુમલાથી ખાનગી બચાવનો હક અમલમાં લાવતાં પોતાનો બચાવ કરનાર સખસ એવી હાલતમાં આવી ગયેલો હોય કે કોઇ બેગુન્હા સખસને હાની કરવાના જોખમ શીવાયતેથી તે હક ધારયુ થાય એવી રીતે અમલમાં લાવી શકાય નહીં, તો તે જોખમમાં પડતા સુધી ખાનગી બચાવનો તેનો હક પોંહાચે છે.

દ્રષ્ટાંત.

અ. ની ઉપર એક ટોળીએ હુમલો કરયો છે, અને તેઓ તેનું ખુન કરવાની કોશિશ કરે છે. તે ટોળાની ઉપર બંદુક છોડયા શિવાય ધારેલું થાય એવી રીત ખાનગી બચાવનો હક અ, અમલમાં લાવી શકે એવું નથી, અને તે ટોળામાં કેટલાએક બાળક છોકરાં છે ઓને હાનિ કરવાના જોખમ શિવાય આ બદુક છોડી સકતો નથી જો અ. થી તે છોકરાઓ માંના કોઇ છોકરાઓને કાંઇ હાનિ થાય, તો, અ, એ કાંઇ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું નહું.

બાબ ૫ મો

મદદગારી બાબત

કાંઇ વસ્તુમાં મદદગારી.

૧૦૭. કાંઇ વસ્તુ સબધી નિચે લખ્યા પ્રમાણે જે માણસ કરે તે માણસે તે વસ્તુ કરવામાં મદદગારી કરી એમ સમજવુ–

પહેલું=જે માણસ તે વસ્તુ કરવાને કોઇ સખસને ઉશકેરે; અથવા–

બીજુ—જે માણસ તે વસ્તુ કરવા સારૂ કોઇ સખસ અથવા સખસોની સાથે કાંઇ મશ્વરતમાં સામિલ થાય; પણ કે કયારે કે તે મશ્વરત મુજબ, તથા તે વસ્તુ કરવા માટે, કાંઇ કામ અથવા કાયદા વિરૂધ્ધ કસુર કરવામાં આવે તો અથવા

ત્રીજું=જે માણસ, કાંઇ કામ અથવા કાયદા વિરૂધ્ધ કસુર કરીને તે વસ્તુ કરવામાં ઇરાદાથી સહાય કરે,

ખુલાશો ૧ લો=અગર કોઇ સખસ જાણીજોઇને કાંઇ કે઼ઇ વાત કહીને, અથવા જે જરૂરની હકિકત જાહેર કરવાની પોતાની ફરજ હોય તે હકીકત જાણી જોઇને છુપાવીને, બુધ્ધિપુર્વ

કે કાંઇ વસ્તુ કરાવે અથવા કરાવવાની કોશિશ કરે, તો તેણે તે વસ્તુ કરવાની ઉશ્કેરણી કરી એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંત.

અ, એક સરકારી અમલદાર છે, તેને એક ઇનસાફની કોરટમાંથી વારંટ મળેલું છે. તે વારંટ મુજબ ઝ. પકડવાનો અ, નો અખત્યાર છે, હવે એ હકિકત જાણ્યા છતાં, તથા ક, તે ઝ, નથી એ પણ જાણ્યા છતાં બ, અ, ને જાણી જોઇને એમ કહે કે ક, તે ઝ છે, અને એમ કરીને ઇરાદાથી અ. ની પાસે ક, ને પકડાવે, તો એ ઠેકાણે બ, એ ઉશ્કેરણીથી ક ને પકડવામાં મદદગારી કરી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૨ જો—કાંઇ કામ કરતાં પેહેલાં, અથવા કાંઇ કમ કરતી વખતે તે કામ કરવું સેહેલ કરવા સારૂ જે માણસ કાંઇ વસ્તુ કરે, અને તેમ કરીને તે કામ કરવું સેહેલ કરે, તો માણસે તે કામ કરવામાં સહાય કરયું એમ સમજવું.

ટીકા

મદદગારી એ શું તેની વ્યાખ્યા આ કલમથી ૧૨૦ કલમ સુધીમાં આવી ગઇ છે, કોઇ પણ ગુન્હામાં મદદ કરવી એ મદદ ગારી છે, એટલુંજ નહી પણ અમુક સખસને ગુન્હો કરવાની ઉશ્કેરણી કરવી એથી તે શખસ ગુન્હો કરે કીંવા ન કરે તોપણ ઉશ્કેરણી કરનાર શખસે મદદગારીનો ગુન્હો કરયો કેહેવાય, તેમજ કાંઇ ગુન્હો અટકાવવાનો જે સખસને કાયદાસર અખત્યાર હોય ને તે ગુન્હો બન્યો છે અગર બને છે અગર બનશે એવી તેને ખબર મળવા છતાં તે ગુન્હો અટકાવવા જાણી જોઇને તે શખસ કરે નહી તો તેણે મદદગારીનો ગુન્હો કરયો કેહેવાય.

એક પોલીસના હેડકાનસ્ટેબલને એવી ખબર મળી કે, કેટલાક તોહોમતદારો ઉપર જુલમ કરી તેઓની કબુલાત લેવાય છે એવી ખબર મળ્યા છતાં તેણે જાણી જોઇને એ પ્રમાણે થવા દીધું તે કામમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું કે તે હેડકાનસટેબલ આ કલમના ખુલાસા પ્રમાણે ગુન્હેગાર છે. વી. રી. ૧૧ પ્રષ્ટ ૧૧

કાંઇ ગુન્હો બન્યો છે એ બાબત ખબર આપવાની કસુર કરવાથી જો એ કસુરથી કાંઈ કાયદાસર ફરજનો ભંગ થયાની ન હોય તો તેથી મદદગારીનો ગુન્હો બનતો નથી, સરકારી માણસો શિવાય, કોઇ ખાનગી માણસે ગુનો બનતાં જોયો હોય તો તે ગુન્હાની ખબર તેણે આપવી જોઇએ, એવો કોઇ પણ કાયદો નથી, રાણી વિ. ખાદીમસેખ, લા રીપોર્ટ. પ્રષ્ટ ૭

એક હીંદુ સખસ ત્રીસ વરસે દેશાવરથી ઘેર આવ્યો તે વખત તેનો બાપ મરી ગએલો ને બે ભાઇ જીવતા હતા તેની ભેગે આવી રહયો એક વખત તેની ગેરહાજરીનો લાભ લઇને તેના ભાઇએ તેની દેશાવરથી કમાઇ લાવેલી મીલકતની પેટી ઉઠાવી તે પેટી બીજા શખસના દેખતાં બાહાર લઇ ગયો અને તે બીજો સખસ તે ગુન્હામાં સામેલ થયો આ બાબત બને ગુન્હેગારોને ચોરીના ગુન્હાની શીક્ષા થઇ. અપીલમાં હાઇકોર્ટે ઠરાવ્યું કે તે મીલકત પોતાના હાથની કમાએલી હતી માટે તેના ભાઇનો હિસ્સો ન્હોતો તેમ છતાં તેણે ચોરી લીધી તેથી ચોરીનો ગુનોહ સાબેત છે અને બીજો સખસ પાસે હતો તે ગુનાહમાં મદદગાર ઠરી શકે છે. અ૦ હ૦ રી૦ પા૦ ૧૮૧ તા૦ ૧૬ મી અગસ્ટ સન ૧૮૮૦.

મદદગાર. ૧૦૮. જે શખસ કાંઇ ગુનોહ કરવામાં મદદગારી કરે, અથવા જે કામ મદદગાર સખસના ઇરાદા અથવા જ્ઞાનથી ગુનોહ કરવાને

કાયદા પ્રમાણે કોઇ શક્તીમાન શખશે કર્યું હોય તો ગુનાહ થાય, એવુ કાંઇ કામ કરવામાં મદદગારી કરે. તે શખસે ગુન્હામાં મદદગારી કરી એમ સમજવું

ખુલાસો ૧ લે—કાંઈ કામની કાયદા વિરૂદ્ધ કસુર કરવામાં મદદગારી કરવી તે ગુન્હો થઇ શકે છે, પછી તે કામ કરવાની અગર તે મદદગારની પોતાની ફરજ નહી હોય તે પણ.

ખુલાસો ૨ જો=મદદગારીનો ગુન્હો થવામાં એવું કાંઇ જરૂર નથી કે, મદદગારી કરેલું કામ થવુ જોઇએ, અથવા જે અસર તે ગુન્હો થવામાં જરૂર છે તે અસર પેદા થવી જોઇએ.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) અ, બ. ને ક, નું ખુન કરવાને ઉશ્કેરે, બ, તેમ કરવાની ના કહે તો બ, ને ખુન કરવામાં અ. એ મદદગારી કરી એમ સમજવુ.

(બ) અ, બ. ને ડ, નું ખુન કરવાને ઉશકેરે, તે ઉશકેરણી મુજબ બ, ડ, ને એક ખજર મારે, તે જખમથી ડ, સારો થાય તોપણ અ, એ બ. ને ખુન કરવાની ઉશ્કેરણી કરી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૩ જો—એવું કાંઇ જરૂર નથી કે જે સખસને મદદગારી કરી હોય તે સખસ કાંઇ ગુન્હો કરવાને કાયદા પ્રમાણે શક્તિમાન જોઇએ; અથવા તે મદદગારના જેવોજ તે શખસનો સાપરાધ ઇરાદો કે જ્ઞાન જોઇએ. અથવા તે શખસનો કાંઇ પણ સાપરાધ ઇરાદો કે જ્ઞાન જોઇએ.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) અ, સાપરાધ ઇરાદાથી, એક બાળકને અથવા ગાંડા માણસને કાંઇ કામ કરવાને ઉશ્કેરે, અને તે કામ એવું હોય કે ગુન્હો કરવાને કાયદા પ્રમાણે શકતીમાન હોય એવો કોઇ શખસ અ, ના જેવા ઇરાદાથી તે કામ કરે તો તે ગુન્હો ગણાય, તો એ ઠેકાણે અ, એ ગુન્હામાં મદદગારી કરી એમ સમજવું, પછી તે કામ કરવામાં આવે કે નહી તોપણ.

(બ) ઝ નુ ખુન કરવાના ઇરાદાથી અ, સાત વર્ષથી ઓછી ઉમરના એક બાળક બ, ને એક એવુ કામ કરવાને ઉશકેરે કે તેથી ઝ નુ મોત થાય. બ, તે મદદગારી ઉપરથી તે કામ કરે, અને તે કામથી ઝ નું મોત થાય; તો એ ઠેકાણે જો બ, ગુન્હો કરવાને કાયદા પ્રમાણે શકિતમાન નથી તોપણ જાણે, બ, ગુન્હો કરવાને કાયદા પ્રમાણે શકિતમાન હોય, અને તેણે ખુન કર્યુ હોય તેજ મિશાલે અ, શિક્ષા થવાને લાયક છે; માટે તેને મોતની શિક્ષા થઇ શકે.

(ક) અ એક ઘરને આગ લગાડવાને બ ને ઉશકેરે, અ ની ઉશકેરણી ઉપરથી તે ઘરને આગ લગાડે, અને દીવાનગીના સબબથી તે કામ કેવી તરેહનું છે તે, અથવા પોતે જે કામ કરે છે તે કામ ખોટુ અથવા કાયદા વિરૂદ્ધ છે એવું જાણવાને બ અશક્ત હોય, તો બ એ કાંઇ ગુનાહ કર્યો એમ સમજવું નહી; પણ અ એ ઘરને આગ લગાડવાના ગુનાહમાં મદદગારી કરી, અને તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલી શીક્ષાને તે લાયક છે, એમ સમજવું.

(ડ) ચોરી કરવાના ઇરાદાથી ઝ ના કબજામાંથી કાંઇ ઝ ની મિલકત લેવાને અ બ ને ઉશકેરે, અ બ ના મનમાં એવો વિશ્વાસ ઉત્પન કરે કે તે મિલકત અ ની છે, પણ શુદ્ધ બુદ્ધીથી તે મિલકત અ ની છે એમ માનીને, બ તે મીલકત ઝ

ના કબજામાંથી લે, તો એ ખોટી સમજણથી કામ કરયું તેથી તેણે તે બદદા નતથી લાધી એમ કેહેવાય નહી, માટે તેણે ચોરી કરી એમ સમજવું નહી, પણ અ એ ચોરીમાં મદદગારી કરી, અને બ એ ચોરી કરી હોય ને જે શીક્ષા બ ને થાય તેજ શીક્ષાને અ લાયક છે, એમ સમજવું.

ખુલાસો ૪ થો—કોઇ ગુનાહમાં મદદગારી કરવી એ ગુનાહ છે, માટે એવી મદદગારીમાં મદદગારી કરવી તે પણ ગુનાહ છે એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંત.

ઝ નું ખુન કરવાને ક ને ઉશકેરવાને અ બ ને ઉશકેરે, તે ઉપરથી ઝ નું ખુન કરવાને બ ક ને ઉશકેરે, અને બ ની ઉશકેરણી ઉપરથી ક તે ગુનોહ કરે, તો પોતાના ગુનાહને માટે બ ખુનની શિક્ષાને લાયક છે, અને તે ગુનોહ કરવાને અ એ બ ને ઉશકેરયો માટે અ પણ તેજ શિક્ષાને લાયક છે, એમ સમજવું.

ખુલાસો ૫ મો—મસરતથી મદદગારીનો ગુનોહ કરવામાં એવું કાંઇ જરૂર નથી કે જે શખસ ગુનોહ કરે તે શખસની સાથે તે મદદગારે તે ગુનાહ બાબત મનસુબો કરવો જોઇએ. જે મસરત મુજબ તે ગુનોહ કરવામાં આવે તે મસરતમાં તે સામીલ થયો તો બસ છે.

દ્રષ્ટાંત.

અ બ ની સાથે મનસુબો કરીને તેઓ ઝ ને ઝેર દેવાની ગોઠવણ કરે, તેમાં એમ ઠરે કે અ એ ઝેર આપવું પછી તે ગોઠવણ બ ક ને સમજાવે, અને એમ કહે કે એક ત્રીજો શખસ જેહેર આપવાનો છે, પણ અ નું નામ કહે નહી. ક જેહેર લઇ આવવું કબુલ કરે અને સમજાવેલી રીતે વાપરવા સારૂ તે જેહેર તે બ ને હવાલે કરે પછી અ તે જેહેર આપે અને તેના જોરથી ઝ મરી જાય, તો એ ઠેકાણે અ તથા ક એઓએ મળીને કાંઇ મસરત કરી નથી, તો પણ જે મસરત મુજબ ઝ નું ખુન થયું તે મધે ક સામીલ થયો માટે ક એ આ કલમમાં બયાન કરેલો ગુનોહ કરયો, અને તે ખુનની શીક્ષાને લાયક છે, એમ સમજવું.

ટીકા

એક શખસે એક શેઠના નોકરની મદદ લઇ શેઠની કાંઇ મીલકત ચોરયાનો કાંઇ ગુન્હો કરયો, પણ તે નોકરે એવા ઇરાદાથી ચોરી થવા દીધી કે આ શખસ ચોરી કરશે તો તેને સજા થશે એવું જાણીને ચોરી કરવા દીધી અને ચોર ચોરી કરવાનો છે એવુ તેના નોકરે પોતાના શેઠને પ્રથમ કહયુ હતુ તે કામમાં ચોર ઉપર ચોરીનો ગુનોહ સાબીત થયો નહી, પણ તે નોકર ઉપર આ કલમના ખુલાસાએ તથા વિચાર પ્રમાણે ગુન્હો ઠરયો અને શીક્ષા થઇ તે કેશમાં ઠરાવવામાં આવ્યુ કે મદદ કરેલો ગુન્હો ખરે ખરો બનેલો હોવો જોઇએ એવી કાંઇ જરૂર નથી, ૪-ઇ-લા. રી. (કલકત્ત) પ૦૮ ૩૯૬

૧૦૯. અગર કોઇ માણસ કાંઇ ગુનાહમાં મદદગારી કરે અને તે મદદગારી ઉપરથી તે મદદગારી કરેલુ કામ કરવામાં આવે, અને તે મદદગારીની શીક્ષાને માટે, આ કાયદામાં કાંઇ સાફ ઠરાવ કરેલો નહી હોય, તો તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલી શીક્ષા તે માણસને કરવામાં આવશે.

જો મદદગારીપરથી મદદગારી કરેલુ કામ કરવામાં આવે; અને તે હેરી મદદગારીને માટે બીજે ક્યાંઇ સાફ શીક્ષા ન ઠરાવી હો

ખુલાસો—કાંઇ કામ અથવા ગુનોહ મદદગારી ઉપરથી કરવામાં આવ્યો એમ ક્યારે સમજવું. કે જ્યારે તે કામ અથવા ગુનોહ તે મદદગારીમાં જે ઉશકેરણી, અથવા મસરત, અથવા સાહાય આ

ને તેની શિક્ષા. વ્યું હોય તે ઉશકેરણી ઉપરથી, અથવા તે મસરત મુજબ, અથવા તે સાહાયથી કરવામાંઆવે ત્યારે,

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) બ એક સરકારી નોકર છે, તેણે પોતાના હોદાનો અમલ ચલાવવામાં અ ની ઉપર કાંઈ મેહેરબાની બતાવવાના બદલામાં અ બ ને કાંઈ લાંચ આપવા માંડે, અને બ તે લાંચ લે, તો ૧૬૧ મી કલમમાં બયાન કરેલા ગુનાહમાં અ એ મદદગારી કરી એમ સમજવું.

(બ) ખોટી સાહેદી આપવાને અ બ ને ઉશકેરે, અને તે ઉશકેરણી ઉપરથી બ તે ગુનાહ કરે, તો અ એ તે ગુનાહમાં મદદગારી કરી, તથઃ બ ના જેવીજ શીક્ષાને તે લાયક છે, એમ સમજવું.

(ક) અ તથા બ ઝ ને જેહેર આપવાની મસલત કરે તે મસલત મુજબ અ જેહેર લાવીને બ ને હવાલે કરે, એટલા સારૂ કે બ તે જેહેર ઝ ને આપે પછી તે મસલત મુજબ અ અ ની ગેરહાજરીમાં તે જેહેર ઝ ને આપે, અને તેથી ઝ નું મોત થાય, તો એ ઠેકાણે બ ખુનનો તકશીરવાર છે; અને અ એ મસલતથી તે ગુનાહમાં મદદ કરી, તેથી તે ખુનની શીક્ષાને લાયક છે, એમ સમજવું.

અગર મદદગારી કરેલો સખસ તે કામ મદદગારના ઇરાદા કરતાં જુદા ઇરાદાથી કરે, તો તે મદદગારીનીશિક્ષા

૧૧૦ અગર કોઈ માણસ કાંઇ ગુન્હામાં મદદગારી કરે, અને મદદગારી કરેલો શખસ મદદગારના ઇરાદા અથવા જ્ઞાન કરતાં જુદાજ ઇરાદા કે જ્ઞાનથી તે કામ કરે, તો બીજા ઇરાદા અથવા જ્ઞાનથી નહીં પણ મદદગારના જેવાજ ઇરાદાથી અથવા જ્ઞાનથી અગર તે કામ કરયું હોય તો જે ગુન્હો થાય, તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલી શિક્ષા તે માણસને કરવામાં આવશે.

એક કમમાં મદદગારી કરીહોયઅને જુદુજ કામ બને ત્યારે મદદગારીની જવાબદારી.

૧૧૧ અગર એક કામમાં મદદગારી કરવામાં આવે અને બીજુ કામ બને, તો જાણે તેજ કામમાં મદદગારી કરી હોય એવીજ રીતે તથા તેટલે દરજ્જે તે મદદગાર તે બનેલા કામને માટે જવાબદાર છે; પણ તે બનેલુ કામ તે મદદગારીનું સંભાવ્ય ફળ હોવું જોઈએ, તથા જે ઉશકેરણી, અથવા સહાવ, અથવા મશ્વરત તે મદદગારીમાં આવી હોય તે ઉશકેરણીના જોરથી, અથવા તે સહાયથી, અથવા તે મશ્વરત મુજબ તે કામ થયુ જોઇએ.

શરત.

દ્રષ્ટાંતો

(અ) ઝ, ના ખોરાકમાં જેહેર ઘાલવાને એક બાળકને ઉશકેરીને અ, તે કારણસર તે બાળકને કાંઇ ઝેર સોંપે, પછી તે ઉશકેરણી ઉપરથી, ય, નો ખોરાક ઝ, ના ખોરાકની પાસે છે તેમાં ચુકથી તે જેહેર ઘાલે, તો એ ઠેકાણે, જો તે બાળકે તે ઉશકેરણીના જોરથી કામ કરયુ હોય, અને સઘળો હાલ જોતાં જે કામ થયું તે મદદગારીનું સંભાવ્ય ફળ હોય, તો અગર અ, એ તે બાળકને ય, નાજ ખોરાકમાં ઝેર ઘાલવાને ઉશકેરયો હોય એવીજ રીતે તથા તેટલેજ દરજ્જે અ, જવાબદાર છે.

(બ) ઝ, નું ઘર બાળી નાંખવાને અ, બ, ને ઉશકેરે, અને બ, તે ઘરને આગ લગાડીને તેજ વખતે ત્યાં કાંઇ મિલકતની ચોરી કરે, તો, અગર તે ઘર બાળવામાં મદદગારી કરવાનો અ તકશીરવાર છે તોપણ, તેણે તે ચોરીમાં મદદગારી

કરી એમ સમજવું નહી; કેમકે ચોરી તે જુદુજ કામ છે, અને તે બાળવાનું સંભાવ્ય ફળ નથી.

(ક) અપકરણના કારણસર મધરાતે એક વાશેલું ઘર ફોડવાને અ, બ. તથા ક, એ એોને ઉશકેરે, અને તે કારણસર તે તેઓને શસ્ત્ર આપે. પછી બ, તથા ક, તે ઘર ફોડીને અંદર જાય, અને તે ઘર માંહેલો એક માણસ ઝ, તેઓની સામો થએથી તેઓ ઝ નું ખુન કરે, તો એ ઠેકાણે, જો તે ખુન તે મદદગારીનું સંભાવ્ય ફળ હોય તો, અ, ખુનને માટે ઠરાવેલી શિક્ષાને લાયક છે એમ સમજવું.

મદદગારને મદદગરી કરેલાં કામની તથા બનેલાં કામની એ બંને શિક્ષા કયારે થઇ શકે?

૧૧૨. મદદગારી કરેલું કામ પણ કરવામાં આવે, અને ઉપલી કલમ મુજબ જે કામને માટે મદદગાર જવાબદાર છે તે કામ પણ કરવામાં આવે, અને તે કામ જુદોજ ગુન્હો થાય, તો તે મદદગાર તે ગુન્હાઓમાંના હરએક ગુન્હાની શાક્ષાને લાયક છે.

દ્રષ્ટાંત.

એક સરકારી નોકરે કરેલી જપ્તીનો સામે થવાને અ, બ, ને ઉશકેરે, પછી તે ઉપરથી બ. તે જપ્તીની સામો થાય અને સામો થવામાં બ, તે જપ્તી કરનાર અમલદારને બુદ્ધિપુર્વક મહાવ્યથા કરે, તો તે જપ્તીના સામો થવાનો ગુન્હો તથા બુદ્ધિપુર્વક મહાવ્યથા કરવાનો ગુન્હો, એ બંને ગુન્હા બ, એ કરયા, માટે બ, એ બંને ગુન્હાની શિક્ષાને લાયક છે; અને અગર અ, એ એમ જાણ્યું હોય કે તે જપ્તીની સામો થવામાં બ, બુદ્ધિપુર્વક મહાવ્યથા કરશે એવો સંભવ છે, તો અ પણ એ ગુનાહોમાંના હરએક ગુન્હાની શિક્ષાને લાયક છે એમ સમજવું.

મદદગારી કરેલાં કામથી મદદગારના ધારયા કરતાં જુદી અસર પેદા થાય તે અસરને માટેને મદદગારની જવાબદારી,

૧૧૩ એક મુકરર અસર પેદા કરવાના ઇરાદાથી મદદગાર સખસ કાંઇ કામમાં મદદગારી કરે, અને તે મદદગારી ઉપરથી જે કામને માટે તે મદદગાર જવાબદાર હોય એવુ કાંઇ કામ તે મદદગારે ધારેલી હોય તે કરતાં જુદોજ અસર પેદા કરે, તો અગર તે મદદગારે તેજ અસર પેદા કરવાના ઇરાદાથી તે કામમાં મદદગારી કરી હોય એરીજ રીતે તથા તેટલેજ દરજ્જે; તે મદદગાર તે પેદા કરેલી અસરને માટે જવાબદાર છે પણ તે મદદગારી કરેલા કામથી તે અસર થવાનો સંભવ છે એમ તેણે જાણ્યું હોય તો.

દ્રષ્ટાંત.

ઝ ને મહાવ્યથા કરવાને અ, બ, ને ઉશકેરે પછી બ, તે ઉશકેરણી ઉપરથી ઝ ને માવ્યથા કરે, અને તેથી કરીને ઝ મરી જાય તો એ ઠેકાણે; અગર અ એ એમ જાણ્યું હોય કે તે મદદગારી કરેલી મહાવ્યથાથી ઝનુ મોત થશે એવો સંભવ છે તો, ખુનને માટે ઠરાવેલી શીક્ષા પામવાને ય, લાયક છે, એમ સમજવુ

ગુન્હો થતી વખતે મદદગાર હાજર હોય તો.

૧૧૪ જે શખસ અગર ગેરહાજર હોય તો મદદગાર દાખલ શિક્ષા પામવાને લાયક થાય, તે સખસને તે મદદગારીને લીધે જે કામ અથવા ગુનાહને માટે શિક્ષા થઇ શકે એવું હોય, તે કામ અથવા ગુનોહ થતી વખતે, તે શખશ જો ત્યાં હાજર હોય તો તેણે તે કામ અથવા ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

ટીકા

આ કલમ મદદગાર ગુનોહ થતી વખતે હાજર હોય ત્યારેજ તેને મુળ ગુનેહગાર જેટલો જવાબદાર ગણવો જોઇએ, એ માટે છે.

૧ આ કલમ પ્રમાણે મદદગારને મુખ્ય ગુનોહ કરનાર જેટલો જવાબદાર ગણવા માટે જરૂરનું છે કે, ગુનોહ શરૂ થયાથી તે પુરો થતાં સુધી સઘળો વખત તે પાસે રહેલો હોવો જોઇએ, પુરો થતાંની અંદર તે શખસ જતો રેહે તો, આ કલમ પ્રમાણે જવાબદાર નથી, રાણી વિ અપ્રીત મુ. હા. રી. પ્ર ૪૯૭.

૨ મુશલમાન સ્ત્રિ ધણીની મીલકતની ચોરી કરવામાં મદદ કરે તેને આ કલમ પ્રમાણે ગુનાહની શીક્ષા થઇ શકે છે, મુંબાઇ હાઇકોરટ તા૦ ૪ થી મારચ સન ૧૮૬૯ નેટીવ ઓપીનીયન સન ૧૮૭૦ પ્રષ્ટ ૨૫.

૩ કોઇ હીંદુ સ્ત્રી પોતાનું સ્ત્રીધન ધણીને કબજેથી તેની રજા વગર લઇ જાય તો તેના ઉપર ચોરીનો ગુનોહ શાબેત થતો નથી, તેમ તેમાં મદદગારીની શીક્ષા થઇ શકતી નથી, મુ. હા. કો. તા૦ ૧૯ મી જાનેવારી સન ૧૮૭૧ વા. ૮ પ્ર. ૧૧

૪ કોઇ માણસ એકાદ ગુનોહ કરવામાં મદદ કરે તે ગુનોહ થતી વખત હાજર રેહે છે તો તે વખત તેની ચોકશી કરવાની તે મુખ્ય અપરાધ કરયા બદલ પેનલકોડ કલમ ૧૧૪ પ્રમાણે કરવી જોઇએ. મુંબાઇ હાઇકોરટ તા૦ ૬ ઠી જુલાઇ સન ૧૮૭૧ વાલ્યુમ ૮ પ્રષ્ટ ૧૬૪

ખોટી પ્રતીજ્ઞા કરવાનું શીખવનાર ઉપર જ્યાં સુધી પ્રતીજ્ઞાનો ગુન્હો શાબીત થયો નથી ત્યાં સુધી શીખવનાર ઉપર તહોમત લાગતું નથી, ક્રીમીનલ કાઇમ વા. ૨ પ્ર. ૫૧૭.

કાયદા વીરૂદ્ધ લગ્ન કરવાના ગુન્હો થતી વખત જે શખસ ફક્ત હાજર રેહેવાની કબુલાત આપે અગર હાજર રેહે અગર તે કારણે ઘર આપે તથી આવા લગ્નમાં તેણે મદદ કરી એમ થતુ નથી, ઇ. લા. રી. મુંબાઇ વાલ્યુમ ૬–તા૦ ૧૧ જાનેવરી સન ૧૮૮૨

મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષા થઇ શકે એવા ગુનાહમાં મદદગારી કરવામાં આવે અને તે ગુનોહ તે મદદગારી ઉપરથી ન થાય; તો તે મદદગારીની શીક્ષા

૧૧૫ મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષા થઇ શકે એવો કાંઇ ગુનોહ કરવામાં કોઇ માણસ મદદગારી કરે, અને તે મદદગારી ઉપરથી તે ગુનોહ કરવામાં આવે નહી, તથા તે મદદગારી માટે શીક્ષા સબંધી આ કાયદામાં કાંઇ સાફ ઠરાવ નહી કરેલો હોય તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવસે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે અને અગર તે મદદગારી ઉપરથી જે કામને માટે તે મદદગાર જવાબદાર હોય, અને જે કામથી કોઇ શખસને વ્યથા થાય. એવું કાંઇ કામ કરવામાં આવે, તો તે મદદગારને ચઉદ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

અગર જેથી વ્યથા થાય એવું કાંઇ કામ તે મદદગારી ઉપરથી કરવામાં આવે તો.

દ્રષ્ટાંતો

ઝ નું ખુન કરવાને અ બ ને ઉશકેરે, પણ તે ગુન્હો કરવામાં આવે નહી. હ

વે અગર બ ઝ નું ખુન કરે તો તે મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાને લાયક થાય એવું છે, માટે અ સાત વરસ સુધીની કેદને લાયક છે; એમ સમજવું, અને તે મદદગારી ઉપરથી જો ઝ ને કાંઇ વ્યાથા કરવામાં આવે તો તે માણસ અ ચઉદ વરસની મુદત સુધીની કેદને તથા દંડને લાયક થશે. એમ સમજવું.

કેદની શિક્ષા થઇ શકે એવા ગુન્હામાં મદદગારી કરવામાં આવે; અને તે ગુન્હો તે મદદગારી ઉપરથી ન થાય તો તે મદદ ગારીની શીક્ષા.

અગર તે મદદગાર અથવા મદદગારી કરેલો સખસ સરકારી નોકર હોય અને તેની ફરજ તે ગુન્હો અટકાવવાની હોય તો.

૧૧૬, કેદની શીક્ષા થઇ શકે એવા કાંઇ ગુન્હામાં કોઇ માણસ મદદગારી કરે, અને તે મદદગારી ઉપરથી તે ગુનોહ કરવામાં આવે નહી, તથા તે મદદગારીને માટે શીક્ષ સબંધ્રા આ કાયદામાં કાંઇ સાફ ઠરાવ નહી કરેલો હોય તો તે માણસને તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુન્હાને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદત સુધીના કેદની, અથવા તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલા દંડની અથવા એ બનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને અગર તે મદદગાર અથવા જેને મદદગારી કરી હોય તે સખસ સરકારી નોકર હોય, અને તેની ફરજ તે ગુનોહ થતો અટકાવવાની હોય, તો તે મદદગારને તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુનહને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની અરધી મુદત સુધીના કેદની, અથવા તે ગુન્હા માટે ઠરાવેલા દંડની, અથવા એ બનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) બ એક સરકારી નોકર છે તે પોતાના એહદાનો અમલ ચલાવવામાં અ ની ઉપર કાંઇ મેહેરબાની કરે તેના બદલામાં અ બ ને કાંઇ લાંચ આપે અને બ તે લાંચ લે નહી તો અ ને આ કલમ મુજબ શીક્ષા થઇ શકે.

(બ) ખોટી શાહેદી આપવાને અ બ ને ઉશકેરે તો એ ઠેકાણે, અગર બ ખોટી શાહેદી આપે નહીં તો પણ અ એ આ કલમમાં બયાન કરેલો ગુન્હો કરયો, અને તે મુજબ તેને શીક્ષા થઇ શકે એમ સમજવુ.

(ક) અ એક પોલીસ અમલદાર છે, તેની ફરજ અપહરણ અટકાવવાની છે તે અપહરણ કરવામાં મદદગારી કરે, તો એ ઠેકાણે, અગર તે અપહરણ ન થાય તો પણ, તે ગુન્હાને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય, તેની અરધી મુદતની કેદને તથા દંડને પણ અ લાયક છે એમ સમજવું,

(ડ) અ એક પોલીસ અમલદાર છે, તેની ફરજ અપહરણ અટકાવવાની છે તેની પાસે તે ગુન્હો કરાવવામાં બ મદદગારી કરે તો એ ઠેકાણે, અગર તે અપહરણ ન થાય તો પણ તે અપહરણના ગુનાહને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની અરધી મુદતની કેદને, તથા દંડને પણ બ લાયક છે એમ સમજવું.

લોક પાસે અથવા દસથી વધારે માણસો પાસે કાંઇ ગુનો

૧૧૭ લોક પાસે અથવા કોઇ પણ વરગના દસથી વધારે શખસો પાસે કાંઇ ગુન્હો કરાવવામાં જે માણસ મદદગારી કરે, તેને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડ

ઠરાવવામાંમદદગારી ની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

દ્રષ્ટાંત.

અ. એક શરીયામ જગ્યામાં એક જાહેરનામુ ચોહાડે, અને તે મધ્યે દશથી વધારે માણસોના એક તડવાળાઓને એવી રીતે ઉશકેરે કે તમારા સામા તડવાળા માણસો ફલાણી વખતે તથા ફલાણા ઠેકાણેથી એક વરઘોડો લઇ જવાના છે તેઓની ઉપર હુમલો કરવાના કારણસર તમે તે વખતે તે ઠેકાણે એકઠા થજો, તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્ર પારની શીક્ષા થઇ શકે. એવો કોઇ ગુનાહ કરવાની ધારણા છુપાવવી.

અગર તે ગુનાહ થાય તો, અગર તે ગુનાહ ન થાય તો,

૧૧૮ મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુન્હો કરવો સેહેલ કરવાના ઇરાદાથી, અથવા તે પોતાથી સેહેલ થશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યાં છતાં, અગર કોઇ માણસ કાંઇ કામ અથવા કાયદા વીરૂદ્ધ કસુર કરીને, તે ગુનાહ કરવાની ધારણા થઇ હોય તે ધારણા બુદ્ધી પુર્વક છુપાવે અથવા તે ધારણા બાબત પોતે જેને ખોટી જાણતો હોય એવી કંઇ વાત જાહેર કરે તો તે માણસને જો તે ગુનાહ થાય તો સાત વરસની મુદત સુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા જો તે ગુનાહ ન થાય તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવસે; અને તે ગુનાહ થાય તો પણ અને ન થાય તો પણ ઉપલી શીક્ષાની સાથે દંડને પણ તે માણસ લાયક થશે,

દ્રષ્ટાંત.

(બ) એક ઠેકાણે ડાકાઇટીનો ગુન્હો થવાનો છે એમ જાણ્યાં છતાં અ. માજીસ્ત્રેટને એવી ખોટી ખબર કરે કે તેથી સામા રસ્તાપર એક ક. નામની જગ્યા છે ત્યાં તે ગુન્હો થવાનો છે અને એમ કરીને તે માજીસ્ત્રેટને છેતરે, એવા ઇરાદાથી કે તે ગુનાહ કરવો શેહેલ કરવો અને તે ધારણા મુજબ બ. જગાપર તે ગુનાહ કરવામાં આવે તો અ. ને આ કલમ મુજબ શીક્ષા થઇ શકે.

જે ગુન્હો અટકાવવાની પોતાના ફરજ હોય એવો કોઇ ગુન્હો કરવાની ધારણા કોઇ સરકારી નોકરે છુપાવવી,

અગર તે ગુનાહ થાય તો.

અગર તે ગુનાહ મોત વીગરેની શીક્ષા જોગ હોય તો,

૧૧૯. કોઇ માણસ સરકારી નોકર હોય અને સરકારી નોકર દાખલ જે ગુનાહ થતો અટકાવવાની તેની ફરજ હોય એવો કોઇ ગુનાહ કરવો શેહેલ કરવાના ઇરાદાથી અથવા પોતાથી તે સેહેલ થશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને, અગર સરકારી નોકર, કાંઇ કામ કે કાયદા વીરૂદ્ધ કસુર કરીને તે ગુનાહ કરવાની ધારણા થઇ હોય તે ધારણા બુદ્ધિ પુરવક છુપાવે અથવા તે ધારણા બબત પોતે જેને ખોટી જાણતો હોય એવી કાંઇ વાત જાહેર કરે તો તે માણસને, જો તે ગુનાહ થાય તો તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલા પ્રકારના; તથા તેને માટે કેદની જે ઘણામાં ઘણી મુદત ઠરાવી હોય તેના અરધી મુદત સુધીની કેદની અથવા ગુનાહને માટે ઠરાવેલા દંડની અથવા એ બનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે અથવા જો તે ગુનાહ મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષા થઇ શકે એવો હોય તો તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અથવા જો તે ગુનાહ ન થા

અગર તે ગુનોહ ન થાય તો.

ય તો તે માણસને તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા તેને માટે કેદની જે ઘણાંમાં ઘણી મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદત સુધીની કેદની, અથવા તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

દ્રષ્ટાંત.

અ. એક પોલીસ અમલદાર છે અને અપહરણ કરવાની જે જે ધારણા તેના જાણ્યામાં આવે તે સરવેની ખબર આપવાની તેની કાયદા મુજબ ફરજ છે તેના જાણ્યામાં એમ હોય કે અપહરણ કરવાની બ. ધારણા કરે છે અને તે ગુનાહ કરવો સેહેલ કરવાના ઇરાદાથી તે ખબર આપવામાં કસુર કરે, તો એ ઠેકાણે કાયદા વીરૂદ્ધ કસુર કરીને અ. એ બ. ની ધારણા છે તે છુપાવી માટે તે આ કલમના ઠરાવ મુજબ શીક્ષાને લાયક છે એમ સમજવું.

કેદની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુનોહ કરવાની ધારણા છુપાવવા

* ૧૨૦. કેદની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુનોહ કરવો સેહેલ કરવાના ઇરાદાથી, અથવા તે પોતાથી સેહેલ થશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં અગર કોઇ માણસ કાંઇ કામ અથવા કાયદા વિરૂદ્ધ કસુર કરીને, તે ગુનોહ કરવાની ધારણા થઇ હોય તે ધારણા બુદ્ધિપુરવક છુપાવે અથવા તે ધારણા બાબત પોતે જેને ખોટી જાણતો હોય એવી કાંઇ વાત જાહેર કરે, તો તે માણસને જો તે ગુનોહ થાય તો તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુનાહને માટે કેદની જે ઘણામાં ઘણી મુદત ઠરાવેલી હોય તેની પા મુદત સુધીની કેદની, અને જો તે ગુનોહ ન થાય તો તે ઘણામાં ઘણી મુદતની એક અષ્ટમાંસ મુદત સુધીની કેદની, અથવા તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અગર તે ગુનોહ થાય તો, અગર ન થાય તો

બાબ ૬ ઠો

રાજ્ય વિરૂદ્ધ ગુન્હાઓ બાબત.

રાણીના સામા લડાઇ કરવી અથવા લડાઇ કરવાની કોશીશ કરવી, અથવા લડાઇ કરવામાં મદદગારી કરવી.

૧૨૧. જે માણસ રાણીની સામા લડાઇ કરે, અથવા લડાઇ કરવાની કોશીશ કરે, અથવા લડાઇ કરવામાં મદદગારી કરે, તેને મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્ર પારની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને તેની સઘળી મિલકત સરકાર જપત થશે.

ટીકા.

આ કાયદાની કલમ ૧૨૭ શિવાય છઠા બાબ પ્રમાણે શીક્ષા થઇ શકે એવો અથવા કલમ ૨૯૪ અ. પ્રમાણે શીક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ પણ ગુન્હો, ગવરનર જનરલ ઇનકૌન્સીલના અથવા સ્થાનીક સરકારના અથવા જે અમલદારને ગવરનર જનરલ ઇનકૌન્સીલે આ બાબત અખ્તીઆર આપ્યો હોય તે અમલદારના હુકમથી અથવા અખત્યારથી ફરીયાદ કર્યા વગર કોઇ પણ કોરટે સાંભળવો નહીં, જુઓ ફો. મો. હો. કલમ ૧૯૬

૧૨૧ મી કલમ "૧૨૧ અ.—જે માણસ બ્રિટીશ ઇંડીયામાં અથવા બ્રીટીસ ઇં-

પ્રમાણે શીક્ષા ક રવા લાયક ગુનોહ કરવાનોસંપકરવો

ન્ડીયા બાહાર ૧૨૧ મી કલમ પ્રમાણે શીક્ષા કરવા લાયક કાંઇ ગુનો કરવાનો અથવા બ્રીટીશ ઇન્ડીયાનું અથવા તેના કાંઇ ભાગનું રાણી સાહેબનું રાજ્ય છીનવી લેવાનો સંપ કરશે, અથવા ઇન્ડીયા સરકારને અથવા હરકોઇ ઇલાકાની સરકારને સાપરાધ બળથી અથવા સાપરાધ બળના દેખાવથી ડરાવવાનો સંપ કરસે તે માણસને જીવતાં સુધી અથવા થોડી મુદત સુધી સમુદ્રપાર મોકલવાની શીક્ષા કરવી, અથવા ઘણામાં ઘણ દસ વરસ સુધી બે માંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવી."

"ખુલાસો = આ કલમ પ્રમાણે સંપ કરવાનો ગુનોહ થવા સારૂ સંપ કરવાના કામમાં હરકાંઇ કામ અથવા કાયદા વીરૂદ્ધ કસુર થવીજ જોઇએ એવું સમજવું નહી,"

દ્રષ્ટાંત.

(અ.) રાણીની સામા એક બંડ થાય તેમાં અ. સામીલ થાય, તો આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનોહ અ. એ કર્યો એમ સમજવું.

(બ) સીલન મધેના બંડખોરાને હથીયારો મોકલીને ત્યાંના રાણીના રાજ્યની સામા બડ કરવામાં અ. હીંદુસ્તાનમાં રહયો મદદગારી કરે, તો અ. એ રાણીની સામા લડાઇ કરવામાં મદદગારી કરવાનો ગુનોહ કીધો એમ સમજવું

રાણીની સામા લડાઇ કરવાના ઇરાદાથી હથીયારો વગેરે એકઠાં કરવાં,

૧૨૨. જે શખસ રાણીની સામા લડાઇ કરવાના ઇરાદાથી, અથવા લડાઇ કરવાને તઇયાર થવાના ઇરાદાથી, માણસો, હથીયારો, અથવા દારૂ ગોળા એકઠા કરે, અથવા લડાઇ કરવાની બીજી રીતે તઇયારી કરે તો તે શખશને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તેની સઘળી મીલકત સરકાર જપ્ત થશે,

લડાઇનું કામ સેહેલ કરવાના ઇરાદાથી લડાઇની ધારણા છુપાવવી.

૧૨૩. રાણીની સામા લડાઇ કરવાની કાંઇ ધારણા થઇ હોય તે ધારણા કાંઇ કામ અથવા કાયદા વીરૂદ્ધ કસુર કરીને જો કોઇ માણસ છુપાવે, અને તે એવા ઇરાદાથી કે એ પ્રમાણે તે ધારણા છુપાવેથી તે લડાઇ કરવી સેહેલ થાય, અથવા એ પ્રમાણે તે છુપાવેથી તે લડાઇ કરવી સેહેલ થશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં તો તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે,

કાંઈ કાયદેસર અખત્યાર અમલમાં અણાવવા અથવા ના અણાવવાનાઇરાદાથી ગવરનરજનરલ. ગવરનર વગેરેપરહુમલોકરવો,

૧૨૪. હીંદુસ્થાનના ગવરનર જનરલ, અથવા કોઇ પ્રેસીડેન્સીના ગવરનર અથવા કોઇ લીવટેનંટ ગવરનર, અથવા હીંદુસ્થાનના ગવરનર જનરલની કાંઉન્સીલના અથવા કોઇ પ્રેસીડેન્સીની કોન્સીલના કોઇ સભાસદના કાયદેસર અખત્યાર માંહેલા કાઇ પણ અખત્યાર, તે ગવરનર જનરલ અથવા ગવરનર અથવા લીવટેનંટ ગવરનર અથવા કોઉન્સીલના સભાસદને સમજાવીને અથવા જબરદસ્તીથી તેની પાસે કોઇ પણ રીતે અમલમાં અણાવવા અથવા ન અણાવવાના ઇરાદાથી, જે માણસ તે ગવરનર જનરલ અથવા ગવરનર અથવા લીવટેનંટ ગવરનર અથવા કાંઉન્સીલના સભાસદની ઉપર હુમલો કરે, અથવા તેને ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરે, અથવા ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરવાની કોશીશ કરે, અથવા સપ્રાધ બળથી અથવા સાપ્રાધ બળના દેખાવથી તેને ડરાવે, અથવા તે રીતે ડરાવવાની કોશીશ

કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

બેદીલી ઉત્પન કરવી.

“૧૨૪. અ.=કોઇ માણસ બ્રીટીસ ઇંડીયામાં કાયદાની રૂઇએ જે સરકારનો અમલ સ્થાપેલો છે તે સરકાર બાબત લોકોના મનમાં બેદીલીના વીચાર બોલેલા શબ્દો વડે અથવા કોઇ વાંચે તેવા ઇરાદાથી લખેલા શબ્દો વડે અથવા ઇસારત કરીને અથવા પ્રક્ષ કાંઇ દેખાડીને અથવા બીજી રીતે ઉત્પન કરશે અથવા ઉત્પન કરવાની કોશીશ કરશે તો તેને જીવતાં સુધી અથવા હરકાંઇ મુદત સુધી સમુદ્રપાર મોકલવાની શીક્ષા કરવી અને વળી જોઇએ તો દંડ પણ કરવો અથવા ઘણામાં ઘણા ત્રણ વરસ સુધીની કેદની શીક્ષા કરવી અને વળી જોઇએ તો દંડ પણ કરવો, અથવા દંડ કરવો.

“ખુલાસો=સરકારી યોજના બાબતની જે નાપસંદી સરકારનો હોય તે કાયદાસર અધીકાર માંનવાના ધોરણને અનુસરીને હોય અને સરકારનો કાયદાસર અધીકાર નહીં સરખો કરવા બાબત અથવા તેને હરકત કરવા બાબત કાયદા વીરૂદ્ધ રીતે કરેલી કોશીશ વીરૂદ્ધ સરકારના અધીકારને મદદ કરવાના ધોરણને અનુસરીને હોય તે નાપસંદીને બેદીલી સમજવી નહીં, વાસ્તે એવાજ પ્રકારની નાપસંદીજ લોકના મનમાં લાવવાના ઇરાદાથી સરકારની યોજના બાબત ટીકા કરવી તે આ કલમના અર્થ પ્રમાણે ગુનો થતો નથી.

રાણીની સાથે મઇત્રી રાખનારા એશીયાના કોઇ રાજાની ઉપર લડાઇ કરવી.

૧૨૫ રાણીની સાથે મૈત્રી અથવા સલાહ હોય એવા એશીયાના કોઇ પણ રાજાના રાજ્યની સામા જે માણસ લડાઇ કરે અથવા લડાઇ કરવાની કોશીશ કરે અથવા લડાઇ કરવામાં મદદગારી કરે તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષા કરવામાં આવશે અને તેની સાથે તેને દંડ પણ થઇ શકે; અથવા સાત વરસ સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

અને તેની સાથે તેનો દંડ પણ થઇ શકે, અથવા દંડની શીક્ષા કરવામાં આવશે

રાણીની સાથે સલાહ રાખનારા કોઇ રાજાના મુલકપર લુટ કરવી.

૧૨૬ રાણીની સાથે મૈત્રી અથવા સલાહ હોય એવા કોઇપણ રાજાના મુલકપર જે માણસ લુટ કરે. અથવા લુટ કરવાની તૈયારી કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને, તથા તે લુટ કરવામાં વાપરેલી અથવા વાપરવાને ધારેલી અથવા તે લુટમાંથી મળેલી જે મીલકત હોય તે મીલકત સરકાર જપ્ત થવાને પણ લાયક થશે.

૧૨૫મી તથા ૧૨૬ મી કલમોમાં લખ્યા પ્રમાણે લડઇ અથવા લુટથી મળેલી મીલકત લેવી.

૧૨૭ ૧૨૫ મી તથા ૧૨૬ મી કલમોમાં લખેલા ગુન્હાઓ માંહેલા કોઇ ગુન્હા કરવામાં મળેલી કાંઇ મીલકત જે માણસ તે રીતે મેળવેલી છે એમ જાણીને લે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને, તથા તે લીધેલી મીલકત સરકાર જપ્ત થવાને પણ લાયક થશે.

સરકારી નોકરબુદ્ધિપુર્વક પોતાના હવાલામાં કોઇ રાજ્યકેદી અથવા લડાઇના

૧૨૮. જે માણસ સરકારી નોકર છતાં, પોતાના હવાલામાંના કોઇ રાજ્યકેદીને અથવા લડાઇના કેદીને, જે જગામા તે કેદીને કેદ કરયો હોય તે જગામાંથી બુદ્ધિપુર્વક નાશી જવાદે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધી

કેદીને નાશી જવા દે, તે બાબત.

ની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

સરકારી નોકર ગફલતથી પોતાના હવાલામાંના કોઈ રાજ્યકય અથવા લડાઈના કેદીને નાશી જવાદે, તે બાબત.

૧૨૯ જે માણસ સરકારી નોકર છતાં, પોતાના હવાલ માંના કોઈ રાજ્યકય કેદીને અથવા લડાઇના કેદીને, કેદની જે જગામાં તે કેદીને કેદ કરયો હોય તે જગામાંથી ગફલતથી નાશી જવાદે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે,

તેવા કેદીને નાશી જવામાં સહાય કરવું, છોડાવવો અથવા ઘરમાં રાખવો.

૧૩૦ કોઈ રાજ્યકય કેદીને અથવા લડાઈના કેદીને કાયદેસર કેદમાંથી નાસી જવામાં જે માણસ સહાય અથવા મદદ કરે, અથવા એવા કોઈ કેદીને જે છોડાવે, અથવા છોડાવવાની કોશીશ કરે, અથવા એવો કેદી કાયદેસર કેદમાંથી નાશી ગયો હોય તેને જે ઘરમાં રાખે અથવા સંતાડે, અથવા એવા કેદીને પાછો પકડવામાં જે હરકત કરે, અથવા હરકત કરવાની કોશીશ કરે, તે માણસને જન્મતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો—જે રાજ્યકય કેદીને અથવા લડાઈના કેદીને પોતાના વચનપરથી બ્રિટિશ ઇંડિયાની કેટલીએક મુકરર કરેલી હદમાં છુટો રેહેવા દીધો હોય, તે કેદી જે હદમાં છુટો રેહેવાની તેને રજા હોય તે હદમાંથી બહાર જાય તો તે કાયદેસર કેદમાંથી નાશી ગયો એમ સમજવું.

ભાગ ૭ મો

જમીનપરની તથા દરિયાઇ ફોજ સબધી ગુન્હાઓ બાબત.

બંડમાં મદદગારી કરવી અથવા કોઈ સોલજરને કે ખલાસીને પોતાની નોકરીથી ભ્રષ્ટ કરવાની કોશીશ કરવી.

૧૩૧. રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઈ ફોજમાંના કોઈ આફીસરે, સોલજરે, અથવા ખલાશીએ બંડ કરવામાં જે માણસ મદદ કરે અથવા તેવા કોઈ આફીસર, સોલજર અથવા ખલાશીને પોતાના પ્રજા ધર્મથી અથવા પોતાના સેવા ધર્મથી ભ્રષ્ટ કરવાની જે માણસ કોશીશ કરે, તેને જન્મતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો=આ કલમમાં "અફીસર" અને "સોલજર" આ શબ્દો લખેલા છે તેમાં મલીકા માઅઝમાના લશ્કરનો વધારે સારો બંદોબસ્ત રાખવા બાબતના લશ્કરી આઇન અથવા સન ૧૮૬૯ ના ૫ મા આકટના લશ્કરી આઇન જે માણસને લાગુ હોય તે માણસનો સમાસ થાય છે એવું સમજવું.

બંડ કરવામાં મદદગારી કરવાથી જો બંડ થાય તો તેની શિક્ષા.

૧૩૨. રાણીની જમીનપર અથવા દરિયાઇ ફોજમાંના કોઈ આફીસર, સોલજરે, અથવા ખલાશીએ બંડ કરવામાં જો કોઈ માણસ મદદગારી કરે, અને તે મદદગારી ઉપર બંડ થાય તો તે માણસને મોતની, અથવા જન્મતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદની શીક્ષા કર

વામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઇ ઉપરી અમલદાર પોતાનો હોદ્દો બજાવતો હોયને દરમીયાનમાં તેનાઉપર કોઇ આફીસરે સોલજરે અથવા ખલાશીએ હુમલો કરવામાં મદદગારી કરવી.

૧૩૩. રાણીની જમીનપરની અથવા દરીયાઇ ફોજમાંના કોઇ આફીસરે, સોલજરે, ખલાશીએ કે કોઇ ઉપરી અમલદાર પોતાના હોદાનુ કામ કરતો હોય તેવામાં તેની ઉપર હુમલો કરવામાં જે માણસ મદદગારી કરે તેને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

જો હુમલો થાય તો તે હુમલામાં મદદગારીની શીક્ષા

૧૩૪. રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઇ ફોજમાંના કોઇ આફીસરે, સોલજરે, અથવા ખલાશીએ કોઇ ઉપરી અમલદાર પોતાના હોદાનુ કામ કરતો હોય તેવામાં તેના ઉપર હુમલો કરવામાં જો કોઇ માણસ મદદગારી કરે; અને તે મદદગારી ઉપરથી તે હુમલો થાય, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઇ શોલજર અથવા ખલાશીને નાશી જવામાં મદદગારી કરવી

૧૩૫. રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઇ ફોજમાંના કોઇ આફીસરે, સોલજરે, અથવા ખલાશીએ નાશી જવામાં જે માણસ મદદગારી કરે,તેને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

નાશી આવેલાને ઘરમાં રાખવો.

૧૩૬. રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઇ ફોજમાંનો કોઇ આફીસર, સોલજર, અથવા ખલાશી નાશી આવેલા છે એમ જાણીને, અથવા એમ માનવાનુ કારણ છતાં નીચેનો અપવાદ ન લાગતાં જે માણસ તે આફીસર, સોલજર, અથવા ખલાશીને ઘરમાં રાખે, તને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાના ગમેતે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અપવાદ=કોઇ સ્ત્રી પોતાના વરને ઘરમાં રાખે તેને આ ઠરાવ લાગુ પડતો નથી.

કોઇ વેપારી વાહાણમાં માસ્તરનીગફલતથી કોઇ નાશી જનાર સંતાયો હોય તો.

૧૩૭. જે વેહેપારી વાહાણમાં રાણીની જમીનપરની અથવા દરીયાઇ ફોજમાંથી કોઇ નાશી જનારો સંતાયો હોય, ને વાહાણના માસ્તર અથવા જે શખસના હવાલામાં તે વાહાણ હોય તે સખસ અગર તેના સંતાયાની વાતથી અજાણ્યો હોય તોપણ જો તે માસ્તરે અથવા જે શખસના હવાલામાં તે વાહાણ હોય તે સખસે પોતાનો હોદો બજાવવામાં કાંઇ ગફલત ન કરી હોત, અથવા વાહાણપર પાકો બંદોબસ્ત રાખ્યો હોત તો તેના જાણ્યામાં તે વાત આવત તેવું હોય તો તે માસ્તર અથવા જે સખસના હવાલામાં તે વાહાણ હોય તે સખસ પાંચસેં રૂપીયા સુધીના દંડને લાયક થશે,

કોઇ સોલજર અથવા ખલાશીએ ના

૧૩૮. ફલાણું કામ નાફરમાનીનું કામ છે એમ જાણીને તે કામ રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઇ ફોજમાંના કોઇ આફી

નફરમાનીનું કાંઇ કામ કરવામાં મદદગારીકરવી.

કરે; સોલજરે, અથવા ખલાશીએ કરવામાં જો કોઇ માણસ મદદગારી કરે, અને તે મદદગારીથી તે નાફરમાનીનું કામ થાય, તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

લશ્કરી કાયદાને તાબેના સખસને આ કાયદા મુજબ શીક્ષા થઇ શકે નહી

૧૩૯. રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઇ ફોજને સારૂ, અથવા રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઇ ફોજના કોઇ ભાગને સારૂ, કરેલા કોઇ લશ્કરી કાયદાને તાબે હોય એવા કોઇ સખસને આ કાયદા મુજબ આ બાબમાં બયાન કરેલા ગુન્હાઓ માંના કોઇ ગુન્હાને સારૂ શીક્ષા થઇ શકશે નહી.

સોલજરનો પોશાક પેહેરવો.

૧૪૦ રાણીની જમીનપરની અથવા દરિયાઇ ફોજ માંનો જે માણસ સોલજર નથી; તે માણસ તેવો સોલજર પેહરતો હોય એ એવો કાંઇ પોશાક પેહેરે; અથવા તેવો સોલજર જે ચિન્હ વાપરતો હોય તેના જેવું કાંઇ ચિન્હ વાપરે, એવા ઇરાદાથી કે તે તેવો સોલજર છે એમ માનવામાં આવે, તો તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની એમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા પાંચસે રૂપીયા સુધીના દંડની. અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબત ૮ મો.

લોકની સમાધાની વિરૂદ્ધ ગુન્હાઓ બાબત.

કાયદાવીરૂદ્ધમંડળી

૧૪૧. જો પાંચ અથવા વધારે સખસોની એક મંડળી મળે, અને જે સખસો તે મંડળીમાં હોય તેઓના સામાન્ય હેતુ નીચે લખ્યા પ્રમાણે હોય, તો તે મંડળીને "કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી" કહેવી

પેહેલો=હિંદુસ્તાનની કાયદા કરનારી અથવા હુકુમત કરનારી સરકારને, અથવા કોઇ પ્રેસીડેન્સીની સરકારને, અથવા કોઇ લીવટેન્ટ ગવરનરને, અથવા પોતાના હોદાનો કાંઇ યથાસર અખત્યાર અમલમાં લાવતાં કોઇ સરકારી નોકરને, સામાત્ર બળ કરીને અથવા સામાત્ર બળ દેખાડીને ડરાવવો અથવા.

બીજો=કોઇ કાયદા કે કાયદેસર હુકમ બજાવતાં હરકત કરવી, અથવા,

ત્રીજો—કોઇ બીગાડ અથવા સામાત્ર પ્રવેશ, અથવા બીજો ગુન્હો કરવો; અથવા.

ચોથો=કોઇ શખસની ઉપર સામાત્ર બળ કરીને અથવા તેને સામાત્ર બળ દેખાડીને કાંઇ મીલકતનો કબજો લેવો અથવા મેળવવો; અથવા કોઇ શખસનો આવવા જવાનો હક અથવા પાણી વાપરવાનો હક અથવા બીજો જે નીરાકાર વસ્તુ સબંધી હક તે શખસના કબજામાં કે ભોગવટામાં હોય તે તેની પાસેથી લઇ લેવો, અથવા કાંઇ હક કે ધારેલો હક અમલમાં લાવવો; અથવા,

પાંચમો,—સામાત્ર બળ કરીને અથવા સામાત્ર બળ દેખાડીને જે કામ કરવાની જે સખસની કાયદા પ્રમાણે ફરજ નહી હોય તે કામ તે શખસ પાસે કરાવવું, અથવા જે કરવાનો તેનો કાયદા પ્રમાણે હક હોય તે કરવામાં તેની પાસે કસુર કરાવવી.

ખુલાસો=જે મંડળી પ્રથમ મળતી વખતે કાયદા વિરૂદ્ધ ન હોય તે પાછળથી કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી થઇ શકે.

ટીકા.

કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી એટલે શું તેની વ્યાખ્યા આ કલમમાં આવી ગઇ છે, અને કાય

દા વીરૂધ મંડળીના અંગભુત, તે જે તે મંડળીમાં સામીલ હોય તેજ છે.

કોઈ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી એકઠી થઇ હોય ત્યારે હરકોઇ પોલીસ અમલદાર, અથવા માજીસ્ત્રેટના હુકમથી તે મંડળીએ વીખરાઇ જવુ જોઇએ ક્રી૦ પ્રે૦ કો૦ કલમ ૧૨૭.

એ પ્રમાણે હુકમ કરવાથી સદરહુ મંડળી વીખરાઇ જશે નહી તો હરકોઇ માજીસ્ત્રેટ અથવા જે અમલદારના હવાલામાં કોઇ પોલીસ થાણુ હોય તે અમલદાર, પછી તે ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરની અંદર કે બાહાર ,હોય સદરહુ મંડળીને જબરીથી વીખરી નાંખવાને મુખત્યાર છે, અને સદરહુ મંડળી વીખરી નાંખવાના કારણ સારૂ અને જરૂર હોય તો સદરહુ મંડળીના માણસોને કાયદા પ્રમાણે શીક્ષા કરવામાં આવે તે માટે તે માણસોને પકડવા તથા કેદ કરવા સારૂ મલીકામાપાઝમાના લશ્કરમાના અમલદાર અથવા સીપાઇ નહીં હોય તેવા અથવા સન ૧૮૬૯ ના હીંદુસ્તાનના વાલન્ટીયરોના આકટ પ્રમાણે નોંધેલા વાલન્ટીયર નહીં હોય અને તેવા તરીકે કામ કરતો ન હોય તેવા કોઇ પણ મરદ માણસની મદદ માગવાને મુખત્યાર છે, તેમ છતાં સદરહુ પ્રકારની મંડળી બીજી રીતે વીખરી નખાતી નહી હોય અને લોકોની સહી સલામતી રાખવા સારૂ તે મંડળી વીખરી નાંખવાની જરૂરર હોય તો ઉંચામાં ઉંચા દરજ્જાનો જે માજીસ્ત્રેટ હાજર હોય તેને તે મંડળી લશ્કરી જબરીથી વીખરી નાંખવાનો અખ્ત્યાર છે ક્રીમીનલ પ્રોસીજરકોડ કલમ ૧૨૮—૧૨૯ વિગેરે જુઓ બાબ ૯ મો

કોઇ ખેડુ પાસે જમીનના માલીકનુ કાંઇ લેહેણું ન હોય તે છતાં તેને જમીન ઉપરથી હાંકી કાહાડવાની તજવીજ કરવામાં આવે તેમાં ઘણા લોકો વગર કપટે સામા થાય, તો આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હેગાર નથી, મુ૦ હા૦ કો૦ રી૦ પ્રષ્ટ ૧૧

જે ઠેકાણે ગેરકાયદે મંડળી મળેલી છે તે ઠેકાણે કોઇ શખસ પોતાની મીલકતને ઉપદ્રવ્ય થાય નહી માટે પ્રતીબંધ કરવા સારૂ ગયો છે એવુ પુરાવાથી શાબીત થાય તો તે ગેરકાયદે મંડળીમાં મળેલો કીંવા તેમાં રહેલો છે એવુ ગણી શકાય નહી, ક. હા. તા૦ ૧૬ મી એપ્રીલ સન ૧૮૭૩ વા. ૧૯ પ્રષ્ટ ૬૬

કાયદા વિરૂદ્ધમંડળીના અંગભુતેથુ

૧૪૨. જે હકીકતોને લીધે કોઇ મંડળી કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીમાં થતી હોય તે હકીકતો જાણ્યા છતાં જે માણસ ઇરાદાથી તે મંડળીમાં સામીલ થાય, અથવા તેમાં જારી રેહે, તે માણસને કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીનો અંગભુત સમજવો.

શીક્ષા

૧૪૩ જે માણસ કોઇ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીનો અંગભુત હોય તેને ૬ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદના અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

જીવ લે એવું કાંઇ હથિઆર પાસે છતાં કોઇ કાયદા વીરૂધ મંડળીમાં સામીલ થવું.

૧૪૪ જીવ લેનારૂ કાંઇ હથીઆર, અથવા જે મારેથી સામા માણસનો પ્રાણ જાય એવો સંભવ હોય, એવી કાંઇ વસ્તુ પાસેછતાં જે માણસ કોઇ કાયદા વીરૂદ્ધ મંડળીનો અંગભુત તેને બે વરસની મુદત સુધીની બેમના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

કેઇ કાયદા વીરૂધ મંડળીને વીખરાઇ જવાનો હુકમ થયાછે એમ જાણ્યાછ

૧૪૫ કોઇ કાયદા વીરૂધ મંડળીને કાયદામાં ફરમાવેલી રીતે વીખરાઇ જવાનુ ફરમાવ્યું છે એવું જાણ્યા છતા જે માણસ તે કાયદા વીરૂધ મંડળીમાં સામીલ થાય અથવા જારી રેહે તેનબે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા

તા તેમાં સામીલ થ યેલું. અથવા જા રી રહેવું

દંડની અથવા બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

સામાન્ય હેતુ પાર પાડવામાં એક અંગભુતે વાપરેલું બળ,

૧૪૬. કોઇ કાયદા વીરૂધ મંડળીના સામાન્ય હેતુ પાર પાડવા માં તે કાયદા વીરૂધ મડળી અથવા તેના કોઇ અંગભુત બળ અ થવા જુલમ વાપરે તો તે મંડળીના દર એક અંગભુતને. હુંગમાનો ગુનાહ કરયો એમ સમજવું.

હુંગામો કરવા ની શીક્ષા.

૧૪૭ જે માણસ હુંગામાનો ગુનોહ કરે, તેને બે વરસની મુ દત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથ વા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે,

જીવ લે એવું હથીયાર પાસે રાખીને હુંગામો કરવો.

૧૪૮ જીવ લેનારૂ કાંઇ હથીયાર, અથવા જે મારેથી સામા મા ણસનો પ્રાણ જાય એવો સંભવ હોય એવો કાંઇ વસ્તુ પાસે છતાંજે માણસ હુંગામો કરે તેને ત્રણ વરસની મુદત સુધીનો બેમાંના ગ મે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ કાયદા વીરૂધ મંડળીના સામાન્યહેતુ પારપાડવામાં કાંઇગુન્હોથાય તોતે મંડળીનાપ્રત્યેક અંગભુતને તે ગુનાહનો તક શીરવાર સમજવો

૧૪૯ કોઇ કાયદા વીરૂધ મંડળીનો સામાન્ય હેતુ પાર પાડવા માં તે મંડળીના કોઇ અંગભુતથી કાંઇ ગુનોહ થાય, અથવા એવો કાંઇ ગુનોહ થાય કે, તે હેતુ પાર પાડવામાં તે ગુનોહ થશે એવો સંભવ તે મંડળીના અંગભુતોના જાણવામાં હોય તો તે ગુનોહ થતી વખતે જે જે શખસ તેજ મંડળીના અગભુત હોય તે દરેક શખશે તે ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

કોઇ કાયદાવીરૂધમંડળીમાં સામીલ થવાને પઇસા આપવા કરીને કોઇ શખશોને રખાવા અથવા તેઓને રાખવામાં ચસમપોશી કરવી.

૧૫૦ જે માણસ કોઇ શખસને કોઇકાયદા વીરૂધ મંડળીમાં સા મીલ થવાને અથવા અંગભુત થવાને પઇસા આપવા કરીને અથવા કોઇ બીજી રીતે રાખે, અથવા પઇસા આપવા કરીને અથવા બીજી કોઇ રીતે રાખવામાં મદદ કરે, અથવા ચસમપોશી કરે, તે માણસને તે કાયદા વીરૂધ મંડળીના અંગભુત દાખલ, તથા તે પઇસા આપવા કરીને અથવા બીજી કોઇ રીતે રાખવા ઉપરથી તે રાખેલા શખસથી તે કાયદા વીરૂધ મંડળીના અંગભુત દાખલ જે કાંઇ ગુનોહ થાય તે ગુનાહને માટે જાણે તે માણસ તે કાયદા વિરૂધ મડળીનો અંગભુતજ હોય અથવા જાણે તેને પોતેજ તે ગુનોહ કરયો હોય, એવી રીતે શીક્ષા કરવામાં આવશે.

પાંચ અથવાવધારે શખશોની કોઇ મંડળીને વીખરાઇ જવાનો હુકમ થયા પછી જાણીબુઝીને તે મંડળીમાં સામી

૧૫૧ જેથી લોકની સુલેહમાં ગડબડ થાય એવો સંભવ હોય એ વી પાંચ અથવા વધારે શખશોની મંડળીને વીખરાઇ જવાનો કાય દેસર રીતે હુકમ થયા પછી, જે માણસ જાણી બુઝીને તે મંડળી માં સામીલ થાય અથવા જારી રહે, તેને છ મહીનાની મુદત સુ ધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દડની અથવા એબ નેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

મળવું અથવા ભ
ળી રેહેવું.

ખુલાસો—અગર તે મંડળી ૧૪૧ મી કલમના અરથ પ્રમાણેની કાયદા વીરૂધ્ધ મંડળી હોય તો તે ગુનેહગારને ૧૪૫ મી કલમ મુજબ શીક્ષા કરવામાં આવશે.

હંગામો બંધ પાડવા વગેરેનુ કામ કરતા હોય તેવામાં કોઇ સરકારી નોકરની ઉપર હુમલો કરવો અથવા તેને હરકત કરવી.

૧૫૨. કોઇ સરકારી નોકર પોતાનો સરકારી ઓહદો બજાવવામાં કાંઇ કાયદા વીરૂધ્ધ મંડળીને વીખેરી નાંખવાની અથવા કાઇ હંગામો કે બખેડો બંધ પાડવાની મેહેનત કરતો હોય તેવામાં તેની ઉપર જે માણસ હુમલો કરે, અથવા હુમલો કરવાનો ડર દેખાડે, અથવા તેને હરકત કરે, અથવા હરકત કરવાની કોશીશ કરે, અથવા તે સરકારી નોકર પર ગાળાધ બળ વાપરે, અથવા તે વાપરવાનો ડર દેખાડે, અથવા તે વાપરવાની કોશીશ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

હંગામો કરાવવાના ઇરાદાથી દુષ્ટતાથી કોઇના મનમાં ક્રોધ ઉત્પન કરવો.

૧૫૩ જે માણસ દ્વેષબુધીથી અથવા દુષ્ટતાથી કાંઇ કાયદા વીરૂધ વસ્તુ કરીને કોઇ શખસના મનમાં ક્રોધ ઉત્પન કરે અને તે એવા ઇરાદાથી કે તે ક્રોધ હંગામનો ગુનાહ કરાવે અથવા તે ક્રોધ હંગામાનો ગુનેહ કરાવશે એવો સંભવ છે; એમ જાણીને તે એ પ્રમાણે કરે તો અગર તે ક્રોધ ઉત્પન થયાથી હંગામાનો ગુનાહ થાય તો તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે; અને અગર હંગામાનો ગુનાહ ન થાય તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

અગર હંગામો ન થાય તો.

જે જમીનપર કાંઇ કાયદા વીરૂધ મંડળી હોય તે જમીનનો માલીક અથવા કબજેદાર.

૧૫૪ જ્યારે કાંઇ કાયદા વીરૂધ મંડળી મળે અથવા હંગામો થાય ત્યારે જે જમીનપર તે કાયદા વીરૂધ મંડળી મળે અથવા તે હંગામો થાય તે જમીનના માલીક અથવા કબજેદારને, તથા તે જમીનમાં જેનો હક હોય અથવા જે હકનો દાવો કરતો હોય એવા શખસને એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, શીક્ષા કરવામાં આવશે; પણ તે ક્યારે કે જો તે અથવા તેનો મુખત્યાર કે કારભારી; તે ગુનાહ થાય છે અથવા થયો છે એવુ જાણીને, અથવા એવો સંભવ છે એમ માનવાનુ કારણ છતાં પાસેમાં પાસેની પોલીસની ચોકીપરના મુખ્ય અમલદારને તે બાબતની પોતાથી બનતી જલદીમાં જલદી ખબર નહી આપે તો, અને તે ગુનાહ થવાનો છે એમ માનવાનુ તેને અથવા તેઓને કારણ છતાં, તે અથવા તેઓ તે ગુનાહ અટકાવવાને સારૂ પોતાથી બનતા સઘળા કાયદેસર ઇલાજો કામે નહી લગાડે તો અને તે ગુનાહ થયા પછી તે હંગામો બંધ પાડવાને અથવા તે કાયદા વીરૂધ મંડળીને વીખેરી નાખવાને પોતાથી બનતા સઘળા કાયદેસર ઇલાજો કામે નહી લગાડે તો.

જે શખસના ફાયદાને સારૂ કાંઇ હંગામો કરવામાં આવે

૧૫૫. જો કોઇ શખસના ફાયદાને સારૂ, અથવા તેની વતી, કાંઇ હંગામો કરવામાં આવે, અને જે જમીન બાબત તે હંગામો થાય તે જમીનનો તે શખસ માલીક અથવા કબજેદાર હોય, અ

તે શખ્સની જવા બદારી.

થવા તે જમીનમાં અથવા જે કાંઇ તકરાર ઉપરથી તે હંગામો થયો હોય તે તકરારની બાબતમાં કાંઇ હકનો તે શખ્સ દાવો કરતો હોય; અથવા તેમાંથી તે શખ્સને કાંઇ ફાયદો થયો હોય અથવા તેણે કાંઇ ફાયદો કબુલ કરયો હોય, તો તે શખ્સને દંડની શીક્ષા કરવામાં આવશે; પણ ક્યારે કે જો તે અથવા તેનો મુખત્યાર કે કારભારી, તે હંગામો થવાનો સંભવ છે, અથવા તે હંગામો જેથી થયો હોય તે કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી મળવાનો સંભવ છે, એમ માનવાનું તેને કારણ છતાં, તે મંડળી મળતી અથવા હંગામો થતો અટકાવવાને, તથા તે હંગામો બંધ પાડવાને અને તે મંડળીને વીખેરી નાંખવાનો પોત પોતાથી બનતા સઘળા કાયદેસર ઇલાજો કામે નહી લગાડે તો.

જે માલીક અથવા કબજેદારના ફાયદાનેસારૂ કાંઇ હંગામો કરવામાં આવેતેમ ખસનાઅખ ત્યારનીજવાબદારી

૧૫૬ જો કોઇ શખ્સના ફાયદાને સારૂ, અથવા તેની વતી, કોઇ હંગામો કરવામાં આવે, અને જમીન બાબત તે હંગામો થાય તે જમીનનો તે શખ્સ માલીક અથવા કબજેદાર હોય, અથવા તે જમીનમાં અથવા જે કાંઇ તકરાર ઉપરથી તે હંગામો થયો હોય તે તકરારની બાબતમાં, કાંઇ હકનો તે શખ્સ દાવો કરતો હોય, અથવા તેમાંથી તે સખ્સને કાંઇ ફાયદો થયો હોય અથવા તેણે કાંઇ ફાયદો કબુલ કરયો હોય, તો તે સખસ મુખત્યાર અથવા કારભારીને દંડની શીક્ષા કરવામાં આવશે; પણ ક્યારે કે જો તે મુખત્યાર અથવા કારભારી, તે હંગામો થવાનો સંભવ છે, અથવા તે હંગામો જેથી થયો હોય તે કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી મળવાનો સંભવ છે, એમ માનવાનું તેને કારણ છતાં, તે મંડળી મળતી અથવા હંગામો થતો અટકાવવાને, તથા તે હંગામો બંધ પાડવાને અને તે મંડળીને વીખેરી નાંખવાને પોતાથી બનતા સઘળા કાયદેસર ઇલાજો કામે નહી લગાડે તો.

કોઇ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીને સારૂ પઇસા આપવા કરીને રાખેલા સખસોનેઘરમાં રાખવા.

૧૫૭. જે માણસ પોતાના કબજા કે હવાલા માંહેના અથવા પોતાના અખત્યાર તળેના કોઇ ઘર કે જગામાં, કોઇ સખસોને રાખે, અથવા એકઠા કરે; અને તે એવું જાણીને કે કોઇ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળીમાં સામીલ થવાને અથવા અંગભુત થવાને એ સખસોને પઇસા આપવા કરીને અથવા કોઇ બીજી રીતે રાખેલા છે, અથવા પઇસા આપવા કરીને અથવા કોઇ બીજી રીતે રાખવાના છે, તો તે માણસને ૭ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી અથવાહંગામામાં સામીલ થવા સારૂ પઇસા લેવા કરીને રેહેવું.

૧૫૮. ૧૪૧ મી કલમમાં લખેલાં કામો માંહેના કાંઇ પણ કામ કરવાને અથવા તે કરવામાં મદદ કરવાને જે માણસ પઇસા લેવા કરીને અથવા કોઇ બીજી રીતે રેહે, અથવા પઇસા લેવા કરીને કે કોઇ બીજી રીતે રેહેવાનું કેહે અથવા રેહેવાની કોશીશ કરે, તે માણસને છ મહીના સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે; અને ઉપર લખ્યા પ્રમાણે પઇસા લેવા કરીને અથવા કોઇ બીજી રીતે રહ્યા પછી, જે માણસ જીવ લેનારૂં કાંઇ હથીયાર અથવા જે મારેથી સામા માણસનો પ્રાણ જાય એવી કાંઇ વસ્તુ સાથે લઇને ફરે અથવા ફરવાનું કબુલ કરે કે કેહે, તે માણસને બે વરસની મુ

અથવા હથીયારબં

ધ થઇને કરવું. — દત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની. અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

બખેડો. — ૧૫૯. જ્યારે બે અથવા વધારે સખસો કોઇ જાહેર જગામાં મારામારી કરીને લોકોની સુલેહમાં ગડબડ કરે, ત્યારે તેઓએ તે "બખેડો" કરયો એમ સમજવું.

બખેડો કરવાની શિક્ષા. — ૧૬૦ જે માણસ બખેડો કરે તેને એક મહીનાની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા એકસો રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબ ૯ મો

સરકારી નોકરોના અથવા તેઓ સબંધિ ગુન્હાઓ બાબત

કાંઇ સરકારીનોકરીના કામ સબંધી કાયદેસર મેહેનતાણા શીવાય કોઇ સરકારી નોકરે કાંઇ બીજો અવેજ લેવો — ૧૬૧ જે માણસ સરકારી નોકર હોય, અથવા સરકારી નોકર થવાની ઉમેદ રાખતો હોય, તે માણસ પોતાના હોદાનું કાંઇ કામ કરવા અથવા ન કરવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં અથવા પોતાના હોદાનો અખત્યાર ચલાવવામાં કોઇ સખસના ઉપર મેહેરબાની અથવા ઈતરાજી કરવા અથવા ન કરવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં; અથવા હીંદુસ્તાનની કાયદા બાંધનારી કે હકુમત કરનારી સરકારની જોડે અથવા કોઈ પ્રેસીડેન્સીની સરકારની જોડે, અથવા કોઇ લીવટેનન્ટ ગવરનરની જોડે, અથવા કોઇ પણ સરકારી નોકરની જોડે તેના સરકારી હોદા સંબંધી કોઇ શખસને માટે અથવા કોઇ શખસના વિરૂદ્ધ કાંઇ વગ ચલાવવાનાં અથવા વગ ચલાવવાની કોશીશ કરવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં કોઈ પણ સખસ પાસે પોતાને માટે અથવા બીજા કોઇ શખસને માટે, કાયદેસર મેહેનતાણા શીવાય બીજો કાંઈ પણ અવેજ લે, અથવા મેળવે; અથવા લેવાને કબુલ કરે, અથવા મેળવવાને કોશીશ કરે, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની. અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો="સરકારી નોકર થવાની ઉમેદ રાખતો હોય" અગર કોઇ સખસ સરકારી નોકર થવાની ઉમેદ રાખતો ન હોય, અને તે બીજાઓને એમ સમજાવે કે મને સરકારી નોકરી મળવાની છે અને ત્યારે હું તમારૂ કામ કરી આપીશ, અને એ પ્રમાણે તેઓને ઠગીને કાંઈ અવેજ મેળવે તો તે ઠગાઇનો ગુન્હેગાર થઇ શકે પણ તે કાંઇ આ કલમમાં બયાન કરેલા ગુન્હાનો તકશીરવાર ગણાય નહી

"અવેજ" અવેજ શબ્દ વડે એકલા પઇસાજ, અથવા જેની કીમત પઇસાથી થઇ શકે એવો અવેજ સમજવો નહી.

"કાયદેસર મેહેનતાણું" "કાયદેસર મેનતાણું" એ શબ્દો વડે કોઇ સરકારી નોકર જે મેનતાણું કાયદા મુજબ માગી શકે તે તે મેનતાણુંજ સમજવુ નહી. પણ જે સરકારની તે નોકરી કરતો હોય તે સરકારની તેને જે જે મેહેનતાણું લેવાની પરવાનગી હોય તે સઘળાં મેહેનતાણાનો તેઓમાં સમાવેશ થાય છે.

"કરવાનું કારણ અથવા બદલો" કોઇ શખસ જે વસ્તુ કરવાને ઇરાદો રાખતો ન હોય તે વસ્તુ કરવાના કારણ દાખલ, અથવા જે વસ્તુ તેણે કરી ન હોય તે વસ્તુ કરવાના બદલામાં કાંઇ અવેજ લે, તો તે શબ્દોમાં દાખલ થાય છે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) એક મુનસફ, અ એક સરાફ ઝ નો તરફેનુ હુકમનામુ કરી આપવાના બદલામાં પોતાના ભાઈને ઝ ની પાશે (ઝ ની પેહેડીમાં) એક જગ્યા અપાવે તો અએ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

(બ) એક કુમ્મક કરનારા રાજાના દરબારમાં રેસીડેન્ટના હોદાપર છતાં તે રાજાના પ્રધાન પાશેથી અ એક લાખ રૂપીયા લે; અને એમ નહી માલમ પડે કે પોતાના હોદાનું ફલાણુ મુકરર કામ અથવા ન કરવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં અથવા તે રાજાને માટે બ્રિટીશ સરકારની સાથે કાંઇ મુકરર બાબતમાં વગ ચલાવવા અથવા વગ ચલાવવાની કોશીશ કરવાનાં કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, અ એ ઉપલી રકમ લીધી, પણ એમ માલમ પડે કે પોતાના હોદાનો અમલ ચલાવવામાં તે રજાની ઉપર અકસર મેહેરબાની રાખવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં અએ તે રકમ લીધી, તો અએ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

(ક) કોઇ સરકારી નોકર અ ઝ ને એમ ખોટુ સમજાવે કે સરકારની સાથે મારી વગથી તને ખીતાબ મળ્યો અને એમ કરીને તે ચાકરીના બદલામાં ઝ તને કાંઈ નાણું આપે એમ કરે, તો અએ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

ટીકા

આ કલમ કોઇ સરકારી નોકર રૂસવત લે અથવા લેવાની કોશીશ કરે, તેને શીક્ષા કરવા માટેની છે,

રોકડાં નાણાની લાંચ લીધી હોય, તે નાણાં તેને લીધાં છે, એવો ગુન્હોક સાબીત થાય તો તે લીધેલા નાણાં તેની પાસેથી પાછા લેવા કે નહી એવાબે કાંઇ ખુલાસો નીયમ નથી, પરંતુ સને ૧૮૩૭ માં આ કાયદો ઘડનાર કમીસનરો કહે છે, કે,

આવા પ્રકારના કેશમાં જડજેએ તેમના અધીકાર પ્રમાણે તહોમતદારેનો દંડ કરીને ગેરવ્યાજબી રીતે મેળવેલાં સઘળાં નાણાં પાછા લેવા જોઇએ એ રીત અમે ધારીએ છીએ તો ઘણુ ફાયદા ભરેલુ છે.

સરકારી નોકર કોને કહેવો તે બાબત આ કાયદાની કલમ ૨૧ મી જુએ સરકારી નોકર સરકારનો પગાર ખાતો હોય અગર નોકર થવાની ઉમેદ રાખતો હોય એટલે ઉમેદવાર, તથા જેને કાયદાસર કાંઇપણ સરકારી કામ કરવાને અખત્યાર સોંપ્યો હોય તેવા માણસ સરકારી નોકર તરીકે ગણી શકાય છે.

લાંચ લેવી એ કાંઇ ફકત પૈસા લેવાથીજ લાંચ લીધી એટલુજ નથી પણ પૈસા લેવાની કોસીસ કરવી અગર માગવા અગર કું તારૂ અમુક કામ કરીશ તેથી તુ મને અમુક ફાયદો કરજે અગર મારૂ અમુક કામ કરજે, એમ કેહેવુ તે પણ લાંચ લીધી બરાબર છે,

આ કલમ ઉપર થએલા ફેસલા જોવાથી વધારે ખુલાસો સમજાશે.

એક કામમમાં લાંચ લીધાની ખબર ન આપ્યા બદલ તથા ગુન્હેગારને પકડવાની કસુરક રવા બદલ એક શખસને અઠી વર્ષની મુદતની શીક્ષા તથા રૂ ૧૦૦) દંડ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે મુંબાઇ હાઇકોરટે બાહાલ રાખ્યુ, સરકાર વીરૂદ્ધ મહુમદયાસીન વા૦ ૪ પાનુ ૨૦૧ તા. ૮ સપટંબર સને ૧૮૭૯

પોલીસે તપાસ કરેલા કામની યાદી વાંચવા વાસ્તે અને શિક્ષાદારને કોરટમાં હાજર થવા માટે એક માજીસ્ટ્રેટની કોરટમાં એક પોલીસ અમલદારને નીમ્યો હતો તે અમલદારે એક

ચોરીનુ કામ તે કોરટની રૂબરૂ આણ્યુ ગુન્હેગાર ઉપર ચોરીનો ગુન્હો સાબીત થયાથી તેને શીક્ષા કરી ચોરીનો માલ કોરટે ફરીઆદીને આપવાનો હુકમ કરયો તે બખત માલ પૈકી કાંઇકમાલ તે પોલીસ અમલદારે ફરીઆદી પાશે માગ્યો તેથી ફરીઆદીએ તેને કાંઇક માલ આપ્યો પણ આ કલમમાં કહેલા કારણ માટે અગર તેમાં એકાદ હેતુ સધ થવા માટે તે પોલીસ અમલદારે તે માગણુ કીધુ નહી છતાં દસ્તુરી તરીકે, તેણે ફરીઆદીના પાસે તે માગણુ કીધુ હતુ એમ દેખ્યાથી હાઇકોરટે તે કામમાં એવો ઠરાવ કીધો કે પોલીસ અમલદાર. પીં૦ કો. ક૦ ૧૬૨ પ્રમાણે શીક્ષાને પાત્ર નહી છતાં કલમ ૧૬૧ માં કહેલા શીક્ષને પાત્ર છે, સરકાર વીરૂધ ગાલતાપ્રસાદ–વા–૧ પ્ર. ૫૩૦ તા૦ ૧૫ ડીસેમ્બર સન ૧૮૭૭ ક૦ હા૦

મીનમીવાલ શદર અમીન જે ફેસલો કરે તેમાં પોતાનો વગ ચલાવવા માટે કોઇ સીરસ્તેદાર કાંઇ લાંચ લેતો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનેગાર થઇ શકે— સીરસ્તેદારે વગ ચલાવ્યો કે નહી તે અગત્યનુ નથી કેમકે આ કલમમાં ખુલી રીતે બતાવ્યુ છે કે— કેઇ શખશ કાંઇ કામ કરવાનો ઇરાદો રાખતો હોય તે કામ કરવા માટે કાંઇ કાયદા વીરૂધ્ધ મેહેનતાણુ લે, કીવાજે કામ પોતે કરયુ ન હોય તે માટે કાઇ ઇનામ લેતો તે ગુનેગારછે, રાણી વીરૂદ્ધ કાલી ચોરણ શીરસ્તેદાર કો. ઇ– ડી. માં ૩૪૧

કોર્ટ આફવાર્ડશના એક મેનેજરે કેટલાક રૂપૈઆ સરકાર તરફથી એક બેકમાં અનામત મુક્યા તે બેંક સરકાર ખજાનાનુ કામ જુએછે, તે બેકનાંના એક નોકરે તમે મને કાંઇ બક્ષીસ આપોતો હું આ તમારી રકમ અનામત મુકુ એમ તે મેનેજરને કહ્યુ, તેથી તે મેનેજરે તેના પર આ કલમના અર્થ પ્રમાણે ફરીયાદ કરી કામ ચલાવ્યુ. તેમાં એમ ઠરાવ થયોકે મેનેજરે જોકે સરકાર તરફથી તે બેકમાં રૂપૈઆ અનામત મુકવાના હતા તો પણ આરોપીએ બેકમાં તે પૈશા લીધા તે સરકાર તરફથી લીધા નહી છતાં બેકના નોકરે એ રીતે તેણે લીધા હતા, અને આરોપીત સરકારી નોકર નહી છતાં કેવળ બેકનો નોકર હતો તેથી આ આકટની કલમ ૨૧ ની રકમના અર્થ પ્રમાણે તે સરકારી નોકર નથી માટે આરોપીત પરનુ તહોમતઅને શીક્ષા રદ કરી દંડ વસુલ થયો હોય તે પાછો આપવાનો હુકમ કરીએ છીએ. ક હા. વા. ૪- પ્ર. ૩૭૬ તા૧૦ ડીસેંબર સને ૧૮૭૮

કોઇ સીપાઇને, મોસેલમાંહીથી, કાંઇ દરપ્રમાણે પગાર હોય, અને સરકાર તરફથી બીજો પગાર ન હોય તોપણ જો તે લાંચ લેતો તેણે સરકારી નોકર તરીકે ગણાય. રાણી વીરૂદ્ધ રામકીસનદાશ, કો' ઇ. ડા, પ્ર ૩૪૨.

જુરીના માણસને લાંચ આપવાનુ કહ્યું તેથી તે લાંચ આપવા આવનાર શખશના રૂ ૧૦૦૦) દંડ કીધા તે વ્યાજબી છે એમ ઠરાવવામાં આવ્યું. રાણી વીરૂધ બાવળચંદર બીલવાળા. કો. ઇ. ડા. મા ૩૪૧

એક જોઇટ માજીસ્ત્રેટે, પોતાના તાબાના નોકરને આ કલમ પ્રમાણે સજા ઠરાવી હોય, અગર તેને બતરફ કરયો હોય તો તે વ્યાજબીછે, એમ ઠરાવવામાં આવ્યુછે, સરકાર વીરૂધ ચંદરકુમારશેન, કો. ઇ ડા. પ્ર, ૩૪૧

કોઇ સરકારી નોકરની સાથે લાંચના અથવા કયદા વિરૂદ્ધ ઉપાયથી વગ ચલાવવા માટે કોઇ અવેજ લેવો.

૧૬૨: લાંચના અથવા કયદા વીરૂદ્ધ ઉપાયથી કેઇ સરકારી નોકરને પોતાના હોદાનુ કાંઇ કામ કરવા અથવા ન કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, અથવા તે સરકારી નોકરને પોતાના હોદાનો અમલ ચલાવવામાં કોઇ શખસની ઉપર મેહેરબાની અથવા ઇતરાજી કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં; હિંદુસ્તાનની કાયદા બાંધનારી કે હકમત કરનારી [illegible]

જોડે, અથવા કોઇ પ્રસીડેન્સી સરકારની જોડે, અથવા કોઇ લીવટેનંટ ગવરનરની જોડે, અથવા કોઇપણ સરકારી નોકરની જોડે, તેના સરકારી ઓહોદા સંબંધી કોઇ સખસને માટે અથવા કોઇ શખસની વીરૂદ્ધ વગ ચલાવવાને અથવા વગ ચલાવવાની કોશિશ કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, જે માણસ કોઇ પણ સખસ પાસે. પોતાને માટે અથવા બીજા કોઇપણ સખસને માટે, કાંઇ પણ અવેજ લે, અથવા મેળવે, અથવા લેવાને કબુલ કરે, અથવા મેળવવાને કોશીશ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા

જે શખશ પોતાને માટે અથવા બીજા કોઇ શખશોને માટે કોઇ સરકારી નોકરને, કાંઇ સરકારી કામ કરવા માટે ગેર વાજબી કીંવા ખરાબ ઇલાજેથી. એ સરકારી નોકરને લલચાવવા માટે કાંઇ અવેજ લેના તેણુ કલમ ૧૬૧ પ્રમાણે સજા થાય નહી પણ, કલમ ૧૬૨ પ્રમાણે સજા થાય, વી૦ રી૦ ૩-પ૦ ૧૦

કોઇ સરકારી નોકરની સાથે પોતાનો વગ ચલાવવા સારૂ કાંઇ અવેજ લેવો

૧૬૩ પોતાનો ખાનગી વગ ચલાવીને કોઇ સરકારી નોકરને પોતાના ઓહદાનુ કાંઇ કામ કરવા અથવા ન કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં; અથવા તે સરકારી નોકરને પોતાના ઓહદાનો અમલ ચલાવવામાં કોઇ સખસની ઉપર મેહેરબાની અથવા ઇતરાજી કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં; અથવા હિંદુસ્તાનની કાયદા બાંધનારી કે હુકમત કરનારી સરકારની જોડે, અથવા કોઇ પ્રેસીડેન્સીની સરકારની જોડે, અથવા કોઇ લીવટેનંટ ગવરનરની જોડે, અથવા કોઇ પણ સરકારી નોકરની જોડે, તેના સરકારી ઓહદા સબંધી કોઇ શખસને માટે અથવા કોઇ શખસની વીરૂદ્ધ વગ ચલાવવાને અથવા વગ ચલાવવાની કોશીશ કરવાને લલચાવવાના કારણ દાખલ અથવા બદલામાં, જે માણસ, કોઇ પણ શખસ પાસે પોતાના માટે અથવા બીજા કોઈ શખસને માટે, કાંઇ પણ અવેજ લે, અથવા મેળવે, અથવા લેવાને કબુલ કરે, અથવા મેળવવાને કોશિશ કરે, તે માણસને એક વર્ષના મુદત સુધીની આસાન કેદની. અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દ્રષ્ટાંત.

કોઇ વકીલ કોઇ જડજની આગળ કોઇ મુકદમામાં તકરાર કરવાને કાંઇ ફી લે તે, સરકારને કાંઇ અરજી કરવી હોય, અને તેમાં અરજદારની ચાકરી તથા તેના દાવાનુ બયાન કરવુ હોય, તે અરજીની બીના બરાબર ગોઠવવા સારૂ તથા તે અરજી શુદ્ધ કરવા સારૂ કોઇ માણસ કાંઇ અવેજ લે તે; કોઇ તકશીરવાર ઠરેલા માણસનો પઇસા આપીને રાખેલો મુખત્યાર જે તે માણસને ગેરવાજબી રીતે તકશીરવાર ઠરાવ્યો છે એવુ બતાવવાને સરકારની આગળ કાંઇ મંજુર લખીને લખાણ રજુ કરે તે,—એ શખસો આ કલમમાં દાખલ થતા નથી કેમકે તેઓ પોતાનો ખાનગી વગ ચલાવવા અથવા ચલાવવાનુ કેહેતા નથી.

સરકારી નોકર ઉપર બયાન કરેલા ગુનાહોમાં મદદગારી કરે તેને શિક્ષા.

૧૬૪. કોઇ માણસ સરકારી નોકર હોય, તેની બાબતમાં ઉપલી બે કલમો મધ્યે બયાન કરેલા બે ગુનાહો માંહેનો ગમે તે ગુન્હો કરવામાં આવે, અને તે તે ગુન્હાની મદદગારી કરે, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદતસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા

દંડની અથવા એ બંનેની,શિક્ષા કરવામ, આ

દૃષ્ટાંત.

(અ) એક સરકારી નોકર છે તે અ નો વકુ બ અ નીપાશે કોઇ મુકરર સખસનેકો ઈ જગા આપવાનુ અ ને કહેવાના કારણ દાખલ કાંઇ નજરાણુ લે, અને અ બ ને તે લેવામાં મદદગારી કરે, તો બ ને એક વરસના, મુદત સુધીના કેદ નાં, અથવા એ બંનેની શિક્ષા થઇ શકે; અને અ ને ત્રણ વરસની મુદત સુ ધીની કેદની, અગર દંડની, અથવા એ બનેની શિક્ષા થઇ શકે.

કોઇ સરકારી નોકરની આગળ કોઈ મુકદમો અથવા મામલો ચાલતો હોય તે મધ્યે નિસબત રાખનાર કોઇ સખસપાશેથી તેસરકારીનોકરે વગર કીમત આપે કાંઇ કીમતદાર વસ્તુ લેવી.

૧૬૫. કોઇ સરકારી નોકર જે મુકદમો અથવા મામલો ચલાવતો હોય અથવા ચલાવવાનો હોય, અથવા જે મુકદમો કે મામલો પોતાનાં અથવા પોતે જે સરકારી નોકરને તાબે હોય એવા કોઇ સરકારી નોકરના હોદાનાં અમલની સાથે નીસબત રાખતો હોય, એવા કોઇ મુકદમા કે મામલા મધ્યે જે સખસનુ કાંઇ લાગતું વળગતું હતું; અથવા છે અથવા થવાનો સંભવ છે, એમ તે જાણતો હોય; કે વા કોઇ સખસની પાસેથી, અથવા એ પ્રમાણે લાગતુ વળગતુ હોય તેવા શખસની સાથે જે શખસનો કાંઇ સબંધ અથવા સગપણ છે, એમ તે જાણતો હોય એવા કોઇ સખસ પાશેથી, તે સરકારી નોકર કિમત આપ્યા વગર, અથવા પોતાના જાણ્યા મુજબ ઓછી કીમત આપીને, પોતાને માટે અથવા બીજા કોઇ શખસનેમાટે, કાંઇ કિમતી વસ્તુ લે. અથવા મેળવે, અથવા લેવાને કબુલ કરે, અથવા મેળવવાની કોશીશ કરેતો તેને બે વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) અ એક કલેક્ટર છે, તેની આગળ જમાબંધી બાબતનો એક ઝ નો મુકદમોચાલે છે હવે ઝ નું એક ઘર અ ભાડે લે, અને એવો બંદોબસ્ત થાય કે અ એ દર મહીને પચાસ રૂપીઆ આપવા, અને તે ઘર એવુ હોય કે અગર તે સાદું શુદ્ધબુદ્ધિએ થયુ હોય તો અ એ દર મહીને બસે રૂપીઆ આપવા પડે, તોઅ એ ઝ પાશેથી પુરી કીમત આપ્યાવીના કીમતી વસ્તુ મેળવી એમ સમજવુ.

(બ) અ એક જડજ છે તેની કોરટ મધ્યે ઝ નો એક મુકદમો ચાલેછે તે ઝની પાશેથી બજારમાં સરકારી પ્રામિસરી નોટો વધારે ભાવે વેચાય છે એવા વખત, ઓછે ભાવે અ કાંઇ સરકારી પ્રામિસરી નોટો ખરીદ કરે, તો અ એ ઝ નો પાશેથી પુરી કીમત આપ્યા વિના કિમતી વસ્તુ મેળવી એમ સમજવુ.

(ક) ઝ નો ભાઇ ખોટી શાહેદી આપવાના તોહોમત પરથી પકડીને અ માજીસ્ટેટની આગળ લેઇ ગયા છે. હવે કોઇ બેંકના શેર બજારમાં ઓછે ભાવે વેચાતા હોય એવી વખતે અ તે બેંકના કાંઇ શેર ઝ નેવધારે ભાવે વેચે, અને તે ભાવ પ્રમાણે ઝ અને તે શેરના નાણાં ભરે. તો અ એ રીતે મેળવેલાં નાણાને તેણે પુરી કીમત આપ્યાવિના લીધેલી કીમતી વસ્તુ સમજવી.

કોઇ સખસનેનુકશાન કરવાના ઇરાદાથી કોઇ સરકારી

૧૬૬. કોઇ માણસ સરકારી નોકર હોય, અને તેણે પોતાના સરકારી આડકાસર કેમ ચાલવુ એ બાબતનો કાંઇ કાયદાનો હુકમ તે જાણી બુજીને ન્હમાને, એવા ઇરાદાથી કે તે ન માનવાથી કોઇ સ

નોકરે કાંઈ કાયદાનો હુકમ ન માનવો.

ખશને કાંઇ નુકશાન કરવું, અથવા તેથી કાંઇ નુકશાન થશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, તો તે માણસને એક વરસના મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

ઝની તરફનુ એક ઇનસાફની કોર્ટે હુકમનામુ કરી આપ્યુ હોય તે હુકમનામુ પુરૂ કરવા સારૂ તે બજાવવામાં કાંઇ મિલકત જપ્ત કરવાનો કાયદાએ અમલદારને હુકમ કર્યો હોય તો કાયદાનો હુકમ અ એ જાણી બુઝીને ન માને અને તે તે એમ જાણતો હોય કે હુ એ હુકમ નહી માનીશ તો ઝ ને નુકશાન થવાનો સંભવ છે તો અ એ આ કલમમા બયાન કરેલો ગુન્હો કર્યો એમ સમજવું,

ટીકા

આ કલમ પ્રમાણે તોહમત સ્થાપીત કરતી વખતે કયો કાયદો અથવા રૂલ નહી માન્યો તે તહોમતમાં બતાવવુ જોઇએ, વીકલી રીપોર્ટ, ૨ મજ ૧૦૯

એક ડીપેટી કમીશનરે (બ) નામના એક શખસને લુટારો અથવા બદમાસ માન્યો એમ કરવાને કાંઇ કાયદો નથી એવું તે ડીપેટી, કમીશનરે જાણ્યા છતાં, તે (બ) નામના શખસને પોતાના જીલ્લામાંથી કાહાડી મુકયો અને ગંગા પાર મોકલી દીધો, તે કામમાં ઠરાવવામાં આવ્યુકે, ડીપેટી કમીશનરે એમ કરવાથી, આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કરયો. ઇનસાફ ખાતાના અમલદારો નીષકપટ પણે જે કામ કરે, તે માટે તેનો બચાવ થાયછે પણ તોરમાં આવી જોઇતી સંભાળ લીધા વગર કાંઇ કૃત્ય કરેતો તેના પરીણામ માટે તેઓ જવાબદાર છે. ક્રી, પ્ર. ૧૦૮

નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી કોઇ સરકારી નોકરે કાંઇ ખોટો લેખ બનાવવો.

૧૬૭. કોઇ માણસ સરકારી નોકર હોય, અને તેને પોતાના સરકારી હોદ્દાના જોરથી કાંઇ લેખ તૈયાર કરવાનુ અથવા તેનો તરજુમો કરવાનુ સોંપ્યુ હોય, તે માણસ પોતે જેને ખોટો જાણતો હોય અથવા માનતો હોય એવી રીતે તે લેખ બનાવે, અથવા તેનો તરજુમો કરે, એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરીને પોતે કોઇ સખશનુ નુકશાન કરવું, અથવા તેમ કરવાથી પોતાથી કોઇનુ નુકશાન થાય એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદની, અથવા દંડની એ બંનેની શિક્ષા કરવામા આવશે.

ટીકા

એક કોરટના તરજુમો કરનારે એક ફોજદારી કેસમા કેદી છુટી જાય તે માટે સાથના દસ્તાવેજનો ખોટો તરજુમો કરયો. તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યુ કે, તેને આ કલમ પ્રમાણે શજા થાય નહી, પણ એજ કાયદાની કલમ ૨૧૮ પ્રમાણે શજા થાય, બરોબર તરજુમો કરવામાં તેણે સોગન લીધા હોય તો તેને કલમ ૧૯૩ પ્રમાણે સજા થાય, (ક્રી. પ્ર. ૧૧૦

આવો તરજુમો કરવાથી નુકશાન થશે એવું એ સરકારી નોકર આગળથી જાણતો હતો અગર તેનો એવો ઇરાદો હતો, એવુ શાબીત થતાં સુધી તેને આ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થાય નહી, વા. ૫. અ. હા. રી. પ્ર. ૧૨૫.

એક ફોરેસ્ટ(જંગલ ખાતાનો)ઓફીસર કે જેને કાયદા પ્રમાણે તપાસ કવાનો તથા પુરાવો લેવાનો અખત્યાર મળ્યો નથી, તે શખસની રૂબરૂ રજુ કરવાના ઇરાદાથી ખોટો હીસાબ તઇયાર કરવો એઇડીઅન પેનલકોડ કલમ ૧૯૩ પ્રમાણે ખોટો પુરાવ બનાવ્યો એમ કહેવાય નહી, સરકાર વીરૂધ, રામાજીરાવ જીવાબાજીરાવ અને એક બીજો, વા. ૧૨-. આ. ૧

તા. ૧૦ ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૫ –.

સરકારી નોકરેકા યદા વિરૂધવેપાર કરવો.

૧૬૮ જે માણસ સરકારી નોકર હોય, અને પોતાના સરકારી હોદ્દાને લીધે કાયદા મુજબ જેણે વેપાર નહી કરવાની ફરજ હોય તે માણસ જો વેપાર કરે, તો તેને એક વરસની મુદત સુધીના આસાન કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે,

સરકારી નોકરેકા યદા વિરૂધ કાંઇમીલકતની ખરીદી અથવા માગણીકરવી.

૧૬૯. જે માણસ સરકારી નોકર હોય, અને પોતાના સરકારી હોદ્દાને લીધે કાયદા મુજબ જેનાં કાઇ મીલકીતના ખરીદી અથવા માગણી નહી કરવાની ફરજ હોય, તે માણસ જો પોતાને નામે અથવા બીજાને નામે, અથવા બીજાઓની સાથે રહીને કે ભાગમાં તે મીલકતની ખરીદી અથવા માગણી કરે, તો તેને બે વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા દંડની, એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે અને અગર તે મીલકતખરીદ થઇ હોશે, તો તે સરકારમાં જપ્ત કરવામાં આવશે.

કોઇ સરકારી નોકરનો વેશ લેવો.

૧૭૦ જે સખશ પોતે અમુક હોદ્દાપર નથી એમ જાણ્યા છતાં, સરકારી નોકર દાખલ તે હોદ્દાપર હોવાનો ઢોંગ કરે, અથવા તે હોદ્દાપર હોય એવા કોઇ બીજા શખસનો વેશ લે, અને તે વેશ લઇને, તે હોદ્દાથી કરતો હોય એવી રીતે કાંઇ કામ કરે અથવા કામ કરવાની કોશીશ કરે, તે શખસને બેવરશની મુદતસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે,

કોઇ સરકારી નોકરજેવો પોશાક પેહેરતો હોય, અથવા જે તીનીશાણી સાથે રાખતા હોય તેવો પોશાક અથવા તેવીની શાનીદગલબાજીના ઇરાદાથી પેહેરવી અથવા સાથે રાખવી.

૧૭૧. જે માણસ સરકારી નોકરોના અમુક વરગનો નહી છતાં તે વરગના સરકારી નોકરોના પોશાક જેવો પોશાક પહેરે અથવા તેઓની નીશાણી જેવી નીશાણી સાથે રાખે એવા ઇરાદાથી કે તે માણસ સરકારી નોકરોના તે વરગમાંનો છે, એમ માનવામાં આવે અથવા એમ માનવામાં આવશે. એવો સંભવ છે એમ જાણ્યાં છતાં તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા બસે રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબ ૧૦મો

સરકારી નોકરોના કાયદેસર અખતિયારનો તિરસ્કાર બાબત.

કોઇ સરકારી નોકરની તરફથી થએલો સમન કે હુકમ ન પોહોચે એટલા માટે નાહુશી જવું.

૧૭૨. જે સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી હોદ્દાના જોરથી સમન અથવા નોટીસ, અથવા હુકમ કરવાનો કાયદા મુજબ અખતિયાર હોય એવો કોઇ સરકારી નોકરે કરેલો સમન, અથવા નોટીસ અથવા હુકમ પોતાને નપોહોચાડાય એટલા માટે જે માણસ નાશી જાય, તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા પાંચશે રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેના, શિક્ષા કરવામાં આવશે અથવા અગર તે સમન, નોટીસ, અથવા હુકમ જાતે આવવા મુખતિયારની મારફતે કોઈ ઇનસાફની કોરટમાં હાજર થવા બાબતનો અથવા કાંઇ

લેખ હાજર કરવા બાબતનો હોશે તો તે માણસને છ મહીનાના મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા

આ કલમ કોઇ સરકારી નોકર જેને શમન અથવા નોટીશ અથવા વારંટ કાહાડવાનો અખત્યાર હોય, તેવા સરકારી નોકરે શમન કીવા વારંટ કીવા નોટીશ કહાડયુ હોય તે બાબતની ખબર પડવાથી કોઇ શખસકે જેની ઉપર તે શમન અથવા નોટીશ નીકળી હોય તે શખસ તે સમન અથવા નોટીશ કીવા નોટીસનો અનાદર કરીને નાશી જાય અથવા છુપી રહે તે શખશને શીક્ષા કરવા માટેની છે એવા ઇરાદાથી કે તે સમન કીવા નોટીસ મારી ઉપર બજી શકે નહી અરથાંત તે સમન કીવા નોટીસ પોતાની ઉપર નહી બજવા દેવાના ઇરાદાથી નાસી જાય કીવા છુપી રહેવું તે નાશી જવુ ગણી શકાય.

ઉપર બતાવેલો સમન કીવા નોટીસ નીકળે તે વખત તે શખશ હાજર નહી હોય અગર તે કોઇ દેશાવર ગએલો હોય. અગર તે વખત પોતાના કાંઇ અગત્યના કારણથી તે સમન કીવા નોટીસ નહી બજવા દેવાના ઇરાદા શીવાય તે સમન કાહાડનારી કોરટની હકુમત છોડીને જાય તો તે નાશી ગયો કેહેવાય નહી

આ બાબ ૧૦ માની કલમ ૭૨ થી ૮૮ સુધીની કલમો (એ બંને કલમો સુધાં) પ્રમાણે શીક્ષા કરવા લાયક કોઇપણ ગુન્હો જે સરકારી નોકરનુ લાગતુ વળગતુ હોય તેના અથવા આ કલમ પ્રમાણે તે સરકારી નોકરના તીરસ્કાર અથવા જમ હોય તેમ થએલા ગુન્હાબાબત ગુન્હેગાર ઉપર ફરીઆદ કરવાને તે જે સરકારી નોકરના તાબામાં હોય એટલે પોતાના ઉપરી અમલદારની તે ફરીઆદ કરવાની પ્રથમ મંજુરીઅત લીધા વગર, અથવા તેની ફરીઆદ વગર કોઇપણ કોરટે સાંભળવી નહી, ક્રીમીનલ પ્રોસીજર સન ૧૮૮૨ ના ૧૦ માની કલમ ૧૯૫ જુઓ

સરકારી અદાલતની વીરૂદ્ધ કેટલાએક ગુન્હાઓ બાબત તથા પુરાવામાં આપેલા દસ્તાવેજો સંબંધી ગુન્હાઓ બાબત ફોજદારી કાયદાની કલમ-૧૯૩-૧૯૪-૧૯૫-૧૯૬-૧૯૯-૨૦૦ ૨૦૫-૨૦૬-૨૦૭-૨૦૯-૨૧૦-૨૧૧ અથવા ૨૨૮ તથા ૪૬૩ મી કલમમાં વરણવેલા તથા ૪૭૧—૪૭૫ અથવા ૪૭૬ મી કલમ પ્રમાણે શીક્ષા કરવા લાયક કોઇપણ ગુન્હો જ્યારે કોઇપણ ગુન્હેગાર કરે, તેના ઉપર ફરીઆદ કરવા માટે તે કોરટની અથવા તે કોરટ જે કોરટના તાબામાં હોય, તે કોરટની મંજુરી વગર ઉપર બતાવેલી કલમોવિરૂદ્ધના ગુન્હા કોઇપણ કોરટને સાંભળવાનો અખ્તીઆર નથી જુઓ તેજ કલમ ૧૯૫ ક્રી પ્રો ૮૨ નો ૧૦મો

સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ માની કલમ ૧૯૫ માં સુચવેલી મંજુરી મોઘમ રીતે આપવાનો અખત્યાર છે અને તેમાં તહોમતવાળાનુ નામ લખવાની જરૂર નથી, પણ બની શકે તેટલે સુધી, જે કોરટમાં અથવા બીજી જગામાં, જે પ્રસંગે ગુન્હો કરયો હોય, તે કોરટ; અથવા જગા. અને પ્રસંગ એ વિશેષ કરીને તેમાં જણાવાં, આ કલમમાં સુચવેલા હરકોઇ ગુન્હાના સબંધમાં મંજુરીઅત આપી હોય ત્યારે તે મુકદમો સાંભળનારી કોરટને સદરહુ સુચવેલો બીજો જે ગુન્હો હકીકત ઉપરથી જણાઇ આવે તે ગુન્હાનુ તહોમત મુકવાનો અધીકાર છે,

સદરહુ મંજુરીઅત આપ્યા પછી છ મહીનાથી વતી મુદત સુધી અમલમાં રેહેશે નહી.

સઘળી કોરટો તેના ઉપર અપીલ ચાલી શકતી હોય તે કોરટોના તાબામાં છે, તથા ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરો માંહેની સ્મોલકાજ કોરટો હાઇકોરટના તાબામાં છે એમ સમજવુ.

આ આખા બાબની છેલી બે કલમો ૧૮૯ તથા ૧૯૦ વીરૂદ્ધના ગુન્હાઓની ફરીઆ

વાને માટે મંજુરીઅતની જરૂર નથી.

મંજુરીઅત સુધ બુધીથી લોકાની અરજી કરી છે કે, સામા પક્ષકારને હેરાન કરવાને કે, પૈસા કઢાવવા સારૂ કે, સામા પક્ષકારને હેરાન કરવાને તે કાયદેસર ઇલાજ લેવાનો હોય તેમાં ભંગ પાડવાના હેતુથીજ કરી છે, તે મંજુરીઅત આપનાર અધીકારાએ ધ્યાનમાંલે વુ જોઈએ સુધ બુધીથી અરજ કરવામાં આવી હોય, અને સારા કારણો હોયતો મંજુરીઅત આપવી જોઇએ, ઇ. લા રી. વા. ૭ કલકતા, ૨૦૮

મંજુરીઅત આપતાં અગાઉ, જે મુકદમાના કામમાં મંજુરીઅત આપવાની હોય, તે મુકદમાનુ કામ પુરૂ થવુ જોઇએ. ૧૯-મુ. રી. ૭૭

સમન અથવા બીજો હુકમ પોહોચતો અટકાવવો અથવા તે જાહેર થતો અટકાવવો.

૧૭૩. જે સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી ઓહદાના જોરથી સમન, અથવા નોટીસ, અથવા હુકમ કરવાનો કાયદા મુજબ અખતિયાર હોય એવા કોઇ સરકારી નોકરે કરેલો સમન નોટીસ, અથવા હુકમ પોતાને અથવા બીજા કોઇ પણ શખસને પોહાચે તો જે માણસ કોઇ પણ રીતે ઇરાદાથી અટકાવે અથવા કાયદા મુજબ તે સમન, નોટીસ અથવા હુકમ કોઇ જગોપર ચોડતાં જે માણસ કોઇ પણ રીતે ઇરાદાથી અટકાવે અથવા જે જગોપર તે સમન, નોટીસ; અથવા હુકમ કાયદા મુજબ ચોહાડયો હોય તેવી કોઈ જગોપરથી જેમાણસ કોઇ પણ રીત તેનેઇરાદાથી ખશેડે, અથ જે સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી ઓહદાના જોરથી કાંઇ જાહેરખબર આપવાનુ ફરમાવવાને કાયદા મુજબ અખતિયાર હોય તેવા કોઇ સરકારી નોકરના હુકમથી તેવી કાંઇ જાહેરખબર કાયદા મુજબ અપાતી જે માણસ કોઇ પણ રીતે ઇરાદાથી અટકાવે, તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા પાંચશે રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા અગર તે સમન નોટીસ, હુકમ કે જાહેર ખબર જાતે અથવા મુખતિયારની મારફતે કોઇ ઇનસાફની કોરટમાં હાજર થવા બાબતની અથવા કાંઇ લેખ હાજર કરવા બાબતનો હશેતો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની; અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શીક્ષા કરવામાં આવશે

ટીકા

આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો સાબીત કરવાને નીચે લખેલી બાબત સાબીત કરવી જોઇએ.

સમન અથવા નોટીસ ફલાણા શખસ ઉપર નીકળી છે અગર નીકળવાની છે એવુ ગુન્હેગારના જાણવામાં હોયતો તથા તે સમન અથવા નોટીસ નહી પોચે એવુ કાંઇ કૃત્ય કરયુ હોયતો તથા તે સમન અગર નોટીસ કોઇ જગોએ ચોડતાં અટકાવી હોય અગર ચોડેલી ઉડાવી લીધી હોયતો,

કરજદારો ફરીઆદ થતી વખત નાશી જાયે છે તેમની બાબતની હકીકત પણ એવીજ હોય છે કે, તે સમન મને પોચે નહી પણ તેઓ કોરટના તીરસ્કારવા નાશી જતા નથી પણ નાણા આપવા પડશે એવા હેતુથી નાશી જાયછે.

સમન પોચ્યા બાબત સહી આપવાને ના કબુલ કરવુ . અગર સહી ન કરવી. એ કૃત્યથી આ કલમ મુજબ ગુન્હો થતો નથી, કલકતા હા. કો. વા. ૩ મ. ૬૨૧, સરકાર વીરૂધ ભુબનેશ્વર, તા. ૧૪ ડાસબર સને ૧૮૭૭ સમન લેવા તથા સહી કરવા સારૂના કબુલ કરવુ એ આ કલમના અર્થ પ્રમાણે બજાવણીને અટકાવ કરયો એમ થતુ નથી, મુબાઇ હાઇકોરટ પુછવા ઉપરથી, સરકાર વિરૂધ ખુશાલ પરભુદાસ તા. ૧૫ જુલાઇ સને ૧૮૬૯,

એક તોહમતવાળા ઉપર થયેલી ફરીઆદના જવાબ આપવા માટે હાજર થવાને ર્ન્ટ...

ના ફુલપાવર માજીસ્ટ્રેટે સમન કરયા તે બજાવ્યાની ખાત્રી થવા સારૂ સમનની પીઠ સહી કરવાનુ કહ્યા છતાં તેણે સહી કરવાની ના કહી તે ઉપરથી આ કલમ પ્રમાણે તોમતવાળાને શીક્ષા કરી તે કામમાં હાઇ કોરટે ઠરાવ્યુ કે આવા કામમાં આ કલમ લાગુ પડતી નથી, મા ટે તોમત અને શીક્ષા રદ કરવામાં આવી મુ, હા. રી પાનુ ૮૮ વા, ૫

કોઇ સરકારી નો કરની તરફથી થયેલા હુકમ મુજબ હાજર ન થવું.

૧૭૪. જે સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી હોદાના જોરથી સમન, નોટીસ, હુકમ, અથવા જાહેર ખબર આપવાનો કાયદો મુજબ અખતિયાર હોય, એવા કોઇ સરકારી નોકરે કરેલા સમન, નોટીસ, હુકમ, અથવા જાહેરખબર મુજબ ફલાણે ઠેકાણે તથા ફલાણી વખતે જાતે, અથવા મુખતિયારની મારફતે હાજર થવાની જે માણસની કાયદા મુજબ ફરજ હોય તે માણસ અગર ઇરાદાથી તે ઠેકાણે અથવા તે વખતે હાજર થવામાં કસુર કરે, અથવા જે ઠેકાણે હાજર થવાની ફરજ હોય તે ઠેકાણેથી જવાની કાયદેશર વખત થતાં પેહેલાં, ત્યાંહાથી જાય, તે માણસને એક મહિનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા પાંચશે રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા અગર તે, સમન, નોટીસ, હુકમ, કે જાહેર ખબર જાતે અથવા મુખતિયારની મારફતે કોઇ ઇનસાફની કોરટમાં હાજર થવા બાબતની હોશે તો, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીના આસાન કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) કલકત્તાની સુપ્રીમ કોરટમાંથી થએલા સમન મુજબ તે કોરટ મધ્યે હાજર થવાની કાયદા મુજબ ફરજ છતાં અ હાજર થવામાં ઇરાદાથી કસુર કરે તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

(બ) કોઇ જીલ્લા જડજે કરેલા સમન મુજબ તે જીલ્લા જડજના હજુરમાં હાજર થવાની કાયદા મુજબ ફરજ છતાં અ હાજર થવામાં ઇરાદાથી કસુર કરે તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

ટીકા.

કોઇ સરકારી નોકર કાયદાસર અખત્યાર પામેલો હોય તેવાજ નોકર તરફથી જે સખશને અમુક અમલદારની રૂબરૂ હાજર થવાને હુકમ થયો હોય તે સખશ તે હુકમ મુજબ હાજર ન થાય તો તેને આ કલમમાં કહેલો ગુનોહ કરયો કહેવાય, આ બાબત નીચે બતાવેલા ફેસલા જુઓ.

એક કામમાં અમદાવાદના ફુલપાવર માજીસ્ટ્રેટે એક સખશને અમુક દીવસે ૧૧ વાગતાં હાજર રેહેવાને સમન કરયો છતાં તે હાજર થયો નહી તેથી તેના ઉપર આ કલમ ૧૭૪ પ્રમાણે ગુનોહ ઠરાવવી તેને શીક્ષા કરવામાં આવી હતી પણ સેશન જડજે આ કામ હાઇ કોરટના હુકમ માટે મોકલ્યુ એવા કારણથી કે માજીસ્ટ્રેટના પ્રોસીડીંગ અને રીપોટ ઉપરથી એમ જણાય છે કે સમનની નકલ તોહમતવાળાને આપી નોહતી ફક્ત બતાવી હતી અને તેના ઉપરતે ને સહી કરવાનુ કેહેવાથી સહી કરી આપી હતી, આ કામમાં હાઇ કોરટે એમ ઠરાવ્યુ કે આ

ત સમન બતાવ્યાથી પુરી બજાવણી થઇ છે એમ કહેવાય નહી કેમકે અસલ કે તેની નકલ તેને આપવી જોઇતી હતી, અગર આપવા માંડવી હતી, તેથી તોમત અને શીક્ષા રદ કરવા માંઆવી છે સરકાર વિરૂદ્ધ કરશનલાલ દાનતરામ, વા. ૫. મુ હા, કો. રી. પાનુ ૨૦

જે અધીકારીના હુકમ તોહમતવાળાએ અમાન્ય કરયો હોય તેની ચોકશી બીજા માજીસ્ટ્રેટથી થવી જોઇએ.

એક સેટલમેન્ટ ઓફીસરને માજીસ્ટ્રેટના અધીકાર હતો; સેટલમેન્ટ ઓફીસર તરીકે તેણુએ ક માણસને પોતાની કોરટમાં હાજર થવાનો સમન કરયો, તે માણસ હાજર થયો નહી તથા આફીસરે માજીસ્ટ્રેટની રીતે આ કલમ ૧૭૪ને આધારે તે માણસપર તોહમત મુકી તેનો ઇન સાફ પોતે કરી તેનો ગુન્હો સાબીત કરયો, તે પ્રકરણ સેસન્સ જજે હાઇ કોરટના અભીપ્રાય માટે મોકલ્યુ તેમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યુ કે જુના પ્રોસેજરની કલમ ૪૭૧ અને ૪૭૩ જોતાં આ તોહમત ગેરકાયદેશર છે, સરકાર વિરૂદ્ધ સુખરી, વા ૨, અ. હા. કો. રી. પાનુ ૪૦૫.

ઘરના જે ઓરડામાં પ્રતીવાદી હોય તે ઓરડાના બારણામાંના કાણામાં સમનની નકલ નાખી અને પ્રતીવાદીને એમ કહેવુકે એ સમનની નકલ છે તો તે પ્રતીવાદી ણુને સમન પોચાડયો છે એમ ગણાય નહી, નેલસન.

એક કામમાં પ્રતીવાદીના ચાકરે બગીચાની દીવાલ ઉપર જે ટોપલી લટકાવેલી તે ટોપલીમાં એક માણસે સમનની નકલ મુકી અને તે મુકનારને પ્રતીવાદીના ચાકરે કહ્યુ કે તે નકલ લઇ જા મારે નથી જોઇતી એમ સમન મુકનારે સાંભળ્યુ અને ચાકરે પાછળથી સમન મુકનારને એમ કહ્યુ કે મે એ સમન ખુદ પ્રતીવાદીને આપ્યો છે આ કામમાં એમ ઠરાવવ થયો કે એ સમન ખુદ પ્રતીવાદીને પોચાડયો છે એમ કહેવાય નહી, ગોગસ વિ, હંટીગ, ટાવર, ૧૨એમ અને ડબલ્યુ. ૫૦૩

પ્રતીવાદીની સ્ત્રીને અથવા તેના કોઇ પ્રસીદ્ધ એજંટને સમન આપવો તે સમન યોગ્યરીતે બજાવ્યો છે એમ કેહેવાય નહી ફ્રીથ. વિ. ડાનીગલ, ૨ ડી, પિ. સિ ૨૫૭ જોકે એજંટે સમન પ્રતીવાદીને પોચાડવાનુકબુલ કરયુ હોય તોં તણુ યોગ્ય બજાવણી કહેવાય નહી ડેવીઝ વિ. મોરગન રસિ જે ૨૩૭.

ઇંગ્લાંડમાં એમ છે કે જો પ્રતીવાદી માગેતો તેને અસલ સમન બતાવવો. એ જરૂરનુ છે, એમ બા. એન્ડરસન સાહેબે ઠરાવ્યુ છે, ગોગઝ વિ, હંટીગલટાવર ૧૨ એમ અને ડબલ્યુ, ૫૦૩ પ્રતીવાદી સમનની નકલ લેવાની નાપાડેતો તેના ખરેખર કબજામાં તે આપવાની જરૂર નથી તે કેવા પ્રકારનો છે તે જણાવી, તે સમન તેની શમક્ષ નાખવો એ બશ છે, રેડાપાથ, વ્યુલીઅમ્સ ક બોગ ૪૪૩, ૧૧, મુ. ૩૩૩ તેના વિરૂદ્ધ આલડેડ વિ. હિકશંપ ટોન્ટ, ૧૮૬, પણ ઉપર પ્રમાણે પ્રતીવાદીના સમક્ષ એવી રીતે નાખવો કે તેને ખુદને શમન પોચાડયા વિષેના નીયમ લાગુ પડે, એક શખશ ઘરના મેડાની બારીએ ઉભો હતો, ત્યારે શમન બજાવનાર જે ઘર બાહાર હતો તેણે તેને બોલાવ્યો અને કહયુકે તારા ઉપર શમનછે. એમ કહી શમનની નકલ તેનેવચાવવા શારૂ ઉચી ધરી અને તેની સ્ત્રીની શમક્ષ નીચે નાખી તેમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યુ કે, શમનની યોગ્ય બજાવણી થઇ નથી, કીથ, વી. બ્હા ઇટ. ૨, ડી. અને એલ ૪૦ નેલ સન.

શમન કરેલો શખશ નહી જડેતો હોય એમ નહી પણ ગટતી મેહેનત કરતાં નહીં જ કે ત્યારે શને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ માંની કલમ. ૭૦ મુજબ અમલ કરવાનો છે, આતફાવ તનવાકીમીનલ કલમ૭૦ નો બહુ અગત્યનો છે,

આ દેશામાં શમન બજાવનાર એમમાને છે અથવા માનેછે એમ જણાયછે કે જ્યારે પો તે તોહુમતદારને શમન પોચાડવા જાય ત્યારે જો તે ઘેર નહોય તો અને તજ દીવસે અથ વા મોડામા મોડા બીજા દીવસે ઘેર પાછો આવવાનો નહોય ત્યારે તે શમન બાજી રીતે પોચા ડવો એ પોતાની ફરજછે આ માનવું ઘણું ભુલ ભરેલુછે, અને આવો રીવાજ ઘણો અયોગ્યછે

જ્યારે પ્રોસેસ બજાવનાર પ્રોસેસ બજાવવા સારૂ તોમતદારને ઘેર જાય તે વખતે અથવા તે વખત પછી થોડા વખતમાં જો તહોમતદાર ન મળી શકે તો બીજી રીતે સમન બજાવ વાને અખત્યાર સન ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૭૦ મુજમ મળનો નથી પણ સદ રહુ અખત્યારનો ઉપયોગ તાતપરતા વાપરયા છતા જો તે ન મળે ત્યારેજ કરવો નેલસન વ ળી સન ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૯૦ કહે છે.

૧૯૦ જે બાબતમાં હાજર થવા સારૂ જ્યુરર અથવા આસેસર શીવાય બીજા કોઇ પણ શખ શની ઉપર સમન કાહાડવાનો કોઇ કોરટને આ કલમ પ્રમાણે અધીકાર હોય તેવી હરકોઇ બાબત માં તેકોરટ સદરહુ શખશને પકડવાસારૂ પોતાના કારણો લખીને વારંટ કાહાડવાને મુખત્યાર છે.

(અ) જો સદરહુ સમન કાહાડતાં પેહેલાં અથવા તે કાહાડયા પછી પણ તે શખસ હાજર થાય તેને માટે મુકરર કરેલા વખત પેહેલાં તે કોરટને એવુ માનવાનુ કારણ જણાય કે તે શખશ નાહાશી ગયો છે, અથવા તે સમન નહી માને તો; અથવા.

[બ) જો સદરહુ વખતે તે શખશ હાજર નહી થાય. અને તે સમન પ્રમાણે હાજર થવા નુ તેનાથી બની શકે એવે વખતે તે સમન યોગ્ય રીતે બજાવ્યાની સાબીતી થાય, અને એ પ્રમાણે હાજર નહી થવા બાબત કાઇ વ્યાજબી કારણ આપવામાં ન આવેતા.

સમન બરોબર રીતે પોહોચાડયો છે, એવુ સાબીત થાય. ત્યાં સુધી કોઇ શાક્ષીને પકડવા સારૂ વારંટ કાહાડવાને માજીસ્ત્રેટ બંધાએલો નથી અબદુર રહેમાન, વ્યુ. રી ૩૭

વારંટથી પકડીને માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ આણેલા શાક્ષીઓને ગુનેહેગારની માફક ગણવા ન હી અને બેડી પેહેરાવવી નહી તેમને ફકત દીવાની કોરટના વારંટથી પકડેલા છે એમ ગણ વુ, ક૦ હા૦ સર. ૨૧, ૧૮૬૪ આગ્રા. સદર કોરટ સર, ૩, ૧૮૬૫, જ્યુડીશીયલ કમીસન ૨; પંજાબ. સર, ૨. સન ૧૮૬૫

જે સમન બજાવવાને સારૂ તથા તેનો હુકમ માનવાને સારૂ પુરતો વખત આપવો જોઇએ, જે સમન બજાવ્યા ન હોય, તે સમન ફરીને કાહાડવા જોઇએ, જ્યુડીશીઅલ કમીશનર શેનટર લ પ્રોવીન્સીસર, સરકયુલર ઓરડર, શને ૧૮૬૫

સાક્ષી ઉપર સમન તથા વારંટ એકજ વખતે બને પ્રોસેશ કાઢવાને માજીસ્ટેટને અખીકા ર નથી, પણ જયારે શાક્ષી સમનથી હાજર થશે નહી એમ માનવાનુ તેમને કારણ હોયતો તે વા રંટ કહાડવા મુખત્યાર છે, રાણી વીરૂધ ચંદ્રશીખર રાય, ૧, વુ. રી. ૭ કી રૂલીંગ, ૧૮

આવી રીતે પકડેલા શાક્ષીઓને બેડી જડવી નહી ૧ વુ રી. ૭

કઇ જગોએ હાજર થવુ એમ સમનમાં ફરમાવ્યુ ન હોયતો તે સમન નહી માનવા મા

કે ગુન્હો કરી શકે નહી, ૭ મુ. હા. રી. અપે, ૧૪

એક માજીસ્ત્રેટ પોતાના જીલ્લામાં શરકીટે ગયો હતો, ત્યાં એક કેશની પોડી તજવીજ એક મુકામે ચલાવી બાકી રહેલી તજવીજ બીજા મુકામે રવીવારના બાર વાગે ચલાવવાનો ઠરાવ કરયો તેમાં શાક્ષી ત્રણ કલાક મોડો હાજર થયો, તેથી માજીસ્ટેટે તેને જાણી જોઇને હાજરન થયો એવુ ઠરાવી આ કલમ ૭૪ પ્રમાણે તોમત મુકી સજા કરી તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યુ કે,આ પ્રમાણે રવીવારે તજવી ચલાવાય નહી, સાક્ષીનો હકછે કે રવીવાર એ મંજુર થએલો તહેવાર છે તે દીવસ હાજર રહેવા ના પાડે, રાણી વીરૂધ કરઆવીન દાતા સીરકાર ૮ બે. લા. રી. પ્રા. ૧૨

દીવાની કોરટના વારંટથી પકડેલો શખ્સ નાશી જાય તેને આ કલમ પ્રમાણે શીક્ષા થાય નહી રાણી વિરૂધ્ધ શરદાર પાંડુ. મુ. હા રી, પ્ર. ૩.૮

આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો સંપુરણ થવા માટે સમનની નકલ તોમતદારનાઘરના કમાડની ઉપર ચોડવામાં આવી હતી એવુ સાબીત કરવુ એ પુરતુ નથી સમનની ખબર તોમતદારને બરાબર આપી હતી તેમ છતાં ઇરાદાથી તે હાજર થયો નહી હોય એવુ સાબીત થવુ જોઇએ ૭ મુ. હા, રી. એ પે ૨૯

આ કલમ પ્રમાણે તોહમતમાં જે અમલદારે હુકમ મચકુર કાઢયો તેને તે હુકમ કાઢવાઅ ધીકાર હતો. એવુ મુખ્ય કરીને શાબીત થવુ જોઇએ રાણી વિરૂધ પરશોતમ વહાલજી, ૫- મુ હા. રી. પ્ર. ૩૩ રાણી વિરૂધ જગનાથ ભટ ૫ મુ. હા, રી. પ્ર. ૧૦૩ ફોજદારી.

આ કલમ પ્રમાણે જે સખશ હાજર થયો ન હોય તે સખશની હાજર રહેવાને ફરજહતી અને એ પ્રમાણે હાજર રહેવાને ના પાડી અથવા ઇરાદા પુર્વક કસુર કરી એવુ શાબીત થવુજો ઇએ ૧૦ વી. રી. પ્ર ૪૩

આ કલમ પ્રમાણે જે માજીસ્ત્રેટની કોરટ વીરૂધ ગુન્હો કરવામાં આવે તેનો ઇનશાફ તે પો તે કરી શકતો નથી જુઓ કલમ ૧૭૩ ઉપરની ટીકા શરકાર વીરૂધ સુખરી, તેમજ રાણી વીરૂધ ચંદરશીખરાય ૫. બે. લા પ્રા. ૧૦૦

શન ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ની કલમ ૬૮ ૭૦ મી કલમમાં કીહેલી શહી ઘટતી મેહેનત કરતા ન મળે તે જે ઘરમાં અથવા ઘરવાડીમાં શમનકરેલો શખ્શ ઘણુ કરીને રહેતો હોય તે ઘરના અથવા ઘરવાડીના કોઇ પ્રસિદ્ધ ભાગઉપર તે શમનની એક ડુપ્લીકેટ શમન બજાવ નારા અમલદારે ચોડવી અને પછી તે શમન યોગ્ય રીતે બજ્યો છે એવુ સમજવામાં આવ શે, શને ૧૮૮૨ નાઆકટ ૧૦ નીકલમ ૭૧ — જુઓ

કોઈ શખ્શની ઉપર શમન કરયા છતાં તે શમન નહી પોચવા દેતો તેની ઉપર વારંટ કાહાડવાને માજીસ્ટેટ મુખત્યાર છે, તેમજ તે વારંટ મારી ઉપર બજી શકે નહી, એવા ઇરાદાથી તે શખસ નાસતો ફરેતો તે બાબત જાહેરનામુ કાહાડી તેની મિલકત જપ્ત કરવા ને માજીસ્ટેટ મુખત્યાર છે જુઓ સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ની કલમ ૮૭—જો કોઇકો રટને (પુરાવો લીધા પછી કે પેહેલા) એમ માનવાનુ કારણ હોય કે જે સખશની ઉપરપો તે વારંટ કાહાડયુ છે, તે શખસ નાશી ગયો છે અથવા સંતાઇ જાય છે તેથી સદરહુ વા રંટ બજાવી શકાય તેમ નથી તો સદરહુ કોરટ એક લખેલુ જાહેરનામુ પ્રસીદ્ધ કરીને તે માં સદરહુ શખસને કોઇ મુકરર કરેલી જગાએ તથા કોઇ મુકરર કરેલી મુદતે હાજર થ

વાનુ ફરમાવવાને મુખત્યાર છે તે મુદત સદરહુ જાહેરનામુ મશહુર કરવાની તારીખથી ત્રીશ દીવશ કરતાં ઓછી મુદતનુ કરવુ નહી, તે જાહેરનામુ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે મશહુર કરવુ

(અ) જે શહેરમાં અથવા ગામમાં શદરહુ સખશ ઘણુ કરીને રેહેતો હોય તે શહેરની અથવા ગામની કોઇ મશહુર જગામાં તે જાહેરનામુ જાહેર રીતે વાંચવુ.

(બ) તે શખ્સ જે ઘરમાં અથવા ઘરવાડીમાં ઘણુ કરીને રેહેતો હોય તે ઘરના અથવા સદરહુ શેહેરની અથવા ગામની કોઇ મશહુર જગાપર તે જાહેરનામુ ચોડવુ.

(ક) અને તે જાહેરનામાની એકનકલ તે કોરટના મકાનના કોઈ મશહુર ભાગપર ચોડવી

વારંટની બજાવણી ન થાય કે તુરતજ જાહેરનામુ કાઢવુ ન જોઇએ, જે અમલદારને વારંટ બજાવવા સારૂ આપ્યુ હોય તે અમલદારે તે વારંટ બજાવવા શારૂ શારા ઉપાયો લીધા હતા તે વીશે તેની જુબાની લેવી જોઇએ અને તેથી અથવા બીજી રીતે જો માજીસ્ટ્રેટની ખાત્રી થાયકે તોહમતદાર ઇનસાફને ધકો લગાડવા સારૂ નાસતો ફરે છે તો તેવેજ પ્રસંગે જાહેરનામાની અને જપ્તીની પ્રોસેસ કાઢવી, માહારાણી વીરૂદ્ધ બીશોનાથ સરકાર ૩ વુ.રી. ૬૩૦

જે તોહમતવાળાને સારૂ જાહેરનામુ અથવા વારંટ નીકળ્યુ હોય તે તોહમતવાળો જાહેરનામામાં લખેલી મુદતની અંદર હાજર થાયતો આ કાયદાની કલમ ૧૭૨માં લખેલી શીક્ષાને પાત્ર થતો નથી પણ જાહેરનામાની તારીખે હાજર ન થાય તો કલમ ૧૭૪ મુજબ શીક્ષાને પાત્ર થશે ઓમેશચંદ્ર બે, ૫ વી. રી. ૭૧

આવી બાબત ઠરાવો કરતી વખતે એટલુ સારીરીતે યાદ રાખવુ જોઇએ કે ગુન્હો થયાતે દરમીયાન શકવાળો માણસ ઘર છોડીને જતો રહયો છે કે નહી એવુ અને જતો રહયો તો તે હકીકત તે શખશ જો ઇનસાફથી બચી જવાનો ઇરાદો હતો એવો અનુમાની પુરાવો છે માણસ પોતાનુ રેઠાણ ઘણા કારણસર છોડે છે તેનો નાશી જવાનો ઇરાદો હોવાની કોરટની પ્રોસેસન બજવા દેવાનો અથવા બીજા કોઇ ગુન્હાની તપાસ ન થવા દેવાનો પણ હોય, ગુન્હેગાર પોતાની ઉપર જે તોહમત ખરેખરૂ આવેલુ છે, તે તોહમતમાંથી બચી જવાને નાશી ગયો છે એવી સ્પષ્ટ સાબીતી હોય ત્યારે તે જો કે ઘણો મજબુત પુરાવ ગણાયતો પણ કોઇપણ રીતે તે ગુન્હો સાબીત ગણવાને બસ નથી વળી એમ માલુમ પડયુ હોય કે ઘણી શક ભરેલી અને અપ્રામાણ્ય હકીકત મારી સામે પુરાવામાં આવવાની છે અતારે મારા બચાવ સારૂ કાયદેશર મને સલા મળી શકશે નહી અગર જબરા અને પૈસાદાર માણશોએ મને ખરાબ કરવાનો ઠરાવ કરયો છે અથવા મારી સામે જુઠી શાક્ષી પુરવાને વાસ્તે શાક્ષીઓને લાંચ મળી છે એ પ્રમાણે એવાં કારણો દરેક જગાએ અને દરેક વખતે ધ્યાનમાં લેવાં જોઇએ ઇનસાફમાંથી બચી જવાને નાશી જવુ એ હકીકત હમેશાં ઘણી ધ્યાનમાં લેવાય અને બીજી હકીકતની સાથે ગુન્હાની સાબીતીનો મજબુત પુરાવો ગણાય પણ બાજા અનુમાની પુરાવા શીવાય અમુક અથવાનીશ્ચીત હોઇ શકે નહી ત્યારે સદરહુ બાબત અમુક અથવા નીશ્ચીત છે એમ ગણવુ તે ખેટુ અને ભય ભરેલુ છે—બેસ્ટ લા ઓન એવીડન્સ ૩૨૦ થી ૩૨૪.

આ કલમ ફકત પક્ષકારોનેજ લાગુ પડેછે શાક્ષીને લાગુ પડતી નથી કુશેનમનજી, લ,વી, રી, ક્રી, રૂલલીગ ૭૦

જે શખશની ઉપર વારંટ નીકળ્યુ હોય તે જે જગામાં સંતાયો હોય ત્યાંથી વારટ બજાવનાર અમલદારે પકડવા બાબત જુઓ સન ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ નો કલમ ૪૭

પણ પકડેલા શખશને નાહાશી જતા અટકાવવાને માટે જરૂર હોય તે કરતાં વધારે પ્રતિબંધ કરવો નહીં, જુઓ સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ ના કલમ ૫૦

ફકત પકડેલો શખશ નાહાશી ન જાય તે સારૂ ઉપર કહેલો કલમ ૫૦ નો અમલ કરવાનો છે તેથી દરેક પકડેલા તહોમતદારને હાથ કડી કરવી તે કેવળ ગેરકાયદે છે નાહાસવાનુ યત્ન કરે અથવા પકડવાને હરકત કરવાને સામો થાય અથવા નાહાશી જશે એવુ માનવાને પુરતુ કારણ હોય ત્યારેજ હાથ કડી કરી શકાય છે, જો જોઇએ તે કરતાં વધારે શખ્ત ઇ અને જોર જુલમ વાપરવામાં આવ્યુ હોય તો પોલીસ અમલદાર સને ૧૮૬૧ ના આકટ ૫ ના કલમ ૨૯ પ્રમાણે ગુન્હેગાર થાય છે,

વારંટમાં તહોમતદારનુ નામ તથા ગુન્હાનુ વરણન અને તેને કયાં હાજર કરવો એ બધુ લખવુ જોઇએ, અને તે ઉપર કોરટનો શીકો કરવો જોઇએ.

એક કામમાં જેમ્સહેસ્ટીગસ નામના શખશ ઉપર સરકારી નોકરને લાંચ લેવાના કામમાં મદદ કરવા બાબતના તહોમતનુ વારટ કાહાડવામાં આવ્યું સદરહુ વારંટમાં તહોમતદારનુ બરાબર વરણન કરેલુ નહી, તથા ગુન્હાનુ પણ બરાબર વરણન કરેલુ નહી તેમજ વારંટ ઉપર જે અધીકારીએ વારંટ કાહાડેલુ તેનો શીકકો પણ કરવામાં આવ્યો નહી તે ઉપર આરોપીત તરફથી આનીશ્રી બારીસ્ટરે નામદાર મુબાઇ હાઇકોરટની અસલ હકુમતમાં અરજ કરી ઉપરની હકીકત જણાવી.

આ બાબત જસ્ટીસ સારજંટ સાહેબે ઠરાવ કરયો કે સને ૧૮૬૧ના આકટ ૨૫ માની કલમ ૭૬ પ્રમાણે કરેલા વારંટ ઉપર શીકકો હોવો જોઇએ અને તે વારંટ ઉપરથી જે માણસને પકડવાનો તે માણસને ઓળખવાને અડચણ પડે નહી તથી તેના બદલ જેટલા પોલીસ માહેતી હોવાની જરૂરકે તેટલુ તે માણસનુ વરણન તે વારંટમાં લખવુ જોઇએ અને વારંટ આપનાર માજીસ્ત્રેટે પોતાનુ નામ અને હોદ્દો પુરણ રીતે લખી શહી કરવી જોઇએ અને પોતાનુ નીશાન કરવુ તે બરોબરનથી અને કલમ ૮૪ ઉપરથી એવું દેખાયકે કે જે ઠેકાણે માજીસ્ત્રેટે વારંટ ઉપર શહી કરી હોય તે ઠેકાણે તે વારંટ ઉપર લખવુ જોઇએ અને જે માણસની રૂબરૂ કેદીને મોકલવાનો હોય તે માણસનુ ઠેકાણુ લખવા બદલ એ આકટમાં જે વારંટનો નમુનો આપ્યો છે તેમાં જગા રાખેલી છે તથી સદરહુ પ્રમાણે ઉદરાછે એમ દેખાય છે એથી કરીને આ વારટ કાયદેસર નથી એમ ઠરાવી કેદીને અમે છોડી દઇએ છીએ સરકાર વીરૂધ જેમ્સહેસ્ટીગસ મુ. હા. કો, રી. વા. ૯ પાનુ ૧૧૪

કોઇ સરકારી નોકરની આગળ કાંઇ લેખ હાજર કરવાની જે શખશની કાયદા મુજબ ફરજ હોય તે લખ

૧૭૫. સરકારી હોદાના જોરથી કોઇ સરકારી નોકરની આગળ કાંઇ લેખ હાજર કરવાની અથવા તેને કાંઇ લેખ સ્વાધીન કરવાની કાયદા મુજબ ફરજ છતાં જે માણસ તે લેખ હાજર કરવામાં અથવા સ્વાધીન કરવામાં ઇરાદાથી કસુર કરે. તે માણસને એક મહિનાનીમુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા, પાંચશે રૂપીયા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અથવા, અગર તે લેખ કોઇ ઇ

શો તે લેખ હાજર કરવામાં કસુર કરવી.

નયાકની કોરટમાં હાજર કરવાનો અથવા કોરટને સ્વાધીન કરવાનો હોશતો, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની. અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

કોઇ જીલ્લા કોરટ મધ્યે કાંઇ લેખ હાજર કરવાની કાયદા મુજબ ફરજ છતાં અ તેલેખ હાજર કરવામાં ઇરાદાથી કસુર કરે, તો અએ આ કલમમાં બયાન કરેલો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

ટીકા

શરકારી નોકર પોતાના દફતરમાં કાગળ છતાં કોરટે મંગાવવા પ્રમાણે રજુ ન કરેતો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હેગાર છે મુ૦ હા. તા ૬ સપટંબર સને ૧૮૬૬

શાક્ષી પાશેથી કોરટે મંગાવેલા દસ્તાવેજની નકલ રાખવા સ્ટાંપ ખરચ કોરટથી કરવો. સરકારનો નબર ૨૯૦૫ તા ૨૯ સપ્ટબર સને ૧૮૬૪ રેવન્યુકમીશનરનો નંબર ૩૧૦૬ તા. ૧ અકટોબર સને ૧૮૬૪

સને ૧૮૭૨ના આકટ ૧ (પુરાવાના) ની કલમ ૧૬૨ પ્રમાણે કેટલાંક એવાં દસ્તાવેજો કે રજુ કરવાની ફરજ છે એવુ ઠરાવતાં સુધી તે નહી કરનારને સજા થઇ શકતી નથા એ કલમ ૧૬૨ નીચે પ્રમાણે છે.

૧૬૨ કોઇ શાહેદને કાંઇ દસ્તાવેજ રજુ કરવાનો સમન્સ થયો હોય તે દસ્તાવેજ રજુ કરવાને અથવા પુરાવામાં લેવા યોગ્ય ગણવાને હરકોઇ હરકત હોય તો પણ તે જો તેના કબજામાંઅથવા સતામાં હોય, તો તેણે કોરટમાં હાજર કરવો; એવી કાંઇ હરકત કાયદાસર બરાબરછે કે શી રીતે બાબત કોરટે ઠરાવ કરવો.

કોઇ સરકારીનોકરને નોટીશ અથવા ખબર આપવાની જે સખશની કાયદા મુજબ ફરજ હોય તે સખસે તે નોટીસ અથવા ખબર ન આપવી.

૧૭૬. સરકારી ઓહદાના જોરથી કોઇ સરકારી નોકરને કાંઇ બાબત સંબંધી કાંઇ નોટીશ અથવા ખબર આપવાની કાયદા મુજબ ફરજ છતાં જે માણસ કાયદામાં ફરમાવેલી રીતે તથા વખત તે તેમા ટીસ અથવા ખબર આપવામાં ઇરાદાથી કસુર કરે, તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની આશાન કેદની. અથવા પાંચશે રૂપીયાસુધીના દંડની, અથવા એ બંનેના, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અથવા, અગર તે આપવાની નોટીસ અથવા ખબર કાંઇ ગુન્હો થવા બાબતની હોય, અથવા કાંઇ ગુન્હો થતો અટકાવવાના કારણસર, અથવા કોઇ ગુનેહગારને પકડવા માટે આપવી જોઇતી હોય તો ત માણસને ૭ મહીનાની મુદત સુત્રીની આસાન કેદની અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની. શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા

સરકારી નોકરને જે ખબર આપવી જોઇએ તે ખબર જે શખશ ઇરાદા પુર્વક ન આપે તેને સજા માટે આ કલમછે

આ કાયદાની કલમ ૨૦૭ માં ફરમાવેલા "હુકમનો અર્થ શને ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૪૩ અને ૪૪ માં કહેલા નીશ્ચયે હુકમ જેવો સમજવો, અને તે ફોજદારી ગુન્હો ન છુપાવવાની દરેક રૈયતની સાધારણ ફરજને લાગુ પડતો નથી- અરજદાર રામીનીહુનયા ૨ના કામમાં- ઇ. લા. રી. ૧ મદ્રાસ ૨૬૬.

શને ૧૮૭૨ ના આક્ટ ૧૦ની કલમ ૮૯ એટલે લેશને ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ની કલમ ૪૪ પ્રમાણે દરેક માણસ નીચે લખેલા ગુન્હાઓમાંનો કોઇ ગુન્હો થયાની ખબર જાણતો હોય, તે બાબત, વ્યાજબી કારણ ન હોય તો પાસેમાં પાસેના માજીસ્ત્રેટ અથવા પોલીસ અમલદારને ખબર આપવાને બંધાએલોછે, જે જે કલમો પ્રમાણે જે જે ગુન્હાની ખબર આપવાને આ કાયદામાં ફરમાવેલુ છે તે નિચે પ્રમાણે છે

૧૨૧—રાણીની સામે લડાઇ કરવી, કિંવા લડાઇ કરવાની કોશીશ કરવી, અથવા લડાઇ કરવામાં મદદ ગારી કરવી.

૧૨૧અ— કલમ ૧૨૧ માં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરવા માટે એક સંપ કરવો.

૧૨૨— રાણીની સામે લડાઇ કરવાંના ઇરાદાથી હથીઆરો વિગેરે એકઠાં કરવાં.

૧૨૩—લડાઇનુ કામ સહેલ કરવાના ઇરાદાથી લડાઇની ધારણા છુપાવવી.

૧૨૪—કોઇ કાયદેસર અખીત્યાર અમલમાં આણાવવા અથવા અણાવવાના ઇરાદાથી ગવરનર જનરલ, ગવરનર વીગેરે ઉપર હુમલ્લો કરવો.

૧૨૪અ—બેદીલી ઉત્પન્ન કરવી, અથવા ઉત્પન્ન કરવાની કોશીશ કરવી.

૧૨૫—રાણીની સાથે મૈત્રી અથવા સલાહ રાખનારા એશીઆના કોઇ રાજા ઉપર લડાઇ કરવી અથવા તેવી લડાઇ કરવામાં મદદગારી કરવી.

૧૨૬—રાણીની સાથે મૈત્રી રાખનારા અથવા સલાહ રાખનારા કોઇ રાજાના મુલક ઉપર લુટ કરવી.

૧૩૦—રાજકીય કીંવા લડાઇના કેદીને નાશી જવામાં મદદગારી કરવી, છોડાવવો, અથવા ઘરમાં રાખવો, અથવા તે પાછો પકડે તેમાં સામા થવું.

૩૦૨—ખુન.

૩૦૩—જન્મ ટીપના કેદીએ કરેલુ ખુન.

૩૦૪—ખુનથી ઉતરતા દરજાનુ મનુશ્ય વધ.

૩૮૨—મોત અથવા વ્યથા વીગેરે કરવાની તૈયારી કરીને ચોરી કરવી.

૩૯૨—અપહરણ.

૩૯૩—અપહરણ કરવાની કોશીસ.

૩૯૪—અપહરણ કરવામાં અથવા અપહરણની કોશીશમા બુદ્ધિપુર્વક વ્યથા કરવી અથવા અપહરણ કરવામાં શામીલ રહેવુ.

૩૯૫—ડાકાઇટી

૩૯૬—ખુન સાથે ડાકાઇટી.

૩૯૭—ખુન અથવા મહાવ્યથા કરવાની કોશીશ સાથે અપહરણ અથવા ડાકાઇટી.

૩૯૮—કોઇ ભયંકર શસ્ત્ર ધારણ કરેલુ હોય તે વખતે અપહરણ અગર ડાકાઇટી કરવા.

ની કોશીશ.

૩૯૯—ડાકાઇટી કરવાની તૈયારી કરવી.

૪૦૨—ડાકાઇટી કરવાના કારણસર મળેલા પાંચ અથવા વધારે શખસોમાં રહેવું.

૪૩૫—૧૦૦ રૂપીઆની કે વધારે નુકશાની કરવાના ઇરાદાથી અગનીવડે અથવાઅવાજ સાથે ફુટે એવા કાંઇ પદાર્થ વડે બગાડ કરવો.

૪૪૯—મોતની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુન્હો કરવા સારૂ ગ્રહ પ્રવેશ કરવો.

૪૫૦—જનમ સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુન્હો કરવા સારૂ ગ્રહપ્રવેશકરવો.

૪૫૬—રાત્રે ગ્રહ પ્રવેશ કરવે, અથવા ઘર ફોડવું.

૪૫૭—કેદની શીક્ષા થઇ શકતી હોય એવો ગુનાહ કરવા સારૂ રાત્રે ગુપ્ત પ્રવેશ કરવો. અથવા ઘર ફોડવું.

૪૫૮—ઇજા વીગેરે કરવાની તૈયારી કરીને રાત્રે ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ કરવો, અથવા ઘર ફોડવું.

૪૫૯—ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ અથવા ઘર ફોડવાનો ગુનાહ કરતાં કોઇને મહાવ્યથા કરવી

૪૬૦—ઘણા શખસો રાત્રે ઘર ફોડવા વીગેરેમાં સામીલ હોય અને તેઓમાંનો કોઇ મોત અથવા મહાવ્યથા કરે, તો.

કોઇ સરકારી નોકરે અમુક પાસેથી લાંચ લીધી છે એવુ જાણ્યા છતાં તે ખબર ઇરાદા પુરવક છુપાવવાથી આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો સાબીત ગણવામાં આવેલો છે, "જુઓ કલમ ૧૬૧ ઉપર સરકાર વીરૂદ્ધ મહુમદ યાસીનનો ફેસલો.

એક કામમાં ગામના ગુમાસ્તાએ સને ૧૮૭૨ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૯૦ એટલે સન ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૪૦ પ્રમાણે, ગામમાં ગુન્હો થયાં છતાં તેની ખબર પોલીસને આપવાની જરૂર હતી તેમ છતાં તેણે તે ખબર પોલીસને આપી નહીં, માટે ડીપ્યુટી માજીસ્ટ્રેટે આ કલમ ૧૭૬ પ્રમાણે તેને શીક્ષા કરી તે ઉપર આરોપીતે હાઇકોરટને અપીલ કરી, તેમાં ઠરાવ થયો કે " સે કામમાં જે ચોરી થઇ તે ચોરીની ખબર તેજ વખતગામ માંહેના એક બીજા શખશે અને તે ગામના ગુમાસ્તા પૈકી એક નોકરે પોલીસને ખબર આપી. આ આરોપીતને તે ચોરીની ખબર ચાર દીવસ સુધી થઇ નહી તેથી તેણે ખબર આપી નહી, સબબ જે ચોરીની ખબર પોલીસને બીજી રીતે લાગેલી છે, તેજ ચોરીની ખબર આરોપીતે ન આપેલી હોવાથી કાંઇ અન્યાય થયો છે એમ નથી. એવા પ્રકારનો ગુન્હો છુપાય નહી, તેથી ખબર આપવાનુ કામ કેટલાક લોકોને શીર નાખ્યુ છે, અને તેવી ખબર બીજા લોક પાસેથી મળેલી હોવાથી તે કાયદાનો હેતુ સાધ્ય થયો છે એમ છે, તેથી આરોપીત પરનુ તહોમત અને શીક્ષા રદ કરીને છોડી દેવાનો હુકમ કરીએ છીએ. કા. હા. વા. ૪ પ્ર. ૬૨૩ સરકાર વીરૂદ્ધ સરીભુવન ચકરબતી. તા૦ ૭ ડીસેંબર સને ૧૮૭૮

વળી ક્રીમીનલ પ્રોશીજર સન ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૪૫ પ્રમાણે, ગામના મુખીઓ, જમીનદારો અને બીજાઓએ અમુક બાબતની ખબર આપવી જોઇએ, તે કલમ ૪૫ કહે છે.

૪૫ દરેક ગામના મુખીઓએ, ગામના રખવાળે ગામના પોલીસ અમલદારે, જમીનના માલીએ અથવા ભોગવટો કરનારના મુખત્યાર તથા સરકારની તરફથી અથવા કોરટ આફ

વાડંસની તરફથી મેહેસુલ અથવા જમીનનુ ગણોત વસુલ કરવાના કામ ઉપર જે અમલદા રોને નીમ્યા હોય તે દરેક અમલદારો હેઠળ લખેલા વાતો બાબત જે ખબર પોતાને મળે તે પાસેમાં પાસેના માજીસ્ત્રેટને અથવા પાસેમાં પાસેનુ પોલીસથાણું જે અમલદારના હવાલા માં હોય તે અમલદારને (એ બેમાંથી જે વધારે પાસે હોય તને) તાબડતોબ આપવી જોઇએ

(અ) જે ગામનો પોતે મુખી, રખવાળ અથવા પોલીસ અમલદાર હોય તે ગામમાં અથવા જે ગામમાં પોતાની જમીન હોય અથવા પોતે જમીનનો ભોગવટો કર તો હોય, અથવા મુખત્યાર હોય, અથવા ગણોત અથવા મેહેસુલ વસુલ કરતા હોય તેગામમાં ચોરીની મીલકત વેચનારા અથવા લેનારા, હરકોઇ મશહુર માણસનુ કાયમ અથવા કામચલાઉ રેહેવાનુ ઠેકાણુ છે, એ બાબત.

(બ) ફલાણો માણસ ઠગ, અપહરણ કરનાર, નાહાશી ગયલો ગુન્હેગાર અથવા ઢંઢે રાથી પ્રસીદ્ધ કરેલો ગુન્હેગાર છે એવુ પોતાને માલુમ હોય અથવા વ્યાજબી રીતે શક હોય તે માણસ સદરહુ ગામની કોઇ જગાએ આવતો જતો હોય અથ વા સદરહુ ગામમાં થઇને જતો હોય તે વાત બાબત.

(ક) સદરહુ ગામમાં અથવા ગામની પાસે જામીન નહી લઇ શકાય તેવો હર કોઇ ગુન્હો કરયાની વાત, અથવા કરવાનો ઇરાદો હોય તે વાત બાબત.

(ડ) સદરહુ ગામમાં આકસ્મીક અથવા સૃષ્ટિક્રમ વિરૂદ્ધ મોત થયાની વાત અથવા શક ભરેલી હકીકતમાં કાંઇ પણ મોત થયાની વાત બાબત તાબડતોબ ખબર આપ વી જોઇએ.

ખુલાસો—આ કલમમાં " ગામ" એ શબ્દમાં ગામની જમીનાનો સમાવેશ થાય છે

સન ૧૮૭૨ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૯૦ કેટલોક વધારો કરી ઉપર બતાવેલી કલમ ૪૫ રચવામા આવી છે.

ફો, મો૰ કા. ૪૫ પ્રમાણે જે બાતમી આપવી કાયદા પ્રમાણે જરૂર છે એવી બાતમી ન આપ્યા બદલ કોઇ શખસની ઉપર આરોપ મુકયો હોય તો તે કામમાં જે કૃત્ય બન્યા બદલ આરોપીત જાણી બુજીને બાતમી આપવાને ત્યાગ કરયુ તે કૃત્ય કોયા અપરાધનુ છે, અને તે અપરાધ કોયા માણસે કરયો છે, અને તે અપરાધ બન્યા બદલ આરોપીતને માહીત હતુ એ ટલી વાત સ્પષ્ટ દેખાઇ આવવી જોઇએ આ કામમાં તેમ નથી, માટે તહોમત અને શાક્ષા રદ કરવા જોઇએ, અને અરજદારને કરેલો દંડ જો તેણે ભરયો હોય તો તેને પાછો આપવો સરકાર વીરૂદ્ધ, અહેમદ અલી અને બીજા કલકતા હાઇકોરટ, રો. વા. ૨૨—પાનુ ૪૨

મુખીઓ, ગામના રખવાળો, જમીનના માલેક, અથવા ભોગવટો કરનારાઓના ઉપર સન ૧૮૭૧ ના આકટ ૨૭ (ક્રીમીનલ ટ્રાઇબ્સ આકટ) ની કલમ ૨૧ મુજબ વીશેષ ફરજો મુકેલી છે, અને આ ફરજોના ઉલ્લંઘનની શીક્ષા આ કાયદાની કલમ આ ૧૭૬ ના પેહેલાં ભાગમાં ફરમાવેલી છે.

ખોટી ખબર આપવી.

૧૭૭, સરકારી હોદાના જોરથી કોઇ સરકારી નોકરને કાંઇ બાબત સંબંધી કાંઇ ખબર આપવાની કાયદા મુજબ ફરજ છતાં તેબાબત સંબંધી જે ખબર પોતે ખોટી છે એમ જાણતા હોય, અથવા

એમ માનવાનુ કારણ હોય, એવી કાંઇ ખબર ખરી ખબર દાખલ જે માણસ આપે તે માણસને ૭ મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અથવા, અગર જે ખબર આપવાની તેની કાયદા મુજબ ફરજ હોય તે ખબર કાંઇ ગુન્હો થયા બાબતની હોય, અથવા કાંઇ ગુન્હેગારને પકડવા માટે આપવી જોઇતી હોય તો તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના એમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે,

દૃષ્ટાંત.

(અ) અ જમીનદાર, પોતાની જમીનદારીની હદમાં એક ખુન થયેલુ જાણ્યા છતાં તે જીલ્લાના માજીસ્ટ્રેટને જાણી જોઇને એવી ખોટી ખબર આપે કે એ મોત એક સાપના ડંસથી અકસ્માત થયું છે, તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવુ.

(બ) એક પાશેની જગામાં રહેનારા એક માતબર વેપારી ઝ ના ઘરમાં ડાકાઇટીનો ગુન્હો કરવા માટે પોતાના ગામમાંથી ઘણા એક અજાણ્યા માણસો ગયા છે એમ જાણ્યા છતાં; તથા બંગાલા કાયદાના પુસ્તક માંહેલા સન ૧૮૨૧ ના ૩ જા કાયદાની ૭ મી કલમની ૫ મી રકમ મુજબ તે હકીકતની જલદી તથા બરાબર ખબર પાશેમાં પાશેની પોલીસ થાણાના અમલદારને આપવાની પોતાની ફરજ છતાં, અ તે ગામનો રખવાળ જાણી જોઇને તે પોલીસ અમલદારને એવી ખોટી ખબર આપે કે [તે માણસો ગયા હોય તેથી જુદી દિશા બતાવીને] આણીમેર કાંઇ દુર જગાપર ડાકાઇટી નો ગુન્હો કરવાના વિચારથી જેઓની ઉપર ગુમાન જાય એવા કેટલાએક શખશોનુ એક ટોળુ આ ગામમાંથી ગયું તો એ ઠેકાણે અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવુ.

ટીકા

આ કલમ કોઇ શખસ પોલીસની પાસે કાંઇ ખોટી હકીકત કહે તેને માટે નથી પણ જમીનદારો અને ગામનાં મુખીઓ, કે, જેઓ કાયદાથી ખબર આપવાને બંધાએલા છે તેઓ માટે છે, અને એવા બીજા કેશ સહુ માટે છે રાણી વીરૂદ્ધ લક્ષ્મીસીંગ, વી. રી. ૧૨ પ્રષ્ટ ૨૩

એવાદ ગુન્હા વીષે ખબર આપવાની કાયદાથી જેને ફરજ નથી, એવા કોઇ શખસ કંઇ ગુન્હો કરવામાં આવ્યા બાબત પોલીસને ખોટી ખબર આપે પણ ફલાણા શખસને નુકશાન કરવુ અગર તેને દુખ આપવુ એવો તેનો ઇરાદો નહી હોય તો, એવી બાબતમાં પીનલ કોડ કલમ ૧૭૭ અને ૧૮૨ એમાંથી એક પણ કલમ પ્રમાણે તેને કાંઇ ગુન્હો કીધો નથીસરકાર વીરૂદ્ધ સુરાજી મોહન તા૦ ૧૦ જુલાઇ સને ૧૮૭૩ મુ. હા.

કોઇ ખાનગી શખશો કાંઇ ગુન્હો બનતા જોયો હોય તે બાબતની ખબર આપવાને તે કોઇ કાયદાથી બંધાએલો નથી બેં. ૪ લા. રી. પ્ર. ૭

કોઇ સરકારી નોકરે કાયદા મુજબ સોગંદ ખાવાનુ ફર

૧૭૮. સાચુ બોલવવાને સોગંદ આપવાનો જે સરકારી નોકરને કાયદા મુજબ અખતિયાર હોય તેવા કંઇ સરકારી નોકરે સાચુ બોલવાને બધાવા સારૂ કોઇ માણસને સોગંદ ખાવાનુ ફરમાવ્યાછતાં

આવ્યા છતાં સોગંદ ખાવાની ના કહેવી.

તે માણસ અગર તે પ્રમાણે સાચુ બોલવાને બંધાવા સારૂ સોગંદખાવાની ના કહે તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના ડંડની અથવા એ બનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા

આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો સ્થાપીત કરતી વખતે નીચેની હકીકત હોવી જોઇએ.

૧ સોગન આપનાર સરકારી નોકર હોવો જોઇએ.

૨ જે સોગન તહોમતદારને આપવા માંડયા તેવા પ્રકારના સોગન ખાવાને તે શખસ કાયદાસર રીતે બંધાએલો હોવો જોઇએ, એટલે કે જેજાતના લોકોને તેના ધર્મ પ્રમાણે સોગન અપાતા હોય, તેવા સોગન ખાવા તે શખસને કહેલુ હોવુ જોઇએ સને ૧૮૭૩ના સોગન બાબતના આકટ ૧૦ ની કલમ ૧૫ થી મતાજ્ઞા કરવાની ના કહે તેને પણ આ કલમ લાગુ પડે છે.

સવાલ પુછવાનો અખત્યાર હોય એવા કોઇ સરકારી નોકરને કાંઇ સવાલનો જવાબ દેવાની ના કહેવી,

૧૭૯. કોઇ સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી હોદાના કાયદેસર અખતિયારનો અમલ કરતાં કોઇ બાબતમાં કાંઇ સવાલ પુછે, અને તે બાબતમાં તે સરકારી નોકરને સાચી વાત કહેવાનો કાયદા મુજબ પોતાની ફરજ છતાં જે માણસ તે સવાલનો જવાબ દેવાની ના કહે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની; અથવા એબનેની શિક્ષા કરવામાંઆવશે

કાંઇ મજકુર ઉપર સહી કરવાની ના કહેવી.

૧૮૦. કોઇ માણસે કાંઇ મજકુર કહયો હોય તે મજકુર ઉપર તેને સહી કરવાનુ ફરમાવવાને કાયદા મુજબ મુખતિયાર હોય તેવા કોઇ સરકારી નોકરે તે મજકુર ઉપર સહી કરવાનુ ફરમાવ્યા છતાંઅગર તે માણસ તે ઉપર સહી કરવાની ના કહે, તો તેને ત્રણ મહિનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા પાંચશે રૂપિઆ સુધીના દંડની, અથવા એબનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા

એક શખસ ઉપર કાંઇ અપરાધ બદલ તેની ઉપર કામ ચલાવતા તેને માજીસ્ત્રેટે કરેલા સવાલનો જવાબ આપવાના કામમાં તેણે જે મજકુર કહયો હતો તે પર તેની સહી કરવાની આરોપીતે ના કબુલ કરયુ તેથી હુબલીના બીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટે તેનો રૂ ૨૦૦ દંડ કીધો—આરોપીતને કરેલા સવાલનો જવાબ આપવો કીવા તે આપવાને ના કબુલ કરવુ એ જુના ક્રીમીનલ પ્રો૦ કો૦ ક૦ ૩૪૩ ઉપરથી આરોપીતની મરજી પર છે તો પણ આરોપીતને કરેલા સવાલનો તેણે જવાબ આપ્યો એટલે તે જવાબ ઉપર સહી કરવાની તેની ફરજ છે કે નહી એ રીતે ધારવાડના જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને સંસય પડવાથી તેણે આ કામ હાઇકોરટના અભિપ્રાય માટે મોકલ્યું.

તે ઉપર નામદાર હાઇકોરટે ઠરાવ કીધો કે જુના ક્રીમીનલ પ્રો૦ કો૦ ક૦ ૧૨૨ પ્રમાણે કરેલો કબુલાતને કીવા કલમ ૩૪૨ થી ૩૪૬ પ્રમાણે કોરટે કરેલા સવાલના આરોપીતે આ

પેલા જવાબને પીનનકોડ કલમ ૧૮૦ લાગુ છે કીવા નહી એ વીષે તો શક્શો સંશય છેએમ કરાય છે, તે કબુલત અને જવાબ પોતાની ખુશીથી આપેલાં જોઇએ. અને તેપર આરોપીને સહી કરતાં સુધી તે પુર્ણ થયાં છે એમ સમજવામાં આવતું નથી એમ કહેવાય છે એવો કાયદાનો હેતુછે, (એમ સરકાર વીરૂદ્ધ બાઇ રતન તા. ૨૫ સપટેબર સને ૧૮૭૩ વા. ૧૦ પાનુ ૧૬૬ ના કામમાં) ફુલ બેંચે ઠરાવ કીધો છે; અને એ કામનો ફેસલો આપતાં પેહેલા ફુલબેંચે ક્રી૦ પ્રો. કોડમાના ઠરાવનો પુર્ણ પણે વીચાર કરેલો છે.

જબાની ઉપર આરોપીત માણસની સહી અને નિશાની લેવાનો જે કાયદો કરનારનો ઉદ્દેશ છે, તે બદલ ફુલબેંચે જે પોતાનો અભીપ્રાય આપ્યો છે તે આરોપીને સહી કરવા માટે તેનો દંડ કરવો કીવા તેમ કરવાની તેને જરૂર પાડવી એ વાતને બીલકુલ મળતો નથી

માટે ચોકશી ચાલતાં છતા કોરટે કરેલા સવાલનો જવાબ આપતાં કહેલા મજકુર પર સહી કરવાને આરોપીત માણસે ના કબુલ કીધુ તો તેથી કરી પીનનકોડ કલમ ૧૮૦ પ્રમાણે શીક્ષા કરવા જોગ તેણે ગુન્હો કરયો એમ થતુ નથી માટે આરોપીત પરનુ તહોમત અને શીક્ષા રદ કરવામાં આવી, અને તેનો દંડ વસુલ કરવામાં આવ્યો હોય તો પાછો આપવો. સરકાર વીરૂદ્ધ સીરસાપ્પા વા. ૪ પાનુ ૧૫ તા. ૫ અગષ્ટ સને ૧૮૭૮

જે સરકારી નોકર અથવા શખસને સોગંદ આપવાનો અખતિયાર હોયતેની આગળ સોગંદ ખાઇને જુઠો મજકુર કહેવો.

૧૮૧. કોઇ સરકારી નોકરને અથવા કાયદા મુજબ સોગંદ આપવાનો જેને અખતિયાર હોય એવા કોઇ બીજા શખસને કાંઇ પણ બાબતમાં સાચી વાત કહેવાને કાંઇ સોગંદથી કાયદા મુજબ બંધાયા છતાં જે માણસ મજકુર સરકારી નોકર અથવા બીજા શખસનેતે બાબતમાં એવો કાંઇ મજકુર કહે તે ખોટો હોય. અને તે મજકુરખોટો છે એમ તે માણસ જાણતો કે માનતો હોય, અથવા તે ખરો છે એમ તે માણસ માનતો હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે,

ટીકા

કોઇ અમલદાર અધીકાર વગર કાંઇ કામ ચલાવતો હોય તો તેની હજુર સાચુ બોલવાને સોગન લીધાં છતાં તે શખશ ખોટી હકીકત કહે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કીધો કહેવાય નહી, વા. ૨ મુ૦ હા૦ રી૦ પાનુ ૪૩૮

ઇનકમટેક્સ કમીસનરની પાસે ખોટી હકીકત કહેતો આ કલમ પ્રમાણે નહી પણ ૧૯૩ કલમ પ્રમાણે ગુનો કરયો કેહેવાય—રાણી વીરૂધ દયાલ ઇદરજી વા૦ ૮ મુ૦ હા૦ રી૦ પાનુ ૨૧ (ફોજદારી)

કોઇ સરકારી નોકર પાસે તેનો કાયદેસર અખત્યાર અમલમાં આણાવીને બીજા શખશને નુ

૧૮૨. કોઇ સરકારી નોકરથી પોતાના સરકારી હોદ્દાનો કાયદેસર અખતિયાર વાપરતાં કોઇ સખશને નુકશાન અથવા દુખ થાય, અથવા શાચેશાચી હકીકત તે સરકારી નોકરના જાણવામાં આવી હોયતો જે વસ્તુ તે સરકારી નોકરે ન કરવી જોઇએ અથવા જે વસ્તુ કરવામાં તેણે કસુર ન કરવી જોઇએ તે વસ્તુ તે કરે, અથવા તે કરવા

નુકશાન કરાવવાના ઇરાદાથી ખોટી ખબર આપવી.

માં તે કસુર કરે, એવો સંભવ છે એવુ જાણ્યા છતાં જે માણસ તે સરકારી નોકરને પોતે જે ખબર ખોટી જાણતો હોય અથવા ખોટીમાનતો હોય એવી કાંઇ ખબર આપે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની; અથવા એક હજારરૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) અ કોઇ માજીસ્ટ્રેટને એવી ખબર આપે કે, તમારા હાથ તળેના ઝ પોલીસ અમલદારે નોકરીમાં ગફલત કરી છે. અથવા બદચાલ ચલાવી છે, અને તે ખબર ખોટી છે એમ તે પોતે જાણતો હોય તથા તે ખોટી ખબર ઉપરથી તે માજીસ્ટ્રેટ ઝ ને બરતરફ કરશે એવો સંભવ છે, એમ પણ તે જાણતો હોય, તોઅ એ આકલમમાં બયાન કરેલો ગુનોહ કરયો એમ સમજવુ.

(બ) અ કોઇ સરકારી નોકરને એવી ખોટી ખબર આપે મને કહેલુ નિમક ઝ એ એક છાને ઠેકાણે સંતાડ્યુ છે, અને તે ખબર ખોટી છે એમ પોતે જાણતો હોય. તથા તે ખોટી ખબરનો પરીણામ એવો થશે કે ઝ ની જગનો ઝાડે લેવાશે તથા ઝ ને દુખ થશે એવો સભવ છે એમ પણ તે જાણતો હોય, તો અ એઆ કલમમાં બયાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

ટીકા

કોઇ શખ્સને દુઃખ દેવાના અથવા નુકશાન કરવાના ઇરાદા વગર કાંઇ ખોટી ખબર આપવી તેથી આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો થતો નથી, સરકાર વીરૂદ્ધ સુરાજી મોહનનો ફેસલો કલમ ૭૭ ઉપર જુઓ.

એક શખસે પોલીસને અરજી કરી તે અરજીમાં એવી ખોટી હકીકત લખીકે કોઇ બીજા શખશે ગુન્હો કરયો છે એવો પોતાને શકછે માટે ચોકશી કરવી. તે અરજી ઉપરથી પીનલકોડ કલમ ૨૧૧ ના અર્થ પ્રમાણે તે શખશ ઉપર ફોજદારી માં કામ ચલાવ્યુ તેમ થતુ નથી સરકારી નોકરને પોતાનો કાયદેસર અખત્યાર અમલમાં આણાવીને બીજા શખશને નુકશાન કરવના ઇરાદાથી ખોટો ખબર આપ્યાનું તોહમત કલમ ૧૮૨ પ્રમાણે તે અરજદાર ઉપર મુકવુ જોઇએ સરકાર વીરૂધ ગોપાળ ભીકાજી. તા ૨૪ અપ્રેલ શને ૧૮૭૭, મુ. હા. કો,

કેદી પોતાના બચાવની ખાતર જે હકીકત કહેતે ખોટી પડેતો તે આ કલમ પ્રમાણે ખોટી ખબર આપનાર ઠરતો નથી વા ૨- અ. હા. રી. પાનુ ૧૨૮

પોલીશ અમલદારને ખોટી ખબર આપ્યા બદલ તેને આ કલમ પ્રમાણે નહી પણ ૨૧૧ કલમ પ્રમાણે શીક્ષા થાય. વી. રી. ૮પાનુ ૬૭

આ કલમ પ્રમાણે ફરીયાદ સરકારી નોકર હોય તેજ કરી શકેછે. રાણીવીરૂધ હરારામ- અ. હા. રી. પાનુ ૧૯૪- વાલ્યુમ ૩.

કોઇ સરકારી નોકરને કાયદાથી જે અધીકાર મળેલોછે, તે અધીકારે તે માણસને નુકશાન કરે એવા ઇરાદાએ તે નોકરને ખોટી ખબર આપ્યા બદલ અને ન્યાયના કામમાં ખોટી

શાક્ષી આપ્યા બદલ. પીનનકોડ કલમ ૧૮૨- અને ૧૯૩ પ્રમાણે આરોપીતપર તોહમતો રા ખવામાં આવેલા તેની ચોકશી ફર્સ્ટક્લાશ માજીસ્ત્રેટ રાવ બહાદુર રામચંદ્ર બાપુજી એકરી. અને જુના ક્રીમીનલપ્રેશીજર કલમ ૨૧૫ પ્રમાણે તાહમત વાળાને છોડા દીધે.

આ કામમાં હાજર કરેલા પુરાવા ઉપરથી જોતા આરોપીતને છોડી દેવાનો હુકમ પેહેલા વ રગના માજીસ્ત્રેટે કરેલો અયોગ્યછે, એવુજીલા માજીસ્ત્રેટને લાગવાથી તે કામના કાગળો અને પ્રોશીડીંગ મંગાવી જુના ક્રી પ્રો કોડ. ૧૪૨ ના આધારથી કા ૪૪ પ્રમાણે આરો પીતની ફરી ચોકશી કરવાનો હુકમ આપીને તે કાગલ પત્ર અને પ્રોશીડીંગ માકપમ્પએ લ પાછા મોકલ્યા, તે ઉપરથી મો. કયમ્પએલે ઇનશાફ કરીને આરોપીત ઉપર ખોટી શાક્ષા આપ્યાનો અપરાધ શાબીત કરી તેને છ મહીનાની શખ્ત કેદનો શીક્ષા કરી. તેના ઠરાવ ઉ પર, આરોપીતે સેશન જડજને અપીલ કરી. તેમાં શેશન જડજે કામના ગુણદોષપર વીચા ર ન કરતા—મોહેસ મીસતરી (ઇ. લા. રી. ક. સી. વા. ૧ પાનુ ૨૮)ના કામના ઠરાવને અ નુશરીને મી૦ કયેમ્પએલે બીજી ચોકશી કરી તે અધીકાર નહી છતાં કરી છે એમ ઠરાવીતો હોમત અને શીક્ષા રદ કરયા.—સેશન જડજના એ હુકમ ઉપર મુબાઇ સરકારે જુના ક્રી. પ્રો. ક. ૨૭૨ ના આધારે હાઇ કોરટને અપીલ કરી તેમાં ઠરાવ થયો કે,

એકાદ સબોરડીનેટ માજીસ્ત્રેટે ક્રી. પ્રો. ક, ૨૧૫ ના આધારે એકાદ આરોપીતને છોડી દી ધો હોય અને તેનુ પ્રોશીડીંગ મંગાવી જોયા પછી તે માજીસ્ટ્રેટે આરોપીતને છોડા દીધો તે બ રોબર નથી એમ જીલા માજીસ્ત્રેટની ધ્યાનમાં આવે તો બીજા એકાદ સબોરડીનેટ માજીસ્ત્રે ટને નવી ચોકશી કરવાનો હુકમ નહી કરતાં તે કામ હાઇ કોરટમાં મોકલવુ એજ જીલ્લામાજી સ્ટ્રેટને યોગ્ય માર્ગ છે.

આ કામમાં પણ તેમજ થવુ જોઇતુ હતુ તે થયુ નથી માટે સેશન જડજે કરેલો હુ કમ બરોબર છે કેમકે, ક. ૧૪૨ પ્રમાણે નવી ચોકશી કરવાનો હુકમ કરવાને જીલ્હામાજીસ્ત્રે ટને સત્તા નહોતી તેથી મુબાઇ સરકારે કરેલી અપીલ અમે ના મંજુર કરીએ છીએ. સર કાર વિરૂદ્ધ ગોડાપા. બીન બ્યાકુબ ગોઠા, મુ. હા. રી. પાનુ ૫૩૪ વાલ્યુમ ૨. તા૦ ૮ ફેબ્રવારી સન ૧૮૭૮

પીનનકોડ કલમ ૨૧૧ માં કહેલા ગુન્હામાં કલમ ૧૮૨ માં કહેલા ગુન્હાનો સમાવેશ થા ય છે અને તેટલાજ વાસ્તે તેવા કામોમાં જોઇએ તે કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવવાનો માજી સ્ત્રેટને અધીકાર છે પરંતુ ગુન્હાનુ સ્વરૂપ જાસ્તી ભયંકર છે એમ દેખાય તો કલમ ૨૧૧ પ્રમાણે કામ ચલાવવુ યોગ્ય છે કલકતા, હાઇકોરટ વાલ્યુમ, ૫—પાનુ ૧૮૪ તા. ૨૬ એપ્રે લ, સન ૧૮૭૯

કોઇ સરકારી નો કના કાયદેશર અ ખત્યારથી કાંઇ મી લકત જપ્ત થતીહો યતેમાં સામા થવુ

૧૮૩. આ શખસ સરકારી નોકર છે એમ જાણીને, અથવા એમ માનવાનુ કારણ છતાં, તે સરકારી નોકરના કાયદેશર અખત્યા રથી કાંઇ મીલકત જપ્ત થતી હોય તેમાં જે માણસ સામો થાય, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કે દની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની. અથવા એ બંને નો શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ સરકારી નોકરના અખત્યારથી વેચવા કહાડેલી મીલકતના વેચાણમાં અડચણ કરવી,

૧૮૪. કોઇ સરકારી નોકરના પોતાના સરકારી હોદ્દાના કાયદેશર અખત્યારથી વેચવા કાહાડેલી કોઇ મીલકત વેચાણમાં જે માણસ ઇરાદાથી કાંઇ અડચણ કરે, તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચશેં રૂપીયા સુધીના દંડની, એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ સરકારી નોકરના અખત્યારથી વેચવા કાહાડેલી મીલકતની ગેરકાયદાસર ખરીદી અથવા માગણી.

૧૮૫. કોઇ સરકારી નોકરના પોતાના સરકારી હોદ્દાના કાયદેશર અખત્યારથી કાંઇ મીલકતનું વેચાણ થતું હોય, તે વેચાણમાંથી તે મીલકત ખરીદ કરવાને ઠરાવેલો શખશ કાયદા મુજબ અશક્ત છે એમ જાણ્યાં છતાં તે સખસને હીસાબે, પછી તે સખશ પોતેજ હોય કે કોઇ બીજો સખશ હોય તો પણ જે માણસ તે મીલકત ખરીદ કરે અથવા તેની માગણી કરે અથવા માગણી કરેથી જે ફરજ પોતાની ઉપર આવતી હોય તે ફરજ અદા કરવાનો પોતાનો ઇરાદો નહી છતાં જે માણસ તે મીલકતની માગણી કરે, તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા બસેં રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે

કોઇ સરકારી નોકરને તેના સરકારી કામ કરવામાં અડચણ કરવી.

૧૮૬. કોઇ સરકારી નોકરને તેના સરકારી કામ કરવામાં જે માણસ બુધિપુરવક અડચણ કરે, તે તે માણસને ત્રણ મહીના મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદની, અથવા પાંચશેં રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા

એક કામમાં ધોળકાના પેહેલા વર્ગના શબોરડીનેટ માજીસ્ત્રેટે શરકારી અમલદારને ગાડી ભાડે ન આપ્યા બદલ તે ગાડી વાળા ઉપર શદરહુ માજીસ્ત્રેટે, સરકારી નોકરને પોતુનું શરકારી કામ કરવામાં બુદ્ધી પુરવક હરકત કરયાના ગુન્હાની શાબીતી ઠરાવી અને પીનલકોડ કલમ ૧૮૬ પ્રમાણે તેને ચાર રૂપૈઆ દંડ કરયો અને તે દંડ ન આપે તો સાત દિવશ આશાન કેદ ભોગવવાની શીક્ષા કરી.

અમદાવાદના જીલ્લા માજીસ્ત્રેટે મી. બોગડેલે આ કામ જુના ક્રી. કા. ૩૩૪ ના આધારે હાઇ કોરટના અભીપ્રાય સારૂ મોકલાયાથી ઠરાવ્યું કે ગાડીના માલીકે પોતાના ગાડી સરકારી નોકરને ભાડે નહી આપવાને ના કહ્યાથી સદરહુ કલમ ૧૮૬ પ્રમાણે તે ગુનેગાર ઠરતો નથી માટે તોહોમત અને શાક્ષા રદ કર્યા અને દંડ વસુલ કરયો હોવતો તેને પાછો આપવો, મુંબાઇ હાઇ કોરટ વાલ્યુમ ૯ પાનું ૧૬૧ સરકાર વારૂદ્ધ ધોરી કલન તા० ૮ ફેબ્રવારી ૧૮૭૨

કોઇ શખસના ખાનગી ઘરમાં કોઇ પેશવા જાય તે પ્રમાણે પેસવાનો પેસનાર કાંઇ અધીકાર બતાવે નહી અને તેથી ઘરધણી તેને ઘરમાં પેસવા દે નહી તો તેને આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કરયો કેહેવાય નહી. કેસરેહીદ વિરૂધ એલ્ફ્રેડ કલા કંટ્રાકટર, કલકતા હાઇકોરટ તા० ૨૨ મી મે, સને ૧૮૭૮

મુબાઇના સન ૧૮૬૫ના આક્ટ ૧ લા પ્રમાણે નીમાએલા કોઇ સરવે ખાતાના કલાર્કને કોઇ શખસ પોતાનુ ઘર માપવા ન દે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કર્યો એમ થતુ નથી–રાણી વીરૂધ્ધ ભગવતી દાસ ભગવાન દાસ. મુ. હા. રી. વા. ૫—પાનુ ૫૧

કાયદા મુજબ મદદ કરવાની ફરજાછતાં કોઇ સરકારીનોકરને મદદ કરવામાં કસુર કરવી.

૧૮૭. કોઇ સરકારી નોકરને તેની સરકારી નોકરી બજાવવામાં મદદ કરવા અથવા આપવાની જે માણસની કાયદા પ્રમાણે ફરજ હોય તે માણસ અગર ઇરાદાથી તે પ્રમાણે મદદ આપવામાં કસુર કરે, તો તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા બસે રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવમાં આવશે, અને મદદ માગવાનો કાયદા પ્રમાણે જેને અખતિયાર હોય એવા કોઇ સરકારી નોકરે કોઇ ઇન્સાફની કોરટે કાયદા મુજબ કરેલા કોઇ હુકમ બજાવવાના કારણસર અથવા કાંઇ ગુન્હો થતો અટકાવવાના કારણસર અથવા કાંઇ હુંગામો કે બખેડો બંધ પાડવાના કારણસર અથવા જે સખશની ઉપર કાંઇ ગુન્હાનુ તોહોમત મુકયુ હોય, કે જે કાંઇ ગુન્હાનો તકશીરવાર હોય કે કાયદેસર કેદમાંથી નાશી ગયો હોય, એવા શખશને પકડવાના કારણસર, તે મદદ માગી હોય, તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા પાંચશે રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે,

ટીકા

એક ચોરીના કામમાં એક જાગીરદારને એક માજીસ્ત્રેટે એવો હુકમ કીધો કે તમારે ચોરીનો પતો પંદર દીવશની અંદરમાં લગાડવો અને પોલીસને તે કામમાં મદદ કરવી આ કામમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યુ કે સને ૧૮૭૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૯૦ અને ૯૧ એટલે સન ૧૮૮૨ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૪૨—૪૩ મુજબ આવો હુકમ થઇ શકે નહી. અને હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૮૭ તથા ૧૮૮ પ્રમાણે જાગીરદાર ઉપર સદરહુ હુકમનુ અપમાન કીધા બદલનો ગુન્હો રહી શકે નહી.—રાણી વીરૂધ્ધ બક્ષીરામ અને બીજાઓ, ઇ૦ લા૦ રી૦ અહ્મદાબાદ૦ વાલ્યુમ ૧—પાનુ ૨૦૧

આ કલમના અર્થ પ્રમાણે કયા કામોમાં લોકોએ મદદ માગેથી આપવી એ બાબત ક્રીમીનલ પ્રોશીજર કોડ સંને ૧૮૮૨ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૪૨ કહે છે,

૪૨—ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરની અંદર કે બાહાર કોઇ માજીસ્ત્રેટ, અથવા પોલીસ અમલદાર હેઠળ લખેલી બાબતોમાં જે માણસની વ્યાજબી રીતે મદદ માગે તેણે દરેક માણસે તેને મદદ કરવી જોઇએ.

(અ) બીજા કોઇ પણ માણસને પકડવાને સદરહુ માજીસ્ત્રેટને અથવા પોલીસ અમલદારને અધીકાર હોય તેવામાં; અથવા

(બ) સુલેહના ભંગનો અથવા હરકોઇ રેલવે, નેહેર, ટેલીગ્રાફ અથવા સાર્વજનીક મીલકતને નુકશાન કરવાના કોશીશનો અટકાવ કરવામાં અથવા

(ક) હુંગામો અથવા બખેડો બંધ પાડવામાં

પોલીસ અમલદાર શીવાય બીજા કોઇ શખશના નામનુ વારંટ કરવામાં આવે ત્યારે જે શખશના નામનુ તે વારંટ હોય તે શખસને મદદ કરવાને બીજા કોઇ પણ શખસની મરજી

ઉપર છે, જુઓ સને ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૪૩

કોઇ સરકારી નોકરે કાયદા મુજબ જાહેર કરેલા હુકમ ન માનવો.

૧૮૮. કોઇ સરકારી નોકરને કાંઇ હુકમ જાહેર કરવાને કાયદા મુજબ અખતિયાર હોય તે પ્રમાણે હુકમ જાહેર કરીને તે કોઇ માણસને એ પ્રમાણે ફરમાવે કે તમારે ફલાણા કામથી દુર રહેવુ, અથવા તમારા કબજામાં કે તમારા વહીવટમાં ફલાણી મિલકત છે તે બાબત ફલાણી તરેહનો બંદોબસ્ત રાખવો અને એ પ્રમાણે તે સરકારી નોકરે ફરમાવેલુ છે એમ જાણ્યાં છતાં તે માણસ તે હુકમ ન માને અને તે હુકમ તેણે ન માનવાથી અગર કાયદેસર કહેલા કોઈ શખશોને કાંઇ અડચણ. દુઃખ કે નુકશાન થાય અથવા થશે એવુ થાય અથવા કાંઈ અડચણ. દુખ કે નુકશાનનુ જોખમ થાય અથવા થશે એવુ થાય, તો તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા બસે રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને અગર તેણે તે હુકમ ન માનવાથી માણસની જીંદગીને, તનદુરસ્તીને અથવા સલામતીને જોખમ થાય અથવા થશે એવુથાય, અથવા હંગામો કે બખેડો થાય અથવા થશે એવુ થાય, તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડનીઅથવા એ બનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે,

ખુલાસો—તે ગુન્હેગારે હાની કરવાનો ઇરાદો કરવો જોઇએ અથવા તે હુકમ ન માનેથી હાની થવાનો સંભવ છે એવો તેને વીચાર થવો જોઇએ, એમ કાંઇ જરૂર નથી. તે એમજાણે કે હુ ફલાણો હુકમ માનતો નથી તથા તે હુકમ તેણે ન માનવાથી હાની થાય અથવા થશે એવો સંભવ હોય તો બસ છે.

દૃષ્ટાંત.

જે સરકારી નોકરને કાયદા મુજબ હુકમ જાહેર કરવાનો અખત્યાર હોય એવો કોઇ સરકારી નોકર અગર એ પ્રમાણે એક હુકમ જાહેર કરે કે ફલાણો ધરમ સંબંધીનો વરઘોડો ફલાણે રસ્તે થઇને જાય નહી ને પછી જાણી બુજીને અ. તે હુકમ નમાને અને તથી હંગામાનુ જોખમ થાય. તો અ. એ આ કલમમાં બયાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ જાણવુ

ટીકા.

અંકલેસ્વરના બીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટે એકશખશ ઉપર જુના ક્રીમીનલકોડ કલમ ૫૧૮ પ્રમાણે હુકમ કરયો તે નહી માનવાથી તે માજીસ્ત્રેટે તે શખશની ઉપર પેનલકોડ કલમ ૧૮૮પ્રમાણે કામ ચલાવી તેનો એક રૂપીયો દંડ કર્યો અને તે એક રૂપીઓ ન આપેતો બે દીવસ આસાન કેદ ભેગવવાની શીક્ષા કરી.

જીલ્લા માજીસ્ત્રેટનો અભીપ્રાય જુના ક્રીમીનલ પ્રોસીજરકોડ કલમ ૪૭૩ પ્રમાણે આ કામની ચોકશી કરવાનો અખ્તીઆર તે બીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટને નોહોતો એવો હોવાથી આ કામ હાઇ કોરટના અભીપ્રાય માટે મોકલ્યુ તેમાં ઠરાવ થયોકે.

ક્રી. પ્રો કો. કલમ ૫૧૮ પ્રમાણે બીજા વરગના માજીસ્ત્રેટે એકાદ હુકમ કરયા છતાં તે હુકમ અમાન્ય થયો હોય તો તે બદલ ક્રી પ્રોકોડ કલમ ૪૭૩ ઉપર શીક્ષા કરવાનો અખ્તીઆર તેને મળતો નથી માટે બીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટે ઠરાવેલુ તોહમત અને શિક્ષા રદ ક

રીએ છીએ. અને પીનનકોડ કલમ ૧૮૮ માના ઠરાવપર તે બીજા વરગના માજીસ્ત્રેટે ધ્યાન આપવું કે એકાદ હુકમ અમાન્ય થયો એટલુંજ શાબીત થવુ બસ નથી પણ તેણે હુકમ નહી માન્યાથી કાયદેસરકામ કરનાર માણસને કાંઇ હરકત. યા ઉપદ્રવ, અગર નુકશાન થાય અગર થવાનો અભવ હોય અગર તેથી હરકત, અગરઉપદ્રવ, અગર નુકશાની થવાનો ભય થશે એવું શાબીત થવુ જોઇએ એવુ થાયછે, સરકાર વીરૂધ રણછોડ દયાલ, મુ હા. રીપોર્ટ વાલ્યુમ ૧૦ પાનુ ૪૨૪- તા. ૨૯ અકટોબર ૧૮૭૩

પેહેલા વરગના એ કશઓરડીનેટ મેજીસ્ત્રેટે કાંઇ એ કજગ્યામાં મુડદા દાટવા તથા બાળવા શારૂ લોકોને મનાઇ કરવા બાબતનો હુકમક તે જગોએ ચોડાવ્યો ત હુકમ તોડયાના ગુન્હા નો શાબીતી પીનનકોડ કલમ ૧૮૮ અન્વયે એક શખસ ઉપર થઇ. તેમાં નામદાર મુબઇ હાઇ કોરટે ઠરાવ કરયો કે શદરહુ હુકમ ખુદ તોહમતવાળાને પોહોચાડવામાં નહીં આવેલો, શબબ એ ગુન્હાની શાબીતી ગેર કાયદેછે. મુ. હા, તા. ૩ મારચ સન ૧૮૭૦ સરકાર વીરૂધ શુકર બુધીયા.

એક પેહેલા વરગના સબોરડીનેટ માજીસ્ત્રેટે એક કુવાને કાંઇ મરામત કરાવવા સારૂ ૧૮૭૨ ના અકટ ૧૦ ની કલમ ૯૯ પ્રમાણે તોહોમત વાળાપર હુકમ કીધો. પણ તે મરામત તેણે કરાવી નહી. તે ઉપરથી તેણે તે હુકમ નહી માનવા બાબત તેની ઉપર પીનનકોડ કલમ ૧૮૮ પ્રમાણે તોહમત રાખી તેના રૂ ૧૦૦) દંડ કીધો અને શન ૧૮૭૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૪૪ મુજબ એવો હુકમ કીધો કે ત કુવાનુ મરામત ખરચ દંડની રકમ માંહેથી આપવુ.

આ કામમાં નામદાર મુબાઇ હાઇકોરટે એવો ઠરાવ કીધો કે, આ કામમાં ક્રી૦ પ્રો૦ કલમ ૩૦૮ રૂકત લાગુ પડે છે, માટે આ કામમાં સબોરડીનેટ માજીસ્ત્રેટને અધીકાર નથી અને કલમ ૪૪ પ્રમાણે કુવાને મરામત કરાવવાનો હુકમ કરવાનો તને અધીકાર નહોતો, તાત્યા વીઠુબાનાં કામમાં, પુછેલા ઉપરથી, મુ. હા, તા. ૧૩ એપ્રેલ ૧૮૭૧

એક શખશ ઉપર દીવાની કોરટથી હુકમનામુ થએલુ તે પરથી તે દીવાની કોરટના જડજે તેને એવો હુકમ કીધો કે તારે અમુક જગામાં ઝુપડી બાંધી રેહેવુ નહી, એ રીતે તાકીદ કીધાં છતાં તેણે ઝુપડી બાંધી, તે પરથી ત જડજે તેના ઉપર કલમ ૧૮૮ પ્રમાણે કામ ચલાવવા તેને માજીસ્ત્રેટ પાશે મોકલ્યો, માજીસ્ત્રેટ પાશે ગયા પછી તેની આ કામમાં ૧૮૮ કલમ પ્રમાણે તજવીજ થઇશકે નહી, એમ ઠરાવી- જુના ક્રીમીનલ કલમ ૨૧૧ પ્રમાણે તેને છોડી દીધો, છતાં તે માજીસ્ત્રેટનો અભીપ્રાય જીલા જડજનેના પસંદ પડવાથી હાઇ કોરટનો અભીપ્રાય માગ્યો. તેમાં એવો ઠરાવ થયો કે સરકારી અમલદાર સાર્વજનીક કામને માટે જે હુકમ પ્રસીધ્ધ કરે છે તે હુકમને માત્ર ૧૮૮ કલમમાના ઠરાવ લાગુ પડેછે. અને દીવાની દાવામાં પક્ષકારોની દરમીયાન થએલા હુકમને તે કલમ લાગુ પડતી નથી,

એકાદ દાવામાંના પ્રતીવાદીએ એકાદ તાકીદ અમાંન્ય કીધા છતાં તેને તુરંગમાં મોકલવો એટલોજ ફક્ત દીવાની કોરટને માગેછે કલકતા હાઇ કોરટ-રી, ૬ પ્ર. ૪૪૫- તા ૯ નવંબર સન ૧૮૮૦ પુછવા ઉપરથી.

આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હેગાર ઠરાવતાં પ્રેહેલાં અમુક કામથી તહોમતદારે દુર રેહેવુ એ

વો હુકમ પ્રશીધ થયો છે એવું તહોમતદાર જાણતો હતો. એવું સાબીત થવું જોઈએ રાણીવી રૂદ્ધરામ તુતુસાંગ. ક્રિ. ક્ર. ઠા. મા ૩૪૩.

આકલમ પ્રમાણે ગુન્હેગાર ઠરાવતી વખતે તહોમતદારને જે હુકમ કરેલો તે લખેલો કરેલો હતો એ જરૂરનું છે. કો. ઇ. હા. પ્ર, ૩૪૩

કોઇ સરકારી નોકરને નુકશાન કરવાનો ડર દેખાડવો. ૧૮૯. કોઇ સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી હોદ્દાના અમલ સંબંધી કાંઇ કામ ન કરવાને, અથવા કાંઇ કામમાં ઢીલ કરવાને લલચાવાના કારણસર, તે સરકારી નોકરને ખુદને, અથવા જે શખશની સાથે તે સરકારી નોકરને સબંધ છે એમ પોતે માનતો હોય, એવા કોઇ શખસને, કાંઇ, નુકશાન કરવનો, જે માણસ ડર દેખાડે તે માણસને બે વરશ સુધીની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ સરકારી નોકરની પાશે આશરો માગવાની અરજ કરવાથી દુર રહેવાને કોઇ શખશને લલચાવા સારૂ તેને નુકશાનકરવાનો ડર દેખાડવો. ૧૯૦. કાંઇ નુકશાનથી કોઈનુ રક્ષણ કરવાનો અથવા કરાવવાનો જે સરકારી નોકરને કાયદા મુજબ અખત્યાર હોય, એવા કોઇ શરકારી નોકરની આગળ કોઇ શખશને કાંઇ નુકશાનથી પોતાનુ રક્ષણ થવા બાબત કાયદેસર, અરજ નકરવાને અથવા અરજ કરતા અટકાવવાને લલચાવવાના કારણસર, જે માણસ તશખશને કાંઇ નુકશાનકરવાનો ડર દેખાડે તે માણસને એક વરસ સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે

બાબ ૧૧મો

ખોટા પુરાવા તથાસરકારી ઈનસાફ વિરૂદ્ધ ગુન્હા બાબત.

ખોટી શાહેદી આપવી. ૧૯૧. કાંઇ સોગંદથી અથવા કાયદાના ખાસ ઠરાવથી સાચું બોલવાને જે માણસ કાયદા મુજબ બધાએલો હોય, અથવા કાંઇ પણ બાબત સંબધી કાંઇ એકરાર કરવાને કાયદાથી બંધાએલો હોય, તે માણસ એવી કાંઇ વાત કહે કે જે ખોટી હોય અને જે ખોટી છે એમ તે જાણતો કે માનતો હોય, અથવા ખરી છે એમ તે માનતો હોય, તો તે માણસે ખોટી શાહેદી આપી એમ સમજવુ.

ખુલાસો ૧ લો—કાંઇ વાત મોહોડેથી કહી હોય અથવા કોઇ બીજી રીતે કહી હોય તોપણ તેને આ કલમના અર્થ પ્રમાણે વાત સમજવી.

ખુલાસો ૨ જો—શાહેદી આપનાર સખશ પોતાના માનવા બાબત જે ખોટી વાત કહે, તેને પણ આ કલમના અર્થ પ્રમાણેની વાત સમજવી, અને જેમ જે વસ્તુ કોઇ શખશ જાણતો ન હોય ને તે કહે કે હું જાણુછુ તેથી તે સખશ ખોટી શાહેદી આપ્યાનો ગુન્હેગાર થાય તે

મજ જે વસ્તુ તે માનતો નહીહોય તે વિશે તે એમ કહે કે હુ એ માનુછુ તો તેથી પણ તે શખસ ખોટી શાહેદી આપ્યાનો ગુનેહગાર થઇ શકેછે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) ઝ ની ઉપર બ નો હજાર રૂપીઆનો એક વ્યાજબી દાવો છે, તેની મજબુતી માં ઈનસાફની વખતે અ આવીને એવા ખોટા સોગન ખાય કે બનો દાવો વ્યાજબી છે એમ ઝ ને કબુલ કરતાં, મેં સાંભળ્યો. તો અ એ ખોટી શાહદી આપી એમ સમજવું,

(બ) કાંઇ સોગનથી સાચુ બોલવાને બંધાએલો છતાં, અ. એ પ્રમાણે કેહે કે ફલાણી સહી ઝ. ની લખેલી છે એમ હું માનુ છું. અને ઝ. ની લખેલી છે એમ તે ન માનતો હોય, તો એ ઠેકાણે અ. જે વાત પોતે ખોટી જાણે છે તે કહે છે,મા ટે તેણે ખોટી શાહેદી આપી એમ સમજવુ.

[ક) ઝ ના અક્ષરનુ વલણ અ જાણે છે, અને તે એ પ્રમાણે કેહેકે ફલાણી સ હી ઝ. ની લખેલી છે એમ હું માનુ છુ અને તેમજ તે સહી તેની લખેલીછે એમ અ. શુદ્ધ બુદ્ધિએ માનતો હોય તો એ ઠેકાણે અ, ની વાત ફકત તેના મા નવા વીષેછે અને તેના માનવા વિશે તે સાચી છે. માટે અગર તે શહી ઝ, નીલખેલી ન હોય તો પણ અ એ ખોટી શાહેદી આપી એમ સમજવુ નહી.

(ડ) કાંઇ સોગદથી સાચુ બોલવાને બંધાએલો છતાં અ, એ પ્રમાણે કહેકે ફલાણે દ હાડે ઝ, ફલાણે ઠેકાણે હતો એમ હું જાણુ છુ, અને તે બાબત અ, કાંઇ જા ણતો ન હોય તો, અગર તે દહાડે ઝ, તે ઠેકાણે હતો કે નહી તોપણ અ એ ખોટી શાહેદી આપી એમ સમજવુ.

(ઈ] અ. કોઈ સમજાવનારો કે તરજુમો કરનારો છે, અને તે જે વાત અથવા લેખ ખરી રીતે સમજાવવા અથવા તેનો તરજુમો કરવાને સોગંદથી બંધાએલો છે, તે વાતની અથવા લેખની એવી સમજણ આપે અથવા એવો તરજુમો કરે,અ થવા તે સમજણ અથવા તરજુમો ખરો છે એમ સરટીફીકેટ આપે કે તે સમ જણ અથવા તરજુમો ખરો ન હોય અને તે તેને ખરો માનતો ન હોય તો અ એ ખોટી શાહેદી આપી એમ સમજવુ.

ટીકા

મુબાઇના સન ૧૮૬૭ ના આક્ટ ૮ ની કલમ ૨૩ પ્રમાણે કોઇ પોલીસ પટેલ કામ કર તાં છતાં તેની આગળ કોઇ શખશ ખોટો મચકુર કહે તો તેણે પીનલકોડ કલમ ૧૯૧ પ્ર માણે ખોટી શાક્ષી આપી એમથાય છે અને કલમ ૧૯૩ ઉપરથી તે શીક્ષાને પાત્ર થાય છે. સ રકાર વિરૂદ્ધ ઇરબસાપાનો ફેસલો જુઓ, વાલ્યુમ. ૪. પ્ર૦ ૪૭૮ તા૦ ૨૯ એપ્રેલ, સને ૧૮૮૦ મુ. હા. રી. તેમજ કલકત્તા હાઇકોરટ વા—૨—પ્ર૦૮—૪૧ સરકાર વીરૂદ્ધ નાનચં દ મુકરજી તા૦ ૨૭ જુન ૧૮૭૩

ખોટા પુરાવો બનાવવો — ૧૯૨. જે માણસ કાંઇ બીના બનાવે, અથવા કાંઇ ચોપડી કે દફતર મધ્યે કાંઇ ખોટી રકમ લખે, અથવા કાંઇ લેખ કરે અને તે

માં કાંઇ ખોટી વાત લખે, એવા ઇરાદાથી કે, કોઇ ઇનસાફી મુકદમામાં, અથવા કોઈ સરકારી નોકરની આગળ તેના સરકારી હોદાથી કાયદા મુજબ ચાલતા મુકદમામાં, અથવા કોઇ લવાદની આગળ, તે બીના ખોટી રકમ અથવા ખોટી વાત પુરાવામાં રજુ થાય, તથા તે રજુ થનારી બીના, અથવા ખોટી રકમ, અથવા ખોટી વાતથી, તે મુકદમામાં પુરાવા ઉપરથી જે શખશ કાંઈ અભીપ્રાય બાંધનાર હોય તે શખશના મનમાં, તે મુકદમાંના ફેસલાને લગતી કાંઇ જરૂરની બાબત સંબંધી ખોટો અભીપ્રાય આવે તો તે માણસે ખોટો પુરાવો બનાવ્યો એમ સમજવ.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) ઝ ની એક પેટીમાં અ, કાંઇ ઘરેણાં મુકે, એવા ઇરાદાથી કે તે ઘરેણા તે પેટીમાંથી જડે, તથા એ બીનાથી ઝ. નો ઉપર ચોરી સાબીત થાય, તો અ, એ ખોટો પુરાવો બનાવ્યો એમ સમજવુ.

(બ) અ પોતાની દુકાનમા ચોપડામાં એક ખોટી રકમ લખે, એટલા સારૂ કે કોઇ ઇનસાફની કોરટમાં તે પુષ્ટીકર પ્રમાણે દાખલ વાપરવી, તો અ એ ખોટો પુરાવો બનાવ્યો એમ શમજવું.

(ક) ઝ ની ઉપર બદમસ્લતનો ગુન્હો સાબીત કરવાના ઇરાદાથી અ ઝ ના જેવા અક્ષર કરીને એક કાગળ લખે, એવી રીતે કે જાણે તે કાગળ તે બદમસ્લત માંહેના કોઇ સોબતિને લખેલા હોય, અને પોલીશ અમલદારો ફલાણે ઠેકાણે ખોળ કરશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને તે કાગળ તે ઠેકાણે મુકે, તો અ એ ખોટો પુરાવો બનાવ્યો એમ સમજવું

ખોટી શાહેદી તથા ખોટા પુરાવાની શિક્ષા.

૧૯૩. જે માણસ કાંઇ ઇનસાફી મુકદમાના કોઇ પણ ભાગમાં ઇરાદાથી ખોટી શાહેદી આપે, અથવા કોઇ ઇનસાફી મુકદમાના કોઇ પણ ભાગમાં વપરાય એવા કારણશર ખોટો પુરાવો બનાવે તે માણસને સાત વરષની મુદત સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; તથા બીજી કોઇ બાબતમાં જે માણસ ઇરાદાથી ખોટી શાહેદી આપે અથવા ખોટો પુરાવો બનાવે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો ૧ લો—કોઈ કોરટ માર્સલ અથવા મીલીટરી કોરટ આવરિક વેસ્ટની આગળ તજવીજ ચાલતી હોય તેને ઇનસાફી મુકદમો સમજવો.

ખુલાસો ૨ જો—કોઇ ઇનસાફની કોરટની આગળ મુકદમો ચાલતાં પેહેલાં કાયદાએ ફરમાવેલી તજવીજ થતી હોય તેને ઇનસાફી મુકદમાનો એક ભાગ શમજવો, પછી તે તજવીજ કોઇ ઇનસાફની કોરટની આગળ નહી થતી હોય તો પણ.

દ્રષ્ટાંત.

ઝ તેનો ઇનસાફ થવા સારૂ કમિટ કરવો જોઇએ કે નહી એ ઠરાવવા સારૂ કોઇ માજીસ્રેટની આગળ ચાલતી તજવીજમાં અ સોગંદ ખાઇને એવી વાત કહે કે જે ખોટી છે એ

એમ પોતાની ફોગટમાં ઇનસાફ થવાને માટે મોકલવાનો શેશન કોરટને અધીકાર નથી મ તે જાણતો હોય, તો એ તજવીજ ઇનસાફી મુકદમાનો એક ભાગ છે, માટે અ એ ખોટી શાહેદી આપી એમ સમજવું,

ખુલાસો ૩ જો—કોઇ ઇનસાફની કોરટે કાયદા મુજબ કાંઇ તજવીજ કરવાનુ ફરમાવ્યું હો ય. અને તે તજવીજ કોઇ ઇનસાફની કોરટના હુકમ મુજબ થતી હોય, તો ત તજવીજને ઇ નસાફી મુકદમાનો એક ભાગ સમજવો, પછી તે તજવીજ કોઇ ઇનસાફની કોરટની, આગળ ન હી થતી હોય તો પણ કાંઇ જમીનની હદ મુકરર કરવા સારૂ એક ઇનસાફની કોરટે કોઇ અમ લદારને તે જગોપર મોકલ્યો હોય, તે અમલદારની આગળ થતી તજવીજનાં અ સોગદખાઇને એવી એક વાત કહે કે જે ખોટી છે એમ તે જાણતો હોય, તો એ તજવીજ ઇનસાફી મુકદ માનો એક ભાગ છે માટે અ એ ખોટી શાહેદી આપી એમ સમજવું.

ટીકા

આ કલમ પ્રમાણે ખોટો પુરાવો આપવાના કામમાં જે હકીકત તહોમતદાર પોતે ખોટી જા ણતો તે ખોટી જાણીને તેણે ખરા દાખલ કહી એવુ બતાવવુ જોઇએ, રાણી વારૂધ્ધ માહારા જા મોસર, ૭, બે. લા. રી. એ. પ્ર. ૬૬

અમુક અમલદારની વીરૂદ્ધ કોઇ ત્રાસદાયક અરજી લખે તે ત્રાસદાયક અરજી લખનાર કો ણ છે એ બાબત સોધ કરવામાં જે કામ માજીસ્ત્રેટ ચલાવે તેમાં સોગન આપવાનો તે માજી સ્ત્રેટને અધીકાર નથી. સરકાર વીરૂદ્ધ જીજીભાઇ વજા. મુ૦ હા૦ વાલ્યુમ૦ ૧૧ પ્ર૦ ૧૧૦ તા૦ ૧૯ ફેબ્રવારી સને૧૮૭૪

સાક્ષીને જુબાની વાંચી સંભળાવી ન હોય તો તેમાં કહેલા મચકુરથી તેને જુઠી પ્રતીજ્ઞા કરી એમ થતુ નથી વીકલી રીપોટ ૨૩ મુ. હા.

ખોટો દાવો કરનાર શખશની ઉપર તેની ફરીઆદ અરજી પર કરેલી પ્રતીજ્ઞા બાબત તે ની ઉપર ૧૯૩ કલમ પ્રમાણે શીક્ષા થઇ શકે પણ બીજી રીતે થાય નહી સરકાર વીરૂધ લક્ષ મન દાસ પ્રેમચંદ વીગેરે ફોજદારી તપાસણી. મુ. હા. તા. ૨૩ સપટેંબર ૧૮૬૯

એક શખસે બદદ્યાનતથી રેલવેનો કેટલોક સામન કોઇ શખશના ઘરમાં અને ખેતરમાં છુ પાવવામાં મદદ કરી તે એવા ઇરાદાથી કે તે ઘરના અને ખેતરના માલીકને શીક્ષા થાય એ કામમાં ઠરાવવામાં આવ્યુ કે આરોપીત પર કલમ ૧૯૩ પ્રમાણે ખોટો પુરાવો બનાવ્યાનુ અ ને કલમ ૪૧૪ પ્રમાણે ચોરીનો માલ જાણી જોઇને છુપાવવામાં મદદ કરવાનુ એ રીતે બે ત- હોમત લાવી શકાય.—કેશરેહીદ વિરૂદ્ધ રામેજરાય ઇ. લા, રી. ૧. પ્ર. ૩૭૯ અલ્હાબાદ હાઇકોરટ.

આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો જુના ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડ કલમ ૪૭૩ પ્રમાણે કોરટના તીરસ્કારનો છે; તેથી એ કલમ પ્રમાણે જે. માજીસ્ત્રેટની હજુર એ ગુન્હો કરવામાં આવ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટ એ ગુન્હાનો ઇનસાફ કરી શકે નહી—રાણી, વીરૂદ્ધ કુસતા રામસીંગ, ઇ. લા. રી. વા. ૧ પ્ર. ૧૨૯ અલ્હાબાદ હાઇ કોરટ

જે માજીસ્ત્રેટ પાસે તે એ ગુન્હો કરવામાં આવ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટને તે ગુન્હાનો ઇ નસાફ કરવાનો હોય તો. સન ૧૮૭૨ ના આટક, ૧૦ ની કલમ ૪૭૧ પ્રમાણે તેને કાંઇ

પીનલકોડ કલમ ૧૯૪ મુજબ (કલમ ૧૯૩ સાથે તેનો તફાવત જોતાં) કોઇપણ માણસ ને ગુન્હેગાર ઠરાવવાને મુકદમાની પ્રથમ ચોકસી વખતે નહી પણ આખરની વખતે એટલે ઇનસાફની વખતે તેણે ખોટી શાક્ષી આપેલી ઇયા ખોટો પુરાવો ઉભો કરેલો હોવો જોઇએ.

માજીસ્ટ્રેટ હજુર પ્રથમ કામ ચાલતી વખતે આરોપીને જબાની આપી અને તેમાં એવી રીતે ખોટું લખાવ્યુ કે. માજીસ્ટ્રેટની આગળ જે લોકો ગુન્હેગાર છે તેઓને મે ખુન કરતા દીઠા હતા; એ કામમાં એવો ઠરાવ થયો કે. પી૦ કો૦ ક, ૧૯૪ લાગુ પડતી નથી, કેમકે એવા ખોટા પુરાવાનો પરીણામ સ્વભાવીક ઘણામાં ઘણો એટલોજ થાયકે ગુન્હેગાર લોકોને સેશન કમીટ કરવામાં આવે પણ તેથી (તેઓના ઉપર) સાબીતી કાંઇ અવસ્ય કરીને થતી નથી, અને તહોમતદારના મનમાં સ્વભાવીક એટલે સાધારણ પરીણામ હતો એવુ અનુમાન કરવુ જોઇએ; મુ. હા. કો. ત. ૨૨—જાનેવારી ૧૮૭૪

કોઇ ફોજદારી ઇનસાફનુ કામ ચાલતાં છતાં ઇનસાફ કરનાર માજીસ્ટ્રેટે જે પુરાવો દફતરમાં દાખલ કીધો હોય તે ઉપરથી પીનલકોડ કલમ ૧૯૩ મધ્યેનો કાંઇ ગુન્હો (કોઇ શાખશના હાથથી) બન્યો એવુ પ્રથમ દર્શને તે માજીસ્ટ્રેટને દેખાઇ આવે તો તે તહોમતવાળાનો એટલે જેશખશ વીરૂધ્ધ પ્રથમ દર્શનો ગુન્હો બન્યો હોય તે શખશનો) ઇનસાફ થવાની મંજુરીઅત સ્વતંત્ર (અલાયદી) પ્રથમની ચોકશી કીધા વગર આપવાનો તે માજીસ્ટ્રેટને અખતીઆર છે. મુ. હા. તા. ૨૯ નવેમ્બર ૧૮૭૭ પુછવા ઉપરથી,

એક અંગ્રેજ ગામના માહલકરી પર કલમ ૧૯૩ અને ૪૬૬ પ્રમાણે ખોટી શીક્ષા અને બનાઉ ખોટો પુરાવો આપ્યા બદલ તહોમત સાબીત કરી પુનાના આસીસ્ટન જડજે શાક્ષા કરી તે કામમાં તહોમતદારોએ હાઇકોરટમાં અપીલ કરવાથી ઠરાવ થયો કે

સન ૧૮૭૨ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૪૬૬ એટલે સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૧૯૭ એ કોઈપણ સરકારી નોકરે કરેલા સર્વ કૃત્યને લાગુ પડે છે, માટે જે કામમાં વીશેષ પ્રકારનો અર્થ નહી છતાં કેવળ સરકારી નોકરે તે કૃત્ય કરયુ છે એટલોજ તે કૃત્યનો અર્થ થતો હોય તે કૃત્યને પણ કલમ ૪૬૬ લાગુ છે, સબબ એકાદ માહાલકારીની રૂબરૂ એકાદ કજીઆનો નીકાલ થયા છતાં તેણે તે કામના કાગળો બનાઉ કીધા બદલ તે માહાલકારી પર આરોપ રાખવામાં આવ્યો હોય તો સદરહુ ક્રીમીનલમાં કહ્યા પ્રમાણે મંજુરી લીધા શીવાય તે તહોમતની ચોકશી કરાય નહી પરંતુ આ કામમાં ડીસ્ટ્રીકટ માજીસ્ટ્રેટે તહોમત વાળાની ઉપર કામ ચલાવવાને મંજુરી આપેલીછે તે ખરૂંછે, એ માટે તહોમત વાળાઓએ મંજુરી બાબતની લીધેલો વાંધો દુર કરી, નામદાર મુમઈ હાઈકોરટે મુળ કામના ગુણ દોષ ઉપરથી તહોમત વાળાઓને છોડી દીધા. સરકાર વીરૂધ્ધ લક્ષ્મણ સખારામ અને બીજાઓ, મુ. હા. રી. પાનુ ૪૮૧ વાલ્યુમ-૭૨ તા.૨૦ ડીસેંબર ૧૮૭૭

બરદવાનના શેશન જડજની રૂબરૂ ચાલેલા એક ન્યાયના કામમાં આરોપીને બુધીપુર્વક ખોટી શાક્ષી આપ્યા બદલ કલમ ૧૯૩ મુજબ તેનાપર તેજ જડજે આરોપ કરયો અને જે જડજની રૂબરૂ તે અપરાધ થયો તે જડજે તેની શંક્ષેપ રીતે ચોકસી કરી અને આરોપીતને તેની પોતાની રૂબરૂ ચોકશી થતા તેને કમીટ કીધો,

આ કામમાં એવો ઠરાવ થયોકે ફકત શેશન કોરટ જે ઇનસાફ કરવાજોગ જે કામ નથી

તે કામ પોતાનીકોરટમાં ઇનસાફ થવાને માટે મોકલવાનો સેશન કોરટને અધીકાર નથી.

સને ૧૮૭૨ના આકટ ૧૦ની કલમ ૪૭૧માં એટલે સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ની કલમ ૪૭૬ "તે કામ ઇનસાફ માટે પોતે મોકલવુ" એવા જે શબ્દ છે તેજ આકટની કલમ ૨૩૧ માંના ઠરાવ સાથે એટલે સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ની કલમ ૧૯૩ મેળવી જોતાં વાંચતાં સદરહુ લખ્યા પ્રમાણેનુ કામ પોતાનીજ કોરટમાં ઇનસાફ માટે મોકલવાનો સેશન કોરટને અધીકાર નથી, માટે શેશન જડજનો હુકમ રદ કરી આ કામનો ચોકશી કરવા વાસ્તે માજીસ્ત્રેટ પાશે કામ મોકલવાનો સેશન કોરટને હુકમ કરીએ છીએ. કલકતા હાઇકોરટ. વાલ્યુમ ૪, પાનુ૫૭૦

સરકાર વીરૂધ ફતેજયખાન અને બીજા તા ૩૧ જાનેવારી ૧૮૭૯

સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ની ૧૯૩કલમ કહે છે.

૧૯૩ આ કાયદાથી અથવા બીજા હરકોઇ ચાલુ કાયદાથી બીજી રીતે સ્પષ્ટ ઠરાવ કીધોહોય તેશીવાય કોઇ યોગ્ય અધીકાર વાળા માજીસ્ત્રેટે તોહમત વાળા શખસને કમીટ કરયા વગર કોઈ પણ સેસન કોરટે અસલ હકુમતની કોરટ ડાખલ કાંઇ પણ ગુન્હો સાંભળવો નહી

કમીટ કરનાર અમલદાર કમીટ કરવના કારણોમાં કેદીયો ગુન્હેગાર થાય એવી રીતનો મચકુર કહેનો તે મુચકુર આરોપીતની વીરૂધ પુરાવમાં લઇશિવાય નહી પણ જો તે લખી લીધેલો હોય અને કેદીયોનો રૂબરૂ તેકમીટ કરનાર અમલદારની સોગન ઉપર જબાની લીધી હોય તો તેમચકુર પુરવામાં ડાખલ થઈ શકે.—રાણી વિ૦ હરીપરસાદ ૬, બું, રી, ક્રી રૂ.૮૫.

માજીસ્ત્રેટે તોહમત વાળાને કમીટ કરયો ન હોયતો પણ સેસન કોરટ અસલ હકુમત વાળી કોરટની માફક કેટલાક ગુન્હાઓનો ઇનસાફ કરી શકે છે. જુઓ સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૪૮૦ પણ સદરહુ કલમ પ્રમાણે ચલાવેલા કામથી સદરહુ કાયદાની કલમ ૪૪૩ અને ૪૪૪ મી કલમ માંહેનો કોઇપણ મચકુર લાગુ પડેછે એમ સમજવુ નહી

આરોપીતે તા. ૧૮ ડીસેમબર ૧૮૭૯ ને રોજ એક દસ્તાવેજ નોધવા માટે હાજર કીધો તે દસ્તવેજ પર પેહેલા ત. ૬ અગષ્ટ ૭૮ હતી એમ કહેછે. તે તારીખ જો કાયમ હોતતે દસ્તાવેજ નોધવા વાસ્તે આપવાની જે કાયદામાં મુદત કહેલીછે તે મુદત પછી તે નોધવાને આપ્યો એમ થયુ હોત, પણ તે દસ્તાવેજ મુદતમાં આવવા માટે આરોપીતે પહેલા ત૦ ૬ અગસ્ટ હતી તે ફેરવીને તે ઠેકાણે તા ૨૬ નાખી અથવા ફેરવી એમ માહીત છતાં તેણે તે દસ્તાવેજ નોધવા વાસ્તે રજુ કીધો એમ કહેછે, આવી રીતની હકીકત છતાં તારીખમાં ફેર ફાર કરવો એ વાત ખોટો દસ્તાવેજ બનાવ્યા બરોબર નથી કારણ કે પીનલકોડ કલમ ૪૬૪ ની રકમ બે માના અર્થ પ્રમાણે એ કરવુ એ એકાદ હીત વાળા ભાગમાં બધાનતથી અથવા કપટે ફેરફાર કરવા પ્રમાણે થતુ નથી, દસ્તાવેજ ખરો નહોતા કીંવા એકાદ ખોટુ ખત કરી ખોટો હક કહેવો એવો આરોપીતનો હેતુ હતો એમ કોઇએ તકરાર કરી નથી નોધણીના કામના સબંધે એકાદ હોતની વાત વીશે નોધણી કરનાર અમલદારની ચુક થાય એ હેતુથી તેણે તારીખ બદલી એ સ્પષ્ટછે એવી હકીકતછે એટલા માટે આરોપીતનુ આ કૃત્ય કલમ ૧૯૨ ૧૯૩ ઉપરથી ખોટો પુરાવો બનાવ્યા નો ગુન્હો થાયછે, અને કલમ ૧૯૬ પ્રમાણે બનાવટ પુરાવાનો ઉપયોગ કીધાનો ગુન્હો થાયછે એમછે તેથી સેસન જડજે આપેલી સીક્ષા કમીકરી શખત મજુરી સાથે બે મહીનાની સીક્ષા અમે કરીયે છીયે, અને દંડ કાયમ રાખીયે છીયે.

સરકાર વીરૂદ્ધ, મીર કરાર અલી, ક૦ હા૦કો૦વા૦ ૬. પાનુ ૪૮૨ તા૦ ૩ ડીસેમબર ૧૮૮૦

જે કામની અંદર ખોટી સાક્ષી આપવનુ તોહમત મુકવામાં અવ્યુ હોય તે કામમાં શાંકસન નહી હોવાથી રદ કરવામાં આવ્યુ, મુ. હા. રી. ફી. કેસીસ. વા૦ પાનુ ૩૭

આ કલમમાં જે ગુન્હો કહ્યો છે તે જુના ક્રીમીનલ કલમ ૪૭૩ એટલે સન ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૪૮૭ ના ભાવારથ પ્રમાણે કોરટના અપમાન કીધાનો ગુન્હોછે, અને તેથી કરીને જે કોરટની રૂબરૂ તે ગુન્હો કરવમાં આવ્યો તે કોરટના માજીસ્ટ્રેટને સદરહુ કલમ ૪૮૭ પ્રમાણે તે ગુન્હાનો ઇનસાફ કરવાનો અધીકાર નથી—સરકાર વીરૂદ્ધ કાસમીરોલાલ અ૦ હા૦ કો૦ વા૦ ૧ પાનુ ૬૨૫—તેમજ તેજ ધોરણ ઉપર સરકાર વી૦ નવરંગએગ દુલએગ ના ફેસલો મુ૦ હા૦ કોરટ રી. વા. ૧૦ પાનુ ૭૩ અને સરકાર વી૦ ગજી કોમરાણ્ણ મુ, હા. કો. રી. વા૦ ૧ પાનુ ૩૧૧—તેમજ અ૦ હા. કો. રી. વ૦ ૨, પ. ૪૦૫

સરકાર વીરૂદ્ધ સુખરી તા૦ ૧૩ જુન ૧૮૭૯

જુબાનીમાં તોહુમતદારે ખોટો મચકુર કહ્યાનુ કેહેવામાં આવ્યુ હોય તે જુબની સાબીત થવાની જરૂર છે—રાણીવીરૂદ્ધ ભાખો સ્તુતીન કો૦ ઇ૦ ડા૦ પ્ર. ૩૫૧

બીજાને નામે જુબાની આપવી તે આ કલમ પ્રમાણે નો ગુનો થાય છે કલમ ૪૧૯ પ્રમાણે વેશ લઇને ઠગાઇ કીધાનો ગુનો થતો નથી,—રાણી વીરૂદ્ધ પેમા ભીખા મુ૦ હા૦ કો. રી. વા૦ ૧ પાનુ ૮૯

આ દેશમાં આવા ગુનાની શખત સીક્ષા કરવી જાઇએ, પણ જો તોહમતદાર કબુલ કરતો હોય અને કોરટની પાશે દયા માગતો હેય તોજ ઓછી સીક્ષા કરવી જોઇએ —રાણી વીરૂદ્ધ ગરગીન આહીર વીકલી રી૦ ૭ પ્ર૦ ૩૭

એકજ કેસમાં બે જાણ ઉપર આ કલમ પ્રમાણે તોહમત આવ્યુ હોય તો બંનેની ઉપર જુદી જુદી ચોકશી કરવી જોઇએ,—રાણી વીરૂદ્ધ ભવાની શંકર હરીભઇ, મુ૦ હા૦ કો૦ રી. વા૦ ૫ પ્ર ૫૫ (ફોજદારી)

દહાંત શિક્ષાજોગગુન્હો કોઇની ઉપર સાબીત કરવાનાઇરાદાથી ખોટીશાહેદી આપવીઅથવા ખોટા પુરાવોબનાવવો,

૧૯૪. જો કોઇ માણુસ ખોટી શાહેદી આપે અથવા ખોટા પુરાવો બનાવે એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરવાથી કોઈ શખશની ઉપર આકાયદા મુજબ [સન ૧૮૭૦ના આક્ટ ૨૭મા પ્રમાણે " અથવા ઇંગલાંડ દેશના કાયદા મુજબ" દહાંત શિક્ષા જોગ હોય, એવો કોઇ ગુન્હો સાબીત થાય અથવા તેમ કરવાથી સાબિત થશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતા તો તે માણુસને જીવતાંસુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરશની મુદત સુધીની સખત કેદની,શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે, અને અગર તે ખોટી શાહેદીને લીધે કોઇ બે ગુના શખસની ઉપર ગુન્હો સાબીત થઇને તેનો જીવ લેવામાં આવે તો તે ખોટી સાહેદી આપનાર સખશને અગર તો મોતની અથવા ઉપર બ્યાન કરેલી શિક્ષા કરવામાં આવશે

અગરતેમકરવાથીકોઇબેગુન્હા સખશની ઉપર ગુન્હો સાબીત થઇને તેના જીવ લેવામાં આવે.

ટીકા

આ કલમ ૧૯૪ પ્રમાણે ખોટી સાક્ષી આપ્યા બદલ નો આરોપ મુકવો તે ન્યાયની કો ર્ટમાં આપેલી સાક્ષીને માટેજ મુકવો એમ નથી એવા પ્રકારનો મચકુર એકાદ પોલીસ અમ લદાર આગળ કીધો હોય તો પણ તે પી૦ કોડ કલમ ૧૯૧ માં કહ્યા પ્રમાણે અને જુના ક્રી. પ્રો કોડ કલલ ૧૧૮ નો વીચાર કરી જોતાં ખોટી સાક્ષી આપ્યા બરોબર થાય છે સર કાર વીરૂદ્ધ નાનચંદ મુકરજી ૬૦ હા૦ રી. વા૦ ૨૦ પ્ર. ૪૧

સમુદ્રપારની અથવા કેદની શિક્ષાથઇ શકેએવા ગુન્હો કોઇની ઉપર સાબીત કરવાના ઇરાદાથી ખોટી શાહેદી આપવી અથવાખોટો પુરાવો બનાવવો

૧૯૫, જે માણસ ખોટી શાહેદી આપે, અથવા ખોટો પુરાવો બનાવે, એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરવાથી કોઈ શખ્સની ઉપર આ કાયદા મુજબ (સન ૧૮૭૦ના આક્ટ ૨૭મા પ્રમાણે " અથવા ઇંગ્લાંડ દેશના કાયદા મુજબ " દેહાંત શિક્ષા જોગ નહી પણ જીવતા સુધીની સમુદ્રપારની, અથવા સાતવર્ષ અથવા તેથી વધારે મુદત સુધી કેદની,શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુન્હો સાબીત થાય, અથવા તેમ કરવાથી શાબીત થશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા જતાં; તો તે માણસને જે માણસની ઉપર તે ગુન્હો શાબીત થયો હોય તેને જે શિક્ષા કરવામાંઆવે, તે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દષ્ટાંત.

એક ઇનસાફની કોરટની આગળ અ ખોટી શાહેદી આપે, એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરવાથી ઝની ઉપર ડાકાઇટોનો ગુન્હો સાબીત થાય ડાકાઇટીની શિક્ષા જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર, અથવા દશ વર્ષની મુદત સુધીની દંડ સાથે અથવા દંડવીના, કેદ એછે માટે અ તે સમુદ્રપારની, અથવા, દંડ સાથે દંડવીના, કેદની શિક્ષાને લાયક છે એમ સમજવું.

ટીકા

કોઇ શખસ પોતાનુ ઘર પોતાને હાથે બાળીને એમ કેહે કે અમુક શખસે મારૂ ઘર બાળ્યુ તો તેની ઉપર આ કલમ પ્રમાણે નુ તોહમત મુકી શકાય—વી૦ રી,૮ પ્ર . ૫

ખોટો પુરાવો.

૧૯૬, કાંઇ શાહેદી ખોટીછે અથવા પુરાવો બનાવટનો છે એવુ જાણીને જે માણસ દુષ્ટ ભાવથી તે શાહેદી અથવા પુરાવાને ખરો શાહેદી અથવા ખરા પુરાવાની માફક વાપરે અથવા વાપરવાની કોશીશ કરે, તે માણસને જાણેતેણે ખોટી શાહેદી આપી હોય અથવા ખોટો પુરાવો બનાવ્યો હોય એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે

ટીકા

જે દસ્તાવેજ બનાવટ નો છે એમ આરોપીતને માલુમ હતુ તેમ છતાં તેણે તે દસ્તાવેજનો દીવાની દવામાં ઉપયોગ કીધો તેથી જે અપરાધ થયો તે પીનલકોડ કલમ ૪૭૧માં કહ્યા પ્રમાણે નો છે અને તેના ઇનસાફ કરવા માત્ર સેસન કોરટને અધીકાર છે એ અપરાધનુ સ્વરૂપ કમી કરી આરોપીત પર ૧૯૬ કલમ પ્રમાણે આરોપ મુકવાનો માજીસ્ત્રેટને અધીકાર નથી તેથી માજીસ્ત્રેટે આરોપીત પર કલમ ૪૭૧ મુજબ તોહમત મુકી આરોપીતને સેસન કોરટ માં ઇનસાફ માટે મોકલવો એપ અમે હુકમ કરીયે છીયે—સરકાર વીરૂદ્ધ ખીરોજ ચંદર

મુજમુદાર ક૦ હ૦ રી. વા૦ ૫. મ. ૭૧૭ તા. ૨૨ મારચ ૧૮૮૦

ખોટુ સરટીફીકેટ આપવુ અથવા તે પર સહી કરવી.

૧૯૭. જે સરટીફીકેટ આપવાનુ અથવા જે સરટીફીકેટપર સહી કરવાનુ કાયદામાં ફરમાવ્યુ હોય એનુ સરટીફીકેટ; અથવા જે હકીકતના પુરાવામાં જે સરટીફીકેટ કાયદા પ્રમાણે લઇ શકાય તેવી કાંઇ હકીકત બાબતનુ કાંઇ સરટીફીકેટ, કાંઇ જરૂરની બાબતમાં ખોટુ છે એમ જાણીને અથવા એમ માનીને જે માણસ તે સરટીફીકેટ આપે અથવા તે પર શહી કરે, તેનેજાણે તે ખોટી શાહેદી આપી હોય એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવનુ.

કાંઇ જરૂરની બાબતમાં ખોટ્ છેએવુ જાણેલુ સરટીફીકેટ ખરાની માફક વાપરવુ.

૧૯૮. એવું કાંઇ સરટીફીકેટ કાંઇ જરૂરની બાબતમાં ખોટુછે એમ જાણીને જે માણસ દુષ્ટ ભાવથી તે સરટીફીકેટને ખરા શરટીફકેટની માફક વાપરે અથવા વાપરવાની કોશીશ કરે, તને જાણે તેણે ખોટી શાહેદી આપી હોય એવીરીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કાયદા પ્રમાણેપુરાવામાં લઇ શકાય એવા કોઇ એકરારમાં લખેલી ખોટી કેફીયત.

૧૯૯. જે એકરાર કોઇ ઇનસાફી કોરટ, અથવા કોઇ સરકારીનાકર, અથવા બીજો શખશ કાંઇ હકીકતના પુરાવા દાખલ કબુલ કરવાને કાયદાથી બંધાએલા અથવા અખતિયાર પામેલા હોય. એવા કોઇ એકરાર મધ્યે, જે કારણસર તે એકરાર કરવામાં અથવા વાપરવામાં આવે તેને લગતી કાંઇ જરૂરની બાબત સંબંધી ખોટી હોય એવી તથા ખોટીછે એવું પોતે જાણ કે માનતો હોય એવી, અથવા ખરી છે એવું પોતેન માનતો હોય એવી, કાંઇ કેફીયત જે માણસ તે એકરાર કરે અથવા તે પર સહી કરે તે માણસ બાબતે તે માણશને જાણે તેણે ખોટી શાહેદી આપી હોય એવીરીતે શીક્ષા કરવામાં આવશે.

એવોકોઇ ખોટોજાણેલો એકરાર ખરાની માફક વાપરવો.

૨૦૦ એવો કાંઈ એકરાર કાંઈ જરૂરની બાબતમાં ખોટો છે એમ જાણીને જે માણસ દુષ્ટ ભાવથી તે એકરારને ખરા એકરારની માફકવાપરવાની કોશીશ કરે, તેને જાણે તેણે ખોટી શાહેદી આપી હોય, એવી રીતે શીક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો.—જે એકરાર ફકત કાંઇ ગેરશીરસ્તે વાત બની હોય તે સબબ ઉપરથીજ પુરાવામાં કબુલ નહી થઇ શકતો હોય તેને પણ ૧૯૯ની તથા ૨૦૦ મી કલમોના અર્થ પ્રમાણેનો એકરાર સમજવો.

કોઇ ગુન્હો કરનારને બચાવવાના ઇરાદાથી તે ગુનો થયાનો પુરાવો ઉડાવવો, અથવા તે બાબત ખોટી ખબર આપવી.

૨૦૧. કાંઇ ગુન્હો થયો છે એવુ જાણીને અથવા એવુ માનવાનુ કારણ છતાં જે માણસ તે ગુન્હેગારને કાયદા મુજબ થતી શિક્ષાથી બચવવાના ઇરાદાથી તે ગુન્હો થયાનો કાંઈ પુરાવો ઉડાવે, અથવા એવા ઈરાદાથી જેમાણસ પોતે ખોટી જાણતો અથવા માનતો હોય એવીકાંઇ ખબર તે ગુનાહ બાબત આપે તે માણસને, અગર જે ગુન્હો થયો, એવું તે જાણતો અથવા માનતો હોય તે ગુનાંહને માટે મોતની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો સાત વર્ષની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામા આવશે; અને વળી તે માણસ દંડને પ

ણ લાયક થશે, અને જો તે ગુનાને માટે જીરતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરશ સુધીની કેદની, શિક્ષા થઇ શકતી હોય, તો તે માણુસને, ત્રણ વર્ષની મુદત સુધીના એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે માણુસ દંડને પણ લાયક થશે; અને જો તે ગુનાને માટે દશ વર્ષથી ઓછી મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા થઇ શકતી હોય તો તે માણુસને, તે ગુનાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની, તથા તે ગુનાના માટે કેદનામદગામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદત સુધીની. કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનની, શિક્ષા કરવાનાં આવશે.

દષ્ટાંત.

બ એ ઝનુ ખુન કરયુ છે એવુ જાણીને, બ ને શિક્ષાથી બચાવવાના ઇરાદાથી, લાશ સંતાડવામાં બ ને અ મદદ કરેતો સાત વરસની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, તથા દડને પણ અ લાયક છે.

ટીકા.

ક અને બ એ બના ખેતરમાં જ ને ઠાર મારયો અને શીક્ષાથાંથી બચવામાટે જની લાશ એક બીજા ખેતરમાં લઈગયા, તેથી શેશન જડજે તેઓપર સીક્ષાણીય મનુષ્ય વધ કર્યાનુ તોહોમત સાબીત કરી, તે શીવાય આ કલમ ૨૦૧ પ્રમાણે શીક્ષામાંથી બચવા માટે નો અપરાધ કીધાનો પુરાવો નહીં જેવો ટીધાનુ તોહામત શાબીત કીધુ,—આ કામમાં એવો ઠરાવ થયો કે, કલમ ૨૦૧માં જે લોક કહ્યા છે તે અપરાધ કરનાર શીવાય બીજા લોક કહ્યા છે અને ક તથા બ એ પોતેજ અપરાધ કરનાર છે સબબ તેઓને ૨૦૧ કલમ લાગુ પડતી નથી વળી તેણે જ ની લાશ એક ખેતરમાંથી બીજા ખેતરમાં નાખી તેટલા કારણથી તેને પુરાવો ઉડાવવાનુ કીધુ એમ થતુ નથી, પોતાની ઉપર નો સંસય દુર થઇ બીજા પર પડે એવો કદાચતેનો હેતુ હોય પણ તેટલા ઉપરથી તેને આ કલમ લાગુ નથી, સરકાર વીરૂધ્ધ કીબણા અને બીજા, અ૦ હા૦ રી. વા૦ ૨ પ્ર. ૭૧૩

ખાનગી બચાવનો અમલ કરતાં કોઇ શખસ કોઇને મારી નાખે તેનુ મદદ વગે કરવામાં બીજાએ મદદ કરે તો તેમન ઉપર પુરવો ઉડાવવાનુ તોહમત આવે નહી. કેમકે કાંઇ ગુનો થયા નીવાત તેઓ જાણુતા નોહતા —વી૦ ૨ પ્ર. ૪૩ મુ૦ હા૦

કોઇ ગુનહા બાબત ખબર આપવાની જેની ફરજ હોય. તે સખશ ઇરાદાથી ખબર આપવામાં કસુર કરેતો

૨૦૨ જે ગુનહા બાબતનો કાંઇ ખબર આપવાની જે માણુસની કાયદા પ્રમાણે ફરજ હોય, તે માણુસ, તે ગુનોહ થયો છે એવુ જાણીને અથવા એવુ માનવાનું તેને કારણુ છતાં, ઇરાદાથી તે ખબર આપવામાં કસુર કરે, તો તે માણુસને છ મહીનાની મુદત સુધીના એમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દડની અથવા એ બંનેની શિક્ષાકરવામાં આવશે.

ટીકા

જુઓ કલમ ૧૭૬ ઉપરની ટીકા

કાંઇ ગુનો થયો હોય તેની ખોટી

૨૦૩ કાંઇ ગુનો થયો છે એવુ જાણીને અથવા એવુ માનવાનુ કારણ છતાં, તે ગુના બાબત પોતે ખોટી જાણુતો હોય અથવા માનતો

ખબર આપવી

હોય એવી કાંઇ ખબર જે માણસ આપે તેને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંનાગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે,

કોઇ લેખને પુરાવા દાખલ હાજર થતો અટકાવવાને તેનો નાસ કરવો

૨૦૪ કોઇ ઇનસાફની કોરટમાં, અથવા કોઇ સરકારી નોકરની આગળ તેના હોદાના જોરથી કાયદા પ્રમાણે ચાલતા કોઇ મુકદમામા જે લેખ કોઇ માણસ પાશે કાયદ પ્રમાણે પુરાવા ડાખલ હાજર કરાવી શકાય એવો કાંઇ લેખ તે માણસ છુપાવે અથવા તેનો નાસ કરે અથવા ઉપર લખ્યા મુજબની કોરટ કે સરકારી નોકરનો આગળ પુરાવા દાખલ તે લેખ હાજર થતો અથવા વાપરતો અટકાવવાના ઇરાદાથી, અથવા તે કારણસર તે લેખ હાજર કરવાનો તેને કાયદા પ્રમાણે સમન અથવા હુકમ થયા પછી, તે માણસ તે આખા લેખને અથવા તેમાંના કાંઇ ભાગને ચેરી નાખે અથવા વંચાય નહી એવો કરે, તો તેને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની, કેદની, અથવા દંડની, અથવા એબંને ની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ મુકદમ મધે કાંઇ કામ કરવા સારૂ ખોટો વેશ લેવો.

૧૦૫. જે માણસ ખોટી રીતે કોઇ બીજાનો વેષ લે, અને તે વેષ લઇને કાંઈ કબુલાત કરે, અથવા કાંઇ મજકુર કરે, અથવા કબુલતથી ફેસલો કરાવે. અથવા કાંઇ હુકમ કહડાવે, અથવા હાજર જામીન કે બીજી તરેહનો જામીન થાય, અથવા કોઇ દીવાની કે ફોજદારી મુકદમામાં કાંઇ બીજુ કામ કરે, તે માણસને ત્રણ વરશનો મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે

ટીકા.

પી૦ કો૦ કલમ ૨૦૫ પ્રમાણે ગુનો સાબીત થવા માટે આરોપીતે બીજા શખસનુ નામ ધારણ કરરી ને કાંઇ કામ કરેલુ હોવુ જોઇએ—રાણી વીરૂ કાદર રામભાઉ અને બીજા મુ૦ હા૦ રી૦ વા૦૪ પ. ૧૮

કાંઇ મીકલત સરકાર જપત થતી અથવા હુકમનામુ બજાવવામાં લેવાતી અટકાવવા સારૂ તે મીલકત દગલબાજીથી ખશેડવી અથવા છુપાવવી.

૨૦૬. જો કોઇ માણસ કાંઇ મિલકત અથવા તે માંહેનો કાંઇ હક દગલબાજીથી કેથાં ખશેડે કે છુપાવે, અથવા કોઇ શખશના નામપર ચડાવે કે કોઇને સ્વાધીન કરે, એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરવાથી કોઇ ઇનસાફની કોરટે અથવા બીજા મુખતિયાર અધિકારીએ કાંઇ શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય અથવા કાંઈ હુકમ તે કરશે, એવો સંભવ છે એમ તે માણસ જાણતો હોય તે હુકમ મુજબ તે મીલકત અથવા તે માંહેલો હક સરકાર જમે થતો અથવા દંડને પેટે વસુલ થતો અટકે, અથવા કોઈ ઇનસાફની કોરટે કોઈ દિવાની મુકદમામાં કાંઇ હુકમનામુ અથવા હુકમ કરયો હોય, અથવા કાંઈ હુકમનામુ કે હુકમ તે કરશે એવો સંભવ છે એમ તે માણસ જાણતો હોય તે હુકમનામુ અથવા હુકમ બજાવવામાં તે મીલકત અથવા તે માહેલો તે હક લેવાતો અટકે તો તે માણસને બે વરશની મુદતસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.

હુકમનામુ ન બને એવા હેતુથી મીલકત છુપાવવામાં આવેતો આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો થાય છે, ગુરૂ ચંદરન ચકરબતી વીરૂધ—કાશ્ર મોહનલીગર, બે. લા. રી. પ. ૪ (સ્પેશીઅલ નંબર.)

કોઇ મીલકત સરકાર જપત થતીઅથવા હુકમનામુ બજાવવામાં લેવાતી અટકાવવા સારૂ દગલબાજીથી તે મીલકતપર દાવો કરવો.

૨૦૭. ફલાણી મિલકત અથવા તે માંહેલા ફલાણા હકપર માહરો કાંઇ હક અથવા વ્યાજબી દાવો નથી એવુ જાણીને જે માણસ દગલબાજીથી તે મીલકત અથવા ત માંહેલો તે હક કબુલ કરે, અથવા લે, અથવા તેનો દાવો કરે અથવા જે માણસ કોઇ મીલકત અથવા તે માંહેલો કાંઇ હકપરના કાંઇ હક બાબત કોઇ તરેહની ઠગબાજી કરે એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરવાથી કોઇ ઇનસાફની કોરટ અથવા બીજી મુખત્યાર અધીકારીએ કાંઇ શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય અથવા કાંઇ હુકમ તે કરશે એવો સંભવ છે એમ તે માણુસ જાણુતો હોય તે હુકમ મુજબ તે મિલકત અથવા તે માંહેલો તે હક સરકારજપ્ત થતો અથવા દંડને પેટે વસુલ થતો અટકે. અથવા કાંઇ ઇનસાફને કોરટે કોઇ દાવાના મુકદમામા કોઇ હુકમ નામુ અથવા હુકમ કરયો હોય અથવા કાંઇ હુકમનામુ કે હુકમતે કરશે એવો સંભવ છે એમ તે માણુસ જાણતો હોય તે હુકમ નામુ અથવા હુકમ બજાવવામાં તેમીલકત અથવા તે માંહેલો તેહક લેવાનો અટકે, તો તે માણુસની બેવરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બ નેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે,

જે રકમ લેહેણી નથી તેને સારૂ દગલબાજીથી હુકમ નામુ થવા દેવું.

૨૦૮. કોઇ શખશે ફરીયાદી કરયા ઉપરથી જે રકમ લેહેણીન હોય તે રકમને સારૂ, અથવા તે શખશને જેટલી રકમ દેવી હોય તે કરતાં વધારે રકમને સારૂ, અથવા જે મીલકતપર કે તેના જે હકપર તે શખશનુ કાંઇ પહોંચતુ ન હોય એવી મીલકતને સારૂ. અથવા એવા હકને સારૂ. જે માણુસ દગલબાજીથી પોતાના ઉપર કાંઇ હુકમનામુ કે હુકમ કરાવે અથવા થવા દે, અથવા કાંઇ હુકમનામુ કે હુકમ પુરો થયા પછી અથવા જે વસ્તુ સબંધી તે પુરો થયો હોય તે વસ્તુ સંબંધી જે માણુસ દગલબાજીથી પોતાની ઉપર તે હુકમનામુ કે હુકમ બજવાવે અથવા બજવાદે, તે માણુસને બે વરશના મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

અ બ ની ઉપર એક ફરિયાદી કરે. અ તુ મારી ઉપર હુકમનામુ થશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને બ જેના બ ની ઉપર કાંઇ વ્યાજબી દાવો નથી તેણે ફરીયાદી કરેથી વધારે રકમનું હુકમનામુ બ દગલબાજીથી પોતાની ઉપર થવા દે, એવા હેતુથી કે અ ના હુકમનામાની રૂઇએ બ ની મિલકતનુ ને વેચાણ થાય તેમાંથી જે રૂપીયા ઉપજે તમાં બ પોતાને હિસ્સો બ ના ફાયદાને સારૂ ભાગ ભળે તો આ કલમ મુજબ બ એ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

કોઇ ઇનસાફની

૨૦૯. જે માણુસ દગલબાજીથી અથવા બદદાનતથી, અથવા કો

કોરટમાં બદદાનતથી ખોટા દાવો કરવો,

ઇ શખ્શને નુકશાન કરવાની કે દુઃખ આપવાના ઇરાદાથી. કોઇ દાવો એ ટોક છે એમ જાણીને કોઇ ઇનસાફની કોરટમાં તે દાવો કરે, તેમાણુસને બે વરસ સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થસે.

ટીકા

આ કલમ જે કોઇ ઇનસાફી કોરટમાં ખોટો અથવા કપટવાળો દાવો કરે તેને લાગુ પડે છે અને તે દાવાની કોરટ જ્યાં મુળ દાવો દાખલ થયો હોય તેનેજ લાગુ છે.—રાણી વારૂદ્ધ અગમ મેહેતુમ કો. ઇ. ડ. પ ૩૩૭.

ખોટો દાવો કરવા બાબત, આ કલમ પ્રમાણે મુકેલુ તહોમત કોઇ કોરટે રદ કીધુ અને ૧૯૩ કલમ પ્રમાણે ફરીઆદ અરજી પર ખોટી પ્રતીજ્ઞા કરી એવુ તહોમત આવે, સરકાર વિરૂધ્ધ લક્ષમનદાસ પ્રેમચંદનો ફેસલો કલમ ૧૯૩ની ટીકા ઉપર જુઓ.

જે રકમ લેહેણીન હોય તેને સારૂ દગલબાજીથી હુકમનામુ કરાવી લેવુ.

૨૧૦ જે રકમ લેહેણી ન હોય તે રકમને સારૂ અથવા લેહેણી હોય તે કરતાં વધારે રકમને સારૂ, અથવા જે મીલકતપર કે તેમાંના જે હકપર પોતાનુ કાંઇ પોહોચતુ ન હોય એવી મીલકતને સારૂ અથવા એવા હકને સારૂ, જે માણસ દગલબાજીથી કોઇ શખશની ઉપર કાંઇ હુકમનામુ કે હુકમ કરાવી લે, અથવા કાંઇ હુકમનામુ કે હુકમ પુરો થયા પછી, અથવા જે વસ્તુ સંબંધી તે પુરો થયો હોય તે સંબંધી, જે માણસ દગલબાજીથી કોઇ શખશની ઉપર તે હુકમનામુ કે હુકમ બજાવવો, અથવા દગલબાજીથી એવુ કાઇ કાંમ પોતાને નામે થવા દે અથવા કરવાની રજા આપે. તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે,

ટીકા

બજી ગયેલુ હુકમનામુ ફરી બજાવવા અરજ કરેતો આ કલમ પ્રમાણે શીક્ષા થાય. કો. ઇ. ડા. પ. ૩૩૭

નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી મુકેલુ ગુનાનુ ખોટુ તોહોમત.

૨૧૧. જો કોઇ માણસ કોઇ શખ્શને નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી તે શખ્શની ઉપર કાંઇ ફોજદારી કરે અથવા કરાવે, અથવા કોઇ શખશની ઉપર કાંઇ ગુન્હો કરયાનુ ખોટુ તોહોમત મુકે, અને તે એવુ જાણીને કે તે શખ્સની ઉપર તે ફોજદારી કરવા અથવા તે તોહોમત મુકવાનુ કાંઇ વ્યાજબી અથવા કાયદા મુજબ કારણ નથી, તો તે માણસને બે વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને અગર તે ફોજદારી કરે તે એવા કોઇ ગુનાહનાં ખોટાં તોહોમતપરથી કરે કે તે ગુનાહને માટે મોતની અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની. અથવા સાત વરશ કે તેથી વધારે મુદતની કેદની શિક્ષા થઇ શકતી હોય, તો તે માણસને સાત વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શીક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—ખોટી હકીકત લખીને પોલીશને અરજી કરનાર શખશની ઉપર કલમ ૧૮૨ પ્રમાણે ખોટી ખબર આપ્યાનું તોહમત આવે; પણ આ કલમ પ્રમાણે આવે નહી. રાણી વીરૂદ્ધ ગોપાળ બીકાજી .નો ફેસલો કલમ ૧૮૨ની ટીકા ઉપર જુવો.

જે માણસને કોઇ એકાદ કામમાં સબંધ છે કીવા સરકારી હોદાની રીતે તેનાપર કાંઇ જવાબદારી છે, તેવો કોઇ એકાદ પોલીશ અમલદાર પાસે જઇને કહે કે ક એ કાંઇક ગુન્હો કીધો છે એવું મને કહ્યું અને તેનું કહેવું ખ અને ક ના કહેવા ઉપરથી મળે છે. સબબ ક નો મને સંશય છે. અને ક ના ઘરનો જાડો લેવા વાસ્તે અરજી કરે, પછી તે આરોપ ખોટો છે એમ જાણતો હતો. તો આ કલમ પ્રમાણે શીક્ષાને પાત્ર થશે. સરકાર વીરૂદ્ધ હનુમાનલાલ મદ્રાસના હાઇકોરટ. વા ૧૮ પ ૫ તા. ૪ ડીસેંબર સને ૧૮૭૨

આ કલમ ૨૧૧ માંહેલા અપરાધો કલમ ૧૮૨ માંહેલા અપરાધોનો શમાવેશ થાય છે, જુઓ કલમ ૧૮૨ ઉપરની ટીકા.

પોલીશની આગળ કોઇના ઉપર ખોટું તોહોમત મુકવું એ આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કરયો કહેવાય. સરકાર વીરૂદ્ધ અસરફઅલી અને બીજા, કલકતા હાઇ કોરટ વાલ્યુમ ૫ પાનું ૨૮૧ તા. ૨૪ જુન ૧૮૬૬

સરકાર વીરૂદ્ધ કરીમબક્ષના કામમાં નામદાર કલકતા હાઇ કોરટે એવો ઠરાવ કરેલો છે કે ફક્ત પોલીસના રીપોટ ઉપરથી, આ કલમ ૨૧૧ પ્રમાણે આરોપીતપર ફરીયાદ ચાલી શકે નહીં સબબ, કોઇ માણસે ફરીઆદ કરી તે ખરી છે એમ સાબીત કરવાનો તેને વખત મળ્યા શીવાય ખોટી ફરીઆદી કરયા બદલનું કામ તેની ઉપર ચલાવવું એ સ્પષ્ટ અન્યાય છે, અને તેને જે વખત આપવો તે પોલીસ રૂબરૂ નહીં પણ માજીસ્ટ્રેટ રૂબરૂ સાબીત કરવાનો વખત આપવો. અમુક લોકોએ કરેલી ફરીઆદ ખોટી છે એમ પોલીશ અમલદારે રીપોટ કરયાથી જો તેનાપર પી૦ કો૦ ક. ૨૧૧ પ્રમાણે કામ ચલાવાય તો અમુક એક ફરીઆદી ખરી છે કીવા ખોટી છે એનો નીરણ કરનાર જરૂર પોલીશ અમલદાર જ છે એમ થશે. માજીસ્ટ્રેટનું કામ પોલીશને આપવા વીશે કાયદામાં કોઇ ઠેકાણે આધાર નથી. પોલીશને એવો અધીકાર આપ્યો તો ન્યાયના કામને કેવો ધોકો લાગે એ આ દેશમાંના થોડા અનુભવ ઉપરથી સહેજ શમજવામાં આવશે. પુરાવો તઈયાર કરવાનું કામ પોલીસનું છે અને તે પુરાવો બસ છે કીંવા વીશ્વાસ રાખવા સરખો છે કીવા નહી એનો નીરણ કરવાનું કામ ફક્ત માજીસ્ટ્રેટનું છે મુ૦ હા વા ૬ મ. ૪૯૬ તેમ તેજ ધોરણ ઉપર સરકાર વીરૂદ્ધ શીબો બેહાર ક૦ હા૦ કો૦ વા૦ ૬ મ. ૫૮૪ તથા મુ૦ હા૦ કો. વી રી ૧૬ મ- ૭૭ બીસોબા ઈના કામમાં

આ કલમ પ્રમાણે ખોટા તોહમત નો ગુનો થવાને ગુનેગારે, તે તોહમત ફરીયાદી પર આણ્યું હતું એટલું બતાવ્યા છતાં બસ છે, પરંતુ ફરીયાદીયે ગુનેગાર પર જે વખતે ફરીયાદ કરી તે વખતે ગુનેગારે અગાઉ ફરીયાદી પર જે ખોટું તોહમત આણ્યું હતું તેની ચોકશી માત્ર થવાની રહી નથી —સરકાર વીરૂદ્ધ સીલાક અ૦ હા. વા. ૧ મ ૫૨૭

માત્ર અરજી આપે પણ ફોજદારી રીતે કામ ચલાવવા માટે અરજ કરવા ના આવે તો એ અરજીમાં ખોટું તોહમત મુકવા જેવી હકીકત હોવાથી ખોટી ફરીયાદ કરી એમ થતું નથી અ૦ હા૦ કો. રી વા૦ ૩ સને ૧૮૬૩

મેળવેલી ખબર ઉપરથી ફરીયાદ કરી હોય તે ના સાબીત થાય તેથી ખોટું તોહમત મુક્યું ગણાતું નથી રાણી વીરૂદ્ધ નવાબ ઉમેદલાલ મુ૦ હા. વા૦ ૩ મ. ૧૬ (ફોજદારી)

ક્યું ખોટું તોહમત મુક્યું તે ફેસલામાં જણાવવું જોઇએ તથા ક્યાલેંડરમાં પણ આવવું જોઇએ રાણી વીરૂદ્ધ, અરજુન મુ૦ હા૦ કો. વા૦ ૧ મ. ૮૭

કોઈ ગુન્ગાગારને ઘરમાં રાખવો.

તે ગુન્હો જો દેહાંત શીક્ષા જોગ હોય તો.

તે ગુનો જો જીવતાં સુધી સમુદ્ર પારની અથવા કેદની સીક્ષા જોગહોય તો,

૨૨૨. કાંઇ ગુન્હો થયો હોય, અને ફલાણો શખશ તે ગુનાનો કરનાર છે, એવુ જે માણસ જાણતો હોય, અથવા એવુ માનવાનુ જેનેકારણ હોય તે માણસ જો તે સખશને કાયદા પ્રમાણે થતી શીક્ષાથી બચાવવાને ઘરમાં રાખે કે સતાડે, તો, અગર તે ગુનાને માટે મોતની શીક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે, અને અગર તે ગુનાને માટે જીવતાં સમુદ્ર પારની, કે દશ વરશ સુધીની કેદની શીક્ષા થઈ સકતી હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદનીશીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે,અને અગર તે ગુનાહને માટે દશ વરસ સુધીની નહી પણ એક વરસ સુધીની કેદની શીક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલા પ્રકરની તથા તે ગુનાહને માટે કેદની બણામાં બણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદતસુધીની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બનેની, શીક્ષા કરવામાં આવશે,

અપવાદ—ગુનેગારના વરથી અથવા ગુનેગારની વહુથી ગુનેગારને ઘરમાં રાખવા કે સંતાડવાનુ કામ થયુ હોય, તો તે બાબતમાં આ ઠરાવ લાગુ પડશે નહી.

દ્રષ્ટાંત

બ એ ડાકાઇટીના ગુનો કરયો છે એમ જાણીને કાયદા પ્રમાણે થતી શિક્ષાથી બ ને બચવાના હેતુથી અ, બ ને જાણી બુઝીને સંતાડે, તો એ ડાકાઈ અ જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર થવાને લાયક છે માટે, અ ત્રણ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદને લાયક છે અને વળી તે દંડને પણ લાયક છે.

ટીકા—કોઇ ગુન્હેગારને તેની ઓરત છુપાવે તો તેથી તેનીપર આ કલમ પ્રમાણે તોહોમત આવે નહી. કેમકે ઓરત પોતાના ધણીની બાંકે છુપાવેછે એવું કાયદો શાનેછે. માટે બાયડીને લાભ મળે પણ ધણીને તથા છોકરાને, અને નોકર વીગેરે બીજાને મળે નહીઆ પ્રો. ૧૦૨૮.

બાયડીને આ લાભ મળે એટલા માટે તહોમતદારની તે કાયદા સર ઓરતછે એમ શાબીદ થવું જોઇએ. મી૦ માર્ટન કહેછે કે સ્ત્રી પુરૂષ સાથે રહેતા હોયતો, તો આ કલમનાઅપવાદ નો લાભ સ્ત્રીને મળે જુઓ તેના ફોજદારી પુરાવાનું પુસ્તક પ્ર. ૧૭

કોઇ ગુનેગારનેશિક્ષાથી બચાવવાને બક્ષીશ વગેરે લેવી

તે ગુનો જો દેહાંત શિક્ષા જોગ હોયતો

તે ગુનો જો જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા કેદની

૨૧૩. પોતે કાંઇ ગુનો છુપાવવાના, અથવા કાંઈ ગુનાની કાયદેસર શિક્ષાથી કોઇ શખશને પોતે બચાવવાના અથવા કાયદેશર શિક્ષાએ પોહોચાડવાને કોઇ શખશની ઉપર પોતે કાંઈ મુકદમો નહી ચલાવવાના બદલામાં જે માણસ પોતાને વાસ્તેઅથવા કોઇ બીજા શખશને વાસ્તે કાંઈ અવેજ કબુલ કરે, અથવા મેળવવાની કોશીશ કરે, અથવા કબુલ કરવાનીહા કહે, અથવા કાંઇ મીલકત પોતે અથવા બીજાનો વતી પાછી લે, અથવા પાછી મેળવવાની કોશીશ કરે, અથવા પાછી લેવાની હા કહે તે માણશને અગર તે ગુનાને માટે મોતની શિક્ષાથઇ શકતી હોય તો સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લા

શિક્ષા લાગતીહોયતો. — થક થશે; અને અગર તે ગુનાહને માટે જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરશ સુધીની કેદની શીક્ષા થઇ શકતી હોય, તોતે માણસને ત્રણ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની સિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે ગુનાહને માટે દશ વરસ સુધીની કેદની શીક્ષા નહી થઇ શકતી હોય તો તે માણસને ગુનાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુનાને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદત સુધીની કેદની; અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે,

ટીકા—પોલીશના નોકરો આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો છુપાવે તેઓને પણ આકલમ પ્રમાણે શીક્ષા થાય; રાણી વીરૂધ બાબનખાન મહુશકોજી, મુ. હા, રી. વા૦૨પાંનુ ૧૪૨ તા.૧ અગષ્ટ ૧૮૭૭ આકયમને લાગે થાય તેવી કલમ૧૬૧ ઉપરની ટીકા જુઓ

કોઇ ગુનેગારને બચાવવાના બદલામાં કોઇ બક્ષીશ આપવી અથવામીલકતપાછી આપવી. — ૨૧૪. કોઇ સખશ કાંઇ ગુન્હો છુપાવે તેના, અથવા તે કાંઇગુનાની, કાયદેશર શિક્ષાથી કોઈ શખસને બચાવે તેના, અથવા કાયદેશર શીક્ષાએ પોહોચાડવાને કોઇ શખશની ઉપર તે કાંઇ મુકદમો નહી ચલાવે તેના બદલામાં જે માણસ તે સખશને કાંઈ અવેજ આપે અથવા બદલો વાળે, અથવા અવેજ આપવાનુ કે બદલો વાળવાનુ કહે અથવા કબુલ કરે, અથવા કાંઇ મીલકત તે શખસને પાછી આપવાનુ અથવા અપાવવાનુ કહે અથવા કબુલ કરે તે માણસને અગર તે ગુ

તે ગુનો જો દેહાંત શીક્ષા જોગ હોય તો. — નાને માટે મોતની શિક્ષા થઇ શકતી હોય તો, સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શીક્ષા કરવામાં આવશે. અનેવળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે ગુનાને માટે જીવતાં

તે ગુનો જો જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા કેદની શિક્ષા જોગહોય. તો — સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરસ સુધીની કેદની શીક્ષા થઇ શકતી હોવે તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદતસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે ગુનાને માટે દશ વરસની મુદત સુધીની કેદની શીક્ષા નહી થઈ શકતી હોય, તો તે માણસને તે ગુનાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુનાને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદત સુધીની કેદની અથવા દંડની; અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

અપવાદ—જેજે બાબતમાં ગુનો કાયદેસર માંડીવાળી શકાય તે તે બાબતને ૨૧૩મી અને ૨૧૪મી કલમોના ઠરાવો લાગુ પડતા નથી.

દ્રષ્ટાંત.

[અ) ખુનના ઇરાદાથી અ બ ની ઉપર હુમલો કરે, તો એ ઠેકાણે જે ગુનોહ છે તે કરવાના ઇરાદા સાથે નિસબત નહી રાખતો ફકત હુમલો નથી, માટે તે આ અપવાદામાં દાખલ થતો નથી, અને તે કારણને લીધે તે માંડી વળાય નહી.

(બ) અ બ ની ઉપર હુમલો કરે, તો, એ ઠેકાણે ગુનો જે છે તે ગુનેગારના ઇરાદાસાથે નિસબત ન રાખતુ ફકત કામ છે, અને તે હુમલાને માટે બ દીવાનીમાં ફરીયાદ કરી શકેછે માટે તે આ અપવાદામાં દાખલ થાયછે, અને તે માંડી વળાય છે.

[ક] અ પોતાનો વર કે પોતાની વહુ હયાત છતાં બીજી વહુ કે બીજા વર કરવાનો ગુનો કરે. તો, એ ગુના બાબત દિવાનીમાં ફરીયાદ થઇ શકતી નથી માટે, તે માંડી વળાય નહી.

(ક) ૭ એક ધણીવાળી સ્ત્રીની સાથે છીનાળું કરે, તો તે ગુનો માંડી વળાય.

ટીકા—એક કામમાં ચોરીના ગુનાની ફરીયાદ માંહોમાંહી માંડીવાળવાથી ઠરાવ થયો કે ચોરીકરવાના ઇરાદે ઘર ફોડવું એ ગુનો કલમ ૨૧૪ પ્રમાણે માંહોમાંહી માંડી વાળવા જોગ ગુનો નથી, અને એવા કામમાં જુના ફો૦ ક૦ ૧૯૯ એટલે સન ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૩૪૫ પ્રમાણે થતું નથી. આ કામને જુના ફો. ક. ૨૧૨ લાગતી નથી કારણ કે આ સમનનો કજીયો નથી અને કલમ ૨૧૨ માં જે ઠરાવછે તે વારંટના કામનો જે બાબ છે તેમાં નથી, માટે આ કોરટ આ કામમાં કાંઈ હુકમ ન કરતાં પેહેલાના માજીસ્ટ્રેટે કરેલા હુકમથી ન્યાય થયો નથી એમ દેખાય તો માજીસ્ત્રેટે પોતાની મુખત્યારી ચલાવી કામ ચલાવવું સરકાર વીરૂધ દેવમા અને સોનશીખર મુ૦ હા૦ કો. રી. વા૦ ૧ પ્ર. ૬૪

જે સમન્સ કેશ હોય તેવા કેસો માંહો માંહી માંડીવાળી શકાયછે શીવાય કયા કેસો માંહોમાંહી માંડીવાળી શકાય તે બાબત વધારે ખુલાસો સન ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ના કલમ ૩૪૫ જુઓ આ કાયદાની નીચે લખેલી કલમમાં વીરૂધના ગુના માંહોમાંહી માંડી વાળાયછે.

કલમ ૨૯૮– ૩૨૩– ૩૩૪– ૩૪૧– ૩૪૨– ૩૫૨–૩૫૫–૩૫૮–૩૭૪–૪૨૬–૪૨૭–૪૪૭ ૪૪૮– ૪૯૦– ૪૯૧– ૪૯૨– ૪૯૩– ૪૯૮–૫૦૦–૫૦૧–૫૦૨–૫૦૪–૫૦૬

છીનાળાની બાબતમાં ફક્ત ફરીયાદીની ગેર હાજરીના સબબથી માજીસ્ત્રેટ ફરીયાદ કહાડી નાખેતો તે વાજબી નથી પણ જો ફરીયાદી ગેર હાજર હોય અને પુરાવો રજુ ના થયો હોયતો ફરીયાદીને હાજર રહેવા જરૂર પાડવા અથવા પુરાવો મેળવવાને માજીસ્ત્રેટ બંધાએલા નથી, જુઓ શીયલ રમીસનર, શેટરલ મોવીન સોસ નંબર ૫૮ રૂ. ૧૧૫

રાણી વીરૂધ જી, આર. સ્મીથના કેશમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે છીનાળાની બાબત ફરીયાદી ખુલી કોરટમાં તોહમત પાછું ખેચી લઇ શકેછે, અને માજીસ્ત્રેટે આ પ્રમાણે ફરીયાદ પાછી ખેચી લેવા ના દીધી તે સારૂ તેને ઠપકો આપવામાં આવ્યો હતો વી. ૪ પ્ર. ૩૧

એક કામમાં જે સ્ત્રી ની સાથે આરોપીતે છીનાળું કરેલું કહેવાયેલું ત સ્ત્રીના ધણી ફરીયાદ માંડવા ના ખુશી હતો અને આશીસ્ટન સેસન જડજે તે ઉપરથી તહોમત દારને છોડી દીધો આ બાબતમાં હાઇકોરટે દરમ્યાન આવવા ના પાડી મુ૦ હાઇકોરટ રી. વા૦ ૫ .ક્રાઇ, કે. ૨૭

આરોપીત પર બુધી પુરવક વ્યથા કરયાનું તહોમત મુકી માંડવી જીલ્લે સુરતના ત્રીજા વરગ ના માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ એક શખશે ફરીયાદ કરી હતી તે ફરીયાદ પાછી ખેચી લેવા માટે ફરીયાદીએ અરજ કરવાથી તેને માજીસ્ત્રેટે પરવાનગી આપી હતી; પણ એવી રીતે તે ફરીયાદ કાહાડી લેવાની પરવાનગી આપવાનો તે માજીસ્ત્રેટને અખીતાર નથી એવો અભીપ્રાય સુરતના જીલા માજીસ્ત્રેટનો થયાથી તેણે એ કામ જુના ફો૦ ક, ૨૯૬ પ્રમાણે હાઇકોરટના અભીપ્રાય માટે મોકલ્યું તેથી ઠરાવ થયો કે બુધી પુરવક વ્યથા કરયાનો ગુન્હો એ કાયદે સર રીતે પોતપોતામાં માંડી વાળવા સરખોછે, મુ૦ હા૦ કો૦ રી. વા૦ ૧૦ પ્ર, ૨૭ તા.૨૭ મરચ ૧૮૭૩

એક બુધી પુરવક માહાવ્યથાની ફરીયાદ કરયા છતાં તે ફરીયાદ ચલાવવા ફરીયાદી ના કહે છે એવા સબબ ઉપરથી બુધી પુરક માહાવ્યથા કીધાના ગુનાની ફરીયાદ કહાડી નાખવાનો સબ માજીસ્ત્રેટને અખત્યાર નથી –સરકાર વી. જગજીવન પ્રેમચંદ મુ. તા.૨૦ સપ્ટેમબર ૧૮૬૯

મનુષ્ય હરણ કીધાનો ગુન્હો કાયદા પ્રમાણે પોતપોતામાં માંડી વાળવા જોગછે ફરીયાદીનું કામ ચલાવવાનુ સદરહુ પ્રમાણે કાહાડી લીધાથી જુના ફો કલમ ૧૮૮ પ્રમાણ આરોપીત માણસે અપરાધ કીધો નથી એવું તેનું ફળછે—સરકાર વીરૂધ ગોપી મોહનમીત્ર વી. ૨૨ પ્ર.૨૬

કોઇ ગુન્હાની ફરીયાદ પોલીસ અમલદારની પાસે થયેલી છતાં તે પાછી ખેચી લેવા બાબતની અરજી સાંભળવાનો અખીતાર પોલીસ અમલદારને નથી, ફરીયાદ પાછી ખેચી લેવા

કરી એ ન્યાયનું કામછે આવું કામ માજીસ્ટ્રેટ સન ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૨૪૯ અને ૩૪૫ પ્રમાણે કરી શકેછે પણ પોલીસ અમલદારને એવા કામમાં કાંઇ હાથ ઘાલવા નો અખતીયાર નથી. સુરતના જીલ્લા-માજીસ્ટ્રેટનો પત્ર નંબર ૩૦૬ ઉપરથી થયેલો મુંબાઇ હાઇકોર્ટનો ઠરાવ તા, ૧૫ જુન ૧૮૭૫.

છીનાળાના ગુના માંહે માંહે માંડીવાળી શકાયછે, પરંતુ છીનાળાનો કેશ શેશન કમીટ થયા અને આરોપીને શીક્ષા થાય, ત્યાર પછી અપીલ થાય તે વખત, તે ગુના પક્ષકારો માંહે માંડીવાળી શકાય નહી.—સરકાર વીરૂદ્ધ થામસન, ઈ. લા. રી, વા ૨ અલ્હાબાદ, પ. ૩૩૯

ચોરની મીલકત પાછી મેળવવામાં મદદ કરવા સારૂ કાંઇ બક્ષીશ લેવી વગેરે.

૨૧૫. કોઇ શખસની પાસેથી તે શખસના કાંઇ જંગમ મિલકત લઇ જવાથી શિક્ષા થઇ શકે એવા કાંઇ ગુનાથી ગઇ હોય તે શખસને તે મીલકત પાછી મળવામાં મદદ કરવાના બાનાથી અથવા મદદ કરવા સારૂ જે માણસ કંઇ અવેજ લે અથવા લેવાને હા કહે અથવા કબુલાત કરે, તે જો તે ગુનેગારને પકડવાને તથા તેની ઉપર સાબીત કરવાને પોતાથી બનતા સઘળા ઇલાજ કામે ન લગાડે તો તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જે ગુન્હેગાર કેદમાંથી નાઠો હોય, અથવા જેને પકડવાનો હુકમ થયો હોય, તે ગુનેગારને ઘરમાં રાખવો,

૨૧૬ કોઇ શખસની ઉપર કાંઇ ગુનો સાબીત થયો હોય, અથવા કાંઇ ગુનાનું તોહોમત મુકયું હોય, અને તે ગુનાને સારૂ તે શખસ કાયદેસર કેદમાં હોય, તે શખસ જો કેદમાંથી નાશી જાય અથવા કોઇ સરકારી નોકર પોતાના સરકારી હોદ્દાનો કાયદેસર અખત્યાર અમલમાં લાવતા કોઈ શખસને કાંઇ ગુનાને માટે પકડવાનો હુકમ કરે ત્યારે જે માણસ તે નાશી જવાની અથવા પકડવાના હુકમની વાત જાણ્યા છતાં તે શખશને પકડાતો અટકાવવા ઇરાદાથી તેને ઘરમાં રાખે અથવા કયાં સંતાડે, તે માણસને નીચે મુજબ શિક્ષા કરવામાં આવસે. એટલે

તે ગુન્હો જો દેહાંતશિક્ષા જોગ હોય તો.

જે ગુનાને માટે તે શખશ કેદમાં હતો અથવા તેને પકડવાનો હુકમ કરયો હોય તે ગુનાને માટે જો મોતની શીક્ષા થઇ શકતી હોય તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પાત્ર થશે,

જો છવતાં સુધીસ મુદ્રપારની અથવા કેદની શીક્ષા જોગ હોય તો.

અને તે ગુનાને માટે જો છવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસ સુધીની કેદની, શિક્ષાથઇ શકતી હોય તો તે માણસને ત્રણ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની દંડસાથે અથવા દંડ વીના. કરવામાં આવશે, અને તે ગુનાહને માટે દશ વરશ સુધીની નહી પણ એક વરશ સુધીની કેદની શિક્ષા થઇ શકતી હોય તો તે માણસને તે ગુનાને માટે ઠરાવેલા પ્રકારની તે તથા ગુનાને માટે કેદની ઘણામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની પા મુદત કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામા આવશે.

અપવાદ—જે માણસને પકડવું હોય તેના વરથી અથવા તેની વહુથી, તે માણસને ઘરમાં રાખવાનું કે સંતાડવાનુ કામ થયુ હોય, તો તે બાબતને આ ઠરાવ લાગુ પડતો નથી.

કોઇ શખશને શીક્ષાથી અથવા કાંઇ મીલકતને સરકાર જ…ક

૨૧૭. કોઇ માણસ સરકારી નોકર હોય, તેણે પોતાના સરકારી હોદાના જોરથી કેમ ચાલવું એ બાબતનો કાંઇ કાયદાનો હુકમ અગર તે માણસ જાણી બુજીને ન માને, એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરવાથી કા

મીલકતીજપ્તીબચાવવાના ઈરાદાથીજે સરકારી નોકરકાયદાનો હુકમ નમાનેતને શિક્ષા.

ઈ શખ્સ કાયદેશર શિક્ષાથી બચે, અથવા જે શિક્ષાને તે લાયક હો ય તેથી તેને ઓછી સિક્ષા થાય અથવા માહારા તેમ કરવાથી તે શિ ક્ષાથી બચશે અથવા તેને ઓછી શિક્ષા થશે એવો સંભવછે એમ જા ણ્યા છતાં, તો, અથવા એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરવાથી કાંઈ મીલકત સરકાર જપ્ત થતી, અથવા કાંઇ રૂપીયા તેમાથી કાયદા મુજબ આપ વા જેવાહોય તે આપવાથી તે બચી જાય, અથવા બચી જશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, તો તે માણુસને બે વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડ ની અથવા એ બનેની, શિક્ષા કરવામાં આવસે,

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે નો ગુન્હો અમદાવાદના પેહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટે આરોપી ત પર તોહમત સાબીત કરી તેના એકસો રૂપઇયા દંડ કરયા અને તે ન આપેતો ત્રણ મહીના શાખત મજુરી સાથે કેદ ભોગવે, આરોપીત [પોલીસ પટેલ] ના ગામમાંથી એક ઘો ડા પર બેઉ ચોરોની ટોળી ગઈ, આરોપીત પોલીસ પટેલ હોવાથી ચોરોને પકડવા ના કા મમાં મદદ કરવાની તેનો ફરજ છતાં તેણે તેમ કીધુ નહી તેથી પોલીસ પટેલ ઉપર ફોજદારીમાં કામ ચલાવવાની મંજુરી સરકાર પાસેથી કીવા સરકારે અધીકાર આપેલા એ કાદ પોલીસ અમલદાર પાસેથી લેવાની જરૂર હતી, તે લીધી નથી એમ અમદાવાદના સે શન જડજ ને જણાયાથી તેણે તોહમત અને સીક્ષા રદ કીધાં

આ ઠરાવ ઉપર મુબાઇ સરકારે અપીલ કરી તેમાં ઠરાવ થયો કે પોલીસ પટેલે ગેરવર તણુક કરીછે એમ સાબીત થયાથી પોલીસ કમીસનરની મંજુરી લઇ ને તેને તેના કામ ઉપરથી દુરકરવાનો પહેલાવરગના માજીસ્ત્રેટને અધીકારછે સબબ આ કામ જાુના ફો૦ કે. ૪૬૬ લાગુ પડતી નથી માટે શેસન જડજનો હુકમ રદકરી આકામનો ફેસલો ગુણ દોષ ઉપરથી કરવા માટે શેસન જડજને હુકમ કરીએછીએ સરકાર વીરૂધ ભગવાન દેવરાજ, મુ હા૦ કો. વા ૪ પ્ર. ૩૫૭

આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો સંપુરણ થવા માટે આરોપીતએ સરકારી નોકર છતાં તેણે જે કામ કરવા વીશે કાયદામાં કહેલુછે તે કામ એણે કરયુ નહી અને બીજા કોઇને કાયદા પ્રમા ણે જે સીક્ષા થવાની એ ન થાય એવા ઉદેશે એણે એકામ કીધુ નથી એટલુ સાબીત થયુ એટલે બસછે જે માણસનો સીક્ષાથી બચાવ કરવાનો આરોપીતનો ઇરાદો હતો તે માણસે કાયદા પ્રમાણે સીક્ષા થવા લાયક ગુન્હો ના કીધો હોયતો તો પણ હરકત નથી સરકાર વીરૂ ધ અમીરૂદીન ક૦ હા૦ કો૦ વા૦ ૩ પ્ર. ૪૧૨

સરકારી નોકર કો ઈ શખશને શિક્ષા થી અથવા કોઇમી લકતને સરકાર જ પ્ત થવાથી બચાવ વાના ઇરાદાથી કાંઇ ખોટું દફતર અથવા લખાણ બનાવે તેબા બત.

૨૧૮. કોઇ માણસ સરકારી નોકર હોય, અને તેના સરકારી હો દાસર તેને કાઇ દફતર અથવા બીજુ લખાણ તૈયાર કરવાનુ કામ સોંપ્યું હોય તે માણસ જો તે દફતર અથવા લખાણ જે રીત ખોટી છે એવું, તે જાણતો હોયઁ તેવી રીતે તઇયાર કરે; એવા ઇરાદાથી કે તેથી લોકને અથવા કોઇ શખશને ટોટો અથવા નુકશાન થાય અ થવા ટોટો કે નુકશાન થશે એવો સંભવ છે, એમ જાણીને, અથવા એવા ઇરાદાથી કે તેથી કોઇ શખશને કાયદેશર શિક્ષાથી બચાવવા, અથવા તેથી કોઇ શખસ કાયદેશર શિક્ષાથી બચશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને, અથવા તેથી કાંઇ મીલકત સરકાર જપ્ત થતી, અ થવા કાંઇ રૂપીયા તેમાંથી કાયદા મુજબ આપવા જેવા હોય તે આપ વાથી બચી જાય. અથવા તે બચી જશે એવો સંભવ છે, એમ જાણીને, તો તે માણસને

સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની. અથવા એ
બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કાંઈ ઇનસાફીમુકદમા માટે પોતે કાયદા વિરૂદ્ધ છેએમ જાણતો હોયએવો હુકમ, રીપોર્ટ વીગેરે કોઇસરકારી નોકર કરેતે બાબત,

૨૧૯. કોઇ માણસ સરકારી નોકર છતાં લાંચ લેઇને અથવા દ્વેષ બુદ્ધિથી કાંઇ ઇનસાફી મુકદમામાના કોઈ પણ ભાગમાં કાંઇરીપોર્ટ, હુકમ, ફેસલો, અથવા ઠરાવ કરે કે કહીં સંભળાવે. એવો કે તે કાયદાથી વિરૂદ્ધ છે, એમ તે માણસ પોતે જાણતો હોય, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની. અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જે સખસને અખત્યાર હોય તેશખશકુ કાયદાથીવિરૂદ્ધ ચલુછુ એમ જાણીને, કોઇનેતેનો ઇનસાફ થવામાટે કમીટ, કરેઅથવાકેદમાં મોકલે તે બાબત.

૨૨૦ કોઈ માણસને હોદ્દો એવી તરેહનો હોય કે તેથી કોઇ શખસોને તેઓનો ઇનસાફ થવા સારૂ કમિટ કરવાનો અથવા તેઓને કેદમાં મોકલવાનો અથવા કોઇ શખસોને કેદમાં રાખવાનો તેને કાયદેસર અખતિયાર મળ્યો હોય તે માણસને તે અખતિયાર અમલમાં લાવતાં લાંચ લેઇને અથવા દ્વેષ બુદ્ધીથી, જો કોઇ શખશને તેના ઇનસાફ થવા સારૂ કમિટ કરે અથવા તેને કેદમાં મોકલે, અથવા કોઈ શખશને કેદમાં નાખે અને તે એમ જાણતો હોય કે આમ કરવામાં હું કાયદાથી ઉલટો ચાલુછું, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે,

જે સરકારી નોકરની કાયદા મુજબ કોઇને પકડવાનીફરજ હોય તે સરકારી નોકર તેનેપકડવામાં ઇરાદાથી કસુર કરેતેબાબત.

૨૨૧. કોઇ માણસ સરકારી નોકર હોય, અને કોઇ શખશની ઉપર કાંઇ ગુનાનુ તહોમત મુકાએલુ હોય તેને, અથવા કાંઇ ગુનાને માટે પકડવા જોગ હોય એવા કોઇ શખશને, પકડવા અથવા કેદમાં રાખવાની તે. માણસની પોતાના સરકારી હેદ્દાને લીધે કાયદા મુજબ ફરજ હોય. તે માણસ અગર તે સખશને પકડવામાં ઇરાદાથી કસુર કરે. અથવા ઇરાદાથી તે શખશને નાશી જવાદે, અથવા તે શખશને તે કેદમાંથી નાશી જવાની કોશીશ કરવામાં ઇરાદાથી સહાયકારી થાય, તો તે માણસને નીચે પ્રમાણે શિક્ષા કરવામાં આવશે એટલે.—

શિક્ષા,

અગર કેદ કરેલા અથવા જેને પકડવો જોઇતો હતો તે શખશની ઉપર મોતની શિક્ષા થઇ શકે એવા ગુનાનુ તોહોમત મુકવામાં આવ્યુ હોય, અથવા એવા ગુનાને માટે તે પકડવા જોગ થયા હોય, તો તે માણસને સાત વરસની મુદતસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની, દંડ સાથે દંડ વાના, કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા

અગર કેદ કરેલા અથવા જેને પકડવો જોઇતો હતો તે શખશની ઉપર જીંદગી સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરશની મુદત સુધીની કેદની શીક્ષા થઇ શકે એવા ગુનાનુ તહોમત મુકવામાં આવ્યુ હોય, અથવા એવા ગુનાને માટે તે પકડવા જોગ થયા હોય તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની, દંડ સાથે અથવા દંડ વિના, કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા.

અગર કેદ કરેલા અથવા જેને પકડવો જોઇતો હતો એ સખશની ઉપર દશ વરશથી ઓછી મુદતની કેદની શિક્ષા થઇ શકે એવા ગુનાનુ તહોમત મુકવામાં આવ્યુ હોય, અથવા એ

આ ગુનાને માટે તે પકડવા લાગ થયો હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની, દંડ સાથે અથવા દંડ વીના, કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—ગુન્હેગારને પકડવાને કસુર કરવાથી આ કલમ પ્રમાણે તહોમત આવે, સરકાર વારૂધ મકુનદ ખાતાંનનો ફેંસલો કલમ ૧૬૧ ઉપર જુઓ.

જે સખસનો ઉપર કોઇ ઇનસાફની કોરટે શીક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તે શખશને પકડવાને જે સરકારી નોકરનો ફરજ હોય તે શખસને પકડવાનો ઇરાદાથી કસુર કરે તે બાબત.

૨૨૨. કોઇ માણસ સરકારી નોકર હોય, અને કોઇ શખસની ઉપર કાંઇ ગુન્હાને માટે કોઇ ઇનસાફની કોરટ શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય, તે સખશને (સન ૧૮૭૦ના આકટ ૨૭ના પ્રમાણે) "અથવા જે સખશને કાયદેસર રીતે કેદમાં રાખ્યો હોય તેવા સખશને" પકડવાની અથવા કેદમાં રાખવાની તે માણસની પોતાના સરકારી ઓહદાને લીધે કાયદા મુજબ ફરજ હોય, તે માણસ અગર તે શખશને પકડવામાં ઇરાદાથી કસુર કરે, અથવા ઇરાદાથી તે શખશને નાશી જવા દે, અથવા તે શખશને કેદમાંથી નાશી જવામાં અથવા નાશી જવાની કોશીશ કરવામાં ઇરાદાથી સહાય કરે, (સન ૧૮૭૦ના આકટ ૨૭મા પ્રમાણે) " અથવા જો તે સખસને કાયદાસર રીતે કેદમાં રાખ્યો હોય " તો તે માણસ તે નિચે પ્રમાણે શિક્ષા કરવામાં આવશે, એટલે;—

શિક્ષા.

અગર કેદ કરેલો અથવા જેને પકડવો જોઇતો હતો તે શખશ ઉપર મોતની શિક્ષાનો હુકમ થએલો હોય, તો તે માણસને ચઉદ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની દંડ સાથે અથવા દંડ વીના; કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અથવા,

અગર કેદ કરેલો અથવા જેને પકડવો જોઇતો હતો તે સખસ કોઇ ઇનસાફની કોરટે કરેલા શિક્ષાના હુકમથી, અથવા તેને બદલે બીજી શિક્ષા કરવાના કોઇ હુકમથી જીવતાં સુધી સમુદ્રપાર અથવા જીવતાં સુધી શાસનિક દાસત્વને, અથવા દશ વરશ કે તેથી વધારે મુદત સુધી સમુદ્રપાર અથવા શાસનિક દાસત્વ અથવા કેદને લાયક હોય તો તે માણસને સાત વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની, દંડ સાથે અથવા દંડ વીના કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અથવા,

અગર કેદ કરેલો અથવા જેને પકડવો જોઇતો હતો તે શખસ કોઇ ઇનસાફની કોરટે કરેલા શીક્ષાના હુકમથી દશ વરશની મુદત સુધીની કેદ ને લાયક ન હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે

સરકારી નોકર ગફલતથી કોઇ કેદીને નાશી જવા દે તે બાબત

૨૨૩. જે માણસ સરકારી નોકર હોય અને જે શખશની ઉપર કાંઇ ગુન્હાનું તોહમત મુકેલું હોય અથવા કાંઇ ગુન્હો સાબીત થયો હોય. એવા કોઇ શખશને (સન ૧૮૭૦ના આંકટ ૨૭મા પ્રમાણે "અથવા જે સખશને કાયદાસર રીતે કેદમાં રાખ્યો હોય તે શખશને") કેદમાં રાખવાની કાયદા પ્રમાણે જે માણસને પોતાના સરકારી હોદ્દાને લીધે ફરજ હોય તે માણસ અગર ગફલતથી તે શખશને કેદમાંથી નાશી જવા દે, તો તે માણસને બે વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ શખસને

૨૨૪. જે સખસની ઉપર કાંઇ ગુનાનું તહોમત મુકેલું હોય અથ

યદા મુજબ પકડતા હોય તેનાં તેણે સામાં થવુ અથવા હરકત કરવી

વા કાંઈ ગુન્હો સાબીત થયો હોય તે ગુના માટે તે સખશને કાયદેશર પકડવામાં તે સખશ ઇરાદાથી જો સામો થાય અથવા કાયદા વિરૂધ્ધ કાંઈ અડચાણ કરે, અથવા તેવા કાંઈ ગુનાને માટે તેને કાયદેસર જે કેદમાં રખ્યો હોય તે કેદમાંથી જો તે નાશી જાય અથવા નાશી જવાની કોસીસ કરે, તો તે શખશને બે વરસની મુદતસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે

ખુલાસો,—આ કલમમાં લખેલી શિક્ષા છે તે, જે ગુનાનું તોહમત તે શખશની ઉપર મુક્યુ હોય, અથવા જે ગુન્હો તેની ઉપર સાબીત થયો હોય તે ગુનાને માટે તે પકડવાનો તથા કેદમાં રાખવાનો શખશ જે શીક્ષને લાયક હોય, તે ઉપરાંત સમજવી.

ટીકા —સમુદ્રપાર લઈ જતાં રસ્તામાંથી કેદી નાશે તો તેને આ કલમ લાગેછે રાણી વીરૂધ્ધ–રામસ્વામી કો૦ ઇ૦ ડા૦ પ૦ ૩૩૭.

કોઈ શખશને કાયદા મુજબ પકડતા હોય તેનાં કોઈ બીજા શખશે સામા થવુ અથવા હરકત કરવી.

૨૨૫. જે શખશ કોઈ બીજા શખશને કાંઈ ગુનાને માટે કાયદેશર પકડવામાં ઇરાદાથી શામો થાય, અથવા કાયદા વિરૂધ્ધ કાંઈ અડચણ કરે, અથવા કોઈ બીજા શખશને કાંઈ ગુનાને માટે કાયદેશરને કેદમાં રાખ્યો હોય તે કેદમાંથી તેને છોડાવી મુકે અથવા છોડાવી મુકવાની કોશીશ કરે, તે સખશને બે વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

શિક્ષા.

અથવા, અગર પકડવાના, અથવા છોડાવી મુકેલા, અથવા જેને છોડાવી મુકવાની કોશીશ થઈ હોય તે શખશની ઉપર જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની કેદની શીક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાનુ તોહમત મુક્યુ હોય, અથવા એવા ગુનાને માટે પકડવા લાયક થયો હોય, તો પેલા શખશને ત્રણ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થસે;

અથવા, અગર પકડવાના, અથવા છોડાવી મુકેલા, અથવા જેને છોડાવી મુકવાની કોશીશ થઈ હોય તે સખશની ઉપર મોતની શીક્ષા થઈ શકે એવા ગુનાનુ તોહમત મુક્યુ હોય, અથવા એવા ગુનહને માટે તે પકડવા લાયક થયો હોય, તો, પેલા શખશને સાત વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

અથવા, અગર પકડવાનો અથવા છોડાવી મુકેલો શખશ કોઈ ઇનસાફની કોરટની શીક્ષાના હુકમ મુજબ, અથવા તેને બદલે બીજી શીક્ષા કરવાના કાંઈ હુકમ મુજબ, જીવતા સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરશની કે તેથી વધારે મુદત સુધી સમુદ્રપાર અથવા શશ્તીક દાસત્વ અથવા કેદની, શીક્ષને લાયક હોય, તો પેલા શખસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

અથવા, અગર પકડવાના, અથવા છોડાવી મુકેલા અથવા જેને છોડાવી મુકવાની કોશીશ થઈ હોય તે શખસની ઉપર મોતની શિક્ષાનો હુકમ થયો હોય, તો, પેલા શખસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે અને તે દંડને પણ લાયક થશે.

જામીન આપવા ગુન્હાના સબબથી કેદમાં રાખ્યુ હોય ત્યાંથી નાશી જવુ

“૨૨૫.” આ—ફોજદારી ઈનસાફનુ કામ ચલાવવાની રીત બા બતના કાયદા પ્રમાણે સારી રીતે ચાલવા બાબતજે જામીન આપ વાને ગુન્હાના સબબથી જે માણસને કેદમાં રાખ્યુ હોય તે ત્યાંહાંથી નાશી જશે અથવા નાશી જવાની કોશીશ કરશે તેને ઘણામાં ઘ ણી એક વરશ સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા અથવા દં ડ અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવી. (સન ૧૮૭૦ આક્ટ ૨૭ પ્રમાણે)

સમુદ્રપારથી કાયદા વિરૂધ પાછુ આવવું

૨૨૬. જે માણસને કાયદા મુજબ સમુદ્રપાર કરયો હોય તે મા ણસ, પોતાની સમુદ્રપારની મુદત વિત્યા પેહલાં, તથા શીક્ષા માફક ન થયાં છતાં અગર સમુદ્રપારથી પાછો આવે. તો તેને જીવતાં સુધીસ મુદ્રપારની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને, તથા પાછો સમુદ્રપાર તથા પેહેલા ત્રણ વરશની મુદત સુધીની સખત કેદની શીક્ષા પામવાને તે લાયક થશે.

શીક્ષાની માફીની સરત તોડવી-

૨૨૭, કોઇ માણસે શીક્ષાની કાંઇ સરતની માફી કબુલ કરી હોય તે માણસ અગર જે સરતથી તેને માફી મળી હોયતે સરત જાણી બુ ઝીને તોડે તો તે માણસને, અગર તેણે અસલ શિક્ષામાંની કાંઇ ભોગવી નહી હોય તો; જેમશીક્ષાનો અસલ હુકમ થયો હોય એ શિક્ષા કરવામાં આવશે. અ ને તે શીક્ષામાંની કાંઇ તેણે ભોગવી હોય તો તે શિક્ષામાંની જેટલી નહી ભોગવી હોય એ ટલી શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ સરકારી નોકર કાંઇઇનસાફીમુકદમાના કાંઇ પણ ભાગમાં બેઠા છતાં તેનુ ઇરાદાથીઅપમાન કરવુ અથવા તેનેહરકત કરવી,

૨૨૮. કોઇ સરકારી નોકર કાંઇ ઇનસાફી મુકદમાના કાંઈ પણ ભાગમાં બેઠો હોય તે વેળાએ એ સરકારી નોકરનુ જે માણસ ઇરા દાથી અપમાન કરે. અથવા તેને કાંઇ હરકત કરે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા એક હજાર રૂપી યા સુધાના દંડની, અથવા એ બન્નેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—ન્યાયની કોરટમાં જુબાની આપતાં સાક્ષીદાર જોઇએ તે રીતે ફેરફાર બાબણુ કરી કોરટનો વખત વગર કારણે ગુમાવેતો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હેગાર થાયછે, સરકાર બીરૂધ નથમલ શ્રવણ મુ૦ હા. કો, વા ૧૦ પ્ર. ૬૮ તા, ૭ મારચ ૧૮૭૩

કોઇ સાક્ષીદ ફેરફાર બોલે અને સવાલનો જવાબ આપવા સાંરૂ ના કેહે તો એ ઉપરથી આ કલમના અરથ પ્રમાણે ગુન્હેગાર થાયછે, મુ૦ તા, ૧૬ મારચ ૧૮૭૧

આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો સબરજીસ્ટારની રૂબરૂ કરનાર શખસની ઉપર કામ ચાલી શકે કલકતા હાઇકોરટ વા,૨૨ પ્ર, ૧૦

સાક્ષી હળવે હળવે બોલી કોરટનો વખત રોકે તેથી તેણે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કીધો નથી, વીકલી રીપોટ ૧૫ પ્ર. ૫

પુછેલા સવાલનો શોધો જવાબ દે અથવા જવાબ દેવાની ગફલત કરવામાં આવે તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો થતો નથી. કો૦ ઈ૦ ડા૦ પ્ર. ૩૪૩

જ્યુરર અથવાઆસેસરનો વેશલેવો

૨૨૯. ફોજદારી બાબતમાં જ્યુરર અથવા આસેસર દાખલ મારૂ નામ લખી મોકલાય અથવા ટીપમાં લખાય, અનેમને સોગંદ અપાય એવો કાયદા મુજબ મારો હક નથી એવુ જે માણસ જાણતો હોય તેમાણસ, વેષ લઇને અથવા બીજી રીતે, અગર તે બાબતમાં જ્યુરર અથવા આસે

સર દાખલ ઇરાદાથી પોતાનુ નામ લખી મોકલાવે અથવા ટીપમાં લખાવે અથવા સોગંદ ખાય, અથવા પોતે જાણ્યા છતાં એમ થવા દે અથવા કાયદા વિરૂધ્ધ માફનામ લખી મોકલ્યુ છે અથવા ટીપમા લખ્યુ છે અથવા શોગદ આપ્યા છે, એમ પોતે જાણ્યા છતાં, જે માણસ ખુશીપુરવક તે જયુરીમાં બેશીને અથવા તે આમેશર દાખલ કામ કરે, તે માણસને બે વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ભાગ ૧૨મો.

સિક્કા તથા સરકારી સ્ટાંપ સંબંધી ગુનાહો બાબત

શીકકે. ૨૩૦. શીકકે એટલે જે ધાતુ નાણાં દાખલ વપરાતો હોય, તથા જે પર છાપ મારીને નાણા દાખલ વાપરવા માટે તેને કોઇ સરકારના હુકમથી બાહાર પડયા હોય, તે ધાતુ.

રાણીના શીકે. જે શીક્કાપર છાપ મારીને તેને રાણીના હુકમથી, અથવા હિંદુસ્તાનની સરકારના, અથવા કોઇ પણ પ્રશાડેન્સાની સરકારના, અથવા રાણીના રાજય માહેલી કોઇ પણ સરકારના, હુકમથી નાણાં દાખલ વપરાવા માટે બાહાર પડયો હોય, તે શીકો તે રાણીનો શીકકો,

દૃષ્ટાંત.

(અ) કોડીયો શીકો નથી.

(બ) વગર છાપેલા ત્રાંબાના ગડા, અગર નાણાં દાખલ વપરાય તો પણ શિકો નથી,

(ક) ચાંદ કાંઇ શિકો ન ગણાય, કેમકે તે નાણાં દાખલ વાપરવાના ઇરાદાથી થયલાં નથી,

(ડ) જે શિક્કાનુ નામ કંપની રૂપીયો પડયુ છે તે રાણીનો શિક્કો છે.

શિકો ખોટો બનાવવો, ૨૩૧. જે માણસ શિક્કો ખોટો બનાવે અથવા જાણી બુજીને સીક્કો ખોટો બનાવવાની ક્રિયાનો કાંઇ પણ ભાગ કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો—જે શખશ ઠગબાજી કરવાના ઇરાદાથી, અથવા એમ કરવાથી ઠગબાજી થશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, કોઇ ખરા શિક્કાને બીજા શિક્કા સરખો દેખાતો કરે, તે સખસે આ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

રાણીના શિકો ખોટો બનાવવો. ૨૩૨. જે માણસ રાણીનો શિકો ખોટો બનાવે, અથવા જાણી બુઝીને રાણીનાસીકો ખોટો બનાવવાની ક્રીયાનો કાંઇ પણ ભાગ કરે તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે

શિકો ખોટો બનાવવાનાં હથિયાર બનાવવાં અથવા વેચવાં. ૨૩૩. શિકો ખોટો બનાવવાના કારણસર વાપરવાને વાસ્તે, અથવા તે કારણસર વાપરવાનો ઇરાદો કરેલો છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનુ કારણ છતાં, જે માણસ કાંઇ છાપ અથવા હથિયાર બનાવે અથવા સમારે, અથવા તે બનાવવાની અથવા સમારવાની ક્રી

યાનો કાંઇ પણ ભાગ કરે, અથવા ખરીદ કરે, વેચે, કે કોઇને આપે તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

રાણીના શિકા ખોટા બનાવવાનાં હથિઆર બનાવવાં અથવા વેચવાં.

૨૩૪. રાણીના શિકો ખોટો બનાવવાના કામમાં વાપરવાને વાસ્તે, અથવા તે કામમાં વાપરવાનો ઇરાદો કરેલો છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં, જે માણસ કાંઇ છાપ અથવા હથિઆર બનાવે અથવા સમારે, અથવા તે બનાવવાની અથવા સમારવાની ક્રિયાનો કાંઇ પણ ભાગ કરે, અથવા તે ખરીદ કરે, વેચે, કે કોઇને આપે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

શિકો ખોટો બનાવવાનાં કામમાં કાંઇ હથિઆર અથવા સામાન રાખવો.

૨૩૫. શિકો ખોટો બનાવવાના કામમાં વાપરવાને વાસ્તે, અથવા તે કામમાં વાપરવાનો ઇરાદો કરેલો છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં, જે માણસ પોતાના કબજામાં કાંઇ હથિયાર અથવા સામાન રાખે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે, અને અગર ખોટો બનાવવાનો શિકો રાણીનો હોય, તો તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

હીંદુસ્તાનમાં રહીને હીંદુસ્તાનની બાહાર કાંઇ શિકો ખોટો બનાવવામાં મદદગારી કરવી.

૨૩૬. જે માણસ, બ્રિટીશ ઇંડીયામાં છતાં, બ્રિટીશ ઇંડીયાની બાહાર કાંઇ શિકકો ખોટો બનાવવામાં મદદગારી કરે, તે માણસને, જાણે તેણે બ્રિટીશ ઇંડીયાની માંહેજ તે શીકકો ખોટો બનાવવામાં મદદગારી કરી હોય, એવી રીતે શીક્ષા કરવામાં આવસે.

ખોટો શીકો આ દેશમાં લાવવો અથવા આ દેશમાંથી બહાર લઇ જવો.

૨૩૭ ફલાણો શીકકો ખોટો બનાવેલો છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં, જે માણસ તે શિકો બ્રિટીશ ઇંડીયા મધ્યે લાવે અથવા બ્રિટીશ ઇંડીયા મધ્યેથી બાહાર લઇ જાય, તે માણસને ત્રણ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

રાણીનો શિકકો ખોટો બનાવેલો આ દેશમાં લાવવો અથવા આ દેશમાંથી બાહાર લઇ જવો.

૨૩૮. ફલાણો ખોટો શિકો રાણીનો શિકો ખોટો બનાવેલો છે એમ જાણીને, અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં, જે માણસ તે શિકો બ્રિટીશ ઇંડીયા મધ્યે લાવે અથવા બ્રિટીશ ઇંડીયા મધ્યેથી બાહાર લઇ જાય, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે,

કોઇ શીકો ખોટો છે એમ જાણીને રાખ્યો હોય તે બીજાને આપવો,

૨૩૯. કોઇ માણસની પાસે કાંઇ ખોટો શિકકો હોય અને તેની પાસે તે શિકકો આવ્યો ત્યારે તેણે એમ જાણ્યું હોય કે આ શિકો ખોટો છે તે માણસ અગર દગલબાજીથી, અથવા દગો થાય એવા ઇરાદાથી, તે શિકકો કોઇ શખસને આપે, અથવા કોઇ શખસને તે લેવાને લલચાવાની કોશીશ કરે, તો તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધ

ની એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાંઆવશે, અને વળીતે દંડને પણલાયક થશે.

રાણીના કોઇ શીક્કો ખોટા છે એમ જાણીને રાખ્યો હોય ને બીજાનેઆપવો.

૨૪૦ કોઇ માણસની પાશે કાંઇ ખોટો શિક્કો હોય. અને તે શીક્કો રાણીનો શિક્કો ખોટો બનાવેલો હોય અને તેની પાશે તે શીક્કો આવ્યો ત્યારે તેણે એમ જાણ્યુ હોય કે આ રાણીના શીક્કો ખોટો બનાવેલો છે, તે માણસ અગર દગલબાજીથી અથવા દગો થાય એવા ઇરાદાથી તે શીક્કો કોઇ શખશને આપે, અથવા કોઇ શખશને તે લેવાને લલચાવવાની કોશીશ કરે, તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધી ની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અનવળીતે દંડને પણ લાયકથસે

કોઇ માણસનીપાસે કાંઇ શિક્કો પહોંચે તે વખતે તે એમ જાણતો ન હોય કે આ શિક્કો ખોટો છે તે શિક્કો તે માણસે કોઇનેખરા દાખલ આપવો.

૨૪૧. કાંઇ ખોટો શિક્કો, ખોટો છે એમ જે સખશ જાણતા હોય પણ તે પોતાના કબજામાં લેતી વખતે તે ખોટો છે એમ જે શખસે જાણ્યુ ન હોય તે શખશ અગર તે શિકકો ખરા શિક્કા દાખલ કોઇ બીજા શખશને આપે, અથવા કોઇ બીજા શખસને તે ખરા શિક્કા દાખલ લેવાને લલચાવવાની કોશિશ કરે, તે શખસને બે વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા તે જેના જેવો ખોટો બનાવેલો હોય તે શિક્કાની કિમતની દસ ઘણી રકમ સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દ્રષ્ટાંત.

એક શિકા પાડનારો અ ખોટા કંપનીના રૂપીયા પોતાના સોબતી બ ને આપે, એટલા સારૂ કે તે તે રૂપીયા ચલાવે. બ તે રૂપીયા એક બીજા ચલાવનાર ક ને વેચાતા આપે, અને ક તે ખોટા છે એમ જાણીને તે રૂપીયા વેચાતા લે. પછી કાંઈ માલ લેઇને તેની કિંમતમાં તે રૂપીયા ક ડ ને આપે, અને ડ તે ખોટા છે એમ ન જાણતાં લે. પાછળથી તે રૂપીયા લીધા પછી તે ખોટા છે એમ ડ ને ખબર પડે, અને ડ ત્યાર પછી તે ખરા હોય એવી રીતે તે રૂપીયા કોઇને આપે, તો ડ ને ફક્ત આ કલમ મુજબ શીક્ષા થઇ શકે છે, પણ બ તથા ક એઓને, મુકદમાની કેફીયત મુજબ ૨૩૯મી અથવા ૨૪૦ મી કલમ પ્રમાણે શીક્ષા થઇ શકે છે.

કોઇ શીકકો કોઇ શખસની પાશેઆવતાં વખતે તેણેએમ જાણ્યુ હોય કે આ શિક્કો ખોટો છે તે સખસે તે ખોટો શીકકો પાશે રાખવો,

૨૪૨. કાંઇ ખોટો શીકકો પોતાના કબજામાં આવ્યો હોય તે વખતે તે ખોટો છે એમ જાણ્યા છતાં, જે માણસ દગલબાજીથી અથવા દગો થાય એવા ઇરાદાથી તે ખોટો શીકકો પોતાના કબજામાં રાખે તેને ત્રણ વરશની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

રાણીના કોઇશિક્કો કોઇ સખસની પાસે આવતી વખતે તેણે એમ જાણ્યુ હોયકેઆ

૨૪૩. રાણીના શીક્કા જેવો ખોટો બનાવેલો કોઈ શીકકો પોતાના કબજામાં આવ્યો હોય તે વખતે તે શીકકો ખોટો બનાવેલો છે એમ જાણ્યા છતાં; જે માણસ દગલબાજીથી અથવા દગો થાય એવા ઇરાદાથી તે શીક્કો પોતાના કબજામાં રાખે, તે માણસને સાત વરશની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વ

શીક્કો ઓગાળ તે શખસે તખિદે શી કકો પાસે રાખવો.

ળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટંકશાળમાં નોકર રહેલા માણસે કાયદામાં ઠરાવેલા વજન અથવા મેળવણીથી જુદાં વજન અથવા મેળવણીના શિક્કો બનાવવો.

૨૪૪. બ્રિટીશ ઇંડીયા મધ્યે કાયદા મુજબ સ્થાપેલી કોઈ ટંકશાળમાં જે માણસ નોકર રહેલો હોય, એ માણસ તે ટંકશાળમાંથી નીકળેલો કોઇ શીક્કો તે શીક્કાનુ વજન અથવા મેળવણી કાયદાથી કરી હોય તથી જુદા વજન અથવા મેળવણીનો થાય એવા ઇરાદથી અગર કાંઇ કામ કરે, અથવા જે કામ કરવાનો તેને કાયદા મુજબ ફરજ હોય તે કામ કરવામાં કસુર કરે, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

શિક્કા પાડવાનું હથિયાર કોઇ ટંકશાળમાંથી કાયદે [illegible] લઇ જવુ.

૨૪૫. બ્રિટીશ ઇંડીયા મધ્યે કાયદા મુજબ સ્થાપેલી કોઇ ટંકશાળ મધ્યેથી, કાયદેસર અખતિયાર વિના, જે માણસ કાંઇ શીક્કો પાડવાનું હથિયાર અથવા ઓજાર લેઇ જાય, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

દગલબાજીથી અથવા બદદ્યાનતથી કોઇ શિક્કાનુ વજન ઓછુ કરવું અથવા તેની મેળવણીમાં ફેરફારકરવો

૨૪૬ કોઇ પણ શીક્કા ઉપર જે માણસ દગલબાજીથી અથવા બદદ્યાનતથી એવી કાંઇ ક્રિયા કરે કે તેથી તે શીક્કાનુ વજન ઓછુ થાય, અથવા તેની મેળવણી બદલાય તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો.—કોઇ શખશ એક શિક્કાનો કાંઇ અંશ કોરી કહાડે અને તે છેદમાં કાંઇ બીજી વસ્તુ મુકે, તો તે શીક્કાની મેળવણી બદલી એમ સમજવું.

દગલબાજીથી અથવા બદદ્યાનતથી રાણીના શીક્કાનુ વજન ઓછુ કરવું અથવા તેની મેળવણી બદલવી.

૨૪૭. રાણીના શીક્કાઓમાંના કોઇ પણ શીક્કા ઉપર જે માણસ દગલબાજીથી અથવા બદદ્યાનતથી એવી કાંઇ ક્રિયા કરે કે તથા તે શિક્કાનુ વજન ઓછું થાય અથવા તેની મેળવણી બદલાય, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઇ શિક્કો બીજા શિક્કાને ઠેકાણે ચાલે એવા ઇરાદાથી તે શિક્કાનુ રૂપ બદલવુ

૨૪૮. કોઇ પણ શિક્કા ઉપર જો કોઇ માણસ એવી કાંઇ ક્રીયા કરે કે તેથી તે શિક્કાનુ રૂપ બદલાય. અને તે એવા ઇરાદાથી કે તે શીક્કો કોઇ બીજા પ્રકારના શીક્કાને ઠેકાણે ચાલે, તો તે માણસનેત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

રાણીના કોઇ શીક્કો બીજા શિક્કાને ઠેકાણે ચાલે એવા ઇરાદાથી તે શિક્કાનુ

૨૪૯. રાણીના શિક્કાઓમાંના કોઇ પણ શીક્કા ઉપર જો કોઇ માણસ એવી કાંઇ ક્રીયા કરે કે તથી તે શીક્કાનુ રૂપ બદલાય, અને તે એવા ઇરાદાથી કે તે શીક્કો કોઇ બીજા પ્રકારના શીક્કાને ઠેકાણે ચાલે, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે

૫ આપવું.

પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

આ શિક્કામાં ફેર ફાર થએલો છે એવુ જાણીને જે શીક્કા પાશે રાખ્યો હો ય તે બીજાને આ પવો.

૨૫૦ કોઇ શખશના કબજામાં કાંઇ શીકકો હોય, અને તે શિક્કા બાબત ૨૪૬ મી અથવા ૨૪૮ મી કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરવામાં આવ્યો હોય અને તે શિકકા બાબત તે ગુન્હો કરવામાં આવેલો છે એમ તે શખસના કબજામાં તે શિકકો આવતી વખતે તેણે જાણ્યુ હોય, તે સખશ અગર દગલબાજીથી અથવા દગો થાય એવા ઇરાદાથી તે શીકકો કોઇ બીજા સખસને આપે, અથવા કોઇ બીજા શખસને તે શિકકો લેવાને લલલાવવાની કોશીશ કરે, તો તેને પાંચ વરશનીમુદત સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

આ શિકકામાં ફેરફાર થએલો છે એમ જાણીને રાણીનો જે શિકકો પાસે રાખ્યો હોય તે શિકકો આપવો,

૨૫૧. કોઇ સખસના કબજામાં કાંઇ શિક્કા હોય, અને તે શિકકા બાબત ૨૪૭ મી અથવા ૨૪૯ મી કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરવામાં આવ્યો હોય, અને તે શિકા બાબત તે ગુન્હો કરવામાં આવેલો છે એમ તે સખશના કબજામાં તે શિકકો આવતી વખતે તેણે જાણ્યુ હોય તે સખસ અગર દગલબાજીથી અથવા દગો થાય એવા ઇરાદાથી તે શીકકા કોઇ બીજા શખસને આપે અથવા કોઇ બીજા શખસને તે શિકો લેવાને લલાચાવવાની કોશીશ કરે, તો તેને દશ વરસ મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઇ શખશનીપાશે કાંઇ ફેરફાર થએલો શિકકો આવતી વખતે તેમાં ફેરફાર થએલોછેએમ તેણે જાણ્યાછતાં તેપાસેરાખવો

૨૫૨. જે શિકકા બાબત ૨૪૬ તથા ૨૪૮ મી એ બે કલમોમાની ગમે તે કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરવામાં આવ્યો હોય, તે શિકકો દગલબાજીથી અથવા દગો થાય. એવા ઇરાદાથી કોઇ માણસના કબજામાં હોય. અને શિકકા બાબત તે ગુન્હો કરવામાં આવેલો છે એમ તે માણસના કબજામાં તે શિકકો આવતી વખતે તેણે જાણ્યુ હોય, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઇ શખસની પાસેકાંઇ ફેરફાર થએલો રાણીનો શિક્કો આવતી વખતે તેમાં ફેરફાર થએલો છે એમ તેણે જાણ્યા છતાં તે પાસે રાખવો.

૨૫૩. જે સિક્ષા બાબત ૨૪૭ મી, તથા ૨૪૯ મી એ બે કલમોમાંની ગમે તે કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરવામાં આવ્યો હોય; તે શિકકો દગલબાજીથી અથવા દગો થાય એવા ઇરાદાથી કોઇ માણસના કબજામાં હોય અને તે શિકકા બાબત તે ગુન્હો કરવામાં આવેલો છે એમ તે માણસના કબજામાં તે શિકકો આવતી વખતે તેણે જાણ્યુ હોય તો તે માણસને પાંચ વરશના મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામા આવશે, અને વળી દંડને પણ લાયક થશે,

જે શિકકો કોઇમાણસની પાશે પેહેલાં આવતી વખતેતેમા ફેરફાર થયેલો છેએ

૨૫૪, જે શિકા બાબત કોઇએમ જાણતો હોય કે એની ઉપર કલમ ૨૪૬, ૨૪૭, ૨૪૮. અથવા ૨૪૯ મીમાં લખી છે તેવી કાંઇ ક્રિયા કરવામાં આવી છે, પણ જે સિકકો તે શખશના કબજામાં આવતી વખતે તે બાબત તેવી કાંઇ ક્રિયા કરવામાં આવેલી છે એમ તે

મ તેણુ જાણ્યુ ન હોય તે શીક્કાને તેણુ બીજા ને ખરા શા ક્કા દાખલ આપવો

ણુ જાણેલુ ન હોય. તેશખસ તો અગર કોઇ બીજા શખસને તે શિક્કો ખરા શિક્કા દાખલ; અથવા તે શિક્કો જે પ્રકારનો હોય તેથી જુદા પ્રકારના શિક્કા દાખલ આપે, અથવા કોઇ સખશને તે શિક્કો ખરા શિક્કાદાખલ અથવા તે શિક્કો જે પ્રકારના હોય તેથી જુદા પ્રકારના શિક્કા દાખલ લેવાને લલચાવવાની કોશીશ કરે તો તે શખશને બે વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા તે બદલેલો શિક્કો જે શિક્કાને ઠેકાણે ચલાવ્યો હોય અથવા ચલાવવાની કોશીશ કરી હોય તે શિક્કાની કીમતની દસ ગણી રકમ સુધીના દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સરકારી સ્ટાંપખોટા બનાવવા.

૨૫૫. મેહેસુલનાં કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલો કોઇ પણ સ્ટાંપ જે માણસ ખોટો બનાવે, અથવા જાણી બુઝીને તે ખોટો બનાવવાની ક્રિયાનો કાંઇ પણ ભાગ કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસા— કોઇ શખશ એક પ્રકારના ખરા સ્ટાંપને બીજા પ્રકારની સરખો દેખાતો કરીને ખોટો સ્ટાંપ બનાવે, તેણે આ ગુન્હો કરયો એમ સમજવુ.

કોઇ સરકારી સ્ટાંપ ખોટો બનાવવાના કારણસર કાંઇ હથીયાર અથવા સામાનપાસે રાખવો,

૨૫૬. મેહેસુલના કારણસર સરકારે બહાર પાડેલો કોઇ સ્ટાંપ ખોટો બનાવવાના કારણસર વાપરવાને વાસ્તે અથવા તે કારણસર વાપરવાનો ઇરાદો કરેલો છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનુ કારણ છતાં જે માણસ પોતાના કબજામાં કાંઇ હથિયાર અથવા સામાન રાખે તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઇ સરકારી સ્ટાંપ ખોટો બનાવવાના કારણસર હથિયાર બનાવવુ અથવા વેચવુ

૨૫૭. મેહેસુલના કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલો કોઇ સ્ટાંપ ખોટો બનાવવાના કારણસર વાપરવાને વાસ્તે અથવા તે કારણસર વાપરવાનો ઇરાદો કરેલો છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનુ કારણ છતાં જે માણસ કાંઇ કાંઇ હથિયાર બનાવે, અથવા તે બનાવવાની ક્રિયાનો કાંઇ પણ ભાગ કરે, અથવા તે ખરીદ કરે, વેચે કે કોઇને આપે તે માણસને સાત વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

સરકારી સ્ટાંપખોટા બનાવેલા વેચવા

૨૫૮. ફલાણો સ્ટાંપ મેહેસુલના કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલા કોઇ સ્ટાંપ જેવો ખોટો બનાવેલો છે એમ જાણીને, અથવા એમ માનવાનુ કારણ છતાં, જે માણસ તે સ્ટાંપને વેચે અથવા વેચવાનુ કરે તે માણસને સાત વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

સરકારી સ્ટાંપ ખોટા બનાવેલા પાસે રાખવા.

૨૫૯. ફલાણો સ્ટાંપ મેહેસુલના કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલા કોઇ સ્ટાંપ જેવો ખોટો બનાવેલો છે એમ જાણી, તેને ખરા સ્ટાંપ દાખલ વાપરવાના અથવા આપવાના ઇરાદાથી અથવા તે ખરા સ્ટાંપ દાખલ વાપરવામાં આવે એટલા માટે, જે માણસ તે સ્ટાંપ પોતાના કબજામાં રાખે. તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની

કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ સરકારી સ્ટાંપ ખોટો બનાવેલો છે એમ જાણ્યા છતાં તે ખરા દાખલ વાપરવો,

૨૬૦ ફલાણો સ્ટાંપ મેહેસુલના કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલા કોઈ સ્ટાંપ જેવા ખોટો બનાવેલો છે એમ જાણીને જે માણસ તે સ્ટાંપને ખરા સ્ટાંપ દાખલ વાપરે, તે માણસને સાત વરશની મુદત સુધાની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે,

સરકારને હાનિ કરવાના ઇરાદાથી જે પર સરકારી સ્ટાંપ હોય એવા કોઇ પદારથ ઉપરથી કાંઇ લખાણ ચેરીનાખવું, અથવા કાંઈ સ્ટાંપ વાપરયોહોય તે સ્ટાંપને લેખપરથી કાહાડીનાખવો.

૨૬૧. જે પદારથ મેહેસુલના કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલો સ્ટાંપ લગાડેલો હોય તે પદાર્થ ઉપરથી જે લખાણ અથવા લેખને માટે તે સ્ટાંપને વાપરયો હોય તે લખાણ અથવા લેખ જે માણસ દગલબાજીથી અથવા સરકારને હાની કરવાના ઇરાદાથી કાહાડી અથવા ચેરી નાંખે, અથવા કોઈ સ્ટાંપ કાંઈ બીજા લખાણ અથવા લેખનેમાટે વાપરવામાં આવે એટલા માટે જે લખાણ અથવા લેખને માટે તે સ્ટાંપ વાપરતા હોય તે લખાણ અથવા લેખ પરથી જે માણસ તે સ્ટાંપને કાહાડી નાખે, તે માણસને ત્રણ વરશની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેના શીક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈ સરકારી સ્ટાંપ આગળ વાપરેલો છે એમ જાણ્યા છતાં તે પાછો વાપરવો

૨૬૨. મેહેસુલનાં કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલો કોઇ પણ સ્ટાંપ આગળ વપરાયલો છે એમ જાણ્યા છતાં દગલબાજીથી અથવા સરકારને હાની કરવાના ઇરાદાથી, જે માણસ કાંઇ પણ કારણસર તે સ્ટાંપ વાપરે તે માણસને બે વરશની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેથી શિક્ષા કરવામાંઆવશે.

સ્ટાંપ વાપરેલો છે એવી રીતનો કાંઇ નીશાની છોલીનાખવી

૨૬૩. મેહેસુલનાં કારણસર સરકારે બાહાર પાડેલા કોઈ પણ સ્ટાંપ વપરાએલો છે એમ દેખાડવા સારૂ તે સ્ટાંપપર કરેલી અથવા મારેલી કાંઇ પણ નીશાની દગલબાજીથી અથવા સરકારને હાની કરવાના ઇરાદાથી, જે માણસ છોલી અથવા કાહાડી નાખે અથવા જે સ્ટાંપ ઉપરથી એવી કાઇ નિશાની છોલી અથવા કાહાડી નાખી હોય, એવો કોઇ સ્ટાંપજે માણસ જાણી બુજીને પોતાના કબજામાં રાખે. અથવા વેચે અથવા કોઇને આપે, અથવાએવો કોઇ સ્ટાંપ વપરાએલો જાણ્યા છતાં જે માણસ તે સ્ટાંપ વેચે, અથવા કોઇને આપે, તે માણસને ત્રણ વરશની મુદત સુધીની એમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવાએ બંનેની. શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ભાગ ૧૩ મો.

કાટલા તથા માપસંબંધીગુન્હા બાબત

તોળવાનુ ખોટુ. ... દગલબાજીથીવા...

૨૬૪. તોળવાનુ કાંઇ પણ યંત્ર ખોટુ છે એવુ જાણીને જે માણસ દગલબાજીથી વાપરે તેને એક વરશની મુદત સુધીની એમાંના ગ...

પરવુ.

મે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શીક્ષા ક રવામાં આવશે.

ખોટું કાટલુ અથવા માપ દગલબાજીથી વાપરવું.

૨૬૫. જે માણસ કાંઇ પણ ખોટું કાટલુ અથવા લંબાઇનુ કેભરતનુ ખોટું માપ દગલબાજીથી વાપરે, અથવા એક કાટલાને અથવા લંબાઇના કે ભરતલનાં માપને તે છે તેથી કાંઇ જુદાં કાટલાં અથવા માપને ઠેકાણે દગલબાજીથી વાપરે, તેને એક વરશની મુદત સુત્રીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવાએ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખોટાં કાટલાં અથવા માપ પાશે રાખવાં.

૨૬૬. તોળવાનુ કાંઇ પણ યંત્ર, અથવા કાંઇ કાટલુ, અથવાલંબાઇનુ કે ભરતલનુ કાંઇ-માપ ખોટું છે એવુ જાણીને તથા તે દગલબાજીથી વાપરવામાં આવે એવા ઇરાદાથી, જે માણસ પોતાની પાસે રાખે તેને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખોટાં કાટલાં અથવા માપ બનાવવાં, વેચવાં.

૨૬૭ તોળવાનું કાંઇ પણ યંત્ર, અથવા કાંઇ કાટલુ, અથવા લંબાઇનું કે ભરતલનુ કાંઇ માપ ખોટું છે એવુ જાણીને જે માણસ બનાવે, વેચે. અથવા કોઇને આપે, એટલા સારૂ કે તે ખરાને ઠેકાણેવપરાય અથવા એવુ જાણીને કે તે ખરાને ઠેકાણે વપરાય એવો સંભવ છે તો તેને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડનીઅથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

ભાગ ૧૪ મો.

લોકોની તનદુરસ્તી, સલામતી, અનુકુળતા, લજ્જા નીતિ સંબંધી ગુન્હા બાબત

લોકાપકારકકૃત્ય.

૨૬૮. જે સખસ એવું કાંઇ કામ કરે, અથવા એવી કાંઇ કાયદા વીરૂદ્ધ કસુર કરે, કે જેથી લોકને, અથવા જે માણસો પાડોસમાં રહેતા હોય અથવા જેઓના કબજામાં ત્યાંહાં પાડોશમાં કાંઇ મિલકત હોય તે સર્વે માણસોને, કાંઇ સાધારણ નુકશાન, ભય, અથવા દુઃખ થાય અથવા જેથી જે સખસોને કાંઇ સાર્વજનીક હક વાપરવાની જરૂર પડે તે શખસોને નુકશાન, અડચણ, ભય, અથવા દુઃખ થયા વિના રહેજ નહી; તે સખસે લોકાપકારક કૃત્ય કરયુ એમ સમજવુ.

કોઇ સર્વાપકારક કત્યથી કાંઇ અનુકુળતા અથવા લાભ થતો હોય, તે તે સબબથી તે ગુનાહ માફ થઇ શકતો નથી.

ટીકા,—જ્યારે કોઇ સાર્વજનીક રસ્તાને હરકત કરવામાં આવી હોય ત્યારે મા‍જીસ્ટ્રેટ સન ૧૮૭૨ના આક્ટ ૧૦ની કલમ ૫૧૮ એટલે સન ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૧૪૪ મુજબ કામ ચલાવવાને બંધાએલો છે, પણ, સન ૧૮૭૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૫૫૨ એટલે સન ૧૮૮૨ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૧૪૭ લાગુ નથી ખરોબ પ્રસાદ મુરારી વીરુદ્ધ કોરટ ૫. ૪. ૫.

જુના ક્રી. પ્રો. કો૦ નાબાબ ૨૦ મા પ્રમાણે (સ્થાનીક અપકારક વસ્તુ વીશેની બાબ) પેસ્તર કામ ચાલેલું નહી એવા સબબ ઉપરથી. આકલમ પ્રમાણે લોકપકારક કૃત્યવીશેની ફરીયાદનુ કામ ચલાવવુ બેકાયદેસીરનથી. સરકાર વીરૂધ શુકલાલ વીગેરે સલાહમાટે મોકલેલુ, મુ૦ હા. તા. ૧૭ શપટેમ્બર ૧૮૬૯

નફા અથવા ફાયદાને સારૂ જે જુગારનુ કમાન રાખવામાં આવેછે તેને "શાધારણ જુગાર ખેલવાનુ મકાન" કહેવુ સર્વ લોકોને કાંઇ ખરેખરી હરકત થયછે, એવા પુરાવા શીવાય હરેક શખશ જે જુગાર રમનારાઓને પોતાના ઘરમાં લે. તે શખશ તથા જે શખશ તેમા જુગાર રમે તે સર્વ શખસો આ કલમના અરથ પ્રમાણે લોકાપકારક કૃત્ય કરવાના ગુન્હેગાર થાય છે એવો ઠરાવ કરતો નથી.—સરકાર વીરૂદ્ધ હાઉ નાગજી વીગેરે, મુ૦ હા૦ તા- ૧ ડીસેંબર સને ૧૮૭૦

મુંબાઇના સને ૧૮૬૭ના આક્ટ ૭ ની કલમ ૩૧ ની રકમ બ પ્રમાણે તેમા લખેલુ મનાઈનુ ઝાહેરનામુ લગાડયુ નહી હોયતો તોહોમતની સાબીતી ગેરકાયદેશર છે કેમકેમ જરૂર રકમના અરથમાં શામાવેશ થાયછે. એવી (એટલે તેના અરથ પ્રમાણે) નદીએ કાંઇ સ્નાન વીગરે કરોને ખરાબ કરવાની જગો નથી—સરકાર વિરૂદ્ધ છોટીરામ ભાસ્કર વીગરે મુ. હા. તા. ૩૧ અગષ્ટ ૧૮૭૧ તેજ ધારણ ઉપર—સરકાર વિરૂદ્ધ નીલકંઠ બાલા તથા ગણેસ પહ્લાકર૦ તા, ૮ એપ્રેલ ૧૮૭૮

લોકાપકાર કૃત્ય કોને કહેવુ તે વીષે વધારે ખુલાસો થવા માટેસને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૧૩૩ જુઓ.

જ્યારે નેહેરને અટકાવ થવાની ફરીયાદ થઇ હોય ત્યારે દીવાની કોરટમા દાવો કરવાનુ ફરમાવવુ જોઇએ, અને મનાઇ હુકમ જરૂર હોયનો તેણે દીવાની કોરટથી કાહાડવો- આ ઉપાય છે; એવા મુકદમા આ કલમ પ્રમાણે ચાલી શકે નહી.—સરકાર વિરૂધ ત્રીલોકનાથ ઓઝ વી. રી. ૫— ૫ મ. ૫૮.

કોઈ શખશના ઘરમાં થઇરાજમાર્ગ ઉપર જવાનો રસ્તો હોય તે ખાનગી રસ્તો માજીસ્ત્રેટને ઉઘડાવવાને સત્તા નથી સબબ તે ખાનગી રસ્તા રાજમાગ નથી. તે કામ દીવાની કોરટને લાયક છે.—રાણી વીરૂધ જાનકીનાથ ભટા ચારજી. વી-૨-મ. ૩૦૬ (ફોજદારી)

આ કલમ પ્રમાણે અડચણ અથવા અપકારક વસ્તુ સાર્વ જનીક રસ્તામાંથી કાઢી નાખવાના કામમાં માજીસ્ત્રેટે પ્રથમ જોવુ જોઇએ કે જે રસ્તા ઉપર અડચણ અથવા અપકારક વસ્તુ હોય તે રસ્તો સાર્વ જનીક છે કે નહી, જો સાર્વજનીક માલમ પડેતો પછી તેને આગળ કામ ચલાવવાનો અધીકાર છે. નહીતો નથી રાણી વીરૂધ. બચારામ ભટાચારજી વીકલીરીપોટ ૧૫—પાનુ ૬૭.

જમીનનો માલીક નહી પણ તે જમીનનો ઉપભોગ કરનાર તે જે જમીન ઉપર ગંદકી રાખે તે એ બાબત તે ઉપભોગ કરનાર જવાબદાર છે—રાણી વીરૂદ્ધ બોનોલીલ મીત્ર વીકલી રીપોટ ૮ પાનુ ૪૫.

જિંદગીને જોખમ પોહાચે એવા રોગનો ચેપ પસરે એવુ ગફલતીનુ કામ,

૨૬૯, જે માણસ કાયદા વિરૂદ્ધ અથવા ગફલતથી એવુ કાંઇ કામ કરે, કે જેથી જિંદગીને જોખમવાળા કોઇ રોગનો ચેપ પસરશે એવો સંભવ હોય અને એવો સંભવ છે એમ તે જાણતો હોય, અથવા એમ માનવાનુ તેને કારણ હોયતો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જીંદગીને જોખમ પોહોંચે એવા રોગનો ચેપ પસરે એવું દ્વેષ બુધિનું કામ

૨૭૦. જે માણસ દ્વેષ બુધીથી એવું કાંઇ કામ કરે, કે જેથી જીંદગીને જોખમવાળા કોઇ રોગનો ચેપ પસરશે એવો સંભવ હોય, અને એવો સંભવ છે એમ તે જાણતો હોય અથવા એમ માનવાનું તેને કારણ હોય, તે માણસને બે વરસની મુદતસુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની. અથવા દંડની અથવા એ બંનની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમ પ્રમાણે કલકત્તાની મ્યુનીશીપાલીટી ઉપર એક ફરીયાદ સરકારની મંજુરીયત શીવાય પોતાને લેવાનો અધીકાર છે કે નહી એવો કલકતાના માજીસ્ટ્રેટને સંસય આવવાથી તેણે આ કામ હાઇ કોરટના અભીપ્રાય માટે મોકલ્યું

તેમાં હાઇ કોરટે ઠરાવ કરયો કે પીનલકોડમાં કહ્યા પ્રમાણે મ્યુનીશીપાલ કમીશનર એ જો કે સરકારી નોકર છે તો પણ જે લોકોપર સરકારની મંજુરી શીવાય ફરીયાદ ઇલાકાના માજીસ્ટ્રેટે લેવાની મનાઇ છે તેમાં મ્યુનીશીપાલ કમીશનરનો સમાવેશ થતો નથી. સબબ કલકતા મ્યુનીશીપાલકમીટીપરની ફરીયાદ સરકારની મંજુરી લીધા શીવાય ચલાવવાનો ઇલાકાના માજીસ્ટ્રેટને અધીકાર છે.—સરકાર વીરૂધ્ધ કલકતાની મ્યુનીશીપાલ કમીટી કા. હા. વા. ૩ પાનું ૭૬૮ તા. ૫ જુન ૧૮૭૮,

રોગના સબબથી દુર રહેવા સંબંધીની કાંઇ કાનુન ન માનવી

૨૭૧. કોઇ વાહાણને રોગના સબબથી દુર રાખવા બાબતની અથવા તે સબબથી દુર રાખેલા વાહાણોનો કિનારા સાથેનો અથવા બીજા વાહાણો સાથેનો વેહેવાર કેમ ચાલે તેનો બંદોબસ્ત કરવા બાબતની અથવા જે જગોમાં કાઇ ચેપી રોગ ચાલતો હોય તે જગો તથા બીજી જગોની વચ્ચે વેહેવાર કેમ ચાલે તેનો બંદોબસ્ત કરવા બાબતનો હીંદુસ્તાનની સરકારે અથવા કોઇ પણ સરકારે. કરીને જાહેર કરેલી કોઇ કાનુન જે માણસ જાણી બુજીને ન માને તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની. અથવા દંડની, અથવા એ બંનની શીક્ષા કરવામાં આવશે,

વેચવાને ઇરાદેથી ખાવાની અથવા પીવાની વસ્તુમા કાંઇ ભેળ કરવી

૨૭૨ કોઇ માણસ કાંઈ ખાવાની અથવા પીવાની વસ્તુમાં ભેળ કરે, એવી રીતે કે તેથી તે વસ્તુ ખાવાથી અથવા પીવાથી અવગુણ થાય, અને એવા ઇરાદાથી કે તે વસ્તુ ખાવાને અથવા પીવાને વેચવા અથવા તે ખાવાને અથવા પીવાને વેચાશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—માણસને ખાવા પીવાની જણશમાં ભેળ કરવાથી અને જાનવરોને ખાવાપીવાની ચીજ ચાણા વીગરેમાં ભેળ કરવાથી આ કલમ વીરૂદ્ધ ગુન્હો છે.

ખાવાની અથવા પીવાની અવગુણ કારક વસ્તુ વેચવી

૨૭૩. જે વસ્તુ અવગુણકારક કરેલી અથવા થયેલી હોય, અથવા ખાવા અથવા પીવા જોગ સ્થિતિમાં ન હોય, તેવી કાંઈ વસ્તુ ખાવા અથવા પીવાની વસ્તુ દાખલ કોઇ માણસ વેચે, અથવા વેચવાનું કહે, અથવા વેચવા મુકે, અને તે વસ્તુ ખાવામાં અથવા પીવામાં અવગુણ કારક છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં એ પ્રમાણે કરે, તો તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—સડેલી અને ખોરી તથા એમ ઉત્પન્ન કરે તેવી [illegible]

છેમ। છતાં કોઇ શખશ તેને ઇથી તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો છે

વસાણામાં ભેળ કરવા.

૨૭૪. કોઇ માણસ કાંઇ વસાણામાં અથવા તઇયાર કરેલા ઔ ઉષધમાં કાંઇ ભેળ કરે એવી રીતે કે તેથી તે વસાણાના અથવા ત ઇયાર કરેલા ઔશધના ગુણ ઓછો થાય, અથવા તેની અસર બદ લાય, અથવા તે અવગુણકારક થાય. અને તેમાં તેવી કાંઇ ભેળ ન થઇ હોય એ પ્રમાણે કઇ દાવાના કામને સારૂ વેચવી અથવા વાપરવી એવા ઇરાદાથી અથવા તેના કામને સારૂ તે વેચાશે અથવા વપરાસે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, તે એ પ્રમાણે કરે, તો તે માણસ ને છ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદની, અથવા એક હજાર રૂપી-યા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ભેળ થએલાં વસાણાં વેચવાં.

૨૭૫ કાંઇ વસાણામાં અથવા તૈયાર કરેલા અઉશધમાં તેનો ગુણ ઓછો થાય. અથવા તેની અસર બદલાય, અથવા તે અવગુણકારક થાય, એવી રીતે કાંઇ ભેળ થએલા છે, એમ જાણીને જે માણસ તે વસાણું અથવા તઇઆર કરેલું અઉશધ, તેમાં ભેળ ન થઇ હોય એ પ્રમાણે, કાંઇ દાવાના કામને સારૂ, વેચે, અથવા વેચવાનું કહે, અથવા વેચવા મુકે, અથવા કોઇ દવાખાનામાંથી આપે, અથવા જે શખસને તેમાં ભેળ થએલી ખબર ન હોય એવા કોઇ શખસ પાસે તે દવાના કામમાં વપરાવે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીઆ સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ વસાણાને તે જુદુ અથવા વસાણું તઇયાર કરેલું અઉષધ હોય એ રીતે વેચવું.

૨૭૬, કાંઇ વસાણું અથવા તઇયાર કરેલું ઔષધ, તે જુદું વસાણું અથવા તઇઆર કરેલું અઉસધ હોય, એવી રીતે કાંઇ દવાના કામને સારૂ જે માણસ જાણી બુઝીને વેચે, અથવા વેચવાનું કહે, અથવા વેચવા મુકે અથવા કોઈ દવાખાનામાંથી આપે; તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીઆ સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે

સાર્વજનીક ઝરા અથવા જળાશય નું પાણી મેલું કરવું.

૨૭૭. કોઈ પણ સાર્વજનીક ઝરા અથવા જળાશયનુ પાણી જે માણસ બુધ્ધિપુરવક બોગાડે અથવા મેલું કરે. એવી રીતે કે તેથી તે પાણી રોજ જે કામમા વપરાતું હોય તે કામને સારૂ તે ઓછું લાયક થાય તો તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શીક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—આ કલમના અર્થ પ્રમાણે નદીએ કાંઇ સાર્વજનીક નેહેરો નથી. સરકાર વીરૂધ પથા વીગેરે મુ. હા. તા૦ ૨ જુલાઈ ૧૮૬૮

નદીમાં માછલાં પકડવા માટે કાંઇક ઝાડનાં પાંદડાં તોમતદારે નદીમાં નાંખ્યાં તેને આ કલમ પ્રમાણે માજીસ્ટ્રેટે સજા કરી તે કામમાં અરજદારે હાઈકોરટને અપીલ કરવાથી ઠરાવ થયો કે પીનલકોડ કલમ ૨૭૭ માં "સાધારણ સર્વ લોકનો ઝારો કીહોદ" એવા જે શબ્દછે. તેમાં "નદી" નો શમાવેશ થતો નથી સબબ અરજદારપર થએલો અપરાધ રદ કરયો છે.—સરકાર વીરૂધ હલ્લરપોરે. કલકત્તા હાઇકોરટ. વા. ૨–પાનું ૪૮૩. તા. ૭ મે ૧૮૬૭

હવાને તનદુરસ્તી માં બિગાડ કરે એ

૨૭૮, કોઇ જગાની હવા જે માણસ બુધ્ધીપુરવક બિગાડે, એવી રીતે કે તેથી તે જગાની પાડોસમાં વાસો કરીને રેહેનારા અથવા ધંધો

વી કરવી.

કરનારા અથવા કોઈ સરીયામ રસ્તા ઉપર ફરનારા સખસોની તંદુરસ્તીમાં બિગાડ થાય, તે માણસને પાંચસેં રૂપીયા સુધીની દંડની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સરિયામ રસ્તાપર બે ફીકરાઇથી હાંકવુ અથવા સ્વારી કરવી.

૨૭૯. કોઇ સરિયામ રસ્તાપર જે શખ્સ કાંઇ ગાડી એવી બે ફીકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે હાંકે અથવા સ્વારી કરે કે તેથી માણસની જિંદગી જોખમમાં આવે, અથવા કોઇ બીજા શખ્સને વ્યથા અથવા નુકશાન થશે એવો સંભવ દેખાય, તે શખ્સને છ મહીનાની મુદત સુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીઆ સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શીક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો ગાડીના માલીક ઉપર નહી પણ ગાડી હાંકનારની ઉપર આવે છે. રાણી વીરૂધ્ધ પરદુદેવ. વીકલી રીપોર્ટ ૧૪ પ્ર. ૩૨

નાથો વગરના બળદોથી જોડેલી ગાડી ફક્ત હાંકવી એ આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો થતો નથી સરકાર વીરૂધ્ધ ગણપતી સાલુકે. મુ. હા. તા૦ ૧૨ આગષ્ટ ૧૮૬૯ [ફોજદારી]

બે ફીકરાઇથી વહાણ ચલાવવું,

૨૮૦ જે સખ્શ કાંઇ વાહાણ એવી બે ફીકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે ચલાવે કે તેથી માણસની જીંદગી જોખમમાં આવે, અથવા બીજા કોઇ શખ્શને વ્યથા અથવા નુકશાન થશે એવો સંભવ દેખાય, તે શખ્શને છ મહીનાની મુદત સુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખોટુ અજવાળું, નીશાણી અથવા બાયુ દેખાડવું.

૨૮૧. કોઇ માણસ કાંઇ ખોટું અજવાળુ, અથવા નીશાણી અથવા બાયુ દેખાડે, એવા ઇરાદાથી કે તે દેખાડેથી કોઇ વાહાણ ચલાવનારો ઠગાય અથવા ઠગાશે એવો સંભવ છે એવું જાણીને, તોતે માણસને સાત વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બેનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ઘણો ભાર ભરેલાં અથવા હસતવાળાં વાહાણમાં ભાડુકરીને કોઇ શખ્શનેજળ માર્ગે લેઇ જવો

૨૮૨, જે વાહાણ એવી હાલતમાં અથવા એટલુ ભરેલુ હોય કે તેમાં જનારા શખ્શના જિંદગી જોખમમાં રહે, તેવા કોઇ વાહાણમાં બેસાડીને ભાડાને સારૂ જે વાણશ જાણી બુઝીને અથવા ગફલતીથીકોઇ શખ્શને જળમાર્ગે લઇ જાય અથવા મોકલે. તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા એકહજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

શરિયામ રસ્તાઅથવા વાહાણના રસ્તામાં ભય અથવા અડચણ કરવી.

૨૮૩. જે માણસ કાંઇ કામ કરવાથી અથવા પોતાના કબજા અથવા હવાલા માંહેલી કાંઈ મીલકતનો બંદોબસ્ત રાખવામાં કસુર કરવાથી. ખુસ્કીના અથવા તરીના કોઇ સરિયામ રસ્તામાં કોઇ શખશને ભય, અડચણ, અથવા નુકશાન કરે; તે માણસને બસે રૂપીયા સુધીના દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કાંઇ જેહેરી પદાર્થથી ગફલતી ભરેલી ચાલ.

૨૮૪. કાંઇ જેહેરી પદાર્થથી જે માણસ કાંઇ કામ એવીબે ફિકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે કરે કે તેથી માણસની જીંદગી જોખમમાં આવે અથવા કોઇ બીજા શખશને વ્યથા અથવા નુકશાન થશે એવો સંભવ દેખાય અથવા જે માણસ પોતાના કબજા માં હતા જેહેરી પદાર્થ સબંધી, તે જેહેરી પદાર્થથી માણસની જીંદગીને કાંઇ સંભવ જોખ

મ થતુ અટકે, એવો બંદોબસ્ત રાખવામાં જાણી બુઝીને અથવા ગફલતથી કસુર કરે. તે માણસને ૭ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીઆ સુધીની દંડની, અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે,

અગ્ની અથવાશી ઘ્રજવાળાગ્રાહી પદાર્થો સંબંધી ગફલતી ભરેલી ચાલ.

૨૮૫. અગ્ની અથવા કાંઇ શીઘ્રજવાળાગ્રાહી પદાર્થથી જે માણુસ કાંઇ કામ એવી બે ફીકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે કરે કે તેથી માણુસની જિંદગી જોખમમાં આવે, અથવા કેઇ બીજા શખશને વ્યથા અથવા નુકશાન થશે એવો સંભવ દેખાય, અથવા જે માણુસ પોતાના કબજા માહિના કોઇ અગ્ની અથવા કાંઇ સીઘ્રજવાળાગ્રાહી પદારથ સંબંધી, તે અગ્ની અથવા સીઘ્રજવાળાગ્રાહી પદારથથી માણુસની જિંદગીને કાંઇ સંભાવ્ય જોખમ થતુ અટકે, એવો બંદોબસ્ત રાખવામાં જાણી બુઝીને અથવા ગફલતીથી કસુર કરે, તે માણુસને ૭ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અવાજ સાથે ફુટે એવા કાંઇ પદારથ સંબંધી ગફલતી ભરેલી ચાલ

૨૮૬. અવાજ સાથે ફુટે એવા કાંઇ પદારથથી જે માણસ કાંઇ કામ એવી બે ફિકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે કરે કે તેથી માણુસની જીંદગી જોખમમાં આવે, અથવાકોઇ બીજાશખશને વ્યથાઅથવા નુકશાનથશે એવો સંભવ દેખાય, અથવા જે માણુસ પોતાના કબજા માહિના અવાજ સાથે ફુટે એવા કાંઇ પદારથ સબંધી, તે પદારથની માણસની જીંદગીને કાંઇ સંભાવ્ય જોખમ થતું અટકે, એવો બંદોબસ્ત રાખવામાં જાણી બુઝીને અથવા ગફલતીથી કસુર કરે, તે માણુસને ૭ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીઆ સુધીના દંડની; અથવા એ બનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

ગુન્હેગારના કબજા અથવા હવાલા મહિના કાંઇ સાંચા સબંધી ગફલતી ભરેલી ચાલ,

૨૮૭. કાંઇ સાંચાથી જે માણસ કાંઇ કામ એવી બેફિકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે કરે કે તેથી માણસની જિંદગી જોખમમાં આવે, અથવા કોઇ બીજા શખશને વ્યથા અથવા નુકશાન થશે એવો તે સંભવ દેખાય, અથવા જે માણસ પોતાના કબજા અથવા હવાલા માહિના કોઇ સાચા સબંધી, તે સાંચાથી માણસની જિંદગીને કાંઇ સંભાવ્ય જોખમ થતું અટકે, એવો બંદોબસ્ત રાખવામાં જાણીબુઝીને અથવા ગફલતીથી કસુર કરે. તે માણસને ૭ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંનાગમે તેપ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીની દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ઇમારતો તોડીપાડવાઅથવા તેઓને મરામત કરવા બાબત ગફલતી.

૨૮૮. કાંઇ ઇમારત તોડી પાડવામાં અથવા તેને મરામત કરવામાં જે માણસ તે ઇમારત બાબત, તે ઇમારતના અથવા તેના કોઇ ભાગના પડવાથી માણસની જિંદગીને કાંઇ સંભાવ્ય જોખમ થતું અટકે, એવો બંદોબસ્ત રાખવામાં જાણીબુઝીને અથવા ગફલતીથી કસુર કરે; તે માણસને ૭ મહીનાની મુદત સુધીની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીઆ સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શીક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ જાનવર સબંધી ગફલતી.

૨૮૯. જે માણસ પોતાના કબજા માહેના કોઇ જાનવર સબંધી તે જાનવરથી માણસની જિંદગીને કાંઇ સંભાવ્ય જોખમ થતું અટકે અથવા મહાવ્યથાનું કાંઇ સંભાવ્ય જોખમ થતુ અટકે, એવો બંદો

અન્ય વાંધાવાળાં જાણીબુઝીને અથવા ગફલતીથી ચુક કરે તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીઆ સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—પોતાનો ટટુ ગફલતથી બાંધ્યો તે છુટીને બજારમાં ઘણા લોકો જમાવ થયા હતા, ત્યાં દોડતો ગયો. તેથી લોકોના હાથ પગને ઇજા થઇ તેથી માજીસ્ટ્રેટે તે ટટુના માલેકને આ કલમ પ્રમાણે દંડની સજા કરી. તેમાં કલકતા હાઇકોરટે ઠરાવ્યું કે આ કલમ જંગલી જાનવરોને લાગુ છે. એટલુંજ નહીં, પણ તે કોઇ પણ જાનવરને લાગુ છે, શાબમ એમ માજીસ્ટ્રેટના હુકમમાં હાથ ઘાલતા નથી. બરજહાર ચંદનમલ વા. ૧૯ પાનું ૧ તા૦ ૨૯ નવેમબર ૧૮૭૨

લોકોપકારક કૃત્યની શીક્ષા.

૨૯૦ જે બાબતને સારૂ બીજી રીતે શિક્ષા કરવાનું આ કાયદામાં ઠરાવ્યું નથી એ બાબતમાં જે માણસ કાંઇ લોકાપકારક કૃત્ય કરે, તેને બસેં રૂપીઆ સુધીના દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બંધ કરવાની તાકીદ થયા પછી અપકારક કૃત્ય જારી રાખવું.

૨૯૧. લોકોપકારક કૃત્ય તું ફરીથી કરીશ અથવા જારી રાખીશમાં એવી તાકીદ કરવાનો જે સરકારી નોકરને કાયદેસર અખતીયાર હોય તે સરકારી નોકરે તેવી તાકીદ કીધા છતાં, જે માણસ તે લોકોપકારક કૃત્ય ફરીથી કરે, અથવા જારી રાખે, તે માણસને છ મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે,

બીભત્સ પુસ્તકો વેચવાનું વગેરે.

૨૯૨. કાંઇ બીભત્સ પુસ્તક, ચોપાનીઉં, કાગળ, ચિત્ર, તસ્વીર પ્રતિમા અથવા આકાર, જે માણસ વેચે અથવા વેહેંચે અથવા વેચવાને કે ભાડાને સારૂ પરદેશથી આ દેશમાં આણે અથવા છાપે, અથવા સર્વે લોકો જુએ એવી રીતે જાણી જોઇને દેખાડે, અથવા તેમ કરવાની કોશીશ કરે, અથવા તેમ કરવાનું કહે. તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શીક્ષા કરવામાં આવશે.

અપવાદ—કોઇ દેવસ્થાન મધ્યે અથવા ઉપર, અથવા મુર્તીઓને બેસાડવા સારૂ વપરાતા કોઇ રથ ઉપર. કોરેલી અથવા નકશી પાડેલી, અથવા ચીતરેલી, અથવા બીજી રીતે કાહાડેલી, અથવા ધરમ સબંધી કાંઇ કારણસર રાખેલી કે વપરાતી, કોઇ પણ પ્રતિમાને આ કલમ લાગુ પડતી નથી.

વેચવા અથવા દેખાડવા સારૂ બીભત્સ પુસ્તક કબજામાં રાખવું.

૨૯૩. ઉપલી કલમમાં લખ્યું છે તેવું બીભત્સ પુસ્તક અથવા તેવી બીજી કાંઇ વસ્તું, વેચવા સારૂ, અથવા વેહેંચવા સારૂ, અથવા સઘળા લોકોને દેખાડવા સારૂ, જે માણસના કબજામાં હોશે, તેને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે

બીભત્સ ગીતો.

૨૯૪. કોઇ જાહેર જગામાં અથવા જાહેર જગાની પાસે જે માણસ કાંઇ બીભત્સ ગીત, અથવા લાવણી, અથવા શબ્દો ગાઇ બોલી, અથવા ઉચ્ચારીને, બીજાઓને દુઃખ આપે, તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

"૨૯૪ અ—સરકારે હુકમ આપ્યો નહીં હોય તેવી લોટરી કહાડવા સારૂ કાંઇ આફીસર [એટલે કચેરી] અથવા જગા જે માણસ રાખશે તેને ગણામાં વધુ છ મહીના સુ

થી એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા અથવા દંડ એ બેઉની શિક્ષા કરવી.

સોરતાની આંકી ૨ શાખવી.

" અને સદરહુ પ્રકારની કંઈ સોરતોમાં કુરકાંઈ ટીકીટ અથવા લોટ અથવા નંબર અથવા આંક કાહાડવા બાબત અથવા તેને લાગતી વળગતી ફલાણી વાત બનશે તો ફલાણા માણસના ફાએદા સારૂ ફલાણી રકમ અથવા માલ આપવામાં આવશે અથવા ફલાણી વાત કરવામાં આવશે અથવા કરવામાં આવશે નહી એવો કુરકાંઈ ઠરાવ જે માણસ પ્રસિદ્ધ કરશે તેને એક હજાર રૂપીઆ સુધી દંડ કરવો" (સને ૧૮૭૦ આકટ ૨૭ મા પ્રમાણે)

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે ગુનો શાબીત થવા માટે તોહોમતદારે કર્યાં બીબત્સ ગીતો ગાયાં અને તે કેવી રીતે બીભત્સ છે તે ખસુસ બતાવવુ જોઇએ એમ થયુ ન હોયતો તોહોમતદાર છુટી જાય. રાણી વીરૂધ ઉપેન્દ્રોનાથ દાશ અને બીજા—કલકતા હા. કો૦ ૯૦ લા૦ રી૦ વા૦ ૧ પાનુ ૩૫૯. તા. ૨૦ મારચ ૧૮૭૬

—⁂—

ભાગ ૧૫મો

ધરમસંબંધી ગુનાહાઓ બાબત

કોઇપણ જાતીના લોકોના ધરમને અપમાન કરવાના ઇરાદાથી કોઇ પુજાના ઠેકાણાને નુકશાન કરવું અથવા તેને ભ્રષ્ટકરવું.

૨૯૫. જે કોઇ માણસ કોઇ પુજાના ઠેકાણાનો અથવા જે પદારથને કોઇ પણ જાતિના લોકો પવિત્ર ગણતા હોય તે પદાર્થનો નાશ કરે અથવા તેને નુકશાન કરે કે ભ્રષ્ટ કરે એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરીને કોઇ પણ જાતિના લોકોના ધરમને અપમાન પોહોચાડવું, અથવા એવુ જાણીને કે એ પ્રમાણે નાશ અથવા નુકશાન અથવા ભ્રષ્ટ કરવાથી કોઇ પણ જાતિના લોકો પોતાના ધર્મને અપમાન પોહોચ્યું એમ સમજશે એવો સંભવ છે, તો તે માણસને બે વરશની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની. અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ ધરમ સંબંધી મંડળીને અડચણ કરવી.

૨૯૬. કોઇ પણ મંડળી દેવપુજન અથવા ધરમ સંબંધી ક્રિયા કરવામાં કાયદા મુજબ રોકાએલી હોય તેને, જે માણસ બુદ્ધિપુરવક અડચણ કરે, તે માણસને એક વરશની મુદત સુધીની એમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એબંનેની, શિક્ષા કરવામાંઆવશે.

કબરસ્તાન વગેરેમાં વગર રજાએ જવું

૨૯૭. કોઇ પણ સખશનુ દીલ દુખવવાના ઇરાદાથી, અથવા કોઈ પણ શખસના ધરમને અપમાન પોહોંચાડવાના ઇરાદાથી, અથવા એ કરવાથી કોઈ શખશનુ દીલ દુખશે અથવા કોઇ શખશના ધરમને અપમાન પોહોચશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને, કોઇ પુજાની જગામાં, અથવા કબરસ્તાનમાં અથવા પ્રેતસંસ્કાર કરવા અથવા મુરદાં મુકવા સારૂ જુદી કાહાડેલી જગામા, જે માણસવગર રજાએ પ્રવેશ કરે અથવા કોઇ પ્રેતનુ અપમાન કરે, અથવા પ્રેતસંસ્કાર કરવા સારૂ મળેલા કોઇ શખસોને અડચણ કરે, તે માણસને એક વરસનીમુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ધરમ સંબંધી કોઈ પણ સખસનુ દીલ દુખાવવાના પાકા ઈરાદાથી કાંઈ શબ્દ બોલવા વગેરે.

૨૯૮. ધર્મ સબંધી કોઇ પણ સખશનુ દીલ દુખવવાના પાકા ઈરાદાથી જે માણસ તે સખશ સાંભળે એમ કાંઇ શબ્દ બોલે, અથવા કાંઇ અવાજ કરે, અથવા તે શખશના દેખતાં કાંઇ ચાળા કરે અથવા તે શખશની દ્રષ્ટી પડે એમ કાંઇ પદારથ મુકે, તે માણસને એક વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની' અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવસે.

બાબ ૧૬ મો.

માણસના શરીર સબંધી ગુનાહાઓ બાબત.

જંદગી સબંધી ગુન્હાઓ બાબત.

શિક્ષાણીય મનુષ્યવધ.

૨૯૯. મોત આણવાના ઇરાદાથી, અથવા જેથી મોત થવાનો સંભવ હોય એવું કાંઇ શરીરનું નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી, કાંઇ કામ કરીને અથવા ફલાણું કામ કરેથી મોત થશે એવો સંભવ છે. એમ જાણ્યા છતાં તે કામ કરીને, જે માણસ મોત આણે, તે માણસે શિક્ષાણીય મનુષ્ય વધનો ગુનાહ કરયો એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) મોત આણવાની ઇરાદાથી, અથવા તેથી મોત થશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને, અ એક ખાડાની ઉપર લાકડીઓ ગોઠવીને ઘાસ પાથરે, અને તે જમીન મજબુત છે એમ માનીને ઝ તે પર ચાલતાં અંદર પડીને તેનો જીવ જાય, તો અ એ શિક્ષાણીય મનુષ્યવધનો ગુનાહ કરયો એમ સમજવું.

(બ) ઝ એક ઝાડી પાછળ છે એવું અ જાણે છે બ ને એ વાતની ખબર નથી. હવે ઝ નું મોત આણવાના ઇરાદાથી, અથવા એથી ઝ નું મોત થશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને, અ બ ને તે ઝાડીમાં બંદુક ભરીને મારવાને લલચાવે. અને તે પ્રમાણે બ બંદુક મારીને ઝ નો પ્રાણ લે, તો એ ઠેકાણે બ કાંઇ ગુનાહનો તકશીરવાર નહી થાય એમ બની શકે છે. પણ અ એ શિક્ષણીય મનુષ્યવધનો ગુનાહ કરયો એમ સમજવું.

(ક) એક પક્ષીને મારીને તે ચોરી લઇ જવાનાં ઇરાદાથી તેને ગોળી મારવામાં અ એક ઝાડી પાછળ બેઠેલા બ નો જીવ લે, અને બ ત્યાં બેઠેલો છે એમ અ જાણતો નહોય. તો એ ઠેકાણે અગર અ એક કાયદા વીરૂધ કામ કરતો હતો તો પણ તે શિક્ષાણીય મનુષ્યવધના ગુનાનો તકશીરવાર નથી, કેમકે તેણે બ નો જીવ લેવાનો, અથવા જે કામથી મોત થવાનો સંભવ તેના જાણવામાં હોય એવું કાંઇ કામ કરીને મોત આણવાનો, ઇરાદો કરયો નહી હતો.

ખુલાશો ૧ લો—જે સખસને કાંઇ રોગ, વ્યાધી, કે શરીરની અશક્તતી થઈ હોય એવા કોઇ શખસને જે માણસ શરીરનુ નુકશાન કરે, અને તેથી કરીને તેવા શખસનું મોત

વેહેલું થાય તો તે માણસે તે શખસનું મોત આણ્યું એમ સમજવું.

ખુલાસો ૨ જો—જે ઠેકાણે કાંઇ શરીરના નુકશાનથી મોત થાય, તે ઠેકાણે જે જ ખસે તે શરીરનું નુકશાન કર્યું હોય તેણે તે મોત આણ્યું એમ સમજવું. પછી બરાબર ઇલાજ કરેથી તથા હોંશીયાર હકીમની દવા કરેથી તે મોત થતું બચી સકત એમ હોય તો પણ.

ખુલાસો ૩ જો—માનાં પેટનાં માહેલાંબચ્ચાનું મોત આણવું તે મનુષ્યવધના ગુનાહ નથી પણ કોઇ જીવતાં બચ્ચાંનો કાંઇ પણ ભાગ બહાર નીકળ્યો હોય પછી તે બચ્ચાંથી શ્વાસોશ્વાસ ન લેવાયા હોય અથવા તે પુરેપુરૂ જનમ્યું ન હોય તો પણ તે જીવતાં બચ્ચાંનું મોત આણવું તે શિક્ષણીય મનુષ્યવધનો ગુનાહ થઇ શકે.

ટીકા—કોઇ સ્ત્રી પોતાના નાહાંના છોકરાને ખભે લઇને જતી છતાં આરોપીએ તેનાડોકા ઉપર અને ખભા ઉપર જોરથી માર માર્યો તેમાં એક ઠુસો તે છોકરાના ડોકા ઉપર લાગવાથી તેછોકરો તુરત મરી ગયો. તેમાં એવો ઠરાવ થયોકે આરોપીતે છોકરાને વ્યથા કરી છે તે માહાવ્યથાના વરણ નીચે આવેછે. સરકાર વીરૂધ— સાહીરાય બં૦ લા૦ રી૦ કલકતા વા. ૩ પ્ર. ૬૯૨

આરોપીતે પોતાની સ્ત્રીને પાછાડી તેની છાતી ઉપર ગોઠણીયા ભરાવ્યાં અને તેના મો હોડ પર ત્રણ જબરા ઠુસા મારયા તેથી તે ઓરત મરી ગઇ. તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે આરોપીતનો ઇરાદો તેણીને મારી નાખવાનો હતો નહીં; અને જે માર મારેલો તે ખુન કરવા જેવો ન હતો માટે આરોપીતે કરેલું કૃત્ય શીક્ષણીય મનુષ્યવધ ગુન્હો છે. રાણી વીરૂદ્ધ ગોવીંદ ઈ. લા. રીપોટ. મુબાઇ વા, ૧ પ્ર. ૩૪૨.

કોઈ અઢારવરશથી વધારે ઉમરના શખશ પોતાની મેળે કોઇ અજાણ્યા વઇદ પાસે પોતાનો પુરૂષત્વનો નાશ કરાવે અને તેથી થયેલી પીડાથી તે શખશ મરીજાય તે એ વઇદવીગરેજણો એ કામમાં મદદગાર હોય તે ખુનના ગુન્હેગાર નહી પણ મનુષ્યવધના ગુન્હેગાર છે. રાણી વીરૂધ બાબુલનેં હીજરા. વીકલી રીપોટ ૫ પ્ર. ૭

પોતાની સ્ત્રી સાથે છીનાળુ કરતાં કોઇને મારી નાંખે ના, તે ખુનનો નહી પણ મનુષ્ય વધનો ગુન્હેગાર થાય છે. રાણી વીરૂદ્ધ ગોરચંદપોલી અને બીજા વી ૧ પ્ર ૧૭

આ કલમમાં કહેલા સીક્ષણીય મનુષ્ય વધની વ્યાખ્યા આ કલમ પછીના ખુલાસાથી વધારે સમજાય છે.

ખુન. ૩૦૦. નીચે બાતલ કરેલી બાબતો મુકી દઇને બીજી સરવ બાબતોમાં શીક્ષણીય મનુષ્યવધને ખુન સમજવું. પણ ક્યારે કે જો જે કામથી મોત થાય તે કામ મોત આણવાના ઇરાદાથી કર્યું હોય. તો અથવા,

૨ જી. કોઇ શખસને જેથી તે સખસનું મોત થવાનો સંભવ તકશીરવારમાલુમ જાણતો હોય એવું કાંઇ શરીરનું નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી તે કામ કરયું હોય, તો, અથવા—

૩ જી. કોઇ સખસને કાંઇ શરીરનું નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી તે કામ કરયું હોય અને તે ઇરાદા કરેલું શરીરનું નુકશાન એવી રીતનું હોય કે ચાલતાં સૃષ્ટીક્રમ પ્રમાણે મોત કરવાને તે સમરથ હોય. તો, અથવા—

૪ થી. તે કામ એવું તુરત ભયંકર છે કે તેથી સો વસા મોત અથવા જેથી મોત થવાનો સંભવ છે એવું શરીરનું નુકશાન થસેજ, એમ તે કરનાર શખસ જાણતો હોય, અને મોત આણવાના અથવા ઉપલા પ્રકારના નુકશાનના જોખમમાં પડવા કાંઇ કારણવિના તે શખસ તે કામ કરે, તો.

દ્રષ્ટાંત.

[અ] ઝ ને મારી નાંખવાના ઇરાદાથી અ તેને ગોળી મારે, અને તેથી ઝ મરી જાય, તો અ એ ખુન કર્યું, એમ સમજવું.

(બ) ઝ ને એવો રોગ થએલો છે કે એક સપાટો મારવાથી તેનું મોત થવાનો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં અ તેને શરીરનું નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી સપાટો મારે, અને તે સપાટાથી ઝ મરી જાય. તો અગર ચાલતા સુષ્ટિક્રમ પ્રમાણે સારી તંદુરસ્તીવાળા શખસનું મોત આણવાને તે સપાટો સમર્થ ન હોય તો પણ, અ ખુનનો તકશીરવાર છે. પણ ઝ ને કાંઇ રોગ થએલો છે એમ ન જાણતાં અગર અ તેને એક એવો સપાટો મારે કે તેથી ચાલતા સુષ્ટીક્રમ પ્રમાણે સારી તંદુરસ્તીવાળા શખસનું મોત ન થાય, તો એ ઠેકાણે, અગર તેનો ઇરાદો શરીરનું નુકશાન કરવાનો હોય તો પણ, જે મોત આણવાનો અથવા જેથી ચાલતી સુષ્ટીક્રમ પ્રમાણે મોત થાય એવું શરીરનું નુકશાન કરવાનો ઇરાદો કર્યો નહી હોય તો, અ ખુનનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું નહી.

(ક) અ ઇરાદાથી ઝ ને એક તલવાર અથવા ડાંગથી જખમ કરે એવું કે તેથી ચાલતા સુષ્ટીક્રમ પ્રમાણે માણસનું મોત થાય. અને ઝ તે જખમથી મરી જાય, તો. એ ઠેકાણે અગર તેણે ઝ નું મોત આણવાનો ઇરાદો ન કર્યો હોય તો પણ અ ખુનનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

(ડ) લોકોનું એક ટોળું મળેલું છે તેમાં વગર કારણે અ એક ભરેલી તોપ છોડે અને તેથી તેઓમાંના એક જણનો જીવ જાય. તો અગર ફલાણા શખસનો જીવ લેવો એવો તેણે આગળથી વિચાર પુરવક ઇરાદો ન કર્યો હોય તો પણ, અ ખુનનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

શિક્ષણીય મનુષ્ય વધ ક્યારે ખુન નથી.

અપવાદ ૧ લો—ભારે તથા આકસ્મિક ક્રોધ ઉત્પન થવાથી જેની પોતાનો જીવ વશ રાખવાની શક્તી ગઇ છે એવી અવસ્થામાં છતાં કોઇ માણસ તે ક્રોધ ઉત્પન કરનાર શખસનું મોત આણે, અથવા ભુલથી કે ઇતેફાકન કોઇ બીજા શખસનું મોત આણે, તો તે શીક્ષાણીય મનુષ્યવધ ખુન નથી.

ઉપલા અપવાદમાં નીચેની સરતો લાગુ પડે છે:—

પેહેલી,—કોઇ સખસને મારી નાખવા અથવા કાંઇ હાની કરવા સારૂ બહાનાં દાખલ તે ક્રોધ ગુનેગારે માગી આણેલો અથવા બુધિપુર્વક ઉતપન કરેલો ન હોવો જોઇએ.

બીજી.—કાયદા મુજબ, અથવા સરકારી નોકરોનો અખતીયાર અમલમાં લાવતાં કોઇ સરકારી નોકરે કરેલી, કાંઇ વસ્તુથી તે ક્રોધ ઉતપન થએલો ન હોવો જોઇએ.

ત્રીજી.—ખાનગી બચાવનો હક કાયદા મુજબ અમલમાં લાવતાં કરેલી કાંઇ વસ્તુથી તે ક્રોધ ઉતપન થએલો ન હોવો જોઇએ.

ખુલાસો—તે ક્રોધ એવો ભારે તથા આકસ્મીક હતો કે તેથી તે ગુનોહ ખુન થઇ શકે નહી. એ હકીકતની બાબત છે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) ક્રોધ ઉતપન થાય એવું કાંઇ કામ અ એ કરવાથી ક્રોધાધીન થઇને તે અવસ્થામાં અ ઝ નું છોકરૂ બ છે તેને ઇરાદાથી મારી નાખે, તો તે ખુન સમજવું, કેમકે તે ક્રોધ ઉતપન થવાનું કામ તે છોકરાએ કર્યું નથી

અને તે ક્રોધથી થએલું કાંઈ કામ કરવામાં [illegible] કન અથવા [illegible] તે છોકરાનું મોત થયું નથી.

(બ) અ ને ભારે તથા આકસ્મીક ક્રોધ ઉતપન થાય એવું કાંઈ કામ ય કરે, અને તેથી ક્રોધ ચડીને અ ય ની ઉપર એક પિસ્તાલ છોડે, અને પાસે ઉભેલો પણ નહી દીઠેલો ઝ તેથી મરી જાય, પણ તેને મારી નાખવાનો અ એ ઇરાદો ન કરયો હોય. તથા પોતાને હાથે તેનું મોત થવાનો સંભવ પણ અ એ જાણ્યો ન હોય, તો એ ઠેકાણે અ એ ખુન નહી, પણ માત્ર શિક્ષણીય મનુષ્યવધ કરયો એમ સમજવું.

(સ) અ ને એક નાજરનો સીપાઈ ઝ કાયદા મુજબ પકડે, અને તે પકડવાથી આકસ્મીક તથા ભારે ક્રોધ ચડીને અ ઝ ને મારી નાખે, તો એ ખુન સમજવું કેમકે ક્રોધ જે ઉત્પન થયો તે એક સરકારી નોકરે [illegible] અખત્યાર અમલમાં લાવતાં કરેલી વસ્તુથી ઉતપન થયે

[ડ] એક ઝ માજીસ્ત્રેટની આગળ અ સાહેદ દાખલ હાજર થાય, અને ઝ એમ માણુ બોલે, કે અ ની જુબાનીમાંનો એક શબ્દ પણ હું માનતો નથી, તથા અ એ ખોટી સાહેદી પુરી છે. અને એ સબ્દ સાંભળીને આકસ્મિક ક્રોધ ચઢી ને અ ઝ ને મારી નાખે, તો એ ખુન સમજવું.

[ઈ] ઝ નું નાક ખેંચવાની અ કોશીશ કરે અને તેને તેમ કરતાં અટકાવવા સારૂ, ખાનગી બચાવનો હક અમલમાં લાવીને, ઝ અ નો હાથ પકડે તેથી આકસ્મિક તથા ભારે ક્રોધ ચડીને અ ઝ ને મારી નાખે, તો એ ખુન સમજવું, કેમકે ક્રોધ જે ઉત્પન થયો તે ખાનગી બચાવનો હક અમલમાં લાવતાં કરેલી વસ્તુથી ઉત્પન થયો.

(ફ) ઝ બ ને મારે, તેથી બ ને ભારે ક્રોધ ચડે, અને તે ક્રોધનો ફાયદો લેવાના ઇરાદાથી તથા તેની પાસે ઝ ને મારી નખાવાના ઇરાદાથી એક પાસે ઉભેલો માણસ અ તે કારણસર બ ના હાથમાં એક છરી આપે, અને તે છરી વતી બ ઝ ને મારી નાખે તો એ ઠેકાણે બ એ માત્ર શિક્ષણીય મનુષ્યવધ કરયો એમ થઇ શકે, પણ અ તો ખુનનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

અપવાદ ૨ જો—કોઇ માણસ શુદ્ધ બુદ્ધિએ શરીર અથવા મીલકતના ખાનગી બચાવનો હક અમલમાં લાવતા કાયદાએ તેને આપેલા અખતીયારની હદની બાહાર જાય, અને, આગળ વિચાર કરયા વિના, તથા તે બચાવ કરવામાં જરૂર કરતાં વધારેહાની કરવાના ઇરાદા વગર જે શખસની સાહામાં તે બચાવનો હક અમલમાં લાવતો હોય તે શખસનું મોત આણે, તો તે શિક્ષણીય મનુષ્યવધનું ખુન નથી.

૬ દ્રષ્ટાંત.

અ ને મહાવ્યથા ન થાય એવી રીતે ઘોડાની ચાબુકથી તેને મારવાની ઝ કોશિશ કરે, અ એક પીસ્તોલ ખેંચી કહાડે, ઝ હુમલામાં જારી રહે, મને ચાબુકનો માર પડતો બીજા કોઇ ઇલાજથી અટકશે નહી એવું શુધબુધ્ધીએ માનીને અ ગોળી મારીને ઝ નો પ્રાણ લે, તો અ એ ખુન નહી, પણ માત્ર મનુષ્યવધ કરયો એમ સમજવું.

અપવાદ ૩ જો—કોઇ માણસ સરકારી નોકર હોય અથવા સરકારી ઇનસાફનો વધારો કરવાને કામ કરનાર કોઇ સરકારી નોકરને મદદ કરનાર હોય તે માણસ કાયદાએ તેને આપેલા અખતિયારની હદની બહાર જાય; અને સરકારી નોકર દાખલ પોતાની ફરજ

અગાઉથી ગોઠવણ વગર પોતે જે કામને શુભબુદ્ધિએ કાયદેસર તથા જરૂર માનતો હોય એવું કાંઇ કામ કરવાથી તે મોત આણે, પણ જે સખસનું મોત થાય તે સખસની ઉપર તેનો કાંઇ દ્વેષભાવ ન હોય, તો તે શિક્ષણીય મનુષ્યવધ ખુન નથી.

અપવાદ ૪ થો—આગળ વિચાર કરયા વિના એકાએક ઝગડો થઇને ઘણો ક્રોધ ચઢ્યો હોય તેવામાં એકાએક મારામારી થઇને, શિક્ષણીય મનુષ્યવધ થાય અને તે ગુનેહ કરનારે કાંઇ ગેરવ્યાજબી લાગ લીધો ન હોય, અને તે ઘાતકી રીતે અથવા નવાઇની રીતે ચાલ્યો ન હોય તો તે શિક્ષણીય મનુષ્યવધ ખુન નથી.

ખુલાસો—એવી બાબતમાં ક્રોધ ઉતપન કરનાર કોણ, અથવા પેહેલો હુમલો કરનાર કોણ, એ વાત કાંઇ જરૂરની નથી.

અપવાદ ૫ મો—જે શખસનું મોત થયું હોય તે શખસ અઢાર વરસથી વધારે ઉમરનો છતાં તેણે પોતાની રજામન્દીથી પોતાનું મોત થવા દીધું હોય, અથવા મોતનું જોખમ માથે લીધું હોય, તો તે ઠેકાણે શિક્ષણીય મનુષ્યવધ ખુન નથી.

દ્રષ્ટાંત.

ઝ અઢાર વરસથી ઓછી ઉમરનો એક શખસ છે તેને ઉશ્કેરીને અ ખુશીપુર્વક તેની પાસે આતમઘાત કરાવે તો એ ઠેકાણે ઝ ની નાની ઉમરના સબબથી ઝ પોતાનું મોત થવા બાબત પોતાની રજામન્દી આપવાને અશક્ત, માટે અ એ ખુન કરવામાં મદદગારી કરીએમ સમજવું.

ટીકા—એક સરકાર વીરૂદ્ધ રહેમુદી બીગેરે કલકતા. હાઇકોરટ વાલ્યુમ ૫ પાનુ ૩૧,ના કામમાં ઠરાવ થયો કે કામની હકીકત ઉપરથી સાફ દેખાય છે કે તે મારામારીની વખતે અસરૂદીનએ હાજર હતો અને તે ટપટીનો ધંધો કરનાર છતાં તે કામમાં હુશીયાર હતો. અને તેની સાથે જે બીજા લોક હતા તેઓપણ ધંધો કરનારા ભાલાવાળા હતા તે સરવે એ મળીને મુદામ આ મારામારી કરી૦ અને મારામારીનો પરીણામ શો થશે એ તેમને માહીત છતાં તેઓએ આ કામ કીધુ સબબ આ કામ પીનલકોડ કલમ ૩૦૦ના ચોથા અને પાંચમા અપવાદ નીચે આવે છે એવા કારણથી સેશન જડજે કેદીને કેટલી મુદતની સખત મજુરીની કેદની શિક્ષા કરી છે પરંતુ આ કામમને સદરહુ કલમના અપવાદ લાગુ પડતા નથી અને કલમ ૩૦૨ અને ૧૪૯ મળીને આ ગુનેહો થયો છે એવા અભીપ્રાયથી શેશન જડજની કરેલી શિક્ષાઉપર થએલી અપીલ ના મંજુર કરી કેદીને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષા કરી,

એ ટોળામાંના ઘણા લોકોએ પોતાની પાસે પ્રાણઘાત હથીયાર લઇ જાણી બુજી દંગો કરયો તેમાં એક માણસથી મરાયો તે બાકી વયનો હતો એમ પુરાવા ઉપરથી દેખાય છે અને જે ટોળાવાળાનો તે માણસ છે તે ટોળાના વિરૂદ્ધ ટોળાએ અયોગ્ય રીતે કામ ચલાવ્યાથી તે મુઓ નથી એમ દેખાય છે. તો તે ગુનેહો ખુનનો નથી પણ ખુન નહી એવા શીક્ષાણીય મનુષ્યવધનો છે જુઓ આ કલમનો અપવાદ પાંચમો—સરકાર વિરૂધ સમશેરખાન અને બીજા કલકતા હાઇકોરટ રી. વા. ૬—પાનુ ૧૫૪ તા૦ ૧૯ મી જુલાઇ ૧૮૮૦

જે શખસનું મોત આણવું ધાર્યું હોય તેથી કોઇ જુદા શખસનું મોત થાય, તો તે શિક્ષણીય મનુષ્યવધ

૩૦૧. જે વસ્તુથી મોત આણવાનો ઇરાદો કરયો હોય, અથવા જેથી મોત થવાનો સંભવ છે એમ પોતાના જાણ્યામાં હોય, એવી કાંઇ વસ્તુ કરવાથી અગર કોઇ શખસ જેનું મોત આણવાનો તેણે ઇરાદો નહી કરયો હોય અને જેનું મોત પોતાથી થવાનો સંભવ તેના જાણ્યામાં પણ ન હોયઁ, એવા કોઇ શખસનું મોત આણીને શિક્ષણીય મનુષ્યવધ કરે, તો જે શખસનું મોત આણવાનો તેણે ઇરાદો

વિશે. કરયો, હોય, અથવા જેનું મોત પોતાથી થવાનો સંભવ તેના જાણ્યા માં હોય તે શખસનું અગર પણ મોત આવ્યું હોત, તો તે જે પ્રકારના શિક્ષાણીય મનુષ્યવધ થાત, તેજ પ્રકારનો તે ગુનેહગારે કરેલો મનુષ્યવધછે એમ સમજવું.

ખુનની શિક્ષા. ૩૦૨. જે માણસ ખુન કરે તેને મોતની અથવા જીવતા સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા કરવામાં આવસે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—એક શખસે એક સ્ત્રીને તેનો ગરભ ગાળવાને તેને કાંઇ ઝેરી વસ્તુ આપી તેથી તે સ્ત્રીનું મોત થયું એ ઝેરી પદાર્થ આપતી વખત એ સ્ત્રીનું મોત થશે એવુ તે જાણતો નહી હતો તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે આરોપીતે આ કલમ પ્રમાણે નહી પણ કલમ ૩૧૪ પ્રમાણેનો ગુન્હો કરયો કહેવાય. રાણી વીરૂધ્ધ કાલીચંદ્ર ગોપી. અને બીજા વી. રી. ૧૦ પાનુ. ૫૯

ખુશીપુર્વક માહાવ્યથા કરયાથી ખુન થયું હોય એવા કામમાં જે મોત થયું છે તે ખુશી પુર્વક માહાવ્યથામાંથી થએલા ફલતજ થયુ છે એમ શાબીત થવું જોઇએ. રાણી વીરૂધ મહમદ હુશેન. ક્રોઈ. ડા. પ્ર. ૩૫૮

વળી જુઓ કલમ ૩૦૦ ઉપરની ટીકા.

આ કલમ પ્રમાણે આરોપીતને મોતની શીક્ષા કરવામાં આવે ત્યારે મોતની શીક્ષાના હુકમનો અમલ કરવાની જગા તથા વખત સેસન જડજે ઠરાવવો જોઇએ. અને મુદતનું શી રીતે કરવું તે પણ તેમણે નકી કરવું જોઇએ. કલકતા હાઇકોરટ ન. ૨૫૯. રૂ.-૭૯

એક ઓરતે પોતાના તુરતનાં જન્મેલાં બે છોકરાં મારી નાખ્યાં, તને શેસન જડજે મોતની શીક્ષાનો હુકમ કરયો, સેસન જડજનો હુકમ હાઇકોરટે ફેરવ્યો તે એટલા સબબ ઉપરથી કે કાયદા બાંધનારી શભાએ બે સજાઓનો ઠરાવ કરતાં ખુનમાં પણ દરજા કેટલા છે એમ કબુલ કરયું છે બાળકનો જન્મ થયા પછી તુરતજ સ્ત્રીના દુઃખ ઉપર વીચાર કરતાં અને આવા પ્રકારનાં કૃત્ય અને ચૌરી તથા વેરને સારૂ જાણીજોઇને કરેલા ખુનમાં થતા નીની પ્રકૃતીનો મુકાબલો કરતાં હાઇકોરટે ઠરાવ્યું કે જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શીક્ષા કરવી તે યોગ્ય શીક્ષા છે રાણી વીરૂધ બીરાઇ—૭ મદ્રાસ જુરીષ્ટ. ૨૯૬.

કોરટે ઘણાજ આગેવાન શખશને શોધી કાહાડવા જોઇએ અને પછી તેમને મોતની શીક્ષા કરવી બીજાઓને ઉતરતી પાયરીએ શીક્ષા કરવી, ર. વી. રી. ક્રી. લેટર. ૨

જ્યારે મારીનાખવાનો ઈરાદો ન હોય, પણ ફકત માણઘાતક હથીયારથી ઉપરવાહી હુમલો કરી શરીરને શુળ્ટીના નીયમ મુજબ ઘણું કરી મોત થાય એવું નુકશાન પોચાડયુ હોય ત્યારે મોતની સીક્ષા ન કરવી જોઇએ. રાણી વીરૂધ ખોયાઝશેખ. ૫. વી. રી. ક્રી. રૂ, ૨૦

નીસામાં ખુન કરયુ હોય તો તેને મોતની શીક્ષા કરી છતાં તે બદલવાનો શબબ છે. રાણી વીરૂધ રામનાથ ગવાલ. ૩ વી. રી. ક્રી. રૂ. ૨૭ તો પણ રાણી વીરૂધ દુઅકાવતી ઓસાઇના કેસમાં કેદીને ફાંશી દેવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો. ૫ વી. રી. ક્રી. રૂ. ૫૮

ખુનનું તોહોમત સાબીત થાય તો કાયદેશર શીક્ષા ફકત ફાંશીની કે દેશનીકાલની થઈ શકે છે રાણી—વી. બાજીદાશ અને બીજા ૧૪ વી. રી, ક્રી. રૂ. ૨

જનમ ટીપના ગુનેહગારે કરેલા ખુનની શિક્ષા. ૩૦૩. જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાનો હુકમ જે માણસની ઉપર થએલો હોય, તે માણસ અગર ખુન કરે, તો તેને મોતની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુનથી ઉતરતા દરજાના શિક્ષાણી ૩૦૪. ખુનથી ઉતરતા દરજાનો શિક્ષાણીય મનુષ્યવધ જે માણસ કરે, તે માણસને, અગર જે કામથી મોત થયું હોય તે કામ તે

... મનુષ્યવધની શિક્ષા.

જે મોત નિપજાવવાના ઈરાદાથી, અથવા જેથી મોત થવાનો સંભવ હોય એવું કાંઈ શરીરનું નુકશાન કરવાના ઈરાદાથી, કર્યું હોય તો, જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર તે કામથી મોત થવાનો સંભવ છે, એમ જાણીને, પણ મોત નિપજાવવાના અથવા જેથી મોત થવાનો સંભવ હોય એવું કાંઈ શરીરનું નુકશાન કરવાના ઈરાદા વગર, તે કામ તેણે કર્યું હોય, તો તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદના, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ગફલતથી મોત થાય.

"૩૦૪. અ—શિક્ષાર્હીય મનુષ્યવધ કરતાં ઉતરતા દરજ્જાનું હરકોઈ અવીચારનું અથવા ગફલતી ભરેલું કામ કરીને કોઈ માણસ કોઈનું મોત લાવે તો તેને ઘણામાં ઘણા બે વરસ સુધી એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવી, અથવા દંડ કરવો, અથવા એ બેઉ શિક્ષા કરવી" (સને ૧૮૮૦ ના આક્ટ ૨૭ મા પ્રમાણે.)

ટીકા—કોઈ શખસે માર માર્યો અને રોગથી ભરાયેલી તલી ફુટી જવાથી તે મરી ગયો. એ બાબતમાં એમ ઠરાવ્યું કે આ કામને પીનલકોડ કલમ ૩૨૧ બુધ્ધિપુરવક વ્યથા કરવાની યોગ્ય રીતે લાગુ પડે છે. ગફલતથી મૃત્યુ નિપજાવવા બાબતની કલમ ૩૦૪ અ. લાગ પડતી નથી— સરકાર વીરૂધ્ધ બાવાજી બીન સંભા મું૦ હા૦ તા. ૨૩ ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૨

તોહોમતવાળાને તેના સાથીએ નીશાની હોસતોશીમાં અપમાન કરયાથી તણે તેને જમીન ઉપર નાખી દઈ તેના પાડેલા શરીર ઉપર પોતાના પગો ચાંપી બે વાર દાબી નાખ્યો એ કૃત્યથી પડી ગએલો શખસ વીસ દીવસમાં મરી ગયો. તેમાં એમ ઠરાવ્યું કે તોહોમતવાળાના એ કૃત્યથી પીનલકોડ કલમ ૩૨૩ મુજબ શીક્ષા થઇ શકે એવો આપ ખુશીથી વ્યથા કરવાનો ગુન્હો બન્યો કાંઇ કલમ ૩૦૪ અ મુજબ બન્યો નથી.—સરકાર વિરૂધ્ધ રઠકયા બહરૂ. મુ. હા, તા. ૯ અકટોબર ૧૮૭૨

એક શખસે પોતાની આઠ વરસની ઓરતને લાત મારી તેથી તે છોકરીના આંતરડાં તુટી જવાથી તે મરી ગઇ, આ કમમાં સેશન જડજે તોહોમતવાળાને આ કલમ અ પ્રમાણે ગુન્હો સાબીત કરી એક વરસ કેદની શીક્ષા કરી. તેમાં હાઈકોરટે ઠરાવ્યું કે શરાકત શરીર છોકરીના પેટમાંનાં આંતરડાં તુટી જશે એવી રીતે તેને લાત મારવી એ કૃત્ય, તે માણસને પોતાના કૃતયથી બીજાનો જીવ જવાનો સંભવ છે. એમ માહીત છતાં તેણે કરયું છે એમ શમજવું જોઈએ શખ્ખ કેદીને કરેલી શીક્ષા રદ કરી. ક. ૩૦૪ અ ના આધારે કેદીને શીક્ષા વધારી તેને પાંચ વરસની શખત કેદની શીક્ષા આપી છે,—સરકાર વીરૂધ્ધ ખેતબંદમંદલ કલકતા હાઈકોરટ. વા. ૪ પાનું. ૭૬૪ તા. ૨૬ ફેબ્રુવારી ૧૮૭૫

પાણીયારીના રોગવાળા શખસને એક ગડદો મારવાથી તે મરી જાય તો, આ કલમ પ્રમાણે ગુનો નથી પણ તે બુધ્ધી પુરવક વ્યથા કરયાનો ગુનો થાય છે. સરકાર વીરૂધ્ધ ફેહેમુદીન નાજીર મહમદ અને બીજા કલકતા. હા. વા. ૫. પ. ૩૧ તા. ૨૨ અપ્રેલ ૧૮૭૯

શરકાર વીરૂધ ગણેશ અને ગોપીકુલના કામમા નામદાર કલકતાની હાઇકોરટે એવો ઠરાવ કીધો કે, આરોપીતગણેશે છોકરાને નાશ કરાવવો એવો તેનો ઈરાદો નહોય પરંતુ જે કૃત્યથી તે છોકરાનો જીવ ગયો તે કૃત્ય જીવ જવા શરખું હતું. એમ તેને માહીત હતું ખરૂ તો પણ તેનો જીવ લેવો એમ ગણેશનો ઈરાદો નોહોતો શબબ ગણેશ એ પીનલકોડ કલમ ૩૦૪ પ્રમાણે ખુન નથી એ શીક્ષણીય મનુષ્યવધ કરયાનો ગુનેગાર છે અને કલમ

૩૦૪ અ પ્રમાણે કસુરથી જીવ લીધા બદલનો તે અપરાધી નથી સબબ ગણેશને ત્રણ વરસની સખત મજુરીની કેદની શીક્ષા કરવી જોઇએ અને ગોપીએ તેમાં ઘણો ભાગ નહી લેવાથી તેને ફક્ત એક વરસની શીક્ષા આપ્યા છતાં બશ છે. વા. ૫, પાનુ ૩૫૧—તા૦ ૨૮ જુલાઇ ૧૮૭૯

જે માણસને તલીનો રોગ છે એવા માણસને બીજા કોઇ માણસ તેને જે વ્યથા કરનાર તેનાથી મરણ પામશે એમ માહીત નહી છતાં અથવા જીવ લેવાનો ઇરાદો નહી છતાં પોતાનું કૃત્ય મોતનું કારણ થશે. એમ માહીત નહી છતાં તે કાંઇ કૃત્ય કરેલો તે બીજા માણસનું એ કૃત્ય શીક્ષાણીય મનુષ્યવધનો ગુનો થતો નથી. પણ કલમ ૩૨૩ પ્રમાણેનો ગુનો થાય છે સરકાર વીરૂધ ફોકસ અલ્હાબાદ હાઇકોરટ વા. ૨. પ્ર. ૫૨૨ તા. ૧૬ ડીશંબર ૧૮૭૯ તેજ ધોરણ ઉપર સરકાર વીરૂધ ઓબ્રીન વા. ૨. પાનુ ૭૬૬ તા૦ ૬ માર્ચ ૮૦ નો થએલો ઠરાવ. જુઓ તેમજ સરકાર વીરૂધ અચારજી મદ્રાસ હાઇકોરટ રીપોટ વા. ૧ પાનુ ૨૨૪ તા. ૧૯ જાનેવારી ૭૭ ના કામમાં થએલો ઠરાવ એક શખ્સને આરોપીતે ધકો મારવાથી તે મરી ગયો તેથીઆ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો થતો નથી. પણ ૩૨૩ પ્રમાણે થાયછે.

એક ચોરને ગુન્હો મનાવવા માટે પોલીસના માણસોએ ઘણા ઘાતકી રીતે તેને ડામ દીધા. એ બાબત એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે, એ ડામ દેવાથી તેનું મોત થશે અથવા તેના શરીરને હાની થશે એવુ તોહોમતદારોને માહીત છતાં તેણે એવા ડામ દીધા માટે તેઓ મનુષ્યવધ કરયાના ગુન્હેગાર છે. વીકલી રીપોટ ૭ પા. ૫૪

જે કૃત્ય પોતે કરેછે તેનુ પરીણામ ભયંકર નીવડશે એવુ જે તોહોમતદારને માહીત છતાં સાધારણ સંભાળ રાખ્યા વગર એ કૃત્ય કરે અને તેથી ખુનનીવડે તો તે આ કલમ ૨૬-મ અ પ્રમાણે ગુન્હો છે;—કેશરહીદ વીરૂધ, પીતાબદી મંડળ ઇડીયનલા રીપોટ વા૦ ૪ પ્ર. ૭૬૪ કલકતા.

કોઇ બાળક અથવા દીવાના શખ્શને આત્મઘાત કરવામાં મદદગારી કરવી,

૩૦૫. જો હરાડ વરસથી ઓછી ઉમરનો કોઇ શખ્શ, અથવા કોઇ દીવાના શખ્શ. અથવા કોઇ ચળેલો શખ્શ, અથવા જન્મથી ગાંડો એવો કોઇ શખ્શ, અથવા કેફની હાલતમાં હોય, એવો કોઇ શખ્શ આત્મઘાત કરે, તો તે આત્મઘાત કરવામાં જે માણસ, મદદગારી કરે, તે માણસને મોતની અથવા જીવતા સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

આત્મઘાતમાં મદદગારી.

૩૦૬. જો કોઇ શખ્શ આત્મઘાત કરે, તો તે આત્મઘાત કરવામાં જે માણસ મદદગારી કરે, તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુનની કોશીશ.

૩૦૭ જો કોઇ માણસ એવા ઇરાદા અથવા જ્ઞાનથી, તથા એવી હાલતમાં કાંઇ કામ કરે કે અગર તે કામથી તે મોત આણેતો, તે માણસ ખુનનો તકસીરવાર થાય, તો તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને તે કામથી અગર કોઇ શખ્શને વ્યથા થાયતો, તે ગુનેગાર અગર તો જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાને, અથવા ઉપર લખેલી છે તે શિક્ષાને લાયક થશે.

જન્મ ટીપના ગુ

" જે માણસના ઉપર જીવતી સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાનો હુકમ

નેગારોએ કોશીશ ક થઇ ચુકેલો હોય તે માણસ આ કલમ પ્રમાણે ગુનો કરશે અને તે
રવી, ના તેજ ગુનાથી વ્યથા થઇ હોય તો તેને મોતની શિક્ષા થઇ શકશે.

(સને ૧૮૭૦ ના આક્ટ ૨૭ પ્રમાણે)

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) ઝ ને મારી નાંખવાના ઇરાદાથી અ ઝ ને ગોળી મારે, એવી હાલતમાં કે અગર ઝ નુ મોત થાય તો અ ખુનનો તકશીરવાર થાય, અ આ કલમ મુજબ શિક્ષાને લાયક છે,

(બ) એક કુમળા વયના બચ્ચાનુ મોત આણવાના ઇરાદાથી અ તે બચ્ચાંને એકજંગલમાં ખુલ્લુ મુકે તો, પછી તે બચ્ચાનુ મોત ન થાય તો પણ અ એ આ કલમમા બ્યાન કરેલો ગુનો કર્યો એમ સમજવું.

(ક) ઝ નુ ખુન કરવાના ઇરાદાથી અ એ એક બંદુક વેચાતી લેઇને તેને ભરી, હજુ સુધી અ એ ઉપર લખેલો ગુનો કર્યો નથી. અ તે બંદુક ઝ ની ઉપર છોડે, તો તેણે આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનાહ કરયો એમ સમજવુ અને અગર તે બંદુક છોડવાથી ઝ ને જખમ થાય તો આ કલમના પાછલા ભાગમાં ઠરાવેલી શિક્ષાને તે લાયક છે.

(ડ) ઝેર ખવડાવીને ઝ નુ ખુન કરવાના ઇરાદાથી અ કાંઇ ઝેર ખરીદ કરે. અને તે ઝેર કાંઇ ખોરાકમાં ભેળવે, અને તે ખોરાક અ ના કબજામાં રહે, તો ત્યાં સુધી અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનોહ કરયો નથી પણ અ તે ખોરાક ઝ ની ટેબલપર મેલે, અથવા ઝ ની ટેબલપર મેલવા સારૂ તે ખોરાક ઝ ના ચાકરને આપે, તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવુ.

ટીકા—એક વીધવાએ એક બાળકનો પ્રસવ કીધો તે બાબત પોલીસના જાણવામા આવ્યાથી પોલીસના માણસો તાબડ તોબ તપાશ કરવા ગયા તોમતદારે લોકો ન દેખે એટલાજ માટે જન્મેલા બાળકને છુપાવ્યુ હતુ અને તે રોશીતો હમાણાં આવેલા લોકો જાણસે એવા હેતુથી તે બાળકના મોંમાં ડુચો ઘાલ્યો હતો, આ કામમાં તોહોમતદાર ચીમા અને તેની મા બંનેના ઉપર તોહોમત રાખી સેશન કમીટ કરવામાં આવેલાં સેસન જડજે ચીમાને આ કલમ મુજબ ગુન્હેગાર ઠરાવી સાત વરશની સખત કેદની શીક્ષા કરી અને તેની મા ઉપર કાંઇ પુરવ નથી એમ ઠરાવી તેને છોડી દીધી.

આ કામમાં નામદાર હાઇકોરટને તોહોમતદારે અપીલ કરી તેમાં ઠરાવ થયો કે. આરોપીતપર જે મોટા તોહોમતનો ગુન્હો ઠરાવવામાં આવ્યો છે તે તોહોમત તેનાપર કાયમ રાખવાને આ કામમાં ભરપુર પુરાવ નથી. પોલીશના લોકોનો પુરાવ છે, તે આ કામમાં આરોપીત વીરૂદ્ધ ગણવામાં આવ્યો છે. એ બરોબર કરયું નથી આરોપીતે ગર્ભ છુપાવવાને કાંઇ કરયું નથી. અને બાળક થવાના પ્રસંગે ટોળા બંધ લોકો જવાથી સારૂ પરીણામ થવાનું તે વાત બાજુપ રહી ઉલટો પરીણામ થયો.

આરોપીત તથા તેની મા ઉપર ખુન કરવાનો યત્ન કરવાનો અપરાધ હતો અને સેસન જડજે તે અપરાધ ચીમાપર કાયમ રાખી તેની મા પર ખુન કરવાને સાજ્ય કરવાનો અપરાધ રાખ્યો પરંતુ ચીમા જે અપરાધ કરતી હતી તે સુલભ રીતે થાય તેને માટે તેની મા ત્યાં હાજર હતી. તો પી. કો કા. ૨૧૪ પ્રમાણે ચીમા અને તેનો એકજ અપરાધછે અને ચીમાપરથી તે અપરાધ ઠરી ન થાયતો તેની માપરનો તેની માપરથી પણ ઠરી ન થાય,

ચીમાપર અપરાધ ઉપરના કારણથી રદ કરી તેને શીક્ષામાંથી મુકતકરી. સરકારવીરૂધ ચીમા. મુ. હા. કો વા. ૮— મ. ૧૬૪ તા. ૬ જુલાઈ ૧૮૭૧

શિક્ષાણીય મનુષ્ય વધ કરવાનીકોશિશ — ૩૦૮ જો કોઇ માણસ એવા ઇરાદાથી અથવા જ્ઞાનથી, અથવા એવી હાલતમાં, કાંઇ કામ કરે કે. અગર તે કામથી તે મોત આણે તો, તે માણસખુનથી ઉતરતા દરજાના મનુષ્યવધનો તકશીરવાર થાય. તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની. કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવસે; અને તે કામથી અગર કોઇ શખસને વ્યથા થાય, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દ્રષ્ટાંત

ભારે તથા આકસ્મિક ક્રોધ ઉતપન થયાથી અ ઝ ના ઉપર એક પિસ્તોલ છોડે, એવી હાલતમા કે. અગરતેમ કરયાથી મોત થાય તો ખુનથી ઉતરતા દરજાના મનુષ્યવધનો તે તકશીરવાર થાય, તો અ એ આ કામમાં બ્યાન કરેલો ગુનાહ કરયો એમ સમજવું.

આત્મઘાત કરવાની કોશિશ. — ૩૦૯. જે માણસ આત્મઘાત કરવાની કોશિશ કરે, તથા તે ગુનાહ કરવા તરફ કાંઇ કામ કરે, તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની આશાન કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે-

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હામાં એકલી દંડની શીક્ષા થાય નહી, રાણી વીરૂધ ધેનવી ઓવા.મુ. હા. કો, રી, વા ૬—પ. ૪

કોઇ સ્ત્રી સતી થાય તેની પાછળ ચીતા સુધી જઇને રામરામ કરે અને તેની સાથેતેઓ આ ગુન્હો શાહેલ કરવામાં ગણાય, રાણી વીરૂધ મોહીત પાડે આ. હા રી, વા. ૩ પ. ૩૧૬

ઠગ. — ૩૧૦ આ આકટ પસાર થયા પછી કોઈ પણ વખતે જે માણસ ખુનના ઉપાયથી. અથવા ખુન સાથે અપહરણ અથવા છોકરા ચોરવાને ગુનાહ કરવાનાં કારણસર નિત્ય કોઇ બીજા માણસ અથવા માણસોની જોડે મળેલો રેહેશે. તે માણસને ઠગ સમજવો.

શિક્ષા. — ૩૧૧. જે ઠગ હોય, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ગરભપાત કરવા બાબત; નહી જનમેલાં બચ્ચાંઓને નુકશાન બાબત; બચ્ચાંઓને ખુલ્લાં મુકવાં બાબત તથા

જન્મ છુપાવવા બાબત.

ગર્ભપાત કરવો. — ૩૧૨. જે માણસ બુધિપુર્વક કોઇ ગરભવંતી સ્ત્રીનો ગર્ભપાત કરે; તે માણસને, અગર તે ગર્ભપાત શુધબુદ્ધિએ તે સ્ત્રીનો જીવ બચાવવાના કારણસર ન કરયો હોય તો, ત્રણ વરશની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની; અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને અગર તે સ્ત્રી ચલિતાગરભા હોય તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ખુલાસો—જે સ્ત્રી પોતે પોતાનો ગરભપાત કરે તે પણ આ કલમના અર્થમાં દાખલ થાયછે.

સ્ત્રીની રજામંદી વગર ગરભપાત ક[illegible] — ૩૧૩ સ્ત્રીની રજામંદી વગર જે માણસ ઉપલી કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરે તે માણસને, પછી તે સ્ત્રી ચલિતાગરભા હોય કે

શે. નહીં તો પણ જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

અને વળી તે દંડને, પણ લાયક થશે.

ગરભપાતકરવાના ઇરાદાથી કરેલા કાંઇકામથીથયેલુમોત

૩૧૪, કોઇ ગરભવંતી સ્રીનો ગર્ભપાત કરવાના ઇરાદાથી કોઇમાણસને એવું કામ કરે કે તેથી તે સ્રીનું મોત થાય, તો તે માણસને દશ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવસે; અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે, અને અગર

તે સ્રીની રજામંદી વગર તે કામકરયુ હોયતો.

તે કામ તે સ્રીની રજામંદી વગર કરયુ હોય, તો તે માણસને જીવતા સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા અથવા ઉપર લખેલી શિક્ષા કરવામાંઆવશે.

ખુલાસો—આ ગુનામાં એવું કાંઇ જરૂર નથી કે તે કામથી મોત થાય એવો શંભવ છેએમ તે ગુન્હો કરનારે જાણવું જોઇએ.

કોઇ બચ્ચુ જીવતું જન્મતા અટકાવવાના અથવા જન્મ્યા પછી તે મરી જાય એવુ કરવાના ઇરાદાથી કરેલું કામ.

૩૧૫. જે માણસ, કોઇ બચ્ચુ જન્મતાં પેહેલાં તે બચ્ચુ જીવતુંજન્મતાં અટકાવવાના, અથવા જન્મ્યા પછી તે મરીજાય એવુ કરવાના ઇરાદાથી, કાંઇ કામ કરે, અને તેકામ કરેથી તે બચ્ચુ જીવતુ જન્મતું અટકે, અથવા જનમ્યા પછી તે મરી જાય તો તે માણસને, અગર તે કામ શુદ્ધબુદ્ધીથી એ તે બચ્ચાંની માનો જીવ બચાવવાના કારણસર નહીં કરયુ હોયતો, દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જે કામ શિક્ષાણીયમનુષ્યવધ ગણાતું હોય એવા કામથી કોઇ નહીંજન્મેલાંજીવતાંબચ્ચાનું મોત આણવું.

૩૧૬. કોઇ માણસ કાંઇ કામકરે, એવી હાલતમાં કે જો તે કામથી મોત થાય તો તે માણસ શિક્ષાણીય મનુષ્યવધનો તકશીરવારથાય. અને તે કામ કરેથી તે કોઇ નહીં જનમેલાં જીવતાં બચ્ચાનુ મોત આણે તો તે માણસને દશ વરશની મુદત સુધીનો બેમાંના ગમેતે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

દ્રષ્ટાંત.

ફલાણી ગરભવંતી સ્રીનુ મારાથી મોત થવાનો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં અ એવુ કાંઇ કામ કરેકે. અગર તે કામથી તે સ્રીનુ મોત થાય તો, તે શિક્ષાણીય મનુષ્યવધ ગણાય. અને તે સ્રીને નુકશાન થાય પણ તે મરી જાય નહીં; પણ તેના પેટમાંને જીવતું બચ્ચું હોય તેનુ તે કામથી મોત થાય, તો અ આ કલમમાં બ્યાન કરેલા ગુનાહનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું,

કોઇ બાર વરશથી ઓછી ઉમરનાં બચ્ચાંનમાતેનાબાપે; અથવા જે માણસના હવાલામાં તે બચ્ચુ હોય તે

૩૧૭. જે માણસ કોઇ બાર વરસથી ઓછી ઉમરનાં બચ્ચાંનો બાપ અથવા મા તેની હોય, અથવા જે માણસના હવાલામાં એવું બચ્ચુ હોય તે માણસ અગર તે બચ્ચાંને બીલકુલ તજવાના ઇરાદાથીતે બચ્ચાંને કોઇ જગામાં ખુલ્લુ મુકે, અથવા મુકે તો તે માણસને સાતવરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

શખસે ખુલ્લુ મુક
વુ' અથવા તજવું.

ખુલાસો.—અગર તે પ્રમાણે તે ખુલ્લુ મુકવાથી બચ્ચુ મરી જાય, તો, તે મુકદમાની હકીકત મુજબ, તે ગુનેગારની ખુન અથવા શિક્ષાણીય મનુષ્યવધને માટે તજવીજ થવામાં અટકાવ કરવાની આ કલમનો મતલબ નથી.

ટીકા–એક શખસે પોતાના છોકરાને રખડતુ મુક્યુ તે છોકરૂ મરી ગયું'અ ને તેહોમત થવાનુ તુરતનુ કારણ તેણે રખડતુ મુક્યુ એ નોહોતુ તેથી તેની ઉપર ખુનનુ તોહોમત નહોતુ પણ આ કલમ પ્રમાણેનુ તોહોમતઆવે, —રાણી વારૂધ ખુદાબક્ષ, બાંકલી રીપોટ ૧૦ મ, ૫૨,

આ કલમ નાહાના છોકરાના મા બાપને લાગુ પડે કે છોકરાં મોટાં અને પોતાના સંભાળ લઇ સકે એવાં થયાં હોય તેમના માબાપને લાગુ પડતી નથી, વી. રી, ૧૬ મ, ૧૯.

મુડદુ છાની રીતે વગે કરી દઇને જન્મ છુપાવવો.

૩૧૮. જે માણસ, કોઇ બચ્ચાનુ મુડદુ છાની રીતે દાટીને અથવા બીજી રીતે વગે કરીને. તે બચ્ચાનો જન્મ ઇરાદાથી છુપાવે, અથવા છુપાવવાની કોશીશ કરે, તે માણસને, પછી અગર તે બચ્ચુ જનમતા પેહેલાં અથવા જનમ્યા પછી અથવા જનમતા જનમતાંજ મરી ગયુ હોય તો પણ બે વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—માત્ર ચાર મહીનાના ગરભના છોકરાનો જન્મ થએલો છુપાવે તેવા શખસ ઉપર આકલમ પ્રમાણે તોહોમત આવે નહી. મુ. હા, રી વા, ૪ પાનુ ૬૩

આ કલમ પ્રમાણે ગુનહાની કોશીશ કરવાના તોહોમતમાં છોકરાનુ મડદુ હાથ આવેલુ હોવુ જોઇએ અને તે તોહોમતદાર સ્ત્રીએ જણેલું એવુ ઓળખાવું જોઇએ—રાણી વારૂધ વીલીઅમ–આર્મ પ્રા. ૭૭૫

જે ઓરડામાં સ્ત્રીએ છોકરૂ જણ્યું હતું તેજ ઓરડામાં પેટીમાં છોકરૂ ખુલ્લુ મુક્યું હતુ. તે બાબત એમ ઠરાવ થયો કે. તેણે જન્મ છુપાવ્યો નથી—રાણી વારૂધ–સ્લોપ આર્મ, પ્ર. ૭૭૫

વ્યથા

વ્યથા.

૩૧૯ જે માણસ કોઇ શખસને કાંઈ શરીરનુ દુઃખ, રોગ, અથવા અશક્તતા કરે, તેણે "વ્યથા કરી" એમ સમજવું.

મહાવ્યથા.

૩૨૦; નીચે લખેલા પ્રકારની વ્યથાનેજ "મહાવ્યથા." એવું નામ આપેલુ છે

પેહેલો—પુરૂષત્વનો નાશ.

બીજો—બેમાંની કોઈ પણ આંખની જોવાની શકતી જાથુ જવી.

ત્રીજો—બેમાંના કોઇ પણ કાનની સાંભળવાની શકતી જાથુ જવી.

ચોથો—કોઇ અવયવ અથવા સાંધો જવો.

પાંચમો—કોઇ અવયવ અથવા સાંધાની શકતીનો નાશ થવા, અથવા તેની જાથુક્ષણતા થવી.

છઠે—ડોકા અથવા ચેહેરાની જાથુ બદશીકલ થવી,

સાતામો—કાંઇ હાડકાંનુ અથવા દાંતનુ,ભાગવુ અથવા ખસી જવુ

આઠમો—જે વ્યથાથી જીંદગી જોખમમાં આવે. અથવા જેથી વીસ દીવસની મુદતસુધી, વ્યથા થયેલા માણસને શરીરનુ ભારે દુખ ખમવુ પડે, અથવા તે પોતાના હમેશના

વ્યથા કરવાને આ૦૬૦. ૨૯, એવી કોઇ પણ વ્યથા,

બુદ્ધિપુર્વક વ્યથા કરવી. ૩૨૧. જે માણસ, કોઇ શખસને વ્યથા કરવાના ઇરાદાએ અથવા તેથી કોઈ શખસને પોતાથી વ્યથા થવાનો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં કોઇ કામ કરે, અને તે કામથી કોઇ શખસને વ્યથા કરે, તો તે માણસે "બુદ્ધિપુરવક વ્યથા કરી" એમ સમજવું.

બુદ્ધિપુર્વક મહાવ્યથા કરવી. ૩૨૨. કોઇ માણસ બુદ્ધિપુરવક વ્યથા કરે અને જે વ્યથા કરવાનો તેનો ઇરાદો હોય અથવા જે વ્યથા પોતાથી થવાનો સંભવ તેના જાણ્યામાં હોય તે વ્યથા અગર મહાવ્યથા હોય તથા જે વ્યથા તે કરે તે વ્યથા મહાવ્યથા હોય તો તે માણસે "બુદ્ધીપુરવક મહાવ્યથા કરી" એમ સમજવું

ખુલાસો—કોઇ શખસ આ બંને વાત કરે, એટલે મહાવ્યથા કરે તથા મહાવ્યથા કરવાનો ઇરાદો કરે, અથવા મહાવ્યથા પોતાથી થવાનો સંભવ તેના જાણ્યામાં હોય. તોજ તેને બુદ્ધિપુરવક મહાવ્યથા કરવી એમ સમજવું, નહી તો નહી પણ અગર એક પ્રકારની મહાવ્યથા કરવાનો ઇરાદો કરીને, અથવા એક પ્રકારની મહાવ્યથા પોતાથી થવાનો સંભવ જાણ્યા છતાં તે ખરેખર બીજા પ્રકારની મહાવ્યથા કરે, તો તેણે બુદ્ધિપુરવક મહાવ્યથા કરી એમ સમજવું

દ્રષ્ટાંત.

ઝ નો ચેહેરો જાધુ બદલશીકલ કરવાના ઇરાદાથી, અથવા તે પોતાથી બદશીકલ થવાનો સંભવ જાણ્યા છતાં, અ ઝ ને એક સપાટો મારે, અને તે સપાટાથી ઝ નો ચેહેરો બદશીકલ નહી થાય, પણ તેથી વીશ દિવસની મુદત સુધી ઝ ને શરીરનું ભારે દુઃખ ખમવું પડે, તો અ એ બુદ્ધીપુરવક મહાવ્યથા કરી એમ સમજવું.

બુદ્ધિપુર્વક વ્યથા કરવાની શિક્ષા. ૩૨૩. ૩૩૪ મી કલમમાં લખેલી બાબત શીવાય બીજી કોઇ પણ બાબતમાં, જે માણસ બુદ્ધિપુરવક વ્યથા કરે, તેને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના, ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા.—આ કલમ ૩૨૩ અને ઉપરની કલમો ૩૧૯ થી ૩૨૨ સુધીની કેટલીક વ્યાખ્યા લાગુ પડે છે તેનો ભાવાર્થ આ કલમ નીચેની ટીકાથી જણાઇ આવશે.

એક શખને આરોપીતે માર માર્યો, પણ રોગથી ભરાએલી તબીઅત લીધે તે શખશ મરી ગયો. આ બબાતમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે, આ કામને પીનલકોડ કલમ ૩૨૧ બુદ્ધીપુર્વક વ્યથા કરવા. બાબતની યોગ્ય રીતે લાગુ પડે છે, ગફલતથી મોત આણવા બાબતની કલમ ૩૦૪ અ લાગુ પડતી નથી. શરકાર વીરૂધ બાવાજી બીન સંબા મુ. હા. તા૦ ૨૭ ફેબ્રુવારી ૧૮૭૨

બુદ્ધીપુર્વક વ્યથા કર્યા બાબતની ફરીયાદ પોતપોતામાં મટીવાળી શકાય, છે, જુઓ કલમ ૨૧૪ ઉપરની ટીકા. અને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ની કલમ ૩૪૫.

બુદ્ધિપુર્વક મહાવ્યથાના ગુન્હાની ફરીયાદ પોતપોતામાં માટીવાળી શકાય નહી પરંતુ જે માજીસ્ટ્રેટ પાસે તે કામ ચાલતું હોય તે માજીસ્ટ્રેટ પરવાનગી આપે તો માંડી વળાય.

વ્યથા અને માહાવ્યથાની વ્યખ્યા માટે જુઓ નીચેના ફેસલા.

નીશાની દોરા તોરામાં અપમાન કરયાથી માર મારયાથી વીશ દીવસની અંદર મરણ થયું તેમાં એમ ઠરાવ્યું કે, તે આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો છે, જુઓ કલમ ૨૯૯ ઉપરની ટીકા સરકાર વીરૂધ્ધ ૧૯૮૧મા બદરૂ.

અરજદાર આઠ માણસ છે તેઓ એ પોતાનો ઈરાદો પાર પાડવાને, એક સાત આદમી ના બીજા ટોળાપર હુમલો કીધો તેમાં મારામારી થવાથી બેઉ ટોળામાંના લોકોને દુઃખ થયું અમદાબાદના જોઈંટ જડજે અરજદારપર પી. કો. ક. ૧૪૭ અને ૩૨૩માં કહ્યા પ્રમાણે જુદા જુદા તોહોમત મુકી શીક્ષા કરી. તે શીક્ષા સેશન જડજે બહાલ રાખી તે ઉપર અરજદારે જુના ક્રીમીનલ પ્રોશીજર કલમ ૨૯૭ એટલે શને ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૪૩૯ પ્રમાણે તપાશણી કરવા માટે હાઈકોરટને અરજ કરી. તેમાં એમ ઠરાવ્યું કે,

જે કેદીપર હંગામો કરયાનું તોહોમત સાબીત થયું છે તેનાપર કામની હકીકત તેવી હોય તો જીવ જનારૂ હથીયાર લઈ હંગામો કરયા બદલ શીક્ષાણીય મનુષ્યવધ કરયા બદલ અને બુદ્ધીપુર્વક મહાવ્યથા કરયા બદલ તોહોમત ઠરાવવાને હરકત નથી હંગામો કરવો અને ગેરકાયદેશર મંડળીએ ગુના સરવ લોકની સુલેહની વીરૂધના છે, શરીરપર મારવું દુઃખ કરવું વીગેરે ગુના માણસના શરીર વીરૂધ છે તેથી આ કામમાં ઠરેલા તોહોમતમાં હાથ ઘાલવાની જરૂર નથી—સરકાર વીરૂધ રામઆધીન અને બીજાઓ, અહમદાબાદ હા. કો. વા. ૨ પ્ર. ૧૩૯

ભયંકર શસ્ત્રઅથવા સાધનવડે બુદ્ધિપુર્વકવ્યથા કરવી

૩૨૪. ૩૩૪. મી કલમમાં લખેલી બાબત શીવાય બીજી કોઈ પણ બાબતમાં, ગોળી અથવા તીર મારવાના ખોસી ઘાલવાના, અથવા કાપવાના કાંઈ હથિયા વડે, અથવા જે હથિયાર મારેથી સામાનુ મોત થવાનો સંભવ હોય એવા કોઈ હથીયાર વડે, અથવા અગનીકે કાંઈ ગરમ કરેલા પદાર્થ વડે, અથવા કાંઈ ઝેહેર કે ખાઈ જાય એવા કાંઈ પદારથ વડે, અથવા અવાજ સાથે ફુટે એવા કાંઈ પદારથ વડે, અથવા દમ લેવાથી, ગળી જવાથી, અથવા લોહીમાં જવાથી જે પદાર્થ માણસના શરીરનો નાશકારક હોય એવા કાંઈ પદારથ વડે, અથવા કોઈ જાનવરની મારફતે જે માણસ બુધીપુરવક વ્યથા કરે; તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—આ કલમ. પ્રમાણેના ગુન્હામાં એકલી દંડની શીક્ષા થાય નહી, – રાણી વીરૂધ શાહદા પેશગર– કો, ઈ, ડા, પ્ર, ૫૩૬.

જયાં ઈરાદો અથાવજ્ઞાન અથવા હુમલો કરતાં જે ઈજા થઈહોય તેથી મોહોત થશે એવું ન હોય ત્યાં, શીક્ષાણીયમનુષ્યવધ નહીપણ બુધીપુર્વક માહાવ્યથાનો ગુન્હોછે. કેટલાક શખશો મળીને એક શખશપર હુમલો કરે અને તેમાં તેનો હાથ ભાગીજાય તો એ બુધીપુર્વક વ્યથાછે, હુમલો નથી પડેલા મારથી હાડકાં ભાગે તો તે વ્યથા નહી પણ માહાવ્યથાછે— રાણી વીરૂધ—રામલો હલશીગ. વીકલીરીપોટ ૫ પ્ર, ૧૨

એક શખશ મધરાતે બીજા શખશની બઈરીસાથે આડો વહેવાર ચલાવવા માટે તેના ઘરમાં પેસતો હતો, તેથી ભયંકર શસ્ત્ર વડે એ અવાર નવાર શખશને મારી નાંખ્યો, તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે એ શખસે આકસ્મીક ઘણો ક્રોધ ચઢી જવાથી એ કૃત્ય કરયુંછે અને તેથી તેણે મહાવ્યથા કરીછે– રાણી વીરૂધ ચીલંદીયા– રોમનીક– કો. ઈ. ડા. પ્ર. ૩૫૭

વીશ દીવશ સુધી કામ કરવાની અશકતતા થાય એવો માર મારેતો તે મહાવ્યથાનો ગુન્હો થાય— રાણીવીરૂધ બીસ્નો, રામ શરમા.

બુદ્ધિપુર્વક માહાવ્યથાકરવાનીશિક્ષા

૩૨૫. ૩૩૫ મી કલમમાં લખેલી બાબત સિવાય બીજી કોઈ પણ બાબતમાં જે માણસ બુદ્ધિપુર્વક મહાવ્યથા કરે. તેને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં

આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—હુમલો કરતાં કાંઈ વ્યથા કરવામાં આવતી હોય તે ઈરાદા, જ્ઞાન કીંવા સંભવ-ા વગર કરવામાં આવી હોય તો તે વ્યથાથી થએલું મોત મનુષ્યવધ નથી. પણ બુદ્ધીપુર્વક હાવ્યથાછે -સરકારવીરૂધ- મેઘાભીઆ. વીકલીરીપોટ ૫ મ, ૨૯.

૨૦ દીવસ સુધી કામ કરવાને અશક્ત થાય તો તેવા મારથી બુધીપુર્વક માહાવ્યથાછે, અ ા પદર દીવસ સુધી અશક્ત રહે તો તે બુધીપુર્વક વ્યથાછે વીકલી રીપોટ- ૬.મ.૮

જે માણસને તલીનો રોગછે તેને પોતેજ દુઃખ કરનારછે તેણે કરીને બુધીપુર્વક માહાવ્ય થવાનો સંભવછે, એમ માહીત છતાં પણ તેણે કરીને તેનુ મોત થશે કીવા જેણે કરીને રગ થશે એવુ દુઃખ થશે કીવા પોતાનુ કૃત્ય મોતનુ થસે' એવો ઈરાદો નહી છતા કોઈ ાણસ તેને બુધીપુર્વક માહાવ્યથા કરે અને તથી તે રોગી માણસ મરી જાય, તો તેનાપર ક મ ૩૦૪ મ પ્રમાણે કસૂરથી જીવસાંધા બદલની શાબીતી ન કરતાં કલમ ૩૨૫ પ્રમા બુધાપુર્વક મહા વ્યથા કર્યા બદલ શાબીતી કરવી- સરકાર વીરૂધ આપ્પાનતા, ૬ મા ાશને ૧૮૯૦ અમદાવાદ હાઈકોરટ. વા: ૨- મ, ૭૭૬

નયંકર શસ્ત્ર અ ાસાધનવડે બુ પુર્વક મહાવ્યથા ાી.

૩૨૬. ૩૩૫ મી કલમમાં લખેલી બાબત શિવાય બીજી કોઇ પણ બાબતમાં, ગોળી અથવા તીર મારવાના, ભોશી ઘાલવાના, અ થવા કાપવાનાં, અથવા કાંઈ કાપવાનાં હથીયાર વડે, અથવા જે હથી યાર મારેથી સામાનું મોત થવાનો સંભવ હોય એવા કાંઇ હથીયાર વડે, અથવા અગ્ની કે કાંઇ ગરમ કરેલા પદારથ વડે, અથવા કાંઈ ાર કે બળીજાય એવા કાંઈ પદારથ વડે, અથવા અવાજ સાથે ફુટે એવા કાંઇ પદારથ ાડે, અથવા દમ લેવાથી, ગળી જવાથી, અથવા લોહીમાં જવાથી જે પદારથ માણસના ાીરનો નાશકારક હેય એવા કાંઇ પદારથ વડે, અથવા કોઇ જાનવરની મારફતે, જે મા ાસ બુધીપુર્વક મહાવ્યથા કરે, તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ ાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—ખરાબ વસાણું આપવાથી જીદગી જોખમમાં આવે તેવું હોયતો કલમ ૩૨૮ પ્ર ાણે નહીપણ આ કલમ પ્રમાણે તહોમત આવે- વીકલી રીપોટ ૪ —મ. ૪

જબરાઇથી કાંઇ ાલ્કત કઢાવવા ા અથવા કાંઇ ાદા વીરૂધ કામ ાવા સારૂ બુધીથી વ્યથા કરવી.

૩૨૭. કોઇ શખસને વ્યથા કરીને તે શખસ પાસે, અથવા તે ની સાથે સબંધ રાખનારા કોઇ શખસ પાસે જબરાઇથી કાંઇ મીલ કત અથવા કીમતિ દસ્તાવેજ કઢાવવાનાં કારણસર અથવા વ્યથા કરેલા શખસ પાસે, કે તેની સાથે સબંધ રાખનારા કોઇ શખસ પાસે, જબરજસ્તીથી કાંઈ કાયદા વીરૂધ કામ, અથવા જે કામ અ- થવા જે કામથી કોઇ ગુનોહ કરવો સેહેલ થાય એવું કામ, કરવાના કારણ સર. જે માણસ બુધ્ધીપુરવક વ્યથા કરે તે માણસને દશ ાની મુદત સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ાઈ ગુનોહ કર ા ઈરાદાથી ઝે ાગેરે પદારથ વ્યથા કરવી.

૩૨૮. કોઇ શખસને વ્યથા કરવાના ઈરાદાથી, અથવા કાંઇ ગુનોહ કરવાના કે કાંઇ ગુનોહ કરવો સેહેલ કરવાના ઈરાદાથી, અથ વા તેથી પોતાથી વ્યથા થશે એવો સભવછે એમ જાણ્યા છતાં, જે માણસ તે શખસને કાંઈ ઝેર કે બેહોશ કરે કે કેફ આપે અથ

વા અવગુણ કરે એવું કાંઈ વસાણુ અથવા બીજી કોઇ વસ્તુ આપે, અથવા લેવડાવે તે માણસને દશ વરસના મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવસે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

જબરદસ્તીથી કાંઈ મીલકત કઢાવવા અથવા કાંઇ કાયદા વિરૂધ કામ કરાવવા સારૂ બુદ્ધિ પુર્વક મહાવ્યથા કરવી.

૩૨૯. કોઇ શખસને મહાવ્યથા કરીને તે શખસ પાસે, અથવા તેની સાથે સબંધ રાખનારા કોઇ શખસ પાસે જબરાઇથી કાંઇ મીલકત અથવા કીમતી દસ્તાવેજ કઢાવવાનાં કારણસર અથવા મહાવ્યથા કરેલા શખસ પાસે; કે તેની સાથે સબંધ રાખનારા કોઇ શખસ પાસે જબરદસ્તીથી કાંઈ કાયદા વિરૂધ કામ, અથવા જે કામથી કાંઇ ગુનોહ કરવો સેહેલ થાય એવું કામ કરવાનાં કારણસર, જે માણસ બુધિપુરવક મહાવ્યથા કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરસની મુદત સુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની. શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

જબરદસ્તીથી કબુલાત કરાવવા અથવા કાંઇ મીલકત પાછી અપાવવા સારૂ બુદ્ધિ પુર્વક વ્યથા કરવી.

૩૩૦ કોઇ શખસને વ્યથા કરીને તે શખસ પાસે, અથવા તે શખસની સાથે સબંધ રાખનાર કોઇ શખસ પાસે જેથી કાંઈ ગુનોહ અથવા બદચાલ પકડાય એવી કાંઇ ખબર અથવા કબુલાત જબરદસ્તીથી લેવાનાં કારણસર, અથવા વ્યથા કરેલા શખસ પાસે જબરદસ્તીથી કાંઇ મીલકત અથવા કીમતીદસ્તાવેજ પાછો અપાવવા અથવા આપવાનાં કારણસર અથવા તે કાંઇ લેહેણું કે માગણુ પતાવે, અથવા જેથી કાંઇ મીલકત કે કીમતી દસ્તાવેજ પાછો મળી શકે એવી કાંઇ ખબર આપે. એમ કરવાનાં કારણસર, જે માણસ બુધ્ધિપુરવક મહા વ્યથા કરે તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) ઝ ની પાસે કાંઈ ગુનોહ કર્યો કબુલ કરાવવા સારૂ જો અ પોલીશ અમલદાર ઝ ને શરીર વેદના કરે, તો આ કલમમાં લખેલા ગુનાહનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

(બ) અમુક ચોરેલી મીલકત કયાં મુકેલી છે તે દેખાડવાને બ લલચાય એટલા સારૂ જો અ પોલીસ અમલદાર તેને શરીર વેદના કરે, તો તે અ આ કલમમાં લખેલા ગુનાનો તકશીરવાર છે એમ સમજવુ

(ક) ઝ ના પાસે મેહેસુલની કાંઇ બાકી લેહેણી છે તે તેની પાસે ભરાવવા તે સારૂ જો અ મેહેસુલનો અમલદાર ઝ ને શરીર વેદના કરે, તો આ કલમમાં લખેલા ગુન્હાનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

(ડ) એક રઈયતની પાસે તેનું ગણોત ભરાવવા સારૂ જો અ જમીનદાર તેને શરીર વેદના કરે, તો અ આ કલમનાં લખેલા ગુનાહનો તકશીરવાર છે એમ સમજવું.

જબરદસ્તીથી કબુલાત કરાવવા અથવા કાંઇ મીલકત પાછી અપાવવા સારૂ બુધિપુરવક મહા

૩૩૧ કોઇ શખસને મહા વ્યથા કરીને તે શખસ પાસે, અથવા સખસનાં સાથે સબંધ રાખનારા કોઇ શખસ પાસે, જેથી કાંઇ ગુનોહ અથવા બદચાલ પકડાય એવી કાંઇ ખબર અથવા કબુલાત જબરદસ્તીથી લેવાના કારણસર, અથવા મહાવ્યથા કરેલા શખસ પાસે કે તેની સાથે સંબંધ રાખનાર કોઇ સખસ પાસે જબરદ

વ્યથા કરવી.

રતીથી કાંઇ મીલકત અથવા કીમતી દસ્તાવેજ પાછો અપાવવા અથવા અપાવવાના કારણસર. અથવા તે કાંઇ લેહેણું કે માગણું પતાવે અથવા જેથી કાંઇ મીલકત કે કીમતી દસ્તાવેજ પાછો મળી શકે એવી કાંઈ ખબર આપે, એમ કરવાના કારણસર, જે માણસ બુદ્ધીપુરવક મહા વ્યથા કરે. તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે; અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેના તોહોમત બાબત આરોપીતની ગેરહાજરીમાં ચોકશી કરવામાં આવેલી તેમાં એવું ઠરાવ્યું કે,

જુના ક્રી. પ્રો. કા. ૨૨૭ના છેવટના ભાગ જોતાં તે ઉપરથી સાફ દેખાય છે કે શાક્ષા એ કહેલો મચકુર આરોપીતની ગેરહાજરીમાં જો અગાઉ દફતરમાં લખી મુકયો હોય તો પછી આરોપીતની રૂબરૂ જો તે શાક્ષી થવા જોગ હોય તો તેમ કરવુ જોઇએ પરતુ આ કેસમાં તેમ થયુ જાણાતુ નથી તો આ કમીટ કરવાનુ રદ કરીએ છીએ સરકાર વીરૂધ બેચા ચોકીદાર-કલકતા હાઇકોરટ વા. ૨૨—પ. ૩૩. તા. ૨૬ જુન ૧૮૭૪

કોઇ સરકારી નોકરને ડરાવીને તેનો અમલ કરતો બંધ રાખવાને બુધિપુરવક વ્યથા કરવી.

૩૩૨. કોઇ શખસ સરકારી નોકર હોય અને પોતાના સરકારી હોદ્દાનો અમલ ચાલાવતો હોય તેવામાં તે શખશને જે માણસ બુધિપુરવક વ્યથા કરે અથવા તે શખશને અથવા કોઇ બીજા સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી હોદ્દાનો અમલ ચલાવતાં અટકાવવા અથવા ડરાવીને અમલ ચલાવતો બંધ રાખવાના ઇરાદાથી, અથવા તે સખશે પોતાના સરકારી હોદ્દાનો કાયદા મુજબ અમલ ચલાવતાં કાંઇ વસ્તુ કરી હોય અથવા કરવાની કોશીશ કરી હોય, તેટલા વાસ્તે, જે માણસ તે શખસને બુદ્ધિપુરવક વ્યથા કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ સરકારી નોકરને ડરાવીને તેનો અમલ કરતો બંધ રાખવાને બુધિપુરવક મહાવ્યથા કરવી.

૩૩૩. કોઇ શખસ સરકારી નોકર હોય અને પોતાના સરકારી ઓહદ્દાનો અમલ ચલાવતો હોય, તેવામાં તે શખસને જે માણસ બુધિપુરવક મહાવ્યથા કરે, અથવા તે શખસને અથવા કોઇ બીજા સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી હોદ્દાનો અમલ ચલાવતાં અટકાવવા અથવા ડરાવીને અમલ ચલાવતો બંધ રાખવના ઇરાદાથી અથવા તે શખસે પોતાના સરકારી હોદ્દાનો કાયદા મુજબ અમલ ચલાવતાં કાંઇ વસ્તુ કરી હોય અથવા કરવાની કોશીશ કરી હોય તેટલા વાસ્તે, જે માણસ તે શખસને બુધીપુરવક મહાવ્યથા કરે, તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકરની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ક્રોધ ઉત્પન થએથી બુધિપુરવક વ્યથા કરવી.

૩૩૪. ભારે તથા અકસ્મિક ક્રોધ ચહડેથી કોઇ માણસ બુધિપુરવક વ્યથા કરે, અને તે ક્રોધ ઉતપન કરનાર સિવાય બીજા કોઇ શખસને વ્યથા કરવાનો તેણે ઇરાદો કર્યો ન હોય, તથા તે સિવાય બીજા કોઇ શખસને પોતાથી મહાવ્યથા થવાનો સંભવ પણ તેના જાણ્યામાં ન હોય, તો તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચ રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ક્રોધ ઉતપન થ એથી મહાવ્યથા કૅરવી.

૩૩૫, મારે તથા આકસ્મિક ક્રોધ ચઢેલેથી કોઈ માણસ બુદ્ધીપુર્વક મહાવ્યથા કરે, અને તે ક્રોધ ઉતપન કરનાર શિવાય બીજા કોઇ શખસને મહાવ્યથા કરવાનો તેણે ઇરાદો રાખ્યો ન હોય, તથા તે શીવાય બીજા કોઇ શખસને મહાવ્યથા કરવાનો સંભવ પણ તેના જાણ્યામાં ન હોય તો તે માણસને ચાર વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા બે હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો.—એ ઉપલી બે કલમોને પણ, ૩૦૦ મી કલમના ૧ લા અપવાદને જે શરતો લાગુ પડે છે, તે સરતો લાગુ પડે છે.

જે કામથી જીંદગી જોખમમાં આવે અથવા બીજાઓના શરીરની સલામતી જોખમમાં આવે તે કામને માટે શિક્ષા.

૩૩૬. જે માણસ કાંઇ કામ એવી બેફીકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે કરે કે તેથી માણસની જીંદગીની અથવા બીજા શખસોના શરીરની સલામતી જોખમમા આવે, તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા અઢીસે પચાસ રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શીક્ષા કરવામાં આવશે.

જીંદગી અથવા બીજાઓના શરીરની સલામતી જોખમમાં આવે એવું કામ કરીને વ્યથા કરવી,

૩૩૭. જેથી માણસની જીંદગી અથવા બીજા શખસોના શરીરની સલામતી જોખમમાં આવે એવી બેફીકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે કાંઇ કામ કરીને જે માણસ કોઇ શખસને વ્યથા કરે, તે માણસને ૭ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જીંદગી અથવા બીજાઓના શરીરની સલામતી જોખમમાં આવે એવુ કામ કરીને મહાવ્યથા કરવી.

૩૩૮. જેથી માણસની જીંદગી અથવા બીજા શખસોના શરીરની સલામતી જોખમમાં આવે એવી બેફીકરી અથવા ગફલતી ભરેલી રીતે કાંઇ કામ કરીને જે માણસ કોઇ શખસને મહાવ્યથા કરે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીઆ સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ગેરવ્યાજબી અટકાવ તથા ગેરવ્યાજબી કેદ બાબત

ગેરવ્યાજબી અટકાવ.

૩૩૯ કેઇ સખસનો જોગીમેર જવાનો હક હોય તેણીમેર જતો તે શખસ અટકે એવી રીતે જે માણસ તે શખસને બુદ્ધિપુરવક હરકત કરે, તે માણસે તે શખસને "ગેરવ્યાજબી અટકાવ" કરયો એમ સમજવું.

અપવાદ—જમીન અથવા પાની ઉપરથી જવા અટકાવવાનો કાંઇ ખાનગી રસ્તો હોય અને તે રસ્તો બંધ કરવાના માગે કાયદા મુજબ હક છે એમ જે શખસ શુધબુધિએ માનતો હોય તે શખસે તે રસ્તો બંધ કરવો એ આ કલમના અર્થ પ્રમાણેનો ગુનોહ નથી.

દ્રષ્ટાંત.

જે રસ્તા ઉપરથી ઝ ને જવાનો હક છે એવો એક રસ્તો અ બંધ કરે, અને શુધબુધિએ અ એ પ્રમાણે માનતો ન હોય કે એ રસ્તો બંધ કરવાનો મહારો હક છે, અને તે રસ્તો બંધ થવાથી ઝ તે ઉપરથી જતો અટકે, તો અ એ ઝ નો ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરયો એમ સમજવું.

ટીકા—એક પોલીસ અમલદારે એક શખસને જમાન ... ...

જામીન આપતાં સુધી ઘેર જવા ના પાડી તેમાં તેણે ગેર વાજબી અટકાવ કર્યો એવું ગ
ણાયું છે—સીવિલસર્જન સેંડલ વીરૂદ્ધ મહમદ કુતુબખાન, ૧૦ વી રી, પ્ર, ૨૦

એક બાઇડી પોતાની ખુશીથી તહોમતદારને ત્યાં ગયેલ નહી, ને ત્યાં તે રહી તે પોતા
ને નહોતુ રહેવુ ને છતા રાખી તેમા ઠરાવવામાં આવ્યું કે તહોમતદારે ગેરવાજબી અટકા
વ કર્યો કહેવાય—રાણીવીરૂદ્ધ અમીરરાજા, ૪ વી, રી, પ્ર, ૩ (ફોજદારી)

જામીન નહી લઇ શકાય તેવા અને કાગનીઝીબલ ગુન્હા કોઇ સખશના રૂબરૂ કરવામાં
આવે તો તે કરનારને ખાનગી શખશ પણ પકડી શકેછે તો તે પકડનાર ઉપર તહોમત લાગી શ
કાય નહી, જુઓ શને ૧૮૮૨ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૫૯.

ગેરવ્યાજબી કેદ. ૩૪૦. કોઇ શખ્સ મુકરર કરેલી ચોતરફી હદની બાહાર જતો
અટકે એવી રીતે જે માણસ તે શખ્સનો ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરે તે
માણસે "ગેરવ્યાજબી કેદ" કર્યો એમ સમજવુ.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) એક દિવાર બાંધી લીધેલી જગામાં જ ને મોકલીને બાહારથી તાળુ મા
રીને જ ને અંદર બંધ કરે, અને તેમ કરવાથી તે હદવાળી દિવારની
બહાર કોઇ પણ તરફ જ થી જઇ શકાય નહી, તો અ એ જ ને ગેરવ્યા
જબી કેદ કર્યો એમ સમજવું.

(બ) એક ઇમારતના દરવાજા આગળ અ બંદુકવાળા માણસો રાખે અને જ
ને એ પ્રમાણે કહે કે જો તુ એ ઇમારતમાંથી બહાર જવાનો કોશીશ
કરશે તો તને આ માણસો ગોળી મારશે તો અ એ જ ને ગેરવ્યાજબી
કેદ કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા— આ કલમ પ્રમાણેના ગુન્હા સ્થાપી તેના માટે નીચેની હકીકત જરૂર શાબીત તેવી જોઇયે
તેને ગેરવાજબી કેદ કર્યો,
તેને એવી રીતે કેદ કર્યો કે તેનથી બીજી જગ્યોએ જવાય નહી,

કોઇ માણસને તેની મરજી વીરૂદ્ધ અમુક જગામાં રાખી મુકવો, કીવા અમુક દીશા
તરફ જબરાઇથી લઇ જવો એ તેને કેદ કરવા જેવુ છે. મ, હા, વા, ૨ પ્ર, ૩૯૬.

એક પોલીસ સુપ્રિનટેન્ડેન્ટે એક શખશને માજીસ્ટ્રેટ પાસે હાજર થવાનો ગેરવાજબી હુકમ ક
ર્યો, અને વળી કાનસટેબલોને તે કોઇ સાથે વાત નકરે તે માટે તેને અટકાવવા મોકલ્યા તે
માં ઠરાવવામાં આવ્યું કે તેને ગેરવાજબી કેદ કરયાનો ગુન્હો કરયો, ૨ મ, હા રી પ્ર, ૩૯૬

છોડવાનો હુકમ કરયા પછી જરૂર કરતાં વધારે વખત તહોમતદારને રોકવાથી ગેરવાજબી
કેદનો ગુન્હો થાયછે. આવી વખતે ૨૪ કલાક સુધી અટકાવમાં રાખવા પોલીસના હકછે
એવો બાનો આડો લેવાય નહી (મેન, પ્ર ૨૮૦).

એક પોલીસ ઇનસ્પે-
કટરને ૨૪ કલાક કરતાં વધારે મુદત સુધી અટકાવી મુકયા બદલ એક પોલીસ ઇનસ્પે-
કટર ઉપર આરોપ મુકવામાં આવ્યો હતો તે કામમાં એવો ઠરાવ થયો કે તેણે બંધાન
તની કેદીને અટકાવી મુકયો હતો એવી ફરીયાદીતરફ શાબીતી કરવાની જરૂર નથી કારણ કે
વાશેષ હુકમને થતાં યોગ્ય મુદતથી અધીક વખત સુધી કોઇ પોલીસ અમલદારે આરોપી
તને અટકાવી રાખવો નહી. એવું શને ૧૮૭૨ ના આક્ટ ૧૦ ના કલમ ૧૨૪ એટલે
શને ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૬૧ માં શાફ કહયું છે અને તેવો હુકમ આ કામ
માં નથી—સરકાર વીરૂધ બસુરામદાસ. હા. વી. રી. ૧૯ પાનુ ૩૬

આ કલમ પ્રમાણે ગેરવ્યાજબી કેદ કરયાનો ગુન્હો એક પોલીસ અમલદાર ઉપર શા

બીત થયો અને શિક્ષા થઇ તે કામમાં હાઇકોરટને અપીલ થવાથી ઠરાવ થયો કે શને ૧૮૭૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૧૨૪ એટલે સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ કલમ ૬૧ મુજબ પોલીશ અમલદારને કોઈ શખસને ચોવીસ કલાકથી વધારે વખત સુધી પેહેરામાં રાખવાનો અધીકાર નથી એટલુંજ નહીં પણ કેશની હકીકત ઉપરથી કાંઇ વ્યાજબી કારણ ન હોય તો એક કલાક પણ પેહેરામાં રાખવાનો અધીકાર નથી. પોલીસ અમલદારે કોઈ શખશને કેટલા વખત સુધી ગેરવ્યાજબી રીતે કેદ રાખ્યો તે ગુનાની શીક્ષા ઠરાવવી જરૂરની છે—સરકાર વીરૂધ સીવઓસુનો ઘોસલ. વી. રી. ૬ મ. ૮૮

ગેરવ્યાજબી અટકાવની શિક્ષા.

૩૪૧. જે માણસ કોઇ સખસને ગેરવાજબી અટકાવ કરે, તે માણસને એક મહિનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા પાંચસેરૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ગેરવ્યાજબીકેદની શિક્ષા.

૩૪૨. જે માણસ કોઇ શખસને ગેરવ્યાજબી કેદ કરે, તે માણસને એક વરશની મુદત સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—એક ગામના પોલીસ અમલદારોએ ગામના લોકની ઉસ્કેરણીથી કેટલાકસખસોનેપકડ્યા. પાછળથી એવું માલુમ પડ્યુંકે તેમને દ્વેશથી પકડવામાં આવ્યા હતા તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યુંકે પોલીસ અમલદારો અને ગામના ઉસ્કેરનારા લોકો ગેરવાજબી કેદ કરયાનાગુન્હાનાતકશીરવારછે. ૫ મ, હા, રી, એ, ૫૨૪

ઉપરની કલમ ૩૪૧ અને આ કલમ પ્રમાણેના ગુન્હાની ફરીયાદ માંહો માંહી માંડીવાળી સકાય—જુઓ શને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ની કલમ ૩૪૫

ત્રાણ અથવા વધારે દીવસ ગેરવ્યાજબી કેદની શીક્ષા.

૩૪૩. જે માણસ કોઇ શખશને ત્રાણ અથવા વધારે દીવસ ગેરવ્યાજબી કેદ કરે. તે માણસને બે વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવસે,

દશ અથવા વધારે દીવસ ગેરવ્યાજબી કેદની શીક્ષા.

૩૪૪. જે માણસ કોઇ શખશને દશ અથવા વધારે દિવસ ગેરવ્યાજબી કેદ કરે. તે માણસને ત્રાણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેની શિક્ષામાં એકલો દંડ થાય નહીં. ૧ મુ. હા. રી. મ, ૩૯ રાણી વીરૂધ મહીરજી કશીનજી.

જે શખસને છોડવાનો હુકમ શાદર થયો હોય તે શખશને ગેરવ્યાજબી કેદમાં રાખવો.

૩૪૫. ફલાણા શખશને છોડવાનો કાયદા મુજબ હુકમ સાદર થઈ ચુકયો છે એમ જાણ્યા છતાં જે માણસ તે શખશને ગેરવ્યાજબી કેદમાં રાખે, તે માણસને, આ કાયદાની કોઇ બીજી કલમ પ્રમાણે જેટલી મુદતની કેદની તે માણસ લાયક હોય તથી ઉપરાંત. બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની બીજી કેદ કરવામાં આવશે.

છાની ગેરવ્યાજબી કેદ.

૩૪૬. કોઈ માણશ અગર કોઇ શખસને એવી રીતે ગેરવ્યાજબી કેદ કરે કે તેથી તે શખસની કેદની વાત તે કેદ થએલા શખશની સાથે સંબંધ રાખનારા કોઇ શખશના જાણવામાં, અથવા કોઇ સરકારી નોકરના જાણવામાં ન આવે અથવા તે કેદનું ઠેકાણું ઉપર લખેલા પ્રકારના કોઇ

શખસ અથવા સરકારી નોકરના જાણવામાં ન આવે અથવા તેને જડે નહી, એવો ઇરાદો તે કેદ કરનાર માણસના દાઠામાં આવે, તો તે માણસને, તે ગેરવ્યાજબી કેદને માટે બીજી જે કાંઇ શિક્ષાને તે માણસ લાયક હોય તેથી ઉપરાંત બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની બીજી શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જબરદસ્તીથી કાંઇ મીલકત કહડાવવાનાં અથવા કાંઇ કાયદા વીરૂધ કામ કરવાના કારણસર ગેરવ્યાજબી કેદ.

૩૪૭. કોઇ શખસને કેદ કરીને તે શખશ પાસે અથવા તેની સાથે સબંધ રાખનારા કોઈ શખશ પાસે જબરાઇથી કાંઇ મીલકત અથવા કીમતી દસ્તાવેજ કહડાવવાના કારણસર, અથવા કેદ કરેલા શખસ પાસે કે તેની સાથે સબંધ રાખનારા કોઇ શખસ પાસે, જબરદસ્તીથી કાંઇ કાયદા વિરૂધ કામ કરવાના અથવા જેથી કાંઇ ગુનોહ કરવો સેહેલ થાય એવી કાંઈ ખબર મેળવવાનાં કારણસર. જે માણસ તે શખસને ગેરવાજબી કેદ કરે તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી દંડને પણ લાયક થશે.

જબરદસ્તીથી કબુલાત કરવાના અથવા કાંઇ મીલકત પાછી અપાવવાનાં કારણસર ગેરવ્યાજબી કેદ.

૩૪૮. કોઇ શખસને કેદ કરીને તે શખસ પાસે, અથવા તે શખસની સાથે સબંધ રાખનારા કોઇ શખશ પાસે, જેથી કાંઇ ગુનોહ અથવા બદચાલ પકડાય એવી કાંઇ ખબર અથવા કબુલાત જબરદસ્તીથી લેવાના કારણસર, અથવા કેદ કરેલા શખસ પાસે, કે તેની સાથે સબંધ રાખનારા કોઇ શખશ પાસે, જબરદસ્તીથી કાંઇ મીલકત અથવા કીમતી દસ્તાવેજ પાછો અપાવવા અથવા અપાવવાના કારણસર, અથવા તે કાંઇ લેણું કે માગણું પતાવે, અથવા જેથી કાંઇ મીલકત કે કીમતી દસ્તાવેજ પાછો મળી શકે એવી કાંઇ ખબર આપે. એમ કરવાના કારણસર જે માણસ તે શખશને ગેરવ્યાજબી કેદ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

સામાન્ય બળ તથા હુમલા બાબત.

બળ.

૩૪૯. જો એક શખશ કોઇ બીજા શખશને ગતિ આપે, તેની ગતિમાં ફેરફાર કરે, અથવા તેની ગતિ બંધ કરે, અથવા જો તે શખશ કાંઇ પદારથને એવી રીતે કાંઇ ગતિ આપે, તેની ગતિમાં ફેરફાર કરે, અથવા તેની ગતિ બંધ કરે, તેથી તે પદારથ તે બીજા શખશના સરીરના કોઇ ભાગને અથવા તે બીજા શખસે કાંઇ વસ્તુ પેહેરી હોય અથવા તે સાથે લેઇ જતો હોય તે વસ્તુને અડકે, અથવા કંઇ બીજી વસ્તુને અટકે એવી રીતે કે તેથી તે બીજા શખસની સ્પરશેંદ્રિપર અસર થાય તો તે શખસે તે બીજા શખસપર બળ વાપરયું એમ સમજવુ. પણ જે શખસ ગતિ આપતો, ગતિમાં ફેરફાર કરતો, અથવા ગતિ બંધ કરતો હોય. તેણે નીચે બતાવેલા ત્રણ પ્રકારોમાંના કોઇ પ્રકારે તે ગતિ આપવી, અથવા ગતિમાં ફેરફાર કરવો. અથવા ગતિ બંધ કરવી જોઇએ.

પેહેલા—પોતાના શરીરની શક્તીથી.

બીજો—કોઇ પદાર્થ એવી રીતે મુકવો કે પછી પોતાની તરફથી અથવા બીજા કોઇ શખસની તરફથી કાંઇ બીજુ કામ થયા શીવાય તે ગતિ થાય અથવા ગતિમાં ફેરફાર થાય, અથવા ગતિ બંધ થાય, એમ કાંઇ રચના કરીને.

ત્રીજો—કોઈ જાનવરને ગતિમાન કરીને, તેની ગતિમાં ફેરફાર કરીને, અથવા ગતિ બંધ કરીને,

સાપરાધ બળ. ૩૫૦ જો કોઈ શખસ કોઈ બીજા શખસની રજામંદી સિવાય તે બીજા શખસની ઉપર ઇરાદાથી બળ વાપરે, અને તે કાંઈ ગુનોહ કરવા સારૂ અથવા તે બળ જે શખસની ઉપર વાપરે તે શખસને તે બળથી કાંઈ નુકશાન, ભય, અથવા દુઃખ કરવાના ઇરાદાથી, અથવા તેને તે બળ વાપરવાથી પોતાથી કાંઈ નુકશાન, ભય, અથવા દુઃખ થવાનો સંભવ છે એનું જાણ્યા છતાં તો તે શખસે તે બીજા શખસની ઉપર સાપરાધ બળ વાપરયું એમ સમજવું

દ્રષ્ટાંત

(અ) એક નદીમાં બાંધેલી હોડીમાં ઝ બેઠો હોય, અને અ તેનાં દોરડાં છોડી નાખે અને એ પ્રમાણે ઇરાદાથી તે હોડીને પ્રવાહથી ખેંચાઈ જવા દે, તો એ ઠેકાણે અ એ ઇરાદાથી ઝ ને ગતિ આપી, અને તે પદારથોને એવી રીતેમુકવાથી કે પછી કોઈ શખસની તરફથી બીજું કામ થયા શિવાય તે ગતિ ઉત્પન્ન થઈ માટે અ એ ઇરાદાથી ઝ ની ઉપર બળ વાપરયુ એમ સમજવું; અને અગર કાંઈ ગુન્હો કરવાસારૂ અથવા ઝ ને કાંઈ નુકશાન, ભય, અથવા દુઃખ કરવાના ઇરાદાથી, કે એ પ્રમાણે બળ વાપરેથી કાંઈ નુકશાન, ભય, કે દુઃખ થશે એવો સંભવ જાણ્યા છતાં તેણે એ કામ ઝ ની રજામંદી સીવાય કરયું હોય તો અ એ ઝ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપરયુ એમ સમજવું;

(બ) ઝ એક શિગરામમાં બેશીને જાય છે, તેના ઘોડાઓને અ ચાબક મારીને તેની ચાલ ઉતાવળી કરે તો એ ઠેકાણે જાનવરો પાસે પોતાની ગતી બદલાવીને અ એ ઝ ની ગતીમાં ફેરફાર કરયો માટે અ એ ઝ ની ઉપર બળ વાપરયુ એમ સમજવું; અગર ઝ ને કાંઈ નુકશાન; ભય, અથવા દુઃખ કરવાના ઇરાદાથી કે તેથી ઝ ને કાંઈ નુકશાન, ભય, અથવા દુઃખ થાય એવો સભવ જાણ્યા છતાં, તેણે એ કામ ઝ ની રજામંદી સિવાય, કરયુ હોય, તો અ એ ઝ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપરયુ એમ સમજવું.

[ક] ઝ એક પાલખીમાં બેશીને જાય છે, તેની પાશેથી અપહરણ કરવાના ઇરાદાથી અ દાંડો ઝાલીને તે પાલખીને અટકાવે, તો એ ઠેકાણે અ એ ઝ ની ગતીબંધ કરી, અને એ તેણે પોતાના સરીરની શક્તિથી કરયુ માટે અ એ ઝ ની ઉપર બળ વાપરયુ એમ સમજવું, અને એ પ્રમાણે અ એ ઇરાદાથી ઝ ની રજામંદી શીવાય તથા ગુન્હો કરવા સારૂ કરયુ માટે અ એ ઝ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપરયુ એમ સમજવું.

(ડ) રસ્તામાં અ ઇરાદાથી ઝ ને ધક્કો મારે, તો એ ઠેકાણે અ એ પોતાના શરીરની શકતીથી પોતાના શરીરને એવી રીતે ગતિ આપી કે તે ઝ ને અટક્યુ માટે તેણે ઇરાદાથી, ઝ ની ઉપર બળ વાપરયુ એમ સમજવું; અને અગર ઝ ને કાંઈ નુકશાન, ભય, અથવા દુઃખ કરવાના ઇરાદાથી, અથવા તેથી તે ઝ ને કાંઈ નુકશાન, ભય, થાય એવો સંભવ જાણ્યા છતાં, તેણે ઝ ની રજામંદી સિવાય એ પ્રમાણે કરયુ હોય, તો તેણે ઝ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપરયુ એમ સમજવું.

(ઈ) અ એક પથર ફેકે એવા ઇરાદાથી અથવા એવો સંભવ જાણીને કે તે પથર ઝને

અડકશે, અથવા ઝ નાં કપડાંને અડકશે. અથવા ઝ કાંઇ વસ્તુ લેઇ જાય છે તે ને અટકશે, અથવા તે પથર પાણીને લાગીને તે પાણીથી ઝ નાં કપડાં અથવા જ કંઈ વસ્તુ લેઇ જાય છે તે છંટાશે; તો એ ઠેકાણે, અગર તે પથર ફેંકવાથી કાંઇ પદારથ આવીને ઝ ને અથવા ઝ નાં કપડાંને અટકે તો, અ એ જ ની ઉપર બળ વાપર્યું એમ સમજવું અને અગર જે કાંઇ નુકશાન, ભય, કે દુઃખ કરવાના ઇરાદાથી તેણે જ ની રજા શીવાય એ પ્રમાણે કરેલું હોય, તો તેણે જ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું.

(ચ) અ ઇરાદાથી કોઇ સ્ત્રીનો બુરખો ઉંચો ખેંચે, તો અ ઠેકાણે તે સ્ત્રીની ઉપર ઇરાદાથી બળ વાપર્યું એમ સમજવું, અને અગર તે સ્ત્રીને કાંઇ નુકશાન, ભય, કે દુઃખ કરવાના ઇરાદાથી અથવા તેથી નુકશાન, ભય, કે દુઃખ થાય એવો સંભવ જાણીને તેણે તે સ્ત્રીની રજામંદી શીવાય એ પ્રમાણે કર્યું હોય તો તેણે તે સ્ત્રી ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું

(છ) જ નહાવા બેઠો છે તેવામાં પોતે ઉકળતું જાણતો હોય એવું પાણી અ હમામખાનામાં રેડે તે એ ઠેકાણે અ એ ઇરાદાથી પોતાના શરીરના હલાવવા વડે તે ઉકળતા પાણીને એવી ગતી આપી કે તે પાણી ઝ ને અટકે અથવા બાજા પાણી ને અટકે, અને તે એવી રીતે કે તે અટકવાની જ ની સ્પરસેંદ્રીપર અસર થાય-જ, માટે અ એ ઇરાદાથી જ ની ઉપર બળ વાપર્યું એમ સમજવું; અને અગર, જ ને કાંઇ નુકશાન, ભય, કે દુઃખ કરવાના ઇરાદાથી અથવા તેથી નુકશાન, ભય, કે દુઃખ થાય એવો સંભવ જાણીને, તેણે જ ની રજામંદી શીવાય એ પ્રમાણે કર્યું હોય, તો અ એ જ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું;

(જ) જ ની રજામંદી શીવાય અ એક કુતરાને જ ની ઉપર કુદાવે તો એ ઠેકાણે, અગર જ ને કાંઇ નુકશાન; ભય, કે દુઃખ થવાનો અ નો ઇરાદો હોય તો તેણે જ ની ઉપર સાપરાધ બળ વાપર્યું એમ સમજવું

હુમલો. ૩૫૧ જે માણસ કાંઈ ચાળા અથવા કાંઇ તઇયારી કરે, એવા ઇરાદાથી અથવા એવો સંભવ જાણીને કે તે ચાળા અથવા તઇયારીથી કોઇ સખસ હાજર હોય તેને એવો ભય ઉત્પન્ન થશે કે એ ચાળા અથવા તઇયારી કરનારો માણસ માહારી ઉપર હમણાં સાપરાધ બળ વાપરવાનો છે, તો તે માણસે હુમલો કર્યો એમ સમજવું

ખુલાસો—માત્ર શબ્દોથી હુમલો થતો નથી. પણ કોઇ સખસ કાંઇ શબ્દો બોલે તે શબ્દો તેના ચાળા અથવા તઇયારીનો એવો અરથ ઉત્પન્ન કરી શકે કે તેથી તે ચાળા અથવા તઇયારી હુમલો ગણાય.

દૃષ્ટાંત.

(અ] અ મુઠી વાળીને જ ની તરફ ધરીને હલાવે, એવા ઇરાદાથી અથવા એવો સંભવ જાણીને કે તેથી જ એમ માનસે કે અમને હમણાં મારશે, તો અ એ હુમલો કર્યો એમ સમજવું.

(બ) અ એક ભયંકર કુતરાનુ મખબંધન છોડવા માંડે. એવા ઇરાદાથી અથવા એવો સંભવ જાણીને કે તેથી જ એમ માનશે કે અ હમણાં તે કુતરા પાસે મને કરડાવશે. તો અ એ જ ની ઉપર હુમલો કર્યો એમ સમજવું.

(ક, અ એક લાકડી લેઇને જ ને એમ કહે કે, "હું તારી વલે કરીશ", તો અ

ઠેકારે અ એ વાપરેલા શબ્દો કોઈ પણ બાબતમાં હુમલો ગણાય નહી, તથા માત્ર નીચું વળીને લાકડી લેવી એ, બીજી કાંઇ બીના શીવાય હુમલો ગણી ન શકાય એવું હોય, તોપણ તે લાકડી લેવાના ચાળાનો અરથ તે શબ્દોથી સમજાઈને તે હુમલો થઈ શકે.

ભારે કરોધ ઉત્પન ન કરયા છતાં કોઈની ઉપર સાપરાધ બળવાપરવાની શીક્ષા

૩૫૨. કોઇ શખસે ભારે અથવા આકસ્મીક કરોધ ઉત્પન ન કરયા છતાં, તે શખશની ઉપર જે માણસ હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે, તે શખશને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપાયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની. શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો—અગર તે ગુનોહ કરવાનાં બહાનાં દાખલ તે કરોધ ગુનેહગારે માગી આણ્યો અથવા બુદ્ધીપુરવક ઉતપન કરેલો હોય, અથવા—

અગર કાયદા મુજબ, કે સરકારી નોકરીના અખતીયાર અમલમાં લાવતાં કોઇ સરકારી નોકરને, કરેલી વસ્તુથી તે કરોધ ઉતપન થયો હોય અથવા—

અગર ખાનગી બચાવનો હક કાયદા મુજબ, અમલમાં લાવતાં કરેલી તે કાંઇ વસ્તુથી તે કરોધ ઉતપન થયો હોય. તો તે ભારે તથા આકસ્મીક કરોધના સબંધથી આ કલમ મુજબ કાંઇ ગુનાહની શિક્ષા ઓછી થશે નહી-

તે કરોધ એવો ભારે તથા આકસ્મીક હતો કે તેથી તે ગુનાહ ઓછો થઇ શકે, એ હકીકતની બાબત છે.

ટીકા—જે સખસ ઉપર આ કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવી તેને પુરાવની ખામીને લીધે છોડી મુકવામાં આવ્યો હોય તે સખસની એની એ ફરીયાદ ઉપરથી વ્યથા કરયાના તહોમતની તજવીજ થઇ શકે નહીં. કપ્તાન વિરૂદ્ધ સ્મીથ ૭ બે. લા. રી. પ્ર ૨૫ [બે ૫.]

કાંઇ અણધારેલો હુમલો થઈ જાય અને તેમાં કજીઓ થઇ જુસ્સાથી કોઇથી કોઇનુ ખુન થઇ જાય તો તેને કલમ ૩૦૦ના અપવાદ ૪ નો લાભ મળે. કહી પારટીએ પેહેલો ગુસ્સો ચડાવ્યો કિંવા કહી પાર્ટીએ પેહેલો હુમલો કરયો તે આ કામમાં જરૂરનુ નથી—રાણી વીરૂધ જાલીમરેહ. ૧ વી. રી. પ્ર, ૩૩

આ કલમ પ્રમાણેના તહોમતમાં રૂ ૫૦ દંડ અને દંડ ન આપે તો ૧ મહીનાની કેદની સજા કરવામાં આવી તે પેનલ કોડની આ કલમ ઉપર અને ૬૫ ધ્યાનમાં લઇ ગેરવ્યાજબી ઠરાવવામાં આવી છે. જીહુનબક્ષ. ઈ ડા. પ્ર. ૩૪૧

એક માણસ ઉપર ઘણા સખસો હુમલો કરે અને તેથી તેનો હાથ ભાગી પડે તો તેઆ-કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો નથી પણ કલમ ૩૨૫ પ્રમાણે બુદ્ધિપુરવક મહાવ્યથાનો ગુન્હો છે—રાણી વિરૂદ્ધ રામતા હાસસીંગ. ૫ વી. રી. પ્ર. ૧૨

વાપરેલા શબ્દથી એવુ માલમ પડી આવતું હોય કે એજ વખતે તુરત સાપરાધ બળ વાપરવાનો ઇરાદો નથી તો એ હુમલો થતો નથી. ૧ મું હા. રી. પ્ર. ૨૫

એક માણસ બીજા માણસને મારવાને લાકડી ઉગામે પણ તે સામો માણસ એટલે દુર ઉભો હોય તેથી લાકડી ત્યાં પોચાવનો સંભવ ન હોય તો તે તહોમતદારે હુમલો કર્યો કહેવાય નહી. આર્ચ પ્ર. ૭૧૬

પણ લાકડી હાથમાં લઇ સામા સખસને મારવા માટે છેટેથી " માર માર ' એમ કરતો દોડે, જેને મારવાનો હોય તેને લાકડી પોચે એટલો નજીક તે આવે અને પછી તેને અટકાવવામાં આવે તો તેણે હુમલો કર્યો કહેવાય. આર્ચ પ્ર. ૭૧૬

આરોપીતપર તોહોમત શાબીત થયાથી ગુનેગાર શખ્શ પાશેથી સુલેહ રાખવા સારૂ મુચલકા વીગેરે લેવા બાબત સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ ના કલમ ૧૦૬ જુઓ, વળી તે મુચલકા લેવાનો ક્યા અમલદારને અખ્તીઆર છે તે વીષે પણ સદરહુ કલમ જોવાથી ખુલાસો થસે. ત્રણ વરસ કરતાં વધી મુદતને માટે સુલેહ રાખવાના જામીન લેવાય નહી. જુઓ સદરહુ કલમ.

અપીલ ઉપરથી અથવા બીજી કોઇ રીતે જો ગુન્હો સાબીત થયાનો ઠરાવ રદ થાય તો એ પ્રમાણે કરી આપેલુ ખત રદ થશે.

પીનલકોડ કલમ ૪૪૭ મુજબ સાહાસ્રક પ્રવેશનો ગુન્હો સાબીત થવાથી તેની સાથે તે ગુન્હેગાર સુલેહનો ભંગ ન કરે એવો મુચરકો આપે એવો હુકમ કરેલો જો તે ગુનેગારના કૃત્યો પરથી તેનો ઇરાદો સુલેહનો ભંગ કરવાનો છે એમ માલમ પડે તો તે હુકમ ગેર કાયદેશર નથી. જે ગુનાનુ તહોમત હોય તે ગુનો સુલેહનો ભંગ થાય એવોજ ગુન્હો હોવાં જોઇએ એમ તદન જરૂરનુ નથી —જેહુખાન—વી. રી. ૭ પ્ર. ૧૪

જમીન વીગેરેના કબજા બાબતના કામમાં સુલેહ રાખવા સારૂ મુચરકો લેવાનો માજીસ્ત્રેટને અધીકાર નથી. વી. રી. ૨૪ પ્ર. ૧૦

જામીનની રકમ વધારવાની અથવા જામીનનો પ્રકાર બદલવાની અથવા તેની મુદત વધારવાની, કોઇ માજીસ્ત્રેટને, સતા નથી. પણ તે માજીસ્ત્રેટ સમનમાં લખેલા શબ્દો પ્રમાણે વરતવાને બંધાએલા છે રાણી વિરૂદ્ધ—ઇશ્વરી પ્રસાદશીંગ ૯ બે લો. રી પ્ર. ૪૪

સુલેહનો ભંગ થવાનો સંભવ છે, એવી ફરીયાદી શિવાય. અને તે બાબતનો પુરાવો લીધા શીવાય કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટ સુલેહ રાખવાનો હુકમ કરી શકતો નથી અને તે પ્રમાણે જો તે કરેતો તે તેની હકુમતની બાહરછે, એમ સમજવું— અરજદાર— બુજેંદ્રો કુનીયાના કામમાં, વી, ૧૭— પ્ર, ૩૫

સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ની કલમ ૧૦૬— ૧૦૭ મુજબ શુલેહ રાખવાશારૂ મુચલકો શાશારૂ નકરીઆપવો તેનુકારણ બતાવવાને કોઇ શખશને હુકમ કરયો ત્યારબાદ પ્રતીવાદીએ શુલેહનોભંગ ઘણું કરીને થાય એવુ કાંઇ કૃત્ય કરયું છે.કે નહી, તેવીસેની તજવીજ કરયા શીવાય, અથવા તે વીસેના પુરાવો લીધા શીવાય માજીસ્ત્રેટે તે શખશને મુચલકો આપવાનો હુકમ કરવો નહી.—નીસોદ્દુદનાસીંગ, વી. રી. ૧૨ પ્ર. ૧૬

રાજારામ બાહાદુરસીંગના કામમાં (વુ. રી. ૨૨ પ્ર. ૩૯) નામદાર હાઇ કોરટે એમ ઠરાવ કીધાં છે કે જો પક્ષકારોની અમુક વરતણુંક ઉપરથી સુલેહનો ભંગ થવાનો સંભવ છે. એવુ તાત્કાલીક અનુમાન થઇ શકેતો તેવા પુરાવા ઉપરથી. માજીસ્ત્રેટ ઠરાવ કરેતો તે કાંઇ ગેરવ્યાજબી નથી; આ કામમાં તો ફકત બે પોલીસ અમલદારોનો પુરાવો છે, અને તેઓ એમ કહેછે કે, અમારા અભીપ્રાય પ્રમાણે તો બંને પક્ષકારો વચ્ચે એવો સંબંધ છે કે જે પક્ષકાર કબજા રહીત છે. તે પક્ષકાર સુલેહનો ભંગ કરશે એવો સંભવ છે.—નામદાર હાઇ કોરટે એમ ઠરાવ કરયો કે, જુના ક્રીમીનલ પ્રોશીજર કલમ ૪૯૧ એટલે અને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૧૦૭ પ્રમાણે કરેલો હુકમ ગેરકાયદે છે. તેમજ માજીસ્ત્રેટે પોતાની ખાનગી માહીતી ઉપર આધાર રાખી ઇનશાફ કરવો નહી, પણ કાયદેશર પુરાવ જે તેના આગળ રજુ થાય તે ઉપરથી ઇનશાફ કરવો જોઇએ.

કોઇ સરકારી નોકરને ડરાવીને તેનો અમલ કરતો બંધ રાખવાને હાપ

૩૫૩. કોઇ શખશ સરકારી નોકર હોય, અને પોતાના સરકારી હોદાનો અમલ ચલાવતો હોય, તેવામાં, તે શખશની ઉપર જે માણસ હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે અથવા તે શખશને પોતાના સરકારી હોદાનો અમલ ચલાવતો અટકાવવા અથવા ડરાવીને અમલ

શસ્ત્રમાં વાપરવું. — અમલાવતો બંધ રાખવાના ઇરાદાથી, અથવા તે શખ્સે પોતાના સરકારી હોદ્દાનો કાયદા મુજબ અમલ ચલાવતાં કાંઇ વસ્તુ કરી હોય અથવા કરવાની કોશીશ કરી હોય તેટલા વાસ્તે, જે માણસ તે શખ્સની ઉપર હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે, તે માણસને બે વરસની મુદ્દત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—કાંઇ કામ બજાવવાને સારૂ કોઇ સરકારી નોકરે પોતાના તાબાના માણસને કાંઇ હુકમ આપ્યો હોય ને હુકમ તેની પાસેથી પડાવી લેવાનો તહોમતદારો પ્રયત્ન કરે તો તેને આ કલમ પ્રમાણે સજા થાય. ૧૩ વી. રી. પ્ર. ૪૯

કોઇ સ્ત્રીની લાજ લેવાના ઇરાદાથી તેની ઉપર હુમલો અથવા સાપરાધ બળ — ૩૫૪. કોઇ સ્ત્રીની લાજ લેવાના ઇરાદાથી, અથવા પોતે તેમ કરવાથી તેની લાજ જવાનો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, જે માણસ તે સ્ત્રીની ઉપર હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે, તે માણસને બે વરસની મુદ્દત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે

ટીકા—આ પ્રમાણે હુમલો કરી સ્ત્રીની લાજ લેવાય તો કલમ ૩૭૬ પ્રમાણે સજા થાય.

કોઇ વઇદ વગર જરૂરીઆતે કોઈ સ્ત્રી દરદીને નાગી કરે, એવા બાનાથી કે એમ કર્યા વગર તે દરદ પારખી શકે તેમ નથી. તો એ કપડાં જો વઇદ પોતાને હાથે ઉતારે તો તેણે સાપરાધ બળ વાપરવાનો ગુન્હો કરયો કેહેવાય–રાણી વિરૂધ્ધ રોસીન સ્કી. આર્ચ પ્ર. ૭૧૬

ચાંદીના દરદ થએલ શખ્શ કોઇ તેર વરસની છોકરી સાથે સંભોગ કરે, છોકરીને એવું જણાવે કે મને કાંઇ દરદ નથી તો એ શખ્સે આ કલમ પ્રમાણે નીચ સાપરાધબળ વાપર્યું કેહેવાય—રાણી વીરૂધ્ધ બેનેટ, આર્ચ પ્ર. ૭૧૬

કોઇ મેહેતાજી તેની સ્ત્રી નીશાળીઆ સાથે તેની સમતી વગર અયોગ્ય છુટ લે તેમાં તે સામી ન થાય તો પણ તે હુમલો છે—રાણી વિરૂધ્ધ નીકલ. આર્ચ. પ્ર. ૭૧૫

એક આરોપીતને એક બીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટે આ કલમ પ્રમાણે એક સ્ત્રીની શરમ્પતા ઉપર ઇરાદા પુરવક હુમલો કરવાનો ગુનેગાર ગણી તેને શીક્ષા કરી હતી તે ઉપર આરોપીતે થાણા જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટને અપીલ કરી તેથી તેઓએ શેકંડકલાસ માજીસ્ત્રેટની કરેલી શીક્ષા રદ કરી તે એવા કારણથી કે "આ કામમાં જે પુરાવ દાખલ થયો છે તે જો ભરોસો રાખવા લાયક હોય તો પી. કો. કા. ૩૭૬ તથા ૫૧૧ મુજબ બળાત્કાર સ્ત્રી સંભોગ કરવાને કોશીશ કર્યાનો ગુન્હો બને છે અને તેની તપાસ કરવાનો સેકંડ કલાશ માજીસ્ત્રેટને અધીકાર નથી"

ડીસ્ત્રીકટમાજીસ્ત્રેટે એ પ્રમાણે ઠરાવ કરયોતે ઉપરથી થાણાના સેશનજડજે ડબ્લ્યુ. એમ. પી. કોગલાને આ કામ હાઇકોરટના અભીપ્રાય માટે મોકલ્યું. તેથી હાઇકોરટે ઠરાવ કીધો કે, જુના ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડની કલમ ૨૮૪ એટલે,શન ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૪૨૩ રકમ બીજી પ્રમાણે દીસ્ત્રીકટ માજીસ્ત્રેટને તે શીક્ષા કદ કરવાનો અધીકાર નથી. પણ ડીસ્ત્રીકટ માજીસ્ત્રેટે આ કામ હાઇકોરટના અભીપ્રાય માટે મોકલવું જોઇતું હતું સરકાર વીરૂધ્ધ તુકારામ રાઘો. મુ. હા. રી. વા. ૧૨—પાનુ ૨૩૪ તા૦ ૬ જુલાઈ ૧૮૭૫

જબરાઇથી સંભોગ કરવાના કામમાં આ કલમ તથા કલમ ૩૭૫પ્રમાણે ફસ્ટકલાસ માજીસ્ત્રેટને અધીકાર નથી. શેશન કોરટને અધીકાર. છે મુ. હા. કો. તા૦ ૩૦ જુલાઇ ૧૮૯૮ નેટીવ ઓપીનીયન ૧૮૯૮. પ્ર. ૧૩૬

ભારે કરોધ ન ઉતપન કરવા છતાં — ૩૫૫. કોઇ શખ્સે ભારે તથા આકસ્મીક કરોધ ઉતપન ન કરયાં છતાં, જે શખ્શને બે આબરૂ કરવાના ઇરાદાથી જે માણસ તે શ

કોઇ શખશને બે આબરૂ કરવાના ઇરાદાથી હુમલો અથવા સાપરાધ બળ.

ખશની ઉપર હુમલો કરે, અથવા સાપરાધ બળ વાપરે તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે,

કોઇ શખશ કાંઇ વસ્તુ લેઇ જતો હોય તે વસ્તુની ચોરી કરવાની કોશીશ કરવામાં હુમલો અથવા સાપરાધ બળ.

૩૫૬. કોઇ શખસે કાંઇ વસ્તુ પેહેરી હોય અથવા તે લેઇ જતો હોય, તેની ચોરી કરવાની કોશીશ કરવામાં તે શખશની ઉપર જે માણસ હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ શખશને ગેરવ્યાજબી કેદ કરવાની કોશીશમાં હુમલો અથવા સાપરાધ બળ,

૩૫૭. કોઇ શખસને ગેરવ્યાજબી કેદ કરવાની કોશિશ કરવામાં જે માણસ તે સખશની ઉપર હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે, તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામા આવશે.

કોઇએ ભારે તથા આકસ્મિક ક્રોધ ઉતપન કરયા પરથી તેની ઉપર હુમલો કરવો અથવા સાપરાધ બળ વાપરવું.

૩૫૮. કોઇ સખસે ભારે તથા આકસ્મિક ક્રોધ ઉતપન કરયા પરથી જે માણસ તે શખસની ઉપર હુમલો કરે અથવા સાપરાધ બળ વાપરે તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની આસાન કેદની. અથવા બસે રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલાસો—૩૫૨ મી કલમનો જે ખુલાસો લખેલો છે તે આ છેલી કલમને પણ લાગુ પડેછે.

મનુષ્યહરણ, મનુષ્યનયન, ગુલામી તથા વેઠ બાબત.

મનુષ્ય હરણ.

૩૫૯. મનુષ્યહરણ બે પ્રકારનું છે, એક બ્રિટિશઇંડીયામાંથી અને બીજું કાયદેસર વાલીના હવાલામાંથી.

બ્રિટિશઇંડિયામાંથી મનુષ્ય હરણ.

૩૬૦ જે માણસ કોઇ શખશની રજામંદી શીવાય અથવા તે શખશનીવતી રજામદી આપવાનો જેનો કાયદા મુજબ અખ્તીર હોય એવા કોઈ શખશની રજામદી શીવાય, બ્રિટિશઇંડીયાની હદની બહાર લઇ જાય તે માણસે બ્રિટિશઇંડીયામાંથી તે શખસનું હરણ કર્યું એમ સમજવું

કાયદેસરે વાલીના હવાલામાંથી મનુષ્ય હરણ.

૩૬૧. ચૌદ વરસથી ઓછી ઉમરના કોઇ છોકરાનો અથવા સોળ વરસથી ઓછી ઉમરની કોઇ છોકરીને, અથવા કોઇ દીવાના શખશને. તે બાળક અથવા દીવાના શખસના કાયદેશર વાલીના હવાલામાંથી તે વાલીની રજામંદી ,શીવાય, જે માણસ લઇ જાય અથવા ફ઼ોસલાવીને તેડી જાય, તેણે તે બાળક અથવા તે શખશનુ કાયદેસર વાલીના હવાલામાંથી હરણ કર્યું એમ સમજવું.

ખુલાસે—આ કલમ મધ્યે "કાયદેશર વાલી" એ શબ્દો લખ્યા છે તે શબ્દો મધ્યે તે બાળક અથવા તે બીજા શખસને રાખવાનું અથવા તેની સભાળ કરવાનું કામ કાયદા મુજબ જે શખસને સોંપ્યું હોય, એવા કોઇ પણ શખસનો સમાવેશ થાય છે,

અપવાદ.—કોઇ શખસ શુદ્ધબુદ્ધિએ એમ માનતો હોય કે લગ્ન સબધ વિના ઉતપન

એવા ફસાણા બચ્ચાંનો હું બાપ છું, અથવા શુદ્ધબુદ્ધિએ એમ માનતો હોય કે તે બચ્ચાંને કાયદેસર હવાલામાં રાખવાનો મારો હક છે, અને તે શખ્સ અમર કાંઈ અનીતીનાં અથવા કાયદા વીરૂધ કારણુસર એવું કામ ન કરે, તો તેના કૃતમને આ કલમ લાગુ પડતી નથી.

ટીકા.—ચૌદ વરસથી ઓછી ઉમરના છોકરાને, કીંવા સોળ વરસથી ઓછી ઉમરની છોકરીને, અથવા દીવાનાને તેના વાલીની રજામંદી વગર લઇ જાય અથવા ફોસલાવી લઇ જાય તેણે કાયદાસર વાલીના હવાલામાંથી હરણ કરયું કહેવાય.

એક દશ વરસની છોકરી પોતાના ધણી અને સાસુની પાશે રેહેતી હતી તેને એક દીવસે છાણા વીણીને વેચવા માટે તેઓએ મોકલી તે છોકરી ફેર પાછી આવતાં આરોપીતે પોતાને ઘેર બેસાડી મુકી અને પોતાની સાથે તેને બીજે ઠેકાણે લઇ જવાના હેતુએ તેને તે લઇ ગયો. તે ઉપરથી અમદાવાદના આશીસ્ટન જડજ એ. એલ. પી. લારકને, આરોપીત પર તેણે કાયદેશર વાલીના કબજામાથી અલ્પવયનું છોકરૂ ચોરયાનુ તોહોમત સાબોત કરી તેને ત્રણ વરસની સખત કેદની શીક્ષા કરી, તે સેસન જડજે બાહાલ રાખી. તે ઉપર હાઇકોરટને તપાસણી અરજ થઇ એવા કારણથી કે "આ કામમાં જે કાંઇ વાત જણાઇ આવી છે તે ઉપરથી એ કૃત્ય છોકરૂં ચોરી લેવાનો ગુન્હો નથી. તો છોકરી આરોપીત સાથે જવાને જો કબુલ થઇ હતી તો તેને લઇ જવાની વખતે તેનો કેઇ વાલી હતો કીંવા નહો તો એની ચોકશી કરવાની તેને જરૂર નોહોતી" તે ઉપર હાઇકોરટે ઠરાવ કરયો કે—

દશ વરસની છોકરીનું કોઈ પાલણ કરનાર છે કે નહી, એવી ચોકશી કરયા શીવાય તેને તેના પાલન કરનારના કબજામાંથી લેવી એ કૃત્ય તેણે પોતાપર જવાબદારી લીધા બરાબર છે, અને એટલા વાસ્તે તેના પરીણામથી તેનો છુટકો થનાર નથી દશ વરસની છોકરીએ પોતાના પાલણ કરનારના તાબામાં છે. એમ પ્રથમ દર્શને સમજવું જોઇએ અને તેની યોગ્ય રીતે પરવાનગી લીધા શીવાય જો કોઇ તેને લેઈ જાયતો તે કૃત્ય ગુન્હો થશે એવા પ્રકારનું અલ્પવયનુ છોકરૂ એ પાલણ કરનારના તાબામાં છે. એટલી જવાબ સદરહુ કલમમાં પી, કો. કા ૩૬૧ માં કહેલો ગુન્હો થવાને બસ છે. માટે આ તપાશણી અરજ નામંજુર કરીએ છીએ—સરકાર વીરૂધ— ઉમરશાહબક્ષ—મુ. રી. વા. ૩ પાનુ ૧૧૭ તા૦ ૧ ડીસેંબર સન ૧૮૭૮

તહોમતદારે છોકરીને કાંઇ સમજાવી ન હોય, લલચાવી ન હોય, તેમ છતાં છોકરી મજકુર તેના બાપને ઘેરથી નીકળી ઘણે દુર હોય એવા તહોમતદારને ઘેર જાય તો તહોમતદાર ઉપર આ તહોમત આવે નહી. અલબત નીતી પ્રમાણે તે છોકરાને તેણે પાછી વાળવી જોઇએ પણ તેમ કરે નહી તો તેથી ગુન્હામાં આવે નહી. આનું કારણ એજ કે ગુન્હો છે તે કાયદાસર વાલીના હવાલામાંથી લઇ જવાનો છે—રાણી વિરૂદ્ધ ઓલીફાયર. આર્ચ. પ્ર, ૭૫૮

લઇ જતી વખતે છોકરી મજકુર કોઇના કાયદાસર વાલીપણા નીચે છે એવું તહોમતદાર જાણતો ન હોય, અથવા એવું માનવાને તેને કાંઇ કારણ પણ ન હોય તો તણે આ ગુન્હો કરયો નથી—રાણી વિરૂધ હીબર્ટ. આર્ચ, પ્ર. ૭૫૮—૫૯

એક તહોમતદાર એક છોકરીને રસ્તામાં મળયો અને તેને લલચાવીને પાસેના એક ગામમાં લઇ ગયો અને જ્યાં ફોસલાવી તે તેઓએ ગામડેથી પાછા ફરયાં એટલે તહોમતદારે જ્યાંથી તેને ઉડાવી હતી ત્યાં તેને મુકી છોકરી તેના બાપને ઘેર ગઇ આ છોકરી કેની હતી એવી તહોમતદારે તજવીજ પણ કરી નહી, તેમ તે કેહેની છોકરી છે.

એવું જાણતો કે માતનો નહોતો તેમાં ઠરયું કે તેણે ભગવી લઇ જવાનો ગુન્હો કરયો નથી. રાણી વિરૂધ ગ્રીન. આ. મ. ૭૫૯.

છોકરીના માબાપને કાંઇ ખોટી હકીકત કહીને અથવા કપટ કરીને પોતાની છોકરીને તહોમતદારને આપે એવું તહોમતદાર કરે અને માબાપ ભોળપણથી તહોમતદારને આપે પાછળથી એમ કરવાનું કારણ છોકરીને લઇ જવી એવુ જણાય તો તહોમતદારે આ ગુન્હો કરયો કહેવાય—રાણી વીરૂધ હોપકીન્સ. આ. મ. ૭૫૯

પોતાની છોકરીને લઇ જવા માબાપ પ્રથમ રજા આપે, પાછળથી ના પડે તો પછી આ ગુન્હો બને છે કે નહી એ શક ભરેલું છે, પરતુ એટલું તો ખરૂ છે કે ના પાડયા પછી લઈ જાય તો આ ગુન્હો બને છે. આ. મ. ૭૫૯

એક છોકરીની મા તે છોકરીને રાત્રીએ એકલી નાચમાં વેશ્યાઓને ઘેર વીગેરમાં જવાની રજા આપે, તે ખરાબ ચાલચાલે, તેમાતેની મંજુરી હોય એવુ દરશાવે તો પછી એવી જગ્યાએથી તેને કોઇ લઇ જાય તો તને કાયદાસર વાલીના હવાલામાંથી ભગવી લઇ ગયાનું ગણાય નહી—રાણી વીરૂધ પ્રીમેલ્ટ. આ. મ. ૭૫૯

આ કલમ પ્રમાણેના ગુન્હો સંપુર્ણ થવા માટે જે છોકરા અથવા છોકરીને લઇ જવામાં આવ્યું હોય તેને બળથી લઇ જવામાં આવ્યું હતું કે નહી તે કાંઇ જરૂરની બાબત નથી. રાણી વીરૂધ મોધુપાલ કો. ઇ. ડા. મ. ૩૩૪

આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનો સંપુરણ થવા માટે કાયદાસર વાલીના હવાલામાંથી તેની મંજુરી વગર એ છોકરાનુ હરણ કરેલુ હોવુ જોઇએ—રાણી વિરૂધ ગંધરસીંગ કો. ઇ. ડા મ ૩૫૭

એક છોકરીનુ કોઇ શખશ સાથે લગન કરવુ એવુ ઠરયુ હોય પણ પાછળથી એ છોકરીના બાપનુ મન ફરયુ હોય તેમ છતા તેનો ધણી તેને ઉડાવી લઇજાય તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ગુનો કરયો કહેવાય—રાણી વિરૂદ્ધ ગુરૂદાસ રાજ બંશી કો૦ ઇ૦ ડા૦ મ. ૩૫૭

કોઇ છોકરૂ જાહેર રસ્તામાં રમતું હોય અને તેને ત્યાંથી લઇ જવામાં આવ્યુ હોયતો તે કાયદાસર વાલીના કબજામાંથી લીધુ કહેવાય--રાણી વિરૂદ્ધ મસામસ ઉજીરત, કો૦ ઇ. ડા૦ મ૦ ૩૫૭

હરણ કરેલી છોકરી લાયક ઉમરની હોય અને ભગવી લઇ જવામાં તેની સમત્તિ હોયતો તે ભગવી જનાર ઉપર પારકી સ્ત્રી ફોસલાવી લઇ જવાનુ તહોમત આવે, આ કલમ પ્રમાણે તોહમત આવે નહી—રાણી વિરૂદ્ધ શ્રામોતી પોદુ કો. ઇ. ડા. મ. ૩૩૯

જે વખતે છોકરાનુ હરણ કરવામા આવે તે વખતે તે છોકરી તેના બાપના કબજામાં ન હોય ક્યાંઈ નાશી ગઇ હોય તો ત્યાંથી નસાડી જનાર ઉપર આ કલમ પ્રમાણે તહોમત આવે નહી. (મેન મ. ૨૯૧)

દશ વરસની છોકરી વાલી વગર હોયજ નહી એવું વિરૂધ સાબીત થતા સુધી માનવું જોઇએ. તે છોકરીનો કોઈ વાલી છે કે નહી તેનો તપાસ કરવામાં મેં ભુલ કરી એવો બચાવ તહોમતદાર લાવી શકે નહી—કેશરેહિદ વિરૂધ ઉમશાહબક્ષ ૩ ઇ. લા. રી.(મુંબાઈ) મ. ૧૭૮

મનુષ્યનયન — ૩૬૨. કોઇ સખસને કોઇ જગેથી જવાને જે માણસ બળથી જરૂર પાડે, અથવા કાંઇ ફરેબી ઇલાજોથી લલચાવે તે માણસને તે શખશનુ નયન કરયુ એમ સમજવું.

મનુષ્ય હરણની શીક્ષા — ૩૬૩. જે માણસ બ્રિટીશઇંડીયામાંથી, અથવા કાયદેસર વાલીના હવાલામાંથી, કોઇ શખસનુ હરણ કરે, તે માણસને સાત વરસની મુ

દત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે. •

ટીકા—સગીર છોકરાના કાયદેસર પાલન કરનારના તાબામાંથી સગીરને લઇ જવાની ક્રીયા ચાલુ હોય ત્યાં સુધી ચોરી લેવાના અપરાધને શાબીત કરવામાં આવેછે અને બીજા હાથના કામમાં કલમ ૩૬૩ અને ૧૧૬ પ્રમાણે અપરાધ મુકવો જોઇએ, સરકાર વીરૂધ શમ્યા કાનદત વા. ૧– મ. ૯– ૬૪

એક બાળક છોકરાએ તેના માબાપની પરવાનગી વગર અને કોઇ બીજા શખશની શીખવણીથી પોતાનુ ઘર છોડયું છે એવી તહોમતદારને ખબર નહો હોવાથી તેને લંકા સુધી લઇ જવાનું માથે લીધું તેને રસ્તે પકડવામાં આવ્યો અને મનુષ્ય હરણ કરવાની મદદગારીના તહોમતથી ગુન્હેગાર ઠરાવવામાં આવ્યો, મુખ્ય ગુનેગાર અને આ મદદગાર વચ્ચે એ છોકરાનુ હરણ કરવા બાબત કાંઇ મસલત થઇ નહોતી. એવા કારણથી સેશન જજે આશિક્ષા રદ કરી તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યુ કે કાયદાસર વાલીના હવાલામાંથીકોઇ બાળકને લઇ જવાનુ કૃત્ય જ્યાં સુધી જારી રહે ત્યાં સુધી એ હરણ કરવાના ગુન્હામાં મદદગારીં કરી કહેવાય, અને આ હરણ બ્રિટીશ ઇન્ડીયામાંથી થયુ હતું માટે કલમ ૩૬૩અને ૧૧૬ લગાવવી જોઇએ—રાણીવીરૂધ મામીઆ કાવનદાન. ૧.ઇ. લા, રી. મ. ૧૭૩ (મદ્રાશ).

સોળ વરસની અંદરની કોઇ છોકરીને તેના કાયદાસર વાલીની પરવાનગી વગર પરણવા માટે લઇ જવામાં આવેતો તેને આ કલમ ૩૬૩ અને ૩૬૬ મુજબ ગુન્હો કરયો કહેવાય. આવા કામમાં છોકરીની મંજુરી હતી એ બચાવ નથી તેમ તેને જોરથી કે ફરેબથી લઇ જવામાં આવી હતી એ પાર જરૂરની નથી—રાણીવીરૂધ કુરહનસીંગ અને મોહનસાગ.

આ કલમમાં "કાયદાસર વાલી" એવા શબ્દ લખ્યાછે તેનો અર્થ નાના છોકરા જેની સંભાળ અને તકેદારી નીચે રાખવામાં આવ્યું હોય તે શખસ તેનો કાયદાસર વાલી સમજવો—રાણીવીરૂધ બસદેઓ. હો ઈ. ડા. મ. ૩૫૮

આ કલમ પ્રમાણેનુ તહોમત માંહો માંહે માંહો વળાય—રાણીવીરૂધ ગોપી મોહનમીતર . ૧૦ જુન સન ૧૮૭૪ કલકત્તા હાઇકોર્ટ.

ખુન કરવા માટે મનુષ્ય હરણ અથવા મનુષ્ય નયન

૩૬૪. કોઇ શખશનુ ખુન કરવામાં આવે એટલા માટે અથવા પોતાનુ ખુન થવાના જોખમમાં તે શખસ આવે એવી રીતે તેનોવગ કરવામાં આવે એટલા માટે જે માણસ તે શખશનુ હરણ અથવા નયન કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારનો અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) અ બ્રિટીશ ઇંડીયામાંથી ઝનુ હરણ કરે એવા ઇરાદાથી અથવા એવો સંભવ જાણીને કે એક મુર્તીને ઝ નભોગ આપવામાં આવે તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

(બ) બ નુ ખુન કરવામાં આવે એટલા માટે બ ને તેને ઘેરથી અ બળથી અથવા ફોસલાવીને લઇ જાય, તે અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

કોઇ શખશને છાની રીતેગેર વ્યાજ

૩૬૫. કોઇ સખસને છાની રીતે, ગેરવ્યાજબી કેદ કરવાના ઇરાદાથી જે માણુસ તે શખશનુ હરણ અથવા નયન કરે; તે માણુસ

ગી કેદકરવાના ઇરાદાથી તેનુ હરણ અથવા નયન કરવું.

ને સાત વરશની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઇ સ્ત્રીના જુલમથી લગ્ન કરાવવા વગેરે કારણસારૂ તે સ્ત્રીનુ હરણ અથવા નયન.

૩૬૬. કોઇ સ્ત્રીને તે સ્ત્રીની મરજી નહી છતાં કોઇ પુરૂષની સાથે જુલમથી પરણાવવામાં આવે એવા ઇરાદાથી, અથવા જુલમથી પરણાવવામાં આવશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને, અથવા જુલમથી કે ફોસલાવીને તે સ્ત્રીની જોડે જાર કર્મ કરવામાં આવે એટલા માટે અથવા જુલમથી કે ફોસલાવીને તેની જોડે જાર કર્મ કરવામાં આવશે એવો સંભવ છે એમ જાણીને, જે માણસ તે સ્ત્રીનુ હરણ અથવા નયન કરે, તે માણસને દશ વરશની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેના તહોમતમાં જે કામ માટે નસાડી લઇ જવામાં આવીછે તે કામ શાબીત થવું જોઇએ. (ડી. મ. ૨૭૭

જે વખત ભગાવી લઇ જવામાં આવે તે વખત એ સ્ત્રીની મરજી હોય પણ પછી રસ્તે પડતાં તે સ્ત્રીની તે ભગાવી લઇ જનારની સાથે જવાની મરજી નહોય તેમ છતા તેને રોકી રાખે તો તહોમતદારે આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો કરયો કહેવાય. આર્ચ. પ્ર. ૪૫૭

જે વખત નસાડી લઇ જવામાં આવે તે વખત સ્ત્રીની ખુશી નહોય પણ પાછળથી તેને પરણાવે ત્યારે તેની ખુશી હોયતો એ પાછળની ખુશીથી તહોમતદાર બચી શકે નહી કેમકે ગુન્હો છે તે ભગાવી લઇ જતી વખત સ્ત્રીની ખુશી હતી કે નહી તે ઉપર છે. સ્વીદનનો મુકરદમો આર્ચ. પ્ર. ૪૫૭

સ્ત્રીને નસાડી લઇ જઇ પરણાવવામાં આવે તે વખતે તેની મરજી હોય પણ તે મરજી તેણે તહોમતદારે વાપરેલા કપટ ઉપરથી આપી હોયતો તહોમતદારે આ ગુન્હો કરયો કહેવાય—રાણી વીરૂધ વેકફીલ્ડ. આર્ચ. પ્ર. ૪૫૭

કોઇ શખશને મહાવ્યથા થાય, તેને ગુલામ કરવામાં આવે, વગેરે કારણસર તેનુ હરણ અથવા નયન કરવું.

૩૬૭ કોઇ શખશને મહાવ્યથા કરવામાં આવે, અથવા તેને ગુલામ કરવામાં આવે, અથવા તેની ઉપર કોઇ શખશની સૃષ્ટીક્રમ વિરૂદ્ધ મૈથુનેચ્છા પુરણ થાય એટલા માટે, અથવા તેના ઉપર એ પ્રમાણે ગુજરવાના જોખમમાં તે આવે એવી રીતે તેનો વગ કરવામાં આવે એટલા માટે. અથવા તે શખશની ઉપર એ પ્રમાણે ગુજરશે, અથવા તેનો એ પ્રમાણે વગ કરવામાં આવશે. એવો સંભવ છે એમ જાણીને જે માણસ તે શખશનુ હરણ અથવા નયન કરે, તે માણસને દશ વરશની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

હરણ થએલા શખશને ગેરવાજબી રીતે સંતાડવો અથવા કેદમાં રાખવો.

૩૬૮. ફલાણા શખશનુ હરણ અથવા નયન થયેલુછે એમ જાણ્યા છતાં જે માણસ તે શખશને ગેરવાજબી રીતે સતાડે અથવા કેદ કરે, તે માણસને, જે ઇરાદા કે જ્ઞાનથી, અથવા જે કારણસર તે માણસ તે શખશને સંતાડે અથવા કેદમાં રાખે તેજ ઇરાદા કે જ્ઞાનથી, અથવા તેજ કારણસર જાણે તે માણસે તે શખશનુ હરણ અથવા નયન કરયુ હોય એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દશ વરસથી ઓછી

૩૬૯. દશ વરસથી ઓછી ઉમરનાં કોઇ બચ્ચાંના શરીરપરથી

ઉમરના કોઇ બચ્ચાંના શરીરપરથીજંગમમિલકત ચોરવાના ઇરાદાથી તે તે બચ્ચાંનુ હરણ અથવાનયનકરવું.

કાંઇ જંગમ મિલકત બદદાનતથી લેવાના ઇરાદાથી, જે માણસ તે બચ્ચાંનુ હરણ અથવા નયનુ કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની, બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઇ શખસને ગુલામ દાખલ વેચવો અથવા આપવો.

૩૭૦. કોઇ શખસને ગુલામ દાખલ જે માણસ આ દેશમાં લાવે અથવા આ દેશમાંથી બાહાર મોકલે, અથવા ખશેડે અથવા ખરીદ કરે અથવા વેચે, અથવા કોઇને આપે અથવા, તે શખસની મરજી નહી છતાં તેને ગુલામ દાખલ કબુલ કરે, લે, અથવા રાખે તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

નીત્ય ગુલામનો વેપાર કરવો.

૩૭૧. જે માણસ નિત્ય ગુલામોને આ દેશમાં લાવે અથવા આ દેશમાંથી બાહાર મોકલે, અથવા ખશેડે, અથવા ખરીદ કરે, અથવા વેચે, અથવા તેઓને વેપાર ધંધો કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારનો કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

જારકરમને માટે કોઇ બાળકને વેચવુ વગેરે,

૩૭૨. સોળ વરસથી ઓછી ઉમર નુ કોઇ બાળક જાર કરમના કારણસર, અથવા કાંઇ કાયદા વિરૂદ્ધ તથા અનીતીના કારણસર, રાખવામાં કે વાપરવામાં આવે એવા ઇરાદાથી, અથવા તે બાળક તેવા કાંઇ કારણસર રાખવામાં કે વાપરવામાં આવશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, જે માણસ તે બાળકને વેચે, અથવા ભાડે આપે, અથવા બીજી રીતે કોઇને આપે, તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—સેજની ક્રીયા કરી કોઇ સોળ વરસથી ઓછી ઉમરની છોકરીને કોઇ હીંદુ દેવળમાં અરપણ કરવામાં આવે અને એવી છોકરી વેશાઆનો ધંધો ચલાવેછે એવુ જણાયતો અરપણ કરનારે આ કલમ વીરૂધ ગુન્હો કરયોગણાય—રાણી વીરૂધ્ધ જેલી. ૯ મુ. હા. રી. મ, ૯૦ (ફોજદારી.)

જેછોકરી વેસ્યાનો ધંધો ચલાવી તેથી ઉપજેલા નાણામાંથી તેના માબાપ અથવા વાલીને કાંઇ નાણા આપતો હોય તો તે નાણા લેવાથી તેના માબાપ અથવા વાલી આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હેગાર નથી. (ક્રી. પ્ર ૨૮૧.)

આ કલમ પ્રમાણે અમાત્ર થવાને શગીર છોકરાપરનો નીરબંધ કીંવા તેનો કબજો બીજાને અપાવવો એવા પ્રકારે તેની એકાદી વ્યવસ્થા કરવી જોઇએ એમ નથા—સરકાર વરૂધ અરમ ચેલમ અને બીજા મા. હા, રી. વા. ૧ પાનુ ૧૯૪

નાહાંની છોકરીને વ્યભીચાર કરવાના ઇરાદાથી કોઇ દેવળમા અરપણ કરી તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો છે. મુ. હા, કો. તા૦ ૩૦ શપટંબર ૧૮૯૮

જાર કરમને માટે કોઇ બાળકનેખરીદ કરવું.

૩૭૩. સોળ વરસથી ઓછી ઉમરનું કોઇ બાળક જારકરમના કારણસર, અથવા કાંઇ કાયદા વીરૂધ તથા અનીતીના કારણસર, રાખવામાં કે વાપરવામા આવે, એવા ઇરાદાથી, અથવા તે બાળક

તેવાં કોઇ કારણસર રાખવામાં કે વાપરવામાં આવશે. એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં, જે માણસ તે બાળકને ખરીદ કરે, ભાડે લે અથવા બીજી રીતે પોતાના કબજામાં લે, તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો સ્થાપીત કરતી વખતે એ બાર કમે માટે બાળકને તહોમતદારે ખરેખર કબજામાં લીધું હતું એવું સાબીત થયું જોઇએ.

કાયદા વિરૂધ જબરાઇથી મજુરી કરાવવી.

૩૭૪. કોઇ શખશની મરજી નહીં છતા જે માણસ તેની પાસે કાયદા વિરૂધ જબરાઇથી મજુરી કરાવે, તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંનાગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બળાત્કાર સંભોગ બાબત.

બળાત્કાર સંભોગ.

૩૭૫. નીચે બાતલ કરેલી બાબત શિવાય બીજી સઘળી બાબતમાં જે પુરૂષ નીચે બયાન કરેલી પાંચ હાલતોમાંની કોઇ પણ હાલતમાં કોઇ સ્ત્રીની સાથે સંગ કરે, તેણે બળાત્કાર સંભોગ કરયો એમ સમજવું.

પહેલી—તે સ્ત્રીની મરજી નહીં છતાં.

બીજી—તે સ્ત્રીની રજામંદી વગર.

ત્રીજી—તે સ્ત્રીને મોતનો અથવા વ્યથાનો ભય ઉત્પન કરીને તેની રજામંદી લીધી હોય તો તે રજામંદી છતાં પણ.

ચોથી—તે પુરૂષ એમ જાણતો હોય કે હું એ સ્ત્રીનો વર નથી, અને તે સ્ત્રી જે બીજા પુરૂષની સાથે કાયદા મુજબ પરણેલી છે અથવા પોતાને પરણેલી માને છે તે પુરૂષ હું છું એમ જાણીને તેણે પોતાની રજામંદી આપીછે, તો તે રજામંદી છતાં પણ.

પાંચમી—તે સ્ત્રી દશ વરસથી ઓછી ઉમરની હોય તો, પછી તેની રજામંદી હોય કે નહીં તો પણ.

ખુલાસો—બળાત્કાર સંભોગના ગુનાહમાં જે સંગ થવો જરૂર છે. તેમાં પ્રવેશ થયો તો બસ છે.

અપવાદ—કોઇ પુરૂષ પોતાની વહુની સાથે સંગ કરે, અને તે સ્ત્રી દશ વરસથી ઓછી ઉમરની નહીં હોય, તો તે બળાત્કાર સંભોગ નહીં ગણાય,

બળાત્કાર સંભોગની શિક્ષા.

૩૭૬. જે માણસ બળાત્કાર સંભોગ કરે, તે માણસને જીવતા સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—જેની સાથે બળાત્કાર સંભોગ કરવામાં આવ્યો છે તે ફરીઆદી ખાસ ચાલ નીછે એવો પુરાવો આપી શકાયછે. પુરાવાના આકટની કલમ ૧૫૫ ની રૂમ (૪)

બળાત્કાર થયેલી સ્ત્રી કીંવા છોકરીએ મરતી વખતે તેના મોતનું જે કારણ કહ્યું હોય તે બળાત્કારથી થએલા મોતની તજવીજ વખતે લગતી હકીકત છે.

જો છોકરી સાથે કોઇ વઇદ સંભોગ કરે એવું બાનું બતાવીને કે એમ કરયા વગર તેનું દરદ મટે તેમ નથી. છોકરી આવા કારણથી સંભોગ કરવા દે તો વઇદે બળાત્કાર સંભોગ કરયો કહેવાય—રાણી વીરૂદ્ધ. કેસ, આય. મ. ૭૬૩

દશ વરસથી ઉપરની છોકરી સાથે તેનો ધણી સંભોગ કરે તો તે બળાત્કાર સંભોગ

નથી પણ તેની ઓરતની મરજી વીરૂધ પાસે ઉભી રીંવા બીજી રીતે મદદગારી કરી તેની સાથે બળાત્કાર સંભોગ કરાવે તો તે ધણી મદદગારીનો ગુન્હેગાર થાય છે—રાણી વીરૂધ એલડરસી આર્ચ પ્ર. ૭૬૩

દારૂ પાઇ સ્ત્રીને બેભાન કરી સંભોગ કરવામાં આવે તો તે બળાત્કાર સંભોગ છે—રાણી વીરૂધ કેમપલીન આર્ચ પ્ર. ૭૬૩

કોઈ સ્ત્રી બરઊંઘમાં પડી હોય, ત્યાં જઈ નીદ્રામાં તેની સાથે સંભોગ કરવામાં આવે તો તે બળાત્કાર સંભોગ છે—રાણી વિરૂદ્ધ મેયેલ આર્ચ પ્ર. ૭૬૩

ગાંડી સ્ત્રી સાથે પણ તેની મરજી વગરનો સંભોગ તે બળાત્કાર સંભોગ છે—રાણી વિરૂધ ફ્લેચર. આર્ચ. ૭૬૩

સંભોગ કરવા પ્રથમ હા પાડી હોય, પણ સંભોગ કરવા આવતી વખતે ના પાડે તોપણ સંભોગ કરે તો બળાત્કાર સંભોગ કર્યો કહેવાય—આર્ચ પ્ર. ૭૬૪

સ્ત્રી પુરૂષ વચ્ચે ઘણી બાઝબાઝી થયા પછી એ સ્ત્રીએ પોતાની પરવાનગી આપી હોય તો તેથી તહોમતદાર આ કલમની શિક્ષાથી બચી જતો નથી—રાણી વિરૂધ અકબરકાજી. ૧ વી. રી. પ્ર ૨

એક નાની વયની છોકરી બળાત્કાર સંભોગ થવાથી ગુજરી જાય અને તેના ઉપર થએલા જુલમની કાંઇ બાહારની નીસાની દેખાય નહી એ કુદરતના સાધારણ કામ ક્રમ પ્રમાણે અસંભવીત છે—રાણી વિરૂધ બાનીમંદપ મુકારજી ૧ વી. રી. પ્ર. ૨૯

આ કલમ પ્રમાણે તહોમતદારને શિક્ષા કરતી વખતે જેની ઉપર બળાત્કાર થયો હોય તેની રહેણી કરણી ઉપર આધાર રાખી કરવી નહી જોઇએ. પણ તે ગુન્હો કરતાં તહોમતદારે જે ઘાતકીપણું ચલાવ્યું છે તે ઘણું ચલાવ્યું છે કે થોડું ચલાવ્યું છે તે ઉપર તહોમતદારની ચાલ ઉપર, અને એ સ્ત્રીની નીરધાર સ્થિતી ઉપર વીચાર કરી શિક્ષા કરવી જોઇએ—રાણી વીરૂધ જાનતાહાનોશરીઓ ૬ વી. રી. પ્ર, ૫૯

આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો કરવાની કોશીશ કરવામાં આવી હોય તો પાંચ વરસથી વધારે સજા ન કરવી જોઇએ—રાણી વિરૂધ જોસેફમરીઅમ ૧ બં. લા. રી. પ્ર, ૫ ૧૦ વી. રી. પ્ર. ૧૦

એક આરોપીતપર બળાત્કાર સ્ત્રી સંભોગ કર્યાનું અને તે ગુન્હો કરવાને કોશીશ કરયાનું એ રીતે બે તહોમતો મુકી અહમદનગરના સેશન જડજે કામ ચલાવ્યું તેમાં આરોપીતપર બળાત્કાર સ્ત્રી સંભોગ કરયાની કોશીશ કરયાનુ તોહોમત સાબીત કરી સેશન જડજે તેને ચાર વરસની શખત મજુરી સાથે કેદની શીક્ષા કરી. આરોપીતે સદરહુ ઠરાવપર હાઇકોરટને અપીલ કરી તેમાં ઠરાવવ ઠયો કે, કોઈ સ્ત્રી ઉપર લજ્યા રહીત હુમલો કરવાથી બળાત્કાર સ્ત્રી સંભોગ કરવાને કોશીશ કરયાનો ગુન્હો થતો નથી.

પરંતુ જો કોરટની ખાત્રી થાય કે તહોમતવાળા શખશનો સામા તરફથી સઘળું બળ વાપરયા છતાં ગમે તેમ કરી પોતાની ઇચ્છાને પુરાણ કરવાનો દ્રઢ વીચાર હતો તો તે ગુન્હાનું તોહોમત મુકી શકાય—મુ. હા. કો, રી. વા. ૫—પ્ર. ૪૦૩ તા. ૨ મારચ ૧૮૮૧

સુષ્ટીક્રમ વીરૂધ ગુન્હાઓ બાબત

સૃષ્ટીક્રમ વીરૂધ ગુનોહ.

૩૭૭. જે માણસ બુદ્ધિપુરવક કોઇ પુરૂષ, સ્ત્રી, અથવા જાનવર સાથે સૃષ્ટીક્રમ વિરૂધ મઇથુન કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્ર પારની અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે અંકાર [illegible]

ખુલાસો—આ કલમમાં બયાન કરેલા ગુનાહમાં જે મઈથુન થવું જરૂર છે તેમાં પ્રવેશ થયો, તો બસ છે.

બાબ ૧૭ મો.

મીલકત વીરૂધ ગુન્હાઓ બાબત, ચોરી બાબત.

ચોરી. ૩૭૮. જે માણસ કોઇ શખશના કબજામાંથી તે શખશની રજામંદી શીવાય કાંઇ જંગમ મીલકત બદદાનતથી લેવાનો ઇરાદો કરી તે પ્રમાણે લેવા સારૂ તે મીલકતને ખશેડે, તે માણસે ચોરી કરી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૧ લો—કાંઇ વસ્તુ જ્યાં સુધી જમીનમાં ચોટેલી હોય ત્યાં સુધી તે જંગમ મીલકત નથી. માટે તેની ચોરી થઇ શકે નહી, પણ જમીનથી તે જુદી પાડવામાં આવે કે પછી તેની ચોરી થઇ શકે.

ખુલાસો ૨ જો—જે કામથી જુદુ પાડવું થાય તેજ કામથી જે ખશેડવું થાય તે ખશેડવુ ચોરી થઇ શકે.

ખુલાસો ૩ જો—કોઇ શખશ ખરેખર કાંઇ વસ્તુને ખસેડે ત્યારે અને તેમજ તેનું ચલન થવામાં અટકાવ કરનારી કાંઇ અડચાણ દુર કરે, અથવા તે વસ્તુને કાંઇ બીજી વસ્તુથી જુદી પાડે, ત્યારે પણ તે શખસે તે વસ્તુ ખશેડી એમ સમજવુ

ખુલાસો ૪ થો—કોઇ શખસ કોઇ પણ ઉપાયથી કોઇ જાનવરને ગતીમાન કરે, તો તેણે તે જાનવર ખસેડયું તથા તે જાનવરને ગતિ થવાથી તે જાનવરે જે જે વસ્તુ ખશેડી હોય તે તે સ્વતુ ખશેડી એમ સમજવું.

ખુલાસો ૫ મો—ઉપલાં લક્ષણમાં રજામંદી લખી છેં તે સારૂ રજામંદી હોય કે અરથાત સમજાય એવી રજામંદી હોય, અને તે કબજેદાર શખસ, અથવા તે કારણસર જેને સારૂ કે અરથાત સમજાય એવો અખતિયાર હોય તેવો કોઇ પણ શખસ આપી શકે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) ઝ ની જમીનપરનું એક ઝાડ, ઝ ના કબજામાંથી બદદાનતથી લેઇ જવાના ઇરાદાથી, ઝ ની રજામંદી શીવાય, અ કાપી નાખે તો એ ઠેકાણે તે પ્રમાણે લેઇ જવા સારૂ અ એ તે ઝાડ જુદુ પાડયું કે તેણે ચોરી કરી એમ સમજવુ.

(બ) કુતરાને લલચાવવાની કાંઇ વસ્તુ અ પોતાના ખીસામાં રાખે અને તેથી ઝ ના કુતરાને તેની પાછળ ચાલ્યો જવાને લલચાવે, તો એ ઠેકાણે, અગર અ નો ઇરાદો તે કુતરાને ઝ ના કબજામાંથી ઝ ની રજામંદી શિવાય બદદાનતથી લઇ જવાનો હોય તો, ઝ ના કુતરાએ અ ની પાછળ ચાલવા માંડયુ કે અ એ ચોરી કરી એમ સમજવું

(ક) એક બળદને એક નગદી ભરેલી પેટી લઇ જતો જોઇને, તે નગદી બદદાનતથી લેવા સારૂ તે બળદને એક તરફ જો અ હાંકી જાય, તો તે બળદ ચાલવા માંડયું કે અ એ તે નગદીની ચોરી કરી એમ સમજવુ

(ડ) અ ઝ નો ચાકર છે, તેને ઝ એ પોતાની રૂપાની તબકીઓ રાખવાને સોંપી છે તે તબકીઓ લઇને, ઝ ની રજામંદી શીવાય, જો તે બદદાનતથી નાશી

જાય, તો અ એ ચોરી કરી એમ સમજવું.

[ઈ] ઝ એક મુસાફરીપર જાય છે, તે એક વખરવાળા અનેતે પોતાની રૂપાની તખ કઠીઓ સોપે અને એમ કહે કે, હું પાછો આવું ત્યાં સુધી એ તમે રાખજો, અ કાંઇ ચોકશીને ઘેર જઇને તે તબકડીઓ વેચે, તો એ ઠેકાણે, તે તબકડી ઓ ઝ ના કબજામાં નહીં હતી માટે તે ઝ ના કબજામાંથી લઇ શકાય નહી, અને, અગર અ એ અપરાધ વિશ્વાસઘાત કરયો હોય તો પણ, અ એ કાંઇ ચોરી કરી એમ સમજવું નહી.

(ફ) જે ઘરમાં રહે છે તે ઘરમા એક મેજપર ઝ ની એક વીંટી પડેલી અ જોય, તો એ ઠેકાણે તે વીંટી ઝ ના કબજામાં છે અને જો અ બદદાનતથી તે ખ શેડે, તો અ એ ચોરી કરી એમ સમજવું.

(ગ) એક ધોરી રસ્તાપર કોઇ સખશના કબજાનાં નહી એવી એક વીંટી પડેલી અ જોય. તો તે વીંટી લેવાથી, અગર અ તે મિલકતના અપરાધ ખોટા ઉપયોગ ના ગુનેગાર થાય તોપણ અ એ કાંઇ ચોરી કરી એમ સમજવુ નહી

(હ) ઝ ના ઘરમાં ઝ ની એક વીટી એક મેજપર પડેલી અ જોવ. અને તજવી જ થઇ તે પકડવાના ભયથી તુરત તે વીંટીનો ખોટો ઉપયોગ કરવાની હીમતન હી ચાલેથી તે એક એવી જગે તે વીંટી સંતાડે કે ત્યાંહાંથી કોઇ પણ વખતે તે ઝ ને પાછી જડવાનો ઘણો અ સંભવ હોય અને તે વેળાએ તેનો ઇરા દો એવા હોય કે એ વીંટીનું ખોવાઇ જવુ સઉ ભુલી જશે ત્યારે એ સંતાડે લે ઠેકાણેથી તે વીંટી કહાડીને હું વેચીશ; તો એ ઠેકાણે તે વીંટી પેહેલી ખ સેડતી વેળાએજ અ એ ચોરી કરી એમ સમજવું.

(ઈ) ઝ ઘડીઆળીને અ પોતાનું ઘડીઆળ ઠીક કરવા સારૂ આપે, ઝ તે પોતાની દુ કાને લઈ જાય. પછી અ ની પાશે તે ઘડીઆળનું કાંઇ એવું લેહેણું નથી કે તેનાં અવેજમાં તે ઘડીઆળ કાયદા મુજબ અટકાવી શકે, એમ છતાં અ ખુલ્લીરી તે દુકાનમાં પેસીને ઝ ના હાથમાંથી બળથી પોતાનુ ઘડીઆળ છીનવી લઇને તે લઇ જાય, તો એ ઠેકાણે અ એ અપરાધ પ્રવેશ તથા હુમલો કરયો હોય તો પણ અ એ ચોરી કરી એમ સમજવું નહી, કેમકે તેણે જે કીધુ તે બદદાનતથી કીધુનથી

(જ) અગર તે ઘડીયાળ સમારામણીના કાંઇ પઇશા ઝ ના અની પાશે લેહેણા હોય, અને તે લેહેણાના અવેજમાં અગર ઝ તે ઘડીઆળ કાયદા મુજબ અટકાવી રા ખે અને પછી ઝ ને પોતાના લેહેણાના અવેજમાં રહેલા મીલકતથી રહીત કરવા ના ઇરાદાથી અ તે ઘડીઆળ ઝ ના કબજામાંથી લઇ લે, તો તેણે ચોરી કરીએ મ સમજવુ કેમકે તેણે ઘડીઆળ બદદાનતથી લીધુ.

(ટ) વળી અગર અ એ પોતાનુ ઘડીઆળ ઝ ને ઘરેણે આપ્યુ હોય અ હોય અને પછી જ ની રજામંદી સિવાય, તથા જની પાસેથી તે ઘડીઆળ ઉપર કરજે લીધે લા રૂપિયા પાછા ન આપ્યાં છતાં; તે તે ઘડીઆળ જ ના કબજાનાંથી લેઇ લે, તો તે ઘડીઆળ તેની પોતાની મીલકત છે ખરી તો પણ, તેણે ચોરી કરી એમ સ મજ્યુ કેમકે તેણે બદદાનતથી લીધું.

(ઠ) અ જ ના કબજામાંથી જ ની રજામંદી શીવાય જની કાંઇ વસ્તુ લે, એવા ઇરા દાથી કે તે વસ્તુ પાછી આપવાના બદલામાં જ કાંઇ પઇસા આપે ત્યાં સુધી તે રાખવી તો એ ઠેકાણે અ એ વસ્તુ તેબદદાનતથી લીધી માટે તેણે ચોરી કરીએ

મ સમજવું.

(ઋ) અ જનો દોસ્તદાર છે. તે જ નહી છતાં જ ના કીતાબખાનામાં જાય, અને મા ત્ર વાંચવા માટે, તથા પાછી આપવાના વીચારથી જ એ માફ રજામંદી આપ્યા સિવાય, કાંઇ ચોપડી તેમાંથી લઇ જાય, તો એ ઠેકાણે જ ના ચોપડી વાપરવાંએ વા અ થાત સમજાય એવી મને જ ની રજામંદી છે. એમ અના મનમાં હોયએ વો સંભવછે. જો એપમાણે અ નામનમાં હોય, તોતેણે ચોરી કરી એમ સમજવું નહીં

(ઌ) અ ઝ ની સ્ત્રી પાશે ભીખ માગે, અને તે સ્ત્રી અને કાંઇ પઇશા, ખાવાનું, તથા કપડાં આપે, અને તે સુધળુ તેના વર ઝ નું છે એમ અ જાણતો હોય, તો એ ઠેકાણે અ ની સ્ત્રીને ભીખ આપવાનો અખતિયાર છે એમ અ ના મનમાં હોય, એવો સંભવછે, જો એ પ્રમાણે અ ના મનમાં હોય, તો તેણે ચોરી કરી એ મ સમજવું નહી,

(એ) અ ઝ ની સ્ત્રીને યાર છે તે સ્ત્રી અ ને કાંઇ કિમતી મિલકત આપે, અને તે મિલકત તેના વર ઝ ની છે, તથા તે એવી છે કે જે આપવાનો ઝ એ તેને અ ખત્યાર આપેલો નથી, એમ અ જાણતો હોય તો, અગર અ તે મીલકત બદદા નતથી લેતો, તેણે ચોરી કરી એમ સમજવું

(ય કાંઇ મિલકત ઝ ની હોય તે મીલકત અહારી પોતાની છે એમ શુદ્ધબુદ્ધિએ મા નીને અ તે મીલકત બ ના કબજામાંથી લઇ લે, તો, એ ઠેકાણે અ એ તે બદદા નતથી લીધી નથી માટે, તેણે ચોરી કરી એમ સમજવુ નહી.

ટીકા—સમુદ્રના પાણીથી જે મીઠું તેની મેળે ઉત્પન્ન થાય તે મીઠું કાયદેસર ઉપયોગમાં લાવવામાં આવતું હોયતો. તેથી તે કેઇ ગેરકાયદાસર તે લઇ જાયતો તે ચોરી થાયછે, સરકાર વીરૂધ્ધ માનશંગ ભાવસંગ, મુ. હા. તા, ૨૧—મે ૧૮૭૩- વા, ૧૦ મ, ૭૪

આગળની કાયદેશર કામગીરી ઉપરથી જલ્પતીમાં જે માલ તે કાયદેશર કામગીરી અન્વયે પકડીને લઇ જવો એ ગેર રીસ્તે પ્રકારનું કામ હોયતો પણ તેના ઉપરથી ચોરી થતી નથી,—સરકાર વીરૂધ્ધ મગનીરામ વચરાજ. મુ. હા. કો, તા, ૧૫ અંકટોંબર ૧૮૭૩

માલ ચોરીનોજે એ બાબતના આધારમાં જો કેવળ તલમાત્ર પુરાવો હોયતો તે દીવાની કામમાં પણ જ્યુરીને સોંપવો નહી, તો ફોજદારી કામમાંતો ત્યારે, જ્યુરીનેસોંપવોનજ જોઇએ, ને માજીસ્ત્રેટેતો તેની ઉપર શાબીતીના ઠરાવનો પાયો મુદલ રચવોજ ન જોઇએ—સરકાર વીરૂધ્ધ શીવરામ રઘુનાથ, મુ, હા. કો, તા ૨૫- નવેમ્બર ૧૮૭૫

ચોરી કરવાના ઇરાદાથી બાર વરસના છોકરાને અમુક ઠેકાણે લઇ જઇ તેના અંગપરથી દાગીના ચોરી લેવાના ગુન્હા બદલ તેને કેદની અને ફટકાની બેવડી શિક્ષા થાય નહી—સરકાર વીરૂધ્ધ- દાદાપરસીરામ- મુ, હા, કો. તા, ૨૯ મે ૧૮૭૮

કીમતી દસ્તાવેજ એ જંગમ મીલકતછે, માટે તે ચોરવામાં આવે તો આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો ઠરી શકે,

એકશખશ સાર્વજનીક તળાવપર સ્નાનકરવા ગયો ત્યાં તેને એક સોનાની કંઠી તળાવનીપાળપર મુકી તે ભુલીને પોતાના ઘર તરફ જતાં પાછો સંભાળીનેલેવા ગયો, તો તે પાળ પર કંઠી દીઠી નહી તે વખત ફરીયાદીને આરાપીત પર શક આવ્યો,

આરોપીત બેહેરો અને મુંગો હતો પોલીસના શીપાઇએ આરોપીતને સમજાવ્યો ત્યારે તેણે એક રાબોડીના ઢગલામાંથી તે કંઠી કાહાડીને આપી, તેથી તેણેજ મુકી હતી એમતો ખુલ્લુંછે, તથાપી નામદાર હાઇકોરટને એમ જણાયું કે, આરોપીતએ વીચીત્ર (બહેરો મુંગો)મા

ાગ્યછે અને તેણે તે દાગીના ચાળકતો હોવાના કારણે, ચોરીને સંતાડયો માટે એવા માણસ ને શિક્ષા આપવી બરોબર જણતુ નથી શબબ આરોપીતપરનો અમાધ્ર રદ કરી, તેને ઉપર દ શ કરી છોડીદવો એવો હુકમ કરયા, કા, હા, ક્રિ. રી. વા, ૨૨, મ ૩૫ દવારકાનાથહાલદાર —વીરૂધ નોદરચંદ ફામત, તા ૩૦ જુન ૧૮૭૪

ચોરી બદલના કામમાં ચોરીએ ગએલા માલની ખરી કીમત શી છે તે ઠરાવવુ જોઇએ- સરકાર વીરૂધ અભીત પરોદ અને બીજા ક૦ હા૦ રી૦ વા૦ ૨૦ મા ૧૭ તા. ૨૨ મે ૧૮૭૩

અ, નો એકનોટ ક એ ચોરી નેતે બ ને આપી તેની પાસેથી તે નોટના પુરાં નાણાં લીધાં, તેમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે. બ એ તે નોટ પ્રમાણીક પણે ક પાસેથી લીધી અટલે એક તરેહના નાણા આપી બીજી તરેહનાં લીધા, સબબ તે નોટ બ ને પાછી આપવી વ્યાજબી છે.—સરકાર વીરૂધ મીચલ ક. હા. કો. રી. વા. ૩ મ. ૩૭૯ તા. ૨૪ જાનેવારી ૧૮૭૮

નેપાલના રાજ્યમાંથી ચોરી કરીને તોહોમતદાર બ્રીટીશ મુલકમાં આવે તે ચોરીનો ગુન્હો બ્રીટીશ મુલકની બહાર કરેલો હોવાથી ચોરીના તહોમત બદલ તેના પર ઇનશાફથાય નહી પણ ચોરીનો માલ તાબામાં રાખ્યા બદલ તેને શિક્ષા કરવાનો અત્રેની કોરટોને અધીકારછે, સરકાર વીરૂધ શંકરગોપ, કા, હા,રી, વા, ૬, મ,- ૩૦૭

(ક) એક (અ) અને બીજા ભાગદારોનો નોકર હતો ને ભાગદારીના કેટલાક ચોપડા સાથે કોરટમાંથી આવતો હતો એટલામાં એ ચોપડા મારા છે એવું કહી (અ) એ એ ચોપડા પોતાના કબજામાં લીધા અને તે આપવા ના પાડી. માજીસ્ત્રેટે (અ) ઉપર ચોરીનો ગુન્હો સાબીત ઠરાવ્યો તેમા ઠરાવવામાં આવ્યું કે (અ) ઉપર એ તહોમત રહી શકે નહી કેમકે (ક) (અ) ના તેમજ બીજા ભાગદારોનો નોકર હતો તેથી (ક) ના કબજો હતો—રાણી વિરૂધ અલ્લાબક્ષ. ૧૩ બે. લા. રી. મ. ૩૧૦ (નોટ)

સરકારના જંગમ ખાતાના ઇન્પેકટરના કબજામાં જે લાકડાં હોય તે સરકારના પોતાના કબજામાં છે એવું ગણવું જોઇએ, અને તેથી તે ઇન્સપેકટરના કબજામાંથી તેની મંજુરીથી કાંઇ લાકડાં જોઇતી ફી આપ્યા વગર લઇ જવામાં આવે તો એ ચોરી છે પણ જો એ મંજુરી અધીકાર વગર આપી હોય. કીંવા તે મંજુરી કપટથી મેળવી હોય તોજ રાણી વિરૂધ હનમંતા ૧ ઇ. લા, રી. (મુંબઇ) મ. ૬૧૧

કોઇ ઉપરીએ કાંઈ મિલકત કોઇને સોંપી હોય તે લઇને તે નાશી જાય તો તેણે વિશ્વાસઘાતનો ગુનહો કરયો કહેવાય. ચોરીનો ગુન્હો કરયો કહેવાય નહી. ભારતચંદ્ર કોશન. ૧ વી; રી. મ. ૨ (ફોજદારી]

આ કલમમાં "બદદયાનત" એ શબ્દ છે તેનો અર્થ જે શખશ કાંઇ ગેરવાજબી લાભ અથવા ગેરવાજબી હાની કરવાના ઇરાદાથી કાંઇ કૃત્ય કરે તેવો અરથ થાય છે. રાણી વિરૂધ પ્રેમોનાથ બેનરજી. ૫ વી. રી. મ, ૬૮ [ફોજદારી)

કોઇ શખશનો કાંઇ મિલકતમાં હક હોય, તે હક ઘણાજ કાચાપાયા ઉપર હોય તો પણ તે મીલકત તે લે તો ચોરી ઠરતી નથી—રાણી વીરૂધ રામચરનસીંગ. ૭ વી. રી. મ. ૫૭

એક શખસે એક શેઠના નોકરની મદદ લઇ એક ચોરીનો ગુન્હો કરયો એ ચોર ચોરી કરવા આવનાર છે એવું એ નોકરે શેઠને કહયું હતું પણ ચોરને સજા થાય એવા હેતુથી ચોરી કરવા આવવાનુ 'કહયું' હતું તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે આ ચોરી થઇ નથી કેમકે તે મંજુરીથી ચોરી કરવા આવ્યો હતો. નોકરને કલમ ૧૦૮ ના ખુલાસા બે અને ચાર મુજબ સજા થાય—કૈસરેહીંદ વિરૂધ ત્રાય લખીનાથ ચોધરી અને બીજાઓ. ૪ ઇ. લા. રી. (કલકતા) મ. ૩૬૬

ઝાડ કાપી લઇ જવામાં આવે તો ચોરી અને બીગાડ એવાં બે તહોમત આવે—રાણી ણી વિરૂધ નારાયણ ક્રીસ્તાનજી. ૨ મુ હા. રી. પ્ર. ૩૯૨

કોઇ હિંદુ સ્ત્રી તેના ધણીના કબજામાંથી તેની રજામંદી વગર પોતાના પલાની ચીજ લઇ જાય તો તેને તેમજ તે કૃત્ય કરવા જેણે મદદ કરી તેમને પણ સજા થાય નહી—રાણી વિરૂધ નાથા કલ્યાણ ૮ મુ. હા. રી. પ્ર. ૧૧ (ફોજદારી)

મુસલમાની કાયદા પ્રમાણે જે મિલકત ધણીની પોતાની લેખવામાં આવી છે તે મિલકત તેની સ્ત્રી લઇ જાય તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ચોરીનો ગુન્હો કરયો ગણાય—રાણી વિરૂધ બનારબાઇ ૬ મું. હા. રી. પ્ર, ૧૯ (ફોજદારી)

ઝાડને કાપ્યાં હોય પણ તે લઇ જવામાં આવ્યાં ન હોય તો પણ તે ચોરી થાય છે. ૫ મ હા. રી. એ. ૩૭

જે મિલકત લઇ જવાનુ તહોમત હોય તે મિલકત બદ ધાનતથી લઈ જવામાં આવી નહોય તેમ છતાં ગુન્હો ઠરાવ્યો હોય તો તે ગેરવ્યાજબી છે. ૫ મ. હા. રી. એ. ૩૭

ચોરીના તહોમતના કામમાં કોની મીલકત ચોરાઇ છે તે સારૂ બતાવવું જોઇએ મુંબાઇ હાઇકોરટ તા૦ ૧૮ નવેંબર સન ૧૮૬૩, વા; ૧ ભા ૧, પ્રષ્ઠ ૯૫

વગર રજાએ ઝાડ કાપ્યું તેથી આ કલમ પ્રમાણે ચોરી તથા કલમ ૪૨૫ પ્રમાણે બિગાડ કરયાં એવાં બે તહોમત મુકેલાં તેમાં ઠરાવ્યુ કે આ કલમના પેહેલા ખુલાસામાં ઝાડ કાપ્યું એટલે ચોરી થઇ શકે છે વાસ્તે મુકેલાં તહોમત બાહાલ રાખ્યાં મુંબાઇ હાઇકોરટ તા૦ ૨૦ જુન સન સન ૧૮૬૬ વાલ્યુંમ ૨ ભાગ ૩ પ્ર. ૪૧૬

કલમ ૩૭૮ તથા કલમ ૩૮૦ પ્રમાણે તહોમતમાં કેદ તથા ફટકાની શિક્ષા ઠરાવેલી તેમા ઠરાવ્યું કે જે ગુનાને સારૂ પીનલકોડમાં શિક્ષા છે તેને બદલે ફટકાની શિક્ષા કરવાની છે કેદ તથા ફટકાની બેવડી નથી વાસ્તે બેવડી કરવી નહી મુંબઈ હાઇકોરટ તા૦ ૯ જાનેવારી સન ૬૭ સન ૧૮૬૪ નંબર ૬ ની કલમ ૩ જુઓ.

કોઇ મિલકત ઉપરના હકના દાવાની તકરાર ચાલતી હોય ને તે દાવો ખોટો હોય તો પણ તે મીલકત ખશેડે તેને ચોરીનું તહોમત લાગે નહી મુંબાઇ હાઇકોરટ તા૦ ૨૩ મો સપટેંબર સન ૧૮૬૯

મુસલમાન સ્ત્રી તેના ધણીની મિલકતની ચોરી કરવાના ઇરાદાથી મદદ કરે તેને મદદગારી બાબત કલમ ૧૧૪ પ્રમાણે શિક્ષા કાયમ રાખી ઇંગલીસ લા પ્રમાણે ધણી ધણીયાણી એકત્ર છે તેમ મુસલમાન શાસ્ત્ર પ્રમાણે એકત્ર ગણાય નહી મુંબાઇ હાઇકોરટ તા૦ ૪ મારચ સને ૧૮૬૯ નેટીવ ઓપીનીયન પ્ર. ૨૫

ભરૂચ જીલ્લામાં અંકલેશ્વર મધ્યે ફ્કીઆહીએ પોતાની ઓરત બાઈ લખી ઉપર ઘરમાથી ચોરી એટલે કાંઇ રૂપીયા તથા ઘણાણુ જવાહીર વિગરે લેઈ જઇ પોતાના યાર સાથે ચોરી કરી તે વિશે ભરૂચના સેસન જડજે શીક્ષા કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે હિંદુ સ્ત્રી પોતાનું પલુ અગર સ્ત્રી ધન ધણીના કબજેથી તેની રજા વગર લેઇ જાય તો તેના ઉપર ચોરાનું તહોમત લાગે નહી સ્ત્રીનું પલ્લા ઉપર બેશક ધણીપણું છે ને રૂપીયા લેઇ ગયાનો ખાત્રી લાયક પુરાવ નથી માટે ઓરત ગુનેગાર નથી અને ઓરત ગુનેગાર નથી ત્યારે તેના યાર મદદગારીનો ગુનેગાર થતો નથી મુંબાઇ હાઇકોરટ તા૦ ૧૯ જાનેવારી સન ૧૮૭૧ વાલ્યુમ ૮ પ્ર. ૧૧ હિંદુશાસ્ત્ર બારોડેલ પ્ર. ૨૭૦–૪૮૧ મદ્રાસ હાઇકોરટ રીપોર્ટ ૩૫ મુખ્ય ભાગ ૫૪–૬૦ સ્ટોકસ પ્ર. ૧૨૦ મું જુવો.

ચોરીની શિક્ષા ૩૭૯. જે માણસ ચોરી કરે, તેને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની

બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે,

ટીકા—એક શખસના બળદ મરી જવાથી તેને દાટીયા બ્યો તહોમતદાર તે ખોદી લાવ્યો એવું જણાવી તેની ઉપર આ કલમ પ્રમાણે ચોરીનુ તહોમત લાવવામાં આવ્યું તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે બળદનો માલીક તેનુ મુડદું દાટીઆવ્યો ત્યારથી તેણે તેનો કબજો છોડયો ગણવો જોઇએ તેથી ચોરીનુ તહોમત આવે નહી. ૪ મ. હા. રી, એ, પ્ર, ૩૦

એક શખસ છાટકો થઇ રસ્તામાં પડયો હોય તેના કપડાં ચોર લોકો ચોરી જશે એવી દ યા ખાઈ તેનાં કપડાં વીગેરે કોઈ લઈ લે અને પછી નીસો ઉતરયા પછી પાછાં આપે તો તેણે ચોરી કરી ગણાય નહી. (મ.ફો અ..રી, પ્ર,૧૬૮)

વળી જુઓ કલમ ૩૭૮ ઉપરની ટીકા.

રેહેવાના ઘર વગે રેમાંથી ચોરીકરવી.

૩૮૦ જે ઇમારત. તંબુ, અથવા વહાણ માણસોને રેહેવામાં આવતું હોય અથવા જેમાં કાંઇ મીલકત રાખવામાં આવતી હોય, એવી કોઈ ઇમારત, તંબુ, અથવા વહાણમાંથી જે માણસ ચોરી કરે, તેને સાત વરસની મુદત સુધીની, બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—ઘરમાં પેસી કાંઇ માલ ઉઠાવે એટલામાં પકડાઇ જવાથી ઘરના તેજ ભાગમાં કાંઇ માલ ઓશી દે તો પણ તેણે રેહેવાના ઘરમાંથી ચોરી કરી કહેવાય—રાણી વિરૂધ અમીઅર આર્ચ પ્ર. ૪૩૬—૪૩૭

કોઈ માજીસ્ત્રેટે કોઇને આ કલમ અને કલમ ૪૫૬ પ્રમાણે ગુન્હેગાર ઠરાવી બેઉ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરી હોયને ઉપરની કોરટને આ કલમ સાથે કલમ ૪૫૬ નહી પણ ૪૫૭ લગાવવી જોઇએ. એવુ જણાય તો તેણે એ બાબત નવી તજવીજ કરવા ફરમાવવું નહી જોઇએ પણ કલમ ૩૮૦ પ્રમાણેની સજા રદ કરવી જોઇએ—રાણી વીરૂધ રામચરણકેરી. બે, લા. રી. વધારાનું પુસ્તક પ્ર. ૪૮૮

આ કલમ અને કલમ ૪૫૭ પ્રમાણે ચોરી કરવા માટે રાતરે ઘર ફોડવાના કેસમાં કાંતો એ બેઉ ગુન્હા માટે એકજ સજા કરવી જોઇએ અથવા જુદી જુદી કરવી જોઇએ. પણ તે શિક્ષાનો એકંદર સરવાળો એ બે ગુન્હામાં જે મોટો ગુન્હો હોય તેમાં જેટલી શીક્ષા કરવી જોઇએ તેથી વધારે થવી નહી જોઇએ—રાણી વિરૂધ તુકીયા બીનતમના. ૧ ઇં લા રી, [મુંબાઇ] પ્ર. ૨૧૪

કાનસ્ટેબલો તેમને સોંપેલા ઘરમાંથી ચોરી કરે તો તેઓને આ કલમ પ્રમાણે સજા થાય તે ઓને કલમ ૪૦૯ પ્રમાણે સજા થાય નહી. રાણી વીરૂધ બોઈદાનાદસોગ ૩ વી. રી. પ્ર.૨૯

છાપરા ઉપરથી ચોરી કરે તો આ કલમ પ્રમાણે રેહેવાના ઘરમાંથી ચોરી કરી કહેવાય. નહી, મ, જુ. પ્ર. ૨૮૨

વંડામાંથી ચોરી કરવી એ પણ આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો નથી. કલમ ૩૭૯ પ્રમાણે ગુન્હો છે, મ. હા. રી.

ઢોરોને બાંધવા છાંયોકરયો હોયતો તે આ કલમનાઅર્થ પ્રમાણેમાલ ભરવાનુ સ્થાનગણાય મ.હા.રી.

જો કોઇ શખસ એકઇમારતમાંથી બે જુદા જુદા શખસના મિલકતની ચોરી કરે તો બે તહોમત ન આવે, એકજ આવે. ૧૧ વી. રી, પ્ર. ૩૮ (ફોજદારી.)

કેદી ઉપર ચોરી કરવાના ઇરાદે ઘર ફોડવાનો અને રેહેવાના ઘરમાં ચોરી કરવાનો એવા બે અપરાધની સાબીતી થવાથી પ્રત્યેક તહોમત બદલ જુદી જુદી શીક્ષા કરવાને કુલપાવર માજીસ્ત્રેટને અખીતીઅર છે. પણ કેદીપર સાબીત થએલા અપરાધ પઇકી મોહોટા અપરાધની

જે શિક્ષા કહી હોય તે કરતાં બહુ ... બદનના બકદર શીક્ષા જાસ્તી નથી નહ. અને તે બેકદર શીક્ષા તે માજીસ્ત્રેટના અધીકારે બાહાર જાય નહી એમ હોયતો બશ સરકાર વિરૂધ્ધ અનવરખાંવલદ ગુલખાંન અને બીજા મુ. હા. કો. વા. ૯ પ. ૧૭૨

ચોરી કરવા સારૂ રાતે ઘરફોડવું. અને રેહેવાના ઘરમાં ચોરી કરવી એ એક ગુન્હા જેવા સમજવા જુદા જુદા સમજવા નહી. સરકાર વીરૂધ્ધ ગોવીંદા બીનરામા—મુ. હા. કો. તા૦ ૧૧ ડીસંબર ૧૮૭૩

આ કલમ ૩૭૯ થી કલમ ૩૮૧ વીગરે વીરૂધના ગુન્હેગારો ઉપર તહોમત સાબીત થયાથી તેઓની પાસે સારી ચાલ ચાલવાનાં મુચલકા તથા જામાનીખત લેવામાં આવે છે પણ તે મુચલકા અને જામીન લેવાનો સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ની કલમો ઉપરથી અધીકારવાળા અમલદારોને છે.

જુઓ કલમ ૩૫૨ ની ટીકા. તેમજ નીચેના ફેસલાથી પણ વધારે સમજાશે.

જે માજીસ્ત્રેટને સારી ચાલ વીશે જામીન લેવાનો અધીકાર છે તેવા માજીસ્ત્રેટની આગળ કોઇ શખશને કેદ કરી સેશનજડજ મોકલી શકે તે શીવાય કાંઇ કરી શકે નહી જ્યારે માજીસ્ત્રેટને એમ માલમ પડે કે પોતાના અધીકારથી ઉપરાંત જામીન લેવા જોઇએ ત્યારે તે માજીસ્ત્રેટ જુના ફો. કલમ ૫૦૬ એટલે સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ની કલમ ૧૧૦ મુજબ જડજને ત્યાં તે કામ મોકલે અને આ પ્રમાણે જ્યારે મોકલવામાં આવે ત્યારે જડજને અધીકાર મળે. સરકાર વીરૂધ ગંગારામ પોતદાર વી. રી. ૨૪ પ. ૪૦

સારી વરતણુકનાં ખત લખાવી લેવા બદલ તહોમતવાળાની પસેથી અનામત નાણાં મુકાવવાનો અધીકાર નથી પણ તેના શારી વરતણુંકનાં ખત લખાવી લેવાં. ક. હા. રી. વા. ૬ પ. ૧૪ તા. ૨૨ અપરેલ ૧૮૮૦

કોઇ શખશ જાણું ચોરી કરનારો તથા ઘર ફોડનાર અને ચોરનો માલ સંગ્રહ કરનારો છે એવો પુરાવા મળ્યા શીવાય સારી ચાલના જામીન લેવાનો કાંઇ પણ માજીસ્ત્રેટને ઠરાવ કરવાનો અધીકાર નથી ફક્ત જુદાજુદા કૃત્ય કરવા ઉપરથી જામીન લેવાનો ઠરાવ થઇ શકે નહી. એમપ્રેસ વીરૂધ નવાબ અને બીજો ઇ. લા. રી. ૨ અલહાબાદ પ. ૮૩૫

શેઠના કબજામાંહેલી મીલકતની મેહેતા અથવા ચાકરે ચોરી કરવી.

૩૮૧. કોઇ માણસ મેહેતો અથવા ચાકર હોય, અથવા મેહેતા દાખલ કે ચાકર દાખલ રાખેલો હોય તે માણસ અગર પોતાના શેઠ અથવા રાખનારના કબજા માંહેલી કાંઇ માલકતની ચોરી કરે તો તેને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તેપ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—આ કલમ તથા કલમ ૩૮૦ પ્રમાણે તહોમતમાં સબ માજીસ્ત્રેટને અધીકાર નથી સેસન કોરટે ઇનસાફ કરવો મુંબાઇ હાઇકોરટ તા૦ ૯ અકટોબર સન ૧૮૬૭ તથા નંબર ૬૨૨ તા૦ ૧૯ મારચ સન ૧૮૬૨

એક પોલીસના ખાતાના માણસે તેમને સ્વાધીનની ગાડીમા એક નાણાની પેટી મુકી હતી તેમાંથી નાણાં ચોરવાથી તેની ઉપર માત્ર સાધારણ ચોરીનું તહોમત મુક્યું હતું તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે તેમની ઉપર આ કલમ પ્રમાણે મેહેતા અથવા ચાકરે કરેલી ચોરીનું તહોમત લગાડવું જોઇએ.—રાણી વિરૂધ્ધ જગરનાથ સીંગ અને બીજાઓ. ક્રો. ઇ. ડા. પ. ૩૪૫

કોઇ ભાડે રાખેલો બોટમેન હોય તો તે આ કલમ પ્રમાણેનો મેહેતો અથવા ચાકર કહેવાય નહી આવા બોટમેનચોરી કરી હોય તો કલમ ૩૮૦ પ્રમાણે શિક્ષા થાય—રાણી વીરૂધ બાઉનમાનજી, ૮ વી. રી. પ. ૩૨

કેટલાક માછલાં પકડવા વાળાઓએ પોતાના ધણીની માછલાં પકડવાની જગ્યા ઉપર બીજા માછલાં પકડવા વાળાઓએ જાળ નાખવાથી તે જાળ લઇ પોતાના કબજામાં રાખી તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે તહોમતદારેએ ચોરીનો ગુનો કરયો નથી—રાણી વિરૂધ નોબીનચદર હાલદાર. ૬ વી. રી. મ. ૫૯

ચોરી કરવા સારૂ મોત અથવા વ્યથા કરવાની તઇયારી કરીને ચોરી કરવી.

૩૮૨. જે માણસ ચોરી કરે, તેણે અગર તે ચોરી કરવા સારૂ, અથવા તે ચોરી કરયા પછી નાશી જવા સારૂ, અથવા તે ચોરીથી મળેલી મોલકત રાખવા સારૂ, કોઇ શખશનુ મોત આણવાની, અથવા કોઇને વ્યથા, અથવા અટકાવ કરવાની અથવા મોત, વ્યથા કે અટકાવનો ભય ઉત્પન કરવાની, કાંઇ તઇયારી કરી હોય તો તે માણસને દશ વરશની મુદતસુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે.અનેવળી તે દંડનેપણ લાયક થશે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) ઝ ના કબજા મહિલી કાંઇ મીલકતની અ ચોરી કરે, અને એ ચોરી કરતી વેળાએ તેના કપડામાં રાખેલી એક ભરેલી પિસ્તોલ હોય અને તે પિસ્તોલ અગર ઝ સામો થાય તો ઝ ને વ્યથા કરવાના ઇરાદાથી રાખી હોય, તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનો કર્યો એમ સમજવું.

(બ) અ ઝ નુ ખીસુ કાતરે, અને તેણે પોતાના કેટલાએક સોબતીઓને આસપાસ રાખ્યા હોય, એટલા સારૂ કે અગર શું બને છે તે ઝ ના જાણ્યામાં આવે અને ઝ સામો થાય, અથવા અ ને પકડવાનો કોશિશ કરે. તો તેઓ ઝ ને અટકાવે, તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનો કરયો એમ સમજવું.

જબરાઈથી કહડાવવા બાબત

જબરાઇથીકહડાવવુ

૩૮૩. જે માણસ ઇરાદાથી કોઇ શખશને તે શખસને પોતાને અથવા બીજા કોઇને નુકશાન કરવાનો ભય ઉત્પન કરે, અને તેમ કરીને તે ભય પામેલો શખશ કાંઈ મીલકત, અથવા કીમતી દસ્તાવેજ, અથવા સહી કે મોહોર કરેલી જે વસ્તુનો કાંઇ કિમતી દસ્તાવેજ બનાવી શકાય એવી કાંઇ વસ્તુ, કોઇ શખસને આપે, એમ બદદાનતથી કરે, તો તે માણસે "જબરાઈથી કહડાવવાનો ગુન્હો" કરયો એમ સમજવુ.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) તુ મને પઈસા આપ. નહી તો તારી આબરૂ જાય એવું હું કાંઇ છાપીશ એમ કહીને અ ઝ ને ધમકાવે; અને એમ કરીને ઝ તેને પઇસા આપે એમ અ કરે, તો અએ જબરાઇથી કહાડવાનો ગુનો કરયો એમ સમજવું.

(બ) તું આટલા રૂપીયા મને આપવાની એક ચીઠી લખી તે પર સહી કરી આપ.નહી તો હું તારા બાળકને ગેરવ્યાજબી કેદમાં રાખીશ એવી રીતે અ ઝ ને ધમકાવે, અને ઝ તે ચાઠી લખી તે પર સહી કરી આપે, તો અ એ જબરાઇથી કહડાવવાનો ગુન્હો કરયો.એમ સમજવું.

(ક) મારા ખેતરમાં પાકનો આટલો ભાગ હું બ ને આપીશ, અને તે ન આપુ તો આટલો દંડ આપીશ, એવી સરતનુ એક ખત કરીને તે પર સહી કરીને તુ બ ને આપ, નહીંતો તારા ખેતર મધ્યેના પાકનો નાશ કરવાને હું ઢંગોરાવાળા માણસો મોકલીશ, એવી રીતે અ ઝ ને ધમકાવે, અને તેથી કરીને ઝ તેવુ ખત લખી તે પર સહી કરી આપે એમ કરે, તો અ એ જબરાઇથી કહાડવાનો ગુનો

કરચો એમ શમજવું.

(ડ) જ ને મહાવ્યથાનો ભય પમાડીને **અ** બદદાનતથી એવું કરે કે એક કાગળ પર પોતાની સહી અથવા મોહાર કરીને તે કાગળ **જ અ** ને આપે, અને તેમ માણુ **જ તે** કાગળપર શાહી કરીને તે કાગળ **અ** ને આપે, તો એ ઠેકાણુ તે સહી કરેલા કાગળનો કાંઇ મિલકતી દસ્તાવેજ બનાવી શકાય માટે, અ એ જબરાઇથી કહુડાવવાને ગુન્હો કરચો એમ સમજવું.

ટીકા—પઇસા નહી આપે તો તારી ઉપર ફોજદારી તહોમત લાવીશ એમ કહી પઇસા કઢાવે તો તે આ કમલ પ્રમાણે ગુનો છે. જે તહોમતની ધમકી આપી તે તહોમત ખરૂ છે કે ખોટું તે જોવાની જરૂર નથી—રાણી વિરૂધ મુબારક અને બીજાઓ કો. ઇ. ડા. પ્ર. ૩૪૯

આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનો સંપુર્ણ થવા માટે જે સખસે ભય પમાડયો હોય તે શખસે જ મિલકત લીધેલી હોવી જોઇએ એવું જરૂરનું નથી એવા બદમાશો વચ્ચે ભય અમુકજણે દેખાડયો અનેમીલકત અમુક જણે લેવી એવી ગોઠવાણ કરેલી હોય અને તે ગોઠવાણ પ્રમાણે બીજાએ તે મિલકત લીધી હોય તો શઘળા જણ જબરાઇથી કઢાવવાના ગુનામાં આવે છે. રાણી વિરૂધ શંકર ભાગવત. ૨ મુ. હા, રી. પ્ર. ૩૯૪

એક સખસે એક જંગલમાંથી લાકડા લેવાનો હક સરકાર પાસેથી ખરીદ કરી લીધો એ જંગલમાંથી કોઇ બીજા શખશનો લાકડા લેવાનો હક હતો તેથી તે બીજો શખશ પણ લાકડાના ગાડાં ભરી લઇ જતો હતો તે ગાડાં રોકાવી પેલા શખસે કાંઇ પઇસા લીધા, સરકાર સાથેના પેલા શખશના કરારમાં આ બીજા શખશનો કાંઇ હક રાખવામાં આવ્યો હતો તેથી ઠરાવવામાં આવ્યું કે સરકાર પાસેનો ખરીદદાર કોઇ બીજા શખશ પાસેથી ગાડાં રોકાવી નાણા લે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનો કરેચો કહેવાય નહી—રાણી વિરૂધ અબદલકાદર. ૩ મુ. હા. રી. પ્ર. ૪૫ (ફોજદારી)

આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનો સ્થાપીત થવા માટે એક શખસને ઇરાદા પુરવક કાંઇ ઇજા કરવાનો ડર દેખાડીને અને એમ કરીને બદદાનતથી તેની પાસેથી મીલકત કઢાવવી એ જરૂરનું છે ૪ વી, રી. પ્ર. ૫

આટલા પઇસા આપ નહી તો તારી નોકરી ખોવરાવીશ એમ કહી પઇસા કઢાવે તેણે આ કલમ પમાણેનો ગુનો કરચો કહેવાય. ૧૮ વી. રી. પ્ર. ૧૭

જબરાઇથી કાહાડવાના તોહોમતના કામમાં એકે ભય બતાવ્યો ને બીજાએ માલ લીધો તેમાં લેનારને મદદગારીની શિક્ષા થવી જોઇએ એવી તકરારમાં ઠરાવ્યું કે ગુનોહ તે મદદગારીની શિક્ષા એક સરખીજ છે વાસ્તે, શિક્ષા બાહાલ રહી મુબાઇ હાઇકોરટ તા૦ ૧૨ જુન ૧૮૬૬ વા. ૨ ભાગ ૩ પ્ર. ૪૧૭

આ કેદીએ થાણાજીલામાં જંગલના લાકડાનો મકતો રાખેલો તેની રજા વગર પોલીસના શીપાઇઓ ગાડી ભરી લાકડાં લેઇ જતા હતા તેને અટકાવી કીમતના પઇસા માગ્યા તેથી પીનલકોડ કલમ ૩૮૪ પ્રમાણે ફરીયાદ કરવાથી ફુલપાવર માજીસ્ત્રેટે શિક્ષા કરીતે રદ કરી તેહાઇકોરટે ઠરાવ્યું કે આ કલમ મુજબ ગુનોહ કરવાનો કેદીનો ઇરાદો નહી હતો ને ગાડી અટકાવવી પઇસા માગ્યા તે પોતાની દીવાની હકના બચાવને સારૂ માગ્યા વાસ્તે શિક્ષા રદ કરી મુંબાઇ હાઇકોરટ તા૦ ૨૧ અકટોબર સન ૧૮૬૬ વા. ૩ ભાગ ૩ પ્ર. ૪૫

જબરાઇથી કહાડવાની શિક્ષા.

૩૮૪. જે માણસ જબરાઇથી કહાડવવાનો ગુનો કરે, તેને ત્રણવરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે

જબરાઇથી કહડાવવાનો ગુન્હો કરવા સારૂ કોઇશખશને નુકસાનનો ભય ઉત્પન્ન કરવો.

૩૮૫. જબરાઇથી કહાડાવવાનો ગુન્હો કરવા સારૂ જે માણસ કોઇ શખશને કાંઇ નુકશાનનો ભય ઉત્પન કરે, અથવા ભય ઉત્પન કરની કોશોશ કરે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીનીબેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

મોત અથવા મહાવ્યથાનો ભયકોઇશખસને પમાડીને જબરાઇથીકડાવવાનોગુન્હોકરવો

૩૮૬. કોઇ શખશને, તે સખસને, પોતાને અથવા બીજા કોઇને મોત અથવા મહાવ્યથા કરવાનો ભય ઉત્પન્ન કરીને જે માણસ જબરાઇથી કહાડવવાનો ગુન્હો કરે, તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

જબરાઇથી કહડાવવાનો ગુન્હો કરવા સારૂ કોઇ શખસનેમોતઅથવા મહાવ્યથાનો ભય ઉત્પન કરવો.

૩૮૭. જે માણસ, જબરાઇથી કહડાવવાનો ગુન્હો કકવા સારૂ કોઇ સખશને, તે સખશને પોતાને અથથા બીજા કોઇને મોત અથવા મહાવ્યથા કરવાનો ભય ઉત્પન્ન કરે, અથવા ભય ઉત્પન કરવાની કોશીશ કરે. તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડનેપણ લાયક થશે.

ટીકા—પરાણે પઇસા કઢાવવાને ઇરાદે કોઇ આપઘાત કરવાનો ડોળ ઘાલે તો તે આ કલમ પ્રકાણે ગુનેગાર થાય છે.—રાણી વિરૂધ ગ્રેગરી કો. ઇ. પ્ર. ઠા. ૩૩૭

મોત અથવા સમુદ્રપારવગેરેનીશીક્ષા થઇ શકે એવા ગુનાહનુ તહોમત મુકવાનો ભય ઉત્પનકરીનેજબરાઇથી કહડાવવાનો ગુન્હો કરવો,

૩૮૮. મોતની, અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશવરસની મુદત સુધીની કેદની, શિક્ષા થઇ શકતી હોય એવો કોઇ ગુન્હો કરયાનુ અથવા કરવાની કોશીશ કરયાનું, અથવા એવો ગુન્હો બીજા કોઇ શખસ પાસે કરવાને તેને લલચાવવાની કોશીશ કરયાનુ તહોમત કાંઇ સખસની પોતાની ઉપર અથવા કોઇ બીજાની ઉપર મુકવાનો ભય તે શખસને ઉત્પન કરીને, જે માણસ જબરાઇથી કહડાવવાનો ગુન્હો કરે, તે માણસને દસ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે. અને અગર ૩૭૭ મી કલમ મુજબ શિક્ષા થઇ શકે એવો તે ગુનાહ હોય તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા થઇ શકે,

જબરાઇથી કહડાવવાનો ગુનાહ કરવા કોઇ સખશને કાંઇ ગુનાહના તહોમત નોભયઉતપનકરવો

૩૮૯. જબરાઇથી કહડાવવાનો ગુનાહ કરવા સારૂ, મોતની, અથવા જીવતા સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા થઇ શકતી હોય એવો કોઈ ગુનાહ કરયાનું અથવા કરવાની કોશિશ કરયાનું તહોમત કોઇ શખશની પોતાની ઉપર અથવાં કોઈ બીજાની ઉપર મુકવાનો ભય તે શખશને જે માણસ ઉતપન કરે, અથવા ઉતપન કરવાની કોશીશ કરે. તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પકારની કેદની શિક્ષાં કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; અને અગર ૩૭૭ મી કલમ મુજબ શિક્ષા થઇ શકે એવો તે ગુનાહ હોય, તો તે માણસને જીવતાં સુધી સદ્રપારની શિક્ષા થઇ શકે.

અપહરણ તથા ડાકાઇટી બાબત.

અપહરણ.

૩૯૦. સરવે અપહરણમાં અગર તે ચોરી અથવા જબરાઇથી

પકડાવવાનો ગુનોહ હોય છે.

ચોરી ક્યારે અપહરણ થાય છે,

અગર કોઇ ચોરી કરવા સારૂ, અથવા ચોરી કરવામાં, અથવા ચોરીથી મળેલી મીલકત લઈ જવામાં અથવા લઈ જવાની કોશીશ કરવામાં, તે ગુનેહગાર, તે મતલબસર; બુદ્ધિપુરવ કેઈ શખસનું મોત આણે અથવા તેને વ્યથા કે ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરે, અથવા મોત, વ્યથા કે ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરવાની કોશીશ કરે અથવા તાત્કાલીક મોત, તાત્કાલીક વ્યથા, કે તાત્કાલીક ગેરવાજબી અટકાવ કરવાનો ભય ઉતપન કરે, અથવા ભય ઉતપન કરવાની કોશીશ કરે, તો તે ચોરી તે અપહરણ થાય છે એમ સમજવું

જબરાઇથી કઢાવવું તે ક્યારે અપહરણ થાય છે.

અગર જબરાઇથી કઢાવવાનો ગુનોહ કરતી વખતે તે ગુનોહ કરનાર ભય પમાડેલા શખશની આગળ હાજર હોય, અને તાત્કાલીક મોત અથવા તાત્કાળીક વ્યથા, અથવા તાત્કાળિક ગેરવ્યાજબી અટકાવ તે શખશને અથવા કોઇ બીજા શખસને કરવાનો ભય ઉતપન કરીને તે જબરાઈથી કઢાવવાનો ગુનેહ કરે, અને પ્રમાણે ભય ઉતપન કરીને તે ભય પમાડેલ સખસનું મન એવું કરે કે તે શખશ તેજ વખતે અને તેજ ઠેકાણે જબરાઇથી કઢાવેલી વસ્તુ આપી દે, તો તે જબરાઈથી કઢાવવું અપહરણ થાય છે એમ સમજવું,

ખુલાસો—અગર તે ગુનોહ કરનાર એટલો નજદીક હોય કે તેથી તે બીજા શખશને તાત્કાલીક મોતનો અથવા તાત્કાલીક વ્યથાનો અથવા તાત્કાલીક ગેરવ્યાજબી અટકાવનો, ભય ઉતપન થાય તો તે હાજર છે એમ સમજવું

દ્રષ્ટાંત.

(અ) અ જ ને નીચે દાબીને ઝાલી રહે, અને જ ની રજામંદી શીવાય જ ના લુગડામાંથી જનાપઇસા તથા દાગીના દગાબાજીથી કહાડી લે, તો એ ઠેકાણે અ એ ચોરી કરી, અને તે ચોરી કરવા સારૂ તેણે બુદ્ધીપુરવક જ ને ગેરવ્યાજબી અટકાવ કર્યો માટે તેણે અપહરણ કરયુ એમ સમજવું.

(બ) અ ઝ ને ધોરી રસ્તા ઉપર મળે અને એક પિસ્તોલ દેખાડીને કહે, કે તારી નાણાંની થેલી આપ. અને તે પરથી ઝ પોતાની થેલી આપી દે, તો એ ઠેકાણે તાત્કાલીક વ્યથાનો ભય ઉત્પન કરીને અ એ ઝ ની પાસેથી તે થેલી જબરાઇથી કઢાવવાનો ગુન્હો કર્યો અને તે ગુનો કરતી વખતે તે ઝ ની આગળ હાજર હતો, માટે અ એ અપહરણ કરયુ એમ સમજવું.

(ક) ઝ પોતાના બાળકને લઇને જાય છે એવામાં ધોરી રસ્તાપર તેને અ મળે, અને બાળકને લઇને અ ઝ ને એમ કહેકે તું તાહારી નાણાની થેલી આપ, નહીતો હું આ બાળકને પેલી ટેકરી ઉપરથી નીચે ફેંકી દઇશ, અને તે પરથી ઝ પોતાની થેલી આપી દે, તો એ ઠેકાણે જે બાળક ત્યાં હાજર છે તે બાળકને તાત્કાલીક વ્યથા કરવાનો ભય ઝ ને ઉત્પન કરીને ઝ ની પાસેથી તેની થેલી અ એ જબરાઇથી કઢાવી માટે અ એ ઝ ની પાસેથી અપહરણ કરયુ એમ સમજવું

[ડ] "તાહારૂ બાળક માહારી ટોળીના હાથમાં છે, અને તું હમને દશ હજાર રૂપૈયા મોકલ. નહીંતો અમે તારા બાળકનો જીવ લઇશું." એમ કહીને અ ઝ ની પાસેથી કાંઇ મિલકત મેળવે તો એનું નામ જબરાઈથી કહાડવવું અને એને માટે તે ગુનાની શિક્ષા થઇ શકે પણ પોતાના બાળકનું તાત્કાલીક મોત થવાનો ભય ઉત્પન કરવામાં આવે નહી, તો એ કાંઇ અપહરણ ગણાય નહી.

ટીકા—એક બોટ ચાલી જતી હતી તેને રોકવા માજીસ્ટ્રેટના હુકમ છે એવું કહી કેટલાક સખસે રોકી અને તેને લુંટી લીધી તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે આ વખતે બોટવાળાને ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરી રોક્યા કહેવાય અને તેથી તહોમતદારોએ આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો કર્યો કહેવાય. પ. વી. રી, પ્ર. ૧૯

ચોરી કરતાં ઘરધણી સામો થાય તો તેને મારવો એવો ઇરાદો થતો હોય અથવા એ પ્રમાણે મારવાની કોશીશ કરવામાં આવે તો તહોમતદારોએ આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કર્યો કહેવા- ૫ વી. રી પ્ર. ૯૫

ડાકાઇટી. ૩૯૧. અગર પાંચ અથવા વધારે શખસો એકઠા મળીને કાંઇ અપહરણ કરે અથવા કોશીશ કરે અથવા જે સખસો એકઠા મળીને અપહરણ કરતાં અથવા કરવાની કોશીશ કરતાં હોય તે, તથા જે સખસો હાજર હોય અને તે અપહરણ તથા કોશીશ કરવામાં સાહાય કરતાં હોય તે, એ બને મળીને તેઓની આખી સંખ્યા પાંચ અથવા વધારે થાય, તો એ પ્રમાણે અપહરણ કરનાર કોશિશ કરનાર, અથવા સાહાય કરનાર હરએક શખસે ''ડાકાઇટી'' કરી એમ સમજવું.

ટીકા.—ગાયકવાડના મુલકમાં કોઇ ડકાઇટીનો ગુન્હો થયો હોય, તો ઇંગ્રેજી કોરટથી તેનો ઇનસાફ થઇ શકે નહી, પણ ડાકાઇટી કરતાં જે માલમત્તા લેવાઇ હોય તે ઇંગ્રેજ સરકારનાં મુલકમાંથી હાથ આવે તો ડાકાઇટીમાં ગયેલ મિલકત રાખવાના ગુન્હાનો ઇનસાફ તે કોરટ કરી શકે છે, ૧ ઇં. લા. રી. (મુંબાઇ) પ્ર. ૫૦—સરકાર વીરૂદ્ધ લખોબા ગોવીંદ અને બીજા.

ડેકાઇટી થયા પછી છ કલાકના ટુંકા વખતમા કોઇ શખસ એ ડેકાઇટીમા ગયેલ મીલકત સાથે માલુમ પડે તો વિરૂદ્ધ સાબીત થતાં સુધી તેમો ડેકોઇટીમાં ગયેલ મીલકત કબજામાં રાખનાર નહી પણ તે ડેકોઇટી કરનાર છે એમ કાયદાસર અનુમાન થાય— રાણી વારૂધ કાશીમલ, કો, ઈ લા, પ્ર. ૩૪૮

પાંચ જણ હથીયારબંધ એક ઘર ફોડી ચોરી કરવા ગયા, એક જણ ભીંતમાં બાકોરૂં પાડવા મંડયો, બીજા ગાર્ડ તરીકે ઉભા રહ્યા. ઘરના લોકો જાગી જવાથી રાડ પાડી તથા ગામના લોકો દોડી આવ્યા. આ પાંચ જણમાંના એકે એક ગામડીઆને ઠાર માર્યો તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે તેમની ઉપર ડેકોઇટીનું તહોમત આવે નહી રાત્રે ઘર ફોડવાનું તહોમત આવે—રાણી વિરૂદ્ધ રેવાન માજવાર. કો. ઇ, લા પ્ર. ૩૪૮

અપહરણની શીક્ષા ૩૯૨. જેમાણસ અપહરણ કરે, તને દશ વરસની મુદત સુધીની સખતકેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે અને અગર તે અપહરણ ધોરી રસ્તાપર સુર્યાસ્ત તથા સુરયોદયની વચ્ચે, કરવામાં આવે તો કેદ ચઉદ વરસ સુધીની થઇ શકે.

ટીકા—એક ગાડીને અમુક રસ્તા ઉપર વારવાર લુંટી લેવામાં આવતી તેથી તે લુટનારને પકડી લેવા એક શખશ તે ગાડી સાથે ગયો. લુટવાવાળો ગાડી પાસે આવ્યો અને એક પીસ્તોલ દેખાડી ગાડીમાં બેસનારા પાસેથી પઇસા માગ્યા જે શખશ પકડવામાં સાથે ગયો હતો તેણે તથા ગાડીમાં બેસનારાએ તેને પઇસા આપ્યા પણ પછી તે લુટનારને પકડી લેવામાં આવ્યો તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે લુટનારે અપહરણનો ગુન્હો કર્યો. આર્ચ. પ્ર. ૪૫૧

એક સ્ત્રીની વાળી ખેંચી લેવા માટે તહોમતદારે એક સ્ત્રીના કાન ત્રોડયા તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે તહોમતદારે અપહરણ કર્યું—રાણી વિરૂદ્ધ લેપીયર. આર્ચ. પ્ર. ૪૫૧

અપહરણમાં જે મોત કિંવા મહાવ્યથા થવી નુકસાન કિંવા તેમ. થવાની કોશીશ થવી

જોઇએ એ અપહરણ થયા વખતે કિંવા અપહરણ થયા પહેલાંની હોવી જોઇએ. અપહરણ થયા પછી થાય તો અપહરણ કહેવાય નહી—રાણી વીરૂધ જોન્સ આર્ચ. પ્ર. ૪૫૨

તું મને આટલા પઈસા આપ નહી તો તારી ઉપર સૃષ્ટિક્રમ વિરૂધ મઇથુનની કુચેષ્ટાનું તહોમત લાવીશ એમ કહી તે નાણાં કઢાવે, તો તેણે અપહરણ કહેવાય નહી—રાણી વીરૂધ નાસોલ. આર્ચ. પ્ર. ૪૫૨

કોઇ શખશ પોતાની મિલકત કોઇ લઇ જતો હોય તેમાં બીકથી કાંઇ સામો ન થાય પણ તેની મિલકત તે પોતાની મેળે આપે નહી તો એ ગુન્હો જબરાઇથી કઢાવવાનો નહી પણ અપહરણનો થાય છે. ચોરી કરવામાં વ્યથા કરવાનો ઇરાદો હોય કિંવા કોશીશ હોય તો એ ગુનો અપહરણનો થાય છે. રાણી વીરૂધ તીકેબાર, ૫, વી રી, પ્ર, ૯૫

અપહરણ કરવાની કોશીશ.

૩૯૩. જે માણસ અપહરણ કરવાની કોશીશ કરે, તેને સાત વરસની મુદત સુધીની શખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

અપહરણ કરવામાં બુદ્ધિપુરવક વ્યથા કરવી,

૩૯૪ અગર કોઇ શખશ, અપહરણ કરવામાં અથવા અપહરણ કરવાની કોશીશ કરવામાં બુદ્ધિ પુરવક વ્યથા કરે, તો તે શખશને; તથા બીજો કોઇ શખશ તેની સાથે તે અપહરણ કરવામાં અથવા અપહરણ કરવાની કોશશ લેવામાં શામિલ હોય તે સખશને, જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરસની મુદત સુધીના સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ડાકાઇટીનીશિક્ષા.

૩૯૫. જે માણસ ડાકાઇટી કરે, તેને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરશની મુદત સુધીની શખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—જુઓ ક્રી. પ્રો. કો. સને ૧૮૮૨ના આકટ ૧૦ની કલમ ૧૮૧ભાગ ૧ લો.

ઘર લુટવા આવતી વખત પેહેલાં ઘરના માણસોને ભાગી જવાની તક હતી એવું સાબીત થાય તો તહોમતદારો આ કલમમાં ફરમાવેલી સજાથી બચી શકે નહી, આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો સંપુર્ણ થવા માટે લુટ કરનાર સખસે તાતકાલીક અટકાવ કરયો હતો અથવા કરવાની કોશીશ કરી હતી એટલુંજ સાબીત થવું પુરતુંછે—રાણી વિરૂદ્ધ કીશોરી પાતર અને બીજાઓ. ૭ વી. રી. માં ૭૫

પારાપા નામના એક માણસ સુધાં ચાર કેદીપર ખુનનું અને ડાકાઇટીનું તહોમત મુકી તેની ચોકશી કલાદગીરીના શેશન જડજે એસ. એન. મી૦ ટાગોરકેરી બંને ગુના (પરાપર ફક્ત ડાકાઇટીનો) સાબીત ઠરાવી તે ચારે કેદીઓને શિક્ષા કરી તે ઠરાવપર કેદીઓએ નામદાર હાઇકોરટને અપીલ કરી તેમાં એમ ઠરયું કે "શાથી માણસની શાક્ષિની પુષ્ટી કરનારો જે પુરાવો જોઇએ તે સ્વતંત્ર અને વિશ્વાસ રાખવા લાયક ઠેકાણેથી આવવો જોઇએ અને શાથી માણસે પોતે જે કાંઇ મચકુર કહયો હોય તે મચકુર તેણે ચોકશીની વખતે જે કાંઇ શાક્ષ આપી હો તેને જોકે મળતો હોય તો પણ તે ઉપર કહેલા પ્રકારનો પુષ્ટી કરનારો પુરાવો એમ નથી.

કેદી પઇકી એકે કરેલી કબુલત શાથી માણસની શાક્ષિને પુષ્ટી કરનાર હોય તો પણ બીજા કેદી વીરૂધ જે શાથી માણસે શાક્ષિ આપી હોય તે શાક્ષિને પુષ્ટી કરનાર તરીકે તે કબુલત ઉપયોગમાં આવી શકનાર નથી.—શબબ જે આરોપાત અમારી રૂબરૂ અપીલ કરી છે તેનાપરથી અપરાધ અને શિક્ષા એમ રદ કરીએ છીએ—સરકાર વિરૂધ મલાપા

બીનકપના. અને બીજા. મુ. હા. કૈ. રી. વા. ૧૧ પ્ર. ૧૯૯. તા. ૨૧ જુલાઇ ૧૮૭૪

ડાકાઇટી કરવાના તહોમતમાં ગુન્હેગારપર ગુનો સાબીત કરતી વખત જડજે એમ નકી કરવુ જોઇએ કે તેણે અમુક ઘરમાં પ્રવેશ કરયો જો તેમ નીરણે ન થાય તો તે અપરાધી ઠગાય નહી. મુ. હા. કો. તા૦ ૬ શપટંબર ૧૮૬૯ સરકાર વીરૂધ્ધ દેવજી અને બીજાઓ.

એક કામમાં થાણાના સેસન જડજે કેટલાક આરોપીતપર ડાકાઇતીના ગુન્હાનુ તહોમત કરી બધા આરોપીને જન્મ પરીયંત સમુદ્રપારની શીક્ષા કરી.

તે ઠરાવ ઉપર સરવે આરોપીને હાઇકોરટને અપીલ કરી. અપેલેટ સાત જણ ઉપર જે તહોમત શાબીત થયું હતું તે બે માફી આપેલા કેદીની શાક્ષીપરથી થયું હતુ તે શાક્ષીને અપેલેટના ઓળખાવાના શબંધે અપેલેટ સાથે જે બીના કેદીનો ચેક્ષી થઇ ત કેદીના કબુલપણા શીવાય બીજા પ્રકારની પુષ્ટી થએલી નોહોતી—તેથી હાઇકોરટે આ કામમાં એવો ઠરાવ કરયો કે,

માફી મળેલા કેદીની શાક્ષીને આરોપીત માણસ ઓળખવાના સબંધે બીજી વાત ઉપરથી મજબુતી નથી તો. માફી મળેલા કેદીની શાક્ષી ઉપરથી આરોપીત માણસપર ગુન્હાની સાબીતી કરયા છતા તે શાબીતી કાયમ રાખવામાં આવનાર નથી, અને સોબતી કેદીના કબુલતપણા ઉપરથી તે આરોપીત અપરાધી છે એમ થતુ હોય તો તેનુ કબુલપણું માફી મળેલા કેદીએ આપેલા શાક્ષીને મજબુતી થવાને બશ છે. એમ સમજવામાં આવતું નથી માટે આરોપીતપરનુ તહોમત અને શીક્ષા રદ કરયાં—સરકાર વીરૂધ બુધુ નનકુ અને બીજા મુ. હા. કો. રી. વા ૧ પ્ર. ૪૭૨

એક કામમાં આરોપીતપર ડાકાઇટીના ગુનાનુ કામ ચલાવતાં તેને તે ગુના બદલ સેસન જડજે છોડી દીધો અને ગ્રહપ્રવેશનો ગુન્હો સાબીત કરી તેને શીક્ષા કરી, તેમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે, "તમારાપર ગ્રહપ્રવેશના ગુન્હાનાનો આરોપ છે અવું જુનાં ક્રીમીનલ પ્રો. ક. ૪૪૫ એટલે શને ૧૮૧૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૨૨૭ ઉપરથી સેશન જડજે કેદીને સમજાવવું જોઇતું હતું અને પ્રવેશનો ગુન્હો એ ડાકાઇટીના કીંવા ગરદીના ગુન્હાનો ભાગ નથી માટે સેશન જડજે આપેલી શીક્ષા રદ કરી—સરકાર વીરૂધ્ધ શાલાનતઅલી. ક. હા, કો, રી. વા, ૨૩ પ્ર, ૫૮ તા૦ ૩૧ મારચ ૧૮૭૫

ખુનની સાથે ડાકાઇટી

૩૯૬. અગર પાંચ અથવા વધારે શખસો સાથે મળીને ડાકાઇટી કરતા હોય તેઓમાંનો કોઇ તે પ્રમાણે ડાકાઇટી કરવામાં ખુન કરે તો તે શખસોમાંના હરએકને મોતની, અથવા જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વરશની મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—જુઓ, ક્રી. પ્રો, કોડ, શન ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૧૮૧

ડેકોઇટીની ટોળીનો કોઈ માણસ ડેકોઇટી સાથે અજાણતાં કોઇનુ ખુન કરેલો ખુન અને ડેકેઇટી એમ તહોમત આવે, આ કલમ પ્રમાણે તહોમત આવે—રાણીવીરૂધ રઘું, કો, ઇ,રા,પ્ર, ૩૪૮

ખુનની અથવા મહાવ્યથા કરવાની કોશિશની સાથે અપહરણ અથવા ડાકાઇટી.

૩૯૭. અગર અપહરણ અથવા ડાકાઇટી કરતી વખતે, તે ગુનેગાર કાંઇ ભયંકર શસ્ત્ર વાપરે અથવા કોઇ શખસને મહાવ્યથા કરે અથવા કોઇ શખસનુ મોત આણવાની કે તેને મહાવ્યથા કરવાની કોશિશ કરે, તો તે ગુન્હેગારને કેદની, જે શિક્ષા કરવામાં આવશે, તે સાત વરશથી ઓછી થશે નહી.

ટીકા—ભારે શસ્ત્રના ઉપયોગની મરયાદા પીનલકોડ કલમ ૩૯૭ મુજબ જે ગુન્હેગાર "અપહ

રણ અથવા ડાકાઇટી કરવામાં ખરેખર મહાવ્યથા કરતો હોય તેના ઉપર કરવાની ઠરેલીછે, મે ન્સ કૃત્ય ટીકા શાતમી આવૃતી, પાનુ ૨૯૫; કલમ ૩૯૭ ઉપરનીટીપ જુઓ,—શરકારવારૂધ્ધ દેવજીકેરૂ વીગેરે, મુ, હા, કો, તા, ૧ અગષ્ટ ૧૮૭૨

કાંઇ ભયકર શસ્ત્ર ધારણ કરયુ હોય, તે વખતે અપહરણ અથવા ડાકાઇટી કરવાની કોશિશ.

૩૯૮. અગર અપહરણ અથવા ડાકાઇટી કરવાની કોશિશ કરતીવખતે, તે ગુનેગારે કાંઇ ભયકર શસ્ત્ર ધારણ કરયુ હોય, તો તે ગુનેગારને કેદની જે શિક્ષા કરવામાં આવશેતે સાત વરસથી ઓછી થશેનહી.

ડાકાઇટી કરવાની તઇયારી કરવી.

૩૯૯. જે માણસ ડાકાઇટી કરવાની કાંઇ તઇયારી કરે. તેને દશ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ડાકાઇટીની ટોળીમાં હોવાની શિક્ષા.

૪૦૦ આ આકટ પસાર થયા પછી કોઇ પણ વખતે, નિત્ય ડાકાઇટો કરવાના કારણસર મળેલા શખસોની કોઇ ટોળીમાં જે માણસ હોસે, તેને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે

ટીકા—આકલમમાં કરેલા ગુન્હેગારોની ચોકસી અથવા, ઇનસાફ જે કોરટની હકુમતની સ્થાનીક હદમાં તોહોમતવાળો શખસ હોય, તે કોરટને કરવાનો અધીકારછે, જુઓ શને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૧૮૧

ચોરોની ભટકતી ટોળીમાં હોવાની શિક્ષા.

૪૦૧ આ આકટ પસાર થયાપછી કોઇ પણ વખતે, નિત્યચોરી અથવા અપહરણ કરવાના કારણસર મળેલા સખસોની કોઇભટકતી અથવા બીજી ટોળીમાં જે માણસ હોશે, અને તે ટોળી ઠગ થવા ડકાઇટોની ટોળી નહી હોશેતો, તે માણસને સાત વરસના મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષ કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેના ગુન્હેગારોપર તહોમતની શાબીતી થાય તો તેમની પાસેથી સારી રીતે ચાલવા માટે તારણ લેવાને શને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૧૦૯ માં કહેલા અમલદારોને અધીકાર છે.

જે શખશ ઉપર ગુજરાન ચલાવવાનુ બરોબર તેને નથી એવું તહોમત મુકવામાં આવ્યું હોય, તે શખશની સાધારણ અબરૂ કેવી છે તે વીશે માજીસ્ત્રેટે પુરાવો લેવા જોઇએ. અને ફક્ત પોલીસના રીપોટ ઉપરથી તેને ગુન્હેગાર ઠરાવવો ન જોઇએ સબબ પે લીશ આપેલી ખબર તે પુરાવ નથી પણ તે પોલીસ અમલદારનો વીરૂદ્ધ પુરાવ છે.

આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો સાબીત થવા માટે નીત્ય ડાકાઇટો કરવાના ટોળી ઉભી થઇ હતી અને એ ટોળીનો હેતુ હમેશાં એવા ગુન્હા કરવાનો હતા એવું સાબીત થવું જોઇએ ગ, હા, રી, વા, ૬-૫, ૧૨૦

ડાકાઇટો કરવાના કારણસરએકઠાથવુ

૪૦૨ આ આકટ પસાર થયાપછી કોઇ પણ વખતે, ડાકઇટીકરવાનાં કારણસર એકઠા થએલા પાંચ અથવા વધારે શખસોમાંનો જે માણશ હોશે, તેને સાત વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો કરનાર શખશ જ્યાં પકડાય ત્યાં તેનો ઇનસાફ થવો જોઇએ (જુવો ક્રી. પ્રો. કો, શને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ કલમ ૧૮૧

ક્રી. પ્રે. કો. સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૪૪ પ્રમાણે આવી મંડળી પોતા ની હદમાં ભેગી થઇ હોય અથવા ભેગી થવાની હોય તેની ખબર જાણતાં તુરત પાસેના પોલીસ થાણામાં અથવા માજીસ્ત્રેટને તે બાબતની ખબર આપવી જોઇએ એવી જમીનના માલીક વગેરે ઉપર ફરજ છે.

આ કલમમાં કહેલી મંડળીના દરેક માણસના સારી ચાલના જામીન લેવામાટે માજીસ્ત્રેટોને અખ્તીઆર છે, પણ તે કયા માજીસ્ત્રેટને છે તે બાબત સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ કલમ ૧૧૦ જુઓ. સદરહુ કલમ ૧૧૦ ના બદલે જુના ક્રીમીનલ કલમ ૫૦૫ અને ૫૦૬ હતી તેમાં અને કલમ ૧૧૦માં કેટલોક ફેરફાર થએલો છે તે ઘણોજ અગત્યનો છે.

જે શખસની વરતણુંક ફંદ જોરજુલમ ભરેલી અને તોફાની માલુમ પડે તેવા શખસો ના જામીન લઈ શકાય નહી, રાણી વીરૂધ નારાયણ શુભાષ્ટ વીકલી રીપોર્ટ ૬ પાનું ૬

સને ૧૮૭૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૫૦૫ અને ૫૦૬ એટલે સને ૧૮૮૨ ના આ કટ ૧૦ મી કલમ ૧૧૦ પ્રમાણે માજીસ્ત્રેટને જે અખ્તીઆર આપેલો છે તે તેણે ઘણી ખબરદારી થી ચલાવવો જોઇએ સદરહુ કલમ ૫૦૫ જે લોકો કોઇ પ્રકારે આબરૂદાર નથી તે લોકોને લાગુ કરવી એમ કાયદા કરનારનો હેતુ નથી, સારી વરતણુંક બદલ જે જામીન લેવા તે બદ લે રોકડા નાણા કોરટમાં અનામત ભરવા વીશે કોરટે હુકમ કરયો તે કાયદા પ્રમાણે વ્યાજબી નથી—સરકાર વીરૂધ કાળાચંદ ઇ. લો. રી. કલકતા, વા. ૬ પા. ૧૪

જામીન બાબત જુઓ કલમ ૩૮૦ ઉપરની ટીકા.

મિલકતના સંબંધે ખોટા ઉપયોગ બાબત

બદદાનતથી મિલકતનો ખોટો ઉપયોગ

૪૦૩. જે માણસ બદદાનતથી કાંઇ પણ જંગમ મિલકતનો ખોટો ઉપયોગ કરે અથવા તે પોતાને કામે લગાડે તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દૃષ્ટાંત.

(અ) અ જ ની મીલકત જ ના કબજામાંથી લે, અને તે લેતીવખતે શુદ્ધબુધ્ધિથી તે એમ મનનો હોય કે એ મિલકત માહારી છે, તો અ ચોરીનો તકશીરવાર નથી, પણ પોતાની ભુલ માલમ પડયા પછી અગર અ બદદાનતથી તે મિલકત પોતાને કામે લગાડે, તો તેણે આ કલમ મુજબ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

(બ) અ ને જ ની સાથે દોસ્તી છે, અને તે જ ના કીતાબખાનામાં જ નહી હોય એવી વેળાએ જઇને જ ની સારૂ રજામંદી શીવાય તેમાંથી એક ચોપડી લઇ જાય હવે એ ઠેકાણે અગર અ ના મનમાં એમ હોય, કે તે ચોપડી વાંચવાના કારણસ લેવાની મને જ ની અરથાત સમજાય એવી રજામંદી છે તો અ એ ચોરી કરી નથી. પણ અગર પાછળથી અ પોતાના ફાયદાને સારૂ તે ચોપડી વેચે, તો તેણે આ કલમ મુજબ ગુનાહ કરયો એમ સમજવુ.

(ક) અ તથા બ એ બને એક ઘોડાના એકઠા માલીક છે, અને અ એ વાપરવાનો ઇરાદો કરીને તે ઘોડાને બ ના કબજામાંથી લઇ જાય તો એ ઠેકાણે તે ઘોડો વાપરવાનો અ ના હક છે માટે, તેણે બદદાનતથી તે ઘોડાનો ખોટો, ઉપયોગ કરયો એમ સમજવું નહી પણ અગર અ તે ઘોડો વેચે, અને તેની કીમત ઉપજે તે સઘળી પોતાને કામે લગાડે, તો તેણે આ કલમ મુજબ ગુનાહ કરયો એમ સમજવું.

ખુલાસો ૧ લો—ફક્ત થોડી વાર સુધીજ ખોટો ઉપયોગ કરયો હોય તો પણ આ કલમ

ના અરથ મુજબનો ખોટો ઉપયોગ છે એમ સમજવું

દ્રષ્ટાંત.

જ ની એક સરકારી પ્રામીસરી નોટ રાખી શેરા વાળી અ ને જડે, અને તે નોટ જ ની છે એમ જાણ્યા છતાં અ એક સરાફને ત્યાંથી કાંઇ રૂપીઆ કહાડીને તેના અવેજમાં તે નોટ ગીરે મુકે, એવા ઇરાદાથી કે પછી તે છેડાવીને હું જ ને પાછી આપીશ. તો અ એ આ કલમ મુજબ ગુનાહ કરયો એમ સમજવું.

ખુલાસો ૨ જો—જે મીલકત કોઇ બીજા શખશના કબજામાં ન હોય એવી કાંઇ મીલકત કોઇ શખશને જડે, અને તે મીલકત સાચવવાના અથવા તેના માલીકને પાછી આપવાના કારણસર તે શખશ તે મીલકત લે, તો તે માણસે તે મીલકત બદદાનતથી લીધી અથવા તેનો ખોટો ઉપયોગ કર્યો નથી, અને તેણે ગુનાહ કરયો એમ સમજવું નહી પણ તે મીલકતનો માલીક કોણ છે એ વાતની તેને ખબર હોય, અથવા તે સોધી કાહાડવાનો તેની પાસે ઇલાજ હોય, તે છતાં, અથવા માલીકને સોધી કહાડીને તેને ખબર આપવાના ઘટતા ઇલાજ વાપરયાં પહેલાં તથા મીલકત આવી તે મીલકતનો દાવો કરે એટલા સારૂ ઘટતી મુદત સુધી તે મીલકત રાખ્યા પહેલાં અગર તે શખશ તે મીલકત પોતાને કામે લગાડે, તો તેણે ઉપર બ્યાન કરેલો ગુનો કરયો એમ સમજવું.

એવી બાબમાં ઘટતા ઉપાય તે કયા અથવા ઘટતી મુદત તે કેટલી એ હકીકતની બાબત છે.

મીલકત જેને જડે તે શખસે તે મીલકતનો ધણી કોણ છે, અથવા તેનો ધણી કોઇ અમુક સખશ છે, એમ જાણવું જોઇએ એવું કાંઇ જરૂર નથી, અગર તે મીલકત કામે લગાડતી વખતે તે મિલકત પોતાની છે તે માનતો ન હોય, અથવા તેનો ખરો માલીક જડી શકતો નથી એમ જો તે શુધબુધીથી માનતો ન હોય તો બસ છે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) ધોરી રસ્તાપર પડેલો એક રૂપીયો અ ને જડે, તે કોનો છે તે અ ને ખબર નહી હોય, અને અ તે રૂપીઓ ઉચકી લે, તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું નહી.

(બ) ધોરી રસ્તાપર પડેલો એક કાગળ અ ને જડે, તે કાગળમાં એક બેંકનોટ હોય અને તે કાગળ શીરનામાપરથી તથા તેમાં લખેલી બીનાપરથી તે નોટ કોની છે એ વાત જાણવામાં આવે, અને પછી તે નોટ તે વાપરે, તો તેણે આ કલમ મુજબ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું

(ક) આ લાવે તેને નાણાં આપજો એવી તરેહનો અ ને એક ચેક જડે તે ચેક કોનો ગયો છે એ વાતની તેથી અટકળ થઇ શકે નહી. પણ જે સખસે તે ચેક લખ્યો હોય તે સખશનું નામ તે ચેકમા લખેલું હોય, અને અ એમ જાણતો હોય કે તે સખશ મને બતાવી શકશે કે ફલાણા ધણીને માટે એ ચેક લખ્યો હતો તે છતાં તે માલીકને સોધી કહાડવાની કોશીશ ન કરતાં અ તે ચેક વાપરે, તો તેણે આ કલમ મુજબ ગુનાહ કરયો એમ સમજવું.

(ડ) જ ની પઇશા ભરેલી એક થેલી જ ના હાથમાંથી નીકળી પડતી અ જોય. અને તે જ ને પાછી આપવાના ઇરાદાથી અ ઉચકી લે, પણ પાછળથી તે તેને પોતાને કામે લગાડે. તો અ એ આ કલમ મુજબ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

(ઈ) અ ને એક પઇશા ભરેલી થેલી જડે. તો તે થેલી કોની છે. એ વાત અ જાણતો નહી હોય પણ પાછળથી તેને ખબર પડે કે તે જ ની છે. અને તેવું છતાં

તે થેલી પોતાને કામે લગાડે તો અ એ આ કલમ મુજબ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

(૬) અ ને એક કીમતી વીંટી જડે તે વીંટી કેની છે એ વાત અ જાણતો નહી હો; પણ તેના માલીક શોધી કહાડવાની કોશીશ કરયા શીવાય તુરત અ તે વીંટી વેચે, તો અ એ આ કલમ મુજબ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

ટીકા—એક નોકર પોતાના શેઠ તરફથી ઉઘરાણી કરી શેઠને નાણાં નહી આપતાં શેઠની પાસે પોતાનો પગાર લેણો હોય તે માટે તે નાણાં રાખે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કરયો ગણાય, રાણી વીરૂધ વીલમ રાય, કે, ઇ, ડા, પ, ૩૪૫

આ કલમ પ્રમાણેનુ તહોમત સાબીત કરતી વખતે મિલકત મજકુરનો ઉપયોગ તહોમતદારે પોતે કરયો એવુ સાબીત થવુ જોઇએ. મિલકત જડે અને કબજામાં રાખે એટલા ઉપરથી જ આ ગુન્હો સંપુર્ણ થતો નથી. રાણી વિરૂધ અબદુલ કો. ઇ° ડા. ૩૪૫

કોઇ સખસની ભુલથી કાંઇ નાણાં વધારે આપવામાં આવે તે સખસ તે લેતી વખતે કિંવા પાછળથી અમુક નાણાં વધારે આવ્યાં છે એવુ જાણે પણ તેણે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કરયો કહેવાય ઠગાઇનો ગુન્હો કરયો કહેવાય નહી. રાણી વિરૂધ શામસુંદર કો. ઇ. ડા.પ. ૩૪૬

તહોમતદાર અને ફરીયાદી જે ધંધો કરતા હોય તેમાં અમુક ચાંબડાની કીમત ન આપતાં એ ચાંબડાં પોતાના ઉપયોગમાં લે તો તહોમતદારે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કરયો કહેવાય નહી ૧૭ વી, રી, પ, ૩૪૬

કોઇ તહોમતદાર નાંણાની જુદી જુદી રકમનો ખોટો ઉપયોગનો ગુન્હો કરે તો તેની ઉપર એક તહોમત આવે નહી. જુદાં જુદાં તહોમત આવે ૧૫ વી, રી, પ, ૫

એક ભેંશનુ ચાંમડુ કે જેનો ધણી મળી શકયો નહી તે એક ગામના ચમાર લોકોએ લઇ લીધુ તેમાં એમ ઠરયું કે—બદદયાનત ભરેલા ઇરાદાવિષે શાબીતી નથી માટે એઓના ઉપર માલનો શાપ્રાધ ખોટો ઉપયોગ કીધો એવા ગુન્હાની શાબીતી બરોબર રીતે થઇ શકતી નથી, સરકાર વીરૂધ—જેટીબાસાથુ વીગરે મુ, હા, કો, તા,૧ મેએ ૧૮૭૨

આ કલમ પ્રમણેનુ તહોમત શાબીત થાયતો કેદીને કેદની શીક્ષા ઉપરાત ફટકામારવાની શિક્ષા થાય નહીં સરકાર વીરૂધ દાદા પરશીરામ. મુ, હા, કો,તા, ૨, મે ૧૮૭૮

(ભેમીગત દ્રવ્ય)જડેલુ ધન તે સરકારમાં જાહેર નહીં કરયા છતાં લીધુ તે આ કલમ પ્રમાણે શીક્ષા થયેલી બહાલ રહી, અને ઠરાવ્યું કે, જડેલુ ધન પણ સરકારમા જાર કરી રાજ્ય ભાગ આપવો જોઇએ, મુ, હા, કો, તા, ૨૧ નવંબર શને ૧૮૬૬.

જડેલા માલ માંહેથી અરધ ભાગ સરકારમાં લેવાય, ઇટરપીટીશન નંબર ૪૨૬૨, તા, ૧૭ નંવબર સને ૧૮૫૧ નો

કેદીને જાણેલા સોપી તે તેણે વાપરી ખાધી. તેને આ કલમ લાગુ નથી ને કલમ ૪૦૫ પ્રમાણે વીશ્વાસઘાત કરયાનો ચારજ રાખવો જોઇએ. મુ. હા. કો. તા. ૧૧ જુલાઇ ૧૮૬૭

કોઇ શખશ મરી જાય તે વખતે તેની પાસે જે મીલકત હોયતે મીલકતનો બદદાનતથી ખોટો ઉપયોગ.

૪૦૪. જો કોઇ માણસ બદદાનતથી કાંઇ મીલકતનો ખોટો ઉપયોગ કરે અથવા તેને પોતાને કામે લગાડે અને તે એમ જાણતો હોય કે ફલાણો શખશ ગુજરી ગયો તે વખતે એ મીલકત તેના કબજમાં હતી, તથા ત્યાર પછી તે કબજામાં લેવાનો કાયદા મુજબ જેનો હક હોય એવા કોઇ શખશના કબજામાં આવી નથી તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે અને અગર તે ગુનોહ કરનારને તે શખસ તે મુઓ ત્યારે મેહેતા અથવા ચાકર દાખલ રા

એટલી હોય તો તે કેદ બે વરસ સુધીની થઇ શકે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) ના કબજામાં કેટલાએક ઘરનો સામાન તથા નાણું છતાં અ ગુજરી જાય પછી તે નાણું કબજામાં લેવાનો જેને હક હોય એવા કોઈ શખશના કબજામાં તે આવ્યાં પેહેલાં અ નો ચાકર બ બદદાનતથી તેનો ખોટો ઉપયોગ કરે, તો બ એ આ કલમ મુજબ ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

ટીકી—આ કલમ પ્રમાણે ગુજરેલા શખશની મિલકતનો ઉપયોગ તેહોમતદારે પોતે કરેલો હોવો જોઇએ એવી કાંઇ જરૂર નથી રાણી વીરૂધ-નાબીતચંદર સરકાર, કો.ઇ.કા,મ,૩૪૫

આ કલમ સ્થાવર મિલકતનો ખોટો ઉપયોગ કરે તેને લાગુ પડતી નથી રાણી વિરૂધ ગીરધરમદારા ૬ મું, હા, રી, મ, ૩૩ (ફોજદારી)

સાપ્રાધ વિશ્વાસઘાત.

સાપરાધ વિશ્વાસ ઘાત.

૪૦૫. જે માણસને કોઇ પણ રીતે કાંઇ મીલકત અથવા મીલકતપરના અખત્યાર સોંપ્યો હોય, તે માણસ અગર બદદાનતથી તે મીલકતનો ખોટો ઉપયોગ કરે, અથવા તે પોતાને કામે લગાડે, અથવા તે સોંપણ બજાવવા વીશે તેણે સાફ અથવા અરથાત સમજાય એવો કાંઇ કાયદેસર કરાર કરયો હોય તે કરાર તોડીને, બદદાનતથી તે મીલકત વાપરે અથવા તેનો વગ કરે, અથવા જાણી જોઇને કોઇ બીજા માણસને તેમ કરવા દે, તે માણસે "સાપરાધ વિશ્વાસ ઘાત" કરયો એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંત,

(અ) એક મરનાર સખસના વિલમાં અ ને વકીલ ઠરાવેલો છે તે અગર તે મરનારની મિલકતની વેહેંચાણ ન વિલ પ્રમાણે કરવાનો કાયદાનો હુકમ બદદાનતથી નહીમાનીને તે મિલકત પોતાને કામે લગાડે તો અ એ સાપ્રાધ વિશ્વાસઘાત કરયો એમ સમજવું.

(બ) અ એક વખારવાળો છે. અને બ કેથાં ગામ જાય છે, તે પોતાનો સામાન અને સોંપે એવો કરાર કરીને કે એ સામાન રાખવામ ાટે હું તમને આટલું વખારનું ભાડું આપુ, ત્યારે તમારે એ સામાન મને પાછો આપવો. અ બદદાનતથી તે માલ વેંચી નાંખે, તો અ એ સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કરયો એમ સમજવું.

(ક) અ કલકત્તામાં રહીને ઝ દીલ્લીમાં રહે છે, તેના આડતીઆ દાખલ કામ કરે છે, અને અ તથા ઝ ની વચે સાફ કે અરથાંત સમજાય એવો એક એ રીતનો કરાર થએલો છે કે ઝ જેટલુ નાણું મોકલે તેટલુ સઘળુ અ એ ઝ ના હુકમ મુજબ વાપરવું. પછી ઝ એક લાખ રૂપીઆ અને મોકલે, અને એમ લખી મોકલે કે અ એ તે રૂપીયાની કંપનીની નોટો લેવી અ બદદાનતથી તે હુકમ નહીમાને અને તે રૂપીયા પેતાના ધંધામાં વાપરે, તો અ એ સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કરયો એમ સમજવું.

(ડ) પણ ઉપરનાં દ્રષ્ટાંતમાં અગર એમ બનુ કે, બદદાનતથી નહી, પણ, બંગાળાની બેંકના શેર રાખવામાં ઝ ને વધારે ગુણ થશે એવુ માનીને, શુદ્ધબુધીથી કંપનીની નોટો નહી ખરીદ કરતાં ઝ ને માટે બંગાળાની બેંકના શેર અ ખરીદ કરે, તો એ ઠેકાણે, અગર ઝ ને હાની થાય, અને તે હાનિને માટે અ ની ઉપર

દિવનીમાં ફરિયાદી કરવાનો તેનો હક હોય, તો પણ આ એ બદદાનતથી કામઠ રયુ નથી માટે, તેણે સામાન્ય વિશ્વાસઘાત કરયો નથી એમ સમજવું

[ઘ) આ એક મેહેસુલી અમલદાર છે, તેને સરકારી નાણુ સોંપેલુ છે. અને જે નાણુ તેના હવાલામાં હોય તે તેણે ફલાણી તીજોરીમાં ભરવું એવો તેને કાયદાનો હુકમ છે અથવા એમ કરવાને તે સરકારની સાથેના સાફ અથવા અરથાંત સમજાય એવી રીતે કરેલા કોઈ કરારથી બંધાએલો છે એમ છતાં આ બદદાનતથી તે નાણુ વાપરે, તો તેણે સામાન્ય વિશ્વાસઘાત કરયો એમ સમજવું.

(ચ) આ એક ભારવાહક છે તેને ખુસ્કી કે તરીને રસ્તે લઈ જવાને કાંઈ મીલકત ગ એ સોંપી છે તે મીલક્તનો તે બદદાનતથી ખોટો ઉપયોગ કરે, તો તેણે સામાન્ય વિશ્વાસ ઘાત કરયો એમ સમજવું.

ટીકા—જમીન ઘરેણે મુકયા છતાં દસ્તાવેજ કરી આપતો નથી તેથી આ કલમ પ્રમાણે તહોમત આવે નહી માટે શિક્ષા રદ કરી ઠરાવ્યુ કે આ કામ દીવાની કોરટનું છે મુ.હા. રી. વા. ૨. પ્ર. ૧૩૩ તા, ૭ ડીસંબર ૧૮૬૪

કેદીને જાણુસ સોંપી તે તેણે વાપરી ખાધી તેથી વિશ્વાસઘાત નો ગુન્હો થાય છે. મુ. હા. કો. તા. ૧૧ જુલાઈ ૧૮૬૭

દાગીના ઘડવા આપેલા તેમાં તાંબુ ભેળવ્યુ. તેના ઉપર આ કલમ પ્રમાણે તહોમત રાખવામાં આવ્યુ મુ. હા. વા. ૪ પ્ર. ૧૬.

આવા પ્રકારના ગુન્હેગારોની ચોકશી જે કોરટની હકુમતમાં તહોમતદાર હોય ત્યાં થઈ શકે જુઓ સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૧૮૧

પંત્યાલા વેપારનો કોઈ ભાગદાર જેને પંત્યાલા વેપારની કાંઈ મિલકત સોંપી હોય કીંવા જે ઉપર તેની સત્તા હોય તે મિલકત પોતાના ઉપયોગમાં બદદાનતથી લે તો તેણે વિશ્વાસ ઘાતનો ગુન્હો કરયો કેહેવાય રાણી વિરૂદ્ધ ઓખાદ કુમારશા ૧૩ બે. લા. રી. પ્ર. ૭૩૦ (ફુલબેંક)

તહોમતદાર એક થાણાની પોલીસનો શબ ઇનસ્પેકટર હતો. એ થાણાના કબ્જામાં એક ટટુ લાવવામાં આવ્યું અને ત્યાં સને ૧૮૭૧ ના આકટ ૧ લા પ્રમાણે રાખવામાં આવ્યું સ્ટેશનની બુકો તપાસવાથી એવુ માલમ પડયું કે એ ટટુને એ કાયદા પ્રમાણે લીલામ કરયું નહોતું અને કોઈ ગોપીનાથ નામના શખસે તે ખરીદ કરયું હતું થોડા વખત પછી ગોપીનાથ પાસેથી જે શખસે એ ટટુ વેચાતું લીધુ હતુ. તેની પાસેથી તહોમતદારે એ ટટુ વેચાતુ લીધું. માજીસ્ત્રેટને પુરાવ ઉપરથી એવું માલમ પડયું કે તે સને ૧૮૭૧ ના આકટ ૧ લા પ્રમાણે કાંઈ પણ હરાજી થઈ નહોતી તેથી તહોમતદારને વિશવાસઘાતનું તહોમત મુકી સજા કરી તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે એ શિક્ષા ગેરવાજબી છે અને વળી એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું કે એ મીલકત તહોમતદારને સોંપેલી હોવી જોઈએ. અને તેણે બદદાનતથી તેનો ગેરઉપયોગ કરેલો હોવો જોઈએ વળી તહોમતદારનો ઇરાદો કોઈ ગેરવ્યાજબી લાભ અગર ગેરવ્યાજબી નુકશાન કરવાનો હોવો જોઈએ, રાણી વીરૂદ્ધ રાજકીસનબીશવાલ, ૮ બે લા. રી પ્ર. ૧

અમુક મીલકત ઘરેણે મુકેલી નથી એવું કહી એ ઘરેણે મુકેલી મિલકત પાછી આપવાને કોઈ શખશ ના કહે તો તેણે કાંઈ હકના દસ્તાવેજનો વિશવાશઘાત કરયો એવુ ગણાય નહી રાણી વિરૂધ જાફર નાયક અને બીજા, ૨ મુ. હા, રી, પ્ર, ૧૨૭

કોઈ ઉપરીએ કાંઈ મીલકત કોઈને સોંપી હોય તે લઈને તે નાશી જાય તો તે ગુન્હો ચોરીનો નહી પણ વીશવાસઘાતનો કેહેવાય, ભારયચંદર ઠીકના કામમાં કો, ઇ. ડા. પ્ર, ૧૨૭

આ કલમ પ્રમાણે તહોમત આવીજે તહોમતદાર નીરદોષ હોય તે તહોમતદાર ઉપર આકલમ પ્રમાણેના કેશમાં જે પુરાવ પડયા હોય તે પુરાવા ઉપરથીજ ચોરીની મીલકત લેવાનુ પણ તહોમત આવી શકે. ૭. ઇ. ડા. પ્ર. ૧૪૫

વિશવાસઘાતનો ગુન્હો માંહેમાંહે માંડી વાળી શકાય નહી, રાણી વીરૂધ લક્ષમણ બીગા જી, ૧ ઈ લા, રી, (મુંબઇ) પ્ર. ૧૫૮

કોઇ ચીજ વાપરવાથી બગડી હોય તો તે આ કલમ પ્રમાણે વિશવાસઘાતનો ગુન્હો નથી. ૩ મ, હા, રી, પ્ર, ૬

ઘરેણે મુકેલો માલ બીજાને ત્યાં ઘરેણે ન મુકવો એવો કરાર હોય તો પછી એ પ્રમાણે બીજે ઠેકાણે મુકનાર ઉપર આ કલમ પ્રમાણે વિશવાસઘાતનું તહોમત આવે પણ જો તણે બદદયાનતથી તેમ કરયું હોય તો, ૬ મ, હા, રી, પ્ર, ૨૯

સાપરાધ વિશ્વાસ ઘાતની શિક્ષા.

૪૦૬ જે માણસ સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કરે, તેને ત્રણ વરશનીમુદત સુધીની બેમાના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બન્નેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ભારવાહક વગેરેએ સાપરાધ વિસ્વાસઘાત કરવો.

૪૦૭. કોઇ શખશને ભારવાહક દાખલ, અથવા ડંકાવાળા કે વખારવાળા દાખલ કાંઇ મિલકત સોંપી હોય, અને તે શખશ તે મિલકત બાબત સાપરાધ વિસ્વાસઘાત કરે તો તે શખશને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઇ મેહેતા અથવા ચાકરે સાપરાધ વિશવાસઘાત, કરવો

૪૦૮ કોઇ માણસ મેહેતો અથવા ચાકર હોય, અથવા કોઇને મેહેતા કે ચાકર દાખલ રાખ્યો હોય અને તે દરજ્જાથી તેને કાંઇ મીલકત અથવા કાંઇ મીલકત ઉપર અખતીયાર કોઇ પણ રીતે સોંપ્યો હોય તે માણસને તે મીલકત બાબત સાપરાધ વિશવાસઘાત કરે તો તેને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—એક નોકરને જે કામ માટે પઇસા આપ્યા હોય તે કામમાં તે ન વાપરે તે તે માટે તેને પુછવામાં આવે ત્યરે કે એ પઇસા બીજા કામમાં વાપરયા છે એમ ખોટું કહે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો કરયે, કહેવાય, વાટસન અને કંપની વિરૂધ ગુલામખાન, ઇ, ડા, ઇ, ૩૪૪

કોઈ સરકારી નોકરે અથવા સરાફ વેપારીએ કે આડતીયાએ સાપરાધ વિશ્વાસઘાત કરવો.

૪૦૯. કોઇ માણસને તેના દરજ્જાથી સરકારી નોકર દાખલ, અથવા તેના ધંધાસર, અને સરાફ, વેપારી,ફેક્ટોરીદાર, દલાલ, વકીલ, કે અડતીયા દાખલ, કાંઇ મીલકત અથવા કાંઇ મીલકત ઉપર અખત્યાર કોઇ પણ રીતે સોંપ્યા હોય. તે માણસ તે મીલકત બાબત સાપરાધ વીશવાસઘાત કરે, તો તેને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શીક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—તલાટીઓ લોકો પાસેથી રોકડા નાણાં લઇ સરકારમાં ભરવાને બંધાએલાછે તે તલાટી રોકડ નાણાને બદલે દાણા લે અને સરકારમાં નાણાં પોતાના ઘરમાંથી ભરે તો તેણે આકલમ પ્રમાણે ગુન્હો કરયો કહેવાય નહી, ૪ મ, હા, રી, એપે, ૩૨

કોઇ મુખત્યારને તેને રાખનાર શખસ પાસેથી તેનુ મેહેનતાણું મળ્યું હોય તે ઉપરાંત

તેને રાખનારની માહેતી વગર વકીલ પાસેથી કાંઇ તે લેતો તેની ઉપર આ કલમ પ્રમાણે ત હોમત આવી શકે—પેરીમોહન ઘોસ, ૯ બે૦ લા૦ રી પ્ર, ૩૧૨

કોઇ કાન્સટેબલ તેના થાણાના માણસનો પગાર બદદયાનતથી વાપરી ખાય તો તેની ઉ પર આ કલમ પ્રમાણે તહોમત લાગી શકાય, રાણીવીરૂધ્ધ સબદરમીયા. કો, ઇં, લા, પ્ર, ૨૪૫

મીઠાની વખારમાંથી ઘણું મીઠું ઓછું થઇ ગયું હોય પણ જ્યાં સુધી એ મીઠું બદદયાનત થી મીઠાનો દરોગો લઇ ગયો એવું સાબીત થાય નહીં ત્યાં સુધી તેની ઉપર આ કલમ પ્રમા ણેનું તહોમત આવી શકે નહીં—રાણીવીરૂધ્ધ શ્રીનબહાદુરપટનાયક. કો, ઇં, લા, પ્ર, ૩૪૫.

નાયબનાજર એ આ કલમના સબંધમાં નાજરના હાથ નીચેનું માણસછે તેનું ખાનગી મા ણસ નથી—રાણીવીરૂધ્ધ મહમુદ હુસેન, ૨ બ. રી. પ્ર, ૨૯૮

જે સખસ ઉપર કલમ ૪૦૯ પ્રમાણે તહોમત આવી સજા થઇ હોય તે શખશ ઉપ ર વળી એ કલમ ૪૧૧ સાથે કલમ પ્રમાણે ચોરીની માલકત લેવા વાગેરેનું તહોમત આવે નહી—રાણીવીરૂધ્ધ શંકર. ૨ બ, હા, રી, પ્ર, ૨૯૮

કાન્સટેબલો તેમને સોંપેલા ઘરમાંથી ચોરી કરેતો તેઓને આ કલમ પ્રમાણે સજા થાય તેઓ ને કલમ ૪૦૯ પ્રમાણે સજા થાય નહીં. રાણીવીરૂધ્ધ બાઇદાનાશોગ ૩ વી, રી, પ્ર, ૨૯

કોઇ ઓફીસના હેડ કલારકનું કામ સ્ટાંપ વેચવાનું હોય પણ તેના ઉપરીની મંજુરી મેળ વીને કિંવા તેના ઉપરીને જાણ કરીને પોતાના આસીસ્ટંટને તે સ્ટાંપ વેચવાનું કામ સોંપે, આસીસ્ટંટ તે સ્ટાંપ લઇ નાશી જાય તો હેડકલારકે વિશવાસઘાતનો ગુનો કરયો કહેવાય નહી પાણ આસીસ્ટંટે કરયો કહેવાય. ૧૩ વી. રી. પ્ર. ૭૭

નાજર એ બજાવણીના કામનો ઉપરી છે અને તે જે રીપોર્ટ કરે, કિંવા દાખલ કરે તે ની સચાઈ વીશે તે જવાબદાર છે મારા તાબાના માણસે મને ઠગ્યો એવું કહી તે પોતાની જ વાબદારીથી મુકત થઇ શકે નહી, ૭ વી. રી. પ્ર. ૧૭૯

હીશાબમાં મીઠું વધારે સીલીક નીકળવું જોઇએ. તેને બદલે સીલીક થોડું મીઠું હોય. પણ તે મીઠું દરોગો ખાઇ ગયો એવો પુરાવ ન હોય ત્યાં સુધી તેને વિશવાસઘાત કરયો કહેવાય નહી ૫ વી, રી, પ્ર. ૨૧

ચોરીની મીલકત લેવા બાબત.

ચોરીની મીલકત — ૪૧૦ જે માલકતનો કબજો ચોરીથી, અથવા જબરાઇના કડાવ વાથી, અથવા અપહરણથી, એકની પાસેથી બીજાની પાસે ગયો હોય તે મીલકત, તથા જે મીલકતનો સામાન્ય ખોટો ઉપયોગ થયો હોય, અથવા જે બાબત સામાન્ય વીશવાસઘાત થયો હોય તે મીલકતનું નામ "ચોરીની મીલકત" પાડયું છે પછી બ્રીટીશ હ ઇંડીયાનીમાંહે અથવા બહાર તે કબજો એકની પાસેથી બીજા પાસે ગયો હોય અથવા તે સા માન્ય ખોટો ઉપયોગ અથવા વીશવાસઘાત થયો હોય તો પણ અગર તે મીલકત જે શખશ ના તે કબજામાં લેવાનો કાયદા મુજબ હક હોય એવા કોઇ શખશના કબજામાં પાછળથી આવે તો પછી તે ચોરીની મીલકત સમજવી નહી.

ચોરીની મીલકત બદદાનતથી લેવી. — ૪૧૧. કોઇ માણસ બદદાનતથી કાંઇ ચોરીની મીલકત લે, અ થવા રાખે, અને તે ચોરીની મીલકત છે એમ તે જાણતો હોય અ થવા એમ માનવાનું તેને કારણ હોય, તો તે માણસને ત્રણ વર સની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની. અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે કોઇ શખશની ઉપર તહોમત મુકવામાં આવ્યું હોય તેને નેકે

ઇ ફુલપાવર માજીસ્ત્રેટે છોડી દીધો હોયતો તને કમીટ કરવાનો હુકમ શેશન કોરટ કરી શ કતી નથી,—પરકારવીરૂધ્ધ રામચંદ્ર હેમચંદ મુ, હા, કો, વા, ૧ ડીસંબ ૧૮૭૦

સ્ત્રી ચોરી કરી આવે અને તે ચોરી લાવેલો માલ ધણી રાખે તો ધણી ઉપર ચોરીના મા લ રાખવાનુ તહોમત આવે. આર્ચ, પ્ર. ૪૭૫

એક સ્ત્રીએ તેના ધણીની ગેરહાજરીમાં તેની જાણ બહાર કેટલોક ચોરીનો માલ લીધો અને તે પેટે ચોરને કાંઇક નાણુ આપ્યા, ચોર અને ધણી. પાછળથી ભેળા થયા તે સ્ત્રીના ધણીને ખબર હતી કે જે માલ એ ચોર આપી ગયોછે તે ચોરીનોછે અને એટલા માટે બાકીના પ ઇસા તે ચોરને પોતે આપ્યા તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે તે ધણી પણ ચોરીનો માલ રાખવા નો તકશીરવાનછે—રાણીવીરૂધ્ધ વુડવર્ડ. આર્ચ, પ્ર, ૪૭૫

એક છોકરે તેના ધણીના કબજામાંથી એક ઘેટું ચોર્યું તે ઘેટો તેના ધણીએ પાછો લીધો, છોરાને પુછયું કે આવો માલ તુ કોને ત્યાં વેચી આવેછે, છોકરાએ અમુક શખશનું નામ લીધું ત્યારે તહોમતદારને પકડવા માટે એક ઘેટું તને ત્યાં વેચી આવવાનું તેના ધણીએ કહ્યું. એ પ્રમાણે તે વેચી આવ્યો નથી તહોનેતદાર ઉપર ચોરીનો માલ રાખવાનુ તહોમત આ વ્યું તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યુ કે જે વખતે એ ઘેટું વેચ્યું તે ચોરીનું નહોતુ તેથી તહોમ તદાર ઉપર ચોરીનો માલ રાખવાનું તહોમત આવે નહીં—રાણી વિરૂધ્ધ દીવાન. આર્ચ પ્ર. ૪૭૬

ચોરીની મીલકત બદદયાનતથી રાખવાના તહોમતમાં તહોમતદારનો ઇરાદો ચોરીની મિલકત છે. એવું તે સાપરાધ જાણતો હતો એ જરૂરનુ છે-રાણી વીરૂદ્ધ દાયલસીલીદર અને બીજો.

કોઇ શખસ કાંઇ ચોરીની મીલકત લઇને પોતાના ઘરમાં છુપાવે તો તની ઉપર આ કલમ ૪૧૧ અને ૪૧૪ પ્રમાણે તહોમત નહી આવે. માત્ર આ કલમ ૪૧૧ નુંજ તહોમત આવે.

આ કલમ પ્રમાણેનું તહોમત જે શખશ ઉપર આવ્યુ હોય તે શખસે ચોરીમાં ગયેલી રકમ ગુનહા ભરેલી રીતે રાખી એમ ખુલી રીતે સાબીત થવું જોઇએ મીરયારઅલી. ૧૩ વી. રી. પ. ૭૦

આ કલમ પ્રમાણેના તહોમતમાં લીધેલી મીલકતનો પ્રકાર તહોમતદારના કબજામાં તે મીલ કત આવી તેની વખત જગ્યા અને રીતી અને તે ચોરી લઈ જવામાં આવી એ હકીકત ધ્યાનમાં લેવી જોઇએ, ગુનો કરનાર શખશ કોઇ અમુક શખશ છે તે નક્કી ન થાય તો તેઓ ચોરીની મીલકત લેવાના ગુન્હાથી છટકી જઇ શકે નહી—રાણી વીરૂધ્ધ હરીશંકર ફકીરભટ ૨ મુ. હા. રી. પ્ર. ૧૩૦

આ કલમમાં બતાવેલી ચોરીની મીલકત લેતી વખતે એ મીલકત ચોરીની છે એવું તહોમ તદાર જાણતો ન હોય પણ એવું જાણવામાં આવ્યા પછી રાખે તો એણે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કર્યો કહેવાય. ૪ મ. હા. રી. એ. ૪૨

ડાકાઇટી કરતાંચો રેલી મીલકત બદદા નતથી લેવી.

૪૧૨. કોઈ માણસ બદદાનતથી કાંઇ ચોરીની મીલકત લે અથ વા રાખે, અને તે મીલકતનો કબજો ડાકાઇટી કરવાથી એકની પા શેથી બીજાની પાસે આવેલો છે એમ તે માણસ જાણતો હોય અથવા એમ માનવાનું તેને કારણ હોય એવા જે શખશ ડાકાઇટોની ટોળીમાં છે અથવા તેઓની ટોળીમાં હતો એવું જાણીને અથવા એમ માનવાનું કારણ છતાં એવા કોઈ શખશ પાસેથી કોઇ માણસ બદદાનતથી કાંઇ મીલકત લે, અને તે મીલકત ચોરેલી છે એમ તે જાણતો હોય અથવા એમ માનવાનું તેને કારણ હોય, તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની સિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—આ કમલપ્રમાણેનું તહોમત સ્થાપીત કરવા માટે જે શખસે ડકાઇટીએ ગયેલી મીલકત લીધી હોય તે શખશ એ ડકોઇટી થઇ છે. એવું જાણતો હોય, કીંવા માનતો હોય, કીવા જે શખશ પાસેથી એ મીલકત લીધી છે તેઓ ડકોઇટી કરવા વાળા છે એવું તે જાણતો હોય, કીંવા માનતો હોય એવું સાબીત થવું જોઇએ—રાણી વીરૂધ જાગેશ્વર બગદી અને બીજાઓ ૭ વી. રી, પ, ૧૦૯

જે શખસ ઉપર કલમ ૪૦૯ પ્રમાણે તહોમત આવી સજા થઇ હોય તે શખશ ઉપર વળી એ કલમ સાથે આ કલમ પ્રમાણે ચોરીની મીલકત લેવા વીગેરેનુ તહોમત આવે નહી—રાણી વિરૂધ શંકર. ૨ મ. હા, રી, પ, ૩૧૩

એક કામમાં આરોપીતપર ૩૯૫ કલમ પ્રમાણે તહોમત મુકવામાં આવેલું છતાં શેશન જડજે તેનીપર આ કલમ ૪૧૨ પ્રમાણે ગુન્હાની સાબીતી કરી તેમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે, જે ગુન્હાની શાબીતીના ઠરાવ દુરસ્ત નથી શાથી જે શેશનજડજે કલમ ૪૧૨ પ્રમાણે કાંઇ ચારજ મુક્યો નોહેતો અને જુના ક્રી. પ્રો, કો, કલમ ૫૬ થી તે ૫૯ સુધીમાંના નીયમો લાગુ પડે એવો એ મુકદમો નોહોતો—સરકાર વીરૂધ ગોપાળજી વલદ અને બીજાઓ મુ, હા, કો, તા૦ ૧૬ જુન ૧૮૭૦

નીત્ય ચોરીનીમીલકતનાધંધો કરવો	૪૧૩. જે મીલકત ચોરીની મિલકત છે એમ જાણીને અથવાં એમ માનવાનું પોતાને કારણ છતાં જે માણસ નિત્ય એવી મીલકત લે, અથવા એના ધંધો કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની, બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી દંડને પગ લાયક થશે.
ચોરીની મીલકત સંતાડવામાં મદદ કરવી.	૪૧૪ કાંઇ મીલકત ચોરીની મીલકત છે એમ જાણીને અથવા એમ માનવાનું પોતાને કારણ છતાં. તે મીલકત સંતાડવામાં, અથવા તેના વગ કરવામાં, તે ખશેડવામાં જે માણસ બુધ્ધિપુરવક મદદ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—ક્યા ચોર પાસેથી એ મીલકત લીધી એવું સાબીત ન થાય તો કલમ ૪૧૧ પ્રમાણેનું તહોમત ન આવે, પણ આવે કલમનું તહોમત આ—રાણી વીરૂધ હરીશંકર ફકીર ભટ મુ. હા. રી. પ. ૧૩૦

એક શખસે રેલવેના ચોરીના ખીલા બીજાના ઘરમાં છુપાવી મુકયાના કામમાં મદદ કરી તેને આ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થએલી કાયમ રહી. સરકાર વિરૂધ રામેશરરાય અલ્લાંબાદ. હા. કો. રી, વા. ૧ પ. ૩૭૯

ઠગાઈ બાબત.

ઠગાઇ.	૪૧૫. જે માણસ, કોઇ શખશ સાથે ફરેબ કરીને, દગલબાજીથી અથવા બદદાનતથી એવું કરે કે જેની સાથે ફરેબ કર્યો હાય તે શખશ કોઇ શખશને કાંઈ મીલકત આપે, અથવા કોઇ શખશની પાસે કાંઇ મીલકત રેહેવા દેવાની રજામંદી આપે, અથવા અંગર ફરેબ નહી કર્યો હોય તો જે વસ્તુ તે શખશ કરે નહી અથવા કરવામાં કસુર કરે, નહી એવી કાંઇ વસ્તુ તે ફરેબ દીધેલા શખશને કરવાને અથવા તે કરવામાં કસુર કરવાને ઇરાદાથી લલચાવે, અને તે કામ અથવા કસુર એવી હોય કે તેથી તે શખશને શરીર, મન, આબરૂ, કે મિલકત તરફની કાંઇ નુકશાની કે હાની થાય, અથવા થશે એવો સંભવ હોય, તો તે માણસે "ઠગાઇ' કરી એમ સમજવું.

ખુલાસો—કાંઇ હકીકતને બદદાનતથી છુપાવવી, તે પણ આ કલમના અરથ પ્રમાણેનો ફરેબ છે એમ સમજવું,

દ્રષ્ટાંત.

(અ) હું સિવિલ સરવિસમાંછું એવો ખોટો ઢોંગ કરીને, અ ઇરાદાથી ઝ ને ફરેબ દે, અને એ પ્રમાણે બદદાનતથી એમ કરે કે ઝ તેને કાંઇ માલ ઉધાર લેઇ જવા દે, અને અ તે માલનાં નાણાં આપવાનો ઇરાદો રાખતો નહી હોય, તો અ એ ઠગાઈ કરી એમ સમજવું.

(બ) અ કોઈ વસ્તુપર એક ખોટી નીશાની કરીને ઇરાદાથી ઝ ને ફરેબ દે, અને તેના મનમાં એવો ભરૂશો ઉતપન કરે કે એ વસ્તુ ફલાણા નામીચા કારીગરે બનાવેલી છે, અને એમ કરીને તે વસ્તુ ખરીદ કરીને તેની કીમત આપવાને ઝ ને બદદનતથી લલચાલે. તો અ એ ઠગાઇ કરી એમ સમજવું.

(ક) અ કાંઇ માલનો ખોટો નમુનો બતલાવીને ઇરાદાથી ઝ ને ફરેબ દે. અને તેના મનમાં એવો ભરોસો ઉતપન કરે, કે તે માલ નમુના જેવોજ છે અને તેમ કરીને તે માલ ખરીદ કરીને તેની કીમત અપાવવાને ઝ ને બદદાનતથી લલચાવે, તો અ એ ઠગાઇ કરી એમ સમજવું.

(ડ) અ એ કાંઇ માલ ખરીદ કરયો છે, તેની કીમત આપેવાને બદલે, અ એક પેહેડીપર હુંડી લખી આપે, અને તે પેહેડીમાં અ નુ કાંઇ નાણું હોય નહી, અને તેથી અ ને ઉમેદ હોય કે હું જે હુંડી આપુછું તે સિકરાવાની નથી તેમ છતાં તે હુંડી આપીને અ ઇરાદાથી ઝ ને ફરેબ દે. અને એમ કરીને તે માલ અપાવાને ઝ ને બદદાનતથી લલચાવે; અને તેને નાણું આપવાનો પોતાને ઇરાદો હોય નહી, તો અ એ ઠગાઇ કરી એમ સમજવું

(ઈ) કાંઇ વસ્તુ હીરા નથી એમ અ જાણતો હોય, તે વસ્તુ હીરા છે એમ કહીને અ તે ગીરો મુકે, અને ઇરાદાદી જ ને ફરેબ દે. અને એમ કહીને તે ઉપર રૂપીઆ ધીરવાને ઝ ને બદદાનતથી લલચાવે, તો અ એ ઠગાઇ કરી એમ સમજવું.

[ફ] અ ઇરાદાથી ઝ ને ફરેબ દઇને તેના મનમાં એવો ભરોસો ઉતપન કરે કે હું અ ને જે રૂપીયા ધીરીશ, તે અ મને પાછા અપશે. અને એમ કરીને રૂપીયા ધીરવાને ઝ ને બદદાનતથી અ લલચાવે, અને તે રૂપીઆ પાછા આપવાનો પોતાનો ઇરાદો નહી હોય, તો અ એ ઠગાઇ કરી એમ સમજવું.

(ગ) અ ઇરાદાથી ફરેબ દઇને ઝ ના મનમાં એવો ભરૂશો ઉતપન કરે કે અ મને આ ગળીના છોડવા આપવાનો ઇરાદો રાખે છે, અને અ નો કાંઇ આપવાનો ઇરાદો નહી હોય, અને એમ કરીને તે આપવાના ભરૂસા ઉપર કાંઇ નાણું આગળથી આપવાને ઝ ને બદદાનતથી લલચાવે, તો અ એ ઠગાઈ કરી એમ સમજવું. પણ અગર તે રૂપીયા લેતી વખતે અ નો ઇરાદો તે છોડવા આપવાનો હોય, અને પછી પોતાનો કરાર તોડીને તે છોડવા નહી આપે, તો તણે ઠગાઇ કરી એમ સમજવું નહી, પણ તેની ઉપર કરાર તોડવાની દિવાનીમાં ફકત ફરીયાદી ચાલી શકશે.

(હ) અ એ ઝ ની સાથે કાંઇ કરાર કરયો છે તે કરારમાંના જેટલો ભાગ અ એ બજાવવાનો છે તેટલો અ બજાવી ચુકયો એ પ્રમાણે અ ફરેબ દઇને ઝ ના મનમાં ભરોસો ઉતપન કરે, અને એમ કરીને પઇસા આપવાને ઝ ને બદદાનતથી લલ

આવે. તો અ એ ઠગાઇ કરી એમ સમજવું.

(ઈ) અ એક સ્થાવર મિલકત બ ને વેચીને તેના નામનું ખત કરી આપે, પછી તે મીલકત વેચી માટે હવે માહારો તે પર કાંઇ હક રહયો નહી એમ જાણ્યા છતાં આગળ થયેલા વેચાણ તથા ખતની ક ને ખબર નહી આપતા તે મીલકત અ ક ને વેચાતી અથવા ગીરો આપે, અને કની પાસેથી તેની કીમતના કે ગીરો બાબતનાં નાણાં લે તો અ એ ઠગાઇ કરી એમ સમજવું.

વેશ લઇને ઠગાઇ કરવી. ૪૧૬. પોતે કેઇ બીજો શખશ હોવાનો ઢોંગ કરીને, અથવા જાણી બુઝીને એક શખસને ઠેકાણે બીજો શખસ મુકીને, અથવા પોતે અથવા કોઇ બીજો શખસ ખરેખર જે હોય તથી જુદોજ શખસ છે એવુ બતાવીને, અગર કોઇ માણસ ઠગાઇ કરે, તો તેણે "વેશ લઇને ઠગાઇ કરી" એમ સમજવું,

ખુલાસો—જે શખસનો વેશ લીધો હોય, તે શખસ ખરેખર કોઇ હોય અથવા નહી હોય તોપણ એ ગુનોહ થયો એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંત.

(અ] હું અ નામનો ફલાણો માતબર સરાફ છું એમ કોઇ બ ઢોંગ કરીને ઠગાઇ કરે, તો અ એ વેશ લઇને ઠગાઈ કરી એમ સમજવું.

(બ) હું બ છું એમ ઢોંગ કરીને અ ઠગાઇ કરે, અને બ તો મરી ગએલો શખસ હોય, તો અ એ વેશ લઇને ઠગાઇ કરી એમ સમજવું.

ટીકા—પોતાની છોકરી નથી એવું જાણ્યા છતાં તે પોતાની છોકરી છે એવું કહીને તેને કોઈ સાથે પરણાવવાનું કરે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ગુનો કરયો કહેવાય. ૭ વી.રી.મ,૫૧

બીજાને નામે જુબાની આપવી તે આ કલમ પ્રમાણેનો વેશ લઇ ઠગાઇનો ગુન્હો નથી. કલમ ૧૯૩ પ્રમાણે ખોટી જુબાની આપ્યાનો ગુન્હો થાય છે—રાણી વિરૂધ ભેમા ભીખા ૧ મુ, હા, રી, મ, ૮૯

ઠગાઇની શિક્ષા. ૪૧૭. જે માણસ ઠગાઇ કરે, તેને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—કોઇ શખસ હું પોલીસ અમલદાર છુ એવુ દેખાડી કોઇ ગામડીયા પાસેથી કાંઇ પઇસા લે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ઠગાઇનો અને સરકારી નોકરનો વેશ લીધાનો ગુન્હો કરયો કહેવાય—રાણી વીરૂધ્ધ સદાનંદદાસ. કો, ઈ, ડા મ. ૩૪૨

કોઇ ચોકીદાર કોઇ શખસને ફરેબ દઇ અથવા તેને દુઃખ દેવાની બીક દેખાડી અથવા કપટથી તે શખસ પાસેથી કાંઇ નાણાં લેતો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ઠગાઇનો અને કલમ ૩૮૩ અને ૩૮૪ પ્રમાણે જબરાઇથી • કઢાવવાનો ગુનો કરયો કહેવાય. સરકારી નાણાંનો બદદાનતથી તેણે ખોટો ઉપયોગ કરયો એવું તહોમત તેને લાગુ પડે નહી—રાણી વીરૂધ રામનારાયણ ચોકીદાર, કો. ઈ. ડા, મ, ૩૪૪

એક દીવસે પઇસા લઇ બીજે દીવસે તે પઇસા કોઇને આપ્યા વગર કપટથી કોઇ શખસ નાસી જાય તો એટલાજ ઉપરથી તેણે ઠગાઇનો ગુનો કરયો ગણાય નહી નાણા લેતી વખતે ઠગાઇ કરવાનો અથવા ફરેબ દેવાનો તેનો ઇરાદો હતો એવુ સાબીત થવું જોઇએ આ ઇરાદો સાબીત કરતી વખતે નાણા લઇ ભાગી જવાની તેની વરતણુક પુરાવામાં મુકી શકાય—રાણી વીરૂધ્ધ હીરામણ હલવઈ. કો, ઇ, ડા, મ, ૩૪૨

કોઇ શખસ પોતાને ઘેર લગન છે નહી એવુ જાણ્યા છતાં પોતાને ઘેર લગન છે એવું

એકું કર્યું કેટલોક માલ બીજા શખશ પાસેથી ભાડે લઇ જાય, થોડું ભાડું આપે, બીજું ભાડું અને એ માલ પાછળથી આપવાની લખેલી વાયદા ચીઠી લખા આપે, પાછળથી એવું જણાય કે એ મીલકત પોતાના એક દીકરાની હાથમાં જમીમાં લેયુ તે શખશનો ઇરાદો હતો આથી એણે ઠગાઇનો ગુનો કરયો કહેવાય—રાણી વીરૂધ્ધ કાદરબક્ષ, કો. ઇ. ડા. મ. ૩૪૨

એક શખશ પાસેથી તહોમતદારે પોતાને ત્યાં મુકેલાં ઝવેરાત તેઓને પાછાં આપે, એવા હેતુથી લીધેલા રકમની એક સરકારી પ્રોમીસરી નોટ લીધી પણ એ પ્રોમીસરી નોટ લઇ તેમાં ઝવેરાત પાછાં આપવા તેમનો ઇરાદો નહોતો; અને તેથી એ નોટ એ શખસ પાસે તહોમતદારોનું બીજું લેણું હતું તે માટે રાખવાનું કહ્યું, તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે તે ઓએ ઠગાઇનો ગુનો કરયો છે—રાણી વીરૂધ્ધ આદરશનદાશ કો. ઇ. ડા, મ, ૩૪૨

એક છોકરી બ્રાહ્મણી છે એવું કેઇ શખશ કોઇ પાસેથી પઇસા લઇ પરણાવે અને પાછળથી તે બ્રાહ્મણી નથી એમ ઠરે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનોહ કરયો કહેવાય—રાણી વીરૂધ્ધ પદ્દામોનીબાઇ સ્તોબી. કો. ઇ, ડા, મ, ૩૪૨

જે મીલકત ઠગાઇ કરીને મેળવેલી હોય તે મીલકત ઠગાઇ કરેલા શખસની છે એવું આ કલમ પ્રમાણેના તહોમતમાં બતાવવું જોઇએ. ૧ મ. હા. રી, મ, ૩૧

આગગાડીમાં બેશનાર જે કલાશની ટીકીટ લીધી હોય તેથી ઊંચા કલાશની ગાડીમાં બેશે તો તેથી ઠગાઇનું તહોમત આવે નહી શને ૧૮૫૪ ના આકટ ૧૮ પ્રમાણે તજવીજ કરવી મુ, હા, કો, વા, ૧ મ, ૧૪૦

રસ્તો બાંધી આપવાને કરેલો ઠરાવ તોડયા બદલ આ કલમ પ્રમાણે તજવીજ થાય નહી શને ૧૮૫૯ ના આકટ ૧૩ પ્રમાણે તજવીજ કરવા અને તે આકટમાં શબમાજીસ્ત્રેટને અધીકાર નથી માટે શિક્ષા રદ કરી, મુ, હા, કો. તા૦ ૨૨ ડીસબર ૧૮૬૬

ઠગાઇ કે જેમાં મીલકત અપાઇ નથી તે આ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થાય એવો ગુનો છે તથા બીજા વરગના માજીસ્ત્રેટના અખત્યારમાં જો ગુનો છે પણ મીલકત અપાઇ છે, એવી બાબતમાં તો કલમ ૪૨૦ પ્રમાણે શિક્ષા થાય એવો ગુનો થાય છે. તથા તેનો ઇનસાફ સેસનકોરટથી અથવા પેહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટથી થઇ શકે છે—શરકાર વીરૂધ્ધ બાવાજી કાજી—દાશ અને બીજા મુ, હા, કો, તા૦ ૨૫ શપટંબર ૧૮૭૫

ભરૂચ સંગ્રહસ્થાનમાં વગર ટીકીટે જવાથી આ કલમ પ્રમાણે ઠગાઇનો ગુન્હો બનતો નથી તેમજ પ્રવેશનો પણ થાય નહી. મુ, હા, કો. તા૦ ૧૨ ફેબ્રવારી ૧૮૭૯

જેનો લાભ જાળવવાની જે શખસની ફરજ હોય તેને ગેરવ્યાજબી હાની થશે એવું જાણીને તે શખસે ઠગાઇ કરવી.

૪૧૮. કોઇ શખસ ઠગાઇ કરે, અને તે એમ જાણતો હોય કે જે પ્રકરણમાં હું ઠગાઇ કરૂછુ તે પ્રકરણમાં ફસાણા શખસનો લાભ જાળવવાની કાયદા પ્રમાણે અથવા કાંઇ કાયદેસર કરાર પ્રમાણે મારી ફરજ છે તે શખસને એ ઠગાઇથી ગેરવ્યાજબી હાની માહારાથી થાય એવો સંભવ છે, તો તે શખસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

વેશ લેઇને ઠગાઇ કરવાની શિક્ષા.

૪૧૯. જે માણસ વેશ લેઇને ઠગાઇ કરે, તેને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—૧. આ છોકરી અમુક સ્ત્રીની છે એવું જાણ્યા છતાં તે બીજી સ્ત્રીની છોકરી છે એવું કોઇ શખસ કહી કાંઇ કૃત્ય કરે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે વેશ લઇ ઠગાઇ કરી એ

મ સમજવું—રાણી વિરૂદ્ધ ધનપત ઓઝા. મો. ઈ. ડા. પ્ર. ૩૪૨

૨. કોઈને નીચ વરગની છોકરી છે એવું જાણ્યા છતાં તે ઉંચા વરગની છે કરીને એવું કહી કોઈ ઉંચ વરગના શખસ સાથે પરણાવે, પઈસા લે તો તેણે ઠગાઈનો અને આ કલમ પ્રમાણે વેશ લઈ ઠગાઈ કર્યાનો ગુન્હો કર્યો ગણાય—રાણી વિરૂદ્ધ ડાબસીંગ અને બીજાઓ. ક્રો. ઈ. ડા. પ્ર. ૩૪૧

ઠગાઈ કરીને બદદાનતથી કાંઈ મિલકત અપાવવી.

૪૨૦. કોઈ માણસ ઠગાઈ કરે, અને તેથી કરીને બદદાનતથી એમ કરે કે તે ફરેબ દઈ ઠગેલો શખસ કાંઈ મિલકત કોઈ શખસને આપે અથવા કંઈ કીંમતી દસ્તાવેજ અથવા સહી કે મોહોર કરેલી કાંઈ વસ્તુ જેનો કીંમતી દસ્તાવેજ બની શકે તે આખી કે થોડી ઘણી બનાવે, ફેરવે, કે તેનો નાશ કરે તો તે માણસને સાત વરસના મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

દગાનાં ખતો તથા મિલકતની વ્યવસ્થા બાબત.

માગનારાઓમાં વેંહેચાણ થતી અટકાવવાને માટે કાંઈ મિલકતનું બદદાનતથી અથવા દગલબાજીથી ખસેડવું અથવા છુપાવવું.

૪૨૧. જે માણસ બદદાનતથી કે દગલબાજીથી કાંઈ મિલકત ખસેડે અથવા છુપાવે, અથવા પુરેપુરી કિંમત લીધા વિના કોઈ શખસને આપે, કે તેને નામે કરી આપે કે કરાવી આપે એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરીને પોતાના કે કોઈ બીજા શખસના માગનારાઓમાં તે મિલકત કાયદા મુજબ વેહેંચાતી અટકે અથવા તેમ કરવાથી તે વેહેંચાતી અટકશે એવો સંભવ છે એમ જાણ્યા છતાં તો તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઈનું કાંઈ લેહેણું કે માગણું હોય તે પોતાના માગનારાઓને મળતું તે માણસે બદદાનતથી અથવા દગલબાજીથી અટકાવવું.

૪૨૨. પોતાનું અથવા કોઈ બીજા શખસનું કાંઈ લેહેણું કે માગણું હોય. તે પોતાનું અથવા તે શખસનું કરજ અદા કરવાનાં કાયદા મુજબ કામે આવતું જે માણસ બદદાનતથી અથવા દગલબાજીથી અટકાવે તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—એક અ નામના શખસે બ ની સાથે એવો કરાર કર્યો કે મને જો તમે દર મહીને હફતા આપો તો તેના તારણ બદલ મારો જે ક ઉપરનો દાવો છે તેનો ફાયદો તમને હું આપુછું. અને ક સાથે હું કાંઈ ખાનગી તોડજોડ નહી કરૂં. પછી અ એ તે કરારનામા વિરૂધ ક ઉપરનો દાવો ખાનગી પતાવ્યો, તે કામમાં એવો ઠરાવ થયો કે અ એ ક સાથે જે તોડજોડ કરી તે બ સાથે કપટ કરી કિંવા બદદાનતથી કરી છે એવું હોયા શિવાય અ ઉપર આ કલમ પ્રમાણે તહોમત મુકી શકાતુ નથી—નોબી ચંદર મુકુંદ અરજદારના બાબતમાં—કલકતા હા. કો. વા. ૨૨ પ્ર. ૪૬ તા૦ ૨૯ જુલાઈ ૧૮૭૪.

કોઈના નામની કાંઈ મિલકત કરી આપવાના જે ખત માં કિંમતનો છોક [illegible]

૪૨૩. જે ખત કે દસ્તાવેજ કાંઈ મિલકત અથવા તે માંહેલો કાંઈ હરકોઈ શખસના નામપર કરી આપવાની મતલબનો અથવા કાંઈ મિલકતમાંથી કે તે માંહેલા કાંઈ હકમાંથી કાંઈ રકમ અપાતી થાય એવી મતલબનો હોય, અને જેમાં તે નામપર કરી આપવાની અથવા તે રકમ અપાતી થવાની કીંમત બાબત, કે જે શખસ

જે એવા ખાપગ બદદાનતથી કે દગલબાજીથી સહી કરવી.

અથવા શખશોના ઉપયોગ અથવા લાભમાં તે ખત અથવા દસ્તાવેજનો અમલ થવાનો ખરેખર ઇરાદો કરયો હોય તે શખસ અથવા શખશો બાબત, કાંઇ ખોટો ઉપર લખેલો હોય એવા કોઇ ખત કે દસ્તાવેજ પર જે માણસ બદદાનતથી સહી કરે, અથવા એવું ખત કે દસ્તાવેજ લખી આપે, અથવા લખી આપનાર કે લખાવી લેનાર થાય, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ મિલકતનું બદદાનતથી અથવા દગલબાજીથી ખસેડવું કે છુપાવવું.

૪૨૪. પોતાની અથવા બીજા કોઇ શખસની કાંઇ મિલકત જે માણસ બદદાનતથી અથવા દગલબાજીથી છુપાવે કે ખસેડે, અથવા તે છુપાવવામાં કે ખસેડવામાં જે માણસ બદદાનતથી અથવા દગલબાજીથી મદદ કરે અથવા કાંઇ માગણા કે લેહણા પર પોતાનો હક હોય તે જે માણસ બદદાનતથી કે દગલબાજીથી મુકી દે તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બિગાડ બાબત.

બિગાડ.

૪૨૫ લોકને અથવા કોઇ શખસને ગેરવ્યાજબી હાની અથવા નુકશાની કરવાના ઇરાદાથી, અથવા તેવી હાની કે નુકશાની પોતાથી થવાનો સંભવ છે, એમ જાણીને જે માણસ કાંઇ મિલકતનો નાશ કરે, અથવા કાંઇ મિલકતમાં કે તેની સ્થિતિમાં એવો કાંઇ ફેરફાર કરે કે તેથી તે મિલકતની કીમતનો અથવા ઉપયોગીપણાનો નાશ થાય અથવા તેની કિંમત કે ઉપયોગીપણું ઓછું થાય અથવા તેથી તે ઉપર નુકશાન ભરેલી અસર થાય તો તે માણસે "બીગાડ" કરયો એમ સમજવું

ખુલાસો ૧ લો—જે મીલકતને નુકશાન કરયું હોય અથવા જેનો નાશ કરયો હોય તે મિલકતના ધણીને કાંઇ હાની અથવા નુકશાની કરવાનો ઇરાદો તે ગુનેહ કરનારે કરયો જોઇએ એવું કાંઇ બીગાડના ગુનાહમાં જરૂર નથી, અગર કાંઇ મિલકતને નુકશાન કરીને કોઇ પણ શખસને ગેરવ્યાજબી હાની અથવા નુકશાની કરવાનો તેનો ઇરાદો હોય, અથવા તેવી હાની કે નુકશાની પોતાથી થવાનો સંભવ છે એમ તેના જાણવામાં હોય તો બસ છે. પછી તે મિલકત તે શખસની હોય કે નહી તો પણ.

ખુલાસો ૨ જો—પોતાનીજ અથવા પોતાની સાથે બીજા શખસોના રાસ ખાતાની કાંઇ મિલકત બાબત પણ કાંઇ કામ કરીને તે કામ કરનાર તે કામથી બીગાડ કરી શકે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) ઝ ને ગેરવ્યાજબી હાની કરવાના ઇરાદાથી ઝ નો એક કીમતી દસ્તાવેજ અ બુદ્ધિપુરવક બાળી નાખે તો અ એ બીગાડ કરયો એમ શમજવું.

(બ) ઝ ને ગેરવ્યાજબી હાની કરવાના ઇરાદાથી ઝ ની એક બરફના વખારમાં અ પાણી દાખલ કરે, અને તેથી કરીને તે બરફ પીગળી જાય, તો અ એ બિગાડ કરયો એમ સમજવું.

(ક) ઝ ને ગેરવ્યાજબી હાની કરવાના ઇરાદાથી ઝ ની એક વિંટી અ બુદ્ધિપુરવક એક નદીમાં નાંખી દે; તો અ એ બીગાડ કરયો એમ સમજવું.

(ડ) ભંડારી પાસે ઝ ના આટલા રૂપીયા નિકળે છે તે અદા થવા સારૂ હુકમનામું થઇને ભંડારી મિલકત જપત થવાની છે એમ અ ના જાણવામાં હોય, અને

ઝ ને તે કુંચીઆ મળતા અટકાવવાના તથા એમ કરીને ઝ ને નુકશાની કરવાના ઇરાદાથી અગર અ તે મિલકત બાળી નાંખે, તો અ એ બિગાડ કરયો એમ સમજવું.

(ઇ) અ એ એક વાહાણનો વીમો ઊતરાવ્યો છે, હવે વીમાવાળાઓને નુકશાની કરવાના ઇરાદાથી અગર અ તે વાહાણને ખરાબાપર ચડાવી દે, તો તેણે બીગાડ કરયો એમ સમજવું.

(ઈ) ઝ એ એક વાહાણપર જોખમી નાંણાં ધીરયાં છે. તેને નુકશાની કરવાના ઇરાદાથી અગર અ તે વાહાણને ખરાબા પર ચડાવી દે, તો અ એ બીગાડ કરયો એમ સમજવું,

(ઉ) એક ઘોડો અ તથા ઝ એ બંનેની રાશ ખાતાની મિલકત છે, તે ઘોડાને અ ગોળી મારે એવા ઇરાદાથી કે તેમ કરીને ઝ ને ગેરવ્યાજબી હાની કરવી, તો અ એ બીગાડ કરયો એમ સમજવું.

(ઊ) અ ઝ ના ખેતરમાં કેટલાએક ઢોરને મોકલે એવા ઇરાદાથી અથવા એવો સંભવ જાણીજોઈ કે તેથી ઝ ના પાકને નુકશાની થાય, તો અ એ બીગાડ કરયો એમ સમજવું.

ટીકા—ઢોરના માલીક ઢોરોને ખેતરમાં રખડતાં મુકવાનીજ માત્ર ગફલત કરે તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો નથી. એ કલમમાં એવું છે કે તહોમતદારને આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હેગાર ઠરાવતાં પેહલાં ઢોરો એ પ્રમાણે મુકવાથી નુકશાન થશે એવું જાણ્યા છતાં તેણે તે ઢોરો ખરેખર મુકયાં એવું સાબીત થવું જોઇએ—ફોર્બસ વિરૂધ ગીરીશચંદર ભતાચાર્જી ૬ બ. લા. રી, પ. ૩

કુકરો પાસે ગફલતથી નુકશાની કરવા દેવામાં આવે તો તેને સારૂ સને ૧૮૭૨ ના આકટ ૧ લાની કલમ ૨૬ માં બંદોબસ્ત કરેલો છે, પણ બીજા જાનવર સારૂ તે નુકશાની કરવા વિશેનો ઇરાદો ઉઘાડી રીતે હોવે. જોઇએ સને ૧૮૭૧ ના આકટ ૧ લા ની કલમ ૨૫ તથા આ કલમનું દ્રષ્ટાંત (ઊ) જુઓ.

આ કામમાં ભેંશનો માલેક પારસી છે અને તે ભેંશોએ ફરીયાદીની મિલકતને નુકશાની કરી એવું તહોમતવાળાએ કબુલ કીધું, પણ તે માલેક તરફ ઇરાદા યા માહીતી વિશે તહોમત નહી તથા સાબીતી પણ નહી, તેથી ગુન્હાની સાબીતી તથા સજા ફેરવી નાંખવામાં આવી. મુ. હા. કો, સરકાર વિરૂધ લીગુ કોમ સોના તા૦ ૧૧ જાનેવારી સને ૧૮૭૨

બીગાડ કરવાની શિક્ષા.

૪૨૬. જે માણસ બીગાડ કરે તેને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બિગાડ કરીને ૫૦ રૂપીયાની નુકશાની કરવી.

૪૨૭. જે માણસ બીગાડ કરે, અને તેથી પચાસ રૂપીયાની કે તેથી વધારેની હાની અથવા નુકશાની કરે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દશ રૂપીયાની કિંમતના કોઇ જાનવરને મારી નાંખીને અથવા લંગડુ

૪૨૮. દસ રૂપાયાની અથવા તેથી વધારે કીંમતના કોઇ જાનવર અથવા જાનવરોને મારી નાંખીને, અથવા ઝેર દઇને, અથવા લંગડાં લુલાં કરીને, અથવા નકામાં કરીને, જે માણસ બીગાડ કરે તેને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અ

લુલુ કરીને બીગાડ કરવો.

થવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

હેર વાગેરેને અથવા ૫૦ રૂપીયાની કીંમતના કોઇ જાનવરને મારી નાંખીને અથવા લંગડુ લુલુ કરીને બીગાડ કરવો.

૪૨૯. કોઇ હાથી, ઉંટ, ઘોડો, ખચ્ચર, ભેંશ અથવા પાડો, ગોધો, ગાય અથવા બળદ, એ જાનવરની પછી ગમે તે કીંમત હોય તો પણ તેને અથવા પચાસ રૂપીયાના કે તથી વધારે કીંમતના કોઇ બીજા જાનવરને મારી નાંખીને, ઝેર દઇને લંગડુ લુલુ કરીને અથવા નકામુ કરીને, જે માણસ બીગાડ કરે, તેને પાંચ વરસની મુદત સુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

પાણી સીંચવાના કામોને નુકશાન કરીને અથવા ગેરવ્યાજબી રીતે પાણીના રસ્તો બદલી બીગાડ કરવો.

૪૩૦. ખેતીવાડીના કારણસર અથવા માણસોનાં અથવા જે જાનવરો કોઇની મિલકત હોય એવા જાનવરોના ખાવા પીવાના કારણસર, અથવા સ્વચ્છતાના કારણસર અથવા કોઇ કારખાનાનું કામ ચલાવવાના કારણસર, પોહોંચતુ પાણી જેથી ઓછુ થાય, અથવા જેથી તે ઓછુ થવાનો સંભવ પોતાને માલમ હોય, તેવું કાંઇ કામ કરીને જે માણસ બીગાડ કરે તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ શરીયામ રસ્તાને, પુલને, અથવા નદીને નુકશાન કરીને બીગાડ કરવો.

૪૩૧. કોઇ સરીયામ રસ્તો, પુલ, નૌકાગમ્ય નદી, અથવા નૌકાગમ્ય નેહેર, પછી તે કૃત્રિમ હોય કે અકૃત્રિમ તે જેથી અગમ્ય થાય અથવા મુસાફરી કરવાને કે માલ લઇ જવાને ઓછી સલામતી ભરેલી થાય, અથવા જેથી તે તેવી થવાનો સંભવ પોતાના જાણ્યામાં હોય તેવું કાંઇ કામ કરીને જે માણસ બીગાડ કરે, તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

નુકશાની થાય એવી રીતે કોઇ શરીયામ ગટરને રેલાવીને અથવા બન્ધ કરીને બીગાડ કરવો.

૪૩૨. જેથી કોઇ શરાયામ ગટરમાંથી પાણી રેલાઇ જાય અથવા તે ગટર બંધ થઇ જાય, અને તેથી નુકશાન કે હાની પણ થાય, અથવા જેથી તેમ થવાનો સંભવ પોતાના જાણ્યામાં હોય એવું કાંઇ કામ કરીને જે માણસ બીગાડ કરે, તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કાંઇ દાંડીનો દીવો અથવા દરીયાઇ નીશાની હોય તેનો નાશ કરીને તેને ખસેડીને અથવા ઓછી ઉપયોગી કરીને અથવા ખોટી રોશની બતાવીને બીગાડ કરવો.

૪૩૩. કાંઇ દાંડીનો દીવો અથવા બીજી રોશની દરીયાની નિશાની દાખલ કામમાં આવતી હોય, અથવા કાંઇ દરીયાની નીશાની અથવા બોયું, અથવા વાહાણ ચલાવનારાઓને સુચના દાખલ મુકેલી બીજી કાંઇ વસ્તુ હોય તેનો નાશ કરીને અથવા તેને ખસેડીને, અથવા જેથી તે દાંડીનો દીવો, દરીયાની નિશાની, બોયું, અથવા ઉપર લખેલા પ્રકારની બીજી વસ્તુ વાહાણ ચલાવનારાઓને સુચના દાખલ ઓછી ઉપયોગી થઇ પડે એવું કાંઇ કામ કરીને, જે માણસ બીગાડ કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની

શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સરકારી અખત્યારથી ઉભી કરેલી કાંઇ જમીનની નીશાણીનો નાશ કરીને તને ખશેડી વગેરે કરીને બીગાડ કરવો.

૪૩૪. કોઇ સરકારી નોકરના અખત્યારથી ઉભી કરેલી કાંઇ જમીનની નીશાણીનો નાશ કરીને અથવા તને ખસેડીને અથવા જેથી તે જમીનના નીશાણી જમીનની નાશાણી દાખલ ઓછી ઉપયોગી થઇ પડે એવું કાંઇ કામ કરીને, જે માણસ બીગાડ કરે તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદનો અથવા* દંડની, અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સો રૂપીયાની નુકશાની કરવાના ઇરાદાથી અગની વડે અથવા અવાજ સાથે ફુટે એવા કાંઇ પદારથ વડે બીગાડ કરવો.

૪૩૫. જો કોઇ માણસ અગનીથી અથવા અવાજ સાથે ફુટે એવા કાંઇ પદારથથી બીગાડ કરે, અને તેથી કાઇ મિલકતને સો અથવા વધારે રૂપીયાની અથવા [જ્યારે મિલકત ખેતરમાં ઉત્પન થયેલો માલ હોય ત્યારે] દશ અથવા વધારે રૂપીયાની નુકશાની કરવાનો તેનો ઇરાદો હોય અથવા તેથી તેટલી નુકશાની થશે એવો સંભવ છે એમ તે જાણતો હોય, તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—આરોપીને એક વખારનો તે મહિના માલ સુધાંતનો નાશ કરવાના હેતુએ, તે વખાર પર ચડી તેને આગ લગાડી તેથી તેનાપર કલમ ૪૩૬ અન્વયે તથા ક, ૪૩૫ અન્વયે સેસન જડજે કામ ચલાવીને કલમ ૪૩૬ પ્રમાણે સાત અને કલમ ૪૩૫ પ્રમાણે ત્રણ વરસ કેદ એ રીતે શીક્ષા કરી.—આ કામમાં એવો ઠરાવ થયો કે—આ કામમાં ક. ૪૩૬ પ્રમાણેનું તહોમત કાયમ રાખી કલમ ૪૩૫ પ્રમાણેનું રદ કર્યું, મુ. હા. કો. રી. વા. ૧૧—પ. ૧૩.

કાંઇ ઘર વગેરેનો નાશ કરવાના ઇરાદાથી અગનીવડે અથવા અવાજ સાથે ફુટે એવા પદારથ વડે બીગાડ કરવો.

૪૩૬. જો કોઇ માણસ અગનીથી અથવા અવાજ સાથે ફુટે એવા કાંઇ પદારથથી બીગાડ કરે, અને તેથી જે ઈમારત ઘણું કરીને પુજાના ઠેકાણા દાખલ, અથવા માણસના રહેવાના ઠેકાણા દાખલ અથવા માલ ભરવાના ઠેકાણા દાખલ વપરાતી હોય, એવી કોઇ ઈમારતનો નાશ કરવો એવો તેનો ઈરાદો હોય, અથવા તેથી તેનો નાશ થશે એવો સંભવ છે એમ તે જાણતો હોય, તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્ર પારની, અથવા દસ વરસના મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા.—કઈ ઈમારતને નુકશાન કરવામાં આવ્યું તે આ કલમ પ્રમાણેના તહોમતમાં બતાવવું જોઇએ. ૮ વા. રી. પ. ૩૦

જે ઈમારતને નુકશાન કરવામાં આવ્યું હોય તે ઈમારત પુરી થયેલી હોવી જોઇએ એવી કાંઈ જરૂર નથી તેનો કાંઈ ભાગ ઉભો થયો હોય અને તેને નુકશાન કરવામાં આવ્યું હોય તો આ કલમ પ્રમાણે તહોમત આવે. ૭ પ. જુ, પ. ૧૬૦

તુતકવાળાવહાણને અથવા વીસ ટનના ભારના વા

૪૩૭. કોઈ તુતકવાળા વહાણને, અથવા વીસ ટનના કે તેથી વધારે ભારના વહાણને જો કોઇ માણસ બીગાડ કરે, અને તેથી તે વહાણનો નાશ કરવાનો અથવા તેને જોખમ ભરેલું કરવાનો તે મા

હાણનો નાશ કરવાના ઈરાદાથી અથવા તેવા વાહાણને જોખમ ભરેલુ કરવાના ઈરાદાથી બીગાડ કરવો.

ણસનો ઈરાદો હોય, અથવા તેથી તે વાહાણનો નાશ થશે, અથવા તે જોખમ ભરેલુ થશે, એવો સંભવ છે એમ તે જાણતો હોય, તો તે માણસને દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

છેલી કલમમાંબ્યાન કરેલો બીગાડ અગ્નિ વડે અથવા અવાજ સાથે ફુટે અથવા કાંઇ પદારથવડે કરવાની શીક્ષા

૪૩૮. ઉપલી કલમમાં જે બીગાડનું બ્યાન કર્યુ છે એવો બીગાડ જે માણસ અગ્નિવડે કે અવાજ સાથે ફુટે એવા કાંઇ પદારથ વડે કરે અથવા કરવાની કોશીશ કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ચોરી વિગેરે કરવાના ઇરાદાથી વાહાણને જમીનપર કે કીનારાપર ચઢાવી દેવુ, તેની શિક્ષા

૪૩૯. કોઇ વહાણમાં જે કાંઇ માલ હોય તે માલની ચોરી કરવાના ઇરાદાથી, અથવા તે માલનો બદદાનતથી ખોટો ઉપયોગ કરવાના ઇરાદાથી અથવા તે માલની ચોરી કે ખોટો ઉપયોગ કરવામાં આવે એવા ઇરાદાથી જે માણસ જાણી જોઇને તે વાહાણને જમીનપર અથવા કિનારાપર ચઢાવી દે, તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

મોત અથવા વ્યથા કરવાની તઇયારી કરીને બીગાડ કરવો,

૪૪૦. કોઇ શખસનુ મોત આણવાની અથવા કોઇને વ્યથા કરવાની કે ગેરવ્યાજબી અટકાવ કરવાની, અથવા મોતનો વ્યથાનો કે ગેરવ્યાજબી અટકાવનો ભય ઉત્પન કરવાની તઇયારી કરીને જે માણસ બીગાડ કરે, તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી દંડને પણ લાયક થશે.

સાપ્રાધ પ્રવેશ બાબત.

શાપ્રાધ પ્રવેશ.

૪૪૧. જે શખશના કબજામાં કાંઈ મીલકત હોય તે શખશને ધમકી દેવાના, તેહેનો તીરસ્કાર કરવાના, અથવા તેને દુઃખ આપવાના ઈરાદાથી, અથવા કાંઇ ગુનોહ કરવાના ઇરાદાથી, તે મીલકત મધ્યે અથવા તે ઉપર જે માણસ પ્રવેશ કરે, અથવા તે મીલકત મધ્યે કે તે ઉપર કાયદા મુજબ પ્રવેશ કરયા પછી તેવા કોઇ શખશને ધમકી દેવાના, તેનો તિરસ્કાર કરવાના અથવા તેને દુઃખ આપવાના, ઇરાદાથી, અથવા કાંઇ ગુનોહ કરવાના ઇરાદાથી. જે માણસ કાયદા વીરૂદ્ધ ત્યાં રેહે તે માણસે સાપ્રાધ પ્રવેશ કરયો એમ સમજવું.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો બનવા માટે જે શખસનો ખરેખરો કબજો હોય તેને ધમકી દેવાના. તેનો તીરસ્કાર કરવાના, અથવા તેને, દુઃખ આપવાના ઇરાદાથી તહોમતદારે તે પ્રવેશ કરેલો હોવો જોઇએ ઘરના મલેકનો કબજો ખરેખરો ન હોય તો આ ગુન્હો બનતો નથી. ઇશ્વરચંદ્રકરમોકર વિરૂદ્ધ શીતળદાસ ચીતર. ૮ બે. લા, રી, પ્ર. ૬૨

કોઇની જમીન ઉપર પરાણે જઇ કબજાવાળા શખસને તીરસ્કાર કરવાના ઇરાદાથી કાંઇ ઇમારત બાંધે તો તેણે આ ગુન્હો કરયો ગણાય—રાણી વિરૂદ્ધ રામદયાલમંડળ.

કો. ઇ. ડા. મ, ૩૪૬

ઇમારત બાંધતાં જાહેર રસ્તાની કાંઇ જમીન દબાય તો તે દબાવનાર ઉપર આ કલમનુ તહોમત લાગે નહી. કો, ઇ, ડા, મ, ૩૭૬

ખોટું વાંરંટ લઇ ઘરમાં પેશી કોઇ પોલીશ અમલદાર કોઇને પકડે તો તેની ઉપર આ કલમ પ્રમાણે મનેશનુ પણ તહોમત આવે—રાણી વિરૂધ નંદમોહનસીરકાર કો, ઇ ડા, મ, ૩૪૬

એક ચાડાના બગીચાના મ્યાનેજરે, એક શખશને એવી નોટીશ આપીકે, તમારે અમારી પરવાનગી શિવાય અમારા બગીચામાં શિકાર કરવો નહી. એવી નોટીશ આપ્યા છતાં આરોપીએ, શદરહુ બાગના પાડોશના એક બીજા બાગમાં એક હરણને ગોળી મારી તે હરણ નાસતુ નાસતુ, ફરીયાદીના બાગમાં ગયું, તે હરણની પાછળ આરોપીત ફરીયાદીના બાગમાં ગયો, તેની ઉપર આ કલમ પ્રમાણે સદરહુ મ્યાનેજરે ફરીયાદ કરી, તેથી કામરૂપના આશીસ્ટન કમીશનરે તેના રૂ ૧૦) દંડ કીધો. આ કામ હાઇકોર્ટની પાસે જવાથી ઠરાવથ યોકે, કામની હકીકત જોતાં આ ગુન્હો સાપરાધ પ્રવેશનો થતો નથી' કા, હા, રી વા, ૪ મ, ૮૩૯.

જે ઠેકાણે સરકારી નાવ ચાલેછે તે ઠેકાણેથી ત્રણ માઇલના અંતરપર કોઇ માણસે બીજુ એકાદ ભાડાનુ નાવ ચલાવ્યું હોય. તો તે સરકારી નાવના સંબધે પીનલકોડ પ્રમાણે તે માણસે શાપરાધ પ્રવેશ કીવાનો ગુન્હો કરયો એમ કહેવાય નહી, અલ્હાબાદ, હા, કો, વા, ૧, મ; ૫૨૭, તા, ૧૫ ડીસેંબર ૧૮૭૭

જે જમીનનો કબજો બીજાને આપ્યોછે કીવા દીવાની કોરટના હુકમ ઉપરથી, જે માણસને તે જમીનમાંથી કહાડી મુક્યોછે તે માણસ એકલાજ કીવા પોતે અને પોતાના સોબતી હીસેદારનો હક બતાવવાનાજ મતલબથીજ તે જમીનમા પ્રવેશ કરયો હોય કીવા ત્યાં રહયો હોય, તો તે સાપરાધ પ્રવેશ થતો નથી; પરંતુ એકાદ અપરાધ કરવાનો, ધમકી આપવાનો, અપમાન કરવાનો, કંટાળો ત્રાસ આપવાને, ઇરાદો છતાં તેણે તેમ કરયું હોવાના માત્ર તેનું કૃત્ય શાપરાધ પ્રવેશ થયછે—શીવપ્રસાદ અને બીજાની અરજીના બાબતમાં અલ્હાબાદ હા, કો, રી, વા, ૨ મ, ૪૬૫ તા, ૧૫, અકટોબર ૧૮૭૯.

ગ્રહ પ્રવેશ. . ૪૪૨, કાંઇ ઇમારત, તબુ, અથવા વહાણ, જે માણસને રેહેવાનાં ઠેકાણાં દાખલ વપરાતી હોય તેમાં, અથવા કાંઇ ઇમારત પુજા સ્થાન અથવા માલ રાખવાનાં ઠેકાણાં દાખલ વપરાતી હોય તેમાં પેશીને અથવા તે મધ્યે રહીને જે માણસ સાપરાધ પ્રવેશ કરે, તેણે "ગ્રહ પ્રવેશ કરયો" એમ સમજવું.

ખુલાસો—પેસવામાં તે સાપરાધ પ્રવેશ કરનારનાં શરીરના કાંઇ પણ ભાગનો પ્રવેશ થાય તો ગ્રહપ્રવેશ થવામાં તેટલો પ્રવેસ બસ છે.

ટીકા—કોઇ શખસ છીનાળું કરવાને ઇરાદે કોઇના ઘરમાં પેસે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ગૃહપ્રવેશ કરયો એમ કહેવાય, જો કોઇ કુંવારી ઓરત સાથે આડો વહેવાર ચલાવવા તેનો ઇરાદો હોય, તો, ૮ મ, હા, રી, ઓ, ૬

ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ. ૪૪૩ કોઇ માણસ ગ્રહપ્રવેશ કરે, અને તેણે આગળથી એવી તદબીર કરી હોય, કે જે ઇમારત, તંબુ, અથવા વહાણ તે પ્રવેશનુ સ્થાન હોય તે મધ્યે તે પ્રવેશ કરવાને જતો બંધ કરવાનો અથવા તે મધ્યેથી તેને બાહાર કાઢી મુકવાનો જેનો હક હોય એવા કોઈ શખસથી તે ગ્રહપ્રવેશ છાનો રહે, તો તે માણસે "ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ" કરયો એમ સમજવુ.

રાતેગુપ્તગ્રહપ્રવેશ ૪૪૪, સુર્યના અસ્ત થયા પછી તથા સુર્યના ઉદય થતાં પેહેલાં જે માણસ ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ કરે, "તેણે રાતે ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ" કરયો એમ સમજવુ

ઘર ફોડવું. ૪૪૫ કોઇ શખસ અડપ્રવેશ કરે, તે અગર તે ઘર મધ્યે અથવા તેના કેઇ પણ ભાગ મધ્યે પોતાનો પ્રવેશ નિચે બ્યાન કરેલા છ પ્રકારોમાંના કોઇ પણ પ્રકારે; અથવા ત્યાંના કાંઇ ગુનોહ કરવાના કારણસર તે ઘર મધ્યે અથવા તેના કેઇ પણ ભાગ મધ્યે ગયા પછી અથવા તે મધ્યે કાંઇ ગુનોહ કરી રહ્યા પછી અગર તે શખશ તે ઘર મધ્યેથી અથવા તેના કોઇ પણ ભાગ મધ્યેથી તે છ પ્રકારમાંના કેઇ પણ પ્રકારે બાહાર નીકળે, તો તે શખશે "ઘર ફોડવાના ગુનોહ" કરયો એમ સમજવું. તે પ્રકારોની વિગત—

પેહેલો—તો અડપ્રવેશ કરવા સારૂ પોતેજ જે રસ્તો કરયો હોય, અથવા તે અડપ્રવેશ મધ્યે મદદગારી કરનારા કોઇ માણસે જે રસ્તો કરયો હોય, એવે કોઇ રસ્તે થઇને અગર તે માંહિ પેસે અગર બહાર નિકળે, તો

બીજો—પોતે અથવા તે ગુનાહમાં મદદગારી કરનાર કોઇ માણસ એ શીવાય બીજા કોઇ શખસે માણસને પેસવા માટે કરયો નહી હોય એવે કોઇ રસ્તે થઇને અગર તે માંહે પેસે અથવા બહાર નીકળે, અથવા કોઇ ભીંત અથવા કાંઇ ઇમારતપર સીડાથી અથવા બીજી રીતે ચહડી જઇને જે રસ્તો હાથ લાગે એવે કોઇ રસ્તે થઇને અગર તે માંહે પેસે અથવા બહાર નીકળે, તો.

ત્રીજો—અડ પ્રવેશ કરવા માટે, તે ઘર મધ્યે રહેનારા માણસે જે સાધન વડે, તે કાંઇ રસ્તો ઉઘાડવાનો ઇરાદો રાખ્યો નહી હોય એવાં કાંઇ સાધન વડે પોતે અથવા તે અડપ્રવેશમાં મદદગારી કરનારા કોઇ શખસે જે રસ્તો ઉઘાડયો હોય એવે કોઇ રસ્તે થઇને અગર તે માંહે પેસે અથવા બહાર નીકળે, તો.

ચોથો—તે અડપ્રવેશ કરવા માટે અથવા કાંઇ અડપ્રવેશ કરયા પછી તે ઘરમાંથી બહાર નિકળવા માટે, અગર તે કાંઇ કળ ઉઘાડીને માંહે જાય અથવા બહાર નીકળે, તો.

પાંચમો—સાપરાધ બળ વાપરીને અથવા હુમલો કરીને, અથવા કોઇ શખસને હુમલાનો ડર દેખાડીને અગર તે માંહે જાય અથવા બહાર નીકળે, તો,

છઠો—જે રસ્તેથી કોઇ એ પ્રમાણે આવે જાય નહી એટલા માટે તે બંધ કરેલો છે એમ તે જાણતો હોય, તથા જે રસ્તાને પોતેજ અથવા તે અડપ્રવેશમાં મદદગારી કરનાર કોઇ શખસે ઉઘાડેલો છે એમ તે જાણતો હોય એવે કોઇ રસ્તે થઇને અગર તે માંહે જાય અથવા બહાર નીકળે, તો.

ખુલાસો—કાંઇ ઉપગૃહ અથવા ઇમારત કોઇ ઘરની સાથેજ ઉપભોગમાં આવતી હોય, અને તે ઉપગૃહ તથા ઘર એઓની વચ્ચે બીજે કેથી ન જતાં એકમાંથી બીજામાં જવાનો રસ્તો હોય, તો તે ઉપગૃહને તે ઘરનો આ કલમના અરથ પ્રમાણેનો ભાગ સમજવો.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) ઝ ના ઘરમાં ભીતમાં એક ખાતર પાડીને તે બાકાં મધે પોતાનો હાથ ઘાલીને અગર અડપ્રવેશ કરે, તો તે ઘર ફોડવાનો ગુનોહ સમજવો.

(બ) અગર કેઇ વહાણનાં બે તુતકોની વચેની એક બારીમાંથી ગુણી ને અડપ્રવેશ કરે, તો તે ઘર ફોડવાનો ગુનોહ સમજવો,

(ક) અગર એક બારીથી ઝ ના ઘરમાં પેશીને અડપ્રવેશ કરે, તો તે ઘર ફોડવાનો ગુનોહ સમજવો.

(ડ) અગર કોઇ દરવાજો બંધ કરેલો હોય તે ઉઘાડીને ઝ ના ઘરના દરવાજામાંથી ઝ ના ઘરમાં પેસીને અડપ્રવેશ કરે, તો તે ઘર ફોડવાનો ગુનોહ સમજવો.

(ઈ) એક દરવાજા મધે કાણું છે તે કાણા મધે એક તાર ઘાલીને તે દરવાજાના આગળી ઉઘાડી નાખીને અગર તે દરવાજાંથી જ ના ઘરમાં પેશીને અ ગૃહપ્રવેશ કરે, તો તે ઘર ફોડવાનો ગુનોહ સમજવો.

(ફ) જ થી પોતાના ઘરના દરવાજાની કુંચી ખોવાઇ ગઇ છે તે અગર અ ને જડે અને તે કુંચી વડે દરવાજો ઉઘાડીને જ ના ઘરમાં પેશીને અ ગૃહપ્રવેશ કરે, તો તે ઘર ફોડવાનો ગુનોહ સમજવો.

(ગ) જ પોતાના દરવાજામાં ઉભો છે તેને નીચે પાડી નાખીને જબરાઇથી અ રસ્તો કરે અને ઘરમાં પેશીને ગૃહપ્રવેશ કરે, તો તે ઘર ફોડવાનો ગુનોહ સમજવો.

(હ) જ ય ના દરવાન છે. જ ય ના દરવાજામાં ઉભો છે તેને મારવાનો ડર દેખાડીને સામો થતો અટકાવીને અગર અ તે ઘરમાં પેશીને ગરહપ્રવેશ કરે, તો તે ઘર ફોડવાનો ગુનોહ સમજવો.

ટીકા—આડ કાપીને અંદર પેસવું એ આ કલમ પ્રમાણેનો પ્રવેશ છે. રાણી વિરૂધ જીનાબીબી. કો, ઇ, ડા, પ્ર, ૩૪૬

આ કલમમાં જે રસ્તો બતાવી છે. તેથી સરખાથી નહી પણ વગર કપટે તે પ્રવેશ કરયો હોય તો તે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો નથી—રાણી વિરૂધ ગોકુળચંદ, કો, ઇ, ડા, પ્ર, ૩૪૬

રાતે ઘર ફોડવું.

૪૪૬, જે માણસ સુરજનો અસ્ત થયા પછી તથા સુરજના ઉદય થતાં પહેલાં ઘર ફોડવાનો ગુન્હો કરે, તેણે "રાતે ઘર ફોડવાનો ગુનોહ" કરયો એમ સમજવું.

સામાન્ય પ્રવેશની શિક્ષા.

૪૪૭. જે માણસ સામાન્ય પ્રવેશ કરે, તેને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા પાંચસે રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—એક કલેક્ટરે કોઇ ગામડાની ઉજડ જમીન નહી ખેડવાને એક શખસને હુકમ કરયો હતો તે નહી માનતા તે જમીન ઉપર તે ગયો તેથી તેણે આ કલમ પ્રમાણે સજા થઇ તે હાઇકોરટે મંજુર રાખી છે, કો, ઇ, ડા, પ્ર, ૩૩૬

જાહેર નદીના એક ભાગ કોઇએ માછલાં પકડવા સારૂ ઘણા દીવસથી રાખ્યો હોય તેના હકમાં ભંગ કરવો એ આ કલમ પ્રમાણે પ્રવેશનો ગુન્હો નથી,—કેશરહાધ વિરૂધ ચારૂનાઇઆ ૨, ઇ, લા, રી, (કલકતા) પ્ર, ૩૫૫

ગૃહપ્રવેશનીશીક્ષા

૪૪૮. જે માણસ ગૃહપ્રવેશ કરે, તેને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

મોતની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુનોહ કરવા સારૂ ગૃહપ્રવેશ.

૪૪૯. મોતની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુન્હો કરવા સારૂ જે માણસ ગૃહપ્રવેશ કરે, તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારના અથવા દશ વરસની મુદત સુધીની સખત કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુનોહ કરવા સારૂ ગૃહપ્રવેશ કરવો.

૪૫૦ જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુનોહ કરવા સારૂ જે માણસ ગૃહપ્રવેશ કરે, તે માણસને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કેદની શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ગુનોહ કરવા સારૂ ગૃહપ્રવેશ કરવો.

૪૫૧. કેદની શિક્ષા થઇ શકે, એવો કોઇ ગુનોહ કરવા સારૂ જે માણસ ગૃહપ્રવેશ કરે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે. અને અગર ચોરીનો ગુનોહ કરવાનો ઇરાદો કરયો હોય, તો તે કેદની મુદત સાત વરસ સુધીની થઇ શકે.

કોઇ શખસને વ્યથા કરવાની તઇયારી કરયા પછી ગૃહપ્રવેશ કરવો.

૪૫૨. કોઇ શખસને વ્યથા કરવાની, અથવા કોઇ શખસની ઉપર હુમલો કરવાની, અથવા કોઇ શખસને ગેરવ્યાજબી રીત અટકાવવાની અથવા કોઇ શખસને વ્યથા, હુમલો, અથવા ગેરવ્યાજબી અટકાવનો ભય ઉપ્પન કરવાની તઇયારી કરીને જે માણસ ગૃહપ્રવેશ કરે, તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ગુપ્તગૃહપ્રવેશ કરવો, અથવા ઘર ફોડવું, તેની શિક્ષા.

૪૫૩. જે માણસ ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ કરે, અથવા ઘર ફોડવાનો ગુનોહ કરે તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કેદની શિક્ષા થઇ શકતી હોય એવો કોઇ ગુનોહ કરવાને સારૂ ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવું.

૪૫૪. કેદની શિક્ષા થઇ શકતી હોય એવો કોઇ ગુનોહ કરવા સારૂ જે માણસ ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ કરે, અથવા ઘર ફોડવાનો ગુનોહ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની. શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે અને અગર ચોરીનો ગુનોહ કરવાનો ઇરાદો કરયો હોય, તો તે કેદની મુદત દશ વરસ સુધીની થઇ શકે.

કોઇ શખસને વ્યથા કરવાની તઇયારી કરીને ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવું.

૪૫૫. કોઇ શખસને વ્યથા કરવાની, અથવા કોઇ શખસની ઉપર હુમલો કરવાની, અથવા કોઇ શખસને ગેરવ્યાજબી રાતે અટકાવવાની અથવા કોઇ શખસને વ્યથા. હુમલા. અથવા ગેરવ્યાજબી અટકાવનો ભય ઉપ્પન કરવાની, તઇયારી કરીને જે માણસ ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ અથવા ઘર ફોડવાનો ગુનોહ કરે, તે માણસને દશ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે,

રાતે ગુપ્તગૃહપ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવું તેની શિક્ષા.

૪૫૬. જે માણસ રાતે ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ કરે, અથવા રાતે ઘર ફોડવાનો ગુનોહ કરે, તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે,

કેદની શિક્ષા થઇ શકતી હોય એવો ગુનોહ કરવા સારૂ રાતે ગુપ્તગૃહપ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવું.

૪૫૭. કેદની શિક્ષા થઇ શકતી હોય, એવો કાંઇ ગુનોહ કરવા સારૂ જે માણસ રાતે ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ કરે, અથવા રાતે ઘર ફોડવાનો ગુનોહ કરે, તે માણસને પાંચ વરસની મુદત સુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે, અને અગર ચોરીનો ગુનોહ કરવાનો ઇરાદો કરયો હોય તો તે કેદની મુદત ચઉદ વરસ સુધીની થઇ શકે.

ટીકા—કોઇ ચોર રાત્રીએ ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ કરતાં ઘરધણીને બુદ્ધિ પુર્વક મહાવ્યથા કરૂ

વાની કોશીશ કરે તો તેને આ કલમ ૪૫૭—૩૨૪ પ્રમાણે સજા થાય નહી, કલમ ૪૬૦ પ્રમાણે શજા થાય, ૨ વી, રી. પ્ર. ૫૧

કોઇ માગસે રાતે ઘર ફોડ્યું અને તેમાં ચોરી કરી, માટે તેના પર કલમ ૩૮૦ અને ૪૫૭ પ્રમાણે તહોમત મુકી સેસન જડજે પ્રત્યેક આરોપ બદલ અઢાર અઢાર માસ શખત કેદની શિક્ષા કરી હતી, તેમાં મદ્રાસ હાઇ કોરટે ઠરાવ્યું કે આરોતીતપર કલમ ૪૫૭ પ્રમાણે એકજ અપરાધ સાબીત કરી કેદીને ત્રણ વરસની શિક્ષા કરીએછીએ, અને ૩૮૦ના તહોમતમાંથી તેને મોકળો કરીએછીએ વા, ૨ પ્ર. ૬૪૪

કોઇ શખસને વ્યથા કરવાની તૈયારી કરીને રાતે ગુપ્તગ્રહપ્રવેશ કરવો, અથવા ઘર ફોડવુ,

૪૫૮, કોઇ શખસને વ્યથા કરવાની, અથવા કોઇ શખસની ઉપર હુમલો કરવાની અથવા કોઇ શખસને ગેરવ્યાજબી રીતે અટકાવવાની. અથવા કોઇ શખસને વ્યથા, હુમલો અથવા ગેરવ્યાજબી અટકાવનો ભય ઉત્પન કરવાની તઇયારી કરીને જે માણસ રાતે ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ કરે. અથવા રાતે ઘર ફોડવાનો ગુન્હો કરે, તે માણસને ચઉદ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ અથવા ઘર ફોડવાનો ગુન્હો કરતાં કોઇને મહાવ્યથા કરવી

૪૫૯, કોઇ માણસ ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ અથવા ઘર ફોડવાનો ગુન્હો કરતો હોય તેવામાં જો તે કોઇ શખસને મહાવ્યથા કરે, અથવા કોઇ શખસનું મોત આણવાનો કે કોઇને મહાવ્યથા કરવાનો કોશીશ કરે તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની. અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ઘણા શખસો ઘર ફોડવા વગેરેમાં સામેલ હોય અને તેઓમાંનો કોઇએક મોત અથવા મહાવ્યથા કરે તો તે સઘળા માણસોને આ શિક્ષા થઇ શકે.

૪૬૦, અગર રાતે ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ કરતી વખતે, અથવા રાતે ઘર ફોડવાનો ગુનાહ કરતા વખત, તે ગુનાહના તકસીરવાર કોઈ શખસ બુદ્ધિપુરવક કોઇનું મોત આણે અથવા કોઇને મહાવ્યથા કરે અથવા મોત આણવાની કે મહાવ્યથા કરવાની કોશીશ કરે, તો જે જે શખસ રાતે તે ગુપ્ત ગૃહપ્રવેશ કરવામાં અથવા રાતે તે ઘર ફોડવાનો ગુન્હો કરવામાં જોડે સામીલ હોય તે હરએક શખસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દસ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કાંઈ બંધ કરેલા નિધાનમાં કાંઇ મિલકત હોય અથવા કાંઇ મિલકત છે એમ ધરાયું હોય તે નિધાનને બદદાનતથી ફોડીને ઉઘાડવું

૪૬૧. જે નિધાન મધ્યે કાંઈ મિલકત રહેલી હોય અથવા જે મધ્યે કાંઇ મિલકત રહેલી છે એમ પોતે માનતો હોય એવા કોઇ બંધ કરેલાં નીધાનને જે માણસ બદદાનતથી, અથવા બીગાડ કરવાના ઇરાદાથી ફોડીને ઉઘાડે અથવા તેના બંધ છોડે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

તેજ ગુન્હો જ્યારે તે નીધાન જેને સોંપ્યું હોય તે માણ

૪૬૨. જે નીધાન મધ્યે કાંઇ મિલકત રહેલી હોય, અથવા જે મધ્યે કાંઇ મિલકત રહેલી છે એમ પોતે માનતા હોય, એવુ બંધ કરેલુ કાંઇ નીધાન કોઈ માણસને સોંપ્યું હોય, અને તે માણસને તે

અ કરે ત્યારે તેની શિક્ષા. ઉઘાડવાનો અખત્યાર નહી છતાં, અગર તે માણસે બદદાનતથી અથવા બીગાડ કરવાના ઇરાદાથી, તે નોધાનને ફોડીને ઉઘાડે, અથવા તેના બંધ છોડે, તો તે માણસને ત્રણ વરસનો મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે,

ભાગ ૧૮ મો.

લેખ સબંધી તથા વેપારની અથવા મિલકતની નિશાનીઓ સબંધી ગુનાહો બાબત.

ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો. ૪૬૩. જો કોઇ માણસ કાઇ લેખ અથવા લેખનો કાંઇ ભાગ ખોટો બનાવે, એવા ઇરાદાથી કે લોકને અથવા કોઇ શખસને કાંઇ હાની કે નુકશાન કરવું, અથવા કાંઇ દાવાને કે હક્કને મજબુતી આપવી; અથવા કોઇ શખસ પાસે કાંઇ મીલકત છોડાવવી, અથવા તેની પાસે કાંઈ સાફ કે અરથાંત સમજાય એવો કરાર કરાવવો, અથવા એવા ઇરાદાથી કે દગો કરવો, અથવા દગો કરવામાં આવે, તો તે માણસે ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું,

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે કોઇ દીવાની કોરટે કોઇ શખસ ઉપર ખોટી શાક્ષી આપવા બાબત અથવા ખોટો દસ્તાવેજ બનાવ્યા બાબત કામ ચલાવવાનો હુકમ કરયો હાય એ દીવાની કેશની હાઇ કોરટમાં અપીલ થઇ હોય તે પણ એ અપીલના ફેંસલો થતા સુધી એ ફોજદારી કામ ચાલી શકે નહી—એવો હાઇકોરટ હુકમ કરી શકતી નથી. રામપ્રસાદ હાજરા બેં. લા. રી. વધારાનું પુસ્તક ૧, ૪૨૬

દસ્તાવેજમાં શુ લખ્યું છે તે સહી કરનારને જણાવ્યા વગર તેની સહી કરાવી લેવામાં આવે તો તેણે ખોટુ દસ્તાવેજ બનાવ્યું કહેવાય નહી. આર્ચ પ્ર. ૬૬૩

આ કાયદામાં વરણવેલા આ કલમ ૪૬૩ અને ૪૭૧—૪૭૫ અથવા ૪૭૬ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરાવવા લાયક કોઇ પણ ગુન્હો જ્યારે તે હરકોઇ કોરટના હરકોઇ કામના પક્ષકારે તે કામમાં પુરાવામાં આપેલા કેઇ દસ્તાવેજના સબંધમાં કરયો હોય ત્યારે તે કોરટની અથવા બીજી જે કોરટના તાબામાં તે કોરટ હોય, તે કોરટની પ્રથમ મંજુરીયત લીધા વગર અથવા તેની ફરીયાદ વગર કોઇ પણ કોરટે સાંભળવો નહીં, જુઓ સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૧૯૫ (૪)

તહોમતદારે અગાઉ ગફલત કરી હોય, ને તે ગફલત કપટની વાખ્યામાં આવતી નહી હોય તો તે ગફલતનું કૃત્ય છુપાવવાને માટે દફતરમાં ખોટુ લખ્યું તો તે કૃત્ય પીનલકોડ કલમ ૪૬૩ અને ૪૬૪માં બતાવ્યા પ્રમાણે ખોટો દસ્તાવેજ બનાવ્યો કહેવાય નહી.—સરકાર વિરૂદ્ધ શંકર—મુ હા, કો. રી. વા. ૪ પ્ર. ૬૫૭ તા૦ ૧૮ જુલાઇ ૧૮૮૦

ખોટો લેખ બનાવવો એટલે શુ? ૪૬૪, જે માણસ નિચે લખ્યા પ્રમાણે કરે તણે ખોટો લેખ બનાવ્યો એમ સમજવુ.

પેહેલું—જે માણસ બદદાનતથી અથવા દગલબાજીથી કાંઇ લેખ અથવા લેખનો ભાગ બનાવે, તે ઉપર સહી કરે, મોહોર કરે, અથવા તે લખી આપે, અથવા કોઇ લેખ લખી આપ્યા છે એવું બતાવવાનો કાંઇ નિશાની કરે, એવા ઇરાદાથી કે જે શખસે અથવા જેના અખત્યારથી તે લેખ અથવા તેનો તે ભાગ બન્યો નથી, અથવા તે પર સહી કે મોહોર થઇ

નથી, અથવા તે લખી આપ્યો નથી, એવું તે માણસ પોતે જાણતો હોય તે શખસે અથવા તેના અખત્યારથી તે લેખ અથવા તેનો તે ભાગ બન્યો છે, અથવા તે પર સહી કે મોહોર થઇ છે, અથવા તે લખી આપ્યો છે એવો વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરવો અથવા જે વખતે તે બન્યો નથી, તે પર સહી કે મોહોર થઇ નથી, અથવા તે લખી આપ્યો નથી, એવું તે માણસ જાણતો હોય તે એવે વખતે તે બન્યો છે, તે પર સહી કે મોહોર થઇ છે અથવા તે લખી આપ્યો છે, એવો વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરવો; અથવા—

બીજું—જે માણસ કાંઇ લેખ પોતે ખુદ કે બીજા કોઇ શખસે કરયા અથવા લખી આપ્યા પછી ચેહરીને અથવા બીજી રીતે કાંઇ જરૂરના ભાગમાં લેખને તે કાયદેસર અખત્યાર શિવાય બદદાનતથી અથવા દગલબાજીથી ફેરવે; પછી તે ફેરવતી વખતે તે બીજો શખસ હયાત હોય કે મરી ગયો હોય તો પણ; અથવા;—

ત્રીજું—જે માણસ બદદાનતથી અથવા દગલબાજીથી, કોઇ શખસ પાસે કાંઇ લેખ પર સહી કે મોહોર કરાવે, અથવા કાંઇ લેખ તે શખસ લખી આપે એમ કરે અથવા તેની પાસે કાંઇ લેખને ફેરવાવે, એવું જાણતાં છતાં કે તે લેખમાં શું લખ્યું છે, અથવા હું શો ફેરફાર કરૂંછું એ વાત તે શખસ દીવાનગી અથવા કેફના સબબથી જાણવાને શક્તીમાન નથી, અથવા તેને ફરેબ દીધો છે તે સબબથી તે વાત તે શખસ જાણતા નથી.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) અ ની પાસે ઝ નો લખેલો બ ની ઉપરનો ૧૦૦૦૦ રૂપીઆનો એક ભલામણનો કાગળ છે. હવે બ ને ઠગો દેવા સારૂ અગર અ તે ૧૦૦૦૦ પર એક મીંડું વધારીને તે રકમને ૧૦૦૦૦૦ કરે, એવા ઇરાદાથી કે તે કાગળ ઝ એ તેટલી રકમનો લખ્યો છે એમ બ માને તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો કરયો, એમ સમજવું.

(બ) કાંઇ સ્થાવર મિલકત ઝ એ અ ને લખી આપી હોય એવી મતલબના એક ખત પર ઝ ના અખતીયાર શિવાય અ ઝ ની મોહોર કરે, એવા ઇરાદાથી કે તે મીલકત બ ને વેચીને તેની કિંમતના રૂપીઆ બ પાસેથી લેવા, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનાહ કરયો એમ સમજવું

(ક) એક ચેકપર ઝ ની સહી છે અને તે ચેક જે લઇ આવે તેને તે નાણાં મળે એવી તરેહનો છે પણ તે મધ્યે કાંઈ રકમ ભરેલી નથી, તે ચેક લેઇને અ દગલબાજીથી તે મધ્યે દશ હજાર રૂપીયાની રકમ ભરે, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનાહ કરયો એમ સમજવું.

(ડ) અ પોતાના માણસ બ ને એક સરાફ ઉપર ચેક લખીને તે પર સહી કરીને આપે, પણ તેમા આપવાની કાંઇ રકમ લખે નહી, અને બ ને એવો અખતીયાર આપે કે ફલાણા ફલાણા લોકોના રૂપીયા આપવા છે માટે દસ હજાર રૂપીયા સુધીની રકમ તું એ ચેકમાં ભરજે પછી બ દગલબાજીથી તે ચેકમાં વીસ હજાર રૂપીયાની રકમ ભરે, તો બ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનાહ કરયો એમ સમજવું.

(ઈ) બ ના અખતીયાર શીવાય અ બ ના નામથી પોતાની ઉપર એક હુંડી લખે, એવા ઇરાદાથી કે તે હુંડીને ખરી હુંડી દાખલ કોઇ સરાફને ત્યાં વટાવીને, તથા તે હુંડી પાકેથી તે સરાફ પાસેથી તે લઇને તેનાં નાણાં આપવાં, તો એ ઠેકાણે બ ની જામીની છે એવો પોતાના મનમાં વિચાર ઉત્પન્ન થઇને તે સરાફ તે હુંડીનાં નાણાં આપે એ રીતે તેને છેતરવા સારૂ અ એ તે હુંડી લખી માટે અ એ ખોટો

લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

(ફ) ઝ ના વીલમાં આ શબ્દો લખેલા છે—"હું ફરમાવું છું કે મારી સઘળી બાકી રહેલી મીલકત અ, બ, અને ક એઓની વચ્ચે સરખે હીસ્સે વેંહચાય" અ બદદાનતથી તે મધ્યેથી બ, નું નાંમ છેકી નાંખે, એવા ઇરાદાથી કે તેથી એમ માનવામાં આવે કે સઘળી મિલકત અ ને તથા ક ને માટે ઝ લખી ગયો છે, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

(ગ) "ઝ ને અથવા તે ફરમાવે તેને આપજો" એ પ્રમાણે એક સરકારી પ્રામીસરી નોટની પાછળ શેરો કરીને તે શેરાપર સહી કરીને તેનાં નાણાં ઝ ને અથવા ઝ ફરમાવે તેને મળે એવું અ કરે, પછી "ઝ ને અથવા તે ફરમાવે તેને આપજો" એ શબ્દો બ બદદાનતથી છેકી નાંખે, અને એ પ્રમાણે તે ખાસ શેરાનો ખાલી શેરો કરે, તો બ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

(હ) અ એક સ્થાવર મિલકત ઝ ને વેચીને તેનું ખત કરી આપે પછી ઝ ને ઠગી લઈને તેની પાસેથી તે મિલકત જાય એવું કરવા સારૂ તેજ મિલકતનું અ એક ખત બ ને લખી આપે, અને તે ખત ઉપર ઝ ને કરી આપેલા ખતની તારીખથી છ મહીનાની પેહેલાંની તારીખ લખે, એવા ઇરાદાથી કે તે મિલકતનું ખત ઝ ને કરી આપ્યા પેહેલાં તેણે તે મિલકતનું ખત બ ને કરી આપ્યું છે એમ માનવામાં આવે, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

(ઈ) ઝ બોલે બોલ બોલીને પોતાનું વીલ અ પાસે લખાવે તેમાં વશીયત આપવાને જેનું નામ લખવાનું ઝ એ કહ્યું હોય તેનું નામ નહી લખતાં અ ઇરાદાથી એક બીજા શખસનું નામ લખે, અને તમારા કહ્યા મુજબ આ વીલ લખ્યું છે એમ અ ઝ ને સમજાવવાને તે વીલ પર ઝ ની સહી કરાવે તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

(જે) અ એક કાગળ લખીને બ ના અખત્યાર શિવાય તે પર બ ના નામની સહી કરે, અને તેમાં એમ લખે કે અ સારી આબરૂનો માણસ છે અને નહી ધારેલી કમનશીબીથી માઠી હાલતમાં આવી પડેલો છે, અને તેના ઇરાદો એવો હોય કે તે કાગળ બતાવીને ઝ પાસે તથા બીજા શખસો પાસે ભીખ મેળવવી, તો એ ઠેકાણે ઝ ને પોતાની મિલકત છોડવાને લલચાવવાને સારૂ અ એ લેખ ખોટો બનાવ્યો માટે અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

(ક) બ ના અખત્યાર શિવાય અ એક કાગળ લખીને તે પર બ ના નામની સહી કરે, અને તે કાગળ મધે એમ લખે કે અ ની આબરૂ સારી છે, અને તેના ઇરાદો એવો હોય કે તે કાગળ બતાવીને ઝ ના હાથ તળે કાંઇ નોકરી મેળવવી, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું, કેમકે તે બનાવટના સરટીફીકેટથી ઝ ને છેતરીને ઝ ની પાસે નોકરી બાબતનો કાંઇ સાફ કે અરથાંત સમજાય તેવો કરાર કરવાનો અ નો ઇરાદો છે,

ખુલાસો ૧ લો—કોઇ શખસ પોતાના નામની સહી કરે, તો તે પણ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ થઇ શકે છે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) એક હુંડીપર અ પોતાના નામની સહી કરે, એવા ઇરાદાથી કે તેજ નામના એક બીજા શખસે તે હુંડી લખી છે એમ માનવામાં આવે તો અ એ ખોટો લેખ બના

વવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(બ) એક કાગળના કકડાપર "સીકારો" એટલા શબ્દ છાપીને તે પર અ ઝ ના નામની સહી કરે એટલા સારૂ કે પછી તે કાગળપર ઝ ની ઉપરની એક હુંડી બ લખે, અને તે હુંડી જાણે ઝ એ શીકારી હોય એ રીતે બજારમાં ચલાવે, તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું. અને અગર તે હકીકત જાણીને અ ના ઇરાદામુજબ બ તે કાગળપર હુંડી લખે તો બએ પણ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ક) અ નામ નામનો કોઇ બીજો શખસ ફરમાવે તે ધણીને નાંણું આપવાની એક હુંડી અ ને જડે, અને તેની પાછળ અ પોતાનાજ નામનો શેરો કરે, એવા ઇરાદાથી કે જે શખસ ફરમાવે તે ધણીને નાંણું આપવાની એ હુંડી છે તેજ શખસે એ શેરો કરેલો છે એમ માનવામાં આવે તો એ ઠેકાણે અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કર્યો એમ સમજવું.

(ડ) બ ની ઉપર એક હુકમનામુ થએલુ હોય, તેમાં એક સ્થાવર મિલકત વેચાય તે અ ખરીદ કરે. હવે તે મિલકત જપત થયા પછી બ ઝ ની સાથે ગોઠવણ કરીને કાંઇ જુજ ભાડે તે મિલકતનું લાંબી મુદતનું એક ભાડાનામુ ઝ ને લખી આપે અને તે ભાડાનામામાં તે જપતીની તારીખથી છ મહીના આગળની તારીખ નાખે, એવા ઇરાદાથી કે અ ને દગો કરવો તથા જપતી થતા પહેલાં તે ભાડાનામુ લખી આપ્યું છે એમ માનવામાં આવે તો, અગર બ એ તે ભાડાનામા પર પોતાના નામની સહી કરી છે તોપણ તેણે આગળની તારીખ લખી, તેથી તેણે ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો કર્યો એમ સમજવું,

(ઈ) દેવાળુ કાહાડવાનો આગળથી વિચાર કરીને અ વેપારી પોતાના ફાયદાને સારૂ તથા પોતાના માગનારાઓને દગો દેવાના ઇરાદાથી કાંઇ મિલકત બ ની પાસે રાખે; અને તે કામ બાહારથી વ્યાજબી જણાય એટલા સારૂ તે બ ને એક ચીઠી લખી આપે કે તમારી પાસે અવેજ લીધો છે તે બાબતના માહારે તમને અમુકની રકમ દેવી, અને તે ચીઠી પર આગળની તારીખ નાંખે, એવા ઇરાદાથી કે અ દેવાળુ કાહાડવાની તઇયારીમાં હતો ત્યાર પેહેલાં એ ચીઠી તેણે લખી છે એમ માનવામાં આવે તો, અ એ ઉપર લખેલા લક્ષણના પેહેલા પ્રકાર પ્રમાણે ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો કર્યો એમ સમજવું.

ખુલાસો ૨ જો—કોઇ માણસ કોઇ ખોટા શખશના નામથી કાંઇ ખોટો લેખ કરે એવા ઇરાદાથી કે તે લેખ કોઈ ખરા શખસે કરેલો છે એવું માંનવામાં આવે, અથવા કોઈ મુએલા શખશના નામથી કરે, એવા ઇરાદાથી કે તે શખસે પોતાની હયાતીમાં તે લેખ કરેલો છે એવું માંનવામાં આવે તો તે પણ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો થઈ શકે છે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) એક ખોટા શખસની ઉપર એક હુંડી લખે. અને તે ચલાવવાના ઇરાદાથી તે ખોટા શખશને નામે તે હુંડી દગલબાજીથી સિકારે તો અ એ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો કર્યો એમ સમજવું.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનો સ્થાપીત થવા માટે જેના નામનું ખોટું દસ્તાવેજ બનાવ્યું હોય તે એ દસ્તાવેજની વાત ન જાણે એવું કાંઇ કપટ તહોમતદારે કર્યું એવું સાબીત થવું જોઇએ. ૯ વી, રી, મ, ૨૦

આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો સંપુરણ થવા માટે તહોમતદારે જે લેખ બનાવ્યો તેથી અમુકને ખરેખર નુકશાન થવાનો સંભવ હોવો જોઈએ સરકાર વીરૂધ ભવાનીશંકર અને બીજા મું, હા. રી. વા. ૧૧ મ. ૩

શબ્જજીકાતની રૂબરૂ નોંધવા આપવાના દસ્તાવેજમાં તારીખનો ફેરફાર કરવો એ આ કલમ પ્રમાણે નહી પણ કલમ ૧૯૯ અને ૨૦૩ પ્રમાણે ગુન્હો ગણવામાં આવેલો છે જુઓ મા, ૧૯૬ ઉપર મીરઈકરારઅલીનો ફેંસલો.

ખોટો લેખ બનાવવાની શિક્ષા.

૪૬૫. જે માણસ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો કરે, તેને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો સંપુરણ થવા માટે દસ્તાવેજ ખોટું બનાવવું એજ પુરતું છે કોઈ ખાસ હૈયાત પુરૂષના નામનું તે મસીત્ર કરેલું હોવું જોઈએ એવું કાંઈ જરૂરનું નથી, એ દસ્તાવેજ કોઈ ઈનસાફી કોરટ પુરાવામાં લે એવું ન હોય પણ જેઓએ તે દસ્તાવેજ બનાવ્યું હોય તો તેણે પુરાવામાં રજુ કરવા ઇરાદો રાખતા હોય તો તે આ ગુનો બનાવવાને પુરતું છે,—રાણી વીરૂધ સીફતઅલી. બે, લા, રી, મ, ૧૨ ૧૦ વી. રી, મ. ૬૧

કોઈ એકઠા હુકમનામાવાળાની મંજુરી વગર એક વકાલતનામું લખી સઘળાના નામની સહી કરી કોઈ વકીલને આપે અને વકીલને તેમાં એવું લખી દે કે હુકમનામાના નાણા પુરેપુરાં પોચી રહ્યાં છે, તો એ સહી કરનાર શખસે ખોટો લેખ બનાવ્યો કહેવાય—રાણી વીરૂધ ગયાનીરામ ૬ વી, રી, મ, ૭૮

એક શખશ મુખત્યાર તરીકે કામ કરવાનું કબુલ કરે, અને તેમ કરવામાં પોતાની મંજુરી તરીકે તેની નીશાની મુખત્યારનામા નીચે કરી આપે, પાછળથી એ મુખત્યારનામું ખોટું બનેલું માલમ પડે તો તે મુખત્યાર ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુન્હો કરે છે એવું ગણાય નહીં—રાણી વિરૂધ બગ્ગેઅસરાખ, ૫ વી. રી, મ, ૭૦

કોઈ શખશ પોતાની ગફલતી છુપાવવાને સારૂ કોઈ ઓફીસનો રીપોટ ફેરવે તો આ કયદામાં બતાવેલી વ્યાખ્યા પ્રમાણે ખોટો દસ્તાવેજ બનાવ્યાનો ગુન્હો થતો નથી,

બેઉ પક્ષકારની પરસ્પરની સલામતી માટે એક દસ્તાવેજ બે ભાગે કરવામાં આવ્યું હોય તેમાંનો એક ભાગ કોઈ ફેરવે તો તેને સખત સજા થવી જોઈએ—રાણી વીરૂધ કેશોરી મોહનદત્ત ૧૭ વી, રી, મ, ૫૮

એક પબ્લીક વર્કસ ડીપારટમેન્ટના એકઝીક્યુટીવ ઈજીનીયરે એક ફુલપાવર માજીસ્ત્રેટના ઉપર પત્ર લખી પોતાના હાથ નીચેના ફર્સ્ટગ્રેડ ઓવરશીયર કે જેને સરકારની મંજુરી શીવાય તેના હોદાપરથી દુર કરી શકાય નહી, એવો હતો તેવા તહોમતવાળા ઉપર એક ભુલવાળો દસ્તાવેજ બનાવ્યા બાબત ફરીયાદ ચલાવવા મંજુરી આપી, (તે ઉપરથી) ફુલપાવર માજીસ્ત્રેટે કામ ચલાવી તહોમતવાળાને ગુન્હેગાર ઠરાવ્યો, પરંતુ ફરીયાદી બાબત મંજુરી નથી એવા સબબ ઉપરથી સેશનજડજે ગુનાની સાબીતી ફેરવી નાખી, તેમાં હાઈકોરટે ઠરાવ કર્યો કે એક ઝીક્યુટીવ ઈજીનીયરનું પત્ર હતું એજ ફરીયાદ સારૂં જોઈએ તેવી મંજુરી હતી. સરકાર વીરૂધ નારાયણ રામચંદ્ર, મુ, હા, કો, તા૦ ૭ એપ્રીલ ૧૮૭૦

કોઈ ઈનસાફની કોરટનું દફતર અથવા જનમ વગેરે બાબત.

૪૬૬. કોઈ ઈનસાફની કોરટનું દફતર અથવા તે કોરટ મધ્યે ચાલેલાં કામનો કાગળ હોય એવા મતલબનો કાંઈ લેખ, અથવા જનમ, બાપતિસમ, લગન કે ગાડવા બાબતનો કાંઈ રજીસ્ટર, અથવા કોઈ સરકારી નોકર પોતાના સરકારી હોદાના જોરથી રાખતો હોય એ

વો કાંઈ રજીસ્ટર. અથવા કોઈ સરકારી નોકરે પોતાના સરકારી હોદ્દાના જોરથી કરેલો હોય એવી મતલબનો કાંઈ દાખલો કે લેખ, અથવા કાંઈ ફરીયાદી કે જવાબ કરવાનો, અથવા તેમાં કાંઈ પણ કામ ચલાવવાનો, અથવા કબુલતથી થવા દેવાનો, જેમાં અખત્યાર આપ્યો હોય એવો લેખ. અથવા વકીલાતનાંમુ કે મુખત્યારનામુ જે માણસ ખોટું બનાવે તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—દીવાની કોરટ અગર હરેક ન્યાયની કોરટમાંથી નિકળેલા સમન્સની નકલમાં ફેરફાર કરવો એ આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો થાય છે.—સરકાર વિરૂદ્ધ ડોગાજી અંદાજી. મુ. હા. રી. વા. ૨ પ્ર. ૫૬૪

કાંઈ કીમતી દસ્તાવેજ અથવા વીલ ખોટું બનાવ્યું.

૪૬૭. જે લેખ કાંઈ કીમતી દસ્તાવેજની મતલબનો, અથવા કાંઈ વીલની મતલબનો, અથવા દતક લેવાના અખત્યારનામાની મતલબનો હોય, અથવા જે લેખ કોઈ શખસને કાંઈ કીમતી દસ્તાવેજ કરવાનો અથવા બીજાના નામનો કરી આપવાનો, અથવા તેના મુદ્દલ રૂપીયા, વ્યાજ કે નફાની વેહેંચણ લેવાનો અખત્યાર આપવાની મતલબનો હોય, અથવા કાંઈ નાંણું જંગમ મિલકત, અથવા કીમતી દસ્તાવેજ લેવાનો કે આપવાનો અખત્યાર આપવાની મતલબનો હોય, અથવા જે લેખ કાંઈ ફાગતી અથવા નાંણાં ભર્યાની પોહોંચની મતલબનો, અથવા કાંઈ ફાગતી કે કાંઈ જંગમ મિલકત અથવા કીમતી દસ્તાવેજ આપ્યાની પોહોંચની મતલબનો હોય, એવો કોઈ લેખ જે માણસ ખોટો બનાવે, તેને જીવતાં સુધી સમુદ્ર પારની અથવા દશ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે

ટીકા—કોઈ કલેક્ટરનું ચીલન બદદાનતથી ફેરવવામાં આવે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કરયો કહેવાય.—રાણી વિરૂદ્ધ હરીશ્ચંદ્ર બોશ. કો, ઇ. લા. પ્ર. ૩૫૪

ઠગાઈ કરવાના કારણસર ખોટો લેખ બનાવવો.

૪૬૮. જે કોઈ માણસ ખોટો લેખ બનાવે, એવા ઇરાદાથી કે તે બનાવટનો લેખ ઠગાઈ કરવાના કારણસર વપરાય તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કોઈ શખસની આબરૂને હાની કરવાના કારણસર ખોટો લેખ બનાવવો.

૪૬૯. જો કોઈ માણસ ખોટો લેખ બનાવે. એવા ઇરાદાથી કે તે બનાવટનો લેખ કોઈ ધણીની આબરૂને હાની કરે, અથવા તે લેખ તેવા કારણસર વાપરવામાં આવશે એવો સંભવ છે, એમ જાણ્યા છતાં, તો તે માણસને ત્રણ વરશની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે,

ટીકા—કોઈ અરજી આપવાનો મુસદો કરયો હોય અને તે મુસદો જે અરજીનો હોય તે અરજી કોઈ બાબતના પુરાવ તરીકે વાપરવાની હોય તો અને તે અરજીના મુસદામાં કોઈ શખસની આબરૂને હાની પેચે એવી હકીકત હોય તો તેણે આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો કર્યો કહેવાય. ૧૦, વી, રી. પ્ર, ૬૧

"બનાવટનો લેખ"

૪૭૦. જે ખોટો લેખ સઘળો કે થોડો ઘણો, ખોટો લેખ બનાવવાના ગુનાહથી બન્યો હોય. તેનું નામ "બનાવટનો લેખ" પાડ્યું છે.

બનાવટનો લેખ

૪૭૧, જે લેખ બનાવટનો લેખ છે. એમ પોતે જાણતો હોય

ખરા દાખલ વાપરવો. — અપના એમ માનવાનું પોતાને કારણ હોય એવો કોઇ લેખ જે માણસ દગલબાજીથી અથવા બદદાનતથી ખરા દાખલ વાપરે, તે માણસને જાણે તેણે તે લેખ ખોટો બનાવેલોજ હોય, એવી રીતે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—એક હેડકોનસ્ટેબલે પોલીસની ડાયરીમાં ખોટો ફેરફાર કર્યો તથી તેણે આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો કરવાનું કહ્યું છે—રાણી વીરૂધ કાશીનાથ દિનકર ૧૧, ૧૧ વો, રી, પ્ર, ૪૪

અસલ દસ્તાવેજ નહીં પણ તેની નકલ વાપરવામાં આવે પણ અસલ દસ્તાવેજ ખોટું છે એવું તે નકલ રજુ કરનાર જાણતો હોય તો તેણે આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનો કર્યો કહેવાય—રાણી વીરૂધ નજીરમીયાં, ૮ વો. રી, પ્ર, ૪૧

છુટા છેડાનું દસ્તાવેજ એ રીતની દસ્તાવેજ છે, એવું દસ્તાવેજ રજીસ્ટર કરાવે તો તેણે આ કલમ પ્રમાણે ખોટું દસ્તાવેજ વાપરવાનો ગુન્હો કર્યો કહેવાય,—રાણી વીરૂધ અબ્રાહીમ અને બાબા, ૧૧ વો. રી. પ્ર. ૧૫

(અ) (બ) ના નામથી એક અરજી ઉપર સહી કરે, (ક) તે મામલતદાર પાસે રજુ કરે (બ) ના નામની સહી કરવાનો અધીકાર ન હોય અને જો કે (અ) નો ઇરાદો મામલતદારને (બ) એ સહી કરી છે એવું મનાવવાનો હોય તોપણ કોઇને ઠગવાનો ઇરાદો (અ) નો ન હોય તેમ એ સહી કરવાથી (અ) ને કે (બ) ને કાંઇ ગેરવાજબી લાભ કે ગેરવાજબી હાની થઇ ન હોય તો (અ) નું આ કૃત્ય ગુન્હા ભરેલું નથી—રાણી વીરૂધ ભવાનીશંકર વીગેરે, ૧૧ મુ, હા, રી, પ્ર, ૩

એક સરકારી નોકર સરકારી કામ કરતાં એ ખોટો દસ્તાવેજ ખરા દાખલ વાપરે તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનો છે. અગર જો એ દસ્તાવેજ ઉપર સહી અને શીક્કો બરાબર ન થયો હોય તોપણ ૫, વો. રી. પ્ર. ૯૬

૪૬૭ મી કલમ મુજબ શિક્ષા થઇ શકે એવો ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરવાના ઇરાદાથી ખોટી મોહોર પતરૂ, વગેરે બનાવવું અથવા કબજામાં રાખવું.

૪૭૨. જો કોઇ માણસ કાંઇ મોહોર, પતરૂ, અથવા છાપ પાડવાનું કાંઇ બીજુ હથીયાર બનાવે, અથવા ખોટું બનાવે, એવા ઇરાદાથી કે તે ૪૬૭ મી કલમ મુજબ શિક્ષા થઇ શકે એવો કોઇ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરવાના કારણસર વાપરવામાં આવે અથવા તે મોહોર, પતરૂ, અથવા બીજુ હથીયાર ખોટું બનાવેલું છે એમ જાણીને ઉપલા ઇરાદાથી અગર કોઇ માણસ, તે મોહોર, પતરૂ, અથવા બીજુ હથીયાર પોતાના કબજામાં રાખે તો તે માણસને જીવતા સુધી સમુદ્રપારની, અથવા સાત વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—ખોટી સીલ અને ખોટા દસ્તવેજ એક શખસના કબજામાં માલુમ પડ્યાં તે તેની પાસે કેવા રીતે આવ્યાં તેનો તે સંતોષકારક ખુલાસો આપી શક્યો નહી તમા ઠરાવવામાં આવ્યું કે તેણે તે વાપરવા માટે કબજામાં રાખ્યા એવું ગણવું જોઇએ.૨ વો, રી, પ્ર, ૫

આ કલમમાં વર્ણવેલા દસ્તાવેજો વગેરેનો શોધ કરવા માટે ક્યા માજીસ્ટ્રેટને અધીકાર છે તેને માટે શને ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ કલમ ૯૬ તથા ૯૮ જુઓ,

કોઇ માણસને પકડીને કેદમાં નાખ્યા પછી તેના ઘરમાંથી દસ્તાવેજો માલુમ પડે તો એ તેના વીરૂધ પુરાવો નથી. પણ જો આ દસ્તાવેજો પ્રથમ હતા એવું બતાવવાને અનુમાની અથવા શીધો પુરાવો હોય તો તેના વીરૂધ પુરાવો છે—રાણી વીરૂધ અમારખાન અને બીજા વો. રી. ૭ ક્રી. રૂ. ૨૩

જો પોષ્ટ ઓફીસમાંથી અથવા ટેલીગ્રાફ ઓફીસમાંથી કાંઇ દસ્તાવેજ બાબત ઝડે લેવાનો હોય તો તે બાબતનું વારંટ આપવાનો જીલ્લા માજીસ્ત્રેટ અથવા ચીપ મ્રશીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ શીવાય બીજા કોઇ માજીસ્ત્રેટને અખતીઆર નથી. અને સદરહુ માજીસ્ત્રેટો શીવાય સદરહુ ઓફીસોમાંથી ઝાડો લેવાનું વારંટ કહાડશે તો તે નીરથક છે, જુઓ શને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૫૩૦

બીજી કોઇ કલમ મુજબ શિક્ષા થઇ શકે એવો ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરવાના ઇરાદાથી ખોટી મોહોર પતરૂ, વગેરે બનાવવું અથવા કબજામાં રાખવું.

૪૭૩. જો કોઇ માણસ કાંઇ મોહોર, પતરૂ, અથવા છાપ પાડવાનું કાંઈ બીજુ હથીયાર બનાવે, અથવા ખોટું બનાવે, એવા ઈરાદાથી કે આ બાબ માહેલી ૪૬૭ મી સીવાયની કોઇ પણ કલમ મુજબ શિક્ષા થઇ શકે એવો કેઇ ખોટો લેખ બનાવવાનો ગુનોહ કરવાના કારણસર વાપરવામાં આવે, અથવા તે મોહોર, પતરૂ, અથવા બિજુ હથિયાર ખોટું બનાવેલું છે એમ જાણીને ઉપલા ઇરાદાથી અગર કોઇ માણસ તે મોહોર, પતરૂ, અથવા બીજુ હથીયાર પોતાના કબજામાં રાખે તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—એક શખસના કબજામાં ખોટો લેખ બનવ્યાના સાહીત્ય તરીકે જુદી જુદી જાતની સીલ માલુમ પડી તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે જો એ સીલ એકજ ખોટું દસ્તાવેજ બનાવવા માટે કબજામાં રાખી હોય તો એકજ તહોમત આવે. પણ જુદા જુદા દસ્તાવેજ બનાવવા માટે તે સીલો રાખી હોય તો જેટલા જુદા જુદા દસ્તાવેજ બનાવવાનો તેનો ઇરાદો હોય તેટલા જુદા જુદા તહોમતથી તેને શિક્ષા થઇ શકે—રાણી વીરૂદ્ધ ગોગલચંદ, ૧૩ વી, રી, પ્ર, ૧૬

કાંઇ કીમતી દસ્તાવેજ અથવા વીલ ખોટું બનાવેલું છે એવું જાણીને તબ્બ્રા દાખલ વાપરવાના ઇરાદાથી કબજામાં રાખવું.

૪૭૪. જો કોઈ માણસના કબજામાં કાંઇ લેખ હોય, તે અને લેખ ખોટો બનાવેલો છે એમ તે માણસ જાણતો હોય તથા તે લેખ ખરા દાખલ દગલબાજીથી અથવા બદદાનતથી વાપરવામાં આવે એવો તે માણસનો ઇરાદો હોય તો અગર તે લેખ ૪૬૬ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારનો હોય તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે, અને અગર તે લેખ ૪૬૭ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારનો હોય તો તે માણસને જીવતાં સુધી સમુદ્રપારનો અથવા સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—જો કલમ ૪૭૧ પ્રમાણેનું તહોમત તહોમતદાર ઉપર મુકવામાં આવે તો પછી આ કલમ પ્રમાણેનું તહોમત રહે નહી કેમકે એ કલમ ૪૭૧ દસ્તાવેજ વાપરવાની છે આ કબજામાં રાખવાની છે. વાપરવાનું તહોમત આવે તે કબજામાં હોવા વગર કેમ આવી શકે વાપરયું ન હોય પણ માત્ર કબજામાં રાખ્યુ હોય તે માટે આ કલમ છે—રાણી વિરૂદ્ધ નજરઅલી. ૬ અ. હા, ્રી, પ્ર, ૩૯

૪૬૭ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારના લેખોનું ખરાપણું દે

૪૭૫. ૪૬૭ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારના કોઇ લેખનું ખરાપણું દેખાડવાના કારણસર વપરાતી હોય એવી કાંઇ મુદ્રા કે નીશાની કોઇ માણસ કાંઇ પદારથ ઉપર અથવા કાંઇ પદારથ મધ્યે ખોટી

ખાડવા સારૂ વપરાતી હોય એવી કાંઈ મુદ્રા અથવા નીશાની ખોટી બનાવી, અથવા ખોટી નીશાની કરેલો પદારથ કબજામાં રાખવો,

બનાવે એવા ઈરાદાથી કે તે પદાર્થ ઉપર તે વખતે કાંઈ લેખ ખોટો બનાવેલો હોય અથવા ત્યારપછી ખોટો બનાવવાનો હોય તે લેખને ખરાપણાનો આભાસ આપવાના કારણસર તે મુદ્રા અથવા નીશાની વાપરવામાં આવે અથવાં જે પદારથ ઉપર અથવા જે પદાર્થ મધ્યે એવી કાંઈ મુદ્રા અથવા નીશાની ખોટી બનાવવામાં આવી હોય તેવો કોઈ પદારથ ઉપર લખેલા ઈરાદાથી કોઈ માણસ પોતાના કબજામાં રાખે તો તે માણસને છવતાં સુધી સમુદ્રપારના અથવા સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેનો ગુન્હો સંપુરણ થવા માટે તહોમતદારના કબજામાં જે દસ્તાવેજ હોય તેની ઉપર કાંઈ ખોટું ચીન્હ અથવા નાશાની હોવી જોઈએ અને તહોમતદારના કબજામાં જે દસ્તાવેજ છે તે ખરા દાખલ વાપરવાનો ઈરાદો છે એવું સાબીત થવું જોઈએ. એ દસ્તાવેજ કલમ ૪૬૭ માં જે પ્રકાર બતાવ્યો છે તે પ્રકારનું હેવું જોઈએ. રાણી વિરૂદ્ધ રઘુનંદન પત્રોનવેશ, ઇ, કા, મ, ૩૮૪

૪૬૭ મી કલમમાં લખેલ પ્રકારથી જુદા પ્રકારના લેખનું ખરાપણું દેખાડવા સારૂ વપરાતી હોય એવી કાંઈ મુદ્રા અથવા નીશાણી ખોટી બનાવી. અથવા ખોટી નીશાણી કરેલો પદારથ કબજામાં રાખવો.

૪૭૬. ૪૬૭ મી કલમમાં લખેલા પ્રકારથી જુદા પ્રકારના કોઈ લેખનુ ખરાપણું દેખાડવાના કારણસર વપરાતી હોય એવી કઈ મુદ્રા કે નીશાણી કોઈ માણસ કાંઈ પદારથ ઉપર અથવા કાંઈ પદારથ મધ્યે ખોટી બનાવે, એવા ઈરાદાથી કે તે પદારથ ઉપર તે વખતે કાંઈ લેખ ખોટો બનાવેલો હોય અથવા ત્યાર પછી ખોટો બનાવવાનો હોય તે લેખને ખરાપણાનો આભાસ આપવાના કારણસર તે મુદ્રા અથવા નીશાણી વાપરવામાં આવે, અથવા જે પદારથ અથવા જે પદારથ મધ્યે એવી કાંઈ મુદ્રા અથવા નિશાણી ખોટી બનાવવામાં આવી હોય, તેવો કાંઈ પદારથ ઉપર લખેલા ઈરાદાથી કોઈ માણસ પોતાના કબજામાં રાખે તો તે માણસને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—કોઈ ખેડ સબંધીના દસ્તવેજનો નાશ કરવામાં આવે તો આ કલમ પ્રમાણે કિમતી દસ્તાવેજનો નાશ કરવાનુ તેની ઉપર તહોમત આવે—રાણી વીરૂધ નીતાઈ મંડલ, ઇ. કા. મ, ૩૩૭

કોઈ વીલને દગલબાજીથી ચેહરી નાંખવું. અથવા તેનો નાશ કરવો.

૪૭૭ કોઈ લેખ વીલ હોય કે વીલની મતલબનો હોય, અથવા દતક લેવાનુ અખત્યારનામુ હોય કે તેની મતલબનો હોય, અથવા કાંઈ કીમતી દસ્તાવેજ હોય કે તેવી મતલબનો હોય, તેના કોઈ લેખને અગર કોઈ માણસ દગલબાજીથી કે બદદાનતથી, અથવા લોકને અથવા કોઈ સખસને હાની અથવા નુકશાન કરવાના ઈરાદાથી છેકી નાખે, તેનો નાશ કરે, અથવા ચેરી નાખે, અથવા છેકી નાખવાની, નાશ કરવાની કે ચેરી નાખવાની કોશીશ કરે, અથવા છુપાવે કે છુપાવવાની કોશીશ કરે, અથવા તેવા લેખ સબંધી બાગાડ કરે, તો તે માણસને છવતાં સુધી સમુદ્રપારની અથવા સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

વેપારની તથા મીલકતની નીશાણીઓ બાબત.

વેપારનીનીશાની

૪૭૮. આ માલ ફલાણા કારીગરે બનાવેલો છે. અથવા ફલાણી વખતે કે તે ઠેકાણે બનાવેલો છે. અથવા ફલાણી જાતનો છે, એ બતાવવાને માટે જ નાશાણી વાપરવામાં આવે તેનું નામ "વેપારની નીશાણી" પાડ્યું છે.

મિલકતનીનીશાની

૪૭૯. આ જંગમ મીલકત ફલાણા શખસની છે, એ બતાવવાને માટે જે નીશાણી વાપરવામાં આવે તેનું નામ "મીલકતની નીશાણી" પાડ્યું છે.

ખોટી વેપારની નીશાની વાપરવી.

૪૮૦ જો કોઇ માણસ કાંઇ માલ ઉપર અથવા કાંઇ પેટી કે ઘર ઉપર, અથવા ગાંસડી ઉપર, કે માલ ભરેલાં કાંઇ બીજાં બારદાન ઉપર, કાંઇ નીશાણી કરે, અથવા જે પર કાંઇ નીશાની હોય એવા પેટી કે ઘર અથવા ગાંસડી કે બીજું બારદાન વાપરે, એવા ઇરાદાથી કે તે નીશાણી કરેલો માલ અથવા તે નીશાની કરેલો પેટી કે ઘરમાં, અથવા ગાંસડીમાં, અથવા બારદાનમાં ભરેલો કાંઇ માલ જે કારીગરે બનાવ્યો ન હોય તેણે બનાવ્યો છે, એવો અથવા જે વખત કે ઠેકાણે તે ન બનાવ્યો ન હોય તે વખતે કે તે ઠેકાણે તે બનાવ્યો છે, એવો અથવા જે જાતનો તે ન હોય તે જાતનો તે છે એવો વીશવાસ ઉત્પન્ન કરવો, તો તે માણસને "ખોટી વેપારની નીશાની" વાપરી એમ સમજવું.

ખોટીમીલકતની નીશાની વાપરવી.

૪૮૧. જો કોઇ માણસ કાંઇ જંગમ મીલકત કે માલ ઉપર, અથવા કાંઇ પેટી કે ઘર ઉપર અથવા ચામડી ઉપર, અથવા જંગમ મીલકત કે માલ ભરેલાં બીજા કાંઇ બારદાન ઉપર, કાંઇ નીશાણી કરે, અથવા જે પર કાંઇ નીશાણી હોય એવી કાંઇ પેટી કે ઘર, અથવા ગાંસડી કે બીજું બારદાન વાપરે, એવા ઇરાદાથી કે તે નીશાણી કરેલો મીલકત અથવા માલ, અથવા નીશાણી કરેલી પેટી કે ઘરમાં અથવા ગાંસડીમાં, અથવા બીજા બારદાનમાં રાખેલી કાંઇ મીલકત કે માલ જે શખસનો ન હોય, તે શખસનો છે. એવો વિશ્વાસ ઉતપન કરવો, તો તે માણસે "ખોટી મીલકતની નીશાની" વાપરવી એમ સમજવું.

કોઇ શખસને છેતરવાંઅથવા નુકશાન કરવાના ઈરાદાથી કાંઇ ખોટા વેપારનીઅથવા મીલકતની નીશાની વાપરવાની શિક્ષા.

૪૮૨. કોઇ શખસને છેતરવાના અથવા નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી જે માણસ કાંઇ ખોટા વેપારની નીશાણી અથવા કાંઇ ખોટી મીલકતની નીશાણી વાપરે, તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંને ની શીક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ બીજો માણસ કાંઇ વેપારનીઅથવા મિલકતનીનીશાણી વાપરતોહોય તેવીનીશાણીનીઅથવા નુકશાન કરવાના ઈરાદાથીખોટી બનાવવી.

૪૮૩ લોકને અથવા કોઇ શખસને હાની અથવા નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી જે માણસ બીજો કોઇ શખસ વાપરતો હોય એવી કાંઇ વેપારના અથવા મિલકતના નીશાણી જાણી બુઝીને ખોટી બનાવે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ સરકારી નોકર જે મીલકતની

૪૮૪. કોઇ સરકારી નોકર જે વાપરતો હોય તેવી કાંઇ મિલકત નીશાણી, અથવા આ મીલકત ફલાણા કારીગરે અથવા ફલાણી વખ

નીશાણી વાપરતો હોય અથવા કાંઇ મિલકતના બનાવટ જાત વગેરે બતાવવા સારૂ તે જેની શાણી વાપરતો હોય તેવી નિશાણી ખોટી બનાવવી.

તે કે ઠેકાણે બનાવી છે અથવા ફલાણી જાતની છે, અથવા ફલાણી હાકીસમાંથી પાસ થઇ છે, અથવા કાંઇ માફીને લાયક છે, એવું બતાવવા સારૂ કેઇ સરકારી નોકર જે વાપરતો હેય તેવી કાંઇ નીશાણી જો કોઇ માણસ જાણીબુઝીને ખોટી બનાવે, અથવા એવી કાંઇ નીશાણી ખોટા બનાવેલી છે, એમ જાણ્યા છતાં તેને ખરી દાખલ વાપરે એવા ઇરાદાથી કે લોકને અથવા કોઇ શખસને હાની અથવા નુકશાન કરવું. તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કાંઇ છાપ, પતરૂ, અથવા કાંઇ સરકારી કે ખાનગી મિલકતની અથવા વેપારની નીશાની ખોટી બનાવવાનું કાંઇ બીજું હથીયાર દગલબાજીથી બનાવવું અથવા કબજામાં રાખવું.

૪૮૫. કાંઇ છાપ, પતરૂ, અથવા કાંઇ સરકારી કે ખાનગી મીલકતની અથવા વેપારની નીશાણી કરવા અથવા ખોટી બનાવવાનું કાંઇ બીજું હથીયાર જો કોઇ માણસ બનાવે અથવા પોતાના કબજામાં રાખે. એવા ઇરાદાથી કે તેવી ખોટી નીશાની બનાવવાના કારણસર વાપરવું અથવા કોઇ માણસ એવી કાંઇ મીલકતની કે વેપારની નીશાની પોતાના કબજામાં રાખે, એવા ઇરાદાથી કે કાંઇ માલ અથવા વેપારની જણસ જે કારીગરે અથવા કારીગરોની દુકાને બનવી ન હોય તેણે તે બનાવી છે એમ જે વખતે તે ઠેકાણે તે બનાવી ન હોય તે વખતે અથવા તે ઠેકાણે તે બનેલી છે એમ અથવા જે જાતની તે ના હોય તે જાતની તે છે એમ અથવા જે શખસની તે ના હોય તે શખસની તે છે એમ બતાવવાના કારણસર તે નિશાણી વાપરવામાં આવે, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખોટી મિલકતની અથવા વેપારની નિશાણી જેપર હોય એવો માલ જાણીબુઝી વેચવો.

૪૮૬. જે માલ ઉપર સરકારી કે ખાનગી મીલકતની અથવા વેપારની, ખોટી નીશાણી ચોહડેલી અથવા પાડેલી હોય એવો કાંઇ માલ અથવા કાંઇ પેટી કે ઘર અથવા લપેટેલી વસ્તુ કે બારદાન ઉપર તેવી નિશાણી ચોહડેલી અથવા પાડેલી હોય તે મધે ભરેલો અથવા રાખેલો માલ, અગર કોઇ માણસ વેચે, અને તે માણસ એમ જાણતો હોય કે તે નીશાણી બનાવટની અથવા ખોટી કરેલી છે, અથવા તે નીશાણીથી જણાય છે તે કારીગરે અથવા તે વખતે અથવા તે ઠેકાણે નહી બનાવેલા માલ અથવા વેપારની જણસ ઉપર તે નીશાણી ચોહડેલી અથવા પાડેલી છે અથવા તે નીશાણીથી જણાય છે, તેવી જાતનો તે માલ નથી અને કોઇ શખસને છેતરવાનો અથવા નુકશાન કે હાની કરવાનો તે માણસનો ઇરાદો હોય, તો તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બન્નેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કાંઇ ગાંસડી કે બારદાન મધે માલ હોય તે ઉપર દગલબાજીથી કાંઇ ખોટી નિશાણી કરવી.

૪૮૭ કાંઇ માલ ભરેલી ગાંસડી અથવા બારદાન ઉપર જો કોઇ માણસ દગલબાજીથી કાંઇ ખોટી નિશાની કરે, એવા ઇરાદાથી કે કોઇ સરકારી નોકર અથવા બીજા શખસના મનમાં એવો વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરવો કે તે ગાંસડી અથવા બારદાન મધ્યે જે માલ ન હોય તે તે મધ્યે છે અથવા તે મધ્યે જે માલ હોય તે તે મધ્યે નથી અથવા તે ગાંસડી અથવા બારદાન મધ્યેનો માલ [illegible]

જાતનો અથવા તરેહને હોય તેથી જુદી જાતનો અથવા તરેહનો છે, તો તે માણસને ત્રણ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

તેની કાંઇ ખોટી નિશાનીનો ઉપયોગ કરવાની શિક્ષા.

૪૮૮. કોઇ માણસ ઉપલી કલમમાં લખેલા ઇરાદાથી એવી કાંઇ નિશાણી ખોટી છે એમ જાણ્યા છતાં તે ખોટી નિશાણીનો દગલબાજીથી ઉપયોગ કરે તો તે માણસને ઉપલી કલમમાં લખ્યા મુજબ શિક્ષા કરવામાં આવશે.

નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી કાંઇ મિલકતની નિશાણી કાઢી નાંખવી.

૪૮૯. કોઇ માણસ કાંઇ મિલકતની નિશાની કાઢી નાંખે અથવા તેનો નાશ કરે, અથવા તેને ચેહેરી નાખે, એવા ઇરાદાથી અથવા એવો સંભવ જાણીને કે એમ કરવાથી પોતાથી કોઇ શખ્સને નુકશાન થાય તો તે માણસને એક વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ભાગ ૧૯ મો.

નોકરી કરવાના કરાર તોડવાના ગુન્હા બાબત.

તરી અથવા ખુસ્કીના રસ્તાની મુસાફરીની નોકરી કરવાનો કરાર તોડવો.

૪૯૦. કોઇ શખ્સને અથવા કાઇ મિલકતને એક ઠેકાણેથી બીજે ઠેકાણે લઈ જવા અથવા પોહોચાડવામાં પોતાના અંગની નોકરી કરવાને, અથવા તરી કે ખુસ્કીના રસ્તાની કોઈ મુસાફરીમાં કોઇ શખ્સને નોકર દાખલ કામ કરવાને અથવા તરી કે ખુસ્કીના રસ્તાની કોઈ મુસાફરીમાં કોઇ શખ્સને કે કાંઇ મિલકતને સંભાળવાને જે માણસ કાયદેસર કરારથી બંધાયો હોય, તે માંદગી અથવા પોતાની સાથે માઠી વરતણુકના સબબ શિવાય, તે પ્રમાણે કરવામાં બુદ્ધિપુરવક કસુર કરે તો તે માણસને એક મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારના કેદની, અથવા એક સો રૂપાયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) અ એક પાલખી ઉચકનારો ઝ ને એક ઠેકાણેથી બીજે ઠેકાણે લઇ જવાને કાયદેસર કરારથી બંધાએલો છતાં રસ્તામાંથી અધવચ નાહાશી જાય, તો અ એ આ કલમમાં બયાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

(બ) અ એક મજુર ઝ નો સામાન એક ઠેકાણેથી બીજે ઠેકાણે લઇ જવાને કાયદેસર કરારથી બંધાએલો છતાં, તે સામાન ફેંકી દે, તો અ એ આ કલમમાં બયાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

(ક) અ એક બગદીઆઓનો માલીક પોતાના બગદીઆ ઉપર ભરીને કાંઇ માલ એક ઠેકાણેથી બીજે ઠેકાણે લઇ જવાને કાયદેસર બંધાએલો છતાં તેમ કરવામાં કાયદા વિરૂધ કસુર કરે તો અ એ આ કલમમાં લખેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

(ડ) અ કાયદા વિરૂધ ઉપાયથી પોતાનો સામાન લઇ જવાની બ મજુરને જરૂર પાડે, અને બ ચાલતાં ચાલતાં રસ્તામાં તે સામાન મુકીને નાહાશી જાય, તો અ ઠેકાણે બ

અ કંઈ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું નહી, કેમકે તે સામાન લઈ જવાનો કાયદા પ્રમાણે તેનો ફરજ નથી.

ખુલાસો.—આ ગુન્હાનાં એવું કાંઇ જરૂર નથી કે જે શખ્સને સારૂ નોકરી કરવી છે તેનીજ સાથે કરાર થવો જોઇએ. જે શખ્સ તે નોકરી કરવાનો છે તે શખ્સે કાયદા પ્રમાણે કોઇ પણ શખ્સની સાથે સાફ રીતે કે અરથાંત સમજાય એવી રીતે કરાર કીધો હોય તો બસ છે.

દ્રષ્ટાંત—અ એક ડાક કંપનીની સાથે એક મહીના સુધી પોતાની ગાડી હાંકવાનો કરાર કરે, અને બ તે ડાક કંપનીના સાથે ખુરસીએ કાંઇ મજલ પર પોતાને પોહોચાડવાનો બંદોબસ્ત કરે, અને પેલી એક મહીનાની મુદત સુધી તે કંપની બને અહાંકે એવી એક ગાડી આપે, અને અ રસ્તામાં અધવચ તે ગાડી બુધિપુરવક મુકીને જતો રહે, તો એ ઠેકાણે અગર અએ બની સાથે કરાર કરયો નથી તો પણ અએ આ કલમ મુજબ ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

લાચાર શખસોની ખીદમત કરવા તથા તેઓની હાજતો પુરી પાડવાનો કરાર તોડવો.

૪૯૧. જે શખ્સ પોતાની નાહાની ઊમરના, અથવા ગાંડાપણાના અથવા કાંઇ રોગ કે શરીરની નબળાઇના સબબથી લાચાર અથવા પોતાની સલામતીનો બંદોબસ્ત રાખવાને; અથવા પોતાની હાજતો પુરી પાડવાને અશકત હોય, તેની ખીદમત કરવાને અથવા તેની હાજતો પુરી પાડવાને જે માણસ કાયદેસર કરારથી બંધાએલો છતાં તેમ કરવામાં બુધિપુરવક કસુર કરે, તેને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા બસે રૂપીયા સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કોઇ દુર જગોપર ચાકરી કરવાનો કરાર કરયો હોય અને તે જગોપર શેઠને ખરચે ચાકરને લેઇ ગયા હોય તેવો કરાર તોડવો,

૪૯૨. બ્રિટિશ ઇંડિયા માંહેની કોઇ પણ જગો પર કોઇ બીજા શખસને વાસ્તે ત્રણ વરસ સુધીની કોઇ પણ મુદત સુધી કારીગર, કામ કરનાર, અથવા મજુર દાખલ કામ કરવાને જે શખસ લખેલા કાયદેસર કરારથી બધાએલો હોય અને તે કરારની શરત મુજબ તેને તે જગોપર તે બીજા શખસને ખરચે લઇ ગયા અથવા લેઇ જવાના હોય તે શખસ પોતાનો કરાર કાયમ છે તે દરમીયાનમાં બુધિપુરવક તે બીજા શખસની ચાકરી છોડી દે, અથવા કબુલ કરેલી ચાકરી વ્યાજબી અને યોગ્ય સબબ છતાં વ્યાજબી સબબ વગર તે ચાકરી કરવાની ના કહે તો તે શખસને એક મહીનાની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા તે ખરચથી બમણી રકમ સુધીના દંડની, અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે; પણ જો તેના શેઠે તેની સાથે કાંઇ માઠી વરતણુક કરી હોય, અથવા પોતેજ તે કરાર મુજબ અમલ કરવામાં ગફલત કરી હોય તો તે ચાકરને કાંઇ શિક્ષા કરવામાં આવશે નહી.

ભાગ ૨૦ મો.

લગ્ન સબંધી ગુનાહો બાબત.

કાયદા મુજબ લ

૪૯૩. પોતાની સાથે કાયદા મુજબ જે સ્ત્રી પરણી નથી તે સ્ત્રી

લગ્ન થવાનો કપટથી વિશ્વાસ બેસાડીને દંપતી ભાવે રહેવું.

ને કપટથી તે પુરૂષ એવો વિશ્વાસ બેસાડે કે હું એ પુરૂષની સાથે માગ્દા મુજબ પરણી છું. અને એવો વિશ્વાસ છતાં તે સ્ત્રી તેની સાથે તેની વહુ હોય એવી રીતે રહે અથવા સંભોગ કરે, એમ તે પુરૂષ કરે તો તેને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે

વર અથવા વહુની હયાતીમાં ફરીથી લગન કરવું.

૪૯૪. જેનો વર અથવા જેની વહુ હયાત હોય તે જો પરણે, અને તે એવી રીતે કે તે વર અથવા વહુની હયાતીમાં થવાના સબબથી તે લગન થયેલુ રદ ગણાય, તો તેને સાત વરસના મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

અપવાદ—જે શખસનો વર અથવા વહુ હયાત છે, પણ જેનું તેની સાથે થયેલુ લગન કોઇ મુખત્યાર કોરટે રદ ઠરાવ્યું છે; તેને આ કલમ લાગુ પડતી નથી, અને જે શખસનું તે પાછળનુ લગન થતા પેહેલાં સાત વરસની મુદત સુધી નિરંતર તેનો વર અથવા વહુ બાહાર રહ્યો અથવા રહી હોય અને તે દરમીયાનમાં તે શખસને તે વર અથવા વહુ હયાત છે એવી ખબર નહી મળી હોય, અને તે શખસ પોતાના આગલા વર અથવા વહુની હયાતીમાં લગન કરે, તેને પણ આ કલમ લાગુ પડતી નથી; પરંતુ જે એ શખસ ઉપર પ્રમાણે પાછળનું લગન કરે, તેણે જેની સાથે તે લગન કરે, તેને તે લગન થતા પેહેલા સરવ બીના ખરેખરી પોતાના જાણવામાં હોય તેટલી જણાવવી જોઇએ.

ટીકા—ઇનસાફની કોરટો એક લગન કાયદાસર છે એવું જાહેર કરવાને અથવા કોઇ સ્ત્રીને ફરી લગન કરવાની પરવાનગી આપવાને કોઇ કોમનો અધિકાર મંજુર રાખશે નહી, બીજુ લગન કરવાને નાતે પરવાનગી આપી હોય તે આ કલમ પ્રમાણે કરેલા ગુન્હાનો બચાવ નથી. રાણી વિરૂધ્ધ શંભુગયો, ૧ ઇ. લા. રી. (મુંબઇ) પ્ર. ૩૪૭

એક શખસે એક બાઇડી જીવતી છતાં એક સ્ત્રી સાથે પોતે લગન કરવાનો છે એવી નોટીસ છપાવી હોય તો તેની બાઇડીની હયાતીમાં બીજુ લગન કરવાની કોશીશનો ગુન્હો તેની ઉપર ઠરી શકે નહી. ૧ ઇ. લા. રી (અલહાબાદ) પ્ર. ૩૧૬

એક ધણી હયાત છતાં તેની પરવાનગી વગર બીજો ધણી કરવો એવો કોઇ નાતનો રીવાજ હોય પણ તે હિંદુશાસ્ત્રથી ઉલટો છે માટે એવી સ્ત્રીને આ કલમ પ્રમાણે સજા થાય, જે મરદ એવું લગન કર્યુ હોય તેને આ કલમ ૪૯૭ પ્રમાણે છીનાળાના સજા થાય. રાણી વિરૂધ્ધ કરશન ગોજા. ૨ મુ. હા. રી. પ્ર ૧૧૭

ખ્રિસ્તિ થઇ ગયેલો કોઈ હિંદુ ફરીથી હિંદુ ધરમમાં આવે અને કોઇ હિંદુ સ્ત્રીને પરણે તો તે ખ્રિસ્તી હતો તે વખતે તેની એક બાઇડી જીવતી હતી અને હિંદુ થયો ત્યાર બાદ પરણ્યો તો તેને આ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થાય નહી.

હિંદુ કે મુસલમાન સ્ત્રી એક ધણી હયાત છતાં બીજો કરે તો ગુન્હો છે. ધણી એકથી વધારે કરે તો ગુન્હો નથી કેમકે ધણીને તો તેમના ધરમશાસ્ત્રથી એકથી વધારે બાઇડી કરવાને છુટ છે. મ. હા. રી. સને ૧૮૭૦

એક મુસલમાન પરણેલી છોકરી તેના વાલીના કબજામાં હોય ત્યારે તે વાલીની જાણ વગર બીજુ લગન કરે તો તે વાલા ઉપર આ કલમ પ્રમાણેના ગુન્હાની મદદગારનું તહોમત આવે નહી—કેસરેહિંદ વિરૂધ્ધ અબદલ કરીમ. ૪ ઇ. લા. રી. (કલકત્તા) પ્ર ૧૦

એક ઓરતે તેના ધણીને એવી નોટીસ આપી કે તને રગતપીતનો રોગ છે માટે મને બી

જા સાથે અમુક દીવસમાં લગ્ન કરવાને રજા આપ નહી તો હું બીજા સાથે લગન કરીશ, એવી નોટીસ આપ્યા છતાં તેણીએ પોતાંની ન્યાતની પરવાનગી લઈ બીજા સાથે લગન કર્યુ તેને આ કલમ પ્રમાણે સેસન જડજે શિક્ષા કરી, તે હાઈકોરટે બાહાલ રાખી—સરકાર વિરૂધ શંભુ રઘુ મુ હા. રી. વા. ૧ પ. ૩૪૭

એક હિંદુ સ્ત્રીએ પોતાનો ધણી હયાત છતાં મુસલમાન સાથે વટલીને લગ્ન કીધુ તે બાબત આ કલમ પ્રમાણેનું તહોમત સાબીત કરી થાણાના આસીસ્ટંટ જડજે આરોપીને ત્રણ વરસની સખત કેદની શિક્ષા કરી તે ઠરાવ પર નારાજી થઈ આરોપીએ સેસન જડજને અપીલ કરી. સેસન જડજનો અભીપ્રાય એવો થયો કે આરોપીત ગંગાએ મુસલમાન ધરમ સ્વીકારયો તેથી તેનો પેહેલો સબંધ જે હિંદુ ધણી સાથે હતો તે નહી જેવો થયો; અને તેણે લગ્ન કીધું તે વખત મુસલમાન હતી એવા કારણથી સેસન જડજે તેની શિક્ષા અને તહોમત રદ કીધાં.

સેસન જડજના ઠરાવ પર સરકારે હાઇકોરટને અપીલ કરી, તેમાં પ્રથમ સરકારી વકીલે તકરાર કરી કે આ અપીલ ગંગાને શીક્ષા થવા માટે કરેલી નહી છતાં તે કામનો પ્રશ્ન મોહોટો મહત્વનો હોવાથી હાઇકોરટમાંથી અધિકારની રીતે ઠરાવ થવા માટે કરી છે.

જે પ્રશ્ન અમારે વિચાર કરી ઠરાવ (નીકાલ) કરવાનો છે તે એવો કે "કોઇ હિંદુ સ્ત્રી મુસલમાનીનો ધરમ સ્વીકાર્યા સુધી પોતાના હિંદુ ધણી પાસે રેહેતી હોય, તેમ છતાં તેણે મુસલમાની ધરમ સ્વીકારયો હોય તો એટલા ઉપરથી એના તે હિંદુ ધણી સાથેના વીવાહ સબંધ નહી જેવો થયો છે કે કેમ?

એ પ્રશ્નનો જવાબ અમારે નાસ્તી પક્ષે આપવો જોઇએ એવો અમારો અભિપ્રાય છે આ પ્રશ્નના સબંધે જે કાંઇ કાએદા છે તે અમે સરવે જોયા છે પરંતુ તે ઉપરથી વિરૂધ ઠરાવ કરવાને એક પણ આધાર દેખાતો નથી

કોઈ હિંદુ સ્ત્રી મુસલમાની ધરમ સ્વીકારે તો તેટલા ઉપરથી તેનો તેના ધણી સાથે જે વીવાહ સબંધ છે તે નહી જેવો થયો છે એમ થતું નથી, માટે તેનો ધણી જીવતા છે ત્યાં સુધી તેને બીજા સાથે વીવાહ સબંધ કરવાનો અધિકાર નથી. સબબ તેણે એગાદ મુસલમાન જાતના માણસ સાથે નીકા કીધો હોય તો તેણે કલમ ૪૯૪ પ્રમાણે ગુન્હો કરયો એમ થાય છે. માટે સેસન જડજનો ઠરાવ રદ કરી આશીસ્ટંટ સેસન જડજે આપેલી શિક્ષામાં ઘટાડો કરી તહોમત બાહાલ રાખ્યું —મુબઇ સરકાર વિરૂધ ગોસાઇની સ્ત્રી ગંગા. મુ. હા, રી, વા. ૪ પ. ૩૩૦ તા૦ ૨૦ જાનેવારી સને ૧૮૮૦

ધણીનો ફારગતી લઇને નાતરૂ કરવાનો તેની નાતના રીવાજ પ્રમાણે ચાલ હતો તો પણ તે રીવાજ હીંદુ ધર્મથી ઉલટો છે વાસ્તે થએલી શીક્ષા કાયમ રહી, મુ. હા. કો. તા૦ ૨૦ એપ્રીલ શને ૧૮૬૪ વા. ૨ પ. ૧૨૪

કેદીની નાતમાં વગર ફારગતીએ નાતરૂ કરવાનો ચાલ છે. તેથી તેણે શુધબુદ્ધીએ કૃત્ય કરેલું માટે કાંઇ ગુનો થતો નથી તેવી શિક્ષા રદ કરી, મુ. હા. કો. તા૦ ૨૨ ફેબ્રુઆરી શન ૧૮૬૮ વા. ૫ પ. ૧૭

ઓરત પોતાના પેહેલા ધણીની હયાતીમાં તેની પરવાનગીથી બીજા સાથે નાતરૂ કરે તો તેને હરકત નથી. મુ. હા. કો. તા૦ ૨૬ નવેંબર શન ૧૮૬૭ સ્પેશીયલ અપીલ નંબર ૭૬૦ શને ૧૮૬૭

ધણીએ સ્ત્રીને કાહાડી નહી મુકયા છતાં બાયડીએ નાતના વહીવટ મુજબ નાતમાં કાંઇ રૂપઇયાની રકમ ભરે, એટલે તેને નાતરે જવાનો હક મળે છે. પરંતુ એ વહીવટ અનાદીનો

છે અને તેને ન્યાયાધીશ ૧૨ની રૂઇએ માન્ય કરવો નહી, મુ. હા. તા૦ ૬ ડીસેંબર સને ૧૮૭૦ સ્પેશીયલ અપીલ નંબર ૪૦૫ સન ૧૮૭૦ વા. ૭ મ. ૧૩૩ ન્યાયાશ્રય સને ૧૮૭૧ ના. પ્ર. ૧૩૨ .

તેજ ગુનોહ પણ જે શખસની સાથે પાછળનું લગનથાય તેનાથી આગળનાં લગનની વાત છુપાવીને કરેલો.

૪૯૫. જેની સાથે પાછળનું લગન કરવામાં આવે તેનાથી આગલા લગનની વાત છુપાવીને જે શખસ ઉપલા કલમમાં લખેલો ગુનોહ કરે, તેને દશ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

કાયદા મુજબ લગન થતા દગલબાજીના ઇરાદથી થવા દીધેલો લગન વીધી.

૪૯૬. જે માણસ બદદાનતથી અથવા દગલબાજીના ઇરાદાથી પોતાનો લગન વીધી થવા દે, એવું જાણીને કે તેમ થવાથી કાયદા મુજબ મારૂ લગન થતુ નથી, તો તને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણેના લગન કોઇએ પોતાના ઘરમાંથવા દીધા હોય તો એટલાજ ઉપરથી આ એ ઘરધણી ઉપર આ કલમના ગુનામાં મદદગારી કરવાનુ તહોમત આવી શકે નહી—રાણી વિરૂધ્ધ કદમ કો. ઇ. ડા. પ્ર. ૩૬૪

છીનાળું.

૪૯૭. આ શખસ બીજા પુરૂષની સ્ત્રી છે. એવું જે જાણે છે અથવા એવુ માનવાનું જેને કારણ છે, તે માણસ તે શખસની સાથે પેલા બીજા પુરૂષની રજામંદી શિવાય, અથવા તે બીજા પુરૂષે જાણ્યું અજાણ્યું ન કરતાં સંભોગ કરે, અને તે સંભોગ બળાત્કાર સંભોગનો ગુનોહ ન થતો હોય, તો તે માણસે છીનાળાનો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું, અને તેને પાંચ વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને એવી બાબતમાં તે સ્ત્રીને મદદગારીની માફક શિક્ષા કરવામાં આવશે નહી.

ટીકા—આ કલમ છીનાળા માટે છે. દરેક માણસે પોતપોતાની મીલકત ભોગવવી જોઇએ એ ન્યાયશાસ્ત્રનું એક મહાવાક્ય (કહેવત) છે એથી ઉલટા બીજાની સ્ત્રી જેઓ ભોગવે તેમને માટે આ કલમ છે નીચેના ફેસલા છે તે આ કલમ સમજવા માટે ઘણા અગત્યના છે. ઘણી વખત ધણીએ આંખ આડા કાન કરયાં, એવી તકરાર લાવી તહોમતદાર તરફથી તહોમત ઉડાવી દેવાની તજવીજ કરવામાં આવે છે. ત્યારે આ આંખ આડા કાન કરવા કોને કહે છે એ જાણવું અગત્યનું છે. મી. મેન પોતાના પેનલકોડની ટીકાના ગ્રંથને પાને ૩૯૩-૯૪ મે નીચે પ્રમાણેની મતલબ કહે છે,

છીનાળ સ્ત્રીની ચાલ જાણવા માટે ધણીએ ગફલત કરી હોય, થોડું ધ્યાન આપ્યું હોય, તેની ચાલ ઉપર થોડો શક રાખી કોઇની સાથે જાય આવે બેસે ઉઠે તે માટે થોડો વહેમ રાખ્યો હોય એટલા ઉપરથીજ ધણીએ આંખ આડા કાન કરયા એવું ગણાય નહી. બલકે છીનાળું કરે એવો તેના તરફનો ઇરાદો હોવો જોઇએ. ઇરાદો હોય તેનો સ્ત્રીના ચાલ માટે ફરીઆદ કરવાનો વખત મળ્યો હોય તેમ છતાં ફરીઆદ કરી ન હોય તો પછી તેણે આંખ આડા કાન કરયા કહેવાય, એક વખત સ્ત્રીની ચાલ ખરાબ માલુમ પડી હોય ત્યારે એવી ચાલ ફરીથી નહી ચલાવવા ધણી તેને કહે તેમ છતાં બીજી વખતે તેવી ચાલ ચલાવે તો બીજી વખતે આંખ આડા કાન કરયા કહેવાય નહી.

છીનાળાની ફરીઆદ સ્ત્રીના ધણી વગર કિંવા તે છીનાળું કરતી વખતે જેના હવાલા માં હોય તેના વગર બીજાથી થય નહી, જુઓ ક્રી. પ્રે. કોડ, સને ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૧૯૯

છીનાળાની ફરીઆદ કરયા પછી ધણી મરી જાય તો ઘણું કરીને તે ફરીઆદીનું કામ બંધ પડતુ નથી, મ. હા. કો. રી. એ, પ્ર, પપ

આ કલમ પ્રમાણેનું તહોમત સાબીત કરાતી વખત જે સ્ત્રી સાથે છીનાળું કરવામાં આવ્યું હોય તે સ્ત્રીને ક્યાંઇ લઇ જવામાં આવી ન હોય તો તહોમતદાર ઉપર ૪૯૮ મી કલમ નુ તહોમત આવી શકે નહી ધણીએ જ્યારે આંખ આડા કાન કરયા હોય ત્યારે છીનાળાનુ તહોમત આવી શકે નહી. ૪ વી. રી. પ્ર. ૩૧

પોતાની સ્ત્રીને છીનાળું કરતાં કોઈ સખસે જોઇ હોય અને તેથી ગુસ્સામાં આવી તે સ્ત્રી ને તેણે મારી નાખી હોય તેને માટે જન્મ દેશ નીકાલની સજા થઇ હોય તો પણ છીનાળું કરનાર ઉપર તે આ કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવી શકે છે—રાણી વીરૂધ માધવચંદર ગીરમહંત. કલકતા વાઇકોરટ ૧પ ડીસંબર સને ૧૮૭૩

છીનાળાના કેસમાં પ્રવેશ સાબીત થવો જોઇએ. એ પ્રવેશ જે બળાત્કાર સંભોગમાં જોઈએ છીએ તેવોજ જોઇએ, વળી છીનાળાના કેશમાં પ્રત્યક્ષ પુરાવ જોઇએ કે છીનાળું કરનારે તે સ્ત્રી અમુક શખસની બાઇરી છે એવું જાણેલું હોવું જોઇએ એવી કાંઇ જરૂર નથી તે પરણેલી છે એવુ તે જાણે એટલુ બસ છે.—રાણી વિરૂધ માધવચંદર ગીરમહંત કલકતા હાઇકોરટ ૧પ ડીસંબર સને ૧૮૭૩

આ કલમ પ્રમાણે જે શખસ ઉપર તહોમત આવ્યું હોય, તે શખસે જે સ્ત્રી સાથે છીનાળું કરયાનું કહેવામાં આવતુ હોય તે સ્ત્રી સાથે નાત રીત પ્રમાણે નાતરૂં કરયાનું કહે તો એવે વખત કોરટને એટલુંજ જોવાનું છે કે નાતરૂં કરતી વખત તે સ્ત્રી અમુક જણની પરણેલી સ્ત્રી છે એવું કેદી નીષકપટપણાથી જાણતો અથવા માનતો હતો કે નહી. જો તેમ હોય તો તહોમત રહી શકે નહી—રાણી વિરૂધ મનોહર રાયજી. પ મુ. હા. રી. પ્ર, ૧૭ (ફોજદારી)

આ કલમ પ્રમાણેના તહેમતમાં સ્ત્રી પરણેલી છે એવું પુરી રીતે સાબીત થવું જોઇએ, પીતાંબરસીંગના કામમાં, કલકતા હાઇકોરટની ફુલબેન્ચનો ઠરાવ. તા. ૧૩ ડીસબર સને ૧૭૭૯

જે શખસે પોતાની સ્ત્રી સાથે બીજા કોઇએ છીનાળુ કરયાની ફરીઆદ કરી હોય તેની ઉપર દીવાનીમાં નુકશાની લેવાની પણ ફરીઆદ થઇ શકે છે, લીંગી અને લીંગી વીરૂધ ગુજીયા મહીસુરના જુડીશીઅલ કમીશનરની ઓફીસ, તા. ૨૦ જાનેવારી સને ૧૮૮૦

આ કલમ પ્રમાણેની ફરિયાદમાંના તહોમતમાંના ફરિયાદીએ રાજીનામુ આપ્યું, તે અમદાવાદના શેશનજડજે રદ કરયું છતાં તે મુંબાઇ હાઇકોરટે બાહાલ રાખી શિક્ષા રદ કરી. તા૦ ૨૪ જુન ૧૮૬૪ તથા તા૦ ૧૪ જાનેવારી શને ૧૮૬૯ નેટીવ ઓપીનીયન પ્ર, ૧૧

ભામાક ઇરાદાથી કેઇ પરણેલી સ્ત્રી ને ફોસલાવી લઇજવી અથવા રોકી રાખવી.

૪૯૮, જે સ્ત્રી કોઈ બીજા પુરૂષની સ્ત્રી છે, અને તેના સ્ત્રી છે એવું જે માણસ જાણે છે, અથવા એવું માનવાનું જેને કારણ છે અગર તે સ્ત્રીને તે પુરૂશ પાસેથી, અથવા તે પુરૂશની વતી જે શખસના હવાલામાં તે સ્ત્રી હોય તે શખસ પાસેથી લઇ જાય, અથવા ફોસલાવી લઇ જાય, એવા ઇરાદાથી કે તે સ્ત્રી કોઇ શખસની સાથે જાર કરમ કરે અથવા એવી કોઇ સ્ત્રીને તે ઇરાદાથી સંતાડી અથવા રોકી રાખે. તો તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બં

તેનો શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—કોઇ મરદ ઓરત એકઠાં રહેતાં હોય એવું સાબીત થાય તો તેઓ ભેગાં રહેતાં તે ધણી ધણીઆણી તરીકે રહેતા નહોતાં એવું સાબીત કરવાનો બોજો તહોમતદાર ઉપર છે રાણી વિરૂધ વઝીરા. ૮ બે, હા. રી, પ. ૬૩

જે સ્ત્રીને નસાડી લઇ જવામાં આવી હોય તે સ્ત્રીએ પોતાને લઇ જવા તહોમદારને કહ્યું હોય અને તહોમતદારે થોડા વખત સુધી ના કહી હોય પણ જો અંતે નસાડી લઇ જાય તો તેણે આ કલમ પ્રમાણેનો ગુનો કરયો કહેવાય—રાણી વિરૂધ કુમાર સ્વામી. ૨ મ. હા, રી. પ. ૩૩૧

આ કલમ પ્રમાણેના ગુનામાં જે સ્ત્રી પોતાની ખુશીથી ભગાવી લઇ જનારની સાથે ગઈ હોય પણ આ કલમ પ્રમાણે ગુનો થાય છે. કેમકે આ કલમ પ્રમાણેના તહોમતમાં નસાડી લઇ ગએલી સ્ત્રીની મરજી હતી કે નહિ. તે કાંઇ અગત્યનું નથી. ૨ મ. હા. રી. એ, ૩૧

ધણી ભાડે લીધેલા ઘરમાં પોતાની સ્ત્રીને રાખી બહાર ગામ ગયો હોય તે ઘેરથી તે સ્ત્રીને લઈ જવી તે આ કલમ પ્રમાણે ગુનો છે.

આ કલમ પ્રમાણેના તહોમતમાં જે સ્ત્રીને ભગવી લઇ જવામાં આવી હોય તે પરણેલી હતી એવું ખુલ્લી રીતે સાબીત થવું જોઇએ. પીતાંબરીંગના કામમાં કલકતા હાઇકોરટની ફુલ બેંચનો ઠરાવ, તા૦ ૮ ડીસંબર સને ૧૮૭૯

બાબ ૨૧ મો.

આબરૂ લેવા બાબત.

આબરૂ લેવી, ૪૯૯, જે માણસ બોલેલા અથવા વાંચવાને ઇરાદો રાખેલા શબ્દોથી અથવા કાંઇ ચિન્હો કે આકારોથી, કોઇ શખસની બાબત કાંઇ આરોપ મુકે અથવા પ્રગટ કરે, એવા ઇરાદાથી કે તે આરોપથી તે શખસની આબરૂને હાની પોહોચાડવી, અથવા હાની પહોચશે, એવું જાણીને અથવા એવું માનવાનું કારણ છતાં તો તેણે તે શખસની આબરૂ લીધી એમ સમજવું, પણ નિચેના અપવાદો મધ્યેની બાબતોમાં એમ સમજવું નહી

ખુલાસો ૧ લો—કોઇ મુએલા શખસની ઉપર કાંઈ આરોપ મુકવો એ આબરૂ લેવી થઇ શકે, જો તે આરોપ એવો હોય કે તેથી તે શખસ જીવતો હોય તો તેની આબરૂને હાની પોહોચે તથા એવા ઇરાદાથી તે આરોપ મુક્યો હોય કે તેથી તે શખસના કુટુંબને અથવા પાસેના બીજા સગાઓને માઠુ લાગે.

ખુલાસો ૨ જો—કોઇ કંપની અથવા મંડળી અથવા મનુષ્ય સમુદાય વિશે કાંઇ આરોપ મુકવો એ આબરૂ લેવી થઈ શકે.

ખુલાસો ૩ જો—વઇકલ્પિક રીતે અથવા વ્યાજોકિતની રીતે મુકેલા આરોપ આબરૂ લેવી થઇ શકે.

ખુલાસો ૪ થો—જે આરોપ પોતેજ અથવા દ્વારાંતરે બીજાઓની નજરમાં જે શખસની નીતી અથવા બુધિ વિશે હલકો વિચાર ઉત્પન ન કરે અથવા જે શખસનું પોતાની જાતો અથવા ધંધા સબંધી માન ઓછુ ન કરે, અથવા જે શખસની શાખ ઓછી ન કરે અથવા જે શખસનું શરીર કંટાળો ઉપજાવે એવા હાલતમાં અથવા જે હાલત ઘણા માણસોના વિચાર પ્રમાણે શરમ ભરેલી ગણાય છે તેવી હાલતમાં છે એવું માનવાનું કારણ ન થઈ પડે તે

આરોપથી તે શખસની આબરૂને હાની પોહોચી એમ સમજવું નહી.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) "ઝ ભલો માણસ છે, તેણે કદી બ નું ઘડીયાળ ચોર્યું નથી," એ પ્રમાણે અ બોલે, એવા ઇરાદાથી કે ઝ એ બ નું ઘડીયાળ ચોરયું એમ માનવામાં આવે તો એ આબરૂ લેવી છે, પણ જો એકાદ અપવાદમાં એ દાખલ થાય તો નહી.

(બ) બ નું ઘડીયાળ કોણે ચોરયું? એવો સવાલ અ ને પુછતાં અ ઝ ની તરફ આંગળી કરે, એવા ઇરાદાથી કે બ નું ઘડીયાળ ઝ એ ચોરયું એમ માનવામાં આવે તો એ આબરૂ લેવી છે; પણ જો એકાદ અપવાદમાં દાખલ થાય તો નહી.

(ક) બ નું ઘડીયાળ લઇને ઝ નાશી જતો હોય એવું અ એક ચિત્ર પાડે, એવા ઇરાદાથી કે બ નું ઘડીયાળ ઝ એ ચોરયું એમ માનવામાં આવે, તો એ આબરૂ લેવી છે, પણ જો એકાદ અપવાદમાં એ દાખલ થાય તો નહી.

લોક કલ્યાણાર્થે જે સાચો આરોપ મુકવો અથવા પ્રગટ કરવો જરૂર હોય તે

પહેલો અપવાદ—જે કાંઇ સાચી વાતનો આરોપ કોઇ શખસની ઉપર મુકવો અથવા પ્રગટ કરવો, લોક કલ્યાણારથે જરૂર હોય તે આરોપ મુકવો અથવા પ્રગટ કરવો એ આબરૂ લેવી છે એમ સમજવું નહી તેમ કરવું લોકકલ્યાણાર્થે જરૂર છે કે નહી એ હકીકતની બાબત છે.

સરકારી નોકરીની સરકારી અમલ સબંધી ચાલ.

બીજો અપવાદ—પોતાનો સરકારી અમલ ચલાવવા સબંધાની કોઇ સરકારી નોકરની ચાલ બાબત અથવા તે ચાલ ઉપરથીજ નજર આવતી તેની આબરૂ બાબત, શુધ બુધિથી કાંઇ પણ અભિપ્રાય આપવો એ આબરૂ લેવી છે એમ સમજવું,

કાંઇ સારવજનીક વિષય સબંધી કોઇ પણ શખસની ચાલ

ત્રીજો અપવાદ—કંઇ સારવજનીક વિષય સબંધી કોઇ પણ શખસની ચાલ બાબત અથવા તે ચાલ ઉપરથીજ નજર આવતી તેની આબરૂ બાબત શુધ બુધિથી કાંઇ પણ અભિપ્રાય આપવો એ આબરૂ લેવી છે એમ સમજવું નહી.

દ્રષ્ટાંત.

કાંઇ સારવજનીક વિષય સબધી સરકારને અરજી કરવામાં, અથવા કાંઇ સારવજનીક વિષય સબંધી એક મંડળીમાં મેળવવાની દરખાસ્ત ઉપર સહી કરવામાં, અથવા તે મંડળીમાં જતા અથવા તે મંડળીના પ્રમુખ થવામાં, અથવા લોકનો આશ્રય માગનારી કોઇ સભા ઉભી કરવામાં અથવા તેમાં સામીલ થવામાં, અથવા જે જગાનું કામ સારી રીતે ચલાવવામાં લોકને ફાયદા હોય એવી કોઇ જગાને માટે કોઇ ઉમેદવારની તરફ સંમત માગવા અથવા આપવામાં ઝ ની ચાલ સબંધી શુધ બુધિથી અ ગમે તે અભિપ્રાય આપે તો તે આબરૂ લેવી છે એમ સમજવું નહી,

ઇનસાફની કોરટ માંના મુકદમાઓની હકીકત છાપવી.

ચોથો અપવાદ—કોઇ ઇનસાફની કોરટમાંના મુકદમાનો અથવા તેવા કોઇ મુકદમાના નિવેડાનો મતલબ બરાબર હોય એવો ખરેખરો હેવાલ જાહેર કરવો, એ આબરૂ લેવી છે એમ સમજવું નહી,

ખુલાસો—કોઇ ઇનસાફની કોરટમાં ચોકશી થતા પેહેલાં ખુની કોરટમા કોઇ સુલેહનો અમલદાર અથવા બીજા અમલદાર કાંઇ તજવીજ કરતા હોય તે ઉપલી કલમના અરથ પ્રમાણેની કોરટ છે એમ સમજવું

કોઇ ઇનસાફની કોરટે ફેંસલા થ

પાંચમો અપવાદ—કોઇ ઇનસાફની કોરટમાં જે દિવાની કે ફોજદારી મુકદમાનો ફેંસલો થઇ ચુકયો હોય તે મુકદમાની હકીકત બાબત

ચેલા મુકદમાની કે ફીયત અથવ તે માં હેલા તથા બીજા સ બંધ રાખનારાઓ ની ચાલ.

અથવા એવા કોઇ મુકદમામાં પક્ષકાર સાહેદ, અથવા મુખત્યાર દાખલ કોઇ પણ શખસની ચાલ બાબત, અથવા તે ચાલ ઉપરથીજ નજરે આવતી તે શખસની આબરૂ બાબત શુદ્ધબુદ્ધિથી ગમે તે અભિપ્રાય આપવો એ આબરૂ લેવા છે એમ સમજવું નહી.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) "પેલા મુકદમામાં ઝ એ આપેલી શાહેદી એવી ઉલટી છે કે મને એમ લાગે છે કે તે મુરખ અથવા અ પ્રમાણીક હોવા જોઇએ" એ પ્રમાણે જો અ શુદ્ધ બુદ્ધિથી કહે તો તે આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે, કેમકે જે અભિપ્રાય તે શાહેદ દાખલ ઝ ના ચાલ ઉપરથીજ નજર આવતી ઝ ની આબરૂ બાબત છે.

(બ) પણ જો તે એ પ્રમાણે કહે કે, "તે મુકદમામાં ઝ એ જે કહ્યુ તે હું ખરૂ માનતો નથી, કેમકે હું જાણુછું કે એ અ પ્રમાણીક માણસ છે" તો અ આ અપવાદમાં દાખલ થતો નથી. કેમકે ઝ ની આબરૂ બાબત જે અભિપ્રાય તે આપછે તે શાહેદ દાખલ ઝ ની ચાલ ઉપરથી આધાર રાખતા અભિપ્રાય નથી.

પ્રસિદ્ધ કરતાના ગુણ દોષ.

છઠો અપવાદ—જે કૃતી તેના કરતાએ લોકના વિચાર પર રજુ કરી છે એવી કોઇ કૃતી ગુણ દોષ વિશે અથવા તે કૃતીમાંજ નજર આવતી તેના કરતાની આબરૂ વિશે શુદ્ધબુદ્ધિથી કાંઇ પણ અભિપ્રાય આપવો એ આબરૂ લેવી છે એમ સમજવું નહી.

ખુલાસો—કાંઇ કૃતી લોકોના વિચાર પર સ્પષ્ટ રીતે રજુ થાય, અથવા તેના કરતાનાં કામો ઉપરથી તે લોકોના વિચાર પર રજુ કરી એવું અનુમાન થઇ શકે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) જે શખસ કંઈ પુસ્તક પ્રગટ કરેછે તે તે પુસ્તક લોકના વિચાર પર રજુ કરે છે.

(બ) જે શખસ જાહેર રીતે કાંઇ ભાષણ કરેછે તે તે ભાષણ લોકના વિચાર પર રજુ કરેછે

(ક) જે નાટકવાળો અથવા ગાનારો લોકની આગળ નાટકમાં વેશ લેઇને આવે તે પોતાની નાટકની અથવા ગાયનની કૃતી લોકના વિચાર પર રજુ કરે છે.

(ડ) ઝ એ એક પુસ્તક પ્રગટ કરયુ છે, તે વિશે અ એમ કહે કે, "ઝ નું પુસ્તક બેવકુફી ભરેલું છે, માટે ઝ મંદબુદ્ધિ હોવો જોઇએ, ઝ નું પુસ્તક બીભત્સ છે માટે ઝ નઠારા મનનો માણસ હોવો જોઇએ" હવે જો એ પ્રમાણે અ શુદ્ધ બુદ્ધિથી કહેતો હોય તો તે આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે, કેમકે ઝ બાબત જે અભિપ્રાય તે આપે છે, તે ફક્ત ઝ ના પુસ્તકમાંજ નજર આવતી ઝ ની આબરૂ બાબત છે.

(ઈ) પણ જો તે એમ કહે કે "ઝ નું પુસ્તક બેવકુફી ભરેલુ તથા બીભત્સ છે એ જોઇને મને કાંઇ આશ્ચર્ય લાગતું નથી; કેમકે તે જાતેજ મંદબુદ્ધિ તથા સોદો છે,' તો અ આ અપવાદમાં દાખલ થતો નથી કેમકે ઝ ના આબરૂ બાબત જે અભિપ્રાય તે આપેછે તે ઝ ના પુસ્તક ઉપર આધાર રાખતો અભિપ્રાય નથી.

જે શખસનો બીજા શખસની ઉપર કાયદા પ્રમાણે અખત્યાર છે તેણે શુદ્ધબુદ્ધિથી તે બીજા

સાતમો અપવાદ—જે શખસને કોઇ બીજા શખસની ઉપર કાયદાએ આપેલો કાંઇ અખત્યાર હોય અથવા તે બીજા શખસની સાથે કરેલાં કાંઇ કાયદેસર કરારમાંથી નિકળેલો અખત્યાર હોય, તે શખસ જે બાબતોને તે કાયદેસર અખત્યાર લાગે છે તે બાબતોમાં તે બીજા શખસની ચાલ સબંધી શુદ્ધબુદ્ધિથી કાંઇ ઠપકો દે, તો તે એમ

શખસનેદીધેલોઠપકો   રૂ લેવી છે એમ સમજવું નહી.

દ્રષ્ટાંત.

જે જડજ કોઇ શાહેદની અથવા કોર્ટના કોઇ અમલદારની ચાલ સબંધી શુધ બુદ્ધિથી ઠપકો દે તે. કોઇ ખાતાનો ઉપરી પોતાના હુકમ તળેના માણસોને શુદ્ધબુદ્ધિથી ઠપકો દે તે, મા અથવા બાપ પોતાના છોકરાને બીજા છોકરાઓના દેખતાં શુધબુધિથી ઠપકો દે તે, કોઇ મેહેતાજી જેના અખત્યારમાં અથવા બાપથી મળેલો છે તે કોઇ નિશાળી યાને બીજા નિશાળીયાઓના દેખતાં શુધબુધિથી ઠપકો દે તે, નોકરીમાં આળસ કરવા સારૂ કોઇ શેઠ પોતાના ચાકરને શુધબુધિથી ઠપકો દે તે, કોઇ સરાફ પોતાની પેહેડીના કીલીદારને તે કીલીદારની કીલીદારી બાબતની કાંઈ ચાલને વાસ્તે શુધ બુધિથી ઠપકો દે તે; એ સઘળા આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે.

કાયદા પ્રમાણે અખત્યાર પામેલા શખસની આગળ શુધબુધિથી મુકેલું તહોમત.

આઠમો અપવાદ—કોઇ પણ શખશની ઉપર તહોમતની બાબતમાં તે શખસની ઉપર જે શખસોના કાયદા પ્રમાણે અખત્યાર હોય તે શખસોમાંના કોઇ પણ શખસની આગળ શુધબુધિથી કાંઇ તહોમત મુકવું, એ આબરૂ લેવી છે એમ સમજવું નહી.

દ્રષ્ટાંત.—જો અ કોઇ માજીસ્ટ્રેટની આગળ ઝ ની ઉપર શુધબુધિથી કાંઇ તહોમત મુકે, જો અ કોઇ ઝ ચાકરની ચાલ બાબત ઝ ના શેઠની આગળ શુધબુધિથી ફરિયાદ કરે, જો અ કોઇ ઝ છોકરાની ચાલ બાબત ઝ ના બાપની આગળ શુધબુધિથી ફરીયાદ કરે તો અ આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે.

કોઇ શખસે પોતાનો લાભ જાળવવાને શુધબુધિ થીમુકેલો આરોપ.

નવમો અપવાદ—બીજાની આબરૂ પર કાંઇ આરોપ મુકવો એ આબરૂ લેવી ન ગણાય, પણ કયારે કે તે આરોપ મુકનાર શખસ પોતાનો, અથવા કોઇ બીજા શખશનો લાભ જાળવવાને, અથવા લોક કલ્યાણ અરથે શુધબુધિથી તે આરોપ મુકતો હોય તો.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) અ એક દુકાનદાર પોતાના ગુમાસ્તા બ ને એ પ્રમાણે કહે કે ઝ રોકડા નાણા તને ન આપે તો તેને કાંઇ માલ તું વેચીશમાં, કેમકે તેના પ્રમાણિકપણા વિષે મારો વીચાર સારો નથી, હવે જો પોતાનો લાભ જાળવવા સારૂ, શુધબુદ્ધિથી અ એ ઝ ની ઉપર આ આરોપ મુકયો હોય, તો અ આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે.

(બ) અ એક માજીસ્ટ્રેટ પોતાના ઉપરી અમલદારને રિપોટ કરવામાં ઝ નો આબરૂ બાબત કાંઇ આરોપ મુકે હવે શુધબુદ્ધીથી લોક કલાણાર્થે તે આરોપ મુકયો હોય, તો અ આ અપવાદમાં દાખલ થાય છે.

સુચના જે શખસને આપીહોય તે સખસનો ફાયદા થાય એવાઇરાદાથી અથવા લોક કલ્યાણાર્થે આપી હોય તે.

દશમો અપવાદ—કલ્યાણાર્થી હોંશિયાર રેહેજે એવી સુચના શુધબુદ્ધિથી કોઇ શખસને આપવી, એ આબરૂ લેવી ગણાય નહી પણ કયારે કે જે શખશને તે સુચના આપી હોય તે શખસનો, અથવા જે શખસની સાથે તેનો સમંધ હોય એવા કોઇ શખસનો ફાયદો, થાય એવા ઇરાદાથી અથવા લોક કલ્યાણના ઇરાદાથી તે સુચના કરી હોય તો.

દ્રષ્ટાંત—એક પોલીસના ઇનસ્પેકટર બ્રજનાથ નામના શખસ ડકોઇટીના આગેવાન છે કે નહી તેની તપાસ કરવા મોકલવામાં આવ્યો તેણે એવો રીપોટ કરયો કે તે વાત ખોટી છે

અને ગામના વાણીઆઓ દ્વેષભાવથી તેને શિક્ષા કરાવવાને પ્રયત્ન કરે છે તેણે એવું લખ્યું કે—ખાનગી તપાસથી મને એવું માલુમ પડે છે કે વાણીઆના ઘરમાં જે બાઇડીઓ છે તેઓમાંની પ્રજુનાથ સાથે એક બે રાત રહી નથી એવી થોડીજ બાયડી છે. એ કામમા ઠરાવવામાં આવ્યું કે તહોમતદારે વાણીઆઓની સ્ત્રીઓની આબરૂ લેવાનો ગુનો કરયો. રાજનારાયનસીંહ. ઈ. લા, પ્ર. ૪૨

આ પેનનકોડમાં લખેલા અને બોલેલા ગેરઆબરૂના વાકય માટે કાંઇ તફાવત પાડયો નથી રાણી વિરૂધ્ધ મહંતપરસો રામદાસ. કો. ઇ, લા, પ્ર, ૩૪૯

કોઇ વકીલ અથવા મુખ્તીઆર તેના અસીલે આપેલી હકીકત ઉપરથી પોતાની પ્લીડીંગ (લખેલી તકરાર) માં વગર કપટે કાંઈ ગેરઆબરૂ થાય એવી હરકત લખે તો આ કલમના અપવાદ ૯ મા પ્રમાણે તેનો બચાવ થાય છે. પણ જો એવી હકીકત તેને મળી ન હોય અને દ્વેષથી એવી હકીકત લખે તો તેનો બચાવ થતો નથી—રાણી વિરૂધ્ધ ક્રીસ્ચન. ૨ અ. હા. રી. પ્ર. ૨૭૩

પોતાના ઉપરીના હુકમથી કાંઇ રીપોર્ટ કરવામાં આવે તેમાં બીજા શખસો વિરૂધ્ધ વગર કપટે અને વ્યાજબી રીતે કાંઇ તહોમત આવે એવું લખે તો આકલમના ૯ મા અપવાદ પ્રમાણે તેનો બચાવ થાયછે—રાજનારાયણસેન વિરૂધ્ધ ડીગંબરપાલ, ૧૪ વી, રી. પ્ર. ૨૨

તહોમતદારે ફરીઆદીની ગેરઆબરૂ કરવાથી ફરીયાદીને કાંઇ ખરેખરૂં નુકશાન થયેલું હોવું જોઇએ એવી કાંઇ જરૂર નથી. જે ગેરઆબરૂનું કૃત્ય કર્યું હોય તેથી ફરીઆદીને હાની થશે એવું તે જાણતો અથવા માનતો હોય તો બસ છે. રાણી વિરૂધ્ધ ઠાકરદાસ,તા. ૫ ફેબ્રુઆરી સને ૧૮૭૪ અ. હા.

એક બ્રાહ્મણે પાડોશના કોઇ ગામના બ્રાહ્મણ લોકને પોતાના અને પોતાના ગામના બ્રાહ્મણોનો કોઈ ધર્મની બાબત વીશે ફડચો મેળવવાને મતલબે કાંઇ કાગળ નીષ્કપટપણાથી લખ્યો હોય તો તેનો બચાવ આ કલમના અપવાદ ૮ અને ૧૦ પ્રમાણે થાય છે. રાણી વીરૂધ્ધ કાશીનાથ બચ્ચાજીમાગુલા મુ. હા. રી. પ્ર. ૧૬૮ (ફોજદારી)

આ કલમ પ્રમાણેના ગુનાના તહોમતની તજવીજ આ કલમમાં બતાવ્યા પ્રમાણે થાય એ બાબત અગરેજી કાયદામાં બતાવ્યા પ્રમાણે તજવીજ થાય નહીં. ૧૪ વી, રી. ૨૭

એક શખશની આબરૂને હાની થાય એવા કાંઇ તહોમત લખીને કોરટમાં કાંઇ અરજી આપવામાં આવે એવી મતલબથી કે કોરટમાં તે વંચાયાથી ઘણા માણસ તે જાણે, તહોમતદારના આકૃત્યથી તેણે તે અરજી છાપી હોય એવો અર્થ થાય છે. ૧૪ વી. રી. પ્ર. ૨૭

પોતાના દીકરાના બચાવ અરથે બાપ કાંઇ ગેરઆબરૂ થાય એવો બોલ્યો હોય તો તેણે તે શુધબુધીથી બોલ્યાનુ સાબીત કરતાં સુધી આ કલમના અર્થ પ્રમાણે ગુનો કરે છે—રાણી વીરૂધ્ધ પરસોરામદાસ ૩ વી, રી, પ્ર. ૪૫

દ્વેષભાવથી કાંઇ ખોટો આરોપ લાવવામાં આવે તો તે આબરૂ લેવાનો ગુનો થાય છે. ૨ વી. રી. પ્ર, ૩૫

આબરૂ લેવાના કેશમાં આબરૂ જાય એવી મતલબનો મુદ્દાનો કાગળ ટપાલ રસ્તે અમુક ઠેકાણે મોકલવામાં આવ્યો હતો એવી સાબીતી આપવામાં આવે તો એ પ્રાંતમાં તે કાગળ પ્રસીધ્ધ થયો એવું ગણવું જાઇએ. ૫ વી, રી. પ્ર, ૪૪

ફરીઆદી નીચ કોમનું માણસ હોય પણ તેની ઉપર ચોરીનું ખોટું તહોમત મુકવામાં આવે તો તે આબરૂની ફરીઆદ કરી શકે. ૨ વી. રી. પ્ર. ૩૬

ફકત શબ્દતાવરજવાથી નીંદા કરી કીંવા આબરૂને નુકશાન પોચાડયું એમ થતું નથી.

મ. હા કો. વા. ૩ મ. ૪

આ કલમ પ્રમાણેના ગુના માંડી માંડી માંડી વાળી શકાય. જુઓ શને ૧૮૮૨ આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૩૪૫

આબરૂ લેવાની શિક્ષા. ૫૦૦. જે માણસ કોઈ બીજા માણસની આબરૂ લે, તેને બે વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે સુરતમાં એક ગુજરાત મીત્ર નામના દર અઠવાડીએ પ્રગટ થતા વરતમાન પત્રના એડીટર ઉપર તહોમત પોલીસે ફરીયાદ કરવાથી તહોમત મુકવામાં આવેલું તે બાબત સુરતના ફરસટ કલાસ માજીસ્ટ્રેટ મી. જગજીવનદાસે આરોપીત કીકાભાઈ પરભુદાસ પર ગુનો સાબીત કરી તેના રૂ ૫૦૦) દંડ કરયા અને તે ન આપે તો પાંચ માસ આસાન કેદ ભોગવે એવી રીતે નિચેના કારણોથી શિક્ષા કરી.

આબરૂ લેવાનો મજકુર છાપ્યો છે તેમાં જે આરોપ પોલીસ પર આણેલો છે તે ખરો નથી. તે આરોપ પ્રમાણીકપણે આણેલો નથી, તેથી કલમ ૪૯૯ માંહેલા અપવાદો માંહેથી ૧, ૨, અને ૯ મા અપવાદનો આરોપીતને લાભ મળવાનો હક નથી,

ઉપર મુજબ માજીસ્ટ્રેટના હુકમ ઉપર સેસન કોરટને આરોપીતે અપીલ કરી. તેથી સેસન જડજે તહોમત સાબીત રાખી શિક્ષામાં ઘટાડો કરી રૂપીયા એકસો દંડ કાયમ રાખ્યો—સેસન જડજના હુકમ ઉપર આરોપીતે મુંબાઈ હાઈ કોરટને અરજ કરી. તેમાં ઉપરની શિક્ષા બહાલ રહી. મુ. હા, રી, વા, ૯ મ. ૪૫૧ સરકાર વિરૂધ કીકાભાઈ પરભુદાસ.

કાંઈ બાબત આબરૂ લેવા જેવી છે એવું જાણીને તે છાપવી અથવા કોતરવી. ૫૦૧. કાંઈ બાબત કોઈ શખસની આબરૂ લેવા જેવી છે એવું જાણીને, અથવા એવું માનવાનું સારૂ કારણ છતાં જે માણસ તે બાબત છાપે અથવા કોતરે, તેને બે વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

આબરૂ લેવા જેવી બાબતવાળી છાપેલી અથવા કોતરેલી વસ્તુ વેચવી. ૫૦૨. કોઈ પણ છાપેલી અથવા કોતરેલી વસ્તુમાં આબરૂ લેવા જેવી કાંઈ બાબત છે એવું જાણીને જે માણસ તે વસ્તુ વેચે, અથવા તે વેચવા માંડે, તો તેને બે વરસની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બાબ ૨૨ મો

સાપરાધ ધમકી, તીરસ્કાર તથા દુઃખ બાબત.

સાપરાધ ધમકી. ૫૦૩. જે શખસ કોઈ બીજા શખશને તેના શરીરને, આબરૂને, અથવા મિલકતને કાંઈ નુકશાન કરવાનો, અથવા જેની સાથે તે બીજા શખશને સબંધ હોય તેના શરીરને, અથવા આબરૂને કાંઈ નુકશાન કરવાનો ડર દેખાડે, એવા ઇરાદાથી. કે તે શખશને ગભરાટ પેદા થાય, અથવા તે ડર અમલમાં ન આવે એટલા માટે, જે કામ કરવાની તેની કાયદા પ્રમાણે ફરજ ન હોય તે કામ તે શખશ કરે અથવા જે કામ કરવાનો તેનો કાયદા પ્રમાણે હક હોય તે કામ કરવામાં તે શખશ કસુર કરે, તેણે સાપરાધ ધમકીનો ગુનોહ કરયો એમ સમજવું.

ખુલાસો—કોઈ મુવેલા શખસની સાથે જે શખસનો સબંધ હોય તે શખસને તે મુવેલા શખસની આબરૂને નુકશાન કરવાનો ડર દેખાડવો, તે આ કલમમાં દાખલ થાયછે.

દ્રષ્ટાંત—એક દિવાની મુકદમો ચલાવતો બંધ થાય એ । હેતુથી આ બ ને ડર દેખાડે કે હું તારૂં ઘર બાળી નાંખીશ, તો આ સાપરાધ ધમકીના ગુન્હાનો તકશીરવાર છે, એમ સમજવું.

ટીકા—આરોપીતે ફરીયાદીને ઘેર જઈને એમ કહ્યું કે હું સરકારમાંથી આવ્યોછું ને તારી બેહેનને તું બાહાર જવા નહીં દે તો અગર માહારે ઘેર આવવા નહીં દે તો તને હું છ મહીના ની શિક્ષા કરાવીશ. આ કામમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે, કલમ ૫૦૩ પ્રમાણે અન્યાયથી ધમકી આપ્યાનો અપરાધ થતો નથી. કારણ કે તે કલમમાં કહયા પ્રમાણે આ ધમકી આપી એમ થતું નથી, તેમજ બીજો કાંઇ પણ ગુન્હો થતો નથી, ને તે ગુન્હાની શિક્ષા ઉપર અપીલ કોરટે શિક્ષા બાહાલ રાખી છે તો પણ ચિંતા નથી; આ કામમાં હાઇ કોરટે શિક્ષા રદ કરી. મુ. તા૦ ૧૩ જુલાઇ સને ૧૮૭૧ વા. ૮ પ્ર ૧૦૧

આ કલમ ૫૦૩ અને ૫૦૬ પ્રમાણે કોઇ શખસની ઉપર તોહોમત સાબીત થયું હોયતો જે માજીસ્ત્રેટે તોહોમત સાબીત કરયું હોય તો તે માજીસ્ત્રેટને તે આરોપીત પાસેથી સુલેહ રાખવા બદલનો જાત મુચલકો માગવાનો અધિકાર જુના ક્રીમીનલ કલમ ૪૭૯ ઉપરથી પો હોચતો નથી.

સમાધાનીનો ભંગ કરવાના ઇરાદાથી જાણી જોઇને કોઇનો તિરસ્કાર કરવો.

૫૦૪. જે માણસ ઇરાદાથી કોઇ શખસનો તીરસ્કાર કરીને તેને કરોધ ઉત્પન્ન કરે, એવા ઇરાદાથી કે તે કરોધને લીધે તે લોકની સુલેહમાં ભંગ કરે અથવા કાઇ બીજો ગુન્હો કરે, અથવા એમ જાણીને કે તે શખસ તે કરોધને લીધે તે સુલેહમાં ભંગ અથવા બીજો ગુન્હો કરશે એવો સંભવ છે તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

બંડ અથવા રાજ્ય વિરૂદ્ધ ગુન્હો વિગેરે કરવાના ઇરાદાથી ખોટી બુમ ચલાવવી.

૫૦૫. કાંઇ વાત, અફવા, અથવા બુમ જે માણસ ખોટી જાણતો હોય તે માણસ તે ચલાવે અથવા પ્રગટ કરે, એવા ઇરાદાથી કે રાણીની જમીનપરની અથવા દરીયાઇ ફોજ માંહેલા કોઈ આફીસર, સોલજર, અથવા ખુલાસી બંડ કરે, અથવા એવા ઇરાદાથી લોકમાં ભય અથવા ગભરાટ પેદા થાય, અને તેણે કરીને કોઇ શખસને રાજ્ય વિરૂદ્ધ અથવા લોકની સમાધાની વિરૂદ્ધ કાંઇ ગુન્હો કરવાનું મન થાય તો તે માણસ ને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સાપરાધ ધમકીના ગુન્હાની શિક્ષા.

જો તે ધમકી મોત અથવા મહાવ્યથા વગેરે કરવાની હોય તો.

૫૦૬. જે સાપરાધ ધમકીનો ગુન્હો કરે તેને બે વરસની મુદત સુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદના અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને અગર મોત અથવા મહાવ્યથા કરવાનો, અથવા આગથી કાંઈ મિલકતનો નાશ કરવાનો અથવા મોતની કે સમુદ્રપારની અથવા સાત વરસની મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા થાય, એવો કાંઇ ગુન્હો કરાવવાનો અથવા કોઈ સ્ત્રીની સાથે વ્યભિચારનો દોષ મુકવાનો ડર દેખાડયો હોય તો તને સાત વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બનેની શિક્ષા કર

વામાં આવશે.

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે એક જીજીભાઇ રામદાસ ઉપર બીજાને ધોકો પોચે એવો ભય બતાવી કાગળ લખી ચોડવાનું તોહોમત રાખી સુરતના સેસન જડજે તેને પેહલા તોહોમત બદલ સાત વરસ તથા બીજા બદલ બે વરસ, એ રીતે શિક્ષા કરી તેમાં હાઇ કોરટે એમ ઠરાવ્યું કે આ કામમાં એકજ ગુન્હો બન્યો છે એમ કામની કેફીયત ઉપરથી જણાય છે; માટે પેહલા ગુન્હાને માટે સેસન જડજે આપેલી શિક્ષા કાયમ રાખી બાકીની રદ કરો. મુ. હા. કો. રી, વા. ૪ પ. ૧૨

નનામા સંદેશાની મારફતે સાપરાધ ધમકી.

૫૦૭. કોઇ નનામા સંદેશા વડે અથવા ડર દખાડનારા શખસનું નામ કે તેનું રેહેવાનું ઠેકાણું છુપાવવાની આગળથી તદબીર કરીને, જે માણસ સાપરાધ ધમકીનો ગુન્હો કરે તેને તે ગુનાહને માટે ઉપલી કલમમાં ઠરાવેલી શિક્ષા ઉપરાંત, બે વરસની મુદ્દત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની બીજી શિક્ષા કરવામાં આવશે.

મારી ઉપર ઇશ્વરની અપ્રસંતા થશે એવો ભય ઉત્પન્ન કરીને કોઇ શખસ પાસે કાંઇ કામ કરાવવું.

૫૦૮. કોઇ પણ શખસની જે વસ્તુ કરવાની કાયદા પ્રમાણે ફરજ નહી હોય તે વસ્તુ જે માણસ બુદ્ધિપુરવક તે શખસ પાસે કરાવે, અથવા કરાવવાની કોશીશ કરે, અથવા જે વસ્તુ કરવાનો તે શખસનો કાયદા પ્રમાણે હક હોય તે વસ્તુ કરવામાં તેની પાસે કસુર કરાવે અથવા કસુર કરાવવની કોશીશ કરે, અને તે એવી રીતે કે જે વસ્તુ મારી પાસે કરાવવાની એ ગુન્હેગારની મતલબ છે તે હું નહી કરૂં તો, અથવા જે વસ્તુ કરવામાં મારી પાસે કસુર કરાવવાની એ ગુન્હેગારની મતલબ છે તે હું કરૂં તો મારી ઉપર અથવા જેની સાથે મારો સબંધ છે એવા કોઇ શખસની ઉપર ઇશ્વરની અપ્રસંતા થશે; અથવા એ ગુનેગાર કાંઇ કરીને ઇશ્વરની અપ્રસંતા કરાવશે એવો ભય તે શખસના મનમાં બેસાડી અથવા બેસાડવાની કોશીશ કરીને તે એ પ્રમાણે કરે, તો તે માણસને એક વરસની મુદ્દત સુધીની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) અ ઞ ને બારણે લાંઘવા બેસે, એવા ઇરાદાથી કે એમ તેને બારણે બેસવાથી ઞ ની ઉપર ઇશ્વરની અપ્રસંતા થશે એવો સંભવ ઉત્પન્ન થાય, તો આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુનાહ અ એ કીધો એમ સમજવું.

(બ) અ ઞ ને એવી રીતે ડરાવે કે જો તું ફલાણું કામ નહી કરે તો હું મારા છોકરા એમાંના એક છોકરાનો જીવ તને આપીશ; અને તે એવી હાલતમાં હોય કે તે પોતાના છોકરાનો જીવ આપશે તો તેથી ઞ ની ઉપર ઇશ્વરની અપ્રસંતા થશે, એવો ભય ઉત્પન થાય, તો અ એ આ કલમમાં બ્યાન કરેલો ગુન્હો કરયો એમ સમજવું.

કોઇ સ્ત્રીને લજવવાના ઇરાદાથી બોલેલા શબ્દ અથવા કરેલા ચાળા.

૫૦૯. કોઈ સ્ત્રીને લજવવાનો વિચાર કરીને જે માણસ કાંઇ શબ્દ બોલે, અથવા કાંઇ અવાજ કે ચાળા કરે અથવા કાંઇ વસ્તુ દખાડે એવા ઇરાદાથી કે તે સ્ત્રી તે શબ્દ અથવા અવાજ સાંભળે અથવા તે ચાળા અથવા વસ્તુ જોય, અથવા તે સ્ત્રીની એકાંત જગાપર હોય ત્યાં જે માણસ વગર રજાએ ઘુસે તેને એક વરસની મુદ્દત સુધીની સાદી કેદની અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ખુલ્લી રીતે પીધે લા શખસની બે મુ નસબ ચાલ.

૫૧૦, જે માણસ કેફની હાલતમાં છતાં કોઇ જાહેર જગામાં જા ય, અથવા જે જગામાં તેણે વગર રજાએ જવું કાયદા વિરૂધ હોય એવી કોઇ જગામાં જાય અને ત્યાં કોઇ શખસને દુખ થાય એવી રી તે ચાલે તેને ચોવીસ કલાકની મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા દશ રૂપીયા સુધીના દંડ ની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે,

ટીકા—આ કલમ પ્રમાણે ગુનેહગારોને દંડ બદલ કેદ ચોવીસ કલાકનો ચોથો હીસ્સો થ વી જોઇએ. મુંબઈ હાઇકોરટ તા૦ ૮ જુલાઇ સને ૧૮૬૪ નંબર ૮૨૩

દારૂનો નીસો કરી દુખ કરનારને શિક્ષા થાય છે તેજ પ્રમાણે ભાંગનો તથા માજમનો ની સો કરી દુખ કરનારને સિક્ષા કરવા મારૂ સરકારનો પત્ર તા૦ ૬ જુન શને ૧૮૫૯ નંબર ૧૩૬૮ નો આવા ગુનાહને વાસ્તે સને ૧૮૬૭ ના આકટ ૭ થી રૂ ૫૦) દંડ ને તે ન આપે તો દીન ૮ કેદ થઇ શકે છે.

પ્રકરણ ૨૩ મો

ગુન્હા કરવાની કોશીશ બાબત.

જે ગુનાહોને માટે સમુદ્રપારની અથ વા કેદની શિક્ષા ઠ રાવી છે તે ગુનાહ કરવાની કોશીશ ક રવાની શિક્ષા.

૫૧૧. જે ગુનાહને માટે આ કાયદામાં સમુદ્રપારની અથવા કે દની શિક્ષા ઠરાવી હોય એવો કોઇ ગુનાહ કરવાની અથવા એવો કોઇ ગુનાહ કરવાની જે માણસ કોશીશ કરે અને તે કોશીસમાં તે ગુનાહ કરવા તરફ કાંઇ કામ કરે તે માણસને તેવી કોશીશને માટે શિક્ષા સ બંધી કાયદામાં કાંઇ સાફ ઠરાવ ન કરયો હોય તેવે ઠેકાણે તે ગુના હને માટે જે પ્રકારની કેદની શિક્ષા ઠરાવી હોય તે પ્રકારની તથા તે ગુ નાહને માટે કેદની અથવા સમુદ્રપારની ઘણામાં ઘણી જે મુદત ઠરાવી હોય તેની અડધી મુ દતની, કેદની અથવા સમુદ્રપારની અથવા તે ગુનાહને માટે ઠરાવેલા દંડની, અથવા એ બં નેની શિક્ષા કરવામાં આવશે-

દ્રષ્ટાંત.

(અ) અ એક પેટી ફાડીને કાંઇ ઝવેર ચોરવાની કોશીશ કરે, અને તે પેટી ફાડ્યા પછી તેને માલમ પડે કે માંહે કાંઇ ઝવેર નથી, તો તેણે ચોરી કરવા તરફ એક કામ કીધું માટે આ કલમ પ્રમાણે તે તકશીરવાર થયો એમ સમજવું.

(બ) ઝ ના ખીસમાં હાથ ઘાલીને તેમાંથી ચોરી કરવાની અ કોશીશ કરે, અને ઝ ના ખીસામાં કાંઇ વસ્તુ ન હોવાને લીધે અ તે કોશીશમાં પાર ન પડે, તો આ કલ મ પ્રમાણે અ તકશીરવાર થયો એમ સમજવું.

ટીકા—એક ગામમાં બાળવાના કોલસાના કટકાથી વીંટાળેલા ચીંથરાના દડાથી વારંવા ર આગ લાગતી હતી. તહોમતદાર એક સાંજે તેના ધોતીઆની અંદર એવો એક દડો સંતાડે લો હતો, એવી સ્થિતિમાં હાથ આવ્યો તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે તેણે આગથી નુકશાન ક રવાના ગુન્હાની કોશીશ કરી વળી તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે આગથી નુકશાન કરવાનો ગુનાહ કરવાના કાંઇ સાહીત્ય કોઇ શખસ પાસે માલમ પડયાં હોય તો તેણે એ ગુનાહ કર- વાનો ઇરાદો રાખ્યો હતો અને એ કૃત્ય સંપુરણ કરવા તરફ તેણે શરૂઆત કરી હતી. [illegible]

ગણવાને પુરતુ છે. જસટીસમીતર આ મતથી જુદા પડયા હતો. રાણી વિરૂધ દયાળ બાકરી ૩ બેં લા. રી. પ્ર. ૫૫

એક શખસે એક ખાડો ખોદી તેમાં મીઠુ ભરવાનો ઇરાદો કરયો એટલા માટે કે એ,મી ઠુ.માલમ પડવાથી એ બાબતની તપાસ થઇ પોતાના દુસ્મન ઉપર કામ ચલાવવામાં આવે તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે તહોમતદારે ખોટો પુરાવો બનાવવાની કોશીશ કરી. ૪ મ. હા. રી. પ્ર. ૧૩૩

આવા સખસો ઉપર તહોમત કેમ મુકવુ તે માટે જુઓ ક્રી. પ્રો, કોડ સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૨૩૯

આ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો સપુરણ થવા માટે તોહોમતદારે ખરેખર ઇરાદા કરયો, અગર ગુન્હો કરવા માટે તઇયારી કરી, અથવા પ્રયત્ન કરયુ એટલી બાબત સાબીતી થવી જોઇએ. આ બાબત મી૦ મેન પોતાના પેનલકોડની ટીકાના ગ્રંથમાં કહે છે કે—દરેક ગુન્હો સંપુરણ થતા પેહેલાં ઉપર કહેલી ત્રણ વાત થઇ ગયેલી હોવી જોઇએ.

માત્ર ઇરાદા કરવાથીજ સજા થાય નહી, તેમ ગુનાહ કરવાની તઇયારી કરવાથીજ માત્ર તોહોમત લાવી શકાય નહી કોશીશ કરવા માટેની તઇયારી કરી અને કોશીશ કરી તેમાં ઘણો તફાવત છે તઇયારી કરવાનો અરથ એ છે કે, એ ગુનાહ કરવા માટે સાધન કીંવા યોજના કરવાની હોય તે કરવી. કોશીશનો અરથ એ છે કે તઇયારી કરયા પછી તે ગુનાહ કરવા તરફ કાંઇ સીધ્ધ કા કરવું, જેમ કોઇ શખસ તેના પડોશીને મારવા નકી ઇરાદાથી એક બંદુક વેચાતી લઇને તેને ભરે પણ તેના પડોશીના શરીર ઉપર તે બંદુક મારવાને માટેનુ કાંઇ કૃત ન કરે ત્યાં સુધી માત્ર તેણે બંદુક મારવાની તઇયારી કરી કેહેવાય, કોશીશ કરી કેહેવાય નહી. (જુઓ તની પેનલકોડ ઉપરનો ટીકાની આવૃતી ૯નું પાનું ૪૧૬.

આરોપીતે ટોટી ચડાવ્યા વગર બંદુક ઉગામી એવું સમજીને કે તેના ઉપર ટોટી ચડાવેલી છે ને તેનું ખુન કરવાના ઇરાદાથી ઉગામી હતી પણ કેદીને (ટરીચર, ખેચતાં અટકાવેલા છે સબબ કલમ ૩૦૭ પ્રમાણે ખુનની કોશીશ કરવાનો ગુનાહ થતો નથી પણ આવી હકીકત છતાં કલમ ૨૯૯—૩૦૦ ની સાથે કલમ ૫૧૧ પ્રમાણે ફક્ત ખુનની કોશીશનો આરોપ સાબીત થઇ શકે છે મું. હા કો તા. ૨૩ ડીસંબર સને ૧૮૬૭ વા.૪મ.૧૭

પેનલકોડના બાબ ૧૨ અથવા ૧૭ પ્રમાણે જે ગુનાહ ત્રણ અથવા વધારે વરસની કેદની શિક્ષાને પાત્ર છે તેવો કોઇ ગુનાહ કરવાને કોશીશ કરયાનો ગુનાહ કોઇ શખસ ઉપર સાબીત થયો હોય તો તેથી તે શખસ પીનલકોડ કલમ ૭૫ માં ફરમાવેલી વધારે સજાને પાત્ર થતો નથી. સરકાર વિરૂધ નાના રહીમ મુ. હા. કો. રી. વા. ૫ પ્ર. ૧૪૦ તા૦ ૨૮ મી અક્ટોબર સને ૧૮૮૧

(ટ્રુ ટરાન્સલેશન)
નાનાભાઇ હરીદાસ,
ટરાન્સલેટર,

સને ૧૮૭૦ નો આકટ ૨૭ મો.

હીંદુસ્તાનનો ફોજદારી કાયદો સુધારવા સારૂ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

૧ લું. કલમ ૩૪. ૨ જુ કલમ ૪૦. એ બે રદ થઇ તેને બદલે નવી દાખલ કરી. ૩ જુ. કલમ ૫૬ મીમાં બીજો પેરેગ્રાફ વધ્યો, એવું કલમ ૧૨૧ મી આગળ ૧૨૧ અ ની કલમ તથા તે આગળ ખુલાશાનો પેરેગ્રાફ વધ્યો, ૫ મું ૧૨૪ મી કલમની આગળ ૧૨૪ મી અ ની કલમ તથા તે આગળ ખુલાસાનો પેરગ્રાફ વધ્યો. ૬ ઠું ૧૩૧ મા કલમની નીચે ખુલાસાનો પેરેગ્રાફ વધ્યો, ૭ મું ૧૯૪, ૧૯૫ મી કલમમાં "આ કાયદા મુજબ" એ શબ્દ છે તે કાઢી નાખી "અથવા ઇંગ્લાંડ દેશના કાયદા મુજબ" એ શબ્દ વાપરયા, ૮ મું ૨૨૨ ૨૨૩ મી કલમમાં "અથવા જે શખ્શને કાયદેશર રીતે કેદમાં રાખ્યો હોય તેવા શખ્શને" એટલા શબ્દ વધારયા છે. ૯ મું ૨૨૫ મી કલમની આગળ ૨૨૫ અ ની કલમ વધી છે, ૧૦ મું, ૨૯૪ મી કલમની આગળ ૨૯૪ મી અ ની કલમ તથા તેને લગતો બીજો એક પેરેગ્રાફ વધારયો છે, ૧૧ મું ૩૦૪ થી કલમ નીચે ૩૦૪ થી અ ની કલમ વધારી છે. અને ૧૨ મું ૩૦૭ મી કલમ નીચે એક પેરેગ્રાફ વધારયો છે.

એ શિવાય બીજી કલમોમાં નીચેની કલમો વધી શકે તેવી નથી તેથી એ બાકીની નીચે દાખલ કરીએ છીએ.

ફોજદારી કાયદાના કેટલાએક બાબો લાગુ કરવા બાબત.

૧૩. સદરહુ કાયદાના કેટલાએક બાબો એટલે ૪ થો સાધારણ અપવાદ બાબતનો ૫ મો મદદગારી બાબતનો અને ૨૩ મો બાબ ગુનાહ કરવાની કોશીશો બાબતનો ૧૨૧ અ તથા ૨૯૪ અ અને ૩૦૪ અ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક ગુન્હોને લાગુ છે. અને સદરહુ ૪ થો તથા પાંચમો બાબ સદરહુ ૧૨૪ અ અને ૨૨૫ અ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કર વા લાયક ગુનાહોને લાગુ છે એમ સમજવું.

૧૨૧ અ અથવા ૧૨૪ અ અથવા ૨૯૪ અ કલમ પ્રમાણે ફરિયાદ કરવાને સ્થાનિક સરકારના હુકમની જરૂર છે

૧૪. સદરહુ ૧૨૧ અ તથા ૧૨૪ અ અને ૨૯૪ અ કલમોમાંથી હરકોઇ કલમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક હરકોઇ ગુનાહની ફરિયાદ સ્થાનીક સરકારના હુકમથી અથવા હુકમના આધારથી કરયા વગર કોઇ કોરટે લેવી નહી.

વિશેષ અને સ્થાનીક કાયદા કાયમ રાખ્યા છે પેહેલું પરીશીષ્ટ ફોજદારી ઇનસાફનું ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદાને જોડેલા પરિશીષ્ટનો ભાગ છે એવું સમજવું.

૧૫. હરકોઇ વિશેશ અથવા સ્થાનિક કાયદાના કોઇ ઠરાવ આ આકટના કાંઇ ઠરાવથી હરકત થાય છે એવું સમજવું નહી,

૧૬. આ આકટને જોડેલું પેહેલું પરિશિષ્ટ ફોજદારી ઇનસાફનું કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદાને જોડેલા પરિશીષ્ટનો ભાગ છે, એમ સમજવું

આકટો રદ કરયા બાબત.

૧૭, આ આકટને જોડેલા બીજા પરીશિષ્ટમાં જે આકટો લખેલા છે તે આકટો તેમાં લખેલું [illegible] છે એવું સમજવું.

પરિશિષ્ટ ૨ જુ (કલમ ૧૭ જુઓ.)

નંબર અને વરસ	મથાળુ.	કેટલો રદ કીધો.
[illegible] આદ [illegible] ના વરસમાં ઠરેલા સ્ટાટ્યુટનો ૭૪ મો બાબ.	ઇન્ટઇંડીયામાં ફોજદારી ઇનસાફ કરવાનું કામ સુધારવા બાબતનો આકટ.	૧૦ લી કલમના આરંભથી તે ૨૦ મી કલમની આખર સુધીની સઘળી કલમો, તથા ૧૩, મી, ૧૪ મી, ૧૫ મી, અને ૧૨૧ મી કલમ અને ૨૩ મી કલમના આરંભથી તે ૨૬ મી કલમની આખર સુધીની સઘળી કલમો, અને ૩૬ મી, ૩૭ મી, ૫૧ મી, ૫૨ મી ૫૬ મો, અને ૧૧૦ મી કલમ શીવાય સઘળો આકટ.
સન ૧૮૭૪ નો આકટ ૫ મો.	ગવરમેંટનો હુકમ વગેરે સોરતી કાઢવાની મના કરવાનો કાયદો.	સઘળા આકટ રદ કરયા.
સન ૧૮૬૭ નો આકટ ૪ થો.	હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કેટલીએક કલમોમાં "ગુનોહ" આ શબ્દ લખ્યો છે તેનો અરથ વધારવા બાબા અને બીજા કારણો સરૂ તે શબ્દનો અર્થ વધારવા બાબતનો આકટ.	

(ટ્રૂ ટ્રાન્સલેટર.)

વીનાએક વાસુદેવ.

ઓરીએન્ટલ ટ્રાન્સલેટર ટુ ગવરન્મેંટ.

સન ૧૮૮૨ નો આકટ ૮ મો.

હિંદુસ્તાનનો ફોજદારી કાયદો સુધારવા બાબતનો આકટ.

ઉપદેશ. — હિંદુસ્તાનનો ફોજદારી કાયદો સુધારવા સારૂ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે:—

હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૪૦ મી કલમ નીબીજી રકમનો સુધારો.

૧, સદરહુ કાયદાની ૪૦ મી કલમની ૨ જી રકમમાં "૧૧૯ મી" એ આંકડા પેહેલાં, "૬૪ મી, ૬૫ મી, ૭૧ મી" આ આંકડાઓ દાખલ કરવા.

સદરહુ કાયદાની ૬૪ મી કલમનો સુધારો.

૨. સદરહુ કાયદાની ૬૪ મી કલમમાં જે જે બાબતમાં ગુનેહગારને દંડની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે" આ શબ્દોને બદલે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે મજકુર દાખલ કરવો, એટલે:—

કેદનો તથા દંડની શિક્ષા થઇ શકે એવા ગુન્હાની જે જે બાબતમાં ગુનેહગારને કેદ સાથે કે કેદ વગર દંડની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે તો તે બાબતમાં.

"અને ફક્ત દંડની શિક્ષા થઇ શકે એવા ગુન્હાની જે જે બાબતમાં ગુનેહગારને દંડની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે"

સદરહુ કાયદાની ૬૭ મી કલમનો સુધારો.

૩. ૬૭ મી કલમમાં "એવો ગુનોહ હોય, તો' એ શબ્દો પછી "તે દંડ ન આપે તો કોર્ટ જે કેદની શિક્ષા કરે તે આ સાન હોવી જોઇએ અને" આ શબ્દો દાખલ કરવા.

સદરહુ કાયદાની ૭૧ મી કલમમાં ઉમેરો.

૪. સદરહુ કાયદાની ૭૧ મી કલમમાં નીચલી રકમ ઉમેરવી—

"જ્યારે કાંઇ પણ વસ્તુ, જે ચાલુ કાયદા ઉપરથી ગુનાહોની વ્યાખ્યા કરવામાં આવતી હોય, તથા તેઓ બદલ શિક્ષા કરવામાં આવતી હોય તે ચાલુ કાયદાની બે અથવા વધારે જુદી જુદી વ્યાખ્યામાં આવે એવો ગુનોહ હોય ત્યારે અથવા

"જે કૃત્યોમાંનું એક કૃત્ય અથવા એક કરતાં વત્તાં કૃત્ય જાતેજ ગુનોહ થાય તેવાં કેટલાંક કૃત્યો એકઠાં કરવામાં આવે ત્યારે કાંઇ જુદો ગુનોહ થાય ત્યારે,

"ગુનેહગારનો ઇનસાફ કરનારી કોરટ સદરહુ ગુનાહો પઇકી કોઇ પણ એક ગુન્હા બદલ જેટલી શિક્ષા કરી શકતી હોય તે કરતાં વધારે શખત શિક્ષા તે ગુનેગારને કરવી નહી."

સદરહુ કાયદાની ૭૩ મી કલમનો સુધારો.

૫. સદરહુ કાયદાની ૭૩ મી કલમમાં "વધારે અને એક વરસથી ઓછી હોય" આ શબ્દોને બદલે "વધારે હોય અને એક વરસથી વધારે ન હોય" આ શબ્દો દાખલ કરવા.

સદરહુકાયદાનીર૧૪મી કલમનો નવો અપવાદ..

૬. સદરહુ કાયદાની ૨૧૪ મી કલમમાંના અપવાદને બદલે હેઠળ લખેલો મજકુર દાખલ કરવો એટલે:—

"અપવાદ—જે જે બાબતમાં ગુનોહ કાયદેસર માંડી વાળી શકાય તે તે બાબતને ૨૧૩ મી અને ૨૧૪ મી કલમોના ઠરાવો લાગુ પડતા નથી."

સદરહુ કાયદાની ૩૦૯ મી કલમનો સુધારો.

૭. સદરહુ કાયદાની ૩૦૯ મી કલમમાં "શિક્ષા કરવામાં આવશે અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે" આ શબ્દોને બદલે "અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે" આ શબ્દો દાખલ કરવા.

સદરહુ કાયદાની ૩૩૫ મી કલમનો સુધારો.

૮. સદરહુ કાયદાની ૩૩૫ મી કલમમાં "મહાવ્યથા કરે" આ શબ્દોની પેહેલાં "બુદ્ધિપુરવક" આ શબ્દ દાખલ કરવો

સદરહુ કાયદાની ૪૧૦ મી કલમનો સુધારો.

૯. સદરહુ કાયદાની ૪૧૦ મી કલમમાં "નામ ચોરીની મિલકત પાડ્યું છે" આ શબ્દો પછી હેઠળ લખેલા શબ્દો દાખલ કરવા, એટલે—

"પછી બ્રિટીશ ઇંડિયાની માંહે અથવા બહાર તે કબજો એકની પાસેથી બીજાની પાસે ગયો હોય અથવા તે સામાન્ય ખોટો ઉપયોગ અથવા વિશ્વાસઘાત થયો હોય તો પણ" અને "નો ગુનોહ" આ શબ્દો મુકી દેવા

સદરહુ કાયદાની ૪૩૫ મી કલમમાં ઉમેરો.

૧૦ સદરહુ કાયદાની ૪૩૫ મી કલમમાં "અથવા વધારે રૂપીયાની" આ શબ્દો પછી નીચલા શબ્દો દાખલ કરવા એટલે—

" અથવા (જ્યારે મિલકત ખેતરમાં ઉત્પન્ન થએલો માલ હોય ત્યારે) દશ અથવા વધારે રૂપીઆની"

કયાં કયાં લાગુ છે. સરૂઆત.

૧૧. આ આકટ આખા બ્રિટીશ ઇંડીયાને લાગુ છે, અને તે સન ૧૮૮૩ ના જાનેવારી મહીનાની ૧ લી તારીખે અમલમાં આવશે.

ટ્રુ ટ્રાન્સલેશન
એસ. પી પંડીત.
ઓરીએન્ટલ ટ્રાન્સલેટર ટુ ગવરન્મેંટ.

હીંદુસ્તાનંનો પુરાવાનો આંકટ.

સન ૧૮૭૨ નો આકટ ૧ લો.

ભરપુર ટીકા સાથે

કેટલા વિદ્વાન ગ્રહસ્થોના પુસ્તકોની મદદથી ફેસલા સાથે

ન્યાયદર્શક પત્રના માલિક અને મેનેજર

છગનલાલ ઉમેદચંદ શાહે બનાવ્યો.

અમદાવાદમાં

કાગદી ઓળમાં બોઃઢોરના મકાનમાં અમદાવાદ

વિકટોરિયા છાપખાનામાં

છગનલાલ ઉમેદચંદે છાપી પ્રસીદ્ધ કીધો

સને ૧૮૮૪ સંવત ૧૯૪૦

કીમત રૂ ૨-૮-૦

અનુક્રમણીકા

કલમ.
૧૨૯ કાયદા સબંધી શલાહકાર સાથે ભરોસાની વાત થઈ હોય તે બા૦
૧૩૦ શાહેદના ખત કબાલા ગુજારવા બા૦
૧૩૧ કોઇ દસ્તાવેજો બીજા કોઈ શખશ પાસે હોય તો તે શખશનો તે દસ્તાવેજ હાજર કરવાની ના કેહેવાનો હક હોત એવા દસ્તાવેજો હાજર કરવા બા૦
૧૩૨ જવાબ દેવાથી ગુન્હામાં આવીશું એ સબબ ઉપરથી શાહેદને જવાપ દેવાનો માફી આપવી નહી
સરત.
૧૩૩ ગુન્હેગારના શાબતી બા૦
૧૩૪ શાહેદોની સંખ્યા.
બાબ ૧૦ મો—શાહેદોની તપાસણી બા૦
૧૩૫ શાહેદ કેવે અનુક્રમે ગુજારવા તથા તેની કેવે અનુક્રમે શાહેદી લેવી તે બા૦
૧૩૬ પુરાવો લેવા યોગ્ય છે કે નહી તે વાત જડજે ઠેરવવી.
૧૩૭ મુખ્ય તપાસણી.
ઉલટ તપાશણી
ફરી તપાશણી.
૧૩૮ ઉપલી કલમમાં કહેલી તપાસણી કેવે અનુક્રમે લેવી તથા ફરી તપાશણીમાં શું પુછવું તે બાબત.
૧૩૯ દસ્તાવેજ રજુ કરવાને કોઇ શખશને સમન થયો હોય તે શખશની ઉલટ તપાશણી બાબત.
૧૪૦ ચાલ ચલણ બાબના શાહેદો બા૦
૧૪૧ સુચક સ્વાલ.
૧૪૨ સુચક સ્વાલો કયારે પુછવા નહી.
૧૪૩ કયારે પુછી શકાય.
૧૪૪ લખાણ થએલી બાબતો વિશેનો પુરાવો.
૧૪૫ પેસ્તરના લખેલા મજકુરબા૦ ઉલટ તપાશણી
૧૪૬ ઉલટ તપાશણીમાં કયા સ્વાલો પુછવા કાયદેસર છે.
૧૪૭ શાહેદોને જવાપ આપવાની ફરજ કયારે પાડવી.
૧૪૮ સ્વાલ કયારે પુછવો અને તેનો જવાપ દેવાની શાહેદને ફરજ કયારે પાડવી તે કોરટે ઠેરવવું
૧૪૯ યોગ્ય કારણ વગર સ્વાલ પુછવો નહી.
૧૫૦ યોગ્ય કારણ વગર સ્વાલ પુછવામાં આવે ત્યારે કોરટે શું કરવું

કલમ.
૧૫૧ લજા રહીત તથા નીંદા યુકત સ્વાલ
૧૫૨ અપમાન કરવાના અથવા મનને દુખ ઉત્પન કરવાના ઈરાદાથી કાઢેલા સ્વાલ.
૧૫૩ શાહેદની સાચવટ જોવાના સ્વાલનાં જવાબ ખોટા પાડવા પુરાવો આપવો નહી
૧૫૪ પક્ષકારે પોતાનાજ સાહેદને પ્રશ્ન પુછવા બાબત
૧૫૫ સાહેદ ઉપરના ભરોસા ઉપર દોષ આણવા બાબત
૧૫૬ લગતી હકીકતના પુરાવાને પુષ્ટી મળે એવા સ્વાલો પુછી શકાય છે.
૧૫૭ શાહેદે પેસ્તર કહેલા મજકુર તેની પાછળની તેજ હકીકત વીસેની શાહેદીને પુસ્ટી આપવાને શાબિત કરી શકાય છે,
૧૫૮ કલમ ૩૨ કિવા ૩૩ મજબ લગતા મજકુર શાબેત થાય તે સબંધી કેવી બાબતો શાબીત કરી શકાય છે,
૧૫૯ યાદદાસ્ત તાજી કરવા બાબત સાહેદ યાદદસ્ત તાજી કરવાને નકલ કયારે જોઇ શકે છે.
૧૬૦ કલમ ૧૫૯ માં કહેલા દસ્તાવેજમાં લખેલી હકીકતનો પુરાવો,
૧૬૧ યાદદાસ્ત તાજી કરવાના કામમાં લીધેલા દસ્તાવેજ બા૦ સામા પક્ષકારના હક વિષે.
૧૬૨ દસ્તાવેજ હાજર કરવા બા૦ દસ્તાવેજનો તરજુમો કરવા બા૦
૧૬૩ દસ્તાવેજ નોટીસ કરીને હાજર કરાવ્યો હોય તેને પુરાવામાં ગુજારવા બા૦
૧૬૪ નોટીસ ઉપરથી દસ્તાવેજ ગુજારવાની ના કહી હોય તે દસ્તાવેજ પુરાવામાં ગુજારવા બાબત.
૧૬૫ સ્વાલ પુછવાનો તથા દસ્તાવેજ રજુ કરવાનો હુકમ કરવાનો જડજને કેટલો અખત્યાર છે તે બા૦
૧૬૬ જુરીના આ૦ આશેસરના સ્વાલ પુછવાના અખત્યાર બા૦
બાબ ૧૧ મો—નહી લેવા યોગ્ય પુરાવો લીધે હોય તથા લેવા યોગ્ય પુરાવો નહી લીધે હોય તે બાબત
૧૬૭ લેવા યોગ્ય પુરાવો નહી લીધો હોય અથવ નહી લેવા યોગ્ય પુરાવો લીધો હોય તેટલા સબબ ઉપરથી ફરી તજવીજ કરવાનો હુકમ કરવો નહી

સન ૧૮૭૨ નો હિંદુસ્તાનનો પુરાવાનો આક્ટ

પુરાવાનો કાયદો, એકત્ર કરવો, તથા તેના લક્ષણો બાંધવાં, તથા તે દુરસ્ત કરવા યોગ્ય છે; માટે આ ઉપરથી નીચે લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવવામાં આવે છે.—

ભાગ ૧ લો.—હકીકતનુ લાગુ પણું.

બાબ ૧ લો—પ્રથમના વિષય.

૧. આ આકટને "સન ૧૮૭૨ નો હિંદુસ્તાનનો પુરાવાનો કાયદો એવું નામ પાડ્યું છે,

આકટ ક્યાં લાગુ છે. — એ આકટ સઘળા બ્રિટિસ ઇંડીયાને લાગુ છે, તથા કોરટ માર્સલ સુધાંની હરકોઇ કોરટમાં અથવા કોરટની રૂબરૂ જે ઇનસાફી કામો ચાલે તે સરવ કામોને લાગુ છે, પરંતુ હરકોઇ કોરટને અથવા અમલદારને આફીડેવીટ લખી આપવામાં આવે તેને અથવા લવાદની રૂબરૂ જે કામ ચાલે તેને તે લાગુ નથી,

તે ક્યારે અમલમાં આવશે. — એ આકટ તારીખ પેહેલી સપટેંબર સન ૧૮૭૨ ને રોજ અમલમાં આવશે.

ટીકા—"બ્રિટીશ ઇંડીયા" એ શબ્દો વડે વીકટોરીઆના રાજના ૨૧ મા તથા ૨૨ મા વરસમાં કરેલા (તા૦ ૨ આગષ્ટ સને ૧૮૫૮ ના રોજ કરેલા) કાયદાના બાબ ૧૦૬ ની કલમ ૧ ઉપરથી રાણી સાહેબને હાથ આવેલા મુલકો સમજવા. પણ સ્ટરેઇટ સેટલમેંટ, એટલે પ્રીન્સ આફવેલસનો બેટ, સીંગાપોર તથા મલાકા વીકટોરીયાના રાજના ૨૯ તથા ૩૦ મા વરસમાં કરેલા કાયદાના બાબ ૧૧૫ ના ઠરાવોથી "બ્રિટિસ ઇંડીયા" માથી જુદા પાડેલા છે.

"આફીડેવીટ" વીશે દીવાની કામ ચલાવવાની રીતનો કાયદો સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૪ નો બાબ ૧૬ (કલમો ૧૭૪ થી ૧૮૭ જુઓ 'લવાદની રૂબરૂના કામો" વીશે સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૪ નો બાબ ૩૭ (કલમો ૫૦૬ થી ૫૨૬ જુઓ.

કયા કાયદા રદ કરયા. — ૨. સદરહુ તારીખે તથા તે તારીખથી નીચે લખેલા કાયદા રદ કરયા છે.

(૧) બ્રિટિશ ઇંડીયાના કોઇ પણ ભાગમાં અમલમાં હોય તેવા કોઇ પણ સ્ટાટીયુટ આકટ કીવા કાયદામાં લખ્યા ન હોય, એવા જે પુરાવાના નિયમો હોય તે તમામ.

(૨] "સન ૧૮૬૧ ના હીંદુસ્તાનની કાંઉસીલના આકટની' કલમ પચીસ મુજબ જે નીયમોને, તથા કાયદા, તથા કાનુનોને, કાયદા જેટલી યોગ્યતા મળી હોય તેવા સર્વ નીયમો તથા કાયદા તથા કાનુનો. આ આકટમાં જે બાબતો સબંધી ઠરાવ કરયા છે તે બાબતો વિશે જેટલા હોય તેટલા. તથા,

(૩) આ આકટના પરીશીષ્ટમાં જે આકટો બતાવ્યા છે. તે સદરહુ પરીશીષ્ટના ત્રીજા કોષ્ટકમાં બતાવ્યા છે તેટલા.

પરંતુ બ્રિટિશ ઇંડીયાના કોઇ પણ ભાગમાં કોઇ પણ સ્ટાટયુટ, આકટ અથવા કાયદા ચાલુ હોય તે આ આકટથી સ્પષ્ટ રીતે રદ કરવામાં આવ્યો નહી હોય તો તેમાંના કોઇ પણ [illegible] આ આકટમાં લખેલી કોઇ પણ વાતથી કમપેસ થએલુ સમજવું નહી.

ટીકા—[illegible] નિયમો પ્રમાણે ચલાવામાં નથી.

૩ આ આકટમાં નીચે લખેલા શબ્દો તથા શબ્દ પ્રયોગો વાપરવામાં આવ્યા છે

અર્થ. તેનો અરથ નીચે લખ્યા મુજબ ઠરાવ્યો છે. પરંતુ વાક્યના તથા વિશયના સબંધ ઉપરથી તે વીરૂધ ઇરાદો માલુમ પડેતો સદરહુ પ્રમાણે અરથ કરવો નહી.

કોરટ. "કોરટ" એ શબ્દમાં સરવ જડજોનો, તથા માજીસ્ત્રેટોનો તથા લવાદ શીવાય બીજા જે સખસોને પુરાવો લેવાનો કાયદા મુજબ અધીકાર હોય તે સરવ સખસનો સમાવેશ થાયછે.

હકીકત. "હકીકત" એ શબ્દાનો અથર નીચે મુજબ ઠરાવ્યો છે અને તેમાં નીચે લખ્યા પ્રમાણેની બાબતોનો સમાવેશ થાય છે.

(૧) હરકોઈ વસ્તુ વસ્તુની સ્થીતી, અથવા એક વસ્તુનો બીજી વસ્તુ સાથેનો સબંધ જેનું જ્ઞાન ઇંદ્રીઓ વડે થઇ શકે એવું હોય તે.

(૨) મનની જે સ્થીતિનું ભાન કોઇ શખસને હોય તેવી હરકોઇ સ્થીતિ.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) અમુક વસ્તુઓ અમુક રીતે અમુક ઠેકાણે ગોઠવેલી છે એ એક હકીકત છે.

(બ) અમુક વાત કોઈ એક માણસે સાંભળી અથવા જોઇ, એ એક હકીકત છે.

(ક) એક માણસ અમુક શબ્દો બોલ્યો એ એક હકીકત છે.

(ડ) કોઇ માણશનો અભિપ્રાય અમુક છે. અથવા તેનો ઇરાદો અમુક છે. અથવા તે શુધ્ર બુધીથી કામ કરે છે, કીંવા કપટથી કરે છે. અથવા તેણે અમુક શબ્દનો અમુક અરથ સમજીને તેનો ઉપયોગ કરયો છે. અથવા ઈંદ્રીઓ વડે મનમાં અમુક પદારથનો અમુક બોધ અમુક વખતે થયાનું તેને ભાન હતું અથવા છે, એ હકીકત છે.

(ઈ) કોઇ માણસની આબરૂ પ્રતિષ્ઠા અમુક રીતની છે એ એક હકીકત છે.

ટીકા—બાબત અગર વાત એટલે કાંઇ વસ્તુ, અગર વસ્તુની સ્થીતી, અગર સબંધ કે જે ઇંદ્રીઓવડે જાણી શકાય તે. અગર કાંઇ મનની અવસ્થાકે, જેની આપણને ખબર પડછે. પણ ઈંદ્રીઓ વડે દેખાતી નથી, ફકત મન, અગર બુધી કે અંતઃકરણથી અનું માન થાય છે એવી બાબતો તેને બાબત, અગર વાત એમ કહેવું. જેમકે ફલાણાએ ફલાણા શબ્દ કહ્યા એ એક વાત છે. તેમજ ફલાણી વસ્તુઓ ફલાણી જગાએ ફલાણી રીતે ગોઠવેલા છે તથા ફલાણી બાબતમાં ફલાણો અભીપ્રાય, અગર ઇરાદો હાવો છે, એ પણ બાબત, અગર વાત કહેવાય મુદાની વાત એટલે જે વાત નક્કી કરવાનો કોઇ કોરટે કાયદા મુજબ મુદો કાઢયો હોય તે, અગર જે વાત કાંઇ અરજી, અગર મુકદમાનો પક્ષકાર ના કબુલ કરતો હોય, અગર જેમાંથી કાંઇ હક, જવાપદારી. અગર અશકતા છે, અગર નથી, અગર કેટલી છે એવું નીકળે, અગર જે હક વિગરે પક્ષકાર કબુલ કરે છે, અગર ના મુકર જાય છે એવું તજવીજથી નીકળતું હોય તે વાત મુદાની કહેવાય.

"લગતી" હકીકતના લાગુપણા વીશે આ આકટમાં જે નીયમો કહ્યા છે તે નિયમોમાં કહેલી કોઇ પણ રીતે એક હકીકત બીજી હકિકત સાથે સબંધ રાખતી હોય ત્યારે હકીકત મજકુર સદરહુ બીજી હકીકતને લગતી છે એમ સમજવુ.

ટીકા—જે વાતો અગર બબાત મુદાની નથી, તે છતાં એવીછે કે, તે વડે મુદાની વાતોનીછત, સાબેત થાય છે કે અગર સાબેત થતી નથી એટલે, એવી સબંધીક વાતો છે એ મુદા જેવીછે.

જે વાત બાબતની હકીકત શાક્ષીઓ મુદાને વળગતી બોલે ને તે વાત કોરટ પોતાની નજર ગુજરયા છે અગર ગુજારવાની ફરજ પાડે તે વાતો

"મુદાની હકીકત" "મુદાની હકીકત" એ શબ્દ પ્રયોગના અરથ નીચે મુજબ થાય છે તથા તેમાં નીચે મુજબની બાબતોનો સમાવેશ થાય છે.—

કાંઇ હક અથવા જવાબદારી, અથવા અશકતતા છે કીંવા નથી એવી કોઇ મુકદ્દમામાં અથવા કામમાં તકરાર હોય તે હક અથવા જવાબદારી અથવા અશક્તતા છે કીંવા નથી કીંવા કેવા પ્રકારની છે. કીંવા કેટલે દરજ્જે છે. એવું જે હકીકત ઉપરથી માત્ર તેજ હકીકત વડે. અથવા બીજી હકીકતોને સબંધે.અવશ્ય નીકળે યાને માલુમ પડે તે હકીકતને મુદ્દાની હકીકત કહેવી.

ખુલાસો —દીવાની કામ ચલાવવાની રીત બાબતના જેના તે વખતના ચાલુ કાયદા પ્રમાણે કોઇ દીવાની કોરટ કોઇ હકીકત બાબત મુદ્દા દફતરમાં નોંધે તેવા મુદ્દાના જવાબમાં જે હકીકત સ્થાપન કરવાની હોય કીંવા જે હકીકતનો ઇનકાર કરવાનો હોય તે હકીકતને પણ મુદ્દાની હકીકત સમજવી.

ટીકા—મુદ્દાના સબંધમાં સને ૧૮૮૨ ના ૧૪ મા આટકનું **૧૧** પ્રકરણ જુઓ.

જે કૃત્યથી **બ** નું મોત થયું તે કૃત્ય કરતી વખતે દીવાનગીરીના સબબથી પોતે કેવું કામ કરે છે તે **બ** જાણી શકતો નોહોતો.

મુદ્દાની જે વાતો છે તે તથા વાતોને સબંધે જે બીજી વાતો તેની સાથે બની હોય તે વાતો લગતી બાબત છે એમ ગણવું. જેમકે અ ના ઉપર બ નું ખુન કરયાનું તોહમત છતાં, મુદ્દાની વાતો જે અ એ બ ને માર મારયાની છે તે શીવાય તે લડાઇ થઇ તે વખત અગર તે અરશામાં પહેલા કે પછી અ તથા બ નું શું શું ભાષણ થએલું તે વાત પણ તેને સબધની છે તથા તેની સાથેજ બનેલી સબબ એ વળગતી અગર લગતી બાબત ગણાય છે.

જે વાતો મુદ્દાની નથી તે છતાં મુદ્દાની વાતો સાથે એવો સબધ રાખતી હોય કે, તેઓ એજ બનાવનો એક ભાગ કહેવાય, તવી આજુ બાજુની વાતો પણ લગતી બાબત ગણાય છે; જેમકે અ એ બ ઉપર લાયબેલની ફરીયાદ માંડી હોય, તેમાં એ લાયબેલ એક પત્રમાં લખેલી હોય તે છતાં અ બ ના વચે ચાલેલી લખાવટ અગર તુમારમાંનો એ એક કાગળ હોય તો બીજા કાગળોમાં નિંદા નથી તે છતાં તે લગતી બાબતના પત્ર ગણવા.

જે વાતો મુદ્દાની વાતનું કારણ અગર કાર્ય હોય અગર જેથી એ બનાવ બન્યો હોય તે બનાવના ભાગ તરીકે હોય, અગર તેથી બનાવ બનવાનો લાગ મળ્યો હોય અગર હરેક રીતે વાતો મુદ્દાની વાતને અસર કરતી હોય તે વાતો પણ લગતી છે એમ ગણવું.

જેમકે, મુદ્દા એ હોય કે અ એ બ નું ખુન કર્યું કે નહી! તે ઠેકાણે જે જગોએ ખુન કર્યું હોય તે જગોએ એ બે જણને બાઝાબાઝી થઇ હોય તેનાં જમીન ઉપર નીશાન પડયા હોય. તે પણ લગતી બાબત કહેવાય-વળી અ એ બ ની ચોરી કરી એ મુદ્દા હોય તેમાં, તેજ દહાડે અ પાસે રૂપીયા હતા ને તે લેઇ એ મેળે ગયો હતો તથા તે રૂપીયા બીજાને બતાવ્યાતાં, અગર એની પાસે છે એમ કહ્યુંતું-એ તમામ લગતી બાબતો ગણાય છે.

જે વાતોથી મુદ્દાની વાતની શમજણ પડતી હોય અગર ખુલાસો થતા હોય, અગર જે વાતો મુદ્દાની વાતને શીરૂ કરવાને માટે જરૂર હોય ત વાત, અગર મુદ્દાની વાતથી ઉપન થતુ અનુમાન રદ થતુ હોય તે વાત લગતી છે. એમ સમજવું કેમકે અ ઉપર કાંઇ તહોમત હોય તે વખત એ નાશી ગયો હોય ,અગર ઓચંતો સંતાઇ પેઠો હોય તો, તે ઉપર ૪ થી રકમ મુજબ લગતી વાત ગણાશે કારણ એ એની કૃત કરયા પછીની વર્તણુક છે, પણ જે ઠેકાણે એ ગએલો તાંહાં એ વસ્તુનુ કામ હતું તેથી તેને તાંહાં તાકીદથી ઓચંતુ જવું પડયું એ વાત આ રકમ પ્રમાણે લગતી વાત ગણાશે કારણ એથી એ કામે ગયો, એ વાતનો ખુલાસો થાય છે, અગર નાશી પેઠો તો એવું જે અનુમાન તે રદ કરવાનાં કામમાં આવે છે. વળી અમુક દસ્તાવેજ એ અ નું અત્યું પત્ર (વુઇળ) છે કે, શી રીતે? એવો મુદ્દા હોય તો, ઠેકાણે એ દસ્તાવેજની તારીખે, અ ની માલમત તથા કુટબની અવસ્થ કેવી હતી એ વાતો લગતીછે.

"દ... વેજ"   "દસ્તાવેજ" એ શબ્દ વડે કોઇ પણ બાબત સમજવી. જે બાબત કોઇ પણ વસ્તુ ઉપર અક્ષર, અંક કે, ચીન્હવડે, અથવા એ માંહેના એકથી વધારે સાધનો વડે, સમજાવી અથવા બયાન કરેલી હોય અને જે સાધનો તે બાબતના દસ્તાવેજી દાખલા રાખવા સારૂ વાપરવાનો ઇરાદો કરયો હોય. અથવા વપરાય.

દ્રષ્ટાંતો.

કોઈ લખાણ એ દસ્ત વેજ છે.

જે શબ્દો કસસાના છાપથી અથવા શીલા છાપથી "છાપ્યો હોય. અથવા ફોટોગ્રાફ ઉપરથી લીધા હોય તે શબ્દો દસ્તાવેજ છે, એમ સમજવું.

દસ્તનો નકશો કીવા પ્લાન એ દસ્તાવજ છે,

ધાતુનાં પતરાં ઉપર અથવા પથરા ઉપર કોતરેલો લેખ દસ્તાવેજ છે,

નીંદાનું હાસ્ય કારક ચીત્ર એ દસ્તાવેજ છે.

ટીકા—દસ્તાવેજ બાબત પીનલકોડ કલમ ૨૯ માં જે વ્યાખ્યા કરી છે, તેમાં અને આ આક ટમાંઆપેલી વ્યાખ્યામાં કાંઇક ફેરફાર છે. પીનલકોડમાં લેખ એટલે "જેને પુરાવા દાખલ વા પરવાનો ઇરાદો કરયો હોય અથવા વપરાય તે" એવા શબ્દોછે. અને આ આકટમાં દસ્તાવેજ દાખલા રાખવા સારૂ વાપરવાનો ઇરાદો કરયો હોય અથવા વપરાય એવા શબ્દો છે.

"પુરાવો"   "પુરાવો" એ શબ્દોનો અરથ નીચે લખ્યા મુજબ ઠરાવ્યો છે. તથા તેમાં નીચે લખ્યા મુજબની બાબતોનો સમાવેશ થાય છે,—

(૧) જે હકીકત વીશે ચોકશી ચાલતી હોય તે હકીકતને સબંધે કોરટ પોતાની રૂબરૂ સાહેદને જે મજકુર કેહેવાની પરવાનગી આપે અથવા જે મજકુર કેહેવાની તેને ફરજ પાડે તેવો સઘળો મજકુર.

આ મુજબ કહેલા મજકુર ને મુખ જુબાની પુરાવો કહેવો.

(૨) જે દસ્તાવેજ કોરટને તપાસવા સારૂ હાજર કરવામાં આવે તે સરવે એવાં દસ્તાવેજ ને દસ્તાવેજી પુરાવો કેહેવો.

ટીકા—દસ્તાવેજ સીવાય બીજી સર્વ પાર્થીવ ચીજો કોરટને જોવા સારૂ રજુ કરવામાં આવી હોય તે એ શબ્દો પુરાવાના આકટના અસલ બીલમાં હતા. આને મહીરીઅલ પુરાવો કેહે છે, આવા પુરાવાનું એક દ્રષ્ટાંત હથીયાર અથવા બીજી મીલકતી જણસ જે ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૯૮ પ્રમાણે કોરટમાં રજુ કરવામાં આવે છે તછે સાલકેટ કમીટીએ આવી ભાગ કાયદામાંથી કમી કરવાની ભલામણ કરી છે પણ તેમ કરવાનું શું કારણ તે દરસાવ્યું નથી.

બીજી જાતનો મહીરીઅલ પુરાવો જગ્યાની તપાસ છે. દિવાની કાયદાની કલમ ૩૯૨ પ્રમાણે ન્યાયાધીશે પોતે સ્થાનીક તપાસ કરવાની છે, અને ફોજદારી કાયદાની કલમ ૨૫૩ પ્રમાણે જે ઠેકાણે ગુન્હો થયો હોય તે અગર તજવીજમાં મુદાની વાત હોય તે જ્યાં બની હોય તે જગ્યા જ્યુરી અગર આસેસરો જોઈ શકે છે

મી. નોરટન પાને ૧૭ મે કહે છે "જે માણસનું ખુન થયાનું કહેવામાં આવે છે તે માણસની લાશ પાસે કાંઈ પગલાં અથવા, હથીયાર પડયાં હોય તો તે જેણે જોયાં હોય તેની શાક્ષીથી સાબીત થવાં જોઇએ

ફોજદારી અથવા દીવાની કામ કોરટમાં ચલાતું હોય, તે ઠેકાણે પુરાવ કેવો લેવો તથા તેના ઉપર કેટલું વજન રાખવું, એ બાબતના નિયમનું શાસ્ત્ર; એ વિશે હાલમાં કેટલાક પ્રમાણ શાસ્ત્રનાં અંગ્રેજી પુસ્તકો છે તે ઉપર આધાર રાખવામાં આવે છે. ઇંગ્લંડમાં જે જડ જોઇએ તે લા અને એકવીટી બંનેના જડજો છે, એટલે તેઓ કાયદા તથા ન્યાય બંનેના પીરણ

પ્રમાણે ઇનસાફ કરવાને ઠરાવ્યા છે માટે તેમણે એક વીટી પ્રમાણે પણ હુકુમત ચલાવવી.

૨ કોઇ પણ ઇનસાફના કામની તજવીજ ચલાવતા દરમીયાન ન્યાયાધીશે પોતાના રૂબરૂ
જે મુકરદમો ચાલતો હોય તે મુકરદમા વીસે જેટલી હકીકત કાયદાસર રીતે ખુલી કોરટમાં
પોતાના રૂબરૂ ગુજરે તે શિવાયની બીજી હકીકત ધ્યાનમાં લેવી નહીં, અગર તથી પોતાના
મન ઉપર અસર થવા દેવો નહી; કોરટના નોકરો સરિસ્તેદારો પોતાનો મતલબ સાધવા સારૂ
કેટલીક વાતો વખતે બોલી જાયછે અને તેથી હરકત કરતા અસર પક્ષકારોને થાયછે, માટેએ
વી હકીકત સાંભળવી નહી, તેમ કહેનારા લોકોને પણ ઠપકો આપી સકત મનાઇ કરવા
જોઇએ નનામી અરજીઓ, ટપાલ મારફત મોકલેલી અરજીઓ વિગેરે ખાનગી કાગળો વગર
ફોડે પાછા મોકવા, અને કદી ફોડવામાં આવેતો ખુલી રીતે કોરટમાં ફોડી વંચાવવા જોઇએ,
જડજના અગર પક્ષકારોના કોઇ દોસતદાર, સગા વહાલા, જે કામ ચુકી ગયુ ન હોય તેવા કા
મના ગુણ દોષ વીસે જડજના રૂબરૂ ચર્ચા કરવાનુ ધારેતો તમને તુરત અટકાવવા જોઇએ;
જડજ એટલે ન્યાયાધીશનુ મન જેવો કોરો કાગલ હોય તેવું રહેવું જોઇએ, કે તે ઉપર કાયદાસર
પુરાવ વડે જેટલો અસર થાય તેટલાજ હરફ લખાય, વી.રી ૭, પ.૧૮૯શીવાય એ બાબત કોરૂને કોરૂ
રહે. જેમ કોરા કાગલ ઉપર જેટલા હરફ લખવા ચાહીએ છીએ તેટલાજ લખાયછે બાકીની જગા
ખાલી પડી રહેછે ન્યાયની તજવીજ કેવળ સુદ્ધમાં સુદ્ધ ચોખામાં ચોખી જાતની હોવી જોઇએ,
એટલે પ્રથમ, જે પુરાવ અગર સાક્ષી આવેતે સોગન અગર પ્રતીજ્ઞા ઉપરની આવવી જોઇએ
અને બીજુ જે પુરાવથી એને અસર થતો હોય તેને તે વાસે આડા અવળા સવાલ પુછવાનો
લાગ મળેલો જોઇએ, એ બે કસોટી અંદર નીકળ્યા વગરનો જે પુરાવ તે રદછે માટે ચોખા
માં ચોખી જાતનો કહેવાય નહી, આડા અવળા સવાલ પુછાયલાજ જોઇએજ એમ જરૂર નથી,
પણ જોએ પુછવા પક્ષકારને લાગ મળી ચુકયો હોય તો બસ. ગોરાચંદ સરકાર વીરૂધ, રામ
નારાયણ ચોધરી, વી. રી, ૯ પ. ૫૮૭

પ્રમાણ શાસ્ત્રનું પુરૂ બયાન સ્વીસ્તર રીતે કરવા માટે એના ચાર વીભાગ કરયા હોયતો
ઠીક પડે; તેમાં પેલો ભાગ પુરાવની બાબતોના લગતા પાયા વીશે; બીજો વીભાગ સાબેતી
વીશે અને ત્રીજો વીભાગ પુરાવ અગર સાબેતી કરવા વીશે, ૪ થો વીભાગ વહીવટ એટલે પુ
રાવ દાખલ કરવા વીગેરે બાબત આ ઉપરથી પ્રમાણ શાસ્ત્રનો તમામ હેતુતે પારપડવાનો—કા
રણ એમાં પ્રથમ વીચાર એવો કરવાનોકે, કેઇ કેઇ બાબત પુરાવમાં રજુ કરીએ, અગર કેઇ
કેઇ બાબતની પડપુછ સાહેદોને કરીયેતો, તે કાયદાસર કહેવાય, એ વીચારને પુરાવની બાબ
તનું લગતા પાયું એવું નામ આપ્યુછે— એ પ્રમાણે કરયા બાદ બીજો વીચાર એવોકરવાનોછે;
પુરાવ મુખ જુબાનીનોછેકે દસ્તવેજીછે, અગર કાંઇ વસ્તુ બાબતનોછે; અને પ્રથમ દરજાનોછેકે
બીજા દરજાનોછે, એ વીગેરેથી પુરાવાની જાતનો તપાસ કરવો, તે થયા બાદ પુરાવ રજુ કરવો
એટલે પુરાવાનો બોજો કેના શીર ઉપરછે, સાહેદોને કેમ બોલાવવા તેને સોગન આપી લેવા વી
ગેરે બાબત વીચાર કરવો, અને ચોથો એટલે છેલા ભાગમાં પુરાવના વજન કરવાની બાબત
નો વીચાર કરવામાં જડજ અને ન્યાયાધીસોનુ શુ કામછે? તથા અયોગ્ય રીતે પુરાવ દાખલ
કરયો હોય તેનો તોલ કરવો એ વીગેરે બાબતનો વીચાર કરવો.

ઇનસાફદારનુ હકીકત વીસે જાતી જ્ઞાન કામ આવતુ નથી મીયલ બીબી, વીરૂધ —ફુસેન ખાન
ના કેશમાં નામદાર પ્રવીન કૌંશોલ તા૮ મારચ શને ૧૮૬૬ નારોજ ઠરાવ્યુંછેકે કોઇ પણ ઇ
નસાફદાર કાંઇ હકીકતની તકરારનો ઇનસાફ કરવામાં મુખત્યાર કરીને પોતાના જાણવા તથા માન
વા ઉપર કાયદાસર અને પુરતા પુરાવ શીવાય વરતવામાં વ્યાજબી કરતો નથી.
શાથી માણસે બીજા તહોમતદાર વીરૂધ આપેલી કબુલાત પુરાવામાં ઉપયોગ નથી,

કેદી પૈકી એકે કરેલી કબુલત શાખી માણુસની શાક્ષીને પુષ્ટી કરનાર હોયતો પણ બીજા કેદી વીરૂધ્ધ જે શાખી માણુસે શાક્ષી આપી હોય તે શક્ષાને પુષ્ટી કરનાર તરીકે તે કબુલત ઉપયોગમાં આવી શકનાર નથી—સરકારવીરૂધ્ધ મલાપા બાનપ્પના—અને બીજા મુ, હા, રી, વા ૧૧ પ્ર, ૧૯૬ તા. ૧૫ જુલાઈ ૧૮૭૪ તેમજ સરકાર વીરૂધ્ધ બુધુન નકુ અને બીજા મુ, હા, રી, વા ૧ પ્ર, ૪૭૨.

"સાબીત થઈ" જ્યારે કોરટની રૂબરૂ જે બાબતો રજુ હોય તે ઉપર વીચાર કરતાં અમુક હકીકત બનેલી છે એવું કોરટના માન્યામાં આવે અથવા કોરટની નજરમાં એમ આવે કે તે હકીકત બની નથી એ વાત એવી તો સંભવીત છે કે અમુક તે કામની કફીયત જોઇને કોઈ સમજદાર માણસે હકીકત મજકુર બની છે એવી ધારણા ઉપર અમલ કરવો જોઇએ ત્યારે તે હકીકત સાબીત થઈ એમ સમજવું.

ગેર સાબીત થઇ. જ્યારે કોરટની રૂબરૂ જે બાબતો રજુ હોય તે ઉપર વીચાર કરતાં અમુક હકીકત બનેલી નથી એવું કોરટના મનમાં આવે અથવા કોરટની નજરમાં એમ આવે કે તે હકીકત બની નથી એ વાત એવી તો સંભવીતછે કે અમુક તેજ કામની કફીયત જોઇને કોઇ સમજદાર માણશે હકીકત મજકુર બની નથી એવી ધારણા ઉપર અમલ કરવો જોઇએ ત્યારે તે હકીકત ગેરશાબીત થઇ એમ સમજવું.

"નાસાબીતથઇ." જ્યારે કોઇ હકીકત સાબીત થઇ ન હોય અથવા ગેરસાબીત થઈ ન હોય ત્યારે તે ના સાબીત થઇ એમ કહેવું.

ટીકા—પ્રથમ ચોકશીમાં આરોપીતપર તહોમત રાખવા જેટલો પુરાવ ન પડે તો તેના ઉપરની ફરીયાદ નાબીત ગણાય, તહોમત પાયા વગરનું છે એમ માજીસ્ત્રેટને જણાતો ફરીયાદીના શાહેદ લીધા શીવાય પણ તહોમતવાળાને છોડી દેવાને માજીસ્ત્રેટને અધીકાર છે જુઓ સન ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૨૦૯—તથા ૨૫૩

જ્યારે કોઇ તહોમતવાળા ઉપર વારંટ કે સમન કહાડ્યો હોય તેથી તે કોરટમાં હાજર હોય તેમ છતાં ફરીયાદી અગરગતેના સાહેદ હાજર ન થાય અને તેથી તહોમતવાળાની સામે કાંઇ પુરાવ ન હોય અને સને ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૩૪૪ પ્રમાણે કામ મુલતવી રાખવાનું કારણ હોય નહી ત્યારે માજીસ્ત્રેટ તહોમતવાળાને છોડી મુકવાને બંધાએલો છે.—તુકી મહુમદ વીરૂધ્ધ—કીસ્તોનાથરોય વી. રી. ૧૫ ક્રી. રૂ. ૫૩

તહોમત મુકવા જેટલો પુરાવ પડ્યા પછી કોરટ આરોપીતપર તહોમત મુકે છે અને તે પછી તેનાં બેજ પરીણામ આવવાં જોઇએ, ૧ ગુન્હો સાબીત થયો એમ, ૨ અથવા તે ના સાબીત થયો એમ જુઓ શને ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૨૫૮

તહોમતનામુ ફરમાવ્યા શીવાય ગુન્હાની શાબેતી થયાનો ઠરાવ થઇ શકતો નથી—રાણી વીરૂધ્ધ જહીઆહીર, વી રી. ૨૨ પ્ર. ૬

આરોપીતપર ચાર્જ મુક્યા પછી આગળ કામ ચલાવવાનું બંધ કરવાનો અને આરોપીતને ઇનસાફ થવા સારૂ શેશન કોરટમાં મોકલવાનો માજીસ્ત્રેટને જુના ક્રીમીનલ કલમ ૨૨૧ એટલે ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૩૪૭ ઉપરથી અધીકાર છે ચાર્જ તઇયાર કર્યા પછી કેદીએ અપરાધ કરેલો નથી કીંવા તેના પર અપરાધ સાબીત થયો એ બેમાંથી કોઇ પણ ઠરાવ કરવો જોઇએ, એવો જે ઠરાવ સને ૧૮૮૨ ના આક્ટ ૧૦ની કલમ ૨૫૮ ની વ્યાખ્યામાં છે તે ઉપરથી જોતાં જે માજીસ્ત્રેટે ચાર્જ તઇયાર કરયો તણેજ ઠરાવ કરવો જોઇએ એમ નથી એવો ઠરાવ સેશનકોરટે કરયો તો હરકત નથી—સરકાર વીરૂધ્ધ કદર તુલા અને બીજા ઇ. લા. રી, ૩ કલકત્તા પ્ર. ૪૯૫

એવી મનાઇ નથી કે ફરીયાદીએ બતાવેલા તમામ શાહેદ લીધા વગર ગુન્હો ન. સાબીત થવાનો ઠરાવ ન થઇ શકે, ચતુખાનના કામમાં ૨૧ વી. રી. ૨૧ જે કામમાં તહોમતવાળાને છોડી મુકવામાં આવ્યો હોય તે કામ ફરી ચલાવવાનો ડીસ્ટ્રીકટ માજીસ્ત્રેટને તેની હાથ નીચેના માજીસ્ત્રેટને હુકમ કરવાનો અધીકાર છે.—હરીસંગ વી.ડેનીશ મહમદ. ૨૦ વુ રી. ૪૬. પણ તે કામ અમુક હદ સુધી ચલાવ્યા બાદ પેતે તાબાના માજીસ્ત્રેટને ત્યાં પાછું મોકલી તે કામ આગળ ચલાવવાનો હુકમ કરી શકતો નથી, કિસ્તોરામ મહાર વી. અનીમ, ૨૦ વુ. રી. ૪૭ સાધારણ રીતે જ્યાં સુધી ફરીયાદી તરફથી જે શાક્ષીદારો હોય તેમની શાહેદી લીધા શીવાય તહોમતવાળાને છોડી મુકવો જોઇએ નહી—સુંદર લકુર વી. રામકુમાર. ૨૦ વુ રી ૬૭ રાણી વી. જપિત અહિર, ૨૨ વુ. રી. ૧૫

એક વારંટ કેસમાં જો કે ફરીયાદીના સાક્ષીદારો તથાત હોમતવાળો બંને હાજર હોવા છતાં ફક્ત પોલીશના રીપોર્ટ ઉપરથી તહોમતવાળાને માજીસ્ત્રેટે છોડી મુકયો, તેમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે માજીસ્ત્રેટની કામ ચલાવાની રીત કાયદા વિરૂધ છે સબબ તેણે તોહોમતવાળાને છોડી મુકયા પહેલાં ફરિયાદીનો પુરાવ લેવો જોઇતો હતો.—મીર અઝીમઅલી વી. હરમાન દાસ. ૨૪ વુ રી. ૯

જે કામમાં તહોમતવાળાને એક વખત માજીસ્ત્રેટે છોડી મુકયો તે કામ પાછું મોકલી નવે સરથી ફરી ચલાવવાનો હુકમ કોઈ માજીસ્ત્રેટ પોતાના તાબાના માજીસ્ત્રેટને કરી શકતો નથી તેવા કામને સારૂ બે રસ્તા છે. એક તો જે પુરાવ તે કેસ પ્રથમ ચાલ્યો હતો અને કાઢી નાખવામાં આવ્યો હતો. ત્યારે રજુ કરવામાં આવ્યો નહોતો તેવા નવા પુરાવ સહીત નવી ફરીયાદ લેવી અને બીજો એ કે જો બીજો નવો પુરાવ ન હોય તો નામદાર હાઇકોરટના હુકમ સારૂ તે કામનો રીપોર્ટ કરી મોકલવો.—દિજાહુર દત્તના કામમાં ઈ. લા, રી ૪ કલકતા. ૬૪૭.

ફરીયાદીના સઘળા સાહેદોની શાહેદી લીધા શીવાય માજીસ્ત્રેટે ચોરીના ગુન્હાના તહોમત તવાળાને છોડી મુકયો, તેમાં નામદાર હાઇકોરટે એમ ઠરાવ્યું કે કામ ચલાવવાની રીત માં એક ભારે ભુલ થએલી છે અને તેથી છોડી મુકવાનો હુકમ રદ કરયો —શ્રીનાથ મંડળ. ૨૪ વુ. રી. ૬૨

માજીસ્ત્રેટે એક તહોમતવાળાને આ કલમ પ્રમાણે છોડી મુકયો ત્યાર બાદ વધારે તજવીજ થવા સેશન જડજ સાહેબને કામ પાછું મોકલ્યું અને ફરી ઇનસાફ કરી કેદીના ઉપરનું તહોમત સાબીત થવાનો ઠરાવ કરયો તે કામમાં નામદાર હાઇ કોરટે એમ ઠરાવ્યું કે સેશન જડેજને એ પ્રમાણે કામ વધારે તજવીજ થવા સારૂ પાછું મોકલવાનો અધીકાર નથી તેમ છતાં પણ તહોમત સાબીત થયાનો ઠરાવ બાહાલ રાખ્યો.—જયતસાહુ. ૯ બે. લે. રી. ૩૩૯

કેદીને છોડી મુકવા બાદ જો માંજીસ્ત્રેટોને હકીકત ઉપરથી કેસ ફરી હાથમાં લેઈ ચલાવાનું યોગ્ય માલમ પડે તો તે પ્રમાણે તે છોડી મુકેલા કેદીનો ફરી ઇનસાફ કરવાને તે માજીસ્ત્રેટને અખિકાર છે. જો ઇનસાફનું કામ વ્યાજબી રીતે ચલાવવામાં આવ્યું હોય તો તે કેસ કોની ફરીયાદ ઉપરથી તે પ્રમાણે ફરી ચલાવવામાં આવ્યો છે તે જોવાની જરૂર નથી, તેજ પ્રમાણે સેશન જડજ સાહેબે અધીકાર નહી હોતા છતાં કેદીને ફરી ઇનસાફ કરવાને માજીસ્ત્રેટને હુકમ કર્યો તે પરથી માજીસ્ત્રેટે કેદીનો ફરી ઇનસાફ કરી તેના પર ગુન્હો સાબીત ઠરાવ્યો તે કામ માં હાઇકોરટ વચમાં પડી નહી.—જાયતસાહુ ૧૮ વુ રી ૩૯, ૯ બે લો. રિ. ૩૩૯

માજીસ્ત્રેટને તપાસ ચલાવાની દરમીયાન એમ માલમ પડે કે હકીકત ઉપરથી જે બાબત ફરીયાદ થઇ છે તેનાથી જુદા અથવા તેના વધારામાં બીજો ગુન્હો થયાનું માલુમ પડે છે તો તે ઉપરથી તે મુકદમો કાઢી નાખવાનો અધીકાર નથી પણ અસલ તહોમત ઉપર ઇનસાફ

ફેરવા તે બંધાએલા છે—દીગમ્બર પોલ વી. કાળીદાશ દતા. ૮ ચુ. રી. ફી. રૂ. ૮૨

કાગ્નીઝેબલ નહી એવા ગુન્હા વીશેનો ફરીયાદી ઉપરથી વારંટ કાડ્યા વગર પોલીસે ગેર કાયદેશર રીતે તહોમતવાળાને પકડ્યાના કારણથીજ મજીસ્ત્રેટ તેને છોડી મુકે તો તે વ્યાજબી નથી. મુકદમાનો નીકાલ કરતી વખત તે તહોમતવાળા વિરૂધનો પુરાવો ન લે ત્યાં સુધી તેનાથી છોડી મુકવાનો હુકમ કરાય નહી. સરકાર વીરૂધ સંગાપા સંકરોપા મું, હા. કો. નો ઠરાવ તા૦ ૨૧ મે સને ૧૮૭૩

આરોપીત ઉપર બુધ્ધિપૂર્વક વ્યથા કરયાનું તહોમત મુકવાથી થાણા જીલ્લાના સાલસીતના બીજા વર્ગના સબોરડીનેટ માજીસ્ત્રેટ વીનાયક ગણેસે તેની ચોકસી કરી અને આરોપીત ઉપર ખાત્રી થવા જોગ પુરાવો નહી હોવાથી સન ૧૮૬૧ ના આકટ ૨૫ નો ક. ૨૧૦ પ્રમાણે તેને છોડી દીધો આ પ્રમાણે છોડી દીધો એ બરોબર નથી એમ જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને જણાયથી તેણે સબોરડીનેટ માજીસ્ત્રેટનું પ્રોસીડીંગ હાઇકોરટના હુકમ માટે એટલા કારણ ઉપરથી મોકલ્યું કે "આવા કામમાં સન ૧૮૬૧ ના ૨૫ મા આકટની ક. ૪૩૫ પ્રમાણે ફરી ચોકશી કરવાનો હુકમ કરવાને જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને અધીકાર છે કે નહી." તે ઉપરથી હાઇકોરટે ઠરાવ્યું કે બુધી પુરવક વ્યથા કરયાનો ગુન્હો એ સન ૧૮૬૧ ના ૨૫ મા આકટને જોડેલા પરીશીષ્ટના સાતમા કોષ્ટકમાં ફકત શેશન કોરટે અગર જીલ્લા માજીસ્ત્રેટે ચોકશી કરવા જોગ આ ગુન્હો છે એમ લખેલું નથી માટે તે ગુના બદલ ફરી ચોકશી કરવાનો હુકમ કરવાને મજકુર કલમ ૪૩૫ પ્રમાણે જીલ્લા માજીસ્ત્રેટને અધીકાર નથી. સરકાર વીરૂધ સુભાના બીન ગણુ. મુ હા. કો. રી. વા. ૯ પ. ૧૬૯

ફરીયાદ કરનારની તરફથી લખી આપેલા જે સાહેદો હાજર હોય તથા મળી આવતા હોય તેઓ બધાની શાહેદી લેવામાં આવી હોય તો ક્રી. પ્રો. કો. ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૨૫૩ ઉપરથી તહોમતવાળાને છોડી મુકવાને પ્રતિબંધ થતો નથી. કલાદગીના માજીસ્ત્રેટના કાગળ નંબર ૫૯૭ સન ૧૮૭૭ ના આવ્યા ઉપરથી ચેંબરમાં થયેલો મુ. હા. કો. નો ઠરાવ તા૦ ૧૫ મી મારચ સન ૧૮૭૭ ક્રી પ્રો કો. કલમ ૨૫૩ જોતાં ફરીયાદી તરફના સાક્ષીદારનાં નામ લખી આપ્યાં હોય તેટલા સાક્ષી લીધા શીવાય આરોપીતને છોડી દેવાનો હુકમ કરી શકાતો નથી. જે માણસને સાક્ષી આપવા માટે હાજર કરયો નથી તે માણસની સાક્ષીની જરૂર છે એમ માજીસ્ત્રેટને જણાય તો જુ. ક્રી પ્રો.કો. ક. ૩૫૧ (નવાની ૫૪૦) પ્રમાણે તે માણસને સમન કરી બોલાવવો જોઇએ—સુંદર વીરૂધ રામકુમાર અને બીજા વી. રી. ૨૦ પ. ૬૭

અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

અમુક હકીકત બની છે. એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે એમ આ આકટમાં જ્યારે ફરમાવ્યું હોય ત્યારે તે હકીકત ગેર સાબીત કરવામાં ન આવે તો તથા જ્યાં સુધી ગેર સાબીત ન થાય ત્યાં સુધી તે હકીકત સાબીત થઇ છે એવું માનવાને અથવા તેની સાબીતી માગવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

"અનુમાનકરવું"

અમુક હકીકત બની છે એવું કોરટે અનુમાન કરવું એવું જ્યારે આ આકટમાં ફરમાવવામાં આવ્યું હોય ત્યારે કોરટે તે હકીકત ગેર સાબીત કરવામાં ન આવે તો તથા જ્યાં સુધી ગેરસાબીત ન થાય ત્યાં સુધી તે સાબીત થઇ છે એમ માનવું

"નીરણયકારકસાબીતી"

એક હકીકત બીજી હકીકતની નીર્ણયકારક સાબીત છે એવું આ આકટમાં જ્યારે ફરમાવ્યું હોય ત્યારે અદરકુ એક હકીકત સાબીત

થાય તો સદરહુ બીજી હકીકત સાબેત થઇ એવું કોરટે ગાણવું અને તે બીજી હકીકત ગેરસાબીત કરવા સારૂ પુરાવો આપવાની પરવાનગી કોરટે આપવી નહીં.

ટીકા—"અનુમાને" (કલમને છેડે લખવી આ ટીકા.]

અનુમાનો વીશે કલમો ૪૧–૭૯–૯૦ સુધી અને ૧૦૧–૧૧૪ જુઓ.

આ બાબના મુલ ખરડામાં નીચેની કલમ હતી:—

કોરટે હકીકતની બાબતો ઉપર તેમના અભીપ્રાયના અનુમાનો દોરીને બાંધવા.

(૧) કેહેવાતી હકીકતની હયાતી વીશે હાજર કરેલા પુરાવા ઉપરથી,

(૨) સાબીત થએલી અથવા ગેરસાબીત થએલી હકીકત ઉપરથી ના સાબીત થએલી હકીકતો ઉપર.

(૩) જે સાહેદો અથવા જે પુરાવો હાજર થઈ શકે તેવો હોય તે સાહેદોને અથવા તે પુરાવાને હાજર નહીં કરવા ઉપરથી.

(૪) પક્ષકારો તથા શાહેદોની કબુલાતો, મજકુર ચાલચલણ તથા વરતણુક ઉપરથી તથા કામની બધી કેફીયત ઉપરથી."

જેજે બાબતોમાં ન્યાયની કોરટ ઉપર મુખત્યારી રાખી છે તે સર્વ પ્રસંગે એ મુખત્યારીનો અમલ ડાહાપણ ભરેલી અને વ્યાજબી રીતે કરવાનો છે. એ મુખત્યારીનો ઉપયોગ અયોગ્ય અને તુરંગમાં તે પ્રમાણે કોરટે કરવો એ કાયદાની ભુલ છે કે જે ભુલ સુધારવી એ અપીલ કોરટની ફરજ છે—એમજીપેન્ડલ વીરૂધ આર એસ માલસ. મુ. હા. કો. રી. ૩ મ ૯૪

બાબ ૨ જો.—હકીકતના લાગુ પણા વીશે.

આ મુદાની તથા લગતી હરકતોનો પુરાવો આપી શકાય છે.

૫. પ્રત્યેક મુદાની હકીકત બની છે કીંવા બની નથી તેનો તથા જે હકીકતો લગતા છે. એવું આકટમાં નીચે ઠરાવવામાં આવ્યુ છે કે તેવી બીજી હકીકતોનો પુરાવો હરકોઇ મુકદમામાં કીંવા કામમાં આપી શકાય છે એ શીવાય બીજી કોઇ હકીકતોનો પુરાવો આપી શકાતો નથી.

ખુલાસો—દીવાની કામ ચલાવવાની રીત બાબતના જેના તે વખતના ચાલુ કાયદાના હરકોઇ ઠરાવ ઉપરથી કોઈ એક શખસનો એકાદી હકીકતનો પુરાવો આપવાનો હક ન હોય તો તે હકીકતનો પુરાવો શખસ મજકુર આ કલમ ઉપરથી આપી શકે છે એમ સમજવું નહીં.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) મોત આણવાના ઇરાદાથી બ ને ડંગોરેવતી મારીને તેનું ખુન કરવા બાબત અના ઉપર તજવીજ ચાલે છે.

સદરહુ તજવીજની વખતે નીચે લખેલી હકીકત મુદાની હકીકત છે.

અ એ બ ને ડંગોરેવતી મારયો.

અ એ બ નું મોત સદરહુ પ્રકાણે માર મારીને આણ્યુ.

અ નો ઇરાદો બ નું મોત આણવાનો હતો

(બ) એક વાદી જે ખત ઉપર પોતે આધાર રાખેછે તે ખત તે પોતાની સાથે લાવીને મુકદમાની પેહેલી રૂજુઆતની વખતે હાજર કરવાને સારૂ પોતાની પાસે તઇયાર રાખતો નથી, કામ ચાલ્યા પછી બીજે વખતે પછાડીથી દીવાની કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદામાં જે નીયમો ઠરાવ્યા છે તે નીયમની વિરૂધ બીજી રીતે વાદિથી ખત મજકુરે આ કલમ ઉપરથી હાજર કરી શકાયછે અથવા તેનો મજકુર સાબીત કરી શકાયછે, એમ સમજવું નહીં.

ટીકા—દસ્તાવેજો રજુ કરવા માટે દિવાની કામ ચલાવવાની રિતના કાયદા સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૪ ની નીચેની કલમોમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે—૫૯, ૬૦, ૬૧, ૬૨, ૬૩, ૧૩૮, ૧૩૯.

જો વાદી એવી ખાત્રી કરી આપે કે એ દસ્તાવેજ હતો એવી ફરિયાદ કરતી વખતે મને પુરી ખાત્રી નહોતી. તો પાછળથી એ દસ્તાવેજ લેવો કે નહી, તે કોરટની મરજી ઉપર છે. ઇ, જુ. (જુ, આ,) પ્ર, ૧૨૬. ૧૪. વી. રી, પ્ર ૯૫

ફરિયાદ અરજી દાખલ કરતી વખતે દાવાવાળા દસ્તાવેજની નકલ અકસ્માત ચુકથી દાખલ કરવી રહી ગઇ હોય, પણ કોરટે દાવાવાળા અસલ દસ્તાવેજ ઉપર નીશાની દાવો દાખલ થતી વખતે કરી હોય, તો અસલ પુરાવામાં નહિ લેવાની અથવા દાવો કાઢી નાંખવાનો, એ વ્યાજબી સબબ નથી. થામસન. વિરૂધ જાંહાંગીર હોરમસજી. ૩ મુ, હા. રી. પ્ર. ૬૭

દાખલ કરેલા દસ્તાવેજ સીરસ્તેદારે અથવા કોરટના મુખ્ય અધિકારીએ હમેશ તેઓને અસલ સાથે મુકાબલ કરવી જોઇએ. અને તેઓના ઉપર એવું લખવું કે-"અમોએ મુકાબલ કરી છે અને અસલ પ્રમાણે તે ખરી છે." અગત્યના દસ્તાવેજો. જેવા કે બિલો, અને લેખો, જેના ઉપર તે દાવાઓનો આધાર હોય તેની નકલો ઉપર તે નકલોના ખરાપણાની જજે પણ સહી કરવી જોઇએ. મુ. હા. સ. પે. ૯

હીસાબના ચોપડા એ લગતી હકીકત છે પણ તેણે ટેકો આપવાને બીજો પુરાવ ન હોય તો તે ચોપડા ઉપરથીજ કોઈ ઉપર જવાબદારી નંખાય નહિ. રાય. ચોકીશન, વીરૂધ રાય. હરીકીશન, ૫ મુ. ઇ. અ પ્ર. ૪૩૨

પણ એક લેણા બાબતના દાવામાં વાદીના હિસાબના ચોપડા પ્રતિવાદીએ ખરા છે એવું કહયું તેથી બીજા કાંઇ પણ પુરાવ વગર વાદીના લાભમાં ઠરાવ થયો છે. દવારકાંદાસ વીરૂધ બાબુ જાનકીદાસ ૬ મુ. ઇ, અ. પ્ર. ૮૮

જે હકીકત એકજ પ્રકરણનું અંગ હોય તે હકીકત લગતી છે.

૬ જે હકીકતો મુદાની ન હોય પણ તેના કોઇ મુદાની હકીકત શાથે એવો સબંધ હોય કે તે એકજ પ્રકારનું અંગ યાને એકજ કાર્યનો ભાગ છે તો તે હકીકતો લગતી છે એમ સમજવું પછી તે એકજ ઠેકાણે તથા એકજ વખતે બની હોય કીંવા જુદે જુદે વખત તથા જુદે જુદે ઠેકાણે બની હોય તેની ચીંતા નહી.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) બ ને માર મારીને તેનું ખુન કરયું એવું તહોમત અ ઉપર છે અ કીંવા બ કીંવા પાસે ઉભેલા લોકોએ મારતી વખતે અથવા ત્યાર પેહેલાં કીંવા પછી થોડી વાર ઉપર એવું ગમે તે કાઇ કહયું અથવા કરયું કે તે કહેવું અથવા કરવુ એ સદરહુ ખુનના પ્રકરણ કીવા કાર્યનું અંગ યાને ભાગ હોય તો તે કહેવું અથવા કરવું લગતું છે એમ સમજવું.

(બ) હથીયારબંધ લોકોએ બંડ ઉભુ કરયું તેમાં સામીલ થયાથી રાણીની સામે લડાઇ કર્યાનુ તહોમત અ ઉપર છે તે બંડમાં બંડખોરોએ માલ મીલકતનો નાશ કરયો. તથા લશ્કરના ઉપર હલ્લાં કરયાં તથા કેદખાનાં ફોડયાં સદરહુ હકીકતો બની તે સરવે જગોએ અ હાજર ન હોય તો પણ તે હકીકતો બન્યાની વાત લગતી છે કારણકે એકંદર જે પ્રકરણ યાને કાર્ય થયું તેનાં તે અંગ યાને ભાગ છે.

(ક) કાંઈ કાગળ પત્ર લખવામાં આવ્યા હતા તે પઇકી એક પત્રમાં આબરૂ લેવાનું લખાણ કરવા બદલ અ એ બ ઉપર દાવો કરયો છે જે બાબત ઉપરથી સદરહુ આબરૂ લેવાનુ લખાણ થયું તે બાબતમાં પક્ષકારો મજકુરે એક બીજાને જે પત્રો લખ્યા હોય, તે

પત્રો જો સદરહુ લખવામાં આવેલા જે કાગળ પત્રમાં આબરૂ લેવાનાં લખાણ છે તે કાગળ માંની યાને તેના ભાગ હોય તો તેમાં ખુદ સદરહુ આબરૂ લેવાનું લખાણ ન હોય તો પણ તે સરવે લગતા છે..

(૬) અમુક માલ બ ની પાસેથી મંગાવ્યો હતો, તે અ ને સ્વાધીન કરવામાં આવ્યો હતો કે નહી એવો તકરાર છે માલ વચમાં દરમીયાન કેટલાએક સખસોને એક પછી એક અનુક્રમે સ્વાધીન કરવામાં આવ્યો હતો સદરહુ દરએક માણસને માલ સ્વાધીન કરયો એ દરએક હકીકત લગતી છે.

ટીકા—એ રીતની રીતે સેશન કોરટથી અથવા હાઈકોરટથી તજવીજ ચલાવી શકાય એવા મુકદમાની જે માજીસ્ત્રેટો ચોકશી કરતા હોય તેમને ક્રીમીનલ પ્રોશીજર કોડની (સન ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની) કલમ ૨૦૮ અને ૨૫૨ માં ફરીયાદ કરનારની તથા જે બાબતનું તહોમત હોય તે બાબતની હકીકત તથા તેની સાથેની બીના જે શખસોના જાણ્યામાં છે એમ કહેવામાં આવે તે શખસોની સાહેદી લેવા ફરમાવવામાં આવ્યું છે.

જ્યારે કોઇ માજીસ્ત્રેટની આગળ તહોમતવાળાને રજુ કરવામાં ન આવે ત્યારે કસમપર જુબાની લેવામાં આવ્યા ઉપરથી અગર દફતર ઊપરથી બીજી રીતે કાંઈ કારણ જણાય તે શિવાય તહોમતવાળાને અટકાવવામાં રાખવાનો અગર કેદમાં મોકલવાનો તે માજીસ્ત્રેટથી હુકમ કરી શકાતો નથી—અબદુલ કાદર ૧૧ બ. લા. રી. એપે, ૮ તહોમતવાળાએ એવી અરજ કરી કે અમુક માણસની મારી તરફથી કોરટની રૂબરૂ અગર કમીસનથી સાક્ષી લેવી જોઇએ તે અરજ કાંઇ કારણ લખ્યા વગર ના મંજુર કરવામાં આવી તે કામમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે એ અરજનો કાયદાસર નિકાલ કરવો જોઇએ અને તહોમતવાળાની શિક્ષા રદ કરી કામ ફરી તપાસને માટે પાછુ મોકલવામાં આવ્યું હતુ, સતનારાયણસીંગ વિગેરે, ઈ. લા. રી. ૩. અલ્હાબાદ ૩૯૨ રાણી વીરૂધ કશનલાલ, દાનતરાય. ૫ મુ. હા. કો. રી. પાનું ૨૦ જુઓ.

જ્યારે તહોમતદાર શખસને પકડીને આણ્યો હોય ત્યારે તેની રૂબરૂ અથવા માજીસ્ત્રેટે પોતાની ખુશીથી તેને એજંટની મારફત હાજર થવા રજામંદી આપી હોય ત્યારે તે એજંટની રૂબરૂ માજીસ્ત્રેટે ફરીયાદીની તરફનો પુરાવો લેવો જોઇએ.

પોલીસે મોકલેલા જે શાક્ષીઓ પોતાના ધારવા મુજબ જે કાંઇ કેહેશે તે તેમના (માજીસ્ત્રેટના) માનવામાં નહી આવે, એટલા સારૂ તેમની જુબાની લેવા માજીસ્ત્રેટ ના પાડી શકતો નથી—૧૫ વુ. રી, ૧૧

રાણી વિ. ટીમનીના જે કામમાં તહોમતવાળાનો ખુનને સારૂ ઇનસાફ થયો હતો, તે કામમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે સાક્ષીઓને કમીટ કરનાર માજીસ્ત્રેટ આગળ અથવા સેસન જડજની આગળ માજીસ્ત્રેટે અગર સેશન જડજે એમ કહેવા દેવું કે તહોમતદારની ચાલ સારી નથી એ ગેરરીતસર છે—૨ મું. હા, કો, રી, ક્રિ. કે ૧૨૫

તહોમતદારની સાહેદી વિશે એમ ઠરાવ્યું છે કે જ્યાં સુધી તે તહોમતદાર પરના જે ગુન્હા બાબત પ્રથમ ચોકશીની અથવા ઈનસાફ સબંધી તજવીજ ચાલતી હોય તે ગુન્હાને લગતી હકીકત વિશે સદરહુ તહોમતદાર જે શાહેદી આપે તે શાહેદી પુરાવમાં લેઇ શકાય નહી પણ સદરહુ ઠરાવ બરોબર નિશ્ચિત નથી જ્યાં સુધી તહોમતદારને છોડી મુકવાનો અથવા માફી આપવાનો ઠરાવ થયો ન હોય ત્યાં સુધી પ્રથમની તજવીજમાં પોતાની સાથે જે બીજા તહોમતદારો હોય તેની વિરૂધ તેને માફી આપી શાક્ષીમાં દાખલ થઇ શકે નહી—બિહારીલાલ ઓઝ. ૭ વુ, રી, ૧ ક્રી, ૪૪ નારાયણ સુંદરનો કેસ, ૫ મુ. હા, ક્રી. કો, ર. ૧ એમ માલમ પડતું ન

થી કે એક તહોમતવાળો બીજા તહોમતવાળાને પોતાના બચાવમાં શાહેદી આપવાને બોલાવી સકે નહી જો બોલાવવાની મનાઇ કરવામાં આવે તો તહોમતવાળાએ ઉપર મોટો જુલમ થાય આવા કામમાં શાહેદી પુરાવામાં દાખલ કરવા જોગ નથી એમ તો નહી પણ તે શાહેદી ઉપર ભરોસો રાખવો એ હરકત ભરેલું છે—નેલસન.

જે હકીકતો મુદ્દાની હકીકતનું પ્રયોજન કીંવા કારણ કીંવા ફળ છે તે હકીકતો બાબત.

૭. જે હકીકતો લગતી કીંવા મુદ્દાની હકીકતનું પ્રત્યક્ષ કીંવા બીજી રીતનું પ્રયોજન અથવા કારણ અથવા ફળ યાને પરીણામ હોય અથવા વસ્તુઓની જે સ્થીતીને સબંધે હકીકત મજકુર બની તે સ્થીતી હોય અથવા જે ઉપરથી હકીકત મજકુર બનાવાને કીંવા કરવાને પ્રસંગ મળી આવ્યો હોય, તે હકીકતો લગતીછે એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) તકરાર એવી છે, કે અ એ બ ની પાસેથી અપહરણ કરયુ કે નહી,

અપહરણ થયું તે પેહેલાં થોડી વાર ઉપર બ. મેળામાં ગયા હતા. તે વખતે તેની પાસે પઇસા હતા, તેથી તે પઇસા તેણે બીજા શખસોને બતાવ્યા હતા, અથવા મારી પાસે પઇસા છે, એવું ત્રીજા શખસોને કહયું હતું, એ હકીકતો લગતી છે.

(બ) તકરાર એવી છે કે અ એ બ નું ખુન કરયું કે નહી.

ખુન થયું તે ઠેકાણે અથવા તે નજદીક જમીનની ઉપર વળગ્યા જુમીના નીશાન પડ્યા છે એ હકીકત લગતી છે.

(ક) તકરાર એવી છે કે અ એ બ ને ઝેહેર દીધું કે નહી.

જેહેર આપવાથી જે ચીંન્હો થાય છે, તે અગાઉ બ ની તબીયતની સ્થીતી કેવી હતી. તથા બ ની ટેવ શી હતી એ અ ને માલમ હતું. તેથી જેહેર આપવાનો સંધી મળી, એ હકીકતો લગતી છે.

ટીકા—કબુલાત એ લગતી વાત ફકત જે માણસ એમાંથી નિકળતા અનુમાન નામુકર જતો હોય, તેના વિરૂધ્ધ એ લગતી ગણાય છે, પણ જે માણસ એ અનુમાન સાચુ છે, એમ કબુલ કરે, તેના વિરૂધ્ધ એ લગતી વાત નથી-જેમકે, એક મુકરદમાનો પક્ષકાર કહેતો હોય કે. ફલાણો લેખ, બનાવટનો જુઠો છે—આ કબુલાત જો અ એમ કબુલ કરતો હોય કે; એ લેખ બનાવટનો નથી તો એના વિરૂધ્ધ લગતી વાત છે, પણ એ બનાવટનોજ છે એમ તકરાર લેતો હોય તો એ અ વિરૂધ્ધ લગતી વાત ગણાતી નથી.

જે બાબતની તકરાર છે તે બાબતની વાત તેના રૂબરૂ કરી, અગર કાંઇ કૃત્ય તેના દેખતાં કર્યુ તે વખતે મુકરદમાના પક્ષકારની જે વરતણુક તે લગતી બાબત ગણાય છે—કારણ તેથી એ પક્ષકાર કાંઇ વાત કબુલ કરતો હોય, અગર નામુકર જતો હોય તે સંભવીત છે કે નહી, તે માલમ પડી છે. જેમકે અ એ બ ની ચોરી કરી કે નહી, એવી તકરાર હોય તે ઠેકાણે, બ ની ચોરી થયા પછી, તુરત ક એ અ ની રૂબરૂ કહયું કે 'બ ની ચોરી કરનારની તજવીજ કરવા પોલિસના સિપાઇ આવે છે'—એટલે તુરત અ નાસી ગયો એ વાત લગતીછે વળી એવી તકરાર હોય કે, અ. બ ની પાસે દશ હજાર રૂપઇયા માગે છે કે નહી તે ઠેકાણે, બ ક ની પાસે કાંઇ કરજ લેવા ગએલ તે વખત બ ના દેખતા તથા તેના સાંભળતાં ક એ કહયું કે, તમે બ નો ઇતબાર રાખશો નહી કારણ એની પાસે અ દશ હજાર માગેછે તે વાત સાંભળી બ એ કાંઇ જવાબ દીધો નહી ને ચાલ્યો ગયો, તથા ક પાસે ફરી કરજ લેવા આવ્યો નહી—એ તમામ વાતો લગતી બાબત છે.

હેતુ, તઇયારી, ત

૮ જે હકીકત ઉપરથી મુદ્દાની કીંવા લગતી હકીકતો કરવાનો

થા પ્રથમની કીંવા પાછળની વરતણુંક.

હેતુ કીંવા તઇયારી માલમ પડે, અથવા જે હકીકત સદરહુ મુજબનો હેતુ કીંવા તઇયારી હોય, તેવી હરકોઇ હકીકત લગતી છે એમ સમજવું.

હર કોઇ મુકદમાને અથવા કામને સબંધે અથવા તે માંહેના મુદાની કીંવા લગતી હકીકતને સબંધે, એવા મુકદમાના અથવા કામના હરકોઇ પક્ષકારની અથવા તે પક્ષકારના હરકોઈ મુખત્યારની વરતણુંક તથા કાંઇ ગુન્હા બદલ કાંઈ પણ કામ ચાલતુ હોય તે ગુનોહ જે સખસના ઉપર થને વીરૂધ બન્યો હોય તે શખસની વરતણુક લગતી છે. પરંતુ એવી વરતણુંક ઉપરથી કોઇ મુદાની અથવા લગતી હકીકત થએલી હોવી જોઇએ, અથવા તે હકીકત ઉપરથી તેની વરતણુક થએલી હોવી જોઇએ, પછી તે વરતણુંક તે હકીકતના પ્રથમની હોય કાંવા પાછળની હોય તેની ચીંતા નહી.

ખુલાસો ૧ લો.—કોઇ જાહેર કરેલા મજકુરના સમાવેશ આ કલમમાં "વરતણુંક" શબ્દ વાપરેલો છે તેમાં થતો નથી. પણ સદરહુ મજકુર જાહેર કરીને તેની સાથે કોઇ જાહેર કરેલા મજકુર શિવાય બીજા કૃત્યો કીધાં હોય તથા તે કૃત્યોના તે મજકુર ઉપરથી ખુલાસો થતો હોય તેવા મજકુરનો સમાવેશ "વરતણુક" એ શબ્દમાં થાય છે. પરંતુ આ આકટની બીજી કોઇ પણ કલમ મુજબ કોઇ જાહેર કરેલો મજકુર લગતો હોય તો તેને આ ખુલાસા ઉપરથી બાધ થતો નથી.

ખુલાસો ૨ જો.—જ્યારે કોઇ સખસની વરતણુંક લગતી હોય ત્યારે જે મજકુર તેને અથવા તેની રૂબરૂ તથા તે સાંભળી શકે એવી રીતે કહેવામાં આવે, અને તે મુજબ કહેવાથી સદરહુ વરતણુંકમાં કાંઇ ફેર પડે એવું હોય તો તે મજકુર લાગતો છે, એમ સમજવુ.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) બ નું ખુન કરયા બાબત અ ના ઉપર તજવીજ ચાલે છે.

અ એ ક નું ખુન કરયુ હતું તથા અ એ ક નું ખુન કરયું છે એ વાત બ ને માલમ હતી તથા પોતાને જે વાત માલમ હતી તે વાત પ્રગટ કરવાની ધાસ્તી આપીને અ ની પાસે પઇસા કહડાવવાનું બ એ પ્રયત્ન કરયું હતું એ હકીકતો લગતી છે.

(બ) પઇસા વસુલ કરવા સારૂ અ એ બ ઉપર એક ખત ઉપરથી દાવો માંડયો છે. ખત લખી આપવાનો બ ઇનકાર કરે છે.

જે વખતે તકરારી ખત થયાનું કહે છે તે વખતે બ ને અમુક કારણ સારૂ પઇસાની જરૂર હતી એ હકીકત લગતી છે.

(ક) બ ને ઝેહેર ખવડાવીને તેનું ખુન કરયા બદલ અ ના ઉપર તજવીજ ચાલે છે. બ ને ઝેહેર ખવડાવવામાં આવ્યું છે તેજ જાતનું ઝેહેર અ એ બ ના મરવા પેહેલાં મેળવ્યું હતું એ હકીકત લગતી છે.

(ડ) તકરાર એવી છે કે અમુક દસ્તાવેજ અ નું પ્રત્યુપત્ર છે કે નહી,

તકરારી પ્રત્યુપત્રમાં જે બાબતના ઠરાવ કરયા છે તે વીશે જે તારીખે સદરહુ તકરારી પ્રત્યુપત્ર થયુ તે તારીખની પેહેલાં થોડા દીવસ ઉપર અ એ કાંઇ તપાસ કરી હતી, તથા પ્રત્યુપત્ર મજકુર કરવાની બાબતમાં તેણે વકીલની સલાહ લીધી હતી, તથા તેણે બીજા પ્રત્યુપત્રના ખરડા કરાવ્યા હતા પરંતુ તે તેણે પસંદ કરયા નહી એ હકીકતો લગતી છે.

(ઈ) અ ના ઉપર એક ગુનાહ કરયાનું તહોમત છે.

ગુનાહ કરયાનું કહેવામાં આવે છે તેની પહેલાં કીંવા તે વખતે કીંવા તે પછી અ એ એવો પુરાવો આણ્યો કે તે ઉપરથી મુકદમાની હકીકતનું સ્વરૂપ અ ને પોતાને ફાયદા થાય એવું બને, કીંવા તેણે પુરાવાનો નાશ કરયો, કીવા છુપાવ્યો કીંવા જે શખસો સાહેદ હોત તે શખ

સાને હાજર થવાનો અટકાવ કરયો, કીંવા તે ગેરહાજર રહે એવી તજવીજ કરી, કીવા ગુન્હા મજકુર બાબત ખોટા સાંદેશા આપવાનું કોઇ શખસોને શીખવ્યું. એ હકીકતો લગતી છે.

(ફ) તકરાર એવી છે કે અ એ બ ની પાસેથી અપહરણ કરયુ કે નહી.

બ ની પાસેથી અપહરણ થયા પછી ક એ અ ની રૂબરૂ એમ કહયુ કે "જે માણસે બ ની પાસેથી અપહરણ કરયું છે તે માણસને શોધી કાઢવા સારૂ પોલીસના માણસ આવે છે" તથા એમ કહ્યા પછી લાગલોજ અ નાસી ગયો, એ હકીકતો લગતી છે.

(ગ) તકરાર એવી છે કે અ ને બ ના રૂપીઆ દશ હજાર દેવા છે કે નહી.

અ એ ક પાસેથી કરજાઉ રૂપીઆ માગ્યા તથા ડ એ ક ને અ ના રૂબરૂ તથા તે સાંભળે એવી રીતે કહ્યું જે "હું તમને એવી સલાહ આપુછુ કે અ ઉપર ભરોસો રાખવો નહી, કારણ તેને બ નું દેવુ રૂપીઆ દશ હજારનું છે," અને અ કાંઇ જવાબ ન આપતાં ચાલતો થયો, એ હકીકતો લગતી છે.

(હ) તકરાર એવી છે કે અ એ ગુનોહ કરયો છે કે નહી.

ગુનેહગારને શોધી કાડવા બાબતની ચાકશી ચાલી છે, એવી સુચનાનું પત્ર પોહોચ્યા પછી અ છુપાઇ બેઠો એ હકીકત, તથા પત્રમાં લખેલો મજકુર એ હકીકત લગતી છે.

(આઈ) અ ઉપર કોઇ એક ગુનોહ કર્યાનુ તહોમત છે.

જે ગુન્હાનું તહોમત છે તે ગુનોહ બન્યા પછી અ છુપાઇ બેઠો, અથવા ગુનોહ મજકુર કરીને મેળવેલી મીલકત કીંવા તે મીલકતથી ઉપજેલા પઇસા અ ના કબજામાં હતા, કીવા જે વસ્તુ તે ગુનોહ કરવાના કામમાં વાપરવા સરખી હોય કીંવા જે વાપરેલી હોય તે છુપાવવાની કોશીશ કરી, એ હકીકતો લગતી છે,

(જે) તકરાર એવી છે કે, અ ની સાથે બળાત્કાર સંભોગ અમુક શખશે કરયોછે કે નહી.

સદરહુ કહ્યા મુજબનો સંભોગ થયા પછી થોડે એક વખતે તે ઓરતે તે ગુનાહ વિશે ફરિયાદ કરી એ હકીકત, તથા જે બીના ઉપરથી તથા જે લખાણ લખીને ફરીયાદ મજકુર કરી એ હકીકત લગતી છે.

ફરીયાદ કરયા વગર ઓરત મજકુરે એવું કહ્યું કે કોઇ શખસે મારી સાથે બળાત્કાર સંભોગ કરયો, એ હકીકત આ કલમ પ્રમાણે વરતણુક તરીકે લગતી નથી; પરંતુ તે નીચે મુજબ હોય તો લગતી થઇ શકે છે.

કલમ ૩૨ ની રકમ (૧) મુજબ મરતી વખતના ઇકરાર તરીકે હોય તો, અથવા કલમ ૧૫૭ મુજબ પુસ્ટીકારક પુરાવા દાખલ હોય તો.

(કે) તકરાર એવી છે કે અ ની ઉપર અપહરણ થયું છે કે નહી,

સદરહુ કહ્યા મુજબનું અપહરણ થયા પછી થોડી વારે તેણે ગુન્હા વીશેની ફરીયાદ કરી એ હકીકત, તથા જે બીના ઉપરથી તથા જે લખાણ કરીને ફરીયાદ મજકુર કરી તે હકીકત લગતી છે.

ફરીયાદ કરયા શીવાય તેણે એવું કહ્યુ કે, મારી પાસેથી અપહરણ થયું, એ હકીકત આ કલમ મુજમ વરતણુક તરીકે લગતી નથી; પરંતુ તે નીચે મુજમ હોય તો તે લગતી થઇ શકે છે.

કલમ ૩૨ ની રકમ ૧ મુજબ મરતી વખતનો ઇકરાર, તરીકે હોવ તો કિંવા, કલમ ૧૫૭ મુજબ પુસ્ટીકારક પુરાવા તરીકે તે હોય તો,

ટીકા—કોઇ લેખના પક્ષકારોના ખરેખરા ઇરાદાની ખાત્રી કરવાને સારૂ તે લેખ થયા પછી તેની રૂએ તેમણે શું કરયું છે તેનો પુરાવ ખરો અગત્યનો છે શબરટ વારટન એન્ડ કો,

વીરૂધ મોરેશ નારાયણરાય (વુ, રી. વા, ૨૪ મ ૧૭૭) ના કામમાં ફરીયાદ કરતી વખતે પ
ટો ત્રીશ વરસથી ઓછી મુદતનો હતો અને મીવીકાઉનશીલના જડજોએ એવો અભીપ્રાય આ
પ્યો કે પક્ષકારોનો ખરેખરો ઇરાદા બેશક મુખ્યત્વે કરીને તે લેખના કરારો ઉપરથી શોધી
કાહાડવો જોઇએ, પણ કેટલેક દરજે તે લેખ થયો તે વખતની કેફીયત ઉપરથી અને બીજું
તે થયા પછી પક્ષકારોની વરતણુક ઉપરથી જોઇ કહાડવો જોઇએ.

પટો ઘણો જુનો હોય તેથી એના સાચાપણાનો પુરાવ થતો નથી—અલક વીરૂધ કાશી
વી, રી ૧ મ, ૧૩૯

મી૦ ટેલર કહે છે કે "જ્યાં ફરીયાદ પુષ્ટીકારક પુરાવા દાખલ આપી હોય ત્યાં શા કાર
ણને આધારે આ નીયમ રચેલો છે, તે શોધી કાહાડવું મુશકેલ છે. કારણ કે જો સહેદાને જો
ફરીયાદ કરનાર ઓરતે તેની મુળ ફરીયાદ કરવામાં જે કાંઇ કહ્યું હોય તે બધુ કેહેવા
દેવામાં આવે તો તેમનો પુરાવ જયારે તજવીજની વખતે સોગન ઉપર તેની પાસે તે
ની તેજ બીના કેહેવરાવામાં આવે ત્યારે તેની યાદદાસ્ત બરોબર છે કે નહી તેની બરા
બર કસોટી રૂપ થાય છે" પા. ૫૧૯ ઉપરના દ્રષ્ટાંતો મુજબ ફરીયાદનું લખાણ મુલ
પુરાવ તરીકે લેઇ શકાય.

કોઈ મુએલા માણસની સગાઇ સંબંધી હકીકત હોય, અને તે હકીકત, કાંઈ વુઇલ અગ
ર બીજા દસ્તાવેજમાં લખેલી હોય, ને જે કુટંબનો એ મઇયત માણસ હોય, તે કુટંબ વિ
શેની, અગર તે કુટંબના કુળ વિશેની હોય, અગર કાંઈ કબરના પથર ઉપર કે, છબીમાં
અગર બીજી વસ્તુ ઉપર લખેલી હોય કે, જે ઉપર એવી હકીકત હમેશ ઘણું કરીને લ
ખાતી હોય, અને તે હકીકત જયારે એ વાત બાબતનો તકરાર પડી તે પેહેલાં લખેલી હોય ત્યારે.

જે કાંઇ હક, રીવાજ કે જેની કબુલત કે, મર્યાદા અગર ઇનકાર થતો હોય તેવા બનાવ
બાબત વુઇલ કે દસ્તાવેજમાં હોય તેમાંની હકીકત.

(૧) તકરાર એવી હોય કે, અ. નુ બ. એ ખુન કરયું કે શી રીતે?

અ નો કોઇએ બળાતકાર સંભોગ કરેલ તેથી જે તેને ઇજા થઇ તે વડે તે ગુજરી ગઇ ત્યા
રે તકરાર એ કે અ. નો બ. એ બળાતકાર સંભોગ કરયો તો કે શી રીતે?

તકરાર એવી હોય કે અ. ને બ. એ એવી રીતે મારી નાખેલો કે તથી બ. ઉપર અ.
ની વિધવાનો દાવો પોહોંચે: તે ઠેકાણે અ. એ જે પોતાના મરણના કારણ વિશે જે હકીકત ખુ
ન, બળાતકાળ સંભોગ, અને દાવો કરવા લાયક અપકૃત્ય બાબતના કહી હોય તે તમામ
લગતી બાબત છે.

[૨] તકરાર એવી હોય કે અ. ના જન્મની કેઇ તારીખ છે? તે ઠેકાણે એક મઇયત શાહ
ના વઇદની રોજનીશીમાં નોંધ હોય અને તે હમેશ એ નોંધો કરતો હોય તે મુજબ કરે
લી હોય કે, ફલાણે દહાડે અ. ની માને એક છોકરો અવતરયો ત્યાં હું ગયો તો, એ વા
ત, લગતી બાબત છે.

(૩) ફલાણો રસ્તો શરીઆમ રસ્તો છે કે શી રીતે? હેવી તકરાર હોય તે ઠેકાણે. જે ગામ
આગળ એ રસ્તો હોય તે ગામના મઇયત મોટેરાએ, એ રસ્તો શરિયામ રસ્તો છે, અમ
કહયું હોય તે હકીકત લાગતી બાબત છે,

(૪] તકરાર હેવી હોય કે, અ. જે હાલ મરી ગયેલ છે, તે બ. નો બાપ હતો, કે શી
રીતે? તે ઠેકાણે અ. એ હેવું કહયું હોય કે "બ. મારો દીકરો છે" એ હકીકતે લગતી
બાબત છે.

(૫] અ. જન્મ્યો કયારે એવી તકરાર હોય તો અ. ના બાપે પોતાના એક દોસ્તદાર ઉપ

ક પત્ર લખ્યો હોય કે, મારે દીકરો અવતરયો છે, તો તે બાબત લગતી છે.

(૬) ફલાણું વાહાંણ ભાગ્યું શા કારણથી એવી તકરાર હોય ત્યાંહાં વાહાણના કપતાને એક પ્રોટેસ્ટ(તકરારનો) કાગળ લખ્યો હોય ને એ કપતાન મળતો નથી, તો એ લગતી બાબત છે.

(૭) અમુક વાહાંણ મુબાઇ બંદરમાંથી ક્યારે નીકળ્યું (હંકાર્યું) એવી તકરાર હોય, ત્યાં એક મુંબાઇના મઇયત વેપારી કે જેની પેહેડીમાં એ વાહાંણનો વીમો ઉતરાવવામાં આવ્યો હોય, તેણે પત્ર લખ્યો હોય કે એ વાહાંણ અમુક તારીખે મુંબાઇથી નીકળ્યું છે માટે માલ સંભાળી લેજો તો એ લગતી બાબત છે.

લગતી હકીકતના ખુલાશાને સારૂ અથવા તેને કામમાં પ્રવેશ કરવા સારૂ જે હકીકતની જરૂર હોય તે બાબત.

૮ કોઇ મુદ્દાની કિંવા લગતી હકીકતનો ખુલાસો કરવા સારૂ કિંવા તેના કામમાં પ્રવેશ કરાવવા સારૂ જે હકીકતની જરૂર હોય, તે હકીકત અથવા કોઇ મુદ્દાની કિંવા લગતી હકીકત ઉપરથી જે ધારણા નીકળતી હોય તેને જે હકીકત ઉપરથી મજબુતી મળતી હોય, કિંવા તે રદ થતી હોય તે હકીકત અથવા હરકોઇ વસ્તુ કિંવા શખશને ઓળખવું એ વાત લગતી હોય તો તે એક રૂપના જે હકીકત ઉપરથી સ્થાપન થતી હોય તે હકીકત, અથવા હરકોઇ તકરારી કિંવા લગતી હકીકત જે વખતે કિંવા જે ઠેકાણે બની તે વખત કિંવા ઠેકાણું જે હકીકત ઉપરથી મુકરર થતું હોય તે હકીકત, અથવા સદરહુ પ્રમાણેની હરકોઇ હકીકત જે પક્ષકારોથી બની તે પક્ષકારોનો સબંધ જે હકીકત ઉપરથી માલમ પડે તે હકીકત, એ સરવે હકીકતો સદરહુ કામ સારૂ તેની જરૂર હોવ તેટલે દરજ્જે લગતી છે એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) તકરાર એવી છે કે અમુક દસ્તાવેજ અ. નું મૃત્યું પત્ર છે કે નહીં.

તકરારી મૃત્યુપત્રની તારીખે અ. ની મિલકતની તથા તેના કુટંબની સ્થીતી કેવી હતી એ હકીકત લગતી છે.

(બ) ફજેતી થાય એવી વરતણુંક અ. ચાલ્યો એવો આરોપ મુકીને આબરૂ લીધા બાબત અ. એ બ. ઉપર દાવો કરયો છે, બ. એવું કહે છે જે જે વાત આબરૂ લેવા જેવી કેહેવામાં આવે છે તે વાત સાચી છે.

તકરારી આબરૂ લેવા જેવી વાત પ્રગટ કરી તે વખતે શદરહુ પક્ષકારોની સ્થીતી તથા સબંધ કેવી રીતનાં હતાં એ હકીકત મુદ્દાની હકીકતના કામમાં પ્રવેશ કરવા સારૂ લગતી છે.

તકરારી આબરૂ લેવાની વાત જોડે સબંધ ન હોય એવી બાબતમાં કાંઇ ટંટો અ. તથા બ. ની દરમિયાન હોય તે ટંટાની તપશીલવાર હકીકત લગતી નથી; પરંતુ કાંઇ ટંટો હતો, એ હકીકત ઉપરથી અ તથા બ વચેના સબંધમા કાંઇ ફેર પડતો હોય તો તે ટંટો હતો એ હકીકત લગતી છે.

[ક] અ. ઉપર એક ગુન્હો કરયાનું તહોમત છે.

ગુનોહ મજકુર થયા પછી થોડી વારે અ પોતાના ઘરમાંથી છુપી રીતે નાહાશી ગયો એ હકીકત કલમ ૮ મુજબ મુદ્દાની હકીકતો ઉપરથી પછવાડેથી વરતણુંક થઇ એવા સબંધથી લગતી છે.

જ્યારે તે ઘર છોડીને ગયો ત્યારે જે ઠેકાણે તે ગયા તે ઠેકાણે તેને એકાએક જરૂરી કામ આવી પડયું હતું એ હકીકત, તે એકાએક ઘર મુકીને ગયો એ હકીકતના ખુલાસાને સારૂ લગતી છે.

જે કામને સારૂ તે ગયો તે કામની તપશીલવાર હકીકત લગતી નથી પરંતુ કામ એકાએક

જરૂરીનું નિકળ્યું હતું એ બતાવવાને સારૂ સદરહુ જેટલી તપશીલની જરૂર હોય તેટલી તપશીલ લગતી સમજવી.

(ડ) ક. એ અ જોડે નોકરી બાબત કરેલો કરાર તોડવાને બ. એ ક ને ફોસલાવ્યો એટલા માટે અ એ બ. નાં ઉપર દાવો કરયો છે ક. એ અ. ની નોકરી છોડી તે વખતે અ. ને એવું કહેલ હતું કે " હું તમને છોડીને જાઉંછું તે એ કારણથી કે, બ. એ મને વધારે સારી નોકરી આપવાનું કહ્યું છે" ક. ની વરતણુંક મુદાની હકીકત તરીકે લગતી છે, તે વરતણુકનો ખુલાસો કરવા સારૂ ઉપલું બોલવું લગતી હકીકત છે.

(ઈ) અ. ઉપર ચોરી કરવાનું તહોમત છે, તેને ચોરીનો માલ બ. ને આપ્યો એવું જોવામાં આવ્યું બ. એ તે અ. ની સ્ત્રીને આપ્યો એવું પણ જોવામાં આવ્યું બ. માલ આપતી વખતે એમ કહે છે કે "અ. કહે છે કે આ તમે છુપાવી રાખો" સદરહુ બ. નુ બોલવુ લગતુ છે, કારણ કે જે હકીકત પ્રકરણ યાને કાર્ય મચકુરનું અંગ યાને ભાગ છે, તે હકીકતનો તે ઉપરથી ખુલાશો થાય છે.

(ફ) હુંગામો કરયા બાબત અ. ઉપર તજવીજ ચાલે છે, અને એવું સાબિત થયું છે કે લોકોના એક ટોળાની અગાડી આગેવાન તરીકે તે ચાલતો હતો. સદરહુ લોકોના ટોળાએ કરેલા પોકારે જે પ્રકારનું એ કૃત્ય બન્યું તેના ખુલાસાને સારૂ લગતા છે.

ટીકા—ન્યાય કરતી વખતે ન્યાયાધિકારીએ આટલુ સારી રીતે યાદ રાખવું જોઇએ કે, ગુન્હો થયો તે દરમિયાન શકવાળો માણસ ઘર છોડીને જતો રહયો છે કે નહી એવુ, અને જતો રહયો છે તો તે હકીકત તે શખસ જે ઇનસાફથી બચી જવાનો ઈરાદો હતો એવો, અનુમાની પુરાવો છે, માણસ પોતાનુ રેહઠાણ ઘણા કારણસર છોડે છે, તેનો નાશી જવાનો ઇરાદો હીવાની કોરટની પ્રોસેસ ન બજવા દેવાનો અથવા બીજા કોઇ ગુન્હાની તપાસ ન થવા દેવાનો પણ હોય, ગુન્હેગાર પોતાની ઉપર જે તહોમત ખરેખરૂ આવેલુ છે તે તહોમતમાંથી બચી જવાને નાહાશી ગયો છે. એવી સ્પષ્ટ શાબીતી હોય ત્યારે તે જો કે ઘણા મજબુત પુરાવો ગણાય તોપણ કોઈ પણ રીતે તે ગુન્હો શાબીત ગણવાને બસ નથી, વળી એમ માલુમ પડયુ હોય કે ઘણો શક ભરેલી અને અપ્રમાણિક હકીકત મારી સામે પુરાવામાં આવવાની છે, અત્યારે મારા બચાવ સારૂ કાયદેસર મને સલા મળી શકશે નહી અગર જબરા અને પઇશાદાર માણસોએ મને ખરાબ કરવાનો ઠરાવ કરયો છે અથવા મારી સામે જુઠી સાક્ષી પુરવાને વાસ્તે શાક્ષીઓને લાંચ મળી છે, એ પ્રમાણે એવા કારણો દરેક જગાએ અને દરેક વખતે ધ્યાનમાં લેવાં જોઇએ ઇનસાફમાંથી બચી જવાને નાશી જવું એ હકીકત હમેશાં ઘણી ધ્યાનમાં લેવાય અને બીજી હકીકતની સાથે ગુન્હાની શાબીતીનો મજબુત પુરાવો ગણાય પણ બીજા અનુમાની પુરાવા શિવાય અમુક અથવા નિશ્ચિત થઇ શકે નહી ત્યારે સદરહુ બાબત અમુક અથવા નિશ્ચીત છે એમ ગણવું તે ખોટુ અને ભય ભરેલું છે—બેસ્ટ, લા. ઓન. એવીડન્સ ૩૨૦ થી ૩૨૪

મુદા એવા નહી ધારવા કે જે પક્ષકારો, જે દાદ માગતા હોય તેનુ સ્વરૂપ તદન બદલાઇ જાય. બીનીબીબી અને બીજો વિરૂદ્ધ મનોહરદાસ ઇ. ૨—જુડી—પ. ૧૫૮

એક દસ્તાવેજના સાચાપણા વિશે મુદો ન હોય તો સદરહુ દસ્તાવેજ ખરો નથી એવુ બતાવવુ એ કોરટની ચુક છે—વિક લીરીપોટ પ. ૨૬૭

ગુનો કરવાને સંપ કીધો હોય તેવા શખસો—લોકો

૧૦ કાંઇ ગુનો કીંવા દાવો ચાલવા લાયક અપકારનું કૃત્ય કરવા સારૂ બે અથવા વધારે શખસોએ સંપ કરયો છે એવું માનવાને યોગ્ય કારણ હોય ત્યારે સદરહુ શખસો પઇકી કોઇએક સખસે તે

આ સામાન્ય હેતુ સંબંધી કાંઈ કહ્યુ અથવા કરયું હોય તે બાબત.

લોકોના સામાન્ય ઇરાદાને સબંધે ઇરાધો મજકુર પ્રથમ તેમાંના હર કોઇ એક શખસે કીધા પછી કાંઇ કહ્યું કીવા કરયુ કીવા લખ્યું હોય તો, એવો સંપ કરનાર હરકોઇ શખ્સ સંપ મજકુરમાં સામીલ હતો તે બતાવવા સારૂ તેમજ સદરહુ મુજબ સંપ થયોછે એવું સાબીત કરવાને શારૂ સદરહુ કહેલી કરેલી, અથવા લખેલી વાત જે શખસોએ સંપ કરયાનું માન્યામાં હોય તેવા પ્રત્યેક શખસ વિરૂધ લગતી છે.

દ્રષ્ટાંત,

(અ) રાણીના વીરૂધ લડાઇ કરવા સારૂ સંપ કરવામાં આવ્યો છે તેમાં અ સામીલ થયો છે એવું માનવાને યોગ્ય કારણ છે.

જે કારણને સારૂ સદરહુ સંપ થયો છે તે કારણને વાસ્તે બ એ યુરોપથી હથીયારો મંગાવ્યાં, તથા તેજ કારણને સારૂ ક એ કલકતા મધે પઇસા એકઠા કરયા, તથા સંપ મજકુરમાં સામીલ થવા ડ એ મુબઇમાં લોકોને સમજાવ્યા, તથા જે કામ કરવાનો વીચાર છે તે કરવુ યોગ્ય છે, એવા વાદીના લખેલા કાગળો ઇ એ આગરામાં પ્રસીદ્ધ કરયા તથ. જે પઇસા ક એ કલકતા મધે એકઠા કરયા હતા તે ફ એ દીલીથી ગ ઉપર કાબુલ મોકલાવ્યા, તથા સંપ મજકુરના હેવાલનો પત્ર હ એ લખ્યો તેમાંનો મજકુર એ પ્રત્યેક હકીકત સંપ થયો છે, એ વાત સાબીત કરવાને સારૂ તથા તેમાં અ સામીલ છે, એ સાબીત કરવાને સારૂ લગતી છે પછી તે સેરવે હકીકતોથી અ અજાણ્યો હોય તથા જે સખસોએ હકીકત મજકુર મુજબ કરયું, તે શખસોને અ ઓળખતો ન હોય, તથા અ સંપ મજકુરમાં સામીલ થયો તેની અગાડી અથવા તે સંપમાંથી નીકળી ગયો ત્યાર પછી સદરહુ હકીકતો બની હોય તો ચીંતા નહી.

ટીકા—આ કલમ બાબતમાં નીચેની બાબતો બરોબર સમજવી જોઇએ.

આ કલમ ગુન્હાને કીવા દાવો ચલાવવા લાયક અપકાર કૃત્યને, સયુકત સંપ કરનારાઓને તથા સહપ્રવેશ કરનારાઓને અથવા બીજા અપકારક કૃત્ય કરનારાઓને લાગુ છે. ૨ જુ—પુરાવો લેતાં પહેલાં સંપ કરયો તો એ વાત માનવાને વ્યાજબી કારણ હોવુ જોઇએ.

હકીકત બીજીરીતે લગતી નહોય તોતે કયારેલગતીસમજવી

૧૧. જે હકીકત બીજી કોઇ રીતે લગતી ન હોય તે જો નીચે મુજબની હોય તો લગતી છે એમ સમજવું.

(૧) હરકોઇ મુદ્દાની કીવા લગતી હકીકતથી તે વિરૂધ હોય તો,

(૨) હરકોઇ મુદ્દાની કીંવા લગતી હકીકત બન્યાનો ઘણો સંભવ છે કીંવા સંભવ નથી એવું, તથા નહી બન્યાનો ઘણો સંભવ છે કીંવા સંભવ નથી એવું સ્વતંત્ર રીતે તે ઉપરથી, અથવા બીજી હકીકત સાથેના તેના સબંધ ઉપરથી, માલમ પડે એવી હોય તો.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) તકરાર એવી છે કે અ એ કલકતા મધે અમુક દીવસે ગુનોહ કરયો કે નહી.

સદરહુ તારીખે અ લાહોર મધે હતો એ હકીકત લગતી છે.

જે વખતે ગુન્હો થયો તે અરસામાં ગુનોહ થયો તે ઠેકાણેથી અ દુર હતો તેથી કરીને તેણે ગુનોહ કરયાની વાત અશકય નથી પણ ઘણી અસંભવિત છે એ હકીકત લગતી છે.

(બ) તકરાર એવી છે કે અ એ ગુનોહ કરયો છે કે નહી.

કેફિયત એવી છે કે ગુનોહ મજકુર અ બ ક, અથવા ડ, આ એ પઇકી કોઈ એકે કરેલો હોવો જોઇએ, ગુનોહ મજકુર બીજો કોઇ શખસ કરી શકે એમ નહોતું એવું તથા તે બ, ક અ

થવા ક એ કરેલા નહોતો એવું, જે હકીકત ઉપરથી માલમ પડે તે પ્રતેક હકીકત લગતી છે.

ટીકા—જે વાતો બીજી રીતે લગતી ન હોય તે વાતો લગતી છે એમ ત્રણ પ્રકારથી ગણાય છે—(૧) જે વાતો લગતી વાતો સાથે મળતી ન હોય—(૨) જે વાતો કોઇ લગતી વાતથી મળતી ન આવતી હોય અગર કોર્ટના અભીપ્રાયમાં અતિશે એવું આવતું હોય કે જે વાત કેવળ અશક્ય છે તેવી વાત બનવાની કલ્પના કરીએ ત્યારેજ એ વાત તેને મળતી આવે નીકર નહીં તેવી વાત— ૩) જો એ વાતો જાતે અગર બીજી વાતોના સમ્બંધે વિચારતાં કોઇ લગતી વાત હતી એમ મનથી ખાત્રી થાય તે વાતો-જેમકે અ ઉપર કલકત્તામાં અમુક દિવસે અમુક ગુનોહ કરયાનું તોમત હોય તે ઠેકાણે અવું સાબેત કરવું કે તેજ દીવસે અ લાહોરમાં હતો એ વાત લગતી છે, કારણ તેથી મુદાની વાતની અશક્યતા દેખાય છે- અને જો ફરિયાદીવાળા એમ સાબેત ન કરી આપે કે એટલે બધે છેટે જવાને એની પાસે કોઇપણ સાધન હતાં ત્યાં સુધી અ કલકત્તામાં એ ગુનોહ કરવામાં નહીં જઇ શકયો હોય એમ કોરટના મનમાં આવે-માટે એ લગતી વાત છે.

નુકશાનનાદાવામાં જેહકીકત ઉપરથીકોરટ નુકશાનની રકમમુકરર કરીશકે તે હકીકત લગતી છે.

૧૨. જે મુકદમામાં નુકશાનનો દાવો કરેલો હોય તે મુકદમામાં કેટલુ નુકશાન આપવું જોઇએ, એ જે હકીકત ઉપરથી કોરટ મુકરર કરી શકે તે હકીકત લગતી છે.

ટીકા—જે નુકશાન આપવામાં આવે છે તેના ત્રણ પ્રકાર છે, અગર નુકશાનીના ત્રણ વર્ગ કરેલા છે, તેની વીગત. [૧ લો] નામનું નુકશાન, (૨ જો] વાસ્તવીક નુકશાન અને (૩ જો) વિશેસ્ય, ભારે, અગર સાટું વાળવાનું નુકશાન. જે નુકશાન ફક્ત કહેવા માત્ર હોય, પણ માંહે માલ અગર કીમત નહીં જેવી હાય ત નામનું નુકશાન કહેવાય, જેમકે, જે ઠેકાણે કાંઇ ખરેખરૂં નુકશાન થયા વગર કરાર તુટયો હોય તે ઠેકાણે એક આનો નુકશાન ઠરાવવામાં આવે છે. એ નામનું નુકશાન કહેવાય—વળી જ્યાંહાં ફકત હકનો ભંગ થયો હોય અને નુકશાન તો કાંઈ થયું ન હોય ત્યાં પણ એવું નુકશાન કરે છે. જેટલું ખરે ખરૂં નુકશાન થયું હોય તેટલું અપાવવું. [પછી ગમેતો એ કરાર તુટવાથી અગર ટાર્ટથી થયું હોય પણ,) તે, વાસ્તવીક નુકશાન કહેવાય-કરાક તુટયાનું નુકશાન હોય ત્યારે તો જો કરાર બરાબર પળ્યો હોત ને જેવી સ્થીતીમાં વાદી હોત તેવાજ સ્થીતીમાં પૈસાથી વાદીને લાવી મુકવો એ નુકશાનીનું માપ છે, પણ ટાર્ટની બાબતમાંતો નુકશાનનો આંકડો મુકરર કરવો શેહેલ નથી, સબબ પ્રતિવાદીના ઇરાદા જોવામાં આવે છે, તે છતાં જે નુકશાન આપવામાં આવે છે તે ઇજાનો પુરો બદલો ફક્ત કલ્પનામાંજ છે, કારણ પૈસા આપ્યાથી કેટલોક બદલો વળે! વિશેસ્ય અટલે ભારે આંકડો નુકશાની તરીકે અપાવવામાં આવે છે. ને જેને કાઇ વખત વેર વળી રહે. અગર સાટું ભાગે, દાખલો થાય એવું નુકશાન એવું નામ આપવામાં આવે છે, આવું નુકશાન ફક્ત ટાર્ટના કેસોમાંજ અપાવાનાં આવે છે. અને ખરૂ જોઇએ તો, એ વાસ્તવીક નુકશાન છે પણ એનું માપ કરવાનો આધાર નથી સબબ, તથી તેને યોગ્ય વીવેક અને સમજણ વડેજ માપવું એમ ઠરાવેલું છે જે ઠેકાણે પોતાના શરીરને, અગર આબરૂને, કે મનને, ઇજા થએલી હોય અને હકીકત ઉપરથી દેશ, કપટ, જુલમ, ઘાતકીપણું, અથવા એવીજ તરેહનું કંઇ અતીશે ગેરવ્યાજબીપણું હોય ત ઠેકાણે, આવું ભારે વિશેસ્ય નુકશાન ઠરાવવામાં આવે છે, કે ભારે નુકશાન વેઠવું પડે તો એવું ખોટું કામ કોઇ કરે નહી, પણ તેમાં પ્રતિવાદીનું મનજ જોવામાં આવે છે. અને તેની શક્તી મુજબ નુકસાનનો આંકડો ઠરાવવો. વિ.

રી. ૬. પ્ર. ૧૯૮

આવી ફરીયાદામાં નુકસાન અપાવતી વખત જ્યુરીને વધારે છુટ છે હીંગ, ચંદ બનારજી વિરૂધ્ધ આનીમધવ મતારજી વી. રી. ૧૦ પ્ર ૧૬૪ ને તમણે અપાવેલા આંકડામાં ખરા મજબુત જ કારણ શીવાય કોરટ હાથ નાંખતી નથી, જે માણસ ઉપરથી અપકૃત્ય કરનાર માલમ પડે એના વિરૂદ્ધ સખ્ત અનુમાન થાય છે. દુરગાકાંત મજમુદાર વિરૂધ વિશ્વેશ્વર ચૌધરી. વી, રી. આઉટ ૧૦ રૂલ ૪૪ સને ૧૮૬૪, જે ઠેકાણે વાદિએ પોતાનાજ કૃત્યથી નુકશાન કેટલું અપાવવું એ માલમ ન પડી આવે એવું કરયું હોય તે ઠેકાણે વાદીએ પોતાનો તમામ દાવો છોડી દેવો, અગર ફક્ત નામના નુકશાન સીવાય વધારે નુકશાન મેળવવાનો હક નાબુદ કરવો પડે છે. ઠાકોર લલતનારાયણદેવ, વિરૂધ જગનનાથ ગોશાર વિગેરે વિકલી રીપોટ ૮ પ્ર ૪૭૬ અપકૃત્ય કરેલાં કૃત્યમાંથી જે કાંઈ સાધારણને સ્વભાવીક રીતે નુકશાન થશે એમ લાગતું હોય તે તમામ નુકશાન વાદીએ માગ્યું હોય તો તેને મળી શકે છે. મશામતજીવુનીસા વિરૂધ સી. ટોમજ વિકલી રીપોટ સન ૧૮૬૪ પ્ર, ૨૫૧ પ્રતિવાદીની ગફલત કે, કસુરથી મિલકત ખરાબ થઇ ગઇ હોય અને વરસાદ, તોફાન, અગર હોનારો બગડી કીંમત ઉતરી ગઇ હોય તો, તે સાધારણ રીતે, નુકશાન કરતા બન્યા છે તો છતાં વાદીને તે તમામ નુકશાન મળવાનો હક થાય છે. પોતાના કૃત્યમાંથી સ્વભાવીક રીતે નીકળતાં પરિણામો બદલ તમામ માણસો જો એ કૃત્યથી બીજાના હકનો ભંગ થતો હોય તો, તે બદલ જવાબદાર થાય છે નુકશાન ઠરાવતી વખત કોરટે કામની તમામ હકીકત ઉપર અને બંને પક્ષકારોની વરતણુંક ઉપર નજર રાખી સોધી કાઢવું જોઈએ કે કસુર કોનો છે, ને જે પ્રમાણે પક્ષકારો વરત્યા હોય, તે પ્રમાણે બદલો આપવો જોઈએ, પ્રતિવાદીના ખોટા કૃત્યમાંથી જે ઇજા ભરેલા પરિણામો નીકળેલા હોય એમાંથી બચવા માટે વાદીને પઇસા ખરચવા પડ્યા હોય તો, તે પણ નુકશાનનો ભાગ ગણાઇ વાદીને મજરે મળે છે, જ્યારે એક માણસ બીજાને કાંઇ કામ કરવાને હુકમ કરે, અગર અખત્યાર આપે, ત્યારે એ હુકમ આપનાર માણસ પોતાના હુકમ વડે જે ટલું કામ થાય એટલાનોજ જવાબદાર થાય છે, રાણી આમાસુંદરી દાસી વિરૂધ હનુમંડળ વીકલી રીપોટ, ૧૧ પ્ર. ૧૦૧

અપકૃત્ય ભરેલા કૃત્ય બદલ નુકશાનનો આંકડો મુકરર કરતાં જે ઇજા થઇ હોય તે એકલીનોજ વિચાર કરવો, એ અપકૃત્ય કરનારને કેટલી સજા કરવાની તે જોવાનું નથી. બગલ ઠ્રીંગ વિરૂદ્ધ આર. સોભાનો વિકલીરીપોટ ૫ પ્ર. ૧૦૩— નુકશાન અપાવવામાં એમ જોવું કે પ્રતિવાદીના અપકૃત્યથી વાદીને કાંઇ ઇજા થઇ નુકશાન પોંહચ્યું છે, માધુરાવ આપા વિ૦ ઠાકોરપ્રસાદ, આગ્રા. રીપોટ. પ્ર૦ ૧૨૭ વળી એમ માલમ પડે કે, પ્રતિવાદીએ કૃત્ય કરયું તે કાયદાસર રીતે કરયુ હોય, ને તેની ગફલતથી નુકશાન ન પોંચ્યુ હોય તો, નુકશાન મેળવવાનો વાદીનો હક નથી. ગુરૂચરણ મલીક વિ૦ રામદત વિકલીરીપોટ ૨. પ્ર. ૪૩ વળી નુકશાન મળવાનો વ્યાજબી હક માલમ પડે તો કાંઇ પણ નુકશાન આપવુંજ જોઇએ એવુ નુકશાન મળતાં કોઇ વખત કોઇને પ્રતિબંધ નથી: સાધારણ નુકશાન મળતાં કાંઇ પણ હરકત નથી; મોહનદાસ વિરૂદ્ધ ગોકળદાસ વીકલીરીપોટ ૫ ઓ૦ કો. પ્ર. ૯૧ કામની તમામ હકીકત ઉપરથી નુકશાનનો આકાર બાંધવાનો છે, ફક્ત સાહેદીઓના બોલવા ઉપરથી સરાસરી કરી આંકડો ઠરાવે તો, એ વ્યાજબી કહેવાય નહી; સરીબદ ઉલ્લા ચોધરી, વિરૂદ્ધ આદરબસ ચોધરી. વીકલીરીપોટ ૧૮૬૪. પ્ર. ૨૬૪ અને જે જડજે તમામ હકીકત ઉપર તથા પુરાવ ઉપર નજર રાખી નુકશાનનો આકાર બાંધ્યો હોય, તેમાં હાયકોરટ હાથ ઘાલતી નથી; ક. જે. શરમન વિરૂધ, મહમદ કાઝીન, વીકલી રીપોટ ૧ પ્ર. ૨૩૮ વળી નુકશાન

ના આંકડાને હરકત લેવી હોય તો, નીચેલી કોરટમાં લેવી સ્પેશીયલ અપીલમાંજ પ્રથમ એ હરકત લેવા જાય તો ચાલે નહી; શેઠ અમીચંદ ઉજા વિરુધ હરચરણ પાનડયા, ૦િકના રીપોટ ૨. મ ૨૮૭ અપકૃત્યમાંથી સ્વભાવિક અને સીધી રીતે થતુ નુકશાન આપવું કાઇ કલ્પીત અગર વેગળાનુ કે દુરનું અપાવાય નહી. વોકલા રીપોટ ૧૦ મ ૨૦૨ તમજ આગ્રા રીપોટ ૨ મ. ૧૯૨ વળી ઘણા જણે મળી નુકશાન કર્યું હોય તો, તે તમામ નુકશાનનો દરેક જણ જવાબદાર થાય છે.

હક કીંવા રીવાજ વિસીતકરાર હોય તો હકીકત લગતી છે.

૧૩. હરકોઇ હક કીંવા રીવાજ છે કે નથી એ બાબત જયારે તકરાર હોય, ત્યારે નીચે લખેલી હકીકત લગતી છે એમ સમજવું.

(અ) જે કાર્ય ઉપરથી તકરારી હક કીંવા રીવાજ ઉત્પન્ન થયો હોય, અથવા તે ઉપર દાવો બતાવવામાં આવ્યો હોય. અથવા તેમાં કાંઇ ફેરફાર થયો હોય અથવા તે કબુલ રાખવાનાં આવ્યો હોય, અથવા તે છે એમ કહેવામાં આવ્યું હોય. અથવા તેનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હોય તે કાર્ય અથવા જે કાર્ય એવું હોય કે હક કીવા રીવાજ મજકુર હોય તો કાર્ય મજકુર થયું ન હોય તો તકાર્ય.

(બ) હક કીંવા રીવાજ મજકુર ઉપર દાવો બતાવવામાં આવ્યો હોય અથવા તે કબુલ રાખવામાં આવ્યો હોય, અથવા તેને અમલમાં આણ્યો હોય, અથવા તેને અમલમાં આણતાં તકરાર ઉઠી હોય. અથવા અમલમાં આણ્યો એમ કહેવામાં આવ્યું હોય, અથવા તેના અમલથી વિરૂદ્ધ કાંઇ કીધું હોય, એવા અમુક દાખલાઓ બન્યા હોય તે દાખલા,

દ્રષ્ટાંતો.

તકરાર એવી છે કે અ નો હક એક માંછલી પકડવાની જગ્યા ઉપર છે કે કેમ એ માછલી પકડવાની જગ્યા અ ના વડિલોને આપવા બાબતનો લેખ તથા તે જગા અ ના બાપે ગીરો મુકયાની વાત તથા ગીરો મજકુર વિરૂધ એ જગ્યા અ ના બાપે બીજાને પછવાડેથી આપ્યાની વાત, તથા અ ના બાપે હુક મુજબ અમલ કરયાના અથવા તે પ્રમાણે અમલ કરતાં અ ના પડોશીએ અટકાવ કરયાના અમુક દાખલા બન્યા હોય તે દાખલા એ સરવે લગતી હકીકતો છે.

ટીકા—આ કલમ ખાનગી અને સાર્વજનિક હકો તથા રીવાજોને લાગુ કરવાને ઇરાદે કરી છે, એમ દ્રષ્ટાંત ઉપરથી જણાય છે, સરજો નારાયણ પાંડે વિરૂધ બીસમબર સીંઘ. વુ રી. વા. ૨૩—મ. ૩૧૧

એક કંપનીના ભાડુતે એક સાર્વજનિક વાહાણ ચાલી શકે એવી નદીમાં પોતાની આગળી માંછલા પકડવાની જગ્યામાં પ્રવેશ કરવાને માટે એક શખસ ઊપર દાવો બાંધ્યો અને એ જગ્યાનો કબજો જુનો છે એમ શાબિત કરવાને પુરાવામાં એ કંપનીની ચોપડી તે હાજર કરી, તેમાં એ જગા કોઇ ભાડુતને અમુક ભાડાથી ભાડે આપ્યાના દાખલા હતા, તમાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતુ કે એ ચોપડી પુરાવામાં લઇ શકાય. કેમકે નિયમ એવો છે કે, અમલદસ્તાવેજો જે ચોગ્ય કબજમાંથી આવતા હોય, અને તે જોતાંજ માલીકપણું ચલાવવાનો તેનો મતલબ હોય જેવા કે, ગણોતપટો અથવા સનંદ તે કબજાના પુરાવા વગર અથવા તેની રૂઇએ ભાડુ આપ્યાના પુરાવા અગર પુરાવામાં આપી શકાય, કેમકે તે દસ્તાવેજોજ માલીકપણાના કૃત્યો તથા કબજાનો પુરાવ છે માલેક મસન વિ૦ ઓડીઆ હાઉસ આફ લારડસ કેસીસ વા૦ ૧૦ પા. ૫૯૩—આજ કામમાં એ આગળ માંછલા પકડવાની જગાની હદ સાબીત કરવાને રાજના કોઇ બીજા ઇનામદારે એ કંપની ઉપર ઘણા વરસ પેહેલા બાંધેલા દાવામાં વિલાયતની સદર અદાલતમાં ચ્યાંનસરીની કોરટમાં, નુકશાનીનો દાવો કરેલો તથા જવાબ આ

પેલો, તેમાં મજકુર માંછલા પકડવાની જગાની હદનુ બ્યાન કરયું હતું, તે પુરાવામાં આપવામાં આવ્યા હતા, તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે, તે દસ્તાવેજો એ માંછલા પકડવાની જગાના ઇતિહાસના તથા તે ઉપર કરેલા દાવાના ભાગ તરીકે પુરાવામાં લેઇ શકાય છે, (વળી રાજર વિરૂધ્ધ આલનનો કેસ જોવો, કામ્પઅલ્સ નિસી આયસ રીપોર્ટસ વા ૧ પ. ૩૦૯),

વાદીઓ તથા પ્રતીવાદીના અમુક મુરતીઓ કે જેની આશરે બસે વરસ ઉપર તેમના વડીલોએ સ્થાપના કરી હતી તે મુરતીઓના પુજા કરવાના વારા હતા. વાદીઓએ એવી તકરાર લીધી હતી કે એ પુજા કરવાના રીવાજ મુજબ એ મુરતિઓ કલકતેથી બીજે ઠેકાણે લેઇ જઇ સકતી નથી અને પ્રતીવાદીને તે મુરતિઓ ત્યાંથી બીજે ઠેકાણે લેઈ જતાં અટકાવવાની તેમણે ફરીયાદ કરી, તેમની તકરારની પુસ્ટમાં વાદીઓએ એ વારાવાળા સખશોમાંના ઘણા સખસોએ આશરે દોઢેક વરસ ઉપર કરેલા કરારનો લેખ પુરાવામાં રજુ કરયો તે લેખમાં મજકુર રીવાજની વાત લખ્યા પછી તે લેખ કરનાર શખશોએ તેમના પ્રત્યેકના વારામાં એ મુરતિઓ કલકતેથી બીજે ઠેકાણે ન લેઇ જવા વિશેનો એક બાજુની સાથે કરાર કરયો હતો આ લેખ કરવામાં પ્રતિવાદી શામેલ નહોતો. તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે આ લેખ આ કલમ પ્રમાણે પુરાવામાં લેઈ શકાય તેવો છે, પરંતુ પ્રતિવાદી વિરૂધ્ધ પુરાવા તે ગણાય નેમ નથી તેની વિરૂદ્ધ દાવાવાળો હક જુદી રીતે સાબીત કરવો જોઇએ, હરાનાથ મલીક વી. નીત્યાનંદ મલીક બં. લા રી વા, ૧૦ પ. ૨૬૩

રસ્તાવેરાના કાગળો તથા એક વેચાણ ખત જેમાં વાદીએ તથા તેમની જગા ઉપર પેહેલા રેહેનાર શખસના હકો વિશે લખવામાં આવ્યું હતું તથા તે કબુલ કરવામાં આવ્યા હતા. તે કાગળો તથા ખતની બાબતમાં એમ ઠરાવામાં આવ્યું કે તે આ કલમના અર્થ મુજબના કૃત્યો તથા દાખલા છે. દઇતરી મોહનતી વી. જગો બાંધુ મોનતી વુ રી. વા. ૨૩ પ. ૨૯૩

કેટલીક જમીનનો વાદીનો ઇનમામી પટાનો હક હતો અને વાદિએ માગેલો ઇનમામી હક જે શખસે ઉત્પન્ન કરયો હતો તે શખશના ઉચ્ચ ધારણ કરનાર જે દાવામાં પક્ષકાર હતો તે દાવામાં થયેલા ફૈસલા પોતાના દાવાની પુષ્ટીમાં વાદિએ રજુ કર્યા. આ ફૈસલાથી ઇનમામી હકના અસ્તિત્વની સાબીતી થઇ પણ જે દાવામાં તે ફૈસલા કરવામાં આવ્યા હતા તેમાં પ્રતિવાદી પક્ષકાર નહોતો તે કારણથી નીચલી કોરટે ફૈસલા કામમાં દાખલ કર્યા નહી. ઉપરની કલમ પ્રમાણે આ ફૈસલા લગતા છે એમ હાઇકોરટે ઠરાવ્યું. (૨૨ વુ. રી. પ, ૩૬૫) તેમજ નીચેના કામોમાં પણ તેજ ધોરણ માન્ય રાખવામાં આવ્યું હતું. ૨૦ વુ. રી. પ, ૩૪૫ વુ૦ રિ૦ ૨૩ પ, ૧૯૨. વુ. રી. પ. ૨૪ ૨૬૫

અમુક કરારમાં વિશેષ હકીકત દાખલ કરવા સારૂ રીવાજના પુરાવા ઘણી વખત આપવામાં આવે છે. (આગળ ૯૨ મી કલમનો ૫ રકમ જુઓ,) તેમજ કરારના આકટની પહેલી રકમ જુઓ.

હિંદુશાસ્ત્ર પ્રમાણે રીવાજ અગર રૂઢી ખાશ અગત્યનાં છે. સ્ટરેનજ કૃત હીંદુ લોમાં લખેલું છે કે રીવાજ જેમ ઈંગ્રેજી કાયદાનો ભાગ છે તેવોજ હીંદુ કાયદાનો ભાગ છે અને રીવાજ હીંદુ કાયદાનો ભાગ છે તેથી જ્યાં જ્યાં તે ચાલતા હોય ત્યાં ત્યાં સાધારણ કાયદાથી ચહડતો છે આ બાબતમાં વાર્મ્યુપ ૧૨ મુ. ઇ. અપીલને પાને ૫૨૩ મે નીલકીસ્તે દેબનો ફૈસલો છે તે જુઓ.

એક કુટુંબના રીવાજને કુલાચાર કહે છે અને અમુકસ્થાનના રીવાજને દેશાચાર કહે છે. કુલાચાર સાબીત કરવા સારૂ એમ બતાવી આપવું જોઇએ કે તે જુનો છે અને અખંડ ચાલ્યો આવે છે (૯ બે. લો. રી. ૨૩૮)

વારસા બાબતના જે નિયમો અમુક જગ્યાએ ચાલતા હોય તેથી જુદા નિયમ પ્રમાણે વારસો અમુક કુટુંબમાં મળતો હોય તો તે કુલાચાર ગણાય અને પછી મિલકત સ્વોપારજીત હોય કે વડી લો પારજીત હોય તો પણ તે રીવાજ પ્રમાણે તેની વ્યવસ્થા થવી જોઇએ.

૮૧) તેમજ ઇ. લો. રી, ૧ કલકત્તા ૧૯૭ રાજકીશનશીંગ વિરૂદ્ધ રામજય સરમાનો ફેસલો જુઓ:

કાયદાથી રીવાજને પણ તે કાયદા જેટલુંજ બળ આપવામાં આવેલું છે, તે બાબતમાં સન ૧૮૭૨ ના આકટ ૪ ની કલમ ૫ અને સાત જુઓ તેમજ સને ૧૮૨૫ ના ૧૧ મા રેગ્યુલેશનની ૨ જી રકમ જુઓ

જે ઠેકાણે કાંઇ હક સબંધી તકરાર હોય, અગર કાંઇ ખાસ રૂઢી કે રીવાજ સબંધી તકરાર હોય તે ઠેકાણે નીચે લખેલી બાબત લગતી ગણાય છે.

કોઇ પણ બનાવ કે જેનાથી એ હક ઉત્પન્ન થયો, એનામાં ઓછા વત્તા પણું થયું અગર કબુલ કરવામાં આવ્યો હોય, અગર જે વાત એ હક હોય એ વાતથી ઉલટ હા. તે વાત કે બનાવ—(૨) અમુક દાખલા કે જે વખત હક બનાવવામાં આવ્યો હોય, અગર ઉલટ હકપડે બજાવતા હરકત કે અટકાવ કરયો હોય એવા વિશેષ દ્રષ્ટાંત—(૩) અમુક દ્રષ્ટાંત કે જેથી રીવાજ મંજુર કરવામાં આવ્યો હોય, અગર જેમાં એ રીવાજ તોડવામાં આવ્યો હોય, એટલે તે પ્રમાણે ચાલ્યા ન હોય તેવા દ્રષ્ટાંત.

અમુક જમીન અ ની છે કે શી રીતે? તે કાગળ એ જમીન મુળ જેની હોય તેણે બીજાને આપી. તેણે ત્રીજાને આપી એમ કરતાં છેવટ અ ને હાથ આવી એ તમામ વાતો લગતી છે.

જેહકીકત ઉપરથી મનની અથવા શરીરની કિંવા શરીરના સુખ દુખની સ્થીતીમાંમાલમપડે તેહકીકતો બાબત.

૧૪. ઇરાદા કિંવા જ્ઞાન, કિંવા શુદ્ધ બુદ્ધી, કિંવા ગફલત, કિંવા બે ફીકરાઇ, કિંવા કોઇ અમુક શખસના ઉપરનો દુષ્ટભાવ, કિવા સદભાવ એના જેવી મનની હરકોઇ સ્થીતી છે એવું જે હકીકત ઉપરથી માલમ પડે તે હકીકત, અથવા શરીરની કિંવા શરીરના સુખ દુખની હરકોઇ પ્રકારની સ્થીતી છે એવું જે હકીકત ઉપરથી માલમ પડે તે હકીકત લગતી છે, તે એવે પ્રસંગે કે જ્યારે એવી મનની અથવા શરીરની કિંવા શરીરના સુખ દુખની સ્થીતી છે કે નહીં એ વાત મુદ્દાની અથવા લગતી હોય ત્યારે,

ખુલાસો —કોઇ હકીકત ઉપરથી મનની કાંઇ લગતી સ્થીતી છે એવું માલમ પડે છે એ કારણને લીધે હકીકત મજકુર લગતી હોય, ત્યારે તે હકીકત ઉપરથી જે અમુક બાબતની તકરાર ચાલતી હોય તે બાબતને સબંધે સદરહુ સ્થીતી છે એમ માલમ પડવું જોઇએ સામાનીય રીતે એવી સ્થીતી હોય છે એમ માલમ પડવુ જોઇએ નહી.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) અ ઉપર એવુ તહોમત છેકે તેને ચોરાએલો માલ જાણીને ચોરીનો માલ લીધો. ચોરીની અમુક જનસ તેના કબજામાં હતી એવું સાબીત થાય છે,

સદરહુ વખત તેના કબજામાં ચોરીની બીજી ઘણી જણસો હતી, એ હકીકત લગતી છે કારણ એ ઉપરથી એવું દખાય છે, કે જે જણસો, તેના કબજામાં હતી તેહર એક તથા સરવે ચોરીની હતી, એવું તેને માલમ હતું.

(બ) અમુક શીકો ખોટો છે, એવું શીકો મજકુર આપતી વખતે માલમ છતાં તે શીકો બીજાને દગલબાજીથી આપ્યો એવું તહોમત અ ઉપર છે.

જ્યારે સદરહુ શીકો અ. એ આપ્યો ત્યારે તેની પાસે બીજા ખોટા શીક્કા ઘણા હતા

એ હકીકત લગતી છે.

(ક) પોતાનો કુતરો ઘણો કરડકણો છે, એમ બ ને માલમ છે, તે બ ના કુતરાએ કરેલા નુકશાન બાબત અ, એ બ, ના ઉપર દાવો કરયો છે.

અગાડી ક્ષ. ય. તથા જ્ઞ ને કુતરો મજકુર કરડયો હતો, અને તેઓએ તે બાબત બ. આગળ ફરીયાદ કરી હતી, એ હકીકત લગતી છે.

(ડ) તકરાર એવી છે કે જે માણસને એક હુંડીનુ નાણું આપવાનું હતું તેનું નામ ખોટું લખ્યું હતું તે વાત હુંડી શિકારનાર અ. ને માલમ હતી કે નહીં

એ પ્રમાણે લીધેલી બાજી હુંડીઓમાં જેને રૂપીઆ આપવાનું લખ્યું હતું તે શખસ જો ખરો હોત તો તેણે હુંડીઓ મજકુર અ. ને જે વખતે મોકલી હોત તે વખતની અગાડી ઘણું હુંડીઓ અ. એ શીકારેલી છે એ હકીકત, જે શખસને તકરારી હુંડીના રૂપીયા આપવાનું લખ્યુ છે, તે શખશ ખોટો છે એવી માહીતી અ. ને હતી, એવુ બતાવવાને સારૂ લગતી છે,

(ઈ) બ. ની આબરૂને હાની થાય એવા ઇરાદાથી કોઈ આરોપની વાત પ્રગટ કરીને બ. ની આબરૂ લીધાનું અ. ઉપર તહોમત છે.

અ નો બ. ઉપર દ્વેષભાવ છે, એવું બતાવનારી કોઇ વાતો પેસ્તર પ્રગટ કરયાની હકીકત લગતી છે, કારણ કે હાલની તકરારી વાત પ્રગટ કરવામાં અ. નો ઇરાદો બ. ની આબરૂને હાની કરવાનો હતો, એવું તે ઉપરથી માલમ પડે છે.

અ. તથા બ. વચે આગળ કાંઇ ટંટો નોહોતો, તથા જે બાબત વિશે ફરીયાદ કરવામાં આવી છે, તે બાબત અ. એ સાંભળી તે મુજબ પાછી કહી છે, એ હકીકતો અ. નો ઇરાદો બ. ની આબરૂને હાની કરવાનો નહોતો એવું બતાવવાને સારૂ લગતી છે.

(ફ) અ એ દગલબાજીથી બ. ને એવું બતાવ્યુ કે ક. દાર છે, તે ઉપરથી ક. જે નાદાર છે તે ઉપર બ. એ લલચાઇને ભરૂસો રાખ્યો. તેથી નુકશાન થયું, તે બાબત અ એ બ ઉપર દાવો કરયો છે.

ક દાર છે એવું જ્યારે અ એ કહ્યું ત્યારે કના પાડોશીઓ તથા જે લોક તેની સાથે વેપાર રોજગારનું કામ પાડતા તેઓ ધારતા હતા કે ક, દાર છે, એ હકીકત અ એ જે બતાવ્યુ તે શુધ્ધ બુધ્ધીથી બતાવ્યુ એવું બતાવવા સારૂ લગતી છે.

(ગ) એક ઘરનો માલિક અ છે, તે ઘર ઉપર કાંઇ કામ બ એ ક, નામના ઇજારદારના હુકમથી કર્યું તે કામની કીમત લેવાને સારૂ અ ઉપર બ એ દાવો કરયો છે.

અ નો જવાબ એવો છે કે, બ એ જે કરાર કરયા તે ક જોડે કરયા છે.

તકરારી કામને સારૂ અ એ બ ને પઇશા આપ્યા છે. એ હકીકત લગતી છે, કારણ કે તે ઉપરથી એવું સાબીત થાય છે કે અ એ શુધ્ધ બુધ્ધિથી તકરારી કામ કરવાનો બંદોબસ્ત કરવાનું ક ના સ્વાધિનમાં આપ્યું હતું સબબ ક પોતાની તરફથી બ જોડે કરાર કરી શકતો હતો, અ ના મુખત્યાર તરીકે કરાર કરવાનુ નોહોતું

(હ) જડેલી મીલકતનો બદ દયાનતથી ખોટો ઉપયોગ કરવા બાબત અ ઉપર તોહમત છે, અને તકરાર એવી છે કે જ્યારે તેણે તેનો સદરહુ મુજબ ઉપયોગ કરયો, ત્યારે ખરો માલીક મળી શકતો નથી, એવું તે શુધ બુધીથી માનતો હતો કે નહી.

મીલકત મજકુર ખોવાઇ ગયાની ખબર સરવે લોકોને અ જે ઠેકાણે રેહે છે, તે ઠેકાણે આપવામાં આવી હતી, એ હકીકત તેનો ખરો માલીક મળી શકતો નથી, એવું શુધ બુધ્ધિથી અ માનતો નહોતો એમ બતાવવાને સારૂ લગતી છે.

ક એ મિલકત મજકુર ખોવાયાની વાત સાંભળીને તે ઉપર ખોટો દાવો કરવાની ઇચ્છા

થી તેણે કપટથી સદરહુ ખબર આપી છે, એવું અ જાણતો હતો, અથવા એવું માનવાને તેને કારણ હતું એ હકીકત લગતી છે, કારણ કે તે ઉપરથી એમ માલમ પડે છે કે સદર હુ ખબર આપ્યાની વાત અ ને માલમ હતી એટલા ઉપરથી તેની શુદ્ધ બુદ્ધિ ગેર સાબિત થઇ શકતી નથી.

(આઈ) અ ના ઉપર એવું તહોમત છે કે બ ને મારી નાખવાના ઇરાદાથી તેના ઉપર ગોળી મારી; અ એ અગાઉ બ ઉપર ગોળી મારી હતી એ હકીકત, અ ના ઇરાદા બતાવવાને સારૂ શાબિત કરી શકાય છે.

(જે) અ ના ઉપર એવું તહોમત છે કે, તેણે ધમકીના પત્રો બ ને મોકલ્યા અ એ બ ને ધમકીના પત્રો પેસ્તર મોકલ્યા હોય તે પત્રો સદરહુ પત્રોનો ઇરાદો બતાવવાને સારૂ શાબિત કરી શકાય છે.

(કે) તકરાર એવી છે કે પોતાની સ્ત્રી બ ઉપર નિરદયપણું કરવાનો અ તકશીરવાર છે કે નહીં.

જે નિરદયપણું કર્યાની તકરાર છે તે પહેલાં અથવા પછી થોડે વખતે બેઉના દીલનો વિચાર એક એક તરફ કેવો હતો, તેનું જે કાંઇ ભાષણ થયું હોય તે લગતી હકીકત છે.

(લ) તકરાર એવી છે કે અ નું મોત જેહેરથી થયું છે કે કેમ.

અ બીમારી હતો, તે દરમિયાન તેણે પોતાના રોગના ચિન્હ બાબત જે મજકુર કહ્યો હોય તે લગતી હકીકત છે.

(મ) અ ના આયુષ્યનો વિમો ઉતાર્યો, ત્યારે તેની તબિયતની સ્થિતિ કેવી હતી, એ વિશે તકરાર છે.

સદરહુ વખતે અથવા તે અરસામાં અ એ પોતાની તબિયત બાબત જે મજકુર કહ્યો હોય તે હકીકત લગતી છે.

(ન) જે ગાડી વપરાય એવી યોગ્ય રીતે લાયક નોહોતી તેવી ગાડી ગફલતથી બ એ ભાડે આપી તેથી અ ને વાગ્યું તે બાબત અ એ બ ના ઉપર દાવો કર્યો છે.

તે ગાડીમાં જે કસર હતી તે બીજે પ્રસંગે બ ના ધ્યાન ઉપર આણી હતી એ હકીકત લગતી છે.

જે ગાડીઓ બ ભાડે આપતો હતો, તેમાં ગફલત કરવાની તેની રીત હતી, એ હકીકત લગતી નથી.

(ઓ) ઇરાદા પુરવક બ ને ગોળી મારીને તેને મારી નાંખ્યાથી બ નું ખુન કરવા બદલ અ ના ઉપર તજવીજ ચાલે છે.

અ એ બીજે પ્રસંગે બ ના ઉપર ગોળીઓ મારી હતી, એ હકીકત બ ને ગોળી મારવાનો અ નો ઇરાદો બતાવવાને સારૂ લગતી છે.

લોકોને મારી નાખવાના ઇરાદાથી તેઓના ઉપર ગોળી મારવાની અ ની રીત હતી, એ હકીકત લગતી નથી.

(પ) એક ગુનો કરયા બાબત અ ના ઉપર તજવીજ ચાલે છે.

સદરહુ ગુન્હો કરવાનો કાંઇ ઇરાદો દેખાઇ આવે એવું તે કાંઇ બોલ્યો હતો. એ હકીકત લગતી છે.

સદરહુ જાતના ગુન્હા કરવાની સામાન્ય રીતે તેના મનની વ્રતી છે, એમ દેખાઇ આવે એવું તે કાંઇ બોલ્યો હતો. એ હકીકત લગતી નથી.

ટીકા—રાણી વિરૂધ્ધ પરશુરામ અંબારામ વિગેરેના કામમાં પરબુભારા ઉપર વાપરવાથી

ફી બનાવ્યાનું તહોમત હતું અને બીજા ચાર કીદીઓ ઉપર આ ગુન્હામાં મદદગારી કર્યા નું તહોમત હતું, તહોમતદારે મહીના ચારના કબજામાં આશરે બકસો પચાસ કાગળો માલમ પડ્યા; તે બનાવટી દસ્તાવેજો છે, ઇઆ અવરા બનાવટી દસ્તાવેજો છે એવી રીતે કહેવામાં આવ્યું હતું. તેમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું, કે આ કાગળો યોગ્ય રીતે પુરાવામાં દાખલ કરી શકાય છે. મુ. હા, કો, રી, વા. ૧૧—પ. ૯૦

કોઇકૃત્યથયું આકસ્માતથયું કિવાઇરાદાપુર્વક થયુએવી તકરાર વિશેની હકીકત બાબત.

૧૫ કોઇ કૃત્ય આકસ્મીક થયું છે, કિંવા ઇરાદા પુરવક થયુછે એવી જ્યારે તકરાર હોય ત્યારે તે કૃત્યના જેવા બીજા ઘણા બનાવો બન્યા છે, તેમાંનો કૃત્ય મજકુર એક ભાગ છે. અને તે પ્રત્યેક બનાવ માં સદરહુ કૃત્ય કરનાર શખસ સામીલ હતો, એ હકીકત લગતી છે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) જે રકમને સારૂ પોતાના ઘરનો વીમો ઉતરાવ્યો છે તે રકમ મેળવવાના હેતુથી અ એ ઘર મજકુર બાળી મુકયું. એવું તહોમત તેના ઉપર છે

અ ઘણા ઘરોમાં અનુક્રમે રહ્યો હતો તથા તે દરેક ઘરનો તેણે વિમો ઉતરાવ્યો હતો તથા તે દરેક ઘરમાં આગ લાગી હતી, તથા સદરહુ દરએક આગ લાગ્યા પછી અ ને જુદા જુદા વીમાવાળાની દુકાનમાંથી રૂપીયા મળ્યા હતા એ હકીકતો જે આગો લાગી તે આકસ્માક નહોતી, એ બતાવવાને સારૂ લગતી છે.

(બ) બ ના દેણદાર પાસેથી પઇસા લેવાના કામ ઉપર અ ને રાખ્યો છે, જે રકમો તેને પોહોચે તેની નોંધ એક ચોપડીમાં કરી રાખવાનું અ નું કામ છે, અમુક પ્રસંગે જેટલી રકમ તેને ખરેખરી પોહોચેલી તે કરતાં કમી રકમ તેણે નોંધી છે.

તકરાર એવી છે કે એ ખોટી નોંધ આકશમીક થઇ છે કે ઇરાદા પુરવક થઇ છે.

બીજી રકમો અ એ તેજ ચોપડીમાં નોંધી છે તે ખોટી છે તથા તે ખોટી નોંધ દરએક કામમાં અ ના ફાયદાની છે. એ હકીકત લગતી છે.

(ક) અ ના ઉપર એવું તહોમત છે કે તેણે દગલબાજીથી એક ખોટો રૂપીયો બ ને આપ્યો.

તકરાર એવી છે કે જે રૂપીયો આપ્યો તે આકસમીક આપ્યો કે કેમ.

અ ને રૂપીયો આપવાની થોડીવાર પહેલાં અથવા થોડીવાર પછી અ એ ખોટા રૂપીયા ક ક તથા ઇ ને આપ્યા છે એ હકીકત બ ને જે રૂપીયો આપ્યો તે અકસ્મીક આપ્યો નથી એ બતાવવાને લગતી છે.

કામની પધતીક્યા રે સમજવી.

૧૬. અમુક કૃત્ય બન્યું છે કે નહી એવી તકરાર હોય ત્યારે જો કામની આવી કોઇ સાધારણ પધતી હોય કે તે પ્રમાણે સદરહુ કૃત્ય સ્વભાવીક રીતે થવુ જોઇએ તો તે પધતી છે એ હકીકત લગતી છે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) તકરાર એવી છે કે અમુક પત્ર રવાને થયુ હતું કે કેમ.

સરવે પત્રો અમુક ઠેકાણે મુકયા હોય તો તેને ટપાલમા લઇ જાય એવી કામની સાધારણ પધતી હતી તથા અમુક પત્ર તે ઠેકાણે મુકયું હતું એ હકીકત લગતી છે.

(બ) તકરાર એવી છે કે અમુક પત્ર અ ને પોહોચ્યો છે કે નહી તે પત્ર હમેશાની પધતી મુજબ ટપાલમાં નાખ્યું હતું તથા ડેડ લેટર આફીસમાંથી તે પાછું આવ્યું નથી એ હકીકત લગતી છે.

કાગળ ઉપર ટપાલ આફીસની છાપ હોય તો તેમાં લખેલે વખતે તથા જગ્યાએ તે ટપાલ

માં હતો તેનો એ પ્રથમ દરશનીક પુરાવ છે.

ઈંગ્રેજી કાયદા પ્રમાણે આ કલમમાં આવેલી વાત અનુમાન (પ્રીઝમ પશન] ગણાય છે.

અંગીકાર બાબત.

અંગીકારએટલેશું.

૧૭ જે મુખ જુબાની કહેલા કિંવા દસ્તાવેજમાં લખેલા મજકુર ઉપરથી હરકોઇ મુદ્દાની કિંવા લગતી હકીકત સબંધી હરકોઇ ધારણા થાય તથા જે નીચે લખેલા શખસોમાંથી હરકોઇ શખશે નિચે લખેલી કેફીયતને સબંધે કહ્યો હોય કિંવા લખ્યો હોય તે મજકુરને અંગીકાર સમજવો.

ટીકા—કોઇ કાગળમાં કબુલત હોય તેટલાજ ઉપરથી તેના ઊપર ટીકટની જરૂર નથી; સીતલ પ્રસાદ વી. મનોહરદાસ અને બીજા ૨૩ વુ. રી, પ્ર ૩૨૫

કામના પક્ષકાર અથવા તેના મુખત્યારે કરેલો અંગીકાર.

૧૮ કામના કોઇ પક્ષકારે કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર અથવા એવા કોઇ પક્ષકારે પોતાની તરફથી સદરહુ મજકુર કહેવાનો સ્પષ્ટ રીતે કિંવા ગરભિત રીતે કોઈ મુખત્યારને અખત્યાર આપ્યો છે એવું કામ મજકુરની કેફીયત ઉપરથી કોરટ ગણતી હોય તેવા મુખત્યારે કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર અંગીકાર છે એમ સમજવું.

પ્રતિનીધીનાસબંધે દાવો કરનાર સખસે કરેલો અંગીકાર.

જે પક્ષકારોએ પ્રતીનીધીના સબંધથી દાવો કરયો હોય અથવા જે પક્ષકારોના ઉપર સદરહુ સબંધે દાવો થયો હોય તે પક્ષકારોએ કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર અંગીકાર નથી, પરંતુ સદરહુ પ્રતિનીધીનો સબંધ ચાલતો હોય તે દરમ્યાનમાં એવા પક્ષકારે કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર અંગીકાર છે એમ સમજવું.

દાવાના વિશયમાં જે શખસનો હક હોય તેણે કીધેલો અંગીકાર.

(૧) જે વિષય બાબત કામ ચાલે છે તે વિષય ઉપર જે શખસનો માલીકીનો હક હોય અથવા તેમાં તેનો કાંઇ પઇશા સબંધીનો હક હોય તે શખસોએ સદરહુ મુજબના હકવાળા શખસો તરીકે કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર અથવા.

જેશખસથીહકપોહોચ્યોહોયતે શખસે કીધેલો અંગીકાર.

(૨] જે વિશય બાબત દાવો ચાલ્યો છે તે વિશય ઉપરનો હક તે દાવાના પક્ષકારોને જે શખસોથી મળ્યો હશે તે શખસોએ કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર.

જો સદરહુ મજકુર કહેનારા કિંવા લખનારા શખસોનો હક ચાલુ હોય, તે દરમ્યાનમાં તેઓએ કહ્યો હોય કિંવા લખ્યો હોય તો તે અંગીકાર છે.

ટીકા—અમેરિકા અને ઇંગ્લાંડમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યુ છે કે પંત્યાળુ તુટયા પછી પણ પંત્યાળાના કામ બાબત આગળથી જે કબુલત એક ભગીયાએ કરી હોય તે બધાને બંધન કારક છે. દરેક ભાગીદારની જુબાબદારી ચાલુ છે તો તેનું હિત પણ કાયમ છે એમ ગણવું જોઇએ.

માલીકની મીલકતનો માલીકના હીતને માટે જે વહીવટદાર ઠરાવવામાં આવે છે તેને એકસીકયુટર, તથા એડમીનીસ્ત્રેટર કહે છે તેઓને માલીકના હીતને માટે કરાર કરવાના અખીકાર છે. પણ તે કરતાં તેમને ઘણીક પ્રમાણીક રીતે વરતવું જોઇએ એ વિશે કેટલાક આકરો છે.

આ દુનિયાંમાં કેટલાક કામ એવાં છે. કે તે દરેક માણસ એકલો કરવા ચાહે તો તેનાથી થાય નહી, બીજાની મદદ લેવાની એમાં જરૂર પડે છે, જે કોઇ બીજાની પાસે પોતાનું કામ કરાવે છે, તેને મુખીય કહે છે, અને જે કોઇ બીજાનું કામ કરે છે, તેને મુન્યમ, મુખત્યાર

અગર ગુમાસ્તો વિગરે નામ કહે છે, જે લોકો વેહેપાર કરવા ના લાયક છે એટલે ગાડા—નાના વિગેરે તે મુનયમ નીમવાને પણ ના લાયક છે અને એ મુનયમ બીજા મુનયમ નીમી શકતા નથી—માટે કદી મુખે જે કામ કરવા પોતાને નીમ્યા હોય તે કામ કરવાને પોતે બીજાને મુનયમ નીમે તો બીજો જવાબદાર ન થતા પોતે મુખરનો જવાબદાર રહે છે.

મુનયમ ત્રણ પ્રકારનાં હોય છે—(૧) વિશેશ્ય—એટલે અમુક કામ કરવાને માટેજ નીમેલો, અગર અમુક મુકરર કરેલો કરાર કરવાને માટે નામેલો ને અખત્યાર પામેલો માણસ જેમકે, એક દોસ્તને એક ખરીદી કરવાનું કામ સોંપ્યુ હોય તો, તે મીત્ર વિશેશ્ય મુનયમ કહેવાય.—(૨) કાંઇ એક વેપાર અગર કામ સબંધી તમામ કરાર કરવા નીમેલો માણસ જેને સધારણ મુનયમ કહે છે, જેમકે, મારો ચાકર મારે માટે નજીકના વેપારીઓ પાસેથી માલ મારે નામે મંગાવતો હોય તો તે—(૩) સર્વ કામ સબંધી મુનયમ એટલે તમામ તરેહનાં કૃત્યો કે જે મુખ્ય કરી શકે અને પોતાનીવતી બીજા પાસે કરાવી શકે એવાં બધાં કામ કરવા જેને અખ્તિયાર હોય એવો માણસ,

મુનયમનો અખ્તિયાર જે કામ તેને સોંપ્યું છે તે કામને લગતી બાબતોમાં ચાલે છે, જેમકે—(૧) કાંઇ મુકદમો ચલાવવા વકીલ નિમ્યો હોય, તે મુકદમાને અરથે જે જે કામ એક પછી એક કરવાં પડે તે કરવાં એ તેની ફરજ છે, માટે તે કામ પોતાના અસીલને પુછ્યા વગર કરે તે છતાં તેનો ખરચ અસીલને શીર છે. પણ તેણે પોતાના અસીલને નામે લખાવી નાજરને કાંઇ રૂપીઆ આપવા ન જોઇએ કારણ ચાલુ વહિવટ પ્રમાણે તે રૂપીયા પ્રથમ પોતે ભરવા જોઇએ છીએ—(૨) જે શેઠ પોતાના ચાકરને પઇસા આપ્યા વગર માલ લેવા મોકલે છે તે શેઠને નામે ઉધાર લેવા મોકલે છે, એમ અનુમાન થાય છે, માટે તેને તેવું કરવાનો અખ્તિયાર છે, તેમજ કોઇ વેપારની અગર ધંધાની રૂઢી એવી હોય તો ત્યાં પણ મુનયમને એવું કરવાને અખત્યાર મળે છે—(૩) વાહાણના નાખુદાને ગરભીત રીતે એવો અખત્યાર છે કે ઘણીજ અગત્ય હોય તો વાહાણને દુરસ્ત કરવાના ખરચ બદલ વાહાણના માલીકના નામે ઉપાડ કરવો, અને વખતે વાહાણ અને તે ઉપરનો માલ ગીરો મુકવો અગર વેચી દેવો. માટે એ બાબતમાં એણે જે કરાર કરયા હોય તે એના શેઠને તથા વાહાણના માલીકને બંધન કર્તા છે.

ઘણું કરીને મુખીયે આપેલા હુકમ મુજબજ ચાલવું, એવી મુનયમની ફરજ છે, એ છતાં જે ઠેકાણે એવું કરવાથી ત્રાહીતને ઠગવાનું પોતે સાધન થઇ પડતો હોય તે ઠેકાણે એમ ચાલવાની અગત્યજ નથી. જે નુકશાન એની પોતાની સ્પષ્ટ અગર ગર્ભીત ગફલતથી નીપજ્યું ન હોય એવા નુકશાન બદલ મુનયમ જવાબદાર નથી, જેવું કે આગ લાગવાથી, દૈવ કૃત્યથી, અગર રાજ્યના દુષમનથી જે નુકશાન થાય તે બદલ. અગર લુટ, ચોરી, અગર બીજું અણચિંતવ્યું પોતાની કસુર વગર જે નુકશાન થાય તે બદલ પણ એ જવાબદાર નથી.

મુનયમે દાવો કબુલ કરયો હોય તેનો મુખીય વિરૂધ મુદત મળી મુદતના કાયદાની અડચણ દુર થતી નથી.

મુનયમને પોતાને સોંપેલા કામ સબંધી જે ખરચ કરવું પડે તે મુખીય પાસેથી મજરે લેવાનો હક છે; પણ જે ખરચ એ કામને લગતું નથી તેવું એ કરે ને તેની જવાબદારી મુખીયને માથે નાંખવા ચાહે તો, તેમ થઇ શકતું નથી. તેમજ જે ખરચ ન કર્યું હોય તો ચાલત, તેવું ખરચ એણે ગફલતથી કર્યું હોય તો તે પણ તેને મજરે લેવાનો હક નથી. જે ઠેકાણે મુનયમ એમ બતાવતો હોય કે, જે વ્યવહાર કરછું તે પોતાને માટે છે: પણ ખરૂં જોતાં પોતાના મુખીય કે, જે કોણ છે તેની ખબર પડી ન હોય તેને માટે કરતો હોય તો

જેની સાથે એણે એ કરાર કરયા હોય તે ગમેતો, મુન્યમને તે બદલ જવાપદાર ગણે, અ ગર મુખીય માલમ પડેથી તેને જવાપદાર ગણે તેમ તેમ પણ થઇ શકે છે. પણ જે ઠેકાણે પક્ષકારે કાંઇ કૃત્ય વડે એવું બતાવ્યુ હોય કે, એણે એ માલ મુખ્યના નામે આપ્યો છે તે ઠેકાણે મુન્યમને પાછળથી વળગી શકાતુ નથી, તેમજ જાંહાં મુન્યમને જવાપદાર ગણ્યો હોય તો પાછળથી મુખીયને જવાપદાર કરવા જાય તો, તેમ થઈ શકતું નથી.

જે મુન્યમ પોતાનો ખાનગી ધંધો શેઠના નામના ધંધા સાથે ભેળસેર કરી રહે તે જાતે જવાપદાર થાય છે. જગનનાથરાય ચોધરી વી. મનેખા દાસી. ૨ વુ. રી. ૧૫૬

વેચવાને માટે મુખત્યાર ઠરાવ્યો હોય એવુ કબુલ કર્યાથી ઉધારે માલ ખરીદ કરવાને અગર બીજી રીતે પોતાના મુખીયના વ્યવહાર કરજમાં નાખવાને અખત્યાર આપ્યો છે એવું અવસ્ય કાંઈ અનુમાન થતું નથી. રામનારાણ ફોજદાર વી૦ રામાનાથસા, ૨ વુ રી, ૨૩૧

મુખીયનાં નામ ખુલ્લાં કરયાં શીવાય મુન્યમ પ્રોમીશરીનોટ ઉપર સહી કરેલ તેથી મુખીય જવાપદાર થતો નથી, શીવચરણ સાહુ વી૦ મીસ્તર કરટીસ, ૩ વુ. રી ૧૩૯

સાધારણ મુન્યમને પોતાના મુખીદને માટે નાણાં ઉછીતાં લેવાને અખત્યાર ન હોય તે છતાં અમુક વિશેષ કામમાં એવો અખત્યાર હતો એન આગળ સ્પષ્ટ, અગર ગર્ભીત અધિકાર આપ્યો હોય તેથી અગર પાછળથી એ કૃત્યથી, મંજુર કરયું હોય તેથી બતાવી શકાય છે. બાબુ બનવારીલાલ સાહુ વી૦ માહારાજા મોહેસ્વરસિંગ, માર્સ ૫૪૪

ભાડું વસુલ કરવા માટે મુન્યમ રાખોયો હોય તેથી પોતાના મુખીયને જે ભાડું લેવાનો અધીકાર છે તેની તકરાર ઉઠાવી શકતો નથી પણ તેણેતો જેટલું વસુલ કરયુ હોય તે તમામ મુખીયને આપી દેવુ જોઇએ. ધનાજીરકર વિ૦ ગોવીંદ ચરણદાસ માહંત, ૩ વુ. રી. આકટ ૧૦, રૂલ ૩

કાંઈ મીલકત ખરીદ કરવાને મુન્યમ હોય તો તે માણસ તે મિલકત ફરી વેચાણ કરવાને પણ મુન્યમજ છે એમ અવસ્ય નથી, ૭ વુ. રી ૩૩૫

પોતાના લાભને માટે જે હકીકત મુન્યમે દગલબાજીથી કહી હોય તે હકીકત એનામુખીયને બંધન કરતા નથી. ઝવેરલાલ વિગેરે વિ૦ ટીકીટસિંગ, ૬ વુ. રી. ૨૫૨

સાધારણ મુન્યમને ઘણુ કરીને હમેશાં સર્વ કામ કરવાને અખત્યાર પામેલો મુન્યમ હોય તેના જેટલો અધીકાર હેતો નથી. દુરધારણ વિ૦ કુંજ બીહારી પાન્ડે, ૩ આગ્રા. રી. એ. સી, ૨૩

મુન્યમે સહી કરી હોય, એથી મુદતના કાયદામાંથી બચાવ થતો નથી, રાજાતીઆવા હાર દાસ વિરૂધ રીચર્ડમન, ૨ મદ્રાસ રી૦ ૮૪

મકતનો મુન્યમ જ્યારે પોતાની ભારે ગફલતથી મુખીય નુકશાન કરે છે ત્યારે જવાપદાર થાય છે. જી૦ વી૦ આરનું વી૦ ઈંડીયન કયારીંગ કંપની, ૨ મદ્રાસ૦ રી૦ ૪૪૯

જ્યારે કોઈ મિલકતની ખરીદી બાબતમાં મુન્યમનાં કરેલાં કૃત્ય મુખીય કબુલ કરે ત્યારે મુન્યમે જે કાંઇ શરતો કરી, મીલકત ઉપર બોજો નાંખીયો હોય તે તમામ શરતો સાથે એ મીલકત કબુલ કરવી જોઇએ, પછી તેઓ વચ્ચે ખાંનગી બંદોબસ્ત બીજાને માલમ ન હોય, તેવો ગમે તેવો હોય, તે વાતની ફિકર નહી, ઇસેન ચંદ્રસિંગ વિરૂધ સામાચરણ વુ૦ રી૦ સને ૧૮૬૪-૩

જે ઠેકાણે એક માણસ પોતાની મિલકતની ઉપર પોતાની ઓરતનો કબજો રેહેવા દેતો, અને તેણે તે મિલકત ગીરો મુકી તો મુકવા દીધી, તે ઠેકાણે ઠર્યું કે એ ઓરત પોતાના ધણીની મદદ તરીકે કામ કર્યું છે, માટે એ ધણી એના કૃત્યથી બંધાએલો છે, મોરાદી બીબી વિ

રૂપ સેખ મા૦ફીકૂલ્લા. બુ૦ રી૦ શન ૧૮૬૪-૩૧૮

બે કિંવા અધિક માણસો એકઠા થઇને તથા કાંઇ કામ કરીને જે નફો થશે તે પોતાની માંહે વેંહચી લેશો એવો તવો એ કરાર કર્યો હોય તો, તે વ્યવહારને ભાગદારી એમ કહે છે, અને તે માણસોને ભાગદાર એમ કહે છે. મુખીય અને મુન્યમ ને જે નિયમ લાગુ છે તે ઘણીએક વાતોમાં ભાગદારોને પણ લાગુ છે. નફા પ્રમાણે મુન્યમને પ્રાપ્ત થયાથી તે ભાગદાર થતો નથી, તેમ નુકશાન ન ભોગવતાં નફાનોજ હિસ્સો લેવાનો ટાઇમ્ક કરાર કર્યો હોય તો, તે ભાગદાર થાય છે.

ભાગદારો ત્રણ પ્રકારના હોય છે- ૧)-પ્રસીદ્ધ ભાગદાર;-(૨)-ગુપ્ત ભાગદાર; અને (૩]-જે નામનો ભાગદાર. જે માણસ ભાગદારીમાં રહીને પ્રસીધ્ધ પણેથી કામ કરે છે તે પ્રસીધ્ધ ભાગદાર; જે માણસ ભાગદાર સાથે પોતાનો સબંધ છાનો રાખે છે, તે ગુપ્ત ભાગદાર; અને જે નફા નુકશાન વિશે ભાગદારોની સાથે કાંઇ સબંધ ન રાખતાં લોકોમાં ફક્ત એમ દેખાડતો હોય કે હું ભાગદારછું તે 'નામનો' ભાગદાર કહેવાય છે.

જે તારીખથી ભાગદાર થવાની કબુલત થાય તે તારીખથી ભાગદારી શરૂ થાય છે, અને ભાગદારીના કરાર વિશે બે રીતથી વિચાર કરવો જોઇએ, (૧] ભાગદારોના અંદર અંદર એક બીજા સાથેના હક તથા જવાબદારીઓ, વિશે-(૨) ત્રાહીત શખસો સાથે તેમના હક તથા જવાબદારીઓ ભાગદારોના અંદર અંદરના નફા અને નુકશાનમાં અરસપરસ ભાગ વેંહેચી લેવાથી ભાગીદારી ઉત્પન્ન થાય છે, પણ ત્રાહિત સાથે તો ફક્ત નફામાં હીસ્સો લીધો એટલે બસ એક ભાગદાર બીજાને પોતાના ભાગમાંથી કાંઇ હક આપી શકે પણ પેઢીવાળાએ કબુલ કરયા શિવાય એ ત્રાહિત માણસ ભાગદાર બની શકતો નથી તમજ કોઇ એક મરનાર ભાગીદારનો એકશીક્યુટર દાવો કરે કે મને ભાગદારીમાં દાખલ કરો તો પેઢીના લોકોની મરજી શિવાય અગર ભાગદારીના કરારમાં એવી કલમ ન હોય કે મરનારના વારસને દાખલ કરવા તો તેમ થઈ શકતું નથી.

દરેક ભાગદાર બીજા ભાગદારો તરફથી કબુલ કરેલો મુન્યમ છે, ને તે કારણથી તેને બીજા ભાગીદારેને જવાબદારીમાં નાખવાનો અધિકાર છે, ને એક ભાગદાર ભાગદારીના કામ સબંધી લાગુ કરાર કરી બીજા ભાગદારોને બંધનમાં નાંખી શકે છે, સામાન્ય નિયમ એવો છે કે જે ઠેકાણે ભાગદારીનુ નામ આપ્યું પછી ગમે તો દરેક ભાગદારનો નામ અંદર લખેલાં હોય અગર ન લખેલાં હોય તે છતાં દરેક ભાગીદાર ભાગીદારીના તમામ કરજને માટે જવાબદાર થઇ પડે છે, પછી ભાગીદારીમાં પોતાનો હિસ્સો ગમે એટલો હોય તે જોવાનુ નથી.

જેવી રીતે આખી પેઢી એક ભાગીદારનાં કરેલા કરારથી જોખમમાં પડે છે તેવીજ રીતે, એક ભાગીદારે કરજ આપ્યું હોય. તો તમામ પેઢીએ માગી આપ્યું એમ થાય છે, જે ઠેકાણે એક ભાગીદારને કરજમાંથી મુક્ત કરવામાં આવે અને તે કરજ ગમે તો એકા મતે એકાજુ તેનું હોય તે છતાં, એથી તમામ ભાગીદાર મુક્ત થાય છે, અગર દેવામાંથી છુટે છે, પણ એવી એક કલમ હોય કે એક ભાગદાર ઉપર દાવો ન કરવો તેથી કાંઈ તમામ ભાગીદારો વિશેની ફારગતી થતી નથી,—એક ભાગીદારે ભાગીદારીનો માલ વેચ્યો હોય તો તે બદલ તમામ ભાગીદારી તરફથી કીમત લેવા દાવો કરી શકે છે છે-પણ તેમાં એ વેચનાર ભાગદાર એકલા પાસે કાંઇ લેહેણું ખરીદદારનું હોય તો તેનો સામો દાવો બંધાય; ને તે હાના દાવામાં બતાવી શકે છે.

નફાનો હિસ્સો લીધાથી ભાગદારી ઉત્પન્ન થતી નથી, જેને ભાગીદાર માફક જવાબદાર ગણુતો હોય તેણે નફાનો હિસ્સો લીધો છે કે નહી, એ વાત વિચારવાની નથી પણ એની તરફ

થી જે માણસો કામ કરતા હોય તેણે ધંધો ભાગીદારીને લાગતો કરેલો કે. શી રીતે એ માવાનું છે. કાંઇ કામ અગર ઉદ્યોગ ચલાવવા માટે જે માણસ પૈસા ધીરે છે, અને તેના બદલામાં પોતાના નાણાં કામે લાગ્યાથી જે નફો ઉત્પન્ન થાય તેમાંથી હિસ્સો લે, તેવા માણસને ભાગદારીની જવાબદારીમાં દાખલ કરવો એવો કાંઇ કાયદાનો નિયમ નથી. રાજા પરતાપ ચંદ્ર સિંગ બાહાદુર વિરૂધ મોસલવો, માર્ક એન્ડ કો. ૧૨ બુ૦ રી૦ ૫૬

જે ઠેકાણે ભાગીદારીના દસ્તાવેજમાં ભાગીદારી ક્યારથી શરૂ થવાની અને ક્યારે બંધ પડવાની એવું લખ્યુ ન હોય. ત્યારે એમ ઠર્યું કે, એ ભાગીદારી જે કારણસર ઉત્પન્ન કરેલી તે કારણ ચાલે ત્યાં સુધી એ ભાગીદારીની મુદત સમજવી બદ્રીનાથ વિરૂધ ઇસરામસા ૬, કોરટ રી૦ ૧૧૪.

જ્યારે ધણી ધણીઆણિ સઇઆરો પંતીઆલમાં વેપાર કરતા હોય ત્યારે એ વેપારને લગતી બાબતોમાં બાઈડીને એના ધણીએ અખ્તિયાર આપ્યો છે એમ કલ્પના કરવી એટલુંજ ફક્ત યોગ્ય છે કોટુ અને માનગ ઇ વિરૂધ કોપેઆયા, ૬ બુ૦ રી૦ ૨૫૪

ભાગીદારી તોડી નાખ્યાથી ભાગદારોએ પોતાના ઘરાક લોકોને ભાગીદારી તુટ્યાનો ખુલ્લી અને પુકત નોટીસ આપવી જોઇએ, નીકર એ ઘરાક ભાગીદારોમાંથી કોઇ ભાગીદારને ભાગીદારી તરફનો સમજી રૂપીયા આપશે તો, તે બદલ તમામ ભાગીદારો જવાબદાર થઇ પડસે. શિવરામ વિરૂધ રોમુતુલ્લા બુ૦ રી૦ સન ૧૮૬૪–૭૪

જે ઠેકાણે (બ) ને (ક એ બે જણે મળી પંત્યાળો વેપાર કર્યો, અને નાણાં કબજે લીધાં પણ પાછળથી (ક) એ કામ છોડી દીધું ને તેને બદલે (ડ) દાખલ થયો તે બાબતમાં ઠરયુ કે જુદુ જે પ્રતિવાદીને કરજ તે બદલ, ડ. જાતે જવાબદાર નથી પણ પોતે કાંઈ કરાર કરીને જવાબદાર બન્યો હોય તો જુમેદાર થાય છે, નીકર મુળ ભાગીદાર અને ભાગીદારીની મિલકત આગળ માફક એ કરજ બદલ જવાબદાર છે, ગજાધર પ્રસાદ વિગેરે વિરૂધ કનઇઆલાલ, ૪ આગ્રા૦ રી૦ એ૦ શી૦ ૨૭

જે શખસોની સ્થીતી મુકદમાના પક્ષકારની વિરૂધ શાબેત કરવાની જરૂર છે તેવા શખસોએ કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર.

૧૯ જે શખસોની સ્થીતી કિંવા જવાબદારી કોઈ મુકદમામાંના કોઇ પક્ષકાર વિરૂધ છે કે નહી એના સબંધથી સાબીત કરવાની જરૂર છે તેવા શખસો પોતે જો કોઇ દાવો માંડે અથવા તે શખસોના ઉપર જો બીજો કોઇ દાવો માંડે તો તે મુકદમામાં સદરહુ સ્થીતી કિંવા જવાબદારીને સબંધે સખસો મજકુરે કહેલો કિંવા લખેલો કોઇ મજકુર તેઓને પોતાને વિરૂધ હોવાથી લગતા હોય તો તે મજકુર સદરહુ સખસોએ સદરહુ મુકદમામાં કહયો હોય કિંવા લખાયો હોય ત્યારે તે મજકુર અંગીકાર છે એમ સમજવું પણ શખસો મજકુર સદરહુ સ્થીતીમાં કાયમ હોય કિંવા તેની સદરહુ જવાબદારી ચાલુ હોય તે દરમીયાનમાં સદરહુ મજકુર તેઓએ કહયો હોય અથવા લખ્યો હોય તો,

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) ના તરફથી ભાડુ વસુલ કરનારનું અ પોતાને માથે લેછે-

બ ને જે ભાડુ ક ના તરફથી આવવાનું હતુ. તે અ એ વસુલ કરયું નહી સબબ બ અ એ ઉપર દાવો કરયો છે.

બ નું ક પાસેથી કાંઇ લેહેણું હતું એ વાતનો અ ઇનકાર કરે છે.

બ નું પોતાની પાસે ભાડુ લેહેણું હતું એવો ક ના કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર અંગીકાર છે. અને ક. ની પાસેથી બ નું ભાડુ લેહેણું હતું એ વાતનો જો અ ઇનકાર કરતા

હોય તો સદરહુ મજકુર અ ના વિરૂધ લગતો છે.

ટીકા—મી. ટેલર પા. ૬૮૮ જુઓ—અ તથા બ ને ક નું એકઠું દેવું છે. ક એકલા અ ઉપર દાવો બાંધે છે. અ વાંધો લેછે કે હું એકલો જવાબદાર થઇ શકતો નથી; બ ને સહમતે વાદી તરીકે સામીલ કરવો જોઇએ કારણકે હું અને બ એકઠા જવાબદાર છીએ. તેમની એકઠી જવાબદારી વિશે બ એ કરેલો અંગીકાર અ અને ક ની વચે ચાલતા કામમાં લગતો છે.

જે શખસનો પક્ષકારે હવાલો આપ્યો હોય તે શખસનો કરેલો અંગીકાર.

૨૦ તકરારી બાબત સબંધી કાંઇ માહીતી જે શખસો પાસેથી મેળવવાનું મુકદમાના હરકોઇ પક્ષકારે સ્પષ્ટ રીતે બતાવ્યું હોય તે શખસોએ કહેલા કિંવા લખેલા મજકુર અંગીકાર છે એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંતો.

તકરાર એવી છે કે અ એ બ ને વેચેલો ઘોડો મજબુત છે કે નહી.

અ બ ને કહે છે કે "જઇને ક ને પુછો ક ને તે બાબત સરવે માલમ છે" ક એ જે મજકુર કહયો હોય તે અંગીકાર છે.

ટીકા—ટેલર કહેછે આ ધોરણ કાયદાનો સવાલ હોય કે હકીકતનો સવાલ હોય છે. અને જે બાબત વિશે પુછવામાં આવ્યું હોય તે બાબતનુ ખાસ જ્ઞાન હોય કે ના હોય અને તેવી આખી કહેલી બીના કરાર ઉપરથી થએલા દાવામાં અગર અપકૃત્યના દાવામાં પુરાવ તરીકે આપવામાં આવી હોય તો પણ આ નિયમ લાગુ પડે છે ટેલર. ૬૮૯ ૬૯૩

જે સખસે અંગીકાર કરયો હોય તેની વિરૂધ અથવા તેના તરફેનમાં અંગીકાર લગતો છે કે શોરીતે.

૨૧ જે શખસે કાંઇ અંગીકાર કીધેલો હોય તે શખસ વિરૂધ અથવા હક સબંધીના તેના પ્રતીનીધીની વિરૂધ તે અંગીકાર લગતો છે તથા તે સાબીત કરી શકાય છે; પરંતુ જે શખસે તે અંગીકાર કીધો હોય તેનાથી અથવા તેના તરફથી અથવા તેના હક સબંધી પ્રતીનીધીથી નીચે બતાવેલી બાબત શીવાય બીજી બાબતમાં અંગીકાર મજકુર સાબીત કરી શકતો નથી,

(૧) જ્યારે અંગીકાર એવા પ્રકારનો હોય કે તે કરનાર શખસ મરણ પામ્યો હોય તો તે કલમ ૩૨ મુજબ ત્રાહીત શખસોની વચે ચાલતા કામમાં લગતો થાય ત્યારે તે અંગીકાર જે સખસે કરયો હોય તેનાથી અથવા તેના તરફથી તે સાબીત કરી શકાય છે.

(૨) મનની અથવા શરીરની કોઇ સ્થીતી હતી એ હકીકત લગતી કિંવા મુદાની હોય ત્યારે, તે સ્થીતી હતી, એવો જે મજકુર સદરહુ મનની અથવા શરીરની સ્થીતી ચાલતી હોય તે વખતે અથવા તે અરસામાં કહેવામાં અથવા લખવામાં આવ્યો તે મજકુરને રૂપે જ્યારે કાઇ અંગીકાર હોય તથા જ્યારે તે મજકુર કહેવાની અથવા લખવાની સાથે એવી વરતણુક થઇ હોય કે સદરહુ કહેલું કિંવા લખવું ખોટું છે એ તે ઉપરથી અસંભવીત માલમ પડે ત્યારે સદરહુ અંગીકારની સાબીતી તે અંગીકાર કરનાર શખસથી અથવા તેની તરફથી કરી શકાય છે.

(૩) કાંઈ અંગીકાર તરીકે નહી, પણ બીજી રીતે લગતો હોય તો, તે અંગીકાર જે શખસે કીધો હોય તેનાથી અથવા તેના તરફથી શાબીત કરી શકય છે.

દ્રષ્ટાંત.

(અ) અ તથા બ વચે તકરાર એવી છે કે અમુક ખત બનાવટનું છે કે નહી. અ નું કહેવુ એવું છે કે તે ખરૂ છે, તથા બ નું કહેવું એમ છે કે તે બનાવટનુ છે.

સદરહુ ખત ખરૂ છે એવો મજકુર અ એ કહ્યો અથવા લખીયો હોય, તેની સાબીતી બ થી કરી શકાય છે, તથા ખત મજકુર બનાવટનું છે એવો મજકુર અ એ કહયો અથવા

લખ્યો હોય તેની સાબીતી બ થી કરી શકાય છે. પરંતુ તકરારી ખત ખરૂ છે એવો મજકુર અ એ પોતે કહયો અથવા લખીયો હોય તેની સાબીતી અ થી કરી શકાતી નથી. તેમજ તે બનાવટનું છે એવો મજકુર બ એ કહયો અથવા લખ્યો હોય તેની સાબીતી બ થી કરી શકાતી નથી.

(અ) અ એક વાહાણનો ટંડેલ છે તેના ઉપર એવા તહોમત બદલ તજવીજ ચાલે છે કે તેણે એક વાહાણ ભાગી નાખ્યું.

વાહાણને તેના યોગ્ય મારગની બાહાર લઈ જવામાં આવ્યું હતું એ બતાવવાને સારૂ પુરાવો આપવામાં આવ્યો છે.

પોતાના હમેશના કામને પ્રસંગે અ એ રાખેલી એક ચોપડી તે હાજર કરે છે. તે ઉપરથી એવું દેખાય છે કે દરરોજ બનાવો વીગેરે જે જાહેર કરયા પ્રમાણે તેનાં અવલોકન કરવામાં આવતું તે સરવે તેમાં લખીરાખીયું છે, તથા તે ઉપરથી એવું માલમ પડે છે કે વાહાણ મજકુરને તેના યોગ્ય માર્ગની બાહાર લેઈ જવામાં આવ્યું નહોતું. અ સદરહુ મજકુર સાબીત કરી શકે છે કારણ કે તે મરણ પામ્યો હોત તો સદરહુ મજકુર ત્રાહીત પક્ષકારો મધ્યે ચાલતા કામમાં કલમ ૩૨ ના રકમ (૨) મુજબ પુરાવામાં લેવાઈ શકાત.

(ક) કલકતામાં અ એ એક ગુન્હો કરયો છે એવું તેના ઉપર તહોમત છે.

તેણે પોતે લખેલું એક પત્ર તે હાજર કરે છે, તે પત્રમાં લાહોર મુકામે તે દીવસે તારીખ નાખેલી છે તથા જે તારીખ નાખેલી છે તે તારીખની લાહોરની પોસ્ટ આફીસની છાપ તે પત્ર ઉપર છે.

પત્રમાં તારીખ લખી છે એ મજકુર પુરાવામાં લેવા યોગ્ય છે કારણ કે અ જો મરણ પામેલો હોત તો તે મજકુર કલમ ૩૨ ની રકમ ૨ મુજબ પુરાવામાં લેવા યોગ્ય હોત.

(ડ) માલ ચોરીનોછે એવું જાણ્યા છતાં તે લીધા બાબત અ ના ઉપર તહોમતછે.

સદરહુ માલની જે કીમતછે તે કીમતની અંદર તે વેચવાની તેણે ના કહી હતી,એવું શાબીત કરવા તે માગેછે.

સદરહુ મજકુર અંગીકારછે, તો પણ તેની શાબીતી અ કરી શકેછે, કારણકે મુદ્દાની હકીકત ઉપરથી જે વરતણુંક થઇ તેનો ખુલાસો તે ઉપરથી થાયછે.

[ઈ) ખોટો શીકોછે એવું માલમ છતાં ખોટો શીકો પોતના કબજામાં દગલબાજીથી રાખ્યાનું તહોમત અ ઉપરછે.

અ એવી હકીકત શાબીત કરવા કહેછેકે શીકો મજકુર ખોટો છેકે નહી એ વિશેનો મને સંશય પડવાથી તે શીકાની પરીક્ષા નાણા પારખનાર એક શખસ પાસે મેં કરાવી અનેતેણે પરીક્ષા કરીને મને એવું કહયું કે સીકો મજકુર ખરોછે.

સદરહુ છેલટના ઉપલા દ્રષ્ટાંતમાં કહેલા કારણોને લીધે અ એ હકીકતો શાબીત કરી શકેછે.

ટીકા—હુકમનામાની બજાવણીના વેચાણમાં મીલકતનો ખરીદ કરનાર જે હુકમનામાનાદેણદારનો હક, હીતહક વીગેરે તેણે ખરીદ કરી લીધોછે. તેનો તે હીત પ્રતીનીધીછે, આનાપુરના દાશી વી. નાકુર જોતદાર ૨૧ વી. રી. પ. ૧૪૮

દસ્તાવેજના મજકુર બાબતનો મુખ્ય અંગીકાર ક્યારે લગતો સમજવો.

૨૨. દસ્તાવેજના મજકુર બાબતનો મુખ જુબાની અંગીકાર લગતો નથી પરંતુ એવા દસ્તાવેજનાં મજકુરનો દાયમ પુરાવો આ આકટમાં હવે પછીકહેલા નીયમો પ્રમાણે આપવાનો પોતાનો હકછે એવું જે પક્ષકાર સદરહુ મુજબ સાબીત કરવા માગતો હોય તેબતાવે તો તથા બતાવે ત્યારે અથવા જે દસ્તાવેજ હાજર કરયોછે તેના ખરા પણા વીશે જો તકરાર હો

ય તો સદરહુ મુજબનો દસ્તાવેજના મજકુર બાબતમાં અંગીકાર લગતોછે.

ટીકા—દસ્તાવેજના દાયમ પુરાવાની બાબતમાં આ કાયદાની ૯૫ કલમ જોઓ.

દીવાની કામમાં અંગીકાર કેવેમમ ગે લગતા હોય છે.

૨૩ કોઇ એક અંગીકારનો પુરાવો આપવો નહી એવી સ્પષ્ટ શરત કરીને અંગીકાર મજકુર કરવામાં આવ્યો હોય તો અથવા સદરહુ અંગીકાર એવી કેફીયત ઉપરથી કરવામાં આવ્યો હોય કે તે કેફીયત ઉપરથી કોરટને એવી ધારણા થાય કે અંગીકાર મજકુરનો પુરાવો આપવો નહી, એ પ્રમાણે તે કામના પક્ષકારોએ એકમત થઇ ઠરાવ કરયો છે તો દિવાની કામોમાં તે અંગીકાર લગતો નથી.

ખુલાસો—કોઇ પણ બારીસ્ટર કીવા પ્લીડર કીંવા અટરની કીંવા વકીલને કલમ ૧૨૬ મુજબ જે બાબતની સાહેદી આપવાની ફરજ પાડી શકાય છે. તે બાબતની શાહેદી આપવાની તેને આ કલમ ઉપરથી કોઇ પણ રીતે માફી થાય છે, એમ સમજવું નહી.

ટીકા—આવો કોઇ સ્પષ્ટ કરાર કીંવા કિંવા ગરભીત સરત ન કરી હોય તો ખાનગિ બાંજગડની માગણી કરી તે જવાબદારીનો કાંઇક પુરાવ થશે, પણ એ વાત ધ્યાનમાં રાખવી જોઇએ કે આવી તરેહની માગણીના રીત પ્રાપ્ત કરવા સારૂ કરવામાં પણ આવે અને તથી જુવાબદારીઓ સ્વીકારના પણ કરયો હોય, નિરાંત પ્રામ અને જુમેદારીના કાંઇ પણ અંગીકાર વગર થઇ શકે. દરેક પ્રસંગની કેફીયત ઉપર ઘણો આધાર રેહશે.

ફોજદારી કામમાં લાલચ કિંવા ધમકી કિંવા વચન ઉપરથી કીધેલી કબુલત ગેર લગતીછે.

૨૪ કોઇ ફોજદારી કામમાં કોઇ તોહમત વાળા શખશે કરેલી કબુલત કોઇ અધીકારવાળા શખ્શ તરફથી તે તહોમતવાળા ઉપરના તહોમતને સબંધે મળેલી લાલચ કિંવા ધમકી કિંવ વચન ઉપરથી કરવામાં આવીછે. એવુ કોરટની નજરમાં આવે તથા તે લાલચ કિંવા ધમકી કિંવા વચન કોરટના અભીપ્રાયમાં એવા હોયકે પોતાની ઉપર જે કામ ચાલેછે તે કામને સબંધે પોતાને સદરહુ મુજબ કબુલત કરયાથી સંસાર વીષયનો હર કોઇ ફાયદો થસે અથવા એવી હર કોઇ આફત દુર થશે, એમ સમજવાને સદરહુ તહોમતવાળી સાખસને યોગ્ય જણાય એવા સબબ તેને સદરહુ મુજબની લાલચ કિંવાં ધમકી કિંવા વચન ઉપરથી મળ્યાછે તો કબુલત મજકુર સદરહુ ફોજદારી કામમાં લગતી નથી.

ટીકા—કબુલતો બે જાતનીછે, (૧)ઇનસાફી નહી. એવી એટલે જે કબુલતો માજીસ્ત્રેટ કે કોરટની રૂબરૂ કરેલી ન હોય પણ બીજે ઠેકાણે કરેલી હોય એવી. [૨)ઇનસાફી અથવા જે કબુલતો કાયદેસર કામોની હમેશની પધતી પ્રમાણે માજીસ્ત્રેટની કે કોરટની રૂબરૂ કરેલી હોય એવી, પેહેલી જાતની કબુલતોમાં ખાનગી સખસોની આગલ કરેલી તેમજ ઇનસાફના અમલદારો જેવા કે કાન્સટેબલો, પોલીસ અમલદારો ઇત્યાદીની આગલ કરેલી કબુલતો આવેછે. જો આ કબુલતો ખુશી પુરવક કરેલી હોય તો બીજી હકીકતોની પેઠે સાબીત થયા પછી તે પુરાવામાં લેઇ શકાયછે કબુલત ખુશી પુરવક છેકે નહી તે બાબતમાં ચીફ બારન આયરે કહયું કે "જે કબુલત મનમાંથી આગાના ખુશામત કરી અથવા ધાસતીનુ દબાણ મુકી કઢાવી હોય તે જ્યારે ગુનહાના પુરાવા તરીકે ગણવાની હોય ત્યારે એવાં શક ભરેલા રૂપમાં આવેછે, કે તે ઉપર કઇ પણ ભરૂસો રાખવો ન જોઇએ.

લાલચ પુરતી હોવી જોઇએ તે વિશે.

એ લાલચ ધમકી કીંવા વચન કોરટના અભિપ્રાયમાં એવાં હોવાં જોઇએ કે પોતાના ઉપર જે કામ ચાલે છે, તે કામને સબંધે પોતાને સદરહુ મુજબ કબુલત કરવાથી સંસાર વિષયનો હરકોઇ ફાયદો થશે અથવા એવી હરકોઇ આફત દુર થશે એમ સમજવાને તોહમતવાળા શખસને યોગ્ય

જાણાય એવા આધાર મળી શકે.

લાલચ કીંવા ધમકી કિંવા વચન ઉપર મુજબ છે કે નહી, તે વિશે વિચાર બાંધવાનુ કોરટનું એટલે કે જડજનું અથવા માજીસ્ત્રેટનુ કામ છે, જ્યુરાંની સાથે તજવીજ જે મુકરદમામાં ચલાવી હોય, તેમાં કબુલત પુરાવામાં લેવી યોગ્ય છે કે નહી, તે જડજે એકલા અજમાવવાનુ છે. જે ફાયદા થવાનો અથવા જે આફત ટળવાની તે (૧) સંસાર વિષયની હોવી જોઇએ, અને (૨) તોહમતવાળા શખ્સના ઉપર ચાલતા કામને સંબંધે હોવી, જોઇ એકેમકે એક જેલના પાદરીએ એક કેદીને કહ્યું કે ધર્મોપદેશક તરીકે મારે તને ચેતાવવું જોઇએ, કે પરમેશ્વરનીસાથે કપટ રમવાની કોશીશ કરી પાપમાં પાપનો ઉમેરો ન કર, અને તાહારે તારાં પાપ ઇશ્વરની આગળ કબુલ કરી દેવાં, અને તાહારાથી બને તેટલો તેં કરેલા નુકશાનનો બદલો વાળવો એ જરૂર છે. અને કેદીએ તેને આ મુજબ કેહેવામાં આવ્યા પછી જેલર અને કોટવાળની આગળ બે કબુલાતો કરી, આ કબુલાતો પુરાવામાં લેવા લાયક છે એમ ઠરાવવામાં આવ્યુ. રાણી વિરૂધ ગીલહામ મુડીસ ક્રીમીનલ કેસીસ વા૦ ૧-પ. ૧૮૬ વળીએક માણસે ખુનના તોહમતવાળા એક છોકરાને કહયું કે:—"હવે પછે પડ હું તને એક ઘણો અગત્યનો સવાલ પુછુ છું, અને મને આશા છે કે, ઇશ્વરની સમક્ષ તું મને સાચે સાચી વાત કહી દેઇશ"—અને તે છોકરાએ જે મજકુર કહયો તે પુરાવામાં લેવા યોગ્ય છે; એમ ઠરાવવામાં આવ્યું, રાણી વિરૂધ વાઇલ્ડ. મુડીસ ક્રીમીનલ કેસીસ વા૦ ૧ પ. ૪૫૨

તોહમતવાળા શખ્સે કરેલી કબુલત જો કોરટની નજરમાં એમ આવે કે તે અમુક તરેહની લાલચ, કિંવા ધમકી, કીંવા વચન ઉપરથી કરવામાં આવી છે, તો તે લાગતી ગણવી નહી

કબુલત લગતીછે કે નથી તે કોરટે નક્કી કરવાનુ છે.

અહીંઆ પણ વળી એવા પ્રસંગે કબુલત પુરાવામાં લેવી કે નહી, તે નક્કી કરવાનુ કામ કોરટનુ છે, એટલે જડજનુ પણ જ્યુરીનું નથી અથવા માજીસ્ત્રેટનુ છે, (મુ હા. કો. રી. વા. ૯-પા. ૩૯૭) રાણી વિરૂધ નવરોજજી દાદાભાઇના કામમાં ચીફજસ્ટીસ સારજનટ બોલ્યો કે "લાલચ, ધમકી કીંવા વચન કબુલ ન કરવાથી સંસાર વિષયનો કાંઇ ફાયદો થશે, અથવા કાંઇ આફત ટળશે એવી ધારણા કરવાને કેદીને માટે બસ હતી, કે નહી તે વિશે પોતાનો અભિપ્રાય બાંધવાનુ કામ તદન કોરટ ઉપર નાખે છે' (મુ. હા. રી. ક્રી. વા. ૧૧ પ. ૧૩૮) રાણી વિરૂધ ભગવંત પેનદાકરના કામમાં પણ એમ કેહેવામાં આવ્યું હતુ કે જો કોરટની નજરમાં એમ આવે કે અમુક કબુલત લાલચ, કીંવા ધમકી, કીંવા વચન ઉપરથી કરવામા આવી છે. તેમજ એ કબુલત પુરાવામાં લેવા યોગ્ય નથી, આ કામમાં તોહમતદારે ચેસલ વેહેલુ શેસન કોરટની આગળ જાહેર કર્યું કે, કબુલત, મને ધમકી અને આશાઓ આપી કઢાવી હતી પરંતુ આ વાતનો પુરાવ નહી, તેથી હાયકોરટનો એવો અભિપ્રાય થયો કે પુરાવા વગર એમ અનુમાન ન કરાય કે કબુલત ગેરવ્યાજબી દાબથી કઢાવી છે એવા સબબનો વાંધો બતાવવામાં આવે તો તે પુરાવામાં ન લેવા લાયક નથી.

સરકાર વિરૂધ રામ બીરાપા. વા. ૩ પ. ૧૨ તા૦ ૧ આગષ્ટ ૧૮૭૮ ના કામમાંના મહાર મુંબાઇ હાઇકોરટે નીચે પ્રમાણે ફેસલો કરયો છે,

રામાપુત્યા નામના માણસનું ખુન કર્યાના તોહોમતપરથી કાનડાના શેશન જડજ એ. એસ. ક્પેન્સે રામા બીરાપા અને પોકા અને સુબ્બા એઓની ચોકશી કરી, તેમાં રામા બીરાપા પર સાબિતી થયા ઉપરથી તેણે જન્મ પરીયંત દેશનિકાલની શિક્ષા કરી. અને તેના સોબતી આરોપિત પોકા અને સુબ્બાને દોષ મુક્ત કરી છોડી દીધા,

ઉપરલુ ઠરાવપર રામા બીરાપા (આરોપિત) એ અપીલ કરી તેમાં હાઇકોરટે ઠરાવ કરેલો

કે—મીતીસ સરજને જે મડદુ તપાસ્યું, તેજ મરદુ જેનું ખુન થયું કહેવામાં આવ્યું છે તે નુંજ હતું એવો આ કામમાં પુરાવ નથી. એથી સિવિલ સરજનની જુબાનીનું લાગુપણું નહી જેવું થાય છે.

આરોપીને બીજા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટની રૂબરૂ જે કબુલત કરી છે તે તેણે અયોગ્ય દાબથી કરી છે એવા કારણથી શેશન જડજે તે પુરાવામાં લેવાને ના કબુલ કરયું છે; અને તેના કબુલ કરીને શેશન જડજે બાકીના આરોપિત પોકા અને સુભાન છેડી દીધા છે. પરંતુ જે બાહેરની વાતને તે કબુલતનો સબંધ છે તે વાતથી તે કબુલતને આરોપીત વિરૂદ્ધ મજબુતી મળી છે એમ સમજીને શેશન જડજે રામાના કામમાં તે કબુલત પુરાવામાં લીધી અને તે ઉપરથી રામા(આરોપીત) પર અપરાધ સાબીત કર્યો છે.

પણ જો તે કબુલત પુરાવામાં લેવા જોગ હોત તો કોરટે રામાના સોબતી આરોપિત વિરૂદ્ધ તેનો વિચાર કરવો જોઇતો હતો. અને તેજ પ્રમાણે રામા વિરૂદ્ધ તો તે સ્પષ્ટ પુરાવ હતો તે કબુલત અયોગ્ય પ્રકારે લીધેલી છે. એમ પહેલાં બતાવીને તે નાકબુલ કર્યા પછી એક કેદી ઉપર તહોમત સાબિત કરવામાં તે લેવાને શેશન જડજે ચુક કરી છે

આરોપિતે રીપ પ્રમાણે કબુલત લખી આપ્યા અગાઉ અને ખુનના સબંધની વિશેષ જગ્યા અને જાગ્યો બતાવ્યા અગાઉ પોલીસ અમલદાર આગળ પણ કાંઈ વાત કબુલ કરી હતી, આ પ્રમાણે લીધેલી કબુલતને સરકાર વિરૂદ્ધ જેરા હુસનના કજીઆમાં (મુ. હા. કો. રી. વા. ૧૧ પ્ર. ૨૪૨ ના કામમાં કરેલી ટીકા બરોબર લાગુ પડે છે. ખુન કર્યા બદલ કેદીએ પોલીસ કાન્ટેબલની રૂબરૂ કરેલી કબુલતને "મે ખુન કરયુ તે એજ ઠેકાણે" એમ કહેવાથી મજબુતી મળતી નથી.

આરોપિત જે માહીતી આપી તેના આધારે એકાદી વાત જણાઇ આવ્યાથી તે કબુલત પુરાવામાં લેવા લાયક છે એમ. કિં પુરાવાના આકટની કલમ ૮ પ્રમાણે આરોપિતની કબુલત પુરાવામાં લેવા યોગ્ય છે એમ સરકાર તરફના વકીલે બતાવ્યું નથી, જે કામનો કેદીએ કરેલા ગુન્હા સાથે સબંધ નથી એવું એક પણ કામ કેદીથી કરાય નહી તેમજ એવું કરવા માટે પુરાવાના આકટમાં ઠરાવ નથી કિંવા તેવી સુચના પણ કરી નથી, પરતુ જે મજકુર તેણે કહ્યો તે, તે ગુન્હાને મજબુતી કરવા માટે કહ્યો કિંવા કહેવાને છોડી દીધો હોય તોજ માત્ર તે ઉપરથી કાંઇ અનુમાન કરવું અને તે મજકુર પુરાવામાં લેવા વ્યાજવી થશે; એ વાત સ્પષ્ટરીતે લક્ષમાં રાખવી જોઇએ. નહી તો કાયદા કરનારાએ અપરાધી લોકનું સંરક્ષણ થવા માટે પુરાવાના આકટની કલમ ૨૪, ૨૫, અને ૨૬, માં જે ઠરાવ કરી મુકેલા છે તે વ્યર્થ થશે.

એક કેદીએ ચાર દીવસ પોલીશની ગેટમાં રહીને માજીસ્ટ્રેટની કોરટમાં પોતાના ગુન્હાની કબુલાત આપી અને પાછળથી ઇનસાફની વખતે નામુક્કર ગયો જે કબુલત આપી હોય તેને બીજા પુરાવા ઉપરથી ટેકો મળતો હોય તો પંજાબના ચીફ કોરટના ધારવા મુજબ ગુન્હેગાર ઠેરવવા સારૂ બસ છે.

સમજાવીને અને છોડી દેવાનું વચન આપી પોલીસે કેદી પાસેથી લીધેલી કબુલાત ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડની કલમ ૧૬૩ ના મજકુરથી વિરૂદ્ધ હોવાના સબબથી પુરાવામાં દાખલ કરવી નહી જોઇએ. વળી પોલીશને કેદીએ કરેલી મજકુર કેદીની વિરૂદ્ધ વાપરતાં પહેલાં પોલીશ અમલદારની જુબાની લેવી જોઇએ.

અખત્યારવાળા શખસોએ શબ્દોમાં નીચે લખેલા શખસોનો સમાવેશ થાય છે.

૧ ફરીયાદી. ફરિયાદીની બાયડી અગર તેનો એટરની.

૨ કાનસ્ટેબલ, અથવા બીજો અમલદાર.

૩ તહોમતવાળાને કેદમાં રાખવાને માટે કોનસ્ટેબલને અથવા ફરીયાદીને મદદ કરનાર માણસ.

૪ માજીસ્ત્રેટ અગર તેનો કલાર્ક

૫ જેલર અગર જેલનો ચાપલેન.

૬ વાહાણનો કપતાન.

૭ તહોમતવાળાનો શેઠ અગર શેઠાણી.

૮ ઉપર કહેલા અધિકારવાળા શખસોની મજુરીથી અને તેઓના રૂબરૂ ફરીયાદીની બાબત કામકાજ કરવાને માટે અખત્યાર આપેલો શખસ.

આ કલમમાં લાલચ દેખાડવી નહી એવા જે મોઘમ શબ્દો છે તે વિશે નીચેના લખાણ ઉપરથી કેટલોક ખુલાસો થશે.

કેદીની કબુલત પ્રથમ દર્શનીક રીતે તો પુરાવામાં દાખલ થઇ શકે છે પણ કેટલાક કારણો થી કેદીએ કરેલી કબુલત પુરાવામાં દાખલ થઇ શકતી નથી જો કાંઇ સંસારી (એટલે ધર્મ સબંધી નહી) કામ સબંધી અધિકારવાળા શખસે લાલચ દેખાડવા ઉપરથી કેદીની ઉપર જે તહોમત મુકવામાં આવ્યુ હોય તે તહોમત સબંધી કેદીએ કબુલત કરી હોય તો એવી કબુલત પુરાવામાં દાખલ થઇ શકતી નથી, હમેશાં એમ કહેવામાં આવે છે કે લાલચથી કે ધમકીથી કબુલત કરાવવામાં આવી હોય તો તે કબુલત પુરાવામાં દાખલ થઇ શકતી નથી. ધમકી ઉપરથી લાલચ ઉત્પન્ન થાય છે તેથી ટુંકામાં કોઇપણ તહોમતવાળા ઉપર અયોગ્ય દાબ બેસાડી કબુલત લેવામાં આવે તો તેવી કબુલત ગમે તો લાલચથી થએલી ગણો કે ધમકીથી થએલી ગણો પણ એવી કબુલત તો પુરાવામાં દાખલ થઇ શકતી નથી. ધર્મ સબંધી લાલચ આપવામાં આવી હોય અને તે ઉપરથી કબુલત કરવામાં આવે તો તે કબુલત પુરાવામાં થી બાતલ થઇ શકતી નથી.

પોલીસ તહોમતવાળાની કબુલત લખી લે તે પ્રસંગે માજીસ્ત્રેટ હાજર હોય તે કારણથી તે કબુલત પુરાવામા દાખલ થઇ શકે નહી. ડોમનકાહાર ૧૨ વુ. રી. ૮૨ જો સાચુ કહેશો તો છોડી મુકાવવા આવશે, એવું કહ્યા બાદ તહોમતવાળાની કબુલત લેવામાં આવી હતી તેથી કલકત્તા હાઇકોરટે ઘણોજ ઠપકો આપ્યો અને એ કબુલત ઉપરથી જે નવીન હકીકત માલમ પડી આવેલી તે વિશેના પોલીસના કહેવા ઉપર પણ કાંઇ ભરોસો રાખવામાં આવ્યો નહી, ધર મોહત ઓઝા ૮ વુ. રી. ૧૩ જુઓ બેજુ માનજી ૯ વુ, રી. ૧૬

સદરહુ કબુલ કરેલી વાતો દફતરમાં દાખલ કરવી તથા તે ઉપર સહી કરવી. પછી જે માજીસ્ત્રેટ તે કામની ચોકશી અથવા ઇનસાફ કરવાનો હોય તે માજીસ્ત્રેટની ઉપર તે કબુલ કરેલી વાતો રવાના કરવી:—

સદરહુ પ્રકારની કોઇ પણ કબુલત રાજીખુશીથી કરવામાં આવી છે એમ, તે કબુલત કરનાર શખસને સવાલ પુછવા ઉપરથો, માનવાનું કારણ ન હોય તો કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટે તે કબુલત દફતરમાં દાખલ કરવી નહિ, અને તે કબુલતની નિચે માજીસ્ત્રેટે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ટીપ લખવી:—

"મને લાગે છે કે આ કબુલત રાજીખુશીથી કરી છે. આ મારી સમક્ષ તથા મારા સાંભળતાં લીધી છે. અને આ કબુલત કરનાર શખસને તે વાંચી સંભળાવી છે, અને તે ખરી છે એવો તેણે અંગીકાર કરયો છે, અને તેણે કહેલા મચકુરનો પુરેપુરો તથા ખરો હેવાલ તેમાં છે." સહી- અ. બ, માજીસ્ત્રેટ, જુઓ સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૧૬૪.

પોલીસ અમલદા ૨૫ હરકોઇ પોલીસ અમલદારની આગળ કરેલો કબુલત હરકોઇ

જેની રૂબરૂ કીધીડીક બુલાત પુરાવામાં લેવી નહી. — ગુન્હાના તોહમતવાળા શખસ વિરૂધ્ધ સાબિત કરવી નહી.

ટીકા—એક શખસ રેલવેમાં બેશીને કમકને જતો હતો, તેવામાં તેની ઘડીઆળ, આંકડી, તથા કેટલીક રકમ તેની પાસેથી ચોરીએ ગયાં, એવો પુરાવ આપવામાં આવ્યો કે કેદીને પકડનાર કન્સટેબલની આગળ કેદીએ એવી કબુલાત કરેલી કે ઘડીઆળ અને રૂ ૧૦૦૦ મેં માગી લેને આપેલા અને મેં આંકડી વેચાતી લીધી' જસ્ટીસફીયરે આ આકડમાં અંગીકારો તથા કબુલતોની વચ્ચે તફાવત છે, એવી ટીકા કરી આ પુરાવો દાખલ કરયો. રાણી વિરૂધ્ધ માકડો વાહડ. ૧૦ બં. લા રી. એપે પા. ૨

પોલીસનો માણસ પાસે નથી એમ જાણી અને તેની તરફના કાંઇ પણ દાબ શિવાય કેદીએ બીજા ઓરડામાં કરેલી વાત જે પોલીસના માણસે આઘેથી સાંભળી હોય, તો તે પુરાવામાં કાયદેસર રીતે ના દાખલ કરવા જોગ નથી. રાણી વિરૂધ્ધ સગીન, ૭. વુ. રી. ફો૦ રૂ ૫૬

માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ નહી બોલેલી કેદીનો કબુલાત પુરાવામાં લેવા જોગ કરવાને તે ઉપરથી માલમ પડેલી હકીકત એવી હોવી જોઇએ કે જે પોતાનાજ વજનથી કબુલાયત શિવાય પુરાવામાં દાખલ થઇ શકે. મદ્રાસ હા. કો. મો. સને ૧૮૬૭

પોલીસના હવાલામાં તોહમતવાળો હોયતેવખતે તેણેકીધેલી કબુલત પુરાવામાં લેવી નહી. — ૨૬ હરકોઇ શખસ કોઇ પોલીસ અમલદારના હવાલામાં હોય તે દરમ્યાનમાં તણે કરેલી કબુલત કોઇ પણ માજીસ્ત્રેટની પ્રત્યક્ષ રૂબરૂ કીધી ન હોય તો તેને સદરહુ શખસની વિરૂધ્ધ સાબીતો કરવી નહી

ટીકા—કલમ ૨૫ ના ઠરાવ મુજબ પોલીસ અમલદારની આગળ કરેલી કબુલાત તદન પુરાવામાં લેવા યોગ્ય નથી માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ કરેલી હશે તોપણ પુરાવામાં લેવા યોગ્ય નહી થાય આ કલમના ઠરાવ મુજબ પોલીસના હવાલામાં હોય તે દરમ્યાન કોઇ શખસે કરેલી કબુલાત માજીસ્ત્રેટની પ્રત્યક્ષ રૂબરૂ કીધી હોય, તે શિવાય તે પુરાવામાં લેવા યોગ્ય નથી માજીસ્ત્રેટની પ્રત્યક્ષ રૂબરૂ કોઇ શખશે પોલીસ અમલદારની આગળ કરેલી કબુલાત આ પ્રમાણે પુરાવામાં લેવા યોગ્ય નથી; પણ પોલીસના હવાલામાં હોય તે દરમ્યાન પોલીસ અમલદાર શિવાય બીજા કોઇ શખસની આગળ કોઈ શખસે કરેલી કબુલત જો તે માજીસ્ત્રેટની પ્રત્યક્ષ રૂબરૂ કરેલી હોય તો તે પુરાવામાં લેવા યોગ્ય છે.

માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ કેદીનું જે બોલવું થયું હોય, તે કબુલ દાખલ હોય અગર એની જુબાની લેતાં બોલ્યો હોય, તો તે પુરાવામાં દાખલ થઇ શકે છે,—રાણી વિરૂધ્ધ શનીચર—વીકલી રીપોટ ૫ પ્ર. ૧ ફોજદારી

પોલીસ અમલદારના હવાલામાં છતાં અને વગર શાક્ષીએ જે કબુલાતો કેદી પોલીસ અમલદારની રૂબરૂ કરે તે પુરાવામાં દાખલ કરવા લાયક નથી, રાણી વિરૂધ્ધ બીરમોઆનેત વિકલી રીપોટ ૩ પ્ર. ૨૧ [ફોજદારી]

તહોમતવાળાશખસે બતાવેલા મજકુરનો અથવા તેનીકાધેલી કબુલતનો જેટલો ભાગ મજકુર અથ — ૨૭ પરંતુ એવું ઠરાવ્યું છે કે કોઇ શખસ ની ઉપર કોઇ ગુન્હાનું તોહમત મુકયું છે, અને તે શખસ પોલીસ અમલદારના હવાલામાં છે તે શખસ પાસેથી કાંઇ ખબર મળી તે ઉપરથી કોઇ હકીકતનો શોધ લાગ્યો છે એવી જુબાની પડે ત્યારે એની ખબરમાંનો જેટલો ભાગ ખબર મજકુર ઉપરથી શોધી કાહાડેલી હકીકત સાથે સ્પષ્ટ રીતે

પા કબુલત ઉપરથી સોધીકાઢેલીહકીકત સાથેસબંધરાખતોહોવતોતેટલો સાબીતકરીશકાયછે

સમંધ રાખતો હોય તેટલો ભાગ સાબિત કરી શકાય છે, પછી તે ખબર કબુલાત ગણાય એવી હોય કીંવા ન હોય તો પણ.

ટીકા—"પોલીસ અમલદારના હવાલામાં" એ શબ્દો એમ બતાવતા દેખાય છે કે આ કલમ માત્ર કલમ ૨૬ ના વિશેષ ઠરાવ દાખલ કરવાનો ઇરાદો હતો, અને જ્યારે એ ખબર મજકુરથી શોધ લાગેલી હકીકતને લગતી ખબર પોલીસ અમલદારની આગળ કરેલી કબુલત ગણાય તેવી હોય ત્યારે આ કલમ લાગુ નથી. આ વિશેષ ઠરાવ તે ઉપરથી થએલા ફેસલા જોતાં કલમ ૨૫ ને પણ લાગે છે. તોપણ ઉપર લખેલા શબ્દોથી આ ઠરાવ કલમ ૨૪ ને લાગતો નથી એમ જણાય છે. રાણી વિરૂધ જોરા હુસજી અને બીજાઓના કામમાં (મુ હા. કો. રી. વા. ૧૧ પ. ૨૪૪) જસ્ટીસ વેસ્ટ બોલ્યા કેઃ—મીલકત હાજર થયાના અથવા તેનો શોધ લાગ્યાના સબંધમા કહેલાં બધા મજકુર પુરાવામાં લેવા યોગ્ય નથી; જે મજકુરથી સદરહુ મીલકતનો તરત પતો લાગ્યો હોય તેટલોજ મજકુર અને જેટલો તેથી પતો લાગ્યો હોય તેટલે સુધી પુરાવામાં વ્યાજબી રીત લેવા યોગ્ય છે.

કોઇ માણસ કહે કે—"ફલાણે ઠેકાણે તમને એક લાકડી માલમ પડશે તે વડે મેં રામાને મારી નાંખ્યો" આવા પ્રસંગે પોલીસનો માણસ એમ કહી શકે કે મને બતાવેલી જગાએ હું ગયો અને એ લાકડી માલમ પડી; પણ ખુનની કબુલત વિશે કાંઇ પણ મજકુર તે કહે તો તે પુરાવામાં લેવા યોગ્ય નથી. "જો તમને માલમ પડશે" એમ કેહવાને બદલે કેદીએ એમ કહ્યું હોય કે 'મેં ફલાણી જગાએ એક તરવાર કે છરી મુકયો છે' અને ત્યાં તે માલમ પડયો હોય; પણ આ મજકુરનો જો કે તેમા કેદી તરફથી અમુક કૃત્ય કરવાને અંગીકાર આવે છે તોપણ તે પુરાવામાં લેવા યોગ્ય છે કારણ કે તે એવી ખબર છે કે તેથી શીધો એ શોધ લાગ્યો અને તેની સાથે સબંધ રાખનાર બીજી કોઇ ખબરથી આ પ્રમાણે અલગ રીતે અને સ્વતંત્રપણે શોધ લાગ્યો.

રાણી વિરૂધ પગારી શાહના કામમાં (મુ. રી. ક્રી. રૂ. વા ૧૯—પા૦ ૫૧) તોહમતવાળાએ શબ ઇન્સ્પેકટરને એમ જાહેર કર્યું હતું કે મરનારને મેં ગરદનથી પકડી હતી, અને જોરથી તેને ધકો મારી નીચે નાંખી દોધી હતી તેથી તે એક કેગના ઝાડની સાથે અથડાઇ અને તેની ગરદન ભાગી ગઇ; વળી મેં તેને મારા હાથથી મારી હતી, અને એ બબડી તેજ વખત ત્યાંજ મરણ પામી અને પછી એ મડદુ ખશેડવાની કોશીસ કરયા પછી તેના ઉપરથી એક કાંટલો અને બે ચુડા મેં ઉતારી લીધા, જે મેં પાસેના જંગલમાં સંતાડયા, આ ખબરને લીધે તેણે બતાવેલા જંગલમાં તેને લઇ જવામાં આવ્યો. અને તેણે એક છુપી જગામાંથી એ કાંટલો અને ચુડા હાજર કરી કહ્યું કે મરનારના શરીર ઉપરથી મેં આ ઘરેણાં કાઢી લીધાં છે, જસ્ટીસ ગ્લોવરના અભિપ્રાયમાં એમ આવ્યું કે જેટલી ખબર મનાર ઉપરના હુમલા તથા તેથી થએલા તેના મોતનું બયાન કરે છે તેટલી ખબર ઘરેણાંની શોધની વાતને સ્પષ્ટ રીતે લાગે છે, જે શોધ એ ખબરને લીધેજ લાગી હતી. અને પાના હાથમાં જો ઘરેણાં આવ્યાં એ વિશેની કેદીની કબુલત એવી હકીકત છે કે પુરાવાના કાયદા તેના ઉપર તે સાબેત થઇ શકે છે.

લાલચકીવાધમકી કિંવાવચનથીમનઉ

૨૮ કલમ ૨૪ મીમાં બોધ કરયા મુજબની લાલચ કિંવા ધમકી કિંવા વચનથી મન ઉપર થએલી અસર કોરટના અભિપ્રાયમાં જે વ

પરથએવીઅસર પ્ર શીગયાપછી કરેલી કબુલત લગતી છે

પ્રતે પુરી દુર થઇ હોય તે વખત પછી સદરહુ કલમમાં બોલ્યા કરવા મુજબની કબુલત કરવામાં આવી હોય તો તે કબુલત લગતી છે એમ સમજવું.

બીજી રીતે કબુલત લગતી હોય તો કબુલત ગુપ્તરાખવાનું વચનહતું એ વિગેરે કારણથી તે કબુલત ગેરલગતી નથીજ થતી.

૨૯ એવી કબુલત જો બીજી રીતે લગતી હોય તો માત્ર તે ગુપ્ત રાખવાના વચન ઉપરથી કીધાના સબબથી અથવા તે મેળવવાને સારૂ તોહમતવાળા શખસ સાથે ફરેબ કરવાથી તે કીધાના સબબથી અથવા તોહમતવાળો છાકટો હતો તે વખતે કીધાના સબબથી અથવા જે સવાલોના જવાબ દેવાની તેની ફરજ નોહોતી તે સવાલો ગમે તે રૂપે હોય તો પણ તેના જવાબમાં તે કીધાના સબબથી અથવા એવી કબુલત કરવાની તેની ફરજ નોહોતી અને તેની વિરૂધ એવી કબુલતનો પુરાવો આપી શકાશે એમ તેને સુચના નહી મળ્યાના સબબથી તે કબુલત ગેરલગતી છે એમ સમજવું નહી.

ટીકા—(અ) એક સહુ કેદીએ બ) જે ખુનને સારૂ કેદમાં હતો તેને કહ્યું કે "મારી ઇછા છે કે એ છોકરાનું ખુન તમે શી રીતે કર્યું તે તમે મને કહો; ખરેખરી વાત કહી દો" (બ) એ જવાબ દીધો છે "જે હું તમને કહું તે કોઇને ન કહેવાના સોગન ખાશો"

(અ) એ સોગન ઉપર વચન આપ્યું અને (બ) એ વાત કહી તેથી તે કબુલત પુરાવમાં લેવા યોગ્ય છે રાણી, વી, શો, કારીંટન એંડ પેઇન્સ નીસીપ્રાયાસ, રીપોરટસ વા. ૯—પ્ર ૩૭૨

ફરેબથી કબુલતો મેળવ્યાના દાખલા.

૧. એક જેલના કોલીદારે કેદીને માટે કાગલ ટપાલમાં નાંખવાં વચન આપ્યું પણ ટપાલમાં ન નાખતાં તેણે તે કાગળ ફરિયાદીને મોકલી દીધો. તે કાગળમાં કબુલત ગણાય એવો મજકુર હતો. તે મજકુર પુરાવામાં લેવા લાયક ઠરાવવામાં આવ્યો હતો રાણી વીરૂધ ડેરીંગટન કારીંગટન એન્ડ પેઇન્સનીસી પ્રાયસ રીપોરટસ વા.—૨ પ્ર. ૪૧૮

૨. કેદમાં નહી છતાં એક સોબતી છે એમ ખોટુ માનવાથી કેદીએ કબુલત કરી તે પુરાવામાં લેવા લાયક છે રાણી વી, બેઇલી, ફોમી મોકલ એ વા, ૧ પ્ર. ૧૦૪ બીજો રાણી વિરૂધ રામચરણ ઘોશ, વુ, રી, કી, ૨. વા, ૨૦—પ્ર. ૩૩

કેદી કેફમાં હોવાથી ખરી વાત કહી દેશે એવા આશાથી તેને કેફ ચડાવવા [છાકટો) દારૂ પાયેલો હોય તે સબબથી કેફમાં કેદીએ કરેલી કબુલત જરાએ ઓછી પુરાવામાં લેવા યોગ્ય કબુલત નથી. રાણી વીરૂધ સ્પીલસબરી, કારીંગટન એન્ડ પેઇન્સ નીસી પ્રાયસ રીપોરટસ વા, ૭—પ્ર. ૧૮૭

સવાલ, ખાનગી વાતચીતમાં કેદીએ કરેલી કબુલત ને આવેથી છાની માની સાંભળી હતી. તે કબુલત પુરાવામાં લેવા યોગ્ય છે એમ ઠરાવવામાં આવ્યુ હતું રાણી વિરૂધ સાઇમન્સ કારીગટન એન્ડ પેઇસ નીસીપ્રાયસ રીપોર્ટસ વા. ૬—પ્ર, ૫૪૦ રાણી વીરૂધ મજીના અને બીજા. વુ, રી, કી, ૨, ૭—પ્ર, ૩૯

જેશખસકબુલાતકરેતેને વિશેનીતથાતેજગુન્હાસારૂબીજાશખસોનીએકઠીતજવીજચાલતીહોયતેવાબો

૩૦ જ્યારે એકજ ગુન્હાને સારૂ એકથી વધારે શખસો ઉપર એકઠી તજવીજ ચાલતી હોય અને જ્યારે તે શખશો પઇકી એક જણાએ પોતાને વિશે તથા તે શખસોમાંના બીજા કોઇ શખસને વિશે કીધેલી કબુલત સાબિત થાય, ત્યારે જે શખસે તે કબુલત કીધી હોય તેની વિરૂધ તેમજ સદરહુ બીજા શખસની વિરૂધ તે કબુલત વિ

આશામીવિરૂદ્ધની કબુલતઆમેતથાયતોતે કબુલત વિચારમાંલેવા બાબત. — ચારમાં લેવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) ક નું ખુન કરયા બાબત અ. બ ના ઉપર એકઠી તજવીજ ચાલે છે, 'બ એ ત થા મેં મળીને ક નું ખુન કર્યું છે" એવું અ એ કહ્યાનું શાબિત થાય છે. એનું પરિણામ બ. વિરૂધ શું થાય છે. એનો વિચાર કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

(બ) ક. નું ખુન કરયા બદલ અ ઉપર તજવીજ ચાલે છે, ક. નું ખુન અ તથા બ એ કર્યું એવું બતાવવાનો તથા "અ તથા મે મળીને ક નું ખુન કર્યું છે' એવું બ એ કહ્યું હતું એ બતાવવાનો પુરાવો હાજર છે.

સરદહુ મજકુર બાબતનો વિચાર અ વિરૂધ કોરટથી કરી શકાય નહી કારણ બ ના ઉપર અ ની સાથે એકઠી તજવીજ ચાલતી નથી.

ટીકા—સધારણ નીયમ એવો છે કે તહોમતદારની કબુલત તેના વિરૂધજ પુરાવો છે. બીજા કોઇના વિરૂધ પુરાવો થાય નહી, જ્યારે કબુલાતમાં બીજા કોઇનું નામ દઈ તેને ગુન્હામાં સામીલ છે એમ કહેવામાં આવે ત્યારે બધી કબુલત પુરેપુરી નામ સુદ્ધાંત કરવી જોઇએ પણ કેદી શીવાય બીજા કોઇની વિરૂધ તે પુરાવો નથી એમ જ્યુરીને સમજુત આપવાનું જડજનું કામ છે. એક ગુનોહ બે જણાએ એકઠા મળી કરયો એવું તે બે જણના ઉપર તહોમત હતુ, તેમના એકે માજીસ્ત્રેટ રૂબરૂ બીજાના સાંભળતાં કબુલત કરી અને બીજાએ તે કબુલત ઇનકાર કરી નહી તો પણ એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે આ કબુલત બીજાના વિરૂધ પુરાવો નથી. રા, વી, આપલબી, ૩ સ્ટાર્ક ૩૩

મુળનું તહોમત અને નવું બદલેલું તહોમત એ એક મેકને એટલું લાગુ છે કે તે ઉપરથી કરેલો ઇનસાફ એ નવીન બદલેલા તહોમત ઉપરથીજ પ્રથમથીજ કરેલો છે એમ સમજવાને જરા હરકત નોહોતી, અને અ ઉપર તહોમત જે વખતે અ ને તેણે કરેલી અગાઉની કબુલત તેની વિરૂધ જે વખતે પુરાવામાં લીધી તે વખતે બ એ વકીલ નિમ્યો હતો તો પણ તેણે તકરાર કરી નથી. સબબ અ કી કબુલાત બ ની વિરૂધ ઉપયોગમાં આણી એ શેશન જડજે અન્યાય કર્યો એમ કહેવાય નહી. સરકાર વિરૂધ ગોવીંદા અને બાબાજી ગોવીંદ, મુ. હા, રી, વા, ૧૧ પ્ર, ૨૭૮

એકથી અધિક માણસની એકજ અપરાધ બદલ એકત્ર ચોકશી ચાલતાં તેમાંના એકે, બીજા માણસના વિરૂધ પોતાની કબુલત જેટલી ઉપયોગ આવે તેટલી પોતાપર આવે નહી એવા પ્રકારની કબુલત કરી હોય અને તે કબુલત ખુદ તેનાપર સાબિત કરવાને બસ ન હોય તો તે કબુલત બીજા આરોપિત વિરૂધ પુરાવાના આકટની કલમ ૩૦ ઉપરથી પુરાવામાં લેવામાં આવતી નથી. સરકાર વિરૂધ ગણુરાજ અને બીજા, અલ્હાબાદ હાઇકોરટ રીપોર્ટ વા. ૨ પ્ર. ૪૪ તા૦ ૪ ડીસેંબર ૧૮૭૯.

ગેરકાયદે મળેલી મંડળીમાંનો આશામી હોવાથી ત બદલ એક કેદીની બીજા લોકો સાથે ચોકશી થઇ, તે વખતે તેણે પોતાના અને બીજા લોકોના અંગપર આવે એવો મજકુર કમિટિંગ માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ કહયો હોય અને પછી તેણે તે મજકુર ના કબુલ કરી પોતાનો છુટકો થવા માટે બીજી રીતનો મજકુર કહેવાને યત્ન કર્યો હોય તો તેણે કહેલો તે મજકુર બીજા લોકો વિરૂધ પુરાવાના આકટની કલમ ૩૦ ઉપરથી પુરાવામાં લેવાને હરકત નથી. કા

ગણ તે તેની કબુલત નથી. કિંવા તેનાપર આવેલા તહોમત બદલ તે અપરાધી છે એમ તેણે કબુલ કર્યા પ્રમાણે થતુ નથી પરંતુ તે મજકુર કેવળ તેણે પોતાના બચાવ વાસ્તે કહ્યો એમ થાય છે અને એવી વખતે તેણે જો બીજા લોકોનાં નામ કહ્યાં હોય તો તે નામ ગેર લાગુ થશે અને તેણે કહેલો મજકુર બીજા લોકોની વિરૂદ્ધ બીલકુલ પુરાવા તરીકે ઉપયોગી થશે નહી.

શેશન કોર્ટની રૂબરૂ ઇનસાફ ચાલતા છતાં જડજે સરકાર તરફના શાક્ષિદારની પ્રથમ જુબાની લીધા પછી, જે મુદાનો નિકાલ ઉલટ તપાસણીમા યોગ્ય રીતે થવા સરખો છે એમ તેને માહીત હતું એ મુદાપર પુષ્કળ વખત સુધી શેશન જડજે તે શાક્ષિને સવાલ કર્યા

તેમાં ઠરાવ્યું કે એવે પ્રકારે કામ ચાલાવવું તદન ગેરકાયદેસર અને પુરાવાના આક્ટની કલમ ૧૩૮ માંના ઠરાવ વિરૂદ્ધ છે.

વકીલે કાંઇ મુદાના સવાલ કરવાનું જો છોડી દીધું હોય તોજ માત્ર શાક્ષીદારોને સવાલ કરવાનું કામ કોર્ટનું છે. નહી તો નહી; અને સર્વ સાધારણ નિયમ તરીકે પુરાવાના આક્ટની કલમ ૧૩૮ માં કહ્યા પ્રમાણે શાક્ષિદારોને તપાસવાનું કામ વકીલનેજ સોંપવુ જોઇએ. સરકાર વિરૂદ્ધ—નુરબક્ષકાની અને બીજા, કલકતા હાઇકોર્ટ રીપોર્ટ વા. ૬ પ્ર. ૨૭૯ તારીખ ૨૦ જુલાઇ સને ૧૮૮૦

સરકાર વિરૂધ્ધ કાળુ પાટીલ અને બીજા વા. ૧૧ પ્રા ૧૪૬ તા૦ ૧૩ અગષ્ટ ૧૮૭૪ ના કામમાં નામદાર મુંબાઇ હાઇકોર્ટે કરેલો ઠરાવ ડાકાઇટી કર્યા બદલના તહોમત ઉપરથી કેદી કાળુ પાટીલ અને બીજા સાત આસામીની ચોકશી થાણાના આસીસ્ટંટ શેશનજડજ ડબલ્યુ, એચ, ક્રો, એ કરી, કેદી પૈકી એક કેદી નેસ્પા એ કમીટ કરનારા માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ ખુદ પોતાના અને બીજા પાંચ આસામીના અંગ ઉપર આવનારો, એવો અપરાધ કર્યા બદલ કબુલ કર્યું છે, અને તેણે શેશન જડજની રૂબરૂ અપરાધ કબુલ કર્યો તેથી તેનાપર તે જડજે અપરાધ સાબિત ઠરાવી તેને ચાર વરસની સખત મજુરીની કેદની શિક્ષા કરી, ત્યારબાદ બીજાઓપર કામ ચલાવ્યુ તેમાં સરકાર તરફથી તે કેદીની શાક્ષી લેઇ તેની કબુલત પુરાવામાં દાખલ કરી, અને તે કબુલત જે પાંચ કેદીને લાગુ હતી તે પાંચે કેદી ઉપર તે કબુલત ઉપરથી આશીસ્ટંટ જડજે અપરાધ સાબીત કરી બાકીના બેને છોડી દીધાં તે ઠરાવપર તે કેદીઓએ હાઇકોર્ટમાં અપીલ કરી એવા કારણથી કે "આસીસ્ટંટ શેશન જડજે નેસ્પાની કબુલત બીજા કેદી વિરૂધ્ધ પુરાવામાં જે વખતે દાખલ કરી તે વખતે પુરાવાના આક્ટની કલમ ૩૦ ના ઠરાવ પ્રમાણે નેસ્પા અને બીજા કેદીની એકત્ર મળી ચોકશી ચાલી નહોતી કેમકે તે વખતે તેનાપર તહોમત સાબિત થઇ તેને શિક્ષા પણ થએલી હતી, સબબ તેની ચોકશીનું છેવટ આવ્યું હતું તો તેની કબુલત બીજા કેદી વિરૂદ્ધ પુરાવામાં લેવાય નહી"

આ ઉપરથી હાઇકોર્ટે ઠરાવ્યુ કે જે કેદીએ ગુન્હો ના કબુલ કર્યો હતો, તે કેદી વિરૂધ તે કબુલત પુરાવામાં લેવામાં આસીસ્ટંટ શેશન જડજે ભુલ કરી છે, એવી વખતે યોગ્ય માર્ગ એટલોજ હતો કે કબુલ કરેલા આરોપિતપર તહોમત સાબિત કરી તેને શિક્ષા કરવી હતી અને બીજાઓની બાબત કેટલી સાબિતી કામમાં છે તે તપાસવી હતી એ પ્રમાણે તપાસતાં કેદીની કબુલત બાદ કરતાં જે બાકીના ત્રણ શાક્ષી છે તેમની જુબાનીમાં ઘણો ફરક છે. પણ આ ફરકને માટે સરકાર તરફથી એમ તકરાર કરવામાં આવશે કે "આ શાક્ષીઓને જો શિખવીને આણ્યા હોત તો તેઓ એક સરખો મજકુર કહેત અને બીલકુલ ફરક પડત નહી, પરંતુ એમ ન કર્યાથી આ ફરક પડયો છે સબબ તે ફરક એ વજનદાર કારણ નથી.' પરંતુ આવા કામમાં તેવી ખબરદારી લીધી નથી અને લીધી હોતતો તેનો ઉપયોગ થાત નહી, ખબરદારી લીધી હોત તો ફરક પડયો ન હોત એટલીજ વાત ઉપરથી થયેલા ફરક ઉપરથી શાક્ષી

દારપર એર ભરોસો કરવાને કારણ થતુ નથી એમ નથી આ કામમાં શાક્ષીદારની શાક્ષીમાં જે ફરક પડેલો છે તે ઉપરથી કેદીપરનું તહોમત કાયમ રાખવું એ વ્યાજબી નથી અટલા માટે આ કામમાં તહોમત અને શિક્ષા અમે રદ કરીએ છીએ.

અંગિકારનિર્ણય કારક પુરાવો નથી, પણ તેનો અમલ પ્રતિબંધન જેવો થાય.

૩૧ જે બાબતનો અંગિકાર કરવામાં આવ્યો હોય તે બાબતનો અંગિકાર નિર્ણયકારક પુરાવો નથી પરંતુ આ આકટમાં હવે પછી જે ઠરાવો બતાવ્યા છે તે મુજબ તે અંગિકારનો અમલ પ્રતિબંધના જેવો થઇ શકે છે.

(૧) પ્રતિબંધ વિશે પુરાવાના આકટની ૧૧૫ મી કલમ જુઓ.

ટીકા—અંગિકારની અસર વિશે મી૦ ટેલર કહે છે કેઃ—"કાયદાની રીતી બધી પ્રસંગે યોગ્ય રીતે શચાઇની શોધને ટેકો આપે છે, અને પ્રતિબંધનોમત કે જેથી જાદે શોધને અટકાયત" થાય છે તે સામાન્ય નિયમનો એક અપવાદ છે અને સામાન્ય સગવડના કારણસર અને દગાનો અટકાવ કરવાને સારૂ માત્ર એ અપવાદ મંજુરકરેલો છે, તથી તે અપવાદ જે કારણોને લીધે કરવામાં આવેલો છે. તેથી આગળ લાગુ કરવાનો નહી વળી બીજુ કેહેવામાં આવે છે કે પ્રતિબંધો માત્ર પક્ષકારોના તથા તેમની રૂઇએ દાવામાં હક સબંધ રાખનારાઓના ઉપરજ બંધન કારક છે, ત્રાહિત શખ્સો ઉપર બંધન કારક નથી.

કરારનું સ્વરૂપ બાઝવા સારૂ ઓછામાં ઓછા બે પક્ષકારો તો જોઈએજ, અને તે બંને જ્યારે પોતાની ખુશીથી કાંઇ વાત કરવાની અગર ના કરવાની હા ભણે ત્યારે કરાર ઉત્પન્ન થાય નહી તો થાય નહી. જેમકે, ગોળવાળાની દુકાને જઇ આપડે એમ કહીયે કે, ગોળ રૂપીયાનો૭ શેર આપ્ય; અને એ કાંઇ બોલે નહી તો, એ ગોળ લેવાતો નથી, કારણ કરાર થતો નથી; પણ જો એ આપણને એમ કહે કે હા લ્યો છ શેર લઇ જાઓ તો એણે સમત્ત આપ્યો એટલે રૂપૈઓ આપી ગોળ લઇ શકાય છે ને એ કરાર થયો.

સંમત્તકેમઅપાય

સંમત્ત ઘણી રીતે આપ્યો ગણાય છે; જેમકે—મોહોડેથી હા કહેવી, ડોકુ હલાવવું, લખીને બતાવવું, કઇ ચિન્હ કરીને બતાવવું કે સામાનું કેહેવું કબુલ છે, એ વિગરે

કરારના પ્રકાર.

કરારમાં સંમત્ત બને જણનો જોઈએ પણ જવાબદાર તો એક હોય તોપણ ચાલે, માટે કરારમાં બે તરેહ હોય છે, એક તરફી અને બે તરફી, જેમકે 'તને હું પાંચ રૂપીયા આપીશ,' એ એક તરફી છે અને 'તું મને પાંચ ઘોડા આપીશ તો હું તને પાંચ રૂપીયા આપીશ' એ બે તરફી તકરાર છે.

કોણ કરાર કરવાને લાયક છે.

કગર કરવાને સર્વ લાયક છે. તે છતાં જન્મ ભુમી, વર્તણુંક, અને માનશીક સ્થીતિ તથા કાંઇ સબંધ એ કારણથી કેટલેક દરજ્જે કરાર કરવાને કેટલાક ના લાયેક થઇ પડે છે.

નલાયકસાથેકરાર

કાયદાસર જેને અશકતતા છે તે એવા લોકો સાથેના કરારના બે વિભાગ કરી શકાય છે. એક તો. વગર વેહેપારી, અને બીજા વેહેપાર કરનારા માણસો તેમાં વગર વેહેપારી મનુષ્યોમાં—(૧) ગાંડા—(૨) નાંહાની ઉમરના—(૩) પરણેલાં—(૪) કેદ કરેલા—(૫) જબરજસ્તી વિગરેમાં આવેલા—(૬) પરદેશી, એટલા આવી જાયછે

જ્યાં કાયદાસર હક છે, ત્યાં, તે હકનો ઈલાજ હોયજ; એટલે એવો કોઇ હક નથી કે તેનો ઈલાજ હોયજ નહી.

"ઉપરી જવાબદાર છે" એટલે શેઠના હુકમથી અને શેઠના લાભને માટે ચાકરે કૃત્ય કરયું હોય તો તે ઠેકાણે તેનો ઉપરી જે શેઠ તે એ કૃત્ય બદલ જવાબદાર થાય છે.

પાછળથી મંજુર કરવું, એ પ્રથમ હુકમ કરવા બરોબર છે, એટલે જે કૃત્ય કોઇએ કર્યું હોય ને તે કરનારને સવરી તેનો લાભ લે, અને એ કૃત્ય અંગિકાર કરે ત ઠેકાણું પ્રથમથી જાણું એ મંજુર કરનારેજ એ કૃત્ય જાણી જોઈ કરાવ્યું હોય એમ થાય છે.

પોતાની મેળે ફરીયાદ કરવાનો હક પોતે ખુવે છે. એટલે જે ઇજા બાબત તકરાર હોય તે ઇજા વાદીની કસુરથી બનેલી હોય ત ઠેકાણું વાદીને ત બાબત ફરિયાદ કરવાનો હક રહેતો નથી.

ઇજા વગરનુ નુકશાન જે નુકશાનમાં કાયદાસર ઇજા માલમ પડતી નથી ત ઠેકાણે ફરીયાદ ચાલતી નથી.

જે માણસ ઉપરથીજ અપકૃત્ય કરનાર માલમ પડે તેના વિરૂધ સખ્ત અનુમાન કરવું જોઇએ

ટાર્ટમાં અપકૃત્ય કરનારને એક બીજા પાસેથી નુકશાનનો હિસ્સો મલતો નથી કરારમાંતો એક જણે નુકશાન ભર્યું હોય તો તે હીસ્સા રશીદ બીજા પાસેથી લઇ શકે છે

ઘણા જણે મળી એક જાગીર ઘરેણે મુકી હોય તો, તેમાંથી એક જણ એકલો તે ઘરણીયુ છોડાવવાનો દાવો કરી શકે, એમા એવી જરૂર નથી કે એનો એ ઘરાણીયામાં કેટલો હક સબંધ છે એ નકી કરવું. મીરજાઅલી રેજા વિરૂધ તારા સુંદરી, ૨ વુ રી. ૧૫૦

જ્યાં સુધી ઘરેણીઆનો કાંઇ પણ અવેજ આપવાનો બાકી હોય ત્યાં સુધી ઘરેણીયું છોડાવવાનું હુકમનામું ઘરેણે મુકનારને મળી શકતું નથી, ગોપાલલાલ વિરૂધ બીબા તોહાકુજાન વી૦ રી. સને ૧૮૬૪, રૂ. ૪૯

ઈંગ્લીશ અને હિંદુ લામાં એક 'અભિપ્રાય છે કે ઘરેણે મુકનારનો ઘરેણીયુ છોડાવવાનો હક, ને બીજી કાંઇ હકીકત નહી હોય. અગર બીજી કાંઇ ભાષા વાપરી ન હોય કે, ઉલટો વિરૂધ ઇરાદો માલમ ન પડે તો, ઘરેણે રાખનારનો જે ઘરેણીયાને છોડવી ન શકાય એવું હુકમનામુ કરાવવાનો હક છે એ હક કરતા કાંઇ જલદી ઉત્પન્ન થતો નથી, એમને ઘરેણીયાનો અવેજ આપવાની જે મુદત ઠરાવી હોય તે મુદત થયા વગર જુદું ઘરેણીયું છોડાવવાનો દાવો પોંહોચે નહી, ગંગારામ નરસિંહ સરદેસાઇ વિરૂધ વાટોલાખા ગાંડા વિગેરે ૨ મુ રી. ૨૪૭

એક જમીન ઘરેણે મુકી તેમાં એવો ઠરાવ હતો કે જે ધીરેલા રૂપઇઆ ભરવાની કસુર કરે તો ઘરેણીયુ તે વેચાણ ગણવું જોઇએ, અને તેમાં એક બીજા માણસે એવું કબુલ કરેલુ કે, જો ઘરેણે મુકનાર રૂપીઆ નહી ભરે તો હું ભરીશ, રૂપીયા ભરયા નહી અને બીજો માણસ જે જામીન હતો તેને ભરવા પડ્યા તેથી તેણે રૂપીયા ભરી ઘરેણે રાખનાર પાસેથી જમીન લખાવી લીધી તેમાં ઠરયુ કે ઘરેણે મુકનારના વારસને તે જમીન છોડાવવાનો હક છે ને એના વિરૂધ જામીનથી તે જમીન ખરીદદાર માફક લઇ શકાય એમ નથી. ગારાકી બીન કાનોજી વિરૂધ નથુબીન આપાજી ૧ મુંબાઇ. રી૦ ૧૩૫

એક ઘરેણે મુકનારે ખતમાં એવો કરાર લખી આપેલો કે ઘરેણા ઉપર કાઢેલો અવેજ ત્રણ વરસ અંદર ન ભરૂ તો ઘરેણીયું જે છે. તે કેવળ વેચાણ સમજવું તેમાં ઠરયું કે ત્રણ વર્ષમાં અવેજ ભરયો નથી તે છતાં ઘરેણે મુકનાર એ મિલકત છોડાવી શકે છે, નલાના ગાન્ડાન વિરૂધ પલાની ગાન્ડાન ૨ મ૦ રી૦ ૪૨સ

જે ઠેકાણે હુંડી શકરાયા વિના શેરો કરનાર ઉપર પાછી આવે તો તેણે હુંડીના લખનાર ઉપર દાવો કરવો અને જો એમ માલમ પડે કે એમાં કાયદાસર માલિક છે તો તેનું હુકમનામુ થાય–મેઝનાથ સાહેબ વિરૂધ બચારામ. ૫ વુ૦ રી૦ ૮૬

હુંડીના ખરીદ કરનાર હુંડી ન શકરાયાથી અને હુંડીના શેરો કરી આપનાર એકલા ઉપર દાવો કરી શકે છે, તેમાં જરૂ નથી કે હુંડી લખનાર વિગરે બીજા પક્ષકારોને સામેલ કરવા, ને તે પ્રમાણે કરતાં મુદત દરમિયાન પેલા લોકો ઉપર દાવો કરવાનો એનો હક જતો નથી ગોપાળ

દસ વિરૂદ્ધ શિતારામ, વા. ૩ આગ્રા ગી૦ પ્ર. ૯૮

ગરભિત રીતે જે કબુલતો કરવામાં આવી હોય તે બાબતમાં ૨૩ વી૦ રી૦ ૨૧૪ જુઓ.

સગીર એજંટ નીમી શકે નહી તેથી સગીરના એજંટે (મુખત્યાર) કરેલી કબુલાતો તેને બંધન કારક નથી. પણ સગીરે પોતે કબુલતો કરી હોય તે પોતે પુખ્ત ઉમરનો થયા પુછી દાવો લાવે તેમાં તેના વિરૂધ શાબિત કરી શકાય. ૧૦ મુ૦ હા૦ રી૦ ૩૧૮ કરાર આકટની ૧૧ મી કલમ જુઓ

વરતણુંક ઉપરથી જે કબુલતો ગણાય છે, તે બાબતમાં ૧૪ મુ. ઇ અપીલ ૯૭ જુઓ આ બાબતમાં આ કાયદાની કલમ ૮ અને ૨૧૪ તથા તેમાં આપેલા દ્રષ્ટાંતો જુઓ.

જે શખસોને શાક્ષીદ તરીકે બોલાવી સકાતા નથી તેવા સખસોએ કહેલા કિંવા લખેલા મજકુર બાબત.

જેશખસ મરણ પામ્યો હોય કિંવા મળી શકતો ન હોય તેણે થાતે વાબીજા શખસે લગતી હકીકતનો કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર કેવે પ્રસંગે લગતી હકીકત છે.

૩૨ જે શખસ મરણ પામ્યા હોય તેણે, કિંવા જે શખસ મળી શકતો ન હોય તેણે, કિંવા ઘણો વખત લાગ્યા શીવાય અથવા ઘણો ખરચ કર્યા શીવાય જે સખસને હાજર કરતો ન હોય અને મુકદમાની કેફીયત ઉપરથી તેમ કરવું કોરટને વ્યાજબી દેખતું ન હોય તેણે લગતી હકીકતનો મોહે કહેલા કિંવા લખેલો મજકુર તજ જાતે નીચે લખેલા કામમાં લગતી હકીકત છે એમ સમજવુ.

તે મજકુર મોતના કારણ વિશે હોય ત્યારે.

(૧) પોતાના મોતનાં કારણ બાબત કિંવા જે કાર્યના પરીણામમાં પોતાનું મૃત્યું થયું તે કાર્યની કોઇ પણ બીના બાબત કોઇ શખસે જ્યારે કાંઇ મજકુર કહ્યો અથવા લખ્યો હોય ત્યાર જે કામમાં તેના મરણની તકરાર નીકળી હોય તે કામમાં સદરહુ મજકુર લગતો છે.

જે વખતે સદરહુ મજકુર કહેવામાં કિંવા લખવામાં આવ્યો હોય તે વખતે પોતાનું મરણ આવ્યું છે એવો તે કહેનાર કીંવા લખનાર શખસના મનમાં ભાસ હોય કિવા ન હોય તોપણ તથા જે કામમાં તેના મરણ વિશેની તકરાર હોય તે કામ ગમે તે પ્રકારનુ હોય તોપણ સદરહુ પ્રમાણેનો મજકુર લગતો છે.

અથવા કામને પ્રસંગે કહેલો કિંવા લખેલો હોય ત્યારે.

(૨) સદરહુ મજકુર જ્યારે એગ શખસે હમેશ મુજબને પોતાના કામને પ્રસંગે કહ્યો કિંવા લખ્યો હોય ત્યારે, તથા વિશેષ કરીને પોતાના કામને હમેશ મુજબને પ્રસંગો કિંવા પોતાના ધંધા રોજગારનું કામ ચલાવવામાં રાખેલી ચોપડીમાં કાંઇ નોંધ કિવા ટીપણ તેણે કરી રાખ્યું હોય તે રૂપે, અથવા પઇશા, કિંવા તે માલ કિંવા દસ્તાવેજ કિંવા કોઇપણ જાતની મિલકત પોહોચ્યાની પોંચ લખી હોય કિંવા તે ઉપર સહી કરી હોય તે રૂપે, અથવા જે દસ્તાવેજનો ઉપયોગ વેપારમાં કરવામાં આવતો હોય ને તે તેણે લખ્યો હોય કિંવા તેના ઉપર સહી કરી હોય તે રૂપે, અથવા જે પત્ર કિંવા બીજા કાંઇ દસ્તાવેજ ઉપર તે હમેશ તારીખ નાખતો હોય અથવા લખતો હોય અથવા તે ઉપર સહી કરતો હોય તે પત્ર કિંવા દસ્તાવેજની તારીખને રૂપે, સદરહુ મજકુર હોય. ત્યારે તે લગતો છે.

અથવા કેહેનારના હીત વિરૂધ્ધ હોય ત્યારે.

(૩) જે શખસે સદરહુ મજકુર કહયો કિંવા લખ્યો હોય તે શખસના પઇસા બાબતના કીંવા માલકી બાબતનાં હીત વિરૂધ તે મજકુર હોય ત્યારે તથા જ્યારે કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર ખરો હોય તો તે

ના ઉપર તે ઉપરથી ફોજદારીમાં ફરીઆદ કિવા નુકશાન બદલનો દાવો ચાલે કિંવા બાબત એવું હોય ત્યારે સદરહુ મજકુર લગતો છે.

અથવા તેમાં સર્વજનીક હક કિંવા રીવાજ કિંવા સામાન્ય ફાયદા ગેરફાયદા સબંધી અભીપ્રાય આપ્યો હોય ત્યારે.

(૪) કાંઇ સારવજનીક હક અથવા રીવાજ અથવા કાંઇ સર્વજનીક કિંવા સામાન્ય ફાયદા ગેરફાયદા સબંધીની બાબ હોય તો તે સદરહુ મજકુર કેહેનાર કિંવા લખનાર શખસને માલમ હોય એવો હક અથવા રીવાજ અથવા બાબત છે કે નહી તે વિશેનો તે શખસનો અભીપ્રાય જ્યારે સદરહુ મજકુરમાં આપ્યો હોય ત્યારે તથા સદરહુ હક અથવા રીવાજ અથવા બાબત વિશે તકરાર ઉત્પન થઈ, તેના પેહેલાં જ્યારે તે મજકુર કહેવામાં કિંવા લખવામાં આવ્યો હોય ત્યારે તે મજકુર લગતો છે.

અથવા સગપણ વિશે હોય ત્યારે.

(૫) જ્યારે સદરહુ મજકુર કોઇ શખસો વચે એક લોહીના સબંધનું અથવા લગનના સબંધનું અથવા દતકપણાના સબંધનુ શું સગપણ છે એ વિશે હોય અને તે શખસોના સગપણ વિશેની માહીતી હોવાને વિશેષ શાધનો તે મજકુર કેહેનારા કિંવા લખનાર શખસને હતાં એમ હોય ત્યારે તથા તકરારી ઉત્પન્ન થઇ તેની પહેલાં તે મજકુર કહેવામાં કિંવા લખવામાં આવ્યો હોય ત્યારે તે મજકુર લગતો છે.

અથવા મરણ પામેલા શખસના પ્રત્યુપત્રમાં કિંવા ખતમાં તે બતાવ્યો હોય ત્યારે.

(૬) જ્યારે સદરહુ મજકુર કોઇ મરણ પામેલા શખસોની એક લોહીના સબંધનું અથવા લગનના સબંધનું અથવા દતકપણાનું કાંઇ સગપણ વિશે હોય અને તે મજકુર જે કુટુંબનો તે મરનાર શખસ હતો તે કુટુંબના કોઇ કાર્ય સબંધી કાંઇ પ્રત્યુપત્ર અથવા લેખ થયો હોય તેમાં અથવા તે કુટુંબની કોઇ વંશાવળીમાં અથવા કોઇ કબરમાં પથરા ઉપર અથવા તે કુટુંબના લોકની તસબીર ઉપર અથવા જે વસ્તુ ઉપર એવો મજકુર બહુ કરીને બતાવવામા આવતો હોય તેવી બીજી કોઇ વસ્તુ ઉપર બતાવ્યો હોય ત્યારે તથા તકરારી બાબતની તકરાર ઉત્પન્ન થઇ તેના પહેલાં તે મજકુર બતાવ્યો હોય ત્યારે તે મજકુર લગતો છે.

અથવા કલમ ૧૩ ની રકમ અ માં કહેલાકાર્યબાબતહોયતો

(૭) જ્યારે સદરહુ મજકુર કલમ ૧૩ ની રકમ (અ) માં કહેલાં કાર્ય સબંધી કાંઇ લેખ કિંવા પ્રત્યુપત્ર કિંવા બીજો દસ્તાવેજ થયો હોય તેમાં લખેલો હોય ત્યારે તે લગતો છે.

અથવાતેઘણાસખસોએકહોકીવાલખ્યો હોયઅનેતે ઉપરથીતકરારી બાબતનેલગતાતેઓનાવિચારમાલમપડતા હોયત્યારે.

(૮) જ્યારે સદરહુ મજકુર ઘણા શખસોએ કહ્યો કિંવા લખ્યો હોય અને તકરારી બાબતને લાગુ હોય એવા તે શખસના દીલના કિંવા મનના વિચાર તે ઉપરથી માલમ પડતા હોય ત્યારે તે લગતા છે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) તકરાર એવી છે કે બ એ અ નું ખુન કર્યું છે કે કેમ કિંવા.

જે કાર્યના દરમીયાનમાં અ સાથે બળાત્કાર સંભોગ કરવામાં આવ્યો હતો તે કાર્યમાં જે ઇજા થઇ તેથી અ નું મરણ થયું ત્યારે તકરાર એવી છે કે અ ના ઉપર બ એ બળાત્કાર કર્યો હતા કે કેમ, કિંવા.

તકરાર એવી છે કે અ ની વિધવાનો દાવો બ ના ઉપર ચાલે એવી રીતે અ ને બ એ મારી નાખ્યો કે કેમ.

તકરારી ખુન તથા બળાત્કાર સભોગ તથા દાવો ચાલવા લાયક અપકારનું કૃત્ય એ વિશે જે મજકુર અ એ પોતાનાં મોતના કારણ સબંધી કહ્યા હોય કિંવા લખ્યા હોય તે મજકુર લગતી હકીકત છે એમ સમજવું.

(અ) અ નો જન્મ કઇ તારીખે થયો એ વિશે તકરાર છે.

એક મરણ પામેલા શસ્ત્રવૈદ્દ પોતાના કામને પ્રસંગે નીયમ પુર્વક રાખેલી રોજ નીશીમાં એવી નોંધ કરી રાખી છે કે અમુક તારીખે તે પોતે અ ની માને કાંઇ ઉપચાર કરવા ગયો હતો અને ત્યાંહાં તેને છોકરાનો પ્રસવ કરાવ્યો હતો એ હકીકત લગતી છે.

(ક) તકરાર એવી છે કે અ અમુક તારીખે કલકતે હતો કે કેમ

એક મરણ પામેલા સોલીશીટરે પાતાના કામને પ્રસંગે નિયમ પુર્વક રાખેલી રોજનીશીમાં એવું લખી મુક્યું છે કે અમુક કામ બાબત અ ની જોડે વિચાર કરવાને સારૂ તે પોતે કલકતા મધ્યે અમુક દિસે અમુક ઠેકાણે અ ને ત્યાં ગયો હતો એ હકીકત લગતી છે.

(ડ) તકરાર એવી છે કે અમુક વાહાણ મુંબઇના બંદરમાંથી અમુક તારીખે હંકારવામાં આવ્યું હતું કે કેમ.

જે વેપારીની પેઢીએ તે વાહાણ માંડ્યું હતુ તે પેઢીમાં એક મરણ પામેલા ભાગીઆએ પોતાની લંડનના આડતીઆના ઉપર માલ મોકલ્યો હતો તેને પત્ર લખ્યું હતું તેમાં એવું લખ્યું હતું જે વાહાણ મજકુર અમુક તારીખે મુંબઇબંદરથી હંકારવામાં આવ્યું હતું એ પત્ર લગતી હકીકત છે.

(ઇ) તકરાર એવી છે કે અમુક જમીનનું ભાડુ અ ને આપ્યુ કે કેમ.

પોતે સદરહુ ભાડુ અ ના તરફથી લીધુ છે તથા તે અ નો હુકમ આવતા સુધી પોતાની પાસે રાખ્યું છે એવું અ ના એક મરણ પામેલા ગુમાસ્તાએ લખેલું પત્ર મુકદમાને લગતી હકીકત છે.

(ફ) તકરાર એવી છે કે અ નું લગ્ન બ સાથે કાયદેસર રીતે થયું છે કે કેમ.

તેઓનું લગ્ન પોને એવી બીનાઓમાં કરાવ્યું હતું કે તે લગ્નનો સંમારંભ કરવો એ ગુન્હો થતો હતો એ પ્રમાણેનો એક મરણ પામેલા પાદરીએ કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર લગતો છે.

(ગ) અ નામનો એક માણસ મળી શકતો નથી તેણે અમુક તારીખે એક પત્ર લખ્યો છે. કે કેમ એ વિશેની તકરાર છે તેણે એક પત્ર લખ્યો હતો તે ઉપર તેજ તારીખ નાખેલી છે એ હકીકત લગતી છે

(હ] એક વાહાણ ભાગ્યું તેનું કારણ શું એ તકરાર છે.

તંડેલને હાજર કરી શકતો નથી તેણે એક પ્રોટેસ્ટ કરયો છે તે લગતી હકીકત છે.

(આઈ) તકરાર એવી છે કે અમુક રસ્તો સારવજનિક મારગ છે કે કેમ રસ્તો સારવજનિક છે એવું ગામના એક મરણ પામેલા મુખીએ કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર એ લગતી હકીકત છે.

(જે) અમુક બજારમાં અમુક તારીખે દાણાનો ભાવ શો હતો તેની તકરાર છે પોતાના હમેશના કામને પ્રસંગે એક મરણ પામેલા વાણીઆએ સદરહુ ભાવ બાબત મજકુર કહેલો અથવા લખેલો હોય તે લગતી હકીકત છે.

(કે) અ મરણ પામ્યો છે તે બનો બાપ હતો કે કેમ એવી તકરાર છે

(એ) મારો છોકરો છે એવો અ એ કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર લગતી હકીકત છે.

(લ) તકરાર એવી છે કે અ ના જન્મની તારીખ કઇ છે
અ ના મરણ પામેલા બાપે પોતાના સ્નેહીને અ ના જન્મ અમુક તારીખે થયાની ખબરનો પત્ર લખીયો હોય તે લગતી છે.

(મ) તકરાર એવી છે કે અ તથા બ એઓનું લગ્ન થયું છે કે કેમ તથા તે કયારે થયુ છે.
એક ટીપણની ચોપડીમાં બ ના મરણ પામેલા બાપ ક એ એવું લખી મુકયું છે કે અ સાથે પોતાની છોકરીનું લગ્ન અમુક તારીખે થયું છે એ લગતી હકીકત છે.

(ન) નીંદાનુ હાબપકારક એક ચીતર દુકાનની એક બારીમાં પ્રસિદ્ધ મુકયું છે. તે ચીતરમાં આબરૂ લેવા જેવી વાત બતાવ્યા બદલ અ એ બ ના ઉપર દાવો કરયો છે તકરાર એવી છે કે ચીતર મજકુર મળતું આવે છે કે કેમ. તથા તે ચીતરનો પ્રકાર આબરૂ લેવા જેવો છે કે કેમ, તમાસગીર લોકોની ઠઠ જામી હતી તેઓએ સદરહુ બાબત જે કાંઇ ટીકા ટકરી હોય તેની સાબીતી કરી શકાય છે,

ટીકા—આ કલમ બહુ અગત્યનીજ છે મુખ્ય જુબાની પુરાવો પ્રત્યક્ષ હોવો જોઇએ (જુઓ કલમ ૬૦) પણ આ કલમમાં કહી છે તેવી હકીકત હોય ત્યારે પ્રત્યક્ષ નહી તેવો પુરાવો દાખલ થઇ શકે છે સત્ય શું છે તે ખોળી કાઢવાને માટે ઉલટ તપાસ તથા સોગનની ભીતી છે તે બે આવા પુરાવામાં હોતી નથી તથાપી જે આઠ અપવાદ કરવામાં આવેલા છે તેમાં જે સરતો દરશાવવામાં આવી છે તે શરતો સોગન અને ઉલટ તપાસની ખામી પુરી પાડે છે

મુખ્ય જુબાની પુરાવો પ્રત્યક્ષ હોવો જોઇએ એ નિયમના આ આઠ પેટા કલમોમાં બતાવેલા અપવાદો છે.

મરનાર માણસની જુબાની કયારે સાબેત કરવાની જરૂર છે તે બાબતમાં વા. (૧૧ મુ. હા. રી. પ્ર, ૨૪૭ જુઓ.

ઇંગ્રેજી કાયદા પ્રમાણે જે બાબતની નોંધ હોય તે બાબત અને તેની નોંધ સમકાળીક હોવી જોઇએ, નહીતો તે પુરાવામાં દાખલ કરવા લાયક ગણાતી નથી.

આ પુરાવાના કાયદા પ્રમાણે આવી જાતનો પુરાવો દાખલ કરવામાં આવા પ્રતિબંધ નથી; પણ તેના ઉપર કેટલું વજન રાખવું જોઇએ તેનો આધાર તે નોંધ સમકાળીક છે કે નહી તે ઉપર છે. આવી નોંધો દાખલ થાય ત્યારે પેહેલાં તે કરનાર માણસ મરી ગયો છે અગર આ કલમમાં લખેલી બીજી હકીકત તેને વિશે થઇ છે તેની શાબીતી આપવી જોઇએ.

અંતકાળની જુબાની પુરાવામાં આપી હોય તો હેઠળ લખીયા પ્રમાણે સાબિત થયા પછી તે પુરાવામાં કબુલ કરવી એટલે જુબાની આપતી વખતે નૈયત માણસનું મોત પાસે આવ્યુ છે, એવી બીહીક હતી અને જુબાની આપતી વખતે તે સારો થવાની આશા રાખતો હતો તથાપિ મોત પાસે આવ્યાની બીક તેને પણ લાગતી હતી એવુ શાબિત થાય ત્યારે અંતકાળની જુબાની પુરાવામાં કબુલ રાખવી.

આવા પ્રકારની શાક્ષી દાખલ કરવામાં બે વાત જોવાની છે. (૧) કે મરનારને સાફ ભય હતો અને (૨) ભયમાં એવું ધારતો હતો પછી તે સાજા થવાની આશા રાખતો હોય તેની હરકત નહી. ક્રી. પ્રો. પ્રમાણે જુબાની આપતી વખતે તે ભયમાં છે એવું ધારતો (સમજતો) હતો તો બસ છે. કરણીપ્રકારી પુરાવો દાખલ ન થાય એવો નિયમ છે તે છતાં તેના કેટલાક બાધ છે બાધમાંનો આ કલમનો વિષય પણ એક બાધ છે, એ દાખલ કરતાં પેહેલાં એવું સાફ જુબાનીમાંથી નિકળી આવવું જોઇએ કે મજકુર જુબાની આપનાર તે મરવાની હાલતમાં છે એવું સમજ્યો હતો, એ બાબત નેટ ૧ પ્ર. ૯૨–૫ તથા જયુડી ૧ પ્ર. ૪૮૮–૯૪ જુઓ

આવી હકીકત પુરાવામાં દાખલ કરવા લાયક ગણી શકાય તેટલા સારૂ તે હક બાબતની કોઇ

તકરાર ઉત્પન્ન થતાં પહેલાં તે કરવામાં આવવી જોઇએ જ્યાં સુધી તકરાર ઉત્પન્ન થઇ ન હોય ત્યાં સુધી કોઇ પણ શખસને અમુક તરફથી બોલ્યાના સત્યને મચડવાને લાલચ અથવા વલણ થતાં નથી. જો આગળની તકરાર બીજા પક્ષકારો વચ્ચે હોય તો અગર બીજી મીલકત અગર બીજા હકના સંબંધમાં હોય તો આવો પુરાવો બાતલ કરવો જોઇએ.

કાંઇ ઇનસાફનું કામ અગર તજવીજ પ્રથમ ચાલી હોય તેમાં જે એક શાહેદ શાક્ષી આપી હોય અગર જેને એવી શાક્ષી લેવાનો કાયદા મુજબ અધિકાર હોય તેની રૂબરૂ જુબાની શાક્ષિએ આપી હોય તે, બીજા ઇનસાફના કામમાં અગર એજ તપાસના પાછલા ભાગમાં લગતી બાબત છે, પણ એવી રીતે એ લગતી બાબત ક્યારે ગણાય છે કે, જ્યારે એ શાક્ષી મરી ગયો હોય, અગર શાક્ષિ આપી શકવાને અશક્ત હોય, અગર સામાવાળાએ તેને દુર રાખ્યો હોય અગર અતિશે ખરચ કર્યા શિવાય આવી શકે એમ ન હોય ત્યારે, એ શાક્ષી લગતી બાબત છે, પણ એ તજવીજ અગર મુકરદમો એના એજ પક્ષકાર અગર તેમના વારસ વકીલોની વચ્ચે, અને તકરારની બાબત બંને તજવીજ અગર મુકરદમામાં મુદ્દે એકજ હોય તો એમ થાય છે, નિકર નહી.

જે વાતો બીજી રીતે લગતી નથી તે કદી કાએસના અભિપ્રાયને મજબુતી આપનારી હોય, અગર વિરૂદ્ધતા લાવનારી હોય તો, તે લગતી બાબત ગણાય છે. જેમકે અ. તે ઝેહેર દીધાની તકરારમાં બીજા લોકને એ ઝેહેર વાપેલું તેને ફલાણા ચિન્હ થતાં ને તે કાએસ કબુલ કરેછે અગર ના કહે છે, તે વાત લગતી છે.

હાથ દસ્કત વિશે કોરટને અભિપ્રાય બાંધવાનો હોય ત્યારે જે એ અક્ષર ઓળખતા હોય, અગર જે કહી શકે કે ફલાણા દસ્તાવેજ ઉપર જે દસ્કત અગર સહી છે તે ફલાણાની છે કે નથી એવું કહી શકે, એનો અભિપ્રાય એ લગતો બાબત છે—હાથ દસ્કતથી વાકફ કોને ગણવો, કે જેણે એણે (એ દસ્કતવાળાને) લખતાં દીઠો હોય, અગર એના હાથના લખેલા કાગળ જેના હાથના હમેશ અગર દસ્તુર મુજબ આવ્યાથી જેની માહેતી થઇ હોય કે, આ દસ્કત ફલાણાના છે એમ જાણે તે વાકેફ સમજવા–જેમકે લંડન-શેહેરના એક વેપારી અ. [illegible]ના હાથ દસ્કતનો અમુક પત્ર છે, કે શી રીતે? એવી તકરાર હોય તે ઠેકાણે–મ. એક કલકત્તાનો વેપારી હોય ને તે અ. ના ઉપર પત્ર લખતો હોય ને તેના જવાબ અ. ના હાથ દસ્કતના કાગળથી આવતા હોય તે–ક. જે બ. નો મેહેતો છે કે જે કાગળ પત્ર ફાઇલ કરે છે તે; અને ડ. એક દલાલ કે જેની જોડે બ. સલા કરે છે ને જેને અ. ના લખેલા કાગળો બતાવવાનો રીવાજ છે તે તમામનો અભિપ્રાય એ કાગળના દસ્કત વિશે લગતો છે; પછી ગમેતો એ ત્રણેમાંથી એકે એ અ. ને લખતાં દીઠો ન હોય તોપણ હરકત નથી.

જ્યારે કોરટને કાઇ સામાન્ય રીવાજ, રૂઢી, ચાલ, કે હક વિશે અભિપ્રાય બાંધવો હોય કે, એવો રીવાજ કે હક છે કે નહી, ત્યારે એ હક કે ચાલ જેના જાણવામાં આવે એવા આદમીના અભિપ્રાય એ લગતી બાબત છે.

અમુક વર્ગના લોક અગર માણસોના ધર્મ સંબંધી મત અગર રીત ભાત વિશે અભિપ્રાય બાંધવાનો હોય ત્યારે, અગર કોઇ ધર્માદાય કારખાનાના રીવાજ અગર વહિવટ વિશે અભિપ્રાય બાંધવાનો હોય અગર કોઇ પ્રાંતના લોકોની ભાષા (બોલી) અગર કોઇ લોક જે શબ્દો બોલે છે તેના અર્થ વિશે અભિપ્રાય બાંધવાનો હોય ત્યારે જે લોકોને એ બાબતો જાણવાને ધારે યોગ્ય હોય તેના અભિપ્રાય એ લગતી બાબત છે.

એક પુરૂશને બીજા પુરૂશ સાથે શી સગાઇ થાય છે એ બાબત અભિપ્રાય બાંધવાનો હોય ત્યારે જે પુરૂશને એ વાત જાણવાનો વિશેષ લાગ હોય તેવા પુરૂશની એ બાબતની વરત

...કથી જે અભિપ્રાય માલમ પડે તે લાગુ હકીકત છે—જેમકે તકરાર એવી હોય કે અ. ને બ એ બે જણ એક બીજા સાથે પરણ્યાંતાં કે કી રીતે તે ઠેકાણે એ બે જણના ભાઇબંધ દોસ્તદારો એ બંનેને ધણી ધણીઆણી માફક ગણતાં હા, એ વાત લગતી બગાત છે.

જે ઠેકાણે કોઇ જીવતા માણસના અભિપ્રાય લગતી બાબત છે, તે ઠેકાણે એ અભિપ્રાયનો આધાર અગર સબબ એ પણ લગતી બાબત છે; જેમકે કોઇ કાબેલ માણસ પોતાનો અભિપ્રાય બાંધવા માટે જે અજમાશ એણે કરી જોઈ હોય તેની હકીકત કેહતા તે પણ લગતી બાબત છે.

જે લગતી વાતો કોરટે ન્યાયાધિકારની રૂએ જાણવીજ જોઇએ છે તો પુરાવ આપવાની કાંઇ જરૂર નથી.

જે વાતો પક્ષકારો અગર તેમના મુખત્યારે રજુવાત વખતે અગર તે પેહેલાં લેખ કરી કબુલ કરી હોય તે સાબેત કરવાની જરૂર નથી.

જે તમામ વાતો સાબેત કરવાની જરૂર છે, તે અગર મુખ જુબાનીના પુરાવથી અગર દસ્તાવેજી પુરાવથી અગર વસ્તુ સમંધી પુરાવથી સાબેત કરવી જોઇએ, ને એ પુરાવ અગરતો પ્રથમ દરજાનો નીકર બીજા વર્ગનો હોય છે.

કોઇ દસ્તાવેજની છત વિશે અગર તેના મતલબ વિશે અગર કોઇ સાકાર વસ્તુની છત, દેખાવ અગર અવસ્થા વિશે ન હોય તો તેવી તમામ બાબતની વાતોના સબંધે મુખ્ય જુબાનીનો પુરાવ પ્રથમ દરજાનો ગણાય છે.

જ્યારે કોઇ દસ્તાવેજની છત અગર લખાણની મતલબ અગર કોઇ સાકાર વસ્તુની છત• દેખાવ અગર અવસ્થા સાબેત કરવાની હોય ત્યારે એ દસ્તાવેજ અગર એ સાકાર વસ્તુજ તે પ્રથમ દરજાનો પુરાવ છે, અને તેની નકલ અગર તેનું મુખ જુબાનીથી બયાન એ બીજા વર્ગનો પુરાવ છે; જ્યારે એવી વસ્તુ કે દસ્તાવેજ જાતે રજુ કરવામાં આવે ત્યારે એ ઓળખવા સારૂ અગર નકલ રજુ કરવામાં આવે તો તે ખરી નકલ છે એમ બતાવવા સારૂ પુરાવ આપવો જોઈએ.

મુખ જુબાનીનો પુરાવ તમામ ઠેકાણે પ્રતક્ષ હોવો જોઇએ એટલે•જે વાત સાબેત કરવાની છે તે દેખાય એવી હોય તો જે શાહેદ એમ કેહતા હોય કે મેં દીઠી છે તેનો શાહેદી દાખલ કરવી જોઇએ.

જે વાત એવી હોય કે તે સાંભળી શકાય તો તે વાત જેણે સાંભળી હોય તેના શાહેદીથી સાબેત કરવી જોઇએ જે વાત શાબેત કરવાની હોય તે કોઇ બીજી ઇંદ્રીવડે માલમ પડી આવે એવી હોય તો તે ઇંદ્રીથી જેને માલમ પડી હોય તેની શાક્ષીથી સાબેત કરવી જોઇએ.

જે વાત શાબેત કરવાની છે તે કોઇ કાબેલના અભિપ્રાય બાબતની હોય તો એ કાબેલની સાક્ષીથી અગર તે આવી શકે તેવું ન હોય અને તેને કાંઇ તે વિશે ગ્રંથ પ્રગટ કરયા હોય તે તે રજુ કરવાથી સાબેત કરવી.

કર્ણોપકારી પુરાવામાં નિયમમાં વંશાવળીનો એક બાધ ગણાય છે, એમાં સગપણને ઓલાદની વાત આવે છે એટલુંજ નહી પણ જન્મ લગ્નને મોત તથા એ બીનાઓ ક્યારે બની તેના વખતનો મચકુરની બાબતો આવે છે, પણ એમાં સ્થળની બાબતનો મચકુર આવતો નથી. (ટેલર)

એમાં કહેલી ખબર અસલજ જોઇયે, એમ નથી પણ કુટુંબના માણસો અથવા સબંધીઓથી તે ખબર મળેલી જોઇએ અને એ એવી ખબર અથવા ઇકરાર વંશાવળીને લગતી જોઇએ અને તકરાર ઉઠતાં પેહેલાની હોવી જોઇએ એ એવા કરાર ઘણું કરીને આ પ્રકારના

હોય છે, કુટુંબમાંથી મરતાં મરતાં રહેલા પુરૂષથી સાબિત થએલી કુટુંબની સાધારણ આબરૂ ચોપડીઓમાં કુટુંબના માણસોએ લખી રાખેલી વાતો સગા સબંધમાં આસેલા પત્ર વ્યવહાર દસ્તાવેજમાં લખેલા મજકુર, કબર ઉપર, વીંટીમાં, સ્થંભો ઉપર, અથવા કફનના ટાંકણા ઉપર લખેલા લેખો, વંશાવળીના ખુરશી નામા ઇત્યાદિ પુરાવામાં લેવાય છે. (વેસ્ટ).

મરનારે પોતાના પડોશીને અને પોલીસ કાનીસ્ટેબલની રૂબરૂ કહેલી હકીકત, એક ખુનના કામમાં લાગુ પડતી વાત તરીકે ૩૨ કલમ ૩૨ પ્રમાણે પુરાવામાં લેવામાં આવી હતી, સરકાર વિરૂધ ડીગંબર ઠાકુર અને બીજા કલકતા હાઇકોરટ, રીપોટ, વા૦ ૧૯ પ. ૪૫.

પેસ્તરના ઇનસાફી કામમાંનો પુરાવો ક્યારે લગતો થાય. — ૩૩. એકાદ ઇનસાફી કામમાં કિંવા જે શખસને પુરાવો લેવાનો કાયદા પ્રમાણે અધિકાર હોય તે શખસની રૂબરૂ કોઇ શાહેદે આપેલી આપી હોય તે શાહેદીમાં લખેલી હકીકત ખરી છે કે કેમ. તે વાત પાછળથી બીજુ કોઇ ઇનસાફી કામ ચાલ્યુ હોય તેમાં કિંવા સદરહુ પ્રથમ ચાલેલા કામના પાછલા ભાગમાં સાબિત કરવાને સારૂ સદરહુ પ્રથમ આપેલી શાહેદી લગતી છે તે એવે પ્રસંગે કે જ્યારે શાહેદ મજકુર મરણ પામ્યો હોય કિંવા મળી શકતો ન હોય, કિંવા શાહેદી આપવાને અશક્ત હોય, કિંવા સામા પક્ષકારે તેને દુર રાખ્યો હોય, કિંવા ઘણો વખત લાગ્યા શિવાય કિંવા ઘણો ખરચ કરયા શિવાય તે શખસને હાજર કરી શકાતો નહિ હોય, અને મુકદમાની કેફીયત ઉપરથી તેમ કરવું કોરટને વ્યાજબી દેખાતું ન હોય ત્યારે

પરંતુ કામ મજકુર તેજ પક્ષકારો કિંવા હક સબંધીના તેમના પ્રતિનીધિઓ વચે ચાલેલું હોવું જોઇએ.

તથા ઉલટ તપાસણી કરવાનો હક તથા સંધી પ્રથમના કામમાં સામા પક્ષકારને મળેલાં હોવાં જોઇએ.

તથા પ્રથમના કામમાં તથા પાછલા બીજા કામમાં તકરારી મુદા મુખ્ય વાતે એકજ હોવાં જોઇએ.

ખુલાસો—ફોજદારી કામની તજવીજ કિંવા ચોકસી એ ફરીયાદી તથા તહોમતવાળા વચેનું કામ છે એવો આ કલમનો અર્થ છે એમ સમજવું.

વીશેશ ઠરાવ ૧

ટીકા—દીવાની અને ફોજદારી કામમાં સાધારણ નિયમ એવો છે કે સાક્ષીઓની જુબાની પક્ષકારો અગર તેમના વકીલોની રૂબરૂ લેવી જોઇએ આ નિયમને કેટલાક અપવાદ છે અને કેટલાંક કારણસર પક્ષકારની રૂબરૂ પુરાવો ન લીધો હોય તો પણ દાખલ થઇ શકે છે. આ કલમ ભાગ્યેજ અપવાદ ગણી શકાય કેમકે જે પુરાવો દાખલ કરવાનો યત્ન કરવામાં આવે છે તે પુરાવો આગલા કામમાં લેવાયલો હોવો જોઇએ અને તે કામમાં સામો પક્ષકાર જો તેની મરજી હોતતો હાજર થઇ શકત. પુરાવો દાખલ થઇ શકે તેટલા માટે તે સોગન ઉપર લેવાયલો હોવો જોઇએ. (૨) તે પુરાવો ન્યાયી કામમાં અગર કાયદા પ્રમાણે જેને અખત્યાર છે તેવા સખસે લીધેલો હોવો જોઇએ. (૩) જે સાક્ષીનો પુરાવો દાખલ કરવાનો કોશીસ છે તે મરી ગએલા ઇત્યાદી બતાવવું જોઇએ, જો માજીસ્ટ્રેટ અગર જડજને હુકમત ન હોય તો તે અસ્વીકારવાજોગ ગણાય નહી,

આ બાબતમાં ૨૧ વી. રી. ક્રી. રૂ. ૫૬ ૨૩ વી. રી. ૩૪૩. ૨૨, વી, રી. ક્રી. રૂ. ૩૬ ૨૪ વી, રી. ક્રી, રૂ. ૧૯ જુઓ.

આ કલમ દીવાની તેમજ ફોજદારી કામને લાગુ પડે છે. વળી આજ આક્ટની ૧૦૭ અને ૧૦૮ કલમો આગળ જુઓ.

ફરિયાદીની જે માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ જુબાની થઇ હતી. તેજ જુબાની લેઇ શેશન જડજે આરોપિતપર ચોરીનો માલ લીધા બદલનું તહોમત સાબિત કર્યું તેમાં ઠરાવ્યું કેઃ—

કોઇ સાક્ષિદાર મૈયત થયો હોય કિંવા શાક્ષી આપવાને તે અસમર્થ થયો હોય કિંવા તેને વિરૂદ્ધ પક્ષકાર હાજર થવા દેતો ન હોય કિંવા તેને હાજર કરવા વાસ્તે અતિશય ખરચ કિંવા ઢીલ લાગવાનો હોય તોજ માત્ર તેણે અગાઉ આપેલી જબાની પુરાવામાં લેવા વિશે પુરાવાના આકટની કલમ ૩૩ માં કહેલું છે તેવું આ કામમાં થયું નથી. ફરિયાદી જીવતા છે અને તે સહજ હાજર થવા જોગ છે એમ છતાં તેણે માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ ઉજર થવા જોગ છે એમ છતાં તેણે માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ આપેલા જબાની પુરાવામાં લેવામાં આવતી નથી. તેના નવી જુબાની લેવી જોઇએ. સરકાર વિરૂધ મુલુમદ્રાસ હાઇકોરટ રીપોર્ટ વા. ૨ પ ૬૪૬

મુવેલાની શાક્ષી પુરાવમાં દાખલ થવા માટે એવી જરૂર છે કે એ શાક્ષી ગુજરી ગયો છે એમ સાબીત કરવું ત્યારવીના એની શાક્ષી દાખલ કરવા લાયક થાય નહી. રાણી વિરૂધ ગોપાલર વિગરે, વિકલી રીપોર્ટ ૧૨ પ ૮૦

જે ઠેકાણે પ્રથમના મુકદમામાં થએલી જુબાનીઓ આપનાર શખસ જીવતા હોય અને તેમની જુબાની લઇ શકાય તેવું હોય તે ઠેકાણે પ્રથમની જુબાનીઓ પુરાવામાં દાખલ થતા નથી હરીચંદ્ર ચક્રવતી. વિરૂધ તારાચંદ, ૨. બી. એલ. આર. વધારો ૪

આ વિષયના સબંધમાં ક્રીમીનલ પ્રોશીજર સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૨૮૭—૨૮૮ જુઓ.

માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ કરેલી કબુલાત જો કે તે પાછળથી શેશન કોરટમાં પાછી ખેંચી લીધી હોય તો પણ જો કોરટની ખાત્રી થાય કે તે કબુલત ખુશીથી કરવામાં આવી છે અને બરોબર રીતે તે નોંધી લેવામાં આવી છે તો તે કબુલાત કરનારના વિરૂધ તે પુરાવો છે. રાણી વિરૂધ મસામત જીવા,૮ મું રી, ક્રી. રૂ. ૪૦ શ્રી મોતી મોનગોલા ૬ બુ, રી, ૮૧ ઝરી ૭ બુ, રી, ૪૧

કબુલતની સાથે બીજો મજબુતી કરનાર પુરાવ જોઇએ એમ જરૂર નથી. રણજીત સોનયળ. ૬ બુ. રી, ૭૩, ચોકુખાન ૫ બુ, રી, ૭૦ ભુખણુ રાજચરન ૧૨ બુ. રી, ૪૯

કોઇ માણસની જુબાની લેતા તેની પોતાની હકીકત ઉપરથી તેને ગુન્હેગાર ગણતાં પહેલાં એમ જોવુ જરૂરનું છે કે આવા પ્રકારની હકીકત તેણે જાણી બુજીને કહેલી તે મુજબ દફતરમાં દાખલ કરેલી છે કે નહી અને તે દાખલ કર્યા પછી તહોમતદારને બતાવી અથવા વાંચી સંભળાવી છે કે નહી અને એ પ્રમાણે થયા બાદ એ જુબાની ઉપર માજીસ્ત્રેટની સહી છે કે નહી તથા તેના પોતાના હાથથી લખેલુ નીચે મુજબની મતલબનું એ પ્રમાણે સરટીફીકેટ છે કે નહી એટલે "મારી વીદનાન મારા સાંભળતાં લીધેલ છે અને તેની અંદર તહોમતદારે કહેલી બધી હકીકત બરોબર છે"—રાણી વિરૂધ મસામત રૂપી અને મોનારફાન, ૭ બુ, રી ક્રી, રૂ, ૪૯

કોઇના ગુન્હો શાબીત થવાનો ઠરાવ કરવાને આખી કબુલત ધ્યાનમાં લેવી જોઇએ— રાણી વિરૂધ ચકુખાન, ૫ બુ, રી, ક્રી. રૂ, ૭૧, ગીરધારી માનજી ૭ બુ. રી, ૩૦; શેખબુલુ ૮ બુ. રી. ૩૮, કીસના મંડળ ૭ બુ. રી, ૭, ૫ મ, હા, કો, રી, એપે ૪, તા૦ ૧૧ મી નવેમ્બર સને ૧૮૬૯

જુબાની ઉપર માજીસ્ત્રેટની સહી હોય તો તે સંપૂર્ણ શાબેતી છે જો કોઇએ આપેલી જુબાની બરોબર લખી લેવામાં આવી નથી તેવું તે કેદી સાબેતી ન કરે તો તે જુબાની પુરાવમાં લેવાઇ શકે છે અને માજીસ્ત્રેટનું દફતર એજ ખરેખરો પુરાવ છે રાણી વિરૂધ જગા

પોલી ૧૧ વુ, રી, ક્રી, રૂ, ૩૯

માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ કેદીઓએ કહેલી કબુલાતો શેશન જડજે તેમને વાંચી સંભળાવી તેમાં તેમને કાંઇ વાંધો લેવાનો છે કે નહી એમ પુછવાની જરૂર નથી. માજીસ્ત્રેટની સહી હોય તો પુરાવામાં લેવાને બસ સાબેતી છે—રાણી વિરૂધ મીસરશેખ અને બાજી ૧૪ વુ. રી, ક્રી. રૂ, ૯

માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ તોમતવાળાએ જે જુબાની આપી હોય તે જુબાની દાખલ કરાવવાનું પ્રોશીક્યુટરની મરજી ઉપર નથી. જો.તે જુબાની દાખલ કરવામાં ન આવી હોય તો તે દાખલ કરાવવાને શેશન કોરટ બંધાએલી છે. શેખ મેહુચંદ ૧૩ વુ રી, ક્રી, રૂ; ૬૩

કબુલત ઉપર માજીસ્ત્રેટની સહી હોય પણ જોઇતુ સરટીફીકેટ ન હોય અને તે બાબત બીજા દરજાના પુરાવ આપવામાં ન આવે તો તે કબુલત શેશન કોરટમાં પુરાવમાં લેવાય નહી. રાણી વિરૂધ પીતંબર ધુબી, ૧૪ વુ. રી, ક્રી, રૂ, ૧૦

પ્રોસીક્યુશન તરફના જે સાહેદો સેશન જડજની રૂબરૂ લેવામાં આવેલા તે શાહેદો ખોટુ બોલે છે એમ ઠરાવ્યા છતાં તે શાહેદોએ જે માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ જુબાની આપેલી તે ઉપર આ આધાર રાખી તહોમતવાળાને ગુનેગાર આ કલમ પ્રમાણે ઠરાવવામાં આવ્યા હતા આ કામમાં એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે આવા કામને આ કલમ લાગુ પડતા નથી. અને ગુનો સાબેત થવાનો ઠરાવ બરોબર નથી, રાણી વિરૂધ અમાનુલા ૨૧ વુ. રી ક્રી, રૂ, ૪૯

સાહેદોની જુબાની લીધા શિવાય તેમણે જે જુબાની માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ આપી હોય તે ઉપર આધાર રાખી સેશન જડજ ઠરાવ કરી શકતા નથી, સેશન જડજે તો જયારે આ કલમ પ્રમાણે સાહેદની જુબાની લેવામાં આવે તે વખતે જો તે જુબાનીમાં કહેલી હકીકત ઇનકાર જાય અથવા તે વિરૂધ કહે ત્યારે ક્રી. મો કલમ ૨૮૮ નો ઉપયોગ કરવાનો છે. રાણી વિરૂધ ફોજદુ રરાય, ૨૪ વુ, રી ક્રી, રૂ, ૧૧

માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂની ચોકશીમાં સાહેદે જે હકીકત લખાવી છે તે હકીકત વિરૂદ્ધ બીજી હકીકત સેશન કોરટમાં કહે અથવા તે હકીકત સેશન કોરટમાં છુપાવે ત્યારે સદરહુ ઉપયોગ કરવાનો છે. ઘણીજ ઢીલ થાય તેમ હોય અગર ઘણોજ ખરચ લાગે એવું હોય ત્યારે તે સાહેદની જુબાની સેશન કોરટમાં ન લેવામાં આવે તો ચાલે અને ત્યારેજ જે જુબાની માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ લેવામાં આવી હોય તે જુબાની સેસન કોરટ ધ્યાનમાં લેઇ શકે છે. કઇસર ચેફ્રિદ વિરૂધ મુળુ ઇ, લા. રી, ૨ અલહાબાદ ૬૪૮

પ્રથમની ચોકશીની વખતે માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ જે જુબાની થાય છે તે સેશન કોરટની રૂબરૂ ઇનશાફની વખતે પુરાવામાં ઉપયોગી થઇ પડે એવી સને ૧૮૭૪ ના આકટ ૧૧ ની કલમ ૨૦ ઉપરથી સુધરેલી જુ. ક્રી, મો, કલમ ૨૪૯ ની માલમ દેખાય છે પરંતુ એ પ્રમાણે જુબાનીનો ઉપયોગ કરવો એમ સેશન જડજ પોતાને મળેલા મુખત્યારીથી જે એકઠી કરે તો માત્ર તેમ થઇ શકે પરંતુ એવા પ્રકારે શેશન જડજ જે મુખત્યારી ચલાવશે અને થએલી વાત કિંવા કાયદાની વાત છે એમ સમજી એપેલેન્ટ કોરટ તેની તપાસ કરશે સરકાર વિરૂધ અરજુન મેઘા ૧૧ મુ, હા, કો, રી, મં, ૨૮૧

વિશેષ પ્રસંગે કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર

હિસાબની ચોપડીઓમાંની નોંધ ક્યારે લગતી હોય છે.

૩૪. કામને પ્રસંગે નિયમ પુરવક રાખેલી હિસાબની ચોપડીઓમાં કરેલી નોંધ જે બાબત વિશે કોરટને ચોકશી કરવાની હોય તે સંબંધી હોય તો, તે લગતી છે; પરંતુ માત્ર સદરહુ મજકુર એકલો કોઇ શખસ ઉપર જવાબદારી નાખવાને સારૂ પુરતો પુરાવો છે એમ સમજવું નહી

દ્રષ્ટાંત.

(અ) અ એ બ ના ઉપર એક હજાર રૂપીયાનો દાવો કર્યો છે, તથા એ રકમ બ પાસે પોતાના લેણી છે એવું બતાવાને સારૂ પોતાના હિસાબની ચોપડીઓમાંની રકમો બતાવે છે. એ રકમો લગતી છે, પરંતુ કરજ મજકુર શાબેત કરવાને સારૂ બીજો પુરાવો ન હોય તો તે બસ નથી.

ટીકા—મજકુર અદાલતના વખતમાં વેપારીઓના ચોપડા તે સોગન ખાય તો સ્વતંત્ર પુરાવામાં ગણાતા હતા મી૦ નારટન પણ ગુજરાતના વાણીઆઓના નામાનાં હિસાબને ખરા ગણવાને ભલામણ કરે છે, વીકલી રીપોર્ટ ૫ મું પા. મ. ૨૯૨ તથા મ. ૮૩૦

હીસાબના ચોપડામાં જે રકમ લખેલી છે, તેના ખરાપણા વિશે જેને પોતાની માહિતી છે, એવા માણસે કિંવા એવા માણસના કેહેવા ઉપરથી લખેલા ન હોય, પરંતુ તે ઉદ્યોગના ક્રમ પ્રમાણે હિસાબના ચોપડામાં માંડેલી હોય તો તે આ કલમ ૩૪ પ્રમાણે તે પુરાવામાં લેવા લાયક થશે; અને તેજ પ્રમાણે કલમ ૩૨ ની રકમ ૨ ઉપરથી પણ થશે હીસાબના ચોપડા હમેશાની રીતી પ્રમાણે નથી, એમ શાબેત થયું હોય તથાપી તે અકાદ પેઢીએ નીકામ હિસાબ રાખવા વાસ્તે નિમેલા નોકરે કીંવા મુખત્યારે તે પેઢીની તરફથી રાખ્યા છે એમ શાબિત થયાં છતાં તેમાંનો મજકુર તે પેઢીની વિરૂધ શાબેત થશે, સરકાર વિરૂધ હણમંતા, મુમાઇ હાઇકોરટ રીપોર્ટ વા. ૧ પ. ૬૧૦ તા, ૬ ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૭

જે કામ કરવાનું કાયદામાં ફરમાવવામાં આવ્યું હોય તે કામ કરવાને પ્રસંગે સરકારી દફતરમાં જે નોંધ કરી હોય તે ક્યારે લગતી સમજવી.

૩૫. તકરારી કિંવા લગતી હકીકત જેમાં બતાવેલી હોય એવી નોંધ કોઇ પણ સારવજનીક કિંવા બીજી સરકારી ચોપડીમાં કિંવા રજીસ્ટરમાં કિંવા દફતરમાં હોય અને તે નોંધ કોઇ સરકારી નોકરે પોતાનું સરકારી કામ કરવાને પ્રસંગે કરી હોય કિંવા જે દેશમાં સદરહુ ચોપડી કિંવા રજીસ્ટર કિંવા દફતર રાખવામાં આવ્યુ હોય તે દેશના કાયદામાં જે કામ કરવાનું વિશેષ કરીને ફરમાવ્યું હોય તે કામ કરવાને પ્રસંગે હરકોઇ બીજા સખસે કરેલી હોય તો તે નોંધ સ્વતઃ લગતી હકીકત છે એમ સમજવું,

ટીકા—જુડીશિયલ નોટીસ "ન્યાય પુર્વક લક્ષ' એટલે જે ચીજો એટલીતો જાહેર અને મશહુર છે કે તે બાબત કાંઇ સાબીતી લેવી જોઇએજ નહી, બધા કાયદા અને આકટો ન્યાયાધીશના સ્મરણમાં તો છે જે પણ સંકા પડે તો છપાએલા પુસ્તક અથવા સરકારી દફતરમાં તે જોવા એટલુંજ કે તે બાબત પુરાવો માગવો નહી અને લેવો પણ નહી.

મી૦ ટેલર કહેછે છે એજ માફક ન્યાયાધિકારીઓ વગર પુરાવે નીચે લખેલી વાતો કબુલ રાખસે, કોમનલો, સ્ટાટયુટલો, પ્રજાનો કાયદા, (ધર્મશાસ્ત્રી, હીદાયા વિગેરે) પારલીયામેંટની શિરસ્તા તથા રૂલો, કાયદા બાંધનારી મંડળીના હક તથા વહીવટનો પક્ષપાતો, રાજ્યાધ્યક્ષનો શીક્કો, દરીયાઈ કાયદો, પાદરીનાદિત બાબતનો કાયદો, લડાઇની સરતનો, સરકારી હેદ્દેદાર. એક વીટીના નીયમો સાટા અને વેચાણ ખતના શિરસ્તાં વેપારીઓના કાનુનો જ્યારે વડીલ કોરટના ઠરાવથી નક્કી થએલા હોય, લંડન સેહેર) નો રીવાજ કે જ્યાં જેવો માલ હમેશાં વેચાય છે, ત્યાં જે દુકાન છે તે જાહેર દુકાન તેજ વેચવાની કહેવી, રસ્તા બાબતનો કાયદો કે દરએક માણસે ગાડી વિગેરે પોતાની જમીન બાજુએજ લેવા. અને તે દસ્તુરેનો ઇનસાફ થઇ તપાસીથી ફેસલો તેજ કોરટમાં થયો હોય તે. મ ૬૦

વળી મી૦ ટેલર કહેછે જે બાબતો સુષ્ટીના અચલક્રમ ઉપરથીજ અચુક જાણેલી છે કેમકે જે સરદનો પોતાની સ્ત્રી સાથે જાણતાં પેહેલાં ૭ મહિનામાં સમાગમ થયો નથી એ

ચુ સાબીત થઇ ચુકયું તો તેણીને જનમેલો છોકરો હોય તેનો બાપ તે મરદ કહેવાય જ ન હી, તારીજ કામ ગગન, આકાશમાંના ગ્રહોની મદક્ષિણા, અને સાધારણ તહેવારો અને ટાણા ઓ, સર્વે, મહીના દ્વાર, દેશભાષામાં બીજા શબ્દોનો અર્થ અને આરખો મજાને લગતી બાઇ ૨ ઇતિહાસની બાબતો પણ-અમુક દિવસે સુર્યનો અસ્ત કયારે થયો તે વિશે ન્યાય પુર્વક લક્ષ અપાય નહી દેશીમિતીઓ પંચાંગમાં મેળવેલી કબુલ રાખવામાં આવે છે.

જે સરકારી નોકરોએ પોતાની ફરજ બજાવતાં તજવીજ કરી તેનો રીપોર્ટ પોતાના ઉપરી અધિકારીઓને કરયો હોય તે ઘણી વખત પુરાવામાં આવે છે, (લૉ, રી. ૪, અ. ૨૩૯) તથા ૨૨ વી, રી, મ, ૨૩૨

નકશાના પક્ષાન એ કયારે લગતા છે. ૩૬ પ્રસીધ્ધ કરેલા દેશના નકશા કિંવા ચારટ સરવે લોકોને વેચવા સારૂ બહુ કરીને રાખવામાં આવતા હોય તેમાં અથવા સરકારના હુકમથી દેશના જે નકશા કિંવા પક્ષાન કરવામાં આવ્યા હોય તેમાં, એવા દેશના નકશામાં કીંવા ચારટમાં કીંવા પક્ષાનમાં જે બાબતો ઘણુ કરીને હમેશ દરસાવવામાં કીવા લખવામાં આવતી હોય તે બાબતો સબંધીનો કોઇ તકરારી કીંવા લગતી હકીકતનો મજકુર બતાવ્યો હોય, તે મજકુર સવતઃ લગતી હકીકત છે

ટીકા—સરકારના હુકમથી ને ઘણાં અગત્યના નકશા આ દેશમાં બનવવામાં આવે છે તે રેવન્યુ સરવઇ વાળાઓને હોય છે, જેમકે મુંબાઇ, સુરત, વિગેરે શેહેરના નકશાઓ, ઇગ્લંડમાં તો એના જેવા નકશાઓ ઘણીજ કાળજી તથા હુશીઆરીથી તઇયાર કરેલા હોય છે પણ પુરાવામાં દાખલ લેવાતા નથી.

આ કલમમાં બે ચીજો જોવાની છેઃ—૧ લું કે નકશા સરકારના હુકમથી અથવા સાર્વજનિક મ્યુનિસીપાલ ખાતા તરફથી તઇયાર થવા જોઇએ ૨ જુ "કોઇ પણ તકરારી કામ ઉઠતાં પેહેલાંના હોવા જોઇએ" આ છેલ્લાં મજકુર બાબત એટલુંજ જાણવું કે જે ટંટા ઉપરથી કજીયો ઉઠયો હોય તે ટંટાની શરૂઆત પેહેલાંના થએલા જોઇએ અગર તો કે કજીયાની તકરારી બાબતનો કાંઇ પણ સબંધ ન હોય તો પણ 'કોઇ પણ' તકરારી બાબતના હેતુથી "કરાવેલા હોય તો દાખલ થઇ શકતા નથી. મીં૦ ટેલર કહે છે" કે પરગણા, કસબા, શેહેર, ગામ, વિગેરેની હદ બાબત જણાવનારા નકશા કેટલે સુધી પુરાવામાં લેવાય તે બાબત કાંઇ શક રહે છે તે તકરારમાં જેનો કાંઇ પણ લાભ થનાર છે એવા પુરૂષના કહેવા ઉપરથી અને જેઓને પોતાને તે બાબત કાંઇ ખબર છે, અથવા કે કોઇ પણ પ્રકારે જેઓને મજકુર પરગણા સાથે કાંઇ પણ સબંધ છે એવું બતાવવામાં આવે તથી એમ જણાય કે તેઓને તેવિશે જરૂરની માહિતી હતી તો એવાના હાથથી અથવા સુચનાથી થએલા નકસાઓ ગમે તેટલા જુના હોય અથવા ગમે તેવા ખરા હોય પણ દાખલ થઇ શકતા નથી પરંતુ એવી શાબેતી જણાય કે જે માણસોને પકી ખબર હતી તેઓના હાથના છે, અથવા તેઓએ મંજુર કરેલા છે તેઓ "માન્યતા" ના પુરાવામાં લઈ શકાય.

માપણીના નકશા અને મોશોડીંગની પુરાવમાં કેટલી કિમત છે, તે બાબત ઘણા ફેસલા થએલા છે, પણ તે બધા એક સરખા નથી ૧. વી. રી. રૂ. ૩૩૩ માં એમ ઠરેલું હતું કે માપણીનુ મોશીડીંગ હક બાબતનો અનિબાધ્ય પુરાવો નથી તેજ મતલબનો ફેસલો ૧૨ વી. રી. ૧૮૦ માં છે. પણ માપણીના નકશા અને મોશીડીંગ કબજા બાબતનો સારો પુરાવો છે, અને આ રીતે તે હકનો પુરાવો થઇ શકે છે; પણ તે પુરાવા અનિબાધ્ય ગણાતા નથી. ૨. વી. રી, સી. રૂ. ૧૦.

સારવજનીક પ્રકા ૩૭ સારવજનીક પ્રકારની કોઇ હકીકત બની છે કે નહી એ બા

કેની હકીકત બાબત કોઇ આક્ટમાં અથવા સરકારી જાહેરનામામાં મજકુર લખ્યા હોય તે લગતો છે.

બત જયારે કોરટને અભીપ્રાય બાંધવાનો હોય, ત્યારે પારલામેંટના કિંવા હિંદુસ્તાનના ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉનસીલના કિંવા મદ્રાસના કિવા મુંબઇના ગવરનર ઈનકાંઉનસીલના કિંવા બગાળાના લેફટેનંટ ગવરનર ઇનકાંઉનસીલના કોઈપણ આકટ માંહેના કિંવા ગેજેટ આફ ઇંડીયામાં છાપેલા કિંવા કોઇ પણ સથાનીક સરકારના ગેજેટમાં આપેલા કિંવા કોઇ છાપેલો પત્ર લંડન ગેજેટ છે કિંવા રાણીના વનાવેલા મુલકનુ કિવા રાણીના કબજામાં આવેલ દેશનું સરકારી ગેજેટ છે એવું તે છાપેલા પત્ર ઉપરથી સમજાય તેવા છાપેલા પત્રમાં છાપેલા સરકારના જાહેરનામાં માંહેના કોઇ ઉ.વેદારૂપી લખાણમાં સદરહુ શારવજનીક પ્રકારની હકીકત બન્યાનો કિંવા ન બન્યાનો જે કાંઇ મજકુર લખેલો હોય તે મજકુર લગતી હકીકત છે.

ટીકા—ગેજેટ દાખલ કરવાથી જે ફલ થવાનું તે બાબત એટલુંજ કહેવું જોઇયે કે તે માણસ વિષે તેની ખબર થઇ છે એવુ સાબીત કરવાનું છે તે માણસે તે જોયુ છે એવુ બતાવતાને શાબીતી આપવી પડશે તે બહાના પ્રકારે થઈ શકે તે ન્યુસપેપર લેતો હતો અથવા તેજ ન્યુસપેપર ફરી વાચ્યું હતું એટલું બતાવુ જરૂર નથી.

જે ગેજેટમાં પત્યાળું છુટવાની જાહેરખબર હોય તો તે ન્યુસપેપર જે માણસોને તે પેહેલી જોડે આગળ સબંધે ન હતો તેઓને સારૂ બશ થસે પણ જેઓને આગળ વ્યવહાર હતો તેઓને તો સરક્યુલર મોકલી અથવા બીજા પ્રકારે ખબર કરવામાં આવી છે એવું બતાવવું.

કાયદાની ચોપડી માંલખેલો મજકુર,

૩૮ કોઇ દેશના કોઇ કાયદા બાબત જયારે કોરટને અભીપ્રાય બાંધવાનો હોય, ત્યારે સદરહુ દેશની સરકારના હુકમથી અમુક ચોપડી છપાઇ છે કિંવા પ્રસીદ્ધ થઇ છે, તથા તેમાં સદરહુ કાયદા લખેલા છે. એવું તે ચોપડી ઉપરથી સમજાય તેવી ચોપડીમાં લખેલો શદરહુ કાયદાનો મજકુર, તથા સદરહુ દેશની કોરટોએ કરેલા ઠરાવ કોઇ ચોપડીમાં આપ્યા ,છે એવું જે ચોપડી ઉપરથી સમજાય તે ચોપડીમાં આપેલા ઠરાવ એ બેઉ લગતા છે.

કહેલા કિંવા લખેલા મજકુરનો કેટલો ભાગ શાબીત કરવો જોઈએ.

કહેલો કિંવા લખેલો મજકુર વાતચીતનો કિંવા દસ્તાવેજનો કિંવા ચોપડીનો કિંવા અનુક્રમે રાખેલ પત્રો કિવાકાગળોનો ભાગ હોયતોકયો પુરાવો આપવો જોઇએ.

૩૯ જે મજકુરનો પુરાવો આપવામાં આવતો હોય તેવો હરકોઇ મજકુર જયારે તે કરતાં લાંબા બીજા કોઇ મજકુરનો કિંવા કોઇ વાત ચીતનો કિંવા કોઇ છુટા દસ્તાવેજનો ભાગ હોય ત્યારે અથવા જયારે સદરહુ મજકુર જે દસ્તાવેજ કોઈ ચોપડીનો કિવા સબંધવાળા અનુક્રમે રાખેલા પત્રો કિંવા કાગળોનો ભાગ હોય તે દસ્તાવેજમાં લખ્યો હોય, ત્યારે તે મજકુરનો પ્રકાર તથા તે ઉપરથી થતું પરિણામ તથા જે બીના ઉપરથી તે કેહેવામાં કિંવા લખવામાં આવ્યો હોય, તે બીના પુરતી રીતે સમજવાને સારૂ સદરહુ લાંબા મજકુરના કિવા વાત ચીતના કિંવા દસ્તાવેજના કિંવા ચોપડીના કિંવા અનુક્રમે રાખેલા કાગળો અથવા પત્રોના જેટલા ભાગની તે અમુક કામમાં કોરટને જરૂર લાગે તેટલા ભાગનો પુરાવો આપવો; જાસ્તી ભાગનો પુરાવો આપવો નહી

ઈનસાફી કોરટોના ફેંસલા કયારે લગતા સમજવા તે બાબત.

બીજી વખત દાવો થતો અટકાવવા ચાલતી અ

૪૦ કોઇ કોરટે કોઇ એક દાવાની ફરીયાદી સાંભળવી. નહી કિંવા કોઇ એક તજવીજ ચલાવવી કે નહી, એવી જયારે તકરાર હોય, ત્યારે જે ફેંસલો કિંવા હુકમનામુ થયાના કારણને લીધે સદરહુ

ટકાવવાને સારૂ પેશતરનો ફેસલો લગતી હકીકતછે. — ફરીયાદી સાંભળવાને કિંવા સદરહુ તજવીજ ચલાવવાને કાયદાથી કોરટને અટકાવ પહોંચતો હોય. તે ફેસલો કિંવા હુકમ કીંવા હુકમનામુ થયુંછે એવાત લગતી હકીકત છે.

ટીકા—આકલમનો બધો આધાર "કોઇ માણસને એકના એક કામ માટે બે વખત હેરાન કરવો નહી જોઇએ" એ ન્યાયના મુળતત્વ ઉપરછે,બ્રુમસાહેબે આવા ન્યાયના મુળતત્વોનો એક ગ્રંથ બનાવ્યોછે, તેને પ્ર. ૩૨૭મે આ મુળતત્વ પડ્યુંછે, જે દશાનો રાજ્ય કારભાર સાંપ્રધ કાળમાં સુધરેલા ખપેછે, ત્યાંના સઘળા કાયદાનો આધાર આવાં મુળતત્વો ઉપર રહેલોછે. આ "રેસજ્યુડિકેટા" (નિર્ણિતવાત) વિસે એ મુળતત્વને આધારે ઈંગ્લાંડના બાહોસ જજ્જોએ ફેસલા કરયાછે અનેતે બરૂમ સાહેબે પોતાના એ મુળતત્વના ગ્રંથના ઉપરલખેલા વચનનુવિવેચન કરતી વખતે દાખલ કરેલાછે. તેથી એ બાબતનો ઉપયોગીસાર આ જગોએ દાખલ કરવામાં આવેછે, જેથી આ કલમનો સઘળો ભાવાર્થ વાંચનારના મનમાં મજબુત અસર કરીદેશે.

"લાર્ડકેનીયાંન ચીફ જસ્ટીસ કેહે છે કે ' કોઇ ફરિયાદ કરવામાં આવે અને પક્ષકારો વચ્ચે તેના ગુણદોશની તકરાર થઇ બેમાંના એકના લાભમાં હુકમનામુ થાય, તો એ પક્ષકારો વચેના કામનો છેડો આવ્યો ગણાય; અને પેહેલી ફરિયાદનુ કામ ચાલતી વખતે કાંઇ હરકત ઉઠાવવાની હોત અથવા કાંઇ તકરાર કરવામાં આવી હોત, તો જે ફેસલો થયોછે તેથી જુદોજ ફેસલો થાત એવું કદાચ હોય તો પણ ફરીથી તેજ બાબતની ફરીયાદ ચાલશે નહી.

"યોગ્ય અધિકારવાળી કોરટના હુકમથી એકવાર જે નાણાં આપ્યાં હોય તે નાણાની રકમ બીજી વખતે આપવાને કાયદો કોઇ પણ માણસને ફરજ પાડતો નથી. વુડ, વિરૂદ્ધ. ડન. લો. રી, ૨ કવીન્સ, બેંચ, પ્ર, ૮૦"

વળી એજ જસ્ટીસ લોર્ડ કેનીયાન કહે છે કે "કાયદાના પ્રોસેસથી વાદીની દાદ મળી ગયા પછી તકરારનો છેડો આવવો જોઇએ, જો એમ છેડો ન આવે તો કોઈ પણ માણસ માટે કાંઈ સલામતી રેહે નહી."

જસટીટીયસલશ કેહેછે કે "એકવાર જે બાબતનો નિર્ણય થઈ ગયો હોય તે બાબત પાછી નહિ ખુલ્લી કરવામાં આવતી નથી તેનું કારણ એજ છે કે તકરારનો અંત આવે એ જરૂરનું છે. કમીંગ, વિરૂધ. હર્ડ, લો, રી, ૪, કવીન્સ, બેચ, પ્ર, ૬૭૩"

મકતમ વલદ મોહીદીન વિરૂદ્ધ ઇમામ વલદ મોહીદીન મુંબાઇ હાઇકોરટ રીપોટ વા. ૧૦ પ્ર. ૨૯૩ ના કામનો સારાંસ નિચે પ્રમાણેનો છે.

ઇમામ અને મકતમ બંને ભાઇઓ છે, સને ૧૮૬૬ માં ઇમામે મકતમ ઉપર પોતાની મજીઆરી કુટુંબની સ્થાવર જંગમ મિલકત જે તેનો બાપ મુકી ગયો હતો અને જે રૂપૈયા ૧૨૦૦૦ નો હતી, તેમાંથી અરધ હિસ્સો મળવા દાવો કરયો, તેણે એવું કબુલ કર્યું કે રૂપૈયા ૧૦૦૦ ની મિલકત તો મારી પાશે છે, અને તેથી અરધ હિસ્સાના રૂપૈયા ૫૦૦૦નો દાવો કરૂ છું. આ દાવામાં એક ઘર અને બે દુકાનોમાંથી અરધભાગ રૂપૈયા ૭૦૦ નો મળવા માટે ઇમામના લાભમાં હુકમનામું થયુ. તેનો બાકીનો દાવો રદ કરવામાં આવ્યો. સને ૧૮૭૧ માં મકતમે એક ફરીયાદ માંડી, એવું કહીને કે ઇમામે કપટથી કેટલીક મિલકત દબાવી રાખી છે, તથા આગલા દાવામાં [આ દાવો સને ૧૮૬૪ માં મકતમે કરયો હતો પણ તે રદ કરવામાં આવ્યો હતો.) જે મિલકત મારી પાસે છે એમ ઇમામે કહ્યું હતું તે સઘળી મિલકતમાંથી નીમે ભાગ મને આપવો.

જસ્ટીસ વેસ્ટ (તેની સાથે જસ્ટીસ નાહાનાભાઇ હરીદાસ કહે છે)-અમારો મત એવો છે કે જો કે આસીસ્ટંટ જડજ સાહેબે જે આધાર ઉપરથી ફેસલો કરયો છે, તેને અમે ટેકો આપી

શકતા નથી. તોપણ આ ફરિયાદને સને ૧૮૬૬ ની ફરિયાદથી પ્રતિબંધ નડે છે, જેમાં હાલ નો વાદી મકતમ પ્રતિવાદી હતો અને હાલનો પ્રતિવાદી ઇમામ વાદી હતા. એ ફરિયાદ તેમના બાપનું મોત જે સને ૧૮૬૨ માં થયું તે પછી માંડવામાં આવી હતી, ઇમામે કેટલીક મિલકત પોતા પાસેછે એવું કબુલ કરયું. અને વધારે મળવા દાવો કરયો તે (ઇમામ) માગે તે કરતાં વધારે મિલકત તેની પાસે હતી તો મકતમે તે બાબત પોતાના બચાવમાં બતાવવી જોઇતી હતી. કાંતો મકતમે તેની તકરાર કરી નહી કે કોરટે તે બાહાલ રાખી નહી. કેમકે કોરટે ઇમામે દાવો કરેલી મિલકતનો કાંઇક ભાગ ઇમામને આપવાનો ફેસલો કરયો છે મકતમ હાલ કુટુંબની તે મિલકત ઇમામ પાસે તે જોઇએ તે કરતાં વધારે છે, એવું કહીને તેના નિમે ભાગ મળવા ફરિયાદ કરે છે આવી કાંઇ પણ હકીકત હોય, તો સને ૧૮૬૬ માં આગલા ફરિયાદ લાવવામાં આવી ત્યારની હતી, એ બાબત કોરટ આગળ લાવવાને મકતમને તક હતી, અને તે તક ખોયા પછી આ નવી ફરિયાદ લાવી શકાતી નથી. "ઇમામે એમ કહ્યું કે મકતમ તારી પાસે વધારે મિલકત છે" તેના જવાબમાં તેણે (મકતમે) એમ કેહવું જોઇતું હતુ કે "ઇમામ તારી પાસે વધારે છે" આગલો ફેસલો ગરભિત રીતે એવું ઠરાવે છે કે વધારે ભાગ મકતમ પાસે છે, માટે તેની પાસે વધારે નહી પણ ઓછો ભાગ છે, એવું કહીને હાલની ફરીયાદ લાવી શકાય નહી. જેથી અમે નિચેની કોરટનું હુકમનામુ બાહાલ રાખીએ છીએ.

આવોજ ઠરાવ બાકરઅલી સેહાઇ. વિરૂદ્ધ બતેશ્વરશિંગ. ઇ. લા. રી. અલ્હાબાદ વા. ૧ પ્ર ૭૫ તેમજ બેંગાળ રીપોર્ટ વા. ૧૧ પ્ર. ૧૫૮

એક મિલકત ધરેણે રાખનાર વારસ વકીલ ઉપરના હુકમનામાની બજાવણીમાં તે મિલકત વેચવામાં આવી તેથી તે વેચાણ રદ કરાવવાને અરજ કરવામાં આવી તેમાં એ મિલકતમાં પ્રતિવાદીનો કાંઇ હક હિસ્સો નથી એવું ઠરાવી તે વેચાણ રદ થયું. હવે આગલા હુકમનામા વાળો એ મલકત હુકમનામું બજાવવા માટે વેચવા લાયક છે એવું ઠરાવવા દાવો કરે તો તે દાવો ચાલી શકે નહી. વી. રી. ૯ પ્ર. ૩૦૦

ઘણા જણ કરાર કરનારા અથવા અપકૃત્ય કરનારા હોય તેમાંના એકની ઉપર અથવા થોડા ઉપર દાવો કરે તો પછી બીજાઓ ઉપર બીજો દાવો કરી શકે નહી.

હુકુમત વગરની કોરટમાં દાવો કરવાથી ત્યાથી દાવો કાઢી નાંખવામાં આવે તો યોગ્ય કોરટમાં ફરી ફરિયાદ થઇ શકે છે.

બે પ્રતિવાદી ઉપરનુ હુકમનામું વાદી એક ઉપર બજાવે તો જેની ઉપર બજાવણી થઇ હોય તે એક બીજા પ્રતિવાદી ઉપર દાવો કરી શકે છે કેમકે તે બંન પ્રતિવાદીઓ પૈકી એક એકની જવાબદારી પરસ્પર કેટલી છે, તે આગલા દાવામાં નકી થયું નથી

એક વાદીએ ઘણા પ્રતિવાદીઓ ઉપર જમાબંધી બાબતનો દાવો કરયો, તેમાં ઠરાવ થયો કે સઘળા ઉપર એકજ ફરિયાદ થાય નહી બધાની જવાબદારી જુદી જુદી છે. તો જુદી જુદી ફરિયાદ કરવી જોઇએ. વાદી તે પ્રમાણે જુદી જુદી ફરિયાદ કરે તો આગલી એકઠી ફરીયાદથી આ ફરિયાદને કાંઇ હરકત નથી. ઇ૦ ડા. પ્ર. ૫૨૬

વિધવાની હયાતીમાં તે કાંઇ મિલકત બીજાને નામે કરી અપાતી હોય તેનો અટકાવ કરવા વાદીએ અરજ કરી હોય તો પછી તે વિધવા ગુજરી ગયા પછી તે વિધવાનો તે વારસ છે એવું સ્થાપિત કરવાની ફરિયાદ કરવાને હરકત નથી, કેમકે આગલા દાવામાં તે વિધવાનો વારસ છે કે નહી તેનો નિર્ણય થયો નહોતો બ્રાઉટન પ્ર. ૩૯

એક પ્રકારનો પુરાવો આપવાથી ફેસલો થઇ ગયો હોય તો બીજા પ્રકારના પુરાવ ઉપરથીતે જ બાબતની બીજી ફરીયાદ કરાય નહી. ૨૫ વી. રી. પ્ર. ૧૧૬ લા. રી. (કલકત્તા) પ્ર ૧૪૪

આગલા દાવામાં જે દાદ માગી હોય તેથી દાદ જુદી હોય પણ દાવો કરનારનો હક એકજ હોય તો બીજી ફરીયાદ થાય નહી ૧ ઇ. લા. રી. (મદ્રાસ) પ્ર. ૮૫.

પુરાવાની ખામીને લીધે કોઇ કેસ કાઢી નાખવામાં આવે તો જાણે બધો પુરાવો લીધાપછી ફરીયાદ કાઢી નાખી એવી તેનો અસર થશે, એટલે કે વધારે પુરાવ આપી બીજી ફરિયાદ થાય નહી; ૧ વી. રી. પ્ર. ૩૪૩

આગલી ફરિઆદ કરતી વખતે વાદીને ફરિઆદ કરવાના એકથી વધારે હક હતા. તેમાના એકજ હક ઉપરથી વાદી ફરીઆદ કરવાનુ પસંદ કરે તો પછી બીજા હકથી તેનાથી બીજી ફરિયાદ થઇ શકે નહી. ૨. ઇ, લા. રી. (કલકત્તા ફુલબ્રેંચ) માહે મે.

આગળ કરેલા દાવાનુ હુકમનાનુ વાદી બજાવી શકયો ન હોય તો તેજ બાબત બીજી ફરિયાદ થાય નહી,. મહંત નરશીંગ દાસ વિરૂધ મુનશી કમરૂદીન અને બીજાઓ કલકતા હાઇકોરટ ૪ થી સપટેંબર સને ૧૮૭૩

ભાડું લેવાની ફરિયાદમાં ઘર ધણી હારે તો તેથી કરીને તે જમીન કબજે લેવાનો દાવો કરવા હરકત નથી. કાશીનાથ બોસ અને બીજો વીરૂધ્ધ સરોદાસુંદરા ચૌધરેન ૧૯ વી. રી. પ્ર. ૯૭

આગલી ફરિયાદમાં વાદીએ પ્રતિવાદીઓ ઉપર મુખ્ય તરીકે ફરિયાદ કરવાનું પસંદ કરયું તેમાં તે પ્રતિવાદીઓ મુખ્ય નથી પણ મુનશ્ય છે એવું ઠરાવી વાદીનો દાવો કાહાડી નાંખ્યો હતો પાછળથી વેપારના નિયમ પ્રમાણે એ પ્રતિવાદીઓ ભરોસાદાર મુનમ છે, એવું કહી એના એ કરાર ઉપરથી બીજો દાવો ચાલી શકે નહી. દેવરામ કીસન વિરૂધ હાલામભાઇ. ૧ હા. લા. રી. (મુંબઇ) પ્ર. ૮૭

વાદી કોઈ વારસાના હકથી કોઇ મિલકતનો દાવો કરતો હોય પણ પેસ્તરના કોઈ દાવામાં એ મિલકત ઉપર બક્ષીસથી વાદીના હક વિશે નિર્ણય થઇ ગયો હોય તો વારસાના હકથી તેની બીજી ફરીયાદ ચાલે નહી વુ. રી. ૧૫ પ્ર. ૧૬૮

જો બીજી ફરીયાદ ચાલવાનો કાંઇ પ્રતિબંધ હોય તો સ્પષ્ટ રીતે જોવો જોઇએ, કેમકે દરેક ફરિયાદનો એક વખતે બરોબર ઇનસાફ થવો જોઇએ અને જો કોરટો જે કેસનો ખરે ખર આગળ ઇનસાફ થયો ન હોય તે છતાં તે કેસ લેવાની ના પાડે તો તે ગેરવ્યાજબી છે. વુ. રી. ૮ પ્ર, ૧૨૫

(ક) અને (બ) એ એક દસ્તાવેજ લખી આપી વાદીઓ પાસેથી નાણાં લીધા અને તેની સાનમાં કેટલીક જમીન લખી આપી વાદીઓએ બેઉ જણ ઉપર ફરિયાદ કરી હુકમનામુ મેળવ્યું અને તેના નાણાં પણ થોડાં મળી ગયાં. વાદીઓએ વળી (સ) અને બીજાઓ ઉપર દાવો કરયો એવું કહીને કે (ક) અને (બ) એ જે નાણાં લીધાં હતાં તે તેમના મજીયારા ધંધા અને વેપાર માટે લીધા હતાં અને સાનવાળી મિલકત પણ તેમની સહીયારી હતી. તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે હવે (સ) અને બીજાઓ ઉપર બીજો દાવો ચાલે નહી ૧૦ બે૦ લા૦ રી૦ પ્ર૦ ૨૦૦

આ બાબતના સબંધમાં સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૪ દીવાની કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૧૩ અને ૪૩ જુઓ.

પ્રોબેટ વિગેરે સબંધીના અધીકાર થી કીધેલા ફેસલા

૪૧ કોઇ કાયદેસર સબંધ કોઇ શાખસને છે કિંવા નથી, અથવા કોઇ શાખસનો કોઈ અમુક વસ્તુ ઉપર હક છે કિં । નથી. એ વાત જ્યારે લગતી હોય, ત્યારે પ્રોબેટ સબંધીના કિંવા લગન સબંધીના, કિંવા સમુદ્ર ઉપરના કિંવા નાદારી સબંધીના પોતાના અખત્યારનો અમલ ચલાવતાં કોઇ અધીકારવાળી કોરટે આખરી ફેસલો કિંવા હુકમનામું કર્યું

હોય અને તે ઉપરથી સદરહુ કાયદેશાર શબંધ કોઈ શખસને આપ્યો હોય અથવા તેની પાસેથી છીનવી લીધો હોય અથવા કોઇ શખસનો એવા સબંધ ઉપર હક છે એમ ઠરાવ્યું હોય અથવા સદરહુ અમુક વસતુ ઉપર સદરહુ શખસનો હક છે એમ ઠરાવ્યું હોય અને તે હક કોઇ બીજા અમુક માત્ર એકજ શખશના દાવા વિરૂધ તે શખશનો છે એમ ન ઠેરવતાં હક મજકુર સવતંત્ર પુરો તે શખસનો છે એમ ઠરાવ કરયો હોય તો તે ફેસલો, કિંવા હુકમ, કિવા હુકમનામુ લગતાં છે એમ સમજવું.

જયારે સદરહુ ફેસલો કિંવા હુકમ કિવા હુકમનામુ અમલમાં આવ્યું ત્યારે તે ઉપરથી આપેલો સદરહુ કાયદેશાર સબંધ ઉત્પન્ન થયો એ હકીકતની.

તથા જે કાયદેશાર સબંધ ઉપર સદરહુ કોઈ શખશનો હક તે ફેસલામાં અથવા હુકમમાં અથવા હુકમનામામાં ઠેરવ્યો હોય તે હક જે વખતે તે શખશને વીશે ઉત્પન્ન થવાનુ ફેસલા મજકુરમાં ફરમાવ્યું હોય તે વખતે હક મજકુર શખશ મજકુરને વિશે ઉત્પન્ન થયો એ હકીકતની.

તથા સદરહુ શખશ પાસેથી જે કાયદેશાર સબંધ છીનવી લેવામાં આવ્યો હોય, તે સબંધ જે વખતથી બંધ થવાનું ફેસલા મજકુરમાં ફરમાવ્યું હોય તે વખતે તે સબંધ થયો અથવા થવો જોઇએ એ હકીકતની.

તથા કોઈ શખશનો હક જે વસ્તુ ઉપર સદરહુ ફેસલામાં અથવા હુકમમાં અથવા હુકમનામામાં ઠરાવવામાં આવ્યો હોય તે વસ્તુ જે વખતે તે શખશની થવાનુ ફેસલા મજકુરમાં ઠરાવવામાં આવ્યુ હોય તે વખતે વસ્તુ તેની થઇ અથવા થવી જોઇએ એ હકીકતની.

સદરહુ ફેશલો કિંવા હુકમ કિવા હુકમનામુ નીરણયકારક સાબીતી છે.

ત્રીજાપક્ષકાર વચ્ચેનાકામનો ફેસલોકિંવાહુકમ કિંવાહુકમનામુકયારે ઘેરલગતુ હોયને કયારે નહોય તે વિશે.

૪૨ કલમ એકતાલીશમાં બતાવ્યા છે તે શિવાયના ફેસલા હુકમ કિંવાં હુકનનામામાં જો ચાલતી ચોકશીને લગતી સારવજનીક પ્રકારની બાબત સબંધી હોય તો તે ફેશલા, હુકમ કિંવા હુકમનામામાં લગતાં છે એમ સમજવું, પરંતુ એવા ફેસલા. હુકમ, કિંવા હુકમનામામાં તેમાં લખેલા. મજકુરની નીરણયકારક સાબીતી છે એમ સમજવુ નહી.

દ્રષ્ટાંતો.

પોતાની જમીન ઉપર પ્રવેશ કર્યા બદલ અ એ બ ઉપર દાવો કરયો. બ નું કેહેવું એવું છે કે તે જમીન ઉપર સાર્વજનીક હકનો રસ્તો છે, પરંતુ એ વાત અ ના કબુલ કરે છે.

એજ જમીન ઉપર પ્રવેશ કર્યા બદલનો દાવો અ એ ક ઉપર કરયો હતો તે કામમાં ક એ જવા આવવાનો એવોજ હક છે એવી તકરાર કરી હતી, તે કામમાં પ્રતિવાદી તરફનું થએલું હુકમનામુ લગતું છે પરંતુ જવા આવવાનો સદરહુ હક છે એ વાતની તે હુકમનામું નિરણયકારક સાબીતી થતી નથી.

કીયા ફેસલા વીગરે લગતા નથી.

૪૩ કલમ ૪૦, ૪૧, તથા ૪૨ માં જણાવેલા છે તે શિવાયના બીજા ફેસલા, હુકમ કિંવા હુકમનામાં થયાં છે કે નહી એ મુદાની હકીકત ન હોય કિંવા આ કાયદાના બીજા કાંઈ ઠરાવ મુજબ તે લગતી હકીકત ન હોય, તો તેવા ફેશલા કિંવા હુકમ કિંવા હુકમનામા ઘેર લગતાંછે એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) એક આબરૂ લેવા જેવી વાત ઉપરથી અ તથા બ એ બેઉને દાવ લાગે છે તે બદલ અ એ તથા બ એ ક ઉપર જુદા જુદા દાવા બાંધ્યા છે જે વાત આબરૂ લેવા જેવી છે એવું કહેવામાં આવે છે તે ખરી છે એવું ક બેઉ કામમાં કહે છે. અને કેફીયત એવા પ્રકા

રની છે કે તે વાત યાતો બેઉ કામમાં ખરી હોવી જોઇએ, યાતો બનેમાં ખોટી હોવી જોઇએ. એવો સંભવ થાય છે.

ક એ જે જવાબ આપ્યો તે તેણે શાબીત કરયો નહી એ । કારણ ઉપરથી ક ઉપર અ નુ નુકશાનનું હુકમનામુ થયું એ હકીકત બ તથા ક વચેના મુકરદમામાં લગતી નથી.

(બ) અ ની સ્રી ક એની જોડે બ એ છીનાળુ કર્યા બદલ અ એ બ ઉપર ફોજદારી માં ફરિયાદ કરી છે.

ક અ ની સ્રી છે એ વાત બ. નાકબુલ કરે છે, પરંતુ બ ઉપર છીનાળાનો ગુન્હો કોરટે શાબીત ઠેરવ્યો.

ત્યાર પછી અ જીવતો છતાં ક એ બ સાથે ફરી લગન કરયું માટે ક ના ઉપર ફોજદારીમાં કામ ચાલુ છે ક નુ કહેવું એવું છે જે હુ કોઈ દીવસ કાળે બ ની સ્રી નહોતી.

બ ની વિરૂધ થએલો ઠરાવ ક ની વિરૂધ ઘેર લગતો છે,

(ક) એક પોતાની પાસેથી એક ગાય ચોરી લઈ જવા બાબત અ એ બ ઉપર ફોજદારી માં ફરિયાદ કરી છે બ ના ઉપર ગુન્હો શાબીત ઠરાવવામાં આવ્યો છે.

બ ના ઉપર ગુન્હાનો શાબીતી થઈ તેના પેહલાં તે ગાય બ એ ક ને વેચી નાખી હતી તે લેવાનો દાવો પાછળથી અ એ ક ઉપર કરયો છે બ ના વિરૂધ થએલો ઠરાવ અ તથા ક વચેના કામમાં ઘેર લગતો છે.

(ડ) જમીનના કબજાનું અ એ બ ના ઉપર હુકુમનામું મેળવ્યું છે બ નો છોકરો ક એણે અ નું ખુન સદરહુ કારણને લીધે કરયું છે.

સદરહુ ફેસલો છે એ વાત ગુન્હા કરવાનો હેતુ બતાવે છે તે માટે લગતી છે.

ટીકા—ઇંગલાંડમાં તેમજ હિંદુસ્તાનમાં એવો સ્થાપિત નિયમ છે કે દીવાની કામમાં ફોજદારી કામમાં થયેલો ફેસલો શાબીતીમાં દાખલ થઇ શકે નહિ તેમજ દીવાની કામમાં થયેલો ફેસલો ફોજદારી કામમાં દાખલ કરી શકાતો નથી, ૫, વી. રી, સી, રૂ, ૨૬ અને ૨૭. ૮ વી, રી, સી, રૂ. ૭૭ પણ ગુનો કબુલ કરયો હોય તો અતે અગ્રકારનો પુરાવો થાય. ૧૦ વી. રી. સી. રૂ. ૫૬

વળી સરકાર વિરૂધ મથુરદાસ અંબારામ અને બીજા મુંબાઇ હાઇકોરટ વા, ૧૧ પ, ૮૦ તા૦ ૨ જાનેવારી ૧૮૭૪ નો ફેશલો જુઓ.

એક હિંદુ કુટંબ શને ૧૮૬૨ ની સાલમાં જુદું થયુ તે કુટંબના માણસોએ તે મીલકત મળ્યારી ત્યારે એક વહીવટ કરનાર નીમ્યો હતો તેની ઉપર પઈસા ખાઇ જવાથી દાવો કરયો. અંતમાં તેમના લાભમાં હુકમનામુ થયું, પાછળથી તેજ વહીવટ કરનાર ઉપર બીજા પઇસા ખાઈ જવાનુ જણાયાથી બીજો દાવો કરયો, તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે આગલા દાવા માં આ દાવો દાખલ કરયો નથી, તેથી આ દાવો ચાલી શકે નહી. ગણેશચંદર ચોધરી અને બીજાઓ વિરૂધ રામકુમાર ચોધરી, ૩ ઈ, લા, રી, પ, ૨૬૫

એક જમીન દરમીઆન ઉપજ સહીત કબજે લેવા વાદીએ દાવો કરયો, જે નીચલી કોરટે રદ કરયો, જેથી અપીલ કોરટમાં કબજાના પોઇંટ ઉપર વાદીએ અપીલ કરી અપીલ કોરટે દરમીઆન ઉપજ બાબત કાંઈ પણ ઠરાવ કર્યા વગર કબજાનું હુકમનામુ અપીલંડના લાભ માં કરયું અને બજાવણીમાં તે જમીન તેને કબજે થઇ, તેમા ઠરાવવામાં આવ્યું કે દરમી આન ઉપજનો જુદો દાવો ચાલી શકે છે. પરતાપચંદર બરના વિરૂધ રાણી સારના માઈ. ૪ એ, લા, રી, પ, ૧૧૩

જે દાવાના કારણ ઉપરથી બાપે આગળ ફરિયાદ કરી હોય તો પાછળથી તેના દિકરાથી તે,

જે દાવાના કારણ ઉપરથી આગલા દાવામાં જે મિલકત લેવાની ફરિયાદ હોય તેથી દિકરાએ કરેલી ફરિયાદની મિલકત જુદી હોય તોપણ ચાલી શકે નહી, કેમકે મિલકત જુદી છે પણ દાવાનું કારણ એક છે, સુરજપ્રસાદ તેવાડી. વિરૂધ. સાહેબ લાલ તેવાડી, ૩ વી રી, પ્ર, ૨૫

એક વહીએ વારસદાર તરીકે કેટલાક ગામોમાંના એક ગામનો ભાગ મળવા ફરિયાદ કરી નીચલી કોરટે તે દાવો નામંજુર કરયો તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે બાકી રહેલાં ગામો માટેનો બીજો દાવો વાદી પછાડથી કરે તો તે ચાલી શકે નહી, પણ આ દાવો આણવાને હરકત નથી. ચોસીંગ. વિરૂધ બાહાદુરશીંગ ૧ આ, હા રી, પ્ર, ૫૫

એક લીલામમાં ખરીદી કરનાર વાદીએ ભાડુ લેવાની ફરિયાદ કરી, તે ભાડુ અજીમાબાદ સીકકાના રૂપીયા લેવાનું હતુ પણ તેણે તેટલા કંપની શીક્કાના રૂપીયા લેવા દાવો કરયો. અજીમાબાદ શિક્કાના રૂપઈયાનો ભાવ કંપનીના શિક્કાના રૂપઈઆ કરતાં વધારે હતો, તો તે ખોટ બાબતનો બીજો દાવો ચાલી શકે નહી, મીર માહમદ સાદક ગુલસ્તાન, વિરૂધ એ. એફ. ફોર્બ્સ ૫ વી રી. પ્ર, ૯૦

એક ઘરેણું મુકનારે એવી ફરિઆદ કરી કે ઘરેણું રાખનારને તે માગે તેથી વધારે નાણું પોહોચી ગયાં છે, માટે તે ઘરેણે મુકેલી જમીન મને પાછી અપાવો. એ ફરિઆદમાં જે વધારે નાણાં ઘરેણું રાખનારને પોહોચ્યાં હતાં, તેનો કાંઈ દાવો કરયો નોહોતો તેથી કોરટે તે બાબત કાંઈ ઠરાવ કરયો નહી. પાછળથી એ ઘરેણું આપનારે વધારે નાણાં બાબત બીજી ફરિયાદ કરી, તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે એવી બીજી ફરિયાદ ચાલી શકે નહી કેમકે ઘરેણે મુકેલી જમીન બાબતની ફરિયાદ કરતી વખતે એ નાણાંનો દાવો છોડી દેવામાં આવ્યો હતો. રામરતનદાસ, વિરૂધ, ગોવીંદદાસ, ૨. આ, હા, રી, પ્ર, ૧૪૧

દગલબાજી દગાભરેલા સંપ તથા કોરટને અખ્તીઆર નથી એ વાતની શાબીતી કરી શકાય છે.	૪૪ કોઈ ફૈસલો કિંવા હુકમ કિંવા હુકમનામું કલમ ૪૦, ૪૧ કિંવા ૪૨ મુજબ લગતું હોય તથા તેની શાબીતી શામા પક્ષકારે કરી હોય, તે જે કોરટે કરયું તેને કરવાનો અખ્તીઆર નોહોતો, કિંવા તે દગલબાજીથી નહોતો, કિંવા તે દગલબાજીથી કિંવા દગા ભરેલા સંપથી મેળવ્યું છે, એવુ કોઈ દાવાનો કિંવા બીજા કામનો પક્ષકાર બતાવી શકે છે.

"કોઈ દાવાનો કિંવા બીજા કામનો પક્ષકાર વાદી" એ આ કલમના શબ્દોમાં નિરદોશ તથા દોશવાન એ બંને પેહેલા દાવાના પક્ષકારોમાંનો સમાવેશ થાય છે. એ શબ્દોમાં ગુનેહગારોનો સમાવેશ કરવાનો ઈરાદો હતો કે નહી એ શક ભરેલું છે; પરંતુ ૧ વી. રી. સી, ર. ૧૫૬ જુઓ.

ટીકા—"દગલબાજી" અગર "દગા ભરેલો સંપ" એ શબ્દોની વ્યાખ્યા આ આકટમાં આપેલી નથી પણ દગલબાજીની વ્યાખ્યા આર કરાર આકટની કલમ ૧૭ જુઓ.

ગેરવ્યાજબી, અગર ન્યાયથી ઉલટા કરાર હોય તે રદ થાય છે તે વિશે બતાવવાનું કે, કરાર ગેરકાયદે, અગર તો પુરા કારણ ઉપરથી બને છે, અગર વચન ઉપરથી બને છે જેમ પુરૂ કારણ થોડુ ખરાબ છે તે ઠેકાણે, તે તમામ રદ સમજી પુરૂ કારણ નથી એમ ગણાય છે પણ, કબુલત અગર વચન વિશે એમ નથી—વચન અગર કબુલત તો ઘણાંજ કામ કરવા બદલ હોય, અને તેમાંથી થોડા કામ ગેરવ્યાજબી હોય અને થોડાં ન્યાય પુર્વક હોય, ત્યારે જે વ્યાજબી કૃત્ય બદલનું વચન છે તે કાયમ ગણાય છે, અને ગેરવ્યાજબી કૃત્ય હોય તે બદલ રદ ગણાય છે જે કરાર ગેરવ્યાજબી ગણાઈ રદ થઈ શકેછે તેની વિગત.

જે કરાર નીતિ વિરૂદ્ધ છે તે રદ છે, જેમકે વ્યભિચાર કરવા, અગર વેશ્યા બાબતના કરાર, વ્યભિચાર કરવાની જગોના ભાડા બદલ, અગર બીભસ્ત છબીઓ, અગર પુસ્તકો

બાબતના કરાર, તેમજ નિંધા રૂપ મજકુર, અગર પુસ્તક કે છાપા બાબતના કરાર તમામ રદ છે.

જે કરાર રાજ્ય નીતિ વિરૂદ્ધ છે તે પણ તે રદ ગણાય છે. તે કરાર એવા જોઇએ કે જેથી લોકોના સુખ વિરૂદ્ધ, અગર લોકોને હરકત કર્તા પરિણામ, અગર અસર થાય તે કાયદાથી મના કરેલી બાબતો વીશે કરાર કરેલો હોય ત્યારે જે કાયદાથી એ કરાર કરવાની મનાઇ કરેલી હોય. તે કાયદાના હેતુ ઉપર નજર કરવાથી એ કરારનું ગેરવ્યાજબી પણું માલમ પડી આવે છે.

ન્યાય અગર યોગ્ય ઇનસાફ કરવામાં જેથી અડચણ આવે તેવા કરાર તથા જેથી ન્યાયનો અટકાવ થાય તેવા કરાર રદ છે.

સરકારી અમલદારો પાસે તેમના હોદ્દાની રૂઇથી કામ કરાવી લેવા બાબતના કરાર રદ છે.

પુરાવા છુપાવી દેવા અગર ઉડાવવા બાબત અગર ફોજદારી ફરીઆદ સાબેત ન થવા દેવા, અગર માંડીવાળવા બાબતના કરાર અગર ફેળના એટલે મહા અપરાધ વિગેરેનું કામ બંધ પડે, અગર ઉડી જાય, એવી બાબતના કરાર રદ છે.

ઉપર લખ્યા પ્રમાણે કરાર ગેરકાયદે હોવાથી રદ થાય છે. તેમાં ફોજદારી કામ માંડી વાળવા બદલના કરાર રદ છે એમ લખ્યું, પણ ખાનગી ઇજા થઇ હોય તે બાબતનું નુકશાન લેવા બાબતનો ઠરાવ કરે તો તે રદ થતો નથી તેમ અપીલ કરતો બંધ પાડવા બદલ કાંઇ આપવાની કબુલત કરી હોય તો, તે પણ રદ નથી.

એક કરાર હેવા હેતુથી કરેલો કે બ એ ક ઉપર ફરીયાદી કરવી તેને મદદ કરવાનો કરાર, કે જેમાં એવું સાફ નિકળતું હતું, કે, ક ઉપર દ્વેશ તથા દુશમનાઇ હતી, સબબ આ કરાર થએલો છે માટે એના ઉપર બ ને ફરિયાદી કરતાં મદદ મળ માટે કરાર કર્યો છે તે વિશે ઠર્યું, કે એ રાજ્યનીતિ વિરૂધ કરાર છે માટે રદ છે, ને તે ઉપરથી ફરિયાદ ચાલે નહી; બામનદાસ બાનરજી વી૦ હરીલાલશાહ, ૧૦ વુ, રી, ૧૪૦

હુમલો કર્યા બાબતની ફરિયાદ માંડી વળાવવા બદલ કરાર કરેલો હોય તો, એ ગેરકાયદે કરાર નથી—અને એ કરાર ઉપર દાવો થઇ શકે છે, પ્રતિવાદીઓમાંના બે પ્રતિવાદી મુસલમાન હોવાથી એ નીવેડાના નીયમમા ફેરફાર થઇ શકતો નથી—મથુરા નાથડે વિરૂધ ગોપાળ રોય, ૫ વુ, રી, ૧૬

ત્રાહિત શખસોના અભિપ્રાય ક્યારે લગતા હોય છે.

કુશળ માણસોના અભિપ્રાય. ૪૫ પારકા દેશના કાયદાની કોઇ બાબત વિશે અથવા શાસ્ત્ર કિંવા કળાની કોઈ બાબત વિશે અથવા અક્ષર ઓળખવા વિશે કોરટને જ્યારે અભિપ્રાય બાંધવાનો હોય ત્યારે તેવા બીજા દેશના કાયદામાં કિંવા શાસ્ત્રમાં કિંવા કળામાં જે શખશો વિસેશે કરીને કુશળ હોય તેવા શખશોના તે બાબત વિશેના અભિપ્રાય લગતી હકીકતો છે.

એવા શખશોને કુશળ માણસ કહે છે.

દ્રષ્ટાંતો

(અ) તકરાર એવી છે કે અ નું મરણ ઝેરથી થયું છે કે કેમ.

જે ઝેરથી અ મરણ પામ્યાનું ધારવામાં આવે છે, તે ઝેર ખાધાથી જે લક્ષણો થતાં હોય તે બાબત કુશળ માણસોના અભિપ્રાય લગતા છે.

(બ) તકરાર એવી છે કે અ અમુક કૃત્ય કરતી વખતે પોતે કેવા પ્રકારનું કૃત્ય કરે છે. અથવા પોતે જે કરે છે, તે ખોટું કિંવા કાયદા વિરૂદ્ધ છે એવુ સમજવાને અ દીવાનગીના સબબથી અશક્ત હતો કે કેમ.

રોગના જે લક્ષણો અ માં દેખાતા હતા તે લક્ષણો જ્યાં માલમ પડે ત્યાં દીવાનાપણું બહુ કરીને હોય છે કે કેમ; તથા એવા દિવાના પણાથી પોતે જે કૃત્ય કરે તેનો પ્રકાર સમજવાને (કિંવા જે પોતે કરે છે તે ખોટું કિંવા કાયદા વિરૂદ્ધ છે એમ સમજવાને લોકો ઘણું કરીને અ શક્ત થાય છે કે કેમ, એ વિશેના કુશળ માણસોના અભિપ્રાય લગતા છે.

(ક) તકરાર એવી છે કે અમુક દસ્તાવેજ અ એ લખ્યો છે કે કેમ બીજો એક દસ્તાવેજ અ એ લખેલો સાબિત કરવામાં આવ્યો છે, કિંવા અંગિકાર કરવામાં આવ્યો છે. તે દસ્તાવેજ હાજર કરવામાં આવ્યો છે.

બેઉ દસ્તાવેજો એકજ શખશે લખ્યા છે, કિંવા જુદા જુદા શખશોએ લખ્યા છે એ વિશેના કુશળ માણસેના અભિપ્રાય લગતા છે.

ટીકા—પારકા દેશના કાયદાની બાબતમાં ૩૮ મી કલમ જુઓ.

કુશળ માણસોની શાક્ષી ઘણી સાવચેતીથી કબુલ રાખવાની છે તેનું કારણ એમ નથી કે અનુભવથી એમ માલમ પડ્યું છે કે તે લોકો તેમની ધારણામાં આવતી હોય તે વાત જાણી જોઇને ખોટી રીતે કહે છે; પણ તેનું કારણ એ છે કે તેમના અભિપ્રાય કેટલેક દરજ્જે એબાબતની એકજ બાજુ ઉપર તેમનું લક્ષ રેહેવાથી વિકારયુક્ત હોય છે; તેથી તેમનું દીલ સાફ હોય તો પણ ખરો અભિપ્રાય બતાવવાને તેઓ અશક્ત છે. લારડ કાંપ્બેલ બોલ્યા કે "જે પક્ષમાં તેઓને નાંખવા હોય છે, તે પક્ષને પુષ્ટિ આપવા તેમના મન ઉપર એવા વલણથી તેઓ આવે છે કે તેમની શાક્ષી ઉપર ભાગ્યેજ કાંઇ વજન રાખવું જોઇએ" ટેરેસા પીઅરેજ કેસ. કલાર્ક એન્ડ ફાઇનેલીશ રીપોર્ટસ. વા. ૧૦ પ્ર. ૧૯૧૦ કુશલ માણસોના અભિપ્રાય વિશે કલમ ૬૦ નો પેહલો વિશેષ ઠરાવ પણ જુઓ.

કુશળ માણસના અભિપ્રાયસાથેસબંધરાખતીહકીકતો.

૪૬ જે હકીકતો બીજી રીતે લગતી ન હોય તે હકીકતો ઉપરથી જો કુશળ માણસના અભિપ્રાય જ્યારે લગતા હોય ત્યારે તેને પુસ્ટી મળતી હોય કિંવા તે અભિપ્રાય મજકુર વિરૂધ હોય તો તે હકીકત મજકુર લગતી છે એમ શમજવું.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) તકરાર એવી છે કે અમુક જાતનું ઝેર અ ને આપ્યું હતું કે કેમ.

બીજા માણસોને એવી જાતનું ઝેર આપ્યું હતું તેઓમાં જે અમુક લક્ષણો દેખાતા હતા, તે સદરહુ જેહેરના છે, કિવા તેના નથી, એવો કુશળ માણસોનો અભિપ્રાય હોય એ હકીકત લગતી છે.

(બ) અમુક બંધારાથી બંદરને હરકત થાય છે કે કેમ એવી તકરાર છે.

બીજાં બંદરો બીજી વાતે આ બંદર જેવાંજ છે પરંતુ ત્યાં એવા બંધારા નથી તે બંદરોને પણ તેજ વખતેથી હરકત થવા લાગી એ હકીકત લગતી છે.

અક્ષર વિશે અભિપ્રાય.

૪૭ અમુક દસ્તાવેજ કયા સખશે લખ્યો છે, કિંવા તેના ઉપરકોણે સહી કરી છે. એ વિશે કોરટને જ્યારે અભિપ્રાય બાંધવાનો હોય ત્યારે જે શખશે તે દસ્તાવેજ લખ્યાનું કિંવા તેના ઉપર સહી કરયાનું ધારવામાં આવતુ હોય તે શખસના અક્ષરની જે શખસને માહીતી હોય તે શખસ તે દસ્તાવેજ સદરહુ શખશે લખ્યો છે કિંવા નથી લખ્યો અથવા તેના ઉપર સદરહુ શખસે સહી કરી છે કિંવા નથી કરી એવો અભિપ્રાય આપે તે અભિપ્રાય લગતી હકીકત છે.

ખુલાસો—જ્યારે કોઇ એક શખશે કોઇ બીજા શખશને લખતાં જોયા હોય ત્યારે કિંવા જ્યારે તેણે પોતે કિંવા તેના પોતાના હુકમ ઉપરથી જે દસ્તાવેજ લખ્યા હોય અને તે સદરહુબી

જા શખસ ઉપર સરનામું કરીને મોકલ્યા હોય તે દસ્તાવેજના જવાબમાં સદરહુ બીજા શખશે લખેલા છે એવા મજકુરના દસ્તાવેજ તેના ઉપર આવ્યા હોય ત્યારે કિંવા જ્યારે સદરહુ બીજા શખશે લખેલા છે એવા મજકુરના દસ્તાવેજ તેની પાસે કામને સાધારણ પ્રસંગે આવવાની રીતી હોય ત્યારે તે શખસને સદરહુ બીજા શખશના અક્ષરની માહીતી છે, એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંતો.

તકરાર એવી છે કે અમુક પત્ર અ નામના લંડનમાંના એક વેપારીના હાથનું કે કેમ.

બ. એ કલકતા મધે વેપારી છે, તેણે અ ના નામના પત્રો લખ્યા છે, તથા અ એ લખ્યા છે એવા મજકુરના પત્રો તેના ઉપર આવ્યા છે ક. એ બ નો મેહેતો છે તેનુ કામ બ ના જે કાગળ પત્ર આવે જાય તે તપાસવાનું તથા તેને ફાઇલ કરવાનું છે ડ, એ બ નો દલાલ છે ને અ ના લખેલા છે એવા મજકુરના જે પત્રો બ ની પાસે આવતા તે ડ ની સાથે વિચાર કરવાને તેને બ હમેશા બતલાવતો હતો

બ ક તથા ડ પઇકી કોઇએ અને લખતાં કદી જોયો ન હોય તોપણ તકરારી પત્ર અના હાથના લખ્યો છે કે નહી એ બાબત જે અભિપ્રાય બ ક તથા ડ આપે તે લગતો છે.

જેની સહી વિશે અથવા અખીરો વિશે અથવા શિક્કા વિશે તકરાર હોય તેની વગર તકરારની સહી અથવા અક્ષર અથવા શીકો જે દસ્તાવેજ ઉપર હોય તે દસ્તાવેજને મુકદમાના પુરાવાના કાગળો માંનો ન હોય તથાપી તે ઉપરની સહી અથવા અક્ષર અથવા શીકો તકરાર વાળી સહી સાથે અથવા અક્ષર સાથે અથવા શીકા સાથે મેળવી જોવો,

ધર્મશાસ્ત્રમાં એવો મુકાબલો જો મન પતીજ ગણેલો નથી તોપણ કરવાની રજા છે (વ્યવહાર મયુખ. પ. ૧૫૦૯) અંગ્રેજી શાસ્ત્ર પ્રમાણે જડજની ખાત્રી થઇ ચુકી હોય તો તેવી સહીને તકરારી સહી જોડે મેળવવા રજા છે પણ આ આકટ પ્રમાણે તો જે બાબતવાધો નથી તેની સહી હોય તોજ મુકાબલો થઇ શકે, ફોજદારી કામમાં જેટલા કાગળો તુમારમાં બીજી રીતે પુરાવામાં લીધેલા હોય તેમાંની સહી જોડે મેળવવા.

હકકિંવા રીવાજછે કિંવાનથીએબાબત નોઅભીપ્રાયકએપ્ર સંગેલગતો હોયછે.

૪૮ અમુક સામાન્ય રીવાજ કિંવા હક છે કે કેમ એ બાબત જ્યારે કોરટને અભીપ્રાય બાંધવાનો હોય ત્યારે રીવાજ કિંવા હક મજકુર હોય તો જે શખસોને તેની માહીતી હોવાને સંભવ હોય તે શખસો તેવો રીવાજ કિંવા હકછે કિંવા નથી એ બાબત જે અભીપ્રાય આપે તે લગતા છે.

ખુલાસો—"સામાનીય રીવાજ કિંવા હક" એ શબ્દોમાં જે રીવાજ કિંવા હક કોઇ એક વર્ગના ઘણા લોકોમાં સામાનીય હોય તે હક કિંવા રીવાજનો શમાવેશ થાય છે.

દ્રષ્ટાંત.

અમુક કુવાનું પાણી અમુક ગામના ગામવાળાઓનો વાપરવાનો હક છે એ આ કલમના અર્થ મુજબ સામાનીય હક છે.

વહીવટસંપ્રદાયવી ગરેબાબતનો અભી પ્રાય કયારે લગતો હોય છે.

૪૯ કોઇ પંકતીના માણસોનો કિંવા કોઇ કુટુંબનો વહીવટ તથા સંપ્રદાય કેવા પ્રકારના છે એ બાબત.

અથવા ધરમ સબંધીની કિંવા ધરમાદા સબંધીની કોઇ સ્થાપનાને અરથે નીમેલો ધરમાદાય કેવી રીતે સ્થપાયલો છે, તથા તેની અવસ્થા કેવે પ્રકારે ચાલે છે એ બાબત.

અથવા અમુક જીલ્લામાં કિંવા અમુક વર્ગના લોકોમાં જે શબ્દ કિંવા બોલ વપરાતા હોય,

તેનો અર્થ શો થાય છે, તે બાબત.

કોરટને જ્યારે અભીપ્રાય બાંધવાનો હોય, ત્યારે તે બાબતની માહીતી હોવાને જે શખસોને ખીશેષ રીતના સાધનો હોય તે શખસોના અભીપ્રાય લગતા છે.

સગપણ બાબત નો અભિપ્રાય ક્યારે લગતો હોય છે.

૫૦, એક શખસનું બીજા શખસ જોડે શું સગપણ છે, એ બાબત કોરટને અભીપ્રાય બાંધવાનો હોય, તો જે શખસને તે કુટુંબનું માણસ હોવાને લીધે, કિંવા બીજા કારણને લીધે, સગપણ મજકુર વિષેની માહીતી થવાને વિશેષ રીતના સાધનો હોય, તે શખસની સગપણ મજકુર સબંધીની વરતણુંક ઉપરથી જે અભીપ્રાય દેખાઈ આવે તે લગતો છે; પરંતુ "ઇંડીયાના કાડિવોરસ (એટલે છેડો આપવા બાબતના) આકટ" મુજબ જે કામ ચાલતું હોય તે કામમાં, કિંવા હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૪૯૪, ૪૯૫, ૪૯૭, કિંવા ૪૯૮ મુજબ ચાલતા કામમાં સદરહુ અભીપ્રાય લગન સાબીત કરવા જેટલો પુરતો ગણવો નહી.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) તકરાર એવી છે કે અ તથા બ નું લગન થયું હતું કે કેમ તેઓના સ્નેહી તેઓને ધણી ધણીઆણી સમજીને તે પ્રમાણે હમેશાં તેઓની સાથે વરતતાં હતાં એ હકીકત લગતી છે.

(બ) તકરાર એવી છે કે અ એ બ નો કાયદેસર છોકરો છે કે કેમ તે કુટુંબના માણસો અ કાયદેસર છોકરો હોય એ પ્રમાણે તેની સાથે હમેશાં વરતતા હતા એ હકીકત લગતી છે.

ટીકા—એક શખસ ઉપર પીનલકોડ કલમ ૪૯૭ પ્રમાણે જારકર્મ કર્યા બદલ ચોકસી થઈ, તહોમત શાબીત થયું. જે સ્ત્રી સાથે જારકર્મ કરવામાં આવેલું તે સ્ત્રી માહારી લગનની છે એમ ફરીયાદી કહે છે, અને તે સ્ત્રી પણ એમજ કહે છે કે ફરીયાદી એ માહારો લગનનો ધણી છે, આ કામમાં લગનને માટે આટલોજ પુરાવ છે. તેથી કરી આરોપીત ઉપર એટલાજ પુરાવથી તહોમત સાબીત ગણવું કે નહી, એ પ્રશ્ન કહાડી ફુલબેંચના અભીપ્રાય માટે આ કામ મોકલવાથી ઠરાવ થયો કે. "આ કામમાં લગન બાબતનો પુરાવ થયો છે તે જારકર્મનો અપરાધ ઠરાવવા બસ નથી, જારકર્મના ગુન્હામાં મુખ્ય મુળતત્વ લગન છે એટલા માટે પુરાવાના આકટની કલમ ૫૦ પ્રમાણે લગનની સાબીતી બરોબર રીતે થવી જોઈએ, અને તેવી સાબીતી થઈ ન હોય તો, જારકર્મનો ગુન્હો સાબીત કરાય નહી માટે આ કામનો આરોપીત જારકર્મનો ગુનેગાર ઠરતો નથી સરકાર વિરૂધ પીતાંબરશીંગ, કલકતા. વી. પ. પ્ર. ૫૬૬ તા૦ ૮ ડીસંબર ૧૮૭૮

અભીપ્રાયનાં કારણો ક્યારે લગતા હોય છે,

૫૧ જ્યારે કોઈ હયાત હોય એવા શખસનો અભીપ્રાય લગતો હોય, ત્યારે એવા અભીપ્રાયનો આધાર જે કારણો ઉપર હોય તે કારણો પણ લગતા છે.

દ્રષ્ટાંત.

પોતાનો અભીપ્રાય બાંધવાને સારૂ જે પ્રયોગો કોઈ કુશળ માણસે કરયા હોય તે પ્રયોગોના હેવાલ તે કુશળ માણસ આપી શકે છે.

કોઈ શખસની ખાસ ચલણ ક્યારે લગતી છે.

દીવાની કામમાં વરતણુંક શાબીત કરવાને સારૂ ચાલચલણ લગતી નથી.

પર કોઈ ચાલતા કામ સાથે સબંધવાળા શખસે અમુક રીતની વરતણુંક કરયાનું કહેવામાં આવ્યું હોય, તે શખસની ખાસ ચલણ એવી છે કે તે ઉપરથી તેણે સદરહુ વરતણુંક કર્યાનો સંભવ છે કે નહી એ માલમ પડે છે. એ હકીકત દીવાની કામમાં ગેર લગતી છે પરંતુ જે હકીકતો બીજી રીતે લગતી હોય તે પરથી સદરહુ પ્રકારની જેટલા

ચાલ ચલગુ માલમ પડતી હોય તેટલી ચાલ ચલણ લગતી છે એમ સમજવું.

ફોજદારી કામમાં આગલી સારી ચાલ ચલણ લગતી છે.

૫૩ તહોમતવાળો શખસ સારા ચાલ ચલણનો છે એ હકીકત ફોજદારી કામમાં લગતી છે.

ગુનાની શાબીતી પેસ્તર થઇ હતી એ વાત ફોજદારી કામને લગતી છે પણ ચાલ ચલણ પેસ્તર ખરાબ હતી લગતી નથી તો પણ તે પ્રતીકુળ રમાતી છે.

૫૪ તહોમતવાળા ઉપર પેસ્તર કોઈ એક ગુન્હાની શાબીતી થએલી છે એ હકીકત ફોજદારી કામમાં લગતી છે. પરતુ તેની ચાલ ચલણ ખરાબ છે. એ હકીકત ગેર લગતી છે. તથાપી તેની ચાલ ચલણ સારી છે. એવો પુરાવો આપવામાં આવ્યો હોય તો તેની ચાલ ચલણ ખરાબ છે એ વાત લગતી થાય છે.

ખુલાસો—અમુક શખસની ચાલ ચલણ ખરાબ છે એજ વાત જે કામમાં મુદ્દાની હકીકત હોય તે કામને આ કલમ લાગુ નથી,

ટીકા—કેદીની આગળ ખોટી ચાલ વિશે, તથા, એના ઉપર આગળ ગુન્હા આવેલા તે વિશે, તથા એના શગાવાહાલાની ખોટી ચાલ ચલગત વીશે પુરાવ આપવો એ દાખલ કરવા લાયક પુરાવ નથી. કોઇ માણસ કોરટની રુબરૂ સાક્ષી આપતો હોય તેની સાક્ષી કાયદામાં ઠરાવ્યા મુજબ લેવી. એ શાક્ષી માફક ન હોય ને તેની શાક્ષી માફક જુબાનીમાં જડજને એણે કહેલી હકીકત ઠરાવવાનો હક નથી. રાણી વિરૂધ કુલચર ઊર્ફે કુશાલ અહીર તથા સેતસુરત બુ, રી, ૮ પ. ૧૧ (ફોજદારી.)

આરોપીતની વરતણુક કેવી છે એમ બતાવવાને જડજે જ્યુરીને કહ્યું કે આગળ એને ચોરીના ગુન્હા બદલ સજા થઇ છે, એ વાત વીચારમાં લેવા હરકત નથી, આ કામમાં નામદાર કલકતા હાઇકોરટે તા૦ ૧૦ ફેબ્રવારી શને ૧૮૮૦ વા, ૫, મ, ૭૭૮ એવો ઠરાવ કીધો કે આ મતાણે જ્યુરીને કહેવામાં જડજે ચુક કરી છે. કારણ કે "આરોપીતપર અગાઉ કોઇ પણ ગુન્હાની સાબીતી થઇ હતી એ વાત લાગું છે" એવો પુરાવાના આકટની કલમ ૫૪ માં ઠરાવ છે, તો પણ તેજ કલમમાં 'તેની વરતણુક સારી નથી એ વાત લાગુ નથી' એમ લખેલું છે. અને તેથી તે બાબતનો પુરાવો લાગુ નથી માટે લેવા લાયક નથી, આરોપીતે અગાઉ જે અપરાધ કીધો હતો તેજ અપરાધ હાલ તેણે ફરી કીધો હોય તો તેને શિક્ષા કેટલી કરવી તેનો નીરણે કરવા માટે માત્ર તે અગાઉના ગુન્હાની સાબીતી બાબતનો પુરાવો લેવામાં આવે છે.

મી૦ ટેલર કહે છે સાક્ષીએ પોતાની જાણનીજ વાત કહેવી અને પોતાના અભિપ્રાય અથવા માનતી વાતો કહેવા દસ્તુર નથી. વળી ઉલટ તપાસ ચાલે એનો જો કાંઈ હેતુથી સવાલ પુછવામાં આવે તો સાચું કઢાવવાનું એમ મજબુત સાધન છે. પણ અપનથાક આનંતેન સવાલ પુછવામાં આવે તો તેથી કાંઇ વળતુ નથી. એ તપાસમાં સુચક સવાલ પુછાય પણ જે વાત સાબીત થઇ નથી તે વાત સાબીત ગણી અથવા અમુક જવાબ ખોટાજ આવેલા છે એવું નકી કરીને સવાલ ન પુછવા; ઇંગલાંડ અને આયરલંડમાં મુખ્ય તપાસમાં જે વાત નીકળી હોય તેજ વાત ઉપર સવાલ કરવા એવુ જરૂર નથી પણ બધા કેસ ઉપર સવાલ કરવા દે છે પણ અમેરીકામાં તો મુખ્ય તપાસમાં જેટલી વાત હોય તેટલીજ વાત સીવાય પુછાતું નથી. વરાર તાલુકાના સવાલ સાક્ષીને જુઠો પાડી તેની પ્રતિષ્ટતા ઓછી કરવાના હેતુથી ઉલટમાં પુછવા દેવામાં આવતા નથી પણ એવો સવાલ વગેરી પુછયા અને જવાબ આપ્યા તો તે જવાબ દાખલ થઇ ચુકયા એમ સમજવું માટે વકીલને તેવા સવાલની હરકત લેવીજ જોઇએ.

શાક્ષીની પ્રતિષ્ઠાતા ઉપર શક ઉત્પન્ન કરવાના ત્રણ પ્રકાર છે (૧) સબંધે લાગતી જેટલી વાત ઉપર તેની શાક્ષી આપેલી છે તેના વિરૂધ સાબીતી આપી (૨) તપાસ વખત જે શાક્ષી આપેલી છે તેથી ફેર સાહેદીએજ શખસે આપી છે. એવું સાબીત કરી. (૩) તેની સચાઇ બાબત તેની તરતાણુકને અડચાણ પડે એવી શાક્ષી આપી તેમાં તેની સાધારણ ચાલ વિશે ધ્યાન આપવું પણ અમુક હકીકત ઉપર પડવું નહી. ફરી તપાસમાં શાક્ષીના બોલાવનારે જે જે બાબત સમજુતી લઇ શફાઈ કરવાની જરૂર હોય તેવા સવાલ પુછવા પણ નવી કાંઇ બીજા ગુચવાવા સવાલ પુછાસે નહીં એ બાબત નેટિવ, પ્ર ૨૪૫, ૨૫૨ જુઓ.

ન્યાય શાસ્ત્રની એક કેહેવત એવી છે કે લડાઇ ટંટોના નાશ કરવો એ રાજ્યનું હીત છે. હવે શાહેદીની આબરૂ જાણવાથી મુકરદમાના ગુણ દોષ વિશે નકિક કરવાને બની આવે છે માટે તકરારી કામને તાલુક રાખે એવું નથી તો પણ શાહેદની આબરૂ લેવા માટે તેને તેવા સવાલ પુછે છે હવે કોમનુલાનો અભિપ્રાય એવો છે કે શાહેદીની ખરાબ ચાલ અથવા આગલા ગુન્હા બાબત સવાલ પુછયો હોય તો તે સવાલ જો બિન તાલુકનો હોય તો તે શાહેદનો જવાબ છેલ્લો કેહેવાશે એટલે કે તેના ઉપર જે આરોપ મુકાયો છે તે સાબીત કરવાને નવો પુરાવો લેવામાં આવશે નહીં આ કલમમાં તે વિચારનો બાધ રાખેલો છે કે સાહેદના આગલો શજા થએલા ગુન્હાં બાબત સવાલ પુછયો હોય અને તે ઇનકાર જાય તો તે બાબત નવો પુરાવો આપે તે લેવો—જે અંગ્રેજી કાયદાની કલમ આની સાથે અક્ષરે અક્ષર મળતી આવે છે કલમ ફકત હીવાની કોરટને લાગુ હતી અને પાછળથી આયરલાંડમાં હીવાની ફોજદારી કોરટમાં આકટ કરી લાગુ કરેલી છે.

જેચાલચલણઉપરથી નુકશાનનીરકમમાંકમી જાસ્તીથતુંહોયતેચાલચલણબાબત.

૫૫ કોઈ શખસની ચાલ ચલણ એવા પ્રકારની હોય કે તે ઉપરથી જે નુકશાન તેને મળવાનું હોય તે નુકશાનની રકમ કમી જાસ્તી થાય તો તેની ચાલ ચલણ હીવાની કામમાં લગતી છે.

ખુલાસો—ચાલ ચલણ એવો શબ્દ કલમ પર. ૫૩, ૫૪ તથા ૫૫ માં લખેલો છે તેમાં આબરૂ તથા સ્વભાવ એ બેઉનો સમાવેશ થાય છે, પરંતુ જે પુરાવો આપવાનો તે માત્ર લોકોમાં સાધારણ રીતે આબરૂ કેવી છે તે વાતનો તથા સાધારણ રીતે સ્વભાવ કેવો છે તેનો જ આપી શકાય છે, જે અમુક કૃત્ય ઉપરથી આબરૂ કિંવા સ્વભાવ દેખાઇ આવ્યો હોય તે અમુક કૃત્યનો પુરાવો આપી શકાય નહીં.

ભાગ ૨ નો.

સાબીતી બાબત.

બાબ ૩ નો. કઈ હકીકતો સાબીત કરવાની જરૂર નથી.

કોરટ ન્યાયાધીકારની રૂઇએ ધ્યાનમાંરા

૫૬ જે હકીકત ન્યાયાધીકારની રૂએ કોરટ ધ્યાનમાં રાખે તેવી હકીકતો સાબીત કરવાની જરૂર નથી.

એનેહકીકતનોપુરાવો આપવાનીજરૂરનથી કઇહકીકતો કોરટે ન્યાયાધીકારની રૂએ ધ્યાનમાંરાખવી.

૫૭ નીચે લખેલી હકીકતો કોરટે ન્યાયાધીકારની રૂઇએ ધ્યાન માં રાખવી,

(૧) જે કાયદા કિંવા કાયદાના જેટલા અમલવાળા નીયમો બ્રિટીસ ઇંડીયાના કોઈ પણ ભાગમાં હાલ કિંવા હાલપુરી અમલમાં છે, કિંવા હવે પછી અમલમાં આવે તેવા સરવે કાયદા કિંવા નિયમો,

(૨) જે સારવજનીક આકટો પારલામેંટે પસાર કરયા છે. કિંવા હવે પછી કરશે તે સરવે આકટો તથા સ્થાનિક તથા અમુક શખસ સબંધી જે આકટો ન્યાયાધીકારના રૂઇએ ધ્યાનમાં રાખવાનુ સદરહુ પારલામેંટે ફરમાવ્યું હોય તેવા સરવે આકટો.

(૩) મહારાણીની ખુશકી ઉપરની તથા દરીઆઈ ફોજને સારૂ કરેલા લશકરી કાયદા.

(૪) સદરહુ પારલામેંટનું કામ ચલાવવાની તથા હિંદુસ્તાનની કાંઉનસીલના આકટ મુજબ અથવા તે બાબત વખતે વખત જે કાંઇ બીજો કાયદો હોય તે મુજબ કાયદા તથા કાનુન કરવા સારૂ સ્થાપન કરેલી કાંઉનસીલનું કામ ચલાવવાની પધતી.

ખુલાસો—કલમ [૨] તથા (૪) માં પારલામેંટ એ શબ્દ છે, તેમાં નીચે મુજબની સભાઓનો સમાવેશ થાય છે.

(૧) ગ્રેટબ્રિટન તથા આયરલાંડના સંયુક્ત રાજની પારલામેંટ.

(૨) ગ્રેટબ્રિટીનની પારલમેંટ.

[૩] ઇંગ્લંડની પારલમેંટ.

(૪) સ્કાટલંડની પારલમેંટ તથા.

(૫) આયરલંડની પારલામેંટ.

(૫) ગ્રેટબ્રિટન તથા આયરલંડના સંયુક્ત રાજના વખતો વખત જે સતાધીશ હોય તેને રાજ્યપદ કયારે પ્રાપ્ત થયું તે તથા તેની હસ્તાક્ષરની સહી હોય તે.

(૬] ઇગ્લંડ દેશની કોરટે જે શિક્ષા ન્યાયાધીકારની રૂઇએ ધ્યાનમાં રાખે તે સરવે શિક્કા તથા ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉન્સીલની કિંવા કોઇ સ્થાનીક સરકારના કાંઉનસીલના હુકમથી સ્થાપન થએલી બ્રિટીશ ઇંડીયા માંહેની કિંવા બ્રિટીસ ઇંડીયા બાહેરની સરવે કોરટના શિક્કા તથા એડમીરલટી તથા મેરીટાઇમ એવી હકુમત ચલાવનારી કોરટના શિક્કા તથા નોટરી પબ્લીકના શિક્કા તથા બ્રિટીશઇંડીયા મધ્યે જેટલા કાયદા અમલવાળી પારલામેંટના કિંવા બીજા કોઈ પણ આકટ તથા કાયદા ઉપરથી જે કોઈ શખસને વાપરવાનો અખ્તીઆર મળ્યો હોય તે સરવે શિક્કા.

(૭) બ્રિટીસ ઇંડીયાના કોઈ પણ ભાગમાં કોઇ શખસને કોઇ સરકારી હોદ્દા આપવામાં આવે તો જે શખસની નીમનુક એવા હોદ્દા ઉપર થઇ છે. એ વાત ઇંડીઆના ગેજેટમાં કિંવા કોઇ સ્થાનીક સરકારના સરકારી ગેજેટમાં પ્રસિદ્ધ થાય તેવા જે શખસો વખતે વખત સદરહુ મુજબના હોદ્દા ઉપર હોય તે શખસોને હોદ્દા મજકુર પ્રાપ્ત થવાની વાત તથા તેમના નામો તથા ઇલકાબ તથા કામ, અધિકાર તથા સહી.

(૮) બ્રિટીસ સરકારે જે સંસ્થાન કિંવા સતાધીસને માન્ય કરતો હોય તે સંસ્થાન કિંવા સતાધીસ હોવાની વાત, તથા તેનો ઇનકાબ, તથા તે મુલકના સરકારી વાવટો,

(૯) કાળનો વીભાગ, તથા ભુગોળવિદ્યા સમંધના પ્રથીના વીભાગ, તથા સરવજનીક

તેહેવારના દીવસો તથા ઉપવાસના દીવસો તથા જે રજાના દીવસોની સરકારી ગેઝીટમાં જાહેર ખબર આપી હોય તે.

(૧૦) બ્રિટીશ રાજ્યના અમલ તળેના મુલક.

(૧૧) બ્રિટીશ સરકાર તથા બીજી કોઇ સરકાર કીંવા માણુસોની મંડળી વચેની લડાઇની શરૂઆત તથા તે ચાલતી હોય તે વાત, તથા તેના અંત.

(૧૨) કોરટના સભાસદ તથા અમલદારના નામો, તથા તેના ડેપ્યુટીઓના તથા તાબાના અમલદારોના તથા આસીસ્ટંટોનાં નામો, તથા કોરટની પોલીસ અમલમાં સાધનાનું કામ કરનાર સરવે અમલદારોનાં નામો તથા સરવે આડવોકેટ તથા આટરની તથા પ્રાકટર તથા વકીલ તથા પ્લીડર તથા કોરટની રૂબરૂ હાજર થવાનો કિંવા કામ ચલાવવાનો કાયદાથી જે બીજા શખસોને અખ્તિયાર હોય તેઓના નામો.

(૧૩) રસ્તા બાબતની રૂલ.

સદરહુ સરવે બાબતમાં, તથા સારવજનીક ઇતિહાસ, વિદ્યા, શાસ્ત્ર, કિંવા કળા, એ બાબતના સરવે કામોના પણ, કોરટ યોગ્ય પુસ્તકોના કિંવા દાખલા જોવાના દસ્તાવેજની મદદ લેવાને મુખત્યાર છે.

કોઇ હકીકત ન્યાયાધીકારની રૂઇએ ધ્યાનમાં લેવાનું કોઇ શખસ કોરટને કહે તો તે પ્રમાણે કોરટ કરી શકે તને સારૂ કોરટને જે પુસ્તકની કિંવા દસ્તાવેજના જરૂર જણાય, તે પુસ્તક કિંવા દસ્તાવેજ સદરહુ માણસ હાજર ન કરે તો તથા કરે ત્યાં સુધી હકીકત મજકુર સદરહુ પ્રમાણે ન્યાયાધીકારની રૂઇએ ધ્યાનમાં લેવાનું ના કબુલ કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે

અંગીકાર કરેલી હકીકતો બાબત. ૫૮ કોઇપણ કામના પક્ષકારો કિંવા તેઓના મુખત્યારો જે હકીકત મુકદ્દમાની સુનાવણી વખતે અંગીકાર કરવાનું કબુલ કરે. કિંવા સુનાવણીની પહેલાં પોતાના સહી કરીને લખી આપેલા લેખ ઉપરથી જે હકીકત અંગીકાર કરવાને તેઓ કબુલ કરે, કિંવા જે હકીકત તેઓએ પોતાના જામ જવાબ ઉપરથી અંગીકાર કરી છે એવું એવા જામ જવાબ બાબતના તે વખતના ચાલુ નીયમો પ્રમાણે ગણાતું હોય, તે હકીકત શાબીત કરવાના જરૂર નથી; પરંતુ કોરટની નજરમાં યોગ્ય જણાય તો સદરહુ અંગીકાર કરેલી હકીકત અંગીકાર શિવાય બીજી કોઇ રીતે શાબીત કરી આપવાનું પક્ષકાર મજકુરને ફરમાવવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

ટીકા—આના સબંધી દીવાની કામ ચલાવવાની રીતની કાયદાની ૧૨૦ મી કલમ જુઓ.

ભાગ ૪—મુખજુબાની પુરાવા બાબત.

મુખજુબાની પુરાવાથી હકીકતો શાબેત કરવા બાબત. ૫૯ દસ્તાવેજમાંના મજકુર શીવાય સરવે હકીકતો મુખજુબાની પુરાવાથી શાબીત કરી શકાય છે.

મુખજુબાનીપુરાવા પ્રતક્ષ જોઇએ. ૬૦ હરકોઇ જાતના તમામ કામોમાં મુખજુબાની પુરાવો પ્રતક્ષ હોવો જોઇએ; એટલે

જો પુરાવો મજકુર જે હકીકત જોવાઇ શકાતી હતી તે હકીકત વિશે હોય, તો હકીકત મજકુર પોતે જોઇ છે એવું જે શાહેદ કહે તેની શાહેદી અપાવી જોઇએ.

જો પુરાવો મજકુર જે હકીકત સાંભળી શકાતી હતી તે હકીકત વીશે હોય તો હકીકત મજકુર પોતે સાંભળી છે એમ જે શાહેદ કહે તેની શાહેદી આપવી જોઇએ.

જો પુરાવો મજકુર જે હકીકતનું જ્ઞાન બીજી કોઇ ઇંદ્રી વડે કિંવા કોઇ બીજી રીતે થઇ શકતું હતું તે હકીકત વીશે હોય, તો હકીકત મજકુરનું જ્ઞાન પોતાને તે ઇંદ્રી વડે

કિંવા તે રીતે થયું છે એમ જે શાહેદ કહે તેની શાહેદી આપવી જોઈએ.

જો પુરાવો મજકુર અમુક અભીપ્રાય વીશે કિંવા જે કારણ ઉપરથી તે અભીપ્રાય ઠરાવેલા માં આવ્યો હોય તે વિશે હોય તો જે શખશનો તે કારણ ઉપરથી તેવો અભીપ્રાય હશે તે શખશની શાહેદી આપવી જોઈએ

પરંતુ એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જે ગ્રંથો વેચવા સારૂ મુકવામાં સાધારણ રીતે આવતા હોય તેમાં કુશળ માણસોના લખેલા અભીપ્રાયની તથા જે કારણ ઉપરથી તે અભીપ્રાય બંધાયા તે કારણોની શાબીતી તે ગ્રંથો હાજર કરાને કરી શકાય છે; પણ એ મુજબ ક્યારે થાય કે જ્યારે તે ગ્રંથકાર મરણ પામ્યો હોય કિંવા તે મળી શકતો ન હોય. કિંવા શાહેદી આપવાને તે અશક્ત થયો હોય. કિંવા ઘણો વખત લાગ્યા શિવાય અથવા ઘણો ખરચ કર્યા શિવાય તેને હાજર કરાતો ન હોય અને તેવું કરવું કોરટને યોગ્ય દેખાતું ન હોય ત્યારે.

અને વળી એવું પણ ઠરાવ્યું છે કે મુખ જુબાની પુરાવો જો દસ્તાવેજ શિવાય બીજો કોઈ જડ પદારથ છે કે નહીં તે વિશે અથવા તેની સ્થીતી વિશે હોય તો કોરટને યોગ્ય જણાયાથી તે પદારથ પોતાને તપાસવા સારૂ હાજર કરવાનો હુકમ કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

ટીકા—શીમા એટલે શીમાડાની હદ સાબેત કરવા મુખ્ય જુબાનીનો પુરાવ બસ છે, શાણી જુગસુંદરી દાસી ના વી૦ રાજેંદ્ર કીસોર ચાબરી. ૯ વુ. રી ૧૨૫

એકલો મુખ જુબાનીનો પુરાવ હોય તોપણ કબજો શાબેત કરવાને બસ છે હાનખંધુ સા હીબ વી૦ જેમ્સ હરબાગ. ૯ વુ રી. ૧૫૫

જે ઠેકાણે, ભુલચુક, અગર અજાણપણું વિગેરે બતાવવામાં ન આવ્યું હોય, તે ઠેકાણે દસ્તાવેજ (ખત) ને રદ પાડવા માટે મુખ જુબાનીનો પુરાવ દાખલ થઈ શકે નહીં. આર્ફ્રીન, એન્ડ કો વી૦ ઓબ્રોયંદરદત. વુ. રી શને ૧૮૬૪—૩૮૮

સામા દસ્તખતથી જે લેહેણું હોય તે વાળવાનું મુખજુબાનીના પુરાવથી સાબેત કરી શકાય ગુમાન ગણુભાઈ વી૦ સારાંગજી બરજોરજી, ૧ મુ. રી ૧૧

હિસાબ નકી કર્યાની વાત મુખજુબાનીના પુરાવથી શાબેત થઈ શકે. ૧ મ. રી. એ. સી. ૧૮૩

જે ઠેકાણે જુલમ અગર કપટ શાબેત થાય તેજ ઠેકાણે લખેલા કરારને નાંબુદ કરવા માટે મુખ જુબાનીનો પુરાવ દાખલ થઈ શકે કાસીમમંડળ વી૦ શ્રીમતી નુરબીબી, ૧ વુ૦ રી૦ ૭૬.

લખેલો દસ્તાવેજ હોય તેનો અર્થ કરવા માટે મોહોડાનો પુરાવ આપી શકાય, ચંદરનાથ રૂખ, વી૦ ગંગા ગોમીંદશિગરોય, ૧ વુ. રી, ૯૪

મુખ જુબાનીનો પુરાવ જો ભરૂસો રાખવા જોગ હોય તો તેથી કાંઈ વાત, અગર હક શાબેત થઈ શકે, રામસુંદર મંડલ વી. આકામા બીબી વિગેરે, ૮ વુ. રી ૩૬૬

એક ખતમાં દસ્કત લેઈ ખાઈ ગયાથી તે બાબતનો મુખ જુબાનીનો પુરાવ નીચેની કોરટે લીધેલો તે બાબત, ઠર્યું કે એ પુરાવ યોગ્ય રીતે તે દાખલ કરવામાં આવ્યો છે, બાનો હીમાલ રાય વી૦ દલુ સરદાર, માર્સ રી. ૬૨૦

ખતમાં લખ્યું હોય કે રૂપીઆ પુરા લીધા છે તે છતાં રૂપીઆ બીલકુલ પોંચ્યા નથી, અગર પુરા પોંચ્યા નથી એવું બતાવવાને માટે મુખજુબાનીનો પુરાવ દાખલ થઈ શકે છે સંડ પલીનદાં મદ વિ૦ શેક કમારઅલી, વીગરે, ૭ વુ૦ રી૦ ૪૨૮

લખેલા કરારને ફેરવવા માટે અગર એમાં લખેલા શબ્દમાંથી જે અર્થ થતો હોય તે કરતાં જુદો અર્થ કરવા માટે બહારનો પુરાવ દાખલ કરવા લાયક નથી, પણ જે ઠેકાણે ગુમ ગુંચવણ શબ્દમાં હોય તે ઠેકાણે તેનો અર્થ કરવા માટે મુખજુબાનીનો પુરાવ આપી શકાય

છે ગણશોચનરાકુ વીરૂધ ઉનાપુરણ દાશી. ૭ બુ રી ૧૪૪

લખેલા કરારની સાથે જોડાયલા પક્ષકારોની વરતણુક, મીલકતની કીમત અને પક્ષકારોના વેપારને લગતી બીજી બાબતો સાબીત કરવા મુખજુબાનીનો પુરાવ દાખલ થઇ શકે છે; કૈ. ગુ. ઈ. ચીઆ શ્રી અંબર ભટાચારજી, ૮ બુ રી, ૫૧૫

ધારાઓ ૫—દસ્તાવેજી પુરાવા બાબત.

દસ્તાવેજના મજકુર બની શાબીતી. — ૬૧ દસ્તાવેજના મજકુરની શાબીતી અવલ પુરાવાથી કિંવા કાયમ પુરાવાથી કરી શકાય છે.

અવલપુરાવો. — ૬૨. કોરટ તપાસે તે શારૂ હાજર કરેલા ખુદ દસ્તાવેજને અવલ પુરાવો સમજવો.

ખુલાસો ૧ લો—કેટલાએક ભાગો મળીને જો એક દસ્તાવેજ થયો હોય. તો દર એક ભાગ દસ્તાવેજ મજકુરનો અવલ પુરાવોછે, એમ સમજવું.

જ્યારે કોઇ દસ્તાવેજ શામા લેખ સહીત થયો હોય, અને તે પ્રત્યેક સામો લેખ પક્ષકારોમાંથી એક કીવા કેટલાક પક્ષકારોએજ માત્ર કરી આપ્યો હોય, ત્યારે તે પ્રત્યેક સામો લેખ તે કરી આપનાર પ્રત્યેક પક્ષકાર વિરૂધ અવલ પુરાવોછે એમ સમજવું.

ખુલાસો ૨ જો—ડસ્સા છાપથી; કિંવા શિલા છાપથી; કીવાં ફોટોગ્રાફીથી જે પ્રમાણે ઘણા દસ્તાવેજ બનેછે, તે પ્રમાણે જ્યારે એકજ એક શરખી ક્રિયાવડે ઘણાએક દસ્તાવેજ થયા હોય, ત્યારે તે પ્રત્યેક દસ્તાવેજ બાકીના બીજા દસ્તાવેજોના મજકુરનો અવલ પુરાવોછે, પરંતુ જ્યારે શદરહુ સરવે દસ્તાવેજો એકજ અશલ દસ્તાવેજોની નકલો હોય ત્યારે તે દર...વે તે શદરહુ અશલ દસ્તાવેજના મજકુરનો અવલ પુરાવો થતો નથી.

દષ્ટાંત

એવું બતાવવામાં આવ્યુંછે કે એક માણસના કબજામાં ઘણા જાહેરનામા છે, અને તે શરવે એક અશલ ઉપરથી એકીવખતે ડસ્સાથી છાપેલાછે, સદરહુ જાહેરનામાં પઇકી હરકોઇ એક જાહેરનામુ બીજા હરકોઇ જાહેરનામાનાં મજકુરનો અવલ પુરાવોછે, પરંતુ સદરહુ અશલ જાહેરનામાના મજકુરનો સદરહુ જાહેરનામાં પઇકી કોઈ પણ જાહેરનામુ અવલ પુરાવો થતો નથી.

ટીકા—અમુક શતાધારી (અધીકારી) ની રૂબરૂ થયેલી જુબાનીની સહી વાળી નકલ, વધારે પુરાવો ન માગતાં પ્રથમ દરશનીયમાં તેની શાબીતીમાં ગણવો, નકલો બે પ્રકારની પ્રથમ દરશનીય પુરાવામાં દાખલ કરવા જેવીછે, એક શહીવાળા અશલ અને બીજી અશલપરથી કરેલી નકલ મુકાબલ કરી, અધીકારીની શહી લખેલી નકલ, દાખલ કરનાર પ્રતીજ્ઞા ઉપર એમ કહેકે તે ખરી નકલછે તો તે નકલ પ્રથમ દરશનીય પુરાવછે, વળી મી. ટેલરકૃત પ્રમાણશાસ્ત્ર તથા પુસ્તક બીજાની નીકલ ૧૫૪ રજુઓ.

સરવઈ નુકશાના તેમાં જે દશનો દેખાવ ચીતરેલો હોય તે બાબત પુરાવછે, એટલુંજ નહી, પણ જે વાતોની તજવીજ કરી, નોંધવા નુકશાન કરનાર અમલદારને મોકલ્યા હોય, તે બાબતો વિશે પણ પુરાવછે, પણ તે ઉપરાંત માલીકપણાના હક વિશે એ નુકશાઓ કાંઈ પુરાવ નથી કુમોદની દાદીઆ વી૦ પુરનો તંદર મુકરજી, ૧૦ વુ૦ રી.૩૦૧.

જ્યારે કરારનામાના શબ્દ સ્પષ્ટ ને વગર ગુચવણ ભરેલા હોય ત્યારે બાહારના પુરાવથી તેનો અરથ કરી નાખવો નહી. અને વળી ફકત તરંગોને કલ્પનાઓ ઉપરથી થાય. એમ થઇ શકે નહી. આસાગુબ્બાવીરાએચ અબાલાલ વી૦ કામીનંદ મોલાઇ વિગરે, ૧ મું૦ રી૦ એ૦ સી૦ ૨૬૪.

પટો ઘણો જુનો હોય તેથી એના ખરા પણાનો પુરાવ થતો નથી, અલકકાવી વી० કાશી ૧ વુ० રી० ૧૩૯.

જે સાહેદનો પાસે દસ્તાવેજ છે, તે શાહેદને એ દસ્તાવેજ રજુ કરવાને ફરજ પાડવા માટે કાયેદાએ જેટલા ઇલાજ ઠરાવેલાછે તેટલા ઇલાજ કરી જોયા નહી હોય ત્યાં સુધી તથા અશલ દસ્તાવેજ મળી શકે ત્યા શુધી અગર તે ખોવાઈ ગયેલાછે એવું ખાત્રી પુરવક રીતે શાબેત કરી શકે ત્યાં સુધી બીજા દરજજાનો પુરાવ લઇ શકતા નથી દવાશમદન લાહીરી વી० રામલાલ સરકાર. ૧ વુ. રી. ૧૪૫.

જે દસ્તાવેજો ઉપર નીચેની કોરટમા હુકમનામાનો આધાર હોય, અને તે દસ્તાવેજ દાવા અરજી શાથે દાખલ નકરયા એટલાજ શબબ ઉપરથી નામંજુર કરવા નહી, મોટાજીતદાશવી. લાલારામ, ૧ વુ० રી० ૫.

જે કામમાં પ્રતીવાદી પક્ષકાર નહોતો તે કામમાં આપેલી જુબાનીઓની નકલ જે કામમાં પ્રતીવાદી પક્ષકાર છે તે કામમાં પુરાવ દાખલ ગણી શકતા નથી, શંભુગીર ગોસાઈ વી० રામજી ખનલાલ, ૮ વુ० રી० ૫૦૯.

દાયમ પુરાવો. ૬૩ દાયમ પુરાવાનો અરથ નીચે લખ્યા પ્રમાણે છે અને તેમાં નીચે લખેલી વસ્તુનો સમાવેશ થાય છે.

[૧] આ આકટમાં હવે પછી જે નિયમો કહેલા છે તે પ્રમાણે આપેલી દાખલાવાળી નકલો.

[૨] યંત્ર ક્રીયાવડે અશલ ઉપરથી કરેલી નકલો જ્યારે તે યંત્ર ક્રીયા ઉપરથી ખરીજ નકલ થાય એવું હોય ત્યારે, તથા એવી યંત્ર કીરીયાવડે કરેલી નકલો સાથે મુકાબીલ કરેલી નકલો.

(૩) અશલ ઉપરથી કરેલી કિંવા અશલ જોડે મુકાબીલ કરેલી નકલો.

[૪] દસ્તાવેજના સામા લેખ, જે પક્ષકારે તે કરી ન આપ્યા હોય તે પક્ષકાર વિરૂધ.

(૫) જે શખશે કોઇ દસ્તાવેજ પોતે જાતે જોયો હોય તેણે તે દસ્તાવેજના મજકુરનો મુખ જુબાની કહેલો હેવાલ.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) અસલ દસ્તાવેજ તથા તેનો ફોટોગ્રાફ એ બેઉને મુકાબીલ કરયા ન હોય તો પણ સદરહુ અશલ દસ્તાવેજના મજકુરનો ફોટોગ્રાફ મજકુર દાયમ પુરાવો છે. પરંતુ જે વસ્તુ ઉપરથી ફોટોગ્રાફ મજકુર લીધો હોય તે અસલ હતી એવું સાબીત થવું જોઇએ.

(બ) નકલ કરવાના યંત્રવડે કોઇ કાગળની કરેલી નકલ જોડે મુકાબીલ કરેલી નકલ તે કાગળ માંહેના મજકુરનો દાયમ પુરાવો થાય છે પરંતુ સદરહુ નકલ કરવાના યંત્રે કરેલી સદરહુ નકલ અશલ મજકુર ઉપરથી કરી છે એવું બતાવવુ જોઇએ.

[ક] નકલ ઉપરથી કરેલી કોઇ નકલ પછાડીથી અશલ જોડે મુકાબીલ કરી હોય, તો તે દાયમ પુરાવો થાય છે; પરંતુ તેને એ પ્રમાણે મુકાબીલ કરી ન હોય તો તે અશલ દસ્તાવેજનો દાયમ પુરાવો નથી. પછી જે નકલ ઉપરથી તે કરવામાં આવી હોય તે નકલ અશલ જોડે મુકાબીલ કરી હોય તોપણ.

(ડ) અસલ જોડે મુકાબીલ કરેલી નકલનો મુખજુબાની હેવાલ કિંવા અસલ ઉપરથી લીધેલા ફોટોગ્રાફ કિંવા યંત્રવડે કરેલી નકલનો મુખજુબાની હેવાલ, સદરહુ અશલ દસ્તાવેજનો દાયમ પુરાવો નથી.

ટીકા—બીજી રકમ અને બ અને ક દ્રષ્ટાંતો સાથે વાંચતાં એમ જણાશે કે નકલની નકલ પુરાવામાં દાખલ કરી શકાય નહી, પણ જો યંત્રવડે કરેલી નકલ ઉપરથી કરેલી હોય અને તેની સાથે મેળવેલી હોય તો તે દાયમ પુરાવ ગણાય છે. યંત્રવડે નકલ કરેલી હોય તો તે

બરાબર ચોકશ છે એમ ખાત્રી પુર્વક માની શકાય તેમ છે,

સહીવાળી નકલો ખરી છે એવું અનુમાન ૭૯ મી કલમ પ્રમાણે કરી શકાય. પણ બી જી નકલો શાબીત કરવી જોઇએ. પુરાવામાં જે નકલ દાખલ કરાવવાની છે તે અસલ સાથે જોડાયલી હોય તે શાક્ષીની જુબાની લીધાથી તે શાબીત કરી શકાય છે. જે નકલ છે તે ખરી નકલ છે એમ શાબીત કરી આપ્યાથી અસલનો પુરાવો થતો નથી એટલે અસલ દસ્તાવેજ કરવામાં આવ્યો હતો તેનો અગર તે ખરો છે તેનો પુરાવો થતો નથી. આ બાબતમાં ૨૩ વી. રી. પ૦ ૨૦૮ જુઓ.

દસ્તાવેજો અવલપુરાવાથીસાબીતકરવા જોઇએ.

૬૪ હવે પછી જે પ્રસંગો કહ્યા છે તે શીવાય બીજે પ્રસંગે દસ્તાવેજો અવલ પુરાવાથી શાબીત કરવા જોઇએ.

કેવે પ્રસંગે દાયમપુરાવો આપી શકાય છે.

૬૫ કોઈ દસ્તાવેજ છે કિંવા નથી એ વાતનો, તથા દસ્તાવેજની સ્થીતીનો, તથા તેના મજકુરનો દાયમ પુરાવો નીચે કહેલે પ્રસંગે આપી શકાય છે,

(અ) જે શખશની વિરૂધ્ધ દસ્તાવેજ શાબીત કરવાની ઇછા હોય તે શખશના.

કિવા જે શખશને કોરટનો હુકમ પોહોચી શકતો નહી હોય, કિંવા તે હુકમને તે તાબે ન હોય તે શખશના.

કિંવા તે દસ્તાવેજ હાજર કરવાની જે શખશને કાયદાથી ફરજ હોય તે શખશના, કબજામાં કિંવા અખત્યારમાં અસલ દસ્તાવેજ છે એવું જયારે બતાવવામાં આવે, કિંવા એવું માલમ પડે ત્યારે.

તથા જ્યારે કલમ ૬૬ મીમાં કહેલી નોટીશ પોહોચ્યા પછી દસ્તાવેજ મજકુર હાજર કરવામાં ન આવે ત્યારે તે પ્રસંગે.

(બ) જે શખશ વિરૂધ્ધ દસ્તાવેજ મજકુર સાબીત કરવાનો હોય તે શખસે અસલ છે એ વાત કિંવા તેની સ્થીતી. કિવા તેનો મજકુર લખીતવાર અંગીકાર કરવાનું જ્યારે સાબીત થયુ હોય, ત્યારે તે પ્રસંગે.

(ક) જયારે અશલ દસ્તાવેજનો નાશ થયો હોય ત્યારે કિંવા તે ખોવાઇ ગયો હોય; ત્યારે, કીવા તેમા લખેલા મજકુરવિશે, જે પક્ષકાર પુરાવો આપવા માગેછે, તે પક્ષકાર તેની પોતાની કસુર કિંવાં ગફલતથી ઉતપન ન થયું, એવા બીજા કોઇ કારણને લીધે, યોગ્ય વખતમાં તેને હાજર કરી, શકતો ન હોય ત્યારે તે પ્રસંગે,

(ડ) જ્યારે અશલ દસ્તાવેજ સેહેલથી ખશેડી શકાય નહી, એવા પ્રકારનો હોય. ત્યારે તેપ્રસંગે.

(ઇ)જયારે અશલ દસ્તાવેજ કલમ ૭૪ મુજબનો સાંરવજનીક દસ્તાવેજ હોય ત્યારે તે પ્રસંગે;

(ફ)જ્યારે, અશલ દસ્તાવેજ એવો હોય કે આ કાયદા મુજબ કિંવા બ્રીટીશ ઇંડીયામાં કોઇ બીજે કાયદા અમલમાં હોય. તે મુજબ તેની દાખલા વાળી નકલ પુરાવામાં આપવાની પરવાનગી હોય, ત્યારે તે પ્રસંગે;

(ગ) જયારે અશલ દસ્તાવેજમાં ઘણા હીશાબ તથા દસ્તાવેજ હોય, અને તેની તપાશણી કોરટમા કરવા શુગમ પડતી ન હોય, તથા શદરહુ સરવે દસ્તાવેજો મળીને તેનુ એકંદર સરવાળે શુ પરીણામ થાયછે એ હકીકત શાબીત કરવાનો હોય ત્યારે તે પ્રસંગે,

રકમ (અ.) (ક) તથા(ડ) માં કહેલા પ્રશંગે દસ્તાવેજ મજકુરના મજકુરનો હરકોઇ દાયમ પુરાવો લેવા યોગ્યછે, એમ સમજવું.

રકમ (બ) માં કહેલે પ્રસંગે રકમ મજકુરમાં કહેલો અંગીકાર લેવા યોગ્યછે એમ જાણવુ.

કલમ (ઈ) તથા ફ માં કહેલે પ્રસંગે દસ્તાવેજ મજકુરની દાખલાવાળી નકલ લેવા યો ગ્યછે, પરંતુ કોઈ બીજી જાતનો દાયમ પુરાવો લેવા યોગ્ય નથી,

કલમ (ગ) માં કહેલે પ્રસંગે જે શખશે દસ્તાવેજ મજકુર તપાસ્યા હોય, તથા એવા દસ્તાવેજ ની તપાશણી કરવામાં જે શખશ કુશળ હોય તે શખ્સની તપાશણીનુ એકંદર શારવાળે શું પરીણામ થયુંછે એ બાબતનો પુરાવ આપી શકાયછે,

ટીકા—વેચાણનો રજીસ્ટરર્ડ દસ્તાવેજ ખોવાયો હોયતો, તે કાર્યનો મુખ જુબાની પુરાવો લે ઈ શકાય અને રજીસ્ટેશન હાફીશમાંથી શાહી વાળી નકલ રજુ કરાવવાની ફરજ પાડવાની જરૂર નથી. ૨૨ વી૦ રી. પ્ર. ૩૦૩

આ કલમ દીવાની તેમજ ફોજદારી કામોને લાગુ પડેછે.

મુળ પ્રથમ વર્ગના પુરાવના બદલામાં બીજા દરજ્જાનો પુરાવ દાખલ કરવા લા યક છે કે નથી એ નિશ્ચય કરવાનુ કામ કોરટનુછે, પણ જો એ નિશ્ચય બીલકુલ પુરાવ શિ વાય અગર કાયદાસર બશ પુરાવ શિવાય કરેલો હોયતો તે ઉપર સ્પેસીયલ અપીલ ચાલી શ કે, ચંદરકાન્તપોશ વી૦સોદામીનીદીબીયા ૯ વુ૦ રી૦ પ્ર. ૫૧૭.

જ્યાં સુધી અસલ દસ્તાવેજ લાવવા માટે કાયદાશર જેટલા ઈલાજ છે એટલા ખુંદે ત્યાં સુધી એની નકલ દાખલ કરવી નહી ને જે પક્ષકારના કબજામાં એ દસ્તાવેજ છે એમ કે હેવાતું હોય તે તકરારમાં (પ્લીડીંગ) માં કબુલ કરે એટલે એની શાહેદી લેવા તથા દસ્તાવેજ લવરાવવા બાબતના કાયદાના ઓપેશ કાહાડીને ઈલાજ ન કરવો એમ સમજવું નહી

જે નકલ રજુ કરે છે તેના કબજા અગર અખ્તિયારમાં અસલ નથી એવું શાબિત થ- યા વિના તકરારી ખતની નકલ પુરાવમાં લેવાય નહી. અસલ હતું એમ કબુલ કરયુ હોય તેથી કાંઇ નકલના સાચાપણાની કબુલત થયા બરોબર નથી, મસામત બીબીકરમી વિરૂધ રતન ભગત, વુ૦ રી૦ સને ૧૮૬૪-પ્ર. ૧૮૬

જે ઠેકાણે અસલ દસ્તાવેજ ખોવાયો, અગર નાશ થયો એમ શાબિત ન થતું હોય ત્યાં સુધી બીજા દરજ્જાનો પુરાવ લેવાનો યોગ્ય પાયો મંડાયો નથી જે પક્ષકારને એ રજુ કરવા નો હોય તેણે ઘણી મેહેનત કરયાં છતાં એને રજુ કરતાં મુશકેલ પડે છે એમ માલમ પડે તો, કોરટે એને જાસ્તી મુદત આપવી જોઇએ, અગર એના સામા વાળાઓના કબજામાં હોય તો, તેને નોટીસ આપવી કે તે રજુ કરે.

નીચેની કોરટે ખોટો હુકમ કરયો હોય તે બાબતમાં જેવો રેગ્યુલર અપીલની કોરટને, સી. પ્રો. કો ની કલમોથી અખ્તિયાર છે તેવો અખ્તિયાર ખોલ્લે રીતે સ્પેશીયલ અપીલની કોરટને પણ છે વજીરઅલી વિગરે વિરૂધ કાળીકુમાર ચક્રબતી, ૧૧ વુ. રી, પ્ર. ૨૨૮

ન્યાયમાં દ્વિતિય વરગી પુરાવામાં આંકુશ રાખેલા નથી. માટે જો અસલ દસ્તાવેજ ખો વાયો છે એવું શાબિત થાય તો તેની અંદરની લખેલી મતલબનો પુરાવો મોહાડાના પુરાવા થી અથવા નકલથી આપી શકાય પણ નકલ મળી આવે તો તે વધારે સારો ગણાય.

હવે મોહોડાની જુબાનીના દ્વિતીય પુરાવા વિશે મી૦ ટેલર કહે છે કે ન્યાયનો ભાવ એ વો છે કે જ્યારે સાહેદીએ સોગન ઉપર જુબાની લખાવી હોય અને સામેવાળાને તેને ઉલટ સ્વાલ પુછવાને સત્તા મળી હોય તો એવી આપેલી જુબાની જ્યારે તે શાહેદને બોલાવી ન શ કાય ત્યારે તેજ પક્ષકારો અથવા તેમનાથી જેને લાભ થનાર છે તેઓની વચે પાછળથી જે કા મ ચાલે તેમાં દાખલ થાય પણ તેજ બાબતને લગતી હોય તો.

જીલ્લામાં જે કામમાં અંગરેજી કાયદા લાગુ નથી. તે શિવાય નામાં દસ્તાવેજ ઉપર શાક્ષી કરાવવાની જરૂર હોય એવું કોઈ આકટથી જણાતું નથી તો પણ આ કલમ કરવાની મતલ

ણ એટલીજ છે કે જ્યારે તે શાક્ષી હાજર કરી ન શકાય એવું હોય તો કાયદા પ્રમાણે જે બીજા પ્રકાર છે તે પ્રમાણે દસ્તાવેજ શાબેત કરવો એટલે કે સામાવાળાની કબુલાતથી અથવા શાક્ષી થઈ તે વખત જે માણસ હાજર તેહેનીથી અથવા જેણે શાક્ષી કરતાં જોયુ નથી પરંતુ તેની સહી બીજી રીતે પારખી શકે એવાથી અથવા સહીઓ સરખાવાથી.

વ્યવહાર મયુખ પ્રકરણ ૨ નુ ખંડ ૧ લો શ્લો ૧૦ માં એમ છે કે જ્યારે એકજ શાક્ષી હોય અને તેના ઉપર ગુન્હાનો આરોપ આવ્યો હો એ ઉપરથી માલમ પડે છે કે મતુ કરનાર શિવાય બીજા બે શાક્ષિઓ હિંદુશાસ્ત્ર પ્રમાણે જરૂર છે.

દસ્તાવેજ હાજરકરવા બાબતની નોટીસવિશેનાનિયમો.

૬૬ કલમ ૬૫ ની રકમ (અ) માં બોલ્યા કરેલા દસ્તાવેજના મચકુરનો દોયમ પુરાવો આપવા જે પક્ષકાર માગતો હોય તે પક્ષકારે દસ્તાવેજ મચકુર હાજર કરવાની કાયદામાં ફરમાવ્યા મુજબની નોટીસ અથવા કાયદામાં કાંઈ નોટીસ ફરમાવી ન હોય તો તે કામનીકેફીયત ઉપરથી કોરટને યોગ્ય જણાય એવી નોટીસ જે શખશના કબજામાં કિંવા અખત્યારમાં તે દસ્તાવેજ હોય તે શખશને અથવા તેના અટરનીને અથવા પ્લીડરને પેશતરથી ન આપી હોય તો સદરહુ મુજબનો દોયમ પુરાવો આપવો નહીં.

પરંતુ નિચે લખેલા કામો પઈકી કોઈપણ કામમાં કિંવા જે બીજા કામમાં એવી નોટીસ આપવાની જરૂર નથી એવું કોરટને લાગે તેવા કામમાં દોયમ પુરાવો લેવાઇ શકાય એટલા સારૂ સદરહુ પ્રમાણેની નોટીસ આપવાની જરૂર નથી તે કામો નિચે મુજબ,—

(૧) જે દસ્તાવેજ શાબિત કરવાનો હોય તે દસ્તાવેજ જાતે નોટીસ હોય ત કામમાં.

(૨) જે કામમાં પોતાને દસ્તાવેજ મજકુર હાજર કરવાનુ કહેવામાં આવશે એમ તે કામના પ્રકાર ઉપરથી સામા પક્ષકારને માલમ પડવુ જોઇએ, તેવા કામમાં

(૩) અસલ દસ્તાવેજનો કબજો સામા પક્ષકારે દગલબાજીથી કિંવા જબરાઈથી મેળવ્યો છે એવું દેખાય કિંવા શાબિત થાય તે કામમાં.

(૪ જ્યારે અસલ દસ્તાવેજ મચકુર સામા પક્ષકારની કિંવા તેના મુખત્યારની પાસે કોરટમાં હોય ત્યારે તે કામમાં.

(૫) દસ્તાવેજ ખોવાઇ ગયો છે એવું સામા વાળાએ કિંવા તેના મુખત્યારે અંગીકાર કરયું હોય તે કામમાં.

(૬) જે શખશને કોરટનો હુકમ પોંહોચી શકતો નથી કિંવા તે હુકમને તે તાબે નથીતે શખશના કબજામાં દસ્તાવેજ મચકુર હોય તે કામમાં.

હાજરકરેલા દસ્તાવેજ ઉપર અમુકમાણસે સહીકરીછેઅથવાતે તેણે લખ્યો છે એવું કેહેવામાં આવે ત્યારેતેની શાહીનીતથાઅક્ષરનીસાબેતી થવી જોઇએ.

૬૭ કોઇ દસ્તાવેજ ઉપર કોઇ શખશે સહી કરી છે કિંવા તે સઘળો કિવા તેનો કાંઇ ભાગ શખસ મચકુરે લખ્યો છે એવું કેહેવામાંઆવતું હોય તો તે સહી તે શખશના હાથની છે એવું અથવા દસ્તાવેજ મચકુરનો જેટલો ભાગ માણસ મચકુરના હાથનો છે એમ કેહેવામાં આવતું હોય તેટલા ભાગનું લખાણ તે શખશના હાથનુ છે એવું શાબીત થવું જોઇએ.

ટીકા—પુરાવો કેમ કરવો તે બાબત ૪૭ અને ૭૩ મી કલમો જુઓ.

દસ્તાવેજઉપરકાયદાપ્રમાણેશાક્ષીહોવા

૬૮. કોઇ દસ્તાવેજ ઉપર કાયદા પ્રમાણે શાક્ષી થવી જરૂર હોય, અને દસ્તાવેજ મજકુર ઉપરનો શાક્ષી કરનાર શખસ હયાત હોય, તે

જરૂરહોયતોતેસ્તાવેજથયાનીશાબેતી થયાબ્ય.

થા કોરટના અમલમાં હોય, તથા પુરાવો આપવા શક્ત હોય, તો દસ્તાવેજ મજકુર થયાની વાત શાબીત કરવા સારૂ ઓછામાં ઓછો એક સા હેદ પ્રથમ બોલાવ્યા સીવાય, તે દસ્તાવેજ પુરાવા દાખલ વાપરવો નહી

શાક્ષીકરના સાહેદ મળતો ન હોય તોકેવી શાબીતી જોઈએ.

૬૯. એવો સાહેદ કોઈ મળી શકતો ન હોય, કીંવા સંયુક્ત થયેલા ગરેટબ્રીટન તથા આયરલંડના રાજ્યમાં તે દસ્તાવેજ થયોછે. એવું દસ્તાવેજ મજકુર ઉપરથી સમજાતુ હોય, તો ઓછામાં ઓછા એક સાહેદની પણ શાક્ષી તેના હાથની કરેલીછે. એવું તથા જે માણસે દસ્તાવેજ લખી આપ્યોછે, તેની સહી તેનાજ હાથનીછે એવુ સાબીત થવું જોઈએ

દસ્તાવેજ ઉપર શાક્ષી થઈ હોય તે દસ્તાવેજ થયાનો અંગીકાર.

૭૦. જે દસ્તાવેજ ઉપર શાક્ષી થઇ હોય. તે દસ્તાવેજ જે માણસે લખી આપ્યો હોય તે પોતેજ તે દસ્તાવજ લખી આપ્યાનુ અંગીકાર કરે તો તે અંગીકાર દસ્તાવેજ મજકુર થયોછે, એ વાતની લખીઆપનાર મજકુર વીરૂધ પુરતી શાબીતીછે, એમ સમજવુ; પછી તે દસ્તાવજ એવો હોયકેકાયદા પ્રમાણે તેના ઉપર શાક્ષી થવી જોઇએ તો પણ,

દસ્તાવેજ ઉપર શાહેદીકરનાર સાહેદ દસ્તાવેજથયાનુ નાકબુલ કરેતોબીજી સાહેદીઆપીશકાયછે.

૭૧. દસ્તાવેજ થયાની વાત દસ્તાવેજ ઉપર સાક્ષી કરનાર સાહેદ નાકબુલ કરે, કિંવા તેને તે વાત યાદ ન હોય તો સદરહુ દસ્તાવેજ થયાની વાત બીજા પુરાવા ઉપરથી શાબીત કરી શકાયછે.

જેદસ્તાવેજઉપરશાક્ષી થવાની કાયદા મુજબ જરૂર નથી તે તેની શાબીતીબાબત

૭૨. જે દસ્તાવેજ ઉપર શાક્ષી થવાની કાયદા મુજબ જરૂર નથી. તે દસ્તાવેજ ઉપર શાક્ષી થઇ હોય તો જાણે તે દસ્તાવેજ ઉપર શાક્ષી થઈજ નથી એમ સમજીને તેની શાબીતી કરી શકાયછે.

અક્ષરના મુકાબલા બાબત

૭૩. કોઈ શહી કિંવા લખાણ કિંવા સીકો જે શખસે કરયાનુતે ઉપરથી સમજાતુ હોય તે સખસે તે સહી કિંવા લખાણ કિંવા સીકો કર્યો છે કે કેમ, એ વાતનો નિશ્ચય કરવા સારૂ જે સહી કંવીજા ખાણ કિંવા શીકો શખશ મજકુરનો છે એવો અંગીકાર કરવામાં આવ્યો હોય, કિંવા એવી શાબેતી કોરટની ખાત્રી લાયક થઈ હોય તે સહી કિંવા લખાણ કિંવા શિકાનો મુકાબલો, જે સહી કિંવા લખાણ કિંવા શિકો શાબિત કરવાના છે, તેની જોડે કરી શકાય છે, પછી જેની સાથે મુકાબલો લેવાનો છે તે શહી કિંવા લખાણ કિંવા શીકો બીજા કોઇ કારણને સારૂ હાજર કરવામાં આવ્યા ન હોય. કિંવા તેની શાબિતી કરવામાં આવી ન હોય તો પણ.

કોરટમાં હાજર હોય એવા કોઇ શખશે જે શબ્દો કિવા આંકડા લખ્યાનું કહેવામા આવતુ હોય તે શબ્દ કિંવા આંકડા જોડે મુકાબલો કરવા શારૂ શખશ મજકુરને હર કોઇ શબ્દો કિંવા આંકડા લખવાનો હુકમ કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

ટીકા—આ કલમ દિવાની અને ફોજદારી કામોને લાગુ પડે છે.

ફક્ત અક્ષરની સરખાવણી ઉપરૂથીજ જુઠો દસ્તાવેજ બનાવ્યો છે એવો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો હતો તે બરોબર નથી એમઠરાવ્યુ ૮ બેo લોo રીo પ્ર. ૪૯૦

સારવજનીક દસ્તાવેજ

સાર્વજનિક દસ્તાવેજ.

૭૪ નીચે લખેલા દસ્તાવેજને સારવજનિક દસ્તાવેજ સમજવા

૧ જે દસ્તાવેજ નિચે લખ્યા મુજબના આકટ હોય અથવા આકટના લેખ હોય તે દસ્તાવેજ.

(૧) રાજના સતાધીશે કીધેલા આકટ કિંવા આકટના લેખ.

(૨) સરકારી મંડળીએ તથા ઇનિસાફના કોરટે કીધેલા આકટ કિંવા આકટોના લેખ

(૩) તથા બ્રીટીશ ઇંડીયા માંહેના અથવા મહા રાણીના રાજના કોઇ પણ બીજાભાગ. માંહેના અથવા પરરાજ્ય માંહેના, કાયદા કરનારા, તથા ઇનસાફ કરનારા, તથા રાજ્યકારભાર ચલાવનારા, સરકારી અમલદારોએ કીધેલા આકટ કિંવા આકટ ના લેખ

૨. ખાનગી દસ્તાવેજના સારવજનીક લેખ બ્રીટીશ ઇંડીયામાં રખવામાં આવતાહોયતે. સન ૧૮૭૭ ના ૭ આકટની ૫૭ મી કલમ તે જુઓ.

ખાનગી દસ્તાવેજ — ૭૫. બીજા સરવે દસ્તાવેજોને ખાનગી દસ્તાજ શમજવા

સારર્વજનીક દસ્તાવેજની દાખલાવાળી નકલો. — ૭૬. જે સારવજનીક દસ્તાવેજ તપાસવાનો હર કોઈ સખસનો હકછે, તે સારવજનીક દસ્તાવેજ, જે સરકારી અમલદારના હવાલામાં હોય, તે દરએક સરકારી અમલદારે તેની નકલ શદરહુ શખસને માગેથી તથા તેને સારૂ, કાયદાની મુજબ ફી ભરેથી આપવી, તથા તેની સાથે નકલ મજકુરની તળે એવું એક સરટીફીકેટ લખી આપવું કે એ નકલ દસ્તાવેજ મજકૂરની અથવા તેનો ભાગ હોયતો તેના ભાગની, ખરી નકલછે એ સરટીફીકેટની ઉપર સદરહુ અમલદારે તારીખ નાખવી, તથા તે નીચે પોતાના સરકારી હોદા શાથે પોતાના નામની સહી કરવી. અને અમલદાર મજકુરને શીકો વાપરવાનો કાયદાથી અધીકાર હોયતો તેના ઉપર શીકો મારવો એ પ્રમાણે જે નકલો ઉપર દાખલા લખ્યો હોય તે નકલોને દાખલાવાળી નકલો કહવી,

ખુલાસો—જે અમલદારને સરકારી હોદાના કામના સાધારણ રીતે આવતા પ્રસંગથી એવી નકલો સ્વાધીન કરવાનો અધિકાર હોય તે દર એક અમલદારના હવાલામાં એવા દસ્તાવેજછે એવો આ કલમનો અરથ સમજવો.

ટીકા—દાખલા વાળી નકલો ઉપર સ્ટાંપ—જુદી જુદી જાતના દસ્તાવેજોના ઉપર સ્ટાંપ ચોડવા બાબત સને ૧૮૭૦ નો કોરટ ફી આકટના પરીશીષ્ટ ૧ ની કલમો ૬—૭ જોવી. ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતીના કાયદાના ઠરાવો મુજબ આપેલી જુદી જુદી જાતના દસ્તાવેજોની નકલો ઉપર તા૦ ૬ જુન સને ૧૮૭૩ ના નંબર ૮૯૬ ના ઇંડિયા સરકારની જાહેર ખબરથી સ્ટાંપ ન ચોડવાની છુટ છે એ જાહેર ખબરથી નીચેની નકલો ઉપર સ્ટાંપ ચોડવાની જરૂર નથી.

૧. ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતીના કાયદાની કલમ ૧૯૯ મુજબ તોહમતદાર શખશને આપેલી તોહમતનામાની નકલ અથવા તરજુમા ઉપર

૨. કલમ ૨૦૧ મુજબ તોહમતદાર શખશને આપેલી જુબાનીઓની નકલો ઉપર.

૩. કલમ ૨૭૬ મુજબ જે શખશને તેથી નુકશાન હોય તે શખશને આપેલી ફોજદારી કોરટના ફેસલાની અથવા હુકમની નકલ ઉપર જો તે શખશ જેલમાં હોય તો, અથવા કોરટની ધ્યાનમાં આવે તો.

૪. કલમ ૨૫૭ મુજબ તોહમતદારને આપેલી શાહેદોની જુબાનીઓની નકલ ઉપર.

૫. કલમ ૪૬૬ મુજબ તોહમતદારને આપેલી તોહમતનામાઓની નકલ ઉપર.

૬. કલમ ૫૩૮ મુજબ આપેલી ભરણ પોષણના હુકમોની નકલો.

એવી નકલો ગુજારવા બાબત. — ૭૭. જે સારવજનિક દસ્તાવેજની અથવા સાર્વજનિક દસ્તાવેજના ભાગની સદરહુ પ્રમાણેની દાખલાવાળી નકલો નકલ છે એવું તે નક

લ ઉપરથી શમજાય, તે સાર્વજનિક દસ્તાવેજમાંના અથવા દસ્તાવેજ ના ભાગમાંના લખાણની શાબીતીમાં સદરહુ પ્રમાણે ।। દાખલાવાળી નકલો ગુજારી શકાય છે.

બીજાસરકારીદસ્તાવેજોની શાબેતી

૭૮. નિચે પ્રમાણેના સાર્વજનિક દસ્તાવેજ નિચે પ્રમાણે શાબિત કરી શકાય છે.

૧ બ્રિટીસઇંડિયાનો રાજ્યકારભાર ચલાવનાર સરકારના હરકોઇ કારખાનેથી થયલા, અથવા હરકોઇ સ્થાનિક સરકારે કરેલા અથવા હરકોઇ સ્થાનિક સરકારના કારખાનેથી થયલાઆકટો, હુકમો, અથવા જાહેરનામાઓ.• એ સરવે

સદરહુ કારખાનાના દફતરો જેના તે કારખાનાના ઉપરી તરફથી દફતર મજકુરો તેજ કારખાનાના છે એવા દાખલા સહીત મોકલવામાં આવે તે દફતરોથી શાબિત કરી શકાય છે.

અથવા એવી કોઇ સરકારના હુકમથી કોઇ દસ્તાવેજ છપાય છે એવું તે દસ્તાવેજ ઉપરથી જણાય તે દસ્તાવેજથી શાબિત કરી શકાય છે.

(૨) કાયદા કરનારી સભાઓના પ્રોશીડીંગ, એ

સદરહુ જેની તે સભાના રોજ કામથી અથવા કોઇ પ્રસિધ્ધ કરેલા આકટોથી, અથવા સાર ગ્રંથથી, અથવા કોઇ નકલો સરકારના હુકમથી છપાય છે એવું તે નકલો ઉપરથી સમજાય તે નકલોથી શાબિત કરી શકાય છે.

[૩) માહારાણીએ અથવા પ્રીવીકાઉન્શીલે કરેલાં અથવા માહારાણીની સરકારના કોઈ પણ કારખાનેથી થએલાં જાહેરનામાઓ, હુકમો અથવા નિયમો, એ સરવે

લંડન ગેજેટમાં. નકલો અથવા ઈતિખાબો હોય તેનાથી અથવા કોઇ નકલ અથવા ઇંતેખાબ રાણીના છાપનારે છાપ્યાં છે એવું તે નકલ અથવા ઇંતેખાબ ઉપરથી સમજાય તે નકલો અથવા ઇંતેખાબોથી, શાબિતી કરી શકાય છે.

[૪] કોઇ પરરાજ્યની રાજ્ય કારભાર ચલાવનાર સરકારના આકટો અથવા કોઇ પરરાજની કાયદા કરનાર સભાના પ્રોશીડીંગ, એ

સદરહુ સરકાર અથવા સભાના હુકમથી છપાતાં હોય એવાં અથવા એ પ્રમાણે છપાયલાં રાજ્ય મજકુરમાં સામાન્ય રીતે ગણાતા હોય એવાં રોજ કામથી અથવા તે રાજ્યના અથવા ત્યાંના સતાધીશના શિકા સાથેની દાખલા વાળી નકલોથી અથવા હિંદુસ્તાનના ગવરનર જનરલ ઈનકાંઉશીલના કોઇ પ્રશીધ્ધ આકટમાં સદરહુ આકટો અથવા પ્રોશીડીંગને કબુલ રાખ્યા હોય તો તેથી શાબેત કરી શકાય છે.

[૫) બ્રિટીશ ઇંડિયામાંની કોઇ મ્યુનિશીપાલ મંડળીના પ્રોશીડીંગ.

એવાં પ્રોશીડીંગ જેની પાસે કાયદા પ્રમાણે રહેતાં હોય તેણે કરી આપેલી દાખલાવાળી સદરહુ પ્રોશીડીંગની નકલથી અથવા કોઇ છાપેલી ચોપડી એવી મંડળીના હુકમથી પ્રસિદ્ધ થાય છે એવું તે ચોપડી ઉપરથી સમજાતું હોય તે ચોપડીથી શાબિત કરી શકાય છે.

(૬) કોઈ પારકા દેશમાંના કોઇ બીજી જાતના સાર્વજનિક દસ્તાવેજ.

અસલ દસ્તાવેજથી શાબિત કરી શકાય છે; અથવા કાયદા પ્રમાણે તે લેખ જેની પાસે રહેતો હોય તેણે કરી આપેલી દાખલા વાળી નકલ સાથે, જો કોઇ નોટરી પબ્લિકનું અથવા બ્રિટીશ કાંઉન્શીલનું, અથવા રાણી તરફથી તે રાજ્યમાં મોકલેલા કોઇ વકીલનું શિક્કાવાળું એવું સરટીફીકેટ હોય કે અસલ દસ્તાવેજ કાયદા પ્રમાણે જે અમલદારના હવાલામાં છે, તે અમલદારે યોગ્ય રીતે નકલ મજકુર ઉપર ખરાપણાનો દાખલો કર્યો છે તો સદરહુ પારકા દેશના કાયદા પ્રમાણે દસ્તાવેજ મજકુરનો પ્રકાર શાબિત થએથી સદરહુ દાખલા વાળી નકલથી શાબિત કરી શકાય છે.

દસ્તાવેજબાબતઅનુમાન.

દાખલાવાળીનકલના ખરા પણા વિશે.

૭૯. કોઇ દસ્તાવેજ ઉપરથી એવું સમજાયકે તે સરટીફીકેટ છે. અથવા દાખલાવાળી નકલ છે. અથવા કોઇ અમુક હકીકતના પુરાવામાં કાયદાના ઠરાવ ઉપરથી લેવા યોગ્ય બીજો દસ્તાવેજ છે. તથા દસ્તાવેજ મજકુર ઉપરથી એવું સમજાયકે તે ખરોછે, એવો દાખલો બ્રિટીશ ઇંડીયામાંના હરકોઇ અધીકારીએ અથવા મહારાણી સાથે દોસ્તી રાખનારા હરકોઇ દેશી સંસ્થાનમાંના કોઇ અધીકારીને ગવનરજનરલ ઇનકાંનશીલે યોગ્ય રીતે એ બાબતઅખત્યાર આપ્યો હોય, એવા હરકોઇ અધીકારીએ યોગ્ય રીતે તેના ઉપર આપ્યોછે, તવો પ્રત્યેક દસ્તાવેજ ખરોછે એવું અનુમાન કોરટે કરવું. પરંતુ એવા દસ્તાવેજને સારૂ કાયદામાં જે નમુનો ઠરાવ્યો હોય તે નમુના પ્રમાણે તેદસ્તાવેજ મુખ્ય મુદ્દાની વાતે હોવો જોઇએ તથા તે દસ્તાવેજ જે રીતે કરવાનું કાયદામાં ઠરાવ્યું હોય તે રીતે થયેલો છે, એવું તે દસ્તાવેજ ઉપરથી માલમ પડવું જોઇએ, એવા કોઈ દસ્તાવેજ ઉપરથી જે અધીકારીએ, તે ઉપર સહી કીધેલી અથવા દાખલો આપેલો સમજાતો હોય તે અધીકારીને સદરહુ સહી કરતી વખતે કાગળ મજકુરમાં અધીકારી મજકુર બતાવ્યા પરમાણેના સરકારી ઓહોદો હતો, એવું પણ કોરટે અનુંમાન કરવું

પુરાવાનું દફતર ગુજારવામાં આવે ત્યારે કેવું અનુમાન કરવું

૮૦. જ્યારે કોઇ કોરટની રૂબરૂ એવો હરકોઇ દસ્તાવેજ ગુજારવામાં આવેકે તે દસ્તાવેજ ઉપરથી એમ સમજાયકે દસ્તાવેજ મજકુર કોઈ ઇનશાફી મુકદમામાં કીવા એવો પુરાવો લેવાના કાયદાથી અખત્યાર હોય એવા હરકોઈ અધીકારીની રૂબરૂ કોઈ શાહેદે આપેલી શાહેદીનું કિંવા શાહેદીના ભાગનું દફતર કિંવા યાદદાસ્ત છે, અથવા તો હરકોઈ કેદીની કીવા તહોમતવાળા સખસની કાયદા પ્રમાણે લીધેલી જુબાની કિંવા કબુલતછે તથા દસ્તાવેજ મજકુર ઉપરથી એવું સમજ્યામાં આવેકે તેના ઉપર કોઈ જડજ કિંવા માજીસ્ટ્રેટ કિંવા એવા ઉપર કહેલા કોઈ અધીકારીએ સહી કીધીછે. ત્યારે કોરટ મજકુરે એવું અનુમાન કરવુંકે.

દસ્તાવેજ મજકુર ખરોછે, તથા સદરહુ સાહેદી કિંવા જુબાની કિંવા કબુલતના ઉપર સહી કરનાર શખશે. તે શાહેદી કિંવા જુબાની કિંવા કબુલત કેવી હકીકતની સાથે લેવામાં આવી હતી. તેબાબત જે વાતો લખેલી તે ઉપર થકી સમજાય તે વાતો ખરીછે, તથા એવી શાહેદી કિંવા જુબાની કિંવા કબુલ યોગ્ય રીતે લેવામાં આવી હતી.

ટીકા—આ કલમ ફક્ત મલીકામાયાજમાંના રાજની કોરટોનાઇનસાફી દફતરો વીશેછે એમ જણાયછે. પરરાજ્યની કોરટના ઇનસાફી દફતરો વિશેના અનુમાન બાબત કલમ ૮૬.જોવી

જાણી જોઇને ખોટી શાક્ષી આપવાના ગુન્હાની તજવીજમાં ફરીયાદી તરફથી કેદીએ જે જુબાની આપી તેનું દફતર રજુ કરવામાં આવે અને તે ખોટુંછે, એમ કહેવામાં આવે તો કેદીએ જુબાની આપતા જે શબ્દો કહયા હતા તેજ તેમાં અગર તેના દેશી ભાષામાં લખાયલા પ્રોશીડીંગમાં છે, એમ કોરટ અનુમાન કરી શકે, આના સંબંધમાં ૨૨ વી. રી ક્રી. ૩૦૨ અને ૨૩ વી૦ રી૦ ક્રી. રૂ. ૧૮ જુઓ.

કેદી જે બોલ્યો તે બરોબર લખવામાં આવ્યું નથી, એમ તેની તરફથી બતાવી શકાય, જાણી બુઝીને જુઠી સાક્ષી આપવના કામમાં કલેકટરે પુરાવાનું ટાચણ કાયદા પ્રમાણે કરવું જોઇએ, તે નકરયું હોયતો તેથી દેશી ભાષામાં પુરેપુરી સંભાળથી જે જુબાની લખવામાં આવી હોય તેને પુરાવામાં દાખલ કરતાં બાધ નથી, વી. રી, ક્રી, રૂ; ૬૮,

ગેજેટ બાબત અનુમાન.

૮૧, કોઈ દસ્તાવેજ ઉપરથી એવું સમજાયકે, તે લંડન ગેજેટછે. અથવા ઇંડિયા ગેજેટ છે અથવા હરકોઇ સ્થાનિક સરકારનું કિંવા બ્રિ

ટીશ સરકારે વસાવેલા હરકોઈ મુલકનું, કિંવા બ્રીટીસ સરકારના તાબાના કિંવા હસતગત કીધેલા મુલકનું, સરકારી ગેજેટ છે અથવા કોઇ વરતમાનપત્ર કિંવા ચોપાનીઊં છે, અથવા પારલામેંટના અમારજનીક આકટની રાણીના છાપનારે છાપેલી નકલ છે, તે પરથી એક દસ્તાવેજ, તથા કોઈ દસ્તાવેજ ઉપરથી એમ સમજાય કે તે એવો દસ્તાવેજ છે કે તેને કોઇ સખસ રાખવાનું કાયદામાં ફરમાવ્યું છે, તે પ્રત્યેક દસ્તાવેજ, જો કાયદામાં ફરમાવેલા નમુના પ્રમાણે મુખ્ય મુદ્દાની વાતે રાખવામાં આવતો હોય તથા જેના હવાલામાંથી રજુ થવો જોઇએ તેના હવાલામાંથી રજુ થાય તો, તે ખરી છે એવું કોરટે અનુમાન કરવું.

સહી અથવા શીકાની સાબેતી થયા વગર ઈંગ્લાંડમાં જે દસ્તાવેજ પુરાવમાં લેવા યોગ્ય હોય તે દસ્તાવેજ બાબતઅનુમાન.

૮૨. કોઇ દસ્તાવેજ ઉપરથી એમ સમજાય કે તે દસ્તાવેજ ઇંગ્લાંડમાં અથવા આયરલંડમા તે વખતના ચાલુ કાયદા પ્રમાણે ઇંગ્લાંડમાં અથવા આયરલાંડ માંહેની હરકોઈ ઇનસાફની કોરટમાં તે ઉપરના તેના બરાબર પણા બાબતના શિક્કા કિંવા સહીની અથવા તેના ઉપર જે શખસે સહી કરવાનું તે ઉપરથો સમજાય તે શખસની ઇનિસાફી અથવા સરકારી હોદ્દાની સાબીતી થયા વિના કોઇ વાતની શાબીતીમાં લેવા યોગ્ય હોય એવો દસ્તાવેજ છે. તો તે દસ્તાવેજ જ્યારે કોઇ કોરટમાં ગુજારવામાં આવે. ત્યારે કોરટે અનુમાન કરવું કે એવો શીક્કો કીંવા સ્ટાંપ કિંવા સહી ખરી છે, તથા તે દસ્તાવેજના ઉપર સહી કરનાર શખસે સહી મજકુર કરતી વખતે તેનો બતાવેલો ઇનસાફી કિંવા સરકારી ઓહદ્દો હતો.

તથા ઈંગલંડ અથવા આયરલંડમાં દસ્તાવેજ મજકુર જે વાતના પુરાવામાં લેવા યોગ્ય હોય તે વાતના પુરાવા સારૂ તને કબુલ રાખવો

ટીકા—તેજ દસ્તાવેજની નકલ તેજ વખતે યંત્રવડે થઈ હતી એટલું બતાવ્યું એટલે વધારે પુરાવાની જરૂર રેહેશે નહી અંગરેજી કાયદા પ્રમાણે પાંચ જાતની નકલો પુરાવામાં દાખલ થઈ શકેછે. ગ્રેટશીલના એક ઝેમપ્લીફીકેશનસ એટલે એક કોરટનું દફતરને હૈયાતી બાબત વાંધો હોય ત્યારે એવો પુરાવો આપવો પડે છે. બીજુ ખાનગી કોરટના દફતર જે તાંહાંને તાંહાં રેહે છે. તેની ખાનગી સાલથી થયેલાં એક ઝમપ્લોફીકેશન્સ ત્રીજી ઓફીસ કોપી ૪ થી સરટી ફાઇડ અથવા ફુકોપીને પાંચમાં એકઝામીન કોપી ખાનગી દસ્તાવેજ બાબત મી૦ ટેલર કેહે છે કે જ્યારે દરેક પક્ષકાર બે ત્રણ ભાગ ઉપર સીલ કરીને આપે છે ત્યારે તેનો ડુપ્લીકેટ અથવા કબુલાતો ડુપ્લીકેટ અસલ કહે છે માટે તે પ્રથમ વરગી પુરાવામાં ગણાય છે પણ જ્યારે આમને સામને લખીને આપે છે ત્યારે કાંઊંટરપાર્ટ કહે છે ત્યારે તે પ્રત્યેક સીલ કરનારા માણસની વિરૂદ્ધ ઉતમ પુરાવામાં જણાય છે જેવા કે ખેડુતોના ગણોત પટા જુઓ સ્પેરિયલ અપીલને પાને ૬૦૫ સન ૧૮૬૩ માં એવો ઠરાવ થએલો છે કે સરવે રજીસ્ટરમાંથી શરૂ કરેલો ઇન્તેખાબ મગાલો હોય તે કબજાના પુરાવામાં દાખલ થાય છે ફોજદારી કામોમાં એ પ્રમાણે નકલો દાખલ કરવામાં આવતી નથી પણ અસલ જો પાછી આપવામાં આવી હોય તો તેનો ઇન્તેખાબ અથવા નકલ તજવીજના દફતરમાં રાખવામાં આવે છે અને તેના ઉપર તે બાબતનો પુકલ શેરો થાય છે, —વેસ્ટ

હરકોઈ મુદ્દકમાના કામ સારૂ બનાવેલાં નકશાનીશાબેતી બાબત.

૮૩ કોઇ નકશા અથવા પલાન ઉપરથી એમ સમજાય કે તે સરકારના હુકમથી કરેવામાં આવ્યા છે તો તે નકશા અથવા પલાન એ પ્રમાણે કરવામાં આવ્યા છે તથા બરાબર છે એવું કોરટે અનુમાન કરવું પરંતુ હરકોઇ મુકદમાના કામને સારૂ જે નકશા અથવા પલાન બનાવ્યા હોય તે નકશા તથા પલાન બરોબર છે એવી શાબેતી થવી જોઇએ.

કાયદાના તથા કોરટના ફેંસલાઓના સંગ્રહ ગ્રંથ બાબત અનુમાન

૮૪ કોઈ ગ્રંથ ઉપરથી એમ શમજાય કે તે હરકોઇ દેશની સરકારના હુકમથી છાપવામાં કિંવા પ્રસીદ્ધ કરવામાં આવેલો છે. તથા તેમાં દેશ મજકુરના કાયદામાંના કોઈ કાયદા છે. તો એવો પ્રત્યેક ગ્રંથ ખરો છે એવું કોરટે અનુમાન કરવું

તથા કોઇ ગ્રંથ ઉપરથી એવું સમજાય કે તેમાં એવા દેશની કોરટોના ફેસલાના રીપોરટ છે. તો એવા પ્રત્યેક ગ્રંથ ખરો છે એવું કોરટે અનુમાન કરવું

મુખત્યારનામાબા ખતઅનુમાન

૮૫ કોઈ દસ્તાવેજ ઉપરથી એમ સમજાય કે તે મુખત્યારનામું છે. તથા તે હરકોઈ નોટરી પબ્લીકની અથવા કોરટની અથવા જજની અથવા માજીસ્ટ્રેટની અથવા બ્રીટીશ કોનસલની અથવા વાઇસ કોનસીલની અથવા માહારાણીના અથવા હિંદુસ્તાનની સરકારના પ્રતિનીધીની રૂબરૂ થયેલું છે તથા તેના ખરાપણા વિશે તેના ઉપર તેણે શાહી કરી છે તો એવો પ્રત્યેક દસ્તાવેજ એ પ્રમાણે થએલો છે તથા તે ઉપર એ પ્રમાણે ખરાપણાની શાહી કરી છે એવું કોરટે અનુમાન કરવું

બારકા દેશના ઇનશાફના દફતરોની દાખલાવાળી નકલો બાબત અનુમાન

૮૬ કોઇ દસ્તાવેજ ઉપરથી એમ શમજાય કે તે માહારાણીના તાબાના મુલકનો ભાગ ન હોય એવા કોઈ દેશના ઇનસાફના દફતરની દાખલાવાળી નકલ છે ત્યારે તે દસ્તાવેજ ઉપરથી જો એવું જણાય કે દેશ મજકુરમાં ઇનસાફના દફતરની નકલો ખરી કરી આપવા સારૂ જે રીત સામાન્ય રીતે ઉપયોગમાં આવતી હોય તે રીતે કઈ છે તેનો દાખલો માહારાણીના અથવા હિંદુસ્થાનની સરકારના એવા દેશમાં રેહનારા પ્રતિનીધીએ આપ્યો હોય તે દાખલામાં લખેલી રીત પ્રમાણે દસ્તાવેજ મજકુર ઉપર ખરાપણાનો દાખલો કરયો છે તો તે દસ્તાવેજ ખરો તથા બરાબર છે એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

ચોપડીના નકશા બાબત અનુમાન

૮૭ જે વીષયોમાં સારવજનીક કિંવા સામાન્ય ફાયદા ગેરફાયદાનો સબંધ છે તે વિષયો સબંધી માહીતી સારૂ કોઇ ચોપડી કોરટ જોય તે ચોપડી તથા કોઇ પ્રસીધ થયેલો નકશો અથવા ચાનટ કોરટમાં તપાસવાને સારૂ રજુ કરવામાં આવે અને તેમાં બતાવેલી વાત લગતી હકીકત હોય તો તે ચોપડી તથા નકલો અથવા ચારટ જે શાખસે અથવા જે વખતે અથવા જે જગ્યાએ લખ્યાનું અથવા છાપ્યાનું તે ઉપરથી શમજાય, તે શાખસે તથા તે વખતે તથા તે જગોએ છાપ્યો તથા પ્રસીધ કીધો, એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

ફોટોગ્રાફ તથા યંત્રવડે થએલી નકલો તથા તારયંત્ર મારગે મોકલેલા સંદેશા બાબત અનુમાન.

૮૮ કોઇ તાર યંત્રની કચેરીમાંથી કોઇ સંદેશો તેમાં બતાવ્યા પ્રમાણેના શાખશ પાસે મોકલવામાં આવ્યો હોય તે સદેસો જે તારયંત્ર મારગે મોકલવા સારૂ આપેલા સંદેશા ઉપરથી શમજાય તે કચેરીમાં તારયંત્ર મારગે મોકલવા સારૂ આપેલા સંદેશા સાથે મળતો છે, એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે. પરંતુ એવો સંદેશો તારયંત્ર મારગે મોકલવાને જે શાખસે આપ્યો હોય તે શાખસ બાબત કોરટે કાંઇ અનુમાન કરવુ નહી.

કોરટમાં રજુ નહી થયા હોય એવા દસ્તાવેજ યોગ્યરીતે થયા

૮૯ કોઇ દસ્તાવેજ મંગાવ્યો હોય અને તેને હાજર કરવાની નોટીશ આપ્યા પછી રજુ ન થયો હોય, તેવા પ્રત્યેક દસ્તાવેજ ઉપર કાયદામાં ફરમાવેલી રીતી પ્રમાણે શાક્ષી છે, તથા સ્ટાંપ છે. તથા

વીગેરે બાબત અનુમાન. — તે થયો છે એવું અનુમાન કોરટે કરવું.

ટીકા—આ કલમ સાથે ૯૯ અને ૧૬૪ મી કલમો જુઓ.

તીશ વરસના જુના દસ્તાવેજ. — ૯૦ કોઈ દસ્તાવેજ ઉપરથી એવું સમજાય છે કે તે ત્રીસ વરસનો જુનો છે અથવા તે ત્રીસ વરસનો જુનો છે એવું સાંબીત થયું હોય તેવો દસ્તાવેજ કોઈ એવા હવાલામાંથી રજુ થાય કે તે હવાલો તે અમુક કામમાં કોરટની નજરમાં યોગ્ય લાગે ત્યારે તે કામમાં કોરટ એવું અનુમાન કરવાને મુખત્યાર છે કે એવા દસ્તાવેજ ઉપરની સહી તથા તેના બીજા પ્રત્યેક ભાગ કોઈ અમુક શખસને અક્ષરે લખેલો તે ઉપરથી સમજાય તે શખશને અક્ષરે લખેલો છે તથા કામ મજકુર શહી અથવા શાક્ષી થએલા દસ્તાવેજની તકરારનું હોય તો તે દસ્તાવેજ ઉપર જે શખસોએ શહી તથા શાક્ષી કર્યાનું તે ઉપરથી સમજાય તે શખસોએ તેના ઉપર યોગ્ય રીતે સહી તથા શાક્ષી કરી છે,

ખુલાસો—જ્યારે દસ્તાવેજ જે જગ્યામાં તથા જે શખશની સંભાળ તળે સ્વભાવીક રીતે હોવા જોઈએ તે જગ્યામાં તથા તે શખસની સંભાળ તળે હોય ત્યારે દસ્તાવેજ મજકુર યોગ્ય હવાલામાં છે એમ સમજવું; પરંતુ એવું સાબીત થાય કે કોઈ હવાલાની ઉતપતી થાય કે કોઈ હવાલાની ઉતપતી યાને મુળ કાયદેશર છે. અથવા તે અમુક કામની હકીકત ઉપરથી તે હવાલાની ઉતપતી સંભવીત કરતી હોય તો તે હવાલો યોગ્ય નથી,

આ ખુલાસો કલમ ૮૧ મી ને પણ લાગુ છે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) અ ની પાસે લાંબી મુદતથી કાંઈ જમીનની મીલકતનો કબજો છે, તે પોતાના હવાલામાંથી જમીન મજકુરને સબંધ રાખતા તે ઉપરના હકના ખત રજુ કરે છે. એ હવાલો યોગ્ય છે

(બ) કોઈ જમીનની માલકતનો અ ગીરોદાર છે. તે જમીન સબંધીના ખત તે રજુ કરે છે જમીન મજકુર ગીરો મુકનારના કબજામાં છે એ હવાલો યોગ્ય છે.

(ક) અ બ નો કાંઈ શગો છે તેને બ ના કબજાની જમીન સબંધીના ખત સંભાળથી શાચવી રાખવા સારૂ બ એ અનામત આપી મુકેલાં તે અ રજુ કરે છે. એ હવાલો અયોગ્ય છે.

બાબદ ૯ મી. દસ્તાવેજી પુરાવો હોય ત્યારે મુખ જુબાની પુરાવો નહીં લેવા બાબત.

લખેલા કરારની સરતોનો પુરાવો — ૯૧ જ્યારે કોઇ કરારની, કીંવા કોઈ દાનની, કીંવા મીલકતની બીજી હરકોઈ વ્યવસ્થાની શરતોનો દસ્તાવેજ થયો હોય ત્યારે તથા જે કામોમાં કોઈ બાબતનો દસ્તાવેજ કરવાનું કાયદામાં ફરમાવ્યું હોય તે સરવે કામોમાં, અથવા એવા કરારની, કિંવા દાનની, કિંવા મીલકતના બીજી વ્યવસ્થાની શરતોની શાબીતીમાં, અથવા એવી બાબતની શાબીતીમાં શદરહુ મુળ દસ્તાવેજ શીવાય અથવા આ આકટમાં ઉપર કહી ગયેલા નીયમો મુજબ જે કામોમાં દાયમ પુરાવો લઈ શકાતો હોય તે કામોમાં શદરહુ દસ્તાવેજના મજકુરના દાયમ પુરાવા શીવાય બાજો કાંઈ પુરાવો આપવો નહી.

અપવાદ ૧ લો. જ્યારે કોઈ સરકારી અમલદારને લખાણ કરીને નીમવાનું કાયદામાં ફરમાવ્યું હોય અને જયારે એવું બતાવવામાં આવે કે કોઈ અમુક શખસે એવા અમલદારના

હેદ્દાનું કામ કીધુ છે, ત્યારે જે લખાણથી તે શખસની નીમણૂંક થઈ હોય તે લખાણ સાબીત કરવાની જરૂર નથી.

અપવાદ ૨ જો. જે પ્રત્યુ પત્રોનો મોગેટ બ્રિટીશઇંડિયામાં મળ્યો હોય તે પ્રત્યુ પત્રોનો મોગેટ વડે શાબિત કરી શકાય છે.

ખુલાસો ૧ લો. જે કામોમાં ઉપર કહેલો કરાર, કિંવા દાન, કિંવા મિલકતની બીજી વ્યવસ્થા એક દસ્તાવેજમાં લખી હોય, તે કામોને તથા તે કામોમાં તે સરવે એક કરતાં વધારે દસ્તાવેજમાં લખ્યા હોય તે કામોને, એ બેઉને આ કલમ સરખી રીતે લાગુ પડે છે.

ખુલાસો ૨ જો. જ્યારે અસલ દસ્તાવેજ એક કરતાં વધારે હોય ત્યારે માત્ર એકજ અસલ દસ્તાવેજને શાબિત કરવાની જરૂર છે.

ખુલાસો ૩ જો. આ કલમમાં જે હકીકત વિશે લખ્યું છે તે હકીકત શિવાયની બીજી કોઇ હકીકતનો કોઇ પણ મચકુર કોઈ દસ્તાવેજમાં લખેલો હોય, તો તે પ્રમાણે લખ્યા ઉપરથી સદરહુ બીજી હકીકતનો મુખ જુબાની પુરાવો લેવાઇ શકાતો નથી એમ સમજવું નહી.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) કોઇ કરાર કેટલાક પત્રોમાં લખેલો હોય, તો જે જે પત્રોમાં લખ્યો હોય તે સરવે પત્રો શાબિત થવાં જોઇએ.

(બ) કોઈ કરાર કોઈ હુંડીમાં લખેલો હોય તો તે હુંડી શાબિત થવી જોઈએ,

(ક) જ્યારે કોઈ હુંડીનો ત્રણ નકલનો શેટ લખ્યો હોય ત્યારે માત્ર એકજ નકલ શાબિત થવાની જરૂર છે,

(ડ) અમુક શરતે ગળી આપવાનો અ લખાણ કરીને બ ની સાથે કરાર કરેછે કરારમાં એવી એક હકીકત લખી છે કે કોઈ બીજે પ્રસંગે બીજી ગળી આપવામાં મુખ જુબાની કરાર કરવામાં આવ્યો હતો તે ગળીની કીમત બ એ અ ને આપી હતી.

સદરહુ બીજી ગળીના પઇશા આપ્યા નોહોતા એવો મુખ જુબાની પુરાવો આપવામાં આવે તો તે પુરાવો લેવા યોગ્ય છે.

(ઈ) બ એ આપેલા પઇશાની પોહોચ અ એ બ ને આપી છે.

સદરહુ પઇશા આપ્યાનો મુખ જુબાની પુરાવો રજુ કરવામાં આવે તો તે પુરાવો લેવા યોગ્ય છે.

ટીકા—મી૦ ટેલર કહે છે કે જો દસ્તાવેજ રજુ થઇ શકે તેવું હોય તો દસ્તાવેજ મજકુર દસ્તાવેજથીજ શાબિત કરવો જોઇએ એ નિયમ છે તેમાં ત્રણ બાબતો આવે છે

કાયદા પ્રમાણે જે દસ્તાવેજ લખી હોવો જોઇએ તેને બદલે મુખ જુબાની પુરાવો દાખલ કરી શકાય નહી.

જે કરાર પક્ષકારોએ લખાણમાં કર્યો હોય તેના લેખી પુરાવાને બદલે મુખ જુબાની પુરાવો દાખલ કરી શકાય નહી.

જે લખાણની હયાતી અને મચકુર વિશે તકરાર હોય અને પક્ષકારોની વચે જે બાબત મુદ્દાની હોય તેને લગતું હોય અને જે ફક્ત બીજી બાબતનું ટીપણ નથી તેવો લખાણને બદલે મુખ જુબાની પુરાવો દાખલ કરી શકાય નહી.

જે બાબતો કાયદા પ્રમાણે લખાણમાં હોવી જોઇએ તે નીચે પ્રમાણે—દીવાની અને ફોજદારી કામમાં જુબાનીઓ, દીવાની કામમાં ફેસલા અને હુકમનામાં, ફોજદારી કામના ફેસલા અને છેવટ હુકમો; તોહોમતદારની જુબાનીઓ, જે કબુલતથી મુદતની હદ વધતી હોય તો (સન ૧૮૭૭ ના ૧૫ મા આકટની ૧૦ મી કલમ) એકેજ વગર કરેલા કરારો (કરાર

આકટની કલમ ૨૧] લવાદને કામ સોંપવાનો કરાર (કરાર આકટની કલમ ૨૮ નો અપ વાદ બીજો વીલ અગર મરત્યુ પત્રો.)

બીજી બાબત વીશે મી. ટેનર કહેછે કે લેખી દસ્તાવેજ છે તે વાતની દાન શાબીત કરવાની છે અને જ્યાં જ્યાં લખી દસ્તાવેજ હોય છે તે તે કામમાં પોતાના કરારનો યોગ્ય પુરાવો તે લખાણ છે એમ પક્ષકારોએ ગરભિત રીતે કબુલ કરયું છે. લેખી કરત્યાની સત્યતા તે કત્યા થીજ સાબીત થાય છે એટલે અસલ દસ્તાવેજ જોવાથીજ તેથી જે દીવાની અગર ફો જદારી કામોમાં કરારના શબ્દો ઉપર મુદ્દાનો નિકાલ રહેતો હોય તો જે પક્ષકારનો શાક્ષી એમ કહેતો હોય કે અમુક બાબતનો લેખી દસ્તાવેજ થયો છે તે પક્ષકારે તે દસ્તાવેજ રજુ કરવો જોઇએ.

શાક્ષીને અમુક બાબત છાપામાં છપાઇ હતી તે અગર હીસાબના ચોપડામાં જે મજકુર હોય તે પુછી શકાય નહી પણ તે છાપુ અગર હીસાબના ચોપડા રજુ કરવા જોઇએ,

પેહેલો અપવાદ ઇંગ્રેજી કાયદાને અનુસરતો છે. બીજા અપવાદની બાબતમાં સન ૧૮૯૫ ના ૧૦ અને ૧૮૯૦ ના ૨૧ મા આકટે પ્રમાણે પ્રત્યુપત્રનુ પ્રોબેટ આપવામાં આવ્યું હો ય તે પ્રત્યુપત્રના મજકુરનો પુરાવો છે તેમજ સન ૧૮૬૫ ના ૧૦ મા આકટની ૨૦૮ મી કલ પ્રત્યુપત્ર અમુક રીતે ખોવાયુ હોય તો નકલ ઉપરથી પ્રોબેટ મળે છે તથા તેજ આક ટની ૨૯ મી કલમથી જુઓ,

માજીસ્ત્રેટનુ ઇંગ્રેજી દફતર એ કેહીએ મ.જીસ્ત્રેટની રૂબરૂ કહેલા મજકુરનો આ કલમ ૯૧ પ્રમાણે કાયદેશર પુરાવ નથી, ખોટી પ્રતીજ્ઞા કર્યા બદ્દલ કોઈ માણસપર આરોપ મુકયો હોય, તે માણસે જે કાંઈ શબ્દ કહ્યો હોય તેજ શબ્દ ઉપરથી ખોટી પ્રતીજ્ઞાનો આરોપ તે નીપર મુકવો જોઇએ. અને તે ઉપર તે શબ્દ કયા તેનો બરોબર નીકાલ થતો નથી, તો બીજા કાગળો ઉપરથી અબાધ સાબીત કરવો એ બરોબર નથી, સરકાર વિરૂદ્ધ મંગળદાસ, કલકતા હાઇકોરટ વા. ૨૩ પ્ર. ૩૪ તા૦ ૧૮ ફેબ્રુવારી ૧૯૭૫

સવાલ જવાબના રૂપમાં કબુલત લેવામાં આવી નથી અને તેના ખરાપણા વિશે તે કબુલત પર માજીસ્ત્રેટ [illegible] નથી. એવી કબુલત પુરાવમાં લેવા બાબત જો કોઇ પણ પક્ષકારે વાંધો લીધો ન હોય તો પણ તે પુરાવામાં લેવા જોગ નથી, સરકાર વિરૂદ્ધ અમૃતા ગોવીદા મુબાઈ હાઇકોરટ વાં. ૧૦ પ્ર. ૪૯૭ તા૦ ૧૭ ડીસબર ૧૮૭૩

સરકાર વિરૂદ્ધ બાઇ રતન તા૦ ૨૫ સપટેમ્બર ૧૮૭૩ વા૦ ૧૦ પ્ર. ૧૬૬ બાઇ રતને પોતાના ધણીનું તેણીના એક યાર દાદાભાઈ સાથે રહી ખુન કરયું તેથી તે ગુન્હા બદ્દલ સુરતના શેશનજડજ એચ. એમ. બરડવુડે બાઈ રતનને મોતની શિક્ષાનો અ ને દાદાભાઇને નિર્દોષ કરવાનો ઠરાવ કરી બાઇ રતનની બાબતમાં મંજુરી મેળવવા આ કા મ હાઇકોરટમાં મોકલ્યું અને બાઇ રતને પણ નામદાર મુબાઇ હાઇકોરટમાં અપીલ કરી તે માં એવો ઠરાવ થયો જે આરોપીતને શેશનમાં કમીટ કરવાનો કિંવા તેની પોતે તપાસ કર વાનો જે માજીસ્ત્રેટને અધીકાર નથી તેવા કોઈ માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ આરોપિતે ગુન્હો કર્યા બદલ આપેલી કબુલત નિચે તે આરોપીતની સહી યા તેવું નિશાન કરયું ન હોય તો તે મજકુર પુરાવામાં લેવા લાયક નથી

ક્રી. પ્રો. સને ૧૮૭૨ મા આકટ ૧૦ની કલમ ૩૪૬ ની આખરની રકમમાં "પ્રથમ કર વાની ચોકશી" એવા જે શબ્દ છે તે બાબ ૧૪ (ચોકશી અને ઇનસાફની બાબત) અને બા બ ૧૫ (જે અટલાનો ઇનસાફ કરવાનો અધીકાર શેશનકોરટને કિંવા હાઇકોરટને છે તે અટલાની ચોકશી બાબત) માં જે ચોકશી કરેલી છે તેને લાગુ છે માટે સદરહુ આકટની કલ

મ ૧૨૨ પ્રમાણે અમાથે કબુલ કર્યાની વાત દફતરે દાખલ કરી મુકેલી હોય તેને તે શબ્દ લાગુ પડતા નથી કારણ કલમ ૧૨૨ એ ઇનસાફના કામમાં ચાલેલી ચોકશીને કિંવા આરોપિતને કમિટ કરવાના હેતુએ ચાલેલી ચોકશીને લગતી નહી છતાં આરોપિતનો જે માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ ઇનસાફ થવાને તે માજીસ્ત્રેટ પાસે આરોપિત કબુલ કરેલી વાત મોકલતી વખત કરવાની ચોકશીને લાગુ છે. એ પ્રમાણે કલમ ૧૨૨ પ્રમાણે લીધેલાં કબુલત જે વખત પુરાવામાં લેવાને અગ્રાહ્ય (નહી લેવા લાયક) હોય તે વખત તે કબુલત થયા વિશે કિંવા તેમાં શર્તી કાર્ય છે તે બતાવવા વિશે મુખ જુબાન પુરાવો આપ્યા છતાં તે પુરાવો પણ અગ્રાહ્ય છે (હિંડયાના પુરાવાના આકટની કલમ ૯૧] માટે બાઈ રતનને દોષ મુકત કરીએ છીએ.

મુખજુબાંની કરારનો પુરાવો આપવો નહી.

૯૨ જ્યારે કોઇ કરારનો કિંવા દાનનો કિંવા મિલકતની બીજી વ્યવસ્થાની શરતો અથવા કોઇ બાબતનો દસ્તાવેજ કરવાનું કાયદામાં ફરમાવ્યું હોય તે બાબત ઉપલી છેલી કલમ પ્રમાણે સાબિત કરવામાં આવી હોય ત્યારે એવા કોઇ દસ્તાવેજના શરતો વિરૂદ્ધ કાંઇ વાત સ્થાપન કરવાને કિંવા તે શરતોમાં કાંઈ ફેરફાર કરવાને કિંવા તેમાં કાંઇ ઉમેરવાને કિંવા તેમાંથી કાંઈ કમિ કરવાને હરકોઇ મુખજુબાની કરારનો અથવા મજકુરનો પુરાવા દસ્તાવેજ મજકુરના પક્ષકારોની અથવા હક સંબંધે તે પક્ષકારોના પ્રતિનાધીના વચના કામમાં લેવા નહી

શરત ૧ લી.—દગો કિંવા ધમકી, કિંવા કાંઇ ગેરકાયદે કર્યું હોય તો કિંવા દસ્તાવેજ યોગ્ય રીતે નહી થયો હોય કિંવા તે કરાર કરનાર તરફનામાંથી કોઇ તરફેન કરાર કરવાને અશક્ત હોય તે, કિંવા અવેજ નહી હોય કિંવા અવેજની પ્રાપ્તિ નહી થઈ હોય તે, કિંવા કાયદાની અથવા હકીકતની ચુક, એના જેવી હરકોઇ હકીકતને લીધે કોઇ દસ્તાવેજ ગેરકાયદે થતો હોય અથવા દસ્તાવેજ મજકુરને સંબંધે કોઇ શખસને હરકોઈ હુકમ પામું અથવા હુકમ મળવાનો હક થતો હોય તો, તેવી હકીકત શાબીત કરી શકાય છે

શરત ૨ જી—જે બાબત વિશે અમુક દસ્તાવેજમાં લખાણ કરેલું ન હોય તથા જે બાબત તે દસ્તાવેજની શરતોથી વિરૂધ ન હોય તે બાબત વિશે હરકોઇ નોરાળો મુખજુબાની કરાર થયેલો છે એ વાત શાબિત કરી શકાય છે આ શરત લાગુ પડે છે કે નહી તેનો વિચાર કરતો વખતે દસ્તાવેજ મજકુર કેટલો યથા પધતી છે તે ઉપર કોરટે ધ્યાન આપવું.

શરત ૩ જી—કોઈ એવો નિરાળો મુખજુબાની કરાર થયા હોય કે તે ઉપરથી કોઇ સરત પ્રથમની બને તોજ કોઈ એવો કરાર. કિંવા દાન. કિંવા મીલકતની વ્યવસ્થાથી ઉત્પન્ન થતી ફરજ લાગુ પડે તો તે નીરાળો મુખજુબાની કરાર થએલાની વાત શાબીત કરી શકાય છે-

સરત ૪ થી—એવા કોઇ કરાર, કિંવા દાન, કિંવા માલકતની વ્યવસ્થા રદ કરવાને અથવા તેમાં કાંઈ ફેરફાર કરવાને કોઈ નીરાળો પાછળથી થએલો મુખજુબાની કરાર થએલો છે એ વાત જે કામોમાં એવો કરાર, કિંવા દાન કિવા મીલકતથી વ્યવસ્થા લખાણ કરીને કરવાની કાયદાથી ફરજ હોય તે શીવાયનાં અથવા જે કામોમાં દસ્તાવેજ નોંધવા બાબતના તે વખતના ચાલુ કાયદા પ્રમાણે તે કરાર, કિવા દાન, કિંવા વ્યવસ્થા નોંધેલી હોય તે શીવાયના બીજા કામોમાં સાબીત કરી શકાય છે

સરત ૫ મી—હરકોઇ કરારમાં સ્પષ્ટ લખેલી નહી હોય એવી તેવા કરારને પ્રસંગે હોનારી કિંવા બનનારી વાત તે પ્રકારના કરાર સાથે બહુ કરીને જોડી રાખવામાં જે વહીવટ કિંવા દસ્તુર ઉપરથી આવતો હોય તેવો હરકોઇ વહીવટ કિંવા દસ્તુર શાબીત કરી શકાય છે પરંતુ એવી વાત જોડી સાથે રાખવી એ મજકુર કરારની સ્પષ્ટ સરતોથી પ્રતીકુળ કિંવા વિરૂધ્ધ હોવું જોઇએ નહી.

શરત ૬ ઠી—કોઇ દસ્તાવેજનું લખાણ હાલની ચાલતી હકીકત સાથે કેવી રીતે સબંધ રાખે છે તે બતાવનારી હરકોઇ હકીકત સાબીત કરી શકાય છે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) કાંઇ માલ કલકત્તેથી લંડન જનારાં વહાણોમાં છે. તે ઉપર વીમો ઉતારયો છે માલ કોઈ અમુક વાહાણમાં ચઢાવ્યો એ તે વાહાણ ગુમ થયું સદરહુ અમુક વાહાણ પાલીસી માંથી મુખ જુબાની બાતલ કર્યું હતું એ હકીકત સાબીત કરી શકાતી નથી.

(બ) અ ખતખત કરીને તેમાં કંઈ સરત શીવાય કબુલ કરે છે કે મારે રૂપીઆ ૧૦૦૦ બ ને તારીખ ૧ મારચ સન ૧૯૭૩ ને રોજ આપવા તે તખતે એવો મુખજુબાની કરાર કરવામાં આવ્યો હતો કે સદરહુ રૂપીઆ તારીખ ૩૧ મી મારચ સુધી આપવા નહી. એ હકીકત સાબીત કરી શકાતી નથી.

(ક) "રામપોરનું ઇસ્ટેટ" એ નામની મીલકત ખતથી વેચવામાં આવી, તે ખતમાં સદરહુ વેચેલી મીલકતનો નકશો કાઢાડેલો છે સદરહુ નકશામાં દાખલ નહી થયલી જમીન મીલકત મજકૂરનો ભાગ છે એવું હમેશા ગણાતું હતું તથા તે જમીન સદરહુ ખતથી વેચાણ કરવાનો ઇરાદો હતો એ સાબીત કરી શકાતી નથી.

(ડ) અ એ બ ની સાથે એવો એક લખેલો કરાર કીધો છે કે અ એ કાંઇ અમુક શરતે બ ની માલકીની ખાણ કઢાવી. એ ખાણની કીમત બાબત બ એ કાંઇ ખોટી સમજુતી કરવા ઉપરથી અ ને એ મુજબ કરવાની મરજી થઈ હતી. એ હકીકત સાબીત કરી શકાય છે.

(ઈ) કોઇ કરારનામામાં લખેલું મુકરર કામ કરવાને સારૂ અ બ ના ઉપર દાવો માંડે અને બ એવી પણ અરજ ગુજારે છે કે સદરહુ કરારનામામાં લખેલી વાતોમાંથી એક વાત બાબત તે કરારનામુ દુરસ્ત કરવુ જોઇએ કારણ કે તે વાત તેમાં ચુકથી લખાયલી છે અ એવું સાબીત કરવાને મુખત્યાર છે કે એવી ચુક થઇ છે કે તે ઉપરથી કરાર મજકૂર દુરસ્ત કરવાનો કાયદાથી પોતાનો હક છે.

(ફ) અ એ કાગળ લખીને બ ની પાસે કાંઈ માલ મંગાવ્યો છે કાગળમાં પઇસા કયારે આપવા તે બબાત કાંઈ લખ્યુ નથી અને માલ આપ્યો તે અ એ કબુલ કરીને રાખ્યો બ એ અ ના ઉપર પઈસા સારૂ દાવો માંડયો અ એવું બતાવવાને મુખત્યાર છે કે સદરહુ માલ કેટલી એક મુદત સુધી ઉધાર આપ્યો છે અને તે મુદત હજુ વીતી ગઈ નથી.

(ગ) અ બ ને એક ઘોડો વેચે છે અને મુખજુબાની તેની ખાતરી સારૂ કહે છે કે એ ઘોડો મજબુત છે બાદ અ બ ને એક કાગળ આપે છે તેમાં એવા શબ્દો લખેલા છે કે અ ના પાસે રૂપીઆ ૫૦૦ સારૂ એક ઘોડો ખરીદ કરયો. અ એ મુખજુબાની ખાતરી કરી આપી તે વાત સાબીત કરવાને બ મુખત્યાર છે.

(હ) બ ની પાસેથી અ કાંઇ મુકામની જગ્યા ભાડે રાખે છે અને બ ના હાથમાં એક ચીઠી આપે છે, તેમાં એવુ લખ્યુ છે કે ઓરડાઓ દર મહીને રૂપીઆ ૨૦૦ સારૂ અ એવું સાબીત કરવાને મુખત્યાર છે કે એ સરતોમાં થોડાએક ખાતાનો પણ સમાવેશ થાય છે એવો મુખજુબાની કરાર થએલો છે

અ એ બ ની પાસેથી મુકામની જગ્યા એક વરસ દહાડાને સારૂ કીરાએ રાખી, ને બેઉની વચમાં અટરનીએ કરી આપેલો નીયમ પુર્વક સ્ટાંપ લગાવેલો એક કરાર થયો એ કરારમાં ખાના વીશે કાંઇ લખાણ નથી ખાંનાનો સમાવેશ મુખ જુબાનીથી સદરહુ સરતોમાં કીધો હતો એ સાબીત કરવા અ મુખત્યાર છે.

(આઈ) અ નુ બ ની પાસે કાંઇ માગણું છે તેની પોહોંચ આગળથી મોકલીને અ બ ની પાસે રૂપીઆ મંગાવે છે બ પોહોંચ રાખી લઇને રૂપીઆ મોકલતો નથી એ રૂપીઆની ફરી યાદી ગઈ તેમાં સદરહુ હકીકત સાબીત કરવાને અ મુખત્યાર છે.

[જે] અ અને બ ની વચે એક લખેલો કરાર થયો તેનો અમલ કોઈ અમુક બીના બને ત્યારે થવાનો છે લખાણ મજકુર બ ની પાસે રહ્યું અ ના ઉપર બ એ તેના ઉપરથી દાવો માંડયો જે હકીકતને લીધે લખાણ મજકુર આપવામાં આવ્યું હતું તે હકીકત સાબીત કરવાને અ મુખત્યાર છે.

ટીકા—જે કોઈ વેચાણ થતાં પેહેલાં બોલવું થયુ હોય તે ફક્ત હકીકત છે ને બાકી કરયા બરોબર થતુ નથી, અને ફક્ત હકીકત મુદ્દે ખોટી માલમ પડે. તો પણ પ્રતીવાદીને જવાબદાર કરી શકાતો નથી, કારણ તેણે એ કપટભાવથી કહ્યા નથી જો કપટ ભાવથી કહી હોય ત્યારે જુદી વાત છે—તેમજ વળી જે ફક્ત અભીપ્રાય તરીકે બોલ્યો હોય તે પણ બોલી કરયા બાજ ગણાશે નહી. અને વળી યોગ્ય અમલ થવા માટે કરાર થવા માટેજ બોલવુ તે વખત થયેલુ એમ બતાવવુ જોઇએ.

જે વાતના ખરાપણાની ખાત્રી કરવાને હકીકત કહેનાર અગર તેના મુખત્યાર ને સવડ હોય, તેવી વાત ખોટી કહી અગર જે વાત કોઇ સાધારણ અકલ હુંશીયારીવાળો જાણી શકે એવી હોય તે છુપાવી તો તેથી કાંઇ કપટ થયુ એમ ગણાતુ નથી, પણ જે વાત કરારનુ કારણ હોય એટલે જે બાબત કરારજ થવાનો હોય એવી મોક્ષ અગત્યની વાત વિશે જુઠું કહી અગર હકીકત છુપાવે અને તે વાત વળી એવી હોય કે એ જુઠી કહેનાર અથવા છુપાવનારના જાણવામાં આવ્યા વીના રહેજ નહી એવી હોય તો તેથી કપટ થાય

કપટ ભરેલો કરાર ત્રાહીત ઉપર અસર કરે તેટલે દરજે રદ છે પણ તેથી કાંઇ તે કરારના પક્ષકારોથી એની તકરાર ઉઠાવી જવાબદારીમાંથી છુટી જઈ શકાતુ નથી, કારણ કોઇ માણસને પોતાનાજ અપકૃત્યનો ફાયદો લેવા દેવો ન જોઇએ નવાબ સઈદ મનસુર અલીખાન બાહાદુર વી૦ રાજા અજ્યોધ્યાગાદ ખાન, ૮ વુ૦ રી૦ ૩૯૮ એકવીટી ન્યાય અને સારા અંતઃકરણથી કોરટમાં પક્ષકાર જઇને એમ જાહેર કરે કે મારા તમામ ઈરાદા કપટ ભરેલા હતા એ કબુલ છે, તે છતાં જે કરાર મેં ખુશીથી કરયો છે તેના પરીણામથી મને બચાવો તો તેને કદી દાદ મળનાર નથી. કમળાનાથ શેન વીગેરે વી૦ બીહારી કાન્તરાય, ૧૧ વુ૦ રી૦ ૩૧૩

વળી કોઇ બીલ ઉપર કોઇ માણસની માલકી કપટના સબબથી ચાલી શકતી ન હોય તે છતાં કોઇ ત્રાહીત અજાણ માણસને એ બીલનો માલીક એ બનાવી શકે છે અને તે વળી ત્રીજો શખસ કે જેને કપટની ખબર હોય તે છતાં તે જો તેમાં પક્ષકાર ન હોય તો તેને પણ મળી શકેછે. જે બીલ અગર નોટના અવેજમાં થોડો ગેર કાયદે હોય તો એ તમામ બીલ નોટ રદ થાય છે પણ તેથી એ બીલ અગર નોટ વગર વાદીનો જેટલો વ્યાજબી ભાગ લેણો હોય તેટલા રૂપીઆ લઇ ન શકે એમ નથી.

કાલી પ્રસાદ તીવારી વી. રાજા સાહેબ પ્રહ્લાદ શેન. (૧૨ મુ. ઇ. અ. ૨૮૨) ના કામમાં પ્રીવી કાંઉસીલે ઠરાવ્યું કે "ખતમાં બતાવેલો અવેજ પોહોચ્યાની શાદી રીતે ઈનકારીયત એ ખત ઉપર આધાર રાખનાર શખસ ઉપર પુરાવાનો બોજો બેસે પ્રસગે નાખવાને બસ છે એવો નીયમ બેહદ વીસ્તારવાળો છે.

"કોઈ હુંડી સ્વીકારનાર શખસ બેશક પેહેલે દરજ્જે જવાબદાર પક્ષકાર છે. પણ કલમ ૯૨ની સરત મુજબ તે શખસને તે હુંડીના અવેજ કદી પણ મલ્યો નથી અને તેણે હુંડી લ

ખનાર અથવા બીજા શખસની સગવડની ખાતર તે હુંડી સ્વીકારી હતી એમ તે બતાવી શકે. ઇ. લા. રી. કલકતા, વા. ૩ મ, ૧૭૪

વેચાણ ખતમાં રૂ ૧૦૦) રોકડા પોહોચ્યાનું જણાવ્યું હતું અને પુરાવા ઉપરથી એમ નીકળતું હતું કે રૂ ૬૩–૧૨–૦ એક. જુના ખતના લેણા હતા અને રૂ ૩૬—૪—૦ રોકડા આપ્યા હતા. તે પ્રસંગે ઠરાવવામાં આવ્યું કે ખત માંહેના અવેજ વીશેની વાત અને અવેજના પુરાવા વચ્ચે કાંઇ વાસ્તવીક તફાવત નથી એટલા માટે કે હીંદુસ્થાનમાં જ્યારે ચાલતા લેણાના બદલામાં કાંઇ ખત થાય ત્યારે "રોકડા નાણાં પોહોચ્યાં" એમ કરી અવેજ બતાવવાનો રીવાજ છે, ઈ, લા, રી. મુ. વા, ૩ મ ૧૫૮

જ્યાં પ્રતીવાદીએ "મુંબઇથી પીઅરલેસ મારફત આવવાના રૂતની ગાંસડી ૧૨૫" લેવાનો કરાર કર્યો અને રૂત નહી રાખવા માટે તેના ઉપર દાવો થતાં તેણે એમ તકરાર કરી કે જે રૂત ખરીદ કરવાનો કરાર છે તે રૂત પીઅરલેસ નામનું બીજુ વહાણ જે કે મુબઇથી અકટોબર માસમાં ઉપડયું હતું તે ઉપર હતું. અને વાદી જે રૂતના સબંધે દાવો કરે છે તે રૂત ડીસેંબર માસમાં પીઅરલેસ નામનું વહાણ ઉપડયું તે વાહાણમાં હતું. તે પ્રસંગે ઠરાવ્યું કે શબ્દોની અંદર એકતા હતી. તોપાણ બંને જણા "એકજ અર્થમાં એકમત થયા નહોતા. રેફલ્સ વી. વીચલ્હો [૩૩ એક્ષ, લો, જ. ૧૬૦)

લેણદારના ચોપડામાં દેણદારે હીસાબની ચોખ કરી કાઢી આપેલી બાકી મુદતના કારણસર લખીત કરાર ગણાતી નથી પાણ તે એવું લખાણ છે કે જે ઉપરથી વગર લખેલા (મોઢાના) કરારનુ અનુમાન લેવાય, અમરતલાલ વી. માણેકલાલ (મુ, હા. કો, ૧૦ મ ૩૭૫).

નામામાં બાકી દેવા કાઢી આપી પ્રતીવાદીએ સહી કરી આપી તેથી પણ લખેલો કરાર થતો નથી; કરારની કલમ ૨ તથા ૧૦ મુજબ જે જે હકીકતો મળીને કરાર થાય તે બધી હકીકતો લખેલા કરારમાં જોઇએ. બાકી કાઢેલી રકમ કોણે કોને આપવી એ બાકી ઉપરથીજ નક્કી થતું નથી તેનો મુખ જુબાની પુરાવો લેવો પડે છે માટે એ બાકીથી લખેલા કરાર થતો નથી. નારણદાસ વી, કન્હ્યાલાલ [૦ પંજાબ. રે, ૮ મ, ૧૭૯).

વાદીએ પ્રતીવાદીને પૈસાની અમુક રકમ વ્યાજે આપી તે રકમ તથા વીઆજના દરની વાદીના ચોપડામાં નોંધ થઈ એ પઇસા પાછા કયારે આપવા તે કાંઇ તેમાં જણાવ્યું નહોતું તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે એ પઇસા પાછા ક્યારે આપવા તે વિસે તેજ વખતે થએલા મોઢાના કરારનો પુરાવો આપી શકાય છે. બીહારીલાલ, વી. કામીની સુંદરી. (૧૩ સ. વી. રી, ૩૨૦)

કોઇ દસ્તાવેજ કાંઈ કરેલા કરાર વીશે વાસ્તવીક રીતે નથી એમ બતાવવા પુરાવો આપવા આથી છુટ મળે છે. ગઠાનર રત્ન. વી. ફુનાતર આરમુગા (મ. હા. કો, રી, ૭ મ, ૧૮૯

મી. લોક કહે છે કે "લખાણની અંદર પક્ષકારો વચેના આખો કરાર આવી જતો નથી એવો તેમનો ઇરાદો પ્રત્યક્ષ પુરાવાથી બતાવી શકાય અથવા તે વિશે દસ્તાવેજની પદ્ધતી ઉપરથી અનુમાન થઈ શકે".

આવે સઘળે પ્રસંગે દસ્તાવેજ વખત થયેલા મુખજુબાની કરારનો પુરાવો આપવા પ્રતીબંધ નથી.

દ્રષ્ટાંત ક તથા ગ પહેલી, અને બીજી બાબતનો ખુલાસો કરે છે. મોહનલાલ વી. અનપુર્ણા દાશી (૯ વી, રી, મ, ૫૬૭) ના કામમાં ઇજારાના પટામાં ઇજારે આપેલી જમીનની સીમા બતાવેલી નહી હોવાથી તેનો મુખજુબાની પુરાવ લેવામાં આવ્યો.

કાશીનાથ ચક્રવતી વી. ચંદ્રચર્ણ બનારજી (૫ સ, વી, રી, ૩૨૦) ના કેશમાં જસ્ટીસ પીકોક સાહેબે ઠરાવ્યું કે લખેલા કરારને ખોટું પાડવા મોઢાનો પુરાવો જો કે લઇ શકાતો નથી

તોપણ કોઈ વેચાણ કાંઈ બનાવ બન્યાની સરતે કરવું કેમકે તે બાબતમાં કરારના પક્ષકારનો ખરેખર ઇરાદો શું હતો તે દરેક કેસની આજુ બાજુની કેફીયત ઉપરથી જોવું જોઇએ.

આ ઠરાવ આ સરત વિરૂદ્ધ છે. તે વીશે આગળ બનાપા વી, સુન્દરદાસનો કેસ જુઓ.

મોરન વિરૂધ મીઠું બીબી (૬. લા. રી. કલકતાવા, ૨ પ્ર. ૫૮) ના કામમાં ગળીના એક કારખાનાના મ નામના મેનેજરે અ અને બ નામની બે પડદાનશીન ઓરતને તેમના ધણીના આગલા લેણાના, તથા આગલી મોસમના ખરચ તરીકે બતાવી એ બીજી રકમના ઉપાડના બદલામાં ગીરો ખત કરી આપ્યું, તેમાં બીજી બાબતોની સાથે એમ પણ મ એ લખી આપ્યું કે ધીરેલાં નાણાંના સબબે આવતી મોસમમાં જે ગળી પેદા થાય તેમાંથી અ તથા બ પહેલું વસુલ કરે, એ ગળી અ તથા બ ની સુચના પ્રમાણે વેચવી, અને એ કરજ વસુલ થતાં સુધી ગીરો માંડેલી મીલકત પોતે (મ) કોઇને આપી, વેચી કે ગીરો મુકી શકે નહી. તેમજ જે ગળી પેદા થાય તેના વેચાણની રકમની કાંઈપણ વ્યવસ્થા કરી શકે નહી. એ પ્રમાણે લખી આપી મ એ એ ખત રજીષ્ટર કરાવી આપ્યું. વાશેત્ર ધીરધાર કરવા માટે અ અને બ તરફથી મ સાથે વાતચીત કરવા સારૂ અ તથા બ નો મુખત્યાર એક ક કરીને હતો. મ કહેછે કે ક એ મને કહ્યું કે અ તથા બ વધારે રકમ ધીરી શકે તેમ નથી માટે મ હમેશની રીતે વાદીઓ પાસેથી નાણાં લઈ શકશે. અ તથા બ ના ધણીએ તેની હયાતીમા પોતે ધીરેલી રકમોનાં ગીરો ખત મ પાસેથી કરાવ્યાં હતાં. અને વીશેષ રકમો તેના જાણતાં વાદીઓ પાસેથી લઈ ગળીના પાકમાંથી પ્રથમ વસુલ આપવાનુ મ એ લખી આપ્યું હતું. બ કહેછે કે હાલના કાર્યમાં પણ તેજ પ્રમાણે થશે એવી સમજુતીથી અ તથા બ ને ગીરો ખત કરી આપી ગળીની નીપજ વાદીઓને પ્રથમ વસુલ આપવી એમ લખી આપી નાણાં લીધાં. અને એ નાણાં વીના તે મોસમમાં કાંઇ પણ ગળી નીપજાવી શકત નહી. ગળીનો પાક તૈયાર થયો ત્યારે અ તથા બ એ પોતાના ગીરો ખતના આધારે તેની માગણી કરી તે માગણી સામે મ એ અટકાયત કરવાથી અ તથા બ એ એ ગીરો ખતનો અમલ કરાવવા દાવો કરી હુકમનામું મેળવ્યું. અને બજવણીમાં એ ગળીનો પાક વેચાવ્યો; તેથી વાદીઓએ મ, અ, બ અને વેચાણ લેનારા ઉપર તેમનો પ્રથમ હક ઠરાવવાનો દાવો કરે છે તેમાં ચીફજસ્ટીસ ગાર્થ જસ્ટીસ ફીઅર અને મેકફરસને એક મતથી ઠરાવ્યું કે વધારે ઉપાડ કરવા બબંધી અ અને બ ના મુખત્યાર ક અને મ વચેનો કહેવામાં આવતો મુખજુબાની કરાર અ તથા બ ને કરી આપેલા રજીષ્ટર ગીરો ખતથી તદન ઉલટો છે અને તેટલાં માટે આ સરત પ્રમાણે અગ્રાહ્ય છે.

બનાપા વી. સુન્દરદાસ જગજીવન (વા, ૧ મ, ૩૩] ના કામમાં નામદાર મુબાઇ હાઇકોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે પ્રતીવાદીએ વેચાણ ખત કરી આપ્યાનું કબુલ કર્યું પણ એમ તકરાર લીધી કે વેચાણ લેનાર સાથે તેજ વખત મોઢાનો એવો કરાર કરયો છે કે મારૂ દેવુ વસુલ થવાની માત્ર સલામતી તરીકે એ ખત રાખવુ અને તે લેણાનો મોટો ભાગ તેને ભરી ચુકયો છું. તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે કહેવામાં આવતો મોઢાનો કરાર વેચાણ ખતની સરતોથી તદન વિરૂધ હોવાથી તે સાબીત કરવાનો મુખજુબાની પુરાવ લેવા કલમ ૯૨ થી પ્રતીબંધ છે,

જજમેંટ સંભળાવતાં જસ્ટીસ વેસ્ટ્રાપ સાહેબે કહ્યું કે "આ પુરાવાનો કાયદો અમલમાં આવતાં પહેલાં આ મુદ્દા ઉપર વિરૂધ ઠરાવો છે જેમકે એક તરફ દાદા હોનાજી વી. બાબાજી જગુશેઠ (૨ મુ, હા. કો, ૩૬) ગઠાલર રતન વી, કુસાતર (૭ મ, હા. કો, ૧૮૯) અને ભોળાનાથ ખેત્રી વી, કાલીપ્રસાદ (૮ બ, લા, રી, ૮૯) અને બીજી તરફ કાસીનાથ ચક્રવતી વી. ચંદ્રીચર્ણ (૫ લા, રી, ૬૮) પણ કલમ ૯૨ થી તેજ વખતના મુખજુબાની કરારનો પુરાવ અ

ટકાવા ॥ કાયદા બાંધનારી સભાએ ધાર્યું છે; માટે એ ઠરાવોમાંથી કયો ખરો છે એ વીશે કાંઇ અભીપ્રાય બતાવવાની જરૂર નથી ”

સંસયભરેલાદસ્તાવેજનોઅરથબતાવવાનેઅથવાતેનેદુરસ્તકરવાનેપુરાવો ન લેવા બાબત.

૯૩ જ્યારે કોઇ દસ્તાવેજની ઈબારત ઉપરથી એમ માલમ પડે કે ઈબારત મજકુર સંસય ભરેલી અથવા અપુરણ છે; ત્યારે જે હકીકત ઉપરથી તે ઈબારતનો અરથ માલમ પડે અથવા તેની અપુરણતા પુરી પડે તે હકીકતનો પુરાવો આપી શકાય નહી.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) અ એ લખાણ કરીને એવો કરાર કરયો કે અ એક ઘોડો બ ને રૂપીયા ૧૦૦૦ અથવા ૧૫૦૦ સારૂ વેચવો.

એમાંની કઇ કિંમત આપવાની હતી તે બતાવવાને પુરાવો આપી શકાતો નથી.

(બ) કોઈ ખતમાં ખાલી જગાએ રાખીછે એમાં શું લખવાનો ઈરાદો હતો તે બતાવે એવી હકીકતનો પુરાવો આપી શકાતો નથી,

૯૪. જ્યારે કોઈ દસ્તાવેજમાં લખેલી ઈબારત સ્વતઃ સ્પષ્ટ હોય અને જ્યારે તે તે વખતની ચાલુ હકીકતને બરાબર લાગુ પડતી હોય ત્યારે તે ઇબારત એવી હકીકતને લાગુ પડવાનો ઇરાદો નહોતો એવું બતાવવાને પુરાવો અપાય નહીં.

દ્રષ્ટાંત.

અ એ બ ને ખત કરી આપ્યું અને તેમાં એવું લખ્યું કે રામપોરમાંની માહારી વિઘા ૧૦૦ ની મિલકત વેચુ છું અ ની પાસે રામપોરમાં વિઘા ૧૦૦ ની મિલકત મોજુદ છે, બીજી જગીયામાંનો ઓછાં વતાં વિઘાની મિલકત વેચવાનો ઇરાદો હતો, એ હકીકતનાં પુરાવો આપી શકાય નહી

ચાલુ હકીકતને સબંધે અરથ રહિત દસ્તાવેજ સબંધી પુરાવો.

૯૫ જ્યારે કોઈ દસ્તાવેજમાં લખેલી ઇબારત સ્વતઃ સ્પષ્ટ હોય પરંતુ ચાલુ હકીકતને સબંધે તેનો અરથ થતો ન હોય ત્યારે તે ઈબારત કોઇ અમુક અરથ રાખીને વાપરેલી હતી એવું બતાવવાને પુરાવો આપી શકાય છે

દ્રષ્ટાંતો

અ એ બ ને પોતાનું કલકત્તામાંનું ઘર વેચીને ખત લખી આપ્યું.

અ ને કલકત્તામાં કાંઇ ઘર નોહોતું, પરંતુ એવું માલમ પડે છે કે હાઉરામાં તેનું એક ઘર હતુ તે ઘરનો કબજો ખત થયુ ત્યારથી બની પાસે છે ખત હાઉરાવાળા ઘરને સારૂ હતુએવું બતાવવાને સદરહુ હકીકત સાબિત કરી શકાય છે.

કેટલાએકશખશોમાંથીમાત્રએકજશખશનેલાગુપડીશકેએવીઈબારતનાઅરથસબંધીપુરાવા બાબત.

૯૬. જ્યારે હકીકત એવી હોય કે લખેલી ઈબારત કેટલાએક શખશો અથવા પદાર્થોમાંથી ગમે તે હરકોઇ એક શખશ અથવા પદાર્થને લાગુ પાડવાનો ઇરાદો હોઇ શકે, પરંતુ એક કરતાં વધારે શખશોને અથવા પદારથોને લાગુ પાડવાનો ઇરાદો હોઇ શકે, એમ નથી ત્યારે સદરહુ શખશો અથવા પદાર્થોમાંથી કયા શખશ કિંવા પદાર્થને ઇબારત મજકુર લાગુ પાડવાનો ઇરાદો હતો, એવુ બતાવનારી હકીકતોનો પુરાવો આપી શકાય છે.

દ્રષ્ટાંતો

(અ) “અ પોતાનો સફેત ઘોડો” રૂપીઆ ૧૦૦૦ સારૂ બ એ વેચવાનો કરાર કરે છે

અ ની પાસે બે સફેત ઘોડા છે, અ એ ઘોડામાંથી કયો ઘોડો વેચવાનો ઇરાદો હતો તે બતાવનારી હકીકતોના પુરાવો આપી શકાય છે.

(બ) અ બ ની સાથે હેદ્રાબાદ જવાનો કરાર કરે છે, એ હેદ્રાબાદ સિંધમાંનુ દક્ષિણમાંનું તે બતાવનાની હકીકતોના પુરાવો આપી શકાય છે.

હકીકતોનાએ સમુદાયમાંથીએકસમુદાયનેએકંદર ઇમારત લાગુનપડેત્યારેતેમાંનાએક સમુદાયનેતે લાગુપાડવા સંબંધી પુરાવો.

૯૭ જ્યારે લખેલી ઇબારત પઇકી થોડી એક ચાલુ હકીકતોના એક સમુદાયને લાગુ પડતી હોય, અને થોડી એક ચાલુ હકીકતોના બીજા સમુદાયને લાગુ પડતી હોય પણ તે એકંદર બેમાંથી એક સમુદાયને બરાબર લાગુ પડે નહી ત્યારે બેમાંથી કયા સમુદાયને લાગુ પાડવાનો ઇરાદો હતો, તે બતાવવાને સારૂ પુરાવો આપી શકાય છે.

દ્રષ્ટાંતો.

અ પોતાની એકસ મોહેની વાઇના કબજામાંની જમીન બ ને વેચવાનો કરાર કરે છે, અ ની એકસમાં જમીન છે, પણ તે વાઇના કબજામાં નથી, અને તેના જમીન વાઇના કબજામાં છે, તે એકસમાં નથી એમાંથી કઇ જમીન વેચવાનો તેનો ઇરાદો હતો તે માલમ પડે એવી હકીકતોના પુરાવો આપી શકાય છે.

નહી વંચાય એવા અક્ષર વિગેરેના અરથ સંબંધીનો — પુરાવો.

૯૮ નહી વંચાય એવા કિંવા સાધારણ રીતે નહી સમજાયએવા અક્ષરનો અરથ, તથા પરદેશના, તથા વપરાતા બંધ પડેલા તથા કોઇ અમુક હુન્નર, વિદ્યા, કિંવા રોજગારને પ્રસંગેજ માત્ર વપરાતા, તથા કોઇ અમુક જગોએ વપરાતા, તથા ગામઠી શબ્દો, કિંવા વાકયોના અરથ, તથા સંક્ષેપે લખેલા લખાણનો અરથ, તથા કોઇ અમુક અરથમાં વાપરેલા શબ્દોનો અરથ એ બતાવવા માટે પુરાવો આપી શકાય છે.

દ્રષ્ટાંત.

અ, નામના એક મુરતી કરનાર શખશે કરાર કરયો કે માહારે માહારી સરવે "મુ" વેચવી અ ની પાસે મુરતો તથા મુરતી કરવાની સામગ્રી બેઉ છે. એમાંથી શું વેચવાનો તેનો ઇરાદો હતો એ બતાવવાને પુરાવો આપી શકાય છે.

દસ્તાવેજનીશરતોમાંફેરફારથાયએવાકરારનોપુરાવોકોણઆપી શકે છે.

૯૯ જે શખશો કોઇ દસ્તાવેજના પક્ષકાર ન હોય, કિંવા તે પક્ષકારોના હક સબંધે પ્રતિનીધી ન હોય, તે શખસો, દસ્તાવેજમજકુર થયો તે વખતે એવો બીજો એક કરાર થયો છે કે તેથી દસ્તાવેજ મજકુરના શરતોમાં ફેરફાર થાય છે; એવું બતાવનારી હકીકતોનો પુરાવો આપવાને મુખત્યાર છે.

દ્રષ્ટાંતો.

અ તથા બ એ લખેલા કરાર કરયો કે અ બ ને કાંઇ અમુક રૂ વેચવું અને તેના પઇશા રૂ સ્વાધિન કરેથી આપવા તેજ વખતે તેઓએ એવો મુખજુબાની કરયો કે રૂપીઆ મજકુર ત્રણ મહિના સુધી અ નો પાસે ઉધાર રેહવા દેવા અ અને બ ની વચે ચાલતા કામને પ્રસંગે એ વાતનો પુરાવો આપી શકાતો નથી પરંતુ તેથી ક ને કાંઇ નફો નુકશાન થતું હોય તો તે સદરહુ વાતનો પુરાવો આપી શકે છે,

હિંદુસ્તાનના વારસાબાબતનાઆકટ

૧૦૦ અત્યુપત્રનો અરથ કરવા બાબત હિંદુસ્તાનના વારસા બાબતના આકટ (સને ૧૮૬૫ના ૧૦ મા) માં જે નિયમો આપેલા છે તે

પ્રત્યુપત્રસબંધી લખેલાનિયમોમાંકાં ઈફેરફારથયોનથી. માં આ બાબથી કંઈ ફેર જાદે થયું સમજવું નહી.

ટીકા—પ્રત્યુપત્રનો અર્થ કરવા બાબતમાં ઇંડિયન સકસેસન આકટની ૬૧ થી ૯૮ મા કલમો જુઓ.

ઇન્ડીઅન લેજીસ્લેચરના કાયદાનું અર્થ ગ્રહણ કરતી વખતે જનરલકલોઝ આકટ એટલે શન ૧૮૬૮ નો આકટ પણ જોવો જોઈએ.

આગલા દિવાની કાયદા પ્રમાણે ન્યાય ખાતાશિવાય બીજા ખાતામાંથી કાગળો મંગાવવા હોય તો મંગાવી શકાતા હતા પણ હવે એ અખ્તિઆર ખેંચી લેવામાં આવ્યો છે તે વિશે સિલેકટ કમિટી કહે છે કે "દિવાની ઈનસાફનું કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ માં બતાવ્યા પ્રમાણે ન્યાય ખાતા શિવાય બીજા ખાતામાંથી કાગળો મંગાવવાની હોવાની કોરટને જે સતા હતી તે તેનો ખોટો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે તેથી પક્ષકારને અસલ દસ્તાવેજ અગર સહી સુધ્રાંતની ખરી નકલ મળી શકતી નથી એમ જો પક્ષકારો બતાવી શકે તો કોરટ મંગાવી શકે છે."

૧. ઈ. જુ. (નવી આવૃતિ) પ્ર. ૨૮૩ મોલવી માર્ચ. વિરૂદ્ધ રાજા પરતાપ ચંદરસેનનો કેશ છપાયો છે તે કેસમાં એવું ઠરાવલામાં આવ્યું છે કે, "બીજી કોરટમાં ચાલતા મુકદમા માટે કોઈ ઈનસાફની કોરટના હસ્તકમાંથી દસ્તાવેજો મળવાની અરજીના આધારમાંજે જે સોગનનામાં આપવામાં આવે તેમાં એ કેસને કેવી રીતે એ દસ્તાવેજ જરૂરના છે એ બતાવવું જોઈએ.

જે દસ્તાવેજ પુરાવામાં લેવા લાયક હોય તેજ દસ્તાવેજ કોરટ મંગવી શકે છે. ૨ મુ૦ હા૦ રી૦ પ્ર૦ ૩૪૧.

ફરીયાદમાં જે દસ્તાવેજ ગ્રાહ્ય છે તે માટે આજ આકટ ૧ ની કલમ ૪૦—૪૧ અને ૪૨ જોવી, અને કયા દસ્તાવેજો અગ્રાહ્ય છે તે માટે કલમ ૪૩ જોવી. તથા વળી કલમ પણ ૪૪ જોવી.

કયા દસ્તાવેજો રજીષ્ટર કરાવવા જોઇએ તે બાબતમાં સન ૧૮૭૭ નો ૩ જો આકટ જુઓ. જે દસ્તાવેજો રજીષ્ટર કરાવવા જોઇએ પણ કરાવ્યા નથી તે પુરાવામાં લઇ શકાય નહી અને ૯૧ મી કલમથી મુખજુબાની પુરાવો પણ તે દસ્તાવેજોના મજકુરનો લઈ શકાય નહી જે દસ્તાવેજ રજીષ્ટર થયો નથી પણ જે દસ્તાવેજ રજીષ્ટર કરાવાનો જરૂર છે તે દસ્તાવેજોમા શાપાશની બીના શાબિત કરવા સારૂ વાપરી શકાય છે.

ભાગ ૩ જો

પુરાવો ગુજારવા તથા તેના પરિણામ બાબત

ભાગ ૭ મો શાબિતીના બોજા વિશે

શાબિતીનોબોજો. ૧૦૧. કોઇ હકીકત છે એવું જાહેર કરીને તે હકીકતના ઉપર આધાર રાખનાર કોઇ કાયદેસર હક કિંવા જવાબદારી બાબત જે શખશ કોરટ પાસે ઠરાવ કરાવવાની ઇછા બતાવતો હોય તે શખશે તે હકીકત છે એવું શાબિત કરવું જોઇએ.

હરકોઇ હકીકત છે એવું શાબિત કરવાની જ્યારે કોઈ શખશની ફરજ હોય ત્યારે તે શખ

કોના ઉપર સાબિતનો બોજો છે એવું કેહેવામાં આવે છે,

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) બ એ કાંઇ ગુન્હો કીધો છે એવું કહીને અ કોઈ કોરટને ઇછા બતાવેછે કે તે ગુન્હા વાસ્તે બ ને શિક્ષા કરવા વિષેનો ઠરાવ કરો.

અ એ શાબિત કરી આપવું જોઇએ કે બ એ ગુન્હો મજકુર કરયો છે.

(બ) કોઇ હકીકત છે એવું જાહેર કરીને અ કોઇ કોરટ પાસે એવી દાદ માગે છે કે તે હકીકતને લીધે બ ના કબજામાંની અમુક જમીન ઉપર પોતાનો હક છે એવો ઠરાવ કરો બ હકીકત મજકુર ખરી નથી એવો ઇનકાર કરે છે.

સદરહુ હકીકત છે એવું અ એ શાબિત કરવું જોઇએ.

ટીકા—(એન) ઉપર ગુન્હાનું ઓઠું અને દ્વેશથી તોહોમત મુકવા માટે અને (એમ) ઉપર તેમા ઉસ્કેરણી કરવા માટે અને બીજાઓ ઉપર તે કેશમાં જુઠી શાક્ષી આપી તે માટે નુકશાન મળવાની ફરિયાદમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું કે (એમ) એ ખોટું તોહોમત મુકવામાં ઉસ્કેરણી કરવા વાળો હતો એવું વાદી સાબીત ન કરી શકે તો તેથી કરીને, (એન) ઉપરના દાવાને કાંઈ હરકત નડતી નથી. (એન) એવું સાબીત કરવું જોઇએ કે એ તોહોમત લાવવાને વ્યાજબી અને યોગ્ય સબબ હતો તેવું તે સાબીત ન કરે તો તેનો દ્વેશ હતો એવું અનુમાન થાય. અને વળી એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું કે ખોટી શાક્ષી આપવા વાળા પાસેથી નુકશાન વાદીને મળી શકે નહી. તે માટે તેનો વ્યાજબી રસ્તો એ છે કે તેમની ઉપર ખોટી શાક્ષી પુરવાના તોહોમતથી કામ ચલાવવા માટે માજીસ્ત્રેટની પરવાનગી લેવી જોઇએ, ભોલાનાથ રખીત વિરૂધ રામધુન સરકાર વિગેરે. ૧૧ વી, રી, મ. ૭૨

મોંઢાની નિંદામાં અને હુમલાના કેશમાં ખાસ નુકશાન થયાની સાબીતી લાવવાની જરૂર નથી. વી. રી. સને ૧૮૬૪ મ. ૩૭૨

ઘાતકી હુમલો કરવાથી નુકશાન મળવાની ફરિયાદમાં એ હુમલો વાદીએ મતિવાદીને ક્રોધ ઉપજાવ્યો તેથી કરયો, એવું મતિવાદી સાબીત કરી શકયો નહી તેથી નિચેની કોરટનુ હુકમનામુ મુખ્યત્વે કરીને બાહાલ રહ્યુ; પણ મતીવાદીની સ્થીતી જોતાં જે નુકશાન આપવામાં આવ્યુ હતુ તે તેના ગજા ઉપરાંત હતુ, તેથી જો મતિવાદી જે થયુ હતુ તે માટે લખેલી માફી માગી. પોતાની દીલગીરી જાહેર કરે એવી સરતથી નુકશાન ઓછુ કરવામાં આવ્યું હતુ. જે. કે. મ્યાકઆર્થર વિરૂધ સંગેસીડીહત ૯. વી રી. મ. ૯૫

અવિભકત હીંદુ કુટંબની બાબતમાં કંઈ પણ મેળવેલી મીલકત મઝીયારી છે એમ અનુમાન લેવાય છે, અને પુરાવાનો બોજો જે સ્વોપારજીત અથવા સ્વાંગ મેળવ્યાનુ કહેતો હોય તેના ઉપર રહેછે. સ્રી રાજા યન માલએંકયામા વી. સ્રી રાજા (૧૩ મુ, ઇ. અ. ૩૩૩) રામપ્રસાદ તીવાડી વી. સીવચર્ણદાસ (૧૦ મુ. ઇ. અ, ૪૯૧); સીવરતન અયર વી, ગૌરબીડારી (૭ વી, રી, ૪૪૯); ગોવીંદ વી દુરગાપ્રસાદ (૨૨ વી, રી. ૨૪૮)

હીંદુ કુટંબ ખોરાક પુજા તથા મીલકતની અંદર અવીભક્ત (ભેળુ) હોવાનુ અનુમાન લેવાય છે અને પુરાવાનો બોજો વિરૂધ કેહેનાર ઉપર છે, ગોવીંદ વી, દુરગાપ્રસાદ (૨૨ વી, રી, ૨૪૮),

જ્યારે શુદ્ધ બુદ્ધિની ખામીનું આરોપ રાખવામાં આવે ત્યરે તે વાત સંતોષકારક પુરાવાથી સાબીત કરવાનું કામ તે આરોપ રાખનારનુ છે બીનાધીરામ વી, બ્રીજેંદ્રો (૨૧વી,રી,૨૭)

આ નીયમનો કલમ ૧૧૧ માં કહેલો પ્રસંગ અપવાદ છે,

સાબીતીનો બોજો ૧૦૨, કોઇ દાવામાં અથવા કામમાં એમાંથી એક પક્ષના તરફ

કોના ઉપર છે, થી બીલકુલ પુરાવો ગુજારવામાં ન આવે તો જે શખસની હાર થાય તે શખસના ઉપર સાબીતીનો બોજો છે એમ સમજવું,

દ્રષ્ટાંત.

(અ) અ કોઈ જમીનને માટે બ ના ઉપર ફરીયાદ માંડે છે એ જમીન બ ના કબજામાં છે; પણ અ ના જાહેર કર્યા પ્રમાણે બ ના બાપ ક અત્યુપન્ન કરી ગયો તેમાં જમીન મજકુર પોતાને એટલે અ ને આપેલી છે,

બેઉમાંથી એકુ પક્ષકારના તરફથી કાંઇ પુરાવો ગુજારવામા ન આવે તો જમીન મજકુર બ ના કબજામાં રાખવાનો બ નો હક છે,

સબબ સાબીતીનો બોજો અ ના ઉપર છે.

(બ) કોઈ બ ના ઉપર લેહેણા થયલા રૂપીઆને સારૂ અ બ ના ઉપર ફરીયાદ માંડે છે,

ખત થયલી વાતનો અંગીકાર કરવામાં આવ્યો છે; પણ બ કહેછે કે તે તે દગાથી મેળવેલુ છે અ એ દગાનો ઇનકાર કરેછે,

બેઉમાંથી એકુ પક્ષકારના તરફથી પુરાવો આપવામાં ન આવે તો અ જીતે કારણ કે ખત થયુ એ વાતની તકરાર નથી અને દગો સાબીત થયો નથી,

સબબ સાબીતીનો બોજો બ ના ઉપરજ છે,

ટીકા—આ કલમ કાંઇ વાત સાબીત કરવાનો બોજો કોના ઉપર રહેછે તે સોધી કાહાડવાની રીત બતાવે છે એ વાત નક્કી કરવામાં ઈંગ્રેજ ગ્રંથકારો વારંવાર બે કસોટીઓનો ઉપયોગ કરેછે તેમાંની એક તો આ કલમમાં બતાવેલી છે, અને બીજી એ કે જે વાત સાબીત કરવાની છે તે વાત કોરટની નોંધમાંથી કાઢી નાંખવાથી શું પરીણામ થશે તે તપાસવું, પેહેલી બાબતમાં પુરાવો નહી આપવાથી તથા બીજી બાબતમાં સાબીત કરવાની વાત દફતરમાંથી કાહાડી નાંખવાથી જે માણસ હારે તેના ઉપર પુરાવાનો બોજો રહેછે, આ બને કસોટીનું પરિણામ એકજ છે,

આ કલમમાં બતાવેલી કસોટી બેરી વી, બટલીન (૨ મુ, પ્રી, કા, કે, ૪૮૦) ના કેશ ઉપરથી લીધી છે, તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતુ કે સાબીતીના બોજાના અર્થ સપ્ત રીતે આ પ્રમાણે છે; જેના ઉપર એ બોજો નાંખવામાં આવે તે કાંઇ પણ પુરાવ રજુ ન કરે તો તકરારી મુદા (ઈસ્યુ) નો તેના વિરૂદ્ધ ચુકાદો કરવો જોઇએ,

વાદીએ એક ખતના આધારે દાવો કર્યો તે ખતમાં અવેજ આપ્યાનુ બતાવ્યુ હતુ. પ્રતીવાદીએ ખત કરી આપ્યાનું કબુલ કરી અવેજ પોહોચ્યાનુ ઈનકાર કરયું તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યુ કે ખતમાં અવેજ આપ્યાનુ લખ્યુ છે તે ખરૂ નથી એમ સાબીત કરવાનો બોજો પ્રતિવાદી ઉપર છે. સાહેબ પરલાધસન વી, બાબુ બહુસીંગ (૧૨ મુ; ઈ, અ, ૨૭૫); નવાબ સૈયદઅલીશા વી, આમની બેગમ (૧૯ વી, રી, ૧૪૯);

કાલીપ્રસાદ તીવારી વી, રાજા સાહેબ પ્રહલાદસેન (૧૨ મુ, ઈ, અ, ૨૮૨) ના કામમાં પ્રીવી કાંઉસીલે કહ્યુ કે "ખતમાં બતાવેલા અવેજ પોહોચ્યાની સાદી ઈનકારીયત બધા કામોમાં એ ખતના આધારે માગણી કરનાર ઉપર પુરાવાનો બોજો નાંખવાને બસ છે એવો નીયમ અત્યંત વિસ્તારવાળો છે,

હીંદુલાનું સ્થાપીત અનુમાન એ છે કે હીંદુ કુટુંબ અવિભકત છે અને વડીલોપારજીત મીલકત મઝીઆરી છે માટે વેહેંચણથી કે બીજી રીતે કાંઈ મિલકત જુદી હોવાનુ કોઇ કહે તો તે વાત સાબીત કરવાનો બોજો તેના ઉપર છે. ફતમા નચીઅર વી, શીવગંગાના રાજા (૯ મુ, ઈ, અ, ૫૨૯);

જ્યાં સુધી હીંદુ કુટુંબ અવીભક્ત રહેછે ત્યાં સુધી કોઈ મેંબરના નામથી મેળવેલી મીલ્કત પણ મઝીયારી ગણાય છે. માટે સ્વાંગ મેળવ્યાનું કોઈ કહે તો તે વાત સાબીત કરવાનો બોજો તેના ઉપર છે. શ્રીરાજા યનમાલવેંકયામા વી. શ્રીરાજા યનમાલ બુસીયા (13 મુ, ઇ, અ, 333)

જ્યારે મઝીયારી મિલક્તનો હીસો લેવા વાદીનો દાવો હોય ત્યારે તે મીલ્કત મઝીયારી છે એટલુજ નહી પરંતુ મુદતની અંદર તેનો ઉપભોગ લીધો છે એમ પણ સાબીત કરી આપવું જોઇએ. ગુસેનદાસ વી. સીરૂ કુમારીદવી (૧૨ બં, લા, રી, ૬૧૯]

તેવીજ રીતે નરોનાથદાસ વી, ગોદા કોળીતા [૨૦ વી, રી, ૩૪૩) ના કામમાં પ્રતિવાદીની દાવાવાળી મિલકત મુદતની અંદર મુઝીયારી હોવાની ઈનકારીયત હતી અને વેંહચણની બતાવણી હતી, તેમાં ઠરાવ્યુ કે એ મીલ્કતનો મુદતની અંદર મજમુ ઉપભોગ લીધો હતો એમ વાદીએ બતાવવુ જોઇએ, અને તે વાત સાબીત થાય તો પછી વેંહચણ સાબીત કરવાનો બોજો પ્રતિવાદી ઉપર રહે.

હીંદુલાના આ અનુમાનનો જોશ દરેક કામમાં અવસ્ય ઓછોવધતો હોય છે, સગા ભાઈઓની બાબતમાં પીત્રાઇઓના કરતાં અવીભકતપણાનું અનુમાન વધારે મજબુત છે અને એ કુટંબના મુળ પુરૂષથી જેમ જેમ વધારે છેટા જતા જઇએ તેમ તેમ એ અનુમાન વધારે વધારે નબળુ પડતુ જાય છે, મોરે વિશ્વનાથ વી, ગણેશ વીઠલ(૧૦ મુ, હા, કો, રી, ૪૪૪–૪૬૮)

જ્યારે કોઇ શખસ કાંઈ મિલકત મઝીયારી કહી તેનો હીસો લેવાનો દાવો કરેછે ત્યારે પુરાવાનો બોજો કોના ઉપર રહેછે એ સ્વાલ વિશે બંગાળા હાઈ કોરટના ઠરાવોની અંદર કેટલેક દરજ્જે વિરૂધતા દખાય છે પણ વાસ્તવીક રીતે તેમ નથી, નિયમ તરીકે હીંદુ કુટુંબની સ્થીતી એકત્ર છે અને દરેક કુટુંબ ખોરાક ધર્મ અને મોલકતની અંદર એકત્ર હોવાનુ વેંહચણની વાત સાબીત થતાં સુધી અનુમાન લેવાય છે, પણ કોઇ કુટુંબ એકત્ર છે માટે તે કુટુંબને કાંઇ પણ મોલક્ત છે એવુ અનુમાન થતુ નથી પણ જ્યારે એમ સાબીત થાય અથવા કબુલ કરવામાં આવે કે તે કુટુંબની કાંઈ પણ મઝીયારી મિલકત છે ત્યારે કાયદાનું અનુમાન એ છે કે તે કુટુંબના કબજાની બધી મિલકત વિરૂધ સાબીત થતાં સુધી મઝીયારી છે અને એ કુટુંબના કોઇ શખસના નામથી ખરીદ કરવામાં આવી હોય એટલાજ સબબથી એ અનુમાન રદ થતુ નથી. અમરતનાથ વી, ગૌરીનાથ (૧૩ મુ, ઇ, અ, ૫૪૨);

જેમ વેંહેચણની વાત સાબીત થતાં સુધી અનુમાન અવિભકતપણાની તરફેનમા લેવાય છે; તેમ વેંહેચણ થયા પછી ફરી ભેગા થવા વિરૂધ અનુમાન લેવાય છે, માટે એક વાર વેંહેચણ થયા પછી ભેગા થયાનુ જે કહેતો હોય તેના ઉપર તે વાત સાબીત કરવાનો બોજો રહે છે. રાજા સુરમણી વેંકટ વી, રાજા સુરમણી વેંકમરામ (૩ બં, લા, રી. પ્ર, ૪૧) અને તે વાત સાબીત કરવાને માટે એટલુજ બતાવવાની જરૂર નથી કે વેંહેચણ થયા પછી તેઓ ભેગા રહેછે અથવા ભેળા વેપાર કરેછે પણ એમ પણ બતાવવાની જરૂર છે કે તેમની સ્થીતી બદલાવવાના અને એકત્ર મીલકત કરવાના ઇરાદાથી તેમ કરેછે, પ્રાણકીસન વી, મથુર મોહન (૧૦ મુ, ઇ, અ, ૪૦૩) રામ હરી વી, ત્રીરામ (૧૫ વી, રી; ૪૪૨] જુદા થએલા શખસોમાંનો કોઇ સગીર દખીતી રીતે તેના બાપની સાથે જોડાઇ રહે એટલીજ હકીકત ફરી ભેગા થયાનો નીરણયકારક અથવા પ્રથમ દર્શનીય પુરાવો થસે નહી, કુતબલી વી, કુત બડપા (૨ મ, હા, કો, રી, ૨૩૫)

તેમજ જે શખસ જુદો ખાતો પીતો તથા રહેતો હોય અને થોડે ભાગે વેંહેચણ થયાનુ કહી થોડી બાકી મીલકત મઝીયારી રેહેવાનુ કહેતો હોય ત્યારે તે વાત તેણે સાબીત કરવી જોઇ

એ, રામગોવીંદ વી, સૈયદહુશન (૭ વી, રી, ૯૦)

રાવ કરણસીંગ વી, નવાબ મહમદ ફઝલીખાં (૧૦ બં, લા, રી. પ્ર, ૧૨) ના કામમાં પ્રીવી કાઉન્સીલે કહ્યું કે "જે શખસને કાંઈ મીલકત આપવાને ફક્ત અમુક હદ પ્રાંશ્રી આપેલો અધિકાર છે તેવા શખશ પાસેથી જે લોકો ગીરો કરાવી લે છે તેમણે પ્રથમ દર્શનિય એટલું તો બેશક સાબિત કરી આપવું જોઇએ કે એ નાણાં કાયદેસર કારણ માટે જોઇતાં હતાં, પછી એ વિસે કેટલો પુરાવો જોઇએ તેની ચીંતા નહીં" અને જો તે મિલકતપોતે શુદ્ધબુદ્ધિથી અને પુરતી ચોકસી કરીને રાખી હોય અને મીલકત રાખનારને એવી હકીકત જાહેર કરી હોય કે જે ખરી હોય તો એ કાર્ય ન્યાયસર ગણાય તો પછી તેને જાહેર કરેલી હકીકત ખરી હતી કે કેમ તે શાબેત કરવા તેની ફરજ નથી. (હનુમાન પ્રસાદ)નો કેશ (૬. મુ; ઈ. અ. ૩૯૩) તેમજ એ પઇશાનો કેવી રીતે ઉપયોગ થયો તે જોવાની પણ તેની ફરજ નથી. રામપ્રસાદ વિ૦ મુખામત નાગબન્સી (૯ વી. રી. પ્ર. ૫૦૧) પણ દસ્તાવેજમાં એમ બતાવ્યું હોય કે તે અમુક કારણસર કરવામાં આવ્યું છે તો તે સાદી બતાવણી તે કારણની હયાતી વિશેનો અથવા પુરતી ચોકશી કરયાનો પુરતો પુરાવ નથી. શંકરલાલ વિ. જદબક્ષ (૯ વી. રી. પ્ર. ૨૮૫

આજ પ્રમાણે વિધવાના જેવીજ સ્થીતી વિધવાના મરણ પછી તેના ધણીની મિલકત વારસ તરીકે જે દીકરાને મળે છે તેની છે. દેવપ્રસાદ વિ૦ લજુરાઈ (૭ી. રી. પ્ર. ૧૦૨) આ નિયમ બંગાળા અને મદ્રાસ કોરટે દાયભાગ અને મીતાક્ષરાને અનુસરીને એક સરખી રીતે ગ્રહણ કર્યો છે પણ મુંબઈ કોરટે તેથી જુદો વિચાર બાંધેલો છે અને વખતો વખત ઠરાવ્યું છે કે જે મિલકત દીકરાને વારસ તરીકે મળે છે તે પણ સ્ત્રીધનમાં દાખલ થાય છે ફક્તબીજા સ્ત્રીધનથી એટલોજ તફાવત છે કે તેણીના મરણ પછી તેણીની દીકરીઓ વારસ થવાને બદલે દીકરાને વારસામાં મળે છે પણ બીજી બધા બાબતમાં એ દીકરીને સ્વતંત્ર માલીકીની રીતે મળે છે. અને ગમે તેવી રીતે વ્યવસ્થા કરી શકે છે. હરીભટ વિ૦ દામોદર ભટ (ઈ. લા૦ રી૦ ૩ મુમ્બ. પ્ર. ૩૭૧].

તેવીજ સગીર વયના હીંદુ બાળકના વાલીની સ્થીતી છે, કાંઇ પણ મિલકત ગીરો કરાઆપે કે બીજી કાંઈ વ્યવસ્થા કરે ત્યારે તે વ્યવસાની રૂઇએ લાભ લેવા જે માગે તેણે શાબિત કરી આપવું જોઇએ કે તે વ્યવસ્થા કરવાની જરૂરીઆત હતી અથવા તો એ સગીરના હીત અરથે છે એમ માનવાને તેને પાકુ કારણ હતું. લાલા વંશીધર વિ. કુવર બીંદેસરી દત [૧૦ મુ. ઇ, અ, પ્ર, ૪૫૬, શીવપ્રસાદશીંગ વિ, સુરજવંસ કુંવર (૨૪ વી રી, પ્ર, ૨૮૧,

આ બન્ને પ્રસંગે ન્યાયસર જરૂરીઆત કોને કેહવી એ ચોકશી કરવાની જરૂર થશે.

આરદમુગીદેઈ વિ. ચૌધરી શીવનારાયણ ઇ. લા. રી. વા ૩ પ્ર ૧ કલકતા) ના કામમાં દીકરાની સગીર વયમાં તેના બાપે મીલકતની કરેલી વ્યવસ્થા રદ કરાવવાનો દીકરે દાવો કરયો તેમાં બતાવવામાં આવ્યું કે દાવાવાળી મીલકત અસલ વાદીના દાદાની હતી. તેના મરણ પછી તેના બે દીકરા [વાદીના બાપ તથા કાકા) એ વેંચી લીધી તેમાં દાવાવાળી મીલકત વાદીના બાપને ભાગ આવી એ મીલકતની વ્યવસ્થા કરવા કાયદેસર જરૂરીઆત નહોતી. એમ કહી તે રદ કરાવવાનો વાદી પુખ્તી ઉમરે પોંહોચ્યા પછી સાત કે આઠ વરસે દાવો કરયો તેમાં ઠરાવ્યું કે એ પ્રમાણે વેંહચણ થયાં છતાં પણ એ મિલકત વડીલો પારજીત છે અને ગીરધારી લાલ વિ, કંતુલાલ [૧૪ બં, લા, રી, પ્ર. ૧૮૭) ના કેશના આધારે તપાસ કરવાનો મુદો એમ નથી કે સદરહુ વ્યવસ્થા કરવા કાયદેસર જરૂર હતી કે કેમ પણ સ્વાલ એટલોજ છે કે જે કરજ પતવવા માટે તેના બાપે એ વ્યવસ્થા કરી હતી તે કરજ અનીતિના

કારણુસર થયું હતું કે કેમ અને આ કામની હકીકત જોતાં તે વાત શાબિત કરવાનો બોજો વાદી ઉપર છે આ પ્રસંગે જસ્ટીસ માર્કબીએ કહયું કે "જ્યારે દીકરો સગીર વયનો હોય અને વ્યવસ્થા કરવા કાયદેસર જરૂરીઆત હોય તે શિવાયના બીજે બધે પ્રસંગે દીકરાને બંધન કારક ગણાય, એવી રીતે વડીલો પારજીત મીલકતની વ્યવસ્થા કરવા બાપને બીલકુલ અધિકાર નથી, અને તેથી કરીને તે વાલીની સ્થીતીમાં છે એવું એક વખત ખરેખર આ ઠેરાવ ટતું વલણ થયું હતું આ વિચારની સાથે સદા વર્તપ્રસાદ વિ૦ કુલબક્ષ કુંઅર ના કેસને લેતાં તેનું પરિણામ એ હતું કે જેના જોગ વ્યવસ્થા કરવામાં આવે છે તે શખશ એમ બતાવી ન આપે કે એ વ્યવસ્થા કુટંબના હિત જાળવવા માટે ખરેખર હતી ત્યાંસુધી કુટુંબની મિલકતની હરેક વ્યવસ્થા રદ કરાવવાને દીકરો શકતીવાન થાય પણ પ્રીવીકૌન્સીલે ગીરધારીલાલ વિ. કંતુલાલના કેશમાં મીતાક્ષરા પ્રમાંણે દીકરાની સ્થીતીનો સાવ જુદોજ વિચાર લીધો છે તેમણે સદર દિવાની અદાલતના એક ઠરાવને અનુસરીને દીકરે જાણે કે તેના બાપના મરણપછી વારસ તરીકે વડીલોપારજીત મીલકત લીધી હોય તેજ સ્થીતીમાં તેના બાપના કરજની બાબતમાં તેને ગણેલો છે; તેઓ કહે છે કે 'બાપના કરજ અદા કરવાં એ નીતી ભરેલી ફરજ થઇ પડે, અને કરજ અદા કરવાં એ નીતી ભરેલી ફરજ હોવાથી જે વડીલો પારજીત મીલકતમાં દીકરો જન્મતાં વેંતજ હક મેળવે છે તે મીલકત તેના બાપના કરજને માટે પાત્ર છે,' અને આ ઉપરથી તેઓ એમ અનુમાન ખેંચે છે કે બાપનું એ જાતનું કરજ પતવવા માટે કરેલી મીલકતની વ્યવસ્થા દીકરાને બંધનકારક છે માટે સ્વાલ એટલોજ છે કે એ કરજ નીતી ભરેલા કારણસર થયું છે કે કેમ અને તે શાબિત કરવાના બોજા વિશે મને વધારે શંકા રહીછે, હરકોઇને તો એમજ લાગશે કે અનિતીનુ જે કહેતો હોય તેણે તે શાબિત કરવી જોઇએ તોપણ ઘણું કરીને તો તે વાત કેશની હકીકત જોઇને નકી કરવી જોઇએ પણ આ કેસની હકીકત જોતાંનો મને કાંઇ સંદેહ નથી કે તે શાબિત કરવાનો બોજો વાદી ઉપર નાંખવો જોઇએ કેમકે એ કાર્ય ઘણા લાંબા વખત ઉપર થયું છે, અને વાદી પુખ્ત ઉમરે પોંહચ્યો તેને પણ સાત આઠ વરસ થઇ ગયાં છે.

કોઇપણ સદર અમીનના રીપોર્ટના ખરા પણા વિશે પ્રતિવાદી વાંધો લે ત્યારે પુરાવાનો બોજો તેના ઉપર અને વાદીને તેના ખરાપણાને પુસ્ટી આપવા પેહેલ વેહેલું કહેવું નહી જોઇએ ગૌરીનારાયણ વિ૦ મધુ સુધનદત (૨. વી. રી. ૧)

લલુભાઇ સુરચંદ વિ. બાઈ અમરત (ઇ. લા. રી. ૨ મુ. ૨૯૯ ના કામમાં એવી હકીકત હતી કે બ. એ વાદીને તા૦ ૨ જુલાઈ સને ૧૮૬૮ ના રોજ એક ઘર વેચાણ આપી તેને વેચાણ ખત કરી આપ્યું અને તેજ રોજ તેજ ઘર પાછું પ્રતિવાદીને વેચાણ આપીખત કરી આપી કબજો સોંપ્યો પ્રતિવાદીએ એ ખત તા૦ ૭ જુલાઇ સને ૧૮૬૮ ના રોજ રજીષ્ટર કરાવી લીધું અને વાદીએ પોતાનું ખત તા૦ ૨૬ જુલાઈ સને ૧૮૭૨ સુધી રજીષ્ટર કરાવ્યું નહી. વાદી એમ તકરાર લેછે કે મારી સાથેના કરારની વગર ખબરે પુરતો અવેજ આપી શુદ્ધ બુદ્ધીથી પ્રતિવાદીએ એ ઘર રાખ્યું છે એમ શાબેત કરવાનો બોજો પ્રતિવાદી ઉપર છે, તેમાં ઠરાવામાં આવ્યું કે આગલા કરારની ખબર છતાં રાખ્યાનું કહી બીજાના કરતાં પ્રથમ હક ઠરાવવા કોઇ શખશ માગણી કરે ત્યારે બીજાને ખબર હતી એમ તે શખશે શાબિત કરવું જોઇએ ખરીદદાર ખબર નહી હોવાની તકરાર લે છે માટે તેણે અવેજની વાત શાબિત કરવાની છે અને તે વાત શાબિત કરી આપી શુદ્ધબુદ્ધી બતાવી આપીછે. માટે પ્રથમના કાર્યની ખબર શાબિત કરવાનો બોજો વાદી ઉપર છે.

ફલાણી હકીકતની ૧૦૩ કોઈ ફલાણી હકીકત છે એમ કોરટ માને એવું જે શખસ

સાબિતીના બોજા વીશે.

ઇછતો હોય તે સખસના ઉપર તે હકીકતની સાબિતીનો બોજોછે, પરંતુ એવી હકીકત વિશે કોઈ અમુક શખસેજ શાબીતી કરવી એવું કોઇ કાયદામાં ફરમાવ્યું હોય તો તે કાયદામાં ફરમાવ્યા પ્રમાણે કરવું,

દ્રષ્ટાંતો

(અ) અ ના ઉપર ચોરીને માટે ફોજદારીમાં ફરીઆદ માંડે છે બ એ ચોરીની વાતક આગળ કબુલ કીધી હતી એમ કોરટ માને એવું અ ઇછેછે, તો સદરહુ કબુલતની વાત અએ સાબીત કરવી જોઇએ.

તકરારી વખતે બ બીજી જગોએ હતો એમ કોરટ માને એવું બ ઇછેછે તો તે વાત તેણે સાબીત કરવી જોઇએ.

ટીકા—આ કલમ તથા કલમ ૧૦૧ વચે આ પ્રમાણે તફાવત છે કલમ ૧૦૧ હુકમનામું મેળવવા સારૂ જેટલી હકીકતો કહેવામાં આવે તે તમામ સાબીત કરવાનો બોજો તેના ઉપર છે આ કલમ મુજબ કાંઈ અમુક વાત શાબીત કરવાનો બોજો તે વાત કહેનાર ઉપર છે કલમ ૧૦૨ માં આપેલો નીયમ ઘણું કરીને આખા કેસને માટેછે. આના સંબંધ માટે કલમ ૧૦૨ ઉપરથી ટીકામાં આપેલા ફેંસલા જુઓ.

કાંઈ કાયદાઓથી ખાસ ફરમાન કર્યું હોય તે પ્રમાણે કરવું.

સન ૧૮૮૨ ના ક્રીમીનલ પ્રોસીજર કોડની કલમ ૪૪ મુજબ બધા માણસ યોગ્ય કારણ શીવાય અમુક ગુન્હાના ખબર આપવા બંધાએલા છે અને તેવું કારણ સાબીત કરવાનો બોજો તેમના ઉપર રાખ્યો છે.

હિંદુસ્તાનના વારસાના આકટની કલમ ૧૯ મુજબ જે જે લોકોને તે આકટ લાગુ છે તેવા કોઈ ગુજરનારનું ઠેકાણું પહેલે દરજ્જે બ્રિટીશ હિંદુસ્તાન ગણાય છે. તે શીવાય બીજું કહે તો તે શાબીત કરવાનો બોજો તેમ કહેનાર ઉપર છે.

સને ૧૮૭૭ ના વીશેષ ન્યાયના આકટ ૧ લી કલમ ૧૨ ના ખુલાસા મુજબ વીરૂદ્ધ સાબીત થાય ત્યાં સુધી સ્થાવર મીલકતના ફેરફારના કરાર તોડયાનો બદલો પઇસાથી યોગ્ય રીતે મળી શકે નહી. અને જંગમ મીલકતની બાબતમાં પઇસાથી યોગ્ય બદલો મળી શકે છે એમ અનુમાન કરવા ફરજ નાખી છે જેથી વિરૂધ કરવાનો બોજો વિરૂધ કરનાર ઉપર છે.

સદરહુ આકટની કલમ ૩૨ મુજબ લખેલા કરાર સુધરાવવાના દાવામાં એ કબુલત ન્યાયીપણે અને શુધ્ધ અંતઃકરણ પુર્વક કરવા બધા પક્ષકારોના ઇરાદા હતો એમ સાબીત કરવાનો બોજો વાદી ઉપર રહે છે, અને અનુમાન તેના વીરૂધ લેવાય છે.

સને ૧૮૭૧ ના આકટ ૨૭ ની કલમ ૮ મુજબ કાઢેલી જાહેર ખબર પ્રમાણે કાયદેશાર હાજર થવામાં અથવા ખબર આપવામાં કસુર કરે તે સરવે પ્રસંગે તેજ આકટની કલમ ૯ મુજબ કાયદેશાર કારણ શાબીત કરવાનો બોજો ગુન્હાઇ જાતીના મેંબર ઉપર નાખવામાં આવ્યો છે,

ભગવાનદાસ વી. અનુપસિંગ (વી, રી, ૧૦ પ્ર, ૧૮૫) ના કામમાં અમુક મીલકત બીનામી નામથી ખરીદ કરવામાં આવી, અને તે મીલકતનાં સઘળાં ખત્ય પત્રો અને બીજાં નીશાનો તેના હસ્ત કરવામાં આવ્યાં. બાદ બીનામીદારે એ મીલકતનું વેચાણ કર્યું તેના પરીણામમાંથી મુક્ત થવા તેનો ખરો માલીક માગણી કરે છે, તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે એ વેચાણ તેની મરજી વગર થયું હતું અને ખરીદદારે તે વાત જાણીને એ મીલકત ખરીદ કરી છે એ બે વાતો સાબીત કરવાનો બોજો ખરા માલીક ઉપર છે.

રાજેંદ્ર નારાયણ વી, બીજય ગોવીંદસીંગ (૨ મુ, ઇ, અ. પ્ર, ૧૮૧) ના કામમાં ક-

ઠરાવવામાં આવ્યું કે થયેલું સમાધાન ધમકી અને ફરેબથી ઠગવાના હેતુએ થએલું છે એમ સાબીત કરવાનો બોજો જેઓ તે કારણસર કોઇ ખત પત્ર ઉપર આરોપ મુકવા ધારે છે, તેના ઉપર છે.

જ્યારે વાદી પોતાનો કેસ સાબીત કરવામાં નીષ્ફળ થાય ત્યારે અનુમાન પ્રતીવાદીના લાભમાં લેવાય છે જેમકે ધીરેલા પૈસા લેવાના દાવામાં વાદી પ્રતીવાદીને એક બેંક નોટ આપ્યાનો માત્ર પુરાવો રજુ કરયો, પણ કેટલી રકમની તે માલુમ પડયું નહી તે પ્રસંગે જ્યુરીને સુચના કરવામાં આવી કે એ નોટ ફક્ત પાંચ પોંડની ગણવી કેમકે ઓછામાં ઓછી કીમતની નોટ તેટલી રકમની ચલણમાં હતી લોટન વી, સ્વીની (૮ જ્યુ, પ્ર. ૯૬૪)

સેતન વી. બીજ્રોહન (૮ બં, લા, રી; ૨૫૫) અને મ્હમ્મદ હુસેન વી. બ્રીજમોહન ઠાકોર (૫. લા, રી, ૪ કલકતા. પ્ર ૮૮૮) ના કામમાં વાદીએ હુકમનામાની બજાવણીમાં દેણદારને કેદ કરાવવા દરખાસ્ત કરી હતી તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે તેની પાસે કાંઈ પણ મીલકત નથી એમ સાબીત કરવાનો બોજો તે દેણદાર ઉપર છે અને તેને કેદમાં મોકલવાથી કાંઈક પણ વસુલાત થશે એમ શાબીત કરવાનો બોજો લેણદાર ઉપર નથી, આ કેસ કલમ ૧૦૬ સાથે વધારે નીસબત રાખે છે માટે તે કલમ જુઓ.

પુરાવોલેવાયોગ્યથાયતેનેસારૂજે હકીકત સાબેતકરવાનીજરૂર હોયતેહકીકતસાબીત કરવાનાબોજાબાબત

૧૦૪ કોઇ હકીકતનો પુરાવો કોઇ શખસ આપી શકે તેને સારૂ પ્રથમ કાંઇ હકીકત સાબીત કરવાવી જરૂર હોય તો તે હકીકત સાબીત કરવાનો બોજો જે શખશ એવો પુરાવો આપવાને ઇછિતો હોય તે શખશના ઉપર છે.

દ્રષ્ટાંતો

(અ) બ એ મરતી વખતે કાંઇ ઇનકાર કરયો એ હકીકત સાબીત કરવાને અ ઇછેછે, બ મરી ગયો એ હકીકત અ એ શાબીત કરવી જોઇએ.

(બ) કોઈ ખોવાઈ ગયેલા દસ્તાવેજની મજકુર કાયમ પુરાવાથી સાબીત કરવાને અ ઇછે છે દસ્તાવેજ મજકુર ખોવાઈ ગયો એ હકીકત અ એ સાબીત કરવી જોઇએ

ટીકા—ઉપરના દ્રષ્ટાંતો આ કલમનો સારી રીતે ખુલાસો કરે છે, મરતી વખતના બોલ, તથા દાયમ પુરાવ આપવાનો જે જે બનાવોને લીધે હક ઉત્પન્ન થાય છે તે બનાવો બનાવ્યા પહેલો પુરાવો આપવો જોઇએ જુઓ કલમ ૧૩૬ ની ૨ અને તેના દ્રષ્ટાંત અ અને બ તોપણ સાબીત કરવાનું પક્ષકાર માથે લે અને કોરટની ખાત્રી થાય તો પાછળથી પણ સાબીત થઈ શકે એવી વાતો સાબીત કરવાનો બોજો આ કલમ મુજબ તેવો પુરાવ આપવા માગણી કરનાર ઉપર છે,

દીનો મથી દેવી વી. લચ્છમીપતસીંગ (લા. રી. ૭ ઈ, અ, ૮) ના કામમાં વાદીએ સરાફી ખાતાની બાકીની રૂએ અમુક રકમનો દાવો કરયો પ્રતીવાદીએ એમ વાંધો લીધો કે (૧) એ બાકીની રકમનું દેવું નથી અને (૨) એ રકમ કોઈ વખતે દેવી રહી હોય તો તેને ૧૮૭૧ ના આકટ ૯ મુજબ મુદતનો બાધ લાગે છે વાદીએ બીજી તકરારનો એમ ખુલાસો કરયો કે મુદતનો બાધ ન લાગે એટલા માટે જે કબુલતો ઉપર આધાર રાખ્યું તેમાં હાજરાએ શહી કરી છે અને શહી કરતાં સુધી તેને કુલ મુખત્યારગી હતી એટલુંજ નહી પણ તે કબુલતો કરવા પ્રતીવાદીએ તેને ખાસ (સ્પેસીયલ) અધીકાર આપ્યો હતો, આ અધીક શાબીત કરવા પ્રતીવાદીના લખેલા કહેવામાં આવતાં એક કાગળ ઉપર વાદી આધાર રાખતો હતો એ કાગળ રજુ કરવામાં આવ્યો નહી પણ તેની મતલબ સાબીત કરવા એક સાક્ષી

હેવામાં આવ્યો તેણે લખાવ્યું કે "એ કાગળ વાદીના શીરસ્તામાં રહેતો. હાલ કયાં છે તે કહી શકું નહી" કલકતા હાઇકોરટે ઠરાવ્યું કે એ કબુલતો કરવા સ્પેશીઅલ અખ્તીઆર સાબીત થઈ ચુકયો છે. પ્રીવી કાંઉસીલે તેથી જુદા પડી જણાવ્યું કેઃ—

"આવો અગત્યનો કાગળ રજુ થયો નથી અને કેમ રજુ ન થયો તેનો ખુલાસો કરવાની કોશીશ પણ કરી નથી એ કાગળ નહીં રજુ થવાથી થતા વાંધાઓની મહુત્વતા હાઇકોરટના વિદ્વાન જડજોએ સ્વીકારી હોય એમ જણાતું નથી તે વિશે મી૦ જસ્ટીસકેપ વધારેમાં વધારે કહે છે તે બધું આજ છે; 'નં, ૧ ની પ્રતીવાદીનો કાગળ વાદી રજુ કરી શકયો નથી, એ દીલગીર થવા જેવું છે,' વિદ્વાન જડજ સાહેબ તે વાકયની અંદર માની લે છે કે તે રજુ કરવા વાદી શકતીવાન નહોતો પણ તે અશકત હતો એમ બતાવવાને કાંઈ પુરાવ નથી જો તેવો કાગળ હોય તો તેના શીરસ્તામાં હોવો જોઇએ જો કોઈ અકસ્માત બનાવથી રજુ થયો ન હોય તો તેવો બનાવ સાબીત થઈ શકત.......... .. પુરાવાનો મોટામાં મોટો નીયમ એ છે કે જયાં લખેલા દસ્તાવેજો હયાત હોય ત્યાં તેની મતલબનો સારામાં સારો પુરાવો તેજ છે માટે તે રજુ કરવાજ જોઇએ આ નીયમ કાયદાની બારીકીનો નથી; પણ ખરેખર સત્વવાળો છે જયારે ખુદ દસ્તાવેજો હયાત છે એમ માનવાને કારણ છે ત્યારે તેના કહેવામાં આવતી મતલબનો મુખજુબાની પુરાવ આપવા દેવો તેથી વધારે ભયંકર બીજુ કાંઈ નથી, જો ખરેખર કાગળ હોય તો તેની મતલબ જે શાક્ષી કહે છે તેથી વખતે તદન જુદા પણ હોય જયારે અગત્યનો કાગળ રજુ થતો નથી ત્યારે સ્વભાવીક રીતેજ એમ અનુમાન ઉઠે છે કે કાંતો એ કાગળ લખાયો હોય તો તેની મતલબ કહેવામાં આવે છે તે નથી અને તેથી રજુ કરવાથી તે પક્ષકારનું કામ સરે તેવો નથી. અથવા તેવા કાગળની હયાતીજ નથી.

તોહમતવાળાના કામનો સમાવેશ અપવાદમાં થાય છે એવું સાબીત કરવાના બોજા બાબત.

૧૦૫ જયારે કોઈ શખશના ઉપર કાંઇ ગુન્હાનું તહોમત હોય ત્યારે જે કેફીયત ઉપરથી તે કામનો શમાવેશ હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદા માંહેના સાધારણ અપવાદોમાંના કોઈ એક સાધારણ અપવાદમાં અથવા સદરહુ કાયદાના હરકોઈ બીજા ભાગમાં લખેલા કીવા ગુના મજકુરનુ લક્ષણ જે કાયદામાં લખ્યું હોય તે કાયદામાં લખેલા કોઇ વીશેશ અપવાદ કિંવા સરતમાં થતો હોય તો તે કેફીયત છે એવું શાબીત કરવાનો બોજો સદરહુ તહોમતવાળા શખસના ઉપર છે અને કોરટે એવું અનુમાન કરવું કે સદરહુ કેફીયત નથી,

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) અ ના ઉપર ખુનનું તહોમત છે તે જાહેર કરે છે કે દીવાનગીના સબબથી સદરહુ કામ કેવી રીતનું હતું તે હું જાણતો નહોતો.

સાબીતીનો બોજો અ ના ઉપર છે,

(બ) અ ના ઉપર ખુનનું તહોમત છે તે જાહેર કરે છે કે ભારે તથા આકશમીક કરોધ ઉત્પન્ન થવાથી મહારી માહારો જીવ વશ રાખવાની શકતી ગઈ હતી.

સાબીતીનો બોજો અ ના ઉપર છે.

(ક) ફોજદારી કાયદાની કલમ ૩૨૫ મી માં ફરમાવ્યું છે કે ૩૨૫ મી કલમમાં લખેલી બાબત શીવાય બીજી કોઇ પણ બાબતમાં જે શખશ ખુશી પુર્વક મહા વ્યથા કરે તે શખશ અમુક શિક્ષાને પાત્ર છે.

અ ના ઉપર કલમ ૩૨૫ મુજબ ખુશી પુર્વક માહાવ્યથા કરવાનુ તહોમત. છે.

જે કેફીયત ઉપરથી સદરહુ કામનો સમાવેશ કલમ ૩૩૫ મીમાં થાય તે કેફીયત સાબીત

કરવાનો બોજો આ ના ઉપર છે.

ટીકા—આગળ કલમ ૧૦૩ માં કહેલું છે કે કોઇ કાયદામાં પુરાવાનો બોજો અમુક માણુસ ની ઉપર નાખવા ફરમાવ્યું હોય ત્યાં તેમ સમજવું.

આ કલમમાં આપેલા નિયમનો તેમાં સમાવેશ થાય છે.

આ નીયમનું કારણ ખુલ્લું છે કે જ્યારે પોતાનો કેસ કોઈ અપવાદમાં દાખલ થાય છે એમ તહોમતદાર કહે ત્યારે તે જગોએ કોરટને તે બે હકીકત જણાવે છે, એકતો ગુન્હાની હકીકત બની છે અને બીજી હકીકતના શબબથી તેના પરીણામમાંથી મુક્ત થવા માગે છે. હવે પહેલી હકીકત ગુન્હા વીશે તેનો અંગીકાર થાય છે, એટલે કલમ ૫૮ મુજબ તે સાબીત કરવાની જરૂર નથી, અને બીજી હકીકત તેના લાભનું કહેવું છે માટે તે તેણે કલમ ૧૦૩ મુજબ પણ સાબીત કરવું જોઇએ અને કલમ ૧૦૨ માં આપેલી કસોટી લાગુ પાડતાં પણ તે વાત શાબીત કરવાનો બોજો તેના ઉપર આવી પડે છે

આ પ્રસંગે એક વાત તહોમતદાર વિરૂદ્ધ લેવાય છે અને બીજી લેવાતી નથી એ વીશે મી૦ ફીલ્ડ કહે છે કે "હીંદુસ્થાનમાં વારંવાર બને છે અને મારા પોતાના અનુભવમાં એમ ઘણીવાર બન્યું છે કે તહોમતદાર ઉપર ભયંકર ગુન્હાનું તહોમત હોય છે ત્યારે "ગુન્હેગાર નથી" એવી તકરાર શીવાય બીજો કાંઇ તે બચાવ કરતો નથી અને પોતાના કેસને પીનલકોડ ના સામાન્ય કે ખાસ અપવાદમાં લાવનારી હકીકત બીનશક હોય તે છતાં તે ઉપર આધાર રાખવાને યા તે સાબીત કરવા કોશીશ કરવાને ચુકે છે. પોતે કાયદાથી અજ્ઞાન ને વળી કા યદાના સલાહકાર રાખવાને પણ ઘણું કરીને સાધન હોતું નથી.

આવે પ્રસંગે જ્યારે કમીટીંગ માજીસ્ત્રેટ રૂબરૂ લેવાયેલી જુબાની ઉપરથી ઇનસાફ કરતાં દરમીઆન એવી કાંઈ હકીકત બન્યાનું દેખાય ત્યારે ક્રીમીનલ પ્રોશીજરકોડની કલમ ૨૫૬ તથા ૨૬૪ અને પુરાવાની કલમ ૧૬૬ મુજબ શાક્ષીઓના મોડામાંથી તેવી હકીકતો કઢાવવા નું કામ સેશનજજનું છે અને જરૂર જણાય તો અપવાદવાળી હકીકતો સાબીત થાય તેવા વીશેષ પુરાવા સારૂ કેસ મુલતવી રાખવો."

તહોમતદાર શીવાય બીજા લોકો ઉપર કોઇ કોઈ પ્રસંગે પુરાવાનો બોજો મુકેલો છે, જેમકે સને ૧૮૭૧ ના આકટ ૨૭ ની કલમ ૮ મુજબ કાઢેલી જાહેર ખબર પ્રમાણે કાયદેસર કા રણશર હાજર થવામાં અથવા ખબર આપવામાં કસુર કરે તે શરવે પ્રસંગે તેજ આકટની કલમ ૯ મુજબ કાયદેશર કારણ શાબીત કરવાનો બોજો ગુન્હાઇત જાતીના મેંબર ઉપર નાંખવામાં આવ્યો છે,

વીશેશકરીનેહકીક તજાણવામાંહોયતેહ કીકતશાબીતકરવાનો બોજો.

૧૦૬ જ્યારે હરકોઇ હકીકત વીશેશે કરીને કોઇ એક શખશના જાણવામાં હોય ત્યારે તે હકીકત શાબીત કરવાનો બોજો તે શખશ ના ઉપર છે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) કોઈ શખસે કાંઈ કામ કરયું તે કામની કેફીયત તથા સ્વરૂપ ઉપરથી જે ઇરાદાથી કીધાનું અનુમાન થાય તે ઇરાદા શીવાય બીજા ઇરાદાથી કીધું હોય તો તે બાજો ઇરાદો સા બીત કરવાની જવાબદારી તે શખશના ઉપર છે.

(બ) લોઢાની સડક મારગે ટીકટ વગર જવાનું અ ના ઉપર તહોમત છે તેની પાસે ટીકટ હતી એ સાબીતી કરવાની જવાપદારી તેના ઉપર છે.

ટીકા—આ કલમમાં બતાવેલો નીયમ કલમ ૧૦૧ માં કહેલા નીયમનો અપવાદ છે કારણ

કે કાંઈ વાત વીશેશે કરીને કોઈ માણસના જાણવામાં હોય તો તે સાબીત કરવી એ તેનું કામ છે ગમે તો પછી તે વાત મકારવાચક હોય તો પણ ફીકર નહી, હમેશાં ઇનસાફના કામમાં ઇનસાફના ત્રાજવાનાં એક પલ્લામાં કાંઈ હકીકત વીશે અનુમાન જ્યારે મુકવામાં આવેછે ત્યારે બીજા પલ્લામાં તે વીરૂધ સાબીત કરવાનો બોજો નાખવામાં આવે છે. પરંતુ આ કલમ જરા ઉલટો નીયમ બતાવે છે, તે એવી રીતે કે જ્યારે વીશેશે કરીને કાંઈ વાત કોઈના જાણવામાં હોય ત્યારે અનુમાન તેના તરફ હોય તોપણ પુરાવાનો બોજો તેના ઉપર આવીપડેછે.

મી० ટેલર કહેછે કે:—"જ્યારે કોઇ હકીકત ખસુસ કરીને એક પક્ષકારના જાણવામાં હોય ત્યારે તે હકીકત નકાર રૂપે હોય કે હકાર રૂપે હોય અને કાયદાનું અનુમાન તેવી તરફ હોય તોપણ તે હકીકત શાબીત કરવાનો બોજો તેના ઉપર રહે છે."

આ કલમ નીચે આપેલાં ઉદાહરણ સારી રીતે ખુલાસો કરે છે. તેની સાથે નીચેના દાખલા ધ્યાનમાં રાખવા લાયક છે

કાંઈ ભાડાના કરારમાં ભાડે રાખનારે ભાડાવાળી મીલકત અમુક સ્થીતીમાં રાખવાનું માથે લીધું હોય ત્યારે તે સબંધી તકરારમાં તે શરતો તેણે પુરી કરી છે એમ સાબીત કરવાનું કામ તેનું છે, જુઓ ગીરીધર હરી વી. કલી કંતરાય (૩ બં, લા, રી. ૧૬૧).

સનદો, રજાચીઠી, વીગરેથી જે જે કામો કરવાની જરૂર રાખી છે તે સઘળાં કામો તે વીના કાર્યની ફરીઆદીઓમાં સનંદ રજાચીઠી, પરવાના, મંજુરી, સરટીફીકેટ યા પરવાનગી મેળવ્યાની વાત શાબીત કરવાનું કામ પ્રતીવાદી ઉપર રહે છે. જુઓ એવોથો કરીઝ ૪ પની વી, બેંટલી (રી અને મું, ૧૫૯)

દુર્ગાચાર્ય વી. સૈયદ નાજનુદીન (૨૧ વી, રી, ૩૯૭) ના કેશમાં વાદીએ પટણી જાગીરનું વેચાણ રીતશર નહી થયાના સબબથી રદ કરાવવા દાવો કરયો હતો અને તકરાર લીધી કે સને ૧૮૧૯ ના રેગ્યુલેશન ૮ ની કલમ ૮ મુજબ નોટીશ આપવી જોઇએ તે આપી નથી તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે નોટીશ આપ્યાની વાત વીશેશે કરી તે પ્રતીવાદીના જાણ્યામાં હોવાથી નીચલી કોરટે તેના ઉપર સાબીતીનો બોજો મુકયો છે તે ગેરવ્યાજબી કર્યું નથી કેમકે દસ્તુર મુજબ નોટીશ પહોચડયાની તમામ જોખમદારી તેના ઉપર રહી હતી અને તેવી નોટીશ પહોચાડી હતી કે નહી તે વાત ખસુસ કરીને તેના જાણવામાં હતી.

રામકુમાર રાઇ વી. બીજોયગોવીંદ બરલ (૭ વી. રી ૫૩૫) ના કામમાં અમુક જમીનદારની કેટલીક જમીન બીજો શખશ ગણોત આપી ખાતો, તેણે એમ વાંધો લીધો કે તેના કબજાના બે કડકામાંનું એક કટકું જુદા હકથી ખાઉછું, તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે જે હકીકત ખસુસ કરીને પ્રતીવાદીના જાણવામાં છે એમ શાબીત કરવાનું કામ તેનું છે.

હનુમાન પ્રસાદ પંડે વી. બાબુઈ મનરાજ કુંવારી (૭ મુ, ઈ, અ, ૪૧૮) ના કામમાં અમુક શખશના બે દીકરાએ વડીલોપારજીત મીલકત ઉપર તે શખસે કરેલા કરજમાંથી તે શખશની ગેરવરતણુકથી થયાનું કહી મુક્ત થવાનો દાવો કરયો તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે પરાયા માણસ કરતાં એકજ કુટુંબના માણસો હોવાથી બાપની વરતણુકના આગળ પાછળના બનાવો દીકરાના જાણવામાં હોવાનું વધારે શંભવીત છે માટે એ મીલકત ઉપરનું કરજ ઉડાઉપણે કર્યાની સાબીતીનો બોજો વ્યાજબી રીતે દીકરા ઉપર રહે છે.

વીશ વરસ ઉપરકોઈ માણસ હયાત હોવાનું જાણવામાં હોયતે

૧૦૭. અમુક માણસ હયાત છે કે મરણ પામ્યો છે એવી તકરાર પડે, અને એવું માલમ પડે કે ત્રીશ વરસના દરમીયાનમાં તે માણસ હયાત હતો, ત્યારે તે માણસ મરણ પામ્યો છે, એવું શાબીત

માણસમરણ પામ્યા નીવાતશાબીત કરવા ના બોજો.

કરવાનો બોજો મરણ પામ્યો છે એમ કહેનાર શખશના ઉપર છે.

સાત વરસ થયા ખબર અંતર ન સાંભળી હોય એવા શખશ હયાતછે એ વાત શાબીત કરવા ના બોજો.

૧૦૮ પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે અમુક માણસ હયાત છે કે ગુજરી ગયો છે એવી તકરાર પડે અને એવું શાબીત થાય કે તે માણસ હયાત હોત તો જે શખશોને તેની ખબર અંતર સ્વભાવીકપણે આવી હોત તે શખસોએ સાત વરસ થયાં તે માણસની ખબર અંતર કાંઇ શાંભળી નથી ત્યારે માણસ મજકુર હયાત છે એ વાત સાબીત કરવાની જવાબદારી તે હયાત છે એમ કહેનાર શખશના ઉપરછે.

ટીકા—હિંદુ તથા મોહોમેડનલામાં મોત થયાના અનુમાનો—જે શખશનો ૧૨ વરસ સુધી, અથવા બનારશમાં ૧૫ વરસ સુધી કંઈ ખબર અંતર સાંભળવામાં ન આવી હોય તે શખશનું મોત થયાનું હિંદુલા અનુમાન કરે છે મોહોમેડનલામાં ખોવાએલા શખશ મરી ગયો એવું તેના જનમની તારીખથી નેવુ વરશ પછી અનુમાન થાય છે, પછી ગમે તો તે પાંચ વરસ ઉપર દીઠામાં આવ્યો હોય તેની ચીંતા નહી.

કોઈશખશ પંત્યાળો કિવા ગણોતીઓ કિંવા મુનીમ છે તે બાબત શાબીતી કરવાનો બોજો.

૧૦૯ અમુક શખસો પંત્યાળા ભાગીઆ છે કિવા માલીક અને ગણોતીયા અથવા ભાડુત છે કિંવા મુખ્ય અને આડતીઆ છે એવી તકરાર પડે, અને એવું બતાવવામાં આવ્યું હોય કે સહ્રહુ જેના તેં શબધે તે શખસો કામ ચલાવતા આવ્યા છે ત્યારે સબંધ મજકુર નથી, કીંવા, તુટયો છે એ વાત શાબીત કરવાનો બોજો એ પ્રમાણે કહેનાર શખશના ઉપર છે.

ટીકા—ભાગીદારની જવાપદારી જ્યારથી પોતે ભાગદારીમાં દાખલ થયો ત્યારથી શરૂ થાયછે. માટે એના દાખલ થતા પહેલાના કરાર વિશે એ જવાપદાર થતો નથી પણ પોતે દાખલ થયા બાદ આગળ થઇ ગએલો કરાર મંજુર કરી કબુલ રાખે તો, પોતે પણ જાણે અસલથી કરારમાં હોય એમ જવાપદાર થઈ પડે છે માટે એની વરતણુક ઉપરથી એ વાત જણાઈ આવવાની કે ભાગીદારી તુટી જવાથી. અગર પોતે એમાંથી યોગ્ય નોટીશ આપી કામ છોડી દીધાથી, અથવા લેણદારને એ વાતની ખબર હતી એમ શાબેત કરવાથી, ભાગદાર જવાબદારીમાંથી છુટે છે-પણ ગુપ્ત ભાગદારની બાબતમાં એમ નથી એણે તો ફકત જે લોક અને ભાગદાર એમ જાણતા હોય તેટલાનેજ નોટીશ આપવી, બીજાને આપવાની જરૂર નથી-હરેક ભાગદાર પોતાની જવાપદારી તથા હક સબંધ વિશે ગમે તેવા બીજા ભાગીદારો જોડે અંદર અંદર બંદોબસ્ત કરે તે છતાં તેથી ત્રાહીતને બંધન થતું નથી-એને બધન કયારે થાય કે એને એ બંદોબસ્તની ખબર હોય, અને એવું જાણીબુજી એવા આધાર ઉપરથીજ પોતે ભાગદાર જોડે કરાર કરયો હોય ત્યારે, જે ભાગદાર ગુપ્ત છે તે પણ ત્રાહીતને તો બીજા પ્રસિદ્ધ ભાગદાર માફકજ માલમ પડવાથી જવાબદાર થશે અને નામનો ભાગદાર પણ એજ રીતે એ ભાગદાર છે એમ શમજી ત્રાહીત જે તમામ વ્યવહાર કરયો તે માટે જવાબદાર થાય છે.

આ કલમનો વધારે ખુલાસો થવા માટે કલમ ૧૮ ઉપરની ટીકા જુઓ ત્યાં વધારે વીસ્તારથી ટીકા કરેલી છે.

માલકી વીશે સાબેતી કરવાનો બોજો,

૧૧૦ કોઇ પદાર્થ કોઇ શખશના કબજામાં છે એવું બતાવવામાં આવે તો તે શખશ તે પદારથનો માલીક છે કે નહી એવી તકરાર પડે ત્યારે સદરહુ શખશ માલીક નથી એ વાત શાબીત કરવાનો

બોજો તે માલીક નથી એમ કહેનાર શખશના ઉપર છે,

ટીકા—સ્થાવર મીલકતને થતાં ટંટા અગર ઇજાઓ, તેના ખરા માલીક પાસે જમીન ન જવા દેતાં અગર જમીન બથાવી પડવાથી ઉત્પન્ન થાય છે, કે જે રોકાણ અગર બથાવી પડવાથી વીરૂધ્ધ કબજો અને ભોગવટો પેદા થાય છે. આ ઇજા બદલ કાયદા મુજબ ઇલાજ ઇજેકટમેન્ટ એટલે કબજો છોડાવવાની ફરીયાદ એ છે, ને એ ફરીયાદમાં જેનો દાવો હોય તે માણસ એર વ્યાજબી કબજો રાખનાર ઉપર કરી શકે છે ઇજેકટમેન્ટની ફરીયાદ વીશેશ કરીને જમીનનો કબજો લેવા માટે હોય છે, અને તેની માલકી હકતો એમને એમ રહેછે, જેમકે બ પાસે એક જમીનનો કબજો હોય તે લેગ અ દાવો કરે તો, જ્યાં સુધી વીરૂધ્ધ સાબેત થાય ત્યાં સુધી બ એ જમીનનો માલીક ગણાય છે માટે અ ને જે કબજો મેળવવાનો તે પોતાના હકની મજબુતી ઉપરથી મેળવવાનો છે. કાંઇ બ ના હકમાં ખામી હોવાને લીધે મેળવવાનો નથી. કદી અ જીતે ને તેથી તેને કબજો મેળવ્યો ત્યારબાદ બ ને. અગર બીજા કોઇ શખશને અ કરતાં કોઇ વીશેશ હક પ્રાપ્ત થાય તો, એની એ જમીન બાબત ફરી ફરિયાદ ચાલે ને અ પાસેથી તેને કબજો મળે.

વાદીએ પોતાના હકની મજબુતીથી જીતવું, પ્રતીવાદીના નીરબળપણાથી જીતવાનું નથી રાજા સંતોશરણ ગોશાળ વી૦ ધીન ફીરના સરકાર, ૧ વુ, રી૦ પ્ર, ૮૮

જે ઠેકાણે જમીનનો માલીક ભાડુઆત પાસેથી જમીનનો કબજો લેવાની ફરીયાદ કરતો હોય તે ઠેકાણે વાદીને પોતાનો માલકી હક સાબેત કરવાની જરૂર નથી, કારણ એવો એક કાયદાનો પ્રસિદ્ધ નિયમ છે કે, ભાડુઆતથી પોતાના ધરત્રણીના માલકી હક વિશે તકરાર ઉઠાવી શકાય નહી, એટલે જેના હક વડે પોતાને કબજો મળ્યો હોય તેનો હક ખોટો છે. એમ કહેવાને એને પ્રતીબંધ છે. પણ ભાડુઆત અગર ખેડુત એવી તકરાર ઉઠાવી શકે કે, મને જમીન ભાડે આપ્યા બાદ મને ભાડે આપનાર માલીકનો હક બંધ પડયો છે તો તે ચાલે, પણ ઘણું કરીને અમુક તારીખે એ જમીનનો કબજો રાખવાનો હક કોનો હતો એ વાતનો નીશ્ચય કરવો જોઇએ, તે ઘણું કરીને પક્ષકારો વચે થએલા પટા, અગર દસ્તાવેજની સરતોથી નકી થાય છે.

રજામંદીનો કબજો ગમે એટલી મુદતનો હોય પણ તેથી હક મળતો નથી. ગંગાદીન ચોધરી વી૦ હરસાઇસિંગ, ૪ આગ્રા રી, ૨૬૧

વોય લુખોતારીણી ડોશીઆ, વી૦ મહીમચંદ મતક, ૭ વુ, રી, ૪૦૦ બેગારીયા વી, બળભદ્ર વીગરે, ૨ મ, રી, ૩૮૯, મોહેસચંદ્ર બીસબાસ વી, ગુરૂપ્રસાદ બોસના કામમાં ઠર્યું છે છે કે પટાની મુદત પુરી થએ, એવી તકરાર ન ઉઠાવાય કે, માલત્રણી ખરો માલીક નથી માટે નહી નીકળુ૰ માર્શ૦ ૩૭૭ ડાજેષ્ટ૦ ૨૨૭

કોઇપણદાવાની અરજી, અગર તજવીજમાં પુરાવનો સામાન્ય બોજો. જે માણસ. બેમાંથી એક તરફથી પુરાવ ન આપવામાં આવે, તે હારે, તે માણસના ઉપર છે. જેમકે, એક ઘરનો કબજો અ ની પાસે છે તે છતાં બ કહે છે કે, ક ના વુઇલથી મને મળેલું છે માટે મને કબજો અપાવો, હવે આ ઠેકાણે જો અ. અગર બ બેમાંથી એક પુરાવ ન આપે તો અ ની પાસે ઘર રેહે એટલે બ હારે માટે પુરાવનો બોજો બ ના સીર ઉપર છે,

પક્ષકારોમાંથીએક નાઉપર ભરૂસોરાખવામાંઆવતોહોયતેવાકામમાંઅમુકકાર્ય

૧૧૧. જ્યારે કાંઇ કાર્ય થયું હોય અને તે જે પક્ષકારો વચે થયું હોય તેમાંથી એક પક્ષકારનો સંબંધ બીજા પક્ષકાર સાથે એવો હોય કે તે બીજા પક્ષકારનો ફાયદો કરવાની તેની ફરજ હોય તો તે ફરજના સબંબથી સદરહુ એક શખશ ઉપર ભરોસો રાખવામાં આવતો

સુદ્ધબુદ્ધીથીથયુંકે ન હીતેનીશાબીતીવિશે — હોય ત્યારે એવા પક્ષકારની વચ્ચે અમુક કાર્ય સુધ બુધિથી થયું છે કે નહી એવી તકરાર પડે ત્યારે સદરહુ કાર્યની સુધબુધિ શાબિત કરવાનો બોજો જે પક્ષકારના ઉપર સદરહું પ્રમાણે ભરોસો રાખવામાં આવતો હોય તેના ઉપર છે.

[અ] એક અસીલે માંડેલી ફરીયાદના કામમાં એવી તકરાર પડી છે કે અસીલ મ જકુરે પોતાના એક અટરનીને વેચાણ કરેલું તે વેચાણ સુધબુધિથી થયું છે કે નહી એ કાર્યની સુધબુધિ શાબિત કરવાની જવાબદારી સદરહુ અટરનીના ઉપર છે,

(બ) એક છોકરો હાલ તુરતજ લાયક ઉમરે પોંહાચેલો છે તેણે પોતાના બાપ ઉપર ફરિયાદ માંડી તે કામમાં છોકરાએ બાપને વેચાણ કરેલું તે સુધ બુધિથી કરેલુ કે નહી તે બાતની તકરાર પડી એ કાર્યની સુધ બુધી શાબિત કરવાની જવાબદારી સદરહુ છોકરાના બાપ ઉપરછે

ટીકા—પ્રથમ જે કરાર કાચી ઉમરના સાથે હોય તે છતાં બંધન કરે છે તેના વિશે એટલું જાણવાનું જોઇએ કે, જે કરારથી બાળકને લાભ છે, જેમકે અન્ન વસ્ત્ર વિગરે અગત્યની વસ્તુ બદલનો કરાર હોય, તો તે કરાર રદ થતો નથી. અગત્યની વસ્તુઓ એટલે અન્ન વસ્ત્ર વિગરે એવી વસ્તુઓ કે જેના વિના બાળક જીવીજ શકે નહી, અને તેમ ઓશદ, રહેવાનું ઠેકાણું તથા વિદ્યા અભ્યાસ પણ આવી જાય છે અને ટુંકામાં કહીએ તો એવી તમામ વસ્તુઓ કે જે બાળકની ઉમર, અવસ્થા અને પદવીને ઘટારત તથા જરૂરની હોય એવી વસ્તુઓ અગત્યની કેહેવાય છે.

કાચી ઉમરનાની મિલકત, જે ખત તેના વાલી અને સંભાળનારે કરયાં હોય પણ તે તેના લાભને માટે ન હોય તથા કાયદાસર અગત્યનાં કારણસર ન હોય તો જુમેદાર થતી નથી તામુલા વિગરે વી૦ સરકાર ૧૧ વુ. રી મ. ૨૪૦

જે કામ નાહાની ઊંમરનાના લાભનું શુદ્ધ અંતઃકરણથી પાલણ કરનારે જાણીને કરેલું હોય તેને હરકત નથી ને તે કૃત્ય પુખ્ત જબરજસ્ત કારણો સિવાય કોરટથી ફેરવી શકાય નહીં હે રામોહન વિરૂધ્ધ કાળીનાથ મુકરજી. ૨ વુ. રી. મ. ૨૭૦ કાચી ઉમરનાને અન્ન, વસ્ત્ર વિગરે અવશ્યના પદાર્થોને માટે કરજ કાઢવાને જે અધિકાર છે તે કેવળ મર્યાદા પુર્વક છે, અને તે મર્યાદા મુજબ જો સ્પષ્ટ અગર ગરભિત કરાર કરયો હોય, તો તેથી એ કેવળ તદન જવાબદાર થઇ પડે છે. અને પોતે પોતાનામાં વ્યવહાર કરવાની લાયકી નથી, તથી હિસાબ પણ કરી તેની બાકી કાઢી આપી શકતો નથી, તેમજ કોઈની પાસે એ કામ કરાવે તો, જે કામ પોતે નથી કરી શકતો, તે કામ બીજાથી પણ થાય નહી, એવુ ઠરી ના મંજુર થાય છે વૈકુંઠનાથ રોય વિરૂધ્ધ, એન, પી૦ પોગોજ, વુ રી. મ ૨ જે કામ સાંભળનારે કાચી ઉમરવાળાને માટે નાનપણમાં કરયાં હોય અને ન શુધ્ધ અંતઃકરણથી કરયાં હોય ને વળી જે વખત મોટો થાય તે વખત તે કામને મંજુર કરે તો, એવાં તમામ કામથી એ બંધાએલો છે, ને તેની જવાબદારીથી એ છુટી શકતો નથી. હરાચંદર ચોધરી વિરૂધ્ધ. બંકશી મોહનદાસ વિ૦ રી. ૧ મ૦ ૧૬

ઉપર કહેલાં કરાગે અગર ખર્ચ કોઈ નાની ઉમરના મુખત્યાર, અગર એજંટ, અગર વાલીએ કરેલું હોય તે તેણે સાફ દીલથી અને વ્યાજબી રીતે કરેલું છે એમ શાબિત કરવાનો બોજો સદરહુ કાર્ય કરનાર અગર ખર્ચ કરનારની ઉપર છે.

વકાલતનામામાં કાંઇસ્પષ્ટ ઠરાવ ન હોય તો તેના અસીલની રજા વગર કોઈ વકીલ પોતે લીધેલા કેસનું રાજીનામુ આપી શકે નહી, ૩ બે, હા. રી. મ, ૧૫

જે દાવાનું કામ ચાલતું હોય અથવા જેનું હુકમનામુ થયું હોય તેમાં કોઈ સાધારણ

વકાલતનામાવાળો વકીલ તેના અસીલના દાવાનો કાંઈ ભાગ મુકી શકતો નથી અને જો એવો કાંઈ ભાગ મુકી દે તો તેના અશીલને તે બંધન કારક નથી ૧૨, બી, રી, પ્ર, ૨૮૦

જો જનરલ વકાલતનામુ હોય તો બંધન કારક છે ૫ વી. રી, પ્ર, ૮૦

જ્યારે કોઈ વકીલ કાયદાના ભુલ ભરેલા વિચારથી તેને મળેલી સલાહ છાંડીને કામ કરે તો તેની ભુલ ભરેલી કબુલત તેના અશીલને બંધન કારક નથી. ૧૬ વી, રી, પ્ર. ૨૪૬

જે મિલકતમાં પક્ષકારોનું હીત રહેલું હોય તે મિલકત છોડી દઇ બીજી મિલકત વિશે કોઈ પક્ષકારોનો વકીલ હુકમનામુ કરવાની મંજુરી આપે તો તે મંજુરી પક્ષકારને બંધન કારક નથી તેમ કોરટે પણ તે પ્રમાણે કરવું નહી જોઈએ, ૨ મ, હા, રી, પ્ર, ૪૨૩

પ્રતિવાદી તરફનો વકીલ કોરટને એવી અરજ કરે કે જો દાવાવાળી જમીન "થાક" નકશા (જે કોરટ આગળ નથી) માં વાદીના તાલુકા માંહેલી છે એવું બતાવવામાં આવે તો મારા અસીલ સઘળો દાવો છોડી દે, વકીલનું આ કહેવું તેના અખ્તિયાર બહારનું છે માટે પક્ષકારને તે બંધન કારક નથી. ૧૮ વી, રી, પ્ર ૪૩૬

જ્યારે કોઈ ફેસલામાં જાણી જોઇને વકીલની કબુલત નોંધી હોય ત્યારે જ્યાં સુધી કસમ નામાથી તેને ખોટી પાડવામાં આવે અથવા જડજ પોતે એવું કબુલ કરે કે કબુલત નોંધેલી છે તે ખોટી છે ત્યાં સુધી ત ખરી છે એવું ગણાય છે. ૧૬ વી, રી, પ્ર, ૧૦૮,

એક કેશ ચાલતાની દરમીઆન વકીલે કબુલત કરી હોય તો તે કબુલત કાયદાશર પુરાવ છે અગર મે એ કબુલત મારા દાવાને રદ કરે તેવી નથી એવું તેનો અસીલ કહેવાને મુખત્યાર છે તોપણ ૯ વી. રી. પ્ર, ૩૭૫

લગનસબંધજારી હોયતે દરમિયાનકોઇશખશનોજન્મથયોતેવાતશખશમજકુરકાયદેસરપુત્રછેતે વાતનિરણયકારકસાબેતી છે.

૧૧૨. કોઇ શખશની માનો કોઈ પુરૂષ સાથે કાયદેસર થયલેલ લગનસબંધ જારી હોય તે દરમ્યાનમાં અથવા તે લગન સબંધ તુટયા પછી શખશ મજકુરની મા વગર પરણેલી હોય તો લગન સબંધ તુટયા બાદ ૨૮૦ દીવશ સુધીમાં સદરહુ શખશનો જન્મ થયો એ હકીકત તે શખશ મજકુરનો કાયદેસર પુત્ર છે એ વાત નિરણયકારક સાબીતી સમજવી; પરતુ જો એવું બતાવી શકાય કે સદરહુ લગનવાળા સદરહુ સ્ત્રી પુરૂશ એ બેઉને એક બીજાનો શમાગમ કોઈ એવે સમયે થયો નથી કે શખશ મજકુરની ગરભ ઉતપતી થઈ શકે, તો પછી એ પ્રમાણે સમજવું નહી.

ટીકા—વીશેષ તકરાર હોય ત્યારે એટલું સાબેત થાય કે ફલાણો માણસ જનમ્યો તે વખત તેની મા અને બાપ વચે કાયદાશર લગન જારી હતું અગર તે લગન તુટયું તે પછી ૨૮૦ દીવશમાં જન્મ થયો તો, તો એ કાયદાશર એનો દીકરો છે, એમ અવશ્યે કોરટ અનુમાન કરશે પછી એમ બતાવવામાં આવે કે એના મા બાપને એક બીજા પાસે જવાનુ લગન જ્યારી હતું તે દરમીયાન હતુંજ નહી, ત્યારે એ અનુમાન થાય નહી નીકર થાય જે મુકે તકરાર એવી હોય કે અ, બ—ક નો દીકરો છે કે શી રીતે? એ ઠેકાણે એમ બતાવવામાં આવે કે ક સંભોગ કરતો તે દરમીયાન ક એ છીનાળું કર્યું તેથી અ ઉત્પન્ન થયો. તો એ પુરાવ લેવાય નહી, પણ એવો પુરાવ આવે કે, અ જનમ્યો તે પહેલાં બ વીલાયતમાં હતો ને ક હિંદુસ્થાનમાં હતો ત્યાં છીનાળાથી અ ને ઉત્પન્ન કર્યો તો એ પુરાવ ચાલે.

મોહોમેડન લા મુજબ લગન સંબંધ જ્યાં સુધી ચાલે ત્યાં સુધી અઓરતનું છોકરૂ તેણીના ધણીના પેટનુંજ છોકરૂ ગણાય છે. લગન થયા પેહેલાનું છોકરૂ અનૌરસ છે પણ સ્પષ્ટ અથવા ગરભીત, ચોખી રીતે શાબીત કરેલી અથવા અનુમાન કબુલતના બળવડે તે અઉરસ થઈ શકે, આવે પ્રસંગે કોરટે એ સવાલ નકી કરવાનો છે કે એ છોકરાની કબુલતનો કાંઈ પુરા

वो आपे छे के नहीं आ औरस पणानी बाबत उपर कोरट ध्यान पोचाडती होय तो पण हकीकतना एवा कोइ पण अनुमानो जे पुरावाना धोरणोना नीयमोपर व्याजबी विचार कर तां बातल थाय छे तेवा अनुमानो कोरट व्याजबी रीते करी शकती नथी लग्न सबंध कया अकरमपणानुं अनुमान पाका सबबो होय तोज थइ शके.

खोर्जा हीदायत उल्लाह वी. रायजान खानचना काममां खुदावंत साहेबोए ठराव कर्यो के "सातथी ते आठ वरस सुधीमां तथा तेना दीकरा बंनेनी साथे शरेगश एवो वरताणुंक चला वामां आवी हती अने एवी केफीयतमां के खुदावंत साहेबोने धणी धणीयाणीनी माफकना भेगा रह्या तथा ए दीकरो कायद्र असीबानना पेटनो होवाना अनुमान शीवाय एवी रीते वरताणुक चाले ए अशक्य जेवुं मालम पडे छे." आ हकीकत खरेखर आज प्रमाणे छे एवी कबुलतरूप खुदावंत साहेबोए मानी, मु. ई. अ, वा, म. २९५

मुलक स्वाधीन करवामां आव्यो होय तेनी साबीती बाबत.

११३ ब्रिटिश सरकारना मुलकनो कांइ भाग कोई देशी संस्थानने किंवा राज किंवा हाकेमने स्वाधीन राखवामां आव्यो छे एवुं जा हेरनामु गेजेट आफ इंडियामां छापवामां आवे तो एवा जाहेरना मामां लखेली तारीखो एवे मुलक कायदेशर रीते स्वाधीन करवामां आव्यो ए वातनुं सदरहु जाहेरनामुं नीराणय कारक साबीती छे एम शमजवुं.

टीका—आ कलम उपर १० मु, हा. रो. अने ई. लो. री, १ मु, ३७२ दामोदर गोर धननो फेंशलो जुओ ए फेंशलामां आ कलम बाबत अने हिंदुस्तानना कायदा करनारी मं डळीनी सता बाबतनी चरचा छे.

तेमां मुंबाइनी हाइकोरटे ठराव कर्यो के "राणी सरकारने जे आकटथी हिंदुस्तानुं रा ज सोंपवामां आव्यु ते आकट मुजब स्केट सेक्रेटरीने जे जे सताओ मळी ते सताओमां मुल क स्वाधीन करवानी एके सता तेमने मळी नहोती." पारलामेंट अख्तयारने हरकत पोंचा डतो कोइपण कायदा करवानी हिंदुस्थान ी कायदा करनारी सभाने जे कायदाथी स्पष्ट रीते मना करवामां आवी छे. ते कायदामां कोई रीते वीकटोरीआ राणीना २४ मा तथा २५ मा वरसमां थएला हिंदुस्तानती कांउन्शीलना आकटना भाग ६१ मां फेरफार के ओछुं वतु कर वामां आव्युं नथी." एवुं बताव्या पछी हाइकोरट नीचे प्रमाणे बोले छे "एटला माटे पुरावाना आकटनी कलम ११३ ना वजननो आधार (राज्यना) वीशेषाधीकारना बंधारना स वाल उपर छे जो मुलक स्वाधीन करवानी गादीने एकलीने सता होय तो कायदानो आ ठराव ज्यां सुधी ते ना मंजुर थयो नथी त्यां सुधी ते कायदेशर अने बधन कारकछे पण जो बीजा हाथपर ए शता पारलामेंटना अ ख्तयार साथे भजाती शकाय छे तो ते उपरथी अलबत ए वुं नीकळे छे के कायदा करनारी सभा तेना अख्तयार बाहार गई छे अने कलम ११३ मां कहेलो ठराव खराब ठराव हतो अने ते एवोज जारी रहेशे" सुलेहना वखतमां मुलक तो डी नांखवानी मतलबनो कायदो हिंदुस्तानना कायदा करनारी सभा बांधी शकती नथी तथा गादी ते मंजुर करी शकती नथी कारण के, आवा प्रकारना कायदानी जरूर पारलामेंटना अ ख्तयारने तथा ग्रेटब्रिटन अने आयरलांडना संयुक्त राज्यना बिन लखेला कायदा तथा बं धारणो के जे उपर ए संयुक्त राज्य तरफना लोकोना प्रजा धर्मनो आधार छे, ते कायदा तथा बंधारणोने खलेल पोच्या वगर रहेज नहीं हाइकोरटे ठराव्युं के, "पुरावाना आकटनी कल म ११३ जो के नामंजुर नथी थती. तो पण राणीना राजना २४ तथा २५ मा वरसमां थएला आकटना भाग ६७ नी कलम २४ तेनो बचाव थतो नथी" अने एटला माटे तेमां फरमाव्या मुजब आपी शकाय नहीं.

કેટલીક હકીકાછે એવુ કોરટ અનુ માન કરવાને મુખ ત્યાર છે.

૧૧૪ કોઇ અમુક કામની હકીકતને સબંધે કુદરતી બનાવની તથા મનુષ્યની વરતણુકની તથા સરકારી તથા ખાનગી કામકાજની સાધારણ ગતી ઉપર વીચાર રાખતા કોઇ હકીકત બન્યાનો સંભવ છે. એવું કોરટની નજરમાં આવે તો તે હકીકત બનેલી છે એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

દ્રષ્ટાંતો.

નીચે પ્રમાણેના અનુમાન કરવાને કોરટની મુખત્યારી છે

(અ) ચોરી થયા પછી થોડી વારે ચોરીનો માલ કોઈ માણસના કબજામાં હોય અને તે માણસ સદરહુ ચોરીનો માલ પોતાના કબજામાં શી રીતે આવ્યો તે ન બતાવી શકે તો માણસ મજકુર ચોરી કરનાર છે અથવા તેણે ચોરીનો માલ જાણીને તે લીધો છે એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

(બ) ગુન્હાના કામમાં ગુનેહગારની શાબીતીની જુબાનીને મુખ્ય મુદ્દાની વાતે બીજા પુરાવાથી પુષ્ટિ ન મળે તો તે શાબતીનું કહેવું ભરૂસો રાખવા યોગ્ય નથી એવુ અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

(ક) હુંડી શીકારી અથવા તેના ઉપર શેરો થયો તો પછી સારા અવેજ ઉપરથી સીકારી અથવા સેરા થયો એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

(ડ) કોઇ પદાર્થ કિંવા પદાર્થની સ્થીતી જેટલી મુદતે સાધારણ રીતે નાશ પામે છે તે મુદતની અંદર કોઈ વખતે તે પદાર્થ કિવા પદાર્થની સ્થીતી કાયમ હતી એવુ સાબીત કરવામાં આવ્યું હોય તો સદરહુ પદાર્થ કિંવા પદાર્થની સ્થીતી અદ્યાપી પરીયંત કાયમ છે એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

(ઇ) ઇનસાફના તથા સરકારી કામ નીયમ પુર્વક થયાં છે એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

(ફ) કામકાજની સાધારણ રીતી પ્રમાણે અમુક કામોમાં થયું છે, એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

(ગ) જે પુરાવો રજુ કરી શકાય એવો છે પરંતુ તે રજુ કર્યા નથી તે પુરાવો રજુ થાય તો રજુ નહી કરનાર શખશને પ્રતિકુળ છે એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

(હ) કોઇ માણસને કોઇ સવાલનો જવાબ આપવાની કાયદાથી ફરજ નથી તે સવાલનો તે શખશ જવાબ ન આપે ત્યારે જવાબ આપ્યો હોય તો તે શખશને પ્રતીકુળ પડશે એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે

(આઇ) કોઈ દસ્તાવેજ ઉપરથી ફરજ ઉતપન થતી હોય તેનો દસ્તાવેજ લખી આપનાર શખશના હાથમાં હોય ત્યારે તે ફરજ અદા થઈ છે એવું અનુમાન કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે

પરંતુ કોરટની રૂબરૂ ચાલતા અમુક કામોમા સદરહુ વચનો લાગુ પડે છે કે નહી તેનો વિચાર કરતી વખતે નિચે બતાવી છે તેના જેવી હકીકતોના ઉપર પણ કોરટે ધ્યાન રાખવું.

દ્રષ્ટાંત (અ) બાબત—એક નિશાની વાળો રૂપીયો ચોરીએ ગયો ત્યાર પછી થોડી વારે એક દુકાનદારની પાસે તેના ગલામાં તે રૂપીયો માલમ પડ્યો હવે તે રૂપીયો તેની પાસે ફલાણી ફલાણી રીતે આવ્યો એવું તે બતાવી શકતો નથી પરંતુ તેના રોજગારને પ્રસંગે તેનીપાસે નિરંતર રૂપીયા આવ્યા કરે છે.

દ્રષ્ટાંત (બ) બાબત—કોઇ યંત્ર ગોઠવવાના દરમિયાનમાં કાંઈ ગફલત ભરેલા કામથી એક માણસનું મોત આણ્યાને માટે અ નામના એક ઘણીજ સારી પ્રતિષ્ટા વાળા શખશની ઉપ

મુકદમો ચાલે છે બ નામનો તેનાજ જેવી પ્રતિષ્ટાનો શખશ પણ સદરહુ પ્રમાણે ગોઠવણ માં શામીલ હતો તે શી હકીકત બની તેનું બરાબર યથાસ્થીત વરણન કરે છે. અને પોતાની તથા અ ની એ બેહુના એ ફિકરાઈ કબુલ કરી તેનો ખુલાસો બતાવે છે.

દ્રષ્ટાંત (બ) બાબત—કેટલાએક ગભરોએ મળીને એક ગુન્હો કીધો. ગુન્હેગારમાંના ત્રણ અ, બ, અને ક, એ ગુન્હો થયો તેજ જગાએથી પકડાયા. અને તેઓને એક બકથી જુદા રાખ્યા. હરએક જણ ગુન્હાનો હેવાલ આપે છે તમાં ક ન ભેદ છે એ સરવેના હેવાલોને એક બીજાથી હેવી પુષ્ટી મળે છે કે આગળ તેઓને મસલતર થઇ હોય એ પણ અસંભવિત લાગે છે.

દ્રષ્ટાંત (ક) બાબત—હુંડી આપનાર અ એ વેપાર રોજગાર કરનાર વાકેફગાર માણસ હતો બ એ કાચી ઉમરનો અજાણ્યુ શખશ હતો અને તે કેવળ અ ને વશ હતો.

દ્રષ્ટાંત (ડ) બાબત—એવું શાબિત થયું છે કે એક નદીનો પ્રવાહ પાંચ વરસ ઉપર અમુક રસ્તે થઇને હતો. પરંતુ એવું જાણવામાં છે કે ત્યાર પછી રેલો આવી હતી, અને તેથી રસ્તો બદલાય.

દ્રષ્ટાંત (ઇ) બાબત—જે ઇનસાફનું કામ નિયમ પુરવક છે કે નહીં એવી તકરાર છે, તે કામ દસ્તુર કરતાં જુદી તરેહની કેફિયતથી કરવામાં આવ્યું હોય.

દ્રષ્ટાંત (ફ) બાબત—તકરાર એવી પડી છે કે અમુક કાગળ પોહોચ્યો કે નહીં. એવું તો શાબિત થયું છે કે તેને ટપાલમાં નાંખવામાં આવ્યો હતો; પણ બખેડાથી હમેશ માફક ટપાલ જવામાં અટકાવ થયો હતો,

દ્રષ્ટાંત (ગ) બાબત—એક જુજ કિમતના કરાર નામાની રૂએ અ ના ઉપર ફરીયાદી થઈ છે તે કરારનામાંને સબંધ રાખે એવો એક દસ્તાવેજ રજુ કરવાને અ નામનો શખશ ના કહે છે. પણ દસ્તાવેજ રજુ કરેથી અ ના કુટંબની ઇજ્જતને અબેલ પોહોચે છે તથા તેમના મનને દુઃખ થાય છે.

દ્રષ્ટાંત (હ) બાબત—કાયદાથી જેનો જવાબ દેવાની ફરજ નથી તેવા સવાલનો જવાબ આપવાની અ નામનો શખશ ના કહે છે પરંતુ જે કામને સબંધે તેને સવાલ પુછયો છે તે કામને સબંધ નહી રાખનારી બાબતમાં તેને તે સવાલનો જવાબ દેવાથી નુકશાન થાય છે.

દ્રષ્ટાંત (આઇ) –બાબત ખત લખી આપનાર શખશના કબજામાં એક ખત છે; પરંતુ તેકામની હકીકત એવી છે કે તેણે તે ખત ચોરયું હોય

ટીકા—સરકાર વિરૂધ્ધ લક્ષમીપ્રસાદ વા૦ ૧૯ પ્ર. ૪૩ કલકતા હા૦ તા૦ ૫ મારચ ૧૮૭૩ ના કામમાં કેદી ઉપર પી. કો. ક. ૫૦૦ પ્રમાણે તોહમત મુકાયલુ છે, નિશાની અ ની અરજ કેદીએ પ્રસિધ્ધ કરયા વિસે પુરાવો નથી અને તે અરજ તેણે કરયા વિશે જે કાંઈ પુરાવો છે તે શાક્ષિદાર નંબર ચાર બચુલાલની છે પરંતુ એ શાક્ષી તેજ અપરાધમાં સામેલ માણસ છે. પુરાવાના આકટની કલમ ૧૩૩ પ્રમાણે બચુલાલ એ આરોપિત માણસ વિરૂધ્ધ શાક્ષી આપવાને લાયક માણસ છે અને તેની શાક્ષીને પુરાવાની પુષ્ટી નહીં છતાં તેની શાક્ષી ઉપરથી આરોપિતપર અપરાધ ઠરાવ્યાં છતાં, તેજ કારણે તે અપરાધ ઠરાવવો એ ગેર કાયદેસર થતું નથી પરંતુ તેજ આકટની કલમ ૧૧૪ ઉદાહરણ બ ના આધારે ગુન્હામાં સામેલ થયેલા માણસે કહેલા મજકુરની મુખ્ય બાબતમાં પુષ્ટી કરનારો પુરાવો ન હોય તો તે માણસપર વિશ્વાસ નહી રાખવાનો કોર્ટને અધિકાર છે

આ કામમાં તેવો કાંઇ પુરાવ નથી તમાં મુખ્ય બાબતમાં તો બીલકુલ પુરાવજ નથી સરકાર તરફથી પુરાવામાં ફકત એક સામેલ માણસની શાહેદી છે પરતુ તે શાક્ષીને પુષ્ટી નથી સમય

તોહમત ઠરાવવું બરાબર નથી માટે આ કામના કેદીને છોડી દેવાનો હુકમ કર્યો.

સરકાર વિરૂધ ચાર પુરશોતમ તા. ૧૬ જાનેવારી ૧૮૭૬ મુ. હા. વુ. રી. ગુનેહેગારના સોબતીની જુબાની બાબ નો હિંદુસ્તાનનો કાયદો જેને સને ૧૮૭૨ ના હિંદુસ્તાનના પુરાવાના આક્ટ ૧ ની કલમો ૧૩૩ તથા ૧૧૪ દ્રષ્ટાંત (બ) માં કહ્યો છે તે તથા તેજ બાબતનો ઇંગ્લાંડનો કાયદો એ ખરેખર એકજ છે તે એવો કે ગુન્હાના કામમાં ગુનેહેગારનાશોબતી એ જે શખશોનાં નામો લીધાં હશે તેઓની વિશે પુષ્ટી મળે એવો પુરાવો મુકદમામાં હોવો જોઇએ એટલુજ નહી તો કાર્પસડિલિકટાય (ગુન્હા સબંધી મુખ્ય મુદ્દાની વાત વિશે) તેજ પ્રમાણે કાંઇ પ્રથમ દર્સની પુરાવો પણ તેમાં હોવો જોઇએ માટે તે શોબતીના કબજામાં મળેલા પત્રોમાંનો મજકુર એટલો તો સંદેગ્ધ શબ્દોથી લખ્યો છે કે તે ખુદ તે સોબતીએ કરેલા સુચક અર્થ બરાબર છે એમ પેહેલા વેહેલુ કબુલ કર્યા શિવાય તે શબ્દો ઉપરથી તોહમત વાળાની વિરૂધ કાંઈ પણ પ્રતિકુળ અનુમાન કરાય નહી એવા પત્રો ઊપરથી તે સોબતીએ કહેલી વાત યા મચકુરને પુષ્ટી મળે એવો પુરાવો નથી એમ ઠેરવવામાં આવ્યું.

હિંદુશાસ્ત્રમાં અવિભક્ત કુટંબની બાબતમાં એક અનુમાન છે કે કુટંબની બધી મીલકત અવિભકત છે અને આવી મીલકતનો કાંઇ ભાગ ઇલાહિદી પોતાની મિલકત છે એમ સ્થાપન કરવાનો બોજો જે શખશ દાવો રાખતો હોય તેને શીર છે. ગોરી કૃષ્ટ ગોસેન વી. ગંગા પ્રસાદ ગોસેન, ૬ મુ. બર્સ, ઇ. અ. પ્ર. ૫૩ ધર્મદાસ પંડે વિ. શામ સુંદરી દીબીયા, ૩ મુ. ઇં. અ. પ્ર. ૨૨૯, ૨૪૦, ૧ સ્ટ્રે. હિ. લો. પ્ર. ૨૨૫ કાયદાની ફરજ એવી નથી કે અવિભકત હિંદુ કુટંબ બધી બાબતમાં એકત્ર હોવુ જોઇએ. શીવગંગા કેશ. ૯ મુ. ઈ. અ. પ્ર ૫૩૯. વિભાગ બધી મિલકતનો અથવા થોડી મીલકતનો પણ કરાય, જ્યારે થોડી મીલકતનો વિભાગ કરવામાં આવ્યો હોય ત્યારે હમેશાં એવુ અનુમાન થશે કે આખી મિલકતનો વિભાગ થએલો છે, બાકી રહેલી અવિભકત મિલકતનો ભાગ લેવાને સહભાગીઓ દાવો આણે તેમાં દાવાદારની સામે અનુમાન થશે તેથી પોતાનો ખરેખર જે મીલકતમાંથી હિસ્સો લેવાને તે દાવો રાખે છે તે મિલકતનો અવિભકત છે એમ બતાવવાને મજબુત પુરાવો તેણે લાવવો જોઇએ એ, હિ. લા. પ્ર. ૩૧૭ જુઓ.

જો કે હિંદુશાસ્ત્ર એવું અનુમાન કરે છે કે હિંદુ કુટંબની પ્રથમ સ્થિતી અવિભકત છે અને શાધારણ નિયમ એવો છે કે જે માણસ એમ કહે કે વેહેચાણી થએલા છે તેના ઉપર તે વાત સાબેત કરવાનો બોજો છે તો પણ આ સાધારણ નિયમને અપવાદો છે જેમકે તકરારી મીલકત કુટંબી મીલકતના ઉપયોગથી મેળવવામાં આવી નથી જ્યારે એવું કબુલ કરવામાં અથવા શાબેત કરવામાં આવ્યું હોય ત્યારે જે શખશ બાકી મિલકત અવિભકત છે એમ કહેતો હોય તેજ શખસે પોતાનું કહેવું સાબેત કરી આપવું જોઇએ, તેમજ વળી જ્યારે એમ કબુલ કરવામાં અથવા સાબેત કરવામાં આવ્યું હોય કે વેહેચાણી થઇ ગએલી છે ત્યારે એવું અનુમાન થાય છે કે સંપુરણ વેહેંચાણી થયેલી છે અને જે શખશ એમ કહેતો હોય કે વેહેંચાણી થયા પછી કુટંબના એક શખશના સ્વતંત્ર કબજામાં કુટંબી મિલકતછે તે વેચાવવા યોગ્ય છે તે શખસે પોતાનું કહેવું શાબીત કરી આપવું જોઇએ નારાયણ બાબાજી અને સુંદરા બાઇ વી. ન્હાના મનોહર વિગેરે ૭ મુ. હા. કો. રી. પ્ર. ૧૫૩

એમ અનુમાન થાય છે કે કુટંબની એકત્ર મિલકતમાં પ્રત્યેક જણનો જુદો જુદો કબજો હેવાને લીધે તેઓ જુદા છે શાનસીંગ વી. ગત. ઋતુ રસદર દિવાની આ. રી. ૩૨૦ લાગલગાટ દશ વરસ સુધીનો કબજો હશે તો વિભાગનો પુરાવો થઈ ચુકયો છે એવું નારદનું કહેવું છે (અ. ૩૧૩ શ્લો ૪૧) પણ મેહેરબાન વેસ્ટ અને બુલર સાહેબના કહેવા પ્રમાણે હિંદુ

શાસ્ત્રની અર્વાચિન ગ્રંથમા કોઇ જગ્યાએ એ શ્લોક ઉતારેલો જોવામાં આવતો નથી હાલમાં અને ૧૮૭૧ ના આકટ ૯ માના આકટ બીજા પરીશીષ્ટની રકમ પ્રમાણે હીસ્સો માગવામાં આવે અને ના પાડવામાં આવે ત્યારથી બાર વરસની અંદર હીસ્સો લેવાનો દાવો થઇ શકે છે. પરંતુ જો મુદતની અંદર દાવો કરવામાં ન આવે અને બાર વરસ સુધીનો વીરૂધ્ધ કબજો થઈ જાય તો મીલકતનું સ્વામીત્વ કબજેદારને પ્રાપ્ત થાય છે,

ઉપજના ભાગ પાડવાથી કુટંબનુ વીભકતપણુ થઈ શકતું નથી જુઓ સોનેટમ બેશાક વી, શ્રીમતી જગત સુદ્રી ડેશી ૮ મુઅસં. ઇ, એ, ૬૬, જમીનના વિભાગ પાડયા શીવાય ઉપજના વિભાગ પાડવાથી કુટબનું એકત્રપણું છુટી શકતુ નથી, ૧ સ્ટેજ, મે, હી, લા, ૨૮૮

યાજ્ઞવલક્ય કહે છે કે હરકોઇ વિભાગ થયાની વાતનો ઇનકાર કરે ત્યારે નિર્ણય આમ કવો "જ્યારે વિભાગ ઈનિકાર થાય ત્યારે તે વાતની સાબીતી સગા સબંધીની શાક્ષીથી તથા શાહેદાથી તથા લેખી પુરાવાથી અથવા (જુદુ કબજાનુ) ઘર અથવા ખેતર હોય તેથી થઇ શકે છે" આરોડેઇલિ મયુખ, પ્ર, ૪ ખં, ૭ ર૭ મી, પ્ર, ૨ ખં, ૧૨, ૧; ૨ મ્યાક, પ્રીન્સ, હી, લો; ૧૭૦ એના ૧ મોરલી, ડાઇજેસ્ટ, ૪૮૩

એક હિંદુ કુટંબના માણસ તેને જુદા પડવાનો કાંઈ કાયદાશર લેખીત ઠરાવો થયા ન હોતા) પોતાના બીજા માણસોની સાથે નહી પણ પોતાના બાપની સાથે ખાતો હતો અને તેમના વ્યાપારમાં નફા અને ખાદનો તેનો હીસ્સો નોહોતો પણ તેઓની સાથે કોઇ કોઈ વખત કામે લાગતો અને પોતાના ખાનગી ખરચને વાસ્તે નાણાં લેતો તે ઉપરથી તે વિભકત હતો એવું અનુમાન થાય છે અને કુટંબના બીજા માણસોએ પ્રાપ્ત કરેલા નફામાં તેને કાંઇ હીસ્સો મળી શકે નહી, માજ કીશોર રાઈ વિ. સંતુદાસની વીધવા ૧ સ, દી, અ, રી, ૧૩ (૧૭૯૬) ૧ મોરલો, ડાઇજેસ્ટ, ૪૮૩, ૩૯

કોઇના ઉપર દાવેશથી કયદાના પ્રોસેશનો અમલ વગર કારણે કરવો એ ગેરવ્યાજબી છે, અને તેથી બીજાને નુકશાન થાય તો એ વિશે ફરિયાદ ચાલે, અને તેમાં વાદીએ પકડવા માટે યોગ્ય સબબ અગર કારણ નહોતું એમ બતાવી આપવું જોઇએ, તથા આગલી ફરીયાદ કરવામાં દવેશ હતો અને તેનો પરીણામ એટલે ફરીયાદનો નિવેડો વાદીના લાભમાં થયો છે, એમ બતાવી આપવું જોઇએ, નીકર એ તતબીર ખોટી હતી કે નહી એ શી રીતે માલમ પડી આવે.

પ્રતિવાદીએ બતાવી આપવું જોઇએ કે આગળ ફરીયાદી માંડીતી તેમાં યોગ્ય અને સંભવીત સબબ હતો, તેવો પુરો સબબ ન બતાવી શકે તો દ્વેશ હતો એમ અનુમાન થાય.છે. ૧૧ વુ૦ રી૦ ૪૨

દવેશ પુર્વક ફરીયાદ, લાયબેલ, અને સ્લેનડર વિગરે આવી જાય છે. દવેશ પુરવક ફરિયાદ કર્યા બાબતના દાવાનો આધાર, એ ફરિયાદ યોગ્ય અગર સભંવીત સબબ શીવાય ચલાવી તેથી નુકશાન થયું, એ વાત છે, માટે તે પુરી રીતે સાબેત કરવું જોઇએ સંભવીત સબબ ન હોયતો દવેશ હતો એમ ઘણું કરીને અનુમાન થાય છે ને પ્રતીવાદી ને ખબર હતી એમ પણ નીકળી આવે છે. વીગામા નાયકર, વીરૂધ્ધ રાઘવ ચાર્ય વીગરે મદ્રાસ, હા. કો, રી, વા. ૨, પ્ર, ૨૯૧ ગમે એવો ખુલ્લો દવેશ હોય તે ઉપરથી સંભવીત સબબ નહોતો એવું નીકળતું નથી માટે દવેશ હોય અને સંભવીત સબબ ન હોય,, એવો બનાવ બનેલો જોઇએ, આગ્રા રીપોટ,, પ્ર, ૩૮, એકલો દવેશ હોય તો તે બશ નથી કારણ ગમે એવા દવેશ વડે ફરીયાદ કરી હોય પણ ફરીયાદ વ્યાજબી કારણસર હોય તો તેથી દાવો ચાલે નહી, પ્રાસંગ વીરૂધ જોગેશ્વર સુકુલ, વુ રી, ૯ પ્ર, ૧૧૧ તેમજ ફરીયાદમાં મુકેલો આરોપ સાબેત કરે

ત્યારે જવાબદારીમાંથી છુટે એમ નથી કારણ ફરીયાદ વ્યાજબી કારણસર હોય તે છતાં શાહેદી મરી જવાથી અગર ઘેરહાજર રહેવાથી ફરીયાદ માંડી વાળવી પડી હોય તો, તેથી શી હરકત છે કેવી હકીકત હોય ત્યારે દ્વેશ હતો અને સંભવીત સબબ નહોતો એ બંને વાંનાં એકઠાં મળેલાં હતાં. એમ કહેવાય, એ દરેક કેસની કેફીઅત ઉપર રહેલું છે. મદ્રાસ હાઇકોર્ટ રીપોટ, વા. ૨, પ્ર. ૧૫

ભાગ ૮—મો પ્રતિબંધ વીશે.

પ્રતિબંધ. ૧૧૫. જ્યારે કોઈ એક શખશે પોતે ઇકરાર કરીને, કિંવા કાંઇ કૃત્ય કરીને કિંવા કાંઇ કરવાનું તે કરીને કોઈ બીજા શખશ પાસે અમુક વાત ખરી છે એવી ધારણા કરાતી હોય અથવા, કરવા દીધી હોય, તથા તે ધારણા ઉપરથી કાંઈ અમલ કરાવ્યો હોય, અથવા કરવા દીધો હોય, તો તે શખશની તથા સદરહુ બીજા શખશ કિંવા તેના પ્રતિનીધી વચ્ચે ચાલતી ફરીયાદીમાં અથવા કામમાં સદરહુ વાતનો ખરીપણાનો ઇનકાર કરવાની પરવાનગી શખશ મજકુરને કિંવા તેના પ્રતિનીધીને આપવી નહી.

દ્રષ્ટાંતો.

અ જાણી જોઇને એવું કાંઈ કરે છે કે તે ઉપરથી અમુક જમીન અ ની છે એવું બએ માન્યુ, અને તેથી જમીન મજકુર ખરીદ કરીને તેના રૂપીયા આપવાને લલચાયો.

પાછળથી જમીન મજકુર અ ની માલકીમાં આવી તારે અ સદરહુ વેચાણ એવા સબબ ઉપરથી રદ કરવા માગે છે, કે વેચાણ થયુ તે વખતે તે જમીન ઉપર માહારો કાંઈ હક નોહોતો. પોતાનો હક નોહોતો એ વાત અ ને શાબિત કરવા દેવી નહી.

ટીકા—ફરી લીલામ કરતાં ખોટ જાય તેને માટે ખરીદદાર જવાબદાર છે. વી. રી. ૩ પ્ર.૩

કાંઇ ગેર શિરસ્તે કામ ચાલ્યું છે કે નહી તે સ્વાલ પેહેલો નકી કરવો જોઇએ અને તે પછી નુકશાન થયું છે કે નહી.તે સ્વાલ નકી કરવો જોઇએ. વી. રી, ૬ પ્ર. ૧૨૫

વેહેચેલી મિલકતમાં હુકમનામાના દેણદારનો કાંઈ હક સબંધ ન હોય તેથી તે વેચાણ રદ કરવામાં આવે તો ખરીદદારને તેના નાણાં પાછા મળી શકેછે. બેંક ઓફ હિંદુસ્તાન વિગરે. વિરૂધ પ્રેમચંદ રાયચંદ પે. મુ. હા. રી. (ઓ. સા.) પ્ર. ૮૩

કેટલીક ખાસ હકીકત હોય તો વગર કપટે વેચાણ લેનાર ખરીદદાર ઉપર દાવો કરીને તે વેચાણ રદ કરાવી શકાય છે જેમકે વેચાણ થતાંનો અવલ વાદીને પ્રતિવાદી નાણાં આપી દીધાં હોય ૯ વી. રી. પ્ર. ૧૯૬

જે હુકમનામા ઉપરથી વેચાણ કર્યું હોય તે હુકમનામુ ફરી જાય તેટલાજ કારણથી તે વેચાણ રદ થાય નહી. ૮ વી, રી, પ્ર ૩૦૦

કિંમતમાં અપુર્ણતા હોય તેથી વેચાણ રદ થાય નહી. ૧૮ વી, રી, પ્ર, ૨૨૭

કપટ થયું હોય તો ફરીયાદ ચાલે, ગેર શિરતપણા માટે પછી ફરીયાદ ન ચાલે. ૮ વી. રી, પ્ર, ૬૨.

વેચાણ એ કાંઇ કરાર જેવું નથી. એટલા માટે વેચાણ થતી વખતે વેચેલી મીલકતમાં હુકમનામાના દેણદારના હક બાબતની ખામીને લીધે ખરીદદારને કાઢી મુકવામાં આવે તો તે માટે હુકમનામાનો લેણદાર કે હુકમનામાનો દેણદાર કોઇપણ જવાબદાર નથી. ૧૪ બેં, લા. રી, પ્ર ૨૦૮ ૧ ઇ. લા. રી. (કલકતા) પ્ર. ૬૨,

એક હુકમનામાવાળાએ એક મિલકત પોતાના દેણદારની કહી લીલામ કરાવી પોતે ખરીદ કરી અને હુકમનામામાં ભરપાઇ કરી આપી પાછળથી એવું માલમ પડયું કે એ મીલકતમાં પ્રતીવાદીનું કાંઇ હીત નહોતુ અને તેથી મુળ માલીકને તે મીલકત સોંપી દેવામાં આવી ત્યાં

ઠરાવવામાં આવ્યું કે હુકમનામાનો લેણદાર ખરીદીના પૈસા પાછા લઇ શકે નહી તેમ તે હુકમનામું ફરી બજાવી પણ શકે નહી. ૪ બે. લા, રી, (એપેન્ડીક્ષ) પ. ૩૫

હુકમનામાના લેણદારને, સરટીફીકેટ મળેલો ખરીદદાર હુકમનામાના દેણદારનો દ૯ ાવો છે, માગ હુકમનામાના નામમાં ડુબાવવા ખરીદદારના નામથી એ ખરીદી થઇ છે અને મારા દેણદારની મીલકત તરીકે તે મિલકત ઉપર મારૂં હુકમનામું બજાવવા મારો હક છે, એવું ઠરાવવા માટે ફરીયાદ કરવાને હરકત નથી, ઇ, લા, રી, (અલાહબાદ) પ, ૨૨૫

સરટીફીકેટ મળેલો ખરીદદાર તેની માલીકી અને કબજા માટે ફરીયાદ કરે છે અને તે થી કરીને તેના દાવાની સામે થવા ખરા ખરીદદારને હક છે, ૧ ઇ, લા, રી, (અલહાબાદ) પ.૨૨૫

કોઇ હિંદુએ એવુ કબુલ કરયું હોય કે અમુક સ્થાવર મીલકત મારી સ્ત્રીના સ્ત્રીધનમાંથી ખરીદ કરેલી છે તો જેનું કહેવું તેના વંશ વારસો વિરૂધ પણ બંધનકારક છે લછમનચંદર ગીરગુસેન, વિરૂધ કાળીચરણશીંગ, ૧૯ વી, રી, પ, ૨૯૨.

ગણોતીયાને મતીબંધ નડેછે તે બાબત.

૧૧૬. સ્થાવર મીલકતના ગણોતીયા કિંવા ભાડુતને, અથવા તે ગણોતીયા કિંવા ભાડુતના હક ઉપરથી જે શખશનો હક ઉતપન થયો હોય તે શખશને, સદરહુ ગણોતીયાનો કિંવા ભાડુતનો સબંધ જારી હોય તે દરમિયાનમાં એવો ઇનિકાર કરવાની પરવાનગી આપવી નહી. કે સદરહુ સ્થાવર મીલકતના મીલીકનો તે મીલકત ઉપર ગણોતીઆ કિંવા ભાડુત મજકુરનો સબંધ શરૂ થયો તે વખતે કાંઈ હક હતો નહી અને હરકોઇ સ્થાવર મીલકતના કબજેદારના પરવાનાથી તે મીલકત જે શખસે પોતાના તાબામાં લીધી હોય, તે સખશને એવો ઇનકાર કરવાની પરવાનગી આપવી નહી કે સદરહુ પરવાનો આપતી વખતે એવા કબજેદારનો એવા કબજા ઉપર હક હતો નહી

હુંડી શીકારનારને અથવા નીક્ષિપીને અથવા પરવાનો લેનારને મતીબંધ નડેછે તે બાબત.

૧૧૭ કોઇ હુંડી શીકારનારને એવો ઇનકાર કરવાની પરવાનગી આપવી નહી કે હુડી આપનાર શખશને એવી હુંડી આપવાનો કિંવા તે ઉપર શેરો કરવાનો અધીકાર નહોતો અને કોઈ નીક્ષિપીને અથવા જે શખશને કાંઈ પરવાનો આપ્યો તે શખશને પણ એવો ઇનકાર કરવાની પરવાનગી આપવી નહી કે નીક્ષેપ અથવા પરવાનો સીકાર થતી વખતે તે નીક્ષિપતાને અથવા પરવાનો આપનાર શખશને એ પ્રમાણે નીક્ષેપ કરવાનો અથવા એવો પરવાનો આપવાનો અધીકાર નહોતો.

ખુલાસો ૧ લો—હુંડી સીકારનાર એવો ઇનિકાર કરવાને મુખત્યાર છે કે હુંડી મજકુર ઉપરથી જે શખસે તે હુંડી આપ્યાનું સમજાય છે તે હુંડી ખરેખરી આપી નથી.

ખુલાસો ૨ જો—નીક્ષેપી નીક્ષેપતા શીવાય બીજા કોઇ શખશને નીક્ષેપવાળો માલ આપે તો નીક્ષિપી એવું સાબીત કરવાને મુખત્યાર છે કે જે શખશને તેણે માલ આપ્યો છે તે શખશનો નીક્ષિપતા વીરૂધ માલ મજકુર ઉપર હક હતો.

ટીકા—કરાર આકટની ૧૪૮–૧૮૧ કલમો જુઓ,

ભાગ ૯ મો સાહેદ બાબત.

સાહેદી કોણ આપી શકે છે.

૧૧૮ સરવે કોઇ શખશ સાહેદી આપવાને શકત છે એમ સમજવું, પરંતુ કોરટની નજરમાં એમ આવે કે કાચી ઉમરને લીધે અથવા એવા પ્રકારના બીજા કોઇ કારણને લીધે તેને જે સવાલ પુછવામાં આવે તો તે સમજી શકતા નથી અથવા તે સવાલોના સમજણવાળા જવાબ આપી શકતા નથી તો તે શખસો સાહેદી આપવાને શકત છે એમ સમજવું નહી.

ખુલાસો:—દીવાનો માણસ સાહેદી આપવાને અશક્ત નથી પરંતુ તેને સવાલ પુછવામાં આવે તે જો દીવાના પણાના સબબથી તે સમજી શકતો નહોતો અથવા તેના સમજણવાળા જવાબ આપી શકતો ન હોય તો તે અશક્ત છે.

ટીકા—આ કલમ ૧૧૮ પ્રમાણે શાક્ષીદાર પોતાના સગીરપણાથી પ્રશ્નનો અરથ સમજવાને અથવા તે પ્રશ્નનો સમજીને ઉત્તર આપવાને લાયક નથી એવુ જોકે કોરટને જણાયું હતું તો સને ૧૮૭૩ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૧૩ પ્રમાણે જોયા છતાં, આ શાક્ષીદારે સપત લેવાનું કિંવા પ્રતિજ્ઞા કરવાનું ટાળ્યુ હતું કિંવા તેને સપતને ઠેકાણે પ્રતિજ્ઞા અને પ્રતિજ્ઞાને ઠેકાણે સપત (સોગન) એવુ કાંઇ થયુ હતું એમ નહી છતાં તેની જુબાની જાણીબુજીને સપત શિવાય અને પ્રતિજ્ઞા શીવાય લીધી છે માટે આ નવ વરસની છોકરીની શાક્ષી પુરાવામાં લેવા યોગ્ય નથી એમ ઠરાવ્યુ શરકાર વીરુદ્ધ અનંતોચક્રવતી અને બીજા કલકતા હાઇકોરટ વા. ૨૨ પ. ૧ તા૦ ૨૦ એપ્રેલ શને ૧૮૭૪

બધા માણસો જેઓ પુખ્ત ઉમરના થયેલા છે અને તેનું ચિત ઠેકાણે છે એવા સાહેદી આપવાને લાયક છે, '

હાંપ્રત કામમાં કાયદાનો પ્રવાહ એવો થતો જાય છે કે બધાને દાખલ કરવા પણ તેઓનું કેહેવું માનવુ એ ઉપર જડજોએ વધારે લક્ષ રાખવું એ બાબત ગીરધરલાલ કૃત્યપ્રમાણ શાસ્ત્ર ભાગ ૧ લો. પ્ર. જોતાં મી૦ ઉવારન નામનો ન્યાય પંડીત કહે છે કે "હાલ નીયમ એવો છે કે બધો પુરાવો દાખલ કરવો નહી, કરવો એ જાણે અપવાદ છે તેમજ શાક્ષીઓ બાબત જાણવું બધા લાયક છે એ નીયમ અને નાલાયક અપવાદ છે.

શાક્ષીની લાયકી બાબત જે હરકતો ઉઠે તેનો નિશ્ચય જડજે કરવાનો છે અને એક વખત જડજે લાયક શાક્ષી ઠરાવ્યો એટલે તે જે સાહેદી પુરે છે તેમાંથી કેટલી માનવી કે નહી તેની તુલના જ્યાં જુરી હોય ત્યાં જુરીએ અથવા કોરટે કરવી. (લો સ્ટડીસ ૫૮૨ પ, ૧૧૧૦]

મી૦ ટેલર નીચે લખેલા સાત પ્રકારના પુરૂશો અંગ્રેજી પુરાવામાં નાલાયક ગણાય છે એવું બતાવે છે:—

૧ જારકર્મ બાબતના કજીઆમાં પક્ષકારો તથા તેઓના ધણી અને બૈરીયો.

૨ લગનની કબુલાત તોડવા ઉપરથી ફરીયાદી થઇ હોય તેના પક્ષકારો.

૩ ફોજદારી કોરટના પ્રતિવાદીઓ અથવા જસ્ટીસોની આગળ હલકા ગુન્હા માટે આપેલા તેઓ ફક્ત પોતાની વિરૂધ દયા તરફની બાબતોની શાક્ષી પુરાવામાંજ ના લાયક છે પણ જે ગુન્હો તેઓ ઉપર માંડેલો છે તે ગુન્હામાં બેચાર આદમીનું સંમત જોઇતુ નથી તેઓ ન હોય તો તેઓની શાક્ષી સહ પ્રતીવાદીની દયા વીરૂદ્ધ લેવાય છે.

૪ ફોજદારી કામમાં ધણી ધણીયાણી.

૫ લગન રદ કરવામાં દયા જારકર્મ માટે નુકશાનની ફરીયાદીમાં જે આશકોને પ્રતીવાદી કરેલા છે તેની ધણી ધણીઆણીઓ.

૬ ચોઝનના કામમાં લિષ્ટમાંથી જેના નામ મુકી દીધાં હોય અથવા જેઓ બાબત ખોટી નીશાનીઓ આપેલી હોય.

૭ જે લોકો ઉપર સોગન (સપત) નું બંધનું ધારણ જણાતુ નથી એવાં જેમકે બચ્ચાં, દીવાના, અને નાસ્તિક.

આવા પ્રકાર વિશે એવા ફેસલા થયા છે. કે ફોજદારી કામમાં ધણી ધણીયાણીની જુબાની લેવાય, આ કલમમાં પણ વળી એમ છે કે બધાં છોકરાં અને ચિત્ત ભ્રમિષ્ટને નાલાયક ઠરાવેલા નથી, "ઘણુ કરીને આમાં જે દીઠું હોય તે બરોબર કહી બતાવાની શક્તી નથી, તેઓ

ચાકરી અને અમિંટ બાબત તો તેની જુબાની લેતી વખત તેની અસકતતાઈ જણાતી જોઈએ માટે તેનુ ચીત્ત ઠેકાણે હોય તો તેની જુબાની લેવાયજ, "ચિતભ્રમિંટ" માં જન્મથી જે મુખી છે તેઓ તથા પાછળથી વ્યાધીથી થએલા છે તેઓ ગણાય છે ઇંગ્રેજી કાયદા પ્રમાણે જેઓની શાક્ષી ચીત્તભ્રમ થએલા છે તેઓની લાયક રાખવામાં આવે છે

અંગ્રેજી કાયદામાં જે માણસ કોઈ ધર્મ માનતો નથી તે નાસ્તીક વીગરેનાથી સાક્ષી પુરાઈ શકાતી નથી. આ લોકમાં અથવા પરલોકમાં શિક્ષા અને ઇનામ મળસે એવું જે માનતો નથી તથા પરમેશ્વરનું અસ્તીત્વ કબુલ રાખતો નથી તેના ઉપર સોગન ખાધાથી અંતઃકરણ ઉપર કાંઈ શાખ બંધારણ રેહતું નથી, તોપણ તકરાર તો લાયકતા વિશે નહી પણ માન્યતા (આબરૂ) વિશેની છે. અને એજ પ્રમાણે ઇંડીયન આકટમાં ગણેલી છે ધર્મના માન બાબત વિચાર પડે તો સાહેદીને તે વિશે પુછવું અને "હા" કહેતો વખારે પુછપરછ કરવાની જરૂર નથી. (રિસ્કો પ. ૧૧૧) પણ એ પુછવું તે સોગન આપતાં પેહલાં (વોયર ડોયર) પણ તે ધર્મમાં નથી માનતો એવું સાબીત કરવું હોય તો પાંજરામાં ઉભા રહેતાં પેહલાં તેણે કોઈને મ્હોડે કબુલ કરેલું છે તેટલીજ શાક્ષી આપવી જોઇએ.

મુગા સાહેદ બાબત. ૧૧૯ જે શાહેદ બોલી શકતો ન હોય તે શાહેદ લખાણ વડે કિવા ચિન્હો વડે એવી જે રીતે પોતાની જુબાની સમજાઇ શકાય એવી કરી શકતો હોય તેવી કોઇ રીતે જુબાની આપવાને મુખત્યાર છે, પરંતુ એવુ લખાણ તથા એવાં ચિન્હો ખુલી કોરટમાં થવા જોઇએ એ પ્રમાણે આપેલા પુરાવાને મુખ જુબાની પુરાવો સમજવો.

દીવાનીતથા ફોજદારીકામોમાં પરણેલા શખશો શાહેદી આપી શકે કે નહીતે બાબત ૧૨૦ તમામ દીવાની કામોમાં દાવાના પક્ષકારો તથા દાવાના હરકોઇ પક્ષકારનો ધણી અથવા તેની ધણીઆણી સાહેદી આપવાને શકત છે એમ સમજવું ફોજદારી કામોમાં હરકોઇ શખશની વિરૂધ પુરાવો આપવાને એવા શખશોના ધણી અથવા તેની ધણીઆણી અનુક્રમે શકત છે એમ સમજવુ.

ટીકા. ઘણા જડજોએ મળીને ઠરાવ કરયો કે જીલ્લામાં કેદીઓના કામ ચાલતાં હોય તેમાં ઓરત પોતાના ધણી તરફથી અગર ધણી વિરૂધ જુબાની આપી શકે અગર પોતાના ધણી સાથે બીજાનો તપાસ ચાલતો હોય તેની તરફથી અગર તેના વિરૂધ શાક્ષી આપી શકે રાણી વિ૦ ખોયરૂલા. વી૦ રી. ૬ પ. ૨૧ (ફોજદારી)

ફોજદારી કામમાં બઇરીને ધણી તરફ ઇયા વિરૂધ શાક્ષીમાં તપાસવી નહી પણ એવી શાક્ષી આપવાથી ખોટા સોગનનું કામ ચાલેલું છે તે કામમાં સાક્ષી બાહાલ રાખવામાં આવેલી છે. (સરકાર વિ. દયાળ) તા૦ ૨૦ મી અપરેલ સન ૧૮૬૪ મુંબઈ કલકત્તાની હાઇકોરટેએવું ઠરાવ્યું કે બઇરીની શાક્ષી લેવાય (૬ ક. ઉ. રી. ફોજદારી ઠરાવ ૨૧) એ બાબત ટેલર પુ. ૧ પ. ૭૮૭ પુ. ૨ કે. ૧૧૬૫ ગુડીવ પ. ૧૩૭ જોવાં.

જડજ તથામાજીસ્ટ્રેટ બાબત. ૧૨૧ હરકોઇ જડજ અથવા માજીસ્ટ્રેટને કોરટમાંની તેની એવા જડજ અથવા માજીસ્ટ્રેટ તરીકેની વરતણુક વિશેના અથવા એવા જડજ અથવા માજીસ્ટ્રેટની રૂએ જે વાત તેના જાણ્યામાં કોરટમાં આવી હોય તે વિશેના હરકોઇ સવાલો પુછવામાં આવે તેમાં જવાબ દેવાની સદરહુ જડજ અથવા માજીસ્ટ્રેટને તે જે કોરટને તાબે હોય તેવી કોરટના ખાસ હુકમ શિવાય ફરજ પાડવી નહી પરંતુ એ પ્રમાણે કામ કરવાના દરમિયાનમાં પોતાની રૂબરૂ કોઇ બીજી બીનાઓ બની હોય તે વિશે તેને સવાલ પુછી શકાય છે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) સેસન કોરટની રૂબરૂ અ ના ઉપર તજવીજ ચાલે છે તે વખતે અ જાહેર કરે છે કે બ નામના માજીસ્ત્રેટે એક જુબાની ગેર રીતે લીધી કોઈ ઉપલી કોરટના ખાસ હુકમ સિવાય એ વિશેના સવાલોના. જવાબ આપવાની બ ને ફરજ પાડી શકાતી નથી.

(આ) બ નામના માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ ખોટી શાહેદી આપ્યાનું અ ના ઉપર સેસન કોરટમાં તોહમત છે ઉપલી કોરટના ખાસ હુકમ સિવાય અ એશું કહયું તે બ ને પુછી શકાતું નથી.

(ક) બ નામના સેશન જડજની રૂબરૂ તજવીજના દરમિયાનમાં એક પોલીસ અમલદારનું ખુન કરવાની કોશીશ કરવાનું અ ના ઉપર સેશન કોરટમાં તોહમત છે શી બીના બની તે વિશે બ ને સવાલ પુછી શકાય છે.

ટીકા—સાધારણ રીવાજ મુજબ શાક્ષી આપ્યા શીવાય જે વાત જડજને ખબર હોયતે વાત કામમાં દાખલ કરી શકે નહી તેમજ તેના ઉપર ફેસલાનો આધાર રાખી શકે નહી ૯. વી૦ રી૦ ક્રી૦ રૂ૦ ૨૫૨

તેમજ જ્યુરીના મેમ્બરને અગર આસેસરને માહીતી હોય તો તેની પણ શાક્ષી તરીકે જુબાની લેવી જોઈએ જુઓ ક્રી મો. સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ કલમ ૨૯૪

લગ્ન સબંધના દરમીયાનમાં કહેલી વાત બાબત.

૧૨૨ જે શખસનું લગ્ન થયેલું છે કિંવા થએલું હતું તેવા હરકોઇ શખશને લગ્ન સબંધના દરમીયાનમાં જેનો સાથે લગ્ન થએલું છે અથવા થએલું હતું તેણે હરકાંઈ વાત કહી હોય તે વાત સદરહુ કહેનાર શખશની કીંવા હક સબંધે તેના પ્રતીનીધીની રજામંદી શીવાય પ્રગટ કરવાની તે શખશને ફરજ પાડવી નહી કિંવા એવી કાંઇ વાત પ્રગટ કરવાની તે શખશને સદરહુ પ્રમાણેની રજામંદી શીવાએ પરવાનગી આપવી નહી પરંતુ પરણેલા શખસોની વચેની માંહેમાંહેની ફરીયાદીઓના કામોમાં અથવા કોઇ પરણેલા શખસે પોતાનું જેની સાથે લગ્ન થયું છે તેના વીરૂધ કાંઇ ગુન્હો કીધો હોય તે બદલ તેના ઉપર ફોજદારીમાં ફરીઆદ થઈ હોય તેવાં કામોમાં ઉપર પ્રમાણેની કાંઇ વાત પ્રગટ કરવાની તે શખશને ફરજ પાડવાને કિંવા પરવાનગી આપવાને બંધન છે એમ સમજવું નહી,

ટીકા—અંગ્રેજ લોકોનો નીયમ છે કે કોઇ માણસને તેના હક સબંધી પત્રો રજુ કરવાની ફરજ પાડવી નહી. એજ બાબત ઇંડીયામાં લાગુ પડે છે કે નહી? જો તે પક્ષકાર નથી. તો તે લાગુજ છે મી૦ નોર્ટન કહે છે કે પ્રમાણના નકી થએલો નીયમજ છે કે કોઈ માણસને તેના હક પ્રગટ કરાવવાની જરૂર પાડવી નહી અને હું ધારૂછું કે આ મુળ નીયમ આ કામમાં વાદીથી તોડાવાતો નથી કેમકે તેના કામ તાલુક રાખનાર દસ્તાવેજ તેનાથી મંગાવી શકાય છે જે પક્ષકાર કબજામાં નથી તે પક્ષકાર પોતાનો હક શાબીત કરી છુટવું જોઇએ. તોજ સામાવાળાના હકમાં ખામી છે એમ બતાવવાની જરૂર નથી તે માટે તણેજ પેહેલાં તેનો હક છે એવું પ્રથમ દરશાનીય બતાવવું જોઇએ તોજ સામવાળાએ બતાવવું કે મારો હક તેના કરતાં વધારે બળવાન છે પણ એટલુંજ સાબીત છે કે તેના હકમાં કાંઇ ખોડ હસે તો પણ તેથી વાદીનેતો લાભ મળતોજ નથી, મી૦ નોર્ટન (પ્ર, ૩૩૩, પ્ર, ૨૯૨, પ્ર, ૪૩૬ તથા ગુડીવ. પ્ર, ૧૪૯, ,૧૫૦

રાજ પ્રકરણ સંબંધી પુરાવો.

૧૨૩. રાજ્ય પ્રકરણ સબંધી પ્રસીદ્ધ નહી થએલા સરકારી દફતર ઉપરથી મળેલો પુરાવો આપવાને કોઈ પણ શખશને પરવાનગી આપવી નહી પરંતુ જે ખાતાનું સદરહુ દફતર હોય તે ખાતાના ઉપરી અધિકારી પરવાનગી આપેતો સદરહુ પ્રમાણે પુરાવો આપવા દેવો. ઉપરી અધિકારીએ

જકુરને યોગ્ય જણાય તે પ્રમાણે તેને પરવાનગી આપવી કિંવા ન આપવી.

સરકારી હોદ્દાનીરૂએ સરકારી અધિકારીને કહેલી વાત બાબત.

૧૨૪ કોઈ પણ સરકારી અધિકારીને સરકારી હોદ્દાની રૂએ ભરૂસાની વાત કેહવામાં આવી હોય તે વાત પ્રગટ કરવાથી સાર્વજનિકહીતને નુકસાન છે એવું સરકારી અધિકારીની નજરમાં આવે ત્યારેવાત મજકુર પ્રગટ કરવાની ફરજ અધિકારી મજકુરને પાડવી નહી.

ગુન્હો બન્યા બાબતની ખબર બાબતની વીશે.

૧૨૫ હરકોઇ ગુન્હો બન્યા બાબત હરકાંઇ ખબર બાબતની કોઇપણ માજીસ્ટ્રેટ કીંવા પોલીશ અમલદાર કયાંહુથી મેળવી તે કેહેવાને માજીસ્ટ્રેટ કીંવા પોલીશ અમલદાર મજકુરનેફરજ પાડવી નહી.

રોજગારને અર્થે કહેલી વાત બાબત.

૧૨૬ કોઇપણ બારીસ્ટર કીંવા અટરની કીવા પ્લીડર કીંવા વકીલને જે વાત તેને અશીલે અથવા તેની તરફથી કોઇએ એવા બારીષ્ટરનું કીંવા અટરનીનું કીંવા પલીડરનું કીંવા વકીલનું કામ કરવાને પ્રસંગે તથા કામ મજકુર કરાવવાને માટે કહી હોય તે વાત પ્રગટ કરવાની પરવાનગી અથવા કોઇપણ દસ્તાવેજની હકીકત કીંવા મજકુરથી તે પોતાના રોજગારનુ કામ કરવાને પ્રસંગે તથા કામ મજકુર કરવાને માટે વાકેફ થયો હોય તે હકીકત કીવા મજકુર પ્રગટ કરવાની પરવાનગી અથવા એવું કામ કરવાને પ્રસંગે તથા કરવાને માટે તેણે પોતાના અશીલને કાંઇપણ સલાહ આપી હોય-તે પ્રગટ કરવાની પરવાનગી તેના અશીલની સ્પષ્ટ રજામંદી શિવાય કોઇ પણ સમયે આપવી નહી,

પરંતુ આ કલમ માંહેના કોઈ પણ મજકુરને આધારે નીચે લખેલી વાત પ્રગટ થતી બચે છે એમ સમજવું નહી.

(૧) કોઇ પણ એવી વાત હરકોઇ ગુન્હાનુ કામ સાધવા સારૂ કહી હોય તે.

(૨) હરકોઈ બારીસ્ટરનું કીંવા પલીડરનું કીંવા અટરનીનું કીંવા વકીલનું કામ કરવાને પ્રસંગે બારીષ્ટર કીંવા પલીડર કીંવા એટરની કીંવા વકીલ મજકુરના જોવામાં એવી હકીકત આવી હોય, કે તે ઉપરથી એમ માલમ પડે કે કામ મજકુર કરવું શરૂ કરયા પછી હરકોઈ ગુન્હો અથવા દગો થયો છે.

સદરહુ હકીકત સદરહુ બારીસ્ટર કીંવા પલીડર કીંવા અટરની કીંવા વકીલના ધ્યાન ઉપર તેના અશીલે કીંવા અશીલની તરફથી કોઇએ આણી હતી કે નહી. તે કાંઇ જોવાની જરૂર નથી.

ખુલાસો—આ કલમમાં જે ફરજ કહી છે તે સદરહુ કામ ઉપરથી બારીસ્ટર કીંવા પલીડર કીંવા અટરની, કીવા વકીલ મજકુર દુર થયા પછી જારી રેહે છે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) અ નામનો એક અસીલ બ નામના એક અટરનીને કેહે છે કે "મેં ખોટા સીક્કા બનાવવાનો ગુનાહ કરયો છે, મારી ઇછા એવી છે કે તમે મારી તરફથી એ તહોમતનો જવાબ દ્યો."

ગુન્હેગાર જાણેલા માણસની તરફથી એ તહોમતનો જવાબ આપવો એ કાંઇ ગુનાહનું કામ નથી, તેથી સદરહુ વાત પ્રગટ થતી બચે છે.

(બ) અ નામનો એક અસીલ બ નામના એક અટરનીને કેહે છે કે "એક બનાવટના લેખનો ઉપયોગ કરીને મારે કોઇ મીલકતનો કબજો લેવાની ઇછા છે, એ લેખ ઉપર તમે ફરીઆદી માંડો" આ વાત ગુનાહનું કામ સાધવા સારૂ કહી તેથી તે પ્રગટ થતી બચતી નથી.

(ક) અ ના ઉપર ઉચાપતનું તહોમત છે, તેણે બ નામના એક અટરનીને જવાબ આપવા ગણ્યો મુકદમાનું કામ ચાલતાના દરમીયાનમાં અ ની હીસાબની ચોપડીમાં એક રકમ

હાખલ થએલી બ ના જોવામાં આવી એ રકમમાં ઊંચાપતવાળી રકમ અ ના ઉપર લેહેણી બતાવી હતી અને તે રકમ પોતે કામ લીધુ તે વખતે તે ચોપડીમાં નોહોતી.

આ હકીકત એવી છે કે તે બ એ પોતાનુ સદરહુ કામ કરવાને પ્રસંગે જોઇ, અને તે ઉપરથી એવું માલમ પડે છે કે મુકદમાનુ કામ શરૂ થયા પછી કાંઇ દગો થયો છે શખ્બ એ હકીકત પ્રગટ થતી બચતી નથી.

ટીકા—નીતી વીરૂધના સબબથી જે શાક્ષી બંધ રાખવામાં આવે છે તેના ચાર પ્રકાર મી, ઓસ્ટે પાડેલા છે (૧) રાજ્ય કુવારી.—સરકારની ખાનગી બાબતો. (૨) ન્યયે તેમાં જડજો. પંચો, જુરી, એઓ પોતાનો વીચાર બાહાર પાડી શકતા નથી, (૩) ધંધાહારી, (૪) સંસારી ધણીધણીયાણીની બાબત.

બીજો સવાલ એ ઉઠે છે કે કેઇ અશીલે કાંઈ શિક્ષણીય બાબતમાં વકીલની સલાહ પુછેલી હોય તે બાબતનું કેમ? તે બાબત મીં૦ ટેલર કહે છે કે અશીલ અને વકીલની વચ્ચે વાત ચીત થયેલી તે વાજબી કે ગેરપ્રકારની હતી તે પુછાતું નથી પરંતુ બહારની સ્વતંત્ર શાક્ષી ઉપરથી એવું સાફ જાણાય છે. કે એ વાત ચીત ગેરકાયદેસીર કામ બાબત થઈ હતી જેમકે દગો કરવાનો સારો ઇલાજ શુ છે અથવા એવોજ કોઇ શેતાનમાં જાય એવા ખટલા બાબતનો ફોજદારી ઇનસાફના પેહેલા ધોરણ ઉપર નજર રાખતાં જણાસે કે તેવું ખોટું કામ હોય તો વકીલે ઝાહેર કરવુ, પણ મકતાળુ છે કે બીન વ્યાજબી દાનતનો ભાવ છે તે થીજ તે હક ઉઠી નથી જતો; કેમકે વકીલનો ધર્મ એવો નથી કે કાયદા ઉલાવવાનો અથવા ખરેખરો દગો રચવાના ઉપાયો બતાવવા (પ્ર, ૭૮૯) ફીલ્ડ.

ક, ૧૨૬ દુભાશી આવીગેરેને લાગુછે.

૧૨૭ કલમ ૧૨૬ મીમાં કહેલા નીયમો બારીસ્ટરોના તથા પલીડરોના તથા અટરનીઓના તથા વકીલોના દુભાષીઆ તથા કારકુનો કીંવા નોકરોને લાગુ પડે છે એમ શમજવું.

પોતાની ખુશીથીકોઇપક્ષકાર સાહેદીઆપેથી હક ઉઠી જતો નથી.

૧૨૮ કોઇ દાવાનો પક્ષકાર પોતાનીજ દરખાસ્ત ઉપરથી અથવા બીજી રીતે તે ફરીયાદમાં સાહેદી આપે તો તેણે કલમ ૧૨૬ મીમાં લખ્યા પ્રમાણના બાબતો પ્રગટ કરવાની રજાનંદી તે ઉપરથી આપી એમ ગણવું નહી અને કોઇ દાવાનો અથવા મુકદમા હરકોઇ પક્ષકાર એના કોઈ બારીસ્ટર પ્લીડર અટરની કિંવા વકીલને સાહેદ તરીકે બોલાવે તો તેણે સદરહુ પ્રમાણે પ્રગટ કરવાની રજામંદી આપી એમ માત્ર ત્યારે ગણવું કે જ્યારે સદરહુ બારીસ્ટર અટરની અથવા વકીલને એવી બાબતો વિશે તે સ્વાલ પુછે કે તે એવો સવાલ ન પુછત તો તે બાબત તે બારીસ્ટર, અટરની કિવા વકીલ પ્રગટ કરી શકત નહી.

કાયદા સબંધીસલાહકાર સાથે ભરૂશાની વાત થઇ હોય તે બાબત.

૧૨૯ કોઈ શખશની વચ્ચે તથા તેના કાયદા સબંધી રોજગાર કરનાર સલાહકારની વચ્ચે કાંઇ ભરોસાની વાત થઇ હોય તે પ્રગટ કરવાને તે શખશને ફરજ પાડવી નહી; પરંતુ તે શખશ શાહેદ તરીકે શાહેદી આપવા પોતાની મેળેજ ઉભો થાય તો તેણે જે કાંઇ પુરાવો આપ્યો હોય તે પુરાવાનો ખુલાસો કરવાને એવા જેટલી વાત જાણવાની કોરટની નજરમાં જરૂર જણાય તેટલી વાત પ્રગટ કરવાની તેને તે ફરજ પાડી શકાય છે પણ બીજી વાત પ્રગટ કરવાની ફરજ પાડી શકતી નથી.

શાહેદના ખતકબાલા ગુજરવા બા

૧૩૦ જે શાહેદ ફરીયાદીમાં પક્ષકાર નથી તેવા શાહેદની હક્કીકત મીલકતના પોતાના ખત કબાલા અથવા જે દસ્તાવેજ ઉપરથી તે હ

ખત.

રહેણ મોરગેજ ઉપર ગીરોદાર તરીકે અથવા ઘરેણું રાખનાર તરીકે હક રાખતો હોય તેવો હરકોઈ દસ્તાવેજ અથવા જે દસ્તાવેજ રજુ કરવા ઉપરથી તે ગુન્હામાં આવે એવું હોય તે દસ્તાવેજ ગુજારવાને ફરજ પાડવી નહી, પરંતુ જે શખશ એવા ખત રજુ કરાવવા માગતો હોય તે શખસ સાથે અથવા તે શખશ ઉપરથી જે શખશનો હક ઉત્પન્ન થયો હોય એવો કોઈ શખસ સાથે સદરહુ સાહેદ ખત ગુજારવાને લખાણ કરીને કબુલ કીધું હોય તો સદરહુ પ્રમાણે ફરજ પાડી શકાય છે.

ટીકા—શાહેદને ઘણું કરીને તેના ખાસ કબજાના રજુ કરવાની ફરજ પાડી શકતી નથી. પણ કોઈ દસ્તાવેજ રજુ કરવાની શાહેદ ઉપર દીવાની ફરીયાદ તેના ઉપર ચાલવાને પાત્ર થય તેવું હોય તેટલાજ ઉપરથી દસ્તાવેજ મજકુર રજુ કરવાની તે ના પાડી શકતા નથી, ડો, ડી, રાઉકલીફ. વી, લોરડ, ઈગરેમોનટ મુડી એનડ ગ્રામીનસમસ રીપોરટસ વા, ૨ પ, ૩૮૯

કોઈ દસ્તાવેજજેબી જાકોઈ શખશપાસે હોયતોતે શખશનો દસ્તાવેજ હાજરકર વાનીના કહેવાનોહક હોતએવા દસ્તાવેજને હાજરકરવાબાબત.

૧૩૧ કોઈપણ શખશને તેના કબજામાંના એવા દસ્તાવેજો ગુજારવાની ફરજ પાડવી નહી કે તે દસ્તાવેજ હરકોઈ બીજા શખશના કબજામાં હોત તો તે ગુજારવાની ના પાડવાનો તેનો હક હોત પરંતુ સદરહુ બીજો શખશ દસ્તાવેજને મજકુર ગુજારવાને રજામંદી આપે તો હોય તો સદરહુ પ્રમાણે ફરજ પાડી શકાય છે.

જવાબ દીધાથી ગુન્હામાં આવીશું, એ સબબ ઉપરથી સાહેદને જવાબ દેવાની માફી આપવી નહી.

૧૩૨. હરકોઈ ફરીયાદીમાં અથવા દીવાની કિંવા ફોજદારી કામમાં તકરારી બાબતને લગતી હરકોઈ બાબત વિશેના સવાલનો કોઈ શાહેદ જવાબ આપે તો તે જવાબ તે શાહેદને ગુન્હામાં આણવો અથવા તે જવાબ ઉપરથી પ્રત્યક્ષ કિંવા પરંપરા સબબે શાહેદ મજકુર ગુન્હામાં આવે એવું થશે અથવા તે જવાબ એવા શાહેદને દ્રવ્ય દંડને કિંવા કાયદા તોડવાની ગુન્હેગારીને પાત્ર કરશે અથવા તે જવાબ ઉપરથી સાહેદ મજકુર પ્રત્યક્ષ કિંવા પરંપરા સબબે દ્રવ્ય દંડને કિંવા કોઈ કાયદા તોડવાની ગુન્હેગારીને પાત્ર થશે એવું થશે એવા સબબ ઉપરથી સદરહુ શાહેદને સદરહુ સવાલના જવાબ આપવાની માફી આપવી નહી.

સરત.

પરંતુ એવો જે જવાબ આપવાની શાહેદને ફરજ પાડવામાં આવી હોય તે જવાબ ઉપરથી ખોટી શાહેદી આપવા બદલ તેના ઉપર ફોજદારી મુકદમો ચાલે તે શીવાય બીજો ફોજદારી મુકદમો તેના ઉપર ચલાવવો નહી કિંવા પકડવો નહીં, કિંવા કોઈ પણ ફોજદારી કામમાં જવાબ મજકુર તેની વિરૂદ્ધ શાબિત કરવો નહી

ટીકા—શાહેદી આપવાની ના પાડવાને માટે તથા ખોટી શાહેદી આપવાને માટે શજા— શાહેદી આપવા ના પાડવાની સજાને માટે હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૭૯ જોવી. અને ખોટી શાહેદી આપવાની સજાને માટે હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૯૩ જોવી.

ગુનેહગારના સાબતી બાબત.

૧૩૩ ગુનાહના કામમાં તહોમતવાળા શખશના સોબતી તહોમતવાળા શખશની વીરૂદ્ધ શાહેદી આપવાને લાયક છે અને કોઈ ગુનાહ શાબીત કરવાનો ઠરાવ એવા સોબતીથી વગર પુષ્ટીની શાહેદી ઉપરથી કરેલો છે. એજ કારણને લીધે માત્ર સદરહુ ઠરાવ ગેરકાયદે છે, એમ સમજવું.

ટીકા—સેશન કોરટ આગળનું ઇનસાફનું કામ તહોમતવાળાનો જવાબ અને પુરાવો લખી લેવામાં આવ્યો ન હોય ત્યાં સુધી પુરૂ થઇ રહેતું નથી. ૮ બુ. રી. ક્રી, લેટર. ૧૩

સરતી માફી આપવાના કારણો માજીસ્ત્રેટે દફતરમાં નોંધવાં જોઇએ એવો કાયદામાં ઠરાવ છે ૬ બુ. રી, ક્રી. લે. ૫.

કોઇ શખશ ગુન્હામાં સામેલ હોય તે છતાં તેને માફી આપવામાં આવી હોય તે કારણથી ફરીયાદી તરફનો શાક્ષી થઇ શાહેદી આપવાને તે નાલાયક થતો નથી. ચંદીચરણ બાનરજી, ૬ બુ. રી, ૯૪

જે આરોપિતને જુના ક્રીમીનલ પ્રોસીજરકોડની કલમ ૩૪૭ (ક. ૩૩૭) પ્રમાણે કાયદાસર માફી આપી નથી તે આરોપીત માણસની શાક્ષી લેવાને માજીસ્ત્રેટને અધિકાર નથી જે અપરાધનો ઇનસાફ કેવળ સેશન કોરટથીજ થઇ શકે એમ ન હોય તેવા અપરાધના કામમાં માફી આપેલા આરોપિતે આપેલી શાક્ષી લાગુ નથી કેમકે તે શખશને છોડી દેવામાં આવ્યો નથી અગર ગુનેગાર ઠરાવવામાં આવ્યો નથી અગર તેના ઉપર ગુનો સાબેત થયાનો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો નથી, રાણી વિરૂધ હનમંતા વિગરે ઈં લા, રી, ૧ મુંબઇ ૬૧૦

તોહોમતવાળા વિરૂદ્ધ તેના સહ અપરાધીએ ગુનો શાબેત કરનાર તરીકે જે હકીકત સોગન ઉપર કહી હોય તે હકીકતને આસપાસની મુદ્દાની હકીકતથી પુષ્ટી મળતી હોય તેવી હકીકત પુરાવામાં લેવાઇ શકાય છે કારણ કે એ પ્રસંગે એવું અનુમાન થાય છે કે આસપાસની મુદ્દાની હકીકતથી તે ગુનો શાબેત કરનારે કહેલી હકીકતને પુષ્ટી મળે છે અને જ્યારે પુષ્ટી મળે ત્યારે બાકીની હકીકત પણ તેણે સાચી કહેલી હોવી જોઇએ, એક ગુનો શાબેત કરનારની પ્રતિજ્ઞા ઉપર લીધેલી જુબાની ને બીજો ગુનો શાબેત કરનારની જુબાનીથી પુષ્ટી મળતી નથી. રાણી વિરૂધ કાલોચદ્દારા ૧૧ બુ, રી, ૨૧, ૧૧ મુ, હા. કો, રી ૧૯૬ આના સબંધમાં જુઓ પાછળ કલમ ૧૧૪ ઉપરની ટીકા.

શાહેદોની સંખ્યા ૧૩૪ હરકોઈ કામમાં હરકોઈ હકીકત શાબીત કરવાને સારૂ શાહેદોની અમુક સંખ્યા જોઇએ એમ સમજવું નહી.

ભાગ ૯૦ મો. શાહેદોની તપાસણી બાબત.

શાહેદ કેવે અનુક્રમે ગુજારવા તથા તેની કેવે અનુક્રમે શાહેદી લેવી તે બાબત. ૧૩૫ શાહેદો કેવે અનુક્રમે ગુજારવા, તથા તેની શાહેદી કેવે અનુક્રમે લેવી એ બાબત દીવાની તથા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત સબંધી તે વખત જે કાયદા તથા વહીવટ હોય તે મુજબ જેના તે કાયદા તથા વહીવટ પ્રમાણે અમલ કરવો અને એવો કાંઇ કાયદો ન હોય તો કોરટની નજરમાં દુરસ્ત લાગે તેમ કરવું.

ટીકા—થોડો એક અમલદારે અને થોડો બીજા અમલદારે દફતરમાં દાખલ કરેલા પુરાવા ઉપરથી કમીટ કરવા તથા ગુનાહ શાબેત થયાનો ઠરાવ કરવા બાબત ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૩૫૦ જુઓ

શાહેદીની શાક્ષી કોરટમાં પુરી થાય ત્યાં સુધી તેની આગળ જુબાની કોરટમાં વાંચવી નહી. રાણી વિરૂધ શાધેશ્યારી, ૧ બુ૦ રી૦ ફો૦ ૧૪

ફરિયાદીના તથા કેદીના વગર આધારના બોલવા ઉપર કામ ફેસલ કરવું ને દરેક બાજુ તરફથી જે પુરાવા આપવા માંડયો હોય, તે દાખલ કરવો નહી એ ગેરકાયદે છે રાણી વિરૂધ સેક એવું, ૨ બું, રી. ફો. ૪૭.

માફી આપવાનું વચન આપી જે હકીકત કહેવરાવી હોય. તે કેદી વિરૂધ બીલકુલ પુરાવ નથી. રાણી વિરૂધ રાધાનાથ ડોસાય, ૮ બુ. રી, ફો. ૫૩

રાણીના શાહેદની શાક્ષી કોઇને તકશીરવાન ઠરાવવાને બસ નથી રાણી વિરૂધ તુલશીડા

આ, ૩ બી, એલ. આર. એ. ફો. ૬૬

ફરીયાદી તરફના શાક્ષીઓને એમ બોલવા દેવું કે, આરોપીતની ચાલ ચલગત સારી નથી એ અયોગ્ય છે—રાણી વિરૂધ ટેમન, ૨ મુ. રી. ૧૩૧

મેળાપીની શાક્ષી એકલીજ હોય તો, તે કોઇને તકસીરવાન કરવાને બસ નથી, અને બીજા પુરાવથી સારી પેઠે મજબુતી મળેલી જોઇએ કે જેથી ગુનાનો આરોપીત સાથે સંબંધ થાય તેવી વાતો શીધી રીતે શાબેત થાય રાણી વિરૂધ દ્વારકાં અને સુખલાલ ૧ ઈ. જ્યુ. એન. એમ. ૧૦૦

એક શાહેદની શાક્ષીને બીજા મતંતર પુરાવનો ટેકો ન હોય તો, જુઠા સોગનની તકસીર ઠરાવવા માટે બશ પુરાવ નથી રાણી વિરૂધ લાલચંદ કોવરા ચોકીદાર. ૫ વુ. રી, ફો. ૨૩

પોતાના ધણી વિરૂધની ઓરત શાક્ષી હોય, ને તેથી કદી બીજા પુરાવને મજબુતી મળતી હોય તો પણ તે દાખલ કરવો નહી રાણી વિરૂધ ગોરચંદ પોલાઇ, ૧ વુ, રી, ફો, ૧૭

એક શાહેદની શાક્ષી જો માનવા લાયક હોય તો કેટલાક ગુનાં જે અપવાદ તરીકે છે, તે શીવાયના તમામ ગુનાઓમાં, કાયદાશર બસ પુરાવ છે રાણી વીરૂધ બિંદુ વિગરે. ૮ વુ. રી. ફો. ૬૦

જે બાબત ખબર ન હોય કે એ ખરી અગર ખોટી છે તે બાબત હકીકત બતાવવી એ ખોટો પુરાવ આપવો કેહેવાય. રાણી વિરૂધ ઈચ્છાંનમીયા. ૨ વુ. રી. ફો. ૪૭

કેદીની આગળ ખોટી ચાલ વિશે તથા તેના ઉપર આગળ ગુના આવેલા તે વિશે, તથા એના સગાવાહલાની ખોટી ચાલ ચલગત વિશે પુરાવ આપવો એ દાખલ કરવા લાયક પુરાવ નથી

કોઈ માણસ શાક્ષી દાખલ કોરટ રૂબરૂ હોય તો કાયદામાં ફરમાવ્યા મુજબ તેની શાક્ષી લેવી એ શાક્ષી માફક ન હોય ને તેની શાક્ષી માફક જુબાની ન લીધી હોય તો જડજને એણે કહેલી હકીકત દરસાવવાનો હક નથી. રાણી. વિરૂધ ફુલચંદ ઉરફે ફુલોરઅહીર તથા શોવસુરન ૮ વુ. રી. ફો. ૬૧

એક શાક્ષી વાદી તરફથી શાક્ષી આપી ગયો હોય તો પછી પ્રતિવાદી તરફથી તેને શાક્ષીમાં બોલાવાતો નથી તેમ કરવું હોય તો પેહેલી તેની શાક્ષી લેવાણી તે પુરી થઇ રહે ત્યારે એ પ્રમાણે રજુ કરવાની પરવાનગી મેળવવી જોઇએ, મેકીનટોશ. વિરૂદ્ધ નોબીમની ડોશી, ૨ ઈ, જુ, પ ૧૬૦ (ન. આ,)

સાધારણ નિયમ પ્રમાણે પક્ષકારે બોલાવેલા સર્વ શાક્ષીઓની જુબાની લેવી જોઇએ પણ સ્પેશીયલ અપીલમાં એવો વાંધો ઉઠાવવામાં આવે કે નીચલી કોરટે કેટલાક શાક્ષીની જુબાની લીધી નથી તેમાં એમ બતાવવું જોઇએ કે એ શાક્ષીઓની જુબાની કેશમાં જરૂરની હતી નીલકંઠશરમી, અને બીજાઓ, વિરૂધ સુસીલાડેબીયા અને બીજાઓ. ૬ વી, રી, પ્ર, ૩૨૪

કયા કયા શાક્ષીની જુબાની લેવી તે નકી કરવાનું કામ કોરટનું નથી એ કામ પક્ષકારોનું છે અને જો તેઓ શાક્ષીઓની જુબાની લેવરાવવા તથા બરોબર વખતે હાજર રાખવામાં કસુર કરે તો એ દોષ તેમનો છે ૬ વી, રી, પ્ર, ૨૩૧

વાદીએ શાક્ષીઓના રજુ કરેલા લીષ્ટમાં કોઇ શાક્ષીનું નામ દાખલ કર્યું હોય નહી તો તે હકીકત પક્ષકાર જયારે તેને રજુ કરે ત્યારે તેની જુબાની નહી લેવાનો કાંઇ આધાર નથી ૧૨ વી. રી, પ્ર. ૪૫

જે જડજે કોઇ શાક્ષીની જુબાની લીધી હોય તે જડજ તે શાક્ષીને જેવા ભરોસો રાખવા લાયક ગણે તેવા ઉપલી અપીલ કોરટો ગણવાને શક્તિવાન નથી કેમકે તે શાક્ષી કેવી રીતે જુબાની આપે છે તેનું તે નીચલી કોરટ અવલોકન કરે છે અને વળી તેની પાસે જુઓ જુ

બાની આપે છે તેનું તે નીચલી કોર્ટ અવલોકન કરે છે અને વળી તેની પાસે જેઓ જુબાની આપવા આવે તેમની સાધારણ સ્થીતિ કેવી છે તે બાબત પણ કોઈ અપીલ કોર્ટ કરતાં તેને વધારે ખબર હોય છે, બીબી. ઊમરઅલ્લી ખાન, વિરૂધ. ફેજઅહમદખાન પ્રી. કૌ, તારીખ ૨૮ મી મે સને ૧૮૭૩.

જે શાક્ષીને બોલાવવા પક્ષકાર ઈચ્છા રાખતો હોય તે શાક્ષી કોરટમાં હાજર હોય તો કોરટે તે શાક્ષીને ના મંજુર નહિ કરવો જોઇએ, અગર તે એ શાક્ષી જે પુરાવો આપશે તે કાંઇ પણ ઉપયોગનો નથી એવો આગળથી કોરટે અભિમાય બાંધ્યો હાય અને તે શાક્ષીને નકામો ગણ્યો હોય તો પણ ૮, વી રી, પ્ર, ૩૬૪ ૧૨, વી, રી, પ્ર, ૨૨૯ ૨૫, વી, રી, પ્ર, ૫૫૦

એક પક્ષકારનો કેશ બંધ થઈ ગયા પછી વધારે પુરાવો તેને આપવા દેવો તે કોરટની મુખત્યારી ઉપર છે. ૧૨ વી. રી. પ્ર, ૪૫૫

કોરટને કોઈ શાક્ષીની સાહેદી લેવાને અરજ થઇ હોય ત્યારે વ્યાજબી કારણ બતાવ્યા શિવાય તે ના મંજુર કરે તો તે સાહેદ બોલાવનાર પક્ષકારને ફરિયાદ કરવાનું કારણ છે. પણ સાહેદને બોલાવી હાજર રાખેલો છે માટે તેનો જુબાનો લેવાને કોરટ બંધાએલો નથી ૨, વી, રી, પ્ર, ૧૯૬

જ્યારે ફરિયાદ સ્થળાંતર કરવામાં આવે ત્યારે સઘળો પુરાવો ફરીથી લેવો જોઇએ. પણ પક્ષકાર એ હક મોઘમ રીતે છોડી દઇ શકે છે, નારણભાઇ વ્રજભુખણદાસ. વિરૂધ નારશંકર ચંદ્રશંકર. ૪ મુ. હા. રી, પ્ર. ૯૯

જો જજજોની બદલી થાય તો આગલા જજજની રૂબરૂ જે પુરાવો લેવાએલો હોય તે પુરાવા ઉપરથી બદલી ઉપર આવનાર જજજ મુકદમાનો નિકાલ કરી શકે છે.

ઇનસાફ કરતી વખતે તહોમતવાળાના બચાવ સારૂ શાહેદની ટીપ, તથા શાહેદોની શાહેદી લેવા બાબત વીગેરે ક્રીમીનલ પ્રોસીજર સને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૨૧૧-૨૧૨ ૨૧૬ અને ૨૧૭ જોવી.

શાહેદોને ખત બતાવી એજ ખત છે કે નહી એમ પુછવામાં આવે ત્યારે, તેઓ ફકત પોતાની શાખો છે એટલી શાક્ષી પુરે, તો એ ખત શાબેત કરવાને કાયદાસર પુરાવ નથી. રતનચંદ બઇશાક વિરૂધ બાચુબીબી, ૧૨ વુ રી. ૫૨૯

મુવેલા સાહેદની શાક્ષી પુરાવ થવા માટે એવી જરૂર છે કે એ શાક્ષી ગુજરી ગયો છે એમ શાબેત કરવું ત્યારવના એની શાક્ષી દાખલ કરવા લાયક થાય નહી રાણી વિરૂધ ગોગાલર વિગેરે, ૧૨ વુ. રી, ૮૦

એક શાહેદની શાક્ષી કોઈ પણ વાત શાબેત કરવાને માટે આ દેશના કાયદા મુજબ, જો એ શાહેદી જાત માહેતી બાબત બોલતો હોય તો બસ છે રાજા પ્રોસોનો નારાયણદેવ વિરૂધ શામાની ડોસી ૧૦ વુ રી ૨૩૬

જો જડજને કેહી તકશીરવાર છે એ બાબત કાંઇ શક રહેતો હોય તો પ્રથમ વાદીમાં નકી આપેલા હોય તેવા શાક્ષીઓને ક્રી પ્રો. કો, કલમ ૩૫૧ મુજબ તેણે સમન કરી બોલાવવા જોઇએ— ૩ વુ, રી, ક્રી, લેટર ૧૯

જો સેશન જડજને કાંઈ શક હોય તો તેણે પણ પ્રથમ નહી બતાવેલા શાક્ષીને સમન કરી બોલાવવો જોઈએ. પણ જો શક ન રહેતો હોય તો તેમ કરવાની જરૂર નથી રાણી વિરૂધ બાઇદનાથરતીગ. અને બીજા ૩ વુ. રી, ક્રી, રૂ. ૨૯

માજીસ્ત્રેટે કેદીએ સમન કરી બોલાવવા દરખાસ્ત કરેલા શાક્ષીઓના નામ દફતરમાં દાખલ કર્યા વિના કામ સેશન કમીટ કર્યું પણ સેશન જડજને આ વાતની માલમ [illegible]

તેમને સમન કરવા હુકમ કર્યો પણ તેમની ગેરહાજરીમાં ઇનસાફ પુરો કરવા માંડ્યો અને મુદત નાખવા ના પાડી અહીંયાં હાઇકોર્ટે તેમની જુબાની લેવા હુકમ કર્યો—રાણી વિરૂદ્ધ રાજનારાયણ મનટી ૧૮ વુ, રી. ક્રી. ૨, ૨૦ તોહોમતવાળાએ શાહેદો બોલાવવાને યાદી મા. માજીસ્ટ્રેટને આપી હોય તે યાદીમાં બતાવેલા તમામ શાહેદોનું માજીસ્ટ્રેટે સેસન કોરટમાં હાજર રાખવાનો બંદોબસ્ત કરવો જોઇએ, રાણી વિરૂદ્ધ ઇસનદત્ત, ૧૫ વુ. રી, ક્રી, ૨, ૫૬, ૬ બં, લા, રી, એપે, ૮૮

કેદી શાહેદારની જે યાદ માજીસ્ટ્રેટને આપે છે તે યાદીમાંના કોઈ પણ સાક્ષીદારને સમન કરી જબાની લેવાને જુ, ક્રી, પ્રો. કો, કલમ ૩૬૩ (ક. ૨૮૧) ઉપરથી કેદીને હક છે, સરકાર વિરૂદ્ધ પ્રસન્નોકુમાર ૨૩ વુ. ની. પ્ર, ૫૬

જે ગુન્હો બન્યાનું કહેવામાં આવ્યું હોય તે ગુન્હાવાળી જગ્યાનો સ્થાનિક તજવિજ કરતાં આસેસરોને તે જગ્યા ઉપરના શાહેદ તપાસવાનો અધીકાર સેશન જડજ આપી શકતા નથી રાણી વિરૂદ્ધ છત્રધારીસંગ, ૫ વુ, રી. ક્રી. ૩ ૫૯ જગ્યા જોવા જવાના છીએ તે બાબત બંને તરફના નોટીશ આપવી જોઇએ અને પછી સેશન જડજ પોતે [illegible] અને પક્ષકારો સાથે તે જગ્યા ઉપર કામ બંધ કરતાં અગાઉ [illegible] લેતાં અવલ જવું જોઇએ પણ ત્યાર પછી તો નહી જવું જોઇએ, આશુતોષ બાહાદરી નારાયણસીંગ ૧ કલકતા રી. ૧૪૩

રાણી વિરૂદ્ધ મુકતાસીંગના કામમાં એવો ઠરાવ થયો હતો કે જે સેશન જડજની રૂબરૂ કામ ચાલતું હતું તેમાં તે જડજ શાહેદી આપવાને પાત્ર છે. ૧૩ વુ. રી, ક્રી, ૨ ૬૦, ૬ બં, લા, રી, ક્રી, ૨. ૧૫

કયા ખાસ તોહોમતની બાબતમાં તોહોમતવાળાને જવાબ આપવો જરૂરનો છે તે વિશે માહીતી મળ્યા વગર ફરિયાદીના શાહેદોને કયા મુદ્દા ઉપરથી આડા સવાલ પુછવા તે વિશે તોહોમતવાળાથી નકી થઇ શકતુ નથી તેથી જ્યાં સુધી આડા સવાલ તોહોમતવાળાએ પુછ્યા ન હોય અગર પુછવાનો હક ખોયો ન હોય ત્યાં સુધી ફરિયાદીના શાહેદને માજીસ્ટ્રેટે રજા આપવી જોઇએ નહી. ફરિયાદી તરફના સમન કરેલા શાહેદોને જો ફરિયાદી તરફથી તપાસવામાં ન આવે તોપણ, આડાઅવળા પ્રશ્ન પુછવાને માટે શાહેદોને શાહેદના પાંજરામાં ઉભા કરવા જોઇએ કે જેથી તોહોમતવાળો આડાઅવળા સવાલ પુછવાનો લાભ લેઈ શકે. બેશક કોરટ તરફથી જે શાહેદોને બોલાવવામાં આવે તેમને તો આડા અવળા પ્રશ્ન પુછવાનો તોહોમતવાળાનો હક છે, ૮ કૈશરેહીંદ વિ, ગીરીશચંદ્ર તાલુકદાર ઇ. લા, રી, ૫ કલકતા, ૬૧૪

જ્યારે તોહોમતવાળાના બચાવના શાહેદો લાંબે દુરના રહેવાશ હોય અને તેથી કેટલાક દીવસ સુધી કામ મુલતવી રાખવું પડે તેમ હોય અને ફરિયાદીના શાહેદોને હમેશાં હાજર રાખવાથી શાહેદોને અગવડ પડે તેમ હોય એટલુંજ નહી પણ સરકારને ખરચ પણ ખમવું પડે તેમ હોય ત્યારે માજીસ્ટ્રેટે તોહોમતવાળાને કામ મુલતવી રાખતાં અવલ કહેવું જોઇએ કે તારે ફરિયાદી તરફના શાહેદોને ફરિ બોલાવી આડાઅવળા સવાલ પુછવાના છે અથવા ફરિયાદીના શાહેદોને જવા દેવાની રજા આપવાને તું કબુલ થાય છે જો કબુલ થાય તો પછી તોહોમતવાળાને તે શાહેદોને ફરિ બોલાવવાનો હક નથી પણ માજીસ્ટ્રેટની નજરમાં આવે તો તે શાહેદ ઉપર ફરિ સમન કહાડી શકે, લાલમહમદ ૯ અલ્હા, ૨૮૪

તસદી આપવા સારૂ અથવા વીલંબ કરવા સારૂ તોહોમતવાળાએ ફલાણા માણસને સાક્ષીદાર તરીકે બોલાવ્યો છે માટે તે શાક્ષીદાર જરૂરનો છે કે નહી તેની તજવીજ કરી નકી કરવાની ક્રીમીનલ પ્રોસીજરકોડ કલમ ૨૧૬ પ્રમાણે માજીસ્ટ્રેટને સતા છે પણ તોહોમતવાળા

નો બચાવ શો છે તેની તજવીજ કરવાની સતા નથી અને ત્યાર બાદ તોહોમતવાળાએ નામે દીધેલા સઘળા શાક્ષીદારોને શમન કરવાની ના પાડવી જોઇએ નહી દિનાનાથ ઘટક વિ. રાજ કુમાર સીંઘ અને ૨ જો (૧ ઇ) લો, રી, ૩ કલકતા, પ, ૫૭૩

સ ૨૬૬ કલમમાં દરશાવેલાં કારણો હોય તે સિવાય તોહોમતવાળાએ આપેલા શાક્ષીદારને શમન કરવા ના પાડવાને માજીસ્ટ્રેટને સતા નથી અને જો માજીસ્ટ્રેટ તે પ્રમાણે સમન કરવાની ના પાડે તો તેજ કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવવાને તે બંધાએલો છે. ડીફેન્સ બંધ કરવા પછી જે નવો પુરાવો આપવામાં આવે તો તે પુરાવાની રાગે શાબીતી આપવાને જે શાક્ષીની જુબાની લેવાવવા ના પાડવામાં આવી હતી તે શાક્ષીને શમન કરવાની ના પાડવાનું કોઇ કારણ નથી.—હોસાબોલ્ડટન વિ, સોમોક દયાળ કાબેરી. ઇ, લા, રી, ૬ કલમ ૭૧૪

તા૦ ૩૦ મી માર્ચ સન ૧૮૮૧ ના રોજ તોહોમતવાળાના ઇનિસાફનું કામ ચાલતું હતું તે દરમ્યાનમાં માજીસ્ટ્રેટને તોહોમતવાળાએ એવી અરજી કરી કે અમુક શાહેદ તમારો તરફી બોલાવો. માજીસ્ટ્રેટે શાહેદ ઉપર તા૦ ૧૮ મી એપ્રીલના રોજ હાજર થવાનો શમન કર્યો, સમન બજાવવામાં કેટલોએક વખત ગયો અને તેથી શાહેદ નિમેલા દીવશે આવી શક્યો નથી તોહોમતવાળાએ ફરી અરજી કરી કે શાહેદ ઉપર બીજો સમન કહાડવો જોઇએ તે અરજી માજીસ્ટ્રેટે ના મંજુર કરી અને ના મંજુર કરવાનો એવો સબબ બતાવ્યો કે અરજ શુધબુધ્ધિથી કરવામાં આવેલ નથી આ કામમાં એમ ઠરાવ્યું કે તા૦ ૧૮ મી અપ્રીલના રોજ જે ઠરાવ કર્યો છે તે બરોબર નથી કેમકે સન ૧૮૭૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૩૫૯ આવા પ્રસંગે લાગુ પડતી નથી અને તેથી માજીસ્ટ્રેટે ફરીથી શમન બજાવવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઇએ પ્રથમનો શમન બજાવવાનો જે પ્રયત્ન હતો તે ફક્ત નામનોજ હતો રાણી વિરૂધ્ધ કુતુબુદ્દીન. ઇ, લા, રી, ૪ અલ્હા, ૫૩

સેશન કમીટ કરવાનો હુકમ કરયો તે વખતે તોહોમતવાળાએ જે શાહેદોની યાદી આપી હતી તેમાંના બે શાહેદ હાજર થયા નહી તેનો સબબ એ હતો કે એકના ઉપર સમન કહાડ્યા છતાં બજ્યો નહી અને બીજાના ઉપર તો સમન પણ કહાડવામાં આવ્યો ન હતો જે વખતે ઇનસાફનું કામ સેશન કોરટમાં શરૂ થયું તે વખતે તોહોમતવાળાએ કામ મુલતવી રાખવાને તથા ગેરહાજર સાહેદોને સમન કરી બોલાવવાને અરજ કરી તે અરજ ના મંજુર કરવામાં આવી, અપીલમાં હાઇકોરટે એવો ઠરાવ કરયો કે એ બંને શાહેદોની શાક્ષી લેવરાવવાનો તોહોમતવાળાનો હક છે માટે તેઓની શાહેદી લેવી જોઇએ મેસોનો કુમાર માઇત્રી ૨૩ વુ, રી, ક્રી. રૂ, ૫૬

તોહોમતવાળાની તરફનો શાક્ષી સમન કાઢ્યા પછી નાશી ગયો હતો તેથી ત્યાં હાઇકોરટે તેને પકડવાને સારૂ કામ પાછું મોકલ્યું કારણ કે તે શાક્ષી જરૂરીનો દેખાયો અને યાદીમાં તેનું નામ હતું તેથી કેદીને તે શાક્ષીને સમન કરી બોલાવવાનો હક હતો.—રાણી વિરૂધ્ધ ઈશાનદત અને બીજા. ૬ બંગાળા લો, રીપોર્ટસ બાબ ૮૮ ૧૫ વું, રો, ક્રી રૂ. ૩૪

પુરાવો લેવા યોગ્ય છે કે નહી એવાત જડજે ઠેરાવવી. ૧૩૬ જ્યારે હરકોઇ હકીકતનો પુરાવો આપવાનું હરકોઈ પક્ષકાર કહે ત્યારે જાહેર કરેલી હકીકત શાબિત થાય તો તે લગતી શીરીતે છે એવું સદરહુ પુરાવો આપવાનું કેહેનાર શખશને પુછવાને જડજ મુખત્યાર છે અને સદરહુ હકીકત શાબિત થાય તો તે લગતી છે એવું જડજની નજરમાં આવે તો તેણે પુરાવો મંજુર લેવો અગર એવું નજરમાં ન આવે તો તે લેવો નહી.

જે હકીકત શાબિત કરી આપવાનું કહેવામાં આવે તે હકીકત એવી હોય કે કોઈ હકીકત

શાબિત થાય તોજ માત્ર તેનો પુરાવો લેવાઇ શકાય ત્યારે સદરહુ પ્રથમ કહેલી હકીકતનો પુરાવો આપતાં પેહેલાં સદરહુ પાછળથી કહેલી બીજી હકીકત શાબિત થવી જોઇએ તે જ પક્ષકાર મજકુર એવી હકીકતની શાબિતી આપવાનું પોતાનું માથે લે અને તે વિશે કોરટની ખાત્રી થાય તો તેમ થવાની જરૂર નથી

એક જાહેર કરેલી હકીકત લગતી છે કે નહી એ વાત બીજી જાહેર કરેલી હકીકત પ્રથમ શાબિત થયેલી માલમ પડે એવી હોય ત્યારે જડજની નજરમાં યોગ્ય જણાય તે પ્રમાણે સદરહુ બીજી વાત શાબિત કરતાં પેહેલાં સદરહુ પેહેલી વાતનો પુરાવો આપવાના પરવાનગી આપવાને અગર સદરહુ પેહેલી વાતનો પુરાવો આપતાં પેહેલાં સદરહુ બીજી વાતનો પુરાવો આપવાનો હુકમ કરવાને જડજ મુખત્યાર છે.

દ્રષ્ટાંતો.

(અ) એક લગતી હકીકત વિશે એક જાહેર કરયા પ્રમાણે ગુજરી ગયલા શખશે કહેલી મજકુર શાબીત કરી આપવાનું કહેવામાં આવ્યું છે એ મજકુર કલમ ૩૨ મુજબ લગતો છે.

એ મજકુરનો પુરાવો આપતાં પેહેલાં એવો પુરાવો આપવાનું કહેનારા શખસે શખશ મજકુર ગુજરી ગયો છે એ હકીકત શાબીત કરવી જોઇએ.

(બ) એક જાહેર કરયા પ્રમાણે ખોવાઇ ગયલા દસ્તાવેજનો મજકુર નકલ વડે શાબીત કરી આપવાનું કહેવામાં આવ્યું છે.

નકલ મજકુર ગુજારતાં પેહેલાં તે નકલ ગુજારવાનુ કેહેનાર શખસે સદરહુ અશલ દસ્તાવેજ ખોવાઇ ગયો છે એ શાબિત કરવું જોઇએ

(ક) અ ના ઉપર ચોરીનો માલ ચોરાએ ગએલો જાણીને લેવાનું તોહમત છે.

માલ મજકુર તેના કબજામાં હતો એ વાતનો તેણે ઇનકાર કીધો હતો એવું શાબીત કરી આપવાનું કહેવામાં આવ્યું છે.

ઇનકારની વાત લગતી છે કે નહી એ વાત ચોરીએ ગએલો માલ રજુ છે તેજ છે એ વાત શાબીત થએલી માલમ પડે એવી છે કોરટની નજરમાં યોગ્ય આવે તે પ્રમાણે કબજાનો ઇનિકાર શાબીત કરતાં પેહેલાં માલ મજકુર ચોરીએ ગએલો તેજ છે એનો પુરાવો આપવાનો હુકમ કરવાને અથવા માલ મજકુર ચોરાએ ગએલો તેજ છે તેનો પુરાવો આપતાં પેહેલાં ઈનકારની વાત શાબીત કરવાની પરવાનગી આપવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

(ડ) અ નામની એક હકીકત જાહેર કરયા પ્રમાણે એક તકરારી વાતનું કારણ અથવા ફળ છે એ અ નામની હકીકત શાબીત કરી આપવાનું કેહેવામાં આવ્યું છે હકીકત અ તકરારી હકીકતનું કારણ કિંવા ફળ છે એવું માની શકાય તે પેહેલાં વચમાં દરમીયાન બ, ક, ડ, એવી ત્રણ હકીકત છે તે બનેલી છે એમ શાબીત કરવું જોઇએ. બ ક અથવા ડ હકીકત શાબીત કરતાં પેહેલાં હકીકત અ શાબીત કરવાની પરવાનગી આપવાને અગર તો અ શાબીત કરવાની પરવાનગી આપતાં પેહેલાં બ ક તથા ડ શાબીત કરવાનો હુકમ આપવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

ટીકા—તોહમતનામુ ફરમાવ્યા પેહેલાં તોહમતવાળાની જુબાની લેવામાં આવી હોય તેટલા કારણથી તોહમતવાળાના તોહમત શાબીત થયા પછી તોહમતવાળાનો બચાવ સાંભળવાની જરૂર રેહેતી નથી એમ થતું નથી, બચાવ સાંભળવો જોઇએ, ગુલાબરાય, ૩ આગ્રા ૧૫૯ જે તમામ દસ્તાવેજની નકલો તોહમતવાળો માગે અને પોતે પોતાના બચાવમાં જરૂરી ધારતો હોય તે તમામ નકલો તેને મળવાનો હક છે પુરાવે દાખલ થઇ શકે એમ ધારીને નકલો આપવાની નાપાડી શકાય નહી અને પુરાવમાં દાખલ થઇ શકે એમ છે કે નહી એનો ઇનસાફ કર

નારી કોરટે જોવાનું છે. સીબપસાદ પાન્ડીઆ ૬ બં. લા, રી. એપે. ૫૯

તોહમતગારની ગેરહાજરીમાં લીધેલો પુરાવ. પછીથી તોહમતદારને વંચાવ્યો હોય તે ચાલે નહી, સુજાવલ વિરૂધ. રાજ્ય, ૫ રેકોરડર ૨૫. જો તોહમતદારની રૂબરૂ શાહેદ લેવામાં ન આવ્યા હોય તો શિક્ષા ગેરકાયદાશેર છે અને રદ થવી જોઇએ રાણી વિરૂધ લાલાચોએ વાવ્ય .ખુણાના પ્રાંતની હાઇ કોરટના રીપોર્ટ વલ્યુમ ૧૧ પ્ર. ૪૯

રાણી વિરૂધ નોબોકુમાર બાનરજીના કેશમાં તાહોમતદારને કેટલાક શાક્ષીઓને સમક્ષ રાખી સ્વાલ પુછવા નહી દેવાથી ગુનો શાબીત થવાનો ઠરાવ રદ થયો ૩ વુ રી. પ્ર ૨૧, રાણી વિરૂધ સૈયદ હુસેનઅલી ચોવરી ૮ વુ. રી. પ્ર ૭૪

આ મુકદમો ફરીયાદી તરફનો પુરાવો તોહોમતદારની રૂબરૂ દફતરમાં દાખલ થયો ન હોતો તેટલા સારૂ રદ કર્યો, રાડા અને બીજાઓ વિ. રાજ્ય ૪ રેકોરડર પ્ર. ૬૬

ગમે તેટલી વખત એકજ ગુન્હો સેશનની આગળ ઇનસાફમાં આવ્યો હોય તો પણ દરેક તહોમતદારને હક છે કે પોતાની રૂબરૂ બધો પુરાવો લેવાઈ દફતરમાં દાખલ થવો જોઇએ તે એવી રીતે કે જાણે શાક્ષીએ એ તોહોમતદાર ઉપર અગાડી કદી પુરાવો આપ્યો જ ન હોય રાણી વિરૂધ અફાજુદીન, ૧૩ વુ. રી, એવીજ મતલબનો કેસ રાણી વિરૂધ કુનશે કલમ ૪ પ્ર. ૩૮

એટલે અગાડીના ઇનસાફમાં આપેલી જુબાની શાક્ષીને વંચાવવી એ તોહોમતદારની રૂબરૂ એ શાક્ષીની જુબાની લીધી એમ ન કહેવાય—રાણી. વિરૂધ ભોજ્નારાણ મબરાજ, ૨ વુ. રી, પ્ર. ૫૧; રાણી વીરૂધ રાજકુમારશીંગ ૮ વુ. રી. ૧૭. રાણી વિરૂધ ગુલફકાર ખાંન અને બીજા ૧૬ વુ, રી. પ્ર. ૩૬

દીવાની મુકદમામાં દાખલ થયેલા દસ્તાવેજો ઉપર જો કે જુકો પુરાવો આપવાની ફરીયાદમાં ભરૂસો રાખવામાં આવ્યો હોય તોં પણ તે પુરાવામાં દાખલ કરતાં પેહેલાં ફોજદારી કોરટમાં સાબીત કરવા જોઇએ—રાણી વી. કારતકીચંદ્ર હાલદર અને બીજા ૯ વુ. રી, ૫૮

ઉડતી વાત પુરાવામાં દાખલ ન કર વી જોઇએ—રાણી વિરૂધ કચરન ગંગુલી ૭ વુ. રી, રી; શાક્ષીદાર પુરાવના નિયમન વિરૂધ સાંભળેલી વાત કહેવા માંડે કે તેને કોરટે અટકાવવો જોઇએ—રાણી વિરૂધ પીતાંબર સરદાર અને બીજા ૭ વુ. રી. પ્ર, ૨૫

પ્રથમ ચોકશીમાં તોહોમતદારને જે શાક્ષીઓના શાક્ષી લેવામાં આવે તેમને અડા સ્વાલ પુછવા દેવા જોઇએ—રાણી વં. શામશંકર બીશવાશ અને શામાચરન બોશ ૧૦ વુ. રી. ૨૫

જો તોહોમતદાર દીવાનો હોય તો માજીસ્ત્રેટે તેના ઉપર તોહોમતનું કામ નકી ચલાવતાં સને ૧૮૭૮ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૪૨૬ મુજબ કામ ચલાવવું જોઇએ ૩ વુ. રી. ક્રી, લેટર ૫.

ઇનસાફની વખતે શાક્ષીઓના આપેલા પુરાવો કેદીઓની ખાસ અરજથી તેમને વાંચી સંભળાવી પછીના ઇનસાફમાં દાખલ કરેયો તેમાં શાક્ષીને ફરીને તપાસમાં લીધાથી હાઇ કોરટે ગેરમીરસ્તાથી કેદીઓને નુકશાન નહોતું તેથી દરમીયાન આપવા ના પાડી—પરમેસર શીંગ અને બીજા વી. સરૂપ ઓધીકારી ૧૩ વુ. રી. પ્ર. ૪૦

અગાડીના કેશમાં લીધેલી શાક્ષીની જુબાની પાછળના કેશમાં કે જેમાં તેને તપાસ્યા હોય તેમાં તેની વિરૂધના બતાવવા સીવાય પુરાવો નથી—રાણી વિરૂધ ગોમેનકીસટો ઘોસ ૮ વુ. રી. પ્ર. ૮૭

ડીપુટી માજીસ્ત્રેટે પોતાનું જડમેંટ અગાડીના ઇનસાફમાં નોંધેલા કેસમાં લીધેલા પુરાવા ઉપરથી કરેલું હતું તે કેશમાં નીરઅપ્રાધી સાબીત થયાનો ઠરાવ રદ થયો અને

ફરીને નવો ઇનસાફ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો—તકીયારાઇ વિરૂધ તપસીદુરે ૧૫ વુ. રી મ. ૨૩

ત્રણ માણસોએ એક કારખાનાના નોકરો ઉપર નાહક કેદ તથા જોરજુલમથી ગલીનો કોન્ટ્રાકટ બજાવવાને જરૂર પાડવા વિશે ફરિયાદ કરી. માજીસ્ત્રેટે આ ત્રણે કેસો જુદા ચલાવ્યા, પણ એ કેસમાં ત્રીજા કેસમાં દાખલ કરેલા પુરાવા ઉપરથી બે કેદીઓને ગુન્હેગાર ઠેરવ્યા, અને તોહુમતદાર તરફનું કહેવું સાંભળ્યું નહી કેસો રદ થયા–રાણી વિરૂધ બંક બેહારી અને બીજા. ૧ વુ, રી, ક્રી. રૂ ૧૪

શાક્ષીની અગાડી લીધેલી જુબાનીઓ કોરટમાં તેની તપાસ થઈ રહે ત્યાં સુધી વાંચવી નહી જોઇએ-રાણી વિરૂધ રામિચારી ૧ વુ ક્રી. રૂ ૩૬

અગાડીના ઇનસાફની વખતે લીધેલા કેદીના ભાઇની વિરૂદ્ધ પુરાવો કેદીની પોતાની વિરૂધ કાયદેશર પુરાવો નથી, નઇમાલપાંડે ૨ વુ. રી. ક્રી. લેટર. ૨૩

દરેક ઇનસાફ પુરણ હોવો જોઇએ કોઇ કેદીના ગુન્હા વિશે ઠરાવ કરવામાં બીજા ઇનસાફમાં ચાલેલા કામ ઉપર ભરૂસો રાખવો ન જોઇએ–રાણી વિ. કીશન દયાળ આહીર અને બીજા ૬ વુ. રી. ક્રી, રૂ, ૭, રાણી વિરૂધ શીઓબાટી સેઇક. ૬ વુ. રી. ક્રી. રૂ, ૨,

પ્રથમ ચોકશીની વખતે ગેરસીરસ્તાથી તોહુમતદારની ગેરહાજરીમાં કેટલાક શાક્ષીઓની જુબાની લેવાથી સેશનનો ઇનસાફ રદ થતો નથી—રાણી વિરૂધ અમીરખાંન ૧૭ વુ. રી. ક્રી, રૂ, ૧૫

જડજ પોતાની આગળ પુરાવો આપવા મુખત્યાર છે. જડજ એ એક યોગ્ય શાક્ષી છે. અને પોતાની આગળ ઇનસાફ થતો હોય તેવા કેસમાં પુરાવો આપી શકે છે અને પોતાનો પુરાવો બીજા પુરાવાની સાથે સામીલ રાખી ઇનસાફના રીતે મરતતાં તેને અટકાવ નથી રાણી વિરૂધ મકતાસીંગ ૪ બં, લા. રી. એપે. ૪૩ મ, ૧૫

અને ૧૮૬૧ ના આકટ ૨૫ ની કલમ ૧૯૪ (ક. ૩૫૩)માં ફરમાવ્યા પ્રમાણે અમલ થવા સારૂ કોઇ ફરિયાદીની જુબાની તોહુમતવાળાની રૂબરૂ તેને વાંચી સંભળાવવી એટલું બસ નથી. ફરીયાદીની તપાસ કરવી તે તેની રૂબરૂમાં કરવી જોઇએ સરકાર વિરૂધ બાબદી ગેમાજી મુ, હા, કો, નો ઠરાવ તા૦ ૨૩ સપટેમબર ૧૮૬૯

જડજે પોતાના જજમેંટમાં કાંઇ વાત બતાવ્યાથી તે વાત પુરાવ તરકે છે એમ કહી શકાતો નથી એની મરજી એવી હોય કે એ હકીકત ઉપર કોરટોએ અમલ કરવો તો બીજા શાહેદ માફક એણે એ હકીકત બતાવવી એવી એની ફરજ છે શાઉસીઆઉ વિગર વી. પીન્ટો, ૭ વી, રી, ૧૮૯

જે ઠેકાણે આગલા મુકદમામાં અએલી જુબાનીઓ આપનારા શાક્ષી જીવતા હોય, અને તેમની જુબાની લેઈ શકાય એવું હોય તે ઠેકાણે તે જુબાનીઓ પુરાવ નથી હુરાચંદર ચકરબતી વિરૂધ તારાચંદશા ૨ બી, એલ આર, વચારે; ૪

કલેકટર રૂબરૂ કેદીની જુબાની લીધી હોય તે એજ કેદીનું કામ માજીસ્ત્રેટ રૂબરૂ ચાલે ત્યાં એના વિરૂધ વાપરી શકાય નહી. રાણી વિરૂધ સુકમોયગોસ, ૧૦ વુ. રી, ક્રી ૨૩

રજીષ્ટર કરનાર અમલદાર રૂબરૂ ચાલેલી તજવીજના ટીપણ એ કાંઇ તે કેદીએ તે વખત શું કહ્યું તે એ બાબતનો દાખલ કરવા લાયક પુરાવ નથી રાણી વિરૂધ પરમાનંદ બારીક, ૧૧ વુ. રી, ક્રી, ૧૩

માજીસ્ત્રેટ રૂબરૂ કેદીનું જે બોલવું થયું હોય તે કબુલત દાખલ હોય અગર એની જુબાની લેતાં બોલ્યો હોય, તો પણ એ પુરાવમાં દાખલ થઈ શકે છે રાણી વિરૂધ સનીચર, ૫ વુ, રી. ક્રી, ૧

પોલીસ અમલદારના હવાલામાં છતાં અને વગર શાક્ષીએ જે કબુલતો કેદી પોલીસ અમલદાર રૂબરૂ કરે તે પુરાવમાં દાખલ કરવા લાયક નથી. રાણી વિરૂધ બસમોઆનેન્ત, ૩ વુ૦ રી૦ ફી૦ ૨૧

કર્ણોપકરણી પુરાવ દાખલ કરવાની મનાઇ છે. રાણી વિરૂધ કાલીચરણ ગાંગોલી, ૭ વુ૦ રી૦ ફી૦ ૨

જે પુરાવ દાખલ કરવા લાયક નથી (એટલે કર્ણોપકરણી પુરાવ) તે જેવો સાહેદી બોલાવા માંડે કે કોરટે તુરત તેને અટકાવવો. પાછળથી એ પુરાવ ઉપર ભરૂસો ન રાખતા કાયદાસર પુરાવ ઉપર ભરૂસો રાખી ફેસલો કરવા કહેવું એ સારો રસ્તો નથી. રાણી વિરૂધ પીતાંબર સરદાર, ૭ વુ. રી ફી ૨૫

એટો આસનો પુરાવ એ પુરાવમાં દાખલ કરવા લાયક નથી રાણી વિરૂધ બીહારીડો સાધ વિગરે, ૭ વુ રી. ફી. ૭

મઇયત માણસનું મરતી વખતનું બોલવું બળાત્કાર સંભોગના તોહોમતમાં દાખલ કરવા લાયક પુરાવ છે રાણી વિરૂધ બીશોરજન મુકરજી, ૬ વુ, રી. ૭૫

પોલીસના રીપોર્ટ એ પોલીસ અમલદાર વિરૂધ પુરાવ છે, પણ બીજી કોઈ રીતે પુરાવમાં નથી. સરકાર વિરૂધ મદનદાસ, ૬ વુ. રી. ફી. ૫૨

માજીસ્ટ્રેટ રૂબરૂની કેદીની કબુલત, જડજ રૂબરૂ કેદી નામુકર જાય, તોપણ જડજને ખાત્રી થાય કે કબુલત કેદીએ ખુશીથી આપી છે તો એ કેદી વિરૂધ પુરાવ છે રાણી વિરૂધ શ્રીમતી મોગોળા, ૯ વુ રી. ફી. ૮૧

કેદીને ગુનો કરવાનો હેતુ શો હતો એ બાબતનો પુરાવ ઘણોજ ચોખ્ખો જોઇએ રાણી વીરૂધ આકીર તાજલીદ મુલ્લા, ૧૦ વુ. રી. ફી૦ ૧૧

કેદીની ગેરહાજરીમાં લીધેલા પુરાવ ઉપર જે તોહોમત સાબેત ગણ્યું હોય તે ગેર કાયદે છે નનામુ, ૩ મ. રી. વધારો. ૩૪

જુઠો પુરાવ આપ્યા બાબતના કામમાં શાબેતી ઘણીજ ચોખ્ખી અને ખરેખરી જોઇએ એક જ શાહેદની શાક્ષીને જો કાંઇ પ્રત્યક્ષ પુરાવનો ટેકો ન હોય તો તે પુરાવ ગુનેગાર ઠરાવવાને માટે બસ નથી. રાણી વિરૂધ મોહીમાચંદર ચકરબત્તી, ૫ વુ, રી. ફી. ૯૭

મુખ્ય તપાશણી. ૧૩૭ જે પક્ષકારે શાહેદને બોલાવ્યો હોય તે પક્ષકાર તે સાહેદને તપાસે તેને મુખ્ય તપાશણી કહેવી.

ઉલટ તપાસણી. સામાનો પક્ષકાર સાહેદને તપાસે તેને ઉલટ તપાસણી કહેવી.

ફેરી તપાશણી. ઉલટ તપાશણી થયા પછી જે પક્ષકારે શાહેદને બોલાવ્યો હોય તે પક્ષકાર શાહેદને તપાસે તેને ફેરી તપાશણી કહેવી.

ટીકા—કોરટે બોલાવેલા શાક્ષીની ઉલટ તપાસણી દાવાનો કોઇ પણ પક્ષકાર કરી શકેછે તારીનીચરન ચૌધરી, વિરૂધ સારોદાસુંદરી દાસી, ૩ બે. લા, રી, પ્ર. ૧૪૫ (અ. બા.)

આ કલમ પ્રમાણે બોલાવેલા શાક્ષીને તપાશી તેની ઉલટ તપાસણી કરવામાં આવે એટલે બીજા શાક્ષીની માફકજ તેને ગણવો જોઇએ, ૧૧, વી, રી, પ્ર. ૪૬૮

કોરટે બોલાવેલા શાક્ષીની જુબાની કેવી રીતે લેવી તે બાબત નામદાર કલકતા હાઇકોરટના નીચેના નિયમ ઘણોજ ઊપયોગી છે.

"જે શાક્ષીને કોરટે પોતાની મેળે બોલાવ્યા હોય તે શાક્ષીને કોરટે પ્રથમ તપાસવા જોઇએ અને પછી પક્ષકારોની મરજી હોય તો તેની ઉલટ તપાસણી કરવી જોઇએ એ ઉલટ તપાશણી કરી રહ્યા પછી કોરટને જરૂર હોય તો ફેરી તપાસણીના નિયમ પ્રમાણે કોરટે તેની ફેરી

તપાસણી કરવી" રૂાઇએ.(જુઓ લી. ક. પુ. ૪ સ, ૨૩૦-૨૩૧

ઉપલીકલમમાંક હેલી તપાશાણીકેવે અનુક્રમે લેવીતા ક રીતપાશાણીમાંશું પુછવુ તે બાબત.

૧૩૮ શાહેદાની પ્રથમ મુખ્ય તપાશાણી કરવી પછી (જો સામા પક્ષકારની ઇછા હાય તો) ઉલટ તપાસાણી કરવી. અને ત્યાર બાદ (શાહેદને બોલાવનાર પક્ષકારની ઇછા હોય તો) ફરી તમાશાણી કરવી.

મુખ્ય તપાસાણી તથા ઉલટ તપાસાણી લગતી હકીકત બાબત હોવી જોઇએ પણ ઉલટ તપાશાણીમાં જે હકીકત શાહેદે મુખ્ય તપાસાણીમાં લખાવો હોય તેજ હકીકત વીશે માત્ર શવાલ પુછવા એવી જરૂર નથી.

ઉલટ તપાસાણીમાં જે બાબતોનો બોધ થયો હોય તે બાબતનો ખુલાસો થવાના કારણુસર સવાલો ફરી તપાશાણીમાં પુછવા; અને ફરી તપાસણીમાં કોરટની પરવાનગીથી કાંઈ નવી બાબત નીકળે તો તે બાબત વિશે ફરી ઉલટ સવાલ પુછવાને સામો પક્ષકાર મુખત્યાર છે.

ટીકા—"મુખ્ય તપાશાણી, ઉલટ તપાસાણી, અને ફરી તપાસણી, ચાલતા દરમીયાન જરૂર પડે ત્યારે સવાલો ચોખી અને બરોબર રીતે પુછાવવાને, ગેરવ્યાજબી સવાલ અટકાવવાને, અને શાક્ષી પાસે ચોખા જવાબ આપવાને, ઇનસાફદારે વચે પડવુ જોઇએ, તે શીવાય બીજી બાબતમાં વચે પડવું નહી જોઇએ. તેમ છતાં પણ, શાક્ષી પુરા થઇ રહે એટલે એ તપાસણી વાજબીની રહે સારી ચલાવવામાં આવી હોય તો એ કેશને લગતી હકીકતના સબંધમાં એ શાહેદીની સ્થિતિ કેવી છે તે બાબત થોડું ઘણું તેણે જાણી લેવું જોઇયે અને પછી જરૂર પડતા શવાલ પુછવાના હોય, તો તે શાક્ષીને પુછી લેવા."

"જે શાક્ષીને કોરટે પોતાની મેળે બોલાવ્યા હોય તે શાક્ષીને કોરટે પ્રથમ તપાસવા જોઇએ, અને પછી પક્ષકારોની મરજી હોય તો તેની ઉલટ તપાસાણી કરવી જોઇએ, એ ઉલટ તપાસાણી કરી રહ્યા પછી કોરટને જરૂર હોય તો ફરી તપાસણીના નિયમ પ્રમાણે કોરટે તેની ફરી તપાસણી કરવી જોઇએ."

"કોઇ પણ શાક્ષીને કોઇ પણ રીતે કોઇ દસ્તાવેજ ઓળખવા દેવામાં આવે તે પેહેલાં તે દસ્તાવેજના સબંધમાં તે જે જાણતો હોય તેના આધાર બતાવવા માટે તેને યોગ્ય સવાલ પુછવા જોઇએ."

"જેમકે તે સહી કરવાના કામ બાબત બોલવાનો હોય, તો એ સહી કરતી વખતે શા કારણથી તે ત્યાં હાજર હતો તેના બરોબર તેની પાસે ખુલાસો કરાવવો જોઇએ, અને જો કોઈ સહી કરનારમાં હાથ અક્ષર વિશેની પોતાની માહીતીના શબબથી કોઇની સહી ઓળખવાનો હોય, તો એવી માહીતી તેને કેવી રીતે મળી તે હકીકત પ્રથમ તેની પાસે કેહેવરાવવી જોઈએ આ સઘળું એ દસ્તાવેજ જે પક્ષકાર શાબીત કરવા માંગતો હોય, તેણે કરવું જોઇએ, અને સામા પક્ષકારને, જો તેની મરજી હોય, તો એ દસ્તાવેજ શાક્ષીને દેખાડયા પેહેલાં એ પોઈંટ ઉપર ઉલટ તપાસાણી કરી વચે આવવા દેવો જોઇએ"

"અને સામો પક્ષકાર કબુલ ન કરે તો કોરટની ફરજ છે કે કોઇ શાક્ષી કાંઇ લખાણ ઓળખવાનું પોતે જાણે છે એવું કહે ત્યારે એ પ્રમાણે કેહેવાની તેની શકિત બરોબર કસોટી ઉપર ચઢી છે તેની હમેશ કાળજી રાખવી, અને આ કારણ માટે લાંબી જુબાની ઉપરથી એવું માલુમ પડે કે શાક્ષી સહી કરતી વખતે બરોબર હાજર નહોતો અથવા અક્ષર ઓળખવા માટે તે બરોબર જાણીતો નથી ત્યારે ઇનસાફદારે સહીની બાબતમાં તેનો પુરાવો લેવો નહિ જોઇએ,"

"સાહેદની જુબાની પક્ષકારે જાતે અથવા તેના વકીલે લેવી જોઇએ "સવાલો સાદા હોવા જોઇએ અને તે એવી રીતે કરવા કે પક્ષકારો વચ્ચેની મુદ્દાની બાબત જે તેણે જોઇ હોય, એટલે કે જેણે તેણે પાધરી રીતે અવલોકન કર્યું હોય તે સઘળી હકીકત વખતના ક્રમ પ્રમાણે તેની પાસેથી નિકળી શકે, પણ કોઈ તકરારી પોઇન્ટ વિશેના તે સવાલો સુચક અથવા જેથી શું જવાબ આપવો તે સુચવી શકાય એવા નહી હોવા જોઇએ. તેમજ તેણે તેનું ખરેખરૂં અવલોકન કર્યું હોય તે કહેવાને બદલે, કોઇ કુશળ માણસની શાક્ષી લેવાતી વખતે (કુશળ માણસની શાક્ષી ક્યારે લેવી તે માટે પાછળ આ આક્ટની કલમ ૪૫—૪૬—૪૭—૪૮ ૪૯—૫૦—૫૧—જુઓ.) તે કુશળ માણસને તેના મત વિશે પુછવાની જે છુટ છે, તે કુશળ માણસ શિવાય બીજા કોઈ શાક્ષીને આ વિશે "તમારો શું મત છે" અથવા એ તમે કહેલી હકીકત ઉપરથી "તમારૂ અનુમાન કેહેવું છે." અથવા "તમે એ કહેલી હકીકત ઉપરથી શું માનોછો" એવા કોઇ શાક્ષીને સવાલ પુછાય નહી.

"એવીજ રીતે ઉલટ તપાસણી શામા પક્ષકારે કરવી જોઇએ અને તે તપાસણીમાં સુચક સવાલ પુછી શકાય છે."

જુવો પુરાવાના સને ૧૮૭૨ ના આક્ટ ૧ ની કલમ ૧૩૮ અને મીરસુજાદ અલ્લીખાન નવાબ જુલફકરદૌલા બાહાદુર વિરૂદ્ધ લાલા કાશીનાથદાસ અને બીજાઓ કલકતા હાઇકોરટ તારીખ ૩૦ મી અગષ્ટ સને ૧૮૬૬

"પછી શાક્ષીએ ઉલટ તપાસણીમાં જે જવાબો અપુર્ણ રીતે આપ્યા હોય, તેના ખુલાસો કરવા માટે અને બીજી કાંઇ વધારે હકીકત, જે સુચવાઈ શકે તેવી અને ગ્રાહ્ય હોય તેવી હકીકત વધારવાને માટે સદરહુ શાક્ષી શકિતવાન થાય તે સારૂ શાક્ષી બોલાવનાર પક્ષકારે ફેર તપાસણી કરવી જોઇએ.

સાધારણ રીતે તહોમતવાળાને પોતાનો બચાવ શરૂ કરતી વખતે ફરિયાદી તરફના શાહેદો ફરિ બોલાવી આડાઅવળા પ્રશ્ન પુછવાનો હક છે પણ બચાવના શાહેદો લેતાં દરમ્યાનમાં ફરિયાદીના શાહેદાને ફરી બોલાવી ઉલટ પ્રશ્ન પુછવા દેવા કે નહી તેતો ફોજદારી કોરટની ખુશી ઉપર છે. જયારે ફોજદારી કોરટની નજરમાં ન્યાયની ખાતર તેમ કરવા દેવાને તે યોગ્ય જણાય તો તે કોરટ તેમ કરવાની છુટી પણ આપી શકે છે ખરકધારીસીગ ૨૨ વુ, રી, ૪૪

ક્રીમીનલ પ્રો. કો, કલમ ૨૫૫ અને ૨૫૬ સાથે વાંચી જોતાં એમ જણાય છે કે જો તો તહોમતવાળાની ખુશી ફરીયાદીના શાહેદાને ફરિ બોલાવવાની અને ઉલટ તપાસણી કરવાની હોય તો તેણે પોતાની ખુશી તહોમતનામુ વાંચી સંભળાવે અને તેનો બચાવ માગે તે વખતે બતાવવી જોઇએ એ વાત ખરી છે કે ફરિયાદીના શાહેદાને પછીથી ગમે તે વખતે ફરી બોલાવવાને માજીસ્ત્રેટ છુટ આપવાને મુખત્યાર છે તો પણ છુટ આપવાને સારૂ તહોમતવાળો જરૂર પાડી શકતો નથી, ફઇજઅલિ વિ, ક્રોરોમડી ઇ, લા, રી. ૭ કલકતા, ૨૮

તહોમતવાળા શખશના રાજ્યે અથવા પ્રોશીક્યુટરે તેના સામા બોલાવેલા શાક્ષીઓને આડા સવાલ પુછવાનો હક છે. લેવાએલા શાહેદને અથવા તહોમતવાળા શખસોમાંથી બીજા કેઇ શખશને પોતાની તરફથી શાક્ષી લેવરાવવાનો લાભ લેવાની ખુશી હોય તો તેણે તે શાક્ષીને પોતાના શાક્ષી તરીકે બોલાંવવા જોઇએ તહોમતવાળા શખશનો પુરાવો જે શખશની તરફથી રજુ થયો હોય તેના શિવાય બીજા શખશના શામા વપરાય નહી—રાણી વિરૂદ્ધ શરૂપ ચંદરપાળ અને હીરાલાલપાળ ૧૨ વુ, રી. ક્રી, રૂ. ૭૫

જો કે તહોમતવાળા શખસે ફરિયાદી તરફના શાક્ષીઓને પ્રથમ આડા સવાલ પુછ્યા હોય તોપણ તહોમતનામું તઇયાર કરયા પછી તેમને આડા સવાલ પુછવા તેને અધિકાર છે, પણ

જો તહોમતનામુ તઈયાર કરયા પેહેલાં તહોમતવાળા શખસે પ્રગટ રીતે આડા સવાલ પુ છયા હોય તો પાછળથી પાણ આડા સવાલ પુછવાનો તેણે પોતાનો હક ખોયો છે એમ થતુ નથી, પણ તહોમતનામુ તઈયાર કરયા પછી શાક્ષીઓને તેના તે સવાલ ફરીને પુછતાં તોહોમ તવાળા શખશને અટકાવ કરવા માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે— ઠાકોર દયાળસેનના કેશમાં. ૧૭ વુ, રી, ક્રી, રૂ. ૫૧

એક કેદીને તારે કાંઇ શાક્ષીઓ રજુ કરવાના છે કે નહી એમ પુછયા વિના તે ગુનેગાર શાબીત થયાનો ઠરાવ કરેલો તે રદ થયો જો કે તેના તથા બીજા કે જેમને ઉપર પ્રમાણે પુછવા માં આવ્યું હતું તેમનો ઇનસાફ એકજ વખતે કરવામાં આવ્યા હતો—ભગવાન અને બીજા વિ, દયાલ ગોપ. ૧૦ વુ. રી. ક્રી, રૂ. ૭

જ્યાં તહોમતવાળાના શાક્ષીઓ હાજર નથી અને તેમને સમન કરી બોલાવવાને તહો મતવાળો માજીસ્ત્રેટને અરજી ન આપે તો તે શખશને તેની શાક્ષીઓ રજુ કરવા કેહવામાં માજીસ્ત્રેટની કસુરથી તહોમતવાળાને હરકત થતી નથી અગર તે કસુર કલમ ૪૨૬ મુજબ દરમીયાન આપવા જરૂર પડે તેવી ભુલ અથવા ખામી નથી—રાણી વિરૂધ ટેટારામ ૧૧ વું, રી, ક્રી રૂ, ૧૫

જ્યારે માએ પોતાની દીકરીને શીખામણ તરીકે એક તમાચો તથ લાત મારવાની વાત કબુલ કરી અને તેના વિરૂધ બીજો પુરાવો નોહોતો ત્યારે કોરટે ખુનનો ગુનો ફરતી વ્યથાનો ગુનો ઠરાવ્યો-રાણી વિરૂધ બેશર બેબા, ૧૮ વુ, રી. ક્રી, રૂ, ૧૯

કેદીના વકીલે કરેલી કબુલાતો તહોમતવાળા શખશની વિરૂધ વાપરી શકાય નહી—રાણી વિરૂધ કાઝી મંડળ. ૧૭ વુ, રી, ક્રી, રૂ, ૪૯

તહોમતનામું તઇયાર કરીને પ્રતિવાદીએ જવાબ આપતાં સરકાર તરફના શાક્ષીદારને ફરી બોલાવી તેને ઉલટ સવાલ કરવાનો પ્રતિવાદીને જુ, ક્રી, કો, કલમ ૨૧૮ (કલમ ૨૫૨) ઉ પરથી હક છે સરકાર તરફના શાક્ષીદારને ફરી બોલાવવાનો હક એ જુ, ક્રી,મો, કો, કલમ ૩૬૨ પ્રમાણે એકાદ શાક્ષીદારને સમન કરવા વિશે પ્રતિવાદીએ કરેલી અરજથી તદન જુદો જ છે, સરકાર તરફના શાક્ષીદારોને ઉલટ શવાલ કરવાના હેતુએ બોલાવવા વિશે આ રીતે અર જ કરયા છતાં જો તે અરજ સેશન જડજે કીવા ડીપ્યુટી માજીસ્ત્રેટે નાકબુલ કરી હોય તો તેના ઉપર અપીલ ચાલતી નથી, પરંતુ તે નાકબુલ કરવાનો હુકમ એ એવી પ્રકારની ચુક છે કે તે લાગલીજ દુરસ્ત કરવા જોગ નથી પરંતુ હાઇકોરટમાં પોતાની તપાશણી કરવાના અખ્તી કારની રીતે માત્ર તે દુરસ્ત કરવા જોગ છે, જે, આર, બેલીલીયાસ વિરૂધ કાળીદાશ ખાનરજી ૧૯ વુ, રી, પ્ર. ૫૩ તહોમતવાળાના શાહેદો લીધા બાદ પણ તહોમતવાળાને ફરીયાદીના શાહે દોને ફરી બોલાવી આડા સવાલ પુછવાનો હક છે. રાણી વિરૂધ તાલુરી વેનકાયા, ઇ, લા, રી, ૪ મદ્રાસ ૧૩૦ લાલશીંગ, ૬ અલ્હાબાદ ૨૭૦

ક્રી, મો, કો, કલમ ૨૫૬ ઉપરથી જોતાં ફરિયાદી તરફના શાક્ષીદારને ઉલટ પ્રશ્ન કરવા વાસ્તે ફરી બોલાવવા વિશે અરોપિત માણસે અરજ કર્યા છતાં તેવું કરવાને ના કબુલ કરવાનો માજીસ્ત્રેટને અધિકાર નથી અને તેવી અરજ કરવાને પોતાને વ્યાજબી કારણ છે એવું બતાવ વાની આરોપિત માણસને જરૂર નથી સરકાર વિ, અમરૂદીન ફકીર ૨૧, વુ, રી, પ્ર. ૨૯

દસ્તાવેજ રજુકર વાનેકોઇ શખશનેસ મનથયોહોયતેશખ શનીઉલટતપાશણી — ૧૩૯ જે શખશના ઉપર કાંઇ દસ્તાવેજ રજુ કરવાનો સમન થાય તે શખસે તે દસ્તાવેજ રજુ કરયો એ હકીકત ઉપરથીજ આ તર શખશ મજકુર શાહેદ બન્યો એમ સમજવું નહી અને તેને જ્યાં સુધી શાહેદ તરીકે બોલાવવામાં આવ્યો નથી ત્યાં સુધી તેની ઉલટ

બાબત. તપાશણી કરી શકાતી નથી.

ટીકા—જેના હસ્તકમાં અથવા જેના તરફથી કોઇની પાસે કાંઇ દસ્તાવેજ હોય તે રજુ કરવાને માટે જે શાહેદના ઉપર દસ્તાવેજ રજુ કરવાનો સમન છે તેણે પોતે હાજર રેહેવાનો જરૂર નથી કોઇ જોડે કોરટમાં મોકલાવે છે એટલુજ જરૂર છે તે ના રજુ કરવાની તકરાર હોય તે ત્યાં કોરટમાં કરવી. તેનો નીકાલ કોરટનેજ કરવાનો છે કોરટ તેટલા માટે તે દસ્તાવેજ જુવે અને તકરાર ખરી છે કે ખોટી તે નક્કી કરવા આશપાશની નવી શાક્ષી પણ લે, સરકારી કામના દસ્તાવેજ કોરટથી પણ જોવાય નહી પણ તેની તકરાર હોયતો બાહારની તે બાબત શાક્ષી લઇ નિર્ણય કરવો. ફક્ત જે દસ્તાવેજ સરેજ નીતિ (રય) છે તેટલા બાબત હક આપેલો છે માટે કોરટે જે નિર્ણય કરવો કે અમુક સરકારી દસ્તાવેજ. જેનો બાબત વાંધો ઉઠાવ્યો છે તે રજુ કરવા દેવો કે નહી, અને એમ જાણીએકે કોરટ એવો ઠરાવ કરે કે તે રજુ કરવા લાયકનો છે તો હાજર કરવા માટે તૈયાર રાખવો જોઇએ, એટલે પેહેલાંથી કોઇ સાથે મોકલાવયો જોઇએ. (વાસુદેવ)

શાહેદની તપાશણી અથવા ઉલટ તપાશણી કરવા સારૂ તથા તેને હાજર કરવા શારૂ અથવા તેની પાસે દસ્તાવેજ રજુ કરાવવા સારૂ માજીસ્ત્રેટે કેમ કરવું તે બાબત શને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ નો કલમ ૨૫૭ જુઓ.

ચાલચલાણબાબત નાશાહેદોબાબત. ૧૪૦ ચાલ ચલણ બાબતના શાહેદોની ઉલટ તપાશણી તથા ફરી તપાસણી કરી શકાય છે.

સુચક સવાલ, ૧૪૧ સવાલ પુછનાર શખશ જે જવાબ મળવાની ઇછા રાખતો હોય અથવા આશા રાખતો હોય તે જવાબ જે શવાલ ઉપરથી નીકળી આવે તેવા શવાલને સુચક શવાલ કહેવામાં આવે છે.

સુચક શવાલોકયારે પુછવા નહી, ૧૪૨ મુખ્ય તપાશણીમાં અથવા ફરી તપાશણીમાં સુચક શવાલ શામો પક્ષકાર હરકત લે તો કોરટની પરવાનગી શીવાય પુછવા જોઇએ નહી.

જે બાબતો પ્રસ્તાવના રૂપે હોય અથવા બીજા તકરારી હોય અથવા કોરટના અભીપ્રાયમાં પુરતી રીતે શાબીત થઇ ચુકી હોય તે બાબતો વિશે સુચક શવાલો પુછવાની કોરટે પરવાનગી આપવી.

ટીકા—શને ૧૮૮૨ ના આકટ ૧૦ ની કલમ ૩૪૨ તોહોમતવાળાની વિરૂધ પુરાવામાં કાંઈ હકીકત જાણાતી હોય તેનો ખુલાસો તહોમતવાળો કરી શકે એટલા શારૂ, હરકોઈ ચોકશી અથવા ઈનશાફ ચાલતો હોય ત્યારે કોઇ પણ વખતે તેને અગાઉથી તાકીદ આપ્યા વગર તેને જે શવાલો પુછવા જરૂર જણાય તે શવાલો પુછવાને તે કોરટ મુખત્યાર છે અને ફરિયાદનું કામ ચલાવનારની તરફના શાહેદોની જબાની લેવાઇ રહ્યા પછી અને તે તહોમતવાળાને જવાબ આપવાનું ફરમાવતાં પેહેલાં ઉપર કહેલાં કારણ સારૂ કોરટે તે મુકદમા બાબત તેને શવાલ શામાન્યતઃ પુછવા.

તે શવાલોના જવાબ આપવાની ના કહેવાથી અથવા તે શવાલોના ખોટા જવાબ દેવાથી તે તહોમતવાળો શિક્ષાને લાયક થશે નહી, પણ એ પ્રમાણે ના કહેવા ઉપરથી અથવા એવા જવાબ આપવા ઉપરથી પોતાને વ્યાજબી લાગે એવું અનુમાન કોરટ તથા જયુરી હોય તો તે કરવાને મુખત્યાર છે.

તહોમતવાળાએ આપેલા જવાબો શદરહુ ચોકશી અથવા ઇનશાફની વખતે ધ્યાનમાં લેવાને, મુખત્યાર છે, અને શદરહુ જવાબો ઉપરથી બીજો જે ગુન્હો તેણે કરયાનુ દેખાતુ હોય

તે ગુન્હા બાબત ચોકશી અથવા ઇનસાફ થતી વખતે તે જવાબો તેની તરફ અથવા તેની વિરૂધ પુરાવામાં આપવાનો અખત્યાર છે.

તોહોમતવાળાને કાંઇ સોગન આપવા નહી.

સન ૧૮૭૨ ના આક્ટ ૧૦ ની કલમ ૧૯૩ અને ૩૪૩ થી કોરટને એટલી બધી છુટ હતી કે તોહોમતવાળાને ગમે તેવા સુચક પ્રશ્ન પુછી અગર આડા અવળા પ્રશ્ન પુછી કોરટ ને ફાવતી જેવી હકીકત જોઇએ તેવી હકીકત તહોમતવાળાના મ્હોંમાંથી કહડાવવામાં આવતી હતી, આ છુટ હાલના કાયદાથી લેઇ લેવામાં આવી છે, તોહોમતવાળાને પ્રશ્ન પુછી જુબાની લેવાનું કારણ એ છે કે તહોમતવાળાની સામે જે પુરાવ પડયા હોય તેનો ખુલાસો કરી પોતે નિરદોષ છે એમ તે તહોમતવાળાને બતાવવાનો લાભ મળે અને જયારે તોહોમતવાળાનો વકીલ ન હોય ત્યારે કોરટ તહોમતવાળાના બચાવના શાહેદને બરોબર તપાશી શકે કાયદા કરનારી શભાનો બીલકુલ એવો હેતુ નથી કે તોહુમતવાળાને આડા અવળા પ્રશ્ન પુછી તે ગુનેગાર ઠરી શકે તેવી હકીકત તેના મ્હોંમાંથીજ કહડાવવી આ કાયદા કરનારનો હેતુ પાર પાડવાને માટે આ કલમમાં "તોહુમતવાળાની વિરૂધ પુરાવામાં કાંઇ હકીકત જણાતી હોય તેનો ખુલાસો તોહુમ તવાળો કરી શકે એટલા શારૂ કેટલાક શબ્દો નવા ઉમેરવામાં આવ્યા છે, અને તેથી કોરટે તે મુકદમા બાબત તેને શવાલ શામાન્યતા પુછવા એવો ઠરાવ કરયો છે.

એ તોહુમતવાળા ઉપર ખુનના તોહુમતના ઇનશાફનું કામ સેશન જડજ સાહેબના રૂબરૂ ચાલતું હતું, તે કામમાં એક તોહુમતવાળાની ગેરહાજરીમાં બીજા તોહુમતવાળા અને બીજા તોહુમતવાળાની ગેરહાજરીમાં પેહેલા તોહુમતવાળાની એક બીજાને જુબાની લેતી વખત કોરટની બાહાર કાહાડીને જુબાનીઓ લીધી; તેમાં તોહુમતવાળાઓની વકીલોએ કાંઇ હરકત લીધી નહી, આ કામમાં હાઇકોરટે એમ ઠરાવ્યું કે દરેક તોહુમતવાળાની પોતાની જુબાની તેના પોતાનાજ વિરૂધ ગણી શકાય પણ તેના શહ તોહુમતવાળાની શામે કાંઇ ઉપયોગની નથી ગણી વિરૂધ લક્ષમાણ બાળા અને બાળા રામશેઠ ઇ, લા, રી, ૯ મુંબાઇ પ્ર, ૧૨૪

પ્રત્યેક શવાલ અને પ્રત્યેક જવાબ લખી લેવો જોઇએ, દરેક માજીસ્ત્રેટે જે લખી લીધું છે તે તોહુમતવાળો શખશ શમજે છે કે કેમ તેની ખાત્રી કરવી એ પોતાની ફરજ છે—૧૫ સુ, રી, ક્રી, લેટર, ૩

કાયદામાં એવો કોઇ ઠરાવ નથી કે તોમતવાળા શખશની જુબાની શબ્દે શબ્દ તે વાપરતો હોય તેજ ભાષામાં લખી લેવી જોઇએ પરંતુ એ પ્રમાણે કરવાથી ઇનિશાફની મતલબ શચવાય છે તેથી મદ્રાસની હાઇકોરટે એ પ્રમાણે હુકમ કરયો હતો—પ્રી, મ, હાઇકોરટ તા૦ ૧૩ મે સને ૧૮૬૭

ક્યારે પુછી શકાય. ૧૪૩ ઉલટ તપાશણીમાં સુચક શવાલો પુછી શકાય છે.

લખાણ થએલી બાબતો વિશેનો પુરાવો. ૧૪૪ હરકોઇ શાહેદની શાહેદી લેવાતી હોય તે દરમીયાનમાં તેને એવું પુછી શકાય છે, કે જે કરાર કિંવા દાન કિંવા મીલકતની બીજી રીતની વ્યવસ્થા બાબત તે શાહેદી આપે છે તે કરાર કિંવા દાન કિવા મીલકતની બીજી રીતની વ્યવસ્થા કોઇ દસ્તાવેજમાં લખેલી ન હોતી કે કેમ. અને જો તે એમ કહે કે લખેલી હતી તો અથવા જે દસ્તાવેજ કોરટના અભીપ્રાય પ્રમાણે રજુ થવો જોઇએ એવા હરકોઇ દસ્તાવેજના મજકુર વિશે તે શખશ કાંઇ વાત કહેવા જતો હોય તો સામો પક્ષકાર એવી હરકત લેવાને મુખત્યાર છે કે દસ્તાવેજ મજકુર રજુ થતાં સુધી અથવા જે હકીકત શાબીતી થએ સદરહુ શાહેદને બોલાવનાર પક્ષકારનો દસ્તાવેજ મજકુરનો દોયમ પુરાવો આપવાનો હક થતો હોય તે હકીકતનો શાબીત થાય ત્યાં સુધી એવો

પુરાવો લેવો જોઇએ નહી.

ખુલાસો—દસ્તાવેજના મજકુર વીશે બીજા શખસોએ કહેલી વાત સખત લગતી હોય તો તે વાતોની મુખ જુબાની શાહેદી શાહેદ આપી શકે છે.

દ્રષ્ટાંત.

તકરાર એવી છે કે અ એ બ ના ઉપર હુમલો કીધો કે નહી.

(ક) એવી શાહેદી આપે છે કે અ એ ડ ને એવું કહેતાં ક એ સાંભળ્યું કે "બ એ કાગળ લખ્યો તેમાં મારા ઉપર ચોરીનું તોહમત મુકયું છે અને તેનું વેર હું લઇશ" આ વાત લાગતી છે કારણ કે હુમલો કરવાનો અ નો શું હેતુ હતો તો તે ઉપર માલમ પડે છે સબબ કાગળ વીશે કાંઇ પુરાવો આપવામાં ન આવે તો પણ સદરહુ વાતનો પુરાવો આપી શકાય છે.

પેસ્તરના લખેલા મજકુર બાબત ઉલટ તપાસણી.

૧૪૫ કોઇ શાહેદે પેસ્તર કાંઇ મજકુર લખેલો હોય અથવા કહ્યો હોય તે લખી લેવામાં આવ્યો તથા તે તકરારી બાબતને લગતો હોય તો તે લખાણ તેને બતાવ્યા શિવાય અથવા શાબીત કરયા શિવાય સદરહુ મજકુર બાબત તેની ઉલટ તપાસણી કરી શકાય છે; પરંતુ લખાણ મજકુરથી તેને ખોટો પાડવાનો ઇરાદો હોય તો તે લખાણ શાબીત કરી શકાય તે પેહેલાં લખાણ મજકુરના જે ભાગો તેને ખોટો પાડવાના કામમાં લેવાનો હોય તે ભાગો તેના લક્ષ ઉપર આણવા જોઇએ.

ઉલટ તપાસણીમાં કયા સવાલો પુછવા લાયક છે.

૧૪૬ જ્યારે કોઇ શાહેદની ઉલટ તપાસણી લેવામાં આવે ત્યારે આ આકટમાં ઉપર બોધ કરી ગયા પ્રમાણેના સવાલોની સાથે જે સવાલોથી નીચે લખેલી બાબતોનો ખુલાસો થાય તેવા સવાલો પણ તેને પુછી શકાય છે.

૧ સાહેદ મજકુર સાચું બોલે છે કે નહી તેની પરીક્ષા લેવા બાબત.

૨ તે કોણ છે તથા તેની સંસારમાં કેવી સ્થીતી છે તે બાબત અથવા.

૩ તેની ચાલ ચલણને હાની લગાડી તેના ઉપરનો ભરોસો નબળો પાડવા બાબત આવા સવાલોના જવાબ ઉપરથી પ્રતક્ષ કિંવા પરંપરા સબંધે શાહેદ મજકુર ગુનાહમાં આવે એવું થતુ હોય અથવા જવાબ મજકુર તેને દરવ્યદંડને કિંવા કાયદા તોડવાની ગુનેહગારીને પાત્ર કરતો હોય અથવા તે ઉપરથી પ્રતક્ષ કિંવા પરંપરા સબંધે તે દ્રવ્ય દંડને કિંવા કાયદા તોડવાની ગુનેહગારીને પાત્ર થાય એવું થતું હોય તો પણ સવાલ મજકુર પુછી શકાયછે.

સાહેદનેજવાબઆપવા ફરજકયારે પડતી.

૧૪૭ જો હરકોઇ એવો સવાલ દાવાને કિંવા કામને લગતી હોય તેવી બાબત વિશે હોય તો કલમ ૧૩૨ મીમાં લખેલા નીયમો તેને લાગુ પડે છે.

ટીકા—કોઇ પક્ષકારને શાહેદી પુરવા માટે કોરટે બોલાવેલો હોય ત્યારે કોરટે પુછેલા સવાલનોજ તેણે જવાબ દેવો એમ નહી પણ સામો પક્ષકાર તેની ઉલટ તપાસણી કરી શકે છે કેમકે કોઇ શખસે કહેલી હકીકત વિશે સામા પક્ષકારને ઉલટ તપાસણી કરવા તક મળી ન હોય તો તે હકીકત પુરાવામાં લેવાતી નથી ગુરૂદાસરાય, અને બીજો વિરૂદ્ધ ગીરધરસેન અને બીજાઓ, ૧૧ વી. રી. પ. ૧૧૦

આવી રીતે શરૂઆત કરતાં જે પક્ષકાર શરૂઆત કરે તેણે પોતાની પ્લેટ અને લખેલી હકીકતની હદમાં રહી ભાષણ કરવું જોઇએ કેમકે કોઇ પણ પક્ષકારને કોરટ આગળ જે બાબત પ્રથમ જાહેર કરી હોય તેથી તદન જુદીજ બાબત શાબીત કરવાનો હક નથી ?

ઈ. લા. રી. (મુંબઈ) પ ૨૦૯

સવાલ ક્યારે પુછવો અને તેનો જવાબ દેવાની ફરજ ક્યારે પાડવી તે કોરટે ઠેરવવું.

૧૪૮ એવો કરકોઈ સવાલ એવી બાબત વિશે હોય તે ઉપરથી શાહેદના ચાલ ચલગુંને હાની પોહોચાથી તેના ઉપરના ભરૂસામાં અંતર પડે તે શીવાય બીજી રીતે તે બાબત દાવામાં કીંવા કામમાં લગતી ન હોય તો તે સવાલનો જવાબ દેવાની શાહેદને ફરજ પાડવી કે નહી તે કોરટે ઠેરવવું અને જો કોરટની નજરમાં યોગ્ય જણાય તો સવાલ મજકુરનો જવાબ દેવાની શાહેદને ફરજ નથી, એવી તે શાહેદને સુચના આપવાને કોરટ મુખત્યાર છે સદરહુ મુજબ ઠરાવ કરતી વખતે નીચે લખેલી બાબતો ઉપર કોરટે ધ્યાન રાખવું.

(૧) સદરહુ સવાલ જો એવા પ્રકારના હોય કે તે ઉપરથી જે આરોપ મુકવામાં આવતો હોય તે આરોપ જો સાચો પડે તો જે બાબતની શાહેદ મજકુર શાહેદી આપતો હોય તે બાબતમાં તેના ઉપર ભરોસો રાખવા સબંધીના કોરટના અભીપ્રાયમાં ભારે પડે, તો તે સવાલ મુનાસીબ છે એમ સમજવું.

(૨) સદરહુ સવાલ ઉપરથી જે આરોપ મુકવામાં આવતો હોય તે એવા લાંબા કાળની બાબતો સબંધીનો કીંવા એવા પ્રકારનો હોય કે તે સાચો પડે તો જે બાબતની શાહેદ મજકુર શાહેદી આપતો હોય તે બાબતમાં તેના ઉપર ભરોસો રાખવા સબંધીના કોરટના અભીપ્રાયમાં ફેર પડે એવું ન હોય કિંવા જુજ ફેર એવુ હોય તો તેવા સવાલોને ગેર મુનાસબ સવાલ સમજવા.

(૩) સાહેદની ચાલચલગુ ઉપર જે આરોપ મુકવામાં આવ્યો હોય તે કેટલો ભારે છે તથા સાહેદ મજકુરની સાહેદી કેટલી અગત્યની છે એ બે વાત ઉપર વિચાર કરતાં તે બેઉ વચે મોટો અંતર માલમ પડે તો એવા સવાલ ગેર મુનાસિબ જાણવા.

(૪) શાહેદ જવાબ આપવાની ના કહે તો તે ઉપરથી કોરટની નજરમાં યોગ્ય જણાય તો એવી ધારણા કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે કે જવાબ આપ્યો હોય તો તે પ્રતીકુલ પડે.

ટીકા—ગેર મુનાસબ સવાલોનો જવાબ આપવાથી શાહેદનો બચાવ.—આ કલમ મુજબ કોરટને સવાલો પુછવાની મના કરવાનો અથવા જવાબ આપવા શાહેદ ના પાડવા ઉપરથી અનુમાન દોરવા અથવા ન દોરવાનો અધીકાર છે એ પરવાઇના તથા ગેર મુનાસબ સવાલોમાંથી શાહેદોનો બચાવ કરવામાં કોરટે કીયા ધોરણો ઉપર ચાલવુ તે કલમ (૨) તથા (૩) માં ઠરાવેલા બદોબસ્તો સ્પષ્ટ રીતે બતાવે છે શાહેદ કાયદાનુ માન રાખી કોરટમાં શાક્ષી પુરાવા આવે તેટલાજ ઉપરથી તેની બધી આગળની વરતણુક ખોટા બનાવો જાહેરમાં લાવવાની નથી આવી ભારે ખાનગી અગવડ જો ખરીજ અગત્ય હોય તોજ ઉલંઘન કરાય પણ જ્યારે આરોપ ખરો હોય તોપણ શાહેદ ઉપર ભરોસો રાખવામાં અંતર પડતો ન હોય કીવા જયારે સાહેદની ચાલ ચલગુને હાની ઘણીજ હોય અને શાક્ષીની અગત્યતા ઘણીજ થોડી હોય ત્યારે ઉપર કહેલી અગવડ ઉલંગન કરી શકાતી નથી કોઈ બઇરીને કોઇ નાના કામમાં પુછવામાં આવે કે "વીશ વરસ ઉપર તને ગેરકાયદેશર છોકરૂં થયું હતું કે નહીં?" તો આ સવાલનો જવાબ આપવાથી બચવાનો તેને નીચેના બે સબબોથી હક છે (૧) જો તેને જનમ્યુ હોય તો તેથી તેની સચાઇમાં અંતર પડતો નથી; અને (૨) જો એકે આવા નજીવા કારણને શારૂ તેની આબરૂ જોખતમાં નાંખવી એ ગેરવ્યાજબી છે.

ઉપર પ્રમાણે લજ્જા રહીત હુમલાના અથવા બળાતકાર સંભોગની કોશીશના કામોમાં ફરીયાદ કરનાર બઇરીને એવો સવાલ ન પુછી શકાય. કે તેને પેસ્તર કે તરત કેદી શીવાય

બીજા કોઇ માણસની સાથે સમાગમ થએલો કે નહી કેમકે એ સ્વાલ મુદ્દાની વાતને લગ તો નથી રાણી વિરૂધ હોગસન, રસલ એન્ડ રાયન્સ ક્રાઉન કેસીસ પ્ર. ૨૧૧ રાણી વિરૂધ કલારક, સ્ટારકીસ રીપોરટસ નીસી પ્રાયસ વા ૨ પ્ર. ૫૪૧, રાણી વિરૂધ કોકોફટ,કોક્સ ક્રીમીનલ કેસીસ વાં ૧૧ પ્ર. ૪૧૦;

યોગ્ય કારણ વગર સ્વાલ પુછવો નહી.

૧૪૯ કલમ ૧૪૮ મીમાં બોધ કરયો છે તેવા સ્વાલ, ઉપરથી જે આરોપ મુકવામાં આવતો હોય તે આરોપ સારા પાયા ઉપર છે એવુ ધારવાને તે પુછનાર શખશને યોગ્ય કારણ ન હો તો તેવો સ્વાલ પુછવો મુનાસબ નથી.

દ્રષ્ટાંતો

(અ) એક બારીસ્ટરને એક અટરનીએ એવી સમજુત આપી કે એક અગત્યનો શાહેદ ડાકાઇટી કરનાર છે શાહેદ મજકુર ડાકાઇટી કરનાર છે કે શી રીતે તે તે શાહેદને પુછવાનુ આ એક યોગ્ય કારણ છે.

(બ) એક વકીલને કોરટમાંના એક શખશે ખબર આપી કે એક અગત્યનો શાહેદ ડાકાઇટી કરનાર છે, વકીલે તે ખબર આપનારને પુછ પાછ કીધા તો પોતે કહેલી વાતના તેણે ખાત્રી લાયક કારણ બતાવ્યાં શાહેદ મજકુર ડાકાઇટી કરનાર છે, કે શા રીતે એવું તેને પુછવાનું આ એક યોગ્ય કારણ છે;

(ક) એક શાહેદને વિશે કશી વાત જાણવામાં નથી તેને વગર સંધાને પુછયું કે, તે ડાકાઇટી કરનાર છે કે નહી આ સ્વાલ પુછવાને યોગ્ય કારણ નથી.

(ડ) એક શાહેદને વિશે કશી વાત જાણવામાં નથી તેને પોતાની ઉપજીવીકાના સાધન શું છે તથા ગુજારો શી રીતે કરેછે તે બાબત પુછયુ તે ખાત્રી લાયક જવાપ આપતો નથી એ શખશ ડાકાઇટી કરનાર છે કે શી રીતે એવું તેને પુછવાનુ આ એક યોગ્ય કારણ ગણી શકાય.

યોગ્ય કારણવગર સ્વાલ પુછવામાં આવે ત્યારે કોરટે શું કરવું.

૧૫૦ જયારે કોરટનો અભિપ્રાય એવો હોય કે હરકોઇ એવો સ્વાલ યોગ્ય કારણ વગર પુછયો, ત્યારે જો તે સ્વાલ હરકોઇ બારીસ્ટરે અથવા અટરનીએ અથવા પ્લીડરે અથવા વકીલે પુછયો હોય તો કામ મજકુરની હકીકતનો રીપોરટ હાઇકોરટમાં અથવા સદરહુ બારીસ્ટર કીવા અટરની કીંવા પ્લીડર કિંવા વકીલ, પોતાનું રોજગારનું કામ કરવાને પ્રસંગે જે અધિકારીને તાબે હોય તેને કરી મોકલવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

ટીકા—અસલ ખરડામાં જે કલમો હતો તેને બદલે આ કલમો મુકવામાં આવી છે બીલ પસાર થતાં શર. જે. એફ. સ્ટીફન સાહેબે જાણાવ્યું કે "તે કલમોમાં એવો ઠરાવ હતો કે કોરટની આગળ ચાલતા કામને લાગુ ન પડે તેવા અને શાક્ષીની આબરૂ ઉપર જેની અસર થાય તેવા સ્વાલો લેખી સમજુતી વગર કોઇપણ શખશને પુછવા નહી. જો તે સ્વાલ કોરટને અયોગ્ય લાગે તો કોરટ લેખા સમજુત જોવા માગી શકે; અને આવી લેખી સમજુત આપી હોય તો પીનલકોડ પ્રમાણે અપવાદોને અનુસરીને તે આબરૂ લીધાખરોબર ગણાય, આ સુચના ઉપર, ઘણી ટીકા થઇ અને ત્રણે ઇલાકાના વકીલો બારીસ્ટરો તરફથી અરજીઓ આવી. તેમજ સ્થાનિક રાજ્યોનો પણ મત તે વિરૂધ્ધ હતાં અરજીમાં બતાવેલા કારણો કેટલાંક વ્યાજબી લાગવાથી એ કલમો કાઢી નાંખવામાં આવી છે.

લજ્જા રહિત તથા નિંદાયુકત સ્વાલ.

૧૫૧ કોરટની નજરમાં જે સ્વાલ અથવા તપાસણી લજ્જા રહિત કિંવા નિંદાયુકત લાગે તે સ્વાલ અથવા તપાસણી કોરટની રૂબરૂ

લતી તકરારો, સાથે કાંઇ લાગતી વળગતી હોય તોપાણ તે કરવાની મના કરવાને કોરટ મુખત્યાર છે પરંતુ તે જો તકરારો હકીકતની સાથે સંબંધ રાખતી હોય, અથવા તકરારી હકીકત હતી કે નહી તે મુકરર કરવાને જાણવાની જરૂર હોય એવી બાબતો સાથે સંબંધ રાખતો હોય તો સદરહુ પ્રમાણે મના કરી શકાય નહી.

અપમાનકરવાના અથવામનનેદુખક રવાનાઇરાદાથીકીધેલા સ્વાલ.

૧૫૨. કોરટના નજરમાં એવું આવે કે કોઇ સ્વાલ અપમાન કરવાના કિંવા મનને દુઃખ ઉત્પન્ન કરવાના ઇરાદાથી કીધો છે, અથવા સ્વાલ મજકુર સ્વતઃમુનાસબ હોય તોપાણ કોરટની નજરમાં એમ આવે કે તેનુ રૂપ વગર જરૂરે મન દુખવવા જેવુ છે તો તે સ્વાલ કોરટે કરવા દેવો નહી.

શાહેદની સાચવટ જોવાના સ્વાલનાજવાબ ખોટા પાડવાને પુરાવો આપવો નહી.

૧૫૩. જ્યારે કોઈ શાહેદને હરકોઈ સ્વાલ પુછ્યો હોય તથા તેનો તેણે જવાબ આપ્યો હોય, તે ઉપરથી તેની ચાલચલણને હાનો પોંહચ્યાથી તેના ઉપરનો ભરોંસો નબળો થાય એટલોજ માત્ર સ્વાલ મજકુર થતી તજવીજમાં લગતો હોય ત્યારે તે શાહેદને ખોટો પાડવા સારૂ કાંઇપાણ પુરાવો આપવો નહી; પણ તેણે જો ખોટો જવાબ દીધો હોય તો તેના ઉપર પાછળથી ખોટી શાહેદી આપવાનુ તોહમત મુકી શકાય છે.

અપવાદ ૧ લો.—કોઇ શાહેદને એવો સ્વાલ પુછ્યો હોય કે તમારા ઉપર પેસ્તર કાંઇ ગુન્હો શાબિત થયો છે કે નહી, અને તેના જવાબમાં તે ના કહે તો પેસ્તર ગુન્હો શાબિત થયાની વાતનો પુરાવો આપી શકાય છે,

અપવાદ ૨ જો—કોઇ શાહેદના નિસ્પક્ષપાતિપણાને દાશ પોંહોચે એવો હરકોઇ સ્વાલ તે શાહેદને પુછવામાં આવે અને તેના જવાબમાં જે હકીકત સુચવી હોય તેનો તે ઇનકાર કરે તો તેને ખોટો પાડી શકાય છે.

દૃષ્ટાંતો

(અ) એક વિમેદારના ઉપર દાવો થયો તેના જવાબમાં તેણે દગાનો સબબ બતાવ્યો.

દાવેદારને એવો સ્વાલ પુછ્યો કે પેસ્તરના એક કામમાં તમે દગાસબાજીનો દાવો કીધો હતો કે નહી, દાવેદાર ના કહે છે.

દાવેદાર મજકુરે એવો દાવો કીધો હતો તે બતાવવાને પુરાવો આપવા માંડ્યો. એ પુરાવો લેવાઈ શકાતો નથી.

(બ) એક શાહેદાને એવો સવાલ પુછવામાં આવ્યો કે તમે કોઈ જગાએથી અપ્રમાણિકપાણાને સારૂ બરતરફ થયા હતા કે નહી શાહેદ ના કહે છે.

અ પ્રમાણિકપણાને માટે તે બતરફ થયો હતો તે બતાવાને પુરાવો આપવા માંડ્યો એ પુરાવો લેવાઇ શકાતો નથી.

[ક] અ એવું કહે છે કે મે અમુક દિવશે બ ને લાહોરમાં દીઠો હતો.

અ ને એવો સ્વાલપુછ્યો કે તમે પોતેજ તે દીવશે કલકત્તામાં હતા કે નહી, અ ના કહેછે.

દીવશ મજકુરે અ કલકતામાં હતો તે બતાવવાને પુરાવો આપવા માંડ્યો.

એ પુરાવો લેવાઇ શકાય છે તેનુ કારણ એકે બ તે દીવસે લાહોરમાં જોવા આવ્યો હતો એ વાત વિરૂધ તે ઉપરથી પુરાવો થાય છે, અ ઉપરનો ભરોંસો કમી થાય એવી હકીકત બાબત અ વિરૂધ પુરાવો થાએ છે એ કારણ નથી.

અ એ ના કહી તે ખોટી હોય તો સદરહુ દરએક વાતને સારૂ તેના ઉપર ખોટી શાહેદી આપવાનું વહેમત મુકી શકાય છે.

(૬) અ ને એવો સ્વાલ પુછયો કે તમે બ ની વિરૂધ્ધ પુરાવો આપોછો તે બ ના કુટુંબ ને તથા તમારા કુટુંબને માંહોમાંહે હાડવેર ચાલ્યું આવેછે કે નહી.

અ ના કહે છે સ્વાલ 'મજકુર ઉપરથી તેના નીસ્પક્ષપાતિપણાને દોશ પોંહોચે એવું છે એવા શબબથી તેને ખોટો પાડી શકાય છે.

ટીકા—અપવાદ (૨) શાહેદના નિસ્પક્ષપાતિપણાને દોષ દેવો—દાખલો કે શાહેદ મુકદમાના એક પક્ષકારની વિરૂદ્ધ ખોટા શાહેદો ખડા કરવાની કોશીશ કરે છે.

ઈનિકારમાં અંગીકાર કરવાની ના પાડવાનો સમાવેશ થાય છે.—કોઇ શાહેદને એવું પુછ વામાં આવે કે 'ગઇ સાલમાં તમારા ઉપર ખોટી પ્રતિજ્ઞા કરયા બાબતનુ તોહમત શાબિત થયું હતું અથવા આ કામમાં તમને પ્રતિવાદી પાસેથી રૂપઇયા પચાસ મળ્યા છે? અને તે એવો જવાબ આપે કે હું જાણતો નથી અથવા ભુલી ગયો છુ, તો વેહેવાર ઉપયોગમાં તે તેનો ઇનકાર કરે છે.

શાહેદ તેણે કહ્યું તે જગાએ નોહોતો એવી શાબીતી બાબત—બચાવ તરફના શાહેદનુ કેહેવું કે ફરયાદી તરફનો શાહેદ અમુક વખતે અમુક ઠેકાણે હતો, અને તેથી કરીને ફરીયાદી ના કેહેવા પ્રમાણે તે વખતે તે બીજી જગાએ નહોતો અને તોહમતવાળા શખશોને તણે જોયા નોહોતા. આ કેહેવુ ફરીયાદ તરફના શાહેદની એ બાબત ઉલટ તપાસણી ન થઇ હોય તો પણ પુરાવામાં લેવા યોગ્ય છે. રાણી વિ૦ સખારામ મુકંદજી મુ૦ હા. કો. રી. વા. ૧૧—પ્ર ૧૬૬ તેમજ સરકાર વિરૂદ્ધ બળવંત પેઢાકર મુ. હા. કો રી. વા ૧૧ પ્ર. ૧૨૭ તા૦ ૮ જુલાઇ સને ૧૮૭૪ તથા સરકાર વિરૂદ્ધ પરભુદાસ અંબારામ અને બીજા મુ. હા કો. રી. વા. ૧૧ પ્ર ૯૦ તા૦ ૨ જાનેવારી ના ફેસલા જુઓ.

પક્ષકારે પોતાનાજ શાહેદને પ્રશ્ન પુછવા બાબત.

૧૫૪ ઉલટ તપાસણીમાં સામા પક્ષકારથી પુછી શકાય એવા સ્વાલો કોઇ શાહેદને પુછવાની પરવાનગી તે શાહેદ બોલાવનાર શખશને કોરટને યોગ્ય લાગ તો આપવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

શાહેદ ઉપરના ભરોંસા ઉપર દોશઆણવાબાબત.

૧૫૫ કોઈ શાહેદ ઉપરના ભરોંસાને નિચે લખેલી રીતીઓ એ સામો પક્ષકાર અથવા કોરટ પરવાનગી આપે તો તે શાહેદને બોલાવનાર શખશ દોશ આપી શકે છે.

(૧) જે શખશો એવી સાહેદી આપે કે શાહેદ મજકુરને હમે પીછાનીએ છીએ તે ઉપરથી હમે તેને ભરોંસાને પાત્ર માનતા નથી તેવા શખશોના પુરાવાથી.

(૨) પુરાવો આપવાને શાહેદ મજકુરને રૂસ્વત આપવામાં આવી છે, અથવા તે રૂસ્વત આપવા માંડી તે લેવાનુ તેણે કબુલ કીધું છે અથવા તેને હરકોઇ બીજી અયોગ્ય લાલચ મળી છે, એવુ, શાબિત કરયાથી.

(૩) શાહેદ મજકુરની શાહેદીના જે ભાગ વિરૂધ્ધ પુરાવો આપી શકતો હોય તે ભાગ પેસ્તર તેની કહેલી અથવા લખેલી વાતથી વિરૂધ્ધ છે એવું શાબિત કરયાથી.

(૪) જ્યારે કોઇ શખશના ઉપર બળાતકાર સંભોગ કરયાને માટે અથવા બળાત્કારે ભોગ મન કરવાની કોશીશને માટે ફોજદારી મુકદમો ચાલતો હોય ત્યારે ફરીયાદ કરનાર ઓરત બહુ કરીને બદ ચાલુની છે એવો પુરાવો આપી શકય છે.

ખુલાસો—અમુક શાહેદ ભરોંસાને પાત્ર નથી એવું કેહેનાર શાહેદ એ પ્રમાણે પોતાને માનવાના કારણો મુખ્ય તપાસણી વખત ન આપે તો તે મુખત્યાર છે, પરંતુ ઉલટ તપાસણી વખતે કારણો મજકુર પુછી શકાય છે, અને તે જે જવાબ આપે તેની વિરૂધ્ધ પુરાવો આપી શકતો નથી પરંતુ જો તે ખોટો હોય તો તેના ઉપર પાછળથી ખોટી શાહેદી આપ્યાનુ તોહ

મત મુકી શકાય છે.

દ્રષ્ટાંતો

(અ) કાંઇ માલ વેચીને બ ને આપ્યો તેની કીમતને સારૂ તેના ઉપર અ એ દાવો માંડયો.

ક કહે છે કે માલ મજકુર મેં બ ને સોંપી આપ્યો હતો.

પેસ્તર એક પ્રસંગે તેણે એવું કહયું હતું કે મે માલ મજકુર બ ને સોંપી આપ્યો નથી એવું બતાવવાને પુરાવો આપવા માંડયો

એ પુરાવો લેવાઇ શકાય છે.

(બ) અ ના ઉપર બ નું ખુન કર્યાનુ તહોમત છે.

(ક) ક કહે છે કે બ એ મરતી વેળા એવું કહયું હતું કે જે જખમથી બ મરી ગયો તે જખમ અ એ મારયો હતો.

(ક) એ પેસ્તર એક પ્રસંગે તેણે એવું કહ્યું હતું કે, જખમ મજકુર અ એ મારયો નથી. અથવા તેની રૂબરૂ મારવામાં આવ્યો નથી; એવું બતાવવા પુરાવો આપવા માંડયો.

એ પુરાવો લેવાઇ શકાય છે.

ટીકા—સાહેદ ઉપર ભરૂંસો ન રાખવા વીશે—આ કલમમાં ઠરાવ્યું છે કે સાહેદ ઉપરના ભરૂસાને કેટલીક મુકરર રીતીઓથી જે દોષ આપી શકાય છે; એટલે કે પ્રત્યક્ષ તેના ભરૂંસાને લગતા સવાલોથી તથા સાહેદીથી દોષ આપી શકાય છે; અને મુકદમામાં અમુક બાબત વીશે તેણે જે શાહેદી આપી હોય તે ખોટી પાડી પરંપરા સંબંધે એવો દોષ આપી શકાતો નથી આના સંબંધમાં કલમ ૧૫૩ ઉપર બતાવેલા ફેસલા જુઓ

લગતીહકીકતના પુરાવાને પુષ્ટી મળે એવા સવાલો પુછી શકાય છે.

૧૫૬. જ્યારે જે સાહેદની સાહેદીને પુષ્ટી આપવાનો ઇરાદો હોય તે સાહેદ કોઇ લગતી હકીકત વીશે શાહેદી આપતો હોય ત્યારે એવી લગતી હકીકત જે જગાએ કીંવા જગોની પાસે અથવા જે વખતે કીંવા વખતના અરસામાં બની તે જગોએ કીંવા જગોની પાસે અથવા જે વખતે કીંવા વખતના અરસામાં બીજી કાંઇ વાત તેના જોવામાં આવી હોય તે સાબીત થએલી જે લગતી હકીકત વીશે સાહેદ મજકુર શાહેદી આપતો હોય લગતી હકીકત સંબંધે શાહેદ મજકુરની શાહેદીને પુષ્ટી મળશે એવો કોરટનો અભીપ્રાય હોય તો તેવી વાત બાબત સદરહુ સાહેદને સવાલ પુછી શકાય છે.

દ્રષ્ટાંતો

અ નામનો ગુન્હાના કામમાં ગુન્હેગારને એક સોબતી પોતે જે અપહરણમાં સામિલ હતો તે અપહરણનો હેવાલ આપે છે. જે ઠેકાણે અપહરણ મજકુર બન્યુ તે ઠેકાણે પોતાના ગયા આવ્યાના રસ્તા ઉપર અપહરણ મજકુર સાથે સબંધ ન રાખતી કેટલીએક બીનાઓ બની તેનું તે બ્યાન કરેછે,

મુળ અપહરણ મજકુર બાબતના તેના પુરાવાને આપવા સારૂ સદરહુ હકીકતનો ઇશારદો પુરાવો આપી શકાય છે.

સાહેદ પેસતર કહેલા મજકુર તેની પાછલની તેજહકીકત વીશેનીસાહેદીને પુસ્ટી આપવાનેશાબીત કરીશકાયછે.

૧૫૭ કોઇ સાહેદની સાહેદીને પુષ્ટી આપવા સારૂ તે હકીકત જે વખતે બની તે વખતે કીંવા તે અરસામાં અથવા હકીકત મજકુરની તપાસ કરવાને કાયદા પ્રમાણે અધીકાર હોય એવા અધીકારની રૂબરૂ હકીકત મજકુર વીશે સદરહુ શાહેદ પેસતર કહેલી હકીકત સાબીત કરી શકાય છે.

ટીકા.—ઈંગ્લાંડમાં ચાલતા રીવાજ મુજબ સાક્ષીએ આગળ હકીકત કહી હોય તે પુશ્ટીમાં દાખલ કરી શકાતી નથી. સ્ટાકિ કહેછે કે "સાક્ષીએ ઉલટી હકીકત જાહેર કરીહોય તેથી કાંતો તેના સત્યપણાને બાધ આવેછે અગર તેની યાદદાસ્ત સારી નથી એમ જણાયછે પણ તેની તે વાત ફરીથી તેણે કહી હોય તેથી તેના ઉપર વધારે ભરૂસો રાખી શકાય તેમ નથી. આ કલમ પ્રમાણે પુશ્ટીમાં જે હકીકત સાબીત કરવાની છે તે સાધારણ વાતચીતમાં અગર જેને તે શખસને સવાલ પુછવાનો અધીકાર છે તેના રૂબરૂ સોગન ઉપર અથવા બીજી રીતે કહેલી હકીકત હોવી જોઇએ. તે લખી અથવા મોઢાની હોય.

ગુન્હાના કામમાં ગુન્હેગારના સોબતીએ પેસ્તર કહેલા મજકુર વીશે.—રાણી વી. મલાપાબીન કપાનાના કામમાં સેસન જડજે કેદીના ઉપર ગુન્હો સાબીત થયાનો ઠરાવ ગુન્હેગારના સોબતીની સાહેદી ઉપરથી કરયો અને સોબતી મજકુરે તેના માબાપ તથા પોલીસને કહેલો મજકુર તજવીજની વખતે તેના પુરાવાની પુસ્ટીમાં વાપરયો. જડજ નાનાભાઇ હરીદાસે અપીલમાં મુંબાઇની હાઇ કોરટનો ફેસલો આપતા (પાને ૧૯૭) મે નીચે મુજબ ટીકા કરી–"પુરાવાના આક્ટની કલમ ૧૫૭ બેશક ઠરાવેછે કે સાહેદની સાહેદીને પુસ્ટી આપવા સારૂ મુદાની હકીકત જે વખતે બની તે વખતે કીંવા તે અરસામાં અથવા કોઇ અધીકારવાળા અધીકારીની રૂબરૂ શાહેદ મજકુરે પેસ્તર કહેલી હકીકત સાબીત કરી શકાયછે; અને એ પ્રમાણે ખુન થયા પછી થોડે વખતે મરગીઆસે જુદે જુદે પ્રસંગે તેના મા બાપ તથા પોલીસ અમલદારોને કહેલા મજકુરનો સેશન જડજે ઉપયોગ કરયો છે. પણ મારી નજરમાં આવી તરેહની પુસ્ટી બસ નથી. જે કામ સારૂ ગુન્હેગારના સોબતીની સાહેદીની પુસ્ટી મેળવવા જડજોથી જ્યુરીને કહેવામાં આવે છે તે કામ આથી સરેછે એમ પુરતુ કહી શકાય, નહી જે સ્થિતીમાં તે છે તે ઉપરથી તેના એકલાની સાહેદી ઉપર ચાલવું એ જોખમ ભરેલું જણાયછે, અને એટલાજ માટે કેદીઓના સમંધમાં તેણે આપેલી સાહેદીની પુસ્ટી કોઇ અસરકારક ભરૂસા લાયક પુરાવાથી મેળવવા વીશેનો નિયમ ઠરાવ્યો છે. પણ તેણે કહેલો મજકુર તજવીજના વખતે કહેલો હોય અથવા તે પેહેલાં કહેલો હોય અને ગમે તે રૂપમાં તે કોરટની આગળ રજુ થાય તો પણ તે હજુએ ગુન્હેગારના સોબતીએ કહેલો મજકુર છે અને તે ફરીથી કેહેવાથી તેના વજનમાં બીલકુલ વધારો થતો નથી. મુ. હા. કો. રી વા. ૧૧ પ. ૧૯૬

કલમ ૩૨ કિંવા ૩૩ મુજબ લગતા મજકુર શાબેત થાય તે સંબંધી કેવી બાબતો સાબેત કરી શકાય છે

૧૫૮ જ્યારે કોઇ મજકુર કલમ ૩૨ કિંવા ૩૩ મુજબ લગતો હોય તે શાબિત થાય ત્યારે તે વાતને ખોટી પાડવાને કિંવા તેને પુષ્ટી આપવાને કિંવા જે શખશે તે મજકુર કહયો હોય અથવા લખ્યો હોય તે શખશના ઉપરની ભરૂસાને દોષ આવવાને કિંવા તે ભરૂસાને કાયમ કરવાને જો શખશ મજકુરને શાહેદ તરીકે બોલાવ્યો હોત અને તેને ઉલટ તપાસણીમાં સુચવેલી બાબતના ખરાપણાની ના કહી હોત તો જે બાબતો શાબીત કરી શકાત. તે બાબતો શાબિત કરી શકાય છે.

યાદદાસ્ત તાજી કરવા બાબત.

૧૫૯ કોઇ શાહેદને જે કાર્ય સંબંધી સવાલ પુછ્યો હોય તે કાર્ય બન્યું તે વખતે શાહેદ મજકુરે પોતાને હાથે કાંઇ લખાણ કરયું હોય તે લખાણ વડે અથવા સદરહુ કાર્ય બન્યુ ત્યાર પછી એટલા તો નજદીક વખતમાં કાંઇ લખાણ કરયું હોય કે તે લખાણ કરતી વખતે કાર્ય મજકુર તેની યાદદાસ્તમાં તાજુ હતુ એવો કોરટની નજરમાં સંભવ લાગે તો તે લખાણ વડે શાહેદ મજકુર શાહેદી આપતો હોય તે દરમિયાનમાં પોતાની યાદદાસ્ત તાજી કરી શકે છે.

શાહેદ યાદદાસ્તતા

એવું લખાણ હરકોઇ બીજા શખશે કરયું હોય તથા શાહેદ મજ

છીકસ્વાને નકલકયા રે જોઇ શકે છે.

કુર ઉપર કહેલા વખતમાં વાંચ્યું હોય અને તે ખરૂ છે એમ તે વાંચતી વખતે જાણતો હતો એવું હોય તો તેવા લખાણને પણ શાહેદ મજકુર જોઇ શકે છે

જે જે કામોમાં હરકોઇ દસ્તાવેજ જોઇને શાહેદ પોતાની યાદદાસ્ત તાજી કરી શકે છે, તે તે કામોમાં કોરટની પરવાનગથી એવા દસ્તાવેજની નકલ પણ તે જોઈ શકે છે; પરંતુ કોરટની ખાત્રી થવી જોઇએ કે અસલ દસ્તાવેજ રજુ ન થવાનું પુરતુ કારણ છે.

કુશળ માણસો પોતાની યાદદાસ્ત પોતાના રોજગાર સંબધીના ગ્રંથે વડે તાજી કરી શકે છે.

ટીકા—માત્ર યાદદાસ્ત તાજી કરવાને વાપરેલો દસ્તાવેજ પુરાવામાં લેવા યોગ્ય હોવો જોઇએ, એમ જરૂરનુ નથી એ પ્રમાણે જે દસ્તાવેજ સ્ટાંપની ખામી અથવા નોંધવાની ખામીને લીધે પુરાવામાં લેવા યોગ્ય ન હોય તે યાદદાસ્ત તાજી કરવા સારૂ વાપરી શકાય.

કલમ ૧૫૯માં કહેલા દસ્તાવેજોમાંલખેલી હકીકતનો પુરાવો.

૧૬૦ કલમ ૧૫૯ માં કહેલા છે એવા હરકોઇ દસ્તાવેજમાં લખેલી હકીકત ખુદ તપશીલવાર શાહેદને યાદ ન હોય તે પણ જો તેની ખાત્રી હોય કે દસ્તાવેજ મજકુરમાં તે બરાબર લખી હતી તો તે હકીકતની શાહેદ મજકુર શાહેદી પણ આપી શકે છે.

દ્રષ્ટાંત.

કોઇ હીસાબ રાખનાર શખશે પોતાના રોજગારને પ્રસંગે નિયમ પુરવક રાખેલા હીસાબ બરાબર ખરા રાખવામાં આવ્યા હતા એવું જો તે જાણતો હોય તો તેમાં તેણે લખેલી હકીકતની શાહેદી શખશ મજકુર આપી શકે છે, અગર તેમાં દાંખલ કરેલી અમુક લેવડ દેવડની બાબતો પોતે ભુલી ગયો હોય તોપણ.

યાદદાસ્ત તાજીકરકરવાના કામમાં લીધેલા દસ્તાવેજબાબત સામા પક્ષકારનાહકબાબત.

૧૬૧ છેલી બે કલમો મુજબ હરકોઇ લખાણ જોવામાં આવ્યું હોય તે જો સામો પક્ષકાર માગે તો તે હાજર કરવુ જોઇએ અને તે તેને બતાવવું જોઇએ, એવો પક્ષકાર પોતાની નજરમાં આવે તો શાહેદ મજકુરની તે બદલ ઉલટ તપાસણી કરવી જોઇએ.

ટીકા—લખેલા કાગળ જોયા પછી તેમાં લખેલી બાબતોની સ્વતંત્ર અથવા ખાસ યાદદાસ્ત શાક્ષીને હોવી જોઇએ. પેહેલાં તે કાગળ તેણે જોયો હતો અને તે કાગળ જોયો ત્યારે તેમાં જે મજકુર લખ્યા છે તે ખરેખરો લખ્યોછે એમ તેને યાદ આવે એટલે બસછે. સાક્ષીને હકીકત સાંભરતી ન હોય અગરકાંગળજોયાનું યાદ ન હોય તો પણ જો તે પોતાની સહીઅગર અક્ષર ઓળખી શકે અનેતે ઉપરથી તેમાં લખેલા મજકુરના ખરાપણા વીશે ખાત્રીથી બોલી શકે તો તે બસછે. આથી તે પુરાવો દાખલ કરતાં કોઇ બાધ આવતો નથી પણ તે પુરાવા ઉપર કેટલુ વજન રાખવું જોઇએ તેનો નિશ્ચય કરવામાં એ બાબતો અગત્યનો છે. લખાણ થયા પછી જો શાક્ષી આંધળો થયો હોય તો તે લખાણ તેને વાંચી સંભળાવવું જોઇએ

યાદદાસ્ત તાજી કરવા સારૂ જે લખાણ વાપરવામાં આવ્યું હોય તેને કારણથી પુરાવો થતું નથી તેથી તે લખાણ પુરાવામાં દાખલ કરવા યોગ્ય હોવું જોઇએ તેમ નથી.

અસલ ટીપણની નકલ જોઇ સાક્ષીને પોતાની યાદદાસ્ત તાજી કરવા દેવી કે નહી એ બહુ કઠણ સવાલછે. કેટલીક વખતે સાક્ષીને એમ કરવા દેવામાં આવેછે પણ નકલ જોઇને હકીકત વીશે સાક્ષી ખાત્રીથી સોગન ઉપર પોતાની યાદદાસ્ત ઉપરથી બોલી શકતો હોયતોજ આમ કરવા દેવાયછે.

તે લખાણ રજુ કરી સામા પક્ષકારને બતાવવું જોઇએ ઇંગ્રેજી કાયદાનો નિયમ પણ આજ માફકનોછે. પણ જો તે લખાણથી સાક્ષને યાદદાસ્ત તાજી થતી ન હોય તો સામા પક્ષકારને તે જોવાનો હક નથી અને જો તે જુરીનો તે લખાણ પુરાવામાં મુકવું જરૂરનું છે.

દસ્તાવેજ હાજર કરવા બાબત.

૧૬૨. કોઇ શાહેદને કોઇ દસ્તાવેજ રજુ કરવાનો સમન થયો હોય તે દસ્તાવેજ રજુ કરવાને અથવા પુરાવામાં લેવા યોગ્ય ગણવાને કાંઇ હરકત હોય તો પણ તે જો તેના કબજામાં અથવા સતામાં હોય તો તેણે કોરટમાં હાજર કરવો. એવી કાંઇ હરકત કાયદેસર બરાબર છે કે શી રીતે તે બાબત કોરટે ઠરાવ કરવો.

દસ્તાવેજનો તરજુમો કરવા બાબત.

દસ્તાવેજ મજકુર રાજ્ય પ્રકરણ સબંધી ન હોય તો કોરટની નજરમાં આવે તો તેને તપાસવાને, અથવા તે પુરાવામાં લેવા યોગ્ય છે કે નહી તે ઠેરવી શકાય તેને માટે પુરાવો લેવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

જો એવા કામ સારૂ કોઇ દસ્તાવેજનો તરજુમો કરાવવાની જરૂર હોય તો તે દસ્તાવેજ જ્યારે પુરાવામાં ગુજારવાને ન હોય ત્યારે કોરટની નજરમાં યોગ્ય જણાએથી તેનો મજકુર ગુપ્ત રાખવાનો હુકમ તે તરજુમો કરનારને કોરટ કરી શકે છે, અને જો તે ભાષાંતર કરનાર તે હુકમ તોડે તો તેણે હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૬૬ મુજબ ગુન્હો કીધો એમ સમજવું.

દસ્તાવેજ નોટીસ કરીને હાજર કરાવ્યો હોય તેને પુરાવામાં ગુજારવા બાબત.

૧૬૩ જ્યારે કોઇ પક્ષકારે સામા પક્ષનારને કાંઇ દસ્તાવેજ હાજર કરવાની નોટિસ આપીને તે દસ્તાવેજ મંગાવ્યો હોય, તથા દસ્તાવેજ મજકુર તે મુજબ રજુ થયો હોય અને મંગાવનાર શખશે તેને તપાશી જોયો હોય, ત્યારે જો દસ્તાવેજ રજુ કરનાર શખશ મંગાવનાર સખશને દસ્તાવેજ મજકુર પુરાવામાં ગુજારવાનુ કહે તો તેને પુરાવામાં ગુજારવાની સહરહુ મંગાવનાર શખશની ફરજ છે.

નોટીસ ઉપરથી દસ્તાવેજ ગુજારવાની ના કહી હોય તે દસ્તાવેજ પુરાવામાં ગુજારવા બાબત.

૧૬૪ કોઇ દસ્તાવેજ રજુ કરવાની નોટીસ કોઇ પક્ષકારને મળી હોય તે પક્ષકાર તે દસ્તાવેજ રજુ કરવાની ના કહે, તો પાછળથી પક્ષકારે મજકુર દસ્તાવેજ મજકુરનો પુરાવાના કામમાં સામા પક્ષકારની રજામંદી શીવાય કીંવા કોરટના હુકમ શીવાય ઉપયોગ કરી શકતા નથી.

દ્રષ્ટાંત.

કોઇ કરાર ઉપરથી અ એ બ ના ઉપર ફરીઆદ માંડી, અને તે કરાર રજુ કરવાની બ ને નોટીસ આપી. તજવીજ વખત દસ્તાવેજ મજકુર અ એ માગ્યો, ત્યારે બ એ તે રજુ કરવાની ના કહી, તે ઉપરથી તે દસ્તાવેજ મજકુરનો અ એ દોયમ પુરાવો આપ્યો બાદ તે પુરાવો ખોટો પાડવાને અથવા તેના ઉપર યોગ્ય સ્ટાંપ નથી એવુ બતાવવાને દસ્તાવેજ મજકુર અશલ રજુ કરવાની બ ખાએસ રાખે કે પરતુ તે મુજબ તે કરી શકતો નથી.

સવાલ પુછવાનો તા. દસ્તાવેજ રજુ કરવા નો હુકમ કરવાને જડજને કેટલો અખત્યાર છે તે બાબત.

૧૬૫. લગતી હકીકતોની શાબીતી ખોળી કાઢવા સારૂ કીંવા તે મેળવવા સારૂ લગતી હોય કીંવા ન હોય તેવી હરકોઇ હકીકતોશે જડજની મરજીમાં આવે તેવો હરકોઇ સવાલ હરકોઇ રૂપે હરકોઇ વખતે હરકોઇ શાહેદને કીંવા તે કામના પક્ષકારોને પુછવાને જડજ મુખત્યાર છે; અને એવા હરકોઇ સવાલ કીંવા હુકમ ઉપર કાંઇ પણ હરકત લેવાનો અથવા એવા હરકોઇ સવાલનો જવાબ આપ્યો હોય તે

જવાબ બાબત હરકોઇ શાહેદની કોરટની રજા શીવાય ઉલટ તપાસણી કરવાનો, પક્ષકારો નો કીંવા તેના મુખત્યારોનો હક નથી.

પરંતુ એવું ઠરાવ્યુંછેકે આ આકટમાં લગતી ઠેરવેલીછે તેવી હકીકતો યોગ્ય રીતેસા બીત થઇ હોય તેના ઉપર આધાર રાખીને ફેસલો કરવો જોઇએ,

અને વળી એવુ પણ ઠરાવ્યું છે કે સામા પક્ષકારે સવા પુછયો હોય અથવા દસ્તાવે જ મંગાવ્યો હોય તો એકુમે એકવીસથી એકુમે એકત્રીસ સુધાની સદરહુ બેઉ કલમો સુધાંની કલમો મુજબ, જે સવાલનો જવાબ દેવાની અથવા જે દસ્તાવેજ રજુ કરવાની ના કહેવાનો કોઇ શાહેદનો હક હોય તેવા હરકોઇ સવાલનો જબાબ દેવાની અથવા તેવો હરકો ઇ દસ્તાવેજ રજુ કરવાની શાહેદ મજકુરને ફરજ પાડવાનો આ કલમ ઉપરથી જડજને અખત્યાર મળ્યો એમ સમજવું નહી તેમજ જે સવાલ કલમ ૧૪૮ અથવા ૧૪૯ મુજ બ કોઇ શખશે પુછવો ગેર મુનાસબ છે તેવો કોઇ પણ સવાલ જડજે પુછવો નહી તથા આ આકટમાં ઉપર અપવાદ આપ્યા છે તે શિવાય બીજા કામોમાં હરકોઇ દસ્તાવેજનો અ વલ પુરાવો ગુજારવાની તેને માફી આપવી નહી.

ટીકા—ફિરટે તપાસણી કરયા પછી ઉલટ તપાસણી કરવા વિ.—એમ માલમ પડશે કે બાબ ૬ ઠાના ઠરાવોથી બાતલ થતો હોય એવો કોઇ પણ સવાલ જડજે પુછવો ન જોઇએ; અને એવા કોઇપણ સવાલનો જવાબ તો ખચીત નજ નોંધવો જોઇએ.

આ કલમ દીવાની અને ફોજદારી કામને લાગુ પડેછે સેશન જડજનું શું કામ છે તે બાબતમાં ફોજદારી કાયદાની ૨૯૮ મી કલમ જુઓ.

સેસન જડજ જ્યુરી અથવા આસેસરોની સહાયતાથી કામ કરે છે. તેમાં પ્રત્યેકને શું કા મ કરવાનું છે તે બાબત ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતનો કાયદો જુઓ.

મહાવ્યથાના ઇનસાફના કામમાં જ્યુરીને કહી સંભળાવતાં તોહમતવાળા શખશે જેને મા રયો હતો તે શખશને એવો શખત માર મારેલો હતો કે તેથી તેના જીવનું જોખમ થાય તે સવાલનો વિચાર કરવા જડજે જ્યુરીને કહેવું નજોઇએ—રાણી વિરૂદ્ધ પરમાનંદ ધુડી યાઉકે પરમેશર ૧૮ વુ. રી. ક્રી. રૂ. ૨૨

ચોરીના કામમાં જડજે સાપરાધ વિશ્વાસઘાતનું તોહમત રાખવું ન જોઇએ—ભરત ચંદ રના કેશમાં ૧ વુ. રી. ક્રી. રૂ. ૨

ફરીયાદી તરફના શાક્ષીયોની ગેર હાજરીને લીધે જ્યુરીને કેહેવામાં જડજે ફરીયાદને ગે ર લાભકારક અનુમાન કરવાને કેહેવુ નહી જોઇએ—૩ વુ. રી. ક્રી. રૂ ૧૩

સેસન જડજ સાર કહી સંભળાવતાં બનેલી વાતની તકરારો વિષે જ્યુરીને સલાહ આ પવા બંધાએલ છે, અને પુરાવા ઉપરથી પોતાના મન ઉપર જે અસર થઇ હોય તે જ્યુ રીને કહેવા મુખત્યાર છે,—રાણી વિરુધ દ્વારકાંનાથસેન અને બીજો. ૧૩ વુ. રી. ક્રી. રૂ. ૩૪ બાદ તેણે ઉપર ટપકે હકીકત કહી જવી અને તોહમત વાળા તકશીરવાન અથવા નિર અપરાધી છે એવો ખાત્રિ પુરવક અભિપ્રાય આપવો નહી જોઇએ—ભરતચંદરના કેસ માં ૧ વુ. રી. ક્રી. રૂ. ૨

અમુક છોકરો શાહેદી આપવા પાત્ર છે એમ ઠરાવવાનો અખત્યાર, કોરટનો છે પણ તેવા શાહેદી ઉપર ભરૂસો રાખવો કે નહી એ ઠરાવવાનું કામ જ્યુરીનું છે. હુસેની ૮ વુ. રી. ૬૦

કેસ સમાપ્ત કરતી વખતે ફરિયાદીના પુરાવાની વ્યુત્પત્તિ કરવી અને તે જ્યુરીને સમ જાવવી. પુરાવાનુ કામ વજનપણું હોય તે દેખાડવું જોઇએ આ પ્રમાણે નહી કરવાની કસુ રથી અને કાયદાના મુદ્દાની બાબતમાં જ્યુરીને બરોબર નહી સમજુત આપવાથી કેસ

ની શીક્ષા રદ કરવા જેવી મોહોટી ચુક થઇ છે એમ ઠરાવવામાં આવ્યું. રામગોપાળ ધુ ર, ૧૦. વુ. રી. ૭

જ્યુરીની મદદથી સેસન જડજે ચોરીનો માલ બદધ્યાનતથી કબજામાં રાખ્યા બદલ તોહમત રાખી આરોપીતનો ઇનસાફ કરયો. કામની હકીકત જ્યુરીને સમજાવતાં સેસન જડજે જ્યુરરોને એમ કહ્યું કે આરોપિતની વરતણુક કેવી છે તે સબંધી અનુમાન કરવા માટે સદરહુ આરોપિતપર અગાઉ ચોરીનો ગુન્હો શાબેત થયો છે એ વાત વિચારમાં લેવાને હરકત નથી તે ઉપરથી એમ ઠરાવવામાં આવ્યું કે આમ કરવામાં સેસન જડજે ચુક કરી છે આરોપિત ઉપર પ્રથમ કોઇ પણ ગુન્હાબી શાબેતી થઇ હતી એ હકીકત પુરાવ આકટની કલમ ૫૪ મુજબ પુરાવમાં દાખલ થવા જોગ ખરી પણ તે કલમ ૫૪ ઉપરથી શસ્પસ્ટ છે કે તોહમતવાળાની વરતણુક સારી નથી, એ હકીકત પુરાવમાં દાખલ થવા જોગ નથી તેથી આરોપીતે અગાઉ જે અપરાધ કરયો હતો તેવોજ અપરાધ હાલ ફરીથી તેણે કરયોછે એવી ખાત્રી થાય તો તેને શિક્ષા કેટલી આપવી તેનો નિર્ણય કરવા માટે માત્ર તે અગાઉના ગુન્હાની શાબેતીનો પુરાવ લેવામાં આવેછે. શરકાર વિ. રોષન ફુશાધ અને બીજાઓ. ઇં, લા. રી. ૫ કલકતા મ, ૭૬૮

કાયદાની બાબત જડજ જ્યુરીને જે કહે તે જ્યુરીએ કબુલ રાખવુંજ જોઇએ. હકીકત શબંધી જડજ જે જ્યુરીને કહે તે જ્યુરી બરોબર ઇનસાફ કરી શકે તે સારૂ તેમને એક મદદ રૂપ છે પણ જડજના કહેવા પ્રમાણે ઇનસાફ કરવાને જ્યુરી બંધાએલા નથી, નેમચંદ મુકરજી ૨૦ વુ. રી. મ. ૪૨

સહગુન્હેગારની જુબાની ઉપર ભરોસો ન રાખવો એવું એકંદર વિચાર કરતાં કાયદા કરનારનો હેતુછે એમ માલમ પડે છે જો આજુબાજુની હકીકતથી તે કહેલી વાતને પુષ્ટી મળતી હોય તો તે જુદી વાત છે. જડજનું કામ છે કે આવી રીતે સહગુન્હેગારે કહેલી હકીકત ધ્યાનમાં લેવી કે નહી તે વિશે જ્યુરીને કહેવું. શાધુ મંડળ. ૨૧ વુ. રી. મ, ૬૯

સેશન જડજની રૂબરૂ જે પુરાવ કામમાં દાખલ થયો હોય તે પુરાવ કેવી રીતે તોહમતવાળાને ફાયદાકારક છે કે. ગેરફાયદાકારક છે તે શાધારણ રીતે બતાવી તથા પુરાવમાં શા શા તફાવત તથા શી શી વિરૂધ્ધતા આવેલી છે તે બતાવી તે શઘળો પુરાવ જડજે જ્યુરી આગળ મુકયા પછી તે કામમાં કાંઇ વધારે ભાગ લેવાને જડજ બંધાએલો નથી—રાણી વિ. ચંદ્રકુમાર મજમુદાર ૨૫ વુ. રી. ક્રી રૂ ૫૪

કાયદા સંબંધી શમજુત જડજે જ્યુરીને આપવી જોઇએ કે તેની મદદથી હકીકતનો ઇનસાફ બરોબર થઇ શકે. અને જડજ જ્યુરીને જો બરોબર શમજુત ન આપે તો તે બાબત જડજે જ્યુરીને આડે રસ્તે ચડાવી એમ ઠરાવવામાં આવ્યુ છે. ઝણુમાહંદન ઇં. લા. રી. ૮ કલકતા મ. ૭૩૯, રાણી વિ. ઇલાંઇબકસ ૫ વુ. રી. ક્રી. રૂ ૮૦

અમુક હકીકત કોરટમાં નહી લાવવાનો હક છે કે નહી તે વિશેનો નિરણય જડજને કરવાનો છે જ્યુરી કરી શકતી નથી ૧૦ વુ રી. મ. ૧૪

જડજે જ્યુરીને સમજુત આપતી. વખતે કેટલોક સાંભળેલી હકીકતનો પુરાવ તથા એક નનામો કાગળ જે કામમાં ફરીયાદી તરફથી દાખલ કરવામાં આવેલા તે એ કાગળ કામમાં શી રીતે આવ્યો અંગર દાખલ થયો છે તે બતાવ્યા વગર તે વિશે જડજે જ્યુરીનું ધ્યાન ખેંચ્યુ આ કામમાં એવો ઠરાવ થયો કે જ્યુરીને ખોટી સમજુત આપવામાં આવી છે અને તેથી તોહોમતવાળાનો ઇનસાફ થવામાં ખલેલ પહોંચ્યું છે, ૨૪ વુ. રી. ક્રી રૂ ૭૭; રાણી વિ. રાજકુમાર બોસ ૧૯ વુ. રી, ક્રી, રૂ, ૭૧

...ન જડજના મન ઉપર જે પુરાવની બાબત અશર થઇ હોય તે વિશે પણ શેશન જડજે જ્યુરીને કહેવું દારકા નાથ સેન ૧૩ વુ રી, કી રૂ ૩૪ જે દસ્તાવેજ બનાવટનો કહેવામાં આવ્યો છે તે દસ્તાવેજ કાંઈ મુદાનો ફેરફાર કે ચેહેરલું કે ડાઘ હોય તે વિશે જ્યુરીનું ધ્યાન ખેંચવાનો જડજને છે શાણી વિ કિસોરી મોહનદત ૧૭ વુ, રી કી રૂ ૫૮

સરકાર વિરૂદ્ધ શ્રીશચંદર તાલુકદાર, તા૦ ૨૮ નવેમ્બર ૧૮૭૯ કલકતા હાઈકોરટ આ કામની માજીસ્ત્રેટે આકસા કરી તે વખત એક શાક્ષીદારની સાક્ષી તેણે ત કામ ઇનશાફ માટે શેશન કોરટમાં મોકલ્યું શેશનમાં ઇનસાફ થયો તે વખતે શેશન કોરટે તે શાક્ષીદારને બોલાવ્યો નહી અને તેને ઉલટ તપાસણી વાસ્તે હાજર કરયો નહી, કેદી તરફના પુરાવો થયા પછી જડજે પોતેજ તે સાક્ષીદારને બોલાવ્યો અને તેની જબાની લીધી. પરંતુ તેની ઉલટ તપાસણી કરવાની કેદીને પરવાનગી આપી નહી કારણ કે તે કોરટે પ્રશ્ન કર્યા તે ઉપર શાક્ષીદારની ઉલટ તપાસણી કરવાનો કેદીને ૧૮૭૨ના આકટ ૧ ના કા. ૧૬૫ ઉપરથી અધિકાર નથી એમ જડજનો અભિપ્રાય હતો.

કેદીએ તેપર હાઇકોરટને અપિલ કરી તેમાં ઠરાવ્યું કે-

શેશન કોરટે બોલાવેલા શાક્ષીદારની ઉલટ તપાસણી કરવાની પરવાનગી આપવાને તે કોરટેના કબુલ કરવામાં ચુક કીછે એમાં સંશય નથી. ફરિયાદી તરફ સાક્ષીદારને સમન્સ થયા છતાં તેઓની શાક્ષી ફરીયાદીએ ના લેવડાવી તો પણ તેઓની ઉલટ તપાસણી વાસ્તે કેદીને તક મળવા શારૂ તે સાક્ષીદારોને પાંજરામાં હાજર કરવા જોઇયે, અને પુરાવાના આકટની કા. ૧૬૫ પ્રમાણે કોરટે પોતેજ તે સાક્ષીદારને બોલાવી તેની સાક્ષી લીધી હોય તો તેની ઉલટ તપાશણી કરવાની પરવાનગી કેદીને આપવી વ્યાજબીછે.

જુરીના અથવા આસેસરનાં સ્વાલ પુછવાના અખત્યાર બાબત.

૧૬૬ જુરી અથવા આસેસરોથી થતી તજવીજના કામોમાં જે જે સ્વાલો જડજ પોતે પુછી શકે છે તથા જે સ્વાલો તેને યોગ્ય લાગે તેવા હરકોઇ સ્વાલો જુરી અથવા આસેસર મજકુર શાહેદાને જડજની મારફતે અથવા જડજની રજાથી પુછી શકે છે.

ભાગ ૧૧ મો.

નહી લેવા યોગ્ય પુરાવો લીધો હોય તથા લેવા યોગ્ય પુરાવો નહી લીધો હોય તે બાબત.

લેવાયોગ્ય પુરાવો નહીલીધોહોય અથવા નહીલેવાયોગ્યપુરાવો લીધોહોયતેટલા સબબઉપરથી ફરી તજવીજકરવાનેહુકમ કરવો નહી.

૧૬૭ જ્યારે નહી લેવા યોગ્ય પુરાવો લીધો હોય અથવા લેવા યોગ્ય પુરાવો નહી લીધો હોય ત્યારે જે કોરટની રૂબરૂ એ બાબતની હરકત ઉઠાવામાં આવી હોય તે કોરટની નજરમાં જો એમ આવેકે હરકત વાળા લીધેલા પુરાવા શિવાય ઠરાવ મજકુર કરવાને જેટલો પુરાવો જોઇએ તેટલા પુરાવો હતો અથવા નહી લીધેલા પુરાવો લીધો હોત તો તે ઉપરથી ઠરાવમાં ફેર પડત નહી તો સદરહુ મુજબ પુરાવો લીધો અથવા નહી લીધો એટલાજ માત્ર સબબ ઉપરથી ફરી તજવીજ કરાવવી નહી કિંવા હરકોઇ કામનો હરકોઇ ઠરાવ રદ કરવો નથી.

ટીકા—"દાવાનો આંક બરોબર બાંધ્યો નથી" એજ તકરાર ઉપર અપીલંટની સ્પેશિયલ અપીલ હોય તો એ સ્પેશિયલનું કારણ નથી કેમકે એ તકરાર તો દેખીતી રીતે મુળ કોરટમાં દાવો દાખલ થતી વખતે લેવી જોઇતી હતી ૧ મું. હા. રી મ ૬૨

અપીલ કોરટે જાસ્તી પુરાવો નહિ લેતાં વધારે તજવીજ થવા માટે કોઇ કામ મુળ કોરટમાં પાછું મોકલ્યું હોય, તો અપીલંટને એ પ્રમાણે વધતો પુરાવ નહિ લેતાં કામ પાછું મોકલવાથી ખરેખર નુકશાન થયું ન હોય તો સ્પેશિયલ અપીલ થઇ શકે નહિ

વી, રી. પ્ર. ૧૯૧

દાવા ખોટી રીતે એકઠા કરવાથી પક્ષકારને ખરેખરૂં નુકશાન થયાનો પુરાવો ન હોયતો સ્પેશિયલ અપીલ થાય નહિ ૧ વી, રી, પ્ર, ૧૧૪

નીચેની અપીલ કોરટે પોતાના ઠરાવમાં જે કારણો અને વિચારો બતાવ્યા હોય તે કાયદાશર રીતે ભુલ ભરેલા હોય, તો સ્પેશિયલ અપીલનું કારણછે, ૧૭ વી. રી, પ્ર ૧૬૧

અપિલ કોરટે પોતાના ઠરાવમાં જે કારણ બતાવ્યાં હોય તે તદ્દન તર્ક વગરનાં હોય, તો તે ભુલ ભરેલો ઇનસાફ કહેવાય અને તેથી સ્પેશિયલ અપિલ થઇ શકેછે. ૮ બે, હા, રી, પ્ર, ૨૯

અપિલ કોરટે નીચેની કોરટનું હુકમનામુ ફેરવ્યુ હોય પણ કઇ હકીકતની બાબતમાં નિચલી કોરટથી તે અપિલ કોરટનો જજ જુદો પડેછે, તે બતાવ્યુ ન હોયતો સ્પેશિયલ અપિલ થઇ શકેછે, ૧ વી, રી, પ્ર, ૨૪૪

એક વાદી ઉપર પ્રતિવાદીએ ગુન્હાનું ખોટું તોહોમત મુક્યુ હોય અને તેથી વાદીએ પ્રતિવાદી ઉપર ખોટું તહોમત લાવવાથી નુકશાન થયુ હોય તેનો દવો કરયો હોય, તે કામમાં મુળ કોરટે એવો ફેસલો આપ્યો હોય કે મજકુર તહોમત લાવવાનો પ્રતિવાદીને વ્યાજબી અને શકય સબબ હતો. અપિલમાં અપિલ કોરટે તે કામમાં પડેલા પુરાવ વિશે જુદો વિચાર બતાવ્યો હોય તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે જુદો વિચાર પડવાથી સ્પેશિયલ અપીલનું કારણ બનતું નથી ૧૧ વી રી, પ્ર. ૩૬૯

સ્પેશિયલ અપીલ કોરટને એવું માલુમ પડે કે નીચેની અપીલ કોરટ ખરેખર પડેલા પુરાવની અંદર ગઇ છે અને એજ કારણથી મુળ કોરટે જે અભિપ્રાય આપ્યો હોય તેજ અભિપ્રાય નીચેની અપીલ કોરટે આપ્યો છે અને તેથીજ તે નીચેની અપીલ કોરટે પોતાના કારણ લખ્યાં ન હોય તો તેથી સ્પેશિયલ અપીલનું કારણ બનતું નથી. ૧૧. વી. રી. પ્ર, ૩૧૮

નીચેની અપીલ કોરટે પોતાના ફેસલામાં જે કારણ બતાવ્યાં હોય તે કારણના માત્ર ૧ જનના સબબથી સ્પેશિયલ અપીલ થાય નહી ૧ વી. રી. પ્ર. ૭૩૬

મુદત પછી દાખલ કરેલી અપીલ ના મંજુર કરવાનો હુકમ કરયો હોય તે ઉપર સ્પેશિયલ અપિલ ચાલે નહી. ૪ આ. હા. રી. પ્ર, ૩૦૧

દાવો કરેલી વસ્તુમાં કોઇ શાક્ષીને હિત છે એવું ગણી નિચેની કોરટ તે શાક્ષી ઉપર વજન ન રાખે તો તે સ્પેશિયલ અપીલનુ કારણ નથી. ૯ વી. રી. પ્ર. ૨૯૨

હુકમનામુ કરનારી કોરટે પોતાની સત્તાનો ગેરવ્યાજબી ઉપયોગ કરયો છે અથવા જે નિયમ કાયદા માફક ગણાતો હોય તેથી વિરૂધ્ધ કર્યું છે એવું બતાવવામાં ન આવે તો સાધારણ રીતે મુકદમાના ખરચનીજ બાબત સ્પેશિયલ અપીલ થઇ શકે નહી. ૭વી. રી. પ્ર. ૨૦૮

નાસતાફરતા શાક્ષીઓનો દંડ કરવાની મુનસફે ના કહી હોય તો સ્પેશિયલ અપીલનો સબબ નથી. ૭ વી. રી. પ્ર. ૪૯૦

અપિલ કોરટે વધતો પુરાવો લેવાની ના કહી હોય તો તે હુકમ ઉપર સ્પેશિયલ થાય નહી. ૭ વી. રી. પ્ર. ૪૮૯

અપિલ સાંભળવાનો જે દિવસ ઠરાવ્યો હોય તે દિવસ પેહેલાં વકીલ હાજર હોવાથી અપિલ કોરટે ફેસલો કરયો હોય તો તેથી સ્પેશિયલ અપીલનુ કારણ બનતુ નથી. ૧ વી રી પ્ર ૨૪૯

દાવો પાછો ખેંચી લેવાની વાદીએ કરેલી અરજી ના મંજુર કરવામાં આવે તો તે હુકમ ઉપર સ્પેશિયલ અપીલ ચાલે નહી. ૯ વી. રી. પ્ર. ૨૪

નીચેની કોરટે જે શાક્ષી ઉપર અવિશ્વાસ બતાવ્યો હોય તેજ સાક્ષીઓ ઉપર નીચેની અ

પીલ કોરટે વિસ્વાસ રાખ્યો હોય પણ તે વિશ્વાસ રાખવાનાં કાંઇ કારણ બતાવવાં ભુલથી રહી ગયાં હોય તેથી સ્પેશિયલ અપીલનું કારણ બનતું નથી. ૪ વી, રી, મ, ૧૦૬

એક સહઃપ્રતિવાદીની અપીલ ઉપરથી અપીલ કોરટે નીચેની કોરટનો ઠરાવ બાહાલ રાખ્યો હોય તો બીજો પ્રતિવાદી જેણે અપીલ કરવામાં કાંઇ ભાગ લીધો ન હોય તો તે નાથી સ્પેશિયલ અપીલ થાય નહી. ૫ વી, રી, મ, ૧૦૬

વાદીનો કેશ પુરો થઇ ગયા પછી તેના ઉપરના વધતા શાક્ષિ રજુ કરવાની પરવાનગી આપવી તે મુળ કોરટની ખુશી ઉપર છે, તે માટે સ્પેશિયલ અપીલ થાય નહી. ૧૨ વી. રી, મ, ૪૫૫

પુરાવામાં રજુ કરેલા દસ્તાવેજ ઉપર કાંઇ પણ વજન નહી આપવા માટે જજે જે કારણ બતાવ્યાં હોય તે બાબત સ્પેસિયલ અપીલમાં ચરચા થઇ શકે નહી ૧૧ વી, રી, મ, ૨૭૮

કોઇ કેશમાં સ્થાનિક તજવીજ કરવા માટે હુકમ કરવો તે કોરટની મુખત્યારી ઉપર છે તેમાં પક્ષકાર કાંઇ હક તરીકે સ્પેશિયલ અપીલ કરી શકે નહી. ૧ વી. રી. મ. ૧૪૧

જે અપીલ કાઢી લેવામાં આવી હોય તે ફરી ફાઇલપર લેવાની અરજ ના મંજુર કરવામાં આવી હોય તો તે હુકમ ઉપર સ્પેશિયલ અપીલ થાય નહી, ૧૩. વી. રી. મ. ૧૬૭

નીચલી કોરટનો ફેસલો કાંઇ પણ ઠરાવ ઉપર ન હોય અથવા પુરાવ હોય પણ તે કાયદાશર પુરાવ ન હોય તો સ્પેશિયલ અપીલ ચાલે. માસ. રી. મ. ૩૨૨

આ નીયમ ફોજદારી મુકદમાઓને સરખીજ રીતે લાગુ છે,—આ કલમ દીવાની મુકદમાઓને લાગુ પડે છે તેવીજ રીતે ફોજદારી મુકદમાઓને લાગુ પડે છે. રાણી વીરૂધ હરીબાલ ચંદ્રઘોસ ઇ. લા. રી. ૯૦૭; અને તે હાઇકોરટમાં જયુરીની ફોજદારી તજવીજોમાં લાગુ પડતી જણાય છે. મુ. હા. રી. મ, ૩૫૮

પરીશીષ્ટ.

નંબર તથા સાલ	નામ.	કેટલોરદ કરયો.
ત્રીજા જાર્જના રાજ્યના ૨૬ મા વર્ષમાં થયલા સ્ટેટ્યુટનો બાબ ૫૭	ઇષ્ટ ઇંડિયાના બનેલા અમુક ગુન્હાના તોહમતવાળા શખસોની તજવીજમાં જાસતી નિયમો બાબતનો હાલના મહારાજાના રાજ્યના ૨૪ માં વરસમાં થયલા (ઇષ્ટઇંડીયા કંપનીના તથા હિંદુસ્તાન મહિલા બ્રિટિશ સરકારના તાબાના મુલકના કામનો વધારે સારો બંદોબસ્ત કરી નિયમો કરવા બાબતના તથા ઇષ્ટઇંડિયામાં બનેલા ગુનાના તોહમતવાળા શખસોનો વધારે તાકીદથી કારયસાધક તજવીજ કરવા માટે ઇનસાફની કોરટ સ્થાપવા બાબતનો આકટ એ નામના) આકટના જેટલા ભાગ ઉપરથી ઇષ્ટઇંડીયા કંપનીના નોકરોને પોતાની મીલકતની તથા માલમતાની યાદી આપવી પડે છે તેટલો ભાગ રદ કરવા બાબતનો; તથા ગ્રેટબ્રિટનમાં અથવા હિંદુસ્થાનમાં થયલા ખતોની તથા લેખોની સાબીતી કેટલાએક કામોમાં વધારે સેહેલથી કરવા બાબતનો કાયદો.	કલમ ૩૮ મી નો જેટલો ભાગ ઇષ્ટ ઇંડીજમાંની ઇનસાફની કોરટોને લાગુ પડેછે, તેટલો ભાગ
વીકટોરીઆના રાજ્યના ૧૪ મા તથા ૧૫ મા વરસમાં થયલા સ્ટેટ્યુટનોબાબ ૯૯	પુરાવાનો કાયદો સુધારવા બાબત.	કલમ ૧૧ મી તથા કલમ ૧૮ મી નો જેટલો ભાગ બ્રીટીશ ઇંડીયાનેવિષે છે તેટલો ભાગ
સન ૧૮૫૨ નો ૧૫ મો	પુરાવાનો કાયદો સુધારવા બાબતનો આકટ.	જેટલો ભાગ હાલ પેહેલા રદ થયો નથી તેટલો ભાગ
સન ૧૮૫૩ નો ૧૯ મો	બંગાળાના ઇલાકામાં ઇષ્ટ ઇંડિયા કંપનીની કોરટોના પુરાવાનો કાયદો સુધારવા બાબતનો આકટ.	કલમ ૧૯ મી
સન ૧૮૫૫ નો ૨ જો	પુરાવા બાબતનો કાયદો વધારે સુધારવા બાબતનો આકટ.	જેટલો ભાગ હાલ પેહેલા રદ થયો નથી તેટલો ભાગ
સન ૧૮૬૧ નો ૨૫ મો આકટ	બાદશાહી ફરમાનથી સ્થાપમાં આપેલી નથી એવી ફોજદારી કોરટોનું કામ ચલાવવાની રીત સેહેલી કરવા બાબતનો આકટ.	કલમ ૨૩૭ મો
સન ૧૮૬૮ નો ૧ લો	સને ૧૮૬૮ નો સામાન્ય કલમોનો આકટ,	કલમ ૭ મી તથા ૮ મી

હ, સ. કનિંગહામ.

ગવરનર જનરલની કાયદા અને કાનુન કરવા સારૂ જે કાંઉસિલ તેના
આફિશિએટીંગ શેક્રેટરી.

૩ ઈંડિઆના ગવરનર ઈનકાઉનસલનો હેઠળ લખેલો આકટ ગવરનર જનરલે
સન ૧૮૬૪ ના ફેબ્રુઆરી મહીનાની ૧૮ મી તારીખે મંજુર
કરયો તે સરવ લોકને જાહેર થવા સારૂ પ્રસિધ્ધ કરયો છે.

સન ૧૮૬૪ નો આકટ ૬ ઠો.

ફટકાની શિક્ષા કેટલાએક પ્રસંગે ઠરાવવાનો અધીકાર આપવાં બાબતનો આકટ.

હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના ઠરાવ પ્રમાણે ગુનેગારોને કેટલેએક પ્રસગે ફટકાની શિક્ષા કરવી યોગ્ય છે, વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

૧. હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૫૩ મી કલમમાં શિક્ષાઓ કહી છે તે શિવાય વળી તે કાયદાના ઠરાવ પ્રમાણે ગુન્હેગારો ફટકાની શિક્ષાને પણ લાયક થશે.

૨. કોઈ માણસ હેઠળ લખેલા ગુનામાંનો કાંઈ ગુનો કરશે તો તે ગુના બાબત હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદા પ્રમાણે જે શિક્ષાને લાયક થશે તે શિક્ષાને બદલે તેને ફટકાની શિક્ષા કરવાનો અધીકાર છે તે ગુન્હાના વિગત.

૧. સદરહુ કાયદાની ૩૭૮ મી કલમમાં કહેલા પ્રકારની ચોરી.

૨. સદરહુ કાયદાની ૩૮૦ મી કલમમાં કહેલા પ્રકારની ઘરમાંની અથવા તંબુમાંની અથવા વાહાણમાંની ચોરી.

૩. સદરહુ કાયદાની ૩૮૧ મી કલમમાં કહેલા પ્રકારની મેહેતાએ અથવા ચાકરે કરેલી ચોરી.

૪. સદરહુ કાયદાની ૩૮૨ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે ઠાર મારવાની અથવા વ્યથા કરવાની તઈઆરી કરીને કરેલી ચોરી.

૫. સદરહુ કાયદાની ૩૮૮ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે ભય ઉતપન કરીને જબરાઇથી કહડાવવું.

૬. સદરહુ કાયદાની ૩૮૯ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે જબરાઇથી કહડાવવાનો ગુન્હો કરવા સારૂ કોઇ માણસ ઉપર ગુનો કરયાનું તોહોમત મુકવાનું ભય ઉતપન કરવું.

૭. સદરહુ કાયદાની ૪૧૧ મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે બદદયાનતથી ચોરીનો માલ લેવો.

૮. સદરહુ કાયદાની ૪૧૨ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે ડાકામાં ચોરાવેલો માલ બદદયાનતથી લેવો.

૯. આ કલમમનો ગુના બાબત ફટકાની શિક્ષા કહી છે તેવો ગુન્હો કરવા સારૂ સદરહુ કાયદાની ૪૪૩ ની અને ૪૪૫ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે ગુપ્ત ગ્રહ પ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવું.

૧૦ આ કલમમાં જે ગુના બાબત ફટકાની શિક્ષા કહી છે તેવો ગુનો કરવા સારૂ સદરહુ કાયદાની ૪૪૪ મી અને ૪૪૬ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે રાતે ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ કરવો તથા રાતે ઘર ફોડવું.

૩ ઉપરની છેલી કલમમાં કહેલા ગુન્હામાંના હરકાંઇ ગુનાની સાબીતી કોઇ માણસ ઉપર અગાઉ થઇ હોય અને તેની ઉપર તેવાજ ગુન્હાની પાછી શાબીતી થશે તો હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદા પ્રમાણે તે ગુના બાબત તે જે બીજી સજાને લાયક હશે તે સજાને બદલે અથવા તે સજા શીવાય વળી તેને ફટકાની શિક્ષા કરવાનો અધીકાર છે.

હેઠળ લખેલા ગુન્હામાંના હરકાંઇ ગુન્હાની શાબીતી કોઇ માણસ ઉપર અગાઉ

ગઈ હોય અને તેની ઉપર તેવાજ ગુનાની પાછી શાબીતી થશે તો હીંદુસ્તાનના ફાજદારી કાયદા પ્રમાણે તે બીજી સજાને લાયક થશે. તે સજા શિવાય વળી તેને ફટકાનો શિક્ષા કરવાનો અખ્તીઆર છે તે ગુન્હાની વીગત.

૧. હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૯૩ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષાને લાયક થાય એવી રીતે ખોટી શાહેદી આપવી અથવા ખોટો પુરાવે બનાવવો.

૨. સદરહુ કાયદાની ૧૯૪ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે જે ગુના બાબત દેહાંત શિક્ષા કહી છે. તેવો ગુનો સાબીત કરવા સારૂ ખોટી સાહેદી આપવી અથવા ખોટો પુરવો બનાવવો.

૩. સદરહુ કાયદાની ૧૯૫ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે જે ગુના બાબત સમુદ્રપાર કરવાની અથવા કેદની શિક્ષા કહી છે તેવો ગુનો કોઇ ઉપર શાબીત કરવાના ઇરાદાથી ખોટી શાહેદી આપવી અથવા ખોટો પુરાવો બનાવવો.

૪. સદરહુ કાયદાની ૨૧૧ મી અને ૩૭૭ મી કલમનાં કહયા પ્રમાણે સૃષ્ટિક્રમ વિરૂધ્ધ મઇથુન કરયાનુ ખોટું તહામત કોઇ માણસ ઉપર મુકવું.

૫. સદરહુ કાયદાની ૩૫૪ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે સ્ત્રીને લાજ લાગે અને તેના મનને ધકો પોહાચે એવા ઇરાદાથી તેની ઉપર હુમલો કરવો અથવા સાધારણ બળ વાપરવું

૬. સદરહુ કાયદાની ૩૦૫ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે બળાત્કાર સંભોગ.

૭. સદરહુ કાયદાની ૩૦૭ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે સૃષ્ટિક્રમ વિરૂધ્ધ મઇથુન.

૮. સદરહુ કાયદાની ૩૯૦ મી અને ૩૯૧ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે અપહરણ અથવા ડાકો.

૯. સદરહુ કાયદાની ૩૯૩ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે અપહરણ કરવાની કોશીશ કરવી.

૧૦ સદરહુ કાયદાની ૩૯૪ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે અપહરણ કરવામાં બુધ્ધી પુરવક વ્યથા કરવી.

૧૧. સદરહુ કાયદાની ૪૧૩ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે ચોરીનો માલ લેવાનો અથવા ચોરીનો ધંધો કરવાનો વહીવટ રાખવો.

૧૨. સદરહુ કાયદાની ૪૬૩ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે ખોટો લેખ બનાવવો.

૧૩. સદરહુ કાયદાની ૪૬૬ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે ખોટો લેખ બનાવવો.

૧૪. સદરહુ કાયદાની ૪૬૭ મી કલમનાં કહયા પ્રમાણે ખોટો લેખ બનાવવો.

૧૫. સદરહુ કાયદાની ૪૬૮ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે ઠગાઇ કરવાના કારણસર ખોટો લેખ બનાવવો.

૧૬. સદરહુ કાયદાની ૪૬૯ કલમમાં કહયા પ્રમાણે કોઇ માણસની આબરૂને હાની કરવાના કારણસર ખોટો લેખ બનાવવો.

૧૭. આ કલમમાં જે ગુના બાબત ફટકાની શિક્ષા કહી છે તેવો ગુનો કરવા સારૂ સદરહુ કાયદાની ૪૪૩ મી અને ૪૪૫ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવું,

૧૮. આ કલમમાં જે ગુના બાબત ફટકાની શિક્ષા કહી છે તેવો ગુનો કરવા સારૂ સદરહુ કાયદાની ૪૪૪ મી અને ૪૪૬ મી કલમનાં કહયા પ્રમાણે રાતે ગુપ્ત ગ્રહપ્રવેશ કરવો અથવા ઘર ફોડવું

૫ હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદા માંહે જે ગુના બાબત દેહાંત શિક્ષા ઠરાવી નથી તેવો ગુનો કોઇ નાહાની ઉમરનો ગુનેગાર કરે તો તે સદરહુ કાયદા પ્રમાણે જે બીજી શિક્ષાને લાયક હોય તે શિક્ષા બદલે તેને ફટકાની શિક્ષા કરવા । અધીકાર છે, પછી તે તેનો પેહેલો ગુનો હોય કે બીજી વારનો હોય, તે વાતની ચીંતા નથી.

૬ પોતાની હકુમત માંહેની સરહદ ઉપરના પ્રાંતમાં અથવા ઉજડ મુલકમાં આ કલમના ઠરાવ લાગુ છે એવું હરકોઈ ઠેકાણેની સરકાર સરકારી ગેજેટમાં જાહેરનામું છપાવીને ઠરાવશે ત્યારે સદરહુ જાહેરનામું પ્રસિધ્ધ થયા પછી જે માણસ આ આકટની ૪ થી કલમમાં કહેલા ગુનામાંનો કોઈ ગુનો સદરહુ પ્રકારના પ્રાંતમાં અથવા મુલકમાં કરે તે હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદા પ્રમાણે જે બીજી શિક્ષાને લાયક હશે, તે શિક્ષાને બદલે તેને ફટકાની શિક્ષા કરવાનો અધીકાર છે.

૭. સ્ત્રીઓને ફટકાની શિક્ષા કરવી નહી. અથવા જે માણસને દેહાંત શિક્ષા આપવા સમુદ્રપાર કરવાની શિક્ષા અથવા શાશનીકદાસત્વની શિક્ષા અથવા પાંચ વરસ કરતાં વત્તાં વરસની કેદની શિક્ષા ઠરાવી હોય તેને ફટકાની શિક્ષા કરવી નહી.

૮ પેહેલા વરગના તાબા માંહેના માજીસ્ત્રેટના દરજ્જા કરતાં જે અમલદારનો દરજ્જો ઓછો હોય તેણે ઠેકાણા ઠેકાણાની સરકારે ફટકાની શિક્ષા ઠરાવવાનો ખસુસ કરીને અધીકાર આપ્યા વગર તેણે ફટકાની શિક્ષાનો ઠરાવ કરવો નહી.

૯ જે કોરટના શિક્ષાના ઠરાવ ઉપરથી ઉપરી કોરટમાં અપીલ ચાલે છે તેણી કોરટે કેદ શિવાય વળી ફટકાની શિક્ષા કરવી હોય ત્યારે તે ઠરાવની તારીખથી પંદર દીવસ સુધી અથવા તે મુદતમાં અપીલ કરી હોય તો શિક્ષાનો ઠરાવ ઉપરી કોરટ મંજુર કરે ત્યાં સુધી ફટકા મારવા નહી, પણ પંદર દીવસ થયા પછી તાબડતોબ અથવા અપીલ કરી હોય તો શિક્ષાનો ઠરાવ મંજુર કરનારી કોરટનો હુકમ પંદર દિવસમાં નહી પોચે તો તે હુકમ પોહોચ્યા પછી તાબડતોબ ફટકા મારવા,

૧૦ પુખ્ત ઉમરનાં માણસને ફટકાની શિક્ષા કરવી તે ઠેકાણા ઠેકાણાની સરકાર ફરમાવે તે હથીયારે તથા તે રીત અને શરીરના તે ભાગ ઉપર કરવી અને ગુન્હેગાર નાની ઉમરનો હોય તો ઝીણી નેતર વડે નિશાળમાં શિક્ષા કરે છે તે રીતે કરવી નવચારીના ચાબકાનો ઉપયોગ કરવો હોય તો ૧૫૦ ફટકા કરતાં વત્તા ફટકાની શિક્ષા કરવી નહી અને નેતરનો ઉપયોગ કરવો હોય તો ૩૦ ફટકા કરતાં વત્તા ફટકાની શિક્ષા કરવી નહી જસ્ટીસ આફ ધી પીસના દેખતાં અથવા માજીસ્ત્રેટનો અધીકાર ચલાવવાનો અખત્યાર જે અમલદારને આપ્યો હોય તેના દેખતાં અને જે કોરટે શિક્ષાનો ઠરાવ કરયો હોય તે કોરટ બીજી રીતે હુકમ કરયો નહી હોય તો વઇદના દેખતાં પણ ફટકા મારવા.

૧૧ ફટકાની શિક્ષા કરવા લાયક ગુનેગારની પ્રકૃતી છે એવો દાખલો વઇદ હાજર હોય તો તેણે આપ્યા વગર અફધી પીસ અથવા બીજો અમલદાર હાજર હોય તેની નજરમાં તે પ્રમાણે આવ્યા વગર ફટકા મારવાનો ઠરાવ અમલમાં લાવવો નહી, અને ફટકાની શિક્ષા અમલમાં આવતી હોય ત્યારે બાકીના ફટકા ખમવા લાયક ગુનેગારની પ્રકૃતી નથી એવો દાખલો વઇદ આપે અથવા જે અમલદાર હાજર હોય તે અમલદારની નજરમાં તે પ્રમાણે આવે તો ફટકા મારવાનું મોકુફ રાખવું. ફટકાની શિક્ષાનો ઠરાવ મુદતે મુદતે મોડો પેડો અમલમાં લાવવો નહી.

૧૨ આ આકટની ઉપલી છેલ્લી કલમ પ્રમાણે ફટકા મારવાનો ઠરાવ મુદત અમલમાં આવ્યો નહી હોય ત્યારે જે કોરટે શિક્ષાનો ઠરાવ કરયો હોય તે કોરટ તે ઠરાવ પાછો લાગુ

શે ત્યાં સુધી ગુનેગારને કેદમાં રાખવો, અને સદરહુ કોરટની નજરમાં આવશે તો ગુનેગારને છેક છોડી દેવાને તે કોરટ મુખ્તીયાર છે અથવા તેજ ગુના બાબત ગુનેગાર ઉપર બીજી શિક્ષાં ઠરાવી હશે તે શિક્ષા શિવાય વળી ફટકાને બદલે હરકોઈ મુદતની કેદની શિક્ષાનો ઠરાવ કરવાને મુખત્યાર છે એવું ઠરાવ્યુ છે કે એકંદર કેદની મુદતનો હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદા પ્રમાણે જેટલી મુદતની કેદની શિક્ષાને ગુનેગાર લાયક હોય તેટલી મુદ કરતાં અથવા કોરટને જેટલી મુદતની કેદની શિક્ષા કરવાનો અધીકાર હોય તેટલી મુદ કરતાં વધતી ઠરાવવી નહીં.

સન ૧૮૬૬ નો આક્ટ ૩ જો.

મુંબાઈ ઈલાકા માંહેની કેટલીએક જગાએ જુગાર રમવાની મના કરવા બાબતનો કાયદો કરવો યોગ્ય છે વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

૧. આ આકટ હેઠળ લખેલી જગાઓને લાગુ થઇને ત્યાં ચાલુ રેહેશે.

(૧) મુંબઇની અદાલતની હાઇકોરટની અસલ ફરીયાદ લેવાની માલુમ હકુમતની સ્થ
(૧) મુંબઇની અદાલતની હાઇકોરટની અસલ ફરીયાદ લેવાની માલુમ હકુમતની સ્થ
ળ શિમ બહારના જે શેહેરોને તથા કસબાઓને આ આકટ મુંબઇના ગવરનર ઈનકાંઉશીલ
સરકારી ગેજેટમાં વખતે વખતે હુકમ છપવીને પસીદ્ધ કરીને લાગુ કરશે તે સઘળા શેહે
રોને તથા કસબાઓને લાગુ થઇને ત્યાં ચાલુ રેહેશે પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ દરેક
શેહેરમાં અથવા કસબમાં નેદાન પાંચ હજાર માણસોની વસ્તી જોઇએ અને ફોજદારી
ઇનસાફનું કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદા પ્રમાણે જે માજીસ્ત્રેટને માજીસ્ત્રેટ
નો કુલ અખત્યાર આપ્યો હોય, તે માજીસ્ત્રેટ તે દરેક શેહેરમાં અથવા કસબાનાં રેહે
વો જોઇએ અને

(૨) મુંબઇની અદાલતની હાઇકોરટની અસલ ફરીયાદ લેવાની માલુમ હકુમતના સ્થળ
શીમ બાહારના રેલવે ઇસ્ટેશનનાં સઘળાં ઘરોને લાગુ થઇને ત્યાં ચાલુ રેહેશે, અને સદરહુ
સ્ટેશનનાં ઘરોની આશપાસની જે જગ્યા તે ઘરોની હરકોઇ ભાગથી ત્રણ મઇલ કરતાં વ
ધારે છેટે નહી હશે તે સઘળી જગ્યાઓને લાગુ થઇને ત્યાં ચાલુ રેહેશે, અને મુંબઇ ઇલાકા
માંહેની બીજી કોઇ જગ્યાને લાગુ થશે નહી. અ ત્યાં ચાલુ રેહેશે નહી.

૨ આ આકટના ઠરાવ કયા શેહેરને અથવા કસબાને કઇ તારીખથી લાગુ થશે તે
તારીખ આ આકટની ૧ લી કલમ પ્રમાણે હુકમ કરીને ઠરાવવાનો અધીકાર ગવરનર ઇન
કાંઉસીલને છે અને હરકોઇ શેહેર નેઅથવા કસબાને આ આકટ ઠરાવ લાગુ કરવાનો હુકમ
મુંબઇના જે સરકારી ગેજેટમાં હોય તે ગેજેટ હાજર કરશે એટલે આ આકટના ઠરાવ તે શે
હેરને અથવા કસબાને લાગુ કરવાને કાયદાસર રીતે તથા યોગ્ય રીતે લાગુ કરયા છે તે વા
તનો તે સરકારી ગેજેટ બરાબર પુરાવો છે એવું સમજવું પણ એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે
કે આગળ જતાં કાંઇ હુકમ અથવા હુકમો કરીને પેહેલો હુકમ રદ કરવાનો અથવા ફેરવવા
નો અધીકાર ગવરનર ઇન કાંઉસીલને છે અને એ પ્રમાણે પાછળથી કરેલો હુકમ અથવા
હુકમો મુંબઇના સરકારી ગેજેટમાં હોય ગેજેટ હાજર કરશે એટલે સદરહુ પેહેલો હુકમ રદ
કરયો અથવા ફેરવ્યો તે બાબતનો તે બરાબર પુરાવ છે. એવું સમજવું.

૩ જે હદને આ આકટ લાગુ છે તે હદમાંના કોઇ ઘરનો અથવા ઓરડીનો અથવા
જગ્યાનો ધણી અથવા તેનો રેહેનારો અથવા તે વાપરનારો તેમાં જુગાર ચલાવવા સારૂ તે
કહાડશે અથવા રાખસે અથવા તેનો ઉપયોગ કરશે તે અને સદરહુ પ્રકારના હરકોઇ ઘર
નો અથવા ઓરડીનો અથવા જગ્યાનો ધણી અથવા તેમાં રેહેનારો ઉપર કહેલા કારણ સારૂ
બીજા કોઇ માણસને તે ઘર અથવા ઓરડી અથવા જગ્યા જાણી જોઇને કાહાડવા દેશે અ
થવા રાખવા દેશે, અથવા તેનો ઉપયોગ કરવા દેશે તે, અને સદરહુ કારણ સારૂ કોઇ
ઘર અથવા ઓરડી અથવા જગ્યા કહાડી હોય અથવા રાખી હોય અથવા તે વાપરતા હોય
ત્યાંના કામની સભાળ, અથવા વહિવટ જેવી પસે હેય અથવા તે કામ ચલાવવાને કોઇ રી
તે જે મદદ કરશે તે પાંચસે રૂપીઆ સુધી દંડને લાયક થશે અથવા ઘણામાં ઘણું માં

ઘણામાં ઘણું ત્રણ કયાલેંડર મહીના સુધીની આસાન કેદની અથવા સખત મજુરીની કેદની સજાને લાયક થશે.

૪ પાને અથવા પાસે અથવા બોદ અથવા જુગાર રમવાના બીજા સાધને સદરહુ હદ્દમાંના અને જુગારના અખાડા સારૂ વપરાતુ હોય એવાં કોઈ ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં કેઇ માણસ રમતાં અથવા જુગાર રમતા પકડાશે અથવા પઇસા સારૂ અથવા સરત સારૂ અથવા લાગ સારૂ એવા બીજી રીતે જુગાર રમવા સારૂ ત્યાં હાજર હતો એ રીતે પકડાશે તે બસે રૂપીય સુધી દંડને લાયક થશે, અથવા ઘણામાં ઘણાં એક કયાલેંડ'મહીના સુધી આશાન કેદની અથવા સકત મજુરીની કેદની સજાને લાયક થશે અને સદરહુ હદમાંના જુગારના અખાડામાં જુગાર અથવા દાવ ચલાવતો હશે તે વખતે ત્યાં કોઈ માણશ પકડાશે તો તે ત્યાં જુગાર રમવા સારૂ ગયો નહી હતો એવું સાબીત કરે ત્યા સુધી તે જુગાર રમવા તે ગયો હતો એવુ' સમજવું.

૫ જે માજીસ્ત્રેટ ફોજદારી ઇનસાફનું કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદા ઉપરથી માજીસ્ત્રેટનો કુલ અખત્યાર ચલાવતો હોય તે માજીસ્ત્રેટની આગળ અથવા જીલ્લાના જે પોલીશ સુપીન્ટેન્ડેન્ટને અથવા આસીટંટ સુપીનટેન્ડેન્ટને માજીસ્ત્રેટનો કુલ અખત્યાર મલ્યો હોય તે પોલીશ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટની આગળ અથવા આસીસ્ટંટ સુપીનટેંડંટની આગળ સદરહુ હદમાંના ફલાણા ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં જુગારનો અખાડો હશે એવું માનવાનો સબબ છે એ રીતે સમખાઇને અથવા સત્ય સમરણ પુરવક પ્રતીજ્ઞા કરીને ફરીયાદ કરયા પછી અને ત્યાર પછી જે ચોકશી કરવાની જરૂર હોય તે ચોકશી કરયા પછી તેવો સક આવવાનો વ્યાજબી સબબ છે એવી તે માજીસ્ત્રેટની અથવા પોલીસ સુપ્રીટેંડેંટની અથવા આસીસ્ટંટ પોલીશ સુપીનટેંડેંટની ખાતરી થયા પછી સદરહુ પ્રકારના ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા બીજી જગામાં જરૂર પડે તેટલી મુદ્દત લઇને રાતરે અથવા દહાડે જરૂર હોય તો જબરદસ્તીથી પેસીને ત્યાં જે માણસો મળે તો તે વખતે ખરેખર જુગાર રમતા હોય કે નહી હોય તો પણ તે સરવને કેદ કરીને માજીસ્ત્રેટની આગળ લઇ જવા અને જુગાર રમવાના સરવ સાધનો, તથા પઇસા, તથા પઇસા બાબતના દસ્તાવેજ તથા કીમતદાર જણસો ત્યાં જડે, તથા તેઓનો જુગાર રમવા સારૂ ઉપયોગ કરયો હોય અથવા તેઓનો ઉપયોગ કરવાનો ઇરાદો હતો એવો સંસય લાવવાનુ વ્યાજબી કારણ હોય તે સઘળી જણસો પકડવી અને પોતે જે ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં પેઠો હોય તેમાં જુગાર રમવાના સાધનો સંતાડયાં છે એવું માનવાનો સબબ હોય ત્યારે તે ઘરનાં અથવા ઓરડીના અથવા જગાના સઘળા ભાગોનો ઝાડો લેવો. અને કેદ કરેલા માણસોનો પણ ઝડો લેવો અને ઝાડો લેતાં જુગાર રમવાના સાધનો જડે તે સરવ પકડવાને કબજામાં લેવાનો અખત્યાર ઇનસ્પેકટરને અથવા મુખ્ય કાનસ્ટેબલને અથવા ફોજદારને અથવા ફોજદારન. જેટલા દરજાના પોલીસના બીજા ઉપરી અમલદારને પોતાની નજરમાં આવશે ત્યારે પોતાની સહીનું વિશેષ વારંટ આપીને આપવાને સદરહુ માજીસ્ત્રેટ અથવા પોલીસ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ અથવા આસીસ્ટંટ સુપીનટેંડેંટ મુખત્યાર છે,

૬ સદરહુ હદમાંના ફલાણા ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં જુગારનો અખાડો છે એવો વેહેમ હોય, અને આ આકટ પ્રમાણે વારંટ આપ્યુ હોય તે ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં પેઠા હોય તે ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં અથવા તેમાં માણસો પકડાય તેઓની પાસે કુશળતાની રમત વગરની બીજી રમતમાં વાપરતા હોય તેવાં પાનાં અથવા પાસા અથવા બોદ અથવા પટ અથવા પાટીયું. અથવા જુગાર રમવાનાં બી

જાં સાધનો જડે ત્યારે તે ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં પેસનાર પોલીસ ઇનસ્પેટરના અથવા ઉપરી અમલદારના દેખતાં અથવા ઉપર કહ્યા પ્રમાણે તેઓની મદતે જે માણસો હોય તે માણસોના દેખતાં ખરેખાત દાવ ચાલ્યો નહી હોય તો પણ તે ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં જુગારનો અખાડો છે. અને જે ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં જુગાર રમવાનાં સદરહુ પ્રકારનાં સાધનો જડયાં હોય તે ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથવા જગામાં પકડાએલાં માણસો જુગાર રમવા સારૂ આવ્યાં હતાં એવો પુરવો થાય છે એવું સમજવું. સદરહુ પુરાવો કબુલ કરવો તે ઉલટું શાબીત નહી થાય ત્યાં સુધી કબુલ કરવો.

૭ સદરહુ પ્રકારનો જુગારનો અખાડો રાખવાનો ગુનો, અથવા તેમાં રમવાનો અથવા જુગાર રમવાનો ગુનો. અથવા જુગાર રમવા સારૂ તેમાં હાજર રેહેવાનો ગુનો કોઇ માણસ ઉપર શાબીત થાય એટલે તે ઘરમાં, અથવા તે ઘરમાં જે માણસો પકડાયા હોય તેઓના પાસે જુગાર રમવાનાં સાધનો જડયાં હોય તે સર્વનો નાશ તાબડતોબ કરી નાખવાનો હુકમ કરવાનો અખ્તીઆર ગુનો શાબીત કરનાર માજીસ્ત્રેટને છે.

૮ આ આકટની ૩ જી અને ૪ થી કલમ વિરૂધ ગુનો કોઈ માણસ ઉપર ઠરાવવા સારૂ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે શાબીત કરવાની જરૂર નથી એટલે, ગમે તે દાવ રમતાં કોઇ માણસ પકડાય તે પઇસા સારૂ અથવા શરત સારૂ અથવા લાગ સારૂ રમતો હતો એવું શાબીત કરવાની જરૂર છે

૯ આ આકટ વિરૂધ રીતે જુગાર રમવામાં જે માણસ સામેલ હોય તેની જુબાની સદરહુ પ્રમાણે જુગાર રમવા બાબત સાહેદની જુબાની પ્રમાણે માજીસ્ત્રેટ જુગારના અખાડાનાં ધણી ઉપરના અથવા રાખનારની ઉપરનાં અથવા તેમાં રેહેનારની ઉપરના, અથવા તે જુગારના અખાડાની સંભાળ અથવા વહીવટ જેની પાસે હોય તેની ઉપરના તોહોમતનો ઇનસાફ કરતી વખતે લેશે. અથવા માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ લેવામાં આવશે અને જુબાની આપતી વખતે તેને જે વાત પુછે તે સઘળી વાત તે માણસ પોતાની માહીતગારી પ્રમાણે ખરેખરી અને જેવી હકીકત બની હોય તેવી જાહેર કરશે. અને તે ઉપરથી તેને માજીસ્ત્રેટની પાસેથી તે વાત જાહેર કર્યા બાબતનો લખેલો દાખલો મળશે તો તે માણસે તે વખત પેહેલાં તે જુગાર સબંધી જે કાંઇ કર્યું હશે તે બાબત તેની ઉપર આ આકટ ઉપરથી કાંઇ ફરીયાદ ચાલશે નહી.

૧૦ આ આકટની ૩ જી અથવા ૪ થી કલમ પ્રમાણે જે દંડ વસુલ થાય તેની ચોથાઇ સુધી તેનો ગમે તે ભાગ ખબર આપનારને આપવાનો હુકમ કરવાનો અખત્યાર સદરહુ ૩ જી અથવા ૪ થી કલમના ઠરાવ પ્રમાણે હરકોઇ મુકદમાનો ઇનસાફ કરનારા, માજીસ્ત્રેટને છે.

૧૧ સદરહુ હદમાંના હરકોઇ રાજ મારગમાં અથવા જગામાં અથવા રાહદારીના ઠેકાણામાં કોઇ માણસ કુશળતાની રમત વગરની બીજી રમતમાં વપરાતાં હોય તેવે પાને અથવા પાસે અથવા બીદ અથવા જુગાર રમવાના બીજા સાધને પઇસા સારૂ અથવા બીજી કીમતદાર વસ્તુ સારૂ જુગાર રમતાં પકડાશે, અથવા સદરહુ હદમાંના હરકોઇ રાજ મારગમાં અથવા જગામાં અથવા રાહાદારીના ઠેકાણામાં કોઇ પક્ષી અથવા જાનવરો લડાવતાં પકડાશે, અથવા પક્ષી અથવા જાનવરો સદરહુ પ્રમાણે પ્રસીધ પણે લડાવવામાં હાજર રહીને મદત અથવા સાહાય કરતાં પકડાશે, તેને વારંટ વગર પકડવાને પોલીસના હરકોઈ કામદાર મુખત્યાર છે અને તે પ્રમાણે પકડાય એટલે તેને તાબડતોબ માજીસ્ત્રેટની પાસે લઇ જવો અને તે

પચાસ રૂપીયા સુધી દંડને અથવા એકઝામાં ઘણા એક કયાલેંડર મહીના સુધી આસાન કેદ ની અથવા શકા મજુરીની કેદની સજાને લાયક થશે. અને સદરહુ પ્રકારની સરવજનીક જગામાં અથવા જે માણુસને ઉપર કહેલો પોલીસનો કામદાર પકડશે. તેની પાસે જુગાર રમવાનાં જે સાધનો જડશે તે પકડવાને તે કામદાર મુખત્યાર છે અને ગુનેગારની ઉપરનો ગુનો શાબીત થાય એટલે તે સાધનો તાબ તોબ નાશ કરવાનો હુકમ કરવાને માજી સ્ત્રટ મુખત્યાર છે.

૧૨ હરકોઇ જગાએ ફક્ત કુશળતાનીજ રમત રમતાં હોય તેઓને આ આકટનો કોઇ કરા વ લાગુ છે એવું સમજવું.

૧૩ આ આકટ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક ગુનાનો ઇનસાફ જે ઠેકાણે ગુનો થયો હોય તે ઠેકાણે જે માજીસ્ત્રેટની હકુમત ચાલતી હોય તે માજીસ્ત્રેટે કરવો સદરહુ માજીસ્ત્રેટને જેટ લા રૂપીયા સુધી દંડ કરવાની અથવા જેટલી મુદત સુધી કેદની સજા કરવાની ફોજદારી ઇન સાફનું કામ ચલાવવાની રીત બબતના કાયદા પ્રમાણે હુકમત હોય તે હકુમત કરતાં વતો અ ખત્યાર તેને આપવો નહી.

૧૪ હરકોઇ ઘરનો અથવા ઓરડીનો અથવા જગાનો જે માલધણી હોય, અથવા જેણે તે રાખી હોય તે માણુસના ફાયદા સારૂ અથવા નફા સારૂ તે ઘરમાં અથવા ઓરડીમાં અથ વા જગામાં જુગાર રમવાના પાનાં અથવા પાસા અથવા મેજો અથવા બીજાં સાધનો રાખ્યાં હોય અથવા જુગાર રમવાનાં પાનાં અથવા પાસા અથવા મેજો અથવાં બીજા સાધનો વપ રાતાં હોય તે ઘર અથવા ઓરડી અથવા જગા એવો અર્થ "જુગારનો અખાડો" એ શબ્દો નો સમજવો પછી તે ફાયદો અથવા નફો તેને તે જુગારનાં સાધનો અથવા ઘર અથવા ઓ રડી અથવા જગા વાપરવા બાબત ભાડાં દાખલ મળતો હોય કે બીજી રીતે મળતો હોય તે વાતની ચીંતા નહી.

૧૫ આ આકટ રેલવે સ્ટેશનને તથા તેની આસપાસની જગ્યાને જેટલો લાગુ છે તેટલો આ આકટ ગવરનર જનરલ સાહેબે મંજુર કરવાની વાત મુંબઇના ગવરનર સાહેબ સરકારી ગે જેટ છપાવીને પ્રસીધ્ધ કરશે તે તારીખથી એક કયાલેંડર મહીનાની પછી અમલમાં આવશે; અને આ આકટ કેટલાએક શહેરોને તથા કસબાઓને જેટલો લાગુ છે તેટલો, તે સેહેરોને તથા કસબાઓને આ આકટ લાગુ કરવા સારૂ જે હુકમ કરવાનો આ આકટ પ્રમાણે ગવરનર ઇન કાંઉસીલને અધીકાર છે તે હુકમ કરીને સદરહુ મંજુરીની વાત છપાઇને પ્રસિધ્ધ થયા પછી ગવરનર ઇનકાંઉસીલે જે તારીખ ઠરાવી હશે તે તારીખે અમલમાં આવશે.

સન ૧૮૬૭ નો આક્ટ ૮ મો.

(મુંબઈના ગવરનર ઇનકાંઉસીલનો હેઠળ લખેલો આક્ટ સને ૧૮૬૭ ના નવેમબર
મહિનાની ૧૫ મી તારીખે મુંબઈના ગવરનર સાહેબે મંજુર કરયો,
અને સન ૧૮૬૭ ના ડીસંબર મહિનાની ૧૯ મી તારીખે
ગવરનર જનરલ સાહેબે મંજુર કરયો છે.)

મુંબઇ ઇલાકાની ગામની પોલીસ બાબત નિયમ ઠરાવવા બાબતનો આક્ટ.

મુંબઇ ઇલાકાના ગામની પોલીશ બાબત નિયમ ઠરાવવા યોગ્ય છે વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

૧. "પોલીશ કમીશનર" તથા "પોલીશનો ડિસ્ત્રીક્ટ સુપ્રીનટેંડેંટ" તથા "પોલીશનો આસીસ્ટંટ સુપ્રી-ટેન્ડેન્ટ" તથા પોલીશ અમલદાર તથા "જીલ્લાની પોલીશ" આ શબ્દો આ આક્ટમાં જ્યાં લખ્યા છે ત્યાં તે શબ્દો ઉપરથી" સન ૧૮૬૭ ના મુંબઇના ડિસ્ત્રીક્ટ પોલીશ આક્ટ "પ્રમાણે નીમેલા તે અમલદારો સમજવા.

૨, રકમ ૧ લી—મુંબઇના કાયદા પુસ્તક માંહેના સન ૧૮૨૭ ના ૧૨ મા કાયદાના જે ભાગ આ કલમ ઉપરથી રદ કરયા છે તેની વિગત.—

૬ ઠી કલમ.

૨૨ મી કલમનો જેટલો ભાગ રદ થયો નથી તેટલો ભાગ

૪૮ મી કલમના આરંભથી તે ૫૩ મી કલમના છેડા સુધી.

રકમ ૨ જી—"મુંબઇ ઇલાકાના ગામોના પટેલોને અને બીજા મુખીઓને કાંઇ અધીકાર આપવા બાબત" સન ૧૮૫૨ ના ૨૭ મો આક્ટ છે તે રદ કરયો છે,

૩. દરએક જીલ્લાના ગામની પોલીશના બંદોબસ્તનું કામ પોલીશ કમીશનરના નીબંધ તથા હુકમ પ્રમાણે જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટે કરવું. આસીસ્ટંટ અથવા ડેપ્યુટી કલેકટર પ્રમાણે જે ફુલપાવર માજીસ્ત્રેટને તાબે મુલકી કામ હોય તે માજીસ્ત્રેટને ગામની પોલીસનો બંદોબસ્ત કરવાના કામનો હરકાંઇ ભાગ પોલીસ કમીશનરની મંજુરી લઇને આપવાનો જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટને અધીકાર છે.

૪. પોલીશના કારણ સારૂ ગામના હરકોઇ પોલીશ અમલદાર ઉપર જે અખત્યાર ચલાવવાને જીલ્લાનો માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે. તે અખત્યાર પોલીશ કમીશનરની મંજુરી લઇને ડીસ્ત્રીક્ટ પોલીશ સુપ્રીનટેંડેંન્ટને આપવાને જીલ્લાનો માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

૫. રકમ ૧ લી—પોલીશ કમીશનરની મંજુરી લઇને જીલ્લાનો માજીસ્ત્રેટ લખી જે માણસને પોલીશ પટેલ નીમશે, તેને સ્વાધીન દરેક ગામની પોલીશ રેહેશે અને જે માણસ મુલકી પટેલનું કામ ચલાવતો હોય તેજ માણસને જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટે પોલીશ પટેલ નીમવો. પણ ગામ મોહોટું હોય તે સબબથી અથવા બીજા કાંઈ વાજબી સબબથી જુદી જુદી નીમનોકી કરવી યોગ્ય છે એવું પોલીશ કમીશનરની નજરમાં આવે તો મુલકી પટેલને પોલીશ પટેલ નીમવો નહી.

રકમ ૨ જી—નીમનોક કરતી વખતે સદરહુ માજીસ્ત્રેટે 'મુંબાઇ પ્રેસીડેંશીના તાબા માંહેલા દરામાંના વતનના અમલદારોએ પોતાનો અમલ શી રીતે ચલાવવો તે રીત ઠરાવવા બાબત" સને ૧૮૪૩ ના ૧૧ મો આક્ટ છે તેના ઠરાવ ઉપર અને વંશપરંપરાના અમલદારો

ની (એટલે વતનદારોની ચાકરી બાબત નીયમ ઠરાવવા વિશે બીજો કોઇ આકટ ચાલુ હોય તેના ઠરાવ લાગુ હોય તે પ્રમાણે તે ઠરાવ ઉપર બરાબર નજર રાખીને નીમનોક કરવી. પણ મુલકી પટેલનેજ પોલીશ પટેલ નીમ્યો નહી હોય અને તે કામ વારા ફરતી અથવા બીજી રીતે કરવા બાબત એક કરતાં વત્તા જણા દાવો કરે ત્યારે તેઓમાંથી જે વધારે લાયક હોય તેને નીમવાને જીલ્લાનો માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

રકમ ૩ જી—કોઇ સેહેરમાં અથવા જગાએ (ગામની પોલીશનું) કામ એક પોલીશ પટેલથી બરાબર રીતે ચલાવાતુ નહી હોય ત્યારે પોલીશ કમીશનરનું અનુમત લઇને તે શેહેરની અથવા જગાની જુદી જુદી ટુકડી સારૂ જરૂર હોય તેટલા પોલીશ પટેલ નીમવાનો જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટને અધીકાર છે.

૬. પોલીશ પટેલ ઉપર જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટની હુકુમત ચાલે છે તે શીવાય વળી જે માજીસ્ત્રેટની હુકુમતની હદની અંદર તેનું ગામ હોય તે માજીસ્ત્રેટના હુકમ પ્રમાણે તેણે કામ કરવું, અને તે માજીસ્ત્રેટ જે પત્રકો અથવા ખબર માગે તે તેને તેણે આપવી અને ગુના બાબત તથા ગામની પોલીસને લગતાં સઘળાં કામ બાબત અને પોતાના ગામના લોકોની આરોગ્યતા તથા તેઓની સામાન્ય સ્થિતિ કેવી છે તે બાબત હમેશાં ખબર આપ્યાં કરવી. પોલીસ અમલદારો પોતાનું કામ કરવા સારૂ મદદ માગે તો પોલીસ પટેલે જેટલી થાય તેટલી મદત તેઓને કરવી માજીસ્ત્રેટ અથવા પોલીસ અમલદાર પોલીસ પટેલની ઉપર જે હુકમ તથા વારંટ મોકલે તે હુકમ તથા વારંટ તાબડતોબ માથે ચડાવીને અમલમાં લાવવા અને સુલેહ બાબત ખબર કાહાડીને ડીસ્ટ્રીકટ પોલીસને જાહેર કરવી, અને પોતાના ગામની હદમાં ગુનાહ તથા લોકોપકારક કૃત્ય થતાં અટકાવવાનો બંદોબસ્ત રાખવો, અને ગુન્હેગારોને પકડી કાઢીને તેઓનો ઇનસાફ થવા સારૂ તેઓને મોકલવા.

૭. ગામના ચાકરનું ધારું કરીને ગમે તે કામ હોય તો પણ તે સરવની પાસે પોતાના કામમાં મદત માગવાનો પોલીસ પટેલને અધિકાર છે, અને પોલીસ પટેલને સઘળાં પત્રકો તથા ઓસીડીંગ લખીને તઇયાર કરી આપવાનું કામ ગામના વંશ પરંપરાના અથવા નીમનોકી તલાટીનું છે એવું સમજવું.

૮. ચોરી નહી થાય તથા સુલેહનો ભંગ નહી થાય તથા સઘળા લોકોને તથા ગામના લોકોને ઇજા થાય તેવાં કામો નહી થાય તેવો બને તેટલો બંદોબસ્ત રાખવા સારૂ ગામના ચાકર લોકોની વ્યવસ્થા પોલીસ પટેલે કરવી, અને તે ચાકર લોકોમાંથી કોઇ માણસ ગેર રીતે ચાલે અથવા ગફલત કરે તો તે સઘળી વાત પોલીસ પટેલે જે માજીસ્ત્રેટ પ્રત્યક્ષ તાબમાં હોય તે માજીસ્ત્રેટને તેણે જાહેર કરવી.

૯. પોલીસ પટેલ અથવા પોલીસનું કામ પડે ત્યારે ગામના ચાકરોમાંથી જે માણસને તે કામ કરવું પડે તે માણસ પોલીસનું કામ કરવામાં ગફલત અથવા આળસ કરશે તો ફુલપાવર માજીસ્ત્રેટના હુકમથી તે માણસ પોતાના ત્રણ મહીનાના પગારની સરાસરી જેટલા રૂપીયા સુધી દંડને લાયક થશે, વધતી શિક્ષા કરવા લાયક કાંઇ કામ પોતે જે રીતે ચાલવું જોઇએ તેથી ઊલટી રીતે ચાલીને પોલીસ પટેલ કરશે અથવા કાનુન તોડશે, અથવા બીજે પ્રકારે ગેર રીતે ચાલશે અથવા ગુનો કરશે. તો તેને બરતરફ કરવાને સદરહુ માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે, અથવા હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદા પ્રમાણે સરકારી નોકર પેઠે તેની ઉપર કામ ચલાવીને તેને શિક્ષા કરી શકશે અને ગુનો શાબીત થશે. ત્યારે તે બરતરફ થવાને લાયક થશે પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે પટેલના દરજ્જાના કોઇ માણસને પોલીશ કમીશનરની મંજુરી વગર આ કલમ પ્રમાણે બરતરફ કરવો નહી.

૧૦. ગામની હદમાં ગુનો કરીને ગુનેગાર નાશી ગયો હોય અથવા માલમ પડતો નહી હોય તો પોલીશ પટેલે પોતાનું ગામ જે ડીસ્ટ્રીકટ પોલીસ થાણાની હદમાં હોય તે થાણાના અમલદારને તાબડતોબ ખબર મોકલવી અને પોતાની જાતે ચોકશી કરવા માંડવી, અને તે બાબત જે પુરાવો મળે તે લઇને સદરહુ અમલદારની પાસે તેણે મોકલવો.

૧૧. રકમ ૧ લી ગામની હદમાં કોઇ માણસ કમોતે અથવા આકસમાત મરણ પામે અથવા કોઇનું મુડદુ જડે, તો પોલીશ પટેલે તે ગામના અથવા આશપાશના બે અથવા વધારે હુશીયાર માણસોને પંચાતનામુ કરવા સારૂ તાબડતોબ બોલાવીને એકઠા કરવા પછી તે માણસોને પંચાતનામુ કરવા સારૂ તાબડતોબ બોલાવીને એકઠા કરવા. પછી તે માણસોએ મરણના કારણની તથા તેને લગતી સઘળી હકીકતની ચોકશી કરીને લખેલો રીપોરટ કરવો, તે રીપોરટ પોલીશ પટેલે તે ગામ જે ડીસ્ટ્રીકટ પોલીશ થાણાની હદમાં હોય તે થાણું જે અમલદારને સ્વાધીન હોય તે અમલદારને તુરત પોહોચતો કરવો.

રકમ ૨ જી પોલીશ પટેલ કોઇ માણશને સદરહુ પ્રકારની પંચાતમાં બેસવાનું કહે તે માણસ વ્યાજબી કારણ વગર બેસવાની ના કહેશે અથવા ગફલત કરશે તો તે ગુનો તેની ઉપર માજીસ્ત્રેટની આગળ શાબીત થયા પછી તે ઘણામાં ઘણા પચાશ રૂપીયા સુધી દંડને અથવા દંડ નહી આપસે તો એક મહીના સુધી કેદની સજાને લાયક થશે.

રકમ ૩ જી. કાયદા વીરૂધ રીતે મરણ થયું છે એવું પંચાતનામાની હકીકત ઉપરથી જણાય તો પોતાનું ગામ જે ડીસ્ટ્રીકટ પોલીસ થાણાની હદમાં હોય તે થાણું જે અમલદારને સ્વાધીન હોય તે અમલદારને પોલીશ પટેલે તાબડતોબ સુચના કરવી, અને મોકલતાં રસ્તામાં મડદુ કોહી જવાની ધાસ્તી નહી હોય તો પાસેના શીવીલ સરજનની પાસે અથવા એવે પ્રસગે મુડદાં તપાસવાને વઇદક ખાતાના જે અમલદારને સરકારે નીમ્યો હોય તેની પાસે તે મુડદુ તરત મોકલી દેવુ પછી તે સીવીલ શરજને અથવા વઇદક ખાતાના બીજા અમલદારે મરણનું કારણ સોધી કહાડવાનો પ્રયત્ન કરવો. મુડદુ મોકલીશું તો તે કોહી જશે અને તેની તપાસ કરવાથી કાંઇ ફાયદો થશે નહી અને ઉલટો ધોકો પોહોચશે એવા સબબથી પોલીસ પટેલથી મુડદુ મોકલી શકાતુ નહી હોય ત્યારે જે ડીસ્ટ્રીકટ પોલીશ થાણાની હદમાં પોતાનું ગામ હોય તે થાણું જે પોલીસ અમલદારને સ્વાધીન હોય તે અમલદાર અને તેણે પોતાના તાબા મહિન અમલદારોમાંથી કોઈ અમલદારને મોકલ્યો હોય તે અમલદાર અથવા માજીસ્ત્રેટ તે મુડદુ બાળવાનો અથવા દાટવાનો હુકમ આપે, ત્યાં સુધી પોલીશ પટેલે તે મુડદુ બાળવાની અથવા દાટવાની રજા આપવી નહી.

૧૨. રકમ ૧ લી—પોતાના ગામના કોઇ માણસે મોટો ગુનાહ કરયો છે એવું માનવાનો સબબ હોય તો તેને પોલીશ પટેલે પકડવો અને પુરાવાના કામમાં આવે તેવી જે જણસો હોય તે જણસો સુધી તે માણસને પોતાનું ગામ જે પોલીશ થાણાની હદમાં હોય તે થાણું જે પોલીશ અમલદારને સ્વાધીન હોય તે પોલીશ અમલદારની પાસે મોકલવો.

રકમ ૨ જી—ઉપર કહ્યા પ્રમાણે પકડેલા માણસને ૨૪ કલાકની અંદર ડીસ્ટ્રીકટ પોલીશ થાણાની હદમાં પોતાનું ગામ હોય તે થાણામાં મોકલવું.

૧૩ રકમ ૧ લી—જે મુકદમામાં શિક્ષા કરવાનો પોતાને અધીકાર હોય તે મુકદમાની પોતાના સબબથી પોલીશ પટેલને ચોકશી કરવી પડે તે કરતી વખત શાહેદીને બોલાવીને તેઓને પુછવાનો તથા તેઓની પાસે સત્ય સ્મરણ પુરવક પ્રતિજ્ઞા કરાવીને તેઓની જુબાની લેવાનો અખત્યાર અને સંતાડેલી જણસોને માટે ઝાડો લેવાનો અખત્યાર પોલીશ પટેલને છે, પણ રહેવાના ઘરનો ઝાડો ઘણોજ અગત્યનો નહી હોય તો પોલીશ પટેલે સુરજ આથમે ત્યારથી

તે સુરજ ઉગે ત્યાં સુધી લેવો નહી.

રકમ ૨ જી—ઝાડો લેવા સારૂ અથવા ફરમાણું માણસ ગુનેગાર છે એવું લાગતું હોય તે માણસનો ઝાડો લેવા સારૂ બીજા ગામની હદમાં જઇને કામ કરવાનો પણ અખત્યાર પોલીશ પટેલને છે પણ તે બાબત તરત તે ગામના પોલીશ પટેલને તાબડતોબ ખબર કરવી અને તે ગામના પટેલે થાય તેટલી તેને મદદ કરવી અને ઝાડો લેવાનું તથા પાછળ દોડવાનું કામ ચલાવવાનો જોખમ તે બીજા ગામના પટેલને માથે છે.

૧૪. પોતાના ગામની હદમાં હલકી મારામારી અથવા ગાળાગાળી કરવાનું કોઇ માણસ ઉપર તહોમત આવ્યું હોય તો તેનો ઇનસાફ કરવાનો અને ગુનો સાબીત થાય તો તેને ઘણામાં ઘણા ૨૪ કલાક સુધી ગામને ચોરે કેદ રાખવાનો પોલીશ પટેલને અખત્યારછે પણ ગુનો થયા પછી આઠ દાહાડામાં ફરીયાદ થવી જોઇએ.

૧૫ જે ગામના તમે પોલીશ પટેલ છો, તે ગામની હદમાં હેઠળ લખેલા ગુનાહોમાંથી હરકોઇ ગુનાનું એટલે ચોરીના માલની આંકેલી કીમત બે રૂપીયા ઉપર નહી હોય તેવી હલકી ચોરીનું અથવા અપક્રીયાથી થએલું નુકશાન બે રૂપીયા કરતા વધા રૂપીયાનું નહી હોય તેવી અપક્રીયા કીધાનું અથવા તમે પોતાનો જારી કાયદાસર હુકમ આપ્યો હોય તે હુકમને હરકત કરવાનું અથવા તે હુકમ મનાવવાની ના કેહવાનું તહોમત કોઇ માણસ ઉપર આવે તો તેનો ઇનસાફ તમોએ કરવો એવી સનંદ પોલીશ પટેલનું કામ કરનારા માણસને આપવાનો અખત્યાર હુકમ લખીને જીલ્લાના માજીસ્ટ્રેટને આપવાને પોલીશ કમીશનર મુખત્યાર છે.

રકમ ૨ જી—અને ઉપર કહેલા કામોમાંનું હરકાંઈ કામ કરવાની સાબીતી પોતાની આગળ જે માણસ ઉપર થશે તેને પાંચ રૂપીઆ સુધી દંડ કરવાનો અથવા ઘણામાં ઘણા અડતાળીશ કલાક સુધી ગામને ચોરે કેદ રાખવાનો અધીકાર, સદરહુ પ્રમાણે જે પોલીશ પટેલને અખત્યાર મળ્યો હોય તે પટેલને છે. કાયદાશર હુકમને હરકત કરી હોય અથવા તે પ્રમાણે ચાલવાની ના કહી હોય તે પ્રસંગે દંડ નહી આપે તોજ કેદ કરવો.

૧૬ પોલીશ પટેલને ૧૫ મી કલમની પેહલી રકમ પ્રમાણે અખત્યાર આપવામાં આવ્યો ત્યારે અને જ્યાં સુધી તેને તે અખત્યાર હશે ત્યાં સુધી તેને હેઠળ લખેલા અધીકાર પણ છે એવું સમજવું એટલે હેઠળ લખેલું હરકાંઈ લોકાપકારક કૃત્ય અથવા એવુંજ કામ કોઇ માણસ કરશે તો તેને એક રૂપીયા સુધી દંડ કરવાનો અથવા દંડ નહી આપશે તો ગામને ચોરે ઘણામાં ઘણા બાર કલાક સુધી કેદ રાખવાનો અધીકાર અને સદરહુ લોકાપકારક કૃત્ય અથવા એવુંજ કામ કરવાનું જારી રાખવાની અથવા ફરીથી કરવાની મના કરવાનો પોલીશ પટેલને અધીકાર છે એવું સમજવું.

(૧.) કોઇ માણસ કોઇ જાનવરને મનમાં આવે તેમ અતીચારથી અથવા નીરદયપણે ખડખડે અથવા તેનો ગેરઉપયોગ કરશે અથવા તેની ઉપર જુલમ કરશે તે.

(૨) સારવજનીક કુવો અથવા તળાવ અથવા હાઉદ જે કામ સારૂ નીમ્યો હોય તે કામમાં ઓછો ઉપયોગ પડે તેવી રીતે તેમાં કોઇ માણસ નાહાશે અથવા ધોશે અથવા બીજી રીતે ખરાબ કરશે અથવા કરાવશે તે.

(૩.) કોઇ માણસ મના કરેલી જગાએ કચરો અથવા ગોઝવાર કે પુજો કરશે તે.

(૪) કોઇ માણસ હરકોઇ સારવજનીક રસ્તામાં અથવા મોહોલામાં અથવા મારગમાં અથવા સરકારીની જગાએ ઝાડો પેશાબ કરીને ગંદકી કરશે અથવા દારૂ વગેરે પીને તોફાન અથવા મસ્તી કરશે અથવા પોતાનાથી પોતાની સભાળ નહી થાય તહેવા થઇ જશે તે

(૫.) તાસે રહેનારાઓને અથવા આવનાર જનાર લોકોને કંટાળો આવે તે રીતે ટાંકોમાંનુ

થવા ઉકરડામાં તેવા બીજા કશામાં કોઇ માણુસ જોઇને પદારથ પાકાં કારણ વગર જાણીને ઇને એકઠો થવા દેશે અથવા કોઇ ઘરમાંથી અથવા કારખાનામાંથી અથવા તબેલામાંથી અથવા સંડાસમાંથી અથવા બીજાં તેવાં કશામાંથી લોકોને આવવા જાવાની જગાએ બીજો પદારથ પાકા કારણ વગર જાણી જોઇને રેહેવા દેસે અથવા જે તળાવ અથવા હોઇ પાણી પીવા સારૂ નીમ્યો હોય તેમાં ચોમાસામાં જે વેળાએ પાણી આવતુ હોય તે વેળામાં મુકેલું જનાવર નાખ્યાથી લોકને ઉપદ્રવ થાય તે જગાએ નાખશે તે.

૧૭ (આ આકટની) ૧૪ મી ૧૫ મી અને ૧૬ મી કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવવુ હોય તે પક્ષકારોના દેખ । મોહોડે આવવવું ગુનહો શાબીત થયાનુ દફતરમાં લખ્યા પહેલા તે વખતે ફરીયાદ કાઢી નાખ ।નો અખતીઆર ફરીયાદ કરનારને છે, પક્ષકારોના નામો તથા પોતાનો અભીપ્રાય તથા શિક્ષાનો ઠરાવ અથવા હુકમ અથવા ફરીયાદ કાહાડી નાખ ।ની વાત તથા કામ ચલાવવાની તારીખ પોલીશ પટેલે દફતરમાં લખવી અને જીલ્લાનો માજીસ્ત્રેટ ફરમાવે તે નમુના પ્રમાણે તથા તે રસ્તે તથા તે વખતે તે દફતર (પોલીશ) પટેલે જે માજીસ્ત્રેટના પ્રતક્ષ તાબામાં હોય તે માજીસ્ત્રેટને તેણે મોકલવું.

૧૮ આ આકટની કલમ ૧૫ પ્રમાણે સનંદ આપી હોય તે સનંદ પોલીશ કમીશનરની મંજુરી લઇને પછી હુકમ લખીને સઘળી અથવા થોડી ઘણી રદ કરવાને જીલ્લાનો માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

૧૯. પોતાના ગામમાં જે બેવારશી માલ જડયો હોય તે સઘળો માલ અથવા સને ૧૮૬૭ ના મુબઇની ડિસ્ત્રીકટ પોલીશ આકટના ઠરાવ પ્રમાણે પોતાને જે માલ આપ્યો હોય તે તે સઘળો માલ પોલીશ પટેલે પોતાને સ્વાધીન રાખવો, અને પોલીશ પટેલ જે માજીસ્ત્રેટના તાબામાં હોય તે માજીસ્ત્રેટને તેણે રીપોર્ટ કરવો અને સદરહુ માજીસ્ત્રેટ હુકમ કરે તે પ્રમાણે કરવું પણ, "ઢોરના અતીક્રમણ બાબત" સને ૧૮૫૭ નો ૩ જો આકટ છે તેમાં કહેલા પ્રકારનો તે માલ હોય તો તે આકટમાં કહ્યા પ્રમાણે પોલીશ પટેલે ચાલવું.

૨૦ આ આકટમાં જે ગુનાહ બાબત શિક્ષા ઠરાવી છે તે ગુનાહ બાબત બીજા કોઇ કાયદા પ્રમાણે અથવા આકટ પ્રમાણે કોઇ માણુસ ઉપર ફરીયાદ કરવાની મના છે એવો આ આકટના કોઈ ઠરાવનો અરથ કરવો નહી અથવા તેવા ગુનાહ બાબત આ આકટમાં શિક્ષા ઠરાવી છે તેવી બીજી કાંઈ જુદી અથવા વધતી શિક્ષા બીજા કોઇ કાયદા ઉપરથી અથવા આકટ ઉપરથી થવાને તે માણુસ લાયક નથી એવો પણ અરથ કરવો નહી. પણ એવુ ઠરાવ્યું છે કે એકના એક ગુનાહ બાબત કેઇ માણસને બે વાર શિક્ષા થશે નહી.

૨૧ પોલીશ પટેલ જરૂરીના કામને લીધે ગામમાંથી ગેરહાજર હોય તે સબબથી અથવા એકાએક માંદા પડવાથી અથવા બીજા કોઇ સબબથી તેનાથી પોતાનું કામ નહી થાય ત્યારે તેણે પોતાનું કામ પોતાના કોઇ કુટુંબી લાયક હોય, તેને સોંપવું અથવા કોઇ કુટુંબી લાયક નહી હોય તો બીજા કોઇ લાયક માણુસને સોંપવું અને પો । જે માજીસ્ત્રેટના પ્રતક્ષ તાબામાં હોય તે માજીસ્ત્રેટને તે બાબત તાબડતોબ રીપોર્ટ કરવો અને જે માણુસને કામ સોંપ્યું હોય તે માણુસે પોલીશ પટેલનું કામ કરવુ નહી. એવો માજીસ્ત્રેટને ત્યાંથી હુકમ આવે ત્યાં સુધી તેણે ગુનેગારનો ઇનસાફ કરીને શિક્ષા કરવાના કામ શિવાય પોલીશ પટેલનું સઘળું કામ કરવું.

૨૨ આ આકટમાં "ડીસ્ત્રીકટ પોલીશ થાણુ" આ શબ્દો લખ્યા છે. તેમાં જે પોલીશ અમલદારને સ્વાધીન થાણુ હોય તે પોલીસ અમલદારના મુલકની હદમાંના ગામનો અથવા જગાનો શમાસ થાય છે એમ સમજવું.

૨૩. આ આક્ટ અથવા આ આક્ટનો કોઇ ભાગ જાહેરનામુ છપાવીને મસિધ્ધ પ્રાંતને લાગુ કરવાને સરકાર મુખત્યાર છે. અને આ આક્ટ અથવા તેનો હરકેઇ ભાગ સદરહુ પ્રાંતને લાગુ કીધો હોય તે વખતે વખતે લાગુ નથી એવુ તેજ રીતે ઠરાવવાને પણ સરકાર મુખત્યાર છે.

૨૪ આ આક્ટને "સને ૧૮૬૭ નો મુંબાઇનો ગામની પોલીસનો આક્ટ" કહેવો.

(ખરૂ ટ્રાન્સલેસન.)
વીનાયક વાસુદેવ.
ઓરીયન્ટલ ટ્રાન્સલેટર ટુ ગવરનરમેન્ટ.

સન ૧૮૬૭ નો આક્ટ ૭ મો.

(મુંબઇના ગવરનર ઇનકાંઉસીલનો હેઠળ લખેલો આક્ટ સન ૧૮૬૭ના નવેંબર મહિનાની ૧૫ મી તારીખે મુંબઇના ગવરનર સાહેબે મંજુર કરયો અને સન ૧૮૬૭ ના ડીસેંબર મહીનાની ૧૨ મીતારીખે ગવરનર જનરલ સાહેબે મંજુર કરયો છે.)

મુંબાઇ ઇલાકાની ડીસ્ટ્રીકટ પોલીસ બાબત નીયમ ઠરાવવા બાબતનો આક્ટ.

મુંબાઇ ઇલાકાના પોલીસના બંદોબસ્ત બાબત નીયમ ઠરાવવા યોગ્ય છે. વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

૧ આ આક્ટમાં જે શબ્દો તથા વાકયો હેઠળ લખ્યાં છે તે શબ્દોનો તથા વાકયનો અરથ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે સમજવો પણ તેવા અરથને વિશય ઉપરથી અથવા આગલા પાછલા સમંધ ઉપરથી બાધ આવતો હોય તો તેવો અરથ સમજવો નહી.

"જીલાનો માજીસ્ત્રેટ" એ શબ્દો વડે કોઇ પણ જીલ્લા મધે હકુમત ચલાવવાનુ કામ જે મુખ્ય અમલદારને સોંપ્યુ હોય અને જે મુખ્ય અમલદાર માજીસ્ત્રેટનો અખત્યાર ચલાવતો હોય તે મુખ્ય અમલદારનાં હોદાનું ગમે તે નામ હોય તો પણ તે મુખ્ય અમલદાર સમજવો.

"માજીસ્ત્રેટ" આ શબ્દમાં જે માણસ માજીસ્ત્રટનો સઘળો અથવા કાંઇ પણ અખત્યાર ચલાવતો હોય તે માણસનો સમાસ થાય છે એવું સમજવું.

જેટલા દેશમાં જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટની હકુમત ચાલતી હોય તેટલા દેશને "જીલ્લો" સમજવો.

આ આક્ટ પ્રમાણે જે માણસો નીમવામાં આવશે તે સઘળાં માણસોનો સમાસ "પોલીશ" અથવા "પોલીશ અમલદાર" આ શબ્દોમાં થાય છે એમ સમજવું.

"કાનસ્ટેબલ" આ શબ્દ વડે પોલીશ માંહલો સઉના કરતા નીચા દરજાનો અમલદાર સમજવો.

"માલ" આ શબ્દમાં હરકાંઇ જંગમ માલનો અથવા નાણાનો અથવા નાણાના દસ્તાવેજનો સમાસ થાય છે એવું સમજવું.

"ઢોર" આ શબ્દમાં શીગડાવાળાં ઢોરોનો શમાવેશ થાય છે તે શીવાય વળી હાથીનો, તથા ઊંટનો, તથા ઘોડાનો, તથા ગધેડાનો તથા ખચરનો તથા ઘેટાનો તથા બકરાનો તથા ડુકરોનો શમાશ થાય છે. એવું સમજવું.

૨ રકમ ૧ લી. મુંબઈના કાયદા પુસ્તક માંહેના સન ૧૮૨૭ના ૧૨ મા કાયદાની હેઠળ લખેલી કલમોના જે ભાગ હજુ અમલમાં છે, તે ભાગ આ કલમ ઉપરથી રદ કરયા છે.

૧ લી કલમ

૩ જી કલમની ૧ લી રકમ.

૪ થી કલમ.

૩૦ મી કલમ.

૩૧ મી કલમની ચોથી રકમ.

૪૧ મી કલમ.

રકમ ૨ જી 'મુંબઈ ઇલાકાની પોલીશના કામની તપાસ સદર ફોજદારી અદાલતની કોરટ રાખેલી છે, તે તેની પાસેથી લઇ લેવા બાબત'' સન ૧૮૫૨ ના ૨૮ મો આકટ છે તેની ૨ જી કલમ પણ આ રકમ ઉપરથી રદ કરી છે.

૩ ઇંડિયાના ગવરનર જનરલ ઇનકાઉસીલની મંજુરી લેઇને સરકાર વખતે વખતે હુકમ કરશે તેટલા મુંબઈ ઇલાકાના જુદા જુદા જીલ્લાનાં પોલીશ ખાતામાં અમલદારો તથા માણશો જોઇએ તથા તે ખાતાની તેવી રચના જોઇએ અને તે માણસોને તેટલો પગાર મળશે.

૪ મુંબઇ ઇલાકાની આખી પોલીશની તપાશ સરકાર રાખસે, અને ઇંડિયાના ગવરનર જનરલ ઇનિકાઉશીલ નીરબંધ તળે (એટલે હુકમ તળે) રહી સરકારે તપાસ રાખવી, અને આ આંકટમાં કહ્યું છે તે શીવાય બીજી રીતે કોઇ માણસને અથવા અમલદારને અથવા કોરટને સરકારે હરકોઇ પોલીશ અમલદાર નીમવાનો હરકોઇ પોલીશ અમલદારની જગા ઉપર બીજા માણસ નીમવા અથવા હરકોઇ પોલીશ અમલદાર ઉપર નીરબંધ ચલાવવાને અધીકાર આપવો નહી.

૫ આખા મુંબઇ ઇલાકાની અથવા મુંબઇ ઇલાકાના કેટલાએક ભાગની પોલીશનો બંદોબસ્ત કરવાનું કામ સરકારને યોગ્ય જણાશે તે પ્રમાણે એક અથવા વધતા કમીસનર નીમીને તથા યોગ્ય જાણશે તેટલા તેઓને આસીશટંટ આપીને તેઓને સોંપવું અને સરકાર ફરમાવશે તેટલા જીલ્લા દરેક કમીશનરના તાબામાં રહેશે એક અથવા વધતા જીલ્લાની પોલીશના બંદોબસ્તનું કામ ડીસ્ત્રીકટ સુપ્રીનટેંડેંટને અને સરકારની નજરમાં જરૂર જણાશે તેટલા આસીસટંટ ડીસ્ત્રીકટ સુપ્રીનટેંડેંટને સોંપવું પણ તેઓની ઉપર સદરહુ કમીશનરના તાબા માં હેલા જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટનો નીરબંધ રહેશે અને હુકમ ચલાવશે સરકાર વખતે વખતે કમીશનર તથા ઉપર કહેલા બીજા અમલદાર નીમશે, અને તેઓને કામ ઉપરથી દુર કરવાને પણ સરકાર મુખત્યારછે.

૬ દરેક કમીશનરને પોતાના તાબા માંહેના જીલ્લાઓમાં માજીસ્ત્રેટનો સઘળો અખત્યાર છે એવું સમજવું. પણ તે અખત્યાર સરકાર વખત વખતે જે મરીયાદા ઠરાવે તે મરીયાદા પ્રમાણે ચલાવવો.

૭. પોતાને યોગ્ય જણાય તે હદમાં માજીસ્ત્રેટનો સઘળો અથવા કંઇ એક અખત્યાર પોલીશના આશીસટંટ કમીસનરને અથવા ડીસ્ત્રીકટ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને અથવા આશીશટંટ ડીસ્ત્રીકટ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને આપવાને સરકાર મુખત્યાર છે. પણ એ પ્રમાણે તે અમલદારોને જે અખત્યાર મળ્યો હોય તેમાંથી જરૂર હોય તેટલો સુલેહનો ભંગ થતો અટકાવવા સારૂ તથા ગુના નહી થવા દેવા સારૂ તથા ગુન્હેગારોને સોધી કાહાડવા સારૂ તથા તેઓને પકડવા સારૂ તથા માજીસ્ત્રેટની આગળ લઇ જવાને તેઓને અટકાવી રાખવા સારૂ ચલાવવો. અને આ આકટ ઉપરથી તેઓને જે કામો સોંપી આપ્યાં છે તે કરવા સારૂ જરૂર હોય તેટલો ચલાવવો.

૮. આ આક્ટની ૫ મી કલમમાં કહેલા પોલીશ અમલદારો શિવાય બાકીના સઘળા પોલીશ અમલદારોને એક, અથવા વધારે જીલ્લાઓને સારૂ નીમવા અને સરકાર વખતો વખત કાનુનો મંજુર કરશે. તે કાનુનો પ્રમાણે તે અમલદારો નીમવાના પોલીશ કમીશનરને તથા ડીસ્ટ્રીકટ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને અખત્યાર છે. અને તે કાનુનો પ્રમાણે આ અમલદારો બાબત હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાનો કમીશનરને તથા ડીસ્ટ્રીકટ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને અખત્યાર છે એટલે ફલાણો પોલીશ અમલદાર પોતાના કામમાં સુસ્ત છે, અથવા ગફલત કરે છે, અથવા કામને લાયક નથી એવું પોતાની નજરમાં આવે ત્યારે તેને હરકોઇ વખતે બરતરફ કરવાનો અથવા કામ ઉપરથી મોકુફ કરવાનો અથવા તેને ઓછા પગાર નીમવાનો અખત્યાર છે, અથવા કોઇ પોલીશ અમલદાર પોતાના કામમાં કાળજી નહી રાખશે અથવા ગફલત કરશે અથવા કાંઇ કામ કરીને પોતાનું કામ કરવાને નાલાયક થશે તો તેને ઘણામાં ઘણા એક મહીનાનો પગાર દંડ કરવાનો અખત્યાર છે.

૯. સરદહુ પ્રમાણે નીમેલા દરેક પોલીશ અમલદારની તેમની નેમણુંક થયા પછે આ આકટને જોડેલા નમુના પ્રમાણે દાખલો કમીશનરની શીક્કાનો અથવા કમીશનર જે બીજા અમલદારને નીમશે તેના શીકકાનો મળશે એ પ્રમાણે જે માણસને દાખલો મળ્યો છે તેને તે દાખલા ઉપરથી પોલીશ અમલદારનો અખત્યાર તથા કામ તથા હક મળે છે એવું સમજવું સદરહુ દાખલામાં જે માણસનું નામ લખ્યું હોય તે માણસ પોલીશ માંહેની ચાકરી ઉપરથી મોકુફ અથવા બરતરફ થશે અથવા બીજી રીતે કામ ઉપરથી દુર થશે. એટલે તે દાખલો રદ થશે એવુ સમજવુ. અને તે માણસનો ઉપરી અમલદાર હોય અને સ્વાધીન અથવા દાખલો લેઇ લેવાનો અખત્યાર જે બીજા અમલદારને આપ્યો હોય, તેને સ્વાધીન તે દાખલો તાબડતોબ કરવો.

૧૦ પોલીશ અમલદારને ડીસ્ટ્રીકટ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટે ખસુશ કરીને પરવાનગી આપી નહી હશે અથવા પરવાનગી આપવાનો જે બીજા અમલદારને અખત્યાર મળ્યો હોય તે અમલદારે ખસુશ કરીને પરવાનગી આપી નહી હશે અથવા વઇનો દાખલો નહી હસે તો તેનાથી પોતાની ચાકરીમાંથી નીકળાસે નહી અથવા રાજીનામુ આપવાનો પોતાનો ઇરાદો હોય તેની નેદાન બે મહીના આગમચ સુચના પોતાના ઉપરી અમલદારને લખીને આપી નહી હશે તો ડીસ્ટ્રીકટ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટની પરવાનગી વગર પોતાની ચાકરીનુ રાજીનામું અપાશે નહી.

૧૧. આ આકટ પ્રમાણે પોલીશ અમલદારનું જે કામ હોય તે શીવાય બીજી કોઈ ચાકરી અથવા કામ કમીશનરની ખસુસ કરીને લખેલી પરવાનગી લીધા વગર તેને કબુલ કરવું નહી.

૧૨, સરકારી ગેરસનંદી ચાકર લોકોને પેનશન મળવા બાબત જે કાનુનો છે તે કાનુનો પ્રમાણે પેનશન મળવાનો હક જે વરગના પોલીશ અમલદારને નહી હોય તે વરગના દરેક અમલદારના પગારમાંથી સરકાર ઘણામાં ઘણો રૂપીએ એક આના લગી જે દર ઠરાવે તે દર પ્રમાણે અવેજ કાપી લેવો એ પ્રમાણે કાપી લીધેલા અવેજની અને પોલીશ અમલદાર મંદવાડને લીધે અથવા બીજા કારણને લીધે ગેરહાજર હોય ત્યારે તેના પગારમાંથી અવેજ કપાય તેમાંથી ફાજલ પડે તેની, અને ગેરચાલ બાબત પોલીશ અમલદારને દંડ થાય તેની અને પીને છાકટા થએલા માણસોને માજીસ્ત્રેટ દંડ કરે તે દંડની અથવા પોલીશ અમલદારોની ઉપર હુમલો કરવા બાબત માજીસ્ત્રેટ દંડ કરે તેની, અને પોલીશને વાપરવા સરૂ આપેલાં કપડાં અથવા બીજી જણસો જુની થાય અથવા નકામી પડે તે વેચતાં જે નાણું પેદા થાય તેની, અથવા સરકારે ઠરાવેલે બીજે રસ્તે અવેજ ઉપજે તેની સરકાર હુકમ કરે તે પ્રમાણે

અને તેવા પ્રકારની નોટો વગેરે વખતે વખતે લઇને વ્યાજ ઉપજાવવુ અને તેનું સઘળું વ્યા જ તથા વેહેચણી અથવા તેના જે ભાગ આ આકટમાં કહેલા કામ સરૂ ખપમાં આવ્યો ન હી હોય તેનું પણ સદરહુ પ્રમાણે વ્યાજ ઉપજાવવું. અને "પોલીશ સુપર આન્યુએશન ફંડ" એ નામનો ભંડોળ કરવા સારૂ તે સઘળો અવેજ એકઠો કરવો, અને સરકાર નીયમ ઠરાવે તે નીયમ પ્રમાણે તેમાંથી સુપર આન્યુએશન પેનશનનો અથવા ગ્રાચ્યુઇટી એટલે (ઇનામ) વખતે વખતે આપવુ પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે પોલીશ અમલદારને પેનશન અથવા ગ્રાચ્યુઇટી આપ્યા વગર પણ બરતરફ કરવાનો અથવા કાહાડી મુકવાનો અખત્યાર છે અને તે ફંડમાંથી પેનશન અથવા ગ્રાચ્યુઇટી મળવીજ જોઇએ એવો કોઇ પણ પોલીશ અમલદારનો હક છે એવું સમજવુ નહી અથવા પોલીશ અમલદાર ચાકરીમાં હોય ત્યારે તેના પગારમાંથી અવેજ કાપી લીધો હોય તે પાછો મળવાનો તેનો હક પોહોચે છે એવું શમજવું નહી.

૧૩. પોતાના તાબામાંહેના જીલ્લામાં પોલીશ બનાવવા બાબત તથા તેના વરગ કરવા બાબત અને તેઓએ કયાં કયાં વીશેષ કામો કરવાં તે બાબત અને તેઓને જોઈને તપાસ કરવા બાબત અને તેઓને હથીયારો તથા સામન સરજામ તથા બીજી જરૂરની જણસો આ પવી જોઇએ તે કેવી આપવી તે બાબત, અને તેઓને ખબર કાહાડીને તે જાહેર કરવા બા બત પોતાને યોગ્ય જણાય તેવા હુકમ તથા કાનુન સરકારની મંજુરી લેઇને વખતે વખતે કરવાનો અધીકાર કમીશનરને છે અને ગેર રીતે કામ નહી થવા દેવા બાબત અથવા કામ માં ગફલત નહી થવા દેવા બાબત, અને પોતાના તાબા માંહેની પોલીશ પોતાનું કામ સા રી રીતે બજાવે તેવી તે પોલીશને હુશીયાર કરવા બાબત પોતાને યોગ્ય જણાય તેવા બીજા હુકમ તથા કાનુનો વખતે વખતે કરવાને કમીશનરને અખત્યાર છે. અને જુદા જુદા જીલ્લા માં શી રીતે પોલીશ વેહેચી આપવી તે તેણે માજીસ્ત્રેટના અનુમતથી ઠરાવવું.

૧૪. ફલાણે ઠેકાણે સુલેહનો ભંગ થતો અટકાવવા સારૂ અથવા પોલીશના બીજાં કામ કરવા સારૂ વળી બીજી પોલીશ મોકલવાની ફલાણા શબબથી જરૂર છે એવી કોઈ માણસ અ રજી કરે ત્યાર પછી તે પ્રમાણે તે ઠેકાણે વળી બીજી પોલીશ યોગ્ય જણાય તેટલી મુદત સુધી મોકલવાને હરકોઇ કમીશનર મુખત્યાર છે. અથવા જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટનો હુકમ લેઇને તે પ્રમાણે કરવાને ડીસ્ત્રીકટ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ મુખત્યાર છે એ પ્રમાણે બીજી મોકલેલી પોલીશ ઉપર ડીસ્ત્રીકટ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટનો હુકમ ચાલશે અને તેનો ખરચ અરજી કરનારને આપવો પડ શે પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જે માણસની અરજી ઉપરથી સદરહુ પ્રમાણે પોલીશ મોકલી હોય તે માણસ કમીશનરને અથવા ડીસ્ત્રીકટ સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને એક મહીનો અગમચ લખેલી સુચના આપીને અથવા સદરહુ બેઉ અમલદારોમાંનો હરકોઇ અમલદાર જેટલી ઓછી મુદ તની સુચના કબુલ કરશે તેટલી ઓછી મુદતની સુચના આપીને સદરહુ પોલીશ ઉઠાવી લેવા નું કહેવાને મુખત્યાર છે. અને તે સુચનાની મુદત પુરી થશે. એટલે સદરહુ વતી પોલીશ ના ખરચનો ભાર તે માણસને માથેથી ઉતરશે એવું સમજવું.

૧૫. મુલકના કોઈ ભાગમાં લોહોડાની શડકનું અથવા નેહેરનું કામ અથવા બીજું સરવજનીક કામ અથવા કારખાનું અથવા વેહેપારનું કામ ચાલે અથવા ચાલતુ હોય, અને તે કામ ઉપર અથવા કારખાના ઉપર રાખેલા માણસોની ચાલ ચલગત ઉપરથી અથવા તેઓ ફલાણી રીતે ચાલશે એવું લાગવાથી તે જગાએ વતી પોલીશ રાખવાની જરૂર છે એવું કમીશનરની નજરમાં આવે ત્યારે સરકારનું અનુમત લઇને તે જગાએ વતી પોલીશ મોકલ વાની જરૂર હોય તાંહાં સુધી તેઓને તે ઠેકાણે રાખવાને પોલીશ કમીશનરને અધીકાર છે અ ને એ પ્રમાણે જરૂર પડયાથી વતી પોલીશ રાખી હોય તેનો પગાર આપવાનો હુકમ સદર

જે પ્રકારનું કામ અથવા કારખાનાનું અથવા વેહેપારનું કામ ચલાવવાના કામમાં વાપરવાનું નાણું જે માણસના તાબામાં હોય તે માણસને કરવાને કમીશનર મુખત્યાર છે અને એ પ્રમાણે લખી મોકલે એટલે તે માણસે તે (પગારના) રૂપૈઆ આપવા જોઇએ.

૧૬. મુંબઇ ઇલાકાના જે ભાગમાં હંગો ફીશાદ થયો હોય અથવા થવાની ધાસ્તી હોય ત્યાં, અથવા મુંબઇ ઇલાકાના જે ભાગના રેહેવાશીઓની ચાલ ચલગત ઉપરથી પોલીસના માણસોની સંખ્યા વધારવાનું યોગ્ય લાગતું હોય તે ભાગમાં માયુલ પ્રમાણે રાખવાના પોલીસ ફોજ કરતાં જાસતી પોલીસ ફોજ રાખવા બાબત જાહેરનામું મારીને અથવા પોતાને યોગ્ય લાગે તેવી બીજી રીતે હુકમ કરવાનો સરકારને અખત્યાર છે એ પ્રમાણે રાખેલી જાસતી પોલીસનો ખરચ થાય તે સઘળો અથવા તેનો કાંઇ ભાગ સરકારની નજરમાં આવે તે પ્રમાણે મુલકનો જે ભાગ જાહેરનામામાં લખ્યો હોય તે ભાગ ઉપર સ્થાનીક કર બેસાડીને લેવો અને જીલ્લાનો માજીસ્ત્રેટ લખી મોકલે એટલે કલેકટરે મુલકના તે ભાગના તે રેહેવાશીઓ ઉપર પોતાને વ્યાજબી જણાય તે રીતે ફાળો નાખીને તે ખરચની રકમ વસુલ કરવી પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે મુંબઇ ઇલાકાનો જે ભાગ સદરહુ પ્રમાણે જાહેરનામામાં લખ્યો હોય તે ભાગ સન ૧૮૫૦ ના ૨૬ મા આકટ પ્રમાણે અથવા બીજા ચાલુ આકટ પ્રમાણે જે સેહેરમાં મુનસીપલ કમીશનર હોય તે સેહેરની હદમાં હોય તો સદરહુ ખરચ મુનશીપલ ફંડમાંથી કરવો અને તે કામ સારૂ બીજો કાંઇ કર બેસાડવાનો જરૂર હોય તો તે કરનો આંકડો મુનસીપલ કમીશનરને ઠરાવવો.

૧૭. ઉપરની છેલ્લી ત્રણ કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે જાસતી પોલીશ રાખી હોય તે બાબતનો અવેજ તેજ કલમ પ્રમાણે આપવો જોઇએ તે આજ સાત દીવસની મુદતની લખેલી સુચના આપીને કલેકટરના હુકમથી હેઠળ લખેલી રીતે વસુલ કરવો એટલે મેહેસુલ કરવા બાબત જે કાયદા ચાલુ હોય તે કાયદા પ્રમાણે મેહેસુલ જે રીતે વસુલ કરે છે તેજ રીતે તે અવેજ વસુલ કરવો, અને એ બાબત અવેજ આપે તે "જનરલ પોલીશ ફંડ ખાતે જમે કરવો" અને સરકાર હુકમ કરે તે પ્રમાણે પોલીશના ખરચમાં વાપરવો પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે ઉપરની છેલ્લી કલમના વિષેશ ઠરાવ ઉપરથી જે રકમો ઠરાવી હોય તે સઘળી રકમો સરકારમાં ભરવા સારૂ મ્યુનીસીપલ કમીસનરના હુકમથી વસુલ કરવી અને સેહેર સુધારવાના કામ સારૂ કરના આંકડા જે રીતે વસુલ કરે છે તે રીતે તેણે તે રકમો વસુલ કરવી.

૧૮. સુલેહનો ભંગ થતો અટકાવવા સારૂ અથવા હંગામો અથવા બખેડો બંધ પાડવા સારૂ અથવા જે બીજા માણસને પકડવાનો પોતાને અખત્યાર હોય તેને પકડવા સારૂ મદદ કરવાનું હરકોઇ માણસને ફરમાવવાને માજીસ્ત્રેટ અથવા પોલીશનો ડીસ્ટ્રીકટ સુપ્રીંટેંડેંટ અથવા આસીસ્ટંટ ડીસ્ટ્રીકટ સુપ્રીંટેંડેંટ અથવા હરકોઈ પોલીશ અમલદાર મુખત્યાર છે,

૧૯ જે પોલીશ ફોજ હાજર હોય તે હુલ્લડ અથવા મોહોટું ધાંધલ બેસાડી દેવાને બશ નથી એવું નજરમાં આવે ત્યારે હથીયારના જોરથી હુલ્લડ બેસાડી દેવા સારૂ લશકરી મદત પાસેના લશકરી પોસ્ટના અથવા થાણાના કમાંડીંગ આફીશરની પાસે માગવાનો અખ્તીઆર તે જગાના જે માજીસ્ત્રેટને શરવના કરતાં વત્તી મુખ્ત્યારી હોય છે.

૨૦ દરેક પોલીશ અમલદાર જે જીલ્લાનો અથવા જીલ્લાઓનો હોય તે જીલ્લામાં તે હમેશાં કામગીરી ઉપર છે એવું આ આકટમાં સરવ કારણો માટે સમજવું અને મુંબઇ ઇલાકાના બીજા ભાગમાં તેની જરૂર હશે ત્યાંહાં સુધી ત્યાંહાં તેને કામગીરી ઉપર હરકોઈ વખતે મોકલવાનો અખત્યાર છે.

૨૧. યોગ્ય અધીકારીએ કાયદેશર હુકમ તથા વારંટ આપ્યાં હોય તે તેણે તાબડતોબ

માનીને અમલમાં લાવવા અને લોકોના સ્વસ્થપણા બાબતની (એટલે સુલેહ બાબતની) ખબર કાઢાડીને તે ખબર જાહેર કરવી અને ગુનાં તથ લોનપકાક્ક કાય થતાં અટકાવવાનો બંદોબસ્ત કરવો અને ગુનેગારોને સોધી કાઢાડીને તેઓને ઇનસાફ થવા સારૂ તેઓને હાજર કરવા. અને જે માણુસોને પકડવાનો પોતાને કાયદાની રૂએ અખતીઆર હોય અને. જે માણસોને પકડવાનું વ્યાજબી કારણ હોય તે શખ્સને પકડવા એ દરેક પોલીશ અમલદારનું કામ છે એવું સમજવું. અને આ કલમમાં કહેલા હરકોઇ કારણસાર વારંટ વગર પીઠામાં અથવા જુગારના અખાડામા અથવાં હલકા અને બેઢંગા માણસોને આવવા જવાની જગાએ પેશીને ચોકશી કરવાનો દરેક પોલીશ અમલદારને અખત્યાર છે.

૨૨. હથીઆરો અથવા બીજી જાણસો ગેરવ્યાજબી કામ સારૂ રાખી છે. એવું પોતાના ધીયાનમાં આવવાનું વ્યાજબી કારણ હોય તો તે સઘળાં પકડવાનો અખતીઆર કાનસ્ટેબલ કરતાં ઊંચા દરજાના પોલીસ અમલદારને છે પણ પકડવા સારૂ રેહેવાના ઘરમાં પેશવાની જરૂર હોય તો વગર વારંટે પેસવું નહી. જીલ્લાનો માજીસ્ત્રેટ ફરમાવે તે પ્રમાણે તે હથીઆરોનો તથા જાણસોનો નીકાલ કરવો.

૨૩. માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ મજકુર જાહેર કરવાનો અને ગુનાહ કરવાની ઉપર કાયદા પ્રમાણે નીકળી શકે તેવો સમન અથવા વારંટ અથવા ઝડો લેવાનું વારંટ અથવા કાયદાસર બીજો કોઈ હુકમ માગવાનો અને આખરનો ફેસલો થાય ત્યાં સુધી તે માણસની ઉપર ફરીયાદીનું કામ ચલાવવાનો હરકોઇ પોલીશ અમલદારને અખત્યાર છે.

૨૪. સઘળો બેવારસી માલ પોતાના તાબામાં લેવો અને તે જે ગામમાથી જડતો હોય તે ગામના પોલીશ પટેલને હવાલે કરીને તેના પોહોચ લેવી, એ દરએક પોલીશ અમલદારનું કામ છે અને તે ઠેકાણે માજીસ્ત્રેટની હકુમત ચાલતી હોય તે નજીકના માજીસ્ત્રેટની પાસે તે પોહોચ પોલીશ અમલદારે મોકલાવવી.

૨૫. કોઇ માણસ આ આકટ પ્રમાણે પોલીશ અમલદારના કામમાંથી દુર થશે તે પોતાનો દાખલો તથા કપડાં તથા હથીયાર વગેરે સાજ સરંજામ તથા કામ બજાવવા સારૂ પોતાને તથા જરૂરની બીજી જાણસો આપી હોય તે પાછી આપવાની જાણી જોઇને ગફલત કરશે અથવા ના કહેશે તો તે વાત માજીસ્ત્રેટની આગળ સાબીત થયા પછી તે બશે રૂપીયા સુધી દંડને લાયક થશે અથવા દંડ નહી આપશે તો ઘણામાં ઘણુ છ મહીના સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષાને લાયક થશે.

૨૬. પોલીસ અમલદાર પોતાને જે રીતે ચાલીને કામ કરવુ જોઇએ તેથી ઉલટો ચાલશે અથવા યોગ્ય અખતીઆરીએ કરેલી કાનુન અથવાં કાયદા અથવા કાયદાસર હુકમ જાણી જોઇને તોડશે અથવા તેમાં ગફલત કરશે. અથવા પરવાનગી વગર અથવા બે મહીના અગાઉ સુચના આપ્યા વગર પોતાના હોદ્દાનું કામ તોડશે અથવા પોલીશની ચાકરી શીવાય બીજુ કાંઇ કામ હુકમ વગર માથે લેશે, અથવા બીકીકણપણું કરશે, અથવા કોઇ માણસ પોતાના તબામાં કેદમાં હોય ત્યારે તેને વગર આચારે મારકુટ કરસે તો માજીસ્ત્રેટની આગળ તે વાત શાબીત થયા પછી તે પોલીશ અમલદારે ઘણામાં ઘણુ ત્રણ મહીનાના પગાર જેટલા દંડને અથવા ઘણામાં ઘણા ત્રણ મહીના સુધી બેમાંના હરકોઇ એક પ્રકારની કેદની શિક્ષાને અથવા એ બેઉ શિક્ષાને લાયક થશે.

૨૭. સારવજનીક રસ્તામાં અથવા ગલીમાં અથવા રાહદારીની બીજી જગાએ લોકો એકઠા થાય તો તેઓએ શી રીતે એકઠા થવુ અને એકઠા થઇને જાય ત્યારે શી રીતે એકઠા થઇને જવુ (તથા વરઘોડા વિગેરે શી રીતે કાઢાડવા) તે બાબત કામ પડે ત્યારે હુકમ કર

વાનો અધીકાર અને વરઘોડા વીગેરે કયે રસ્તે અને કઈ વખતે લઈ જવા તે ઠરાવવાનો અધીકાર પોલીશના ડીસ્ટ્રીક્ટ સુપીનટેંડેંટને તથા અસીસ્ટંટ ડીસ્ટ્રીક્ટ સુપીનટેંડેંટને છે. વાર તેહેવારને દાહાડે અથવા ધરમ સબંધી ક્રીયાને પ્રસંગે ગાનતાં રસ્તામાં વાજાં વગાડવા દેવા બાબત નીયમ ઠરાવવાનો અધીકાર પણ તેઓને છે.

૨૮. સારવજનીક રસ્તામાં તથા ગલીનાં તથા રાહદારીની જગાએ તથા નાહવાની તથા ધોવાની તથા ઉતરવાની જગાએ તથા લોકોને આવવા જવાની સઘળી જગાએ અથવા લોક ભક્તી કરતા હોય ત્યારે ભક્તી કરવાની જગાની આશપાસ બંદોબસ્ત રાખવો. અને સારવજનીક રસ્તામાં અથવા ગલીનાં અથવા રાહદારીની જગાએ તથા નાહવાની તથા ધોવાની તથા ઉતરવાની જગાએ રસ્તો બંધ નહી થઈ જાય તથા સારવજનીક ઘરમાં ઘણી ભીડ નહી થાય તેવો બંદોબસ્ત રાખવો એ પોલીશનું કામ છે.

૨૯. ઉપલી છેલી કલમો પ્રમાણે આપેલા હુકમને જે માણસ હરકત કરશે અથવા નહી માનશે તે માણસ સદરહુ હુકમ આ આકટની ૨૭ મી કલમ પ્રમાણે કર્યો હશે તો તે વાત તેના ઉપર માજીસ્ત્રેટના આગળ સાબીત થયા પછી બસે રૂપીઆ સુધી દંડને લાયક થશે અથવા દંડ નહી આપશે તો ઘણામાં ઘણા છ મહીના સુધી બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શજાને લાયક થશે. અને સદરહુ હુકમ આ આકટના ૨૮ મી કલમ પ્રમાણે કર્યો હશે તો તે વાત તેની ઉપર માજીસ્ત્રેટના આગળ સાબીત થશે તો પચાશ રૂપીઆ સુધી દંડને લાયક થશે, અથવા દંડ નહી આપશે તો ઘણામાં ઘણું બે મહીના સુધી બેમાંના ગમે તે એક પ્રકારની કેદની સજાને લાયક થશે.

૩૦. ઉપરની છેલી ત્રણ કલમોમાં કહેલી બાબતમાં જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટનો સામાનીય અધીકાર છે તે અધીકારને તે કલમોના કોઈ ઠરાવથી હરકત થાય છે એવું સમજવું નહી,

૩૧. જે સેહેરમાં અથવા બીજી જગાએ માજીસ્ત્રેટ રેહેતા હોય તે સેહેરમાં અથવા બીજી જગાએ. અથવા જે સેહેરને અથવા બીજી જગાએ અથવા સારવજનીક રસ્તાને આ કલમ સરકારના જાહેરનામાં ઉપરથી ખાસુશ કરીને લાગુ કરી હોય તે સેહેરમાં અથવા બીજી જગાએ અથવા રસ્તામાં અથવા રસ્તા પાસ કોઈ માણસ રેહેવાશીઓને અથવા આવનારા જનારા લોકોને અટકાવ થાય અથવા કંટાળો આવે અથવા જોખમ અથવા બીહીક અથવા નુકશાન લગે તેવી રીતે હેઠળ લખેલા ગુન્હા કરશે તો માજીસ્ત્રેટના આગળ તે વાત તેના ઉપર સાબીત થયા પછી તે પચાસ રૂપીયા સુધી દંડને લાયક થશે અથવા દંડ નહી આપશે તો ઘણામાં ઘણા આઠ દાહાડા સુધી કેદના શિક્ષાને લાયક થશે. અને કોઈ માણસ પોતાના દેખતાં તેવો ગુનેહ કરતાં માલમ પડશે તો તેને વારંટ વગર કેદ કરવાનો અધીકાર હરકોઈ પોલીશ અમલદારને છે તે ગુનાની વીગત નીચે મુજબ.

(૧.] કોઈ માણસ કોઈ જાનવરને મનમા આવે તેમ અનાચારથી અને નીરદયપણે બડબશે અથવા તેનો ગેરઉપયોગ કરશે અથવા તેના ઉપર જુલમ કરશે તે.

(૨) સારવજનીક કુવો અથવા તળાવ અથવા હોજ અથવા પાણીની જગા જે કામ સારૂ નીમી હોય, તે કામમાં ઓછી ઉપયોગી પડે તેવી રીતે તેમાં કોઈ માણસ નાહાશે અથવા ધોશે અથવા બીજી રીતે ખરાબ કરશે અથવા ખરાબ કરાવશે તે પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે તેવું નહી કરવા બાબતનું જાહેરનામું પાસેની પ્રસીદ્ધ જગાએ જીલ્લાની ભાષામાં મારયું હશે તો.

(૩.) કોઈ માણસ ઘોડા ઉપર અથવા બીજા ઢોર ઉપર બેસીને તેને કોઈ રસ્તામાં અથવા રાહદારીની જગાએ બે પરવાઈથી અથવા ઘણા જોરથી હાંકશે, અથવા ચલાવસે. (અ-

થવા પકોડશે.) અથવા તેને સંભાળવાનો પુરો બંદોબસ્ત કરયા વગર મુકી જશે અથવા કોઇનું ઢોર અથવા વાહન કાહાડી લઇ જાએ એવી સુચના પેહોંચ્યા પછી જરૂર હોય તે કરતાં વત્તી વખતગી રેહેવા દેશે, અથવા ઉંઘ્યાગી રાતે હરકોઇ જાતની ગાડી જોઇએ તેટલુ ભરાભર અજવાળું પડે તેવા દીવા વગર હાંકશે, અથવા વગર હુકમે કાંઇ માલ વેચવા સારૂ અથવા બીજા કામ સારૂ માંડી મુકશે, અથવા નીમેલી જગા શીવાય બીજી જગાએ કચરો અથવા મોજવાડ અથવા પુંજો મુકશે અથવા માજીસ્ત્રેટની અથવા મ્યુનશીપલ કમીશનરની અથવા પોલીશ અમલદારની પરવાનગી વગર દારૂખાનું (એટલે આતસબાજી) છોડશે અથવા સારવજનીક રસ્તાની પચાસ ફુટની અંદર બંદુક વગેરે અગનીશસ્ત્ર અથવા દારૂખાનું છોડશે તે.

(૪.) કોઇ માણસ સારવજનીક રસ્તામાં અથવા ગલીમાં અથવા રાહદારીની જગાએ અથવા તેની પાસે તથા સામે કાંઇ ઢોરને મારી નાખશે અથવા મારેલુ ઢોર અથવા ચામડું સાફ કરશે. અથવા જાણી જોઇને તથા નીરલજપણે પોતાનુ શરીર ઉઘાડુ મુકશે. અથવા પઇસા મેળવવા સારૂ કંટાળો આવે તેવુ કુરૂપણું અથવા રોગ ઉઘાડો મુકશે, અથવા લોકોને પકારક ફ્રા કરશે, અથવા પોતાનાથી પોતાની સંભાળ નહી થાય તેવો છાકટો થઇ જશે તે.

૩૨. ઉપરની છેલી રકમ પ્રમાણે જે માણસ ઉપર તહોમત આવ્યું હોય તે માણસને પોતાની આગળ આણ્યા પછી માજીસ્ત્રેટની આગળ તેણે હાજર થવું. એ બાબત જામીન સુધાં અથવા જામીન વગર તે માણસનો મુચલકો લેવો એ કાનસ્ટેબલ કરતાં ઊંચા દરજાના દરેક પોલીશ અમલદારનું કામ છે

૩૩. કોઇ માણસ માજીસ્ત્રેટની અથવા મ્યુનશીપાલ કમીશનરની પરવાનગી વગર કોઇ રાહદારીની જગાએ માંડવો અથવા છાપરૂ અથવા તંબોળ અથવા તેવું બીજુ કાંઇ બાંધશે. અથવા પથરા અથવા ઘર બાંધવાનો શામાન મુકશે. અથવા પાસે રેહેનારાઓને અથવા આવનાર જનાર લોકને કંટાળો આવે તેવી રીતે શેહેરના અથવા ગામના હદ માંહેની અથવા જગા માંહેની ટાંકીઓમાં અથવા ઉકરડામાં અથવા તેવાં બીજા કશામાં ગોબરો પદારથ પાકા કારણ વગર જાણી જોઇને એકઠો થવા દેશે, અથવા કોઇ ઘરમાંથી અથવા કારખાનામાંથી અથવા તબેલામાંથી રાહદારીની જગાએ ગોબરો પદારથ પાકા કારણ વગર જાણી જોઇને રેહેવા દેશે, અથવા જે તળાવ અથવા હાઉદ પાણી પીવા સારૂ નીમ્યો હોય તેમાં એ મતલબના જે વેહેળાને રસ્તે પાણી આવતું હોય તે વેહેળામાં મુએલુ જનાવર અથવા કચરો અથવા મોજવાડ નાખશે. અથવા જે બીજી જગાએ સદરહુ પ્રકારનો કચરો પુંજો નાખ્યાથી લોકોને ઉપદ્રવ હોય તે જગાએ નાખશે, અથવા ઠરેલા કાનુનો અથવા માજીસ્ત્રેટનો હુકમ નહી માનીને ઘાસ અથવા બીજો જવાળાગ્રાહ્ય (એટલે તાબડતાબ શળગી ઉઠે તેવો) પદારથ રહેવાના ઘરથી અથવા પડશાળથી અથવા બીજી ઇમારતથી ૫૦ વારની અંદર સાંચી મુકશે અથવા ભરી મુકશે, અથવા તે પ્રમાણે શીંચી મુકયો હોય અથવા ભરી મુકયો હોય, તે કાહાડી લઈ જવાને ચુકશે અથવા કશામાંહેના અથવા ગામમાંહેની અથવા રેહેવાની જગા માંહેની અથવા તેની પાસેની જમીન ઉપરની અથવા શારવજનીક રસ્તા માંહેની અથવા રાહદારીના ઠેકાણા માંહેની અથવા તેના પાસેના જમીન ઉપરની વાડ અથવા વધી ગએલા કંટાળા અથવા ઝાડી ઘણીજ વધ્યા હોયથી લોકોને ઉપદ્રવ થવા જેવું હોય તે વાડ ઝરવાનો અથવા કંટાળા અથવા ઝાડાડી ઝરી નાખવાનો અથવા કાહાડી નાખવાનો માજીસ્ત્રેટે હુકમ કરયો હોય ને નહી માનવુ તો તે વાત માજીસ્ત્રેટની આગળ સાબીત થયા પછી તે માણસ સદરહુ પ્રકારના દરેક ગુના બદલ પચાસ રૂપીયા સુધી દંડને

લાયક થશે અથવા દંડ નહી આપશે તો ઘણામાં ઘણા આઠ દહાડા લગી કેદની સજાને લાયક થશે. પણ એવું છે કે ૩ ફુટ ઊંચી અને ચાર ફુટ પોહોળી કરતાં ઓછી ઊંચાઇની અને પેહોળાઇની વાડ કરાવવાનું કોઇ માણસને ફરમાવવું નહી,

૩૪. કોઇ શેહેરની અથવા ગામની સારવજનીક અથવા પડતર જમીનમાંના કંટાળા અથવા બીજી વનસ્પતી એટલે (ઝાડબીડ) અથવા ઉપદ્રવકારક ગંદકી કહાડી નાખવાની જરૂર છે એવું ફુલપાવર માજીસ્ત્રેટની નજરમાં આવે ત્યારે તે જમીન સાથે જે લોકોને સબંધ હોય તે લોકોને અને તે શેહેરના તથા ગામના રેહેવાશીઓને જનરલ નોટીશ આપીને તે કહાડી નાખવાનો હુકમ કરવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે. તે નોટીશ ચાવડીમાં (એટલે ગામને ચોરે.) અથવા લોકોને આવવા જવાની મુખ્ય જગોએ મારવી. તે નોટીશમાં યોગ્ય મુદત લખી હોય તો તે યોગ્ય મુદતમાં (તે મુદત ૭ દહાડા કરતાં ઓછી લખવી નહી.) તે હુકમ પ્રમાણે નહી થશે તો તે વનસ્પતી અથવા ઉપદ્રવકારક ગંદકી કાહાડી નંખાવવાને માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે અને તે બાબત ખરચ થાય તેનો સદરહુ માજીસ્ત્રેટ ફરમાવે એટલે લોકો ઉપર ફાળો નાંખીને આ આકટની ૧૬ અને ૧૭ મા કલમમાં કહેલી રીતે તેઓના પાસેથી તે ખરચ લેવો.

૩૫. આ આકટ પ્રમાણે ગુનો શાબીત થયા પછી ઇનસાફ કરનાર અમલદારે શિક્ષા ઠરાવવી જોઇએ તે જેટલો દંડ અથવા કેદની શિક્ષા કરવાનો પોતાને અખત્યાર હોય તે અખત્યારની અંદર ઠરાવવી. પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે કાનસ્ટેબલના દરજા કરતાં ઊંચા દરજાના કોઇ પોલીશ અમલદારની ઉપર આ આકટ પ્રમાણે ફરીયાદ થાય તેની માજીસ્ત્રેટનો ફુલ અખત્યાર સાચવનારા અમલદારેજ તજવીજ કરીને ફેંસલો કરવો.

૩૬. આ આકટમાં જે ગુનહા બાબત શિક્ષા ઠરાવી છે. તે ગુના બાબત બીજા કોઇ કાયદા પ્રમાણે અથવા આકટ પ્રમાણે કોઇ માણુસ ઉપર ફરીયાદ કરવાની મના છે એવો આ આકટના કોઇ ઠરાવનો અરથ કરવો નહી. અથવા તેવા ગુના બાબત આ આકટમાં જે શિક્ષા ઠરાવી છે તેથી બીજી કાંઇ જુદી અથવા વધતી શિક્ષા બીજા કોઇ કાયદા ઉપરથી અથવા આકટ ઉપરથી થવાને તે માણુસ લાયક નથી એવો પણ અરથ કરવો નહી. પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે એકના એક ગુના બાબત કોઇ માણુસને બે વાર શિક્ષા થશે નહી.

૩૭. જે ગુના બાબત શિક્ષા કરવાનો માજીસ્ત્રેટને અધીકાર છે ને ગુના બાબત આ આકટના આધારથી દંડ અથવા ગુનેગારી ઠરાવવામાં આવે તે નહી ભરે અને માજીસ્ત્રેટને યોગ્ય જણાય તો જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટની હકુમતની હદમાં ગુનેગારનો માલ હોય તે જપ્ત કરીને વેચીને તે દંડ અથવા ગુનેહગારી વસુલ કરવાનો અખત્યાર છે જે માજીસ્ત્રેટે હુકમ કરયો હોય તેની સહીના વારંટ ઉપરથી તે માલ જપ્ત કરાને વેચવો.

૩૮. સદરહુ દંડ અથવા ગુનેગારી તાબડતોબ નહી ભરે તો સદરહુ જપ્તીના વારંટના પરીણામની હકીકત યોગ્ય વખતે લખાઇ આવે ત્યાં સુધી ગુનેગારને પકડીને કેદમાં રાખવાનો હુકમ કરનાર માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે પણ જપ્તીના વારંટના પરીણામથી હકીકત યોગ્ય વખત લખાઇ આવે ત્યાં સુધી ગુનેગારને પકડીને કેદમાં રાખવાનો હુકમ કરવાને માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે પણ જપ્તીના વારંટના પરીણામની હકીકત મોકલવા સારૂ જે ઠેકાણું તથા વખત ઠરાવી હોય તે ઠેકાણે તથા તે વખતે હું હાજર થઇશ એવો માજીસ્ત્રેટની ખાતરીના જામીન ગુનેગાર આપે તો તેને પકડીને કેદ કરવો નહી,

૩૯. દંડ વસુલ થાય તેટલો માલ જપ્તીમાં જડતો નથી એવું જપ્તીના વારંટના પરીણામની હકીકત લખાઇ આવ્યા ઉપરથી દેખાય અને ગુનેગાર તાબડતોબ દંડ નહી ભરે તો

વા ગુનેગારની જુબાની ઉપરથી અથવા બીજી રીતે માજીસ્ત્રેટની ખાત્રી થાય કે જપતીનું વારંટ આપશું ના પાણ કરેલો દંડ અથવા અવેજ વસુલ થાય તેટલી માલ મીલકત ગુનેગારની પાસે નથી તો તે માજીસ્ત્રેટ પોતાની સહીનું વારંટ આપીને પોતાની નજરમાં આવે તે પ્રમાણે કેદમાં રાખવા સારૂ ગુનેગારને (તે ગુનેગાર રાણીની વીલાયતી રઇયત નહી હોય તો તુરંગમાં મોકલવાને મુખત્યાર છે ચાર રૂપીયા કરતા વધતો દંડ નહી હોય તો ઘણામાં ઘણા બે "કયાલેંડર" મહીના સુધી કેદમાં રાખવો, અને સો રૂપીયા કરતાં વધતો દંડ નહી હોય તો ઘણામાં ઘણા ચાર "કયાલેંડર" મહીના સુધી કેદમાં રાખવો, અને એ વગર બીજે પ્રસંગે ઘણામાં ઘણા છ "કયાલેંડર" મહીના સુધી કેદમાં રાખવો પણ દંડનો અવેજ આવે તો ગુનેગારને કેદમાંથી તાબડતોબ છોડી મુકવો.

૪૦. ગુનેગાર રાણીની વીલાયતી રઇયત હોય ત્યારે માજીસ્ત્રેટ જસટીશ આફધી પીન્સ હોય તોહુનેલો (એટલે મારામારી) ના મુકદમામાં દંડ વસુલ કરવાની જે રીતે ૩ જા જાર જમાં બાદશાહની કારકીર્દીમાં ઠરેલા ૫૩ સ્ટાટ્યુટના ૧૫૫ મા બાબની ૧૯૫ મી કલમમાં કહી છે તે રીતે તે માજીસ્ત્રેટે દંડ વસુલ કરવો. સદરહુ માજીસ્ત્રેટ જસટીશ આફ ધી પીસ નહી હોય તો જે વાત બની હોય તે તેણે દફતરમાં લખીને તે દફતર જીલ્લાની હદમાં બીજા કોઇ માજીસ્ત્રેટ જસટીશ આફધી પીસ હોય તેની પાસે મોકલી દેવું પછી તે માજીસ્ત્રેટની ઉપર કહેલી રીતે તે દંડ વસુલ કરવા સારૂ ગુનેગાર ઉપર કામ ચલાવવું.

૪૧. પોલીશ અમલદારના હાથથી સમન વગેરે હુકમ પોહોંચાડવા બાબત અવેજ આવે તે સઘળો અવેજ તથા ઇનામનો તથા દંડનો અથવા ઇનામના તથા દંડના હીસાનો અવેજ ખબર આપનારને કાયદા પ્રમાણે આપવામાં આવે છે તેવો અવેજ પોલીશ અમલદારને ખબર આપી હોય તે ઉપરથી આવે તે સઘળો જનરલ પોલીશ ફંડમાં જમે કરવો પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે પોલીશ ફોરસના કોઇ માણસે વિસેશ ચાકરી બજાવી હોય તે બાબત તેને સદરહુ પ્રકારના ઇનામનો અથવા દંડનો સઘળો અવેજ અથવા તેનો કાંઈ ભાગ આપવાની આ કલમના કોઇ ઠરાવ ઉપરથી મના છે એવું સમજવું નહી.

૪૨. આ આકટના ઠરાવ ઉપરથી અથવા આ આકટ પ્રમાણે પોલીશને સામાન્ય અધીકાર આપ્યો છે તે અધીકાર ઉપરથી હરકોઇ વાત કરવા બાબત અથવા કરવાનો ઇરાદો કરવા બાબત કોઇ માણસ ઉપર કાયદા પ્રમાણે જે ફરીયાદ ચાલી શકતી હોય તે ફરીયાદ જે વાત બાબત ફરીયાદ કરવી હોય તે વાત બન્યા પછી ત્રણ મહીનાની અંદર સરૂ કરવી જોઇએ, નહી તો ચાલશે નહી, અને ફરીયાદ સરૂ કરયા પેહેલાં નેદાન એક મહીના આગમચ તે ફરીયાદીની તથા તેના કારણની પ્રતીવાદીને અથવા જે જીલ્લામાં તે વાત બની હોય તે જીલ્લાના ડીસ્ત્રીકટ સુપ્રીનટેંડેંટને અથવા આસીસ્ટંટ સુપ્રીનટેંડેંટને સુચના લખીને આપવી એ પ્રમાણે ફરીયાદ કરયાં પેહેલાં પ્રતીવાદી નુકસાનનું પુરેપુરૂ વળતર આપવા માંડશે, અથવા ફરીયાદ કરયા પછી પ્રતીવાદી અથવા પ્રતીવાદીની તરફથી કોઇ પુરેપુરી રકમ કોરટમા ભરશે તો વાદીની ફરીયાદ ચાલશે નહી અને સદરહુ પ્રકારના મુકદમામાં વાદીની તરફનું હુકમનામુ થશે તો પણ તેને પ્રતીવાદીની પાસેથી ખરચ મળશે નહી પણ જે જડજની આગળ તે મુકદમાનો ઇનસાફ થશે તે જડજ એવો દાખલો આપશે કે એ ફરીયાદ કરી તે વ્યાજબી છે તો પ્રતીવાદીની પાસેથી ખરચ મળશે. પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ અમલદાર ઉપર જે વાત બાબત ફોજદારીમા કામ ચાલ્યું હશે તે વાત બાબત તેની ઉપર દીવાનીમાં કામ ચાલશે નહી.

૪૩. કોઇ પોલીશ અમલદાર પોતાના હુદાના જોરથી કાંઇ વાત કરી ન હોય તે બાબત

તેની ઉપર ફરીયાદ થાય અથવા કામ ચાલે ત્યારે મેં એ વાત માજીસ્ત્રેટે આપેલી વારંટના આધારથી કરી છે. એવો જવાબ આપવાનો તેને અખત્યાર છે. સદરહુ વાત કરવાનું જે વારંટમાં ફરમાવ્યું હોય અને જેની ઉપર માજીસ્ત્રેટની સહી હોય તે વારંટ રજુ કરીને તે જવાબ સાબીત કરવો પછી માજીસ્ત્રેટની હકુમતમાં કાંઈ ખામી હોય તો પણ પ્રતીવાદીની તરફેનું હુકમનામું કરવું માજીસ્ત્રેટની સહી ખરી છે કે નહી તે બાબત કોરટને શક આવવાનું કારણ નહી હોય ત્યારે માજીસ્ત્રેટની સહી બાબત પુરાવાની જરૂર નથી પણ ઠરાવ્યું છે કે તે વારંટ આપનાર અધીકારીની ઉપર ફરીયાદી કરવાના લોકોનો જે ઈલાજ ચાલતો હોય તે ઈલાજની આ કલમના કોઈ ઠરાવથી હરકત થાય છે એવું સમજવું નહી.

૪૪. પોલીશના કારણ સારૂ ગામના હરકોઈ પોલીશ અમલદાર ઉપર જે અખત્યાર ચલાવવાને જીલ્લાનો માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે ને અખત્યાર પોલીશ કમીશનરની મંજુરી લઈને પોલીસના ડીસ્ત્રીકટ સુપ્રીનટેંડંટને આપવાને જીલ્લાનો માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

૪૫. વંશપરંપરના અથવા બીજા પ્રકારના ગામના પોલીશ અમલદારનું નામ આ આકટ પ્રમાણે પટમાં દાખલ થયું નહી હોય તો તેને આકટનો કોઈ પણ ઠરાવ લાગુ થાય છે એવું સમજવું નહી સદરહુ પ્રમાણે પટમાં નામ દાખલ થશે એટલે તે અમલદારને આ આકટના ઠરાવ લાગુ થશે વંશપરંપરાના ગામના પોલીશ અમલદારનું નામ તેના અનુમત વગર અને તેને નીમવાને જેઓને અખત્યાર હોય તેઓના અનુમત વગર આ આકટ પ્રમાણે પટમાં દાખલ કરવું નહી.

૪૬. આ આકટ સીધપ્રાંતને લાગુ છે પણ મુંબઈ શેહેરને લાગુ નથી.

૪૭. આ આકટને "સન ૧૮૬૭ નો મુંબઈનો ડીસ્ત્રીકટ પોલીસ આકટ" કહેવો

નમુનો (કલમ ૯ મી જુઓ.)

શિક્કો.

અ બ. ને મુંબઈ ઈલાકા માંહેના ક. ડ. જીલ્લાની અથવા જીલ્લાઓની પોલીશની આશામી નીમાયો છે. અને શન ૧૮૬૭ ના મુંબઈના ડીસ્ત્રીકટ પોલીશ આકટ પ્રમાણે પોલીસ અમલદારને જે અખત્યાર તથા હક છે તે તેને આપ્યા છે.

સન ૧૮૭૧ નો આકટ ૧ લો.

સન ૧૮૭૧ નો ઢોરોનાં અતિક્રમણ બાબતનો આકટ.

ઈંડિયાના ગવરનર જનરલ ઇનકાઉસીલનો હેઠળ લખેલો આકટ ગવરનર જનરલ સાહેબે સન ૧૮૭૧ ના જાન્યુવારી મહીનાની ૧૩ મી તારેખે મંજુર કરયો તે સઘળા લોકોને જાહેર થવા સારૂ છાપી પ્રસિધ્ધ કરયો છે.

ઢોરોના અતિક્રમણ બાબત કાયદા છે. તે એકઠા કરીને સુધારવા બાબતનો આકટ.

ઉદેશ. ઢોરોના અતિક્રમણ બાબત કાયદા છે તે એકઠા કરીને સુધારવા યોગ્ય છે. વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

બાબ ૧ લો પ્રથમ નીયમો.

આકટ કયાં કયાં લાગુ છે.. ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરો શિવાય અને જે ડિશીકટોને તથા મુલકના ભાગોને આ આકટ લાગુ નથી એવું સ્થાનીક સરકાર ગવરનર જનરલ ઇનકાઉસીલની મન્જુરી લઇને ઠરાવશે. તે ડીસ્ત્રીકટો તથા મુલકના ભાગો શિવાય આખા બ્રીટીશ ઇંડીયાને આ આકટ લાગુ છે.

આકટો કયારે ચાલુ થશે. આ આકટ કરયો કે ચાલુ થશે.

આકટોરદકરયાતે. ૩ આ આકટને જોડેના પરીશીષ્ટમાં આકટો લખ્યા છે તે રદ કરયાછે

રદ કરેલા આકટ ઉપર હવાલા આપ્યા હોય તે. સદરહુ આકટ પછી કરેલા આકટમાં સદરહુ આકટમાંન, કોઇ આકટ ઉપર હવાલા આપ્યા હોય તે આ આકટ ઉપર આપ્યા છે એવું. સમજવું.

ઢોરોના અતીક્રમણ બાબત ૧૮૫૭ ના ૩ જા આકટ છે તે આકટ ઉપરથી જે ડબા કર્યા હોય તથા ડબાવાળા નીમ્યા હોય અને ગામો ઠરાવ્યાં હેય તે ડબા તથા ડબા વાળા અને ગામો આ આકટ ઉપરથી કરયા તથા નીમ્યા અને ઠરાવ્યાં છે એવું સમજવું.

અરથની કલમ. ૩ આ આકટમાં

"પોલીશ અમલદાર" આ શબ્દો લખ્યા છે, તેમાં ગામના રખવાળનો પણ સમાસ થાયછે.

"ઢોરો" આ શબ્દ લખ્યા છે. તેમાં હાથીયોનો તથા ઊંટોનો તથા ભેંશોનો તથા પાડાઓનો તથા ઘોડીઓનો તથા ખાંશી કરેલા ઘોડાઓનો તથા ટટ્ટુઓનો તથા વછેરાઓનો તથા ખચ્ચરનો તથા ગધેડાઓનો તથા ડુકરોનો તથા ઘેટાંઓનો તથા બેઠીઆનો તથા ઘેટાંના બચ્ચાંઓનો સમાશ થાશ છે. એમ સમજવું.

બાબ ૨ જો. ડબા અને ડબાવાળા

ડબા કરવાં. ૪ સ્થાનીક સરકારની શામાન્ય નિરબંધ પ્રમાણે ડીસ્ત્રીકટનો માજીસ્ત્રેટ જે જગાએ ડબા કરવાનું વખતે વખત ફરમાવે તે જગાએ ડબા કરવા.

કયાં કયાં ગામોએ કયાં કયાં ડબાનો ઉપયોગ કરવો. તે ડીસ્ત્રીકટમાં માજીસ્ત્રેટે ઠરાવવુ.

ડબા કોના તાબા માં રેહેશે ડબામાં નાખેલાં ઢોરને ચાર પુજા નીરવાના ખરચના દર. ૫ ડબા ડીસ્ત્રીકટના માજીસ્ત્રેટના નીરબંધમાં રેહેશે અને ડબામાં નાખેલાં ઢોરોને ચાર પુજો નીરવાના તથા પાણી પીવાના ખરચના દર ત્રણ ઠરાવવા. અને વખતે વખતે તે દરમાં ફેરફાર કરવાનો અધીકાર છે.

ડબા વાળવાની ને માણુકવાળોનીમવે.

૬ ડીસ્ટ્રીક્ટના માજીસ્ત્રેટે દરએક ડબા સારૂ ડબાવાળો ની મવે.

મદ્રાસમાં તથા મુંબઇમાં હુદાનાસબબથી ડબા વાળવા.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે મદ્રાસ ઇલાકામાં ગામના મુખીઓને અને મુંબઇ ઇલાકામાં પોલીશ પટેલોએ અથવા જ્યાં પોલીશ પટેલ નહી હોય ત્યાં ગામના મુખીએ પોતાના હુદાના સબબથી ગામના ડબાનું કામ કરવું.

ડબાવાળાની મોકુફી અને બત્રફી.

માજીસ્ત્રેટે જેને ડબાવાળો નીમ્યો હોય તે દરેક જણને કામ ઉપરથી મોકુફ અથવા બત્રફ કરવાને તે માજીસ્ત્રેટ મુખત્યાર છે.

ડબાવાળાઓનેબીજી ચાકરી કરવાનો અધીકાર છે.

હરકોઈ ડબાવાળાને સરકારના તાબામાં બીજી હરકાંઇ ચાકરી કરવાનો અધીકાર છે.

ડબાવાળા સરકારી નોકર છે.

દરેક ડબાવાળો હીંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના અરથ પ્રમાણે સરકારી નોકર છે. એવું સમજવું

ડબાવાળાઓનું કામ.

રજીષ્ટરોરાખવાંઅને પત્રકો મોકલવાં.

૭ સ્થાનીક સરકાર વખતે વખતે ફરમાવે તેવા રજીસ્ટરો (એટલે નોંધ) રાખવી અને પત્રકો રાખવાં.

પકડેલાં ઢોરો નોંધવાં.

૮ જ્યારે ઢોરો ડબામાં આણે ત્યારે ડબાવાળાએ પોતાના રજીષ્ટરમાં હેઠળ લખેલો મજકુર દાખલ કરવો. એટલે.

(અ) જનાવરોની સંખ્યા તથા વર્ણન.
(બ) તેઓને સદરહુ પ્રમાણે આણ્યાની તારીખ તથા વખત.
(ક) પકડી લાવનારનું નામ તથા રેહેવાનું ઠેકાણું અને.
(ડ) માલમ હોય તો ધણીનું નામ, તથા રેહેવાનું ઠેકાણું. એણી વીગતે મજકુર દાખલ કરવો.

અને રજીષ્ટરમાં દાખલ કરેલા મજકુરની નકલ પકડનારને અથવા મુખત્યારને આપવી.

ઢોર સ્વાધીન લઇને ચાંર પુળો નીરવો.

૯ ડબાવાળાએ ઢોર પોતાને સ્વાધીન લઇને આ આકટમાં આગળ કહયું છે તે પ્રમાણે તેઓની વ્યવસ્થા થાય ત્યાં સુધી તેમને ઘાસ પુળો વીગરે નાંખવો અને પાણી પવું.

બાબ ૩ જો. ઢોરોને ડબામાં ઘાલવાં.

જમીનનો બીગાડ કરનાર ઢોરો.

૧૦ હરકાંઇ જમીન ખેડનારો અથવા તેનો વહીવટ કરનારો.

અથવા હરકાંઇ જમીનાના પાકનું અથવા ઉપજનું, વાવેતર કરવા સારૂ જે માણસે નાણું ધીરયું હોય તે માણસ.

અથવા સદરહુ પાક અથવા ઉપજ અથવા તેનો હરકાંઇ ભાગ વેચાતો લેનારો અથવા ઘરેણે રાખનારો.

સદરહુ પ્રકારની જમીન ઉપર અતીક્રમણ કરીને તે જમીનનો અથવા તેના પાકનો અથવા ઉપજનો બીગાડો કરનારાં ઢોરને પકડવાને અથવા પકડાવવાને અને જે ગામની તે જમીન હોય તે ગામને સારૂ કરેલા ડબામાં તે ઢોરોને અમથી વાર લગાડયા વગર લઇ જવાને તે મુખત્યાર છે.

પકડવામાંપોલીશે

ઢોરોને સદરહુ પ્રમાણે પકડવાની (અ) હરકત નહી થવા બાબત

મદદ કરવી. અને ઢોરોને સદરહુ પ્રમાણે પકડનારા માણસોની પાસેથી ઢોરો (બ) નહી છેડાવવા બાબત મદદ માગે તો પોલીશના સઘળા અમલદારોએ મદદ કરવી.

સારવજનીક રસ્તા નું તથા નેહેરોનું તથા બાંધોનું નુકશાન કરનારા ઢોરો. ૧૧. સારવજનીક રસ્તા તથા રમવાની જગા તથા વાડીઓ તથા નેહેરો તથા મોરીના કામો તથા બાંધો અને તેવાંજ બીજાં કામો જે માણસોને સ્વાધીન હોય તે માણસોને તથા પોલીશના અમલદારોને સદરહુ રસ્તા તથા વાડીઓ તથા નેહેરો તથા મોરીનાં કામો તથા બાંધો અને તેવાંજ બીજાં કામો અથવા સદરહુ રસ્તાની અથવા મોરીના કામની અથવા બાંધની બાજુ અથવા બાજુના ઢોળાવ બગાડનારાં ઢોરોને અથવા તે ઉપર અતીક્રમણ કરનારાં ઢોરોને પકડવાનો અથવા પકડાવવાનો અધીકાર છે.

અને તે ઢોરોને અમથીવાર લગાડયા વગર છેક પાસેના ડબામાં તેઓએ લઇ જવાં.

ડબામાં ગોંધેલાં ઢોરો બાબત દંડ. ૧૨ ઉપર કહ્યા પ્રમાણે ડબામાં ગોંધેલાં દરેક ઢોર બાબત ડબાવાળાએ હેઠળ લખેલા પરીણામ પ્રમાણે દંડ લેવો.

હાથી..	....બે રૂપીયા.
ઊંટ અથવા ભેંસ...	...આઠ આના.
ઘોડો અથવા ઘોડી અથવા ખાંસી કરેલો ઘોડો અથવા ટટુ અથવા વછેરો અથવા વછેરી અથવા ખચર અથવા બળદ અથવા ગોધો સાંહાંડ અથવા ગાય અથવા રેલોડી...	...ચાર આના.
વાછરડો અથવા વાછરડી અથવા ગધેડું અથવા ડુકર... ...	.....બે આના.
ઘેટો અથવા મેંઢી અથવા મેઢો અથવા ઘેટાનું બચ્ચું અથવા બકરૂં અથવા બકરીનું બચ્ચું...	.....એક આનો.

સદરહુ પ્રમાણે જે દંડ લીધો હોય તે સઘળો દંડ સ્થાનીક સરકાર વખતે વખત ફરમાવે તે તે અમલદારની મારફતે ડીસ્ટ્રીકટના માજીસ્ત્રેટ પાસે મોકલવો.

દંડની તથા ચાર પુંજો નીરવાના ખરચની યાદી. દંડની અને ઢોરોને ચાર પુંજો નીરવાના તથા પાણી પીવાના ખરચના દરની યાદી દરેક ડબા ઉપર અથવા ડબા પાસે લોકોની નજરે સેહેજ પડે એવે ઠેકાણે મારવી.

બાબ ૪ થો—ઢોરો સ્વાધીન કરવા અથવા તેઓનું લીલામ કરવું.

ધણી ઢોર બાબત દાવો કરે અને દંડ તથા ખરચ આપે તો કેમ કરવું. ૧૩ ડબામાં ઘાલેલાં ઢોરનો ધણી અથવા મુખત્યાર હાજર થઇને ઢોર વીશે દાવો કરે અને ઢોર બાબતનો દંડ તથા થએલો ખરચ આપે એટલે ડબાવાળાએ તે ઢોર તેને સ્વાધીન કરવાં.

ધણીએ અથવા તેના મુખત્યારે ઢોર પાછાં લેતી વખત તે બાબત ડબાવાળાની રજીષ્ટર ઉપર સહી કરવી

એક અઠવાડીયામાં ઢોર બાબત દાવો ન કરે તો કેમ કરવું. ૧૪ ઢોર ડબામાં ઘાલવાની તારીખથી સાત દીવસની અંદર ઢોર બાબત કોઇ દાવો ન કરે તો ડબાવાળાએ છેક પાસેના પોલીશ થાણાના અમલદારને તે બાબત રીપાર્ટ કરવો અથવા તે કામ સારૂ ડીસ્ટ્રીકટના માજીસ્ત્રેટે જે બીજો અમલદાર નીમ્યો હોય તેને રીપાર્ટ કરવો.

પછી તે અમલદારે પોતાની કચેરીના જે ભાગ લોકોની દ્રષ્ટીએ સેહેજ પડતો હોય તે ભાગમાં એક નોટી (સુચના) મારવી તે નોટીશમાં હેઠળ લખેલો મજકુર લખવો એટલે.

[અ] ઢોરોની સંખ્યા તથા વરણન.
(બ) જે ઠેકાણે તે પકડયાં હોય તે ઠેકાણું,
(ક) જે ઠેકાણે તેઓને ગોધ્યાં હોય તે ઠેકાણું એણી વીગતે મજકુર લખવો.

અને ઢોર પકડયાનો જગા પાસે જે ગામ તથા બજાર હોય તે ગામમાં તથા બજારમાં દાંડી પીટાવવી.

નોટીશની તારીખથી સાત દીવસની અંદર ઢોર બાબત કોઇએ દાવો ન કીધો તો ડીસ્ટ્રીકટમાં મજીસ્ટ્રેટે વખતે વખતે સામાન્ય અથવા વિશેષ હુકમ કરીને જે જગા તથા વખત અને શરત ઠરાવી હોય તે જગાએ તે વખતે અને તે શરત પ્રમાણે તે અમલદારે તે ઢોર જાહેર લીલામ કરીને વેચવાં, અથવા એ કામ સારૂ તે અમલદારની કચેરીમાંથી કામદાર મોકલ્યો હોય તેણે જાહેર લીલામ કરીને વેચવાં.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ પ્રકારના ઢોર ઉપર કહ્યા પ્રમાણે વેચતાં વ્યાજબી કીંમત ઉપજે તેવું નથી એવો ડીસ્ટ્રીકટ માજીસ્ટ્રેટનો અભીપ્રાય હોય તો યોગ્ય જણાય તે રીતે તેણે તે ઢોરની વ્યવસ્થા કરવી.

ઢોરો કાયદાશર રીતે પકડ્યાં બાબત ધણી તકરાર કરશે પણ અવેજ અનામત મુકશે તો ઢોરો તેને સ્વાધીન કરવાં.

૧૫ ધણી અથવા તેનો મુખત્યાર હાજર થશે. અને ઢોરો પકડ્યાં તે વાત કાયદા વીરૂધ્ધ છે અને ૨૦ કલમ પ્રમાણે ધણી ફરીયાદ કરનાર છે એવા સબબથી દંડ તથા ખરચ આપવાની ના કેહશે તો ઢોરો બાબત થએલો દંડ તથા ખરચ તે અનામત મુકે એટલે ઢોર તેને સ્વાધીન કરવાં.

ધણી દંડ અથવા ખરચ આપવાની ના કહે અથવા નહીઆપે તો કેમ કરવું.

૧૬ ધણી અથવા તેનો મુખત્યાર હાજર થઈને સદરહુ દંડ તથા ખરચ આપવાની ના કહે અથવા નહી આપે અથવા ૧૫ મો કલમમાં કહેલે પ્રસંગે અનામત નહી મુકે તો તે ઢોરો અથવા તેમાંથી જેટલાંની જરૂર હોય તેટલાં ૧૪ મી કલમમાં કહેલી જગ્યાએ તથા વખતે અને શરત પ્રમાણે સદરહુ અમલદાર જાહેર લીલામ કરીને વેચવાં.

દંડ તથા ખરચ બાદ કરવો.

દંડ લેવો હોય તે તથા ઢોરો ચાર પુરો નીરવાનો અને પાણી પાવાનો ખરચ અને વેચવાનો કાંઇ ખરચ થયો હોય તો તે ખરચ વેચાણમાંથી બાદ કરવો.

બાકીનાં ઢોર તથા વેચાણના અવેજમાંથી કાંઇ બાકી રહયું હોય તો તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે હીસાબ ધણીને અથવા તેના મુખત્યારને આપવો એટલે.

(અ) ઢોર કેટલાં પકડયાં તેનો.
(બ) કેટલી મુદત સુધી તે ગોધી મુકયાં હતાં તે મુદતનો.
(ક) દંડ અને ખરચ મળી કેટલા રૂપીયા લેવા તેનો,
(ડ) કેટલાં ઢોરો વેચાં તેનો
(ઇ) લીલામની ઉપજનો અને,
(ફ) તે ઉપજની વ્યવસ્થા શી રીતે કરી તેનો હીસાબ આપવો.

પોહોચ.

સદરહુ પ્રકારના હીસાબ પ્રમાણે પોતાને સ્વાધીન ઢોર થય તથા વેચાણના અવેજમાંથી કાંઇ અવેજ બાકી રહયો હોય અને પોતાને મળે તે બાબત ધણીએ અથવા તેના મુખત્યારે પોહોચ આપવી.

દંડની તથા ખરચ

૧૭ સદરહુ પ્રમાણે કાપી લીધેલો દંડ જે અમલદારે લીલામ કી

અનેવેચાણનીફાજલઉપજનીવ્યવસ્થા ધું હોય તે અમલદારે ડીસ્ટ્રીકટના માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલવો.

ચાર પુંજો નીરવાનો તથા પાણી પાવાનો ખરચ ૧૬ મી કલમ પ્રમાણે કાપી લીધો હોય તે ડબાવાળાને આપવો, ૧૩ મી કલમ પ્રમાણે સદરહુ પ્રકારના ખરચ બાબત જે રકમો ડબાવાળાને પોહોચે તે અગાળી રકમો તેણે પાસે રાખીને ખરચ કરવો.

ઢોરના લીલામની ફાજલ ઉપજ બાબત દાવો કરચો નહી હોય તે ડીસ્ટ્રીકટ માજીસ્ત્રેટની પાસે મોકલવી માજીસ્ત્રેટે તે અવેજ ત્રણ મહીના સુધી અનામત રાખવો, અને તે મુદતમાં તે અવેજ બાબત કોઇ દાવો કરીને શાબેત નહી કરે તો મુદત પુરી થયા પછી આ આકટમાં આગળ કહ્યું છે તે પ્રમાણે માજીસ્ત્રેટે તે અવેજની વ્યવસ્થા કરવી.

દંડતથાવેચાણની ઉપજબાબતદાવો કીધોનહીહોયતો શામાં વાપરવી. ૧૮ આ આકટ પ્રમાણે ઢોરના વેચાણની ઉપજ બાબત દાવો કરચો નહી હોય તે ઉપજના અવેજની રકમો આવે તેમાંથી.

(અ) સ્થાનીક સરકારના હુકમથી ડબાવાળાનો પગાર ઠરાવ્યો હોય તે આપવો,

(બ) ડબા બાંધવાનો તથા તને ઠીકઠાક રાખવાનો ખરચ થાય તે અથવા આ આકટ અમલમાં આપવા સબંધી બીજા કોઇ કામ બાબત ખરચ થાય તે આપવો.

અને કાંઇ અવેજ ફાજલ રેહે તો તે સ્થાનીક સરકારના હુકમ પ્રમાણે રસ્તા તથા પુલો બાંધવામાં તથા તેઓની મરામત કરવામાં અને લોકો ઉપયોગી બીજા કામમાં ખરચવો.

આઆકટ પ્રમાણે લીલામથાયતેમાંથી પોલીશ અમલદારે તથાડબાવાળાએઢોરખરીદકરવાંનહી. ૧૯ આ આકટ પ્રમાણે ઢોરનું લીલામ થાય ત્યારે પોલીશ અમલદારે અથવા આ આકટ પ્રમાણે નીમેલા બીજા અમલદારે અથવા ડબાવાળાએ હસ્તે અથવા પરહસ્તે તે ઢોર ખરીદ કરવાં નહી.

ડબામાં ઘાલેલું ઢોરડબાવાળાએ કયારે છોડી મુકવું નહી. ડબામાં ઘાલેલું ઢોર છોડી મુકવાનો અથવા સ્વાધીન કરવાનો માજીસ્ત્રેટે અથવા દિવાની કોરટે હુકમ કાધો નહી હોય તો કોઇ ડબાવાળાએ તે ઢોર આ બાબના પેહલા ભાગમાં જે રીત કહી છે તે રીત શીવાય બીજી રીતે છોડી મુકવું નહી અથવા સ્વાધીન કરવું નહી.

બાબ ૫ મો—ઢોરો કાયદા વીરૂધ પકડયા બાબતની ફરીયાદી.

ફરીયાદી કરવાનો અધીકાર. ૨૦ જે માણસનાં ઢોરો આ આકટ પ્રમાણે પકડીને અટકાવી રાખ્યાં હોય તેને તે ઢોર પકડવા બાબત પકડવાની તારીખથી દશ દીવસમાં ગમે તે વખત ડીસ્ટ્રીકટના માજીસ્ત્રેટને ત્યાં અથવા ડીસ્ટ્રીકટને ત્યાંથી ફરીયાદ આવ્યા વગર ફરીયાદ લઇને ઇનસાફ કરવાનો અધીકાર જે માજીસ્ત્રેટને આપ્યો હોય તે માજીસ્ત્રેટને ત્યાં ફરીયાદ કરવાનો અધીકાર છે.

ફરીયાદ આવ્યા પછી કામ ચલાવવાની રીત, ૨૧ ફરીયાદ કરવી તે ફરીયાદ કરનારે પોતાની જાતે કરવી અથવા જે માણસ પોતાની જાતે તે બાબતની હકીકતથી વાકેફગાર હોય તેવા મુખત્યારની પાસે કરાવવી તે મરજીમાં આવે તો લખાને કરવી અથવા મુખ જુબાનીએ કરવી. મુખ જુબાનીએ ફરીયાદ થાય ત્યારે તે ફરીયાદનો મતલબ માજીસ્ત્રેટે લખી લેવી.

ફરીયાદ કરનાર અથવા તેના મુખત્યારની જુબાની લીધા પછી ફરીયાદ વ્યાજબી છે એવું

માનવાનો માજીસ્ત્રેટની નજરમાં સબબ આવે તો જે માણુસ ઉપર ફરીયાદ કરી હોય તેણે તેને સમન કરવો. અને તે મુકદમાની ચોકશી કરવી.

કાયદા વીરૂધ ઢોર પકડ્યા બાબતની નુકશાનીનો બદલો.

૨૨ ઢોર પકડ્યાં તે વાત કાયદા વીરૂધ છે એવું ઠરે તો તેઓને પકડીને અટકાવી રાખ્યા બાબત ફરીયાદ કરનારને જે નુકશાન થયું હોય તે બાબત માજીસ્ત્રેટને યોગ્ય જણાય તે પ્રમાણે તે ઢોર પકડનારની પાસેથી ફરીયાદ કરનારને સો રૂપીયા સુધી નુકશાનનો બદલો અપાવવો અને ઢોર છોડાવવાનો ફરીયાદ કરનારને જે ખરચ થયો હોય તે સઘળો ખરચ અને તેને દંડ ભરયો હોય તે દંડ પણ આપાવવો.

ઢોરછોડીમુકવાં.

અને ઢોર છોડી મુકયાં નહી હોય તો બદલો આપવાનો હુકમ કરયો હોય તે શીવાય વળી તે ઢોર છોડી મુકવાનો અને આ આકટ પ્રમાણે દંડ તથ ખરચ લેવો તે ઢેર અથવા તે ઢોર પકડી લાવનારે આપવો એવો હુકમ માજીસ્ત્રેટે કરવો,

૨૩. ૨૨ મી કલમમાં કહેલો નુકશાનીનો બદલો તથા દંડ તથા ખરચ માજીસ્ત્રેટે દંડ કરયો હોય તે પ્રમાણે વસુલ કરવાનો અધીકાર.

ભાગ ૬ ઠો.—શિક્ષા.

નુકશાનીના બદલાની વસુલાત.

ઢોરપકડવાનાકામમાંજબરીથી હરકત કરશે અથવા છોડાવશે તોશિક્ષાથશે.

૨૪ આ આકટ પ્રમાણે પકડવા લાયક જે ઢોરો પકડવાના કામમાં જે માણુસ જબરાઇથી હરકત કરશે.

અથવા તે પકડ્યા પછી તેઓને ડબામાંથી અથવા જે માણુસ તેઓને ડબામાં લઇ જતો હોય અથવા લઇ જનાર હોય તે માણુસની પાસેથી તે માણસ પાસે હોય ત્યારે અને આ આકટ ઉપરથી આપેલા અધીકાર પ્રમાણે કામ કરતા હોય ત્યારે છોડાવશે.

તેની ઉપર તે વાત માજીસ્ત્રેટની આગળ સાબીત થશે તો ઘણામાં ઘણુ છ મહીના સુધી સજા કરવી અથવા પાંચસે રૂપીયા સુધી દંડ કરવો, અથવા એ બેઉની શિક્ષા કરવી.

ઢોરોની પાસે અતીક્રમાણુકરાવીનેબીગાડ કરે તે બાબત દંડ વસુલ કરવો.

૨૫ જમીન ઉપર ઢોરોની પાસે અતીક્રમણ કરાવીને બાગાડ કરાવાના ગુન્હા બાબત દંડ થયો હોય તે દંડ જે ઢોરાએ અતીક્રમણ કરયું હોય તે ઢોરે અથવા તેમાંના કેટલાએક વેચીને વસુલ કરી લેવાનો અધીકાર છે પછી તે ઢોરો અતીક્રમણ કરતાં પકડયાં હોય તો પણ તે વાતની ચિંતા નથી અને જે માણુસ ઉપર ગુનો શાબીત થયો હોય તેનાં તે ઢોર હોય અથવા અતીક્રમણ થયું ત્યારે તે ઢોર ફક્ત તેને સવાધીનજ હોય તો પણ તે વેચવાનો અધીકાર છે.

જમીનનો અથવા પાકનો અથવા સારવજનીક રસ્તાનો બીગાડ કરે તે બાબત શિક્ષા.

૨૬ કોઇ માણસ ડુકરનો ધણી અથવા રાખનારો હોય તો ગફલતથી અથવા બીજી રીતે કાંઇ જમીન ઉપર અથવા પાક ઉપર અથવા જમીનની ઉપજ ઉપર અથવા હરકોઈ સારવજનીક રસ્તા ઉપર ડુકરોને અતીક્રમણ કરવા દઇને જમીનનો અથવા પાકનો અથવા જમીનની ઉપજનો અથવા સારવજનીક રસ્તાનો બીગાડ કરશે અથવા કરાવશે અથવા કરવા દેશે તો તે વાત માજીસ્ત્રેટની આગળ શાબીત થાય એટલે તેને દસ રૂપીયા સુધી દંડ કરવા.

ડબાવાળો પોતાનું કામ કરવાને ચુકશે તો તે બાબત સિક્ષા થશે.

૨૭ કોઈ ડબાવાળો ૨૮ મી કલમના ઠરાવ વિરૂધ ઢોર છોડી મુકશે અથવા ખરીદ કરશે અથવા બીજાને સ્વાધીન કરશે અથવા ડબામાં ઘાલેલાં ઢોરને જોઈએ તેટલો ચાર પુળો નાખશે નહી અથવા જે કામો કરવાનું તેને આ આકટમાં કહયું છે તેમાંનું કાંઇ કામ કરવાને ચુકશે તો તે બીજી કાંઇ શિક્ષાને લાયક થશે તે શિક્ષા સીવાય વળી તેને માજીસ્ત્રેટની આગળ તેની ઉપર તે ગુનાહ સાબીત થાય તો પચાસ રૂપીયા સુધી દંડ કરવો.

ઊપર કહેલો દંડ ડબાવાળાના પગારમાંથી કાપી લેવાનો અધીકાર છે.

૨૫મીઅથવા૨૬ મીઅથવા૨૭મીકલમ પ્રમાણે કરેલો દંડશામાંવાપરવો.

૨૮. ૨૫ મી અથવા ૨૬ મી અથવા ૨૭ મી કલમ પ્રમાણે જે દંડ વસુલ થયો હોય તે સઘળો દંડ અને તેનો કાંઇ ભાગ ગુન્હો ઠરાવનાર માજીસ્ત્રેટની ખાતરી થાય તે રીતે સાબીત કરેલા ટોટાનો અથવા નુકશાનીનો બદલો આપવામાં વાપરવાનો અધીકાર છે.

બાબ ૭ મો નુકશાની—ભરી લેવા બાબતની ફરીયાદ.

નુકશાનીભરીલેવા સારૂદાવો કરવાનોહકકાયમરાખ્યોછે.

૨૯ ઢોરો અતિક્રમ કરયાથી જે માણસની જમીનના પાકનો અથવા બીજું ઉપજનો બીગાડ થયો હોય તે માણસને હરકોઇ મુખત્યાર કોરટમાં નુકશાન ભરી લેવા સારૂ ફરીયાદ કરવાની આ આકટ માંહેના કોઇ ઠરાવ ઉપરથી મનાઇ છે એમ સમજવું નહી.

મજરે આપવું.

૩૦ ગુન્હો ઠરાવનારા માજીસ્ત્રેટના હુકમથી સદરહુ પ્રકારના કોઈ માણસને આ આકટ પ્રમાણે બદલો આપ્યો હોય તે, સદરહુ પ્રકારના મુકદમામાં જેટલા રૂપીયાનો દાવો કરયો હોય અથવા જે રકમ તેણે નુકશાનીના બદલામાં આપવાને ઠરાવી હોય તેમાં મજરે લઇને કાપી લેવો.

પરીશીષ્ટ.

[૨ ૭ કલમ જુઓ.]

નંબર અને વરસ.	આકટનું મથાળું.
સન ૧૮૫૭નો આકટ ૩જો	ઢોરોના અતીક્રમણ બાબતનો આકટ.
સન ૧૮૬૦નો આકટ ૫મો	ઢોરોના અતીક્રમણ બાબત સન ૧૮૫૭ નો ૩ જો—આકટ છે તે સુધારવા બાબતનો આકટ.
સન ૧૮૬૧નો આકટ૨૨મો	ઢોરોના અતીક્રમણ બાબત સન ૧૮૫૭ નો ૩ જો આકટ છે તે સુધારવા બાબતનો આકટ,

(દ ટ્રાન્સલેસન.)
વીનાયક વાસુદેવ.
ઓરીયન્ટલ ટ્રાન્સલેટર ટુ. ગવરનરન્મેન્ટ.

મુંબઈના ગવરનર ઈનકાંઉશીલને હેઠળ લખેલો આકટ સન ૧૮૭૬ના ડીસેંબર મહીના
ની ૯ મી તારીખે ગવરનર સાહેબે મંજુર કરયો તથા સન ૧૮૭૭ ના ફેબ્રવારી
મહીનાની ૧૬ મી તારીખે ગવરનર જનરલ સાહેબે મંજુર કરયો તે સઘળા
લોકોનું જાહેર થવા સારૂ છપાવી પસીધ કરયોછે.

સન ૧૮૭૬ નો આકટ ૩ જો.

મામલતદારની કોરટના અધીકાર સબંધી તથા કામ ચલાવવાની રીત સબંધી
કયદા છે તે એકઠા કરીને સુધારવા બાબતનો આકટ

મામલતદારની કોરટના અધીકાર સબંધી તથા કામ ચલાવવાની રીત સબંધી કાયદા છે
તે એકઠો કરીને સુધારવા યોગ્ય છે, વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે

ટુંકનામ. ૧ આ "આકટને સન ૧૮૭૬ નો મામલતદારોની કોરટોનો આકટ કેહવો.

ક્યાં ક્યાં લાગુ છે. આ આકટ મુંબઇ શેહેર તથા આદન શિવાય આખા મુંબઇ
ઇલાકાને લાગુ છે.

આકટ રદ કરવા બાબત. ૨ સન ૧૮૩૮ ના ૧૬ મા આકટની ૧ લી કલમની ૨ જી
રકમ તથા સન ૧૮૬૪ નો (મુંબઇનો ૫ મો આકટ રદ કરયો ~~છે~~
મુંબઇના ગવરનર ઇનકાંઉસીલે કરેલા કોઈ આકટમાં અથવા સન
૧૮૬૧ ના ઈંડીયન કાંઉસીલ આકટ છે તે અમલમાં આવ્યાની અગાઉ ગવરનર જનરલ
ઇનકાઉસીલે કરેલા કોઇ આકટમાં અથવા સન ૧૮૩૮ ના ૧૬ મા આકટના સદરહુ ભાગ
ઉપર અથવા સન ૧૮૬૪ ના મુંબઇના ૫ મા આકટ ઉપર હવાલા આપ્યા હશે તે સઘળા
આ આકટના તેવાજ ભાગ ઉપર આપ્યા છે એમ સમજવું.

અરથની કલમ. ૩. આ આકટમાં વિષય ઉપરથી અથવા આગલા પાછલા સબંધ
ઉપરથી બાધ આવતો ના હોય તો.

"મામલતદાર" (૧) "મામલતદાર" આ શબ્દ કોઇપણ રેવન્યુ અમલદાર મા
મલતદારનો અધીકાર સામાન્ય રીતે ચલાવતો હશે તે રેવન્યુ અલમદારનો અને
જે બીજા માણસને આ આકટ ઉપરથી મામલતદારને જે અધીકાર છે તે અધી
કાર ચલાવવાની મુખત્યારી ગવરનર ઇનકાંઉશીલે ખશુશ કરીને આપી હસે અથ
વા સન ૧૮૬૪ ના મુંબઇના ૫ મા આકટ પ્રમાણે મામલતદારોનો અધીકાર
ચલાવવાની મુખત્યારી આ આકટ ઠરતી વખતે જેને યોગ્ય રીતે આપેલી હશે
તે બીજા માણસોનો સમાસ થાય છે એમ સમજવું.

'વાદી' 'પ્રતીવાદી' (૨) 'વાદી તથા 'પ્રતીવાદી' આ શબ્દોમાં એ બેઉ પૈકી હરકોઇ
ની તરફથી કામ કરવા સારૂ યોગ્ય રીતે નીમેલા પ્લીડરનો તથા દીવાની ઇનસાફનું
કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદાની સન ૧૮૫૯ ના ૮ મા આકટની ૧૭
મી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે વાદીનો અથવા પ્રતીવાદીનો કબુલ કરેલો મુખત્યાર હશે
તેનો શમાસ થાય છે. એમ સમજવું.

મામલતદારની કોરટોનાઅધીકાર. ૪ હરએક મામલતદારે કોરટમા પ્રમુખસ્થાને બેસવું તે કોરટને
મામલતદારની કોરટ કેહવી. અને મુલકની જે હદ ગવરનર કાંઉસિલ
વખતે વખતે ઠરાવે તે હદમાં તે કોરટને હેઠળ લખેલો અધીકાર
છે એટલે કાયદા પ્રમાણે કામ ચલાવ્યા વગર બીજી રીતે જમીન અથવા જગા અથવા ઝા
ડો અથવા પાકો અથવા માછલી મારવાની જગા અથવા તેની હરકાંઇ ઉપજનો કોઇ માણસ
કબજો લીધો હોય અથવા કુવાના અથવા તળાવના અથવા નેહેરના અથવા કાંસના પા

ણીનો ઉપયોગ કરવાનું કોઈ માણસ પાસેથી છીનવી લીધું હોય તે માણસને અથવા બીજા કોઈ માણસના કાંઈ ભોગવટાની અથવા બીજા હકની મુદત પુરી થયાને લીધે જે કોઈ માણસને સદરહુનો કબજો મળવાનો અથવા ઉપયોગ કરવાનું પાછુ મળવાનો હક પ્રાપ્ત થયો હોય તે માણસને સદરહુ પ્રકારનો કબજો તાબડતોબ અપાવવાને અથવા સદરહુ પ્રકારનો ઉપયોગ કરવાનું પાછું અપાવવાનો અધીકાર છે.

સદરહુ કોરટને સદરહુ હદમાં હેઠળ લખેલો પણ અધીકાર છે એટલે કોઈ જમીનના અથવા જગાના અથવા પાકના અથવા ઝાડના અથવા માછલી મારવાની જગાના કોઈ માણસના કબજાને હરકત અથવા અડચણ કરી હશે અથવા હરકત અથવા અડચણ કરવાને યત્ન કરયો હશે ત્યારે અથવા કુવાના અથવા તળાવના અથવા નેહેરનાં અથવા કાંસના પાણીનો કોઈ માણસે ઉપયોગ કરવામાં અથવા ખેતરમાં જવાના રસ્તાનો અથવા મામુલ મારગનો ઉપયોગ કરવામાં હરકત અથવા અડચણ કરી હશે અથવા હરકત અથવા અડચણ કરવાનો યત્ન કરયો હશે ત્યારે સદરહુ પ્રકારની હરકત અથવા અડચણ વળી કરતો નથી અથવા કરવાનો યત્ન કરતો નથી એવી તાકીદ જે માણસે સદરહુ પ્રકારની હરકત અથવા અડચણ કરી હશે અથવા જેણે કરવાનો યત્ન કરયો હશે તે માણસને આપવાનો અધીકાર પણ છે.

છ મહીનાની અંદર ફરીયાદ ફાઈલ કરવી જોઈએ.

પણ ફરીયાદીનું કારણ જે તારીખે ઉતપન થયું હોય તે તારીખથી છ મહીનાની અંદર ફરીયાદી કરી ન હોય તો મામલતદારની કોરટે તે ફરીયાદી લેવી નહી.

ફરીયાદીનું કારણ.

જે તારીખે કબજો કાહાડયો હોય અથવા છીનવી લીધો અથવા ભોગવટાની અથવા બીજા હકની મુદત પુરી થઈ તે તારીખે અથવા જે તારીખે હરકત અથવા અડચાણ અથવા યત્ન કરેલી હરકત અથવા અડચણ પ્રથમ સરૂ થઈ તે તારીખે ફરીયાદીનું કારણ ઉતપન થયું એમ સમજવું.

દ્રષ્ટાંત ૧—**અ** પોતાનું એક ખેતર એક અથવા વધારે વરસની નીયમીત મુદત વાવેતર કરવા સારૂ **બ** ને ભાડે આપે છે. **બ** તે મુદત પુરી થયા પછી કબજો છોડી દેવાની ના કહે છે, સદરહુ મુદત પુરી થયાની તારીખથી છ મહીનાની અંદર કોઈપણ વખતે મામલતદારની કોરટમાં કબજો મળવા સારૂ **અ** ફરીયાદી કરી શકે છે.

દ્રષ્ટાંત ૨— **બ** **અ** નો એકસાલી ખેડુત છે સન ૧૮૬૫ ના મુંબઈના ૧ લા આકટની ૪૩ મી કલમની ૨ જી રકમ પ્રમાણે નોટીસ આપવાની **અ** ને જરૂર છે તે પ્રમાણે તે ખેતી કરવાની આવતી મોસમ શરૂ થવાની નેદાન છ મહીના અગાઉ **બ** ને છોડી દેવાની નોટીશ આપે છે. ખેતી કરવાની આવતી મોસમની શરૂઆતમાં **બ** છોડી દેવાની ના કહે છે ખેતી કરવાની આવતી મોસમ શરૂ થયાથી છ મહીનાની અંદર હરકોઈ વખતે મામલતદારની કોરટમાં **અ** **બ** ઉપર ફરીયાદી કરી શકે છે.

દ્રષ્ટાંત ૩ —**અ** પોતાના કુવાના અથવા પોતાના કાંસના પાણીનો ઉપયોગ કરવા સારૂ પરવાનગી **બ** ને નિયમત મુદત સુધીની આપેછે તે મુદત પુરી થયા પછી **બ** **અ** ના અનુમત વગર તે કુવામાં અથવા કાંસામાંથી પાણી લેવાનુ ચાલુ રાખે છે. બ ને પાણી લેવાનું બંધ કરવાની તાકીદ મળવા સારૂ બ ઉપર મામલતદારની કોરટમાં સદરહુ મુદત પુરી થયા પછી છ મહીનાની અંદર હરકોઈ વખતે ફરિયાદી કરવા અધીકાર અ ને છે.

દ્રષ્ટાંત ૪—અ તથા બ ની જમિને કાંસને અથવા એવાજ પાણીના બાંધેલી કાંસને લગતી છે તેનો ઉપયોગ બ એકલોજ માત્ર આજસુધી કરતો આવ્યો છે. અ તેમાંથી પાણી લેછે બ ને તેમ કરવાની મના કરવા બાબત તાકીદ થવા સારૂ, બ એ તે પાણી લેવું શરૂ કરયાની તારીખથી છ મહીનાની અંદર હરકોઈ વખતે મામલતદારની કોરટમાં ફરિયાદી

કરવાનો અધીકાર ખ ને છે.

ફરિયાદીકરવીહોય તેને અરજી કરીને શરૂકરવી, અરજીમાં વીગત લખવી તે.

૫ આ આકટ પ્રમાણે ફરિયાદી કરવી હોય તે સઘળી ફરિયાદીઓ અરજી આપીને શરૂ કરવી તે અરજી વાદીએ ભરકોરટમાં મામલતદારને આપવી અને તેમાં હેઠળ લખેલી વીગત લખવી,

૧ વાદીનું નામ તથા ધર્મ તથા જાત તથા ધંધો તથા રહેવાનું ઠેકાણું.

૨ પ્રતિવાદીનું નામ તથા ધર્મ તથા જાત તથા ધંધો તથા રહેવાનું ઠેકાણું.

૩ જે મિલકતનો અથવા તેની ઉત્પનતનો કબજો અથવા ઉપયોગ કરવાનું માગ્યું હશે તે મિલકતનો પ્રકાર તથા ઠેકાણું અથવા તાકીદ આપવાની હશે તેનો પ્રકાર જેમ હોય તેમ લખવું.

૪ જે તારીખે ફરીયાદીનું કારણ ઉતપન થયું તે તારીખ.

૫ જે હકીકત ઉપરથી ફરિયાદીનું કારણ ઊતપન થયું તે હકીકત.

૬ વાદીના દસ્તાવેજ હોય તો તેની અથવા તેના સાહેદની યાદી અને દરેક શાહેદ સેસો પુરાવો આપશે તે પુરાવો અને હાજર થવા સારૂ તેવા સાહેદોને સમન કરવાના છે આ આકટની ૧૧ મી કલમ પ્રમાણે નિમેલે દહાડે તથા ~~[illegible]~~ વાદી તેઓને હાજર કરશે તે.

અરજીઉપર સહી તથા ખરા પણાની પ્રતિજ્ઞા કરવી.

૬ અરજી આપવા આવે ત્યારે મામલતદારે વાદીને તે અરજી ઉપર પોતાની રૂબરૂ ભર કોરટમાં સહી કરીને તેના ખરાપણાની પ્રતિજ્ઞાનો હેઠળ લખેલી રીતે અથવા તેવા મચકુરનો કરવા ફરમાવવું.

"હું અ બ વાદી એકરાર કરૂંછું જે આ અરજીમાં જે લખ્યું છે તે માહારી માહેતગારી તથા સમજણ પ્રમાણે ખરૂં છે."

ખરાપણાની તથા પ્રતિજ્ઞાનાલેખનીપીઠઉપર મામલતદારે શેરો લખવો વાદીને લખતાં આવડતું ન હોહોયત્યારે કાગલ લાવવાની રીત

૭ અરજી ઉપર સહી તથા તેના ખરાપણાની પ્રતિજ્ઞાનો લેખ યોગ્ય રીતે કરયો છે એવો શેરો તે અરજીની પીઠ ઊપર લખવો. વાદીને લખતા આવડતું નહી હોય ત્યારે ખરાપણાની પ્રતિજ્ઞાનો લેખ તેની તરફથી ભર કોરટમાં બીજાએ એ લખવો અને એવે પ્રસંગે વાદીના કહ્યાથી મારી રૂબરૂ ખરાપણાની પ્રતિજ્ઞાનો લેખ બીજાએ લખ્યો છે અને તે લેખના ખરાપણા સારૂ વાદીએ પોતાના નામ આગળ પોતાની નાશાની કરી છે એવું મામલતદારે લખવુ.

જોઈએતે વિગતઅરજીમાં નહી હોયતો દુરસ્ત કરવા હેવાને મામલતદાર મુખત્યાર છે.

૮ અરજીમાં ફલાણી ફલાણી વીગત જોઈએ. એવું આ આકટમાં અગાઉ કહ્યું છે તે વિગત તે અરજીમાં નહી હોય અથવા ફલાણી વીગત જોઈએ. એવું કહ્યું છે તે શિવાય બીજી વિગત હોય તે ફરિયાદીને લાગુ હોય, કે ન હોય અથવા મજકુર લખેલો હોય તે નીરથક પાલ્યાણ (લંબાણ) કરી શકયો હોય તો હુકમની તારીખથી ત્રણ દીવસમાં તે અરજી દુરસ્ત કરવાનો હુકમ આપવાને તે મામલતદાર મુખત્યાર છે.

અરજી ઉપરતેના ખરાપણાનીપ્રતિજ્ઞાનોલેખ અથવાસહી કરવાની વાદીનાકેહે

૯ અરજી ઉપર સહી અથવા તેના ખરાપણાની પ્રતિજ્ઞાનો લેખ કરવાનું આ આકટમાં અગાઉ કહ્યું છે તેમ કરવાની અથવા મામલતદારે કહ્યા પ્રમાણે અરજી દુરસ્ત કરવાની વાદી ના કેહેશે અથવા અરજી આપ્યાની અગાઉ છ મહિનાથી વધારે દાહાડા ઉપર ફરિયાદ

હોઅથવાદાવો મુદત ની બહારછેએવું દે ખાશે તોતે અરજી નામંજુર કરવાને મામલતદાર મુખત્યાર છે.

નું કારણ ઉત્પન થયું હતું એવું અરજી ઉપરથી તથા વાદીને સવાલ પુછવાથી દેખાય તો તે અરજી મામલતદારે ના મંજુર કરવી.

પોતાને હકુમતન થી એવું મામલતદાર નાનજરમાં આવે તો અરજી પાછી આપવી.

૧૦ આ અરજીમાં લખેલી બાબત પોતાની હકુમતમાં નથી એવું મામલતદારના નજરમાં આવે તો તે અરજી યોગ્ય કોરટમાં આપવા સારૂ તેને પાછી આપવી.

અરજી લેવા લાયક હોય ત્યારે કામ ચલાવવાની રીત.

૧૧ અરજી લેવા લાયક હોય તો મામલદારે તે લઇને ફાઇલ કરવી તેને પછી તે મુકદમાની ઇનસાફ સારૂ સગવડ ભરેલો એક દીવસ તથા જગા નીમવી નીમેલે દહાડે તથા જગાએ પોતાના દસ્તાવેજ તથા શાહેદો સાથે લઇને હાજર થવાનું વાદીને ફરમાવવું. તે બાબતની દશ દાહાડાની નોટીશ વાદીના ખરચે પ્રતિવાદીને આ પરિશિષ્ટના નમુના પ્રમાણે આપવી.

ઇનસાફ સારૂ તારીખ ઠરાવવી તે, જે તારીખે નોટીશ કરી તે તારીખથી બેઉ પક્ષકારોના અનુમત વગર દશ દીવસની અંદરની ઠરાવવી નહી અથવા લાચારીના શબબ વગર પંદર દીવસ પછીની ઠરાવવી નહી.

શાહેદોએ હાજર થવા બાબત.

૧૨ જે દીવસ તથા જગ્યા નિમિ હશે તે દિવશે તે જગ્યાએ પોતાના શાહેદોએ હાજર રેહેવા સારૂ તેઓને સમન કરવા એવું હર કોઇ પક્ષકાર કહે તો તે કામ સારૂ મામલતદારે સમન આપવા. શાહેદોને આ પ્રમાણે હાજર કરવા બાબત જે ખરચ થાય તે આપવા બાબતનું નિયમત સાહેદોને પઈસા આપવા બાબત જે કાનુન હાઇકોરટ વખતે વખતે કરે તે કાનુન પ્રમાણે કરવું.

વાદી હાજર નહી થાયતો તેના ઉપર ખરચ નાખીને અરજીનામજુરકરવી.

૧૩ નીમેલે દીવસે તથા જગાએ વાદી પોતાનો પુરાવો લઇને હાજર થવાને ચુકશે અથવા નીમેલે દીવસે તથા જગ્યાએ સાહેદોને હાજર થવા બાબતની તજવીજ કરવાનું વર્જ કરશે તો મામલદારે ખરચ તેની ઉપર નાખીને અરજી ના મંજુર કરવી.

પ્રતિવાદી હાજર નથાય તો મુકદમાની એકતરફી ચોકશી કરવી.

પ્રતિવાદી હાજર થવાને ચુકશે. અને પ્રતિવાદી ઉપર યોગ્ય રીતે નોટીશ બજાવી છે અને નોટીશમાં ઠરાવેલ દીવસે પ્રતિવાદી હાજર થઇ શકે તથા જવાબ દઇ શકે એવા પુરતાં વખતમાં તે બજાવી છે એવી મામલતદારની ખાત્રી પોતાના શાંમેના પુરાવાથી થાય તો તેણે અરજીની એકતરફી ચોકશી કરવા માંડવી.

પણ પુરતુ કારણ દેખાડે તો મુકદમાની ફેરી ચોકશી કરવાનો અખત્યાર છે.

પણ એવું ઠરાવ્યુ છે કે અરજી આ પ્રમાણે ના મંજુર કર્યાની અથવા સદરહુ પ્રમાણે એક તરફી ફેસલો કરવાની તારીખથી ૧૫ દિવસમાં કોઈપણ વખતે કોઇ પક્ષકારે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે મામલતદારની ખાત્રી કરશે તો એટલે કોઈ લાચારીની હકીકત ઉપરથી માહારાથી હાજર થવાયું નહી અથવા મારા સાહેદો હાજર કરી શક્યા નહી એવી ખાત્રી કરશે તો અરજદારને ખરચે બ પરિશિષ્ટના નમુના પ્રમાણે પ્રતિપક્ષ

કારને નોટીશ આપીને મુકદમાની ફરિથી ચોકશી કરવાનો અધિકાર મામલતદારને છે,

કામ મુલતવી રાખવાનો કયારે અધીકાર છે.

૧૪ જે સાંહેદોને યોગ્ય રીતે સમન કરયા હોય તેઓ ઠરાવેલ દાહાડે તથા જગ્યાએ હાજર રાખવાને ચુકસે તો (જે હાજર હોય તેઓની શાહેદી લીધા ઉપરથી પુરતો સબબ છે એ પોતાને દખય તો) શાહેદને જબરીથી હાજર કરવામાં આવે ત્યાં સુધી ફરિયાદાની ચોકશી કરયાનું કામ વખતે વખતે મુલતવી રાખવાનો અધીકાર મામલતદારને છે.

આ કલમ પ્રમાણે જે તારીખ ઉપર કામ મુલતવી રાખ્યું હોય તે તારીખ ચોકશી સારૂ મુળથી ઠરાવી હોય તે વખતે ૧૩ મી કલમના ઠરાવ તે તારીખે લાગુ થશે.

ચોકશીની વખતે જે વાતનો નિકાલ મામલતદારે કરવાનો તે

૧૫ નિર્મેલ દહાડે મામલતદારે પોતાની રૂબરૂ જે પુરાવો હાજર હોય તે સઘળો સાંભળવા તથા હેઠળ લખેલા મુદાનો ઇનસાફ કરવા માંડયું એટલે—

(અ) કાંઇ મિલકતનો માહારો કબજો ગેરકાયદાસર તોડયો છે અથવા કાંઇ ઉપયોગ કરવાનું છીનવી લીધું છે એવું વાદી કહેતો હશે તો.

(૧) દાવો કરેલી મિલકતનો કબજો અથવા ઉપયોગનો કબજો અથવા ઉપયોગ વાદીની પાસે અથવા તેની તરફથી કેઇ માણસની પાસે અથવા જેના સબબથી તે દાવો કરતો હોય તેની પાસે ફરિયાદી ફઇલ થવાની અગાઉ છ મહિનાની અંદર કોઇપણ વખતે હતો કે કેમ.

(૨) ફરિયાદીની ફખતે પ્રતીવાદીનો કબજો છે કે નહી અને હોય તો તેણે તે કબજો કાયદા પ્રમાણે યોગ્ય રીતે કામ ચલવ્યા વગર બીજી રીતે લીધોછે કે કેમ.

(બ) કાંઇ મિલકત બાબત અથવા યોગ્ય કરવા બાબત પ્રતિવાદીના સતા પ્રકારની અથવા બીજા હકની મુદત પુરી થયાને લીધે તે મિલકતના કબજા બાબત અથવા તે ઉપયોગ કરવાનું પાછુ મળવા બાબત મારો હક છે એવું વાદી કહે તો

(૧) વાદી પાસેથી અથવા જે માણસના સબબથી તે દાવો કરતો હોય તે માણસ પાસેથી પ્રતપ થએલા હકાથી તે મિલકતનો કબજો પ્રતિવાદી પાસે છે કે કેમ અથવા તે ઉપયોગનો પ્રતિવાદી ઉપયોગ કરે છે કે કેમ.

(૨) ફરિયાદ ફઇલ કરવાની અગાઊ છ મહિનાનાની અંદર હરકોઇ વખતે સદરહુ પ્રકારની હદની મુદત પુરી થઇ છે કે કેમ.

(ક) મિલકતનો કબજો અથવા ઉપયોગનો ઊપયોગ હજી સુધી મારી પાસે છે પણ મારા કબજાને અથવા ઉપયોગ કરવાને પ્રતિવાદી હરકત અથવા અડચણ કરે છે અથવા હરકત અથવા અડચણો કરવાનો તેને યત્ન કરયો છે એવું વાદી કહેતો હશે તો:—

(૧) દાવો કરેલી મિલકતનો કબજો અથવા ઉપયોગનો ઉપયોગ વાદીની પાશે અથવા તેની તરફથી કેઇ પણ માણસની પાસે ખરેખર છે કે કેમ.

(૨) તેના સદરહુ પ્રકારના કબજાને અથવા ઉપયોગને પ્રતિવાદી હરકત અથવા અડચણ કરે છે કે કેમ અથવા પ્રતિવાદીએ હરકત અથવા અડચણ કરવાનો યત્ન કરયો છે કે કેમ.

(૩) ફરિયાદી ફાઇલ થવાની અગાઉ છ મહિનાની અંદર સદરહુ પ્રકારની હરકત અથવા અડચણ અથવા સદરહુ પ્રકારનો યત્ન કરેલો હરકત અથવા અડચણ પ્રથમ શરૂ થઇ કે કેમ,

મામલતદારનો ફેંસલો વાદીની તર

આ મુદા બાબત મામલતદારનો ઠરાવ વાદીની તરફેણમાં હોય તો મુકદમાની હકીકત પ્રમાણે જે હુકમ અવશ્ય લાગે તે તેણે કરવો પણ

ફેગુમાં હોય તો.

તે હુકમ આ આકટની ૪ થી કલમ પ્રમાણે પોતાના અધિકાર બાહાર હોવો ન જોઇએ.

મામલતદારને ફેસલો પ્રતિવાદીની તરફેગુમાં હોય તો.

જો ઠરાવ પ્રતિવાદીની તરફેગુમાં હોય તો તેણે ફરિયાદી ના મંજુર કરવી.

ખરચ બાબત હુકમ કરવો.

સદરહુ બે પ્રસંગો પહકી કોઇ પ્રસંગે ફરિયાદીનો ખરચ બજાવણીના ખરચ સુધી જેની વિરૂધ્ધ હુકમનામુ થાય તેણે આપવો.

મામલતદારનો હુકમ અરજીની પીઠ ઉપર લખવો.

૧૬ મામલતદારનો દરેએક હુકમ પછી તે અરજી ના મંજુર કરવા બાબતનો હોય પછી આપવા બાબતનો હોય અથવા દાવો મંજુર કરવા બાબત કે ના મંજુર કરવા બાબત હોય તે હુકમ મામલતદારે અરજી પીઠ ઉપર લખવો તથા તે બાબતના પોતાના કારણો પણ તેણે દફતરમાં લખી રાખવા.

મામલતદારનો ફેસલો શીરીતે અમલમાં લાવવો.

૧૭ મામલતદારનો ફેસલો કબજો આપવા બાબત અથવા ઉપયોગ કરવાનું પાછું આપવા બાબત હોય, તો તે ફેસલો અમલમાં લાવવા સારૂ તેણે ગામના અમલદારને હુકમ કરવો.

તે ફેસલો તાકીદ આપવા બાબત હોય તો તેણે ક પરિશિષ્ટના નમુના પ્રમાણે તઇયાર કરવાને પ્રતિવાદી હાજર હોય તો તે તેને ત્યાંને ત્યાંજ આપવી અથવા આપવાને કાહાડવી અને તે હાજર ન હોય તો તે તેની ઉપર બજાવવા સારૂ ગામના અમલદારની પાસે મોકલવી.

મામલતદાર ખરચ આપવાનો ઠરાવ કરે ત્યારે તે ખરચ બજાવવાની ખરચ સુધી પક્ષકારની જાતથી વસુલ કરવો અને તે ખરચ આપવામાં ન આવે ત્યારે તેની મિલકત જપ્ત કરીને તથા વેચીને વસુલ કરવો.

પક્ષકારોના હકને બાધન આપતાં કબજો અપાવવો અથવા કાયમ રાખવો.

૧૮ જે પક્ષકારને મામલતદાર તાબડતોબ કબજો આપશે અથવા ઉપયોગ કરવાનું પાછું આપશે અથવા જે પક્ષકારની તરફથી તાકીદ આપી હશે પક્ષકારની પાસે, દિવાની કોરટનું હુકમનામું અથવા હુકમ બજાવીને કબજો અથવા ઉપયોગ કરવાનું કાહાડવામાં આવે ત્યાં સુધી કબજો અથવા ઉપયોગ કરવાનું રહેશે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જે પક્ષકારની વિરૂધ્ધ મામલતદારનો ફેસલો થયો હશે તે પક્ષકારની પાસે જેટલી મુદત સુધી કોઇ મીલકતનો કબજો નહી હોય અથવા કોઇ ઉપયોગનો ઉપયોગ નહી હોય તે મુદત માંહેની દરમિયાન ઉપજ દીવાની કોરટમાં ફરિયાદી કરીને વસુલ કરવા બાબત તે પક્ષકારને આ કલમના કોઇ પણ ઠરાવ ઉપરથી હરકત છે એમ સમજવું નહી.

વળી એવું ઠરાવ્યું છે કે કાંઈ મીલકતના કબજા બાબત અથવા કાંઇ ઉપયોગ બાબત મામલતદારે કરેલા ફેસલા માફક દિવાની કોરટમાં તેજ પક્ષકારોની અથવા તેઓના સબંધથી દાવો કરનારા બીજા માણસની દરમિયાન આગળ કાંઇ ફરિયાદ થાય તેમાં અથવા બીજું કામ ચાલે તેમાં નીશ્ચયકારક એવું સમજવું નહવે.

મામલતદારના હુકમ ઉપર અપીલ ચાલનાર નથી.

૧૯ આ આકટ પ્રમાણે મામલતદારે કરેલા કોઇ પણ હુકમ ઉપર અપીલ ચાલનાર નથી.

અરજીના ખરાપણાની પ્રતિજ્ઞા લખ ખોટો કરનાબાબત શિક્ષા.

૨૦ ફલાણો મજકુર ખોટો છે, એવું વાદીને માલમ હોય અથવા લાગતું હોય તેવો મજકુર અથવા ફલાણો મજકુર ખરો છે એવું વાદીને માલમ નહી હોય અથવા લાગતું નહી હોય તેવો મજકુર ખરાપણાની પ્રતિજ્ઞા આ આકટ પ્રમાણે જે અરજી ઉપર કરી હોય

તે અરજીમાં હશે તો જાણી જોઇને ખોટી શાહેદી પુરનારા અથવા ખોટા પુરાવો બનાવનારા માણસોને શિક્ષા કરવાનો જે કાયદો ચાલુ હશે તેમાંના ઠરાવ પ્રમાણે શિક્ષાને તે વાદી લાયક થશે.

ફરિયાદી કરવાની મુદત.

૨૧ આ આકટ પ્રમાણે કરેલા કાંઇ હુકમ પ્રમાણે ચાલવું જે માણસને અવશ્ય હોય તે માણસે અથવા તે માણસના સબંધથી દાવો કરનારો કોઈ હોય તેણે કરેલી કાંઇ ફરીયાદ તે મુકદમાના આખરના હુકમની તારીખથી ત્રણ વરસની અંદર ન કરી હોય તો તે ફરીયાદની મુદત વિતિ ગઇ છે એવો જવાબ આપ્યો નહી હોય તોયપણ કાહાડી નાખવી.

પરિશિષ્ટ અ

[પતિવાદીને ૧૧ મી કલમ પ્રમાણે આપવાની નોટીસનો નમુનો.)

કોરટના સિક્કા,

ફરિયાદીનો નંબર:

______________________ ના મામલતદારની કોરટમાં

______________________ વાદી

______________________ પ્રતિવાદી

પ્રતિવાદી (નામ તથા ધર્મ તથા જાત તથા ધંધો તથા ઠેકાણું) ને [અહિઆં વાદીનું નામ તથાં ધર્મ તથા જાત તથા ધંધો તથા ઠેકાણું લખવું) એ તમારા ઉપર (અહીયાં અરજીનો મજકુર લખવો) આ બાબત આ કોરટમાં ફરીયાદ કરી છે વાસ્તે સદરહુ વાદીને જવાબ દેવા સારૂ તમે જાતે અથવા યોગ્ય રીતે અધિકાર આપેલા મુખત્યારની મારફતે .... ગામમાં આ કોરટમાં તારીખે વાગતે હાજર થવા બાબત તમને આ નોટીશ ઉપર સમન કરયો છે અને તે તારીખે અરજીનો આખરનો નીકાલ કરવામાં આવનાર છે વાસ્તે સદરહુ નીમેલી વખતે તથા જગાએ પોતાના દસ્તાવેજ હાજર કરવા બાબત તથા પોતાના શાહેદો હાજર રહેવા બાબત તમોએ તજવીજ કરવી જોઇએ અને તમને નોટીશ આપવામાં આપે છે જે ઉપર કહેલી વખતે તથા જગાએ સદરહુ પ્રમાણે હાજર થવાને તમે ચુકશો તો તમારી અથવા તમારા મુખત્યારની ગેરહાજરીમાં ફરિયાદની ચોકશી કરીને નીકાલ કરવામાં આવશે.

(સહી.)

મામલતદાર.

ટીપ—કોરટે તમારા શાહેદોને સમન કરવા એવી તમારી ઇછા હોય તો આમાં લખેલી તારીખની અગાઉ યોગ્ય મુદતમાં સમન બજાવી શકાય એટલા વાસ્તે તમોએ વિલંબ ન કરતાં તે પ્રમાણે કોરટને અરજી કરવી,

---

પરિશિષ્ટ બ

(૧૩ મી કલમ પ્રમાણે કરવાની નોટીસનો નમુનો)

કોરટનો સિક્કો.

ફરિયાદીનો નંબર.

__________ ના મામલતદારની કોરટમાં
__________ વાદી.
__________ પ્રતિવાદી.

વાદી (અથવા પ્રતિવાદી જે હોય તેનું નામ લખવું) રેહેવાશી __________ સદરહુ __________ વાદીએ આ કોરટમાં કરેલી ઉપર લખેલી ફરિયાદમાં ગયા __________ મહીનાની તારીખે કોરટે __________ આવો હુકમ કરયો છે અને સદરહુ વાદીએ (અથવા પ્રતીવાદીએ જે હોય તેનું નામ લખવું) મુકદમાની ફરીથી ચોકશી કરવા બાબત આ કોરટમાં __________ મહીનાની તારીખે અરજી કરી છે અને કોરટે તે અરજી નામજુર કરી છે, __________ વાસ્તે તમને નોટીશ આપવામાં આવે છે જે __________ ગામમાં __________ મહિનાની __________ તારીખે __________ વાગતે સદરહુ ફરીયાદીની ફરીથી ચોકશી કરીને ફેંશલો કરવામાં આવશે તે વખતે તે જગાએ તમોએ પોતાના દસ્તાવેજ હાજર કરવા બાબત તથા પોતાના સાહેદો હાજર રેહેવા બાબત તજવીજ કરવી જોઈએ અને આ નોટીશ આપવામાં આવે છે જે ઉપર કહેલી વખતે તથા જગાએ તમે જાતે અથવા મુખત્યારની મારફતે હાજર નહી થઓ તો તમારી ગેરહાજરીમાં ફરીયાદીની ફરી ચોકશી કરીને ઠરાવ કરવામાં આવશે. તારીખ ______ માહે ______ ૧૮૭

(સહી.)

મામલતદાર.

ટીપ—કોરટે તમારા સાહેદોને સમન કરવા એવી તમારી ઇછા હોય તો આમાં લખેલી તારીખની અગાઉ યોગ્ય મુદતમાં સમન બજાવી શકાય એટલા વાસ્તે તમોએ વીલંબ ન કરતાં તે પ્રમાણે કોરટને અરજી કરવી.

પરિશિષ્ટ ક.

(૧૭ કલમ પ્રમાણે આપવાની તાકીદનો નમુનો.)

(કોરટનો શિક્કો.)

ફરિયાદીનો નંબર.

__________ ની મામલતદારની કોરટમાં
__________ વાદી
__________ પ્રતિવાદી.

પ્રતિવાદીને.

ઉપર લખેલી ફરિયાદીમાં કોરટે આજે એવો ઠરાવ કરયો છે કે વાદી __________ ના કબજામાં હેઠળ લખેલી મિલકત રહેવા દેવામાં (અથવા પાણીના હેઠળ લખેલા ઉપયોગનો અથવા રસ્તાના હેઠળ લખેલા ઉપયોગને ઉપભોગ કરવામાં જેમ હોય તેમ લખવું) તમે હરકત અથવા અડચણ કરોછો અથવા—તારીખે અથવા તે તારીખને સુમારે હરકત અથવા અડચણ કરવાનો યત્ન તમે કરયો છે) __________ વાસ્તે દિવાની કોરટનું હુકમનામું બજાવ્યા વગર બીજી રીતે સદરહુ મીલકત સદરહુ વાદીના કબજામાં રેહેવા દેવા અથવા સદરહુ ઉપયોગનો ઉપયોગ તેને કરવામાં હરકત અથવા અડચણ કરવાનો યત્ન કરવાની તમને આ તાકીદ ઉપરથી મના છે. તારીખ ______ માહે ______ સન ૧૮૭

(સહી.)

મામલતદાર.

મુંબઈના ગવરનર ઈનકાઉનશીલનો હેઠળ લખેલો આકટ સને ૧૮૭૪ના આકટોબર મહિનાની ૧૬ મી તારીખે ગવરનર સાહેબે મંજુર કરયો અને સને ૧૮૭૪ ના ડીસંબર મહીનાની ૩૧ મી તારીખે ગવરનર જનરલ સાહેબે મંજુર કરયો તે સઘળા લોકોને જાહેર થવા સારૂ છાપીને પ્રસીદ્ધ કરયો છે.

સન ૧૮૭૪ નો મુંબઇનો આકટ ૨ જો

મુંબઇ શેહેરની તથા મુંબઇ ઈલાકાની તુરંગનુ નિયમન કરવા બાબત અને ત્યાંહાં વ્યવસ્થા અમલમાં લાવવા બાબતનો આકટ.

મુંબઇ શેહેરની તથા મુંબઇ ઇલાકાની તુરંગો સબંધી કાયદા છે તે સુધારવાની જરૂર થઈ છે વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

ભાગ ૧ લો.

પ્રથમ નિયમો.

કાયદા રદકરયાતે

૧. સને ૧૮૨૭ ના કાયદા ૩ જો તથા સન ૧૮૬૨ નો મુંબઇનો આકટ ૧૦ મો તથા સને ૧૮૬૫ નો મુંબઇનો આકટ ૪ થો અને સને ૧૮૬૫ નો મુંબઇનો આકટ ૫ મો એ આ કલમ ઉપરથી રદ કરયા છે.

તુરગનો ઇન્સપેકટર જનરલ.

૨. "તુરંગનો ઇન્સપેકટર જનરલ" આ શબ્દનો અરથ ગવરનર ઇનકાઉંસીલના હુકમને અનુસરીને મુંબઇ ઇલાકાની તુરંગ તપાસી જોવા સારૂ તથા તેની ઉપર દેખરેખ રાખવા સારૂ સને ૧૮૫૬ ના ૮ મા આકટની ૨૭ કલમના ઠરાવ પ્રમાણે હરકોઇ માણસને નિમ્યો હોય તે માણસ એવો સમજવો.

સને ૧૮૫૬ નો ૮ મો આકટ મુંબઇ શેહેરની તુરગોને લાગુ.

૩. સને ૧૮૫૬ ના ૮ મા આકટના (મદ્રસ તથા મુંબઇ ઇલાકાની તુરંગોનો વધારે સારો બંદોબસ્ત કરવા બાબતના આકટના) ઠરાવ હૌસ આફ કરેકશન સુધાં મુંબઇ શેહેરની સઘળી તુરગોને લાગુ છે એવું આ કલમ ઉપરથી ઠરાવ્યુ છે અને તે તુરંગની દેખરેખ રાખવાનું કામ તુરંગના ઇન્સપેકટર જનરલને આપ્યું છે.

શેરીફના અધિકાર તથા પાત્રતાકાયમ રાખવી.

૪. મુંબઇના શેરીફ અને સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ આફ ત્રિ કામન જેલને સ્વાધીન જે માણસો હાઇકોરટ હુકમનામુ બજાવા સારૂ અથવા કોરટનો તિરસ્કાર કરયા સારૂ અથવા બીજા કારણ સારૂ કરયા હશે, તે માણસોની ઉપરના તથા તે માણસો બાબતના તેના અધીકારને અથવા પાત્રતાને પાછલી કલમના કોઇ પણ ઠરાવ ઉપરથી હરકત થાય છે અથવા બાધ આવે છે એવું સમજવુ—

અર્થ.

૫. સઘળી તુરંગના નિરબંધ રાખવાનો અને તુરંગ તપાસીને જોવા સારૂ તથા તેઓની ઉપર દેખરેખ રાખવા સારૂ માણસો નિમવાનો અને પોતાનો યોગ્ય દેખાય તે પ્રમાણે તે કારણ સારૂ તેઓને અધિકાર તથા અખત્યાર આપવાનો અધિકાર ગવરનર ઇનકાઉંશીલને સન ૧૮૫૬ ના ૮ મા આકટ પ્રમાણે છે. તે અધીકારને આ આકટના કોઇ પણ ઠરાવ ઉપરથી હરકત થાય છે એવો તે ઠરાવનો

અરથ કરવો નહી.

આકટનું સરૂથવું, આકટ સરૂથતી વખ તેજે કેદીઓ તુરંગ માંહેથે તે કાયદાસર કેદમાં છે એવું સમજવું.

૬. આ આકટ ગવરનર જનરલે મંજુર કર્યાની વાત ગવરનરે પ્રસિધ્ધ કરયા પછી ત્રણ મહિને આ આકટ અમલમાં આવશે અને આ આકટ અમલમાં આવતી વખતે જે કેદીઓ તુરંગમાં હશે તેઓ ની શિક્ષાના ઠરાવની મુદત પુરી થાય ત્યાંહાં સુધી તેઓ તેઓને ગમે તે સીક્ષા કરવાનો ઠરાવ થયો હોય તોયપણ કાયદાસર કેદમાં છેએવું આકટમાં ગમે તે ઠરાવ હોય તોયપણ હેઠળ લખેલે પ્રસંગે સમજવું એટલે હમણાં રદ કરેલા કોઇ પણ આકટ પ્રમાણે તે કેદ ગેર કાયદાસર ન હોય તો સમજવું.

ભાગ ૨ જો.

તુરંગનો પ્રકાર.

દીવાની તથા ફોજદારી તુરંગસ્થાપવા બાબત.

૭ જે તારીખે આ આકટ અમલમાં આવશે તે તારીખથી મુંબઇ શેહેરમાં તથા એડન તથા સિંધ પ્રાંત મળીને મુંબાઇ ઇલાકા બે પ્રકારની તુરંગ સ્થાપવી

(૧) દિવાની તુરંગમાં કેદમાં અથવા અટકાવમાં રાખવા સારૂ મોકલેલા માણસોને કેદમાંરાખવાની અથવા કેદમાં અથવા અટકાવમાં રાખવાસારૂ મોકલેલાં માણસોને દીવાની તુરંગમાં રાખવા એવું જે પ્રસંગે કાયદામાં ફરમાવ્યું હશે તેવે પ્રસંગે હરકોઇ દિવાની કોરટના પ્રોસેસ ઉપરથી અથવા હરકોઇ બીજી કોરટના હુકમ ઉપરથી માણસોને કેદમાં રાખવાની દીવાની તુરંગ

(૨) હીંદુસ્થાનનો ફોજદારી કાયદો એ નામનો સન ૧૮૬૦ નો ૪૫ મો આકટ છે તેની ૫૩ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા અમલમાં લાવવાની અને દિવાની તુરંગમાં માણસોને કેદમાં રાખવા જોઇએ એવું જે પ્રસંગે કાયદામાં ખસુસ ફરમાવ્યું નહી હોય તેવે શઘળે પ્રસંગે ફોજદારી હકુમતવાળી હરકોઇ કોરટ અટકાવમાં અથવા કેદમાં રાખવા સારૂ મોકલેલાં માણસોને કેદમાં રાખવાની ફોજદારી તુરંગ.

ભાગ ૩ જો.

દિવાની તુરંગ.

ભાગથવાની મર્યાદા ઠરાવવા બાબત.

૮ આ ભાગના ઠરાવ મુંબઇ શેહેરમાં સ્થાપેલી દિવાની તુરંગને લાગુ નથી.

જેઠેકાણેડિસ્ટ્રિકટ કોરટહોયતેઠેકાણેદીવાનીતુરંગ જોઇએ, અને જોઇએતો બીજેઠેકાણે સ્થાપવાનો અખ્તીઆર છે.

૯ સંને ૧૮૬૯ ના ૧૪ મા આકટની ૩૭ કલમ પ્રમાણે કરેલી દરએક ડીસ્ટ્રીકટ સારૂ દીવાની તુરંગ ડીસ્ટ્રીકટ કોરટ જે ઠેકાણે હોય તે ઠેકાણે જોઇએ પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે બીજી વગપડતી જગાએ દીવાની તુરંગ સ્થાપવાનો અખ્તીઆર ગવરનર ઇનકાઉન્સિલને છે.

ડીસ્ટ્રીકટ કોરટનો નાજર દીવાની તુરંગનો કીપર થશે અને તેના હાથ હેઠળ એસ્ટાબ્લ

૧૦ ડીસ્ટ્રીકટ કોરટનો અથવા દીવાની તુરંગ જે જગાએ હશે તે જગાની મુખ્ય દીવાની કોરટનો નાજર પોતીના હુદાના સબબથી તે દીવાની તુરંગનો કીપર છે એવું સમજવું અને કેદીઓને સભારી રાખવાની અને તુરંગ તથા કેદી સ્વચ્છ તથા વ્યવસ્થાથી રાખવાની જવાબદારી તેને માથે રહેશે અને ગવરનર ઇનકાંઉન્સિલની મંજુરી

સમેન્ટ રહેશે.

થી ડીસ્ત્રીકટ જડજ ફરમાવશે તેટલું એસ્ટાબ્લીસમેંટ (કામ કરનારા માણસો) તેના હેઠળ રહેશે.

ડીસ્ત્રીકટ જડજે દીવાની તુરંગ જોવાને જયાં કરવું.

૧૧ જે ડીસ્ત્રીકટમાં દીવાની તુરંગ હોય તે ડીસ્ત્રીકટના જડજે અથવા આસીસ્ટંટ જડજે મહીનામાં નેહાંન એકવાર તે દીવાની તુરંગ જોવા સારૂ જવું અને તુરંગની વ્યવસ્થા બાબત અને કેદીઓના સારા બંદોબસ્ત બાબત તથા તેઓની આરોગ્યતા બાબત અને તેઓની જગાની સગવડ બાબત પોતાને યોગ્ય દેખાય તેવો લખેલો હુકમ કરવો. પોતે જે તારીખે તુરંગ જોવા યોગ્ય હોય તે તારીખ તથા પોતાને જે અભીપ્રાય લખવો હોય તે લખી રાખવા સારૂ એક બુક રાખી હશે તેમાં લખી રાખવો.

વૈદકીય અમલદારે એ તુરંગમાંજયાં કરવું સરકારના ખરચે ઓસડ પાણી કરવું.

૧૨ ગવરનર ઇનકાંઉસિલ એક વૈદકીય અમલદાર નીમશે તેને દીવાની તુરંગમાં જયાં કરવુ અને કેદીઓની આરોગ્યતા સારૂ તુરંગની સ્થિતી કેવી જોઇએ તે બાબત પોતાને યોગ્ય દેખાય તે સલાહ ડીસ્ત્રીકટ જડજને અથવા જે બીજા અમલદારને સ્વાધીન દીવાની તુરંગ હોય તે અમલદારને તેણે આપવી જોઇએ જે માંદા હોય તેઓને તેણે સરકારના ખરચે ઓસડ પાણી પણ કરવુ એવું ઠરાવ્યું છે કે પોતાને યોગ્ય દેખાય તેવા કોઇ પણ વૈદની પોતાને ખરચે સલાહ લેવાની મનાઇ દીવાની તુરંગના કેદીઓને આ કલમના કોઇ પણ ઠરાવ ઉપરથી છે એવુ સમજવુ નહીં.

બાહારનાં માણસોને દીવાની તુરંગમાં આવવા દેવા

૧૩ કેદીઓને મળવાની જે માણસોની ઇચ્છા હોય તે માણસોને આવવા દેવા સારૂ સવારના ૯ વાગ્યાથી બાર ઉપર ત્રણ વાગતા સુધી દરરોજ દીવાની તુરંગ ઉઘાડવી અને ડીસ્ત્રીકટ જડજની અથવા આસીસ્ટંટ જડજની પરવાનગી વગર અથવા વૈદકીય અમલદારની સીફારસ ઉપરથી જે નાજરને સ્વાધીન તુરંગ હોય તે નાજરે પરવાનગી આપ્યા વગર કોઇ બાહારના માણસને દીવાની તુરંગમાં સદરહુ કલાક સુધી રેહવા દેવું નહી.

દીવાની તુરગના કેદીઓને ખાવા પીવા બાબત.

૧૪ રકમ ૧ લી દીવાની તુરગ માંહેના કેદીઓએ પોતાના ખાવા પીવાનો બંદોબસ્ત જોઇએ તો પોતપોતે કરવો અથવા જે કોરટે તેઓને તુરંગમાં મોકલ્યા હોય તે કોરટે ભાથુ ઠરાવ્યું હોય તેમાંથી ખાવાનું તથા બીજી જરૂરની જણસો જે પક્ષકારના ફરીયાદી ઉપરથી તેઓને તુરંગમાં રાખ્યા હોય તે પક્ષકારે ભાથાના પૈસા આપ્યા હોય તેટલે સુધી આપવાનું નાજરને કરવું પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે કેફીદાર અથવા વસાણાં ઘણાં ખાવાની શરાત મના જોઇએ. દર મહીનાની પેહલી તારીખે ડીસ્ત્રીકટ જડજે મંજુર કરેલી નીરખની યાદી દરેક દીવાની તુરંગમાં રાખવી જોઇએ અને તે સઘળા કેદીઓને જોવાને મળવી જોઇએ.

રકમ ૨ જી. પુરતાં કપડાં તથા બીછાના પોતાને પુરાં પાડવાનું સામાર્થ્ય જે જે દીવાની કેદીઓને ના હોય તેને આ આંકડની ૧૧ મી કલમના ઠરાવ પ્રમાણે જે કપડાં તથા બીછાનાં આપવાનો જડજ અથવા આસીસ્ટંટ જડજ હુકમ કરે તે કપડાં તથા બીછાના નાજરે પુરાં પાડવાં—

સદરહુ પ્રકારના હરકોઇ કેદીને કોઇ માણસની તરફથી થએલું હુકમનામું બજાવવા સારૂ તુરંગમાં મોકલ્યો હશે ત્યારે તે કેદીએ સદરહુ પ્રમાણે પુરાં પાડેલા કપડાં બાબત તથા બીછાના બાબત થએલો ખરચ નાજરે લખીને માગ્યો એટલે તે આપવાને તે માણસ અથવા

તેના વારસ વકીલ પાત્ર થશે અને તે ખરચ આપવામાં ના આવ્યો તો કેદીને છોડી મુકવો.

દીવાની તુરગમાં કેદી મરણ પામે તો તેનાં મડદાંની વ્યવસ્થા. ૧૫ કોઇ કેદી દીવાની તુરંગમાં મરણ પામે તે તેના મરણ બાબત નાજરે છેક નજીકના માજીસ્ત્રેટને તાબડતોબ રીપેટ કરવો પછી તે માજીસ્ત્રેટે મરણના કારણની ચોકસી કરીને તુરંગના ઇનસ્પેટર જનરલને તે બાબત લખેલો રીપેટ કરવો અને તે મરણ પામ્યા બાબતનો દાખલો આ આકટની ૧૨ મી કલમ પ્રમાણે નીમેલો વૈદકીય અમલદાર આપે તાર પછી તેનું મડદું તેના સગાવાલાને સ્વાધીન કરવું અથવા તે મડદું તેઓ ના લેઇ જાય તો આ આકટમાં આગળ ઠરાવ્યા પ્રમાણે સી લજેલ ફંડમાંથી દીવાની તુરંગના ફંડમાંથી ખરચ કરીને તે મડદું દાટવું અથવા બાળવું અથવા તેની બીજી વ્યવસ્થા કરવી.

કેદી મરતી વખતે અથવા તેને છોડી દેતી વખતે ભાથાના પૈસા બાકી રહ્યા હોય તેની વ્યવસ્થા. ૧૬ કેદી મરતી વખતે અથવા તેને છોડી દેતી વખતે ભાથાના પઇશા બાકી રહ્યા હોય તે સીવીલજેલ ફંડ એ નામના ફંડ ખાતે જમે કરવા અને તે ફંડમાંથી ખરચ કરીને જે કેદીઓના મડદાં દાટવાના અથવા બાળવાનાં અથવા તેના બીજી વ્યવસ્થા કરવાની હોય એવાં મડદાં દાટવાનો અથવા બાળવાનો અથવા તેની બીજી વ્યવસ્થા કરવાનો ખરચ તેમાંથી કરવો અને કેદીઓ આજારી હોય તેઓને સુખ થવા સારૂ જે ખરચ કરવો પડયો એ ખરચ કરવો અને દીવાની તુરંગ યથાસ્થીતી રાખવા સારૂ સાધારણ રીતે જે કારણ સારૂ જે ખરચ કરવાનો ગવરનર ઇનકાઉન્સીલ અધીકાર આપશે તે કારણ સારૂ તે ખરચ કરવો.

ભાગ ૪ થો.

ફોજદારી તુરંગ અને તેમાં કેદ કરવાના કેદીઓના પ્રકાર તથા વર્ગ.

ફોજદારી તુરંગત્રણપ્રકારની જોઇએ ૧૭ ફોજદારી તુરંગ ત્રણ પ્રકારની જોઇએ.

(૧) સબારડિનેટ [તાબા માંહેની.)

[૨] ડીસ્ત્રીકટ અને.

(૩) સેંટ્રલ (મધ્યસ્થાંનની)

સબારડિનેટજેલ. ૧૮ સબારડિનેટ જેલ જરૂર પડે તે પ્રમાણે ગવરનર ઇનકાઉન્સીલના હુકમ ઉપરથી મુલકના હરકોઇ ભાગમાં સ્થાપવાનો અધીકાર છે અને કારણ હોય તે પ્રમાણે તેજ વખતે કાહાડી નાખવાનો અથવા બીજી જગોએ લેઇ જવાનો પણ અધીકાર છે.

ડીસ્ત્રીકટ જેલ. ૧૯ સેસન જડજની કોરટ જે ઠેકાણે હોય તે ઠેકાણે ડીસ્ત્રીકટ જેલ સ્થાપવી અને ડીટાચ સ્ટેશનના આસીસ્ટંટ સેસન જડજની કોરટ જે ઠેકાણે હોય તે ઠેકાણે તથા ગવરનર ઇનકાઉન્સીલ જે બીજે ઠેકાણે સ્થાપવા બાબત વખતે વખતે ફરમાવે તે ઠેકાણે સ્થાપવાનો અધીકાર છે.

સેંટ્રલ જેલ. ૨૦ ગવરનર ઇનકાઉન્સીલને યોગ્ય જણાય તેવે હરકોઇ સ્થળે સેંટ્રલ જેલ સ્થાપવાનો અધીકાર છે અને ગવરનર ઇનકાઉન્સિલ સામાન્ય નીયમ વખતે વખતે કરે તે નીયમ પ્રમાણે કેદીઓને તે તુરંગમાં મોકલવાં.

ડીસ્ત્રીકટ જેલમાં ૨૧ રકમ ૧. ગુનેહગાર ઠરાવેલા જે માણસોને સખત મજુરી

તથા સબોર્ડિનેટ જેલમાં કીયા માણસોને કેદ રાખવા.

સાધેની કેદ જેની મુદત ઘણામાં ઘણા ચાદ દીવસની હોય તે કેદમાં અથવા આસન કેદમાં રાખવા બાબત ફોજદારી કોર્ટે ઠરાવ કર્યા હોય તે સઘળા માણસોને પોતપોતાની શિક્ષા ભોગવવા સારૂ ડીસ્ટ્રીકટ જેલ અથવા તેજ ડીસ્ટ્રીકટની સબોરડિનેટ જેલ આ બેમાથી જે તુરંગ જે જગાએ ગુન્હેગાર ઠરાવેલા માણસની ઉપર શિક્ષાનો ઠરાવ થયો હશે તે જગાની વધારે પાસે અથવા વધારે સુગમ હો તે તુરગમાં મોકલવો પણ સરકારી ગેજેટમાં હુકમ પ્રસિધ્ધ કરીને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ફરમાવાનો અધીકાર ગવરનર ઇનકાઉન્સિલને છે એટલે જે ગુન્હેગાર ઠરાવેલા માણસોને ઘણામાં ઘણા ત્રણ મહીનાની મુદત સુધી સખત મજુરી સાથેની કેદમાં રાખવાનો ઠરાવ થયો હશે તેઓને તેઓની શિક્ષા ભોગવવા સારૂ મોકલવા તો તે કામને લાયક જે સબોરડિનેટ જેલ સદરહુ હુકમમાં લખી હશે તે સબોરડિનેટ જેલમાં જોઇએ તો મોકલવા એવું ફરમાવાનો અધિકાર છે.

રકમ ૨૭. શેશન કોરટની આગળ ઇનસાફ થાય ત્યાં સુધી જે માણસોની દરમીયાન અટકાવવામાં રાખવા સારૂ ફોજદારી કોરટે મોકલ્યા હશે તે સઘળા માણસોને ડીસ્ટ્રીકટ જેલ અથવા તે ડીસ્ટ્રીકટની સબોરડીનેટ જેલ આ બેમાંથી જે તુરંગ જે ઠેકાણે શેશન કોરટ ભરાતી હોય તેની વધારે નજીક હશે તે તુરંગમાં મોકલવા.

ગુનેહગાર ઠરાવેલા માણસોને કયાં કેદમાં રાખવાં.

૨૨ ગુનેહગાર ઠરાવેલા જે માણસો બાબત સેસન કોરટે શિક્ષાનો ઠરાવ કરયા હોય તે સઘળા માણસોને અને જે બીજા માણસોને સબોરડિનેટ જેલમાં કેદ રાખવા બાબત ખાસ હુકમ કરયો નહી હોય અથવા ઉપરની છેલી રકમ પ્રમાણે જરૂર નહી હોય તે સઘળા બીજા માણસોને ડીસ્ટ્રીકટ જેલમાં કેદ રાખવા. કેદીઓને એક તુરંગમાંથી બીજી તુરંગમાં મોકલવા બાબતનો હુકમ કરવાનો જે અધીકાર સ્થાનીક સરકારને છે તે અધીકારને અથવા તે અધિકાર તુરંગના ઇનસ્પેકટર જનરલને સરકારે ખાસ આપ્યો હોય તો તે અધિકારને આ કલમના હરકોઇ ઠરાવ ઉપરથી હરકત થાય છે અથવા સેંટ્રલ જેલ તથા ડીસ્ટ્રીકટ જેલ એકઠી કરીને એકજ જેલ કરવાને આ કલમના હરકોઇ ઠરાવથી મના છે એવું સમજવું નહી.

ફોજદારી તુરંગના કેદીઓને ખાવાનું આપવા બાબત.

૨૩ ફોજદારી તુરંગમાં રાખેલા સઘળા કેદીઓને, સરકારને ખરચે ખાવાનું આપવું, અને તેઓને ખાવાનું આપવું તેનું પ્રમાણ તુરંગના ઇનસ્પેકટર જનરલે સરકારના હુકમ પ્રમાણે ઠરાવવું અને ખાવાનું આપવું તે હમેશાં અઇનજીનસી આપવું રોકડ આપવું નહી.

જે લુગડાં વીગેરેની જરૂર હોય તે સરકાર ખરચે આપવાં.

૨૪ ફોજદારી તુરંગ માંહેના કેદીઓને જે લુગડાંના તથા બીછાંનાની તથા બીજા ઘરકામના સામાનની જરૂર હોય તે તુરંગના સુપ્રીટેન્ડેન્ટે તુરંગના ઇનસ્પેકટર જનરલના કેહેવા પ્રમાણે સરકારને ખરચે આપવા.

કેદીઓના વર્ગ.

૨૫ પુરૂશ જાતના કેદીઓને સ્ત્રી જાતના કેદીઓથી હમેશાં અને સઘળી તુરંગમાં જુદા રાખવા અને શિક્ષા ભોગવવા સારૂ જે કેદીઓને તુરંગમાં મોકલ્યા હોય તેઓને દરમ્યાન અટકાવમાં રાખવા સારૂ મોકલેલા માણસોથી જુદા રાખવા, માંદા કેદીઓને જેલ હાસ્પીટલ (તુરંગનું દવાખાનું) હોય તો તેમાં હમેશાં મોકલવા અને આસ્પીટલમાં મોકલેલા કેદીઓને તુરંગમાં માલુમ કેદમાં પાછા લેઇ જવા સેવુ સરજન (વૈદ) કહે ત્યાં સુધી તેઓને ત્યાંહાં રાખવા અને કેદીઓના બીજા પેટાના

વર્ગ કરવા બાબત તુરગના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટના હુકમ પોતાના ઉપર આવે તે પ્રમાણે જેલરે કર વુ પણ એવુ ઠરાવ્યુ છે કે આ આકટના હેતુને અનુશરીને કેદીઆનું ધર્મ બાબત જે મત હોય તે ઉપર યોગ્ય રીતે ધ્યાંન આપવા.—

કેદીયાને બેડીક્યા રે મારવી.

૨૬ જે કેદીઆને શખત મજુરીની અથવા શખત કેદની અથવા કાળે પાણીએ મોકલવાની અથવા સાસંનીક દાસત્વની અથવા મ ણ ની શિક્ષા ઠરાવી હોય તઓને તુરગના સુપ્રીટેન્ડેન્ટની નજરમાં આવે તે પ્રમાણે બેડી ઘાલવી અથવા તેઓના હાથમાં બેડી ઘાલવી અથવા તેઓને હેઠમાં નાંખવા અને બંદબાસ્ત રાખવા સારૂ તથા કેદીને નાહાશી નહી જવા દેવા સારૂ જરૂર તરીકે માત્ર આ અટકાવના ઉપાય કરવાના છે અને શિક્ષના ભાગ તરીકે કરવાના નથી એમ સમજવું જરૂર હોય ત્યારે અટકાવના સહરકું ઉપાય બાજા કેદીઆ વિશે પણ. કરવાનો અધિકાર છે.

ભાગ ૫ મો.

ફોજદારી તુરંગના સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ તથા તેઓનાં કર્ત્તવ્ય કર્મો.

ફોજદારી તુરંગ સુપ્રીટેન્ડેન્ટના તાબા। રહેશે અને તેના તાબામાં જે લર રહેશે.

૨૭ આ આકટમાં આગળ કહેલાં ઠરાવને અનુશરીને દરએક ફોજદારી તુરંગનો બંદોબસ્ત તથા દેખરેખ ગવરનર ઇનકાઉસીલના હુકમથી નીમેલાં માણસે રાખવી તે માણસને તુરંગનો સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ કહેવો અને જ્યાંહાં જેલરને નીમ્યો હશે ત્યાંહાં તે જેલરે સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટના તાબામાં રહેવું, કેટલીએક તુરંગમાં જેલરનો હોદ્દો જે માણસને સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ નીમ્યો હોય તેણે ધારણ કરવો એવો ઠરાવ કરવાનો અધીકાર ગવરનર ઇનકાઉંશિલને છે.

સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટનાં કર્ત્તવ્ય કર્મો.

૨૮ તુરંગના ઇનસ્પેકટર જનરલના હુકમને અનુસરીને સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટે વ્યવસ્થા તથા મંજુરી તથા ખરચ તથા શિક્ષા તથા નારખ ધ એ સબંધી સઘળી વાત બાબત તુરંગનો બંદોબસ્ત રાખવો.

તુરંગ સબંધી સઘળી વાત બાબત ઇનસ્પેકટર જનરલની સાથે તથા તેની મારફતે પત્ર વહેવાર કરવો.

તુરંગના ખરચનાં સઘળાં બીલો યોગ્ય વોચરો સુધાં આડીટ સારૂ ઇનસપેકટર જનરલ ની પાસે મોકલવાં.

કેદીનું નાહસવું તથા તેઓને પાછા પકડવા એ વાત જ્યારે જ્યારે બને ત્યારે ત્યારે તે સઘળી બાબત તથા સ્પર્શથી લાગે તેવા રોગ જ્યારે જ્યારે થાય ત્યારે ત્યારે તે સઘળી બાબતે ઇન્સ્પેકટર જનરલને રીપોર્ટ કરવો —

જે કેદીઆને કાળે પાણીએ મોકલવાનો ઠરાવ થયો હશે તે સઘળા કેદીઓનાં પત્રકો ઇન્સ્પેકટર જનરલે મોકલવા.

પોતાને સ્વાધીન સરકારી માલ હોય તે સઘળો મુદતે મુદતે તપાસી જોઇ તે બાબત ઇન્સ્પેકટર જનરલને રીપોર્ટ કરવો અને પોતે શારીતે કામ ચલાવવું એ બાબત પર મો કમ પ્રમાણે કાનુન કરી હોય તે સઘળી કાનુન પ્રમાણે સઘળી રીતે ચાલવું.

જે કેદીઓ વિશે શિક્ષાના ઠરાવ થયા હશે અથવા જે કેદીઆને તુરંગમાં દરમીઆનમા ટકાવમાં રાખવા સારૂ મોકલ્યા હશે તે કેદીઆએ સરકારના નામની કરેલી સઘળી અરજીઓ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટે પાર દુના લગાડતાં સરકારમાં મોકલવી.

ભાગ ૬ ઠો
જેલર તથા તેઓનાં કર્ત્તવ્ય કરમો.

જેલરનીનિમણુંક

૨૯ આ આકટમાં પાછળ જે ઠરાવ કરયોછે તે શીવાય ડીસ્ટ્રીક્ટ તથા સેંટરલ તથા સબારડીનેટ જેલના જેલરની નીમણુંક તુરંગના ઇનસ્પેકટરૂ જનરલે કરવી પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે ફલાંણા ફલાંણા ઓફીસર પોતાના હોદાના સબબથી સબારડીનેટ જેલના અથવા મુંબઇ શેહેરની તુરંગના સુપ્રીન્ટેડેન્ટ અથવા જેલર છે એવું સરકારી ગ્યાઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિધ્ધ કરીને ઠરાવવાનો અધીકાર ગવરનર ઇનકાઉન્સીલને છે.

કેદીઓનેસંભાળી નેરાખવાનેઅનેવારંટયોગ્યરીતેબજાવવાને જેલર જવાબદાર છે :

૩૦ કેદીઓ તુરંગમાં આવે ત્યારથી તે તેઓ કાયદાસર આધારથી છુટે ત્યાં સુધી તેઓને સંભાળીને રાખવા વિશે અને કેદીઓ બાબતનાં તથા તેઓની શીક્ષા બાબતનાં સઘળાં વારંટ તથા હુકમ યોગ્ય રીતે બજાવવા વિશે અને તુરંગમાં બંદોબસ્ત રાખવા વાશે જેલર જવાબદાર છે:

જેલરે વારંટ વગર કેદીને લેવોનહી.

૩૧. તુરંગમાં અથવા અટકાવવામાં મોકલવાનો અખ્તિયાર જે કોરટને અથવા અમલદારને હોય તે કોરટનાં અથવા અમલદારનાં વારંટ વગર અથવા કોરટ મારસલે કેદીને શિક્ષા કરવાનો ઠરાવ કરયો હોય ત્યારે જે મ્યુટીનીનો આકટ અથવા હિંદુસ્તાનની સરકારી આઇન અમલમાં હોય તેમાં કહેયા પ્રમાણે શિક્ષા ઠરાવાની અથવા હુકમની સહી વાળી નકલ વગર અથવા કેદી તે એક તુરંગમાંથી બીજી તુરંગમાં મોકલવાનો અખ્તિયાર જે કોરટને અથવા અમલદારને હોય તે કોરટનાં અથવા અમલદારના વારંટ વગર કોઇ કેદીને જેલરે કેદમાં લેવો નહી.

કેદીના લુગડાં તથા માલ જેલરે સ્વાધીન લેવો કેદીને તુરંગમાં લીધા પછી તેના કબજામાં માલ જડે તેની વ્યવસ્થા

૩૨. ફોજદારી કેદીને તુરંગમાં લેતી વખતે જે લુગડાં તથા બીજો માલ તથા પઇશા તેની સાથે આપ્યા હોય અથવા તેના શરીર ઉપરૂ જડે તે સરવે જેલરે પોતાને સ્વાધીન લેવાં અને તે સંભાળીનેરાખવા બાબત અથવા તેની વ્યવસ્થા કરવા બાબત તુરંગના ઇનસ્પેકટર જનરલ સરકારની મંજુરીથી જે કાનુન કરે તે કાનુન પ્રમાણે જેલરે તે રાખવા અને કેદી છુટે ત્યાં સુધી તેનો દાવો તેના ઉપર ચાલશે નહી કેદી શીક્ષા ભોગવતો હોય ત્યારે તે મરણ પામે તો તે માલ લેવા સારૂ તેણે જે માણસ નિમ્યું હોય તેને સ્વાધીન તે માલ કરવો અને તેવી નિમણુંક કરી નહી હોય તો માલ સ્વાધીન લેવાના અખીકારવાળો અથવા રાજી હોય તેવો વારસ અથવા એક્ષીકયુટર (પ્રત્યુપત્ર ચલાવનારો નહી હોય તો ઇસવી સને ૧૮૨૭ ના ૮ મા કાયદાના બીજા બાબ પ્રમાણે જેમ માલ દિવાની કોરટને સ્વાધીન કરે છે તેમ તે માલ દિવાની કોરટને સ્વાધીન કરવો પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે ફોજદારી કેદીને તુરગમાં લીધા પછી આગળ જતાં કોઇ વખતે કાંઇ માલ અથવા પઇસા તેના કબજામાંથી જડશે તો તે સરકાર દાખલ થશે.

ભાગ ૭ મો.
વૈદ્યકીય અમલદાર.

માંદાકેદીઓનેઓસડ પાણી કરવા

૩૩. ડીસ્ટ્રીકટ તથા સેંટરલ જેલને પ્રસગે ગવરનર ઇનકાઉન્સીલે નીમેલા વઇદકીય અમલદારે હરરોજ તુરંગમાં જઇને માંદા માણસો

બાબત. ને ઓસડ પાણી કરવું અને જેઓને જેલ આસ્પીટાલમાં મોકલવાનું પોતાને યોગ્ય દખાય તેઓને ત્યાં મોકલવા બાબત હુકમ કરવો અને જે કેદી જુદા અથવા એકાંત કેદમાં હોય તેઓને પણ દરરોજ જઇને જોવા આ આકટની ૨૩મી કલમ પ્રમાણે સીવીલસરજનને તુરંગનો સુપ્રીટેન્ડેન્ટ નીમ્યો હોય ત્યારે તેને વઇદકીય અમલદાર દાખલ તુરંગમાં જઇને માંદાં માણસોને ઓસડ પાણી કરવું.

ભાગ ૮ મો.

તુરંગમાંના ગુન્હા.

તુરંગમાંનાગુન્હા ની યાદી. ૩૪ હેઠળ લખેલા કૃત્ય તુરંગની વ્યવસ્થાની વિરૂધ ગુન્હા છે એવું ઠરાવ્યું છે.

(૧) કોઇ કેદીએ તુરંગના કાયદા પ્રમાણે જાણી જોઇને ના ચાલવું.

[૨) કોઇ કેદીએ હુમલો કરવો અથવા સાપ્રાધ્ય બળ વાપરવું.

(૩) કોઇ કેદીએ કોઇ અમલદારને અથવા કેદીને તિરસ્કાર ભરેલું અથવા ધમકીનુ ભાષણ કહેવું.

(૪) કોઇ કેદીએ નિર્લજ અથવા દંગાઇની ચાલ ચલાવવી.

(૫) મજુરી ના કરી શકાય એવી રીતે જાણી જોઇને પોતાને અપંગ કરવો.

[૬) કામ કરવાની દુરાગ્રહથી ના કહેવી.

(૭) બેડી અથવા સળીયા કાનસથી કાનસવા અથવા કાપવા.

(૮) જે ફોજદારી કેદી ઉપર ગુન્હાની શાબેતી થઇ હોય તે કામ ઉપર હોય ત્યારે તેણે આળસ અથવા ગફલત કરવી.

[૯) જે ફોજદારી કેદી ઉપર ગુન્હાની સાબેતી થઇ હોય તેણે તે કામની જાણી જોઇને અવ્યવસ્થા કરવી.

(૧૦) તુરગના માલનું જાણી જોઇને નુકશાન કરવું.

(૧૧) નાહાશી જવા બાબત અથવા નાહાશી જવામાં મદદ કરવા બાબત અથવા ઉપર કહેલાં ગુન્હા પૈકી બીજા કોઇ ગુન્હા કરવા બાબત મસલત કરવી.

(૧૨) માંદગીનો ઢોંગ કરવો.

તુરંગનીવ્યવસ્થા તોડવાબાબતશિક્ષા ૩૫ ઉપરની છેલી કલમમાં કહેલા ગુન્હામાંનો કોઇપણ ગુન્હો કેદી કર્યાનો રિપોરટ જેલરે કર્યા પછી અને તે વાત બાબત પોતાની ખાત્રી થયા પછી અથવા પાછલી કલમમાં કહેલા પ્રકારની ફરકંદ ઘેરચાલ પોતાની રૂબરૂ કરવામાં આવે અથવા બનાવવામાં આવે ત્યારે તે ઘેરચાલ બાબત અથવા વ્યવસ્થા તોડવા બાબત હેઠળ લખેલી શિક્ષા આ આકટની ૫૨ મી કલમ પ્રમાણે કરેલી કાનુનને અનુસરીને કરવાનો અધિકાર તુરંગના સુપ્રીટેન્ડેન્ટને છે.

(૧) ઘણામાં ઘણાં સાત વરસ સુધી એકાંત કેદ.

[૨] ઘણામાં ઘણાં બાર કલાક સુધી હેડમાં નાખવું.

(૩) સાસનિક અન્ન.

(૪) ઘણામાં ઘણા ત્રણ અષ્ટમાંઉશ ઇંચ જાડાઇની નેતર વતે ઘણામાં ઘણા પચ્ચીસ ફટકા સુધીની શરીર શિક્ષા.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે પુરૂષ જાતના કેદીને શરીર શીક્ષા કરવી તે કેદીની એકંદર તબીયતને ધાકો લાગ્યા વગર તે શીક્ષા ખમી શકશે એવું તુરંગના વઇદકીય અમલદારે કહ્યા વગર કરવી નહી અને શિક્ષા કોઇપણ સબારડિનેટ જેલમાં કરવી નહી અને કોઇપણ સ્ત્રી

રસ અથવા દીસ્ટ્રીક્ટ જેલમાં શરીર શિક્ષા કરવી તે તુરંગના સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ તથા ૩૩ મી કલમ પ્રમાણે સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ વઇદકીય અમલદાર હાજર હોયા વગર અથવા ગેરહાજર હોય તો તાબાઆંનો વઇદકીય અમલદાર હાજર હોયા વગર કરવી નહી અને આ જાતના કોઇપણ કેદીને શરીર શિક્ષા કોઇ પ્રસંગે કરવી નહી પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે શીક્ષાના દાખલ ખાસ નીક અન્ન આપવાનો ઠરાવ કરયો હોય ત્યારે તે જાથુ ૯૬ કલાકથી વધારે વખત સુધી આપવું નહી અને એકજ કેદીને સાતદિવસ ગયા વગર પાછું આપવું નહી

પનીસમેન્ટ બુક રાખવી. ૩૬. તુરંગના સુપ્રીટેન્ડેન્ટે પનીસમેન્ટ બુક એટલે શિક્ષાની બુક એ નામની એક બુક રાખવી તે બુકમા કેદીનુ નામ તથા તેણે તુરંગની વ્યવસ્થા વિરૂધ્ધ કાંઇ ચાલ ચાલવી તે તથા તે ચલાવ્યાની તારીખ તથા તે બાબત જે શિક્ષા કરી હોય તે તથા તે શીક્ષા શીક્ષા શરીરે શીક્ષા હોય તો તે કરયાની તારીખ અને પુરાવા ઉપરથી તે ગુન્હો શાબિત થયો છે એવું દખાતું હશે તે પુરાવાનો શારાંશ લખવો.

ભાગ ૯ મો.

તુરંગ સબંધી ગુન્હા.

દારૂ અથવા તમાકુ અથવા વસાણુ તુરંગમાં લેઇજવા. ૩૭. જે કોઇ તુરંગના નિયમ વિરૂધ્ધ હરેક જાતનો ગાળેલો દારૂ અથવા ફરમેટેડ (ગાળ્યા વગર તઇયાર થાય છે તે) દારૂ અથવા તમાકુ અથવા કેફ આણનારાં અથવા ઝેરી વસાણાં તુરંગમાં લાવશે અથવા નાંખશે અથવા હરકોઇ કેદીને આપવાનો અથવા તુરંગમાં લાવવાનો હરએક ઉપાયથી યત્ન કરશે તે.

અને તુરંગના જે જે અમલદાર જાણી જોઇને સદરહું પ્રકારનો કોઈ પણ દારૂ અથવા તમાકુ અથવા વસાણાં સંદરહુ પ્રકારનાં નિયમ વિરૂધ તુરંગ વેચવા દેશે અથવા તેનો ઉપયોગ કરવા દેશે અથવા લાવવા દેશે તે.

અને કાંઇ પત્ર અથવા બીજી જણશ તુરંગની અંદર અથવા તુરંગમાંથી બાહાર લઇજવાની પરવાનગી સદરહુ પ્રકારનાં નિયમ ઉપરથી ના છતાં જે કોઇ તે પત્ર અથવા બીજી જણશ તુરંગની અંદર અથવા તુરંગમાંથી બાહાર સદરહુ પ્રકારના નિયમ વિરૂધ્ધ લેઇ જશે અથવા લેઇ જવાનો યત્ન કરશે. તે માજીસ્ત્રેટની આગળ તે વાતની શાબેતી થશે તો ઘણામાં ઘણાં છ મહીના સુધી શખત મજુરી સાથે કેદની શીક્ષાને અથવા ઘણાંમાં ઘણાં બસેં રૂપીયા સુધી દંડને અથવા આ બને શિક્ષાને પાત્ર થશે.

શીક્ષાની નોટીસ તુરંગની બાહાર લગાડવી. ૩૮. આ આક્ટની ૩૭ મી કલમમાં કહેલો હરકોઇ ગુન્હો કરનાર માણસને શિક્ષા થશે તે નોટીસમાં લખી કાહાડીને તે તુરંગની બાહારની પ્રસિધ્ધ જગાએ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટે લગાડવી.

ભાગ ૧૦ મો.

કેદીની મુલાકાત તથા તેઓના પત્ર વેહેવાર.

કેદીઓની મુલાકાત લેવા બાબત. ૩૯ દરમિયાન અટકાવમાં રાખેલા કેદીઓની સાથે જે માણસો વાતચીત કરવાની ઇચ્છા હશે તે માણસોને યોગ્ય વખતે તથા યોગ્ય દેખરેખ પ્રમાણે તુરંગમાં આવવા દેવા બાબત યોગ્ય બંદોબસ્ત કરવો કેદીઓએ પોતાના સગા વાહાલા સાથે બોલવું તથા પત્ર વેહેવાર કરવો તે બાબત તુરં

...ખી વ્યવસ્થા તથા બંદોબસ્ત રાખવા સારૂ જરૂર દેખાય તેવી ઇપત્તા ઠરાવવાનો પણ અ
ધીકાર સરકારને છે

મળવા આવનારા બાબત જેલરનો અધીકાર.

૪૦ કેદીઓને કોઇ મળવા આવે તેનું નામ તથા ઠેકાણું પુછી લેવાનો અધિકાર જેલરને છે અને વેહેમ આવવાનો કાંઇ સબબ જે લરને હોય તો મળવા આવનારાનો ઝાડો લેવાનો અથવા લેવરાવવાનો અધીકાર તેને છે પણ ઝાડે. લેવો તે કોઇ કેદીની અથવા બીજો કોઇ મળવા આવ્યો હશે તેની સમક્ષ લેવો નહી.

મળવા આવેલુ સદરહુ પ્રકારનું કોઇ માણસ ઝાડો આપવાનું ના કહેશે ત્યારે તેને અંદ ર આવવા દેવા બાબત ના કહેવાનો અધિકાર જેલરને છે ને સદરહુ પ્રમાણે કરવાના સબ બ તેની વિગત સુધાંત તેને દફતરમાં લખી રાખવા અને તે વિશે સુપ્રીટેન્ડેન્ટને રીપોટ કરવો.

ભાગ ૧૧ મો.

કેદીને છોડી દેવા બાબત.

કેદીની શિક્ષાના ઠરાવની મુદત પુરી થયા પછી કેમ કરવું.

૪૧. શીક્ષાનો ઠરાવ પુરતી રીતે અમલમાં આવે એટલે ૩૨ મી કલમ પ્રમાણે કેદીની પાસેથી જે લુગડાં લીધેલાં હોય તે અથવા બીજા યોગ્ય લુગડાં સુપ્રીટેન્ડેન્ટે તેને આપવા અને સરકારને ખરચે જે લુગડાં તથા બીજી જણશો એને આપેલી હોય તે તેની પાસેથી પાછી લેવરાવવી અને વારંટ શી રીતે બજાવ્યું તે વારંટનો મજકુર વારંટની પીઠ ઉપર લ ખવો અને પછી કેદીને છોડી મુકાવવો પછી તુરંગના સુપ્રીટેન્ડેન્ટે જે અમલદારની પાસે થી વારંટ આવેલું હોય તેને તે વારંટ પોતાના શેરા સુધાં પાછું મોકલવું.

કેદીની જંગમમાલ મિલકત કેદીને છોડી દેતી વખતે પાછી આપવી.

૪૨ બીજો કાંઇ માલ અથવા પઇશા કેદીની સાથે પોચેલા હોય અથવા તેનાં શરીર ઉપર જડેલા માલ હોય અને જે ૩૨ મી કલમમાં કહયા પ્રમાણે પોતાના કબજામાં લીધેલા હોય તે તુરંગના સુપ્રીટેન્ડેન્ટે તેને છોડી દેતી વખતે પાછા આપવા તથા તે બાબત તેની પોચ લેવી અને તે પોચ ઉપર સુપ્રીટેન્ડેન્ટની સહી થઇ એટલે તે પોચ સદરહુ પ્રકારના માલ મીલકત બાબત અથવા પઇશા બાબત જેલરની ઉપરનાં કેદીના અથવા તેના વારસ વકીલના સઘળા દાવાની પુરેપુરી ફારગતી છે એવું સમજવું.

કેદીને છોડતી વખતે તેને પેટખરચી આપવાનો અધીકાર.

૪૩ કેદીને છોડી મુકવામાં આવે ત્યારે તે પોતાના ગામ પોહોચ્યાં સુધી અથવા જે જગાએ તેને પકડયો હતો તે જગાએ તે પોહોચ્યાં સુધી તેના પેટ ખરચ. આટલે એટલા પઇશા પોતાને પુરો સબબ દેખાય તો તેને આપવાનો અધીકાર તુરંગના સુપ્રીટેન્ડેન્ટને છે.

કેદની શીક્ષાની મુદત પુરી થતી વખતે કેદી દવાખાનામાં હોય તેની ઉપર વ્યવસ્થા કરવી.

૪૪. ફોજદારી તુરંગમાંના કેદીની શીક્ષાની મુદત પુરી થતી વખતે તે દવાખાનામાં હોય તો તેને દવાખાનામાંથી છોડી દેવો નહી પણ તે કહે કે મને મુકીદો તોજ તેને છોડી દેવો અથવા તેને છોડી મુકયું તો તેના જીવને ધોકો પોહચશે નહી અથવા તેનું શરીર બીગડવામાં પડવા જેવું નથી એવો દાખલો સરજન (વેદ) આપે તો તેને છોડી દેવો તારી શિક્ષાના ઠરાવની મુદત પુરી થઇ છે એવુ સુપ્રીટેન્ડેન્ટે તેણે જાણવું અને સારી મતિલબ [illegible] કરવાનો હુકમ કરવો અને હવે તે [illegible]

થયાને કરતો કરતો થયો છે તથા દવાખાનું છોડનાર છે એવો સર્જન રિપોર્ટ કરશે વારે તુરંગના સુપ્રીટેન્ડેન્ટ જરૂર દેખાય તો પાછલી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે તેના પેટ ખરચ સારૂ તેને પઈસા આપવા.

ભાગ ૧૨ મો.

તુરંગના વિઝીટર.

ડીસ્ટ્રીક્ટ જેલના વીઝીટર.

૪૫ રકમ ૧ જીલ્લામાંની ડીસ્ટ્રીકટ જેલને પ્રસંગે ડીસ્ટ્રીકટનાં માજીસ્ટ્રેટ અથવા પોતાના તાબામાંના જે માજીસ્ટ્રેટને તેને નિમ્યો હશે તેને રાવ સંભળાવા સારૂ અને સ્વચ્છતા તથા આરોગ્યતા તથા બંદોબસ્ત કેવો રાખ્યો છે અને સઘળી બાબતનો બરાબર વ્યવસ્થા રાખી છે કે નહી તે જોવા સારૂ એક વાડીયામાં એકવાર ડીસ્ટ્રીકટ જેલમાં તથા હોસપીટાલમાં જવું તેણે "પનિસમેન્ટ બુક" એટલે શિક્ષાની બુક તપાસી જોવી અને "વીઝીટસબુક" એ નામની બુકમાં પોતે કરેલું કામ તથા પોતાનો અભિપ્રાય લખી રાખવો વિશેષ વાત હોય તે તુરંગના ઇન્સ્પેકટર જનરલને અથવા જરૂર હોય તો સરકારને તેને ખસુસ જાહેર કરવી અને કેદીઓને સરકારમાં અરજી કરવી હોયતે તઇયાર કરીને મોકલવાનો હુકમ કરવાને તે મુખ્ત્યાર છે.

રકમ ૨ જી સેસનજડજ તથા આસીસ્ટંટ સેસનજડજ તથા પોલીસનો ડીસ્ટ્રીકટ સુપ્રીટેનડેન્ટ તથા ડીસ્ટ્રીકટનો એકઝીકયુટીવઇન્જનેર તથા સીવીલ સરજન (એ તુરંગનો સુપ્રીટેન્ડેન્ટ નહી હોય ત્યારે) એ પોતાના હોદ્દાના સબબથી ડીસ્ટ્રીકટ જેલનાં (વીઝીટર) છે એવું સમજવું અને બીજા માણસોને વખતે વખતે વીઝીટર નિમવાનો અધિકાર સરકારને છે વીઝીટરમાંથી અથવા વધારે જણાએ તેમાંથી એક ડીસ્ટ્રીકટનો માજીસ્ટ્રેટ હોયએ દર તે માહીમાં નેદાંન એક વખત કમેટી કરવી રાવ સંભાળવા સારૂ અને સ્વચ્છતા તથા આરોગ્યતા તથા બંદોબસ્ત કેવો રાખ્યો છે અને સઘળી બાબતની બરાબર વ્યવસ્થા રાખી છે કે નહી તે જોવા સારૂ ડીસ્ટ્રીકટ જેલનો તથા હોસપીટાલનો દરએક ભાગ જઇને જોવો કોઇ માણસને તુરંગમાં ગેરકાયદે અટકાવી રાખવામાં નહી આવે અથવા ઇનસાફ થવાનોછે એવા સબબથી વાજબી કરતાં વધારે વખત સુધી રાખવામાં નહી આવે એવી તજવીજ રાખવા સારૂ તેને જે કેદી ઉપર ગુન્હાની શાબેતી થઇ હશે તથા જેની ચોકશી ચાલતી હશે તેનું રજીસ્ટર તથા પનીસમેન્ટ બુક તપાસવી અને પોતે કરેલા કામ વીઝીટર બુકમાં દાખલ કરવા તથા તેની નકલ તુરંગના ઇન્સ્પેકટર જનરલને મોકલવી.

કાયદાના ડીસ્ટ્રીક્ટોની બાહારની જગાને આ આક્ટ લાગુ કરવામાં આવે ત્યારે તે જગાની ડીસ્ટ્રીકટ જેલ જોવા જવું.

૪૬ મુંબઇ ઇલાકાને લાગુ હોય તેવી સામાન્ય કાયદાના તથા આ કટના અમલમાંની ડીસ્ટ્રીકટની બાહારની હરકોઇ જગાને આ આક્ટના ઠરાવ લાગુ કરવામાં આવશે ત્યારે સદરહુ જગાએ સ્થાપેલીકોઇ પણ ડીસ્ટ્રીકટ જેલ જોવા સારૂ આ આકટમાં પાછળ ફરમાવ્યા પ્રમાણે અજવાડીઓ તથા મુદતે મુદતે જઇને જોવી તેને જે અમલદારોને વખતે વખતે નિમ્યા હોય તે અમલદારોએ જઇને જોવી અને હોદ્દાના સબબથી ઠરાવેલા વીઝીટરોને કલમ જે પ્રમાણે અધિકાર આપ્યા છે તથા જે કર્તવ્ય કરમો તેઓએ કરવા એવું કહ્યું છે તેજ અધિકાર તથા કર્તવ્યકરમો સદરહુ પ્રમાણે નિમેલા વીઝીટરોનો છે એવું સમજવું.

સેંટરલ જેલતથા સબારડીનેટજેલમ

૪૭ પાછલી કલમમાં કહેલા કારણ સારૂ સેંટરલ જેલનાં ત્યાં સબારડીનેટ જેલનાને મુંબઇ ઇલાકાની તુરંગના વીઝીટર સરકારે નિમ

નેમુંબઇ શેહેરનીજ મ્માંવીઝીસ્ટર.

વા તે વીઝીસ્ટરે ઉપલી કલમના ઠરાવ પ્રમાણે સઘળી વાતે આપવું.

ભાગ ૧૩ મો.

તુરંગની બાહારની ટોળી.

તુરંગની બાહારના કામ ઉપર કેદીઓને લગાડવાં.

રસ્તા અથવા નેહેરો અથવા બીજાં સારવજનિક બાંધવાના કામ ઉપર અથવા જે કસ્બામાં તુરંગ હોય તે કસ્બાનો સુધારો અથવા જતન કરવાના કામ ઉપર જે કેદીઓને સખત મજુરી સાથે કેદની અથવા આસનિક દાસત્વની અથવા કાળા પાણીની શિક્ષા થઇ હોય તેવાં કેદીઓની ટોળીને પોતે વખતે વખતે જે સરતો ઠરાવે તે શરતે લગાડવાનો હુકમ કરવાનો અખ્તિઆર ગવરનર ઇનકાઉન્શીલને છે અને સદરહુ પ્રકારનાં કેદી સદરહુ પ્રમાણે કામો ઉપર હોય ત્યારે તે તુરંગની હદમાં બરોબર કેદમાં હોત ત્યારે જે કાયદાસર કેદને તથા બંદોબસ્તને પાત્ર હોત તે કાયદાસર કેદને તથા બંદોબસ્તને પાત્ર છે એમ સમજવું અને કોઇ પણ કેદી સદરહુ પ્રમાણે કામ ઉપર હોય ત્યારે તે કેદમાંથી નાહાશી જશે અથવા નાસવાનો યત્ન કરશે તો તે કેદી અને સદરહુ પ્રકારના નાશવામાં તેને જે જે માણસ મદદ કરશે.

અથવા મદત કરવાનો યત્ન કરશે તે હેઠળ લખેલી શિક્ષાને પાત્ર થશે એટલે સદરહુ પ્રમાણે નાશવું અથવા નાશવાનો યત્ન કરવો એ તુરંગમાંથી નાસવું અથવા નાશવાનો યત્ન કરવો એ હોત તો જે શિક્ષા થાત તે શિક્ષાને પાત્ર થશે.

ભાગ ૧૪ મો.

પરચુરણ.

શીક્ષાનો ઠરાવ પુરી રીતે અમલમાં આવવાની અગાઉ કેદી તુરંગમાં મરણ પામે તો કામ ચલાવવાની રીત.

૪૯ શીક્ષાનો ઠરાવ પુરેપુરો અમલમાં આવવાની અગાઉ કોઇ કેદી તુરંગમાં મરણ પામે તારે સુપ્રીટેન્ડેન્ટે છેક નજીકના માજીસ્ટ્રેટને અથવા મુંબઇ શેહેરની તુરંગમાં કેદી મરણ પામે ત્યારે કોરોનરને તે મોત બાબત તરત રીપોટ કરવો પછી માજીસ્ત્રેટે અથવા કોરોનરે મોતના કારણની ચોકશી કરીને તુરંગના ઇન્સ્પેકટર જનરલને લખેલ રીપોટ કરવો અને આ પ્રમાણે મોત થાય ત્યારે વારંટ કે ટલી બજાવી તે બાબત વારંટની પીઠ ઉપર શેરો લખીને તે વારંટ કેદી મરણ પામવા વિશેના વહીવટીય અમલદારના દાખલા સહીત સુપ્રીટેન્ડેન્ટે જે અમલદારે વારંટ આપ્યું હોય તેની તરફ પાછું મોકલવું સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ કેદીના મડદું અથવા ગુન્હાની સાબેતી થયેલા જે માણસનાં ઉપર મોતની શિક્ષા અમલમાં આણી હસે તેનું મડદું સરકારે બીજી રીતે ફરમાવ્યુ નહી હોય તો તેનાં સગા વાહાલાંને સ્વાધીન કરવું અથવા તે મડદું તેઓ ન લઇ જાય તો તે સરકારને ખરચે દાટવું અથવા બાળવું અથવા તેની બીજી વ્યવસ્થા કરવી.

કેદીને એક તુરંગમાંથી બીજી તુરંગમાં લઇ જતાં હોય ત્યારે અથવા તુરંગની હદ બાહાર પા

૫૦ એક કેદીને તુરંગમાંથી બીજી તુરંગમાં લઇ જવા બાબત સરકાર અથવા સરકારની મંજુરીથી તુરંગમાંનો ઇન્સ્પેકટર જનરલ ફરમાવે અથવા ચેપી રોગ થયાથી અથવા બીજા કોઈ કારણથી કેદીઓને તુરંગની બાહાર થોડા વખત સુધી રાખવા વિષે ફરમાવે ત્યારે તે કેદીઓને લઇ જવાની મુદતમાં અથવા તેઓને સદરહુ પ્રમાણે

કોવખતસુધી રાખ્યો હોય ત્યારે તેઓ કાયદાસર કેદમાં છે એવું સમજવું

બીજે ઠેકાણે થોડા વખતસુધી રાખ્યો હોય તે મુદતમાં તે કેદીઓ
તેઓને લેઇ જવાનો અથવા બીજે ઠેકાણે રાખવાનો અધિકાર આપે
લા માણસની અથવા માણસોની કાયદાસર કેદ ાાં છે, તથા હેઠળ
લખેલા પ્રતિબંધને તથા ઘેર ચાલ ચલાવી હોય તો હેઠળ લખેલી
શીક્ષાને પાત્ર છે એવું સમજવું એટલે તેઓ તુરંગમાં હોત અને તેઓને લઇ જવાની આગા
છે અથવા બાહેર કાહાડીને રાખવાને અગાઉ તેઓ જે તુરંગમાં કેદ હતા તે તુરંગનોજે
લર અથવા સુપ્રીટેન્ડેન્ટે તેઓને લઇ જવા બાબત તથા બીજે ઠેકાણે રાખવા બબત અધી
કાર વાળો માણસ અથવા માણસો હોત તો તેઓ જે પ્રતિબંધને તથા શિક્ષાને પાત્ર થાતતે
પ્રતિબંધને તથા તે શીક્ષાને પાત્ર છે એમ સમજવું અને કોઇ કેદી સદરહુ પ્રકારની કેદમાં
થી નાશી જશે અથવા નાસવાને યત્ન કરશે તો કેદી તથા સદરહુ પ્રમાણે નાશવામાં જે જે
માણસ મદત કરશે અથવા મદત કરવાનો યત્ન કરશે તે માણસ હેઠળ લખેલી શિક્ષાને પા
ત્ર થશે એટલે સદરહું પ્રકારનું નાહારી જવું અથવા નાહારી જવાનો યત્ન કરવો તુરંગ
માંથી નાહારી જવું હોત અથવા નાશી જવાનો યત્ન કરવો હોત તો તે શિક્ષાને પાત્ર થા
ત તે શીક્ષાને પાત્ર થશે.

નાશી જવું.

૫૧. હરકોઇ કેદી તુરંગમાંથી નાશી જાય તો તેની શીક્ષાનો ઠ
રાવ કેટલો અમલમાં આવે તથા તેના નાશી જવાની તારીખ તેની
વારંટની પીઠ ઉપર સુપ્રીટેન્ડેન્ટે લખવી અને અમલદારે વારંટ આપ્યું હોય તેને તે પાછું
મોકલવું અને કેદીની ઉપર ગુન્હાની શાબેતિ થઇ હતી તથા વારંટના પીઠ ઉપર લખેલીછે
તેટલી શિક્ષા તેને ભોગવી છે અને લખેલી તારિખે તે કેદમાંથી નાશી ગયો છે તે બાબત વા
રંટ તથા સેરો પુરાવો છે એવું સઘળી કોરટોએ સમજવું.

તુરંગનાઇન્સપેકટર જનરલને કાનુન કરવાનો અધિકાર છે.

૫૨. કેદીઓની ઉપર દેખરેખ રાખવા બાબત તથા તેઓને કા
મે લગાડવા બાબત તથા તેઓને અટકાવમાં રાખવા બાબત તથા તે
ઓને લુગડાં લતા ખાવા પીવાનું આપવા બાબત તથા તેઓને શીરી
તે ચલાવવા તથા શીક્ષા કરવા તથા તેઓનાં વરગ કરવા બાબતઅ
ના તુરંગના બંદાબસ્ત રાખવા બાબત જરૂર દેખાય એવા કાનુન તથા હુકમ સરકારની
મંજુરી લેઇને તુરંગના ઇનસ્પેકટર જનરલે વખતે વખતે કરવા.

મુંબઈના ગવરનર ઈનકાંઉશીલનો હેઠળ લખેલો આકટ આલીજા ગવરનર સાહેબ બાહાદુરે તારીખ ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી સન ૧૮૯૨ ને રોજ મંજુર કર્યો, તથા આલીજનાબ વઈસરાય તથા ગવરનર જનરલ સાહેબ બાહાદુરે તારીખ ૧૭ મી માર્ચ સને ૧૮૯૨ ને રોજ મંજુર કર્યો તે સઘળાં લોકોને જાહેર થવા સારૂ પ્રસીદ્ધ કર્યો છે.

સને ૧૮૯૨ નો મુંબઈનો આકટ ૨ નો

સન ૧૮૭૪ નો મુંબઈનો આકટ ૨ જો સુધારવા બાબતનો આકટ.

જે અરથે "સિવિલ જેલ ફંડ" નામનું ફંડ કાહાડી નાખવું અને દીવાની તુરંગમાં કેદી મરણ પામ્યા પછી અથવા દીવાની તુરંગમાંથી કેદીને છોડી દીધા પછી ભાતાનું નાણું શિલક રહ્યું હશે તેની વ્યવસ્થા કરવા બાબતનો ઠરાવ કરવો અને આ કારણ સારૂ સન ૧૮૭૪ નો મુંબઈનો આકટ ૨ જો સુધારવો યોગ્ય છે. તે અરથે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે:—

સન ૧૮૭૪ ના મુંબઈના ૨ જા આકટની ૧૫ મી કલમનો સુધારો.

૧ સદરહુ આકટની પંદરમી કલમ માંહેના "તેનાં સગાંવાહાલાંને સ્વાધીન કરવું" ત્યાંથી તે કલમની આખર સુધીના શબ્દો કહાડી નાંખીને તેઓને બદલે "તેનાં કોઈ સગાંવાહાલાં હાજર હોય અને તેઓ મડદું સ્વાધીન લેવાને રાજી હોય તો તે તેઓને સ્વાધીન કરવું" એ શબ્દો દાખલ કરવા, અને સદરહુ કલમમાં હેઠળ લખેલી રકમ વળી વધારવી, એટલે, "જે કેદી તુરંગમાં મુવો હોય તેનાં કોઈ સગાંવાહાલાં તેનું મડદું લઈને તેની વ્યવસ્થા કરવાને જો હાજર તથા રાજી ન હોય તો તે મડદું દાટવું અથવા તેની બીજી વ્યવસ્થા કરવી."

સદરહુ આકટની ૧૬ મી કલમનો સુધારો.

૨ સદરહુ આકટની સોળમી કલમને બદલે હેઠળ લખેલી કલમ દાખલ કરવી, એટલે:—

કેદી મરતી વખતે અથવા તેને છોડી દેતી વખતે ભાતાના પઈસા બાકી રહ્યા હોય તેની વ્યવસ્થા.

"૧૬ કોઈ કેદી મરતી વખતે અથવા તેને છોડી દેતી વખતે જે આશામીની ફરિયાદી ઉપરથી તે કેદીને અટકાવી રાખ્યો હતો તે આશામીએ આપેલા ભાતાના પઈસામાંથી કાંઈ પઈસા જે ખરચ ન થતાં રહ્યા હોય તો તે પઈસા આપનાર આશામીને તાબડતોબ નોટીસ અપવી જોઈએ, અને ખરચાયા વગર રહેલી સદરહુ બાકી તે આસામીને અથવા તેના વારસ વકીલોને પાછી આપવી જોઈએ; પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે તેણે અથવા તેઓએ સદરહુ નોટીસની તારીખથી ત્રણ મહીનાની અંદર તે બાકી મળવા સારૂ દાવો કરવો જોઈએ, નહીં કરે તો સદરહુ બાકી સરકારનો માલ થશે."

મડદાની વ્યવસ્થા કરવાનો ખરચ તથા દીવાની તુરંગમાંના કેદીઓના બીજા ખરચ

"મુએલા કેદીનાં મડદાંની વ્યવસ્થા ઉપરની છેલ્લી કલમની બીજી રકમ પ્રમાણે કરવાનો અને કેદી આજારી હોય તેઓને સુખ થવાસારૂ કરવાનો તથા દિવાની તુરંગ રાખવા સારૂ એકંદર રીતે કરવાનો ખરચ આ બાબત સરકાર વખતો વખત જે કાનુન કરાવે તે

સરકારેપુરોપાડવો.

કાનુનને અનુશરીને સરકારે પુરો પાડવો."

શિવિલજેનરફંડની બાકીરેહેશેતેનીવ્યવસ્થા સરકાર પાસે રેહેશે.

૩ જે તારીખે આ આકટ અમલમાં આવે તે તારિખે સિવિલ જેનરફંડ ખાતે કાંઈ બાકી જમે હશે તો તેની વ્યવસ્થા કરવીસરકાર તરફ રેહેશે.

મુકામ બંદરે મુંબઇ તારીખ ૨૭ મી મારચ સન ૧૮૮૨.

બમુજીબેહુકમ,
બદેગાન આલીનવાબ મુસ્તતાબ હુજરત
રેટ આનરબલ ગવરનર સાહેબ બાહાદુર
દર ઇજલાસ કોંસિલ.

[સહી) એચ. એફ. આસ્ટન.
આકટીગ અંડર સેક્રેટરી નિસબત સરકાર.

હિંદુસ્તાનના ગવરનર જનરલ ઈનકાઉંસીલનો હેઠળ લખેલો આકટ સન ૧૮૮૨ ના મારચ મહિનાની ૧૦ મી તારીખે ગવરનર જનરલ સાહેબે મંજુર કરયો તે સઘળા લોકોને જાહેર થવા સારૂ છપાવી પ્રસિદ્ધ કરયો છે.

સન ૧૮૮૨ નો ૧૨ મો આકટ

સન ૧૮૮૨ નો હિંદુસ્તાનનો મીઠાનો આકટ.

અનુક્રમણિકા.

મીઠાની જકાતનું નિયમન કરવા બાબત તથા બીજાં કામ બાબત આકટ.

ઉદ્દેશ. મીઠાંપર જકાત નાખવા સબંધી તથા તે બ્રિટિશ ઇંડિયાની અંદર લાવવા સબંધી તથા તે બ્રિટિશ ઇંડીયામાં એક ઠેકાણેથી બાજે ઠેકાણે લઈ જવા લાવવા સબંધી તથા મીઠું તથા સુરોખાર હીંદુસ્તાનમાં પકવવા સબંધી આકટને સુધારવો યોગ્ય છે માટે નીચે પ્રમાણે ઠરાવવામાં આવ્યુ છે.

બાબ ૧ લો.

પ્રથમ નીયમો.

ટુંકુનામ.
શરૂવાત.
૧. આ આકટને "સને ૧૮૮૨ નો હીંદુસ્તાનનો મીઠાનો આકટ" કહેવો. અને તે તાબડતોબ અમલમાં આવશે;

કયાં કયાં લાગુ છે. આ કલમ, તથા બીજી, સાતમી, અને આઠમી કલમો, અને આ આકટનો જેટલો ભાગ તેના હરકોઇ ઠરાવની વીરૂદ્ધ અથવા આ આકટ પ્રમાણે કરેલી હરકોઇ કાનુન વિરૂદ્ધ ગુન્હાઓ સબંધી છે તેટલો ભાગ આખા બ્રિટીશ ઇંડિયાને લાગુ છે.

જે મુલકોનો વહિવટ વાયવ્ય પ્રાંત તથા પંજાબના લેફટેનન્ટ ગવરનર તથા અયોધ્યાના, મધ્યપ્રાંતના તથા અજમેરના તથા મેરવાડના ચીફ કમિશનર ચલાવતા હોય તે મુલકોને, તથા સિંધ પ્રાંતને, તથા જે મુલકનો વહિવટ બંગાળાનો લેફટેનન્ટ ગવરનર ચલાવે છે તે મુલકમાં પટના ડિવિઝનના ડિસ્ટ્રિકટોને અને હિંદુસ્તાનમાં ગવરનર જનરલના એજંટની હકુમત હેઠળના બ્રિટિશ મુલકને આ આકટનો બાકીનો ભાગ લાગુ પડેછે.

આ આકટ લાગુ કરવાનો અધીકાર. અને આ કલમના બીજા પારેગ્રાફમાં કહેલા ભાગો શિવાય આ આકટનો બીજો કોઇપણ ભાગ આ કલમના બીજા પારેગ્રાફમાં કહેલા મુલકો, પ્રાંતો, તથા ડિસ્ટ્રિકટો શિવાય બ્રિટિશ ઇંડિયાના બીજા કોઇ પણ ભાગને ઇંડિયા ગ્યાઝેટમાં પ્રસિદ્ધ કરેલા એવા ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્સિલના હુકમથી લાગુ કરવાનો અધીકાર છે.

આકટો રદ કરવા ૨. આ આકટને જોડેલા પરિશિષ્ટમાં કહેલા આકટો તેજ પ્ર-

બાબત. રિશિષ્ટના ત્રીજા આસનમાં કહ્યું છે તેટલે સુધી રદ કરયા છે; પરંતુ સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ આકટ પ્રમાણે અનુસરીને કરેલી જે કાનુનો તથા હુકમો તથા ઠરેલી જ કિંમતો તથા જકાતો તથા પ્રસિધ્ધ કરેલાં જે જાહેરનામાં તથા આપેલા જે અધિકાર હાલ અમલમાં હોય તે સરવે કાનુનો તથા હુકમો આ આકટ પ્રમાણે કરયા છે, તથા તે સરવે કિંમતો તથા જકાતો આ આકટ પ્રમાણે કરાવાં છે તથા તે સરવે જાહેરનામાં આ આકટ પ્રમાણે પ્રસિધ્ધ કરયાં છે તથા તે સરવે અધિકાર આ આકટ પ્રમાણે આપ્યા છે એમ સમજવું.

અર્થની રકમ. ૩. આ આકટમાં વિષય ઉપરથી અથવા આગલા પાછલા સંબંધ ઉપરથી બાધ આવતો ન હોય તોઃ—

"સદરહુ મુલકો" "સદરહુ મુલકો" આ શબ્દોનો અર્થ આ આકટની જે કલમમાં એ શબ્દો આવ્યા હોય તે કલમ જે જે મુલકોને લાગુ પડતી હોય તે તે મુલક એવો સમજવો.

"આશીસ્ટંટ કમીસનર" "આશીસ્ટંટ કમીસનર" આ શબ્દોનો અર્થ ઉતર હિંદુસ્તાનના મીઠાના મેહેસુલનો આશીસ્ટંટ કમીસનર એવો સમજવો. અને એમાં જે કોઇ શખસને સ્થાનીક સરકારે આ આકટ પ્રમાણે આશીસ્ટંટ કમીસનરનો અધિકાર આપ્યો હોય તે શખસનો પણ સમાવેશ થાય છે.

"મીઠાના મેહેસુલનો અમલદાર" "મીઠાના મેહેસુલનો અમલદાર" આ શબ્દોનો અર્થ ઉત્તર હિંદુસ્તાનના મીઠાના ખાતાનો હરકોઈ અમલદાર એવો સમજવો. અને એમાં જે કોઇ શખસને સ્થાનીક સરકારે આ આકટ પ્રમાણે મીઠાના મેહેસુલના અમલદારના અધિકારમાંનો હરકોઇ અધિકાર હોય તે શખસનો સમાવેશ થાય છે.

"સુરોખાર" "સુરે ખાર" આ શબ્દમાં રસી, સજી, અને ખારવાળી જમીનમાંથી બનાવેલા બીજા સઘળા પદારથોનો અને ખારીનુન તથા દરેક પ્રકારના સલ્ફેટ આફ સોડાનો તથા કારબોનેટ આફ સોડાનો સમાવેશ થાય છે.

"મીઠું પકવવું" "મીઠું પકવવું" એ શબ્દોમાં સુરો ખાર પકવતી વખતે મેળવેલું મીઠું જુદું કરવાનો અથવા સ્વચ્છ કરવાનો તથા ખાવાના ઉપયોગમાં આવે એવું મીઠું પેદા થાય તેવી રીતે જમીનમાંથી અથવા બીજા કોઇ પદારથમાંથી મીઠું જુદું પાડવાનો, તથા સ્વભાવીક રીતીએ જમેલા ખારને અથવા અંદરથી નિકળી આવેલા ખારને ખોદી કાઢવાનો તથા તેને બીજે ઠેકાણે લઇ જવાનો સમાવેશ થાય છે.

વિભાગના કમીસનરનો અધિકાર કોણે ચલાવવો. ૪. વિભાગના કમીસનરને આ આકટથી આપેલો અધિકાર તથા સોંપેલાં કામ જે ઠેકાણે એવો કમીસનર ન હોય તે ઠેકાણે જે અમલદારને ગવરનર જનરલ ઇનકોંઉન્સીલ આ બાબત વખતે વખતે નીમે તે અમલદારને ચલાવવાનો તથા બજાવવાનો અધિકાર છે.

ઉતર હિંદુસ્તાનના મીઠાના મેહેસુલનો કમીશનર ૫. આ આકટ મુજબ મીઠાના મેહેસુલના વહીવટ ખાતાનો એક ઉપરી અમલદાર જોઇએ તેને "ઉતર હિંદુસ્તાનના મીઠાના મેહેસુલના કમીસનર" કહેવો. અને તેને ગવરનર જનરલ ઇન કાઉન્સીલે નીમવો અને તેને સસ્પેંડ કરવાનો અથવા દુર કરવાનો અધિકાર ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉન્સીલને છે.

ભાગ ૨ જો.

મીઠું તથા સુરો ખાર પકવવા તથા સ્વચ્છ કરવા બાબત.

ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉન્સીલનો અધિકાર ૬. ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉન્સીલ કાનુન કરીને વખતે વખતે નીચે લખ્યા પ્રમાણે કરવાને મુખત્યાર છેઃ—

મીઠું અને સુરોખાર પકવવાનું તથા સ્વચ્છ કરવાનું નિયમન કરવા બાબત.

(અ) સદરહુ બધા મુલકોમાં અથવા તેના કોઇ પણ ભાગમાં મીઠું અથવા સુરોખાર પકવવાની અથવા સ્વચ્છ કરવાની બીલકુલ મના કરવાને અથવા પોતાને યોગ્ય લાગે તેવાં સરતોનું ધોરણ રાખીને મના કરવાને મુખત્યાર છે.

પરવાનાની ફી ઠરાવવા બાબત.

(બ) હેઠળ લખેલા પરવાનાની "ફી" ઠરાવવાને મુખત્યાર છે; પરંતુ એવા દરેક પરવાનાની "ફી" હેઠળ કહેલી રકમથી વધારે હોવી નહી જોઇએ:— રૂા.

સુરોખાર પકવવાનો તથા સ્વચ્છ કરવાનો તથા સદરહુ પ્રમાણે પકવવાની તથા સ્વચ્છ કરવાની ક્રિયામાં મીઠું જુદુ પાડવાનો તથા એકઠું કરવાનો પરવાનો. ૫૦

સુરોખાર પકવવાનો પરવાનો. ૨

હવા રૂપે ઉડી જાય એવા વાસણમાં સુર્યની ગરમીથી આરૂ સોડા (ખારીતુન) પકવવાનો પરવાનો. ૧૦

કૃત્રિમ ગરમીથી સલ્ફેટ આફ સોડા (ખારીતુન) પકવવાનો પરવાનો. ૨

ખારવાળા બીજા પદારથો બનાવવાનો પરવાનો. ૨

જકાત એકઠી કરવાનું નિયમન કરવા બાબત

(ક) આ આક્ટ પ્રમાણે લાગુ કરેલી હરકોઇ જકાત સદરહુ મુલકોમાં કેવી રીતે, કયારે કયાં અને કોણે કોણે એકઠી કરવી એ ઠરાવવાને મુખત્યાર છે.

જે જગામાં સુરોખાર પકાવવામાં આવતો હોય તે જગાની નજદીકમાં મીઠાના કબજાનું નિયમન કરવા બાબત.

(ડ) જે જગામાં સરકાર મીઠું ભરી રાખતી હોય અથવા સરકારની તરફથી ભરી રખાતુ હોય અથવા સરકાર વેચતી હોય કે સરકારની તરફથી વેચાતુ હોય તે જગાના અથવા જે કારખાનામાં તથા તેના જે ઉપયોગમાં સુરોખાર પકવવામાં આવતો હોય અથવા જે કારખાના ઉપર સ્વચ્છ થતો હોય તેવી જગાના નજદીકમાં નજદીક સ્થળથી જે વિસ્તારમાં સો વાર કરતાં વધારે આઘું કોઇ પણ સ્થળ ન હોય એવી હદ નક્કી કરવાને તથા એવા વિસ્તારમાં મીઠું ભરી રાખવા સબંધી તથા તેના કબજા સબંધી નીયમો બનાવવાને મુખત્યારછે.

જે જગાએ મીઠું પકવવામાં આવતુ હોય તે જગાની નજીકમાં મીઠાના કબજાનું નીયમન કરવા બાબત.

(ઇ) બીજી જે જગાએ મીઠું પકવવામાં આવતુ હોય તે જગાની આસપાસ હદ ઠરાવવાને તથા તે હદમાં મીઠાના કબજા સબંધી તથા મીઠું ભરી રાખવા તથા વેચવા સબંધી નીયમન કરવાને મુખત્યાર છે.

ભાગ ૩ નો.

મીઠાની જકાત તથા કિંમત બાબત.

ગવરનરજનરલઇન કાંઉન્સીલનો અધિકાર

૭. ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉન્સીલ આ આક્ટને અનુસરતી કાનુન કરીને વખતે વખતે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાને મુખત્યારછે.

મીઠું પકવવા ઉપર જકાત લાગુ કરવા બાબત

(અ) બ્રિટિશ ઇંડિયાના કોઇ પણ ભાગમાં મીઠું પકવવામાં આવ્યુ હોય અથવા ખુસ્કીને રસ્તે આણ્યુ હોય એવા મીઠા ઉપર જકાત લાગુ કરવાને મુખત્યાર છે તે જકાત દર મણે એટલે એંસી પાઉંડ ૮૨ પૈંડે ૩ રૂપીઆથી વધારે હોવી ન જોઇએ.

જકાત ઓછી કરવા અથવા માફ કરવા બાબત.

(બ) એ પ્રમાણે લાગુ કરેલી હરકોઇ જકાત ઓછી કરવાને અથવા માફ કરવાને અને એ પ્રમાણે ઓછી કરેલી અથવા માફ ક

રેલી હરકોઇ જકાત ફરીથી લાગુ કરવાને મુખત્યાર છે.

સરકારે જે મીઠું ખોદી કાઢ્યું હોય વિગેરે તે મીઠાની ઓછામાં ઓછી કિંમત ઠરાવવાબાબત

(ક) ઇંડિયા સરકારે અથવા સરકાર તરફથી જે મીઠું ખોદી કાઢ્યું હોય અથવા પકાવ્યું અથવા વેચ્યું હોય તે મીઠું ઓછામાં ઓછી કેટલી કીંમતે વેચવું તે ઠરાવવાને મુખત્યાર છે.

આ કલમ મુજબ આપવાની જકાતની રકમની ગણતરી કરવામાં પા મણના અપૂર્ણાંકને પા મણ તરીકે ગણવાનો અધિકાર છે,

જે મીઠું ખોદી કાઢ્યું હોય વિગેરે તે મીઠાની ઓછામાં ઓછી કિંમત ઠરાવવાનો સ્થાનીક સરકારનો અધિકાર.

૮. જે સામાન્ય કાનુન અથવા વિશેષ હુકમ ગવરનર જનરલ ઇન કાઉન્સીલ આ બાબત વખતે વખત કરે તેને અનુસરીને સ્થાનીક સરકાર પોતે અથવા પોતાની તરફથી જે મીઠું ખોદી કાઢ્યું હોય અથવા પકાવ્યું અથવા વેચ્યું હોય તેવું મીઠું ઓછામાં ઓછી કેટલી કિંમતે વેચવું તે વખતો વખત સ્થાનીક સરકાર ગાઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને ઠરાવવાને મુખત્યાર છે,

ભાગ ૪ થો

મીઠાના મેહેસુલ વિરૂધ ગુનાહો.

શિક્ષા.

૯. જે માણસ નિચે લખેલા ગુનાહોમાંનો કોઇ પણ ગુન્હો કરશે એટલે:—

(અ) આ આકટ વિરૂધ અથવા આ આકટ પ્રમાણે કરેલી કોઇ પણ કાનુન વિરૂધ કાંઇ પણ વાત કરશે;

(બ) આ આકટ પ્રમાણે અથવા સદરહુ પ્રકારની કોઇ પણ કાનુન પ્રમાણે જે જકાત અથવા ચારજ આપવાનો હોય તે જકાત અથવા ચારજ આપવાનું ઉડાવશે; અથવા

(ક) આ કલમની અ તથા બ રકમોમાં કહેલા ગુનાઓમાંનો હરકોઇ ગુનો કરવાની કોશીશ કરશે અથવા હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના અરથ પ્રમાણે તેવા ગુન્હા કરવામાં મદદગારી કરશે.

તે માણસને તેવા દરેક ગુન્હાને માટે પાંચસે રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા છ મહીનાની મુદત સુધીની કેદની અથવા તે બંને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અને આ આકટના ઠરાવ વિરૂધ અથવા સદરહુ પ્રકારની કોઇ પણ કાનુન વિરૂધ મીઠું અથવા સુરોખાર પકવવા અથવા સ્વચ્છ કરવા સારૂ જે બાંધકામ કરયાં હશે અને જે સાહીત્ય અને ઓજારો તઇયાર કરયાં હશે તે સઘળાં બાંધકામ, અને તે સઘળાં સાહીત્યો અને ઓજારો જપ્ત થયાં છે એમ ગુનોહ ઠરાવનારો માજીસ્ટ્રેટ આશીસ્ટંટ કમીસનરની અથવા મીઠાના મેહેસુલના અમલદારની અરજી ઉપરથી ઠરાવવાને મુખત્યાર છે.

બીજી વાર અને તે પછી ગુન્હો સાબીત થયેથી શિક્ષા.

૧૦. નવમી કલમ પ્રમાણે જે શખસની ઉપર ગુન્હો ઠરયો હોય તે શખસની ઉપર તે કલમ પ્રમાણે અથવા સન ૧૮૭૫ ના ઇંગ્લાંડ કસ્ટમ આકટની ૧૧ મી કલમ પ્રમાણે અથવા તે આકટથી રદ થયલા કોઇ પણ આકટ પ્રમાણે અગાઉ કેઇ ગુન્હો ઠરયો હોય તો તે શખસને નવમી કલમ પ્રમાણે પ્રથમ ગુન્હાને માટે જે શિક્ષા કરી શકાય તે ઉપરાંત છ મહીના સુધીની મુદતની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અને એવા જે શખસની ઉપર પછવાડેથી જેટલી વાર નવમી કલમ પ્રમાણે ગુનોહ ઠરે તે શખસને તેટલી વાર છેલા ગુન્હાને માટે જે મુદત કેદની શિક્ષાને તે પાત્ર હશે તે ઉપરાંત બીજા છ માસ સુધીની કેદની શિક્ષાને તે પાત્ર થશે.

તોહોમત કોણે આણવું — ૧૧. નવમી કલમ પ્રમાણે અથવા સન ૧૮૭૫ ના ઇગ્લાંડ કસ્ટમ આકટની ૧૧ મી કલમ પ્રમાણે કોઇ ગુન્હાનુ તોહોમત કોઇ આશીસ્ટંટ કમીસનરની અથવા સબ ઇનસ્પેકટરથી ઉતરતા દરજ્જાનો ન હોય એવા બીજા મીઠાના મેહેસુલના અમલદારની ફરીયાદ વગર લેવુ નહી.

મુદત. — અને જે ગુન્હાના સબંધમાં સદરહુ પ્રકારની કોઇ ફરીયાદ હોય તે ગુનોહ કરયા પછી છ મહીનાની અંદર તે ફરીયાદ કરવામા ન આવે તો તે દાખલ કરવી નહી

હકુમત. — જે માજીસ્ટ્રેટ બીજા વરગના માજીસ્ટ્રેટથી ઓછા અધિકાર ચલાવતો ન હોય એવા તેવા માજીસ્ટ્રેટે સદરહુ પ્રકારના સઘળા ગુન્હાઓનો ઇનસાફ કરવો.

જે જનસના સબંધમાં ગુન્હો કર્યો હોય તે જનસ જપ્તી કરવા બાબત. — ૧૨ જે મીઠાંના અથવા સુરોખારના સબંધમાં નવમી કલમમાં કહેલો પણ ગુન્હો કરયો હોય તે સઘળુ મીઠું અથવા સુરોખાર તથા જે વાસણોમાં, અથવા ગાંસડીઓમાં, અથવા બારદાનમાં સદરહુ મીઠુ અથવા સુરોખાર ભરયો હોય તે વાસણો, ગાંસડીઓ અથવા બારદાન અને તે લઇ જવામાં જે જાનવરોનો તથા વાહનોનો ઉપયોગ કરયો હોય તે જાનવરો તથા વાહનો જપ્ત થવાને પાત્ર થશે.

જયારે પકડાયલી જનસ વજનમાં પાચ શેરથી વધારે હોય ત્યારે જે વિભાગમાં જનસ પકડાઇ હોય તે વિભાગનો કમિશનર, જો કોઇ મીઠાંના મેહેસુલના અમલદારના રિપોર્ટ ઉપરથી અથવા પોતાને યોગ્ય લાગે એવી તજવીજ ઉપરથી તેની ખાત્રી થાય કે સદરહુ ગુન્હો કરયો છે તો તે જનસ જપ્ત કરી છે એવું ઠરાવવાને અથવા જપ્તી કરયાને બદલે પોતાને યોગ્ય લાગે તેવી ઓછી શિક્ષા કરવાને મુખત્યાર છે.

જો પકડાયલી જનસ વજનમાં પાંચ શેરથી વધારે ન હોય તો, પાંચ શેરથી વધારે વજનની બાબતમાં વ્યવસ્થા કરવાને વિભાગના કમિશનરને આ કલમ પ્રમાણે જે અધીકાર આપ્યો છે તેજ અધીકાર સદરહુ જનસની વ્યવસ્થા કરવાની બાબતમાં આસિસ્ટન્ટ કમીશનરને છે એમ સમજવુ, જે વાસણમાં ગાંસડીમાં કે બારદાનમાં એવી જનસ રાખી હોય તે વાસણ, ગાંસડી કે બારદાન જપ્ત કરવાને સદરહુ આસિસ્ટંટ કમિશનર મુખત્યાર છે.

જયારે સદરહુ કોઇપણ જનસ જપ્ત કરીછે એમ સદરહુ કમિશનર આ કલમ પ્રમાણે ઠરાવે ત્યારે જે વાસણમાં કે ગાંસડીમાં કે બારદાનમાં એવી જનસ રાખી હોય તે વાસણ કે ગાંસડી કે બારદાન તથા જે જાનવર કે વાહન તે જનસ લઇ જવાના કામમાં લીધું હોય તે જાનવર કે વાહન પણ જપ્ત કરયું છે એવું ઠરાવવાને તે કમિશનર મુખત્યાર છે.

શિક્ષા દાખલ જાસ્તી જકાત નાખવાનો અધીકાર. — ૧૩ ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્સિલ વખતે વખતે કાનુનો કરીને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવવાને મુખત્યાર છે એટલે, આસિસ્ટંટ ઇનસ્પેકટરથી ઉતરતા દરજ્જાનો ન હોય એવા કોઇપણ મીઠાંના મેહેસુલના અમલદારની સદરહુ કાનુનથી ફરમાવેલી રીતે ખાત્રી થાય કે જગાત લઇ શકાય એવાં મીઠાંને સબંધે નવમી કલમમાં કહેલો કોઇપણ ગુન્હો કરયો છે તો માજીસ્ટ્રેટને ફરિયાદ કરયાને બદલે અથવા જપ્તી કરાવવાના હેતુથી કામ ચલવવાને બદલે આ આકટના ત્રીજા બાબ પ્રમાણે સદરહુ મીઠાં ઉપર જે જકાત નાખી શકાય તે કરતા વધારે ન હોય એવી જાસ્તી જકાત શિક્ષા દાખલ સદરહુ મીઠાં ઉપર લાગુ કરવી, એવું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે. ——

સદરહુ પ્રકારની દરેક શિક્ષા લાગુ કરયા બાબત હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે તાબડતોબ રીપોર્ટ કરવો, એટલે, જે મીઠાની બાબતમાં ગુન્હો કરયો હોય તે મીઠું જો વજનમાં પાંચ શેરથી વધારે હોય તો જે વિભાગમાં સદહું શિક્ષા લાગુ કરી હોય તે વિભાગના કમિશનરને રિપોટ કરવો, અને જો સદહું મીઠું વજનમાં પાંચશેરથી વધારે ન હોય તો આસિસ્ટંટ કમિ

શનરને રિપોર્ટ કરવો.

સદરહુ શિક્ષા લાગુ કરવા બાબત પ્રસંગ પ્રમાણે જે કમિશનરને અથવા આસિસ્ટંટ કમિશનરને સદરહુ પ્રમાણે રિપોર્ટ કરયો હોય તે કમીશનરની અથવા આસિસ્ટંટ કમિશનરની મંજુરી લેવી જોઇએ.

નવમી કલમમાં કહેલા ગુન્હાઓ તરફ ચશમપોશી કરવા બાબત શિક્ષા.

૧૪ કોઇ જમીનદાર અથવા જમીનનો બીજો ધણી અને જમીનદારનો અથવા જમીનના ધણીનો મુખત્યાર નવમી કલમમાં કહેલા હરકોઇ ગુન્હા તરફ જાણી જોઇને ચશમપોશી કરશે તો તે દરેક ગુન્હા બાબત તેને જે માજીસ્ત્રેટ બીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટથી ઓછા અધિકાર ચલાવતો ન હોય તેવો હરકોઇ માજીસ્ત્રેટ રૂ ૫૦૦ સુધીના દંડની અથવા છ મહીના સુધીની કેદની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરી શકશે,

બાબ ૫ મો.

અટકાવવાના, ઝડતી લેવાના, [જનસ] પકડવાના તથા [માણસને] પકડવાના અધીકાર.

જે જગાઓમાં પરવાનામુજબજનસ બનાવવામાંઆવતી હોય તે જગાની ઝડતી લેવાનો અધિકાર.

૧૫ મીઠાંનાં મેહેસુલના જે અમલદારને સ્થાનિક સરકારે આ બાબત અધિકાર આપ્યો હોય તે અમલદાર જે જગાએ આ આકટ મુજબ આપેલા અથવા આ આકટ પ્રમાણે કરેલી કોઇ કાનુન મુજબ આપેલા પરવાના પ્રમાણે કાંઇ જનસ બનાવવામાં આવતી હોય અથવા સ્વચ્છ કરવામાં આવતી હોય તેજગામાં હરકોઇ વખતે પેશીને તેની ઝડતી લેવાને મુખત્યાર છે.

શકવાળા શખશને રોકીરાખવાનો તથા જપ્તીકરવા લાયકમાલપકડવાનોઅધિકાર.

૧૬ ફલાણો શખસ આ આકટ પ્રમાણે શિક્ષાને પાત્ર છે એવું માનવાનું પોતાને કારણ હોય તે શખસને અટકાવવાનો તથા રોકી રાખવાનો અધિકાર મીઠાંનાં મેહેસુલના હરકોઇ અમલદારને છે.

અને ફલાણું મીઠાંની અથવા સુરાખારની બાબતમાં નવમી કલમમાં કહેલો કોઇ પણ ગુન્હો કરયો છે એમ અથવા કાંઇપણ જકાત આપવાની છે એમ માનવાનું કારણ હોય તે મીઠું અથવા સુરોખાર, તથા જે વાસણોમાં અથવા ગાંસડીઓમાં અથવા બારદાનમાં સદરહુ મીઠું અથવા સુરોખાર રાખ્યો હોય તે વાસણો અથવા ગાંસડીઓ અથવા બારદાન અને જે જાનવરો અથવા વાહનો તે મીઠું અથવા સુરોખાર લઇ જવાનાં કામમાં લીધાં હોય તે જાનવરો અથવા વાહનો પકડવાનો અધિકાર સદરહુ અમલદારને છે.

(માણસને) પકડવાનો અધીકાર.

૧૭ ફલાણા શખસે ઉપર કહેલા પ્રકારનો કોઇ પણ ગુન્હો કરયો છે એમ માનવાનું પોતાને કારણ હોય તે શખસને પકડવાનો અધીકાર મીઠાંના મેહેસુલના હરકોઇ અમલદારને છે,

(મીઠું સુરોખાર) ગેરકાયદેપકવવામાં આવેછેએમમાનવાનુંકારણહોયતેઅમલદારેકેમકરવું.

૧૮, સબ ઇન્સ્પેકટરથી ઉતરતા દરજ્જાનો હોય એવા મીઠાંના મેહેસુલના કોઇ અમલદારને એવું માનવાનું કારણ હોય કે પરવાના વગરની કોઇ જગામાં મીઠું અથવા સુરોખાર ગેર કાયદેસર રીતે પકવવામાં સ્વચ્છ કરવામાં અથવા ભરી રાખવામાં આવે છે ત્યારે તે અમલદારે (બની શકે તેટલેસુધી) હેઠળ કહેલી વિગત દફતરમાં લખવી, એટલે

(અ) જો કોઇ ખબર આપનાર હોય તો તેનું નામ ઠેકાણું તથા ધંધો; (બ) ફલાણા ઘરમાં હોડીમાં અથવા જગામાં મીઠું અથવા સુરોખાર સદરહુ પ્રમાણે પકવવામાં, અથવા સ્વચ્છ કરવામાં અથવા ભરી રાખવામાં આવેછે એમ તે અમલદાર માનતો હોય તે ઘરનો અથવા હોડીનો અથ

વા જગાનો લતો અને તેનું વર્ણન; અને (૪) જે શખશ, અથવા જે શખશને માટે તેમી ઠું અથવા સુરોખાર સદરહુ પ્રમાણે પકવવામાં, અથવા સ્વછ કરવામાં અથવા ભરી રાખવામાં આવતો હોય તે શખશનું નામ અને (૬) તે મીઠાંનું અથવા સુરાખારનું ધારેલું વજન તથા વર્ણન, અને તે મીઠું અથવા સુરોખાર ગૈરકાયદેસર રીતે પકવવામાં અથવા સ્વછ કરવામાં અથવા ભરી રાખવામાં આવે છે એમ માનવાના સબબો,

અને પછી જેના હવાલામાં પોલીસની ચોકી હોય એવા જે અમલદારની હકુમત માંહે ઝડતી લેવાનું ઘર અથવા હોડી અથવા જગા હોય તે અમલદારને પોતાની સાથે હાજર રેહેવા સારૂ લખીને સમન કરવાને સદરહુ અમલદાર મુખત્યાર છે.

પ્રવેશ કરવાનો અને ઝડતી લેવાનો અધિકાર

અને પછી સુર્યોદય પછી અને સુર્યાસ્ત પેહેલાં (પરંતુ હમેશ હેડકોન્સ્ટેબલથી ઉતરતા દરજ્જાનો ન હોય એવા પોલીસ અમલદારની રૂબરૂ) ફલાણા ઘરમાં અથવા હોડીમાં અથવા જગામાં મીઠું અથવા સુરોખાર એવી રીતે પકવવામાં અથવા સ્વછ કરવામાં અથવા ભરી રાખવામાં આવે છે એમ માનવાનું કારણ હોય તે ઘરમાં હોડીમાં અથવા જગામાં પ્રવેશ કરી તેની ઝડતી લેવાને સદરહુ અમલદાર મુખત્યાર છે.

અને સામુ થવામાં આવે તો ગમે તે બારણું ફોડવાને તથા સદરહુ પ્રવેશ કરવામાં બીજી જે અડચણ આવે તે અડચણ જબરાઇથી દુર કરવાને સદરહુ અમલદાર મુખત્યાર છે.

અને સદરહુ પ્રમાણે પકાવેલું અથવા સ્વછ કરેલું અથવા ભરી રાખેલું સઘળું મીઠું અથવા સુરોખાર અને સદરહુ મીઠું અથવા સુરોખાર પકવવામાં અથવા સ્વછ કરવામાં જે સાહીત્યો વાપરચા હોય તે સરવે સાહીત્યો પકડવાને તથા લઇ જવાને સદરહુ અમલદાર મુખત્યાર છે.

અને વળી સદરહુ ઘર અથવા હોડી અથવા જગાનો ભોગવટો કરનારને તથા મીઠું અથવા સુરોખાર પકવવામાં અથવા સ્વછ કરવામાં અથવા ભરી રાખવામાં અથવા તે છુપાવવામાં જે શખસો સામીલ હોય તે શખસોને રોકી રાખીને તેમની ઝડતી લેવાને અને પોતાને યોગ્ય લાગે તો તેને અથવા તેઓને પકડવાને સદરહુ અમલદાર મુખત્યાર છે.

સદરહુ પ્રમાણે પ્રવેશ કરવાની જગા ઓરડો હોય તેમાં જે બૈરી દેશરિવાજ મુજબ બાર લોકમાં હાજર થતી ન હોય તેવી કોઇ બૈરી ખરેખર રહેતી હોય તો તેમાં પ્રવેશ કરનારા અમલદારે ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદામાં આવા પ્રસંગને માટે ઠરાવેલી કાનુનને અનુશરીને ચાલવું જોઇએ.

આ કલમ પ્રમાણે ઝડતી લેતાં પહેલાં તે ઝડતી લેનારા અમલદારે જે લત્તામાં સદરહુ ઘર અથવા હોડી અથવા જગા હોય તે લત્તાના બે અથવા વધારે આબરૂદાર રહેવાશીઓ હોય તો તેઓને તે ઝડતી લેતી વખતે હાજર થઇને તે જોવાસારૂ બોલાવવા અને ઝડતી સદરહુ રહેવાશીઓ હોય તો તેઓની સમક્ષ અને વળી (બની શકે તો) ઝડતી લેવાનાં ઘરનો અથવા હોડીનો અથવા જગાનો ભોગવટો કરનારા માણસની સમક્ષ લેવી.

જ્યારે કોઇ બૈરીની ઝડતી લેવાડવાની જરૂર હોય ત્યારે તે ઝડતી બીજી કોઇ બૈરીએ લજ્જા ઉપર પાકી નજર રાખીને લેવી.

પોલીસ અમલદાર હાજર થવાને ચુકે તે બાબત.

૧૮ જે અમલદારના હવાલામાં પોલીસ ચોકી હોય તે અમલદાર, આઠમી કલમમાં કહેલાં કારણો પઇકી હરકોઇ કારણ સારૂ હાજર થવા બાબત મીઠાંના મેહેસુલના અમલદારે લખી મોકલ્યા ઉપરથી તે અમલદાર વાજબી મુદતમાં એ પ્રમાણે હાજર થવાની અથવા હેડકોન્સ્ટેબલથી ઉતરતા દરજ્જાનો ન હોય એવા કોઇ તાબામાંહેના અમલદારને એ પ્રમાણે હાજર થવા સારૂ મોકલવાની ના કહેશે અથવા તેમ કરવાને ચુકશે તો તે અમલદારને એવા પ્રત્યેક ગુન્હા બદલ પાંચસે રૂપીઆ સુધી દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે,

(માણસને) પકડવાનો તથા (જનસને) પકડવાનો તથા ઝડતી લેવાનો રિપોર્ટ.

૨૦ મીઠાંના મેહેસુલનો જે અમલદાર આસિસ્ટન્ટ કમિશનરથી ઉતરતા દરજ્જાનો હોય તે અમલદાર આ આક્ટ પ્રમાણે કોઈ શખસને પકડે.

અથવા આ આક્ટ પ્રમાણે જપ્તી કરવા લાયક કોઈ જનસ પકડે.

અથવા સદરહુ પ્રકારની કોઈ જનસ બાબત ઝડતી લેવાનાં કારણ સારૂ કોઈ ઘરમાં અથવા હોડીમાં અથવા જગામાં પ્રવેશ કરે.

ત્યારે (અગર પકડેલા શખસને મજીસ્ત્રેટ પાસે મોકલવા બાબત તે અમલદારને આસીસ્ટન્ટ કમિશનરે સામાન્ય રીતે અધિકાર આપ્યો ન હોય તો, તે અમલદારે સદરહુ શખસને અથવા જનસને પકડ્યા પછી અથવા સદરહુ પ્રમાણે પ્રવેશ કર્યા પછી ૪૮ કલાકની અંદર સદરહુ શખસને અથવા જનસને પકડ્યાની અથવા સદરહુ પ્રમાણે પ્રવેશ કર્યાની સઘળી વિગત સબંધી આસીસ્ટંટ કમીસનરને ખબર કરવા સારૂ પોતાની કચેરીના વરીષ્ઠ અમલદારને પુરેપુરો રીપોર્ટ કરવો,

આ આક્ટ પ્રમાણે કોઈ શખસને પકડનાર અમલદારે અથવા પોતાની કચેરીના વરીષ્ઠ અમલદારે જો તેને આ બાબતમાં આસીસ્ટંટ કમીસનરે સામાન્ય રીતે અધિકાર આપ્યો હોય તો પકડેલા શખસને તે કામની તજવીજ કરવાની હકુમતવાળા માજીસ્ત્રેટની પાસે બનતી તાકીદે મોકલવો અથવા સદરહુ શખસને છોડી દેવાનો હુકમ કરવો,

અઢારમી કલમ પ્રમાણે ઝડતી લેવાતી વખતે પોલીસનો જે અમલદાર હાજર હોય તે અમલદારે તે બાબતનો રીપોર્ટ પોતાની કચેરીના વરિષ્ઠ અમલદારને કરવો.

પકડેલી જનસોની બાબતમાં કેમ કરવું.

૨૧. પાંચ શેરથી વધારે વજનવાળી જે જનસ આ આક્ટ પ્રમાણે જપ્તી કરવા લાયક હોય તે જનસ પકડ્યાની ખબર આસીસ્ટંટ કમીસનરને થાય ત્યારે તેણે જે વિભાગમાં તે સદરહુ જનસ પકડી હોય તે વિભાગના કમીસનરને બનતી તાકીદે તે કામની હકીકતનો રીપોર્ટ કરવો, અને તે ઉપરથી તે કમીસનર બારમી કલમ પ્રમાણે ચાલવાને મુખત્યાર છે.

પકડેલી જનસનું વજન પાંચ શેરથી વધારે ન હોય તો સદરહુ આસીસ્ટંટ કમીસનર સદરહુ કલમ પ્રમાણે પોતાનીજ મેળે તે કામની વ્યવસ્થા કરવાને મુખત્યાર છે.

જે જનસ જાસ્તી જકાતને પાત્ર હોય તે જનસ અટકાવી રાખવામાં આવે ત્યારે કેમ કરવું.

૨૨. જે જનસની બાબતમાં ૧૩ મી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા લાગુ કરેલી હોય તે જનસ તેજ કલમ પ્રમાણે ફરમાવેલો રીપોર્ટ કર્યા ઉપરથી પ્રસંગ પ્રમાણે વિભાગના કમીશનરનો અથવા આસીસ્ટંટ કમીશનરનો હુકમ પોહોચતાં સુધી અટકાવી રાખવાનો અધિકાર છે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે આવી રીતીએ અટકાવી રાખેલી કોઈ પણ જનસનો ધણી મીઠાના મેહેસુલના જે અમલદારે તે જનસ અટકાવી રાખી હોય તે અમલદારની પાસે સદરહુ દંડની રકમ અનામત મુકે તથા સદરહુ જનસ ઉપર આપવાની સઘળી માસુલ જકાત તથા ખર્ચ સદરહુ અમલદારને આપે તો ત તાબડતોબ છુટી કરવી.

કોઈ જનસ આવી રીતે અટકાવી રાખી હોય ત્યારે સદરહુ હુકમ પોહોચ્યા પછી આ બાબત આ આક્ટમાં કરેલા કાનુનો પ્રમાણે તે જનસની તજવીજ કરવી.

આ કલમના બીજા પારેગ્રાફ પ્રમાણે કોઈ જનસ છુટી કરી હોય અને પ્રસંગ પ્રમાણે વિભાગનો કમીશનર અથવા આસીસ્ટંટ કમીસનર સદરહુ જનસની બાબતમાં લાગુ કરેલો દંડ કમી કરે અથવા તે મંજુર કરવાની ના કહે ત્યારે જે રકમ તે જનસના ધણીને પાછી આપવા લાયક હોય તે રકમ બાબત તે ધણી ૭ મહીનાની અંદર આસીસ્ટંટ કમીશનરને

અરજ કરે એટલે તે રકમ તેને આપવી. સદરહુ છ મહીના હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ગણવા એટલે (વિભાગના કમીશનરે હુકમ કરયો હોય ત્યારે) જે દિવસે આસીસ્ટંટ કમીશનરને તે હુકમ પોહચ્યો હોય તે દિવસથી ગણવા અને (આસીસ્ટંટ કમીશનરે હુકમ કરયો હોય ત્યારે) જે દિવસે હુકમ કરયો તે દિવસની તારીખથી ગણવા.

જે દંડની રકમ આ કલમની બીજી રકમ મુજબ અનામત મુકીહોયતેદંડમન્જુરકરયોહોયત્યારે

અથવા જે રકમ આ કલમ પ્રમાણે પાછી આપવા લાયક હોય તે રકમ બાબત સદરહુ છ માસની મુદતની અંદર દાવો ન કરયો હોય ત્યારે.

ઉતર હિંદુસ્તાનના મીઠાના મેહેસુલનો કમીસનર બીજી રીતે ન ફરમાવે તો સદરહુ પ્રમાણે અનામત મુકેલી રકમ અથવા સદરહુ પ્રમાણે પાછી આપવા લાયક રકમ મલીકામા આઝમાને ખાતે જમે કરવામાં આવશે.

પકડેલા શખસની બાબતમાં કેમ કરવુ

૨૩. કોઇ પણ શખસને પકડાયાની ખબર આસીસ્ટંટ કમીશનરને કરવામાં આવે ત્યારે (વીસમી કલમના ઉપલા પારગ્રાફ પ્રમાણે સદરહુ શખસની તજવીજ કરી ન હોય તો) તે આસીસ્ટંટ કમીસનરે પકડેલા શખસને તે કામની તજવીજ કરવાની હકુમતવાળા માજીસ્ટ્રેટ પાસે બનતી તાકીદથી મોકલવો અથવા સદરહુ શખસને તાબડતોબ છોડી દેવાનો હુકમ કરવો.

કયા અમલદારોએ મીઠાના મેહેસુલના અમલદારોને મદદ કરવી જોઇએ.

૨૪. પોલીસના સઘળા અમલદારોને અને જમીન મેહેસુલ વસુલ કરવાના કામમાં લાગેલા સઘળા સરકારી અમલદારોને આ આકટ ઉપરથી અખ્તિયાર આપવામાં આવ્યો છે તથા તેમને ફરમાવવામાં આવેછે કે તેઓને આ આકટનો અમલ કરવામાં મીઠાના મેહેસુલના અમલદારોને મદદ કરવી.

મીઠાનામેહેસુલનો અમલદારતસ્દીઆપેએવીરીતેઝડતીલે જનસપકડેતે બાબત વિગેરે.

૨૫. મીઠાના મેહેસુલનો જે અમલદાર,

(અ) શક આવવાના વ્યાજબી સબબ વગર કોઇ પણ ઘરની, હોડીની અથવા જગાની ઝડતી લે અથવા લેવરાવે;

(બ) તસ્દી આપે એવી રીતે તથા જરૂર વગર કોઇ પણ શખસને અટકાવી રાખે અથવા તેની ઝડતી લે અથવા પકડે;

(ક) આ આકટ પ્રમાણે જપ્ત કરવા લાયક કોઇ પણ જનસ પકડવાને અથવા તે બાબત શોધ કરવાને અથવા ઝડતી લેવાને બહાને તસ્દી આપે એવી રીતે તથા જરૂર વગર કોઇ શખસની જંગમ મિલકત પકડે;

(ડ) બીજુ કાંઇ પણ કામ પોતાની ફરજ બજાવવા સારૂ જરૂરનુ છે એમ માનવાનુ તે અમલદારને કારણ ન હોય ત્યારે તે કામ કોઇ પણ શખસને નુકશાન થાય એ પ્રમાણે પોતાના હુદ્દાના સબબથી કરે.

તે અમલદારને જે માજીસ્ટ્રેટ બીજા વરગના માજીસ્ટ્રેટના અખ્તિયાર કરતાં ઓછા અખ્તિયાર ચલાવતો ન હોય તે માજીસ્ટ્રેટ સદરહુ પ્રકારના દરેક ગુનાહ બદલ પાંચસે રૂપીઆ સુધી દંડની શિક્ષા કરી શકશે.

જે શખસ રાજી ખુશીથી તથા દ્વેષથી ખોટી ખબર આપીને આ આકટ પ્રમાણે ઝડતી લેવરાવશે તે શખસને સદહું અખ્તિયાર ચલાવનારો માજીસ્ટ્રેટ પાંચસેં રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા બે વરસ સુધીના મુદતની કેદની અથવા એ બનેની શિક્ષા કરી શકશે.

વસ્તુ પકડવા બાબત તથા પકડેલી વસ્તુઓની વ્યવસ્થા

૨૬. આ આકટ પ્રમાણે પકડવા લાયક વસ્તુઓ પકડવા બાબત તથા તેમની વ્યવસ્થા કરવા બાબત તથા તેનો નાશ કરવા બાબત નિયમન કરવા સારૂ આ આકટને અનુસરતી કાનુનો વખતે વખ

કરવાબાબતનિયમ નકરવાનોઅધિકાર — તે કરવાનો અધિકાર ગવરનર જનરલ ઇનકૉઉન્સીલને છે.

સદરહુ કાનુનોથી બીજી બાબતો શિવાય હુકમ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવવાનો અધિકાર છે:—

(અ) જે જાનવર પકડ્યુ હોય અથવા અટકાવી રાખ્યુ હોય તે જાનવરના ધણીએ અથવા જે શખસના તાબામાં તે જાનવર હોય તે શખસે જ્યાં સુધી તે જાનવરને અટકાવી રાખવામાં આવે ત્યાં સુધી તેનો ખોરાક વિગેરે પુરો પાડવા બાબત ગોઠવણ કરવી, અને જો તે એ પ્રમાણે ન કરે તો સદરહુ જાનવરને જાહેર લીલામ કરીને વેચવાનો અને તે બાબત કાંઇ ખરચ થયો હોય તો તે ખરચ વેચાણના ઉત્પન્નમાંથી અદા કરવાનો અધિકાર છે.

(બ) જ્યારે કાંઇ પણ વસ્તુ પકડી હોય અને તે છુટી કરવા બાબત પછવાડેથી હુકમ કરયો હોય અને સદરહુ કાનુનો મુકરર કરવાના મુદતની અંદર તેનો ધણી એની વસ્તુ ઉપર દાવો કરવા તથા તે વસ્તુના સબંધમાં કાંઇ જકાત દંડ તથા ચારજ (આપવાનો હોય તે) રજુ કરવાને હાજર ન થાય ત્યારે તે વસ્તુ જાહેર લીલામ કરીને વેચી નાંખવાનો તથા સદરહુ જકાત તથા દંડ તથા ચારજ તે વેચાણના ઉત્પન્નમાંથી અદા કરવાનો અધિકાર છે.

(ક) આ કલમની (અ) અથવા (બ) રકમ પ્રમાણે કરેલાં વેચાણનાં બાકી રહેલા ઉત્પન્ન ઊપર તે પકડેલી વસ્તુનો ધણી ત્રણ મહીનાથી ઓછી ન હોય એવી જે મુદત સદરહુ કાનુનોથી ઠરાવવામાં આવે તે મુદતની અંદર પોતાનો દાવો સાબીત ન કરે તો સદરહુ ઉત્પન્ન મલિકા માઆઝમાને ખાતે જમે કરવામાં આવશે.

ભાગ ૬ ઠો. પરચુરણ.

મીઠું અંદરલાવવાનીતથાએકઠેકાણેથીબીજે ઠેકાણેલઇ જવાની મના કરવાને અખ્તેયાર.

૨૭ ગવરનર જનરલ ઇનકાઉનસિલ વખતે વખતે કાનુન કરીને સદરહુ મુલકોમાં અથવા તેના હરકોઇ ભાગમાં મીઠું લાવવાની અથવા સદરહુ મુલકોમાં અથવા તેના હરકોઇ ભાગમાં મીઠું એક ઠેકાણેથી બીજે ઠેકાણે લઇ જવાની તદન મના કરવાને અથવા શરતો લાગુ કરીને મના કરવાને મુખત્યાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે મના કરવાની બાબત શિવાય બીજી બાબતમાં સદરહુ મુલકોમાંના હરકોઇ મુલકમાંથી બ્રિટિશ ઇંડિયાના હરકોઇ ભાગ ભણી અથવા સદરહુ મુલકો શિવાયના બ્રિટીશ ઇંડિયાના બીજા હરકોઇ ભાગમાંથી તે મુલકોમાંના હરકોઇ મુલકમાં મીઠું લઇ જવાને આ આકટના કોઇ પણ મજકુરથી બાધ થશે નહી

બીજી કેટલીક બાબતગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસીલને કાનુનો કરવાનો અ૦ છે.

૨૮ જે કાનુનો કરવાનો અધિકાર ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસિલને આ આકટમાં પાછળ આપ્યો છે તે કાનુનો શિવાય વળી તે હેઠળ લખેલી બાબતોનું નિયમન કરવા સારૂ આ આકટને અનુસરતી કાનુનો વખતે વખતે કરવાને મુખત્યાર છે, એટલે,—

(અ) જે વાત આ આકટ પ્રમાણે કરવાની હોય તે વાત કયા માણસે એ તથા કઇ વખતે, કઇ જગાએ, અને કેવી રીતે કરવી તે બાબત.

(બ) આ આકટ પ્રમાણે મીઠાંનાં મેહેસુલના અમલદારે આપેલા હુકમો ઉપર, કીયા કામોમાં, તથા કયા અમલદારોને તથા કેવી શરતોથી અપીલ કરી શકાય તે બાબત.

(ક) જે પરવાનો, પાસ, સરટીફીકેટ, દાખલો, રવાના અથવા એવો બીજો દસ્તાવેજ આ આકટ પ્રમાણે આપ્યો હોય તે બદલ કેટલી ફી લાગુ કરવી તે બાબત.

અને આ આકટ માંહેના ઠરાવો અમલમાં લાવવા સારૂ સામાન્ય રીતે સદરહુ પ્રકારની કાનુનો વખતે વખતે કરવાને ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસિલ મુખત્યાર છે.

કાનુનો પ્રસિદ્ધ કરવા બાબત.

૨૯ આ આક્ટ પ્રમાણે કરેલી સઘળી કાનુનો ઇંડિયા ગ્યાઝીટમાં પ્રસિદ્ધ કરવી અને ત્યાર પછી તે કાનુનો કાયદા પ્રમાણે ચાલશે.

આસિસ્ટન્ટ કમિશનના તથા મીઠાંના મેહેસુલના અમલદારોના અધિકાર આપવાનો અખત્યાર.

૩૦ આ આક્ટ નીચેના ઠરાવોને તે આધીન રહી તથા ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્સિલે કરેલી જે કાનુનો અમલમાં હોય તે કાનુનોને અનુસરીને સ્થાનીક સરકાર અથવા ઉત્તર હિંદુસ્તાનનો મીઠાંનો મેહેસુલનો કમિશનર હરકોઇ શખસને આ આક્ટ ૩ મે ગુના આસિસ્ટન્ટ કમિશનરના અધિકાર અથવા આ આક્ટમાં પાછળ મીઠાંના મેહેસુલના અમલદારોને આપેલા સઘળા અથવા હરકોઇ અધિકાર આપવાને મુખત્યાર છે.

સન ૧૮૭૧ ના મદ્રાસના આક્ટ ૭ નો સુધારો.

૩૨ સન ૧૮૭૧ ના મદ્રાસના મીઠાના એકસાઇસ આક્ટનો ૧૧ મી કલમને બદલે હેઠળ લખેલો મજકુર દાખલ કરવો:—

મીઠા ઉપર જકાત લેવા બાબત.

"૧૧ જે ડિસ્ટ્રીક્ટને અથવા તેના જે ભાગને આ આક્ટ લાગુ કરવામાં આવે તે ડિસ્ટ્રિક્ટમાં અથવા તે ભાગમાં પકવેલા મીઠા ઉપર એકસાઇઝ બોર્ડ આફ રેવિન્યુ આ બાબત જે હુકમો વખતો વખત કરે તે હુકમો પ્રમાણે આપવી; પણ કોઠારની જગાએથી મીઠું ખસેડવાની તૈયારી થાય ત્યાં સુધી સદરહુ પ્રકારની કાંઇપણ જકાત લઇ શકાશે નહી અને મીઠું કોઠારમાંથી ખસેડવાનો અધિકાર આપનાર બાબતના પરવાના વગર તે મીઠું સદરહુ પ્રમાણે ખસેડવું નહી અને જેટલું વજન ખસેડવું હોય તે ઉપર જે એકસાઇઝ લીધો હોય અથવા દેવી હોય તે સદરહુ પરવાનામાં વિશેષ કરીને જણાવવું."

પરિશિષ્ટ.

(૨૭ કલમ જુવો.)

આક્ટો રદ કર્યા તે.

ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્સિલના આક્ટો.

નંબર તથા વર્ષ.	ટુંકું નામ.	કેટલે સુધી રદ કર્યા.
સન ૧૮૭૫નો ૮ મો	સન ૧૮૭૫નો ઇંગ્લાંડકસ્ટમ આક્ટ	સઘળો આક્ટ.
સન ૧૮૭૬નો ૨ જો	સન ૧૮૭૬નો બરમીનો જમીન તથા મેહેસુલ બાબતનો આક્ટ.	૨૯ મી કલમ, ૨૬મ બ અને તેજ કલમની (૬) રકમમાં "(બ) રકમ પ્રમાણે" એ શબ્દો.
સન ૧૮૭૭નો ૧૮ મો	સન ૧૮૭૭ નો મીઠાનો આક્ટ,	સઘળો આક્ટ.

રેગ્યુલેશન.

સન ૧૮૭૭ નો ૩ જો	સન ૧૮૭૭ નો અજમેરના કાયદાનો રેગ્યુલેશન.	૩૬ મી તથા ૩૭ મી કલમો.

બંગાળાના લેફટેનન્ટ ગવરનર ઇનકાઉન્સિલના આક્ટ.

સન ૧૮૬૪નો ૭ મો	સન ૧૮૬૪ નો મીઠાનો કાયદો.	૯ મી કલમ.

ઈંડયાના ગવરનર જનરલ ઇનકાંઊસીલનો હુકમ લખેલો આકટ ગવરનર જનરલ સાહેબે સન ૧૮૭૮ ના જાન્યુઆરી મહીનાની ૯ મી તારીખે મંજુર કરયો તે સઘળા લોકોને જાણ થવા સારૂ છપાવીને પ્રસીધ કરયો છે.

સન ૧૮૭૮ નો આકટ ૧ લો

અફીણ સબંધી કાયદા સુધારવા બાબતનો આકટ.

ઉદેશ. અફીણ સબંધી કાયદા સુધારવો યોગ્ય છે વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

ટુકું નામ. ૧ આ આકટને "સન ૧૮૭૮ નો અફીણનો આકટ" કહેવો.

સ્થાનિક વ્યાપ્તી. આ આકટ ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉશીલ ઇંડીયા ગ્યાઝેટમાં જાહેરનામુ પ્રસિધ કરીને વખતે વખતે ફરમાવશે તે પ્રદેશને લાગુ થશે.

શરૂ થવું. અને આ આકટ સદરહુ પ્રદેસો પૈકી દરએક પ્રદેશમાં જે જે દીવસે અમલમાં આવશે એવું ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉસિલ તેવીજ રીતે ફરમાવશે તે તે દિવશે તે તે પ્રદેશમાં અમલમાં આવશે.

કાયદા તથા આકટ રદ કરવા. આ આકટને જોડેલાં પરિશિષ્ટમાં કાયદા તથા આકટ લખ્યા છે તે સદરહુ પરિશિષ્ટમાં ત્રીજા આસનમાં કહ્યું છે તેટલે સુધી રદ છે એમ સમજવું.

આકટ સુધારવા. અને સન ૧૮૪૯ ના ૧૧ મા આકટમાં તથા સન ૧૮૫૬ ના ૨૧ મા આકટમાં તથા સન ૧૮૭૧ ના ૧૦ મા આકટમાં અને સન ૧૮૭૬ ના બંગાળાનાં ૨ જા આકટમાં "કેફ લાવનારાં વસાણાં" આ શબ્દો જ્યાંહાં જ્યાંહાં છે ત્યાંહાં ત્યાંહાં તે શબ્દોમાં અફીણનો સમાશ થતો નથી એમ સમજવું.

સન ૧૮૩૬ના ૭ મા આકટની ૧ લી સુધારવી. ૨ સન ૧૮૩૬ ના ૯ મા આકટમાં મુંબઇના સન ૧૮૨૭ ના ૨૧ મા કાયદા ઉપર તથા સન ૧૮૩૦ ના ૨૦ કાયદા ઉપર હવાલો આપ્યો છે તે આ આકટની તેવીજ કલમો ઉપર આપ્યો છે એમ સમજવું.

અર્થની કલમ. ૩ વિષય ઉપરથી અથવા આગલા પાછલા સબંધ ઉપરથી બાધ આવતો ન હોય તો આ આકટમાં.

"અફીણ" "અફીણ" આ શબ્દમાં ખશખશનાં ઝિંડવાનો તથા અફીણનો અથવા અફીણમાં મેળવણી કરીને તૈયાર કરેલા પદાર્થનો અને ખશખશનાં ઝાડથી તૈયારી કરેલાં કેફ લાવનારાં વસાણાંનો શમાશ થાયછે.

"માજીસ્ત્રેટ." "માજીસ્ત્રેટ" આ શબ્દનો અર્થ, ઇલાકામાં મુખ્ય શેહેરમાં પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અને બીજે ઠેકાણે પેહેલા વર્ગનો માજીસ્ત્રેટ અથવા (આ આકટ પ્રમાણે મુકદમાનો ઇનસાફ કરવા સારૂ સ્થાનિક સરકારે ખસુસ અખત્યાર આપ્યો હોય ત્યાં) બીજા વર્ગના માજીસ્ત્રેટ.

"અંદર લાવવું" "અંદર લાવવું" આ શબ્દોનો અર્થ, જે મુલકનો રાજ્ય કારભાર કોઇ સ્થાનિકસરકાર ચલાવતી હશે તે મુલકની બાહાર જલ મારગે અથવા કોઇ પારકા મુલકમાં અથવા જે મુલકનો રાજ્ય કારભાર બીજી સ્થાનિકસરકાર ચ

ચલાવતી હશે તે મુલકમાં લઇ જવું.

"એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવું"

"એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવું" આ શબ્દોનો અરથ સ્થાનિક સરકાર જે મુલકનો રાજ્ય કારભાર ચલાવતી હશે તે મુલકની અંદર એક જગાએથી બીજી જગાએ લઇ જવું.

ખશખશનાં ઝાડનું વાવેતર કરવાની તથા અફીણ કબજામાં રાખવા વિગેરેની મના.

૪ આ આકટ ઉપરથી અથવા અફીણ સબંધી બીજા કોઇ ચાલુ કાયદા ઉપરથી અથવા આકટ ઉપરથી અથવા આ આકટ પ્રમાણે અથવા સદરહુ પ્રકારના હરકોઇ કાયદા પ્રમાણે અથવા આ આકટ પ્રમાણે કરેલી કાનુન ઉપરથી પરવાનગી હશે તે શિવાય બીજી રીતે કોઇ માણસે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવું નહી.

(અ) ખશખશનાં ઝાડનું વાવેતર કરવું નહી. અથવા

(બ) અફીણ તૈયાર કરવું નહી, અથવા

(ક) અફીણ કબજામાં રાખવું નહી, અથવા

(ડ) અફીણ એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવું નહી, અથવા

(ઇ) અફીણ અંદર લાવવું નહી અથવા બાહાર મોકલવું નહી, અથવા

(ફ) અફીણ વેચવું નહી.

સદરહુ પ્રકારની જાતની પરવાનગી આપવા બાબતની કાનુન કરવાનો અધિકાર.

૫ સ્થાનીક સરકાર જે મુલકનો રાજ્યકારભાર ચલાવતી હશે તે સઘળા મુલકમાં અથવા તે મુલકના હરકોઇ નિરદિષ્ટ કરેલા ભાગમાં હેઠળ લખેલી સઘળી વાત બાબત અથવા તેઓ પૈકી હરકોઇ વાત બાબત અનિર્બંધરીતે અથવા ડયુટી આપે તો અથવા બીજી કોઇ શરતે પરવાનગી આપવા સારૂ અને નિયમન કરવા સારૂ ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉશિલના અગાઉથી મંજુરી લઇને તથા સ્થાનિક ગ્યાઝેટમાં જાહેરનામુ પ્રસિધ્ધ કરીને વખત વખતે આ આકટને અનુસારીને કાનુન કરવાનો અખ્તીઆર સ્થાનિક સરકારને છે, એટલે—

(અ) ખશખશનાં ઝાડનું વાવેતર કરવું. તથા

(બ) અફીણ તૈયાર કરવું, તથા

(ક) અફીણ કબજામાં રાખવું, તથા

(ડ) અફીણ એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવું, તથા

(ઇ) અફીણ અંદર લાવવું અથવા બાહાર મોકલવું, તથા

(ફ) અફીણનું વેચાણ તથા અફીણનાં પરચુરણ વેચાણ ઉપર લેવાની ડયુટીનો ઇજારો.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે હેઠળ લખેલા પ્રકારનાં હરકોઇ અફીણ ઉપર સદરહુ પ્રકારની હરકોઇ કાનુન પ્રમાણે ડયુટી લેવી નહી એટલે જે કાંઇ અફીણ આણ્યુ હશે તથા જેના ઉપર જલમાર્ગની જકાત સબંધી ચાલુ કાયદા પ્રમાણે અથવા છઠી કલમ પ્રમાણે ડયુટી બેસાડી હશે તે અફીણ ઉપર ડયુટી લેવી નહી.

ખુસ્કીને રસ્તે આણેલાં અફીણ ઉપર ડયુટી.

૬ બ્રિટિશ ઇડિયાની અંદર અથવા તેના હરકોઇ નિરદિષ્ટ કરેલા ભાગની અંદર ખુસ્કીને રસ્તે આણેલાં અફીણ ઉપર અથવા આણેલા હરકોઇ જાતનાં અફીણ ઉપર ઇડિયા ગ્યાઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિધ્ધ કરીને વખતે વખતે પોતાને યેગ્ય લાગે તે ડયુટી બેસાડવાનો તથા સદરહુ પ્રમાણે બેસાડેલી ડયુટીમાં ફેરફાર કરવાનો અથવા તે કાહાડી નાખવાનો અધિકાર ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉસીલને છે.

અફીણ વખારમાં રાખવું.

૭ ઇંડિઆ ગાઝેટમાં હુકમ પ્રસિદ્ધ કરીને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાને ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉશિલ મુખત્યાર છે. એટલે;

(અ) હરકોઇ સ્થાનિક સરકાર જે મુલકનો રાજ્ય કારભાર ચલાવતી હશે તે મુલકમાં કાયદાશર રીતે આણેલાં અફીણ સારૂ અથવા તે મુલકમાંથી જે અફીણ બાહાર મોકલવાનો ઇરાદો હોય તે અફીણ સારૂ વખાર સ્થાપવાનો અધિકાર સ્થાનિક સરકારને આપવાને; અને

[બ] સદરહુ પ્રકારનો કોઇ પણ હુકમ રદ કરવાને મુખત્યાર છે.

સદરહુ પ્રકારનો હુકમ અમલમાં છે ત્યાં સુધી સરકારી ગાઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ કરવાનો અધિકાર સ્થાનિક સરકારને છે; એટલે

(ક) પોતે જે મુલકનો રાજ્ય કારભાર ચલાવતી હશે તે મુલકમાં અથવા તેના હર કોઇ નિરદિષ્ટ કરેલા ભાગમાં કાયદાશર રીતે આણેલા સઘળાં અથવા કાંઇ અફીણ સારૂ (તે અફીણ ઉપર લેવાની કાંઇ ડયુટી આપ્યાની અગાઉ અથવા આપ્યા પછી) અથવા ત્યાંથી જે અફીણ બાહાર મોકલવાનો ઇરાદો હશે તે સઘળાં અથવા કાંઇ અફીણ સારૂ ફલાણી જગા વખાર છે એવો ઠરાવ કરવાનો; અને

(ક) સદરહુ પ્રકારનો કોઇ ઠરાવ રદ કરવાનો અધિકાર છે.

(બ] રકમ પ્રમાણે કરેલા હુકમ ઉપરથી હેઠળ લખેલા સઘળા ઠરાવ રદ છે એમ સમજવું એટલે જે મુલકને સદરહુ પ્રકારનો હુકમ લાગુ હશે તે મુલક માંહેની જગા સબંધી આ કલમની (ક) રકમ પ્રમાણે કરેલા અગાઉના સઘળા ઠરાવ રદ છે એમ સમજવું.

સદરહુ પ્રકારનો ઠરાવ અમલમાં હશે ત્યાં સુધી સદરહુ પ્રકારનાં સઘળાં અફીણના માલેકને તે અફીણ સદરહુ પ્રકારની વખારમાં રાખવાની અવશ્ય છે.

વખાર સબંધી કાનુન કરવાનો અધિકાર.

૮ ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉશિલની અગાઉથી મંજુરી લઇને તથા સ્થાનીક ગાઝેટમાં જાહેરનામુ પ્રસિદ્ધ કરીને હેઠળ લખેલી વાતનું નિયમન કરવા બાબત વખતે વખતે આ આકટને અનુશરીને કાનુન કરવાનો અધિકાર સ્થાનિક સરકારને છે. એટલે સાતમી કલમ પ્રમાણે વખારમાં રાખેલું અફીણ સંભાળી રાખવું એ વાતનું તથા સદરહુ પ્રમાણે વખારમાં રાખવા બાબત ફી લેવી એ વાતનું તથા સદરહુ પ્રકારનું અફીણ વેચવા સારૂ અથવા બાહાર મોકલવા સારૂ કાહાડી લઇ જવુ એ વાતનું તથા કોઇપણ ડયુટી અથવા ફી લેવાની તે અફીણ વખારમાં રાખ્યાની તારીખથી બાર મહિનાની અંદર નહી આપે તો તે અફીણની જે રીતે વ્યવસ્થા કરવાની તે રીતનું નિયમન કરવા સારૂ આ આકટને અનુશરીને કાનુન કરવાનો અધિકાર છે.

કાયદા વિરૂધ રીતે ખશખશનાં ઝાડનું વાવેતર વિગેરે કરવા બાબત શિક્ષા.

૯ આ આકટ અથવા પાંચમી આઠમી કલમ પ્રમાણે કરેલો તથા પ્રસિદ્ધ કરેલા કાનુન તોડીને, જે કોઇ માણસ.

(અ) ખશખશનાં ઝાડનું વાવેતર કરશે, અથવા

(બ) અફીણ તૈયાર કરશે; અથવા

[ક) અફીણ કબજામાં રાખશે; અથવા

(ક) અફીણ એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલશે; અથવા

(ઇ) અફીણ લાવશે અથવા બાહાર મોકલશે; અથવા

(ફ) અફીણ વેચશે; અથવા

(ગ) અફીણ વખારમાં રાખવાનું વર્જ કરશે અથવા વખારમાં રાખેલું અફીણ કાહાડી લઈ જશે અથવા તે અફીણ બાબત કાંઇપણ કૃત્ય કરશે.

અને જે કોઇ માણસ સદરહુ પ્રકારની કોઈ કાનુન બીજી રીતે તોડશે.

તેની ઉપર માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ સાબેતી થશે તો તેને સદરહુ પ્રકારના દરએક ગુન્હા બાબત ઘણામાંઘણા એક વરસ સુધીની કેદની શિક્ષા થશે અથવા ઘણામાં ઘણા એક હજાર રૂપીયા સુધી દંડ થશે અથવા આ બેઉ શિક્ષા થશે.

અને દંડ કરયો હોય ત્યારે દંડ આપવામાં નહી આવે તો ગુનેગારને ઘણામાંઘણા છ મહિના સુધી કેદમાં રાખવા બાબતનો હુકમ ગુન્હાની શાબેતી કરનાર માજીસ્ત્રેટે કરવો; અને સદરહુ પ્રકારની કેદ, બીજી કાંઇપણ કેદની શિક્ષા તેને કરવા બાબત હુકમ કરયો હશે તે કેદ શિવાય વળી બીજી છે એમ સમજવુ.

નવમી કલમ પ્રમાણે ફરિયાદી થશે તેનાં સમજવું તે.

૧૦ નવમી કલમ પ્રમાણે ફરિયાદી થાય તેનાં ઉલટું શાબેત કરવામાં આવે ત્યાં સુધી હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે સમજવું અટલે જે અફીણ બાબત તોહોમત ખત્રી થાય એવો જવાબ આપી શકતા નથી તે સઘળુ અફીણ, જે અફીણ બાબત તણે આ આકટ પ્રમાણે ગુન્હો કરયો છે તે અફીણ છે એમ સમજવુ.

અફીણપકડીનેસરકારદાખલકરવુ.

૧૧ જે કામમાં નવમી કલમ પ્રમાણે ગુનો કરયો હશે તે કામમાં—

(અ) સદરહુ પ્રમાણે વાવેતર કરેલાં ખશખશનાં ઝાડો, તથા

(બ) જે અફીણ બાબત તેજ કલમ પ્રમાણે કાંઇ ગુનો કરયો હશે તે અફીણ, તથા

(ક) તેજ કલમની (ડ) અથવા (ઇ) રકમ પ્રમાણે ગુન્હો કરયાનાં કામમા ગુનેગાર, પોતાને જેટલું અફીણ એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવાની અથવા લાવવાની અથવા બાહાર મોકલવાનો પરવાનગી (હોય તો) હશે તેથી વધારે અફીણ એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલતો હશે અથવા લાવતો હશે અથવા બાહાર મોકલતો હશે, ત્યારે પ્રસંગ પ્રમાણે તે જે અફીણ એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલતો હશે અથવા લાવતો હશે અથવા બાહાર મોકલતો હશે તે સઘળુ અફીણ, તથા

(ડ) તેજ કલમની (ફ) રકમ પ્રમાણે ગુન્હો કરયાનાં કામમાં જે અફીણ બાબત ગુનો કરયો હશે તે અફીણ શિવાય બીજુ અફીણ ગુનેગારના કબજામાં હશે ત્યારે તે સઘળું બીજું અફીણ પકડીને સરકાર દાખલ કરવાને પાત્ર થશે.

(ઈ) આ કલમ પ્રમાણે પકડીને સરકાર દાખલ કરવાને પાત્ર હશે તે અફીણ જે પાત્રોમાં તથા પ્યાકેજોમાં અને બારદાનમાં મળ્યું હશે તે પાત્રો તથા પ્યાકેજો તથા બારદાનો અને જે પાત્રોમાં અથવા પ્યાકેજોમાં સદરહુ પ્રકારનું અફીણ સંતાડ્યું હશે તે પાત્રોમાં અથવા પ્યાકેજોમાં બીજો કાંઇપણ પદારથ હશે તો તે તથા તે અફીણ લઇજવા સારૂ ઉપયોગ કરેલાં જાનવરો તથા વાહનો પણ પકડીને સરકાર દાખલ કરવાને પાત્ર થશે.

અફીણ પકડીને સરકાર દાખલ કરવા બાબતનો હુકમ

૧૨ ગુન્હેગાર તકશીરવાર ઠરે ત્યારે અથવા હરકાંઇ અફીણ બાબત ગુનો કરયાનું તહોમત જે માણસની ઉપર મુકયું હોય તે બિનતકશીર છે એવો ઠરાવ થાય પણ તે અફીણ પકડીને સરકાર

કોણ કરવો. દાખલ કરવાને પાત્ર છે એવું માજીસ્ટ્રેટ ઠરાવે ત્યારે તે અફીણ સદરહુ પ્રમાણે પકડીને સરકાર દાખલ કરવા બાબતનો હુકમ કરવાનો અધિકાર માજીસ્ટ્રેટને છે.

કંઈપણ જનસ પકડને સરકાર દાખલ કરવાનો અધીકાર આ આક્ટ ઉપરથી હોય ત્યારે તે પકડીને સરકાર દાખલ કરવા બાબતનો હુકમ કરનારો અમલદાર હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાને મુખત્યાર છે, એટલે જે જનસ પકડીને સરકાર દાખલ કરવાને પાત્ર હોય તેસરકાર દાખલ કરવાને બદલે પોતાને યોગ્ય લાગે તેવો દંડ આપવાની તેના માલિકની મરજી હોય તો તે પ્રમાણે દંડ આપવાની તેને છુટ આપવાને મુખત્યાર છે.

આ આક્ટ વિરૂધ ગુન્હો થયો હુસે પણ ગુનેગારના ખબર નહી હોય અથવા મળતો નહી હોય ત્યારે અથવા કોઇ માણસના કબજામાં નહી હોય એવાં અફીણ બાબત ખાત્રીથાય એવી હકીકત જણાતી નહી હોય ત્યારે તે કામની ચોકશી કરીને ડિસ્ત્રીકટના કલેકટરે અથવા ડેપ્યુટી કમિશનરે અથવા આ કામ સારૂ જે બીજા અમલદારને તે ફલાણો માણસ છે માટે અથવા તેના હુદાના હકથી સ્થનિક સરકારે અધીકાર આપ્યો હશે તે બીજા અમલદારે નિકાલ કરવો. અને સદરહુ પ્રકારના અમલદારને સદરહુ પ્રમાણે જનસ પકડીને સરકાર દાખલ કરવા બાબત હુકમ કરવાનો અધિકાર છે. પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ પ્રકારનો હુકમ, જે જનસો પકડીને સરકાર દાખલ કરવાનો ઇરાદો હોય તે જનસો પકડ્યાની તારીખથી એક મહિનો થયા વગર અથવા તે જનસો ઉપર હક છે એવો દાવો કરનારો કોઇ માણસ હોય તેનું બોલવું સાંભળ્યા વગર તથા તેના દાવાના પુરાવામાં તે કાંઈ પુરાવો હાજર કરતો હોય તો તે પુરાવો લીધા વગર કરવો નહી.

કાનુન કરવાનો અધિકાર. ૧૩ ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉંસિલની અગાઉથી મંજુરી લઇને તથા સ્થાનિક ગાઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિધ્ધ કરીને હેઠળ લખેલી વાતનું નિયમન કરવા બાબત આ આક્ટને અનુશરીને કાનુન વખતે વખતે કરવાનો અધિકાર સ્થાનિક સરકારને છે, એટલે—

પકડીને સરકાર દાખલકરેલીજનસોની વ્યવસ્થા કરવા બાબત. (અ) આ આક્ટ પ્રમાણે પકડીને સરકાર દાખલ કરેલી સઘળી જનસોની વ્યવસ્થા કરવા બાબતની, અને

તથા બક્ષિસો બાબત. (બ) આ આક્ટ પ્રમાણે કરેલા દંડની તથા પકડીને સરકાર દાખલ કરેલી જનસોની ઉત્પન્નમાંથી અમલદારોને તથા બાતમી આપનારાઓને આપવાની બક્ષિસો બાબતની કાનુન કરવાનો અધિકારછે.

ઘેરી લીધેલી કોઇ જગામાં કાયદા વિરૂધ્ધ રીતે અફીણ રાખ્યું છે એવી બાતમી મળ્યા ઉપરથી પેશવાનો તથા પકડવાનો અધિકાર. ૧૪ એકસૈસનાં અથવા પોલીશનાં અથવા કસ્ટમનાં અથવા મિઠાંનાં અથવા અફીણનાં અથવા મેહેસુલનાં ખાતા પૈકી હરકોઇ ખાતાનો જે કોઇ અમલદાર પટાવાળા કરતાં અથવા કાનસ્ટેબલના કરતાં ઊંચા દરજ્જાનો હશે તથા જેને તેના હુદ્દાના હકથી સ્થાનિક સરકારે આ કામ બાબત અખત્યાર આપ્યો હશે તથા જેને પુઃ પોતાની માહિતી ઉપરથી અથવા કોઇ માણસે બાતમી આપી હશે તથા તે લખ્યા હશે તે બાતમી ઉપરથી હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે લાગવાનો સબબ હશે એટલે આ આક્ટ પ્રમાણે પકડીને સરકાર દાખલ કરવાને જે અફીણ પાત્ર હશે તે અફીણ કોઇ ઇમારતમાં અથવા વાહાણમાં અ

થવા ઘેરી લીધેલી જગામાં તૈયાર કરે છે અથવા રાખ્યું છે અથવા સંતાડયું છે એવું લાગ વાનો સબબ હશે તે અમલદારને સુર્યોદયથી તે સુર્યાસ્ત સુધી. હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવા નો અધિકાર છે; એટલે

(અ) સદરહુ પ્રકારની હરકોઇ ઇમારતમાં અથવા વંઢાણમાં અથવા જગામાં પેશ વાનો, અને

(બ) હરકત કરવામાં આવે તે પ્રસંગે કોઇ બારણું ભાગવાનો તથા સદરહુ પ્રમાણે પે શવાને કાંઇ બીજો પ્રતિબંધ હશે તે દુર કરવાનો, અને

(ક) સદરહુ પ્રકારનું અફીણ તથા તે તૈયાર કરવામાં ઉપયોગ કરેલા સઘળા પદારથ અને જે બીજી કાંઇ જનસો અગિયારમી કલમ પ્રમાણે અથવા અફીણ સબંધી જે વખતે જે બીજો કોઇ કાયદો ચાલુ હશે તે કાયદા પ્રમાણે પકડીને સરકાર દાખલ કરવાને પાત્ર છે એમ લાગવાનો પોતાને સબબ હોય તે બાજી જનસો પકડવાનો, અને

(ડ) જે કોઇ માણસે આ આકટ પ્રમાણે અથવા જે વખતે જે બીજો કાયદો ચાલુ હ શે તે કાયદા પ્રમાણે સદરહુ પ્રકારના અફીણ સબંધી કાંઇ ગુન્હો કરયોછે એવું લાગવાનો પોતાને સબબ હશે તે માણસને અટકાવી રાખવાનો તથા તેના ઝાડો લે વાનો અને પોતાને યોગ્ય દેખાયતો તેને પકડવાનો અધિકાર છે.

ખુલ્લીજગામાંઅ ફીણ પકડવાનો અ ધિકાર.

૧૫ સદરહુ ખાતાંઓ પૈકી કોઇ પણ ખાતાંની હરકોઇ અમલ દારને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાનો અધિકાર છે, એટલે

(અ) કંઇ અફીણ તથા જે બીજી કાંઇ જનસ અગિયારમી કલમ પ્રમાણે અથવા અફીણ સબંધી જે વખતે જે બીજો કોઇ કાયદો ચાલુ હોય તે કાયદા પ્રમાણે પકડીને સર કાર દાખલ કરવાને પાત્ર છે એવું પોતાને લાગવાનો સબબ હોય તે અફીણ અથવા તે બી જી જનસ ખુલ્લી જગામાં અથવા રસ્તે જતી હોય ત્યારે પકડવાનો.

અટકાવી રાખ વાનો તથા ઝાડો લે વાનો તથા પકડવા નો અધિકાર.

(બ) જે કોઇ માણસે આ આકટ વિરૂધ અથવા સદરહુ પ્રકાર ના બીજા કોઇ કાયદા વિરૂધ ગુન્હો કરયો છે એવું લાગવાનો પોતાને સબબ હશે તે માણસને અટકાવી રાખવાનો તથા તેનો ઝાડો લેવા નો અને સદરહુ પ્રકારના માણસના કબજામાં અફીણ હોય તો તે ને તથા તેની સાથે જે કોઇ બીજો માણસ હોય તેને પકડવાનો અધિકાર છે.

ઝાડા કેમ લેવા.

૧૬ ચૌદમી કલમ પ્રમાણે અથવા પંદરમી કલમ પ્રમાણે લે વાના સઘળા ઝડા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદા માંહેના ઠરાવ પ્રમાણે લેવા.

અમલદારોએ એ ક બીજાને મદદ કરવી.

૧૭ ચૌદમી કલમમાં કહેલા જુદા જુદા ખાતાઓના અમલ દારોને સુચના આપી હોય તો અથવા દરખાસ્ત કરી હોય તો આ આકટ માંહેના ઠરાવ અમલમાં લાવવાના કામમાં એક બીજાઓને મદદ કરવી એ કાયદા પ્રમાણે અવશ્ય છે,

ત્રાસ થાય એવી રીતે પેશવું તથા ઝાડો લેવો અને પકડવું.

૧૮ સદરહુ ખાતાઓ પઇકી કોઇ પણ ખાતાનો જે કોઇ અમલ દાર વેહેમના વાજબી સબબ વગર હરકોઇ ઇમારતમાં અથવા વાં ઢાણમાં અથવા જગામાં પેશશે અથવા તેનો ઝાડો લેશે અથવા તે માં પેસાડશે અથવા તેનો ઝાડો લેવરાવશે,

અથવા આ આક્ટ પ્રમાણે પકડીને સરકાર દાખલ કરવાને પાત્ર હોય એવું કાંઈ અકોણ અથવા બીજી જનસો પકડવાનાં અથવા તેને સારૂ ઝાડો લેવાનાં બાહાનાં ઉપરથી કોઈ માણસનો માલ તેને ત્રાસ થાય એવી રીતે તથા વગર કારણે પકડશે.

અથવા હરકોઈ માણસને ત્રાસ થાય એવી રીતે તથા વગર કારણે અટકાવી રાખસે અથવા તેનો ઝાડો લેશે અથવા તેને પકડશે.

તે અમલદારને સદરહુ પ્રકારની દરએક ગુન્હા બાબત ઘણામાંઘણા પાંચશો રૂપીયા સુધી દંડ થશે.

વારંટ કરવી. ૧૯ કોઈ માણસે અફીણ સબંધી ગુન્હો કર્યો છે એવું લાગવાનો પોતાને શબબ હોય તે માણસને પકડવા સારૂ અથવા પકડીને સરકાર દાખલ કરવાને પાત્ર હોય એવું અફીણ જે ઘરમાં અથવા વાંહાણમાં અથવા જગામાં રાખ્યું છે અથવા સંતાડ્યું છે એવું લાગવાનો પોતાને શબબ હોય તે ઘરનો અથવા વાંહાણનો અથવા જગાનો દિવસે અથવા રાત્રે ઝાડો લેવા સારૂ પોતાનું વારંટ કરવાનો અધિકાર ડીસ્ત્રીક્ટના કલેકટરને અથવા ડેપ્યુટી કમિશનરને છે અથવા સ્થાનિક સરકારે આ કામ સારૂ જે બીજા અમલદારને તે ફલાણો માણસ છે માટે અથવા તેના હુદ્દાના હકથી અધિકાર આપ્યો હશે તેને છે અથવા માજીસ્ત્રેટને છે.

આ કલમ પ્રમાણે કરેલાં સઘળાં વારંટો ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદામાંહેના ઠરાવ પ્રમાણે બજાવવાં.

પકડેલાં માણસની અથવા જનસોની વ્યવસ્થા. ૨૦ ચૌદમી અથવા પંદરમી કલમ પ્રમાણે પકડેલું દરએક માણસ તથા જનસ વાર ન લગાડતાં, છેક નજીકનું પોલીસ થાણું જે અમલદારને સ્વધીન હોય તેની પાસે મોકલવી અને ઓગણીસમી કલમ પ્રમાણે પકડેલું દરએક માણસ તથા જનસ જે અમલદારે વારંટ કર્યું હોય તેની પાસે વાર ન લગાડતાં મોકલવી.

જે જે અમલદારની પાસે આ કલમ પ્રમાણે કોઈ માણસ અથવા જનસ મોકલવામાં આવે તે તે અમલદારે સદરહુ પ્રકારનાં માણસની અથવા જણસની કાયદા પ્રમાણે વ્યવસ્થા કરવા સારૂ જે તજવીજ કરવી અવશ્ય હોય તે તજવીજ બને તેટલી જલદી કરવી.

માણસો તથા જનસ પકડ્યાનો રીપોર્ટ. ૨૧ કોઈ અમલદાર આ આક્ટ પ્રમાણે કોઈ માણસને અથવા જનસને પકડશે ત્યારે તેણે સદરહુ પ્રમાણે પકડ્યા પછી અડતાળીશ કલાકની અંદર સદરહુ પ્રમાણે પકડ્યાની સઘળી હકિકતનો સંપુર્ણ રિપોર્ટ પોતાના ઉપરી અમલદારને કરવો.

ખશખશનાં ઝાડનું ગેરકાયદાશરરીતે વાવેતર કર્યાનાં કામમાં કામ ચલાવવાની રીત. ૨૨ ખશખશનાં ઝાડનું ગેરકાયદાશર રીતે વાવેતર કર્યાનું કહેતા હોય તેવા કામમાં, પાક કાહાડી લઈ જવો નહી પણ તે પાક તે કામનો નિકાલ થાય ત્યાં સુધી હેઠળ લખેલા અમલદારે જપ્ત કરવો એટલે પટાવાળા કરતાં અથવા કાનસ્ટેબલના કરતાં ઊંચા દરજાવાળો જે અમલદારને તેના હુદ્દાના હકથી આ કામસારૂ સ્થાનિક સરકારે અખત્યાર આપ્યો હશે તે અમલદારે જપ્ત કરવો. અને તે કામનો નિકાલ જે માજીસ્ત્રેટે કરવાનો હોય તે માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ તે વાવેતર કરનારાએ હાજર થવા સારૂ તેને વાજબી રકમનો (તે રકમ સદરહુ અમલદારે ઠરાવવી) જામીન આપવાને સદરહુ અમલદારે ફરમાવવું. અને સદરહુ વાવેતર કરનાર સદરહુ જામીન વાજબી બાબતમાં આપવાને ચુક્યા વગર તેને પકડવો નહી.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે બંગાળા બાહેના ફોર્ટ વિલિયમ ઈલાકામાં ખશખશનાં ઝાડનું વાવેતર કરવા બાબતી તથા અફીણ તૈયાર કરવા સબંધી કાયદા છે તે એકઠા કરીને સુધારવા બાબતનો સન ૧૮૫૭ નો ૧૩ મો આક્ટ છે તે અથવા તે આક્ટનો કાંઈ ભાગ જ્યાંહાં જ્યાંહાં અમલમાં હશે ત્યહાં ત્યાંહાં આ કલમના હરકોઈ ઠરાવ સદરહુ વાવેતરને લાગુ છે એમ સમજવું નહી.

ફી તથા ડ્યુટી વગેરે ચહડેલો અવેજ વસુલ કરવો.

૨૩ આ આક્ટ પ્રમાણે અથવા આ આક્ટ પ્રમાણે કરેલી કોઈ કાનુન પ્રમાણે બેસાડેલી કાંઈ ફીનો અથવા ડ્યુટીનો કાંઈ ચહડેલો અવેજ હશે તે,

અને અફીણનાં મેહેસુલના કોઈ ઈજારદારની પાસે કાંઈ ચડેલો અવેજ લેણો હશે તે,

જે માણસ સરકારને આપવાને પ્રથમતઃ પાત્ર હશે તેની પાસેથી અથવા તેનો જામીન હોય તો તેની પાસેથી તે અવેજ, જમીનનાં મેહેસુલનો ચહડેલો અવેજ હોય તે પ્રમાણે વસુલ કરવાનો અધીકાર છે.

લૈસેન્સવાળાની પાસે ઈજારદારની જે રકમ લેણી હશે તે વસુલ કરવા સારૂ કલેકટરને ત્યાં અથવા બીજા અમલદારને ત્યાં અરજી કરવાનો અધિકાર તે ઈજારદારને છે.

૨૪ અફીણના મેહેસુલના ઈજારદારની લાઇસેન્સ બાબત પોતાના લાઇસેન્સવાળાની પાસે કાંઈ રકમ લેણી હશે ત્યારે સદરહુ પ્રકારના ઈજારદારને મારી તરફથી સદરહુ રકમ તમે વસુલ કરો એવા મજકુરની અરજી હેઠળ લખેલા અમલદારને કરવાનો અધિકાર છે એટલે ડિસ્ટ્રીકટના કલેકટરને અથવા ડેપ્યુટી કમીશનરને અથવા આ બાબત સ્થાનીક સરકારે જે બીજા અમલદારને અખત્યાર આપ્યો હશે તેને અરજી કરવાનો અધીકાર છે અને સદરહુ પ્રકારની અરજી પોહોચ્યા પછી સદરહુ પ્રકારની રકમ, જમીન મેહેસુલની ચઢેલી બાકી હોય તે પ્રકારની તે પોતાની નજરમાં આવે તો વસુલ કરવાનો અધિકાર સદરહુ પ્રકારના કલેકટરને અથવા ડેપ્યુટી કમીશનરને અથવા બીજા અમલદારને છે અને સદરહુ પ્રમાણે વસુલ કરેલી કાંઈ પણ રકમ સદરહુ પ્રકારના કલેકટરે અથવા ડેપ્યુટી કમિશનરે અથવા બીજા અમલદારે અરજદારને આપવી.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ રકમ વસુલ કરવા સારૂ સદરહુ પ્રકારના કલેકટરે અથવા ડેપ્યુટી કલેકટરે અથવા બીજા અમલદારે કરેલાં કોઈ પણ પ્રોસેસની બજાવણી હેઠળ લખેલે પ્રસંગે મોકુફ રાખવી. એટલે ઈજારદારના માગણાનો ઇનસાફ થવા સારૂ લાઇસેન્સવાળો દિવાની કોરટમાં ફરિયાદ કરશે તથા જે રકમ પોતે સદરહુ પ્રકારના ઈજારદારને દેવી છે એવું સદરહુ પ્રકારની કોરટ ઠરાવશે તે રકમ આપવા બાબત સદરહુ પ્રકારના અમલદારની ખત્રીનો જામીન તે આપશે તો મોકુફ રાખવી.

વળી એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ પ્રકારના લાઇસેન્સવાળાની પાસે કાંઈ પણ રકમ અફીણના મેહેસુલના કોઈ ઈજારદારની લેણી હશે તે દીવાની કોરટમાં ફરીયાદ કરીને અથવા બીજી રીતે વસુલ કરવાના તે ઈજારદારના હકને આ કલમના હરકોઈ ઠરાવ ઉપરથી અથવા આ કલમ પ્રમાણે કરેલી કોઈ વાત ઉપરથી બાધ આવે છે એમ સમજવું નહી.

બાંડ પ્રમાણે આપવો થયલો દંડ વસુલ કરવો.

૨૫ કાંઈ પણ કર્તવ્યકર્મ અથવા કૃત્ય કરવા સારૂ કોઈ માણસ આ આક્ટ પ્રમાણે કરેલી કોઈ કાનુન મુજબ બાંડ લખી આપે ત્યારે પ્રસંગ પ્રમાણે સદરહુ પ્રકારનું કર્તવ્યકર્મ અથવા કૃત્ય સન ૧૮૭૨ ના ઇંડિયાના કરાર બાબતના આક્ટની ૭૪ મી કલમના

અગ્થ પ્રમાણે જે સરકારી કામમાં અથવા કૃત્યમાં સર્વ લોકોનો સબંધ છે તેવું કર્તવ્યકર્મ અથવા કૃત્ય છે એમ સમજવું અને સદરહુ પ્રકારના બાંહની શરત તે તોડે તો હેઠળ લખેલી સઘળી રકમ જમીન મેહેસુલની ચઢેલી બાકી પ્રમાણે તેની પાસેથી વસુલ કરવાનો અધિકાર છે એટલે બાંહની શરત સદરહુ પ્રમાણે તે તોડે તો જે રકમ આપવાનું તે બાંહમાં લખ્યું હશે તે સઘળી રકમ વસુલ કરવાનો અધિકાર છે.

પરિશિષ્ટ

ગવરનર જનરલ ઇન કાઉન્શીલના આકટો.

નંબર અને વરસ	વિષય.	કેટલો રદ કરયો.
સન ૧૮૪૯નો આકટ ૧૧ મો.	કલકત્તાનું અબકારી મેહેસુલ.	૫ મી કલમમાં "અફીણ" શબ્દ. ૬ ઠી કલમમાં "અફીણ" શબ્દ તથા છેલ્લા આ[illegible]સ શબ્દો. ૧૫ મી કલમમાં "તે પ્રસંગ શિવાય" આ શબ્દોથી તથા આ શબ્દો સુધાં છેવટ સુધી તે કલમ. ૩૩ મી કલમમાં "અફીણ શિવાય" આ શબ્દોથી તથા આ શબ્દો સુધાં "દર શેર" આ શબ્દો સુધી તથા આ શબ્દો સુધાં; અને "અથવા સદરહુ પ્રમાણે અફીણને પ્રસંગે દર શેરે એક રૂપીયો આઠ આના ઇનામ" આ શબ્દો
સન ૧૮૫૨ના આકટ ૩ જો.	ગાળેલો દારૂ. મુંબઈ.	૧૦ મી કલમ જેટલે સુધી અફીણને લાગુ છે તેટલે સુધી તે કલમ.
સન ૧૮૫૬ના આકટ ૨૧ મો.	બંગાળાનો અબકારી આકટ.	૨૮ મી કલમમાં "અફીણ" શબ્દ. ૩૪ મી તથા ૫૧ મી તથા ૫૨ મી તથા ૫૩ મી અને ૮૭ મી કલમ. ૩૫ મી કલમમાં "અથવા અફીણ" આ શબ્દો. ૪૯ મી કલમમાં "અફીણ શિવાય આ શબ્દો. ૫૯ મી કલમ જેટલે સુધી અફીણને લાગુ છે તેટલે સુધી તે કલમ. ૭૫ મી કલમમાં "અફીણ શિવાય" આ શબ્દો અને કહેલું અફીણ આ શબ્દોથી તથા આ શબ્દો સુધાં છેવટ સુધી તે કલમ. ૭૬ મી કલમમાં "અફીણ શિવાય" આ શબ્દોથી તથા આ શબ્દો સુધાં "દર શેર આ શ[illegible] સુધી તથા આ શબ્દો સુધાં; અને " આર, ઇન' આ શબ્દોથી તથા આ શબ્દો સુધાં "દર શેર" આ શબ્દો સુધી તથા આ શબ્દો સુધાં. ૯૦ મી કલમના ૮ મા પારેગ્રાફમાં "અને અફીણ આ શબ્દો.

સન ૧૮૫૭નો આક્ટ ૧૩ મો.	ખસખસનાં આફીનુ વાવેતર તથા અફીણ તૈયાર કરવું.	૨ જી કલમ
સન ૧૮૭૧નો આક્ટ ૧૦ મો.	ઉત્તર હિંદુસ્થાનનો એક્સાઇસ આક્ટ.	૩ જી કલમના ૫ મા પારેગ્રાફમાં "અફીણ" શબ્દ ૧૮ મી તથા ૬૫ મી તથા ૬૬ મી તથા ૬૭ મી અને ૮૭ મી કલમ. ૧૯ મી કલમમાં અથવા "અફીણ" શબ્દ. ૪૬ મી કલમ જેટલે સુધી અફીણને લાગુ છે તેટલે સુધી તે કલમ. ૪૬ મી કલમના ત્રીજા પારેગ્રાફમાં "આઝ વેલ આઝ" આ શબ્દોથી તથા આ શબ્દો સુધાં "અફીણનો વેપાર" આ શબ્દોસુધી તથા આ શબ્દો સુધાં. ૬૩ મી કલમમાં "અફીણ શિવાય" આ શબ્દો. ૭૮ મી કલમમાં "અફીણ શિવાય" આ શબ્દો અને ૨ જો પારેગ્રાફ. ૭૯ મી કલમમાં "અફીણ શિવાય" આશબ્દોથીતથા આ શબ્દો સુધાં "દર સેર" આ શબ્દો સુધીતથા આ શબ્દો સુધાં અને "આર, ઇન" આ શબ્દથી તથા આ શબ્દો સુધાં "દર શેર" આ શબ્દ સુધી તથા આ શબ્દો સુધી.
સન ૧૮૭૨ નો આક્ટ ૪ થો.	પંજાબના કાયદાનો આક્ટ	૪૯ મી કલમ
સન ૧૮૭૨નો આક્ટ ૨૬ મો.	પંજાબના અફીણના કાયદાનો સુધારો.	સઘળો આક્ટ
સન ૧૮૭૩નો આક્ટ ૬ ઠો.	એક વાંહાણ ઉપરથી બીજા વાંહાણમાં માલ ચઢાવવો.	૭ મી કલમ..
સન ૧૮૭૫નો આક્ટ ૧૬ મો.	હિંદુસ્થાનનો તારીફને આક્ટ.	૮ મી કલમ.
સન ૧૮૭૬નો આક્ટ ૧૩ મો.	અફીણ સબંધીકાયદાસુધારવાબાબતનોઆક્ટ.	સઘળો આક્ટ
સન ૧૮૭૭નો આક્ટ ૬ ઠો.	સન ૧૮૭૬ નો અફીણનો આક્ટ જે તારીખે અમલમાં આવવાનોતે તારીખ બદલીને આગલી તારીખ ઠરાવવા બાબતનો આક્ટ.	સઘળો આક્ટ.

બંગાળાના લફટેનેંટ ગવરનર ઈનકાઉંસિલના આક્ટ

સન ૧૮૭૬ ને	સને ૧૮૪૯ ના ૧૧ મો	૨ જી કલમમાં, સન ૧૮૪૯ ના ૧૧ મા આક્ટના

આકટ ૨ જો.	આકટ તથા સન ૧૮૫૬ ના ૨૧ મો આકટ તથા સન ૧૮૬૬ નો (મું. કા.) ૪ થો આકટ સુધાર્યા બાબત.	૩૩ મી કલમને બદલે જે કલમ દાખલ કરી છે તે કલમમાં "અફીણ શિવાય" આ શબદો અને "પકડીને સરકાર દાખલ કરેલું અફીણ" આ શબદોથી તથા આ શબદો સુધાં "જનરલ આર્ડર" આ શબદો સુધી તથા આ શબદો સુધાં શબદો. ૩૭ કલમમાં સન ૧૮૪૯ ના ૧૧ મા આકટની ૩૪ મી કલમને બદલે જે કલમ દાખલ કરી છે તે કલમમાં "અફીણને પ્રસંગે માત્ર ખારૈજ કરીને" આ શબદો અને "તથા અફીણને પ્રસંગે" આ શબદોથી તથા આ શબદો સુધાં; "તેમજ વેહેચી આપવું," આ શબદો સુધી તથા આ શબદો સુધાં શબદો. ૧૦ મી કલમમાં સન ૧૮૫૬ ના ૨૧ મા આકટની ૭૫ મી કલમને બદલે જે કલમ દાખલ કરી છે "તે કલમમાં "અફીણ શિવાય" આ શબદો અને પકડીને સરકાર દાખલ કરેલું અફીણ" આ શબદોથી તથા આ શબદો સુધાં "જનરલ આર્ડર" આ શબદો સુધી તથા આ શબદો સુધાં શબદો. ૧૦ મી કલમમાં, સન ૧૮૫૬ ના ૨૧ મા આકટની ૭૬ મી કલમને બદલે જે કલમ દાખલ કરી છે તે કલમમાં "અફીણને પ્રસંગે" માત્ર ખારૈજ કરીને" આ શબદો અને "તથા અફીણને પ્રસંગે" આ શબદોથી તથા આ શબદો સુધાં "તેમજ વેહેચી આપવું" આ શબદો સુધી તથા આ શબદો સુધાં શબદો.

મુંબઈના કાયદા.

સન ૧૮૨૭ નો મુંબઈનો કાયદો ૨૧ મો.	અફીણ ઉપર ડયુટી.	"વિથ ધી કંબાઈંડ" (એ બેઉ) આ શબદોથી તથા આ શબદો સુધાં "મના કરવી" આ શબદો સુધી તથા આ શબદો સુધાં ઉદેશ.
સન ૧૮૩૦ નો મુંબઈનો કાયદો ૨૦ મો	માગવા અફીણ.	૧ લો તથા ૨ જો તથા ૩ જો અને ૪ થો બાબ. જેટલો રદ થયો નથી તેટલો.

સન ૧૮૭૮ નો આક્ટ ૧૧ મો

હથીઆર તથા યુદ્ધ સામગ્રી તથા લશ્કરી સ્ટોર [સામાન] સંબંધી કાયદા છે તે એકઠો કરીને સુધારવા બાબતનો આક્ટ.

ઉદ્દેશ. — હથિયાર તથા યુદ્ધ સામગ્રી તથા લશ્કરી સ્ટોર સંબંધી કાયદા છે તે એકઠો કરીને સુધારવો યોગ્ય છે વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

પ્રથમ નિયમ.

ટુંકનામ. ક્યાં ક્યાં લાગુ છે. ખારીજ કરવું. — ૧. આ આક્ટને "સન ૧૮૭૮ નો હિંદુસ્તાનનો હથિઆર બાબતનો આક્ટ" કહેવો અને આ આક્ટ આખા બ્રિટીશ ઇંડિયાને લાગુ છે. પણ આ કલમના કોઇ પણ ઠરાવ હેઠળ લખેલાને લાગુ નથી. એમ સમજવું

(અ) સમુદ્રમાં જનારાં કોઇ વાહાણ ઉપર હથિયાર અથવા યુદ્ધ સામગ્રી અથવા લશ્કરી સ્ટોર હશે તથા તે તે વાહાણના સામાન્ય હથિયારનો અથવા સામાન સરંજામનો ભાગ હશે તે હથિયારને અથવા યુદ્ધ સામગ્રીને અથવા લશ્કરી સ્ટોરને, અથવા

(બ) સરકારી કોઇ નોકર અથવા સન ૧૮૬૯ ના હિંદુસ્તાનના *વાલેનટીયરોના આક્ટ પ્રમાણે પટામાં નામ દાખલ થયેલા કોઇ વાલેનટીયર સદરહુ પ્રકારના સરકારી નોકર અથવા વાલેનટીયર તરીકે પોતાનું કરતવ્ય કરમ કરતો હોય ત્યારે અથવા સરકારના હુકમથી હથિયાર અથવા યુદ્ધ સામગ્રી અથવા લશ્કરી સ્ટોર તઇયાર કરવાને અથવા તેઓનું રૂપાંતર કરવાને અથવા તે વેચવાને અથવા તે દેશની અંદર લાવવાને અથવા (દેશની) બાહાર મોકલવાને અથવા એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવાને અથવા ધારણ કરવાને અથવા કબજામાં રાખવાને લાગુ નથી.

શરૂ થવું. — ૨. જે તારીખ ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્શીલ ઇંડિયા ગેઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને નિમશે તે તારીખે આ આક્ટ અમલમાં આવશે.

આક્ટ રદ કરવા. — ૩. સદરહુ તારીખે તથા તે તારીખથી આ આક્ટને જોડેલા પેહેલા પરિશિષ્ટમાં આક્ટ લખ્યા છે તે સદરહુ પરિશિષ્ટના ત્રીજા ખાનામાં નિરદીષ્ટ કરયું છે તેટલે સુધી રદ છે એમ સમજવું પણ આ આક્ટ ઉપરથી રદ કરેલા કોઇ આક્ટ મુજબ જે અખ્તીઆર તથા પરવાનગીઓ તથા લાઇસન્સ તથા માફી આપી હશે અને જે હુકમ તથા નિમણુંકો કરી હશે અને જાહેરનામાં પ્રસિદ્ધ કરયાં હશે અને જે કાનુન તથા શરતો અને નમુના ઠરાવ્યા હશે તે સઘળા અખ્તીઆર તથા પરવાનગીઓ તથા લાઇસન્સ તથા માફી તથા હુકમ તથા નીમણુકો તથા જાહેરનામાં તથા કાનુન તથા શરતો અને નમુના આ આક્ટ પ્રમાણે આપી છે તથા કર્યા છે તથા પ્રસીદ્ધ કરયાં છે તથા ઠરાવ્યાં છે એમ સમજવું

અને સદરહુ પ્રકારના સઘળા અખ્તિઆર તથા પરવાનગીઓ તથા લાઇસન્સ તથા માફી જે મુદત સુધીની આપી હશે તે મુદત સુધી તે આ આક્ટમાં બીજી રીતનો ઠરાવ કર્યો છે તે ખારીજ કરીને ચાલુ રેહેશે અથવા સદરહુ પ્રકારની મુદત ખુલ્લી ઠરાવેલી નહિ હોય ત્યારે જે તારીખે આ આક્ટ અમલમાં આવશે તે તારીખથી એક વરસ સુધી ચાલુ રહેશે અને પછી બંધ થશે.

---

* વાલેનટીયર એટલે પોતાની ખુશીથી પગાર પગાર શીવાઇ ગાળાના ચાકરી કરનાર

અરથની કલમ. ૪. આ આકટમાં વિષય ઉપરથી અથવા આગલા પાછલા સબંધ ઉપરથી બાધ્ય આવતો ન હોય તો.

"તોપ" આ શબ્દમાં સઘળા *હાવિટઝર તથા ગરનાલ તથા *વલ પીમિસ તથા મોટરેલુસ તથા બીજા પ્રકારની તોપ તથા મશીનગન્સ તથા તેઓના સઘળા ભાગનો પણ તથા તે ચઢાવવાના તથા એક જગાએથી બીજી જગાએ લઇ જવાનો તથા તેનાં કામમાં ઉપયોગી પાડવાની સઘળી ગાડીઓ તથા પ્લાટફારમ તથા તે ચઢાવવાનાં સાધનોનો પણ સમાસ થાય છે.

હથિઆરો' આ શબ્દમાં અગ્નીશસ્ત્રોનો, તથા સંગીનનો, તથા તરવારનો તથા ખંજીરનો એટલે કટારીનો, તથા ભાલાના, તથા ભાલના ફાળીનો તથા કામઠાંનો તથા તીરનો સમાસ થાય છે, અને તોપ તથા હથિઆરના ભાગનો અને હથિઆરો તઇયાર કરવાના યંત્રનો પણ સમાસ થાય છે.

"યુધ્ધસામગ્રી" આ શબ્દમાં ટારપીડોના કામમાં ઉપયોગી પડવા સારૂ અથવા સમુદ્રની હેઠળ સુરંગ મારવા સારૂ ખસુસ યોજેલા સઘળા પદારથ તથા બાણ તથા ગનકાટન તથા ડાઇનમાઇટ તથા લીથોફ્રાકટર તથા અવાજ સાથે ફુટે તાવા તથા ધક્કો લાગ્યાથી અથવા ઘસાયા વિગેરેથી મોહોટો અવાજ થઇને ફુટનારો બીજા પદારથ તથા બંદુકના ચકમક તથા ગનવાડસ તથા તોટી તથા ફેયુજી અને ફ્રીકશન ટયુબ, તથા યુધ્ધ સામગ્રીના સઘળા ભાગ તથા યુદ્ધ સામગ્રી કરવાના સઘળા યંત્રોનો પણ સમાશ થાય છે, પણ સીસુ અથવા ગંધક અથવા સુરાખારનો સમાશ થતો નથી.

બ્રીટીશ ઇંડિયાના કોઇ ભાગને લાગુ કરેલી આ આકટની કોઇ કલમ માંહેના લશકરી સ્ટોર આ શબ્દનો અરથ જે કોઇ લશકરી સ્ટોરને સદરહુ કલમ સદરહુ પ્રકારના ભાગમાં ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંશીલ ઇંડિયા ગેજેટમાં જાહેરનામુ પ્રસિધ્ધ કરીને ખસુસ લાગુ કરશે તે લશકરી સ્ટોર એવો સમજવો. અને "લશકરી સ્ટોર" આ શબ્દોમાં સઘળુ સીસુ તથા ગંધક તથા સુરોખાર તથા બીજા પદારથ જેને સદરહુ ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંશીલ વખતે વખતે સદરહુ પ્રમાણે લાગુ કરશે તેનો પણ સમાશ થાય છે એમ સમજવુ.

૨ "લેસેન્સ" આ આકટ પ્રમાણે લઇસેન્સ અને "અને લઇસેન્સ આપ્યુ" શબ્દનો અરથ સદરહુ પ્રકારનુ લાઇસેન્સ ધારણ કરવું.

તૈયાર કરવું તથા રૂપાંતર કરવુ તથા વેચવુ.

લઇસેન્સ વગરત ઇયાર કરવાનીતથા રૂપાંતર કરવાની તથાવેચવાની મના. ૫. કોઇ માણસે કોઇ હથિઆરો અથવા યુધ્ધસામગ્રી અથવા લશકરી સ્ટોર લઇસેન્સ વગર તથા તે લઇસેન્સ ઉપરથી જે રીતની પરવાનગી આપી હશે તે શિવાય બીજી રીત તથા જેટલે સુધી પરવાનગી આપી હશે તે કરતાં વધારે તઇયાર કરવો નહી અથવા તેઓનું રૂપાંતર કરવું નહી અથવા તે વેચવો નહી અથવા વેચવા સારૂ રાખવો નહી અથવા વેચવા સારૂ કાહાડવો નહી અથવા માંડી મુકવો નહી.

કોઇ માણસના કાયદાસર કબજામાં પોતાના ખાનગી ઉપયોગ સારૂ હથિયારો અથવા યુધ્ધ સામગ્રી હશે તે વેચવાની આ કલમના કોઇ ઠરાવ ઉપરથી તેને મના છે એમ સમજવુ નહી એટલે તે હથીયારો અથવા યુધ્ધ સામગ્રી કબજામાં રાખવાની મના જે માણસે જે વખતે તે આકટ અમલમાં હશે તે આકટ મુજબ નહી હોય તે માણસને વેચવાની મનાછે

---

* એક જાતની તોપ—કોટ ઉપરની તાપ,—મોરચા,—

એમ સમજવુ નહી પણ જે માણસને આ આકટની સત્તાવીસમી કલમ પ્રમાણે આપેલી માફીના સબબથી હથીઆરો અથવા યુદ્ધ સામગરી કબજામાં રાખવાનો હક હશે તે માણસ શિવાય બીજા કોઇ માણસને જે જે માણસ હથિયારો અથવા યુદ્ધ સામગ્રી સદરહુ પ્રમાણેવે ચશે તે તે માણસે તે વેચાણ બાબતની તથા ખરીદદારના નામ તથા ઠેકાણા બાબતનીનો ટીસ વગર કારણે વાર ન લગાડતાં ડીસ્ટ્રીકટ માજીસ્ટ્રેટને અથવા છેક નજીકનુ પોલીસથાણુ જે અમલદારને સ્વાધીન હોય તે અમલદારને આપવી.

૩. દેશની અંદર લાવવું તથા બાહાર મોકલવું તથા એક જગાએથી બીજી જગાએ લઇ જવું.

લાઇસેન્સવગર(દેશની)અંદરલાવવાની તથા બાહારમોકલવાની મના.

૬. કોઇ માણસે કોઇ હથિયારો અથવા યુદ્ધ સામગ્રી અથવા લશકરી સ્ટોર લાઇસેન્સ વગર વથા સદરહુ પ્રકારના લાઇસન્સ ઉપરથી જે રીતની પરવાનગી આપી હશે તે શિવાય બીજી રીત અથવા જેટલે સુધી પરવાનગી આપી હશે તે કરતાં વધારે બ્રિટીશ ઇંડિયામાં અથવા બ્રીટીશ ઇંડિયાની બાહાર જળ મારગે અથવા ખુશકીને રસ્તે લાવવો નહી અથવા લઇ જવો નહી.

ખાનગી વાપરવા સારૂ હથિયારો તથા યુદ્ધ સામગરી લાવવા અથવા બાહાર મોકલવા વિશે.

જે કોઇ માણસને હથીયારો અથવા યુદ્ધસામગ્રી કબજામાં રાખવાનો કાયદાસર રીતે હક હશે તે માણસે પોતાના ખાનગી વાપર સારૂ માફક પરિમાણ પ્રમાણે આણેલાં અથવા બાહાર મોકલેલા (તોપ શિવાય બીજાં) હથીયારોને અથવા યુદ્ધ સામગરીને આ કલમની પેહેલી રકમનાં કોઇ ઠરાવ લાગુ નથી. પણ સદરહુ પ્રકારના હથિયારો બાબત અથવા યુદ્ધસામગરી બાબત સ્થાનીક સરકારનો પોતાનો હુકમ પોંહોચતાં લગી તે હરકોઇ વખતે અટકાવી રાખવાનો અખ્તીઆર કસ્ટમના કલેકટરને અથવા આ બાબત જે બીજા અમલદારને તેના નામથી અથવા હુદ્દાના સબબથી સ્થાનિક સરકારે અખત્યાર આપ્યો હશે તેને છે.

ખુલાસો—જે હથિયારો તથા યુદ્ધસામગરી તથા લશકરી સ્ટોર બ્રીટીશ ઇંડિયાના એક ભાગમાંથી બીજા ભાગમાં જળ મારગે અથવા બ્રીટિશ ઇંડિયાનો ભાગ નહી હોય તેવાં દરમિયાનના મુલકમાંથી લઇ ગયા હશે તે આ કલમના અરથ પ્રમાણે બ્રીટીશ ઇંડિયામાંથી લઇ ગયા છે તથા બ્રિટીશ ઇંડિયામાં આણેલા છે એમ સમજવું.

હથિયારો વગેરે વખારમાંરાખવાસારૂ સ્થાનીક સરકારની મંજુરી જોઇએ.

૭. સન ૧૮૭૮ ના જળ મારગની કસ્ટમના આકટમાં ગમેતે ઠરાવ હોય તોય પણ કોઇ હથિયારો અથવા યુદ્ધસામગરી અથવા લશકરી સ્ટોર તે આકટની સોળમી કલમ પ્રમાણે લાઇશન્સ આપેલી કોઇ વખારમાં સ્થાનિક સરકારની મંજુરી વગર રાખવો નહી.

કલમ ૮ સને ૧૮૮૨ નો આકટ ૧૧ મો હિંદુસ્તાનના તારીફ આકટથી રદ કરી છે.

ખુશકીનેરસ્તેઆણેલા માલ ઉપરડયુટિબેસાડવાનોઅધિકાર.

૯. જે પદારથ આ આકટને જોડેલા બીજા પરિશિષ્ટમાં નિરદિષ્ટ કરયા છે તથા જે બ્રીટીશ ઇંડિયાના કોઇ ભાગમાં ખુસ્કીને રસ્તે આણ્યાં હશે.તે પદારથો ઉપર તે પરીશિષ્ટમાં નિરદીષ્ટ કરેલી ડયુટીકરતાં વધારે ડયુટી લેવી નહી એવું ઇંડિયા ગેજીટમાં જાહેરનામું પ્રસીધ્ધ કરીને વખતે વખતે ફરમાવવાનો અખ્તીઆર અને તેજ રીતે સદરહુ પ્રકારનુ કોઇ જાહેરનામુ રદ કરવાનો અધિકાર ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્શલને છે.

એકજગાથીબીજી

૧૦. ઇંડિયા ગેજીટમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને વખતે વખત

જગાએ લઈ જવાની મના કરવાનો અધીકાર.

હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાનો અધિકાર ગવરનર જનરલ ઈનકાઉનસીલને છે.

(અ) આખા બ્રીટીશ ઈંડિયામાં અથવા તેના કોઈ ભાગમાં કોઈ પ્રકારના હથીયારો અથવા યુધશામગરી અથવા લશકરી સ્ટોર એક જગાએથી બીજી જગાએ લઈ જવાનુ નિયમન અથવા મના બીલકુલ અથવા લાઈશન્શ ન હોય તો પ્રસંગે તથા લાઈશન્શમાં જેટલેસુધી પરવાનગી આપી હશે તે કરતાં વધારે તથા જે રીતની પરવાનગી આપી હશે તે શિવાય બીજી રીતે કરવાનો અધિકાર અને,

[બ] સદરહુ પ્રકારનુ કોઈ જાહેરનામુ રદ કરવાનો અધિકાર છે.

હથિયારો એક વાહાણમાંથી બીજા વાહાણમાં ચઢાવવાં.

હથીયારો અથવા યુધસામગરી અથવા લશકરી સ્ટોર બ્રિટીશ ઈંડીયાના કોઈ બંદરમાં એક વાહાણમાંથી બીજા વાહાણમાં ચઢાવ્યાં હશે તો આ કલમના અર્થ પ્રમાણે એક જગાએથી બીજે જગાએ લઈ ગયા છે એમ સમજવું.'

ઝડો લેવાનાં થાણાં સ્થાપવાનો અધિકાર

૧૧. બ્રીટીશ ઈંડિયા તા૦ પારકા મુલકની દરમિયાન ની હદની લાઈન ઉપર કોઈ જગાએ તા૦ તે લાઈનની અંદર પોતાને યોગ્ય લાગે તે અંદર ઉપર ઝડા લેવાનાં થાણાં સ્થાપવાનો અધીકાર ગવરનર જનરલ ઈનકાઉંશીલની અગાઉથી મંજુરી લઈને સ્થાનિક સરકારને છે તે થાણાંમાં સઘળાં વાહાણ તા૦ ગાડાં તા૦ ભાર બરદારી જનવરો તા૦ સઘળી પેટીઓ તા૦ ગાંશડીઓ તા૦ પાકીટો રસ્તે જતાં હોય તે ઉભાં રાખવાનો તા૦ હથિયારો સારૂ તા૦ યુધસામગરી સારૂ તા૦ લશકરી સ્ટોર સારૂ તેઓનો ઝડો લેવાનો અધિકાર જે કોઈ અમલદારને તેના નામથી અથવા હુદ્દાના સબંધથી આ બાબત સદરહુ પ્રકારની સરકારે અખત્યાર આપ્યો હશે તે અમલદારને છે.

શકને પ્રસંગે હથીયારો વગેરે લઈ જનાર માણસોને પકડવા.

૧૨. કોઈ હથિયારો અથવા યુધસામગરી અથવા લશકરી સ્ટોર (તે બાબત લાઈશન્સ હોય કે ન હોય તોપણ) હેઠળ લખેલી રીતે તા૦ હેઠળ લખેલે પ્રસંગે લઈ જતાં કોઈ માણસ મળે ત્યારે એટલે કોઈ ગેરકાયદેસર કારણ સારૂ વાપરવાના ઈરાદાથી અથવા તે ઉપયોગી પડવાના ઈરાદાથી તે લઈ જવામાં આવે છે એવો શક આવવાનુ વાજબી સબબ મળે એવી રીતે અથવા એવે પ્રસંગે લઈ જતાં જડે ત્યારે વગર વારંટે તેને પકડવાનો તા૦ તેની પાસેથી સદરહુ પ્રકારનાં હથીયારો અથવા યુધસામગરી અથવા લશકરી સ્ટોર લેવાનો અધીકાર કોઈ પણ માણસને છે.

માજીસ્ત્રેટ અથવા પોલીશ અમલદાર નહી તેવા માણસે પકડ્યાંથી તે સારૂ કામ ચલાવવાની રીત.

માજીસ્ત્રેટ અથવા પોલીશ અમલદાર નહી હોય તેવા કોઈ માણસે પકડેલુ કોઈ માણસ અને શદરહુ પ્રમાણે લીધેલાં હથીયારો અથવા યુધશામગરી અથવા લશકરી સ્ટોર બનેતેમ જલદી પોલીશ અમલદારને સ્વાધીન કરવાં.

પોલીશ અમલદારે પકડેલા અથવા પોલીશ અમલદારને સ્વાધીન કરેલા સઘળા માણસોને સદરહુ પ્રકારના કોઈ અમલદારે પકડેલા અથવા આ કલમ પ્રમાણે તેને સ્વાધીન કરેલાં સઘળાં હથીયારો તથા યુધ સામગરી વગર કારણે વાર ન લગાડતાં માજીસ્ત્રેટની પાસે

૪ હથિયાર બાંધીને ફરવું તથા હથિયારો કબજામાં રાખવાં વિગેરે

લાઈશેન્સ વગર હથિયાર બાંધીને ફરવાની મના.

૧૩. લાઇસેન્સ વગર તથા લાઇસેન્સમાં જેટલે સુધી પરવાનગી આપી હશે તે કરતાં વધારે તા૦ જે રીતની પરવાનગી આપી હશે તે શિવાય બીજી રીતે કોઇ પણ હથિયારો બાંધીને કોઇ માણસે ફરવું નહીં.

લાઇસેન્સ વગર અથવા લાઈસેન્સના ઠરાવ તોડીને કોઇ માણસ હથિયારો બાંધીને સદરહુ પ્રમાણે ફરશે તેની પાસેથી હથિયારો લેવાનો અધિકાર કોઇ માજીસ્ટ્રેટને અથવા પોલીસઅમલદારને અથવા જે બીજા અમલદારને તેના નામથી અથવા તેના હુદ્દાના સંબંધથી સ્થાનિક સરકારે આ બાબત અખત્યાર આપ્યો હશે તેને છે.

લાઇસેન્શવગરઅગ્નીશસ્ત્રો વગેરેનો કબજો.

૧૪ લાઇસેન્શ વગર તા૦ લાઇસેન્સમાં જેટલે સુધી પરવાનગી આપી હશે તે કરતાં વધારે તા૦ જે રીતની પરવાનગી આપી હશે તે શિવાય બીજી રીતે કોઇ માણસે તોપ અથવા અગ્નીશસ્ત્રો અથવા યુધ સામગ્રી અથવા લશકરી સ્ટોર પોતાના કબજામાં અથવા પોતાના નીરબંધમાં રાખવો નહીં.

જે તારીખે આ આક્ટ અમલમાં આવશે તે તારીખ પછીના ત્રણ મહીના સુધી આ કલમના પેહેલા ભાગ માંહેના કોઇ ઠરાવ, જે જગાને સન ૧૮૬૦ ના ૩૧ મા આક્ટની ૩૨ મી કલમની ૨ જી રકમ સદરહુ પ્રકારની તારીખે લાગુ નહીં હશે તે જગામાં કોઇ માણસના કબજામાં કાંઈ અગ્નીશસ્ત્રો અથવા યુધ સામગ્રી અથવા લશકરી સ્ટોર હસે તેઓને લાગુ નથી એમ સમજવું.

ત્રણ મહીનાની સદરહુ મુદતની અંદર સદરહુ પ્રકારની કોઇ જગામાં જે માણશના કબજામાં કાંઇ અગ્નીશસ્ત્રો અથવા યુધસામગ્રી અથવા લશકરી સ્ટોર હસે તે માણસને છેક નજીકનું પોલીસથાણું જે અમલદારને સ્વાધીન હશે તે અમલદારની પાસે અનામત મુકવાનો અધિકાર છે અને તે મુદત પુરી થાય તે વખત સદરહુ પ્રકારની કોઇ જગામાં જે માણશના કબજામાં કોઇ અગ્નીશસ્ત્રો અથવા યુધશામગ્રી અથવા લસકરી સ્ટોર લાઇસેન્શ વગર હશે તે માણસે તે છેક નજીકનું પોલીસ થાણું જે અમલદારને સ્વાધીન હશે તે અમલદારની પાસે અનામત મુકવો જોઇએ.

આ કલમ પ્રમાણે અનામત મુકેલા કોઇ પદારથનો ધણી જે તારીખે આ આક્ટ અમલમાં આવે તે તારીખ પછીના વરશની અંદર સદરહુ પ્રકારનો પદારથ પોતાના કબજામાં રાખવાના અધીકાર બાબતનું લાઇશન્શ નહીં લે તથા તે પદારથ મળવા બાબત અરજી નહીં કરે તો સદરહુ પ્રકારનું પદાર્થ શરકાર દાખલ થશે.

કોઇપણ પ્રકારનાં હથિયારો લાઇશન્સ વગર કેટલીએક જગામાં કબજામાં રાખવાની મના કરી છે.

૧૫. જે જગામાં સન ૧૮૬૦ ના ૩૧ મા આક્ટની ૩૨ મી કલમની ૨ જી રકમ આ આક્ટ અમલમાં આવશે તે વખતે લાગું હશે તે જગામાં અથવા જે જગાને આ કલમ સ્થાનિક સરકાર ગવરનેર જનરલ ઇનકાઉન્શીલની અગાઉથી મંજુરી લઇને તા૦ સ્થાનિક સરકારી ગેજીટમાં જાહેરનામું પ્રસિધ કરીને ખુલ્લું લાગુ કરશે તે જગામાં કોઈ માણસે કોઇ પ્રકારનાં હથિયારો લાઇશન્સ વગર તા૦ લાઇશન્સમાં જે રીતની પરવાનગી આપી હશે તે રીત શિવાય બીજી રીતે તથા જેટલે સુધી પરવાનગી આપી હશે તે કરતાં વધારે પોતાના કબજામાં રાખવા નહીં.

જે હથિયારો કબજામાં રાખવા ઠગેર

૧૬ કોઇ માણસે હથિયારો અથવા યુધસામગ્રી અથવા લશકરી સ્ટોર પોતાના કબજામાં રાખવા એ લાઇસેન્શ રદ થયાને લીધે અય

ગેરકાયદેસર થયાંકેડો તે પોલીસથાણામાં અનામત મુકવા.

વા તેની મુદત પુરી થયાને લીધે અથવા પંદરમી કલમ પ્રમાણે જાહેર નામુ કરયાને લીધે ગેરકાયદાસર થયું હશે તે માણસના કબજામાં હથિયારો અથવા યુધ સામગરી અથવા લશકરી સ્ટોર હશે તે તણે છેક નજીકનુ પોલીસથાણું જે અમલદારને સ્વાધીન હશે તે અમલદારની પાસે વગર કાંઈ વાર ન લગાડતાં અનામત મુકવો.

આ કલમ પ્રમાણે અનામત મુકેલા કોઇ પદારથનો માલેક તે પદારથ પોતાના કબજામાં રાખવાનો અધિકાર પોતાને છે એ બાબતનુ લાઇશન્શ શદરહુ પ્રકારનો પદાર્થ શદરહુ પ્રમાણે જે તારીખે અનામત મુકયો હશે તે તારીખથી ત્રણ વરસની અંદર હાજર નહીં કરે તો તા૦ તે પદાર્થ પોતાને સોંપવા બાબતની અરજી નહી કરે તો તે પદાર્થ સરકાર દાખલ થશે.

૫ લાઇસન્સ.

લાઇશન્શ બાબત કાનુન કરવાનો અધિકાર.

૧૭ લાઇશન્શ કયા અમલદારે આપવું તે અમલદાર ઠરાવવા બાબતની તા૦ જે નમુના, પ્રમાણે તા૦ જે મરયાદાથી તા૦ શરતથી તા૦ જે મરીયાદાને તા૦ શરતને અનુશરીને કોઇ લાઇસેન્શ આપવું તે મરીયાદા તા૦ શરત ઠરાવવા બાબતની ઇંડિયા ગેજેટમાં જાહેરનામું પ્રશિદ્ધ કરીને વખતે વખતે કાનુન કરવાનો અધિકાર અને શદરહુ પ્રકારની કાનુનમાં બીજી વાત ઠરાવવાની તેમાં હેઠળ લખેલી વાત ઠરાવવાનો અધિકાર ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્શીલને છે.

(અ) સદરહુ પ્રકારનું લાઇશન્શ અમલમાં રેહેવાની મુદત ઠરાવવાનો. અને,

(બ) આ આકટ અમલમાં આવશે તે વખતે જે જગાને સન ૧૮૬૦ ના ૩૧ મા આકટની ૩૨ મી કલમનો ૨ જી રકમ લાગુ હશે તે જગામાં આપેલાં શદરહુ પ્રકારમાં કોઇ લાઇસેન્શ બાબત અથવા બીજી કોઇ જગામાં (હથિયાર વિગરે રાખવાનો) કબજા બાબત આપેલા લાઇશન્શ શિવાય સદરહુ પ્રકારનાં બીજા કોઇ લાઇસેન્શ બાબત સ્ટાંપથી અથવા બીજી રીતે લેવાની ફી ઠરાવવાનો અને.

(ક) (હથિયાર વિગરે) કબજામાં રાખવા બાબતના લાઇશન્શ શિવાય સદરહુ પ્રકારનાં બીજા કોઇ લાઇશન્શના ધારણ કરનારાએ તે બીજા લાઇશન્શ પ્રમાણે કરેલા કોઇ વાત બાબત સ્થાનિક સરકાર ફરમાવે તેવા નમુના પ્રમાણે દફતર અથવા હિસાબ રાખવો તા૦ સરકારનો અમલદાર સદરહુ પ્રકારનું દફતર અથવા હિસાબ બતાવવાનું કહે તો તે બતાવવો એવું ફરમાવવાનો, અને

(ડ) પાંચમી કલમમાં અથવા ૬ ઠી કલમમાં કહેલા પ્રકારનુ લાઇશન્શ ધારણ કરનાર કોઈ માણસ જે ઠેકાણે હથિયારો અથવા યુધ શામગરી અથવા લશકરી સ્ટોર તઇયાર કરતુ હોય અથવા તેણે રાખ્યા હોય તે ઠેકાણામાં પેશવાનો તથા તે તપાશી જોવાનો અખત્યાર સરકારના કોઇ પણ અમલદારને આપવાનો અને.

(ઇ) સદરહુ પ્રકારના કોઇ માણસના કબજામાં અથવા તેના નિરબંધમાં હથિયારોનો તથા યુધ શામગરીનો તથા લશકરી સ્ટોરનો સંગરહ હશે તે સઘળો તેણે સદરહુ પ્રમાણે અખત્યાર આપેલા સરકારના અમલદારને બતાવવો એવું ફરમાવવાનો અને,

(ફ) કોઇ લાઇશન્શ ધારણ કરનાર માણસને તા૦ કોઇ લાઇશન્શ ઉપરથી કામ ચલાવનાર માણસને તે લાઇશન્શ હાજર કરે અને તે લાઇશન્શ જે હથિયારો બાબત તા૦ યુધ શામગરી બાબત તા૦ લશકરી સ્ટોર બાબત હસે તે હથિયારો

આ૦ યુધ્ધશામગરી આ૦ લશકરી સ્ટોર હાજર કર આ૦ તે બાબતનો જવાબદ એવું સરકારનો અમલદાર કહેનો તેણે તે હાજર કરવો આ૦ જવાબ આપવો એ. વો ઠરાવ કરવાનો અધિકાર છે.

લાઇશન્શરદકરવુ તથા મોકુફ કરવું. ૧૮. કોઇ પણ લાઇશન્સ રદ કરવાનો આ૦ મોકુફ કરવાનો અધીકાર હેઠળ લખેલા અમલદારને છે. એટલે:—

(અ) જે અમલદારે તે લાઇશન્શ આપ્યું હશે તેને આ૦ તે અમલદાર જે કોઇ અધિકારીના તાબામાં હશે તેને આ૦ ડીસ્ટ્રીકટનો કોઇ માજીસ્ટ્રેટ અથવા ઇલાકાના મુખ્ય સહેરની પોલીશનો કમિશ્નર જેના હકુમતની સ્થળ શીમમાં સદરહુ પ્રકારનો લાઇસન્સ ધારણ કરનારો હશે તે ડીસ્ટ્રીકટના માજીસ્ટ્રેટને આ૦ પોલીસના કમીશનરને લોકની સુલેહ રાખવા સારૂ સદરહુ પ્રકારનુ લાઇસન્શ રદ કરવાની આ૦ મોકુફ કરવાની જરૂર લાગે ત્યારે કારણ હોય તે દફતરમાં લખીને તે પ્રમાણે કરવાનો અધિકાર સદરહુ પ્રકારના અમલદારને આ૦ અધિકારીને આ૦ માજીસ્ટ્રેટને આ૦ કમિશનરને છે, અને

(બ) જે કોઇ જડજની પાશે આ૦ માજીસ્ટ્રેટની પાસે આ આકટ વિરૂધ્ધ ગુન્હો કર્યાની શાબિતી સદરહુ પ્રકારના લાઇશન્શ ધારણ કરનારની ઉપર થશે તે જડજને અથવા માજીસ્ટ્રેટને છે, અને

જે મુલકનો રાજ કારભાર પોતે ચલાવતા હશે તે આખા મુલકમાં આ૦ તેના કોઇ ભાગમાં સઘળા આ૦ કોઇ પણ લાઇશન્સો સ્થાનિક સરકારી ગેજેટમાં જાહેરનામું પ્રશિધ્ધ કરીને પોતાના પ્રસંગાનુંસાર વરતનારીકારથી રદ અથવા મોકુફ કરવાનો અધિકાર સ્થાનિક સરકારને છે.

૬ શિક્ષા.

પમીતા૦૬ઠીતા૦ ૧૦તા૦ ૧૩માંથી તે૧૭મીસુધીનો કલમોનાડયાબદલ. ૧૯. જે કોઇ હેઠળ લખેલા ગુન્હા પઈકી કોઇ પણ ગુન્હો કરશે, એટલે—

(અ) પાંચમી કલમના ઠરાવ તોડીને કોઇ હથિયારો અથવા યુધ્ધશામગરી આ૦ લશકરી સ્ટોર તઈયાર કરશે આ૦ તેનું રૂપાંતર કરશે આ૦ તે વેચેશે આ૦ રાખસે આ૦ વેચવાને કાહાડશે આ૦ માંડી મુકશે. અથવા

(બ) તેજ કલમમાં નોટીશ આપવાનું કહયું છે તે પ્રમાણે નોટીસ આપવાને ચુકસે અથવા

(ક) છઠી કલમના ઠરાવ તોડીને કોઇ હથિયારો આ૦ યુધ્ધ સામગરી આ૦ લશકરી સ્ટોર લાવસે આ૦ બાહાર મોકલસે; અથવા

(ડ) દશમી કલમ પ્રમાણે કરેલા કોઇ નિયમ આ૦ મના તોડીને કોઇ હથિયારો આ૦ યુધ્ધસામગરી આ૦ લશકરી સ્ટોર એક જગાએથી બીજે જગાએ લઇ જશે અથવા;

(ઇ) તરમી કલમના ઠરાવ તોડીને હથિઆર બાંધીને ફરશે; અથવા

[ફ] ચઉદમી આ૦ પંદરમી કલમનો ઠરાવ તોડીને કોઇ હથિયાર આ૦ યુધ્ધસામગરી આ૦ લશકરી સ્ટોર પોતાના કબજામાં આ૦ નિરબંધમાં રાખશે; અથવા

(ગ) સતરમી કલમના (ક) રકમ પ્રમાણે કરેલી કાનુન પ્રમાણે જે દફતર આ૦ હિસાબ તેણે રાખવો જોઇએ તેમાં ખોટો મજકુર જાણી જોઇને લખશે, અથવા

(હ) સતરમી કલમની (ઇ) રકમ પ્રમાણે કરેલી કાનુન મુજબ જે પદારથ તેણે બતા

વશે જાહેરમાં તે પદારથ તે બનાવવાને જાણી જોઇને ચુકશે; અથવા

(ઈ) ચઉદમાં અથવા સોળમી કલમના કહ્યા પ્રમાણે હથિયારો આ૦ યુધસામગ્રી આ૦ લશકરી સ્ટોર આનામત મુકવાને ચુકશે

તેને ઘણામાં ઘણું ત્રણ વરસ સુધી કેદની અથવા દંડની શિક્ષા અથવા આ બેઉ શિક્ષા થશે.

પમી તથા ૬ ઠી તથા ૧૦ મી તથા ૧૪ મી અને ૧૫ મી કલમ ચુપકીથી તોડયા બદલ.

૨૦ ઓગણીસમી કલમની (અ) આ૦ (ક) આ૦ (ડ) આ૦ (ઈ) રકમમાં કહેલા કોઇ કૃત્ય હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદામાં સરકારી નોકરની વ્યાખ્યા કરી છે તેવા કોઇ સરકારી નોકરને અથવા લોહડાની સડક ઉપર ચાકરીએ હોય તેવા કોઇ માણસને અથવા કોઇ હુંડા ભાડુ કરનારના નોકરને ખબર ન પડે એવા ઇરાદા જે રીત માલમ પડે તે રીતે જે કોઇ સદરહુ પ્રકારનુ કૃત્ય કરશે

હથિયારો વિગેરેસંતાડવા બાબત.

અને પચીશમી કલમ પ્રમાણે ઝાડો લેવામાં આવતો હોય ત્યારે જે કોઇ માણસ હથિયારો અથવા યુધસામગ્રી અથવા લશકરી સ્ટોર સંતાડસે અથવા સંતાડવાનો કોશીશ કરસે.

તેને ઘણામાં ઘણી સાત વરસ સુધીની કેદની અથવા દંડની શીક્ષા અથવા આ બેઉ શિક્ષા થશે.

લાઇસેન્સનીશરત તોડવા બાબત.

૨૧. જે શરતને અનુશરીને લાઇસેન્શ આપ્યું હશે તે શરત તોડીને જે કોઇ હેઠળ લખેલે પ્રસંગે કાંઇ કૃત્ય કરશે અથવા કરવાનું વરજ કરસે એટલે સદરહુ પ્રકારનુ કૃત્ય કરયા બદલ અથવા કરવાનું વરજ કરયા બદલ ઓગણીસમી અથવા વીસમી કલમ પ્રમાણે શિક્ષા થઇ શકતી નહી હોય તેવું કાંઇ કૃત્ય કરસે અથવા કરવાનુ વરજ કરસે તેને ઘણામાં ઘણાં છ મહીના સુધી કેદની અથવા ઘણામાં ઘણાં પાંચસે રૂપીઆ સુધી દંડની શિક્ષા અથવા આ બેઉ શિક્ષા થસે.

લાઇસેન્સ ન મળેલા માણસની પાસેથી હથિયાર વગેરે જાણીજોઇને ખરીદ કરવા બાબત જે માણસને હથિયાર વગેરે કબજામાં રાખવાનો અધિકાર આપ્યો નહી હોય તેને તે આપવા બાબત.

૨૨. જે માણસ હથિયારો આ૦ યુધસામગ્રી આ૦ લશકરી સ્ટોર વેચવા બાબતનું જે માણસને પાંચમી કલમના વીશેષ ઠરાવ મુજબ લાઇશન્શ આપ્યું નહી હોય અથવા અધીકાર આપ્યો નહી હોય તેની પાસેથી જાણી જોઇને તે ખરીદ કરશે અથવા કોઇ હથિયારો અથવા યુધસામગ્રી અથવા લશકરી સ્ટોર કબજામાં રાખવાનો કાયદાસર રીતે અધીકાર આપ્યો છે કે નહી તેની અગાઉથી ચોકશી કરયા વગર તે કોઇ માણસના કબજામાં આપશે.

તેને ઘણામાં ઘણા છ મહીના સુધી કેદની અથવા ઘણામાં ઘણા પાંચસે રૂપીઆ સુધી દંડની અથવા આ બેઉ શીક્ષા થશે.

કાનુન તોડવા બાબત શિક્ષા.

૨૩. જે કાનુન આ ઍાકટ પ્રમાણે કરીં હશે તથા જે તોડયા બાબત આ આકટમાં શિક્ષા ઠરાવી નહી હોય તે કાનુન જે માણસ તોડશે તે માણસને ઘણામાં ઘણા એક મહીના સુધી કેદની અથવા ઘણામાં ઘણા બસે રૂપીઆ સુધી દંડની શીક્ષા અથવા આ બેઉ શિક્ષા થશે.

જપતીકરવાનોઅ

૨૪. કોઇ હથિયાર બાબત અથવા યુધ સામગ્રી બાબત અથ

ધિકાર. વા લશકરી સ્ટોર બાબત આ આકટ પ્રમાણે શીક્ષા કરવા જોગ ગુન્હો કર્યાની શાબેતી થઇ હશે ત્યારે સદરહુ પ્રકારનાં સઘળાં હથિયારો અથવા યુધ શામગરી અથવા લશકરી સ્ટોર અથવા તેના કાંઇ ભાગ અને તે લઇ જવા સારૂ ઉપયોગ કરેલું કોઇ વાહાણ અથવા ગાડુ અથવા ભારબરદારી જનાવર અને જે પેટીમાં અથવા પાકીટમાં અથવા ગાંસડીમાં તે સંતાડયો હોય તે પેટી અથવા પાકીટ આ૦ ગાંસડી તા૦ તેપેટીમાંનો આ૦ પાકીટમાંનો આ૦ ગાંશડીમાંનો બીજો માલ જપત કરવા બાબતના વળી બીજા હુકમનો પ્રસંગાનુસાર વરતવાધીકાર ગુન્હાની શાબેતી કરનાર કોરટને અથવા માજીસ્ત્રેટને છે.

૭ પરચુરણ.

માજીસ્ત્રેટે ઝાડાલેવા તા૦ પકડવા.

૨૫. પોતાની હકુમતની સ્થળ શીમમાં રેહેનાર કોઇ માણસના કબજામાં કોઇ ગેરકાયદાસર કામ સારૂ કોઇ હથિયારો અથવા યુધશામગરી આ૦ લશકરી સ્ટોર છે એવું લગવાનો.

અથવા લોકની સુલેહને ધોકો લાગ્યા વગર સદરહુ પ્રકારનાં કોઇ હથિયારો આ૦ યુધશામગરી આ૦ લશકરી સ્ટોર સદરહુ પ્રકારના કોઇ માણસના કબજામાં રાખી શકાશે નહીએવું લાગવાનો કોઈ માજીસ્ત્રેટને સબબ હોય ત્યારે.

પોતાને લાગવાના કારણ હોય તે પ્રથમ દફતરમાં લખી મુકીને જે ઘરનો આ૦ ઠેકાણાનો ઉપયોગ સદરહુ પ્રકારનું માણસ કરતુ હોય તે ઘરનો આ૦ ઠેકાણાનો આ૦ જે ઘરમાં આ૦ ઠેકાણામાં સદરહુ પ્રકારનાં હથિયારો આ૦ યુધશામગરી આ૦ લશકરી સ્ટોર છે આ૦ મળસે એવું લાગવાનો પોતાને સબબ હોય તે ઘરનો આ૦ ઠેકાણાનો ઝાડો લેવરાવાનો અધિકાર અને તે બાબત લાઇસેન્સ હોયુ તોય પણ તે પકડાવાને પોતાને તા૦ જરૂર લાગે તે વખત સુધી સુરક્ષીત જગાએ અટકાવી રાખવાનો અધિકાર સદરહુ પ્રકારના માજીસ્ત્રેટને છે.

સદરહુ પ્રકારને પ્રસંગે માજીસ્ત્રેટે અથવા માજીસ્ત્રેટની સમક્ષ આ૦ જે અમલદારને તેના નામથી આ૦ હુદ્દાના સબંધથી સ્થાનિક સરકારે આ બાબત ખસુસ અધિકાર આપ્યો હશે તે અમલદારે આ૦ તે અમલદારની સમક્ષ ઝાડો લેવો

સ્થાનિક સરકારે પકડવું તથા અટકાવી રાખવું.

૨૬. કોઈ હથિયારો આ૦ યુધ શામગરી આ૦ લશકરી સ્ટોર કબજામાં રાખવા બાબતનું કોઇ માણસને લાઈસેન્સ આપેલું હોયપણ તે માણસના કબજામાંના કોઇપણ હથિયારો આ૦ યુધશામગરી આ૦ લશકરી સ્ટોર હરકોઇ વખતે પકડવા બાબતનો હુકમ કરવાનો આ૦ પકડાવવાનો અધિકાર અને લોકની સલામતી સારૂ પોતાને જરૂર લાગે તે વખત સુધી તે અટકાવી રાખવાનો અધિકાર સ્થાનિક સરકારને છે

માફી આપવાનો અધિકાર.

૨૭. ઇંડિયા ગ્યાજેટમાં જાહેરનામું પ્રસિધ કરીને વખતે વખતે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાનો અધિકાર ગવરનર જનરલ ઇન કાઉનશીલને છે એટલે.—

(અ) આ આકટ માંહેની કોઇ મના આ૦ હુકમના અમલમાંથી કોઇ માણસને તેના અથવા તેના હુદ્દાના સબંધથી અથવા હરકોઇ વરગના લોકને કાહાડવાનો આ૦ હરકોઇ પ્રકારનાં હથિયારો આ૦ યુધ શામગરી બારેજ કરવાનો અથવા બ્રિટીશઇંડિયાનો કોઇપણ ભાગ કાહાડવાનો અને.

(બ) સદરહુ પ્રકારનુ કોઇ જાહેરનામું રદ કરવાનો અને સદરહુ પ્રકારની મનાનો આ૦ હુકમનો અમલ તે માણસોને આ૦ પદારથોને આ૦ જાહેરનામામાં લખેલા ખી

બ્રીટીશ ઇંડિયાનાં ભાગને ફરીથી લાગુ કરવાનો અધિકાર છે.

ગુન્હા બાબત ખબર આપવી.

૨૮ આ આક્ટ મુજબ શિક્ષા કરવા જોગ કોઇ ગુન્હો કરયાની જે જે માણસને ખબર હશે તેને તે બાબતની ખબર ન આપવાનું વ્યાજબી કારણ ન હોય ત્યારે છેક નજીકના પોલીસ અમલદારને અથવા માજીસ્ટ્રેટને ખબર આપવી જોઇએ. વ્યાજબી કારણ નહી હતુ તે એ શાબીત કરવાનો બોજો તે માણસ ઉપર છે.

જે હથિયારો બાબત અથવા યુધ્ધ શાંમગ્રી બાબત અથવા લશકરી સ્ટોર બાબત આ આક્ટ વિરૂધ્ધ ગુન્હો કરયો છે અથવા કરવામાં આવે છે તે હથિયારો અથવા યુધ્ધશામગરી અથવા લશકરી સ્ટોર રસ્તે જતી કોઇ પેટીનાં અથવા પ્યાકેટનાં અથવા ગાંસડીનાં છે એવો પોતાને શક હોય તે પેટી બાબત અથવા પ્યાકેટ બાબત અથવા ગાંસડી બાબત ખબર ન આપવાનું વ્યાજબી કારણ નહી હશે ત્યારે કોઇ લોહોડની સડક ઉપર ચાકરીમાં હોય તેવા અથવા કોઇ હુંડા ભાડું કરનારે ચાકરીમાં રાખેલા દર એક માણસે છેક પાસેના પોલીસ અમલદારને ખબર આપવી જોઇએ. વાજબી કારણ ન હતું એ શાબીત કરવાનો બોજો તે માણસ ઉપર રેહશે.

૧૯ મી કલમની (ફ) રકમ પ્રમાણે કામ ચલાવવા સારૂ મંજુરીની જરૂર છે.

૨૯. ઓગણીસમી કલમની (ફ) રકમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા જોગ કાંઇ ગુન્હો હઠળ લખેલા પ્રાંતમાં આ આક્ટ જે તારીખે અમલમાં આવે તે તારીખથી ત્રણ મહિનાની અંદર કરયો હશે ત્યારે એટલે જે પ્રાંતને અથવા ડીસ્ત્રીક્ટને અથવા જગાને સન ૧૮૬૦ના ૩૧ મા આક્ટની ૩૨ મી કલમની ૨૭ રકમ સદરહુ પ્રકારની તારીખે લાગુ હશે તે પ્રાંતમાં અથવા ડીસ્ત્રીક્ટમાં અથવા જગામાં કરયો હશે ત્યારે અથવા બ્રિટીશ ઇંડિયાનો જે ભાગ સદરહુ પ્રકારનુ પ્રાંત અથવા ડીસ્ત્રીક્ટ અથવા જગા નહી હસે તે ભાગમાં કરવામાં આવસે ત્યારે સદરહુ પ્રકારના ગુન્હા બાબત કોઇ માણસ ઉપર કામ ચલાવવું હોય તે ડીસ્ત્રીક્ટના માજીસ્ત્રેટની અથવા ઇલાકાના મુખ્ય સેહેરમાં પોલીસના કમિશનરની મંજુરી લીધા વગર ચલાવવુ નહી.

૧૯ મી કલમની (ફ) રકમ વિરૂધ્ધ કરેલા ગુન્હાને પ્રસંગે ઝાડા કેમ લેવા.

૩૦ ઓગણીસમી કલમની (ફ) રકમ પ્રમાણે શિક્ષા કરવા જોગ ગુન્હા બાબત કોઇ કામ ચલાવ્યુ હોય તે ચાલતું હોય ત્યારે ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત બાબતના કાયદા પ્રમાણે અથવા સન ૧૮૭૭ના પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટોના આક્ટ પ્રમાણે ઝાડા લેવાના હોય ત્યારે તે ઝાડા સદરહુ કાયદામાં અથવા આક્ટમાં ગમે તે ઠરાવ હોય તોપણ આ બાબત જે અમલદારને નામથી અથવા હુદાના સબંધથી સ્થાનિક સરકારે ખસુસનિમ્યો હસે તે અમલદારના રૂબરૂ લેવા અને બાજી રીતે લેવા નહી.

બીજા કાયદાના અમલને હરકત નથી.

૩૧ જે કાંઇ કૃત્ય કર્યું હોય તો અથવા કરવાનું વરજ કર્યું હોય તો આ આક્ટ વિરૂધ્ધ અથવા આ આક્ટ પ્રમાણે કરેલા કાનુન વિરૂધ્ધ ગુન્હો થતો હશે તે કૃત્ય બાબત અથવા વરજ કરયા બાબ કોઇ માણસ ઉપર બીજા કોઇ કાયદા પ્રમાણે કામ ચલાવવાને અથવા આ આક્ટમાં ઠરાવેલી શિક્ષા કરતાં અથવા દંડ કરતાં કોઇ મોટી શિક્ષાને અથવા દંડને સદરહુ પ્રકારના બીજા કાયદા ઉપરથી તે માણસ પાત્ર થવાને આ આક્ટના કોઇ ઠરાવ ઉપરથી હરકત થાય છે એમ સમજવું નહી પણ એવું ઠરાવ્યુ છે કે કોઇ માણસને એકજ ગુન્હા બદલ બે વખત શિક્ષા કરવી નહી.

અગ્નીશસ્ત્રોની ગણત્રી કરવાનો અધિકાર.

૩૨. સ્થાનિક સરકારી ગ્યાઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને હરકોઇ પ્રદેશમાંહેના સઘળાં અગ્નીશસ્ત્રોની ગણત્રી કરવી એવો હુકમ વખતે વખતે કરવાનો અધીકાર અને સદરહુ પ્રકારની ગણત્રી કરવાનો અખત્યાર કોઈપણ માણસને તેના નામથી અથવા હુદ્દાના સબંધી આપવાનો અધિકાર સ્થાનિક સરકારને છે.

સદરહુ પ્રકારનું કોઇ જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કર્યું હોય ત્યારે સદરહુ પ્રકારના પ્રદેશમાં સદરહુ પ્રકારનાં કાંઇ હથીયારો જે માણસોના કબજામાં હશે તે સઘળા માણસોએ તે હથીયારો બાબત જે માહીતી સદરહુ પ્રમાણે અખત્યાર આપેલું માણસ માગે તે તેને આપવી અને સદરહુ પ્રકારનાં હથીયારો તેણે પોતાની પાસે હાજર કરવાનું કહ્યું હોય તો હાજર કરવાં.

સદરહુ પ્રકારનાં કોઇ હથીયારો હાજર કરવાનું કહ્યું હોય ત્યારે તે હાજર કરવાની કોઈ માણસ ના કહેશે અથવા ગફલત કરશે તેને ઘણામાં ઘણા એક મહિના સુધી કેદની અથવા ઘણામાં ઘણામાં ઘણા બશેં રૂપીયા સુધી દંડની શીક્ષા અથવા આ બેઉ શીક્ષા થશે."

કામ ચલાવવાની નોટીસ તથા મુદત.

૩૩ આ આક્ટ પ્રમાણે કોઇ વાત કર્યા બદલ કોઇ માણસ ઉપર ફરિયાદ શિવાય બીજું કાંઇ પણ કામ ચલાવવું હોય તે, કામ ચલાવવાનો ઇરાદો હોય તે બાબત એક મહિના આગમજ લખેલી નોટીસ તેને આપ્યા વગર અથવા સદરહુ પ્રકારનું કારણ ઉત્પન્ન થયાની તારીખથી ત્રણ મહીના થયા પછી ચલાવવું નહીં.

પરીશિષ્ટ પેહેલું.

નંબર તથા વરસ	મથાળું.	કેટલો રદ કરયો.
સન ૧૮૪૧નો ૧૮મો	સરકારી સ્ટોર બહાર મોકલવા સબંધી કાયદા તથા આકટો તે એકઠા કરીને સુધારવા સબંધી આક્ટ.	જેટલો રદ કરયો નથી તેટલો.
સન ૧૮૫૪નો ૩૦મો	અરાકાન તથા પેગુ તથા મારતાબાન તથા તેનસ્સરીમ માંમાં સ્ટમની છુટી લેવા બાબતના નિયમો ઠરાવવા બાબતનો આક્ટ.	"અને યુદ્ધ સામગ્રી આ પ્રાંતો પઇકી કોઇ પણ પ્રાંતમાંથી પારકાં રસ્થાનકાં મોકલવાની મના કરવી જોઇયે" આ ઉદ્દેશમાંના શબ્દો. ૧૧ મી કલમ.
સન ૧૮૬૦નો ૩૧મો	હથિયારો તથા યુદ્ધસામગ્રી કરવા બાબત તથા મુલકમાં લાવવા બાબત તથા વેચવા બાબત અને તે રાખવાના તથા વાપરવાના હક બાબત નિયમ ઠરાવવા બાબત અને કેટલેએક પ્રસંગે હથીયારો લેઇ લેવાનો અંગીકાર આપવા બાબતનો આક્ટ.	જેટલો રદ થયો નથી તેટલો.
સન ૧૮૬૬નો ૬ઠો	હથિયારો તથા યુદ્ધસામગ્રી કરવા બાબત તથા મુલકમાં લાવવા બાબત તથા વેચવા બાબત અને તે રાખવાના તથા વાપરવાના હક બાબત નીયમન ઠરાવવા બાબત અને કેટલેએક પ્રસંગે હથિયારો લઇ લેવા	સઘળો.

	ના અધિકાર આપવા બાબત" સન ૧૮૬૦ ના ૩૧ મો આક્ટ છે તે જારી રાખવા બાબતનો તથા બીજી વાતો બાબતનો આક્ટ.	
સન ૧૮૭૨ ના ૩જો	સંથાલ પરગણાના સેંટલમેંટનો કાયદો.	પરીશિષ્ટનો જેટલો ભાગ સન ૧૮૬૦ ના ૩૧મા આક્ટ સબંધી તથા સન ૧૮૬૬ ના ૬ ઠા આક્ટ સબંધી છે તેટલો ભાગ.
સન ૧૮૭૪નો ૯મે	આરાકાન હિલ્સ ડિસ્ત્રીક્ટ લાજ બાબત સન ૧૮૭૪ નો કાયદો.	પરીશિષ્ટનો જેટલો ભાગ સન ૧૮૪૧ ના ૧૮મા આક્ટ સબંધી છે તેટલો ભાગ.
સન ૧૮૭૪નો ૧૫મો	કેટલાએક આક્ટોની સ્થાનીક વ્યાપતી ઠરાવવા બાબત તથા બીજાં કારણ બાબતનો આક્ટ.	પહેલા પરીશિષ્ટનો જેટલો ભાગ સન ૧૮૪૧ ના ૧૮ મા આક્ટ સબંધી છે તેટલો ભાગ.

પરીશીષ્ટ ૨ જુ.—સન ૧૮૮૨ના આક્ટ ૧૧ થી ૨૬ કર્યું છે.

સન ૧૮૭૧.નો ૫ મો

જેલ તથા કેદીઓ બાબતનો આકટ.

૧ પ્રથમ નિયમો.

૧ આ આકટને સન ૧૮૭૧ ના કેદીઓના આકટ કહેવો.

આ આકટ આખા બ્રિટીશ ઈંડીયાને લાગુ છે.

અને તે ઠરયો એટલે અમલમાં આવશે.

૨ આ કલમ સન ૧૮૭૩ ના ૧૨ મા આકટથી રદ થઇ છે.

૨ ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરો માહેલા કેદીઓ.

૩ કોઇ માણસને પકડવાના અથવા ઝાલવાના રીટો અથવા વારટો હાઇકોરટ પોતાની મામુલ અથવા એકસ્ટ્રે આરડીનરી અથવા બીજી ફોજદારી હકુમત ચલાવીને કરસે અથવા આપસે તે સઘળાં સદરહુ પ્રકારની હકુમતની સ્થળસીમની હદ માંહેની પોલીસના હરકોઈ અમલદારના નામના આપવાં અને તેણે તે બજાવવાં.

૪ આ ભાગના ઠરાવ પ્રમાણે પોતાના હવાલામાં આપેલા કેદીઓને લઇને રાખવાનો અખ્તીઆર છે એવા અમલદાર નીમવાને સ્થાનીક સરકાર મુખત્યાર છે.

આ આકટ ઉપરથી રદ કરેલા કોઈ આકટ પ્રમાણે નીમેલા સદરહુ પ્રકારના સઘળા અમલદારો આ આકટ પ્રમાણે નીમ્યા છે એવું સમજવું,

સદરહુ અમલદારોને કલકતામાં પ્રેસીડેન્સી તુરંગનો સુપ્રીનટેંડેંટ તથા મદ્રાસમાં મદ્રાસ શેહેરના તુરંગોનો સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ કહેવો અને મુંબઇમાં મુંબઇ ઇલાકાની સરકાર વખતે વખતે ફરમાવે તે નામો આપવાં.

સદરહુ પ્રકારના દરએક અમલદારનું આ આકટમાં આગળ જતાં "સુપ્રીનટેન્ડેન્ટ" નામ પાડયું છે.

૫ કોઇ કોરટે અથવા જેડજે અથવા જસ્ટીશ આફ્ધીપાસે અથવા પોલીશના માજીસ્ત્રેટે અથવા કારોનરે અથવા દીવાની કે ફોજદારી હકુમત કાયદા પ્રમાણે ચલાવનારા બીજા સરકારી અમલદારે આ આકટના ઠરાવ પ્રમાણે અથવા બીજી રીતે જે માણસોને યોગ્ય રીતે સુપ્રીનટેન્ડેન્ટના હવાલામાં સોંપ્યા હોય તે માણસોને જે રીટ ઉપરથી અથવા વારંટ ઉપરથી અથવા હુકમ ઉપરથી સોંપ્યા હોય તે રીટમાં અથવા વારંટમાં અથવા હુકમમાં લખ્યા પ્રમાણે અથવા કાયદા પ્રમાણે કામ ચાલ્યા પછી સદરહુ પ્રકારના માણસો છુટે ત્યાંહાં સુધી તે માણસોને રાખવાનો અને અટકાવી રાખવાનો સુપ્રીનટેન્ડેન્ટને આ કલમ ઉપરથી અખ્તીઆર આપ્યો છે અને તેણે તે પ્રમાણે કરવું જોઇએ.

૬ ઇનસાફ થવા સારૂ કમીટ કરવાનાં એટલે (એટલે સોંપ્યાનાં) વારટો શીવાય સદરહુ પ્રકારનું દરએક રીટ અથવા હુકમ અથવા વારંટ બજાવ્યા પછી અથવા તે ઉપરથી સોંપેલુ માણસ છુટયા પછી તે રીટની અથવા હુકમની અથવા વારટની પાછળ તે શી રીતે બજાવ્યું અથવા તે ઉપરથી કમીટ કરેલા (સોંપેલા) માણસને તે બજાવ્યા પેહેલાં કેદમાંથી કેમ છોડી મુક્યું તે વાતનો દાખલો લખીને અને તે ઉપર સુપ્રીનટેન્ડેન્ટે સહી કરીને તે રીટ અથવા હુકમ અથવા વારટ જે કોરટે અથવા બીજા અમલદારે આપ્યુ હોય અથવા કર્યું હોય તે કોરટની ઉપર અથવા અમલદારની ઉપર તે તાબડતોબ પાછુ મોકલી દેવું.

૭ હાઇકોરટે અસલ ફોજદારી મુકદમા લેવાની પોતાની હકુમત ચલાવીને કોઇ માણસની ઉપર કેદની અથવા મરણની શીક્ષા ઠરાવી હોય ત્યારે તે કોરટે તે માણસને પોતાના વા

રટ સાથે સુપ્રીનટેંડેંટને સ્વાધીન કરાવવો. અને સુપ્રીનટેંડેંટે તે વારંટ બજાવવું. અને બજાવ્યા પછી તે વારંટ હાઇકોરટમાં પાછું મોકલવું,

૮ હાઇકોરટ અસલ ફોજદારી મુકદમા લેવાની પોતાની હકુમત ચલાવીને કોઇ માણસની ઉપર સમુદ્રપાર કરવાની અથવા શાસનીક દાસત્વની શિક્ષા ઠરાવી હોય ત્યારે દરમીયાન કેદમાં રાખવા સારૂ તેને તે કોરટે સુપ્રીનટેંડેંટને સ્વાધીન કરાવવો, અને તે માણસની કેદ સદરહુ પ્રમાણે તેને સોંપ્યાની તારીખથી અમલમાં આવે છે એવું સમજવું.

૯ ઇંડીયામાં ભરેલી કોરટ માર્શલે જે ગુન્હેગારની ઉપર શિક્ષા ઠરાવી હોય તેને દરમીયાન કેદમાં રાખવા સારૂ હાઇકોરટનો કોઇ જડજ ફીતુર કરનારને તથા નાસી જનારને શિક્ષા કરવા બાબતના તથા લશ્કરને વખતો પગાર આપવા બાબતના તથા તેઓની રહેવાની જગા બાબતના હરકોઇ ચાલુ આકટ પ્રમાણે હુકમ કરે ત્યારે તે કેદીને સુપ્રીનટેંડેંટે દરમીયાન કેદમાં રાખવો એવો તે જડજે હુકમ કરવો.

૧૦ હુકમનામું બજાવવા સારૂ અથવા કોરટની બેઅદબી કરવા બાબત કોઈ માણસને હાઇકોરટે કમીટ કરયો. (સોંપ્યો) હોય ત્યારે તે કોરટે તે કામ સારૂ જે અમલદારને નીમ્યો હોય તે અમલદારે તે માણસને લઇ જઇને સોંપવાના વારંટ સાથે સુપ્રીનટેંડેંટને સ્વાધીન કરવો.

૧૧ કલકતા અથવા મદ્રાસ અથવા મુંબઇ શેહેરના પોલીસ માજીસ્ત્રેટે કોઇ માણસને કેદનીજ સજા કરી હોય અથવા પોતે જે દંડ કીધો હોય તે દંડ નહીં આપવા બાબત કેદની સજા કરી હોય અથવા સુલેહ રાખવાનો અથવા સારી રીતે ચાલવાનો જામીન આપવાને ચુકવા બાબત કોઇ માણસને કેદમાં મોકલ્યો હોય ત્યારે માજીસ્ત્રેટે તેને કોરટનાં વારંટ સાથે સુપ્રીનટેંડેંટને સ્વાધીન કરવો.

૧૨ હાઇકોરટ અસલ ફોજદારી મુકદમાં લેવાની પોતાની હકુમત ચલાવે તે વખતે તે કોરટમાં ઇનસાફ થવા સારૂ જે જે માણસને જસ્ટીશ આફ ધી પીસ અથવા માજીસ્ત્રેટે અથવા કોરોનરે કમીટ કર્યું હોય (સોંપ્યું હોય) ને તે માણસ કમીટ કરવાના વારંટ સાથે સુપ્રીનટેંડેંટને સ્વાધીન કરીને તેને તે વારંટમાં ફરમાવવું કે તમોએ તે માણસને ઇનસાફ સારૂ કોરટમાં હાજર કરવો અને તે માણસની કાયદા પ્રમાણે પેજવીજ થવા સારૂ સુપ્રીનટેંડેંટે જેમ બને તેમ જલદી તે માણસને સોંપવાને વારંટ સાથે સદરહુ કોરટની ક્રીમીનલ સેશન ની વખતે કોરટમાં મોકલવુ

૧૩ સન ૧૮૫૯ નો ૮ મો આકટ સુધારવા બાબતના સન ૧૮૬૧ ના ૨૩ મા આકટની ૮ મી કલમમાં કહેલા પ્રકારની જે તજવીજ કરવાની હાઇકોરટને જરૂર જણાય તે તજવીજ થાય ત્યાંહાં સુધી હેઠળ લખેલા ઠરાવ પ્રમાણે પ્રતીવાદી સુપ્રીનટેંડેંટને સ્વાધીન કરવાનો અધીકાર સદરહુ કોરટના અમલદારનેછે એટલે તેજ કલમની ફી અનામત મુકવા બાબત અને જામીન લઇને છોડવા બાબત જે ઠરાવ છે તે ઠરાવ પ્રમાણે સ્વાધીન કરવાનો અધીકાર છે.

અને સદરહુ કોરટના અથવા તે કોરટના જડજોમાંથી કોઇ જડજના હુકમ પ્રમાણે તે પ્રતીવાદીને સદરહુ કોરટમાં લઇ જવા સારૂ પાછો કોરટના અમલદારને સ્વાધીન કરવામાં આવે ત્યાં સુધી અથવા કાયદા પ્રમાણે યોગ્ય રીતે કામ ચાલ્યા પછી તે છુટે ત્યાં સુધી તેને સહી સલામત જગાએ અટકાવી રાખવાનો સુપ્રીનટેંડેંટને આ કલમ ઉપરથી અધીકાર આપ્યો છે અને તેણે તે પ્રમાણે કરવું જોઇએ.

૧૪ હાઇકોરટે અસલ દીવાની મુકદમા લેવાની પોતાની હકુમત ચલાવીને આપેલા રીટ

ઉપરથી અથવા વારંટ ઉપરથી અથવા હુકમ ઉપરથી,

અથવા કલકતા, મદ્રાસ તથા મુંબઈ એ મધ્યે જુજવી કરજ તથા ધણી સેહેલ રીતે વસુલ કરવા વિશે સન ૧૮૫૦ નો ૯ મો આકટ છે તે પ્રમાણે કલકતામાં અથવા મદ્રાસમાં અથવા મુંબઇમાં સ્થાપેલી કોઇક વારંટ ઉપરથી.

અથવા આ આકટની ૩ ૭ કલમ પ્રમાણે આપેલા વારંટ ઉપરથી જે જે માણસ પકડાયું હોય તેને માણસને.

જે કોરટે અથવા જે કોરટના કોઈ જડજે રીટ અથવા વારંટ અથવા હુકમ કરયો હોય અથવા આપ્યો હોય તે કોરટની આગળ અથવા તે કોરટ અથવા તે કોરટનો કોઇ જડજ અસલ ફરીયાદ લેવાની પોતાની હકુમત ચલાવવાને તે વખતે બેઠો હોય તો તે કોરટના જડજની આગળ વિલંબ કરયા વગર લઇ જવુ.

અને તે કોરટ અથવા તે કોરટનો જડજ પોતાની અસલ ફરીયાદ લેવાની પોતાની હકુમત ચલાવવા સારૂ તે વખતે બેઠો નહી હોય અને તે કોરટના જડજે બીજો કાંઇ હુકમ ફરમાવ્યો નહી હોય તો દરમીયાન કેદમાં રાખવા સારૂ સુપ્રીનટેંડેંટને સ્વાધીન કરવાં અને તે કોરટ અથવા તે કોરટના જડજ અસલ ફરીયાદ લેવાની પોતાની હકુમત ચલાવવાને આગળ જયારે બેસે ત્યારે ઉપર કહેલા માણસની કાયદા પ્રમાણે તજવીજ થવા સારૂ. તેને તે કોરટની આગળ તે કોરટના જડજની આગળ લઇ જવું.

અને તે કામ સારૂ જે હુકમની અથવા વારંટની જરૂર હોય તે સઘળા હુકમો અથવા વારંટો કરવાને અથવા આપવાને તે કોરટ અથવા જડજ મુખત્યાર છે.

૧૫ રાજકીય કેદીઓને કેદમાં રાખવા બાબત બંગાળાના કાયદા પુસ્તકમાં સન ૧૮૧૮ નો ૩ જો કાયદો છે તે કાયદા પ્રમાણે તથા રાજકીય કેદીઓને કેદમાં રાખવા બાબત મદ્રાસના કાયદા પુસ્તકમાં સન ૧૮૧૯ નો ૨ જો કાયદો છે તે કાયદા પ્રમાણે અને રાજકીય કેદીઓને કેદમાં રાખવા બાબત અને જાગીરદાર લોકો વગેરેની જાગીર રાજ્યપ્રકરણના કારણ સારૂ જપ્ત કરવા બાબત મુંબઇના કાયદા પુસ્તકમાં સન ૧૮૨૭ નો ૨૫ મો કાયદો છે તે કાયદા પ્રમાણે સોંપવાનું વારંટ સુપ્રીનટેંડેંટના નામનું એવી રીતે આપવાનો અધીકાર છે કે રાજકીય કેદીઓને વધારે સારી રીતે કેદમાં રાખવા બાબત સન ૧૮૫૦ નો ૩૪ મો આકટ છે તે આકટ પ્રમાણે અને રાજકીય કેદીઓને પકડીને અટકાવી રાખવા બાબતના કાયદા સુધારવા બાબતના સન ૧૮૫૮ ના ૩ જા આકટ પ્રમાણે જે રીતે સરકારને નામે આપ્યું હોત તે રીતે આપવાનો અધીકાર છે.

૩ જીલા માહેના કેદીઓ.

૧૬ કલકતા, મદ્રાસ અને મુંબઇની ઇનસાફની હાઇકોરટની અસલ દીવાની ફરીયાદ લેવાની હકુમતની હદ બાહારના તુરંગના અમલદારો મલીકામાઆઝમાનાં અથવા ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસીલના અથવા હરકોઇ સ્થાનીક સરકારના હુકમ પ્રમાણે કામ ચલાવનારી કોરટે અથવા ન્યાય સભાએ શિક્ષાનો ઠરાવ અથવા હુકમ અથવા કોઇ માણસને અટકાવી રાખવાનું વારંટ કર્યું હોય અથવા આપ્યું હોય તે અમલમાં લાવવાને મુખત્યાર છે.

૧૭ કોઇ કેદીની ઉપર શિક્ષાનો ઠરાવ થયો હોય તે ઠરાવ પ્રમાણે તને કેદમાં રાખવા બાબત અથવા સમુદ્રપાર મોકલવા બાબત સદરહુ કોરટના અથવા ન્યાય સભાના હરકોઇ અમલદારના હુદાની સહીનું વારંટ પુરો આધાર છે એવું સમજવું.

૧૮ પોતાની પાસે આ ભાગ પ્રમાણે બજાવવાને મોકલેલું વારંટ કાયદાસર છે કે નહી તે બાબત અથવા વારંટ ઉપર જે માણસના હુદાનો શિક્કો અને સહી કરેલાં હોય તે મા

ણુસને તે શિક્ષાનો ઠરાવ કરવાનો અને તે વારંટ આપવાનો અખત્યાર છે કે નહી તે બાબત કોઇ તુરંગના અમલદારને શક પડે ત્યારે તેણે તે બાબત સ્થાનીક સરકારને લખી મોકલવું. તે બાબત સરકારનો હુકમ આવે તે પ્રમાણે તે અમલદાર અને બીજા સઘળા સરકારી અમલદારોએ તે કેદીનો પછી નીકાલ કરવો.

ઉપર કહ્યા પ્રમાણે લખી મોકલ્યુ હોય તેનો જવાબ આવે ત્યાં સુધી વારંટમાં લખેલી રીતે તથા બંધીથી અને કબીપણાથી કેદીને અટકાવી રાખવો.

૧૯ માલીકા માયઝખાની સાથે દોસ્તી રાખનાર હરકોઇ એતદ્દ્વીપ રાજાના અથવા સંસ્થાનના મુલકમાં જે માણસોને હેઠળ લખેલા ગુન્હાઓમાંના કાંઇ ગુન્હા બાબત કેદની અથવા સમુદ્રપાર કરવાની શીક્ષા કરવાનો ઠરાવ થયો હોય તે માણસોને તેઓની શિક્ષાના ઠરાવમાં લખેલી મુદત સુધી સ્થાનીક સરકારના તાબા માંહેને કોઇ ઠેકાણે હવાલામાં લેવાનો અથવા અટકાવી રાખવાનો અથવા કેદમાં રાખવાનો અખત્યાર આપવાને સ્થાનીક સરકાર મુખત્યાર છે તે ગુન્હાની વીગત:—

શિક્કો ખોટો બનાવવો.
ખોટો શિક્કો ચલાવવો.
ખુન.
ખુન ઉપરના દરજ્જાનો શીક્ષણીય મનુષ્યવધ.
ઠગ થવુ.
બુદ્ધિપુર્વક મહાવ્યથા કરવી.
ઝેહેર દેવુ.
મનુષ્ય હરણ.
જારકર્મને માટે બાળક વેચવાં.
બળાત્કાર સંભોગ.
અપહરણ.
ડાકાઇટી.
ખુનની સાથે ડાકાઇટી.
ખુન અથવા મહાવ્યા કરવાની કોશીશની સાથે અપહરણ અથવા ડાકાઇટી.
કાંઇ ભયંકર સસ્ત્ર ધારણ કર્યું હોય તે વખત અપહરણ અથવા ડાકાઇટી કરવાની કોશીસ.
ડાકાઇટી કરવાની તૈયારી કરવી.
ડાકાઇટોની ટોળીમાં રહેવુ,
બદ દયાનતથી મીલકતનો ખોટો ઉપયોગ.
વીશ્વાસઘાત.
ઘર બાળવુ.
ઘર ફોડવું.
ખોટા લેખ બનાવવાનો ગુન્હો અને
ઢોરની ચોરી કરવી,
અથવા ઉપલા ગુન્હાઓમાંનો કોઇ ગુન્હો કરવાની કોશીશ કરવી.
અથવા જીવતાં બળીને અથવા દટાઇ જઇને આત્મઘાત કરવામાં અથવા ઉપર લખેલા બીજા ગુન્હાઓમાંનો કાંઇ ગુન્હો કરવામાં હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના અર્થ મુજબ,

ણે મદદગારી કરવી.

અથવા ગવરનર જનરલ ઇન કૌંસીલને યોગ્ય જાણસે તે પ્રમાણે તેઓ વખતે વખતે ઇન્ડીયા ગેઝેટમાં હુકમ છપાવીને જે બીજા ગુન્હા ઠરાવશે તે ગુન્હા.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ પરદેસીય રાજાએ અથવા સરદારે અથવા ગવરનર જનરલ ઇનકૌંસીલે જે સરકારી અમલદારને યોગ્ય રીતે અધીકાર આપ્યો હોય તે અમલદાર ન્યાય સભામાં અધ્યક્ષની જગાએ બેસનારા જડજોમાંનો એક જડજ હોય તે ન્યાય સભામાં ઇનશાફ થઇને તે શીક્ષાનો ઠરાવ કરેલો જોઇએ.

૨૦ ઉપર કહ્યા પ્રમાણે જે સરકારી અમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તે દરએક અમલદારે દરએક કેદીની સાથે તેની ઉપર ગુન્હો સાબિત થયાનો દાખલો અને ઇનસાફની વખતે ચલાવેલા કામના કાગળોની નકલ મોકલવી કે જે જગાએ કેદની શીક્ષાનો અથવા સમુદ્રપાર કરવાની શીક્ષાનો ઠરાવ અમલમાં આવતો હોય તે જગાએ તે જોવાને મળે.

૪ સાસનીકદાસતની શિક્ષાનો જે ઠરાવ કેદીઓની ઉપર થયો હોય તે કેદીઓ.

૨૧ જે માણસને સાસનિકદાસતમાં રાખવાની શીક્ષાનો ઠરાવ થયો હોય તેને ગવરનર જનરલ ઇનકૌંસીલ વખતે વખત સામાન્ય હુકમ કરીને બ્રીટીશ ઇંડિયા માંહેના જે તુરંગમાં રાખવાનું ફરમાવશે તે તુરંગમાં તેને તેની શીક્ષાના ઠરાવની મુદત સુધી રાખવાનો અખત્યાર છે.

અને તે તેની મુદત સુધી તેની પાસે શખત મજુરી કરાવવાનો અધિકાર છે.

અને અનુકુળતા પ્રમાણે તેને સદરહુ તુરંગમાં લઇ જવાય ત્યાં સુધી તેને સકત મજુરી સાથે અથવા સકત મજુરી વગર કેદમાં રાખવાનો અધિકાર છે અને ગુન્હેગાર ઠરાવનારી કોરટે જે માણસોને સકત મજુરી સાથે કેદની શિક્ષા કરી હોય તે માણસો બાબત ચાલુ કાયદા પ્રમાણે જે બીજી તજવીજ કરવાનો અધિકાર છે તે સઘળી તજવીજ તે માણસો બાબત કરવાનો અધિકાર છે.

સદરહુ પ્રકારની દરમિયાનની કેદની મુદત અને એક તુરંગમાંથી બીજા તુરંગમાં લઇ જવાને જેટલી મુદત લાગે તેટલી મુદત શીક્ષાના ઠરાવની મુદતમાં અથવા તે મુદતને પેટે ગણીને મજરે આપવી.

૨૨. જે કેદીઓને સમુદ્રપાર મોકલવાનો ઠરાવ થયો હોય અથવા સકત મજુરી સાથે કેદમાં રાખવાનો ઠરાવ થયો હોય તે કેદીઓ બાબત જે આકટો અને કાયદા હમણાં બ્રિટીશ ઇંડિયામાં અમલમાં હોય તે સઘળા આકટો અને કાયદા આ આકટમાં ખસુસ કરીને કરેલા ઠરાવોને જેટલે સુધી મળતા આવતા હોય તેટલે સુધી તે આકટો અને કાયદા જે માણસોને સાસનિકદાસતની શીક્ષા કરવાનો ઠરાવ થયો હોય તે માણસોને લાગુ છે એમ સમજવું.

૨૩ જે કેદીને સાસનિકદાસતમાં રાખવાની શીક્ષા કરવાનો ઠરાવ થયો હોય તે કેદીને ગવરનર જનરલ ઇનકૌંસીલની નજરમાં આવે તેટલી શીક્ષાની મુદત સુધી અને તેની નજરમાં આવે તેવી શરતથી બ્રિટીશ ઇંડિયામાં અથવા બ્રિટીશ ઇંડિયાના હરકોઇ ભાગમાં તેને છુટો રેહેવા દેવાનું પરવાનામાં લખીને પરવાનો આપવાને ગવરનર જનરલ ઇનકૌંસીલ મુખત્યાર છે.

સદરહુ પરવાનો ગમે તે વખતે રદ કરવાને અથવા ફેરવવાને ગવરનર જનરલ ઇનકૌંસીલ મુખત્યાર છે.

૨૪ સદરહુ પરવાનો ચાલુ હશે અને રદ થયો નહી હશે ત્યાંહાં સુધી તે કેદી પોતાની શીક્ષાના ઠરાવના સબબથી કેદનો અથવા સાસનિકદાસતનો લાયક થશે નહી પણ તેને પરવા

નાની શરતો પ્રમાણે છુટો મુકવો અને છુટો રેહેવા દેવો.

૨૫ સદરહુ પ્રકારનો કાંઇ પરવાનો રદ કરવામાં આવે ત્યારે તે પરવાનો રદ કરયો છે એવું હુકમમાં લખીને હરકોઇ જસ્ટીસ આફ ધીપીસને અથવા માજીસ્ટ્રેટને જણાવવાને અને જે કેદીને તે પરવાનો આપ્યો હતો તેને પકડવાનુ વારંટ આપવાનું ફરમાવવાને ઇન્ડીયા સરકારનો હરકોઇ સેક્રેટરી મુખત્યાર છે અને તે જસ્ટીસ આફ ધીપીસે અથવા માજીસ્ટ્રેટે તે પ્રમાણે પોતાનું વારંટ આપવું.

૨૬ સદરહુ વારંટ જે અમલદારના નામનુ કીધુ હોય અથવા બજાવવા સારૂ જેને સોંપ્યુ હોય તેને બ્રિટીશ ઇંડીયાના હરકોઇ ભાગમાં તે બજાવવાનો અખત્યાર છે અને જે જગાએ તે વારંટ બજાવ્યું હોય તે જગાએ જે જસ્ટીસ આફધીપીસની અથવા માજીસ્ટ્રેટની અથવા બીજા અમલદારની હકુમત ચાલતી હોય તેણે તે વારંટ પેહેલ વહેલાંજ આપ્યુ હોત અથવા પાછળથી તેની પાછળ શેરો લખ્યો હોત તો તે જે રીતે ચાલેતે તેજ રીતે તે બ્રીટીશ ઇંડીયાના હરકોઇ ભાગમાં ચાલશે એવું સમજવું.

૨૭. સદરહુ વારંટ ઉપરથી કેદી પકડાય ત્યારે તેને જે જસ્ટીસ આફ ધીપીસે અથવા માજીસ્ટ્રેટે તે વારંટ આપ્યું હોય તેની આગળ અથવા તેજ ઠેકાણાના બીજા કોઇ જસ્ટીસ આફ ધીપીસની કે માજીસ્ટ્રેટની આગળ અથવા જે ડીસ્ટ્રીક્ટમાં કેદીને પકડયો હોય તેડીસ્ટ્રીકટમાં જે જસ્ટીસ આફધીપીસની અથવા માજીસ્ટ્રેટની હકુમત ચાલતી હોય તે જસ્ટીસ આફધીપીસના અથવા માજીસ્ટ્રેટની આગળ જેમ અનુકુળ પડે તેમ જલદી હાજર કરવો.

પછી સદરહુ પરવાના ઉપરથી કેદીને જે તુરંગમાંથી છોડયો હતો, તે તુરંગમાં તેને પાછો મોકલવાનુ તે જસ્ટીસ આફ ધીપીસે અથવા માજીસ્ટ્રેટે પોતાની સહીશીકાનું વારંટ તઇયાર કરવું.

૨૮ સદરહુ કેદીને ઉપર કહ્યા પ્રમાણે પાછો કેદ મોકલવો અને પછી શીક્ષાના અમલ ઠરાવ ઉપરથી જેટલી મુદત સુધી તેને કેદમાં રાખ્યો હોય તેટલી મુદત અને રદ થવા પગરના પરવાના ઉપરથી તે જેટલી મુદત સુધી છુટો રહયો હોય તેટલી મુદત એ બેઉ મુદત શીક્ષાના અમલ ઠરાવમાં જે મુદત લખી હોય તે મુદતમાંથી બાદ કરતાં જેટલી મુદત ભરાવાની બાકી રહી હોય તેટલી મુદત સુધી સાસનીકદાસત્વમાં રેહેવાને લાયક થશે,

૨૯ સરત લખીને ૨૩ મી કલમ પ્રમાણે પરવાનો આપ્યો હોય અને જે કેદીને તે પરવાનો આપ્યો હોય તે કેદી તે શરત તોડશે.

અથવા પરવાનામાં લખેલી હદ બાહાર જશે.

અથવા સદરહુ પરવાનો રદ થયાની ખબર હોય અને તાબડતોબ પોતાની મેળે આવીને હાજર થવાની ગફલત કરશે અથવા સંતાઈ રહેશે અથવા નહી પકડાવાની કોશીશ કરશે.

તે વાત તેની ઉપર શાબિત થયા પછી તે શીક્ષાના અમલ ઠરાવમાં સાસનીક દાસત્વની શીક્ષાની જેટલી મુદત હોય તેટલી સઘળી પુરેપુરી મુદત સુધી સાસનિકદાસત્વની શીક્ષા પામવાને લાયક થશે.

૫ કેદીને મોકલવા બાબત.

૩૦ કોઇ માણસને કોઇ કોરટે કેદની શીક્ષા કરી હોય ત્યારે સ્થાનિક સરકાર અથવા તે સરકારના હુકમ પ્રમાણે અને સરકાર નિરબંધ હેઠળ રહીને તુરંગના ઇન્સપેક્ટર જનરલ તે માણસની કેદની ઠરાવેલી મુદતમાં તેને તે જે તુરંગમાં અથવા જગાએ કેદ હોય તે તુરંગમાંથી અથવા જગાએથી તેજ સ્થાનિક સરકારના તાબા માંહેના મુલક સહિત બીજા તુરંગ

માં અથવા કેદની જગાએ મોકલવાને મુખત્યાર છે.

૩૧ કોઇ માજીસ્ત્રેટે અથવા કોરટે કાંઇ હુકમ અથવા શીક્ષાનો ઠરાવ કીધો હોય તે ઉપરથી કોઈ માણસને અટકાવી રાખ્યો હોય અથવા કેદમાં રાખ્યો હોય તે ચળી ગએલો છે એવું સ્થાનિક સરકારની નજરમાં આવે ત્યારે તે માણસ ચળી ગયાનું માનવાના સબબો હોય તે જમીન વારંટ આપીને પોતાના તાબા માંહેના મુલક મધેના ગાંડા માણસના હરકોઇ આશ્રય સ્થાનમાં અથવા સંભાળીને રાખવાની બીજી જગાએ શિક્ષાના ઠરાવની કેદની મુદત બાકી હોય તેટલી મુદત સુધી અથવા તે કેદીના અથવા બીજા માણસના બચાવસારૂ વઇદની પાસે તેનુ જતન કરાવવાનાં અથવા તેને ઓસડ પાણી કરાવવાની જરૂર છે એવો દાખલો વૈદ્યકીય અમલદાર આપશે તો તે કાયદા પ્રમાણે છુટે ત્યાંહાં સુધી તેને રાખવાસારૂ અને પોતે ફરમાવ્યુ હોય તે પ્રમાણે તેને ચલાવવા સારૂ ત્યાંહાં તેને મોકલવાનો હુકમ કરવાને સ્થાનિક સરકાર મુખત્યાર છે.

સદરહુ કેદી ગાંડો હતો તે ઠેકાણે આવ્યો છે એવુ સ્થાનિક સરકારની નજરમાં આવે ત્યારે તે જે માણસના હવાલામાં હોય તે માણસના નામનુ વારંટ આપીને સરકાર તે કેદીને તે વખતે કેદમાં રેહેવાને લાયક હોય તો જે તુરંગમાંથી તેને મોકલ્યો હોય તે તુરંગમાં તેને પાછો મોકલવો અથવા તે કેદમાં રાખવાને લાયક નહી હોય તો તેને છોડી મુકવાનો હુકમ કરવો.

જે જે માણસને તેની કેદની શીક્ષાની મુદત ઠરાવી હોય તે પુરી થયા પછી આ કલમ પ્રમાણે ગાંડા માણસોના આશ્રય સ્થાનમાં અટકાવી રાખ્યાં હોય તેઓને ગાંડા માણસોના આશ્રય સ્થાન બાબતના સન ૧૮૫૮ ના ૩૬ મા આકટની ૯ મી કલમ લાગુ છે એવુ સમજવું, અને જેટલી મુદત સુધી તેને એ પ્રમાણે અટકાવી રાખ્યો હોય તેટલી મુદત તેની કેદની શીક્ષાની મુદતનો ભાગ છે એવુ સમજવુ.

૩૨ કોઇ માણસને કેદમાં રાખવાનો કાંઇ કોરટે ઠરાવ કરયો હોય ત્યારે જે તુરંગમાં તેને કેદમાં રાખ્યો હોય તે તુરંગમાંથી તેની કેદની મુદત ઠરાવી હોય તે મુદતની અંદર બ્રીટીશ ઇંડિયા માંહેના બીજા તુરંગમાં તેને મોકલવાનો હુકમ કરવાને ગવરનર જનરલ ઇન કાંઉશીલ મુખત્યાર છે.

૯ સમુદ્રપાર કરેલા કેદીઓની વ્યવસ્થા.

૩૩ જે માણસો સમુદ્રપાર થયાની શીક્ષા ભોગવતા હોય તેઓને સ્વાધીન લેનારા માણસો બ્રીટીશ ઇંડિયા માંહેના હરકોઈ ઠેકાણાના ગવરનરને અથવા બીજા અધિકારીને અથવા તે ઠેકાણાના એક અથવા વધારે સુપ્રીંટેંડેંટને નીમવાને ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉશીલ મુખત્યાર છે.

૩૪ હેઠળ લખેલી વાતો બાબત વખતે વખતે કાનુનો કરવાને ગવરનર જનરલ ઇન કાઉંશીલ મુખત્યાર છે તે વાતોની વિગતઃ—

કેદીઓના વરગ કરવા બાબત.

તેઓને કેદમાં રાખવા બાબત તથા ચલાવવા બાબત તથા તેઓનો બંદોબસ્ત રાખવા બાબત. અને તેઓને કામે વળગાવવા બાબત.

ગેર રીતે ચાલવા બાબત અથવા તોફાન કરવા બાબત અથવા ગફલત કરવા બાબત અથવા હુકમ નહી માનવા બાબત તેઓને શીક્ષા કરવા બાબત અને.

તેઓએ કાંઇ કામ કરયું હોય તેનું કાંઈ કામ ઉપજ્યુ હોય તો તેની શીરીતે વ્યવસ્થા કરવી તે બાબત.

૭ કેદીઓને છોડી મુકવા બાબત.

૩૫ વિક્ટોરિયા રાણીના રાજ્યના ચોવીશમા અને પચીસમા વરસમાં ઠરેલ સ્ટ ટ્યૂટના ઍક્ટમો ચોથા ભાગ પ્રમાણે સ્થાપેલી કોઇ કોરટે કોઇ કેદીના ગુનહા માફ કરવાનું મલીકા મોઆઝમાને લખી મોકલ્યુ હોય ત્યારે તે કેદીના મુચળકો લેઇને તેને છુટો રહેવા દેવાને કોરટ મુખત્યાર છે.

ઈંડીયાના ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉસીલનો હેઠળ લખેલો ઍકટ ગવરનર જનરલ સાહેબે સન ૧૮૮૨ ના મારચ મહીનાની ૨૭ તારીખે મંજુર કરયો તે સઘળા લોકોને જાહેર થવા સારૂ છપાવીને પ્રસિદ્ધ કરયો છે.

સન ૧૮૮૨ નો આકટ ૯ મો

સન ૧૮૭૧ નો કેદીઓનો આકટ સુધારવા બાબતનો આકટ.

ઉદેશ. — કોરટોના હુકમ ઉપરથી કેદન રાખેલા કેદી શબંધી કાયદા છે તે એકઠા કરવા બાબતનો શન ૧૮૭૧ નો ૫ મો આકટ સુધારવો યોગ્ય છે વાસ્તે આ આકટ ઉપરથી હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યુ છે:—

ટુંકુનામ. કયાં કયાં લાગુ છે. શરૂ થવું. — ૧ આકટને "શન ૧૮૮૨ નો કેદીઓનો આકટ સુધારવા બાબત નો આકટ" કહેવો. આ આકટ આખા બ્રિટિશ ઇંડીયાને લાગુ છે; અને તે શન ૧૮૮૩ ના જાન્યુઆરી મહીનાની પેહલી તારીખે અમલમાં આવશે.

શન ૧૮૭૧ના ૫ માંઆકટનો ૩૩મી કલમને બદલેકલમ દાખલ કરવી. — ૨ શદરહુ આકટની તેત્રીશમી કલમને બદલે હેઠળ લખેલો મજકુર દાખલ કરવો (એટલે):—

જેશખસોને સમુદ્ર પારની શિક્ષાનોહુક મકરયો હોય તેશખ સોનેને જગાએમોક લવાજોઇએતે જગા ગવરનરજનરલ ઈ નકાંઉનશીલે ની મવી.

નીમેલીજગાએસ દરહુશખસોને મોક લવાનોહુકમ સ્થાની સરકારે કરવો.

"૩૩ જે શખસોને સમુદ્રપારની શિક્ષાનો હુકમ કરયો હોય તેઓ ને બ્રિટીશ ઇંડિયામાંની કઇ જગાએ મોકલવા તે જગા વખતે વખ તે નીમવાનો અખ્તીઆર ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉશીલને છે, અને સદરહુ પ્રમાણે નીમેલી જગાએ સદરહુ શખસોને મોકલવાનો હુકમ સ્થાનીક સરકારે, અથવા જે અમલદારને સ્થાનીક સરકારે આ બાબ ત યોગ્ય રીતે અધીકાર આપ્યો હશે તે અમલદારે કરવો જોઇએ પ ણ જે શખસને સમુદ્રપારની શિક્ષાનો હુકમ કરવામાં આવે તે શ ખસ બીજા કોઇ ગુન્હા બદલ અગાઉ કરેલા હુકમનો રૂએ સમુદ્ર પારની શિક્ષા ભોગવતો હોય ત્યારે તેની બાબતમાં સદરહુ હુકમ કરવો નહી"

ઈંડિયાના ગવરનર જનરલ ઇનકાઊંશીલનો ઠેહરાવ લખેલો આકટ
ગવરનર જનરલ સાહેબે તારીખ ૧૫ મી મારચ સને
૧૮૮૧ ને રોજ મંજુર કરયો તે સઘળા લોકોને
જાહેર થવા સારૂ છપાવીને પ્રસધ કરયો છે.

સન ૧૮૮૧ નો આકટ ૧૫ મો

સને ૧૮૮૧ નો કારખાંનાનો આકટ.

અનુક્રમણિકા

કારખાનામાં મજુરીનું નિયમન કરવા બાબતનો ઠરાવ કરવા વીશેનો આકટ.

ઈરાદો. કારખાનામાં મજુરીનુ નિયમન કરવા બાબતનો ઠરાવ કરવો યોગ્ય છે, વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યુ છે:—

પ્રથમ નીયમો.

ટુંકુનામ. ૧. આ આકટને "સન ૧૮૮૧ નો હિંદુસ્તાનનો કારખાના બાબતનો આકટ" કહેવો.

ક્યાંક્યાં લાગુછે. શરૂઆત. તે આખા બ્રિટીસ ઇંડિયાને લાગુ થશે, અને તે સન ૧૮૮૧ના જુલાઇ મહિનાની પેહલી તારીખે અમલમાં આવશે.

અરથની કલમ. ૨. આ આકટમાં વિષય ઉપરથી અથવા આગલા પાછલા સબંધ ઉપરથી બાધ આવતો ન હોય તો.

"કારખાનુ." "કારખાનુ" એટલે (ગળીના કારખાનાં શિવાય અથવા ચાહાની અથવા કાફીની વાડી ઉપર આવેલાં, અને ફકત તે વાડીનાંજ કારણ સારૂ વપરાતાં, ઠેકાણાં શિવાય બીજે) જે ઠેકાણે, કોઇ પણ વસ્તુ અથવા કોઇ વસ્તુનો ભાગ કરવો, તેમાં ફેરફાર કરવો, તેની દુરસ્તી કરવી, તેની ઉપર શોભા દાયક કામ કરવું, તેની સફાઇ કરવી અથવા તેને બીજી રીતે વાપરવા; પ્રદેશ મોકલવા અથવા વેચવા યોગ્ય કરવી, આ સારૂ જોઇએ તે અથવા આ કામને સબંધે જોઇતી કોઇ પણ કૃતિ, કોઇ પણ એક વરસમાં એકંદર ચાર માસ કરતાં ઓછો નહી હોય એટલા વખત સુધી ચલાવી હશે તે ઠેકાણું; અને

(અ) જે ઠેકાણે કોઇ પણ એવી કૃતીને મદદ કરવા શારૂ વરાળથી ચાલનારી પાણીથી ચાલનારી અથવા બીજી યાંત્રિક શકતીનો ઉપયોગ કરવામાં આવતો હશે એવું ઠેકાણું; અને

(બ) જે ઠેકાણે કોઇ પણ એવી કૃતીમાં અથવા તેના સબંધમાં હાંથથી કરેલાં મજુર કામ ઉપર કોઇ પણ દીવશે એકજ વખતે ઓછામાં ઓછા સો માણસો લગાડવામાં આવતાં હશે એવું ઠેકાણું; અને

કારખાનાનો જે કોઇ ભાગ ફકત રેહેવા સારૂજ વાપરવામાં આવતો હશે તે શિવાય તેનો દરેક ભાગ કારખાનું છે એમ સમજવું.

"છોકરૂં." "છોકરૂં" એટલે બાર વરસ કરતાં ઓછી ઉમરનું માણસ.

"મિલ ગીયરિંગ" "મિલ ગીયરિંગ" આ શબ્દમાં, જેના યોગથી પેહલી ગતિમાન શકતીની ગતિ કોઇ પણ યંત્રને આપવામાં આવે છે એવો દરએક શાફટ, પછી તે ઉભો હોય કે ત્રાંસો હોય કે આડો હોય તેનો, અને એવાં દરએક ચકરનો અથવા ડ્રમનો અથવા પુલીનો; અથવા દોરડાંનો, અથવા ચલાવનારા પટાનો સમાશ થાયછે.

"કામે લગાડયું." જે છોકરૂં કોઇ કારખાનામાં, શિલ્પથી માલ તઇયાર કરવાની કૃતીમાં અથવા હાથ કસબથી માલ તઇયાર કરવાના કામમાં, અથવા શિલ્પથી માલ તઇયાર કરવાની કોઇ પણ કૃતી સારૂ અથવા હાથ કસબથી માલ તઇયાર કરવાનાં કામ સારૂ કારખાનાનાં જે ભાગનો ઉપયોગ કર્યો હશે એવો કોઇ પણ ભાગ સાફ કરવામાં અથવા યંત્રનો કોઇ પણ ભાગ સાફ કરવામાં અથવા તેને તેલ લગાડવામાં, અથવા શિ

હાથી માલ તઈયાર કરવાની કૃતિને અથવા હાથ કસબથી માલ તઈયાર કરવાના કામને લગતાં હોય તેવાં અથવા તે કારખાનામાં કરેલી અથવા શિલ્પથી માલ તઈયાર કરવાની કૃતિનો અથવા હાથ કસબથી માલ તઈયાર કરવાના કામનો વિષય બાજી સાતે હોય તેવી જનસના સબંધમાં લાગનારાં, ગમે તે પ્રકારનાં કોઇ પણ બીજા કામમાં, કામ કરતું હશે તે છોકરાંને, પછી તે વેતન સારૂં હોય કે ન હોય, આ આકટના અરથાનુસાર તે કારખાનામાં કામે લગાડવામાં આવ્યું છે, એમ માનવામાં આવશે.

ઇન્સ્પેકટરો તથા દાખલો આપનારા સરજનો.

ઇન્સ્પેકટરો. ૩. સ્થાનિક સરકારની નજરમાં આવે તો તે સરકારી ગ્યાઝેટમાં જાહેરનામુ પ્રસિધ્ધ કરીને, પોતાને યોગ્ય લાગે તે માણસોને કારખાનાના ઇન્સ્પેકટર નિમવાને મુખત્યાર છે અને આ પ્રમાણે નિમેલા ઇન્સ્પેકટરો, સદરહુ સરકાર તેઓને ઠરાવી આપશે તે સ્થાનિક હદના ઇન્સ્પેકટરો થશે; અને આ પ્રમાણે નિમેલા કોઇ પણ શખશને સસ્પેંડ અથવા બરતરફ કરવાનો અખ્તિયાર તે સરકારને છે.

સદરહુ પ્રકારની નિમણુક ન થાય તો જીલ્લાના માજીસ્ત્રેટે, પોતાના હુદ્દાના સબબથી તે જીલ્લાન (કાંઈ હોય તો તે) સઘળા કારખાનાના ઇન્સ્પેકટર થવુ જોઇએ.

તે ઇનસ્પેકટરોને હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના અર્થ પ્રમાણે સરકારી નોકર માનવા જોઇએ; અને તેઓએ પોતાના હુદ્દાના સબબથી, સ્થાનિક સરકાર વખતે વખતે આ બાબાત કહેશે તે અખ્તિયારીના તાબામાં રેહેવું જોઇએ.

ઇનસ્પેકટરોનાઅખ્તિયાર. ૪ કારખાનાના ઇનસ્પેકટરને જે સ્થાનીક હદસારૂ નીમ્યો હશે તેમાં તેને એવો અખ્તિયાર છે કે—

(અ) જ્યારે જ્યારે કોઇ કારખાનામાં કોઇ માણસને કામે લગાડયું છે એવું લાગવાનું તેને કારણ હશે ત્યારે ત્યારે પોતાને યોગ્ય લાગે એવા (હોય તો) આસિસ્ટંટોને સાથે લઇને તે કારખાનામાં તેણે જવું.

(બ) તે (કારખાનાના) ઠેકાણાંનો તથા યંત્રની, અને આ આકટમાં આગળ કહ્યા છે તે રજીસ્ટરોની તેણે તપાસ કરવી, અને આ આકટના ઠરાવ અમલમાં લાવવાસારૂ તે ઇનસ્પેકટરને જરૂર લાગે તેવી કોઈ પણ માણસની જબાની ત્યાં હાજર અથવા બીજી રીતે તેણે લેવી.

(ક) કોઇ પણ માણસને કારખાનામાં કામે લગાડયાથી આ આકટને વિરૂધ્ધ આવે છે એવું લાગવાનું જ્યારે તેને કારણ હશે ત્યારે—

એવાં માણસની ઉમર સાત વરસની ઉપરની છે એવો દાખલો આ આકટમાં આગળ ઠરાવેલી રીતે આપવામાં આવે ત્યાંસુધી.

અથવા તેની ઉમર બાર વરશ ઉપરની છે એવો દાખલો ઉપર પ્રમાણે આપવામાં આવે ત્યાંસુધી છોકરાંને કામે લગાડવાસારૂ આ આકટ મુજબ આપેલા વખત કરતાં વધારે વખત સુધી,

આવાં માણસને આ પ્રમાણે કામે લગાડવુ નહી એવો હુકમ તેણે કરવો.

દાખલો આપનારા સર્જનો. ૫ જેને આ આકટમાં આગળ દાખલો આપનારો સર્જન એવું નામ આપ્યું છે એવા સિવિલ સર્જનને અથવા જે વૈદ્યપણાનો અથવા શસ્ત્રવૈદ્યપણાનો ધંધો કરનારા શખશને સ્થાનિક સરકાર વખતે વખતે કોઇ પણ ક્ષેત્ર સારૂ આ કારણ સારૂ નીમશે એવા બીજા શખસે એવાં સ્થાનિક ક્ષેત્રમાં,

જે કારખાનાંમાં હોય તે કારખાનામાં કામે લગાડેલાં અથવા કામે લાગવાની ઇચ્છા રાખનારા કોઇ પણ શખશે કહયું હોય તો, અથવા એવા શખશના માએ અથવા બાપે અથવા પાલન કરનારાએ કહ્યું હોય તો, અથવા એવા શખશને તપાસવો જોઇએ અને તેની ઉમરના એંધાણ પાંસ ઉપરથી જે નીરધાર થાય તેટલો કરીને સાત વરસની અગર બાર વરસની જેમ હોય તેમ, ઉમર ઉપરનો અથવા અંદરનો છે, એ લખીને તેને દાખલો આપવો જોઇએ.

છોકરાં.

કામે લગાડવાની ઉમર.

૬. સાત વરસ કરતાં ઓછી ઉમરનાં કોઇ પણ છોકરાંને કોઇ પણ કારખાનામાં કામે લગાડવું નહી.

છોકરાંનાં કામના કલાક.

૭. કોઇ પણ એક દિવસમાં કોઇ પણ કારખાનામાં કોઇ પણ છોકરાંને નવ કલાક કરતાં વધારે વખત કામે લગાડવું નહી.

અને કોઇ પણ દિવસે કોઇ પણ કારખાનામાં કોઇ પણ છોકરાંને તેને જમવા સારૂ તથા વિસામા સારૂ એકંદર એક કલાક જેટલી થાય તેવી ફુરસદ અથવા ફુરસદો આપ્યા વગર કામે લગાડવાં નહી.

એવી ફુરસદો આપવાની વખત તથા દરએક ફુરસદ કેટલા વખત સુધી આપવી તે સ્થાનિક સરકારે દરેક કારખાનામાં ચાલુ રિવાજ શો છે તેનો તથા તે કારખાનાનાં વહિવટ કરનારની શી ઇચ્છા છે તેનો બને તેટલો નિરધાર કરીને એવાં દર એક કારખાંના સારૂ ઠરાવી આપવી જોઇએ.

એવી ફુરસદો આપવાની વખત તથા દરએક ફુરસદ કેટલા વખત સુધી આપવી તે અંગ્રેજી ભાષામાં તથા કારખાનું જે જીલ્હામાં હોય તે જીલ્હાની ભાષામાં છાપેલી અથવા લખેલી એક નોટીસમાં દરશાવીને તે નોટીસ વહિવટ કરનારાએ કારખાનામાં કોઇ પણ પ્રસિધ જગાએ લગાડી મુકવી જોઇએ.

જમવાસારૂ અથવા વિસામાસારૂ આપેલી ફુરસદોના અરસામાં, આ કલમની પેહેલી રકમના અરથ પ્રમાણે છોકરાંને કામે લગાડયું છે એમ સમજવું નહી.

છોકરાંને છુટીના દિવસ આપવા.

૮. છોકરાંઓને કામે લગાડયાં હોય એવાં કારખાનાના દરએક વહિવટ કરનારાએ, દરેક માસની શરૂઆતની અગાઉ; તે માસમાંસ દરહુ પ્રકારનાં કારખાનામાં કોઇ પણ છોકરાંને કામે લગાડવામાં આવે નહી એવા નિદાન ચાર દિવસ ઠરાવવા જોઇએ અને આ પ્રમાણે ઠરાવેલા દિવસોની સુચના આ સારૂ સ્થાનિક સરકાર વખતે વખતે જે કામદારને નિમે તે કામદારને તાબડતોબ આપવી જોઇએ.

કારખાનાનો વહિવટ કરનારને ઇનસ્પેકટરની અગાઉથી મંજુરી લઇને આ કલમ પ્રમાણે ઠરાવેલા કોઇ પણ દિવસ બદલ તેજ મહિનામાં બીજો કોઇ પણ દિવસ નિમવાનો અધિકાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે ઠરાવેલા કોઇ પણ દિવસ બદલ બીજો કોઇ પણ દીવસ આ કલમમાં ઉપર કહ્યા પ્રમાણે નિમ્યો નહી હશે તો સદરહુ પ્રમાણે ઠરાવેલે દિવસે તે કારખાનામાં કોઇ પણ છોકરાંને કામે લગાડવું નહી અને, બદલીને દિવસ નીમ્યો હશે તો તે બદલીને નીમેલા દિવસે તે કારખાનામાં કોઇપણ છોકરાંને કામે લગાડવું નહી,

એકજ દિવસે બે કારખાનામાં કામે

૯. કોઇ પણ કારખાનાનો વહિવટ કરનારાએ સદરહુ કારખાનામાં જે છોકરાંને તેજ દીવસે બીજાં કોઇ પણ કારખાનામાં કામે લગા

લગાડવું નહી.

ડેલું છે એવી તેને ખબર હશે તે કોઇપણ છોકરાને કામે લગાડવું નહી.

કેટલાએક પ્રકારનાં ભય ભરેલાં કામમાં લગાડવું નહી

૧૦. કારખાનાનો વહિવટ કરનારાએ કોઇ પણ છોકરાને, સદહુ પ્રકારના કારખાના માંહેના મિલગીયરીંગ અથવા યંત્રો ચાલુ હોય ત્યારે તેનો કાંઇ ભાગ સાફ કરવા દેવો નહી અથવા પોતાના મેળે ચાલનારાં કોઇ પણ યંત્ર, વરાળ યંત્રથી અથવા પાણીથી ચાલનારાં યંત્રથી અથવા બીજી યાંત્રિક શક્તીની ક્રિયાથી, જેમ હોય તેમ, ચાલતાં હોય ત્યારે તેના સ્થિર ભાગ તથા ચાલુ ભાગ એઓની દરમિયાન કામ કરવા દેવું નહી.

કારખાનામાં છોકરાંઓનું રજીષ્ટર.

૧૧. કોઇ પણ કારખાનામાં કામે લગાડેલાં (જો લગાડેલાં હોય તે) છોકરાંઓનું તથા તે દરેક જણના કામનું, સ્થાનિક સરકાર વખતે વખતે ફરમાવે તેવા નમુના પ્રમાણે તથા તેવી તપશીલ લખીને રજીષ્ટર રાખવા સારૂ સદરહુ કારખાનાના કોઇ પણ વહિવટ કરનારને ફરમાવવાનો અખત્યાર સદરહુ સરકારને છે.

આડ.

આડ.

૧૨. (અ) કારખાનાના કોઇ પણ ભાગમાં વરાળયંત્રની સાથે અથવા પાણીથી ચાલનારાં યંત્રની સાથે અથવા બીજી યાંત્રિક શક્તીની સાથે જેનો સાક્ષાત સબંધ છે એવાં દરેક ફલાઇવ્હીલ (યંત્રનું મોટું ચકર) અને વરાળ યંત્રનો અથવા પાણીથી ચાલનારા યંત્રનો દરએક ભાગ,

(બ) જેની પાસે કોઇ પણ શખશ જવાનો અથવા કામે લગાડવાનો સંભવ હશે એવાં દરેક હાઇસ્ટ અથવા ટીંગલ અને,

(ક) કારખાનાના યંત્રનો અથવા મિલગિયરિંગનો દરેક બીજો ભાગ, આડ ભરવા વગરનો રાખ્યો હોય તો સ્થનિક ઇન્સ્પેકટરના મત પ્રમાણે, ભયનું કારણ થવાનો સંભવ છે અને જેની આશપાસ આડ ભરી લેવાનો તેણે હુકમ કરયો હશે તે ભાગ,

આ ચાલુ હોય ત્યારે તેમને, સદરહુ કારખાનાના વહિવટ કરનારાએ બંદોબસ્તથી આડ ભરી રાખવાં.

૨૪મ (ક) પ્રમાણે કરેલો હુકમ, અપીલ કરી હોય તો અથવા બીજી રીતે, રદ કરવાનો અખત્યાર સ્થાનિક સરકારને અથવા તે સરકાર આ સારૂ જે અધિકારીને નિમે તે અધિકારીને છે.

સુચના.

કારખાનામાં માણસોને ઇજા થયાની સુચના આપવી.

૧૩. જ્યારે કારખાનામાં કાંઇ અકસ્માત થઇને મોત નિપજ્યું હશે અથવા શરીરને એવી ઇજા થઇ હશે, કે જે ઇજાથી ઇજા થયલો શખશ અકસ્માત બન્યા પછી અડતાળીસ કલાકની અંદર તે કારખાનામાં પોતાના કામ ઉપર પાછો આવી શકતો નહી હશે ત્યારે તેવાં કારખાનાના વહિવટ કરનારાએ, અથવા તે ગેર હાજર હોય તો, તેવા કારખાનાની વ્યવસ્થા રાખનાર તેના મુખ્ય એજંટે એવા અકસ્માતની જેવી સુચના, જે અધિકારીઓને, જે નમુનાની તથા જેટલી મુદતમાં મોકલવાનો સ્થાનિક સરકાર કાનુન કરીને વખતે વખતે હુકમ કરશે તે મુજબ મોકલવી જોઇએ.

કારખાનાનો વહી

૧૪ જે જે માણસ, કારખાનાનો વહીવટ કરવાનું શરૂ કરશે તે

વટ કરવાની શરૂઆત કરવાના મા લીસ સુચના આપવી.

ણ તે શરૂ કરયા પછી એક મહીનાની અંદર, સ્થાનીક ઇનસ્પેકટરને એક લખેલી સુચના મોકલવી જોઇએ. અને તે સુચનામાં તે કારખાનાનું નામ, તે કારખાનું જે જગાએ હશે તે જગા, જે ઠેકાણે પોતાના પત્રો મોકલવા એવું તે ઇચ્છતો હશે તે ઠેકાણું એવા કારખાનામાં કરવાના કામનું સ્વરૂપ, તે કારખાનામાં જે ગતિમાનશકિત હશે તે શકતીનું સ્વરૂપ અને મર્યાદા, અને જે માણસના (જો કોઇ હોય તો) તાબામાં કારખાનાનું કામ ચાલતાનું તેનું નામ એટલાંવાનાં લખવા જોઇએ.

શિક્ષા.

શિક્ષા.

૧૫. જે કોઇ માણસ આ આકટના ઠરાવ, અથવા આ આકટ પ્રમાણે કરેલો કાંઇ પણ હુકમ અથવા કાનુન તોડીને,

(અ) કોઇ કારખાનામાં કોઇ છોકરાને કામે લગાડશે;

(બ) સાતમી કલમ પ્રમાણે જે સુચના જોઇએ તે ચોટાડવાની અથવા ચોટાડી રાખવાની અથવા આઠમી કલમમાં કહેલો દિવસ ઠરાવવાની ગફલત કરશે.

(ક) કોઇ પણ છોકરાને દશમી કલમ પ્રમાણે મના કરેલું કામ કરવા દેશે અથવા તેને તે કલમ વિરૂધ કામ કરવા દેશે.

(ડ) અગિયારમી કલમ પ્રમાણે કહેલી રીતે રજીષ્ટર રાખવાની ગફલત કરશે

(ઇ) કોઇ પણ કારખાના માંહેના કાંઇ યંત્રને અથવા મિલગિયરીંગને આડ ભરી લેવાની ગફલત કરશે; અથવા

(ફ) કોઇ સુચના આપવાની ગફલત કરશે;

તેને ઘણામાં ઘણા બસે રૂપીયા સુધી દંડ કરવામાં આવશે, પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે—

૧ લું, સ્થાનિક ઇન્સ્પેકટર શિવાય અથવા તેની અગાઉથી મંજુરી લીધા વગર આ કલમ પ્રમાણે કાંઇ પણ ફરિયાદ માંડવી નહી; અને

એકજ દિવશે એકજ પ્રકારના ગુન્હા બદલ ફકત એકજ શિક્ષા.

૨ જું, કોઇ માણસ એકજ દીવસે કરેલા કોઇ પણ એકજ પ્રકારના ગુન્હા બદલ એ વધારે શિક્ષાને આ કલમ પ્રમાણે પાત્ર થનાર નથી; પણ આ આકટના ઠરાવ વિરૂધ બે અથવા વધારે છોકરાંને જ્યારે કામે લગાડયાં હશે ત્યારે માત્ર આ પ્રમાણે કામે લગાડેલાં દરએક છોકરાં બાબત એકએક શિક્ષા કરવાનો અખ્તિયાર છે.

ઉમર બાબતના પુરાવાનો બોજો.

૧૬ કેઇ શખશ સાત અથવા બાર વરસની ઉમરની અંદર હોત તો જ્યારે કાંઇ કરવાને લીધે અથવા કાંઇ કરવાનું વરજન કરવાને લીધે આ આકટ મુજબ શિક્ષા કરવા જોગ ગુન્હા કરયો હોત, અને જ્યારે તેવો શખશ કોરટના મત પ્રમાણે દેખાઇતી રીતે તે ઉમરના અંદરની ઉમરનો છે ત્યારે તેવો શખશ સદરહુ ઉમરની અંદરની ઉમરનો નથી એવું પુરવાર કરવાનો બોજો તોહોમતદાર ઉપર પડશે.

દાખલો આપનારા સરજનનો લખેલો એકરાર ગ્રાહ્ય

દાખલો આપનારા સરજનની તરફથી લખેલો એકરાર હોય કે ફલાંણું એક કારખાનામાં કામે લગાડેલા ફલાણા એકે શખશને ખુદ પોતે તપાસ્યો તથા ફલાણી ઉમરની અંદરની ઉમરનો તે છે એવું પોતાને લાગે છે તે એકરાર, આ આકટનાં કારણ સારૂ, તે શખશની ઉમરના પુરાવા દાખલ ગ્રાહ્ય હોવો જોઇએ.

આ આક્ટના ઠરાવ તોડવા બદલ ભોગવટો કરનારને પ્રથમ જવાબદાર ગણવામાં આવશે.

૧૭ આ આક્ટના ઠરાવ કોઈપણ પ્રકારે કારખાનામાં તોડવામાં આવશે તો તે બાબત કારખાનાના દરએક ભોગવટો કરનારને પ્રથમ જવાબદાર ગણવામાં આવશે પણ પોતાની માહીતી શિવાય અથવા સંમતિ શિવાય બીજા કોઈ શખસે સદરહુ પ્રકારે તે ઠરાવ તોડયા એવી તે બાબતનું કામ સરૂ થવાની અગાઉ કારખાનાનાં સ્થાનિક ઇનસ્પેકટરની પુરાવાથી સંમતી આપીને એવી જવાબદારીમાંથી

પોતે પોતાને મોકળો કરી શકશે; પછી સદરહુ ભોગવટો તોડનારો શખસ તે બાબત જવાબદાર થશે.

પરચુરણ.

કાનુન કરવાનો અધિકાર.

૧૮ હેઠળ લખેલી બાબત વિશે ઠરાવ કરવા સારૂ આ આક્ટને અનુસરીને વખતે વખતે કાનુન કરવાનો અધિકાર સ્થાનીક સરકારને છે—

(અ) કારખાનામાં યંત્રોને તથા મિલગિયરિંગને આડ ભરવી;

(બ) કારખાનાની તપાસ કરવી.

(ક) આ આક્ટ પ્રમાણે કરવાની અપીલો જે રીતે કરવામાં આવશે તથા જે રીતે તેમનો ઇનશાફ કરવામાં આવશે તે રીત; અને

(ડ) આ આક્ટના ઠરાવ બીજી રીતે અમલમાં લાવવા.

સદરહુ કાનુન સરકારી ગ્યાઝેટમાં પ્રસિદ્ધ કરવી જોઇએ; અને પછી તે કાયદા પ્રમાણે ચાલશે.

સરકારીકારખાના

૧૯ આ આક્ટ સરકારી કારખાનાંઓને લાગુ થવો જોઇએ; પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે કોઇ પણ સાર્વજનિક જરૂરનો પ્રસંગ આવ્યો હોય તો, ગવરનર જેનરલ ઇનકોઉન્સિલને અથવા સ્થાનિક સરકારને, જેમ હોય તેમ, યોગ્ય લાગે તેટલી બાબતમાં તથા તેટલા વખત સુધી સદરહુ પ્રકારનું કારખાનું, લખેલો હુકમ કરીને, આ આક્ટમાંથી બાતલ કરવાનો અધીકાર ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્સિલને અથવા સ્થાનિક સરકારને છે.

ઈંડીયાના ગવરનંર જનરલ ઈનકાંઉસીલનો હેઠળ લખેલો આક્ટ ગવરનર જનરલ સાહેબે સન ૧૮૮૨ ના મારચ મહીનાની ૧૭ મી તારીખે મંજુર કરયો તે સઘળા લોકોને જાહેર થવા સારૂ છાપીનેપ્રસિદ્ધ કરયો છે.

સન ૧૮૮૨ નો આકટ ૧૧ મો

સન ૧૮૮૨ નો હિંદુસ્તાનનો તારીફનો આકટ.

અનુક્રમણીકા.

કસ્ટમની જકાત સંબંધી કાયદા સુધારવા બાબતનો તથા બીજાં કારણો બાબતનો આક્ટ.

ઉદ્દેશ.

જે અર્થે જળમાર્ગે માલ જાય આવે તેની કસ્ટમની જકાત સંબંધી કાયદા સુધારવા તથા હિંદુસ્તાનમાં કેટલાએક પારકા યુરોપીયન સસ્થાન છે તેઓની તથા કેટલાએક દેશી રાજાઓના મુલકની સરહદમાંથી જે માલ જાય આવે તેની ઉપર જકાત લેવા બાબત અને બ્રિટીશ ઇંડીયામાં તૈયાર કરેલા ગાળેલા દારૂ ઉપર ઘણામાં ઘણી એક્સાઇસની કેટલી જકાત લેવી એ ઠરાવવા બાબત ઠરાવ કરવો યોગ્ય છે તે અર્થે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે:—

ટુંક નામ.

૧ આ આક્ટને "સન ૧૮૮૨ નો હિંદુસ્તાનનો તારીફ આક્ટ" કહેવો.

ક્યાં ક્યાં લાગુ છે.

આદનશિવાય આખા બ્રિટિશ ઇંડિયાને લાગુ છે.

શરૂઆત.

અને તે પસાર થશે એટલે અમલમાં આવશે.

આક્ટો રદ કરવા.

૨ આ આક્ટને જોડેલા પેહેલાં પરીશિષ્ટમાં લખેલા આક્ટો તેમાં કેહેલુ છે એટલે સુધી રદ કરેલા છે:—

રાખી મુકવાની કલમ.

પણ સદરહુ કોઇ આક્ટો જેઓ હાલમાં અમલમાં હશે તેઓ પ્રમાણે પ્રસિધ્ધ કરેલાં સઘળાં જાહેરનામાં, તથા કરેલી સઘળી કાનુનો તથા કરેલા સઘળા હુકમ આ આક્ટ જોડે મળતાં આવશે તેટલે સુધી તેઓ પ્રસિધ્ધ કરેલા છે તથા કરેલી છે અને કરેલા છે એમ સમજવું જોઇએ.

આ આક્ટ અમલમાં આવવાની અગાઉ પસાર થએલા આક્ટોમાં અથવા કાયદાઓમાં સન ૧૮૭૫ ના હિંદુસ્તાનના તારીફના આક્ટ ઉપર જે હવાલા આપ્યા હશે તે સઘળા આ આક્ટ ઉપર આપ્યા છે એમ સમજવું.

અને મીઠું, અફીણ અને ગાળેલા દારૂ શિવાય બીજી વસ્તુ બ્રિટીશ ઇંડિયાને એક બંદરથી બીજે બંદર લઇ જવામાં આવશે તેની ઉપર કસ્ટમની જકાત લેવાનો અધિકાર આ આક્ટના કોઇપણ ઠરાવ ઉપરથી મળે છે એમ સમજવું નહી.

પરિશિષ્ટમાં લખેલી જકાત લેવી.

૩ જે જે બંદરોને આ આક્ટ લાગુ છે તે બંદરોમાં આ આક્ટને જોડેલાં બીજાં અને ત્રીજાં પરીશિષ્ટમાં લખેલી જકાત બેસાડીને વસુલ કરવી.

કોચીનથી મરી બાહાર મોકલવાં.

૪ કોચીન બંદરથી જળમારગે મોકલેલાં સઘળાં મરી ઉપર દર ખાંડીએ ઘણામાં ઘણાં નવ રૂપીયા સુધી જેટલી જકાત મદ્રાસના ગવરનર ઇનકાઉંસિલ વખતે વખતે ઠરાવશે તેટલી જકાત લેવી, અને દર વસરની આખરે અથવા તે પછી બને તે પ્રમાણે તરતજ સદરહુ બંદરના કસ્ટમ કલેક્ટરે આ કલમ પ્રમાણે વસુલ કરેલી જકાતમાંથી તે વસુલ કરવાનો ખરચ બાદ કરીને બાકીનો અવેજ મદ્રાસના ગવરનર ઇનકાઉંસિલ વખતે વખતે ફરમાવે તે પ્રમાણે મુજબ તથા તે રીતે ત્રાવનકોર તથા કોચીન સરકારને આપવો.

સરહદ પેસાર કરનારા માલ ઉપર જકાત.

૫ હેઠળ લખેલે ઠેકાણે ખુશ્કીને રસ્તે જનારા અથવા ત્યાંહાંથી ખુશ્કીને રસ્તે આવનારા માલ ઉપર કસ્ટમની જકાત આ આક્ટને જોડેલાં બીજાં તથા ત્રીજાં પરીશિષ્ટમાં કહ્યા છે તે દરે લેવી—

મદ્રાસ ઇલાકામાં નાંપારકા યુરોપિયન સંસ્થાનની.

(ખ) મદ્રાસ ઇલાકાની હદમાંહેના સમુદ્ર કિનારાની લૈન ઉપર આવેલાં પારકાં યુરોપિયન સંસ્થાન.

પારકા મુલકની.

(ગ) આ કલમમાં આગળ આપેલા અધીકાર મુજબ જે કોઈ મુલકને પારકો મુલક ઠરાવ્યો હશે તે કોઇ મુલક.

પારકો મુલક છે એમ કેહવાનો અધીકાર.

ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉસીલના નિબંધને અનુસરીને મદ્રાસના ગવરનર ઇનકાંઉસિલ તથા મુંબઇનાં ગવરનર ઇનકાઉન્સિલ જે મુલક નો રાજકારભાર સદરહુ ગવરનરો ચલાવતા હશે તે મુલકમાં અથવા તે મુલકની સરહદ ઉપર આવેલા કોઇ દેશીરાજાનો મુલક જેની ઉપર સદરહુ ગવરનરોના તાબામાંના મુલકની કોરટોની તથા મુલકી અત્રીકારીઓની હુકમત ચાલતી નહીં હોય તે મુલક, આ કલમનાં કારણસારૂ પારકો મુલક છે. એવું સમજવું. એ વાત સ્થાનીક સરકારી ગ્યાઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને વખતે વખતે ઠરાવવાને મુખત્યાર છે.

ગવરનર જનરલ ઇનકાંઇસિલ, બીજા કોઇ દેશીરાજાનો મુલક, આ કલમનાં કારણ સારૂ પારકો મુલક છે એવું શમજવું એ રીતે ઇંડિયા ગ્યાઝેટમાં જાહેરનામુ પ્રસિદ્ધ કરીને વખતે વખતે ઠરાવવાને મુખત્યાર છે.

બ્રિટિશ ઇંડીયામાં ગાળેલા દારૂની એક સાઇસની જકાત.

૬ અને જે અરથે બ્રિટિશ ઇંડિયામાંજ ગાળેલા દારૂની એકસાઇસની જકાત બ્રિટીશ ઇંડીયામાં આણેલા ગાળેલા દારૂની કસ્ટમની જકાત સાથે યોગ્ય પરિમાણ પ્રમાણે હોવી યોગ્ય છે. તે અરથે આ કલમ ઉપરથી વળી હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે:—

આ બાબત ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉસિલ કાંઇપણ સામાન્ય કાનુન અથવા વીશેષ હુકમ વખતે વખતે કરશે તે કાનુન અથવા હુકમને અનુસરીને સ્થાનીક સરકારને સ્થાનીક સરકારી ગ્યાઝેટમાં વખતે વખતે જાહેરનામુ પ્રસિધ્ધ કરીને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાનો અધીકાર છે, એટલે,—આ દેશમાં આણેલા ગાળેલા દારૂની (કસ્ટમની) જકાતનો જે દર આ આકટને જોડેલાં બીજાં પરીશીષ્ટમાં ઠરાવ્યો છે તે દરથી વધારે નહીં હોય એવા કોઇ પણ દર પ્રમાણે પોતાના અમલના મુલકમાંની, અથવા તે મુલકના કોઇપણ ભાગમાંથી સઘળી અથવા કોઇપણ ભઠીમાં ગાળેલા દારૂ ઉપર લેવાની એકસાઇસની જકાત ઠરાવવાનો અધીકાર છે.

અને ગાળેલા દારૂ ઉપર હાલ લેવાની જકાત બાબતના ઠરાવ હાલમાં અમલમાં છે તે સઘળા ઠરાવ આ કલમ પ્રમાણે ઠરાવેલી જકાત જે ગાળેલા દારૂની આપી નહીં હોય તે દારૂને લાગુ છે એમ સમજવું.

સન ૧૮૬૭ ના ૧૬ મા આકટની પેહેલી કલમમાંના "શેકડે ૧૦ ટકા પ્રમાણે" આ શબ્દોને બદલે "શેકડે પાંચ ટકા કરતાં ઓછી નહી હોય તેટલી" આ શબ્દો દાખલ કરવા.

સરટીફીકેટ (દાખલા) નો આધાર હોય તેવા ગાળેલા દારૂ, અફીણ અને મીઠાં ઉપરજકાત.

૭ બ્રિટિસ ઇંડિયાનાં કોઈ પણ બંદરથી આણેલો ગાળેલો દારૂ અફીણ તથા મીઠું, ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉસિલે અથવા સ્થાનીક સરકારે આ બાબત અધિકાર આપેલા કોઇ અમલદારના સરટીફીકેટ (દાખલ) ના આધારથી આણેલું હોય તો, આ આકટને જોડેલાં બીજાં પરિશીષ્ટ પ્રમાણે તેમની ઉપર લેવાની જકાત સદરહુ સરટીફીકેટમાં તેમની ઉપર અગાઉથીજ આપી એવું લખેલી જકાત કરતાં કાંઇ વધારે ઠરતી હોય તો તેટલો વધારે રકમ માત્ર તેઓ બાબત લેવી જોઇએ.

અફગૂ પ્રકારની અફીણની અથવા મીઠાની કીંમત તરીકે સરકારને આપેલી કાંઇ રકમ જો કાંઈ હોય તો, આ કલમના અરથ પ્રમાણે જકાત થતી નથી.

જકાત બાબત તથા માલ બાબત ઠેરાવ એક ઠરાવલાગુ કરવા.

૮ જકાત લેવા બાબત અને જકાતના માલ બાબત સન ૧૮૪૪ ના આકટ ૬ ઠા આકટના જે ઠરાવ રદ થયા નથી તે ઠરાવ મદ્રાસ ઇલાકા બાબત, અને સન ૧૮૫૭ ના ૨૮ માં આકટથી જે ઠરાવ રદ થયા નથી તે ઠરાવ મુંબઈ ઇલાકા બાબત પાંચમી કલમથી (અ) રકમ પ્રમાણે અથવા તેની રૂઇએ જે જકાત લેવી હોય તે જકાતને તથા જકાતના માલને કારણ પરત્વે લાગુ છે એવું સમજવું.

જાહેરનામાં રદ કરવાનો અધીકાર.

૯ આ આકટ મુજબ પ્રસિદ્ધ કરેલાં સઘળાં જાહેરનામાનાં જે અધિકારીએ પ્રસીધ્ધ કર્યા હશે તે અધીકારીને તે રદ કરવાનો અધીકાર છે.

પરિશિષ્ટ ૧

આકટો રદ કર્યા તે.

નંબર તથા વર્ષ	ટુંકું નામ.	કેટલે સુધી રદ કર્યા તે.
૧૮૭૬૯ નો ૧૧ મો	સન ૧૮૬૯ નો મદ્રાસનો તથા મુંબઇનો ખુસ્કીની જકાતનો આકટ.	જેટલો રદ કરયો નથી તેટલો.
૧૮૭૫ નો ૧૬ મો,	સન ૧૮૭૫નો હિંદુસ્તાનનો તારીફનો આકટ.	એજન.
૧૮૭૬નો ૧૧મો.	સન ૧૮૭૮નો હિંદુસ્તાનનો હથિઆર બાબતનો આકટ.	૮ મી કલમ તથા બીજું પરિશીષ્ટ.

પરિશીષ્ટ ૨ જું.

દેશમાં માલ આવે છે તેની તારીફ.

અંક.	જનસનાં નામ.	દરએક.	તારીફ પ્રમાણે કીમત	જકાતનો દર.
				રૂ. આ.
૧	હથિયારો, યુધસામગ્રી, અને લશકરીસ્ટોર (સરંજામ).			
	અગ્નિશસ્ત્રો તથા તેના ભાગ.			
	૧. પિસ્તોલ શિવાય બીજાં અગ્નિશસ્ત્રો, દરએક બદલ.			૫૦—૦
	૨. તેઓ સારૂ નળીયો, તે પછી એક નળી હોય કે બેવડી નળી હોય દરએક બદલ			૩૦—૦
	૩. પિસ્તોલ, દરએક બદલ.			૧૫—૦
	૪. તેઓ સારૂ નળીયો, તે પછી એક નળી હોય કે બેવડી નળી હોય, દરએક બદલ			૧૦—૦
	૫. અગનીશસ્ત્રો સારૂ વાપરવાની કમાનો; દરએક બદલ.			૮—૦
	૬. બંદુકના કુંદા, સ્ટૈકસ્, બ્રાક્સ અને રોલર્સ, દરએક બદલ.			૫—૦
	૭. રીવાલ્વર, બ્રીચીસ, જે કારતુસો તેની સાથે હશે તે દરએક કારતુસ બદલ.			૨—૮
	૮ એક્સટ્રાક્ટર્સ નિપર્સ, હીલ પ્લેટસ, પિન, સ્ક્રૂ, ટાંગ્સ; બોલ્ટ, થંબપીસિસ, ટ્રીગર્સ, ટ્રિગર. ગાર્ડ્સ્. હામર, પિસ્ટન, પ્લેટો તથા અગ્નિશસ્ત્રોના જે બીજા ભાગ બાબત આમાં બીજી રીતનો ઠરાવ કરયો નથી તે બીજા ભાગ અને તે સરું કરવા સારૂ અથવા જોડવા સારૂ અથવા ભરવા સારૂ વાપરવાનાં સઘળાં હથિઆરો દરએક બદલ,			૧—૮
	૯ કારતુસ કરવાનાં અથવા ભરવાનાં અથવા બંધ કરવાનાં યન્ત્રો, દરએક બદલ			૧૦—૦

પરિશિષ્ટ ૨ જું.—(આગળ ચાલુ).

નંબર	જનસનાં નામ.	દરએક.	તારીફ પ્રમાણે કીમત.	જકાતનો દર.
	૧૦ કારતુસો ક્યાપ કરવાનાં યંત્રો, દરએકબ દલ.			૧—૮
	અપવાદ ૧.—ઉપલી તપસીલના ૫ માં અથવા ૬ ઠાં અથવા ૮ માં અથવા ૯ માં અથવા ૧૦ માં મથાળાં હેઠળ આવનારા પદારથો ૧ લાં અથવા ૩ જાં મથાળાં હેઠળ આવનારાં અગ્નીશસ્ત્રો સબંધી હોય તથા તે અગ્નશસ્ત્રોની સાથે એકજ પેટીમાં બેસાડેલાં હોય ત્યારે તે પદાર્થો ઉપર જકાત પડશે નહી.			
	અપવાદ ૨.—રાજદુત કર્તવ્યવીષયક અથવા લશ્કરી અથવા પોલીસ યુનિફાર્મ વાપરવાનો હક હોય, તેવા અમલદારનાં રેગ્યુલર એકિવપમેંટના અંગભુત તરીકે હથિયારો તથા લશ્કરી અમલદારની પાશે રાખવાની રીવાલ્વર અથવા પીસ્તોલની જોડી ઉપર જકાત પડશે નહી.			
	વિશેષ ઠરાવ ૧ લો.—ઉપલી યાદીમાં જે પદારથો કહેલા છે તેઓ પૈકી કોઇ પણ પદાર્થ રાખવાનો હક કાયદાશરરીતે જે માણસને હોય તે માણસે પોતાના ખાનગી ઉપયોગ સારૂ માફક પરિમાણ પ્રમાણે બાહારથી આણ્યાં હોય તો તેઓના ઉપર કીંમત પ્રમાણે દરશે કડે દશ ટકા કરતાં વધારે જકાત લેવી નહી			
	વિશેશ ઠરાવ ૨ જો—જે પદારથ બીજી રીતે આણ્યા હશે અને જેની ઉપર આ નંબર પ્રમાણે જકાત લીધી હશે અથવા લેવાનો અધીકાર હશે તે પદારથ લાવનારની પાસેથી, સદરહુ પ્રમાણે જે માણસને કાયદાસર રીતે હક હશે તે માણસે પોતાના ખાનગી વાપરવા સારૂ તે પદારથ માફક પરીમાણ પ્રમાણે પરચુરણ ખરીદ કર્યા હશે ત્યારે તેમની ઉપરની જકાતનો જેટલો ભાગ કીંમત પ્રમાણે દરશેંકડે દશ ટકા કરતાં વધારે હશે તે			

પરિશિષ્ટ ૨ જુ —(આગળ ચાલુ).

નંબર.	જનસનાં નીમ.	દર એક.	તારીફ પ્રમાણે કીંમત.	જકાતનો દર.
	ટકો ભાગ (પસંગ પ્રમાણે) પાછો મળવા સારૂ અથવા માફ થવા સારૂ કસ્ટમના કલેકટરને અરજી કરવાનો અધીકાર તે (પદારથના) લાવનારને છે. અને તે પદારથ તેજ છે એ બાબત તથા સદરહુ પ્રકારના લાવનારને સદરહુ પ્રમાણે (જકાત) પાછી મળવાનો અથવા માફ થવાનો બોજે પ્રકારે હક છે એ બાબત કલેકટરની ખાત્રી થાય તો તેણે તે પ્રમાણે તે પાછી આપવી અથવા માફ કરવી.			
	બંદુકનો દારૂ સાધારણ.	૧ રતલ.	રૂ. આ. ૦—૧	
	,, ,,શીકારનો	૧ રતલ.	૧—૦	દર શેકડે દશ ટકા
	બીજા સઘળા પ્રકારનો	......	કીંમત ઉપર.	
૨	દારૂ—			
	એલ, બીયર અને પોર્ટર, જ્યારે તે સંકલીત કરેલો અથવા ઘન કરેલો ન હોય ત્યારે સાઇદર અને બીજા અનાજના તૈયાર કરેલો દારૂ જેની ઉપર ફીણ આવે છે. તે	ઇમ્પિરિયલ ગાલન અથવા છ કવાર્ટબાટલીએ.		એક આનો
	લીકયુર (સાકરીઆ વીલાયતી દારૂ,)	એજન.		રૂપીયા ૪
	કલાકૌશલ્ય અગવા કારખાનાં અથવા રસાયણમાંજ માત્ર ઉપયોગ કરવાને યોજેલો ગાળેલો દારૂ જે માણસોને પાવા સારૂ બિલકુલ તથા કાયમ ના લાયક કરેલો હોય તે.		કીંમત ઉપર,	દર શેકડે પાંચ ટકા
	ગાળેલો દારૂ,જ્યારે તે લંડનપ્રૂફના કશના ગાળેલા દારૂનો શકડે વીશ ટકા કરતાં ઓછા પ્રમાણમાં વલાણામાં અથવા ઓશડીયામાં અથવા રસાયણી પદારથોમાં વાપરયો હોય ત્યારે,		કીંમત ઉપર.	દરશેકડે પાંચ ટકા.
	ગાળેલો દારૂ જ્યારે વીશટકા તથા તેથી વધારે પ્રમાણમાં સદરહુ પ્રમાણે .વાપરયો હોય	લંડન પ્રૂફના કસ જેટલા ઇમ્પિરિ-		રૂપીયા ચાર અને લંડન પ્રૂફ કરતાં

પરીશીષ્ટ ૨ જુ.—(આગળ ચાલુ).

નંબર	જનસનાં નામ.	દરએક	તારીફ પ્રમાણે કીમત,	જકાતનો દર.
	ત્યારે	ચાર ગ્યાલન અથવા છ કવાર્ટ બાટલીએ.		કસનું પ્રમાણ જેટલું વધારે તેટલી જકાત વધારવી.
	ગાળેલો દારૂ સુગંધી કરેલો, લાકડાના પાત્રમાં અથવા ચાર અઊંસ કરતાં વધારે સમાય એવી બાટલીઓમાં.	એજન		
	ગાળેલો દારૂ, બીજી જાતનો	એજન		
	વૈન—			
	શામપેન તથા બીજા સઘળા ચળકતા વૈન	ઇમ્પિરિયલ ગ્યાલન અથવા છ કવાર્ટ બાટલીએ,		રૂપીયા ૨—૮
	બીજી સઘળી જાતના વૈન	ઇમ્પિરિયલ ગ્યાલન અથવા છ કવાર્ટ બાટલીએ.		રૂપીયા ૧—૦
૩	અફીણ જે વીશે સરકારી પાસ નહી હોય તે	૮૦ તોલાના શેર.		રૂપીયા ૨૪—૦
૪	મીઠું	૮૨૨/૭ રતલ અવર્ડુપાઇસ વેટના ઇંડીયન મણે.		જે જગાએ તે લાવવામાં આવે તે જગાએ પકાવેલાં મીઠાં ઉપર જે વખતે જે દરે એક્સાઇસની ડ્યુટી લેવાનો અધીકાર હોય તે વખતે તે દર.

પરીશીષ્ટ ૩ જુ.

દેશમાંથી માલ બાહાર જાય તેની તારીફ.

જનસનું નામ.	દરએક.	તારીફની કીંમત.	જકાતનો દર.
ભાત (ડાંગર) છાલાંવાળુ કે છાલાં કાઢેલુ.	૮૨૨/૭ આવાર્ડુપાઇસ વેટ રતલના ઇંડિયન મણે.		૩ આના.

ઈંડિયાના ગવરનર જનરલ ઈનકાઉંસીલનો હુકમ લખેલો આકટ ગવરનર જનરલ સાહેબે સન ૧૮૮૨ ના અકટોબર મહીનાની ૨૬ મી તારીખે મંજુર કરયો તે સઘળા લોકોને જાણ થવા સારૂ છપાવીને પ્રસિધ્ધ કરયો છે.

સન ૧૮૮૨ નો આકટ ૨૦ મો.

સને ૧૮૮૧ નો હિંદુસ્તાનનો કાગળનાં ચલણી નાણા બાબતનો આકટ.

અનુક્રમણીકા.

ઉદેશ.

૧—પ્રથમ નિયમો.

કલમો.

૧ ટુંકું નામ
કયાં કયાં લાગુ છે
શરૂઆત

૨ સન ૧૮૭૧ નો ૩ જો આકટ રદ કરયો.

૨—કાગળનાં ચલણી નાણાનું ખાતું.

૩ કાગળનાં ચલણી નાણાનું ખાતું.

૪ હેડ કમિશનર
મદ્રાસ મુંબઈ તથા રંગુન સારૂ કમીશનરો.

૫ નોટો આપવાની બુકડીઓ વગેરે સ્થાપવાનો અખ્તીઆર.

૬ ડેપ્યુટી કમીશનરો તથા ચલણી એજંટો.

૭ કમીશનરો વગેરે કોના તાબામાં રહેશે.

૮ અમલદારોની નીમણુંક, નોકરી તથા બરતરફી,

૩—ચલણી નોટો પુરી પાડવા તથા આપવા બાબત.

૯ હેડ કમિશનરે ચલણી નોટો તૈયાર કરી, મુકવી અને વેહેચવી.

૧૦ નોટો ઉપર સહી.

૧૧ હેડ કમિશનરે, કમિશનરોએ તથા ડેપ્યુટી કમિશનરોએ ચાંદીને બદલે નોટો આપવી.

૧૨ ચાંદીને બદલે ચલણી એજંટોએ નોટો આપવા બાબત.

૧૩ સોનાને બદલે નોટો આપવી.

૧૪ નોટોના બદલામાં આવેલી ચાંદી સુનું અથવા નાણું ગાળવા અને તેમાં કેશ કાહાડવા બાબત.

૧૫ ચાંદી સુનુ અથવા નાણા બાબત દાખલા

૪—નોટો કાયદાશર નાણું ક્યારે સમજવું અને તેનો અવેજ કયાં મળે એ બાબત.

૧૬ નોટો આપવા કહાડેલું કાયદાસર નાણું છે એવું કયારે સમજવું.

૧૭ નોટોનો અવેજ કયાંથી મળશે.

૧૮ ચલણી એજંસીમાંથી આપેલી નોટો બુકડી માંહેની નોટો આપવાની જગામાંથી આપી છે એમ સમજવું

૫—રાખી મુકેલો અવેજ.

૧૯ આમાં કહ્યું છે તે પ્રમાણે ઠરાવેલી રકમ શિવાય નોટો બાબત નાણું તથા સુનું રૂપુ આવે તે રાખી મુકવું.

૨૦ તે રકમ વ્યાજે મુકવી.

૨૧ નાણું તથા સુનું રૂપુ અને સિકયુરિટીશામા વાપરવી તે બાબત.

૨૨ આ આકટ પ્રમાણે ખરીદ કરેલી સિકયુરિટીના ટ્રસ્ટીઓ (એટલે જુમ્મેદાર)

૨૩ સિકયુરિટીઓ વેચવાનો તથા તેને બદલે બીજી મુકવાનો અખ્તીઆર

૨૪ સિકયુરીટી ઉપરના વ્યાજનો હિસાબ

૬—શાહાજોગ વગર મુદતનાં ખાનગી બિલો (ચીઠીઓ)

૨૫ શાહાજોગ વગર મુદતના ખાનગી હુંડીઓ અથવા ચીઠીઓ આપવાની મના

૨૬ સદરહુ પ્રકારનાં બિલો અથવા ચિઠીઓ આપવા બાબત ગુન્હેગારી
ફેરિયાદનું કામ

૭—પરચુરણ

૨૭ હીસાબની માહેવારી તારીજ

૨૮ હિંદુસ્તાન સરકારનો બીજો વધારે અખ્તિઆર,

સરકારી કાગળનાં ચલણી નાણાં બાબતના કાયદાને સુધારવા બાબતનો આકટ.

ઉદેશ.

સરકારી કાગળના ચલણી નાણા બાબતના કાયદાને સુધારવો યોગ્ય છે વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છેઃ—

૧. પ્રથમ નિયમો.

ટુંક નામ

૧ આ "આકટને સન ૧૮૮૨ ના હીંદુસ્તાનનો કાગળના ચલણી નાણા બાબતનો આકટ" કહેવો.

ક્યાં ક્યાં લાગુછે.
શરૂઆત.

આ આકટ આખા બ્રીટીશ ઇંડીયાને લાગુ છે, અને તે ઠરયો એટલે અમલમાં આવશે.

સન ૧૮૭૧ નો ૩ જો આકટ રદ કરયો.

૨ (૧) સન ૧૮૭૧ નો ૩ જો આકટ (સરકારી કાગળના ચલણી નાણા બાબતના કાયદા એકઠા કરીને સુધારવા બાબતનો આકટ) આ આકટ ઉપરથી રદ કરયો છે.

(૨) સદરહુ આકટ ઉપરથી અથવા તે ઉપરથી રદ કરેલા કોઇપણ આકટ ઉપરથી કરેલી નેમણુંકો, ઠરાવેલી કાનુનો, પ્રસીધ કરેલાં જાહેરનામાં. આપેલા અધીકાર ખરીદ કરેલી શીકયુરીટીઓ તથા કાઢેલી નોટો, આ આકટ અમલમાં આવે તે વખતે અમલમાં હશે ખપી ગઈ નહીં હશે અથવા ચાલુ હશે તો તે સઘળી નેમણુકો આ આકટ પ્રમાણે કરી છે. તે સઘળી કાનુનો આ આકટ પ્રમાણે ઠરાવેલી છે, તે સઘળા જાહેરનામાં આ આકટ પ્રમાણે પ્રસિધ કરયાં છે તે સઘળા અધીકાર આ આકટ પ્રમાણે આપ્યા છે, તે સઘળી સિકયુરીટીઓ આ આકટ પ્રમાણે ખરીદ કરી છે અને તે સઘળી નોટો આ આકટ પ્રમાણે કાઢાલી છે એમ સમજવું અને આ આકટ અમલમાં આવ્યાની આગાઉ કરેલા આકટમાં અથવા કાયદામાં સન ૧૮૭૧ ના હિંદુસ્તાનના કાગળનાં ચલણી નાણા બાબતના આકટના કોઇપણ ભાગ ઉપર અથવા તે ઉપરથી રદ કરેલા કોઇપણ આકટ ઉપર આપેલા સઘળા હવાલા આ આકટના તેવા ભાગ ઉપર આપ્યા છે એમ સમજવું.

૨—કાગળનાં ચલણી નાણાનું ખાતુ.

કાગળનાં ચલણી નાણાનુ ખાતુ.

૩ (૧) એક પ્રકારનું સરકારી ખાતુ ચાલુ રહેશે જેનું કામ, ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉશીલ પાંચ રૂપીયા કરતાં ઓછી નહી હોય એવી જે રકમો વખતે વખતે ઠરાવશે તે રકમોની સાહાજોગ વગર મુદતની ઇંડીયા સરકારની ખામીશારી નોટો (એટલે ચીઠીઓ) આપવી, એ હશે.

(૨) એવી નોટોને ચલણી નોટો કેહેવામાં આવશે

(૩) સદરહુ ખાતાને કાગળનાં ચલણી નાણાનુ ખાતુ કેહેવામાં આવશે.

હેડ કમીશનર.

૪ કાગળના નાણાના ખાતાનો હેડ કમિશનર એ નામનો એક અમલદાર તે ખાતાનો ઉપરી હશે, અને મદ્રાસ સારૂ કાગળના ચલણી નાણાનો કમીશનર, મુંબઇ સારૂ કાગળનાં ચલણી નાણાનો કમીશનર તથા રંગુન સારૂ કાગળના ચલણી નાણાનો કમિશનર એ નામના બીજા ત્રણ અમલદારો થશે.

મદ્રાસ મુંબઇ તથા રંગુન સારૂ કમીશનરો.

નોટો આપવાની તુકડીઓ વગેરે સ્થાપવાનો અધીકાર.

૫ ઇંડિયા ગાઝેટમાં હુકમ છપાવીને વખતે વખતે ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉસીલ,—

(અ) નોટો આપવાની તુકડીઓ, એ નામની ડિસ્ટ્રીકટો સ્થાપવાને મુખત્યાર છે, તેમાં

ની ચાર તુકડીમાંથી એક તુકડીમાં કલકતા શેહેર, તથા એક તુકડીમાં મદ્રાસ શેહેર, તથા એક તુકડીમા મુંબઇ શેહેર અને એક તુકડીમાં રંગુન શેહેર આવવું જોઇએ.

(ખ) દરએક તુકડીમાં આ આકટમાં આગળ કહ્યા પ્રમાણે ચલણી નોટો આપવા સારૂ એક શેહેર ઠરાવવાને મુખત્યાર છે.

(ક) તે દરએક શેહેરમાં નોટો આપવાની કચેરી અથવા કચેરીઓ કાઢવાને મુખત્યાર છે.

(ડ) કોઈ પણ તુકડી માંહેના કોઇપણ શેહેરમાં ચલણી એજન્સી આ નામની એક કચેરી સ્થાપવાને મુખત્યાર છે, અને

(ઇ) આ આકટનાં કારણ સારૂ (કલકત્તા, મદ્રાસ, મુંબઇ અથવા બ્રિટીશબર્મા માંહેનાં કોઇ શેહેર સિવાય કોઈ બીજુ શેહેર) જે કોઈ શેહેરમાં નોટો આપવાની કચેરી સ્થાપેલી છે તે શેહેર હુકમમાં લખેલા ઇલાકામાં છે એવું સમજવું એમ ઠરાવવાને મુખત્યાર છે.

ડેપ્યુટીકમીશનરોતથા ચલણી એજંટો.

૬. નોટો આપવાની જે તુકડીઓમાં કલકત્તા, મદ્રાસ, મુંબઇ અને રંગુન શેહેર હોય તે તુકડીઓ સિવાય નોટો આપવાની દરએક તુકડીમાં કાગળનાં ચલણી નાણાનો ડેપ્યુટી કમિશનર એ નામનો એક અંમલદાર થશે. તથા દરએક ચલણી એજન્સી સારૂ ચલણી એજંટ એ નામનો એક અમલદાર થશે.

કમિશનરો વગેરે કોનાતાબામાંરેહેશે.

૭ આ આકટના કારણ સારૂ.

(અ) મદ્રાસ, મુંબઈ તથા રંગુન સારૂ કાગળનાં ચલણી નાણાના કમીસનરો, તથા બંગાળા માંહેના ફોર્ટ વિલિયમ ઇલાકા માંહેનાં કાગળનાં ચલણી નાણાના ડેપ્યુટી કમિશનરો કાગળનાં ચલણી નાણાનાં હેડકમિશનરના તાબામાં છે અને

(ખ) મદ્રાસ તથા મુંબઇ ઇલાકા માંહેના તથા બ્રિટિશબર્મના પ્રાંત માંહેના કાગળનાં ચલણી નાણાના ડેપ્યુટી કમીશનરો અનુક્રમે મદ્રાસ, મુંબઇ તથા રંગુન માટેના કાગળનાં ચલણી નાણાનાં કમીશનરના તાબામાં છે એમ સમજવું.

(ક) કોઇપણ શેહેર માંહેના ચલણી એજંટ, નોટો આપવાની જે તુકડામાં સદરહુ શેહેર હશે તે તુકડી માટે કાગળના ચલણી નાણાના હેડ કમિશનરના, કમીશનરના અથવા ડેપ્યુટી કમિશનરના જેમ હોય તેમ તાબામાં છે એમ સમજવું.

અમલદારોની નિમણુક, નોકરી તથા બરતરફી.

૮ આ આકટ પ્રમાણે અમલદારો નિમવા હોય તે સઘળા અમલદારોને ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસીલે નિમવા અને તે અમલદારોને નોકર અથવા બરતરફ કરવાને પણ ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસિલ મુખત્યાર છે.

૩.—ચલણી નોટો પુરી પાડવા તથા આપવા બાબત.

હેડકમિશનરે ચલણી નોટો તૈયાર કરી મુકવી અને વેહેંચવી.

૯. (૧) આ આકટ પ્રમાણે ઠરાવેલા પ્રકારની ચલણી નોટો હેડકમિશનરે તૈયાર કરી મુકવી, અને આ આકટના કારણ સારૂ સદરહુ પ્રકારની નોટો પોતાના તાબા માંહેના કમીશનરોને તથા ચલણી એજંટોને, અને ડેપ્યુટી કમિશનરોને જોઇએ તેટલી પુરી પાડવી.

(૨) કમિશનરોએ તથા ડેપ્યુટી કમિશનરોએ પોતપોતાના તાબા માંહેના ચલણી એજંટોને આ આકટના કારણ સારૂ તે એજંટોને જરૂર હોય તેટલી નોટો પુરી પાડવી.

(૩) જે શેહેરમાંથી તે નોટો આપવામાં આવે તે શેહેરનું નામ દરેક નોટ ઉપર હોવું જોઇએ.

નોટઉપર સહી.

૧૦ (૧) હેડકમિશનરનું કમીશનરો પૈકી કોઈ પણ એકનું, ડેપ્યુટી કમિશનરનું નામ અથવા આ નોટો ઉપર સહી કરવાનો અખત્યાર જે બીજા માણસને હેડ કમિશનરે અથવા કમિશનરો પૈકી કોઈ પણ કમીશનરે આપ્યો હોય તે માણસનું નામ સદરહુ પ્રકારની દરેક નોટની હેઠળ જોઈએ અને તે નામ નોટ ઉપર યંત્રવડે છાપવાનો અખત્યાર છે.

(૨) એ પ્રમાણે છાપેલા નામો ખરી અને કાયદાશર સહીઓ છે એમ સમજવું.

હેડકમિશનરે, કમિશનરોએ તથા ડેપ્યુટી કમિશનરોએ ચાંદીને બદલે નોટો આપવી.

૧૧ હેડકમિશનરે, કમિશનરોએ તથા ડેપ્યુટી કમીશનરોએ (નોટો) આપવાની પોતપોતાની તુકડીઓમાં (નોટો) આપવાની જે કચેરી અથવા કચેરીઓ કાહાડી હોય તેમાંથી આ આક્ટમાં ઠરાવેલા પ્રકારની ચલણી નોટો પોતપોતાની (નોટો) આપવાની તુકડીઓમાં કોઈ માણસ માગે તો તેને તેના અવેજને બદલે આપવી.

(અ) નોટની રકમના જેટલું ઇંડીયા સરકારનું ચલણી રૂપાનું નાણું આપે તો તેને બદલે નોટો આપવી.

(બ) સન ૧૮૮૧ ના પોર્ટુગાલ દેશના કરારનામાના આક્ટ પ્રમાણે પાડેલું ચાલુ નાણું લઈને આપવી.

(ક) સન ૧૮૭૬ ના દેશી નાણાંના આક્ટ પ્રમાણે પાડેલું નાણું તે આક્ટની ૩ ૭ કલમ પ્રમાણે ઇનકાર કરીને આપ્યું હોય તો તે ચાલુ નાણું લઈને આપવી; અથવા

(ડ) નોટોની રકમ જેટલી હેઠળ લખેલા પ્રકારની ચાંદી અથવા પરચુરણની (બ) અને (ક) રકમમાં કહેલા પ્રકારનું નહી હોય એવું રૂપાનું નાણું હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે હિસાબ કરીને આપ્યું હોય તો તેને બદલે નોટો આપવી, એટલે નાણું પાડવાને યોગ્ય તથા સન ૧૮૭૦ નો હિંદુસ્તાનનો નાણાનો આક્ટ છે તેમાં ઠરાવ્યા પ્રમાણે કસનું એક લાખ છેંસી હજાર ગ્રેન રૂપાના નવસેં ઓગણએંસી રૂપિયા એ પ્રમાણે હિસાબ કરીને આપે તો તેને બદલે નોટો આપવી.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જે જગાએ ઇંડિયા સરકારની ટંકશાળ નહી હોય તે જગાએ (ડ) રકમ પ્રમાણે લેવાય એવી ચાંદી અથવા નાણાને બદલે નોટો આપવાની ના કહેવાને સદરહુ પ્રકારનો કોઈ હેડકમીશનર, કમીશનર અથવા ડેપ્યુટી કમીશનર મુખત્યાર છે.

ચાંદીને બદલે ચલણી એજંટોએ નોટો આપવાબાબત.

૧૨ ૯ મી કલમ પ્રમાણે નોટો જેને પુરી પડવામાં આવી હોય એવા હરકોઈ ચલણી એજંટ પોતાને યોગ્ય લાગે તો, કોઈપણ માણસની માગણી ઉપરથી અગીયારમી કલમની (અ) રકમમાં, (બ) રકમમાં અથવા ( ) રકમમાં કહેલા કોઈપણ નાણાનો અવેજ લઈને સદરહુ પ્રકારની કોઈપણ નોટો પોતાની એજંસીમાંથી આપવાને મુખત્યાર છે.

સોનાને બદલે નોટો આપવી.

૧૩ ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસીલ ગ્યાઝેટ આફ ઇંડીયામાં હુકમ જાહેર કરીને વખતે વખતે એવું ફરમાવવાને મુખત્યાર છે કે આ આક્ટમાં ઠરાવ્યા પ્રમાણે નાણાના અથવા સોના રૂપાના અવેજમાં જેટલી નોટો કાહાડવાની હોય તેટલી સઘળી નોટોની એકંદર રકમના એક ચતુર્થાંશથી વધારે ન હોય તથા સદરહુ હુકમમાં ઠરાવવામાં આવે તેટલી ચલણી નોટો સદરહુ હુકમમાં નામ દઈને કહી હોય એવી (નોટો) આપવાની કચેરીમાંથી ઇંડિયા સરકારના ધોરણસર વજનના સોનાને બદલે અથવા હુકમમાં ઠરાવેલા દરે તથા તે હુકમમાં ઠરાવેલી કાનુનો તથા શરતોને અનુસરીને દેશી સોનાના નાણાને બદલે અથવા સોનાને બદલે આપવી એવું

ફરમાવવાને મુખત્યાર છે.

નોટોના બદલામાં આપેલી ચાંદી, સુનું, અથવા નાણું ગાળવા, અને તેનો કસ કાહડવા બાબત.

૧૪ (૧) અગીયારમી કલમની (ડ) રકમ પ્રમાણે અથવા તેરમી કલમ પ્રમાણે પોતાની પાસે જે ચાંદી, સુનુ અથવા પારકા રાજનું નાણું આવ્યું હોય તે ગળાવીને તેનો કસ કઢાવી જોવાને હેડ કમિશનર અને કમિશનરો તથા ડેપ્યુટી કમિશનરો મુખત્યાર છે.

(૨) ઉપર કહ્યા પ્રમાણે ગાળતાં અથવા કસ કાહાડતાં વજનમાં ઘટ પડે તે તે ચાંદી સુનુ અથવા નાણું આપનારે ખમવી.

ચાંદી સુનું અથવા નાણાં બાબત દાખલા.

૧૫ (૧) જે માણસ ચાંદી, સુનું અથવા પારકા રાજનું નાણું અગીયારમી કલમની (ડ) રકમ પ્રમાણે અથવા તેરમી કલમ પ્રમાણે આપવાનું કહીને (નોટો) આપવાની કોઇ કચેરીમાં અનામત મુકશે તેને તે ચાંદી સુનું અથવા નાણું ગળીને તેનો કસ કાહાડતાં જેટલી મુદત જરૂરની હોય તેટલી મુદત પુરી થયા પછી તે ચાંદી સુનાં બાબત અથવા નાણાં બાબત સદરહુ નોટો આપવાનો જે માણસને અખત્યાર આપ્યો હોય તે માણસની સહીનો દાખલો મળવાનો હક પ્રાપ્ત થશે.

(૨) સદરહુ દાખલામાં હેઠળ લખેલો મજકુર લખવો. એટલે—

(અ) તે ચાંદી સુનું અથવા નાણું પોહોચ્યાનું કબુલ કરવું.

(બ) આ આક્ટ પ્રમાણે આપેલી નોટોના રૂપીયાની રકમ લખવી, અથવા સદરહુ ચાંદી સુનાને બદલે અથવા નાણાને બદલે દાખલાવાળાને જેટલી નોટો તથા રોકડ નાણું મળવાને હક હોય તે નોટોના રૂપીયાની તથા રોકડ નાણાની રકમ લખવી, અને

(ક) દાખલો કચેરીમાં લાવીને હાજર કરે તો જેટલી મુદત પુરી થયા પછી દાખલાવાળાને સદરહુ રકમ મળવાનો હક પ્રાપ્ત થાય તે મુદત લખવી.

૪—નોટો કાયદાસર નાણું ક્યારે સમજવું અને તેનો અવેજ ક્યાંહાં મળે એ બાબત.

નોટો આપવા કાહાડેલું કાયદાસરનાણું છે એવું ક્યારે સમજવું.

૧૬. (નોટો) આપવાની સદરહુ તુકડીઓમાંની હરકોઇ તુકડીમાં એવી તુકડીમાંના કોઇ શેહેરમાંથી આપેલી ચલણી નોટ તે નોટનો હેઠળ લખેલો અવેજ અદા કરવા સારૂ અથવા તે અવેજને પેટે ભરવા સારૂ આપવા કાહાડેલું કાયદાસર નાણું છે એવું સમજવું એટલે—

(અ) પાંચ રૂપીયાની તથા પાંચ કરતાં વધતા રૂપીયાની રકમ ઇંડિયા સરકારના મેહેસુલ બાબત અથવા બીજી રીતે દેવી નિકળી હોય તે રકમ ભરવા સારૂ અથવા તેને પેટે ભરવાસારૂ, અને

(બ) ઇંડિયા સરકારની પાસે અથવા કોઇ સનદી મંડળીની પાસે અથવા બ્રિટીશ ઇંડિયામાંના કોઇ માણસની પાસે પાંચ રૂપીયાની તથા પાંચ રૂપીયા કરતાં વધતા રૂપીયાની રકમ લેહેણી નીકળતી હોય તે રકમ ભરવા સારૂ અથવા તેને પેટે ભરવાસારૂ, તે નોટમાં લખેલી રકમ જેટલું આપવા કાહાડેલું કાયદેસર નાણું છે એવું સમજવું.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે [નોટો] ખરાવાની કોઇ કચેરીમાંથી સદરહુ પ્રકારની કોઇ નોટ ઇંડિયા સરકાર આપવા કાહાડે તો કાયદાસર નાણાંથી અવેજ આપવા કાહાડયો એવું સમજવું નહી.

નોટોનો અવેજ ક્યાંથી મળશે.

૧૭ ચલણી નોટોનો અવેજ હેઠળ લખેલે ઠેકાણેજ માત્ર મળશે:—

[અ] જે શેહેરમાંથી તે આપી હશે તે શેહેરની (નોટો] આપવાની કચેરીમાં અથવા કચેરીઓમાં, અને

(બ) બ્રિટિશ બર્માંમાં નહી હોય એવા કે઼ઇપણ શેહેરમાંથી આપેલી નોટોની બાબતમાં જે ઇલાકામાં તે શેહેર હશે તે ઇલાકાના મુખ્ય શેહેરમાંથી પણ મળશે.

ચલણી એજન્સી માંથી આપેલી નોટો ટુકડી માંહેની નોટો આપવાની જગામાં થી આપી છે એમ સમજવું.

૧૮ સોળમી તથા સતરમી કલમોના કારણ સારૂ કોઇ પણ ચલણી એજન્સીમાંથી આપેલી નોટો, નોટો આપવાની ટુકડીમાં તે એજન્સી સ્થાપેલી હોય તે ટુકડીમાંથી નોટો આપવાસારૂ પાંચમી કલમ પ્રમાણે નિમેલી જગાનાથી આપી છે એમ સમજવું.

૫—રાખી મુકેલો અવેજ.

આમાં કહ્યુ છે તેમ આણે ઠરાવેલી રકમ શિવાય નોટો બાબત નાણું તથા સુનું રૂપુ આવે તે રાખી મુકવુ.

૧૯ ચલણી નોટો બાબત આ આકટ પ્રમાણે તથા સન ૧૮૭૧ ના ૩ આકટ પ્રમાણે નાણું તથા સોનુ રૂપુ પોહોંચે તે સઘળુ હેઠળ લખેલી સઘળી રકમો શિવાય તે નોટોના અવેજ આપવા સારૂ રાખી મુકવું તથા ઇંડિયાના સ્ટેટ સેક્રેટરીનુ અનુમત લઇને ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંશીલ ઘણામાં ઘણા છ કરોડ રૂપીયા સુધીની વખતે વખતે જે રકમ ઠરાવશે તે રકમ ઉપરાંત રાખી મુકવુ.

તે રકમ વ્યાજે મુકવી.

૨૦ એ પ્રમાણે ઠરાવેલી રકમ ગાઝેટ આફ ઇંડિયામાં છપાવીને જાહેર કરવી અને તે આખી રકમની અથવા ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંશિલ વખતે વખતે તે રકમનો જે ભાગ ઠરાવે તે ભાગની હિંદુસ્તાન સરકારની સિક્યુરીટી (એટલે જે સરકારી નોટોનું વ્યાજ મળે છે તે નોટો) લેવી.

નાણું તથા સુનું રૂપુ અને શિક્યુરીટી શામાં વાપરવી તે બાબત

૨૧ (૧) સદરહુ નાણું તથા સોનું રૂપું તથા સિક્યુરીટી સદરહુ નોટોના અવેજ આપવા સારૂ અને વળવા સારૂ વાપરવા જુદી કાહાડી મુકવી અને એ પ્રમાણે જુદા કાહાડી મુકેલાં નાણાંના તથા સુના રૂપાનાં તથા સિક્યુરીટીનાં તારણ ઉપર અને હિંદુસ્તાન સરકારનીપત ઉપર સદરહુ નોટો કાહાડી છે એવું સમજવું.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે અગીયારમી કલમની (ઇ) રકમ પ્રમાણે કાંઇ ચાંદી અથવા નાણું આવે તે જોઇએ તો હિંદુસ્તાન શરકારનું રૂપાનું નાણું લઇને વેચવું અથવા તેને બદલે લેવુ, અને તેરમી કલમ પ્રમાણે સોનાનું નાણું અથવા સોનુ આવે તે જોઇએ તો વેચવુ અથવા તેને બદલે રૂપાનું નાણું અથવા ચાંદી લેવી તથા રૂપાનુ નાણું અથવા ચાંદી વેચેલી અથવા બદલે લીધેલી હોય તેને બદલે તે ચાંદી અથવા નાણું એ પ્રમાણે રાખી મુકવું તથા વાપરવું.

(૨) આ કલમના કારણ સારૂ, ચાંદીનો અને નાણાનો દર પરિમાણ કસના અરાડ હજાર ગ્રેનના અઠાણું રૂપીયા લેખે સમજવો, અને સુનાના તથા (સુનાના) નાણાનો જે દર તેરમી કલમ પ્રમાણે ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંશિલે ઠરાવ્યા હોય તે પ્રમાણે સમજવા.

આ આકટ પ્રમાણે ખરીદ કરેલી સિક્યુરિટીઓના ટરટીઓ (એટલે જુમ્મેદાર)

૨૨. વિશમી કલમ પ્રમાણે ખરીદ કરેલી શિક્યુરિટીઓ હિંદુસ્તાનના સ્ટેટ સેક્રેટરી ઇનકાઉન્શીલની. વતી ત્રસ્ટી દાખલ હેડ કમિશનરના અને કલકતાની ટંકશાળના માસ્તરના નામ ઉપર રાખવી.

સિક્યુરીટી ઓ વેચવાનો તથા તેને બદલે બીજી મુકવાનો અખત્યાર

૨૩ [૧) ઉપર કહેલી શિક્યુરીટીનો કાંઇ ભાગ પણ ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંશીલ એવો હુકમ કરે ત્યારે ગમે તે વખતે વેચવાને અથવા તેની વ્યવસ્થા કરવાને હેડ કમિશનર મુખત્યાર છે.

(૨) હેડ કમિશનર લખી મોકલે તો સદરહુ વેચાણ પુરૂં કરવા સારૂ કલકતાની ટંકશાળના માસ્તરે ગમે તે વખતે તે શિક્યુરીટીની પાછી સહી કરવી અને શેરો કરી આપવો અને એ પ્રમાણે જે સરકારી શિક્યુરીટી વેચી હોય તેઓની જગાએ રાખવાસારૂ સરકારી સિક્યુરીટી ખરીદ કરવાનું ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્શીલ ફરમાવશે તો તે પ્રમાણે ખરીદ કરવાને સદરહુ હેડ કમિશનર મુખત્યાર છે.

સિક્યુરીટી ઉપર નાવ્યાજનોહિસાબ

૨૪ (૧) આ આકટ પ્રમાણે ખરીદ કરેલી તથા ધારણ કરેલી સિક્યુરિટીઓનું વ્યાજ ઉપજે તેનો જુદો હિસાબ રાખીને ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્શીલને હેડ કમિશનરે દર વરસે આપવો.

(૨) તે વ્યાજ દેવું થાય તે પ્રમાણે તે વ્યાજની રકમ વખતે વખતે "નોટોના ચલણનાં નફા" ના ખાતામાં ઇંડિયા સરકારને ખાતે જમે કરવી.

(૩) અને તે નફો કેટલો થયો તથા તે બાબત કેટલો ખરચ થયો તેનો વિગતવાર હિસાબ તઇયાર કરીને ગ્યાઝેટ આફ ઇંડિયામાં વરસો વરસ છપાવીને જાહેર કરવો.

૬—શાહજોગ વગર મુદતના ખાનગી બીલો (ચીઠીઓ.)

શાહજોગ વગરમુદતની ખાનગી હુંડીઓ અથવા ચીઠીઓ આપવાની મના.

૨૫ બ્રિટીશ ઇંડિયા માંહેની કોઇ સનદી મંડળીએ અથવા કોઇ માણસે શાહજોગ વગર મુદતનું બીલ આફ એક્સચેંજ અથવા હુંડિ અથવા વાયદાચીઠી અથવા નાણું આપવા બાબતનો લેખ લખી આપવો નહી અથવા સ્વીકારવો નહી અથવા કરવો નહી અથવા આપવો નહી; અથવા સદરહુ પ્રકારની કોઇ સનદી મંડળીનાં અથવા સદરહુ પ્રકારના કોઇ માણસના શાહજોગ વગર મુદતનાં બિલો અથવા હુંડીઓ અથવા ચીઠીઓ હોય તે ઉપર તેનું નાણું કરજે કાઢાડવું નહી અથવા આપવાનું રાખવું નહી, અથવા લેવું નહી.

પણ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે શાહજોગ વગર મુદતના અથવા બીજા પ્રકારના ચેક, (એટલે અવેજ આપવા બાબત બ્યાંક વગેરે સાહુકાર ઉપર શાહજોગ ચિઠી ભરી આપે છે તે ચીઠી) અથવા ડ્રાફ્ટ (એટલે એક માણસ બીજા માણસ ઉપર અવેજ આપવા બાબત ચિઠી લખી આપે છે તે ચીઠી) લખી આપવાને હરકત નથી એવું સમજવું, એટલે આશામીના અથવા ઘરાકના નાણાની થાપણ શાહુકારને ત્યાં અથવા શરાફને ત્યાં અથવા આડતિયાને ત્યાં હોય અને તે થાપણ તેઓને ખાતે શાહુકાર અથવા શરાફ આડતિયા જમે રાખતા હોય તે થાપણને પેટે આશામીઓ અથવા ઘરાકો શાહાજોગ વગર મુદતના અથવા બીજા પ્રકારના ચેક અથવા ડ્રાફ્ટ શાહુકાર ઉપર અથવા શરાફ ઉપર અથવા આડતિયા ઉપર લખી આપશે તેઓને હરકત નથી એવું સમજવું.

સદરહુપ્રકારનાબિલો અથવા ચીઠીઓ આપવા બાબત ગુન્હેગારી.

૨૬ (૧) કોઇ સનદી મંડળી અથવા માણસ પચીસમી કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કરશે અને તેની ઉપર તે વાત કોઇ પ્રેસીડેન્શી માજીસ્ત્રેટની આગળ અથવા કોઇ પેહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટની આગળ કામ ચાલી સાબિત થશે તો તે માણસને જે બિલ બાબત અથવા હુંડી બાબત અથવા ચીઠી બાબત અથવા નાણું આપવાના લેખ બાબત ગુન્હો કરયો હશે તે બિલની, અથવા હુંડિની અથવા ચિઠીની અથવા નાણું આપવાના લેખની રકમ જેટલા દંડની શિક્ષા થશે.

ફરિયાદનું કામ.

(૨) (નોટ) આપવાની જે તુકડીમાં સદરહુ પ્રકારનું બીલ અથવા હુંડી અથવા ચીઠી અથવા લેખ લખ્યો હોય અથવા શીકાર્યો હોય કર્યો હોય અથવા આપ્યો હોય તે તુકડીના કાગળના ચલણી નાણાના હેડ કમીશનરે

અથવા કમિશનરે અથવા ડેપ્યુટી કમીશનરે આ કલમ પ્રમાણે ચલાવવાનું ફરમાવેલું હ-રેક કામ ચલાવવું.

૭.—પરચુરણ.

હિસાબની માહેતી ની તારીખ. ૨૭ કાગળના ચલણી નાણાના ખાતાના હિસાબની તારીખ માં.—

[અ] ચાલ થયેલી ચલણી નોટોની એકંદર રકમ કેટલી તે.

(બ) નાણું તથા સોનું રૂપું રાખી મુક્યું હોય તેની રકમમાં સુનાની રકમ કેટલી અને ચાંદીની રકમ કેટલી તે, અને

(ક) સદરહુ ખાતામાં સરકારી સિક્યુરીટીઓ (એટલે જે સરકારી નોટોનું વ્યાજ મળે છે તે નોટો] હોય તેની રકમ કેટલી તે.

લખાણું લખીને હેડકમીશનરે દર મહીને તૈયાર કરવી અને જેમ બને તેમ જલદી, ગ્યાઝેટ આફ ઇંડીયામાં છપાવીને જાહેર કરવી.

હિંદુસ્તાન સરકારનો બીજો વધારે અધીકાર. ૨૮ (૧) ગ્યાઝેટ અફ ઇંડીયામાં વખતે વખતે જાહેરનામું છપાવીને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાનો અધીકાર ગવરનર જનરલ ઇન કાઉન્સીલ છે,—

(અ) ચલણી નોટો (પાંચ રૂપીયાથી ઓછી નહી હોય તેવી) કેટલા કેટલા રૂપીયાની કાહાડવી તે રકમો ઠરાવવાનો.

(બ) (નોટો) આપવાની તુકડીઓમાંની કોઈ તુકડીની હદમાં ફેરફાર કરવો.

(ક) નોટો કઇ કઇ જગાએ આપવી તે જગા ઠરાવવાનો.

(ડ) ચલણી નોટોને બદલે સુનું શા ભાવે તથા કેવી કાનુન પ્રમાણે અને કેવી શરત પ્રમાણે લેવું તે ભાવ, કાનુન અને શરત ઠરાવવાનો:

(ઇ) સદરહુ નોટોને બદલે સુનું રૂપું તથા પારકાં રાજનું નાણું આવે તે ગાળીને તેનો કસ કહાડાવવાનો ચારજ કેટલો લેવો તે ઠરાવવાનો:

(ફ) પંદરમી કલમ પ્રમાણે જેઓને દાખલા આપ્યા હોય તેઓને કેટલી મુદત વીત્યા પછી સદરહુ નોટો મળવાનો હક પ્રાપ્ત થશે તે મુદત ઠરાવવાનો:

(ગ] કાગળનાં ચલણી નાણાંને લગતી જે વાત બાબત આ અકટમાં ઠરાવ કરેલો નથી તે વાત બાબતનું નિયમન કરવાનો: અને

(હ) આ આકટ પ્રમાણે અગાઉ જે કોઇપણ જાહેરનામું કર્યું હોય તે રદ કરવાનો અથવા તેમાં ફેરફાર કરવાનો અધિકાર છે.

(૨) આ કલમ પ્રમાણે દરેકનું જાહેરનામું ચાલુ થવાની તે બાબત તેમાં જે તારીખ લખી હશે તે તારીખથી ચાલુ થશે અને તે જાહેરનામું આ આકટમાં ઠરાવ્યું હોત તો જે પ્રમાણે ચાલત તેજ પ્રમાણે ચાલશે એવું સમજવું.

(૩] પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે આ કલમની (ડ) રકમ પ્રમાણે કોઇ જાહેરનામું કર્યું હોય તે ગાઝેટ આફ ઇંડિયામાં જે તારીખે છપાઇને પ્રસિદ્ધ થયું હોય તે તારીખથી છ મહિના થયા વગર અમલમાં આવશે નહી.

(સહી.) ડી. ફિટઝ્પાટ્રિક.

સેક્રેટરી નિસબત હિંદુસ્તાન સરકાર.

ઈંડીયાના. ગવર્નર જનરલ ઈનકાઉન્સીલનો હેઠળ લખેલો આક્ટ આ નીજનાબ ગવર્નર જનરલ સાહેબે સન ૧૮૮૩ ના ફેબ્રુઆરી મહીનાના ૨૩ મી તારીખે મંજુર કરયો તે સઘળા લોકોને જાણ થવા સાંરૂ છપાવી પ્રસિદ્ધ કરયો છે.

સન ૧૮૮૩ નો આક્ટ ૫ મો

વેપારી લોકોનાં વાહાણ સબંધી કાયદો વળી સુધારવા બાબતનો આક્ટ.

જે અર્થે વાહાણ સબંધી અકસમાત તથા માસ્તર, માલમો અને એનજીનીયરોની વિરૂદ્ધ તોહોમતો બાબત તપાસ કરવા વિશેનો કાયદો સુધારવાનો યોગ્ય છે.

અને જે અર્થે વેપારી લોકોનાં વાહાણના નિયમન તથા નિબંધ વાસ્તે બીજી બાબતોમાં હેઠળ લખેલી રીતે ઠરાવ કરવા પણ યોગ્ય છે.

તે અર્થે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે:—

બાબ ૧ લો.

પ્રથમ નીયમો.

ટુંકુનામ. ૧ (૧) આ આક્ટને "સન ૧૮૮૩ નો હિંદુસ્તાનનો વેપારી લોકોનાં વાહાણ સબંધી આક્ટ કહેવો.

ક્યાં ક્યાં લાગુછે, (૨) તે આખા બ્રિટીશ ઇંડિયાને લાગુ છે.

શરૂઆત. (૩) અને તે સન ૧૮૮૪ ના જાન્યુઆરી મહીનાની પેહેલી તારીખે અમલમાં આવશે.

આક્ટો રદ કરવા. ૨ (૧) સન ૧૮૭૫ નો હિંદુસ્તાનનો વેપારી લોકોનાં વાહાણ સબંધી આક્ટ તથા સન ૧૮૭૮ નો ૧૩ મો આક્ટ (કેટલાએક દરિયાવર્દી લોકોને તથા *આપ્રેન્ટિશોને આપવાના થયલા પગાર તથા તેઓ બાબત થયલો ખરચ બ્રિટિશ ઇંડિયામાં વસુલ કરવા બાબતના નિયમો ઠરાવવા વિશેનો અને સન ૧૮૭૫ નો હિંદુસ્તાનનો વેપારી લોકોનાં વાહાણ સબંધી આક્ટ, સન ૧૮૭૫ નો હિંદુસ્તાનનાં બંદરો સબંધી આક્ટ સુધારવા વિશેનો આક્ટ) આ ઉપરથી રદ કરયા છે.

(૨) પણ શરૂ કરેલાં સઘળાં કામ, નીમેલા સઘળા અમલદાર, આપેલા સઘળા અધિકાર ચલાવેલી સઘળી તપાસ, રદ કરેલા અથવા મોકુફ કરેલા સઘળા દાખલાઓ, કરેલા સઘળા કરાર તથા મજકુર આક્ટો પ્રમાણે અથવા તેઓ માંહેના કોઇ આક્ટ પ્રમાણે અંગીકાર આપેલા સઘળા શખસો, આ આક્ટ પ્રમાણે શરૂ કરયા છે, નીમ્યા છે, આપ્યા છે, ચલાવી છે, રદ અથવા મોકુફ કરયા છે, અને અધિકાર આપેલા છે એમ સમજવુ.

વ્યાખ્યા, ૩. આ આક્ટમાં.

"વાહાણ" આ શબ્દમાં હલેસાંથી ચલાવવામાં આવતાં નહી હોય એવાં નૌકાપર્યટનમાં વપરાતાં દરએક પ્રકારનાં વાહાણનો સમાસ થાય છે; અને

"માસ્તર" એટલે (પાઇલટ અથવા હાર્બર-માસ્ટર સિવાય) જે કોઇ શખસના નિરબંધ હેઠ અથવા હવાલામાં વિદ્યમાન કાળે કોઇપણ વાહાણ હશે તે શખસ.

---

*આપ્રેન્ટિશો એટલે કરારનામાના વિદ્યાર્થી.

માસ્તરને દુર કરવા બાબતના અધિકાર વિષે અપવાદ તથા ઠરાવ.

૪ (૧) જે કોરટોને હીંદુસ્તાનમાં આડમિરાલટી હકુમત હોય તે કોરટોને સન ૧૮૫૪ ના વેપારી લોકોનાં વાહાણો બાબતના આકટની બસેં ચાળીસમી કલમ ઉપરથી, અથવા (વેપારી લોકોનાં વહાણો બાબતના આકટ સુધારવા બાબતના) સન ૧૮૫૮ ના ૧ લા આકટની એંશીમી કલમ ઉપરથી જે અધીકાર આપ્યા છે તે અધીકારને આ આકટ માંહેલા કોઇ પણ ઠરાવ ઉપરથી બાધ આવતો નથી.

ઉપર છેલ્લા કહેલા આકટ ઉપરથી આપેલા અધિકાર, બ્રિટિશ ઇંડિયામાં જે કોઇ બંદરમાં આડમિરાલટી હકુમતવાળી કોઇ કોરટ ન હોય તે બંદરમાં, તે બંદરની માલુમ ફોજદારી હકુમતવાળા મુખ્ય કોરટને ચલાવવાનો અખત્યાર છે.

ભાગ ૨ જો.

વાહાણના અકસ્માત બાબત ચોકશી.

આ બાબ કેટલાંએક વાહાણોને લાગુ નથી.

૫ આ બાબ માંહેના કોઇપણ ઠરાવ મલિકા મોઆઝમાના માલીકીપણાના અથવા ચાકરી માંહેના અથવા ઇંડિયા સરકારની ચાકરી માંહેનાં, અથવા કોઇપણ પરદેશી રાજા અથવા સંસ્થાનના માલીકીપણાના કોઇ વાહાણને લાગુ છે એમ સમજવું નહીં,

અકસ્માત બાબત સ્થાનિક સરકારને રિપોર્ટ કરવો.

૬. (૧) જ્યારે જ્યારે કોઇપણ માજીસ્ટ્રેટને, અથવા આ બાબત સ્થાનીક સરકારે અધિકાર આપેલા કોઇપણ અમલદારને, વિશ્વાસ રાખવાજોગ બાતમી મળે કે—

(અ) કોઈ વાહાણ બ્રિટિશ ઇંડિયાના કીનારા ઉપર અથવા નજીક ડુબ્યું છે. છોડી દીધું છે. કિનારે ચઢી ગયું છે અથવા તેને ઘણું નુકશાન લાગ્યું છે; અથવા

(બ) તે કિનારા ઉપરના અથવા તે કિનારા પાસેના કોઇ બીજા વાહાણને અથવા વાહાણ ઉપર અકસ્માત થયાથી જાનની હાની થઇ છે; અથવા

(ક) તે કીનારા ઉપરના અથવા તે કીનારા પાસેના કોઇ બીજા વાહાણને કોઈ વાહાણે ટોટો અથવા મ્હોટું નુકશાન કર્યું છે; અથવા

(ડ) આવો કાંઇપણ ટોટો, છોડી દેવું તે, કિનારે ચઢી જવું તે, નુકસાન અથવા અકસ્માત, કોઈપણ બ્રિટિશ વાહાણને અથવા વાહાણ ઉપર બીજે ઠેકાણે બન્યો છે, અને બ્રિટિશ ઇંડિયાની કોઇપણ જગાએ તે બાબતના લાયક શાહેદો આવ્યા છે અથવા મળે છે. અથવા

(ઇ) કોઇ બ્રિટિશ વાહાણ ડુબી ગયું છે એવું ધારવામાં આવે છે, અને તે કેવી રિતીથીમાં સમુદ્રમાં સફરે ગયું અથવા તે બાબત છેલ્લી ખબર સાંભળવામાં આવી હતી એ બાબતનો કાંઇ પુરાવો બ્રિટિશ ઇંડિયામાં મળી શકશે.

ત્યારે ત્યારે તેણે તે બાતમી બાબત સ્થાનીક સરકારને લખાને રીપોર્ટ તાબડતોબ મોકલવો જોઇએ.

(૨) [અ), (બ) અને (ક) રકમમાં કહેલાં પ્રસંગોએ, વાહાણ ડુબ્યાંની, છોડી દીધાની તે કાંઠે ચઢી જવાની, નુકશાનની અથવા અકસ્માતની વખત તે વાહાણ (અથવા જ્યારે બે વાહાણ હોય ત્યારે] દરેક વાહાણ જે માસ્તરને, પૈલટને, હાર્બર-માસ્તરને, અથવા તે વાહાણ જે બીજા શખસને સ્વાધીન હોય તેણે, તથા

(ડ) રકમમાં કહેલા પ્રસંગોએ, જે જગાએ વાહાણ ડુબ્યું, તેને છોડી દીધું, તે કાંઠે ચઢી ગયું, તેને નુકશાન લાગ્યું અથવા અકસ્માત થયો તે જગાએથી બ્રિટિશ ઇંડિયામાંહેની કોઇપણ જગાએ, જ્યારે [illegible]

માસ્તરે, અથવ (વાહાણ ડુબી ગયાના પ્રસંગ શીવાય) જે વાહાણનો સબંધ હોય તે વાહાણ જાય ત્યારે વાહાણના માસ્તરે.

બ્રિટીશ ઇંડ્યામાં પહોચ્યા પછી તાબડતોબ તે ડુબ્યા બાબત, છોડી દીધા બાબત. કાંઇ ચઢી ગયા બાબત, નુકસાન બાબત અથવા અકસ્માત બાબત નોટીસ છેક નજીકના માજીસ્ત્રેટને આપવી જોઇયે, અથવા તે બ્રિટિશ ઇંડીયામાંહેના કોઇ બંદરમાં પોહચે ત્યારે તેણે તે બંદરમાં સદરહુ પ્રમાણે નીમેલા અમલદારને નોટીશ આપવી જોઇએ-

(૨) જે શખસ આ કલમ પ્રમાણે નોટીસ આપવાને બંધાએલો હોય તે શખસ તે આપવાને જાણી જોઇને ચુકશે તો તેને ઘણામાં ઘણા પાંચશે રૂપીયા સુધીનો દંડ થશે, અને દંડ ન આપે તો, તેને ઘણામાં ઘણા ત્રણ મહીના સુધીની આશાન કેદની શીક્ષા થશે.

ચોકશી કરવા સારૂ સ્પેશિયલ (ખાસ) કોરટ નીમવાનો સ્થાનીક સરકારનો અધીકાર,

૭ (૧) જો સદરહુ પ્રકારની કોઇપણ બાબતમાં, છઠા કલમની (અ), (બ). (ક), (ડ). અથવા (ઇ) કલમમાં કહેલી વાતની પદ્ધતી પ્રમાણે ચોકશી કરવી જરૂર અથવા યોગ્ય છે એવું સ્થાનીક સરકારને લાગે, તો (તે નોટીશ આપી હોય કે ન હોય) બે કરતાં ઓછા ન હોય અથવા ચાર કરતાં વધારે ન હોય એટલા શખસોની સ્પેશિયલ કોરટ નીમવાનો; તથા તે ચોકશી કરવાસારૂ જગા ઠરાવવાનો અધીકાર સ્થાનીક સરકારને છે.

(૨) કોરટના આસામીઓ પઇકી એક જે જગાએ ચોકશી કરવામાં આવતી હોય તે જગાએ અથવા જગાની નજીક કામ કરનારો માજીસ્ત્રેટ હોવો જોઇએ. બીજો આસામી સમુદ્ર સબંધી કામ જાણનારો હોવો જોઇએ અને બાકીના અથવા બાકીનાઓ (જો હોય તો) કાં તો સમુદ્ર સબંધી અથવા વ્યાપાર સબંધી કામ જાણનાર હોવો જોઇએ,

જો ફરમાવ્યું હોય તો અકસમાત બાબત ચોકશી કરવાનો બીજી કોરટોનો અધીકાર.

૮ બ્રીટીશ ઇંડીયામાં આડમીરલટી હકુમ હોય તેવી દરેએક કોરટને, અને બ્રિટિશ ઇંડિયા માહેના જે જે બંદરમાં આડમિરલટી હકુમતવાળી કોરટ ન હોય તે દરએક બંદરમાંની મામુલ ફોજદારી હકુમતવાળી મુખ્ય કોરટને સાતમી કલમમાં કહેલી ચોકશી કરવા બાબત સ્થાનીક સરકારે ફરમાવ્યુ હોય ત્યારે તે પ્રમાણે ચોકશી કરવાનો અધીકાર આ કલમ ઉપરથી આપ્યો છે.

માસ્તરની. માલમની તથા એનજીનિયરની વિરૂધના તોહમત બાબત તપાસ કરવાનો ચોકશી કરનારી કોરટનો અધીકાર.

૯ (૧) સાતની કલમ પ્રમાણે અથવા આઠમી કલમ પ્રમાણે ચોકશી કરનારી કોઇપણ કોરટને તે ચોકશી ચાલતાની દરમીયાન કોઇપણ માસ્તરની, માલમની અથવા એનજીનીયરની વીરૂધ નાલાયકીનું અથવા ગેરચાલનું કોઇ તોહમત ઉત્પન્ન થાય તો તે તોહમત બાબત.તેમજ તેની જે કોઇ ગેરવાજબી કૃત્ય અથવા કસુરથી ઉપર કહ્યા પ્રમાણે.વાહાણ ડુબે. છોડી દેવામાં આવે; કાંઇ ચઢવી દેવામાં આવે તેને નુકશાન થાય અથવા અકસ્માત બને તે ગેરવાજબી કૃત્ય અથવા કસુરના તોહમત બાબત.તપાસ કરવાનો અધીકાર છે.

(૨) જે દરએક બાબતમાં ચોકશી ચાલતાની દરમિયાન કોઇપણ માસ્તરની, માલમની અથવા ઇંજિનીયરની ઉપર સદરહુ પ્રકારનું કાંઇ તોહમત પડે તે નાલાયકી બાબતનું કે ગેરચાલ બાબતનું, અથવા ગેરવાજબી કૃત્ય બાબતનું કે કસુર બાબતનુ હોય, ઉપર કહ્યા પ્રમાણે ઉત્પન્ન થાય તો તે દરએક બાબતમાં કોરટે તપાસ શરૂ કરવાની અગાઉ તે જે રિપોર્ટ ઉપરથી અથવા મુકદમાની હકીકત ઉપરથી સદરહુ ચોકશી કરવાનો હુકમ થયો તે રીપોર્ટની અથવા હકીકતની નકલ તેને અપાવવી જોઇએ.

[illegible] ૧૦ (૧) જો સ્થાનીક સરકારને એવું લાગતું હોય કે

સાતમી અથવા આઠમી કલમ પ્રમાણે તપાસ ચાલતી હોય તે શીવાય બીજે પ્રકારે નાલાયકીનું અથવા ગેરઆમલનું તહોમત બાંધે આંઈડે અથવા સ્થાનીક સરકારે આપેલો દાખલો ધારણ કરનાર કોઇપણ મા સ્તર ઉપર, મેટ ઉપર અથવા એનજીનીયર ઉપર મુકવાને સબબ છે, તો તે સ્થાનીક સરકારને જે જગાએ પક્ષકારોથી તથા શાહેદોથી હાજર થવાનું સગવડથી બની શકે તે જગા માંહેનો અથવા જગા પાસેની આઠમી કલમમાં કહેલી કોઇ પણ કોરટમાં તે મુકદમાની હકીકત મોકલવાનો તથા તે તોહોમતની તપાસ કરવાનું તે કોરટને ફરમાવવાનો અખત્યાર છે.

વા ગેરઆમલના તોહોમતની તપાસ કરવાનું ફરમાવવાના સ્થાનીક સરકારને અખ્તીઆર.

(૨) તે તપાસ શરૂ કરવાની અગાઉ તે કોરટે જે હકીકત સ્થાનીક સરકારે મોકલી હશે તેની એક નકલ સદરહુ પ્રમાણે તોહોમત મુકેલા માસ્તરને માલમને અથવા એનજીનીરને અપાવવા જોઇએ.

તોહોમતદારનું બોલવું સાંભળવું.

૧૧ કોઇ પણ માસ્તર ઉપરના માલમ ઉપરના અથવા એનજીનીયર ઉપરના કોઇ તોહોમતની આ બાબ મુજબ તપાસ કરવા ના કારણ સારૂ તેને હાજર થવા બાબત સમન કરવાનો અખ્તિઆર સદરહુ કોરટને છે, અને તેને પોતાનો બચાવ જાતે અથવા બીજે પ્રકારે કરવા દેવાની પુરી સગવડ સદરહુ કોરટે આપવી જોઇએ.

પુરાવાબાબત તથા કામચલાવવાના નિયમ ઠરાવવા બાબત કોરટના અખ્તિઆર.

૧૨. આ બાબ પ્રમાણે કોઇ પણ તપાસ કરવા સારૂ તપાસ કરનારી કોરટને શાહેદોને જબરીથી હાજર થવાની અને જુબાની આપવાની અને દસ્તાવેજો હાજર કરવાની ફરજ પડે એટલા પુરતા તથા કામ ચલાવવાના નિયમ કરવા પુરતા હેઠળ લખેલા અખ્તિઆર છે એમ સમજવું જોઇએ.

(અ) જો તે કોરટ સ્પેશિયલ કોરટ હોય તો જે જગાએ તે તપાસ કરવામાં આવે તે જગાની મામુલ ફોજદારી હકુમતવાળી મુખ્ય કોરટે જે અખ્તિઆર ચલાવવા જોગ હોય તે અખ્તિઆર;

(બ) જો તે કોરટ આડમિરલટી હકુમતવાળી કોરટ હોય અથવા મામુલ ફોજદારી હકુમતવાળી મુખ્ય કોરટ હોય તો પોતાની આડમિરલટી હકુમત અથવા ફોજદારી હકુમત (જેમ હોય તેમ) ચલાવવામાં જે અખ્તીઆર તે કોરટે ચલાવવા જોગ હોય તે અખ્તિઆર.

આસેસરો.

૧૩. (૧) જ્યારે કોઇ તપાસમાં કોઇ માસ્તરનો માલમનો અથવા એનજીનીયરનો દાખલો રદ કરવાનો અથવા મોકુફ કરવાનો સવાલ ઉઠે અથવા ઉઠવાનો સંભવ જણાય ત્યારે તપાસ કરનારી કોરટે તે તપાસ કરવા સારૂ વેપારી લોકોના વાહાણની નોકરીનો અનુભવ હોય એવા બે શખ્સોને પોતાના આસેસરો ઠરાવવા જોઇએ અને બીજી દરએક તપાસની બાબતમાં તપાસ કરનારી કોરટે પોતાને યોગ્ય લાગે તો તે તપાસના કારણ સારૂ જે કોઇ શખસ સમુદ્ર સંબંધી કામકાજથી માહીતગાર હોય અને આસેસર તરીકે કામ કરવાને રાજી હોય તેવા શખસને પોતાનો આસેસર ઠરાવવો.

(૨) તે આસેસરોએ તપાસ ચાલતી હોય તે વખત હાજર રહેવું જોઇએ અને ચાલતા કામના કાગળ પત્રમાં દાખલ કરવા સારૂ તેઓએ પોતાનાં મત લખીને આપવાં જોઇએ પણ આ આકટ ઉપરથી અથવા કોઇ બીજા ચાલુ કાયદા ઉપરથી આપેલા સઘળા અખ્તીઆર ચલાવવા તે તે કોરટની તરફ રહેશે એમ સમજવું જોઇએ.

શાહેદોને પકડવા.

૧૪. (૧) જો આ બાબ પ્રમાણે તપાસ કરનારી કોઇ કોર

ને તથા વાહાણોમાં પેસવાનો તથા તેઓને અટકાવી રાખવાનો અધિકાર.

ટને એવું લાગે કે પુરાવો મળવા સારૂ કોઇ માણસને પકડવો જોઇએ, તો તે કોરટને તે માણસને પકડવા સારૂ વારંટ કાહાડવાનો અને તે માણસને પકડવા સારૂ (તોપણ સ્થાનિક સરકારના સામાન્ય અથવા વિશેષ હુકમને અનુસરીને) કોઇ વાહાણમાં પેસવાનો અખત્યાર કોઇ પણ અમલદારને આપવાનો અધીકાર છે.

(૨) સદરહુ પ્રમાણે અધિકાર આપેલા કોઇ પણ અમલદારને સદરહુ પ્રમાણે જબરીથી પેસવા સારૂ પોતાની મદદમાં પોલીસના અથવા કસ્ટમના કોઇ પણ અમલદારોને અથવા કોઇ બીજા માણસોને બોલાવવાનો અને પકડવાં સારૂ જેટલા વખત સુધી વ્યાજબી રીતે જરૂર હોય તેટલા વખત સુધી તે વાહાણ પકડવાનો તથા અટકાવી રાખવાનો અધિકાર છે; અને સદરહુ પ્રકારનો દરએક અમલદાર અથવા બીજો માણસ હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૮૬ મી કલમના અરથ પ્રમાણે સરકારી નોકર છે એમ સમજવું જોઇએ.

(૩) કોઇ પણ માણસને આ કલમના આધારથી અડતાળીસ કલાક કરતાં વધારે વખત સુધી અટકાવી રાખવો ન જોઇએ.

ઇનસાફ સારૂ કમીટ કરવાનો તથા શાહેદોના મુચલકા લેવાનો અધીકાર.

૧૫. (૧). જ્યારે જ્યારે આવી તપાસ ચાલતી હોય તે દરમીયાન એવું નજરમાં આવે કે કોઇ માણસે બ્રિટિશ ઇંડિયામાંની કોઇ પણ કોરટની હકુમતમાં બ્રિટિશ ઇંડીયામાંના કોઇ ચાલુ કાયદા પ્રમાણે શીક્ષા કરવા જોગ ગુન્હો કરયો છે, ત્યારે ત્યારે તપાસ કરનારી કોરટને (જે કાનુન આ આકટનુ ધોરણ રાખીને હાઇ કોરટ વખતે વખતે કરશે તે કાનુનને અનુસરીને) તે માણસને પકડાવવાનો અથવા યોગ્ય કોરટ આગળ તેનો ઇનસાફ થવા સારૂ તેને કમીટ કરવાનો અથવા જામીન ઉપર છોડવાનો અધીકારછે, અને ઇનસાફ થાય ત્યારે જબાની આપવા સારૂ કોઇ માણસની આગળથી મુચલકો લખાવી લેવાનો અને આ કલમના કારણ સારૂ પેહેલા વરગના માજીસ્ત્રેટના અથવા પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ટ્રેટના સઘળા અધીકાર ચલાવવાનો અખત્યાર છે.

(૨) આ કલમના કારણ સારૂ રંગુનનો રીકાર્ડર, પોતાની મામુલ દીવાની હકુમતની સ્થાનીક હદમાં હાઇકોરટ છે એમ સમજવું જોઇએ.

જબાનીઓ.

૧૬. (૧) જ્યારે જ્યારે આવા કોઇ ઇનસાફ ચાલતાની દરમીયાન મુકદમાના વિષયના સબંધમાં કોઇ પણ શાહેદની શાહેદી જોઇતી હોય ત્યારે ત્યારે તે શાહેદે આ બાબ પ્રમાણે તપાસ કરનારી કોઇ પણ કોરટની આગળ તેજ મુકદમાના વીષયના સબંધમાં અગાઉ કાંઇ જબાની આપી હશે તે ખરીછે એ રીતે તેની ઉપર માજીસ્ત્રેટે અથવા પ્રમુખ સ્થાને બેસનારા જડજે સહી કરી હોય તે જુબાની પુરાવામાં આવું થશે એમ સમજવું પણ એવુ સાબીત થવુ જોઇએ કે—

(અ) તે શાહેદ જે કોરટમાં ઇનસાફ થતો હશે તે કોરટની હકુમતની અંદર મળી શકતો નથી; અને

(બ) તે જુબાની તોહોમતદારની સમક્ષ લીધી હતી અને તે શાહેદની ઉલટ તપાસ કરવાની તેને તક મળી હતી.

(૨) જુબાની તોહોમતદારની સમક્ષ આપી હતી અને તેને તે તક મળી હતી એવો દાખલો માજીસ્ત્રેટે અધ્યક્ષસ્થાને બેસનારા જડજે આપ્યો હશે તો વિરૂદ્ધ સાબીતી કરી નહી હશે તો તે જબાની તે પ્રમાણે આપી હતી તથા તેને તે તક મળી હતી એ બાબત પુરતો પુરાવો છે એમ સમજવું જોઇએ.

કોરટે સ્થાનીક સરકારને રીપોર્ટ કરવો

૧૭. (૧) કોરટે આ બાબ પ્રમાણે જે તપાસ કરવામાં આવે તે સઘળી તપાસની બાબતમાં પોતે જે નિર્ણય કરયો હશે તેનો સંપુર્ણ રીપોર્ટ પુરવા સુધ્ધાં સ્થાનીક સરકારને મોકલવો જોઇએ.

(૨) જે બાબતમાં સન ૧૮૫૪ થી તે સન ૧૮૮૨ સુધી થયલા વેપારી લોકોના વાહાણો બાબતના આકટો પ્રમાણે કોરટે બોર્ડ આફ ટ્રેડને રીપોર્ટ મોકલવો જરૂરનું હશે તે બાબતમાં તે રીપોર્ટ સ્થાનીક સરકારની મારફત મોકલવો જોઇએ, અને તે રીપોર્ટ સ્થાનીક સરકારને મોકલ્યો એટલે આ કલમ પ્રમાણે પુરેપુરો વહીવટ કરયો એમ સમજવું જોઇએ.

બાબ ૩ નો.

દાખલા મોકુફ તથા રદ કરવા અને નવા દાખલા આપવા.

ઈંગ્લંડના આકટો પ્રમાણે દાખલા રદ તથા મોકુફ કરવાનો અધીકાર કાયમ રાખ્યો

૧૮. સન ૧૮૫૪ થી તે સન ૧૮૮૨ સુધી થયલા વેપારી લોકોના વાહાણો બાબતના આકટો પૈકી કોઈ પણ આકટ પ્રમાણે આપેલા દાખલા અથવા જે દાખલાઓને સન ૧૮૬૯ ના વેપારી લોકોના વાહાણો બાબતના (કોલોનીયલ) આકટ પ્રમાણે સદરહુ કોઇ પણ આકટો માંહેના ઠરાવ લાગુ કરયા હશે તે દાખલા રદ અથવા મોકુફ કરવાના જે અધીકાર આ આકટની સાતમી, આઠમી, નવમી, અને દશમી કલમ પ્રમાણે તપાસ કરનારી કોરટોને સદરહુ આકટો પ્રમાણે આપ્યા છે તે અધીકારોને આ આકટ માંહેના કોઇ પણ ઠરાવો ઉપરથી બાધ આવે છે એમ સમજવું નહી.

રદ અથવા મોકુફ કરેલા દાખલાઓને બદલે સ્થાનીક દાખલા આપવાનો અધીકાર.

૧૯. (૧) જ્યારે એવી કોઇ કોરટ એવો કોઇ દાખલો રદ અથવા મોકુફ કરે ત્યારે તે દાખલો ધારણ કરનારને સ્થાનીક સરકારને જો યોગ્ય લાગે તો અને જો તે સરકારને એવો દાખલો આપવાનો અધીકાર બ્રીટીશ ઈંડીયન લેજીસ્લેચરના કોઇ પણ ચાલુ આકટ ઉપરથી હશે તો પરીક્ષા લીધા વગર રદ અથવા મોકુફ કરેલો દાખલો માસ્તર તરીકે દાખલો હોય ત્યારે માલમ તરીકે અને જ્યારે તે દાખલો માલમ અથવા એનજીનીયર તરીકે હોય ત્યારે તે દાખલો જે વરગનો હોય તેથી ઉતરતા વર્ગના માલમ તરીકે અથવા એનજીનીયર તરીકે જેમ હોય તેમ દાખલો તે આકટ પ્રમાણે આપવાનો અધીકાર તે સરકારને છે.

(૨) સદરહુ પ્રમાણે આપેલો દાખલો પરીક્ષા લઇને આપ્યો હોત તો જેમ ચાલત તેમ ચાલશે પણ સન ૧૮૬૯ ના વેપારી લોકોના વાહાણ બાબતનો (કોલોનીયલ) આકટ છે તેમાંના અથવા તે આકટ પ્રમાણે કાઉન્શીલના કોઇ પણ *આર્ડરમાંના ઠરાવને અનુસરીને તે દાખલો આપ્યો હોત તો જે પ્રમાણે ચાલત તે પ્રમાણે ચાલશે નહી.

(૩) સ્થાનીક સરકારને કોરટમાંથી ભલામણ આવે તે પ્રમાણે અથવા પોતાની મેળે જ આ કલમ પ્રમાણે કામ ચલાવવાનો અધીકાર છે.

સ્થાનીક સરકારને કેટલીએક બાબતમાં દાખલા મોકુફ અથવા રદ કરવાનો અધીકાર.

૨૦. જે કોઇ દાખલો (લાયકીનો હોય કે ચાકરીનો હોય) કે કોઇ સ્થાનીક સરકારે કોઇ માસ્તરને માલમને અથવા એનજીનીયરને આપ્યો હશે, પણ તે દાખલો સને ૧૮૬૯ ના વેપારી લોકોના વાહાણો બાબતના (કોલોનીયલ) આકટના અથવા સદરહુ આકટ મુજબ કોંઉન્શીલના કોઇ આર્ડરના ઠરાવ પ્રમાણે આપ્યો નહી હશે તો તે

* હુકમ એસ, પી. પી.

દાખલો તે સરકારને અથવા કોઇ બીજી સ્થાનીક સરકારને હેઠળ આ એવી બાબતમાં મોકુફ અથવા રદ કરવાનો અખ્તીઆર છે, એટલે:—

(અ) જો આ આકટ પ્રમાણે કોઇ તપાસ કરયા ઉપરથી કોરટ એવો રીપોર્ટ કરે કે કોઇ વાહાણ ડુબ્યુ ખડક ઉપર ચઢયુ અથવા છોડી દીધુ અથવા તેને નુકશાન થયુ, અથવા જીવની હાની થઇ તે તેના ગેરવ્યાજબી કૃત્યથી અથવા કસુરથી થઇ અથવા તે નાલાયક છે, અથવા તેણે છાકટા થવાનું જુલમનું અથવા બીજી ગેરચાલનું કાંઇ મોટું ખરાબ કૃત્ય કરયુ છે તો;

(બ) જો સન ૧૮૫૪ થી તે સન ૧૮૮૨ સુધીના વેપારી લોકોનાં વાહાણો બાબતના આકટો પ્રમાણે કોઇ પણ તપાસ કરયા ઉપરથી, અથવા વાહાણના માસ્તરો માલમો અથવા એનજીનીયરો ઉપરનાં નાલાયકીનાં અથવા ગેરચાલનાં તોહોમતોની અથવા ભાગેલાં વાહાણની અથવા વાહાણોને લાગુ હોય તેવા બીજા અકસ્માતોની ઓકશી કરવા સારૂ કોઇ પણ બ્રિટિશ હકુમતમાંના મુલકમાંના કાયદા કરનારા અધીકારીઓ જે વખતે જે કોરટને અથવા ન્યાય સભાને અખ્તીઆર આપ્યો હશે તે કોરટે અથવા ન્યાય સભાએ કોઇ તપાસ કરયા ઉપરથી તે કોરટ અથવા તે ન્યાયસભા એવો રીપોર્ટ કરે કે તે માસ્તર, માલમ અથવા એનજીનીયર નાલાયક છે અથવા તેણે ગેરચાલનુ, દારૂ પીવાનુ, અથવા જુલમનુ કાંઇ મોહોટુ ખરાબ કૃત્ય કરયુ છે, અથવા કોઇ વાહાણ ડુબ્યુ; ખડક ઉપર ચઢી ગયુ અથવા છોડી દેવામાં આવ્યુ તે અથવા તેને નુકશાન થયુ, અથવા જીવની હાની થઇ તે તેના ગેરવ્યાજબી કૃત્યથી અથવા કસુરથી થઇ તો;

(ક) જો જે કાંઇ ગુન્હો બ્રિટિશ ઇંડિયામાં કરયો હોય તો તે જામીન નહી લઇ શકાય તેવો થાય, અથવા જો ઇંગ્લાંડમાં કરયો હોય તો તે ફેલનીનો ગુન્હો થાય, એવા કોઇ ગુન્હાની સાબીતી તેની ઉપર થઇ છે એવું જો સાબેત થાય તો; અને

(ડ) જો (તે માસ્તર હોય ત્યારે) તેની જગા ઉપર કોઇ આડમીરલટી કોરટના અથવા સન ૧૮૫૪ ના વેપારી લોકોનાં વાહાણ બાબતના આકટમાં, અથવા બીજા કોઇ પણ ચાલુ કાયદામાં ઠરાવ્યા પ્રમાણે ઠરાવેલી કોઇ પણ અમારી કોરટના હુકમ ઉપરથી કોઇ બીજા (માસ્તર)ને નીમ્યો હોય તો;

પણ એવું ઠરાવ્યુ છે કે જે કોઇ બાબતમાં કોઇ માસ્તર ઉપરના, માલમ ઉપરના અથવા એનજીનીયર ઉપરના તોહોમતની તપાસ કરી હશે તે બાબતમાં (અ) રકમ પ્રમાણે દાખલો મોકુફ અથવા રદ કરવો તે, તે દાખલો ધારણ કરનારને રીપોર્ટની અથવા હકીકતની નકલ નવમી કલમ પ્રમાણે અથવા દસમી કલમ પ્રમાણે જેમ હોય તેમ, અવશ્ય છે તે તપાસ શરૂ થવાની અગાઉ આપી છે એવી સ્થાનીક સરકારની ખાત્રી થયા શીવાય મોકુફ અથવા રદ કરવો નહી.

રદ કરેલો અથવા મોકુફ કરેલો દાખલો પાછો આપી દેવાની આવશ્યકતા.

૨૧. જે જે માસ્તરનો, માલમનો અથવા એનજીનીયરનો દાખલો વીસમી કલમ પ્રમાણે રદ અથવા મોકુફ કરયો હોય તે દરેક માસ્તરે, માલમે અથવા એનજીનીયરે તે દાખલો શિપિંગ માસ્તરને અથવા જે સ્થાનીક સરકારે તે દાખલો રદ અથવા મોકુફ કરયો હોય તે સ્થાનીક સરકાર ફરમાવે તે બીજા શખસને સ્વાધીન કરી દેવો જોઇએ. અને તે આ પ્રમાણે સ્વાધીન કરી દેવામાં ચુકશે તો તેને દરેક ગુન્હાને માટે ઘણામાં ઘણો પાંચસે રૂપીયા સુધીનો દંડ થશે.

બીજી સ્થાનીક સરકારોને રીપાર્ટ.

૨૨. જે સ્થાનીક સરકાર કોઇ માસ્તરનો, માલમનો અથવા એનજીનીયરનો દાખલો વીસમી કલમ પ્રમાણે રદ અથવા મોકુફ કરે તે સ્થાનીક સરકાર જો તે દાખલો આપનારી સ્થાનીક સરકાર ન હોય તો, આ પ્રમાણે દાખલો રદ અથવા મોકુફ કરનારી સ્થાનીક સરકારે આલેમાં કામ બાબતનો, અને રદ અથવા મોકુફ કરવાની વાત બાબતનો રીપોર્ટ તે દાખલો જે સ્થાનીક સરકારે આપ્યો હશે તે સ્થાનીક સરકારને કરવો જોઇએ.

બોર્ડઆફટ્રેડનેકને રીપોર્ટ કરવો.

૨૩. વીસમી કલમ પ્રમાણે કોઇ માસ્તરનો, માલમનો અથવા એનજીનીયરનો દાખલો રદ અથવા મોકુફ કરનારી દરએક સ્થાનીક સરકારે આ પ્રમાણે રદ અથવા મોકુફ કર્યાની વાત બાબત જેમ બને તેમ જલદી બોર્ડ આફટ્રેડને રીપોર્ટ કરવો જોઇએ.

રદ કરવું અથવા મોકુફ કરવું એ રદ કરવાનો અને નવો દાખલો આપવાનો અધીકાર.

૨૪. (૧) કોઇ સ્થાનીક સરકારે વીસમી કલમ પ્રમાણે રદ કરવાનો અથવા મોકુફ કરવાનો હુકમ કર્યો હશે તે હુકમ હરકોઇ વખતે રદ કરવાનો અથવા તેમણે જે કોઇ માણસનો દાખલો સદરહુ પ્રમાણે રદ કર્યો હશે તે માણસને તેજ દરજાનો અથવા કોઇ પણ નીચલા દરજાનો નવો દાખલો પરીક્ષા લીધા વગર હરકોઇ વખતે આપવાનો અધીકાર તે સ્થાનીક સરકારને છે.

(૨) સદરહુ પ્રમાણે આપેલો દાખલો ત પરીક્ષા લઇને આપ્યો હોત તો જેવો ચાલત તેવોજ ચાલશે; પણ સન ૧૮૬૯ ના વેપારી લોકોનાં વાહાણો બાબતના (કોલોનીયલ) આકટમાંના અથવા તે આકટને અનુસરીને હોય તેવા કોન્શીલના કોઇ પણ આરડરના ઠરાવોને અનુસરીને તે દાખલો આપ્યો હોત તો જેમ ચાલત તેમ તે ચાલનાર નથી,

(૩) ઇંગ્લંડ દેશના વેપારનાં વાહાણો સરૂ સન ૧૮૫૯ ના ૧ લા આકટ પ્રમાણે આપેલા લાયકીનો દાખલો પારકે મુલક જનારાં વાહાણો સારૂ તેજ આકટ પ્રમાણે આપેલા લાયકીના દાખલા કરતાં નીચા દરજાનો છે એમ આ કલમના કારણ સારૂ સમજવુ.

બાબ ૪ થો.

ખલાશીયો સાથે કબુલાયતો.

આ બાબ સ. ૧૮૫૯ ના ૧ લા આકટ સાથે મેળવીને વાંચવો.

૨૫. આ બાબ સન ૧૮૫૯ ના ૧ લા આકટનો ભાગ છે એમ સમજીને આ બાબનો અર્થ કરવો.

માસ્તરોએ ખલાશીઓ સાથે કબુલાયતો કરવી.

૨૬. ઘણામાં ઘણા ત્રણસેં ટન બારદાનની વાહાણ ઇંગ્લંડ દેશના વેપારના કામમાંજ માત્ર લગાડેલાં હશે તે શીવાયના દરએક વાહાણના માસ્તરે, તે જેજે ખલાશીને પોતાના ખલાશીઓ પૈકી એક ખલાશી તરીકે બ્રિટીશ ઇંડીયા માંહેના કોઇ પણ બંદરમાં ચાકરીએ રાખશે તથા કોઇપણ બંદરથી સફરમાં લઇ જશે તે તે ખલાસીની સાથે આ આકટમાં આગળ કહેલી રીતે કબુલાયત કરવી જોઇયે,

કબુલાયતનો નમુનો અને તેમાંનામજકુર.

૨૭. (૧) સદરહુ દરએક કબુલાયત ગવરનર જનરલ ઇનકોંસીલ મંજુર કરેલા નમુના પ્રમાણે હોવી જોઇએ, અને તેની ઉપર પેહેલી સહી થાય ત્યારે તારીખ નાખવી જોઇએ અને તેની ઉપર કોઇ પણ ખલાસી સહી કરે તેની આગમજ તેની ઉપર માસ્તરે સહી ક

રવી જોઇએ; અને તેની શરત તરીકે તેમાં હેઠળ લખેલી મજકુર હોવો જોઇએ, એટલે:—

(અ) ધારેલી સફરનો અથવા ચાકરીનો પ્રકાર, અને બની શકે તે પ્રમાણે મુદત, અથવા સફરની અથવા ચાકરીની ઘણામાં ઘણી મુદત. અને પ્રથવીની જે જગાઓએ અથવાં ભાગોમાં, એવી જગા અથવા ભાગ હોય તો, તે સફર અથવા ચાકરી કરવાની નહીં હશે તે જગા અથવા તે ભાગ;

(બ) ખલાશીઓની સંખ્યા, તથા દરજ્જા, તેમાં કેટલા જણાને સફરી તરીકે રાખ્યા છે તે લખવું.

(ક) જે વખતે દર એક ખલાશીએ વાહાણ ઉપર હોવું જોઇએ અથવા કામે લાગવું જોઇએ તે વખત;

(ડ) દરએક ખલાશીએ કઇ ચાકરી કરવી જોઇયે તે;

(ઈ) દરએક ખલાશીને જે પગાર મળવાનો તેની રકમ;

(ફ) દરએક ખલાશીને જે ખાવાનું આપવાનુ તેનુ પરિણામ; અને

[ગ) વાહાણ ઉપર તેને ચાલ ચલાવવી તે બાબત, અને દંડ બાબત, ઓછું ખાવાનું આપવા બાબત, અથવા ગૈરચાલ સારૂ બીજી કાયદાસર શિક્ષા કરવા બાબત જે કોઇ નિયમ કબુલ કરવા લાયક છે એવું ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્સીલે મંજુર કર્યું હશે તથા જે કબુલ કરવાને પક્ષકાર રાજી હશે તે નિયમો.

(૨) અને આવી દરએક કબુલાયત એવી રીતે તૈયારી કરેલી જોઇએ કે તેમાં, પગાર આગઉપર આપવા વિશેની તથા ગરમ કપડાં આપવા વાશેની દરએક બાબતમાં માસ્તર તથા ખલાસીની મરજી પ્રમાણે જે કરાર મુજબ (વેપારી લોકોનાં વાહાણ સબંધી જે આકટ ચાલુ થાય તે આકટના ઠરાવ વીરૂધ તે કરાર નહીં જોઇએ) ચાલી શકાય તેવા કરાર કરી શકાય, અને જે બીજા કોઇપણ કરાર કાયદા વિરૂધ નહીં હશે તે બીજા કરારનો તે કબુલાયતમાં શામાવેશ કરી શકાય.

લશ્કર લોકોને આપવાના ખોરાકનું પરીણામ.

૨૮ (૧) એવી કબુલાયત લશ્કર લોકોની સાથે અથવા બીજા દેશી ખલાશીની સાથે કરવામાં આવે ત્યારે એવા દરએક ખલાશીને જે ખોરાક આપવાનું કબુલ કર્યું હશે તેનું પરીમાણ. જે પરીમાણ સ્થાનિક સરકારે ગવરનર જનરલ ઇનકાઉન્સીલની અગાઉથી મંજુરી લઇને વખતે વખતે ઠરાવવાનું તથા પ્રસિધ્ધ કરવાનુ તે પરિમાણથી ઓછું નહીં જોઇએ.

(૨) આ પ્રમાણે ઠરાવેલાં તથા પ્રસિધ કરેલાં પરીમાણ કરતાં ખોરાકનાં ઓછાં પરીમાણ બદલ કોઇ માસ્તર કોઇ લશ્કર લોકની સાથે અથવા બીજા દેશી ખલાશીની સાથે કરાર કરશે તેને ઘણામાં ઘણા ખશેં રૂપીયા સુધીનો દંડ થશે.

લશ્કર લોકો વાહાણ ચઢાવ્યા હોય ત્યારે કરાર.

૨૯ (૧) જ્યારે જ્યારે કોઇપણ લશ્કર લોકની અથવા બીજા દેશી ખલાશીની ચાકરી, જે બંદર બ્રિટીશ ઇન્ડિયામાં નહી હોય તે બંદરમાં પુરી થાય એવી કબુલાયત હોય ત્યારે ત્યારે સતાવીશમી કલમમાં નીર્દીષ્ટ કરેલી વીગત શીવાય વળી તે કરારમાં એવો ઠરાવ હોવો જોઇએ કે, જે બંદરમાં તેને વાહાણ ઉપર ચઢાવ્યો હોય તે બંદરમાં જનારા અથવા બ્રિટિશ ઇન્ડીયામાંના જે બીજાં બંદર બાબત કબુલાયત કરી હોય તે બીજે બંદર જનારા કોઇ વાહાણ ઉપર તેને યોગ્ય ચાકરીએ લગાડવામાં આવશે; અથવા

કે બ્રિટીશ ઇન્ડિયામાંના કોઇપણ બંદરમાં જવા સારૂ તેઓની પાસેથી નાણું ન લેતાં, અથવા જે બીજી શરત કબુલ કરવામાં આવી હશે તે સરત પ્રમાણે કોઇ વાહાણમાં તેને જ

વાની તજવીજ કરી આપવામાં આવશે.

(૨) એવા દરએક કરાર ઉપર વાહાણના ધણીએ, અથવા તેની વતી માસ્તરે સહી કરવી જોઇએ.

(૩) આ કલમમાંના "ખલાશી" આ શબ્દમાં બ્રિટીશ ઇંડીયાના જે કોઇ માણસને બ્રિટીશ ઈંડિયા માંહેના કોઇપણ બંદરથી કોઇ વાહાણ માંહેના ખલાશીઓની મંડળી માંહેના એક આસામી તરીકે સફરમાં લઇ જવામાં આવે તે માણસનો પણ સમાસ થાય છે.

બ્રિટન દેશનાં અથવા વસાહતોનાં વાહાણોને માટે નમુના.

૩૦ યુનૈટેડ કંગડમના અથવા કોઇપણ બ્રિટીશ મુલકના કોઇ વાહાણના માસ્તરે પોતાના ખલાશીઓની મંડળીની સાથે જે જગાનું તે વાહાણ હોય અથવા જે જગાએ તે વાહાણના ખલાશીઓની મંડળીને ચાકરીએ રાખી હોય તે જગાના કાયદા પ્રમાણે યોગ્ય નમુના મુજબ કરેલી કબુલાયત જો હશે અને તે માસ્તર, લશ્કર નહી હોય અથવા બીજો દેશી ખલાશી નહી હોય એવા એકજ ખલાશીને બ્રીટીશ ઇંડીયાના કોઈ બંદરમાં ચાકરીએ રાખે, તો તે ખલાશીને સદરહુ પ્રમાણે થયલી કબુલાયત ઉપર સહી કરવાનો અધીકાર છે, અને તેને આ આકટ પ્રમાણેની કબુલાયત ઉપર સહી કરવાની જરૂર નથી.

ભાગ ૫ મો.

હેલ્થ-આફીસરો.

સન ૧૮૭૫ ના ૧૨ મા આકટમાં વધારેલી મજકુર.

૩૧ સન ૧૮૭૫ નો હિંદુસ્તાનનાં બંદરો બાબતના આકટમાં અગ્યારમી કલમ પછી હેઠળ લખેલી કલમ દાખલ કરવી એટલે:—

હેલ્થ-આફિસરની નીમણુક તથા તેના અધીકાર.

"૧૮ અ, આ આકટ લાગુ હોય તેવા કોઇપણ બંદરમાં હેલ્થ આફીસર નામના એક આફીસરને વખતે વખતે નીમવાનો તથા આ પ્રમાણે નીમેલા કોઇપણ અમલદારને હુદ્દા ઉપરથી સસ્પેંડ અથવા ખસેડવાનો અધિકાર સ્થાનીક સરકારને છે.

"હેલ્થ-આફીસરને સ્થાનીક સરકારના નીરબંધ હુકમ, નીચે લખેલા અધીકાર, તેને જે બંદર સારૂ નીમ્યો હશે તે બંદરની હદમાં છે, એટલે:—

"(અ) સન ૧૮૫૯ ના ૧ લા આકટની ૭૧ મી કલમ પ્રમાણે જે અધીકાર કોઇ વાહાણના સબંધમાં વાહાણના માસ્તરને આપ્યા છે તે તેને છે.

"(બ) તેને કોઇપણ વાહાણ ઉપર જવાનો અને તેમાંના સઘળા ખલાશીઓ અથવા આમેદિઓને અથવા તેઓ પૈકી હરકોઇને વૈદકીય રીતે તપાસવાનો અધિકાર છે.

"(ક) તેને તે વાહાણ ઉપરના માણસોની તંદુરસ્તીની તથા વૈદકીય સ્થીતીની ચોકસી કરવા સારૂ જે લાગ બુકો તથા બીજી કોઇપણ બુકો, કાગળ અથવા દસ્તાવેજ જરૂર લાગે તે હાજર કરવાનું ફરમાવવાનો તથા તે જબરીથી હાજર કરાવવાનો અધિકાર છે.

"(ડ) તેને તે સઘળાં માણસોને અથવા તેઓમાંથી હરકોઇ માણસને સદરહુ કોઇ કારણ સારૂ પોતાની રૂબરૂ બોલાવવાનો તથા તેઓને સવાલ પુછીને જવાબ લેવાનો, અને જે કાંઇ ચોકસી કરવાનું પોતાને યોગ્ય લાગે તેવા જવાબ દેવા બાબત તેમને ફરમાવવાનો અધિકાર છે.

"(ઇ) આ પ્રમાણે સવાલ પુછીને જે કોઇ માણસની પાસેથી જવાબ લીધા હશે તે મા

ણસે કહેલા મજકુરના ખરાપણા બાબત એકરાર કરીને તેની ઉપર સહી કરવા બાબત તે માણસને ફરમાવવાનો અધીકાર તેને છે."

ભાગ ૬ ઠો.

પરચુરણ.

ફરીયાદ કરવા સારૂ માણસો નીમવાનો અધીકાર,

૩૨ (૧) જે બાબતમાં કોઇ પગાર અથવા ખરચ, સન ૧૮૫૪ ના વેપારી લોકોનાં વાહાણ બાબતના આકટની ૨૧૩ મી કલમ પ્રમાણે અથવા વેપારી લોકોનાં વાહાણ બાબતના આકટ સુધારવા બાબતના શન ૧૮૫૫ ના આકટની ૧૬ મી કલમ પ્રમાણે વસુલ કરવા જોગ હોય તે બ્રિટીશ ઇંડીયામાંની કોઇપણ કોરટની હકુમતનીઅંદરના કોઇ વાહણ ઉપર તેજ કલમો પ્રમાણે ચારજ હશે, અથવા કોઇપણ માસ્તર પાશેથી, ધણી પાસેથી અથવા બીજા માણસની પાસેથી વસુલ કરવા જોગ હશે, ત્યારે તે પગાર અથવા ખરચ, સન ૧૮૭૪ના વેપારી લોકોનાં વાહાણ બાબતના આકટની ૨૧૩ મી કલમમાં ઠરાવેલી રીતે ફરીઆદ કરીને વસુલ કરવાનો સામાન્ય અથવા વિશેષ કરીને અખત્યાર ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉશીલને જે માણસો તેઓને યોગ્ય લાગે તેમને ઇંડીયા ગ્યાઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસીધ કરીને વખતે વખતે આપવાનો અધીકાર છે.

(૨) સદરહુ પ્રમાણે અધીકાર આપેલા દરએક માણસને તે પ્રમાણે તેવી કોઇપણ કોરટમાં ફરીયાદ કરીને વસુલ કરવાનો હક છે એવું સમજવું જોઇએ અને તે દરએક માણસ સન ૧૮૭૨ હીંદુસ્તાનના પુરાવાના આકટની ૫૭ મી કલમની ૭ મી રકમના અર્થ પ્રમાણે સરકારી ઓહદા ઉપરનો માલુમ છે એમ શમજવું જોઇયે.

કામઈંડીયાનાસેક્રેટરી આફસ્ટેટઇનકાંશીલના નામથી ચલાવવાં.

૩૩ બત્રીશમી કલમ પ્રમાણે કરવાની સઘળી ફરીયાદ તથા ચલાવવાનાં સઘળાં કામ, ઇંડિયાના સેક્રેટરી આફ સ્ટેટ ઇનકાંઉશીલને નામે કરવી તથા ચલાવવાં.

સન ૧૮૫૯ના ૧ લાઆકટની ૧૦ મી કલમનો સુધારો.

૩૪ સન ૧૮૫૯ ના ૧ લા આકટની ૧૦ મી કલમમાંના "પરીક્ષા માંહેના સઘળા અરજદારોએ હેઠળ લખેલા દરે ફી આપવી જોઇએ.

માસ્તર તરીકેના દાખલાસારૂ.................................દશ રૂપીયા.

માલમ તરીકેના દાખલા સારૂ.................................પાંચ રૂપીયા."

આ શબ્દોને હેઠળ લખેલા શબ્દો દાખલ કરવા, એટલે:—"પરીક્ષા સારૂ જે ફી આપવાની તે, જે દર સ્થાનિક સરકાર ગવરનર જનરલ ઇનકાંઉશીલની અગાઉથી મંજુરી લઇને આ બાબતમાં વખત વખતે ઠરાવશે તે દર પ્રમાણે સઘળા અરજદારોએ આપવી જોઇએ" આ મજકુર દાખલ કરવો.

સન ૧૮૫૯ના૧ લાઆકટની૧૧ મી કલમમાંવધારો.

સન ૧૮૫૯ ના પેહેલા આકટની ૧૧ મી કલમમાં હેઠળ લખેલો મજકુર વધારવો એટલે:—

"પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જે કોઇ બાબતમાં સ્થાનિક સરકારને એવું લાગવાનું કારણ હોય કે સદરહુ રીપોર્ટ અયોગ્ય રીતે કરયો છે; તો તે બાબતમાં દાખલો આપવાની અગાઉ તે અરજદારની ફરીથી પરીક્ષા લેવાનો અથવા તેની ચાલ ચલણની શરટીફીકેટની તથા

વર્હણુકની વગી ચોકશી કરવાનો અધીકાર તે સરકારને છે.

સન ૧૮૫૯ના ૧ લા આકટની ૭૯મી કલમનો સુધારો.

૩૬. સન ૧૮૫૯ના ૧ લા આકટની ૭૯ મી કલમના છેલાપદર શબ્દોને બદલે હેઠળ લખેલા શબ્દો દાખલ કરવા એટલેઃ—"ઘણા માં ઘણા એક હજાર રૂપીયા સુધીના દંડની અથવા ઘણામાં ઘણા બે વરસની મુદત સુધીની કેદની અથવા બેઉ રીતે શીક્ષા.

આક્તરની પરિક્ષાવ ગેરે બાબતના ઠરાવ કેટલાએક વાહાણો ને લાગુ નથી.

૩૭. સન ૧૮૫૯ ના ૧ લા આકટની ૯મી થી તે ૧૬ મી સુધીની (બેઉ સુદ્ધાં) કલમો, જે વાહાણોને સન ૧૮૪૧ ના ૧૦ માં આકટ મુજબ નોંધેલા હશે તથા જે હિંદુસ્તાન મહિના બંદરોની તથા અરબસ્તાનના કિનારાની દરમિયાન વેપાર કરતા હસે તે વાહાણો જ્યારે માત્ર આરબ લોકો, લશ્કર અથવા એશિયાના બીજા માસ તરો તથા ખલાશીઓ ચલાવતા હસે અને તેઓ ઉપર હસે ત્યારે તે વાહાણોને લાગુ છે એમ સમજવું નહી.

શન ૧૮૪૧ ના ૧૦મા આકટની ૨ ૭, ૧૫ મી ૧૭ની અને ૨૩ મી કલમનો સુધારો.

૩૮. સન ૧૮૪૧ નાં સદરહુ ૧૦ મા આકટની ૨ ૭, ૧૫મી, ૧૭ મી, અને ૨૩ મી કલમમાં નબિકા માઆઝમાંની અથવા ઇસ્ટ ઇંડિયા કંપની કોઇ કોરટમાં તે તે ઇલાકાના આડવોકિટ જનરલે ફરિયાદ કરી હોય તો," "સદરહુ પ્રમાણે ફરિયાદ કરયા ઉપરથી," "સદરહુ પ્રમાણે ફરિયાદ કર્યાથી" "સદરહુ પ્રમાણે ફરિયાદ થયા ઉપરથી" આ શબ્દો જે જે દરેક જગાએ આવેલા છે તે તે દરેક જગાએ હેઠળ લખેલા શબ્દો દાખલ કરવા જોઇએ એટલેઃ—

'પ્રેસીડેન્શી માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ અથવા પેહલા વરગના માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ ગુન્હાની સાબીતી થયેથી" આ શબદો દાખલ કરવા જોઇએ.

સન ૧૮૭૮ નો આક્ટ ૫ મો

મુંબાઇ ઇલાકાના આબકારી કાયદા એકઠો કરીને સુધારવા બાબતનો આક્ટ.

મુંબઇ ઇલાકામાં દારૂ તથા કેફ આવનારાં વસાણાં લાવવા તથા બાહાર મોકલવા તથા એક જગોએથી બીજી જગોએ મોકલવા તથા તઇયાર કરવાં તથા વેચવાં અને કબજામાં રાખવા સંબંધી કાયદા છે તે એકઠો કરીને સુધારવો યોગ્ય છે વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

પ્રથમ નિયમ.

ટુંકું નામ. — ૧. આ આક્ટને "સન ૧૮૭૮ નો મુંબઇના આબકારી આક્ટ" કહેવો.

ક્યાં ક્યાં લાગુ છે. — આ આક્ટ આખા મુંબઇ ઇલાકાને લાગુ છે.

સરૂ થવું. — અને આ આક્ટ, સદરહુ ઇલાકાના હરકોઈ ભાગમાં મુંબઇના સરકારી ગાઝેટમાં સરકાર જાહેરનામું પ્રસીધ્ધ કરીને જે તારીખ ફરમાવશે તે તારીખે અમલમાં આવશે.

કાયદા તથા આક્ટ રદ કરવા. — ૨. આ આક્ટને જોડેલા પરીશિષ્ટમાં કાયદા તથા આક્ટ લખ્યા છે તે તેજ પરીશીષ્ટના ત્રીજા આસનમાં નીરદીષ્ટ કરેલા છે તેટલે સુધી રદ કરચા છે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ કાયદા પઇકી અથવા આક્ટો પઇકી કોઇ પણ કાયદા પ્રમાણે અથવા આક્ટ પ્રમાણે આપેલાં જે લાઇસેન્સ આ આક્ટ અમલમાં આવે તે તારીખે અમલમાં હોય તે સઘળાં લાઇસેન્સ જે જે મુદતનાં આપ્યાં હશે તે તે મુદત સુધી જે કાયદા પ્રમાણે અથવા આક્ટ પ્રમાણે તે આપ્યાં હશે તે કાયદાના અથવા આક્ટના ઠરાવોને અનુસરીને તે ચાલુ રેહેશે.

વળી એવું ઠરાવ્યું છે કે આ આક્ટ અમલમાં આવવાની અગાઉ કાંઇ કૃત્ય અથવા ગુનાહ કરચો હશે તેને અથવા કાંઇ મકર્દમું શરૂ થયું હશે તેને અથવા કાંઇ દાવો ઉતપન થયો હશે તેને અથવા કાંઇ શીક્ષાના પેચ આવ્યા હશે તેને સદરહુ રદ કરચા ઉપરથી બાધ આવે છે એમ સમજવું નહીં.

અર્થ. — ૩. આ આક્ટમાં વિષય ઉપરથી અથવા આગલા પાછલા સબંધ ઉપરથી બાધ આવતો ન હોય તો.

"આબકારી મેહેસુલ." — (૧) "આબકારી મેહેસુલ" આ શબ્દોનો અરથ, આ આક્ટના અથવા દારૂ બાબત અથવા કેફ લાવનારાં વસાણાં બાબત જે વખતે જે બીજો કાયદો અથવા આક્ટ અમલમાં હોય તે બીજા કાયદાના અથવા આક્ટના ઠરાવ પ્રમાણે કાંઇ ડીયુટી, અથવા ફી, અથવા કર, અથવા દંડ બેસાડયો હશે અથવા કાંઇ જપ્ત કરીને સરકાર દાખલ કરવાનો હુકમ કરચો હશે તેથી મળેલું અથવાં મળવાનું મેહેસુલ.

"આબકારી આફીસર." — (૨) "આબકારી આફીસર" આ શબ્દોનો અરથ છઠી કલમ પ્રમાણે કાયદાસર રીતે નીમેલો અથવા અધિકાર આપેલો કમીસનર અથવા કલેક્ટર અથવા કોઇ આફીસર અથવા બીજું માણસ એવો સમજવો.

"કમીસનર" — (૩) "કમીસનર" આ શબ્દોના અરથ સીંધ દેશમાં સીંધના કમીશનર તથા બીજે ઠેકાણે જમીન મેહેસુલના કમીશનર અથવા

આકટના કારણ સારૂ સરકાર જે બીજા આફીસરને કમીશનર તરીકે નીમે (તો) તે બીજો આફીશર સમજવો.

"કલેકટર" (૪) "કલેકટર" આ શબ્દનો અરથ જમીન મેહેસુલનો કલેકટર અથવા આ આકટ પ્રમાણે કલેકટરનો અધીકાર ચલાવવા સારૂ તથા કરતવ્ય કરમો કરવા સારૂ પાંચમી કલમ પ્રમાણે નીમેલો કોઇ માણસ એવો સમજવો.

"માજીસ્ત્રેટ" (૫) "માજીસ્ત્રેટ" આ શબ્દનો અરથ મુંબઇ શેહેરમાં પ્રેસીડેન્સી માજીસ્ત્રેટ અને બીજે ઠેકાણે પેહેલા અથવા બીજા વરગના માજીસ્ત્રેટ.

"તાડી" (૬) "તાડી" આ શબ્દનો અરથ નાળીએરીઓમાંથી અથવા તાડમાંથી અથવા ખજુરીમાંથી અથવા કોઇપણ જાતના પામ ઝાડમાંથી કાઢેલો રસ પછી તે ફરમે ટેડ* સ્થિતીમાં હોય કે અન+ ફરમેંટેડ સ્થિતીમાં હોય.

"દારૂ" (૭) "દારૂ" આ શબ્દમાં વઇનદારૂના અરકનો તથા વઇન તથા તાડી તથા બીર તથા જે પ્રવાહી પદારથ આલકા હોલથી થયો હોય અથવા જેમાં આલકા હાલ હોય તે સઘળા પ્રવાહી પદારથનો સમાસ થયછે.

"ગામઠી દારૂ" (૮) "ગામઠી દારૂ" આ શબ્દામાં હિંદુસ્તાનમાં ઉત્પન્ન થએલા અથવા તઇયાર કરેલા સઘળા દારૂનો સમાસ થાય છે.

"કેફ લાવનારાં વસાણાં" (૯) "કેફ લાવનારાં વસાણાં" આ શબ્દામાં ગાંજાનો તથા ભાંગનો તથા તેથી તથા તે મેળવીને તઇયાર કરેલા દરેક પદારથનો શમાસ થાય છે. અને ગાંજાથી અથવા ધાન્યથી અથવા બીજા પદારથથી તઇયાર કરેલા જે જે કેફ લાવનારા પીવાના પદારથનો અથવા કેફ લાવનારી જનસનો શમાશ દારૂ શબ્દમાં થતો નથી તે તે કેફ લાવનારા પીવાના પદારથનો અથવા કેફ લાવનારી જણસનો શમાશ થાય છે, પણ અફીણનો સમાશ થતો નથી, અથવા ૧૮૭૮ ના હીંદુસ્થાનના અફીણના આકટમાં અફીણ શબ્દની વ્યાખ્યા કરી છે તે પ્રમાણે તે શબ્દના અથરમાં જે કોઇ પદારથનો સમાશ થતો હશે તે પદારનો શમાશ થતો નથી.

"લાવવું બહાર મોકલવું" (૧૦) "લાવવું" આ શબ્દમાં મુંબાઇ ઇલાકાના કોઇ ભાગમાં હિંદુસ્થાનના બીજા કોઇ ભાગમાંથી લાવવું એનો શમાશ થાય છે. અને બહાર મોકલવું આ શબ્દમાં મુંબાઇ ઇલાકાના કોઇ ભાગમાંથી હિંદુસ્થાનના બીજા કોઇ પણ ભાગમાં લઇ જવું એનો શમાશ થાય છે.

+ સદરહુ સ્થિતીમાં ન હોય તેવી.

"તઇયાર કરવો" (૧૧) "તઇયાર કરવો" આ શબ્દનો જે જે સ્વભાવીક અથવા માનુષી ક્રિયાથી કાંઇ ગાળેલો અથવા ફરમેંટેડ અથવા કેફ લાવનારો દારૂ અથવા કેફ લાવનારાં વસાણાં તઇયાર થાય છે તે તે ક્રીયાનો શમાશ તથા દારૂ ગાળીને શુધ કરવાની દરએક ક્રિયાનો પણ શમાશ થાય છે.

ભેળ કરવો એ આ વ્યાખ્યાના અરથ પ્રમાણે ક્રિયા છે.

"શેર" (૧૨) "શેર" આ શબ્દનો અરથ ૮૦ શિ તોલા ભાર.

૨ એસ્ટાબ્લીશમેંટ તથા નીબંધ.

આ આકટ અમ... ૪ કમીશનરના નીરબંધને તથા હુકમને અને સરકારના હુક

---

* તાડી કેટલો એક વખત સુધી રાખી હોય ત્યારે તેમાં ફેરફાર થઇને તેની ઉપર ફીણ આવે છે તે સ્થીતીમાં હોય તેવી.

લમાં લાવવાનુ કલેક્ટરને સોપ્યું છે.

મોને અનુશરીને અબકારી, મેહેસુલ વસુલ કરવાનુ તથા આ આકટના ઠરાવ અમલમાં લાવવાનું કામ કલેકટરને સોપ્યુ છે.

આ આકટનાં કારણ સારૂ સરકાર ફરમાવશે તે કમીશનરના તાબામાં મુંબઈનો કલેકટર રેહેશે.

આબકારી મેહેસુલનો વિસેષ કલેકટર જોઇએ તો નીમવો.

૫ આ આકટ પ્રમાણે કલેકટરને આપેલાં સઘળાં અધીકાર તથા કહેલાં સઘળાં કર્તવીય કર્મો કમીશનરના તથા સરકારના નીરબંધ શીવાય વળી જે બીજા નીરબંધ સરકાર વખત વખતે ફરમાવે તે નીરબંધને (તે નીરબંધ હોય તો) અનુશરીને હરકોઇ ડીસ્ટ્રીકટમાં અથવા જગામાં ચલાવવા સારૂ તથા કરવા સારૂ જમીન મેહેસુલના કલેકટર શીવાય બીજા કોઇ માણસને મુંબઇના સરકારી ગેજેટમાં જાહેરનામુ પ્રસિદ્ધ કરીને નીમવાને સરકાર મુખતીયાર છે.

તાબામાંના અમલદાર.

૬ આ આકટનાં ઠરાવ અમલમાં લાવવાનાં કામમાં કલેકટરને મદદ કરવા સારૂ કમિશનરને, આ બાબત સરકારે વખત વખત જે હુકમ કરયા હશે તે હુકમને અનુશરીને પોતાને યોગ્ય લાગે તેવા તાબાનાં આફિશરોને પોતાને યોગ્ય લાગે તેવાં નામથી નીમવાનો તથા પોતાને યોગ્ય લાગે તેવા આ આકટ પ્રમાણે અધિકાર તથા કર્તવ્ય કર્મો તે દરએકને સોંપવાનો અધિકાર છે.

આ આકટ પ્રમાણે જે અધિકાર તથા કર્તવ્યકર્મો પોતાને યોગ્ય લાગે તે અધીકાર તથા કરતવ્ય કરમો કોઇ ખાતાના કોઇ સરકારી આફિશરને તેના જાતના અથવા તેના હુદ્દાના સંબંધથી અથવા બીજા કોઈ માણસને આપવાનો તથા કેહેવાનો અધિકાર સરકારને અથવા સદરહુ પ્રકારના હુકમોને અનુશરીને કમીશનરોને છે, અને પછી સદરહુ પ્રકારના કોઇ આફીશરે પોતાના મુખ્ય હુદ્દાના અધીકાર શીવાય તથા કરતવ્ય કરમો શીવાય વળી સદરહુ અધીકાર ચલાવવા તથા સદરહુ કર્તવીય કરમો કરવાં

પણ એવું ઠરાવીયુ છે કે છત્રીશમી કલમ પ્રમાણે તથા ચાલીશમી કલમની (બ) રકમ પ્રમાણે અધિકાર કોઇ ખાતાનાં જે કોઇ આફીશરનો દરજો પટાવાળાના અથવા કાનસ્ટેબલના કરતાં મોહોટો નહી હોય તે આફીશરને કોઇ પણ પ્રસંગે આપવો નહી. અને આ કલમ પ્રમાણે કાંઇ અધિકાર અથવા કર્તવીય કરમો સોંપ્યાં હોય અથવા કહ્યાં હોય તે સોંપવું અથવા કહેવુ જે અધીકારીએ કર્યું હોય તેને, તે હરકોઇ વખત રદ કરવાનો અથવા તેમાં ફેરફાર કરવાનો અધીકાર છે.

ગેરચાલ બાબત તાબામાંના આફીશરોને શિક્ષા.

૭ ઉપરની છેલી કલમના ઠરાવ પ્રમાણે કમીશનરોએ જે કોઈ તાબામાંના આફીશરને નીમ્યો હોય અથવા જે કોઇ આફીશરને વળી બીજો અધીકાર આપ્યો હોય અથવા કરતવ્યકરમો કહ્યા હોય તેને ખાતાની કાનુન અથવા બંદોબસ્ત તોડ્યા બદલ અથવા બેફીકરાઇ કરયા બદલ અથવા ના લાયકી બદલ અથવા કરતવ્ય કરમની ગફલત બદલ અથવા બીજી ગેરચાલ બદલ ચોકશી કરીને તથા તે દફતરમાં લખી રાખીને હરકોઇ વખતે દંડ કરવાનો અથવા બરતરફ કરવાનો અથવા શસપેંડ કરવાનો અથવા ઓછા દરજા ઉપર ઉતારવાનો અધિકાર કમીશનરોને સદરહુ પ્રકારના હુકમને અનુશરીને છે.

કમીશનરોએ કલેકટરોને અધિકાર આપવાનો.

૮ ઉપરની બેઉ કલમો ઉપરથી પોતાને જે અધિકાર હોય તે સઘળો અથવા પેંડો કલેકટરને અથવા પોતાના તાબામાંના કોઇ કલેકટરને આપવાનો અખત્યાર કમીશનરને છે. અને સદરહુ પ્રમાણે કાંઇ

અખિતયાર આપ્યો હોય તે આપવાનું હરકોઈ વખતે રદ કરવાનો અખત્યાર કમિશનરોને છે.

૩ લાવવું તથા બાહાર મોકલવું તથા એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવું.

દારૂ અથવા કેફ લાવનારાં વસાણાં લાવવાં.

૮ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે હકીકત હોયા વગર કોઈપણ દારૂ અથવા કેફ લાવનારૂં વસાણું મુંબઈ ઇલાકાના કોઈ ભાગમાં ખુશ્કીને રસ્તે અથવા જળ મારગે લાવવું નહીં એટલે—

(અ) સન ૧૮૭૫ ના હીંદુસ્તાનના તારીફના આક્ટ પ્રમાણે અથવા બ્રીટીશ ઈંડીયામાં આણેલા માલ ઉપરની કસ્ટમની ડ્યુટી સંબંધી જે વખત જે બીજો કોઈ કાયદો ચાલુ હોય તે બીજા કાયદા પ્રમાણે ડ્યુટી આપવાને દારૂ અથવા કેફ લાવનાર વસાણું પાત્ર હોયા વગર તથા સદરહુ મજકુરના આક્ટમાં અથવા કાયદામાં કહેલી તેની ડ્યુટી આપ્યા વગર; અથવા.

[બ) સદરહુ પ્રમાણે લાવવાની પરવાનગી આ કલમમાં આગળ આપેલા અખત્યાર પ્રમાણે આપેલી હોયા વગર લાવવું નહીં.

સરકારના હુકમને અનુસરીને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે વખતે વખતે કરવાનો અખિતયાર કલેકટરને છે, એટલે.

(ક) દારૂ અથવા કેફ લાવનારાં વસાણાં અથવા સદરહુ પ્રકારના કાયદા પ્રમાણે ડીઉટું આપવાને પાત્ર હોય તેવા દારૂ શીવાય અથવા કેફ લાવનારાં વસાણાં શીવાય બીજી કોઈ જાતનો દારૂ અથવા કેફ લાવનારાં વસાણાં આ આક્ટ પ્રમાણે જે ડ્યુટી આપવાને પાત્ર હોય (જો હોય તો) તે ડ્યુટી આપે તો તથા જે બીજી શરતો પોતાને યોગ્ય લાગે તે બીજી શરતો પ્રમાણે લાવવાની પરવાનગી આપવાનો; અને

(ડ) સદરહુ પ્રકારની પરવાનગી રદ કરવાનો અખત્યાર છે.

દારૂ અથવા કેફ લાવનાર વસાણું બહાર મોકલવું.

૧૦ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે હકીકત હોયા વગર કાંઈપણ દારૂ અથવા કેફ લાવનારૂ વસાણું મુંબઈ ઇલાકાના કોઈ ભાગમાંથી ખુશ્કીને રસ્તે અથવા જળ મારગે બહાર મોકલવું નહીં એટલે.

(અ) દારૂ અથવા કેફ લાવનારૂ વસાણું સદરહુ ઇલાકામાંના કોઈ બંદરમાં કાયદાસર રીતે જળ મારગે આણેલું હોયા વગર અને તે એક વહાણ ઉપરથી બીજા વહાણ ઉપર ચઢાવેલું હોય તો અથવા ફરાથી બાહાર મોકલું હોય તો જે ફાને અથવા ડ્યુટીને જે વખતે જે કાયદા અમલમાં હશે તે કાયદા પ્રમાણે પાત્ર હશે તે ફી અથવા ડ્યુટી આપ્યા પછી યોગ્ય અખીતયારવાળા અધીકારીએ તે બાહાર મોકલવાની પરવાનગી આપેલી હોયા વગર, અથવા

(બ) આ કલમમાં આગળ અખિતયાર કહેયો છે તે અધીકાર પ્રમાણે બહાર મોકલવાની પરવાનગી આપેલી હોયા વગર, સદરહુ પ્રમાણે બહાર મોકલવું નહીં.

સરકારના હુકમને અનુસરીને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે વખત વખત કરવાનો અખીતયાર કલેકટરનો છે

(ક) આ આક્ટ પ્રમાણે જે ડ્યુટી આપવા દારૂ આ૦ કેફ લાવનારાં વસાણાં આ૦ કોઈ જાતનો દારૂ આ૦ કેફ લાવનારાં વસાણાં પાત્ર હશે (હોય તો) તે ડ્યુટી આપે તો તથા તે બીજી શરતો પોતાને યોગ્ય લાગે તે શરતો પ્રમાણે તે દારૂ આ૦ કેફ લાવનારાં વસાણાં બહાર મોકલવાની પરવાનગી આપવાનો, અને

(ડ) સદરહુ પ્રકારની પરવાનગી રદ કરવાનો અખીતયાર છે.

૯ મી તથા ૧૦

૧૧ પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે ઉપરની છેલ્લી બેઉ કલમની કોઈ

મી કલમથી કેટલા એક કાયદાએને તથા ગવરનર જનરલઇનકાઉંશીલના અધીકારનેબાધઆવતા નથી.

પણ ઠરાવ ઉપરથી હેઠળ લખેલી વાત બાબત જે વખતે જે કોઇ કાયદા અમલમાં હોય તેને બાધ આવે છે એવું સમજવું નહી એટલે જે કાયદા ઉપરથી કાંઇ દારૂ આ૦ કેફ લાવનાર વસાણું શદરહુ ઇલાકામાં લાવવાની મના હશે આ૦ મરીયાદા કરી હશે તે કાયદાને આ૦ જે કાયદા ઉપરથી સદરહુ પ્રકારના લાવવાની મના કરવાનો આ૦ મર્યાદા ઠરાવવાનો અધીકાર ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંશીલને હશે તે કાયદાનો અથવા જે વખતે જે કાંઇ કાયદા અમલમાં હશે તે કાયદા ઉપરથી કોઇ દારૂ અથવા કેફ લાવનાર વસાણું કસટમની જે ડયુટીને પાત્ર હશે તે ડયુટી સઘળી અથવા થોડી તે દારૂની અથવા કેફ લાવનાર વસાણાની માફ કરવાનો અધીકાર જે કાયદા ઉપરથી ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંશીલને હશે તે કાયદાને બાધ આવેછે એમ સમજવું નહી.

વળી એવું ઠરાવ્યું છે કે કોઇ દારૂ આ૦ કેફ લાવનાર વસાણું સદરહુ બેઉ કલમો પઇકી હરકોઇ કલમ પ્રમાણે આ૦ આકટના બીજા ઠરાવો પઇકી હરકોઇ ઠરાવ પ્રમાણે જે ડયુટીને પાત્ર હશે તે ડયુટી તે દારૂની આ૦ કેફ લાવનાર વસાણાંની માફ કરવાનો અધીકાર ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંશીલને આ૦ મુંબઇના ગવરનર ઇનકાઉંશીલને છે.

દારૂ તથા કેફ લાવનારાં વસાણાં એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવાં.

૧૨ એકંદર રીતે આખા ઇલાકા સારૂ આ૦ કોઇપણ પ્રદેશ શારૂ આ૦ ડીસ્ટ્રીકટ શારૂ આ૦ શેહેર શારૂ આ૦ કસબા શારૂ આ૦ ગામ શારૂ જે પરીણામ મુંબઇના સરકારી ગાજેટમાં જાહેરનામું પ્રસીદ્ધ કરીને ઠરાવવાનું સરકારને વખતો વખત યોગ્ય લાગે તે પરીમાણના કરતા વધારે દારૂ આ૦ કેફ લાવનારાં વસાણાં હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે હકીકત વગર એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવાં નહી અથવા લઇ જવાં નહી. એટલે—

(અ) ગાંમઠી દારૂ શિવાય બીજો દારૂ હોય તે પ્રસંગે તે જેટલો મોકલ્યો હોય આ૦ લઇ ગયા હોય તેટલો તે, જે જગાએ તે મોકલવામાં આ૦ લઇ જવામાં આવતો હોય તથા જે જગાએ વેચવા વિશે આ આકટના ઠરાવ પ્રમાણે યોગ્ય રીતે લૈસેન્શ અથવા પરવાનગી આપેલી હોય તે જગાએ ખાનગી ઉપયોગ સારૂ અથવા વેચવાસારૂ શુદ્ધબુદ્ધીથી જોઇતો હોયા વગર, અથવા

(બ) આગલી કલમના ઠરાવ પ્રમાણે આ બાબત યોગ્ય રીતે અધીકાર આપેલા આબકારી આફીસરે આપેલી પરવાનગી ચીઠી હોયા વગર, મોકલવો નહી. અથવા લઇ જવો નહી.

એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવા બદલ પરવાનગી ચીઠી.

૧૩ દારૂ અથવા કેફ લાવનારાં વસાણાં એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવા બદલ અથવા લઇ જવા બદલ પરવાનગી ચીઠીઓ આપવાનો અધીકાર કલેકટરને અથવા આ બાબત યોગ્ય રીતે અધિકાર આપેલા બીજા કોઇપણ આબકારી આફીશરને છે.

સદરહુ પ્રકારની પરવાનગી ચીઠીઓ ઘણું કરીને નિયમિત મુદત સુધી અથવા નિરદિષ્ટ કરેલા પ્રસંગ સારૂજ ફક્ત આપવાનો અધિકાર છે.

સદરહુ પ્રકારની હરએક પરવાનગી ચીઠીમાં હેઠળ લખેલી વાત નિરદીષ્ટ કરેલી જોઇયે—

(અ) જે માણસને દારૂ અથવા કેફ લાવનારાં વસાણાં એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવાનો અથવા લઇ જવાનો અધીકાર આપેલો હોય તે માણસનું નામ, અને

(બ) જે મુદત સુધી તે પરવાનગી ચીઠી અમલમાં રેહેવાની હોય તે મુદત, અને

(૫) જે દારૂ બદલ અથવા કેફ લાવનારાં વશાણા બદલ પરવાનગીચીઠી આપી હોય તે દારૂ અથવા કેફ લાવનારા વસાણાં કેટલાં તથા કયા પ્રકારનાં છે તે, અને

(૬) જે જગાએથી તથા જે જગામાં દારૂ અથવા કેફ લાવનારાં વસાણાં મોકલવાનાં અથવા લઇ જવાનાં હોય તે જગા, અને દશ મઇલના કરતાં વધારે અંતર ઉપર જગા હોય તેવી જગાને પ્રસંગે જે મારગે તે લઇ જવાનાં હોય તે માર્ગ.

૪ તઈયાર કરવું.

આઆકટનાઠરાવનેઅનુશરયાવગરદારૂઅથવાકેફલાવનારૂ વસાણું તૈયારકરવાની મનાઈ.

૧૪ આ બાબત કલેકટરે આપવાના લૈસેન્સના આધાર વગર તથા તેમાંથી મર્યાદા તથા શરતને અનુશરયા વગર અથવા ત્રીસમી કલમની શરતને અનુશરયા વગર.

કાંઇપણ દારૂ અથવા કેફ લાવનારૂ વસાણું તઈયાર કરવું નહી, અને

કોઇ ઝાડમાંથી તાડી કાઢાડવી નહી, અને

કોઇ ભઠી આ૦ *બુઅરી બાંધવી નહી આ૦ ચલાવવી નહી, અને

કોઇ માણસે દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂ કાંઇ વસાણું તઇયાર કરવા સારૂ કાંઇ પણ પદારથનો આ૦ અર્ક કાહાડવાનો યંત્રનો આ૦ પાત્રનો આ૦ ઓજારનો આ૦ સંચાનો ઉપયોગ કરવો નહી અથવા એ રાખવું નહી આ૦ પોતાના કબજામાં રેહવા દેવું નહી.

સરકારી ભઠીઓ સ્થાપવી.

૧૫ સરકારની અગાઉથી મંજુરી લઇને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાનો અધીકાર કલેકટરને છે—

[અ) જે શરતો બેસાડવાનું સરકારને યોગ્ય લાગે તે શરતોથી દારૂ અથવા કોઇ જાતનો દારૂ ઉપરની છેલ્લી કલમ પ્રમાણે આપેલાં લૈસેન્સ ઉપરથી જે ભઠીમાં તૈયાર કરી શકાય તેવી સરકારી ભઠી પોતાની હકુમતની કોઇ જગામાં સ્થાપવાનો અને

(બ) સદરહુ પ્રમાણે સ્થાપેલી કોઇ સરકારી ભઠી બંધ કરવાનો અધીકાર છે.

૫ વેચાણ.

લૈસેન્સવગરઅથવાપાશ વગરદારૂ તથાકેફલાવનારાંવસાણાંવેચવાની મના.

૧૬ આ કલમમાં આગળ બીજી રીતના ઠરાવ કરયા છે તે શીવાય દારૂ તથા કેફ લાવનારાં વસાણાં કલેકટરે આપેલાં લૈસેન્સ વગર અથવા પાશ વગર વેચવાં નહી.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે કોઇ દારૂ હીંદુસ્થાનમાં તઈયાર કરેલો નહી હોય અથવા ઉત્પન્ન કરયો નહી હોય તે જે અસલનાં પીપમાં આ૦ પ્યાકેજમાં આણેલો હશે તેવોજ તે તેના અસલનાં પીપમાં આ૦ પ્યાકેજમાં હોય ત્યારે આ૦ શુધ્ધબુધ્ધીથી નમુના સારૂ થોડો થોડો મુંબઇ શેહેરમાં તથા જે બીજી જગા સરકાર વખતે વખત ફરમાવે તે બીજી જગામાં વેચવાને સદરહુ પ્રકારનાં કોઇ પણ લૈસેન્શની જરૂર નથી.

વળી એવું ઠરાવ્યું છે કે જે ઝાડમાંથી કાંઇ કેફ લાવનારૂ વશાણું ઉતપન થતું હશે તે ઝાડનું વાવેતર કરનારાએ અથવા ધણીએ તે ઝાડના જે ભાગમાંથી કેફ લાવનારૂ વશાણું તૈયાર કરવામાં આવતું હશે અથવા ઉત્પન્ન થતું હશે તેનું વેચાણ, કેફ લાવનારાં વશાણાં વેચવાનું આ કલમ પ્રમાણે લૈસેન્શ જે માણસ ધારણ કરતુ હશે તે માણસને કરવા બાબત અથ

*બુઅરી એટલે બીર વગેરે હરમેટેડ દારૂ તૈયાર કરવાનું કારખાનું.

વા કેફ લાવનારાં વશાણાં તૈયાર કરવા બાબતનું અથવા બહાર મોકલવા બાબતનું જે માણસને આ આકટ પ્રમાણે યોગ્ય રીતે લૈસેન્શ આપેલું હશે તે માણસને કરવા બાબત શદરહુ પ્રકારનાં કોઇ લૈસેન્શની જરૂર નથી.

પરચુરણ વેચાણની મર્યાદા. ૧૭ ગામડીદારૂ અથવા કાંઇ કેફ લાવનારૂ વશાણું કોઇ નીરદીષ્ટ કરેલા પ્રદેશમાં અથવા જગામાં એકજ વખતે અથવી કોઇ એકજ દીવસે માણસને એકંદર કેટલું પરચુરણ વેચવાનો અધીકાર છે તેની મર્યાદા મુંબઇના સરકારી ગેઝેટમાં વખતે વખતે જાહેરનામુ પ્રસિધ્ધ કરીને ઠરાવવાનો અધીકાર સરકારને છે.

કોઇ પ્રદેશમાં અથવા જગામાં સદરહુ પ્રકારની મર્યાદા ઠરાવી હોય ત્યારે તે મર્યાદાના કરતાં વધારે ગામડી દારૂ અથવા કેફ લાવનારૂ કાંઇ વસાણું કોઇ કોઇ વખતે વેચવા બાબતનો વિશેષ હુકમ પાંત્રીશમી કલમ પ્રમાણે કમિશનરે ઠરાવેલી કાનુનને અનુશરીને આપવાનો અધિકાર કલેકટરને અથવા આ બાબત યોગ્ય રીતે અધિકાર આપેલા કોઇ અબકારી આફીશરને છે.

તાડીનું વેચાણ. ૧૮ તાડી ઉત્પન થનાર કોઇ ઝાડના ધણીએ તથા સદરહુ પ્રકારનાં કોઇ ઝાડના રસ ઉપર હક હોય તેવા કોઇ માણસે તથા કોઇ પણ તાડી કાહાડનારે તાડી વેચવી નહી અને બારમી કલમની બ, રકમ પ્રમાણે આપેલી પરવાનગીચિઠી ઉપરથી તાડી એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલનાર અથવા લઇ જનાર કોઇ માણસે હેઠળ લખેલાં લાઇસેન્શ વગર બીજી રીતે અથવા હેઠળ લખેલાં માણસ શિવાય બીજાં માણસને તાડી વેચવી નહી, એટલે—

(અ) સોળમી કલમ પ્રમાણે આપેલાં લાઇસેન્શ વગર, અથવા

(બ) દારૂ બનાવવાનું અથવા વેચવાનું લાઇસેન્શ આ અકટ પ્રમાણે જે માણસને આપ્યું હશે તે માણસ શિવાય બીજા કોઇ માણસને વેચવી નહી.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે આ આકટના તાડી સબંધી સઘળા ઠરાવ મુંબઇના સરકારી ગ્યાઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિધ્ધ કરીને કોઇ પ્રદેશ બાબત વખતે વખતે સસ્પેંડ (મોકુફ) કરવાનો અધીકાર સરકારને છે અને પછી આ આકટમાં ગમે તે ઠરાવ હોય તોયપણ સદરહુ પ્રકારનું જાહેરનામું જેટલી મુદત સુધી અમલમાં રેહેશે તે મુદતમાં સદરહુ પ્રકારના પ્રદેશમાં લાઇસેન્સ વગર અથવા પાસ વગર તાડી કાહાડવાનો તથા વેચવાનો અધિકાર છે.

૬ ડયુટી.

દારૂની ડયુટી. ૧૯ હેઠળ લખેલા સઘળા દારૂની ડયુટી આપવી એવું સરકાર ફરમાવે તો જે દર સરકાર વખતે વખતે ઠરાવશે તે દરે લેવી એટલે—

(અ) નવમી કલમની (ક) રકમના ઠરાવ પ્રમાણે મુંબઇ ઇલાકાના કોઇ પણ ભાગમાં જે દારૂ લાવવાની પરવાનગી આપી હશે તે દારૂ, અથવા

(બ) દશમી કલમની [ક] રકમના ઠરાવ પ્રમાણે મુંબઇ ઇલાકાના કોઇ ભાગમાંથી જે દારૂ બાહાર મોકલવાની પરવાનગી આપી હશે તે દારૂ. અથવા

ચઉદમી કલમ પ્રમાણે આપેલા કોઇ લાઇસેન્સ ઉપરથી તઇયાર કરેલો દારૂ, અથવા

[ડ] પંદરમી કલમ પ્રમાણે સ્થાપેલી કોઇ ભઠીમાં તઇયાર કરેલો દારૂ. અથવા.

(ઇ) તેરમી કલમ પ્રમાણે એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવાની અથવા લઇ જવાની પરવાનગી જે દારૂ બાબત મળેલી હોય તે દારૂ.

સદરહુ બેસાડવાની ડયુટી ફલાણા કસના કરતાં વધારે નહી હોય એવા દારૂની ઇપીરિય

આબ્કારીને લાગુ પડતા દર પ્રમાણે તથા સદરહુ કલમના ફકરામાં દારૂના કર વધારે હોય તે પ્રમાણે પ્રમાણે તે દર વધારીને બેસાડવાનો અધીકાર છે અથવા વિશેષ અધીકાર આપ્યા બદલ રોજ અથવા મહીને મહીને અથવા નીરદીષ્ટ કરેલી બીજી મુદતે મુદતે આપવાની ઉધડી રકમે અથવા જે બીજી કોઇ રીત ફરમાવવાનું સરકારને યોગ્ય લાગે તે બીજી રીતે આપવી એ પ્રમાણે બેસાડવાનો અધીકાર છે.

તાડનાં ઝાડ છેદવા બદલ ડ્યુટી.

૨૦ તાડી ઉત્પન થનારાં જે જે ઝાડમાંથી તાડી કાહાડવામાં આવતી હશે તે તે ઝાડ ઉપર જે મુદતમાં તે તે ઝાડ છેદવામાં આવે તે મુદત બદલ સરકાર ફરમાવે તો સરકાર વખતે વખતે ફરમાવે તે ડ્યુટી લેવી.

અને તાડી કાહાડવા બાબત ચઊદમી કલમ પ્રમાણે આપેલાં દરએક લાઇસેન્સમાં ત્રીસમી કલમ પ્રમાણે જે બીજી કાંઇ તપશીલ સરકારે ઠરાવી હશે તે શિવાય વળી હેઠળ લખેલી વાત નીરદીષ્ટ કરેલી જોઇએ —

(અ) છેદવાનાં ઝાડ કેટલાં તથા કયા પ્રકારનાં તથા કયાંહાં છે તે.

(બ) લાઇસેન્સમાં દાખલ કરેલાં દરએક ઝાડ બાબત લેવાની ડ્યુટીની રકમ.

[ક) સદરહુ ડ્યુટી હફતે હફતે લેવાની હોય તો કયે કયે હફતે તથા કઇ કઇ મુદતે લેવી તે હફતા તથા તે મુદત.

ડ્યુટી કોણે આપવી.

૨૧ સદરહુ ડ્યુટી તાડી કાહાડવાનું લાઇસેન્સ ધારણ કરનારા માણસની પાસેથી પ્રથમતઃ લેવાનો અધીકારછે અને તે તે આપવાને ચુકે તો અથવા વગર લાઇસેન્સે ઝાડ છેદે તો ઝાડના ધણીના પાસેથી લેવાનો અધિકાર છે.

પોતે ડ્યુટી આપી હોય તે લાઇસેન્સવાળાની પાસેથી વસુલ કરવામાં મદદ મળવાનો હક ધણીને છે.

૨૨ ઝાડના ધણી પાસેથી ઉપરની છેલ્લી કલમ પ્રમાણે કોઇ ડ્યુટી વસુલ કરવામાં આવે ત્યારે તે લાઇસેન્સ ધારણ કરનાર માણસની પાસેથી વસુલ કરવા સારૂ સદરહુ ધણીને હેઠળ લખેલી કાયદાશર મદદ મળવાનો હક છે એટલે જમીનના ઉપરી ધારણ કરનારાને તેના ખેડુત પાસેથી પોતાનું લેણુ વસુલ કરવા બાબત જે વખતે જે કાયદા અમલમાં હોય તે કાયદાના ઠરાવ પ્રમાણે મદદ મળવાનો હક છે.

કોઇ પ્રદેશમાં તાડી કાહાડવાના હકનો ઇજારો આપવો.

૨૩ જે કોઇ પ્રદેશને આ કલમના ઠરાવ લાગુ કરવાનું સરકારને યોગ્ય લાગે તે પ્રદેશમાં જે જે ઝાડમાંથી તાડી કાહાડવામાં આવતી હશે તે તે ઝાડ ઉપર વીશમી કલમ પ્રમાણે ડ્યુટી લેવાનું ફરમાવ્યાને બદલે સદરહુ પ્રકારના પ્રદેશમાંના તાડી ઉત્પન થનારા સઘળાં ઝાડમાંથી તાડી કાહાડવાના હકનો ઇજારો પોતાને યોગ્ય લાગે તે મુદતનો તથા પોતાને યોગ્ય લાગે તે પ્રમાણે ડ્યુટી ઉધડી રકમે અથવા મુદતે મુદતે હપતાથી આપે તો તથા પોતાને યોગ્ય લાગે તે શરતો ઠરાવીને આપવાનો અધિકાર સરકારને છે.

સદરહુ પ્રકારના કોઇ પ્રદેશમાં સદરહુ હક જે માણસને ઇજારે આપ્યો હોય તેની લખેલી પરવાનગી વગર કોઇ માણસે તાડી ઉત્પન થનારાં કોઇ ઝાડમાંથી તાડી કહાડવી નહી.

આ આક્ટ ઠર્યાની અગાઉ તાડ ઉપર કર અથવા ફી લીધી તે કાયદાશર

૨૪ કેટલીએક ડિસ્ત્રિક્ટમાં તાડ છેદવા બાબત આજ સુધી કર લેવામાં આવ્યો છે તે અથવા સદરહુ પ્રકારના ઝાડમાંથી તાડી કાહાડવા બાબત લાઇસેન્સ ફી લીધી છે તે કાયદાશર લીધીછે એમ સમજવું અને તે કર અથવા ફી લેવાનું, આ આક્ટના ઠરાવને

લીધી એવું ઠરા વ્યુ છે.

અનુશરીને તથા હાલ જે દર તથા કાનુન અમલમાં છે તેજ દરે આ કાનુન પ્રમાણે હેઠળ લખેલાં વખત સુધી ચાલું રાખવાનો અધિકાર છે એટલે આ આકટ ઉપરથી આપેલો અધિકાર ચલાવીને સરકાર બીજી રીતે ફેરવે તે વખત સુધી ચાલુ રાખવાનો અધીકાર છે.

સદરહુ પ્રકારનો જે કાંઈ કર અથવા ફી આ આકટ કરયાની અગાઉ આપવાનો થયો હશે તે કરની અથવા ફીની ચઢેલી બાકી, આ આકટ પ્રમાણે આપવાની થયેલી ડયુટી પ્રમાણે વસુલ કરવાનો અધિકાર છે.

સરકારી ઝાડમાં તાડી કાહાડવાનો અધિકાર.

૨૫ જે ઝાડ ઉપર સરકારનો હક છે તે ઝાડમાંથી તાડી કાહાડવાનો અધિકાર સરકારના સામાન્ય હુકમને અનુશરીને જે શરતો કલેકટરને યોગ્ય લાગે તે શરતો પ્રમાણે દરસાલ લીલામ કરીને અથવા બીજી રીતે વેચવાનો અધિકાર છે.

સંયુકત અધિકાર આપ્યા હોયત્યારેડયુટીનોઠરાવકરવો.

૨૬ એકજ માણસને હેઠળ લખેલી વાત કરવાની પરવાનગી આપી હોય ત્યારે એટલે—

(અ) તાડી કાહાડવાની તથા તે અનફરમેંટેડ સ્થિતીમાં વેચવાની અથવા;
(બ) તાડી કાહાડવાની તથા તે અનફરમેંટેડ સ્થીતીમાં બાહાર મોકલવાની; અથવા
(ક) અનફરમેંટેડ તાડી લાવવાની તથા તે અનફરમેંટેડ સ્થિતમાં વેચવાની; અથવા
(ડ) ફરમેંટેડ અથવા અનફરમેંટેડ તાડી કાહાડવાની અથવા લાવવાની અને બીજા દારૂ તઇયાર કરવામાં તેનો ઉપયોગ કરવાની; અથવા

અનફરમેંટેડ તાડી શીવાય બીજો કોઈ ગામઠી દારૂ.

(ઇ) તૈયાર કરવાની અથવા લાવવાની તથા વેચવાની; અથવા
(ફ) તૈયાર કરવાની તથા બાહાર મોકલવાની પરવાનગી આપી હોય ત્યારે સંયુકત અધીકાર આપ્યા બદલ જે ડયુટી; સરકારના સામાન્ય અથવા વિશેશ હુકમ પ્રમાણે ચાલીને કલેકટરને યોગ્ય લાગે તે લેવાનો અધીકાર છે.

કેફ લાવનારાં વસાણાંની ડયુટી.

૨૭ કોઇ કેફ લાવનારૂ વસાણું તઇયાર કરવા બાબતનું અથવા વેચવા બાબતનું આ આકટ પ્રમાણે લાઇસેન્સ આપ્યુ હોય ત્યારે અને કોઇ કેફ લાવનારૂ વસાણું લાવવાની અથવા બાહાર મોકલવાની અથવા એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવાની અથવા લઇ જવાની પરવાનગી આ આકટ પ્રમાણે આપી હોય ત્યારે સદરહુ અધીકાર આપ્યા બદલ જે ડયુટી સરકારના સામાન્ય અથવા વિશેષ હુકમ પ્રમાણે ચાલીને કલેકટરને યોગ્ય લાગે તે ડયુટી લેવી.

ડયુટીનો ઇજારો આપવાનો અધિકાર છે.

૨૮ કોઇ પણ પ્રદેશમાં આ આકટ પ્રમાણે જે ડયુટી લેવાની હોય તે સઘળી ડયુટીનો અથવા તેઓ પઇકી કોઇ પણ ડયુટીનો ઇજારો, સરકારની મંજુરીથી તથા સરકાર જે નાણું આપવાનું ઠરાવે તે આપવાની શરતે તથા સરકાર જે બીજી શરત ઠરાવે તે શરત મુજબ આપવાનો અધીકાર છે.

પોતાની લેણી થયેલી રકમ વસુલ કરવા સારૂ કલેકટરને અરજી કરવા

૨૯ સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ ઇજારદારને પોતાના લાઇસેન્સવાળાની પાસેથી લાઇસેન્સ બાબત કાંઇ પણ રકમ લેણી હશે ત્યારે તે ઇજારદારને અથવા તાડી કાહાડવાના હકના ઇજારદારને, તાડી ઉત્પન્ન થનાર કોઇ પણ ઝાડમાંથી જે માણસે તાડી કાહાડી હશે તે

નો અખત્યાર ઇજારદારને છે.

માણસના પાશે કાંઇ રકમ લેણી હશે ત્યારે પોતાના તરફથી સદરહુ પ્રકારની રકમ વસુલ કરવી એ પ્રમાણે કલેકટરને અરજી કરવાનો અખત્યાર સદરહુ પ્રકારના ઇજારદારને છે, અને સદરહુ પ્રકારની રકમ, જમીન મેહેસુલની ચહેલો બાકી હોય તે પ્રમાણે વસુલ કરવાનો અખત્યાર કલેકટરને પોતાના પ્રસંગાનુસાર વરતનાધિકારથી છે અને સદરહુ પ્રમાણે વસુલ કરેલી રકમ કલેકટરે તે અરજદારને આપવી.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સદરહુ પ્રકારની રકમ વસુલ કરવા સારૂ કલેકટરે કરેલા કોઇ પણ પ્રોસેસ બજાવવા હોય તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે હકિકત હોયતો મોકુફ રાખવા. એટલે સદરહુ પ્રકારની રકમ જે માણસની પાસેથી વસુલ કરવાની હશે તે માણસ ઇજારદારના માગણીનો ઇનસાફ થવા સારૂ દિવાની કોરટમાં ફરિયાદ કરે તથા પોતે સદરહુ પ્રકારના ઇજારદારને જે રકમ આપવી એવું કોરટ ઠરાવે તે રકમ આપવા બાબત કલેકટરની ખાત્રી થાય તેવો જામીન આપે તો મોકુફ રાખવા.

વળી એવું ઠરાવ્યું છે કે આ કલમના કોઇપણ ઠરાવ ઉપરથી અથવા તે કલમ પ્રમાણે કરેલી કોઇપણ વાત ઉપરથી હેઠળ લખેલા હકને બાધ આવે છે એવું સમજવું નહી એટલે સદરહુ પ્રકારના કોઇપણ ઇજારદારની સદરહુ પ્રકારના કોઇપણ માણસની પાસેથી કાંઇ રકમ લેણી હશે તે દિવાની કોરટમાં ફરિયાદ કરીને અથવા બીજી રીતે વસુલ કરવાના તે ઇજારદારના હકને બાધ આવે છે એમ સમજવું નહી.

૭ લાઇસેન્સ વગેરે.

લૈસેન્સનો નમુનો અનેશરતોવગેરે.

૩૦ આ આકટ પ્રમાણે જે જે લૈસેન્શ અથવા પરવાનગીચીઠી અથવા પાસ આપવી તે.

આ બાબત સાધારણ રીતે આ૦ કોઇ વિશેષ પ્રસંગે કરેલી જે કાનુન આ૦ હુકમ આ આકટ વિરૂધ નહી હોય તે કાનુનમાં આ૦ હુકમમાં સરકારે ફરમાવેલી.

(અ) ફી આપવાની હોય તો તે ફી આપે તો; અને

[બ) ફરમાવેલી મુદતની, અને

(ક) ફરમાવેલી મર્યાદા મુજબ તથા શરત મુજબ, અને

(ડ) ફરમાવેલા નમુના પ્રમાણે તથા ફરમાવેલી તપશીલની આપવી.

લૈસેન્સવાળાએ શામી કબુલાયત સહી કરીનઆપવી.

૩૧ કોઇ દારૂ અથવા કેફ લાવનારૂ વસાણું તઇયાર કરવા બાબત આ૦ વેચવા બાબત આ આકટ પ્રમાણે જે જે માણસ લૈસેન્સ લેશે તેણે પોતાના લૈસેન્સના ધારણ પ્રમાણે શામી કબુલાત સહી કરી આપવી જોઇએ અને પોતાની કબુલાત પુરી કરવા સારૂ કલેકટર જામીન માગે તેવો જામીન આપવો જોઇએ.

લૈસેન્સ વગેરે પાછાં લેવાનો અધીકાર.

૩૨ આ આકટ પ્રમાણે આપેલું કોઇ લૈસેન્સ આ૦ પરવાનગી ચીઠી આ૦ પાસ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે હકીકત હોયતો સંક્ષેપ રીતે કામ ચલાવીને પાછી લેવાનો આ૦ રદ કરવાનો અધિકાર કલેકટરને છે, એટલે—

(અ) તેનો ધારણ કરનારાએ કાંઇ ફી આ૦ ડયુટી આપવાની હોય તે યોગ્ય રીતે ન આપેતો, અથવા

(બ) સદરહુ પ્રકારનાં લૈસેન્સના આ૦ પરવાનગી ચીઠીના આ૦ પાસના ધારણ કરનારએ આ૦ તેના નોકરે આ૦ તેની સ્પષ્ટ આ૦ ગરભિત અર્થની પરવાનગીથી ત

ની તરફથી કામ કરનારાં કોઇ માણસે અફ્‌ર .કારનાં લેશન્શની આ૦ પરવાન ગી ચિઠ્ઠીની આ૦ પાસની મર્યાદા પઇકી આ૦ શરતો પઇકી કોઇ મર્યાદા અથવા શરત તોડી હોય ત્યારે; અથવા

(ક) તેના ધારણ કરનારાઉપર આ આાકટ વિરૂદ્ધ આ૦ અબકારી મેહેસુલસબંધી બીજો કોઇ કાયદો જે વખતે જે અમલમાં હોય તે બીજા કાયદા વિરૂધ કોઇ ગુન્હાની આ૦ કોઇ ફોજદારી ગુન્હાની શાબેતી થઇ હોય તો સક્ષેપ રીતે કામ ચલાવીને તે પાછી લેવાનો આ૦ રદ કરવાનો અધિકાર કલેકટરને છે.

૮ સામાન્ય ઠરાવ.

લૈટલાએક લૈસેન્સ વાળાએ માપવગેરે રાખવાની જરૂર છે.

૩૩ જે જે માણસ આ આકટ પ્રમાણે આપેલા લૈસેન્સ ઉપર થી દારૂ તઈયાર કરશે અથવા વેચશે તે માણસે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાની જરૂર છે, એટલે—

(અ) જે માપ તથા દારૂનો કશ આ૦ મત તપાસવાના જે યંત્રો કલેકટર કહે તે માપ તથા યંત્રો પોતે મેળવી લેવાં તથા તે સારી સ્થિતિમાં રાખવાં, અને

(બ) આ બાબત યોગય રીતે અધીકાર આપેલા કોઇ અબકારી અફસરે ફરમાવ્યું હોય તો પોતાના કબજામાંનો કાંઇ દારૂ સદરહુ અબકારી આફીશર કહે તે રીતે હરકોઇ વખતે માપવાની અથવા તેનો કશ અથવા મત તપાસવાની જરૂર છે.

ડયુટી વગેરે વસુલ કરવી.

૩૪ આ આકટના આ૦ આ આકટ પ્રમાણે આપેલા લૈસેન્સના આ૦ પરવાનગીચિઠ્ઠીના આ૦ પાસના પાછલા ઠરાવ પઈકી કોઇ ઠરાવ પ્રમાણે જે ડયુટી તથા કર તથા દંડ તથા ફી લેવાની હોય તે સઘળી અને આ આકટ પ્રમાણે કોઇ ઇજારદાર પાસે જે રકમ લેણી હોય તે સઘળી રકમ હેઠળ લખેલી રીતે વસુલ કરવાનો અધિકાર છે એટલે તે આપવાને જે માણસ પ્રથમ પાત્ર હશે તે માણસની પાસેથી આ૦ તેનો જામીન હોય તો તે જામીનની પાસેથી જમીન મેહેસુલ ની ચઢેલી બાકી હોય તે પ્રમાણે વસુલ કરવાનો અધીકાર છે.

કાનુનકરવાનોકમીશનરનો અધીકાર

૩૫ હેઠળ લખેલી વાત બાબત વખતે વખતે કાનુન કરવાનો અધિકાર કમીશનરોને છે.

(અ) લાઇસેન્શવાળા તાડી વેચનારાને અથવા જે માણસો બીજો દારૂ તઈયાર કરવામાં તાડીનો ઊપયોગ કરતા હશે તેઓને તાડી પુરી પાડવાની રીતનું નીયમન કરવા બાબત.

(બ) કોઇ ડિસ્ત્રિકટમાં અથવા જગામાં આપવાના દરએક પ્રકારના લાઈસેન્સની સંખ્યા ઠરાવવા બાબત.

(ક) કોઇ ભઠીમાં ઉપયોગ કરવાનાં અર્ક કાહાડવાનાં યંત્રો કેટલાં તથા કેવડાં મોટાં તથા કયા પ્રકારનાં જોઈએ તેનું નિયમન કરવા બાબત

(ડ) અર્ક કાહાડવાના યંત્રો તથા ભઠીઓ તથા બરૂઅરીઓ તપાસી જોવાની તથા તેઓની ઉપર દખરેખ રાખવાની તજવીજ કરવા બાબત.

(ઇ) ૧૬ મી કલમ પ્રમાણે સ્થાપેલી કોઇ સરકારી ભઠીની વ્યવસ્થા રાખવા બાબત,

(ફ) આ આકટના કારણ સારૂ જે દખરેખ રાખવાની જરૂર લાગે તે દખરેખ હેઠળ કેફ લાવનારાં વસાણાં તઇયાર કરવાનું કામ અને દારૂ આ૦ કેફ લાવનારાં વસાણાં ભરી રાખવાનું આ૦ લાવવાનું આ૦ બાહાર મોકલવાનું આ૦ એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવાનું આ૦ લઇ જવાનુ કામ રાખવા બાબત;

(ગ) સતરમી કલમ પ્રમાણે કરેલા કોઇ જાહેરનામામાં પરિમાણ કહ્યું હોય તેના કરતાં વધારે ગામઠી દારૂ આ૦ કેફ લાવનારી વસાણાં પરચુરણ વેચવા બાબત તે કલમ પ્રમાણે વિશેષ હુકમ જે પ્રસંગે આપવાનો અધીકાર છે તે પ્રસંગ અને સદરહુ વેચાણ જે શરતે કરાય તે શરતો ઠરાવવા બાબત,

(ઘ) દારૂ આ૦ કાંઇ પણ કેફ લાવનાર વસાણું તઇયાર કરવામાં જે કોઇ પદાર્થ ઉપદ્રવકારક આ૦ બીજી રીતે હરકત ભરેલો છે એવું પોતાને લાગે તેનો ઉપયોગ કરવાની મના કરવા બાબત કાનુન કરવાનો અધીકાર છે.

તઇયારકરવાની તથા વેચવાની જગામાં પેશવાનો તથા તે તપાશી જોવાનો અને કોઇ ઘેરી લીધેલી જગામાં દારૂ વ ગેરે ગેરકાયદાસર રીતે રાખ્યો છે એવી બાતમી મળ્યા પછી તે જગામાં પેશવાનો તથા પકડવાનો અધિકાર.

૩૬. કોઇ કમિશનરને અથવા કલેકટરને આ૦ આ બાબત જે બીજા અબકારી અફીશરને યોગ્ય રીતે અધીકાર આપ્યો હોય તે બીજા અબકારી આફિશરને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવાનો અધિકાર છે.

(અ) જે કોઇ દુકાનમાં અથવા ઠેકાણામાં કોઇ લૈસેન્શવાળો કારખાનાવાળો અથવા વેચનારો કોઇ દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં વસાણું તઇયાર કરવાનું અથવા વેચવાનું કામ ચલાવતો હોય આ૦ તાડી કાહાડતો હોય આ૦ સદરહુ પ્રકારનો કોઇ દારૂ આ૦ વસાણું ભરી રાખતો હોય તે દુકાનમાં આ૦ ઠેકાણામાં દિવસે અથવા રાત્રે હરકોઇ વખતે પેશવાનો તથા તે દુકાન આ૦ ઠેકાણું તપાશી જોવાનો અને સદરહુ પ્રકારમાં કોઇ માણસનું દારૂનું આ૦ વસાણાનું આ૦ માલ મસાલાનું દાસ્તાન તપાસવાનો તથા તેઓનો કશ કાહાડવાનો, આ૦ તે માપવાનો આ૦ વજન કરવાનો, અથવા

(બ) જે કોઇ ઇમારતમાં આ૦ વાંહાણમાં આ૦ ઘેરી લીધેલી જગામાં આ આકટ પ્રમાણે જપ્ત થઇને સરકાર દાખલ થવાને પાત્ર હોય તેવો દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં વસાણું તઇયાર કરવામાં આવે છે આ૦ રાખ્યું છે આ૦ સંતાડ્યું છે આ૦ તાડી કાહાડવામાં આવે છે આ૦ દારૂ આ૦ કાંઇ કેફ લાવનારૂં વસાણું આ આકટના ઠરાવ વિરૂધ તઇયાર કરવા સારૂ કોઇ અર્ક કાહાડવાના યંત્રનો આ૦ પાત્રનો અથવા ઓઝારનો આ૦ સંચાનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે આ૦ રાખ્યું છે આ૦ સંતાડ્યું છે એવું લાગવાનો પોતાને શબબ હોય તે ઇમારતમાં આ૦ વાંહાણમાં આ૦ ઘેરી લીધેલી જગામાં દાહાડે આ૦ રાતરે હરકોઇ વખતે પેશવાનો; અને

(ક) કાંઇ અટકાવ હોય તો સદરહુ પ્રકારની કોઇ દુકાનમાં આ૦ ઠેકાણામાં આ૦ ઇમારતમાં આ૦ વાંહાણમાં આ૦ બીજી જગામાં પોતે પેશવા સારૂ કોઇ દરવાજો ભાગવાનો તથા બીજો કાંઇ પ્રતિબંધ હોય તે કાહાડી નાંખવાનો; અને

(ડ) કોઇ દારૂ આ૦ વસાણું તથા તે તઇયાર કરવામાં ઉપયોગ કરેલો કાંઇ માલ મસાલો અને અર્ક કાહાડવાનું કોઇ યંત્ર આ૦ પાત્ર આ૦ ઓઝાર આ૦ સંચા અને બીજો કાંઇ વસ્તુ જે આ આકટ પ્રમાણે આ૦ અબકારી મેહેસુલ સંબંધી જે વખતે જે બીજો કાયદો અમલમાં હોય તે બીજા કાયદા પ્રમાણે જપ્ત થઇને સરકાર દાખલ થવાને પાત્ર છે એવું લાગવાનો પોતાને શબબ હોય તે પકડવાનો; અને

(ઇ) જે માણસે આ આક્ટ પ્રમાણે અથવા અબકારી મેહેસુલ સબંધી જે વખતે જે બીજો કાયદો અમલમાં હોય તે બીજો કાયદા પ્રમાણે કાંઇ ગુન્હો કર્યો છે એવું લાગવાનો પોતાને સબબ હોય તે માણસને અટકાવી રાખવાનો તથા તેના ઝાડો લેવાનો પોતાને યોગ્ય લાગે તો તેને પકડવાનો અધિકાર છે.

ખુલીજગામાં દારૂ વગેરે પકડવાનો તથા અટકાવી રાખવાનો તથા ઝાડો લેવાનો તથા પકડવાનો અધિકાર.

૩૭ કોઇ કમિશનરને અથવા કલેક્ટરને અથવા આ બાબત જે બીજા અબકારી આફિશરને યોગ્ય રીતે અધિકાર આપ્યો હોય તે બીજા અબકારી આફિસરને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે કરવા અધિકાર છે, એટલે—

(અ) કોઇ દારૂ અથવા કેફ લાવનારૂ વસાણું અથવા બીજી કાંઇ વસ્તુ આ આક્ટ પ્રમાણે અથવા અબકારી મેહેસુલ સબંધી જે વખતે જે બીજો કાયદો અમલમાં હોય તે બીજા કાયદા પ્રમાણે જપ્ત થઇને સરકાર દાખલ થવાને પાત્ર છે એવું લાગવાનો પોતાને સબબ હોય તે દારૂ અથવા કેફ લાવનાર વસાણું અથવા બીજી વસ્તુ કોઇ ખુલી જગામાં અથવા રસ્તામાં જતાં પકડવાનો,

(બ) જે માણસે આ આક્ટ વિરૂદ્ધ અથવા સદરહુ પ્રકારના બીજા કોઇ કાયદા વિરૂદ્ધ ગુન્હો કર્યો છે એવું લાગવાનો પોતાને સબબ હોય તે માણસને અટકાવી રાખવાનો તથા તેનો ઝાડો લેવાનો અને સદરહુ પ્રકારનાં માણસના કબજામાં સદરહુ પ્રકારનો કાંઇ દારૂ અથવા વસાણાં અથવા બીજી વસ્તુ હોય તો તેને પકડવાનો અધિકાર છે.

ઝાડા કેમ લેવા.

૩૮ ઉપરની છેલ્લી બે કલમ પ્રમાણે લેવાના સઘળા ઝાડા ફોજદારી કામ ચલવવાની રીત બાબતના કાયદાના ઠરાવ પ્રમાણે લેવા.

કેટલાએક ખાતાંના આફીશરોએ મદદ કરવાની જરૂર છે.

૩૯ પોલીસના અથવા કસ્ટમના અથવા મીઠાનાં અથવા અફીણનાં અથવા મેહેસુલનાં અથવા મુંબઈના પોર્ટ ટ્રસ્ટનાં ખાતાના સઘળા આફીસરોએ આ આક્ટના ઠરાવ અમલમાં લાવવામાં કોઇપણ અબકારી અફિસરને મદદ કરવી એ કાયદા પ્રમાણે જરૂર છે.

વારંટ કરવું.

૪૦ હેઠળ લખેલાં કારણ સારૂ વારંટ કરવાનો અધિકાર કોઇ પણ કમિશનરને અથવા કલેક્ટરને અથવા આ બાબત યોગ્ય રીતે અધિકાર આપેલા બીજા અબકારી આફિશરને અથવા માજીસ્ત્રેટને છે—

(અ) જે કોઇ માણસે આ આક્ટ વિરૂદ્ધ અથવા અબકારી મેહેસુલ સબંધી જે વખતે જે બીજો કાયદો અમલમાં હોય તે બીજા કાયદા વિરૂદ્ધ ગુન્હો કરયો છે એવું લાગવાનો પોતાને સબબ હોય તે માણસને પકડવા સારૂ; અથવા

(બ) જે કોઇ ઇમારતમાં અથવા વાડામાં અથવા જગામાં આ આક્ટના ઠરાવ વિરૂદ્ધ દારૂ અથવા કેફ લાવનારૂ વસાણું તઇયાર કરવામાં આવે છે અથવા વેચવામાં આવે છે અથવા તાડી કાઢવામાં આવે છે અથવા આ આક્ટ પ્રમાણે અથવા અબકારી સબંધી જે બીજો કાયદો જે વખતે જે અમલમાં હોય તે કાયદાના ઠરાવ પ્રમાણે જપ્ત થઇને સરકાર દાખલ થવાને પાત્ર હોય તેવો કાંઇ દારૂ અથવા કેફ લાવનારૂ વસાણું અથવા બીજી વસ્તુ રાખી છે અથવા સંતાડી છે એવું લાગવાનો પોતાને સબબ હોય તે ઇમારતનો અથવા વાડાનો અથવા જગાનો દિવસે અથવા રાતરે ઝાડો લેવા સારૂ વારંટ કરવાનો અધિકાર છે.

આ કલમ પ્રમાણે કરેલાં સઘળાં વારંટો, પોલીસ આફિસરે અથવા આ બાબત યોગ્ય

રીતે અધિકાર આપેલા અબકારી આફીશરે આ૦ વારંટ કરનાર આફીશરને યોગ્ય લાગે તો બીજા કોઇ પણ માણસે ફોજદારી કામ ચલવવાની રીત બાબતના કાયદાના ઠરાવ પ્રમાણે બજાવવાં.

પકડેલા માણસની અથવા વસ્તુની વ્યવસ્થા.

૪૧ છત્રીસમી આ૦ સાડત્રીશમી અથવા ચાળીશમી કલમ પ્રમાણે પકડેલું દરએક માણસના તથા પકડેલી દરએક વસ્તુ વાર ન લગાડતાં છેક નજીકનું પોલીશ થાણું જે અફિસરને સ્વાધીન હોય તે આફિસરને પાસે મોકલવી. તેણે પછી તે મુકરદમાની, જે ગુન્હા બાબત વગર વારંટે પકડવાનો અધિકાર પોલીશને છે તેવા ગુન્હાના મુકરદમા પ્રમાણે ચોકશી કરીને વ્યવસ્થા કરવી.

લોકોમાં સ્વસ્થતા રેહેવા સારૂ દુકાન બંધ કરવી.

૪૨ જે દુકાનમાં દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં કોઇ વસાણું પરચુરણ વેચવામાં આવતું હોય તે દુકાન લોકોમાં સ્વસ્થતા રહેવા શારૂ જે જે વખતે બંધ રાખવી પોતાને અવશ્ય લાગે તે તે વખત તે બંધ કરવી એવું લાઇસેન્શવાળાને લખેલી નોટીશ આપીને ફરમાવવાનો કલેકટરને અધિકાર છે.

સદરહુ પ્રકારની દુકાનની આશપાશ હંગામો થયો હોય આ૦ કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી એકઠી થઇ હોય તો જે માજીસ્ત્રેટ આ૦ પોલીસ આફીશર હાજર હોય તેને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ફરમાવવાનો અધિકાર છે એટલે પોતાને યોગ્ય લાગે તે મુદત સુધી તે દુકાન બંધ રાખવી એવું ફરમાવવાનો અધિકાર છે.

૧૦ શિક્ષા

ગેરકાયદાસરરીતે લાવવાવિગરેબાબત.

૪૩. જે કોઇ આ અકટ અથવા આ આકટ પ્રમાણે કરેલો કોઇ કાનુન અથવા હુકમ આ૦ આ આકટ પ્રમાણે લીધેલું કોઇ લાઇસેન્સ આ૦ પરવાનગી આ૦ પાસ તોડીને—

(અ) મુંબઇ ઇલાકાના કોઇ ભાગમાં દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં કાંઇ વસાણું લાવશે આ૦ મુંબઇ ઇલાકાના કોઇ ભાગમાંથી દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં કાંઇ વસાણું બાહાર મોકલશે, અથવા

(બ) દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં કાંઇ વસાણું એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલશે આ૦ લઇ જશે; અથવા

(ક) દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં કાંઇ વસાણું તઇયાર કરશે, અથવા

(ડ) કોઇ ઝાડમાંથી તાડી કાહાડશે, અથવા

(ઇ) કોઇ ભઠી આ૦ બરૂઅરી બાંધશે, આ૦ ચલાવશે, અથવા

(ફ) દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં કાંઇ વસાણું તઇયાર કરવાના કોઇ કારણ સારૂ મોલ મશાલાનો આ૦ અર્ક કાહાડવાનો કોઇ યંત્રનો આ૦ પાત્રનો આ૦ ઓઝારનો આ૦ સંચનો ઉપયોગ કરશે આ૦ રાખશે આ૦ પોતાના કબજામાં રાખશે, અથવા

(ગ) દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં કાંઇ વસાણું વેચશે,

તેને સદરહુ પ્રકારના દરએક ગુન્હા બાબત ઘણામાં ઘણો એક હજાર રૂપીયા સુધી દંડની આ૦ ઘણામાં ઘણા છ મહીના સુધી કેદની શિક્ષા આ૦ આ બેઉ શીક્ષા થશે.

માલ વિગરે રાખવાની ગફલત કરવા બાબત.

૪૪. જે કોઇ આ આકટ આ૦ આ આકટ પ્રમાણે કરેલો કોઇ કાનુન આ૦ હુકમ આ૦ આ આકટ પ્રમાણે લીધેલું કાંઇ લાઇસેન્સ આ૦ પરવાનગી ચીટી આ૦ પાસ તોડીને—

(અ) દારૂ માપવા સારૂ માપ આ૦ દારૂનો કસ તપાસવા સારૂ યંત્રો પોતે મેળવી રાખવા નીં આ૦ તે સારી સ્થીતિમાં રાખવાની ગફલત કરશે, અથવા

(બ) પોતાના કબજામાંનો કોઇ દારૂ માપવાની આ૦ તેનો કસ આ૦ પ્રત કાહાડવાની ના કહેશે, અથવા

તેને સદરહુ પ્રકારના દરએક ગુન્હા બાબત ઘણામાં ઘણાં બસેં રૂપીયા સુધી દંડ થશે.

લાઇસેન્સવાળાએ ગેરચાલ વગેરે કર્યા બાબત.

૪૫. જે કોઇ આ આકટ પ્રમાણે આપેલું લાઇસેન્સ આ૦ પરવાનગીચીઠી આ૦ પાસ ધારણ કરનારો હોઇને,

(અ) સદરહુ પ્રકારનો લાઇસેન્સ આ૦ પરવાનગી ચીઠી આ૦ પાસ માગવાનો યોગ્ય રીતે અધિકાર આપેલા કોઇ અબકારી આફીસરે આ૦ ઓગણચાળીસમી કલમમાં કહેલાં ખાતાનો કોઇ આફીસર પટાવાળાનાં કરતા આ૦ કાન્સટેબલના કરતાં વરિષ્ઠ દરજાનો હોય તે તે લાઇસેન્સ આ૦ પરવાનગી ચીઠી આ૦ પાસ માગે ત્યારે હાજર કરવાને ચુકશે, અથવા

(બ) આ આકટ પ્રમાણે કરેલો કાંઇ કાનુન આ૦ હુકમ તોડીને કાંઇ વાત જાણીને કરશે આ૦ કરવાની તે વરજ કરશે. અથવા

(ક) જે કાંઇ કૃત્યબાબત આ આકટમાં બીજી રીતનો ઠરાવ કરેલો નહી હોય એવું કૃત્ય પોતાના લાઇસેન્સમાંની શરતો પૈકી કોઇ શરત વિરૂદ્ધ કરશે, અથવા

(ડ) આ આકટની પંદરમી કલમ પ્રમાણે સ્થાપેલી સરકારી ભઠીની વ્યવસ્થા રાખવાને સારૂ કમિશનરે ઠરાવેલો કાંઇ કાનુન જાણી જોઇને તોડશે, અથવા

(ઇ) સદરહુ પ્રકારની કોઇ સરકારી ભઠીમાં દારૂ તઇયાર કરવાની પરવાનગી પોતાને જે શરતે આપી હશે તે શરત વિરૂદ્ધ કાંઇ કૃત્ય કરશે, અથવા

(ફ) જે દુકાનમાં અથવા જગામાં સદરહુ પ્રકારનો દારૂ આ૦ વસાણા વેચવામાં આવતાં હોય આ૦ તઇયાર કરવામાં આવતા હોય તે દુકાનમાં આ૦ જગામાં લોકોને દારૂપીને છાકટા થવા દેશે, આ૦ હંગામો કરવા દેશે; આ૦ જુગાર રમવા દેશે, અથવા

(ગ) સદરહુ પ્રકારની કોઇ દુકાનમાં આ૦ જગામાં શદરહુ ગેરચાલનાં માણસોને એકઠાં થવા દેશે આ૦ રેહવાં દેશે.

તેને સદરહુ પ્રકારના દરએક ગુન્હાબાબત ઘણામાંઘણાં સો રૂપીયા સુધી દંડ થશે.

લાઇસેન્સવાળા વેચનારે આ૦ તઇયાર કરનારે ગેરચાલ કર્યા બાબત.

૪૬. જે કોઇ આ આકટ પ્રમાણે દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં વસાણું વેચવાનું આ૦ તઇયાર કરવાનું લાઇસેન્સ ધારણ કરનાર હોઇને

(અ) પોતે વેચવાના આ૦ તઇયાર કરેલા દારૂનો આ૦ કેફ લાવનારાં વસાણાનો વાસ તિવ્ર આ૦ દેખાવ તો કેફ લાવવાનો ગુણ આ૦ કસ વધારે તેવું કાંઇ ઉપદ્રવકારક વસાણું આ૦ બાહારની કાંઇ જનસ આ૦ પાંત્રીસમી કલમની (ક) રકમ પ્રમાણે કરેલો કોઇ કાનુન ઉપરથી મના કરેલો કાંઇ પદારથ તે દારૂમાં આ૦ કેફ લાવનારા વસાણામાં મિશ્ર કરવું કરશે, આ૦ મિશ્ર કરવા દેશે અને સદરહુ પ્રકારનું કરવું હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની બસોઓગણોતેરમી કલમ પ્રમાણે ભેગ કરવાનો ગુન્હો થતો નહી હોય. ત્યારે અથવા

(બ) જે દારૂ ગાળવો દારૂ છે એવી પોતાને ખબર છતાં આ૦ લાગવાનો સબબ છતાં

તે દારૂ યુરોપના અ૦ પારકા દેશના દારૂ તરીકે વેચશે અ૦ રાખશે અ૦ વેચવાને માંડી મુકશે, અથવા

(૫) જે બાટલીમાં અ૦ પેટીમાં અ૦ પ્યાકેજમાં અ૦ બીજા પાત્રમાં ગામઠી દારૂ હશે તે બાટલીના મુખ ઉપર અ૦ બાટલી ઉપર અ૦ પેટી ઉપર અ૦ પ્યાકેજ ઉપર અ૦ બીજા ઉપર હેઠળ લખેલા ઇરાદાથી નિશાણી કરશે અ૦ જે બાટલીમાં અ૦ પેટીમાં અ૦ પ્યાકેજમાં અ૦ બીજા પાત્રમાં ગામઠી દારૂ હોય તે બાટલીનો અ૦ પેટીનો અ૦ પ્યાકેજનો અ૦ બીજા પાત્રનો તેની ઉપર અ૦ તેના મુખ ઉપર કાંઇ નિશાણી હોય તેનો હેઠળ લખેલા ઇરાદાથી ઉપયોગ કરશે એટલે તે બાટલીમાં અ૦ પેટીમાં અ૦ પ્યાકેજમાં અ૦ બીજા પાત્રમાં યુરોપનો અ૦ પરકાદેશનો દારૂ છે એવું લાગે એવા ઇરાદાથી નિશાણી કરશે અ૦ ઉપયોગ કરશે, અને સદરહુ પ્રકારનું કૃત્ય કોઇ માણસને ફસાવવાના અ૦ તેને નુકશાન કરવાના ઇરાદાથી વેપારની ખોટી નિશાણી કરવાનો ગુન્હો હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ચારસેં બ્યાશીમી કલમ પ્રમાણે થતું નહી હોય ત્યારે, અથવા

(૬) કોઇ બાટલીઉપર અ૦ પેટીઉપર અ૦ પ્યાકેજઉપર અ૦ બીજા પાત્રઉપર અ૦ તેના મુખ ઉપર કાંઇ નિશાણી હોય ને હેઠળ લખેલા ઇરાદાથી તે બાટલીમાં અ૦ પેટીમાં અ૦ પ્યાકેજમાં અ૦ બીજા પાત્રમાં કાંઇ ગામઠી દારૂ વેચશે અ૦ રાખશે અ૦ વેચવાને માંડી મુકશે એટલે તે બાટલીમાં અ૦ પેટીમાં અ૦ પ્યાકેજમાં અ૦ બીજા પાત્રમાં યુરોપના અ૦ પારકા દેશનો દારૂ છે એવું લાગે એવા ઇરાદાથી વેચશે અ૦ રાખશે અ૦ વેચવાને માંડી મુકશે અને તે કૃત્ય વેપારની બનાવટની નિશાણી જેના ઉપર છે એવો માલ વેચવાનો ગુન્હો હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની ચારસેં છાશીમી કલમ પ્રમાણે થતું નહી હોય ત્યારે,

તેને સદરહુ પ્રકારના દરએક ગુન્હાબાબત પાંચસેં રૂપીયાસુધી દંડની અ૦ ઘણામાં ઘણી ત્રણ મહિના સુધી કેદની શિક્ષા અ૦ આ બેઉ શીક્ષા થશે.

ગેરકાયદાસરરીતે દારૂકબજામાં રાખવા વિગેરે બદલ.

૪૭. આ આક્ટ પ્રમાણે કોઇ લાઇસેન્સના અ૦ પરવાનગીચીઠીના અ૦ પાસના અ૦ વિશેષ હુકમના આધાર વગર જે કોઇ સતરમી કલમના ઠરાવ પ્રમાણે જેટલો ગામઠી દારૂ અ૦ કેફ લાવનારૂં કાંઇ વસાણું પરચુરણ વેચવાનો કાયદાસર રીતે અધિકાર હોય તેના કરતાં વધારે ગામઠી દારૂ અ૦ કેફ લાવનારૂં વસાણું જે પ્રદેશને અ૦ જગાને સદરહુ કલમના ઠરાવ લાગુ કરયા હશે તે પ્રદેશમાં અ૦ જગામાં પોતાના કબજામાં રાખશે તેને ઘણામાં ઘણું બસેં રૂપીયા સુધી દંડ થશે.

દ્વેષથી ખોટી બાતમી આપ્યા બાબત.

૪૮ કોઇ માણસે આ આક્ટ વિરૂદ્ધ ગુન્હો કરયો છે અ૦ તેમાં સામેલ છે એવી ખોટી બાતમી દ્વેષથી જે કોઇ હેઠળ લખેલા ઇરાદાથી આપશે એટલે તે માણસને પકડવામાં આવે અ૦ કોઇ ઇમારતનો અ૦ વાહાણનો અ૦ બીજી જગાનો ઝડો લેવામાં આવે તથા તેથી કરીને સદરહુ પ્રકારના માણસનું અ૦ બીજા કોઇ માણસનું નુકશાન થાય અ૦ તે માટે ત્રાહે થાય, એવા ઇરાદાથી આપશે તેને ઘણામાં ઘણા છ મહિના સુધી કેદની શીક્ષા અ૦ ઘણામાં ઘણી પાંચસે રૂપીયા સુધી દંડ અ૦ આ બેઉ શીક્ષા થસે.

નસદાયકઝાડાઅ૦ પકડવું એ બાબત.

૪૯. જે કોઇ અબકારી અ૦ બીજો અમલદાર વિશેષના વ્યાજબી સબબ વગર કોઇ ઇમારતમાં અ૦ વાહાણમાં અ૦ જગામાં

પેમણે આ૦ તેનો ઝાડો લેશે આ૦ ઝાડો લેવરાવશે.

અથવા આ આકટ પ્રમાણે જપ્ત થઇને સરકારે દાખલ થવાને પાત્ર હોય તેવી કાંઇ વસ્તુ પકડવાના આ૦ તે બાબત ઝાડા લેવામાં બાહાનાથી કોઇ માણસનો માલ ત્રાસદાયક રીતે તથા કારણ વગર પકડશે.

અથવા કોઇ માણસને ત્રાસદાયક બુદ્ધિથી તથા કારણ વગર અટકાવી રાખશે આ૦ તેનો ઝાડો લેશે આ૦ તેને પકડશે.

તેને સદરહુ પ્રકારના દરએક ગુન્હા બાબત ઘણામાંઘણા પાંચસેરૂપીયા સુધી દંડ થશે.

ત્રાસદાયક બુદ્ધીથી વારલગાડવાબાબત.

૫૦ જે કોઇ આ૦ બીજો આફીસર આ૦ આ આકટ પ્રમાણે પકડેલાં કોઇ માણસને આ૦ પકડેલા ગેરકાયદાસર પદારથને આ આકટની એકતાળીસમી કલમમાં કહ્યા પ્રમાણે છેક નજીકનુ પોલીસથાણુ જે અમલદારને સ્વાધીન હોય તે અમલદારની પાસે મોકલવાને ત્રાસદાયક બુદ્ધિથી તથા કારણ વગર વાર લગાડશે તેને ઘણામાં ઘણાં બશેં રૂપાયા સુધી દંડ થશે.

પકડેલાંમાણસોને નાશીજવા તરફઆંખઆડાકાનકરવાવગેરે બાબત.

૫૧ જે કોઇ અમકારી આ૦ બીજો આફીસર આ આકટ પ્રમાણે પકડેલા કોઇ માણસને ગેરકાયદાસર રીતે છોડી દેશે આ૦ તેને નાશી જવા તરફ આંખ આડા કાન કરશે આ૦ આ આકટ વિરૂધ કાંઇ ગુન્હો કરવા તરફ આંખ આડા કાન કરશે. અથવા

જે કોઇ વાત ઉપરથી આ આકટના ઠરાવો પઇકી કોઇ ઠરાવમાંથી છટકી જવાય આ૦ તે તોડવાની આ૦ અબકારી મેહેસુલ ડુબાડવાની વાત કોઇ માણસથી કરી શકાય એટલા સારૂ પોતાના કરતવ્ય કરમ વિરૂધ કોઇ રીતે વરતશે.

અને ઓગણચાળીસમી કલમમા કહેલાં બીજાં કોઇ ખાતાના જે કોઇ આફીસરને સ્થાનિક હકુમત આપેલી હશે તે તથા જે પોતાની હકુમત માંહેની કોઇ જગામાં આ આકટ વિરૂધ કાંઇ ગુન્હો કરવા તરફ આંખ આડા કાન કરશે.

તેને સદરહુ પ્રકારના દરએક ગુન્હા બાબત ઘણામાંઘણાં પાંચસે રૂપીયા સુધી દંડની આ૦ ઘણામાંઘણાં છ મહીના સુધી કેદની શિક્ષા આ૦ આ બેઉ શીક્ષા થશે.

અમકારીઆફીસરને મદદકરવાની ગફલતકરવા બાબત.

૫૨. ઓગણચાળીસમી કલમમાં કહેલા ખાતા પઇકી કોઇ ખાતાનો જે કોઇ અમલદાર આ આકટના ઠરાવ અમલમાં લાવવામાં કોઇ અમકારી આફીસરને મદદ કરવામાં કાયદાસર કારણ વગર ગફલત કરશે આ૦ ના કહેશે તેને પાંચસે રૂપાયા સુધી દંડ થશે.

કેટલાએકમુકદમામાંગુન્હોકરયાબાબત સિધવત સમજવું

૫૩. તેતાળીસમી અથવા ૪૭ મી કલમ પ્રમાણે ફરીયાદ થાય તેમાં ઉલટુ શાબેત કરવામાં આવે ત્યાં સુધી હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે સિધ્ધવત સમજવું એટલે જે કોઇ દારૂ અથવા કેફ લાવનાર વસાણુ તઇયાર કરવાનુ કોઇ અરક કાહાડવાનું યંત્ર આ૦ પાત્ર આ૦ ઓજાર આ૦ સંચ, આ૦ દારૂ, આ૦ કોઇ કેફ લાવનાર વસાણુ તઇયાર કરવામાં જે માલ મશાલો ઘણું કરીને ઉપયોગ કરે૦ છે. તે માલ મશાલો પોતાના કબજામાં હોવા બાબત જે તોહમતદારથી ખાત્રી થાય એવો જવાબ આપી શકાતો ન હોય તેણે તે દારૂ બાબત આ૦ કેફ લાવનાર વસાણા બાબત આ૦ અરક કાહાડવાનાં યંત્ર બાબત આ૦ પાત્ર બાબત આ૦ ઓજાર બાબત આ૦ સંચ બાબત આ૦ માલ મશાલા બાબત સદરહુ કલમ પ્રમાણે ગુન્હો કર્યો છે, એવું સિદ્ધવત સમજવું.

અને વાસ્તવીક ગુન્હો કરનાર જવાબદાર થશે તેજ પ્રમાણે આ આકટ મુજબ લાઇસેન્સ

આ૦ પરવાનગી ચીઠી આ૦ પાસ ધારણ કરનાર પણ પોતાની ચાકરીમાંનું આ૦ પોતાની
તરફથી કામ કરનાર કોઈ માણસ તેતાળીસમી આ૦ ચુંવાળીસમી આ૦ પીસતાળીસમી આ૦
છેતાળીસમી કલમ પ્રમાણે કાંઈ ગુન્હો કરવા બાબત તે ગુન્હો પોતે જાતે કર્યો હોય તે પ્ર
માણે જવાબદાર થશે, પણ સદરહુ પ્રકારનો ગુન્હો ન થાય એટલા માટે પોતે સઘળા યોગ્ય
તથા વાજબી પુરવોપાય કર્યા હતા એવું તે સાબેત કરશે તો જવાબદાર થનાર નથી.

કઈવસ્તુજપ્તથઈને સરકારદાખલથવાને પાત્ર છે.

૫૪. આ આકટ આ૦ આ આકટ પ્રમાણે કરેલી કોઈ કાનુન આ૦
હુકમ આ૦ આ આકટ પ્રમાણે લીધેલું કોઈ લાઈસેન્સ આ૦ પરવાન
ગી ચીઠી આ૦ પાસ તોડીને આણેલો આ૦ બાહાર મોકલેલો આ૦
એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલેલો આ૦ લઈ ગયેલો આ૦ ત
ઈયાર કરેલો આ૦ વેચેલો આ૦ કબજામાં હોય તે સઘળો દારૂ આ૦ કેફ લાવનારાં વસાણાં. અને

આ આકટ આ૦ સદરહુ પ્રકારની કોઈ કાનુન આ૦ હુકમ આ૦ લાઈસેન્સ આ૦ પર
વાનગી ચીઠી આ૦ પાસ તોડીને કોઈ ઝાડમાંથી કાહાડેલી સઘળી તાડી; અને

સદરહુ પ્રમાણે આણેલા આ૦ બહાર મોકલેલા આ૦ એક જગાએથી બીજી જગાએ મો
કલેલા આ૦ લેઈ ગએલા આ૦ તઈયાર કરેલા આ૦ વેચેલા આ૦ કબજામાં હોય તે દારૂ
સાથે આ૦ દારૂ શિવાય વળી બીજે આ૦ કેફ લાવનારાં વસાણાં સાથે આ૦ વસાણાં શિવાય વ
ળી બીજે કાયદાસર રીતે આણેલો આ૦ બાહાર મોકલેલો, આ૦ એક જગાએથી બીજી જ
ગાએ મોકલેલો આ૦ લઈ ગએલો આ૦ તઈયાર કરેલો આ૦ વેચેલો આ૦ કબજામાં હોય (જો
હોય તો) તે સઘળો દારૂ તથા કેફ લાવનારાં સઘળાં વસાણાં આ૦ સદરહુ પ્રમાણે કાહાડેલી
તાડી સાથે આ૦ તે શિવાય વળી બીજી કાયદાસર રીતે કાહાડેલી [હોયતો) તે સઘળી તાડી અને

દારૂ આ૦ કેફ લાવનારાં કાંઈ વસાણાં તઈયાર કરવાના અરક કહાડવાનાં યંત્રોનો આ૦
પાત્રોનો આ૦ ઓજારોનો આ૦ સંચાનો આ આકટ આ૦ આ આકટ પ્રમાણે કરેલી કોઈ
કાનુન આ૦ હુકમ આ૦ આ આકટ પ્રમાણે લીધેલું કાંઈ લાઈસેન્સ તોડીને ઉપયોગ કર્યો
હોય આ૦ તે રાખ્યા હોય આ૦ કબજામાં હોય તે સઘળાં અરક કાહાડવાના યંત્રો આ૦
પાત્રો આ૦ ઓજારો આ૦ સંચ, અને

દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં કાંઈ વસાણું ગેરકાયદાસર રીતે તઈયાર કરવા સારૂ એકઠો કરેલો
આ૦ કબજામાં રાખેલો સઘળો મસાલો, અને

સદરહુ પ્રકારનો કાંઈ દારૂ આ૦ કેફ લાવનારૂં વસાણું આ૦ અરક કહાડવાનું યંત્ર આ૦
પાત્ર આ૦ ઓજાર આ૦ સંચ આસ માલ મસાલો જે પાત્રમાં તથા પ્યાકિંગમાં તથા બા
રદાનમાં મળ્યો હોય તે પાત્રો તથા પ્યાકિંગ તથા બારદાનો અને તે પાત્રોમાં આ૦ પ્યાકિં
ગોમાં બીજો પદારથ હોય તો તે બીજો પદારથ અને તે લેઈ જવામાં ઉપયોગ કરેલાં જ
નાવરો આ૦ ગાડાં આ૦ વહાણો આ૦ બીજાં વાહનો,

જપ્ત થઈ સરકાર દાખલ થવાને પાત્ર થશે.

જપ્તકરીનેસરકાર દાખલકરવાનો હુકમ કલેક્ટરે કરવો.

૫૫. આ આકટ પ્રમાણે જપ્ત કરીને સરકાર દાખલ કરવાના
સઘળા ઠરાવ કલેકટરે કરવા જોઈએ.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે જપ્ત કરીને સરકાર દાખલ કરવાનો હુકમ, જે વસ્તુ જપ્ત કરીને
સરકાર દાખલ કરવાનો ઈરાદો હોય તે વસ્તુ પકડાયાની તારીખથી એક મહીનો થયા વગર
આ૦ તે વસ્તુ બાબત જે માણસો દાવો કરતાં હોય તેઓનું બોલવું તથા તે પોતાના દાવાની
સાબેતી સારૂ કાંઈ પુરાવો હાજર કરે તે પુરાવો સાંભળી લીધા વગર કરવો નહીં.

છોડાવી લેવાનો અધિકાર છે.

આ આક્ટ પ્રમાણે જપ્ત કરીને સરકાર દાખલ કરવાનો હુકમ કરયો હોય ત્યારે પોતાને યોગ્ય લાગે તવો દંડ આપીને, જપ્ત કરેલો માલ છોડાવી લેવાની છુટ તે માલના ધણીને આપવાને કલેક્ટર પોતાના પ્રસંગાનુસાર વર્તનાધિકારથી મુખત્યાર છે.

૧૧ કામ ચલાવવાની રીત.

ગુન્હાનો ઈનસાફ કરવાનો અધિકાર.

૫૬ આ આક્ટ વિરૂધ્ધ જે ગુનાહ હોય તેઓનો ઈનસાફ કરવાનો અધિકાર માજીસ્ત્રેટને છે.

હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના કેટલાએક ભાગ લાગુ કરવા.

૫૭ હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની ચોસઠમીથી તે શીતેરમી સુધીની કલમો માંહેના ઠરાવ આ આક્ટ પ્રમાણે માજીસ્ત્રેટે કરેલા સઘળા દંડને લાગુ થશે અને આ આક્ટ પ્રમાણે ઠરાવેલી કાંઈ કેદ, હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાના અરથ પ્રમાણે બે પઈકી ગમે તે એક પ્રકારની હોય તોપણ ચિંતા નથી

જપ્ત કરીને સરકાર દાખલ કરેલી વસ્તુની વ્યવસ્થા.

૫૮ આ આક્ટ, પ્રમાણે જપ્ત કરીને સરકાર દાખલ કરેલી સઘળી વસ્તુની વ્યવસ્થા આ બાબત ઘણું કરીને આ૦ કોઈ વીશેષ પ્રસંગે કરેલી કાનુનમાં આ૦ હુકમમાં કમીશનરોએ વખત વખત જે રીત ફરમાવી હશે તે રીતે કરવી.

બક્ષિસો આપવી.

૫૯ આ આક્ટ પ્રમાણે દંડ કરયો હોય તથા વસ્તુ જપ્ત કરીને સરકાર દાખલ કરી હોય તેઓની ઉપજમાંથી આફરશરોને તથા બાતમીદારોને બક્ષિસો આપવાનું નીયમન કરવા સારૂ વખત વખતે કાનુન કરવાનો અધિકાર સરકારને છે.

અપીલો.

૬૦ કલેક્ટર આ૦ કમીશનર શીવાય બીજા કોઈ અબકારી આફીશરે આ આક્ટ પ્રમાણે કરેલા સઘળા હુકમ ઉપર અપીલ હુકમની તારીખથી સાઠ દિવસની અંદર હરકોઈ વખતે ચાલશે.

કલેક્ટરે કરેલા સઘળા હુકમ ઉપર કમિશનરને ત્યાંહાં આ૦ કમિશનરે કરેલા સઘળા હુકમ ઉપર સરકારમાં અપીલ હુકમની તારીખથી નેવું દિવસની અંદર હરકોઈ વખતે ચાલશે.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે કમિશનરે અપીલમાં કરેલા હુકમ ઉપર અપીલ ચાલશે નહી.

રેવેન્યુખાતામાં અપીલ સબંધી કાનુન જે વખતે જે અમલમાં હશે તે કાનુન આ આક્ટ પ્રમાણે કરેલી અપીલોને પાછલા ઠરાવોને અનુશરોને લાગુ થશે.

૧૨ પરચુરણ.

કેટલાએક આક્ટ કાયમ રાખવા.

૬૧ છાવણીમાં ગાળેલા દારૂ વગેરેનાં વેચાણનું નિયમન કરવા બાબતનો આક્ટ એ નામનો સન ૧૮૫૩નો ૧૯ મો આક્ટ છે તે આક્ટને, અથવા મુંબઈ ઇલાકાની લશ્કરી છાંવણીઓની વ્યવસ્થા રાખવા સારૂ નિયમ ઠરાવવા બાબતનો આક્ટ એ નામનો સન ૧૮૬૭ નો મુંબઈનો ૩ જો આક્ટ છે તેની એકત્રીશમીથી તે સતાવીશમી કલમ સુધીની કલમોને આ૦ કળાકૌશલ્ય માંજ આ૦ કારખાનામાંજ આ૦ રસાયણમાંજ માત્ર જે અર્કમિશ્રીત દારૂનો ઉપયોગ કરવાનો હોય તે દારૂની આબકારીની જકાત લેવા બાબત વિશેષ ઠરાવ કરવા બાબતનો આક્ટ. એ નામનો સન ૧૮૬૩ નો ૧૬ મો આક્ટ છે તે આક્ટને આ૦ સન ૧૮૬૧ ના નવેંબર મહીનાની ૧૯ મી તારીખે હિંદુસ્થાનનો કાંઉસિલનો આક્ટ અમલમાં આવ્યો તે તારીખથી ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસિલે ઠરાવેલા હરકોઈ આક્ટને આ આક્ટના કોઈ પણ ઠરાવ

બાધ આવે છે એમ સમજવું નહી.

આશક તરીકે તૈયાર કરેલા પદાર્થને આ આક્ટ લાગુ નથી.

૬૨ શુદ્ધબુદ્ધિથી કોઇ ઔશધ તરીકે કરેલો પદારથ ઔશધના કારણસારૂ વેચાય અ૦ રસાયણ શાસ્ત્ર સંબંધી પદારથ તઇયાર કરનારાઓ કે આ૦ વેચનારાઓએ આ૦ વસાણું વેચનારાઓએ આ૦ આપા ઘેકરીઓ આ૦ દવાખાનાવાળાઓએ તઇયાર કરવાને આ૦ વેચવાને આ૦ પુરા પાડવાને આ આક્ટના પાછલા ઠરાવ લાગુ છે એમ સમજવું નહી પણ કોઇ નિરદિષ્ટ કરેલા પ્રદેશમાં આ૦ જગામાં કલેક્ટરે આપેલા લેસન્સ વગર સદરહુ પ્રકારનો કાઇ પદારથ વેચવાની મના કરે કોઇ વખતે કરવાનો અધિકાર સરકારને મુંબઇના સરકારી ગ્યાજેટમાં જાહેરનામુ પ્રસિદ્ધ કરીને છે. સદરહુ પ્રકારનુ લાઇસેન્સ જે ફી તથા જે શરતો ઠરાવવાનુ સરકારને યોગ્ય લાગે તે ફી આપે તો તથા તે શરત મુજબ આપવું.

સને ૧૮૬૭ ના મુંબાઇના ૯ મા આક્ટ પ્રમાણે નાણું પહોંચતુ હશે તેને બદલે મુંબઇના મ્યુનીસિપલ કારપોરેશનને વારશીક અવેજ આપવો તે.

૬૩ સને ૧૮૬૩ ના મુંબઇના ૯ મા આક્ટ પ્રમાણે લાઇસેન્સ આપવાથી આ૦ વસ્તુ સરકાર દાખલ કર્યાથી અથવા દંડ કર્યાથી તથા ગુનેહગારી ઠરાવ્યાથી જે નાણું વસુલ થાય અથવા જમા થાય આ૦ મળે તે સઘળુ મ્યુનીશીપલ કારણ સારૂ મુંબઇ સેહેરના મ્યુનિસિપલ ફંડ ખાતે જમે કરવું એવું સદરહુ આક્ટની ૧૪ માં કલમમાં ઠરાવ્યુ છે, વાસ્તે આ કલમ ઉપરથી એવુ ઠરાવ્યું છે કે જે નાણું મુંબાઇ સેહેરના મ્યુનિસિપલ કારપોરેશનને આજ સુધી સદરહુ પ્રમાણે પહોંચતુ હતુ તેને બદલે સને ૧૮૭૮ ના આગષ્ટ મહીનાની પહેલી તારીખથી સરકારે સદરહુ કારપોરેશનને સદરહુ કારણસારૂ દર વરસ ૧,૪૩,૭૫૦ રૂપીઆના મુકરર રકમ આપે જવી.

પવઇ ઇસ્ટેટના માલેકના અબકારી ના ગયેલા હક બંધ થશે.

૬૪ "પવઇ ઇસ્ટેટ" એ નામથી મશહુર થાણા જીલ્લાના શાષ્ટી બેટમાં એક ઇસ્ટેટ છે તે સન ૧૮૭૭ ના ફેબરૂઆરી મહીનાની ૧૫ મી તારીખનાં ઇનડેંચરથી (ખતથી) ઇસ્ટ ઇંડિયા કંપનીએ ફરામજી કાવશજી નામના એક શખશને આશાઇન કરયું હતુ અને સદરહુ ફરામજી કાવશજી, હાલ નેથન, એઓના કાયદાશર વારશ વકીલને તે ઇનડેંચર મુજબ બીજી વાત બાબત હક છે. તેમાં સદરહુ ઇસ્ટેટના અબકારી રેહેવુસલ બાબતી કેટલાએક હક્ક તથા માફી છે વાસ્તે, અને સદરહુ વિસેશ પ્રકારના હક્ક તથા માફી ચાલુ રાખવી એ તે ડિસ્ટ્રીક્ટના એકંદર અબકારી રેહેવુસલને નુકશાન કારક છે વાસ્તે એવુ ઠરાવ્યું છે કે જે તારીખે આ આક્ટ અમલમાં આવે તે તારીખે તથા તે તારીખથી સદરહુ હક તથા માફી બંધ થશે તથા પુરી થશે અને સદરહુ ઇનડેંચર કદી પણ થયું ન હોત તે પ્રમાણે આ આક્ટના એકંદર ઠરાવ સદરહુ ઇસ્ટેટમાં અમલમાં આવશે.

પણ નુકશાનનો બદલો સરકારે આપવો.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે સન ૧૮૭૦ ના મુકદમો નંબર ૮૭૭ જેમાં મીઠાબાઇ વિધવા વિગેરે વદી છે તથા હીમજી નવરોજી બનાજી વગેરે પ્રતિવાદી છે અને જે મુકદમો સદરહુ રામજી કાવસજીના સ્ટેટનો વહીવટ કરવા બાબતનો છે તે મુકદમામાં મુંબઇની ઇનસાફની હાઇકોરટે અસલ દિવાની ફિરિયાદ લેવાની પોતાની મામુલ હકુમત ચલાવીને જે વખત બરાબર યોગ્ય રીતે નિમેલા હશે તેને સદરહુ હક તથા માફી ગયા બાબત તથા તે પુરી થયા બાબત નુકશાનનો બદલો સરકારે આપવાનો હક્ક અને

રકમ વગેરેનો નિ

સરકારે આપવાને સદરહુ નુકશાનના બદલાની રકમથી સદરહુ ઘણા

કાંઇ જરૂર હોય તો સન ૧૮૭૦ના ૧૦ મા આકટ મુજબ કરવો.

રનો રિશીવર નારાજ હશે તો આપવાની રકમ તથા શદરહુ પ્રકાર નો અવેજ આપવા સંબંધી બીજી સઘળી તકરારો સરકાર તથા શદરહુ પ્રકારનો રિશીવર જે માણસને કબુલ કરે તે માણસને પંચાયત શારૂ સોંપવી અને તે ફેશલો કરશે તે આખરનો થશે અ૦ શદરહુ પ્રમાણે પંચાયતને સોંપવાને ચુકે તો શદરહુ પ્રકારના આપવાના અવેજની રકમ બાબતનો તથા શદરહુ પ્રકારની બીજી સઘળી તકરાર બાબતનો નિકાલ, શદરહુ હક તથા મફી શાર્વજનિક કામ શારૂ જોઈતી હોય એવી થાણા ડિસ્ટ્રિકટમાંના જમીનજ હોય તે મુજબ સન ૧૮૭૦ ના જમીન લેવા બાબતના આકટના ઠરાવ જેટલે સુધી લાગુ હોય તેટલે સુધી તે ઠરાવ પ્રમાણે કરવો.

નુકશાનનો બદલો આપવામાં આપ્યો એટલે વળી બીજા દાવા બંધ થશે.

વળી એવું ઠરાવ્યું છે કે નુકશાનનો બદલો શદરહુ પ્રકારના રિશીવરને આપ્યો એટલે તે બાબત બીજા કોઈ માણસના સરકાર ઉપરના સઘળા દાવા બંધ થશે.

શાષ્ટીમાંના કેટલાએક ગામો બાબત કેટલાએક હક બંધ થશે.

રૂપ અને માલાડ તથા દહીસર તથા મગાટોન તથા તુળશી તથા આરેમ તથા એકશાર તથા કાનેરી અને પહાડી સદરહુ શાષ્ટીમાંના ગામ સન ૧૮૧૯ ના જાન્યુઆરી મહીનાની ૨૫ મી તારીખનાં ઇનડેંચર મુજબ ખરસેદજી અરદેશરજી તથા જાહાંગીર અરદેશરને ઇસ્ટ ઇંડિયા કંપનીએ અસીન કરયાં હતાં. અને તે ઇનડેંચર મુજબ અસીન કરેલી જમીનમાં ઉગેલાં અથવા ઉતપન થએલાં સઘળાં તથા દરેક તાડનાં તથા બીજાં ઝાડ તથા હરકોઈ પ્રકારનું બીજું સઘળું ઉત્પન્ન કાંઇપણ કર અથવા આકાર ન પડતાં તથા લાગુ ન થતાં મળવાનો તથા ધારણ કરવાનો અને ઉપભોગ લેવાનો હક તે ઇનડેંચર મુજબ શદરહુ ખરસેદજી અરદેશર તથા જાહાંગીર અરદેશર તથા તેઓના કાયદાશર વારસ વકીલોને છે વાસ્તે, અને આ પ્રમાણે છે તથાપી શદરહુ ઇનડેંચર કદી પણ થયું નહી હોય તે પ્રમાણે શદરહુ ગામના ધારણ કરનારાઓને આ આકટ માંહેના સઘળા ઠરાવ લાગુ કરવા યોગ્ય છે વાસ્તે એવું ઠરાવ્યું છે કે આ આકટ પ્રમાણે અસાકેલી અથવા બેશાડવાનો કાંઈ પણ ટકુડી બાબત અથવા કર બાબત અથવા ફો બાબત માફીનો હક આ આકટ જે તારીખે અમલમાં આવે તે તારીખે શદરહુ ઇનડેંચર મુજબ શદરહુ ગામોના ધારણ કરનારાઓને હશે તે સઘળો હક તે તારીખથી બંધ થશે તથા પુરો થશે.

પણ નુકશાનનો બદલો સરકારે આપવો.

પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે માફીનો શદરહુ પ્રકારનો હક બંધ થવાને લીધે કાંઇ પણ નુકશાન થશે તેનો બદલો શદરહુ ખરસેદજી અરદેશર તથા જાહાંગીર અરદેશરને અથવા જે બીજા માણસોના કબજામાં શદરહુ ગામો અથવા તેનો કાંઇ ભાગ કાયદાશર રીતે હશે તે બીજા માણસને સરકારમાંથી આપવાનો થશે, અને નુકશાનના બદલાની રકમ સરકાર આપવાને કાહાડશે તે રકમથી શદરહુ ખરસેદજી અરદેશર અ૦ જાહાંગીર અરદેશર અ૦ બીજુ માણસ અ૦ તેઓ પઇકી કોઈ નારાજ હશે તો આપવાની રકમ તથા નુકશાનના બદલાના હક સબંધી બીજી સઘળી તકરાર સરકાર તથા શદરહુ

રકમ વગેરેનો નિકાલ જરૂર હોય

ખરસેદજી અરદેશર અથવા જાહાંગીર અરદેશર અથવા શદરહુ પ્રકારનું બીજું માણસ જે માણસને કબુલ કરે તે માણસને પંચાયત

તો શન ૧૮૭૦ ના ૧૦ મા આક્ટ પ્રમાણે કરવો.

શારૂ સોંપવી અને તે ફેંશલો કરશે તે આખરનો થશે, અથવા શદરહુ પ્રમાણે પંચાયતને સોંપવાને ચુકે તો શદરહુ પ્રકારના આપવાના અવેજની રકમ બાબતનો તથા શદરહુ પ્રકારની બીજી તકરાર બાબતનો નિકાલ, માફીના શદહું હક શાર્વજનિક કામ શારૂ જોઇતી હોય એવી થાણાં ડિસ્ટ્રિક્ટમાંનો જમીનજ હોય તે મુજબ શન ૧૮૭૦ ના જમીન લેવા બાબતના આક્ટના ઠરાવ જેટલા સુધી લાગુ હશે તેટલે સુધી તે ઠરાવ પ્રમાણે કરવો.

નુકશાનનો બદલો એક વખત આપ્યો એટલે વળી બીજા દાવા બંધ થશે.

વળી એવુ ઠરાવ્યું છે કે શદહું ગામો બાબત અથવા તેઓના કાંઇ ભાગ બાબત નુકશાનનો બદલો શદરહુ ખરીદીજી અરદેદારને અથવા જહાંગીર અરદેદારને અથવા બીજા માણસને આપ્યો એટલે તે બાબત બીજા કોઇ માણસના શરકાર ઉપરના સઘળા દાવા બંધ થશે.

પાછલી કલમમાં ના ઠરાવ બીજા ગામોને લાગુ કરવાનો અધિકારછે.

૬૬ ઉપરની છેલ્લી કલમમાં કહેલા ગામો શિવાય શાષ્ટી ટાપુ માંહેના કોઇ પણ ગામનો કોઇ ધારણ કરનાર, આ આક્ટ અમલમા આવ્યા પછી ત્રણ મહીનાની અંદર હરકોઇ વખત ગવરનર ઇનકાઊંશીલને અરજી કરશે અને સન ૧૮૧૯ ના જાન્યુઆરી મહીનાની ૨૫ મી તારીખના સદરહુ ઇનડેંચરમાં કરની અથવા આકારની માફી બાબત જે શરત છે તેવીજ શરતના અથવા તેવાજ મજકુરની શરતનાં કાઇ પણ ઇનડેંચર ઉપરથી પોતે પોતાનું સદરહુ ગામ ધારણ કરે છે એવુ ગવરનર ઇન કાઉંસિલની ખાત્રિ થય એવી રીતે શાબેત કરશે તેને હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે હક પ્રાપ્ત થશે એટલે ઉપરની છેલ્લી કલમમાં કહેલાં ગામનાં ધારણ કરનારની જે રીતે તજવીજ થવાની તેજ રીતે પોતાની તજવીજ થવાનો હક પ્રાપ્ત થશે, અને સદરહુ પ્રકારને હરકોઇ પ્રસંગે ઉપરની છેલ્લી કલમમાંના ઠરાવ. સદરહુ પ્રકારના ધારણ કરનારનું ગામ તે કલમમાં ખસુસ લખ્યું હોય તે પ્રમાણે લાગુ થશે.

ફરીયાદ ચાલનાર નથી.

૬૭ સરકારે અથવા કોઇ અબકારી આફીશરે આ આક્ટ પ્રમાણે અથવા અબકારી મેહેસુલ સબંધી જે વખતે જે કોઇ કાયદો અમલમાં હોય કાયદા પ્રમાણે કાંઇ કૃત્ય શુભબુદ્ધિથી કર્યું હોય અથવા કરવાનો હુકમ કરયો હોય તે બાબત સરકાર ઉપર અથવા અબકારી આફીશર ઉપર કોઇ પણ દિવાની કોરટમાં નુકશાનની ફરીયાદી ચાલનાર નથી.

અને કોઇ અબકારી આફીશર ઉપર ફરીયાદ કરવી હોય તે સઘળી અને આ આક્ટ પ્રમાણે કાંઇ વાત કરયા બાબત અથવા કરયાનું કેહેતાં હોય તે બાબત જે ફરીયાદી સરકાર ઉપર અથવા કોઇ અબકારી આફીશર ઉપર કાયદાસરરીતે કરવાનો અધીકાર છે તે સઘળી ફરીયાદી જે કૃત્ય વિશે ફરિયાદ હશે તે કૃત્ય કરયાની તારીખથી ચાર મહીનાની અંદર કરવી તથા તે પછી કરવી નહી.

અને સદરહુ પ્રકારની કાંઇ પણ ફરિયાદ હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે હકીકત હોય તો કાહાડી નાખવી એટલે—

(અ) આ આક્ટ પ્રમાણે અથવા જે વખતે જે બીજો કોઇ કાયદો અમલમાં હોય તે કાયદા પ્રમાણે જે અપીલો ચાલે છે તે સઘળી અપીલો મારાફતે કરી શકાય તેટલી સદરહુ ચાર મહિનાની મુદતમાં શદરહુ પ્રકારની ફરીયાદ કરયાની અમારા મેં કરી, એવું વાદી શાબેત ન કરે તો, અથવા

(બ) નુકશાનની ફરીયાદ હોય તે પ્રસંગે ફરિયાદ થયાની અગાઉ નુકશાનનો પુરતો બદલો આપવાને કાહાડયો હોય તો, અથવા ફરિયાદ થવા પછી પ્રતીવાદીએ આ બદલો આપવાને કાહાડયો હોય તો, અથવા ફરિયાદ થવા પછી પ્રતીવાદીએ આ થએ પ્રતીવાદીની તરફથી ખરચ સુધાં પઇસાની પુરતી રકમ કોરટમાં ભરી હો જ્યતો કાહાડી નાખવી.

પણ એવું ઠરાવ્યુ છે કે આ કલમના કોઇ પણ ઠરાવ ઉપરથી મુંબઇની નિસકતમાં આગ્ઞામાંની ઇનસાફની હાઇકોરટમાં અથવા ન્હાના દાવાની કોરટના અધીકારને અથવા હુકમને બાધ આવે છે એમ સમજવું નહી.

પરિશિષ્ટ.

(બીજી કલમ જુઓ)

કાયદા અથવા આકટ.	વિષય.	કેટલો રદ કરયો,
સન ૧૮૨૭નો કાયદા ૨૧ મો	ગાળેલો દારૂ	૧૦ મો તથા ૧૧ મો તથા ૧૨ મો તથા ૧૩ મો બાબ જેટલો રદ કરયો નથી તેટલો.
સન ૧૮૨૭નો કાયદા ૨૨ મો	લશકરી અધિકારી	કલમ ઓગણત્રીશ તથા અરતાળીસથી તે ૫ ચાવનમી સુધીનાં કલમો જેટલે સુધી રદ કરી નથી તેટલે સુધી.
સન ૧૮૫૨નો આકટ ૩ જો	અર્કાશ્રિત તથા કફ્ફાવનારો દારૂ તથા વસાણાં.	સઘળો આકટ જેટલો રદ થયો નથી તેટલો.
સન ૧૮૫૭નો આકટ ૨૪ મો	ગાંજાનાં વેચાણ	એજન એજન
સન ૧૮૫૯નો આકટ ૧૭ મો	મુંબઇ ટાપુમાં અબકારી મેહેસુલ.	એજન એજન
સન ૧૮૬૭ નો મુંબઇનો આકટ ૯ મો.	એજન	એજન એજન
સન ૧૮૭૮નો મુંબઇનો આકટ ૧ લો.	એજન	સઘળો આકટ

— ❦ —

સન ૧૮૮૨ નો આકટ ૩ જો.

સન ૧૮૭૮ નો મુંબઇનો ૫ મો આકટ સુધારવા બાબતનો આકટ.

ઉદ્દેશ. જે અરથે સન ૧૮૭૮ નો મુંબઇનો અબકારી આકટ આમાં આગળ કહેલી રીતે સુધારવો યોગ્યછે, તે અરથે એવું ઠરાવ્યુ છે કે:—

ટુંકુ નામ. ૧ આ આકટને "સન ૧૮૮૨ નો મુંબઇનો અબકારી આકટ સુધારવા બાબતનો આકટ" કહેવો.

ત્રીજી કલમનો સુધારો. ૨ સન ૧૮૭૮ના મુંબઇના ૫ મા આકટની ત્રીજી કલમમાં, તે કલમની પાંચમી રકમનાં "પહેલા અથવા બીજા વરગના મા

[illegible] શબ્દોને બદલે હેઠળ લખેલા શબ્દો દાખલ કરવા, એટલે:—

"પહેલા અથવા બીજા અથવા ત્રીજા વરગનો મા[illegible]" આ શબ્દ દાખલ કરવા.

ચઉદમી કલમનો સુધારો.

૩ સન ૧૮૭૮ ના મુંબઇના ૫ મા આક્ટની ચઉદમી કલમ માં "[illegible] ઝાડમાંથી તાડી [illegible] નહિ, અને" આ શબ્દો પછી, તથા "[illegible] તાડી અથવા [illegible] [illegible] નહિ અથવા [illegible] [illegible]" આ શબ્દોની અગાઉ હેઠળ લખેલા શબ્દો દાખલ કરવા, એટલે:—

"તાડી ઉત્પન્ન કરનારૂં કોઇપણ ઝાડ છેદવું નહીં, અને, આ શબ્દો દાખલ કરવા.

૧૪ કલમ પછી અને ૧૫ મી કલમની અગાઉ નવી કલમ.

૪ સન ૧૮૭૮ ના ૫ મા આકટની ચઉદમી તથા પંદરમી કલમની વચ્ચે હેઠળ લખેલી કલમ, કલમ ૧૪ અ તરીકે દાખલ કરવી, એટલે:—

"૧૪ અ. મુંબઇના ગવરનર ઇનકાઉનસિલને એવો અધિકાર છે કે તેમણે મુંબઇના સરકારી ગાઝેટમાં જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ કરીને વખતે વખતે:—

(અ) કોઇ પણ નિરૂક્ત મર્યાદાની અથવા જગાની અંદર મહુડાનાં ફુલ એકઠાં કરવા બાબત, લાવવા બાબત, બાહાર મોકલવા બાબત, એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલવા બાબત વેચવા બાબત તથા કબજામાં રાખવા બાબત નિયમ કરવા વિશેની અથવા મના કરવા વિસેની કાનુન કરવી, અને

(બ) એવું કોઇ જાહેરનામું રદ કરવું."

૩૨ મી કલમમાં વધારેલો મજકુર.

૫ સન ૧૮૭૮ ના મુંબઇના ૫ મા આકટની બત્રીશમી કલમ માં હેઠળ લખેલો વિશેષ ઠરાવ વધારવો, એટલે:—

"પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે, આ કલમની (અ) (બ) રકમ માંહેના ઠરાવ પ્રમાણે સદરહુ પ્રકારનું લેસેન્શ સદરહુ પ્રમાણે પાછું લેવાને અથવા રદ કરવાને બદલે, તે ધારણ કરનારને ઘણામાંઘણો એક હજાર રૂપિયા સુધી દંડ કરવાનો અધિકાર કલેકટરને છે."

૩૯ મી કલમમાં વધારેલો મજકુર.

૬ સન ૧૮૭૮ ના મુંબઇના ૫ મા આકટની ઓગણચાળીસ મી કલમમાં હેઠળ લખેલો પારેગ્રાફ વધારવો, એટલે:—

"સદરહું ખાતાના સઘળા આફિસરોને અને તે પ્રમાણેજ દરએક અબકારી આફિસરને, આ આકટ માંહેના ઠરાવો પૈકી કોઇ પણ ઠરાવના ભંગ કરવામાં આવ્યા છે એવું જાણવામાં આવે તો તે સઘળા ભંગ બાબત કલેકટરને બાતમી આપવાને અથવા જે બીજા અમલદારને એવી બાતમી આપી હોય તો તે લેવાનો અધિકાર આ આકટની છઠી કલમ પ્રમાણે આપવામાં આવે તે બીજા અમલદારને બાતમી આપવાને, અને સદરહુ પ્રકારના કોઇ પણ ભંગ કરવામાં આવનાર છે અથવા કરવામાં આવવાનો સંભવ છે એવી પોતાને ખબર છે અથવા એવું લાગવાનુ પોતાને કારણ છે તે ભંગ ન થવા દેવા બાબત પોતાના અખત્યારમાં જે વાજબી ઇલાજ હોય તે સઘળા વાજબી ઇલાજ કરવાને તેઓ કાયદા પ્રમાણે બંધાયલા છે".

૪૧ મી કલમનો સુધારો.

૭ સન ૧૮૭૮ ના મુંબઇના ૫ મા આકટની એકતાળીશમી કલમને બદલે હેઠળ લખેલી કલમ દાખલ કરવી, એટલે:—

"કોઇ કમિશનરને અથવા કલેકટરને અથવા કોઇપણ મુકદમાની ચોકશી કરીને વ્યવસ્થા કરવાનો અધિકાર આ આકટ પ્રમાણે જે બીજા અબકારી આફીસરને યોગ્ય રીતે આપેલો હશે તે બીજા અબકારી આફિસરને એવો અખત્યાર છે કે તેમણે, જ્યારે છત્રીસમી અથવા સાડત્રીસમી અથવા ચાળીસમી કલમ પ્રમાણે કોઇ પણ માણસને પકડયું હશે અથવા કોઇપણ વસ્તુ પકડી હશે ત્યારે તે મુકદમાની ચોકશી કરીને વ્યવસ્થા કરવી તે, પોતો

સ ચોકશી કરવા જોગ ગુન્હાની તપાસ કરવા વિશે ફોજદારી કામના રીતના કાયદામાં જે રીત ઠરાવી છે તે રીતે કરવી.

અને સદરહુ પ્રમાણે પકડેલાં દરએક માણસને તથા પકડેલી દરએક વસ્તુને, સદરહુ પ્રમાણે યોગ્ય રીત અખિકાર આપેલા કોઇ પણ આફીશરે ઉપર કહેલી રીતે તપાશ કરી નહિં હો તો, વાર ન લગાડતાં, એક નજીકનું પોલીશ થાણું જે અમલદારને સ્વાધીન હોય તે અમલદારની પાસે મોકલવી જોઇયે, તે અમલદારે પછી તે મુકદમાની, જે ગુન્હા બાબત વગર વારંટે પકડવાનો અખિકાર પોલીશને છે તેવા ગુન્હાના મુકદમા પ્રમાણે ચોકશી કરીને વ્યવસ્થા કરવી જોઇયે."

૪૩મી કલમમાં નવો પારેગ્રાફ વધાર્યો

૮. સન ૧૮૭૮ના મુંબઇના ૫મા આકટની તેતાળીસમી કલમમાં હેઠળ લખેલો પારેગ્રાફ વધારવો, એટલે;—

"જે કોઇ આ આકટ અથવા આ આકટ પ્રમાણે કરેલી કોઇપણ કાનુન અથવા હુકમ તોડીને, અથવા આ આકટ પ્રમાણે લીધેલું કોઇ પણ લાઇસેન્સ પરવાનગી ચીઠી અથવા પાસ તોડીને મહુડાનાં ફુલ એકઠાં કરશે, ભેગાં કરશે, લાવશે, બાહાર મોકલશે, એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલશે, વેચશે અથવા કબજામાં રાખશે તેને એવા દરએક ગુન્હા બદલ ઘણામાંઘણા પાંચશેં રૂપિયા સુધી દંડને, અથવા ઘણામાંઘણા ત્રણ મહિના સુધી કેદની શિક્ષા, અથવા આ બેઉ શિક્ષા થશે."

૪૭મીકલમપછી તથા૪૮મીકલમની અગાઉ દાખલ કરેલીનવીકલમ.

૯ સન ૧૮૭૮ના મુંબઇના ૫ મા આકટની સડતાળીસમી તથા અડતાળીશમી કલમની વચ્ચે હેઠળ લખેલી કલમ, કલમ ૪૭ તરીકે, દાખલ કરવી, એટલે:—

ગેરકાયદાશર દારૂ કોઇ પણ પ્રમાણમાં કબજામાં રાખવા બાબત.

"૪૭ અ. જે કોઇ, પોતાને જે કાંઇ અધીકાર ચલાવવાનો અખ્ત્યાર કાયદાશર રીતે આપ્યો હશે તે અખિકાર ચલાવીને નહી પણ બીજે કોઇપણ પ્રકારે, જે કોઇ ગામઠી દારૂ અથવા જે કોઇ કેફ લાવનારૂ વશાણું ગેરકાયદાશર રીતે તૈયાર કર્યું છે અથવા આણ્યું છે એવી પોતાને ખબર હશે અથવા એવું લાગવાનું પોતાને કારણ હશે તે ગામઠીદારૂ અથવા કેફ લાવનારૂં વસાણું કોઇપણ પ્રમાણમાં લેશે, અથવા જે ગામઠીદારૂ અથવા જે કેફ લાવનારૂ વસાણુ ગેરકાયદાશર રીતે તૈયાર કર્યુછે આ૰ આણ્યુછે એવું પોતાને જણાયા પછી અથવા જણાવ્યા પછી તે ગામઠીદારૂ અથવા તે કેફ લાવનારૂ વસાણું કોઇપણ પ્રમાણમાં વાજબી સબબ વગર (સબબ વાજબી છે એ પુરવાર કરવું તેની ઉપર રહેશે) રાખશે તેને ઘણામાંઘણા બશેં રૂપિયા સુધિ દંડની, અથવા ઘણામાં ઘણા એક મહિના સુધી કેદની શિક્ષા, અથવા આ બેઉ શિક્ષા થશે."

પર મી કલમનો સુધારો.

૧૦ સન ૧૮૭૮ ના મુંબઇના ૫ મા આકટની બાવનમી કલમમાં "ના કેહેશે તેને" આ શબ્દો પછી અને "પાંચશે રૂપીયા સુધી" આ શબ્દોની અગાઉ હેઠળ લખેલા શબ્દો, એટલે:—

"અને સદરહુ ખાતાના જે કોઇ અમલદારને અથવા જે કોઇ અબકારી આફિશરને આ આકટ માંહેના ઠરાવોના જે ભંગ તેને જણાઇ આવે અથવા જે ભંગ કરવામાં આવનાર છે અથવા કરવામાં આવવાનો સંભવ છે એવી તેને ખબર છે અથવા એવું લાગવાનું તેને કારણ છે તે ભંગ બાબત રિપોર્ટ કરવાને અથવા તેની મના કરવાને ચુકશે તેને;" આ શબ્દો દાખલ કરવા.

૫૩ મી કલમનો સુધારો. — ૧૧ સન ૧૮૭૮ ના મુંબઈના ૫ મા આકટની ત્રેપનમી કલમમાં "સુડતાળીશમી કલમ પ્રમાણે" આ શબ્દો પછી અને "ફરિયાદ થાય" આ શબ્દોની હેઠળ લખેલા શબ્દો, એટલે "અથવા સુડતાળીસ અકલમ પ્રમાણે" આ શબ્દો, અને "અથવા સંચ" આ શબ્દો પછી અને "અથવા દારૂ અથવા કોઈ" આ શબ્દોની અગાઉ હેઠળ લખેલા શબ્દો, એટલે

"અથવા મહુડાનાં ફુલ"

આ શબ્દો દાખલ કરવા.

૫૪ મી કલમમાં વધારેલો મજકુર. — ૧૨ સન ૧૮૭૮ ના મુંબઈના ૫ મા આકટની ચોપનમી કલમમાં "અથવા બીજા વાહનો" આ શબ્દો જે પારેગ્રાફને છેડે છે તે પારેગ્રાફ પછી તથા "જપ્ત થઈને સરકાર દાખલ થવાને પાત્ર થશે" આ શબ્દોની અગાઉ હેઠળ લખેલો પારેગ્રાફ, એટલે:—

"આ આકટ અથવા આ આકટ પ્રમાણે કરેલી કોઈપણ કાનુન તોડીને, એકઠા કરેલાં, એગાં કરેળાં, લાવેલાં બાહાર મોકલેલાં, એક જગાએથી બીજી જગાએ મોકલેલાં, વેચેલાં અથવા કબજામાં રાખેલાં મહુડાનાં સઘળાં ફુલ."

આ પારેગ્રાફ દાખલ કરવો.

પરિશિષ્ટનો સુધારો. — ૧૩ સન ૧૮૭૮ ના મુંબઈના ૫ મા આકટની બીજી કલમ મુજબ રદ થયલા કાયદાઓનું તથા આકટોનું પરિશિષ્ટ સદરહુ આકટને જોડેલું છે તે આ આકટ ઊપરથી હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે સુધાર્યું છે, એટલે:—

પરિશીષ્ટ.

(૨ જી કલમ જુવો.)

કાયદા તથા આકટો.	કેટલો રદ કર્યો તે.
સન ૧૮૨૭નો કાયદો ૨૧ મો	૧૦ મો તથા ૧૧ મો તથા ૧૨ મો તથા ૧૩ મો બાબ જેટલો રદ નથી કરયો તેટલો.
સન ૧૮૨૭નો કાયદો ૨૨ મો	કલમ ઓગણત્રીશ તથા અડતાળીસથી તે પંચાવનમી સુધીની કલમો જેટલે સુધી રદ કરી નથી તેટલે સુધી.
સન ૧૮૫૨ નો આકટ ૩ જો	સઘળો આકટ જેટલો રદ થયો નથી તેટલો.
સન ૧૮૫૭નો આકટ ૩૪ મો	એજન એજન
સન ૧૮૫૯નો આકટ ૧૭ મો	એજન એજન
સન ૧૮૬૦ નો આકટ ૪૮ મો	અગીઆરમી, બારમી, તથા તેરમી કલમ જેટલે સુધી રદ કરી નથી તેટલે સુધી.
સન ૧૮૬૭ નો આકટ ૯ મો	સઘળો આકટ જેટલો રદ થયો નથી તેટલો.
સન ૧૮૭૮ નો આકટ ૧ લો	સઘળો આકટ.

ઇંડિયાના ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસિલનો હેઠળ લખેલો આકટ ગવરનર જનરલ સાહેબે સન ૧૮૮૨ ના જાન્યુઆરી મહિનાની ૧૯ મી તારીખે મંજુર કર્યો તે સઘળાં લોકોને જાણ થવા સારૂ છપાવીને પ્રસિદ્ધ કરયો છે.

સન ૧૮૮૨ નો આકટ ૩ જો.

હંગામોર લખાણ બાબતનો કાયદો સુધારવા બાબતનો આકટ.

ઉદેશ. હંગામોર લખાણ બાબતનો કાયદો સુધારવો યોગ્ય છે, વાસ્તે હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે.

ટુંકનામ. ૧ આ આકટને "સન ૧૮૮૨ ના હંગામોર લખાણ બાબતનો આકટ" કહેવો.

ક્યાંહાંક્યાંહાં લાગુ છે. સરૂઆત. આ આકટ આખા બ્રિટિશ ઇંડિયાને લાગુ છે; અને તે તાબડતોબ અમલમાં આવશે.

આકટો રદ કરવા બાબત. ૨ સન ૧૮૬૮ નો આકટ ૯ મો (પુર્વદેશીય ભાષામાં પ્રસિદ્ધ કરવાનાં લખાણ વિશે વધારે સારો નિરબંધ રાખવા બાબતનો આકટ) તથા સન ૧૮૭૮નો નો આકટ ૧૬ મો [સન ૧૮૬૭ ના આકટ ૯ મો સુધારવા બાબત આકટ) એ રદ કરયા છે.

સન૧૮૬૬ના આકટ૧૪માનીકલમ૬૦ માપછીકલમ દાખલ કરવા બાબત. ૩ સન ૧૮૬૬ ના આકટ ૧૪ માની (સન ૧૮૬૬ ના હિંદુસ્તાનના ટપાલખાતાના આકટની) કલમ ૬૦ મી પછી હેઠ લખેલી કલમ દાખલ કરવી, એટલે:—

"૬૦ અ. કોઈ વરતમાન પત્ર બાબત અથવા પુસ્તક બાબત અથવા ચોપાનિયાં બાબત અથવા પ્લેકાર્ડ બાબત અથવા બ્રાડશીટ બાબત અથવા બીજા લેખ બાબત સન ૧૮૭૮ના જળમાર્ગની કસ્ટમના આકટની ઓગણીશમી કલમ પ્રમાણે કાંઇ જાહેરનામું પ્રસિધ કરવામાં આવ્યું હશે ત્યારે પોસ્ટલડિપાર્ટમેંટના [ટપાલખાતાના) જે અમલદારને તેના નામથી અથવા હુદાના સબંધથી આ બાબત ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસિલે અધિકાર આપ્યો હસે તે અમલદારને તે ખાતાના કબજામાંની તેની નકલો સારૂ રાર ઝાડો લેવાનો અથવા લેવરાવવાનો અધિકાર છે, અને તે અમલદારે સદહું પ્રકારની મળેલી નકલો જે અમલદારને તેના નામથી અથવા હુદાના સબંધથી આ બાબત ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસિલ નીમે તે અમલદારને સ્વાધિન કરવી જોઇએ અને ગવરનર જનરલ ઇનકાઉંસિલ વખતે વખત ઠરાવે એવી રીતે સદરહુ પ્રકારની નકલોની વ્યવસ્થા કરવાનો અધિકાર છે."

આર. જે. ક્રાસ્થવેટ.

આફિશિએટીંગ સેક્રેટરી સરકાર હિંદ ઇયાસર કાર.

—•—

ઈંડિયાના ગવંરનર જનરલ ઇનકાઉંસિલનો હેઠળ લખેલો આ અકટ લિજનાબ ગવર નર જનરલ સાહેબ બાહાદુરે તારીખ ૨૪ મી ફેબ્રુઆરી સન ૧૮૮૨ ને રોજ મંજુર કરયો તે સઘળા લોકોને જાહેર થવા સારૂ છપીને પ્રસિદ્ધ કરયોછે.

સન ૧૮૮૨ નો આકટ ૭ મો.

મુખત્યારીઓ સબંધી કાયદો સુધારવા બાબતનો આકટ.

મુખત્યારીઓ સબંધી કાયદો સુધારવાનાં કારણ સારૂ, આ આકટ ઉપરથી હેઠળ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે:—

ટુંકે નામ

૧ આ આકટને "સન ૧૮૮૨ નો મુખત્યારીઓ બાબતનો આકટ કહેવો;"

ક્યાંક્યાં લાગુછે.

આ આકટ આખા બ્રિટિશ ઇંડિયાને લાગુ છે;

શરૂઆત.

અને તે સન ૧૮૮૨ ના મે મહિનાની પેહલી તારિખે અમલમાં આવશે.

મુખત્યારી મુજબ અમલમાં લાવવું.

૨ મુખત્યારી જેને આપી હશે તેને યોગ્ય લાગશે તો તેણે ખુદ પોતાનું નામ તથા ખુદ પોતાની સહી તથા, જ્યારે મોહોર કરવાની જરૂર હોય ત્યારે ખુદ પોતાની તથા મોહોર કરીને અથવા મોહોરવાળું કાંઇપણ ખતપત્ર, દસ્તાવેજ અથવા વાત મુખત્યારી આપનારના હુકમ ઉપરથી, ક આપવી અથવા કરવી; અને આ પ્રમાણે કરી આપેલું તથા કરેલું દરએક ખતપત્ર, દસ્તાવેજ અથવા વાત, જેને મુખત્યારી આપી હશે તેને મુખત્યારી આપનારને નામે તથા સહી તથા શિક્કાવાળી કરી આપી હોત અથવા કરી હોત તો જે પ્રમાણે કાયદાશર થાત તે પ્રમાણે તે કાયદાશર થશે એમ શમજવું જોઇયે.

આ કલમ આ આકટ અમલમાં આવ્યાની અગાઉ અથવા આવ્યા પછી કરી આપેલા દસ્તાવેજ ઉપરથી ઉત્પન થએલી મુખત્યારીઓને લાગુ છે.

મરીગયાની વગેરે ખબર ન હોય તે મુખત્યારી પ્રમાણે મુખત્યારેનાણું આપ્યું હશે તે ખરોખર છે.

૩ કોઇ માણસ કોઇ મુખત્યારીના આધારથી ખરા ઇમાનથી નાણું આપશે અથવા કાંઇ કામ કરશે અને મુખત્યારી આપનારો, તે નાણું આપ્યાની અગાઉ અથવા તે કૃત્ય કરયાની અગાઉ મરી ગયો હતો અથવા ગાંડો અથવા ભ્રમિષ્ટ અથવા દિવાળીઓ અથવા નાદાર થયો હતો અથવા તે મુખત્યારી તેણે રદ કરી હતી એવું હશે અને જો મરણની, ગાંડાપણાની, ભ્રમિષ્ટપણાની; દિવાળાની, નાદારીની અથવા રદ કરવાની નાણું આપનારને અથવા કૃત્ય કરનારને નાણું આપતી વખતે અથવા કૃત્ય કરતી વખતે ખબર ન હતી એવું હસે તો તે આપેલાં નાણા બાબત અથવા કરેલાં કૃત્ય બાબત તે નાણું આપ્યા બદલ અથવા તે કૃત્ય કરયા બદલ તે માણસ જવાબદાર નથી એમ સમજવુ જોઇએ.

પણ સદરહુ પ્રમાણે આપેલાં કાંઇપણ નાણામાં જે કોઇ માણસનો હિત સબંધ હશે તે માણસનો નાણું લેનારની ઉપર જે કાંઇ હક હશે તેની ઉપરના હકને આ કલમ ઉપરથી બાધ આવે છે એમ સમજવું નહી; અને નાણું આપનારે નાણું આપ્યું ન હોત તો તેની ઉપર જેવો તે માણસને ઇલાજ હોત તેવોજ નાણું લેનાર ઉપર તે માણસનો ઇલાજ ચાલશે.

આ કલમ, આ આકટ અમલમાં આવ્યા પછી આપેલાં નાણાને અથવા કરેલાં કૃત્યોને જ માત્ર લાગુ છે.

મુખત્યારી ઉત્પન કરનારા અસલ દસ્તાવેજ રાખવા.

૪ (અ) મુખત્યારી ઉત્પન્ન કરનારા દસ્તાવેજ, કરી આપ્યાની વાત આફિડેવિટથી, * અથવા સ્ટાટ્યુટ પ્રમાણે કરેલા એકરારથી અથવા બીજા સબળ પુરાવાથી ખરી કર્યા પછી, તે આફિડેવિટ સુદ્ધાં અથવા એકરાર હોય તો તે સુધાં, જે હાઇકોરટની હકુમતની સ્થળ સીમમાં તે દસ્તાવેજ હશે તે હાઇકોરટમાં રાખવાનો અધિકાર છે.

(બ) આ પ્રમાણે રાખેલા દસ્તાવેજોની જુદી એક ફૈલ રાખવી જોઇએ; અને તે ફૈલમાં શોધ કરવાનો તથા સદરહુ પ્રમાણે રાખેલો દરએક દસ્તાવેજ જોવા હરકોઇ માણસને અધિકાર છે. અને તેની દાખલાવાળી નકલ માગેથી તેને તે આપવી જોઇએ.

(ક) સદરહુ પ્રમાણે રાખેલા દસ્તાવેજની નકલ કચેરીમાં હાજર કરવાનો અધિકાર છે અને તે દાખલાવાળી નકલ તરીકે તેની ઉપર સ્ટાંપ મારવો અથવા નિશાની કરવી અને જ્યારે તેની ઉપર આ પ્રમાણે સ્ટાંપ મારવામાં અથવા નિશાની કરવામાં આવશે એટલે તે દાખલાવાળી નકલ થશે તથા તે દાખલાવાળી નકલ છે એમ સમજવુ જોઇએ.

(ડ) સદરહુ પ્રમાણે રાખેલા દસ્તાવેજની દાખલાવાળી નકલ, તે દસ્તાવેજમાંના મજકુર બાબત તથા તે હાઇકોરટમાં રાખેલ એ બાબત વળી બીજી શાબેતી વગર પુરતા પુરાવો છે એમ સમજવુ.

(ઇ) આ કલમનાં કારણ સારૂ અને (અ) [બ] તથા (ક) રકમ પ્રમાણે ફી લેવાની તે ઠરાવવા બાબતની કાનુન, સ્થાનિક સરકારનાં સંમતથી, વખતે વખત કરવાનો અધિકાર હાઇકોરટને છે.

(ફ) આખા બ્રિટિશ બર્મામાં, રંગુનના રિકાર્ડની કોરટ આ કલમમાં કારણ સારૂ હાઇકોરટ છે એમ શમજવું જોઇયે.

(ગ) આ કલમ, આ આકટ અમલમાં આવવાની અગાઉ અથવા આવ્યા પછી મુખત્યારી ઉત્પન કરાનરા દસ્તાવેજોને લાગુ છે.

સધવા સ્ત્રીઓની મુખત્યારી.

૫ કોઇ સ્ત્રી સધવા હોય, પછી તે સગીર ઉમરની હોય કે ન હોય તેને, તે પરણ્યા વગરની તથા પુખ્ત ઉમરની હોત તે પ્રમાણે, વશિયતનામુ નહી હોય તેવો દસ્તાવેજ કરીને વશિયતનામુ નહી હોય એવો દસ્તાવેજ અથવા બીજુ કાંઇ પણ કૃત્ય કે જે તે પોતે કરી શકત તેવા દસ્તાવેજ અથવા તેવુ બીજું કાંઇ કૃત્ય કરવા સારૂ પોતાની તરફથી કોઇપણ મુખત્યાર નીમવાનો અધિકાર આ આકટ મુજબ છે એમ સમજવું જોઇયે; અને મુખત્યારી ઉત્પન કરનારા દસ્તાવેજો સબધી આ આકટ માહેના ઠરાવ સદરહુ ને લાગુ થશે

આ કલમ આ આકટ અમલમાં આવ્યા પછી કરી આપેલા દસ્તાવેજોનેજ માત્ર લાગુ છે.

સન૧૮૬૬ના૨૮ મા આકટની ૩૯મી કલમ રદ કરવી.

૬ સન ૧૮૬૬ ના ટ્રસ્ટી તથા ગિરોદારના અધિકાર બાબતના આકટની ૩૯ મી કલમ આ આકટ ઉપરથી રદ કરીછે.

---

* સોગનપુર્વક અથવા પ્રતિજ્ઞાપુર્વક કરેલો લેખ.